SIGNATURA: I 292

C	2	82
C	[illegible]	
C	2	84
C	2	85
C	2	86
C	2	87
C	2	88
C	2	89
C	2	90
C	2	91
C	2	92
C	2	93
C	2	94
C	2	95
C	2	96
C	2	97
C	2	98
C	2	99
C	3	00
C	3	01
C	3	02
C	3	03
C	3	04
C	3	05
C	3	06
C	3	07
C	3	08
C	3	09
C	3	10

31 I 136
292

[illegible] Quadrasma tom 1
[illegible] to 2
Sermones tom 1
to 2
El Incredulo tom 1

Hieronimus [illegible]
Petrus de Aquila in 4r Lib. Sentm
Josephus Angles Flores theologe in 2m
Eiusdem in 4m I-136
D. Bonaventura in 1m Sentm
Eiusdem in 2m — D
Eiusdem in 3m — D
Eiusdem in 4m — D
Francus Guzman Scuti Dogmatici — D
Francus Felix Tentativa Complutenses tom 1 — D
Eiusdem tom 2 — D
Eiusdem tom 3 — D
Francus Diaz Statera theologa — D
Hieronimus [illegible] Flores theologe — D
Joannes Muñoz Argumenta Complutensia — D
Gaspar Hurtado de Deo — D
Dominicus Garcia Propugnacula — D
Dominicus Soto de Natura et Gratia — D
~~[illegible]~~ — D
Antonius Rubio Certamen Maximum Parisiense — D
Ricardus Mediavilla in 4 Sentent. — D
Josephus Villanova de Compossibilitate Contradictoriorum — D
Antonius Castel in Magistrum Sent. [illegible] — D
Eiusdem in 4m
Hieronymus [illegible] [illegible]
Petrus Ixea de Virtutibus theolog.
Josephus Falces Discursus Apologeticus
[illegible] Pla in Physicam — D

... cursus Phy...

tom. 2. — D 138
tom. 3. — D 139
tom. 4. — D 140
Hernandez cursus Phylosoph. tom. 1. — D 141
tom. 2. — D 142
tom. 3. — D 143
tom. 4. — D 144
... Alcalá cursus Phys. ~~tom. 1.~~ — D 145
~~146~~
tom. 2. — D 147
tom. 3. — D 148
tom. 4. — D 149
Merinero Logica — D 150
Complutenses — D 151
... Logica — D 152
Polanco Logica — D 153
Vazquez Methaph. — D 154
Murcia de Anima — D 155
Naxera in Physica — D 156
Justiniano in Logica — D 157
Rubio in Logica — D 158
... Plaza in Physica — D 159
Villaverde Logica — D 160
tom. 2. — D 161
Candido Villalpando in Logica — D 162
Cano et Seraphinus Razzi de locis theologicis — D 163
Loncinas in 3 Sent. — D 164
... Conciliatio doctr. — D 165
... de Sigiles Ecclesias tom. 1 et 2. — D 16[illegible]
tom. 2.

Conclusiones sententiarum

nº 21.455
UNIVERSIDAD Y PROVª BIBLIOTECA DE ZARAGOZA

Opus singulare (quod cōclusiones sentē
tiaꝝ dicitur oī theologo putile: eximij docto
ris Henrici gorickē) sup quatuoꝛ sentētiaꝝ
libꝛos Petri lombardi mira subtilitate ma-
gistri intētione in qualibet distinctōe p tres
ꝯclusiones seu ppositiōes cōpendiosissime
declarās Incipit feliciter.

Upiētes aliqd

Iste liber dictus ē sententiaꝝ eo
ꝙ sentētias antiquoꝝ patrū ⁊ do
ctoꝝ de catholicis veritatibus hincinde col
lectas summatiꝫ cōphēdit. Et pma sui di
uisione diuidit in tres ptes. s. in phemium.
tractatū. ⁊ epilogū. Prima ps phemialis
incipit in pꝛincipio libꝛi ⁊ extēdit se vsqꝫ ibi
(Ueteris ac noue) Tractat⁹ vo abinde vs
qꝫ ppe finē libꝛi: vbi dicitur (Hec ō pedib⁹
sedētis sup soliū excelsum) Epilogus auteꝫ
abinde vsqꝫ ad finē libꝛi totius. Probe-
miuꝫ inqꝫtū ꝙ restat ad pn̄s legendū diuidi
tur in tres ptes. In quaꝝ pma reddit studē
tes beniuolos. ⁊ hoc a pncipio libꝛi vsqꝫ ibi
(Hoꝝ ḡ deo odibilē) In secūda reddit eos
dociles. ⁊ hoc a loco iam dicto vsqꝫ ibi (Nō
dꝫ igitur h laboꝛ) In tertia facit eos atten
tos. ⁊ hoc a textu iā vltimo allegato vsqꝫ ad
finē phemij. Et ē sniā magistri i hoc pꝛohe
mio i gn̄ali. In spāli aūt ei⁹ sniā summaria
stat in hac ꝯclusiōe tripartita. Sicut p hoc
ꝙ magistrū ad cōpilatōeꝫ huius libꝛi cause
attrahētes causis retrahētibus plus moue
būt: ipius libꝛi auditoꝛ beniuolus efficitur.
sic p quatuoꝛ causaꝝ eius assignatōeꝫ docil̄
redditur: ac p eiusdē vtilitatis expssionē at-
tētus cōstituit̄. Prima ps huius ꝯclusiōis
pbat̄ sic. Quilibet bonus discipulus dꝫ tm̄
beniuolētie alicui⁹ doctrine studio impēdē
quātū magister suus studet beniuole tradē
quia aliʃ esset ingratus. et per consequens
non bonus discipulus. Sed magister tam
beniuolus ad traditionem huius libꝛi do-
ctrine extitit ꝙ causas retrahentes non pō-
derans vt doctrinaꝫ traderet hūc libꝛū ꝯpi-
lauit. Igitur per hoc ꝙ causis retrahenti-
bus cās attrahētes magister i hui⁹ volumi-
nis editōe ptulit quēlibet ei⁹ studentē p suā
beniuolētiā beniuolū ad eius studiū efficit.
vt intēdit pma ps hui⁹ ꝯclusionis. Maioꝛ
huius rationis ē manifesta, Minorē auteꝫ
ponit mḡr in lr̄a dicēs. ꝙ ipm cupientē ali-
qd mittere de penuria ac tenuitate scie ⁊ in
genij in gazophilaciū domini. id ē in doctri
nā sacre scripture in quo oēs sancti pr̄es ex-
posuerūt sua opa: attrahit eū desideriū pfi-
ciendi: sꝫ retrahit eū defectus scie ⁊ ingenij.
vel retrahit eū alia cā. s. altitudo materie h⁹
libꝛi et opis: et magnitudo laboꝛis. Et per
oppositum statim subiungit cām cōtrariaꝫ
mouentē et attrahentē q̄ ē ꝯfidentia diuini
auxilij: et pmiū a xpo pmissuꝫ. Sꝫ pdictas
cās mḡrm retrahētes ab huius opis ꝯpila-
tione vincit amoꝛ intensus. quē mḡr habet
ad ecclīam. quo inflāmat⁹ op⁹ aggreditur.
Et suā intentionē pꝛincipalr̄ dicit circa tria
versari. s. circa fidei defensiōem. catholice ve
ritatis explanatōem. et sacramētoꝝ manife
statione. Secūda ps huius ꝯclusiōis pdi
cte. s. ꝙ p assignatōem qtuoꝛ cārum isti⁹ li-
bꝛi auditoꝛ efficiatur docil̄: pbatur sic. Tāto
cuiuslibet scie seu doctrine auditoꝛ redditur
magis docilis. quāto ipa scia habuerit cās.
s. finalē fructuosiorē. efficientē ineffabilioreꝫ
materialē certiorē. ⁊ formalē aptiorē. Sed
hui⁹ libꝛi scia hꝫ cām finalē fructuosissimā.
materialē certissimā. efficiētē ineffabilissimā
⁊ formalē aptissimā. ḡ cāꝝ hui⁹ scie assigna
tio eius auditoꝛib⁹ ē docibilitatis ministra
tio. vt sonat secūda ps ꝯclusionis premisse.
Maioꝛ huius rōnis ē euidēs. sꝫ minoꝛem
mḡr ponit i lr̄a cū dicit (Hoꝝ ḡ do odibileꝫ
⁊c̄) ibi pmo ponit cām finalē duplicē. s. de-
structōem erroꝛis ⁊ manifestatōem veritat̄
Scdo ponit cām efficientē silr̄ duplicē. s. pn
cipalē sicut ē deus. ⁊ minus pncipalē seu in
strumētalē sicut scipm. Tertio materialem
scꝫ autoꝛitates sacri canonis ⁊ sanctoꝝ patꝝ
sniās. Quarto cām formalē. s. formā tracta
tus que cōsistit in distinctōne huius operis
in libꝛos. distinctiōes. ⁊ capitula. Et etiam
formā tractādi que ē idē qd̄ modus agendi
id ē diuidēdi vel exēpla ponendi. Tertia
pars eiusdē cōclusionis. s. ꝙ p expssionē vti
litatis doctrine huius libꝛi discipulus eius
attētus constituatur pbatur sic. Quāto ma
ioꝛis vtilitatis extitit doctrina alicuius libꝛi
seu scientie cunctis eius auditoꝛibus: eosdē
reddit magis attētos. sed huius libꝛi scien-
tia seu doctrina est maxime vtilitatis. ergo
p hmōi vtilitates suos auditores reddit at-
tētos. Maioꝛ h⁹ rōis ē nota. Minoꝛ pbat̄

S.F.

Opus singulare (quod cōclusiones sentē
tiaꝝ dicitur oī theologo ꝓutile: eximij docto
ris Henrici gorickē) sup quatuoꝛ sentētiaꝝ
libꝛos Petri lombardi mira subtilitate ma-
gistri intētionē in qualibet distinctōe ꝑ tres
ꝯclusiones seu ꝓpositiōes cōpendiosissime
declarās Incipit feliciter.

Upiētes aliq̄d

Iste liber dictus ē sententiaꝝ eo
ꝙ sentētias antiquoꝝ patrū ꝛ do
ctoꝝ de catholicis veritatibus hincinde col
lectas summatī cōpꝛhēdit. Et pma sui di
uisione diuidit in tres ptes. s. in ꝓhemium.
tractatū. ꝛ epilogū. Prima ps ꝓhemialis
incipit in principio libꝛi ꝛ extēdit se vsq3 ibi
(Ueteris ac noue) Tractatꝰ vo abinde vs
q3 ꝓpe finē libꝛi: vbi dicitur (Hec ō pedibꝰ
sedētis sup soliū excelsum) Epilogus autē
abinde vsq3 ad finē libꝛi totius. Prohe-
miū q̄ntū ꝙ restat ad pñs legendū diuidi
tur in tres ptes. In quaꝝ pma reddit studē
tes beniuolos. ꝛ hoc a ꝑncipio libꝛi vsq3 ibi
(Uoꝝ q̄ deo odibilē) In secūda reddit eos
dociles. ꝛ hoc a loco iam dicto vsq3 ibi (Nō
dē igitur h labor) In tertia facit eos atten
tos. ꝛ hoc a textu iā vltimo allegato vsq3 ad
finē ꝓhemij. Et ē sniā magistri i hoc ꝓhe
mio i gñali. In spāli aūt eiꝰ sniā summaria
stat in hac ꝯclusiōe tripartita. Sicut ꝑ hoc
ꝙ magistrū ad cōpilatōē huius libꝛi cause
attrahētes causis retrahētibus plus moue
būt: ipius libꝛi auditoꝛ beniuolus efficitur.
sic ꝑ quatuoꝛ causaꝝ eius assignatōē docil
redditur: ac ꝑ eiusdē vtilitatis expꝛssionē at-
tētus cōstituit. Prima ps huius ꝯclusiōis
ꝓbat sic. Quilibet bonus discipulus dē tm̄
beniuolētie alicuiꝰ doctrine studio impēdē
quātū magister suus studet beniuole tradē
quia alis esset ingratus. et per consequens
non bonus discipulus. Sed magister tam
beniuolus ad traditionem huius libꝛi do-
ctrine extitit ꝙ causas retrahentes non pō-
derans vt doctrinā traderet hūc libꝛū ꝯpi-
lauit. Igitur per hoc ꝙ causis retrahenti-
bus cās attrahētes magister i huiꝰ volumi-
nis editōe ꝑtulit quēlibet eiꝰ studentē ꝑ suā
beniuolētiā beniuolū ad eius studiū efficit.
vt intēdit pma ps huiꝰ ꝯclusionis. Maioꝛ
huius rationis ē manifesta. Minoꝛē autē
ponit mgr in lrā dicēs. Q ipm cupientē ali-
q̄d mittere de penuria ac tenuitate scie ꝛ in
genij in gazophilaciū domini. id ē in doctri
nā sacre scripture in quo oēs sancti pr̄es ex-
posuerūt sua opa: attrahit eū desideriū ꝑfi-
ciendi: s3 retrahit eū defectus scie ꝛ ingenij.
vel retrahit eū alia cā. s. altitudo materie hꝰ
libꝛi et opis: et magnitudo laboꝛis. Et per
oppositum statim subiungit cām cōtrariā.
mouentē et attrahentē q̄ ē ꝯfidentia diuini
auxilij: et pmiū a xp̄o ꝓmissū. S3 pdictas
cās mgrm retrahētes ab huius opis ꝯpila-
tione vincit amoꝛ intensus. quē mgr habet
ad ecclīam. quo inflāmatꝰ opꝰ aggreditur.
Et suā intentionē principalr̄ dicit circa tria
versari. s. circa fidei defensiōem. catholice ve
ritatis explanatōem. et sacramētoꝝ manife
statione. Secūda ps huius ꝯclusiōis pdi
cte. s. ꝙ ꝑ assignatōem q̄tuoꝛ cāꝝ istiꝰ li-
bꝛi auditoꝛ efficiatur docil: ꝓbatur sic. Tāto
cuiuslibet scie seu doctrine auditoꝛ redditur
magis docilis. quāto ipa scīa habuerit cās.
s. finalē fructuosiorē. efficientē ineffabilioꝛē
materialē certioꝛē. ꝛ formalē aptioꝛē. Sed
huiꝰ libꝛi scīa h3 cām finalē fructuosissimā.
materialē certissimā. efficiētē ineffabilissimā
ꝛ formalē aptissimā. g̃ cāꝝ huiꝰ scie assigna
tio eius auditoribꝰ ē docibilitatis ministra
tio. vt sonat secūda ps ꝯclusionis premisse.
Maioꝛ huius rōnis ē euidēs. s3 minoꝛem
mgr ponit i lrā cū dicat (Uoꝝ q̄ dō odibilē
ꝛc̄) ibi pmo ponit cām finalē duplicē. s. de-
structōem erroꝛis ꝛ manifestatōem veritat
Scdo ponit cām efficientē silr̄ duplicē. s. pri
cipalē sicut ē deus. ꝛ minus pncipalē seu in
strumētalē sicut scipm. Tertio materialem
s. autoritates sacri canonis ꝛ sanctoꝝ patꝝ
snias. Quarto cām formalē. s. formā tracta
tus que cōsistit in distinctōne huius operis
in libꝛos. distinctiōes. ꝛ capitula. Et etiam
formā tractādi que ē idē qđ modus agendi
id ē diuidēdi vel exēpla ponendi. Tertia
pars eiusdē cōclusionis. s. ꝙ ꝑ expꝛssionē vti
litatis doctrine huius libꝛi discipulus eius
attētus constituatur ꝓbatur sic. Quāto ma
ioris vtilitatis existit doctrina alicuius libꝛi
seu scientie tanto eius auditoribus: eosdē
reddit magis attētos. sed huius libꝛi scien-
tia seu doctrina est maxime vtilitatis. ergo
ꝑ huiōi vtilitates suos auditores reddit at-
tētos. Maioꝛ hꝰ rōis ē nota. Minoꝛ ꝓbat

S.F

et litera in q̄ mḡr dicit ꝙ iste labor nō ē su/
pfluus sed ē necessari⁹ eo ꝙ illa q̄ alibi spar
sim ⁊ diffuse pcūctanť in ipo breuiter tractā
tur: ita ꝙ nō sit necc̄e libroꝝ nūerositatē per/
currere cū breuitas ea q̄ collecta sūt in hoc
libro ꝓmpte offert q̄si sine labore. Et hec ē
sniā huius ꝓhemij in spāli.

Incipit distinctio prima.

Eteris ac noue

Ista ē secūda pars pncipalis hu
ius libri in q̄ magister determiā
to ꝓhemio Incipit suū tractatū in quatuor
libros ptiales diuidere. Cuius rō scđm phi
losophū ē. q2 scie secanť queādmodū et res
de q̄bus sūt. In quorū pmo libro mḡr agit
de deo absolute scđm rōem sue naturalꝭ pfe
ctionis. In secūdo agit de eo inq̄tū ei⁹ po
tentia relucet in effectu creatiōis. In tercio
agit de ipo inq̄tū claret ei⁹ sapiā in opere re/
demptōis. In quarto agit de eo inq̄tū ei⁹
bonitas seu clemētia refulget in fructu glo
rificatōis. Quātū igiť ad pmū librū magi/
ster duo facit. Primo pmittit quedā gn̄alia
quasi totius opis plibamina. Secūdo suā
intentōem exeq̄tur: ⁊ hoc in pncipio secūde
distinctionis q̄ incipit ibi (Hec itaq3 vera)
In pma em̄ huius libri distinctōe mḡr tria
facit. Primo determinat suū intentū. Scđo
mouet qōnes circa determinata. Tercio de
terminata breuiter recapitulat. Primū facit
a principio distinctōis vsq3 ibi (Cū autem
hoies) Secundū v̊o abinde vsq3 ibi (Oīa
igiť que dicta sunt) Terciū v̊o ab inde vsq3
ad finē distinctōis isti⁹. Et in istis videť sta
re sniā pn̄tis distinctōis in generali. In spe
ciali v̊o magistri sniā stat in tribus ꝓpōib⁹
Quaꝝ pria ē. Totā sacrā paginā ꝯstat spe/
cialiter circa res ⁊ signa versari. Et hāc pro
bat magister autoritate be. Aug. sexto ca. đ
doctrina xpiana dicentꝭ. (Omīs doctrina vꝭ
rerū ē vel signorū) Et intelligit hic p signa
non terminos significātes ad placitū ipius
instituentis sed quasdā res exteriores ex diui
na ordinatōe aliq̄d significātes: cuiusmodi
sunt sacramēta cū suis materijs taꝫ veteris
q̄ȝ noue legis. Per res v̊o intelligit res ab/
solutas p terminos significabileſ: que. s. ita
cadūt sub determinatōe ꝯsideratōnis sacre
scripture qđ vlterius nihil spāliter designāt
vt est de⁹. christus. creatura ⁊ hmōi. Mꝫ āt
sacramēta tā veteris q̄ȝ noue legis aliq̄d si/
gnificent patet. q2 sacramēta veteris legis
significabāt inuisibilē grām quā nō cōfere/
bant. sacramēta v̊o noue legis significāt gra
tiam inuisibilē quā etiā ꝯferūt q̄tum ex ipe
ipoꝝ. vt plenius patebit in quarto hui⁹. Et
subdit ꝙ oē signū ē res aliqua. q2 quod nō
est res aliqua oīno nihil ē. vt dicit Aug⁹. in
eodē. ⁊ non ecōtra. Oīs res non ē signū. q2
alique sunt res nihil significātes. Et tandē
subinfert ꝙ pmo sit determinandū de reb⁹.
⁊ postea de signis. Secūda ḡ ꝓpō ē hec.
Sola trinitate increata ē ꝓprie fruendum.
Patet hec ꝓpō varijs sanctoꝝ doctoꝝ auto
ritatibus. Et ꝓbať rōne sic. Illo solo ē fruē
dum qđ ꝓpter se ⁊ nullū aliū finē ē diligen
dū. sed hoc solū est trinitas increata. igiť ea
tm̄ ꝓprie ē fruendū. ⁊ p ꝯseq̄ns ꝓpō vera
Huius rōnis maior patet p descriptōeꝫ fru
itionis in litera qua dicit (Frui ē amore in/
herere alicui rei tm̄ ꝓpter seipam.) Minor
ꝓbať sic. Sola trinitas increata ē oīm nrm̄
beatificatiua. igiť ipa sola ē ꝓpť se finaliť di
ligēda. Cōseq̄ntia tenet ex v̊bis be. August.
dicētis. Dicimus ea re nos frui quā diligi/
mus ꝓpter se. ⁊ ea nobis fruendū esse tm̄ q̄
efficimur beati. Añcedens patꝫ ex textu vbi
dicit (Res q̄bus fruendū ē sunt pater ⁊ fili⁹
⁊ spūssanctus.) ⁊ p ꝯn̄s ꝓpō vera. Tertia
ꝓpō est hec. Vsus ⁊ fruitōis distinctioneꝫ
accipimus penes relatiuā ⁊ absolutā dile/
ctionis inhesionē. Patet hec ꝓpō in textu p
terminoꝝ descriptōem. Vñ dicit. Frui ē rei
amore inherere solū ꝓpter seipam. Sed vti
ē rei amore inherere nō finaliter ꝓpť seipaꝫ
sed inq̄tum ordinata ē ad illā qua fruenduꝫ
est. igitur ꝓpō vera. Consequenter circa ista
tria mouet dubia. quoruꝫ primū est. An ho
minibus sit fruendū. Est dicendū ꝙ nō sim
pliciter. sed in deo. Et ideo dicitur in textu.
(Cum em̄ homine in deo frueris: đo poti⁹
q̄ȝ homine frueris) Secundū est. An dei ad
nos sit vsus vel fruitio. Dicendū est ꝙ non
sit vsus. quia deus non diligit aliquid pro/
pter aliud a se. sed oīa diligit ꝓpter ipius ꝓ
priam bonitatem. Tercium est. An virtuti/
bus sit fruendum. Respondetur ꝙ non. nisi
instrumētaliter eo ꝙ non querūtur propter
se. sed ꝓpter beatitudinem ⁊ propter deum
Et in his stāt sententia huius distinctōnis
in speciali.

Dist. ij.

Hec itaq3 vera.

Hec ē secūda distinctio hui⁹ pri/
mi libri. in qua magister inquisi
ta ⁊ inuēta materia de qua ē agendū: i hoc
volumine incipit scđm ordineꝫ ꝓmissum in
pn̄ti distinctōne tractare de rebus. Et pmo
de rebus fruibilib⁹ in primo libro. Secūdo
de rebus vtilibus in secūdo libro. Tertio đ
illis rebus que vtilia ordinant ad fruibilia
in tertio libro. De signis v̊o postea agit in
quarto. Primus itaq3 liber diuiditur ī du/
as ptes principales. In quaꝝ prima deter/
minat đ re fruibili. s. đ deo scđm suā pfectōꝫ
ī essendo. s. de essentie diuie vnitate: ac pso/
narū distinctōne ⁊ emanatiōe. In secunda
tractat de deo scđm suā pfectōem in causan
do. s. de attributis diuinis ⁊ appropriatis:
scientia. volūtate. ⁊ bonitate. In pn̄ti disti
ctione magister tria facit. Primo em̄ osten/
dit modū inuestigādi vnitatē in trinitate: ⁊
trinitatē in vnitate. Secūdo ꝓbat vnitateꝫ
trinitatis autoritate veteris testamēti. Ter
tio declarat eiusdē trinitatis vnitatem p no
ui testamēti autoritatē. Primuꝫ q̄dem facit
a principio huius distīctōis vsq3 ibi (Pro/
ponamus igitur in mediū) Secundū autē
abinde vsq3 ibi (Nūc v̊o p⁹ testimonia) Terti
um v̊o abinde vsq3 ad finē distinctiōis. In
speciali em̄ sententia magistri in hac distin
ctione stat in tribus cōclusionibus. Quaruꝫ
cōclusionū prima est hec. Necesse est queli/
bet catholicū sola ⁊ etiā pia fide eternā tri/
nitatē in summa vnitate affirmare. Et ꝓba
tur sic. Hoc oportet quelibet catholicū sola
⁊ pia fide affirmare quod sine fide: vel non
nisi credendo potest sciri vel inuestigari. Sꝫ
talis est eterna trinitas in summa vnitate:
igitur eternā trinitatē in suma vnitate opor
tet quelibet catholicuꝫ sola ⁊ pia fide affir/
mare. Tenet argumentum. ⁊ maiorē ponit
magister in pmo capitulo huius distīctōis.
Et minorē ꝓbat magister ibidē transumen/
do autoritatē beati Augu. pmo de trinitate
capi. ij. dicētis (Trinitas ē vnus solus de⁹
pater ⁊ filius ⁊ spūssanct⁹. hec trinitas vni⁹
⁊ eiusdē substantie vel essentie diciť. crediť
⁊ intelligitur) igitur cōclusio vera. Scđa
cōclusio est hec. Nulli bono catholico licet i
diuinaꝝ psonaꝝ alietate seu distinctōe vlla/
tenus dubitare. Que ꝓbatur sic virtualiter.
In illo nullus bon⁹ catholic⁹ pōt propter
materie arduitatē dubitare i quo videt oēs
catholicos doctores ex intētiōe vnanimiter
ꝯcordare. sed talis ē diuinaꝝ psonaruꝫ alie/
tas vel trinitas in vnitate essentie. ergo nul
li bono catholico licet vllatenus distinctio/
nē diuinaꝝ psoāꝝ dubitare. Tenꝫ argumētū
sed maiore ⁊ minorē ponit mḡr in secundo
capitulo huius distinctionis. igiť conclusio
vera. Tertia cōclusio est hec. Non obstat
catholicū pluralitatē diuinaꝝ psonarū auto
ritatib⁹ scripture vtriusq3 testamēti posse cōpro
bare. Ista ꝯclusio ꝓbatur sic. nam đr Gen.
ij. (Faciamus hoiem ad imaginē ⁊ silitu/
dinē nostrā) In hoc ꝙ dicit faciam⁹ plura
liter ostēditur pluralitas psonaꝝ. Sꝫ p hoc
ꝙ dicit imaginē singulariter ostēdit vnitatē
essentie. Et hanc expōem cōfirmat mḡr au/
toritate Aug. q̄ habeť in litera. Et hoc ideꝫ
probat etiā magister autoritatibus noui te
stamēti que patet in textu. Et hec est senten
tia magistri in speciali huius distinctionis.

Dist. iij.

Apostol⁹ nāq3.

Hec ē distinctio tertia huius pri
mi libri. in qua magister ostensa
in pcedente distinctōne psonarū trinitate ⁊
essentie vnitate p scripturas: ostēdit hoc idē
p ratiōes ⁊ creaturas. Et circa hoc quatuor
facit. Primo em̄ ostēdit p rōnes naturales
diuine essentie vnitatē. Secūdo inquirit p
similitudinē vestigij diuinaꝝ psonarū plitatē.
Tertio ostēdit vtrūq3 p assimilatōem imagi
nis mentis create. Quarto manifestat oīs
assimilatōnes creaturarū ad deum p insuffi
cientiā ⁊ inequalitatem. Primū facit a prin
cipio huius distinctōnis vsq3 ibi (Nunc re/
stat ostendere) Secunduꝫ facit abinde vsq3
ibi (Nunc v̊o ad eam) Tertiū v̊o subiungit
abinde vsq3 ibi (Verūtamen caueat ne hāc
imaginem) Quartum v̊o facit ab illo loco
vsq3 ad finem huius distinctōnis. Et hec ē
sentētia magistri huius distinctōnis in ge/
nerali. In speciali sententia magistri in hac
distinctōne stat in quatuor ꝓpōibus. Qua
rum prima ē hec. Vnitas diuine essentie po
test p rōnes naturales quodāmodo indaga
ri. Ista ꝓpō probať primo autoritate apo/
stoli dicentꝭ (ꝙ inuisibilia đi a creatura mūdi

S.F.

per ea que facta sunt intellecta cõspiciũtur)
Et exponit ꝙ ꝑ creaturã mundi notat homi
nẽ ꝓpter nature dignitatem ⁊ cõuenientiaꝫ
quã habet cũ omni creatura. Unde ꝓponit
ꝙ hõ auxilio naturał rõis ⁊ inspectõne cre-
aturarũ in cognitionẽ dei ꝑuenire põt. Se-
cundo ꝓbat vnitateꝫ diuine essentie quatu
or rõnibus. Quaꝝ prima sic formari potest.
Quicunqꝫ fecit quod nulla creatura facere
potest ille est potẽtissimus. sed qui fecit celũ
⁊ terram ex nihilo: fecit quod nulla creatura
facere potest. igitur ille ẽ potẽtissimus. Sed
nullus fecit celũ ⁊ terraꝫ ex nihilo nisi solus
deus. igitur solus deus ẽ potẽtissim⁹. Hanc
rõneꝫ cõfirmat magister autoritate be. Am
brosij dicẽtis (Ut deus qui natura inuisibi
lis est etiã a visibilibus posset sciri, op⁹ fecit
quod opificeꝫ visibilitate sui manifestauit)
vbi in primo capitulo huius distinctiõis in
tellectũ rõnis ꝓdicte apte explicat. Secũda
ratio. Qui fecit omnia mutabilia immutabi
lissimus ẽ. sed qui fecit corpalia ⁊ spũs mu-
tabiles ille fecit omnia mutabilia. igitur ille
immutabilissimus est. sed ex quo hoc null⁹
fecit nisi deus. sequitur ꝙ solus sit immuta-
bilissimus. Istam ratõnem cõfirmat magi
ster autoritate Augustini de ciuitate dei di-
centis (Uiderũt summi philosophi nullum
corp⁹ esse deum. ⁊ ideo cũcta corpora trãscẽ
derunt querentes deum. Uiderũt etiaꝫ nul
lum mutabile posse esse summũ bonuꝫ: om-
niũqꝫ principium. ⁊ iõ oẽm aĩaꝫ mutabilesqꝫ
spũs transcenderunt) sed quodlibet tale oꝫ
esse ab alio. Tertia ratio formatur sic. Qui
fecit omnia bona ⁊ meliora optimus ẽ. sed
qui fecit omĩa spiritualia ⁊ corporalia ẽ hu
iusmodi. igitur ille est optimus. sed null⁹ fe-
cit ea nisi solus deus, sequitur ergo ꝙ ipẽ so
lus deus sit optimus. Hanc ratõnem magi
ster confirmat ex ꝓprijs in tertio capitulo di
stinctionis. Quarta ratio est. Qui fecit om-
nia pulchra ⁊ pulchriora pulcerrimus ẽ ipẽ
sed qui fecit omnia corpalia ⁊ spiritualia est
huiusmõi. igitur ille est pulcerrimus. ſꝫ nul
lus hoc fecit nisi solus deus. igitur solus de
us ẽ pulcerrimus. Hanc ratõnem ponit ma
gister fundamentaliter in quarto capło hu-
ius distinctõnis. Et ex his quatuor ratõni-
bus magister nititur arguere ⁊ ꝓbare vnita
tem diuine essentie. quod patet sic. Naꝫ ipse
quatuor ratiões deum esse concludũt potẽ-
tissimũ. immutabilissimũ. optimũ. ⁊ pulcer-
rimũ. sed impossibile est ꝙ sint plures poten
tissimi vł plures ĩmutabilissimi: optimi aut
pulcerrimi ꝗ̃ solus deus, qꝛ si essent duo ta
les: vnus esset supfluus: ⁊ alter diminutus
quorum vtrũqꝫ est incõueniens. Relinq̃tur
igitur ex his rationibus ꝙ non sit nisi vnus
deus, ⁊ ꝑ consequens prima ꝓpositõ vera.
Secũda ꝓpõ est hec. Trinitas diuinarũ
ꝑsonarum potest per vestigiales similitudi-
nes a nobis quodãmodo inuestigari. Hanc
ꝓpositõnem ponit magister sententialiter ĩ
quinto capitulo huius distinctõis. vbi tran
sumit dictum Augustini. vi. de ciuitate dei.
(Oportet vt creatorem ꝑ ea que facta sunt
intellectu cõspicientes trinitatem intelliga-
mus. huius enĩ trinitatis vestigium in crea
turis apparet, hec enĩ que arte diuina facta
sunt ⁊ vnitatem quãdam in se ostendunt et
specieꝫ ⁊ ordinem) que tribus personis ap-
propriãtur (Nam quodlibet horum creato-
rum ⁊ vnũ aliquid est: sicut sunt nature cor-
porum ⁊ animarũ. Et aliqua specie formã-
tur sicut sunt figure ⁊ qualitates corporuꝫ
⁊ doctrine ac artes animarũ. Et ordinẽ ali-
quẽ petit ⁊ tenet. sic sũt põdera. collocatões
corporum, ⁊ amores vel delectationes ani-
marũ. Hec autẽ tria tribus personis appro
priantur. ⁊ ita in creaturis relucet vestigiuꝫ
trinitatis. In illa enĩ trinitate sũma origo ẽ
oĩm reruꝫ) Ex quibus patet ꝓdictam ꝓpo-
sitõnem esse veram. Subdit ꝙ ꝑ creatura-
rum cognitõnem trinitatis cognitio haberi
non potest nisi interioris inspiratõnis reue-
latione. Tertia ꝓpõ est hec. Diuine essen
tie vnitatem ac ꝑsonarum trinitatem ꝑ ima
ginem create mentis possumus expsse con-
templari. Que probatur sic. Quecunqꝫ pos-
sunt in imagine creata cognosci: illa etiã de
imagine increata possunt ductu luminis ra
tionis naturalis speculari. sed in mente no-
stra inq̃tum est imago deitatis possum⁹ co-
gnoscere quodãmodo vnitatem in trinitate
ac trinitatem in vnitate. igitur in mente no-
stra possumus expsse contemplari trinitateꝫ
in vnitate ⁊ ecõuerso. vt dicit ꝓpositio. Te
net argumẽtum ⁊ maior. Sed min oꝛ ẽ pro
bat magister diffuse sic dicens (Sicut i deo
est diuina essentia ⁊ tres ꝑsone inter se disti
cte, ⁊ sicut iste tres ꝑsone distinguũtur scdꝫ
varias earum ꝓcessiones, quia pater intel-

ligendo se format verbum est. et sic per mo-
dum intellectus producit filiũ. Pater auteꝫ
cum filio diligendo seipos mutuo ꝑ moduꝫ
voluntatis: simul spirant spiritumsanctum.
Ita etiam mens nostra cum seipam actuali
ter intelligit ex memoria ꝓducit intellectuꝫ
⁊ tandẽ ex memoria ⁊ intellectu ꝓducit vo
luntatem. Et sicut ꝑsone diuine inter se sũt
equales: ita ꝙ vna non est min⁹ ꝗ̃ oẽs neqꝫ
oẽs sunt magis ꝗ̃ vna, sic q̃libet haꝝ pote-
tiarum capit omnes tres. ⁊ omnes tres ca-
piunt vnãquãqꝫ ipãrum.) ⁊ sic de consimili
bus. ⁊ sic ꝓpositio vera. Quarta ꝓpõ est
hec. Qꝫ nulla imago trinitatis creata est si-
ne magna dissilitudie ĩnitat[is] increate repñ-
tatiua. Et probatur sic. Inter quecũqꝫ ẽ rea-
lis differentia cum notabili dissimilitudine:
inter ea non potest esse similitudo sine ma-
gna difformitate. Sed inter omneꝫ imagi-
nem trinitatis create ⁊ trinitatem increataꝫ
est realis differentia cum notabili dissimili-
tudine. igiẗ inter ea nõ potest esse dissimili-
tudo sine magna difformitate. ⁊ ꝑ cõseq̃ns
vna non potest esse alterius adequate rep-
sentatiua. vt asserit ꝓpõ probanda. Tenet
argumẽtum ⁊ etiam maior ꝓpõ. Sed mi-
noreꝫ ponit magister in textu assignans du-
as diuersitates ĩ quibus trinitas creata dif-
fert a trinitate increata. Quarum prima est.
ꝙ deus trinitas que est pater filius spiritus
sanctus cui homo scdm has tres personas
assimilatur per tres vires anime sue. cuius-
modi sunt memoria. intellectus. ⁊ volũtas
ille tres persone sunt vnus deus essentialr.
⁊ econuerso. vnus deus est iste tres perso-
ne. sed homo qui per tres istas vires anime
imago dei dicitur non est iste tres potentie:
sed dicitur eas habere: cuiusmõi deus trini
tas est tres persone. Secũda dissimilitu-
do est ꝙ scꝫ pater ⁊ filius et spiritussanctus
sunt tres ꝑsone. ſꝫ memoria intellectus. vo-
luntas nõ sunt ꝑsone. sed bene sunt tres po
tentie vnius ꝑsone. igitur ⁊c.

Di. iiij.

Hic oritur questio

Hec est quarta distinctio huius
primi libri in qua magister ostẽ-
sꝫ ꝗ̃ vnitas essentie ⁊ trinitas ꝑsonarum ĩ
diuinis potest inuestigari seu cõuinci quo-
dammodo ex vtriusqꝫ testamẽti scripturis.
ac per vestigiũ ⁊ imaginem repertas in cre-
aturis: Incipit determinare de personarum
origine ⁊ distinctione. Et quantum ad hoc
presens distinctio diuiditur in tres partes.
In quarum prima determinat quãdaꝫ que
stionem. In secunda opponit contra deter-
minata: ⁊ soluit obiectionem. In tertia re-
probat quandam contrariam opinionem.
Primum agit a principio distinctõnis vsqꝫ
ibi (Sed adhuc opponunt garruli ratiocina-
tores dicẽtes. Si de⁹ pr̃ genuit.) Scdm ve
ro facit abinde vsqꝫ ibi (Quidam tamẽ ve-
ritatis aduersarij cõcedũt patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spi
ritũscm̃ sive tres personas esse vnũ deum ⁊
vnam substãtiam) Tertium vero subiungit
abinde vsqꝫ ad finem distinctionis. Et hec
est sententia huius distinctionis in genera-
li. In speciali vero sententia magistri stat in
tribus propositõnibus. Quarum prima est
hec. Deum seipsum genuisse. vel a se alium
deuꝫ essentialiter generando produxisse om
nino est negãdũ. Et ꝓbaẗ sic. Illõ ẽ simplr
apõ fideles negandũ. quo concesso sequere-
tur idem generasse seipsum. Uel plures esse
deos, sed deum se: vel a se essentialiter aliuꝫ
deum genuisse est huiusmodi. igitur ꝓposi
tio vera. Tenet argumentum: et maior est
euidens. Sed minorem probat magister in
litera querens an hec sit vera. (Deus genu
it deum.) ꝙ sic, quia deus pater genuit de-
um filiuꝫ. ⁊ tamen non sequitur. ergo genu-
it se deum vel alium deum. scilicet alium in
deitate, sed alium in personalitate seu in ꝑ-
sona. Secunda propositio est hec. Deum
patrem originasse i eternitate vnicũ deũ fili
um a se patre alium sola personalitate est af
firmandum. Et formatur ratio pro hui⁹ cõ
clusionis probatione sic. Illud est affirmã-
dum apud christianos quo negato sequere-
tur in deitate plures esse deos. sed deuꝫ pa-
trem originasse in eternitate vnicum deum
filium a se patre alium sola personalitate est
huiusmodi. ergo hoc est affirmanduꝫ. ⁊ per
consequens propositio vera. Argumentum
apparet bonum: ⁊ maior est euidens. Sed
circa minoris probationem procedit magi-
ster ĩ litera sic. Et supposita determinatione
questionis premisse qua dicebaẗ ꝙ deus ge
nuit deum, ⁊ tamẽ nec se nec aliũ deũ: argu
tur (Si deus genuit deum. aut igiẗ de⁹ pr̃
genuit deũ q̃ est deus pr̃. ⁊ sic idẽ genuit se-

ipm̄.aut deus pr̄ genuit deū q̄ nō est deꝰ paṫ
⁊ sic erūt pl'es dij)Ad istud mgr̄ rn̄dēdo di-
cit ꝙ ista ꝓpositō.Deꝰ pater genuit deū qui
nō est deꝰ pr̄.duos pōt h̄re sensus. Unꝰ est:
deꝰ genuit deū q̄ nō est deꝰ pr̄.id est filiū qui
nō est pr̄ q̄ deꝰ est.⁊ iste sensus verꝰ est.q̄a ibi
notaṫ alietas essentie.sed solū ꝑsone. Alius
aūt sensus est.Deꝰ genuit deū q̄ nō est idem
deꝰ cū deo pr̄e ⁊ sic est falsa,q̄a sic i ipa deno
taṫ alietas eēntie seu nature ad quā seq̄ṫ plu
res esse deos,qd̄ est ipossibile. Tertia ꝑpō
est: tres ꝑsone sunt vna deitas ⁊ ꝙ vnꝰ deꝰ
sit trinitas est a quolibꝫ catholico firmissime
tenēdum.Et ꝓbaṫ rōne sic.Illud est firmissi
me tenēduꝫ.quo dubitato esset in fide ⁊ sā-
ctoꝝ auctoritatibꝰ hesitādū. sed tres ꝑsonas
esse vnā deitatē.⁊vnū deū esse tres ꝑsonas
vl' trinitatē.est h'mōi.igiṫ hoc est firmissime
tenendū.vt dicit ꝓpositō.Argumētū est bo-
nū.⁊ maior ē vera. sed mioris euidētiā pōit
Magister in textu ꝓponēs quorūdā opinio
nē:dicentium ꝙ nomē essentiale in diuinis
cuiusmōi est hoc nomē deꝰ possit p̄dicari de
noīe ꝑsonali.cuiusmōi est pr̄.Dicendo pr̄ est
deꝰ.nō tn̄ ecōuerso.nomē ꝑsonale possit pre
dicari de noīe essentiali.Dicēdo deꝰ est pater
Uñ cōcedebant istam.tres ꝑsone sunt vnus
deꝰ.sed negabāt istaꝫ.vnus deꝰ est tres ꝑso-
ne.Istaꝫ opinionē reprobat magr̄ in lr̄a.di-
cēs ꝙ scd̄m fidē catholicā vtraqꝫ istaꝝ est ve
ra.⁊ ꝯfirmat dictū suū autoritatibꝰ sanctoꝝ
vt patet in littera.igitur ⁊c̄. Di.v.

Ost hec q̄ritur

p Ista est distinctio .v. In q̄ mgr̄
Oñso ꝙ in diuinis sit generatō in
quirit an essentia est gn̄atōis terminꝰ.Et cir
ca hoc tria facit.Nā p̄mo mouet ⁊ determi-
nat questionē. Scd̄o inducit instātiaꝝ ob
iectionē.Et tertio q̄rūdā subdit auctoritatū
expositōeꝫ. Primū agit a p̄ncipio distinctō
nis vsqꝫ ibi (Predictis aūt videṫ esse ꝯtrari
um) Scd̄m abinde vsqꝫ ibi (Oñdiṫ quoqꝫ
ex illis v̄bis)Tertiū v̄o abinde vsqꝫ ad finē
totius distinctōis.In sp̄āli vero sn̄ia magr̄i
stat summarie in tribꝰ ꝓpōibus. Quarū pri-
ma est hec.Diuia essentia nō est generās ne-
qꝫ generata.Et ꝓbaṫ sic.Illud nō est ꝯcedē
duꝫ.quo cōcesso sequereṫ essentiā diuinā nō
esse essentiā vel eandē reꝫ generasse seip̄am.
Uel esse a se ipsa genitaꝫ.sed essentiā diuinā

originare.seu esse genitaꝫ est h'mōi. igitur te
net argumētuꝫ.⁊ maior est nota sed mioris
ꝓbatione magister in littera itroducit sic q̄-
rendo.An h'mōi ꝓpositōnes sint cōcedende
(Pater genuit diuinā essentiā.Diuina essen
tia genuit filiū,Diuina essentia nō est gene-
rata,nec creata) Et respōdendo dicit itentū
suū.scꝫ ꝙ diuina essentia nō sit genita nec ge
nerat.qd̄ ꝓbat tribus ratōnibus,quaꝝ pri-
ma est talis.Omne quod generatur relatiue
dicitur.igitur si essentia diuina generaṫ rela-
tiue dicitur:qd̄ falsum est.q̄a tunc nō signifi
caret absolute substantiā.Secūda ratō talis
est.Pater est diuina essentia.si igitur paṫ ge-
nuit diuinam essentiaꝫ tūc genuit seipsum.⁊
illud iteꝝ stare nō pōt. Tertia ratio talis est
Pater ꝑ diuinam essentiā habet esse.si igitur
pater genuit diuinā essentiā.tūc pater habe-
ret esse per illud qd̄ est generatuꝫ ab ipso qd̄
falsum est.quia generatum a generante ha-
bet esse.et nō generatus a genito.Addit eti-
am magister qd̄ simili modo ꝓbat Augu.ꝙ
pater nō est sapiēs sapiētia genita.si eīn paṫ
esset sapiēs per illam sapientiam quā genuit
cū ideꝫ sit ei sapere ⁊ esse.sequiṫ ꝙ haberet es
se per illud,⁊ ab illo qd̄ genuit.qd̄ nō pōt sta
re. Secunda propositio.Quanq̄ filius et
sp̄s,non sint aliud q̄ ipa diuina essentia tamē
producti sunt ambo realiter.Hanc ꝓpositio-
nem magister inuestigat obijciēdo ꝯtra hoc
quod dictum est,scꝫ ꝙ pater non genuit di-
uinam essentiam.Nam,dicit pater genuit il-
lud qd̄ ipse est.est diuina essentia, igitur ge-
nuit diuinā essentiam,Et magister respōdet
ꝙ illa pater genuit id qd̄ ipse est.sic debet in
telligi.idest pater genuit filiuꝫ.eo ꝙ essentia
liter est idem cum ipso.Tandē ostenso ꝙ nō
est concedendum,ꝙ essentia genuit filiuꝫ.eo
ꝙ sequeretur idem generasse seipsum.magi-
ster exponit autoritates sanctorum. scꝫ Au-
gustini et Hilarij.que videntur predictis ob
uiare di.ꝙ essentia filij sit de essentia patris.
Hec autoritates sunt sic exponende seu intel
ligende.filius qui est essentia.est de patre q̄
est essentia.et sic de alijs. Tertia proposi-
tio est hec.Filius ⁊ spiritussanctus sunt pro
ducti non tamen de nihilo sed de aliquo .li-
cet non de aliquo materialiter.Hanc ꝓposi
tionem probat magister.exponendo autori-
tates dicentes patrem de sua substantia fili-
um genuisse.Et dicit ꝙ huiusmodi autorita

tes sunt sic exponēde, Pr̄ genuit filiū de sua
sb̄a.⁊ nō genuit eū d̄ nihilo sꝫ genuit talē q̄
est eiusdeꝫ nature cū ipso. Hanc expositionē
magister confirmat per multas autoritates
que patent in littera.igitur ⁊c̄. Dist.vi.

Reterea queri.

p Hec est distictio sexta in qua ma
gister.Ostenso ꝙ essentia diuina
non possit esse terminus generationis inci-
pit agere de potentia generantis, Circa qd̄
tria facit. Primo ostendit quomō pater nec
voluntate nec necessitate filium genuit.Se-
cundo cōtra illud replicando ratione quadā
obijcit.Tertio post digressionē ad principa-
le intentū redit.Primuꝫ istoꝝ facit a princi-
pio distinctōnis vsqꝫ ibi(Sed cōtra hoc op
ponitur)Secūduꝫ vero abīde vsqꝫ ibi(Pre
dicta tamē verba ⁊c̄.)Tertium abinde vsqꝫ
ad finē distinctōnis.In speciali magistri sen
tentia in hac distinctōne stat in tribus ꝓpo
sitionibus quarum prima est hec.Non est ca
tholice sentiēdum deū patrē genuisse filium
necessitate cogēte. aut volūtate precedēte.⁊
ꝓbatur sic.Illud nō est catholice sentienduꝫ
quo cōcesso sequiṫ deū aut esse miseruꝫ. aut
mutabilem ⁊ filium dei nō esse naturalē fili-
um.sed patrē genuisse filiuꝫ necessitate cogē
te aut volūtate antecedēte est h'mōi.igitur il
lud nō est sentiendū.Argumentū est notum
⁊ maior.sed minorē ponit magister in textu
Respondendo ad questionē istā.Utꝝ pater
genuit filiū ex necessitate aut volūtate. Ma
gister respondendo dicit.Nec genuit eum ne
cessitate.quia si sic.tūc genuerit cū non potu
it eū non generare.tunc necessitas coactōis
caderet in deū qd̄ non est dicendum .cū ipse
sit summe liber.Nec voluntate.scꝫ antecedē-
te.s. ꝙ prius vellet filium generare q̄ ipsum
genuit.vt si staret in eius libera potestate vt
gn̄aret si vellet.⁊ non generaret si nollet.q2
sic caderet mutabilitas in deū quod est incō
ueniēs.Ista patent in littera autoritate bea
ti Augu, Secunda propositio est hec. Ex
diuine nature ⁊voluntatis identitate argui
nō pōt filiū natura esse filiū volūtate. Istaꝫ
ꝓpositionē probat magister in littera soluen
do argumentū hereticoꝝ.quod faciūt in ista
materia dicentes.In diuinis ideꝫ sunt natu
ra ⁊ voluntas. Si igitur pater genuit filiuꝫ
natura videtur etiā ꝙ genuit ipsum volunta

te.Ad qd̄ magister respōdēdo dixit. Ex quo
in diuinis natura et voluntas differunt ratō
ne vel cōnotato.ideo nō obstante ꝙ sint idē
identitate absoluta.nō tamē sunt idem idē
titate formali, q2 aliq̄d pōt conuenire natu-
re qd̄ nō cōuenit volūtati. ⁊ per consequēs
nō est incōueniēs filiū esse filiū natura ⁊ nō
voluntate.Et confirmat hoc per simile. Naꝫ
voluntas dei ⁊ sciētia eius sunt idē et diffe-
rūt ratione vel cōnotatōne. q2 sciētia conno
tat aliquid esse in deo qd̄ non cōnotat volū
tas et econtra.q2 ratōne scientie sue cōuenit
deo scire et cognoscere malū.nō tamen ratio
ne voluntatis sue cōuenit sibi velle et appro
bare malū et ita est in proposito. igitur ꝓpo
sitio vera. Tertia propositio.Solū neces-
sitas incōmutabilitatis ac voluntas cōmu-
nicabilitatis concurrunt ad eternaꝫ filij dei
generationē.Ista propositio ꝓbatur sic. Il
la necessario concurrūt ad eternam filij dei p
ductionem sine quibus impossibile est deuꝫ
esse deuꝫ.sed deus necessario est deus neces-
sitate incōmutabilitatis.et voluntate cōmu
nicabilitatis.igiṫ ista duo ad productionem
filij dei concurrunt tenet argumentuꝫ et ma
ior.sed minorem ponit magister in textu fal-
tē sententialiter.vbi reprehendit quendā he
reticū qui dixerat patrem generasse filium vo
luntate precedente vel antecedente vel effici
ente et sic priꝰ fuisse volēs q̄ generās qd̄ fal
suꝫ est.igiṫ ꝓpositio apparet vera. Di.vij.

Ic solet queri a

b Ista est septima distinctio. In q̄
magister. Ostenso qualiter pater
genuit filium quo ad virtutem seu potentiā
intellectualem. Hic ostendit de potentia eiꝰ
generandi naturali. Et circa hoc tria facit.
Primo inquirit an potētia generādi sit in fi-
lio. Scd̄o oñdit ꝙ nō gn̄are nō sit i potētia
i ip̄o filio.Tertō reddit rōꝫ de suo dicto.Pri
mū facit a p̄ncipio distictōnis vsqꝫ ibi.(Sꝫ
vehementer nos mouet)Secūdum subiun
git abinde vsqꝫ ibi(Itē queritur a q̄busdā)
Tertiuꝫ vero abinde vsqꝫ ad finem distinctō
nis.In speciali sententia magistri summarie
stat in tribus propositionibus quarum pri-
ma est hec.Nō est simpliciter quid sed est ad
aliquid patrem posse,aut velle filium gene-
rare. Istam propositionem prosequitur ma
gister querens:an pater potuit et voluit fili-

um generare. si sic. ergo pat voluit et potuit aliquid qd nō potuit nec voluit filius. Uel oportet etiā filiū posse et velle generare, qd esset incōueniens. Uel oportet dicere q filius sit impotēs. Huic dificultati respōdet magister d, τ dato q pater possz generare τ nō filius, adhuc nō sequeret patrē aliquid posse quod nō posset filius. qa posse τ velle patrem generare nō est ppie aliquid sed ad aliquid. ergo nō posse τ nō velle generare non arguit impotentiaz in filio, vt assumitur in qstione predicta. Pro huius argumenti euidētia sciendū est, q qcquid est in diuinis est essentia vel relatio, et ergo quicqd cōuenit deo hoc cōuenit sibi vel ratione essentie. τ tunc est cōe tribus psonis. vel rōe relationis. et tunc nō oportet q quodlibet tale sit cōmune tribus psonis. Cū ergo posse generare nō sit aliqd in diuinis. i. nō est aliqd spectās ad essentiā. sed poti9 ad aliqd spectās idest ptinēs ad relationē. s. ad paternitatē nō est incōueniēs q nō cōueniat filio. qz illa ppietas. scz paternitas nō spectat ad filiū. τ p cōsequēs hec ppositio prima est vera. Secūda ppositio est hec. Qz fili9 nō pōt nec vult generare hoc nō debemus sibi ad impotētiā sed poti9 ad cōditionis ppietatē imputare. Hanc ppositōez pbat magister autoritate beati Augusti. dicētis. q fili9 potuit generare sed nō oportuit ipm generare, eo q tūc inordinata τ supflua fuisset diuina gnatio, si fili9 genit9 nepotē generaret patri. Et dicit postea mgr q ista verba Augustini sic sunt intelligēda. nō eni nō potuit. sed nō oportuit. id est non cōueniebat ppietati eius qua est filius τ nō pater. que ppietas desineret q cito generaret. Et cōcludit q sicut nō arguit impotētiā in patre q nō pōt esse fili9. ita econtra nō est impotētie in filio q nō pōt esse pater. Tertia ppositō est hec. Unā τ eandē τ equalē potētiā generādi fore in pre τ filio possumu9 affirmare. Istā ppositōez magister inuestigat inqrēdo an potentia generādi in pre sit aliqua potētia in filio. Et rīdet q vna τ eadez sit potētia qua pat pōt generare τ qua filius pōt generari; cū in pre τ filio nō sit nisi vna sapia. natura. τ potētia. Uel sic rīdet magister. q potētia generādi cū natura dicit ppietatē. referendo igit intellectū ad ppietatē nō est potentia generādi in filio. qz sic est aliud posse generare τ posse generari. referendo vero ad naturā idem sunt igitur τc. Di. viij.

Hnc de verita:

n Ista est distinctio. viij. hui9 primi li. In qua Ōnso qd tenēduz sit de veritate gignētis. Agit de natura cōicata p actū generatōis. Et quātū hoc cōcernit materiā pntis distinctōis. tūc diuidit in tres ptes. In pma ostēdit diuine essentie veritatē In secūda ei9 nature imutabilitatē. In tertia eius simplicitatē. Primū facit a pncipio distinctōis vsqz ibi (Dei etiā soli9 essentia). Scōm abinde vsqz ibi (Eadēqz sola essentia ppie simplex est) Tertiū abinde vsqz ad fine distinctōis. Et hec est sentētia mgri in generali. In spāli vero sententia in hac distin. summarie cōtinet in tribus ppositōibus qz prima est hec. Dūtaxat deus ppie habet essentie veritatē sine alicui9 nō actualitatis admixtione. Et pbatur sic. Illud habet ppie essentie veritatē sine alicui9 non actualitatis admixtione. cuius esse reptum est semp esse i. eternaliter. τ qd est sine pteritione τ futuritōe. sed solus de9 est hmōi. igit ipse solus habet essentie veritatē sine alicui9 nō actualitatis admixtione. tenet cōsequētia τ maior. et minorē pbat mgr in lra. p hoc q essentia a vbo essendi nomē ppiū hz. Essentia eni deriuat a vbo sum es est. Et cōfirmat p hoc q esse diuinū nō nouit pteritū neqz futuz. Secūda ppositio est. Solus de9 hz eterne pmanētie stabilitatē absqz cuiusuis mutabilitatis variatōne. Et pbat sic. Illud virtualiter hz eterne pmanētie stabilitatē qd est ipm suum esse τ qd impossibile est aliter ipm disponi q est. quacūqz etiā dispōne. sed solus de9 est huiusmōi. ergo ppositio vera. Argumentuz apparet bonū et maior vera. Et circa minoris pbatōem pcedit mgr in textu sic. Et pponit pmo dei esse oīno esse imutabile. qd pbat primo p hoc q diuinū eē est verissimū. qd nō esset si posset mutari. Scdo p hoc q in deo nō sūt accidētia p q mutatō i reb9 ptigit. Tertō p cōpatōez dei ad creaturas. Nā ois creature mutatio fit vel p loca vl tpa vl p affectōes: sz neutr istoz modoz cadit in deo, vt pz p diuersas sctōz autoritates in textu. igit suū eē est oīno imutabile. Tertia ppō est. Qz deus hz simplicitatē essentie sine cuiuscūqz multiplicitatis cōpōe. Et pbat sic. Illd hz eētie simplicitatē sine cuiuscūqz multiplicitatis cōpōe qd nō solū corpoz vl spūuz aut pdicamētoz multiplicitati nō subijcit. sz etiā ipmmet ē qd in eo ē. seu i eo esse dr. sz de9 ē hmōi. igit ipe hz simplicitatē sine cuiuscūqz multiplicitatis cōpositōe. Argumētū pz τ maior. Et minorē exequēs mgr in lra ppōnit q diuina eētia vere τ ppie simplex ē. eo q in deo nulla ē diuersitas ptiū accidētiū formaz. Scdo pbat idē p cōpatōez ipi9 ad multiplicitatē creature spūal. in qlz nō sit diuersitas ptiū sicut in creatura corpali ppt ei9 simplicitatē. cū tota sit vbicūqz sit sic aīa rōalis dr esse tota i toto corpe τ tota i qlz ei9 pte. est tn in ea diuersitas accidētiū. sic mgr declarat p exēplū de diuersis aīme affectōib9. Postea ondit q hmōi simplicitati nō repugnat multiplicitas noim q d ipo dicūt. eo q oia vnū significāt. Et q nulla accidētia sint in ipo ondit discurrēdo p singula pdicamēta accidētis. Et etiā q substantia ipprie dr de deo. ostēdit. qz accidēti substat ipa suba. Et addit q ipa dei simplicitas psonaz plalitatē nō excludit. Et q nō sit aliqd in deo quod nō sit deus. igitur. Di. ix.

Hnc ad distin.

n Ista ē dist. ix. In q mgr. Postq egit de nā cōicata p gnatōem. Tractat de coeternitate genitoris τ geniti. Et tria facit. Nā pmo ondit pris τ filij coeternitatē. Scdo soluit istātie difficultatem. Tertio dissoluit incidētis qstionis ābiguitatem. Primū agit a pncipio distin. vsqz ibi (Sz qris a me inqt Ambrosi9) Scōm facit abinde vsqz ibi. (Hic qri pōt) Tertiū abide vsqz ad fine disti. Et hec ē snia mgri in hac distictōe i gnali. In spāli snia mgri stat in trib9 ppōib9 quaz pma ē hec. Dei fili9 ab etno a pre genit9 ē simplr pri coetern9. Et pbat sic. Illd ē deo coeternū sine quo de9 nūq fuit nec eē potuit. sz h ē fili9 genit9 a pre. igr ipe ē pri coeternus. Argumētū videt valere. τ maior ē vera Sz minorē pbās mgr i lra ppōit pmo q tres psone i diuis idē sūt i natura. sz distīcte in psonalitate. Uñ infert q lz fili9 sit ali9 a pre. cū sit ab eo genit9 nō tn āte fuit pr q fili9. cū psone diuie sunt sibiinuicē coeterne. Postea excludit errorē alicui9 arij dicētis q si fili9 nat9 eēt pncipiū hret. τ p cōns etern9 nō existeret. Hūc errorē excludit p autoritatē Aug. dicētis Si fili9 nō eēt coetern9 pri pr fuisset aliqn sine sapia. eo q fili9 sit sapia pris. Uel pr fuisset aliqn sine filio. τ postea hūisset filiū. q stare nō psit. Relinqtur q ppositio va. Scda ppō ē hec. Filij eterna gnatio est ineffabilis Et pbat sic. Illud ē ineffabile qd oēm sensuz supat nō solū hoim sed τ āgeloz. sed eterna generatio filij a pre est hmōi. igit ipsa est ineffabilis. Tenet argumētuz τ maior. sed minor patet in textu. vbi mgr diuersis autoritatibus sanctoz insinuat. q prem nō esse priorē filio oēm intellectū creature excellit. Quānis quidā male psumant ipm posse p intellectū creatū cōprehēdi. Tertia ppositio ē hec Filius in diuinis congruenti9 dicatur semper natus q nasci. Et pbatur sic. Illud est de generatōne filij in diuinis poti9 affirmandū qd pfectōez sine impfectōe exprimit. q illud qd impfectōem de se nō excludit. sed filiū semp esse natū pfectionē sine impfectōne exprimit Et filiū semp nasci de seipso nō excludit impfectōem. igitur potius est affirmandū ipm semp esse natū q semp nasci. Argumētū apparet euidēs τ maior τ minor possunt haberi ex littera. cui9 tota sentētia pōt stare in isto q expressio gnatōnis p verbuz pteriti pfecti tpis. cuiusmodi ē li natus. denomiat actuz generatōnis transisse τ terminū eius actualiter in cōpleto stare. Sed expressio gnatōis p vbū pntis tpis cuiusmōi ē li nascit denoiat actū generatōis adhuc fieri. qd d se ipfectōz nō excludit. Et p cōns ppō va. Dist. x.

Hnc post filii.

n Ista est distinctō. x. In qua mgr postq egit de gnatōne filij a patre. Incipit agere de pcessiōe sp. ab vtroqz. scz a pre τ filio. Et circa hoc tria facit. Prio eni ondit spm scm amorē esse pris τ filij. τ p cōse quēs pcedere p modū voluntatis. Scdo subiūgit q amor cōueniēter appropriat psone spūs sci. Tertio cōcludit q etiā sp. cōueniēter noiatur noie cōi. scz cōueniēti tā pri q filio. quorū qlibet ē τ pōt dici spūssanctus. Primū facit a pncipio distinctōis vsqz ibi. (Hic manifestauit se dixisse) Scōm subiūgit abide vsqz ibi. (Hic notandū ē) Tertiū subiūgit abide vsqz ad fine distinctōis. Et hec ē snia mgri i hac distin. in gnali. In spāli snia mgri stat in trib9 ppōib9 qz pma est. Caritas seu amor eēntialis spūisctō appatus est cōis toti trinitati. Et pbat sic. Sicut se hz sapia ad totā trinitatē τ ad filiū. ita se hz amor ad trinitatē τ ad spm scm. sz sapia eēntialr pdca cōuenit toti trinitati τ tn appat filio. igr caritas seu amor pōt cōuenire toti trinitati. τ tn appari spūisacto vt astruit ppō. Argumētū pz τ maior. sz mi-

norē ꝓbans mgr in textu ꝓponit primo ꝙ
spūſſāctus ſit amor vel dilectio patris ⁊ fi-
lij. quod ꝓbat autoritate bti Auguſti. xiiij.
de trinitate dicentis ꝙ ſpiritusſanctus nec
patris ē ſolius: nec filij ē ſolius. ſed amboꝝ.
Et ideo cōmune quo inuicē ſe diligunt pa
ter ⁊ filius nobis inſinuat charitatē. Poſtea
remouet magiſter quandam dubitatōnem
exortā ex dicto Job. iiij. ca. primo canonice
ſue vbi dicit. Deus charitas eſt. Diceret ali
quis ſi ſpūſſanctus eſt amor ſiue dilectio et
charitas: cur tūc Jobēs non dixit. ſpūſſan-
ctus charitas ē. ſꝫ dixit. deus caritas ē: relin
quens nos ſub dubio an intēdat ibi de tota
trinitate loqui aut ꝺ aliqua pſona in ſpeciali
Ad qꝺ rñdet magiſter ꝙ charitas. dilectio.
ſeu amor lꝫ ſit cōis toti trinitati: tñ qñqꝫ ap-
propriatur pſone ſpūſſancti. ſicut etiā ſapia
cōis eſt oibus pſonis: tñ ſpāliter appropat
filio. Etiā ꝙuis nomē legis cōe ſit toti vete
ri teſtamēto. appropriat tñ legi moyſi ex q-
bus ſimul ſumptis patet ꝓpoem eſſe verā.
Scđa ꝓpō ē hec. Charitas ſeu amor pſōa
lis nulli alteri ꝓprie ꝯuenit ꝙ ſolius ſpūſſā
cti pſonalitati. Et ꝓbat ſic. Illius ſoli⁹ pſo
nalitati ⁊ nulli alteri charitas ſeu amor pſo
nalis ꝓprie cōuenit q̇ ſolus p modū dilectō
nis ꝓcedit. ſed talis ē ſpūſſanctus. igr cha
ritas ſeu amor pſonalis ſpūiſancto ꝓprie ſo
li cōuenit. Tenet ꝯña ⁊ maior. ſed minorē
ꝓbans mgr in textu inducit tale dubiū. bea
tus Johānes dicit in ſua canonica vbi ſup:
ꝙ dilectio ex deo ē. Cum ergo tam filius ꝙ
ſpūſſanctus ſit ex deo. vnus p natiuitatem.
alius p ꝓceſſionē. dubitat quis illorū dile-
ctio vocat. Et rñdet ꝙ ſpūſſanct⁹. ⁊ hoc ꝓ-
bat p textū ſequētem in eadē canonica. vbi
poſtꝙ dixit. dilectio que nos facit i deo ma
nere ex deo ē: ſubiūgit. (In hoc cognoſcim⁹
ꝙ in deo manemus ⁊ ipſe in nobis. quia de
ſpiritu ſancto dedit nobis.) Sanctus ita-
qꝫ ſpiritus de quo dedit nobis facit nos in
deo manere. Inſinuās p hoc ſpm ſanctū fa
cere illā dilectōem que ē ex deo. Et iſta con-
firmat magiſter p autoritates ſanctoꝝ q̄ pa
tent in litera. igit ꝓpō vera. Tertia ꝓpō
ē hec. Spūſſanctus rōne cōis original ꝓn-
cipij ē noie ſpūſſancti noiatus. nō obſtante
ꝙ illud nomē ſit cōmune oibus tribus pſo
nis. Et ꝓbatur ſic. Qꝺcūqꝫ cōiter ⁊ equalit
habet originē a duobus ꝯuenientiſſime no

minat noie ꝯuenientē ambobus. ſed ſſ. habꝫ
cōem a pr̄e ⁊ filio originē. igit cōuenienter
habet denoiatōem eis cōēꝫ: vt p̄cedit ꝓpō
p̄dicta. Argumētū apparet clarꝫ cū maiore.
ſed minore ꝓbat magiſter i litera autorita-
te be. Aug. igit ⁊c. Di. xi.

Ic dicendū eſt

Hec ē di. xi. in qua magiſter poſt
ꝙ egit de mō quo ſſ. ꝓcedit: agit
de principio a quo ꝓcedit. Et tria circa hoc
facit. nā primo oñdit quid circa hmōi prin-
cipiū latini ſentiant. Secūdo ſubdit in quo
greci ab ipis diſcrepant. Tertio ſubiūgit in
quo greci ſimul ⁊ latini cōſentiant. Primū
facit a principio diſtic. vſqꝫ ibi (Greci tamē
dicūt) Scđm abinde vſqꝫ ibi (Sciendū tñ
eſt) Tertiū vo abinde vſqꝫ ad finē diſtincti
onis. Et hec ē ſentētia magiſtri in generali.
In ſpāli vo ſentētia magiſtri ſtat in tribus
ꝓpōibus. Quarū prima ē. Ueritas appro-
bat euāgelij patrem ⁊ filiū ſimul produxiſſe
ſſ. Que ꝓbatur ſic. Illud ſcđm veritatē euā-
gelicā debet teneri qꝺ ipa approbat ex auto
ritatibus noui teſtamēti. ſed prēm ⁊ filiū ſil
ſſ. ꝓducē eſt hmōi. vel ipm ſſ. ꝓduci ab vtro
qꝫ qꝺ idem ē. igitur ꝓpō vera. Tenet argu-
mentū ⁊ maior. ſed minorē probat magiſter
in textu. ⁊ primo quo ad hoc ꝙ filius ſſ. pro
duxit. Unde dic ſcriptura (Miſit de⁹ ſpm
filij ſui i corda veſtra) Et iterū (Qui ante ſpi
ritū xpi non hꝫ hic non ē eius.) Preterea euā
geliū Job. dicit (Paraclitus aūt ſſ. quē ego
mittā vob a patre) Scđo ꝓbat idē quo ad
hoc ꝙ etiā ſſ. ꝓcedit a pr̄e. Un̄ xps ait i euā
gelio (Nō eñ vos eſtis qui loqmi: ſed ſpūs
patris veſtri q̇ loqtur in vobis) Et alibi di-
cit (Quem mittet pater in nomine meo. Et
iterū (Qui a patre procedit) Secūda ꝓpō
eſt hec. Greci falſo motiuo inducti ſpiritum
ſanctum a filio ꝓcedere negauerunt. Et pro
batur ſic. Illud verū greci falſo motiuo ne-
gauerunt quod negātes negādi motiuū ma
le intellexerūt. ſꝫ ſſ. negare ꝓcedere a filio eſt
hmōi. igit ꝓpō vera. ſ. ꝙ greci falſo motiuo
decepti negauerūt ſſ. a filio ꝓcedē. Argumētū
ē apparēs ⁊ maiorē ſuppono verā. ſꝫ miorē
ꝓducēdo i textu ꝓponit p̄mo errorē grecoꝝ
q̇ ē ꝙ ſſ. a filio nō ꝓcedit. Qꝺ p̄mo ꝓbāt p
illꝺ euāgelij Job. xvi. Qui a pr̄e ꝓcedit. Et
idē cātat i miſſa i ſimbolo fidei vbi agit ꝺ ꝓ-

ceſſione ſſ. ⁊ tñ nulla fit ibi mētio de filio. ⁊
qꝺ ibi loqtur de filio hoc latini appoſuerūt
ꝓpt quā q̇dē opinionē greci nos dicūt ana-
thematiſatos. qꝛ Leo papa. iij. ſcđm traditi
onē ꝯſilioꝝ apđ eos celebratoꝝ anathema-
tiſauit oēs aliud dicētes de trinitate ꝙ i eo-
rū ꝯſilijs extitit determinatū: qꝺ dicūt atte
ſtari tabulā argenteā Rome retro altare ſan
cti Petri ⁊ Pauli poſitam. In q̄ p⁹ ſimbo-
lū habet in ea ſcriptū. Qui aliqꝺ docuerit vl
p̄dicauerit anathema ſit. Mgr vo nos ſal-
uādo dicit. (Nos aūt nō dicimus aliud illi
ꝯtrariū. ſꝫ ſolū ſanctoꝝ doctrinā explicam⁹)
Etiā ꝙ xps dicit in euāgelio ſſ. a patre ꝓce
dere. nō iō hoc dicit ꝙ nō ꝓcedit a filio. ſed
moris ſui fuit ad prēm referre q̇cq̇d habuit
Et iō qꝛ nō dixit ſpmſcm a ſolo patre ꝓce-
dere nō negat eū etiā a ſe ꝓcedere. Ex q̇bus
pꝫ ꝓpōem eē verā. Tercia ꝓpō e hec. Ex
quo greci ꝯcedūt ſſ. eſſe ſpm filij non ſenſu
ſed verbis a nob dr̄nt. Iſtā ꝓpōem expſſe
ponit mgr i textu: athanaſiū. didimū. Ciril
lū. ⁊ Job. criſo. qui fuerūt doctores eoꝝ ſen
ſiſſe. q̄ oēs apte dixerūt ſſ. a patre ꝓcedere ⁊
filio vt pꝫ ex eoꝝ autoritatib⁹. igit ꝓpō vera
Di. xij.

Tem quentur.

Iſta ē. xij. diſt. in qua ma. poſtꝙ
egit de principio a quo ſſ. ꝓcedit
Agit de ordine ꝓceſſiōis eius. Et tria circa
hoc facit. Nā p̄mo excludit ordinē tpm. Se
cūdo excludit ordinē dignitatis. Tercio po
nit ordinē natural originis. Primū facit a
principio huius diſtin. vſqꝫ ibi (Nūc tractā
dū ē qꝺ ſecūdo q̄rebat) Secūdū ab inde vſ-
qꝫ ibi (Aug⁹ tñ i. xv. libro de trinitate.) Ter
ciū ab inde vſqꝫ ad finē diſtin. Et hec ē ſnia
mgri in gñali. In ſpāli ſnia mgri ſtat in tri-
bus ꝓpōnibus. quaꝝ p̄ma ē. Spūſſanctus
duratōe tpis nec prius nec poſteri⁹ ꝓceſſit
a patre ꝙ a filio nec ecōuerſo. Et ꝓbat ſic.
Ubi penitus nullū interuenit tps ibi tēpis
duratōe neqꝫ ē prius neqꝫ poſteri⁹. ſed in ꝓ
ceſſione ſpūſſancti a patre ⁊ filio nullū oio
interuenit tps. igit ſſ. nō ꝓcedit a patre p̄us
nec poſterius a filio. neqꝫ ecōtra. ⁊ p ꝯñs ꝓ
poſitio vera. Tenet ꝯña ⁊ maior nota ē. et
minor ē ē mgri ex eq̄uente in lr̄a. Querit an ſſ.
prius aut magis ꝓcedat a patre ꝙ a filio.
Et arguit ad qōem ſic. Nā ſſ. ꝓcedit a patre

Uel ergo ꝓcedit iaꝫ nato vel filio. vl nōdū
nato filio. ſi nato filio. igit natiuitas filij p̄-
ceſſit ꝓceſſionē ſpūſſancti. ſi nōdū nato filio
igit ꝓceſſio ſſ. p̄ceſſit generatōem filij. ⁊ per
ꝯñs ſſ. prius ꝓceſſit a patre ꝙ a filio. Huic
qōni mgr rñdet p remotōem ab hmōi ma-
teria ita dicēs: hāc qōeꝫ i ꝓpoſito nō hr̄e lo
cū. qꝛ in diuinis oia ſūt eterna. igit nullus pōt
ibi eē ordo tpis vel p̄oritatis duratiōis. qꝺ
ꝓbat autoritate Aug. in li. de trini. q̄ pꝫ in
textu. Scđa ꝓpō ē hec. Nō maiori pfectōe
dignitatis. nec plenius ſſ. ꝓcedit a patre ꝙ
filio. Hāc ꝓpōeꝫ ma. ꝓbat in. ij. ca. hui⁹ diſ.
querēs Utrū ſſ. plen⁹ aut magis pfecte ꝓ-
cedat a pr̄e ꝙ a filio. Et rñdet. ſicut nō ante
ꝓcedit a pr̄e ꝙ a filio. ita nō magis ꝓcedit
nec plenius ꝓcedit a patre ꝙ a filio. igitur
ꝓpō vera. Tercia ꝓpō ē hec. Spūſſāct⁹ q̄
eque pfecte ſimul a pr̄e ⁊ filio ꝓcedit. p̄nci
paliter ⁊ ꝓprie a pr̄e p filiū mittit autorita
tis originatōe. Que ꝓbat ſic. Spūſſanctus
ab illo p̄ncipalr ē ⁊ mittit q̇ hoc hꝫ a ſe ⁊ a
nullo alio qꝺ ipm mittit ⁊ qꝺ ab ipo ꝓce-
dat. ſed hmōi ē ſol⁹ pr̄. igit ꝓpō vera. Tenet
argumētū ⁊ maior. ſꝫ minorē ꝓbat mgr i te-
xtu p multas autoritates q̇ vident ſonare
ꝙ pr̄ plus hēat in ꝓceſſiōe ꝙ fili⁹. ⁊ ſſ. ꝓce
dit a pr̄e p filiū. q̄s autoritates magiſter di
cit debere intelligi non ꝙ ſſ. min⁹ plene vel
min⁹ pfecte ꝓcedit a filio ꝙ a pr̄e. ſꝫ ꝙ fili⁹
nō hꝫ hoc a ſeipo ꝙ ſſ. ab ipo ꝓcedat eque
plene ⁊ pfecte vt a pr̄e. ſꝫ hoc hꝫ a pr̄e. igit
ꝓpō vera. D. xiij.

Oſt hec cōſide.

Hec ē diſ. xiij. in qua mgr poſtꝙ
egit de mō p̄ncipio ⁊ ordine pro
ceſſiōis ſſ. Agit de dr̄a ꝓceſſionis ⁊ gñatio
nis i diuinis. Et tria circa hoc facit. Nā pri
me oñdit ꝙ ſſ. nō ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio vt co
rū fili⁹. Scđo ſubdit diuerſitatē int gñatiōēꝫ
⁊ ꝓceſſionē. Tercio ſubiūgit ꝙ ſſ. nō dēat
dici genit⁹. Primū facit a p̄ncipio diſt. vſqꝫ
ibi (Cū āt ſſ.) Scđm abinde vſqꝫ ibi (Nūc
ꝯſiderādū ē) Terciū vſqꝫ ad finē di. Et hec
ē ſnia ma. i gñali. In ſpāli vo i hac diſ. ſnia
ma. ſtat i trib⁹ ꝓpōib⁹ Quaꝝ p̄ma ē. Spūſ
ſanct⁹ ꝓcedēs ſimul a pr̄e ⁊ filio nullaten⁹
illoꝝ fili⁹ ē dicēd⁹. Et ꝓbat ſic. Illꝺ a nullo
catholico ē dicēdū ad qꝺ ſeq̄ret tāta abſur-
ditas. ſ. int dcū aliqꝺ naſci a duob⁹ vt a pr̄e

⁊ mr̃e ꝫ hoc seq̃ret si ss. fili⁹ pr̃is ⁊ filij dice ret. igr̃ hoc nõ ẽ dicẽdũ Tenꝫ ɔ̃ña ⁊ maior ꝫ minorẽ pbat mgr̃ i textu p autoritatẽ be. Aug. q̃ r̃ndet ad istã q̃õem. s. cur ss. nõ dr̃ ee nat⁹ vl̃ fili⁹: cũ tñ pcedat ð s̃ba pr̃is ita bñ sic fili⁹. R̃ndẽdo dicit ꝙ si ss. fili⁹ diceret am boꝝ vtiq; fili⁹ diceret. Fili⁹ q̃ppe null⁹ ẽ du orũ nisi pr̃is ⁊ mr̃is. Absit ãt vt int̃ deũ pa trẽ ⁊ inter deũ filiũ aliq̃d tale suspicem̃. Am boꝝ em̃ fili⁹ diceret si ambo eũ genuisset. qð abhorret oĩm sãctoꝝ sensus. Scða ppõ ẽ hec. As. od⁹ quo fili⁹ pcedit a solo pr̃e disti guitur a mõ quo ss. pcedit ab vtroq;. Istaꝫ ppõneꝫ pbãs mgr̃ i lr̃a q̃rit. Cũ fili⁹ nõ tñ dr̃ genit⁹: ꝫ etiã pcedẽs. Vñ Joh. viij. dr̃ i psona filij. Ego a pr̃e pcessi. quare ss. dr̃ tñ pcedẽs ⁊ nõ genit⁹. Ad qð r̃ndẽs dic̃. ꝙ lꝫ vterq; ipoꝝ tã fili⁹ q̃ ss. pcedit a pr̃e. hoc tñ ẽ diuersimoẽ. nã fili⁹ pcedit p modũ nature ⁊ iõ dr̃ ⁊ geit⁹ ⁊ pcedẽs. q2 oẽ qð gñat pce dit. ꝫ nõ ecõtra. Spũssãct⁹ vo pcedit p mo dũ volũtatis sic dat⁹ ⁊ nõ nat⁹. Cũ g nõ oẽ qð donat ab aliquo nascit ab ipo. iðo ss. dr̃ tñ pcedẽs ⁊ nõ nat⁹. Aliã rõeꝫ diuersitat̃ filij ⁊ ss. assig̃t q̃ ẽ: ꝙ fili⁹ pcedit a solo pr̃e: ⁊ ss. ab vtroq;. s. pr̃e ⁊ filio. Et addit etiã ꝙ creatura nõ sufficit ad significãdũ pfectam d̃riam gñatõis ⁊ pcessiois. q2 vtraq; ineffa bil̃ ẽ. Tertia ppõ ẽ hec. Nõ ẽ catholice cõ cedẽdũ ss. eẽ genitũ vel ipm̃ eẽ ingenitũ. Et pbat sic. Illð nõ ẽ ɔcedẽduꝫ catholice quo cõcesso seq̃ret aut duos eẽ pr̃es. aut duos eẽ filios i diuinis fore ɔcedẽdũ. ꝫ hoc ẽ ss. esse genitũ vl̃ eẽ ingenitũ. igr̃ nõ ẽ ɔcedẽdũ. Te net argum̃tũ ⁊ maior. ꝫ mgr̃ miorẽ pbãs i textu q̃rit. Cũ ss nõ sit genit⁹. an dꝫ dici in genit⁹. Et r̃ndet autoritate be. Aug. ꝙ nec genit⁹ nec ingenit⁹ dici dẽat. Nõ ingenit⁹: ne duo pr̃es i diuis eẽ videãtur. q2 ingenit⁹ scðm ɔsuetudinẽ disputãtiũ accipit solũ p p sona pr̃is. Genit⁹ vo dici nõ dꝫ eo ꝙ nat⁹ nõ sit. Cõtra qð replicat p autoritate beati Hiero. dicẽt̃ ss. ingenitũ posse dici. Et r̃ndꝫ ꝙ ingenitũ aliter sumitur a be. Hiero. ⁊ alit̃ a be. Aug. nã b. Aug. accipit ingenitũ put ingenitũ dic̃ eñs nõ ab alio. ⁊ sic ɔuenit so lũ pr̃i ⁊ nõ ss. Be. ãt Hiero. accipit ingenitũ put dic̃ eñs ab alio nõ p gñatõeꝫ. ⁊ sic solũ ɔuenit ss. Et ꝙ sic accipiat be. Hiero. ingeni tũ pbat p aliã autoritatẽ ei⁹ quã recitat in vltimo capitulo, igitur ⁊c̃.

Dis. xiiij.

Preterea diligẽ.

Hec ẽ di. xiiij. i q̃ mgr̃ postq̃ egit de pcessiõe ss. et̃na Incipit agẽ de pcessiõe ei⁹ tpali. Et circa hoc duo fac̃. Nã p̃mo os̃ dit ss. a pr̃e ⁊ filio sil̃ tpal̃r pcedẽ. Scðo ꝙ ss. dat psonal̃r i suoꝝ donoꝝ cõicatõe. Ter tio ꝙ a nullo alio nisi a deo dat instrali opa tiõe. Primũ fac̃ a p̃ncipio di. vsq; ibi (Sũt ãt aliq̃.) Scðm abinde vsq; ibi (Hic q̃ritur vtrũ viri sãcti) Tertiũ vo abinde vsq; ad fi nẽ isti⁹ dis. Et hec ẽ snĩa ma. i hac dis. i gñali In spãli snĩa ma. stat i trib⁹ ppõib⁹. Quaꝝ p̃ma ẽ. Spm̃scm̃ a pr̃e ⁊ filio sil̃ pcedẽ tpa liter ɔceditur cũ in creaturaꝝ sanctificatione mittit. Et pbat sic. Qñcũq; gr̃a ss. hoib⁹ da tur: tũc ss. a pr̃e ⁊ filio mittit ⁊ pcedere vide tur. sed oĩs datio ss. creature facta ẽ tpal̃. igi tur qñ sic ss. dat vel mittitur pcedit tpal̃r vt dicit ppõ probãda. Tenet argumẽtũ ⁊ mi nor. ꝫ circa maioris probatõem mgr̃ sic pro cedit i textu. Et p̃mo poĩt geminã ss. eẽ pro cessionẽ. s. et̃naꝫ et tpalẽ. Et̃na ẽ q̃ ineffabil̃ ẽ q̃ a pr̃e ⁊ filio et̃naliter et sine tpe pcessit. Tpalis ẽ qñ ss. mittit ad sanctificãdũ crea turã rõnalẽ. Et subdit ꝙ qñ mittit ad san ctificandũ creaturã tunc pcedit a pr̃e ⁊ filio simul i illa et̃na pcessiõe. Et hoc ɔfirmat au toritate Aug. i fine p̃mi capl̃i. Qr̃ aũt gr̃e ss. collatõ sit ei⁹ missio a pr̃e ⁊ filio tpal̃ vl̃ ei⁹ tpal̃ pcessio pꝫ auc̃te Bede q̃ hr̃ i p̃ncipio secũdi capl̃i. Et tãdẽ ɔcludit ex v̄bis b. Au. ꝙ dñs bis ss. dedit. Semel p⁹ resurrectõem cũ insufflauit ⁊ dixit. Accipite spm̃scm̃. vt pꝫ Joh. ij. ca. Scðo p⁹ suã ascẽsionẽ. s. i die pẽthecostes. ⁊ hoc ad significandũ duplicẽ dilectõem. s. dei ⁊ pximi quã ss. i nob opat.

Scða ppõ ẽ hec. Spũs datur psonal̃r cũ suoꝝ donoꝝ distributõe. Et pbatur sic. Ita spũssãct⁹ mittitur ⁊ datur sicut i sac̃ sc̃ptura scðm expõnem sanctoꝝ doctoꝝ mitti ⁊ dari manifeste affirmatur. ꝫ i sac̃ sc̃ptura manife ste affirmat dari cũ donis. igr̃ ppõ vera. Tenet argumẽtũ ⁊ maior. ꝫ minorẽ pbãs mgr̃ i lr̃a dic̃ quosdã errãtes dixisse ss. nũq̃ psonal̃r dari hoib⁹. ꝫ tñ gr̃am ⁊ dona ei⁹. Qð os̃dit eẽ falsum inducẽs ad hoc autori tates be. Aug. ⁊ Amb. q̃bus apte os̃ditur quõ ss. tertia psõa i diuinis p se i suis graꝝ dõis hoib⁹ mittit ⁊ dat. Tertia ppõ ẽ hec

Spũssãct⁹ a nll̃a creatura q̃ntacũq; fulgeat sãctitate ɔferri põt nisi instralit. ⁊ pbat sic. Si aliq̃ creatura q̃ntũcũq; sancta ⁊ prelata possꝫ ss. ɔferre: seq̃ret creatorẽ a creatura p cedẽ. Pꝫ hec seq̃la p h⁹ ꝙ ss. datio ñ ẽ alið q̃ ei⁹ pcessio. vt dicit p̃ma ppõ. Sꝫ ɔ̃ñs ẽ fal sum ⁊ impossibile. igr̃ illð ex quo seq̃t. sed hoc ẽ oppositũ h⁹ ppõis. igr̃ hec vera. Istã rõem mgr̃ insinuãs i lr̃a q̃rit An viri sancti pñt dare ss. ⁊ dic̃ ꝙ nõ. q2 si sic tũc ss. pcedẽt a creatura. qð ɔfirmat p hoc ꝙ nullibi legit i p̃mitia eccl̃ia qñ viri erãt sanctiores ꝙ de disset ss. ꝫ legũt hñ orasse p aliq̃b⁹ vt illi q̃ bus man⁹ iponebãt reciperent ss. Et iõ soluit obiectõeꝫ q̃ndã quaꝫ v̄ba apl̃i videt sonare Gal̃. iij. (Qui tribuit vob spm̃ ⁊ opat v̄tutes i vob) vbi videt apl̃s dicẽ se ss. tribuisse. qð mgr̃ soluit. d. ꝙ ad ei⁹ p̃dicatõeꝫ dat⁹ fuit ss. ⁊ hoc nõ ẽ nisi instraliter. vnde relinq̃tur p positio tãq̃ vera.

Dist. xv.

Hic cõsiderãdũ

Ista ẽ dis. xv. i q̃ mgr̃ postq̃ egit ð p̃ncipio tpal̃ pcessiois. s. q̃ dat a pr̃e ⁊ filio ⁊ suo mõ a viris sãctis. h inq̃rit vtꝝ a seipo det vl̃ mittat. Et circa hoc tria facit. nã p̃mo inq̃rit vtꝝ ss. a seipo mitti dici dẽat. Scðo q̃lit̃ mitti a filio ɔuenit: determi nat. Tertio pr̃eꝫ ñ posse dici missũ insinuat Primũ fac̃ a p̃ncipio vsq; ibi (Quo circa q̃ rendũ ẽ) Scðm abinde vsq; ibi (Hic q̃ritur cur pr̃) Tertiũ abinde vsq; ad finẽ disti. Et hec ẽ snĩa mgr̃i i gñali. In spãli snĩa m. st. i tri. ppo. Quaꝝ p̃ma ẽ. Spũssãct⁹ sãctificã do creaturã nõ solũ a pr̃e ⁊ filio. ꝫ etiã a se ipso tpal̃r mittit ⁊ pcedit. ⁊ pbat sic. Opa trinitatis. s. pr̃is ⁊ filij ⁊ ss. ad ex̃ sũt indiuisa ꝫ pcessio ⁊ missio ad sãctificãdũ creaturã ẽ op⁹ trinitat̃ ad ex̃. g ẽ a tota trinitate. ⁊ p ɔ̃ñs nõ solũ a pr̃e ⁊ a filio: ꝫ etiã a ss. s. a seipo vt dic̃ ppõ. Hui⁹ rõis snĩam mgr̃ explicat i te xtu q̃rẽdo an ss. etiã mittat ⁊ det a seipo. et dic̃ ꝙ sic. nã ipe ss. de⁹ ẽ ⁊ donũ ẽ. ⁊ iõ dat ⁊ dat. dat inq̃tũ de⁹. ⁊ dat inq̃tũ donũ ẽ. Et postea ɔfirmat snĩaꝫ. s. ꝙ ss. mittat ⁊ detur a seipo tripl̃r. Pri̊o p hoc ꝙ opa trinitat̃ ad ex̃ sũt indiuisa. Scðo p hoc ꝙ q̃cq̃d põt facẽ vna psõa ad ex̃: põt ⁊ alia. si g põt pr̃ dare ⁊ mit tere ss. seq̃t ꝙ ipe ss. etiã sipm̃ põt mittẽ ⁊ da re. Tertio p illẽ de filio de quo dic̃ b. Aug. i sermõe ð trinitate ꝙ ñ tñ miss⁹ a pr̃e ⁊ filio ꝫ etiã a seipo. igitur ⁊c̃. Scða ppõ ẽ hec. Licet filius solũ semel i carne a tota trinita te mittatur: frequẽter tñ i castas mẽtes mit ti nullatenus negatur. Primã hui⁹ cõclusio nis ptẽ mgr̃ probat in textu. Et p̃mo ꝙ so luꝫ semel missus sit i carnẽ. ⁊ hoc autorita te be. Aug. dicẽt̃ ꝙ p̃ter gñatiõeꝫ et̃nã quã q̃dẽ gñatõem appellãt duob⁹ mõis missus ẽ. s. visibil̃r i carnẽ ⁊ inuisibil̃r i menteꝫ. Et hos modos missiõis ponit Aug. Et differt vna missio ab alia. Naꝫ missio i carnẽ semel facta ẽ. missio vo i menteꝫ pluries. hec ille. Et ꝙ i carnẽ sit miss⁹ a tota trinitate pbat Nã primo ꝙ sit missus a pr̃e ⁊ spũsancto p illð Isaie. vbi p pphaꝫ xp̃s dic̃. Nũc misit me dñs ⁊ spũs ei⁹. Et ꝙ sit missus a seipso pꝫ autoritate be. Augu. dicẽt̃ . ij. ð trinitate. ꝙ marie ɔcept⁹ ⁊ ptus opus trinitatis est. Secũda huius ɔclusiõis ps pꝫ p be. Aug. vbi s̃. Tertia ppõ ẽ hec. Nec fili⁹ nec ss. ẽ minor pr̃e: nõ obstãte ꝙ dr̃ nõ põt dici mis sus q̃litcũq; etiaꝫ mĩo appeat. Et pbat sic. Ille nũq̃ ɔuenient missus dici poterit qui nũq̃ ab alio pcedit. sed oĩs processiõis est auctor ⁊ principiũ. sed ex quo tal̃ ẽ pr̃ i diui nis: pꝫ veritas ppõis. Istã rõnem explicãs mgr̃ q̃rit. quare pr̃ nõ dr̃ missus. Et r̃ndet ꝙ propter autoritatẽ scðm quã pr̃ a nullo ẽ. iõ nec mitti potest. Et per hoc excludit erroreꝫ quorũdã hereticoꝝ dicentiũ filiũ ⁊ ss. eẽ mi nores pr̃e eo ꝙ illi duo mittunt ⁊ pr̃ nõ. qð probat eẽ falsũ autoritate b. Aug. Et sic ter minat snĩa hui⁹ distinctõis.

Di. xvi.

Hunc de spiritu

Ista ẽ di. xvi. i q̃ mgr̃ postq̃ egit de processione spũssancti tempo rali Incipit agere de missione eius visibili. Et circa hoc tria facit. Nã p̃mo os̃dit spiri tũsanctum esse visibiliter missum. Secundo subdit qualiter visibiles missiões filij ⁊ ss. se hẽant adinuicẽ. Tertio subiũgit q̃lit fili⁹ ⁊ spũssanct⁹ scðm istas missiões se habeant ad patrem. Primuꝫ facit a principio distin ctionis vsq; ibi (Sed prius querendum ẽ) Secundũ abinde vsq; ibi (Hylarius auteꝫ dicere videtur.) Tertium vero abinde vsq; ad finem distinctionis. In speciali vero magistri sententia stat in tribus ppõibus

Quaꝝ ꝓpōnū ꝑma ē hec. Spūſſāctus ad
modū filij ē miſſus dupl'r.ſ.viſibiliter ⁊ in-
uiſibiliter. Et ꝓbat̄ ſic. Spūſſancti tēꝑalis
miſſio ē creature ſanctificatio. ſ; creature ſā
ctificatio dupl'r fit. aliqñ cū appⁿentia alic⁹
viſibil' ſigni· qñq; vō effectu ſolū int̄iori ſine
viſibili ſig. igit̄ miſſio ſſ. ē duplex.ſ.viſibil':
⁊ inuiſibilis. Iſtā rōem intēdit mḡr ī textu
vnde ꝓponit ꝑmo. Sicut fili⁹ dupl'r ē miſ-
ſus.ſ. in carnē viſibil'r et in caſtas mentes
inuiſibiliter, ſic ſſ. viſibiliter appⁿuit ī die pē
thecoſtes in ſpē linguaꝝ igneaꝝ. alijſq; vici
bus in ſpē colūbe ⁊ quotidie illabit̄ mētib⁹
fideliū inuiſibiliter. Et ſubdit poſtea ꝙ illa
viſibilis ſpūſſācti miſſio nō fuit niſi quedā
ipſius appⁿentia vel manifeſtatio in corꝑali
creatura tāq̄ in ſigno manifeſtatōis vt ma
giſter inducit ī textu ex autoritate be. Aug.

Secūda ꝓpō ē hec. Spūſſanct⁹ nō dicit̄
minor realiter tota trinitate ꝓpter ipi⁹ viſi-
bilē miſſionē ſicut filius ꝓpter ſuā. Hāc ꝓ-
poſitionē mḡr inſinuās quęrit. Quare ſpūſ
ſāct⁹ rōne ſue viſibil' miſſiōis nō dicat̄ minor
p̄re ſicut fili⁹ rōe ſue incarnatōis ſeu viſibil'
miſſionis dicit̄ minor tota trinitate. Et rñ-
det ꝙ ſpūſſanctus nō aſſūpſit colūbā vt eēt
colūba: ſed vt in ea appareret· ⁊ vt ꝑ eā deſi
gnaret̄ inuiſibilis miſſio. Filius aūt aſſum
pſit humanā naturā nō ſolū vt in ea appare
ret: ſ; etiā vt eēt hō· Et iō filius ſcdm illā ſu
am viſibilē miſſionē dicit̄ minor nō ſolū p̄re
ſed etiā ſeipō ⁊ angelis vt patet ibi. Mi. inui
ſti eū paulominus ab angelis ⁊c. Ad quod
mḡr inducit multas autoritates vt pȝ ī lr̄a

Tercia ꝓpō ē hec. Pater autoritate dona
tionis ē maior ſ.'ilio ſibi eſſentialiter equali.
Hāc ꝓpōem ꝓbat magiſter autoritate Hy-
larij.ix. de trinitate dicentis. Si donantis
autoritate p̄r ē maior: nūquid ꝑ doni ꝯfeſſi
onē filius ē minor? Maior itaq; donās eſt
ſed minor iam nō ē cui vnū eſſe donat̄. Vñ
patet hāc ꝓpōem eē verā. D.xvij.

Am nunc acce.

i Iſta ē diſt.xvij. in q̄ mḡr Poſtq̄
egit de miſſiōe ſſ. viſibili ſub ſpe
ciebus creatis Agit de miſſiōe eius inuiſi-
bili ꝑ infuſionē charitatiſ. Et tria ꝑncipal'r
facit. Primo eñ oñdit q̄d charitas ſcdm eſ-
ſentiā dicat̄. Scdo ſubdit quō in nobis au-
geat̄. Tercio ꝯcludit quō actū dilectōnis in
nobis opat̄. Primū facit vſq; ibi (Hic q̄rit̄
ſi ſpūſſanctus charitas ē) Scdm abinde vſ
q; ibi (Supradictū ē ꝙ ſpūſſāct⁹ ē charitas
ē) Terciū vō vſq; ad finē diſtin. Et hoc i ge
nerali. In ſpāli ſnīa mḡri ſtat in trib⁹ ꝓpōi-
bus Quaꝝ ꝑma ē. Spūſſanctus exiſtēs cha
ritas qua deū ⁊ ꝓximū diligimus tūc nob
inuiſibilis mittit̄ vel dat̄: cū talē dilectōem i
nobis efficit vel opat̄. Et probat̄ ſic. Sola
charitas que facit nos ī deo manere ⁊ deū
in nobis ē maximū dei donū· ſpūſſanct⁹ q̇ ē
maximū dei donū facit deum eē in nobis ⁊
nos manere ī deo. igit̄ ſolus ſſ. ē charitas.
Hāc ſnīam mḡr ponēs in lr̄a dicit ꝙ ſſ. qui
tēꝑaliter miſſione dat̄ inuiſibili ē charitas q̄
deū ⁊ ꝓximū diligimus. Et tūc inuiſibiliter
mittit̄ vel dat̄: cū hmōi dilectōem dei ⁊ pro
ximi in nobis occulte opatur Et hoc probat
mḡr bti Aug· autoritate. Poſtea mḡr exclu
dit inſtātiā qua poſſet dici deū eſſe charita-
tē. ⁊ hoc deberet intelligi ꝑ cāſalitatē ſic etiā
dicit̄. Deus ē patiētia nr̄a ⁊ ſpes noſtra, q̄a
patiētiā ⁊ ſpem in nobis opat̄ ⁊ cauſat. ſic
etiā dici debeat deū eſſe charitatē. ideſt cha
ritatē in nobis cauſās ſed hoc remouet ma
giſter ⁊ dicit ꝙ hoc nomē cōſonat ſacre ſcri
pture in qua bene reꝑitur. Deus patiēa mea
⁊ ſpes mea. ſed nullibi inuenit̄ dictū. Deus
charitas mea. vel aliq̇d taliū. ſed ſimpl'r di-
citur, Deus charitas ē· q̇ð non fieret niſi eſ-
ſentialit̄ charitas eēt. Scda ꝓpō eſt hec.
Spūſanctuȝ q̇ charitas ē in nobis augeri
vel minui ſcdm ꝙ in ipō ꝓficimus vel defi-
cimus nullaten⁹ catholice ē negādū. Et ꝓ-
batur ſic. Illud catholice de deo nō negat̄:
q̇ð ꝯueniēti ſilitudine in ſacra ſcriptura cō
ceſſum cōit̄ reꝑit̄. ſ; ſpūſcm̄ in nobis auge
ri vel minui ſcdm ꝙ in ipō ꝓficimus vel de
ficimus ē hmōi· igit̄ illū catholice nō negat̄
Argumētū apparet euidēs ⁊ maior. ſed mi
noris ꝓbatōeȝ mḡr ponit in textu vbi obij-
cit ꝯ ſnīam ī ꝑma ꝓpōe, ſ. ꝙ ſſ. ſit charitaſ·
ſeq̄tur ꝙ ſicut charitas augeret̄ in hoīe ⁊ nō
habēti dat̄ vt eā habeat. ⁊ habēti vt pleni⁹
eā habeat· ſic etiā ſſ. augeret̄ ⁊ minueretur ī
hoīe. ⁊ daret̄ non habēti. q̄ oīa ſunt incōue
niētia vt appet. eo ꝙ videret̄ ponere mu-
tationē in deo. ⁊ ipm non eē vbiq;. Ad quā
mḡr rñdet. d. Spūſſāct⁹ q̇ charitas ſine oī
mutatiōe augeri vel minui ⁊ dari nō hñti
dicit̄. q̄ non recipit maius aut minus in ſe

eſſentialiter ſed in hoīe. ⁊ nō augetur neq;
minuit̄ ſibi ſed potius ipi hoī vel in ipō ho-
mine a quo magis vel minus habet̄. ſic dici
tur etiā in nobis magnificari vel exaltari: ſ;
tñ in ſe nec magnificetur nec exaltet̄. Dicitur
etiā dari nō habēti: nō ꝙ alicubi veniat vbi
prius non fuit q̇ð eē non pōt: cū ſit vbiq;. ſ;
q̄ alio mō alicubi eſſe incipit qualiter ibi ꝑ-
us nō fuit. Poſtea adducit plures autorita
tes q̇bus ꝓbat ſſ. ab aliq̇b⁹ magis ⁊ ab ali-
quibus minus hrī: exēplificās illud ꝑ Hely
ſeum ꝓphetam q̇ duplicē Helie petijt ſpiritū
Per alias etiā autoritates ꝓbat ꝙ veritas
dicit̄ ꝓficere eo ꝙ hō in ea ꝓficit. Tertia
ꝓpō ē. Spm̄ ſanctum diligēdi ꝑ ſeipm ſine
vtute media in nobis opat̄. Et ꝓbatur ſic.
Et eodē argumēto arguit ꝯ prius dicta. ſ;
ꝙ ſſ. dicit̄ charitaſ. ⁊ arguit ſic. Dilectō qua
nos diligimus deū nō ē dilectio q̄ deus dili
git nos. igit̄ charitas q̄ nos diligimus deū
nō ē ſpūſſāctus. ꝯn̄a tenet ꝓ tāto ꝙ dilectō
q̄ nos diligit deus ⁊ ſſ. ⁊ ḡ illa q̄ nos diligi
mus deū non ē illa qua de⁹ diligit nos. ſeq̄t
noſtrā charitatē nō eſſe ſpm̄ ſcm̄. Aſſumptū
vō pȝ ꝑ autoritatē be. Aug. que hr̄. ix. capi.
huius diſtinctōis. Ad argumētū rñdet mḡr
negādo añcedēs. Ad auctē b· Au. rñdet ma
giſter ꝙ be. Aug. noluit dicere illis verb ꝙ
alia eſſȝ caritas qua deus diligit nos: ⁊ alia
qua nos diligim⁹ deū. ſed voluit dicē ꝙ no-
mē charitatis ꝯuenit deo nō ſolū q̄ ipē dili
git nos: ſed etiā q̄ nos ꝑ ipām ſui dilecto-
res facit. Scdo obijcit ꝯ idē. Nihil ē a ſeipō
ſed charitas ē ab ipō ſſ. igit̄ charitas non eſt
ipſe ſſ. minorē ꝓbat mḡr autoritate Aug.
dicētis ꝙ dilectio qua deū diligim⁹ ē a ſpū
ſancto ſicut fides q̄ in deū credimus. Ad q̇ð
rñdȝ mḡr. d. ꝙ ñ ē incōueniēs idē eē a ſeipō
ñ ſimplicit̄. ſ; q̄ a ſeipō dat̄ nob Et q̄tū ad
hoc dic̄ b. Aug· ꝙ charitaſ a ſſ. ē ⁊ ipa caritaſ
ē ſſ. fideſ āt q̄ ñ ē de⁹ dās ſ; aliq̇d a dō datū
Tertio obijcit. Nulla affectio ē eēntialit̄ ſſ. ſ;
charitas q̄ nos deū diligimus ē affectio ani
mi. igit̄ nō ē ſſ. Minor ē be. Aug. dicentis.
Charitatē vō motū animi. Et rñdet mḡr. d·
ꝙ charitas igit̄ dicit̄ mot⁹ animi. q̄ nos ad
diligendū effectiue mouet. Nec mirum ē ꝙ
charitas que ſſ. ē: d̄r mot⁹ animi. cū de ipſa
diuina ſapientia dicat̄ ꝙ ſit mobilior oibus
mobilibus. Iſtis aūt ſic poſitis mḡr ſoluit
duas q̄ōes. Quaꝝ vna ſumit̄ ex rñſione iam
vltime dicta. Nā ex quo charitas mouet mē
tem ita bñ ad credendū ⁊ ad ſperādū ſic ad
diligendū. quare nō ita bñ dicit̄ affectio mē
tis ad credendū: ad ſperandū ſicut ad diligē
dū. Rñdet mḡr. hoc non pōt fieri iō. q̄ cha
ritas ſine ſſ. alios actus ⁊ mot⁹ virtutū opa
tur mediātib⁹ habitibus infuſis. vtpote cre
dere mediāte habitu fidei. ſperare median
te habitu ſpei. ſed actum diligēdi per ſe ſine
quocūq; habitu opat̄. Alia q̄ō. Utrū ꝑ dō
nū q̇ð ē ſſ. dent̄ ⁊ oīa alia dona. Et rñdet ꝙ
ſic. ⁊ tñ non oēs qui habēt ſſ· habēt oīa do
na. ſed aliq̄ illa. aliq̄ iſta. ⁊ ſic de alijs· Et ꝑ-
dicta opinio mḡri non tenet̄ nec debite ſol-
uit obiectōem. igit̄ ⁊c. D.xviij.

Reterea dilige.

Iſta ē diſ.xviij. ī qua mḡr poſtq̄
tractauit de ꝓceſſione ſſ. tēꝑali tā
viſibili q̄ inuiſibili: agit de ꝓprietate ſcdm
quā ꝯuenit ſpūiſancto tēꝑaliter ꝓcedere. ſ. d
ꝓprietate doni. Et circa hoc tria facit. Nam
ꝑmo oñdit ꝙ ſſ. donuȝ ⁊ datū dicat̄. Scdo
ſubdit vnde ipm donū eē ſingulariter ſuma
tur. Tertio excludit ꝙ ſcdm rōes doni ⁊ da
ti diuerſimode referat̄. Primū facit a princi-
pio diſt. vſq; ibi (Et notandū.) Scdm ab-
inde vſq; ibi (Et ſcdm hoc ꝙ ſempiterne.)
Tertiū abinde vſq; ad finē diſ. Et hec i ge-
nerali. In ſpāli ſen, ma. ſt. in tri· ꝓ. Quaꝝ ꝑ.
ē· Spūſſanctus dicit̄ donū ex ſua eterna ꝓ-
ceſſiōe ⁊ datum ex tēꝑali. Et ꝓbatur ſic. Il-
lud proprie de ſpūſancto dicit ex eterna pro-
ceſſione q̇ð ſibi ꝯuenit añ oēm creaturā. ⁊ il
lud ex tēꝑali q̇ð cōnotat vel coexigit creatu-
rarū exiſtētiā. ſ; eē donū cōuenit ſibi añ oim
creaturaꝝ exiſtētiā, igit̄ ꝑs ꝯcluſiōis ꝓbāde ve-
ra. Iſtā rōem inueſtigat mḡr in textu q̄ren-
do An ſſ. eadē rōne dicat̄ donū ⁊ datuȝ. Et
arguit ꝙ ſic. q̄ donū ⁊ datū ſunt eiuſdē rō-
nis: eo ꝙ vtruq; eoꝝ dicit̄ a datōne. Et rñ-
det mḡr ꝙ ſſ. alia rōne dicitur donuȝ: ⁊ alia
rōne dicit̄ datū. Nam d̄r donū eo ꝙ ab eter-
no fuit donabilis nob q̇ futuri eramus i tē-
pore. Et dicit̄ datus ſeu datū ab actuali da-
tione eo ꝙ tēꝑaliter nobis dat̄. Ex iſtis mo-
uet dubiū: quare etiā filius non dicat̄ donū
vel datū: cū etiā ab eterno ꝓceſſit vt dona-
bilis nobis. q̇ð patet ex hoc ꝙ tēꝑaliter dat⁹
ē nobis: iuxta illud Iſaie. Filius datus eſt-
nobis. Ad q̇ð rñdet. Lȝ filius tēꝑalit̄ ⁊ eter

naliter pcessit vt donabilis nobis: nō tñ dr
donū. qr filius nō solū pcedit vt donabilis
sz etiā vt genitus. spūs vo sanct⁹ pcedit vt
donabil' τ nō vt genitus. Scđa ppō est
hec. Nō quacūqz pcessiōe hz ss. φ pprie dr
donū. sz solū a pcessiōe etna q pprie pcedit
a pre τ filio. Et pbat sic. Sicut fili⁹ se hz ad
natiuitate: ita τ ss. se hz ad pcessionē. sz fili⁹
eternalr nascēdo a pre recepit φ sit fili⁹. igit
ss. recepit etnaliter pcedendo a pre τ filio φ
sit ss. Cū igit ss. exinde hēat φ sit donū vnde
hz φ sit ss. hoc ñ hz ex qcūqz pcessiōe: sz tm̄
ex pcessiōe etna qua pcessit a pre τ filio. igi
tur ex eodē hz φ sit donū. Tertia ppō ē hec
φ ss. scđm φ datū ē possessiue refert tam ad
prem φ ad filiū φ etiā ad nos. τ sic dr ss. pa
tris τ filij. sic etiā dr ss. nr. Hāc ppōnem pro
bat mgr in .ix. ca. h⁹ distinc. sic di. φ ss. scđm
hoc φ sempiťne donū ē refert ad prem τ fi
liū. scđm hoc vo φ dr datū vł donatū refert
ad eū q dedit τ ad eos qbus daf. Hec cōfir
mat mgr autori. b. Aug. xv. ca. de trini. q pa
ret i textu. igit τc.

Di. xix.

Hncpostquaz

Ista ē dist. xix. in qua mgr postφ
egit de diuinaɤ psonaɤ distincti
one τ origine: hic incipit agē ð earūdē eqli
tate. Et tria circa hoc fac. nā pmo oñdit qd
reqraf ad eqlitatē i cōi. Scđo subdit appli
catōes illoɤ ad psonas diuinas. Tertio in
fert ex ill' ↄclusionē intentā. Primū fac a pn
cipio vsqz ibi (Sed iā nūc ad ppositū) Se
cundū abinde vsqz ibi (Sciendū ē g) Terti
um abinde vsqz ad finē dist. In spāli vo sē.
ma. stat i tri. p. Quaɤ p. ē hec. Persone diui
ne quo ad eternitatē. magnitudinē τ poten
tiā sunt eqles. Et pbaf sic. In ill' psone diui
ne sunt equales in qbus seinuicē nullaten⁹
sunt excedētes, hmōi sunt etnitates. magni
tudo. τ potētia. g in his tribus sibi psōe di
uine sunt eqles. vt dicit ppō. Argumētuz ē
euidēs τ maior. sed minorē. s. φ in his trib⁹
eternitate. magnitudine τ potētia psone di
uine nō sunt seinuicē excedētes, pbat p hoc
scz φ ista tria. s. etnitas τc. sunt i diuis pso
nis vna essentia: lz sint diuersimōe nōiata
ppf quā etiā vnitatē τ ↄsubstātialitatē vna
psona dr esse i alia. vt mgr pbat diuersis sā
ctoɤ autoritatibus, igif. Scđa ppō ē hec
Diuine psone sunt nullius eēntial' diuersi

tatis. Quā pbat sic. Persone diuine sic sunt
idē in diuia eēntia φ nec differūt situalr vt
ptes integles in toto integli. nec localr vt p
tes subiectie i toto vniuersali. nec materialr
sic diuerse aq cōicant in vna maria. nec for
malr sic q couenīūt i forma. igit nulla ē int
eas eēntial' diuersitas seu dīa, ↄña tz ex suf
fiaēti diuisiōe. sz mgr añs i tex, pbat p ordi
nē. Et pmo φ i diuis nō sit diuersitas ptiū
sic i toto integli, pbat p hoc φ i diuis ē su
me nature vnitas cui repugnat qlscūqz pti
um diuersitas. Scđo pbat φ ibi ñ sit diuer
sitas pluriū sicut i aliquo toto vł'i. nā si talis
diuersitas eēt ibi: illa attēderetur penes cō
paratione eēntie ad psonas. vt si eēntia essz
qsi qđdā totū vł'e respectu psonaɤ: qđ nō ē
veɤ. qđ pbaf sic. Nā vbi ē totū vł'e pliter p
dicaf de pluribus ptib⁹ suis, τ nō ē idē nūe
ro i eis. Nā hō ē qđdā vł'e totū respectu sor
tis τ platonis. τ pdicaf pliter de eis: dicēdo
sortes τ plato sunt hoies. τ etiā hūanitas ñ
ē eadē nūero i sorte τ platone. Cuz g eēntia
diuia nō pdicef pluralr de diuis psonis. qr
hec ē falsa. pater τ filius sūt eēntie. Rō ē. qa
eēntia ē vna τ eadē i eis ambob⁹. iō eēntia
diuina nō hz se vt totū vł'e i diuis. Tertio p
bat φ tres psone diuie ñ ↄueniūt i vna eēn
tia sic i toto mālı ita φ vna eēntia sit mā triū
psonaɤ: sicut auɤ multoɤ vasoɤ. Et arguif
sic. Illa q ↄueniūt i vna mā plus ē de mate
ria i plurib⁹ coɤ φ in vno: sicut pl⁹ ē i anul'
qnqz de auro φ vno: saltē si anuli sūt i pon
dere eqles. Cū g nō plus sit de eēntia diuia
in trib⁹ psonis φ i vna tm̄. pz φ eēntia non
hz se ad psonas sicut totū mālc. Quarto oñ
dit φ due psone nō ↄueniūt i eēntia sicut in
pprietate formali. sicut ↄueniūt multi hoies
i vna cōplexiōe: q etiā ppf hoc dicunf vni⁹
nature. nā in tali pprietate formali duo sunt
aliqd magis φ vnū. τ tres φ duo. In diui
nis aūt tres psone in eēntia ↄuenietes non
sunt aliqd magis φ due. τ due nō magis a
liqd φ vna. τ p ↄñs nō ↄueniūt in essentia
vt plura. Cōtra hec postea obijcit autcrita.
Dam. di. φ diuina eēntia ē vł'is τ cōis. sed
tres psone sunt tria pticularia. Postea rn̄dz
mgr ad hoc τ di. φ verba Dam. nō pprie sz
silitudinarie sunt intelligēda. sunt enīz aliq
ibi q silitudinē tenēt rei cōis, τ aliq rei pti
cularis. Silitudinem qdē rei cōis tenet eēn
tia. τ rei pticularis silitudinē tenet psōe. vñ
dicit. psonas nūero differre sicut pticularia

alicuius nature cōis. Ad qđ rn̄dendū est φ
aliq dr̄nt nūero duplr. Uno mō sic φ vnuz
ñ sit aliđ: seu aliqd aliud ab alio. sicut sortes
τ plato dicunf nūero differre: qr sortes non
ē illud qđ ē plato. Et talr diuie psone nō di
cūf differre nūero. qr vna ē illđ qđ alia. Alio
mōđ dicunf differre nūero q in enumeratione
seu ↄputatōe a seinuicē discernūtur. vt cum
nūeramus aliqs res: dicimus, vna due tres
τ scđz hūc mōdū diuine psone dicunf differ
re nūero. qr possum⁹ catholice dicē. pater ē
vnus. τ pr τ filius sūt duo. τ pr τ fili⁹ τ ss.
sunt tres. Tertia ppō ē hec. φ oēs psone
diuine simul nō sunt maioris deitatis φ vna
τ vna nō maioris nec minoris φ omēs. Et
pbaf sic. Oēs psone diuine sunt equal' ma
gnitudinis τ veritat]: ita φ oēs tres nō sūt
maioris magnitudīs nec minoris veritatis
φ vna: ex quo magnū eē τ veɤ eē i diuis sūt
idē. pz. qr sicut oēs psone diuie sūt equalis
magnitudīs τ veritatis, ita etiā sunt equal'
deitatis. qđ pbat mgr autori. be. Aug. qua
etiā vlterius ↄcludit φ qūis deus sit triu⁹:
non tñ pōt dici triplex eo φ triplicitas ine
qualitatē pādit. Nā vbi ē triplicitas ibi tria
sunt aliqd magis φ duo. τ duo aliqd magi
φ vnum. Hec Augustinus. igif τc. Di. xx.

Hnc ostendere

Ista ē dis. xx. in qua mgr ostēsa
equalitate magnitudīs diuinarū
psonaɤ i eēndo: oñdit equalitatē ptātis ea
rūdē i opando. Et diuidif in tres ptes scđm
tres rōes qbus pbat intētuz. Pria pars ē a
pncipio distinctōis vsqz ibi (Itē alio mō p
bat) Scđm abinde vsqz ibi (Hoc aūt p sili
tudinē (Tertiū vo vsqz ad finē dist. In spā
li sen. ma. stat in vnica ppōe. Premisit filiuz
τ spmscm̄ in oipotētia coeqri trib⁹ rōnibus
pōt catholice pbari. Quaɤ pma fundaf sup
autoritate euāgelica. Scđa sup diuina diui
sione immediate. Tertia sup silitudie in ge
neratōe hūana. Pria rō fūdaf sup aucte Jo
hānis. xvij. vbi dic. Oia dedit mihi paf. i. qc
quid pr habet dedit mihi. sz pr hz oipotētiā
igif dedit eā filio. τ p ↄñs psone sunt eqlis
potētie: ita φ oēs tres nō sunt plus φ qli
bet eaɤ p se. Scđa rō fundaf sup diuisiōe im
mēte sic. si pater nō generasset filiū sibi eqlē
in oipotētia. aut g hoc eēt qr potuit sz nolu
it qr, aut voluit sed nō potuit. sz vtrūqz isto

rū ē falsum. igif τ illud ex quo seqtur. τ hoc
ē oppositū ppōis pmisse. igitur ppō pmissa
ē vera. Tenet argumētū τ maior. sz minorez
pbāt mgr i textu sic. Nā si deus potuit filiū
generare sibi equalē τ noluit: tūc inuid⁹ fu
it nō dādo filio quod naturalis pprietas re
qsiuit, si voluit τ nō potuit: tūc ipe pr infir
mus fuisset τ nō oipotēs. seqtur g φ pr vo
luit τ potuit inio gnauit filiū in omipoten
tia sibi equalez. Tertia ratō fundatur super
silitudine in generatōe naturali repta. hz est
ista, deus pater ē. τ nō minus cōicatiuus ge
nerādo filiū deū φ hō generādo filiū hoiez.
sed hō pr si potuisset eqlem sibi filium genu
isset. igif deus q summe potuit equalē sibi fi
lium genuit. igitur τc. Disti. xxi.

Hcoırf questio

Ista eñi ē di. xxi. in q mgr postφ
declarauit equalitatē magnitudi
nis diuinaɤ psonaɤ in eēndo τ silr equali
tatē ptātis in opando. Cōsequenter decla
rat qualiter dictōes exclusiue dicātur ð deo
Et tria circa hoc facit. Nā pmo inqrit an ter
mini psonales de psonalib⁹ cū dictōe exclu
siua dicanf. Scđo an tmini eēntiales de p
sonalib⁹ cuz exclusiōe vere dicāf. Tertio dat
qndā modū gnalē quō pdicta sani⁹ intelli
gantur. Primū fac vsqz ibi (P⁹ hoc qrif.)
Scđm vsqz ibi (Uerūtñ vt ait aug.) Terti
um vsqz ad finē dis. In spāli se. ma. st. i t. p.
Quaɤ p. ē. Cōcedēde sūt ppōes i qb⁹ tmini
psonales ð psōalib⁹ tmis cū dictōe exclusiua
supt] pdicāf. Istā ppōez ma. pbādo inqrit
cū dcm sit φ tāt⁹ sit sol⁹ pr vł sol⁹ fili⁹, quāti
sūt illi tres. quō ē intelligēdū cū dicif. sol⁹ pr
vel sol⁹ fili⁹: cū nō sit pr sine filio nec fili⁹ si
ne pre. Rñdef φ p hoc nō excludif vna pso
na ab alia. sz pprietas relatiua notaf ibi cō
ueniens vni: ita φ nō alteri. Uñ sensus ē, So
lus pr. i. q ita ē pr φ non fili⁹. Silr sol⁹ fili⁹
id ē q ita ē fili⁹ φ nulli alteri ↄuenif filiatio
diuia. Scđa p. ē hec. Negāde sūt ppōes
i qb⁹ ð tmis psōalib⁹ eēntiales tmi cū exclu
siōe affirmāf. hāc pbāf qrit ð ist] ppōib⁹. so
l⁹ pr ē de⁹: vł ss. ē sol⁹ de⁹. nec ēt ista ē ↄcedē
da. pr ē sol⁹ de⁹. vł fili⁹ ē sol⁹ de⁹: qr eē solū
deū toti ↄueit tnitati τ ñ solū vni psōe. Ter
tia ppō ē. Persōe diuie sūt tāte coherētie φ
vna eaɤ ñ expmif nisi alie cointelligantur.
Hāc ppōnez pbat ma. auto. b. Au. igif τc.

Dist.xxij.

Ost predicta.

Ista ē dis.xxij.in qua mḡr per-
acto tractatu de diuinis rebus
Incipit agere de diuinis nominibus. Et circa
hoc duo facit. Nam pmo ponit differentias
diuinoꝝ noim. Scḋo subdit regulas pdica-
tionis eoꝝ. Primū facit a principio di. vsqꝫ
ibi (Sciendū ē q̄) Scḋm abinde vsqꝫ ad fi
nē distinctōis. In spāli vo snīa mḡri stat in
vna ppōe: cui mḡr annectit duas regulas.
Prima ē hec. Noīa de deo dicta inueniūtur
i septuplici drā. Hāc mḡr deducit exēplarit
dicēs q̄ q̄dam sunt noīa notionalia seu pro
prietates psonales expmentia: vt generatio
verbū. donū. pater. filius. spūssanctus. Que-
dā essentialia seu vnitatē essentie pferentia:
vt deus. deitas. sapiā. potētia. bonitas. ma
gnitudo. virtus. ꝛ substātia. Quedā trāsum
ptiua. i. scḋm similitudinē de deo pdicata,
vt splēdor. cādor. lux. speculū. leo. agnꝰ. ꝛ si-
milia. Quedā tpalia seu deo solū ex tpe cōue
nientia. ꝛ hoc dupl'r. vel in respectu ad crea-
turā relatōe extrinseca, vt dn̄s. creator. refu-
giū. redēptor. saluator ꝛ hmōi. Vl' i respectu
ad creaturas. relatōe tn̄ intrinseca vt incarna
tus. hūanatus. Et ē aliud nomē qḋ solū est
de oībus psonis simul ꝛ de nulla singulariꝫ
dicit' qḋ scḋm relatōnem dicit' intrinsecā. q̄a
in se claudit terminos sue relationis. vt hoc
nomē trinitas. Hmōi noim diuinoꝝ septu-
plicē drām ponit mḡr in textu. vt dicit ppō
pdicta quā verā esse reputo. Prima harū re
gulaꝝ est q̄ noīa ppria ad singulas psonas
ptinētia non substātialr sꝫ relatiue dicūtur.
patet. q̄r non pōt dici: pr̄ est filius. aut filius
est pater. aut pater ꝛ filius sunt spūssanctus
ꝛ ecōuerso. que ē pdicatō absolute essential'
ꝛ sbstātiua. sed bn̄ dicit' pater ē filij pater. fi
lius est patris filꝰ. que est pdicatio relatiua.
Scḋa regula ē q̄ noīa ad vnitatē eētie
spectātia. vt sapiā. bonitas. potentia. vtus.
magnitudo. ꝛ hmōi. de singulis psonis si-
gillatim ꝛ de oībus simul si relatiue sed sub-
stantialiter in singulari ꝛ nō in plurali affir-
mātur. Nam bn̄ dr̄. Pater ē deus, sapiā. po
tētia. bonitas. magnitudo. virtus. Et simil'r
de filio ꝛ spūsancto. ꝛ de oībus simul. Vnḋ
bn̄ dicit'. Pater filꝰ ꝛ spūssanctus sūt deus
sapiā potētia ꝛc. Nō aūt pl'aliter dici potest
Pater ꝛ filius ꝛ spūssanctus sunt dij. sapiē.
potētie. bonitates. virtutes. igitur ꝛc.

Dist.xxiij.

Redictis adiici.

Ista ē dist.xxiij. in qua mḡr post
q̄ egit de noībus diuinis gn̄al'r
Agit ḋ hoc nomīe psona specialiter. Et tria
circa hoc facit. Nam pmo excipit hoc nomē
psona de regula pdicta q̄ de his q̄ substanti
aliter pdicāt' dabat'. Scḋo ondit q̄ hoc no-
men psona non singulari' sed pl'r de oībꝰ
pdicat'. Tertio cōcludit q̄ in diuis nec diuer-
sitas essentialis nec singularitas psonal' pro
prie dicat'. Primū facit vsqꝫ ibi (Ideo oīt)
Scḋm abinde vsqꝫ ibi (Iam sufficienter.)
Tertiū vo abinde vsqꝫ ad finē distinctōnis
In spāli sentētia magistri stat in tribꝰ ppōi-
bus. Quaꝝ pma ē. Hoc nomē psona non p
sonaliter sed substātialiter dicit' de diuinis,
Probat' sic. Oē nomē quod de diuis pdicat'
nō relatiue sed absolute. hoc est nō psonali'
sed substātialiter dicit'. sed hoc nomē psona
ē hmōi. igit' pdicat' nō psonal'r sed substātia
liter. Tenet argumētū ꝛ maior. sed minorē
pbat mḡr in textu: excipiens hoc nomen p-
sona a regula pus dicta. Scḋa ppō ē hec
Hoc nomē psona de oībus diuinis psoīs si
mul non singulariter sed pl'r pdicat'. Et p
hoc excipit' ꝑa regula data supius in pcedēte
distinctōe de noībus que substātial'r dicunt'
in diuinis. vbi dicebat' q̄ noīa que substātia
liter dicunt' i diuinis vel que spectāt ad vni-
tatē essentie de qualibet psona sigillatim et
de oībus simul dicunt' in singulari. vt sic di-
cēdo. pater ꝛ filius ꝛ ss. sunt tres psone. q̄ ē
vera. sed hec ē falsa. pr̄ ꝛ filius ꝛ ss. sūt psōa.
Tertia ppō ē hec. In diuinis nec diuersi
tas substātialis: nec singularitas psonalis ē
ponēda ꝛ cōcedēda. Et pbat' rōe sic. Illa in
diuinis nō sunt cōcedēda q̄bus cōcessis tolle
ret' essentie vnitas ꝛ psonaꝝ diuersitas. Sꝫ
diuersitas substātialis ꝛ singularitas psonal'
sūt hmōi. igit' nō sūt i diuis cōcedēda, vt dic
ppō pbanda. Argumentū tenet. ꝛ pmissas
pbat mḡr i textu. igit' ꝛc. Di.xxiiij.

Ic diligenter.

Ista ē dis.xxiiij. in q̄ ma. ondsa
significatōe hꝰ nois psōa put
sumit' p se Agit de significatōne eiusdē put
sumit' cū terminis nūerabilibus sibi adiun-
ctis. Et tria circa hoc facit. Nā pmo ostēdit
q̄ per termios numerales i diuis excluditur
multiplicitas sbalis. Scḋo q̄ p ipos remo-
uet' solitudo psonalis. Tertio q̄ p eoꝝ disti
ctione secludat' cōfusio psonalis. Primū fac
a principio dist. vsqꝫ ibi (Itē etiā cum dici-
mus) Scḋm abinde vsqꝫ ibi (Cū āt dicimꝰ
distincte) Tertiū abinde vsqꝫ ad finē distic.
Et tn̄ in gn̄ali. In spāli sen. ma. st. in t. pro.
Quaꝝ pma ē hec. In diuis p noīa nūeralia
ad vnitatē eētie spectātia solā multiplicata
tē excludimꝰ Hāc mḡr inuestigat q̄rēdo q̄d p
t'minos nūerales ꝛ noīa ptinētia ad pl'itate
seu multitudinē seu distinctōem in diuinis
significet'. Nā si vera dicunt' de deo: videtur
suū significatū ponere in deo. Ad qḋ rn̄dēs
mḡr dicit. q̄ significatio taliū noim vel ter-
minoꝝ nō admittit' in diuis ad aliq̄d ponē-
dū: sed potius remouēdū qḋ declarat exem
plo. Nā cū dicimus, vnus deus. vnus pat'.
tn̄ p illū t'minū nūeralē vnꝰ nll'a q̄ntitas vl'
nūerꝰ i deo ponit': sed tn̄ deoꝝ aut alioꝝ ex-
cludit' pl'itas. Scḋa p. ē hec. Per noīa nūe-
ralia pl'itatem expmētia in diuis singulari-
tatē ꝛ solitudinē excludimus psonalē. Hāc
mḡr pbat p hoc q̄ dicit, cum dr̄ pluralitas
psonaꝝ nō multitudo ponit' sꝫ singularitas
ꝛ solitudo excluditur seu tollit'. Cū eīn dici-
mus tres. negamus ibi eē solū duas. ꝛ cum
dicimꝰ duas: negamꝰ ibi eē solū vnā. Ter
tia ppō ē hec. Cū eīn psonas diuīas distin-
ctas eē dicimus: tūc eaꝝ cōfusionē ꝛ pmixti
onē cōtra Sabelliū excludimꝰ. Hāc ppōꝫ mḡr
pbās dicit q̄ in noīe trinitatis ꝛ discretōis
nō diuersitas i deo ponit'. sed cōmixtio ꝛ cō-
fusio negat', igitur. Dist.xxv.

Reterea cōside.

Ista ē di.xxv. i q̄ m. postq̄ egit ḋ
noībꝰ significātibꝰ vnitatē ꝛ pl'ita
tē in diuinis. Incipit agere de quodā nomi
ne qḋ hoꝝ recipit additiōēs. s. de hoc nomīe
psona. Et circa hoc tria facit. Nā pmo osten
dit q̄d significet cū dr̄. tres psone. vel due p
sone. Scḋo q̄d importat' p hoc cū dr̄ psōa.
alia patris alia filij. alia ss. Tertio q̄d deno-
tet cū dr̄. alius ē in psona pr̄. alius filius ꝛc.
Primū facit a principio disti. vsqꝫ ibi (Nūc
inspiciamus vtrū.) Scḋm abinde vsqꝫ ibi.
(Deinde q̄ritur vtꝝ) Tertiū vo vsqꝫ ad fi. d.
In spāli snīa ma. st. in tri. ppōi. Quaꝝ pma
ē hec. q̄ hoc nomē psōa q̄nqꝫ stat. i. supponit
p eētia. Hāc ppōꝫ ma. inuestigās q̄rit cuꝫ
dicit' plural'r. pr̄ ꝛ filius ꝛ ss. sunt tres psōe.
vel cū dicitur singulariter. alia ē psona pr̄is
alia psona filij. ꝛ alia psōa ss. quid ibi signi-
ficet nomē psone. si eīn eētiam significꝫ. igi
tur variat' significatio psone in singulari ꝛ i
pl'i qḋ videt' inusitatū. Postea obycit ad al
terā ptē dicēdo. q̄ taꝫ in singulari q̄ plurali
eētiam significet. q̄ aūt in singulari eētiā
significet pbat ex his q̄ iam dixerat. Et q̄ i
plurali eētiā significet pbat duabus rōibꝰ
Prima ē he. Aug. di. Cū dicimꝰ tres psōas
significamus illud qḋ cōe ē pr̄i ꝛ filio ꝛ ss. sꝫ
nihil ē cōe eis nisi eētia. igit' noīe psōe plu-
raliter sumpto significat' eētia. Scḋa ratō
talis ē. Quid querit de eētialibus. interro-
gātibus. q̄d ē eētia. q̄r rn̄demus tres psōe.
igit' hoc nomē psona in plurali significat es-
sentiā. Scḋa ppō ē hec. Hoc nomē psōa
capit' q̄nqꝫ p ypostasi vel sbsistētia. Hāc ma
gister pbat ponēdo opinionē pprīā di. q̄ lꝫ
nomē psone de se significet sbam: tn̄ trāsfer
tur q̄nqꝫ ppter penuriā vocabuloꝝ ad signi
ficandū suppositū vel ypostasim. Vn̄ sensus
ē. pr̄ filius ꝛ ss. sunt tres psōe. i. tres yposta-
ses. vel tres subsistētes. Tertia ppō ē hec
q̄ hoc nomē psona multotiēs supponit pro
pprietate psonali sub eius drā. Hāc ma. pul
chre pbat in tex. p auctes ꝛ exēpla. igit' ꝛc.

Di.xxvi.

Unc de propri

Ista ē di.xxvi. in qua magist' per
acto tractatu de diuis noibꝰ: in-
cipit agere de pprietatibus ipaꝝ psonarū a
q̄bus noīa imponūtur. Circa qḋ tria facit.
Nā pmo ondit ppositū. s. q̄ sit illa ppetas.
Scḋo mouet qōem quādā circa dicta ꝛ sol
uit eā. Tertio ppoit aliā qōem quā discu-
tit. Primū facit a principio distinc. vsqꝫ ibi
(Hic querit' quō.) Scḋm abinde vsqꝫ ibi.
(Hic q̄ri pōt) Tertiū vo abide vsqꝫ ad finē
distin. In spāli sen. ma. st. in tri. p. Quaꝝ p.
ē. Noīa ppetates psonales significātia nun
q̄ accidentaliter sꝫ tn̄ relatiue pdicant'. Hu-
iusmōi vo noīa sunt prīitas. filiatio. pces-
sio. genuisse. natū esse. generatio. natiuitas.
pr̄ filius ꝛ ss. ꝛ hmōi. Hāc ppōꝫ ma. pbans
pmittit pmo q̄ hoc nomē ypostasis i primi

tina ecclia a catholicis illibent in vsū de di-
uinis assumebat nō qꝛ diuis nō ꝯueniebat
qꝛ sumptū ꝓ supposito subsistēte in natura
diuinaꝫ optime cōgruit. sed qꝛ heretici abute
bātur sumētes ipm ꝓ eentia. ⁊ sic simplices
ꝑ ipm decipiebāt. Scdo subdit q̄ sint ꝓꝑe-
tates ꝑsonales de q̇bus vult agere di. ꝙ qꝛ
nō ē ꝓꝑetas p̄ris nīgtū p̄r ꝙ ipe nō sit nat⁹
sed certe ꝙ generat. Et ꝓꝑetas filij ē nō ꝙ
nō gn̄atur. sed certe ꝙ sit generat⁹ vel geni-
tus. Et ꝓꝑetas ss. ē non ꝙ ipe sit natus. vel
ꝙ generat: sꝫ ꝙ a p̄re ⁊ filio ꝓcedat. Vn̄ ꝓ-
prietas ꝑsonalis p̄ris ē generare. filij gn̄ari.
spūssancti ꝓcedere vl' spirari. Hee aūt ꝓꝑie
tates sūt relatōes q̄dā q̇bus ꝑsone ad sein-
uicē relate distinguūtur. ⁊ illis nominibus no
minātur: paternitas. filiatio. spiratio. et no-
mina ꝑsonaꝝ sicut p̄r ⁊ fili⁹ ⁊ ss. a seipis su-
mūtur. Tertio ostēdēdo nomē ꝑdicationis
hoꝝ noim subiūgit ꝓbatōem ꝓpōis ꝑdicte
di. ꝙ hmōi tm̄ relatiue ⁊ nō accidētalit ꝑdi
cant eo ꝙ sēp ad aliq̇d etne ⁊ incomutabilr
dicunt. Et hoc ꝓbat ma. auto. be. Aug. que
habet. iij. ca. h⁹ disti. Scda ꝓpō est hec.
Sola scda ꝑsona in deitate ꝓꝑe dicit filius
dei. ⁊ tertia ꝓꝑie dꝛ donū dei. Hanc ꝓpōꝫ
mgr insinuās i textu querit. Quō hoc sit ve-
rū ꝙ eē filiū dei solū sit ꝓpriū scde in deitate
ꝑsone: cū tamē sepius inueniat in scriptura
ꝙ hoies noient filij dei. Ad qd r̄ndet ma. ꝙ
lꝫ inueniat scriptū ꝙ hoies sunt filij di: hoc
tm̄ non ē nisi ꝑ grām vel ꝑ gratuitā adoptō
nem ⁊ nō ꝑ gn̄atōem naturalē. vt hoies sūt
filij solū ꝑ tpalem factōem: nō ꝑ gn̄atiōem
sicut ē secūda ꝑsona i deitate. Et ē etiā alia
dr̄a. Nam cū dꝛ ꝙ homo sit filius dei. ibi ly
deus non supponit solū ꝓ ꝑsona p̄ris. Silr
dic d ss. ꝙ eē donū sit ss. ꝓpriū. qꝛ lꝫ mlta sit
dei dona: nulli tm̄ illoꝝ ꝯuenit eē donū eter
nū sicut ss. bn̄ ꝯuenit q̄ ē donū dei eterna ꝓ-
cessione sicut filius dei etna gn̄atiōe. ⁊ sicut
filius ꝑ generationeꝫ refert ad patrē. ita ss. ꝑ
ꝓcessionē refert seu relatiue dicat ad patrē ⁊
filiū. q̄ quidē relatio lꝫ nō appareat aperte in
hoc noie. s. ss. manifeste tm̄ apꝑet in hoc no-
mine donū. Tertia ꝓpō ē hec. Cuius hoc
nomē. s. spūssanct⁹ tertie ꝑsone diuine spālr
appropꝑetur: eo tm̄ oēs tres ꝑsone q̄nqꝫ cōit
noiant. Hāc ꝓpōem ꝓbās ma. querit. Vtrꝫ
sicut q̄libet ꝑsonaꝝ pōt dici ss. an etiam ita
tota trinitas potest dici. ss. Et r̄ndet ad hoc
autori. be. Aug. di. ꝙ tam pater q̄ filius q̄
etiā tota trinitas posset dici ss. cum quelibet
istaꝝ sit spūs ⁊ sanctus. ⁊ etiā tota trinitas
sit spūs ⁊ sit sancta. Sed qn̄ aut pat aut fili
us aut tota trinitas dicit ss. tunc ss. nō ē no-
mē ꝓpriū ꝑsonale neqꝫ relatiuuꝫ. Pro quo
notandū ꝙ spūs pōt accipi dupli'r. Uno mō
ꝓut dicit a spiritualitate. ⁊ tūc dicit essentia
liter. ⁊ ꝯuenit cuilibet ꝑsone ⁊ etiam trinita
ti. Alio modo vt dicitur a spiratōe. ⁊ tūc dꝛ
relatiue ⁊ cōuenit solū tertie ꝑsone. Silr
ly ss. pōt accipi pro duabus distinctōib⁹ di-
stinctis. ⁊ tūc cōuenit tā patri q̄ filio ⁊ ss. ⁊
etiā toti trinitati. Uel pōt accipi pro vna so
la dictōe. ⁊ sic ꝯuenit soli tertie ꝑsone in tri
nitate. Ultimo magister excludit errorem
quorūdā dicentiū ꝙ isti termini spūssanctus
⁊ donū non sint noia ꝑsonalia tertiā perso-
nā in diuis significātia. eo ꝙ non diceretur
relatiue ad hos terminos. scꝫ pater ⁊ filius.
Qd ꝓbant ꝑ hoc qꝛ non pōt dici pater ē spi
ritussancti p̄r. ⁊ silr n̄ pt dici. filius ē spiri-
tussancti filius. qꝛ al's seq̄ret ss. filiū genuis-
se. qd falsuꝫ ē. Mgr r̄ndet non obstante ꝙ
pater ⁊ ss. seu donū sibiinuicē nō r̄ndeāt vo
cabulis. nō minus dicitur relatiue. qꝛ i his
oportet magi accipe vocabula scdm sensum
relatōnis q̄ scdm sonū vocis. vt sic dicatur
Spūssanctus ē spiratoris. ss. ⁊ donū est da
toris donū. sicut etiaꝫ dicit in creatis. caput
ē capitati caput. ⁊ ala alati ala. igit ⁊c.

Dist. xxvij.

Hic queri potest

Ista est dis. xxvij. in q̄ m. postq̄
egit de tribus ꝓꝑetatib⁹ ꝑsona-
libus. s. paternitate. filiatione. et spiratione
scdm ꝙ significant noibus ꝓprijs: agit de
eisdem scdm ꝙ significātur noibus alienis.
Et tria circa hoc facit: Quia primo agit de
his ꝓut significātur terminis equiualentib⁹
ꝑsonalibus. Secūdo agit de eis ꝓut signifi
cantur terminis essentialibus. Primum fa-
cit a principio distinctōnis vsqꝫ ibi (Hic nō
est ꝑtereundum) Secundū abinde vsqꝫ ibi
(Et ē h aduertenda) Tertium abinde vsqꝫ
ad finē distinctōnis. In speciali vo sentētia
magistri stat in tribus ꝓpositōnib⁹. Quarū
prima est hec. Omnia vocabula alicui ꝑsōe
propria significāt nisi vnam ꝓprietate ex ꝑ
te rei. qua illa persona ꝓꝑie distinguit ab

alijs ꝑsonis determinatiue. Et probatur sic
Eadē est proprietas que significatur istis noi
b⁹ pater. paternitas. generatio actiua respe-
ctu patris. Et istis. filius. filiatio. generatio
passiua respectu filij. Et istis. ss. spiratio pas
siua. ⁊ procedere ab vtrisqꝫ respectu. ss. Sed
istis ꝓprietatibus persone ꝓꝑie distinguū
tur abinuiceꝫ determinatiue. igitur omnia vo
cabula alicui ꝑsone ꝓpria ⁊c. Istam sniam
magister ponens querit an eadem ꝓprietas
sit que importatur nomine patris. paterni-
tatis generatōnis actiue. Et similit an ea-
dem sit que importatur nomine filij et fili-
atōnis generatōnis passiue. Quam questi-
oneꝫ magister ponēs sub his verbis querit
Utrū sit idē ee patrē ⁊ genuisse filiū. ⁊ vtrū
idem sit esse filium ⁊ natum a patre. Ad qd
magister r̄ndens dicit. ꝙ lꝫ eadem proprie-
tas significetur istis nominibus. s. esse patreꝫ.
⁊ genuisse filiuꝫ. seu pater ⁊ paternitas. hoc
tamen est sb diuersis rationib⁹. Nam nomi
nibus personarum cuiusmodi sunt pater fi-
lius ⁊ spūssanctus. significatur non proprie
tas tm̄: sed ypostasis. Sed noibus proprie
tatum cuiusmodi sunt paternitas ⁊ filiatio
significantur ipe ꝓprietates scdm se vl' act⁹
ipsarum ꝓprietatum. vt generare. nasci. vel
generari. Secunda ꝓpō est hec. Hec no-
mina genitus. verbum. imago. nō substanti
aliter ex parte rei seu ad se: sed ad patrē dicū
tur relatiue. Et probatur sic. Illa noia que
proprie filio cōueniunt ⁊ eius ꝑsonalem ꝓ-
prietatem ꝑcise exprimūt non substantialit
sed respectiue respectu patris dici possunt. sꝫ
ista nomia verbum. imago. genitus. sūt hu-
iusmodi. ergo nō substantialiter ex parte rei:
seu ad se dicūtur. sed relatiue ad patrem. Ar
gumētum tenet ⁊ maior. Sed minor ꝓbat
in textu autoritate beati Augusti. que dice-
re intēdit. ꝙ genitus dicitur genitoris geni
tus. ⁊ verbum dicentis verbū. ⁊ imago ima
ginati imago. que omia soli filio cōueniunt
respectu patris. ergo minor vera. ⁊ per cōse
quens ꝓpositio ꝓbanda. Tertia ꝓpō ē
hec. Solum essentialia de pluribus simul ⁊
de seipis affirmātur. Et patet ꝑ hoc ꝙ bene
potest dici. pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus sunt
deus. vel potentia diuina scia ⁊ bonitas di
uina sunt deus. Sed non pōt dici. pater et
filius sunt pater vel sunt filius. Unde patꝫ
ꝙ solum essentialia possunt simul ⁊ plurib⁹
dici. vt dicit ꝓpō ꝓbanda. etiam illa solum
dicuntur de se. vt lumen de lumine. deus de
deo. quod nō potest dici de nominibus relati
uis. non eniꝫ potest dici pater de patre. aut
filius de filio. Quod ꝓbat autori. be. Augu
stini. vi. de trini. capi. v. dicētis (Hoc solum
de eis dici non potest. illud de illo. quod si-
mul ambo non sunt. id ē illo nomine nō pos
sumus vti ad ostēdendū vnuꝫ de vno quod
simul ambobus nō conuenit. sicut verbum
de verbo dici non potest. qꝛ non simul ābo
verbum. nec imago de imagine. nec filius d
filio. quia nō simul ambo filius vel imago)
Et subiungit magister. ꝙ sicut illa essentia-
lia nomina aliquādo intelligentiam distin-
ctionū ꝑsonarum faciunt. ita ⁊ interdum to
tius verba simul. Quod probat autoritate
Augustini libro de trinitate. capi. iij. dicen-
tis. In patris noie ipe pater pronūciat per
se. In dei autē nomine ⁊ ipe ⁊ filius ⁊ spiri-
tussanctus. vt cum dicatur: nemo bonus ni-
si solus deus. quia trinitas est vnus deus.
Et hec est sententia magistri in hac distincti
one in spāli.

Dist. xxviij.

Preterea consi-

Ista est distinctio vicesimaocta-
ua huius primi libri in qua magi
ster postq̄ actum est de proprietatibus per-
sonalibus. Incipit agere de ꝓꝑetatibus
non ꝑsonalibus. Et tria circa hoc facit. Pri
mo ostēdit quō se habeat hoc nomē ingenit⁹
ad alias notōes. Scdo subdit quō ista duo
se habeāt adinuicē. s. p̄rem eē ⁊ filiū eē. Ter
tio ostendit quomodo hoc nomē imago q̄n
doqꝫ tenetur essentialiter. quādoqꝫ ꝑsonalr
Primū facit a principio huius distinctōnis
vsqꝫ ibi (Preterea queri solet) Scdm abin-
de vsqꝫ ibi (Illud etiā scire oportet) Tertiū
abinde vsqꝫ ad finem distinctōnis. Et tm̄ d
snia ma. in hac distinctōe i gn̄ali. In specia
li sentētia ma. stat in tribus ꝓpōibus. Qua
rum ꝑma est hec. Ingenitus ē notio solius
patris. alia tamen a paternitate qua pat re-
fertur ad filium. Hanc propositōem ꝓbans
ꝓponit. ꝙ ꝑter tres ꝓꝑtates ꝑsonales. s. p̄r
nitatē. filiatōꝫ ⁊ ꝓcessiōꝫ sunt alie ꝓprieta-
tes alijs nominate nominibus de quoꝝ nu-
mero ē hoc nomē ingenitus qd spectat ad
p̄rem ⁊ importat aliā ꝓprietatē ꝙ hoc no-

mẽ paternitas. qḋ ꝓbat̃ p̱ hoc. q2 eē ingeni
tuʒ nõ ē de rõe p̄ris. eo ꝙ aliq̄s p̄t eē pr̄ abs-
q3 hoc ꝙ sit ingenit⁹. q2 multi geniti genu-
erūt. Scḋa ꝓpõ ē hec. Jdē ē patrē quod
ꝛ filiū esse. q̄uis esse p̄rēm ꝛ eē filiū careant
idẽtitate. i. nõ sunt idem. Qḋ ꝓbat per hoc
ꝙ sensus ꝓpõsi. s. p̄rem esse sit idē qḋ filiuʒ
esse ē iste. i. idem ē quo pater ē. ꝛ id quo fili⁹
ē. q2. s. vna diuia eēntia ē id quo vtq3 ip̄oꝝ
ē. ꝛ iste sensus ē verus. sed terminis trāsposi
tis sic dicēdo. esse patrē ē idē qḋ eē filiū: tūc
sensus ē. Eadē ē ꝓprietas qua pater ē pr̄. et
q̄ fili⁹ ē filius. ꝛ iste sēsus ē fals⁹. q2 p̄rnitate
pater ē pater. ꝛ filius filiatõe ē fili⁹. Ter-
tia ꝓpõ ē hec. Hoc nomē imago relatiue d2
de solo filio. sed eēntialiter de tota trinitate.
Quā ꝓbat mgr̄ quo ad scḋam eius p̄teʒ sic.
Jmago q̄nq3 eēntialr̄ accipit̃. vt q̄n accipit̃
p̱ ip̄o exēplari nature diuine. ad cui⁹ imagi-
nē factus est homo. ꝛ hoc ꝓbat̃ autori. Au-
gusti. ꝛ Hylarij. sed quo ad p̄mam p̄tē sen-
tētia ꝓbata fuit. Et hec ē magistri sen. i spe
ciali. Dist. xxix.

St preterea ali

Jsta ē dist. xxix. h⁹ p̄mi li. in q̄ m.
postq̄ egit de innascibilitate ꝓut
significat̃ hoc noīe ingenitus: agit de cōi spi
ratione ꝓut significat̃ hoc noīe principium.
Et diuidit̃ in tres p̄tes. Jn quaꝝ p̄ma ostē-
ditur qualiter tota trinitas p̱ hoc nomē p̄n-
cipiū se habet ad creaturas. Jn scḋa subdit
quō p̱ idē nomē sc3 principiū p̱sone se habe
ant adinuicē. Jn tertia subiūgit ↄcludendo
ꝙ non sit aliqḋ cōe nomē quo exp̄mat̃ rela-
tio p̄ris ꝛ filij ꝛ ss. sicut p̱ nomē p̄ncipiū ex-
p̄rimit̃ relatio patris ad ss. Primū facit a p̄n
cipio distin. vsq3 ibi (Deinde in eodē libro)
Scḋm abinde vsq3 ibi (Unū aūt p̄ncipiū)
Tertiū facit abinde vsq3 ad finē dist. Et tm̄
in generali. Jn sp̄ali sen. ma. st. in tri. ꝓpõi.
Quarum p̄ma ē hec. Pater ꝛ filius ꝛ ss. sūt
vnū p̄ncipiū creaturaꝝ t̄p̄aliter. Hāc ꝓpõeʒ
ma. ꝓbans dicit. ꝙ hoc nomen principium
scḋm ꝙ relatiue dicitur in diuinis importat
tm̄ relatõnem dei ad creaturas vel relatio-
nem p̱sonarum adinuicē. ꝛ postea dicit ꝙ q̄
libet p̱sona ꝛ tota trinitas dicitur principiū
creaturarū ꝛ eorū que naturaliter esse habēt
non autē peccatoꝝ. q2 naturā viciant. ꝛ ho-
ē rõne creatõnis ꝓpter quam creatõnem re-
latio intelligitur inter deum ꝛ creaturas. sūt
enī omēs p̱sone vnum principium respectu
creature. ꝛ hoc ex t̄p̄e: non ab eterno. pro
pterea dicit: ꝙ vna p̱sona est principiū alte-
rius. Nam pater ē principiū filij. quia ipsum
genuit. ꝛ pater ꝛ filius sunt principiū spiri-
tussancti: ꝛ hoc non ex t̄p̄e ꝛ essentialiter: s3
notionaliter. Secūda ꝓpõ est hec. Pater
est principium filij. pater ꝛ filius sunt vnuʒ
principium ipsius spiritussancti. Hoc magi
ster declarat autoritate beati Augusti. que
sētentialiter p̄missa est. Tertia ꝓpõ ē hec
Ratio qua pater ꝛ filius referūtur ad spiritū
sanctū non habet aliquod nomē ꝓpriū vsu-
aliter. Hanc ꝓpõnem magister probās que
rit vtrum pater ꝛ filius sunt eadem notõne
vl̄ vnū principiū spiritussancti. Et respōdet
ꝙ sic: l3 non habeamus nomen illam notio
nē exprimens. Naʒ nomē illud sc3 communis
spiratio quo doctores illam notõneʒ nomi-
nāt temporibus magistri nondū fuit in vsu
nec adhuc inuentuʒ. Postremo notādū ē. ꝙ
hoc nomen principiū transiens in p̄dicatio-
nem diuinoꝝ non semper sumitur vnifor-
miter. Nam quādoq3 accipitur p̱sonalr̄. vt
cū d2 p̄ncipiū de p̄ncipio. ꝛ q̄nq3 notionalr̄
vt cū dicitur pater ꝛ filius sunt vnū princi-
piuʒ spūssancti. quādoq3 essentialiter. vt cuʒ
dicitur. pater ꝛ filius ꝛ spiritussanctus sunt
vnū principium creature. Et tantū in sp̄ali.
Dist. xxx.

Hinc eni quedā

Jsta est distinctio tricesima hui⁹ pri
mi libri. Jn qua ma. postq̄ egit de
innascibilitate ꝛ cōi spiratõne: agit incidēta
liter d̄ q̄busdā relatõib⁹ que conueniūt dō ex
t̄p̄e. Et tria fac. nā p̄mo ōndit deū ad creatu
rā ex t̄p̄e referri. Scḋo sb̄dit deū p̱ talē rela
tionē n̄ mutari. Tertio exemplificat hoc per
spūscm̄ q̄ dicit̃ t̄p̄aliter dari. Primū facit a
principio distin. vsq3 ibi (Quō ergo obtine
bimus) Scḋm abinde vsq3 ibi (Hic potest
solui) Tertiū abinde vsq3 ad finē dis. Et hec
ē sen. h⁹ dist. i gn̄ali. Jn sp̄ali sen. m. st. i t. ꝓ.
Quaꝝ p̄. ē hec Stat deū ad creat̃as ex p̄te re
ferri. Hāc ꝓpõem ma. ꝓbās dicit ꝙ illa que
dicūt̃ d̄ deo relatiue: t̄p̄alr̄ dicūt̃ d̄ ip̄o scḋʒ
accn̄s; n̄ scḋʒ accn̄s qḋ i dō sit s3 qḋ i creatu̇s

ē ꝛ exēplificat hoc p̱ p̄moī noīa creatoꝛ. dn̄s.
refugiū ꝛ silia. q̄ nõ possūt deo cõuenisse ab
eterno. cū ab eterno nõ habuit creaturā ad se
refugiētēʒ seu seruū. sed incepit h̄re ex t̄p̄e
Cōtra quā magr̄ obijciēs dicit ꝙ de⁹ nõ ince
pit esse dn̄s t̄p̄is ꝙ nõ icepit in t̄p̄e nec ex t̄p̄e
Ad qḋ mgr̄ r̄ndēs dicit. ꝙ deus incepit ēē
se dn̄s t̄p̄is q̄n t̄p̄us incepit esse. Unde sicut
tēpus nõ incepit esse in t̄p̄e seu ex t̄p̄e. ita de
us nõ incepit esse dn̄s tēp̄is in tēp̄e seu ex tē
poꝛe. sed cū t̄p̄e. Secūda ꝓpositõ est hec.
Deus p̱ rõem q̄ refert̃ ad creaturā nõ mutat̃
Hui⁹ ꝓpositõis rõem veritatis mgr̄ assignat
di. ꝙ ipsa relatio est solū in creatura realiter.
sed tm̄ eius appellatio est in deo respectu cre
aturarū. Qḋ exēplificans dicit ꝙ sicut num-
mus fit p̄ciū seu incipit esse p̄ciū sine sui mu
tatõne. ita deus sine sui mutatõne fit creatoꝛ
Tertia ꝓpositio est hec. Ꝙ ss. sine sui mu-
tatõne piis mētibus dat̃. Hāc ꝓpositõem
ma. ꝓbat soluendo questionē suā quā supe-
rius distin. xviij. reliquerat insolutā. Utrum
sc3 ss. dās seip̄m possit referri ad seip̄m. Et re
spōdet. ꝙ cū spūssanctus d2 dat⁹ vel missus
a se tūc relatiue d2 ad eū cui dat̃. ꝛ est relatio
scḋʒ nomē et nõ scḋʒ rē. ꝛ fit mutatio in illo
cui datur. nulla mutatõe facta in ipso donā-
te. Et tantū de sn̄ia magistri in hac distinctõ
ne in speciali. Distin. xxxi.

Reterea cōside.

Jsta est distin. xxxi. hui⁹ p̄mi libri
Jn qua ma. Postq̄ egit de ꝓprietatib⁹ p̱so-
narū ꝓprijs. Jncipit agere de appropriatis.
Et tria facit. Nā p̄mo ōndit quedā noīa cō-
mūia appropriabilia aliq̄b⁹ p̱sonis Jn scḋa a
ōndit significatõem quorūdā noīm ↄmuniū
sed approp̄abiliū scḋm Hylariū. Tertio assi
gnat rõem appropātoꝝ p̄us dictoꝝ. Primū
facit vsq3 ibi (Nõ est h̄ p̄termitēdū ꝙ vir.)
Scḋm vsq3 ibi (Hic dici oportet) Tertium
vō abīde vsq3 ad finē distinctõis. Et hec est
sn̄ia mgr̄i in gn̄ali. Jn sp̄ali sn̄ia mgr̄i stat in
trib⁹ ꝓpositõibus quarū p̄ma est hec. Equa-
litas ꝛ similitudo sunt in diuinis relatõnes
tm̄ scḋm rões. Et mgr̄ hāc ꝓpositõem ꝓbās
quent tres q̄stiones. Et p̄ma est. Utruʒ hoc
nomē equale. in diuis dicat substātiam vel
relatõem Et r̄ndet ꝙ relatiue d2. eo ꝙ sicut
nihil ꝓprie d2 sibijpsi sil̄e. ita etiā nõ pōt dici
equale ꝓprie. Secūdo q̄rit̃. Utꝝ equalitas
scḋm essentiā vel relatõem attendat̃. Et r̄n-
det ꝙ scḋm eēntiā nõ scḋm relatõem. qḋ ꝓ-
bat autoritate b. Aug. dicentis (Querimus
scḋm q̄d sit equalis patri fili⁹. non scḋm hoc
ꝙ ad patrē d2 fili⁹ equalis est p̄ri. Restat er-
go ꝙ scḋm hoc equalis sit qḋ ad se d2. q̄cq̄d
aūt ad se d2 scḋm substātiaʒ d2. restat ergo ꝙ
scḋm substātiā est equalis) Tertio queritur
quid sit ipsa equalitas in diuis. Et r̄ndet ꝙ
sit quedā relatõ scḋm nomē solū. i. relatio rō
nis ꝛ realiter nihil aliud est q̄ idētitas vni-
tis diuinaꝝ p̱sonaꝝ. Et addit ꝙ idē dicendū
est de similitudinem diuis. sc3 ꝙ dicat̃ ꝛ at-
tēdat̃ scḋm substātiā seu vnitate eēntie. Et ꝙ
sit relatiuū scḋm nomē. Et postea ex p̄dictis
approbat opinionē quorūdā dicentiū. sc3 ꝙ
sil̄e et equale in diuinis non dicunt̃ positiue
sed negatiue eo ꝙ equalitas excludit differē
tem magnitudiem. Similitudo aūt excludit
omnē diuersitatē. Secūda ꝓpositõ est hec
Jn diuinis scḋm approp̄atõem affirmātur
de patre eternitas ꝛ vnitas. de filio ymago
ꝛ equalitas. de. ss. amboꝝ nexus ꝛ caritas.
Hanc mgr̄ insinuat ex v̄bis Hilarij. atq3 red
dēs rõem ex dictis b. Augu. qui dicat eterni-
tatē patri appropriari. q2 cū eternitas p̄uenit
p̄ncipiū ideo cõuenit p̄ri. qui ꝓpter p̄ncipij
p̄uatõem innascibilis affirmat̃. ymagine eq
litatē speciē ꝛ pulcritudinē dicat appropria-
ri filio ꝓpter p̱fectā ꝛ ꝓportionatā rep̄n̄tatio
nē p̄ris. Rep̄n̄tat enī fili⁹ cū summa similitu-
dine ꝛ equalitate. Munus aūt ꝛ nexū cari-
tatis. ꝛ vsum ascribit spūiscō. eo ꝙ p̱ ip̄m ꝛ
ab ipso oia nobis donant̃ ꝛ infundut̃ ad no
strā vtilitatē. Tertia ꝓpositõ est hec. Quā
uis pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ ss. vnū sunt. nõ tm̄ dici d̄n̄t vn⁹
nisi cū additõe vt dicat̃ vn⁹ deus vnus crea-
toꝛ. Cuius rõ est. q2 neutrū generis refert̃ ad
essentiā. ideo cū d2 pr̄ et filius ꝛ ss. sunt vnuʒ
intelligit̃ essentialiter vel aliqḋ taliū. Mascu
linū vero gen⁹ refert̃ ad p̱sonā seu ypostasiʒ
ꝛ ideo cū d2. pr̄ et fili⁹ ꝛ ss. sunt vnus. nisi fi
eret additio vt diceret̃ vnus de⁹ vel vnus po
tēs. vel vnus sciēs tolleret̃ distinctõ p̱sonaꝝ
vel poneret̃ ipsarū cõfusio. Et tantū de sn̄ia
in speciali. Distin. xxxij.

Jcoꝛitur que.

Hec est dist. xxxij. h⁹ p̄mi libri. Jn
q̄ mgr̄ postq̄ assignatõm quorū
dā approp̄atorū determiauit, quasdā dubi-

latões et aſſignatõe hmõi emergẽtes deter-
miat. Et tria facit. Nã pmo determiat qualr
pſone ꝯpantur ſcdm ꝓpriũ ⁊ appropriatum
ſſ. Scdo quõ circa approp̄atũ filij. Tertio
quõ circa vtrũqȝ ſiml. Primũ facit a pncipio
diſtinctõis vſqȝ ibi (Preterea diligẽter inue
ſtigari) Scdm abinde vſqȝ ibi (Preterea di
ligẽter ẽ notãdũ) Tertiũ vero abĩde vſqȝ ad
finẽ diſtinctõis. Et tm̃ de ſnĩa hꝰ diſtinctõis
in gñali. In ſpãli ſnĩa mgr̃i ſtat in tribꝰ ꝓpo
ſitoibus quarũ pma eſt. Paẽ ⁊ filiꝰ diligũt ſe
mutuo ſſ. ab ipſis ꝓcedẽte. Hanc mgr̃ ꝓbãs
querit, An paẽ ⁊ filiꝰ diligũt ſe ſſ. ab ipſis ꝓ
cedẽte. Et arguiẽ ꝙ nõ. Nã diligere ⁊ eẽ i di
uinis ſunt idẽ ſi ḡ pr̃ ⁊ filius diligũt ſe ſſ. ⁊c̃.
videẽ ipſos hr̃e eſſe ꝑ ſſ. qd̃ abſurduȝ eſt. Et
ma. rñdet ꝙ pr̃ ⁊ filiꝰ diligũt ſe capiẽdo ly di
ligere notionaliter. ſ. put idẽ eſt qd̃ cõis ſpi-
ratio. ⁊ ſic differt diligere ab eẽntia ſcdm rõ-
nẽ. ⁊ ꝑ ꝯſequẽs factũ argumẽtũ ꝑ illa pte nõ
ꝯcludit. Scdã ꝓpoſitõ eſt hec. Nec pr̃ nec
filiꝰ ſapit ſapiã genita vel naſcẽte. Hãc ꝓpoſi
tõem ma. ꝓbans tres determinat q̃ſtiones.
Prima eſt. Utrũ pr̃ dr̃ ſapiẽs ſapiã quã ge-
nuit. Et arguiẽ ꝙ ſic. qꝛ pr̃ diligit amore qui
ab ipſo ꝓcedit iõ videẽ ꝙ etiã ſapiat ſapiã ea
dẽ quã genuit. Et rñdet ꝙ iſta nõ eſt cõcedẽ
da. pr̃ ſapit ſapiã genita. ſeu pr̃ ſapit ꝑ illam
ſapiam quã genuit ne filiꝰ q̃ eſt ſapiẽtia geni
ta videaẽ eſſe cã ſapiẽ in pr̃e ⁊ hoc cõfirmat
autoritate be. Aug. Scdã q̃ſtio eſt. Utrũ
filius ſit ſapiẽs ſapiã genita vel ingenita. Et
rñdet mgr̃o. ꝙ filiꝰ debȝ dici ſapiẽs ſapiã in-
genita. eo ꝙ ipe ſit ſapiẽs ſapiã genita ſicut
pr̃. Circa qd̃ notandũ ꝙ iſte due ꝓpoſitões.
ſ. pr̃ eſt ſapiẽs ſapiã ingenita. ⁊ filiꝰ eſt ſapiẽſ
ſapiã ingenita. ſunt ambe vere. ſed differũt
ſcdm qd̃ hy ablatiui in eis poſiti diuerſimo-
de cõſtrui pñt. Uno mõ in habitudine pnci
pij formalis ⁊ ſcdm illuȝ modũ pr̃ eſt ſapiẽs
ſapiã ingenita et hꝰ ꝓpoſitõis eſt ſenſus. qꝛ
ſapiẽtia ingenita eſt ipſe pr̃. et ſic ſeipo ſapi-
ens eſt formaliter. cũ ſit idẽ ſibi eſſe ⁊ ſapere
⁊ ſcdm iſtũ ſenſum eſt falſa. filiꝰ eſt ſapiẽs ſa
piẽtia ingenita qꝛ deſignat filiũ formalr eẽ
ſapiẽteȝ pr̃e. ⁊ ꝑ cõſequẽs pr̃em formalr eſſe
filiũ ꝓpter idẽtitatẽ ſapiẽ ⁊ eſſe in filio. Alio
mõ põt ille ablatiuꝰ ꝯſtrui in habitudie pn
cipij effectiui. ⁊ ſic iſta eſt falſa. pr̃ eſt ſapiẽs
ſapiã ingenita. qꝛ ſignificat pr̃em eẽ de ſapi
entia ingenita. et ſic eſſet a ſeipſo qd̃ falſuȝ ẽ.
Jlla vero filiꝰ eſt ſapiẽs ſapiã ingenita iſto
mõ eſt vã. qꝛ ſenſus eſt ꝙ filiꝰ ſit de ſapiã in
genite. ⁊ ad illũ intellectũ ꝯcediẽ a mgr̃o in
lrã. Tertia q̃ſtio. Utrũ filiꝰ poſſit dici ſapi
ens ſapiã genita. ſeu ſeipo qd̃ idẽ ẽ. Et rñdet
ꝙ aliq̃ ꝯcedũt iſtã ꝓpoſitõem. filiꝰ eſt ſapiẽs
ſapiã genita vel ſeipſo nõ tñ filius eſt ſapiẽs
a ſeipſo qd̃ intelligi debȝ. filiꝰ eſt ſapiẽs ſapi
entia genita vl̃ ſeipſo qd̃ idẽ eſt. veruȝ eſt for
malr ſed nõ effectiue. Tertia ꝓpoſitio eſt
hec. Tãtuȝ vna et eadẽ eſt ſapiã patris inge
nita et genita ſcdm rẽ. et drñt ſolũ ſcdm ratõ
nẽ. Hanc mgr̃ ꝓbans q̃rit. Utruȝ tantũ vna
ſit ſapiã pr̃is ⁊ filij. Et arguit ꝙ nõ. qꝛ alia
eſt ſapiã genita ⁊ ingenita. ergo nõ eſt tantũ
vna. Et mgr̃ rñdet argumẽtũ non valere. eo
ꝙ ibi ꝯmittiẽ fallacia figure dictõis. qꝛ qñ
ſapiẽtia ſumiẽ cũ his terminis genita ⁊ ige-
nita trahitur ad ſtãdũ ꝑ pſona. Sed qñ ſim
pliciter ſtat ſine additõe tũc ſupponit ꝑ eẽn-
tia. Et ſubdit ſicut in deitate eſt dilectõ que
eſt pater et filiꝰ ⁊ ſſ. ſ. ipſa diuina eẽntia. ⁊ ta
mẽ ſſ. eſt dilectio q̃ nec eſt pr̃ nec filiꝰ. nõ tñ
ſunt due dilectões in deo. ſed tñ vna. Sic
in deo eſt ſapiẽtia q̃ eſt pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſſ. ſ. di-
uina eẽntia. ⁊ ſapiã genita q̃ nec eſt pr̃ nec ẽ
ſſ. ſed filiꝰ nõ tñ ſunt plẽs ſapiẽ ſed tñ vna.
et ꝑ cõſequẽs ſapiã ingenita dicaẽ ſapiã pa-
tris eo ꝙ ꝑ eã formalr ſapit. ſapiẽtia etiã ge
nita dr̃ ſapiã pr̃is nõ tñ ꝙ ea formalr ſapiat
ſed qꝛ eã genuit, nõ tñ ſequiẽ ꝙ ſint due ſapi
entie ſed tñ vna que eſt diuina eſſentia.
Scdã q̃ſtio eſt. Cur pater nõ dicaẽ ſapere
ſapiã genita vl̃ ab ipſo ꝓcedente. ſicut diciẽ
diligere dilectiõne ab ipſo ꝓcedente. cum ta-
men idẽ eſt ibi ſapere et eſſe. vt ſimuliẽ idẽ di
ligere ⁊ eſſe. Ad qd̃ reſpõdet ma. ꝙ diligere
põt capi eẽntialiter. et tũc tam ſcdm rẽ ꝙ eti
am ſcdm modũ ſignificãdi abſolute diligere
nõ eſt aliud ꝙ̃ eſſe ⁊ ꝙ̃ diuiã eẽntia. ⁊ ſic ca-
piẽdo diligere. pater nullo modo poteſt ſe
diligere ſpũſancto ſeu amore ꝓcedente a ſe.
Alio mõ põt capi notionalr ꝑ ſpiratõe paſſi
ua. ⁊ licȝ ſic nõ eſt aliud ꝙ̃ eẽntia diuiã ſcdȝ
rẽ, nõ tñ ſcdm modũ ſignificãdi eſt idẽ qd̃ eſ
ſentia diuina ſeu eẽ. qꝛ eẽntia ſeu eſſe dr̃ ab-
ſolute. diligere aũt relatiue. Et iõ nõ ſeq̃ẽ pr̃
ſſ. vl̃ amore diligit. igiẽ ſſ. vel amor ꝓceden-
te eſt. Sicut nõ ſeq̃tur. hõ diligit hoiem a-
more ab ipſo ꝓcedẽte. igiẽ hõ amor eſt. Cuȝ
ergo ſapere in diuinis ſemꝑ ſumaẽ eẽntialiẽ
et nunq̃ notiõaliter ſicut diligere. igiẽ ad pa
trẽ ſapiẽtia genita ſapere, ſequereẽ ipſum eſ-
ſe ſapiam gẽnitã. Ad diligere aũt nõ ſemper
ſequiẽ diligere dilectõe ꝓducta. et per conſe-
quẽs licȝ pr̃ nõ dicaẽ ſaꝑe ſapiã genita. põt
tñ dici diligere dilectõe ꝓcedẽte ſeu ꝓducta.
Et hec eſt ſnĩa magiſtri in ſpãli. Di. xxxiij.

Oſt ſupradicta.

p Jſta ẽ diſt. xxxiij. huiꝰ pmi li. In q̃
ma. Poſtꝙ̃ egit de ꝓprijs ⁊ appro
priatis. Incipit agere de drĩa communiũ ⁊ ꝓ
prio℞. Et tria facit. Nã pmo determiat vni-
tatẽ. Scdo rñdet ad ꝯtrarias rõnes. Tertio
ad cõtrarias autoritates. Primũ q̇dẽ facit a
pncipio diſtinctõis vſqȝ ibi (Hoc aũt aliqui
negãt. ⁊c̃) Scdm aũt abĩde vſqȝ ibi (Uerũ-
tamẽ nõdũ ⁊c̃. Tertiũ vſqȝ ad finẽ. In ſpãli
ſnĩa mgr̃i ſtat in tribꝰ ꝓpoſitõibus quarũ p-
ma eſt hec. Proꝑetates pſonales ſunt idem
cũ pſonis ⁊ natura diuiã. Hãc mgr̃ ꝓbãs q̃-
rit. Utrũ ꝓprietates ſint ipſe pſone ⁊ vtrum
ſint ipſa diuiã eẽntia. Poſtea ſoluit dicẽs. ꝙ
ꝓprietates triplr ſint in pſonis. Juxta illud
he. Gre. in pfatõe dicẽtis. Et in pſonis ꝓpe
tas. ⁊ in eſſentia vnitas. proꝑetates eñi fue
rũt ab eterno ⁊ nõ põt dici ꝙ fuerũt ſine ſub
iecto. igiẽ videẽ fore dicẽdũ. ꝙ fuerũt in pſo-
nis. Scdo oſtẽdit ꝙ ꝓprietates ſunt ipſe p-
ſone. Nã ꝓprietates ſunt in pſonis. ſed in p-
ſonis nulla eſt diuerſitas. igitur ꝓprietates
ſunt ipſe pſone. Et hoc confirmat autoritate
be. Hiero. Tertio ꝙ ꝓprietates ſunt ipſa di-
uina eẽntia ſeu natura. qd̃ ꝓbat ſic. ꝓpter di
uinã ſimplicitatẽ deꝰ eſt q̇cq̇d hȝ vbi nõ repu
gnat relatiua oppoſitõ. ſed diuina eẽntia hȝ
ꝓprietates. ergo ꝓprietates ſunt diuiã eſſen
tia ſeu natura Hãc rõȝ. m. ꝯfirmat autoritati
bꝰ diuerſo℞ auto℞ũ. q̃ patẽt in textu. Scdã
da ꝓpoſitõ eſt hec. Errant q̇ ex hoc ꝙ ꝓprie-
tates pſonales ſunt diuiã eẽntia inferũt diui
nã eẽntiã poſſe gñare. Hãc ma. ꝓbans põit
errorẽ quorũdã dicentiũ. ꝙ licet ſint ꝓprieta
tes in pſonis nõ tñ ſunt ipſe pſone. ſed ſunt
quaſi extriſecus affixe. Poſtea ſcdm hũc er-
rorẽ inducũt tres rões. Qua℞ pma tñs eſt.
Si ꝓꝑetates ſint pſone. ḡ nõ diſtinguũt ne-
qȝ determinãt pſonas. ꝯſequẽtia ptȝ ex hoc
ꝙ nihil diſtinguiẽ neqȝ determiaẽ ſeipõ. Rñ
det magr̃ negãdo cõſequẽtiaȝ. ꝙ ꝓbatõem
dicit nõ eſſe incõuenies idẽ diſtingui ſeu de
terminari ſeipſo. qd̃ ꝓbat autoritate be. Hie
ro. Scdo ſic. Si ꝓprietates ſunt diuina eẽn-
tia. ergo ſicut pſone dicunẽ cõuenire in eſſen-
tia. ita etiã debȝ dici pſonas cõuenire in pro
prietatibꝰ qd̃ falſuȝ ẽ. Reſpõdẽdo mgr̃ dicit
iſtã materiã ꝓpter nimiã ſui altitudine hũa-
nũ excedere ĩtellectũ qd̃ ꝓbat autoritate Hy.
Tertio ſic. In quocũqȝ eſt pr̃nitas in diuis
hoc generat. ſed in eẽntia eſt pr̃nitas. ḡ gene
rat. ⁊ ſimiliẽ arguiẽ de filiatõe. Et rñdet ma.
per diſtinctõem dicẽs. ꝙ ꝓprietates eſſe in a
liquo põt intelligi dupliciter. Uno modo il-
lud in quo ſunt determinando et diſtinguẽ-
do. Et iſto modo ſunt in perſonis. et in quo
cũqȝ iſto modo eſt pr̃nitas hoc põt generare
Alio modo illud in quo ſunt non determi-
nãdo neqȝ diſtinguẽdo ⁊ ſic dicunẽ eſſe in di
uina eẽntia. et in quocũqȝ ſic eſt paternitas il
li nõ cõuenit generare. nec illi in quo ſic eſt fi
liatio cõuenit gñari. cũ ergo ꝓprietates ſunt
in diuina eſſentia non determinando eam.
patet argumentum ad propoſitum non con
cludere. Contra ſolutionem magiſter inſiſtit
querendo. ſi proprietates nõ poſſunt eſſe in
perſonis niſi eas ꝺterminant. quomodo tũc
poſſunt eſſe in eſſentia eam non determinã-
do. Et reſpondet ꝙ hoc exprimere eſt ſuper
intellectum humanum. qd̃ confirmat magi-
ſter beati Hylarij autoritate. Tertia pro-
poſitio eſt hec. Falluntur qui ex identitate
paternitatis et eſſentie arguunt. ſeu conclu-
dunt paternitate patrem eſſe deum. Huius
ratio eſt. quia proprietates ſunt in diuinis vt
determinãtes ⁊ diſtinguẽtes. cuiuſmodi ſũt
in perſonis. Et confirmatur autoritate bea.
Aug. Et tantũ de ſnĩa mgr̃i hꝰ diſtinctõnis
in ſpeciali. Diſtin. xxxiiij.

Redictis tamẽ

Jſta ẽ di. xxxiiij. hꝰ pmi lib. In q̃
ma. Poſtꝙ̃ egit de ꝯpatõe ꝓprietatũ ad pſo
nas. Agit de ꝯpatõe ꝓꝑetatũ ad eẽntiã. Et
tria fac̃. Nã prio agit d̃ pſone ⁊ eẽntie diuer
ſitate. Scdo tractat de eẽntie ad pſonas eẽli
tate. Tertõ recapitulat de attbuto℞ ꝯgruita
te. Primũ facit a pncipio hꝰ diſtin. vſqȝ ibi.
(Hic ꝯſiderãdũ ẽ) Scdm vſqȝ ibi (Ex pdi-
ctis ꝯſtat) Tertiũ abĩde vſqȝ ad finẽ diſtin.
Et tm̃ de ſnĩa in gñali. In ſp. ſ. ma. ſt. in t.
ꝓ. q̃. p. ẽ hꝰ nos catholici tenẽm pſonas diuiaſ
aſſerere eẽ idẽ cũ diuiã eẽntia. ⁊ eas ſolũ rõe
differre. Hãc ꝓpoſitõem ma. ꝓbans ꝓponit
primo quõ q̇dã heretici dixerũt eẽntiã ⁊ pſo

nā ñ esse idē. qꝛ si esset eadē eēntia pr̄ q̄ fili⁹: ergo eadē res generat ꝛ generaṫ. Et istud cō firmaṫ autoritate Hylarij. d. ꝙ res nature ꝛ natura nō sunt idē. sed ꝑsona diuina est res diuine nature. essentia aūt dꝛ ipsa natura. er- go differūt. Rn̄deo ꝙ verbū Hylarij in crea- turis intelligēdū est nō in diuis. vbi natura et res nature sunt idē. qđ patꝫ autoritate Hy larij. d. ꝙ deus nō est aliud ab hijs q̄ insunt id est attributis ꝛ ꝑsonis. Postea mgr rn̄det ad rōem dicēs ꝙ scđm rōem differūt eēntia ꝛ ypostasis, ꝛ dicit ꝙ generās et generatum ꝯueniūt in substātia nō tn̄ ꝯueniūt in ꝑsona litate. Scđa ꝓpositō est hec. Quāuis tres ꝑsonas vni⁹ esse eēntie debeamus dicere. nō tn̄ vnū deū triū ꝑsonarū vsitata locutōne de bem⁹ asserere. Hanc ꝓpositōem mgr ꝓbans querit. Ex quo de⁹ sit diuina essentia vtrū ita dicaṫ vnius de⁹ tres ꝑsone. ꝛ vtrū ita valeat sane dici vnus deus triū ꝑsonarū. vel tres ꝑ sone vnius dei. sicut dꝛ vna essentia triū ꝑso narūꝫ. ꝛ tres ꝑsone vnius essentie. Et rn̄det ꝙ nō. quia sic de⁹ significaret in aliqua habi tudine ꝑncipij respectu ꝑsonarū. Nec est sile de essentia. qꝛ alius est modus significādi no mīe dei ꝛ alius noīe essentie. Cuius rō est. qꝛ ly deus significat in rōne ꝑncipij effectiui. es sentia vero nō. Tertia ꝓpositō est hec. At tribuimus pr̄i potētiā. filio sapiam. ꝛ sſ. bo- nitateꝫ nō obstāte ꝙ oībus eque essentialiṫ sine distinctōe simul ꝯueniūt. Hanc mgr ꝓ- bans dicit ꝙ attribuim⁹ pr̄i potētiam. eo ꝙ in creaturis pr̄ibus inesse cōsueuit debilitas Sapientiā filio, eo ꝙ in creaturis filij solēt eē ignari. Et bonitatē. sſ. eo ꝙ ī creaturis spūs timorē ꝛ inflationē importat. Postea dicit ꝙ hoc nomē omousyon ab antiqs ꝑmo fuit cōcessuꝫ. tandē ꝓpter malū vsuꝫ hereticorum fuit dānatum ꝛ ꝓhibitū. Sed finaliter ꝓpter veritatē rei iterato fuit receptū. Demuꝫ dicit de noībus trāslatiue ꝛ nō vult aliud dicere nisi ꝙ assignāda est rō scđm quā trāsferūtur. Et tantum de sn̄ia h⁹ dis. in spāli. Dist. xxxv.

Unqꝫ supra dis.

c Ista est distin. xxxv. hui⁹ ꝑmi libri, In qua mgr postq̄ͣ egit de deo. et conditōibus eius que ipm̄ ꝯcernūt in essen do. Incipit agere de ipso scđm cōditōes que ipsum respiciūt in oꝑando. Et tria circa hoc facit. Nam ꝑmo ostēdit quō multipliciter ac cipiatur scientia dei. Secūdo inquirit an scie- tia dei dependet a rebus scitis. Tertio inqui rit que sint a deo scita et qualiṫ. Primū facit a ꝑncipio vsqꝫ ibi (Hic considerari oportet) Secundum vsqꝫ ibi. (Propterea oīa dicū tur) Tertiū vero vsqꝫ ad finē distinctōis. Et hec est sententia mgri in generali. In spāli sen tētia mgri stat in tribus ꝓpositōibus qua- rū ꝑma est hec. Unica et inuariabilis est dei scientia. que ꝓpter varios rerū status diuersis noīatur vocabulis. Hāc mgr ꝓbans dicit ꝙ scia dei q̄ est vna de attributis eēntialib⁹ spā lem requirit tractatū. ꝛ nō solū scia. sed etiaꝫ ꝑscia. dispō. predestinatio ꝛ ꝓuidētia. Presci entia eī dꝛ respectu oīm futurorū siue bono rū siue maloꝝ. Dispositō vero respectu faciēdo rū. Predestinatio est de hoībus saluandis et de bonis q̄ hic a malo liberanṫ et ī futuro co ronabunṫ. Prouidētia est de gubernādis et silr̄ dispositō. sed differenter. qꝛ dispō ad fie- ri ꝛ eē rei. ꝓuidētia aūt spectat ad bene hn̄tē ꝛ ad rei cōseruatōem. Interdū tn̄ ꝓuidentia accipiṫ ꝓ ꝑscia: Scientia vero siue sapia dꝛ re- spectu oīm vl̄r siue pn̄tiū ꝑteritoꝝ futurorū bonorū ꝛ maloꝝ. ꝛ nō solū respectu tꝑalium sed etiā respectu eternorū. Scđa ꝓpositō ē hec. Q̄ si nulla eēnt futura tūc respectiue in deo scia nō diceret. Hāc ꝓpōem mgr inuesti- gās querit. Utrū si nulla essent vel fuissent futura an adhuc ꝑscia dispositō. ꝑdestinatio in deo fuissent. Et arguiṫ ꝑmo ꝙ nō. Nā oīa ista dicūtur ꝑ respectū ad futura. ḡ si nulla es sent vel fuissent futura ista in deo locū nō ha buissent. In cōtrariuꝫ arguiṫ sic. ꝑdestinatio dei dispositō ꝛ ꝑscia sūt idē qđ scia dei. sꝫ scia est idē qđ eēntia. ḡ a ꝑmo ad vltimū ꝑscia dei ē idē qđ eēntia. sꝫ eēntia dei essꝫ. dato etiā ꝙ nullū futuꝝ esset. ergo ꝑscia dei fuisset in deo circūscripto omni futuro. Et rn̄det mgr ꝙ si nulla fuissent futura tolleret ꝑscia dei quātū ad respectū ꝛ ātecessionē quā iportat ad futu ra sed nō q̄ͣtū ad essentiā q̄ tali respectu sub- ijciṫ. ꝑscia ei sciam dicit cuꝫ respectu. ablato vero respectu scia manet q̄ deo ab eterno cō- petit. et propter creaturarū existētiam vel dif ferētiam in nullo augetur vel minuitur.

Tertio ꝓpositō est hec. Deus omne pre- teritū et oīe futurū vt sibi pn̄tia intueṫ. Et ꝓ baṫ sic. Oīe illud de⁹ tanq̄ͣ pn̄s intueṫ qđ in ei⁹ eēntia actualr̄ ꝯtineṫ. sꝫ oīa ꝑterita pn̄tia et futura sunt ꝛ fuerūt ab eterno in dei eēntia ergo de⁹ oīe ꝑteritū ꝛ futuꝝ tāq̄ͣ sibi actua liter pn̄tia intueṫ. ꝯn̄tia tenet, sꝫ maior ꝛ mi nor sunt mgri in textu. ergo ꝓpositō vera. Et tantum de sententia ꝛc. Dist. xxxvi.

Olet hic queri

f Ista ē distinctō. xxxvi. hui⁹ ꝑmi libri. In q̄ magr̄ postq̄ͣ egit de scia dei scđm se. Agit de ꝯꝑatōe reꝝ sciταruꝫ ad scientiā. Et tria facit, Nā ꝑmo ondit ꝙ nō oīa sunt in dei eēntia sicut sunt in dei scientia. Scđo subdit q̄līter se hēat scia dei ad bona ꝛ mala. Tertio ꝯcludit ꝙ nō oīa q̄ sunt ex deo pr̄e possunt dici de seipso. Primū facit a ꝑncipio distinctōis vsqꝫ ibi (Post ꝑdicta q̄- rit) Scđm vsqꝫ ibi. (Illđ etiā h ānectēdū) Tertiū vero vsqꝫ ad finē distinctōis. In spe ciali sn̄ia mgri stat in tribus ꝓpōībus. quaꝝ ꝑma est hec. Q̄ licet oīa sunt in dei scia. non tn̄ oīa sunt in eius essentia. Hanc magr̄ ꝓ bat rn̄dens ad hanc q̄stionē. Utꝝ oīa q̄ de⁹ ꝯgnoscit possunt dici esse in eius essentia. si- cut dicuntur esse in eius scia. q̄ idē est ꝙ sua es- sentia, Et rn̄det ꝙ oīa q̄ sunt in essentia diui na sunt eiusdē nature cū deo. Ea aūt que sūt in eius scia nō sunt eiusdem nature cuꝫ deo. Ideo oīa ꝯgnita a deo possunt dici esse ī di uina scia. licet nō possunt dici esse in eius es- sentia. Secūda ꝓpositio est hec. Stat de- um aliqualiter cognoscere bona qualiter nō cōgnoscat mala. Hanc mgr ꝓbans q̄rit. Utꝝ mala q̄ cognoscunṫ a deo possunt dici esse in deo. Et respōdet ꝙ nō. qꝛ illa solū dicunṫ eē in deo ad que de⁹ se hꝫ in rōe ꝑncipij. nō aūt sic se hꝫ deus ad mala. Tertia ꝓpositio est hec. Licet oīa que sūt de deo possunt dici ex ipso nō ecōuerso: oīa que sunt ex ipso possūt dici de ipso. Hec ꝓpositio ptꝫ per hoc ꝙ esse de deo dicit ab ipso scđm substantialitatem. Sed esse ex deo denotat gn̄alem ꝑncipiatio nē. Unde ptꝫ ꝙ nihil de deo ꝓprie dicaṫ. nisi ꝙ est de eius substantia, Sed ex deo dicunṫ esse oīa que quouismō sunt ab ipso ꝑncipia- ta. Si ergo oīe illđ qđ est ex deo dꝛ esse de deo. oēs creature dicerenṫ esse substantiales ipsi deo qđ falsuꝫ est. sed solū ꝑsone filij ꝛ spi ritus sancti q̄ sunt de pr̄e pn̄t dici ipsi consub- stātiales. Et tn̄ ī spāli. Di. xxxvij.

Quoniam de

Ista ē dist. xxxvij. h⁹ ꝑmi li. In q̄ mgr postq̄ͣ egit quō res sint in deo. Hic inci pit agere quō deus est in rebus. Et tria circa hoc facit. Nā prio ostēdit modos veros qb⁹ deus est in rebus. Scđo remouet falsos mo dos quib⁹ nō est in ipsis. Tertio ostēdit qua liter de nouo incipit esse et desinit esse in crea turis. Primū facit a ꝑncipio distinctōis vs- qꝫ ibi (Cūqꝫ diuina natura) Scđm abinde vsqꝫ ibi (Ad hoc aūt solet) Tertiū vsqꝫ ad fi nē distinctōnis. Et tn̄ in generali. In spāli sn̄ia mgri stat in tribus ꝓpositōibus quaruꝫ prima est hec. Quāuis deus sit in oībus crea turis pn̄tialiter. potētialiter ꝛ essentialiter in solis iustis est tanq̄ͣ in propria hītatōe. Hāc mgr ꝓbans ꝓponit deū esse in oībus rebus. Uno mō cōiter ꝑ potētiaꝫ pn̄tiam ꝛ essenti am. In oīni natura ꝛ essentia sine sui distin- ctōe. In oīni loco sine sui circūscriptōne. In oīni tꝑe sine mutabilitate sui. Alio mō spāli ter est in sanctis quos ꝑ grām inhabitās tē plum suū ipsos est efficiens. Tertio modo dꝛ spālissime esse in hoīe xp̄o, in quo plenitudo diuinitatis corꝑaliter hītat ꝑ grām vnionis ꝛ hunc tertiū modū mgr dimittit. eo ꝙ ꝑti- neat ad tertiū librū sn̄iarū. Postea mgr pre- dicta affirmat ꝑ autoritates, Et subdit post- modū ꝙ q̄ͣuis de⁹ sit in rebus oībus nō tn̄ credendū est diuinā puritatē quouismō pos- se maculari ꝑ hoc ꝙ in rebus immundis pre sens existit. sicut nec spiritus humanus per vnionē ipius ad corp⁹ leprosuꝫ inquinatur: nec sol quādo suis radijs feda attingit defe daṫ. Et iustos inhabitare dꝛ deus qn̄ tꝑalr̄ ꝛ ad nos in eos ꝓcedit. Scđa ꝓpō ē hec Deus solus vbiqꝫ existēs nō variaṫ qualicū- qꝫ loci vel tꝑis mutatōe. Hec ꝓpositio ꝓpōit ꝑmo ꝙ diuina natura sit in loco. nō tn̄ circū scribiṫ vel diffiniṫ a loco. Qđ ondit ꝑ hoc ꝙ duplex mutatio inuenit in natura. Creatura eī corꝑalis loco diffiniṫ ꝛ circūscribiṫ. spūa lis aūt solū diffiniṫ. Itē corꝑalis creatura ꝑ tēpus ꝛ locū moueṫ. spūalis aūt ꝑ tēp⁹. aut secūdū tꝑus mutari pōt scđꝫ affectōes tēpo ri subiacētes. Postea q̄riṫ. Utrū mutari ꝑ lo cū ꝯueniat spiritui. Et respōdit ꝙ trāsire de loco ad locū ita ꝙ diffiniaṫ ꝛ nō circūscribaṫ hoc ꝯuenit spiritib⁹. sed trāsire de loco ad lo- cū circūscriptiue eis nō ꝯuenit. Deīde addit ꝙ locabile ꝛ circūscriptibile ꝛ mutabile deo nō cōuenit. Tertia ꝓpositō ē hec. De⁹ sine sui mutatōe de nouo incipit vl̄ desinit esse in

creaturis. Ista propositio patet in textu in
penultimo capitulo huius distinctōnis cir/
ca finem. Et tantum in speciali.

Distin. xxxviij.

Hnc ergo ad

Ista est dist. xxxviij. h⁹ pmi libri
In qua mgr postq̄ egit de scia dei sm se. ⁊
de cōpatōe rerū scitar. Incipit agere de cō/
patōe scie ad res scitas. Et tria facit. Nā pri/
mo querit. Utr scia dei sit causa rerū scitar
Secūdo subdit determiatōem qstionis mo
te. Tertio mouet ⁊ soluit dubitatōem ex de
termiatōne qstionis mote emergētem. Pri/
mū facit a pncipio distinctōis vsq ibi (Hāc
ergo que videt) Scōm abinde vsq ibi (Ad
hoc aūt qd supradictū est) Tertiū abinde vs
q ad finē distinctōnis. Et tm̄ de snia in hac
distinctōe in gnali. In spāli snia mgri stat in
trib⁹ ppositōib⁹ quar pma est hec. De⁹ scia
appropriatōis nō est causa simplr oim futu
ror cōtingetiū. sed tm̄ bonor. Hāc mgr pro
bās querit. Utr scia dei vel pscia sit cā rerū
scitar vel econuerso. Et pbat q pscia dei sit
cā rerū. q2 nec aliqua futura essent nisi deus
psciuisset ⁊ que psciuit impossibile est ea nō
euenire. Et ad hoc pbandū mgr adducit mt
tas autoritates. q patet in textu. Postea ob
ijcit in cōtrariū sic. Si scia dei esset cā rerum
scitar. sequeret deū esse cām malor eo q ma
la sunt ab eo scita ⁊ pscita. sed illud ɔsequēs
est falsum. ergo ⁊ ɔclusio ex qua sequit. Nec
etiā res sunt cā scie dei q2 sic tpale et creatur
esset cā eterni. qd stare nō pōt. Et rn̄det ma/
gister q res scite a deo nullaten⁹ sunt causa
scie vel pscie dei nisi forte cā sine qua nō. e
sic etiā intelligēde sunt sanctor autoritates
qbus oppōitū dici videt. videlz q res non
sunt aliter cā pscie dei nisi cā sine qua nō .i.
sine qbus nō diceret pscia. Et cōsequēter no
tat tale distinctōem de scia dei q scia dei vel
cognitio dei pōt accipi p sola simplici noticia
Et dr scia simplicis noticie. ⁊ sic accepta nul/
lius rei pprie est cā nisi forte cā sine qua non.
Nō em̄ deus quenq̄ cogit peccare p hoc q p
scit eū peccaturū. Uel pōt accipi p noticia si
mul ⁊ bñplacito. ⁊ sic accepta est cā rerū. Ex
his ptz solutio ad argumetū. s. de malo. Naz
deus nō noscit malū nisi scia simplicis noti/
cie. Cū ergo sm hanc cognitōem nō sit cā re
rū vt ptz ex pdicta distinctōe. ergo nō valz ar

gumētū. cū arguit. deus cognoscit malū. er
go est cā mali. Ex predictis simul sumptis et
signant ex distinctōe pdicta infero secūdā p
positōem que est. Ineffabilis dei pscia est cā
sine qua nō oim bonor ⁊ malorū. Et patet
ex pmissis. Tertia ppositō est hec. Cū in/
effabili dei pscia stat ind ifferēs. vel libera fu
turor effectuū ɔtingētia. Hanc mgr inuesti/
gās arguit. q scia di sit fallibilis. ⁊ hoc sic fu
tur cōtingēs est psciatū a deo. Uel ergo pōt
aliter euenire q̄ psciatū est vel nō. si non. ergo
scia de rebus scitis necessitatē et imponit. et
p consequēs ɔtingētiā tollit. si ergo pōt alit
euenire q psciū est. ponat in esse q aliter eue
niat ⁊ sequit statim sciam dei esse fallibilez et
incertā. Istud mgr soluit p sensum ɔpositū
et diuisum dicēs. q si tales ppōnes. impossi
bile est nō euenire qd deus psciuit euenturū
et possibile est nō euenire qd de⁹ psciuit euen
turū. ⁊ cōsimiles intelligant ɔiunctim in sen
su ɔposito tūc sunt false. Ideo q impossibile
sit psciam dei esse de aliqua re euenienda si/
mul cū cōtrario euentu. Si aūt tales ppōes
intelligant diuisum. vel in sensu diuiso. tūc ve
re sunt et possibiles. prout ɔsiderant sine re/
spectu ad dei prescientiam. Et tantum in
speciali.

Distin. xxxix.

Reterea queri

p

Ista est dist. xxxix. In qua mgr.
postq̄ ostensum est qualit scia dei
se hēat causaliter respectu rerū creatar. cōse/
quenter agit de ipsius scie imutabilitate. Et
tria facit. Nā pmo inquirit an scia dei possit
augeri. vel minui. Secūdo inqrit an de⁹ pos
sit scire qd mō nescit. Tertio quādā obiectōz
⁊ eius solutōem adducit. Primū facit a pnci
pio distinctōis vsq ibi (Hic opponit) Se/
cundū abinde vsq ibi (Si vero qd pdictum
est) Tertiū vero vsq ad finē distinctōis. Et
tm̄ de snia huius distinctōis in generali. In
spāli snia mgri stat in tribus ppōibus quarū
pma est hec. Deus vnica ⁊ inuariabili scie
tia scit simul psitia oia pterita ⁊ futura. Hāc
mgr pbans querit an scientia dei possit au/
geri vel minui. ⁊ p cōsequēs mutari. Et argu
it q sic. Nā de⁹ pōt hodie aliquid scire qd nū
q̄ āte sciuit. scz aliquē legere vel mori qui nū
q̄ ante legit vel mouebatur. et per cōsequēs
eius scientia pōt augeri vl minui. Similiter
scit hodie aliquid. qd nūq̄ postea sciet. q2 scit

hodie aliquē legere quē nūq̄ post hoc sciet le
gere. ergo scia eius pōt minui. ⁊ p cōsequēs
mutari. Respōdet mgr ad hoc sciam dei om/
nino esse imutabilē. Cuius ratō est. q2 scietia
dei nihil aliud est q̄ diuina essentia que va/
riari nō pōt. ergo scia dei etiā variari nō pōt
Attm̄ aliqd pōt esse subiectū scie dei qd prius
nō fuit ei subiectū. q2 nō fuit. Et pōt esse iaz
aliquid subiectū scie dei qd postea non erit si
bi subiectū. eo q postea n̄ erit. Ex hoc n̄ seqt
aliq augmētatio vl diminutio seu variatō si
eri in scietie. cū sic deus pōt scire que nescit. ⁊
nescire que scit. Secunda ppositō est hec
Deus scia visionis. licz nō ex tempe. pōt sci/
re plura q̄ scit. atq paucio ra. Hanc m. pro/
bās sic arguit. Si aliqd pōt esse subiectū di/
uine scie qd prius nō fuit sibi subiectū. ergo
deus pōt aliqd scire de nouo ex tēpe. Ad qd
magister rn̄dens. dicit deū posse scire qd ne/
scit. ⁊ qd nō vult pōt velle absq mutatōne
facta in ipso. Et addit q iste ppositōes. de⁹
pōt scire qd nescit ⁊ consimiles possunt intel
ligi vel cōiunctim vel diuisim. Cōiunctim in
tellecte sunt false. Naz ista. deus potest scire
qd nescit sic intellecta. designat deum aliqd
posse scire qd nunc nō scit vel ante nō sciuit.
Diuisim vero intellecte sunt vere. vn̄ ista. de
us pōt scire qd nescit in isto sensu sumpta est
vera. q2 designat deū libertatē ⁊ potētiā ha
bere oīa sciendi vel nō sciendi sicut habuit
ab eterno. ⁊ hoc loquēdo de scia approbatō
nis. scōz quā oīs res sunt scibiles ⁊ nō sci/
biles. Postea dicit scōz opinionē quorūdam
dicentiū. q deus pōt plura scire q̄ scit ⁊ ecō
uerso pauciora pōt scire q̄ scit. saltē scōz sciē
tiā visionis. Nā deus pōt multa facere q nū/
q̄ facturus est. ⁊ si illa faceret plura q̄ scit sci
entia visionis sciret. Similiter multa q facit
posset nō facere. que si non faceret pauciora
q̄ scit sciret scia visionis. Sed illud nō hz ve
ritatē de scia simplicis intelligētie. quar dif/
ferētia patebit in cōclusione. Tertia pposi
tio est hec. Dei simplici pruidentia guberna
tur simul oīs creature. Hāc mgr pbans p
ponit quādā autoritatē be. Hiero. sup Aba/
chuc. in qua videt dicere q de⁹ nō scit oīa ⁊
q sua pruidentia nō sit oim. Et rn̄det mgr q
beatus Hieronim⁹ nō vult dicere q de⁹ ali/
quid nesciat sed q sua scia nō mutat per tem
porū momenta. ⁊ q non equaliter pruideat
rōnabilibus ⁊ irrationabilibus. q2 rationa/

lia ordinat ad vitam eternā bruta vero non.
Et tantum in speciali.

Distin. xl.

Imul itaqz et

s

Ista est di. xl. pmi libri. In qu
mgr postq̄ egit de scia dei in ge/
nerali. Hic incipit agere de quadā ei⁹ spē. s.
de pdestinatōne in spāli. Et tria circa hoc fa/
cit. Nam pmo ostendit quid sit pdestinatio.
Scōo subdit ɔparatōem pdestinatōis ⁊ p/
destinator. Tertio subiūgit quis sit effectus
tam predestinatōis q̄ reprobatōis. Primū
facit a pncipio hui⁹ distinctōis vsq ibi (Pre
destinatorū null⁹ videt posse dānari) Secū
dum abinde vsq ibi. (Cūq predestinatio)
Tertiū vero vsq ad finē distinctōnis. ⁊ tm̄
in generali. In spāli snia mgri stat in tribus p
positōnibus. quarū pma est hec. Diuina p
destinatio est tam gratie q̄ glorie prepatio.
Hanc magister pbat autoritate be. Augu. q
etiā ostendit quō predestinatio se habeat ad
psciam dicens. q pdestinatio psupponit p/
sciam. sed nō ecōuerso. Cuius ratō est. q2 de
us nihil pdestinauit nisi qd ipse scit se esse fa
cturū. igitur oīs pdestinatio psupponit p/
sciam. sed nō ecōuerso. Oīe qd de⁹ pscit nō
est factur⁹. q2 oīa mala pscit. tn̄ nūq̄ ē ea fa/
ctur⁹. igit nō oīs pscia est pdestinatio. sz ma
gis ecōuerso. Et subdit pdestinatōez eē solū
respectu saluādor. Presciam vero eē respe/
ctu reprobādorū seu dānandorū. Scōa p
positio ē hec. Numerus pdestinatorū nō pōt
augeri vel minui. Hāc mgr pbans dicit nūe/
rū pdestinatorū esse in certū q2 nullus dānā
dus pōt saluari. neq quicūq pdestinatus
pōt dānari qd pbat autoritate bea. Augu.
Deinde obijcit cōtra pdicta sic. De⁹ pōt dare
grām illis qbus nō dat ⁊ subtrahere illis q/
bus dat. q2 alias nō esset liber. ergo videt q
numer⁹ pdestinatorū augeri possit vel minui
et per cōsequēs nō est certus. Ad qd mgr re
spondens dicit q iste ppositōnes. pdestina/
tus potest dānari pscitus pōt saluari. ⁊ alie
consimiles ppositōes pnt intelligi cōiunctim
vel diuisim. cōiunctim si intelligantur. tūc
sunt false. quia designant illum posse salua/
ri quem deus preuidit damnandum que nū
q̄ possunt simul stare vere ratione certitudi/
nis diuine pruidentie. Si intelligant diuisiz
vl si pdestiat⁹ ɔsideret nō vt pdestiatus. sed

creaturis. Ista propositio patet in textu in
penultimo capitulo huius distinctõis cir-
ca finem. Et tantum in speciali.

Distin. xxxviij.

Hunc ergo ad

Ista est dist. xxxviij. hu⁹ p̄mi libri
In qua mgr̄ postq̄ egit de scīa dei scḋm se. ⁊
de cōparatōe rerū scitaꝝ. Incipit agere de cō-
paratōe scīe ad res scitas. Et tria facit. Nā pri-
mo querit. Utrū scīa dei sit causa rerū scitaꝝ
Secūdo subdit determiatōem q̄stionis mo-
te. Tertio mouet ⁊ soluit dubitatōem ex de-
terminatōne q̄stionis mote emergētem. Pri-
mū facit a p̄ncipio distinctōis vsq̄ ibi (Hāc
ergo que videt̄) Scḋm abinde vsq̄ ibi (Ad
hoc aūt qḋ supradictū est) Tertiū abinde vs-
q̄ ad fine distinctōnis. Et tm̄ de snīa in hac
distinctōe in gnāli. In spāli snīa mgr̄i stat in
trib⁹ ꝓpositōib⁹ quaꝝ p̄ma est hec. De⁹ scīa
appropriatōis nō est causa simplr̄ oim̄ futu-
roꝝ cōtingētiū. sed tm̄ bonoꝝ. Hāc mgr̄ pro-
bās querit. Utrū scīa dei vel p̄scia sit cā reruꝫ
scitaꝝ vel econuerso. Et ꝓbat ꝙ p̄scīa dei sit
cā rerū. q2 nec aliqua futura essent nisi deus
p̄sciuisset ⁊ que p̄sciuit impossibile est ea nō
euenire. Et ad hoc ꝓbandū mgr̄ adducit ml̄-
tas autoritates. q̄ patet in textu. Postea ob-
ijcit in cōtrariū sic. Si scīa dei esset cā rerum
scitaꝝ. sequeret̄ deū esse cām maloꝝ eo ꝙ ma-
la sunt ab eo scita ⁊ p̄scita. sed illud ꝯsequēs
est falsum. ergo ⁊ ꝯclusio ex qua sequit̄. Nec
etiā res sunt cā scie dei q2 sic tp̄ale et creatuꝫ
esset cā eterni. qḋ stare nō pōt. Et r̄ndet ma-
gister ꝙ res scite a deo nullaten⁹ sunt causa
scie vel p̄scīe dei nisi forte cā sine qua nō. e-
sic etiā intelligēde sunt sanctoꝝ autoritates
q̄bus oppōitū dici videt̄. videlꝫ ꝙ res non
sunt aliter cā p̄scie dei nisi cā sine qua nō .i.
sine q̄bus nō diceret̄ p̄scia. Et cōsequēter no-
tat talē distinctōem de scia dei ꝙ scia dei vel
cognitio dei pōt accipi ꝑ sola simplici noticia
Et dr̄ scia simplicis noticie. ⁊ sic accepta nul-
lius rei ꝓprie est cā nisi forte cā sine qua non.
Nō eñ deus quenq̄ cogit peccare ꝑ hoc ꝙ p̄-
scit euꝫ peccaturū. Uel pōt accipi ꝑ noticia si-
mul ⁊ bn̄placito. ⁊ sic accepta est cā reruꝫ. Ex
his ptꝫ solutio ad argumētū. s. de malo. Naꝫ
deus nō noscit malū nisi scia simplicis noti-
cie. Cū ergo scḋm hanc cognitōem nō sit cā re-
rū vt ptꝫ ex p̄dicta distinctōe. ergo nō valꝫ ar-
gumētū. cū arguit̄. deus cognoscit malū. er-
go est cā mali. Ex predictis simul sumptis et
signant̄ ex distinctōe p̄dicta infero scḋam ꝓ-
positōem que est. Ineffabilis dei p̄scia est cā
sine qua nō oim̄ bonoꝝ ⁊ maloꝝ. Et patet
ex p̄missis. Tertia ꝓpositō est hec. Cū in-
effabili dei p̄scia stat indifferēs. vel libera fu-
turoꝝ effectuū ꝯtingētia. Hanc mgr̄ inuesti-
gās arguit. ꝙ scia dī sit fallibilis. ⁊ hoc sic fu-
turꝫ cōtingēs est p̄scitū a deo. Uel ergo pōt
aliter euenire q̄ p̄scitū est vel nō. si non. ergo
scia de rebus scitis necessitatē et imponit. et
ꝑ consequēs ꝯtingētiā tollit. si ergo pōt alit̄
euenire ꝙ p̄sciū est. ponat̄ in esse ꝙ aliter eue-
niat ⁊ sequit̄ statim sciam dei esse fallibileꝫ et
incertā. Istud mgr̄ soluit ꝑ sensum ꝯpositūꝫ
et diuisum dicēs. ꝙ si tales ꝓpōnes. impossi-
bile est nō euenire qḋ deus p̄sciuit euenturuꝫ
et possibile est nō euenire qḋ de⁹ p̄sciuit euen-
turū. ⁊ cōsimiles intelligant̄ ꝯiunctim in sen-
su ꝯposito tūc sunt false. Ideo ꝙ impossibile
sit p̄sciam dei esse de aliqua re euenienda si-
mul cū cōtrario euentu. Si aūt tales ꝓpōes
intelligant̄ diuisum. vel in sensu diuiso. tūc ve-
re sunt et possibiles. prout ꝯsiderant̄ sine re-
spectu ad dei prescientiam. Et tantum in
speciali.

Distin. xxxix.

Preterea queri

Ista est dist. xxxix. In qua mgr̄.
postq̄ ostensum est qualit̄ scia dei
se hēat causaliter respectu rerū creataꝝ. cōse-
quenter agit de ipsius scie imutabilitate. Et
tria facit. Nā p̄mo inquirit an scia dei possit
augeri. vel minui. Secūdo inq̄rit an de⁹ pos-
sit scire qḋ nō nescit. Tertio quādā obiectōꝫ
⁊ eius solutōem adducit. Primū facit a p̄nci-
pio distinctōis vsq̄ ibi (Hic opponit̄) Se-
cundū abinde vsq̄ ibi (Si vero qḋ p̄dictum
est) Tertiū vero vsq̄ ad finē distinctōis. Et
tm̄ de snia huius distinctōis in generali. In
spāli snia mgr̄i stat in tribus ꝓpōibus quarū
p̄ma est hec. Deus vnica ⁊ inuariabili scie-
tia scit simul p̄ńtia oia p̄terita ⁊ futura. Hāc
mgr̄ ꝓbans querit an scientia dei possit au-
geri vel minui. ⁊ ꝑ cōsequēs mutari. Et argu-
it ꝙ sic. Nā de⁹ pōt hodie aliquid scire qḋ nū-
q̄ ante sciuit. scꝫ aliquē legere vel mori qui nū-
q̄ ante legit vel moriebatur. et per cōsequēs
eius scientia pōt augeri vl̄ minui. Similiter
scit hodie aliquid. qḋ nūq̄ postea sciet. q2 scit

hodie aliquē legere quē nūq̄ post hoc sciet le-
gere. ergo scia eius pōt minui. ⁊ ꝑ cōsequēs
mutari. Respōdet mgr̄ ad hoc sciam dei om-
nino esse imutabilē. Cuius ratō est. q2 scietia
dei nihil aliud est q̄ diuina essentia que va-
riari nō pōt. ergo scia dei etiā variari nō pōt
Attm̄ aliq̄d pōt esse subiectū scie dei qḋ prius
nō fuit ei subiectū. q2 nō fuit. Et pōt esse iaꝫ
aliquid subiectū scie dei qḋ postea non erit si-
bi subiectū. eo ꝙ postea ñ erit. Ex hoc ñ seq̄t̄
aliq̄ augmētatio vl̄ diminutio seu variatō fi-
eri in scietie. cū sic deus pōt scire que nescit. ⁊
nescire que scit. Secunda ꝓpositō est hec
Deus scia visionis. licꝫ nō ex tempe. pōt sci-
re plura q̄ scit. atq̄ pauciora. Hanc m. pro-
bās sic arguit. Si aliq̄d pōt esse subiectū di-
uine scie qḋ prius nō fuit sibi subiectū. ergo
deus pōt aliq̄d scire de nouo ex tēpe. Ad qḋ
magister r̄ndens. dicit deū posse scire qḋ ne-
scit. ⁊ qḋ nō vult pōt velle absq̄ mutatōne
facta in ipso. Et addit ꝙ iste ꝓpositōes. de⁹
pōt scire qḋ nescit ⁊ consimiles possunt intel-
ligi vel cōiunctim vel diuisim. Cōiunctim in-
tellecte sunt false. Naꝫ ista. deus potest scire
qḋ nescit sic intellecta. designat deum aliq̄d
posse scire qḋ nunc nō scit vel ante nō sciuit.
Diuisim vero intellecte sunt vere. vñ ista. de-
us pōt scire qḋ nescit in isto sensu sumpta est
vera. q2 designat deū libertatē ⁊ potētiā ha-
bere oīa sciendi vel nō sciendi sicut habuit
ab eterno. ⁊ hoc loquēdo de scia approbatō-
nis. scḋꝫ quā oīs res sunt scibiles ⁊ nō sci-
biles. Postea dicit scḋꝫ opinionē quorūdam
dicentiū. ꝙ deus pōt plura scire q̄ scit ⁊ ecō-
uerso pauciora pōt scire q̄ scit. saltē scḋꝫ scien-
tiā visionis. Nā deus pōt multa facere q̄ nū-
q̄ facturus est. ⁊ si illa faceret plura q̄ scit sci-
entia visionis sciret. Similiter multa q̄ facit
posset nō facere. que si non faceret pauciora
q̄ scit sciret scia visionis. Sed illud nō hꝫ ve-
ritatē de scia simplicis intelligētie. quaꝝ dif-
ferētia patebit in cōclusione. Tertia ꝓposi-
tio est hec. Dei simplici ꝓuidentia guberna-
tur simul oīs creature. Hāc mgr̄ ꝓbans ꝓ-
ponit quādā autoritatē be. Hiero. sup Aba-
chuc. in qua videt̄ dicere ꝙ de⁹ nō scit oia ⁊
ꝙ sua ꝓuidentia nō sit oim. Et r̄ndet mgr̄ ꝙ
beatus Hieronim⁹ nō vult dicere ꝙ de⁹ ali-
quid nesciat sed ꝙ sua scia nō mutat̄ per tem-
porū momenta. ⁊ ꝙ non equaliter ꝓuideat
rōnabilibus ⁊ irrationabilibus, q2 rationa-
lia ordinat ad vitam eternā bruta vero non.
Et tantum in speciali.

Distin. xl.

Simul itaqꝫ et

Ista est di. xl. p̄mi libri. In qua
mgr̄ postq̄ egit de scia dei in ge-
nerali. Hic incipit agere de quadā ei⁹ spe. s.
de p̄destinatōne in spāli. Et tria circa hoc fa-
cit. Nam p̄mo ostendit quid sit p̄destinatio.
Scḋo subdit ꝯparatōem p̄destinatōis ⁊ p̄-
destinatoꝝ. Tertio subiūgit quis sit effectus
tam predestinatōis q̄ reprobatōis. Primū
facit a p̄ncipio hui⁹ distinctōis vsq̄ ibi (Pre-
destinatorū null⁹ videt̄ posse dānari) Secū-
dum abinde vsq̄ ibi. (Cūq̄ predestinatio)
Tertiū vero vsq̄ ad finē distinctōnis. ⁊ tm̄
in generali. In spāli snia mgr̄i stat in tribus ꝓ-
positōnibus. quaruꝫ p̄ma est hec. Diuina p̄-
destinatio est tam gratie q̄ glorie prepatio.
Hanc magister ꝓbat autoritate be. Augu. q̄
etiā ostendit quō predestinatio se habeat ad
p̄sciam dicens. ꝙ p̄destinatio p̄supponit p̄-
sciam. sed nō econuerso. Cuius ratō est. q2 de-
us nihil p̄destinauit nisi qḋ ipse scit se esse fa-
cturū. igitur oīs p̄destinatio p̄supponit p̄-
sciam. sed nō ecōuerso. Oīe qḋ de⁹ p̄scit nō
est factur⁹. q2 oia mala p̄scit. tñ nūq̄ ē ea fa-
ctur⁹. igit̄ nō ois p̄scia est p̄destinatio. sꝫ ma-
gis ecōuerso. Et subdit p̄destinatōeꝫ eē solū
respectu saluādoꝝ. Presciam vero eē respe-
ctu reprobādorū seu dānandorū. Scḋa ꝓ-
positio ē hec. Numerus p̄destinatorū nō pōt
augeri vel minui. Hāc mgr̄ ꝓbans dicit nūe-
rū p̄destinatorū esse cō certū q2 nullus dānā-
dus pōt saluari. neq̄ quicūq̄ p̄destinatus
pōt dānari qḋ ꝓbat autoritate bea. Augu.
Deinde obijcit cōtra p̄dicta sic. De⁹ pōt dare
grām illis q̄bus nō dat ⁊ subtrahere illis q̄-
bus dat. q2 alias nō esset liber. ergo videt̄ ꝙ
numer⁹ p̄destinatorū augeri possit vel minui
et per cōsequēs nō est certus. Ad qḋ mgr̄ re-
spondens dicit ꝙ iste ꝓpositōnes. p̄destina-
tus potest dānari p̄scitus pōt saluari. ⁊ alie
consimiles ꝓpositōes pn̄t intelligi cōiunctiꝫ
vel diuisim. coniunctim si intelligantur. tūc
sunt false. quia designant illum posse salua-
ri quem deus preuidit damnandum que nū-
q̄ possunt simul stare vere ratione certitudi-
nis diuine ꝓuidentie. Si intelligant̄ diuisiꝫ
vl̄ si p̄destiat⁹ ꝯsideret̄ nō vt p̄destiatus. sed

vt hic hō absolute. ⁊ sic oīs tales sunt vere
qꝛ nihil aliud denotāt nisi ꝙ talis hō possit
dānari et talis saluari. qđ verū est quocunqꝫ
hoīe denotato eo ꝙ q̇libet inquātuꝫ in se est
nō magis se habeat ad vnū ꝙ̄ ad reliquum.
Illud ꝯsequēter magis declarat dicēs. ꝙ p̄
destinatus inquātuꝫ p̄destinatus nunꝙ̄ pōt
damnari: ⁊ p̄scitus inquātum p̄scitus num
ꝙ̄ pōt saluari. Unde hoc additū. inquātum
ꝓpositionē verā facit impossibilē. ⁊ falsam
reddit verā. Postea obijcit. Si p̄destinatus
inquantū p̄destinatus nō possit dānari. igit̄
cū quilibet p̄destinatus nō possit nō esse pre
destinatus. videt̄ certe ꝙ nullo mō concedē
dū sit p̄destinatū posse dānari. Ad qđ rn̄dēs
mgr̄ dicit ꝙ p̄destinatus nō pōt nō esse pre-
destinatus. Hec cōiunctim intellecta est ve-
ra. qꝛ eius sensus est ꝙ ille qui ab eterno est
p̄destinatus. postea nō pōt nō esse p̄destina
tus. Cuius opposito dato sequeret̄ scīe diui
ne mutatio. Sed diuisim ipsā intelligendo
est falsa. qꝛ designat ꝙ p̄destiatū quē deꝰ ab
eterno potuit nō p̄destinare iā nō posset nō
p̄destinare qđ est falsuꝫ. qꝛ cū actus diuinꝰ
nō trāseat in p̄teritū. Jō sicut quelibet p̄de-
stinatū potuit ab eterno nō p̄destinare. Ita
pōt quelibet modo p̄destinatū nō p̄destina-
re sed in actibus hominū qui trāseūt in p̄teri
tū talis distinctō locū nō h̄ꝫ. Tertia ꝓpo-
sitio est hec. Effectus p̄destinatōis est salua
tio. et reprobatōis dānatio. Hanc ꝓbat mgr̄
de diuersis sanctoruꝫ autoritatibus. que pa
tent in littera. Et tantū in speciali. Di. xli.

I aūt querimꝰ

f Ista est dist. xli. huius p̄mi libri.
In qua mgr̄ postꝙ̄ egit quid sit
p̄destinatio. et quis sit effectus eius. Inqui
rit de causa ipsius. Et tria facit. Nā p̄mo po-
nit sniām veritatis. Scđo elidit falsitatem.
Tertio cōcludit ꝙ nulla mutatio sit in scien-
tia deitatis. Primū facit a p̄ncipio distinctō
nis vsqꝫ ibi (Opinati sunt tn̄ q̇dam) Scđm
abinde vsqꝫ ibi (Preterea cōsiderari oportet)
Tertiū vsqꝫ ad finē distinctōis. Et tn̄ in ge
nerali. In spāli sniā mgr̄i stat in tribꝰ ꝓpo-
sitōibꝰ quarū p̄ma est hec (Predestinatō nō
cadit sub merito sicut obduratio. Hanc mgr̄
ꝓbans dicit ꝙ obduratōem cadere sub meri
to. ibi noīe obduratōnis nō intelligit ipsam
diuinā p̄sciam que ab eterno est. ideo nullā
pōt habere cām. sed intelligit p̱ eam subtra
ctōem vel carētiam gr̄e quā q̇dem suis pecca
tis merent̄. qualit̄ nō est de p̄destinatōe. que
nec quo ad illud qđ in eo eternū est scꝫ diui-
nā electōem. nec quo ad illud qđ in ipsa tpa
le est. scꝫ gratie appositōem pōt mereri. saltē
intelligēdo quo ad p̄mā grām. que sub ꝓpo
merito nō existit. Secūda ꝓpositio est hec
Deus ꝓpter nulla futura merita vel demeri-
ta sed libere ab eterno eligit vel reprobabit.
Hanc magister ꝓbans ponit opinionē quo-
rūdā q̇ opinati sunt ꝙ ꝓpter futura merita a
liqui p̄destinant̄ vel reprobātur a deo. Et ad
hoc inducit autoritates be. Aug. q̇bus vide
tur dicere. ꝙ futura fides in Jacob fuit cau-
sa sue p̄destinatōis. sed vt dicit mgr̄ hoc be.
Augꝰ. postea retractauit. Et postremo addit
ꝙ reprobatio dei nō est causa peccati. sed pre
destinatio eius est causa boni. et in. viij. cap.
ponit exp̄sse sniām huiꝰ ꝓpositōnis. Ter-
tia ꝓpositio est hec. Ut licet deꝰ oīa sciat q̄ p̄
us sciuit nō tn̄ p̄scit que p̄sciuit. Hanc ꝓbans
magister q̄rit. an scīa dei possit diminui. Et
respōdet. ꝙ p̄scīa pōt diminui sed nō sciētia.
Multa eīn deus p̄sciuit q̄ mō nō p̄scit. quia
nō sunt futura. sed qđ sciuit scit. Postea ob-
ijcit in cōtrariū sic. Deus sciuit me nasciturū
⁊ mūduꝫ creandū ⁊ hoc mō nescit. ergo non
oīa que sciuit scit. Et rn̄det magister ꝙ oēm
rē quā deus sciuit scit. Et argumentū ꝓcedit
diuersimode quo ad modū sciēdi qui impor
tat̄ p̱ enunciabilia. ⁊ tn̄ in speciali. Di. xlij.

Unc de oīpotē.

n Ista est dist. xlij. huiꝰ p̄mi libri. In
qua magr̄ postꝙ̄ egit de scīa dei.
Incipit agere de potētia eius. Et tria facit.
Nā p̄mo inq̄rit an deus sit oīpotēs. ⁊ vnde
oīpotēs dicat̄. Scđo subdit determinatōeꝫ
questionis more. Tertio soluit inducta ⁊ cō
firmat sniām priꝰ datā. Prima duo facit in
p̄mo caplo. Tertiū vero in sequētibꝰ. Et tn̄
in generali. In spāli sniā magistri stat in tri-
bus ꝓpositōibꝰ quaꝝ p̄ma est hec. Deus
dr̄ oīpotēs. qꝛ oīa que possunt esse pōt effice
re. Secūda ꝓpositō est hec. Aliquem pos-
se oīa que vult se posse nō videt̄ ad rōem om
nipotētie sufficere. Tertia ꝓpositio est hec
Deus simpliciter potest efficere q̇cquid est
factibile. Has ꝓpositōes magister oēs ꝓbat
determinādo hanc questionē. scꝫ. vtrū deus

dicat̄ oīpotens. s. ideo. aut quia pōt oīa sim
pliciter. aut quia pōt oīa tn̄ que vult. Et ꝙ
non dicat̄ oīpotēs eo ꝙ oīa pōt simplicit̄:
arguitur ex hoc ꝙ non pōt ambulare. loqui
vinci. falli. ⁊ peccare. Et ꝙ dicat̄ oīpotēs qꝛ
pōt oīa que vult: arguit̄ diuersis autoritati
bus doctoꝝ. Et rn̄det ꝙ non ē dicēdus iđo
oīpotens quia pōt oīa que vult. quia si hoc
sufficeret: tūc quilibet sanctus in celo posset
dici oīpotens. eo ꝙ quilibet talis potest q̇c-
quid vult. sed ideo deus dicendus ē omipo-
tens: quia potest oīa simpliciter que cadunt
sub potētia actiua. Ad argumētum primuꝫ
de ambulatōe ⁊ locutōne dicit ꝙ ista poten
tiam dei non euacuāt. qꝛ lꝫ illa deus nō pos
sit oīa p̱ se: pōt tn̄ illa in nobis: ⁊ p̱ nos. De
peccare. mētiri. ⁊ mori dicit hmōi nō argue-
re potētiam in deo. eo ꝙ talia facere non sit
potentie. sed magis infirmitatis ⁊ insuffici-
entie. Ad secūdum argumentū. s. ad auto
ritates q̇bus ꝓbatur ideo deum dici oīpotē
tem. quia potest omia que vult: dicit ꝙ non
ideo deus debeat dici oīpotens. quia si hoc
sufficeret: tunc quilibet beatus in celo possꝫ
dici oīpotens: cum possit quicq̇d velit. Et il
le autoritates non aliud dicere intendūt ni-
si ꝙ volūtas dei non possit impediri. Et
subdit postea ꝙ licet solus pater dicatur oī-
potens a se. qꝛ a nullo hꝫ oīpotentiam. filiꝰ
⁊ spūssanctus non p̄nt dici omipotētes a se
eo ꝙ oīpotentiā ab alio acceperūt. p̄nt tamē
dici oīpotentes p̱ se. quia p̱ suam naturā sūt
potētes. Et tantū in spāli.
Dist. xliij.

Uidam tamen

Ista ē dist. xliij. huius p̄mi libri.
In qua mgr̄ ōnso vnde dicat̄ oī-
ōndit quāta possit. Et tria fa-
potens deus. ōndit quāta possit. Et tria fa-
cit. Et p̄mo adducit quasdam rōnes erroreꝫ
quendā affirmātes. Secūdo subdit autori-
tatē. Tertio ꝯcludit veritatē. Primū facit a
principio huius distinctōnis vsqꝫ ibi (Hec
autē questio) Secundū abinde vsqꝫ ibi (Fa
teamur itaqꝫ deū) Tertiū vo vsqꝫ ad finem
distinctōis. Et tantū de sentētia huius disti
ctionis in generali. In spāli snīa magistri st.
in tri. ꝓpōibus. Quaꝝ prima ē hec. Deꝰ pōt
alia facere: ⁊ omittere que facit: ⁊ omittit si-
ne p̄iudicio sue iusticie ⁊ bonitatis. Hāc ꝓ-
positōem mgr̄ ꝓbans rn̄det ad quasdā rati
ones ⁊ autoritates que videntur oīpotentiā
diuinam limitare. Prima rō ē ista. Deus
non pōt facere nisi quod bonū ⁊ iustum ē fie
ri. sed nihil ē bonū ⁊ iustū fieri nisi quod fa-
cit. ḡ non pōt facere nisi quod facit. ⁊ p̱ ꝯse-
quens sua potētia limitat̄. Scđa rō talis
est. Deus non pōt facere nisi qđ sua exigit iu
sticia. sed iusticia non exigit nisi qđ facit. er-
go ⁊c̄. Et rn̄det mgr̄ dicēs istas ꝓpōes du-
plicē habere sensum. Unū vt iusticia ⁊ iustū
referātur ad tēpus p̄ns. sub hoc sensu nō po
test deus facere nisi qđ iustum ē mō vel qđ
iusticia sua exigit modo: ⁊ sic sunt false. Uel
possunt referri ad tēpus ꝯfusum. sub hoc se
su non pōt deus facere nisi quod iustū ē mō
vel. i. qđ nisi iustuꝫ esset non faceret. ⁊ sic sūt
vere. Tertia rō est. Deus nō potest facere
vel dimittere nisi qđ debet facere vel dimit-
tere. Rn̄det mgr̄ di. ꝙ verbum debiti in di-
uinis non habet locū. Tertia ꝓpō ē hec.
Stat deū plura posse ꝙ̄ velle absqꝫ inequa
litate potētie ⁊ voluntatis. Hāc magister ꝓ
bat rn̄dendo ad quādam obiectōem que est.
qꝛ volūtas dei ⁊ potētia eius sunt equales.
ergo non potest nisi qđ vult. Et rn̄det. ꝙ lꝫ
idem sint in deo potētia ⁊ voluntas: ⁊ quo
ad hec dici p̄nt equalia. tn̄ plura subsunt po
tentie ꝙ̄ voluntati in p̄nti. Tertia ꝓpō ē
hec. Et si deus alia vellet ⁊ faceret ꝙ̄ vult et
facit ex eo nō seq̄ret̄ in eius volūtate muta-
bilitas. Hāc mgr̄ ꝓbat per sanctoꝝ auctēs.
Et tantū de sentētia in spāli. Dis. xliiij.

Unc illud restat

Ista ē dist. xliiij. huius primi li. In
q̄ mgr̄ postꝙ̄ ostēdit quāta deꝰ pos
sit: ōndit qualia possit. Et tria facit. Nā pri-
mo inquirit an deus possit facere res melio-
res ꝙ̄ fecit. Scđo an possit eas facere meli-
ori modo ꝙ̄ fecit. Tertio an mō possit omīa
que olim potuit. Primū facit a principio di-
stinctionis vsqꝫ ibi (Post hec ꝯsiderandū)
Scđm abinde vsqꝫ ibi. (Preterea queri so-
let) Tertiū vsqꝫ ad finē distinctōis. Et tātū
in generali. In spāli sen. ma. st. i tri. ꝓpōibꝰ.
Quaꝝ p̄ma ē hec. Deꝰ pōt totuꝫ vniuersum
seu mūdū facere meliorē. Hanc ꝓbās recitat
quō q̇busdā videbat̄ deū non posse facē res
meliores ꝙ̄ fecit. qꝛ si potuit ⁊ nō fecit: inui
dus fuit. ꝯfirmātes opionē suā aut̄. b. aug.
qꝛ sup̄ mgr̄ ꝓbauit prem filiū genuisse sibi

coeq̄ualē. ⁊ ibidē dicit ꝙ si potuit filiū sibi coeq̄lem generare ⁊ non fecit: tūc inuidꝰ fuit ⁊ sic in ꝓposito. Et r̄ndet mḡr. ꝙ non ē silr̄ eo ꝙ filius sit de substātia pr̄is ⁊ nō creata. Postea ꝓbat. ꝙ deus pōt facere res meliores q̄ fecerit. ⁊ hoc sic. Nā si non posset, aut hoc eēt q̄ creatura ē summe bona qđ falsū est: quia tūc creatura creatori equal̄ eēt. aut q̄ creatura nō ē capax talis melioratōis. et hoc itez nō obstat. q̄ deus posset dare creature meliorē capacitatē. ⁊ ita posset facē meliores q̄ fecit. Tertia ꝓpō ē hec. Ex parte rez ⁊ nō ex parte sui deus pōt facere qualibet rem meliorē. Hanc ꝓbat mḡr q̄rēs. vtz deus posset facere meliori mō res q̄ fec. Et r̄ndet. ꝙ si modus ad sciam artificis referat̄ tūc non pōt deus meliori mō facere mūdū. Si vō modus faciēdi ad rē factā: tūc deus pōt eq̄ bona ⁊ minus bona ⁊ meliora facē.

Tertia ꝓpō ē. Diuina potētia nō ē magis nūc limitata ad faciendum oīa q̄ vnq̄ fuit. Hāc probās mḡr q̄rit. an deus posset q̄cq̄d potuit. Et arguit ꝙ nō. q̄ potuit nō incarnari ⁊ nō nasci: q̄ mō non pōt. Et r̄ndet. sic oēm sciam quā habuit habet modo. nō tm̄ eodē mō. Ita respectu cuiuscūq̄ rei potētiā quā habuit hz ⁊ mō. nō tm̄ ista potentia eodem mō se hz sp̄. vn̄ sp̄ potētia dei se extendit ad carnis assumptōem: q̄ cū semel assumpta ē nō pōt de nouo itez acq̄ri. sz p̄ eandez potētiā p̄ quā potuit icarnari pt̄ mō icarnatꝰ fuisse. sic p̄ eādē potētiā hō pōt hodie legē ⁊ heri legisse. Et tātum in spāli. Dis. xlv.

Am de volun.

Ista ē dist. xlv. In q̄ mḡr postq̄ egit de scīa dei ⁊ eius potētia. incipit agere de eiꝰ volūtate. Et circa hoc tria facit. Nam p̄mo ostēdit q̄d sit volūtas dei. Scđo q̄d possit. Tertio quot mōis accipit̄ Primū facit a princ. dis. vsq̄ ibi (His itaq̄ summe) Scđm abinde vsq̄ ibi. Hic non ē pͤtereundū) Tertiō vsq̄ ad fi. dist. Et tantū i gn̄ali. In spāli sen. m. st. i tri. p. quaz p̄. ē hec. Quāuis volūtas dei sit idez qđ deꝰ vel diuina eēntia: nō tm̄ ē illa q̄ sibi. i. voluntati subdiuidit̄. Hāc ꝓbās mḡr ꝓponit ꝙ volūtas sit idē qđ diuīa eēntia realiter ⁊ differens ab ip̄a solū rōe sicut ⁊ scīa. ꝓpter quā diuersitatē aliq̄ attribuūtur volūtati dei q̄ non attribuūt̄ eēntie. vn̄ đr. deus vult oīa. nō tm̄ pōt dici. deus ē oīa. nō obstāte idētitate volūtatis ⁊ eēntie. Tertia ꝓpō ē hec. Nō ē q̄rēda cā volūtatis diuine: cuz ip̄a sit cā oīm q̄ ꝓducūt̄ in t̄pe. Hāc ꝓbās mḡr dicit ꝙ voluntatis dei cā querēda nō ē. q̄ si ci ip̄a nō esset cā p̄ma ⁊ hr̄et aliq̄d maius se qđ ē falsū sed ip̄a ē cā vl̄is oīm nō solū q̄ fiūt scđm cursum nature: sed etiā mirabilr̄. Tertia p. ē hec. Quāuis voluntas dei bn̄placiti in se sit tm̄ vna: tm̄ volūtas signi p̄ quinq̄ signa distinguit̄. Hāc mḡr ꝓbans dicit ꝙ voluntas dei multiplr̄ noiat̄. Aliq̄n accipit̄ ꝓp̄e scđm ꝙ ē ipsa diuina eēntia. Aliq̄n vō accipit̄ p̄ p̄cepto. ꝓ ꝓhibitōe. cōsilio. p̄missiōe. ⁊ opatiōe volūtatis diuine. q̄ oīa dicūt̄ volūtas dei nō q̄ sūt siḡ volūtatis dī. n̄ āt sūt ita siḡ ꝙ ds velit hmōi oīa fieri sz q̄ ad modū volūtatis se hn̄t. Et subdit ꝙ p̄ma volūtas dicit̄ voluntas bn̄placiti. Alie volūtates dicunt̄ volūtates signi. Et drnt in hoc q̄ volūtas bn̄placiti ē et̄na. relique vō sunt t̄pales. Et voluntas bn̄placiti semper implet̄. alie vō nō. Et tantū de sn̄ia hꝰ dist. in spāli. Dist. xlvi.

Ic oritur qō.

Ista ē disti. xlvi. huius p̄mi li. In qua postq̄ oñsum ē q̄d tenendū sit de volūtate dei scđm se. ꝯnr̄ oñdit mḡr. q̄d tenendū sit de volūtate q̄tū ad ipz effectū. Et tria facit. Naz p̄mo oñdit effectū diuine volūtatis respectu bonoz. Scđo fac̄ idē respectu maloz. Tertio subdit determinatiōnē quarūdā autoritatū. Primū fac̄ a p̄incipio huiꝰ distinctōis vsq̄ ibi (Joq̄ cū constet) Scđm vsq̄ ibi (Qr aūt Aug) Tertiū vō abinde vsq̄ ad finē dist. Et tātū i gn̄ali. In spāli sen. ma. stat in tri. ꝓpo. Quaz pri. ē hec. Bn̄placitū diuine volūtatis in oībus implet̄. Hanc mḡr inuestigās q̄rit. Vtz ds aliq̄d voluerit qđ factū non fuerit. Et arguitur ꝙ sic. q̄ voluit immo vult omēs hoīes saluos fieri. hoc tm̄ factū non ē nec fit. Silr̄ voluit filios israel ꝯgregari: qđ etiā nō ē factū g̃ non oīa q̄ deus voluit sunt facta. Et r̄ndz mḡr ꝙ hmōi duplici obiectōe nō obstāte volūtas dei sp̄ implet̄. Et obiecta sic hn̄t intelligi ꝙ q̄cunq̄ hoīes saluātur vel q̄ de filijs israel congregātur sola dei volūtate saluant̄ ⁊ ꝯgregant̄. sicut etiā Job. p̄mo đr. Illuminat oēm hoīez venientē in hūc mūdū. Hoc nō hz intelligi ꝙ oēs ab ip̄o illūinant̄ q̄ in hūc mūdū venerint: sz ꝙ nullꝰ veniēs i hūc mūdūz illūinat̄ nisi ab ip̄o. Scđa ꝓpō ē hec. Deus neq̄ vult neq̄ nō vult ꝙ malū culpe oriat̄. Hanc ꝓbās mḡr querit. Vtrū mala fiāt deo volēte. Circa cuius questiōis materiaz due sunt opiones quaz p̄ma ē. ꝙ deus vult malū nō fieri. Scđa ē ꝙ deꝰ vult mala fieri. ⁊ hij inducūt rōes ꝓ sua opiniōe quaz p̄ma ē. Potētia oīpotētis resisti n̄ pt sed si deus nollet mala fieri cū tm̄ fiūt eiꝰ potētie posset resisti. sed hoc eēt incōueniens. q̄ iam nō eēt oīpotēs. g̃ incōueniens ē deū ponere velle mala nō fieri. g̃ deus vult mala esse vel fieri. Secūda ratō talis ē. Deꝰ aut vult mala fieri aut nō vult fieri. sed nō vult ea nō fieri. g̃ vult ea fieri. Maior pz p̄ hoc q̄ si vellet ea nō fieri nūq̄ fieret: cū volūtati eiꝰ nihil posset resistere. Tertia rō ē. Deus vult oē bonū. sz bonū ē mala fieri. nisi eīm eēt bonū mala fieri nūq̄ p̄mitteretur a deo fieri. g̃ deus vult mala fieri. Ad has rōes r̄ndens mḡr ad duas p̄mo ꝙ nō ē ꝯcedendū ꝙ deꝰ velit mala fieri. quia sic esset iniquꝰ. nec ꝙ vult nō fieri mala g̃ ē secunda opinio. q̄ sic mala nūq̄ fierēt. Sed ē dicēdū ꝙ nō vult ea fieri. Et ꝙ arguit̄ tertio ꝙ mala fieri ē bonū dicendū ē. ꝙ nō ē bonū simplr̄: sz ē bonū in q̄tum ex malis p̄nt elici bona. vbi etiā incidentalr̄ dicit ꝙ aliq̄d ē bonū in se ⁊ facienti ⁊ ei cui fit. vt p̄dicare fidelibus ꝓpter deū. Aliq̄d ē bonū in se ⁊ facienti vt dare elemosynā paupi. sed nō ꝓpter deū. Aliq̄d vō i se ē malū ⁊ facienti. sed ex eo accidētalr̄ ꝓueniūt aliq̄ bona. vt mala q̄ fiūt ad pulchritudinez vniuersi. Probat postea mḡr opinionē. s. ꝙ deus nō vult mala fieri. q̄ si dō volente fierent mala: igr̄ fierent deo auctore. ⁊ p̄ consequēs deus eēt auctor illius qđ fieret deterius qđ nō ē dicendū. vt ꝓbat aucte be. aug. Postea arguit scđm quosdā. Oē verū ē a dō sed mala fieri ē vez. g̃ ip̄a factio mali ē a dō. Et r̄ndet ꝙ veritas q̄ ē in hoc dicto ē a deo sz ex hoc nō seq̄tur ꝙ ip̄a res dicta. s. malū sit a deo. Tertia p. ē. Nullū malū fit qđ a deo fieri nō p̄mittit̄. pz. q̄ q̄cq̄d fit deꝰ permittit fieri. Et tm̄ i spāli. Di. xlvij.

Olūtas q̄ppe.

Ista ē dist. xlvij. huꝰ primi libri. In qua mḡr postq̄ egit de q̄busdam que diuine volūtatis effectū vident̄ impedire: agit de diuine volūtatis efficaci adimpletione. Et tria facit. Naz p̄mo oñdit ꝙ voluntas dei semp̄ impletur. Secundo subdit ꝙ etiam impletur quo ad eos quibus peruerse impugnat̄. Tertio ꝯcludit quō deꝰ diuersimode scđm eam p̄cipit. Primū facit a principio dist. vsq̄ ibi (Multa enim fiūt ꝯ dei p̄ceptū) Scđm abinde vsq̄ ibi (Ex p̄dictis liquet.) Tertiū vō abinde vsq̄ ad fi. distinctōis. Et tantū de sn̄ia i gn̄ali. In speciali sen. m. st. in t. p. quaz pri. ē hec. Diuia volūtas efficaciter in oībus sp̄ ꝯsummatur. Hāc mḡr ꝓbans ꝓponit p̄mo ꝙ voluntas dei sp̄ ē efficax ⁊ nihil ē ꝯ eam. multa tm̄ fiūt p̄ter eā. Et oñdit ꝙ volūtas dei sp̄ impletur aut dē creatura aut a creatura. A creatura implet̄ q̄n creatura bn̄ facit. de creatura autez quādo deus ordinat de malefaciēte vt vult. Postea mḡr mouet dubitatōem quandam quō possit aliq̄d fieri p̄ter dei voluntatē. qđ Aug. videt̄ dicere. cum tamē eius voluntati nihil resistat. Item quō illud quod ē cōtra voluntatē dei non ē p̄ter eam. Et respondet magister dicens. ꝙ hoc apparet distinguendo voluntatem. Nam voluntas dei aliquando nominat ip̄am diuinam essentiā. p̄cepta vel ꝓhibitōnes diuine voluntatis. Aliquando etiā p̄missionem. Contra ip̄az diuinam voluntatē que est metipsa diuina essentia nihil fit. Contra p̄cepta ⁊ ꝓhibitiōes q̄ sunt signa voluntatis dei bene pōt aliquid fieri vt mala. ⁊ tamen nihil fieri potest preter eius p̄missiōem. Secūda ꝓpositio ē hec. Diuina voluntas efficaciter impletur ⁊ consummat̄ quo ad eos a quibꝰ peruerse impugnatur. Hanc ꝓbat magister autoritatibus sanctoz que videntur dicere. ꝙ mali diuine voluntati resistentes ei obsequūtur. Tertia ꝓpō est hec. Non oīa que deus p̄cepit vel ꝓhibuit ita fieri voluit. Hec patet ex hoc. ꝙ deus aliquādo ex aliqua ratōne aliqua fieri n̄ voluit. sz ad modū volētis hūit. vt pz dē immolatōe isaac ⁊ hmōi. Et tm̄ dē spāli. D. xlviij

Ciendū quoq̄

Ista ē dis. xlviij. seu vltia hꝰ p̄mi li. In q̄ ma. postq̄ egit quō volūtas dei sp̄ efficacit̄ adimplet̄. Hic ꝯsequēter quō se habeat voluntas nostra in cōparatōne vel in conformitate ad diuinam. Et tria fac. Nā p̄mo ostēdit ꝙ volūtas nostra bona non sp̄

conformat' diuine i volito. Scdo ſbdit quō aliqñ volūtas nřa ɔformat' diuie voluntati in volito. Tertio ſubdit .ꝙ aliqñ ſine culpa poſſumus idē volitū diuerſis reſpectib' vel le ꝛ nolle. Primū ꝛ ſcōm facit a pn. di. vſqꝫ ibi (Et quo ſoluit' qō) Tertiū vo vſqꝫ ad fi nē diſt. Et tantū in gñali. In ſpāli ſen. m. ſt. in tri. p. Quaꝝ pma ē hec. Non ois volūtas nō volēs qō deus vult ē mala. Hāc mgr. p bans ponit exēplū in pmo ca. hui' diſtic. di. vt ſi bonus filius prem ſuū velit viuere quē deus bona volūtate vult mori. ibi voluntaſ filij materialr nō vult qō de' vult: nō tñ eſt mala. Scda ppō eſt hec. Non ois volun tas que vult qō deus vult ē bona. Hāc ma. pbans ppoīt. ꝙ aliqñ eſt mala volunta s bois volētis idem qō deus vult. ſicut volū tas mali filij volētis mortē patris quā tamē vult deus. Nempe ille pmus vult quod nō deus vult. Iſte vo ſecūdus idem vult qō de us. ꝛ tñ bone volūtati illius dei pietas po tius ɔſonat: ꝙuis aliud volētis ꝙ hui' qō deus volētis impietas. Tertia ppō ē hec Idē volitiuū diuerſis reſpectibus ſine ꝗcū ꝗ culpa poſſumus nolle ꝛ velle. Hāc pbās proponit magiſter. Et voluntas dei bona per voluntates malas hominum adimple tur. ſicut fuit in morte chriſti. Volebat enim deus xpm mortē ſuſtinere. ſed nō iudeos in ferre. Et poſtea dicit ꝙ paſſio xpi deo place bat. non inꝗtum fuit penal': ſed inꝗtum fuit ſalutifera. Et ſimilr paſſiōes ſanctoꝝ poſſūt diuerſis cauſis ſactis placere ꝛ diſplicē. quo pbat' ppō pdicta. Et tantū in ſpāli.

Explicit liber pmus ɔcluſionū ſniarum. Incipit liber Secūdus. Di. i.

Creatōnem.

Hic incipit ſecūdus liber ſniaꝝ. In quo mgr poſtꝗ egit d rebus fruibilib' id ē diuinis pſonis: agit de rebus vtilib'. ſ. creatu ris. Et duo facit. Naꝫ pmo agit de creatōne vniuerſi in gñali. Scdo de partib' ei' i ſpā li. Primū facit in pma diſtinctōe. Scōm in cipit facere in principio diſtinctiōis ſecunde ibi (De āgelica itaqꝫ natura) In pma g di ſtinctōne tria facit. Nā pmo agit de exitu cre aturarū a ſuo pncipio. Scdo de ordine earꝫ ad ſinē. Tertio incidentaliter determinat q re aie humane corpi ſunt vnite. Primū vſqꝫ ibi (Credamus ergo) Secundum vſqꝫ ibi. (Solet etiā qri) Tertiū vſqꝫ ad finē diſtin ctionis. Et tantuꝫ in generali. In ſpāli ſnia ma. ſtat in tri. ppōibus. Quaꝝ prima ē hec Deus in principio tēporis creauit celū ꝛ ter ram ꝑter ſui mutatōem. Hec ppō inſinuat deum eſſe principiū creatuū: tam viſibiliuꝫ ꝙ inuiſibiliū creaturaꝝ. Et pbat eam magi ſter p illud Geñ. In pncipio creauit de' ce lum ꝛ terrā. Et quo infert ſanctū Moyſen Platonis ꝛ Ariſtotilis interimiſſe errores. Nam Plato tria pncipia poſuit fuiſſe ab et no ꝛ increata ſeu ſine pncipio. ſ. deum. exem plar. ꝛ materiā pmam. ꝛ p ɔſequēs nō po ſuit deum eē creatorē mūdi: ſed opificeꝫ ſeu factorē. qō patet ex hoc ꝙ non pduxiſſꝫ mū dum ex nihilo. Unde creare ē aliquid ex ni hilo facere. facere aūt eſt aliquid ex iacente materia pducere. Unde aliquis creatōeꝫ mū di credat in deo tpalem ponere mutatōem. Ideo dicit ꝙ verba tpalia de deo dicta: cu iuſmodi ſunt creare. facere. ꝛ agere. ꝛ guber nare. nullā ſignificant ſeu ponunt in deo no uitatē ſeu mutatōem. ſed ſolū nouū effectuꝫ ɔnotant circa creaturam. quare etiā opatio dei non ꝓprie debet dici actus. eo ꝙ agens p eam nō agitat' ſeu mouet'. vno ſicut ex ca lore ſolis aliqua noua fiūt: nulla facta mu tatione in ipo colore. ita ex dei volūtate crea ture eſſe incipiūt ſine ipius dei mutatōe. Et ſubdit Ariſtotilē etiā poſuiſſe plura princi pia. ſ. materiam. formā. ꝛ principiū efficiēs. ꝛ tñ poſuit mūdū fuiſſe ab eterno. Hos oēs errores dicit mgr p pdictam auctem Gene. fore eliſos. Scda ppō eſt hec. Deus non pro ſui. ſed p ipſarum vtilitate fecit ſpālr ra tionales creaturas ad pticipandū ſue diui nitatis fruitōnem. Hanc pbans dicit. ꝙ cā creationis reꝝ eſt ſola bonitas creatoris cō municare potēs ꝛ volēs. ꝛ minimē nō potēs. Tertia ppō eſt hec. Deus humanā aiam corpori vnire voluit non ſoluꝫ vt per talem vnione beatificam fruitōem ſibi poſſibilem crederet. ſed etiam vt glorificatōem ſibi acq reret p aie in corpe exercitatōem. Hanc pro poſitōem pbat p hoc ꝙ aſſignat triplicē ra tionē quare aia ratōnalis corpi vnitur. Pri ma eſt. quia ſic deo placuit fieri. Secūda eſt

qꝛ hoc fieri ɔuenit in ſignū future beatitu dinis. vnio aūt ſpūs cū carne repñtat ꝛ oſtē dit eē poſſibilē quandā vnionē. ſ. deū vnius cum aia humana. Tertia ratō. quia aia cor porali mortali vnita potꝰ pficere ad mai' me ritū ꝙ ſi ſepata māſiſſet. His pmiſſis ōcclu dit magiſter ꝙ circa triplex genus nature in iſto ſecūdo libro ſua intentio verſatur. ſ. cir ca creaturā ſpūalē corpi nō vnitā: cuiuſmōi ē angelica. ꝛ circa ſpūaleꝫ corpi vnitā. cuiuſ modi ē anima rōnalis. ꝛ circa corpeam na turam tñ. Et hec eſt ſnia in ſpāli.

Diſt. ij.

De angelica ita.

Hic incipit ſecūda diſtinctio hui' ſecundi libri. In qua mgr poſtꝙ egit de creatōe vniuerſi in cōi. Incipit age re de ptibus eius in ſpāli. Et pmo de creatu ra ſpūali corpi nō vnita. ſ. angelo. Uñ in pñ ti tria circa hoc facit. Nam pmo dat ordinē in pſenti materia pcedēdi. inſinuās āgelos eſſe creatos. Secūdo tractat de loco creatō nis eoꝝ: aſſerens eos in celo empireo eē cre atos ꝛ collocatos. Tertio agit de qualita te eoꝝ: affirmans eos informes pductos. Primū iſtoꝝ facit a principio diſtin. vſqꝫ ibi (Iam oſtenſum ē) Secūdū abinde vſqꝫ ibi (Simul ꝗ viſibiliū) Tertiū abinde vſqꝫ ad finē diſtinctōis. Et tantum in generali. In ſpāli ſnia magiſtri ſtat in tribus ppōnibus Quaꝝ pma eſt hec. Angelica natura nō tpe ſed dignitate nature ante oia corpalia eſt p ducta. Et autē angeli ſunt pmo pducti pa tet ex illo Eccliaſtici pmo. Oim pmo creata eſt ſapia. i. angelica natura qꝛ illud non po teſt intelligi de ſapia eťnaľ increata. cuiuſ modi eſt filius in diuinis. vt deducitur i lra Huius oppoſitū magiſter arguit p illō Ge neſis pmo. In pncipio creauit deus celuꝫ et terram. Per hanc ꝛ ſimiles auctes videt' p bare ꝙ celuꝫ ꝛ terra ſunt prius creata ꝙ an gelica natura. Hanc cōtrouerſiam mgr ſol uit di. ꝙ angelica creatura ꝛ oia corpalia ſiľ ſunt creata. qō pbat p illud Eccliaſtici. xuj. Qui viuit ineternū creauit oia ſimul. Et idē cōfirmat autoritate beati Aug. que habetur in textu. Et poſtea inducit alias auctes qui bus pbat angelicā naturā. celū empireū. tē pus ꝛ materiam quatuor elemētoꝝ ɔfuſam ſimľ fore creata tpe. ꝛ vnū alterū tpis dura tione non pceſſiſſe. Lꝫ angelica natura pus bene dicatur creata dignitate nature. Ter tia ppō eſt hec. ꝙ tam viſibilis. i. corporal' ꝙ inuiſibilis. i. ſpūalis creatura fuit quodā modo informis pducta. Qō patet. qꝛ viſi bilium materia ꝛ inuiſibiliū natura fuerunt ſimul condita ꝛ vtraqꝫ informis. ſed tamen aliter ꝛ aliter. Nam corpalium rerū materia dicitur informis creata ideo: qꝛ habuit for mam cōfuſiōis priuſꝙ fuiſſet formata ꝛ di ſtincta p ſpecies. vt infra diſt. xij. clarius pa tebit. Spūalis ideo dicitur informis produ cta. quia lꝫ fuerit formata in ſua conditione ſcōm habitum nature. fuit tñ informis ſcōꝫ habitū gratie: p quem habuit pfici et infor mari. Poſtea magiſter querit. Si oēs ange li fuerunt in celo creati vt pdictum eſt: quod ꝛ quale fuit tunc celum in qō Lucifer aſcen dere volens peccauit. dicēdo illō Iſa. Aſcē dam in celum ꝛ ſimilis ero altiſſimo. Quod ſoluēs magiſter dicit. ꝙ p celum nōn debet intelligi qōcūqꝫ corpale. ſed diuina celſitu do. vt ſenſus autoritatꝫ ſit (Aſcendā i celū) id eſt ad eqlitatē dei. Et tātū in ſpāli.

Diſt. iij.

Ecce oſtenſum ē

Iſta eſt diſt. iij. huius ſecundi li. In qua mgr poſtꝙ egit de crea tione angeloꝝ quo ad cōditōes extriſecas Incipit agere de eodem quo ad cōditōnes eoꝝ intrinſecas. Et circa hoc tria facit. Nam pmo oñdit ɔditōes eoꝝ in nālib'. Secūdo oñdit cōditōem eoꝝ in gratuitis. Tertio fa cit hoc idem in qbuſdā meritorijs. Primuꝫ fa cit a principio diſti. vſqꝫ ibi (Illud quoqꝫ) Secundū abinde vſqꝫ ibi (Hic mgri) Ter tium vſqꝫ ad finem diſt. Et tñ in gñali. In ſpāli ſen. ma. ſtat in tribus ppōibus. Quaꝝ pma eſt hec. Angeli in pncipio ſue creatōis differēter acceperūt eſſentie ſimplicitateꝫ. di ſtinctam ſubſiſtendi pſonalitatē. intelligen di pſpicacitatem. ꝛ arbitrij libertatē. Iſtā p poſitōnem magiſter pbans ꝓponit. ꝙ qua tuor ſunt circa creatōem angeloꝝ cōſideran da q̄ i pncipio ſue creatōis acceperūt. quorū duo pma ptinent ad eoruꝫ ſubſtātiā: cuiuſ modi ſunt eſſentie eoꝝ. immaterialis ſimpli citas. ꝛ diſtinctōnis eoꝝ pſonalis diuerſitaſ Tertium vo ſpectat ad eoꝝ formam ſcꝫ in telligēdi pſpicacitas. Quartum vo ſpectat

ad eoꝝ potestatē.s.volendi libertas. Hec q̄
tuoꝛ om̄s angeli in sua creatōne acceperūt.
nō tamē equaliter.sed dispares in his creati
fuerūt. Vñ infert ꝙ sicut differentē naturaꝫ
in angelis sequit̃ differēs cognitio:ita etiaꝫ
differēs gr̄e collatio.ꝛ differēs arbitrij liber
tas. Scd̄a ꝓpō ē hec.ꝙ angeli nulla ma
licia cuiuscūqꝫ culpe in sua creatōne fuerunt
depꝛauati. Hāc ꝓpōem mgr̄ ꝓbās q̄rit. Utrū
angeli creati sunt boni vel mali. ꝛ vtrū aliq̄
moꝛula inter eoꝝ creatōem ꝛ lapsum extite
rit. Ad quas q̄ōes simul r̄ndens recitat opi
nionē quoꝛūdaꝫ dicentiū angelos fuisse cre
atos malos.nec fuisse moꝛā inter eoꝝ creati
onē ꝛ lapsum.qđ cōfirmat autoꝛitate euan
gelij Johis.vbi xp̄s dicit dyabolū homici
dā fuisse ꝛ in veritate nō stetisse. Et autoꝛi.
Job.iiij.vbi dicit̃.ꝙ dyabolus ē initium fi
gmenti dei ad illudendū ei. Confirmāt illđ
autoꝛi.he. Augu.qua etiā ꝓbant angelos q̄
ꝑstiterunt fuisse creatos.ꝑfectos ꝛ beatos.
Postea recitat aliā opinionē ꝛ ꝑme ꝯriam q̄
dicit oēs angelos fuisse creatos bonos ꝛ iu
stos q̄tū ad carētiā mali ꝛ iniusticie.sꝫ non
q̄tū ad grām ꝯsummatā. Et dicit etiā mo
rā fuisse inter creatōem ꝛ lapsum. Quaꝫ opi
nionē ꝯfirmat autoꝛi.he. Aug.ꝛ ꝓbat eam
rōe q̄ stat in hoc ꝙ cū deus sit optimus: nō
pōt mala creatura ꝑ ip̄m ꝓduci.imo si āge
lū malū creasset:nequaq̄ malū ip̄ius puni
ret. Deinde soluit autoꝛitates ꝓ alia opini
one allegatas dicens.ꝙ dyabolus dr̄ initi
um figmenti dei.eo ꝙ deus ꝑuidit quando
ip̄m fecit quanta bona de eius malicia ꝓue
nirent:cū ad eius tēptatōes sancti ꝓficerēt.
Similit̃ dicit ip̄m in veritate nō stetisse.q̄a
a veritate cecidit a qua nō cecidisset si in ve
ritate creatus nō fuisset. Dicit etiam ip̄m fu
isse homicidā ab initio.q̄ꝛ statim post initiū
tp̄is apostatauit:ꝛ seip̄m occidit. Uel dicit̃
homicida ab initio conditōis hoīs quem ꝑ
fallaciā seducēdo occidit. Tertia ꝓpō est
hec.ꝙ sp̄us angelici creati moꝛ naturali co
gnitione sui ꝛ creatoꝛis: sꝫ nō meritoꝛie erāt
decoꝛati. Hanc magister ꝓbans dicit ꝙ om
nes angeli a principio sue creatōis cogno
uerūt deū:ꝛ se ꝛ ceteras creaturas. Vñ itel
lexerāt q̄d eēt appetēdū ꝛ q̄d respuēdū forꝫ
ꝛ tā bōi q̄ꝫ mali noticiā hūert. Silr̄ deū ꝛ se
naturali dilectōe quadā:sed nō meritoꝛie di
lexerūt.q̄ꝛ radix meriti scꝫ gr̄a eis adhuc nō
fuit addita. Et tantū in sp̄ali. Di.iiij.

Einde vidēdū

Ista ē disti.iiij.hui⁹ secūdi li. In
qua mgr̄ postq̄ egit de ꝯditōib⁹
angeloꝝ quo ad statū inchoatōis: agit đ cō
ditionibus eoꝝ quo ad statū cōfirmationis
Et tria facit scd̄m tres q̄ōnes quas mouet.
Primo eñ inq̄rit an angeli fuerūt creati bea
ti vel miseri. Scd̄o an angeli mali sui lapsus
fuerūt ꝑscij. Tertio an oēs fuerūt ꝑfecti crea
ti. Primū facit a principio di.vsqꝫ ibi (Que
ritur aūt cur) Secūdū abinde vsqꝫ ibi (Ad
hoc aūt) Tertium vō abinde vsqꝫ ad finem
distinctiōis. Et tantū in generali. In specia
li aūt sen.ma. stat in tri.ꝓpōibus. Quaꝝ ꝑ.
est hec. Angeli ꝓpꝛie nec beati nec miseri fu
erūt creati. Hanc ꝓpōnem magister inuesti
gans ꝓponit ꝑmo. Utrū angeli sunt creati
beati vel miseri.ꝑfecti vel imꝑfecti. Et r̄ndꝫ
ad primū istoꝝ dicens ꝙ nulli angeli sūt cre
ati miseri seu beati.ꝙ nō miseri ptꝫ.q̄ꝛ dato
ꝙ sic hoc videt̃ maxime verū eē de mal' an
gelis.sed illi nō fuerūt miseri creati. q̄ꝛ non
fuerūt creati in peccato.qđ quidē peccatum
solū miseria cōseq̄tur. ꝙ etiaꝫ ip̄i demones
non fuerūt creati beati.patet ex hoc ꝙ n̄ ha
buerūt certitudinē sui status nec suū casum
ꝑsciuerūt. Q̄ꝛ etiā beati angeli nō fuerūt cre
ati beati:patet ex hoc ꝙ ante lapsum nulla
fuit distinctio bonoꝝ angeloꝝ a malis.ꝛ taꝫ
boni q̄ꝫ mali fuerūt incerti sui status.licꝫ di
cat Aug.bonos suū statum ꝑsciuisse ꝛ non
malos.qđ tamē magister dicit h.aug.pl⁹ di
xisse inq̄rendo q̄ꝫ asserendo. Ex ꝑdict̄ infe
ro scd̄am ꝓpōnem que est. Q̄ꝛ angeli vide
licet mali suū casum.ꝛ boni suam ꝯfirmatō
nem nō ꝑsciuerunt. Patet ista ꝓpō ex predi
ctis. Tertia ꝓpō est hec.ꝙ angeli taꝫ bo
ni q̄ꝫ mali ante confirmatōnem bonoꝝ ꝛ la
psum maloꝝ oēm ꝑfectōnem ꝓ illo tp̄e eis
cōgruentem habuerūt. Hanc ꝓpōnem pro
bat r̄ndendo ad q̄ōnem talem.s.vtrū ange
li sint creati ꝑfecti vel imꝑfecti. Pro cui⁹ eui
dentia magister ponit triplicem ꝑfectōnem
quaꝝ ꝑma attēditur scd̄m tēpus. Secunda
scd̄m naturam. Tertia scd̄m vniuersalē om
niū bonoꝝ abūdantiā. Primam habuerunt
oēs angeli moꝛ creati.q̄ꝛ nihil ꝑfectiōis cō
ueniebat eis ꝓ illo tp̄e quod nō habuerūt.
Secundā que includit oē illud cui⁹ natura
capax ē non habuerūt moꝛ creati. sed stātes
in gr̄a acceperūt illā ꝑfectōem in gr̄a confir
mati. Tertiam vō nemo habet nec hr̄e pōt:
ꝑter solum deū. Ex qua distinctōe mgr̄ con
cludit āgelos fuisse quodāmodo ꝑfecte cre
atos.s.quo ad ꝑfectōem tp̄is illius. ꝛ quo
dāmodo non ꝑfectos.s.quo ad ꝑfectionem
nature. Sed nullo mō ꝑfectos quo ad terti
am ꝑfectionē vl̄em que includit oīm bono
rū abundātiā. Et tantū in sp̄ali.

Dist.v.

Ost hec cōside-

Ista ē dist.v. huius secundi libri
In qua mgr̄ postq̄ egit de ange
loꝝ cōi creatōe:incipit modo agere de eoꝛuꝫ
ꝯuersione ꝛ auersione. Et tria facit. Nam ꝑ
mo agit de mō ꝯuersionis ꝛ auersiōis. Se
cūdo de gr̄a supaddita ad actū cōuersionis
Tertio de vsu gr̄e.s.de merito confirmatio
nis. Primū facit a ꝑn.dist.vsqꝫ ibi (Si aūt
queritur) Scd̄m abinde vsqꝫ ibi (Hic que
ri solet) Tertiū vsqꝫ ad finē dist. Et tantuꝫ ī
generali. In sp̄ali sn̄ia ma. stat in tri.ꝓpōi.
quaꝝ ꝑma ē hec. Sicut aliq̄ angeli ꝑ sup
bam auersionem effecti sunt mali ꝛ excecati
Ita alij ꝑ charitatiuā conuersionē facti sunt
boni ꝛ illuminati. Hāc ꝓpōem mgr̄ ꝓbās
dicit.q̄ꝫ q̄dam angeloꝝ post eoꝝ creatioꝫ ad
deum ꝯuersi ꝛ sibi ꝑ charitatē adherētes: il
luminati sunt ꝑ grām. Alij vō auersi ꝛ deū
odio habētes excecati fuerūt. non quidē ex
malicie immissione:sed gratie subtractiōe.q̄
q̄dem ꝯuersio iustos fecit: ꝛ auersio iniustos
Et subdit ꝙ tam cā cōuersionis q̄ꝫ auersiōis
fuit libertas arbitrij.ꝑ quaꝫ q̄dā ip̄oꝝ bonū
alij vō malū elegerūt. Secūda ꝓpō ē hec
ꝙ boni angeli sua ꝯuersione gratiā nō ope
rantem sed coopantēꝫ meruerūt. Hanc mgr̄
ꝓbans querit. Utrum angelis bōis ad hoc
vt ꝯuerterētur apposita fuit gratia. Et r̄ndꝫ
ꝙ eis fuit apposita gr̄a coopans sed nō ope
rans.q̄ꝛ gratia opante que ē idem qđ iustifi
catio impij non indigebāt. eo ꝙ mali n̄ erāt
Sed indiguerūt gr̄a coopante seu ꝓmouen
te eos ad ꝯuertēdum se ad deū.ꝛ hec gratia
iuuat ad bonū ꝑficiendum. ꝛ subinfert ꝙ q̄ꝫ
uis ip̄a gratia coopans in potestate cadenti
um angeloꝝ non fuit:tñ imputatur ip̄is ad
culpam. quia ip̄sam non recipientes auersi
sunt.eo ꝙ ip̄am habere poterāt:ꝛ apposita
eis fuisset si ꝑstetissent. Tertia ꝓpō ē hec
Angeli ꝑ coopantē grām eis in ꝯuersiōe ap
positā nō antecedēter sꝫ ꝯiter beatitudineꝫ
meruerūt. Hanc mgr̄ ꝓbans q̄rit. Utꝝ ange
li boni in ip̄a sua confirmatōe beati fuerūt.
ꝛ vtꝝ in ip̄a eoꝝ ꝯuersione beatitudineꝫ me
ruert. Primū istoꝝ quesitoꝝ mgr̄ simplr̄ ꝯce
dit. Et circa secundū recitat opiones dicens
quosdā dicere angelos suā beatitudinem in
ip̄a eoꝝ ꝯuersiōe ad deū meruisse.ita ꝙ me
ritū ꝛ ꝑmiū simul ꝛ semel in eis fuerūt. Ali
os aūt dicit opinātes fuisse ꝙ btitudinē quā
in ip̄aꝝ ꝯuersione acceperūt ꝑ obseq̄a q̄ boī
bus ꝑstiterūt ꝛ ꝑstant:meruert ꝛ merentur.
ita ꝙ ꝑmiū non ꝑcessit meritū. Et istā opini
onē videt̃ mgr̄ fouē. Et tm̄ i sp̄ali. D.vi.

Reterea sciri oꝫ

Ista ē dist.vi.huius secūdi libri.
In qua magister postq̄ tractauit
de auersione ꝛ cōuersione maloꝝ ꝛ bonoꝛuꝫ
angeloꝝ. Incipit agere đ ꝯsequētibus auer
sionem maloꝝ q̄tum ad casum localem. Et
tria facit. Nam ꝑmo determinat de ꝓiectōe
ip̄oꝝ in hunc aerem caliginosum. Secundo
de descensu eoꝝ ad infernū. Tertio de cōfu
sione ip̄oꝝ cuꝫ vincuntur in tēptatōibus ho
minū. Primum facit a principio dist. vsꝫ ibi
(Et sicut inter) Secundū abinde vsqꝫ ibi.
(Alijs quoqꝫ) Tertium vō vsqꝫ ad finē di
stinctōis. Et tantū in generali. In speciali
autē sn̄ia ma. stat in tri.ꝑ. Quaꝝ ꝑma ē hec.
Lucifer supmus angel⁹ ꝛ sibi de singul' oꝛdi
nib⁹ assentiētes supbe dei equalitatē appe
tēdo coꝛruert.ꝛ ī isto caliginoso aere sūt in
carcerati. Hāc ꝓpōeꝫ mgr̄ insinuās ꝓponit
ꝙ angeli peccātes de singul' oꝛdinib⁹ cecide
runt.int̃ quos ꝑm⁹ peccās ꝛ maioꝛis digni
tat̄ credit̃ fuisse lucifer.q̄ ꝯsiderās eminētiā
sue dignitat̄ ī supbiā elat⁹ ē. Et istā sn̄iā ꝓ
bat mgr̄ ꝑ bea. Greg. Et sbdit.ꝙ merito ꝓ
tāti pc̄ti malicia ī huc caliginosuꝫ aerē cum
suis socijs ē detrusus. Nā loc⁹ celest̄ ꝓpt̃ sui
claritatē eis nō ꝯpetebat nec t̃ra.ne nos ni
mis infestarēt:sꝫ sūt ī aere caligīoso ī signuꝫ
tenebraꝝ pc̄ti qđ ē ī eis.ꝛ ob exercitiuꝫ nr̄m
vt nos tēptēt. P⁹ die vō iudicij simplr̄ detru
dent̃ ī infernū. Scd̄a ꝑ.est hec. In malis
āgel' ꝛ hoīs vsqꝫ ad fineꝫ mūdi sunt ꝑmanē
tia officia ꝑlatōis ꝛ sbiectōis. Hāc m. ponēs
dic̄ ꝙ int̃ āgelos tā bonos q̄ꝫ malos vꝫ ī die

iudicij est ordo platōnis. qꝛ q̄ maioris sunt
scīe inter eos: maiorem habent platiōem. ꝛ
a tali platōne q̄ſ denoīantur. vt q̄ preest
oī puīcie dicitur pnceps puīcie. q̄ vo p̄
est vni hoī dicitur angelus hoīs illius. q̄ vo
vni vitio. vtpote qꝛ ð illo maxime tēptare p̄
mittitur ab illo denoīatur. vt aliquos dicī
mus spūs superbie. alios vo spūs luxurie.
Postea querit. vtrū aliqui demones sint iā
in inferno: scd̄m Illud Apoca. Cum cōsum
mati fuerint mille āni soluet sathanas ð car
cere suo ꝛ exiet ꝛ seducet gētes. vnde dic̄ ali
quos fuisse opīatos ꝙ lucifer tēptauit ꝛ vi
cit pmos parētes. Sed postq̄ xp̄m in deser
to ꝛ in passione tēptās extitit victus ꝛ ī in
fernū relegatus fuit. Tp̄e vo antixp̄i iterū
exiturus. Alij autē dicunt ꝙ statim cū pec
cauit ppter peccati sui magnitudinem in in
fernū detrusus fuit. ꝛ tp̄e antixp̄i ðꝛ soluen
dus. quia tunc dabit̄ ei ptās tēptādi quam
mō non habꝫ. Tertia ppō est hec. Demo
nes amittūt tēptādi facultatem in his vitijs
in q̄bus a sanctis hoībus pudice vīcētibus
semel fuerit pfecte supati. Hanc ppōem ma
gister ponēs dicit eam fore intelligendā de
eodē vitio. t̄n simplr saltem scd̄m opīonem
aliquoꝝ. vt videlicet diabolus victus ab eo
quē tēptabat de luxuria: nūq̄ postea suū vi
ctorem de luxuria tēptabit. Et tātū de snīa
huius dist. in spāli.

Dist. vij.

Upradictum ē

Ista est disti. vij. huius secūdi li.
In qua mḡr postq̄ egit de perti
nentibus ad casum angelorum localem: a
git de ptinentibus ad eoꝝ casum spūalē.
Et tria facit. Nam pmo ostēdit qualiter libe
rū arbitriū etiā post lapsum obtinuerūt. Se
cūdo qualiter intellectus viuacitatē p⁹ casū
non amiserunt. Tertio qualiter oīa que pos
sent ideo quia deus non pmisit implere nō
potuerūt. Primū facit a principio disti. vsq̄
ibi (Et lꝫ mali angeli) Secundum vsq̄ ibi
(Illud q̄ sciendū est) Tertiū vsq̄ ad finē
distin. Et t̄n in generali. In spāli sen. m. st.
in tri. p. quaꝝ p̄. ē hec. ꝙ lꝫ āgeli boni ī grā
cōfirmati n̄ pn̄t peccare. ꝛ mali ī malicia ob
stinati non pn̄t bn̄ facere. Hoc t̄n mīme au
fert aliciu arbitrij libertatē. Hāc mḡr insinu
ans dicit ꝙ nec mali angeli post peccatum
pn̄t bn̄ facere. nec boni post eoꝝ cōfirmatōes
pn̄t peccare. Contra qð dictū obijciēs dicit.
ꝙ si boni angeli nō pn̄t peccare. ḡ nō habēt
arbitrij libertatē. Tenet cōn̄a p dictū h. Hie
ronymi di. ꝙ omis creatura hn̄s liberū arbi
triū ē vertibilis in bonū ꝛ malū. Cui obiecti
oni rn̄det ꝛ dicit ꝙ q̄uis boni angeli pecca
re non pn̄t. nō t̄n ppterea sunt minus liberi
qꝛ nō coacte sed libere ꝛ spōtanee immuta
biliter bonū eligūt. ꝛ hoc ex grā: nō a nat̄a.
p qð soluit dictū he. Hiero. dicētis ip̄m loq̄
de libero arbitrio grā nō cōfirmato. sed p̄ise
in sua natura cōsiderato. Et oppositū arguit̄
ꝛ soluitur de demonibus. Secūda ppō
ē hec. Quāuis angeli mali in q̄bus ē natura
lis cognitōis pspicacitas aliqua faciūt mi
rabilia. p hoc nō pbat̄ eis inesse creādi facl
tas. Hanc mḡr pbans dicit demones habē
triplicē sciam. s. vnā ex subtilitate nat̄e. aliā
ex tp̄e ꝛ diuturnitate. tertiā ex bonoꝝ ange
loꝝ relatōe. Et hoc pbat autoritate Isidori
ꝛ he. Augusti. Et subdit. ꝙ demonū sciētia
ꝛ arte fiūt artes magice. deo t̄n talia pmittē
volēte ad fallendū fallaces. ꝛ monendū fi
deles. seu ad exercitandū iustos et probos.
In q̄bus q̄dem artibus magicis mā rerum
visibiliū non seruit demonib⁹ ad nutū. sꝫ so
lū intātū quātū de⁹ pmittit. Et infert. ꝙ q̄
uis demōes q̄ſ aliq noua ꝛ mirabilia do
pmittēte opant̄ seu faciūt. nō t̄n ppt̄ hoc di
cēdi sunt creatores. qꝛ illa noua q̄ pducunt
nihil nisi ex reꝝ ꝟtutib⁹ a deo eis indit]. q̄si ex q̄
busdā semib⁹ educūt. eo ꝙ ad taliū pductōꝫ
nisi instralit̄ quodāmō se hn̄t sic agricole ad
pductōꝫ fructuū. ꝛ p̄dicatores ad illūinatōꝫ
mētiū. Tertia p. ē hec. Demōes mlta ma
iora mala ꝛ plura possent facē q̄ faciūt: nisi
deus ꝛ angeli boni eos facere talia phibe
rent. Hāc m̄ pbat p hoc ꝙ magi pharaonis
ita bn̄ potuisset misterio demonū fecisse ci
nifes sic̄ fecerīt ranas si ðs talia opari n̄ phi
buissꝫ. Et t̄n ð snīa h̄ dic̄ ī spāli. Di. viij.

Ulet etiā ī que:

Ista ē di. viij. h⁹ scd̄i li. In q̄ ma
postq̄ egit ð āgel̄ quo ad eoꝝ ca
sū localē ꝛ spūalē. agit ð eis quo ad corpoꝝ
assūptōꝫ. Et tria circa hoc fac̄. Nā pmo inq̄
rit an āgeli hēant corpa sibi vnita. Scd̄o ost
dit qualr eis hn̄tibus fiat angeli apparitio.
Tertio ostendit qualiter opant̄ circa aīas ꝛ
corpora nostra. Primū facit a pncipio distin
ctōis vsq̄ ibi (Nec dubitādū est) Secundū
vsq̄ ibi (Illud etiā cōsideratōne) Tertium
vero vsq̄ ad finē distinctōnis. Et t̄n in ge
nerali. In speciali sentētia mḡri stat in trib⁹
ppositōnibus. quarū prima est hec. Angeli
nō sunt corporales q̄uis corpa sibi assumūt
aerea p explendo circa nos aliquo ope miste
riali. Hanc ppositōem mḡr pbans querit.
Utrū angeli sibi habeant corpora naturaliter
vnita. Et respōdit ꝙ quidā opinati sunt eos
habere corpora aerea que ī demonib⁹ an̄ pec
catum fuerunt subtiliora et puriora et im
passibilia. post peccatum aūt facta grossiora
etiam ab igne corporali passibilia. et hoc cō
firmant autoritate beati Augu. Alij vero di
cunt eos naturaliter fore incorporeos. ꝛ be
atū Augustinū allegatū in cōtrariū asserūt
magis fuisse locutū inquisitiue q̄ determina
tiue. Et subdit ꝙ licet angeli sint incorporei.
assumunt tamen quandoq̄ corpa. quando
q̄ visibiliter aliq̄d operant̄ circa nos. ꝛ post
operis completoēm illa deponunt. Unde in
talibus corporibus hominibus plures ap
paruerunt ꝛ locuti sunt. Aliquando in per
sona patris. Aliquando in persona filij. Ali
quando in persona spiritussancti. Secun
da ppositio est hec. Quod deus aliquādo in
formis corpalibus apparuit. Hanc pbat ma
gister autoritate beati Augu. Unde mouet
questionem circa hec. s. Utrū deus corpora
liter apparēs de nouo semp creauit illud cor
pus in quo apparuit. et Utrū angeli corpa
liter apparentes. dato ꝙ sint corporei tantū
in suis corporibus appareant vel alia corpo
ra assumant magis grossa ex visibiliū rerum
materia. ꝛ an illam ad placitum in quālibet
transumant dispositōem. Istam magister re
linquit insolutam. Et postea dicit ꝙ diuina
essentia nunq̄ potuit nec potest videri vt est.
quia omne visibile mutabile est. cum ergo es
sentia dei sit imutabilis. quid aliud superest
q̄ ꝙ sit etiā inuisibilis. Tertia ppositō est
hec. Spiritus maligni per quēdam effectū
possunt quandoq̄ illabi hominibus. nō ta
men illapsu essentiali. Hanc magister pbans
querit. Utrum demones siue sint corporei
siue incorporei intrent substantionaliter cor
pora hominū vel solum dominant̄ in mali
cie effectum. Et respondens dicit ꝙ solus de
us menti humane illabitur et ꝙ diabolus in
gredi dicitur corpora. hoc est solum per effe
ctum malicie quod probat autoritatib⁹ Gre
gorij et Bede que patent in textu. Et tantū
in speciali. Distin. ix.

Ost p̄dicta sup.

p

Ista est distinctio. ix. huius secun
di libri. In qua mḡr postq̄ egit
de cōmunium angelorū creatione ꝛ bonorū
a malis distinctōne. Incipit tractare specia
liter de bonoꝝ dignitate et compatione. Et
tria circa hoc facit. Naꝫ primo agit de nume
ro ordinū ꝛ nomiatōne. Secundo tractat de
eorum distinctōne. Tertio tractat de eoꝝ ex
hominibus reparatōne. Primū facit a pnci
pio distinctōis vsq̄ ibi (Jam nunc inquire
re restat) Secundum abinde vsq̄ ibi (No
tandum etiam ꝙ dicimus) Tertiū vero vs
q̄ ad finem distinctōnis. In spāli sententia
magistri stat in tribus ppositōnibus. quarū
prima est hec. Nouē sunt chori seu ordies an
geloꝝ in tribus hierarchijs. scd̄m dona no
minatim distinctoꝝ. Hanc magister insinu
ans dicit nouē celi ordines āgelorū tribus ter
narijs quos hierarchias vocam⁹ distinctos
ita ꝙ quilibꝫ ternarius seu hierarchia tres cō
tineat ordines. quorū ordinū tres sunt supio
res. scꝫ seraphim. cherubin ꝛ throni. tres sunt
medij. scꝫ domiatōes. pncipatus ꝛ ptātes.
tres aūt sunt inferiores vt pote. virtutes. ar
changeli. et angeli. Postea declarat quid sit
ordo. Et dicit ꝙ ordo sit similitudo spirituū
celestiū qui iter se in aliquo gratie munere] as
similant. sicut qui in donoꝝ naturaliū] ptici
patione cōueniūt. sicut exemplū gratie sera
phim cōueniūt in caritatis ardore. cherubī in
sciētie plenitudine. ꝛ sic om̄s q̄ sunt eiusdem
ordinis cōueniūt in illo qð illi ordini est pro
priū. Quod aūt cuiq̄ ordini sit ppriū ostēdit
autor in littera. Et subdit ꝙ angelis cōueni
unt noīa non ppter eos sed ppter nos. vt scꝫ
p hmōi noīa nobis innotescāt. Unde singu
li ordies noīant̄ a donis graꝝ in q̄b⁹ supiores
īferiores p̄cellūt qð sic itelligēdū est. nō ꝙ or
dinē grē a quo supior denoīatur inferior nō
hēat. sꝫ ꝙ tā excellēter ip̄am non hēat. vn̄ su
piorē ordinē seraphī a dono caritatis qð est
supmū inter dona noīam⁹ nō iō qꝛ ille ordo
sol⁹ illð donū hēat. sꝫ qꝛ ceteris excellētius il
lud hꝫ ꝛ ip̄m donū caritatis inter dona grē
pmū locū tenet. ordinē aūt sequētiū. s. cheru

bin a plenitudine sciētie dicim⁹. qꝛ donum
sciētie donū caritatis imediate sequit̄ in ordi
ne donoꝝ. Contra istam sententiā mḡr obijci
ens dicit et ip̄a sequi⁾ Cherubin esse maioris
sciē q̄ꝫ seraphin. eo ꝙ cherubin a dono scien-
tie noiatur. Et respondit ꝙ nō. sequitur. Nā
seraphin nō nomiatur a scientia nō obstan-
te ꝙ sit pfectioris sciētie. q̄ꝫ cherubī. eo ꝙ di
gniori seu pfectiori dono pollet. q̄ꝫ sit scietia
scꝫ dono caritatis. ⁊ ergo dn̄ari debet ab ip̄o
dono: scꝫ caritatis. ⁊ sic de alijs angelis. Nā
q̄libet ordo debet denoiari ab illo dono. qd̄
in eo pre alijs donis fulget. Secunda p-
positio est hec. Angeli ab initio sue creatio
nis nō erant vt nunc sunt in noueꝫ ordiēs di
stincti seu ordinati. qui ordines ordinantur
scd̄m dona gratuita. Licet tamē habuerunt
tunc donorū naturalium vt nunc inequalita
tem. Hanc magister pbans querit. Utrum
ordines angelorū ab initio creatōnis eorum
fuerant distincti. Et arguit̄ p̄mo ꝙ sic. p hoc
ꝙ āgelus p̄mus q̄ cecidit dicitur supior fuis-
se. ⁊ per hoc ꝙ apostol⁹ dicit aliquos de po
testatibus ⁊ p̄ncipatibus demones effectos
esse. In oppositū vero arguit̄. per hoc ꝙ or-
dines denominant̄ a donis gratuitis q̄ nec
boni nec mali in p̄ncipio creatōis habuerūt.
Et respondens dicit ꝙ nō habuerunt ab ini
tio sue creatōnis eoꝝ distinctōem ordinum.
sed habuerunt bene diuersitates donoꝝ na-
turaliū. scd̄m que boni stantes diuersa do-
na gratie receperunt ⁊ ordinati fuerūt. Et de
mones dicunt̄ cecidisse. nō ideo qꝛ ipsi quā-
doqꝫ ordinati fuerūt. sed si stetissent scd̄m eo
rum naturalia dona. p dona gratie ad illos
ordiēs ptinentia pcepissent. ⁊ sic in illos or
dines locati fuissent. Deinde querit̄. Utruꝫ
oīs angeli eiusdē ordinis sint equales. Et
licꝫ quidā hoc posuerūt. tn̄ magister dicit. ꝙ
nō. Sed sicut in ordine apostoloꝝ aut mar-
tirū quidā alijs sunt digniores. ita consimi
liter in ordine angeloꝝ. Tertia ppositō est
hec. Ad singulares ordines angeloꝝ hoiēs
saluandi assumunt̄ scd̄m numeꝝ beatoꝝ an
gel ꝝ. Hanc magister pbans querit. cuꝫ nō
sint nisi noue ordines angeloruꝫ quare tunc
scriptura dicit decimū ordinē per hoiēs sal
uandos restaurari. Et respondit ꝙ non ideo
dicitur ꝙ decimus ordo sit vel quādoqꝫ fue
rit. sed ꝙ tot hoies saluētur. quot sunt ange-
li in vno ordine. et ideo dicunt decimū ordi-
neꝫ restaurari. Et subdit ꝙ opinio beati gre-
gorij est. ꝙ tot hoies saluent̄ quot angeli p-
stiterunt. Opinio autē beati Augusti. est ꝙ
tot saluent̄ quot ceciderunt. que autē verior
sit non determinat̄. Et tn̄ in spāli. Di. x.

Hec etiā inuesti.

b Ista est distinctō. x. huius secun-
di libri. In qua magister postq̄ꝫ
egit de comparatōe angelorū ad se inuicem.
tractat de compatione eorū ad deū, et tria fa
cit. Nam primo facit de quibus ordinibus
sunt angeli qui mittunt̄. Secūdo quō diuer
sa nomina ex pprietatibus sortiunt̄. Tertio
qualiter missi a diuina contemplatōne nō ex
cludunt̄. Primū facit a p̄ncipio distinctōnis
vsqꝫ ibi (Hic oritur questio) Secundū abin
de vsqꝫ ibi (Qui auteꝫ omnes) Tertiū vero
abinde vsqꝫ ad finem distinctōnis. Et tn̄ in
in generali. In spāli sententia magistri stat
in tribus ppositōnibus. quaruꝫ p̄ma est hec
Angeli de singlis ordinibus ad extra ad no
strum misterium mittuntur. Hanc ppositio
nem magister probans querit primo. Utrū
omnes angeli de singulis ordinibus ad exte
riora nuncianda mittant̄. Et respōdēdo reci
tat opiniones circa hoc. quaruꝫ prima dicit.
ꝙ non oīs mittant̄. qꝛ supiores semp deo
assistunt. Et illa opinio ꝯfirmatur autorita-
te beati Dyonisij ⁊ Danielis quib⁹ dicitur.
ꝙ superiora illa agmina ab intimis nunq̄ꝫ
descendunt. Secūda opinio dicit. ꝙ omnes
mittant̄. qd̄ pbatur per hoc ꝙ seraphin legi
tur missus fuisse ad ysaiam. Cuꝫ ergo de se-
raphin fuit supremi ordinis mittantur vide-
tur etiam ꝙ de singulis ordinibus mittant̄.
Et confirmat̄ per hoc ꝙ filius dei qui est su-
pior oīi āgelo fuit missus. Secūdo p auto
ritatē apostoli qui dicit ꝙ oīs sunt admini
stratorij spūs missi in misteriū. Deinde obij-
cit cōtra opinionē istā. dicēs. si oīs mittun
tur quare tūc nō oēs dicunt̄ āgeli. i. nuncij sꝫ
vnus ordo. hoc nomē solū sortit̄. Et rn̄dens
ad hoc dicit. ꝙ illi qui sunt de inferiori ordi-
ne angeli pprie dicuntur. qꝛ ex pprio eoꝝ offi-
cio sepi⁹ mittunt̄. Nihilominus tn̄ ⁊ alij etiā
quandoqꝫ mittunt̄. ⁊ tunc angeloꝝ nomen
suscipiūt scd̄m illud. ps. Qui facit āgelos su
os spūs. qꝛ q̄ naturaliter spūs sunt q̄nqꝫ an-
geli. i. nuncij fiūt. Et subdit incidētalr ad h⁹
secūde opinionis cōfirmatōeꝫ. ꝙ ista nomīa

Michael Gabriel Raphael sunt ppria no-
mia quorūdā spūum a supiori ordine misso
rū. quāuis tn̄ alij dicāt ꝙ sint noia officiorū.
Unde quia Raphael interptatur medicina
dei quilibet angelus qui ad medicandū mit
tunt̄ Raphael dici pōt. Et similiter dicendū
est de alijs. et hoc cōfirmat p simile in demo
nibus quibus quedaꝫ noia sunt cōmunia si-
cut diabolus. sathan. ⁊ belial. ⁊ similia quo
rū interptatōem ponit in littera. Hec tamen
nomia q̄nqꝫ singularibus demonibus ascri
bunt̄ specialiter. Postea soluit autoritatē be
ati Dyonisij. qua p̄ma opinio pbabat̄. ⁊ di
cit ꝙ supremi angeli dicunt̄ assistere. quāuis
raro mittant̄. tn̄ q̄nqꝫ mittunt̄. a dei p̄sentia
nō recedunt sed eius cōtemplatōni eque be-
ne assistunt. qd̄ etiam illi faciunt qui quoti-
die seu frequēter mittunt̄. Ex predictis simt̄
sumptis infero. p̄mo ꝙ angeli missi diuersa
noia scd̄m varias officioꝝ pprietates sortiū-
tur. que est propositio secūda. Infero secun-
do. ꝙ angeli missi tpe missionis ab intimis
diuine cōtemplatōis non excludunt̄. Que est
ppositio tertia. Postea magister ponit tertiā
opinionē que dicit ꝙ supiores angeli nunq̄ꝫ
mittant̄. i. tres supmi chori semp assistant. sꝫ
ꝙ infimi tres chori semp mittant̄. medij aūt
chori dicuntur assistere ⁊ mitti. inquantum
mitti accipitur put medij nunciant inferiori
bus. id est illuminant inferiores. Et qꝛ vt sic
superiores medijs nūciant ⁊ medij infimis.
ideo superiores dicunt̄ mitti. ⁊ ad illum sen
sum locutus est apostolus dicens omēs mis
sos ad ministrationē. Ad autoritatē ysaie re
spondendo dicit. ꝙ angelus ad ysaiam mis-
sus non fuit pprie de ordine seraphin. sed sic
denomiatur ab effectu ad quē venerat. qꝛ ve
nerat ad inflammandū cor incendio amoris
dei. Et tantum in speciali. Distin. xi.

Illud q̄ꝫ scien.

i Ista est distin. xi. huius secundi
libri. In qua mḡr postq̄ꝫ egit de
comparatōne angelorum ad deum. tractat
de comparatōne angelorum ad hoīes. Et
tria facit. Nam p̄mo inquirit. an hoīes an
gelorū custodiā habeant. Secundo an vn⁹
angelus plures hoīes custodiat. Tertio
an boni angeli etiā meritoꝛie pficiant. Pri-
mū facit a p̄ncipio distinctōis vsqꝫ ibi (So-
let etiā queri) Scd̄m abinde vsqꝫ ibi (Pre-
terea illud) Tertiū vero vsqꝫ ad finē distin-
ctōis. Et tn̄ in generali. In speciali senten-
tia magistri stat in tribus ppositōibus qua-
rum prima est hec. Quilibet homo ab initio
sue natiuitatis habet angelū malū ad suum
exercitium deputatuꝫ. ⁊ bonum ad sui custo
diam. Hanc ppositōem magister pbat au-
toritatib⁹ beati Hieronimi ⁊ Gregorij. Et
subdit. licet omnes boni angeli bonum no-
strum velint et salutem. Ille tamen qui ho-
mini specialiter deputatus est. specialiter ad
bonum pre alijs exhortat̄. Similiter licꝫ om
nes mali angeli hominē ad malum exercent
et incitent magis tamen suus exercitator ad
mala ipsum instigat. Secunda ppositio ē
hec. Stat vnū angelū pluribus hoībus preesse
se simul. vel successiue. Hanc magister pbans
querit Utrū q̄libet homo habet suū ppriuꝫ
angeluꝫ custodē. Aut vnus angelus plures
custodiat. Et respōdens dicit ꝙ sicut vni ho
mini cōmittitur custodia multorū. sicut epi
scopis. abbatibus ⁊ prioribus. ita plurū ho
minū custodia vel exercitium cōmittitur vni
bonorū vel malorū angelorum quā magister
suadet sic. qꝛ cum tot sunt electi quot angeli
boni sunt. et angeli boni sunt plures q̄ꝫ mali
et plures sunt hoīes mali q̄ꝫ boni. non est
ambiguuꝫ plures esse homines bonos q̄ꝫ an
geli mali sint. et plures esse homines malos
q̄ꝫ sint mali āgeli vel boni āgeli. ptꝫ ergo quē
libet malū hoiem nō posse singulariter habe
re vnū bonū angelū. ⁊ p consequens singuli
hoies tam boni q̄ꝫ mali nō habēt singulares
angelos bonos ad eoꝝ custodiaꝫ vel malos
ad exercitiū spālīter deputatos. sed vnus bo
nus āgelus custodit plures. ⁊ vn⁹ mal⁹ exer-
citat plres. qd̄ oportꝫ ad min⁹ ē verum scd̄m
successionē tpis. in quo hoies hoib⁹ succedūt
q̄uis cū hoc stet ꝙ singli hoies actualr exn̄
tes singlares hēant āgelos p suo exercatio
vl custodia. Tertia ppō ē hec. Qꝫ āgeli bo
ni in sua beatitudine meritoꝛie pficiunt vsqꝫ
ad mūdi ꝯfirmatōeꝫ. Hāc pbās q̄rit. Utruꝫ
boni āgeli in merito vl̄ p̄mio pficiāt. Et rn̄-
dēs ppoit p̄mo opinionē quorūdā dicētiū
ꝙ nō solū pficiāt i merito sꝫ etiā i p̄mio. s. in
cognitōe ⁊ dilectōe dei. ita ꝙ magis ⁊ ma-
gis ipꝫ ꝯgnoscūt ⁊ diligūt ꝙ aūt i cognitōe
pficiūt pbat p hoc ꝙ nō plene cognouerūt
misterium incarnatōis xp̄i āte passionē vt post
⁊ aploꝝ p̄dicatōem. Qd̄ videt̄ be. Hiero. sen
sisse. Licet beat⁹ Augu. videt̄ contrariuꝫ dicē
Quoꝝ doctoꝝ in. ꝯuersiaꝫ discutiēs dic. ꝙ ā-

geli maiores sciuerūt incarnatōem xpi. etiā3
anteꝙ fieret. licet tū non pfecte. Et minores
nō cognouerunt eam nisi postꝙ facta est. Ex
quo cōcludit. ꝙ tam maiores ꝙ minores in
cognitōne pfecerunt et pficient in diem iudi
cij. Postea subdit opinionē aliquorū qui di/
cunt. ꝙ in cognitōne et dilectōne dei nō pfi
ciant. sed solū in quarundā rex exteriorū co/
gnitione. sicut est incarnatio xpi et similia.
Primā autē opinionē magister approbans
soluit autoritates quasdam Jsidori et beati
Gregorij. qui videntr dicere angelos in scīa
post eox confirmationē non pfecisse. affirmā
tes eos omīa scire. ⁊ dicit ꝙ licet sciant om/
nia non tamen perfecte. vel dicunt scire om/
nia ad eorum beatitudinē pertinentia. Et tā
tum in speciali. Distinc. xij.

Ec de angelice

Jsta est distinctio. xij. huius secū/
di libri. Jn qua magister postꝙ
tractauit de natura pure spūali sc3 angelis.
Jncipit agere de natura pure corporali. sc3
de pductōne mundi sensibilis. Et tria circa
hoc facit. Nam pmo ostendit. qualiter deus
mundum sensibile3 pmo creauit. Secundo
vbi ipsum pducens collocauit. Tertio quali
ter ipsum distinguens ordinauit. Primū fa/
cit a pncipio distinctōis vsq3 ibi (De qua p
usꝙ tractemus) Secundū abinde vsq3 ibi.
(Nunc supest) Tertium vsq3 ad finē distin/
ctōnis. Et tantum in generali. Jn spāli sen/
tētia magistri stat in tribus ppositōnibus.
quarum prima est hec. Deus in pncipio ma
teriā quatuor elementorū informe3. id est in
distinctam creauit. Hanc ppositōem magi/
ster pbans ponit ꝙ diuina sapientia simul
cum angelica natura materiam in quatuor
elementis confusam et informem producit.
quā in sex diebus perfecte formauit ⁊ distin/
xit. Et subdit ꝙ aliqui sancti. sc3 beatus Au
gusti. ⁊ sui dixerūt oīa simul in materia ⁊ eti
am distincta scōm formas fuisse pducta. A/
lij vero dixerūt. s. be. Gre. ⁊ beda ꝙ pmo fu
it materia rudis atq3 informis creata. de q
postmodū p sex diex interualla res corpales
scōm pprias spēs sunt formate. quā opinio/
nē mgr approbat pter plurimox doctoru3
sententiā ⁊ sacre scripture autoritatē. Postea
dicit. ꝙ illa informis materia in pncipio Ge
nesi. vbi eius pductio legitr diuerso noīe est

vocata. Noīatur em̄ in pmo terra. vt ibi. Jn
principio creauit deus celum et terram. id est
illam informem materiam. ⁊ exprimitur no
mine terre. non quidem pter terrestre3 sub
stantiam. sed pter speciositatis carentiam.
Secundo exprimitur ibidem noīe abyssi. ibi
cum dicitur. et tenebre erant super faciē abys
si. ⁊ hoc pter defectum distinctōis quasi di/
stinctōne carebat. Etiam nominatr ibi aqua.
cum subditur. ⁊ spūs dñi ferebatr sup aquas
Nam sicut aqua hab3 multā fluxibilitatē. sic
materia illa habet fluxibilitate3 ⁊ diuersam
potentialitatē ad diuersas formas recipien/
das. Huiusmodi aūt diuersis noīb⁹ fuit ma
teria appellata ne crederetr vnius forme rece
ptiua. si vno noīe fuisset vocata. vsitatis eti/
am noībus est vocata pter ruditatē populi
cui moyses scripsit et contulit manuductōe3
Et subdit ꝙ etiā in Genesi dicitr sup faciem
abyssi id est illius nature erant tenebre con/
fuse. i. lucis absentia q tenebre nulle res sunt
sed tantu3 lucis absentia seu priuatio. Con/
tra qd videtr esse illud Danielis. Benedicite
lux ⁊ tenebre. vbi tenebre inter res reales no/
minantur. Ad quod respōdit. ꝙ tenebre qn
q3 dicunt lucis absentia3. et sic nihil sunt. qn
q3 aerem obscurum. ⁊ sic sunt aliqua creatu/
ra. Scda ppositō est hec. Deus cōfusam
materiā elementox in eode3 loco vbi nūc est
creanda. collocauit. Hanc ppositōem mgr p
bans dicit adhuc duo de illa materia esse di/
stinguenda. Quox pmu3 est. quō illa mate/
ria dicta sit informis. cū tū omni forma non
caruit. Ad quod respondit ꝙ dicitur infor/
mis non propter carentiam omnis forme. s3
quia formam confusam hēbat. ⁊ non distin/
ctam vel quia formata non fuit sicut postea
formabatur. Secundū est vbi fuerit illa ma/
teria creata ⁊ qntum spaciū occupauit. Et re/
spondit ꝙ creabatur in illo loco vbi nunc est
mundus ⁊ occupabat spacium cuiuslibet ele
menti. ⁊ extendebatur etiam scōm aliquos
vltra locum firmamenti scōm quos materia
illa in parte inferiori spissior et grossior. Jn
parte vero superiori rarior et subtilior. Un/
de de parte illa rariori aquas que sunt supra
firmamentum dicunt esse factas. Tertia p
positio est hec. Deus qui in principio confu/
sam materiā creauit quam in sex dieb⁹ pfe
cte mūdu3 cōplendo distinxit ⁊ formauit die
septio ab ei⁹ ppagatōe cessauit. Hanc enim

ppositionē magister pbans dicit. ꝙ pfecta
rerū pductio et formatio sit expedita in die/
rū senario. ita ꝙ nihil postmodū est pductū.
qd in pmis creatis aliquo mō non cōtinetur
et illa de causa dicitr deus septimo die quie/
uisse. eo ꝙ cessauit nouas creaturas pduce/
re. Sed contra hoc obijcit p dictū domini nos/
tri ihū xpi. q ait patrē suū et se vsq3 mō opa
ri. ergo vt videtr deus nō quieuit ab omī ope
re die septimo. Et hoc cōfirmatr tali rōne. Si
deus die septimo quieuisset ab omni opere.
tunc nō pduceretr āplius de nouo aliqd in re
rum natura. sed hoc est falsum. ergo nō quie/
uit die septimo. Et ꝙ hoc sit veru3 patet. Nā
qr mixta sunt generabilia. nondū tū genita.
sed solū in potētia que est ad maximū deter/
minata. ideo in futuro sunt aliqua ad esse spe
cificū in potentia que postea actualiter erūt.
ideo nō sunt omīa. vij. die diuina virtute cre
atiua pducta. Ad qd respondens dicit deu3
quadrupliciter opari ad rex pductōe3. Uno
modo eternaliter oīa in verbo disponendo.
Secūdo tpaliter materiam informem pdu/
cendo. Tertio modo materiā sex diebus cō/
fusam scōm spēs distinguēdo. Quarto ex se
minib⁹ rebus inditis creata ne pereāt refor/
mado. Et licet deus scd3 tres pmos modos
opandi die septimo qeuerat. Quo ad quar/
tum modū tamē semp opatur. Et de illo in/
telligi habet dictū xpi superius allegatū. Et
tātū in speciali. Distin. xiij.

Rima aūt disti.

P Jsta est distin. xiij. hui⁹ secundi li.
Jn qua mgr postꝙ egit de opere
creationis. qd factū est ante oēm die3. Agit
de ope distinctōis qd factū est in pmo die. s.
de lucis pductione. Et tria facit. Nā pmo a/
git de lucis actuali pductōne. Scdo de pro
ducētis locutōne. Tertio de cuiusdā pposi/
tōnis expositōne. Primū facit a pncipio di/
stinctōis vsq3 ibi (Preterea inuestigandū).
Scōm abinde vsq3 ibi (Hic queri solet) Ter
tiū vsq3 ad finem distinctōis. Jn spāli sentē/
tia mgri stat in tribus ppositōnibus quaru3
pma est hec. Deus pma die fecit lucē distin/
guēdo tpus in diē et noctē. Hāc mgr pbans
pponit. ꝙ primū a quo omniū rex pncipiu3
incepit fuit lux. et hoc cōgrue qr lux cetera ha
bet manifestare. Circa qd vlteri⁹ mouet tres
questiones quarum prima est hec. Utrum
lux illa prima die distincta vel producta fue

rit corporalis vel spiritualis. Et respōdet. ꝙ
vtroq3 modo accipi potest. Si autem accipi
atur pro luce spirituali. tunc significat forma
tionem angelice nature per gratiam gratum
facientem. que vt supra dictum est quodam
modo sub nomine celi fuit producta. Si au
tem pro luce corporali accipiatur. tunc sup/
ponit pro aliqua nubecula lucida de preiacē
ti materia formata et producta. Tunc secun
da questio est. Ubi facta fuerit lux illa. Et re
spondet ꝙ ibi vbi sol iam mouetur. imo lux
illa vicem solis in tribus primis diebus te/
nens motu suo diem et noctem faciebat. nec
ab aquis impediebatur ne luceret. propter
raritatem aquarum tunc. vnde et nunc quā/
do per olei immissionē aqua rarificatur quo
dammodo illustratur quare naute in profun
do maris se imergentes mittūt ex ore suo ole
um ad centrum seu profundum maris. et sic
aque clariores fiunt. Et subdit ibidem. ꝙ di
es potest accipi diuersimode. sc3. vel pro ipa
luce. que in illo triduo tenebras illuminabat
vel pro ipsa illuminatione aeris. vel pro spa
cio. xxiiij. horarū. Tertia questio est. Qua
re sol factus est quarto die si lux illa pma die
producta sufficiebat ad dies faciendum. Et
respondit ꝙ lux illa tantum superiores par/
tes illuminabat et tamen non ita clare sicut
nunc sol. ideo congruit solem fieri ad lucis
clarioris diffusione. Et subdit ꝙ corpus so/
lar eformatum est de illa luce vel inseparabi/
liter habet eam sibi coniunctam. Secun/
da propositio est hec. Deus nō temporali vo
cis sono. sed verbo. sic ab eterno dixit omnia
efficiendo. Hāc magister pbans querit. qua
liter deus dixit. fiat lux. sc3 an hoc tempora/
li sono protulerit. vel an aliquo alio modo.
Et respondens dicit scōm Augu. ꝙ non tē/
poraliter. quia dato ꝙ sic. tunc deus fuisset
locutus mutabiliter. nec etia3 sono vocis tē
poraliter. cum deus careat instrumentis na
turalibus quibus talis sonus habeat causa/
ri. Sed in verbo sono sibi coeterno dixit fiat
lux. i. verbū genuit intpaliter in quo erat di/
spositū ab eterno vt fieret lux in tpe ⁊ ia3 in
eo factū est. Tertia ppositō est hec. Quā/
uis scōm scripturā de⁹ opat⁹ sit p filiū. nō ta
men vt p ministrū. sed p illū quē genuit sibi
coequalē oim opificē. Hanc ppositōem mgr
pbans qrit. quō patr dicitr opari p filiū vel in
filio sicut p ministrū. et qr hoc est erroneum.
Jdeo dat duplicem intellectū catholicu3 hu

ius ꝓpositōis. Primus est ꝙ quando pater
dicitur operari per filium seu etiam per spiri-
tum sanctum significatur inseparabilis ope-
ratio personarum cum autoritate. et ex inde
ꝓuenit ꝙ pater dicit̃ opari per filium. sed nō
econtra qꝛ filius nō habet respectu patris au
toritatē ꝑncipij. sicut pater respectu filij. Se
cūdus est. ꝙ pater dicit̃ operari p filiū. quia
filium genuit opificē. Et tm̄ in spāli. Di. xiij

Iuit quoqz de⁹

d Ista est distinctō. xiij. huius secū
di libri. In qua mgr̄ postq̄ egit d̾
opere prime diei. scz de ꝓductōne lucis. inci-
pit agere de operibus subsequentiū dierum.
scz de ꝓductōne corporis firmamenti et ele-
mentorū. Et tria facit. Naz primo agit de fir
mamenti ꝓductōne. Secundo de aquaꝝ su-
percelestiuz congregatione. Tertio de solis
⁊ lune ⁊ aliarū stellarū collocatione. Primuz
facit a ꝑncipio distinctōis vsqz ibi (Sequit̃
dixit deus) Secūdū abinde vsqz ibi (Sequi
tur dixit deus fiant) Tertiū vero vsqz ad fi-
nem distin. Et tm̄ in generali. In spāli autē
sentētia mgr̄i stat in tribus ꝓpositōnibus.
quarum prima est hec. Deus secundo die fe
cit firmamentū. i. celum sidereū in medio sup
celestium ⁊ subcelestium aquarū. Hanc em̄
ꝓpositōem magister ꝓbans dicit. ꝙ deus se
cundo die fecit firmamētuz. qđ scđm Bedaz
celū sidereū dicit̃ habens aquas supra se ⁊ in
fra se. qđ non est mirum diuina virtut eē fa-
ctum cum videm⁹ aquas vaporabilit̃ eleua-
ri in altū. Unde et sup firmamentum glaciei
soliditate aq̄ suspendunt̃ ne labant̃. Postea
querit tres questiones. quarum prima et vl-
tima omissis. secūdam ponit scz. Utrū celuz
stet vel moueatur. Q nō mouet̃ arguit̃ sic.
quia si sic tunc non esset firmamentū. Si au
tē semp stat tunc nō moueēt sidera fixa in eo
qđ est falsum. Ad qđ rn̄dēs neutram partē
determinate ponit. sed soluit argumēto dicēs
ꝙ si moueret̃ adhuc posset dici firmamētum
ꝓpter sui firmitatē in substātia. ⁊ non ꝓpter
stabilitatē in situ. Si aūt stat. possibile est si
dera moueri in eo ipso stante. Secunda ꝓ
positō est hec. Deus tertia die per aquarum
supercelestium adunationē serenauit aerem ⁊
fundauit terram ad productōem arborum ⁊
herbarū. Hanc enim propositio. ma. proban
do dicit ꝙ opus tertie diei sit congregatio a-
quarum in vnum locum que sub celo sunt.
Ex qua congregatōe terra et aer clariora ap
paruerunt. Unde et in eodem die herbe viro
rem et ligna fructum fecerunt. Si autez que
ratur. vbi sunt congregate aque que totuz te
xerunt spacium vsqz ad celuz. Dicit ꝙ illa cō
gregatio fieri potuit. vel quia aque concaui-
tates terre subintrauerunt. Uel qꝛ aque que
prius erant rariores terrā per modum nebu-
le tangentes inspissate fuerunt. et dicunt̃ cō-
gregate in vnum locum. non obstante ꝙ sūt
in multis locis. et hoc propter continuitatez
earum adinuicem. qꝛ omnia flumina et oīa
maria in mari magno ad minus occultis mea
tibus iunguntur. Tertia ꝓpositio est hec
Deus quarto die sole ⁊ luna ⁊ stellis orna-
uit firmamentū. vt essent in signa horaruz ⁊
temporū. Hanc em̄ ꝓpositōem magister ꝓ-
bans assumit ꝙ in tribus diebus disposita
est vniuersalis mundi machina. et partibus
suis distributa. Quare etiam ꝑmo die factuz
est lux que vniuersa illustrat. Secundo vero
die firmamentū seu celum siderum. Tertō ve
ro die facta est distinctō supioris ꝑtis mun-
di. scz nature elementaris. Unde tres dies q̄
sequunt̃ spectant ad ornatum eoꝝ que in tri-
bus ꝑmis diebus sunt distincta. quia quar-
tus dies spectat ad ornatū celi. i. firmamen-
ti. Quītus ad ornamētū aeris ⁊ aque. Sex
tus ad ornamētū terre. Celum autez ante a-
lia quarto die ornat̃. eo ꝙ dignius est oībus
elementis. Imponūturqz sibi ad ornamen-
tuz sol ⁊ luna ⁊ sidera ad inferioris ꝑtis mū
di illuminatōez. ⁊ etiā ad aialiū seu hoim vti
litatem. ⁊ noctis ac diei decorē. Et subdit eti
am. ꝙ sunt facta in signa ⁊ in tempora. In
signa quidem eo ꝙ aeris qualitatem vel ae
ree qualitatis vicissitudinē sicut serenitatem
aut tempestatem significant. In tempora ve
ro. qꝛ partes temporis distinguunt. vicz ve-
ris. estatis. authumni. hyemis que sūt quat
tuor anni tempora. Uel eniz sunt in signa ⁊
tempora. i. in distinctōnē horaꝝ ⁊ tēporū. qꝛ
ante motū ipsorū ordo temporis nullis no-
tificabat̃ iudicijs. Et tātū in spāli. Di. xv.

Iuit etiaz deus

d Ista enim est distinctō. xv. huius
secundi libri. In qua quidem di-
stinctōne magister postq̄ egit de ornatu fir-
mamēti. Agit hic ꝯsequēter de ornatu aeris
et aque. Et tria facit. Nā ꝑmo agit de orna-
tu aeris. ⁊ similiter de ornatu aque. seu etiaz
de opere quinte diei. Secūdo em̄ agit de or
natu terre. seu etiam de opere sexte diei. Ter
tio de septime diei requie. Primū facit a ꝑn-
cipio distinctōis vsqz ibi (Sequit̃ dixit de⁹
educat) Scđm abinde vsqz ibi (Iaz de sep
time diei requie) Tertiū vsqz ad finem disti
ctōnis. Et tantuz in generali. In speciali au
tem sententia magistri stat in tribus ꝓposi-
tonibus. quarum prima est hec. Deus quin
to die volatilibus ⁊ natabilibus de aqua fa
cta aerem et aquam adornauit. Hanc magi-
ster insinuans dicit. ꝙ opus quinte diei est
ornatio duorū elementorū. scz aque ⁊ aeris
per volatilia ⁊ natalia. que de aqua tanq̄ ex
materia sui sunt creata. ex quib⁹ aues seu vo
latilia eleuauit deus in aerem. pisces aquis
ad ornatum relinquens. Secunda ꝓposi
tō est hec. Deus sexta die iumentis. reptilib⁹
⁊ bestijs terre de terra formatis terrā deco-
rauit. Hāc magister insinuās dicit. ꝙ opere
sexte diei ornata fuit terra iumentis. reptili-
bus ⁊ bestijs. ⁊ alijs consimilibus. Postea
mouit duas questiones. quarum prima est
An nociua animalia aut venenosa etiaz tūc
a deo facta fuerunt. Et respondens dicit ꝙ
ꝙ illa animalia creata fuerunt innocua. sz ho
mine peccante facta sunt nociua vt per ea vi
cia punirentur. et vt virtus ꝓbaretur. Se
cunda questio est hec. An minuta aialia que
ex putrefactōne nascuntur. etiam tunc pro-
ducta fuerunt. Et respondens dicit. ꝙ illa q̄
putrefactōne nascuntur. cum alijs anima-
libus ꝓducta non sunt nisi materialiter. Et
subdit. ꝙ nouissimus omnium animaliuz fu
it homo tanq̄ omnium dominator. Addēs
ꝙ circa rerum creatōem due solennes opini-
ones fuerunt. quaruz prima dicit per sex die
rum interualla omnia esse formata et per spi
ritum sanctum esse distincta. Alia dicit om-
nia simul esse condita et distincta. Tertia
propositio est hec. Deus septimo die dicitur
quieuisse et opus suum compleuisse qꝛ vlte-
rius nouam creaturam nō condidit que in se
materialiter in suo simili non fuerit. licet ta-
men res productas benedixit et sanctifica-
uit. Hanc probans querit. cur deus dicat̃ cō
summasse opus per requiē die septimo. cum
tamen cōpleuerit ipsum die sexto. Ad qđ re-
spondens dicit deum opus suum compleuis
se et sexto die et septimo. sexto quidem. quia
tunc omnia perfecit. Septimo autem qꝛ vl-
timū opus sanctificatōez. s. adhibuit. Uñ ⁊
septīa dies mistica quadā rōe sctificat⁹ cōsue
uit appellari. Et tm̄ in spāli. Distin. xvi.

Is excursis que

Ista est distinctio. xvi. huius secū
di libri. In qua magister postq̄ e-
git de creatura pure spirituali. scz angelis et
de creatura pure corporali. Incipit agere de
composita ex spūali ⁊ corpali scz de homine
Et circa hoc in hac distinctōne agit de ꝓdu-
ctōne hoīs in cōmuni. Et tria facit. Nam pri
mo ostēdit qualiter homo sit factus. Scđo
ad cuius imaginem sit ꝓductus. Tertio ꝙ
non sit imago que omnino adequatur dei fi
lio. Primū facit a ꝑncipio distinctōnis vsqz
ibi (Filius vero ꝓprie) Secundum abinde
vsqz ibi (Quo circa homo) Tertiū vero vsqz
ad finē distinctōnis. Et tantum in generali.
In spāli sniā magistri stat in tribus ꝓpositō
nibus. quarū prima est hec. Deus pat̃ cū di-
xit. Faciamus hoiem ad imaginē ⁊ similitu
dinē nostrā loquebat̃ filio et spūisācto. ⁊ nō
spiritibus quibuscūqz creatis. Hanc mgr̄ ꝓ
bans querit. qualis ⁊ quō factus sit hō. Et
respondens dicit. ꝙ per vbū dn̄i ad imaginē
et similitudinē dei sit ꝓductus scđm illđ Ge
ne. ꝑmo. Faciamus hoiem ad imaginē ⁊ si-
militudinē nostrā in quibus verbis ostendi
tur vnitas essentie ⁊ trinitas ꝑsonarū. ⁊ sūt
verba patris ad filium et spm̄sanctum. ⁊ nō
ad āgelos vt q̄dā dixerūt ꝙ dei ⁊ āgeloꝝ nō
est vna et eadem imago. sed bene similitudo
Scđa ꝓpositō est hec. Homo scđm aiam
factus est ad imaginē. nō simpliciter vni⁹ di-
uine persone sed totius trinitatis. Hanc ma
gister probans recitat duas opiniones circa
intellectum predictorum verborum Gene.
quaꝝ ꝑma dicit in illo textu Geñ. p imagi-
nē debere solū filiū itelligi. ⁊ nō hoiez. qꝛ hō
nō ē imago dei. sz ad imaginē dei fact⁹. sz qꝛ
huic opinioni ꝯriat̃ illud apl̄i. vbi dicit ꝙ vir
sit imago dei ⁊ glīa dei. quapropt̃ mgr̄ videt̃
eā reprobare. Alia opinio dic. ꝙ fili⁹ dei sit ꝓ
prie imago ⁊ ss. silitudo. ⁊ ꝙ hō sit fact⁹ ad
imaginē filij. ⁊ silitudiem ss. Hāc opinionē
m. nō approbat. eo ꝙ sctōrū autoritatib⁹ mini
me sit fulcata. Postea dic mgr̄ hoiem eē fcm
ad imaginē n̄ ꝯ cuiqz singlar ꝑsō eoinic. sz to

tius trinitatis. ꝛ hoc scdm naturalia. id est scdm aiam ad similitudinē dei factus est hō quātum ad supaddita aie cuiusmodi sunt ꝟtutes. scʒ innocentia et iustitia. que naturaliter in mente ratōnali existunt. Tertia propositio est hec. Homo qui est ymago dei ad ymaginē dei creatus nequit adequari dei filio. qui nō est ad imaginē sed solū imago est patris ratōne eterne natiuitatis. Hanc mgr pbans dicit ꝙ filius dei et homo dei imago sunt. sed filius solus imago et nō ad imaginē. quia nō creatus sed natus equalis patri et in nullo dissimilis. homo aūt est imago et ad imaginē. quia creatus nō genitus nō eqlis. sed quadā similitudine accedēs. Et hāc magister cōfirmat autoritate Beati Augu. Et sicut prius dictū est. Vñ nulla imago trinitatis create est sine magna dissimilitudine imaginis increate repsentatiua ppter realeʒ differentiā que inter illas imagines cōsideratur. ita etiā nec homo ad imaginē dei creat⁹ pōt adequari filio in diuinis, qui est patris imago ppter diuersitatis distantiā inter dei filiū et hominē. Et tātuʒ in spāli. Di. xvij.

Ic de origine.

Ista est distin. xvij. h⁹ secūdi libri In qua mgr ostēsa pductōne hominū in generali, Agit de pductione viri in spāli. Et tria facit. Nā pmo agit de pductōe aie qua ipsum viuificauit. Secūdo de paradiso in qua ipsuʒ collocauit. Tertō de ligno scie quo eundē non vti sibi pcipies limitauit Primū facit a pncipio distinctōis vsqʒ ibi. (Solet etiā queri) Scdm vsqʒ ibi (In hoc aūt paradiso) Tertiū vero vsqʒ ad finē distinctōis. Et tm̄ in generali. In spāli aūt sentētia mgri stat in trib⁹ ppositōibus, quarū pma est hec, Deus q̇ Ade aiam nō de diuina substātia nec de aliqua materia creauit ʒ ipsam ex nihilo creando eidē inspirauit. Hanc em̄ ppositōem mgr pbans dicit. ꝙ aie hois creatio exprimitur in Genesi qui dicit. Inspirauit in faciē eius spiraculū vite, quā q̇deʒ inspirauit et fecit nō faucibus corporeis. nec de sua substātia ipsam a se efflauit vt q̇dam heretici opinant. sed dicit inspirasse quando aiam ad modū flatus de nihilo spiritalr creauit. Sed circa hoc tūc mouet vnā questionē Utrū scʒ aia creata sit in corpe vel extra corpus, Et respōdēs dicit, ꝙ aliqui opinati sunt ꝙ sit creata in corpe. Alij vero opinati sunt ꝙ sit creata extra corpus. Sed mgr de aiā pmi hominis quo ad hoc nihil determiat. sed de alijs aiabus certissime sciendū esse dicit ꝙ in corpore creent. Scda ppositō ē hec. Deus qui Adā in virili etate plasmauit eundem ab extra in paradisum collocauit. Hanc em̄ ppositōem mgr pbans querit. Utrū pmus homo creatus fuit in virili etate. Et respondit ꝙ sic. sed nō virtute causaꝝ inferioꝝ sed diuia ꝟtute, qꝛ mlta sunt possibilia scdm causas supiores que fieri causaliter non pñt scdm causas inferiores. et sic virga moysi ꝟtebat in draconē virtute diuina. nec talia fiunt contra naturā, nisi tm̄modo nobis q̇b⁹ cursus nature aliter nō innotauit. Et subdit mgr ꝙ hoiem vt pmittit in virili etate formatū deus posuit in paradisuʒ. Qd ideo dicit magister fuisse factū, qꝛ nō erat in eo mansurus velyt cognosceret ꝙ nō esset nature eius vt in illo loco esset sed gratie. De quo sūt tres opiniones. Prima dicit paradisum esse locū corpalem pntē. Scda dicit ipm esse locuʒ spūalem. Tertia que magistro placʒ ponit vtrūqʒ affirmans ꝙ spūaliter gerat typū ecclesie psentis vel future. et cū ad litterā sit locus corporalis. longe a terra habitabili p homies p interpositionē maris vel lōgo terre spacio separatus. et sui situs altitudine vsqʒ ad lunarē circulū ptingens. Tertia ppositō est hec. Adam in paradiso de fructu ligni sciētie boni et mali nō a natura ʒ ab aduentu futuro sic dicti gustādo peccauit. Hāc ppositōem mgr pbans pponit ꝙ scʒ in paradiso erant et diuersa ligna inter q̄ vnū dicebat lignū vite. ꝛ hmōi virtutē diuinit⁹ acceperat. vt de suo fructu cōmedentes ab infirmitate et morte cōseruare poterat. Aliud aūt dicebat lignū scie boni ꝛ mali. nō a natura nec ab aliqua virtute sibi a deo indita. ʒ ab aduētu, qꝛ post eius gustū hō expimentaliter cognouit differētiā inter bonū obedientie ꝛ malū inobediētie. Et subdit ꝙ esus illius ligni licitus fuit de se. sed fuit hoi interdictus. ꝛ ad ostēdendū quātū malū sit inobēdiētia. etiā si fiat in hijs que de se sunt licita Et tantum in speciali. Distin. xviij.

N eodē quoqʒ

Ista est distinctō, xviij. huius secūdi libri. In qua mgr postꝙ egit de productōne viri. Agit de pductōne mulieris. Et tria facit. Nam primo agit d̄ formatione corporis mulieris. Secundo de materia de qua formabatur. Tertio de anima q̄ viuificabatur. Primū facit a principio distinctionis vsqʒ ibi (Sed queritur) Secunduʒ abinde vsqʒ ibi (Quēadmodum mulieruʒ) Tertium vsqʒ ad finem distinctōnis. Et tātum in generali, In speciali sententia magistri stat in tribus ppōnibus. quarum prima est hec. Deus de costa Ade dormientis in paradyso sine alicui⁹ alteri⁹ matie additiōe formauit corpus Eue. Hanc magister ponens dicit. ꝙ plātata paradyso. ꝛ Adam in ea posito ꝛ animalibus in eā ductis ꝛ noib⁹ proprijs eoꝝ p eū affigtis: immisit de⁹ soporē in adā. ipo qʒ dormiēte vnā de costis ei⁹ tollēs formauit eā i mulierē. Circa quā mām determinat q̄tuor qōes. quaꝝ pma ē hec. Quare d̄s nō creauit simul feminā ꝛ viꝝ sic sil' creauit angelos. Ad qd̄ rñdēs asserit duplicē cām. Una ē. vt supbia dyaboli ꝯfunderet. nā dyabol⁹ aliud a deo pncipiū eē ꝯcupierat. ꝛ iō vt i hoc ꝯfunderet accepit hō hoc i munere. scʒ vt vn⁹ hō eēt pncipiū oim hoim. Alia rō ē vt silitudo dei magꝭ i hoie maifestaret. qa sicē de⁹ oib⁹ reb⁹ ē vnū pncipiū creatōnis. sic vn⁹ hō ē vnū pncipiū gñatōis oib⁹ hoibus quod fieri nō potuisset, si eos simul creasset.

Scda questio ē. q̄re mulier spāliter facta ē d̄ costa ade: ꝛ nō de aliqua alia pte corporis. Respondet. qꝛ viro ñ dña nec ancilla sed socia pducebat. iō nō de capite nec d̄ pedib⁹ fuit pducta. ʒ de latere. vt iuxta se ponēdaʒ eā cognosceret quā de suo latē sumptā didicisset. Tertia qō ē. Quare poti⁹ de latere viri dormiētꝭ ꝙ vigilātis sumebat costa ad mulieris formatōʒ. Ad qd̄ rñdēs assigt tres rōnes. Prima ē. ne vir sentiret dolorē i coste sbtractōe. Scda vt de⁹ i hoc ondēret suā potētiā cū hois dormiētꝭ lat⁹ apuit: ꝛ ipm tamē sapōris q̇ete nō excitaret. Tertia vt pfluxio sacramētoꝝ de latere xpi i cruce dormiētꝭ figuraret. Quarta ē. An de sola costa sine alicui⁹ alteri⁹ mēbri additōe fuit mlr formata. Et rñdet ꝙ nō fuit ad ipm aliq̄ alia mā addita. sed solū costa fuit mltiplicata diuia virtute ad toti⁹ mulieris formatiōem. sic factū fuit de q̇nqʒ panib⁹ multiplicatis ad saturatiōnē mltoꝝ hoim. Et subdit ꝙ lʒ mulieruʒ formatio facta fuit angeloꝝ ministerio. nō tm̄ ppt hoc sūt creatores cēsendi. Scda p. ē hec. Corpis eue de costa corpis ade organisatio nō fuit ex aliq̄ rōe semiali i pncipijs a reb⁹ inditis seu creatis. Hāc mā pbās q̄rit. Utꝝ i illa costa erat rō seminal' ad mulieris pductōeʒ. Ad qd̄ rñdēs ponit d̄raʒ int' cās pmordiales: ꝛ int' rōes semiales. Nā cause pmordiales ab etno fuerūt i deo. Rōes vero semiales ex tpe indite sūt creaturꝭ. ꝛ nō hñt se respectu oim sic cāe pmordiales: ʒ respectu quorūdā tm̄. Attm̄ rōes semiales possūt quodāmō dici cāe pmordiales: cū reb⁹ i prima sua ꝯditōe indite sūt. Tñ qꝛ fuūt quasi pncipalia reꝝ ex ipsis pducēdaꝝ pncipia. Et subdit. ꝙ quedā sunt q̄ nāliter pducūt ex rōnibus ꝯseminalib⁹. Alia ꝟo fiūt supnaturalit'. quoꝝ cāe sūt tm̄ in deo. Ex his cōcludit rñsum ad quesitū dicēs. ꝙ cū mulierꝭ formatio nō fuit de costa nāliter ʒ supnaturaliter facta. ꝯsequens ē illa costa nō fuit rō semial' ad mulieris pductōeʒ. Tertia ppō ē hec De⁹ aiaʒ Eue nō de aia Ade. ʒ ex nihilo infundēdo eā cōdidit. Hāc magister pbās dicit ꝙ aiam mulieris q̇dā posuerit de aia viri ppagatā. Sed hoc ē falsū. qm̄ aia rōnal' ē ingenerabilis ꝛ incorruptibil' solū p actū diuine ꝟtutis creatiuū pducibil': non hñs aliqs ptes quātitatiuas in q̄s poterit lacerari qd̄ tm̄ esset necium si vna aia eēt ab alia ppagāda, quēadmodū ē de mā: q̄ si debeat ad diuersaꝝ formaꝝ susceptōeʒ adaptari neccio in diuersas portōes diuidit ad substandū talibus diuersis formis q̇bus p ꝟtutē effectiuā pducētis pportionant. Alij ꝟo dixerūt eā ab initio cū ceteris aiabus fore creatā. sed scdm fidei catholice sniam ipa sicut oēs alie rōnales creādo infundebat: ꝛ infundēdo creabatur. Uñ be. Hiero. excōicat oēs q̇ dicūt aias extraduci. Et tantū in spāli. Dist. xix.

Olēt queri plu:

Ista ē dis. xix. h⁹ scdi li. In q̄ mgr postꝙ egit de pductōe hūane nature: agit de ipius ꝯseruatōe. Et tria fac. nā pmo ondit hoiem immortalē fuisse in statu innocētie. Scdo inq̄rit an illā immortalitatē habuisset a nā. vel ex dono grē. Tertō recitat q̇d clamāt d̄ illa imortalitate diuerse opiniones. Primū facit a pri. dist. vsqʒ ibi (Solet h q̄ri) Secūduʒ vsqʒ ibi (Sed adhuc q̄rit) Tertiū vsqʒ ad finē distin. Et tm̄ in ge

uerali. In spāli sen. ma. st. in tri. ꝓ. quaꝝ ꝑ. ē
hec. Adā ī paradyso añ statū peccati viguit
nō moriēdi ptāte. Hāc ꝓbans mgr dicit. ꝙ
ꝑm⁹ hō añ peccatū erat quodāmō mortal' ꝛ
īmortalis. qꝛ poterat mori ꝛ poterat nō mo
ri. Postea insinuat triplicē statū hoīs. s. ante
peccatū in quo habuit posse nō mori. p⁹ pec
catū in quo habuit necesse mori. ꝛ post resur
rectōem in quo habuit impossibilitatē mori
endi. Et subdit. ꝙ corp⁹ humanuꝫ erat aīale
egens alimētis. ꝛ iō erat mortale hñs tñ cū
hoc posse nō mori. post pctm̄ factū ē mortu
um ꝛ necessitatē moriēdi hñs. sed in resurre
ctione erit spūale: cibis nō egēs: ꝛ mori nō
potēs. Scđa ꝓpō ē hec. Homi imortali-
tas affuit in statu innocētie: nō ex cōditōne
sue nature. sed ex ligni vite vsu. et ex bñficio
ꝯditoris. Hanc mgr ꝓbans querit. Utruꝫ
posse nō mori ī statu homo añ peccatuꝫ nō
habuerit ex dono gratie. vel ex ꝯditione sue
nature. Ad quod rñdēdo dicit ꝙ non habu
it hoc ex cōditōe nature sue. sed ex dono grē
videlicet ex vsu ligni vite. Et ꝓbat hoc auc.
beati Aug. ꝛ ꝯfirmat hoc dicto antiquoruꝫ
dicēs. ꝙ homo posse nō mori habuit ex vsu
ligni vite. qđ patet ex hoc. qꝛ si nō fuissꝫ esu
eius vsus peccasset. qꝛ ꝑceptū habuit vt illo
vteret. ꝛ ꝑ ꝯsequēs cū mors sequat peccatū
si hō esu ligni vite vsus non fuisset: morteꝫ
subijsset. ꝛ sic posse nō mori habuit ex vsu li
gni vite. Tertia ꝓpō ē hec. Adā immor-
talitatē habuisse in statu innocētie doctores
opināđo designāt diuersimode. Hāc ma. ꝓ-
bans querit. An dato ꝙ homo nō habuissꝫ
ꝑceptū de vsu ligni vite ꝛ de alijs. an adhuc
habuisset nō mori. sed semꝑ viuere si illo li-
gno vsus nō fuisset. Et rñdēs dicit aliquos
dicere. ꝙ lignū vite non fuit total' cā immor
talitatis sed coadiuuās. Notādū ꝙ erat ade
datū triplex ꝑceptū siue mandatū. Unuꝫ. s.
disciplīne. ꝛ tale datū erat pmo hoī in q̄tuꝫ
ꝑcipiebat sibi ꝙ nō ederet de ligno sciētie.
Aliud ē nature. ꝛ hoc duplex ē. s. ad ꝯseruā
dū naturā vl'em. in hoc dictū fuit sibi. Cre-
scite ꝛ multipicami. Aliud ad ꝯseruandū na
turā pticularem. s. vt comederet de ligno vi-
te. Alij dicūt. ꝙ oīno habuit immortalitatē
ex vsu ligni vite. Et subdit quasdā aucto. he.
Aug. quibus dicit quō alia fuit immortali
tas Ade ab immortalitate beatoꝝ in eterna
patria. ꝛ ꝙ immortalitas ade ꝑ vsum alioꝝ
ciboꝝ ꝯseruata fuisset. ꝛ ad tp̄us. s. quousqꝫ
sumpsisset de ligno vite. ꝛ fieret ꝑfecte imor
talis. Quibusdā autem visum fuit. ꝙ etiaꝫ
a natura habuisset quandā immortalitateꝫ.
sed ꝑfectā habuisset ꝑ vsum ligni vite. Ma
gister sustinet aūt ꝙ etiā pmam imortalita-
tem ex vsu ligni vite habuisset. Et tantuꝫ in
speciali.

Dist. xx.

Ost hoc viden.

Ista ē dist. xx. huius secundi libri
In qua mgr postq̄ egit de cōser
uatione humane nature ꝑ nutrimēti suptio
nē: agit de cōseruatōe eiusdē ꝑ naturale ge-
neratōem. Et tria facit. Primo eñ inquirit
an hoies in statu innocētie añ peccatū genu
issent. Scđo quales ꝓles ꝓcurassent. Ter-
tio qualiter ad statuꝫ meliorem ptrāsissent.
Primū vsqꝫ ibi (Si vo querit) Scđm vsqꝫ
ibi (Tal' erat hoīs status) Tertiū vsqꝫ ad fi
nem dis. Et tñ in generali. In spāli sen. m.
stat in tri. ꝓ. quaꝝ pma ē hec. Si pmi parē-
tes non peccassent generatōnis officio sine
pruritu et libidine in paradyso expleto sine
morte cū oīb⁹ suis simul vl' successiue ad me
liorē statū trāslati fuissent. Hāc mgr insinu-
ans q̄rit qualiter pmi parentes filios ꝓcre-
assent si nō peccassent. Et rñdens dic̄ quos-
dam opinatos fuisse ꝙ ꝑ ꝯcubitū nō genu-
issent. eo ꝙ cōcubitus sine corruptōe non ē.
que corruptio ante peccatū esse nō potuit ī
hoīe. Sed mgr dicit. ꝙ scđm veritatē cōcu-
bitus ibi fuisset thorus immaculat⁹. et nu-
ptie honorabiles. ꝛ cōmixtio sine cōcupiscē
tia. ꝛ vsus membroꝝ genitaliū sine corrupti
one. imo membra genitalia fuissēt homi ad
vsum scđm voluntatē. sicut hō vtit alijs mē
bris. Postea magister mouet duas q̄ones.
Prima est. quare non fuit generatio in para
dyso facta. Et rñdet ꝙ hoc fuit: vel qꝛ non-
dū deus ꝑceperat ꝙ generarent. vel qꝛ stati
post mulieris formatōem peccatū ꝛ eiectio
de paradyso fuit secuta. Secūda questio ē.
Qualiter parentes post generatōem ad ꝑfe
ctam immortalitatem ꝛ beatitudinē trāsis-
sent. Respondit ꝙ hoc est dubiū. Nā scriptu
ra nihil de hoc ponit. sed fieri potuisset vt ꝑ
acta generatōne statim parentes anteq̄ filij
fuissent ad beatitudinem translati. Uel sic.
ꝙ parentes et filij simul vixissent: et postea

completo numero electoꝝ simul ad beatitu
dinem fuissent transsumpti. Secūda pro
positio ē hec. Primi parentes si in statu ꝑsti
tissent innocentie filios nō soluꝫ in statura
puulos. ac ꝑfecto vsu mēbroꝝ destitutos ꝛ
alēdos genuissent. donec corꝑe ꝛ intellectu
ad ꝑfectum ꝑfecissent. Hanc magister ꝓbās
mouet ꝛ determinat circa hoc duas q̄ones
Prima est. quales filios genuissent in statu
innocentie. s. an filios magnos scđm corp⁹
ac membrorū suoꝝ vsum habentes. sicut pri
mi parentes creati fuerunt membrorū suoꝝ
compotes loquētes ꝛ opantes seniorꝫ ho
minū opatōnes. Ad quod rñdens dicit. ꝙ
oportebat nasci puulos ꝓpter maternaruꝫ
viscerū artitudinem. Sed quia he. August.
hanc q̄onem mouēs ꝛ nihil determinās di
cit aliquos opinatos fuisse ꝙ filij nascentes
eque mēbrorū vsum ꝛ loquele vsum habu-
issent. sicut apparet in q̄busdam animalib⁹
ꝙ stant immediate post natiuitatē ꝛ matres
sequūtur. Alijs auteꝫ placet ꝙ tūc sicut mō
in statura corꝑis ꝛ loquela ꝛ in alijs hmōi
ꝑ tp̄is momenta ꝑfecissent. quia sicut ex cō
ditōe nature in illo statu sine culpa īdigebāt ci
bo sic etiā ex ꝯditōe nature ī illo statu sine cl'pa
ꝙ puul' in magnos ꝑfecissent. Secūda q̄-
stio est. Utrum in alijs his qui concernunt
aīam scꝫ in sensu ꝛ intellectu ꝑfecisset scđm
cōcernentia ipm corpus. Et rñdens dic̄. su
stinēdo ipam pmam opinionē supradictaꝫ.
scꝫ ꝙ ꝑfecissent scđm corpus. pōt etiam susti
neri secūda. s. ꝙ ꝑfecissent scđm animā ꝛ in
his que ad aīam ptinent ad augmētuꝫ acce
pissent. attamen ignorātia scientie tunc ī ꝑ-
uulis non fuisset penosa sicut modo in hoi-
bus: sed tñ naturalis. eo ꝙ nō fuisset respe
ctu eoꝝ que scire tenerētur. qualis solum di
citur pena. Tertia ꝓpositio est hec. Ta-
lis conditōnis erat hoīs institutio ante pec
catum ꝙ obseruando diuinū ꝑceptum fuis-
set cum tota sua posteritate translatus vlti-
mate ad meliorem statuꝫ vbi meliori bono
scꝫ eterno frueretur. Hanc ꝓpōem magister
sententialiter ponēs subdit rōem quare ho-
mo de illo bono tp̄ali ad eternū transferret.
quia sicut ex duplici natura homo cōstabat
ita duplex bonū ei parauerat. Primū bonuꝫ
scđm apłm est tp̄ale ꝛ visibile. quod scꝫ pre-
parauit carni in paradyso. Aliud bonuꝫ est
spirituale eternū ꝛ inuisibile. s. beatitudo eter-
na. ad quod mediante obedientia et merito
ferendus fuit. Et tantum in spāli.

Dist. xxi.

Idēs igit' dia.

Ista est distinctio vicesima pma
huius secundi libri. In qua ma-
gister Postq̄ egit de pertinentibus ad pri-
mam hominis institutōnem. Agit de per-
tinētibus ad eius casum ꝛ destitutiōem. Et
tria facit. Primo ondit quō ꝯtingit primos
parētes ꝑuaricari. Scđo subdit quare deca
it peccatū eoꝝ remediari. Tertio aūt subiūgit
ꝙ preceptum dei per virum ad mulierē de-
buit deriuari. Primum facit a principio di-
stinctionis vsqꝫ ibi (Et tamen quia aliquā)
Secūdum vsqꝫ ibi (Illud etiam.) Terti-
um abinde vsqꝫ ad finem distinctionis. Et
tantuꝫ in generali. In speciali sententia ma
gistri stat in tribus propsitōnibus. Quaruꝫ
prima est hec. Homo in paradyso a diabolo
temptatus: est diuinum preceptum preuari
catus. Hanc propositōnem magister pro-
bans dicit. ꝙ dyabolus videns ꝙ homo ꝑ
humilitatem obedientie posset ad gloriam
ascēdē celestē a qua ipse ꝑ supbiā corruerat.
iō inuidēs hoī eū tēptauit ꝛ vires suas quo
dāmodo in eo expiens. sed in debiliori pte
sexus. s. in muliere quā ꝑ tēptatiōem aggres
sus ē. Uñ volēs dolo supplātare q̄ virtute ꝛ
violētia supare nequibat mulieri apparuit:
nō q̄dēꝫ in sua spē ꝓpria. ne cognosceret ap-
re. sed neqꝫ etiā in quacūqꝫ alia spē ꝑmissus
fuit apparere. sꝫ tñ in illa in qua eius fraus
de facili posset comprehendi. scilicet in spe-
cie serpentis per quem dyabolus quasi per
quoddam instrumentuꝫ locutus est. nec ser
pens verba intelligebat. sed mouebatur a
dyabolo. sicut asina Balaam ab angelo bo
no. quem serpentem mulier videns loquen
tem: credidit ipsuꝫ loquendi officium a deo
recepisse. Et subdit. ꝙ temptatio hoc ordi-
ne facta est ꝛ modo. ꝙ dyabolus interroga
tiue loquebatur dicens. Quare precepit de-
us ne de hoc ligno comederetis. vt ex respō
sione eius disceret qualiter in temptatione
procedere deberet. Unde cuꝫ mulier statim
dubitatiue respondit dicēs. Ne forte morte
moriamur. ipe negatiuā addit citius metū
mort[is] excludēdo ꝛ dicit. Neq̄ moriemi. ꝛ
ad mulier[em] maiorē deceptōꝫ pmū ꝓmittēs

uerali. In spāli sen. ma. st. in tri. p. quaꝝ p̄. ē
hec. Adā i paradyso an̄ statū peccati viguit
nō moriēdi ptāte. Hāc pbans mgr dicit. ꝙ
pm⁹ hō an̄ peccatū erat quodāmō mortal' ꝛ
imortalis. qꝛ poterat mori ꝛ poterat nō mo
ri. Postea insinuat triplicē statū hoīs. s. ante
peccatū in quo habuit posse nō mori. p⁹ pec
catū in quo habuit necesse mori. ꝛ post resur
rectōem in quo habuit impossibilitatē mori
endi. Et subdit. ꝙ corp⁹ humanuꝫ erat aīale
egens alimētis. ꝛ iō erat mortale hn̄s tn̄ cū
hoc posse nō mori. post pctm̄ factū ē mortu
um ꝛ necessitatē moriēdi hn̄s. sed in resurre
ctione erit spūale: cibis nō egēs: ꝛ mori nō
potēs. Scda ppō ē hec. Homi imortali
tas affuit in statu innocētie: nō ex cōditōne
sue nature. sed ex ligni vite vsu. et ex bn̄ficio
cōditoris. Hanc mgr pbans querit. Utruꝫ
posse nō mori i statu homo an̄ peccatuꝫ nō
habuerit ex dono gratie. vel ex cōditione sue
nature. Ad quod rn̄dēdo dicit ꝙ non habu
it hoc ex cōditōe nature sue. sed ex dono grē
videlicet ex vsu ligni vite. Et pbat hoc auc.
beati Aug. ꝛ cōfirmat hoc dicto antiquoruꝫ
dicēs. ꝙ homo posse nō mori habuit ex vsu
ligni vite. qð patet ex hoc. qꝛ si nō fuissꝫ esu
eius vsus peccasset. qꝛ pceptū habuit vt illo
vteref. ꝛ p cōsequēs cū mors sequaf peccatū
si hō esu ligni vite vsus non fuisset: morteꝫ
subijsset. ꝛ sic posse nō mori habuit ex vsu li
gni vite. Tertia ppō ē hec. Adā immor
talitatē habuisse in statu innocētie doctores
opinādo designāt diuersimode. Hāc ma. p
bans querit. An dato ꝙ homo nō habuissꝫ
pceptū de vsu ligni vite ꝛ de alijs. an adhuc
habuisset nō mori. sed semꝑ viuere si illo li
gno vsus nō fuisset. Et rn̄dēs dicit aliquos
dicere. ꝙ lignū vite non fuit total' cā immor
talitatis sed coadiuuās. Notādū ꝙ erat ade
datū triplex pceptū siue mandatū. Unuꝫ. s.
discipline. ꝛ tale datū erat pmo hoī in q̄tuꝫ
pcipiebaf sibi ꝙ nō ederet de ligno scientie.
Aliud ē nature. ꝛ hoc duplex ē. s. ad cōseruā
dū naturā vl'em. in hoc dictū fuit sibi. Cre
scite ꝛ multiplicami. Aliud ad cōseruandū na
turā pticularem. s. vt comederet de ligno vi
te. Alij dicūt. ꝙ oino habuit immortalitatē
ex vsu ligni vite. Et subdit quasdā auto. be.
Aug. quibus dicef quō alia fuit immortali
tas Ade ab immortalitate beatoꝝ in eterna
patria. ꝛ ꝙ immortalitas ade ꝑ vsum alioꝝ
ciboꝝ cōseruata fuisset. ꝛ ad tp̄us. s. quousqꝫ
sumpsisset de ligno vite. ꝛ fieret pfecte imor
talis. Quibusdā autem visum fuit. ꝙ etiaꝫ
a natura habuisset quandā immortalitateꝫ.
sed pfectā habuisset ꝑ vsum ligni vite. Ma
gister sustinet aūt ꝙ etiā pmam imortalita
tem ex vsu ligni vite habuisset. Et tantuꝫ in
speciali.

Dist. xx.

Post hoc viden.

Ista ē dist. xx. huius secundi libri
In qua mgr postq̄ egit de cōser
uatione humane nature ꝑ nutrimēti suptio
nē: agit de cōseruatōe eiusdē ꝑ naturalē ge
neratōem. Et tria facit. Primo enī inquirit
an hoies in statu innocētie an̄ peccatū genu
issent. Scdo quales ꝓles pcurassent. Ter
tio qualiter ad statuꝫ meliorem ptrāsissent.
Primū vsqꝫ ibi (Si vo querit) Scdm vsqꝫ
ibi (Tal' erat hoīs status) Tertiū vsqꝫ ad fi
nem dis. Et tn̄ in generali. In spāli sen. m.
stat in tri. p. quaꝝ pma ē hec. Si pmi parē
tes non peccassent generatōnis officio sine
prurītu et libidine in paradyso expleto sine
morte cū oīb⁹ suis simul vl' successiue ad me
liorē statū trāslati fuissent. Hāc mgr insinu
ans q̄rit qualiter pmi parentes filios ꝓcre
assent si nō peccassent. Et rn̄dens dic̄ quos
dam opinatos fuisse ꝙ ꝑ cōcubitū nō genu
issent. eo ꝙ cōcubitus sine corruptōe non ē.
que corruptio ante peccatū esse nō potuit i
hoie. Sed mgr dicit. ꝙ scdm veritatē cōcu
bitus ibi fuisset thorus immaculat⁹. et nu
ptie honorabiles. ꝛ cōmixtio sine cōcupiscē
tia. ꝛ vsus membroꝝ genitaliū sine corrupti
one. imo membra genitalia fuisset homi ad
vsum scdm voluntatē. sicut hō vtif alijs mē
bris. Postea magister mouet duas q̄ones.
Prima est. quare non fuit generatio in para
dyso facta. Et rn̄det ꝙ hoc fuit: vel qꝛ non
dū deus pceperat ꝙ generarent. vel qꝛ stati
post mulieris formatōem peccatū ꝛ eiectio
de paradyso fuit secuta. Secūda questio ē.
Qualiter parentes post generatōem ad pfe
ctam immortalitatem ꝛ beatitudinē trāsis
sent. Respondit ꝙ hoc est dubiū. Nā scriptu
ra nihil de hoc ponit. sed fieri potuisset vt ꝑ
acta generatōne statim parentes anteq̄ filij
fuissent ad beatitudinem translati. Uel sic.
ꝙ parentes et filij simul vixissent; et postea

completo numero electoꝝ simul ad beatitu
dinem fuissent transsumpti. Secūda pro
positio ē hec. Primi parentes si in statu ꝑsti
tissent innocentie filios nō soluꝫ in statura
puulos. ac ꝑfecto vsu mēbroꝝ destitutos ꝛ
aīēdo genuissent. donec corpe ꝛ intellectu
ad pfectum pfecissent. Hanc magister pbās
mouet ꝛ determinat circa hoc duas q̄ones.
Prima est. quales filios genuissent in statu
innocentie. s. an filios magnos scdm corp⁹
ac membroꝝ suoꝝ vsum habentes. sicut pri
mi parentes creati fuerunt membroꝝ suoꝝ
compotes loquētes ꝛ opantes senioruꝫ ho
minū opatōnes. Ad quod rn̄dens dicit. ꝙ
oportebat nasci puulos ꝓpter maternaruꝫ
viscerū artitudinem. Sed quia be. August.
hanc q̄onem mouēs ꝛ nihil determinās di
cit aliquos opinatos fuisse ꝙ filij nascentes
eque mēbroꝝ vsum ꝛ loquele vsum habu
issent. sicut apparet in q̄busdam animalib⁹
ꝙ stant immediate post natiuitatē ꝛ matres
sequūtur. Alijs autēꝫ placet ꝙ tūc sicut mō
in statura corpis ꝛ loquela ꝛ in alijs hmōi
ꝑ tpis momenta pfecissent. quia sicut ex cō
ditōe nasci in illo statu sine culpa idigebāt ci
bo sic etiā ex cōditōe nasci i illo statu sine cl'pa
ꝙ puul' in magnos ꝓfecissent. Secūda q̄
stio est. Utrum in alijs his qui concernunt
aīam scꝫ in sensu ꝛ intellectu pfecisset scdm
cōcernentia ipm corpus. Et rn̄dens dic̄. su
stinēdo ipam pmam opinionē supradictaꝫ.
scꝫ ꝙ pfecissent scdm corpus. pōt etiam susti
neri secūda. s. ꝙ pfecissent scdm animā ꝛ in
his que ad aīam ptinent ad augmētuꝫ acce
pissent. attamen ignorātia scientie tunc i ꝑ
uulis non fuisset penosa sicut modo in hoi
bus: sed tn̄ naturalis. eo ꝙ nō fuisset respe
ctu eoꝝ que scire tenerētur. qualis solum di
catur pena. Tertia ꝓpositio est hec. Ta
lis cōditōnis erat hoīs institutio ante pec
catum ꝙ obseruando diuinū pceptum fuis
set cum tota sua posteritate translatus vlti
mate ad meliorem statuꝫ vbi meliori bono
scꝫ eterno frueretur. Hanc ppōem magister
sententialiter ponēs subdit rōem quare ho
mo de illo bono tpali ad eternū transferef.
quia sicut ex duplici natura homo cōstabat
ita duplex bonū ei parauerat. Primū bonuꝫ
scdm apl'm est tpale ꝛ visibile. quod scꝫ pre
parauit carni in paradyso. Aliud bonuꝫ est
spirituale eternū ꝛ inuisibile. s. beatitudo ce
na. ad quod mediante obedientia et merito
ferendus fuit. Et tantum in spāli.

Dist. xxi.

Idēs igif dia.

Ista est distinctio vicesima pma
huius secundi libri. In qua ma
gister Postq̄ egit de pertinentibus ad pri
mam hominis institutōnem. Agit de per
tinētibus ad eius casum ꝛ destitutiōem. Et
tria facit. Primo ondit quō cōtingit primos
parētes ꝑuaricari. Scdo subdit quare deca
it peccatū coꝝ remediari. Tertio aūt subiūgit
ꝙ preceptum dei per virum ad mulierē de
buit deriuari. Primum facit a principio di
stinctionis vsqꝫ ibi (Et tamen quia aliquā)
Secūdum vsqꝫ ibi (Illud etiam.) Terti
um abinde vsqꝫ ad finem distinctionis. Et
tantuꝫ in generali. In speciali sententia ma
gistri stat in tribus propositōnibus. Quaruꝫ
prima est hec. Homo in paradyso a diabolo
temptatus: est diuinum preceptum preuari
catus. Hanc propositōnem magister pro
bans dicit. ꝙ dyabolus videns ꝙ homo ꝑ
humilitatem obedientie posset ad gloriam
ascēdē celestē a qua ipse ꝑ supbiā corruerat.
iō inuidēs hoī eū tēptauit ꝛ vires suas quo
dāmodo in eo expiens. sed in debiliori pte
sexus. s. in muliere quā ꝑ tēptatiōem aggres
sus ē. Uñ volēs dolo supplātare q̄ virtute ꝛ
violētia supare nequibat mulieri apparuit:
nō q̄deꝫ in sua spē ꝓpria. ne cognosceret ap
te. sed neqꝫ etiā in quacūqꝫ alia spē ꝑmissus
fuit apparere. sꝫ tn̄ in illa in qua eius fraus
de facili posset comprehendi. scilicet in spe
cie serpentis per quem dyabolus quasi per
quoddam instrumentuꝫ locutus est. nec ser
pens verba intelligebat. sed mouebatur a
dyabolo. sicut asina Balaam ab angelo bo
no. quem serpentem mulier videns loquen
tem: credidit ipsuꝫ loquendi officium a deo
recepisse. Et subdit. ꝙ temptatio hoc ordi
ne facta est ꝛ modo. ꝙ dyabolus interroga
tiue loquebatur dicens. Quare precepit de
us ne de hoc ligno comederetis. vt ex respō
sione eius disceret qualiter in temptatione
procedere deberet. Unde cuꝫ mulier statim
dubitatiue respondit dicēs. Ne forte morte
moriamur. ipse negatiuā addit cicius metū
mortis excludēdo ꝛ dicit. Neq̄q̄ moriemi. ꝛ
ad mulierē maiorē deceptōꝫ pmū ꝓmittēs

ei. illa que hō naturaliter appetit. s. pmo vi
tatione ignorātie dicēs. Apient oculi vestri
Scdo ad excellētiā dignitat]: addēs. Et eri
tis sicut dij. Et pspicacitatē scie ɔcludēs. sci
entes bonū τ malū. Tēptauit qdē pmo ipas
de gula loquēs de cibo. Scdo de vana glā:
ī ɔmissiōe dignitatis. Tertio de auaritia: i
scie ɔmissione. In hac em̄ triplici ɔmissiōe
triplici genere peccati dyabol' primū hoiem
tēptauit. Subdit etiā duas esse spēs tēpta
tionis. quaꝝ vna ē exterior, τ fit cū malū ab
extra visibili signo vel verbo suggerit. Alia
quidē ē interior q̄ inuisibiliter pficit ab ad
uersario, τ est duplex. Quia' ei qnq3 fit ab ho
ste tm̄. τ sic ē sine peccato. Aliqn̄ a carne, q̄
nō fit sine peccato, τ qr tēptatio interior dif
ficilior est q̄ exterior, τ homo sola tēptatiōe
exteriori pulsatus cecidit. ideo tāto grauius
plectend' erat: quāto leuiori pulsu fuerat ɔ
stratus. Scdā em̄ ɔpō est hec. Cōueniēs
qdem fuit hoiem post lapsum p aliquem re
dēptorē reformari τ nō angelū. Hanc em̄ ɔ
positionē mgr ɔbans asserit rōnes qre pec
catum hominis fuit remediabile τ non pec
catū angeloꝝ. Prima em̄ est. qr l3 homo mo
dicā habuit occasionē ad peccatū. tamē qa
p alium seductus cecidit. p aliū repari debu
it. Dyabolus vo quia nullo suadente pecca
uit. peccatū ei' irremediabile extitit. Alia rō
est. qr nō tota angelica natura puaricata fu
it. vel perierat. hūana autē tota perierat. idō
hūana nā magi] erat repanda. imo etiā per
hūane nature repatōem angeloꝝ ruina erat
reparāda τ restaurāda. Tertia ɔ. est hec.
Cōgrue sunt diuina precepta p viꝝ ad pri
mam mulierē deriuata. Hāc ɔpōnem mgr
ɔbans dicit. hic eē notandū q̄ non soli viro
datum fuit pceptum de abstinētia ligni ve
titi. Quod patet ex hoc. qr mulier rn̄dēs dy
abolo dixit. Precepit nobis deus. nō obstā
te q̄ etiam añ mulieris formatōem dn̄s vi
ro pceptum dederit. qd p eum ad mulierē
debuit deferri. qr viro subiecta debuit nō im
mediate a deo: s3 p mediū viri pceptū diui
nū recipe. Sicut dicit aplus ad Coꝝ. x. Si
qd discere voluerint mulieres dn̄os viros su
os interrogēt. Et subdit quō vir potuit loq̄
τ quō mulier virū loquentē intelligere potu
it. Et dicit. q̄ rn̄deri pōt q̄ tales fuerūt a dō
facti. qr poterāt loqui. Et tm̄ in spāli de sen
tētia huius distinctiōis.

Dist. xxij.

Hic videtur dili.

Ista est dist. xxij. huius secūdi li.
In qua mgr postq̄ egit de tēpta
tione ex pte tēptantis: agit de eodem ex pte
tēptati. Et tria facit. Nā pmo inqrit qd qui
libet eoꝝ peccādo appetierit. Scdo qs eorū
grauius peccauerit: vir aut mlier. Tertio vn̄
cōsensus quo peccauerūt ɔcesserit. Primū
facit a prin. dist. vsq3 ibi (Ex quo maifeste)
Secundū abinde vsq3 ibi (Solet etiā qri)
Tertiū vsq3 ad finē dist. Et tantū in genera
li. In speciali sentētia mgri stat in trib' ɔ. q̄
rum pma est hec. Nō adam sed eua in tanta
elatōne fuit seducta vt p esum ligni vetiti se
similem fieri deo estimauit. Hāc mgr ɔbās
dicit. q̄ radix τ origo primi peccati pmorū
parentum fuit. q̄ in animis eoꝝ pcessit que
dam psumptiōis elatio ex qua dyaboli sug
gestione ɔsenserūt: pmo mulier. τ postea vir.
Cōtra qd dictū obijciens dicit. q̄ ex ipso di
cto seqtur hoiem nō alterius suggestiōi sed
ɔpria supbia peccasse vt angelus. et p ɔn̄s
vt angelus corruisse. cuius tm̄ ɔrium diceba
tur in pcedenti dist. Ad qd rn̄det dicēdo. q̄
cū dicebat elatōem quādā in peccato pmo
rū parentū pcessisse. nō ita intelligebat q̄ il
la elatio pcesserit suggestionem s3 vt op' pec
cati. Nā in illo peccato iste fuit ɔcessus τ or
do. q̄ pmo pcessit dyaboli tēptatio. ex qua
secuta est immediate hois elatio. quā secutū
est pctm̄ opis. τ vlterius pena peccati. Et sb
dit. q̄ talis elatio fuit aliter in muliere q̄ in
viro qr mulier credidit se posse hr̄e dei simili
tudinē: putās veꝝ esse qd dyabol' suadebat
vir āt n̄ credebat nec putabat veꝝ eē qd dya
bol' suadbat. aliq̄ tm̄ elatō i mēte e' p tēpta
tiōē3 extitit. vn̄ vir aliter fuit seduct' q̄ mlier
qd diuersis sanctoꝝ autoritatib' mgr cōfir
mat. Scdā ɔ. ē hec. Grauius eua q̄ adā
peccauit trāsgrediēdo diuinū pceptū in pa
radyso. Hāc mgr ɔbat tripl'r. Primo ex hoc
q̄ mulier verū esse credebat qd dyabolus ei
dixit. qd non fecit vir. vt p3 ex p̄dict]. Scdo
ex hoc q̄ mulier elata nimis presumebat se
posse fieri equalem deo. quod non fecit vir.
sed de pnīa τ miscdia dei cogitans decept'
fuit in hoc q̄ estimabat peccatū esse veniale
qd mortale fuit. Tertio ex hoc q̄ mlier pec
cauit in deum, in se, τ in ɔximū. vir aūt solū

in deū τ in seipm. Sed contra id obijcit tri
pliciter. Primo autoritate be. Aug. dicentis
q̄ vtriusq3 erat par fastus. τ p ɔn̄s equalit
peccauerūt. Ad quod rn̄dens dicit. q̄ l3 vtri
usq3 erat par fastus in excusatōe peccati. qr
vir excusauit se p mulierē: τ mulier p serpen
tem. in muliere tm̄ multo maior fastus erat
quo ad tria pdicta. Scdo obijcit autoritate
beati Augu. dicētis. q̄ etiā vir voluit eē eq
lis deo. Ad quod rn̄dens. q̄ hoc aliqui opi
nati fuerūt qui tamē cū hoc posuerunt q̄ vir
n̄ tāta ābitōe ad hoc exarsit sicut mlier. Ter
tio obijcit ɔtra idem assumēs q̄ tribus mo
dis peccatū ɔmittit. s. ex ignorātia. ex infir
mitate. τ ex industria. τ grauius est peccatū
qd cōmittit ex infirmitate: q̄ quod ɔmittit
ex ignorātia. τ grauius qd cōmittit ex indu
stria q̄ quod cōmittit ex infirmitate. cū ergo
mulier videt peccasse ex ignorantia. qr sedu
cta fuit. adam vo ex industria qr non fuerat
seductus scdm aplm. ergo videtur vir grauius
peccasse muliere. Et rn̄dens magister dic. q̄
l3 mulier quo ad hoc ex ignorantia peccauit
q̄ p dyabolū seducta credidit esse verū qd
ipse suadebat. non tm̄ quo ad hoc q̄ mādatū
dei non nouerit cuius oppositū dyabolus si
bi suasit. τ ideo p ignorantiam excusari non
pōt: cum ibi ignorantia tollat vbi mādatū
nō ignorat τ peccatū esse ɔ ipm mādatum
agere nō dubitat. Postea subdit distinctōe3
ignorantie dicens. q̄ ignorātia alia est vinci
bilis. τ est eoꝝ que nolūt homies scire tamē
pn̄t τ tenentur. τ illa non excusat a peccato.
sed potius peccatū aggrauat. Alia ē inuinci
bilis. τ ē eoꝝ que hoies volūt scire τ nō pn̄t
τ illa excusat. τ non ē peccatū sed pena pcti
Et ista ɔfirmat autoritate beati Augustini
Tertia ɔpō est hec. Malus ɔsensus ho
minis naturā bonam habētis ɔcessit ex pro
prio libero arbitrio τ suggestiōe dyaboli sua
dentis. Hanc mgr ɔbans querit. cū natura
hois esset sine vitiō vnde ɔcessit cōsens' ma
lus. Et rn̄dens dicit. q̄ processit ex libero ar
bitrio volūtatis. vnd ex hoc q̄ homo fiebat
deterior hoc fuit a diabolo qui suasit. τ a vo
lūtate qua homo suadēti ɔsensum dedit. qr
liberū arbitriū l3 de se fuit bonū. de ipo tam
potuit ɔcedere ɔsensus malus. Querit etiā
vtrū volūtas illud peccatū pcesserit. Et rn̄
det. q̄ volūtas pōt dicere potētiam anime
sc3 potētiam volitiuā. τ scdm hoc volūtas
peccatum pcessit vel etiā malū actū volūta
tis possumus vocare voluntatē. τ scdm hoc
volūtas peccatum non pcessit. qr ante pmā
malā volūtatē pmi hois alia mala volūtas
hois non fuit. sed pma mala hois volūtas
ex dyaboli psuasione τ ex hois libero arbi
trio ɔdidit. Et tm̄ in spāli.

Dist. xxiij.

Reterea queri:

Ista est distic. xxiij. In qua mgr
postq̄ egit de temptatōe pmorū
parentū ex pte tēptati τ tēptatoris: agit cō
sequēter de eadem ex pte dei ɔmittētis. Et
tria facit. Nam pmo inqrit quare de' hoiem
temptari ɔmittit. Scdo de scia qua hō illu
stratus fuit. Tertio an etiam hō statū futurū
psciuit. Primū facit a principio dist. vsq3 ibi
(Et qdem scdm aiam) Scdm abinde vsq3
ibi (Si vo querit) Tertiū abinde vsq3 ad fi
nem distinctōis. In spāli snīa magistri stat
in tri. ɔpōibus. Quaꝝ pma ē hec. Deus ho
minē quē psciuit decipiendū ad laudabili'
bonū temptari ɔmisit. Hanc mgr insinuās
querit quinq3 qones. Prima ē. cur deus ho
minē tēptari ɔmisit quē decipiendū presci
uit. Et rn̄dens ad hoc dicit. q̄ ostendendā
humane nature dignitatem. quia dignior ē
conditio posse tēptari τ nō cōsentire: q̄ nec
posse temptari nec posse cōsentire. Secūda
questio est. Cur deus illos homines creauit
quos futuros malos pudit. Ad qd respon
det dicendo. q̄ ɔpter bonū quod inde ventu
rum nouit. Tertia questio est. Cur de' nō fe
cit hominē impeccabilē. Et rn̄dens dicit q̄
ideo. q̄ melius esset vtrāq3 naturā esse. s. eā
que non peccare posset sicut in sanctis ange
lis p grām in gloria ɔfirmatis. τ eā q̄ pecca
re τ nō peccare posset si vellet. qualis fuit in
hoibus q̄ vnius modi solū. Quarta qd est
Cur deus qui sola sua volūtate potuisset eos
saluasse a ɔsensu non saluauit eos. Et respō
dens dicit. q̄ voluit eos nature sue relinqre
vt nec infructuose boni eēnt. nec ipune mali
Quinta questio est. Cur deus cū sit omnipo
tens non cōuertit volūtates eoꝝ ad bonum
Et rn̄det. q̄ noluit cuius nolitionis cā vlte
rius non ē querenda. Secūda ɔpō ē hec
Deus mox hoiem creatū repleuit oi scientia
ptinente ad suū statum. Hanc ɔpōem mgr
insinuans dicit. q̄ pmus homo non p inter

nalla sine p successionē tpis. sed creat⁹ mox
sciam sibi necessariā ꝛ competentē sibi acce-
pit. Unde triplici cognitōne pmus parens
pditus fuit. Primo cognitōne rerū ppter se
creatarꝫ. quarū curam erat habiturus, vnde
ꝫ eis noīa imposuisse legit͛. ꝛ illam rerū co-
gnitionē p spēm non pdidit: sed hanc pec-
cato ppetrato retinuit. Secundo dotat⁹ fu-
it primus homo cognitōne sui creatoris. scꝫ
dei non qdem enigmatica: sed p quandā in-
teriorē inspiratōnem. nō tn̄ ita clare sicut in
patria. ꝛ illā p⁹ peccatū n̄ retinuit. Tertio fu
it illustratus cognitiōe suiipsius sicut enim
qd debuit supiori. qd alijs. qd sibi. ꝛ etiam
post peccatū illā retinuit. Tertia ppō est
hec. Homo ante peccatū non pscuit futurū
euentū sui status. Hanc mgr pbās querit.
Utrū primus homo habuit sciam eorū que
circa ipm futura erant. i. ante pscuerat qua-
lia bōa habuisset si pstetisset. vel etiā an̄ psci
uerit anteq̄ lapsurus erat. Et rn̄dens dicit.
q̄ pmus homo accepat sciam eorꝫ que agē-
da ꝛ dimittēda fuerāt. al's peccatū fuisset si-
bi iniuste imputatū. sed non fuit sui casus p
scius. cuius simile supdictū est de angel' cor
ruentibus. qd̄ cōfirmat autori. be. Aug. Et
tantum in speciali,

Dist. xxiiij.

Unc diligenter

Ista est dist. xxiiij. huius scdi lib.
In qua mgr postq̄ egit de tem-
ptatione pmi homis p quam cecidit: agit͛ d
potētia p quam stare potuit: cuiusmodi ē li-
berū arbitriū. Et tria facit. Nam pmo ondit
q̄ primis parētibus fuit datum sufficiēs ad
iutoriū ad status innocētie tentionē. Scdo
subdit q̄ illud adiutoriū fuit liberū arbitriū
Insinuās ad quā ipm ptineat aīe portōem
Tertio subiūgit. q̄ nos peccātes sequimur
quodāmodo primorꝫ parentum tēptatōem
Primū facit a principio disti. vsqꝫ ibi (Hic
csiderandum est) Scdm vsqꝫ ibi (Illud qꝫ
non est ptereundū,) Tertium vo vsqꝫ ad fi.
distinc. In spāli snia magistri stat in tribus
ppōibus. Quarꝫ pma ē hec. Primus homo
auxilio gratie a creatiōe sibi indite potuisset
absqꝫ merito cuilibet temptationi restitisse.
Hāc mgr probās dicit. q̄ primus homo ex
creatione habuit sibi inditū recte voluntatis
auxiliū. quo resistere potuit malo licꝫ non ad
meritū glorie. Et ratio ē. q2 si tale auxilium
nō habuisset: peccatū no fuisset sibi iuste im
putatū. Sed ꝯ obijcit͛ dupl'r. Primo qrēdo
quō tal' volūtas recta possit dici. q2 pm⁹ hō
nec meruit nec stetit. Et rn̄det ipam fuisse re
ctaꝫ p mali carētiā. ꝛ q2 p hoc eā ad tps sta-
re voluit. Scdo qrit sic. cū resistē malo sit me
ritoriū si potuit in pmo statu resistē malo. g
mereri potuit. Et rn̄dꝫ. q̄ resistere malo i na
corrupta meritoriū hn̄ ē. i q̄ ē aliqd impelles
ad maluꝫ. sed nō fuit sic in nā integ̃ in q fuit
auxiliū includēs rectitudinē oim potentiarū
aīe: absqꝫ quocūqꝫ impellēte ad malū. Se
cūda p. ē hec. Auxiliū quo hō i statu innocē
tie potuisset vitasse pctm̄ ē liberꝫ arbitriū p-
tinēs ad supioris portōis rōem. Hāc ma. in
sinuās qrit. qd sit illd auxiliū quo hō potu
isset i pmo statu vitasse pctm̄. Et rn̄s dicit,
q̄ fuit liberꝫ arbitriū quod describens dicit.
q̄ sit facultas rōis ꝛ volūtat] q̄ bonū eligit͛
cū grā ꝛ malū sine grā: ꝛ d2 liberꝫ quo ad vo
lūtatē. ꝛ d2 arbitriū quo ad rōem. ad quam
spectat potētia discernēdi. ꝛ d2 facltas volū
tatis ꝛ rōis eo q̄ tā ad volūtatē q̄ ad rōem
spectat. Ex quo correlarie infert. q̄ liberꝫ ar-
bitriū sit potētia rōalis nat͛e q̄ pōt velle bo-
nū vl' malū: vtrūqꝫ discernēdo. ꝛ p ꝯns bru
ta aīalia eo carēt, ꝛ sic tn̄ sensum ꝛ appeti-
tū q̄ sensualitas d2 hēant. Et sbdit q̄ sensua
litas ꝛ rō sīt due vires aīe abinuicē differē-
tes. Nā sensualitas respicit sensus corpis ꝛ
appetit⁹ corꝫ. Rō vo ē qdā vis aīe supior ex
cedēs oē illd qd hēmus cōe cū brut]. Cuius
qdē rōis duplex ē portio. Una inferior q̄ di
sponit tpalia. Alia supior q̄ etnis bonis cō-
spiciendis intēdit. Et hee due portōes non
nomināt duas esse potētias anime. ſꝫ diuer
sa eē ꝛ officia vnius ꝛ eiusdē potētie. Ter
tia ppō ē hec. Tunc mortaliter vel venialit͛
peccamus: dū vel in opus vel in delectatiōꝫ
culpe ꝯsensum dam⁹. Hanc mgr insinuans
dic. q̄ ad instar pmi hois pmi peccati aliqn̄
ꝯstringit nos peccare. Un̄ sicut in pmo pctō
pmorꝫ parētū inueniebat͛ serpēs] suadēs mu
lieri ꝛ mulier suadēs viro. ita ꝛ in nobis sen-
sualitas p modū serpētis suadet rōni supio
ri. nā rō supior ꝛ inferior hn̄t se sic vir ꝛ mlr.
q2 sicut mlier pmo seducta fuit a viro sibi da
ta i adiutoriū, ꝛ vnū cū ipo existit i carne vna
ita rō inferior a supiori deducit͛ ꝛ ei i adiuto
riū vnū cū illa vna mente] nā existēs. Et sbdit

q̄ motus ad peccandū q̄ solū est in sensuali-
tate est pctm̄ veniale. sed pueniens ad rōem
supiorē est pctm̄ mortale cōsistēs aūt in rōe
inferioris si nō diu tenet͛ etiā est veniale. Si
vero in ea diu teneat͛ mortale est. Et hec oia
pbat autoritate bti Augu. Addens q̄ rō in-
ferior etiā qn̄qꝫ sumit͛ p sensualitate qd di-
mittit diligēti lectori perscrutandū igitur ꝛc̄
Et tantuꝫ in speciali. Distin. xxv.

Am vero ad.

Ista est distinctō. xxv. hui⁹ secun
di libri. In qua mgr postq̄ egit
de libero arbitrio put est in oibus in genera
li. Agit de eo put est in quibusdā in spāli. Et
tria facit. Primo em̄ ondit respectu quorꝫ sit
liberꝫ arbitriū. ꝛ q̄ aliter sit in deo ꝛ aliter in
hoīe ꝛ aliter in angelo. Secūdo quō differē-
ter ad bonū vel maluꝫ se hēat in viatoribus.
Tertio qualiter ipsuꝫ nō debilitatū sit ex pec
cato. Primū facit a pncipio distinctōis vsqꝫ
ibi (Hic queri pōt) Scdm abunde vsqꝫ ibi.
(Ex pdictis iaꝫ) Tertiū vero vsqꝫ ad finē di
stinctōis. In spāli sententia mgri stat in trib⁹
ppositōib⁹ quarū pma est hec. Liberū arbi-
triū qd solū respectu futurorū ꝯtingentiū est
in viatorib⁹ aliter in deo aliter in āgelis ꝛ ali
ter in hoībus. Hanc mgr ponēs dicit q̄ libe
ruꝫ arbitriū philosophi diffinientes dixerunt
hoc esse liberū de volūtate iudiciū eo q̄ libe
re posset moueri ad hoc vel ad illud nō autēꝫ
attendit͛ libertas arbitrij respectu pn̄tiuꝫ aut
pctōꝫ. q2 pn̄tia ꝛ pctā determiata sunt. nec
subiacēt nostre volūtatis facultati. sed solum
respectu futurorꝫ cōtingētiū q̄ soluꝫ humane
subsunt potestati. Et subdit q̄ liberū arbitri-
um dissimiliter est in deo nobis ꝛ āgelis bea
tis. Nā in deo est oino liberū arbitriū a serui
tute peccati. In angelis beatis cōfirmatū p
gratiā. In nobis aūt est flexibile in bonū vel
in malū. Unde scdm quadruplicē hois sta-
tuꝫ quadruplex assignat͛ in hoīe fuisse liber
tas in hoīe qua potuit peccare ꝛ non peccare
in statu beatitudis seu patrie. erat in eo liber
tas qua nullo mō poterit peccare. In isto sta
tu vie post peccatū āte repatōem habuit cm̄
libertatē qua nō potuit nō peccare etiā mor-
taliter. In statu vero post peccatū ꝛ post re-
paratione āte gloriā hꝫ libertatē qua nō pōt
n̄ peccare venaliter. Arguit͛ hō potest pecca
re mortaliter post peccatum ꝛ post repatio
nē āte statū glie, ergo illud dictū mgri nō vi-
det͛ vere esse assumēduꝫ. ātecedens pbat͛. q2
ille pōt peccare mortaliter q̄ hꝫ potentiaꝫ ad
opposita existentē. Sed hō in illo statu exi-
stēs hꝫ ad oppositꝫ potētiā inclinatā. g pōt
etiā mortalit͛ peccare, maior nō est. Sed mi-
nor ptꝫ ex h° q̄ hō hꝫ in illo statu potētiā rō
naleꝫ. q̄ est ad opposita. Solutio satis mani
festa est. ꝛ patet, ergo dimittit͛. Ex quo infert
correlariū q̄ liberū arbitriū p peccatū est vul
neratum ꝛ expoliatū. vulneratuꝫ quo ad na
turalia. expoliatū quo ad gratuita que duo
homo sine gratia nō pōt repare sicut aliquis
qui seipsum occideret ille non posset p se ad
vitam redire. qm̄ nō ens non pōt esse alicui⁹
repducibilis pncipiū. Sed p interfectōeꝫ oc
cisus factus est nō ens ideo p se non pōt ad
vitam redire. licet tn̄ possibile sit p virtutē di
uinā. alias nō em̄ sequeret͛ q̄ ideꝫ esset suiip-
sius pncipiū pductiuū qd ꝯtradictionē im-
plicat. Subdit etiam q̄ sit triplex libertas.
Prima est a coactōne. et illa semp fuit et ma
net in hoibus in om̄i statu. Alia est libertas
a miseria ꝛ illaꝫ habuit liberū arbitriū in sta-
tu innocētie. et habebit ipsam in statu beati-
tudinis ꝛ glorie. Tertia est libertas a pecca-
tis q̄ soluꝫ est in hoibus viatoribus q̄ scdm
gratiā a peccatis liberant͛. Unde infert q̄ eti
am sicut seruus iusticie est liber a peccatis, sic
seruus peccati est liber a iustitia nō tn̄ ppter
hoc seruus peccati est liber dicendus. eo q̄ li
bertas a iusticia. scꝫ non sit vera libertas cen
senda. Secunda ppositio est hec. Quāuis
homo solo libero arbitrio mediāte nō possit
pfecte p se in bonū. per se tamē ipso solo me-
diāte pōt in malum. Hāc mgr pbans querit
Utrū in hoīe ad bonū ꝛ ad malū faciendum
sit libertas arbitrij. Ad qd respōdens recitat
duas opiniones ꝛ postea sniam suā ppriam
Prima opinio dicit q̄ sola libertas arbitrij
etiā nullo alio addito facit hoīeꝫ liberꝫ ad bo
nū vel ad malū faciendum. Secūda dicit q̄
nō sola libertas arbitrij efficiat sed mediante
aliquo alio addito ita q̄ pnitas ad peccan-
dū addito libero arbitrio moueat, ipsum ad
malū. gratia vero ipsi apposita moueat ipm
ad bonū. Sed magister ponēs sniam suam
dicit. q̄ vtrūqꝫ sit a libero arbitrio scꝫ ꝛ posse
bonū. et posse in malū. ita q̄ posse in malum
habeat homo ex se posse aūt in bonū median
te gratia. sine qua nō pōt quis in bonuꝫ nisi
valde debiliter. Et hoc cōfirmat magister au
toritate beati Augustini. Tertia ppositio

est hec. In hominibus liberū arbitriū est quo-
dāmodo per peccatū minutum. Hanc mgr̄ p
bans dicit. q ex predictis patet. q liberū ar-
bitriū sit in hoīe per peccatū minutū seu quo-
dāmodo in sua libertate corruptū. qz āte pec
catū homo potuit sine difficultate moueri in
bonū. qđ post pctm̄ non pōt. lege mēbrorū
repugnante. eo q p pctm̄ recepit difficultatē
ad bonū z incitamētū. seu pnitatem ad ma
lum. que āte peccatū nō habebat z libertas
nature. id est libertas a coactione. quā liber-
tatē nature vocat. eo q p naturā inest z eti-
am cuilibet nō sufficit ad bonū pficiendū. si
nō assit libertas grē. id est libertas a miseria
z a peccato. ita q p liberū arbitriū null' pōt
velle bonū nisi liberatus a seruitute peccati
neqz pficere bonū nisi adiutus gratia assistē
te. qđ pbat per illud apostoli. Non est volen
tis neqz currentis sed dei miserantis qui ope
ratur in nobis velle et pficere. Et tantum in
speciali. Distin. xxvi.

Ec est grā ope.

b Ista est distinctio. xxvi. huius se
cūdi libri. In qua magister post
q egit de tēptatōe p quam homo cecidit. et
de libero arbitrio p qđ stare potuit. Incipit
agere de gratia per quā stare debuit. Et tria
facit. Nam primo ponit quandā gratie disti
ctōem. Secundo subdit ipsius gratie expres
sionē. Tertio subiungit ptium grē mutuā cō
paratōem. Primū facit vsqz ibi (Itaqz bona
voluntas) Scōm vsqz ibi (Hic consideran-
dū) Tertiū vsqz ad finē distinctōis. In spā-
li sentētia magistri stat in tribus ppositōib'
quarū prima est hec. Iuuat volūtas hūana
ad bonū pficiendū. operāte z cooperāte gra
tia. Hanc magister insinuans ponit duplicē
esse gratiā qua liberū arbitriū hoīs iuuat ad
bonum. quarū prima dicit operans preueni-
ens volūtatem bonā. ea eñ liberatur et pre-
paratur voluntas hoīs vt sit bona z vt bo-
nū efficaciter velit. Alia est gratia cooperās
q ad voluntatē bonā z preparatam iam sequi-
tur adiuuando ne frustra bonum velit. sed vt
bonum velit cū effectu quam sententiā ma-
gister pbat autoritate beati Augustini. De-
inde recitat magister errorem cuiusdam here
tici dicentis hominē posse velle bonū ope-
rari ex libero arbitrio sine grā. quem impro-
bat autoritate apostoli dicentis. Non est vo
lentis neqz currentis sed dei miserāt'. Sup
qđ beatus Augu. ait. Non enim ideo deus
alicuius miseret. qz voluit et currit. sed ideo
quis vult et currit qz deus sui miseretur. Et
subdit descriptōem voluntatis quā ponit be
atus Augu. dicēs. q volūtas est animi mo-
tus nullo cogente ad aliquid non admitten
dū vel adipiscendū. Annectens q eandē gra
tiā quā ipse supra distinxit in operātē z co
operante etiam vocamus precedentē et sub-
sequentē. Secūda propositio est hec. Gra
tia operās que est fides cum dilectōe bonam
voluntatē non tempe sed natura et causali
ter precedens. ab ipsa voluntate non acqrit
aliquo merito. Hanc magister pbans dicit.
q voluntas vt prefertur per gratiā pueniē
tem seu operantem mota ad bonū. tūc digni
or est. id est ipsa voluntas digniorē dominā
id est gratiā nō preuenit sed sequit ipsam. qa
nullū meritū voluntatis precedit gratiā sed
ipsam gratiam ordine causalitatis bene seq-
tur. que quidē gratia operās est fides cū di-
lectione. Qđ pbat p beatū Augustinū. Et
quib' verbis manifeste exprimitur q p fidē
iustificamur. Et p consequēs grā operās. id
est fides pueniit volūtate seu meritū volūta-
tis. Contra qđ obijcit mgr̄ duab' autoritati
bus. Tertia ppositō est hec. Gratia ope-
rās z cooperās vna existēs essentialiter scđm
diuersos eius effectus taliter dicitur. Hanc
enim propositōem magister pbans querit.
Utrum gratia operans z cooperans sint di
uerse gratie seu vna grā diuersis vocabulis
designata. Et respondens dicit. q sit vna et
eadē gratia et idē donū. tm̄ propter diuersos
effectus est diuersis noībus vocata. Nam in
quantū liberat voluntatē a malo dicit ope-
rās. inquātū aūt adiuuat ad bonū vlterius
faciendum dicitur cooperans. Et tantum in
speciali. Distin. xxvij.

Ic videndum.

Ista est distinctō. xxvij. hui' secū-
di libri. In qua qdem distictōne
magister postq egit de efficatia gratie liberi
arbitrij generaliter. Agit de efficatia virtu-
tis specialiter. Et circa hoc tria facit. Nam p
mo tractat de virtute ostendens qualiter re-
cte capiat. Scđo agit de grā ofidēs. q sine
ipa neō ppie mereat. Tertō repellit quādā
sentētiā que non recte circa virtutē opinatur

Primū quidē facit a pricipio distinctōis vs-
qz ibi (Cū ergo ex grā) Scōm abinde vsqz
ibi (Alij vero qdē) Tertiū vero vsqz ad finē
distinctōis. In spāli eñ snia mgr̄i stat in tri
bus ppositōibus. quarū pma est hec. Uirt'
q est bona mētis qualitas cēsenda nō est a-
ctus neqz mot' animi vere dicēda. Hanc eñ
ppositōez mgr̄ pbās dicit q quedā sunt ma
gna bona hoīm huiusmōi sunt vtutes qbus
nemo male vti pōt. Quedā aūt sunt bona mi
nima vt bona tpalia. quedā aūt media vt po
tētie aie. z illis qdam minimis z medijs bo-
nis tā bene q male vti pñt hoīes. inter que
media scđm be. Augu. est liberū arbitriū. cu-
ius vsum bea. Augu. alicubi noīat opus vir
tutis: alicubi aūt virtutē. z sic sibiipsi cōtrari
us videt. Quā cōtrarietatē mgr̄ soluēs addu
cit rōem quandā qua pptr ipam vtutē non
esse actū sed magis qualitatē pbat. sic argu-
ens. Causa vtutis in nobis deus est. z nos
ipsi sumus cuiuslibet actus nostri. z p conse
quēs vsus liberi arbitrij qui est actus noster
nō est vtus. z grā cū sit virt' vl' vtuti similis
etiā nō est actus noster. Istius argumēti ma-
gister minorē supponit. maiorē aūt multiplr
pbat. s. q cā virtutis in nobis sit deus. z q
virtus sit bona qlitas mentis qua null' ma
le vtit. pmo in coī p virtutis diffinitōez quā
be. Augu. ponit dicēs q deus in nobis sine
nobis opatur virtutē. que est bona mētis q-
litas qua recte viuit z qua nullus male vtit.
Secūdo pbat cā in spāli de vtute iusticie de
qua beat' Augu. ait. q nullus cā in hoīe effi
cit nisi deus. Tertio pbat cā spāliter de fide
quā scđm aplm solus deus infundit. Et sub
dit q oīs motus z effectus mētis ex libero
arbitrio est. sz bon' qdē ē ex grā z libero arbi-
trio sil': mot' aūt z effect' mal' ex libero arbi-
trio. qđ pbat auctoritate be. Augu. Ex quo
vna cū pdictis infert. q virt' nō ē mot' vl' af
fectus animi. sz qualitas aiam informās qđ
de grā q etiā virt' dici pōt asserit fore cēsen-
dū. Scđa ppositō est hec. Quāuis absqz
libero arbitrio mereri nō possim' grā tm̄ pri-
cipale meredi est pricipiū. Hāc mgr̄ ponens
snialr dicit. q quis nullū meritū sit in hoīe
q nō sit p liberū arbitriū. pricipalis tm̄ cā me
rendi est ipsa grā gratū faciens sed nō gratis
data q est donū dei. qua sanat z iuuat hoīs
volūtas. vt sit bona z pducat bonas opatio
nes. et sic ex grā z libero arbitrio qđ est aie
potētia pcedit pm' bon' mot' mētis. cui cor
rīdet pmū meritū hoīs. Uñ subdit q grā
est qua vtutes mereri dicitur inquantū p a-
ctus ipa meret. Et infert q ex actib' vtutum
boni sum' z iustificamur. z q beat' Aug'. in
pricipio h' distictōis dicit vsū liberi arbitrij
virtutē esse. ibi sumpsit vtutē p actu vtutis.
qz alias sibiipsi ptradiceret. Tertia pposi
tio est hec. Fides z caritas nō sunt mot' seu
affect' mētis. sz vtutes mētē mouētes. Hāc
mgr̄ pbans recitat quandā opinionē quorū-
dā introductā ex verbis Augu. qbus vt sup
dictū est in pma ppōne videt dicere Aug'.
q vsus liberi arbitrij sit vtus z vsus vtutis.
z dicit quosdā opinatos fuisse q vtutes es-
sent ppie actus potētiarū naturaliū. nō tamē
oēs sed tm̄modo interiores in mēte. quas li
cet de' faceret nihilomin' liberi arbitrij dice-
rent eē. Sed actus exteriores puta q p cor-
pus gerunt. dixerūt eē ppie act' vtutū. z nō
vtutes. vnde dixerūt q dictū beati Augusti
ni. quo dixit vsum liberi arbitrij esse virtutē
intelligi deberet de motu siue de actu interi-
ori. quē ipsi virtutē dicebant. Quod confir-
mabant per hoc q idē beatus Augusti. di-
cit supra Johanne. q fides est credere qđ nō
vides. Cū ergo credere sit motus mētis inte
rior. videt q virtus fidei sit interior mentis
motus. Et similiter dicebāt de alijs virtuti-
bus fore iudicandū. Sed mgr̄ illā opinionē
remouens dicit beati Augu. autoritates in-
nuentes q fides z caritas sint motus aīme
seu mentis nō esse sic intelligendas. vt sonāt
sed cum dicit q fides sit credere qđ non vi-
des. hoc est ac si diceret. Fides est virtus mo
uens ad credēdū qđ nō vides. et sic de sin-
gul' vtutib' cōformiter ē. z tm̄ i. Di. xxviij.

D vero incon.

a Ista ē dist. xxviij. h' secūdi li. In
qua mgr̄ ostēsa efficiētia grē in li-
bero arbitrio. Hic agit de sufficiētia liberi ar
bitrij sine grā. z tria facit. Nā pmo exprimit
pelagianorū errorē. Scđo subdit eorū obie-
ctōes. z obiectōnū solutōes. Tertio subiun-
git veritatis affirmatōem. Primū facit vsqz
ibi (q aūt dicūt) Scōm vsqz ibi (Illud vo
diligēter) Tertiū vero vsqz ad fine distinctō
nis. Et tantū in generali. In speciali senten
tia magistri stat in tribus propositōnibus.
quarum prima est hec. Et si liberū arbitriū

heresis pelagij/

immerito habeat magnā virtutez tamē sine
grā nō sufficiat hoī ad salutē. Hāc mgr̄ insi-
nuās dicit ꝙ liberꝝ arbitriū non sufficiat sine
grā hoī ad salutē quāuis pelagiana heresis
oppositū videat̄ sentire. Nā pelagian⁹ mona
chus a quo talis heresis denoiatur. in tātuz
de libero arbitrio p̄sumebat. ꝙ asserebat gra
tiā dei dari scd̄m ei⁹ merita: ⁊ etiā hoiem pos
se implere mandata dei sine grā. Uñ incre-
patus a cōmonachis suis dicētibus. ad q̄d
grā tūc necessaria esset si sine grā possem⁹ ad
īplere mandata. Qui r̄ndit ad hoc vt homo
facilius cum gratia mandata dei ad imple-
re posset. Addidit etiam alia incōuenientia
q̄ dicebat ex hoc sequētia. s. oratōes quas fa
cit eccl̄ia nihil ꝯferre hijs p quib⁹ fiūt salte in-
fidelib⁹ ⁊ pctōribus. qꝛ ex sua ꝓpria volūtate
cōuertunt̄ ad deū. ⁊ nō ex nostris orōnibus
⁊ ꝙ grā dat̄ scd̄m merita nr̄a ⁊ ꝙ puuli sine
originali pctō nascunt̄. qđ totū ē hereticum
Scd̄a ꝓpositō est hec. Licet viatorib⁹ libe
rū arbitriū sit innatū. tñ sine grā nullus pōt
dei adiplere p̄ceptū nec vitare pctm̄. Hāc ma
gister insinuās ponit q̄nq3 rōes. quib⁹ hereti
ci illi. s. pelagiā suā heresim cōfirmabāt. qua
rū p̄ma est talis. Homo p solū liberꝝ ar. sine
grā pōt vitare pctm̄ ⁊ facere bonū. ergo pōt
p solū liberꝝ arbitriū sine grā mereri. tenet cō
sequētia ex hoc. ꝙ nō imputat̄ hoī culpā qđ
vitare nō pōt. Assumptū ꝓbant heretici au-
toritate btī Augu. qua dicit ꝙ volūtas est
qua peccat̄ ⁊ qua recte viuit̄. Et r̄ndens ma
gister dicit scd̄m Augustinū illā autoritatē in
libro retractationū glosasse. ⁊ dicit eā cū ad-
ditōe fore intelligendā. s. ꝙ volūtas qua pec
catur ⁊ recte viuit̄ nō pōt in bonū dirigi. nisi
p grām dei a pctō mūdata fuerit̄. Secunda
est. Si mādata dei sine grā dei seruari non
p̄nt. tunc aliq̄ nō seruātes ea nō peccant. vt
ptz de puulis natis in pctō originali. sed cō-
sequēs est falsuz. ⁊ cōsequētia ptz autoritate
beati Augu. dicentis. ꝙ nullus dꝫ reputari
reus ideo qꝛ nō fecit qđ facere nō potuit. Et
r̄ndens mgr̄ dicit btm̄ Augustinū hoc v̄bū
scripsisse cōtra manicheos q̄ posuerūt in ho-
mie duas eē naturas. vnā bonā. aliā malā.
bonā a deo. malā v̄o a diabolo. qđ si ita eēt
tunc scd̄m illā malā naturā hō nō posset fa-
cere bona. nec vnq̄ posset bonū velle. ⁊ tunc
huiusmōi nō esset sibi imputandū ꝙ nō face
ret bonū nec etiā ꝙ esset malus. Tertia ratio
est ꝙ resurgere pōt a pctō sine grā. igit̄ pōt
facere bonū sine gratia. tenet consequētia. sꝫ
assumptū ptz autoritate btī Augustini. qua
dicit mutare volūtatē est in ptāte nr̄a. Et r̄n
dens mgr̄ dicit btm̄ Augustinū itellexisse ꝙ
q̄uis mutare volūtatē sit in ptāte nr̄a. hoc ta
mē est a deo p grām. Quarta rō ē hō pōt cre
dere in deū ab̄sq3 grā. igit̄ ⁊c̄. ꝯseq̄ntia tenet
Antecedēs ptz p btm̄ Augu. dicentē. ꝙ cre-
dere ⁊ velle est nr̄m. Et r̄ndit mgr̄ dicēdo ꝙ
credere ⁊ velle dei eū p̄ncipalr̄ nr̄m aūt ex cō
sequēti. Quinta rō est. habere fidē est natura
le hoī. igitur homo sine grā pōt credere in de
um ⁊ habere fidē. ⁊ p cōsequēs bene facere.
Et r̄ndit mgr̄ dicens. ꝙ habere fidē est natu
rale hoī. p hoc nō plus intendebat nisi ꝙ hō
esset scd̄m sua naturalia apt⁹ ad credendū et
diligendū. ⁊ nihilomin⁹ credere ⁊ intelligere
sine grā eē nō p̄nt. Tertia ꝓpositō est hec
Ex p̄dictis cōstat oēs hereticos illos errare.
qui dicūt nos ad bonum dei auxilio non in-
digere. Hanc eñ ꝓpositōem mgr̄ ponēs di
cit sp̄ialr̄ illos hereticos errare q̄ ponūt hoiez
ꝓpter malā naturā non posse vitare peccatū
cuiusmodi fuerunt manichei. et etiam alios
qui ponunt hoies nō posse peccare ꝓpter na
turā bonam sicut iouiniani. qꝛ ambe ille opi
niones tollūt arbitrij libertatez. scd̄m quā vt
tenet sententia catholica. hō sp pōt peccare
⁊ nō peccare. Et tm̄ in sp̄ali. Di. xxix.

Ost hoc cōside.

P

Ista est distinctio. xxix. huius se-
cūdi libri. In qua magister osten-
sa sufficiētia liberi arbitrij sine gratia in om-
nibus generaliter. Agit de eiusdē insufficien
tia in p̄mis parētibus sp̄aliter. Et tria facit
Nā primo agit de grā quā adā in statu inno
cētie habuit. Secūdo de pena peccati p quā
paradisuz amisit. Tertio inquirit an etiaz de
ligno vite in statu illo comedit. Primū facit
a p̄ncipio distinctōis vsq3 ibi (In illius quo
q3 peccati) Scd̄m vsq3 ibi (Potest aūt q̄ri)
Tertiū vsq3 ad fine distinctōis. In sp̄ali eñ
magri sn̄ia stat in tribus ꝓpositōibus. qua
rū prima est hec. Primus hō in statu innocē
tie nō indiguit grā ad expellendū maliciā sꝫ
et grā ⁊ caritate indiguit ad exercendū iusti-
ciam. Hāc eñ ꝓpositōem mgr̄ ponens q̄rit
duas q̄stiones. quarū p̄ma est hec. Utrū p̄-
mus homo indiguit gratia in statu innocen
tie tā operante ꝙ cooperāte. Et r̄ndit ꝙ indi
guit vtraq3 gratia. nō tñ indiguit gratia ope

rante scd̄m omnē operandi eius moduz. Nā
illa gratia operatur duobus modis scꝫ libe-
rando liberū arbitriū a malo. ⁊ seruitute pec
cati ⁊ scd̄m illuz modū vicz operandi gratia
operante p̄mus homo in statu innocētie nō
indiguit. eo ꝙ sine peccato erat. Alio modo
operatur illa grā p̄parando hoīs voluntatē
ad bonum. ⁊ scd̄m illā eius opatōem p̄mus
homo ipsa indiguit. cū eius voluntas p se in
bonuz efficaciter moueri nō potuit. qđ pro-
bat mgr̄ autoritate beati Augu. Secunda
questio est. Utruz primus homo in statu in-
nocentie habuit etiā virtutes. Et respondit
ꝙ aliquibus videtur ꝙ non habuerit eas. qđ
hoc modo ꝓbant iustitiaz non habuit. quia
p̄ceptum dei cōtempsit. prudentiā nō habu
it. qꝛ sibi nō ꝓuidebat. nec temperantiā ha-
buit. qꝛ aliena petijt. nec fortitudinē qꝛ praue
suggestioni nō resistit. Sꝫ mgr̄ huiusmōi
ꝑsuasioni respondens dicit. ꝙ licet Adaz q̄ñ
actualr̄ peccauit tūc illas v̄tutes nō hūit ni-
hilomin⁹ tamē habuit eas ante peccatū. qđ
diuersis sanctorū autoritatibus confirmat.
Ex cuius q̄ōnis solutōne ptz ꝙ cōstat p̄mū
hominē in statu innocētie virtutes habuisse
quas peccando dicitur abiecisse. Scd̄a ꝓ
positio est hec. Primus parēs ꝓpter pctī in-
dignitatē fuit de p̄adiso expulsus ⁊ ꝓhibit⁹
de ligno vite edere. ꝓpter qđ poterat si p ste-
tisset in eternū viuere. Hāc ꝓpositōem mgr̄
insinuans dicit. ꝙ p̄mus homo in penaz sui
peccati exclusus est a loco voluptatis. ⁊ ab
esu ligni vite. per cuius vsum in eternū pote
rat viuere. non quidē post peccatū de ipso e-
dendo. sed ante. Ubi soluens autoritatem
Gen̄. qua videt̄ innui ꝙ etiā post peccatum
si de ligno vite comedisset in eternū vixisset.
Et dicit ꝙ autoritas dicit. videte forte ne ma
nū suaz mittat ad lignū vite. et viuat in eter-
num. que sic glosanda est. Uidete vos āgeli
ne cōmedat de ligno vite quo indignus est.
De quo si p̄stetisset ꝯmedisset ⁊ viueret in et̄
nū. Et subdit ꝙ ad impediendū reditum
hominis in paradisum apposita est angeli-
ca et ignea custodia. scꝫ cherubi et flammeꝰ
gladius atq3 versatilis. ne post peccatum pa
teat hominū illuc accessus. Tertia ꝓposi
tio est hec. Licet sit ꝓbabile adam in statu in
nocentie cōmedisse de ligno vite. tamen qꝛ
frequenter eius vsum non habuit imortali-
tatem non obtinuit. Hanc mgr̄ ꝓbans que
rit. Utrum ante peccatum etiā de ligno vi-
te cōmederit. et si cōmederit quare non fuit
factus imortalis. Et respondens dicit. ꝙ cō
medit de ipso ante peccatum. eo ꝙ oīa ligna
preter vnum sibi ad vsum fuerunt concessa.
sed ex hoc non fuit effectus imortalitatis. qꝛ
non frequenter de ipso gustauit. Cum lignū
illud conferre imortalitatē non potuerat ni-
si per frequentem eius vsum. Et tantum in
speciali. Distin. xxx.

A supioribus ⁊

Ista est distinctō. xxx. hu⁹ secūdi
libri. In qua mgr̄ postꝙ egit de
peccato p̄morū pntū quo ꝑsona corrūpebat
naturā. Incipit agere de pctō paruuloꝝ quo
natura corrūpit ꝑsonā. Et tria facit. Nā p̄mo
ostēdit eē tale pctm̄ in genere. Secūdo mani-
festat ipsum in spē. Tertio r̄ndit q̄stioni ex di
ctis originate. Primū facit a p̄ncipio distin-
ctōis vsq3 ibi (Quod diligēter inuestigandū
est) Scd̄m vsq3 ibi (Ad hoc aūt) Tertiū vs
q3 ad finē distinctōis. In sp̄ali sententia ma
gistri stat in tribus ꝓpositōibus quarū p̄ma
est hec. Parentū primoꝝ p̄muz originale a-
ctuale pctm̄ fuit mortale ⁊ ab eis in posteros
deriuatū. Hanc mgr̄ intēdēs ꝓponit. ꝙ pec
catū ⁊ pena pctī in posteros transeūt. ⁊ tale
peccatū dixerūt quidā eē pctm̄ actuale ipsi⁹
Ade. qđ probat autoritate ap̄lī dicentis. ꝙ
peccatū qđ p vnuz hoiem mūdum intrauit
sit inobediētia q̄ videt̄ eē pctm̄ actuale. vt di
cit opinio ista. Alij vero sicut pelagiani dixe-
runt peccatū qđ in mūduz intrauit p Adam
etiaz esse peccatū actuale. sed nō ipsius Ade
sed pctm̄ cuiuslibet hominis qđ dicebant per
Adā in mūdū introductū esse. nō inductōne
originis. sꝫ similitudine p̄uaricatōis. eo ꝙ
ille vnus oibus exemplum reliquit. Sed il-
lud non videtur bene cōsonū. qꝛ dato ꝙ pec
catum originale diceret̄ solū exemplum pec
cati prefati ad peccandū. tunc deberet etiam
dici. ꝙ transiret a demone in hoies qui pri-
mum exemplum peccandi reliquit. Et ip̄e tā
ꝙ p̄mus in posteris a peccātibus imitat̄. qđ
q̄a est incōueniens. iō dicit mgr̄ esse tenēdū
pctm̄ ab Adam transiuisse in posteros nō so
lū imitatōis exēplo. sꝫ ꝓpagatōis et origis
vicio. qđ ꝓbat p. b. Aug. apte dicētē. ꝙ ori-
ginale pctm̄ trāsijt ab Adā i oēs p ei⁹ carnē
viciatā ꝯcupiscētōnalr̄ gn̄atos. Scd̄a ꝓpō
est hec. Originalis culpa est quedā hitualis
⁊ viciosa ꝯcupiscētia excitās in nobis contra

rōem desideria. Hanc mgr̄ insinuās dicit ꝙ
peccatū p̄mi hoīs ē scd̄m vitatē clpa a p̄mis
pn̄tib⁹ p originē i posteros traducta q̄ clpa n̄
ē act⁹ hoīs. sȝ q̄dā bitualis ⁊ viciosa cōcupi
scētia excitās in hoīe mala desideria. q̄ q̄nq;
in sacra scriptura a sanctis doctorib⁹ noiat̄ lan
guor nature. q̄nq; lex mēbroꝝ. q̄nq; fomes
pcti· q̄nq; lex carnis. q̄nq; tyrānus. q̄nq; cō
cupiscētia vl' ꝯcupiscibilitas. Postea soluit
duas difficltates cuiusdā heretici iuliani. s. q̄
rētis. Primo quō pctm̄ originale subiret p
uulos. cū nec ipse genit⁹· nec generās peccet
nec cōditor. Et r̄ndit scd̄m be. Aug. similiter
dicēte. ꝙ odiosa p̄mi pn̄tis iobedietia ē cau
sa q̄re in nobis nata est fomes pcti ⁊ cōcupi
scētia. Scd̄o q̄sιuit. an illud pctm̄ sit a natu
ra vl' a volūtate. Et r̄ndit similit̄ dicēs. ꝙ lȝ
pctm̄ originale sit i nobis necessariū. tm̄ in p̄
mo parēte q̄ ipm̄ traduxit fuit volūtarium.

Tertia ppō ē hec. Oēs q̄ descēdūt ab adā p
pagatōis lege fuerūt in lūbis ei⁹ semiali seu
materiali rōe. Hāc mgr̄ pbās q̄rit. quō in A-
dā potuerūt oēs hoīes scd̄m carnē ēē. cū nec
tot athomi in ipo ēē potuerūt quot hoīes ab
ipo pcesserunt· Et r̄ndēs dicit. ꝙ oēs hoīes
materialr̄ ⁊ cāliter in ipso fuerūt. q: aliq̄d ab
ipso decisuȝ ē, a quo sine alteri⁹ additōe p so
lā multiplicatōeȝ materia in seipam corp⁹ fi-
lij ei⁹ generatū ⁊ auctū ē. ⁊ sic p simile p deci
sioneȝ factā in posteros gen⁹ hūanū mltipli-
catū ē. ita ꝙ nihil oino extern⁹ aduenies tran
sit in veritateȝ hūane nature. qd̄ pbat p̄mo
auctate euāgelij dicētis. Om̄e qd̄ itrat in os
in ventrē vadit Scd̄o p hoc ꝙ oēs in resur-
rectōe hēbunt q̄titatē pfectā sine alteri⁹ ma
terie additōe. Ex istis tm̄ nō negat mgr̄ ꝙ ali
mentū trāseat in carnē sȝ negat ꝙ trāseat in
hūane nature vitatē. Et tm̄ in spāli. Di. xxxi.

Uncsupestinue.

Ista est distin· xxxi. h⁹ secūdi li. In
qua mgr̄ postq̄ egit de quiditate
pcti originalis. Agit de ipsi⁹ traductōne. ⁊
tria facit· Nā p̄mo agit de mō quo trāsfundi
tur. Scd̄o de cā q̄re traducit̄. Tertio de rōne
noīs qd̄ sortit̄. Primū vsq; ibi (Hic solet q̄ri)
Scd̄m vsq; ibi (Iā ostensum) Tertiū vsq; ad
finē distictōis. In spāli snīa mgr̄i stat in tri-
b⁹ ppōibus. quaꝝ p̄ma ē hec. Per carnē qua
viciosa ꝯcupiscētia ꝯcipit̄ ⁊ aīe vnit̄ ⁊ noīr p
animam peccatum originale traducitur.

Hanc magister insinuans querit. Utrum
peccatuȝ originale traducitur a parētib⁹ in fi
lios scd̄m solaȝ carnē vl' scd̄m solam aīaȝ vel
scd̄m vtrūq;. Et respondens dicit quosdam
fuisse opinatos ꝙ peccatum originale tradu
citur scd̄m animam ponentes animaȝ ex tra
ductōne incipere exemplum. ita ꝙ sicut in ge
neratione prolis caro filij substantialiter de
carne patris trahitur. ita etiaȝ anima filij de
anima patris essentialiter generaretur. Sed
istam opinionem magister respondens tan-
q̄ fidei catholice contrariam, eo ꝙ peccatum
non scd̄m animam sed scd̄m carnem solam a
parentibus trahitur. Nam in feruore libidi-
nis concipitur caro in corpus formādo et in
corrupta polluitur. Ex cuius contractu ani-
ma cum infunditur contrahit maculam qua
et ipsa polluitur. et sic rea esset vicij concupi
scentie: qd̄ dicitur peccatum originale. et di-
citur manere in carne non quideȝ sicut in sub
iecto ppriō cum caro non possit esse subie-
ctum culpe. sed sicut in causa seu virtualiter
in carne contentum. Istas sententias pbat
magister autoritatibus beati Augu. et Am-
brosij. Secunda propositio est hec. Pecca
tum originale quidaȝ defectus et fomes pec
cati esse asseritur quo anima carni vnita infi
citur. Hanc magister pbans querit. Utrū ta
lis carnis infectio sit culpa vel pena. ⁊ ꝙ nō
sit culpa pbat per hoc ꝙ est in subiecto irrōa
li in quo culpa esse nō pōt. ꝙ etiā nō sit pena
pbat ex hoc ꝙ penalitatib⁹ cōiter nō cōnue-
rat̄. Et respōdit dicēs. ꝙ sit quidā carnis de
fect⁹ ⁊ pollutio, q̄ recte vicium siue carnis cor
ruptio nūcupari pōt· Que q̄deȝ feditas in
carne ad cōiunctōem fore approbatur. qd̄ ex
hoc pȝ ꝙ aīa dū infundit̄ ex corpis corrup-
tōne maculat̄. Et subdit nō miruȝ esse filios
peccatū originale cōtrahere a pn̄tib⁹ iā mun
datis. sicut nō miramur ꝙ ab hoīe circūciso
nascat̄ hō ppuciatus. ⁊ ex grano ꝺpurato cre
scunt grana paleis circūsepta. Tertia ppo
sitio est hec. Igit̄ vocatur pctm̄ originale. q:
contrahitur in ortu ex libidine. Hanc mgr̄ p
bans dicit ꝙ illud pctm̄ igit̄ dicitur origina-
le. q: ex viciosa lege originis nostre quo con
cipimur cōtrahitur. scȝ ex carnis seminali cō
mixtione cum feruore libidinis. et q: solus
xp̄us talem libidinem non habuit. ideo so-
lus peccatum originale non contraxit. Et tā
tum in speciali.

Distinctio. xxxij.

Uoniaȝ supra

Ista ē distictio tricesima secūda
hui⁹ secundi libri. In q̄ magister
postq̄ egit de peccato originalis q̄ditate et
traductione: agit de ei⁹ remissione. Et tria fa-
cit. Nā primo ostendit quomō peccatum per
baptismū remittit̄. Secundo qualiter a deo
causat̄. Tertio qualiter ad volūtatē compat̄.
Primū vsq; ibi. (Preterea queri solet) Se-
cundaȝ vsq; ibi (Illō etiā nō) Tertiū vero
vsq; ad finem distinctionis. In speciali sen-
tentia magistri stat in tribus ppositionibus
Quarū prima est hec. Quāuis i baptismo re
maneat cōcupiscentia gratia exercicij vt pe-
na eius. tm̄ ptās libidinis p gratiā xp̄i minu
itur ne regnet vt culpa. Hanc magister pro-
bans querit duas q̄stiones: quaꝝ prima est.
Quō peccatū originale p baptismū remitta-
tur. cū. cōcupiscentia remaneat in baptismo
etiā et post baptismū. Et respōdens dicit ꝙ
hoc est ideo. q: post baptismū cōcupiscentia
minuit̄. eo ꝙ regnare et dn̄ari phibet̄ et rea-
tus p grām baptismi tollit̄. Unde sicut pec-
cata actualia et similia. vt homicidiū et simi-
lia. trāseunt actu et remanent reatu. sic econ-
tra ē de pctō originali qd̄ in baptismo tran-
sit quantū ad reatū, sed manet actu inquātū
concupiscentia manet. Secunda questio
est. Utrū caro purget̄ i baptismo a feditate
sua quā libidinosa cōcupiscētia cōtraxit. Et
r̄ndit ꝙ scd̄m aliquos nō solū aīa. sed etiā ca
ro a sua feditate i baptismo purgat̄ eo ꝙ a-
liq̄ vt dicūt ad illā purgatione ordināt̄. scd̄m
alios ꝟo solū purgat̄ feditas aīe. et nō car-
nis. ⁊ q̄ istaꝝ opinionū verior sit magister nō
determinat· sed procedit in q̄stione. Scd̄a
ppositio est hec. Pena qua iuste punit̄ post
baptismū pctōr deus ip̄e est pricipalis cōdi-
tor et ipator. Hāc magister probās q̄rit du-
as q̄stiones: quaꝝ p̄ma est. Utrū originalis
ꝯcupiscētie deus sit cā. Et r̄ndens dicit ꝙ sic
Nā cōcupiscentia illa q̄ p⁹ baptismuȝ adhuc
manet ē pena tm̄. et q̄ ē ante baptismū est et
pena et culpa. Inquātū ergo ē pena ē a deo
auctore tanquā iuste īflicta. Inquātū aūt cul
pa ē. sic a diabolo ē: et a p̄mo hoīe peccante
Secūda questio ē. Quare peccatuȝ originale
imputat̄ aīe. que tm̄ eius ꝯtractionem vitare
nō potest. Et r̄ndit ꝙ hoc nō fit ideo; q: aīa

delectet̄ carni infecte cui ea īfundit̄. q̄uis tm̄
hoc quidā dixerūt. sed puenit ex peccato pri-
mi parētis. Cui⁹ aīa peccatrix efficit carnem
corruptibilē et peccatricē. q: si esset ex delecta
tione aīe q̄n carni vnit̄ seu infundit̄: tunc nō
esset originale peccatum: sed magis actuale.
Tertia ppositio ē hec. Quāuis originale pec
catū sit malū necessariū. eo tm̄ ꝙ a p̄ma hoīs
volūtate puenisse tenet̄ dicitur voluntarium
Hāc magister probans q̄rit q̄tuor q̄stiones,
Prima ē. Utrū peccatū originale sit volunta
riū. vel necessariū. Et r̄ndens dicit. ꝙ sit ne-
cessariū. eo ꝙ vitari nō pōt. Etiā est volunta
riū eo ꝙ a voluntate p̄mi hoīs pcessit. Secū
da q̄stio est. Quare deus aīam carni infudit.
per quā p̄sciuit eā esse maculādā. Et respon-
dit ꝙ hoc iō feat vt saluet̄ ppagationis hūa
ne institutio. Uel dicit ꝙ hoc remittendū est
diuinoꝝ iudicioꝝ altitudini. Tertia q̄stio est
Utruȝ aīa dum corpi infundit̄ sit talis q̄lis
a deo creatur. et r̄ndit ꝙ nō sit oīno talis. q:
a deo creat̄ mūda: sed ex ꝯiūctione ad carneȝ
maculā cōtrahit. Quarta questio est. Utruȝ
oēs aīe sint simpliciter equales a deo create.
⁊ r̄ndit ꝙ nō. q: ineq̄lia naturalia receperūt in
ipsaꝝ creatione sicut et angeli· qd̄ magister
pbat diuersoꝝ sanctoꝝ autoritatib⁹. et tantū
in speciali.

Distinctio. xxxiij.

Redictisaddicı

Ista est distinctio tricesima ter-
tia huius secundi libri. In qua
magister postquam egit de peccati origina-
lis quiditate traductione et remissione: agit
de eius in posteros augmētatiōe. Et tria fa-
cit. Nā primo inq̄rit an oīa pctā parentuȝ p-
uulis iputant̄. Secūdo an peccatū Ade fue-
rat grau⁹ ceteris pctis. Tertio an pctā parē-
tū etiā puniātur i filijs. Primū facit a prin
cipio distinctōis vsq; ibi (Hic queri solet)
Secūdū vsq; ibi (Et licet pctis) Tertiū vs
q; ad finē distinctōis· Et tm̄ in generali. In
speciali sentētia magistri stat in trib⁹ pposi-
tionibus. Quaꝝ p̄ma est hec. Quāuis pri-
mis parētib⁹ plura possunt peccata assigna-
ri· tm̄ paruulis p̄cise vnū peccatū imputatur
et nō plura originalia. Hanc magister pbās
querit· Utrū actualia pctā alioꝝ parētū ipu-
tēt̄ filijs sicut peccatū p̄mi parētis. Et argui
tur ꝙ sic. Primo per autoritatem. Exodi. xx.
vbi dicat̄ ꝙ deus visitat peccata pr̄is in fili-

os vsq̧ ad tertiā et quartā generationē. vbi
etiā seq̄ videt̄ ꝙ plura peccata cōtrahunt̄ ab
origine q̄ vnū. Qđ cōfirmat ꝑ illud. ps. Ec-
ce enī in iniq̄tatib⁹ cōcept⁹ sū. et in tc̄. Ubi pec
catū originale exꝓmit̄ pluraliter. Deinde ar-
guit in cōtrariū. Nā si peccata parentū paruuli
cōtraherēt ab origine seq̄retur ꝙ pena par-
uuloꝝ in huiusmodi solū mouētiū nō eēt mi
tissima. Cuius tm̄ oppositū dicit August i.
Et magister ad q̄stionē respondēs dicit pec-
cata actualia alioꝝ et etiā p̄moꝝ parentum
nō cōtrahere paruulos ab origine. Et q̄uis
q̄dā autoritates btī augustini videntur hoc
sonare. tm̄ btūs Augustin⁹ nunq̄ inuenit̄ hoc
determinatiue posuisse. Nec obstat dictū psalmi
ste allegatū, q2 scđm morē sacre scripture ali
q̄n significare exꝓmit̄ pluralit̄ et econuerso cu
ius exēpla patēt in textu. Uñ patet ꝙ nulla
peccata parentū filijs iputant̄. nisi q̄ ab eis
ꝑ originē cōtrahunt̄. Scđa ꝓpositio ē hec
Peccatū inobediētie p̄moꝝ parentū nō fuit
grauissimū oīm peccatoꝝ. Hanc magister ꝓ
bans q̄rit vtrū peccatū Ade fuit grauius ce-
teris pctīs. Et r̄ndit ꝙ q̄uis quibusdā sic vi
deatur eo ꝙ totam naturā corrumpebat et
maius nocumētū q̄ qđcunq̧ aliud peccatū
inferat. Tenen tm̄ pōt ꝙ ceteris oībus graui
us nō fuit. eo ꝙ nō fuit grauius pctīs in spm̄
sanctū. ꝙ patet ex hoc qđ Ade suū peccatū ē
remissū. sed peccatū in spm̄ sanctū nō remitti
tur in hoc seculo. neq̧ in futuro. Et ꝙ peccatū
Ade totā naturā corrumpebat hoc non fuit
ratione sue grauitatis. sed ideo q2 ab homīe
cōmittebat̄ in quo tota natura simul existe-
bat. intulit etiā plura et maiora mala q̄ alia
peccata sequētia. nō quātū ad penā eternam
sed solū quātū ad multiplices defectus ex ip
so plus q̄ ab alijs peccatis secutos. Tertia
ꝓpositio est hec. Peccata parentū minime
in filijs puniūtur. nisi q̄bus eos imitando se
quūtur. Hāc magister ꝓbans querit. quomo
peccata parentū in filijs visitent̄. cū tm̄ dicat̄
in ezechiele. Filius nō portabit iniquitatē pa
tris. Et respondit ꝙ solū illa peccata parentū
visitent̄. idest puniunt̄ in filijs in quib⁹ filij
suos parētes imitāt̄. Sʒ i ezechiele solū loq̄t̄
de his pctīs in q̄b⁹ filij paterne malicie imi-
tatores nō existūt. Et tm̄ i spāli. Di. xxxiiij.

Ost predicta de

Ista est distinctio tricesima quar
ta huius secundi libri. In qua magister
postquam egit de peccato actuali primo-
rum parentum quo persona corrumpit na-
turam. et de peccato originali quo natura
corrumpit personam. Incipit agere de pec-
cato actuali adultorum: quo ꝑsona corrum-
pit seipsam. Et tria facit. Nā primo inquirit a
quo sit malū Secundo in quo sit subiectatū
Tertio infert quoddā seq̄ns correlariū. pri-
mū facit vsq̧ ibi. (Omissa origine mali.) Se
cundū vsq̧ ibi. (Ideoq̧ in his cōtrarius.)
Tertiū vsq̧ ad finē distinctionis. In specia
li sentētia magistri stat in trib⁹ ꝓpositionib⁹
quaꝝ p̄ma est hec. Malū p̄mū quo deturpa
tus fuit p̄m⁹ homo nō ꝓcessit neq̧ origina-
bat̄ nisi a bono. Hāc magister ꝓbās dicit sē
tentialiter ꝙ creature rationalis primū pec-
catū proprie nō habuit causam efficientē. sʒ
voluntatē obliquā cōtra regulā iustitie de-
fectiue eligentem. Nam dicit ꝙ origo et cau
sa p̄mi peccati nō fuit malū. sed tm̄ natura
bona et incorrupta. sed alioꝝ maloꝝ id ē pec
catoꝝ sequentiū extitit p̄ma voluntas ma-
la. nā iste fuit ordo ingressus mali in mundū
q2 bona natura fuit causa p̄me volūtatis ma
le. et prima volūtas mala causa fuit sequen-
tiū prauaꝝ voluntatū et maloꝝ opeꝝ. Unde
patet ꝙ origo et prima causa peccati fuit
bonū proxima autē et secundaria causa fuit
mala volūtas que ortū habuit a bono. et hec
probat autoritate beati Augustini in enche
ridion. Secūda ꝓpositio est hec. Tam ma
lū culpe q̄ malū pene nō potest esse nisi sub-
iectiue sit in re bona. Hanc magister probās
dicit ꝙ subiectū mali nō nisi res bona eē po-
test. Nā malū nihil aliud est q̄ corruptio bo-
ni. cū ergo vbi nō est bonū nō possit esse pri-
uatio boni. cōseq̄ns est malū nō nisi in bo-
no subiectari. vnde sicut morbi et vulnera re
quirūt corpora in quo sunt vt in subiecto. sic
malum est in re bona. vt in subiecto. Unde
concludit ꝙ cū dicit̄ homo malus, idem est
ac si diceret̄ bonū malū. et hoc cōfirmat au-
toritate beati Augustini. Tertia ꝓpositio est
hec. Ex quo fallit̄ dialeticoꝝ regula que dicit
ꝙ in eadē re nō possunt simul et semel existe
re cōtraria. Hāc magister ꝓbans dicit ꝙ bo-
nū et malū sunt simul in eodē. eo ꝙ malum
in bono subiectat̄. et malū a bono originat̄:
qđ nō potest dici de alijs ꝯtrarijs. puta albo et
nigro. dulci et amaro. postea soluit qđdā du
biū. nā superius dictū fuit ꝙ dicere hominē
malū: est dicere bonū malū. et ꝑ hoc hō inca-
deret sententiā ꝓpheticā qua dicit̄. ve qui di
cunt bonū malū et malū bonū. Qđ soluit ex
verbis Aug. dicētis. ꝙ causa qua bonus fit
malus, puta fornicationē vel aliud hmōi di-
cere bonā: hoc ē icidere sententiā ꝓphete. sed
hoīem q̄ natura est bon⁹ dicere malū ꝓpter
viciū ꝓphe nō cōtrariat̄. Et tm̄ in speciali de
sentētia hui⁹ distinctōis. Distinc. xxxv.

Ost hec viden

Ista ē disti. xxxv. hui⁹ secūdi li-
bri. In qua magister ostensa cau
sa mali seu peccati. agit de ipius peccati qui
ditate. Et tria facit. Nā p̄mo poit secūdariā
pctī diffinitionē. Secūdo ondit diuersam de
ipo opinionē. Tertio subdit multiplicē cōtra
veritatē obiectionē. Primū vsq̧ ibi (quo cō
tra diuersitatis.) Scđʒ vsq̧ ibi. (Quidā au
tem.) Tertiū vsq̧ ad finē distinctionis. In
spāli snīa magrī stat in trib⁹ ꝓpositionibus:
quaꝝ p̄ma est hec. Peccatuʒ diuersimode a
diuersis doctoribus diffinit̄. Hāc probans
magister ponit tres pctī diffinitōes. Prima
est. b. Au. in epl'a ad faustū. di. ꝙ peccatū est
dictū vel factū vel cōcupitū cōtra legem dei.
Secūda est eiusdē alibi dicētis ꝙ peccatū ē
voluntas retinēdi vel cōsequēdi qđ iustitia
vetat. Quaꝝ vtraq̧ solū cōuenit pctīs actua
libus mortalib⁹ et nō venialib⁹: sed p̄ma ha
rum conuenit pctīs put tam in exteriori actu
q̄ iteriori existunt. Scđa diffinitio pctī put
solū per actū interiorē cōmittunt̄. Tertia dif
finitio est. b. Ambro. i li. suo de paradiso vbi
dicit ꝙ peccatū ē p̄uaricatio legis diuine et cele-
stiū inobediētia p̄ceptoꝝ. Et subdit ꝙ ꝑ pri-
mā et tertiā pctī diffinitōes tā actus interior
q̄ exterior ondit̄ur esse peccatū. sʒ per scđam
tm̄ actus iterior ondit̄ur esse peccatū. Secū
da ꝓpositio est hec. Quāuis peccatū simul sit
tā in actu interiori q̄ exteriori. principali⁹ tm̄
cōsistit et reperit̄ in actu interiori. Hāc magi
ster ꝓbans dicit diuersas opiniones fore cir-
ca hoc. Nā aliq̄ dixerūt peccatū eē in actu in-
teriori tm̄. Alij dixerūt ꝙ nec in voluntate
interiori nec actu exteriori consistat. quoꝝ rō
fuit hec. nā volūtas et act⁹ ei⁹ hñt entitatē
cū g° pctm̄ nihil sit scđʒ. b. Aug. sup iohem
vr̄ ꝙ nec volūtas nec act⁹ ei⁹ possit ꝓpe dici
pctm̄: sʒ magr̄ dicit. ꝙ sane credēdū sit ꝙ pec
catū ꝯsistit tā in actu exteriori q̄ interiori. prīci
pali⁹ tm̄ in actu interiori eo ꝙ sic fruct⁹ ex ar-
bore ꝓcedūt. sic mala exteriora ꝓcedūt ma
la iteriori volūtate. Tertia ꝓpō est hec. Hūa
na volūtas et ei⁹ act⁹ iquātū sunt. quedā bo
na sunt. inquātū vero sunt cōtra legē dei: ni-
hil sunt. Hāc magister ꝓbās dicit quosdā he
ticos Aug. in hoc fuisse secutos dicēdo volūta
tē et ei⁹ actū inquātū sūt: esse quedā bona. In
quātum vero sunt cōtra legē dei: nihil esse.
Qđ ꝓbat ꝑ hoc. q2 omē qđ a deo est bonū ē.
q2 alias de⁹ nō esset sūme bon⁹. cū g° volun
tas et ei⁹ act⁹ a deo sint. q2 alias casualiter tā
q̄ ad dei ꝓuidentiā nō ꝑtinētes cōtingerent
qđ ē incōueniēs. ergo oportʒ dicere ꝙ tā vo
lūtas q̄ act⁹ ei⁹ inq̄ntū sūt: bona sunt et a deo
Postea ꝯ illā sentētiā obijcit tripl'r et soluit.
Primo sic. Si oīs act⁹ volūtatis esset a deo
sequeret̄ ex hoc ꝙ adulteriū. homicidiū: et sic
de alijs essent a deo. eo ꝙ act⁹ sunt volunta-
tis Et r̄ndens ad hoc dicit ꝙ adulteriū. ho
micidiū et hmōi n̄ noiant p̄ se act⁹ quosdā.
sʒ etiā quorūdā actuū difformitates. et q̄tus
ad hoc nō sūt a deo. Scđo obijcit sic. Pecca
ta omissiōis iportāt p̄uatōes. et negatōs. sʒ
p̄uatōes et negatōes nō sūt a deo. ergo tales
act⁹ nō sunt a deo. Et r̄ndit ꝙ i oī pctō omis
sionis intelligit̄ aliq̄s act⁹ volūtatis posit⁹.
sicut declinare a bono et non velle credere in
xp̄m et cōsimilia pctā omissionis q̄ sunt de-
clinatōs quedā a bonis ponūt aliquos rea-
les act⁹. sʒ volūtatē. et ꝓpositū mali. et ꝑ cō
seques nō sunt oīno nihil. vt obiectio p̄cedi
cta intēdit. Tertio sic. Peccatū inquantum
peccatum est corruptio penalis. sʒ oīs pena
est a deo. ergo peccatum est a deo. Cui obie-
ctioni magister r̄ndens dicit. ꝙ pctm̄ inquā-
tū pctm̄ est. nō ē corruptio passiua. cuiusmōi
est pena. sʒ est corruptio actiua que nihil ē. et
q̄ nō est a deo. q2 alias sequeret̄ deū esse cau-
sam mali. Postea declarat hoc a simili ꝙ cor
ruptio actiua nihil sit. q2 abstinētia cibi nihil
est. et tm̄ corrūpit corpus. Similiter sic pecca
tum nihil est. tamen corrumpit animam spo
liando eam a gratuitis et vulnerat animam
in naturalibus. et hoc tam quo ad animam
quam a deo elōgat: q̄ quo ad corpus quod
immortalitate priuat. Unde concludit cor-
ruptionem actiuam esse peccati essentiam.
passiuam autem peccati effectum et penam.
Et tantum in speciali, et cetera.

Distinctio.xxxvi.

Ciendū tamen

Ista eni3 est distinctio tricesima/
sexta huius secundi libri. In qua
quidem magister recitatis opinionibus di/
uersis circa pctī quiditatē ostēdit quādā3 pctī
diuersitatē. Et inq̄rit qualiter vnu3 pctm̄ sit
pena alteri⁹. Et tria facit. Nam p̄mo tractat
opinionē alioꝝ. Secūdo ānectit ꝓpriā inten
tionē. Tertio remouet quādā dubitatōnem.
Primū eni3 facit a principio distinctōis vsq̄3
ibi (In nullo tn̄ preiudiciū) Secūdu3 vsq̄3
ibi (Illud aūt diligenter) Tertiu3 vero vsq̄3
ad finē distinctōnis. In speciali vero magri
sentētia statin trib⁹ ꝓpōib⁹: quarū prima est
hec. Scriptura vnū pctm̄ fore penā alterius
cōcedit inq̄tum ab alio causaliter procedit.
Hāc eni ꝓpōe3 magr̄ ponēs dicit q̄da3 pctā
esse alioꝝ pctōꝝ penas. qd̄ ꝓbat vtriusq̄3 te/
stamenti autoritatib⁹ diuersis. inter q̄ ponit
autoritatē btī Grego. qua dicit pctm̄ q̄d cito
p penitentiā nō delet: aut pctm̄ aut pēa pctī
ē: aut pctm̄ ⁊ causa pctī est: aut pctm̄ aut cā
aut pena pctī est simul. Postea mouet circa
materiā hāc quandā dubitationē: querendo
Utrū pctm̄ inq̄tu3 pctm̄ sit pena pctī. Et ar
guit ꝙ nō. Nā scd̄m btm̄ Augu. oīs pēa pec
cati iusta est ⁊ iuste fit. si ergo pctm̄ inq̄tum
peccatū esset pena pctī: pctm̄ iuste fieret: qd̄
nō est verū. Et respōdēs dicit. ꝙ effect⁹ pctī
cuiusmodi est corruptio pctm̄ sequēs: est pe
na pctī: sed nō pctm̄ inq̄tu3 pctm̄. Et subdit
Licet oē pctm̄ scd̄m istu sensu3: eo ꝙ quedā
corruptio sit: sit pena. tn̄ n̄ oē pctm̄ pōt dici
pena pctī: sed illud solū dr̄ pēa alteri⁹ pecca/
ti qd̄ causat ab alio: cū solū effect⁹ pctī scd̄m
p̄missa sit pena pctī. Secūda ꝓpō ē hec.
Ueritati in nullo p̄iudicat quedā pctā nō so
lū causaliter sed etiā essencialiter esse alioru3
penas. Hāc eni3 ꝓpōe3 magr̄ ponēs finalr̄
ei⁹ asserit rōnem. q2 quedā pctā essentialiter
aīam puniūt. i. actiue corrūpūt penā infligē/
do. Qd̄ probat per btm̄ Augu. dicentē. ꝙ re
bellio carnis ad spm̄ q̄ est pctm̄ sit pena. Et
cōfirmat hoc idē p hoc ꝙ quedā spiritualia
pctā pena dicunt. ⁊ ꝙ penalē passione3 hn̄t
eis annexā: sicut ira. inuidia. ⁊ similia. Attn̄
dicit ꝙ passio illa eis annexa non debet dici
pctm̄. Tertia ꝓpō est hec. Ex scripture tra
ditur veritate aliqua peccata fieri necessitate

Hanc eni3 ꝓpositiōem probās dicit notādū
esse. ꝙ licet btūs Augu. dicat quedā peccata
fieri ex necessitate: beat⁹ tamē Hieronim⁹ di
cit semꝑ esse in hominis potestate posse pecca
re ⁊ nō peccare: nō tamē sibi inuicem ꝯtradi/
cūt. quia btūs Augustin⁹ loquit de peccatis
venialib⁹: Hieronim⁹ vero de peccatis mor/
talib⁹: supposito tamē gratie adiutorio. Uel
beat⁹ Augustin⁹ loquit scd̄m statu3 hominis
post peccatū. Beat⁹ vero Hieronim⁹ loquit
de peccatis hominis scd̄m statū ei⁹ ante pctm̄.
Et subdit recapitulando predeterminata: di
cēs: quosdā actus esse ex suo genere bonos:
vt reficere esurientē ⁊ cōsimiles. quosdā aūt
ex sua causa vl ex fine: vt q̄ ꝓcedūt ex bona ⁊
ordinata volūtate hominis. ⁊ illi perfecte bo/
ni iudicant. Et tn̄ in speciali. Di. xxxvij.

Unt aūt et alii.

Ista eni3 ē distinctio. xxxvij. hui⁹
secūdi libri. In qua quidē distin/
ctōne magr̄ ostēso quō vnum peccatū sit pe
na alteri⁹ iquirit. hic consequēter qualit ac/
tor maloꝝ sit de⁹. Et circa hoc tria facit. Nā
primo ponit quandā opinionē. Secūdo eius
dē opinionis cōfirmatōnem. Tertio redit ad
sui intentōis expssionē. Primū facit vsq̄3 ibi
(Ex quo colligit) Scd̄m vsq̄3 ibi (Cū igit
oēs) Tertiū vsq̄3 ad finē distinctōis. In spe
ciali sententia magistri stat in trib⁹ proposi/
tionib⁹. quaꝝ prima est hec. Aliqui volūt as
serere volūtatē malā ⁊ actū ei⁹ malū nullate/
nus a deo ꝓcedere. Hāc magister ponēs di/
cit vt supra dictū fuit quosda3 opinari ꝙ vo/
luntas mala ⁊ act⁹ eius nec bona sunt nec a
deo sunt. etiā quacūq̄3 ratōne. cōfirmātes di
ctū suū per illud Johānis. i. Sine ipso factū
est nihil. i. pctm̄. Ratio aūt cōtrariū opinan/
tiū sc3 Augu. fuit ista vt supra dictū est. ꝙ si
talia a deo essent inq̄tu3 sunt: eo ꝙ inq̄tum
sunt bona sunt. Hoc soluentes dicūt ꝙ ista
propositio. Omnia que sūt: inq̄tu3 sunt bo
na sunt: solū habet veritatem in his que na/
turale ⁊ substāciale esse habēt. quale esse pec
cata nō habent. Secunda propositio est
hec. Nihil cuiusmodi sunt peccata de⁹ inde
bite ponitur esse causa. Hanc magister pro/
bat duabus rationibus. quarum prima est
hec. Illud per quod homo fit deterior nō est
a deo: sed per peccata homo fit deterior: er/
go. ⁊c. Ite3 sic. Nihil deus nō est auctor: cū

ergo peccatū sit nihil. vt dicitur Johānis. i.
ergo ipsum non est a deo. vt dicit opinio. Et
magister vtramq̄3 opinionē. scilicet illā que
dicit peccatū esse a deo: inquantū est actus q̄
dicit peccatū nullo mō esse a
dam. et illā que dicit peccatū nullo mō esse a
deo reliquit indeterminatā cōmittens ipsas
diligentie lectoꝝ. Tertia ꝓpositio ē hec. Se
cūdū cōcordē sctōꝝ doctoꝝ sniam hereticū ē
dicere deū esse per se causam alicui⁹ mali cul/
pe. Hanc magister ponens dicit deū tn̄ pos
se esse causam mali pene. Unde Amos. iij.
dicit. Non est malū in ciuitate quod nō facit
dn̄s. Et ysaie. xlv: Ego sum dn̄s creans ma
lū et faciens bonū. que ꝓpositōes veritatem
non haberēt. nisi deus esset auctor mali pene
Cōtra quā sententiā magister arguit per illd̄
sapiētie. i. Deus mortē non fecit. que tamē ē
quoddā malū pene. Ad quod respondens di
cit. ꝙ illā scripture auctoritatē esse intelligen
dā. ꝙ dn̄s peccatū illud nō fecit. s3 malū culpe
qd̄ ē causa mortis: ita ꝙ noīe effect⁹ significet
ibi causa. Et tantū in speciali. Di. xxxviij.

Ost p̄dicta de.

Ista est distinctio. xxxviij. huius
secūdi libri. In q̄ magister postq̄
egit de pctō actuali scd̄3 se. icipit agere de pec
cati radice. sc3 de volūtate que est radix pec/
cati. et tria circa hoc facit. Nā primo agit de
volūtatis rectitudine et ꝑuersitate. Secūdo
de voluntatis et intētionis diuersitate. Ter/
tio de volūtate finis. et eoꝝ que sunt ad finē
ydentitate. Primū vsq̄3 ibi (Solet etiā que/
ri) Scd̄m vsq̄3 ibi. (Sed queritur vtrum.)
Tertiū vsq̄3 ad finē distinctionis. In specia/
li sententia magistri stat in trib⁹ ꝓpositioni/
bus: quaꝝ prima est hec. Ex bono vel malo
fine ꝓpēdit rectitudo vel peruersitas volun/
tatis humane. Hanc magister ponēs dicit
ꝙ volūtas humana rectitudinē vel peruersi/
tatē habet a fine bono vel malo. Unde bo
nus finis volūtatis est caritas. beatitudo ip
sa vita eterna deus ipse: scd̄m Augustinu3.
quod propt caritatē nō fit recte non fit. Qui
quidā voluntatis finis. sc3 caritas ad finē vl
teriorē ordinatur. sc3 ad deū. Malarū vero
voluntatū finis est mala delectatio i actu vi/
cioso. Et subdit ꝙ tam bone q̄ male volun/
tates possunt habere plures fines interme/
dios. qui sunt quasi iter quoddā: et via ad vl
timū finem perueniēdi. Contra quod magi/

ster obijcit autoritate beati Augustini: qui
dicit ꝙ nō possumus duos fines prestituere
simul. Et respondens dicit ꝙ hoc verum sit.
vbi fines sic se habēt ꝙ vnus non sit sub alio
contentus. vel ꝙ vnus non sit ad alium ordi
natus. et non vbi vnus ad aliū refertur: sicut
ē in ꝓposito. Secūda ꝓpositio est hec. Uo
luntatē et intentionē oīno fore idem cōgruo
negatur. eo ꝙ p voluntatē: et nō per intētio/
nem potentia affectiua noīatur. Hanc magi
ster probans querit. Utrum volūtas et intē
tio sint idem. Et respōdit ꝙ nō oīno sunt idē
quia voluntas noīat potentiā volitiuā. inten
tio autē nō. qd̄ et verbis beati Augustini de
clarans: dicit ꝙ volūtas est potētia: qua vo/
lum⁹. finis vero est illud quod volumus. In
tentio vero est illa interior motio: qua per vo
luntatē in finē tendimus: sicut ex gratia si ve
lim esurientem reficere: vt habeā vitā eternā.
tunc voluntas est potētia: qua volo reficere
esurientē. cuius f[..]is medius est refectio esu/
rientis. Ultimus vero finis est vita eterna.
Intentio vero est motus quo ad finē perue
nire volo. Unde patet ista tria non esse oīno
idem. Tertia propositio est hec. Satis con/
stat probabile ꝙ aliquis eodam velle velit
finē: et illud quod ad deū est referibile. Hāc
magr̄ ꝓbās q̄rit. Utrū sit idē act⁹ volūtatis:
quo vult finē: et ea q̄ sūt ad finē. Et rn̄dēs di
cit ꝙ aliq̄bus videtur q̄ nō sit ide3 act⁹. sed
plures. sicut nō est idē actus videre fenestrā:
et videre per fenestrā videre trāseūtes in via.
Aliquibus vero placet ꝙ sit idē actus volū/
tatis: qui solū scd̄m diuersitatē volitoꝝ sit di
uersificatus. et que istaꝝ opinionū sit verior
magister relinquit indeterminatum. Et tan/
tam in speciali. Distinctio. xxxix.

Ic aute3 oritur

Ista est distinctio xxxix. hui⁹ se/
cundi libri. In qua magister ostē
so in precedēti distinctione: vnde sit rectitu/
do: et viciū i volūtate. inquirit qualiter in vo
luntate sit peccatū. Secundo: quare act⁹ vo
luntatis potius dicitur peccatum q̄ actus
aliarū potentiarū. Tertio an idē actus volun
tatis sit quo vult naturaliter bonū et quo re
spuit malū. Primū facit vsq̄3 ibi. (Sed ad/
huc queritur.) Scd̄m vsq̄3 ibi.) Preterea q̄/
ri solet). Tertiū vsq̄3 ad finē distinctōis. In
speciali sententia magistri stat in tribus pro/

positionibus quarū prima est hec. Quāuis
volūtas hūana de sua natura sit bona et re=
cta creata. tñ dicit̃ denoīatiue mala īquantū
est mala: et inordinata. Hāc mḡr ꝓbās q̄rit
vtrū volūtas possit esse mala: cū tñ habeat
naturalē boitatē: sicut et cetere potētie natu
rales: q̄ q̄ñcunq̄ deprauentur bone manent
sicut rō. ingeniū. et cōsimilia. lȝ q̄ñcunq̄ vi
ciis deprauent̃ nunq̄ tamē ꝓpter hoc dicāt̃
mala: sic volūtas mala peccatū appellatur.
Et dicit scḋm opinionē illoꝝ oia q̄ sūt bona
dicūt esse. Ad qḋ respōderi possit ꝙ volun=
tas nō ḋr mala seu peccatū inquātū est q̄dā
naturalis potentia. sed inquantum ꝑ actum
suū deordinatur. dicit̃ peccatum. Sed tunc
dicit magister ꝙ adhuc queri potest quare ce
tere. vires vt potē rō et memoria ingeniū etiā
nō dicūtur peccata: cū tñ ⁊ ipe in actib⁹ suis
q̄ñq̄ deordinātur sicut volūtas. Et rñdit ꝙ
illa deordinatio non est in voluntate. sed in
actib⁹ eius. qualiter nō est in actib⁹ aliarum
potētiarū. Scḋa ꝓpositio est hec. Nullus
actus aliarū virtū: nisi actus volūtatis mal⁹
iudicat̃. licet tñ hō q̄ñq̄ ipsis abutat̃. Hanc
magister ꝓbās querit: quare hmōi actuū de
ordinatio nō sit ita bene in actib⁹ aliaꝝ po=
tentiaꝝ sicut in actib⁹ volūtatis. Et rñdens
dicit ꝙ hoc ideo. q: nō sunt eiusdem generis
cū actib⁹ volūtatis: eo ꝙ nō ordināt̃ ad aliq̄d
ꝯcupiscēdū. adipiscēdū vel nō admittēdū: sic
actus volūtatis. Aliq̄n tñ actibus aliarū po
tentiarū viciose hō abutit̃. Tertia ꝓpositio
est hec. Non est idē actus quo volūtas bo=
nū eligit et malū respuit. Hāc magister ꝓro=
bās querit. Utrū eadē sit volūtas que natu=
ralit̃ vult bonū et repugnat malo. Et respon
dēs dicit duas circa hoc eē opiniōes. quarū
vna dicit nō esse eādē volūtatē vtrobiq̄. q:
vtrolibȝ nō ē idē mot⁹ volūtatis. Un⁹ eni ē na
turalis quo naturaliter vult bonū: et ille cōpe=
tit hoī a natura. seu a sui cōditione. Ali⁹ vero
quo repugnat malo est volūtarius non pure
naturalis. sed cōpetens hoī inquantū est ꝑ
gratiā a seruitute peccati liberatus. Alia est
opinio q̄ dicit ꝙ sit idē mot⁹ volūtatis vtro=
biq̄. sed magister nullā haꝝ opinionū pre a=
lia determinat. Et tñ in spāli. Di. xl.

Est hec de act:

Jsta est distinctio. xl. hui⁹ secun=
di libri. i qua magister postq̄ egit
de peccato actuali in se: et quō sit in volunta
te. sicut in sua radice. Incipit agere de vicio
ramoꝝ ex radice procedēte. id est de vitio opū
exitium a voluntate. Et tria circa hoc facit
Primo eni inquirit an actus iudicandi sint
boni ex fine. Scḋo an oms actus iudicandi
sint boni ex fide. Tertio. an mali excusant̃ per
hoc ꝙ fiūt boni finis intentione. Primum a
principio vsq̄ ibi (Sed q̄ritur vtrū.) Scḋz
vsq̄ ibi (Que tamē quidā) Tertiū vsq̄ ad fi
nē distinctōis. Et tñ in generali. In specia=
li sniā magistri stat in trib⁹ propositionib⁹ q̄=
rum pma est hec. Licet exteriores actus inq̄
tum sunt boni reputant̃. tñ moraliter boni
vel mali iudicant̃ scḋm ꝙ ex recta volūtate
vel inordinata oriuntur. Hāc propositionē
magister ponēs dicit. ꝙ licet oms actus exte
riores sint boni inquantū sunt. tamē iudicā=
tur moraliter boni vel mali scḋm ꝙ ex bona
vel mala intentione procedūt. ita ꝙ illi sim=
pliciter boni vel mali dici debent. qui bonā
et rectā habent causam: seu intentionē. id est
ad bonū finē tendunt. Mali vero simplicit̃
dici debent q̄ ex peruersa intentione ꝓcedūt
quod probat autoritate bti Ambrosij. et ꝑ
illud euangelij Nō pōt arbor bona malos
fruct⁹ facere. nec econuerso arbor mala bonos
fructus facere. Scḋa ꝓpositio est hec. Nō
oms actus humani per bonā voluntatē sūt
rectificabiles. Hanc magister probās querit
Utrū vniuersaliter sit verū ꝙ oms actus ha=
bent exteriorē maliciā vel bonitatē a volun
tate. Et rñdens dicit de hoc esse varias opi=
niones. Nā quidā contendūt ꝙ oms actus
exteriores sint de se indifferentes. et ergo ge=
neraliter capiunt suā bonitatē vel maliciam
a voluntate ex qua producūtur. Alij vero di
cunt non oms fore indiferentes. sed aliquos
esse de se bonos: et illos dicunt nō recipe ab=
solute suā bonitatē a voluntate et dicunt eti
am tales absolute nō posse recipere maliciā
suā a volūtate. Aliquos vero econuerso in se
esse malos dicūt q̄ etiā suā maliciā nō hēant
a volūtate. et tales etiā dicūt suā boitatē nō
posse recipe a volūtate. Aliquos dicūt eē idif=
ferētes: et tales solū sūt q̄ recipiūt suā maliciā
seu boitatē a volūtate. Tertij aūt q̄b⁹ magr
videt̃ cōsentire dicūt oms actus exteriores a
voluntate posse recipere bonitatē vel malici
am: solū illis exceptis q̄ de se sunt mali. q: ta
les ꝑ voluntatē fieri boni nō possūt. Tertia

propositio est hec. Malus pia intentiōe pro
ductū nequaq̄ iudicat̃ bonū. Hāc magister
ponēs dicit act⁹ de se malos nunq̄ posse hr̄e
bonā causam. Ad qḋ adducit plura exēpla:
quib⁹ cōcludit ꝙ furtū factū vt pauperi sub
ueniat̃ vel rapia facta: vt deo offerat̃. aut adul
teriū ꝑpetratū vt hō a morte libret̃. ⁊ alia hmōi
huiꝰ act⁹ licet causas hēant q̄ videtur esse bōe
sūt tñ mali. Et tñ in spāli. Di. xli.

Unqz intentio

Jsta est distinctio. xli. hui⁹ secun
di libri. In qua magister ostensa
rectitudine et vicio hūanoꝝ actuū ex parte
finis ordinātis. facit idē ex pte pricipij moue
tis. Et tria facit. Primo inquirit an ois act⁹
nō recta intentione factus sit peccatū. Secū
do an omne peccatū debeat dici volūtarium
Tertio ex predictis cōcludit quoddā correla.
riū. Primū vsq̄ ibi (Post hec inuestigari opo
tet). Secūdum vsq̄ ibi. (Si autē omne pecca
catū). Tertiū vsq̄ ad finē distinctōis. In spe
ciali sentētia magistri stat in trib⁹ propositio
nibus: quarū prima est hec. Et si infideles
q̄ñq̄ faciant bona opa exteriora. nō tamen
agūt bene et ideo nō sunt meritoria. Hāc ma
gister ponēs querit. Cū fides intentionē di=
rigat et actus tam interior q̄ exterior ab in=
tentione maliciā aut bonitatē habeāt. Utrū
ergo ois actus infideliū qui fide nō dirigunt̃
peccatū existat. Et arguit primo ꝙ sic. Tum
q: apl's dicit. Omne qḋ non ex fide est pecca=
tum est. Tum q: actus infideliū ad finē que
est caritas dei et proximi nō referetur. In op
positū vero arguit autoritate bti Augustini
dicētis. Infideles multa bona opa operari.
Quā viā magr sequēs dicit ifideles multa bo
na opa opari. s. boa ḋ suo gn̄e. lȝ ꝑ talia nō
possūt mereri. Addēs bonū dici multiplicit̃
Nā aliq̄n bonū ḋr illḋ qḋ ē licitū. et aliq̄n il=
lud qḋ ē vtile. Aliq̄n ḋr illḋ qḋ ē signū boni
vl qḋ hȝ speciē boni. Aliq̄n ḋr illḋ qḋ remu
nerabile. vl illḋ qḋ ē remuneratione dignū.
Primis tribus modis possunt infideles bo=
nū operari. sed quarto modo non eo ꝙ carēt
fide. Secunda propositio est hec. Nullū
peccatū est demeritoriū: qḋ nō sit quodam
modo voluntariū. Hanc magister ponēs q̄=
rit. Utrū omne peccatū sit voluntariū. et dicit
ꝙ sic. Nam in peccato originali et in pec=
catis ex ignorantia factis. et in oi peccato ac
tuali seu veniali: seu mortali aliquo mō volū
tas cōcurrit. quod confirmat autoritate bea=
ti Augustini. Tertia propositio est hec. In
tantū libere et volūtarie quis operatur ꝙ eti
tiam ipsa mala voluntas qua peccatur pec=
catū noiatur. Hanc magister ponēs dicit pec
catū adeo esse voluntariū: ꝙ nō solū act⁹ pec
cati peccatū dicatur. sed ipsa voluntas etiam
qua actualiter peccat̃. peccatū appellatur. qḋ
ꝓbat ꝑ b. Au. Et tñ in spāli. Di. xlij.

Um autē volu

Jsta est distinctio. xlij. huius secū=
di libri. In qua quidē distinctio=
ne magister ostenso qualiter ex simplici intē
tione vel volūtate actus exterior habet mali
ciā vel bonitatē. Determinat questiones q̄s=
dā circa p̄dicta. Et circa hoc tria facit Primo
eni inuestigat actus exterioris cū peccato cō=
uenientiā. Secūdo ostendit qualiter actus
peccati transiens relinquit post se quādā re=
atus obligationē. Tertio assignat variorum
peccatoꝝ distinctionē. Primū facit a princi=
pio distinctionis vsq̄ ibi (Preterea queri so
let.) Secundū vsq̄ ibi. (Modi autē pecca=
toꝝ.) Tertiū vsq̄ in finē distinctionis. In
speciali vero sententia magistri stat in trib⁹
propositionibus: quarū prima est hec. Quā=
uis voluntas et actus exterior sunt duo act⁹
distincti realiter. vna tamē numero cōformi=
tate vel disconformitate boni vel mali dicū=
tur moraliter. Hanc cui propositionem ma=
gister ponens: querit. Utrū voluntas mala
interior. et operatio mala exterior sint duo
peccata, vel vnū. Et respondēs dicit. ꝙ qui=
dam dixerunt ꝙ sint nisi vnū peccatum. A=
lij dicunt ꝙ sint diuersa peccata. qui suam
opinionem contra primā tribus rationibus
probant. Primo sic. voluntas interior et ac=
tus exterior sunt diuersa. aut ergo sunt diuer
sa peccata aut diuersa non peccata: sed non
sunt nō peccata. q: vtrūq̄ est peccatū. ergo
diuersa sunt peccata. Et respondit magister
primā opinionem fouēs dicens. ꝙ licet sint
duo actus. sunt tamē vnum peccatum. quia
ambo vnum contemptum faciunt. Secun=
do sic. Si illi duo act⁹ sint tantū vnū peccat̃
et nō diuersa. igit̃ nō magis debēt puniri q̄
peccāt actu exteriori et interiori simul. q̄ q̄ pec
cant interiori tantum. quod est inconueniens
Ubi magister respondens dicit ꝙ q̄ peccat
cum

positionibus quarũ prima est hec. Quãuis volũtas hũana de sua natura sit bona et recta creata. tñ dicit̃ denoiatiue mala inquantũ est mala: et inordinata. Hãc mḡr ꝓbãs q̃rit vtrũ volũtas possit esse mala: cũ tñ habeat naturalẽ boĩtatẽ: sicut et cetere potẽtie naturales: q̃ q̃ñcunq̧ deprauentur bone manent sicut rõ. ingeniũ. et cõsimilia. lꝫ q̃ñcunq̧ vicijs deprauent̃ nunq̃ tamẽ ꝓpter hoc dicãt̃ mala: sic volũtas mala peccatũ appellatur. Et dicit scḋm opinionẽ illoꝝ oĩa q̃ sũt bona dicũt esse. Ad qḋ respõderi possit ꝙ voluntas nõ dr̃ mala seu peccatũ inquãtũ est q̃dã naturalis potentia. sed inquantum ꝑ actum suũ deordinatur dicit̃ peccatum. Sed tunc dicit magister ꝙ adhuc queri potest quare cetere. vires vt potẽ rõ et memoria ingeniũ etiaꝫ nõ dicũtur peccata: cũ tñ ⁊ ipe in actibꝰ suis q̃ñq̧ deordinãtur sicut volũtas. Et rñdit ꝙ illa deordinatio non est in voluntate. sed in actibꝰ eius. qualiter nõ est in actibꝰ aliarum potẽtiarũ. Scḋa ꝓpositio est hec. Nullus actus aliarũ viriũ: nisi actus volũtatis malꝰ iudicat̃. licet tñ hõ q̃ñq̧ ipsis abutat̃. Hanc magister ꝓbãs querit: quare hmõi actuũ deordinatio nõ sit ita bene in actibꝰ aliaꝝ potentiaꝝ sicut in actibꝰ volũtatis. Et rñdens dicit ꝙ hoc ideo. qꝛ nõ sunt eiusdem generis cũ actibꝰ volũtat: eo ꝙ nõ ordinãt̃ ad aliq̃d ↄcupiscẽdũ. adipiscẽdũ vel nõ admittẽdũ: sic actus volũtatis. Aliq̃n tñ actibus aliarũ potentiarũ viciose hõ abutit̃. Tertia ꝓpositio est hec. Non est idẽ actus quo volũtas bonũ eligit et malũ respuit. Hãc magister ꝓbãs querit. Utrũ eadẽ sit volũtas que naturalit̃ vult bonũ et repugnat malo. Et respondẽs dicit duas circa hoc eẽ opiniões. quarũ vna dicit nõ esse eãdẽ volũtatẽ vtrobiq̧. qꝛ vtrolibꝫ nõ ẽ idẽ motꝰ volũtatis. Unꝰ eni ẽ naturalis quo nat̃aliter vult bonũ: et ille cõpetit hoi a natura. seu a sui cõditione. Aliꝰ vero quo repugnat malo est volũtarius non pure naturalis. sed cõpetens hoi inquantũ est ꝑ gratiã a seruitute peccati liberatus. Alia est opinio q̃ dicit ꝙ sit idẽ motꝰ volũtatis vtrobiq̧. sed magister nullã haꝝ opinionũ p̃e alia determinat. Et tñ in spãli. Di. xl.

Ost hec de act

Ista est distinctio. xl. huiꝰ secũdi libri. i qua magister postq̃ egit de peccato actuali in se: et quõ sit in voluntate. sicut in sua radice. Incipit agere de vicio ramoꝝ ex radice procedẽte. id est ḋ vitio opũ exiũtium a voluntate. Et tria circa hoc facit Primo eni inquirit an actus iudicandi sint boni ex fine. Scḋo an oĩs actus iudicandi sint boni ex fide Tertio. an mali excusant̃ per hoc ꝙ fiũt boni finis intentione. Primum a principio vsq̧ ibi (Sed q̃ritur vtrũ.) Scḋꝫ vsq̧ ibi (Que tamẽ quidã) Tertiũ vsq̧ ad finẽ distinctiõis. Et tñ in generali. In speciali snia magistri stat in tribꝰ propositionibꝰ q̃rum p̃ma est hec. Licet exteriores actus inq̃tum sunt boni reputant̃. tñ moraliter boni vel mali iudicant̃ scḋm ꝙ ex recta volũtate vel inordinata oriuntur. Hãc propositioneꝫ magister ponẽs dicit. ꝙ licet oĩs actus exteriores sint boni inquantũ sunt. tamẽ iudicãtur moraliter boni vel mali scḋm ꝙ ex bona vel mala intentione procedũt. ita ꝙ illi simpliciter boni vel mali dici debent. qui bonaꝫ et rectã habent causam: seu intentionẽ. id est ad bonũ finẽ tendunt. Mali vero simpliciter dici debent q̃ ex peruersa intentione ꝓcedũt quod probat autoritateꝫ bti Ambrosij. et ꝑ illud euangelij Nõ põt arbor bona malos fructꝰ facere. nec econuerso arbor mala bonos fructus facere. Scḋa ꝓpositio est hec. Nõ oĩs actus humani per bonã voluntatẽ sũt rectificabiles. Hanc magister probãs querit Utrũ vniuersaliter sit verũ ꝙ oĩs actus habent exteriorẽ maliciã vel bonitatẽ a voluntate. Et rñdens dicit de hoc esse varias opiniones. Nã quidã contendũt ꝙ oĩs actus exteriores sint de se indifferentes. et ergo generaliter capiunt suã bonitatẽ vel maliciam a voluntate ex qua producũtur. Alij vero dicunt non oĩs fore indiferentes. sed aliquos esse de se bonos: et illos dicunt nõ recipe absolute suã bonitatẽ a voluntate et dicunt etiam tales absolute nõ posse recipere maliciaꝫ suã a volũtate. Aliquos vero econuerso in se esse malos dicũt q̃ etiã suã maliciã nõ hẽant a volũtate. et tales etiã dicũt suã boitatẽ nõ posse recipe a volũtate. Aliquos dicũt eẽ indifferẽtes: et tales solũ sũt q̃ recipiũt suã maliciã seu boitatẽ a volũtate. Tertij aũt q̃bꝰ magr videt̃ cõsentire dicũt oĩs actus exteriores a voluntate posse recipere bonitatẽ vel maliciam: solũ illis exceptis q̃ de se sunt mali. qꝛ tales ꝑ voluntatẽ fieri boni nõ possũt. Tertia

propositio est hec. Maliꝫ pia intentiõe productũ nequaq̃ iudicat̃ bonũ. Hãc magister ponẽs dicit actꝰ de se malos nunq̃ posse hr̃e bonã causam. Ad qḋ adducit plura exẽpla: quibꝰ cõcludit ꝙ furtũ factũ vt pauperi subuiat̃ vel rapia facta: vt deo offerat̃. aut adulteriũ ꝑpetratũ vt hõ a morte librer̃. ⁊ alia hmõi hmõi actꝰ licet causas hẽant q̃ videtur esse bõe sũt tñ mali. Et tñ in spãli. Di. xli.

Unq̧ intentio

Ista est distinctio. xli. huiꝰ secundi libri. In qua magister ostensa rectitudine et vicio hũanoꝝ actuũ ex parte finis ordinãtis. facit idẽ ex ꝑte principij motiuꝰ. Et tria facit. Primo inquirit an oĩs actꝰ nõ recta intentione factus sit peccatũ. Secũdo an oĩe peccatũ debeat dici volũtarium Tertio ex predictis cõcludit quoddã correla. riũ. Primũ vsq̧ ibi (Post hec inuestigari oportet). Secũdum vsq̧ ibi. (Si autẽ oĩe peccatũ). Tertiũ vsq̧ ad finẽ distinctiõis. In speciali sentẽtia magistri stat in tribꝰ propositionibus: quaruꝫ prima est hec. Et si infideles q̃ñq̧ faciant bona opa exteriora. nõ tamen agũt bene et ideo nõ sunt meritoria. Hãc magister ponẽs querit. Cũ fides intentionẽ dirigat et actus tam interior q̃ exterior ab intentione maliciã aut bonitatẽ habeãt. Utrũ ergo oĩs actus infideliũ qui fide nõ dirigunt̃ peccatũ existat. Et arguit primo ꝙ sic. Tum qꝛ apl's dicit. Oĩe qḋ non ex fide est peccatum est. Tum qꝛ actus infideliũ ad finẽ que est caritas dei et proximi nõ referetur. In oppositũ vero arguit autoritate bti Augustini dicẽtis. Infideles multa bona opa operari. Quã viã magr̃ sequẽs dicit ĩfideles multa bona opa opari. s. bõa ḋ suo gñe. lꝫ ꝑ talia nõ possũt mereri. Addẽs bonũ dici multipliciter. Nã aliq̃n bonũ dr̃ illḋ qḋ ẽ licitũ. et aliq̃n illud qḋ ẽ vtile. Aliq̃n dr̃ illḋ qḋ ẽ signũ boni vl̃ qḋ hꝫ speciẽ boni. Aliq̃n dr̃ illḋ qḋ ẽ remunerabile. vl̃ illḋ qḋ ẽ remuneratione dignũ. Primis tribus modis possunt infideles bonũ operari. sed quarto modo non eo ꝙ carẽt fide. Secunda propositio est hec. Nulluꝫ peccatũ est demeritoriũ: qḋ non sit quodam modo voluntariũ. Hanc magister ponẽs q̃rit. Utrũ oĩe peccatũ sit voluntariũ. et dicit ꝙ sic. Nam in peccato originali et in peccatis ex ignorantia factis. et in oi peccato actuali seu veniali: seu mortali aliquo mõ voluntas cõcurrit. quod confirmat autoritate beati Augustini. Tertia propositio est hec. In tantũ libere et volũtarie quis operatur ꝙ etiam ipsa mala voluntas qua peccatur peccatũ noiatur. Hanc magister ponẽs dicit peccatũ adeo esse voluntariũ: ꝙ nõ solũ actꝰ peccati peccatũ dicitur. sed ipsa voluntas etiam qua actualiter peccat̃. peccatũ appellatur. qḋ ꝓbat ꝑ b. Au. Et tñ in spãli. Di. xlij.

Um autẽ volu

Ista est distictio. xlij. huius secũdi libri. In qua quidẽ distinctione magister ostenso qualiter ex simplici intentione vel volũtate actus exterior habet maliciã vel bonitatẽ. Determinat questiones q̃sdã circa p̃dicta. Et circa hoc tria facit Primo eni inuestigat actus exterioris cũ peccato cõuenientiã. Secũdo ostendit qualiter actus peccati transiens relinquit post se quãdã reatus obligationẽ. Tertio assignat varioꝝ peccatoꝝ distinctionẽ. Primũ facit a principio distinctionis vsq̧ ibi (Preterea queri solet.) Secundũ vsq̧ ibi. (Modi autẽ peccatoꝝ.) Tertiũ vsq̧ in finẽ distinctionis. In speciali vero sententia magistri stat in tribꝰ propositionibus: quarũ prima est hec. Quãuis voluntas et actus exterior sunt duo actꝰ distincti realiter. vna tamẽ numero cõformitate vel disconformitate boni vel mali dicũtur moraliter. Hanc cui propositionem magister poneus: querit. Utrũ voluntas mala interior. et operatio mala exterior sint duo peccata, vel vnũ. Et respondẽs dicit. ꝙ quidam dixerunt ꝙ sint nisi vnũ peccatum. Alij dicunt ꝙ sint diuersa peccata. qui suam opinionem contra primã tribus rationibus probant. Primo sic, voluntas interior et actus exterior sunt diuersa. aut ergo sunt diuersa peccata aut diuersa non peccata: sed non sunt nõ peccata. qꝛ vtrũq̧ est peccatuꝫ. ergo diuersa sunt peccata. Et respondit magister primã opinionem fouẽs dicens. ꝙ licet sint duo actus. sunt tamẽ vnum peccatum. quia ambo vnum contemptum faciunt. Secundo sic. Si illi duo actꝰ sint tantũ vnũ peccatũ et nõ diuersa. igit̃ nõ magis debeãt puniri q̃ peccãt actu exteriori et interiori simul. q̃ q̃ peccant interiori tantum. quod est inconueniens Ubi magister respondens dicit ꝙ q̃ peccat

eunq

ambobus actib⁊ simul plus punit̃ ꝙ̃ q̃ pec-
cat iteriori tm̃,non ideo ꝙ illi duo actus sint
peccata diuersa. sed ideo q̃a ex plurib⁊ factũ
est peccatũ. Tertio sic. Diuersis mandatis ꝓ-
hibet̃ actus et volũtas interior et actus exte
rior. Ergo sunt diuersa peccata. Et rñdens
magister dicit ex diuersitate mãdatoꝝ quib⁊
illi duo act⁊ ꝓhibẽtur nõ posse argui ꝙ sint
diuersa peccata. qꝛ sicut vna caritas dei et ꝓ
ximi diuersis mandatis p̃cipit̃. sic etiã diuersi
actus vnũ peccatũ facientes diuersis manda-
tis ꝓhiberi pñt absq̧ hoc ꝙ sint diuersa pec
cata. Secũda ꝓpositio ẽ hec. Aĩa p peccã-
tũ sua pulcritudine destituta post transitũ in
teriorũ et exterioꝝ actuũ manet, corrupta et
polluta. Hãc eni ꝓpositionẽ magister ꝓbãs
querit. Utrũ expleto et trãseunte actu tam
interiori ꝙ̃ exteriori remaneat peccatũ. id est
reatus culpe in hoĩe. Et arguit ꝙ nõ qꝛ volũ
tas illa mala pacto actu vicioso non est neq̧
actus exterior est. neq̧ hõ vult postea qđ an
te volebat. neq̧ agit qđ antea egit. Et respõ
dit magister ꝙ nõ sit dubitandũ quin pecca
tum transeat actu, licet tñ maneat reatus id
est obliget hoĩem ad penã. siue eternã siue tẽ
poralẽ. Tertia ꝓpositio ẽ hec. Peccatũ scdm
dũ ꝙ p cõparationẽ ad diuersa varie accipit̃
diuersimode distinguit̃. Hãc ꝓpositionẽ ma
gister ponẽs. dicit. ꝙ peccatũ diuidit̃ ꝙ̃tum
ad eius radicẽ in duo. qđ ꝓbat p beatũ. Au.
dicentẽ sup illud psalmiste. Incensa igni et
suffosa ⁊c̃. ꝙ ex duobus peccat̃. sꝫ ex cu-
piditate male intendentẽ. et ex timore male
humiliãte. ad q̃ duo oĩa peccata mortalia re
ducant̃. Nã oĩs peccãs aut appetit nõ appe-
tenda. aut timet nõ timẽda. Alio modo diui
dit̃ peccatũ quãtũ ad eius actũ scdm beatuꝫ
Hieronimũ sup ezechielẽ dicentẽ. ꝙ tripliat̃
peccat̃ vt cogitatione aut locutione aut ope.
Et tribus hijs modis addit btũs Hieroni-
mus quartũ. sꝫ aut cõsuetudie. Tertio diui-
ditur peccatũ quo ad eius obiecta. scdm ꝙ
dici ꝯsueuit ꝙ peccat̃ qñq̧ i deũ vt qñ aliq̃s
male sentit de deo p heresim vel i alijs que di
sunt. qñq̧ in ꝓximũ. vt cũ eũ in se vel in su-
is iniuste ledit. Qñq̧ tñ in semetipm. vt cuꝫ
sibi et nõ alteri nocet. Quarto diuidit̃ pecca-
tũ quo ad nomẽ quo noĩatur. qꝛ dicit̃ pecca-
tũ scdm beatũ Augu. ratione male actionis
vel qꝛ sciẽter cõmittitur. delictũ vero dicitur
de ratione significationis boni. q̃a in quoli-
bet peccatũ bonũ deserit̃. et malũ opatur. vel
etiã quia ignorãter cõmittit̃. Istis eni p̃mis-
sis magister enumerat septẽ peccata morta-
lia capitalia ideo sic dicta. qꝛ omĩa alia cetera
peccata ex ipis septẽ peccatis mortalib⁊ oriũ
tur. q̃ significant̃ p septẽ gẽtes quas domi-
nus expulit p filios israel de terra ꝓmissionis
Et tantum in speciali. Distinctio. xliij.

Et p̃terea quod:

Ista est distinctio. xliij. huius se-
cundi libri. In qua magister ostẽ
sa diuisione pctoꝝ i generali. tractat de quo-
dã peccato ceteris grauiori in speciali. sꝫ in
spũm sanctũ Et tria facit. Nam primo ꝓponit
grauitatẽ et illius remissionẽ. Secundo asse
rit variã ipsius descriptionẽ. Tertio remouet
quandã dubitationẽ incidentẽ. Primũ facit
vsq̧ ibi (Sed q̃ritur quid sit.) Secundũ vs
q̧ ibi. (Diligẽter aduertendũ.) Tertiũ vsq̧
ad finẽ distinctionis. Et tantuꝫ in generali.
In speciali sentencia magr̃i stat in trib⁊ ꝓpo
sitionib⁊. quaꝝ p̃ma est hec. Peccatũ in spiri
tũsanctũ oim pctoꝝ grauissimũ dicit̃. qꝛ ne-
q̧ hic. neq̧ etiam in futuro seculo remittiur.
Hãc magister ꝓbat p̃mo per dictũ xp̃i in euã
gelio. sꝫ q̃ peccat in spiritũsanctũ nõ remit-
tetur ei. neq̧ hic neq̧ in futuro. Secũdo per
illud iohãnis. iiij. ep̃lo. dicentis. q̃ peccat in
patrẽ vel in filiũ remissionẽ bene p̃cipiet. sed
nõ quis blasphemauerit in spiritũsanctũ. q̃a
illud peccatũ est ad mortẽ: et ꝓ illo nõ est o-
randũ. Secũda ꝓpositio est hec. In spiritũ
sanctũ peccare est ex ꝓposito vtilia ad salu-
tẽ refutare vel supne gratie oppugnare, vel
sciẽter spiritũsanctũ blasphemare. Hãc ma-
gister insinuãs querit. Quid sit peccatũ in spi
ritũsanctũ ponẽs triplicẽ eius descriptionem.
Prima est ꝙ peccatũ in spiritũsanctũ sit ob-
stinatio. id est obduratio in malicia p q̃ cõ
tẽnitur diuina iustitia. Desperatio est diffidẽ
tia bonitatis diuine per quã spernit̃ dei bo-
nitas et mĩa. Unde querit incidẽtaliter. Utꝝ
oĩs obstinatio et desperatio sit peccatũ in spi
ritũ sanctũ. Et rñdens dicit aliq̃s fuisse opi-
niones ꝙ sic. sed quia multi obstinati. et de-
sperati cõuertũtur. ideo illi cõmuniter dicũt
ꝙ peccatũ in spiritũsanctũ nõ sit simpliciter
irremissibile. sed ideo. qꝛ difficulter remittit̃.
Alios vero dicit fuisse opinatos ꝙ non oĩs
obstinatio vel desperatio sit peccatũ in spiri-
tũ scm̃ sꝫ tñ illa quã cõcomitatur finalis im
penitẽtia Et illi etiã dicũt tale pctm̃ simplici
ter esse irremissibile. Scđa descriptio pcti in
spm̃ scm̃ est. ꝙ sit inuidẽtia seu oppugnãtia
fraterne ⁊ supne gr̃e. q̃ ideo nõ dꝛ remitti. qꝛ ta
liter delinquẽtes humilitatẽ petẽdi veniã subi
re nõ possunt. Et subdit. ꝙ tal̃ inuidẽtia seu
oppugnãtia nõ ẽ pctm̃ in spm̃ scm̃: nisi cũ fi-
nali ipenitẽtia. Et vꝫ magr̃ hic accipe fina
lẽ impñiaꝫ ñ solũ ꝓut negat actũ penitendi:
sed etiã ꝓpositũ. Tertia assignatio pcti in. ss.
est. ꝙ sit pctm̃ ꝯtra bonitatẽ ⁊ v̾tutẽ. ss. ꝯmis
suꝫ. quã ponit magr̃ ex v̾bis bti Ambrosij.
Tertia ꝓpõ est hec. Pctm̃ qđ in. ss. ꝯmit-
titur dꝛ sic: ꝙ nõ absq̧ offensione aliaꝝ diui
naꝝ ꝑsonaꝝ, s. pr̃is ⁊ filij ꝯmittitur. Hãc ma
gister ponẽs dicit diligẽter esse aduertẽdum
ꝙ cũ dꝛ aliqđ pctm̃ in. ss. cõmittitur: ñ eẽ sic
itelligẽdũ. ꝙ sit alia offensio qua offenditur
ss. ⁊ alia qua offendũtur alie ꝑsone. imo offẽ
sa vni⁊ est offensa oĩꝫ. Sꝫ qꝛ in sacra scriptu-
ra patri attribuitur potẽtia. iõ pctm̃ qđ ꝯmit
titur ex infirmitate dꝛ fieri cõtra patreꝫ. filio
vero sapiẽtia. iõ pctã q̃ ꝯmittũtur ex ignorã
tia dr̃ fieri cõtra filiũ. Spũi scõ bõitas: seu
clemẽtia. iõ pctã cõmissa ex malicia dicuntur
fieri cõtra spm̃ scm̃ seu in spm̃ scm̃. attñ ꝑso-
ne simul quolibet hoꝝ offenduntur. Et tãtũ
in speciali. Di. xliiij.

Post p̃dicta cõsi

Ista ẽ di. xliiij ⁊ vltia h⁊ secũdi li.
In q̃ magr̃ postq̧ determinauit
de pctõ ꝙ̃tuꝫ ad ipsi⁊ actũ. Agit de potentia
peccãdi. Et tria facit. Nã primo recitat opini
onẽ falsaꝫ quorundã. Scđo determiat veri-
tatẽ. Tertio remouet incidẽtẽ dubitatõnem
Primũ facit a principio distin. vsq̧ ibi (Sed
plib⁊ scdoꝝ) Secũdũ vsq̧ ibi (Hic oritur q̃o)
Tertiũ vsq̧ ad fineꝫ distinctõis. In spãli
sentẽtia magistri stat i trib⁊ ꝓpõib⁊. Quarũ
prima est hec. Quãuis scdoꝫ aliquos a deo sit
omnis potestas inq̃̃tum potẽtia operãdi; ñ
tñ ẽ ab eo inq̃ãtũ potentia peccandi. Hanc
magister ponẽs q̃rit. Utrum potentia peccã
di sit a deo. Et respõdit quosdã opinatos fu
isse ꝙ potẽtia peccãdi nõ sit a deo. sed ꝙ bo-
na ⁊ recta volutas tñ inest nobis a deo: ma
la autẽ volũtas a nobismetipsis ⁊ a dyabo-
lo. sic peccãdi potẽtia non inest nobis a deo.
sed a nobis ipsis ⁊ dyabolo. Unde magister
tenẽs oppositũ dic. ꝙ oĩs potestas etiã pec
candi sit a deo. Et hoc cõfirmat autoritatib⁊
scdoꝝ. Secũda ꝓpõ est hec. Uerisimili⁊ est
oẽm potẽtiã esse a deo: nõ solũ bene operan
di sed etiaꝫ potentiã peccandi. Hec ꝓpositio
patet per autoritates quas magister allegat
pro sua opinione. Tertia ꝓpõ est hec. Quã
uis potestati bene ãministrate sit semp scdm
regulaꝫ sacre scripture obediendũ: abusiui ta
mẽ eius scdm rectã rationẽ est quãdoq̧ resi-
stendũ. Hanc enim ꝓpositionẽ magister po-
nẽs querit. Utrum quilibet resistẽs potesta-
ti semper peccet. cũ oĩs potestas sit a do. Et
respondens dicit. ꝙ semper obediẽdũ est po
testati: nisi contra deuꝫ aliquid precipiat. ita
tamẽ ꝙ si diuerse potestates diuersa precipe
rent: superiori obediendũ est. Et ideo nullus
inferior deo debet precipere aliquid quod sit
cõtra deũ. quod si fecerit subditus non tene
tur sibi obedire. Ultimo sꝫ cõtinuãdo dicta
dicẽdis dicit. ꝙ in sequẽti libro videlꝫ tertio
dicendũ sit de his que quideꝫ ad verbi incar-
nati spectãt mysterium. ⁊c̃.

Expliat liber secundus conclusionũ super
quattuor libros sententiarum. Sequitur li-
ber tertius conclusionum sententiarum.
Di. i.

Cum venit igitur·

Hic incipit terti⁊ liber
sententiaꝝ In quo ma-
gister postq̧ egit d̾ deo
scdm se seu scdm rõneꝫ
sue natural̃ ꝑfectõis. s.
in primo. ⁊ scdm ꝙ ei⁊ potẽtia relucet in effe
ctu mũdane creatõnis: puta in secũdo libro:
Agit cõsequẽter de eo inq̃̃tuꝫ ei⁊ sapiẽtia res.
pledet in effectu mũdane restauratõis. Et
diuidit̃ iste. iij. li. i tres tractat⁊ pricipales. In
p̃mo agit de v̾bi eterni incarnatõe. ⁊ ille extẽ
dit, a pricipio libri vsq̧ ad. xv. di. In secũdo
tractat de eiusdẽ verbi incarnati passione. et
ꝯprendit̃ a decimaquinta distinctõe vsq̧ ad
vicesimãtertiã distinctionẽ. In tertio deter-
minat de donorum ⁊ virtutuꝫ perfectõne. et
hoc a vicesimatertia distinctõe vsq̧ ad fineꝫ
libri. In prima inq̧ distinctõne primi tra-
ctatus tria facit. Primo enim ostẽdit q̃d sit
incarnatio. Scđo qualiter specialiter filium
icarnari decuit; deducit. Tertio an pat̃ ⁊ spi

ritus ſſanctus incarnari potuerunt inquirit.
Primū facit a principio diſtinctōnis vſq₃ ibi
(Diligēter vero). Scd̄ʒ vo ſubiūgit ab ide
vſq₃ ibi (Si vero queritur.) Tertiū aūt ſub-
iūgit vſq₃ ad finem diſtinctōis. In ſpeciali
enim magiſtri ſentētia ſtat in trib⁹ propoſi-
tionibus. Quarū prima eſt hec. Viſibiľ dei
filij miſſio eſt ipſa verbi incarnatio. Hāc eni
propoſitōeʒ magiſter ꝓbat autoritate apo-
ſtoli dicētis. ꝙ in tēpore plenitudis ſcilicʒ in
tēpore gratie quod initiū habuit ab aduētu
ſaluatoris noſtri. Pater enim miſit filiū ſuuʒ
antiquis patribus promiſſum in lege. cuius
quidē filij viſibilis in carnē miſſio dicitur eſ-
ſe ipſa incarnatio. Secunda ꝓpō eſt hec.
Licet etiaʒ a qualibet perſona diuina potuit
hūana natura aſſumi: nulla tamē perſonaꝝ
ita cōgrue humanari potuit ſicut ꝑſona ver-
bi ideſt filij. Hāc quidē ꝓpōnē magiſter pro
bat triplici ratōne. Quarū quidē rationū pri
ma ſumiť ex appropriato filij. ſ. ſapiētia. Nā
cōſonū fuit: vt de⁹ qui in ſapiētia oīa ꝯdidit
per ſapientiā etiaʒ omnia reſtauraret. ⁊ hoc
cōfirmat ꝑabola euāgelica de muliere querē
te ⁊ inueniēte dragmā ꝑditā. Lu. xv. Secun
da ratio ſumitur ab origine ꝓpria filij. Nam
origo filij eſt eſſe ab alio. congruū igitur fuit
vt primo mitteretur ille qui eſt a ſolo patre.
et deinde ſpirit⁹ ſanctus qui ē a patre ⁊ filio.
Et hanc rationē confirmat autoritate beati
Augu. quarto libro de tri. caplo. i. Tertia ra-
tio ad idē colligitur ex proprio filij. Nam pro
priū filij eſt eſſe filiū. cū ergo cōgruū fuit vt q
in deitate erat dei fili⁹ in hūanitate fieret ho
mis fili⁹: ne duos filios eſt. intelligerem⁹: decuit
perſonam filij precipue incarnari. Hāc ratio-
nē cōfirmat autoritate. Gynnaſij i eccľaſtic
dogmatibus. ca. ij. Tertia ꝓpoſitō eſt hec
Quāuis pater ⁊ ſpiritusſanct⁹ incarnari poſ-
ſent ſi vellēt aut voluiſſent: ad ſolū tamen fi
liū carnis aſſumptio terminata eſt. Hanc pro
bat ꝑ hoc ꝙ vna ⁊ eadeʒ eſt diuinaꝝ poten-
tia. ſi igitur ex illa potētia vna potuit incar-
nari: ⁊ oēs potuerūt incarnari. Poſtea magi
ſter obicit cōtra ſuperi⁹ dicta. ſ. ꝙ ſolus fili⁹
ſit incarnatus. Et arguit ſic. Opera trinitat
ad extra ſunt indiuiſa. ſi igitur fili⁹ aſſumpſit
naturaʒ humanaʒ ⁊ pater ⁊ ſpiritusſanctus
aſſumpſerunt. Alioquin aliquid faceret vna
perſona qđ non faceret alia. ⁊ ſic opera trini-
tatis ad extra eſſent diuiſa. Ad quā obiectio
nē magiſter dicit: ꝙ q̄uis tota trinitas in-

carnationē chriſti ſit operata eo ꝙ opera tri-
nitatis ad extra ſint indiuiſa: ſola tamē per-
ſona filij eſt incarnata. eo ꝙ aſſumptio natu
re humane ad ipſuʒ terminať. quod exēplifi-
cat de tribus puellis vni ð ipſis tunicā indu
entib⁹. que omnes operātur ad indutioneʒ.
⁊ tamē vna ſola eſt induta. Et tantū i ſpāli.

Diſtin. ij.

Q𝑧 in homie.

Iſta eſt diſtinctio ſecūda hui⁹ ter
tij libri. In q̄ mgr̄ poſtq̄ egit ð ꝑ
ſona carnē aſſumente: tractat de modo aſſu
mēdi. Et tria facit. Primo enim oſtēdit ꝙ ver
bū totaʒ naturā humanā aſſumpſit integre
Scđo ꝙ īmediate aſſumpſit carnē. ſ. mediāte
anima. Tertio ꝙ animā ⁊ carnē ſimul aſſūp
ſit tēpe. Primū facit a principio diſtinctiōis
vſq₃ ibi (Aſſumpſit ergo dei fili⁹) Secūduʒ
vſq₃ ibi (Si aūt queritur) Tertiuʒ vſq₃ ad fi
nē diſtinctionis. In ſpeciali ſentētia magri
ſtat in tribus ꝓpoſitōib⁹. quaꝝ prima ē hec.
Filius dei cū ſibi humanā naturā vniuit: to-
taʒ naturā ſcilicet corporis ⁊ anime ſimul aſ-
ſumpſit. Hanc magiſter ꝓbās dicit ſentētia-
liter. ꝙ qꝛ per peccatū primoꝝ parentuʒ tota
natura humana corrupta fuit. ideo dei filius
totā naturā humanā aſſumpſit: que conſtat
ex corpore ⁊ anima vt totā naturā curaret et
ſanctificaret. In chriſto enim vna perſona fu
it ⁊ due ſubſtantie ſeu nature. ſ. diuina ⁊ hu-
mana. ſi igitur habuit et aſſumpſit humanā
ſubſtantiā aſſumpſit tā corpus q̄ animaʒ. et
per conſequēs naturā totā ⁊ integraʒ cū noīe
humanitatis corp⁹ ⁊ anima ſimul intelligā-
tur. Poſtea excludit errorē quorundā dicen-
tiū ꝙ filius dei carneʒ humanā vel humani-
tatē nō aſſumpſit ſcđm ſubſtantiā ipſi⁹ natu
ture: ſed ſolū ſcđm quandaʒ proprietatem. a
qua proprietate hoīs denominationeʒ acce-
pit. Et fuerūt iſti forte de opinione illoꝝ here
ticorum qui chriſtū ſcđm ꝙ homo dicebant
nō eſſe qđ ſcilʒ aliqualiter ſe habēs: ponētes
humanitatē eſſe in chriſto vt habitū. vel de
opinione platonis ponentis formas vľes in
actu extra animā. vt ſic proprietate participa
ta chriſt⁹ homo diceretur. Sed hūc errorem
magiſter excludēs dicit filiū dei aſſumpſiſſe
carnem ⁊ animā ⁊ omnes proprietates ipaſ
ſ ꝯſeq̄ntes. Et hoc ꝯfirmat autoritate Iohis
damaſceni. Secunda propoſitio eſt hec.
Quamuis vtrāq₃. ſ. carnē ⁊ animā aſſumpſe

rit dei fili⁹: tñ carnē aſſūpſit mediāte anima
Hanc magiſter ponēs: rationē huius addit
dicens. ꝙ decebat ſimpliciſſimā diuinitatis
eſſentiā corpori terreno nō vniri: niſi median
te rationali eſſentia. que quidē vnio ab hūa-
no intellectu inueſtigari nō pōt. in qua vniōe
non corpus fantaſticū ſed verū corpus natū
de muliere chriſtus aſſumpſit. quod tamen
quidā hereticoꝝ negabāt: eſtimātes verbuʒ
dei verā carnē non poſſe aſſumere ſine ſui in
quinatōe. Quorū errorū veſaniaʒ dicit elidi
per radios ſolares quos ſuper immūda ⁊ fe-
da diffundi videmus: ⁊ tamē nō inquinari.
Tertia ꝓpoſitio eſt hec. In aſſumptōe ꝑ-
fecte humanitatis inter cōceptionē ⁊ aīatio-
nē ⁊ vnionē nō fuit ordo tēporalis poſterio-
ritatis vel prioritatis. Hanc magiſter inſinu
ans querit. Utrum verbū ſimul aſſumpſerit
carnē ⁊ animā: vel prius carnē q̄ aīam: aut
ecōtra. Et reſpondēdo dicit. ꝙ ſimul ⁊ ſemel
carnē ⁊ animā aſſumpſit mediante ſpūſſan-
cti operatione: nec vnuʒ prius aſſumpſit alio
Et probat hoc autoritatibus beatoꝝ ſcilicet
Augu. ⁊ Grego. Et tñ in ſpāli. Di. iij.

Veritur etiā de

Iſta enim eſt diſtinctio tertia hui⁹
tertij libri In qua quidem diſtin-
ctōe magr̄ poſtq̄ egit de perſona carnē aſſu
mēte ⁊ modo aſſumēdi Agit hic ꝯſir de qua
litate nature aſſumpte. Et tria facit. Nā prio
inquirit qualis fuit chriſti caro in agente pro
ximo ſcilʒ virgine beata. Secūdo qualis fu-
it in antiquis patribus: puta an fuit in abra-
ham decimata. Tertio qualiter fuit in virgi
nali vtero formata. Primum vſq₃ ibi (Cum
autem illa caro) Secundū vſq₃ ibi (Illi au
tē ſententie (Tertiū vſq₃ ad finē diſtinctōis
Et tantum in generali. In ſpeciali ſententia
magiſtri ſtat in trib⁹ ꝓpoſitonib⁹. quarū pri
ma eſt hec. Caro chriſti ante q̄ eſſet de virgi
ne ſeparata materialiter ſicut reliqua caro ma
ne fuit peccato obligata. Iſtaʒ magiſter po-
nēs proponit duas queſtiones. quarum pri
ma eſt. Utruʒ caro chriſti fuerat peccato ob
ligata āte ſui cōceptionē videlʒ anteq̄ a car-
ne vgis ſeparabaſ. Secūda queſtio eſt. Utrū
adhuc caro xp̄i fuerit peccato obligata quan
do a verbo aſſumebatur. Ad primū reſpon-
dit ſcđʒ cōmunē ſanctorū doctoꝝ atteſtatio
nē. ꝙ caro ante ſui cōceptionē fuerit peccato

obligata: ſicut reliqua beatiſſime virginis ca
ro. Ad ſecundaʒ queſtionē reſpōdit dicēs. ꝙ
caro illa ad hoc ꝙ vniretur verbo ſpiritusſcti
operatōe immunis reddebaſ ab omni pecca
to remanēte tamē in ea poſſibilitate patiēdi
⁊ hoc non ex aliqua neceſſitate ſed ex libera
voluntate ipſam aſſumētis. Et ꝙ ſpūſſctus
preueniēs virginē in conceptiōe ipſam ab oī
labe purgauit: extinguēdo in ipſa fomitē pec
cati: ita ꝙ extūc nō poſſit ei exiſtere occaſ. o vel
inclinatio ad malū. Ipſiq₃ virgini nouaʒ ge
nerādi potentiā abſq₃ virili ſemīe ⁊ abſq₃ vi
rio tā concipiētis q̄ etiā nati cōtulit. Qui na
tus ex propagine primi homis originē tātuʒ
generis ⁊ non crimina duxit. Et omnes has
ſentētias probat magiſter autoritatibus do
ctorū ſcilicet Augu. ⁊ Damaſceni que patēt
in textu. Secunda ꝓpoſitio eſt hec. Quā-
uis chriſt⁹ de ſemīe abrahe ſcđm corpulētaʒ
ſubſtantiā ſit nat⁹: nō tamē eſt in eo vt leui
decimat⁹ cū ab ipſo nō ſit ſcđm culpā propa
gat⁹. Hāc magiſter ꝓbans querit. quare xp̄s
nō dicitur decimat⁹ in lumbis abrahe: vt le-
ui: cū tamē vterq₃ eoꝝ fuit in abrahaʒ quan
do ipſe melchiſedech decimas dedit. Ad qđ
reſpōdēs dicit: ꝙ licet vterq₃ ipſorū fuerit in
abrahaʒ ⁊ ab eo deſcēdent: tamen leui in eo
fuit ſcđm rationeʒ ſeminalē: ⁊ deſcēd it ab eo
ſcđm legē cōmunē aliorū hominū. Unde di
ci poteſt ꝙ licet chriſt⁹ in abrahā fuerit quā-
do decimas ſoluit: decimatus tamen nō eſt
ſicut dicitur ꝙ oēs peccauerunt: ⁊ tamen
chriſt⁹ nō peccauit in eo qui etiam in eo fuit.
Et ſubdit. ꝙ caro chriſti fuit talis qualis fu-
it in ſtatu innocētie primitus inſtituta. Et iō
dicitur ſumpſiſſe primitiua noſtre maſſe. Un
de caro eius fuit ſimilis noſtre: non in culpa
ſed in hūanis penalitatib⁹. Unde licet eadem
caro ſit caro chriſti ⁊ alioꝝ hominū ſcđm ma
teriā. tamē chriſti caro fuit per gratiā ꝯcepta
⁊ ſcīficata ⁊ nata. qđ alioꝝ hoīm caro nō ha
bet. Et ꝓpter hoc caro chriſti nō fuit obliga
ta. Tertia ꝓpō eſt hec. Caro xp̄i in princi
pio ſue cōceptōis fuit ſimul debita mēbroꝝ
diſtinctiōe formata aīata ⁊ aſſumpta. Licʒ tñ
in. xlvi. dieb⁹ mēbra corporis xp̄i ad tantam
quātitatē qua diſtincte diſcerni poſſent ſunt
adaucta. Hanc magiſter inſinuās obijcit cō-
tra ſuperi⁹ dicta. ſcʒ ꝙ caro chriſti nō fuit pri⁹
ꝯcepta q̄ aſſūpta. ⁊ hoc ꝑ verbuʒ bti Augu.
ſuper illō verbo Iohānis. Soluite templuʒ

hoc: ⁊ in tribꝰ diebus reedificabo illud. Hic
numerꝰ dicit beatꝰ Augu. pfectōi dñici cor-
poris cōuenit. qꝛ vt dicit phisica tot diebus
forma hūani corporis pficitur. Ex quibꝰ ver
bis patet carnē xpi p successionē dieꝝ fuisse
formatā sicut ceteroꝝ hoim. ⁊ ꝑ ꝯsequēs nō
in primo sue cōceptōis animatā seu assump
tā. Ad qḋ rñdēs dicit btūs. Augu verba illa
nō ideo dicere: ꝙ christi caro ꝑ aliquot dies
sit formata anteꝙ̄ animata seu assumpta. sꝫ
ideo qꝛ distinctio mēbroꝝ corporis qḋ verbū
animatū in principio cōceptōnis assumpsit
tam tenuis ⁊ parua erat: ꝙ vix discerni potu
isset. que qꝛ in quadragintasex diebꝰ tantuꝫ
increuit ꝙ pfecte discerni potuit. iḋo dicit nu
meꝝ tot dieꝝ dñici corporis pfectōi cōueni-
re. Quod cōfirmat autoritate Damasceni
Et tm̄ in speciali. Di. iiij.

Um vero icar.

Ista est distin. iiij. huiꝰ tertij libri
In qua magr̄ postꝙ̄ egit de qua-
litate nature assumpte: agit ḋ auctore assup-
tōis. Et tria facit. Nā primo inquirit quare
opus incarnatōnis potius attribuitur spūi
scō ꝙ̄ toti trinitati. Scḋo quare christus sit
cōceptus de spūscō cū tm̄ nō sit filius spūsci
Tertio quare aplꝰus dicit potiꝰ christū ḋ mu
liere fieri ꝙ̄ nasci. Primū facit vsqꝫ ibi (Sed
nō est in hoc) Scḋm ab inde vsqꝫ ibi (Sed
queri pōt) Tertiuꝫ vsqꝫ ad finē distin. In
spāli sententia magrī stat in tribꝰ ppōnibus.
quaꝝ pria est hec. Licet opꝰ carnal' impgna
tōis frequēter attribuatur spūscō: ab hoc tm̄
nō excluditur patris ⁊ filij cooperatio. Hanc
magr̄ probāsquerit. quare opus incarnatio
nis spūscō specialiter attribuitur in scriptu-
ris: cū tm̄ vt supradictū est tota trinitas ipaꝫ
incarnatōem opata sit. Et rñdit scripturam
hoc facere: non iō ꝙ spūsscūs solꝰ sit incarna
tōeꝫ opatꝰ. sꝫ ꝙ v̄bū dei fcm̄ ē caro ex ieffabi
li caritate ⁊ inestiabili dei dono ⁊ bōitate. q̄
qꝛ spūscō appropriantur: ideo opꝰ incarna
tōis sibi specialiter attribuitur: necꝑ hoc ab
ipso opere incarnatōis pater ⁊ filꝰ excludun
tur. qꝛ in actōibꝰ essencialibꝰ sub vna psona
cetere subintelligūtur. cuꝫ opa trinitatis ad
extra sunt indiuisa. Quā sententiā magr̄ cōfir
mat aucto. btī Augu. i enchiridion. Se-
cūda ppō est hec. Licet filꝰ dei dicatur natꝰ
de virgine vt de matre: tm̄ de spūscō non est
natꝰ vt de patre. Hāc magr̄ insinuās querit
Cū christꝰ sit natꝰ de spū scō: an debeat dici
filius spūsscti. Et arguit primo ꝙ nō. Nam
ex quo pater euꝫ genuit scḋm ꝙ est verbuꝫ. si
ergo spūsscūs eū genuisset scḋm ꝙ est homo
xps ex duabꝰ naturis. s. diuina ⁊ hūana com
positꝰ essꝫ: ⁊ scḋm vnā esset filꝰ vniꝰ: ⁊ scḋꝫ
aliam esset filꝰ alterius. quod est absurdum
In oppositū arguit sic. Nā qꝛ xps natꝰ ē de
btā virgie: dꝛ filꝰ btē v̄gis. igitur a sili qꝛ na-
tus est a spūscō debeat dici filꝰ spūsscī. Ad
qḋ rñdēs magr̄ dicit. ꝙ filꝰ dei nō pōt dici
filius spūssci. qꝛ nō est natꝰ de ipso vt de prē.
Sꝫ bene potest dici filꝰ btē virgis: eo ꝙ na
tus sit de ipsa vt de matre. Quā sentētiā ꝯfir
mat: ꝑ hoc ꝙ multa de aliqua re nascuntur
q̄ tm̄ n̄ dicūtur filij eiꝰ: vt pili ḋ capite. ⁊ etiā
hi q̄ nascūtur ex aqua ⁊ spūscō in baptisma
te nō dicūtur aq̄ filij sed eccłe. Et econuerso
multi aliquoꝝ filij dicūtur: q̄ tm̄ de ipsis nō
nascūtur. vt filij adoptiui ⁊ filie gehene: q̄ tm̄
de ipsis nati non sunt. Et subdit etiaꝫ magr̄
duas rōnes quare christꝰ specialiter dicatur
natꝰ de spūsctō. Quaꝝ prima est. qꝛ. s. hmōi
incarnatio est donū dei. Ad designādū ergo
ꝙ nullis precedētibꝰ meritis: sed ex solo dei
dono copulatio nature humane cū psona di
uina sit expleta. ⁊ scḋm hoc cū xps dꝛ natus
de spūscō: ly de denotat ratōneꝫ operis. Se
cūda ē ꝙ xps dꝛ natꝰ de spūsctō qua virtute
⁊ potestate spūsscūs illud scriptū: est ḋ virgi
ne. ꝙ verbo vnitū est. nō sic ꝙ spūssctūs fue
rit seminal' materia: sed ꝙ fuerit efficiēs cau-
sa. ⁊ sic cū christꝰ dꝛ natꝰ de spūsctō: ly de de
notat habitudinē cause efficiētis. sicut oīa di
cuntur esse ex ḋo: nō substācialiter: sed pote
statiue seu effectiue. Tertia ppō ē h̄. Quā
uis xps natꝰ sit de virgie: potiꝰ tm̄ dꝛ factus
ꝙ̄ natꝰ. cū nō sit cōceptꝰ ex virili semie. Hāc
magr̄ isinuās querit. Cur aplꝰus ad Roma.
pmo dicat xpꝫ fcm̄ ex seie ḋḋ. Et alibi diē ip
suꝫ fcm̄ ex mliere: cū tm̄ nos dicīmꝰ xpꝫ natū
⁊ aliud est nasci: ⁊ aliud ē fieri. Ad qḋ rñdēs
dicit. ꝙ apostolus tm̄ dixit xpm̄ fcm̄ ex mu-
liere. ad oñdēdā differētiaꝫ cōceptōnis sue a
cōi hoim cōceptōe. Nā xps rōne sue singlar[i]
cōceptiōis hꝫ tā nati ꝙ̄ fci rōeꝫ: ex eo ꝙ sola
opatio. ss. i vtro v̄gis forabat. Ceti aūt hoīes
hnt solā rōnē nati ⁊ n̄ fci qꝛ caro eoꝝ virtute
viril' seminis formatur i vtro. Quare etiā hoies
dicunt̄ filios generare ⁊ facere. Et subdit: ꝙ

amplꝰ dicit christū factū ex femine: nō ideo
quia semē hoīs eius cōceptōi interuenit: sed
quia ex carne virginis que ex semie dauid ve
nit caro christi formata fuit. Et tantū in spe-
ciali. Distinctio quinta.

Reterea inquiri

Ista est distinctio quinta huius
tertij libri. In qua magr̄ postꝙ̄
egit de psona assumēte de qualitate nature
assumpte: ⁊ auctore assumptōis: mouet ⁊ de
terminat quasdaꝫ dubitatōes: ⁊ circa hoc tria
facit. Primo enīꝫ determinat quasdam q̄stio
nes pricipales. Scḋo soluit questiōes quas-
dā incidētes. Tertio remouet impugnantes.
Primū vsqꝫ ibi. (Sed q̄rit.) Secundū vsqꝫ
ibi (Ideo vero non psonaꝫ) Tertiū vsqꝫ ad
finē distinctōnis. In speciali sentētia magrī
stat in tribꝰ ppositiōibꝰ. quarū prima ē hec.
Persona psonā vel natura naturā assump-
sisse nullus cōcedit catholice. Hāc magister
ponens querit quadrimembrē questionem
quarū prima est hec. Utrū psona assumpsit
personā. Secūda est. Utruꝫ natura assump
sit psonā. Tertia est. Utrū persona assump-
sit naturā. Quarta est. Utrū natura assump-
sit naturā. Et respōdēdo dicit. ꝙ ad tres pri
mos articulos ꝙ certum est ꝙ psona non as
sumpsit psonā: nec natura psonā: sꝫ persona
naturā. Sed ad quartū articulū scꝫ an natu-
ra assumpsit naturā. maxime difficile est res-
pōdere. sed cū preclari doctores sentētias q̄-
si ꝯrias de hoc vident̄ tenuisse. Naꝫ ꝙ natu
ra nō assumpsit naturā: hoc videt̄ sentire au
toritas cōcilij Tolletani dicēs. ꝙ q̄uis icar-
natōnem tota trinitas sit operata: cum ope
ra trinitatis a dextra sint indiuisa sicut eius
substātia: solꝰ tamē filꝰ carnē vel naturā as-
sumpsit humanaꝫ. ꝙ auteꝫ natura naturam
assūpserit hoc videt̄ sentire b. Aug. i de fide
ad petrū dicētē ꝙ ista natura q̄ semꝑ manet
genita ex patre naturā assumpsit hūanā: vbi
btūs Augu. expresse dicit naturaꝫ assumpsis
se naturā. Et cōfirmat idē ꝑ btm̄ Augu. i de
fide ad petrū dicentē. ꝙ cū persona sit idē qḋ
natura videt̄ certe Augu. velle naturā natu-
rā assumpsisse. Qḋ magr̄ iteꝝ ꝯfirmat auto
ritatibꝰ scōꝝ Hillis ⁊ Hieronimi. quā difficl'
tatē tandē soluēs dicit esse tenēdū. ꝙ diuina
psona assūpsit hūanā naturā: ⁊ ꝙ nat̄a diui
na hūane nature i psōa filij sit vnita: ⁊ ꝙ na
tura diuīa icarnata sit. Et q̄uis dicat̄ ꝙ solꝰ
filꝰ nat̄aꝫ seu foraꝫ accepit. ab hac tm̄ excep
tōe n̄ excludit̄ nat̄a diuīa. sꝫ hoc dꝛ ꝙ hmōi
assūptio i psona pr̄is vl' spūsscī nō ē fcā. Un̄
cū dꝛ ꝙ ppriū sit filij ꝙ naturaꝫ hūanam as-
sumpsit tal' sensus exprimi intēdit̄. ꝙ in pro
pria ypostasy filij ⁊ nō in tribꝰ ꝑ sonis deꝰ si
bi humanā naturam vnuit. ꝑ cuiꝰ euidētia
magister allegat autoritateꝫ Damas. q̄ patꝫ
i textu. Secūda ppō est hec. Licet sit cōce
dēdū ꝙ diuīa natura etiam psona filij sit in
carnata: nō tamē est affirmandū simpliciter
ꝙ eadē sit caro facta. Hāc magister ponens
querit. Cū natura diuīa possit dici incarnata
an etiā sit cōcedendū ꝙ sit caro facta: sicut ra
tiōne incarnatiōis dꝛ ꝙ verbū caro factū est
Et rñdit. ꝙ si hmōi locutio: natura diuina ē
caro facta in scriptura inueniat̄: intelligēda ē
vt idē sit ꝙ icarnata: sꝫ tm̄ meliꝰ dꝛ: simplicit̄
est negāda: ne putet̄ ꝙ natura diuina sit i car
nē cōuersa: qꝛ iste modꝰ locutōis nimiā vide
tur facere expssionē. Et subdit querēdo. Cuꝫ
natura diuīa assumpsit naturā humanā q̄re
ratōe illiꝰ assūptōis nat̄a diuina n̄ possꝫ dici
fctā eē hō vl' ee hō sic v̄buꝫ dei dꝛ fcm̄ eē hō
et eē hō ratōe illiꝰ assūptiōis. Et rñdit hoc
esse ideo: qꝛ natura diuina nō vniuit sibi na-
turā humanā in vnitatē nature: sicut verbuꝫ
dei vniuit sibi naturā hūanā in vnitate pso-
ne. Tertia ppō ē hec. Sic ꝑuenit v̄bū dei
corporis ⁊ aīe vnionem: ꝙ nō assumpsit ali
quā hoīs psonā. Hāc magr̄ isinuās dicit. ꝙ
verbū nō assumpsit psonā hoīs: qꝛ caro hūa
na ⁊ aīa q̄ verbū assumpsit n̄ fecerūt aliquaꝫ
psonā ante assumptōneꝫ sui. Sꝫ cōtra istud
obijcit dupliciter Primo sic. Uerbū assump
sit aīaꝫ. sꝫ ex quo illa sit psona cū rōnal' natu
re indiuidua substātia verbū videt̄ assumsis-
se psonā. Scḋo sic scḋm btm̄ Aug. i expōne
symboli: verbū assumpsit hoieꝫ: sꝫ cū hō sit
psona videt̄ v̄bū assūpsisse psonā: qḋ est cō
tra p̄dcā. Ad primam obiectōeꝫ rñdit magi
ster dicēs. ꝙ aīa carni vnita nō habet ratōeꝫ
psone: sed tm̄ a corꝑe sepata. cū igit̄ verbuꝫ
non assumpsit animā separatā sed ꝯiūctam
videtur vt priꝰ nō assumpsisse personā. Et i
hoc ꝙ magister dicit animā esse personaꝫ nō
tenetur a modernis doctoribꝰ. Ad secunduꝫ
dicit̄ cū dicitur verbū assumpsisse hoiem: ly
homo accipiendū est vtē expressiuū nature
⁊ non vt significat psonā. Et tm̄ in speciali.

Distinctio sexta.

X p̄missis aūt.

Ista ē disti. vi. hꝰ tertij libri. In
qua magr̄ postꝙ egit de filij dei incarnatōe:
s. de cōditōibꝰ cōstituētibꝰ actū vniōis. In-
cipit agere de cōditōibꝰ actuȝ vnionis ꝯsti-
tuētibꝰ. Et circa hoc tria fac̄ in hac ⁊ i se dis. Naȝ
p̄mo pōit. v q. Scd̄o recitat varias opiniōes
Tertio dat q̄stionum] haꝝ solutōes. Primū
facit vsq̧ ibi. (Alij aūt dicūt.) Scd̄m abin-
de vsq̧ ad finē distin. Tertiū vero facit ꝑ to-
tā seque. dis. In spāli s̄nia magr̄i stat in tri.
ꝓ q̄ꝝ p̄. ē hec. Ad hmōi qōes. s. an deꝰ factꝰ
est hō: vel hō factꝰ sit deꝰ. ⁊ cōsiles: difficult̄
ꝑsit dari r̄nsiones. Hāc ꝓbās magr̄ dicit: ꝙ
ex dictis p̄cedētibꝰ emergūt q̄stiones diffici
les ⁊ dubie Quaꝝ p̄ria est hec. Cū dicit̄ filiꝰ
dei factꝰ est hō ⁊ deꝰ est hō: ⁊ hō est deꝰ. Utꝝ
deꝰ factꝰ ē aliq̄d vel aliq̄d dicat̄ eē deꝰ. Se
cūda est Utrū bn̄ possit dici. Hō factꝰ est deꝰ
sicut bn̄ dr̄ econuerso deꝰ hō factꝰ est. Et r̄n-
dit dicēs ꝙ difficile est ad hmōi qōes r̄nde-
re: cū multi docto. videātur in eaꝝ solutiōibꝰ
discordare. ⁊ sic dimittit eas absq̧ vlteriori d̄i-
s̄iōe vsq̧ ad disti. sequē. Scd̄a ꝓpō ē hec
Tres sunt ātiquoꝝ opiniōes de eiꝰ h̄ incar
natōe. Has magr̄ recitās nō discutit: s̄ȝ eaꝝ
discutōes legētibꝰ dereliquit. Quaꝝ opinio-
nū prima dicit: ꝙ aīa ⁊ corpꝰ christi ordīe nō
tp̄is s̄ȝ nature priꝰ fuerūt adinuicē vnita ad
cōstituendū hoīeȝ: ⁊ sic hō ex eisdē cōstitutꝰ
fuit a verbo assumptꝰ. ⁊ q̄ȝ hō est nomē sup
positi: ideo opinio dicit duo supposita esse in
christo vnū creatū qd̄ est hō subsistēs in na-
tura hūana. Aliud increatū verbū subsistēs
in natura diuina. ⁊ q̄uis sic in christo ponat
duo supposita in ipso t̄n nō ponit nisi vnaȝ
personā. q̄ȝ suppositū creatū. s. hoīs nō dicit
esse personā. illa de causa ꝙ ꝑsona dicit sup-
positū ad dignitatē pertinēs. Cū igitur sup-
positū creatū in xp̄o sit vnitū supposito diui-
no seu digniori: ꝑsoneitas in xp̄o solū accipi
enda est a supposito digniori. s. diuino ⁊ nō
hūano. Itē ista opinio dicit ꝙ ꝓprietas vniꝰ
suppositi in christo nō dr̄ de altera absolute
sed t̄n cū quadā reduplicatōe. Ita scd̄ȝ istā
opinionē tales ꝓpositōes nō sunt cōcedēde
Iste homo demōstrato christo est eternus:
nisi addatur inq̄tum deus. Et similiter ista
Iste hō est mortuꝰ demōstrato eodē: nisi ad
datur inq̄tuȝ hō. Item opinio hec dicit ꝙ ꝑ
sona verbi nō fuit magis cōposita post icar
natiōem verbi q̄ ante: cū hō assumptꝰ scd̄m
ipsaȝ nō ꝑtineat ad vnitatem ꝑsone diuine.
Ista oīa probat magister particulatim octo
doctoꝝ auctoritatibꝰ. Secūda opinio quā
magister recitat ponit primo ꝙ corpus ⁊ aīa
christi fuerunt prius natura ⁊ nō tēpore vni
ta: nō tamē ad cōstitutōem suppositi: sed tā-
tū ad cōstitutōeȝ nature humane: ⁊ sic a ver
bo simul fuerūt assumpta. Secundo ponit
ꝙ in christo nō est nisi vnū suppositum seu
vna persona substās duabus naturis. Ter
tio ponit ꝙ propter vnioneȝ suppositi in du-
plici natura possint de christo vere predicari
noīa significātia proprietates vtriusq̧ natu
re: vt dicēdo. Deus est passus. iste hō ē eter-
nus. ⁊ sic de alijs. Quarto ponit ꝙ persona
verbi post incarnatōeȝ facta est cōposita que
prius erat simplex. Ita intelligēdo ꝙ perso-
na verbi que ante incarnatiōem subsistebat
tantū in vna natura post incarnatōeȝ subsi-
stit in duabus. Et ista oīa magr̄ ꝓbat diuer
sis sanctoruȝ auctoritatibꝰ. Tertia opinio
ponit primo ꝙ anima christi ⁊ corpus chri-
sti diuisa ab inuicē sine vlla cōpositōne inter
se verbo fuerunt vnita seu a verbo assumpta
ita ꝙ scd̄ȝ eā cū dicatur filiꝰ dei assumpsit na-
turā: locutio intelligenda est materialiter: vt
sit sensus. filiꝰ dei assumpsit naturā huma-
nā. i. assumpsit ꝑtes hūane nature: que dicū-
tur humana natura sicut partes domꝰ dicū
tur domus. Scd̄o ponit ꝙ aīa ⁊ corpꝰ fue
rūt verbo vnita solū accidētaliter per modū
extrinseci habitꝰ: sicut vestis vnitur corpori.
Tertio ponit ꝙ anima christi ⁊ corpꝰ non
ꝑtineāt ad personalitatē verbi: sed extrinsece
se h̄nt ad illā sicut indumentū ad hominem
Quarto consequenter ponit ꝙ in christo sit
vna persona tam simplex post incarnatōem
sicut ante. ⁊ ista oīa fulciūtur auctoritatibꝰ
doctorum que patēt in textu. Et subdit post
ea quattuor genera habituū eliciens ex inde
qualiter verbū dei sit in carne ⁊ in anima q̄si
habitu indutum. Sequitur scd̄m primam
opinionē dicatur deꝰ factꝰ homo. Disti. vij.

Ecundū primā

Ista ē disti. vij. hꝰ tertij libri Que
ꝯtiet sentētiā tertie opinionis: q̄ ē
hec. Scd̄m doctorū diuersorū opiniones va

rie dande sunt responsiones que ponūtur su
perius in prima ꝓpositōne. Hanc magr̄ insi
nuās exponit primo primā ꝓpositionē pro-
positā in prima principali propositōe prece-
dentis distinctiōis. videlȝ istā. Deus homo
factus est. Que valet tantū sicut ista. Deꝰ in-
cipit esse substātia rationalis que prius non
erat. Et ex hoc ad istā q̄stionē cū dicitur. Deꝰ
homo factus est. an deꝰ dicatur factus aliud
scd̄m primā opinionē dicit respōdendū esse
affirmatiue: dicēdo ꝙ deꝰ factus est aliquid.
scilicet illa substātia que esse cepit. Conceden
dū etiam est scd̄m istā opinionē ꝙ christꝰ est
predestinatus dei filiꝰ sed nō inq̄tum homo
Sed cōtra hoc arguit sic. Si deus incepit
esse aliqua substātia: verū est dicere ꝙ deꝰ est
aliquid quod nō semper fuit. Ad qd̄ respon-
dens dicit. ꝙ ista opinio bene cōceditur. non
tamē simpliciter: sed cū determiatōe. dicēdo
scd̄m carnē factꝰ est aliquid qd̄ prius nō fuit
Scd̄m scd̄am opiniones ponit duplicē intel
lectū dictarū propositionū. quorū vnꝰ est cū
dicitur. Factꝰ est homo. Sensus est ꝙ deus
incepit esse subsistēs in duabꝰ naturis. Aliꝰ
est. ꝙ deꝰ humanaȝ naturā assumpsit scd̄m
quaȝ homo dicitur esse a deo assumptus. Et
subdit. ꝙ ly hō pōt teneri ꝓ persona vel pro
natura. ⁊ scd̄m hoc diuersimode in diuersis
propositōibꝰ accipitur. Subiūgit etiā post-
ea solutōes auctoritatū diuersoꝝ que vident̄
dicere ꝙ hō sit assūptꝰ: ⁊ ꝙ christꝰ sit duo: et
ꝙ ꝑsona christi nō sit composita. que oīa
prime opinioni videtur cōsonare: ⁊ secunde
opinioni obuiare. Et ille solutōnes patēt in
littera. Scd̄m tertiā opinionē ponit intelle-
ctū dictaꝝ ꝓpositionū dicēs. ꝙ cū dr̄. Deꝰ fa
ctꝰ est hō ⁊ deꝰ est hō. ꝑ p̄dicatū. s. ly hō de
notatur solꝰ habitꝰ: vt sit sensus. Deꝰ habet
hominē vel est persona humanata. Et q̄uis
istā ꝯcedāt. ꝙ deꝰ est hūanatꝰ: n̄ t̄n ꝯcedūt ꝙ
hō ē deificatꝰ. Silr̄ lȝ bn̄ dicatur hō ē deꝰ: n̄
pōt dici hō est dn̄icꝰ. q̄ȝ hoc btō Aug. n̄ pla
cuit. imo postꝙ frequētiꝰ hoc dixerat primo
retrac. cap. xix. hoc ip̄m retractauit. Et sic vl
timo oīa ista in duabꝰ distinctōibꝰ istis dis-
putatiue dicta magister nō discutit: s̄ȝ lecto-
ris iudicio discutiēda derelinq̄t. Pro aliqua-
li p̄dictoꝝ euidētia notādū est. ꝙ p̄cedentes
opiniōes i q̄ttuor pūctis ꝯueniūt: ⁊ i q̄ttuor
differūt. Conueniūt eniȝ p̄mo i hoc ꝙ ponūt
i xp̄o vnā ꝑsonā ꝯtra hereticū Nestoriū q̄ po
nit i xp̄o duas. Scd̄o i hoc ꝙ ponūt in xp̄o
duplicē naturā, s. diuinā ⁊ hūanā. cōtra erro
rē eutic̄ij qui posuit pꝰ incarnatōneȝ i xp̄o ex
diuina ⁊ hūana naturā vnā naturā factā. ⁊ i
hoc ꝙ ponūt tres substātias in christo. s. cor-
pꝰ aiāȝ ⁊ deitatē: cōtra erroreȝ appollinaris q̄
posuit aiāȝ nō esse a v̄bo assumptā: s̄ȝ deita
tē eē loco aīe. Tertio cōueniūt i hoc ꝙ ponūt
verā carnē ⁊ verā aiāȝ verbū assumpsisse. cō-
tra errorem manichei q̄ posuit xp̄m h̄ere nisi
carnē fantasticā. Quarto in hoc cōueniūt: ꝙ
corpꝰ xp̄i ⁊ aīa nō fuerūt priꝰ tēpe q̄ assum-
pta fuerūt. ⁊ ꝯ errorē quorūdā dicētiū ꝙ priꝰ
itellectꝰ fuit assumptus: ⁊ postea hō. Quos
narrat dam̄. libro tertio errasse. Silr̄ in. iiij.
pūctis differt p̄dicte opiniōes. Primo i hoc
ꝙ p̄ria opinio pōit duo supposita i xp̄o. Se-
cūda āt pōit t̄n vnū suppositū in eo. qd̄ q̄deȝ
idē suppositū ponit subsistere in duabꝰ natu
ris. Tertia vero opinio licet ponat t̄n vnum
suppositū in xp̄o: t̄n hoc in vna ipsaꝝ natura
rū ponit nisi ꝑ accidēs subsistere Dicit eni ꝙ
q̄uis corpꝰ christi ⁊ aīa ad rōnē xp̄i ꝑtineat:
n̄ t̄n suppositū xp̄i in eisdeȝ subsistit cū illo
supposito solū ab extriseco vt vestes q̄dā ad-
uenīūt. Secūdo differt q̄tū ad hoc ꝙ p̄ma
opinio dic̄ hoīeȝ assūptū. secūda hūanitateȝ.
tertia vero nec ꝓprie hoīeȝ nec hūanitatē ni
si solū ꝑ sinodochē. s. capiēdo ꝑtes diuersas
ꝓ toto. Tertio dr̄sit q̄tū ad hoc ꝙ p̄ma pōit
corpꝰ ⁊ aiāȝ assūptas vel ꝑtes hoīs assūpti ⁊
nō ꝑsone assumentꝭ. Unde dicit ꝙ ꝑsona as
sumēs mō sit ad̄o simplex. s. post assumptio
neȝ vt ante fuit. Secūda opinio ecōuerso po
nit eas assumptas vt ꝑsone assumētis et nō
hoīs assumpti. q̄ȝ scd̄m illā opinioneȝ nō hō
s̄ȝ humanitas assumpta fuit. Unde dicit ꝙ
persona que antea fuit simplex facta ē cōpo-
sita quodāmodo. Tertia aūt ponit eas assū
ptas nō vt ꝑtes hoīs assumpti: nec vt ꝑtes
ꝑsone assumētis: sed solū vt quēdā habituȝ
extreriorem. Quarto differūt in hoc. ꝙ prima
opinio ponit ꝙ xp̄s est aliquid scd̄m ꝙ ē hō
quia ponit eū fore quoddā suppositum a ver
bo assumptū. Sed secunda dicit ꝙ sit aliq̄d
scd̄m ꝙ natura hūana. q̄ȝ natura hūana quā
assumpsit p̄dicatur de eo concretiue. Tertia
vero pōit ꝙ xp̄s n̄ sit aliud scd̄m ꝙ ē hō: s̄ȝ
t̄n aliquo mō se h̄ns, sicut hō indutꝰ alit̄ se
hȝ q̄ nudꝰ. Un̄ scd̄m primā opinionē q̄n dr̄
filius dei est hō: tūc sensus ē ꝙ filius dei est

aliq̄d hoīs suppositū sibi vnitū. Nam scd̄m
istā opinionē xp̄s scd̄z ꝙ hō vnū est et aliq̄d
est: scꝫ suppositū. sed nō est vn⁹ vel aliq̄s. Cu
ius ratio est. q̄ꝛ neutrū genus significat sup
positū informe. masculinū vō gen⁹ psonam.
Unde cōsequēter dicit habet ꝙ xp̄s est duo
neutraliter. scꝫ suppositū. et non nisi vnū ma
sculine. q̄ꝛ nisi vna psona scd̄m scd̄am opini
onē qñ dr̄ fili⁹ dei est hō. tūc sensus est. filius
dei est suppositū hoīs habēs hūanitatē sibi
vnitā. et sic scd̄m istaꝫ opinionem xp̄s scd̄m
ꝙ est hō etiā est aliquid. q̄ꝛ ē cōpositū ex ani
ma et corpe cōstitutū. et ē etiā vnus et vnū.
vnū eni est. scꝫ suppositū i vtraqꝫ natura sub
sistēs. et vn⁹ est. q̄ꝛ vna psona scd̄m tertiam
opinionē. cū dr̄ filius dei est hō. tūc sēsus ē.
filius dei est hūanitate indutus. et sic scd̄m
opinionē istā xp̄s nō est aliquid scd̄m qd̄ est
hō. sed tñ aliquo mō se habēs. ⁊ sic etiā xp̄s
ē vnū ⁊ vn⁹ i vtraqꝫ natā nō tñ p se sed p ac
cidēs Prima istaꝝ opinionū a modernis do
ctorib⁹ dicit̄ falsa et erronea. Scd̄a vero ca
tholica. Tertia vero est simpliciter heretica.
vtꝫ extra de here. v. pagrapho. Cū xp̄s. vbi
Alexander tertius simpliciter anathematisa
uit oēs dicētes xp̄m scd̄m ꝙ est hō non esse
aliq̄d. Et tñ in speciali. Distinctio. viij.

Ost predicta in

Ista est distinctio. viij. huius ter
tij libri. In qua magister postꝙ̄
egit de cōditionibus sequētibus actū vni
onis quo ad effectū ex ipa sequētē agit de eis
dē cōditionib⁹ quo ad naturā vniētē Et tria
circa hoc facit in istis duab⁹ distinctionibus
sequētib⁹ sit̄. Nā inq̄rit p̄mo An natura diui
na in xp̄o possit dici nata. Scd̄o an ratione
duplicis nature xp̄s possit dici bis nat⁹. Ter
tio an xp̄i caro sit adorāda eadē oratione q̄
v̄bū. Primū facit vsqꝫ ibi. (Queri etiā solꝫ)
Scd̄m vsqꝫ ibi (Preterea inuestigari opor
tet) vbi incipit ꝑiona distinctio. Tertiū sub
iungit p totā sequētē distinctionē. In specia
li sentētia magistri in duab⁹ sequētib⁹ disti
ctionib⁹ stat in trib⁹ ꝑpositiōib⁹ quaꝝ p̄ma
est hec. Natura diuina pro verbi psona de vir
gine pōt dici nata. Hāc magister exeq̄ns que
rit. Utrū natura diuina posset dici nata sicut
in p̄cedentibus potest dici icarnata. Et non
arguit ex hoc ꝙ ipa nō dicit̄ nata de patre na
tiuitate eterna. et ideo multo min⁹ debet di
ci nata de virgine natiuitate tp̄ali. In oppo
sitū arguit̄ sic. Naturā hūanā in vtero virgīs
assumere ē nasci de virgīe. sed natura diuina
assumpsit hūanā in vtero virginis. ergo ipsa
est nata de virgīe. Et r̄ndit ꝙ capiēdo natu
rā p psona: pōt dici ꝙ natā diuina sit nata
de virgine. sed capiēdo naturā p essentia: mi
nime dꝫ dici nata siue de patre eternaliter: si
ue de matre tp̄aliter. Unde vbicūqꝫ inuenit̄
dictū ꝙ natura diuina sit icarnata siue nata
de patre vel matre. tūc p naturā sp̄ debet in
telligi psona et nō absolute essentia. Secū
da propositio est hec. Propter duaꝝ natura
rū in xp̄o ꝑprietates ponūtur eiusdē distīcte
natiuitates. Hāc magister ponēs q̄rit. Utrū
xp̄s debeat dici bis nat⁹ sicut dicit̄ filius dei
et hoīs. Et r̄ndit ꝙ ꝑpt̄ ꝑprietates duaꝝ na
taꝝ i xp̄o xp̄s pōt dici bis nat⁹ seu hr̄e duas
natiuitates. Unde hꝫ eternā natiuitatē a pa
tre. scd̄m quā est patri coetern⁹. et ante secu
la genitus. et natiuitatē tp̄alē qua a matre i
seculo nat⁹. et ista cōfirmat magister autori
tatib⁹ btī. Au. et. Johānis. dam̄. Di. ix.

Reterea inuesti

Tertia propositio est hec. Ca
ro xp̄i inquantum verbo vnita.
est adoratōe latrie adorāda. Hanc magister
insinuās querit. Utrū hūana natura in xp̄o
d̄beat eadē adoratōe adorari cū v̄bo cui vni
ta ē. Et r̄ndit circa hoc fore duas opiniones
quaꝝ vna dicit ꝙ nō. q̄ꝛ adoratōe latrie q̄ est
cult⁹ deo debit⁹ vt creatori. et q̄ nulli creature
exhiberi dꝫ ipe solus de⁹ adorari debet. Cū
igit̄ caro vel aīa verbo vnita sit: vt creatura
patꝫ ꝙ eadē adoratōe cū verbo nō est adorā
da. Est tñ pre ceteris creaturis rōnalib⁹ sim
pliciter et p̄cipue adorāda. seu venerāda non
tñ vt honor diuinitati exhibit⁹ ei per se attri
buat̄. q̄ꝛ quidē cultus exhibend⁹ cōsistit in a
more et cordis dilectōe et honoꝝ tp̄alium et
sacrificioꝝ et mēbroꝝ exhibitōe: et oīmoda
reuerētia q̄ sibi minime exhibet̄. Alia opinio
que cōmunior ē et verior apparet. dicit ꝙ hu
mana natura vnita diuine psone eadē ado
ratione qua diuina psona adorat̄: ē pie ado
randa. cōsiderādo sp̄ naturā hūanā vt verbo
vnitā: et nō ab ipo separatā. Nā qui eam sic
adorat nō peccat. q̄ꝛ eā nō adorat vt creatu
ram. sed vt vnitā diuine psone Et istā opini
onē magister. cōfirmat autoritatib⁹ Aug. et
Dam̄. Et tantū in sp̄ali. Distinctio. x.

Olet etiaꝫ a qui

Ista est distictio. x. tertij libri. In
q̄ magister postꝙ̄ egit de ꝯditio
nib⁹ cōsequētib⁹ actū vnionis quo ad natu
rā vniētē ⁊ vnitā. Agit de cōditionib⁹ eiusdē
quo ad psonā in qua dicim⁹ vnionem esse fa
ctā. Et tria facit. Primo eni agit de psonalita
te q̄ ptinet ad dignitatē nature. Secūdo de
adoptiōe q̄ ptinet ad dignitatē grē. Tertio d̄
p̄destinatōe q̄ attinet dignitati glīe. Primū
vsqꝫ ibi (Si vero q̄rit̄) Secundūꝫ vsqꝫ ibi.
(Deide si querit̄) Tertiū vsqꝫ ad finem dist.
In sp̄ali sentētia m. stat in trib⁹ ꝑpōib⁹: q̄ꝝ
p̄ma ē hec. Quāuis xp̄s vt hō sit hūane na
ture īdiuidua substātia. idē tñ scd̄z ꝙ hō nō
est aliqua psona. Hāc insinuās magister que
rit. Utrū xp̄s scd̄m ꝙ hō psona sit. Et ꝙ sit
psona arguit sic. Nā xp̄s scd̄m ꝙ hō ē aliq̄d
Aut igit̄ ē substātia. aut aliud. nō aliud. er
go substātia. sed nō substātia irrationalis. er
go rōnalis. cū ergo oīs substātia rōnalis sit
psona. q̄ꝛ scd̄m Boetiū psona est rōnalis na
ture indiuidua substātia sequitur xp̄m scd̄z ꝙ
hō esse psonā. In cōtrarium arguitur sic. Si
xp̄s scd̄m ꝙ hō esset psona: ipsa esset psona
tertia persona in trinitate. et nō alia. sed cuꝫ
illa sit deus: seq̄tur xp̄m scd̄m ꝙ hō esse deū
cōsequēs est falsū. igit̄ illd̄ ex quo seq̄tur s̄ex
infertur. sed hoc assūptū ergo ⁊c̄. Et r̄ndet
mḡr dicit nō esse cōcedendū xp̄ꝫ scd̄m ꝙ hō
esse psonā. q̄ꝛ dato ꝙ sic. tūc verbū nō natu
rā. sed psonā assumpsisset. qd̄ est falsuꝫ. ideo
xp̄s scd̄m ꝙ hō nō est dicēdus psona vel ali
q̄s. nisi forte ista p̄pō scd̄m expresse deuota
ret vnitatē psone. ⁊ hoc patꝫ in littera vbi eti
am ponit multiplicē acceptionē hui⁹ p̄pōis
Postea mḡr soluit argumētū factū in oppo
sitū: dicēs: istā ꝯñam nō valere. xp̄s ē substā
tia rōnalis. ergo ē psona. q̄ꝛ psona dr̄ q̄si res
p se sonās: ⁊ nō alteri cōiūcta qd̄ nō est veruꝫ
de natura hūana in xp̄o. Ex alio etiā dicit cō
sequētiā illā nō valere. q̄ꝛ diffinitio psone in
argumēto allegata nō cōuenit diuinis pso
nis. lꝫ alijs bñ cōueniat. ⁊ sic relinq̄t nō fore
cōcedendū ꝙ xp̄m scd̄m ꝙ hō sit psona. Cō
tra hoc iterū opponit sic. Xp̄s scd̄m ꝙ hō est
p̄destinat⁹ vt sit fili⁹ dei: sed scd̄z ꝙ ē fili⁹ dei
ē psona igit̄ scd̄z ꝙ ē hō ē psona. Et r̄ndens
mḡr dt̄ añs eē multiplex q̄ꝛ ly scd̄m cū redu
plicatōe pōt cadere vel sup p̄destiatōeꝫ. ⁊ sic
assensū ē verū. sꝫ argumētū nō valꝫ. vl̄ pōt ca
dere sup filiationē: ⁊ sic argumētū ē bonū. sꝫ
argumētū est falsū. Scd̄a p̄pō ē hec. Fili⁹
virgis tp̄alis nō ē dei fili⁹ adoptiu⁹. sꝫ natu
ralis. Hāc mḡr p̄tēdēs q̄rit. Utrū xp̄s scd̄m
ꝙ hō sit fili⁹ adoptiu⁹. Et r̄ndit xp̄m eē filiū
nō adoptōe: sꝫ natā. nō tñ sic dr̄ fili⁹ natura
sicut dr̄ de⁹ natā diuinitatis. fili⁹ vō naturalit̄
ꝑprietate natiuitatis. vel dr̄ ds̄ natā formaliter
⁊ fili⁹ natura originalit̄. Et ꝙ nō ē fili⁹ adopti
uus pꝫ. q̄ꝛ p̄us nō fuit nō fili⁹. ⁊ postea in fi
liū adoptat⁹. sic hoīes in filios adoptantur
sꝫ sp̄ fuit fili⁹ ergo nō adoptiu⁹. Sed contra
hoc arguit sic. Xp̄s est fili⁹ dei natura. ⁊ fili⁹
virgis p generationē. cū igit̄ esse filiū p gra
tiā sit esse filiū adoptione, videt̄ certe ꝙ scd̄z
ꝙ hō sit fili⁹ adoptiu⁹. Et r̄ndit ꝙ licꝫ sit fili
us virgis siml̄ p naturā ⁊ grām vnionis: ex
hoc tñ nō pōt dici fili⁹ adoptiu⁹ cū nō sit fi
lius virgis p grāꝫ adoptōis. ⁊ hoc ꝓbando
magister allegat scōꝝ autoritates. Tertia
p̄pō ē hec. Fili⁹ dei. q̄ scd̄z ꝙ ds̄ ē p nr̄a salu
te tp̄alit̄ incarnat⁹ ⁊ scd̄m ꝙ hō eternalit̄ p̄
destinat⁹. Hāc ma. insi q̄rit Utrū natura vel
psona in xp̄o fuit p̄destinata. Et r̄ndēdo dt̄.
ꝙ vtrūqꝫ. nā psona fuit p̄destinata vt scilicet
existēs hō fieret fili⁹ dei ⁊ fili⁹ natura vt vni
ret̄ v̄bo dei in vnitate psone. Et tñ de sentē
tia huius distinctionis in sp̄ali. Di. xi.

Olet etiā queri

Ista est di. xi. t̄tij li. In q̄ mḡr p⁹
ꝙ egit de cōditōib⁹ ꝯñtib⁹ ex ac
tu vniōis ad vnitatē psone ptinētib⁹ Agit d̄
cōditōib⁹ ad defectū spectātibus. Et circa
hoc tria facit. Prīo ostēdit xp̄m nō debere di
ci creaturā simpliciter et absolute. Scd̄o ostēdit
ꝙ pōt dici creatura cū certa tñ determiatōe.
Tertio aūt excludit obiectōeꝫ q̄ posset fieri in
cōtrariū. Primū vsqꝫ ibi (Hijs alijsqꝫ) Se
cūdū vsqꝫ ibi (Et si ergo xp̄s) Tertiū vsqꝫ ad
fi. di. In spe. sen. m. st. in tri. p. q̄. p̄ ē hec. Lꝫ
psona v̄bi sit ypostatice in hūana natura. ab
solute tñ loquēdo xp̄s nō ē creatura. Hanc
mḡr insinuās q̄rit. Utrꝫ sit cōcedēdū ꝙ xp̄s
debeat dici fact⁹ vel creat⁹ vel creatura. Ad
quā qōꝫ r̄ndēdo dicit ꝙ nullo mō simpl̄r dꝫ
dici ꝙ sit fact⁹ vl̄ creat⁹ vl̄ creatā. qd̄ diuersis
scōꝝ autoritatib⁹ ꝓbat i lr̄a: quoꝝ q̄dā dicit
ex quo p ipm facta sunt oīa nō pōt dici fcūs

τ p ɔñs nec creatᷓ. Alię v̈o dicūt si ip̄e fuiss3
creatᷓ, mādatū sibi fuisset euāgeliū p̄dicare
cū in euāgelio dicatᷓ. p̄dicate euāgeliū oi crea
ture. Alię vero asserunt si eēt creatura esset
subiect⁹ vanitati. cū apl's dicat oēm creaturā
vanitati eē subiectā. q̄ oia absurda sunt. τ p
ɔ̄sequēs simplr̄ loquēdo xp̄s nō ē creatura
Scd̄a p̄pō est hec. Quāuis simplr̄ loquen
do nō sit cōcedēdū xp̄s ē fact⁹ vel creatᷓ. p̄t
tn̄ hec p̄pō cōcedi cū determiatōe sūpta. sc3
dicēdo sic. xp̄s scd̄m naturā assūptā ē crea
tura. vel xp̄s scd̄m q̄ hō incepit eē. Qd̄ pro
bat diuersis sctō autō. Tertia p̄pō ē hec
Quāuis sit ɔcedēdū q̄ xp̄s scd̄3 hūanā natᷓa3
sit fact⁹ vel creatᷓ ex hoc iferri nō d3 q̄ sit crea
t⁹ simpliciᷓ, cū ibi argueretᷓ a locutōe i tropi fi
gura. Hec p̄pō p3 p hoc q̄ arguitᷓ sic. Xp̄s se
cūdū q̄ hō ē creatura igitᷓ xp̄s ē creatura. q̄a
arguitᷓ a p̄positōe seu locutōe q̄ ē i figura tro
pi. vbi videl3 illd̄ qd̄ ē p̄tis attribuitᷓ toti q̄lis
mod⁹ arguēdi n̄ val3. Et tn̄ i spāli. Di. xij.

Ost p̄dicta que

Ista ē dist. xij. huius tertij li. In
qua ma. postq̄ inq̄sinit an xp̄s d̄
beat dici creatura, inq̄rit an in ip̄o fuerūt de
fect⁹ quos natura h3 sibi cōitᷓ ānexos. Et tria
facit. Nā p̄mo inq̄rit an assūpsit defect⁹ oē3
naturā creatam cōiter sequētes. Scd̄o an sū
pserit defect⁹ naturā hūanā ɔ̄ites specialiᷓ.
Tertio an naturā assumere in sexu muliebri
potuerit. Primū facit vsq̄ ibi (Solet etiā q̄
ri) Scd̄m vsq̄ ibi (Solet etiā q̄ri q̄uis cum
ōse.) Tertiū vsq̄ ad finē dist. In spe. m. c. st.
tri. p. q̄. p̄. ē hec. Quāuis ɔcedēdū sit xp̄3 f3m
hoiem t̄paliter incepisse. tenēdū ē tn̄ ip̄m se
cundū v̈bū eternaliter fuisse. Hāc m. ponēs
q̄rit. Utrū s. iste hō s. xp̄s initiū habuit vl̄ sp̄
fuit. sicut filiū dei dicim⁹ sp̄ fuisse. Et q̄ eē in
cepit arguitᷓ sic. Xp̄s eē acq̄siuit qd̄ aliq̄n nō
habuit. q2 nō sp̄ hō fuit igitᷓ esse incepit. In
oppositū arguit sic. De xp̄o puero in scriptu
ra legitᷓ q̄ man⁹ ei⁹ creauerūt stellas. qd̄ q2 i
p̄ncipio mūdi fuit. igitur xp̄s fuit añ mūdū.
τ p ɔñs nō incepit eē. Uñ ad qōem istā r̄ns
p distictionē dic. q̄ si qō q̄rit de p̄sona: tunc
fuit ab eterno. si v̈o q̄rit de natura hūana: tunc
initiū habuit. Scd̄a p̄pō ē hec. Aliūde q̄
d̄ massa Ade xp̄s potuit carnē assumere q̄
uis peccādo nō potuit se polluere. Hāc m. p.
q̄rit vtrū v̈bū potuit aliū hoiē3 q̄ assumpsit
assumere. q̄ videlicet nō fuisset de p̄mi hois
genere. Et r̄ndit q̄ sic. q2 sicut p̄mū hoiem
de terra τ nō alterius hois genere formauit
sic τ nouo mō potuisset hoiem formasse: et
assumpsisse. cōgruū tn̄ erat vt de genere A
de assumeretur hō. vt p eundē p quē hō fuit
victus diabolus victor vinceretur. Postea
q̄rit an iste hō. sc3 xp̄s potuit peccare. Et ar
guit q̄ nō, q2 si peccare potuisset dānari po
tuisset. sic nō fuit deus. Respōdendo dicit q̄
p̄sona xp̄i peccare nō potuit. nec natura hūa
na. nec aīa si cōsiderentᷓ p̄ut sunt verbo vni
ta Si aūt cōsiderētur p̄ut si essent vel eē pos
sent nō vnita v̈bo. sed separata ab eo potuit
vel posset peccare. Sed contra illud obijcit
dupliciter. Primo sic. Natura hūana v̈bo
vnita habuit liberū arbitriū: ideo potuit pec
care. Ubi respōdendū est. q̄ nō oēs h̄ntes
liberū arbitriū possunt peccare. q2 angeli be
ati habēt li. ar. τ tn̄ nō possunt peccare τ mł's
tominus ip̄e xp̄s. Uñ patet argumētū non
valere. Scd̄o obijcit p autoritatē scripture q̄
dicit virū beatū q̄ potuit trāsgredi τ nō ē trā
gressus. Et respōdēdo dicit q̄ illa autoritas
tota intelligēda ē de mēbris xp̄i. τ nō de ca
pite. sc3 xp̄o. vel p̄tī3 de mēbris xp̄i. τ p̄tī3 d̄
xp̄o. vt videl3 ly potuit transgredi intelligatᷓ
demum3 de mēbris. τ ly nō trāsgressus d̄ xp̄o
Tertia p̄pō ē hec. Quāuis sit cōcedēdū q̄
xp̄s potuit assumē sexū femineū. ē tn̄ tenēd
q̄ sexū virilē assumere de femia ē magis con
gruū. Hāc mḡr insinuās querit. vtrū d̄s po
tuit assumere sexū muliebrē. R̄ndendo autē
dicit q̄ sic. sed fuit magis ɔueniēs τ cōgruū
vt assumeret naturā in sexu virili ex femia vt
osnder3 vtriusq̄ libatōe3 p xp̄3 esse fiedā. qd̄
ɔfirmat auto. b. Au. Et tn̄ i spāli. Di. xiij.

Reterea sciēdū

Ista est di. xiij huius tertij libri.
In q̄ mḡr postq̄ egit de cōditio
nib⁹ ɔ̄itib⁹ ex actu vnionis Incipit tractare
d̄ dois natᷓe assūpte i ip̄o actu vniōis collat
Et tria facit. Nā p̄mo osndit pleitudinē p̄fec
tōis xp̄i quantū ad grām affectus τ scietia3
intellect⁹. Scd̄o obijcit in cōtrariū p autori
tatē canonis τ soluit. Tertio replicat p auto
ritates sctō q̄s exponit. Primum vsq̄ ibi.
(Hic aūt sniē) Scd̄m vsq̄ ibi (Alibi autē
scriptū) Tertiū vsq̄ ad finē distictionis. In
speciali sentētia mḡri stat trib⁹ p̄positionib⁹
qua p̄ma ē hec. Ab hora sue cōceptōis fuit
in xp̄o grē et saētie plenitudo. Hāc mḡr in
sinuās p̄ponit. q̄ xp̄o fuit dat⁹ sp̄ūs non ad
mēsurā. vt d̄2 Job. iij. τ apl's ad Colo. ij. dic
plenitudinē diuinitatis t̄paliter habitasse in
xp̄o. Et subdit q̄ q̄uis alij sctī dicitur etiam
fuisse pleni grā seu p̄fecti in scīa. sec⁹ tn̄ i xp̄o
τ de eis. Qd̄ osndit p silē. Nā sicut in capite
hūani corpis sunt oēs sensus. In cetis autē
mēbris ē solū sensus tact⁹. sic i xp̄o ē plenitu
do grē. sicut in oīm capite. in alijs vero sctis
est grā. sicut sensus tactus in mēbris sub ca
pite. q2 de plenitudine xp̄i oēs qd̄ habēt rece
perūt. nō tn̄ illā grām essentialiter q̄ in xp̄o
est sed quodāmo cōsimilē. Scd̄a p̄pō est
hec. Xp̄s p̄fecisse sapīa nō d̄2 nisi solū quan
tū ad exteriorē effect⁹ sapie osnsionē. Hanc
mḡr ponēs obijcit ɔ̄ p̄dicta sic dicēs Si xp̄s
ab initio sue cōceptōis tantā habuit dono
plenitudinē saētie τ grē, quō tūc verū est q̄
p̄ficiebat sciētia. etate τ grā vt dicit scriptu
ra Et r̄ndit q̄ xp̄s ab initio sue cōceptiōis tā
tam habuit dono plenitudinē q̄ āplius re
cipe capax nō fuit. Scriptura tn̄ q̄ ip̄m sapi
entia etate τ grā p̄fecisse asserit nō vult dice
re q̄ sapiētia τ grā scd̄m t̄pis p̄cessum sunt
aucte in xp̄o. s3 dicē itēditq̄ xp̄s t̄palit i eta
te p̄ficiebat. ita docā d̄nica i imitatio sue ɔcep
tionis sibi collata ad salutē hominū ostēde
bat. Uñ p3 q̄ p̄ficiebat alijs p̄ficiētib⁹ nō
sibi sicut rcōr eclastic⁹ d̄2 p̄ficere in cura sibi
tradita alijs p̄ficiētib⁹ per ip̄m. Tertia p
positio est hec. Scd̄m duplicē quā xp̄s ha
buit saētiā nō p̄fecit nisi solū scd̄m hoim
opinionē seu exteriorē apparētiā. Hanc mḡr
insinuās obijcit ɔ̄ p̄dictā cui⁹ mōi fuit q̄ xp̄s
in hmōi donis nō p̄fecit τ per autoritatem
Am. d. in xp̄o fuisse duplicē sensum seu sapiē
tiā, sc3 creatā τ increatā. τ q̄ xp̄s sapiētia cre
ata: seu sensu hois profecit: sicut etatis incre
mentū sumpsit. hoc probat etiā p hoc qd̄ in
ysa. d̄2. τ puer anteq̄ nosceret prēm vel mr̄ē3
accepit spolia samarie. S3 mḡr r̄ndendo di
cit q̄ autoritas bti Amb. q̄ dicit xp̄m p̄fecis
se sensu hois. nō ē aliter intelligenda q̄ q̄ p
fecerit scd̄m opinionē. τ q̄ d̄2 prēm et matrē
ignorasse. dicit nō aliter eē intelligendū: nisi
q̄ similitud inarie ad modū ignorātis se ha
buit. τ sic nō p̄fecit nisi scd̄m exteriorē appa
rētiā. Et tn̄ in speciali. Di. xiiij.

Ic queri opus

Ista est distinctio. xiiij. huius ter
tij libri. In qua magister postquam egit de
plenitudie p̄fectōis xp̄i quātū ad grām τ sa
entiā. cōpat p̄fectōe3 iquantū ē hois ad diui
nā. Et tria facit. Nā p̄mo inq̄rit an xp̄i aīa sci
at oia q̄ sit d̄s. Scd̄o q̄re aīa xp̄i nō habeat
oipotētiā: sicut h3 oiscīētiā. Tertio excludit
quandā obiectionē in cōtrariū factā. Primū
facit vsq̄ ibi (Si v̈o q̄ratᷓ) Scd̄m vsq̄ ibi.
(S3 si aīa illa (Tertiū vsq̄ ad fi. di. In spā
li sen. m. st in trib⁹ p. q̄. p̄. ē hec. Et licet patᷓ
dedit xp̄o scd̄m aīam oēm saētiā, eidē tn̄ cōi
care nō potuit oipotētiā. Hāc mḡr ponēs q̄
rit. Utrū aīa xp̄i habeat saētiā seu potētiam
eq̄lē deo. τ vtrū aīa xp̄i sciat oia q̄ scit de⁹. Et
r̄ndendo dicit scd̄m quorūdā opiniones aīa
xp̄i nō h3 eq̄lē sapietiā cū deo. nec scit oia q̄
scit de⁹. eo q̄ aīa xp̄i sit creatura. et nulla cre
atura sit eq̄lis deo vel possit eq̄ri deo. Et cō
firmat hoc autoritate cassiodori q̄ dicit q̄ si
aīa xp̄i sciret oia q̄ scit de⁹. seq̄retur q̄ sciret se
ip̄am imo totū mūdū creare. cū hoc sciat de⁹
s3 hoc ē absurdū. ergo ex quo seq̄tᷓ postea po
nit mḡr opinionē p̄pa3 dicēs. aīa3 xp̄i p sapi
entiā sibi gratis collatā in v̈bo. cui vnita est
scire oia q̄ scit v̈bū. i. de⁹. Et subdit q̄ q̄uis
sciat oia q̄ de⁹ scit. nō tn̄ pōt oia q̄ de⁹ pōt.
Ex ista tn̄ oīm scientia aīa xp̄i nō eq̄tur scire
dei. q2 aīa xp̄i nō ita clare scit oia sicut deus.
Et etiā l3 eq̄tur saētie dei quo ad nūer̄ scito
rū. nō tn̄ eq̄tur sibi in mō sciēdi. q̄ ait apl's
dic. nēo nouit q̄ sūt d̄i nisi sp̄s dei. ist dict
n̄ obstat. imo arguit p̄positū. q2 itelligit de
sp̄ū q̄ dat⁹ ē xp̄o nō ad mēsurā. Etiā mḡr p̄
bat p̄positū suū tali rōe. Null⁹ aliq̄d scit qd̄
aīa ei⁹ ignorat. s3 xp̄s scd̄3 oēs doctores scit
oia igitᷓ ei⁹ aīa scit oia. Ad argumētū opposi
te oppositōis quo d̄2 q̄ si aīa xp̄i sciret oia
sciret creare mūdū τ seip̄am. R̄ndit etenī. q̄
anima xp̄i hab3 saētiā creādi. sed nō poten
tiam. quia scit quo mō mūdus est creatus. τ
se esse creatā. τ nō creandā. Scd̄a proposi
tio est hec Concedim⁹ catholice xp̄i anima3
nō habuisse omnipotentiā. Hec propositio ē
scd̄a pars propositionis premisse. quā mḡr
isinuās querit. Cur anima xp̄i nō hab3 potē
tiā oia faciēdi sic potētiā oia cognosciēdi. Et
r̄ndit q̄ hoc ē iō: q2 fuit naturalitᷓ capax ois
sciētie. nō tn̄ ois potentie. Tertia propsitō
ē hec. Mḡr cōcedit q̄ dei fili⁹ scd̄m q̄ hō oī
potētiā q̄nq̄ accepit. Hāc mḡr insinuat au
toritate Ambrosij. dicēs sup illo v̈bo. Zu. i.
s ij

Hic erit magn' ꝛ fili' altissimi vocabit᷑. dicit
magn' erit. qꝛ potētiā quā fili' dei naturalit᷑
habuit. hō erat et pte acceptur'. Ex ista au-
toritate arguit sic. Si hō erat illā potētiā ac-
ceptur'. vel igit᷑ psona vel natura. nō psona.
qꝛ illa hꝫ ꝛ sp habuit sapiētiā illā. igit᷑ natu-
ra xp'ꝯ hs aīa cū caro talis potētie non sit ca
pax. Et rn̄dit ꝙ ly hō in autoritate illa sup-
ponit p psona xpi ñ inquātū ē psona dei: ſꝫ
hoīs. q tn̄ vna et eadē ē. ſꝫ sicut dꝛ psona fi-
lij dei q sp fuit hō psona in tpe eē cepit. Sic
psona filij inquātū erat futura psona hoīs.
erat potētiā illā ex tpe acceptura. tn̄ naturali
ter sp habuit. Et psona xpi oipotētiā quodā
mō accepit. Et tn̄ in speciali. Di. xv.

Illud quoqꝫ p

Ista ē di. xv. hui' tertij libri. et se-
cūd' tractat' hui' li. In quo qdē
tractatu postq̄ mgr egit de exīi vbi incarna
tione. Agit de eiusdē vbi in carnati passiōe.
Et tria facit in pñti dist. in qua agit de defe-
ctib' a xpo assumptꝭ. Nā pmo ondit quos
dfect' vbū cū hūana natura assūpsit. Scōo
rōeꝫ hmōi assumptōnis reddit. Tertio circa
hoc quorūdā errorē repellit. Primū facit vs-
qꝫ ibi (Hos āt defect' (Scōm vsqꝫ ibi (Sꝫ
qꝛ nōnulli) Tertiū vsqꝫ ad fi. dist. In spe. m.
s. st. in tn̄. p. qꝛ p. est hec. Fili' dei carnē pas-
sibilē ꝛ aīaꝫ p nob assumpsit: ꝛ oēs defect'
quos sue dignitati et nr̄e saluti cōgrue nouit
Hāc m. insi. ppoit pmo ꝙ fili' dei naturam
hūanā passibilē tā quo ad corpus q̄ quo ad
aīaꝫ assūpsit. ꝛ vt pbaret᷑ hr̄e verū corp' ꝛ ve
rā aīam assūpsit cū natura ipsi' defect' natu
re. vt famē siti tristitiā. timorē ꝛ hmōi. quo-
rū qdā dicūtur defect' aīme. vt tristitia ꝛ ti-
mor. Alij corpis. vt fames. sitis ꝛ hmōi Vñ
vlteri' cōcludit ꝙ vbū assumpsit defect' pe-
ne. ſꝫ illos tn̄ quos ipse p redēptōe generis
hūani cōgruebat assumere ꝛ suā dignitateꝫ
decebat. Et subdit ꝙ si i scriptura inuenit᷑ ꝙ
fili' dei oēs nr̄as īfirmitates assūpserit pret
pctm̄. hoc intelligēdū est de defectib' q sue
digitati nō drogāt. nō eni assūpsit ignorātiā
q̄ qñqꝫ solū ē pena seu dfect' ꝛ nō clpa. neqꝫ
assūpsit difficultatē an bñ opandū. qd̄ tamē
spectat ad nr̄aꝫ miseriā ꝛ defectū. ꝛ p ꝯñs ñ
assūpsit oēs penales defect' aīe. Silr etiā ñ
assūpsit oēs defect' corpis. qꝛ nō assūpsit plu
res egritudines ꝛ vitia corpis. Vñ tandē cō
cludit ꝙ oēs defect' assūpsit. quos eū dece-
bat ꝛ nob cōueniebat ipm̄ accipe. quos qui-
dē accepit. vel ad ostēsionē ve hūaitatis. vt ti
morē vel tristiciā vel adipletionē opis ad qd̄
venit. s. hūane redēptionis pp̄t qd̄ assūpsit
passibilitatē corpis. vel ad erectionē nr̄e spei
in gliaꝫ imortalitatis. vt mortē corpis. Se
cūda ppō ē hec. Xp̄us nr̄as infirmitates nō
accepit coacta necessitate. ſꝫ sue miseratiōis
spōtanea volūtate Hāc m. insi. dic̄ xp̄ꝫ hmōi
defect' nō assūpsisse sicut talib' necessitate
subiacem'. ſꝫ ex miseratōe sue volūtatis spō
te eos assūpsit. nā nos ex pctō originali eos
cōtrahim'. imo vitare nō possum'. xp̄s autē
pctm̄ hmōi nō cōtraxit. nec actuale cōmisit.
ideo ex debito seu necessitate sue cōditionis
ipas hr̄e nō debuit. Tertia ppō ē hec. Ut
hētici hūanā naturā in xpo passibilitati fore
subiectā negāt sic ipm̄ xpm scōm carnē ipas
sibilē fore asserūt. Qd̄ mgr ondit eē falsuꝫ di
uersis sacri canonis ꝛ sctōꝝ autoritatib' que
patēt in textu. Et subdit postea quorūdā au-
toritatū declarationē. scꝫ Aug. ꝛ Hiero. q vi
dētur dicere ꝙ xp̄s nō timuit. nec tristat' exti
tit. i. nec tristat' fuit dicēs eos velle dicere ꝙ
xp̄s nō timuit nec tristatus fuit coacta neces
sitate: sicut nos qñqꝫ timem' vel tristam̄. ſꝫ
spōtanea ꝛ libera volūtate. vel voluit dicere
xp̄m nō tenuisse. vel tristatū fuisse scōm pas
sionē. sicut nos ꝙ vidꝫ p hmōi passiōis a sua
rectitudine mēs deijcit᷑ ꝛ in dei cōtēplatiōe
ipeditur. scōm ꝙ timuit ꝛ cōtristabatur solū
scōm passionē q ē qñ sic tristitia qs mouet᷑:
ꝙ tn̄ rō a sua rectitudine minime deijcitur. ꝛ
mēs a contemplatione diuina declinet. Naꝫ
xp̄s fuit immunis a pctō: ideo nō hꝫ causam
hmōi sustinēdi nisi spōte vellet. Et tn̄ in spe
ciali. Di. xvi.

Ic orit questio

Ista ē dist. xvi. hui' tertij. li. In q
mgr postq̄ egit de xpi paciētꝭ pas
sibilitate Agit d paciēdi necessitate. ꝛ tria cir
ca hoc facit. Nā pmo qōem quādā ppoit.
Scōo eā soluit. Tertio solutōis cōfirmatōeꝫ
adiūgit. Primū vsqꝫ ibi. (Ad qd̄ dici pōt.)
Scōm vsqꝫ ibi (Et hic ē notandū) Tertiuꝫ
vsqꝫ ad fi. dist. In spāli ꝛc. qꝛ pma est hec.
Xp̄s oēs defect' nr̄os assūpsit q nullatenus
culpā vel pctm̄ includūt. Hec ppō sup pba
ta igit᷑ suppono eā verā. cū igit᷑ necessitas mo

riendi sic defectus qdā et non culpa dubita
ri pōt nō īmerito an xp̄s etiā talē defectū as-
sumpsit. scꝫ necessitatē moriēdi. de aptitudie
moriēdi nō ē dubiū. qꝛ illa etiā in hoie fuit
āte pctm̄ qñ null' defect' in eo fuit. qꝛ illa fu
it in hoie a natura añ pctm̄. Et rn̄dēdo poit
sentētiā scōe ppōis. Scōa ppō ē hec. Xp̄s
q immunis fuit a pctō suscepit necessitatem
moriēdi sola spōtanea volūtate ꝛ nulla co-
cta necessitate. Rō hui' ē qꝛ vt supdictū ē xp̄s
assūpsit naturā talē qlē hō habuisset in sta-
tu innocētie in quo statu nō fuissꝫ necessitas
moriēdi. nā necessitas moriēdi nō cōpetebat
hoi ex natura sue cōditōis scōm ꝙ natura p
mitus fuit instituta. ſꝫ solū scōꝫ ꝙ postea fu-
it p pctm̄ vitiata. ſꝫ talē naturā xp̄s nō assūp
sit. ergo licet necessitatē moriēdi nō assūpsit
spōte tn̄ moriebat᷑. Tertia ppō ē hec. Xp̄s
q dꝛ naturā hūanā redimisse de quolibet sta
tu hoīs dinoscitur aliqd assumpsisse. Hanc
m. ponēs dicit qdruplicē eē statū hoīs. quoꝝ
pmus fuit āte peccatū. s. stat' innocētie. Se-
cund' fuit post pctm̄ añ gratiā. scꝫ añ mortē
xp̄i Tertius fuit post pctm̄ ꝛ sub gr̄a q iam
currit. Quart' erit in glia expꝫ omis miserie
De pmo statu accepit xp̄s peccati imunita-
tē. De scōo penales defect'. De tr̄io gr̄e ple-
nitudinē. De qrto nō posse peccare et deū p-
fecte cōtēplari. Et cū igit᷑ iesus venit in hunc
modū tanq̄ vniuersalis redēptor oēs salua-
turus naturā hūanā assumēs de quolibꝫ ho
rū qtuor statuū aliqd assūpsit ꝛ ista ꝯfirmat
mgr auto. b. Au. Et tn̄ i spāli. Di. xvij.

Ost pdicta cosi

Ista ē di. xvij. hui' tertij libri. In
qua mgr postq̄ egit de patiendi
xp̄i necessitate. Agit de paciētis volūtate. Et
circa hoc tria facit Nā pmo qstionē circa hoc
ppōnit ꝛ soluit. Scōo solutōis cōfirmatōeꝫ
adiūgit Tertio dubitatōes quasdā circa hoc
excludit. Primum vsqꝫ ibi (Ex affectu au-
te) Scōm vsqꝫ ibi (Ceterū nō paꝝ) Tertiū
vsqꝫ ad fi. di. In spe s. m. st. ꝛc. Nō qdlibet
qd̄ xp̄s orādo a pr̄e petijt obtinuit. Hāc m.
ponēs ppoit talē qōem. Utruꝫ xp̄s aliqd
orauerit vel petierit qd̄ factū nō fuit qd̄ qdeꝫ
videtur verū p hoc ꝙ petebat a se trāsferri ca
licē passionis qd̄ tn̄ factū nō fuit in oratione
etiaꝫ videbatur a pr̄is volūtate discordare.
Pro cuius questionis solutōe dicit ꝙ xp̄s se-
cūdū duplicē naturā quā habuit. s. diuinā et
hūanā etiā duplicē habuit volūtatē. s. diui-
nā ꝛ hūanā. q hūana etiā duplex fuit. s. sensu
alitatis ꝛ rōnis. volūtate diuina pati ꝛ mo-
ri voluit. ꝛ idē volebat rōnis affectu. ꝛ tn̄ af
fectu sensualitatis pati nolebat seu pati refu-
giebat. pp̄t hoc tn̄ dic̄ ꝙ ñ fuit rebellio car
nis ad spm̄. qꝛ talis nō ē nisi in illis in qbus
ē carnis cōcupiscētia q i xpo nō fuit. fuit tn̄
i eo sensualitatis affectus. vt hūanitatis ve
ritas pbaret᷑. vñ cōcludit ꝙ sicut in mēbris
xpi. i. i nob. ita ꝛ in xpo fuit gemin' affectus
hūanitatis. s. mētis quo mori volebat ꝛ sen-
sualitatis quo mori recusabat. Scōa ppō
ē hec scōm doctores. Xp̄s duplicē volūtateꝫ
habuit scōm qꝝ vnā pati voluit ꝛ scōm aliā
noluit. Hāc mgr ponēs dicit hoc eē ꝯ hereti-
cos in cōsilio Metropolitano ꝯdēnatos: q
ponebāt in xpo tn̄ vnā volūtatē vbi addit
ꝙ xp̄s aliqd petijt qd̄ nō ipetrauit puta trās
latōeꝫ calicis a se imo sciebat deū patrē hoc
nō facturū. nō tn̄ inuanū orauit. sed ad hoc
orauit vt suis mēbris iminente pturbatiōe
orādi ꝛ clamādi ad deū ꝛ volūtatē suā volū-
tati diuine subdendi exēplū daret. Tertia
ppō ē hec. Xp̄s in orto de pr̄is ptāte nō du
bitauit. ſꝫ ad modū dubitātꝭ se habuit. Hāc
mgr ponēs dicit qdā dubiū fuisse exortum
ex dictis bti Amb. q videt᷑ dicere ꝙ xp̄s scōꝫ
hūanā naturā de pr̄is potētia dubitauit. qd̄
sic dicit eē intelligendū nō ꝙ xp̄s dubitaue-
rat inquātū de' ꝛ dei filius. neqꝫ etiā inquan
tū hō. sed ꝙ dicatur dubitasse. qꝛ modū ges
sit dubitātis ꝛ hoib' dubitare videbat᷑. Ul-
timo mgr inducit quedā verba Hillis. qbus
videtur dicere ꝙ xp̄s nō sup se timuit nec se-
cūdū se tristat' fuit. nec p se orauit sed p su-
is: q dicit mgr a lectore diligēti eē intelligen
da. Et tn̄ in spāli. Di. xviij.

Emerito christi

Ista ē di. xviij. hui' tertij li. In q
mgr postq̄ egit de voluntate xpi
patiētis. Agit de merito eiusdē. Et tria facit
Primo eni tractat de meriti xpi pfectōe. Se
cūdo de ei' tpe ꝛ adeptōe. Tertio de ipsius
necessitate. Primū vsqꝫ ibi (Nec ꝛc.) Scōꝫ
vsqꝫ ibi (Si vero qritur) Tertiū ad fi. di. In
spāli sen. ꝛc. qꝛ pma ē hec. Xp̄s sua bñdicta
passiōe sibi ꝛ nob meruit. Hāc mgr insi. p.
pmo quorūdā opinionē de merito xpi dicen

tiū q xp̄s tm̄ nob et nō sibi meruit. Quam
opinionē mgr corrigēs dicit q ꝛ nob meruit
ꝛ sibi q ꝓbat. Nā nob meruit aptionē re-
gni celoꝝ. ꝛ redēptionē a diabolo a pctō ꝛ a
pena ꝓ ip̄o debita. Sibi aūt meruit corpis
imortalitatē claritatē. ꝛ ipassibilitatē aie. ꝛ
hoc ꝑ obediētiā ꝛ hūilitatē sue passiōis. An
te mortē eni ip̄ius corp⁹ erat mortale. ꝛ aia
eius passibilis. Sed in hoc tn̄ dicit adhuc eē
vnū dubiū. de quo adhuc nō sum⁹ certifica-
ti ꝑ aliquā autoritatē. s. an aia xp̄i facta sit.
tūc p̄mo ipassibilis qn̄ corp⁹ factū fuit imor
tale. s. i pricipio sue resurrectōis. vt qdā dicūt
vel facta sit ipassibilis stati p⁹ separationē a
corpe i morte cruc[vt alij assert. qd̄ a moder
nis doctorib⁹ cōis tenet. ꝛ ꝓbabili⁹ apparet
Scd̄a ꝓ. ē hec. Xp̄s i pricipio sue ꝯceptio
nis tantū gradū meriti sibi acq̄sivit q ad vl-
teriorē gradū meriti ꝓficere nō potuit. Sen
tētiā hui⁹ ꝓpōis mgr ponēs dicit xp̄m ista
sꝫ p̄dicta meruisse. nō solū ꝑ suā passionem
sꝫ ip̄a meruerat ab initio sue ꝯceptōis ꝛ hoc
ꝓpt plenitudinē grē ꝛ virtutū in qb⁹ ꝓficere
nō potuit. Uñ infert q p⁹ initiū cōceptionis
solū ꝓficit ad quātū ad nūerum meritoꝝ. q̇a
multipliciter idē meruit qd̄ ātē meruerat. sꝫ
nō ꝓficit quātū ad efficatiā seu virtutē merē
di. Infert etiā ex dictis q licet aia xp̄i aliq̄d
habuit p⁹ mortē corpis qd̄ ātē nō habuit. pu
ta ipassibilitatē ꝛ sīlia. Nō tn̄ pōt dici simpli
cit ꝛ absolute beatior p⁹ mortē corpis q̄ añ
sꝫ solū quātū ad aliq̄d. s. inquātū p⁹ mortē i-
munis ab oī miseria extitit. Et subdit q xp̄s
nō tm̄ sibi sui meruit corpis imortalitatē. et
sue aie ipassibilitatē. sꝫ etiā hūc honorificen-
tiā. s. q vocet de⁹. qd̄ nomē etiā añ mortem
habuit. In quātū q̇dē ē de⁹ habuit ip̄m ab
eterno ꝑ naturā. inq̄tū q̇dā est homo hō habuit
ex tempore per grām vnionis. Tamen quia
ap̄ls dicit ip̄m eē donatū ꝓpt obediētiā pas
sionis. qꝛ ꝑ illā meruit nō nois donationem
sꝫ ip̄ius nois manifestationē. Uñ v̄ba ap̄li
q̇b⁹ dicit sibi illud nomē datū ꝓpt passiōis
obediētiā itentelligēda sunt scd̄m quēdā itel
ligendi modū cōiter in scripturā vsitatū. vt. s.
res. tūc dicat fieri qn̄ inotescit. nō obstante
te q p̄ius extiterit. sic nomē illud qd̄ xp̄s ātē
passionē habuit ꝑ passionē dr̄ recepisse. qꝛ ꝑ
passionē inotuit qd̄ ip̄e habuit. Postea mgr
solvit quādā cōtrauersiā q̄ videt eē inter san
ctos. sꝫ Au. ꝛ Amb. de isti⁹ nois donatōne

Nā btūs Amb. dicit illud nomē eē donatū
deo. Btūs Au. dicit illd̄ eē donatū hoi. Qd̄
mgr discutiēs dicit. q btūs Amb. intelligit
de donatōe naturali nō h̄ndo respectum ad
hūanā naturā. Btūs aūt Au. itelligit de do-
natōe gratuita q̄ respicit naturā hūanā. ꝛ sic
relinq̇t eos sibi mutuo nō eē ꝯtrarios. Ter-
tia ꝓpō ē hec. Xp̄s exn̄s passibilis glīam tā
aie q corpis sine oī merito h̄re non potuit.
Hāc mgr ponēs q̄rit. Utrū xp̄s sine aliquo
merito potuisset habuisse p̄dictā nois mani
festationē. aie ipassibilitatē ꝛ corpis imorta
litatē. Et r̄ndit q potuisset talem naturā as-
sūpsisse q̄lis p⁹ resurrectōeꝫ fuit. potuit etiaꝫ
nomē suū aliter manifestasse. nō tn̄ potuit es
se hō passibilis. ꝛ ad illā glīam sine oīi me-
rito ꝑuenire. qꝛ q̄uis potuisset ꝑuenire ad il
lā sine merito passionis. nō tn̄ sine grā ꝛ vir
tutib⁹ ad meritū sufficiētib⁹. Ultio subdit q
nō obstāte q grā ꝛ virtutes xp̄i sufficerent
ad merēdū sibi p̄dicta. pati tn̄ voluit vt nob
eēt exēplū ꝛ glīe causa. ꝛ vt nos redimeret a
pctīs. a diabolo. a pena. regniq̄ celestis adi-
tū apiret. Quō aūt ꝑ mortē suā regnū illud
apuit ondit ꝑ autoritatē Amb. dicētis q sic
de⁹ decreuit ex ordie sue sapie ꝛ iustitie. vt
hō ad ꝑadisū nō rediret nisi ꝑ xp̄m q̄ āplius
hūiliat⁹ ē passionē gustādo quā p̄us hō trās
gressus fuit supbiēdo. ꝛ q̄uis de⁹ aliter redi
misse potuit. Iste tn̄ redeptōis mod⁹ videt
ꝯgruētior p̄ cetis. Et tn̄ in spāli. Di. xix.

Hnc ergo que.

Ista ē di. xix. hui⁹ tr̄ij li. In qua
mgr postq̄ egit de merito passio
nis xp̄i scd̄m q ordinat ad cōsecutōeꝫ boni
tā sibi q̄ nob. Agit de eodē scd̄ꝫ q ordiat ad
remotōeꝫ mali nr̄i. Et tria facit. Prio agit de
malis a qb⁹ xp̄s nos eripuit. Secūdo ondit
q nomē redēptoris xp̄o simplr̄ cōuenit. Ter
tio q mediatoris officiū xp̄s solus habuit.
Primū vsq̄ ibi (Uñ ipse vere dr̄ (Secūduꝫ
vsq̄ ibi (Qui solus dr̄ mediator) Tertiū vs-
q̄ ad fi. di. In spc. s. m. st. in tri. p. q̄ꝝ p. ē hec
Xp̄s acerba sue mort] passiōe redemit nos
a culpa. a pena. ꝛ a vīculis captiuitatis dia-
bolice. Hāc mgr p̄tēdēs p̄ponit. q ꝑ mortē
xp̄i liberati sum⁹ a pctō pricipalit. ꝛ a ptāte
diaboli scd̄ario seu ꝯsequēter. Et ꝓbat ꝑ tri
pliceꝫ modū quo xp̄s nos ꝑ suā mortē iusti-
ficauit. Prio cui iustificauit nos in caritate in

morte sua ostensam nos ad caritatē ꝓuocādo
ꝑ quā iustificamur ꝛ a pctō liberamur. ꝛ per
ꝯn̄s a diabolo eripimur. q̄ ꝓpt pctīn victos
nos tenebat. Scd̄o iustificauit nos ꝑ mortē
suā inquātū ꝑ fidē mortis sue a pctīs mūda-
mur. Nā sicut oli aspiciētes serpētē ereū i pa
tibulo erectū a serpētū morsu saluabāt. sic si
recte fidei intuitu xp̄m aspexerim⁹ q̄ ꝓ nob i li
gno pepēdit. a pctīs saluati a diabolo libera
bimur. Tertio iustificauit nos sua morte. q̇a
ꝑ mortē se offerēs verū sacrificiū oīꝫ nr̄ꝫ nos
culpā destruxit. ꝛ diaboli potētiā q̄ ligatos
nos tenuit itm̄ d̄bilitauit q lꝫ ꝑ pctīn tēpta
ri possum⁹ nō tn̄ nisi spōte superari possum⁹
Qd̄ pꝫ in btō Petro q̄ añ mortē xp̄i ad vocē
ancille ip̄m negauit. Postea aūt ante reges
ꝛ principes deduct⁹ nō timuit ip̄m cōfiti. et
cōfirmat ista plib⁹ autoritatibus scōꝝ ꝛ si-
gnant ꝑ parabolas euangelicas de forti ar-
mato. Et postea spāliter ondit quō xp̄s sua
morte nos a diabolo liberauit. dicēs deum
factū eē hoiem vt ꝑ mortē suā diabolū vice-
ret qui antea hoiem supauerat. vt sic cū non
violās sꝫ iuste vicerat in natura illa quā ipse
p̄us supauit. Et subdit q xp̄s etiā nos a pe
na libauit. nā ad penā etnā nō astringim̄ nisi
ꝑ culpā. cū ergo xp̄s sua morte destruxit] cul-
pā pꝫ q etiā destruxit penā eternā. Tpal] au-
tē pena lꝫ adhuc nob inhereat ab ip̄a tn̄ per-
fecte liberabim̄ i futuro. i. signū istoꝝ tota pe
na q̄ debet ꝓ pctō relaxat nob in baptismo.
pena tn̄ ꝑ penitētiā iposita nō totalit̄ tollit̄.
sꝫ minuit̄ virtute passiōis xp̄i. Scd̄a ꝓ. ē hec
Tota trinitas pōt dici nos redimisse a pctīs
ꝓpt cōmunē vsū ptātis. Hāc mgr ponēs dic
q ꝓpt p̄dictā liberationē a pctō ꝛ a diabolo
xp̄s pōt dici vere mūdi redēptor ꝛ hoc inq̄-
tū ē de⁹ ꝛ inquātū ē hō. inquātū de⁹ ꝓpt vsu
ptātis remissiōis pctōꝝ q̄ sibi cū p̄re et spūsā-
cto cōmunis ē. ꝓpt etiā cōmunitatē ptātis
tota trinitas redēptor dici pōt. ꝛ etiā pater ꝛ
spūsſctūs. In quātū aūt hō dr̄ xp̄s redēptor
ꝓpt exhibitionē obediētie ꝛ hūilitatis. etiaꝫ
qꝛ in hūanitate assūpta ipleuit illa sacramē-
ta q̄ p̄cipue sūt nr̄e redēptōis cā. Tertia ꝓ
positio ē hec. Xp̄s hūani generis redēptor ē
vn⁹ solus dei ꝛ hoim mediator. Hanc mgr
ponēs dicit q solus xp̄s dr̄ mediator dei ꝛ
hoim inquātū nos deo reconciliauit delēdo
pctā q̄bus de⁹ offendit ꝛ hō inimicus dei cō
stituit. Querit postea cū tota trinitas pec-

cata deleat. quare solus fili⁹ dicit mediator:
ꝛ nō tota trinitas pcti⁹. Et respōdent q q̄-
uis tota trinitas peccata deleat vsu ptātis ꝛ
sic ex cōsequēti recōciliat nos sibi. Solus tn̄
fili⁹ dr̄ mediator. qꝛ medi⁹ est inter deum ꝛ
hoiem. ꝛ scd̄m hūanitatē in se illa sacramen
ta. i. opa sacra quoꝝ fide ꝛ imitatōe deo recō
ciliamur. Unde tandē cōcludit q xp̄s dicit
mediator nō scd̄m diuinā naturā. sed scd̄m
hūanā. in qua illa suscepit quib⁹ nos toti tri-
nitati recōciliat. vt passionē. mortē. ꝛ hmōi
scd̄m naturā etiā aliq̄d habuit deo sim. le scꝫ
iustitiā. inocētiā ꝛ ꝯsimilia. ꝛ aliq̄d simile no
bis. scꝫ mortalitatē qd̄ mediatoris officio cō
gruit. cū mediū sapiat ꝓprietatē vtriusq̄ ex-
tremoꝝ. ex q̇b⁹ etiā dictis ꝯfutatur error di-
centiū in xp̄o tn̄ vnā esse naturā. qꝛ scd̄ꝫ eos
nō possit aliq̄d haberi i xp̄o quo esset medi⁹
iter deū ꝛ hoieꝫ qd̄ tn̄ req̄rit̄ si int̄ eos dꝫ ve
r⁹ mediator esse. Et tn̄ in spāli. Di. xx.

I vero querit

Ista est di. xx. hui⁹ tertij li. In q̄
mgr postq̄ egit de passione xp̄i
inquantū maloꝝ nr̄oꝝ remotiua. Agit sin-
gulari de ei⁹ cōgruētia. Et tria facit. Prio
assignat causam passionis cōgruētē. Scd̄o
causaꝫ ip̄ius efficiētē. Tertio remouet dubi-
tationē incidentē. Primū vsq̄ ibi (Xp̄s igi-
tur est sacerdos) Scd̄ vsq̄ ibi (Passio ergo
xp̄i) Tertiū vsq̄ ad finē distinctōis. Ja spea
li seu. m. st. in tri. ꝓ. q̄ꝝ p. ē hec. Quāuis de⁹
alio mō potuisset hoiem q̄ ꝑ xp̄i mortē redi
misse. s. ꝑ oipotētiā. mod⁹ tn̄ fiendi ꝑ mor-
tē xp̄i maiorē habuit ꝯgruētiā. Hāc m. ꝓ. q̄s
Utrū de⁹ ꝑ aliū mūdū potuerat gen⁹ hūanū
redemisse q̄ ꝑ mortē xp̄i. Et r̄ndit q sic. sed
iste mod⁹ quo liberauit ip̄m fuit cōgruētior.
Qd̄ ondit ex duob⁹. Prio ex nr̄a voluntate.
Nā ꝑ hoc q nos redemit ꝑ mortem filij sui
mēs nr̄a in deū magis dirigit ꝛ ad ip̄ius a-
morē mag] excitat. Scd̄o ondit idē ex dī iusti
tia. Nā d̄s iuste ꝑmisit hoieꝫ a diabolo possi
deri. cū igit̄ nō videat cōgruū. q de⁹ ꝑ potē-
tiā hoc ifrigeret qd̄ iustitia mediāte ꝑmisit. cō
ueniēti⁹ apparet qd̄ diabolū i assūpta hūani
tate suparet q̄ q alio mō. vꝫ ꝑ potētiā de ip
si⁹ manu liberaꝫ. Qualit̄ aūt ꝑ iustitiā hoieꝫ
de ip̄i⁹ manu liberauit. hoc d̄clarat dicēs q
qꝛ diabol⁹ xp̄ꝫ occidit in quo nulla cā mortis
reperta fuit. ideo iustum fuit; vt diabolus

pderet suā ptātez sup oēs in xp̄m credentes
Et subdit q̄ si de⁹ p potētiā ⁊ nō iustitiā vt
p̄mittit hūanū gen⁹ de manu diaboli abstu-
lisset nulli in hoc iniuria illata fuisset qꝛ ex q°
tā hō liberād⁹ q̄ diabolus ipsū tenens sub
dei ptāte erāt cōstituti. De⁹ sine cuiuscunq̄
iniuria solo p̄cepto hoīez potuisset de manu
diaboli liberasse. poti⁹ tñ voluit liberare ipz
p iustitiā ppt causas positas. Scd̄a ppō ē
hec. Passio xp̄i op⁹ tā xp̄i q̄ iudeoꝝ extīs ē
nr̄e redēptōis cā efficacs. Hāc mgr̄ ponēs di
cit q̄ xp̄s q̄ se obtulit hostiā ⁊ p̄ciū redēptio
nis nr̄e fuit cā efficaēs ⁊ auctor nr̄e cōsiliatio
nis: ⁊ hoc quātū ad oēs quo ad sufficiētiam
sz solū quātū ad electos quo ad efficaētiā: qꝛ
nō oēs. sz tñ electi finalē passionis xp̄i fru-
ctū recipiūt. Et subdit q̄ xp̄s q̄druplicat̄ tra-
dit⁹ fuit. s. a seipō a p̄re a iuda, a iudeis. Di-
uersimode tñ a seipō ⁊ a p̄re ex caritate. Iu-
das aūt ⁊ iudei tradiderūt ip̄m ex malicia ⁊
iniq̄tate Uñ infert q̄ passio xp̄i fuit opus di
et iudeoꝝ. Dei q̄dē qꝛ a deo, volēte ⁊ ip̄o ei⁹
auctore facta est. Iudeoꝝ vero qꝛ ex ipsorū
actib⁹ cōsecuta ē qd̄ vlteri⁹ cōfirmat autori
tate b. Au. Tertia ppō ē hec. Quāuis iu-
dei xp̄m occidendo quātū ad op⁹ opatū bo-
nū fecerūt. tñ quātū ad opus opans pessime
egerūt. Hāc mgr̄ ponēs mouet dubiū tale.
Cū passio xp̄i, vt dictū ē sit op⁹ dei. ⁊ p ɔn̄s
bonū. Utrū ex hoc opus iude ⁊ iudeoꝝ qui
eandē passionē opati sunt. etiā debeat dici
bonū. Et r̄ndet q̄ hito respectu ad op⁹ opa-
tū, s. ad ip̄am passionē operati sūt bonū. Sz
hito respectu ad op⁹ opans. s. intentionē. q
hoc fecerūt opati sunt malū. Et tñ in spāli.

Di. xxi.

Ost p̄dicta con

Ista ē di. xxi. h⁹ tertij li. In q̄ mgr̄
postq̄ egit de passionis merito.
Agit de ei⁹ fine seu t̄mino. Et tria facit. Pri
mo iq̄rit an i morte xp̄i caro fuit a v̄bo sepa-
ta. Scd̄o ōndit scd̄m q̄d mors xp̄i fuit cōsū-
mata. Tertio subiūgit scd̄m q̄d veritas qua-
rūdā ppositionū in hac materia sit accipien
da. Primū vsq̄ ibi (Recedēte vero aīa) Se
cundū vsq̄ ibi (Sane igit̄ dici pōt) Tertiū
vsq̄ ad fi. di. In spe. s. m. ft. in tri. p. q. p̄. est
hec. Hūanitas xp̄i nō fuit in passiōe a deita
te soluta. sz solū p subtractōez ptectōis ⁊ de
fensionis foris destituta. Hāc mgr̄ ponēs q̄
rit. Utrū in morte xp̄i fuit diuinitas a carne
vel anima separata. Et r̄ndet quorūdā opi-
nionē fuisse q̄ sicut aīa in morte a carne sepa
rabatur: ita in morte deitas tā a corpe q̄ ab
aīa sepabat̄. Hij suā opinionē pbāt sic. qñ a
liq̄ vniūtur p mediū, recedēte medio. recedit
vnio. sz caro xp̄i vnita fuit diuinitati mediante
aīa. cū ergo in morte xp̄i aīa fuerit sepata a
carne seq̄tur ⁊ ip̄am deitatē a carne fuisse se-
paratā. Et cōfirmat hoc p autoritatē Amb.
sup illo v̄bo. ps. Deus de⁹ me⁹ respice in me
q̄re me dereliq̄sti ⁊c̄. dicentē. clamat hō sepa
ratione diuinitatis mortu⁹. Uñ apparet q̄
xp̄s nō potuisset mori nisi fuisset a carne dei
tas separata. Ad istā mgr̄ r̄ndens dicit q̄ si
ista derelictio quā de⁹ i cruce cōplātit itelligit̄
facta p separationē diuinitatis q̄si facta sit vni
onis solutio. vt ista opinio dicit, sequeret̄ q̄
xp̄s adhuc viuēs q̄nq̄ fuisset hō et nō deus
patz. qꝛ adhuc viuēs in cruce clamabat se de
relictū. sz ɔn̄s ē falsū. igit̄ opinio ex q̄ sequi-
tur. Uñ sensus autoritatis b. Ambrosij q p
bat p se stat in hoc q̄ de⁹ p̄r xp̄m hoīem di-
cit̄ dereliq̄sse, qꝛ ad tēp⁹ exposuit eū ptāti. et
dominio eoꝝ ip̄m psequētiū. ita q̄ deitas d̄r
ab hūanitate sepata p subtractionē ptectio
nis ⁊ defensionis, sz nō p solutōez vnionis:
⁊ ideo sepauit se diuinitas foris ad defēsionē
sed intus nō desiuit ad vnionē. Et hoc con
firmat mgr̄ p figurā vet'is testamēti de duo-
bus hircis. quoꝝ vno imolato alter in deser-
tū mittebat̄. p quos intelliguntur due nature
in xp̄o quaꝝ vna tpe passiōis. s. hūanitas i-
molata fuit. alt'a. s. deitas in celū abijt non
loci mutatōe. nec vnionis solutōe. sz defen-
sionis subtractione: vt sic xp̄i passio ab ipis
cōsūmaretur. Postea mgr̄ soluit autoritatez
Amb. Cui p̄dictā opinionē fouētes innitun
tur. q̄ anathasi⁹ dicit q̄ ille hō mortu⁹ in cru
ce fuit denuo assumpt⁹ in resurrectōe qd̄ ve-
rū nō eēt nisi fuisset in morte deposit⁹ seu a
diuinitate separatus. vt ipi dicūt. Et r̄ndēs
magister dicit q̄ Anathasius dixit autorita-
tem illā contra quosdā hereticos qui nega-
bant xp̄m resurrexisse. ⁊ animā denuo corpo
ri vnitā fuisse. et etiā dei filium totū hominē
in resurrectione resumpsisse, qꝛ totū deposue
rat in morte. qꝛ q̄uis deitas nō fuit separa-
ta nec a carne: nec ab anima in triduo mor-
tis, fuit tamē separata a toto homie. i. a con
iūctione corporis et aīe. vt postea patebit in

sequēti distinctōe. Et sic magr̄ tādē cōcludit
q̄ in morte xp̄i nec aīa nec caro fuit a verbo
derelicta. qd̄ cōcludit mult̄ scōꝝ autoritati
bus. Secūda ppō est hec. Per hoc xp̄s vere
moriebatur q̄ aīa ei⁹ a corpe sepabat̄. Hāc
magr̄ ponēs dicit q̄ xp̄s d̄r mortu⁹ seu pas-
sus propt̄ cōicationē proprietatū vni⁹ natu-
re cū alia ex vniōe in psona. Uñ hō d̄r mor-
tu⁹ qꝛ caro est mortua ⁊ d̄r pati carne vl̄ aīa
patiēte. Sz xp̄s d̄r mortu⁹ p sepatōem aīe a
carne stāte. tñ ypostatica vniōe. Et d̄r pass⁹
propter carnis ⁊ aīe passionem. quaꝝ vtraq̄
dolorē sēsit: sz diuinitas cui vnita fuerat oīs
doloris exps fuerit. Uñ cōcludit q̄ fili⁹ dei
mortu⁹ ⁊ passus fuit: nō qꝛ dolorē vel mor-
tē sensit in q̄tū de⁹: sz qꝛ caro sibi vnita mor-
tua fuit. Et hoc magr̄ cōfirmat autoritatib⁹
scōꝝ. Tertia ppō est hec. Respectu diuer-
soꝝ deū mortuū fore apte ɔceditur ⁊ n egat̄.
Hāc magr̄ ponēs dicit: q̄ sane dici pōt mor
tu⁹ ē de⁹ ⁊ de⁹ ñ ē mortu⁹, ⁊ pass⁹ ē dei fili⁹
⁊ fili⁹ dei ñ est passus. Nā hmōi expōnes ne
gatiue sunt vere scd̄z diuinā naturā. Affirma
tiue vero, scd̄m hūanā naturā. Et cōfirmat
aucto. be. Amb. Et tñ in spāli. Di. xxij.

Ic queri t̄ vtru

Ista est di. xxij. h⁹ tertij libri. In q̄
magr̄ postq̄ egit de morte xp̄i tā-
q̄ passionis sue termio: agit de quibusdā
q sequūtur ex ipsa. Et tria facit. Nā prio inq̄
rit. Utrū xp̄s i triduo mort̄ sue fuerit hō Se
cūdo supposito q̄ sic: an fuerit hō in inferno
⁊ in sepulchro. Tertio vtrū ille hō sit vbiq̄ ⁊
venerit de celo. Primū vsq̄ ibi (Hic q̄ritur
si xp̄s) Secūdū vsq̄ ibi (Solet etiam q̄ri)
Tertiū vsq̄ ad fi. di. In. s. s. m. ft. i. t. p. q. p̄.
ē hec. Et si xp̄s in morte sua fuit hō rōnalis
ñ tñ mortal̄ vl̄ imortal̄. Hāc magr̄ ponens
inq̄rit. Utrū xp̄s in triduo sue mortis fuerit
hō mortu⁹. Et r̄ndēs pōit prio opiōnē quo
rūdā dicētiū q̄ nō. quorū vna rō fuit. q̄ xp̄s
in illo triduo mortu⁹ fuit. Cuz igitur mortu⁹
hō nō sit hō: seq̄tur xp̄m in illo triduo nō fu
isse hominē. Alia rō eoꝝ erat. Si xp̄s in illo
triduo fuisset hō vel fuisset mortal̄ vel imor-
tal̄. nō mortal̄. qꝛ iā fuit mortu⁹. nō imortal̄
qꝛ p⁹ resurrectionē primo fuit imortal̄ effect⁹
⁊ p ɔn̄s nō fuit hō i illo triduo. Istā opinio
ne magr̄ refutat quā tñ moderni tenēt. Uñ
subdit magr̄ opinionē ppriā in qua tamen
nō tenetur. ⁊ dicit. q̄ xp̄s in illo triduo mor-
tis sue fuit ver⁹ hō: nō obstante q̄ fuit vere
mortuus. pro cui⁹ ratōe assignat ipsam inse
parabilez vnionē diuinitatis ad animam et
carnem que per mortez nō fuit soluta. Pro
cui⁹ vlteriori declaratōe dicit q̄ alia rōne d̄r
de⁹ hō q̄ petr⁹ vel iohēs. qꝛ de⁹ vel dei fili⁹
d̄r hō propter assumptōez aīe ⁊ corporis tñ
Cū igitur illa assumptio in morte soluta nō
fuit. igitur etiā in morte de⁹ fuit hō. Petrus
aūt vel iohānes est hō propt̄ coniūctōez aīe
⁊ carnis. Sed et quo ɔiūctio illa i morte sol
uitur. igitur petr⁹ vel iohānes in morte non
d̄r hō sz hō mortu⁹. Et subdit. q̄ duplex fuit
vnio in xp̄o. vna deitatis cū carne ⁊ anima:
rōne cui⁹ de⁹ d̄r hō. Et qꝛ illa nunq̄ deficit:
iō rōne illi⁹ in morte d̄r hō. Alia est vnio dei
tat̄ cū ɔiūcto ex aīa ⁊ carne. Rōne cui⁹ de⁹
d̄r viu⁹ hō. Et qꝛ illa i xp̄i morte defecit de⁹
dicebatur mortu⁹ hō. Uñ r̄ndens ad rōnes
alteri⁹ opinionis Ad primā dicit negādo cō-
sequētiā q̄ fuit. Xp̄s fuit vere mortu⁹. igitur
ñ fuit hō. qꝛ vt pz ex dict̄ añs ē verū: ⁊ ɔn̄s
falsuz Nā nō obstāte q̄ i xp̄o fuit fcā diuisio
corpis ⁊ aīe rōe cui⁹ dicebat̄ mortu⁹: ñ tñ fu
it fcā solutio vniōis diuinitat̄ cū corpe et aīa.
rōe cui⁹ d̄r de⁹ hō. Ad secūdā dicit. q̄ nec fu
it mortal̄ nec imortal̄. Et subdit q̄ argutōes
lz locū hēāt i creatur̄: deficiūt tñ circa hōi sa
cramēta. qꝛ d̄r. b. Amb. Ubi fides q̄rit̄ argu
mēta dimittēda sūt. Scd̄a ppō ē hec. Quā
uis iste hō ⁊ tot⁹ xp̄s sit i oi loco: ñ tñ scd̄m
totū, nec ē vbiq̄ hō. Hāc. m. p. q̄rit. Utrū i il
lo triduo xp̄s fuit hō vbicūq̄ fuit Et r̄nd3 q̄
ñ. imo nec mō vbicūq̄ ē hō ē. Nā scd̄z q̄ de⁹
ē vbiq̄ ē. ñ aūt ē vbiq̄ scd̄z q̄ hō. qꝛ nullibi
ē scd̄z q̄ hō: nisi vbi vnit⁹ est homi. Cum igi
tur nō vbiq̄ vnitus est homini: seq̄tur ip̄m
ñ eē vbiq̄ scd̄z q̄ hō. Uñ seq̄tur correlarie.
q̄ xp̄s in sepulchro fuit hō: ⁊ i inferno fuit hō
qꝛ vtrobiq̄ fuit scd̄z hoīez: i sepl̄chro quidē
scd̄z carnē. i inferno aūt scd̄z aīaz. Circa istud
postea remouet dubiū quoddā. Nā verbū tā
tū vnitū fuit aīe i inferno. i sepl̄chro tñ carni.
quō hic ⁊ ibi possz dici hō: eo q̄ hō constat
ex aīa ⁊ carne. Et r̄ndet. q̄ lz illa eēnt sepata
tñ qꝛ eadē diuinitas vtrobiq̄ erat ñ vtrobi
q̄ dicebat̄ hō. Sz ɔ istd̄ arguit̄ sic. Si v̄bū
assumpsissz aīaz tñ vl̄ carnē tñ: ñ fuissz hō.
cū igit̄ in inferno hūit aīaz tñ: in sepl̄chro v̄o
carnē tñ: ñ fuissz vtrobiq̄ hō. Et r̄ndet. q̄

xp̄s verꝰ hō n̄ fuiſſz niſi carnē ꝛ aīam aſſūp-
ſiſſz. ſed ex quo pꝰ vtriuſqꝫ aſſumptōez neu-
trū illoꝝ a ſe ſeparauit vbicūqꝫ ſcd̄z vnū illo
rū fuit hūanꝰ fuit. ꝛ ꝑ ꝯñs in inferno ꝛ i ſe
pulchro fuit hō. Et ſubdit. ꝙ in illo triduo
mortis xp̄i totꝰ xp̄s fuit in inferno ꝛ totꝰ xp̄s
fuit in ſeplchro. ꝛ vbicūqꝫ fuit totꝰ fuit. Naꝫ
ꝑſona xp̄i cū eēt eṫna ꝛ indiuiſibilis nō erat
maior vel mior qñ erat vnita carni ꝛ aīe con
iūctis: ꝙ̄ cū erat vnita carni ꝛ aīe diuiſis. ꝛ ꝑ
ꝯñs fuit in iferno totꝰ ꝛ in ſepulchro totus.
ſed tñ nō erat vtrobiqꝫ totū. Sicut lꝫ xp̄s di
catur totꝰ deꝰ: nō tñ dr̄ totū deꝰ. Cuiꝰ rō eſt.
qꝛ neutrū genꝰ ꝓpt̄ cōfuſionē quā importat
refertur ad naturā. ſed maſculinū ꝓpt̄ diſti-
ctōez quā importat ſiue denotat refert̄ ad ꝑ-
ſonā. Vñ cū in xp̄o duplex ſit natura quaruꝫ
tñ vna ſit deꝰ: nō poſſumꝰ dicere xp̄s totuꝫ
eſt deus: ſꝫ bñ dicimꝰ. xp̄s totꝰ eſt deꝰ. Ter
tia ꝓpō ē hec. Ille hō. ſ. xp̄s rōe diue ꝑſone
pōt dici de celo veniſſe ꝛ ee vbiqꝫ. Hāc magr̄
ponēs q̄rit. Vtrū cōuenienter poſſit dici ꝙ
iſte hō xp̄o denotato vel filiꝰ hoīs eſt vbiqꝫ
vel deſcēdit de celo. Et r̄ndet ꝙ ſi inſpiciat̄
ad vnitatē ꝑſone in qua ſunt vnite due na-
ture: tūc tales ꝓpōes ſunt cōcedēde. Si vō
reſpiciat̄ ad naturas diſtictas ſic nō ſunt cō
cedēde. qꝛ xp̄s ſcd̄m hūanā naturā nec deſcē
dit de celo: nec eſt vbiqꝫ. Et hᵒ probat auto.
bt̄i Aug. Ex quo etiā īfert correlarie: ꝙ ꝓpt̄
vnitatē illā ꝑſone xp̄i xp̄s cū adhuc eēt i ter-
ris dicebat ſe eē i celo ꝓpter eādē vnitatē ꝑ-
ſone etiā dicitur deus ꝗ̄ ſit crucifixus quāuis
non fuerit crucifixus niſi ſcd̄m humanā na-
turam. Et ſic breuiter epilogat determinata
d. ꝙ hec ſufficiant de myſterijs xp̄i incarna
ti ꝛ paſſi. ꝛ ſic tūc terminat iſtū ſecundum tra-
ctatū ꝛc̄. Et tm̄ in ſpeciali. Di. xxiij.

Vm ergo ſupiꝰ

Iſta ē di. xxiij. hꝰ. iij. li. In q. m.
Poſtꝙ̄ egit de xp̄i incarnatōe ꝛ d̄
eiꝰ paſſiōe i duobꝰ tractatibꝰ ꝓcedētibꝰ hꝰ
iij. li. Agit hic ꝯñter de donis r̄ndētibus q̄-
bꝰ reparantur ꝯpletiue ꝛ formalit̄ repati xp̄i
paſſiōe effectiue ꝛ cāl'r. Et tria circa hoc facit
in p̄nti di. In qua agit de fide. Nā pri° oſtē
dit q̄d ſit fides formalit̄. Scd̄o de q̄bꝰ ſit fi
des materialiter. Tertio determiat ꝙ̄dā opi
nionē ibi (Si vero q̄rit̄) Tertiū incidētalit̄.
Primū vſqꝫ ibi (Notādū vō ē) Secūdū vſꝫ
ad fi. di. In ſpāli ſnīa magr̄i ſtat i tri. ꝓpo.
q̄ꝝ pria ē hec. Fides eſt vtꝰ qua creduntur q̄
ad ſalutē ꝑtinēt ꝛ n̄ videtur. Hāc. m. p. q̄rit
An xp̄s hūit fidē ꝛ ſpē ſicut hūit caritatē. et
dicit ꝙ ſic. qꝛ dato oppoſito videt̄ ſeq̄ ꝙ xp̄s
n̄ hūiſſz plenitudinē gratiaꝝ. q̄d eſt cōtra ſu
pradicta. Pro iſtiꝰ q̄onis euidētia pōit mgr̄
prio fidei diffinitōez. d. ꝙ ē vtꝰ q̄ credūt̄ q̄ n̄
videt̄ ſupple ad religiōz xp̄ianam ꝑtinētia.
Cōſequēter declarat mēbra p̄dcē diffinitōis
Et p̄mo illō ꝙ fides ē vtꝰ. Vñ dicit ꝙ fides
tripliciter pōt accipi. Primo ꝓ hitu caritate
informato cuiuſmōi ē hitꝰ fidei i viris iuſtis
ꝛ bōis. Secūdo mō ꝓ hitu n̄ iformato cari-
tate quō eſt hitꝰ fidei in mal' ꝛ iniuſt' hoībꝰ.
Tertio vō ꝓ ipſo credibili. ſ. ꝓ articul' fidei.
Vñ dr̄ in ſymbolo. Hec ē fid̄s catholica ꝛc̄.
Ex his intendit inferre. ꝙ fides que eſt credi
bile non eſt virtus de qua loquitur in p̄di-
cta diffinitione eo ꝙ illa non ſit virtus men-
tis: ſed magis conſtat in ipſis rebus que cre
dūtur: neqꝫ fides informis eſt virtꝰ qꝛ ꝗ̄uis
illa ſit hitꝰ i mēte ſubiectatꝰ: tñ qꝛ ē mortua
iō n̄ ē vtꝰ de qua loq̄tur. Sꝫ tm̄ fides forma
ta q̄ eſt hitꝰ ꝑ dilectionē operās eſt vtꝰ de q̄
intēdit. eo ꝙ illa hitat in nob. Poſtea decla-
rat aliud mēbrū diffinitōis. ſ. q̄ credūtur q̄ n̄
videtur. d. Aliud ē credere deū. ꝛ aliud ē cre-
dere deo: ꝛ aliud ē credere i deū. Nā credere
deo ē credere eſſe. ſ. vera q̄ deꝰ dicit. creder̄ de
um ē credere ipꝫ eē deū. Sꝫ credere in deuꝫ ē
credēdo in eū ꝑ bōa opa ire. vel credere i deū
eſt ei per amorē inherere. Primis duobꝰ mo
dis credūt mali ꝛ demōes. ſꝫ tertio mō ſoluꝫ
ſcī ꝛ bōi hoīes. qꝛ iſto tertio mō credere ē fi-
dē formatā hēre. Sꝫ duo primi modi credē-
di ſūt fides iformis q̄ ē maloꝝ hoīꝫ ꝛ demo
nū: ꝛ tñ ē donū dei ꝛ qualitas mētis qꝛ ma-
li etiā q̄dā dōa dei hñt: Iſtis p̄miſſis magr̄
remouet q̄ſdā dubitatōes. quaꝝ p̄ma ē. Si
gnet̄ aliq̄s q̄ hꝫ fidē iformē ꝛ icipiat hēre ca-
ritatē dubitari pōt an fides q̄ priꝰ fuit infor-
mis maneat in eo ꝛ efficiat̄ vtꝰ. an illa depul
ſa ſuccedat alia q̄ ē fides ꝛ vtꝰ formata. Et
r̄ndēs dic̄ ꝙ ꝗ̄uis vtrūqꝫ poſſit dici. tñ vide
tur dicēdū: ꝙ illa q̄ priꝰ fuit informis rema-
neat ꝛ ꝑ caritat' aduētū formata fiat. Secū-
da dubitatio eſt. Nā ex quo fidē ſupiꝰ diſtin
xit tripliciter dubitari poſſet an eſſꝫ tm̄ vna fi-
des tenēda vel plures. Et r̄ndet ꝙ tm̄ vna fi
des ē ſcd̄z ap'lm cōfitēda: ſiue fides capiat̄ ꝓ

illo credibili ſiue ꝓ hitu. Nā fides capta pro
ipſo credibili vna ē. Nā vnū ꝛ idē oēs creder̄
ꝑcipiunt. Sūpta aūt ꝓ hitu quo credit̄ iteꝝ
vna eſt in oībꝰ credētibꝰ n̄ nūero ſꝫ ſpē ſeu ſi
militudie: ſicut plurium hoim idē volētiū dr̄
vna eē volūtas. Secunda ꝓpō eſt hec. Lꝫ
fides ſit materialit̄ de his q̄ n̄ appēt. i. q̄ exce
dūt cognitōez naturalē: tñ ꝙ ipſa ſit in nob
poſſumꝰ videre ꝑ noticiā intellectualē. Hāc
m. ponēs oñdit de quo ē fides materialit̄ Et
dicit fidē materialr̄ eē de n̄ appētibꝰ. q̄d ꝓ-
bat auto. b. Aug. d. ꝙ lꝫ videre n̄ poſſumus
q̄ credimꝰ: ipſaꝫ tñ fidē qua credimꝰ in nob
videmꝰ nō viſiōe corpali vel imagiaria aut
ſimilitudiaria: ſꝫ intellectualr̄ cognoſcendo
ipam eē eoꝝ q̄ n̄ videtur. Poſtea confirmat
intētū ſuū. ſ. ꝙ fides ſit de nō apparentibꝰ ꝑ
auto. ap'li diffinientꝭ fidē. ꝙ ſit ſubſtātia reru
ſꝑādaꝝ argumentū n̄ appētiū. Quaꝫ diffini
tōez declarās dicit. ꝙ fides ē ſubſtātia reruꝫ
ſperādaꝝ. qꝛ res ſꝑāde ꝑcipiūtur in nob ꝑ ex
ꝑiētiā i futuro. Nō aūt ſubſiſtūt ſub fide. Et
dicit argumētū n̄ apparētiū. i. ꝓbatio ꝛ certi
tudo ipoꝝ. Poteſt etiā dici fides ſubſtātia re
rū ſꝑādaꝝ. eo ꝙ fides ſit imutabile oīꝫ bo
noꝝ fundamētū. Tertia ꝓpō ē hec. Quā-
uis int̄ fidē ꝛ ſpē ſit aliq̄ ꝯueniētia: inter eas
tñ ē maior dr̄a. Hāc magr̄ ponēs q̄rit. Vtrū
iſta diffinitio fidei quā pōit ap'ls ꝯueniat etiā
ſpei. Et r̄ndēdo dt̄. ꝙ ſane intelligēdo vtriqꝫ
ipſoꝝ cōuenire pōt. Non tñ ꝓpt̄ hoc fides ꝛ
ſpes ſunt vnū. qꝛ lꝫ cōueniāt quo ad illō: ſūt
tñ multa alia in q̄bꝰ differūt. Et etiā dic̄ ꝙ po
teſt ꝓbabilr̄ dici ꝙ cōueniat ſoli fidei ꝛ non
ſpei. eo ꝙ ſola fides ſit fundamētū oīꝫ virtu
tū ꝛ bonoꝝ. q̄d ꝓbat auto. b. Aug. quā poſt
ea declarās dicit. ꝙ ꝗ̄uis fides dicat̄ funda-
mētū oīꝫ vtutū ꝛ bonoꝝ opū: n̄ tñ caritatis
eo ꝙ n̄ fides caritatis ſꝫ caritas fidei ſit cā.
cū ſit oīꝫ vtutū mat̄ ꝛ ſūma. imo ē ipe ſpūs
ſcūs. vt i p̄mo libro dicebat̄. Et ſi obiceret̄ cō
tra illō: dicēdo ꝙ fid̄s ſit cā caritat' q̄ ipaꝫ ꝓ
cedit. cū nullꝰ poſſꝫ amar̄ q̄d n̄ credit. R̄nde
n̄ pōt ꝙ fides iformis q̄ vꝫ n̄ ē vtꝰ caritateꝫ
ꝓcedit: vel ꝙ actꝰ fidei ꝓcedit actū caritat'. ꝛ
ſi n̄ tpe: tñ cā vl' naturalit̄. Q̄d confirmat au
toritate be. Aug. Et tm̄ i ſpāli. Di. xxiiij.

Ic quentur ſi.

Iſta ē di. xxiiij hꝰ. iij. li. In q̄. m.
poſtꝙ̄ egit de fide ſcd̄z ſe. Agit d̄
ipā i ꝯꝑatōe ad ea q̄ credūt̄. Et tria fac̄. Naꝫ
prio inq̄rit. an fid̄s poſſit eſſe d̄ p̄terit' viſis.
Scd̄o an poſſit eē de p̄ſētibꝰ viſis. Tertio an
poſſit eē de cognit'. Primū vſqꝫ ibi (Si vō
q̄rit̄) Secūdū vſqꝫ ibi (Poſt hec ſolet q̄ri)
Tertiū vſqꝫ ad fi. di. In ſpāli ſententia magri
ſtat in tribꝰ ꝓpōibꝰ. quaꝝ prima eſt hec. Fi-
des virtꝰ theologica ē de nō viſis abſentibꝰ
Hāc magr̄ ponēs q̄rit. quomō fides. eſt d̄ n̄
viſis: cū ipſa veritas xp̄i in euāgelio dic̄ (Nūc
dico vobis priuſq̄ fiat: vt cū factū fuerit cre-
datis) ꝑ q̄d hēri videtur: ꝙ fides ſit de viſis
ſeu de f̄cīs p̄terit'. Et r̄ndet. ꝙ ꝗ̄uis ſit ꝓpe
d̄ n̄ viſis: tñ q̄ñqꝫ large nos credere dicimus
etiā ea q̄ videmꝰ ſeu vidimꝰ. ſcd̄m quem mo
dū loq̄tur xp̄s in euangelio. ſꝫ illa fides q̄ cre
dūtur q̄ videtur nō eſt fides. de qua hic agit̄
q̄ ꝓprie ē de nō appētibꝰ. Et n̄ obijcit̄ auto-
ritate. b. Aug. q̄ dicit. ꝙ fides ē de rebꝰ p̄nti-
bꝰ. ſ. q̄n i patria videmꝰ deū ſeu videbimus
ipm. Dico ꝙ fides nō accipitur ibi a. b. Au.
ꝓ fide q̄ ē hitꝰ qua creditur. ſꝫ magꝭ ꝓ merce
de fidei q̄m in p̄ria hēbimꝰ. Secūda ꝓ
poſitio ē hec. Fides vtꝰ theologica n̄ eſt de
viſis p̄ntibꝰ. Hāc magr̄ inſinuās q̄rit. Vtrū
Petrꝰ hūit vel hēre potuit fideꝫ paſſiōis xp̄i
quā vidit p̄ntē. Et r̄ndet ꝙ petrꝰ hūit vl' hē-
re potuit fidē paſſiōis xp̄i: n̄ q̄dem ex hoc ꝙ
credebat hoīeꝫ illū pati queꝫ pati videbat: ſꝫ
in hoc ꝛ ex hoc ꝙ hoīeꝫ illū quē pati vide-
bat deū eē credebat: ſicut ꝛ nos fide illa nō
meremur qua credimꝰ hoīneꝫ crucifixuꝫ
eſſe mortuū. quia hoc videmus ꝛ paganus
credit: ſed ex hoc meremur ꝙ credimꝰ homi-
nē crucifixū eſſe deū. Tertia propoſitio eſt
hec. Quāuis vera fides nō amittit exteriorē
viſionem. nō tamē omnino excludit interio-
rē cognitionē. Hanc magiſter ponēs querit.
an ſicut fides eſt de nō viſis poſſit etiaꝫ eſſe
d̄ non cognitis. Et arguit ꝙ non. quia dato
ꝙ ſic: tunc fides poſſet eſſe de ignoratis: eo
ꝙ incognita ignorētur. Et reſpōdendo diſti
guit viſionē in viſionem interiorem ꝛ in viſi
onem exteriorem. Et dicit ꝙ ꝗ̄uis fides nō
poſſit eſſe de hijs que ſubſunt viſioni exteri
ori: non poteſt eſſe tamē niſi de hijs que alꝰ
quo modo capiuntur viſione interiori. Vn-
de ſequitur ꝙ fides non poteſt eſſe de oīno
incognitis. quod vlterius confirmat auto-
ritate beati Auguſtini. Pro iſtorum ma-
iori intelligētia et dictis elicit quandā diuiſi-

onē credibiliū. Dicēs q̄daʒ esse intelligibilia q̄ pri⁹ intelliguntur naturali rōe ꝙ̄ creduntur Ista tñ nō ita intelliguntur in via sicut ꝯgnoscētur in pria. vbi ꝑ fidē q̄ corda emūdat: talia meli⁹ cognoscētur ꝙ̄ hic sint cognita. vñ nō sunt penit⁹ ignota: lʒ ignorētur ex ꝑte. q̄dā vero pri⁹ creduntur ꝙ̄ intelligūtur. de q̄b⁹ dr̄. Nō intelligetis nisi credideritis: ⁊ tñ oīa illa nō sunt totalit̄ ignota sʒ ex ꝑte ⁊ aliquō. Vñ cōcludit fidē eē de his q̄ aliquo mō sunt cognita ⁊ aliquo mō nō. Et tñ in spāli. Di. xxv.

Redictis addici

Ista ē di. xxv. h⁹. iij. li. In q̄ mgr̄ Postq̄ egit de fide in ꝯpatōe ad ea q̄ credūtur. Agit de ea in ꝯpatōe ad credētes. ⁊ hoc quo ad quātitatē fidei ipsis credētib⁹. Et tria circa hoc facit. Pr̄io agit de quātitate fidei extēsiua. Scdo vo de quātitate fidei intēsiua. Tertio vero expōit q̄dam vba apl̄i q̄ fuerūt cuiusdā dubitatōis cā motiua Primū vsq; ibi (Illd etiā nō ē) Scdʒ vsq; ibi (Huic vo) Tertiuʒ vsq; ad finē di. In spāli snīa magri stat in trib⁹ ꝓpōib⁹. quaꝝ pma est hec Tripliciter creuit fides patrū antiquorū. sicut ⁊ ꝯgnitio dei scdʒ ꝓcessuʒ tēporuʒ. Hāc magr̄ insinuās ꝓponit pmo. ꝙ scdʒ ꝓcessuʒ tpis ꝓcessit fides in his q̄ erāt añ aduētū xp̄i: ⁊ p⁹ aduētū. sicut fecit cognitio q̄d determinās dicit. ꝙ fides dr̄ ꝓficere ꝯgnitione articuloꝝ: quātitate: ꝯstātia ⁊ deuotione credētiū. E subdit. ꝙ ꝗuis dr̄ ꝓfecisse. sunt tñ aliqua ad finē ꝑtinētia sine quib⁹ nullo tpe potuit esse sal⁹. cuiusmōi sunt: credere deum esse: ⁊ ipm eē in se sperātiū piū remūeratorē Postea mouet q̄ttuor q̄ones ad incremētuʒ fidei ꝑtinētes. Prima ē. Cū certū sit ꝙ credere tñ ⁊ hec duo tā dicta nō sufficerēt ad salutē tpe grē sine alijs articul̄ ꝯtētis in symbolo Utrū añ xp̄i aduētū ātiq̄s sufficeret. Et r̄ñdet ꝙ nō. Nā ex quo oēs ꝓpt̄ pctm̄ primi ꝑētis erāt pctō obligati: null⁹ ipoꝝ sine fid xp̄i mediatoris poterat saluari. Vñ quotquot saluati sunt fidē xp̄i hūerūt. Nā eadeʒ fuit fides ātiquoꝝ ⁊ nr̄a lʒ tpa sint mutata. q: sicut nos credim⁹ ipm passuʒ: ita ipsi crediderūt ipm passuꝝ. Et sic de alijs q̄ nos credimus. Istā magr̄ ꝓbat aucto. b. Aug. Secūda q̄o ē. quō simplices ātiq̄ salui fiebāt: eo ꝙ incarnatōis mysteriū eis nō fuit reuelatū. Et r̄ñdʒ ꝙ null⁹ fuit saluat⁹ vnq̄ cui filij dei incarnatio aliquo mō nō fuerit reuelata. Naʒ maioribus sicut Abrahe ⁊ Moysi. ⁊ sic de alijs distincte ⁊ apte fuit reuelata. minorib⁹ aūt ⁊ simplicib⁹ in velamie ⁊ mysterio. Credebāt enī ipsi tūc minores quod maiores docebāt sicut ⁊ mō simplices credūt q̄ in symbolo fidei cōtinētur. Articl̄os tñ fidei minime distiguere valētes. Tertia q̄o ē. Utrum oportuit ātiquos credere de xp̄o mediatore oīa q̄ nūc credim⁹ Et r̄ñdet ꝙ q̄busdā videt̄ ꝙ suffecisseʒ eis ad salutē tñ q̄ttuor credere. s. natiuitatē. mortē resurrectōneʒ. ⁊ aduētū ad iudiciū. colligentes hoc ex libris. b. Au. q̄ pōit etiā magr in l̄ra. Alijs aūt vt dt̄ magr̄ visuʒ fuit ꝙ cū fide trinitatis suffecissent eis tñ duo. s. vt filiū dei crederēt nasciturꝝ ⁊ eū etiā oēs eē iudicaturū sumētes origineʒ sue passiōis et hoc ꝙ Jo. bap. de morte xp̄i ⁊ de descēsu ei⁹ ad inferos dubitasse videtur scdm. b. Grc. exponētem illd. Tu es q̄ vētur⁹ es an aliū expectamus. Quāuis tñ alij dicūt ꝙ illa q̄o Johis nō processit ex dubitatōe ignorātie Jo. sʒ ex affectu pietatis ac sic ꝓpt̄ vtilitatē discipuloꝝ suoꝝ ad modū dubitātis se hēret. Quid āt magis d his duob⁹ sit tenēdū magr̄ nō determiat. Quarta q̄o ē. Utrū Corneli⁹ d quo legit̄ in actib⁹ aploꝝ ꝙ fuerat vir iust⁹ ⁊ timēs deuʒ hūerit fidē d incarnatiōe xp̄i. Et ꝙ sic arguit ex hoc ꝙ sine fide incarnatōis xp̄i iustus nō fuisset. Oppositū aūt videt̄ ex hoc ꝙ Petrus ad eū missus fuit vt ibidē legit̄. q̄d frustra enī fuisʒ si fidē hūissʒ. Et r̄ñdet ꝙ fidē hūit d incarnatōe xp̄i absolute ex dei reuelatōe an eēt iā ꝯpleta vl̄ adhuc futura hoc ignorabat. et sic mittebat̄ ad eū Petr⁹: vt ipaʒ scāʒ sibi nūciaret: ⁊ sacramētū regnatōis affirmaret. Und etiā ꝑ fidē quaʒ sic iplicite de ihū xp̄o hebat opa ip̄i⁹ fuerūt dō accepta ⁊ orōnes exaudite. Secūda ꝓpō ē hec. Uirtutes theologice ꝓ statu h⁹ vie eq̄les sūt intēsiue. Hāc m. pōit ex aucto. b. Grc. d. ꝙ fides spes ⁊ caritas ⁊ opatio eq̄lia sūt i pñti. q̄ tñ eq̄litas ꝯsiderāda ē scdʒ intētionē actuū. q: q̄ntū credim⁹ tātū spam⁹. amam⁹ ⁊ operamur. Nec his obstat q̄d apl̄us dic̄ ꝙ caritas sit maior fide et spe. q: hoc id dic̄ ꝙ caritas in patria manet vbi fides ⁊ spes euacuabuntur. Uel ideo q: caritas ē mater omniū virtutū. Subdit etiā ꝙ ꝗuis caritas in ordine post fidē ⁊ spē ponatur: hoc non est q: ex illis oriatur: sʒ q: illis trāseuntibus hec manet. quia caritas nunq̄

excidit. Tertia ꝓpō est hec. Caritas q̄ a solo deo infundit̄ quodāmō ex fide ⁊ spe orit̄. Hāc magister ponit obijciēdo cōtra p̄dcā. s. ꝙ caritas ex fide ⁊ spe oriebatur. Sʒ potius ecōtra. Cū ipsa caritas sit mater ipsaꝝ. Cui⁹ cōtrariū videtur ꝑ aplʒ qui dicit. ꝙ finis precepti sit caritas de corde puro. cōsciētia bōa ⁊ fide nō ficta. Ubi scdʒ he. Aug. ꝑ ly cōsciā bona intelligitur spes: ⁊ ꝑ ꝯñs aplus videt̄ velle caritatē de fide ⁊ spe oriri. Et r̄ñdēduʒ est ꝙ verba illa nō sunt sic intelligēda: ꝙ caritatē que ē oīʒ virtutū mat̄ fides ⁊ spes precedāt cā vel tpe: sʒ q: caritas sine illis esse non potest: ⁊ iste pñt esse sine caritate quāuis informes. ideo quodāmō caritas dicitur ex ill̄ oriri. Et tñ in speciali. Di. xxvi.

St autez spes.

Ista ē di. xxvi. h⁹. iij. li. In q̄. m. p⁹ ꝙ egit de fide. Agit d spe. Et tria circa hoc fac. Primo eni ostēdit q̄d sit. Scdo de quo sit. Tertio inq̄rit an in xp̄o fuerit. Primū facit vsq; ibi (Et sicut spes) Scdm vsq; ibi (Post hec supest) Tertiū vsq; ad finē di. In spāli sentētia magri stat in tribus ꝓpo. sitōib⁹. quaꝝ pma est hec. Spes q̄ virt⁹ theologica dr̄ hic a magro dupliciter describit̄. Quā magr̄ itēdēs ponit duplicē spei descriptionē. quaꝝ prima sumitur ex ꝯpatiōe ipsius spei ad suū obiectū tñ. Et est ista Spes que ē virt⁹ qua spūalia ⁊ eterna bōa spātur. i. cuʒ fiducia expectātur. Secūda aūt sumitur ꝑ cōpatione ipsi⁹ spei ad ipsuʒ suū obiectū actuʒ ⁊ pricipiū q̄ est cōpletior ꝙ̄ pria. Et ē. Spes ē certa expectatio future btitudis ꝓueniens ex gratia dei ⁊ ex meritis p̄cedētib⁹ ipsam, reʒ speratā. Nā sine gratia dei ⁊ merito vel saltē sine merēdi ꝓposito aliq̄d future btitudis expectare non est spes. sʒ p̄sumptio dici potest. Secūda ꝓpo est hec. Spes vt fides est d reb⁹ nō visis. Hāc magr̄ ponēs dicit: ꝙ spes ꝓprie nō ē de reb⁹ visis sicut ⁊ fides. q: esse de non visis est vtriq; ipaꝝ cōe. differentiā. Nā fides ē de nō visis inq̄ntū sunt inuisibilia. spes vo inq̄ntū sunt nō hita. Differunt etiā nō solū vocaliter: sʒ etiā realiter. Primo quo ad hoc ꝙ fides ē indifferēter de bōis ⁊ mal̄. spes aūt de bōis tñ. Scdo quo ad h° ꝙ fides ē taʒ de p̄teritis ꝙ̄ de pñtib⁹: ꝙ etiā d futuris. spes āt tñ de futuris. Tertio oñdit q° ad h° ꝙ fides ē d reb⁹ suis ⁊ alienis: Sʒ ē de reb⁹ ad seipʒ ꝑtinētib⁹. Tertia ꝓpō ē hec. Christ⁹ in hac vita fide ⁊ spe caruit: eo ꝙ oia clar̄ vidit. Hāc magr̄ ponēs q̄rit. Utrū i xp̄o fuerit spes ⁊ fides. Et r̄ñdēs dicit. ꝙ inq̄ntuʒ sunt virtutes nō fuerūt in xp̄o: sicut etiā non sunt in btis. Lʒ enī bti credāt ⁊ spēt: nō tñ in eis ē fides ⁊ spes q̄ sunt vtutes. q: ipsi deuʒ ꝑ speciē vidēt: ⁊ in ipso clare q̄ credunt̄ ⁊ sperātur ītuētur. Cū igit̄ xp̄s nō enigmaticā sed clarā hūit oīʒ ꝯgnitōeʒ: ꝯñs ē ipʒ nec fidem nec speʒ hūisse. Et subdit. ꝙ ātiq̄ p̄res q̄ apd iferos erāt añ passionē xp̄i fidē ⁊ spē hūerūt ⁊ ꝓprie ꝓut sunt vtutes ⁊ habit⁹ q̄uidā que postea euacuata erāt in eis ꝑ aduētū vidʒ clare ⁊ ꝑfecte visiōis. Et tñ in spāli. Di. xxvij.

Um aūt christ⁹.

Ista ē di. xxvij. h⁹. iij. li. In q̄ magr̄ postq̄ egit de fide ⁊ spe. Incipit agere de ipsa caritate. Et tria facit. Nā primo determiat caritatis q̄dditateʒ. Scdo inq̄rit ipsi⁹ vnitatē. Tertio oñdit modū diligēdi ⁊ ei⁹ cōgruitatē. Primū facit vsq; ibi (Sʒ q̄ritur) Secūdū vsq; ibi (Cōsequēter modū) Tertiū vo vsq; ad fi. di. In spāli snīa magri stat i tri pro. Quaꝝ pma ē hec. Caritas dilectio dr̄ q̄ de⁹ ꝓpt̄ se: ⁊ ꝓxim⁹ ꝓpt̄ deū diligit̄ Hanc magr̄ insinuās dicit. ꝙ lʒ xp̄s fideʒ et spē nō hūerit vt dictū est i fine p̄cedentis disti. hūit tñ inq̄ntū hō tātā caritate qua maior eē nō pōt. q̄d patuit i hoc ꝙ aiaʒ suā ꝓ nob posuit. i quo scō ad diligēdū nos istruxit. ⁊ exemplū dedit. De caritate aūt q̄d sit ⁊ d mō ⁊ d ordie diligēdi deū ⁊ proximū. iā restat inq̄rendū. Vñ ꝯñr caritatē describēs dicit. Caritas est dilectio q̄ diligitur de⁹ ꝓpt̄ se ⁊ ꝓximus ꝓpt̄ deū. Et cōtinet duo mādata. quoꝝ primū est diligere deū. Secūdū est diligere ꝓximū. i q̄b⁹ duob⁹ p̄ceptis tota lex pēdet ⁊ ꝓphete. Secūda ꝓpō ē hec. Tñ vna ē dilectio q̄ de⁹ ⁊ ꝓxim⁹ diligūtur. lʒ ꝓpt̄ diuersa dilcā scdm diuersos dilectōis mot⁹ geminet̄ Hāc ꝓpōnē magr̄ ponēs q̄rit. Utruʒ vna et eadē sit dilectio q̄ diligim⁹ deū ⁊ ꝓximū vel diuerse. Et r̄ñdet ꝙ sit vna ⁊ eadē dilectio cū sit. ss. vt declaraui i p̄io libro. Sʒ differt quo ad hoc ꝙ deū diligim⁹ ꝓpt̄ se: ⁊ ꝓximū ꝓpt̄ deū Et hoc ꝯfirmat aucto. he. Augu. Et subdit. ꝙ ꝗuis vna dilectio dr̄ geminat̄ tñ ꝓpt̄ duo dilecta. s. deū ⁊ ꝓximū ꝓpt̄ q̄d etiā sunt duo dilectōis mādata. Nā licʒ sit vna dilectio: diuersa tñ diliger̄ p̄cipimur. vel dr̄ gemina ꝓpt̄

duos motus dilectõnis q̄ in mente gerũtur
s. ad deũ ⁊ ad ꝓximũ diligẽdũ. Tertia ꝑ-
positio ẽ hec. Ut caritas qua vt diligam⁹ di-
uersa diligibilia nobis p̄cipitur. Ita cuilibz
dilecto cert⁹ mod⁹ diligẽdi p̄scribitur. Hanc
magister ponẽs dicit. ꝙ mod⁹ quo diligere
debem⁹ ꝓximũ ꝓpt̄ deũ tangitur i scriptura
cũ dicitur. Diliges ꝓximũ tuũ sicut teipz. eo
dẽ mõ diligere debes ꝓximuz. Modus aũt
dilectõis dei exprimitur cũ d̄r. Diliges dñm
deũ tuũ ex toto corde tuo. i. intellectu ⁊ ex to
ta aĩa tua. i. volũtate. ⁊ ex tota mente. i. mẽo
ria. ita vt oẽz cogitatõez oẽz vitã vel motuz
⁊ oẽz intellectũ ad ipsuz referas a quo oĩa p̄-
dicã hẽs. Et subdit ꝙ iste mod⁹ dilectõis dei
non põt ipleri i via ex toto sz i pte. qꝛ sicut in
via ipfecte ⁊ ex pte deũ cognoscam⁹: sic etiaz
ipfecte ⁊ ex pte euz diligim⁹. qd̄ ꝓbat p hoc
ꝙ in pñti p rebellione carnis ad spm̃ ipedi-
mur a pfcã dilectõe. q̄ rebellio qꝛ i pr̃ia non
erit iõ pfecte ibi diligemus. Uñ q̄rit ꝯñr. Ex
quo mandatum de dilectõe dei i pñti valet
ipleri. cur tũc datũ ẽ ipsis viatorib⁹. Et r̃ndz
p simile. sic̄ null⁹ sciret recte currere nisi sciret
quo currẽdũ eẽt: sic nec de⁹ diligi sciretur: nisi
dilectio p p̄ceptũ aliqd̄ ondẽretur. ⁊ lz prece
ptũ illd̄ i via totalit̄ ipleri ñ valeat: tñ põt i-
pleri ex pte. s. scd̃m pfectõez vie seu viatoris
Et subiũgit. ꝙ p̄dcã duo caritat̄ p̄cepta sic
sunt ꝯnexa: ꝙ vnũ sepe ꝓ vtroqꝫ ponitur. ⁊
hoc ñ imerito: cũ de⁹ sine ꝓxio ⁊ ꝓxim⁹ sine
deo diligi nõ põt. Naz q̄ deũ diligit ñ ꝯtẽnit
ꝓximũ quẽ de⁹ diligit. Et q̄ ꝓximũ diligit ni
hil diligit in eo nisi deũ. vt ondit ifr̄a exẽplo
⁊ autoritate. Et tñ in spãli. Di. xxviij.

Hic queri solet.

Ista ẽ di. xxviij. i q̄. m. postq̄ egit
de caritate scd̃z se Agit d̄ nũero di
ligẽdoꝝ. Et tria fac. Nã prio inq̄rit. an totus
hõ. s. iterior ⁊ exterior i p̄cepto dilectõis ꝓximi
ꝯtieat̄. Scd̃o an idẽ p̄ceptũ vsqꝫ ad ãgeloꝝ
dilectõez extẽdat̄. Tertio subinfert ꝙ hoc no
mẽ ꝓxim⁹ diuersimode accipiatur. Primum
vsqꝫ ibi (Dr̄it aũt) Scd̃z vsqꝫ ibi. (Hic no-
tãdũ) Tertiũ vsqꝫ ad fi. di. In. s. s. m. ft. i t. p.
q. p̄. e. hec. De dilectiõe corpis ⁊ aie ꝓxi ñ sẽ
distincte data duo spãlia mãdata. Hãc magr̄
ponẽs q̄rit. Utrũ in mãdato dilectõnis ꝓxi
totũ ꝓximũ. i. aĩaz ⁊ corp⁹ ipi⁹ diligere p̄cipi
amur. Et r̃ndet ꝙ sic. qꝛ in p̄dict̄ duob⁹ mã-
dat̄. s. dilectõis dei ⁊ ꝓximi oẽ gen⁹ reꝝ dili
gẽdaꝝ cõtictur. Nã ex caritate q̄ttuor sũt dili
gẽda scd̃z. b. Aug. s. de⁹. ꝓxim⁹. aĩa. ⁊ corp⁹.
Sz de dilectõe aie ⁊ corpis ñ oportebat ali-
qua p̄cepta dari: sic̄ de dilectõe dei ⁊ proximi
eo ꝙ cuilibet hoiz dilectio suipsi⁹ ⁊ etiaz aie
⁊ corpis sit naturalit̄ inserta. Nec obstat ꝙ
martyres se morti exponẽdo videtur carnez
suã odisse. qꝛ ñ oderũt se vl̄ carnẽ suã sz corpo
ris põd⁹ ⁊ vitia. Secũda ꝓpõ ẽ hec. Pre-
ceptũ dilectõis proximoꝝ etiã extẽdit se ad di
lectionẽ ãgeloꝝ. Hãc. m. po. q̄rit. Utrũ etiaz
dilectio ãgeloꝝ sub dilectõe proximi ꝯtieat̄.
Pro cui⁹ r̃nsiõe p̄mittit. ꝙ p nomẽ proxi q̄-
libet hõ itelligitur. cui adhibendũ ẽ op⁹ mie
si idiget. sic̄ patz i pabola semiuiui p samari-
tanũ i stabulũ adducti. Nomẽ etiaz proxi ad
aliqd̄ ẽ. qꝛ null⁹ põt eẽ proxim⁹ nisi proxio.
ita ꝙ proxim⁹ xpi ẽ proxim⁹. Uñ sequitur. ꝙ
nõ solũ ille cui p̄bẽdũ ẽ op⁹ mie sz etiã ille a
quo bñficiũ aliqd̄ recipitur proxim⁹ dicatur
Cũ igitur mlt̃a mie bñficia nob ipẽdãt: seq̄-
tur ipos nr̃os fore proxios. ⁊ p ꝯñs eoꝝ dile
ctionẽ ꝯtieri sub mãdato dilectõis dei ⁊ pro
ximi. Et subdit pro exclusiõe cuiusdã dubita
tõnis. ꝙ q̄uis proxim⁹ dicatur a quo mime
bñficiũ recepim⁹. dilectio tñ dei a quo omnia
hẽm⁹ sub mãdato dilectõis proxi ñ ꝯtietur
sz spãle p̄ceptũ hz: eo ꝙ debem⁹ deuz pl⁹ q̄
nosmetipsos diligere; ꝓximũ ãt sic̄ nos. At-
tñ dilectio xpi inq̄tũ hõ sb̄ mãdato dilectio-
nis proximi ẽ seu ꝯtietur. quẽ lz debeamus
pl⁹ q̄ nos diligere: mĩn⁹ tñ q̄ deũ. qꝛ inq̄tũ
hõ mior ẽ deo. Tertia ꝓpõ ẽ hec. Proxi⁹
d̄r q̄ttuor mõis. s. natiuitat̄ ꝯditõe. ꝯuersiõis
spe. bñficij exhibitõe. ⁊ propinq̄tate ꝯgnatõ
nis. Hãc magr̄ ponẽs dic. ꝙ q̄ttuor modis
aliq̄ pñt dici proxi. Uno mõ rõe p̄me natiuita
tis: ⁊ sic oẽs hoies sũt proxi. Alio mõ spe cõ
uersatõis: sic̄ oẽs fideles q̄ sũt vl̄ q̄ futuri sũt.
Tertio mõ propinq̄tate ꝯgnatiõis. sic̄ pẽtes
⁊ ꝯsanguiei. Quarto mõ rõe bñficij exhibiti
Et sic angeli sunt proximi nostri. Et tantũ
in speciali. Di. xxix.

Post p̄dicta de:

Ista est di. xxix. h⁹. iij. li. In q̄. m.
Postq̄ egit de nũero diligẽdorũ
Incipit agere d̄ ordie diligẽdi respectu ipoꝝ
diligẽdoꝝ. Et tria facit. Primo eniz põit or-
dinẽ diligẽdi explicãte diligẽdoꝝ gñalit̄. Se-

cũdo explicite quorũdã diligẽdoꝝ spãlit̄. Ter
tio explicãte dilectõis. Primũ vsz ibi (Solet
etiã q̄ri) Scd̃z vsqꝫ ibi (Sciẽdũ q̄z ẽ) Tertiũ
vsqꝫ ad fi. di. In. s. s. m. ft. i. t. p. q. p̄. est hec.
In caritat̄ ordie ñ oẽs eq̄li affectu sic̄ nec ef-
fcũ sũt diligẽdi. Hã. m. isi. d. ꝙ ordo dilectõis
i hoc ꝯsistit. vt qd̄ ẽ diligẽdũ diligat̄. qd̄ non
ẽ diligẽdũ ñ diligat̄. qd̄ ãpli⁹ diligẽdũ ãpli⁹
diligat̄. ⁊ qd̄ eq̄ ẽ diligẽdũ eq̄ ⁊ ñ mĩn⁹ nec ã
pli⁹ diligat̄. Uñ prio sup oĩa de⁹ diligẽd⁹ ẽ.
deinde aĩa ꝓpa. deiñ ꝓxim⁹. ⁊ vltio corp⁹ ꝓ
priũ. Ist̄ p̄missis q̄rit circa dilectõez ꝓxioꝝ
Utrũ teneamur oẽs hoies diligere eq̄lit̄. et
vtrũ q̄tũ nos vl̄ mĩn⁹ nob. Ad que r̃ndẽdo
recitat tres opiones. q̄ꝝ pria d̄r. ꝙ oẽs sunt
eq̄lr̄ diligẽdi i affcũ: ñ tamẽ exhibitiõe obse-
quij: sz his q̄ sũt nob ꝯiũcti mag̃ tenemur ser
uitia exhibere. ñ obstãte ꝙ oib⁹ debeam⁹ bo
nũ velle. Auctẽs ãt q̄ videt̄ dicer̄ ꝙ hoies sũt
ineq̄lr̄ diligẽdi. tenẽtes istã opionẽ glosant
eas: dicẽdo eas loq̄ de ordie dilectõnis q̄tũ
ad exhibitionẽ opis ⁊ bñficioꝝ exterioꝝ q̄ oi-
b⁹ ñ eq̄lr̄ sũt ipẽdẽda. ⁊ ñ q̄tũ ad affcm̃ ite-
riorẽ scd̃z ꝙ oẽs eq̄lr̄ sũt diligẽdi. Secunda
opinio dicit. ꝙ omnes homies seu oẽs proxi
mi sunt non solum quo ad affectũ sz etiam
quo ad effectũ eq̄lr̄ diligẽdi. q̄ opio ꝓbatur
dict̄. b. Aug. q̄b⁹ illd̄ astrui videtur. Tertia
opio quã magr̄ mag̃ approbat d̄r oẽs ꝓxi-
mos nec eq̄lr̄ affcũ eẽ diligẽdos nec effectu.
Nã ex quo ordo q̄buisdã hñd⁹ i dilectõe ꝓxi
moꝝ ⁊ i affcũ ⁊ i effcũ oz ẽe ineq̄litatẽ explici
te vtriusqꝫ. eo ꝙ sine iñeq̄litate ñ possit eẽ or
do. Autoritates. b. Au. q̄ videñ dicere ꝙ oẽs
debeam⁹ eq̄lr̄ diligere ⁊ sic̄ nosmetipsos. Ta
les autoritates dic eẽ itelligẽdas: vt eq̄litas
d̄ qua loq̄tur ñ referatur ad affcm̃ vel effcm̃
sz tñ ad bonũ qd̄ eis optam⁹. qꝛ ad tãtũ bo
nũ debem⁹ oẽs diligere sic̄ ⁊ nos. ñ tñ eq̄li af
fectu. Secũda ꝓpõ ẽ hec. Mali pẽtes vl̄
propinq̄ pl⁹ q̄ boi extranei i hac vita sũt di
ligẽdi. q̄uis propt̄ vitia eoꝝ a nob̄ sũt odiẽ-
di. Hãc magr̄ insinnãs mouet duas questio
nes. Quarũ vna occasionaliter sumitur ex h⁹.
ꝙ aliqui sunt nobis carne propinqui qui tñ
sunt mali. Alij vero sũt boni ⁊ sunt extranei
nobis. Dubitatur igitur: vtrũ propinq̄ mali
sunt magis diligẽdi q̄ boni extranei. Et re-
spõdet. ꝙ extranei boni sunt mag̃ diligẽdi
quia corde sunt nobis iũcti per vinculũ cari-
tatis. propinqui aũt mali nõ caritate sz car-
ne tñ sũt nob iũcti. sz qꝛ meliores ⁊ religiosio
res sunt copula tam aĩaꝝ q̄ corporũ. seq̄tur
propositũ. scilz ꝙ extranei boni sunt magis
diligẽdi q̄ propinqui mali. Secũda dubita
tio est. quare dñs precepit diligere inimicos
⁊ alibi p̄cipit odire parẽtes cũz ista videãtur
sibi contraria. Ad quod respõdet: ꝙ natura
in omnib⁹ diligẽda est. Unde etiaz homies
si mali sunt diligẽdi sunt: vt conuertãtur ad
bonũ. sed econtra. vitiũ est in omnib⁹ odien-
dũ ⁊ etiam in parẽtibus ⁊ propinquis. Un-
de dñs precepit naturam diligendam in ini
mico: vitiũ vero odiendũ in parẽtib⁹. ⁊ p cõ-
sequẽs ibi nulla est cõtradictio. Tertia ꝓ-
positio. Ex dictis beati Augu. elicitur eũdẽ
ter satis quattuor fore grad⁹ ipsi⁹ caritatis.
Hãc magister insinuãs põit ordinẽ dilectio
nis scd̃z diuersos gradus caritatis. quos di-
stinguẽs dicit esse caritatẽ incipientẽ. profi-
cientez perfectã ⁊ pfectissimã. qd̄ declarat p
autoritates bti Augu. que patent in textu.
Et tñ in speciali. Di. xxx.

Hic solet queri:

Ista ẽ di. xxx. h⁹. iij. libri In qua
m. Postq̄ egit de ordie caritatis
scd̃m quãtitatẽ mot⁹. Agit de ea scd̃m quan
titatẽ meriti. Et tria facit. Nã prio circa pro-
positũ mouet quãdã dubitatiõnẽ. Scd̃o re-
sponsũ mouet quãdã dubitatiõnẽ (?). Tertio re-
plicat cõtra ipsi⁹ determiatõnem. Primũ vsz
ibi (Agustin⁹ tñ (?)) Scd̃z vsqꝫ ibi (Illd̄
vo qd̄ sequr.) Tertiũ vsqꝫ ad finẽ di. In. s.
s. m. ft. i t. p. q. p̄. est. Magis meritoria est
dilectio q̄ amic⁹ diligit̄. q̄ qua inimic⁹ diligi
tur. Istã magr̄ intẽdẽs q̄rit. Utrũ. s. diligere
amicũ sit maioris meriti q̄ diligere inimicũ.
Et soluẽdo q̄onẽ d̄r ꝙ si fiat cõpatio dilectõ
nis amici p se ex vna pte ad dilectionẽ amici
⁊ inimici sit ex alia pte: tũc plana ẽ q̄onis solo
ciõ ñ sit dubiũ qui diligere amicũ ⁊ inimicũ sit
sit maioris meriti: q̄ diligere amicũ tñ. Sz
si fiat ꝯpatio dilectõis amici ex vna pte ad di
lectionẽ inimici ex alia pte: tũc euidẽtia r̃nsio
nis ad q̄onẽ ẽ mag̃ obscura. qꝛ ñ põt facilit̄
videri an sit idẽ mot⁹ dilectõis q̄ diligit̄ ami
c⁹ ⁊ inimic⁹: vel sit ali⁹ ⁊ ali⁹. Sz siue sit vnus
siue duo ñ videt̄ icõuenuẽter posse dici ꝙ dile
ctio amici sit mag̃ meritoria: eo ꝙ sit maio-
ris feruor̃. Tertia ꝓpõ ẽ hec. Augustin⁹
videt̄ dicere scd̃z quorũdã opinionẽ dilectio

nem qua inimic⁹ diligitur q̃ qua amic⁹ me-
liorē. Hāc magister pōit obijciēdo autori. b.
Augu. cōtra p̄dcā imediate qua videtur as-
serere q̄ diligere inimicū sit mag[is] meritoriū
q̄ diligere amicū, quā dicit esse intelligēdaȝ
scd̄m p̄mā p̄tē disti. p̄missē. q̄. s. he. Aug.
loquitur scd̄ȝ cōpatione dilectōnis amici τ
inimici simul sumpt[e] ad dilectiōeȝ amici p se
habite acceptā. Tertia p̄pō est hec. A magi
stro nō negatur q̄ alicui sine p̄fecta dilectōe
inimicoꝝ pctm̄ dimittatur. Istam magr̄ po
nēs mouet quoddā dubiū ex verbis b. Aug.
q̄ dicit. q̄ diligere inimicos nō impletur i tā-
ta multitudie q̄ta in orōne dñica exauditur
Ex quo videtur q̄ alicui nō diligēti inimicū
dimittatur pctm̄ a deo τ vlteri⁹ cū pctā nō
dimittāt alicui adulto nisi caritatē hēat: seq̄t
q̄ aliq̄s nō diligēs inimicū hēat caritatē. qd̄
nō videt esse verū. qr cū p̄cipitur dilectio chri
sti intelligitur nomie p̄ximi. oīs hō sine ami
cus sine inimic⁹. Ad istud dubiū magr̄ rn̄dē
do dicit quorundā opinionē fore aliquos hē
re caritatem: τ tn̄ nō diligere inimicos. dicūt
enī p̄ceptū de dilectōe inimicoꝝ solū p̄fectio
nis eē p̄ceptū. Impfect[is] aūt seu minorib⁹ tm̄
eē ꝯsiliū: ita q̄ nihil pl⁹ sit eis p̄ceptuȝ nisi nō
odire inimicos: sȝ ista opinio τ solutio magi
stro nō placet. ideo alit rn̄dēdo dic q̄ p̄ceptū
illō de dilectōe inimicoꝝ sit datū oīb⁹ quasi
p̄ceptū ad he. Aug. d. q̄ diligere inimicos sit
p̄fectoꝝ. Rn̄dēdo dic ipȝ velle dicer q̄ dilige
re inimicos caritate p̄fecta sit tm̄ p̄fectoꝝ. p
hoc tn̄ nō excluditur quin alij nōdum p̄fecti
inimicos diligere teneātur. Similiter intelli
gēdū est dictū suū. q̄ scȝ in orōne dñica aliq̄
exaudiūtur qui nō diligūt inimicos. i. q̄ non
diligūt eos caritate p̄fecta. Et tn̄ de sentētia
hui⁹ distinctionis in speciali. Di. xxxi.

Illud quoqȝ.

Ista est di. xxxi hui⁹. iij. li. In qua
magister Postq̄ egit de ordie ca-
ritatis. Agit de ipsi⁹ duratione. Et tria facit
Nā primo inuestigat de p̄manētia caritatis in
statu viatoris. Scd̄o facit idē quo ad statuȝ
cōprehēsoꝝ. Tertio an p̄dict⁹ ordo caritat[is] fu
it in xp̄i aīa saluatoris. Primū vsq̄ ibi (Ad-
uertēdū tn̄ est) Scd̄m vsq̄ ibi (Nūc tū) Ter
tiū vsq̄ ad finē disti. In spāli sentētia magi
stri stat in trib⁹ p̄pōib⁹. quaꝝ prima est. Cari
tas que amitti pōt in via fide τ spe euacuat[ur]
manet in patria. Hāc magr̄ p̄tēdēs p̄ponit
quosdā dicere. q̄ caritas semel hita nō possit
amitti: τ q̄ null⁹ dānād⁹ possit caritatē hēre
Ad probatōeȝ allegat illud ap̄li. Caritas nū
q̄ excidit. τ alias plures autoritates scōꝝ q̄
patēt in textu. Sed hāc opinionem magr̄ re
p̄bat p hoc q̄ quidaȝ ad tēp⁹ sunt boni q̄ p⁹
ea efficiūtur mali: τ econuerso. sicut patet p
autoritatē euāgelij de quibusdā: quoꝝ noīa
deus dixit esse scripta in libro vite: q̄ tamen
postea abierūt retrorsuȝ. Et dicebātur scripti
in libro vite: sȝ nō scd̄ȝ p̄sciaȝ dei: sȝ solū scd̄ȝ
p̄ntē iustitiā seu gratiā. quam tūc hēbāt. Et
hoc cōfirmat autoritate bti Ambro. Postea
soluit diuersas autoritates quas alij p se al-
legāt. τ dicit eas fore intelligēdas de p̄fecta
caritate que semel hita amitti nō pōt. τ nō de
caritate incipiēte τ p̄ficiēte. Ad autoritatem
ap̄li dicit ipsaȝ debere intelligi scd̄m finaleȝ
effectū caritat[is]. Secūda p̄pō est hec. Im-
p̄fectio caritatis in via tolletur a btis in pa
tria. Hāc magister ponēs querit. Cū fides et
spes euacuentur in patria: eo q̄ sint explicite
quare etiā caritas nō dr̄ excidere: cū etiā ipa
sit explicite. i. imp̄fecta. s. hic in via. Et rn̄det
q̄ caritas nunq̄ inq̄tū est explicite τ imp̄fecta
euacuabitur in patria. qr tūc oīs imp̄fectio
tollet ab ea: τ ipsa manebit q̄tū ad hituȝ
τ q̄tū ad actū. Fides aūt τ spes tollūtur taȝ
scd̄m hitū q̄ scd̄m actū. sed sciētia dr̄ euacua
ri τ destrui in patria. qr lȝ maneat scd̄m eēn
tiā: destruitur tn̄ scd̄m actū τ modū quē nūc
hȝ. s. discursum rōnis. Tertia p̄pō est hec.
Christ⁹ scd̄ȝ q̄ hō degēs in via ordieȝ carita
tis talē seruauit q̄lē hñt bti in patria. Hanc
magr̄ ponēs q̄rit. Utrū xp̄s scd̄m q̄ hō ser-
uauerit supradictū ordinē caritatis. Et argu
it q̄ nō. qr dato q̄ sic: tūc oēs hoies sicut seipȝ
dilexisset: τ sic oēs saluos fieri voluisset. Cuȝ
igitur non oēs salui facti sunt: videtur seq̄ q̄
xp̄s aliq̄d optauit qd̄ tn̄ factū nō est. qd̄ vide
tur incōueniēs. Un̄ pȝ q̄ nō seruauerit supra
dictū ordinē caritat[is]. Et rn̄det magr̄. q̄ xp̄s
scd̄ȝ q̄ hō seruauit semp ordinē caritat[is] qui
seruatur in patria: τ nō illū qui seruat in via.
Un̄ cōfirmat solutōeȝ argumēti. Nā bti i pa
tria ita sūt volūtati diuie cōformes: q̄ nihil
eis placet nisi qd̄ dō placȝ. τ p ꝯn̄s illos tm̄
diligūt sicut seipsos quos vult de⁹ effectiue
saluos fieri. Ex quo liquet q̄ christ⁹ tm̄ ele-
ctos sicut se dilexit τ salutē eos optauit: exhi-

bendo eis plura quib⁹ diuinā volūtateȝ ad-
uertere possent. Et hec in spāli. Di. xxxij.

Remissis addi.

Ista est di. xxxij. h⁹. iij. li. In qua
magister: Postq̄ egit de dilectōe
[illegible] Agit d dilectiōe
create qua deum diligimus. Et tria facit. Nā
[illegible] q̄ a deo diligimur. Et tria facit. Nā
[illegible] agit de dilectōe cōiter respectu creatura
rū oīm. Scd̄o de dilectōe dei spāliter respectu
boiꝝ. Tertio adhuc speciali⁹ respectu reprobo-
rū. Primū facit vsq̄ ibi (Cōsideratur enim)
Scd̄m vsq̄ ibi (De reprobis vero) Tertium
vsq̄ ad fi. di. In spāli sūia magri stat in tri
b⁹ p̄pō. quaꝝ p̄ma ē hec. Ais magr̄ dicit q̄ sit eadē
dilectio qua nos deū diligim⁹ τ qua ipe nos
diligit. Hāc magr̄ [illegible]
dilectio qua pater τ filius [illegible] se diligūt τ nos
τ est diuina eēntia. [illegible] q̄ eadē sit dilectio q̄ nos
diligim⁹ deū vt in p̄io libro dictū fuit [illegible]
opinione magr̄ nō tenetur. Et subdit. [illegible]
dilectio dei sit immutabilis τ [illegible]
gis τ aliū min⁹ diligit. Et diligit oēs creatu
ras. τ inter oēs magis diligit creaturas rōna
les. Et inter creaturas rōnales ap̄li⁹ diligit
illos q̄ sunt [illegible]
gis diligit [illegible] xp̄m [illegible]
Ista [illegible]
[illegible]
de inequali [illegible]
[illegible] Secūda p̄pō est hec. Dilec
tio dei nō suscipit magi[s] τ min⁹ scd̄m essen
tiā: sȝ tn̄ scd̄m [illegible] τ effectū. Hāc
[illegible] dilectionē dei qua
magr̄ [illegible] suscipere magi[s] τ min⁹
nos diligit scd̄ȝ se nō suscipere magi[s] τ min⁹
[illegible] dicit dilectionē dei qua nos di-
ligit posse dupl̄r considerari. Uno mō scd̄m
essentiā ipsi⁹ dilectōis. τ sic cōsiderata nō suscip
it [illegible]
[illegible] magis nec min⁹. [illegible]
[illegible] scd̄m efficaciā τ sic suscipit magis τ mi
n⁹ [illegible] dicitur quib⁹ min⁹
[illegible] vt magis dilecti [illegible] ab eterno p̄parauit. τ itē
bonū ex dilectōe [illegible] ab eterno p̄parauit. τ itē
pore preparauit. τ in tpe tribuit. Un̄ [illegible]
occasionē querit. Utrum [illegible] eidē hō pōt a
deo magis diligi vno tēpe q̄ alio. Et rn̄det
q̄ loquēdo de ei⁹ dilectōe eēntiali nō potest
sȝ loquēdo de ei⁹ dilectōe effectuali bn̄ pōt.
Tertia p̄pō ē hec. Simpliciter loquendo
deus non dilexit reprobos ab eterno. Hanc
magr̄ insinuās querit. Utrum de⁹ dilexit re-
probos ab eterno: hoc est illos q̄ nō ad vitam
sed ad mortē sunt p̄parati. Et rn̄det: q̄ sicut d
electis simpliciter est cōcedēdū q̄ de⁹ ab eter
no eos dilexit sic de reprob simpliciter ē cōce-
dēdū q̄ de⁹ ab eterno eos odio hūit τ repro-
bauit. τ nō simpliciter ꝯcedēdū q̄ eos ab eterno di-
lexit vt [illegible] licȝ cuȝ deter-
minatiōe possȝ ꝯcedi q̄ ab eterno eos dilexit
s. [illegible] futuri erāt op⁹ ei⁹
Et tn̄ i spāli. D. xxxiij.

Post p̄dicta de-

Ista est di. xxxiij. h⁹. iij. li. In qua
magr̄ Postq̄ egit d virtutib⁹ the
ologicis. Agit de virtutibus cardinalibus
Et tria facit. Nā primo eaꝝ quiditatē inq̄rit
τ quare cardiales nūcupētur. Scd̄o an xp̄s
eas hūerit sicut hic in via hēntur. Tertio an
in patria maneāt vel euacuētur. Primū vsq̄
ibi (Que in xp̄o plenissime) Scd̄ȝ vsq̄ ibi
(Utrū an hec) Tertiū vsq̄ ad fi. disti. In
spāli sūia magri stat in cōclusiōe. Quattuor
sunt virtutes cardinales quas hūit xp̄s τ hē-
bunt in patria oēs imortales. Hāc magr̄ insi-
nuās dicit quattuor esse v̄tutes cardiales q̄s
enūerat. τ pōit eaꝝ descriptōes scd̄ȝ. b. Au.
q̄ patet in lra vbi dic. Iustitia est v̄tus in
subueniēdo miseris. Prudētia in p̄cauēdis
insidijs. Fortitudo in p̄ferēdis molestijs. Tē
p̄antia in cohercēdis prauis delectatōib⁹. P⁹
ea dicit. q̄ iō dicūtur cardiales. qr per ipsas
deo viuimur τ ad vitā eternā puenim⁹. Post
ea dicit q̄ ille v̄tutes fuerūt in xp̄o τ hūerūt
eosdē act⁹ τ vsus quos in patria hēbt τ etiā
quosdā quos hñt in via. Ultimo q̄rit. Utrū
ille v̄tutes euacuētur in patria. Et rn̄det pri-
mo scd̄m quosdā. q̄ tres istaꝝ nō remanebūt
in patria: sȝ solū iustitia q̄ in patria nō cessa-
bit sed poti⁹ p̄ficietur. Sȝ ipse subiungit. q̄
etiā alie tres remanebūt: sed alios act⁹ tunc
hēbūt in patria quā mō hēant in via. et hoc
ꝯfirmat auto. Bede. Et tn̄ i spāli. D. xxxiiij

Hinc de septe-

Ista est di. xxxiiij. hui⁹. iij. li. In q̄
magr̄. Postq̄ egit de v̄tutibus.
Agit de donis. Et tria facit. Naȝ primo agit
de donis in cōi. Scd̄o de timore in speciali.
Tertio infert quedaȝ ex determinātis. Primū
vsq̄ ibi (Et qr de timore) Secūdū vsq̄ ibi
(Illō quoq̄ diligēter) Tertiū vsq̄ ad fi. di.
In. s. s. m. st. stat p. q. p. ē hec. Septē dōa. s.

nem qua inimic⁹ diligitur q̄ qua amic⁹ me-
liorē. Hāc magister pōit obijciēdo autori. b.
Augu. cōtra p̄dcā imediate qua videtur as-
serere q̄ diligere inimicū sit mag̅ meritoriuȝ
q̄ diligere amicū. quā dicit esse intelligēdaȝ
scd̄m p̄mā ptē disti. p̄misse. q̄. s. he. Aug.
loquitur scd̄ȝ cōpatione dilectōnis amici τ
inimici simul sumpt̅ ad dilectiōeȝ amici p se
p̄cise acceptā. Tertia ppō est hec. A magi
stro nō negatur q̄ alicui sine pfecta dilectōe
inimicoꝝ pctm̄ dimittatur. Istam magr̄ po
nēs monet quoddā dubiū ex verbis b. Aug.
q̄ dicit. q̄ diligere inimicos nō impletur i tā-
ta multitudie q̄ta in orōne dn̄ica exauditur
Ex quo videtur q̄ alicui nō diligēti inimicū
dimittatur pctm̄ a deo τ vlteri⁹ cū pctā nō
dimittāt̄ alicui adulto nisi caritatē hēat: seq̄t
q̄ aliq̄s nō diligēs inimicū hēat caritatē. qd̄
nō videt̄ esse verū. q̄ cū p̄cipitur dilectio chri
sti intelligitur noīe p̄ximi. oīs hō sine ami
cus sine inimic⁹. Ad istud dubiū magr̄ rn̄dē
do dicit quorūdā opinionē fore aliquos hē
re caritatem: τ tn̄ nō diligere inimicos. dicūt
eni p̄ceptū de dilectōe inimicoꝝ solū pfectio
nis eē p̄ceptū. Impfect̅ aūt seu minorib⁹ tm̄
eē ɔsiliū: ita q̄ nihil pl⁹ sit eis p̄ceptuȝ nisi nō
odire inimicos: sȝ ista opinio τ solutio magi
stro nō placet. ideo alit̄ rn̄dēdo dic̄ q̄ p̄ceptū
illō de dilectōe inimicoꝝ sit datū oīb⁹ quasi
p̄ceptū ad hec. Aug. d. q̄ diligere inimicos sit
pfectoꝝ. Rn̄dēdo dic̄ ipȝ velle dicer̄ q̄ dilige
re inimicos caritate pfecta sit tm̄ pfectoꝝ. p
hoc tn̄ nō excluditur quin alij nōdum pfecti
inimicos diligere teneātur. Similiter intelli
gēdū est dictū suū. q̄ scȝ in orōne dn̄ica aliq̄
exaudiūtur qui nō diligūt inimicos. i. q̄ non
diligūt eos caritate pfecta. Et tn̄ de sentētia
hui⁹ distinctionis in speciali. Di. xxxi.

Illud quoqȝ.

Ista est di. xxxi hui⁹. iij. li. In qua
magister. Postq̄ egit de ordie ca-
ritatis. Agit de ipsi⁹ duratione. Et tria facit
Nā primo inestigat de pmanētia caritatis in
statu viatoris. Scd̄o facit idē quo ad statuȝ
cōprehēsoꝝ. Tertio an p̄dict⁹ ordo caritat̅ fu
it in xp̄i aīa saluatoris. Primū vsq̄ ibi (Ad-
uertēdū tn̄ est) Scd̄m vsq̄ ibi (Nūciā) Ter
tiū vsq̄ ad finē disti. In spāli sentētia magi
stri stat in trib⁹ ppōib⁹. quaꝝ prima est. Cari
tas que amitti pōt in via fide τ spe euacuat̅

manet in patria. Hāc magr̄ p̄tēdēs ppōnit
quosdā dicere. q̄ caritas semel hita nō possit
amitti: τ q̄ null⁹ dānād⁹ possit caritatē hēre
Ad probatōeȝ allegat illud apl̄i. Caritas nū
q̄ excidit. τ alias plures autoritates scōꝝ q̄
patēt in textu. Sed hāc opinionem magr̄ re
pbat p hoc q̄ quidaȝ ad tēp⁹ sunt boni q̄ p⁹
ea efficiūtur mali: τ econuerso. sicut patet p
autoritatē euāgelij de quibusdā: quoꝝ noīa
deus dixit esse scripta in libro vite: q̄ tamen
postea abierūt retrorsuȝ. Et dicebātur scripti
in libro vite: sȝ nō scd̄ȝ p̄sciāȝ dei: sȝ solū scd̄ȝ
p̄ntē iusticiā seu gratiā. quam tūc hēbāt. Et
hoc cōfirmat autoritate bti Ambro. Postea
soluit diuersas autoritates quas alij p se al-
legāt. τ dicit eas fore intelligēdas de pfecta
caritate que semel hita amitti nō pōt. τ nō de
caritate incipiēte τ pficiēte. Ad autoritatem
apl̄i dicit ipsaȝ debere intelligi scd̄m finaleȝ
effectū caritat̅. Secūda ppō est hec. Im-
pfectio caritatis in via tolletur a btis in pa
tria. Hāc magister ponēs querit. Cū fides et
spes euacuentur in patria: eo q̄ sint explicite
quare etiā caritas nō d̄r excidere: cū etiā ipa
sit explicite. i. impfecta. s. hic in via. Et rn̄det
q̄ caritas nunq̄ in q̄tū est explicite τ ipfecta
euacuabitur in patria. q̄ tūc oīs impfectio
tolletur ab ea: τ ipsa manebit q̄tū ad hituȝ
τ q̄tū ad actū. Fides aūt τ spes tollūtur taȝ
scd̄m hitū q̄ scd̄m actū. sed sciētia d̄r euacua
ri τ destrui in patria. q̄ lȝ maneat scd̄m eēn
tiā: destruitur tn̄ scd̄m actū τ modū quē nūc
hȝ. s. discursum rōnis. Tertia ppō est hec.
Christ⁹ scd̄ȝ q̄ hō degēs in via ordieȝ carita
tis talē seruauit q̄lē hn̄t bti in patria. Hanc
magr̄ ponēs q̄rit. Utrū xp̄s scd̄m q̄ hō ser-
uauerit supradictū ordinē caritatis. Et argu
it q̄ nō. q̄ dato q̄ sic: tūc oēs hoies sic seipȝ
dilexisset: τ sic oēs saluos fieri voluisset. Cuȝ
igitur non oēs salui facti sunt: videtur seq̄ q̄
xp̄s aliq̄d optauit qd̄ tn̄ factū nō est. qd̄ vide
tur incōueniēs. Un̄ pȝ q̄ nō seruauerit supra
dictū ordinē caritat̅. Et rn̄det magr̄. q̄ xp̄s
scd̄ȝ q̄ hō seruauit semp ordinē caritat̅ qui
seruatur in patria: τ nō illū qui seruat̄ in via.
Un̄ cōfirmat solutōeȝ argumēti. Nā bti i pa
tria ita sūt volūtati diuie cōformes: q̄ nihil
eis placet nisi qd̄ dō placȝ. τ p ɔn̄s illos tm̄
diligūt sicut seipsos quos vult de⁹ effectiue
saluos fieri. Ex quo liquet q̄ christ⁹ tm̄ ele-
ctos sicut se dilexit τ salutē eos optauit: exhi-

bendo eis placita quib⁹ diuinā volūtateȝ ad-
uertere possent. Et hec in spāli. Di. xxxij.

Remissis addi.

Ista est di. xxxij. h⁹. iij. li. In qua
magister. Postq̄ egit de dilectōe
create qua deum diligimus. Agit d̄ dilectiōe
increata q̄ a deo diligimur. Et tria facit. Nā
primo agit de dilectōe cōiter respectu creatura-
rū oim. Scd̄o de dilectōe dei spāliter respcū
hoiȝ. Tertio adhuc speciali⁹ respcū reprobo-
rū. Primū facit vsq̄ ibi (Cōsiderantur etiā)
Scd̄m vsq̄ ibi (De reprobis vero) Tertium
vsq̄ ad fi. di. In spāli sñia magri stat in trib⁹
ppōibus quaꝝ prīa ē hec. Mgr̄ dicit q̄ sit eadē
dilectio qua nos deū diligimus τ qua ipe nos
diligit. Hāc magr̄ [illegible] dicit [illegible]
diligit. [illegible] τ filius [illegible] diligit τ nos
dilectio qua pater [illegible] eadē sit dilectio q̄ nos
τ est diuina essentia: [illegible] in p̄io libro [illegible]
diligim⁹ deū [illegible] opionē magr̄ nō tenetur. Et subdit [illegible]
dilectio dei sit immutabilis τ eterna [illegible]
gis τ aliū min⁹ diligit. Et diligit oēs creatu-
ras τ inter oēs magis diligit creaturas rōna-
les. Et inter creaturas rōnales apl̄i⁹ diligit
illos q̄ sunt [illegible] τ [illegible]
gis diligit ipm̄ vnigenitū. Ex p̄m scd̄ȝ q̄ [illegible]
Ista [illegible] dilectōis [illegible] aliquā
[illegible] dilectōe dei [illegible]
[illegible] inequalit̄ diligere nisi [illegible]
[illegible] eos diligit. Secūda ppō est hec. Dilec-
tio dei nō suscipit magis τ min⁹ scd̄m essen-
tiā: sȝ tn̄ scd̄m distributōeȝ τ efficaciā. Hāc
[illegible] dilectionē dei quā
[illegible] suscipere magis τ min⁹
nos diligit scd̄ȝ [illegible]
[illegible] dicit dilectionē dei qua nos di-
ligit posse dupl̄r considerari. Uno mō scd̄m
[illegible] τ sic cōsiderata nō suscipit
[illegible] magis nec min⁹ [illegible]
[illegible] scd̄m efficaciā τ sic suscipit magis τ mi-
n⁹ [illegible] vt magis dilecti dicātur quib⁹ mai⁹
bonū ex dilectōe [illegible] ab eterno p̄parauit. τ in tē-
pore preparauit. τ in tpe tribuit. Un̄ sumēs
occasionē querit. Utrum vn⁹ τ idē hō pōt a
deo magis diligi vno tpe q̄ alio. Et rn̄det
q̄ loquēdo de ei⁹ dilectōe eēntiali nō potest
sȝ loquēdo de ei⁹ dilectōe effectuali bn̄ pōt.
Tertia ppō ē hec. Simpliciter loquendo
deus non dilexit reprobos ab eterno. Hanc
magr̄ insinuās querit. Utrum de⁹ dilexerit re-
probos ab eterno: hoc est illos q̄ nō ad vitam

sed ad mortē sunt p̄pati. Et rn̄det: q̄ sicut d̄
electis simplicit̄ est cōcedēduȝ q̄ de⁹ ab eter
no eos dilexit sic de reprob̄ simplicit̄ ē conce-
dēdū q̄ de⁹ ab eterno eos odio huit τ repro-
bauit. τ nō simplicit̄ ɔcedēdū q̄ eos ab eterno di-
lexit vt essent [illegible] p̄destinati. licȝ cuȝ deter-
minatiōe possȝ ɔcedi q̄ ab eterno eos dilexit
s. [illegible] determinatiōe [illegible] futuri erāt op⁹ ei⁹
Et tn̄ i spāli. D. xxxiij.

Post p̄dicta de-

Ista est di. xxxiij. h⁹. iij. li. In qua
magr̄. Postq̄ egit d̄ virtutib⁹ the
ologicis. Agit de virtutibus cardinalibus
Et tria facit. Nā primo eaꝝ quiditatē inq̄rit
τ quare cardinales nūcupētur. Scd̄o an xp̄s
eas hūerit sicut hic in via hn̄tur. Tertio an
in patria maneāt vel euacuētur. Primū vsq̄
ibi (Que in xp̄o plenissime) Scd̄ȝ vsq̄ ibi
(Uerūtn̄ an hec) Tertiū vsq̄ ad fi. disti. In
spāli sñia magri stat in cōclusiōe. Quattuor
sunt virtutes cardinales quas huit xp̄s τ hē-
bunt in patria oēs inmortales. Hāc magr̄ insi-
nuās dicit quattuor esse virtutes cardiales q̄s
enūerat. τ pōit eaꝝ descriptōes scd̄ȝ. b. Au.
q̄ patet in lr̄a vbi dic̄. Iusticia est virtus in
subueniēdo miseris. Prudētia in p̄cauēdis
insidijs. Fortitudo in pferēdis molestijs. Tē
pāria in coherceēdis prauis delectatōib⁹. P⁹
ea dicit. q̄ iō dicūtur cardiales. q̄ per ipsas
deo viuimus τ ad vitā eternā puenim⁹. Post
ea dicit q̄ ille virtutes fuerūt in xp̄o τ hūerūt
eosdē act⁹ τ vsus quos in patria hēbt̄ τ etiā
quosdā quos hn̄t in via. Ultimo q̄rit. Utrū
ille virtutes euacuētur in patria. Et rn̄det pri-
mo scd̄m quosdā. q̄ tres istaꝝ nō remanebūt
in patria: sȝ solū iusticia q̄ in patria nō cessa-
bit sed poti⁹ pficietur. Sȝ ipse subiungit. q̄
etiā alie tres remanebūt: sed alios act⁹ tunc
hēbūt in patria quā mō hēant in via. et hoc
ɔfirmat auto. Bede. Et tn̄ i spāli. D. xxxiiij

Hinc de septeȝ.

Ista est di. xxxiiij. hui⁹. iij. li. In q̄
magr̄. Postq̄ egit de virtutibus.
Agit de donis. Et tria facit. Naȝ primo agit
de donis in cōi. Scd̄o de timore in speciali.
Tertio isert quedaȝ ex determinātis. Primū
vsq̄ ibi (Et q̄ de timore) Secūdū vsq̄ ibi
(Illō quoq̄ diligēter) Tertiū vsq̄ ad fi. di.
In. s. s. m. st. stat p. q. p. ē hec. Septē dōa. st.

q̄ a v̄tutib⁹ n̄ differūt. nec ī pr̄ia cessabūt fuerūt ī xp̄o. Hāc magr̄ ponēs q̄rit tres q̄ōnes. q̄rūz p̄ria est. An dona. ſ. ſ. ſunt idē q̄ð v̄tutes. Secūda est. An in patria maneāt in b̄tis. Tertia est. An fuerit in xp̄o. Ad duas p̄mas q̄ōnes ſil' r̄ndet aut. b. Amb. q̄ dona ſunt idez q̄ v̄tutes. ⁊ q̄ remaneāt ī patria: q̄ī in āgelis ⁊ in b̄tis ſunt abūdāti⁹ q̄ in nob. Ad tertiā r̄ndet affirmatiue: q̄ iſta dona fuerūt in xp̄o. q̄ð p̄z p̄ illud yſaye. xi. Et requieſcat ſup eū ſp̄s dn̄i. ſ. ſapie. intellect⁹. cōſilij ⁊ fortitudinis ſp̄ūs ſciētie ⁊ pietatis. ⁊ repleuit eum ſp̄ū timoris dn̄i. In qua quidē aucto. pluries reperit' ſp̄ūs. Q̄ð nō iō ſit q̄. ſ. ſ. ſint plures in natura diuina: ſed ad deſignandū multiplicē ſuū effectū vni⁹. ſ. ſ. Sʒ q̄ī in r̄nſione ad ſecūdam q̄ōnez q̄ dona etiā nō ceſſant ī patria. p̄ponit in mediū quaſdaz autoritates q̄ videtur dicere timorē in patria non manere. ⁊ p̄ ꝯñs nec alia dona. q̄ī qua rōne nō remanebit donū timoris pari rōne. nec alia dona. Pro quaꝝ autoritatū euidētia magr̄ dicit: q̄ dona. ſ. ſ. erūt in futuro. ſ. in patria: ſed nō hēbūt ibi illos vſus quos hic h̄nt in via. quod declarat ſpāliter in dono timoris. Naʒ timor filialis vt dicit magr̄ in p̄nti vita tria in nob facit. Facit eni primo timere ne offendamus deū. quē diligim⁹. Scd̄o facit timere ne ſeparemur ab eo. Tertio facit nos ipſum reuereri. Quātū igitur ad duo prima nō manebit donū timoris in patria. Et hoc voluūt dicere autoritates in oppoſitū allegate. Sed q̄tū ad tertiū manebit ibi. q̄ī ibi perfectiſſime vſus reuerētie que eſt dilectio cū ſubiectōe erit: q̄liter etiā reuerētia in xp̄o erit. Et ſubdit quoſdaz dixiſſe q̄ in xp̄o. ⁊ in angelis eſſʒ donū timoris ſolū ſc̄dm effectū ⁊ nō ſc̄dm h̄itū: ſʒ cōit' a modernis hoc nō tenet': nec magr̄ illud approbat. Secūda p̄pō eſt hec. Timor qui multiplicit' nō qualitercūq̄ ſumpt⁹ a caritatis cōſortio excludit'. Hāc magiſter exequēs dicit quattuor eſſe timores. quoꝝ prim⁹ ē timor mūdan⁹ ſiue hūan⁹ quo timem⁹ pericl'a carnis ⁊ bonoꝝ mūdanoꝝ amiſſionē. et q̄ī hic timor mal⁹ eſt ⁊ cū mūdo a mūdi ꝯtēptorib⁹ relinquēdus nō p̄hibet' tanq̄ nō h̄ndus. Secund⁹ eſt timor ſeruilis. ſ. quo quis timet penas: ⁊ ex hoc a pc̄ō ſe cohibens bonū operat'. Et lʒ iſte timor eſt bon⁹: nō tñ ē ſufficiēs ad vitā eternā obtinendā. Tertius ē timor inicial'. ſ. quo quis iā amare incipit eterniū bonū. i. q̄ amiſſionē ei⁹ timēs incipit h̄ri ageſ. ⁊ iſto timore aduenīete ſimul aduenit caritas ⁊ timor ſeruil' incipit p̄ caritatē excludi. Quart⁹ eſt timor caſt⁹ ⁊ filial' ſeu amicabil': q̄ puenit ex amore. ſ. quo timem⁹ ne deū offendamus ⁊ ab eo ſeparemur. Hic vero timor ſuccedit inicialī ⁊ permanet in eternū. ſeruil' āt nō p̄manebit ſʒ deficiet. Sʒ ſubdit q̄ vt patet ex dictis in p̄ria p̄ter iſti⁹ dc̄i. Beda non diſtinxit niſi duplicē timorē. ſ. ſeruilē ⁊ amicabilē. q̄ī ſub ſeruili inicialē intellexit. Beatus Aug. etiā niſi duos timores diſtīxit apte. ſ. caſtū qui eſt in caritate p̄fecta: ⁊ ſeruilē q̄ nō eſt in caritate. q̄ī lʒ p̄ ip̄m bonū fiat: nō tamē b̄n. q̄ī nemo inuit⁹ b̄n facit. etiā ſi bonū ſit d̄ ſuo genere q̄ð facit. Iſtis p̄miſſis magr̄ ponit p̄prietates timoris ſeruilis. d. q̄ lʒ timor ſeruil' in caritate nō ſit: tñ p̄parat locū caritati. q̄ī niſi timor pri⁹ occuparet mentē nō eēt vbi intraret caritas. qua tñ adueniente timor expellit' ⁊ foras mittit'. q̄ð exēplificat de ſeta ⁊ filo ſibi īnexo filū eni nō intrat: niſi ſeta exeat. ſic eſt de timore ſeruili ⁊ caritate. Poſtea remouet quoddā dubiū. Nā in canōica Jo. d' q̄ timor n̄ ē ī caritate. ſʒ p̄fecta caritas foras mittit timorez. Dubitat' ergo quō verū ſit q̄ð in p̄s. d'. Timor dn̄i caſtus manet in ſeculū ſeculi. Nā cū in eīna b̄titudie p̄ q̄ p̄s. loq̄tur ſit p̄fectiſſima caritas: videt' diuinus p̄almiſte dicto ap̄li cōtrariū. Ad q̄ð r̄ndēs dicit. q̄ ex quo Jo. i ſua canōica ⁊ Dauid in pſal. vno ſp̄ū repleti locuti ſunt diſcordare n̄ poſſunt ſi vtriuſq̄ dictū recte intelligat'. Naʒ duplex ē timor. ſ. caſt⁹ ⁊ ſeruil'. ſeruil' n̄ ſtat vt dictū ē cū caritate. ⁊ de illo loquit' ap̄lus. Caſt⁹ aūt manet in p̄ria. Et de illo loq̄t' p̄pheta. Illō p̄ʒ ex his q̄ dc̄ā ſūt. Nā dictū ē q̄ timor ſeruil' ē quo q̄s p̄p' penā timet deuʒ. ſed ex quo ille q̄ p̄p' penā timet deū n̄ amat ip̄m. iō t'ior ille n̄ ſtat cū caritate. timor autē caſt⁹ ē: quo quis timet deū ne ip̄ʒ offendat. Sʒ ex quo ſic timere ſit amare. iō timor iſte manet cū caritate ſemp. Q̄ð poſtea exēplificat magr̄ de duab⁹ mulierib⁹ maritat'. q̄rūʒ vna timet cōmittere adulteriū ne a viro dep̄hēdat'. Alia vō ne a viro deſeratur. Et applicat ſimile ad propoſitū vt p̄ʒ in l'ra. Poſtea aūt cōpat magr̄ timorē inicialem ad caſtū ⁊ ad ſeruilem. d. q̄ inicial' ē medi⁹ int' eos h̄ns aliq̄d de vtroq̄. q̄ī p̄tiʒ facit ſeruire deo t'ior' pene: ⁊ partiʒ amore iuſtitie. q̄ī etiā pōt eē in caritate inchoata: lʒ nō poſſit eſſe in caritate p̄fecta. Et ſubdit. Quāuis inicial' timor poſſit ſtare cuʒ caritate imp̄fecta: ⁊ ſeruil' nō. tñ vterq̄ ipſoꝝ in ſcriptura d' initiū ſapie. Naʒ ſeruil' timor ſapie ⁊ caritati locū p̄p̄at. Sed ipſa adueniēte foras mittit'. Naʒ initiū ſapie d' tanq̄ diſponēs ad ipſaʒ. Timor aūt inicial' d' principiū ſapie. q̄ī cū inchoata ſapia ſimul incipit: imo ⁊ quodāmō inchoata caritas ſiue ſapia. Iſta oia roborat magr̄ autoritatib⁹ ſcoꝝ. Tertia p̄pō eſt hec. Donū timoris extitit in xp̄o ſc̄dm vſuʒ p̄ñc cuʒ timore quodā alio. Hāc magr̄ inſinuans infert ex determinatis. ⁊ ꝯcludit primo: q̄ donū timoris manebit in p̄ria ſicut alia dona: lʒ nō hēbit ibi oēs vſus quē hic hēt: vt patuit in p̄ria p̄pōne hui⁹ diſtinctōis. Scd̄o etiam ex hijs concludit q̄ timor ille fuit in xp̄o ſc̄dm illum vſuʒ quē habet in ſcis ſc̄dm actū. ſ. reuerētie vt etiā ibidē dicebat'. Vñ q̄rit etiā incidētaliter. Cū timor pene fuit i xp̄o. v̄rū fuit timor mūdanus: vel ſeruil': vel inicial'. Et r̄ndet q̄ null⁹ eoꝝ fuit. Nā timor mūdan⁹ cuʒ mūdo deſeritur. ſeruil' vero nec ē in caritate ichoata nec p̄fecta. Inicialis vō n̄ pōt eſſe in caritate p̄fecta. Cū igit' xp̄s iā mūdū deſeruit: ⁊ caritatē nō inchoatā. ſed perfectā hūit: ſeq'tur q̄ timor pene quē xp̄s hūit null⁹ illoꝝ timor fuit. ſʒ fuit quidā natural' p̄ueniēs ex natura p̄ pc̄m corrupta: n̄ tanq̄ aliq̄ð donū naturale: ſʒ tanq̄ effect⁹ quidaʒ ⁊ ſeq'la pc̄i. Et tñ ut ſpeciali.

Di. xxxv.

Est predca dili

Iſta eſt di. xxxv. hui⁹. iij. li. In q̄ m. Poſtq̄ egit de donis abſolute Agit de ipſis reſpectiue ſeu cōparatiue Naʒ aſſerit primo dr̄aʒ int' ſapiaʒ ⁊ ſciaʒ. Scd̄o int' ſapiaʒ ⁊ intellectū. Tertio inter ſciaz ⁊ intellectū. Primū vſq̄ ibi (Diuiſa dr̄a) Scd̄ʒ vſq̄ ibi (Et eſt notādū) Tertiū vſq̄ ad fi. diſ. In ſpāli ſn̄ia magr̄i ſtat in trib⁹ p̄pōnib⁹. quaꝝ p̄ria eſt hec. Cōſtat inter ſapiaʒ ⁊ ſciē tiā prout ſunt dona ſp̄ūſſci fore dr̄aʒ. Hanc magiſter inſinuās ponit triplicē differētiam inter ſapiam ⁊ ſciaʒ prout ſunt dona ſpirit⁹ ſci. Prima ē. q̄ q̄uis tā ſapiētia q̄ ſciētia poſſit dici hūanaꝝ diuinarūq̄ cognitio. tñ p̄prie accipiēdo ſapiētia eſt cognitio reꝝ diuinaruʒ ſciētia vero reꝝ hūanaꝝ. Secūda eſt. q̄ ſapiētia eſt pietas q̄ grece theoſebea appellat' i. dei cultus: qui videlicet cult⁹ in dilectōne dei ⁊ cognitōe cōſiſtit. Sciētia vero eſt abſtinere a mal'. ⁊ in medio natōis praue prudēter conuerſari. Tertia eſt. q̄ ſapiētia pertinet ad cōtemplatōnez ſupnoꝝ ſeu eternoꝝ. ſcientia vero ad actionem qua bene vtimur tēporalib⁹ reb⁹. Iſtaz magiſter reprobat autoritate beati Auguſtini. Et ſubdit q̄ ex quo in chriſto ſunt ⁊ res diuina ⁊ res hūana: de ipſo hēmus ſapiētiā que reb⁹ diuinis: ⁊ ſciētiā que rebus hūanis attribuitur. Secūda p̄pō ē hec. Ex declaratōe p̄ntis text⁹ patet differētia inter donū ſapiētie ⁊ intellect⁹. Hanc ponēs p̄ponit duplicē differētiā inter ſapiētiā ⁊ intellectū. quaꝝ prima eſt hec. q̄ ſapientia eſt de reb⁹ eternis vt de deo. intellect⁹ vō de reb⁹ aliquib⁹ ex tēpore ortis vt de creaturis. Secūda dr̄a eſt hec. q̄ p̄ intellectū cognoſcim⁹ intelligibilia ſine delectatōe: ſed p̄ ſapiētiā etiā de reb⁹ cognitis delectamur ⁊ ſic ex oib⁹ p̄dictis recolligit' iſtaꝝ triū. ſ. ſapiētie ſciētie ⁊ intellect⁹ dr̄am ſtare in hoc q̄ ſciētia valet ad reꝝ t'paliū debitam adminiſtrationē ⁊ bonā inter malos cōuerſatiōez. Intellect⁹ vero ad creatoris videlʒ ⁊ creaturarū inuiſibilē ſpeculationē. Sapiētia aūt ad ſolius eterne veritatis cōtēplatōez: ⁊ dilectionez. Tertia p̄pō eſt hec. Intellect⁹ ⁊ ſcia p̄ut ſunt ſpiritusſancti dona differunt ab intellectu ⁊ ſcia p̄ut inſunt a natura. Hanc magr̄ ponēs dicit: q̄ p̄ut ſunt dona ſpiritusſancti infunduntur per gratiam: vt homo per eam recte viuat. prout vero ſunt dona naturalia inſūt homini ex beneficio creationis. Et ſubdit. q̄ dona ſpiritusſancti reformantur in homine illa que naturaliter inſunt. quia intellectus hominis per peccatum obtenebrat⁹ per ſpiritum intelligentie ideſt donum intellectus adiuuatur ⁊ a peccato eripit'. Per donū vero ſapiētie quod cōtemplatione ⁊ dilectionez eterne veritatis erigitur. Addit etiaʒ q̄ ſapientia que eſt donum dei de qua hic ſermo non eſt illa ſapientia que deus eſt: ſed eſt hominis ſapientia qua homo ſapit que tamen poteſt dici de ſapientia: non q̄ deus ea ſapiens ſit: ſed quia a domino deo datur. ſicut dicitur iuſtitia dei quam deus homini dat cum ipſum iuſtificat. Et tantum in ſpeciali de ſententia hui⁹ diſti.

Di. xxxvi.

Olet etiā īquiri

Ista ē di.xxxvi.h⁹.iij.li. In q.m. Postq̄ egit de ṽtutū ꝛ bonoꝝ ad īuicē cōpatōe: Agit de ṽtutū cōnexiōe. Et tria facit. Nā ꝑpᷓ connexionē querit pmo. an ab hn̄te vnā virtutē oēs hēantur. Secūdo. an ab hn̄te vnā ṽtutē oēs equalit̄ hēantur. Tertio inq̄rit de cōnexiōe ꝑceptoꝝ quib⁹ ac-tus ṽtutū repāt. Primū vero vsq₃ ibi (Utrū hō pariter) Scōz vsq₃ ibi (Cū duo sunt) Ter-tiū vsq₃ ad fi.di. In.i.s.m.st.i.tri.p.q.pri.ē hec. Uirtutes ita sunt cōnexe: q̄ vna sine oī-b⁹ hri n̄ pōt. Hāc.m.insi.q̄rit. Utrū ṽtutes sint cōnexe: q̄ q̄ vnā hz oēs hēat. Et r̄ndet q̄ sic. qd̄ ꝑbat auc.b. Hier. q̄ dic: ipsas sic si-bi cohere: vt q̄ vnā hz oēs hēat: ꝛ q̄ vna ca-ret oīb⁹ caret. Qd̄ etiā ꝑbabile ē. Naz ex quo caritas ē oīz ṽtutū ꝛ legis plenitudo: igit̄ in quocūq₃ est caritas: ī eo sūt oēs ṽtutes. Se-cūda ꝑpō. Quāuis ṽtutes inter se sint eq̄les debeāt teneri: pn̄t tñ inequalr̄ a nob̄ haberi. Hāc m. ponens q̄rit. Utrū hn̄s oēs ṽtutes hēat eas eq̄lr̄ vl̄ ineq̄lr̄. Ad quā q̄oz r̄ndēdo p̄mo recitat̄ circa hoc opionē cui non vide-tur assentire. Et est opinio quorūdaz dicen-tiū: q̄ aliq̄ ṽtutes hñtur mag̃ ꝛ aliq̄ minus ab hoīb⁹ ipsas hñtib⁹: sic in Job viguit pa-tiētia. in Dauid hūilitas. In moysi mansue-tudo. in abrahā fides. Et etiā isti dicūt q̄ ali-q̄ pn̄t pl⁹ mereri ꝑ vnā ṽtutē q̄ ꝑ aliā. ꝛ hn̄t vnā pleni⁹ q̄ aliā. lz tñ ꝑ nullā possit pl⁹ me-reri q̄ ꝑ caritatē q̄ caritas ꝑducit. Postea ve-ro ponit solutionē q̄onis veriorē scōm opio-nē alioꝝ q̄ dicūt. q̄ eo mō quo ṽtutes sūt sil̄ ī aliq° eodē mō sūt etiā equales: ita q̄ q̄ ē par vl̄ eq̄l̄ alteri in vna ṽtute: etiā est eidē equal̄ in oīb⁹. qd̄ postea confirmat auto.b. Augu. R̄ndet ad illud qd̄ prima q̄ō inducebat. s. q̄ aliq̄s dr̄ excellere aliū in aliqua ṽtute vt in fi-de Abrahā ī pacia Job p̄cellebāt. Illud dr̄ m. fore intelligēdū q̄tū ad vsuz act⁹ interio-ris. s. scōm q̄ vn⁹ mag̃ exeq̄tur actū vni⁹ vir-tut̃ q̄ actū alicui⁹ alteri⁹ ṽtut̃. Uel intelligē-dū esse dicit q̄ illa in hmōi ṽtutibus magis pollebant in comparatōe ad alios hoīes: et nō in cōꝑatōe ad alias ṽtutes. Et hoc iterū cōfirmat auto. Ex quo cōcludit q̄ ṽtutes q̄-tū ad substātiā seu essentiā hit⁹ sunt equales ꝛ equaliter hñtur. sz q̄tū ad actū vna hētur mag̃ q̄ alia. Ex isto tñ n̄ seq̄tur vt dic magr̄ q̄ etiam peccata sint equalia: q̄ nō equalit̄ sunt cōtra caritatē. sed vnū magis aliud mi-nus. Tertia ꝑpō est hec. Omnia precepta decalogi ad duo precepta caritatis referuntur ꝛ ꝑ verā dilectionē dei ꝛ ꝑximi adimplentur. Hāc magr̄ ponēs querit, quomō illud possit esse verū qd̄ in duob⁹ p̄ceptis caritatis de di-lectōe dei ꝛ ꝑximi lex pēdet ꝛ ꝑphete: cuz in lege ꝛ prophetis multa cōtinet̄ cerimonialia mādata que iā cessauerūt: vt circūcisio ꝛ ceri-monie sacrificioꝝ q̄ nec cessasse debuissent si-cut nec caritas cessat. Ad qd̄ r̄ndet q̄ ex quo cerimonialia imposita fuerūt in figura futu-roꝝ: ideo adueniēte veritate cessare debuerūt. Nihilomin⁹ tñ ad caritatē referūtur scōz spi-ritualē intellectū quē cōtinent. qd̄ pz ex hoc q̄ oīa que sunt in lege, siue moralia siue ce-rimonialia ad decē p̄cepta decalogi reducū-tur. Et quib⁹ cetera manāt. Et eodē mō ipa decē ad duo caritatis mādata tanq̄ ad suū finē referūt̃. Qd̄ auto. btī Aug. pulcre decla-rās ꝯfirmat. Ex qui in spāli. Di.xxxvij.

Ed iā distribu.

Ista est di.xxxvij. hui⁹.iij.li. In q̄ magister Postq̄ egit de habitibus ṽtutū ꝛ bonoꝝ. Incipit agere de his qui cō-sistūt in actib⁹ p̄ceptoꝝ. Et tria facit. Nā pri-mo p̄mittit quedā de p̄ceptis generalia. Se-cūdo determiat quedā de p̄ceptis que sūt ad deū spāliter ordinantia. Tertio exemplificat p̄-cepta que sunt spāliter ad ꝑximum sonātia. Primū vsq₃ ibi (Primū in prima) Scōz vsq₃ ibi (In secūda vero tabula) Tertiuz vsq₃ ad fi. di. In spāli sniā magri stat in trib⁹ ꝑpo. quarū prima est hec. Decez sūt decalogi nob̄ mādata a deo per moysen in duab⁹ tabulis tradita vel donata. Hāc magr̄ insinuās dic̄ cōsiderādū esse de mādatis decalogi q̄ in du-obus mādatis. s. dilectōe dei ꝛ ꝑximi cōple-tur. Nā decalog⁹ scōz magrz hz decē māda-ta siue p̄cepta. q̄ decalog⁹ est illud decacor-dū. i. decē cordarū psalteriū. de quo dr̄ ī psal-mo. In psalterio decacordo psallaz tibi. Et sunt illa decē precepta filijs israel ꝑ Moysē in duab⁹ tabul̃ digito dei script̃ tradita: ita q̄ tria que sunt in prima tabula ordināt ho-minē ad deū. Septē aūt que sunt in secūda tabula ordināt ad dilectionē proximi. Se-cūda ꝑpositio est hec. Uel tria mandata pri-me tabule ordināt hominē ad deū: ita septez

precepta tabule secūde ordināt ad proximū. Hāc magr̄ insinuās dicit: q̄ triū preceptoꝝ prime tabule que ordināt ad deū. Primū ē Non adorabis deos alienos. Nō facies tibi sculptile siue idolū: neq₃ omnē similitudinez. Illud preceptū diuidit Origenes in duo p̄-cepta distinguēs inter idolū ꝛ similitudinē. Nā cū aliquis facit imaginē rei alicui⁹ exīstē-tis in natura: vt hoīs serpētis vel ouis dr̄ fa-cere similitudinē. Si vero facit ymaginē ali-cui⁹ qd̄ nūq̄ vidit oculus. sed tñ fingit hōis animo. eo q̄ in natura simile nō habet dr̄ facere idolū. Uñ aplus dicit q̄ idolū nihil est ī mū-do. Sz btūs Augu. dicit. q̄ sit nisi vnū p̄ce-ptū: qd̄ exprimitur hijs verbis. Nō habebis deos alienos. Illud vero qd̄ additur nō fa-cies sculptile. nō est aliud p̄ceptū sed eiusdez p̄cepti [illegible] explicatio. Et sententia btī. b. Augu. apparet verior. Ad autoritatem apli quā Origenes allegat ꝑ se sc̄z idolum nihil est in mūdo. illā exponit beat⁹ Aug⁹ dicens apostolū velle dicere q̄ forma idoli nō ē int̃ creaturas [illegible] cōputāda. q̄ lz materiā ido-li deus creauit. formā tñ ei⁹ hominū peruer-sitas edidit. ꝛ ideo idolū nihil est. q̄ eius for-ma per verbū dei facta nō est. vt etiaz p̄cctī nihil ē: q̄ ꝑ vbū dei factū nō ē. vt patet Job. primo. [illegible] cōtra illud obijcit magr̄ ꝛ dicit [illegible] Aug. alibi dicit q̄ oīs forma et [illegible] est facta per verbū quomō tunc pōt esse verū: q̄ forma idoli nō sit facta per vbū. Ad qd̄ r̄ndet dupliciter. Nā primo scōm quos-dā dicit pōt q̄ forma idoli iniquum est: a deo est. sic etiā peccatū. ꝛ quicqd est iniq̄tas est a deo est. Sed forma ydoli nō est a deo inq̄-tū posita est ad adorandū. q̄ sic non est crea-tura [illegible] creature: sic etiā peccatū [illegible] peccatū nō est a deo: nec cre-atur. sed creature defectus. Scōo respōde-ri pōt scōm [illegible] q̄ hec ꝑpō Omnis forma a deo est: intelligēda est d̄ forma que natura-liter hēt esse: qualis nō est forma ydoli: eo q̄ vere illa est que deus est non assimila-tur. Secūdū preceptū prime tabule est. Non assumes nomē dei tui in uanum. i. nō iurab̃ ꝑ nihilo: per deū vel per nomē dei. Uel scōm sensum allegoricū prohibetur hic xp̄s esse cre-aturā: vt sit sensus mādati. Non assumes. i. nō putes xp̄m esse creaturā. Tertiū preceptū prime tabule est. Memento vt diē sabbati sanctifices. qd̄ quod scōm litterā precipit sab-bati obseruātiā. Sed allegorice mādatur no-bis vt in p̄nti a vitijs quiescamus: ꝛ in futu-ro dei contēplatione a spiritusancto expecte-mus. ꝛ dicit a spūsancto expectem⁹: nō iō q̄ spiritussanct⁹ illa operatur sine patre ꝛ sine filio: sed q̄ remissio peccatoꝝ appropriat̃ spi-ritusancto. Ista tria precepta adaptat magr̄ trib⁹ ꝑsonis. primū patri: secūdū filio: tertiū spiritusancto. Tertia ꝑpō est hec. Secūde tabule moysi [illegible] cōtinet septē p̄cepta ad dilectionē [illegible]. Hoꝝ p̄ceptoꝝ [illegible] magister in hac p̄nti distinctōe enumerat quinq₃. Alia duo reseruans ad aliā distinctio-nē. Primū est de honore parentū corporaliū. Secūdū est de nō occidēdo. vbi lz scōm lit-[illegible] scōm legē moysi prohibeatur tñ act⁹ [illegible] scōz legē euāgelicā etiā voluntas occidēdi ꝑhibetur q̄ [illegible] gelij plane [illegible]. Tertiū est. Nō mechabe-ris. vbi scōm [illegible] Augu. noīe mechie [illegible] oīs [illegible] prohibetur. Quartū est. Nō furtū fa-cies. vbi noīe furti omnē illicitā vsurpatio-nē rei aliene voluit dñs intelligi. ꝛ isto prece-pto prohibetur vsura. rapina. ꝛ sacrilegium. qd̄ tripliciter cōmittitur. s. qn̄ vel sacrū d̄ sa-cro. vl̄ n̄ sacrū d̄ sacro. vl̄ sacrū d̄ n̄ sacro au-fert̃. [illegible] esse illud qd̄ diuino cultui [illegible]. Quintū est. Nō loquens cō-[illegible] falsum testimoniū. Quo prece-pto [illegible] prohibetur. Et tā-tū in speciali. Di.xxxviij.

Ciendū tamen

Ista est distinctio.xxxviij. hui⁹ ter-tij libri. In qua magister Postq̄ egit de octo preceptis. Incipit agere de pec-cat̃ que isto octauo precepto prohibetur. Et tria circa hoc facit Nam primo plura genera mēdaciorum premittit. Secūdo quid sit mēda-ciū [illegible]. Tertio q̄ omne mendacium sit peccatū cōcludit. Primū vsq₃ ibi (Hic vidē-dū est) Secūdum vsq₃ ibi (Q vero omne) Tertiū vsq₃ ad finez distinctiōis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositiōib⁹ quarū prima est hec. Octo sunt mēdaciorū genera. que tāto sunt grauiora quāto priora [illegible]. Hanc magister [illegible] insinuās. Primo diuidit mendacium in tria [illegible] quoꝝ primū est officiosū. quale est mē-[illegible] q̄d fit pro cōmodo vel salute corporis

sicut fuit mendaciū obstetricum hebreoꝝ in
egypto. ⁊ raab meretricis abscōdētis explora
tores. ⁊ istud nunq̄ potest fieri sine peccato
qui in viris perfectis ē peccatum dampnabile
⁊ in imperfectis peccatum veniale. q̄ı etiā sal
quodāmō ꝓpter misericordiā ⁊ pietatem. si
cut mendacium obstetricū ⁊ raab meretricis ex
cusatur nō tamen propter hoc quis aliq̄ pec
catum debet cōmittere ꝓpter misericordiam et
pietatē vidʒ excusari. vt nullus debet furari
diuiti vt det pauperi. Secundū genus mēn
dacij est mendacium iocosum quod fit causa
solacij vel in ioco. ⁊ istud similiter in viris p̄
fectis est dāpnabile. ⁊ in viris imperfectis ve
niale. Tertium genꝰ mēdacij est perniciosum.
q̄ð fit. s. ex malignitate seu q̄ð pluribꝰ est nu
mero pecōdi. ⁊ hoc communibꝰ est fugiendū. Post
ea magister enumerat octo genera mendacio
rū que ponit beatꝰ Augꝰ. quoꝝ primū fit in
doctrina fidei. Secūdum est quod nulli pro
dest sed alicui obest. Tertium est quod alicui p
dest ⁊ alicui obest. Quartū est quod fit ex so
la libidine ⁊ delectatione mentiendi. Quin
tum est quod fit in pulcriloquio vel cupidi
tate placēdi. Sextū est q̄ð nulli obest sed ali
cui prodest quantū sʒ ad ablationē rei extre
nons. Septimū est quod nulli obest sed ali
cui prodest quantum ad preseruationē a mor
te corporali. Octauū est q̄ð nulli obest sʒ ali
cui prodest quantū ad preseruationē ab im
mūdicia corporali. Primum tria genera horū
octo mēdacioꝝ reducūtur ad mēdaciū pnicio
sum. ⁊ duo media ad mēdaciū iocosum. tria āt
vltima ad mendaciū officiosum. Ubi cōcludit
q̄ in oībꝰ predictis mēdacijs attēdi hēt gra
dus quantū ad grauitatē scd̄m q̄ magis vel
minꝰ accedūt ad primi mēdacij genꝰ. Se
cūda ꝓpō est hec. Hoc ꝓprie de mēdacio ag.
quis intētōne fallēdi dicit falsum. Hāc magr̄
ponēs dicit. q̄ mēdaciū est cū pfert falsum in
tētōne fallēdi. eo q̄ aliud dicit ore q̄ sentiat
corde. Scd̄o ostēdit quid sit mētiri. d. q̄ mē
tiri est loq̄ cōtra illud q̄ð quis sentit animo: si
ue illud sit verū siue falsum. Ex quo cōcludit
q̄ oīs qui mēdaciū loquit mētit. sʒ nō ecōtra
oīs q̄ mētitur mēdaciū loquit. q̄ı q̄nq̄ verū
ē q̄ð loq̄tur ille qui mētitur. q̄ı q̄ mētitur lo
tur cōtra illud q̄ð aīo sentit. ⁊ tñ nō dicit mē
daciū q̄ nō loquitur falsum. Ubi etiā patet q̄
etiā aliquis falsum loquēdo pōt esse verax. s.
si nō loquit cōtra illud q̄ð aīo sentit. Quarto
quod querit. Utrū credens mendaciū loquat
dicēs ꝓpterea esse deū quod tñ corde nō credit.
Et r̄ndet q̄ nō loquitur mendaciū. q̄ı licet nō
credat corde esse verū quod loquitur. tamen
quia verum est quod loquitur non dicit mē
dacium. quia mendaciū est cum profert fal
sum intentiōe fallēdi. sed bene mentitur. q̄ı
dicit cōtra mentem. Tertia ꝓpō est hec.
Uniuersaliter omne mēdaciū est ꝓ [illegible]
Hāc magr̄ ponēs dicit vniuersaliter oē men
daciū esse peccatū. Licʒ tamē inter mendacia
sint gradꝰ grauitatis in peccando. Quod ꝓba
rat aucto. beati Augꝰ. cū inquit. q̄ mēda
ciū hēt rōnes peccati: ex hoc q̄ scd̄m ordinē
rōnis hō illud loq̄ debet q̄ð in aīo sentit. cu
oppositū facit qui mēdacium loq̄tur. ipse enī
vtitur verbis nō ad id ad q̄ð sūt instituta. s.
ad cogitationū nostrarum notificationē. sʒ ad
fallēdū. q̄ð peccatū est ⁊ etiā q̄nq̄ dāpnabile
i. mortale. Iuxta illð psalmiste. Perdes oēs
qui loquuntur mēdaciū. Et sapiēs. Os quod
mentitur occidit animam. Iste vero auctorita
tes nō sunt intelligēde de omni mēdacio. sʒ
tñ de dāpnabili. Consequenter determinat de
sequela peccati que est error. ⁊ dicit q̄ errare
in fide vel q̄tum ad vitā eternā magnū pctm̄
est ⁊ periculū. Sed errare tñ in rebꝰ que ad
curiositatē pertinēt nō est peccatū. ⁊ si est pec
catū. tūc est leuissimū pctm̄. Subdit etiā. q̄
licet nō errei nisi p ignorātiā rei alicuiꝰ: nō tñ
seq̄tur q̄ errat q̄cūq̄ aliq̄d ignorat. Sʒ ille
dr̄ tñ ꝓprie errare q̄ credit se scire q̄ð nesciat.
⁊ sic falsum ꝓ vero approbat. Et q̄uis illud
generaliter sit requisitum ad oēz errorē: tñ
multū refert in q̄bꝰ erret. Nā in aliq̄bꝰ errare
est periculosum. In alijs aūt est meliꝰ errare
q̄ nō errare. q̄ı errare in aliquibꝰ q̄nq̄ ꝓdest.
Ultimo q̄rit. Utrum iacob dicendo. Ego sum
esau: mētitꝰ fuit. Et r̄ndet magr̄ scd̄m beatū
Aug. q̄ nō. q̄ı nō intēdebat fallere. Iste nō fuit
mēdaciū sʒ mysteriū. q̄ð tūc ipīm ꝓ [illegible] est re
uelatū. Et tñ i spāli. Di. xxxix.

Hic de piurio

Ista ē di. xxxix. hꝰ. iij. ꝓ. In q̄ magr̄
Postq̄ egit d̄ mēdacio agit d̄ p
iurio. Et tria fac. Nā pmo agit d̄ piurio spā
liʒ. Scd̄o d̄ iuramēto gn̄alr. Tertio determi
nat q̄sdā q̄ōnes incidētalr. Primum vsq̄ ibi
(Sed et q̄nt) Scd̄m vsq̄ ibi (Quarit etiā)
Tertiū vsq̄ ad finē distinctiōis. In spāli ter
tia magr̄ tractat tribꝰ ꝓpōnibꝰ. quarꝰ prima
est hec. Quāuis omne mēdacium iuramento

cōfirmatū extat piuriū. Nō tñ oīe piurium
est mēdaciū. Primā duabus cōditionibus pār
tē magr̄ ꝓbat diffinitionē piurij dicēs: q̄ piu
riū est mēdaciū iuramēto cōfirmatū. Secūdo
vero p̄tē [illegible] sʒ q̄ nō oīe piuriū [illegible]
mēdaciū [illegible] magr̄ tres ponēs modos piu
rij. quoꝝ primꝰ modꝰ est. cū aliq̄s [illegible]
quod falsum [illegible] iuramēto q̄ð tñ [illegible]
esse falsum. Scd̄o est cū aliq̄s [illegible]
falsum iuramēto q̄ð tñ putat esse verū. [illegible]
[illegible]
[illegible] mēdacio. Tertius modus est cū aliq̄s
[illegible] aliq̄d verū iuramēto q̄ð tñ putat eē fal
sum. ⁊ iste piurus modus est sine mēdacio
[illegible] q̄ nō [illegible] falsum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
q̄ð credit [illegible] falsum [illegible]
[illegible] verū iurat q̄ð falsum eē putat piurus
[illegible] q̄ loq̄ cōtra [illegible]
[illegible] piuriū est [illegible] verum
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
pontio est hec. Iurare nō sp̄ est licitū neq̄ il
licitū. Hāc magr̄ ponēs querit vtrū iurare sit
[illegible] Et r̄ndet q̄ sicut iurare fal
sum [illegible] necessitas
[illegible] est pctm̄: [illegible] iurare
re nō est sine pctō. Exemplum huius est. vt si
[illegible] cōfirmaret q̄ deus nō esset
creator oīm rerū. talis falsum iurare ꝓ cō
sequēs graue esset pctm̄. sed iurare ex necessi
[illegible] sup innocētia alicu
[illegible] vel federe pacis cōfirmanda
[illegible] nō est pctm̄. Tertia
ꝓpō ē hec. Quāuis iurare p creaturas ipsectis si
[illegible] illicitū seu ꝓhibitū
Hāc [illegible] magr̄ ꝓbans q̄rit sex questiones
Quarū [illegible] est hec. Utrū etiā liceat
iurare p creaturas. Et q̄ [illegible]
illud [illegible]
[illegible]
fectis necimperfectis potest per creaturas
iurare. ergo dictū magri est falsum. Antece
dens ꝓbatur q̄ı oīe iuramētū est ad cōfir
mandū veritatē ꝓponēdū. sed solus deus
est veritas q̄ de seipso dicit. Ego sum via ve
ritas ⁊ vita. ergo nullū iuramētū ꝓ [illegible]
[illegible] cōditorē [illegible]
[illegible] p creatorē ⁊ nō p creatu
ras iurare [illegible] p creaturas nō
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Et r̄ndet q̄ [illegible]
[illegible] iurare p creaturas duplici de causa. Pri
[illegible] ē ne crederetur aliquid diuinū esse i creatura
[illegible] secundo ne ir
[illegible] falsum p creaturas crederet se nō pec
[illegible] p creaturas crederent se
[illegible] iuramēti [illegible]
[illegible] magis obligetur. [illegible] Et r̄ndet
[illegible] vel qui iurat per creaturā
[illegible] obligatur [illegible] per deum
[illegible] fuit ⁊ ecōuerso. Ubi
[illegible] q̄ iurare per
[illegible] iurare [illegible] rei q̄ iurat. Si
[illegible] adhibere teste illiꝰ rei q̄ iurat. Si
[illegible] iurare per creaturā est creatorē [illegible]
[illegible] Unde scd̄m b. Augusti
[illegible] obligare. Unde scd̄m b. Augusti
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ter
[illegible]
[illegible] quæstio est. Utrū [illegible] peccet iurādo
per falsos deos. Et r̄ndet scd̄m b. Augustinū
[illegible] iurat falsum p falsos deos
[illegible] peccat dupliciter. Primo q̄ı iurauit p quos
nō debuit iurare. Scd̄o q̄ı [illegible] fidē
quā debuit seruare. Quarta q̄stio ē. Utrū
[illegible] sit implendū. Et r̄ndet
[illegible] in cautū. sʒ q̄ð vergit in peiorē
[illegible] nō sit implendū. sed mutandū. ⁊ q̄
[illegible] peccat dupliciter. Primo
[illegible] Scd̄o q̄ı facit q̄ð non
[illegible] Ubi [illegible] q̄ iuramentū sit illicitum
[illegible] q̄ iurat [illegible] vitiosum
[illegible] vel [illegible] ⁊ tale iuramentum
non est seruandum. Scd̄o cū quis iurat q̄ð
nō est in se vitiosum. sed per accidens. vt si
[illegible] aliquid accipere
[illegible] vel [illegible] aliquid dimittere: q̄ð in
se est bonū. [illegible] demōstrat alicui [illegible]
[illegible] Quinta q̄stio est. Utrū iurādo [illegible]

debeat dici piurus. Et rūdet ꝙ sic. ⁊ hoc nō ideo ꝙ nō seruat ꝙ iurauit. q̄r tenetur illud mutare vt dictū est in ꝑcedētibus. sed q̄r iurauit iniustū [illegible] efficitur. sicut ille q̄ piurat Unde subdit ꝙ qualitercūq̄ iuretur iuramētū semper [illegible] ad intētionē recipientis. ⁊ nō iurātis. Qui aūt fraudulēter iuramētū prestat [illegible] petcat. Primo q̄r nomē dei in vanū assumit. Secūdo q̄r proximū dolose [illegible]. Tertiū q̄stio est. Utrū peccet ille q̄ cōpellit aliū iurare. Et rūdet ꝙ si sciat iuramentū solū vt fides hac de re [illegible] iurat. nō est peccatū. sed humana temptatio. Si aūt recipiēs iuramentū sciebat illū falsum iurare. tūc si cōpellit ipsum iurare mortaliter peccat. Et subdit ꝙ sc̄dm ordinationē synodi [illegible] ad iuramentū debent homines ieiuni accedere nisi esset ꝓ pace firmāda. vel vniuersaliter in quibus mora ꝑculum [illegible]. Et hec in speciali. Dist. xl.

Ancta sinodus

Ista est distinctio. xl. ⁊ vltima huius tertij libri. In qua mḡr postq̄ egit de peccatis ad octauū ꝑceptū ptinētibus: ꝓsequit̄ suū tractatū de ꝑceptis. ⁊ agit de duobus ꝑceptis residuis. Et tria facit. Primo em̄ ponit sextū ⁊ septimū ꝑceptū secūde tabule. Sc̄do remouet quasdā dubitationes de lege. Tertio assignat differentiā legis s. mosayce ⁊ euāgelice. Primū vsq̄ ibi (Si vero q̄ritur) Secūdum vsq̄ ibi (Distat aūt euangeliū.) Tertiū vsq̄ ad finē distinctionis. In speciali sentētia mḡri stat in trib⁹ ꝓpōnib⁹ quaꝝ prima ē hec. Sextū ꝑceptū sc̄de table ꝓhibꝫ appetitū mechādi ⁊ septimū volūtatē furādi. Hanc magister ponēs dicit ꝙ sextum preceptū secunde tabule est. Non cōcupisces vxorē proximi tui. Sed contra illud replicat dicens. ꝙ aliqui possit videre ꝙ istud sextum ꝑceptū de nō cōcupiscenda vxore ꝓximi [illegible] idem cum tertio precepto secunde tabule de [illegible] mechādo. ⁊ ꝙ septimū sit idem cū quarto [illegible] non faciendo furtū. Et respōdet ꝙ non sunt idem. sed in tertio ⁊ quarto prohibentur actus exteriores tm̄. In his aūt duobus ꝑceptis ꝓhibentur etiā actus interiores. sed contra illud adhuc replicat dicens. Ex ista solutione habetur ꝙ in lege veteri ꝓhibētur tantū actus exteriores ꝙ etiā interiores. quō ergo verum esse potest q̄d [illegible] dicit ꝙ lex cōpescit manū ⁊ nō animū. Et respōdet ꝙ lex vetus ⁊ manū ⁊ animū cōpescuit quantū ad ꝑcepta moralia. Sed dicitur tm̄ compescere manū quantū ad cerimonialia. vel potest dici ꝙ in lege veteri nō sic ꝓhibetur generaliter ꝓhibitio cuiuslibet cōcupiscentie sicut fit in euangelio. ideo dicitur lex [illegible] euangelium [illegible] compescit. Secunda ꝓpō est hec. Littera legis dicitur occidens. non q̄r [illegible] habens. sed quia non sicut euangelium [illegible] habens. Hanc magister ponens [illegible] littera intelligitur illud apostoli. Littera occidit. spūs viuificat. Et respōdet ꝙ intelligit de littera decalogi vel legis veteris q̄ dicitur occidens. nō [illegible] ꝙ lex mala [illegible] occasionaliter [illegible] [illegible] [illegible] delicta [illegible] ea que nō possumus implere. [illegible] tpe legis veteris [illegible] tpe euangelii non abundabat [illegible] littera. [illegible] lex mosayca occasionaliter occidere [illegible] q̄r ille est intellectus auctoritatis apli. Tertia ꝓpō est hec. Lex mosayca multipliciter differt ab euangelica. Hanc magister [illegible] assignat triplicem differentiam legis [illegible] ⁊ noue. [illegible] prima est [illegible] lege [illegible] ꝓmittebantur temporalia ⁊ terrena. In euangelio autem eterna ⁊ celestia. Secunda est quia sacramenta veteris legis tantum significabant gratiam. sacramenta vero noue legis: ⁊ significant ⁊ iustificant. scilicet conferendo gratiam. Tertia est ꝙ in veteri lege fuerunt quedam cerimonialia. ⁊ in noua non sunt. licet precepta moralia sunt eadem vtrobiq̄. Et sic imponit magister finem huic tertio libro.

Explicit liber terti⁹ codicis [illegible] sententiarum

Incipit liber quartus. Dist. prima.

Amaritan⁹

In precedentibus libris magister determinauit de rebus. Hic vero in hoc quarto determinat de signis sacramentalib⁹. ⁊ diuiditur iste liber in duas partes principaliter. Primo enim determinat de sacramentis. Secūdo de resurrectiōe ⁊ de gloria

resurgentiū. ⁊ hoc in principio. xliij. distinctōis: q̄ incipit ibi (Postremo de cōditiōe resurrectionis) Prima pars adhuc diuiditur in duas. In prima determinat de sacramētis in generali. In secūdo ꝓsequitur de sacramentis in spāli. ⁊ hoc in principio sc̄de distinctiōis ibi (Iā ad sacramēta) In prima igitur pte q̄ est prima distinctio huius quarti libri mḡr tria facit. Nam primo ponit sacramēti diffinitionē. Secūdo assignat sacramētoꝝ causam ⁊ necessitatem ⁊ eoꝝ integritatē. Tertio declarat quō circūcisio inter sacramēta veteris legis maiorem inter alia cū sacramentis noue legis habeat assimilationē. Primū facit a principio distinctionis vsq̄ ibi (Triplici aūt de causa) Secūdū ab ide vsq̄ ibi (Fuit tn̄ inter illa) Tertiū vsq̄ ad finē distinctiōis. In spe. sen. mḡri stat in trib⁹ ꝓpōnibus: quaꝝ prima est hec. Sacramentū est gr̄e inuisibilis forma visibilis eiusq̄ similitudinem gerens. cuius est signū causaq̄ existēs. Hāc ini. probās ꝓponit [illegible] ꝙ saluator [illegible] primo sub [illegible] ꝙ saluator humani generis ꝑ incarnationē appropinquās sacramentale medicinā adhibuit. ⁊ cōtra petō rum vulnera instituit sacramentoꝝ remedia circa q̄ sacramēta quatuor cōsiderare intendit. scꝫ sacramēti diffinitionē institutionem integritatē ⁊ distinctionē. Postea diffinit sacramentū dicēs: ꝙ est sacre rei signū. Quāuis etiā possit dici sacramentū sacrū secretū. vel sacrū signās: seu signatū. Intendit aūt mḡr de eo hic sc̄dm q̄d est signū diffinit etiā aliter. Dicens. [illegible] est inuisibilis gratie visibilis forma. Ad declaratione aūt pme diffinitionis. Ostēdit q̄d sit signū. q̄r est res preter speciē. ꝙ sensib⁹ ingerit faciēs aliud ex se in cognitionem venire. Ad cōplementū aūt diffinitionis sacramenti diuidit signū. q̄r quoddā est naturale naturaliter significans: vt fumus respectu ignis. quoddā vero est datū ex instituto ne representās. ⁊ tale signū est sacramentuꝫ. Itē signū datū. quoddā vero nō gerit sui signati similitudinē. quoddā vero rei cui⁹ ē signū gerit similitudinē. ⁊ tale est sacramentū. Itē signū gerēs sui signati similitudinē. quoddā est signū tm̄. quoddā vero est signū ⁊ causa. ⁊ tale signū est sacramentū. Ex qb⁹ habetur pfecta sacramenti diffinitio. scꝫ inuisibilis gr̄e visibilis forma. ita vt imaginem gerat ⁊ causa existat. ⁊ ideo sacramēta veteris legis q̄ solum significabāt nō sunt nec dicitur ꝓprie sacramēta. Secūda ꝓpō ē hec. Sacramēta triplici de causa ꝓmulgata existunt ⁊ in rebus ⁊ in verbis principaliter consistunt. Hanc mḡr insinuans ꝓponit ꝙ triplex fuit causa institutiōis sacramētoꝝ. Prima quidē fuit humiliatio hois. q̄r ꝑ sacramēta reb⁹ corporalib⁹ q̄ natura ipo hoie inferiora sūt subditur. Secūda est eruditio. q̄r hō de visibilibus ꝑ ea eruditur. Tertia vero exercitatio: vt ociositas ⁊ occupatio noxia vitetur. vbi subdit ꝙ quedā exercitatiōes ad bonū corporis sūt quedā ad bonū aīe. q̄dā vo ad virtutis ꝙ detrimentū ordinātur. Addit etiā ꝙ deus sine sacramētis potuit hoiem iustificare: sed salnare. q̄r eis suā potētiā nō alligauit. Tn̄ ex dictis causis sacramēta instituit. Postea ponit sacramentoꝝ integritatē dicens: ꝙ sacramēta ex duob⁹ cōstant. scꝫ ex reb⁹ ⁊ verbis. Ultimo diuidit sacramēta dicēs. ꝙ quedam sunt sacramenta vetera que significāt ⁊ promittūt solū. quedā vero sunt noua q̄ significant ⁊ causant salutē. Tertia ꝓpō est hec Inter sacramenta veteris legis sola circūcisio originalē culpā delebat. ⁊ tamē celestis regni ianuā nō aperiebat. Hāc mḡr ponēs ꝓponit primo ꝙ sacramentū circūcisionis quātum sit idē cū sacramētis veterib⁹, tn̄ antiquis idē remediū cōferebat contra petm̄ q̄d nūc baptism⁹ nō tn̄ aperiebat ianuā regni celestis q̄d auctoritatib⁹ cōfirmat. Postea querit q̄d remediū hēbant viri cōtra petm̄ ante circūcisionē ⁊ femie ante ⁊ p⁹. Et rūdit. ꝙ hij qui de stirpe Ade descenderūt ꝑ circūcisione iustificabātur. q̄ aūt ante circūcisionē fuerūt puuli in fide parentū iustificabātur. Parētes vero virtute sacrificioꝝ. Mulieres aūt ante circūcisionē ⁊ post ꝑ fidē ⁊ opationē bonā. ꝑ suā si erāt adulte. vel ꝑ fidē parentū si erāt paruule. q̄d cōfirmat auctoritate b. Greg. Postea determinat de institutōe circūcisiōis. quātum ad quatuor. ostēdens cui data sit. q̄r Abrahe ⁊ cōiter semi suo. Sc̄do quare data est q̄r ꝓpter tria. scꝫ in meritum obedientie. in signū fidei magne. ⁊ in distinctionē ꝓpli iudaici a ceteris gētibus. Tertio in qua parte fiebat. certe in carne ꝓpucij. Et duplici rōne ꝓbat. Primo q̄r cōcupiscētia ꝑ quā petm̄ originale cōtrahitur a parētib⁹ in cui⁹ remediū instituta circūcisio. in illa pte magis dn̄atur. Secūdo vt in illa hō sit signū obedientie acciperet i qua pm⁹ hō culpam inobedientie primo sensit

Quarto ondit quo tēpore τ quo instrumēto
certo. dicēs ꝙ octauo die τ lapideo cultello
τ hoc ad designādū duo. Primo resurrecti
onē carnis. cōmune in octaua etate funiēdā
p petrā xp̄m in quo oīs corruptio ab electis
tollet. Scđo octaua die facta ē p quā oīa cu
iuslibet in ip̄m credētis circūcidunt a peccatis
ex q̄b⁹ cōcludit ꝙ sūt due res hui⁹ sacramēti.
Postea dicit ꝙ lō circūcisio p baptismū mu
tata est quia sacramentum baptismi ē cō
munius τ pfectius. in circūcisione solūmō
pctā dimittebāt nihil tñ cōferebat. In bap
tismo nō solū pctā abolent. sꝫ etiā grā ad o
perādū bonū. τ bñ adiuuās τ virtutū posses
sio τ augmētū cōfert. Ultio q̄rit vtrū puuli q̄
moriebātur sine circūcisione ante octauū diē
saluabātur. Et rñdet ꝙ nō sicut nec modo si
ne baptismo ex quo patet necessitas circūcisi
onis. Subdit tñ ꝙ forte ꝑpē necessitatē lice
bat āte octauū diē circūcidi. igit ꝛc. Et tan
tum in speciali. Dist. ij.

Am ad sacra.

Ista est distictio scđa hui⁹ q̄rti li.
In q̄ magr̄ postq̄ determinauit
de sacramētis in cōi tā veteris q̄ noue legis
Hic agit de sacramētis noue legis in spāli.
Circa qđ tria facit. Prio eni numerā sacramē
toꝝ noue legis τ eoꝝ efficaciā ondit. Scđo
qñ τ ad q̄d cōiugiū istitutū sit. Subdit tertio
ꝙ baptism⁹ iohīs pnūciauit baptismū xp̄i. ꝑmū
facit a pricipio distinctōis vsq̄ ibi (Fuit tñ
cōiugiū) Scđm vsq̄ ibi. (Nūc vero de bap
tismi sacramēto videam⁹) Tertiū vsq̄ ad fi
nē distictōis. In spe. sen. m. st. in tri. ꝑpōni
b⁹. quarū ꝑma est hec. Septē sunt noue le
gis sacramēta. quoꝝ aliqua dimittunt pec
cata. τ grām adiutricē cōferūt. aliqua in re
mediū tm̄ sunt. aliqua grā τ virtute nos ful
ciūt. Hanc magister insinuās ꝑponit ꝑmo
septē esse sacramenta noue legis τ ea enūe
rat quoꝝ quedā in remediū dicit fore institu
ta. vt cōiugiū. Aliqua vero in remediū cōtra
pctm̄. vt scꝫ grām adiutricē cōferant. vt bap
tism⁹. Aliqua vero grā τ virtute nos fulciūt
vt eukaristia. alia vero ad vtrūq̄. Postea di
cit ꝙ q̄ ista sacramēta salutis collatiua non
debuerūt ante tēp⁹ salutis. i. ante tēpus xp̄i
institui a cuius passione τ morte virtutē los
tura sūt. Subdit aūt ꝙ xp̄s venire distulit. do
nec hō de isufficiētia legis nē τ legis scripte

cōuinceretur. q̄ neutra eum adiuuare posset.
Scđa ꝑpō ē. Cōiugiū añ pctm̄ fuit institu
tū ad generatōis officium. Postea vero fuit
datū in remediū. Hāc mgr̄ insinuās dicit ꝙ
cōiugiū fuit añ pctm̄ institutū in officiū τ sa
cramentū. postea vero in remediū. Tertia
ꝑpositio est hec. Baptism⁹ Johis exterius
corp⁹ lauabat. sed interius grām nō cōfere
bat. Hāc mgr̄ insinuās dicit ꝙ baptismus
Johānis ꝑnūciabat baptismū xp̄i. a quo
euacuabatur. q̄ baptism⁹ Johis fuit in aq̄
solū. τ ad xp̄i baptismū ꝑparās τ disponēs
nō aūt remissione pctoꝝ dabat. Sed baptis
mo xp̄i fuit in aqua τ spūsancto τ in ipso cō
ferebatur remissio pctoꝝ. Postea ꝑponit hu
ius baptismi cōditōes. τ ꝑmo quātū ad vti
litatē. Utilitas eni fuit ꝑparatio ad baptis
mū xp̄i. Scđo quātū ad noīatione. q̄ dict⁹
est baptism⁹ Johis eo ꝙ nihil ibi gerebat
qđ iohānes nō faceret. Tertio quantū ad ge
nus. q̄ pōt large dici sacramentū. eo ꝙ rē sa
cramenti. i. xp̄i baptismū significabat. Ulti
mo querit. Utrū baptizati a beato Johāne
iterū sunt baptizādi baptismo xp̄i. τ subdit
qua forma verboꝝ baptizabat iohānes. Et
rñdet ꝙ illi q̄ spem ponebāt in baptismo Jo
hānis τ pfectā fide de diuinis ꝑsonis habe
bant nō sunt. sꝫ iterū baptizādi. sꝫ cōfirma
ti p aploꝝ manuū ipositione receperūt spiri
tum sanctū. Illi vero q̄ spē nō ponebāt in baptis
mo Johis. τ pfectā fidē diuinaꝝ ꝑsonarum
nō habebāt. tales fuerūt iterū baptizati bap
tismo xp̄i. Ad scđm rñdet ꝙ Johānes bap
tizauit in noie futuri. Et tñ i spāli. Di. iij.

Ost hec viden⁊

Postq̄ mgr̄ determinauit de qui
busdā preābulis ad sacramenta.
In hac tertia distinctōe incipit determinare
de sacramētis. Et ꝑmo de sacramēto baptis
mi. Circa qđ tria facit. Primo eni quiditatē
formā τ institutōem baptismi exprimit. Se
cūdo ei⁹ materiā τ modū subdit. Tertio eius
efficaciā τ effectū adicit. Primū vsq̄ ibi (Ce
lebretur aūt hoc sacramentū) Scđꝫ vero ab
inde vsq̄ ibi (Causa vero istitutōis) Tertiū
vo vsq̄ ad finē distictōis In spe. se. m. st. in
trib⁹ ꝑpōib⁹. q̄ꝝ ꝑma est hec. Baptism⁹ est
exterior ablutio corporis sub debita forma
verboꝝ. i. cū sola expssa inuocatione sanctissi
me trinitat̄. Hāc mgr̄ isinuās diffinit bap

tismū dicēs ꝙ baptism⁹ ē exterior ablutio cor
pis cū forma prescripta vboꝝ. Accessus eni
vbi ad elemētū facit sacramētū: vt ait b. Au.
Cetera vo ad decorē τ honestatē ptinēt. Post
ea dicit ꝙ forma vboꝝ est inuocatio trinitat̄.
quā formā tradidit xp̄s in euāgelio Mathei
cū dicit Ite docete oēs gētes baptizātes eos
in noie pris τ filij et spūsci. Tñ in actib⁹ a
postoloꝝ legit̄ quosdā baptizatos i noie xp̄i
tm̄ fuisse. τ bñ scđꝫ Amb. q̄ in noie xp̄i q̄d ē
vnct⁹ tota trinitas itelligit̄. q̄ τ p̄r vnges τ
fili⁹ vnct⁹ τ spūsctūs vnctio. Un huiōi oc
casione q̄rit si vna ꝑsona tm̄ noietur τ fides
trinitatis in corde teneat̄ sit ver⁹ baptism⁹. rñ
det scđm Amb. ꝙ sic. ꝑpter quod scriptura
dicit quosdā baptizatos i noie xp̄i τ i spūscō
q̄ tota trinitas in quolibet illoꝝ noium intel
ligit̄. Scđo fides desit τ intētio faciēdi qđ fa
cit ecclia irritū ē sacramētū. Subdit tñ scđꝫ
Amb. ꝙ tunc⁹ sit tres ꝑsonas noiare dicēdo
In noie pris τ filij τ spūsancti. Inuocatur
eni tota trinitas vt ibi inuisibilit̄ opet̄. Nō aūt
dꝫ dici i noib⁹ q̄ nō seruat̄ debita forma bap
tismi. τ hoc ē ideo. q̄ vna ē inuocatio τ cōfessio
triū ꝑsonaꝝ. Postea q̄rit qñ institut⁹ sit bap
tism⁹. Circa qđ sunt varie opinōes. Quidam
eni dicūt ꝙ sit institut⁹ cū dñs dixit Nicode
mo. nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aq̄ τ sp̄. Alij dicūt
ꝙ p⁹ resurrectōem cū dñs dixit. Ite τ bapti
zate oēs gētes. Sꝫ hoc nō videt̄ vez. q̄ etiā
añ resurrectōem baptizauit. Et iō dicit mgr̄
ꝙ saluator suo baptismū istituit in quo tri
nitas inotuit q̄ intus baptizat. q̄ p̄r in vo
ce filius in carne sp̄s. in specie colūbe apparue
rūt. Tūc eni cōtactu sue mūde carnis xp̄s vi
rū regeneratiuā cōtulit aq̄s. vt q̄ postea in eas
mergerēt inocato noie trinitat̄ a pctō pur
garēt. Dic etiā ꝙ apli i eadē forma baptiza
uerūt añ xp̄i passiōēꝫ τ p⁹ passiōem ei⁹ q̄ añ
passionem pōt intelligi̅ tradita q̄uis nō sit
scriptū. Scđa. p. ē hec. Materia baptismatis
dꝫ eē aq̄ pura. τ vtile est puerū mergi sub tri
plici mersura. Hāc mgr̄ insinuās dicit ꝙ ma
teria hui⁹ sacramēti qđ ondit factū xp̄i. q̄ ip
se erat in aq̄ baptizat⁹ ē τ vbū xp̄i qđ dicit ni
si q̄s renat⁹ fuerit ꝛc. τ passio xp̄i. q̄ de late
re ei⁹ manauit aq̄ q̄ significauit baptismū. τ
sanguis q̄ significauit eukaristiā. Est eni aq̄
cōueniēs materia hui⁹ sacramēti. τ p̄t sui copiā
τ cōmunitatē. q̄ hoc sacramētū cōmune est
etiā ꝑpē cōuenientiā signi ad signatū. q̄ sicut

aq̄ abluit exteri⁹ sordes corpis. sic baptismus
interi⁹ mūdat sordes aīe. Postea querit an
vna vel trina imersio fieri debeat. Et respon
det ꝙ potest fieri vna vel trina scđm diuer
sas locoꝝ cōsuetudines. q̄ vna imersio vni
tatē trinitatis. trina vero trinitatē ꝑsonaꝝ
designat τ triduana xp̄i sepultura exprimit.
Subdit aūt ꝙ nō peccat semel immergens
nisi vel cōsuetudo ecclasie obstet. vel semel
esse dūtaxat mergēdo doceat τ asserat. τ oia au
toritatibus cōfirmat. Postea q̄rit an circūci
sio amisit vim suā. Et rñdet ꝙ in morte xp̄i
sicut et tūc oia legalia terminata sunt τ nō añ
Tertia ꝑpō est hec. Causa institutōis hu
ius sacramēti est expiatio a macula peccati.
Hanc mgr̄ insinuās dicit ꝙ causa institutio
nis baptismi est inouatio hois q̄ per pctm̄
vetus fuerat. Et hec mūdatio interior ē res
sacramenti hui⁹. Ultimo dicit ꝙ nec baptis
mus. nec circūcisio regni celestis ianuā ape
ruit sꝫ hostia saluatoris que si oblata fuisset
tēpore circūcisionis illius tēporis hoies re
gnū celoꝝ itrassent. Et cōcludit ꝙ res sacra
menti baptismi est iustificatio a peccatis.
Et tantum in speciali. Di. iiij.

Ic dicendū est.

Superius magister determinauit
de baptismo quantū ad ea q̄ con
ueniūt ei scđm se. Hic vero determinat de effe
ctu baptismi quantum ad suscipientes. Et
circa hoc tria facit principaliter. Primo enim
ostendit quomodo quidam suscipiunt sacra
mentum τ rem. vel sacrm̄ τ nō rem. aut rem
τ non sacramentū. Secundo excludit erro
rem quorūdam dicentiū ꝙ baptismus san
guinis cum fide adultis nō ꝑficiat absq̄ bap
tismo fluminis. Tertio adiungit quomodo
baptismus gratiam conferat paruulis. Pri
mū facit a principio distinctionis vsq̄ ibi.
(Sunt τ alij vt supra) Scđꝫ vsq̄ ibi (So
let etiā q̄ri) Tertiū vsq̄ ad fi. di. In spe. s. m.
stat in tri. p. q̄ꝝ ꝑ. est hec. Que sit int̄ suscipe
re sacramentū baptismi τ rē sacramenti. vel sa
cramentū τ nō rē. aut ecōtra. differentia. hic de
claratur certa euidētia. Hāc mgr̄ insinuans
dicit ꝙ q̄dā suscipiūt rē τ sacramentū. q̄daꝫ
aūt rē τ nō sacramentū. q̄dā aūt sacramentūꝫ
τ nō rē. determinat ꝑmū rē eni τ sacram reci
piūt adulti q̄ cū fide baptizāt̄. τ etiā puuli q̄
in baptismo ab originali mūdāt̄. Quis dicāt

aliqui q parvulis q nõ sunt electi τ pdestina/
ti in baptismo pctã nõ dimittãtur . qd nõ ẽ
verũ. qd autoritate bti Augustini ostendit.
Postea dicit q illi q sine fide ficte accedunt
ad sacramentũ . sacramentũ τ nõ rem sacra/
menti recipiũt. quod autoritatib⁹ cõfirmat.
Postea obijcit cõtrariũ scdm btm Aug. q
dicere videtur q ficte accedẽtes in ipo mom
mẽto quo baptizãtur, remissionẽ pctõꝝ reci/
piũt. licet post pctm ppter fictionẽ remissio
ipa frustretur τ peccata redeant. τ idem vi
detur dicere aplˢ i eplã ad Gal. Quotquot
in xpo baptizati estis xpm induistis. Et rñ/
det ad hoc. q Augustin⁹ loqtur hoc confe/
rendo τ inqrendo τ nõ determinãdo . neq
asserendo. Aplˢ loqtur de hijs q in suo bap
tismo xpo cõformãtur. q scz moriũtur vetu/
state pcti sicut xps vetustata pene. Isti eni
xpm induũt p imitatõis ipius grãm. Uel
dicũtur xpm oẽs induere quãtũ ad sacramẽ/
ti ipius xpi pceptionẽ. τ si nõ quantũ ad in
teriorẽ sanctificatõem. Postea dicit q aliq
recipiũt rẽ sacramẽti. τ nõ sacramentũ. sicut
illi q p xpi fide sanguinẽ fundũt . τ sicut illi
q cũ fide bona τ cõtritione moriũtur . τ non
habẽt copiã recipiẽdi sacramentum. sicut la
tro in cruce. de quo tñ nõ asserit btũs Aug.
vtrũ baptizatus fuerit vel nõ. Et quo cõclu/
dit q sine aqua baptismi aliq iustificantur.
τ saluantur. τ post obijcit p plures autorita
tes. q tales saluari nõ possunt. Et rñdet q
autoritates intelligũtur vbi hõ habuit opor
tunitatẽ τ copiã recipiẽdi sacramentũ τ cõ/
tẽpsit sacramentũ recipe. Scũda ppõ bap
tismus effusi sanguinis valet in casu sine ba
ptismo flumĩs. Hãc ppõem mgr insinuans
remouet errorẽ quorũdã. dicentium nullum
adultũ p fide τ caritatẽ posse iustificari sine
baptismo nisi sanguinẽ p xpo fundat. quod
patet autoritatib⁹ bti Aug. Et rñdet mgr.
q autoritates intelligende sunt si assit tps
τ cõtẽptus baptismi. Si aũt fidẽ habeãt τ
cõtritionẽ τ baptizari voluerint τ nõ possũt
morte pueniẽti oĩpotentis benignitas supplet
qd sacramẽto defuerat. qd aũt inuisibilis sã
ctificatio quibusdã insit sine visibili sacramẽ
to ostẽdit quibusdã autoritatib⁹ bti Augu.
Subdit tñ q ppter hoc nõ est visibile sacra
mentũ contenẽdũ . q sacramẽti cõtẽptor
inuisibiliter sanctificari nõ pot. De paruulis
aũt quibus fides aliena subuenit dicit secus

esse q in adultis. nõ eni tñ valet fides alie
na in paruulo quãtũ ppria in adulto. quia
is eni nõ sufficit fides ecclesie sine sacramẽ/
to. Unde si fuerint absq sacramento defũ/
cti etiã cũ deferũtur ad baptismũ damnan/
tur τ numero infideliũ ascribũtur. Qui aũtẽ
baptizãtur fideles vocãtur ppter fidei sacra
mentũ q oĩa autoritatib⁹ cõfirmat. Postea
querit ad vtilitatem subsequẽs receptio sacra
menti cõferat p⁹ q p fidẽ τ caritatẽ sunt iusti
ficati. videtur eni esse supfluus cũ nihil prestã
re videatur. Et rñdet q nõ est supfluus. imo
eis multũ valet q cũ p fidẽ τ cõtritionẽ iusti
ficãtur purgãtur quidẽ a peccati macula et a
debito pene eterne absoluũt. tenẽtur tñ ad sa
tisfactionẽ ad quã penitẽtes in ecclesia obli
gãtur p susceptionẽ aũtẽ baptismi hec obli
gatio relaxatur sacrãmentũ [illegible]
q aũt post cõuersionẽ [illegible] abundant
τ grã τ oĩs virtus in eis augetur. τ fomes
eis magis debilitatur. τ intra ecclesiã vnitate
re τ iudicio ecclesie collocãtur. Postea que/
rit cũ in baptismo remittãtur pctã τ reatus
pene soluatur. quare penalitates ex peccato
cõsecute nõ tollãtur. Et respondet q pena
litates remanẽt post baptismũ duplici ratio/
ne. Primo ne talis ablutio penalitatũ puta
retur precium messe finnale baptismi q nõ re/
gnũ eternũ. vt ergo studiose in hac vita que/
ratur q erit a penis oĩbus aliena. remanẽt
penalitates. Scda cã ẽ vt post baptizati ma
teria pugnãdi p obtinere vincẽdi. Nõ eni aliqua vi
ceret nisi pugnaret. nec pugnaret si in baptis
mo oẽs penalitates tolleretur. Postea que
rit. cũ prius iustificati postea baptisantur cui⁹
rei baptism⁹ ille sit sacramentũ τ signũ. Et
rñdet q iustificatõis prius habite sicut τ in p
fectis est signũ iustificationis faciende. nisi i/
pedimentũ adesset. Uñ nõ est cõueniens q
res pcedat q̃ sacramentũ τ q̃ sequat
longe post. vt in ficto qui postea penitet.

Tertia ppõ est hec. Nõ tñ p dest fides alie
na paruulis. quãtũ fides ppria adultis τ cõ
tritis. Hãc mgr insinuãs querit. vtrũ paruu
li in baptismo recipiũt grãm: de adultis aũt
q digne recipiũt nõ est dubiũ . Et videtur q
nõ. q grã illa ad pparationẽ voluntatis da
tur. paruuli actu voluntatis. vti nõ possunt i/
gitur τc. In cõtrariũ est q non saluarentur
nisi reciperent grãs. Et rñdet q recipiũt grã
am in via nature τ nõ in vsu. vsũ aũtẽ habet

cũ peruenerĩt ad pfectã etatem. nisi p liberũ ar
bitriũ vsũ huius muneris extinguebãt pec
cando. Et tñ in spãli. Dist. v.

Post hoc sciẽdũ.

Postq̃ magister determinauit de
baptismo scdm se τ p cõparatio
nẽ ad suscipiẽtes. Hic vero determinat de eo/
dem p cõparationẽ quo ad ministros cõferen
tes. Et tria circa hoc facit. Determinat enim
pmo de quib⁹ possit dari baptism⁹. Scdo
subdit quõ sortitur efficaciã sacramẽti. cũ sa/
cramentũ suscipit hereticus vel scismaticus.
Tertio subiungit q ptãs sit collata hoibus.
Primũ vsq ibi (Itẽ si in heresi quacunq)
Secundũ vsq ibi (Quia mysteriũ tñ) Ter
tiũ vsq ad finẽ distinctiõis. In spãli sen.m.
stat in trib⁹ ppõib⁹. q̃ pma est hec. Unus
verus baptism⁹ a bonis τ a mal' datur τ ef
sencale munus iuste confertur. siue a puer/
so ministro baptizant. Hãc m. insinuãs ppõit
primo q baptismus a bonis τ a malis mini
stris dari pot. τ eq̃ scm est datũ ab vtroq.
Nõ eni peior baptism⁹ dat a malo q̃ a bono
nec melior a bono q̃ a malo. nec mai⁹ nec mi
n⁹: sz eq̃le dat in baptismo. dato a bono aut
a malo: q nõ est hoĩs mun⁹ . sed dei qd plu/
rib⁹ autoritatib⁹ confirmat. Postea dicit q
huius tota causa est. q baptism⁹ nõ est cor
ꝑis baptizãtis sz xpi. Xpi eni in baptismo mi
nisteriũ habẽt. potestatẽ aũt sibi xps retinu/
it. Unde nõ dicit baptism⁹ petri vel pauli.
sed xpi. potuit tñ potestatẽ baptizandi dare
hoib⁹ sed noluit. ne tot essent baptismi quot
hoies τ ne hõ in hoiẽ spem poneret. qd di
uersis autoritatib⁹ cõfirmat. Scda ppõ
ẽ hec. Quãuis heretic⁹ siue scismatic⁹ recipiat
solũ sacramentũ. nõ tñ accipit virtutẽ illius
τ incrementũ. Hanc mgr insinuans dicit. si
heretic⁹ seu scismatic⁹ baptismi sacramentũ
accipit integrũ sacramentũ accipit. sed salu/
tẽ q est virtus sacramẽti nõ habebit. si salz
extra catholicã ecclesiã ipsius sacramẽtũ ha
buit. debet ergo ad ecclesiã redire nõ vt sa/
cramentũ baptismi iterũ accipiat. qd nemo
debet in aliquo repetere . sed vt in societate
catholica accipiat vitã. baptism⁹ eni extra ec
clesiã pdesse non potest: sicut nec elemosina.

Tertia ppõ est hec. Iuxta sententiã mgri
de⁹ potuit nobis cõferre ptãtem baptizãdi.
sicut τ creature potentiã creandi. Hanc mgr
insinuans q̃rit q sit illa potestas quã xps po
tuit dare hoibus τ nõ dedit. Et rñdet mgr
scdm quosdã q potestas dimittendi pecca/
ta. Cõtra qd obijcit sic. q ptãs qua deus di/
mittit pctã est idẽ q de⁹. ergo nõ potuit crea
ture dare hãc potestatẽ. Itẽ si ptãs dimitte/
di potuit τ pot cõicari creature. Ergo pote/
stas creãdi. Et rñdet mgr ad pmũ sic. q po/
testas dimittẽdi peccata q creature possit da
ri esset potestas creata. τ esset potestas cuius/
dã cooperatõis: vt sicut creatura coopat deo i
exteriori mũdatõne per modũ ministerij: ita
posset cooperari interiori mũdatõe. Hic ma
magr cõiter nõ tenet a doctorib⁹. Ad secun/
dũ respõdet. q potestas creãdi pot creature
cõicari. nõ ita q creet p autoritatẽ sed p mi
nisteriũ. Et tñ in speciali. Di. vi.

Hnc quibus li

Postq̃ magister determinauit de
baptismo p cõparationẽ. cũ⁹ ad mini
stros baptisantes τ etiã ad baptisatos. Hic
cõsequẽter determinat de eius vsu τ solẽnita
te. Et tria facit. Primo eni ostẽdit quibus li
ceat baptisare. Scdo docet quõ p ignoran/
tiã cõgrue locutõis possit sacramẽtũ hoc ani
chilari. Tertio docet quõ ille cui deest con/
gruũ testimoniũ sue regeneratõis possit ba/
ptisari. Primum vsq ibi (Queri etiã solet)
Secũdum vsq ibi (Preterea sciendum est)
Tertiũ vsq ad finẽ distinctõis. In spãli sen
tẽtia magistri stat in trib⁹ ppõnib⁹. quarũ
prima est hec. Quãuis solis sacerdotib⁹ con
ueniat ad extra baptismũ sacramẽti ministra/
re: tñ renati ab hereticis in forma ecclie ñ de
bẽt iterũ baptisari. Hãc magr insinuãs ppo
nit primo. q solis sacerdotib⁹ cõpetit ni/
si necessitate cogẽte. in quo casu laicis τ mu/
lierib⁹ etiã pmittitur. Subdit etiã q baptisa
ti ab hereticis scdm formam ecclie baptisat
sunt: τ iterũ baptisandi nõ sunt. q verũ rece
perũt sacramẽtũ lz nõ sacramenti effectũ. qd
cõfirmat autoritatib⁹. Postea obijcit magr
in cõtrariũ autoritate Cypriani dicẽtis. q ab
hereticis nõ possit tradi baptismus: τ ab eis
baptisatos rebaptisandos esse. Magr autẽ
determinat hoc verũ esse de his qui pter for/
mã ecclie baptisantur ab eis. Et dicit Cypri
anũ hoc qd dicit ex ignorãtia dixisse. τ si bñ
hoc sensisse. Tamẽ scdm beatũ Aug. eius ig
norantia fuit martyrio purgata in eo. Et ne

et trina dimersiōe triplex baptismꝰ videatur
esse:subdit scōm btm̄ Grego. ꝙ trina imer⸗
sio fit ꝓpē mysteriū trinitat]. Nā vnū tm̄ bap⸗
tisma fac. Postea inq̄rit an aliq̄s i vtro matr]
possit baptisari ex hoc ꝙ mat̄ baptisat. Et rn̄
dit ꝙ nō. q̄ nō potest aliquis renasci anteq̄
sit natꝰ. Postea obijcit in cōtrariū de Johā⸗
ne baptista, ⁊ Jeremia: qui fuerunt in vtero
scificati. Et rn̄det ꝙ ista scificatio preter legē
fuit cōmunē. Et inducit. b. Aug. ābigue lo⸗
quētē. qualis fuit scificatio Johis ⁊ vtrum
in eo acceleratus fuit vsus rationis vel nō.
Secūda propositio est hec. Sola ignorā⸗
tia cōgrue locutōis nō destruit sacramētū.
ꝑfecte regeneratōis. Hāc magr̄ insinuans q̄
rit. si corrupte ⁊ incōgrue ꝓferantur verba q̄
sunt forma baptismi. Utrū sit baptismꝰ. Et
rn̄det. ꝙ corruptio ꝓueniēs ex ignorātia ꝓ⸗
ferētis sacramētū nō viciat. qd̄ autoritatibꝰ
scōꝝ cōfirmat. Tertia ꝓpō est hec. Cui deest
propinquoꝝ vt clericoꝝ probabile testimo⸗
niū cōgruū ē vt sibi cōferatur baptismi sacra
mētū. Hāc. m. insinuās querit. Utrū bapti
sandi sunt illi d̄ qbꝰ ignorat̄ an sint baptisa
ti. Et determiat ꝙ sic. q: n̄ videt̄ iteratū qd̄ col
latū ēē nescit̄. Pꝰea q̄rit. vtꝝ sit baptisatꝰ vl̄
n̄ baptisatꝰ q̄ iocalādo imergit i noīe trinita
tis. Et rn̄det ꝙ si intētio fuerit iocalādi: nō
baptisandi non est baptiatꝰ. In baptismo
enī ⁊ alijs sacramētis sicut debita forma ē
seruāda: ita ⁊ intētio illd̄ celebrādi est h̄nda
Postea dicit ꝙ paruuli q̄ ad baptismū defe
runtur spe cōmodi tp̄alis verū baptismū rece⸗
piūt. Postea dicit. ꝙ in pascha ⁊ penthecos⸗
ten idest sabbato vtriusq̄ solennitatis de⸗
bet baptismi sacramentū celebrari: necessita
te tamen vrgente vel ꝑiculo omni tempore
potest dari baptismus. Postea dicit ꝙ veniē
tes ad baptismū si sunt adulti debet per seip
sos fidē suā ꝓfiteri ⁊ exprimere. Paruuli au⸗
tem qui nesciūt per se loqui possunt baptisa
ri alijs pro ipsis loquentibꝰ ⁊ profitentibus
Querit āt ex quo sensu dicat̄ ꝓ paruulo credo
vel fidem peto. Et rn̄det ꝙ respondet̄ par⸗
uulum credere idest fidē habere vel fidē pe⸗
tere propter fidei sacramētū. quod suscipere
presto est. Queritur ex quo sensu pro paruu⸗
lo respōdeatur Credo in deū patrem omni⸗
potentem. similiter quomō pro ipso spōdea⸗
tur omnibus dyaboli pompis abrenūciare.
Et respondet: ꝙ in susceptione baptismi spō

detur pro paruulo. ꝙ cum ad maiores idest
legitimam etatē peruenerit pompis dyabo⸗
li renunciabit et fidem sanā tenebit. Et sub
dit ꝙ hac spōsione tenetur paruulus ꝓ quo
fit sponsio nō ipse qui spōdet si tamē dilige⸗
ter ⁊ sollicite se habuerit circa eum. quia a pa
tre non exhigitur diligens sollicitudo. Ulti⸗
mo dicit ꝙ ante baptismū fit catecismus. i.
instructio per quam baptisandus instruitur
de symbolo ⁊ fidei rudimētis. Exorcismus
vero adiuratio est per quam adiuratur dya⸗
bolus vt ab eo expellatur. Unde in exorcis⸗
mo dicitur. Exi non munde spiritus. Sub⸗
dit ꝙ cathecismus ⁊ exorcismus sūt neophi
torum. idest ad fidem nuper conuersorum.
Cathezizare est in disciplinis christiane fidei
vel rudimentis religionis christiane instrue⸗
re. ⁊ cathecismus ⁊ exorcismꝰ magis debēt
dici sacramentalia q̄ sacramenta. Et prece⸗
dunt baptismū sed non de necessitate. quia
etiam sine istis esse potest. sed ideo fiunt: vt
baptisandus per cathecismū de fide istruat̄.
⁊ ꝑ exorcismū dyaboli ꝑtās minuat̄. qd̄ ꝯfir
mat autoritatibꝰ. Et tm̄ i spāli Di. vij.

Hic de sacra.

Postq̄ magister determinauit d̄
sacramētis intrātiū. s. de baptis
mo. hic cōsequēter intēdit determiare de sa⸗
cramēto ꝓgredientiū in via. s. de sacramēto
cōfirmatōis. Et tria facit. Primo eni propo
nit virtutē ⁊ formā cōfirmatōis. Scōo sub⸗
iūgit quō cōfirmatio danda sit ab epis. Ter
tio annectit quō accipiēda sit a ieiunis. Pri⸗
mū facit vsq̄ ibi (Uñ rabanꝰ) Scōm vsq̄
ibi (Hoc sacramētū tm̄ a ieiunis) Tertiū vsq̄
ad finē di. In spāli snia magri stat in tribus
ꝓpositiōibꝰ quaꝝ prima est hec. Que sit vtꝰ
⁊ forma cōfirmatōis declarat littera huiꝰ di.
Hāc. m. insinuās ꝓpōit p̄io agēdū de sacra
mēto cōfirmatōis. cuiꝰ formā aperte dicit ēē
ipsa verba que dicit epūs cum baptisatos cris
mate vngit in frōtibꝰ i quo etiā tangit materiā
eiꝰ q̄ ē crisma cōsecratū. Ista enim est forma
cōsecrationis. Signo te signo crucis. Cōfir⸗
mo te crismate salut]. i noīe pr̄is ⁊ filij ⁊. s̄s.
Hec Eusebiꝰ. Et trāsumit̄ ex canōe. disti. v.
Secūda ꝓpō est hec. Hoc sacramētū con⸗
fert̄ a sol̄ epis. Et d̄r maiꝰ baptismo venera
tōe. l; baptismꝰ plꝰ valeat i pctōꝝ remissiōe
Hāc. ma. insinuās dic. ꝙ sic apl̄oꝝ tp̄ibꝰ nō

potuit ab alijs nisi ab epis ēē ꝑactū: sic nec
postea pōt nisi ab ill̄ q̄ locū eoꝝ i eccl̄ia tene
ant. s. ab ipsis epis cōferri. qd̄ si ab alijs ꝯfe
ratur: irritū ⁊ vacuū h̄eat̄. Uñ p̄sbiter q̄uis
baptisatos vngere vel tāgere in pectꝰ possit
n̄ tm̄ eos crismate signare in fronte. Post ea
dicit. ꝙ efficatia huiꝰ sacramēti ē: ꝙ i eo dat̄
s̄s. ad robur ad nomē christi publice cōfiten
dū. ⁊ vt ipsi ꝯfirmati pleni xp̄iani inueniant̄
vt dicit Urbanꝰ papa. Obijcit cōtra hec qd̄
dixerit hoc sacramētū tm̄ ab epis posse per⸗
fici ꝑ Greg. scribēs Januario epō q̄ tradidit
ꝙ pb̄ri baptisatos tāgere in frōte debeāt vbi
epi desunt. s; m a. d. ꝙ illd̄ estimat̄ tm̄ semel
ēē cōcessū: ꝓ scādalo sedādo. Subdit etiā
ꝙ hoc sacr̄; videt̄ ēē maiꝰ baptismo. q: a di⸗
gnioribus dat̄ ⁊ q: in digniori ꝑte corpis sit
s. i frōte. ⁊ q: forte ꝑ ip̄; maiꝰ v̄tutū augmen
tū p̄stat̄. S; baptismꝰ plꝰ valet ad pctōꝝ re⸗
missionē. Tertia ꝓpō est hec. Cōfirmatio
ieiunis ⁊ a ieiunis det̄: nec semel data vltiꝰ
iteretur. Hāc. m. insinuās dicit. ꝙ hoc sacra⸗
mētū deb; a ieiuno ⁊ ieiunis tradi: sic ⁊ bap
tismꝰ: nisi alit̄ cogat necessitas. s. infirmitas
vel mors: nec debet itari sic nec baptismus.
nec ordo ne fiat iniuria sacramēto. qd̄ tūc fit
qn̄ sacramētū nō iterādū iterat̄ Et subdit ꝙ
indubitāter tenēdū est ꝙ baptismꝰ. cōfirma
tio. ⁊ sacer ordo iterari n̄ debent. De alijs sa⸗
cramentis] vtrū debeāt vel possint iterari dicit
inferiꝰ ēē determinādū. Et tm̄ i spāli. Di. viij

Hic sacramentu

Postq̄ autor determiauit de sacra
mētis] baptismi ⁊ ꝯfirmatōis. In⸗
cepit determiare d̄ sacramēto eucharistie. Et
tria facit. P̄rio eni determiat quō sumentes
ipsum sacrm̄ renat. Scōo. qn̄ xp̄s ip̄; istituit
Tertio q̄d i eucharistia sit sacr̄;. ⁊ q̄d res dis⸗
stiguūt. Primū vsq̄ ibi (Hic etiā an̄ alia) Se
cūdū vsq̄ ibi (Nē q̄d ibi sacr̄; sit) Tertiū vsq̄
ad fi. di. In. s. s. m. st. i. t. ꝓ. q. p. ē hec. Sicut
baptismꝰ vitia extiguit: ita eucharistia spālit̄
refic̄. Hāc. m. isi. ꝓpōit p̄mo. ꝙ pꝰ sacr̄; bap
tismi ⁊ ꝯfirmatōis agēdū ē de sacro eucha
ristie. ꝑ qd̄ spālr̄ reficimur ⁊ in ip̄o cōfirma⸗
mur. In ip̄o eni n̄ solū ꝯferunt̄ gr̄e ⁊ v̄tutis
augmēta. s; etiā ille totꝰ sumit̄ q̄ ē totiꝰ gr̄e
fōs ⁊ origo. Fuit aūt hoc sacr̄; figuratū tp̄e
leg] ꝑ mānā. s; ⁊ sacr̄; baptismi i mari rubro
tp̄e aūt xp̄i ꝑ sanguinem q̄ d̄ latere eiꝰ fluxit, sic

baptismꝰ ꝑ aquā: q̄ etiā īde manauit. Añ le⸗
gē v̄o ꝑ oblatōē panis ⁊ vini factā a Mel⸗
chisedech. Magr̄ etiā ponit alias ꝯuenien⸗
tias huiꝰ sacramēti a mānā. Et ondit m. quō
illo ē excellētior sic p; i lr̄a. Scōa ꝓpō est
hec. Sacramētū eucharistie xp̄s istituit qn̄
suū corpꝰ ⁊ sanguinē suis discipul̄ i cena por
rexit. Hāc. m. insi. dic. ꝙ hoc sacr̄; istitutū est
a xp̄o i cena pꝰ esū agni paschal̄ tempe quo
xp̄s p̄ntiā corpalē erat discipul̄ subtracturꝰ
Postea dic ꝙ forā hꝰ sacri tal̄ ē quā ip̄e xp̄s
met edidit. s. Hoc ē corpꝰ meū. ⁊ Hic ē sāguis
meꝰ. Ita ꝙ cū hec v̄ba ꝓferūt̄ fit ꝯuersio pa
nis ⁊ vini i sb̄āt corpis ⁊ sāguis xp̄i. Cetera v̄o
q̄ i missa dicitur ad laudē dei dicuntur. ⁊ ꝑ ea
fit orō ꝓ ppl̄o ⁊ p̄ncipibꝰ. Uñ n̄ sūt nisi lau⸗
des. obsecratiōes ⁊ petitōes fideliū. qd̄ auto
ritatibꝰ ꝯfirmat. Postea redd it cāz q̄re dn̄s
hoc sacr̄; q̄si quoddā mēoriale sue passionis
pꝰ cenā istituit celebrato typico. cū; discipul̄
suis pascha. vt. s. onderet sacramēta veteris
leg] int̄ q̄ ꝑcipuū erat q̄tū ad significationē
agni pascal̄ sacrificiū i morte sua terminari: ⁊
nouē leg] sacramēta substitui. inter q̄ excellit eu
charistie sacramētū. Pꝰ v̄o alia dedit refectio
nē agni paschal̄: sic ⁊ hoc sacr̄; vt artiꝰ disci
pulōꝝ mēorie īfigeret̄. Et q̄uis hoc sacrm̄ a
xp̄o fuit pꝰ cenā datū: tn̄ q̄r de cetero sumēdū
esset discipul̄ reliq̄t ille a quo istitutū fuit. vt
s. ꝓpt̄ hꝰ sacramēti reuerētiā ist; cibꝰ priusq̄
alij cibi in os intret. Tertia ꝓpō ē hec. In
isto sacro st̄ tria ꝯsiderāda q̄ etiā int̄ se st̄ p̄ru
dēt distiguēda. Hāc. m. itēdēt ondit q̄d i eu
charistia sit sacr̄;. ⁊ q̄d res sit. d. ꝙ sacrm̄ est
spēs visibil̄ sub forā panis ⁊ vini. Res v̄o hꝰ
sacri ē gemina natura ꝯtēta ⁊ signata. vt cor
pꝰ xp̄i verū qd̄ d̄ v̄gie traxit: ⁊ sanguis que;
ꝓ nob fudit. Alia v̄o sigta. ⁊ n̄ ꝯtēta vt corpꝰ
xp̄i mysticū qd̄ ē vnitas eccl̄e. Ex q̄bꝰ vltiꝰ
ꝯcludit ꝙ i hoc sacro st̄ tria dicēda. vnū qd̄ ē
tm̄ sacrm̄: vt spēs visibilis vt vinū ⁊ panis.
Aliud est qd̄ ē sacr̄; ⁊ res. vt caro xp̄i vera ⁊
sanguis verꝰ. Tertiū v̄o ē qd̄ ē res ⁊ n̄ sacr̄;
vt corpꝰ xp̄i mysticū. Primū ē sacrm̄ gemīe
rei. s. corpis xp̄i veri ⁊ mistici. q: vtrāq̄ re; si
gnificat ⁊ vtriusq̄ rei expressam similitudi⸗
nem gerit sicut magister ostēdit: ⁊ patet i lr̄a.
Scōm v̄o. s. corpꝰ xp̄i verū est res gemi
ni sacramēti scil; speciei panis ⁊ vini ⁊ cor⸗
poris xp̄i veri sicut p; in lr̄a. Tertiū v̄o ē res
tm̄. Et tm̄ in specialibus

Di.ix.

E sicut due sunt

Postq̄ magr̄ egit de esse hui⁹ sa-cramēti scd̄m se. Hic vero determinat de eo q̄ntū ad vsū ei⁹. Et tria facit. Prio suū intentū proponit. Scd̄o quosdam errores excludit. Tertio quasdā autoritates dubias exponit. Primū vsq̄ ibi (Hec verba et alia) Scd̄m vsq̄ ibi (Scd̄m hos duos modos. Tertium vsq̄ ad finē distictōis. In spāli snīa magrī stat in hac ꝓpōne. Corpus xp̄i quidā manducāt sacramētaliter. quidaꝫ spūaliter. quidā vtroq̄ mō realiter. Hāc.m. insinuās ꝓponit primo: q̄ scd̄ꝫ duas res huius sacramēti duo sūt modi mādu cādi. vn⁹ sacramētalis: qui cōsistit in susceptiōe ip̄sius sub visibili sacramento. s. sub spē panis ⁊ vini. Ali⁹ spūalis qui cōsistit in vnione ad xp̄ꝫ in sacramēto cōtētū. Vn̄ ille spūaliter mādu cat q̄ in vnitate christi ⁊ ecclīe quā sacramētū significat manet. ⁊ iō soli boni māducant spūaliter. Sacramētaliter mādu care p̄st tā boni q̄ mali. tn̄ mali ad suū iudiciū sumunt qd̄ autoritatib⁹ cōfirmat. Postea dicit. q̄ ratōe quarūdaꝫ autoritatū quidā posuerūt. q̄ a malis corpus xp̄i nō sumitur. qd̄ ostēdit eē falsuꝫ multis autoritatib⁹. q̄ dicūt hoc sacramentū sumi ⁊ a bonis ⁊ a mal̄: sed a bōis sacramētaliter ⁊ spūaliter: sed a mal̄ sacramentaliter tm̄. Ultimo dat intellectū cōtrariū quarūdā autoritatū que sunt dubie. vbi ostēdit q̄ nō spēs panis ⁊ vini: sed etiā ip̄m corpus xp̄i verū pōt dici verū sacramentū. Et ex hoc ꝓcedit ad expositionē illaꝝ duarū autoritatū in fine cōcludēs intentū. s. q̄ hoc sacramētū tā a bonis q̄ a malis sumitur. Et tantum in speciali.

Di.x.

Unt itē alii pce

Postq̄.m. egit ď sacramēto ī se ⁊ de vsu ei⁹ q̄ntū ad suscipientē. Hic aūt determiat de esse ei⁹ q̄ntū ad speciē in altari contentā. Et tria facit. Primo errorē quorundā ꝓpōit. Scd̄o quarundā autoritatuꝫ solutionē subdit. Tertio quarūdam autoritatū explanatōeꝫ annectit. Partes patēt intuēti textū hui⁹ distinctōis. In spāli snīa mgr̄i stat in ista ꝓpōne. Ex fide cōstat verū corp⁹ xp̄i esse in altari. imo integrū xp̄m sub vtraq̄ specie cōtineri. Hāc.m. ꝓtendens ꝓponit quosdā intantū errasse. q̄ dicerēt verū corp⁹ xp̄i n̄ esse ī altari s; solūsic ibi esse sic̄ signatū in signo. ⁊ hoc dicūt dn̄m notasse in euangelio Johis cū dixit sumptionē h⁹ n̄ corꝑalr̄ s; spūalr̄ eē intelligēdā. Ubi de hoc loquēs ait. Uerba q̄ ego loquor vobis spūs ⁊ vita sūt hoc idē ꝯfirmat aut. b. Aug. Et vlteri⁹ ꝑ idē qd̄ dn̄s dixit in matheo. Pauꝑes sēꝑ hēbitis vobiscū: me aūt sꝑ n̄ hēbitis. sꝑ eni ip̄ꝫ hēremꝰ si eēt sꝑ ī altari. Postea r̄ndet q̄ dn̄s ꝑ illa v̄ba n̄ intēdit negare corꝑis sui veritatem eē ī sacramēto. s; significare q̄ n̄ visibilit̄ ī forma hūana: s; inuisibilr̄ sub forā panis ⁊ vini corp⁹ suū traderet sumēdū. ⁊ ita n̄ sub specie corꝑali s; sub spē sacrali. Et hāc opionē.m. scd̄ꝫ auto. ꝯfirmat. Postea dic̄ q̄ Aug. dicit in quadā auto. q̄ sumatur corp⁹ xp̄i visibile qd̄ sic ē intelligēdū ē. i. sumit̄ corp⁹ qd̄ ď sui natura ē visibile. Ultio pōit multas auto. in q̄b⁹ hētur. q̄ panis ⁊ vinū ꝑ v̄tutem v̄bi dn̄i cū trāssubstāciat̄ ī verū corp⁹ xp̄i ⁊ sanguinē q̄ tot⁹ xp̄s integer sub vtraq̄ spē existit. Et tm̄ in speciali.

Di.xi.

I aūt queritur.

Postq̄ magister egit de sacramēto eucharistie quantū ad suuꝫ esse Hic vero determiat de eo q̄ntū ad eius fieri. Et tria facit. Primo enim ostēdit quō sb̄a panis ⁊ vini in verū corp⁹ xp̄i trāssubstāciatur. Scd̄o quō ip̄ꝫ sub aliena specie occultatū fidelib⁹ sub vtraq̄ specie ministrat̄. Tertio quō discipul̄ ī cena xp̄i corp⁹ passibile ⁊ mortale dabat̄. Primū vsq̄ ibi (Sub alia aūt specie Secūdum vsq̄ ibi (Corp⁹ vero tale ꝯdedit) Tertiū vsq̄ ad fi. di. In. s. s.m. st. i. tri. p. q. p̄ma ē hec. Conuersio panis in corpus christi nō ē formal̄ s; q̄busdā videt̄ eē substācialis. Hāc.m. insinuās q̄rit qual̄ sit ista conuersio panis ⁊ vini in corp⁹ xp̄i. vtrū. s. sit cōuersio substācial̄ vl̄ foral̄ vl̄ alteri⁹ modi. Et dic̄ q̄ n̄ ē foral̄: eo q̄ spēs q̄ pri⁹ erāt ꝑmanēt. s. sapor. pōd⁹. figura. albedo. Dicāt postea q̄ q̄busdā videt̄ q̄ sit cōuersio scd̄ꝫ substātiā vel substācial̄. eo q̄ substātia panis ⁊ vini essenciālr̄ fit substācia corꝑis ⁊ sanguis xp̄i. Postea ponit circa hoc quorūdā obiectionē. si eni sic intelligat̄ cōuersio: tūc quottidie aliq̄ substātia fit corp⁹ xp̄i ⁊ sanguis q̄ añ nō fuerat. ⁊ sic quottidie corp⁹ xp̄i augēt̄: ⁊ de materia aliqua format̄ de qua in cōceptōe nō fuerit factū. Et dic̄.m. sic ad hoc r̄nderi posse q̄ cōfectio corꝑis xp̄i n̄ fit scd̄ꝫ nouam corꝑis formatōeꝫ aut ꝑ ipsi⁹ corꝑis formati augmētatio nē s; ꝑ quādā trāsubstātiatōeꝫ v̄tute diuinā factā sine noua formatōe aut augmēto. Post ea dicit q̄ scd̄ꝫ opinionē istā cōcedit̄ q̄ panis fit corp⁹ xp̄i sicut farina fit panis. ⁊ si panis n̄ fit caro xp̄i sicut farina facta ē panis. ⁊ aq̄ facta ē vinuꝫ: nec tn̄ dicit farina ē panis ⁊ aq̄ ē vinū. Alij v̄o ꝯcedūt illd̄ qd̄ erat panis vel vinū p⁹ cōsecratōeꝫ eē corp⁹ ⁊ sanguinē: nō tn̄ manēs panis sed mutatū. Subdit auteꝫ q̄ panis nō h̄ꝫ se vt materia respectu corꝑis xp̄i. Postea dicit q̄ alioꝝ opinio ē hāc cōuersionē sic esse intelligēdā. q̄ sub accidentib⁹ sub q̄b⁹ pri⁹ erat substantia panis ⁊ vini p⁹ ꝯsecrationē est substātia corꝑis ⁊ sanguinis xp̄i. n̄ tn̄ vt in ill̄ afficiat̄. Substātia aūt panis ⁊ vini dicūt vel in p̄iacētē materiam resolui: aut in nihilū redigi. Dicit etiā.m. q̄ alij dicūt. s. q̄ substātia panis ⁊ vini remaneant cū substātia. s. corꝑis ⁊ sanguis xp̄i quā substātiā panis ⁊ vini dicūt esse sacramētū. ⁊ ex hac rōne hec substātia ď fieri illa. q̄ vbi est hec ē ⁊ illa. Cōtra qd̄ obijcit ꝑ autoritates q̄b⁹ dicit nihil ibi aliud esse q̄ substātiam corꝑis ⁊ sanguis ⁊ spēs panis ⁊ vini. Secūda ꝓpō est hec. Sub aliena specie corpus christi trib⁹ de causis traditur. s; sub vtraq̄ specie xp̄s sumitur. Hāc.m. ponēs assignat triplicē rationē quare corpus xp̄i sub aliena specie occultatur seu sumitur. Prima ē ad augēdū fidei meritū q̄ est de his q̄ nō videtur. Scd̄o ad vitādū horrorē. q̄ nō hēm⁹ in cōi vsu carnē crudā ⁊ sanguinē manducare. Tertio ne detur infidelib⁹ irridēdi occasio. Postea dicit q̄ illud sacramētū sumitur sub dupli ci specie. ideo vt anime ⁊ carnis susceptio in christo ⁊ vtriusq̄ liberatio in nobis significaretur. ordinatur eni hoc sacramētū ad salutē corꝑis ⁊ aīe. Addit etiā q̄ sub vtraq̄ specie tot⁹ christ⁹ sumitur: nec tn̄ panis cōuertitur nisi in corp⁹: ⁊ vinuꝫ nisi in sanguinem. Subdit etiā q̄ in hoc duplex species vnitatē sacramēti n̄ tollit. q̄ sub eadē specie ideꝫ sumitur: nec bn̄dictio sup eādem spēꝫ debet iterari. nec de alijs substātijs q̄ de substantia panis ⁊ vini cōfici ⁊ cōsecrari debet corp⁹ xp̄i ⁊ sanguis. Postea dicit q̄ aqua vino admiscēda est: ad significādū vnionē ppl̄i cū capite xp̄o q̄ nullo mō scienter debet omitti q̄ dn̄s eā apposuit. Si q̄s aūt ex obliuione vel ignorātia obmittat offerēs vinū sine aq̄ cōstat quidē sacramētū q̄ etiā scd̄ꝫ cōsuetudinē aliquarū ecclīaꝝ dimittit̄ aqua. tm̄ grauiter corripiēdus est. Subdit autē q̄ aqua sine vino nullaten⁹ offerri potest in sacramento. nec panis nisi de frumēto. nec granū frumēti nisi redactuꝫ fuerit in panē. q̄ ip̄e xp̄s ⁊ grano frumēti se cōparat ⁊ paneꝫ se dicit. Tertia ꝓpō est hec. Quamuis christ⁹ in cena dedit corp⁹ passibile ⁊ mortale. tn̄ nūc sumitur impassibile ⁊ immortale. Hanc magister insinuat dicēs. q̄ xp̄s dedit discipul̄ suis tale corp⁹ quale tūc habuit scꝫ passibile ⁊ mortale. Addit etiā q̄ eucaristia intincta non debet populo dari in supplementum cōmunionis. Nā christ⁹ panē intinctū nō dedit nisi iude qui nō accepit corp⁹ christi tūc: s; tm̄ panē. Ante tamē cū ceteris discipul̄ perceperat corp⁹ ⁊ sanguieꝫ xp̄i. Et tm̄ ī spāli.

Di.xij.

I aūt queritur

Superi⁹ magr̄ egit de cōfectione hui⁹ sacramēti. Hic v̄o agit de cōsequētib⁹ cōfectionem. Et tria facit. Primo eniꝫ inquirit modū eēndi accidētiū in hoc sacramēto. Secundo q̄rit an ibi sit vt apparet fractio. Tertio agit de hmōi sacramenti effectu. Primū facit vsq̄ ibi (Solet etiā queri) Scd̄m vsq̄ ibi (De cā institutōis) Tertiuꝫ vsq̄ ad finē disti. In. s. s.m. st. i. t. p. q. p̄. est hec. In hoc celesti sacramēto spēs seu accidētia remanēt sine subiecto. Hāc.m. insinuās ꝓponit p̄mo inq̄rēdo q̄ in hoc sacramēto accidētia remaneāt actu sine subiecto. q̄ ibi n̄ est nisi substātia corꝑis ⁊ sanguis diuina q̄ talib⁹ accidētib⁹ affici nō pōt. remanēt tamen accidētia ad mysterij ritum ⁊ ad fidei suffragiū. ⁊ etiā ꝓpt̄ gustū. Secūda ꝓpō ē hec. Species visibil̄ in hoc sacramēto frāgit̄ sine xp̄i nocumēto. Hāc.m. ponēs q̄rit. Utruꝫ in hoc sacramēto sit vera fractio. Et dic̄ q̄ n̄. q̄ corp⁹ xp̄i frāgi n̄ pōt ⁊ alia substātia sui n̄ e. Et r̄ndet.m. q̄ q̄busdā videt̄ q̄ ibi n̄ sit vera fractio sic̄ videt̄. s; ď frāgi q̄ videt̄ frāgi nec tn̄ ibi ē illusio. q̄ n̄ ostēdit̄ ibi fractio ad illusionē: s; poti⁹ ad fidei vtilitatē. Alij v̄o dicūt q̄ vere frāgit̄ corp⁹ xp̄i ⁊ nō itegrū manet. ⁊ hoc ꝯfirmat ꝑ cōfessionē Berēgarij q̄ ꝯfess⁹ ē corā Nicolao papa ⁊ plib⁹ alijs epis paneꝫ ⁊ vinū q̄ ī altari ponūtur p⁹ ꝯsecratōeꝫ nō so

lū sacramētū sȝ etiā verū corp⁹ ꝛ sanguinem
xp̄i eē. q̄ oia approbata sunt sicut hētur ꝺ cō
secratōe. dis. ij. Alij vō dicūt ꝙ sicut ibi ē spe
cies panis ꝛ non ē ibi res in qua sit species
ita ē ibi fractio q̄ n̄ ē i aliq̄ re qꝛ nihil ibi fran
gitur. qꝺ mirabilit̄ de potētia dei fieri dicūt.
Quarta opio circa hoc ē magr̄i. ꝙ fractio il-
la vera ē ꝛ in ip̄sis spēb⁹ sacramētalib⁹ ē vbi
etiā subdit scḋʒ btm̄ Hieronimuȝ ꝙ sub sin-
gul̄ partib⁹ fractōis ē tot⁹ xp̄s. Et etiā dicit
Hil̄. vbi ē ps corpis xp̄i ibi ē totū. Postea
dicit ꝙ partiū fractōis vna significat corpus
xp̄i iacens in sepulchro. Alia vero significat
corp⁹ christi vivēs in mūdo. Tertia vero cor
p⁹ xp̄i p⁹ resurrectionē. q̄ significatio pōt etiā
corpori xp̄i mistico adaptari. Preterea querit
Utrū corp⁹ xp̄i quottidie immoletur. ꝛ vtrū
illud qꝺ facit sacerdos in hoc sacramēto pos-
sit ꝓprie dici sacrificiū vel imolatio. Et r̄ndȝ
ad vtrūq̄ꝫ. ꝙ sic: n̄ tm̄ in re sȝ in similitudine.
Q] eni quottidie gerit̄ signuȝ ē memoriale
ꝛ figura imolatōnis semel facte. ꝛ sic forma
visibil̄ q̄ est in altari sacrificiū ꝺr ꝛ ē. Simili
ter vero solū semel immolat⁹ fuit: sȝ quotti-
die offertur. sȝ aliter tūc ꝛ aliter nūc. qꝺ auto
ritatib⁹ ꝓbat. Tertia ꝓpō est hec. Hoc sa
cramētū datur in augmētū v̄tutis ꝛ caritat]
ꝛ in remediū quottidiane infirmitatis. Hāc
m. insinuās dicit. ꝙ hoc sacramētū duabus
de causis] ē institutū. s. in augmētū caritatis
ꝛ in medicinā nostre infirmitat]. qꝛ eni quot
tidie labimur ꝛ cadim⁹: quottidie xp̄s ꝓ no-
bis mistice immolatur. Usꝰ v̄t⁹ sacramēti ē
remissio venialiū. Ultio inq̄rit de mō vtendi
hoc sacramēto. s. quō hoc sacrm̄ sit frequētā
dū. Et dicit ꝙ supra hoc inueniūtur diuersa
eccl̄ie statuta. qꝛ quidā in dieb⁹ dn̄icas. q̄dā
bis in āno cōicādū esse dicūt. nisi dūtaxat ali
q̄b⁹ crimib⁹ sit grauat⁹. Et tm̄ in spāli ꝺ sen
tētia huius distinctionis. Di. xiij.

Vlet etiā queri

Postq̄ꝫ egit. m. sup̄i⁹ ꝺ sacramen
to eucharistie q̄ꝫtuȝ ad esse, ꝛ fieri.
Hic agit de ei⁹ mysterio. Et tria facit. Pri-
mo eni inq̄rit. an mal⁹ sacerdos possit conse
crare. Scḋo hereticū seu scismaticuȝ n̄ posse
conficere nitit̄ determiare. Tertio ōndit aialia
bruta nullaten⁹ posse mādūcare. Primuȝ a
pricipio vsq̄ꝫ ibi (Illi vō q̄ excōicati st̄) Se
cūdū vsq̄ꝫ ibi (Illud vero sane dici pōt) Ter
tiū vsq̄ꝫ ad fi. di. In. s. s. ꝛc̄. A malo sacerdo
te verū sacr̄ȝ ꝯficit̄. qꝛ n̄ i merito ip̄i⁹: sȝ i ver
bo creatoris efficit̄. Hāc. m. isinuās q̄rit p̄rio
Utrū hoc sacr̄ȝ mal⁹ sacerdos pōt conficere
Et r̄ndet ꝙ bonitas vel malicia sacerdot] ni
hil facit ad ꝯsecratōeȝ. qꝛ cōsecratio n̄ i meri
to cōsecrāt] sȝ i v̄bo efficit̄ creatoris. In hoc
eni sacramēto sub tegumēto rerū visibiliū di
uina v̄t⁹ secreti⁹ opat̄ salutē. qꝺ autoritatib⁹
cōfirmat. Secūda ꝓpō est hec. Scismati
cū ꝛ hereticū n̄ posse cōsecrare ꝑ magr̄ȝ asse-
ritur. ꝛ intētio in ip̄so cōsecrāte necessario exi
gitur. Hāc. m. ponēs dicit. ꝙ ab eccl̄ia dei ꝑ
excōicatōeȝ vel heresiȝ p̄scisi n̄ videntur hoc
sacramētū posse conficere q̄uis sint sacerdo
tes. tū qꝛ oblatio hui⁹ hostie fit ex ꝑsona to
ti⁹ eccl̄ie. ip̄i aūt extra eccl̄iaȝ sunt. Tū qꝛ in
hmōi sacramēti celebratōe nūci⁹ celest] mit-
titur ad b̄ndicēdū. Nō ē aūt p̄sumēdū ꝙ de⁹
b̄ndicat b̄ndictiōib⁹ p̄cisoꝝ ab eccl̄ia. Post-
ea dicit. ꝙ ad sacramēti hui⁹ ꝑfectioneȝ duo
requirūtur. s. ordo mistri. s. ꝙ sit sacerdos. et
intētio. Subdit ꝙ ille q̄ n̄ credit etiā pōt itē
tionē hēre: ꝛ ꝑ ꝯn̄s cōsecrare dummō itēdit
agere ꝛ facere qꝺ facit eccl̄ia. Tertia ꝓpō
ē hec. Magister videtur dogmatisare bruta
aialia nullaten⁹ xp̄i corp⁹ mādūcare. Hanc
m. insinuās dicit. ꝙ bruta aialia corp⁹ xp̄i n̄
sumūt. Quid aūt sumāt dū hostiā mādūcāt
dicit ꝙ de⁹ nouit. Postea epilogādo dicit se
de hoc mysterio breuiter dixisse a fidelib⁹ ca
tholicis fideliter recitata. q̄b⁹ si q̄s ꝯdicat he
retic⁹ videt̄. Ultio q̄si icidētal̄r dic̄ ꝙ hereti
cū facit intelligētia praua scḋȝ. b. Aug. ꝺ vti
litate credēdi. aut heretic⁹ ē q̄ cā ꝯmodi tpal̄
ꝛ gl̄ie vel falsuȝ vel nouas opiniōes gignit
aut seq̄tur. Et tm̄ in speciali. Di. xiiij.

Vsthec de pe[n]i.

Sup̄i⁹. m. determiauit ꝺ sacris. s. cō
firmatōe ꝛ eucaristia q̄ st̄ sacra ꝓ-
grediētiū ordiata ad ꝑfectōeȝ i bono. Hic de
termiat ꝺ p̄nia q̄ ordiat̄ ad amotōneȝ mali.
Et diuidit̄ tractat⁹ iste i. iiij. ꝑtes. In p̄ria de
termiat ꝺ p̄nia i se. Scḋo ꝺ ꝑtib⁹ p̄nie. Ter-
tio ꝺ istrumēt]. Quarto de tp̄e. Secūda ps i
apit i. xvi. dis. Tertia i distictōe. xviij. Quar
ta in disti. xxi. Prima ps diuiditur adhuc in
duas partes. In p̄ria ꝑte determiat q̄ditatē
penitētie: ꝛ excludit quēdā errorē. Scḋo de-
termiat de integritate scȝ in distinctōne. xv.

In p̄nti aūt distictōe facit tria. P̄rio eni det̄
minat que sit penitētie diffinitio. Scḋo quō
bona opera ꝑ cōsequēs peccatū mortificata
per penitentiā reuiuiscant. Tertio quō publi
qua penitētia ꝓ eodē peccato nō sit reiterā-
da. Primū facit a principio distinctōis vsq̄ꝫ
ibi. Item illud manis est penitētia) Scḋm
vsq̄ꝫ ibi (Illud aūt qꝺ Ambrosius) Tertiū
vsq̄ꝫ ad finē distinctōis. In spāli sen: magr̄i
stat in tribus ꝓpōibus. quaꝝ prima est hec
Penitētia est virtus qua n̄ra peccata volun
tarie deplāgimus. ꝛ ea vltra cōmittere nō ꝓ
ponimus. Hāc mgr̄ insinuans ꝓponit p̄mo
penitētiā necessariā esse. Est eni scḋm Hiero
nimū secūda tabula post naufragiū ex eo ꝙ
qui vestē innocentie in baptismo ꝑceptā pre
dicando destruxit. potest eā penitētie reme-
dio reparare. baptism⁹ aūt dicitur p̄ma tabu
la. vnde penitētia sepe reiterari pōt. baptim⁹
aūt nō. Postea volens penitētiā diffinire p̄-
mittit quatuor. P̄rio eni p̄mittit ei⁹ gen⁹ qꝺ
est sacramentū ꝛ virtus mētis. sed baptism⁹
est sacramentū tm̄. Est eni duplex penitētia.
interior scȝ ꝛ exterior. Interior est virtus. ex-
terior est sacramentū. Scḋo eius differentiā
ꝓpter eius vtilitateȝ. qꝛ tam xp̄us q̄ꝫ iohēs
baptista p̄dicatione sua a penitentia incepe
rūt dicētes. Penitētiā agite appropīquabit
vobis regnū celoꝝ. Tertio eius actū. dicitur
eni penitētia a puniendo. qꝛ ꝑ penitentiā illi
cita puniūtur. Quarto eius originē. qꝛ peni-
tentie virtus timore cōcipitur. Quibus pre-
missis diffinit p̄niam scḋȝ beatū Ambrosiū.
dicens ꝙ penitētia est mala preterita deplā-
gere ꝛ deplāgēda iteꝝ nō cōmittere. Postea
dicit ꝙ ex hac diffinitōe aliqui moti fuerunt
dicere ꝙ nō sit vera penitētia que pctō sequē
ti maculatur. vere eni penitentē dicunt vltra
mortaliter nō peccare qꝺ etiā cōfirmāt auto-
ritate bti Ysodori q̄ dicit talē penitentiā esse
irrisoriā. ꝛ autoritate b. Augustini q̄ dicit eā
esse manē. ꝛ bti Greḡ. qui dicit eā esse graui
oris pene. Quarto Amb. q̄ dicit verā peni-
tētiā iterandā nō esse. Autoritates oīs pa-
tent in littera. Postea mgr̄ determinādo ve
ritatem excludit dictū errorē. dicēs ꝙ cessa-
tio a pctīs preteritis ꝛ dolor de eis cū ꝓposi
to cauendi futura. ad verā penitentiā sufficit
Et ex hoc soluit penitētie diffinitionē sup̄di-
ctā: in qua dicit ꝙ ad penitētiā ꝑagendā per
tinet peccata iteꝝ nō cōmittere dicens. Suf
ficit ꝓ vera penitētia ꝙ penitēs plangenda
iteꝝ nō ꝯmittat ꝓposito volūtatis. Ex hoc
etiā soluit autoritātē Ysodori dicētis. ille irri
sor ē q̄ cū ꝓposito cōmittēdi penitet. Scḋa
ꝓpō est hec. Uiatoris bona opa que ꝑ conse
quēs peccatum deficiūt ꝑ verā penitentiam
iteꝝ reuiuiscūt. Hanc mgr̄ insinuās soluit au
toritates quasdā predictas. ꝛ p̄mo Aug̃. di-
centis ꝙ inanis est penitētia quā cōsequēs
coinq̄nat culpa. dicitur eni inanis. quia fine
penitētie caret que est vitatio iehēne. ꝛ adep
tio gl̄ie. Caret aūt fructu penitētie. qꝛ ꝑ cōse-
quēs peccatū ista penitētia ꝛ etiaȝ alia acta
bona mortificātur. vt scȝ nō sortiant̄ merce
dem quā meruerūt cū fierent. si tm̄ de peccato
succedente agatur penitētia. bona q̄ precesse
rūt nō reuiuiscūt: nisi dūtaxat illa q̄ ex carita
te ꝑdierūt. qꝛ q̄ viua nō fuerūt reuiuiscere nō
possūnt. que aūt fuerūt viua reuiuiscere p̄nt.
Qꝺ aūt Aug̃. dicit. nichil ꝓsunt lamēta si re
plicātur peccata: sic intelligendum est. vel ꝙ
peccata redeūt quēadmodū quidam dicunt
ꝙ nihil relinquitur de vite mūdicia. eo ꝙ p⁹
peccatū iterū peccat. vel si nō redeūt saltē ꝓ-
pter ingratitudinē ita reus ꝛ imūdus cōsti-
tuitur: ac si peccata dimissa rediret. Addit eti
am duo dicta ab Aug̃. q̄ vident̄ facere ad cō
firmationē erroris. vnū est. qꝛ Aug̃. dicit ꝙ
penitēs semꝑ debet penitentiā tenere. ita tm̄
ꝙ dolore gaudeat. Soluendo istud dicit. ꝙ
intelligit̄ de penitētia ꝑfectoꝝ. q̄ penitētiam
vsq̄ꝫ in finē vite sue cōtinuant. Aliud est qꝺ
Aug̃. dicit ꝙ nihil de venia relinq̄tur: q̄n hō
post penitētiā in pctm̄ relabitur. R̄ndendo
dicit verū ē quantū ad reditū pctōꝝ simplici
ter: vel quantū ad ingratitudinē: vt dictū est
Tertia ꝓpō ē hec. Quāuis publica penitē
tia ꝓ grauiorib⁹ inflicta nō est ꝓ eodē reitcrē
da cōmunis tm̄ cōfessio ꝛ penitētia ē nobis
frequētius ꝑagenda. Hanc mgr̄ insinuans
soluit autoritate bti Amb. qua dicit penitē-
tiā non esse iterādam ꝓpter reuerentiā sacra
menti. R̄ndendo dicit hoc esse intelligenduȝ
de penitētia solenni q̄ pro grauioribus crimi
nibus infligitur que nō iteratur: ne vilis re-
putetur qꝺ autoritatib⁹ cōfirmat. Ultimo
qꝛ quidā dixerūt ꝙ penitētie nō ꝺberēt itera
ri. qꝛ facilitas penitētie esset incitatio ad pec
candū. Ideo ꝓbat ꝑ plures autoritates ꝙ
penitētia semꝑ iterari debet ꝛ potest. qꝺ cō-
firmat exēplo. Dauid q̄ bis veniā ipetrauit.

semel de cõmissione adulterij ⁊ homicidij. ⁊
postea de numeratõe ppl'i ex quo patet ve-
rã penitentiã sepius agi posse. Et qꝛ p̃dicti q̃
sic errauerunt circa penitentiã innitebantur
quibusdã verbis apl'i in epistola ad hebreos
Ideo dicit magister ꝙ apostolus ibi nõ ne-
gat illã pniam. Et tñ in spãli. Di. xv.

T sicut p̃dictis.

Superius magister determinauit de penitẽtia quantũ ad sui quidi-
tatẽ. Hic determinat de ea quantũ ad eiꝯ inte-
gritatẽ. Et tria facit. Primo eni tangit quos-
dã errores ⁊ eos soluit. Scd̃o quid elemosi-
ne in pctõ facte valeant subiũgit. Tertio pe-
nitentiã factã de vno peccato ⁊ nõ de oibus
nõ valere adiũgit. Primũ facit a principio
distinctionis vsqꝫ ibi (Ad hoc aũt qd̃ obijci
tur) Scd̃m vsqꝫ ibi (Satis arbitror illis ee
rnisum) Tertiũ vsqꝫ ad finẽ distinctõnis. In
spãli sen. m. stat in tribus ꝓpositõibus qꝛ ꝑ
ma est hec. Quicqꝫ modis infligũtur flagella
⁊ tribulationes ⁊ liberantur a pena patient
sustinentes seu punitões tollerãtes. Hãc ma
gister insinuãs ꝓponit p̃mo ꝙ sicut erroneũ
est dicere penitentiã non posse reiterari vt su
pra per autoritates ꝓbatũ est, ita erroneum
est dicere ꝙ de vno pctõ sine alijs põt penitẽ
tia agi, qd̃ quidã dixerũt cõfirmantes errorẽ
suũ ꝑ ꝓphetã Naũ caplo p̃mo q̃ dixit. Nõ
iudicabit deus bis in idip̃m. Ex q̃ autorita-
te arguũt sic. Si q̇s vnũ peccatũ sacramenti
cõfiteatur tacitis alijs. ⁊ pniam sibi iniun-
ctam ꝓ illo ꝑfecerat: nõ debet ꝓ isto vlteriꝰ sa
tisfacere nec penitẽtiã. Alioquin deus bis in
idip̃m iudicaret dũ sacerdos qui vicẽ xp̄i in
eccl'ia gerit bis ꝓ eodẽ peccato penitẽtiã ipo-
neret: ergo de vno pctõ solo sine alio põt pe-
nitẽtia agi. Pꝰea soluit ⁊ dic ꝙ hec autoritas
nõ cogit. itelligitur eni de illis solũ q̇ ꝑ flagel
la p̃ñtia corrigũtur ⁊ cõmutãtur ⁊ ꝑseuerant
in bono. Tales eni iterꝫ nõ iudicãt. Secꝰ aũt
est de illis q̇ ꝑ flagella nõ corrigũtur. vt pha
rao Exodi septio. talibꝰ eni videt iudiciũ inci
pi in p̃ñti ⁊ t̃miabitur i futuro scd̃z b. Aug.
Uñ incidẽtalit adiũgit mgr̃ quãdã vtilẽ di-
stinctõem. dicẽs ꝙ flagella infligũtur velut
augmẽta meritoꝝ sicut factũ est in Job. vel
ad custodiam virtutis vt patet in Paulo cui
datus est stimulus carnis ad Corinthios.
xij. Numeri xij. Inflicta est lepra. vel ad glo-
riã dei vt patet in ceco nato. vel ad initiũ pe-
ne future vt patet in herode q̇ scaturiuit i ver
mibꝰ vt patet actuũ quindecimo. Postea ex
ponit quasdã autoritates Hieronimi supra
dicto verbo Naũ. qui dicit genus humanuꝫ
diluuio. Geñ. vij. zodomitas igne. Geñ. xx.
Egiptios mari. Exo. xiiij. ⁊ israhelitas in he
remo tp̃aliter punitos ne ineternũ punirent.
in causa. de penitẽtia distinctõe tertia. qꝛ nõ
punit deus bis in idip̃m. non est generaliter
intelligendũ: sed de illis tñ qui inter flagel-
la penituerũt. qui eni ꝑ flagella tp̃alia puniũ
tur ⁊ nõ corrigũtur cũ hoc postea eternaliter
puniũtur. qd̃ cõfirmat auto. b. Hoẽis q̃ di-
cit leuia pctã leui ⁊ tp̃ali supplicio puniri ꝓ
leuibꝰ eni nõ punitur q̇s eternaliter. Grauia
ṽo ⁊ hic purgari graui supplicio ⁊ in futuro
eternaliter puniẽda illa scꝫ de q̇bus pniaꝫ in
ter flagella nõ egerũt. Et subdit ꝙ illud fieri
nõ bonis nõ ẽ dubiũ qꝛ. s. leuia leuiter remũe
rantur hic bona vero maiora ⁊ hic in futuro
remunerabũtur. In malis quideꝫ idẽ fit. scꝫ
id ꝙ boni ꝓ leuibus culpis leuiter puniunt
vel hic vl' in purgatorio. Mali ṽo ꝓ leui cul
pa etiã leuiter puniẽtur eternaliter ꝑ accñs
rõne pcti mortalis annexi. Ex quo cõcludit
ꝙ dicta autoritas nihil ꝓ dicta opinione fa
cit. Postea introducit autoritates sanctorũ
ꝓ cõfirmatõe predicti erroris. Et p̃mo poit
autoritatẽ Gregorij q̃ dicit vnã ciuitate cõ-
plui ⁊ aliã nõ. sicut dicitur Amos quarto. ⁊
est qñ hõ de vno pctõ penitentiã agit: ⁊ de a
lio non. Postea ponit autoritatem Ambro
sij. qui dicit ꝙ si fides desit pena satisfacit vt
possit de aliquo peccato satisfacere. Postea
ponit ad idem rationem ipsorum que talis
est. Aliquis qui de vno peccato satisfecit. ⁊
penitet alijs peccatis tacitis de quibus post
ea si confessus fuerit non videtur rationabile
ꝙ de primo iterato satisfaciat. Nec rationale
videtur scd̃m ecclesie consuetudinẽ ꝓ eodem
peccato. nisi peccatũ iteretur vlli penitentiaꝫ
bis iponi. ergo sibi illa satisfactio q̃ de vno
pctõ satisfacit est sufficiẽs. Postea r̃ndet ad
ista. Et p̃mo ad autoritatẽ Greg. est eni in-
telligendũ ꝙ gregorius dicit vnã ꝑtẽ ciuita-
tis complui ⁊ aliam nõ. nõ quãtũ ad crimi
nis veniã. sed quantũ ad opis ⁊ pcti desertio
nem. ⁊ sic potest homo ab actu vnius pecca-
ti cessare. ⁊ nõ alterius. nõ tamẽ de vno sine
alijs veniã obtinebit sic in exẽplis declarat.

Postea soluit autoritatẽ Amb. cũ ei dicit ꝙ
pena satisfacit vbi fides deest. accipit ibi
fidẽ nõ ꝓ habitu fidei: sed ꝓ cõsciẽtia peccati
Aliqñ eni pctm̃ est cuius cõsciẽtiã hõ non
habet. qꝛ nõ qd̃ recolit ꝑ penam flagelli pur
gatur dũ tñ patienter hõ flagellũ acceptet.
Postea soluit rationẽ. cũ enim obijcitur de
isto qui satisfacit. vtrũ sit eis satisfactio ipo-
nenda. Dicit magister ꝙ sic. Quia prior satis
factio nõ fuit digna ⁊ vera satisfactio qꝛ scd̃z
beatũ Augustinum satisfacere est peccati cau
sas excidere ⁊ eoꝝ suggestionibꝰ aditũ nõ indul
gere: q̃d ipso nõ facit qui i alijs pctis remanꝫ
Scd̃a ꝓpõ est hec. Elemosine quas faci-
unt in mortali peccato existẽtes nec sunt me
ritorie. nec deo placẽtes. Hãc mgr̃ insinuãs
ꝓponit autoritatẽ beati Aug. q̃ dicit ꝙ q̇dã
in pctõ ꝑmanẽtes putãt ꝑ elemosinas quas
faciũt mereri aliquã purgationẽ peccati. pro
pter qd̃ dñs dicit. date elemosinã ⁊ ecce mũ-
da sunt vobis. qꝛ nõ bene intelligũt. Sunt
eni multa genera elemosinarũ. Elemosinam
eni facit qui necessaria administrat: qui pec-
canti i se indulget q̃ subditũ sibi corripit. qui
ꝓ primo orat: vt pctm̃ sibi remittat. Et sub
dit ꝙ hec ⁊ multa alia bona prestãtur inui-
tis. q̇ñ cõsulitur eoꝝ saluti ⁊ nõ volũtati In
ter oĩs aũt elemosinas maior est dilectio in
imici. sed sicut preter has maior elemosina:
quã q̇s sibi facere debet. Unde q̃ vult ꝑ ali-
quã p̃dictaꝝ elemosinaꝝ pctã sua mũdare ꝑ
us debet sibiipsi emosinã facere. ⁊ aĩe sue mi
sereri. qd̃ nõ faciũt q̃ i pctis ꝑmanẽt ⁊ si mil'
tas elemosinas faciũt. q̃ eni diligit iniq̇tateꝫ
odit aiam suã. sed q̃ sibiipsi mũdationẽ facit
sibiipsi elemosinã exhibet. ⁊ ille ordinate dat
elemosinã. q̃ a seip̃o incipit. ⁊ sic intelligẽduꝫ
est verbũ dñi dicẽtis. oportet facere illa. salꝫ
bona, i. elemosinas interius. ⁊ illa nõ omit-
tere. i. elemosinas exterius: ex quo concludit
ꝙ illi q̃ de vno peccato satisfaciũt sine alijs
est iterũ satisfactio iponẽda. Postea enar-
rat alioꝝ opinionẽ dicentiũ. scꝫ ꝙ illa satisfa
ctio d̃ vno sine alijs isufficiẽs fuit. scꝫ tẽpore
illo quo fiebat, sed qñ hic postea de alijs pec
catis penitet. sicut baptismꝰ ficte accedẽti nõ
prodest. sed recedẽti fictione effectũ habeãt
Cõfirmãt aũt isti suã opinionẽ. Primo per
autoritatẽ Augustini dicẽtis ꝙ deus grati-
aꝫ suã alicui cõfert. etiã remunerat priora bo
na facta ante statũ gratie. ⁊ ꝙ deus diligit
bonũ qd̃ in peccãte plãtauit. ⁊ ita satisfactiõ
nẽ approbat in statu peccati. Scd̃o inducit
ad hoc idem autoritatẽ beati Hieronimi. di-
centis ꝙ deus bona facta in statu peccati re-
munerat ⁊ facit peccatũ ea metere que semi-
nauit. Postea ostendit mgr̃ quomõ predicte
autoritates intelligũtur de bois factis in sta
tu gratie que per peccatũ mortificãtur, ⁊ po-
stea per penitentiã reuiuiscũt. illa eni deus di
ligit ⁊ remunerat. ⁊ illa metere facit. nõ aũt
de illis que fuerũt facta in statu peccati. Po
stea respondet aliter dicẽs ꝙ predicte auto-
ritates possunt intelligi etiã de bonis factis
in statu peccati que deus remunerat non tñ
remuneratione ꝑpetue. sꝫ aliquali remu-
neratõe tp̃ali. vel etiã remunerat diminuen
do eternum supplicium. ⁊ hoc ꝯfirmat au-
toritate bti Augustini dicẽtis tribulatões si
ne pctis ꝑpessas valere, nõ tñ ad gl'iam. sed
ad supplicij diminutionem. Et similiter di-
cere videtur. ꝙ sine caritate vera pniã esse nõ
põt. Ex quo cõcludit ꝙ bona que cum cari-
tate facta sunt. ⁊ per peccata mortificata nec
per pniam reuiuificata ad eternã remunera-
tionẽ nõ valẽt. licet valeant ad diminutõem
supplicij qd̃ ꝯfirmat autoritate Greg. Post
ea cõcludit quasi ꝓbatum ꝙ de vno peccato
sine alijs nõ põt pnia agi. Improbat etiam
errorẽ supradictũ huic veritati contrariũ au-
toritate bti Aug. dicentis ꝙ dñs nunqꝫ ali
quẽ sanauit quẽ totalit nõ sanauit. In quo
nos docuit ꝙ de vno peccato sine alijs non
potest fieri pnia alias sequeretur ꝙ crimino
so cui inimicus esset daret veniã: ⁊ ꝙ pctõr
sine timore dei veniã cõsequeret ⁊ ꝙ a deo di
midia cõsequeretur venia vel etiã itegra abs
ꝙ vera penitẽtia. que oĩa sunt incõuenietia
Ex p̃dictis infert tertiã ꝓpositionẽ que est
hec. Non valet pnia nisi de oibus agatur. et
res male acq̇sita quãto citiꝰ restituatur patet
ex p̃missis. Addit etiã que sit vera peniten-
tia. scꝫ illa que ad baptismi puritatẽ ducit. ⁊
que vere vite mutationẽ facit. que peccatum
abhorret. ⁊ zelus corrigit propter quod per
manens in opere peccati veram penitentiaꝫ
habere non potest. Addit etiã in fine ꝙ vera
penitentia agi potest absqꝫ restitutõe quan-
do non adest facultas emendãdi vel restitu
endi. Si aũt adest facultas nullo modo põt
penitentia vera agi. nisi ablatum restituatur
Et tñ in speciali. Di. xvi.

A pfectōe autē

Postq̄ determinatū est de pnia
generaliter. Hic determiat de pti
tibus eiꝰ specialiter. Et tria facit. Primo eni
ostendit quō pnia ex tribus partibꝰ integra-
tur. Scđo quāta pnia pro quolibet pctō di-
gne iniungatur. Tertio quō veniale peccatū
elemosina ⁊ orōne dñica expiatur. Primū a
pricipio distinctōis vsqꝫ ibi (Et sicut sunt di
gni fructus pnie) Scđm vsqꝫ ibi (Queri au
aūt pro venialibꝰ) Tertiū vsqꝫ ad finē disti
ctionis. In speciali sen. magistri stat in tribꝰ
ꝓpositōibus quaꝝ prima est hec. In tribꝰ
consistit pfectio pnie. scꝫ cordis contritione
oris confessione ⁊ operis satisfactione. Hāc
mgr̄ ponēs dicit ꝙ pfecta pnia requirit i cor
de cōtritionē. in ore cōfessionē in ope satisfa
ctionē. Nā hijs scꝫ corde ore ⁊ opere pucrsa
operatōis cōsuetudine peccamꝰ ⁊ spūaliter
morimur in cuius rei signū xp̄s tres mortu-
os suscitauit. vnū in domo. Aliū extra portā
Tertiū iam fetidū in sepulcro. Postea pnu-
merat has tres partes penitentie declarat
q̄ patet in littera. Postea dat modū vere pe-
nitentie. ⁊ pmo quantū ad cōpunctione cor
dis dicens cōpunctionē in pnia esse necessa-
riam. vt scꝫ q̄ vult pfecte pctā delere cōside-
ret peccati circūstantias quas tangit scđm
Augustinū. vt patet in littera q̄ sunt damna
que p peccatū incurrit. ⁊ bona que per pctm
amisit. ⁊ de omibꝰ cōteratur: ⁊ deū p venia
deprecetur. ⁊ patus ad arbitriū sacerdotis
satisfacere. Postea dat modum cōfitendi. scꝫ
ne cōfessio diuidatur. Deinde ponit moduꝫ
penitendi quo ad satisfactionē opis. dꝫ eni
attēdere penitēs ne ad sanctū altare accedat
antequā consciencia sit in bono confirmata.

Secūda ꝓpositio est hec. Uere ⁊ cōdigne
penitētie dicūtur que scđm autoritates san-
ctorū pro qualitate ⁊ quātitate criminū ipo-
nūtur. Hanc mgr̄ insinuās dicit ꝙ q̄ vult fa-
cere dignos fructus pnie restrīgat se a ludis
⁊ spectaculis seculi. qui verā penitentiā ipe-
diūt ⁊ verā satisfactiōem faciendo dignos
fructus penitētie expleant. vt videlicet scđm
qualitatē ⁊ quātitatē culpe sit q̄litas ⁊ q̄ti-
tas pene. Hic eni est vere penitētie modus.
Postea dicit ꝙ ille facit indignos fructꝰ pe-
nitentie vel falsam penitentiā. vel falsam sa-
tisfactionē qui existens in statu officio vel ne
gocio in quo non potest pmanere sine pecca
to ad penitētiā accedit. ⁊ statū officiū vel ne-
gocium non dimittit. Expedit tñ illi aliqua
bona opa facere si statū nō dimittit: vt deus
cor eius ad penitentiā illustret. Postea disti-
guit triplicē modū penitentie. Est eni quedā
penitētia que agitur ante baptismum. Ad-
ultum eni qui baptizař oportet veteris vite
penitere anteq̄ nouā inchoat in baptismo.
Alia est penitētia que agitur post baptismū
Et hec est duplex. Una que agitur pro pec-
catis mortalibꝰ que sunt cōtra precepta de-
calogi. Alia vero que agitur pro venialibus
que ex infirmitate hūana proueniūt. q̄ ⁊ si le
uia videātur. tunc multiplicata grauāt. i. op
primūt: sicut aqua paulatim intrās submer
git nauē. Tertia ꝓpō est hec. Que sit pec-
cati venialis penitētia declaratur hic lucida
sententia. Hāc mgr̄ ponēs dicit. ꝙ ad dele-
ctionē horū peccatoꝝ venialiū ⁊ leuiū suffici
unt orō dñica ⁊ elemosina cū aliqua cōtriti-
one. addita cōfessione si assit facultas. Que
etiā omia p grauibꝰ pctis in satisfactōe hibē
benda sunt multo fortius ⁊ vehementiꝰ. nō
eni illi qui grauia peccata cōmisit sufficit a
malo recedere ⁊ bonū facere. nisi etiā stude-
at scđm modū peccatoꝝ suoꝝ deo p penitē
tiā satisfacere. Et tñ in spāli. Di. xvij.

A corit questio

Superius mgr̄ determinauit de
ptibus penitētie. Hic circa deter-
minata mouet tres qōes incidētes quas se-
cundū ordinē soluit. Primo eni querit an ad
remissionē peccati sit necessaria cōfessio oris
⁊ satisfactio operis. vel sola cōtritio sine hijs
sufficiat. Scđo vtrū sufficiat cōfiteri soli deo:
sine sacerdote. Tertio vtrū possit fieri cōfes-
sio layco. Primū vsqꝫ ibi (Jam scđz questi-
onis articulū) Scđm abinde vsqꝫ ibi (Nūc
pusq̄ premissis autoritatibus) Tertiū vsqꝫ
ad finē distictōnis. In spāli sentētia m. stat
in tribꝰ ꝓpositionibꝰ quarū pma ē hec. In
cordis vera cōtritōe peccatū a deo omittitur
si votū cōfitendi et satisfaciendi firmiter con
cipitur. Hāc mgr̄ insinuans ꝓponit tres que
stiones quaꝝ pma est hec. Utrū ad remissio
nē peccati necessaria sit cōfessio oris ⁊ satis-
factio operis. vel sola contritio sine hijs suf-
ficiat. Et tangit circa eā tres opiones. Qui-
dā eni dixerūt contritionē sine cōfessione suf

ficere. Ad qđ cōfirmandū adducunt plures
autoritates per quas nituntur ostendere ꝙ
solum ꝓpositūꝫ confitendi ⁊ interior cordis
gemitus sufficiunt ad deletionem peccati.
Unde ⁊ leprosi mūdati sunt quādo ostēde-
runt se sacerdotibus. ⁊ lazarus prius suscita-
tus intus q̄ foras ꝓdijt. Alij vero dicunt ne-
cessariā fore cōfessionē: nec sine ipsa peccatū
dimitti. si tēpꝰ illā faciēdi assit. q̄dā̄ auto-
ritates soluūt. ⁊ alias pro sua opinione ad-
ducūt. Que dicere videntur ꝙ sola cōfessio iu
stificat ⁊ a morte liberat hoiem. ⁊ ipm facit
peccati profundo nō absorbi. ⁊ dicit ꝙ si sine
confessione ⁊ pene solutōe delerentur pecca-
ta claues ecclesie frustra institute viderētur.
Inducūt etiā quasdā autoritates per quas
videtur probari ꝙ nō fiat remissio sine alicu
ius pene solutōe. Postea determinat hāc q̄-
stionē dicens. ꝙ sine exteriori cōfessione ⁊ pe
ne solutione delentur peccata p contritioneꝫ
⁊ humilitatem cordis ⁊ confitendi ꝓpositū
hec eni est cōfessio cordis ⁊ non oris. Dum
mō ꝯtemptus confitendi exterius ⁊ satisfaci-
endi nō assit sufficiūt contritio ⁊ humilitas
cordis. vbi aūt facultas adest: necessaria est
confessio ⁊ satisfactio. Autoritates aūt sup-
dicte ad cordis contritionē ⁊ interiorē penitē
tiam referende sunt. Addit etiā ꝙ sicut pec-
cati remissio donū dei est: ita penitētia ⁊ cō-
fessio p quā peccatū deletur a deo ē. In hoc
ergo cōcluditur tota determinatio ꝙ anteq̄
fuit confessio in ore si votū cōfessionis sit in
corde seq̄tur remissio peccatoruꝫ. oportet tñ
penitentē cōfiteri si tēpus habeat. Scđa
ꝓpō est hec. Quāuis in cōtritione vera pecca
tum sit delectū. tñ absolutio est danda p sa-
sacerdotem discretum. Hanc magister insi-
nuans ꝓponit secundam questionē. Utrum
sufficiat confiteri soli deo ⁊ nō sacerdoti. vel
etiā necessariū sit ꝯfiteri sacerdoti. Ad quod
q̄sdā autoritates q̄dā adducūt: in quibꝰ vide
tur dici ꝙ sole lacrime interiores lauant deli
ctū. Legitur eni ꝙ petrus fleuit ⁊ nō confes-
sus fuit: quia nō est necessarium ꝙ peccator
peccatū suuꝫ prodat ⁊ ꝙ sufficit ꝙ peccator
peccatū suū in se puniat lacrimis proprijs.
Postea ostendit oppositū videlicet ꝙ preter
confessionem deo factam oportet confessio
nem facere sacerdoti si facultas assit Et hoc
patet per multas autoritates que dicunt ꝙ
satisfactionis modus ⁊ recōciliatio peccato
rum ad ministros ecclesie ptinent: q̄ nō possūt
sine cōfessione fieri. ⁊ ꝙ erubescentia que est
in confessione peccatorum ⁊ pena ad remis-
sionem operatur peccatorum. Unde ⁊ lepro
sis dictum est vt ora sua ostenderent propter
quod quanto quis pluribus cofitetur in spe
venie turpitudinem criminis tanto facilius
consequitur remissiones peccatorum. Sub-
dit autem ꝙ nō est necessarium vt peccator
alij q̄ sacerdoti cōfiteatur crimē suū. quia ex
hoc sequi possit scandalū presbiterorum. ⁊
retardatio a ꝯfessiōe. Tertia ꝓpō est hec.
Et si in periculo mortis copia sacerdotis nul
latenus posset haberi. tunc licitum est ad
cautelam layco confiteri. Hanc magister in
sinuans proponit tertiam questionem que
est. Utrum confessio possit: vel debeat fieri
layco. Et determinat ꝙ facienda est discreto
sacerdoti qui sciat soluere ⁊ ligare. vel simul
cū ptāte absoluendi habeat iudiciū ⁊ discre-
tionē. si tñ sacerdos defuerit. facienda est cō
fessio proximo vel socio. Ipm tñ bonū ꝓposi
tū ⁊ desideriū ⁊ humiliatio cōfitentis valet
ei ad remissionē peccatoꝝ. ⁊ specialiter facta
ad ministeriū ecclesie: que omia autoritatibꝰ
cōfirmat. Subdit etiā ꝙ extra ecclesiaꝫ non
fit remissio. Beda tñ videtur dicere ꝙ leuia
peccata ⁊ quotidiana pctā licet socijs cōfite-
ri etiā si assit copia sacerdotis. ⁊ sufficit si tñ
nō ptermittē sacerdos ex cōtēptu. Grauiora au
tē sacerdoti ꝯfitenda si tñ sacerdotum copia
non assit. grauiora etiam sunt socijs confite-
da. Magister tamen dicit ꝙ tutius ⁊ perfe-
ctius est simul leuia ⁊ grauia sacerdotibus
confiteri. q̄bus concessa est potestas ligādi ⁊
soluēdi. Postea enim ex detmiatōe premis-
sorum dat intelligentiam quorumdam au-
toritatum que supra inducebantur contra ve
ritatē secunde opinionis ꝙ enim. Crisosto-
mus dicit ꝙ peccator non debet se in publi-
cum prodere. hoc enim intelligēdum est. nō
ꝙ non oportet coram multis hominibꝰ pu-
blicare peccatum. sed sufficit sacerdoti dicere
Qꝫ autem beatus Ambrosius dicit lacrimas
lauare delictum intelligendum est si confes-
sio saltem soli sacerdoti facta sit. ⁊ si non fi-
at confessio publica criminis. Qꝫ autem
ait se preter lacrimas legisse non confessionē
dicendum quidem est quod ꝓpter hoc nō ex
cludiť cōfessio. mlta eni fcā sūt q̄ tñ n̄ sūt scri
pta. vł forte nidū erat ꝯfessio istituta. Qđ āt

Prosper dicit ꝙ sufficit ꝙ aliqui seipsos pu-
niūt: intelligendū est ꝙ sufficiat sine cōfessiōe
publica. nō excludit cōfessionē puatā q̄ fie-
ri debet. s. sacerdoti. Addit etiā ꝙ sine confes
sione pctīi non remittitur si facultas assit.
Ultimo etiā querit. si in cōtritōe pctīi delet.
Ad quid tūc necessaria est cōfessio. Et rn̄det
ꝙ necessaria est confessio. Primo qꝛ est pars
propter erubescentiā cōfitētis. Scđo quia p
cōfessionē sacerdos intelligit qualiter de pec
cato debeat iudicare. Tertio qꝛ per cōfessio-
nē peccatoꝛ redditur humilioꝛ ꝛ cautioꝛ. Et
tn̄ in speciali. Di. xviij.

Hic solet queri.

Superius magister determiauit de
penitētia q̄tū ad ei⁹ ptes. Hic au
tem cōsequēter de ptāte ministroꝝ hoc sacra
mētū dispēsantiū. Et circa hoc tria facit. Pri
mo eni numeꝝ clauiū. ꝛ in quo eoꝝ vsus cō-
stat proponit. Secūdo quomō sol⁹ de⁹ pec-
cata dimittat subdit. Tercio etiā modus quo
sacerdotes ligāt ꝛ soluūt adiūgit. Primū q̄-
dē facit a pricipio distinctiois vsq̄ ibi. (Sz
querit vtrū a pctis) Secūdus vsq̄ ibi (Non
autē hoc sacerdotib⁹.) Tertiū vero abinde vs
q̄ ad finē distictionis. In speciali sentencia
magistri stat in trib⁹ propositionib⁹ quarū
prima est hec. Claues enim sacerdotibus
con cesse sunt sciēcia discernēdi. et spūalis po
tencia iudicādi. Hāc eni propositionē magi-
ster insinuās querit. Cum in sola contritione
cū proposito cōfitēdi dimittat pctīi quātū
ad maculā ꝛ reatū pene ante cōfessionem sa
cerdoti factā. quid ergo dimittit sacerdos in
sua absolutōe. ꝛ quid etiā virtus clauiū ope
retur. Postea aūt magr̄ determiat q̄d sit vir
tus clauiū. ꝛ dicit ꝙ ille claues nō corporalit̄
sed spūaliter intelligende sunt. ꝛ nihil aliud
sunt ꝙ sciētia discernēdi ꝛ potētia iudicandi
qꝛ iudex ecclesiastic⁹ hꝫ dignos recipere ꝛ in
dignos excludere a regno dei. i. ab eccl'ia. vel
sacramētoꝝ perceptōe. Ubi etiam subdit ꝙ
vis ligādi similiter ꝛ vis soluēdi sacerdotib⁹
eccl'ie cōpetit: ꝛ nō hereticis. Postea etiā dic̄
ꝙ vsus clauiū in duob⁹ consistit. s. in discer
nēdo ligādos ꝛ soluēdos. ꝛ etiā in ligādo li-
gandos. similiter ꝛ in dissoluendo ligatos.
Secūda ppō est hec. Sol⁹ deus maculas
culpe abstergit ꝛ a debito mortis eterne ab-
soluit. Hanc eciꝫ ppositionem magister insi

nuās querit quid operetur sacerdos in absol
uēdo a peccato. Utrū scꝫ culpā vel etiā penā
tollere possit. Tangit aūt magister circa hoc
duas opiniones. Quibusdā videtur ꝙ deus
animas suscitat a morte: ꝛ sacerdos remittit
reatū pene. Un̄ ꝛ dn̄s lazaꝝ pri⁹ suscitauit et
postea apostolis soluēdū reliquit. Alijs vero
videtur ꝙ solus de⁹ sicut animā viuificat in
teri⁹ tollēdo culpā: sic ꝛ reatū pene eterne re-
laxat. Tamē sacerdotib⁹ tradita ē potestas
dimittendi peccata ꝛ retinēdi. sicut eni deus
solā ptātē baptismi sibi retinuit ita ꝛ peitēcie.
ꝛ hanc sententiā approbat magister tanq̄
rōnabilē. simul eni cū culpa pena dimittit.
ꝛ nēo verē cōterit̄ nisi hō q̄ ē i caritate. q̄ aūt
caritatē hꝫ dign⁹ ē vita etna ꝛ nō pena eter
na vel morte. ꝛ ideo deus qui dimittit culpā
etiā dimittit penā. Qđ autoritatib⁹ sanctoꝝ
cōfirmat. Postea dicit ꝙ nō obstante ꝙ so-
lus deus dimittit pctā. veꝝ tn̄ est ꝙ etiā sa-
cerdos habet ptātatē dimittēdi ꝛ retinendi
peccata ꝛ aliq̄d opatur p istā ptātem. qꝛ pec
cata dimittit ꝛ retinet. qđ plurib⁹ autoritati
bus cōfirmat. Postea dat vnū modū quo sa
cerdotes dicūt̄ ligare ꝛ soluere, dicēs ꝙ de⁹
p se dimittit culpā mūdando aiaꝫ a macula
culpe. ꝛ soluēdo debitū pene eterne. Sacer
dotes vero dimittūt ꝛ soluūt omissionem sa
ctā vel nō factā manifestādo ꝛ ondēdo. Un̄
dn̄s p̄us ꝛ p se leprosis sanitatē restituit De
inde ad sacerdotes misit. quoꝝ iudicio ondē
retur mūdat⁹ vn̄. Si aliq̄s apud deū ē abso
lutus. nō tn̄ in facie ecclesie absolutus habet̄
nisi p iudiciū sacerdotis. Un̄ sicut sacerdos
legalis leprā nō mūdauit. sed inter mūdos ꝛ
imūdos discernebat. ita sacerdos euangelij
peccata nō dimittit. sed vtrū dimissa sint nō
iudicat ꝛ ondit. Tertia ppō est hec. Sa-
cerdotes ligant cū satisfactionē iponūt pe-
nitentie. Tūc vere soluūt cum de ea aliq̄d di-
mittūt ꝛ purgatos ad sacramentoꝝ communi
onē admittūt. Hanc mgr̄ insinuāꝫ cōtinuat
p̄dicta. scꝫ ponendo secundū modū quo sa-
cerdotes dicūtur ligare inquantū penā satis
factoriā penitētib⁹ iponūt. Soluere vero di
cuntur qn̄ aliq̄d de satisfactione debita rela-
xant ꝛ purgatos ad sacramentoꝝ cōmunio
nē admittūt: et sic ecclesie recōciliant. In p̄-
mo exercet opus iustitie. In scđo opus mie
eo ꝙ ligant ad satisfactoriā penā peccatores
solutū esse ondunt qꝛ nulli pena satisfactoria

imponitur nisi ei quē sacerdos vere peniten-
tē arbitrat̄. Q aūt penā imponere ad claues
ptineat ostendit p. b. Aug. q̄ dicit. ꝙ pn̄ia su-
ne arbitrio sacerdotis frustrat̄: ꝛ cōtēptibiles
claues eccl'ie facit. ꝛ ꝙ sine vocali cōfessione
supposita mētali indulgētia hēri nō potest.
Postea ponit tertiū modus quo sacerdotes
soluūt ꝛ ligāt p excōicatōes. Tūc eni q̄s hoc
mō ligatur dū tertio vocat⁹ ad emēdationeꝫ
māifeste delicti ꝛ satisfactionē vilipēdens per
sentētiā eccl'ie a loco orōnis ꝛ scōꝝ cōione et
a cōsortio fideliū p̄scidit̄ ꝛ erubescat ꝛ pudo
re sceleris cōuersus peniteat. Tūc vero soluit̄
qn̄ pn̄iaꝫ p̄fitēs cōioni admittitur ꝛ eccl'e re
cōciliatur. Per hāc aūt excōicatōeꝫ hec infligit̄
pena. ꝙ gr̄a diuina ꝛ ptectio hoi subtrahit̄
ꝛ derelictus liberi⁹ in pctīi cadat.
dyabolo etiā ptās in talē hoiem datur. orō-
nes eccl'ie illi nō p̄desse putātur. Postea que
rit quō scōm hos modos tres ligādi ꝛ soluē
di. verū sit ꝙ dn̄s dicit illa in cel' esse soluta
ꝛ ligata que in terris sacerdotes ligauerūt ꝛ
soluerunt. cū tn̄ ipsi q̄nq̄ ligatos ꝛ solutos
ondāt. q̄ nō sunt absoluti corā deo. Etiā pre
dictoꝝ modoꝝ triū ipsi etiā interdum indi-
gnos ligāt ꝛ soluūt. Et respondet ꝙ intelli-
gēdū est ꝙ tūc solutio ꝛ ligatio sacerdotis di-
uino iudicio approbat̄. qn̄ clauis discretō
nis adhibita sit scđꝫ exigētiā meritoꝝ. Quā
do aūt sacerdos in iudicādo errat: tūc q̄ liga
tur apud deū iudicē ligat⁹ non hētur: nisi ec
clesie sententiam cōtēnat. ꝛc̄. Et similiter di-
cēdū est de solutōe. Un̄ scđm Origenē Inte-
dū q̄ foras mittit̄ int⁹ est. ꝛ q̄ foras ē interi⁹
retineri videtur. Ultimo occasiōe hui⁹ que-
rit que sit illa macula ꝛ q̄ sunt ille interiores
tenebre a q̄b⁹ de⁹ aiam purgat cū pn̄iaꝫ im
mittit. Et rn̄det q̄tū ad maculā que rema-
net in aia. ꝙ illa n̄ sit mala voluntas. qꝛ illa
trāsiuit nec pn̄ie cōtēpt⁹. qꝛ ille ē nouū pctīi
sꝫ dissimilitudo ꝛ elōgatio a deo q̄ tanq̄ ma
cula inest aie a qua purgat̄ p pn̄iaꝫ. Quātuꝫ
vero ad tenebras interiores rn̄dēdo dicit. ꝙ
hois mortaliter peccātis intellect⁹ obtenebra
tur: ꝛ naturalia viciātur: ꝛ gr̄a dei p̄uat̄. Pri
uatio ergo gr̄e dei ꝛ deterioratio bonoꝝ na-
turaliū est interioꝛ mētis caligo. a q̄b⁹ oib⁹
curatur p penitētiā Addit etiā ꝙ sacerdotes
sunt sicut medici aiaꝝ. medici aūt p̄nt viuen
tes curare: sꝫ nō possunt mortuos suscitare.
sic sacerdotes in ministerio curant. sola autē

gr̄a dei viuificat. Et tn̄ i spāli. Di. xix.

Postquā osten.

Postq̄ eni ondsa est ptās clauiuꝫ
scđꝫ se. Hic cōsequēter determiat
quoꝝ sit hēre claues. Et circa hoc tria facit.
Primo eniꝫ ondit quib⁹ ꝛ qn̄ claues dātur
Scđo quō h̄ntes claues se virtutib⁹ ornare
tenētur. Tertio quoꝝ bn̄dictōes insipientis
b⁹ pl⁹ suffragētur. Primū quidē facit a prin
cipio distinctōis vsq̄ ibi (Alijs sꝫ aūt videt̄)
Secūdū ab inde vsq̄ ibi. s. ad. v. cap. q̄đ inci-
pit (Q vero hāc ptātē) Tertiū vsq̄ ad finē
disti. In spāli sn̄ia magri stat in trib⁹ ppō-
nib⁹. quaꝝ prima est hec. Quāuis nō magr̄
tn̄ nō oēs doctores dicūt. ꝙ vtrāq̄ clauem
oēs sacerdotes in cōsecratōe recipiūt. Hanc
magister insinuās ppōit primo ꝙ p⁹ p̄dcā
cōsiderādum ē qn̄ ꝛ quib⁹ dātur claues. Et
subdit. ꝙ claues dant̄ p ministeriū epī i pro-
motione sacerdotij. simul eniꝫ cuꝫ q̄s recipit
ordinem sacerdotij recipit ꝛ claues. Postea
obijcit in cōtrariū q̄tū ad clauē sciētie: quaꝫ
nec soluꝫ sacerdotes h̄ri videtur. Plures eni
nō sacerdotes sciētiā discernēdi h̄nt: ꝛ multi
sacerdotes ea carēt. Et rn̄det. ꝙ hāc clauē. s.
que ē scia discernēdi nō oēs sacerdotes h̄nt
Un̄ q̄ sciētiā nō h̄nt in cōsecratōe: hāc clauē
nō recipiūt. Nō sacerdotes vero q̄uis sciētiā
discernēdi hēre p̄nt: nō tn̄ dicitur hēre clauē
qꝛ n̄ p̄nt ea claudere vel apire. sꝫ qn̄ tales ad
sacerdotiū pmouētur dicitur claues discre-
tōis recipe. qꝛ qn̄ etiā hita scia hētur. ꝛ sic fit
in eo clauis ad claudēdū vel aperiēdum vti.
ꝛ sic soli sacerdotes h̄nt clauē. Postea q̄rit
Utrū oēs sacerdotes eā h̄nt
de claue potētie.
Et ponit opinionē quorūdā dicētiū. ꝙ n̄ oēs
eā h̄nt: sꝫ solū imitatores doctrine siml' ꝛ vi-
te aplice. Qđ autoritatib⁹ ꝯfirmāt. Secū
da ppō ē hec. Qui vult alios soluere vl' liga
re dꝫ se v̄tutib⁹ pri⁹ adornare. Hanc. m. po-
nēs narrat secūdā opinionē de claue potētie
quaꝫ magr̄ approbat. q̄ ē. ꝙ oēs sacerdotes
eā h̄nt ꝛ n̄ h̄nt eā recte h̄n ꝛ digne: nisi q̄ do-
ctrinā ꝛ vitā aplicā seruāt, ppter qđ autorita
tes quas prima opinio p se iducit nō negāt
sꝫ dicūt malos sacerdotes hēre clauem potētie:
solū digne vti possessores q̄ prediti sunt do
ctrina ꝛ vita aplica. Postea approbat hanc
opinionē plurib⁹ autoritatibus scōꝝ. Ter
tia ppō ē hec. Alia ē bn̄dictio q̄ solū cōuertit

ſacerdotib⁊ ⁊ alia que iuſtis exhibetur boi-
b⁊. Hāc eni ꝓpoſitionē magrī inſinuās obij-
cit] cōtra ꝑdicta q̄uadā autoritate qua dice-
re videtur. ꝙ oēs ſcī viri bn̄dicere hn̄t: ⁊ nō
ſolū ſacerdotes cui⁊ oppoſitū ꝑdictū eſt in q̄
dā autoritate. Et rn̄det. ꝙ alia ē bn̄dictio q̄
fit ex merito ſctitatis. que qdē bn̄dictio oib⁊
bōib⁊ cōgruit. ⁊ alia ē bn̄dictio que fit ex au
toritate ordis que ſoluꝫ cōpetit ſacerdotib⁊.
quāſi ꝓēs ſacerdotes hēant: ſoli tn̄ boni ſa-
cerdotes dicūtur eā hēre qui ea recte vtunt.
Subdit aūt ꝙ mala vita ſacerdotū ſubdit-
tos nō ledit ſi bona faciūt q̄ ipſe dicit. Unde
etiā nō debent ſubditi vitā ſacerdotis mul-
tū diſcutere. Poſtea cuꝫ aliter obijcit cōtra
dicta. qꝛ eni dn̄s ꝑ ꝓphetā cōminat̄ mal̄ ſa-
cerdotib⁊. ꝙ male dictur⁊ ſit bn̄dictōib⁊ eo-
rū ⁊ ſpāliter ill̄ ſacerdotib⁊ qui viuificāt aīas
q̄ n̄ viuūt. ⁊ mortificāt aīas q̄ nō moriūtur
Poſtea q̄dē ſoluit ⁊ dicit ad hoc ſcd̄m quoſ-
dā. ꝙ illa intelliguntur de ſacerdotib⁊ ꝑciſis
ab eccl̄ia vel etiā d̄ ill̄ ſacerdotib⁊ q̄ ſine ſciē-
tia bona vita ꝑſumūt ſoluere ⁊ ligare. Debꝫ
eni ſacerdos immunis eē ab oib⁊ hijs q̄ ma-
la iudicat. Poſtea etiaꝫ occaſione hui⁊ indu-
cit quaſdaꝫ autoritates quib⁊ oſ̄dit qual̄ dꝫ
eē ſacerdos q̄ ſoluit ⁊ ligat. Debet eni ſacer-
dos ille eſſe iuſt⁊ in vita ⁊ ſimiliter diſcret⁊ in
ſciētia. Ultimo quidē ponit expoſitionē illi⁊
Malachie. Maledicā maledictōib⁊ veſtris
ſcdꝫ. b. Greg. duplicem. Prima quidē eſt. ꝙ
bn̄dictio maloꝝ ſacerdotū eis cōuertatur in
maledictionē. Secūda quidē eſt. ꝙ in mult]
iniq̄ agētib⁊ bn̄dictio mali ſacerdotis adulā-
do illis quos nō bn̄dicat. Et tn̄ in ſpeciali d̄
ſentētia hui⁊ diſtinctōis. Di. xx.

Ciendū eſt etiā

Poſtq̄. m. egit de penitētia ⁊ po-
teſtate miniſtroꝝ hoc ſacramentū
diſpēſantiū. Hic agit de q̄buſdā conſequēti-
b⁊. Et tria facit. Primo eni oſ̄dit tēp⁊ pn̄ie
durare in extremū vite. Secūdo querit quō
agēdū ſit cū ill̄ q̄ pn̄iaꝫ differūt vſq̄ ad fineꝫ
vite ſue. Tertio aſſerit ſimplicē ſacerdotē cri-
mē publicū ep̄o incōſulto in extrema neceſſi-
tate recōciliare. Primū facit vſq̄ ibi (Solet
etiam queri vtrū ſatiſfactōis) Secūdū vſq̄
ibi (Nō debet tn̄ pbr) Tertiū vſq̄ ad finem
diſti. In ſpāli ſnia. m. ſtat i tri. p. q̄ꝝ p̄. ē hec
Si ſerotina penitētia mortuo valeat vitam

impetrare: periculoſuꝫ ē tn̄ pn̄iaꝫ vſq̄ ad fi-
nē vite differre ⁊ ꝓcraſtinare. Hāc m. inſinu-
ans ꝓponit p̄io: ꝙ tēpus pn̄ie durat vſꝫ in
finē vite. Aug. tn̄ dicere videtur. ꝙ illi q̄ ſolū
in fine vite penitēt in ſecuro ſtatu n̄ trāſeunt
de hac vita. ſꝫ qꝛ pn̄ia ſerotina eſt ſatiſfacti-
ua ⁊ ſacrificiū veſptinū. ⁊ iō deo accepta. et
iō p̄miſſa v̄ba Aug. intelligēda ſunt de ill̄ q̄
q̄ n̄ ex amore dei: ſꝫ ex timore mortis pn̄iam
faciūt. vel ꝓ tāto ſecuritateꝫ nō dat. b. Aug.
qꝛ difficile eſt ꝙ in tali ſtatu penitētiā agant
verā. ꝓpt̄ filios vxorē mūdū ⁊ dolorē mort]
que in illo ſtatu retrahūt hoieꝫ a cōuerſione
ad deū. tn̄ qui in fine vite ſue penitēt bn̄ poſ-
ſunt digne pēitere: ſed in purgatorio ſoluūt
penā quā in pn̄ia nō ſoluūt. niſi forte tūc taꝫ
vehemēs eſſet contritio vt ſufficeret ad deli-
cti punitionē. Oſ̄dit eni poſtea ꝙ illi qui pe-
nitētiā hic iniūctā in hac vita nō impleuerīt
⁊ etiā q̄ pn̄iaꝫ eis iniūctā fecerūt: q̄ ſi tn̄ n̄ fu-
it cōdigna ꝓ pctō cōmiſſo ꝓ his puniuntur
in purgatorio: niſi forte hērēt tā vehemētē
cōtritionē q̄ ſufficiēter in eis pctā puniret. ſꝫ
qꝛ cōtritio nō cōſtat: ideo pn̄ia imponit̄. que
vt ibidē. b. Aug. dicit ſcd̄m ipīi contritōnis
modū diuerſimode imponēda eſt. Secun-
da ꝓpō eſt hec. Ab infirmis in periclo mor-
tis inquirēda eſt cōfeſſio pctōꝝ. ⁊ pn̄ie pōd⁊
ſubleuādū eſt elemoſynis ⁊ orōnib⁊ amico-
rū. Hāc. m. inſinuās oſ̄dit qualiter agenduꝫ
ſit cū illis qui in fine vite ſue penitēt. ⁊ dic̄ ꝙ
morietib⁊ nō eſt pena ſatiſfactoria imponē-
da. nec poſtq̄ cōualuerūt: ſed innoteſcenda.
Alijs v̄o ſcd̄m arbitriū ſacerdotis iniūgēda
eſt. Dicit eni ꝙ morietib⁊ nunq̄ recōciliatio
denegāda eſt. qꝛ ſacerdos denegās re⁊ ē aīa-
rū illaꝝ. Ad quaꝝ recōciliatōeꝫ ſufficit ꝙ eaꝫ
pri⁊ petierint: etiam ſi tūc petere nō poſſint.
ꝓpter infirmitatē. Tertia ꝓpō ē hec. Preſ-
biteri incōſulto ep̄o publicū crimē vel excōi-
catū n̄ abſoluāt: niſi ad hoc vltia neceſſitas
cogat. Hāc. m. inſinuās dicit ꝙ illū cuius eſt
crimē publicū: puta ꝙ vniuerſam cōmouit
vrbē poſſit ſacerdos ſimplex in caſu mortis
incōſulto ep̄o ſi ſit abſens reconciliare. alias
tn̄ nō dꝫ facere ep̄o incōſulto. ſicut nec v̄gīes
cōſecrare. Addit etiā inſuper. ꝙ ſi moriēs ſa-
cerdotē hēre n̄ poſſit: dū tn̄ bonū teſtimōiuꝫ
hēat: ꝙ ſacerdotē petiuit: n̄ ē illa q̄ offertur
oblatio reſpuēda ſꝫ recipienda. Et tn̄ in ſpe-
ciali de ſentētia hui⁊ diſtictōis . Di. xxi.

Olet etiā queri

Poſtq̄. m. egit de tpe pn̄ie. Hic
mouet q̄ſdā q̄ōnes circa determina-
ta. ⁊ ſoluit. Et circa hoc duo fac̄. P̄rio eni q̄-
rit an etiā aliqua dimittātur p⁊ hāc vitā. Se-
cundo oſ̄dit quō mortale remittat̄ cui⁊ noti-
tia nō hētur. Primū facit vſq̄ ibi (Poſt hec
cōſiderādū) Secūdū vſq̄ ad fi. diſ. In ſpāli
ſ. m. ſt. i tri. ꝓ. ⁊c. Magiſter hoc atteſtat̄. ꝙ
pctīn vēiale etiaꝫ p⁊ hācvitā remittat̄. Hanc
nia. inſinuās q̄rit. Utrū p⁊ hāc vitā etiā aliq̄
pctā dimittant̄. Et rn̄det: ꝙ ſic per autorita-
tē dn̄i dicēt] aliq̄ pctā nec hic nec in futuro re-
mitti. ⁊ ꝑ autoritatē Gre. d. quaſdaꝫ culpas
in futuro remitti quibuſdā ſi tn̄ hoc merue-
rint i hac vita. Et ꝑ autoritatē. Aug. d. eos
q̄ edificant lignū fenū ⁊ ſtipulā. ⁊ q̄ venialia
pctā ſecū portāt ꝑ ignē purgatorij ſaluari q°
iſta pctā cremabūtur. Poſtea dicit ꝙ ille ig-
nis purgatorij quoſdā tardi⁊ quoſdā citius
purgat ſcdꝫ ꝙ aliq̄ mag] vel mi⁊ bona cor-
poralia in hac vita dilexerūt. Un̄ gradus dile-
ctōis notat̄ ꝑ hec tria. ſ. lignū. fenū. ⁊ ſtipulā.
Illi tn̄ q̄ ſupedificāt auro argēto ⁊ lapidib⁊
ꝑcioſis tā ab igne eterno q̄ purgatorij ſecu-
ri ſunt. Poſtea obijcit cōtra ꝑdicta hoc mō.
ſi ꝑ lignū fenū ⁊ ſtipulā intelliguntur venia-
lia: cū nullus ſit ſine venialib⁊: ergo null⁊ eſt
q̄ iſta nō edificet: ⁊ ita etiā viri ꝑfecti qui edi-
ficāt auro. argēto. ⁊ lapidib⁊ ꝑcioſis edifica-
būt lignū fenū ⁊ ſtipula. Et ꝙ alij ſunt q̄ edi-
ficant] ligṅuꝫ fenū ⁊ ſtipulā ſicut imꝑfecti q̄
q̄uis deū ꝯtēplētur ⁊ ꝓximū diligāt ⁊ bona
opa faciūt: tn̄ nō dicūtur ſupedificare auruꝫ
argentū ⁊ lapides ꝑcioſos ꝑ q̄ ꝑdicta tria in-
telligūt̄. qꝛ n̄ hn̄t hec tria excellēter ſꝫ cuꝫ ali-
q° inordiato amore rerū tpaliū. Alij v̄o ſ̄t q̄
ſupedificant aurū argētū ⁊ lapides ꝑcioſos
ſicut ꝑfecti. qui quidē intēti ſunt cōtēplatiōi
dei q̄ intelligitur ꝑ aurū: ⁊ dilectōni ꝓximi q̄
intelligitur ꝑ argētū. ⁊ ceteris bonis opib⁊
q̄ intelliguntur ꝑ lapides ꝑcioſos. Iſti edifi-
care dicuntur nō lignū fenū ⁊ ſtipulā. ſꝫ ipſe
cti q̄ ſimul cū deo cogitāt q̄ ſunt mūdi edifi-
cāt lignū ⁊ ſtipulaꝫ. ⁊ talib⁊ edificijs trāſcūt
⁊ cremabūtur igne purgatorij ſꝫ tranſitorie.
tn̄ grauiter punietur. Hic eni mia exhibet̄: il-
lic iuſtitia exercebit̄ Secūda ꝓpō eſt hec.
Sicut ꝑ gn̄alē cōfeſſionē ⁊ verā cōtritioneꝫ
veniale deletur: ſic etiā mortale cui⁊ n̄ hētur

notitia. etiā ſi n̄ recitet̄. Hāc. m. iſinuās q̄rit
ſi cōfeſſio ꝓſit ſi in ea ſingl̄a pctā exprimant̄
Et rn̄det. ꝙ ſingula pctā mortalia quoꝝ q̄s
memoriā hēt debet ſingulariꝫ ſimul in cōfeſ-
ſiōe exꝑmere. ſꝫ quoꝝ memoriā nō hꝫ: opor-
tet ſaltē gn̄alr̄ cōfiteri. Uenialia aūt qꝛ innūe-
rabilia ſunt oportet ⁊ ſufficit ea gn̄alr̄ cōfite-
ri. Un̄ ſubdit. ꝙ cōfeſſio gn̄al̄ fit i eccl̄ia per
quā remittūtur pctā venialia ⁊ etiā mortalia
quoꝝ memoriā nō hēni⁊. Addit etiā. ꝙ ſicut
penitens n̄ dꝫ pctā celare q̄ fecit quoꝝ ſcꝫ hꝫ
memoriā ita debet attēdere vt nō pctīn cōfi-
teat̄ qd̄ n̄ fecit. qꝛ ſic mētiret̄ ⁊ peccaret. Ulti-
mo dicit ꝙ ſacerdos dꝫ oib⁊ modis pctā cō-
fitētiū celare. qd̄ ſi nō fecerit deponend⁊ eſt.
Addit etiā ꝙ penitēs nunq̄ dꝫ ꝓpriū ſacer-
dotē dimittere: nec ſacerdos q̄ciq̄ aliquem
alteri ſacerdoti cōmiſſuꝫ ad pn̄iaꝫ ſuſcipe de-
bet. tn̄ ꝓpter ignorātiā ꝓprij ſacerdotis pōt
penitēs q̄rere diſcretū ſacerdotē. Et tn̄ i ſpe-
ciali de ſentētia hui⁊ diſtictōis. Di. xxij.

Unqꝫ multis.

Poſtq̄. m. egit de tpe penitentie.
Hic determiat quedam q̄ ꝑtinēt
ad effectuꝫ ei⁊ q̄ ē remiſſio pctōꝝ. Et tria cir-
ca hoc facit. Primo eni inq̄rit Utrū pctā i cō-
tritōe dimiſſa cōfeſſiōe ſequēti omiſſa vel cō-
tēpta redeāt. Scd̄o q̄d in hoc ſacro ſit res. ⁊
q̄d ſacramētuꝫ ſcd̄m quoſdā māifeſtat. Ter-
tio quō pn̄ia exterior ⁊ interior vnū ſit ſacra-
mētū ſcdꝫ alios inſinuat. Primū facit a prin-
cipio diſti. vſq̄ ibi (P⁊ ꝑdcā (Secūdū vſq̄
ibi (Quidā autēꝫ dicūt) Tertiū vſq̄ ad fi. d.
In ſpāli ſentētia magrī ſtat in trib⁊ ꝓpōni-
b⁊ quaꝝ prima eſt hec. Quidā dicūt pctā ſe-
mel dimiſſa ꝑ grē ꝑditōneꝫ iterū ad pctā re-
plicari. ſed alijs placet huiuſmodi peccatuꝫ
iterū a deo non imputari. Hāc magiſter inſi-
nuans ꝓponit primo. Utrū dimiſſis pecca-
tis in cōtritōe ſi homo poſtmodū cōfiteri cō-
tēnat vel in priſtina pctā vel in cōſimilia pec-
cata incidat: an peccata prius dimiſſa rede-
ant. Poſtea tangit circa hoc diuerſas opini-
ones. Quidam eniꝫ dicunt ea redire. ⁊ addu-
cunt parabolam de ſeruo nequā a quo vide-
tur vniuerſum debitum etiam prius dimiſ-
ſum exactum eſſe. tanguntur etiam in litte-
ra plures autoritates que faciunt ad propo-
ſitum. Sed contra hoc opponit. Non enim
videtur iuſtū vt ꝓ pctō ſuo quo q̄s ſemel iu-

dicat⁹ est iterū iudicetur. Et rn̄det ꝙ ꝓpter hoc nō bis sup eodē peccato iudicatur. q: n̄ ꝑfecte pe͡nituit cū n̄ indigne ꝑsoluitur ⁊ igra t⁹ fuerit. Alioꝝ vero opinio ē ꝙ ꝑctā dimissa ante nō redeāt iterū: nisi ꝓpt̄ magnitudinē. ꝓpter magnitudinē enī q̄s re⁹ constituit̄ sic ah̄ fuerat ac si pctā rediret̄ ꝑstia. Postea .m. a detr̄miatōe hui⁹ q̄onis cessat et se excusat relinquēs studiū ei⁹ studioso lectori. eo ꝙ v⁊ trāq̄ opinionū doctores sanctes h̄z. Secūda ꝓpō ē hec. In sacro pn̄ie pn̄ia exterior ē sacr̄z: interior āt res sacri. Hāc magr̄ insinuās q̄rit. Cū sacr̄z sit sacre rei signū q̄d i pn̄ia sit sacr̄z ⁊ q̄d res. Postea soluit scd̄oz opiniones aliquorū dicētiū exteriorē eē sacr̄z. interiorē esse rē sacramēti. Cōtra qd̄ statī opponit ꝙ sacra noue legis efficiūt qd̄ figurant. exterior enī pn̄ia nō efficat iteriorē. ergo nō ē sacr̄m. Et scd̄oz opinionē eoꝝ rn̄det dicēs ꝙ verū sit de ill' sacramēt' q̄ i noua lege instituta sunt vt baptismus. cōfirmatio. ⁊ corp⁹ xp̄i. pn̄ia āt n̄ ē tal'. q: i primis pētib⁹ fuit. ⁊ tpib⁹ leoꝝ instituta: sicut ⁊ matrimoniū. Obijcit etiā alio mō. q: sacr̄m deb̄z p̄cedere rē. pn̄ia aūt exterior nō p̄cedit interiorē vt sepi⁹. Et rn̄dz ꝙ etiā in alijs sacramētis sepe p̄cedit res sacramētū sicut ecōuerso vt in adultis cōtritis gratia añ baptismū cōfertur. Tertia ꝓpō est hec. Alij dicūt tā exteriorē pn̄iā eē sacramētū ꝙ̄ interiorē. tn̄ nō eē duo sacra s̄z vnuz cōpletū. Hāc enī ꝓpōnē ꝓponēs soluit q̄onē p̄missā scd̄oz alioꝝ opinionē q̄ dicūt tā exteriorē ꝙ̄ interiorē vnū eē sacr̄z. sicut spēs panis ⁊ vini nō duo sūt sacra s̄z vnuz. Exterior aūt pn̄ia est tn̄ sacr̄m. Interior aūt est res ⁊ sacr̄z. remissio aūt pctōꝝ ē tn̄ res. Et sic tria sūt in hoc sacro sicut sūt in alijs sacramētis Et tn̄ in spāli. Di. xxiij.

Reter p̄missa ē.

Superius magr̄ determiauit de baptismo qd̄ ē sacr̄z intrātiū ⁊ de cōfirmatōe: eucharistia ⁊ pn̄ia q̄ sūt sacramēta ꝓgredietiū. Hic vero determinat de extrema vnctōe que est sacr̄z exeūtiū. Et tria circa hoc facit. Primo eni q̄d sit hoc sacr̄m manifestat. Scd̄o ostēdit q̄d efficiat. Tertio suadz ne q̄s ipsuz ex cōtēptu ⁊ negligētia ptermittat. Primū facit principio distīctōis vsq̄ ibi (Hoc sacr̄z vnctōnis) Secundum vsq̄ ibi. (Querūt aliqui si hoc sacr̄m) Tertium vsq̄ ad finē dis. In spāli sentētia magr̄i stat i trib⁹ ꝓpōnib⁹ quaꝝ prima ē hec. Extreme vnctōis infirmoꝝ q̄ fit in oleo cōsecrato p manu⁹ epoꝝ sunt tria genera iuxta dicta mgr̄oꝝ. Hāc .m. insinuās dicit primo. ꝙ sacramētuz extreme vnctiōis fit oleo p ep̄z cōsecrato. Et tangit triplex genus vnctōis. Est enim quedam vnctio principal' q̄ fit ex crismate oleo s. mixto balsamo. ⁊ tali vnctōe vngūt̄ reges ⁊ pōtifices in capite. cōfirmādi aūt in frōte. baptisandi aūt i v̄tice. Alia ē vnctio qua vngūtur cathecumini ⁊ inter scapulas. Tertia ē vnctio qua vngūtur infirmi. ⁊ de hac ad presens agitur. ⁊ hee due fiūt simplici oleo bn̄dicto. Postea dicit hoc sacr̄m institutū fuisse ab ap̄lis vt dicit. b. Jacobus in canona sua ca. v. Secūda ꝓpō est hec. Hoc sacr̄m duplici de cā ab ap̄lis ē institutū. s. ad pctōꝝ remissionē: ⁊ ad corpalis infirmitatis alleuiationē. Hāc .m. insinuās dicit hoc sacr̄m institutū fuisse ad duplicē effectū. ad sanitatē aie ⁊ corporis. q: tn̄ nō expedit hoi vt semp alleuietur corpaliter. iō nō semp hoc sacramētū sanitatē acquirit. qn̄ hoc sacr̄z deuote ⁊ fideliter recipit. Postea ponit hui⁹ sacramenti cōformitatē ad alia. Nā in hoc sacro est aliquid qd̄ ē sacr̄m tn̄. ⁊ est extrema vnctio. et aliq̄d qd̄ ē res sacramēti. vt interior vnctio. i. pctōꝝ remissio. ⁊ v̄tutū appositio. ⁊ iō hoc sacr̄m cōtēnere vel negligere periculosuz est

Tertia ꝓpō est hec. Hoc sacramētū ex cōtēptu ⁊ negligētia n̄ p̄termittatur nec ipz reiterat̄ nisi morb⁹ reuertat̄. Hui⁹ ꝓpōnis prima pars p̄z ex p̄missis. Secūdā .m. insinuās q̄rit. Utrū hoc sacr̄m possit reiterari. Et ostēdit p. b. Aug. ꝙ nō. q: iniuriā facit sacro qui reiterat sacr̄m. Et sic respōdet. ꝙ Aug. loquitur tn̄ de tribus sacramētis sc̄z d̄ baptismo cōfirmatōe ⁊ ordie q̄ nullo modo iterāda sūt. Alia vero sepi⁹ iterari pn̄t. vt eucharistia. penitētia ⁊ matrimoniū. quare etiā vnctio reiteratur. Si enī morb⁹ iterat̄: ⁊ vnctio que ē medicina morbi iteratur. Et tn̄ in spāli de sentētia hui⁹ distinctōis. Di. xxiiij.

Hinc ad cōside

Superi⁹ magr̄ determiauit de sacramētis q̄ ordināt̄ ad remediū vnius ꝑsone. Hic determiat de sacramentis in remediuz toti⁹ ecclesie. Et diuiditur in duas ptes. Primo determiat de sacramēto ordinis q̄ ordiatur ad gubernatōez eccl'e ⁊ spiritualē multiplicatōez. Scd̄o de matrimōio qd̄ ordinat̄ ad multiplicationē fideliū naturalē. Secūda ps incipit in .xvi. dis. Pria ps adhuc diuiditur in duas ptes. In pria determiat de sacramēto ordis. In secūda pte de cōferētib⁹ hoc sacr̄m ⁊ de suscipientib⁹. Secunda ps in .xxv. dis. incipit. In prima parte tria facit. Primo eni nūeꝝ sacroꝝ ordinū ꝑponit. Secūdo officia ⁊ dignitates q̄ ordies sequūtur subdit. Tertio quādā salubrē ammōitionē subiūgit. Prima ps vsq̄ ibi (Sūt ⁊ alia q̄) Secūda vsq̄ ibi (His breuiter tractatis. Tertia vsq̄ ad finē dis. In spāli sn̄ia m. stat in trib⁹ ꝓpōnib⁹ q̄ꝝ pria ē hec. Septē sacros ordies xp̄s in semetipso exhibuit: ⁊ istos vel eccl'ie obseruandos reliq̄t. Hanc m. insinuās ꝓponit prio. ꝙ septez sūt grad⁹ siue ordines eccl'iastici. s. ostiarij. lectores. exorciste. accoliti. subdiacōi. dyaconi. ⁊ sacerdotes. quorum omnia officia christus in semetipso ostendit ⁊ corpori suo scilicet eccl'ie hos ordines seruādos reliquit. Sunt autez septē ꝓpter septiformez. s. gratiam spūs scti cui⁹ grē q̄ nō sunt ꝑticipes indigni ad grad⁹ eccl'iasticos accedunt. q̄ vero priusq̄ ad hos ordies accedāt hāc graz hn̄t in ipa ꝓmotōe ampliorē accipiūt. Ex quo p̄z hui⁹ sacramēti effect⁹. Hij aūt ordies propt̄ sui dignitatē dignos requirunt ministros. Ex quo patet suscipiētiū conditio. Postea dicit. ꝙ hos ordines p̄cedit clericalis tōsura. q̄ q̄de corōa regalē dignitatē significat. q: v̄o p summitatē capit' nudatio erectionē mētis ad deū p cōtēplationē designat. vsus aūt hui⁹ tonsure inicū hūit a nasareis quoꝝ rit⁹ paul⁹ ⁊ xp̄iani imitati sunt. omēs v̄o in ordib⁹ cōstituti clerici vocātur. q: in sortē dn̄i ⁊ hereditatez sunt admissi. cleros eni grece sors vel hereditas latie d̄r. vel q: oēs diuino seruitio mancipati. Postea de his ordinib⁹ determinat sigillatī incipiēs ab ostiarijs q̄ sunt primi int̄ ordies grad⁹. de q̄b⁹ q̄ttuor determiat. Primo figurā. q: figurati sunt in veteri testamēto p ianitores q̄ custodiebāt tēplū ne ingrederetur in illud mūd⁹. Scd̄o nois rōnē siue offin̄. dicitur enī ostiarij q: p̄sunt ostijs tēpli vt dignos recipiāt ⁊ indignos excludāt. Tertio ordinādi modū. q: i eoꝝ ordiatōe dātur eis claues ab ep̄o cū determiata forma v̄boꝝ q̄ ep̄s dicit. s. Agite tanq̄ deo ratōm reddituri ꝓ rebus q̄ clauib⁹ istis recondūtur Quarto institutōnē: q: xp̄s hoc officiū exercuit qn̄ vendentes ⁊ emētes de tēplo eiecit Un̄ ⁊ ipse de se dicit Ego sum ostium p qd̄ ostiariū designat. Postea dicit de secūdo ordine. s. lectoꝝ. De quo sex determiat. Primo nomis rationē qua dicūtur a legēdo. q: etiā pronūciatores vocātur. q: ꝑcul auditoꝝ aures eoꝝ vox adimplet. Scd̄o officium. q: ad eos pertinet ꝓphetias ⁊ psalmos legere ⁊ eadē pp̄lis p̄dicare. Tertio ordinādi moduz in ordinatōe librū diuinaꝝ lectionuz ab ep̄o accipiunt cū determiata forma v̄boꝝ. s. Accipe ⁊ esto verbi dei ꝑlator hitur⁹ si fidelit̄ adimpleueris partē cuz his q̄ bn̄ verbū dei aministrauert. Quarto cōditōez. q: q̄ ad hūc ordinē assumit̄ d̄z sciētia lr̄aꝝ eē instruct⁹: vt distincte legat. ⁊ sic possit auditorib⁹ ꝓdesse Quinto institutōez. q: hoc officiū xp̄s adimpleuit qn̄ legit illō ysaie. Spūs dn̄i sup me. vt h̄etur Luce. vi. Sexto p p̄figurationē. q: figuratū ⁊ nūciatū est hoc officiū in ꝓphetis quib⁹ d̄r. Clama ne cesses. quasi tuba exalta vocē tuā. Postea determiat de tertio ordie s. exorcistaꝝ de quib⁹ quinq̄ determiat prio nois rōnē. dicitur enī exorciste q̄si adiurantes. Scd̄o offin̄. quia ad eos ꝑtinet p exorcismos suos demones ab obsessis fugare. Un̄ debēt mūdi eē q̄ spiritib⁹ immūdis imperāt Tertio ordinādi modū. q: libꝝ exorcismoruz in ordiatōne recipiūt ab ep̄is cū determiata forma v̄boꝝ. s. Accipite ⁊ hētote ptātē imponēdi man⁹ sup energumios ⁊ cathecumiños Quarto institutōez. q: dn̄s hoc officio vsus est qn̄ saliua oris sui tetigit aures ⁊ linguaz surdi ⁊ muti. ⁊ demoniacos multos sanauit Quito figurā. q: a salomōe videtur hic ordo primit⁹ descēdisse qui quendā modū exorcisandi inuenit quo demones adiurati ab obsessis pellebantur cordib⁹. Un̄ ⁊ hoc officio mācipati exorciste apud iudeos vocati sunt. Postea determiat de quarto ordie. s. accolitoꝝ de quo quinq̄ determiat. Primo nomis rōnē. dicitur eni accoliti grece cerisorarij. latine q: ceras portāt ad signum letitie demōstrādū ⁊ ad figurādū verū lumē. s. xp̄z. Secūdo officiū. q: ad eos ꝑtinet luminaria portare ⁊ p̄parare: ac subdiaconis mistrare i p̄paratōe vrseoli. vini. ⁊ aq̄ ꝓ eucaristia. Tertio ordinandi moduz. q: cādelabrū cū cereo ⁊ vrseolū in ordiatōe accipiūt. Quarto institutōez

q2 hoc officio xp̄s vsus fuit cū dixit. Ego suz
lux mūdi. Quito figurā. q2 hui⁹ figura p̄cel-
sit in veteri testamēto in his qui lucernas cā
delabri cōtinebāt. Postea determiat de qui
to ordine .s. subdiaconoꝝ. de quib⁹ quattuor
determiat. Primo nominis ratione. dicitur
eniz subdiaconi: q2 diaconoꝝ precepti subia
cēt. Hi figurati sunt in veteri testamēto per
nathaneos de quib⁹ d2 paral. et in esdra q̄ erāt
ministri leuitaꝝ. Vñ nathanei dicuntur q̄si
in hūilitate dñō seruiētes. q̄d subdiaconis cō
uenit q̄ sunt ministri leuitaꝝ. Scḋo officiuz.
q2 calicē ꝛ pathenā portāt. ꝓpter q̄d mūdi-
ciā habere debētvt impleant illud: mūdami
ni qui affertis vasa dñi sacerdotib⁹ et leuiti. mi
nistrāt ꝛ ornamētoꝝ altaris specialē curam
habēt. Tertio ordinādi modū q2 patenaz et
vacuū calicē accipiūt ꝛ vrseoluz cum aqua ꝛ
manutergiū. Quarto institutionē. q2 xp̄s h⁰
officio vsus est q̄ñ lintheo se precinxit ꝛ mit
tēs aquā in peluim pedes discipuloꝝ lauit
ꝛ lintheo tersit. Postea determinat de sexto
ordine scz dyaconoꝝ q̄ sexto loco ponit: ad
ꝑfectionē que in eis esse debet. de quib⁹ qui
q3 determiat. Primo nomis rōnez q2 de tri
bu leui nomen traxerūt. dicitur eniz leuite.
Vñ in eis primo figurati fuerūt. Dicunt eniz
grece dyaconi ꝛ ministri. Scḋo officium. q2
ipsis sacerdotib⁹ in sacramētoꝝ dispēsatōe
assistūt ꝛ ministrāt. noui eniz testamēti p̄di-
cādi hūt officiū. Similiter eni leuite qui leui
humero stolā portant. q2 labores hui⁹ vite
quā in leua portant sicut in veteri testamēto
huic ordini a Moyse statutū fuit que ad ta
bernaculū pertinebāt portare. Tertio condi-
tionē institutōis dyaconi vere elegerūt eligē
tes septez viros plēos spiritu sancto. Unde
septē solet esse in principalib⁹ ecclesijs q̄ etiā
p septez angelos tuba canētes in apocalipsi
significātur. Quales aūt esse debeāt aposto-
lus ad thimotheū docet. qui anteq̄ ordinē-
tur probari debēt: vt sic ministrent nullū cri-
men habentes. Quarto ordinandi modum
quia in ordinatōe episcopus eis manuz im-
ponet. Nam ꝛ apostoli diaconib⁹ quos ele.
gerunt a ratione premissa manus imposue-
runt. Ponit etiā stolaz supra leuū humeruz
Accipiūt etiaz dyaconi textū euangelij in or
dinatōe. Quinto institutionē. q2 christ⁹ hoc
officio vsus est quādo sacramentū sui corpo
ris ꝛ sanguinis discipulis dispēsauit. ꝛ quā
do apl'os dormientes ad orōnem incitauit.

Nā ad dyaconos pertinet premonere aures
ad deū habere. Postea determinat de septi-
mo ordine scz presbiterorū. de quib⁹ sex de-
terminat. Primo eniz nomis ratione. Dici-
tur enim presbiteri idest seniores propter di
gnitatē ꝛ honorem quē acceperunt. Et quia
moruz prudētia ꝛ maturitate cōuersationis
in populo precellere debēt. Dicitur enim sa-
cerdotes vel quia sacra dāt vel in sacris sūt
duces. vel q2 sāficāt. Antistites vero dicunt
quia ante alios debēt stare. Scḋo officium
quia ad sacerdotes pertinet sacramentū cor
poris ꝛ sanguis cōficere. orationes dicere. ꝛ
dona dei benedicere. Tertio ordinādi modū
q2 in ordinatione eius manus inūgūtur pa-
thenā cuz hostijs calicē cū vino accipiunt. ꝛ
stolā que tenet vtrūq3 latus: quia cōtra ad-
uersa ꝛ prospera armis iusticie debent esse
induti sive muniti. Quarto figuraz quia hic
ordo in filijs Aaron fuit figurat⁹. ꝛ in .lxxij.
discipulis quos xp̄s designauit: quoꝝ vices
presbiteri in ecclesia tenēt. tamē inter apl'os
vn⁹ princeps extitit scz petr⁹. cui⁹ successor ē
summ⁹ pōtifex qui etiā dicit papa .i. pat' pa-
trū. Quito cōditōez apl'us ad Thimotheuz
ostēdit qual' debeat eligi presbiter. vbi p̄sbi
teꝝ noīe ep̄i designat. Sexto officiū. q2 xp̄s
h⁰ officio vsus ē i ara crucis q̄ñ seip̄z obtulit
illō fuit sacerdos ꝛ hostia q̄ñ p⁹ cenā panez
ꝛ vinū in corp⁹ ꝛ sanguinē suū mutauit. P⁹
ea dicit. q̄ soluz duo ordines dicūtur sacri .s.
dyaconat⁹ ꝛ p̄sbiterat⁹. ꝛ hos solos primi-
tiua eccl'ia hūit. alios vero ꝓcessu t̄pis eccle
sia sibi cōstituit. Ex quo pz ordinū dr̄a. q2 q̄-
dā sunt sacri q̄dā ñ. Dicit q̄ ordo d2 illō sa-
crū ꝑ q̄d spāl' grās tradit ordiato. ꝛ hi ordi-
nes dicūtur sacra q2 i eis sacrz ꝯfert ꝛ signifi
cat .s. grā. Ex quo pz ordinū q̄dā ꝯuenietia.
q2 eni i oīb⁹ hmōi gradib⁹ tradit aliq̄ grās
spūal: iō nomē ordinis oīb⁹ cōuenit. q2 etiaz
i oīb⁹ cōfert ꝛ significat sacrz. iō oēs dicūtur
sacri. Postea dic. q̄ q̄dā sūt noia q̄ ñ ordiez sz
dignitatē vel officiū noiant: sicut ep̄i. pōtifices
p̄triarche ꝛ archiep̄i. ꝛ metropolitani. Ep̄s
eni aut pōtifex ē q̄ hz alijs incedere ꝛ p̄ncipa-
ri. q2 ep̄s d2 a scopyn grece q̄d latie intēdere
d2. vñ etiā ep̄i grece dicūt latie spec'latores.
Nā speculator p̄positus in eccl'ia ut eo q̄ spe
culari dz mores ꝛ vitā pp'loꝝ infra se positoruz
Pōtifex ē p̄iceps sacerdotū q̄si via sequētiū
Ip̄e eni summus sacerdos nūcupat eo q̄ sa
cerdotes ꝛ leuitas efficit. Deinde dicit: q̄ or

do episcoporū quadripartitus est scilz in pa-
triarchis archiepiscopis. metropolitanis. et
episcopis. Patriarcha grece summ⁹ patrum
interp̄tatur. q2 primū. idest apostolicū tenet
locū vt Romanus Antheotenus Alexādri
nus ꝛ sic de alijs. Archiep̄s vero summ⁹ est
ep̄oꝝ. Et dicitur ab archi q̄d ē princeps me-
tropolitanus metura ciuitatū: q̄bus preemi
net. Ibi nota q̄ archiep̄oꝝ p̄mates supius
significasse videtur ꝛ metropolitanoꝝ noie:
quos nūc archiep̄i dicim⁹. Scḋa ꝓpō est
hec. Que sunt istoꝝ ordinū officia clare pa-
tet ex iam p̄dictoꝝ sentētia. Hec patet ex pre-
missis vt ipamet exp̄mit ꝓpositio. Tertia
ꝓpō est hec. Ministri xp̄i maiores q̄ precel-
lunt ordines dignitate etiā p̄cellere debēt vi
te sanctitate. Cui⁹ rōem assērit vt plebs eis
cōmissa eoꝝ imitatione semꝑ proficiat. Ad
dit etiā huic vñ dicitur missa. q2 in ea mittit
hostia cui⁹ cōmemoratio fit in sacrificio: q̄a
missus celestis venit ad cōsecrandū eaz. Et
tantum in speciali. Dist. xxv.

Olet quem sibe

Supius mgr̄ determiauit de sa-
cramēto ordinis. Nūc consequen
ter de hoc sacramentū cōferētibus ꝛ suscipiē
tibus determiat. Et tria facit. Primo eni inq̄
rit an heretici sacramentum ordinis possint
cōferre seu dare. Scḋo ondit symoniacos so
re q̄ dant pecuniā pro ordinibus ꝛ etiā q̄ ali-
q̄d p ordib⁹ p̄sumūt accipe. Tertio quō igno
rāt ordinatū a symoiaco debeam⁹ misericor
dit tollerare. Primū facit vsq3 ibi (Symon
iacis vero) Scḋm vsq3 ibi (Differt tñ inter
eos) Tertiū vsq3 ad finē distinctōis. In spe
ciali sentētia mgr̄i stat in tribus ꝓpoib⁹. q̄ꝝ
p̄ma est hec. Aliq̄ dicūt q̄ sacramēta ab he-
reticis scḋm formā ecclesie celebrata sunt ve-
ra ꝛ rata. Alij aūt q̄ sint falsa ꝛ reprobata.
Hanc mgr̄ insinuās q̄rit an heredici ab eccle
sia precisi possunt sacros ordines cōferre. Et
vtrū ordinati ab eis debēt reordinari. Et di-
cit hanc q̄stionē esse difficilē ꝛ ꝑplexā. ꝓpter
diuersitatē doctoꝝ opinātiū circa eā. quidaz
eni dicūt hereticos nō posse ordinare ꝛ ordi-
natos ab eis nō esse in suis ordinib⁹ suscipi-
endos. sed tm̄ ad laycā cōmunionē. Grego
rius dicit arrianoꝝ cōsecrationē sacrilegā eē.
Cyprianus dicit sacramēta hereticorū inania
ꝛ sacrilega esse. Hieronimus dicit q̄ offerunt

ab hereticis cōtaminata esse ꝛ deo od. bilia.
Leo papa dicit nō esse rata sacrificia extra ec
clesiā nec vera. Postea ponit cōtrariā opini-
onē dicentiū ab hereticis ordines tradi pos-
se ꝛ ordinatos ab eis nō esse iteꝝ ordinādos
q2 maxime Augustin⁹ dicere videtur sicut ius
habet baptizandi. ita etiā ꝛ ordinandi. sed
heretici tale ius habēt ad sui p̄nitiā. catholi-
ci vero ad salutē. Gregorius dicit ordinatū
semel nunq̄ debere reordinari. Postea circa
hanc dubitatōem tangit diuersam opinionē
Quidā eni dicūt hereticos ab ecclesia p̄cisos
baptizandi ius habere no aūt ordinandi. et
autoritates q̄ in cōtrariū sunt debēt intelligi
de hereticis q̄ scḋm sentētiā ecclesie sunt ab
ecclesia p̄cisi. tales eni ius habēt baptizandi
Alij vero dicunt q̄ sacramenta ab hereticis
ꝛ p̄cisis collata si scḋm formā ecclesie cōferā
tur vera esse ꝛ rata. Alij vero nequaq̄. ꝛ scḋz
hanc dr̄am varie de hijs doctores loquūtur
Alij aūt dicūt sacramēta ab hijs collata ve-
ra esse in se si forma ecclesie seruetur. ꝓ falsa eē
ꝛ inania quo ad salutis effectū dānāda esse
dicūtur hereticoꝝ sacramēta. q2 prestātibus
ꝛ accipiētib⁹ sunt in iudiciū. ꝛ scḋm hoc pos-
sunt intelligi vt dicūt autoritates supradicte
Alij vero dicūt hereticos in ecclesia ordina-
tos ius ordinādi habere. eos vero q̄ i heresi ne
quaq̄. Postea dicit symoniacos esse hereti-
cos. ꝛ an degradatione ordines deferre pos-
se. Scḋa ꝓpō est hec. Pro collatione sa-
croꝝ ordinū dātes ꝛ accipiētes pecuniam sy-
moniaci dicūtur. ꝛ p tali delicto ambo eadē
pena puniūtur. Hanc mgr̄ insinuās dicit. q̄
symoniaci ꝓprie dicuntur ēptores a symone
mago denoiati vēdētes gyesite sic dicti a ser
no eligei. tñ largo noie vtriq3 dicūtur symo-
niaci. Tertia ꝓpō est hec. Qui ignorāter a
symoniacis ordināatur ipsoꝝ seruitiū miseri-
corditer tolleratur. Hāc mgr̄ ponēs dicit. q̄
ordinati a symoniacis scienter cōsecratōez in
tam habēt. Qui vero sunt ordinati ignorāt
possunt misericorditer in ordine sustineri. et
q2 posset aliquis dicere q̄ nō emit spūale: vt
cōsecratōem sed t̄pale emit spūali annexuz:
vt res ipas que ex cōsecratōe ꝓueniūt. ꝛ sic
nō est symoniacus. Ideo hoc remouet hic.
dicēs. q̄ q̄ñ aliqua duo sunt cōiuncta vnum
sine alio pōt emi vel vendi. Postea ponit tri
plicē distinctōem symoniace heresis dicēs.
q̄ quidā symoniaci symoniace a symoniacis

ordinātur. Quidā eni symoniaci symoniace
a nō symoniacis ordinātur. ꝛ vtero istorū
sic ordinatoꝝ ꝓprium gradū ꝑdit. Tertij ve
ro qui nō symoniace a symoniacis ordinant
possunt misericorditer tollerari dūmō igno⸗
rant eos q ordināt symoniacos esse. Addit
etiā ꝙ cū dicitur ordinatos ab hereticis vel
symoniacis esse dānandos est intelligendū
nisi aliquis violēter ab eis ordinaretur. Ulti
mo determinat de suscipientibus ordines q̄
tum ad etatē dicēs ꝙ subdiaconus ante de⸗
cimūquartū annū. diaconus añ. xxv. annū.
presbiter añ. xxx. annū ordinari nō debēt. Et
tantum in speciali. Dist. xxvi.

Um alia sacra.

Supi⁹ mgr̄ determiauit de sacra
mēto ordinis qḋ ptinet ad spūale
ecclesie multiplicatōem. Hic determinat de
matrimonio qḋ ptinet ad ei⁹ multiplicatōez
naturalē. Et diuiditur hic tractatus in quin
q ptes. In pˢma determinat de matrimōio
in se. In scd̄a de eius cā efficiente. In tertia
de ei⁹ fine. In quarta de ei⁹ bonis. In quin⸗
ta de ei⁹ causis materialib⁹. scz psonis cōtra
hentib⁹. Pria ps durat a pˢncipio distictōis
isti⁹ vsq ad. xxvij. dist. q icipit (Post hec ad
uertēdū). Scd̄a vsq ad finē. xxx. dist. qua⸗
si vbi dicit. Exposito q sit efficiēs. Tertia vs
q ad. xxxi. dist. q incipit (Post hoc de bonis
cōiugij.) Quarta abinde vsq ad. xxxiiij. dist.
q incipit. Nunc sup ē attendere. Quinta est
vsq ad. xliij. dist. q incipit (Postremo de cō
ditione resurrectōis) In pn̄ti dist. tria facit.
Primo tēpus ꝛ locū institutōis huius sa⸗
cramenti demōstrat. Scd̄o matrimoniū cō⸗
dēnātes reprobat. Tertio ei⁹ misticā signifi⸗
cationem recitat. Pˢmū vsq ibi (Fuerunt
aūt nōnulli heretici) Scd̄m vsq ibi (Cum
ergo cōiugiū.) Tertiū vsq ad finē distictōis
In spāli sen. mgr̄i stat in tri. ꝓpōib⁹. qꝝ pri
ma est hec. Cōiugij sacramētū fuit in paradi
so añ pctm̄ solū ad officiū pˢmo institutum.
secundario in remediū. Hāc mgr̄ insinnās ꝓ
ponit pˢmo hoc sacramētū añ pctm̄ institutū
fuisse. qñ Adā dixit. hoc nūc os ex ossib⁹. et
nihilominus post pctm̄ institutū. ꝛ sic duplex
est ei⁹ institutio. Differt aūt pˢma a scd̄a. qꝛ pˢ
ma facta est in paradiso. secūda extra paradi
sum. Itē pˢma facta est ad officiū nature ml
tiplicande. secūda ad remediū concupiscētie
Itē pˢma fuit in pceptū necessitatis Secūda
fuit volūtaria tpe multiplicati generis hūani
ꝛ est accipiēda scd̄m indulgētiā. qñq pro re
missione. qñq p cōcessione. qñq p pmissio
ne. Hic aūt ꝓ pmissione accipitur. ꝑmittitur
aūt cōiugiū nō quasi malū. sed quasi min⁹
bonum. Scd̄a ꝓpō est hec. Heretici di⸗
cti taciani in hoc pniciose errant. ꝙ nuptias
cōdēnāt. Hāc mgr̄ ponēs cōdēnat errorē dā
nantiū ꝛ detestantiū nuptias. ondens ꝙ bo
na res sit matrimoniū p hoc ꝙ xp̄s interfuit
nuptijs ꝛ pcepit vxorē a viro nō dimitti. Uñ
apl̄s ad Eph. ait. Uiri: diligite vxores vr̄as
sicut ꝓpˢa corpa vestra. Tertia ꝓpō ē hec.
Electoꝝ ecclesia nō solū iūgitur xp̄o spūalit
sed etiā vere ꝛ corpaliter. Hanc mgr̄ insinu⸗
ans dicit ꝙ matrimoniū est signū cōiunctio
nis xp̄i ꝛ ecclesie in cōformitate nature ꝛ si⸗
gnū vnionis in caritate. Que duo matrimo⸗
niū carnali copula cōsummatū pfecte signifi
cant. Et tantū pfectū matrimoniū in quo est
cōsensus aīoꝝ sine carnali copula. Deficit tñ
ab hac pfecta significatōe licet quedā autori
tates videtur dicere tale nō fore verū ꝛ perfe
ctū matrimoniū. Matrimoniū enī tale. scz
vbi est tm̄ cōsensus aīoꝝ est signū dilectōis
qua cōiuges inter se vniri debent. Augusti.
eni dicit plus valet sctitas sacramēti ꝙ fecū⸗
ditas ventris. Et tm̄ in spāli. Dist. xxvij.

Ost hec aduer.

Supi⁹ mgr̄ determinauit de sa⸗
cramēto mr̄imonij scd̄m se quan
tū ad ei⁹ institutōez. Hic determiat de eo q̄
tum ad ei⁹ cām efficientē. Et tria facit. Pri⸗
mo eni qd sit mr̄imoniū diffinit. Scd̄o qlis
debeat eē cōsensus mr̄imonij subdit Tertio
q spōsalia cōiugiū faciūt subiūgit. Primum
vsq ibi (Efficiēs aūt cā mr̄imonij) Scd̄m
vsq ibi (De pactis nuptialib⁹. Tertiū vsq
ad finem distinctionis. In speciali sententia
mgr̄i stat in trib⁹ ꝓpōnibus. quarū pˢma est
hec. Quicūq aliciu per matrimoniū legitie
copulatur sine alterius consensu ab eo nō se
paratur. Hanc magister ponens diffinit ma
trimonium. dicens. ꝙ est viri ꝛ mulieris ma
ritalis coniunctio inter legitimas personas
indiuiduam vite consuetudinem retinens.
Ad quā indiuiduam consuetudinez pertiet
mutua debiti redditio. Et ꝙ vn⁹ sine altero
ↄtinētiā vouere nō pōt nec se alti alto viuere
copulare. Scd̄a ꝓ ē hec. Causa efficiēs ma
trimonij est mutu⁹ cōsensus p verba de pn̄ti
realiter expressus. Hanc mgr̄ ponēs dicit ꝙ
cā efficiēs matrimonij ē cōsensus cordiū per
verba de pn̄ti expressus. aliter matrimoniū
fieri nō pōt. Et hoc cōfirmat mgr̄ p multas
autoritates q dicunt cōiugiū esse post talem
cōsensum. etiā si carnalis copula nō sequat.
Postea dicit quosdā dicere añ carnalē copu
lā spōsalia esse. ꝛ nō cōiugiū ꝛ alias dici spō⸗
sas ꝛ alias ↄiuges spōsas ꝛ nō ↄiuges ꝙ dr̄a
sit iter spōsos ꝛ cōiuges Ex hoc pbat ꝙ spō
sus inuita sponsa pōt monasteriū eligere. ꝛ
ecōuerso. cōiugatus vel cōiugata nō potest.
Autoritates tñ aliqñ vocant sponsos cōiu⸗
ges. qꝛ futuri sunt cōiuges. Tertia ꝓpō ē
hec. Si qs cū vidua contrahit per hoc biga⸗
miā nō incurrit. Hanc mgr̄ insinuans distin
guit de sponsalib⁹ dicēs. ꝙ sponsalia de fu⸗
turo coniugiū nō faciūt. sponsalia vero de pˢ
senti coniugiū faciūt. qḋ pbat p multa iura.
scz ꝙ quedā sunt spōsalia de futuro ꝛ quedā
de pn̄ti. pbat etiā ꝙ ista spōsalia differūt. qꝛ
post spōsalia de futuro. lz spōsos ad sacros
ordines ascendere: nō aūt post spōsalia de pˢ
senti. Et tm̄ in spāli. Dist. xxviij.

Ic quen debet

Postq̄ ostēsum est ꝙ cōsensus ē
causa efficiēs matrimonij Hic ve
ro ondit qualis debeat esse cōsensus q ma
trimoniū facit. Et tria facit. Primo inquirit
vtrū cōsensus de futuro iuramēto cōfirmat⁹
verū facit matrimoniū. Scd̄o subdit qd pa⸗
rentū traditio ꝛ sacerdotū bn̄dictio faciūt ad
matrimoniū. Tertio subiungit quō verbis q
bus cōtrahitur matrimoniū nō expˢmit con
sensus copule carnal. Pˢmū facit a pˢncipio
distinctōis vsq ibi (Premisse aūt sententie)
Scd̄m vsq ibi (Hic qritur cum cōsensus.)
Tertiū vero vsq ad finē distinctōis. In spe
ciali sentētia mgr̄i stat in trib⁹ ꝓpōib⁹. quaꝝ
pˢma est hec. Nō tenet matrimoniū qḋ p cō⸗
sensum de futuro cōtrahitur. licet fuerit etiā
iuramēto stabilitū. Hanc mgr̄ insinuās qrit
pˢmo. vtrū cōsensus de futuro firmatus iura
mēto faciat verū matrimoniū: ꝛ ondit pˢmo
ꝙ nō. qꝛ p talia vba ↄmittit futur⁹ ↄsensus
nō pn̄s exhibet ꝛ p iuramētū nihil aliud fit:
q̄ ↄfirmatio ꝓmissiōis sup ↄtracto faciēdo.
vñ si alt vel vtq sic ꝓmittētiū ad aliā copulā
trāsierit cōiugiū veꝝ fit. ꝛ nō pōt dissolui. nec
p pcedentē spōsionē ipedit. Postea obijcit
in cōtrariū hui⁹ p quādā legem. Et rn̄det ꝙ
lex illa loqtur de iuramēto adhibito vbis d
pn̄ti. vel lex dicit p⁹ iuramētū de futuro ma⸗
trimoniū fieri debere nō añ fore. Scd̄a ꝓ
positio ē hec. Parētū traditio ꝛ sacerdotū bn̄
dictio ad isti⁹ sacramēti ptinēt solēnitatē. sz
cōsensus mutu⁹ ad ipˢius ptinet realitatem.
Hāc mgr̄ insinuās dicit. ꝙ qꝛ supradictū est
in pcedēti distinctōe ꝙ solus cōsensus facit
matrimoniū. Obijcit in cōtrariū. dicēdo ma
trimoniū nō esse: si nō interueniat dos ꝛ bn̄⸗
dictio ꝛ solēnis traditio. Et rn̄det mgr̄ ꝙ ta
lia sūt d honestate ꝛ solēnitate sacrī. occult⁹
eni ↄsensus p vba de pn̄ti expssus facit mr̄i⸗
moniū: ꝙuis tñ ecclesia talē cōsensum in iu⸗
dicio nō ꝓsequatur. Tertia ꝓpō ē. Illis v⸗
bis qbus matrimoniū cōtrahitur cōsensus
copule carnalis ꝛ cōiugalis nō expˢmit. Hāc
mgr̄ insinuās qrit. in qd debeat esse ↄsensus
faciēs matrimoniū. an in cohabitatōm. si sic
tunc frater ꝛ soror essent cōiuges. si vo in car
nalē copulā. tūc inter beatā virginē ꝛ ioseph
nō fuisset matrimoniū seu cōiugiū. Et rn̄det
dicēs ꝙ consensus ille debeat esse in cōiuga
lē societatē. in cui⁹ societatꝪ signū mulier nō de
capite nec de pedib⁹ sed de latere viri forma⸗
ta fuit. Et tm̄ in speciali. Dist. xxix.

Oret autem.

Supius mgr̄ determiauit de cā
efficiēte. Hic aūt determinat de
ipedimētis cause efficiētis. Et circa hoc duo
facit. Pˢmo eni ponit aliqd qḋ ipedit cōsen
sum ne matrimoniū facere possit. Scd̄o po⸗
nit secūdū ipedimentū cuiusmodi est error. s.
i sequēti distictōe. In spāli sen. magr̄i stat in
hac ꝓpositione. Coniugalis ↄsensus opor⸗
tet ꝙ nō sit coactus sed voluntarius. Hanc
magr̄ insinuās ꝓponit pˢmo ꝙ cōsensus per
coactionē exortus non facit matrimoniū. qꝛ
nec cōsensus appellari debet. qḋ autoritati
bus cōfirmat. Postea dicit ꝙ si post talē co
actōem subseqēs cōsensus interuenerit. vt⸗
pote si simul cohabitent. ꝛ cōtra matrimoni
um nō reclamāt. vidētur cōsentire ꝛ consen⸗
sus ille subseqēs supplet qḋ precedēs coac
tio tulerat. Uñ patet correlarie ꝙ q in pˢnci⸗
pio vite cōiugūtur si nō discedūt oportunita
te habita cōsentire videntur. Et iterū quem⸗

ordinātur. Quidā enī symoniaci symoniace a nō symoniacis ordinātur. ⁊ vterqȝ istorū sic ordinatoꝝ ꝓpriū gradū ꝑdit. Tertij vero qui nō symoniace a symoniacis ordinant possunt misericorditer tollerari dūmō ignorant eos q̄ ordināt symoniacos esse. Addit etiā q̄ cū dicitur ordinatos ab hereticis vel symoniacis esse dānandos est intelligendū nisi aliquis violēter ab eis ordinaretur. Ultimo determinat de suscipientibus ordines q̄tum ad etatē dicēs q̄ subdiaconus ante decimūquartū annū. diaconus añ .xxv. annū. presbiter añ .xxx. annū ordinari nō debēt. Et tantum in speciali. Dist. xxvi.

Um alia sacra.

Sup⁹ mgr̄ determiāuit de sacramēto ordinis qd̄ ꝑtinet ad spūale ecclesie multiplicatōem. Hic determinat de matrimonio qd̄ ꝑtinet ad ei⁹ multiplicatōē naturalē. Et diuiditur hic tractatus in quinqȝ ꝑtes. In ꝑma determinat de matrimonio in se. In scd̄a de eius cā efficiente. In tertia de ei⁹ fine. In quarta de ei⁹ bonis. In quinta de ei⁹ causis materialib⁹. scȝ ꝑsonis cōtrahentib⁹. Pria ps durat a ꝑncipio distīctōis isti⁹ vsqȝ ad .xxviij. dist. q̄ icipit (Post hec aduertēdū). Scd̄a vsqȝ ad finē .xxx. dist. quasi vbi dicit. Exposito q̄ sit efficiēs. Tertia vsqȝ ad .xxxi. dist. q̄ incipit (Post hoc de bonis coniugij.) Quarta abide vsqȝ ad .xxxiiij. dist. q̄ incipit. Nunc sup ē attendere. Quinta est vsqȝ ad .xliij. dist. q̄ incipit (Postremo de cōditione resurrectōis) In pn̄ti dist. tria facit. Primo tēpus ⁊ locū institutōis huius sacramenti demōstrat. Scd̄o matrimoniū cōdēnātes reprobat. Tertio ei⁹ misticā significationem recitat. Primū vsqȝ ibi (Fuerunt aūt nōnulli heretici) Scd̄m vsqȝ ibi (Cum ergo coniugiū.) Tertiū vsqȝ ad finē distīctōis. In spāli sen. mgr̄i stat in tri. ꝓpōib⁹. q̄ꝝ prima est hec. Coniugij sacramētū fuit in paradiso añ pctm̄ solū ad officiū ꝑmo institutum. secundario in remediū. Hāc mgr̄ insinuās ꝓponit ꝑmo hoc sacramētū añ pctm̄ institutū fuisse. qñ Adā dixit. hoc nūc os ex ossib⁹. et nihilominus post pctm̄ institutū. ⁊ sic duplex est ei⁹ institutio. Differt aūt ꝑma a scd̄a. q꞉ ꝑma facta est in paradiso. secūda extra paradisum. Itē ꝑma facta est ad officiū nature multiplicande. secūda ad remediū concupiscētie Itē ꝑma fuit in ꝑcptū necessitatis Secūda fuit volūtaria tpe multiplicati generis hūani ⁊ est accipiēda scd̄m indulgētiā. qñqȝ pro remissione. qñqȝ ꝓ cōcessione. qñqȝ ꝓ ꝑmissione. Hic aūt ꝓ ꝑmissione accipitur. ꝑmittitur aūt coniugiū nō quasi malū. sed quasi min⁹ bonum. Scd̄a ꝓpō est hec. Heretici dicti taciani in hoc ꝑniciose errant. q̄ nuptias cōdēnāt. Hāc mgr̄ ponēs cōdēnat errorē dānantiū ⁊ detestantiū nuptias. ostēdens q̄ bona res sit matrimoniū ꝑ hoc q̄ xp̄s interfuit nuptijs ⁊ ꝑcepit vxorē a viro nō dimitti. Unde aplꝯ ad Eph. ait. Uiri: diligite vxores vr̄as sicut ꝓpa corpa vestra. Tertia ꝓpō ē hec. Electoꝝ ecclesia nō solū iūgitur xp̄o spūalit̄ sed etiā vere ⁊ corꝑaliter. Hanc mgr̄ insinuans dicit q̄ matrimoniū est signū coniunctionis xp̄i ⁊ ecclesie in cōformitate nature ⁊ signū vnionis in caritate. Que duo matrimoniū carnali copula cōsummatū ꝑfecte significant. Et tantū ꝑfectū matrimoniū in quo est cōsensus aīoꝝ sine carnali copula. Deficit tñ ab hac ꝑfecta significatōe licet quedā autoritates videātur dicere tale nō fore verū ⁊ perfectū matrimoniū. Matrimoniū enī tale. scȝ vbi est tm̄ cōsensus aīoꝝ est signū dilectōis qua coniuges inter se vniri debent. Augusti. enī dicit plus valet sctitas sacramēti q̄ fecūditas ventris. Et tm̄ in spāli. Dist. xxvij.

Ost hec aduer.

Sup⁹ mgr̄ determinauit de sacramēto mr̄imonij scd̄m se quantū ad ei⁹ institutōē. Hic determīat de eo q̄tum ad ei⁹ cām efficientē. Et tria facit. Primo enī q̄d sit mr̄imoniū diffinit. Scd̄o q̄lis debeat eē cōsensus mr̄imonij subdit Tertio q̄ spōsalia coniugiū faciūt subiūgit. Primum vsqȝ ibi (Efficiēs aūt cā mr̄imonij) Scd̄m vsqȝ ibi (De pactis nuptialib⁹. Tertiū vsqȝ ad finem distinctionis. In speciali sententia mgr̄i stat in trib⁹ ꝓpōnibus. quarū ꝑma est hec. Quicūqȝ alicui per matrimoniū legitīe copulatur sine alterius consensu ab eo nō separatur. Hanc magister ponens diffinit matrimonium. dicens. q̄ est viri ⁊ mulieris maritalis coniunctio inter legitimas personas indiuiduam vite consuetudinem retinens. Ad quā indiuiduam consuetudinē ꝑtinet mutua debiti redditio. Et q̄ vn⁹ sine altero ꝯtinētiā vouere nō pōt nec se alteri alt̄o vincere

copulare. Scd̄a ꝓ ē hec. Causa efficiēs matrimonij est mutu⁹ cōsensus ꝑ verba de pn̄ti realiter expressus. Hanc mgr̄ ponēs dicit q̄ cā efficiēs matrimonij ē cōsensus cordiū per verba de pn̄ti expressus. aliter matrimoniū fieri nō pōt. Et hoc cōfirmat mgr̄ ꝑ multas autoritates q̄ dicunt coniugiū esse post talem cōsensum. etiā si carnalis copula nō sequat̄. Postea dicit quosdā dicere añ carnalē copulā spōsalia esse. ⁊ nō coniugiū ⁊ alias dici spōsas ⁊ alias ꝯiuges spōsas ⁊ nō ꝯiuges q̄ dr̄a sit iter spōsos ⁊ coniuges Et hoc ꝓbat q̄ spōsus inuita sponsa pōt monasteriū eligere. ⁊ ecōuerso. coniugatus vel coniugata nō potest. Autoritates tñ aliq̄n vocant sponsos coniuges. q꞉ futuri sunt coniuges. Tertia ꝓpō ē hec. Si q̄s cū vidua contrahit per hoc bigamiā nō incurrit. Hanc mgr̄ insinuans distinguit de sponsalib⁹ dicēs. q̄ sponsalia de futuro coniugiū nō faciūt. sponsalia vero de p̄senti coniugiū faciūt. qd̄ ꝓbat ꝑ multa iura. scȝ q̄ quedā sunt spōsalia de futuro ⁊ quedā de pn̄ti. ꝓbat etiā q̄ ista spōsalia differūt. q꞉ post spōsalia de futuro. lȝ spōsos ad sacros ordines ascendere: nō aūt post spōsalia de p̄senti. Et tm̄ in spāli. Dist. xxviij.

Ic quen debet

Postq̄ ostēsum est q̄ cōsensus ē causa efficiēs matrimonij Hic vero ostēdit qualis debeat esse cōsensus q̄ matrimoniū facit. Et tria facit. Primo inquirit vtrū cōsensus de futuro iuramēto cōfirmat⁹ verū facit matrimoniū. Scd̄o subdit q̄d parentū traditio ⁊ sacerdotū bn̄dictio faciūt ad matrimoniū. Tertio subiungit q̄ nō verbis q̄bus cōtrahitur matrimoniū nō exꝑmit̄ consensus copule carnal̄. Primū facit a ꝑncipio distinctōis vsqȝ ibi (Premisse aūt sentētie) Scd̄m vsqȝ ibi (Hic q̄ritur cum cōsensus.) Tertiū vero vsqȝ ad finē distinctōis. In speciali sentētia mgr̄i stat in trib⁹ ꝓpōib⁹. quaꝝ ꝑma est hec. Nō tenet matrimoniū qd̄ ꝑ cōsensum de futuro cōtrahitur. licet fuerit etiā iuramēto stabilitū. Hanc mgr̄ insinuās q̄rit ꝑmo. vtrū cōsensus de futuro firmatus iuramēto faciat verū matrimoniū: ⁊ ostēdit ꝑmo q̄ nō. q꞉ ꝑ talia v̄ba ꝓmittit̄ futur⁹ ꝯsensus nō p̄ns exhibet̄ ⁊ ꝑ iuramētū nihil aliud fit: q̄ ꝯfirmatio ꝓmissiōis sup ꝯtracto faciēdo. vn̄ si alt̄ vel vterqȝ sidꝑ mutet tñ ad aliā copulā trāsierit coniugiū verū fit. ⁊ nō pōt dissolui. nec ꝑ ꝑcedentē spōsionē ipedit̄. Postea obijcit in cōtrariū hui⁹ ꝑ quādā legem. Et r̄ndet q̄ lex illa loq̄tur de iuramēto adhibito v̄bis de pn̄ti. vel lex dicit p⁹ iuramētū de futuro matrimoniū fieri debere nō añ fore. Scd̄a ꝓpositio ē hec. Parētū traditio ⁊ sacerdotū bn̄dictio ad isti⁹ sacramēti ꝑtinēt solēnitatē. sȝ cōsensus mutu⁹ ad ip̄ius ꝑtinet realitatem. Hāc mgr̄ insinuās dicit. q̄ q꞉ supradictū est in ꝑcedēti distinctōe q̄ solus cōsensus facit matrimoniū. Obijcit in cōtrariū. dicēdo matrimoniū nō esse: si nō interueniat dos ⁊ bn̄dictio ⁊ solēnis traditio. Et r̄ndet mgr̄ q̄ talia sūt de honestate ⁊ solēnitate sacr̄i. occult⁹ enī ꝯsensus ꝑ v̄ba de pn̄ti exp̄ssus facit matrimoniū: q̄uis tñ ecclesia talē cōsensum in iudicio nō ꝓsequatur. Tertia ꝓpō ē. Illis v̄bis q̄bus matrimoniū cōtrahitur cōsensus copule carnalis ⁊ coniugalis nō exꝑmit̄. Hāc mgr̄ insinuās q̄rit. in q̄d debeat esse ꝯsensus faciēs matrimoniū. an in cohabitatōm. si sic tunc frater ⁊ soror essent coniuges. si vo in carnalē copulā. tūc inter beatā virginē ⁊ ioseph nō fuisset matrimoniū seu coniugiū. Et r̄ndet dicēs q̄ consensus ille debeat esse in coniugalē societatē. in cui⁹ societatis signū mulier nō de capite nec de pedib⁹ sed de latere viri formata fuit. Et tm̄ in speciali. Dist. xxix.

Oportet autem.

Sup⁹ mgr̄ determīauit de cā efficiēte. Hic aūt determinat de ipedimētis cause efficiētis. Et circa hoc duo facit. Primo enī ponit aliq̄d qd̄ ipedit cōsensum ne matrimoniū facere possit. Scd̄o ponit secūdū ipedimentū cuiusmodi est error. s. i sequēti distictōe. In spāli sen. magr̄i stat in hac ꝓpositione. Coniugalis ꝯsensus oportet q̄ nō sit coactus sed voluntarius. Hanc magr̄ insinuās ꝓponit ꝑmo q̄ cōsensus per coactionē extortus non facit matrimoniū. q꞉ nec cōsensus appellari debet. qd̄ autoritatibus cōfirmat. Postea dicit q̄ si post talē coactōem subseq̄uēs cōsensus interuenerit. vt pote si simul cohabitent. ⁊ cōtra matrimonium nō reclamāt. videtur cōsentire ⁊ consensus ille subseq̄uēs supplet qd̄ precedēs coactio tulerat. Unde patet correlarie q̄ q̄ in ꝑncipio vite coniugūtur si nō discedāt oportunitate habita cōsentire videntur. Et iterū quem

admodū in nuptijs : ita in sponsalibꝰ debet
esse cōsensus volūtariꝰ. Ulterio dicit ꝙ ille dʒ
ɔsentire q̄ maīfeste ꝛ euidēter nō cōtradicit.
ꝛ talis tacitꝰ cōsensus nō solum matrimoniū
sʒ etiā spōsalia p̄ora cōfirmat. Et tm̄ in spāli
Dist. xxx.

Ex solūco actio

Supius determiauit de ipedimē
to coactōis. Hic determiat dʒ ipe
dimēto erroris. Et tria facit. Prio eni deter-
minat de ipedimēto erroris. Scdo determi-
nat de matrimoio btē virginis. Tertio quō
p̄ncipalis eiꝰ cā sit pcreatio ꝓlis. Primū vſ
qʒ ibi (Premissis aliq̄d) Scdm abinde vſ-
qʒ ibi (Est igitur finalis. Tertiū vſqʒ ad finē
distinctōis. In spe. sen. m. st. in tri. ꝓpōibꝰ.
q̄꞉ p̄ma ē hec. In matrimoio cōtrahendo q̄
tuor errores possunt cōtingere. quoꝝ duo di-
noscūtur ipm soluere. Hāc mgr̄ ponēs ꝓpo-
nit p̄mo ꝙ error pōt dissoluere mr̄imonium
nō q̄dē error q̄litatis vel fortune. sʒ error cō-
ditōis: vt qn̄ putatur esse liber q̄ seruꝰ est. Si
militer error ꝑsone ipedit matrimoniū. sicut
si petit hāc mulierē scʒ nobilē in mr̄imoniū.
ꝛ detur sibi alia scʒ ignobilis. sicut etiā si ali-
q̄s emat auꝝ ꝛ detur sibi auri. taliū nō ē ven-
ditio. sed deceptio. ꝛ est error ꝑsone: qn̄ puta
tur hic hō ꝛ est alius. Error aūt cōditōis est
qn̄ q̄ liber creditur seruꝰ est. Error fortune ē
qn̄ credit̄ diues eē q̄ pauꝑ est. Error qualita-
tis ē qn̄ creditur pulcher q̄ turpis est. vel qn̄
creditur bonꝰ qui ē malus. Postea obijcit in
cōtrariū de Jacob q̄ ꝑ errorē accessit ad Ly-
am. Et r̄ndet ꝙ hoc mistice gestū fuit. nec fu-
it illud mr̄imoniū ꝑ illū errorē. sed ꝑ cōsensū
q̄ postea accessit. Excusatur tn̄ Jacob de for
nicatōe. q꞉ ad eā accessit vxorē suā credēs. ꝛ
sic maritali affectu cā cognouit: ꝛ illa vxorio
affectu debitū ꝑsoluit: sicut aliq̄s excusaret̄
accedēs ad sororē vxoris quā in loco nesciēs
inuenit. Et sicut excusaretur aliq̄s accedēs
angelū malū credēs bonū esse. ꝛ sicut cōsen-
tiēs opinioni illius quē crederet Augustinū:
vel Ambrosiū esse nō peccaret. Scda pro
pō est hec. Et si iter Mariam ꝛ Joseph ꝑfe
ctū cōiugiū fuerit. tn̄ Maria licitcū sua vir-
ginitate ꝑmanere ꝓposuit. Hāc mgr̄ insinu
ans q̄rit in quo ɔsenserūt Maria ꝛ Joseph
qn̄ fuit inter eos matrimoniū celebratuʒ. Et
r̄ndet scdm btm̄ Aug. ꝙ btā virgo ꝓposuit
seruare virginitatē nisi deꝰ ei aliť reuelaret. sʒ
ipm votū nō expssit ore. cōmittēs virginita
tē suā diuine dispōsioni cōsensit in copulam
maritalē. siue i societatē ɔiugalē ex familiari
cōsilio spūssancti. Et iā scdm beatū Augusti
nū iplicite. lʒ nō explicite cōsensit in carnaleʒ
copulā. nō illā appetēdo. sʒ diuie dispositōni
in vtroqʒ. scʒ virginitate ꝛ cōmixtōe obedien
do. Postea simul cū viro expssit labijs votū
ꝛ vterqʒ in virginitate ꝑmāsit. Postea dicit ꝙ
illud cōiugiū ꝑfectū sit scitate. lʒ nō significa-
catōe. q꞉ cōiugiū qđ est sine carnali copula ꝙ
nis sit ꝑfectū quantū ad veritatē. sanctū ꝙ-
tum ad sanctitatē cōiugij. nō tn̄ quantū ad
significationē. q꞉ nō tā ꝑfectā significat vni
onē xp̄i ꝛ ecclesie sicut cōiugiū ꝑ carnalem co
pulā cōsummatū. ꝛ ꝙ illud cōiugiū ꝑfectū
fuit oñdit ꝑ tria bona matrimonij q̄ ibi fue-
runt. scʒ fides, ples ꝛ sacramentum. Proles
eni fuit xp̄us. Fides q꞉ nullū adulteriū. Sa-
cramentū q꞉ nullū diuortiū. Tertia ꝓpō ē
hec. Pricipalis causa cōtrahendi matrimo-
niū est ꝓlis ꝓcreatio. Scda est fornicatiōis
vitatio. Sūt etiā quedā alie cause minus ho
neste. vt pulchritudo viri vel mulieris. vel
abūdātia pecunie diuitiaꝝ. Sūt etiā quedaʒ
alie honeste cause. sicut inimicoꝝ recōciliatō
ꝛ pacis reintegratio. ꝛ hmōi. Postea remo-
uet errorē quorūdam. dicentiū ꝓpter causaʒ
minꝰ honestā matrimoniū nō cōtrahi. dicē-
do ꝙ ꝓpť hmōi causas nō ipedit̄. qui sit ma
trimoniū. ꝛ qui etiā sit bonū matrimoniū. q꞉
malicia vel ꝑuersa intentio aliciuꝰ nō ɔma-
culat sacramentū. nec eiꝰ bonitatē ipedit. qđ
autoritatibꝰ cōfirmat. Ulterio dicit ꝙ inter io
beate virginis Marie ꝛ Joseph sunt quedā
cause spāles. Prima fuit vt virgo viri solacio
ꝛ auxilio sustētaretur. Scda fuit vt partꝰ vir
ginis diabolo celaretur. Tertia fuit vt Jo-
seph fuit testis castitatis btē virginis ꝛ pos-
sit defendere eā ab infamia suspitōnis. ne vt
adulta lapidaret̄. Et tn̄ i spāli. Di. xxxi.

Ost hec de bo-

Supius mgr̄ determiauit de cā
efficiente ꝛ finali matrimonij que
ipʒ cōstituūt. Hic vero determinat de bonis
mr̄imonij q̄ sūt cause honestātes mr̄imonij
actū. Et tria facit. Primo enim bona ma-
trimonij enumerat. Scdo aborsum ꝓcura-
tes fore homicidas determiat. Tertio bonuʒ

matrimonij coytū a pctō excusare declarat.
Primū facit vſqʒ ibi (Qui vero venena ste-
rilitatis) Scdʒ vſqʒ ibi (Cū igit̄ hec tria bo
na) Tertiū vſqʒ ad finē distictōnis. In spāli
sen. mgr̄i stat in tribus ꝓpōibꝰ. q̄꞉ p̄ma est
hec. In mr̄imonio cōiter triplex bonū est. scʒ
fides ꝓles ꝛ sacramentū. Hāc magr̄ isinuās
inducit tria esse bona matrimonij. scʒ fides
ꝓles ꝛ sacramētū. Ad fidē aūt ꝑtinet vt vir
ad aliā mulierē nō accedat: nec mulier aliū
virū admittat. Ad ꝓlē aūt vt amāter suscipi
at. ꝛ religiose educet̄. Ad sacrm̄ vo vt ɔiugiū
nō sepet̄. Aliqn̄ aūt separatur corporalit̄ ex
aliqua cā. nō tn̄ sacramētaliter ꝑ totā hāc vi-
tā qđ autoritatibꝰ ɔfirmat. Addit etiā ꝙ sa
cramentū qđ est tertiū mr̄imonij bonū nō ē
ipm cōiugiū: sed eiusdē rei signū cuius est cō
iugium. scʒ spūalis ꝛ inseparabilis xp̄i con-
iunctio ꝛ ecclesie. Postea dicit ꝙ bonū ꝓlis
ꝛ bonū fidei aliqn̄ in matrimonio deficiunt
nunq̄ tn̄ deficit. bonū qđ est sacramentum.
Postea dicit ꝙ illi q̄ cōtrahūt adinicē incōti
nētie cā dūmō tn̄ sit ꝑpetuꝰ cōtractus ꝛ non
vitetur generatio ꝓlis verū matrimoniū cō
trahūt. Illi vero q̄ venenū sterilitatis ꝓcu-
rant vel similia mala: veri cōiuges nō sunt.
Scda ꝓpō est hec Qui venena sterilitati
apponūt nō cōiuges: sed potiꝰ fornicarij exi
stunt. ꝛ si post infusionē aie aborsum ꝓcu
rent se esse homicidas nō dubitāt. Hanc ma
gister insinuās querit. vtrū illi q̄ aborsū pro
curēt sint homicide. Et r̄ndet ꝙ sic si prīci-
piū est formatū ꝛ aiatū aliter nō. Tertia
ꝓpō est. Tria bona federis cōiugalis sic ordi
nāt vt nō sit ibi culpa mortalis. Hanc mgr̄
ponēs dicit ꝙ tria p̄dicta bona matrimonij
sic ordināt imo excusant actū matrimonij vt
peccatū nō sit. vel qn̄ fide thori seruata cōiu-
ges cōueniūt cā ꝓlis vel vt mortale non sit
vt qn̄ fide seruata conueniūt in cōtinentie
causa. Ultimo obijcit in cōtrariū tripliciter.
Primo ꝑ aplm̄ q̄ actū cōiugalē scdm indul-
gentiā cōcedit dicēs. hoc aūt dico scdm idul
gentiā. sed indulgētia vel venia non est nisi
peccati. ergo a culpa nō excusatur maritalis
cōcubitus: ꝑ qđ etiā quidā ꝓbant ipm esse
peccatū. Et r̄ndet mgr̄ distinguēdo de idul-
gentia est eni indulgentia cōcessionis ꝛ ꝑer-
missionis. Cōcubitus ergo cōiugalis q̄ fit cā
ꝓlis indulgetur scdʒ cōcessionē sicut minꝰ
bonū. sed cōcubitus q̄ fit causa icōtinētie in
dulgetur scdm ꝑmissionē sicut minus malū
excusatur. tn̄ hmōi actus cōiugalis ꝑ matri
monij bona dūmō tn̄ fit infra limites matri
monij. Sed si excedat limites nō excusatur
qđ multis autoritatibꝰ declarat. Scdo op-
ponit ꝑ hoc ꝙ ois cōcupiscētia ꝛ delectatio
que sunt in coytu mala sunt ꝛ inordinata. ꝛ
ita sunt peccatū. Et r̄ndet illā cōcupiscentiā
semꝑ esse malā ꝛ inordinatā inordinatione
penali que est pena peccati. nō tn̄ est semper
inordinata inordinatōe culpabili. q꞉ nō seꝑ
ē pctm̄ illa ergo delectatio coytus cōiugalis
ꝑ bona matrimonij defenditur. nisi sit imo-
derata ꝛ vltra cōiugij termios se extendens
Tertio obijcit ꝑ autoritatē bti Gregorij qui
dicit ꝙ post accessum ad vxorē debet huius-
modi ab ingressu ecclesie abstinere. q꞉ volup
tas ipa que est in cōmixtōne carnali sine cul
pa nō est. Et r̄ndet ꝙ hoc intelligēdū est qn̄
ad vxorē accedit incōtinentie causa. vel quia
vir sine incontinentia accedit. Et tantum
in speciali. Dist. xxxij.

Uod vero sine

Superius mgr̄ determinauit de
bonis matrimonij quibus actus
matrimonialis excusatur. Hic determiat de
ipo actu scdm ꝙ accipit rationem debiti. Et
tria facit. Primo eni ꝓponit quō vir ꝛ muli-
er in soluēdo ꝛ petēdo coniugij debituʒ par
habeāt dn̄ium. Scdo oñdit quō reddere cō
iugale debitū nullius sit criminis. Tertio subiū
git quō nō quolibet die nec vir nec mulier li
cite pōt petere. Primū ꝛ scdm a p̄ncipio di-
stinctōis vſqʒ ibi (Et licet debitū poscēti.)
Tertiū vero vſqʒ ad finē distinctōis. In spe
ciali sentētia mgr̄i stat in tribꝰ ꝓpōibꝰ. qua-
rum p̄ma est hec. In soluēdo ꝛ reddēdo car
nis debitum vir ꝛ vxor habēt par dominiū.
Hanc magister insinuās proponit. primo ꝙ
cum virum omnibꝰ presit mulieri sicut caput
corpori: in redditione tamē debiti pares sūt
quia alter habet alterius corpis potestatem
vt alteri poscēti nō lʒ alteri debitū denegare
siue poscat causa ꝓlis procreande siue in-
continentie causa: quod autoritatibus con-
firmat. vbi etiam dicit ꝙ si habet alter alte-
rius corporis potestatem. ꝙ nec mulier ad
alium virum. nec vir ad aliam mulierem po
testatem habet accedendi. ita nec ad conti
nendū sui corporis habet potestatem: nisi

mutuo cõsensu. Secũda ꝓpõ est hec. Li-
cet nullus criminis sit reddere debitũ cõiuga-
le. tñ exigere vltra generandi necessitatez est
delictũ veniale. fornicari vero aut mechari ẽ
mortale. Hãc mgr̃ insinuãs subdit: q̄ redde-
re cõiugale debitũ nullius est criminis. exigere
vero vltra generẽdi necessitatẽ venialis ẽ cul
pe. ƺ fornicari aut mechari puniẽdi ẽ criminis.
Postea ꝓbat pluribus autoritatib⁹ q̄ cõiu
ges ne fraudentur ad inuicẽ carnale debituz
sine cõsensu cõmuni tenere non possunt. qđ
supra supposuerat. Postea q̄rit si vir vxori cõ
sentiat: vt cõtinentiã deo offerat ꝛ a suo iu-
re eã absoluat. vtrũ possit licentiam datam
reuocare. Et r̃ndit q̄ sic in hoc casu si ei cõsẽs
serat vouere cõtinentiam ꝛ votum ꝓhiberet
hoc iplere. hoc bene põt. si aũt post reuoca-
re nõ põt. Tertia ꝓpõ est hec. Null⁹ in ma
trimonio licite põt debitũ carnis quolibet
die exigere seu poscere. Hãc mgr̃ insinuãs dic̃
q̄ licet debitũ poscenti sit ꝓsoluendũ. nõ tñ
licet quolibet die exigere seu poscere sicut in
diebus festiuis siue ꝓcessionis ꝛ ieiunioꝝ qđ
autoritatibus cõfirmat. Postea oñdit q̄ be
atus Hiero. vult qđ reddere debitũ sit q̄nq̃
peccatũ qđ est cõtra p̃dicta. Dicit enĩ btũs
Hieronim⁹ q̄ q̄ vxori debitũ reddit non põt
orõib⁹ vacare. nec sumẽ carnes agni. i. euka-
ristiã. dic̃ etiã q̄ ñ ẽ sp̄ reddẽdũ d̄bitũ vt i die
b⁹ q̄b⁹ orõib⁹ vacãdũ vel eukaristia sumẽda
Et r̃ndet q̄ dictũ Hieronimi referendum est
ad ecclesie mĩstros quibus nõ licet sacramẽ
ta offerre vel misteria celebrare tp̄e cõiuga-
lis amplexus. Ultimo dicit q̄ sicut in carna-
li cõmixtione sic ꝛ in celebrãdis nuptijs sũt
tp̄a obseruanda. q̄ꝛ nõ quibuscũq̃ tẽporib⁹
sunt nuptie celebrande. Tp̄a quib⁹ nõ sunt
nuptie celebrande sunt a septuagesima vsq̃
ad octauã pasche. ꝛ tribus septimanis ante
festũ iohis baptiste. ꝛ ab aduẽtu dñi vsq̃ p⁹
epiphaniã. qđ si factũ fuerit separentur. vt di
cit mgr̃. Et tñ spãli. Dist. xxxiij

Heritur hic de.

Supius mgr̃ determinauit de bo
nis matrimonij. Hic aũt determi
nat quõ hec bona fuerũt in matrimonijs an
tiquoꝝ patrũ. Et tria facit. Primo eñi anti-
quis patribus foꝛe cõcessum plures habere
vxores declarat. Scđo cõtinentiã abrae cõ-
tinẽtie iohis cõpat. Tertio tp̄e euãgelij vir-
ginitatem precellere fecũditatẽ insinuat. Pri
mũ facit vsq̃ ibi (Qđ vero castitas) Scđm
vsq̃ ibi (Melioꝛ est aũt virginitas) Tertiũ
vero vsq̃ ad finẽ distinctõis. In spãli sentẽ
tia mgr̄i stat in tribus ꝓpõibus. q̄ꝛ p̄ma est
hec. Et diuina permissione antiqui patres
plures habuerũt vxores nõ explctõe carna-
lis voluptatis. sed q̄ꝛ successione sanguinis
erat successio religionis ꝛ fidelitatis. Hãc m.
insinuãs querit. vtrũ antiqui patres sine pec
cato plures vxores vel cõcubinas habuerũt
Et r̃ndens p̄mittit q̄ scđm diuersitatẽ tẽpo
rum varia fuit dei dispositio. Aũ peccatum
enim inter duos tñ fuit cõiugium inchoatũ
scđm quã inchoatõis modũ si p̄mi parẽtes
in obedientia ꝑstetissent per tp̄is successionẽ
inter duos tñ fuisset matrimonialis cõtrac-
tus. Post peccatũ p̄mis parentibus adinuicez
conuenientibus ꝛ ꝓlem procreantibus filij
eoꝝ ꝛ filie coniũcti sunt. sed vnus tñ vni: et
fratres sororibus copulati sunt. q̄ꝛ nõ erant
alie mulieres ꝛ viri quibus filij Ade ꝛ filie cõ
iungerẽtur. Lamech aũt p̄mus oim legitur
duas vxores habuisse. qđ in eo reprehendit.
ideo q̄ꝛ ꝓ expletõe carnalis voluptatis hoc
fecerit. ꝓcessu vero tẽporis cum iam quasi
oẽs hoies deũ colerent paucis in cultu dei re
manentib⁹ diuina dispẽsatõe cõsultũ est. vt
viri possent sibi plures vxores in matrimoni
um copulare: ne cultus vel noticia dei defice
ret illis paucis deficientibus: sicut patet in
Abraã ꝛ Iacob. vñ ꝛ ex lege maledicta erat
sterilis q̄ non relinq̄bat sup terrã. Scđa ꝓ-
positio est hec. Cõtinentiã quã Iohes habu
it actu hanc Abrahaam potuit seruare solo
habitu. Hãc mgr̃ insinuãs dicit in cõmenda
tionẽ cõiugij antiquoꝝ patruz: q̄ virginalis
castitas nõ p̄fertur in meritũ antiquoꝝ patꝝ
ꝯiugali castitati qđ autoritate Aug. determi
nat dicentis. Sicut nõ est ipar meritũ conti
nentie in Iohãne q̄ nullas expertus est nup
tias. ꝛ i Abraã qui filios genuit Nam illius
celibatus ꝛ istius cõnubium ꝓ tp̄is distribu
tõe xp̄o militauerũt. s; cõtinẽtiã Iohes i ope
Abraã in solo habitu hẽbat. Postea obijcit
q̄ antiq̄ p̄res habẽtes plures vxores nõ vi-
dentur fecisse fidẽ thori. Et r̃ndens dicit. q̄
fidem thori seruabant qui proprijs tantum
vxoribus vel ancillis. et non alijs mulieri-
bus coniungebantur. Et sic patet que fuerit
ante legem Matrimonij consuetudo. ꝛ q̄
in matrimonio antiquoꝝ patrum fuerũt p̄-
determinata matrimonij bona. Postea de-
terminat de matrimonio tẽpe legis dicens.
q̄ tp̄e Moysi fuit matrimoniũ determina-
tum. ꝛ q̄tum ad legitimarum personarum
determinatõnem. quia non licebat copula-
re carnaliter patri vel sorori vel nouerce: vel
nepti amice ꝛ matertere: et quibusdaȝ alijs
personis. Et etiam q̄tum ad sepatõnem: q̄ꝛ
pmisit Moyses dato libello repudij diuoꝛ
tium fieri et aliam ducere. in quo quidẽ libel
lo vir scripsit causas ꝓpter quas repudiabat
vxorem. quod ꝓpter duritiam cordis eoruz
permissum est vt magis malum. s. homicidi
um tolleretur. Postea querit quibus licẽ sb
lege habere plures vxores et quibus nõ. Et
respondet. q̄ multiplicatio generaliter ẽ ꝓ-
hibita. pmissum est tamen regi plures habe
re vxores sed non multiplicare id est pluri-
mas habere. quia talis mĩtiplicatõ propter
carnales actus mentẽ eneruat et allicit. Ad
dit etiam q̄ aduenente tempe plenitudinis
iuxta prioꝛem et honestioꝛem institutõnem
vnus tñ vni cõiungitur in figura christi et
ecclesie. Tertia ꝓpositio est hec. In hoc
quidem tempe virginitas fecunditate p̄cel-
litur et continentia sacerdotibus inducitur.
Hanc magister insinuans dicit. q̄ hoc tẽpo-
re virginitas fecunditate p̄cellitur et cõtinẽ
tia ip̄is p̄sbyteris precipitur: cum tamen in
lege fecunditas virginitate preferre et sacer
dotibus ꝯiugia indicere inducitur. Ultimo
dicit. q̄ virginitas mentis melioꝛ est et cõ-
mendabilioꝛ q̄ virginitas carnis. quod au
toritatibus cõfirmat. Et tñ in spãli.

Dist. xxxiiij.

Hunc superest.

Superius magister determina-
uit de m̄rimonio q̄tuz ad ei⁹ in
stitutõez: significatõz. ꝛ q̄tũ ad ei⁹ cãm effi
cientem et finalem. et q̄tum ad eius bona.
Hic determinat de eo q̄tum ad causam ma
terialem. ꝛ q̄tum ad personas contrahẽtes
Et tria facit. Primo eñi determinat que per
sone sunt legittime ad contrahenduz matri
monium. Secundo ostendit. q̄ quandoq̃
matrimoniũ propter frigiditatem: maxime
ad instantiam vnius sit soluendum. Tertio
quomodo furiosi duz sunt in amentia actu-
ali contrahere nequeunt. Primum facit vs-
q̃ ibi (De his enim q̄ui causa frigiditatis)
Secundum vsq̃ ibi (Furiosi quoq̃.) Ter-
tium vero vsq̃ ad finem distinctionis. In
speciali sententia magistri stat in tribus pro
positõibus. Quarum prima est hec. Que-
dam persone ad contrahendum matrimoni
um sunt plene legittime. quedaz omnino le
gittime. ꝛ quedaz in medio constitute. Hãc
magister insinuans ꝓponit primo q̄ ad ma
trimoniũ contrahendum alique persone fu-
erunt legittime ante legez. alie sub lege. alie
tempe gratie. quedam etiam persone in pri
mitiua ecclesia erãt legittime que modo nõ
sunt. Illarum ṽo que modo sunt legittime
vel illegittime quedam sunt plene legittime
vt ille quibus aliquod impedimẽtum non
obuiat. quedaz ṽo sunt omnino illegittime
vt ille quibus obuiat ordo sacerdotalis vel
cognatio vel disparitas cultus. quedã sunt
medie: que nec plene legittime nec omni-
no illegittime sũt. vt ille q̄bus obuiat frigidi
tas vel cognatio. tales enim si ignorãter cõ-
iunguntur permanere possunt. ꝛ eisdem de-
ficientibus diuidi possunt. Secunda ꝓ-
positio est hec. Propter frigiditatẽ maximã
cõiugium separatur: ꝛ vir alteri nunq̄ con-
iungatur. Hanc magister ponens dicit. q̄ il
li qui causa frigiditatis debitum reddere nõ
possunt: possunt sic permanere si volunt. si
autem mulier causetur seu conqueratur di-
cẽs. q̄ vult esse mater ꝛ filios procreare. de-
cretum est q̄ vterq̃ coniugum septima ma-
nu ꝓpinquoꝛuȝ iuret q̄ nunq̄ carnaliter cõ
uenerunt. ꝛ hoc ita fieri debet. Primo vir ꝛ
mulier iurabunt q̄ nunq̄ carnaliter conue-
nerunt. ꝛ tunc septem de ꝓpinquis qui me
lius possunt scire veritatẽ per signa ꝓba-
bilia iurent q̄ credunt eos verum dixisse. et
tunc mulier secundas nuptias ꝯtrahere po
test. Uir autem qui est frigide nature absq̃
spe coniugij manere debet. Si enim ille ali-
am vxorem duceret: cogendus esset ille re-
dire ad prioꝛem. Quando autem impedimẽ
tum et vtraq̃ parte prouenit: vterq̃ debet
remanere innuptus. Hic igitur modus ser-
uandus est quando vterq̃ cõiugum idem
fatetur. Sed vir si asserat: mulier autem dif-
fitetur. in hoc vero potius adhibenda est fi
des viro. q̄ꝛ caput mulieris ẽ vir. qđ mgr̃
confirmat autoritate. Postea dicit. q̄ si per
aliquod maleficium concubitus non sequa-

tur illi quibus hoc euenit hortandi sunt, vt
de omnibus confiteantur commissis: et sa-
tisfaciant de eis deo. Ministri vero ecclesie
per exorcismos et ecclesiastica sacramēta ta-
les sanare procurent. et si non possunt sana-
ri: separari poterunt. Postq̄ tamen alias nu-
ptias experierunt: viuentibus illis quibus
iuncte fuerunt: non poterunt recōciliare pri-
oribus quos reliquerant. etiam si possibili-
tas coeundi eis restituta fuerit nisi iudicio ec-
clesie quo diuisio facta fuerat. Tertia pro
positio est hec. Furiosi et amentes totaliter
non possunt contrahere matrimoniū lega-
liter. Hanc magister insinuans dicit. q̄ furi-
osi dum sunt in amentia: cōtrahere nō pos-
sunt, quod autoritatibus cōfirmat. Postea
dicit. q̄ ille qui dormit cū sorore vxoris sue
neutram illarum habere debet. et tam ipse
q̄ adultera nunq̄ debent in coniugio copu
lari. Quod magister multis autoritatibus
probat. Ultimo dicit. q̄ non licet viro vxo-
rem dimittere, nec ecōuerso propter aliquā
infirmitatem corporalem. sed debet alter al
teri subsidia prouidere, quod autoritatibus
confirmat. Ex quibus patet. q̄ qui per le-
gittimū matrimonium coniungitur corpo
raliter: non possunt postmodū separi aliqli-
ter. Et tantū in spāli.

Dist. xxxv.

Hc etiā notan.

Superius magister determina-
uit de impotentia coeundi: que
actum matrimonij impedit. Hic autem de-
terminat de separatōne thori propter forni-
cationem que similiter matrimonium tollit
vinculo matrimonij durante. Et duo facit.
Primo enim ostendit quomodo vterq̄ con
iugum potest alium dimittere propter forni
catōnem: quando ipse est a fornicatōne im-
munis. Secundo subiungit quomodo nul-
lus possit ducere in matrimonio quam pol
luit in adulterio. Primū facit vsq̄ ibi (So-
let etiam queri) Secundum vsq̄ ad finem
distinctionis. In speciali sententia magistri
stat i duabus propositōnibus. Quarū pri-
ma est hec. Et si vir vxorem dimiserit causa
fornicatōnis: alteri non nubat ea viuente in
statu huius corruptōnis. Hanc magister in-
sinuans: proponit primo. q̄ sicut licet viro
causa fornicatōnis vxorem dimittere. ita ea-
dem causa dimittere licet vxori virū. quod
autoritatibus probat. Postea dicit. q̄ illud
quod dictum est debet intelligi si ille qui al
terum vel alteram dimittit simili crimini nō
subiacet. Adultera autem adulterum dimit
tere non potest causa fornicationis. qd au-
toritatibus probat. Postea dicit. q̄ si causa
fornicatōnis facta fuerit separatio: non po-
test vir vel mulier in aliam copulam coniu-
galem transire. possunt autē reconciliari et
cohabitare simul si prius dimissam alterre-
uocare voluerit. quod autoritatibus p̄bat.
Postea inducit plures autoritates: que di-
cunt. q̄ si vir sciat vxorem suam deliquisse.
et non egerit mulier penitentiam et in forni-
catione permaneat. et hoc patiatur vir cum
ea viuens et cohabitans. videtur consentire
et reus et particeps esse huius peccati. et ideo
retinere eam non debet. Si vero mulier di-
missa a peccato, discesserit: et per peniten-
tiam illud purgauerit: poterit viro reconcili
ari: et vir talem debet recipere: sed non sepe.
Secunda propositio est hec. Uir non po
test ducere vxorem quam prius per adulte-
rium polluit. si ipsa in morte viri machinata
fuerit: seu si vir dederit fidem q̄ eā duceret:
si vir non superuixerit. Hanc magister ponēs
probat et autoritate Leonis pape. Obijcit
tamen contra hoc magister per autoritates
sanctorum. quas soluit: dans earum sanam
intelligentiam. Et tantum in spāli.

Dist. xxxvi.

Hnc de cōditōe

Superius magister determinauit
de impedimentis antecedentibus
matrimonium contrahendum. et de superue
nientibus in contractum. Hic vero determi
nat de incidentibus in ipso ꝯtu. sicut est er-
ror conditionis. Et duo facit. Primo enim
determinat de impedimento seruilis condi-
tionis. Secundo de impedimento ex defe-
ctu etatis. Primum facit a principio distin-
ctionis vsq̄ ibi (Hoc etiam sciendum) Se
cundum vero vsq̄ ad finem distinctionis.
In speciali sententia magistri stat in duab⁹
propositionibus. Quarum prima est hec.
Cum persona depressa seruitute contrahēs
ignoranter eam potest dimittere et alteri cō-
iungi matrimonialiter. Hanc magister insi
nuans querit primo. Utrum seruitus con-
iugium diuidere possit. Et respondet. q̄ libe
ra potest accipere seruum et econuerso liber
ancillam. Sed si mulier nesciat viri conditi
onem vel ecōuerso vir mulieris: cum seruit⁹
fuerit deprehensa potest libere dimittere eū
Si autem sciuerit mulieris conditōnem vel
econuerso: non potest dimittere. quod au-
toritatibus confirmat. Postea querit. si am
bo scilicet vir et mulier sint seruilis cōditio-
nis. vtrum possit inter eos esse coniugium.
Et respondet et autoritate eiusdem consilij
q̄ sic. dummodo fiat coniunctio et volun-
tate dominorum. quāuis dicunt alij q̄ eti-
am dominis ignorantibus possit inter eos
fieri coniugium. Postea dicit. q̄ si mulier ac
cepit virum liberū et ille postea fecerit se ser
uum occasione diuortij: non ille potest vxo-
rem dimittere. nec illa per matrimonij vin-
culum potest in seruitutem redigi: dum ille
non ex assensu coniugis se seruum fecerit. qd
autoritatibus eiusdem cōcilij probat. Se
cunda propositio est hec. Sponsalia nō cō-
trahuntur: nisi ab altera parte sciatur quid
inter eos in tali facto agatur. Hanc quidem
propositōnem magister insinuans dicit. q̄
scdm leges pueri ante decimūquartum an-
num: et puelle ante duodecimum annum
non possunt matrimonium inire. Quod si
fecerint ante predicta tempora: separari po-
terunt. Qui autem in pueritia copulantur et
post annos pubertatis nolunt se dimittere:
sed in coniunctione permanere: ex hoc effici
untur coniuges. et deinceps nequeunt sepa-
rari. Addit etiam. q̄ sponsalia ante septimū
annum contrahi non possunt. Oportet eti-
am. q̄ ab vtraq̄ parte intelligatur quid inē
eos agatur. Ultimo dicit determinatum eē
de duobus impedimentis coniugij quibus
solui potest. nec tamē solui semper est neces-
se. Et tantum in speciali de sententia hui⁹ di-
stinctōnis.

Dist. xxxvij.

Hnc igitur or.

Superius magister determinauit
de impedimentis que faciunt p-
sonas medias plene legittimas: et penitus
illegittīas. Hic vero detmiat de ipedimētis
q̄ faciūt personas omnino illegittimas. Et
circa hoc duo facit. Primo enī ostendit quo
modo per ordinem sacramentorum matri-
monium impediatur. Secundo quomodo
per vxoricidium impeditur. Primum facit a
principio distinctōnis vsq̄ ibi (Hijs adijci
endum) Secundum vero abinde vsq̄ ad fi-
nem distinctionis. In speciali sententia ma
gistri stat in duab⁹ propositionibus. Qua-
rum prima est hec. Uoto continentie con-
stricti vel in sacris ordinibus: vel in religio-
ne constituti matrimonium contrahendi ab
ecclesia sunt prohibiti. Hanc magister insi-
nuans dicit. q̄ sunt quidam ordines in qui
bus nullatenus potest contrahi coniugium
et etiam si intercesserit copula: fit diuortiū
sicut sacerdotium. dyaconatus. subdyaco-
natus. In alijs vero ordinibus permittitur
fieri coniugium: nisi religionis habitū sum-
pserint. vel votū continentie fecerint. quod
pluribus autoritatibus confirmat. Se-
cunda propositio est hec. Ex iure canonico
quod legibus mundanis non astringit vir
ne vxorem interficiat matrimonium inter-
dicitur. Hanc magister insinuās dicit. q̄ oc
cisoribus suarum coniugum penitus coniu
gium denegandum est. Tales sic crimino-
sos ecclesiastica disciplina gladio spirituali
et nō materiali corrigere iubet. Unde tales
debent publicam penitentiam agere. Et si
contumaces fuerint: excōmunicantur quo-
usq̄ consentiant. Et tantum in spāli.

Dist. xxxviij.

Hnc de voto

Superius magister determi-
nauit de impedimento ordi-
nis. Hic autem determinat de impedimen-
to voti. Et tria facit. Primo enim distinctō-
nem voti premittit. Scdo quale votū ma-
trimoniū impediat subdit. Tertio quō viri
longe a feminis ꝓpter captiuitatē sequestra
ti eas repetere possint: subiūgit. Primū fac
a principio distinctōis vsq̄ ibi (Qm eīn so-
lennit.) Scdm vsq̄ ibi (Hic querit de illis
feis) Tertiū vsq̄ ad fi. di. In spe. s. m. st. i t.
q̄. p̄. ē hec. Uoti cōe ē qd omēs accipiūt cū
spōdz diabolo et pōpis eī rēūciare. Sigts-

re vero est cum quis spondet virginitatē ser
nare. Hanc magister insinuans proponit pri⸗
mo quid sit votum. Et dicit. ꝙ votum ē te⸗
stificatio quedam promissionis spontanee:
que de his que dei sunt proprie fieri debet.
Sunt tamen aliqua stultorum vota q̄ fran⸗
genda sunt. Postea distingit de voto ⁊ osti
dit. ꝙ votum matrimonium impedit. ⁊ di⸗
cit ꝙ votorum aliud est votū cōe. et aliud ē
singulare. Cōmune est illud quod ī baptis⸗
mo faciunt omnes cum spondent se renunci
are dyabolo ⁊ pompis eius. Singulare est
cum quis sponte promittit virginitatez vel
aliud huiusmodi. Item votorum singulari
um aliud est priuatum: vt illud quod est fa⸗
ctum in abscondito. Aliud solenne: vt illud
quod est factum in facie ecclesie. Priuatum
autem votum si violetur peccatum morta⸗
le est. Si autem solenne violetur: peccatum
mortale ⁊ scandalum est. Secunda pro⸗
positio est hec. Omne quod licite promitti⸗
mus debemus seruare totum: siue sit priua⸗
tum siue solenne votum. Hanc magister in⸗
sinuans dicit. ꝙ qui priuatum votum conti
nentie faciunt: matrimoniuz contrahere nō
debent, quia contrahendo mortalit peccāt.
Si autem cōtrahunt: non separantur. quia
probari non potest quod occulte actum est.
Qui autem solenniter vouent: nullatenus
inire queunt. Continentiam igitur vouētes
siue sint virgines. siue vidue. siue velate. si⸗
ue non velate: cōiugium nullatenus sortiri
possunt. quia quod ante fuit licitum: p⁹ vo⸗
tum sit illicitum. quod autoritatibus cōfir⸗
mat. Postea dicit. ꝙ isti qui continentiaz so
lenniter vouerūt: si aliquo tempe contrahūt
debent ab ingressu ecclesie ⁊ a cetu fidelium
separari: donec humiliter satisfaciant: ⁊ ad
bonum quod ceperant siue inuite siue volū⸗
tarie redeant. quod autoritatibus probat.
Obijcit tamen in contrarium p̄ Innocentij
autoritatem. qui dicit illos qui primo spiri⸗
tualiter nubent si postea publice nupserint
non solum ad cōiugium: sed nec ad peniten
tiam recipiendos esse: nisi quibus se coniun
xerunt de mundo recedant. Et respondꝫ ma
gister. ꝙ intelligenda est autoritas Innocē
tij de illis qui ab incestus copula desistere
nolunt: q̄ non sunt ad penitentiam admit⸗
tendi. tamen qui digne penitentiam agere
volunt: a penitentia non excludūtur. ⁊ tali⸗
bus ab illicitis complexibus recedentibus
illi quibus se cōiunxerāt defuncti sunt. Post⸗
ea dicit. ꝙ quando vir ⁊ mulier legittie sūt
coniuncti: non potest alter altero viuēte ad
aliam copulam transire. Alioquin adulteri
um cōmittit quod est grauissimū peccatum
lꝫ grauius incestus ⁊ adhuc amplius vitiuz
contra naturam. quod autoritatib⁹ probat.
Ex predictis infero. ꝙ tm̄ illud votuz quod
p̄ susceptiōnem sacri ordinis ⁊ pfessionez est
solemnizatum: dirimit matrimoniuz contra⸗
ctum et nullum aliud quātūcūq̧ etiaz sit pu
blicatum. Tertia propositio est hec. Ui⸗
ri redeuntes ex longa captiuitate quos femi
ne putabant fore mortuos: pñt vxores suas
repetere ex iuris potestate. Hāc magister in⸗
sinuans querit de illis feminis que putātes
viros suos interfectos in captiuitate vł nū⸗
q̄ liberandos ad aliorum coniugia transierūt
si illi qui putabantur perisse remeauerunt.
Utrum eis reddi debeant. et an ipse sint ree
adulterij. Et respondet. ꝙ prima copula le⸗
gittima erat. que tamen sic cōiungūtur per
ignorantiam: habent aliquam excusatōem
de peccato. sed tn̄ non caruerunt obprobrio
male volūtatis. Exigit ergo iusticia vt viris
reuersis vxores reformentur. que si hoc vo⸗
luerint: laudande sunt. Si autem ad legitti
mū consortium redire noluerunt: sed cuz po
sterioribus viris remanere merito sunt excō
municande: et ecclesiastica cōmunione pri⸗
uande ꝙ de re excusabili ꝯtaminatōem ele⸗
gerunt criminis. et hoc autoritate cōfirmat
Ultimo queritur de isto qui vxore sua reli⸗
cta in patria sua abit in longinquam regio⸗
nem ⁊ ibi aliā ducit. penitentia ductus vult
eam dimittere asserens se habuisse aliam q̄
viuit. nec ecclesia pmittat: que quod ille asse
rit ignorat. Queritur vtrum in hac copula
sit cōiugium. Et respondet. ꝙ non. tamen
mulier propter ignorantiam a crimine excu
satur. Uir autem commisit adulterium. sed
ex quo vult ad primam redire nec potest co⸗
gitur iudicio ecclesie hanc tenere. et tunc per
obedientiam et timorē incipit excusari. Un⸗
de reddere debet si debet ei debitum: sꝫ nū⸗
q̄ debet ab ea exigere seu poscere. Et tantuz
in speciali.

Dist. xxxix.

Post hec vero.

Superius magister determinauit de impedimentis matrimo
nij que faciunt personam simplicit illegitti⸗
mam. Hic determinat de impedimento qḋ
facit eam illegittimam respectu alterius per⸗
sone. Et tria facit. Primo enim ostendit. ꝙ
dispar cultus personas illegittimas fac̄ ad
contrahendum. Secundo declarat vtrū du
orum infidelium matrimonialiter coniun⸗
ctorum vnus ad fidem conuersus posset re⸗
linquere non conuersum. Tertio quomodo
duorum infidelium non possit esse verū ma
trimonium. Prima pars vsq̧ ibi (Hinc au⸗
tem videt obuiare) Secunda vsq̧ ibi (Sūt
tamen nonnulli) Tertia vero vsq̧ ad finem
distinctōnis. In speciali sententia magistri
stat in tribus propositōnibus. Quarum pri
ma est hec. Diuerse religionis persone ad cō
trahendum simul matrimonialiter sunt ille
gittime. Hanc magister ponens proponit p̄
mo. ꝙ matrimonium contrahi non potest
ab his qui sunt diuerse religionis. Dispar e⸗
nim cultus facit psonas illegittimas ad cō⸗
trahendum. quod pluribus autoritatibus
probat. Postea obijcit in contrariuz p̄ apo⸗
stolum qui dicit. ꝙ si quis habet vxorez in⸗
fidelem. ⁊ hec consentit habitare cum isto:
non dimittet illam. Et similiter dicit de mu
liere. Et respondet. ꝙ quia illud dictum est
scilicet ꝙ qui sunt dispares in cultu: contra⸗
here non possunt: intelligendum est de illis
qui existunt in dispari religione. cultu. seu fi
de. qui scilicet sic manentes contrahere nō
possunt. Quod apostolus ait intelligenduz
est de illꝭ qui vnius infidelitatis fuerūt quā⸗
do coniuncti sunt postmodum vnus sine al⸗
tero ad fidem conuersus est. quando eniz sic
est. si infidelis cum fideli cohabitare consen⸗
tit: tunc suadet apostolus fideli vt eam non
dimittat. quoniam forte per fidelem saluan
da est. Potest tamen licite fidelis infidelem
dimittere. etiam cohabitare volentem. quia
ipsa infidelitas est quedam fornicatio spiri⸗
tualis propter quam potest vxor dimitti. si
cut propter fornicatōnem corporalem. que
omnia autoritatibus probat. Ex hijs infert
secundam propositōnem que est. Fidelis vir
potest licite infidelem vxorem dimittere ⁊ e⸗
conuerso. patet ex premissis. Postea que⸗
rit. Utrum propter aliud vitium q̄ propt̄
infidelitatem possit dimitti. Et respondꝫ. ꝙ
vir sine crimine non potest vxorem dimitte⸗
re: ⁊ econuerso vxor virum propter quasdaz
concupiscentias que aberrare faciunt animā
a lege dei: ⁊ non solum propter infidelitatē
quod autoritatibus probat. Postea querit
si fidelis infidelem dimittat. vel infidelis a
fideli recedat: vtrum liceat fideli aliquā du⸗
cere. Et arguit per autoritates ad vtranq̧
partem ⁊ contrarietates dissoluens dicit. ꝙ
si fidelis dimittat infidelem volentem secuz
cohabitare sine contumelia saluatoris non
potest alteram ducere ea viuente. si vero in⸗
fidelis discedat ⁊ dimittit fidelem volentez
secum habitare: non tenetur sequi disceden
tem: sed licet ei alteram ducere. hoc autez in
telligendum est de illis qui infidelitati con⸗
iuncti sunt. Sed si vterq̧ ad fidelitatez con
uersus est. vel si vterq̧ fidelis existens ma⸗
trimonio coniunctus: ⁊ postea alter illoruz
a fidelitate discesserit ⁊ fidelem derelinquit
non debet dimissus discedentem infidelem
sequi. tamen illa viuente: non potest aliam
ducere. quia inter eos fuit coniugium ratuz
quod dissolui non potest. Tertia propo⸗
sitio est hec. Coniugium infidelium minime
eē ratum: patet ex hoc ꝙ omnis eoruz actio
verissime est peccatum. Hanc magister insi⸗
nuans dicit inter fideles non esse coniugia.
quia eorum copula non est rata: cum solui
possit. neq̧ eorum coniugia esse legittima:
cum non sint ex fide. Omne autez quod nō
ex fide est peccatum est: scd̄m apostolū. Hoc
idem etiam ostendit per Augustinū. Ma⸗
gister autem dicit. ꝙ inter fideles est legitti
mū matrimonium. quia est inter legittimas
personas. sed non est ratum. quia non ē cuz
fide. quod per autoritates probat. Coniugi
um autem fidelium est legittimum ⁊ ratum
si legittime sint persone. Et soluit dicēdo ad
autoritatem beati Augustini. Coniugiū au
tem infidelium verum est. sed non habet il⸗
lud triplex bonum quod excusat coitum nec
meretur p̄mium. Exponit etiam illud apo⸗
stoli. Omne quod non ex fide est peccatum
est. Et tantum in spāli de sententia huius di
stinctionis.

Dist. xl.

Unc superest

Superius magister determinauit de impedimentis matrimonij disparis cultus: quod reddit personam illegitimam ad contrahendum respectu alicuius persone propter distantiam ad ipsam. Hic determinat de impedimentis matrimonij que faciunt personam illegitimam ad contrahendum respectu alicuius persone propter propinquitatem ad ipsam. Et tota sententia magistri versatur in hac distinctione circa hoc. scilicet ꝙ cognatio carnalis ⁊ spiritualis matrimonium impediunt. Sententia in hac distinctione stat in ista propositione. Cognatio quedam dicitur carnalis. quedam vero spiritualis. et infra quartum gradum non possunt cognati inire matrimonium. vt dicit decretalis. Hanc magister insinuans proponit primo de cognatione ⁊ affinitate esse dicendum. De quibus duabus subdit. ꝙ cognati ⁊ affines in septimo gradu et infra copulari non debent. quod ꝑ autoritates probat. Postea dicit. ꝙ grad⁹ consanguinitatis a diversis diversimode computantur. Quidam enim vt Isidorus computat sex gradus. Ipsum enim consanguinitatis truncum inter gradus non computat quia inter patrem et filium negant esse consanguinitatis gradus: cuz quasi sint vna caro. Si ergo supposito filio et filia: fratre et sorore quasi trunco. in primo nepos et neptis. in secundo pronepos et proneptis. in tertio abnepos et abneptis. in quarto adnepos et adneptis. in quinto trinepos ⁊ trineptis. In septimo trinepotis nepos ⁊ trineptis neptis. Alij vero qui patrem in primo gradu ponunt. inter patrem quidem et filium ponunt esse cognationis gradum. Et hi septem gradus computant. Et quamuis varij in numero graduum inueniantur: nulla tamen existit diuersitas quantum ad terminum: sed tantum quantum ad initium. Postea magister assignat huius computationis graduum rationem. Ultimo opponit in contrarium per Gregorium: qui scribens Augustino Anglicorum episcopo. a quo requisitus fuerat quota generatione deberent connubia fieri. dicit ꝙ possunt licite fieri i quarta et quinta generatione. Sed ad hoc respondet ipm dictum Gregorij: qui dicit se hoc non generaliter dixisse: sed specialiter concessisse genti Anglicorum: que nuper ad fidem venerunt: ne a bono quod inceperant: metuendo austeriora recedant. Quibus tamen postea in fide solidatis dicit hoc non licite: imo si infra consanguinitatis lineā propriam aut affinitatis lineam propriam septimam scilicet generationem inuenti fuerint copulati: separantur. His dictis magistri addo ex dictis doctorum aliorum: ꝙ magistri sententia de gradibus consanguinitatis dudum habita per summū pontificem ē remota. Et tantum in spāli.

Dist. xli.

Unc de affini.

Superius magister determinauit de impedimento consanguinitatis. Hic determinat de impedimento affinitatis. Et tria facit. Primo enim ostēdit ꝙ affinitas matrimonium impedit contrahendum: et contractum dissoluit. Secundo quedam vitia distinguit. Tertio nomina affinitatum adiungit. Primum facit vsqꝫ ibi. (Hic dicendum est.) Secundum vsqꝫ ibi. (Attendendum est etiam illud Alexandri) Tertium vero vsqꝫ ad finem distinctionis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositionibus. Quarum prima est hec. Qui infra affinitatis gradum prohibitum coniunguntur: habita noticia abinuicem separantur. et tamen eorum filij legittime habeantur. Hanc magister insinuans proponit primo quid sit affinitas dicens. ꝙ est parentela que ad virum ex parte vxoris: et ad vxorem ex parte viri pertinet. quia enim vir ⁊ vxor vna sunt caro rationabiliter: propinquitas et parentela vnius efficitur alterius vt sit vna vtriusqꝫ. Unde vir ⁊ soror vxoris sunt in primo gradu. filij vero sororis sunt in secundo gradu a viro. neptis vero in tertio gradu. ⁊ sic deinceps. Dicit enim. ꝙ affinitas vsqꝫ ad septimum generationis matrimonium impedit. Sic et consanguinitas quod autoritatibus probat. Postea obijcit

in contrarium per autoritates que dicunt. ꝙ inter affines potest coniugium contrahi in quarta et quinta generatione. Et respondet ꝙ autoritates sunt intelligende scdm misericordie dispensationem. potest tamen etiam dispensari in copula affinium vsqꝫ ad tertium gradum. sicut etiam Gregorius dispensauit in quarto gradu ꝯsanguinitatis. Postea querit vtrum affinitas maneat: quamuis transeat matrimonium. vt si mulier alicui viro copulata ad cognationem eius pertineat: vtrum eo defuncto matrimonium maneat vel dissoluatur. Et determinat per plures autoritates ꝙ maneat affinitas matrimonio transeunte. que affinitas impedit matrimonium ad predeterminatos gradus ac si matrimoniū ꝑmaneret. Postea dicit. ꝙ coniunctos infra predictos gradus consanguinitatis vel affinitatis ecclesia separat. Querit etiam: si ignoranter in conspectu ecclesie coniunguntur: ⁊ postmodum consanguinitate probata eiusdem iudicio ecclesie separantur: vtrum illa copula fuit coniugium. Et respondet. ꝙ quidam dicunt. ꝙ nō erāt persone legittime. ideo non fuit coniugium. Excusatur tamen per ignorantiam a crimine. quia bona fide et per manum ecclesie cōuenerunt. Unde et filij eorum legittimi habentur. Alij vero dicunt fuisse coniugium: quamuis non fuerunt persone legittime. quia canones tales coniunctiones legittimas vocant. Addit etiam quorum testimonio hec coniunctio sit diuidenda. Et dicit. ꝙ ꝑ tres vel duos ex propinquioribus qui iuramento confirmant hoc verum esse quod dicunt. vel si progenies tota deficeret per antiquiores quibus tota propinquitas nota sit assertum fuerit ꝙ affines sint: non sine mora separandi sunt. quod autoritatibus probat.

Secunda propositio est hec. Que sit differentia inter stuprum. adulterium. incestū. et fornicationem: hec littera dat sufficientem explanationem. Hanc insinuans distinguit diuersa peccata. scilicet fornicationem. stuprum. adulterium. incestum. et raptum dicens. ꝙ quamuis fornicatio sit genus omnis illiciti coitus qui fit extra vxorem. Tamen specialiter intelligenda est abusus viduarū: vel meretricum. vel concubinarum. Stuprum vero est virginum illicita defloratio. Adulterium est aliena thori violatio. Incestus vero est consanguinearum vel affinium abusus. Raptus vero est: cum puella violenter a domo patris educitur vt corrupta in vxorem habeatur. Tertia propositio est hec. Ut cautius fiant coniugia: ponit magister quedam affinitatum nomina: que insinuans dicit. ꝙ frater vxoris et soror eius dicūtur cognati viri propter nominum carentiam. Uxor vero fratris dicitur potius fratrissa ꝙ̄ cognata. Frater vero mariti dicitur leuir. Uxores vero duorum fratrum ianitrices vocantur quasi eandem ianuam intrantes. Soror vero viri vocatur glos. Uir autem sororis non habet speciale nomen. nec sororis frater. Et dicitur notanter: quedam affinitatum nomina. quoniam nomina singularium affinitatum non sunt imposita ꝓpter occultas rerum proprietates nos latentes. sed circumloquuntur alijs nominibus. ideo necesse est vnum nomen plura significare. vt inquit Philosophus. Et tantum in speciali de sententia huius distinctionis.

Dist. xlij.

E parentaliuz.

Superius magister egit de impedimento propinquitatis carnalis. Hic autem agit de impedimento propinquitat[is] spiritualis. Et quatuor circa hoc facit. Primo enim ostendit quomodo consanguinitas ⁊ affinitas etiam cognatio spiritualis impediunt matrimonium. Secundo quomodo ex baptismo et confirmatione cognatio quedam contrahitur: propt̄ quod matrimonium iuste dissoluitur. Tertio quomodo vir et vxor licite de baptismo puerum simul leuare non possunt. Quarto quomodo tertie vl̄ quarte nuptie nec prohibite nec damnabiles existunt. Primum facit a principio distinctionis vsqꝫ ibi (Spirituales filij sunt.) Secundū abinde vsqꝫ ibi (Solet etiam queri) Tertium vsqꝫ ibi (Sciendum etiam) Quartum vsqꝫ ad finem distinctionis. In speciali snīa magistri stat in quatuor ꝓpōnibus. quarum prima est hec. Matrimonium impediūt ꝯsanguinitas ⁊ affinitas. ⁊ etiam spūalis germanitas. Hāc mgr insinuās ꝓponit primo p⁹ ꝓdicta dicēdū ee

de cognatōne spirituali que etiam reddit p-
sonas illegittimas ad contrahendum. Disti
guit autem tria que ꝓpinquitatem dicunt ⁊
matrimonium impediunt, scʒ consanguini-
tatem ⁊ affinitatem, ⁊ spiritualem propinq
tatem. Et dicit. consanguinitas est inter eos
qui iunguntur scdm lineam generis. Affines
autem sunt qui non generatōne sunt cōiun
cti: sed mediante coniunctōne carnali sūt so
ciati. Sed spiritualis propinquitas dicitur
illa que est inter compatrem pueri carnalez:
⁊ cōmatrem spiritualem. ⁊ inter illos quoꝝ
vnum alterum de sacro fonte leuauit. aut in
carhechizatōne vel in confirmatōne tenuit. ⁊
inter filios eiusdem hominis carnales ⁊ spi
rituales. Secunda propositio est hec. Dū
taxat ex duobus sacramentis. scilicet baptis
mo ⁊ confirmatōne spiritualis cognatio ori
tur ex qua matrimonij contractus dissolui-
tur. Hanc magister insinuans dicit. ꝙ spiri-
tuales filij sunt quos de sacro fonte leuamꝰ
vel quos in confirmatiōe tenemus. Dicitur
filius vel filia spiritualis ipsius sacerdotis:
qui vel que ei sua peccata confitetur vl' quā
baptisat. quod autoritatibus probat. Post
ea dicit. ꝙ mater ⁊ pater sibi ī matrimonio
coniungi non possunt. vt pater spiritualis fi
lie spirituali. nec mater spiritualis filio spiri
tuali. ⁊ si factum fuerit: debent separari. Si
autem post legittimū matrimonium contra
ctum alter cōiugum insidiose. scilicet vt ab
alio separetur filiuʒ de sacro fonte leuauerit.
aut in confirmatione tenuerit: non propter
hoc sunt sepandi. qui autē hoc fecit: pnia ca
stigandus est. Obijcit tamen cōtra hoc ma-
gister per quasdam autoritates que expresse
dicunt eos qui de lauacro natos susceperīt
separandos esse. Magister autem soluit il-
la dicta esse ad terrorem vt sine opere tene-
ant: non autem ꝙ ita sit faciendum. Vel il-
le autoritates loquuntur de illis qui prius
q̄ꝫ coniuges fierent filios suos vel virorum
de fonte sacro susceperunt. Postea dicit. ꝙ
filij spirituales vel adoptiui alicuius natu-
ralibus filijs non possunt coniungi in ma-
trimonio. quod autoritatibus probat. Qui
dam tamen volunt tantum intelligere de il
lis filijs quibus compatres facti sunt. De il
lis vero qui ante compaternitatem vel post
geniti sunt concedunt. ꝙ licite et legittime

coniungi possunt. Et pro his facit autoritas
Urbani pape. Quedam tamen autoritas
dicit etiam post compaternitatem genitos
copulare non posse. Postea querit. Utrum
quis commatrem vxoris sue post eius obi-
tum in vxorem ducere possit. Et respondet
ꝙ non. quod autoritatibus cōfirmat. Obij
cit tamen contra hoc per quasdam autorita
tes quarum dat intelligentiam. Tertia
propositio est hec. Vir ⁊ mulier vxor eius
non possunt licite puerum de baptismo sus-
cipere. Hanc insinuans querit. Si vxor si-
mul cuʒ viro debeat in baptismo puerum su
scipere. Et respondet per autoritatem Ur-
bani pape ꝙ non. Quarta propositio est
hec. Tertie ⁊ quarte ⁊ quinte nuptie non
sunt dānande. tamen prime sunt solenniter
venerande. Hanc enim propositionem ma-
gister insinuans dicit. ꝙ non soluʒ prime nu
ptie sunt licite: sed etiam secunde nuptie et
tertie: quarte et quinte donande non sunt.
Quod etiam autoritatibus probat. Qꝫ au-
tem apostolus bigamos a sacerdotali hono
re excludit. hoc non facit pro tanto vitio bi
gamie. sed pro sacramenti signaculo: quod
ibi non seruatur. Unde etiam prime nuptie
sub benedictōne celebrantur. Et tantum in
speciali ⁊c.

Dist. xliij.

Ostremo de cō.

Postq̄ꝫ magister superius egit de
sacramentis. Hic agit de resurre-
ctione et gloria resurgentium: ad quam sa-
cramenta perducunt. et etiam per oppositū
de reproborum pena. Et circa hoc tria facit.
Primo enim ostendit resurrectōnis verita-
tem et eius tempus. Secundo subdit san-
ctos habere memoriam eorū que scilicet hic
sustinuerunt. Tertio annectit electoruʒ pec
cata non publicari que hic confessi fuerunt.
Primum facit a principio distinctionis vs-
qꝫ ibi (Hic queritur vtrꝫ electis) Secunduʒ
vsqꝫ ibi (Si vero querit.) Tertium vsqꝫ ad
finem distinctōnis. In speciali sentētia ma-
stat in tribus ꝓpōnibus. quarū prima ē hec
Iuxta fidē orthodoxā ⁊ purā debemꝰ credē
oēʒ carnē resurrecturā eē. Hāc mgr insinuās
ꝓponit prio resurrectōem futurā eē ⁊ fideles
q̄ i xp̄o dormierūt resurgēt. qꝺ autoritate a-

postoli probat. Postea dicit ꝙ causa resurre-
ctōnis est vox tube. cuius virtute excitabunt
mortui. que quidem vox dicitur tuba. qꝛ est
oībus manifesta. dicitur aūt nouissima qꝛ
post eam non est alia. que quidem vox alibi
clamor et alibi vox filij dei appellat. Vox au
tem illa erit xp̄i vel vnius vel plurimorū an-
gelorū. Postea ostēdit resurrectōis tempus
occultum esse ⁊ ignotū. ꝓpter qꝺ medie no-
cti cōparatur cum dicitur sponsus media no-
cte venturus. Secūda ꝓpositio est hec. Et
si sancti p̄mor malorū memoriā habeāt hoc
tamen nō erit eis ad glorie derogatōem. sed
magis ad cōgaudiū ⁊ gratiarū actōem. Hāc
magister insinuans querit vtrū electi habeāt
memoriā precedentiū malorū. Et respondet
ꝙ habeant malorū p̄teritorū memoriam. ex
quo tamē in nullo contristabunt. nec eis erit
ad penā vel glorie minoratōem vel deroga-
tōem sed gratiarū actionē. Tertia ꝓpositō
est hec. Electorū peccata p penitētiā h dele-
ta sibi non erunt alijs manifesta. Hanc mgr
insinuās subdit. ꝙ etiā illo modo pctā tegū-
tur que hic per penitentiā sunt deleta. ita ꝙ
nullis manifestabunt. Alia vero cunctis ꝓ-
palabunt. Postea dicit sibi incertū esse vtruʒ
aliqui sine morte ad iudiciū ꝑueniant. sicut
videtur dicere Hiero. de illis qui in aduentu
viui rapient xp̄o obuiā. Vel vtrū illi q. viui ra
piuntur subito moriant ⁊ sic ad resurrectōeʒ
transeant: qꝺ magis videt velle apl's. Ultio
dicit licet omnes resurgant incorrupti. i. cum
membrorū integritate. non tamen omnes re
surgunt impassibiles in glia. Et tantum in
speciali.

Di. xliiij

Olēt aūt nōnul.

Postq̄ꝫ mgr determinauit de veri-
tate resurrectōis ⁊ eius cōditōni-
bus. Hic determinat de conditōne resurgen
tiuʒ. Et duo facit. Primo inuestigat qua eta
te resurgent. Scdo quō omnes resurgent in
perfecta omnium membrorum integritate.
Primum vsqꝫ ibi (Nō eñ preerit) Scdm vs
qꝫ ad finē distinctōis. In spāli sententia ma
gistri stat in duabus ꝓpositionibus quaruʒ
pma est hec. Absqꝫ vlla ambiguitate omēs
homies resurgent in perfecta etate qua xp̄s
resurrexit sed nō in eadem statura. Hanc ma
gister insinuans dicit ꝙ omnes homies re
surgent in etate qua xp̄us resurrexit. sed non
in statura xp̄i. sed quilibet in statura sua re-
surget quam prius habuit in iuuenili etate.
Vel quā si ante obijt habiturus erat circa.
xxx. annū. Secunda ꝓpositio est hec. Et si
generaliter omēs resurgent cum omni mem
brorum integritate. spāliter tamen electi abs
qꝫ vllo vicio resurgent ⁊ deformitate. Hanc
magister ponens dicit ꝙ omēs homies cuʒ
membrorum integritate resurgent in qꝺ cum
qꝫ eñ elementū transeat materia corpis hu
mani. illi corpori reddere vbi priꝰ fuit anima
ta. ita tamen ꝙ nō tota materia reddet illi p
ti. sed tota toti corpori reddetur ordinata si-
ne omni incidentia. Sicut eñ statua alicuꝰ
sobulis metalli igne liquesceret vel cōtereretur
in puluerē. vel confunderetur in massam. ⁊
cā vellet artifex rursum ex illius materia ⁊ q̄
titate reparare nihil interesset ad eius inte-
gritatem que materie particula redderetur illi
vel illi mēbro statue dū tamen totuʒ ex quo
cōstituta fuerat restituta resumeret. sic in re-
surrectōne nihil interest que pars materie ex
qua corpus cōstiterat ad ꝑticulā corpis re-
deat. ex quo nihil de materia perihit sed tota
materia toti corpori sine vlla indecentia red-
det. Ultimo gloriam corporum resurgenti-
um ponit. d. ꝙ corpora sanctoruʒ resurgent
sine vlla corruptione. qꝛ incorruptibilia ⁊ im
passibilia sine vlla oneris difficultate. quia
erunt subtilia ⁊ agibilia. Et addit magister
sine vicio ⁊ difformitate: quia erunt sicut sol
fulgida sine vlla corruptōne ⁊c. Et addit ma
gister ꝙ damnati etiam cum membris suis
resurgent incorrupti ⁊ cum integritate mem
brorum. Utrum autem resurgent cum dif-
formitatibus quas prius habuerunt Augu
sti. non vult determinare. non eñ scdm ipm
debet animos fatigare incerta eorum habi-
tudo seu pulcritudo quorum est certa ⁊ eter-
na damnatio. Ultimo querit vtrum aborti-
ui fetus ⁊ monstra resurgent. Et respondet
dicens de abortiuis ꝙ si aliquando vixerunt
resurgent. alioquin non. de monstris etiam
dicit ꝙ resurgent sed non monstra: quia mō-
stra cetus ⁊ abortiui resurgent absqꝫ defor-
mitate ⁊ monstruositate. Et tantum in
speciali.

Distin. xlv.

Preterea sciendū.

Postq̄ ostensum est de hijs que ad resurrectōem pertinent. Hic determinat de hijs que pertinent ad resurgentium remunerationem ⁊ punitōem. Et circa hoc tria facit. Primo enim ostendit quomō anime cito a corporalibus separantur habitaculis iuxta sua merita vel demerita reddātur. Secundo quomodo defunctis exequie viuorum pro eis facte suffragant. Tertio inquirit vtrū beati in patria pro nobis deprecent. Primū facit vsq₃ ibi (De suffragijs defūctoꝝ) Scōm vsq₃ ibi (Sꝫ forte q̄ris) Tertium vsq₃ ad finem distinctōis. In speciali sententia magistri stat in tribus ꝓpositōibus, quarum prima est hec. Quam cito anime in morte a suis corporibus separantur mox pro modo suorū meritorū diuersis habitaculis reddētur. Hāc magister ponens dicit ꝙ anime defunctorum iuxta sua merita diuersis habitaculis reddētur vsq₃ ad diem iudicij. Post iudicium vero earum penalis gloria augebitur. qđ autoritate. b. Aug. ꝓbat. Unde infero ꝙ sicut facta resurrectione pena malorum augetur. ita gloria seu beatorum gaudium plus perficietur.

Secunda ꝓpositio est hec. Illi de orōnibus ⁊ elemosinis ecclesie illic hunc perfectum recipiunt qui hic talia vt eis ꝓficerent meruerunt. Hanc magister insinuans dicit mortuos viuorū suffragijs iuuari si tamen hoc meruerūt dū viuerent. Postea subdit ꝙ ista que hic pro defunctis frequentat ecclesia mediocriter malis suffragantur ad pene mitigationem. ⁊ mediocriter bonis ad pene absolutionem. Et facta ꝓ valde bonis q̄ suffragijs nō indigent sunt graciarū actōes ⁊ facta ꝓ summe malis qui iuuari non possunt q̄uis non sunt eis adiumenta sunt tamē ad viuentes consolatōem. qđ autoritate be. Augu. cōfirmat. Postea dicit ꝙ pompe que fiunt in obsequijs sunt ad viuorū solacium non ad mortuorum suffragium laudabile tamen est circa mortuorū sepulturam curam impendere. Postea mouet questionem de diuite ⁊ paupere quorū vterq₃ cum sit mediocriter bonus suffragijs indiget. et ambo pariter post mortem meruerunt iuuari. ⁊ pro diuite fiūt multa suffragia generalia ⁊ spālia. pro paupere vero tantum generalia. vtrum iuuetur pauper paucioribus suffragijs quantum diues amplioribus. Et videtur ꝙ sic eo ꝙ vterq₃ meruit iuuari ⁊ equaliter boni fuerunt. Contrarium aūt videtur q₂ alias nihil conferrent specialia suffragia diuiti pro eo facta. Et respōdet magister ꝙ tantum valent pauperi sola generalia suffragia quantum diuiti generalia ⁊ specialia suffragia. ⁊ tamen posuerunt specialia suffragia diuiti non ad aliud vł ad maius aliquid sed ad idem ad q̄đ generalia vt ex pluribus causis vnum participetur emolumentum. Uel potest dici illa plura suffragia diuiti contulisse celeriorem absolutōem ⁊ nō pleniorem. Postea querit de illo qui suffragijs indiget ⁊ moriatur in ipsa cōsummatōne seculi quando vlterius suffragia impendi non poterunt. Utrum talis saluabitur. Et respondet ꝙ talis per ignem tunc futurum ⁊ ꝑ orationes celestis ecclesie saluabitur.

Tertia ꝓpositio est hec. Angeli oratiōes nostras deo offerunt. ⁊ ea que hic apud nos agūtur recognoscunt. Hanc magister insinuans querit. vtrum sancti preces nostras ⁊ vota sibi porrecta audiant ⁊ sciāt. Et respondet ꝙ angeli ⁊ sancti diuinam faciem videntes ea q̄ apud nos geruntur cognoscunt quantum ad eorum gaudium pertinet ⁊ nostrum auxilium. vnde ⁊ angeli dicuntur orationes nr̄as semper offerre deo. non tanq̄ deum instruentes sed quid circa nos agendum sit ad eius veritatem ducentes. vnde preces nostre dicūtur exaudite quando celesti curie earū exauditio innotescit seu earum euentus futurus manifestatur. Et tantum in speciali.

Distin. xlvi.

Ed queritur de

Superius magister determinauit de remuneratōne ⁊ punitōne animarum ante iudicium ⁊ resurrectōem. Hic determinat de diuina iusticia ⁊ misericordia q̄bus predicta dispensantur. Et sententia huius distinctōis in speciali stat in ista propositōne. In premiatōne damnatorum bonorum ⁊ angelorum iustitiam ⁊ misericordiam seruat creator eorum. Hanc magister insinuans querit. Utrum circa damnatos sit aliq̄ dei misericordia. Et arguit scōm quosdam ꝙ nō ꝑ plures autoritates. Postea obijcit ꝑ quasdam autoritates ⁊ probat penas damnatorum nunq̄ esse finiendas. Postea soluit dicens ꝙ circa damnatos est aliqua dei misericordia in pene impositōe ⁊ mitigatione non tamen penitus in absolutōne vel occulta peccatorum reuocatione. sicut contingit in presenti. Et ex hoc possunt solui autoritates in contrarium adducte que non omnino misericordiam dei a damnatis excludūt. Addit etiam quid per occultum dei iudicium intelligatur. quandoq₃ enim intelligitur pena q̄ aliquis vel exercitatur ad purgationem vel mouetur ad conuersionem vel si contemnit excecatur ad damnationē. quandoq₃ enī intelligitur dei dispositio de omnibus rebus quandoq₃ vero finalis sententia que in futuro malos a bonis separabit. Postea q̄rit cum dei misericordia ⁊ iusticia idem sint qualiter quedam opera attribuuntur misericordie et alia iusticie. Et respondet ꝙ hoc est propter diuersitatem cōnotatorum vel diuersarum de deo conceptionum. propter quam etiam diuersitatem aliqua diuine bonitati attribuuntur alique misericordie. bonitas enim respicit gratuitam dei donationem. misericordia vero a malo liberatōem. Postea querit quomodo intelligendum sit ꝙ vniuerse vie domini sunt misericordia ⁊ veritas. Et respōdet ꝙ hoc ideo dicitur q₂ cum sit duplex aduentus dei. vnus misericordiam alius iusticiam respiciat. vel hoc pro tanto dicitur. quia ad deum minus mala declinando per iusticiam bona opera faciendo per misericordiam ⁊ sic vniuerse vie domini misericordia ⁊ veritas quibus ad deum imus. Ultimo querit vtrum in omni tempore dei misericordia et veritas includantur. Et respōdet scōm quosdam ꝙ non scōm effectum. sed ꝙ in quibusdam sit tantum misericordia ⁊ in quibusdam tantum iusticia. in quibusdam misericordia ⁊ iusticia simul. Dicunt tamen in omni opere dei contineri ambo scōm essentiam. q₂ vna ⁊ eadem voluntas dei est iusticia ⁊ misericordia. Alij vero dicunt ꝙ etiam scōm effectum vel signum in omni opere dei concurrunt simul misericordia et iusticia. ita ꝙ nullum opus dei sit in quo non sit effectus vel signum equitatis ⁊ misericordie siue occulte siue aperte. Et tantum in speciali.

Distin. xlvij.

Olet etiā que.

Postq̄ ostensum est de remuneratione ⁊ punitione precedente iudicium generale. Hic vero determinat de ipso iudicio ⁊ pertinentibus ad ipsum. Et tria facit. Primo enim agit de modo iudicij ⁊ assessoribus. Secundo de angelis iudicandos ad iudicium congregātibus. Tertio de demonibus damnatos punientibus. Primum vsq₃ ibi (Non autem solus xp̄us) Secundum vsq₃ ibi (Et solet queri) Tertium vero vsq₃ ad finem distinctōis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositōnibus. quarum prima est hec. In extremo iudicio vniuersitas perfectorum iudicabit collegium reproborum. Hanc magister insinuās proponit primo ꝙ quidam ponunt iudicium non voce vel scriptura proferendum. quia apostolo dicit illud fieri in ictu oculi. Sed diuina virtute attestantibus conscientijs singulorum qua pena vł quo premio digni sunt. Alij vero contrarium ponunt ⁊ verba premissa apostoli de resurrectōnis statu ⁊ non de iudicio intelligunt. Postea dicit ꝙ nō solum xp̄us iudicabit sed vniuersitas perfectorum cum eo qui per duodecim sedes intelliguntur vt per duodecim tribus israel vniuersitas iudicandorum designatur. Judicabūt autem sancti non solum cooperatōne sed etiam autoritate ⁊ potestate. que tamen sit illa eorum potestas in iudicando anteq̄ videatur sciri non potest. nisi quis hoc diuina reuelatione didicerit. Postea dicit ꝙ quatuor erunt ordines in iudicio. Alij vero iudicant ⁊ pereunt. Alij vero iudicantur ⁊ regnant. Alij vero iudicantur ⁊ saluantur. Alij iudicantur ⁊ sunt damnati sicut per exempla declarat.

Secunda propositio est hec. Ministerio angelorum congregabuntur ad iudicium exercitus iudicandorum. Hanc magister ponens ostendit quid angeli faciant.

⁊ dicit ꝙ eorū ministerio congregabuntur omnes ad iudiciū quorū misterio ignis conflagrationis precedit quo cōburetur facies vniuersi scʒ huius mūdi. et tantum ascendet quantum ascenderunt aque in diluuio. purgato aūt ꝑ ignē mūdo diuīa ꝟtute ⁊ āgeloꝝ misterio resurgent. boni vero āgelorum ministerio rapientur obuiam xp̄o in aere. Reprobi vero in terra quā dilexerunt remanebūt. Postea sequitur iudicium districtuʒ ⁊ vltimum vltima sententia iudicis profertur qua prolata iusti ibunt ad vitam eternam. Mali vero angelorum ministerio virtute dei cooperante mittentur in infernum. Tertia propositio est hec. Reprobi damnati post extremum iudiciū punientur in inferno ministerio demonuʒ. Hanc magister ponens querit. Utrum homines post iudicium puniantur in inferno virtute demonum. Et respondet scd̄m Isid. ꝙ non. quia post iudicium cessabit omnis prelatio. Alij vero dicūt ꝙ qui fuerunt incensores in culpa erunt tortores in pena. Et tantum in sp̄ali.

Distin. xlviij.

Olet etiaʒ que.

P

Postq̄ ostensum est quomodo fiet iudicium generale quantuʒ ad modum iudicij ⁊ ministros iudicis. Hic agit deco quantum ad personam iudicis. Et tria facit. Primo eniʒ ostendit in qua forma xp̄s ad iudicium veniens apparebit. Secundo subdit locum vbi iudicabit. Tertio annectit quomodo corporibus celestibus post iudicium maiorem claritatem dabit. Primum vsq̄ ibi (Putant quidam) Secundū vsq̄ ibi (Ueniente autem ad iudicium) Tertium vsq̄ ad finem distinctōnis. In speciali sententia magistri stat in tribus propositionib⁹ quarum p̄ma est hec. Christus apparens in forma humana iudicabit viuos ⁊ mortuos virtute diuina. Hanc magister insinuans ꝓponit primo xp̄m scd̄m formaʒ hominis iudicaturuʒ esse. quia deitas a malis videri nō potest. Postea dicit ꝙ iudicabit in forma hominis gloriosa in qua deus a bonis ⁊ a malis videbitur. Addit autem ꝙ iudicabit virtute diuinitatis. vnde qd̄ dicitur in Hiero. ꝙ pater dedit potestatem filio iudicium facere quia filius hominis est. non est tantum intelligendum ꝙ ex virtute humanitatis sit iudicaturus. vel ꝙ ipse solus sine patre ⁊ spiritusancto iudicium sit facturus. sed quia ipse solus in forma serui iudicās a bonis ⁊ a malis videbitur. scd̄m quem etiam modum intelligendum est ꝙ pater non iudicabit quēq̄ sed omne iudicium dedit filio. Addit etiam ꝙ xp̄s apparebit terribilis impijs. iustis autem mitis. Erit enim terror malis ⁊ lumē iustis. Postea declarat per simile quod dixerat. sicut eniʒ scd̄m formam serui christus dicitur iudicaturus propter dictam causam ꝟtute quidem diuinitatis. ita etiam virtute diuinitatis ⁊ non humanitatis resuscitabit mortuos. tamē scd̄m formam humanam sibi suscitatio mortuoruʒ attribuitur. quia in ea meritum ⁊ causam nostre resurrectōnis sicut ⁊ etiam redemptōnis accepit ⁊ passionē ⁊ resurrectōem. qd̄ autoritatibus confirmat

Secūda ꝓpositō est hec. Ut dicit Johel ꝓpheta vallis iosaphat est locus extremi iudicij. Hanc magister ponit autoritate Johelis. ij. ca. vbi iohel dicit. Iudicabit xp̄us in valle iosaphat. quia in spacio illius aeris sedebit. vel quia ad litterā cum multis ibi disceptabit in iudicio. Ponit etiam effectum iudicis. quia eo veniente in fortitudine magna ⁊ potestate ad iudicium sol ⁊ luna dicuntur obscurari non ꝓpter sui luminis priuationē sed ꝓpter claritatē iudicis superuenientem. Dicuntur etiam virtutes celorum. i. angelorum moueri ex āmiratōne visorum. non motu damnatōnis nec perturbatōne pauoris. Postea dicit. ꝙ ante dieʒ iudicij ad litteram stelle obscurabuntur ⁊ eclipsim patientur. vt ostendit autoritate Johelis dicētis. Sol cōuertetur in tenebras ⁊ luna in sanguinem antequā veniat dies magna domini ⁊ horribilis.

Tertia propositio est hec. Celi luminaria facta mundi innouatione erunt q̄ nunc sunt lucidiora. Hanc insinuans dicit. ꝙ post iudicium facta innouatione mundi huius luminaria maiorem claritatem recipient. qd̄ autoritate ysaie probat. Tertio videlicet erit lux lune sicut lux solis ⁊ lux solis septempliciter Si enim omnia propter peccatum hominis deteriorata sunt. ita post reparatōem eius omnia meliorabuntur. Et si que autoritates videntur dicere solem et lunam cessare. intelligendū est quantum ad motū vel qꝛ beati eoꝝ lumie nō indigebūt. Quis tamē tūc futurus sit vsus solis et lune dicit se ignorare. pōt tamē dici ꝓbabiliter ꝙ est in decorē ⁊ ꝑfectōem vniuersi ⁊ in manifestatōem laudis. Et tm̄ in sp̄ali. Distin. xlix.

Ost resurrectōʒ

P

Postq̄ ostēsum est de ꝑtinētibus ad iudiciū gn̄ale. Hic eīn cōsequēter agit de finali remuneratōe bonoꝝ. Et circa hoc tria facit. Primo eīn distinguit remunerandoꝝ scʒ bonoꝝ ⁊ maloꝝ meritū. Secūdo quidē subdit quō omibus inest beatitudinis desideriū. Tertio etiam consequēter annectit nō oēs equaliter habere beatitudinis premiuʒ. Primū vsq̄ ibi (Solet etiā queri) Secundū vsq̄ ibi (Sed si par erit cunctoꝝ) Tertiū vsq̄ ad finē distinctōis. In sp̄ali sententia mḡri stat in tribus ꝓpositōibus quarū p̄ma est hec. Ut ciuitas bonoꝝ post iudiciū ꝯsummanda est in gl̄ia ita maloꝝ in miseria Hanc magister insinuans dicit post iudiciuʒ ciuitatē bonoꝝ cōsummandaʒ esse in gratia. ciuitateʒ maloruʒ in pena. que tamē pena et gloria diuersimode a diuersis participabunt

Secūda ꝓpositio est hec. Cōstat omnem hominem naturalē petere beatitudinē. Hanc magister ponēs querit. Quō sit intelligendū ꝙ om̄s appetūt beatitudinē. cuʒ non omēs cognoscunt beatitudinē mirum est quō eaʒ appetūt. Et videtur respondere magister. ꝙ omnes sciunt que sit beatitudinis ratio nescunt tamen vbi talis ratō inueniatur. Subdit ꝙ non sit vera beatitudinis ratio habere qd̄ delectat. sʒ hr̄e qd̄ homo vult ⁊ nihil male velle. qd̄ autoritatibus ꝓbat. Querit postea. Utrū inter bonos vnus alio in deo plura recognoscat. et respondet ꝙ nō saltē de ꝑtinentibus ad beatitudinē. sed in modo cognoscēdi est differētia. Tertia ꝓpositō est hec. In regno celorū non est omnino equalis beatitudo electoꝝ. Hanc magister ponēs querit. Utruʒ differenter deū videntiū equale sit gaudiū. Et respōdet scd̄m quosdā ꝙ sic non tamen erit beatitudo equalis que non solū in gaudio sed etiā in cognitōne consistit scd̄m alios vero eq̄le est gaudiū quo ad omnia de quibus gaudendū est. nō tamen quo ad modū gaudēdi. nec quo ad intentionem affectōnuʒ gaudentiuʒ. Postea dicit ꝙ sine dubio beatitudo sanctoꝝ post iudicium maior erit q̄ ante. qꝛ maius est gaudium ⁊ perfectior erit cognitio. Et tm̄ in sp̄ali. Di. l.

Ic oritur que.

Postq̄ mḡr determinauit de gl̄ia hōꝝ. Hic ꝯseq̄nter declarat de pena maloꝝ. Et circa hoc i hac vltia distinctōe tria facit. Primo enim inquirit an dānati habeant facultatem peccandi. Secūdo an sciant ea que aguntur in hoc mundo. Tertio an sancti in celo videant dānatorum penam in inferno. Primū facit a p̄ncipio distinctōis vsq̄ ibi (Preterea queri solet) Secundū abinde vsq̄ ibi (Postremo querit) Tertiuʒ vsq̄ ad finem distinctōnis. Et tantum in generali. In sp̄ali sententia magistri stat in tribus ꝓpositionibus quarū prima est hec. Mala voluntas dānatoꝝ prout existit extra merendi statum est pena et nō culpa nec peccatum Hanc magister insinuans querit primo vtrū verum sit qd̄ dicit Augu. ꝙ in malis ⁊ dānatis non est facultas peccandi. cum tamen continue habeant malā voluntatem. Et respondet scd̄m quosdam ꝙ illa mala voluntas nō est peccatū sed pena. scd̄m alios vero est culpa sed per eam nihil demerentur. quia non sunt in statu demerendi. Magister aūt primam opinionē approbat. scʒ ꝙ talis voluntas sit pena: qꝛ sicut cedit bonis ad gloriam ꝙ nō possunt habere malam voluntatem ita malis in penam ꝙ nō possunt habere bonā voluntatem. Postea querit cur mali dicunt esse in tenebris exterioribus. Et respondet ꝙ hoc ideo dicitur. qꝛ penitus erūt a visione exclusi. tum propter maliciam voluntatis. tuʒ propter obliuionem quam in eis causabit grauitas tormentorum. Ante iudicium tamen non tam profundas penas patientur sicut post iudicium. Secunda ꝓpositio est hec Damnati qui in inferno tormentum patiuntur non recognoscunt ea que in mundo aguntur. Hanc magister ponens querit. vtꝝ damnati cognoscunt ea que in mundo agūtur. Et respondet ꝙ non habent tamen curā aliquā de suis notis quando nō vident eos secum in tormentis nec in gloria cum beatis Ubi etiam subdit ꝙ anime a corporibus separate in locis corporalibus possunt detineri ad penā. et ponit exemplū de diuite dānato. Qualiter aūt sint intelligēda de diuite

et lazaro dicit esse dubium ⁊ incertum. Tertia ppositio est hec. Ante extremum iudiciū beati in celo absq̧ compassione vident damnatos ⁊ eoꝝ tormēta in inferno. Hanc magister insinuās querit. an illi qui sunt in inferno ⁊ qui sunt in gloria se vicissim et mutuo videant. Et respondet ꝙ ante iudicium boni malos et mali bonos videbūt. Post iudicium vero tantum boni malos videbunt et non econuerso. Postea querit quō boni possunt videre damnatos absq̧ cōpassione. Et respondet ꝙ hoc ideo est. qꝛ voluntas eoꝛuꝫ perfecta est ⁊ conformis diuine voluntati ⁊ iustitie. Postea querit vtrū ex hoc ꝙ sancti vident penas damnatoꝛuꝫ eorū gloria minuatur vel gaudium augeatur. Et respondet ꝙ ex hoc eoꝛuꝫ gloria ⁊ gaudium augebit. qđ pluribus autoꝛitatibus pbat. Ultimo magister epylogat finem operi imponens ⁊ tāgit ysaie visionē. vi. ca. qui dicit. Uidi dominum sedentē super solium excelsum ⁊ eleuatum ⁊ plena erat omnis terra. i. domus maiestate eius ⁊ ea que sub ipso erant replebāt templum. seraphin stabāt super illud. sex ale vni ⁊ sex ale alteri duabus velabant faciem eius ⁊ duabus velabant pedes eius ⁊ duabus volabant ⁊ clamabant alter ad alterum ⁊ dicebant. Sanctus sanct9 sanct9 dn̄s deus exercituū. plena est oīs terra gloria eius. que quidem visio a dyonisio sic exponitur. p sedentem in solio dicit designari ipsum deū. p soliū excelsum: ipsam eminentiā diuine nature. per domum supioreꝫ significant̄ excelsiores nature deo magis ppinque que eius maiestatē plenius representāt. per templū vero inferioꝛes creature. s. cozpales. que inferiori modo diuinā pticipāt bonitateꝫ. Huius autē sedentis super thronū facies ipsaꝫ diuinā essentiā significat. ⁊ ea que in eius eternitate fuerunt ante constitutionem mundi. Per pedes vero significātur ea que post finē mūdi erūt in gl̄ia btōꝛuꝫ ⁊ in penis dānatoꝛuꝫ: per media vero que cursu mediȷ̄ tpis agunt̄ Seraphin aūt facies sedentis supꝛa thronū ⁊ pedes eius velare dicunt̄. qꝛ misteriū eterne diuinitatis ⁊ future beatitudinis ⁊ miserie ad plenum nō reuelant. sed duabus alis volabant: qꝛ de hijs q̄ medio tempe agunt̄ nos quantū opus est misterio angelorum instruimur. inter quos seraphin pmatuꝫ tenēt Eoꝛūq̧ volatus p processuꝫ reuelatōnis eorū in nos demonstrāt. Sic igit̄ mḡr breuiter ⁊ subtiliter epilogat spāliter quantū ad vltimā ptē huius quarti libri. dicens sibi sufficere cōmemorasse pdicta de pedibus sedentis manentis in maiestate trinitatis super solium excelsum. i. de hijs que fiunt in tempore iudicij quos pedes seraphin duabus alis velabant ⁊ eorum misterio non sunt ad plenuꝫ reuelata. Secundo epilogat generaliter quātum ad totius libri processum dicens. qꝛ ipse exoꝛsus ⁊ incipiens a facie sedentis sup solium excelsum. i. ab ipsa deitate trinitatis de qua in primo libro egit procedit per media que de duratōne mundi aguntur. que sunt creature ⁊ peccata de quibus egit in secūdo Reparatio ⁊ v̄tutes de quibus egit in tertio libro. ⁊ ecclesiastica sacramenta de quibus egit in prima parte huius quarti libri. duce xp̄o qui est via perueniendi vsq̧ ad pedes. i. vsq̧ ad ea que in fine mundi ⁊ etiā que post mundum aguntur. sicut resurrectio corporū. punitio damnatoꝛuꝫ: ⁊ gloria bonoꝛuꝫ que in dilectōne ⁊ cognitōne dei consistit. vt sic a deo incipiens eius doctrina terminetur in deo. qui est causa a qua omīa: ⁊ finis ad quē omnia ordinantur. Cui est honoꝛ ⁊ gloria decus ⁊ imperium in secula seculorū. Amē.

Cōclusiones sententiaꝝ Henrici gorickē sacre Theologie doctoris, finiunt feliciter.

Amaritanus ille pijssim' spoliatū vidēs hoīem ꝛ atrocit sauciatū miseratōnis affectu cōpatiēs: medicinā adhibuit efficacē. q̄ curatis ip̄ius vulneribus ac plena reddita sanitate: in sui ꝑncipiū a q̄ descēdēs ab iter̄m deuiauerat: finalr̄ reducat. De ista saucij sanatōe salubri ac deuij reductōe finali tāq̄ de pedib' se dētis sup soliū excelsū: mgr̄ i hoc ope finali determiat. vt sic ex ꝑ° ꝛ 20 claruit deū eē alpha. tā in se ens inter oia ꝑmū: q̄ oiuz alioꝝ oīgiale ꝑn^m. sic ex 3° ꝛ 4° appareat ip̄m eē ꝛ o tā in se finē vltimū q̄ create sue p seip̄z i seip̄z fial̄r reductū^m hāc aūt reductōz finalē pcedit curatō semiplena ꝛ plena comitat. Scḋm hāc di. igit pōt diuidi 4' iste. dicen° q̄ mgr̄ ꝑ° agit de hoīs saucij curatōne salubri. 2° de hoīs deuij reductōe finali. curat ei hō salubrit in susceptōe deuota sacroꝝ veraciū. ꝛ reducit final̄r in pceptōe iocū da ꝑmioꝝ celestiū. Sacr̄a eni disponūt ꝛ pparāt. ꝑmia vero pficiūt ꝛ ꝯsumāt. Uel pōt dici q̄ ꝑ° agit de curatōne semiplena seu dispositiua. ꝛ 2° de curatōe plēa seu pfectiua. ꝛ vtraq̄ diuisio redit in idē. Nā curatio semiplena fit p gr̄am sacroꝝ q̄ sūt medicie salubres. plena curatio seu finalis reductio fit p collatōez ꝑmioꝝ q̄ sūt iocūde refectōes. In ꝑ^a igit pte agit de sacr̄is p que curat lāguidus a morbo culpe. In 2a de ꝑmijs p q̄ liberat a lāguore pene. Et icipit 2^a i pn° di. 43. Postremo ꝛc̄. Pria diuidit in duas. ꝑ° nāq̄ determiat de sacr̄o in gnāli 2° in spēali. 2^a in pn°. di. 2. Jā ad sacr̄a.

Prima diuidit in. 2. in ꝓhemiū ꝛ tractatū. q̄ incipit ibi. Sacr̄z ē sacre ꝛc̄. Et illa in q̄tuor ꝭm q̄tuor q̄ in ꝓhemio ꝓponit ptractāda. ꝑ^m est q̄d sit sacr̄m. 2^m q̄re institutū. ibi. Triplici ex cā. 3^m in q̄ ꝯsistat. ibi. Duo aūt sūt ꝛc̄. 4^m de differētijs sacroꝝ. ibi. Jā vidē restat. Et ista in. 2. in ꝑncipalē ꝛ icidētalē. q̄ incipit ibi Fuit tñ. Et i^a incidētalis in tres. q2 ꝑmo agit ď sacr̄o ꝑcipuo legis mosaice. 2° q̄d sibi correspōdebat in lege nāe ibi. Querit aūt. 3° redit ad declarandū q̄daz dubia de circūcisione. ibi. Hic dicendū est.

De sacr̄o igit in cōi h° ꝑ° tāq̄ notū occurrit ꝯsiderātib' sacr̄a. s. q̄ sacr̄m spēaliter ad gr̄az ordinat. qḋ vez gnāle si pticulari' ꝛ clari' ꝛ planius explicet: patebit veritas illoꝝ q̄ de sacr̄o i gnāli cōit̄ inq̄runt. Sed an ordo iste fuerit cause ad causatū. vel signi tñ ad significatum difficultas orit ꝑncipal̄r ex duob'. q̄ruz vnū est gnāle. s. de potētia create ad credū gr̄am. 2^m ē spēale. s. ꝓpria rō ꝛ excellētia sacr̄i ad scificādū aiaz. Scḋm h° igit i hac ꝑ^a di. ubi de sacr̄o agit in cōi. ꝛ p ꝯñs de ordie eius ad gr̄am ꝑncipal̄r est tractādū. ¶Primo querit i cōi an creatura possit hīe aliquā actōz respcu termini creatōis. ¶Scḋo de ꝓpa rōe sacr̄i ꝛ ei' instōe. ¶Tertio ex istis ii sacr̄z pōt hīe respectu gr̄e creāde aliq̄ cāsalitatem.

D primū sic pceditur ꝛ arguit q̄ creata possit hīe actōez respectu termini creatōnis. ꝑmo q2 Aug. sup Joh. omel. 80. ꝛ ponit i cañ. ꝑ^a. q. ꝑ^a. Detrahe. Que ē ista. vtus aque tāta. ut corp' tangat ꝛ cor abluat / Sed nō abluit cor s. aia nisi p gratiā. g̊ aqua baptismalis effectiue se habet ad gratiaz qua cor abluitur. ¶ Item. 83. q. q. 78. Artifices iō de nihilo non possūt aliquid fabricare: quia per corpus opantur / g̊ per oppositum creatura spūalis potest aliq̄d de nihilo ꝓducere: q2 nō opatur per corpus ¶Et confirmatur. q2 sicut actio transiens requirit passum i qḋ agit. ita videtur q̄ actio imanens non requirit passum. Sergo agens actione immanente potest agere / ꝛ nō de aliquo passo. ꝛ ita creare. Itē rōne sic. Effectus non adequās virtutē

/ ꝛta meṫhaꝺ /

agētis suꝑioꝛis pōt ab agente iferioꝛi ꝓduci. Sed nullus effect⁹ inferioꝛ supma creata adeq̄t v̓tutē dei nec adeq̄tōne sim plr. qđ pȝ. nec ēt in rōne effectus: qꝛ ad huc aliq̄d supius eo pōt eē effectus dei ꝑ qđlibet inferius supma creata pōt ab aliq̄ agēte 2° ꝓduci. aliqđ aūt tale est qđ nō pōt ꝓduci nisi ꝑ creatōȝ. ꝑ ꝛc̄. maioꝛ ꝓbat. qꝛ si effect⁹ in rōne effect⁹ nō adequat v̓tutē agētis. ꝑ agens n̄ ſm totā potentiā suā ꝓducit illum. ꝛ ꝑ ꝯn̄s minoꝛ poten^a sufficēt ad ꝓducendū illū. ¶ Et ꝯfirmat. ꝛ ꝓbat hec ꝯn̄a i ꝓbatōne maioꝛis. qꝛ si ſm totā potentiā ꝓducēt effectū inferioꝛē. ꝑ suꝑioꝛ effect⁹ nō oñderet potentiā maioꝛē in cā q̄ inferioꝛ. qꝛ inferioꝛ oñdit totā exq̄ non pōt ꝓduci nisi ſm totā potētialitatē ei⁹. ꝯn̄s ē falsum. nā ex effectu ꝑfectioꝛe plus relucet potētia cāe. ¶ Itē agens creatū pōt aliquid annihilare. ꝑ creare. ꝯn̄a ꝓbat. qꝛ eq̄lis est distātia a nihilo ad aliq̄d: sic ab aliq̄ ad nihil. ut pȝ ꝑ phm. 3. phi. Eadē est distantia ab athen. ꝛc̄. ꝑ eq̄lis v̓tus pōt suꝑ hanc distantiā ꝛ illā. ꝓbatio an̄cedētis. qꝛ agens creatū pōt destruere formā nālē totalr ita q̄ nihil ei⁹ remaneat. talis aūt destructio ē illi⁹ annihilatio. tuȝ qꝛ qđ pōt esse cā effectiua vni⁹ oppositi eo mō q̄ couenit sibi hr̄e cām effectiuā: pōt eē cā destructiua alteri⁹ oppositi. pȝ ꝑꝑ incōpossibilitatē oppositoꝝ. Sed aīa pōt eē cā infidelitati/ desperatōnis/ ꝛ alioꝝ pctōꝝ moꝛtaliū q̄ repugnant gr̄e ꝛ caritati. ꝛ h° cā dico eo° q̄ istis ꝯuenit hr̄e cām. s. i deficiendo. pȝ eni q̄ ista pn̄t inesse aīe ꝛ non a deo ut a cā: qꝛ deus n̄ est cā peccati. ꝑ aīa pōt esse cā coꝛruptiua fidei spei ꝛ caritatis siue gr̄e. hoꝝ autē oīuȝ destructio ē annihilatio sic eoꝛuꝫ ꝓductio ē creatio. vlr eni qđ non pōt ꝓduci nisi creet: non destruit nisi ānihilet q̄ aūt fides ꝛ infidelitas opponit ꝛ spes ꝛ desperatio videt manifestū. ¶ Consilr ꝓbat de gr̄a seu de caritate ꝛ de q̄libet pcc̄o moꝛtali. qꝛ amicitia dei ꝛ inimicitia formalr opponūt. pctōꝛ est formalr inimic⁹ dei: hn̄s aūt gr̄aȝ vl̓ caritatē est formalr amic⁹ ꝑ ꝛc̄. ¶ Itē cā scđa plus pōt in v̓tute cāe p̄me q̄ in v̓tute ꝑpꝛia/ alioq̄n n̄ dependēt eēntialr i cāndo a cā p̄ª/ nec eēt oꝛdo eēntialis cāꝝ in cāndo/ qđ ē incōuenieēs. Sȝ in qđcunq̄ ens ꝓducibile non ꝑ creatōȝ pōt aliq̄ cā scđa i v̓tute ꝑpꝛia. ꝑ in terminū creatōnis pōt/ in v̓tute cāe p̄ᵉ. ¶ Contra Aug. suꝑ gen̄. li. 9. c. 21. Angeli nullā oīno pn̄t creare nām. Et ibidē. c. 22. Creare nām tā nullus angel⁹ pōt: q̄ nec creare seipm. ¶ Itē damr. 18. Qui dicūt āgelos esse creatores alic⁹ nāe/ sunt oēs filij pr̄is sui diaboli. ¶ Itē Aug. 12. de ci. c. 24. loq̄ns đ āgelis Tā nec eos dicimus creatoꝛes aīaliū: q̄ nec agricolas frugū. ¶ Itē. 3. trini. c. b. Ita nō possum⁹ dicē angelos creatoꝛes fuisse: sic nec possum⁹ dicē hoīes esse segetū creatoꝛes. Et. c. 16. Non ē creatoꝛ nisi q̄ p̄ncipalr ista format penes queȝ p̄mitūt oīuȝ q̄ sūt mēsure/ nūeri/ ꝛ pondera.

In ista questione.

theologi cōir tenent ꝑtē negatiuā. ꝛ ad h° ponūt rōnes ad pn̄s q̄tuoꝛ. p̄ª sumit ex ꝑte īmi creatōnis q̄ talis ē. Effectus vl̓ioꝛes opȝ in cās vl̓ioꝛes reducē. Sed iter oēs effectus vl̓issim⁹ est ipm esse. ꝑ ē ꝑpꝛius effect⁹ cāe vl̓issime. vn̄ di in li. de cāis. q̄ nec intelligentia nec aīa rōnalis dat esse nisi iq̄m̄ opat opatōne dīna. Ex h° vlteri⁹ cū ꝓducē esse absolute nō inq̄m̄ h°/ vel illud ꝑtineat ad rōneȝ creatōnis. ꝑ seq̄t q̄ creatio est ꝑpꝛa actio dei. ¶ Et addit q̄ nec creatio pōt cōpetē creature ministerialr l̓ istr̄alr. cui⁹ rō est. qꝛ cā istr̄alis nō ꝑticipat actōēȝ cāe suꝑioꝛis nisi ꝑ aliqđ sibi ꝑpꝛiuȝ opet ad effectum ꝑpꝛiū p̄ncipalis agentis. Probatio. qꝛ si nihil agēt ſm aliq̄d sibi ꝑpꝛiū frustra adhibēt ad agenđ/ nec optet esse deimiata istr̄a deimiataꝝ actōum. qꝛ eq̄ possȝ p̄ncipale agēs i actōem suā idifferent ꝑ qđcunq̄ istr̄m. ¶ Hoc declarat ꝑ exᵐ

de securi q̄ ꝑ formā sibi ꝑpꝛiā diuidit ꝛ scīdit ligna q̄ ē dispō imediaª ad formā scīni. quā itendit p̄ncipale agēs. Sȝ sic nō pōt eē in creatōne. qꝛ creatio non est ex aliq̄ p̄suppositio qđ possit disponi ꝑ actionē agētis istr̄alis/ qꝛ esse absolute qđ est effectus ꝑpꝛi⁹ dei creantis p̄supponit oib⁹ aliīs. ¶ 2ª rō p̄ncipalis sumit ex distātia īmioꝝ ꝛ ē talis. suꝑ distātiā infinitā n̄ pōt nisi v̓t⁹ ifinita. sȝ iter īmios creatōnis a q̄ ꝛ ad quē puta nihil ꝛ ens ē distātia ifinita. ꝑ ꝛc̄. Probō maioꝛis. qꝛ q̄to distātia ē maioꝛ: tāto trāsit⁹ ē difficilioꝛ ꝛ maioꝛē v̓tutē req̄rit in agēte. qꝛ videm⁹ vlr q̄ q̄to potētia plus distat ab actu: tāto req̄rit maioꝛ potētia i agēte ad reducēdū ad actū. Probō mioꝛis. qꝛ oī distātia finita ꝯtingit intelligē maioꝛē. Sȝ nulla maioꝛ pōt itelligi q̄ illa q̄ ē iter nihil ꝛ ens. ¶ Et ꝯfirmat etiā hec mioꝛ. qꝛ iter q̄cūq̄ ꝯtradictoꝛia est distātia eq̄lis/ ꝑ ē eq̄lis distātia iter nihil ꝛ aliq̄d. ꝛ iter deū/ ꝛ nō deū/ sed iter deū ꝛ nō deū est distātia ifinita/ ꝑ inter alia. ¶ Itē alr ꝯfirmat mioꝛ. qꝛ eq̄lis ē distantia iter duo ꝯdictoꝛia ꝛ iter oia/ sed iter totū ens ꝛ ꝑuꝝ nihil ē ifinita distanª eo mō q̄ possibile ē sub ente creabili cōtinē ri ifinitas: intm̄ q̄ suꝑ illā n̄ pōt nisi v̓t⁹ ifinita/ ꝑ eq̄lis ē iter aīam/ ꝛ n̄ aīam/ siue iter qđcūq̄ creabile ꝛ ei⁹ negatōēȝ. ¶ Ex isto medio format rō ad ꝯclōeȝ alr sic. Nō ē aliq̄ ꝑpoꝛtio nulli⁹ potētie ad aliquā potētiā/ sic nec n̄ entis ad ens/ ꝑ nec est aliq̄ ꝑpoꝛtio distanᵉ q̄ ē iter potētiaȝ ꝛ actū/ ad illā q̄ ē iᵗ nullā potētiā ꝛ actū/ ꝑ n̄ erit ꝑpoꝛtio v̓tutis q̄ pōt suꝑ istā distātiā/ ad v̓tutē q̄ pōt suꝑ illā/ ꝑ ē ifinita. qꝛ oī finito pōt finitū qđlȝ ꝑpoꝛtōnari. ¶ 3ª rō sumit ex oꝛdie cāꝝ agētiū ꝛ ē talis. Agēs iferi⁹ p̄supponit in agēdo effectū suꝑioꝛis agētis/ pȝ iductiue. qꝛ ars p̄supponit effectū nāe circa quē agit/ ꝛ nā aliq̄d potētiale. s. māȝ q̄ ē effect⁹ p̄mi agētis. ¶ Si h° req̄rit vlr oꝛdo agētiū/ ꝛ n̄ pōt eē aliqđ agēs creatū q̄n subordinet deo in agēdo/ ꝑ nec io i agēdo p̄suppoit effectū dei. ꝛ ꝑ ꝯn̄s n̄ pōt agē nullo p̄supposito/ ꝑ nec creare. ¶ 4ª rō sumit ex potētialitate agētis creati. ꝛ ē talis. Nullū agēs creatū ē pur⁹ act⁹ sine ꝑuꝛ eē. ꝑ nec actō ei⁹ ē act⁹ pur⁹/ sȝ aliq̄d pōlitati/ hn̄s/ tal aūt n̄ ē sine motu ꝛ mutatōe/ ꝑ nllȝ agēs creatū p̄t agē sn̄ motu ꝛ mutatōe/ ꝑ nec creare/ qꝛ creare ē de nllo/ sine mot⁹ ūt i s° do est.

Sed iste ratōes nō

vident nec io ꝯcludē. p̄ª nō. ꝯsistit eni in his duab⁹ ꝑpōnib⁹. eē simplr ē ꝑpꝛius effect⁹ dei. ꝛ eē simplr ē ꝑpꝛi⁹ īmin⁹ creatōnis. p̄ª videt eē falsa. qꝛ a q̄cūq̄ efficiente generat ꝯpositū ab eodē effectiue ē eē ꝯpositi. sed aliqđ ꝯpositum gnāt a cā aliq̄ creata/ nisi tollat oīs actio creature ꝑ ꝛc̄. Probō ma. tū qꝛ ſm phm gnā° est ad eē. tū ꝑ rōnem. qꝛ a q̄cūq̄ gnāt ꝯpositum ꝑ eius actōnem forma est i materia. formam autē esse in mā ē ꝯpositū hr̄e eē. qꝛ si nō: aut ꝑ eē seq̄tur nalr ipm ꝯpositū qđ ē īmin⁹ gnātōis/ aut p̄cedet nalr. si p̄cedat. ꝑ p̄us ē eē ꝯpositi q̄ ipm ꝯpositū/ qđ nō est itelligibile: si sequat. ꝑ sn̄ ꝯdictōe posset ꝯpositū ꝓduci ab agēte absq̄ h° q̄ de⁹ daret illi ꝯposito ꝓducto eē. imo simplr posset de⁹ n̄ dare esse illi ꝯposito ꝓducto cum n̄ agat extra se nisi ꝯtingent. ¶ Nec valet fingē q̄ eē non ē a gnāte ꝯpositū/ ꝛ tn̄ nec io ꝯcomitat ipm/ qꝛ nō ꝯcomitat ut īmin⁹ actōis generātis ꝑ te/ si ꝑ ut īmin⁹ agētis p̄mi/ ꝛ nō p̄cedēs ꝯpositū. ꝑ sequens/ ꝛ ita sine ꝯdictōe pōt n̄ seq̄. ¶ Itē ꝓbōnes illi⁹ ꝑpōis iꝓbāte/ nūc nō valēt. nā rō ad hoc adducta peccat ſm eq̄uocatōȝ. vel altera p̄missaꝝ ē falsa/ duplr eni pōt intelligi cā vl̓ioꝛ. s. ſm v̓tutē seu ꝑfectōȝ. vl̓ ſm p̄dicatōȝ. ꝛ silr effect⁹ pōt dici vl̓ioꝛ duplr. s. p̄tōe. ꝛ v̓tute seu ꝑfectōe. vl̓ius p̄tōe di illud cui⁹ rō di de plib⁹. vl̓i⁹ aūt ꝑfectōe c⁹ ꝑfectio ē maioꝛ i se ꝛ ꝑfectionū pl̓ium ꝯtētiua/ si ꝑ in maioꝛi sumat vniformit vl̓ius ex ꝑte cāe ꝛ effectus. ꝯcedo ma. qꝛ

cõioꝛ effect⁹ põt reduci in cãm cõioꝛeꝫ ꝛ
ꝑfectioꝛ effect⁹ reqrit cãꝫ ꝑfectioꝛẽ ſi põt
eẽ cã ꝑfectioꝛ. Sed ſi accipiat i maioꝛi
vtrobiqꝫ vlˀ ꝑfectõe. equoca° ẽ ł mioꝛ ẽ
falſa. minoꝛ enim nõ eſt vã niſi de vni-
uerſali ſm ꝑdicationem. patet non eni
eſſe eſt perfectiſſimus effectus/quia ꝗ
includit in multi nõ põt eſſe ꝑfecti⁹ ꝗcũ-
ꝙ illoꝝ i ꝗ icludit. ſeqꝛ ꝫ ꝯclõ ꝙ reducit
i cãꝫ vliſſimã ꝑdicatõe. Sꝫ tc̃ vltra. De⁹
ẽ hĩ⁹. falſa ẽ. imo ẽ cã vliſſima ꝑfectõne/
ens aũt ẽ cã vliſſima ꝑdicatõe. ꝛ tũc nõ
põt ꝯcludi niſi ꝙ eẽ ñ põt eẽ effcs niſi en
tis/ꝛ h̃ ꝯcedo. Si ꝫ ſumat vtrobiqꝫ vlˀ
i maioꝛi ꝓ vlioꝛi ſꝫ ꝑfectõeꝫ. ma. ẽ vã ꝛ
mioꝛ falſa. vtꝫ ex dcĩs. imo effect⁹ ſic vliſ
ſim⁹ ẽ nobiliſſimũ creabile. Si vͦ i ma-
ioꝛi accipiat diffoꝛmit rõ vliſ ex ꝑte cãe
ꝛ effcs/puta ex ꝑte effect⁹ ꝓ vlioꝛi ꝑdica
tione/ꝛ ex ꝑte cãe vlˀ ſꝫ ꝑfectõeꝫ. maioꝛ
ẽ falſa. nã effcs vliſſim⁹ ꝑdicatõe põt eẽ
a cã iꝑfecta. qꝛ ſaluat i ꝑlib⁹ effectib⁹ iꝑ-
fecti. Alia ꝓbõ ꝗ adducit ꝑ auctoꝛẽ de
cãis ꝯcludit opp^m. nã ñ negat abſolute
ab itelligẽ^a dare eẽ alicui. imo mag af-
firmat. qꝛ dic̃ ꝙ ñ ꝯpetit ſibi dare eẽ ni-
ſi inꝗ^m opat opatõe diuina. Si ẽt addu
ceret ad ꝓpo^m illð ð cãis ꝓpõe. 4. ꝑ^a re
rũ creataꝝ ẽ eẽ/nõ ꝯcludit ꝙ eẽ ſit ꝑcĩſe
tmĩ⁹ creatõis. qꝛ ſm aliqs ibi ſumit eẽ ꝓ
ꝑ^a itelligẽ^a ꝑ ria dco/ł ibi accipit creatõ
extẽde° ad ꝑmã ꝓductõeꝫ ſꝫ rõeꝫ/ꝛ ꝑmi
tas enti ſumit ſm diſtictõeꝫ rõnũ foꝛma
liũ i effcũ. ꝛ ſm oꝛiginẽ/ñ ſm ꝑfectõeꝫ vt
ſit ſenſus ꝙ eo mõ ꝗ eẽ i effcũ diſtinguit
a ꝑfectõib⁹ eẽntialib⁹/iꝑꝫ ẽ tmin⁹ ꝑ^c ꝓdu-
ctõis ſm rõeꝫ. Hic dĩ ꝯfirmã° illã rõeꝫ
de cã ꝛ effcũ vlioꝛi. ꝙ dꝫ itelligi ð effcũ
vlioꝛi ꝑ ꝑcõem. ꝛ h̃ iꝗtũ hĩ⁹. nũꝙ. n. ef-
fect⁹ vlioꝛ ꝑdicatõe inquãtũ hĩ⁹ põt eſſe
niſi a cã vlioꝛi ſm ꝑfectõeꝫ/lꝫ. n. hõ poſ
ſit eẽ ab hoie/nõ tñ iꝗtũ hõ põt eẽ niſi
a cã ꝑfectioꝛe tota ſpẽ hois/ꝫ a ſili eſſe
iꝗtũ hĩ⁹ nõ põt eẽ niſi a cã vlioꝛi ſꝫ ꝑfe-
ctionẽ toto eẽ creabili. eẽ aũt inꝗ^m hĩ⁹ ẽ
tmin⁹ creatõis/vñ ꝑ^o dictũ ẽ ꝙ eẽ nõ iꝗ

tũ h°/ł tle/ſꝫ ſimplr ẽ tmĩ⁹ creatõis. Iſta
ꝯſir° nõ vꝫ/hãc. n. rõeꝫ poit doctoꝛ ille
c⁹ eſt i illa. q. vtꝝ ſoli⁹ dei ſit creare/ſup-
pono. n. ꝙ nõ itẽdit querere vtꝝ ſolius
dei ſit creare oẽ creabile/qꝛ tc̃ iſta qõ in
cluderet an aliqd alið a deo poſſit crea
re ſeiꝑꝫ de ꝗ null⁹ vnꝙ dubitare potuit
ſm Aug. ꝑ°. de tri. c. ꝑ°/ꝫ intendit ꝗrere
aliꝙ. q. dubitabilẽ. ſ. an aliqd alið a dõ
poſſit creare/ſaltẽ aliqd iferi⁹ ſe/ꝛ ſic itel
lecta qõe/ſꝫ ꝑteꝫ negatiuã ꝓpť rõeꝫ iſtaꝫ
poſitã. Accipiat ergo maioꝛ ſꝫ expõnẽ
iſtã. effcs vliſſim⁹ ꝑdicatõe inꝗ^m hĩ⁹ ẽ a
cã vlˀ ſm ꝑfectõe/eẽ ẽ hĩ⁹/ſeqꝛ iſta ꝯclõ
/ꝫ eẽ inꝗ^m hĩ⁹/ł vt pl⁹ dcĩ eis ad ꝓpoſitũ
/ꝫ eẽ creabile iꝗtũ hĩ⁹ nõ põt eẽ niſi a cã
vlioꝛi ſm ꝑfectõeꝫ toto eſſe creabili/ex
h° nõ ſequit/ꝫ nec eẽ hĩ⁹ creabił põt eẽ ni
ſi a cã tali/pꝫ. n. ꝙ in illa illatõe ẽ falla-
cia ꝯñtĩ/ꝫ ſm iſtã expõeꝫ ꝑ^c rõis/ł qõ nl-
la eſt/ł ſi ſit dubitabilis ꝛ teneat ꝑs ne-
gatiua/ꝓpť rõeꝫ ſic intellcãꝫ rõ erit ſophi
ſtica ſm ꝯñs. Qꝫ ſi dicas ẽ ꝯſiderare i
iſto ꝓducto eẽ hĩ⁹/ꝛ eẽ ſimplr/ꝛ 2° mõ ẽ
effcs dei ł cãe vliſſime ſꝫ ꝑfectõeꝫ/ꝑ° ãt
mõ eſt effect⁹ cãe ꝑticularis. Hoc ñ ſol
uit/qꝛ eẽ ſimplr i iſto/ꝛ eẽ h⁹/nõ ſic diſti
guit/ꝙ ab alia cã poſſit eẽ eẽ hĩ⁹/qn ab
eadẽ ſit eſſe ſimplr qð ẽ i iſto/qꝛ ſiue ſit
diſtictio rõis in intellcũ/ł qliťcũqꝫ qð
dat iſti eẽ h⁹/dat ſibi eẽ ſimplr qð ẽ i iſto
Qð etiã addit de inſtrõ/dico ꝙ maiõ
põt bñ ł male itelligi/ñ. n. dꝫ intelligi ꝙ
inſtrm hẽat actõeꝫ ꝓpꝛiã. ſꝫ ꝙ ꝑ aliqd ſi
bi ꝓpꝛiũ agat/ꝛ ad h̃ adduc̃ ꝓbões ſuas
ꝗ ꝑnt ꝯcedi/nec tñ ꝑ illð ꝓpꝛiũ agit niſi
i vtute ꝑncipał agẽti/qꝛ in qcũqꝫ actõne
quã hꝫt nõ i vtute ꝑncipalis agẽti/ i illa
nõ eẽt inſtrm ſꝫ ꝑncipale agẽs/ accipit ꝫ
ꝙ inſtrm agit diſpoſitiue/qð ſi intelligat
vlr falſũ ẽ/nã poſſi° ẽ ſm iꝑm alibi iſtiꝫ
attingere effectũ ꝑncipał agẽti/ꝛ pꝫ i mł
tis actib⁹ arti in quib⁹ artifex qñqꝫ ꝑ in
ſtrm induc̃ tminũ ꝑncipaliť intẽtũ/ſicut
monetari⁹ ꝑ inſtrm induc̃ foꝛmã in mo
netã/ꝛ ſigillatoꝛ i cerã/nec vnꝙ dꝫ iſtrm

ad effectũ ꝑncipalẽ diſponere. niſi ſit in-
ſtrumenti i actõne ꝗ diſponit ad effcm
iſtũ/qð nõ ẽ vlr neceſſariũ/ſꝫ ſolũ qñ ſũt
ꝑles actões oꝛdiate/qꝝ vna ad aliã diſ-
ponit/abſolute aũt põt eẽ inſtrm i ꝑnci-
pali actõe/lꝫ nõ ꝯcurrat i aliꝗ alia ꝑcece-
dẽte. Nõ põt ꝫ maioꝛ ſua hẽre vitateꝫ
niſi ſic intellcã/ꝙ inſtrm ꝑ aliqd ſibi ꝓ-
pꝛiũ cãt diſpõeꝫ ad tminũ ꝑncipalẽ/qñ
nõ põt vtute ꝑncipał agẽti attingẽ ad il-
lũ tminũ ꝑncipalẽ/ꝛ tc̃ opoꝛtẽt ſuppo-
nere i mioꝛi ꝙ creatura ñ poſſit in vtute
dei attigere terminũ creatoꝛis/ꝗ minoꝛ
nõ ẽ ꝓbata niſi ꝑ rõeꝫ illã ꝑoꝛẽ de eẽ/de
ꝗ iaꝫ viſũ ẽ ꝙ iꝑa nõ ꝯcludit. Nec illð
ex^m de ſecuri ł ꝓbatões ille alie ꝗ addu-
cunt ad h̃ ꝙ inſtrm hẽat aliqd ꝓpꝛiũ ꝑ
qð agat ꝓbant vlr ꝙ inſtrm agat diſpo
ſitiue/iõ. n. ꝑciſe ſecuris agit diſpoſitiue
ad archã/qꝛ ẽ inſtrm i inciſione ligꝝ. ꝗ i
ciſio ꝑcedit iductõeꝫ foꝛme/ ſi ãt artifex
vteret ſecuri/ł alio inſtrõ in ꝑncipali ac-
tione ñ opoꝛteret ꝙ inſtrm illð inꝗ^m ẽ i
ſtrm ad foꝛmã arche hꝫet aliquã actõeꝫ
diſpoſitiuã. Ex talib⁹ ꝫ exẽplis vbi ac
cipit ꝙ inſtrm diſponit ad tminũ ꝑnci-
palẽ nõ põt inferri h̃ vlr de inſtrõ niſi ſi
at fallacia ꝯñti. ſꝫ niſi accipiat vlr ñ põt
remoueri a creatura rõ creatõis. nã ex
maioꝛi ꝑticłari in 2ª figura nihil ſequit
ꝓpť fallaciam ꝯñtis.

Ratio ſecũda ꝑncipalis ñ vꝫ ꝯclu

dere. qꝛ qñ extrema ſũt imediata tanta
ꝑciſe ẽ eoꝝ diſtã^a quantũ ẽ extremũ al-
teꝝ mai⁹. pꝫ in ſili. qꝛ tãta ẽ diſtãtia dei
a creatura etiã ſuꝑma poſſibili foꝛe ꝙ-
tus ẽ de⁹. ꝛ iõ ſi poneret ſuꝑma creatuã
poſſibił/adhuc de⁹ diſtaret ab illa i infi-
nitũ. qꝛ eſt infinit⁹. Pꝫ etiã ꝑ ex^m i op-
poſito. in quãtitatib⁹. n. ẽ diſtã^a ꝓpť ali
qð mediũ interiacẽs. ꝛ iõ ſm ꝗtitatem
ſpaciũ intiacenti ẽ diſtan^a illa ꝗta. ꝫ per
opp^m vbi nõ ẽ mediũ intiacẽs diſtantia
nõ erit ꝗta niſi ſm ꝗtitatẽ alteri⁹ extre
mi. Hoc etiã pꝫ rõe. qꝛ nihil alið ẽ di

ſtãtia h̃ niſi exceſſ⁹ vni⁹ ſuꝑ alteꝝ/qñ ãt
excedẽs ẽ imediatũ exceſſo ꝗtitas exceſ-
ſus erit ſm ꝗtitatẽ excedenti/ſuppoſita
ꝫ maioꝛe/ſeqꝛ ꝙ cũ affirmatio aliꝗ enti
creabilis ſit finita/ꝙ diſtã^a h⁹ affirmatõ
nis ad negatõeꝫ ſit finita/ pꝫ etiã ꝙ iſta
diſtan^a ſit imediata. qꝛ ꝑ phꝫ ꝑ° poſter.
ꝯdictio ẽ oppoſitio c⁹ nõ ẽ mediũ ſm ſe.
Qꝫ ſi fingas infinitatẽ ex ꝑte nihili/h̃ nl
eſt/qꝛ nł nõ diſtat ab aliꝗ niſi deficiẽdo
nõ pl⁹ aũt deficit nihil ab ente/ꝙ ens il
lud ponat/h̃ etiã pꝫ qꝛ ꝯꝑando nihil ad
nihil nulla ẽ diſtã^a. Sic ꝫ mioꝛ 2^e rõis
falſa ẽ intelligẽdo diſtãtiã ifinitã poſitiue
/h⁹ ẽ in ifinitũ excedentẽ oẽꝫ finitã diſtan
tiã/ꝛ ſic dꝫ intelligere diſtãtiã ifinitã in
maioꝛe ad h̃ ꝙ iꝑa ſit vã/nõ. n. põt aliť
ꝯcludi ifitas vtuti agẽti ꝗ põt ſuꝑ illã di
ſtãtiã. Pꝛeťea mioꝛ iꝓbat ſic qꝛ i vna
ꝯdictõne ẽ maiõ ꝯdictio ꝙ i alia. qꝛ pl⁹
diſtat deus a nõ deo/ꝙ aĩa a nõ aĩa. qꝛ
nulla vtus põt facere ð nõ dco deũ nec
econuerſo/ Aliqua aũt põt facere de nõ
aĩa aĩaꝫ. ſi aũt ꝗlibet eſſet infinita nulla
poſſet eſſe maioꝛ/ qꝛ infinitũ nõ põt ex-
cedi. Pꝛeterea illa virtus põt ſuper di
ſtantiã que põt ſuper totũ terminũ ad
quem illius diſtantie. quia termino ad
quẽ poſito deſtruitur termin⁹ a quo ꝑ
terminũ ad quẽ ſuccedentẽ. Sed termi⁹
ad quẽ creationis ẽ finitu s. ꝫ nõ põt ꝯ-
cludi ex hoc quin ſuꝑ iꝑm poſſit vtus
finita ꝫ ꝛ ſuper diſtantiã. Pꝛeterea. 5.
ph. Generatio naturalis ẽ inť ꝑuationẽ
ꝛ foꝛmã. Sed ꝑuatõ includit negatio-
nem licet in ſubiecto. ꝛ per ꝯſequẽs quã
do tranſit de ꝑuatione ad foꝛmã tran
ſitur a negatione ad affirmationẽ. Sed
patet ꝙ illa generatio naturalis eſt per
virtutem creatam. ergo illa diſtãtia nõ
obſtat. Qualiter ergo ſaluabitur dic̃-
tum ꝯmune ꝙ inter contradictoꝛia eſt
diſtantia infinita. Reſpondeo ſimpli-
citer falſum eſt accipiendo infinitum ꝓ
excedente ſimpliciter quantumcunqꝫ fi
nitum in infinitum. Sed alio modo

finitũ pȏt accipi ꝑ indeterminato / ꝛ ſic ṽm
ē .nulla.n.diſtã ē ita pua qui ſufficiat
ad ꝯdictionē. quãtũcũqȝ.n.modicũ re
cedat ab vno ꝯdictoꝛioꝝ ſtati ē ſb alte
ro / nec ē diſtantia aliq̃ tã magna etiã ſi
poſſȝ eē i īfinitũ maioꝛ maxīa q̄n ad il
lã ꝛ ei⁹ extrema ſe extēdat ꝯdictõ / ꝛ iſto
mõ accipiēᵒ īfinitũ i maioꝛe mĩoꝛ ē fal
ſa. ¶ Ad ꝓbationeſ ꝗ mioꝛiſ. ¶ Ad pmã
cũ dī ꝙ nõ ꝯtingit itelligere maioꝛē iſta
dico ꝙ falſũ ē poſitiue. veꝝ ē aũt pmiſ
ſiue h̄ ē dictũ. ꝙ aliq̃ diſtantia poit ma
ioꝛē remotõem ꝙ̃ iſta. ꝛ vna ꝯdictio ꝙ̃
alia. ſȝ iſtã pmittit quãcũȝ maximã. qꝛ
in maxīa ſaluat. ¶ Exᵐ. pl⁹ pfectõis po
nit aſinuſ intēſiue ꝙ̃ al. tñ al pl⁹ pmittit
ſiue ſaluari pȏt i aliq̃ pfectioꝛi ꝙ̃ ſit aſi
nus qꝛ i hoīe. ꝛ qȯ ſic ē maxīᵐ. ſ. pmiſſi
ue nõ ē foꝛmalit maxīᵐ. ¶ Ad aliã ꝓba
tionē ꝺ q̄buſcũqȝ ꝯdictoꝛijs / dico ꝙ lȝ q̄
cũqȝ ꝯdictoꝛia ſint eq̄ icõpoſſibilia int
ſe / ñ tñ eq̄ diſtãtia. pl⁹.n. diſtat de⁹ a nõ
deo ꝙ̃ albũ a ñ albo ſic̄ ꝓceſſit pᵃ ratõ
qꝛ extremũ poſitiuũ ē mai⁹ i ꝯpatione
ad negatõez. ¶ Per idē pȝ ad aliã ꝓba
tionē ꝙ totũ ens creatũ pl⁹ excedit nihl
ꝙ̃ aīa excedit nõ aīaȝ / ſic totũ enſ creabi
le i ſe ē perfecti⁹ ꝙ̃ aīa. tñ eq̄ incõpoſſibi
lis ē ñ aīa cũ aīa ſic̄ nihl cũ toto ente. ſȝ
h̄ nõ arguit ꝓpoſitũ. ¶ Ad rõez iuxta h̄
factã ꝺ ipꝛopoꝛtõe nulli⁹ potētie ad ali
quã potētiã / ꝯcedo ꝙ diſtãᵃ nulli⁹ potē
tie ad actũ ñ hȝ ꝓpoꝛtõez aliquã ad il
lã q̄ eſt alic⁹ potentie ad actũ. ſȝ h̄ eſt qꝛ
vna ē diſtãtia poſitiua int extrema po
ſitiã extĩſ / alia aũt ñ ē poſitia qꝛ ei⁹ alte
rũ extremũ ē nihil. poſiti aũt ad ñ poſi
tiuũ nllã ē ꝓpoꝛtõ. ſic̄ nec enti ad nihil
¶ Sȝ ex iſta ipꝛopoꝛtõe ñ ſeq̄tur ꝙ ṽtus
q̄ pȏt ſup iſtã ſit ipꝛopoꝛtional ṽtuti q̄
pȏt ſup illã. qꝛ poſitiũ ñ eſt ipꝛopoꝛtio
nabile alteri poſitio niſi ꝓpt īfinitatē i
altꝺ. in alijs ãt diſtãtijs fuit ipꝛopoꝛtio
ñ qꝛ fuerat īfinita i altꝺ. ſȝ qꝛ altera nõ
huit aliq̄ quãtitatē ſȝ quã potuit ꝓpõ
tionari. ¶ Exᵐ h⁹. pũct⁹ ē ipꝛopoꝛtõalis

lineę. qꝛ nõ quãt⁹. ꝗ ṽirt⁹ q̄ pȏt ſup h̄ ē
ipꝛopoꝛtõata ṽtuti q̄ pȏt ſup iᵃ nõ ſeq̄t
nã ṽtus ꝛ ṽi⁹ nate ſũt hr̄e q̄titatē ṽtutiſ
ꝛ ꝑ ꝯñs ꝓpoꝛtõez ſȝ ṽtutē niſi altã ſit i
finita / ex aᵃ aũt pte ē defect⁹ ꝓpoꝛtõnis
ꝓpt defectũ q̄titati i alio extremo.

Tertia ratio prīci

pal ñ ꝯcludit. qꝛ aut intellr i maioꝛi ꝙ
agēs ſcȯariũ pſuppoit effectũ pmi agē
tis vt paſſũ i qȯ agat. ꝛ tc̄ pet iſ pnᵐ. ſ.
ꝙ oē agēs aliȯ a deo agit i paſſũ pſup
poſitũ / aut itelligit abſolute ꝙ. ſ. abſolu
te pſupponat effectũ pmi agētl. qȯ ꝯce
do. qꝛ. ſ. pſuppoit ſe ipȝ. ſic̄ agē pſuppo
nit eē ꝛ ipȝ ē effect⁹ pmi agētl. ¶ Ad illã
itroductõez q̄ vr̄ ꝓbare mĩoꝛē ſm pᵐ i
tellectũ / dico ꝙ ars ſi pȏt in aliquã foꝛ
mã ñ tñ niſi i accñtalē tm̄. accñtal aũt
nectio req̄rit ſbaȝ ꝑ ſbȯ / nõ ſeq̄t ꝗ ꝙ ar
tifex qꝛ ē agēs ſboꝛdiatũ req̄rat l pſup
poãt effectũ nature vt paſſũ ſuũ / ſed qꝛ
agit ad talē tmīᵐ q̄ req̄rit ſbãm in quã
ſbaȝ ꝓducēdã ñ pȏt ars. ¶ Qꝛ ãt h̄ ñ ſit
ex oꝛdie agētiũ pȝ maifeſte. qꝛ nã i actõe
ſua pſuppoit effectũ nãe vt paſſũ. ſic in
alratõe pſuppoit ſbaȝ. ē ꝗ cã cõiſ ex pte
nãe ꝛ arti i pſupponēᵒ ſbaȝ. qñ. ſ. agunt
ad accñs qȯ ñ pȏt ꝓduci niſi i ſba. ſi ãt
aliq̃ ſba coꝛpea eēt imediate ꝓducta a
deo abſqȝ actõe nãe nihilomin⁹ poſſet
ars circa iſtȯ paſſũ agē ſi eēt capax tmī
artl. ac ſi effect⁹ nãe pceſſiſſȝ i eo. ¶ Silr
pȝ / ꙙ rõ ex iſto oꝛdie agētiũ ñ vȝ. diſtin
guēdo pleſ oꝛdieſ agētiũ. nã i oꝛdie agē
tiũ nãlit pȏt iueiri agēs mãle qȯ ē iferi⁹
ꝛ agēs imãle qȯ ē ſupi⁹. nõ tñ ſeq̄t ꝙ a
gēs mãle pſuppõat effcȝ agētl imãliſ cre
ati. nec ſeq̄t ſi mãle pſupponat effectuȝ
dei imediate i qȯ agat. ꝗ agēs imãle qȯ
eſt ſupius nihil pſupponit.

Quarta ratio non

ꝯcludit. qꝛ illa poſſibilitas q̄ ē cõiſ crea
ture ſiue itelligat obiectia reſpcũ eē cre
ature ſiue itelligat ſbiua ad recipiēduȝ

ſit potētiale l ad inherendũ ſic̄ foꝛma l
act⁹. nõ ſuffic̄ ad inferenȯ ꝙ actio ei⁹ ſit
cũ motu l mutatõe. ſȝ ꝙ actio illa ſi ē i
manēs hȝ poſſibilitatē illã pdcãm vel
vtrãqȝ. ſi etiã ē trãſiēs eo mõ q̄ ē in illo
i qȯ trãſit l in tmīo hȝ poſſibilitatē alte
rã vl vtrãqȝ. nec ꝓpt h̄ tñ ē act⁹ fluens
vl raptim trãſiēs ſic mot⁹ vl mutatio.

Pro parte opposi

ta qõis vr̄ eē op io. Auic. q̄ ꝯcedit crea
turã poſſe creare. vt pȝ. 9. met. c. 4. vbi
ponit itelligētiaȝ ſcȯaȝ eē cãȝ ꝓductiuã
tertie ꝛ tertiã q̄rte ꝛ ſic deiceps / alia ãt
intelligenᵃ 2ᵒ l 3ᵒ ꝓducta creatura ē ꝛ ꝓ
ductio vtriuſȝ creatõ ē eo mõ q̄ ipe loq̄
tur de creatõe ꝛ creatura. 6. met. put. ſ.
creatio ē ꝓductio ꝺ nihilo. i. pᵒ nl ñ oꝛ
dine duratõiſ ſȝ nē. put ipe expoit ibiȯ
vl de nihilo. i. ñ de aliq̄ ipi⁹ ꝓducti. ſ. p
ſuppoito. h̄ mõ poit ipe ſcȯaȝ itelligen
tiã ꝓductã a deo ꝛ tertiã a 2ᵃ nllo pſup
poſito. ꝛ pᵒ non eſſe oꝛdia nē. ſȝ ñ dura
tõis. qꝛ ñ poit nouitatē. ¶ Rõ ꝓ eo pȏt
tlis colligi a cã oio vna ñ ē imediate ef
fect⁹ niſi vn⁹. ꝓbõ. qꝛ alr nõ erit rõ q̄re
diſtictio i effectu / q̄re.n. iſtȯ ꝓductũ
ē aliud ab illo ſi cã oio ē vna h⁹ ꝛ illius /
ſȝ pmũ ē oio vnũ i ſe. ꝗ cũ itelligenᵉ ſint
pleſ ñ erũt imediate ab vno. ꝗ vna ē ab
alia / ꝛ ſi Ariſt. ſic ꝯcoꝛdaret cũ ipo i iſti
duab⁹ ꝓpõnib⁹. ſ. intelligēᵃ ē ꝓducta. i
ens ab alio / ſȝ ſine nouitate / ꝛ ñ pȏt ab
oio ſimplici imediate eē niſi vᵐ h̄ret cõ
coꝛdare ſecũ i ꝯclone. ¶ Pro hac ēt op.
pȏt ſic argui qꝛ pᵒ meth. dic̄ phs. pfcm̄
ē vnũqȯqȝ cũ pȏt ꝓducē ſibi ſile. Sȝ i
telligenᵉ ſũt loge pfectioꝛes ſbijs coꝛpa
lib⁹. ꝗ cũ coꝛp⁹ poſſit ꝓducē coꝛp⁹ mlto
magl itelligenᵃ poſit ꝓducē itelligētiaȝ
Sed itelligēᵃ ñ pȏt ꝓduci niſi creatõne
cũ nõ hēat mãȝ ptē ſui ꝗ ꝛc̄.

Contra istá opi. ar

guit ſic. Participãs aliquã nãȝ ñ ꝓduc̄
ſibi ſile ſm illã niſi applicãᵒ illã ad aliȯ

non.n. pt eē hõ cã nãe hũane abſolute
qꝛ ſic eēt cã ſui. ſȝ ē cã ꝙ nã hũana ſit in
h̄ hoīe gnãto. ꝛ ſic pſuppoit mãȝ ꝑ quã
ē h̄ hõ. qȯcũqȝ ãt creatũ pticipat nãm
eēndi. qꝛ ſol⁹ de⁹ ē ſuũ eē. ꝗ nullũ creatũ
pt ꝓducē aliqȯ ens niſi pintelligat ali
q̄d actioni ſue. ꝑ quod ꝓductũ ſit h̄. tle
aũt ñ pt intelligi in ſba imãli qꝛ ipa eſt
h̄ ꝑ foꝛmã ſuã ꝑ quã habet eē. ꝗ ſba in
mãlis nõ pt ꝓducē aliã ſbaȝ imãlē ꝙ
mãlis nõ pt ꝓducē aliã ſbaȝ imãlē ꝙ
tũ ad ſimplr eē ei⁹. ¶ Iſta ratio aliq̃ im
probata alibi / pſuppoit. vnũ. ſ. ꝙ nõ ſit
h̄ hõ niſi ꝑ mãm / aliud ꝙ angel⁹ ꝑ ſuaȝ
foꝛmã ſit h̄. ¶ Silr qñ accipit i maioꝛi.
ꝙ pticipãs aliq̄ nãm non pt ꝓducē ꝛc̄.
aut h̄ ē ideo qꝛ neceſſe ē illã nãm ptici
pari a ꝓducto. ꝛ ex h̄ ꝙ pticipat ab eo
oȝ aliq̄d pſupponi cui applicet / ꝛ tũc ſeq̄
quēt ꝙ de⁹ ñ poſſet creare ãgelũ / tñ qꝛ
angelus ille ptciparet eē. ꝛ per ꝯſequēs
opteret pſupponere aliq̄d cui applicaretᵒ
tur eē. qȯ eſt ꝯ rõez creationis / tũ qꝛ ve
declarat ꝓbatio maioꝛis ꝑ illud pſup
poſitũ opteret ꝓductũ eē h̄. ſed ꝑ eoſ an
gelus non pt eē hic ꝑ aliq̄d ſuppoſitũ.
qꝛ ꝑ foꝛmã ſuã eſt hic. ¶ Nõ ꝗ pt maiõ
eſſe ṽa ꝓpter h̄ ꝙ nã illa cõicanda ptici
petur a ꝓducto. ¶ Si vero dicat maioꝛ
eē ṽa ꝓpter h̄ ꝙ agēs ꝯicãs nãm ptici
pat eã / h̄ non pt eē rõ / qꝛ in ipo agēte ñ
pſupponit aliq̄d ipi eſſe / tc̄.n. ipm pro
ducēs non poſſet creari / ꝗ nec oȝ in illo
qȯ aſſilat ꝓducēti ſm eē aliqȯ tle pſup
poni. ¶ Itē aut eē pticipat tāq̄ act⁹ aliq̄s
alius ab eſſentia / poſterioꝛ. aut tāq̄ idē
ipi eſſentie ſiue pmus act⁹ rei. ſi pᵒ mõ
non ꝓbat ꝓductũ nõ poſſe creari. qꝛ ꝛ
ſi eſſe pſupponatur in q̄ recipiat. tamē
eēntia nihil pſupponit. ꝛ ita lȝ pticipãſ
eſſe nõ creetur ſm eē. nõ ꝓbatur quin
poſſet creari ſm eēntiã q̄ pſupponitur
ſi 2ᵒ mõ minus hȝ ꝓpoſitũ q̄n eſſe poſ
ſit creari / ꝛ ita a pticipãte ipm ſicut ab
alio / quia in iſtis iferioꝛib⁹ qȯlȝ indiui
duũ pticipat nãm ſpēi. ꝛ tñ illa nã pȏt
eſſe in vno ſinglari pm⁹ tmin⁹ ꝓductõiſ

⁊ i 2° sigl'ari pn^m pducēdi/ Si aūt ibi p supponat ma͞ſl hoc nō est ppter nām illā pticipatā / sed qꝛ forma illa q̄ ē ps natu re pticipate est forma materialis.

Ista ergo ratione

pmissa sic arguo cō auic. ex. 3. ppōib' q̄ꝝ p^a ē. null' act' accn̄tal' necio req̄rit i cre ātē sb̄az tāq̄ poꝛ necio ip̄o imio creatio nis/2^a ē ista. Intellcō āgeli ē sibi accn̄tal' / ex qb' seq̄t q̄ itellcō n̄ necio req̄rit i āge lo pcedēs sb̄az creandā. / 3^a ppō est ista. Ad qōcūꝫ pducendū extra āgelū necio req̄rit itellcō āgeli tāq̄ puia/ ⁊ seq̄t pnci pale itētū. s. q̄ nulla sb̄a p̄t creari ab an gelo. / p^a ppō pbat. qꝛ ille act' necio p nu' imio creatōis aut req̄rit tāq̄ act' p ductiu' imi. aut tāq̄ formale pn^m pduc tiuū imi/ Ex^m pmi. calefactio respc̄u ca loris geniti i lig. Ex^m scdi. caloꝛ i igne re spectu calefactōnis ligni/ n̄ req̄rit p^oo. qꝛ act' pductiu' alic' ⁊ act' formal' pducti sūt i eod. ḡ ad pducēdū aliq̄d extra n̄ re q̄rit act' imanēs agēti/ tāq̄ act' pductiu' / nec 2^oo. qꝛ act' accn̄tal' n̄ pōt eē formale pn^m pducēdi sb̄az/ stū qꝛ accn̄s necio re q̄rit pōꝫ receptiuā i eēn°. oīs aūt forma req̄rēs pōꝫ receptiuā i eēndo si ē actiua necio req̄rit pōm passiuā i agē°. alioq̄n forma iminās actōꝫ eēt absolutioꝛ a mā q̄ forma pncipiās actū. qd ē icōueniens qꝛ absolutio a mā pfectionē arguit. sed formal' imin' actōis n̄ p̄t eē pfectioꝛ for mali pn° agēdi. / tū qꝛ accn̄s ē ipfecti' q̄ sb̄a. 7. met/ nil' aūt ē formale pn^m pdu cēdi aliq̄d pfecti' seip̄o. / si eī vniuoce p ducat ē eq̄ pfc̄ꝫ. si eq̄uoce oꝫ q̄ sit pfecti' Sꝫ nūq̄ ipfecti' pducē p̄t pfecti' se. / Rn̄ dēt h q̄ accn̄s i v̄tute sb̄e p̄t eē pn^m pdu cēdi sb̄az tāq̄ istr̄ꝫ sb̄e. lꝫ n̄ possit i ppa v̄tute. Ex^m de caloꝛe q̄ ē istr̄ꝫ aie i gnān° carnē. 2. d aia. / Cōtra h° arguo sic. Oē istr̄ꝫ l' agēs i v̄tute alti' aut attingit effc̄ꝫ pncipalē l' dispoit ad pncipalē terminū. / Sꝫ i pposito neutꝝ pōt dari. n̄ eī p̄t ac cidēs attigē effectū pncipalē agētis vl' p ducētis creātis sb̄az. qꝛ si pncipale agēs eēt agēs vniuocū: tūc n̄ necio req̄rēt ali q̄d agēs mediū iter formā suā ⁊ effectū / agēs aūt eq̄uocū ē pfecti' vniuoco. ḡ nō necio req̄rit tale mediū. ⁊ p ↄn̄s n̄ hꝫ in strm p qd attigat iminū. nec p̄t accn̄s eē tāq̄ dispō puia. qꝛ nil' psuppōit creatōi qd disponat. / Cōfirmat istd. qꝛ ubi ac cidētia sūt istr̄a sb̄e gnānd n̄ attigūt imi nū pncipalē sꝫ tm̄ q̄ndā dispōeꝫ puiā. ut pꝫ d q̄litatib' altatiuis elōꝝ q̄ nō attin gunt formā sb̄alē. alioq̄n q̄litas eēt pn^m actiuū imediate in māꝫ receptiuā forme sb̄alis. qd ē icōueniēs cū n̄ possit recipi nisi i sb̄a ↄposita i eēndo. nec ḡ p̄t agere accn̄s nisi i sb̄az ↄpositā. ⁊ ita n̄ in māꝫ pmā l' purā. / Per h° appꝫ ad illd qd dī 2. de aia. de caloꝛe. Caloꝛ eī dī istrm aīe i gnān° carnē aiatā p q̄to ē pn^m altandi i altatōe puia ad gnatōꝫ. nō aūt qꝛ i istā ti gnātōis attigat formā carnis tāq̄ imi nū. sic nec attigit māꝫ sb̄alē carnis tāq̄ passū. / Cōtra istā rōeꝫ istat p illud. 7. met. c. 5. Dom' extra fit a domo i mēte. ⁊ tn̄ dom' extra hꝫ vi' eē dom' q̄ dom' i mēte. qꝛ dom' i mēte hꝫ eē diminutuꝫ respectu dom' extra. sic ens cognitū est diminutū ens respectu entis realis. ḡ im pfecti'. s. hn̄s eē i ↄgne p̄t eē pn^m pducen di pfecti' / Et applicat istud ex^m ad ppo sitū sic. sic se hꝫ dom' i mēte ad domuꝫ extra ita se hꝫ āgel' cognit' i ↄgne āgeli ad angelū extra. sꝫ fm phm. a domo in mēte fit dom' extra. ḡ ab āgelo cognito i itellectu alti' āgeli p̄t fieri āgel' extra. n̄ ḡ accn̄talitas ↄgnis āgelice pbibꝫ sb̄e in tellecte creatōꝫ. / Ad pmū dico q̄ alid ē loqui de v̄ioꝛi seu pfectioꝛi eē simpl'r. et de v̄ioꝛi seu pfectioꝛi eē h'. lapis eī i mē te diuina hꝫ eē simpl'r vi' ⁊ pfectiu' q̄ la pis extra. qꝛ ob^m ut cognitū dī hīe illd eē qd hꝫ ip̄a cog. vn̄ fm Aug. sup illud. Jo. i. Qd fcm̄ ē i ip̄o vi. e. Res cognita ē i v̄bo vita creatrix. ⁊ h° id qꝛ cog eī' ē real'r vita creatrix. qd eni de cognito dī obiectiue h° i ip̄a cogne oꝫ iueniri real'r lapis tn̄ i itellectu diuino n̄ hꝫ viuis eē lapi dis q̄ lapis extra. alioq̄n aliq̄d intrisecū

real'r deo eēt formal'r ⁊ pp̄e lapis. / Ad ppo^m dom' i itellectu artificis dī hīe il lud eē qd formal'r hꝫ ip̄a cog dom'. Sꝫ ip̄a cog ē simpl'r pfectōꝛ q̄ forma dom' extra. qꝛ cog ē q̄dā pfectio nālis aie. for ma aūt dom' extra l' n̄ ē real' l' si ē m̄lto ē ipfectioꝛ q̄ illa cog. / Sic g° pꝫ ad ar^m. qꝛ dom' extra dī fieri a domo in mēte. qꝛ fit a cogne dom' i mēte tāq̄ a pn° for mali. ⁊ illa cog dom' ē simpl'r pfectioꝛ domo extra. ip̄a ēt dom' itra p q̄to p ticipat eē cognis pfectioꝛ ē seip̄a extra. / Et cū dī q̄ ē ens diminutū ⁊ dom' extra ē ens reale / Dico q̄ cog eī' ē ens reale ⁊ pfecti' ens q̄ dom' extra. dom' ēt i mē te pticipat nobili' eē reale q̄ sit illud cē extra / Et sic itelligēdū ē illd Aug. 9. de tri. 8. s. q̄ supi' hꝫ nobili' eē i se q̄ i itel lectu. eꝫ aūt iferi' hꝫ nobili' eē i itellc̄u q̄ i seip̄o. h° itelligēdū ē d illo eē qd for malr ē ipi' cognis/ ⁊ pticipatiue ipi' ↄgni ti. veꝝ ē tn̄ q̄ dom' extra hꝫ verius esse dom' q̄ dom' i itellectu cuiuscūq̄ sꝫ h° ē eē fꝫ q̄d. i. eē tale limitatū. nobili' aūt simpl'r eē hꝫ i itellc̄u maxie diuino / Ex h° pꝫ ad illud ar^m a sili. nego eī illd sile. qꝛ si cog dom' sit nobilioꝛ domo extra. tn̄ cog āgeli i alio angelo nō ē nobilioꝛ ip̄o angelo i se. qꝛ accn̄s n̄ ē nobili' sb̄a / Et si arguas q̄ sit sile. qꝛ ob^m vtrobiq̄ simili mō se hꝫ ad suā cognē. qꝛ natū est eē cā cognis sue. ita. s. dom' cognis de se sicut āgel' de se. cā aūt si ē eq̄uoca pfectioꝛ est suo effc̄u. / Silr dom' ē mēsa itellectōis de ip̄a. sic āgel' de ip̄o. mēsa aūt ē pfec tioꝛ mēsato. qꝛ mēsatū depēdet a mēsa 5. met. n̄ eꝫ°. / R°. q̄ dom' n̄ ē nata hīe rōeꝫ obi respectu sue cognis q̄^m ad istas ↄdōnes cāre. s. noticiā l' mēsare. qꝛ intel lect' q̄ mouet ab ente l' q̄dditate i sēsibili h' n̄ mouet ab artificiali ut artificiale ē qꝛ sic nō est ens nec hꝫ q̄d. sꝫ tm̄ dom' ē ob^m q̄tū ad tertiā ↄdōeꝫ. s. imiare actuꝫ ⁊ ista ↄdō obi n̄ ondit maioꝛē pfectōꝫ i ob° q̄ i actu. / Et si q̄ras. q̄d ē ob^m cāti uū ⁊ mēsatiuū cognis dom' l' alti' arti ficiati / R°. q̄ aliqd ens nāle. l' aliq̄ entia nālia ex qb' mouet itellc̄us ad cognoscē dū ordinē l' figurā quā artificiale super addit nālib' / āgel' aūt ē oī mō ob^m intel lectōis de seip̄o itellc̄u alti' āgeli. ⁊ id p̄t dom' eē a sua cogne. n̄ sic aūt āgel' a sua / Ex h° pꝫ q̄ istud argumentū nō valet obiectum cognitū habet esse diminutū obiectū aūt extra habet esse simpliciter ⁊ reale. ḡ illud intra nō pōt esse pncipiū pducendi cognitū extra. tamē ista ratio bene cōcludit: si cognitio sit minus no bilis q̄ forma extra. ḡ cognoscens p illā cognitionē nō p̄t pducē cognitū extra.

Secunda

ppō pncipal' supi' posita ondit sic. qꝛ vtl. x. di. 3. pbat q̄ n̄ repugnat intellectui āgeli distincte itell're qōcūq̄ intelligibile. ēt si intelligibilia pn̄t esse infinita ⁊ alte rius rōnis. ēt adeo dispata q̄ nullū eo rū est pn^m cognoscēdi alteꝝ. nā istis po sitis ex pte itelligibilis nō inuenit repug nātia ex pte itellect' q̄n possit omia ista seu qōlꝫ istoꝝ distincte ⁊ pfecte intell're. sed repugnātia ē q̄ itellect' angeli p vnū cū actū itellīndi distincte intelligat illa si eēnt infinita dispata mō pdicto. ḡ nō re pugnat illi itellectui hīe intellectōꝫ aliā ⁊ aliā real'r lꝫ repugnet sb̄e eē aliā ⁊ aliā real'r. ḡ nō oē intell're possibile illi itelle ctui pōt eē idē illi sb̄e/ ḡ ē accn̄s. / Assūp ta vident plana p̄ter illud. s. q̄ vnice itel lectioni finite repugnet q̄ ip̄a possit esse distīcte ifitoꝝ obōꝝ dispatoꝝ / Hāc p bo tripl'r. p° ex fitate itellōis in se/ 2° ex fi tate itellect' āgelici/ 3° ex fitate eēntie āge li / Ex p° dupl'r. p° sic. itell're vnicū si eēt ifitoꝝ obōꝝ dispatoꝝ icludēt i se emi nēt' pfectōes ifinitaꝝ itellcōnuꝫ q̄ nate sūt hēi respc̄u illoꝝ obōꝝ. n̄ āt possꝫ i^a emi nēt' ↄtinē i se nisi eēt ifitū itēsiue. qd pꝫ. qꝛ ubi ille itellcōes eēnt fꝫ ppas rōes ibi eēt ifitas pfcōis alti' rōis pꝝ ob^a q̄ posita sꝫ ifita dispa^a. ḡ ubi si mō emīnctioꝛi ibi oꝫ q̄ sit aliq̄ ifitas n̄ extēsia. qꝛ illā tollit vnitas h' i q̄ ↄtiet. ḡ itēsiua. / 2° sic. Oē intelligē finitū determiat ad certū itelligi bile l' ad aliq̄ certa itelligibilia ita q̄ sibi

ex se repugnat ꝙ sit alioꝝ ab illis vl' ab
ꝯ°. sȝ istō itellr̄e si ponet̄ i āgelo respectu
īfinitoꝝ itelligibiliū dispatoꝝ si eēnt/ꝫ
sic determiaret. ḡ n̄ eēt finitū. ¶ 2° ꝓbat
ex pte itellect' āgeli sic. qꝛ pōt eē vnū i'
telligē l^a pn̄t sil' itelligi. sȝ itellect' finitus
n̄ pt distīcte sil' itellr̄e ifita obā dispata.
qꝛ maioris v̄tutꝭ ē distīcte itellr̄e pl'a di'
spata sil' ꝙ pauca. ḡ sil' itellr̄e distīcte infi
ta dispata ē v̄tutꝭ itēsiue/ ¶ 3° ꝓbat duplr̄
ex pte obi siue rōis itelligēdi. ꝑ° sic. vna
itellectio reqr̄it vnā rōez itelligendi obi
uā formalē ⁊ vnū ob^m ꝑ^m. qꝛ si pl'a sint
ob^a ꝑ^a n̄ūerabūt itellōnes s̄ȝ n̄ūeꝝ illo'
rū obōꝝ. sic mēsata n̄ūerāt mēsis n̄ūe'
rat ꝓꝓ depēdētiā actualē. ḡ istꝰ itellōis
vnice optet daī vnū ob^m ꝯgnitū ⁊ vnā
rōez itellr̄ndi formalē. n̄ pt aūt eē aliq̄ a^a
ꝙ eēn^a āgeli itellr̄ndi. illa ei ut pȝ i itellōe
sui ē ꝑ^m ob^m ⁊ ꝑ^a rō itellr̄ndi. ⁊ si nō sit/
silr̄ i itellōe c' cūqȝ aliꝰ dabis pl'a ꝑ^a ob^a
ḡ oȝ ꝯcedē pl'es itellōes. l' oȝ ponē ꝙ eēn^a
eꝰ sit ꝑ^m ob^m ⁊ formal' rō itellr̄ndi qōcū'
qȝ qō pt itelligi ab ipō. sȝ ꝯn̄s ē falsū ꝓꝓ
duo. ¶ ꝑ°. qꝛ aliqō ens īfitū ē itelligibile
ab isto itellectu. nullū āt fitū pt eē ꝑ^a rō
itellr̄ndi īfitū ob^m ꝑfecte. ¶ 2° qꝛ nil' pt eē
rō ꝯgnoscēdi pl'a aliꝰ rōis nisi eminent
ꝯtineat i se oia l^a s̄ȝ ꝯgnoscibilitatē. ⁊ ꝑ
ꝯn̄s s̄ȝ entitatē. ḡ nl' pt eē ꝑn^m ꝯgnoscēdi
īfita dispata si eēnt. nisi eminēt i se ꝯtine
at l^a. ḡ eēntia āgeli cū sit fita n̄ pōt eē rō
ꝯgnoscēdi talia īfita oia. sic ḡ supposita
tā fitate itellcōis āgeliceqꝫ itellect', eiusō
ꝯ eēntie. ⁊ h° ex di. 2. ꝑmi. q. de vnitate
āl. seqt̄ ꝙ i āgelo pt eē aliō ⁊ aliō itellr̄e
realr̄. ⁊ n̄ nisi vnica s̄ba. ḡ eꝰ itellr̄e nō ē
idē sue eēntie. ḡ ē accn̄s. ¶ 3^a ꝓpō ē ꝯcessa
ab auic. ut pȝ s̄ȝ modū ponēdi ipiꝰ ibiō
9. met. c. 2. ⁊ tn̄ hoc pōt declarari. qꝛ nā
mē itellectual' nil' ꝓducit nisi itellr̄ndo ⁊
volēdo. seu ꝑ actū itellcōs l' volūtari. vel
alteꝝ l' vtrūqȝ. n̄ curo. vn̄ ēt ꝑ^a diua nil'
ꝓduc̄ ad itra l' extra sine actu istaꝝ pōꝝ
si ei nā ut ē ꝑoꝛ itellcū eēt ꝑn^m ꝓducēdi
ꝑsonā eēt i diuis aliq̄ ꝑ^a ꝓducta ꝑoꝛ v̄
bo. ⁊ sic q̄tuoꝛ. si ei ꝑoat i āgelo aliq̄ pō

2^a executia. ⁊ a^a ab itellcu ⁊ voluntate
h° n̄ ipedit ꝓpo^m. qꝛ ꝑ illā nil' pōt ꝓdu'
ci nisi v̄tute itellectꝰ ⁊ volūtatis ꝓ eo ꝙ
oē ꝑ se agēs agit ꝓꝓ finē quā ꝯgnoscit l'
sꝙ^m dirigit a cognoscēte. ⁊ ita oē ꝑn^m ꝑ
se actiuū qō n̄ ē ꝯgnitū^m vl' dirigi i actōe
sua a ꝑn° cognitiō. saltē h° planū ē ꝙ l^a
3^a pō si esset. s̄bordiata i agendo intelle'
ctui ⁊ volūtati ⁊ sic n̄ possȝ ꝑ ipaȝ aliqd
ꝓduci sine actu volūtatꝭ l' itellectꝰ. ⁊ stat
rō. ¶ Ad istā tn̄ ꝓpōez r̄ndet. ꝙ itellr̄e n̄
ē ꝑfectꝰ qꝛ pliū. nā itellectio collatia la'
pidis ad lignū n̄ ē ꝑfectioꝛ cogn̄e absolu
ta lapidis: ⁊ tn̄ itellectio illa ꝯpatiua la'
pidis icludit itellōnez pliū. qꝛ ꝯpatoꝝ.
¶ Hec r̄n̄sio supponit falsū. ex cꝰ iꝓba'
tōe pȝ ꝓpositū nr̄m. n̄ ei pōt itellcs hr̄e
itellectōȝ ꝯpatiuā lapidis ad lignū nisi
hēat rōes ꝯgnoscēdi vtrūqȝ ob^m. itellec
tio aūt absoluta vnꝰ illoꝝ pt hr̄i ꝑ rōȝ
ꝓpaȝ vnꝰ soliꝰ tm̄. ḡ itellectio ꝯpatia re
qrit necr̄io ꝑfectōȝ maiorē i formali ꝑn°
itellr̄ndi ꝙ itellcio eꝰ absoluta. effectꝰ aūt
nō maiorē ꝑfectionē reqrit in causa nisi
in effectu sit maioꝛ perfectio. saltēȝ in ef'
fectibus eiusdem rōnis. ḡ ⁊c̄.

Ad rōes. ꝓ op. auic. ad ꝑmā
illa ꝓpō. a ꝑn° oio
vno n̄ pn̄t eē imediate pl'a. s'a ē si itell'at
d,oio vno i re. suffic̄ ei i agēte ꝑ itellcȝ et
volūtatē distīctio cognitoꝝ siue distīcta
cogᵃ pliū ad h° ꝙ pl'a imediate ꝓducant
ab ipō. ⁊ ita suffic̄ hr̄i si l^a cogᵃ ē s̄ba ꝯgscē
tis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄ n̄ūerata. sic si n̄ ē s̄ba opād
sȝ accn̄s ⁊ n̄ūerata ¶ Ad. 2. rōȝ dō ꝙ ꝓpō
ꝓbi va ē i illis ubi n̄ repugnat nē ꝯicari a
sili i spē. sȝ n̄ qōcūqȝ ꝑfcȝ i spē possȝ ꝯica
re nāȝ. qꝛ nec ipa nā ē ꝯicabilis extra ab
aliq̄ sili i spē/ Et si arguas. saltē illa erūt
ꝑfcioꝛa q̄ pn̄t ꝯicare suā spēȝ ꝙ q̄ n̄ pn̄t
¶ R°. ꝙ imo in ꝓposito iꝑfcioꝛa. qꝛ ꝓꝓ ꝑ'
fciōȝ nē ē/ꝙ n̄ pt ꝯicari nisi ab agēte ꝑfe
ctissio. ⁊ mō ꝯicādi ꝯuenīēti soli ꝑ° agē'
ti. ꝑfectꝰ ē aūt hr̄e talē nām sic ꝑfectā q̄
ꝓꝓ sui ꝑfectōȝ nō pōt ꝓduci nisi ab ipso
deo imediate. ꝙ hr̄e nām possibilē ꝯica'
ri a nā creata ꝓpter sui imꝑfectionem.

Ad questionē ergo

qꝛ fit difficultas de creare instr̄alr̄ ⁊ ꝑn
cipalr̄. idō ꝑ° sciendū est ꝙ aliqd agē ꝑnci
palr̄ pōt intelligi duplr̄. vno° excluden°
oēm cām suꝑiorē agentē ut sic agere ꝑn
cipalr̄ sit agē idependent a cā suꝑiore a'
gete/ ¶ Alio° pōt intelligi agē ꝑncipalr̄ .i.
ꝑ formā ꝓpriā ⁊ itrinsicā agēti lȝ in agē
do ꝑ eaȝ sit ordinata cāe suꝑiori agenti
(Si ꝯtra cām ꝑncipalē ꝑ°° dictā distin'
guat instr̄m: sic ois cā s̄^a pōt dici instr̄al'
si aūt ꝯtra s̄^m modū distinguat instr̄m
/tūc illud pōt dici instr̄m ꝙ n̄ hȝ in se for
mā actiuā i suo ordie ēt dependendo in
actōne sua ab alio suꝑiore. sȝ tn̄ agit ꝑ
actualē motōȝ aliꝰ alterꝰ mouentꝭ. vt
pȝ de instr̄is artificis / vt securi serra et
hꝰ /qꝛ si instr̄ȝ ponat ꝓprie actiuū ad a
liquē tminū/nece est ipm hr̄e formā ali'
quā itrinsecā actiuā/vl' in esse qeto ante
oēm motōȝ aliꝰ agentꝭ/vel i fieri qn̄ to'
taliꝰ mouet a suꝑiore agente/si eni neu'
tro mō hēat formā actiuaȝ nullo° ꝓꝑe
aget. cū eniȝ actꝰ ꝑmꝰ sit ꝑncipiū actus
scōi ꝙ nullū actū ꝑ^m hȝ in se actiuuȝ in
suo ordie/ nullū actū 2^m pōt in illo or'
dine. alioqn qōlȝ posset poni instr̄m re
spectu cꝰlȝ. ⁊ posset dici ꝙ deꝰ ꝑ muscaȝ
ut ꝑ istr̄ȝ crearet angelū. qō nihil est. si
ei alicui nāe repugnat ꝙ sit ꝑn^m actiuuȝ
aliqꝝ actionū/n̄ est possiᶜ ꝙ ꝑ pōȝ ꝯcū'
qȝ sit ꝑncipiū illaꝝ/ ⁊ si eni posset deus
absolute creare frigꝰ nō tn̄ posset ꝑ calo
rē. ita ꝙ caloꝛ sit in aliq̄ ordine cā actia
respectu frigoris/ l' in aliq̄ a° ex° ubi tal'
eēt repugnantia ad agendū. ¶ Ex h° pȝ
ꝙ istr̄m si ponat ꝓꝑe agē ad effectū/ l' hȝ
i se formā actiuā i eē qeto aū motōneȝ.
sic cā 2^a/ vel saltē i motōne actuali reci'
pit formā actiuā q̄ agit i suo ordie agen
di. ⁊ h° vel ad tminū ꝑncipalē/ vl' ad ali
quā dispōez ꝑuiā/ ut sic vlr̄ sit ista ꝓpō
vera. oē istr̄ȝ qō est ꝓꝑe actiuū vel agit
ad aliq̄ꝙ dispōȝ ꝑuiā tmino ꝑncipali. vl'
ꝑ aliq̄ꝙ formā itrisecā attingit tminū ꝑn
cipalē. sȝ i v̄tute ꝑncipalis agentꝭ. ⁊ hoc

siue illa forma intrīseca ꝑcedit motōȝ si
ue tn̄ insit sibi duȝ actualr̄ mouet. Ad
ꝓpositū pȝ ꝙ nihil aliud a deo pōt ꝑn'
cipalr̄ agē i q̄cūqȝ actōe sumendo ꝑnci'
palr̄ ꝑ°°. ⁊ hoc planū est s̄m theologos
q̄ dicūt deū ꝑncipalr̄ agē i omni actōne
¶ Sed sumēdo 2°° triplex ē modus dicē'
di. vnꝰ ꝙ ꝯclo ista negatiua tenet sola fi
de ꝓꝓ auctēs scōꝝ. nec pōt rōne ꝓbari.
n̄ eni pȝ euident q̄re repugnat create ꝓ'
ducē aliquē effectuȝ totū ⁊ totalr̄ nullo
eꝰ ꝑsupposito. cū qlȝ effectus sit iꝑfecti
oꝛ tali cā agente. ⁊ ꝑ ꝯn̄s possit ꝯtineri
in ea eminent. ac ꝑ h° v̄tualr̄ ⁊ actiue.
Hoc pȝ explicando cās effectus. nā il'
lud qō est ꝑfectius forma est ēt ꝑfectius
mā. qꝛ forma est ꝑfectioꝛ ꝙ mā. 7. met.
ḡ si cā pōt hr̄e i v̄tute sua actia formam
/n̄ videt repugnare ꝑfectōni eꝰ ꝙ i v̄tute
sua hēat māȝ. ⁊ sic to^m effcȝ/ si ēt pl'es an
geli possiīt eē eiusdē spēi. ut dī i 2° li. nō
appȝ q̄re angelꝰ n̄ pōt angelū ꝓducē sic
ignis ignē. nā vtrobiqȝ ꝓductū habȝ ꝑ
portōȝ eandē ad ꝑfectōȝ ꝓducētꝭ ¶ Alio°
ponit ꝙ ꝯclo negatia pt ondi ꝑ rōeȝ. ⁊
h° vlr̄ de q̄lȝ crea^a. qꝛ sic cā malis ⁊ for'
mal' s̄ȝ to^m genꝰ suū necio reqrunt sein'
uicē i cāndo rē i eē. nunq̄ ei forma ē cā
formalis aliꝰ. nisi mā insil' sit cā mālis
eꝰ dē. sic totū genꝰ efficiētꝭ cāe qō inclu'
dit oē efficiens litatū hȝ neciā ꝯcōitātiā
cū mā ꝙ^m ad fieri rei. sic enim forma ⁊
mā sūt cē i esse/sic efficiēs ⁊ mā in fieri. i
possibile ē ḡ aliqō efficines litatū agere
ad effcm ꝓducendū nisi sil' ꝯcurrat mā
q̄si ꝑn^m ex q̄ reqsitū i fieri in q̄ recipiat
forma q̄ ē tminꝰ formal' actōnis. ⁊ ex q̄
ut ex pte ꝯstituit ꝯpositū. qō est ꝑ° ꝓdꝰ
ctū. deꝰ aūt n̄ reqrit i actōne sua māȝ cō
comitantē. qꝛ est s̄ totū genꝰ cē efficiētis
qꝛ ē agens illitatū. ¶ Rō ista lȝ dicat ꝓꝓ
qd ꝯcloīs. .s. litatōȝ efficientꝭ q̄ dtmiat ip
sū ad reqrēdō māȝ i agendo. tn̄ istud ꝓꝓ
qd n̄ ē mltū euidentꝰ ꝯclone. ut pȝ itueti

Ideo. dici pt 3°°. ꝙ creata n̄ pōt
creare ꝑncipalr̄ mō ꝑdcō
.s. ꝑ formā itrisecā actiuā respcu tmi i̇s

suo ordie agēdi. ꝛ hᵒ ꝓbat p rōez. ſ3 nō cōez oi creaᵃ. ſ3 p ſpēs ō diuerſis creatu ris ſpāles.ut ſit pᵃ 2ᵒ iſta. Nulla nā me re itellectual' creata pōt creare ſbaꝫ.hec fuit pbata ō i pbādo op. auic. qꝛ c' l3 ta lis nāe itellectō ē accñs. ꝛ nil pōt pduce niſi p actū itelligēdi ꝛ volēdi. q̄ nō eſſet necio put' ſi poſſ3 creare ſbaꝫ.nā ii pnᵐ actiuū pfectū i ſuppoſito pfecto ꝛ ſbam ēminātē actōeꝫ ñ necio mediat aliq̄d ac cidēs.ſec' aūt ē ō deo c' itellcō ꝛ volitio ſūt eēntia eiᵘ. ꝛ iō p itellcōeꝫ ꝛ volitōeꝫ pōt ſbaꝫ pducē.creaᵃ aūt ñ ſic. Tᵃ 2ᵒ ē Nulla forma mālis pōt creari a creaᵃ. q̄ ꝓbat ſic. Forma q̄ creat pus nālr ē a cā efficiēte q̄ mā3 iformet.forma mālis nō pōt eē ab aliq̄ creaᵃ pus nālr q̄ iformet mā3 ſuā vel pōle ſuū.g̃ ꝛc. Probō ma iozis.qꝛ ſi nō pus nālr. g̃ ñ accipit eſſe a cā niſi iᵃ actōe q̄ ſbm iformat. ſ3 iᵃ ifor matio ē mutatio ppe dicta.ꝛ ita ñ crea tio. pbō mioris. Nulla creaᵃ pōt forme māli dare eē abſolutū i ſe. hᵒ ē abſq3 hᵒ q̄ iformet ſuū pōle. qꝛ ſi poſſet ſic dare eē poſſet ꝛ illō ꝯſuare ut realr vtute cre ature manēt i aliq̄ duratōe tal' forma ſi ne mā.formā aūt mālē dico eē oēm illā q̄ ex nā ſua necio iclinat nālr ut ſit actus māe.ſiue ſit ſbalis ſiue accñtal. Tᵃ 2ᵒ ē Nulla forma mālis pōt eē pnᵐ creandi aliq̄d.q̄ pbat.qꝛ ſic i eēndo ſuppōit mā3 i q̄ ſit. ita i agēdo ſuppōit mā3 i quā agat. aliōdn iminᵘ actōis eiᵘ eēt ab ſolutioꝛ a mā q̄ ipa forma. Ex his cō cludit ppoᵐ ſic. Null' agel' pt ſbaꝫ cre are ex pᵗ.nec accñs aliq̄ ex 2ᵃ.qꝛ accñs a creata creari ñ pt. g̃ agel' ñ pōt creare nec ſba māl' pt aliq̄d creare.qꝛ ñ pt agē niſi p formā ſuā accñtalē l' ſbalē.ñ curo nā mā ꝛ ſi aliq̄ ens ſit tñ ita infimū ē. q̄ ñ ē pnᵐ alic' actōnis pductie. Forma aūt māl' ñ pt aliq̄d creare.nec accñs ali q̄ pōt eē pnᵐ creādi aliq̄d ex 2ᵃ ꝯclone g̃ ſba māl' nihil pōt creare. g̃ nec imālis nec māl' pt aliq̄d creare.nec accñs aliq̄ pōt eē pnᵐ creādi.ut dictū ē ex 3ᵃ. Pōt ēt ſpēalr pbari.qꝛ ſba mālis ñ pt pdu

cē mā3 ꝛ p ꝯñs nec totū effectū pducere nullo ſuppoſito. hᵒ pbat ſic. qꝛ q̄ñ ali q̄ ſm totū genᵘ ſuū hñt aliquē ordineꝫ ad inicē q̄l3 vnī' b3 ſilē3 ordinē ad q̄l3 aliᵘ. exᵐ. ſi albedo b3 totā ſpēꝫ ſit poꝛ nigredīe: ꝛ q̄l3 q̄l3. ſ3 q̄l3 forma māl' ſm totū genᵘ ſuū ē poſterioꝛ origie tota mā ſua receptia. g̃ q̄l3 tal' forma ē poſterioꝛ ad q̄l3 mā3. ſ3 poſterᵘ origie vel gnātōe ñ ē pnᵐ pducēdi mō illo pus. g̃ forma ſbal' ñ pt creare mā3. Cōfirmat iſtud: qꝛ forma mālis dependꝫ i eēndo a mā. g̃ i agēdo ñ pōt eē pnᵐ pducēdi aliq̄d eiᵘ dē rōnis cū mā. vī ei repugnāᵃ q̄ i agēdo p ſe depēdeat ab aliq̄ eiᵘ dē rōis cū termio quē pduc. Si iſtes de forma ſbali ꝛ q̄ litate ꝯñte eā. q̄ iᵃ q̄litas ſeq̄t formā ſba lē gnāndi. ꝛ tñ aliq̄ᵒ ē cā forme ſbal' ipi' genitī. l3 g̃ forma ſbal' ꝛ q̄litas ppria b3 genᵘ ſuū hēant ordinē. qꝛ forma ſbal' ē poꝛ. ñ tñ q̄l3 q̄l3. imo tnᵐ i q̄cūq3 codeꝫ forma ſbal' ē poꝛ ſua q̄litate. l3 i aᵒ ꝛ aᵒ pt q̄litas pcedē formā ſbalē. Et cōfir mat p illō phi. 9. met. ꝛ 7. de pō. ꝛ actu vbi vult q̄ actᵘ ſimplr pcedit pō3 tpe. ꝛ tñ i eodē pōa pcedit actū tpe. Rᵒ. q̄ q̄l3 ſba eiᵘ ō ſpēi pcedit q̄litatē q̄l3 coᵒ q̄ ſba b3 totū genᵘ ſuū pcedit q̄litatē b3 genus ſuū. ſ. diffinitōe ꝯgnīe ꝛ tpe. hᵒ ē ſepabili tate q̄ᵐ i ſe ē. ꝛ ſic triplr ſba geiti pcedit q̄litatē gnāndi l3 ñ tpe. i. tpali vl' actuali duratōe extra cām. nec ſic intelligit phs ut ſupponis. Et cū dicis q̄litatē gnāndi pcedē ſbaꝫ geniti ut cā effectū. falſū eſt3 ſolū hī' q̄litas ē cā q̄litat' diſponēti ad formā ſbalē. ꝛ p tāto dī q̄dāᵘ eē cā geni ti. l3 hᵒ ſit valde extēſiue. auctas phi ñ ē ad ppoᵐ. qꝛ actᵘ q̄ ē poꝛ tpe oi pōa ñ ē aliq̄s actᵘ māl' ſ3 ſimplr imāl. ut p3 ibiō i fine capli. Rō aūt pcedit ō illo actu q̄ poſterioꝛ ē b3 genᵘ ſuū totū ipa pōa rece ptiua. iō ñ v3. Et itez iſtō ō māᵘ ꝯclō 2ᵃ maifeſta ſūt apō phos q̄ poſuerūt oꝛ dinē ſecūdaꝫ cāꝫ ſimplr neceſſariū. ita q̄ forma māl' ñ pt ab aliᵘ agēte pduci. niſi ꝯcurrēte mā taq̄ cā necia ſuppoſi ta imio pductōis. Si q̄ras an ex dicti

pt hīl ppoſitū ō aia itellectia. Rᵒ dc q̄d phs ſenſerit de ea an creet l' ñ. tanget di. de reſurrectōe. ſ3 ex ꝯclonibᵘ pdictis oñdit ppoᵐ ō ipa. ñ ei pt creari ab age lo. p3 ex pᵃ. nec a q̄cūq3 nā mē itellectua li creata. pat3 p idē. nec ab aliq̄ corpali ſba. ſiue p formā ſbalē ſiue p accñtaleꝫ qꝛ ipa aia ē nobilioꝛ q̄cūq3 forma ſbali l' accñtali. forma aūt ignobilioꝛ ñ ē pnᵐ actiuū ad pducēdū nobiliorē. ſic p3 pᵒ poᵐ. ſ. q̄ nulla creata pōt pncipalr crea re. Dico ēt q̄ nec iſtralr. ita q̄ ſit inſtrm ppe actiuū. q̄ō p tāto dico. qꝛ forte nō oē iſtr3 ē ppe actiuū. ut dicet iſerᵘ. ñ eni pt eē actiuū niſi vl' ad diſpō3 pūa vl' ad ipm iminū. i creatōne nil pōt pcedē q̄ō diſponat. ñ pt aūt agē ad iminū niſi hē at formā actiuā i ſuo ordie. q̄l3 in vtute alteri' poſſit attigē totū effectū ꝛ totalr tal' aūt ñ ē aliq̄ vtᵘ actia alic' create. vt ē ō oñſū. Intelligēdū tñ ē p op. mgri di. 5. q̄ ſi forma accñtal' creet ut pōit ō grā ꝛ caritate hñ pōt aliq̄ō ſbꝫ pcedē q̄ō di ſponat ad illū iminū. ſic h̄ pcedit aia. ꝛ l3 i tali ſbō ñ poſſit eē aliq̄ diſpō ſimplr necitās. tñ pōt eē diſpō necitās ſm q̄d. ꝛ hᵒ ē ex dina diſpōe. ꝛ ſic pt exponi mgr q̄ deᵘ poſſ3 dare talē diſpōeꝫ miſtro ut ipe aliq̄ diſpōeꝫ caret i aia q̄ eēt necitās ad grā. l3 hᵒ mō q̄ deᵘ diſpoſuiſſet vlr ſic diſpoſito dare grā. ꝛ ſic organizatio coꝛ poꝛis ē diſpō ad aiaꝫ itellectiuā necitās ꝛ hec ptās ē ſupioꝛ q̄ aliq̄ alia q̄ ſit iam data miſtro eccl'ie. nihil ei opat miſter i aia mediate vel imediate ad q̄ō ſimplr necio ꝯferat grā. ſic i alia pte de aiatōne nec oꝫ iponē mgro q̄ ſenſerit deū poſſe dare miſtro ut ageret ad grā3 attigēdo iſtū effectū. qꝛ miſter ñ ē capax iſtᵘ vtu tis actie. qꝛ p grā3 l' caritatē ē aia forma lir accepta deo acceptōe ſpēali tanq̄ di gna vita eīna. creata aūt ñ pt hīe vtute3 actiuā ut faciat aliq̄d dignū hīᵘ. l' ſit ac ceptū deo. Hoc ēt p3. qꝛ finis ꝛ efficiens reſpiciūt ſe mutuo. ita q̄ ſupiᵘ agēs effi cit pp finē ſupiorē. ſ3 q̄ō imediate diſpo nit l' ordinat ad finē vltimū imediate ē

a pᵒ efficiēte. hīᵘ ē grā. Cōfirmat. qꝛ ſi poſſ3 eē ab aliq̄ agēte iferiori videretur poſſe eē ad aliquē finē inferioreꝫ. Sed iſte rōnes ñ multū cogūt. pᵃ nō. qꝛ crea tura pt eē formal' rō talis acceptatōnis ut pcedit de caritate. q̄re g̃ ñ ita effectia rō acceptatōis: nō videt rō. 2ᵒ ñ. qꝛ ſi agēs pᵐ ñ agat niſi pp fine vltimū. tñ ñ oꝫ oē agēs iferᵘ i q̄cūq3 actōne agē pp fi nē iferiorē vltio. angelᵘ eni ſi elicit actū beatificū nō elicit pp finē iferiorē vltio. iſta ergo poſſet gratiam imediate creari propter finem vltimum. ꝛ tamen ab a gente inferiori.

Ad argumēta

pncipa lia. ad pᵐ dicet iferᵘ in di. iſta q. 5. Ad 2ᵐ di cendū. q̄ illa ē aliq̄ cā quā ponit Aug. ꝛ manifeſtioꝛ ſed nō pciſa. Ad ꝯfirmatōꝫ dico. q̄ actōes imanētes hñt aliq̄ō paſ ſū. qꝛ ipamet pō cui imanent ē potētia receptiua coꝝ. Ad rōeꝫ de adeq̄tōe di co q̄ nō arguitur de eq̄litate effectus ad cām. qꝛ impoſſibile ē aliquē effectū eē eq̄ lē deo. ſed adequās pōt itelligi ibi b3 p ꝓportionē pciſā. hᵒ ē effectᵘ habēs talē ꝓportionē ad cām qualē nullus aliᵘ pt habere. puta qꝛ primus poſſibilis ipſi cauſe. ſi ſic itelligat nō adequans in ma iori nego eā. tñ eni valet ac ſi diceret ef fectᵘ iferioꝛ pᵒ poſſibili pōt pduci a ſu pmo poſſibili. q̄ō iō negandū eſt. qꝛ aliq̄ ds inferioꝛ nō pōt totus ꝛ totaliter pro duci niſi a ſupmo ſimplr. Ad pbatōꝫ maioris dico q̄ non ſm totā potentiaꝫ ſuā pducit. non enim oportet agēs ſm totā virtutē ſuaꝫ producere q̄tum poſ ſet ſm illam producere quādo eſt agēs libere nō neceſſitate nature. Et cū vlte rius dicit tunc pfectioꝛ effectus nō ma niſeſtaret maiorem perfectionem cauſe. Concedo q̄ q̄cunq3 effectus produ ctus totus ꝛ totaliter manifeſtat equa lem potentiaꝫ cauſe. ſed effectus perfecti oꝛ eminētius manifeſtat. Exᵐ ſi ab co oꝛ eminētius manifeſtat multe concluſiōes oꝛ dē pnᵒ deſcendant multe concluſiōes oꝛ dinate. tota veritas pncipij. cā ē veritas

pdōis c' l3. ꝛ tñ vna illaꝝ est alia verioꝛ ꝛ eminentius manifestat v̄itatē pncipij. Ad aliud ꝺ annihilare. dico q͛ soli' dei est ānihilare. q2 ānihilare nō ē agē posi tiue. s3 ñ agē. i. nō ɔ̄suare. soli' aūt dei ē ɔ̄suare totā3 creaturā ꝛ totalr̄ ꝛ breuit sic q̄lꝫ creata req̄rit secū cām pcāntē in fieri. s. pn̄m pōle: ita sup illud nō pōt de struē. sic nec pducen. ꝛ p ɔ̄ns nec̄rio a liq̄d relinq̄t. sic nec̄rio psupponit. Sic aūt creatio ppꝛie dicta ē pductio de ni hilo. i. non de aliq̄ q͛ sit ps pmi pducti ꝛ receptiuu3 forme iducte. ita annihila tio ē destructio in nihil vtroq3 mō. Ad pbonē pmā de forma nāli. p3 di. i. scōi li. q2 l3 nulla ps forme maneat: manet tñ aliq̄d forme receptiuū. qd fuit aliq̄d ɔ̄positi. Ad illā pbonē ꝺ v̄tutib' rn̄deo q͛ nulla vt' infusa pōt corrūpi in nobis p aliq̄ue actū nr̄m q̄si p nām repugnan tie. s3 solū p cām demeritoꝛiā. aīa eni peccās demet q͛ grā nō ɔ̄seruet in ea. ꝛ sic in scōo instāti nāe pp tale demeritū q̄si pcedēs de' ñ ɔ̄seruat grām: ꝛ sic āni hilat. Ad pbones illas de amicitia ꝛ inimicitia dico q͛ p pctm̄ ñ est aliq̄s foꝛ malr inimic' sed tm̄mō dmeritoꝛie. Si milit ad illas pbōnes ꝺ fide ꝛ spe dico q͛ fides ꝛ spes ifuse nō corrūpūt p actū ifidelitatis ꝛ desperatōnis nisi demeri toꝛie. ꝛ si velis hr̄e aliq̄d qd corrūpat p istos act' tāq̄ repugnans formalr. di co q͛ illud ñ est nisi fides ꝛ spes acq̄site: ꝛ bñ possibile est p act' nr̄os iduci aliq̄d repugnans formalr illis habitib' acq̄si tis. Ad vltimū cū dī i v̄tute ꝛc. Ad in tellectū h' vbi ꝛ illoꝝ q̄ dicta sunt ꝺ in stro. itelligēdū est q͛ nihil pōt agē i aliq̄ ordie agendi nisi ppꝛia v̄tute. sic eni dictū est ꝺ q͛ nisi hēat formā actiuā ꝛ in trinsecā non pōt oio agē. ita et nisi hēat ppꝛiā v̄tutē intrīsicā: q2 illa forma est v̄ t'. q͛ si pus ñ hūit formalr v̄tutē ꝛ nunc agit i aliq̄ ordie, o3 q͛ nunc de nouo hē at formā ꝛ v̄tutē i illo ordie. eadē enim nā manēs absq3 oi mutatōne: nullo' est nūc actiua, nūc ñ actiua. s3 tñ agēs depen dens ab alio dī agē i v̄tute alt': q2 v̄tus agētis depēdēti ñ sufficit sine illa v̄tute a q̄ depēdet, magi tñ dī istrm̄ agē in v̄tu te alteri' q͛ cā q2 plus dependet ab a gēte supioꝛi illō qd nō h3 formā actiuā in esse deto. s3 tm̄ recipit in actuali moti one q͛ illud qd h3 formā actiuā i esse de to. Cām et scōam. i. q̄ h3 formā actiuā i eē deto agē i v̄tute alt' nō ē recipē tūc aliq̄d ab illo alio. s3 tm̄ hr̄e ordinem ife rioꝛē ad illō alteꝛ agēs i suo ordine sil. S3 istr3. s. recipiēs formā actiuā in mo tōne agē i v̄tute alt' ē tc actualē accipe formā3 ab eo p quā agit ꝛ ex hoc p3 q͛ cāe p' i cā3 scōam ppe dictā qn̄ sil agūt ñ ē isluētia noua: q͛ sit creatio alic' inhe rētis cāe 2' s3 influētia ibi ē determiatus ordo istaꝝ cāꝝ i agendo effectū cōem. Instrm̄ aūt qn̄ agit recipit isluentiā p pꝛie ab eo c' ē instr3. q2 motō3 actualē ꝛ in motōe formā p quā agit i suo ordine. Ex istis p3 intellect' maioꝛis. bñ ei ve rū ē q͛ cā 2' ꝛ istrm̄ plus pōt i v̄tute al teri' q͛ ppꝛia supple sola pscindendo vir tutē alteri' q2 vt' ei' ppꝛia est diminuta. ꝛ sboꝛdiata alt' v̄tuti. ita q͛ sine illa al tera v̄tute agēte vt' ei' nō pōt i effectū. tñ non pōt i v̄tute alt' plus q͛ i ppꝛia v̄tu te. i. aliq̄d ad qd vir' ei' nullo' se exten dit i suo ordie cāndi. nc aūt minoꝛ si ac cipiat v̄tutē ppꝛiā pscidendo v̄tutē cāe supioꝛis falsa ē. in nihil eni pōt creata si ne v̄tute dei pncipal' agentis non valet.

Utrum hec sit

rō diffinitiua sacri quā3 po nit mgr̄. sacr3 est iuisibil' grē visibil' forma, q͛ ñ vī. q2 diffinitio ñ est nisi ei' qd ē p se vnū. 7. met. Sacrm̄ nō est p se vnū. q2 fm Aug. sup Jo. omel. 81. ꝛ ponit. i. q. i. detrahe. Accedit v̄bu3 ad elm̄ ꝛ fit sacrm̄. sed v̄bū ꝛ elm̄ nō fa ciūt aliq̄d p se vnū. q2 vnū ē pmanens aliud successiuū. Scōo si est forma. aut ꝺ forma q̄ est alia ps aut forma exē plaris. S3 ñ p'. p3 q2 sacrm̄ ñ est pars grē. nec 2'. q2 exēplatū imitat exēplar ꝛ pticipat ipm. nō sic aūt grā sacrm̄. 3' sic. Quia in q̄busdā sacris ñ est nisi ver bū tm̄ qd ñ ē signū visibi'. s3 audi' tm̄. ut pbat iferi' i sacro pnie ꝛ mrimonij. ꝺ male dī visibile. 4' sic. Uni' rei tm̄ ē vna diffitio ppa. Sacri aūt assignātur alie diffinitōes. p3 p mgr3 in lr̄a ꝛ Hug. ꝛ p illud Aug. io. de tri. c. 5. Sacrm̄ est sacre rei signum. Contra. mgr̄ in lr̄a. et de conse. di. 2. sacrificium.

Hic primo uiden

dū ē c' possit eē diffitio. ꝛ c' ñ. 2' ex h' si sacri possit eē aliq̄ diffitio. 3' si h de q̄ q̄ rit. Quātū ad pm̄ nōdū ē q͛ c' cuiq3 siu entis siue nō entis qd pt ɔ̄cipi ꝛ signari pt eē aliq̄ rō nois. q. s. explicet explicite ꝛ distincte illud qd nomē ipoꝛtat iplicite ꝛ ɔ̄fuse. ꝛ q̄lꝫ rō talis pōt dici diffō exte dēdo nomē diffōis. s3 diffō ppe dicta ñ ē nisi oio veꝛ significās. fm phm. i. top. ꝛ iō ñ ē q̄cūq3 rō nois. s3 rō p quā diffi cte idicat veꝛ q̄d ē eē rei. ñ ē ꝺ ppe ñ en tis. ꝛ h' siue nō ens accipiat ppe p ipos sibili qd icludit ɔ̄dictō3 siue p pura ne gatōe vel puatōe q2 ñ ens ñ h3 q̄d eē ni' ē rō ei' qd ñ ē p se vnū. ut p3 ex. 7. met. c. 3. ut argutū ē i oppo'. itelligo aūt p se vnū. s. q͛ ē simplex vel ɔ̄po' qd ē ex p se actu ꝛ p se pō. Nec ista vnitas ipedit q͛ diffinitū icludat aliq̄d tāq̄ iminū per se depēdentie sue. ut accn̄s icludit sbm̄. vel sic aliq̄d qd sil ē secū nā. ut relatiuū iclu dit coꝛrelatiuū. s3 phibet q͛ nil includa tur tāq̄ p se ps in ipo. qd nō se hēat ad aliud in eodē sic p se act' ad p se pō3 vel ps eiusdē act' l eiusdē pō' ad aliā ptem. Nec ē 3' entis rōis. qd ē tm̄ ens diminu tū. q2 ppe q̄d sic ꝛ eñs ñ ɔ̄petit nisi enti reali. p3. 5. ꝛ. 6. met. nec itelligo hic ens rōnis qd ē i itellcū obiectiue. q2 sic oīe vle ē i aīa. nec illō qd ē tm̄ i itellcū sbiue q2 sic itentio ꝛ scia sūt in aīa. q̄ tñ sūt foꝛ me reales ꝛ in genē q̄litati. s3 itelligo ens i aīa tanq̄ 2' ɔ̄sideratū. tāq̄ p' ɔ̄sidera tū. ad qd ɔ̄siderandū mouet p' aīa a re extra. s3 tāq̄ ens i p' ɔ̄siderato ig' cōsi deratū, ꝛ tale ut i sūma sit dicē ñ est nisi relō rōnis. q2 nil h3 pcise eē i cōsiderato ut ɔ̄siderato. nisi ɔ̄patio q̄ ɔ̄sideratū cō pat ad aliud p actū ɔ̄sideratis. ens ꝺ di minutū ut h accipit vlr ē ens rōis. 4'. ñ ē q̄d exp̄ssibile p diffōe3 de q̄ ñ pt hr̄i nisi ɔ̄cept' simplr simplex. q2 fm phm. 8 met. c. 3. diffō ē oro lōga. ꝛ o3 iminū eē oroe3 longā expmēte q̄d ꝛ q̄le. distīcte ei explicat qd diffinitū ipoꝛtat iplicite. ꝺ o3 q͛ de diffinito possint plēs ɔ̄cept' for mari: q̄dditatiuus. s. ꝛ q̄litatiu' p q̄s ex plicat. 5' nō ē singl'aris. q2 nō pt eē rō oio exp̄mēs q̄dditatē ei'. nulla explicet aliud qd nō ptinet ad qd q̄d erat eē, ut p3. 2. li. q. de induiduatione. Ex his se q̄tur q͛ diffinitio ppꝛie dicta est enti po sitiui p se vni' realis, ɔ̄positi realr vl q̄n tum ad cōceptus vlis ꝛ solius talis.

De secundo prin

cipali videndū ē p ordinē an aliqd isto rū. 5. excludat a sacro hr̄e diffō3 ppe di ctā. ꝛ fm h' iste. 2' articul' h3. 5. p' ñ ipe dit. qd ondo p ɔ̄clōes ordiatas. pma est ista. Possibile ē deū aliquē effectū iuisi bilē creare ptinētē ad salutē hois viato ris. hāc ñ o3 pbare. q2 theologo ē mani festa ex oipotētia dina. 2' dico q͛ possi' ē deū iponē aliqd signū ad signādū istū effectū iuisibilē. h' p3. q2 nos possumus iponē signa ad signādū q̄dcūq3 itelligi bile a nobis. cū aūt signū diuidat in re memoratiuū qd ē p̄teriti, ꝛ pnosticū qd ē futuri, ꝛ demōstratiuū qd ē p̄ntis, pos sibile ē deū istituere q̄dcūq3 istoꝛ signū ad signādū effectus suos. qd et pbat. q2 nos possum' q̄dcūq3 istoꝛ signoꝝ istitue ad signādū nr̄os effect'. sic ei istituta sūt a nobis iurāmēta pmissiōes ꝛ signa h' obligatoꝛia ad signādū nr̄3 effectū futu rū. vl assertoꝛia ad signādū effectū p̄te ritū l p̄ntē. Alteri' suppono q͛ possi' est deū determiare se ꝛ disponē ut coopet ad aliqd signū ab eo istitutū ad causandū

effectū signatū nisi impediat indispō ei⁹
cui adhibetur. pȝ. qꝛ sicut eēt possibile i
nobis ꝙ aliqs instituēs signū effect⁹ sui
disponeret se semp coopari hi⁹ sig. nisi i-
pediret ille cui adhiberet. puta si quis i
stituat p signo pacis vl̕ beniuolentie ta-
ctū manus l̕ eleuatōeȝ digiti l̕ hi⁹. possȝ
instituēs tale sigᵐ determiare se ad semp
coopandū ad effectū signatū. nisi indis-
positio ei⁹ cui adhiberet sigᵐ ipediret/ ta
le aūt signū cui instituēs disponit regla-
riter coopari pōt dici signū verax vl̕ cer
tū ad distinctōem signi incerti vl̕ equo-
ci/ qȯ equalit̕ hȝ secū signatū ꝯcomitās
vel oppositū/ ꝓprie tn̄ dr̄ signuȝ efficax
si adhibito sig̃ sequit̕ signatū ordie nāe
ꝛ n̄ ecōuerso/ qꝛ si sigᵐ sequeret̕ signatū
suū ordine nature./ ꝛ si posset esse signū
certū si nūꝙ careret illo signato p̄ceden
te/ nō tn̄ esset efficax/ qꝛ nullo mō ei⁹ po-
sitio efficaciā hr̄et r̄spectu signati/ sȝ ecō
uerso/ ¶ Ultimo dico ꝙ est possibile deuȝ
ad signandū effectū p̄dictū ꝛ mō p̄dicto
scȝ certitudinaliter/ ꝛ efficacit̕ instituē si-
gnū/ aliqȯ sensibile/. hoc appet qꝛ ꝛ nos
possumus aliqȯ signū sensibile institue
re ad signandū effectū nr̄m cū illis ꝯdō
nib⁹ p̄dictis/ nec solū potuit istitui vnū
solū signū sensibile. sed etiā sēsibile pl̕a
sensibilia includēs in se/ ꝛ hᵒ vl̕ eiusdem
sensus l̕ diuersoꝝ sensuū. sic. n. ad signā
dū p̄fectionē diuā q̄ est eēnᵃ simplicissiā
possum⁹ instituere istā orōeȝ: deᵘ ē infini
tus p̄fecte. q̄ ꝯstituit ex multis syllabis au
dibilib⁹/ ita possum⁹ istituere ꝙ aliq̄ au-
dibilia ꝛ aliq̄ visibilia sil̕ signarēt ꝯcepᵐ
nr̄ȝ/ puta ꝙ actū beniuolētie signarēt ali
q̄ vba certa cū aliq̄ actu man⁹ vl̕ osclo.
Ex istis sequit̕ ista ꝯclo. ꝙ ista rō totalis
nō est in se falsa eo mō q̄ phs loqt̕ ȯ orō
ne i se falsa. 5. met. c. de falso/ s. signū sen
sibi͏̕ grāȝ dei l̕ ei⁹ effectū gratuitū ex in-
stitutōe diua efficacit̕ signās: effectū iꝙ
ordinatū ad salutē hoīs viatoris. pȝ. n.
ex p̄dictis ꝙ nulla p̄ticula isti⁹ orōnis re-
pugnat alteri. nō est aūt in se rō falsa sȝ

phm ibi/ nisi partes int̕ se ꝯdicāt./ Ista g̃
ratio nō ē pure nō entis. puta puri ipos
sibilis. qꝛ nihil est puꝝ impossibile nisi
c⁹ ratio est in se falsa. vt pȝ pᵒ. li. di. 2.
¶ Patet etiā ꝙ ista rō nō ē pure negatio
nis vl̕ p̄uationis. quia includit in se ali-
q̄ positiua/ ꝙ si supponat̕ istā rōeȝ esse hᵒ
nois sacr̄m/ sequit̕ ꝙ sacr̄m nō est puruȝ
nō ens/ neqȝ sic impossibile/ neqȝ sic ne-
gatio/ ꝙ aūt ista rō sit hui⁹ nois sacr̄m
ꝓbari non pōt/ sed oȝ supponere ex vsu
loquētiū de sacro/ sic oȝ supponere sig-
nata vocabuloꝝ ex vsu. ¶ Uidendum ē
ergo de 2ᵃ ꝯdōe. s. de per se vnitate vtꝝ
impediat diffinitōem ꝓprie a sacro l̕ ab
habēte huius rōem nomis. ¶ Qꝛ autem
ens nō vnū per se/ nō sit diffinibile pōt
intelligi duob⁹ modis. s. vl̕ ꝙ ꝯsistat ex
entibus eiusdē generis/ vel alteri⁹ q̄ tamē
non sūt nata ꝯstituere p se vnum. p̄mū
tȝ nomē entis aggregati. vt cumulus vl̕
aceruus/ 2ᵐ dicit̕ ꝓprie ens per accidens
/ Pȝ. 5. met. c. de ente ꝛ ȯ vno: neutꝝ aūt
hoꝝ est ꝓprie diffinibile/ pᵐ non. pȝ. 8.
met. c. 10/ nec 2ᵐ. vt pȝ. 7. meth. c. 2. ¶ Et
dicit̕ ꝙ sacr̄m ꝓprie nō hȝ vnitatē/ ideo
nō ē diffinibile ꝓprie/ icludit. n. mlt̕a vt
tāgit pᵐ arᵐ ad oppositū ex quib⁹ n̄ pōt
fieri p se vnū. ¶ Sȝ ꝯ hoc. Lȝ. n. vnū ac-
cidēs eēt in pl̕ibus sbis: nihilomin⁹ illȯ
eēt diffinibile ꝓprie. sic aliud accn̄s/ qꝛ il
la pl̕a non p̄tinet p se ad rōem accn̄tis
sȝ tanꝙ additamēta. In ista aūt ratione
nomis p̄dicta pȝ ꝙ illud quod dicit̕ sen
sibile ponit̕ respectu signi sicut additum
g̃ quātuncūqȝ in illo nō sit vnitas dū tn̄
illa alia q̄ p̄tinet̕ ad rōem formalē nois
nō impediāt vnitatē p se: nō ꝓpt hᵒ sa-
cr̄m erit nō diffinibile: ita ꝙ pl̕alitas de
qua arguit̕ ē illoꝝ q̄ ꝯcurrūt in sensibili
signante fūdamentū illi⁹ relōnis formal̕
quā importat sacr̄m. ¶ Dico g̃ ꝙ cū i rō
ne p̄dicta formale intelligat̕ eē signum ꝛ
etiā illa q̄ p se determināt rōnē signi. cuius
mōi sūt ex instōe ꝛ efficacit̕. alia duo q̄
sūt ibi. s. sensibile ꝛ effectū dei gratuitū

sūt ibi vt additamenta. pᵐ vt sbm siue
vt fundamētū/ 2ᵐ aūt vt correlatiū. pl̕a
litas aūt q̄cunqȝ/ vel sbi in se vl̕ correla-
tiui ad correlatiū/ nō ꝓhibet relōnē esse
diffinibilē simpl̕r/ g̃ nec excludit a sacro
hr̄e diffinitionē ꝓpt nō vnitatē. Ita eni
est iste ꝯceptus p se vnus apȯ intellectuȝ
signū ad placitū efficax sicut est ꝯcept⁹
p̄rnitatis. ꝛ sicut p̄rnitas possȝ diffiniri
ꝓprie nō obstāte n̄ vnitate p se sbi si p̄r
nitas esset in duobus sbis ꝛ illa ponerē
tur vt additamēta poneret̕ etiā correla-
tiuū p̄rnitatis/ ita i ꝓposito. ¶ 3ᵒ dico ꝙ
in rōe nomis p̄dicta includit̕ aliq̄d qȯ
dicit ens rationis. s. hoc qȯ est signuȝ ex
institutōe. nam ista relatō nō ꝯsequitur
fundamentū ex nā rei. qꝛ ꝛ si in re sit ap
titudo ad signandū effectū signatū. tam
actualis signatio non ꝯuenit sibi nisi p
actum imponentis/ restringēdo g̃ diffini-
tionem ad quid ꝓprie dictū extra aiam
ista diffinitio nō exp̄mit q̄d sacri. g̃ non
pōt esse diffinitio eo modo q̄ est rō entis
ꝯpleti extra aiaȝ. sed eo modo q̄ diffini-
tio exp̄mit vnum conceptum p se in in-
tellectu/ siue ille ꝯceptus sit rei extra/ siue
rōis/ bene pōt diffiniri/ ꝛ hoc modo tn̄
ꝛ nō alit̕ diffiniunt̕ oēs intentōes logica
les/ non. n. signāt quidditates extra aiaȝ
sed tātūmō ꝯcept⁹ in aia sed p se vnos
ꝛ sic hr̄e diffinitionē suffic̕ ad sciam pro
prie dictam/ alioq̄n logica non eēt scien
tia. in talibus diffinitionibus etiā iueni
tur genus dr̄ia ꝛ ꝓpriuȝ eo modo q̄ lo
gicus loquitur de genere dr̄ia ꝛ ꝓprio.
quia inuenitur p̄dicatū in q̄d/ ꝛ in qua-
le essentiale/ ꝛ in q̄le accn̄tale ꝯuertibile.
ꝛ sic in rōne p̄dicta ponitur signū vt ge-
nus ex instōe ꝛ efficax vt dr̄ia./ sensibile
vo vt fūdamentū relonis. grā vo vl̕ effe
ctus dei gratuit⁹ vt correlatiū. ¶ De 4ᵃ
ꝛ. 5. ꝯditione non oȝ imorari. pȝ. n. ꝙ sa
cr̄m sm̄ rōeȝ nomis p̄dictā nō hȝ ꝯcepᵐ
simpl̕r siplicē/ nec ꝯcepᵐ singl̕eȝ sȝ vl̕em.

Ex his predictis

patet 2ᵘˢ articulus ꝙ sacr̄m supposito ꝙ
eius sit ratio nomis q̄ supra posita ē/ po
test simpl̕r ꝛ p se diffiniri eo modo quo
intentiones scḋe sūt p se diffinibiles. ꝛ ꝙ
absolute nihil repugnat q̄n absolute ꝛ
verissime diffiniat̕. nisi quia ꝓpriū eius
formale ē ens rationis. vel nisi qꝛ inclu-
dit aliq̄d qȯ est p̄cise ens rōis. ¶ Ex isto
articulo pȝ correlarie quō se habēt cog
quid est/ ꝛ si est ordinate. in cogne nāqȝ
si est sm̄ ꝙ p̄cedit cognem quid ē. nō in-
telligitur de actuali exn̄tia, alioquin de
mōstratio c⁹ mediū ē diffō n̄ posset hr̄i
ȯ n̄ exn̄te. c⁹ oppoᵐ vl̕t phs pᵒ posterioꝝ
ꝛ. 7. met/ sȝ itell̕r/ si ē/ de ente cui n̄ repug
nat eē i effcū. ¶ In pᵃ ꝯdōe istaꝝ. 5. appli
cāᵒ ad ꝓpoᵐ dn̄sū ē ȯ sacro si ē isto/ qꝛ
dn̄sum est sacramētū esse tale cui nō re-
pugnat esse in effectu/ ꝛ hoc supposito i-
quirebatur in speciali q̄d esset. ¶ Appet
etiam ordo cognis eius quod dr̄ p nom̄
ad si est. quia in p̄ma ꝯditione istaruȝ. 5
p̄supponit̕ quid dr̄ p nomen. ꝛ ex illa
rōne p̄supposita cōcluditur si est. Et lȝ
idem sit q̄d nomis. ꝛ quid rei in hn̄tib⁹
quid rei/ tamen p̄us cognoscitur aliq̄d
esse quid nomis/ ꝙ quid rei/ l. p̄mum eni
cognoscit̕ cognoscēdo illud nomē esse i
telligibile ꝛ significabile/ 2ᵐ cognoscēdo
istȯ eē alic⁹ possibil̕ eē in effectu/ ꝛ ex rō
ne ei⁹ possibili ꝯperi ꝛ signari: pōt ꝯclu
di aliq̄d posse i/ besse illi ꝯceptui ꝛ p ꝯn̄s
illā rōeȝ exp̄mere veꝝ quid est.

De tertio principa

li dico ꝙ eo mō q̄ pōt eē diffinitio sacri
vt pȝ ex 2ᵒ ar/ hȝ eē ei⁹ diffō/ s. sigᵐ sēsi͏̕ gra
tiā dei l̕ effcȝ dei gratuitū ex instōe diua
efficacit̕ significās ordiatū ad salutē ho
mis viatoris/ ꝛ ibi efficacit̕ includit tā cer
titudialit̕ ꝙ ꝓnostice/ ꝛ hᵒ accipieᵒ ꝓno
sticū p sig̃ n̄ tn̄ p̄ori duratōe signato/ sȝ
ēt nā. hᵒ ꝓbat vl̕r i his q̄ p̄nt hr̄e diffōeȝ
eadē enim ē rō exp̄mēs q̄d dr̄ p nom/ ꝛ va
diffinitio. nam sm̄ phm. 4. meth. Ra-
tio quam signat nomen est diffinitio.

Et hoc apparet p rõnez. qꝛ nomē impo
nit ad signādũ ẽentiã rei. g rõ q̃ exp̃mit
q̃d dꝛ p nomen distincte ⁊ p ptes exp̃mit
distincte p ptes ꝯceptus eẽntie rei. Ista
aũt rõ q̃ posita ē. s. signũ sensibile ⁊c. est
rõ h' nois sacrz. ut suppositũ ē s ex vsu
loquentiũ d sacro. ⁊ sacrz pt hꝛe diffõez
eo mõ q̃ entia rõnis diffiniũt. g ista rõ ē
eı' diffinitio. sic g pbat qꝛ ita ē. Qualr
aũt h° possit eẽ facilr pz. qꝛ ibi ponit ali
q̃d ptinẽs ad genus relonis q̃ ē genus in
illo genē eo mõ q̃ in relonib' rõnis poni
tur gen' ⁊ spẽs/puta h° qd est signũ. ⁊ il
lud determinat p dĩas h' generis. s. signi
q̃ sũt ex instõne ⁊ efficaciter. ⁊ ponũt ibi
duo addita. sicut vlr in diffinitõibus re
lationũ ⁊ relatiuoꝝ. s. sbz l' fundamẽtũ
qd intelligitur p hoc qd est sensibile. al'
teꝝ etiã. s. correlatiuũ qd notat p h° qd
est grãm vel effectum gratuitum.

Ex his patet solu

tio q̃õnis. dd ē ei q illa rõ de q̃ q̃rit si re
cte intelligat ⁊ p alia ñ explicata supple
atẽ ppa rõ diffinitia sacri eo° q̃ sacrm ē
diffinibile. ē ei illa rõ sic itellecta ⁊ sup
pleta eadē cũ rõne p̃dicta/ q eni poitur
forma dꝛ itelligi p sig sensibili eo° quo
imago hercul' dı forma hercul/ q ibi ad
dit visibile dꝛ itelligi p sensibili in ꝯi et
p tãto dꝛ itelligi visibile poni p sensibi
li c'lz sensus. qꝛ visus ē excellẽtior oi sen
su ⁊ pl'iũ dĩaꝝ cog̃scitiu'. ſz phz. i. met.
ponit ẽt ibi visibile p sẽsibili siue vno si
ue plibus. ⁊ h° plib' ptinẽtib' ad eundē
sensũ vel aliũ ⁊ aliũ. Ponit aũt ibi grã
inuisibis p effectu dei gratuito interiori
ordinato ad salutē hois viatoris. vtruz
aũt grã ibi sumat vlr p grã iherẽte aie
sbiue/an gnali' ut exp̃ssi s. ut. s. significz
effectũ dei gratuitũ ⁊c. In mã de eucha
ristia patebit. qꝛ ibi res sacri ñ ē aliq̃ grã
accñtalis iherẽs aie. suppleri aut debẽt
dĩe specificãtes signũ puta ex instõne ꝯ
signũ signãs nãlr/⁊ efficacit ꝯtra signuz
equocũ ⁊ sig̃ sequẽs nãliter signatũ.

Ad primum argu

mentũ dico q lz fũdamẽtũ h' relõis plã
icludat ex q̃b' nõ fit p se vnũ. ut pbat d
successiuo ⁊ pmanẽte/tñ ñ seq̃t q̃n sacrz
q̃ᵐ ad suã formalē rõez sit p se vnũ. Et
si arguit ꝯ h°. qꝛ relo nõ ē p p se vna ni
si hẽat fundamentũ vnũ. R°. q si forte
h° eẽt veꝝ d reloib' realib' d q̃b' ē du
biũ/qꝛ forte i multi trahẽtib' vnã nauē
ē vna relo trahentiũ ad vnũ tractũ. tñ i
reloib' rõis ppõ ē maifeste falsa. qꝛ q̃tũ
cũq3 diuersa pñt ꝯcurrere in fũdamẽto
vni' relois rõis. ñ eni oꝛ nisi q mlta ibi
ꝯcipiant q̃si vnũ i ordine ad aliqd signa
tũ. Hoc pz. qꝛ h' relois vni' q̃ ē signare
mustũ bonũ. hñ põt eẽ fundamẽtũ totũ
istd. s. circul' cooptus folijs hedere i cru
ce positis ⁊c. ita ẽt multe orõnes ꝯtexte.
vl' vna rõ ex multi syllabis q̃ nihil vnũ
p se faciũt sũt fũdamẽtũ vni' relonis h'
q̃ est signare deo ineē aliq̃ q̃ sibi intrĩsice
insũt cũ tñ illud signatũ sit vnũ ⁊ idem
simplicissimũ. Ad arᵐ 2ᵐ ⁊ 3ᵐ pz ex di
ctis in explicatõe diffinitõis mgri. Ad
4ᵐ põt patē ex illis. qꝛ qd vna diffinitõ
nõ exp̃mit alia exp̃mit. vt sic ex oib' col
ligẽdo qd sparsim inuenitur in singulis
possit haberi vna diffinitio completa.
qualis est illa supra posita.

Abito d sacra

mẽti q̃dditate. q̃ro de eı' insti
tutõe/vtꝝ p tpe c'cũq3 legis a deo date
debuerit institui aliqd sacrm. q ñ/ qꝛ ñ
legim' d aliq̃ sacro istituto a deo p tpe
legis nãe. sacrm aũt ñ põt institui nisi a
deo. fm eı' diffõez. g ⁊c. Confirmat per
Gre. mor. 4. li. ⁊ ponit de consec. di. 4.
Qd apud nos valet aq̃ baptismi h° egit
apud veteres vl' p puulis sola fides. vel
p maioꝛib' vtus sacrificij. g ñ fuit apud
eos sacrz. Sz maior videt eẽ necitas pro
aliq̃ lege rõ sacri ꝯ morbũ q aliqd alid
Itẽ de' nõ est cã. nec dat directe occasio
nē erẽdi homini. Sz i sensibilibus esse

salutē ē directe occasio errandi. qꝛ. s. cre
dendi aliq̃d numinis esse in talib' sensi
bilibus. ⁊ p ꝯñs idolatrandi. g deus nõ
instituit aliqd sensibile ut in eo vel p il
lud esset salus querẽda. Itẽ deus non
imediate sed p ministrũ aliquã legē de
dit. pz de lege mosaica p totũ. g silr d le
ge euangelica videt q institui potuit vl'
ordinari illud sacrm p aliũ ministrum
⁊ nõ nečio imediate a deo. Itẽ cũ pl'es
leges fuerint a deo date. si cuiuslz tpe fu
erit sacrm a deo istitutũ. g aliud ⁊ aliud
qꝛ si sacrm legis p̃oris remãsisset tpe le
gis posterioris: nõ fuissz aliud institutũ
p lege posteriori. Sed ꝯñs est incõueni
ens. qꝛ vox semel iposita ad significãdũ
semp manet significatiua eiusdē. g mul
to magis signũ semel a deo ipositũ sem
per manet significatiuũ eiusdē. Contra.
Aug. ꝯ Faustũ. 19. In nullum nomē re
ligionis coagulari pñt hoies nisi aliq̃ꝝ
signorum velut sacramentorum visibi
lium consortio colligentur.

Hic quatuor sunt

vidẽda. Primo q sacrm aliqd fuit in
stitutũ. 2° a quo. qꝛ immediate a deo.
3°. an p tpe cuiuscunq3 status vie post
lapsũ. 4° an aliud ⁊ aliud p statu alte
rius ⁊ alterius legis. De p̃mo dico q sa
cramentũ debere institui nõ põt pbari
nečio neq3 a p̃ori. qꝛ deus extra se nihil
agit nečio. neq3 a posteriori sič a fine. qꝛ
absolute possibile esset effectũ inuisibi
lez haberi sine tali signo. Sed q ꝯgruũ
fuerit sacrm institui pbatur rõne sili illi
que posita est in p̃cedẽte q̃õe. in p̃mo ar°
pbãte possibilitatē sacramẽti. Cõgruũ
eni est effectũ inuisibilē causandũ a deo
ordinantē hoiem ad salutē signari p ali
qd signũ sensibile ut viator iq̃rens co
gnitionē ex sensibilib' effectũ illũ inuisi
bilē certius cognoscat. nec solũ cõgruit
esse signũ h' effectus quasi speculatiuũ.
p qd. s. possit haberi ꝯceptus in intellcu
de illo signato. ut hõ signat nãm huma
nã. sed signũ quasi practicũ. s. qd signat
signatũ eẽ vel fieri/nec adhuc signũ pra
cticũ dubiũ seu equocũ vel incertuz. qꝛ
⁊si p tale signũ duceret hõ in cog̃ne fieri
h' effectus. nõ tñ appeteret illud signũ si
bi adhiberi ppter incertitudinē signi re
spectu fieri signati g talē effectũ signifi
cari p signũ practicũ certũ ⁊ efficax fuit
cõgruũ. ut ⁊ hõ ex tali sig̃ effectũ ꝯgno
scat. ⁊ i tali signo effectũ ardenť querat.
nec tñ ꝯgruit signũ illud eẽ certũ certitu
dine demõstratiua. sed q̃si ut in plibus.
Sicut eni in speculabilib' aliqd signũ ē
certũ ⁊ necessariũ. aliqd ut in plibus. p°
posterioꝝ. sic posset signũ practicũ hꝛe
certitudinē q̃si necessariã: si ipm vlr ⁊ q̃
si nečio ꝯcomitet fieri effectus. vel certi
tudinē ut in plibus si ipm ꝯcomitaret ef
fectus ut in plibus/ nõ fuit aũt cõgruum
eẽ signũ aliqd certũ sensibile p°°. qꝛ cum
illud signũ sensibile d̃beat adhiberi ab
hoie. sequeret q in ptãte hois eẽt signũ
aliqd ad qd de' vlr caret illũ effectũ inui
sibilē. qd auferret a suscipiẽte debitã p̃
parationē. sufficẽt eni sibi q q̃litercũq3
indispositus illud signũ susciperet. Con
gruit igit effectũ talē inuisibilē significari
per signũ sensibile practicũ certũ certitu
dine ut in plibus. i. semp. nisi indispõ su
scipiẽtis ipediat. ⁊ h° signo nãliter p̃cece
dẽte fieri signati. ut sic susceptio signi sit
q̃si dispõ ad signatũ. Has aũt oẽs ꝯdi
tiones q. s. sit practicũ certũ ut in plib'
⁊ p̃cedẽs nãliter fieri signati itelligo per
hãc ꝯdõem efficax. tale autem signum
nõ põt eẽ aliqd sensibile significãs nãlr
qꝛ nullũ sensibile habet efficaciam nãlē
ad effectũ inuisibilē. g ꝯgruit q sit signũ
institutũ siue ipositũ. Sic g hꝛ fm totã
rõem sacramẽti q ꝯgruũ fuit sacramẽ
tũ institui ppter cog̃nem ⁊ desiderium
causandũ in viatore respectu effectus in
uisibilis. ſz h est rõ quam tangit mgr in
lrã. s. ppter eruditionē. alias duas rões
tãgit. ppter. s. exercitatõz ⁊ humiliatõz
quam expõnem tangit in lrã. ⁊ iste tres

rationes ↄcludūt rōez institutionis sacri ex pte cuiuscūqz psone puate. ¶ Est etiā alia ratio que tāgit illā ↄgruitatē ex pte totius ↄmunitatis. Cōgruū est.n.omib⁹ viatoribus vni⁹ secte aliquibus signis exteriorib⁹ cōicare ꝛ ↄuenire. p que etiaz ab alijs alterius secte distinguāt. Nā ex talibus signis noscit hō qs est sue secte ꝛ quis alteri⁹ h⁹ aūt expedit. quia q̄ sciūt se eiusdem secte iuuāt se mutuo ad obseruationē eius. ꝛ q̄ sciūt se dissilis secte vitant se mutuo tāq̄ mutuo se impedientes. tale aūt signū vnitiuum eoꝝ q̄ sunt eiusdem secte ꝛ diffinitiū ab alijs expedit esse practicum respectu alic⁹ effectus inuisibilis ptinentis ad obseruatōez secte. ¶ Sic ḡ p3 q̄ necītas pbari nō pōt. s3 cōgruitas pbaī p rōez. factū aūt pbaī p auctē vt tangetur in 4° ar. qꝛ auctes non loquūtur de sacrō in cōi sūpto sic h̄ ad huc tractatur. s3 loquūtur in spāli de tali ꝛ tali sacrō ṫlis vl' talis legis.

De secundo

dico q̄ aliū de signū practicū h3 q̄ significet practice signatū ꝛ aliūde q̄ sit certū signū. qd p3. qꝛ possit̄ esse qn̄qz aliquē nō vacē vti illo signo / significatiōnē.n. h3 ex instōne / s3 q̄ sit certuz nō h3 nisi ex determiatōe alic⁹ cāe cooperantis illi signo ad cāndū significatū / v. grā. si ab aliquo legislatore instituatur in policia sua p sig̃ pacis tactus manus vl' h⁹ / ꝛ si ex ista impōne h3 istud signū qd practice significet pacē: tñ si alius nō verax pōt vti isto signo: istud signū non est certū ex impōne legislatoris / s3 remanet equocū / qn̄qz. s. veꝝ / qn̄ h3 ↄcomitās signatū / qn̄qz falsū: falsus.n. vtit isto sig̃ siue signato sicut vteretur signo speculatiuo beniuolentie sine signato / dicendo ↄcedo tibi dilectionē meā hn̄s aliud scz oppositū in mente. Ad ppo^m sacr̄m ꝛ practice significat effectū practicū cāri in illo cui adhibetur / ꝛ sic signat q̄ est signū certū vt in plibus siue regularit q̄tū est ex pte ei⁹. ¶ Quātū ad signatōem

autem possibile esset q̄ institueretur ab aliqua creatura. quia sic posset homo imponere signū speculatiuū effect⁹ dei. vt p3 de ista dīoe. deus causat grām in aia ita posset imponere signū qd practice significaret deū inuisibilit agere / s3 nō posset dare illi signo q̄ eēt regulariter certum nullus.n. pōt dare certitudinē alicui sig̃ practico nisi in cuius potestate est posse cāre signatū illius signi / solus aūt deus pōt se determiare ad causandū effectū3 sibi ppriū / ḡ solus deus pōt dare certitudinem signo practico sui effect⁹ / sic ḡ p3. q̄ a deo solo pōt institui sacr̄m quantū ad signū certum / inquantū aūt absolute est signū practicū posset istitui ab aliquo alio / s3 non congruit: qꝛ institutio talis signi esset dio frustra / cū ex impōe nunq̄ sine aliquo extrinseco posset hr̄e veritatē cū nō sit in potestate imponētis nec vtētis. ¶ Nec ↄgruit q̄ deus ↄmittat inferiori se instituere sacr̄m ingrtū certū signū: ne deus eēt approbator signi falsi vl' equiuoci. pōt tñ sacr̄m inquātū sig^m ꝛ inquā^m certū ab alio a deo pmulgari vt a pcone / sed ista pmulgatio nō est institutio: s3 psupponit instōem. ¶ Ex isto p3 an sacr̄m ex instōne sua hēat efficaciam / si.n. intelligaī istitutio pcise impositio ad signandum practice / dico q̄ nō. ꝛ patet ex dictis. si aūt intelligatur istitutio determiatio quedam volūtatis ipius instituentis ad cooperandū illi signo que institutō nō est pcisa impositio: ad signādum practice. s3 cuz hoc determiatio signi ad veritatē ꝛ ad certitudinem: h⁹ mō ex institutōe h3 efficaciā h⁹ est q̄ signatū ↄcomitetur istud signum. Et sic in hoie eēt alius actus realit quo istitueret osculū vt sit signū recōciliatōnis. ꝛ alius act⁹ q̄ determiaret volūtatem ad istud signatū causandū signo exhibito. ita ē in deo alius actus rōis ad instituēdum signū sensibile ad practice signādū effectū dei: ꝛ alius q̄ determiat se realit ad coopandum tali signo regulariter. &

semper quando indispositio suscipientis non impedit. Isti tamen duo actus simul ↄcurrentes possūt dici vna sacramenti institutio completa inquantū est signuz certū ꝛ distinctū a signo equiuoco. q̄ si hoc ē de ratōne sacramenti vt videt ex illa particula efficax / sequit q̄ de ratōne pprie dicta ē q̄ a solo deo possit istitui. Si autem non est de rōne eius: quia accidit signo vtrum signatum concomitet ipm vl' non. saltem ipa pfectio supaddita ratōni sacramēti que ē veritas vl' cōformitas in signando ad rem signatam requirit q̄ instituatur a deo. / siue q̄ deus determinat se regulariter cooperari illi signo.

De tertio articulo

apparet ex pmo. Nam p quocunqz statu in quo est morbus necessaria est medicina. ꝛ pro quocunqz statu vie maxime post lapsum congruum est hominē manuduci ad inuisibilia per aliquod sensibile. s3 in omni statu vie maxime post lapsum morbus est in natura. ergo pro omni illo congruum est aliquod institui sacramentum. In speciali autem an plura pro tempore eiusdem legis ꝛ que vel quot tangetur inferius / hic enim tātum queritur in generali de qn̄ sicut de alijs conditionibus pertinētibus ad institutionem. ¶ Ex hoc apparet q̄ in statu patrie nullum congruit sacramentū quia tunc non indiget homo sensibilibus vt cognoscat intelligibilia pertinentia ad salutem suam / neqz tunc indiget excitari ad querendum pertinentia ad salutem. quia est perfecte consecutus salutem. ¶ Pro statu etiam innocentie nō fuit congruum institui sacramentum sicut post lapsum. quia ꝛsi tunc homo nō potuit nisi ex sensibilibus cognoscere intelligibilia: tamen nullum sensibile fuit necessarium tanquā conferens ad salutem remouendo aliquod impedimētuz salutis vt scz posset dici pprie medicina

¶ An vero matrimoniū quod certū est fuisse in statu innocentie fuerit sacramētum. de hoc inferius.

De quarto.

Primo oz videre quō sacramentū possit distingui. ꝛ 2° ad ppositū. ¶ De pmo sciēdum q̄ sacramētum vno modo distinguitur qī vox i significatiōnes i sacramentum pprie ꝛ improprie dictum. ¶ Alio modo distinguitur qī supi⁹ i inferiora / ꝛ hoc quid ē tripliciter / cum enim sit sensibile signās aliquod / vl' pōt esse aliud ꝛ aliud sacramentum: qꝛ aliud ꝛ aliud sensibile / vl' aliud sacramentum quia aliam signatōem habēs: ꝛ hoc dupliciter / vl' simpliciter aliam respectu alterius / ꝛ alteri⁹ signati: vl' fm quid seu imperfecte aliam respectu eiusdē variati fm magis ꝛ minus. ¶ Ad ppositū dico: q̄ in quacūqz lege pōt inueniri sacramētum distictum pmo modo / In qualibet.n. lege sicut fuit sacramētum pprie dictum aliquod ex 3° ar°. sic fuit sacramētum improprie dictū imo multa talia. puta a principio genuflexiones / iclinationes / ꝛ pstrationes ad terram / ꝛ huiusmōi. q̄ possūt generalit dici sacra signa / ꝛ ita improprie sacramēta / hic etiam poterāt eē eadem ꝛ multa alia in lege moysi / ꝛ euāgelij. ¶ S3 loquēdo d sacramēto pp̄e dicto: dico q̄ debuit eē aliud ꝛ aliud i alia ꝛ alia lege / ꝛ hoc nō curādo h̄ de alijs sacramētis. saltē hoc fuit ↄgruū de eo qd institutuebatur vt medicina ↄ morbum originalis peccati / debuit etiā eē aliud in ratōe signis / ꝛ rōnē sensibilis instituti ad signādum. ¶ Primū pbaī nō qdē q̄ signatio eēt simplr alia / ꝛ alia respcū alteri⁹ simpliciter / nam ex q̄ in qualibet lege fuit medicina ↄ eundē morbū nō fuit simplr alicia / ud qd signabaī p tale sacr̄z i alia / ꝛ alia lege / s3 debuit significatio eē alia respcū alterius / fm min⁹ / ꝛ magis variati. ¶ Quod pbatur qꝛ in pcessum generatōis hūane semp creuit noticia veritatis. vt p3 p Greg. sup Ezech. ḡ ↄgruum fuit in lege

posteriori signū institutū euidenti⁹ signare signatū. lex aūt posterior sp fuit pfectior/ q2 de⁹ ordinate agēs pcedit ꝺ im pfecto ad pfectū/lex aūt pfectior reqrit adiutoria pfectiora ad sui obseruatōem ḡ lex posterior debuit hře sacr̄m signās pfectiorē grāꝫ. sic ergo ꝯgruū fuit i alia ꝛ alia lege esse signatōem aliā ꝛ aliā manifestiorē in posteriori ꝛ respectu signati posterioris. ¶ Ex hoc sequit̄ ꝙ ꝺcuit esse aliud ꝛ aliud sacr̄m quātū ad sensibile signās. nā magꝭ ꝯgruū est ad signādū pfectiorē grām ꝛ manifestius signādum nouū signū imponi: ꝙ antiquū remanere. antiquū. n. ex pma impōe nullo mō potuit aliud signare ꝙ pmo. ipm aūt pmū seu idē sensibile poni in 2ª lege ad aliud signandū ꝙ pmo. vel alio mō signandū nō erat ita ꝯgruū sic aliud im poni. vt pꝫ etiā in signis practicis institutis a nobis qꝺ rōnabilius ē ad significādū pfectiorē effectū nr̄m ꝛ manifestius imponere nouū signū ꝙ antiquū remanere aut aliō prius impositum ꝺ nouo imponere.

Ad argumenta.

Ad pmū dico ꝙ deus nō erat cā directe nec occasio idolatrādi. nō eni instituit illa sensibilia quasi in eis sit. vl̄ crederet aliqd numis sꝫ instituit illa tanꝙ signa effect⁹ sui creādi. ex qbus cognitio ꝛ directio viatoris possit hři ad qrēdā salutē. ¶ Ad 2ᵐ arᵐ inferius patebit. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ nullus alius a deo erat legislator nisi sic preco pnunciās legē ꝛ ita potuit eē pnūciator sacroꝝ h⁹ legis sꝫ nō istitutor. ¶ Ad 4ᵐ pꝫ ex 4ᵒ arti. q2 aliud ꝛ aliō fuit institutū sacr̄m p tpe alteri⁹ ꝛ alteri⁹ legꝭ. saltē de illo sacro p qꝺ fiebat pncipal distictō legis a lege. q2 in illo debuerūt hoies ciusdem legꝭ ꝛ inter se ꝯuenire ꝛ ab aliis alterius legis distingui.

Utrum sit possibile

aliquod sacr̄m quātūcūqꝫ pfectū hře causalitatē actiuam respcū grē conferēde/ꝙ sic. Aug. sup Jo. home. 80. ꝛ i. q. i. Detrahe. Que est vtus ista aq vt corpus tāgat ꝛ cor abluat. loqꝭ de aq baptismali. ḡ illa cor abluit. cor aūt. i. aia ñ abluit nisi p grāꝫ vl̄ grē cām. ḡ ꝛc. ¶ Iteꝫ magr̄ ponit in lr̄a rōem sacri ꝙ ē signuꝫ grē ita vt eius silitudinē gerat ꝛ cā existat/ꝛ p hoc assignat dr̄iam sacroꝝ noue legis ꝛ veteris. q2 illa veteris erāt tm̄ signa grē. ista noue le. nō sūt solū signa sꝫ cause. ḡ eē cām grē ē ꝯditio ꝯpletiua i diffinitione sacri pfecti. ¶ Itē in quadaꝫ orōe petit ecclia. Perficiāt in nobis dñe tua sacr̄a que ꝯtinēt/Ex hoc arguit dupliciē. pmo q2 petit grā ꝛ non petit ipossibile. ḡ est possibile sacr̄a efficere grām. 2ᵒ q2 inuit sacr̄a ꝯtinere qꝺ petit. s. graꝫ Non aūt ꝯtinēt eam formalit̄. pꝫ. ḡ vtualit̄ aut cālit̄. ¶ Contra. Ber. in sermone de cena dñi. Sicut inuestitur canonicus p libᵐ. abbas p baculū. eps p ānulū. sic diuisiones graꝝ diuerse sūt tradite a sacris. pꝫ ꝙ illa de quibus exēplificat sūt tm̄ signa ꝛ nō cause. ¶ Itē Aug. 83. q. q. 53. Quedā sūt que de⁹ efficit p seipm sicut ē illuiare aias. ḡ ꝛ sic cāt graꝫ. ¶ Iteꝫ si sacr̄m eēt causa grē: aut vniuoca: aut equoca. nō vniuoca pꝫ q2 nō pōt eē grā formalit̄ in sacro. nec equoca q2 cā equoca est simplr̄ pfectior suo causato. nobilius autem aliquid vel eminentius gratia non potest eē in re sensibili vt in subiecto eius.

Iuxta hoc

querit̄ vtrū possibile sit in aliq sacro eē aliquā vtutē supnālē. ꝙ sic. Per Aug. aucte supradicta. Que ē ista vtus aque ꝛc. ¶ Item medicina ꝯtinet formalit̄ vtutē aliquā actiuā respcū sanitatis. Sacr̄m ē medicina aie ꝛ hoc pfecta. ḡ ꝛc. ¶ Itē noua relatio nō aduenit alicui sine nouo fūdamēto pꝫ. q2. 5. ph. ꝛ 7. Non ē motus neqꝫ mutatio ad relationē nisi quia ad absolutū. nunc aūt illud quod

ponitur signum sensibile in sacro habet relationē nouā ḡ in illo ē aliqua forma absoluta noua/illam dico supnaturalē vtutē nouam ¶ Ad oppositū. Si ponat talis vtus nō pōt poni ptinere ad aliqꝺ genus entis. omis aūt forma absoluta ptinet ad aliquod genus entis. ḡ/pbatio pme. q2 discurrēdo p omia genera ñ possit ptinere nisi ad gen⁹ qualitatis/Sed nec ad illud. pꝫ discurrēdo p omēs spēs eius. non. n. est habitus vl̄ dispō. nec naturalis potentia l' impotētia. nec passio vl̄ passibilis qualitas. nec forma ul' figura ḡ ꝛc. ¶ Preterea ad idem sacr̄m qñqꝫ ꝯcurrūt diuersa sensibilia vt infra patebit in multis sacris noue legis. Sed idē accidēs reale absolutum nō pōt eē in diuersis sbis. ḡ non pōt esse aliqua vna vtus que sic sit forma absoluta realis i tali sacro. Unius aūt sacri est vna vtus ꝛc. ¶ Itē. omne accñs reale spūale ē simplr̄ pfectius quocūqꝫ accñte nāli. pbat. q2 illud non pōt cā naturalis. in istud pōt. ꝛ ista impotētia nō videt esse nisi ppter eminētiam effectus. si ḡ in sacris eēt aliq vrt⁹ supernālis: illa eēt simplr̄ nobilior omi qualitate naturali. ḡ in sbis sacralibus alicuius sacri esset aliqꝺ accñs absolutum simplr̄ pfectius omni pfectōe intellectualis creature quod est inconueniens.

In istis questionibus

ē vna opinio tenēs ptē affirmatiuā. Quantū ad pmā qōnē dic. ꝙ oēs cogūt ponē sacr̄a no. le. eē aliq mō cās grē stuꝫ ppi auctem sanctoꝝ. s. Aug. adductaꝫ ad pncipalē ꝛ alioꝝ tū ppter ꝯmune dictū ꝙ sacr̄a no. le. h⁹ efficiūt qꝺ figurāt ꝛ f̄m istos sacr̄a non pñt poni cā gratie sine qua non tm̄/quia cā sine qua nō q̄ nihil potest facere ad effectū efficiendo vl̄ disponēdo nihil cālitatis habꝫ supra rem nisi sicut cā p accidēs/sacramētum aūt nō est causa grē per accidēs/tū quia nō poneret in eius diffinitione cū tn̄ hic ponat magr̄ in diffinitōe sacri/tū q2 illud quod est p accidens non pertinet ad artē in porphirio. Sancti aūt de sacris tractātes pcise vl̄ precipue tractāt de cālitate eoꝝ respectu gratie. pꝫ. quia p hoc sacramēta no. le. ꝛ ve. distinguūt vt dr̄ in lr̄a. si aūt ꝛ hec ꝛ illa tm̄ significarent grām. lꝫ ista possent pfectius signare ꝙ illa: tn̄ non esset distinctio in rōne cause. ꝛ non cause. non. n. esset distinctio nisi per aliā ꝛ aliā rōnem signādi. qꝺ nullo modo tribuit rōnem cāndi ꝛ nō cāndi. ¶ Qualiter ḡ sacr̄m sit cā grē ponit̄ sic/q2 efficiens distinguit̄ dupl̄r. vno mō ex pte effectus/in dispositiuū qꝺ inducit effectū preuium/ꝛ imperfectū qꝺ induc effectū pncipalē/alio mō ex parte efficientis in pncipalē/ꝛ instr̄ale. ¶ Instrumētuꝫ aūt duplicē hꝫ actionem. vnā ex nā ppria. aliā put motū est a pncipali agēte. ꝛ qñ hꝫ scdaꝫ sil' hꝫ ꝛ pmā/ꝛ p scdaꝫ attigit ad aliqd vltra illꝺ ad qꝺ attigit p pmā/ aīs nō esset instr̄ꝫ ꝛ illꝺ ad qꝺ attingit p scdaꝫ que ē eius iquātū motū ē/ꝛ instrumentū aliquando est termin⁹ pncipalis agentis/aliquando est tm̄ dispō ad illum terminum. ¶ Ad ppositūꝫ. aq per formam suam naturalem hꝫ operationem ppriam. s. abluere vel madefacere corpus Ulterius autē inquantū est instrumentū diuine mīe habet effectuꝫ vlteriorem/non quidē ad grāꝫ tanꝙ eā attingat etiam in vtute pncipalis agentis/sed ad dispositionem puiam/que in qbusdam sacramētis est caracter/in quibusdam est aliquis ornatus aie/pportōnatus caracteri. ¶ Sic ergo sacramentuꝫ instrumentalit̄ non agit ad graciaꝫ sed dispositiue/quia nec per actionem que est eius tanꝙ instrumentū attingit illaꝫ sed dispositionem puiaꝫ/ꝛ f̄m istos isto est ꝯsonū dicto magistri in lr̄a qui dicit ꝙ homo non querit salutem a sacramētis quasi ab eis. sed per ea a deo. hec. n. prepositio a denotat causam agentem. per vero notat causā instrumentalem.

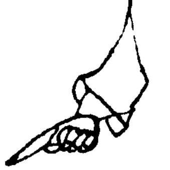

Secundu; illá op.

dicitur ad secundam questionem . ꝙ in sacramentis est aliqua virtus supernaturalis. que non tantum est ordo ad effectum. quia virtus semper nomiat principium agendi/ principium autem actionis ut probatur. 5. phi. est aliqua forma absoluta. / Qualis autem sit illa virtus ostenditur per distinctionem. nam virtus que est principium agendi semper proportionatur agenti/agens autem principale agit secundum exigentiam sue forme/ ideo virtus actiua in eo est forma habens completum esse. Instrumentum autem agit ut motum ab alio/ ⁊ ideo competit sibi virtus ut proportionata motui/ mot' autem est ens incompletum quasi ens medium inter potentiam ⁊ actum. 3. phi/ ⁊ ideo virtus instrumenti inquantum est hi' habet esse incompletum / non fixum in natura/ sicut virtus immutandi visum est in aere inquantum est instrumentum motum a corpore/ sed hu' entia imperfecta que sunt in fieri solent intentiones communiter nominari/ eo modo quo virtus in aere ad immutandum visum dicitur intentio coloris/ virtus ergo spiritualis que est in sacramento inquantum instrumentum/ est in eo quasi in fieri tanquam ens incompletum siue intentionale. Et si arguitur ꝙ in corpore non potest esse aliqua virtus supernaturalis/ respondetur secundum dicta. ꝙ licet non posset ibi esse virtus supernaturalis secundum esse completum/ potest tamen ibi esse secundum esse incompletum per modum intentionis/ sicut exemplificatur in multis/ Primo quidem quia sic sermo audibilis causa existens discipline . secundum philosophum in principio de sensu ⁊ sen. continet quodammodo intentiones anime/ cuius conceptiones quodammodo exprimuntur per sermonem/ Secundo sic. Uirtus artis est quodammodo in instrumento moto ab artifice/ Tertio sic . In motu corporis celestis est quodammodo virtus substantie separate mouentis secundum philosophos/ Quarto sic. semen agit in virtute anime. ut dicitur. xi. de animalibus. ⁊ tangitur a Com. 7. met. c. xi.

Contra istam op.

Quantum ad illa que ponit ad primam questionem arguitur primo sic. Creatura non potest agere instrumentaliter ad terminum creationis secundum ipsum . ⁊ hoc ut dicit alibi/ maxime verum est de substantia corporea cuiusmodi est sacramentum/ dispositio autem proxima ad gratiam/ qualem ponit est terminus creationis . minor probatur. quia illa dispositio est simpliciter forma supernaturalis. ⁊ quelibet talis eque non est educibilis de potentia naturali subiecti recipientis. eque etiam subiectum est in potentia obedientiali ad quacunque talem formam/ Item ista dispositio respectu gratie cum secundum ipsum sit necessitans respectu gratie quando non est impedimentum in suscipiente/ sequitur ꝙ simul fiant in anima non indisposita/ ista dispositio/ et gratia / ista ergo dispositio fit in instanti sicut ⁊ gratia/ Hoc etiam patet. quia non est successio in inductione alicuius forme nisi penes partes mobilis/ vel penes partes ipsius forme/ neutrum autem est hic / primum non . quia subiectum est indiuisibile/ Secundum non. quia tunc gradus forme non possent esse nisi talis dispositio fieret continue maior ⁊ minor/ sed possibile est in aliquo suscipiente sacramentum minimam dispositionem induci/ sicut ⁊ minimam gratiam infundi/ ad istam autem gratiam non requiritur nisi minima dispositio. non est ergo ibi successio penes grad' secundum quos dispositio successiue inducatur . Patet etiam tertio illa propositio/ quia instrumentum non agit nisi in virtute principalis agentis. ergo si instrumentum potest agere in tempore ad istam dispositionem : sequitur ꝙ deus aget in tempore/ vel successiue ad

eandem. consequens videtur inconueniens . Tum propter infinitatem potentie agentis/ Tum propter summam capacitatem suscipientis non habentis contrarium/ Sic ergo supponatur ex istis trib' propositionibus . ꝙ illa dispositio preuia ad gratiam quam ponunt/ inducatur vel induci possit in instanti/ Sacramenta autem non possunt habere actionem suam in instanti/ probatio . quia communiter in sacramentis requiruntur verba multa/ ut patebit inferius/ illa autem non possunt habere esse in instanti / ergo in tempore/ quare nec agere actione sua naturali/ ergo nec supernaturali/ quia secundum eos quando instrumentum habet actionem excedentem suam virtutem/ habet etiam actionem propriam . Si autem fingatur aliquam vnam syllabam toti' orationis instrumentalem habere esse in instanti/ quod ideo fictio est. quia formatio huius syllabe est cum motu locali aeris/ ⁊ motus non est in instanti/ Adhuc non saluatur propositum. quia aut illa esset prima syllaba. aut vltima. aut intermedia quecunque ponatur. ex quo illa habet actionem ⁊ dispositionem illam que causatur in instanti ⁊ nulla alia/ sequitur ꝙ illa sola sufficeret : ⁊ inter omnes alias haberet rationem sacramenti. quia omnes alie preter illam nec instrumentaliter nec quocunque modo agunt dispositionem illam preuiam . quod est inconueniens. quia in tali oratione sacramentali nulla vna syllaba ponitur sacramentum. sed tota oratio/ Quod si vltra fingas vltimam syllabam esse instrumentum completiue ⁊ habere actionem istam que attribuitur sacramento non in virtute propria. sed in virtute omnium precedentium. sicut vltima gutta in virtute omnium precedentium cauat lapidem. 8. phi. Hoc nihil est. nunquam enim in talibus/ vltimum completiue causat effectum in virtute precedentium. nisi quia precedentia dereliquerunt aliquam dispositionem preuiam ad illum terminum/ hic autem syllabe precedentes nullam dispositionem talem relinquunt ante vltimam. ⁊ c.

Item in aliquo sacramento. s. eucharistie non videtur ista causalitas esse possibilis. ⁊ hoc siue loquamur de sacramento pleno. s. eucharistia iam consecrata. vel de ipsa consecratione sacramentali que est via ad sacramentum/ nam primo modo loquendo species illa panis non videtur esse causa instrumentalis attingendo effectum. s. existentiam realem corporis christi hic. neque aliquam dispositionem ad illum effectum. De consecra. etiam patet. quia illa verba prolata non attingant transubstantiationem qui est terminus principalis huius consecrationis. cum illa transubstantiatio non fiat nisi virtute dei infinita. quod eque vel magis patet quam de creatione/ neque attingit aliquam dispositionem preuiam ad illam transubstantiationem. quia aut illa dispositio esset in pane / aut in christi corpore. neutro modo potest dari/ non enim in corpore. quia iam non esset dispositio/ nec in pane. quia cum illa dispositio esset necessitans ad transubstantiationem esset in eodem instanti cum transubstantiatione/ ⁊ tunc in illo instanti esset panis. quia quando est dispositio ad eius subiectum/ simul ergo esset panis in eodem instanti in quo est illa dispositio ⁊ transubstantiatio. quod includit contradictionem/ Similiter pura fictio videtur esse ꝙ per ista verba hoc est corpus meum. magis alteretur realiter panis. quam per alia verba prolata. s. iste panis est albus . et hu'. cum sonus non habeat virtutem aliquam ad causandum alterationem realem in pane/ Posset etiam argui ut prius quia illa verba sacramentalia habent esse in tempore/ ergo ⁊ actionem suam precise in tempore / illa autem dispositio ad eucharistiam si fingatur non potest poni causari in tempore propter suas propositiones que supra tacte sunt in tertio ar°.

In ꝓposito etiā est rō spālis. qꝛ vba cō secratōnis eucharistie nō pñt hēe actōēꝫ respectu trāsbātōnis seu dispōnis necie ad trāsbatiōnē. qꝛ nō prius agunt circa passuꝫ ꝙ tangāt ipm ſm eos / ꝛ ꝫ pħm 7. phy. ꝺ simultate agētis ꝛ passi. nunc aūt in instanti ꝯplete ꝓlationis nōdum spēs illoꝝ verboꝝ tangūt spēm panis. qꝛ multiplicatio subiecti ñ fuit nisi i tpe ſm pħm in de sensu ꝛ sen. obiectōne pe nultima. ğ p tps post instans vltimū cō plete ꝓlationis verboꝝ nōdum trāsba tio facta est nec dispō ꝑuia ad ipaꝫ. ğ pa nis p totū illud tps ꝑmanet. qꝺ est ꝯtra cōeꝫ op. ꝺ eucha. ¶ 4° arguit ꝙ ista op. ponit ꝑlalitatē sine necītate. qꝺ est ꝯtra doctrinā phoꝝ. pꝫ p° phy. de opi. Mel lissi ꝛ eius cōmendatōne ꝯtra Anax. ꝛ 3. de aīa. ꝛ 8. phy. ꝙ natura nihil facit frustra. semp enī si sufficit paucitas ad saluandū apparentiā est magis ponēda / sed talē dispōeꝫ fieri in sacris oīo videt supfluū / nec hꝰ pluralitatis videt eē ali qua necītas / ut paꝫ in euca. qꝛ purissi ma fictio videt eē ponē ibi aliquā dispō nem ꝑcedentē / vel iter spēs panis q̄ sunt sacrm / ꝛ iter existentiā corpis xp̄i que ē res signata. ¶ In aliis etiā sacris hꝰ ꝓba tur. nā in illis que ñ imꝑmūt characterē nulla necītas videt ponēdi illā dispōem que dī ab illis oꝛnatus. imo hꝰ videt eē ꝯtra cōem doctrinā theologoꝝ. ¶ In qui buscūqꝫ enī sacris imꝑmit dispō ad effe ctū ꝑncipalē si ꝓpter obicē in suscipien te nō causat tūc effectus finalis / cessante obice sufficit dispō ad illū effectum ꝑnci palem / apparet in sacris imꝑmētibꝰ cha racterē. q̄ ꝓpter hoc nō sunt iterabilia. sed in ficte penitente cessante fictōe nihil est qꝺ sufficiat ad effectum vere peniten tie / alioquin non oporteret talē ficte cō fessum de eisdem peccatis iterum confi teri aliasqꝫ in tali sacro nulla imꝑmitur dispositio q̄si necītans ad effectū sacri.

Contra op. istam.

Quantū ad scđam q̄ōnem arguo sic pꝰ Illa vtus supnaturalis si sit in sacramē to. aut est ibi indiuisibiliter. i. aut tota i toto ꝛ in qualibet pte. aut tota in toto. ꝛ pars in pte. nō pꝰ. qꝛ inter oēs formas ꝑficientes materiā sola intellectiua post talis. Nō 2°. qꝛ tunc extenderet p accñs in sbō qꝺ est ꝯtra rōem vtutis spūalis. ¶ Iteꝫ in sacramētis cōiter requirunt ver ba multa. ut patebit iferius. vel ğ i qua libet syllaba esset eadē vtus oīno. vel in alia esset alia ꝛ alia vtus. Si pꝰ opteꝫ dicē ꝙ idē accñs migraret de sbō i sbm ꝛ maneret postq̄ sbm deficit. Si 2°. se queret ꝙ sacramentum ꝯsistens in tota oīone nō habēt aliquā vtutē vnā ¶ Et si dicas ꝙ habꝫ aliquā vtutē aggregatā ex multis vtutibus multaꝝ ptium / hꝰ im ꝓbat p arm 3m ꝯtra op. ad q̄ōem ꝑcece dentē. nō eni eēt dare que istaꝝ vtutum eēt pnm causandi illū effectū spūalem in aīa. nec videt ꝓbabile ꝙ sacramentum vnū formaliter (cum hꝰ rō formalis sit ex rōne vtutis supnaturalis) hēat tot v tutes supnaturales aggregatas. ¶ Item q̄ ro quādo ista vtus supnālis cātur i illo sensibili ptinēte ad sacramētū. aut ante applicatōnē ad actū siue vsū. aut in ipa applicatōe. si ante. ğ causatio eius est pu re miraculosa. qꝛ est per actū diuinū. ꝛ nō p aliquā dispōneꝫ ꝑpetuā siue firma tā cum ecclīa. nam nō seqtur ad aliquid ꝓpter qꝺ possit dici quasi ꝯñs nālr sine miraculo. sic de aīatione. si vero causet in applicatōe ad vsum videt incōueniēs nullū eni instrumētū formalr ē iō aptū ad vsū qꝛ aliās vtit eo ut istrumēto / . pꝫ hoc inductiue ꝛ rōne. Naꝫ idoneitas in strumenti ꝑcedit nāliter vsū instrumēti ut instrumentū est / nō eni qꝛ inergo pu erum sine vtoꝛ aliquo sensibili ad actū sacramēti iō recipit illā vtutē spūalē / nō est ğ dare qñ recipiat. ¶ Ultimo arguitur sic prius. ꝙ hic ponit pluralitas sine ne cessitate. non eni patet aliq̄ necessitas ta lis virtutis que fingit in sacramēto. neqꝫ

ſm rōem nālē manifestū est / neqꝫ ſm fi dem. quia sicut sequēti rōeꝫ nālē nō sūt ponenda plura nisi q̄ rō naturalis ꝯclu dit / ita sequenti fidem nō sūt ponenda plura ꝙ ueritas fidei reqrat. veritas aūt fidei nō requirit ponere talē vtutē super nālē in aq̄ / uel in vbis / patebit inferꝰ / nec aliq̄ rō cogit ad istā ꝑlitatē ğ ꝛc. ¶ Exem pla q̄ adducta sūt de vtute recepta in in stro nō ꝯcludūt / pm de sēsibili sermone accipit manifeste falsū / nā sermo audi bilis nō hꝫ in se formalit aliq̄ intētōem aīe / quod ꝓbat. quia sermo nō ipositus ad signandū / nullā talem formā hꝫ in se spꝫ hꝰ oībus. p impōnē aūt ñ recipit ali quā absolutā formā / nec relōnē / nisi for te rōis. ¶ Hoc etiā ꝓbat aliter. qꝛ eodeꝫ existente agente ꝑncipali / ꝛ instro suffi ciente / seqtur eadē actio. Sed si latinꝰ ꝓ ferat vba latina greco / idē est agēs ꝑnci pale / ꝛ instrm / qꝺ esset si loqueret alī la tino / ꝛ tñ nō seqtur effēs / qꝛ nullꝰ ꝯceptus cātus in greco audiēte. ğ ille sermo non erat instrm ex se ad causandum aīe con ceptum in audiēte ¶ Fallit ğ exm ꝓ tanto ꝙ sermo audibilis est signū rememoratīm respectu ꝯceptus. ita ꝙ facta imutatōne sensus ab ipo sermōe ꝛ vlteri intellecta nā eius / intellm talis nā est intellectꝰ cogi cens ipm eē impositū ad significādū ta lē nām / ex collōne eꝰ ad illud aliud: itel ligit illud aliud / nō ita ꝙ sermo p aliq̄ formā causet ꝯceptū de aliq̄ reꝫ / sermo est ꝑuius ad ꝯceptū de re qui causat per ꝓpriā speꝫ rei vl fantasma in aīa / qꝺ pꝫ qꝛ quantūcūqꝫ sermo ꝓferet si audiens nō hēt in se speꝫ rei ꝓlate / nullus ꝯcep tus causaret in eo de illa re / vñ p voces nō intelligimus res nisi quaꝝ habemus spēs / sed ꝙ actualiter eas ꝯsideremꝰ. hꝰ est ꝓpter collōnē signi ad signatū. ¶ 2m exm de instro artificis nō ꝯcludit. valde eni improbabile videt ꝙ aliq̄ forma to tiens causaret in serra q̄tiens mouet ab artifice ꝛ totiens desinat esse quotiēs de sinit actu moueri. ¶ 3m exm de motu nō

cogit. quia quocūqꝫ sbē causent a celo saltē motus localis celi nō pōt eē forma le ꝑncipiū ꝓducēdi eas. ¶ Et similiter ꝺ 4° exēplo de gnātōe aīaliū. q̄re. 2. li. di. 18.

Ad primam ergo

q̄ōem ē alia opinio. q̄re in henr. q̄libet. 4. q. vltima. ¶ Cōtra istā opi. Deꝰ nō ē alit ſm cēntiā p̄ntiā ꝛ potētiaꝫ in sacro ꝙ in alio corpe / ğ si ponat alr hꝰ nō est nisi ad aliquē effectū causandū / sꝫ ꝙ sic sit ibi nō pōt eē p aliquā cālitatē sacri. sacrm autem nullo mō est causa dei / de terminās ad causandū effectū sibi ꝓpū ğ tñ est ibi hꝰ mō alit ꝙ in alio corpore ex determinatōe ꝓpie voluntad q̄ dis poit sic opari / hec āt dispō maifestā ec clesie dr ꝓmissio vel pactio. ğ nihil aliꝺ dicit ista opi. ꝙ illud de opinione alia. de pactione.

Ad primam ergo

questionem dico ꝙ cū necessitas eoꝝ q̄ sunt ad finē sumatur a fine / ꝛ ſm oēs lo quentes de sacris finis sacri ē grā. vl ali quis effectus dei inuisibilis disponens hoiem ad salutē / ꝛ iste finis possit suffi cient haberi eo mō quo hī p sacrm abs ꝙ hoc ꝙ dicat sacrm hēre aliquā actōeꝫ ꝓpie dictā siue respectu grē quā nō po test attigere cum illa creet: siue respectu dispōnis supnaturalis ꝑuie qꝛ illa etiaꝫ crearet / seqtur ꝙ non sit ponēda talis ac tio cū nec ista pla sint necīa nec manife ste ponibilia. ¶ Qualit aūt cū hꝰ saluet ꝙ sacra sunt cā grē nō tm p accidēs. ꝛ ꝙ p sacra habetur grā sicut sancti loquūt dico breuiter ꝙ oīs dispō necessitās ad formā q̄ non est rō receptiui pōe dici qꝺ ammodo cā actia siue cā instrumentalr respectu formę / ipm aūt sacramentū si ue susceptio sacri est tlis dispō ꝛ imedi ata non causās aliā media īni se ꝛ graꝫ ğ ipa pōt dici q̄dammō cā actia vl istra lis respectu grē. maioꝛ ꝓbatur p exēpla ꝛ p rōeꝫ. ¶ Pꝛim exm istiꝰ est qꝛ absolute

ꝯcedit ꝙ merita sūt cā instr̄alis respectu p̄mij. ⁊ ꝙ p merita acq̄rit p̄miū. tñ meritū nō cāt actiue p̄miū in se. nec aliquā dispōez mediā. sed solūmō ip̄mmet ē dispō p̄uia ad p̄miū. nō tñ rō receptiui.

¶ Aliud exm̄. mot⁹ aliq̄ mō ponit cā respectu termini/⁊ vere ⁊ ꝑp̄e ꝯcedit ꝙ p motū acquirat termin⁹/⁊ tñ mot⁹ nō habꝫ actionē aliquā ad cāndū iminū/ neqꝫ ēt dispōz itermediā/sꝫ ip̄emet ē dispō ꝑxima ad terminū/nō tñ rō receptiui. ¶ Itē maior eadē ꝓbat rōne. qȯ ē cā poris nō pp hoc ē cā posterioris. nisi illud mediū sit cā tertij. ⁊ hoc aliq̄ mō in eodē ordie cause. agēs causās dispōnem ꝑximā ad formā s̄ꝫ eos ꝯcedit eē aliq̄ mō cā respectu forme/oꝫ ḡ ꝙ dispō ꝑxia ad formaꝫ reducat ad genus cāe efficiētis respectu forme. ¶ Est ḡ modus iste. ꝙ susceptio sacrī est dispō nec͞itans ad effectū signatū p sacr̄m nō q̄dem p aliquā formā intrisecā p quā nec͞io caret terminū. vl' aliq̄ dispōez p̄uiā. sed tñ p assistētiā dei causantis illū effectū. nō nec͞io absolute. sed nec͞itate respiciēte pōꝫ ordiatā. disposuit eni vlr. ⁊ de hoc ecclesiam certificauit ꝙ suscipiēti tale sacr̄m ip̄e ꝯferret effc̄m signatū/nec obstat ꝙ susceptio sacrī est aliq̄d circa corp⁹ ip̄ius suscipiētis. gr̄a āt cāt i aīa/q2 suffic̄ ꝙ dispō ⁊ forma sint i eodē supposito. ⁊ maxie qñ dispō nō est dispō ex pte rei. sꝫ i ordie ad agēs voluntarie cāns iminū. ¶ Ad itellectū h⁹ sciendū ꝙ istr̄ꝫ cōissime acceptū extēdit qñqꝫ ad cām scdaꝫ. ut tactū ē i p̄a. q. ꝑp̄e aūt ut distinguit cōtra causam scdam. qñqꝫ vero accipit ꝑ eo qȯ ē ps p quā totum agit. ⁊ sic loq̄tur ph̄s vocās. 2. de aīa organa sensuū ⁊ aliaꝝ potētiaꝝ istr̄a siue ptes p quas totū opat tales opatōes. ¶ Alio° istr̄ꝫ dr̄ cā actiua ad dispōeꝫ p̄uiā. ¶ 3°° dr̄ istr̄ꝫ sic̄ istr̄m in arte. ⁊ ab isto p̄° tractū ē h° vocabulū/ De isto āt dubiū ē an sit actiuū ꝑp̄e/ ⁊ videt ꝓbabili⁹ ꝙ ñ/ Serra eni ñ hꝫ i se nisi q̄titatē/figurā ⁊ motū localē/ de q̄b⁹ oib⁹ pꝫ ꝙ nō sunt forme actiue/ ⁊ ꝓbat q2 alr̄ mathematicus ꝯsiderādo q̄m figuratū ñ abstrahēt a motu/si aūt ponat ꝙ duricies sit qualitas actiua/h° nihil est/q2 si deus d pō absoluta aliqȯ q̄m molle ꝯseruaret i eadē q̄litate ⁊ figura/mouēdo ip̄m localr̄ eque diuidēt aliqȯ corp⁹ sic̄ mō instr̄m duꝝ diuidit/ḡ duricies q̄ ē q̄litas nō est formale p̄n͞m agendi./apparet tñ eē ꝑ eo ꝙ ē q̄dā ip̄assibilitas resistēs corrūpēti./manēte aūt q̄titate corpis ⁊ figura/non mutato a°/nec corrupto si localr̄ mouet oꝫ ꝙ expellat aliud ꝓportionatū q̄titatis sue ⁊ figure/qȯ nō optēt si ei⁹ q̄titas nō manēt sꝫ cedēt. sic̄ ē de molli. Probatur ēt ꝓpo͞m. q2 vbicūqꝫ ē formalis incōpassibilitas i crea͞a vnū illoꝝ ñ expellit aliud actiue sꝫ tñ formalr̄./agēs aūt inducēs vnū effectiue expellit aliud effectiue/corpa aūt vident hr̄e incōpassibilitatē respectu vbi eiusdē/sicut q̄litates ꝯrie respectu eiusdē sbi / sic̄ ḡ idē agēs effectiue inducit calorē/ita frig⁹ expellit/nō autēꝫ effectiue calor expellit frig⁹. sꝫ tñ formaliter. ¶ Ita in ꝓpo° de expulsione corpis ad vbi p aliud corp⁹/diuisio aūt ligni p serrā vel securi nō ē nisi q̄dā expulsio ptiū ab vbi ad qȯ mouet securis ab ipso artifice cedendo. ¶ Tenēdo igit ꝙ instr̄a artificialia nō sūt formalr̄ actiua/sꝫ tñ sūt receptiua cuiusdā effect⁹ poris ordināti ad effectū vltimū/appet magis ꝓpo͞m quō sacr̄m pōt dici instr̄m lꝫ ñ hēat virtutē actiuā ꝓprie respectu termi / sed sit q̄dam effect⁹ por ordinat⁹ ad gr̄am. ¶ Et si dicat nō esse sile/q2 sacr̄m non suscipit illū effectū supiorē sic̄ securis recipit motionē/h° nō obstat/q2 sicut totū illȯ qȯ recipit effectū porē pōt dici instr̄m/ ita ⁊ q̄damō iste effectus p̄t dici instr̄m/ vere eni pōt dici ꝙ p motōꝫ serre lignū diuidit/ sacr̄m aūt siue susceptio sacrī ē effc̄s ille prior in ꝓposito. ḡ ⁊c̄.

Ad qōem

secundā pꝫ p ideꝫ ꝙ nec manifeste possibile nec nec͞ium ē ponē illā v̄tutē q̄

sit forma realis in sacr̄o/ vt q̄d eni totiēs generaret ⁊ corrumperet. nec p illā si poneret/aliq̄d causaret in aīa. nec causaretur ip̄a regularit nisi ex pactōne diuina cuꝫ ecclīa. ⁊ sic sine tot sup̄fluis in aqua ⁊ aīa intermedijs pōt saluari ꝙ pactio diuina sit imediata respectu effectus cōferendi recipiēti sacramēta. ¶ Si tamen fiat altercatio ꝓpter auctēs de isto vocabulo v̄t⁹/ p̄t dici ꝙ v̄t⁹ vno° ē vltīm d potētia. 2° ce. ⁊ mū/ vltimū āt potētie signi practici est ꝙ significet efficacit h° est precise ⁊ certitudinalr̄/ nā ñ posset signo in q̄tū practicū ē cōpetere maior potentia/ tamē talis v̄tus pōt ꝯcedi esse in sacr̄o. / sed ista nō est aliqua forma absoluta/ sꝫ tñ relō cōformitatis ad signatū. Et siue ista ptineat ad eēntiā sacrī/ ⁊ tūc oporteret ꝙ sacr̄m nō tñ includat rōneꝫ signi cum suis differētijs/ sed etiā aliq̄ rōneꝫ ꝯformitatis ad signatū/ que dr̄ veritas i signo/ ⁊ pꝫ ꝙ istaꝝ relōnum vna accidit alteri/ ⁊ quasi posterior fundat in alia p̄ori/ ꝯformitas eni in signo fundat ⁊ posset esse signum sine ea/ siue ista non ptineat ad rōnem sacrī sed sit accn̄s concomitans vt in plibus/ saltem ista nō est illud vltimū d pō signi practici/ ⁊ sic v̄t⁹.

Ad primuꝫ autem

dico ꝙ aqua abluit cor. i. aīam nō q̄deꝫ causādo dispōꝫ mediā inter ip̄aꝫ ⁊ gr̄aꝫ abluentē. sed abluit tanq̄ dispō ꝑxima ⁊ imediata ad gr̄aꝫ eo mō quo dr̄ ꝙ meritū inducit beatitudinē. vl' ꝙ sectio siue alia h⁹ p̄paratio inducit sanitatē/ si eniꝫ causaret dispōnem ad gr̄am/ ⁊ sic diceretur abluere/ adhuc oportēt illā dispōeꝫ imediatius abluere/ sicut argutū est š d ordie causaꝝ respectu tertij. ¶ Ad 2m dico ꝙ mgr̄ in diffinitione sacrī p hoc qȯ addit: ⁊ causa existit. nl' aliȯ itelligit nisi ꝙ est signum efficax. per quod intendit ꝙ sit practicum certum ⁊ veruꝫ ⁊ p̄uiū naturaliter ad suū signatū. Per ideꝫ dico ad illud de distinctōne sacroꝝ no. le. ⁊ ve. nō eni distinguūt p illȯ qȯ neutri illoꝝ potest cōuenire. s. actiue agē ad aliq̄d ip̄uale in aīa. sed ista no. le. gratiaꝫ causant tanq̄ signū efficax. illa autē ve. le. nō/ loquēdo de sacramentis. i. de cerimonijs illius. De hoc patebit in sequēti qōne. ¶ Ad aliud dico. ꝙ si motio serre esset dispō ꝑxima ad inductionē alicui⁹ forme. ⁊ nō ex natura alicuius motōnis sed ex dispōne alicuius agētis simul cooperantis: posset rōnabiliter peti ab illo agēte ꝙ illa motio p̄ficeret id qȯ ꝯtinet hoc est dictū. ꝙ sicut cōtinet illud tanq̄ dispō p̄uia: sic p̄ficiat illud. h° ē ad ip̄aꝫ imediate seq̄t illud. h° mō ē i ꝓposito.

Ad illa que addu

cuntur in prima op. patet ex istis. sacramentum enim nō est tantū causa p accidens. sicut nec ip̄e poneret ornatum vel characterem esse causā p accidens respectu gratie/ sumo sicut poneret illud causatum a sacr̄o esse p se dispōnem ad gr̄am / ita dico ꝙ sacr̄m vl' eius susceptio est dispositio ꝑxima ad gratiam. ⁊ p hoc pꝫ quomō ponitur in diffinitione eius. et quomō pertinet ad artem tractantium de sacramentis/ si enim aliquis considerarer incisionē/vel aliquid huiusmodi inquantū ordinat ad sanitatē humanā diffiniret ip̄am/ ⁊ differentiā assignaret p ip̄m ordinem/ licet ip̄e ordo accideret nature rei in se. hoc mō sancti ⁊ doctores non curantes de baptismali ablutione q̄tum ad naturam in se/ non magis q̄ de natura balneationis cuiuscunqꝫ p se/ considerant illud inq̄tum ex institutione diuina habet ordinem ad gratiam. / ⁊ iō sic diffiniunt ⁊ dr̄as assignant.

Ad primum argu

mentū secunde. q. pꝫ ꝙ v̄tus illa est efficacia signi respectu signati. que efficacia non est forma realis maxime absoluta. sed est v̄itas signi practici virtualr̄ p̄cedētis signatū. ¶ Ad 2m si saitas ñ posset

nisi ab agente volūtario induci. ⁊ ab ip so instituceret aliqđ signū qđ essꝫ efficax seu dispō necessitās ipm ad iducendum sanitatē. illđ signū esset medicia vtuosa nō tm̄ p aliquā formā absolutam q̄ essꝫ ꝑnᵐ sanandi. sed tm̄ p ordinē efficaceꝫ. ad sanitatē. ¶ Ad 3ᵐ pōt dici ꝙ quotiēs sacr̄m ē nouū totiēs fūdamentū est no uum. ⁊ tūc nō est ibi noua relō sine mu tatione fūdamenti. sed illa mutatio nō ē ad aliqđ absolutū in fūdamēto. sꝫ ad esse fūdamēti. ¶ Uel alr̄ dici pōt ꝙ relō rōnis pōt esse noua in aliq̄ absꝫ omi no uitate absoluti in ipo / suffic. n. noua ꝯp atio absoluti ad alteꝝ p actū intellect⁹. h⁹ mō pōt deus dici dn̄s ꝺ nouo sine no uo absoluto in ipo / vł magl ad ꝓpositū pōt numus dici ꝑciū de nouo esse. n. ꝑ cium nō dicit nisi relonē rōis / sic nec eē ꝯmutatū ꝓ alio / eē. n. ꝯmutatū nō ma gis dicit relonē realem q̄ eē datū / datū aūt vt manifestū est cū dicat hitudineꝫ obiecti ad voluntatē: nō dicit nisi rōnis relationē in ipo dato / sic nec intellectuꝫ eē in obiecto intellecto.

Dictamē. hec ē ꝑs in cidētalis h⁹ di. in q̄ magr̄ dei minat de circūcisione: circa quā q̄rit / vtꝝ in circūcisione ex vi circū cisionis ꝯferebat gr̄a. ꝙ nō. ꝓbatō. Ro. 4. Signaculū accepit circūcisionis. glo. Pctā ibi solū dimittebant sꝫ gr̄a ad bn̄ opandū adiutrix n̄ ꝑstabat. ¶ Itē Aug. in psal. Ut qd deus repulisti i fi. Illa i quit de sacris ve. le. tm̄ ꝓmittebāt ⁊ sig nabāt. hec aūt dāt salutē. s. sacra no. le. ¶ Itē circūcisio non apiebat ianuā sic vłt Beda sup illud. Lu. 2. Postq̄ ꝯsūmati sūt dies octo. habenti gr̄aꝫ pꝫ ianua re gni. q2 eius ē heres. ꝭm aug. ꝺ tri. li. 1. 5. c 19. Ipsa diuidit int̄ filios regni ⁊ ꝑditō nis. ¶ Itē p rōeꝫ sic. ¶ Sacr̄m nō cāt nisi qđ signat. Circūcisio tm̄ signat ablōneꝫ ⁊ nō aliqđ positiū q2 nō ē ibi nisi abla tio ꝑtis a toto ğ ⁊c. ¶ Cōtra. aug. li. 2. de nup. ⁊ ꝯcu. ⁊ ponit de ꝯse. di. 4. Ex quo instituta est circūcisio i pplo dei ad pur gationē h⁹ pcti veteris valebat magnis ⁊ puis / sic bap⁹ valere cepit exq̄ institut⁹ est / h⁹ nō eēt nisi ibi ꝯferret gr̄a ğ ⁊c. ¶ Itē Beda sup illud Lu. 2. Postq̄ ꝯsum mati sūt dies octo. Idē salutifere curati onis auxiliū circuncisio in lege agebat: qđ baptism⁹ tp̄e gr̄e agere ꝯsueuit.

Hic supponenduꝫ est tanq̄ certū ꝙ p circūcisionē pctm̄ ori ginale delebat qđ pꝫ p auctes sctōꝝ. ¶ Et ad hoc est rō ꝯgrua. quia deus nullo tē pore reliquit genus humanū sine reme dio necessario ad salutem: maxime illos quib⁹ ipse legē dedit vt p eius obseruan tiā ꝑtingerēt ad salutē / Frustra eni fuis set data talis lex sine tali remedio. ğ tp̄e le. mosaice dedit aliquod tale remediū obseruantib⁹ hi⁹ le. ¶ Non pn̄t aūt atti gere ad salutem sine deletōe originalis culpe. quod supponit ex. 2. li. ğ in illa le ge instituit aliquod remediū ꝯ illaꝫ cul pam. istud ⁊ nō aliud videt esse ibi insti tutum tanq̄ tale remediū ꝯ illā. iuxta illud gn̄. 17. Masculus c⁹ caro ꝑpucij ⁊c. ¶ Et si obiciat ꝙ circuncisio sit ex ꝑrib⁹ nō ex lege: quia data est Abrae circunci sio ⁊ h⁹ p multos annos. s. 400. an̄ le. mosaicam datā in monte synai. / Hoc nō obuiat qn sit remedium ꝯ originale peccatum. ꝙ aūt deus voluit illud insti tuere an̄ le. moysi arguit ꝙ nō sit reme dium ꝑcise h⁹ le / sed nec lex illud euacu auit sꝫ ꝯfirmauit. ¶ Sꝫ inq̄rendū est an ex isto supposito sequat necessario gr̄aꝫ in circūcisione ꝯferri. ⁊ q2 dimissio cul pe ⁊ collatio gr̄e siue ꝯiūctim siue sepa tim non respiciūt nisi potentiā diuinaꝫ / aliquid aūt dicit possibile deo dupliciť scꝫ ꝭm potentiā absolutā / vel ordinataꝫ ¶ Ideo ꝑ⁹ videndū ē an possibile sit deo de potētia absoluta delere culpā origia lē sine infusione gr̄e. ¶ 2° an hoc sit sibi possibile ꝭm potentiā ordinatam.

Quantū ad primuꝫ vident aliqui dicere ꝙ nō / ⁊ si rōnes cō cludūt: videndū est / ꝑma est tal. Nō ꝑt de aia pctm̄ deleri: nisi de immūda fiat mūda / Sꝫ h̄ nō pōt fieri nisi p aliquam mutationem factā in aia / illa aūt muta tio erit necessario ad aliquaꝫ formā po sitiuaꝫ repugnantē culpe: ⁊ h̄ absolutā. q2 ad relationem nō est motus nec mu tatio. 5. phi. / hui⁹ formaꝫ absolutā repu gnantem culpe in aīa dico gr̄am. ğ ⁊c. ¶ 2ᵃ rō talis est. In pctō difformitas opponit gr̄e / ut priuatio habitui / Sed ꝑuatio non ꝑt tolli a subiecto nisi p col lationē habitus oppositi. ğ ⁊c. ¶ Et h̄ est qđ aug. arguit ꝙ culpa ⁊ gr̄a oppo nunt sicut tenebra ⁊ lux in aere ¶ 3ᵃ rō Culpa non pōt deleri nisi non iputet ad penā. ¶ Si autē deordinatio eius mane ret necessario iputaret ad penā / q2 ipsa manens non pōt aliter ordinari q̄ p pe nā inflictā ğ culpa dimitti non pōt nisi deordinatio eius tollat / illa aūt non tol lit nisi p gr̄am. ğ ⁊c. ¶ 4° si culpa dimit tit diuina offensa remittit / ğ pctōr deo recōciliat / ğ per ꝯn̄s a deo acceptat. nul lus autē a deo acceptat sine gr̄a. ğ ⁊c. ¶ Et ꝯfirmat: q2 si nō ē inimic⁹ / ğ amicus

Contra istā conclu sionem arguo ꝑmo sic. Quecunq3 sibi inuicē repugnant circa idē mutuo se ex cludūt circa illđ. ğ cui plura repugnant circa aliqđ ꝭm illud pōt p qđlibet illo rū excludi ab illo ꝭđo. Sꝫ culpe origina li repugnat rectitudo in puris nālibus / etiā sine gr̄a. pꝫ de facto ꝭm magr̄m po nentē hominē a deo sic ꝯditū / pꝫ etiam de possibili rōne. q2 si non posset nā fie ri recta rectitudine nāli ⁊ sine gr̄a: tunc gr̄a esset nālis. licet non nature lapse. tm̄ nature in rectitudine propria institute. illud eni est nāle qđ ꝯsequit nām ꝭm se. ğ sequit ꝙ p solā rectitudinē nālem ⁊ si ne gr̄a pōt culpa expelli. ¶ Si dicatur ꝙ rectitudo absolute potuit esse i natura absq3 gr̄a. tm̄ post culpā non pōt restitui. nisi collata gr̄a. ¶ Contra istud ⁊ simul ad ꝯclonem ꝑncipalē arguo sic. Forma nō hn̄s eē alteri⁹ rōnis in ꝭđo non hꝫ in sepabilitatē aliā a q̄cūq3. q2 enim ē talis forma ⁊ tale eē hn̄s. iđ est sepabił uel in sepabilis a q̄cunq3 / Sꝫ forma nō hꝫ esse alteri⁹ rōnis in ꝭđo ex h̄ ꝙ ei⁹ oppositū ꝑcessit in eo: ut pꝫ de frigore ⁊ calore cir ca aquā. ğ forma non hꝫ aliā insepabili tatē a q̄cūq3 p h̄ ꝙ eius oppositū ꝑces sit in ꝭđo / Sꝫ rectitudo nālis si nō ꝑces sisset suuꝫ oppositū / posset separi a gr̄a p te. ğ ⁊c. ¶ Itē qualēcunq3 ꝭm formā ab solutā pōt deus hominē creare: talē ⁊ ꝑ cise pōt repare p⁹ culpā ꝭm formaꝫ ab solutā. Sꝫ in pura rectitudine nāli pōt hominēꝫ creare. ğ ⁊c. maior ꝓbat quia culpa nō facit nām esse aliaꝫ in se. ğ nec qn sit capax eiusdeꝫ cui⁹ fuit ꝑus capax / agēs aūt diuinū ꝑt illi imꝑmere qđcun q3 cui⁹ ē capax. ⁊ h̄ sine q̄cūq3 qđ nō in cludit in rōne illi⁹ imꝑssi. ⁊ maxīe si id inclusuꝫ sit posteri⁹ ipa forma imꝑssā. / Gr̄a est hui⁹ respectu iustitie uel rectitu dinis nālis. ğ ⁊c. ¶ Si instet ꝯ maiorem ꝭm Ier. ꝙ deus non ꝑt de nō v̄gine face uirginē. ⁊ tm̄ a ꝑn° pōt creare uirgineꝫ. ¶ R° accepi i maiore q̄lēcunq3 / ꝭm formā absolutā. ⁊ sic nō ē instantia: q2 accipien do qđcūq3 absolutū importatū p v̄gini tatē. siue sit ꝑfectio in mēte / siue dispō in carne / totuꝫ ꝑt de⁹ repare / sꝫ ultra ista v̄ ginitas dicit negationē quandā act⁹ pre teriti. ut. s. nunq̄ cecidisse mente uel car ne in pctm̄ carnis / exq̄ eni actus ꝑterijt non ꝑt de⁹ facere qn ꝑterijt. vn̄ phus. 6 ethi. c. ij. cōmendat dictū Agatonis re cte dicentis. H̄ solo ꝑuat deus ingenita fa cere q̄ fcā sunt. ⁊ rō ē. q2 nulla factiō pōt esse nō entis de aliq̄ non ente. q2 maxīe extēdendo factionē q̄libet ē uel entis de nō ente. uel nō entis de ente: sicut in an nihilatōne uel entis de ente / ꝑteritū aūt nō ē ens: ⁊ ipm nō ꝑterijsse est aliud nō

ens. ĝ nō ꝑt ex ꝑterito fieri ꝙ nō sit ꝑte/ritū. ¶ Si obijciat. si de⁹ totum illud ab solutū qḋ est in v̄ginitate pōt restituere ĝ ⁊ aureolā reddē. nā aureola uidet cor respondere alicui ꝑfectioni absolute in v̄ginitate/pōt dici ꝙ aureola v̄ginis est gaudiū accn̄tale de sua innocentia. i. de nunq̄ cecidisse in illud pctm̄ ad qḋ cōīr nā ꝓna est maxie in adolescētia. ¶ Et si obijcit ꝙ ista ne⁰ nō est gaudij multū excellentis uel spālis. ¶ Rͦ sicut affirmatio est fugibil' seu odibil': sic ne⁰ amabil'. Sic ĝ excellēs odibile ē fuisse lapsū i tale pctm̄: ita ex caritate amabile ⁊ dectabile ē nūq̄ cecidisse/ Et si ĝ gaudiū eēntiale ē de bono positiuo imo maxio: tn̄ nō ē incōueniēs ultra illud addi aliqḋ gaudiū accn̄tale ḋ negatōe cui opponit affirma⁰ odibil'. multū eni addit ḋ gaudio n̄ cecidisse i culpā ultra id qḋ aliqs hꝫ ḋ h̄ ꝙ p⁹ culpā surrexit ad grāꝫ. ¶ Cōcedo ĝ ꝯclones ultimaꝝ rōnū ꝙ de potētia absoluta posset de⁹ dimittē culpaꝫ originalē nō ꝯferēdo grāꝫ. ⁊ h̄ maxie cū grā n̄ oppōat formalit' pctō origiali/ nec mō dimittat illḋ pctm̄ p collōꝫ grē nisi qꝛ grā icludit equalent' i acceptōe diuīa iustitiam originalē q̄ formalit' opponit peccato originali.

Ad arguméta pro

op. ꝑcedēte. Ad ꝑmuꝫ cōcedo ꝙ pōt fieri ḋ imūda mūda/ mūdicia opposita si restituat iustitia origiualis quaꝫ ꝑuat pctm̄ originale. siue illud sit donū superadditū nature/ siue sit rectitudo nālis. i. ꝑscindens oēm deformitatē pcti. ¶ Ad 2^m pꝫ ꝙ falsa ē ꝓpō de oppōne isti⁹ culpe ad grām. imo sic opponit culpa ista iustitie originali ⁊ nō grē/ nisi qꝛ ipsa in acceptōe diuina equalet iustitie originali/ sed nullo mō opponit grē ut ꝓprie ⁊ ꝑcise ꝑuatio eius. ¶ Ad 3^m/ dubiū ē utꝝ possit nō iputari ad penā/ de ordinatōe eius nō ablata/ sꝫ h̄ cōcesso/ opposita de ordinatio ista pōt auferri absq̄ collōne grē. ¶ Ad 4m cōcedo ꝙ diuina offensa placat ⁊ iste cui dimittit pctm̄ recōciliatur: sed nō seqt'. ĝ ē accept⁹ deo ista acceptōe spāli q̄ est accept⁹ p grām/ hō eniꝫ in puris nālib⁹ ē placidus deo. nō tn̄ acceptus spālit'. h̄ ē dign⁹ uita etna. pax. n. ⁊ recōciliatio nō dicūt nisi deū nolle vindicare culpā istā/ sꝫ acceptare plus dicit. s. istū ordinare tanq̄ dignū vita etna. ¶ Pꝫ etiā in nobis: possū eni alicui qui offendit me placari ut nō sim sibi inimicus/ neq̄ veliꝫ vindicare cōmissū/ absq̄ h̄ ꝙ recipiā euꝫ ad amicicia spālem ꝯm quā ordinet ad aliqḋ bonū spāle. ¶ Sꝫ adhuc restat dubiū utrū de⁹ de potentia absoluta posset dimittere pctm̄ originale absq̄ collōne cuiuscūq̄ positiui repugnant' illi pctō: puta iustitie origialis/ uel alicui⁹ hmōi/ Et vī ꝙ non p tres rōnes ꝑus factas de ꝑuatōe ⁊ mutatiōe ⁊ deordinatōe/ ⁊ spālit' p h̄ ꝙ hō nō hn̄s iustitiā originalē necessario hꝫ carētiaꝫ isti⁹ iustitie/ ⁊ etiā debitū hn̄di si ē ꝓpagat⁹ ab adā. h̄ ꝓbo: iō ē eni debitor h⁹ iustitie: qꝛ accepit in adā debitū/ ab ipso nālit' ꝓpagat⁹. sꝫ carētia h⁹ iusticie cū ḋbito hn̄di eā cōplet rōnē pcti illi⁹ origialis. ĝ simplr' neciuꝫ ē ꝓpagatū ab adam hr̄e pctm̄ originale/ si nō det original' iustitia in se uel i aliq̄ equalēti. ¶ Itē di. 17 ꝑmi li. ꝓbatū ē caritatē eē in aīa p mutationē illā q̄ fit in iustificatiōe pctōris. ¶ Si aūt pctōr possit iustificari seu reconciliari deo sine mutatōe ei⁹. illa mēa nō ꝯcluderēt. ĝ dn̄do ꝯn̄ter his q̄ dicta sūt ibi/ necē ē ponē ꝙ pctōr nō possit recōciliari deo sine mutatōe ad formaꝫ absolutā. ⁊ illa repugnabit termino a q̄. ⁊ p ꝯn̄s erit grā sic ꝑus ē argutū. ¶ Primuꝫ ar^m reqrit difficultatē tāgēdā iferi⁹. di. 14. an. s. pctm̄ possit deleri absq̄ ꝓductōe forme noue i aīa/ ꝙ si poneret ꝙ sic de origiali/ sicut forte ibi dicet de actuali/ posset dici ad ar^m. ꝙ nō oīs ꝓpagat⁹ ab adā: qꝛ ꝓpagatus/ est debitor iustitie original': sed cū h̄ qꝛ de⁹ vult talē teneri ad illā iustitiā/ pōt aūt nō uelle istū teneri ad illā iustitiā absq̄ mutatōe aliq̄ positiua ⁊ absoluta in isto ut tanget ibi.

¶ Ad 2^m iuxta h̄ ꝯn̄ter pōt dici ꝙ in iustificatione pctōris ē vna mutatio ꝑuatiua. qꝛ de inimico fit nō iimicus/ ē etiā alia positiua q̄ de indigno uita etna fit dign⁹ uita etna. ⁊ de nō potēte meritorie agē fit potēs agere meritorie. sꝫ ex ꝑ ma mutatōne nō possit ꝯcludi aliq̄ forma noua i iustificatōe: tn̄ ex 2^a pōt. ⁊ sic argutū est ibi. di. 17. ꝑmi/ nō eni est nūc dignus de nouo uita eterna. neq̄ nūc ḋ nouo pōt meritorie agē nisi formā aliq̄ nouā hēat q̄ sit dignus ⁊ q̄ possit agē.

De potentia uero

ordinata ponit ꝙ etiā de facto in circūcisione delet culpā originalē sine infusione grē ꝓpter auctes scōꝝ q̄ uident negare grām a sacris le. ve. ut deductū ē oppōnendo. ¶ Aliq̄ dicūt ꝙ ꝑncipalit' instituta fuit ꝓpter dimissionē original'. ex ꝯn̄ti aūt ad grāꝫ ꝯferēdā. ⁊ ꝓ tāto dr̄ n̄ ꝯferre grām. qꝛ nō ex ꝑncipali instōne. sꝫ cōcomitant'. ¶ Quo ad h̄ teneo ꝙ nō est possibile de potētia ordinata culpaꝫ origialē nec aliquā aliā mortalē dimitti sine infusione grē. qꝛ lꝫ absolute sine ꝯdictōe possit eē mediū in spē hūana inter filiū regni ⁊ filiū ꝑditōis. s. hō in puris nālibus. tn̄ ꝯm le. sapie diue post lapsū nullū ē mediū int' gratū q̄ ē filius regni ⁊ pctōrē qui ē fili⁹ carceris. nec pōt eē/ loquēdo de potētia ordinata. i. ꝯformi legib⁹ a sapia ⁊ volūtate diua determinati. ⁊ iō nullū liberat nec sic liberat' pōt a culpa nisi cui dat grām. ¶ Addo etiā ꝯ. 2. op. ꝙ ꝑncipalit' intēdit grā i circūcisione: qḋ ꝓbo. qꝛ agēs ꝯm rectā rōnem ꝑncipalius intēdit ꝑfectionē q̄ carentiā defect⁹ siue impfectiōis. qꝛ nō intendit illā carentiā nisi ꝓpt' ꝑfectionē. deus ĝ in instituēdo circūcisionē cū sit agēs ꝯm rectā rōnē ꝑncipali⁹ intēdit ꝑfectionē positiuā. puta grām q̄ carētiaꝫ impfectōis. i. pcti originalis. ¶ 3⁰ ꝓpter ꝯfirmationē ꝑme op. ⁊ auctes scōꝝ. dico q̄lit' sancti intelligūt sacra ve. le. non ꝯtulisse grām/ sacrm̄ eni ut dictū ē ꝑus pōt accipi impꝓpe ⁊ ꝓprie. ⁊ qdē i illa lege fuerūt mlta dicta impꝓpe sacra. s. purgatōes ab imūdicijs ꝯctis ꝯ le. ut pꝫ in leuit'. de purgatōe a tactu morticinij p aquā expiatōis/ ⁊ ḋ purgatiōe a lepra ⁊ alijs hmōi/ erant etiā ibi sacra impꝓprie dicta alia ab istis/ tn̄ plus accedētia ad ꝑfectōeꝫ cuiusmōi erāt oblatōes hostiaꝝ/ h̄. n. ꝑtinebāt ad cultū latrie ꝓ tēpore in q̄ de⁹ uoluit sic coli/ hec ⁊ illa. s. purgatōes/ ⁊ sacrificia/ siue oblatiōes dicebant cerimonie ⁊ impꝓprie sacra/ ꝯ ḋ istis ꝯcedo ꝙ nō cābāt grāꝫ tāq̄ signa efficacia respectu grē eo mō q̄ expositū est i diffinitiōe sacri/ sꝫ tn̄ i illis ꝯferebat grā p modū meriti. sꝫ aliq̄ negare uidētur ꝙ in talib⁹ ex caritate factis ꝯferret grā/ h̄ eni vī nimis duꝝ. s. ꝙ aliqs ex caritate ⁊ obediētia seruās dei ꝑceptuꝫ ⁊ nō mereat'/ h̄ etiā vī irrōnabiliter dictū ꝙ deus alicui dederit ꝑceptū nolēs obseruantē ꝑceptū mereri: quātūcunq̄ ex caritate ⁊ obediētia obseruaret/ nūc aūt ḋ istis cerimonijs tā purgatiōib⁹ q̄ oblatōibus ꝑcepta data erāt i illa lege. pꝫ in multis locis/ ⁊ qn̄q̄ videt ex textu ꝙ sūt ꝑcepta necessaria ad salutē: puta q̄ ꝑterierit se lustrari de aq̄ ꝑdicta ꝑibit aīa illa de ꝓplo suo. q̄ cōminatio nunq̄ ponit nisi ad designādā trāsgressionē pcti mortalis. ĝ iudei ex caritate obseruātes sacra impꝓpe dcā meruerūt grāꝫ/ ul' augmētū eius si eā iā hēbant/ sꝫ nō ꝓpt' h̄ illa erant ꝓprie sacra/ sacrm̄. n. ex v̄tute opis opati ꝯfert grām. ita ꝙ non reqrit ibi bon⁹ mot⁹ interior q̄ mereat grāꝫ. sꝫ sufficit ꝙ suscipiēs nō ponat obicē/ sꝫ in illis actib⁹ n̄ ꝯferebat' ex h̄ solo ꝙ offerēs nō ponēt obicē. sꝫ tn̄ ꝯferebat ex v̄tute boni mot⁹ intiōris tāq̄ meriti. ¶ Sꝫ ꝑt' ista in illa lege erat circūcisio q̄ fuit ꝓpe sacrꝫ. vn̄ ⁊ mgr̄ ab illa v̄li. aug. sr̄ ps. 73.

Excepit circũcisionẽ/h.n.ꝑ modũ sacri ꝯtulit grãm ex ṽtute opis opati.nõ tm̃ ex ṽtute opis opantꝭ.s.ex motu interio-ris/ꝛ tñ si sint aliq̃ dcã scõꝝ grãm negã-tiũ ab illis sacris/loquendo nõ tm̃ de ce-rimonijs/sed etiaꝫ de circũcisione. ℞°
duplicitꝰ pñt itelligi.uel qꝛ paruã grãm cõtulit circũcisio respectu baptismi cu-ius rõ dicet.i.q.di.sequenti/uel qꝛ non ꝯtulit grãm ut dispõnẽ imediatã ad glo-riã.qꝛ non apuit ianuã/sed h nõ fuit ex defectu eius:sed qꝛ fluxit tp̃e q̃ p̃ciũ nõ fuit solutũ/uel 3° nõ ꝯtulit grãm.qꝛ nõ vlr/cuicũqꝫ suscipiẽti/determiabat autẽ forte ex institutõe sua ad certũ gradum grẽ.ita ꝙ ultra illũ graduꝫ non posset. nec intendẽdo/nec inducẽdo/ꝛ ita si tm̃ graduꝫ inueniret in suscipiẽte:nihil sibi cõferret.ꝛ iste ultimus modus apparet esse de intẽtõe magrĩ/dicit eni.c.penul. ꝙ solũ pctã ibi dimittebant/nec grã ibi dabat:ꝛ subdit statim/ ut in batismo/ꝛ moᵐ stati exp̃mit.qꝛ quãtũcunqꝫ iustꝰ accedat ad baptismum uberiorẽ.i.reci-pit grãm/vñ baptismꝰ gñalr intẽdit gra-tiaꝫ iã habitã uel inuẽtã:ꝫ nõ ẽ ita i cir-cũcisione/vnde Abrae iaꝫ iustificato si-gnaculuꝫ tm̃ fuit.nihil.n.sibi interiꝰ cõ-tulit/qꝛ grã Abrae iã attigerat uel trãs-cenderat illũ gradũ ad quẽ determina-ta fuerat circuncisio.ꝛ intelligo nihil ei intus cõtulit ꝑ modũ sacri siue virtute opis opati.sed credo ꝙ ei ꝯtulerit ꝑ mo-dum meriti siue ṽtute opis opantꝭ.qꝛ credo ꝙ actus circũcidẽdi se ex obedien-tia dei ꝛ ex caritate ꝓcedens/ei fuit meri-toriꝰ/sicut ꝛ imolatio Isaac. ¶ Et si obi-cit ꝙ circũcisio nõ ẽ ꝓprie sacr̃m:qꝛ nõ est certũ signũ.qꝛ nõ semꝑ hꝫ collatõeꝫ grẽ cõcomitantẽ ex vi opis opati. ¶ ℞. ꝙ satꝭ certitudinalr significat uel grãm tũc in fieri si nõ sit obex:uel tũc inesse/si-cut sꝭ btã ṽgo fuisset i cõceptõe filij i sũ-ma plenitudine grẽ ad quã deus dispo-suit eaꝫ pũcturã/si postea fuisset bapti-zata nullã ibi grãm recepisset de nouo

tñ baptismus nõ fuisset in signũ falsum uel incertũ.qꝛ grãm significaret:uel tũc fieri uel prius datã tunc inesse.

Ex ista pꝫ ad oẽs

auctes adductas arguendo ad p̃ncipale uel eni loquunt de sacris ve.le.iproprie dictis.s.de cerimonijs/uel si loquãt de circũcisione q̃ fuit ꝓprie sacr̃m negans eã grãm cõferre ſm aliquẽ intellectũ p̃-dictuꝫ. ¶ Ad 3ᵐ de aptione ianue dico ꝙ nõ fuit defectus circũcisionis ꝙ non apuit ianuã.sed qꝛ cucurrit tp̃e q̃ p̃ciuꝫ non fuit solutũ.nã post solutũ p̃ciũ po-tuit alicui apiri ianua q̃ non fuisset ba-ptizatꝰ sed solũ circũcisus ꝛ i grã/ baptizato uero defũcto ante passionẽ nõ pa-tuisset ianua ꝓ tũc. ¶ Ad ultimuꝫ dico ꝙ baptismus quantũ ad actũ exterio-rem nõ significat nisi quandã deletõem imundicie corporalꝭ.ꝛ tñ nullus negat aliq̃d esse eius effectũ positiuuꝫ/Dico ḡ ad maioreꝫ ꝙ sacr̃m magis ꝓprie signi-ficat illũ effectũ i aĩa ad quẽ cõfert/grã in sacr̃o q̃ꝫ signet ipsam grãm.vnõ grã existẽte vna in aĩa.sacr̃a tñ diuersa distin-guũtur penes diuersa significata ꝓpria q̃ sunt diuersi effectꝰ eiusdẽ grẽ:sicut di-cet post.effectus tñ grẽ taꝫ in circũcisio-ne q̃ꝫ in baptismo ꝓpriꝰ est ablutio anime a pctõ:licet cõcomitet aliꝰ.s.acceptatio ad uitam eternam.

Iuxta hoc

Quero utrum in tp̃e le.nãe fuit aliq̃d sacr̃m corrñdens circũcisioni. videt ꝙ nõ/de cõ.di.4.qd apud.ꝛ est Greg.moral.4. li.qd agit apud nos aqua baptismi h egit apud ueteres ꝓ paruulis sola fides uel ꝓ maiorib' ṽtus sacrificij.non ergo sacr̃m. ¶ Itẽ sacr̃m nõ p̃t institui nisi im-mediate a deo.pꝫ in.q.de sacri institu-tione.Sed nõ legit deũ tp̃e illiꝰ legis sal-tẽ usqꝫ ad Abraã istituisse aliq̃d sacr̃m ¶ Contra. Aug.19.ꝯ Faustũ In nullum nomen religionis pñt hoies coagulari

nisi aliquorũ signorum uelut sacramen-torum visibiliũ cõsortio colligant.

Respondeo.

nullo tp̃e di-misit deꝰ cul-tores suos sine remedio necessario ad sa-lutẽ.ꝫ oĩ tp̃e post lapsũ fuit necẽia ad sa-luteꝫ deletio originalꝭ.ḡ q̃cũqꝫ tp̃e aliq̃d remediũ efficax erat ad h/ꝛ si potuit de-leri in adultꝭ ꝑ motũ bonũ intrinsecũ. tñ in paruulꝭ in q̃bus talꝭ motꝰ fuit ipos-sibilꝭ nõ potuit deleri ꝑ actũ suũ ꝓpriũ/ ḡ ꝑ actũ aliquẽ alioꝝ circa ipos uel ad ipsos relatũ.ꝫ nõ potat eẽ certũ ꝙ actꝰ alteriꝰ relatꝰ ad paruulũ sufficeret sibi: nisi h eẽt institutũ a deo/nullꝰ eni p̃t eẽ certus ꝙ ꝑ aliq̃d attingat ad salutẽ:nisi sit certus ꝙ deꝰ acceptauit illud tãq̃ suf-ficiẽs ad talẽ finẽ. Cũ ḡ nõ solũ adultis cultorib' suis ꝓuidit deꝰ de remedio ne-cessario ad salutẽ.sed etiã paruulꝭ eoꝝ:ꝛ h de remedio de q̃ parẽtes pñt esse certi ꝓ paruulis/ſeq̃t ꝙ tp̃e illiꝰ le.nãe erat a deo institutũ aliq̃d remediũ uel signuꝫ certũ ꝛ efficax deletõis originalꝭ pctĩ.Et magꝭ ꝓbabile ẽ ꝙ signũ sẽsibile q̃ꝫ aliq̃d signũ itelligibile tm̃.qꝛ ꝓ toto statu nãe lapse ꝯgruũt hoi signa sensibilia respe-ctu spũaliũ.ḡ rõnabile ẽ aliq̃d sacr̃m sal-tẽ ꝯ originale fuisse in tp̃e le.nãe/si autẽ aliq̃d aliud puta mr̃imoniuꝫ uel aliq̃d corrñdens alicui sacr̃o no.le.fuerit illo tp̃e/de h inferiꝰ i tractatib' d illis sacris.

Ad primum

argumẽtum dico ꝙ Gre. nõ intelligit solã fidẽ ꝓ solo hitu nec sõ-te tm̃ ꝓ actu iteriori/ꝫ ꝓ actu exteriori sensibili/p̃testante fidẽ:ille aũt actꝰ suffi-ciens potuit hr̃e rõnem sacri.ꝛ sic distin-guit fides sola.i.fides solitaria sine sacris ꝯ fidẽ i sacrificio ꝓtestatã/ꝛ p̃imũ posu-it ip̃e sufficẽ ꝓ paruulꝭ.forte aũt ista pro-testatio fiebat i ṽbo aliq̃ iuocãdi deũ:ulꝭ offerẽdi paruulũ deo/2ᵐ aũt.s.fidẽ cuꝫ sacrificijs ꝓ adultꝭ fuisse necessariã po-suit. ¶ Ad 2ᵐ põt dici vno mõ ꝙ potuit deus tale sacr̃m reuelasse alicui patruꝫ

cũ q̃ tũc frequẽtiꝰ loq̃bat/ꝫ cui ꝛ qñ scri-ptura nõ dicat/q̃ ab Adã usqꝫ ad abra-ham satꝭ succicte ptrãsit. ¶ Uel põt dici ꝙ exp̃sse hr̃ ex scripta ꝙ ꝓ tp̃e illo pla-cuerũt deo sacrificia.qd ñ eẽt nisi a deo fuissent instituta.imo reputarent fatui ꝛ p̃sũptuosi si talia sine diuino p̃cepto uel inspiratõe fecissent/stũ geñ.4.de ob-latõe Abel ꝛ Chaiz/stũ ex oblatõe Noe postq̃ꝫ exiuit de archa.geñ.8/stũ ex obla-tõne Melchisedech q̃ erat sacerdos ex-celsi dei.ut dĩ geñ.14/stũ ex oblatõne a-brae diuidentꝭ vaccã/ḡ. Et istud fuit rõ-nabile.qꝛ hoies tp̃is illiꝰ fuerũt ꝓni ad idolatriã.ut pꝫ ex tãta multitudine que tp̃e illo defluxit ad eã. Fuit ḡ ꝯgruũ i re-mediũ ne ad istã ꝯfluerẽt ꝙ deꝰ suis cul-torib' instituẽt sacrificia sibi offerenda. ¶ Possibile aũt est ꝙ aliq̃d determinatũ sacrificiũ foret sacr̃m/nõ ẽ eni ꝯ rõnem sacrificij ꝙ ip̃m uel oblatio eiꝰ sit sacr̃m ꝛ tũc ꝫ indistincte hr̃ de tali sacr̃o in di-uersis locis scripture ꝙ sit institutum a deo in le.nãe.

Di.2.

Iam ad sacra

mẽta no.le.accedamus. In p̃ma di.egit magr̃ de sacr̃o legis mosaice ꝛ le.nãe.in hac 2ᵃ di.inci-pit agẽ de sacris noue le. ¶ Hec ps diui-dit in.2.ptes/p̃mo nãqꝫ determiat d eis ꝯiũctim/2° de singulꝭ sepatim.ibi. Nunc vero de baptismi/Prima hꝫ duas ptes ſm ꝙ p̃mo determinat q̃ ꝛ q̃t sũt sacr̃a no.le.2° de tp̃e institutionis ꝛ efficacia eorũdẽ.ibi:si ṽo q̃rit. ¶ Circa hãc di.q̃-ritur/ꝫ sacr̃a no.le.hẽant efficaciã a xp̃i passione/ꝛ vĩ ꝙ nõ.qꝛ.5.met.ꝛ.2.phy. dĩ ꝙ cã in actu ꝛ effectꝰ i actu simul sũt ꝛ nõ sũt/Sꝫ passio xp̃i nõ est in actu.ḡ nec effectus aliq̃s i actu.ḡ ꝛc. ¶ Itẽ aut ab illa tanq̃ꝫ p̃uisa futura/aut ut exhibita. nõ p̃mo mõ/qꝛ tunc potuissẽt sacr̃a ve. le.habuisse efficaciã ꝑ eã/tp̃e eni illiꝰ le. illa passio fuit p̃uisa ꝛ p̃dicta/ꝫ ꝯñs est icõueniẽs/qꝛ ſm scõs illa tñ ꝑmittebãt

gr̄am. Nō ut exhibita: q2 tūc baptism⁹
7 eucharistia nō haberēt efficaciaȝ p eā.
erāt. n. instituta añ passionē xp̄i: ut pate
bit inferi⁹. Itē aut ab illa tanq̄ a cā pn
cipali aut tanq̄ meritoria nō pmo mō.
q2 nihil pōt eē cā pncipalis sacri: nisi qȯ
pōt esse cā pncipal effect⁹ significati p sa
crm. Sȝ h nō pt eē nisi sol⁹ de⁹ imedia
te. Nō 2ᵒ. q2 respectu grē nulla ē cā me
ritoria. si eni ē ex merit iā nō ex grā. ro.
9. Itē si ab aliq̄ passione h maxie fuis
set a laterali vulnere. p illud Aug. 15. ð
ci. c. 26. Lodt ð archa Noe. d. Q2 hosti
um in latē arche pfecto illud ē vulnus
qñ lat⁹ crucifixi pforatū ē lācea. h q̄ppe
ad illū uenie͂tes ingrediūt. q2 inde sacra
manarūt q̄b⁹ credētes initiant. Sed ab iᵒ
vulnē nō pōt aliqȯ sacrm hr̄e efficaciaȝ
g 7c̄. pbō mi. q2 illud vuln⁹ fuit inflictū
corpori iaȝ mortuo. ut pȝ Jo. 19. Ad ie
sū aūt cū venissent 7 vidissent iam mor
tuū 7c̄. Sed corpus xp̄i post mortē nō
erat cā meritoria alicuius grē. Lōtra.
in lr̄a. 7 Aug. de ci. ubi prius.

Respondeo hic. pma con
clusio sit hec
q̄ legē euangelicā ꝯgruū fuit sacris pfe
ctissimis adornari. pbō. h ē lex pfectissi
ma quā trinitas disposuit dare hoi pro
statu vie. est eni ultima ſm illud Mat.
26. Noui 7 eťni testi. i. post qȯ nullū ali
ud ē futuȝ. in pcessu aūt ab impfcō ad
pfcm̄ posteriora sūt pfectiora. istud etiā
ē pximū pfectissimo. s. statui final bea
titudinis. g cōpetebat hoi i statu illi⁹ le
gis pfectissimis adiutorijs ad grām pre
pari. cuiusmodi sunt pfectissima sacrā.
g 7c̄. Item pbat 2ᵒ sic. Perfectissima cā
meritoria grē quā trinitas disposuit da
re gn̄i hūano erat xp̄s cōplēs cursū suū
in hac vita nobiscū. cā aūt meritoria iu
ste inclinat deū ad ꝯferendū bonū illi p
q̄ tal cā meret. cā etiā illa exhibita plus
ipetrat q̄ puisa. g p passionē xp̄i exhibi
tā 7 ꝯfirmatiuā le. no. ꝯgruū fuit maxi
ma adiutoria ad grām hoib⁹ cōferri p
tp̄e illi⁹ le. obseruāde. g 7c̄. Lōclu⁹ ista
exponit pfectissime 7 quātū ad intēsio
nem pfectōis: 7 quantū ad extensionez
pmū q2 pfectio sacri ꝯsistit in pfcē signi
ficādo ve quātū ad cognitōȝ. 7 in grām
pfectā cāndo. g sacrā no. le. debuerūt eē
pfectissima pmo mō: q2 ē lex vitatis. 2ᵒ
mō q2 est lex grē. vñ Jo. 1. Grā 7 vitas p
ih̄m xp̄m fcā est. 2ᵐ. s. pfectio maxima
quantū ad extēsionē declarat. q2 sicut in
uita nāli pmū ē gn̄atio. deinde seq̄t nu
tritio. 7 corroboratio. 7 sanitat pdite re
patio. 7 h q̄tuor ptinēt ad quālibet pso
nā singularē. pter h autē requirit aliqȯ
ptinēs ad cōitatē q̄ aliq̄s ꝯstituat in gra
du necessario ad aliquē actū necessariū
cōitati. 7 ita spūalit ad cōpletā pfectōeȝ
extēsiue oportȝ eē adiutoriū aliqȯ perti
nens ad gn̄ationē spūalem. 7 2ᵒ aliq̄d p
tinens ad nutritionē. 3ᵒ ptinēs ad robo
rationē. 4ᵒ ad repationē p⁹ lapsū. Pret
hec aūt. 5ᵒ requirit aliq̄d eē q̄ exiens fi
nalit pparet. quia vita ista spūalis q̄dā
via ē ordinās ut bn̄ viuēs in ea de ipsa
sine ipedimēto trāseat ad aliā p q̄ ppa
rat. Hec g. 5. req̄runt tāq̄ adiutoria ne
cessaria psone cuicūq; p se. Ad bonuȝ
aūt cōitatis obseruant istā legē req̄rit 7
multiplicatio carnal. q2 ista psupponit
bono spūali. sicut nā grē. 7 multiplicatō
spūalis aliquoȝ i ista lege. sic g ꝯgruuȝ
fuit septē adiutoria ꝯferri obſuatorib⁹
legis euāgelice in q̄bus eēt pfectio n̄ tm̄
intēsiua: sed etiā extēsiua 7 sufficiens ad
oia nec̄ia p obſuātia hui⁹ leg. h āt sūt
ut dicit magr̄ in lr̄a. baptism⁹ ptinēs ad
gn̄atōȝ spūalē. eucharistia nec̄ia ad nu
tritionē. ꝯfirmatio ad roboratōeȝ. pn̄ia
ad lapsi repationē. extrema vnctio ad fi
nalem ppationē. matrimoniū ad multi
plicationē in esse nāe uel carnali. 7 ordo
ad multiplicationē in eē grē uel spūali.

Secunda cōclusio
sit hec. Oia instituta sūt a xp̄o ul a deo
p tp̄e istius legis: qȯ breuit ońdo h. q2

de singulis in locis eoȝ ppr̄ijs plenius
apparebit. De baptismo patȝ. quia fu
it institutus a xp̄o viuēte. quia discipu
li baptiȝabāt: ut patet Jo. 3. 7 preceptū
fuit ut publice pdicaret Math. ult. Ite
docete omēs gentes baptiçantes eos 7c̄.
De eucharistia patȝ eius pdicatio diffu
sa. Jo. 6. sed institutio in cena Math.
26. De confirmatione patet institutio
Jo. 20. Accipite spiritū sanctū 7c̄. uel in
die penthecostes. actuū 2ᵒ. De peniten
tia dicit q̄ est instituta Jacobi. 5. Confi
temini alterutrū 7c̄. sed hoc nō videt p
babile ex pcessu lr̄e: quia statim sequit.
Orate p inuicē 7c̄. manifestuȝ est eni q̄
p illud sequens nō intendebat aliqȯ sa
cramentū instituere. nec pmulgare. nec
etiā erat apud Jacobū auctoritas insti
tuendi aliqȯ sacramentū. sicut post tan
getur in ratione ponēda ad istā conclu
sionē. Melius g ē ut dicat institutū fuis
se. Jo. 20. Accipite spiritū sanctū quoȝ
remiseritis pec. 7c̄. 7 promissuȝ Math.
16. Tibi dabo claues re. ce. quodcunq;
liga. 7c̄. Ista enim potestas nō erat prin
cipaliter dimittēdi peccata qȯ est dei p
priū. sed arbitrādi de dimissione pecca
ti arbitrio approbato a deo. sic aūt ar
bitrari est in foro penitentie soluere uel
ligare. De extrema vnctōe dicit q̄ Ja
cobi. 5. Infirmat quis in uobis 7c̄. sed
licet ibi promulgauerit illud sacramen
tum. est melius dicere q̄ fuerit institutū
a xp̄o. Legimus eni Mat. 6. q̄ apli vn
gebāt oleo multos infirmos 7 sanabāt
constat q̄ h non fecerunt nisi in virtute
xp̄i qui instituerat illā vnctionē uirtuo
sam. De matrimonio apparet Mat.
19. Non legistis ait xp̄s. quia masculuȝ
7 femi. fecit eos. supple deus. 7 dixit sup
ple per os Ade. Quāobrē relinquet ho
mo 7c̄. ubi xp̄s approbat 7 ratificat id
qȯ deus in statu innocentie per os Ade
publicauit. De ordine Mat. 26. Hoc
facite in meā cōmemorationē. 7 Jo. 20.
Quoruȝ remiseritis pctā. 7c̄. Hec enim
duo pertinent ad ordinē sacerdotalem
. s. potestas respectu corporis xp̄i veri. 7
potestas respectu corporis xp̄i mystici.
ut dicet in materia de ordine. Q2 autē
hec omnia a solo deo fuerint instituta.
patet per illud qȯ tactū est in generali ð
de institutione sacri. nulli eni competit
signum instituere practicū nisi uel respe
ctu alicuius actus sui ppr̄ij uel respectu
alicuius qui subest sibi quantū ad illuȝ
actū. sacramentū aūt est signū practicū
respectu effect⁹ dei pprie. 7 deus nō pōt
in actu sibi pprio alicui alij sbeē. g 7c̄.

Ex his duabus cōclu
sioni
bus pȝ solutio q̄ōnis. exposito p⁹ intelle
ctu q̄ōnis. q2 sacrm hr̄e efficaciā ē ipm
hr̄e regularit effectū significatū cōcomi
tantē. g ab illo hȝ efficaciā a quo ē q̄ ef
fectus ꝯcomitet. Q2 aūt sic ꝯcomitet: pt
esse ab aliq̄ dupliciť. uel tanq̄ a cā pnci
pali pncipalit causante hui⁹ cōcomitan
tiam. uel tanq̄ a cā meritoria: q̄. s. meret
ut sit talis concomitantia. Et ſm h di
co q̄ sacrā no. le. a solo deo hn̄t efficaci
am tanq̄ a cā pncipali. a xp̄o aūt patiē
te siue a passione xp̄i hn̄t efficaciā tanq̄
a cā meritoria. pmū istoȝ pbat ex 2ᵃ
ꝯclusione phabita. solus. n. de⁹ instituit
h sacrā. 7 efficacia sacri non pōt esse ab
alia cā iferiore eā instituēte. h etiā pȝ sic.
Sol⁹ de⁹ determiat se ad effectū cāndū
sibi ppriū. si. n. posset ab alio determia
ri ad agenð: iā eēt cā 2ᵃ respectu ei⁹. effe
ctus aūt significati p sacrā sūt pprij soli
deo. g sol⁹ de⁹ pt determiare se ad cānð
effect⁹ sacroȝ reglr ꝯcomitātes sacrā. h
ē aūt sacrā hr̄e efficaciā. s. hr̄e effect⁹ re
gularit ꝯcomitātes. g a sola volūtate di
na hn̄t detmiate sacrā efficaciā tāq̄ a cā
pncipali. 2ᵐ pȝ ex di. 19. 3 li. 7 quātū ad
pn̄s breuit ońdit sic. hoi fcō dei inimico p
cl'pā disposuit de⁹ n̄ remittē illā cl'pā nȝ
aliqȯ adiutoᵐ dar ad talē rmissionē siū
ad ꝯsecutōȝ btitudi): n̄ p aliq̄d sibi obla
tū qȯ grati⁹ acceptaret q̄ offeᵃ iᵃ eēt sibi

displicens uel igrata.nihil aūt pōt inue
niri grat' trinitati ꝙ sit tota culpa ⁊ of
fensa gn̄is hūani displicēs uel ingrata:
nisi sit aliqȯ obsequiū psone magi dilcē
ꝙ tota cōitas illa q̄ offendit p vīcm of
fensam fuerat uel debebat eē cara si nō
offendisset/talē psonā sic dilectaȝ nō po
tuit genus hūanū ex se hr̄e.qꝛ totū fuit
inimicū de vna massa pditiōis.ℊ dispo
fuit trinitas psonā sic dilectaȝ sibi dare
generi hūano /ac ipsā ad h̄ inclinare ut
ipsa offerret obsequiuȝ p toto illo gn̄e.
talis psona nō ē nisi xp̄s cui nō ad men
surā dedit de' spm̄ caritati ⁊ gr̄e.Jo.3.
⁊ tale obsequiū ē illud in q̄ maxia appa
ret caritas qȯ ē offerre se usqȝ ad mortē
p iustitia.ℊ trinitas nulluȝ adiutoriū p
tinēs ad salutē ɔtulit hoi viatori nisi in
vtute hui' oblatōis xp̄i i cruce fcē/⁊ a p
sona dilectissima ⁊ ex maxia caritate:⁊
p hoc passio illa fuit meritoria cā respe
ctu boni meritoꝝ collati hoi viatori.

Hic sequitur corrolariuȝ

quō in col latōne taliū remedioꝝ necessarioꝝ gn̄i
hūano ɔcurrūt ⁊ misericordia ⁊ vitas.
maxie n.misericordie op' ē hoi inimico
tāta remedia ɔcederet/sȝ etiā maxie iusti
tie ē ppi obsequiū tā gratū psone tā di
lecte/tm̄ remediū cōferre illis p qb' illa
psona obtulit illud obsequiū.Justū.n.
est acceptare obsequiū psone tā dilecte
p illo p q̄ offert obsequiū/maxia etiaȝ
fuit misericordia in psona offerēte sic se
offerre p inimicis trinitatis quā sūme
dilexit/sȝ etiā maxie iustitie tā in cōpa
tōe ad deū ꝙ ad hoīeȝ lapsū/qꝛ nō uide
ret maxie diligē deū/⁊ pximū nisi p tā
to bono cōi.s.btitudine homis ad quā
de' p̄destinauerat eū ⁊ disposuerat cuȝ
nō alit puēturū ꝙ p istud obseqū uellet
istud obsequiū exhibē./Ex istis ptȝ ali
ud correlariū qȯ suppositū fuit in.q.de
circūcisione.qꝛ passio xp̄i cū eēt cā meri
toria respectu efficacie sacroꝝ ueterū ⁊
etiā respectu gr̄e collate antiqs p̄ribus.

tn̄ maiorē efficaciā hȝ respectu nroꝝ sa
croꝝ ⁊ gr̄e nūc ɔferēde.qꝛ iuste obseqū
exhibitū ad bonū mai' acceptat ꝙ p̄ui
sum/trinitas aūt nūc ɔfert tanꝙ ppter
passionē xp̄i exhibitā/etiā a nobis credi
tā ut exhibitā/tūc aūt ɔtulit ut ppi eaȝ
a seipso p̄uisā/⁊ ab aliis fidelib' p̄credi
tā ut exhibendā./Hinc etiā apparet q̄
re baptism' apit ianuā/nō āt circūcisio
nō q̄dē ex pte meritoria/qꝛ quantūcūqȝ
magna gr̄a collata fuisset i vtute passio
nis xp̄i p̄uise/nō ɔferebat ut efficax ad fi
nē gr̄e.s.ad btitudinē/nisi p̄us obsequiū
illud eēt solutū/minia aūt si ɔferret nūc
in vtute hui' obsequīj tā soluti/cōferret
tn̄ ut sufficienter disponēs ad btitudinē
/Exm̄ in nobis maius bonuȝ ɔferimus
ppter obsequiū exhibitū ꝙ p̄patum.

Ad primū argumē

tum dico ꝙ ⁊si passio xp̄i nō sit nūc inȝ
effectu:est tn̄ in acceptiōe diua/⁊ h̄ suffi
cit ut sit cā meritoria/pȝ.n.ꝙ nos ɔferi
mus multa ppi aliqȯ bonū nō p̄ns i se
/sȝ p̄ns i memoria nr̄a si sit p̄teritū/uel i
op.si sit futuꝝ./Ad 2m̄ p̄t dici ꝙ oia sa
cr̄a no.le.hn̄t a passiōe xp̄i ut exhibita
efficaciā/nō q̄deȝ in actu exteriori sȝ in
teriori exhibitā/ab instāti eni ɔceptiōis
xp̄s hūit meritū passionis/⁊ i illo interio
ri actu ɔsistit p̄ncipalior rō meriti/⁊ iō
q̄cq̄d istituit tp̄e uite sue potuit etiā hr̄e
tūc efficaciā a passione volita pfecte ab
ipso xp̄o:in q̄ volitōe erat p̄ncipalis ob
latio:⁊ p̄ncipalis oblatio grata fcā deo
/Nec p̄t dici ꝙ sic passio illa accepta fuis
set an̄ incarnationē uel passionē/qꝛ ⁊ si
de' eā p̄uidit:nō tn̄ fuit oblata actu ite
riori/neqȝ exteriori./Uel p̄t dici ꝙ sacr̄a
no.le.viuēte xp̄o oia minorē hūerūt ef
ficaciaȝ ꝙ post ei' passionē/⁊ tn̄ nō fuit
incōueniēs ꝙ instituerēt ipso uiuēte/qꝛ
erāt instituta nō ut p tūc/sȝ ut p tp̄e p'
eius mortē habitura p̄ncipalē efficaciā
/Ad 3m̄ dico ꝙ intellect' apl'i ē ꝙ gr̄a n̄
hȝ cāȝ meritoriā de ɔdigno i illo cui cō

fert/tn̄ p̄t hr̄e cām meritoriā de ɔgruo
in eodē/⁊ cām meritoriā de cōdigno ex
trinsecā/maxie si illa cā meritoria extri
seca gratuite sit data illi p q̄ est cā meri
toria ut sit ei talis cā./Et si obicis.Gr̄a
data p tali cā ɔdigna nō est gr̄a/qꝛ aliq
bus meritis ē debita/ł si nō meritis re
cipientis./Posset dici ꝙ i vniuersis opi
bus dei nō fuit aliqȯ op' mere gr̄e:nisi
sola incarnatio filīj dei.⁊ h̄ sī ad illā nul
la merita p̄cesserūt/qȯ utiqȝ uerū est in
ordinatōe diuina de illa incarnatōe/qꝛ
si tp̄e ɔceptōis p̄cesserūt aliqua merita
Marie:tn̄ nō erāt bona absolute respe
ctu incarnatōis/sed forte accelerationis
ut ipleret illa incarnatio p̄ordinata/Bn̄
ℊ ait Aug.13.de tri.c.19.In rebus p tp̄s
ortis ⁊c̄./Ad ultimū dico ꝙ si illō vul
nus fuit inflictū xp̄o post mortē ut nar
rat euangeliū/sacr̄a nō fluxerūt ab illo
tanꝙ a cā meritoria/sed dicunt sp̄aliter
inde fluxisse ppter quandaȝ similitudi
nē expssiōe eorū q̄ ibi fluxerūt/ad sensi
bilia q̄ sunt in q̄busdā sacris/sanguis.n.
sp̄alius assimilat speciei sub q̄ est sāguis
⁊ eucaristia/⁊ aq̄ sp̄alius assimilat ma
terie baptismi q̄ sūt duo p̄ncipalia sacr̄a
⁊ iste intellect' p̄t hri extra de cele.mis.
in fi.ubi dr̄ ꝙ in illis duob'.s.aqua ⁊ sā
guine duo maxia sacr̄a redemptōis/⁊ re
generationis relucent.

Hinc de baptismi

sacrō.hic agit magister de sacris no.
le.de singulis sigillatim.⁊ p̄o
de baptismo qȯ est p̄mū sacr̄m ⁊ ianua
alioꝝ:q̄ in.2.diuidit/p̄mo agit de q̄daȝ
p̄ambulo ad uerū baptismū.s.de Joh̄.
bap°/Et 2° de uero xp̄i baptismo in p̄n°.
di.3.ibi.post hoc videndū est.

Circa istaȝ partem

quero utruȝ baptizat' baptismo Joh̄is
necessario tenebat baptizari bap° xp̄i.
/videt ꝙ nō qꝛ magr̄ in lr̄a.c.ulti.dicit.
/Qui spē nō posuerūt in baptismo Jo.

⁊ patrē ⁊ fi.⁊.s.s.credebāt nō sūt postea
rebaptizandi./Itē in receptōe sacroruȝ
qȯ dat nō est iterandū.sed si aliq̄d omit
tat caute ē supplendū:extra de clico per
saltū pmoto.c.vnico.⁊ de sacris nō ite
randis.c.ij.Sȝ in bap° Jo.dabat ablu
tio exterior.ℊ si defuit interior illa fuit
supplēda/sȝ nō exterior iteranda./Con
tra.de cō.di.3.aliud/⁊ accipit ab Aug.
sup Jo.om.5.s./Si q̄s baptizauit Jo.ite
rū sūt baptizādi.plane iterū/sȝ nō itera
to bap°/q̄s eniȝ iudas baptizauit ⁊ xp̄s
/q̄s baptizauit Jo.nō ⁊c̄./Itē Aug.d̄ ba
ptismo ɔ donatistas.li.5.Xp̄s tali bap°
mūdat ecclesiā q̄ accepto alterū nō erat
necessariū/Jo.autē tali bap° ptingebat
q̄ acceptolesset baptismū dnicū neciuȝ.

Respondeo

pōt intelligi dupliciter Jo.
baptizauisse.vno mō i forma baptismi
xp̄i quā potuit scire a discipulis xp̄i uel
ab aliis audientib' eos baptizare/⁊ tūc
nō diceret pp̄ie baptism' Jo/sicut nūc
nō dr̄ baptismus petri uel pauli/Istū.n.
errorē rep̄hēdit aplus.i.ad cor.ꝶ si isto
mō baptizaret Jo.planū ē ꝙ talis nō eēt
iterū baptizādus./Alio mō p̄t intelligi
Jo.baptizasse nō i forma baptismi xp̄i.
/sȝ uel in aliq̄ alia forma pp̄ria.s.in noie
vēturi/uel absqȝ alia formā/⁊ de sic ba
ptizato satis videt manifestū ꝙ erat ba
ptizandus baptismo xp̄i/istū ppter p̄ce
ptū eius gn̄ale obligās oēs/qȯ p̄ceptuȝ
nō ipleuerat baptizatus a Jo/Istud aūt
p̄ceptū gn̄ale fuit rōnabile/qꝛ rōnabile
fuit oēs obligari ad h̄ ꝙ essent mēbra ec
clesie/⁊ ad suscipiendum signū illud cōe
oibus ingredientibus ecclesiā/istū qꝛ medi
cina preparatiua suscepta ɔgruuȝ ē recipe
medicinā curatiuā:dispōne etiā iducta
ɔgruū ē adhuc induci formā p̄ncipalē.
/sed ille baptism' Jo.erat sicut dispō me
ra preparatiua ad baptismū xp̄i/ut p illā
ablutionē facili' inclinarent hoies ad su
scipiendū ablutōnē sibi salutarē:nec eēt
molestū ipsis iā ad sile exercitatis./Et

hāc rōnē inuit Jo. bap^o. Jo. i. Baptiço vos aq̄. supple tm̄. Medi^9 āt vr̄m stetit quē uos nescitis. q̄ supple baptizat uos nō in aq̄ tm̄ ſ3 in spū ꝛ vitate. Si dicat ꝙ magr̄ loq̄t ò baptizati a Jo. p̄mo mō utēte. s. forma xp̄i in baptizādo ſb nō p̄t stare: q2 ifidelitas suscipienti baptismū nō ē cā sufficiēs ꝙ oporteat eum alīs baptiçari/ dū tn̄ assit intētio suscipiēdi illō qd̄ ꝯfert eccl̄ia. ꝛ si g̃ a Jo. baptiçat^9 nō hūisset fidē trinitati/ dū tn̄ intēderet recipe illū baptismuz quē Jo. intendebat dare: q̄ sic intelligēdo/ poterat eē uer^9 baptism^9 xp̄i: nō erat iste postea baptizandus/ cui^9 oppositū3 dic̄ magr̄ de postea baptizandis.

Ad primum ar^m dico ꝙ nō tenet magister. nec ar^m qd̄ sumit ex actib^9. 19. ꝯcludit. uerū eni ē ꝙ nō hn̄tes fidē fuerūt baptiçādi bap^o xp̄i. ſ3 nō seq̄t. g̃ hn̄tes fidē nō erāt postea baptizādi. iste modus arguēdi nō tenet nisi i cāis p̄cis: qd̄ nō ē in ꝓposito. infidelitas. n. nō erat cā p̄cisa rebaptiçatōis bap^o xp̄i. imo magi. q2 p̄us n̄ recepant grāz baptismi. Ad 2^m ar^m dico ꝙ maior ē vera qn̄ aliq̄d sacri baptismi ꝯfertsi bap^o aūt Jo. nihil sacri baptismi ꝯferebat. ablutio eni exterior sine determinati v̄bis ꝛ determiata intētōe ꝓlatis oio nihil ē sacri baptismi. sic̄ q̄cunq3 alia balneatio. Et si obijcias. ubi g̃ h3 vitatē illa maxia: ubi omissū ē aliq̄d. caute supplenō ē. R^o uel nō pōt hr̄e locū in sacro ve vno. q2 duob^9 concurrentib^9 ad istud sacr̄m: alterū sine altero nihil est sacri. q2 alteruz sine altero nec significat grām/ nec efficit/ ꝛ tunc exponēda ē illa maxia de diuers sacr̄is ordinatis/ cuiusmodi sūt ordinatio i diaconū/ ſbdiaconū/ ꝛ hmōi/ ꝛ de talib^9 est ibi sermo/ uel si possibile ē in aliq̄ sacro ve vno vnā partē eē sine alia/ puta i eucharistia loquēdo ò sp̄eb^9 panis ꝛ vini. ibi locū h3 illud qd̄ omissū ē: est supplēdū/ ſ3 i ꝓposito nō/ q2 ablutio Jo. nihil erat sacri baptismi. iō nō ualet. Di. 3.

Ost hec videnduz ē q̄d sit baptism^9. Sup̄. magr̄ egit de q̄dā p̄ambulo ad bap^m xp̄i h agit de sacro baptismi. ꝛ diuidit i duas: in ꝓhemiū ꝛ tractatū. q̄ incipit ibi. Baptismus di p̄ma diuidit: in ptē p̄ncipalē ꝛ incidentalē q̄ incidētal icipit. c. 4. Principal diuidit i tres ptes. p̄mo agit ò ptib^9 intrisece ptinētib^9 ad baptismū 2° de suscipiēte baptismū. 4. di. 3° de ministro di. 5. Post h sciendū/ p̄ma q̄ ptinet ad p̄ntē lectōz diuidit i tres. p^o agit ò q̄dditate baptismi siue q̄d sit baptism^9 2° de forma ei^9. ibi. S3 q̄d ē illō v̄bū. 3° de istōne ei^9. ibi. De instōne. Et i illa 3ª pte incipit ò mā baptismi. ibi. Celebrat āt ꝛc̄.

Irca istā di. tertiaz q̄renduz ē de q̄tuor. p̄^o de baptismi diffinitōe/ an illa ꝓpa sit ei^9 quā ponit magister. Baptism^9 ē tinctio. i. ablutio corporis exterior fcā ſb forma v̄bor p̄scripta. 2° de forma baptismi. an h sit p̄cisa forma ei^9. Baptiço te i noie pa. ꝛ fi. ꝛ s. s. amē. 3° de mā. an sola aq̄ nālis pura sit mā ꝯueniēs baptismo/ 4° de instōne utrū institutio baptismi euacuet circūcisionem.

Ad primū arguit ꝙ non q2 pars nō p̄dicat de suo toto. Ablutō ē ps sacri baptismi. q2 s̄m aug. i. q. i. detrahe. Accedit v̄bū ad elm ꝛ fit sacr̄m. Sacr̄m g̃ sicut nō est v̄ba: ita nec ablutio ipsa. Cōtra. Magr̄ i di. i. In solōne hui^9 q̄ōnis pōt ꝓcedi sic sup̄ di. i. de diffinitōe sacri. Supponēdo eni ex usu loquētiū significatū nois baptismi. s. ꝙ baptismus significat q̄ddā sp̄ale sacr̄m: ut si baptismus significat ablutōz sicut apud iudeos erāt baptismata corporū ꝛ uasorū. i. ablutōes/ tūc h qd̄ ē sacr̄m baptismi/ itelligēdo ibi ꝯstructōz intrāsitiuā/ significat sacr̄m sp̄ale/ ꝛ h tā

specificādo significationē/ ꝛ effectū significatū. puta purificatōz aie a pctō originali/ q̄ specificādo fundamentū talis significatōis ꝛ relatōis/ Ex h inquā supposito/ apparet q̄lit baptism^9 pōt habere diffinitōez/ Cū. n. diffinibile o3 eē positiuū/ p se vnū/ ꝛ reale/ ꝛ cōe/ ut habet. s̄. baptismus nō ē pure nō ens: sicut impossibile/ ꝛ ꝓbat eo mō q̄. s̄. ò sacro. q2 rō ei^9 nō ē i se falsa/ nulla eni ē repugnātia qd̄ cūq3 sensibile uel q̄cūq3 sensibilia istitui a deo ad significanō efficacit ablutionē aie a pctō/ neq3 etiā ē purū nō ens/ sic̄ negatio/ uel puatio/ p3 ē etiā p se vnū q̄tū ad illud qd̄ p̄ncipalit significat. qd̄ ē tal relatio signi ad tale significatū/ Nec huic obstat qd̄ ꝯnotat correlatiuū suū ꝛ fūdamentū. q2 sic relatio q̄cūq3 connotat/ nec ꝙ i fūdamēto sūt multa ꝯnotata. q2 ut dictū ē. s̄. vna relatio rōnis pōt fūdari in quātūcūq3 distincti in re. tal tn̄ cōnotatio hn̄ ꝓhibet hr̄e diffinitōez p%. nihil eni h3 diffinitōz p^o nisi ſba q̄ nō diffinit p aliqd̄ additū. neq3 sicut correlatiuū addit i diffinitōe correlatiui/ neq3 sic̄ ſbm in diffinitōne accn̄tis/ talia eni hn̄t diffinitionē ſ3 nō p̄mo. p3. 7. met. § illō āt pala/ Sola g̃ 3^a ꝯditio. s. ꝙ o3 diffinibile eē ens reale excludit a sacro baptismi ꝙ nō hēat oio p̄fcāz diffinitōz. h3 tn̄ eo mo q̄ 2^e intetōes uel q̄cūq3 relatōnes rōis diffiniūt qd̄ sufficit quātū ad intellectū hn̄tē sciaz p diffinitōz. eodē. n. mō ē diffinitio sic illa cui corr̄ndet q̄dditas in re. 2° p̄ncipalit ē videnō an h sit ei^9 diffinitio quā ponit magr̄. ubi nōnō est ꝙ duob^9 modis p̄t de fūdamēto relōnis poni/ quā iportat baptism^9. vno mō ꝙ illa fūdet i toto isto. s. ablutōe sil ꝛ v̄bis tanq̄ i vno fūdamēto/ ꝛ h ē hn̄ possibile nō obstāte vnitate ei^9 cū sit relatio rōnis/ Alio mō ꝙ ei^9 fundamentuz sit sola ablutio: sola inquā. i. nihil aliud fundet. neq3 ut totū fundamētū: neq3 ut ps fūdamēti/ ſ3 nō sola. i. ipsa sine q̄buscū3 aliq̄s/ imo o3 eā hr̄e multa alia ꝯcomitātia ad h ut fūdet. s. v̄ba ꝛ ꝙ sit a tali ministro sic intendēte. nec istud ē incōueniēs ꝙ respect^9 tales p̄cedāt i fundamēto relationē rōnis tanq̄ p̄suppositi illi relationi rōnis/ Et sic i ista ablutōne p̄cedit hitudo ad v̄ba ꝯcomitātia ꝛ ad psonaz suscipientē aliq̄lit ꝯsentientē. ꝛ sic i oib^9 relationib^9 talib^9 p̄cedētibus i fūdamēto/ sic relato p ipas/ posset poni relatōez significatōis illi^9 quā iportat baptism^9 fūdari/ Si p̄mū istorū poneret: tūc cuz in diffinitione accn̄tis in cōcreto ponat totū suū ſbm/ ꝛ nō pars precise. sic nec ipsum in cōcreto p̄dicat de pte sui ſbi. sed de toto: nō esset baptism^9 sine sacr̄m baptismi ablutio. sed ablutio ꝛ v̄ba sil. Sicut ecōuerso ablutio nō esset baptismus. q2 ablutio sola nō est ſbm uel fundamentū hui^9 relatōis: sed ambo simul. s. ablutio ꝛ v̄ba. g̃ nec alterū eorū denominat p se ab alio. Si aūt 2^m poneret tūc sicut ò ablutōe denoiatiue p̄dicaret diffinitio baptismi. l3 illa ablutio intelligat circūstātiata multis relatōib^9 talibus ad h ut sibi cōueniat illa relatio. sic ꝛ e9^o in diffinitōe hui^9 relatōis in ꝯcreto accepte posset poni ablutio solūmō in recto ꝛ oia alia i obliq̄ cū q̄busdā determinatōib^9 significātib^9 illa determinare siue circūstātiare ipsā ablutōz. Istorum duor p̄mū videret ueri^9. q2 uerba nō uident eē simplr necīa nisi eēnt signū uel pars signi/ si tn̄ diceret ꝙ eēnt q̄dam determinatio ipsius ablutōis q̄ ē signū ꝛ sufficit illō ponere signū magi ꝙ duo qn̄ in vno pōt inueniri rō sufficiens significandi. ablutio aūt exterior satis p̄t poni significare ablutionē iteriorē/ Hoc ponendo posset poni talis rō baptismi: ꝙ baptismus est ablutio hois aliq̄lit ꝯsentientis facta ab alio in aqua simul v̄ba certa cū intentōe debita ꝓferēte significans efficacit ex institutone diuina ablutionem anime a peccato. Q2 si teneat alia via. s. ꝙ v̄ba sūt pars fundamēti: tūc posset poni alia ratio baptismi ꝙ

baptism' ē sacr̄m ablutōis aie a pctō cō sistēs i ablutōe hois aliq̄lr ɔsentiend scā in aq̄ ab alio abluēte. ⁊ in v̄bis certis sil' ab eodē abluēte cū debita intētōe ꝓlatl

Qualit aūt pticule posite i utraq̄ rōe sunt necīe ad rōnē baptismi bn̄ patebit spālius de singulis i q̄ōnib' sequētibus

Nec ē dīa int istas rōnes q̄n eadē ꝑm utraq̄ sint necīa ad baptismū: sed vna ponit i diffinitōe ei' solā ablutōz i recto / alia ponit ablutōz ⁊ v̄ba/ex eq̄ ad ei' rōnē ptinē. q̄ dīa ɔsurgit ex diuerso opinādi mō de fūdamēto hui' relatōis an sit sola ablutio circūstātiata/an sil' ablutio ⁊ v̄ba. Pz g̊ solo q̄ōnis. qꝛ magr̄ vī loq ꝑm illā opinionē q ablutio circūstātiata sit baptism'. ⁊ sic ponēdo tāgit ea q̄ ꝑncipalit ptinēt ad rōnē baptismi. licz multa ɔcomitātia debeāt intelligi q̄ exꝑmit rō illa ablutio hois ⁊c̄. Ad arm̄ dī q ð re artificiali bn̄ ꝑdicat mā cū sit tota sb̄a artificiati. vn̄ archa n̄ tm̄ est lignea sz lignū. sacr̄m aūt qꝛ ē res rōis assimilat artificiali. Sz h̄ nihil est. qꝛ ps māe nō ꝑdicat ð artificiato. nō n. dom' ē lapides: sz ad eē dom' reqrit aliud cuz lapidib'. qꝛ ut dcm̄ ē ꝑus nihil ponit in ɔcreto i diffinitōe accn̄tis ɔcreti nisi illð de q̊ accn̄s ꝑdicat i ɔcreto. nullū aūt accidēs ꝑdicat ð pte sui sbi. Dz g̊ dicē sustinēdo diffinitōz magr̄i q ablutio nō ē ps fūdamēti relatōis quā icludit baptismus/sz ē totū fūdamentū lz remotū/inī qð ⁊ relatōz signi mediāt q̄dā relatiōes rōnis ut dcm̄ ē. Si obijciat q neq̄ sic neq̄ sic pōt describi. qꝛ formalr̄ iportat relatōz rōnis. illa aūt nō est aliq̄d reale neq̄ alia realia. g̊ ⁊c̄. R̄o sic relatio rōis in ɔcreto dī de re extra queādmoð h̄ est v̄a. hec vox hōīe nomē ul' signū nāe humane/ita co in diffinitōe tal' ɔcreti pōt poni res extra ut additū tanq̄ fūdamētū relatōis. ideo nō ualet. sic de ꝑmo.

D secundum

ꝑncipale sic ꝓcedit. Et hic arguit q hec nō sit forma baptismi. Ego baptizo te in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sci. ꝑmo qꝛ cuiuscūq̄ hn̄tis mām ⁊ formā: forma ei' ē in mā. Sz h̄ v̄ba non sūt in aq̄ nec in ablutōe ut in sbo. Pz 2° qꝛ xp̄s Mat. ul. exꝑmēs formā baptismi nō exꝑssit istā. Sz ab ipso hr̄ forma sacroꝝ q̄ istituit. g̊ ⁊c̄. 3° si ista ē forma aut ut v̄a aut ut falsa. non ut falsa qꝛ nihil falsitatl ē i sacris v̄itatl / nō ut v̄a. qꝛ v̄itas ei' seqt ordie nāe collatōez sacri baptismi/v̄itas. n. orōnis seqt eē ei' qð significat p ipsā/ista āt orō significat collatōz sacri baptismi/forma aūt eo q est forma nō ē posterior eo cui' ē forma naliss sz ꝑor. 7° met. Itē de partib' isti' forme arguit ꝑmo sic/Greci v̄e baptizāt ⁊ baptizati ab eis q̄n ueniūt ad nos nō rebaptizant/nō aūt ꝑuāt nr̄am formā sed hāc. baptizet ꝑu' xp̄i in noie. p. ⁊. f. ⁊. s. s. Itē ꝑm Priscianū v̄bū ꝑme ꝑsone dat intelligē noiatiuū/g̊ sufficeret dicē. Baptizo te absq̄ h̄ ꝓnoie qð ē ego. Et ɔfirmat p illud: extra ð baptis. ⁊ eius effe. Siq̄s ubi dicit glo. q ꝓnomē nō ē de sb̄a forme. qꝛ plenū sensū gn̄at h̄ uox baptiço sine ꝓnoie. Itē arguit de ɔse. di. 4. rettulerūt. ubi dī. Si q̄s dic̄ te baptizo. ⁊c̄. baptizat' ē ex q̄ baptizare intēdit. Sz ibi nō ponit ꝓnomē. Itē Ambro. de ɔse. di. 4. a q̄dā. Si i noie trinitatl ul' i noie xp̄i baptizati sūt nō dn̄t rebaptizari. qꝛ sic apl̄i baptizabant: ut hr̄ actu. 2. ⁊ 19. Itē. 5. de tri. c. vij. Idē ē patrē eē ⁊ genitorē eē/g̊ eque ualēt dicē. in noie genitoris ⁊ geniti sic pr̄is ⁊ filij. Item Ambro. de spiratōe. spi. s. c. 4. ⁊ ponit i lr̄a. Si fide misteriū trinitatl tenet ⁊ vna tm̄ p'noiet plenū ē sacr̄m. Itē. 2 pihermē. Noia ⁊ v̄ba trāsposita idē significāt/g̊ eq ualēt si ista v̄ba eēnt trāsposita/g̊ ista forma nō est ꝑcisa. Cōtra. de baptismo ⁊ eius effectu. extra si q̄s. Si q̄s puerū ter in aq̄ mersērit in noie pa. ⁊ fi. ⁊. s. s. amē / ⁊ nō dixerit: ego baptizo te in noie patris ⁊ fi. ⁊. s. s. amē/nō ē puer baptizat'.

Hic primo uidenduz est si aliq̄ v̄ba pn̄t esse forma hui' sacri/ubi aduertenduz est q ꝓprie loquendo de forma ꝓut est altera ps cōpositi/forma sacri est ipsa relatio signi q̄ formaliter est tale sacr̄m. ⁊ mā est totū fundamentū ipsius relationis/veruntn̄ si i fundamēto isto sint pl'a ex q̄bus aliq̄ mō fit vnū sacr̄m q̄ non oio equalit se hn̄t sz alterū fit q̄si ꝑuiuz ⁊ determinabile/alteruz q̄si posterius ⁊ determinatio ꝑcedentl/ꝑmuz pōt dici q̄si mā p quandā similitudinez ad mām/ ⁊ alteruz forma. materie eni est ꝑcedere ꝑm originez ⁊ determinari/forme autē seq ⁊ determinare/similiter illud qð est ꝑncipalius ⁊ actualius pōt dici forma respectu potentialioris/silr qð ē spūalius pōt dici forma respectu eius qð est minus spūale. Ad ꝓpositū in fundamēto relatōnis baptismi cōcurrūt ablutio / ⁊ uerba siue tanq̄ ptes fundamenti ꝑm vnā opinionē/siue tanq̄ fundamentum ⁊ circūstantie fundamenti/ꝑm aliā/Si ꝑmo mō ps ꝑncipalior in significando sūt v̄ba/qꝛ ꝑm Aug. 2. de doc. xp̄ia. c. i. b. uerba int hoies obtinuerunt ꝑncipatuz in significādo/⁊ similē s̄niam dicit. 15. de tri. Tūc ꝓpt istā ꝑncipalitatē verba possent dici forma respectu alterius/2° mō patz q v̄ba sūt deīata respectu ablutonis/⁊ siue sic/siue sic/patz q v̄ba sūt magl spūalia ablutōne. Sic g̊ ꝑm istas methaphoras ꝑdictas patz q ubi aliqð signū concurrit sensibile in fundamēto alicuius sacri/⁊ aliq̄ v̄ba siml'. uerba semp dicunt forma/h̄ de primo

De secundo uiden

duz est q̄ v̄ba sint forma isto mō/ubi sciendū est q in sacris est aliq̄d necessariū simplr̄. s. ex pte sacri/q̄. s. non exn̄te oio nō ē sacr̄m/aliq̄d ē necessariuz aliq̄liter. s. ex pte ministri sine q̄ minister dispensando sacr̄m nō pōt uitare pctm̄/Si q̄ratur de forma. 2° mō necessaria h̄ ē de forma necessario obseruanda a mistro/dico q in tota ecclesia romana forma necessaria hec de q̄ q̄rit/ista eniz est forma necessaria ministro de q̄ q̄rit q̄stio. s. ꝑposita/⁊ h̄ loquendo de mistro cui competit ex officio baptizare/q̄s sit ille dicet. di. 5. nā istū nō pōt ignorantia excusare/qꝛ tenet scire illa q̄ sūt sui officij ad qð deputat/Probatio: qꝛ q̄libet minister in eccl'ia romana tenet necessario illā formaz seruare quā talis eccl'ia iposuit ministris. hui' est ista ð qua q̄rit: ut patz extra in arguendo. s. ad oppositū in illo. c. si q̄s. Si q̄ras ð forma necessaria ministro apud grecos/dici pōt q quantū ad aliq̄ v̄ba nō ꝑncipalia in forma. s. illa q̄bus exꝑmit suscipiens/⁊ act' siue minister/eccl'ia greca q̄nq̄ nō uoluit formā istaz seruare/cuius cām tangit aplus. i. cor. i. d. Hoc autē dico q vnusq̄sq̄ v̄rm dicit. ego q̄dem sū Pauli ⁊c̄. Gloriabant eni de ministris baptizantibus q̄si eis ascriberet baptismus: ⁊ redarguit eos: ⁊ istam eorū cōtentionē dicens. Diuisus est xp̄s: ⁊ ꝓpter h̄ ortū fuit int eos scisma/⁊ ordinatuz fuit int eos ad istud scisma tollendū ne minister exꝑmeret in ꝓpria ꝑsona/nec actus in indicatiuo mō/sed optatiuo/qꝛ tunc minister non significat eē actor baptismi: sed tm̄ mister desiderans ⁊ orās effectuz baptismi ɔferendū a deo/⁊ suscipiens etiā nō exꝑmeret in 2a persona/sed in 3a q̄si nō ꝑcise recipet qð recipit ab aliquo sermone sibi dirigente/verūtn̄ melius potuisset suscipiens fuisse exꝑssus q̄ p hoc seruus xp̄i. s. noie ꝓprio/nō eni iam seruus xp̄i baptizat/sed baptizat ut sit seruus xp̄i/loquēdo de seruicio spūali quo xp̄ianus est seruus xp̄i. De hac forma pōt dici q q̄diu tollerata fuit ab ecclesia romana/licita fuit eis/⁊ p tp̄e p q̄ instituta fuit rōnabilis fuit/durante cā ꝑdicta/sed cessante iā cā/rōnabilit potuit forma cōis fuisse eis iposita/uel ergo romana ecclesia ꝓhibuit illam formā quātū ad eos/⁊ tūc peccāt seruādo/qð

expresse nõ inuenit in aliq̃ capitulo spã lem mentionẽ faciente de eis/uel si pmi sit siue ꝯcessit/licitũ vꝫ eis illã formã cõ tinuarꝫ/⁊ si tali pmissione seu licẽtia/stã te in cõciliis suis pticularib' ordinaue rũt ĩni se talẽ formã esse seruandã: vꝫ q̃ minister eoꝝ tenet eã seruare/sicut stãte ista pmissione ecclesie romane q̃ alicu bi fiat trina imersio: alicubi vna in illa ecclesia q̃ determinauit trinã imersionez seruandã: sic faciendũ ẽ/⁊ ẽ de necessita te ministri pceptũ ⁊ moduz poris ecclie seruare/h̃ de forma necessaria ex parte ministri.

Tertio de

forma necessaria ex pte sacri. ptꝫ q̃ ista nõ ẽ talis quãtũ ad oĩa vba. ex h̃ q̃ dcm̃ ẽ q̃ greci uere baptizabãt nõ tñ sb̃ eadẽ forma/Uñ aduertendũ est q̃ i ista forma sũt aliq̃ vba pncipaliter ptinẽtia ad eã/aliq̃ aũt nõ pncipalit ptinẽt. qꝛ ex pmũt ministrũ/actũ/⁊ suscipientẽ/mini strũ eni nõ est simpliciť necessariuz aliq̃ vbo expmi/neqꝫ pnoĩe cuiuscuqꝫ psone qꝛ nõ ẽ in vbis xpi. Mat. ulti. Alia aũt duo. s. actũ/⁊ suscipientẽ necesse ẽ expmi sꝫ nõ determiate eodẽ mõ q̃ istis vbis ex pmunt. s. act' vbo indicatiui modi/⁊ su sciplẽs pnoĩe secũde psone. sꝫ põt actus expmi vbo alteri' modi/⁊ suscipiẽs ver bo alteri' psone ut greci expmũt. rõ au tẽ necessitatis q̃ ista duo sic uel sic exp merent sumit ex illo. Mat. ulti. Bapti zantes eos ⁊c̃. ubi expmit act'/⁊ suscipi ens. De vbis aũt pncipalibus q̃ sũt: in noĩe pr̃is ⁊ fi. ⁊. s. s. an ista sint pcise pti nẽtia ad formã. videndũ ẽ/ad cui' intel lectũ aduertendũ ẽ q̃ fm phm. 5. phi q̃ druplex ẽ mutatio. s. fm sbam/q̃litatẽ/ quãtitatẽ/⁊ ubi. sic fm ista vba pt fieri q̃druplex uariatio. s. fm sbam alia vba ponẽdo p istis/uel aliud vbũ p isto/fm quantitatẽ apponẽdo/uel subtrahẽdo. ⁊ si apponẽdo/uel trãsponẽdo/ uel anpo nẽdo/uel postponẽdo/ uel interponẽdo. Scdm q̃litatẽ. s. auferẽdo aliquã termi natõnẽ reqsitã ad ꝯgrã locutõz/Scdm ubi trãsponẽdo/Et de q̃cuqꝫ istarũ ua riatõnũ: dico q̃ si varians intẽdit uti ver bis q̃bus utit tãq̃ forma ecclie pcisa nõ baptizat/qꝛ deficit sibi intẽtio utẽdi uer bis q̃bus utit tãq̃ forma ecclie. intendit eni uti illis vbis aliqualit variad tanq̃ forma pcisa baptismi/Supposito ḡ q̃ nõ deficiat intẽtio: q̃ram' ex pte vborũ in se q̃ istaꝝ uariationũ põt stare cũ for ma/⁊ q̃ nõ/⁊ h̃ de singulis per ordinẽ.

De pma dico q̃ põt intelligi dupliciť. uel q̃ aliud vbũ fm q̃d ponat i loco ali cui' vborũ illoꝝ/puta alia vox/tñ idez ⁊ sub eadẽ rõne significãs/uel aliud ver bũ simpliciť. s. alia vox aliud significa tũ hñs/⁊ si 2° mõ adhuc dupliciť. qꝛ uel illud significatũ ẽ oĩo dispatũ a signifi cato uocis p q̃ ponit: ut si poneret lapis loco hui' qd̃ ẽ pr̃/uel ẽ significatũ ꝯue niens oĩo hñs idẽ substractuz in re/⁊ h̃ cõtingit dupliciť/uel qꝛ expmit distincte tres psonas sb̃ aliis rõnib' significatas q̃ significant p h̃/pr̃ ⁊ filius ⁊ spũs scũs ⁊ sic ẽ de istis noĩbus genitoris. geniti ⁊ spirati/ista eni significãt psonas sb̃ rõne pprietatũ/nõ aũt sb̃ rõne subsistentiũ ⁊ ypostasũ/uel ille psone significant impli cite/⁊ h̃ uel tanq̃ in toto collectiuo quõ significat eas h̃ nomẽ scã trinitas/ul im plicite ut in q̃dã importãte psonas per corrñdentiã effect' ad cãm/⁊ sic impor tant p h̃ nomẽ xp̃s. Hoc eni nomẽ signi ficat filiũ fm nãm humanã q̃ vnctus ẽ ⁊ dat intelligẽ prẽz a q̃ vnct' ẽ/⁊ spm sã ctũ q̃ vnct' ẽ/sic ḡ hẽmus quãtũ ad istõ mẽbrũ nomẽ aliud tñ fm uocẽ/uel no mẽ aliud hñs significatũ oĩo dispatũ. uel noĩa significãtia tres psonas nõ sub rõne psonarũ/ut genitor ⁊ genitus/uel nomẽ significãs ista collectiue. ut trini tas/uel nomẽ ꝯnotãs psonas sicut effe ctus cãm. De istis q̃nqꝫ. de pmo ptꝫ q̃ manet eadẽ forma/qꝛ in q̃libꝫ lingua pt fieri baptism'. forte tñ nõ licet baptizan ti ex officio ⁊ solẽnit uti vbis cuiuslibet

lingue: sicut nec in ꝯfectõne eucharistie qꝛ ordinauit ecclesia romana q̃ officia ecclesiastica dicant ⁊ sacra ministrent in latino grãmatico. ⁊ h̃ rõnabilit. qꝛ istõ distincti' pt scribi ⁊ pferri. De oĩo im ptinẽte pꝫ q̃ oĩo forma ñ fuat. De no mĩb' significãtib' pprietates/⁊ nõ psonas ut genitor ⁊c̃. dico q̃ ñ fuat i eis forma qꝛ xp̃s uoluit psonas uocari noĩb' pso narũ. ⁊ rõnabilit fm illud qd̃ tactũ ẽ in p° li. di. 22. ut sicut iudeis datũ erat ali qd̃ nomẽ significãs eẽntiã diuinã sb̃ p pria rõne qd̃ ipsi uocabãt nomẽ ꝺ tetra grãmaton/ita xp̃s dedit ecclesie noĩa si gnificãtia psonas sb̃ ppriis rõib'/si etiã nõ sic dederit. tñ bñ pbabile ẽ i aliq̃ iuo catõe nomẽ psone hr̃e aliquã efficaciaz quã nõ hꝫ nomẽ pprietati psone/petẽdo eni aliqd̃ donũ ab aliq̃ p amore Johis citi' ipetraret q̃ si loco nois ppũ ponẽt nomẽ significãs pprietatẽ suppositi.

De noĩe tnitat pꝫ q̃ xp̃s itellexit illas psonas explicãdas. in h̃ aũt noĩe tnitat tñ ipoztant iplicite/⁊ iõ qd̃ dicit illõ ca pitulũ a q̃dã trinitas oꝫ itelligi explici te p trib' psonis. De 5°. s. de noĩe xp̃i pꝫ q̃ aliqñ licitũ fuit baptiçare. actu. 2. ⁊ 9. ⁊ 10. Sꝫ an mõ eẽt baptizat' si sic traderet/dubiũ ẽ/vꝫ q̃ sic baptizãs pec caret mortalissimo oĩo nõ baptizaret. pmũ pbat: qꝛ legẽ supioris nullus iferi or pt reuocarꝫ nec simplr nec ad tp̃s. lex de baptizãdo in ista forma cõi. In noĩe pr̃is ⁊ filii ⁊c̃. promulgata fuit a xp̃o. Mat. ulti/ḡ eã p tp̃e p q̃ xp̃s nõ reuo cauit null' ali' pt reuocare. sꝫ lꝫ dispẽsa uerit i illa lege p tp̃e pmitiue ecclie/qꝛ fu it rõ dispẽsãdi ut diuulgaret nomẽ xp̃i/tñ illa rõe cessãte ñ dispẽsauit/ḡ null' in ferior p tp̃e illo posteriori pt aliq̃lit a le ge illa absolui. Cõsilr pbat 2m. qꝛ for ma tradita cõit semp manet forma nisi p forme institutorẽ p aliq̃ tp̃e fiat aliq̃ dispẽsatio. Sꝫ forma nõ fuit dispẽsatie tradita nisi p tp̃e p q̃ fuit dispẽsãdi rõ. s. i ecclesia pmitiua: ut nomẽ xp̃i diuul garet. ḡ tp̃e illi' dispẽsatiõis cessante: for ma illa sola manet q̃ fuit forma ex insti tutõe. Quid ḡ: nõ audeo dicẽ q̃ bapti çat' hodie i noĩe xp̃i eẽt baptizat'/sꝫ nec audeo dicẽ q̃ nõ eẽt baptizat'/qꝛ nõ le go ubi fuerit illa dispẽsatõ reuocata/in h̃ ḡ cãu reputo dubiũ an tal' sit baptiza tus. Circa istũ aũt tale remediũ hñdũ ẽ sicut vlr in aliis dubiis adhibet. de q̃ ex tra ꝺ baptismo ⁊ ei' effe/de q̃b' dubiuz ẽ an baptizati fuerit/baptizent vbis istis pmissis/si baptizat' es nõ baptizo te/sꝫ si nõ es baptizat' ego te baptizo in noĩe pr̃is ⁊ filii ⁊c̃/Et vlr i oĩb' dubiis q̃tuz ad mãꝫ ⁊ formaꝫ sũt tres maxie/pma ẽ ista. si possibilitas adest via tutissima ẽ eligẽda/2a si nõ adest possibilitas via tu tissime prima est tenẽda/3a ẽ ista. Ces sante impossibilitate/caute est supplen dũ qd̃ impossibilitas phibebat.

De secunda

variatõe pn cipali. s. fm quantitatẽ: dico q̃ si aliq̃d addat repu gnans vbis pncipalib' forme uel dimi nuẽs vba illa nihil fit/qꝛ nõ seruat for ma. ver. gra. de pmo si dicat in noĩe pa tris maioris ⁊ filii minoris ⁊c̃. ver. gra. de 2° si pmittat uel disiũgat uel interpo nat aliq̃ ꝯditio q̃ ñ existat/utpote si ego sũ oĩpotẽs/ego te ba. ⁊c̃. uel aliq̃ oĩo dis iũctiua ꝯ rõnez forme/qꝛ disiũctiua nõ ponit determinate alterã partẽ/⁊ eodez mõ ꝺ similib'. Silit si anponit uel post ponit aliq̃d nõ repugnãs fit/si alit nõ. De interpõne tñ esto q̃ nõ sit alicuius distrahẽtis uel repugnãtis ẽ spãle h̃/q̃ si interrũpat vnitatẽ debitã forme nõ ma net forma/qñ aũt talis vnitas necessa ria interrũpat: iudicat ex aliis actib' hu manis/qñ eni ex cõi loq̃la ex interposi tõe imptinend nõ iudicat q̃n posset por fmo ꝯtinuari/ꝯsilr nec dꝫ i pposito iu dicari/utpote si q̃s icipẽt oĩonẽ ⁊ dicẽt. tacete uel recedite/nõ ppi h̃ eẽt necessa riũ incipe oĩonẽ/sꝫ nõ obstãte tali inirru ptione posset eandẽ ꝯtinuare ⁊ cõplere.

De subtractōe uero si subtrahat aliqd uerbū de nō pncipalib' dictū ē pus. Si aūt de pncipalib' aliqd sbtrahat nihil fit: qz qdlibet uerbū illoꝝ est p se necessariū ad formā: sz si subtrahat aliq̄ syllaba p syncopā nō ppter h destruit forma. nō eni voluit deus oio determiare hominē ad vba in sacris ultra illū modū q̄ uerba sufficiūt ad exprimendū conceptū. sed cū syncopa bn̄ intelligit audiens conceptū loquentis. h aūt magis cauendū est q̄ in aliis vbis ppter reuerentiā sacri. nec tn̄ auderē dicere q̄ non uitans eā peccet mortalit: si nō uitat non ex cōtemptu: sed ex quadā infirmitate uel inconsideratōne humana que nō p cauet omnibus quantū posset.

De tertia variatione principali quantum ad

q̄litatē. i. terminatōes q̄ ptinēt ad ɔgruitatē pz p illud. c. de cō. di. 4. retulerūt. ubi papa rn̄det de sacerdote q̄ baptizauit in noie patria ꝛ filia ꝛ spū sancta. q̄ si h fecit ex impitia lingue latine nō intēdens inducere errorē: uere baptizauit. Qd intelligendū est qn̄ est talis incongruitas in fine dictiōis q̄ nō phibet qn possit capi cōceptus significat' p dictōz. Et quō h sit possibile bn̄ experiunt aliq̄ audiētes q̄sdā illitteratos qui loquūtur incōgrue: ꝛ tn̄ bn̄ cōcipiūt qd uolūt dicere etiā quantū ad singula uerba.

De quarta variatōne pncipali. s. ubi dico

q̄ aliq̄ trāspositio oio uariat sniam: ut si diceret. Ego pris baptizo te in noie filij ꝛc. aliq̄ aūt trāspō pmittit ut trāsposita teneāt q̄si eandē uirtutē in ipsa forma: ut si diceret. In noie filij ꝛ pris ꝛc. ꝛ pma trāspositio impedit: qz aufert cōceptū orōnis ut instituta ē. 2a nō ipedit qz ꝛ si ɔgruū esset seruare ordinē pferēdo psonas q̄ est psonarū fm originē ꝛ necessariū sit h quantū ad ministrū tn̄ nō uidet oio necessariū ex pte sacri. qz psone q̄cunqz ordine noiate sūt vnū efficiēs pncipale i baptismo ꝛ ut sic inuocāt.

Ad pmū argumentū pz ex p° articulo qd sit ppe

forma h. ꝛ qualiter uerba sunt forma. Ad 2m pz ex 2° articulo q̄ xp̄s expssit uerba q̄ sunt pncipalia in forma illa. ꝛ q̄ nō pncipalia. s. actū ꝛ suscipientē: sz in ptāte ecclesie fuit determinare qb' vbis pme ul' tertie psone ꝛ indicatiui ul' optatiui modi exprimerent suscipiēs ꝛ actus. ꝛ ecclesia latina elegit exprimē suscipientem in secūda psona ꝛ actū indicatiue. ꝛ rōnalit ut notaret ministrū uere cōferre sacrm. Ecclesia aūt greca elegit alit ꝛ rōnabilit p tpe ut dictū est: ut auferret scisma gloriantiū de baptizantib' ministris. Ad 3m pōt dici q̄ diuisio nō ē sufficiens. qz bn̄ possibile ē q̄ vba aliq̄ mālīter sūpta sint forma in aliq̄ sacro. imo potuit deus instituisse vba nō significatiua p forma. Alit pōt dici q̄ orō ut uera nō p tpe platōis sed p ultimo instāti cōplente plationē sicut dicet iferi' in mā d eucaristia ꝛ tūc cū arguit ut uera sequit actū dei, verū est q̄ ɔsequitur ipsam ablutionē ꝛ ipsa ablutio importat p h uerbū baptizo, ꝛ tūc nō erit sensus baptizo. i. sacrm baptismi cōfero, sz baptizo h est abluo. Ad 4m de gred pz. Ad 5m de pnoie ego. verū ē q̄ nō est simplicit d necessitate forme, neqz expssum neqz ut implicitū in vbo pme psone. sed quātū ad ecclesiā latinā adminus post tp̄s Alexādri necesse ē mistro exprimē ego. ꝛ glo. illa. si qs. cū pbatōe sua rettulerūt pōt intelligi p tpe pcedēte illā constitutionē Alex. tertij. si quis. Ad illud de trinitate ꝛ xp̄o. pz in dictis de pma uariatōe vboꝛū. Ad illd de genitoris ꝛc. dd q̄ Aug. ibi intelligit q̄ idē est genitor ꝛ pr̄ quantū ad h qd ē dici ad alterū. siue iportare pprietatē eiusdē psone. sed nō sūt idē quantū ad pmū ɔceptū significatū utrobiqz. qz pr̄ significat pmo ꝛ p se suppositū in nā diuina. aliud autē significat primo ꝛ p se

proprietatē. ꝛ nō est eadē vis nois ppꝛij ꝛ pprietatis nois in inuocatōe fcā alic' psone ad aliquē effectū. Ad ultimū dico q̄ ppō phi vā ē absolute de noibus trāspositis: sz nō seqt q̄ ɔcept' toti' orōis ex talib' noib' sic ꝛ sic trāspositis sit idē forma aūt nō ɔsistit tm̄ in significatōe i cōplexoꝝ: sed i significatōe toti' orōnis.

Ad tertiū pncipale sic pcedi

tur. ꝛ arguit q̄ non solū aq̄ naturalꝫ pura sit ɔueniēs mā baptismi, qz aqua artificialꝫ hz eadē accn̄tia cū aqua nāli. s. hūiditatē: frigiditatē: pspicuitatē ꝛ hui'. Sz ex accn̄tib' cognoscit sba. ex phemio pmi de aia. Itē mixtū ē grossius aq̄ elari. aqua aūt artificialꝫ ē subtilior ul' saltē n̄ grossior. g̃ nō ē aliqd mixtū. g̃ elm. ꝛ nō nisi aqua. g̃ ꝛc. Itē miscibilia pn̄t separi a mixto. p° de gn̄atōe g̃ aliqs pōt adhibē actm passiuo ad faciendū talē sepationē. g̃ aq̄ artificialꝫ pōt eē aqua elemētaris separata a mixto. Cōfirmat p illud exo. 7. de ranis. ubi ars demonū adhibuit actiuū passiuo ad pducendū stati ex aqua fluuij ranas. g̃ eq possibile ē eo° p artē adhiberi actm passiuo ut fiat sepatio elemēti a mixto. maxime cū resolutio sit facilior q̄ gn̄atio uel cōpositio. Itē quātū ad illā pticulā. pura, aqua nālis ex 2° metb. est subtilior q̄ usualꝫ. ꝛ pz p expientiā. qz p decoctionē uel depuratōez sepat terra ab aq̄ usuali q̄ residet i fūdo. Itē ex latere xp̄i fluxit aqua in q̄ institutus ē baptismus fm illud extra de celebratōe missaꝝ. in q̄dam. Sz illud qd ibi fluxit nō fuit aq̄ elemētaris sz fleuma: qz in corpore mortuo nō stati est aliqs humor q̄ sit aq̄ elemētaris. nec p vulnerationē exijt aliqs humor nisi q̄ tpe aptionis erat i corpore Sz tūc nō erat i corpore aq̄ pura. g̃ ꝛc. Cōtra. Jo. 3. Nisi qs renatus fuerit ex aq̄ ꝛ spū scō ꝛc. Itē p Arist. Sciāt artifices alchimie spēs p artē pmutari nō posse. 4. metb. g̃ nō pn̄t mixtū resolure in puram aquam.

Hic dicendum est

pportionabilit ad illd qd dcm̄ ē in pn° pcedenti q̄onis. mā eni pprie accipiēdo sicut illud i q̄ est forma rei est totū illud qd ē ibi sensibile in q̄ fūdat relatio signi qd ē formale i bap°. sz sic i illo toto sensibili aliqd ē pncipalius ut ultimate determinās. ꝛ id dr̄ forma: ita aliqd ē minus pncipale uel determiabile. ꝛ illd dr̄ mā. sed tale pōt itelligi uel pximū ad significandū, uel remotū. pximū est ipsa ablutio visibilꝫ. ipsa eni cū vbis tanq̄ signū pximū significat effectū baptismi. ꝛ id nō vrget nos illa dubitatio. de pma. q. i detrahe. ne forte asin' bibat sacrm. q̄ ve est dubitatio asinina. qz illa ablutio nō durat nisi in fieri. ꝛ quātūcūqz aq̄ possz bibi uel huc uel illuc trāsfūdi: ipsa ablutio nō. ꝛ intelligit ablutio h nō tm̄ sicut aq̄ dr̄ lauare corp' q̄si formalit. sed sicut hō dr̄ lauare corp' cū aqua q̄si ppe actiue. Nā solus ɔtactus corpori ab aq̄ q̄ est q̄si ablutō formalꝫ nō ē instituta tanq̄ signū ul' ps signi. sz ipsa lotio effectiue fcā ab aliq̄ abluēte. Nec oz q̄ sit ibi ablutō put distinguit ɔ lotionē ꝛ icludit amotionē sordiū a corpore p ɔtactū aq̄. sed sufficit lotio in cōi dcā corporis ab aq̄. alio h agēte qd nihil aliud est nisi q̄ oz istū ɔtactū corporis ab aq̄ fieri ab alio cāte ɔtactū istū. ꝛ isto mō intelligēdo ablutionē ꝛ lotōez. lotio est mā pxima q̄si p se fundamentū uel ps fundamēti isti' significatōis. aq̄ aūt ē mā remota q̄ applicat corpori i ista lotiōe. Et hui' pbatio nō ē alia: nisi qz sic institutū ē: ut pz Jo. 3. ꝛ Mat. 3. Quare aūt sit sic institutū sūt apte ɔgruētie. qz aq̄ est frigida fluida: lucida: necia̅ʀ cōis. ꝛ he oēs pprietates ɔueniūt illi humori in q̄ oz fieri baptism', q̄ est ad reprimendū estū ɔcupiscentie: ad flectendū rigorē inobedientie ad illustrand claritatē fidei: ad introducendū i viā salutis, ꝛ h est cōe oibus sic

lex ista cuius hoc sacramentū est inicia
tiuum cōmunis est omnibus ad salutē.

Quod autem in q̄stione ponit na
turalis ad distinguendū aquā artificia
lē. R° q̄ aque ille q̄ cōit dicunt artificia
les sūt corpora q̄dā mixta ⁊ non dicunt
aque nisi equoce. qḋ p3 pmo. q2 ita ē ex
q̄litatib' ɔ̄ntibus tota spēm q̄ vna q̄li
tas silis nō ɔcludit idētitatē sbe. sed vna
dissilis in tota spē cōcludit aliā eē sbam
Ille autē q̄ dicunt aq̄ artificiales hn̄t a
tota spē aliquā qualitatē dissimilē aq̄
elemētari. Hoc p3 2° ex mō gn̄ationis
istarū. nā ipossibile ē toti nāe create ex
vno gn̄are aliud nisi seruādo determia
tū pcessum p media determinata. tota
eni nā creata nō posset ex aceto generar
vinū statim. sed oportet redire ad mā3
p̄mā cōem eis q̄ est aqua q̄ attracta i sti
pite vitis tandē in vua ɔuertit in vinū.
⁊ ista snia ponit a pho. 8. meth. ⁊ p3 ad
sensu3 q̄ ita est / sed iste aq̄ artificiales ex
quocūq3 sint fiūt nō seruato pcessu nāe
p media detmiata ordiata / sic etiā vni
uersalit fiūt p actionē ignis decoquend
⁊ resoluētis. ignis aūt nō vr esse sufficies
in vtute actiua ad corrūpendū uel ɔuer
tendū q̄cunq3 mixta in aquā elementa
rem. pp̄ter qḋ vr ɔcedi pōt q̄ aque ille
q̄ dicunt artificiales nō sūt conueniens
mā baptismi. q2 nō sunt i spē aq̄ elaris.

Quod additur in q̄stio ne pura
est intelligendum q̄ impuritas in aqua
pōt intelligi duobus modis. uel pp̄ter
mixtione3 s̄m iuxta positionē: ut aqua
lutosa dr̄ impura / uel pp̄ter mixtionem
alterantē a spē. sicut humor mixt' dr̄ nō
esse aqua pura / et p̄ma q̄dem impuritas
nō phibet: dū tamē nō excludat ab aq̄
quin sit cōueniens ad lauandū uel ablu
endū. nec est alia ratio nisi quia sic insti
tutum est. vnde aqua imbibita farine i
pasta uel in spongia dū ibi est. uel imbi
bita in spisso luto. ⁊ sic de alijs si contin
gant carnē nō sunt cōueniēs mā baptis
mi tales aque. quia talis ɔtactus nō est
lotio. sed tn̄ ɔtactus aque fluide libere
cōiungentis se cuti uel sepantis ini cutē
⁊ aliud corp' In 2° mōdo q̄ aliq̄ im
puritas pōt esse manēte aqua inter spe
ciem: sicut forte si incipiat inspissari ten
dendo ad gn̄ationē elementi grossioris
ista nō phibet dū tamē sit fluida / qḋ p
tanto dico. quia in glacie niue ⁊ grandi
ne que tamē sunt imp̄fecta uel in uia ad
mixtionē / dū talia sūt nō pōt in eis fieri
baptismus. q2 ibi non est lotio sicut nec
in duro. Si aūt p illā alteratione iā sit
extra speciē aq̄: oio nō est mā baptismi.
⁊ de q̄busdā alteratoib' satis p3. q2 ɔsti
tuūt alteratū extra speciē aq̄. puta d hu
morib' nāliter resolutis p digestionē ut
saliua vrina ⁊ hm'. iuxta illud. extra de
baptismo ⁊ ei' effec. Non ut apponere.
De alijs aūt non ē ita manifestū. puta
de decoctoib' ⁊ admixtionib' s̄m sensū
in q̄bus nō apparet euidēt q̄ sit altera
spēs: ut p3 de brodio carniū ⁊ farinato
⁊ hm'. ⁊ ceruisia ⁊ medone. nō eni ma
nifestū est q̄ sit ibi aliqḋ actiuū corrum
pens spēm aq̄ / tn̄ h discutē nō ptinet ad
theologū determinantē mā3 baptismi
in q̄ntū haberi pōt ex canone biblie.
/ nec ad canonistā determinantē ɔditio
nes materie / put determinant ab ordia
tione ecclesie: sed ptinet ad ph̄m nālem
cui' ē inq̄rere q̄ alteratio trāsferat aquā
a specie sua ⁊ q̄ nō / q̄ si de alicb' sit du
biū ⁊ in talibus fuerit baptismus fact'
utendū est ibi illis tribus maximis posi
tis in solutōe p̄cedēt. q. d remedijs adhi
bēdis circa eos de q̄b' pbabilr dubitat.

Ad primū argumē
tū dico q̄ aqua artificialis ⁊ si hēat ali
qua accntia similia. tn̄ aliqḋ uel aliqua
dissimilia habet a tota spē ex q̄bus sequ
tur distinctio sbe. Ad 2m dicendum q̄ ⁊
si aliqua aqua artificialis uideat subti
lior q̄ elemētaris. q2 magis penetratiua

ista tn̄ subtilitas nō ē subtilitas simpli
citatis sed uirtutis actiue. ⁊ h mō vinu3
est subtile uel subtilius aqua. subtilitas
aūt cōueniens aq̄ elemētari ē subtilitas
simplicitatis eo mō q̄ elementū ē simpli
cius mixto. Ad 3m cōcedo q̄ possibile
eēt angelū bonū uel malū adhibere ali
q̄ actiua mixto ut passo p q̄ resolueret
ab eo aq̄ demētari / nō eni negaui aquā
artificialē eē aquā elemētarē. q2 ars ibi
ɔcurrit: q2 nō ɔcurrit ut pducēs termi
nū sed ut adhibēs actiū passiuo / sed di
co q̄ nulla ars pōt adhibere idē actiuū
puta ignē quātūcūq3 diuersis mixtis ut
passis / ita q̄ p illud agēns fiat imediate
resolutio in aquā3. s. elementarē / q2 illō
idem agēs nō pōt habere uirtutē ut sit
sine formis intmedijs mutādi: nec3 etiā
ita taliter diuersa in eundē terminū cor
rūpendi. Ad 4m p3 ex dictis de impu
ritate p iuxta positione3. Ad 5m rn̄det
Innocenti' ibi q̄ illa aqua q̄ fluxit d la
tere saluatoris nō fuit fleuma sed uera
aqua. qḋ pbat ex vbis euāgeliste. Et q̄
uidit testimoniū phibuit ueritati. pfe
cto nō aquā sed fleuma dixisset si nō fu
isset aqua sed fleuma / Probat etiā a po
steriori p materiā sacri baptismi. nec in
hoc inquit uerū regeneratōis sacrm fu
isset oñsum. cū p sacrm baptismi nō re
generent in fleumate sed in aq̄. pbat eti
am p aquā miscendā in sacro euchari
stie. pbat etiā quarto p figurā q̄ pcessit
sup h in ueteri testō. quādo Moyses p
cussit silicē ⁊ ex ea nō fleuma sed aqua
manauit. ad pbationē rn̄det ibi q̄ uel
illa aqua fuit ibi de nouo creata mira
culose. uel de cōponētib' resoluta / Sed
qualitercūq3 dicat de aq̄ lateris xp̄i. q2
fluxit sicut sibi placuit. nō propter h sa
crā ibi susceperunt efficaciam ut supra
dictum est. sed propter quandam simili
tudinem perfectiorem ad baptismum
⁊ eucharistiam. certum est tamen q̄ ba
ptismus non potest fieri nisi in aq̄ usua
li. quia xp̄s homo instituit.

D quartum pn ci
pale sic pcedit ⁊ arguit q̄ insti
tutio baptismi nō euacuauit
circūcisionē. quia Math. 5. Non veni
soluere legē sed adimplere / sed circūcisio
erat precepta in lege. gen̄. 17. g̃ xp̄s non
euacuauit eā instituēdo baptismum.
Confirmat. quia ipse xp̄s in scipo eā su
scepit. Itē Gen̄. 17. Data fuit abrae cir
cūcisio in fedus sempiternū. g̃ ad semp
permansurū / alioquin nō fuisset sempi
ternū. Itē nullus inferior habet aucto
ritatem reuocādi legē institutam a supe
riore. S3 certū est q̄ dn̄s instituit legem
mosaicā ⁊ circūcisionē ⁊ nō inuenit ubi
eā reuocauerit etiā3 in nouo testō: imo
xp̄s toto tp̄e uite sue mortalis eā serua
uit / etiā ante cenā comedendo agnū pa
schalē / Discipuli aūt nō hūerūt auctez
reuocādi. g̃ ⁊c. Cōtra. Jo. 3. Nisi q̄s re
nat' fuerit ex aq̄ ⁊c. g̃ baptism' p' sui in
stitutōē erat simplr neccius ad salutē / g̃
circūcisio ē euacuata / q2 nō sūt ɔcurrūt
duo remedia necia ⁊ sufficiētia ɔ idem.
Itē Gal. 5. Si circūcidamini nihil xp̄s
uobis pdest. Ista qḋ supponit bapm isti
tutū fuisse i le. no / qḋ uez est / ⁊ rōnabile
/ verū sicut p3 ex multi auctoritatib' no
ui testi ⁊ xp̄i ⁊ aplor in q̄bus pbat ne
cessitas baptismi: qḋ nō eēt nisi eēt insti
tutus i lege illa legitie / sq̄n tn̄ p' fuit insti
tut' dubiū ē / nō q̄dē q̄n xp̄s baptizabat
a Johē. q2 ille nō fuit baptism' xp̄i. i. in
forma xp̄i3 i fora Jo / tn̄ xp̄s dedicauit
tc aquā tāq3 mā3 idoneā suo bap° ex cō
tactu sue mūdissime carnis. q2 i legis la
tor ɔfirmat' ē us' aq̄. i. ut misteriū / Nec
ēt i illo vbo. Jo. 3. dcō Nicodemo. Nisi
q̄s ⁊c. q2 nō ē visile tā necīū sacrm i ɔda
ui corā psona puata istitui q̄ nō debuit
eē pco istitutōis illi' / Nec3 etiā differebat
institui usq3 ad tp̄s ascēsionis. Mat. ul.
/ Nā discipuli xp̄i ante passionē baptiza
bāt baptismo xp̄i. Jo. 3. Dicūt discipuli
Jo. ad ip̄m / Rabi cui testim phibuisti.

Ecce ipse baptizat ⁊ oēs ueniūt ad eū. ⁊
sequit. c. sequēti. a q̄q̄. Jħs nō baptiza-
ret sȝ discipuli eius. ꝯuincit. ġ tp̄s institu
tōnis fuisse an̄ illud tp̄s q̄ discipuli xp̄i
baptizabāt. lȝ p̄cisa hora institutōis nō
legat in euāgelio. ¶ Jstud aūt suppositū
ē rōnabile. q2 sacr̄m p̄ncipale legi euāge
lice p qd. s. intrat in ei⁹ obseruantiaȝ de-
buit eē nouū ⁊ ꝓpriū illi legi. ut p̄us di
cū est in. q. de institutōe sacri i coi. di. i.
¶ Debuit etiā istud sacr̄m eē euidēs i signi
ficatōe. q2 ista ē lex vitatis euacuās vm-
brā. ¶ Et debuit eē copiosū in gr̄e collone
q2 h est lex gr̄e. Jo. i. Gr̄a ⁊ vitas p ih̄m
xp̄m fcā est. ¶ Debuit etiā eē facile. q2 iu
gū xp̄i suaue ē ⁊ onus ei⁹ leue. Mat. 7.
¶ Jtē debuit eē cōe. q2 de⁹ ad legē Moysi
elegit vnū pplm tm̄. sed ad nouā legē to
tū mūdū. Jn omnē terraȝ exiuit ⁊c. hec
q̄tuor inueniunt i vno. s. in ablutiōe cū
v̄bis. q2 h euident significat mūdationē
aie q̄ est effectus p̄ncipal'. ⁊ dat gr̄am co
piose. vn̄ i ps. dr̄ aq̄ refectōis. Sup aquā
refectōnis educauit me. Est et facilis. q2
nullo mō piculosa sicut fuit circuncisio
⁊ cōis omni sexui ⁊ etati.

Hoc ergo supposi

to tāq̄ vo ⁊ rōnabili. videndū est p̄° vtr̄
erat susceptio baptismi simplr̄ necia. 2°
an ex eodē fuerit circūcisio euacuata.
¶ Quantū ad p̄mū dico q̄ institutio pre-
cessit ꝓmulgatōnē: nō eni ꝓmulgat lex
nisi p̄mo sit determiata a legislatore a q̄
habeat firmitatē. ⁊ ista determiatio p̄t
dici institutio: nisi etiā ab ipso sit reue-
lata alicui tāq̄ p̄coni solēni. ⁊ h si p pre
conē illā uoluerit ꝓmulgari. ¶ De hac i
stitutōe dico duo. p̄mo q̄ ꝓpt eā n̄ erat
neciū simplr̄ baptizari. qd pȝ Jo. 15. Si
nō venissem ⁊ locut⁹ eis nō fuissē pctm̄
nō h̄rent. Ex q̄ dicto accipio istā ꝓpōeȝ
q̄ nullus tenet ad aliqd p̄ceptū diuinū
nisi p aliquē idoneū ⁊ auctenticū sibi ꝓ
mulget: ul' fama vidica ⁊ testimonio bo
noꝝ cui dȝ q̄libȝ rōnabilit credere. ⁊ h

Jntelligo de lege positiua q̄ nō est nō itert⁹
in corde. nō ġ p solā istā instōnē p̄ceden
tem ꝓmulgatōȝ obligat pplus necio ad
bap^m. ⁊ h maxie de isto p̄cepto. q2 erat
tm̄mō positiuū. illud aūt positiuū qd p̄
cessit de circūcisione nō debuit stati di-
mitti: ex q̄ certū fuit q̄ a deo fuerat insti
tutū nisi etiā certitudo fieret illud 2^m fu
isse datū a deo. h aūt certitudo de 2° nō
poterit h̄ri sine ꝓmulgatōe auctentica.
¶ 2° dico q̄ ꝓmulgatio hui⁹ sacri poterat
poni duplex. vna p modū cōsilij alia p
modū p̄cepti. h aūt fuit ꝯgruū q̄ p̄° pro
mulgaret p modū cōsilij ꝓpter duo. p̄°
q2 lex euāgelica q̄ est pfectissima nō de-
buit p̄cipitant iponi. sed hoies p̄mo ad
illā allici. ⁊ cadētē adh sb ꝯsilio ut postea
exercitati posset sub p̄cepto iponi. 2° q2
lex vet⁹ nō erat mala sicut est idolatria.
⁊ iō nō debuit subito repelli. in h eni fu
isset repulsa q̄si mala. sȝ debuit synago-
ga cuȝ honore sepeliri ut onderet fuisse
bona p tp̄e suo. ¶ Jmpō aūt baptismi p
modū p̄cepti euacuatio fuit circūcisiōis
saltē quātū ad necitatē. Debuit aūt ali-
qn̄ seq̄ ꝓmulgatio p mod p̄cepti. q2 alr
nūq̄ h̄ret lex ista firmitatē uel necitatē
saltē quātū ad illud sacr̄m. ¶ Et notand
gn̄alit q̄ ꝓmulgatio fcā d ꝯsilio diuino.
obligat ad nō ꝯtēnendū. q̄ eni ꝯsiliū ꝯtē
nit: ꝯtemnit ꝯsulentē inquantū ꝯsulen-
tem. ⁊ iō nolens seruare ꝯsiliū diuinuȝ
euāgelicū q̄si ꝯtēnens illd tanq̄ irrōna-
bile ⁊ infructuosū peccat mortalit. vnd
uideāt mordētes pauptatē euāgelicā ne
forte cū nolit seruare. q2 nō ē neciuȝ cō-
tēnant. q2 tales ꝯtēnentes uel paruipen-
dentes ꝯtemnūt xp̄m q̄ hāc suasit obs-
uari tāq̄ meritoriā ⁊ utilē ad uitā eina
ut h2 in 6. li. de v̄bo. sig. Promulgatio
aūt p modū p̄cepti obligat nō solū ad
nō ꝯtēnendū sed etiā ad obseruandū si
est affirmatiuū. uel cauendū si est nega
tiuū. ¶ Hec aūt dixi de ꝯsilio ⁊ p̄cepto
diuino. q2 sic⁹ est de h̄iano etiā loquē-
do d ꝯsilio seu p̄cepto hois supioris seu

prelati: licet enim tam cōsiliū q̄ p̄ceptū
alicuius superioris contēnere. i. irrōna
le ⁊ infructuosum iudicare. sed nō lȝ dū
est p̄latus ꝯtēnere nō obseruādo. q2 dr̄
Mat. 23. Sup cathedram Moysi sede
rūt ⁊c. Jstud de ꝯtēptu ꝯsilij uel p̄cepti
supioris ꝓbat. q2 nō tenent necessario
habere falsā opinionē de suo superiore
sed monitio eius uel p̄ceptū pōt in se eē
irrōnabile ⁊ infructuosum. ⁊ rōnabilit
⁊ utiliter: tunc laborandū est ad eius re
uocationē ⁊ ad correptionē uel amotio
nem talis p̄lati fatue p̄cipientis. ġ nō te
net subditus reputare p̄ceptū eius tāq̄
rōnabile ⁊ fructuosum. sed pōt opposi-
tum reputare sicut est. ⁊ sic ꝯtēnere non
approbando. ¶ Sic ergo patet q̄ p̄ma ob
ligatio baptismi p modū cōsilij obliga-
uit omēs ad nō ꝯtēnendū. 2ª aūt p mo-
dū p̄cepti obligauit omnes ad q̄s legiti
me venit ad suscipiendū.

De secundo principali. s. an ex eodem

fuerit circūcisio euacuata ex quo fuit su
sceptio baptismi simpliciter necessaria.
¶ Dicit q̄ tp̄s quo baptismus fuit sub con
silio erat a prima publicatōne eius usq̄
ad xp̄i passionē. ⁊ hoc nō euacuauit cir
cūcisionē etiam quantū ad necessariuȝ.
illo enim tēpoꝛ necessariū erat iudeo cir
cūcidere paruulū suū. quia nondū fuit
illa lex reuocata sicut nec alia imposita
¶ A tēpore autēȝ passionis usq̄ ad tēpus
publicationis euangelij fuit circūcisio li-
cita: sed nec necessaria nec utilis. quia in
xp̄i morte legalia sunt cōsummata. qd
probatur ex illo. Jo. 19. Morte iminen
te dixit Jħs consūmatum est. ¶ Et si que
ritur quid erat paruulo iudei in reme-
dium contra originale a passione usq̄
ad publicationeȝ euangelij: dicit q̄ non
circūcisio: sed fides parentū ut tempore
le. na. ¶ Tertio uero tēpore post publica-
tionem euangelij circūcisio fuit mortife
ra. pro quo tempore loquit Paulus ad
Gal. Qd si circūcidimini ⁊c. ¶ Contra p̄

mum arguitur sic. Si vnum preceptuȝ
impositum totaliter reuocat aliud: con
siliuȝ seu monitio de vno facit aliud nō
necessariū. quia cuius actus preceptum
est alterius prohibitio: eius actus consi
liū est licētia de nō obseruādo reliquuȝ
ġ si preceptū de baptismo erat ꝓhibitio
circūcisionis quantū ad fructū ⁊ ꝯsiliū
de baptismo erat reddens circūcisioneȝ
non necessariā. ¶ Hoc cōfirmat. quia si
ante passionē aliquis iudeus ad p̄dica-
tionem xp̄i uel Petri paruulū suuȝ ba-
ptiçasset ⁊ non circūcidisset: si paruulus
fuisset mortuus: saluatus fuisset: q2 rece
pit gratiā in baptismo. a p̄ma enim in-
stitutione baptismus contulit gratiam.
¶ Et si dicit q̄ uerū est q̄ paruulo suffe-
cisset baptismus: sed pater peccasset nō
circūcidendo. ¶ Contra. quia ante octa
uū diē potuit baptiçare puulū: ⁊ ex quo
ille habuit iam remediū ꝯtra originale
⁊ hoc credidit pater: nā credidit baptis-
mū efficacē ad hoc. tūc uidet q̄ nō tene-
batur necessario prouidere paruulo de
alio remedio. ¶ Cōtra 2^m qd dicit de tp̄e
inter passionē xp̄i ⁊ ꝓmulgationē euā-
gelij: arguit sic. quia nullus alit se habet
nūc q̄ prius ad aliquā legē. nisi quia est
sibi aliter ꝓmulgata. Sed post passio-
nem xp̄i anteq̄ apl'i baptismū p̄dicarēt
nō fuit baptismus aliter pplo ꝓmulga
tus q̄ ante. ġ non aliter obligabatur ali
quis post passionē ad baptismū q̄ ante
nec per ꝯn̄s ad circūcisionē aliter se ha-
buit. ¶ Jtē ab eodē h̄uit circūcisio vim
obligandi ⁊ medēdi seu curādi. pȝ p Be
dam sup illud. Jo. 3. ⁊ ponit in l'ra. di. i.
Nisi quis renatus ⁊c. Qui nūc p euan
geliuȝ suū clamat t'ribilit ⁊ salubrit nisi
quis renatus ⁊c. Terribilit dicit ꝓpter
artaȝ obligationē: salubriter ꝓpter effi-
cacem medelā. ille dudū clamabat per
legem. masculus cuius caro prepucij cir
cūcisa non fuerit peribit anima eius de
populo suo. Sȝ circūcisio habuit vim
obligandi usq̄ q̄ reuocaret. ġ per idem

habuit vim medēdi usq͡ʒ ad illā reuoca
tionem. Sed per solaʒ xp̄i mortē nō est
aliter reuocata ꝙ prius. ut patʒ ex rōne
p̄cedente. quia nulla lex est aliter ꝓmul
gata ꝛc̄. Item post mortē xp̄i usq͡ʒ ad ꝓ
mulgatōnis tēpus iudei tenebant circū
cidere paruulos suos. quia nullo mō cō
stabat eis de reuocatōne circūcisionis.
nō aūt contulit eā paruulo nisi ut utilē
ꝛ necessariā sibi ad salutē. quia tenebat
ponere spem in ea sicut ꝛ prius. ꝫ teneba
tur de necessitate habere falsā opinionē
de circūcisione. qđ nihil est dictū. qꝛ de
us nulluʒ decipit nec obligat necessario
ad decipiendū. Iteʒ nunꝙ fuit homo
relictus sine remedio certo ꝛ de quo nō
esset certus. quia erat remediū certum.
Sed in illo tēpore post passionē añ pu
blicationē nullū fuit aliud certuʒ nouū
remediū datū eis/quia nec publicatū. ꝫ
remansit idē qđ prius: ꝛ eque certum re
mediū. ꝫ eque circūcisio remāsit sic̄ ṗus
Cōtra 3^m qđ dicit de tēpore post pub
licationē euangelij apparet actu. 21. ca.
ubi legit de Paulo qui ascendit ihrl̄m:
ꝛ ibi de cōsilio Jacobi ꝛ alioꝝ fratrum
post quartā synodū habitā in iherosoli
mis purificatus ſm legē ascendit tēplū
ꝛ obtulit pro se sacrificiū: q̄uis solennit
ante iam ibi fuerat euāgeliū publicatū.
patet actu. 21. c. quia ibidē dixit Jacobꝰ
Uide quot milia hominū in iudea cre
diderunt ꝛ omnes emulatores sūt legis
ꝫ stante tanta publicatione euāgelij ibi
ꝛ in ipso Paulo ꝛ in iudeis cōuersis ap
probabat obseruatio legis. Et ipse Pau
lus ibidē inter tot xp̄ianos opus legi im
pleuit. Quo aūt tēpore facta fuerit ista
Pauli purificatio ꝛ oblatō ſm legē cōg
ni pōt partim ex textu actuū: ꝛ partim
ex magistro historiarū. istud. n. fuit añ
captionē Pauli ꝑ septē dies sicut patet
actu. 21. di. Illa aūt captio fuit circa ṗn
cipiuʒ regni Neronis. quia tertio anno
regni Neronis venit Romaʒ ſm magi
strū historiarū. Nero aūt incepit regna
re circa uicesimū annū post xp̄i passio
nem. In tanto aūt tp̄e uidet euangeliuʒ
satis publicatū fuisse ꝛ maxime i iudea
ubi tn̄ paulus obseruauit legalia.

Quantum ergo ad istū articulū dico ꝙ in baptismo no est
distinguere nisi duo tēpora. s. tp̄us quo
erat sub cōsilio: ꝛ tp̄s quo erat sub p̄ce
pto. ꝛ primuʒ durauit a p̄ncipio exquo
p̄dicabat euangeliū uel baptismus per
xp̄m uel ꝑ apl̄os usq͡ʒ ad p̄dicationē so
lennē ꝛ auctenticā eiusdē post ascēsionē
xp̄i: ita ꝙ primū tēpus nullā habet dif
ferentiā per mortē xp̄i nec post eaʒ/ex h
solo/ꝙ aliter cucurrit post baptismus ꝙ
ante. 2^m autē tēpus ut credo incepit in
die penth. in ihrl̄m: quia usq͡ʒ ad illum
diem apl̄i nō p̄dicauerūt publice. iuxta
illud vbū xp̄i. Uos autē sedete in illa ci
uitate donec induamini virtute ex alto
Sed in die penth. misso spū sancto solē
niter p̄dicauerūt ꝛ apposite sūt illo die
circiter tria milia ꝛ baptiçati sūt. actu. 2
Inde aūt ad alias ciuitates ſm ordineʒ
cuilibet loco uel genti erat tp̄us, 2^m/qn̄
ibi publice ꝛ solēniter p̄dicabat lex euā
gelica/ita ꝙ tēpus nō incepit simul apđ
quoscunq͡ʒ. sed de syon exibat lex ꝛ uer
bum dn̄i đ ihrl̄m iuxta ꝓphetiā Isa. ꝛ
quibusdā incepit tēpus. 2^m ad mensem
post penth. ꝛ aliquibꝰ ad ānū: aliquibꝰ
ad decem annos. ꝛ sic deinceps sicut eis
p̄dicabat/Sed quantū ad circūcisioneʒ
distinguo q̄tuor tēpora/pro primo/erat
necessaria/pro secūdo utilis nō necessa
ria/pro tertio nec utilis nec necessaria.
tamē licita/pro quarto omnino illicita
ꝛ mortifera/Primū tēpus circūcisionis
p̄cessit utrūq͡ʒ tēpus baptismi/secundū
tēpus circūcisionis comitabat primum
tēpus baptismi/Nam sicut argutū fuit
prius exquo primo cōsulebat baptismꝰ
non fuit circūcisio necessaria uolēti ba
ptiçari. sed tunc cucurrit utrūq͡ʒ sub dis
iunctione ut iudeꝰ eligeret qđcunq͡ʒ uel

let. licuit enim ꝛ profuit sibi circūcidi si
uoluit. nec eni fuit tunc reuocata quan
tum ad utile/nec quantū ad licitū/licuit
etiam sibi imo laudabile fuit baptiçari
ꝛ hoc etiaʒ satis congruum fuit ꝙ in tē
pore intermedio inter duas leges quan
do non subito prima tollit nec secunda
imponit: illo inquā tēpore simul currāt
ambe sub disiunctione/tertiū aūt tp̄us
circūcisionis cucurrit cū secūdo tp̄e ba
ptismi: ꝛ hoc quantū ad iudeos usq͡ʒ ad
illud tēpus pauli/de q̄ argutū est prius.
imo uerisimile est ꝙ bene ultra. quia tē
pore purificationis pauli uidebant fra
tres in iherosolimis approbare obſuā
tiā legis/ꝛ de ea cōsulere paulo/sed quā
tum ad gentiles cōuersos ad fidē ſm tē
pus baptismi/ꝛ 4^m circūcisionis simꝉ
cōcurrerūt/saltē post 14. annos a passio
ne xp̄i uel circiter/quādo. s. paulus ascē
dit iherosolimā ad seniores sup illa qō
ne cōsulens/de qua habet actuū. c. 15. s.
ubi primo allegat Petrus factū Corne
lij de quo habet actu. 10/ꝛ deinde Jaco
bus tanꝙ ep̄s in iherosolimis ꝓfert sen
tentiā ſm magistrū historiaruʒ dicens.
Ego iudico nō inquietare eos qui ex gē
tibus conuertunt ad deuʒ: ꝛ scribere ad
eos ut abstineāt se a cōtamiationibꝰ ꝛc̄.
ꝛ de illis q̄tuor duo. s. abstinere ab ido
latris ꝛ fornicatiōe sūt necessaria. Et iō
specialiter eis scribēda. quia de illis gen
tes minus curabant/duo alia. s. ꝙ absti
neant a suffocato ꝛ a sanguine nō erant
necessaria/sed bene congruebāt ut gētes
cōuerse ab ipsis abstinerēt ne essent ab
hominabiles iudeis. sicut i societate bn̄
decet ꝙ homo abstineat a quibusdaʒ q̄
sunt abhominabilia socijs. licet nō sint
simpliciter illicita/ꝫ 2^m tēpus baptismi
a principio sui totaliter fecit circūcisio
nem illicitam quantū ad gentes cōuer
sas. uel saltem post tēpus tertij concilij i
iherosolimis de quo nūc tactū est: de q̄
seniores decreuerunt legem non debere
imponi gentibus cōuersis. 14. uel. 15. an
no post passionē xp̄i/Sed quantuʒ ad
iudeos cōuersos/2^m tēpus baptismi nec
a p̄ncipio sui nec post conciliū illud ter
tium apl̄orū exclusit oīo circūcisionem
tanꝙ illicitā nec alia legalia. sed multo
post tp̄e licite ſuabant/Si obijcitur ꝙ
Paulus restitit Petro in antiochia ut
ipse scribit Gal. 2. Cū uenisset inquit Ce
phas in faciē ei restiti. quia reprehēsibi
lis erat ꝛ reddit causam. prius enim ꝙ
uenissent quidam a Jacobo edebat. p.
cum gentibus/Cum autē uenissent sub
trahebat ꝛ segregabat se ab illis timens
eos qui ex circūcisione uenerāt/ꝛ simu
lationi eius cōsenserūt ceteri iudei. ꝛ se
quitur ibidem reprehensio. Si tu iude
us cum sis gentiliter ꝛ nō iudaice viuis
quomodo gētes cōgis iudaizare/Istud
autem non erat diu post illud tertium
concilium in iherosolimis. ut patet ſm
magistrū historiaꝝ. Naʒ quarto Clau
dij anno uenit Petrus Romā: ꝛ in illa
via uersus Romā cum transiret antio
chiam facta sunt ista. hoc autem erat sa
tis cito post concilium supradictum qđ
fuit decimoquarto anno uel decimoqn
to post passionem xp̄i. Respondeo ꝙ
de isto facto Petri si peccauerit uel non
uidebatur cōtrouersia inter duos egre
gios apostolos. s. Petrum ꝛ Paulum.
ꝛ postea inter duos doctores famosos.
Aug. ꝛ Hiero. Salua reuerentia alioꝝ
teneo cum Paulo ꝛ Augu°. licet enim
apostoli in actibus uel uerbis que dixe
runt ut homines potuerūt errare: tamē
nullus apostolus uel propheta inquan
tum scriptor alicuꝰ partis scripture ali
quo mō errauit/quia ſm Augu. in epi
stola ad Hieronimū: ꝑponit in canone
di. 9. Si ad scripturas diuinas admis
sum fuerit aliqđ mēdaciū quantūcūq͡ʒ
paruū seu officiosū nihil remanet in ea
solide ueritatis qua conuincat aduersa
rius. quicqđ eniʒ ꝯ ipm allegatū fuerit
rn̄debit illud mendaciū esse dcm̄ iocose
uel officiose: ut ē illud aliud qđ cōcedit

ita esse dictū. vnde dicit ibidē Aug. Hijs
solis libris uel viris qui canonici nomi
nant hanc didici ferre reuerentiā/ꝙ nul
lum eorū in scribendo errasse firmissi
me credā. Cū ergo Paulus ad Gal. que
est pars scripture canonice: h scribat. in
faciē eius restiti. quia reprehensibilis erat
⁊ subdit. Cū antē uidissem ꝙ non recte
ambularet ad ueritatē euangelij necesse
se est dicere ista uerba esse simpliciter ue
ra. uel totius scripture auctoritas aufer
retur. ¶ Querendū est ergo q̄s sit intelle
ctus istorū uerborū ut uera sint. nō eni
pōt dici ꝙ tunc reprehēsibilis erat. quia
seruabat tūc legē/ Nam post illud factū
etiā Paulus circūcidit Thimotheum.
istud enim fuit factū cito post tertiū cō
ciliū Barnaba adhuc existente cū Pau
lo in antiochia post reuersionē eorū de
ihrlm. ut magister historiarū narrat q̄n
.s. Petrus pergens romā transiuit p an
tiochiā. Paulus aūt circūcidit Thimo
theū post sepatōnē eius a Barnaba. q̄n
sumpto Syla pfectus est ad uisitandū
fratres q̄bus prius p̄dicauerat. ut patet
actu. 16. / Post illud etiā tp̄s hn̄ ad qua
tuor annos Paulus purificatus est fm
legē ⁊ tota multitudo cōuersa in iudea
obseruabat legē. actu. 21/ nec uidet ꝙ re
prehēsibilis erat. quia sic obseruabat le
gem. s. in discernendo cibos/quia ⁊ hoc
nō magis fuit mortiferū q̄ alia legalia
.s. purificatio ⁊ hmōi. ¶ Uel ḡ dicet rep
hensibilis fuisse: qꝛ in illo actu obserua
bat legē subtrahendo se a gentibus in ci
bo ⁊ potu/⁊ ꝙ hoc nō erat faciendū ui
detur prius sibi fuisse dictū a deo. actu.
10. de Cornelio/uel qꝛ p̄us nō obseruās
legē in hoc corā gētibus: postea uenien
tibus iudeis etiā in h obseruabat. ¶ Et
utrūqꝫ istorū duorū posset poni multi
pliciter/primū eni poterat dici rephen
sibile. qꝛ ad quācunqꝫ ecclesiā veneris:
illi te cōformes. ait Ambro/Aug. ḡ rep
hensibile fuit in ecclesia gentiū nō cōfor
mare se mō eorū viuēdi/uel quia in hoc

dabat occasionē gētib' seruādi legē/uel
quia ondens facto illud esse necessariū.
/uel saltē necessariū ad hoc ut cōuersi ex
iudeis uellent cōicare cū eis: ⁊ sepe infe
riores facerēt aliqua difficilia ne exclu
derent a cōione superiorū. Ad istū intel
lectū pōt referri illa reprehensio Pauli
Gentes cogis iudaiçare. Gal. 2. e/uel ostē
dendo eis exēplo necessariū simpliciter
fore eis seruare legē/uel fore necessariū
eis ut sint digni cōione iudeorū fideliū.
/uel saltē laudabilius eis fore exēpla ma
iorū imitādo q̄ foret oppositū. ¶ 2^m etiā
pōt intelligi: uel quia simulabat non re
putans hoc corde esse faciendū qd̄ fecit
in opere/ex pmo eni facto qd̄ fecit in ab
sentia nunciorū Jacobi. apparuit ꝙ nō
sensit fore abstinendū a gentibus cōuer
sis ad fidē/⁊ in 2° facto ondit ꝙ hoc eēt
faciendū/⁊ ad istū intellectū pōt referri
illud uerbū Pauli. Simulatōi ei' cōsen
serūt ceteri. Gal. 2. d. ⁊c̄. ¶ Uel posset 2^m
dici reprehēsibile. qꝛ nō utebat auctē p̄
lati. cū eni esset supior illis nūcijs Jaco
bi/magis debebat ipse ueritatē cōstanter
tenere in ope/⁊ eos adducere ad rectitu
dinē suā q̄ ꝑpter timorē eorū flecti ad
illud qd̄ erat eis placitū/uel magis acce
ptū. ⁊ talis remissio seu timiditas p̄lati
est ꝑ tp̄e reprehensibilis. ⁊ ad istū intel
lectū pōt referri qd̄ ait Paulus. Segre
gabat se ab alijs timens circūcisos. non
eni erat ibi uere timor. qꝛ simpliciī lici
tū erat iudeis non seruare legē. ⁊ maxie
q̄n erā inter gētes. ⁊ hoc debuit Petrus
exēplo suo ondere nūcijs illis tanq̄ suis
inferioribus. ¶ De singulis istorū q̄tuor
posset discuti qualit̄ uel quantū eēt rep
hensibile. ⁊ si possint v̄ba Pauli in scri
ptura saluari ibidē. c. 2. melius ē dicē ꝙ
qd̄cunqꝫ istorū ibi fuisset: fuisse veniale
q̄ mortale. ¶ Nec pōt excusari Petrus
ꝙ hoc facēt ꝑpter scandalū iudeorū ui
tandū. quia no erat ibi materia scādali
pfectis neqꝫ paruulis. sed tm̄ phariseis
de q̄ scādalo nō eē curandū docet xp̄s.

Math. 15. Cui cum dixissent discipuli.
Scis quia audito hoc v̄bo pharisei scā
dalizati sunt. s. de comedendo absqꝫ lo
tione manuū/rndit. qd̄ enim intrat i os
nō coinquinat hominē ⁊c̄. quasi dicēt.
nō curetis de illo scandalo. Sinite illos
ceci sunt duces cecorū/tale aūt scandalū
fuisset hic. quia ex genere actus nullus
debuit scandaliçari nisi male sentiēs de
libertate euāgelica/nec p similē rationē
de scandalo uitādo pōt excusari Paul'
in circūcidendo Thymotheū uel puri
ficando se/quia nullū illicitū est cōmit
tendū ꝑpter scandalū qd̄cunqꝫ uitand̄
vnde extra de v̄borū significationibus.
vtilius scandalū nasci pmittit q̄ ueritas
relinquat. admins hoc uerū est pro ue
ritate uite in p̄ceptis negatiuis semper ⁊
pro semp. ⁊ in affirmatiuis pro tp̄e pro
q̄ sunt adimplēda. ¶ Breuit̄ ergo Paul'
licite inter iudeos seruauit legalia etiā
multo tēpore post tertiū conciliū/⁊ hoc
fuit licitū: dum tamē ipse nō poneret in
eis spem: licet nō esset utile/nec necessa
rium/ Inter gētes autē gētibus se cōfor
mauit/quia licuit sibi legē nō seruar̄ ꝑ
illo secūdo tēpore baptismi/ Petrus aūt
in Jherosolima seruās legē nō peccauit
quia licuit iudeo ⁊ inter iudeos legē ser
uare tunc. ¶ In antiochia autē inter gē
tiles conuersos non seruans legē nō pec
cauit. sed se conformās eis in cibis ⁊ po
tibus nō peccauit. sibi enim licuit non
seruare legē/peccauit autē postea segre
gans se ab eis in cibis ⁊ potibus ꝑpter
aliquam quatuor rationū predictarū
ut uerba Pauli predicta saluētur. ¶ Et
si queras quādo fuit circūcisio simpliciī
illicita etiā iudeis conuersis. respondeo
ꝙ tempus illud nō habemus in scriptu
ra aliqua. quia historica scriptura non
perducit ecclesiam ultra quintū annū
Neronis. s. non ultra tricesimū annum
a passione xp̄i: ⁊ toto illo tēpore etiam
iudei conuersi obseruabant legē: qd̄ eis
licuit/nec credo ꝙ hoc fuerit omissum

usqꝫ ad euersionem iherusalē siue ad di
spersionē iudeorū cū gētibus int̄ iudeos
conuersos. tunc eni forte cōformabāt se
gētib' int̄ q̄s dispersi: ⁊ sic paulatim ces
sauit etiā apud eos obs̄uatio. ¶ Uel pōt
alit̄ dici ꝙ deus p aplos uel successores
eorū determinato tp̄e simpliciī ꝓhibuit
legalia s̄uari. lꝫ de hoc nō hēam' in scri
ptura. quia historia scripture non dat:
uel durāt usqꝫ ad illud tp̄s. istud aūt ē
ꝓbabile. qꝛ eccl̄ia nūc tenet ꝙ heresis ē
dicere legalia currere cū lege euāgelica.
ut habet extra de bap°. ⁊ eius effec. ma
iores. ubi dicit Inno. Absit ut in illam
damnatā heresim incidam'. que ppera
affirmabat legē cū euangelio ⁊ circūci
sionē cū baptismo seruandā/ Non autē
uidet ꝙ ecclesia h iudicaret heresim ex
sola omissione iudeorū quadā necessita
te dispersionis seu hui' nō seruantiū le
gem/sed uidet ꝙ hoc fuit propī aliquā
reuocationē simpliciter factā a deo.

Ad argumenta p op. pcedē

te. Ad primū cū dicit ꝙ circūcisio non
fuit ante mortem xp̄i reuocata. uerū est
tanq̄ inutilis ⁊ illicita. sed bene tanq̄ re
laxata ut iam non esset necessaria. quia
consiliū de alio remedio laxauit prece
ptum de priori. Exquo enim 2^m fuit re
medium simpliciter ⁊ cōsulebat: licuit.
imo laudabiliter licuit nō uti remedio
priori circa idem/ Ad illud Jo. 19. Con
sūmatum est. dico ꝙ hoc intelligitur de
his que scripta sunt de filio hominis.
iuxta illud Lu. 18. Ecce ascendimus ihe
rosolimam ⁊ consūmabuntur omnia q̄
scripta sunt per prophetas de filio ho
minis. ¶ Uel si illud referat ad antiquā
legem sic debet intelligi. consūmatū est
in causa. nam mors xp̄i causa erat con
firmationis legis euangelice. sed illa nō
fuit confirmata tanq̄ necessaria ad obs̄
uandum ante predicationem eius pub
licam que non incepit in passione. sed
in penth. tp̄e enim intermedio sederunt

in cenaculo nemini solenniter uel publice predicantes.

Ad argumenta principalia.

Ad primum dico ꝙ in lege erant moralia siue legalia: iudicialia ⁊ cerimonialia ⁊ quantum ad quodlibet istoꝝ potest intelligi uerbū xp̄i. Nō ueni soluere ⁊c̄ quia decalogus simpliciter manet. sed perfectius exponit ꝙ iudei intelligāt. ut patet Mat. 5. Audistis quia dictū est antiquis: non occides. Ego aūt dico uobis. quicūqꝫ dixerit fratri suo racha ⁊c̄. ⁊ non mechaberis ⁊c̄. Ego aūt dico uobis. Quicunqꝫ uiderit mulierē ad concupiscendū eam ⁊c̄. Iudicialia aūt manent. non in se sed in equipollenti quantum ad finem. Finis enim iudicialium erat pacifica cohabitatio hominū. mores autem euāgelici plus ualent ad pacificam conuersationē ꝙ lex talionis. magis enim seruatur pax si non percutias percucientē ꝙ si oculus ꝓ oculo ⁊ dens pro dente reddat. Vnde breuiter nulluꝫ iudiciale illius legis. quia illius legis ligat nunc. licet tamen bene principibus nunc statuere aliqua que erant in lege Moysi. ⁊ illa ligant auctoritate principis nunc statuentis. non auctoritate legis. sicut licet vni regi i regno suo statuere legem que est i alio regno. sed illa nō ligat ibi. quia lex est alterius regni. sꝫ qꝛ instituta hic ab isto rege. Cerimonialia autem nō manent in se sed in suis significatis. qꝛ vmbra transijt ⁊ ueritas successit. Omnes enim ille purificationes significabant purificationē a peccato. ⁊ ille oblationes figurabāt oblationē perfectam xp̄i. ⁊ actus quosdā latrie: fidei: spei: ⁊ caritatis in deum. ⁊ h̄ sunt cōpleta: hostia illa iam oblata ⁊ per eam peccatis purgatis ⁊ mentibus in cultuꝫ dei directis. Dico ergo ꝙ non venit soluere legem uel circūcisionem quantū ad fructum ad quē erat instituta. imo perfecit eā copiosius remediū ⁊ longe perfectꝰ

instituendo. ut dictum est in declarādo suppositū istius q̄onis. Ad confirmationem cū dicit xp̄us in se fuit circumcisus. R̄. non oportuit legislatorē statim circa natiuitatē suā legem ferre. Et ideo in principio sui tēporis lex prior adhuc durauit. Vnde ⁊ illa que fuerūt legis nature fuerūt obseruāda circa Moysem usqꝫ ad tēpus dationis legis ī monte sy. natis ita h̄: ⁊ eodē modo pōt dici de agni paschalis cōmestione in cena. qꝛ in morte xp̄i causaliī expirauit lex uetus. licet non pro tūc sed pro tēpore publicatōis huius cause ⁊ legis euangelice. Et ideo usqꝫ ad mortem potuit xp̄s licite illa cerimonialia seruare. Ad secunduꝫ pōt exponi fedus sempiternū in se uel in equalente. uel forte magis ad intellectum littere. ꝙ erat fedus sempiternum inter deum ⁊ abraam. ⁊ specialiter eius semē quia nunꝙ fuit aliquid aliud signum specialiter inter deum ⁊ illud genus. ⁊ tamē futurū erat aliquod signū federis inter deū ⁊ totū genus humanū. ⁊ meli us erat semini abrae transire in illud fedus cōmune ꝙ remanere sub signo federis specialis. quia melius est partē esse i toto cui simpliciter bene sit ꝙ eē distinctam a ceteris partibus ut sibi aliqualiī bene sit. ⁊ aliis male. Ad tertiū patet. quia quantū ad gentiles cōuersos precep tum de circūcisione erat reuocatuꝫ in tertio cōcilio auctoritate Petri ⁊ Iacobi. imo spūs sancti. quia ait Iacobus. Visum est nobis ⁊ spiritui sancto. quā tum aūt ad iudeos supponitur aliqn̄ reuocata. licet tēpus reuocationis nō fuerit simpliciter explicitū in scriptura.

Di. 4.

Ic dicendum

est. Postꝙ magr̄ egit de baptismo quantū ad ei intrinseca hic agit de suscipiētibus baptismū ⁊ consistit tota determinatio istius di. in declarando quandaꝫ distinctionem

trimembrē de suscipientibus: que est ꝙ aliqui recipiunt sacramentū ⁊ rem. aliqui sacramentū ⁊ non rem. aliqui rem ⁊ non sacramentū. ⁊ diuiditur in tres. In prima huiꝰ diuisionem ponit. In 2ª eā exponit. In tertia circa eam dubitationes mouet ⁊ ponit. secunda ibi. Sacramentū ⁊ rem. tertia ibi. Solet queri de illis. Prima pars manet indiuisa. Secunda diuidit in tres s̄m tria membra que declarat. secundū membrū ibi. Si uero sine fide. tertiū ibi. Sunt ⁊ aliī. Et utraqꝫ istarū partiū habet duas. qꝛ primo declarat veritatē. secūdo obijcit ⁊ soluit. ⁊ cōtradicta in declaratione secundi mēbri ponit duas obiectōnes prima est ex auctoritate Aug. ibi. Videt tñ Aug. 2ª ex auctoritate apli. ibi. Queritur quō. Cōtra etiā dicta in declaratōe secūdi mēbri ponit duas dubitatōes. primā ibi. Eis aūt uidet. secunda ibi. Sed dicunt aliqui. Tertia pars pncipalis diuidit in duas s̄m duas dubitatōes quas mouet. prima mouet circa tertiū membrum. ⁊ ponitur ibi. Solet queri ⁊c̄. 2ª mouet circa 2ᵐ membrꝫ. Solet etiā queri. Primū mēbruꝫ. s. suscipere rem ⁊ sacramentū certum est ꝙ cōuenit paruul. Secundū. s. recipere sacramentū ⁊ non rem. certum est ꝙ tantū cōuenit adultis. tertiū membrū pōt cōpetere utrisqꝫ. qꝛ utrisqꝫ possūt habere baptismū sanguinis ⁊ flaminis. Scd̄m hoc ğ primo querendum est de paruulis. 2º de adultis. 3º simul de utrisqꝫ. Quantuꝫ ad paruulos tria quero. primo utrum paruuli sint baptiçandi. secundo utruꝫ paruuli baptiçati recipiant effectum baptismi. tertio utruꝫ paruulus existens in utero matris possit baptiçari.

O primū

arguit ꝙ nō. quia baptismus est remediū contra peccatum. Sed paruuli non habent peccatum. quia nec usum rationis uel uoluntatis ⁊ scd̄m Augusti. de vera religione. Peccatum adeo est voluntarium ꝙ si nō sit voluntarium non est peccatū. ergo ⁊c̄. Item Math. ulti. Qui non crediderit condemnabitur. Paruulus non potest credere. ergo per baptismum nō potest saluari. ergo frustra baptiçatur.

Contra

Aug. de fide ad Petrū. Firmissime tene paruulos qui sine sacramento baptismi de hꝫ seculo transeūt eterno supplicio puniēdos. quia originale peccatuꝫ in carnali conceptione contraxerunt.

Hic fuit error pelagii

ꝙ paruuli non habent peccatū originale. de hoc ⁊ eius improbatione tactum est libro secundo. di. 30. Tene ergo oppositū. quia cum scd̄m scripturam ⁊ fidem paruuli trahant originale ad eius deletioneꝫ que necessaria est ad salutem sunt baptiçandi. quia tempore legis euangelice baptismus institutus ē in remedium contra illam culpam. Ad primum argumentum illa auctoritas Augustini debet de actuali peccato intelligi. ⁊ isto modo peccatuꝫ originale fuit in primo parente voluntarium. non tamen oportet ꝙ quodcunqꝫ peccatum sit voluntariū voluntate illiꝰ in quo est. Ad aliud patet ꝙ debet intelligi de adultis: per illud quod precedit. Qui crediderit ⁊ baptiçatus fuerit ⁊c̄. Vel potest dici ꝙ qui non crediderit nec actu nec habitu condemnabitur. quia scd̄m apostolum. Hebreoꝝ. xi. Sine fide impossibile est placere deo. credere enim oportet accedentem ad deū. Paruuli autem etsi non possunt habere actuꝫ credendi, possunt tamen habere habitū: ut in sequēti. q. dicetur. ideo non ualet.

in cenaculo nemini ſolenniter uel pub-
lice predicantes.

Ad argumenta principalia.

Ad primum dico ꝙ in lege erant moza
liꝫ ſiue legalia: iudicialia ⁊ cerimōialia
⁊ quantum ad quodlibet iſtoꝝ poteſt
intelligi uerbū xpi. Nō veni ſoluere ⁊c̄
quia decalogus ſimpliciter manet. ſed
perfectius exponit ꝙ iudei intelligāt. ut
patet Mat. 5. Audiſtis quia dictuꝫ eſt
antiquis: non occides. Ego aūt dico uo
biſ. quicūqꝫ dixerit fratri ſuo racha ⁊c̄.
⁊ non mechaberis ⁊c̄. Ego aūt dico vo
bis. Quicunqꝫ uiderit mulierē ad con
cupiſcendū eam ⁊c̄. Iudicialia aūt ma-
nent. non in ſe ſed in equipollenti quan
tum ad finem. Finis enim iudicialium
erat pacifica cohabitatio hominū. mo
res autem euāgelici plus ualent ad paci
ficam conuerſationē ꝙ lex talionis. ma
gis enim ſeruatur pax ſi non percutias
percucientē ꝙ ſi oculus p oculo ⁊ dens
pro dente reddat. Vnde breuiter nulluꝫ
iudiciale illius legis. quia illius legis li-
gat nunc. licet tamen bene principibus
nunc ſtatuere aliqua que erant in lege
Moyſi. ⁊ illa ligant auctoritate princi-
pis nunc ſtatuentis. non auctoritate le-
ge. ſicut licet vni regi i regno ſuo ſtatue
re legem que eſt i alio regno. ſed illa nō
ligat ibi. quia lex eſt alterius regni. ſꝫ qꝛ
inſtituta hic ab iſto rege. Cerimonialia
autem nō manent in ſe ſed in ſuis ſigni
ficatis. qꝛ vmbra tranſijt ⁊ ueritas ſuc-
ceſſit. Omnes enim ille purificationes
ſignificabant purificationē a peccato. ⁊
ille oblationes figurabāt oblationē per
fectam xpi. ⁊ actus quoſdā latrie: fidei:
ſpei: ⁊ caritatis in deum. ⁊ h̄ ſunt cōple
ta: hoſtia illa iam oblata ⁊ per eam pec
catis purgatis ⁊ mentibus in cultuꝫ dei
directis. Dico ergo ꝙ non venit ſoluere
legem uel circūciſionem quantū ad fru
ctum ad quē erat inſtituta. imo perfecit
eā copioſius remediū ⁊ longe perfectꝰ
inſtituendo. ut dictum eſt in declarādo
ſuppoſitū iſtius q̄onis. Ad confirma
tionem cū dicit xpus in ſe fuit circumci
ſus. R̷°. non oportuit legiſlatorē ſtatim
circa natiuitatē ſuā legem ferre. Et ideo
in principio ſui tēporis lex prior adhuc
durauit. Vnde ⁊ illa que fuerūt legis na
ture fuerūt obſeruāda circa Moyſem
uſqꝫ ad tēpus dationis legis ī monte ſy
naj ita h̄: ⁊ eodē modo pōt dici de agni
paſchalis cōmeſtione in cena ſqꝛ in mor
te xpi cauſalit̄ expirauit lex uetus. licet
non pro tūc ſed pro tēpore publicatōis
huiuſ cauſe ⁊ legis euangelice. Et ideo
uſqꝫ ad mortem potuit xp̄s licite illa ce
rimonialia ſeruare. Ad ſecunduꝫ pōt
exponi fedus ſempiternū in ſe uel in eq
ualente. uel forte magis ad intellectum
littere ꝙ erat fedus ſempiternum inter
deum ⁊ abraam ⁊ ſpecialiter eius ſemē
quia nunꝙ fuit aliquid aliud ſignum
ſpecialiter inter deum ⁊ illud genus. ⁊
tamē futurū erat aliquod ſignū federis
inter deū ⁊ totū genus humanū. ⁊ meli
us erat ſemini abrae tranſire in illud fe
dus cōmune ꝙ remanere ſub ſigno fede
ris ſpecialis / quia melius eſt partē eſſe i
toto cui ſimpliciter bene ſit ꝙ eē diſtin
ctam a ceteris partibus ut ſibi aliqualit̄
bene ſit ⁊ alijs male. Ad tertiū patet.
quia quantū ad gentiles cōuerſos prece
ptum de circūciſione erat reuocatuꝫ in
tertio cōcilio auctoritate Petri ⁊ Iaco
bi. imo ſpūs ſancti. quia ait Iacobus.
Viſum eſt nobis ⁊ ſpiritui ſancto. quā
tum aūt ad iudeos ſupponitur aliqn̄ re
uocata. licet tēpus reuocationis nō fue
rit ſimpliciter explicitū in ſcriptura.

Di. 4.

Hic dicendum

eſt. Poſtꝙ magr̄ egit de ba-
ptiſmo quantū ad ei intrin-
ſeca hic agit de ſuſcipiētibus baptiſmū
⁊ conſiſtit tota determinatio iſtius di.
in declarando quandaꝫ diſtinctionem

trimembrē de ſuſcipientibus: que eſt ꝙ
aliqui recipiunt ſacramentū ⁊ rem / ali-
qui ſacramentū ⁊ non rem / aliqui rem
⁊ non ſacramentū. ⁊ diuiditur in tres.
In prima huiꝰ diuiſionem ponit. In 2ª
eā exponit. In tertia circa eam dubita-
tiones mouet ⁊ ponit. ſecunda ibi. Sa-
cramentū ⁊ rem. tertia ibi. Solet queri
de illis. Prima pars manet indiuiſa.
Secunda diuidit in tres ſm tria mem
bra que declarat. ſecundū membrū ibi.
Si uero ſine fide. tertiū ibi. Sunt ⁊ alij.
Et utraqꝫ iſtarū partiū habet duas. qꝛ
primo declarat veritatē. ſecūdo obijcit
⁊ ſoluit. ⁊ cōtradicta in declaratione ſe
cundi mēbri ponit duaꝫ obiectōnes pri
ma eſt ex auctoritate Aug. ibi. Videt tn̄
Aug. 2ª ex auctoritate apl̄i. ibi. Querit
quō. Cōtra etiā dicta in declaratōe ſecū
di mēbri ponit duas dubitatōes. primā
ibi. Eis aūt uidet. ſecunda ibi. Sed di
cunt aliqui. Tertia pars pncipalis di
uidit in duas ſm duas dubitatōeſ quaſ
mouet. prima mouet circa tertiū mem
brum. ⁊ ponitur ibi. Solet queri ⁊c̄. 2ª
mouet circa 2ᵐ membꝝ. Solet etiā que
ri. Primū mēbruꝫ. ſ. ſuſcipere rem ⁊ ſa
cramentū certum eſt ꝙ cōuenit paruul'
Secundū. ſ. recipere ſacramentū ⁊ non
rem. certum eſt ꝙ tantū cōuenit adultiſ
tertiū membrū pōt cōpetere utriſqꝫ. qꝛ
utriqꝫ poſſūt habere baptiſmū ſangui
nis ⁊ flaminis. Scōm hoc g̊ primo que
rendum eſt de paruulis. 2° de adultis.
3° ſimul de utriſqꝫ. Quantuꝫ ad par
uulos tria quero. primo utrum paruu
li ſint baptiçandi. ſecundo utruꝫ paruu
li baptiçati recipiant effectum baptiſmi
tertio utruꝫ paruulus exiſtens in utero
matris poſſit baptiçari.

D primū

arguit ꝙ nō.
quia baptiſmus eſt remediū
contra peccatum. Sed par
uuli non habent peccatum.
quia nec uſum rationis uel uoluntatis
⁊ ſcōm Auguſti. de vera religione. Pec
catum adeo eſt voluntarium ꝙ ſi nō ſit
voluntarium non eſt peccatū. ergo ⁊c̄.
Item Math. ulti. Qui non crediderit
condemnabitur. Paruulus non poteſt
credere. ergo per baptiſmum nō poteſt
ſaluari. ergo fruſtra baptizatur.

Contra

Aug. de fide ad Petrū.
Firmiſſime tene paruu
los qui ſine ſacramento baptiſmi de h̄
ſeculo tranſeūt eterno ſupplicio puniē
dos. quia originale peccatuꝫ in carnali
conceptione contraxerunt.

Hic fuit error pela

gij ꝙ parruuli non habent peccatū ori
ginale. de hoc ⁊ eius improbatione ta-
ctum eſt libro ſecundo. di. 30. Tene
ergo oppoſituꝫ. quia cum ſcōm ſcriptu
ram ⁊ fidem paruuli trahant originale
ad eius deletionez que neceſſaria eſt ad
ſalutem ſunt baptiçandi. quia tempore
legis euangelice baptiſmus inſtitutus ē
in remedinm contra illam culpam.
Ad primum argumentum illa au-
ctoritas Auguſtini debet de actuali pec
cato intelligi. ⁊ iſto modo peccatuꝫ ori-
ginale fuit in primo parente voluntari
um. non tamen oportet ꝙ quodcunqꝫ
peccatum ſit voluntariū voluntate illiꝰ
in quo eſt. Ad aliud patet ꝙ debet in
telligi de adultis: per illud quod prece
dit. Qui crediderit ⁊ baptiçatus fuerit
Vel poteſt dici ꝙ qui non crediderit
nec actu nec habitu condemnabitur.
quia ſcōm apoſtolum. Hebreoꝝ. xi. Si
ne fide impoſſibile eſt placere deo. cre
dere enim oportet accedentem ad deū.
Paruuli autem etſi non poſſunt habe
re actuꝫ credendi, poſſunt tamen habe
re habitū: ut in ſequēti. q. dicetur. ideo
non ualet.

D secundum

sic pcedit ꝛ arguit ꝙ paruu li baptiçati non recipiũt effe ctuz baptismi. qꝛ talis effect⁹ ē grã. Par uuli nõ recipiũt grãm quia nõ infundit sine fide. qꝛ sine fide impossibile est pla cere deo: ut habet Hebre. xi. Sꝫ paruu li non recipiũt fidē: qḋ probo. pmo au ctoritate apostoli. Ro. io. Fides ex audi tu. paruuli nõ põt sic accipere fidē. 2° p bo rõne. quia habēs habitũ põt uti eo cũ uoluerit nõ impedit⁹/ paruul⁹ bapti çatus cũ venerit ad usũ rõnis nõ pt uti habitu fidei. quia nõ põt exire in actuz credēdi articulos fidei. Et cõfirmat istõ qꝛ hñs habitũ se hꝫ alit ad actũ ꝙ non hñs/ aliq̃ eni mõ habit⁹ se hꝫ ad actũ. ꝛ sm illuz modũ differt hñs a nõ hñte. sꝫ paruulus baptizat⁹ nullo mõ alit se hꝫ ad actũ credēdi ꝙ si nõ fuisset baptizat⁹ qꝛ si baptizatus nutriat int infideles ꝛ ab eis doceat: similit acq̃escet errori eoꝝ sicut alius nõ baptiçat⁹, si etiã nõ bapti çatus nutrit int fideles ꝛ in lege eoꝝ do ceat: similit acq̃escet illi legi sicut aliq̃s baptizatus. Si ḡ nullo mõ alit se hꝫ ad actũ credēdi baptiçat⁹ ꝙ nõ baptiçatus nullo° hꝫ habituz fidei. ¶ Si vo rñdeat ꝙ habit⁹ acq̃sit⁹ aliq̃ mõ se hꝫ ad actuz. nõ sic aũt infusus. ¶ Cõtra h ꝛ ad cõfir matiõnē pncipalis argumēti. qꝛ si deus infũdēt alicui habitũ geometrie ꝯcurrē tibus sibi rõnib⁹ terminoꝝ geometria liũ posset ex illo habitu assentire vitati bus geometricis. ḡ a sili in ppo sito ex fi de infusa si adesset/ posset hñs assentire occurrētib⁹ rõnibus terminoꝝ. ꝛ ita ap phensa rõne mortui ꝛ resurrectõis pos set aliq̃s assentire huic ueritati. mortui resurgēt/ cui⁹ oppositũ expimur. ¶ Tan dem ꝯfirmat propositũz. qꝛ cũ habitus det aliquã facilitatē ꝛ delectatõz in ope ex 2° ethi. Nullus aũt facili⁹ nec delecta bilius opat ꝯ habitũ suũ ꝙ sm eũ. Sed paruulus baptiçat⁹ postq̃ fuerit adult⁹ facilius dissentit a credibilib⁹ ꝙ cõsenti at ut expimur. ḡ ꝛc̃. ¶ Itē ad principale. Nullus recipit grãm a deo nisi aliq̃ mõ sibi ꝯiungat. nã actualit auerso ꝛ oino indisposito deus nõ dat grãm. pma aũt ꝯiunctio ad deũ fit per fidē. ḡ nõ habē ti illam non dat grã. Paruulus nõ hꝫ eam ante baptismũ. ḡ nõ datur ei in ba ptismo. ¶ Cõtra. Aug. in ench. A paruu lo recenter nato usq3 ad decrepitũ sicut nullus phibetur a baptismo: ita nullus est qui nõ moriat peccato in baptismo. Sed nullus moritur peccato nisi recipi at gratiam. ḡ ꝛc̃.

Ad questionē dico

ꝙ sicut est creditũz paruulo i baptismo originale dimitti: ita ꝛ creditum est sibi gratiã infũdi. qꝛ ut dictũ est in qõne de circũcisione. Deus p statu nature lapse nulli remittit culpaz nisi cui dat grãm. nullũ enim liberat a perditiõe nisi quez ordinat ad hoc ut sit filius regni. ¶ Ad primũ argumentũ. licet deus de poten tia absoluta posset dare gatiaz sine fide ponēdo ꝙ sint duo absoluta simpliciter distincta. tamē quia dei pfecta sunt ope ra. Deutro. 33. Et quando hominez sa nat: totaliter sanat. Ideo concedit ꝙ nõ infundit grãm paruulo sine fide ꝛ sine spe. Ille aũt pbatõnes que sunt contra hoc de fide locũ habent in tertio li°. di. 23. Probant enim nullã esse fidē infusã ꝛ ideo ibi habent solui: sicut ibi habet declarari: propter qḋ ponenda est fides uel enim ponit hr̃e aliquã cãlitatem re spectu actus/ ꝛ tũc actus nõ posset eē tal sine ea qualis est ipsa posita: uel nullã. ꝛ tũc manifestũ est ꝙ ex actu nõ põt per pendi fides inesse. sed ꝛ si aliquã causali tatē habeat/ adhuc hoc põt esse duplici ter/ uel pcisam. s. ꝙ nulli aliũ possit com petere/ uel nõ pcisam/ puta si talis causa litas possit cõpetere fidei acq̃site/ ꝛ si p mũ istoꝝ poneret posset forte certitudi naliter fides cognosci inesse p hoc ꝙ ali

quis cognoscēt talē cõditionē suo actui inesse q̃ nõ posset inesse sine fide infusa. ¶ Si 2^m ponat simplr nõ pt cognosci fidē infusã inesse ex actu/ neq3 ex aliq̃ ꝯditio ne ipsius act⁹/ ꝛ tũc esset ondum ꝙ licet nihil sit in actu/ nec ptinēs ad actũ in q̃ distinguat hñs fidē a nõ hñte: ac p h nõ posset esse notũ sm rõnem nãlem fidez inesse/ tñ h ē creditũ/ ꝛ sic posset dici ge neralit ꝙ nulla vtus supnãlis põt pba ri iesse neq3 ex actu aliq̃/ neq3 ex aliq̃ cõ ditione alic⁹ act⁹. sꝫ nec forte in vli pt p bari p rõnem nãlem aliquã vtutē sup nãlem inesse. De istis amplius in 3° li. in mã de vtutibus dicet. ¶ Ad 2^m pncipale di ꝙ paruul⁹ ꝯiũgit deo p fidē parentũ ¶ Cõtra. pone parētes hereticos ul' infide les. dicit adhuc ꝙ p fidē ecclesie. ¶ Cõtra esto ꝙ in ecclesia militãte nullus esset fi delis: tñ intenderēt facere qḋ xp̃s fecit. paruulus adhuc vere baptizaret ꝛ reci pet grãm. ¶ Dico ḡ ad argumentũ ꝙ de facto nulli dat grã nisi p aliquaz grãm meritoriã q̃ meret ꝯiũctionē ei⁹ pmã cũ deo/ ꝛ h cã meritoria est xp̃s. sꝫ pter istã nõ oꝫ dare aliã intrinsecaz in recipiente qua cõiungat deo anteq̃ recipiat grãz.

D tertium sic

pcedit ꝛ arguit ꝙ paruulus i utero possit baptizari. qꝛ do nũ dei pfecti⁹ ē ꝙ pctm̃ ade/ ut pꝫ ro. 5. Paruul⁹ aũt i utero mr̃is pt infici pec cato ade/ ḡ põt pfici dono dei/ ꝛ sic re cipe sacrm̃ pfectissimũ. ¶ Itē paruul⁹ in utero pt liberari a seruitute tp̃ali/ pꝫ ex manũmissione mr̃is/ ḡ ꝛc̃. põt ḡ ibi ba ptizari. Itē ro. xi. c. Si radix scã ꝛ rami mr̃ scã cõparat arbori/ ram⁹ aũt dicit p les i utero. ḡ ꝛc̃. ¶ Cõtra. Cor. p^a. 15. Nõ pus qḋ spũale: sed qḋ aiale. deinde qḋ spũale. ḡ pus oꝫ nasci carnalit ꝙ spũalit renasci. ¶ Itē vult Isidorus. Qui natus sm adã nõ ē renasci p baptismũ nõ pt.

Dicitur ꝙ nõ. qꝛ paruulus in matris utero ꝯiũctus est cãe sue corruptõis, tale aũt sic ꝯiũctũ nõ põt mũdari dũ ꝯiunctũ est. ¶ Cõtra quia caro matris in paruulo nõ est cã corruptionis nisi mediata: caro aũt ipa paruuli est cã imediata/ loquēdo de cor ruptione originali. statim eni cũz aima paruuli informat carnē eius inficit illa corruptiõe. imediatius ḡ cãt corruptõez istã in puulo caro sua ꝙ caro mr̃is/ Si ḡ stãte ꝯiũctõe ad cãz corruptiõis nõ pt purgari ex ea p te/ sequit ꝙ paruul⁹ hñs carnē suã ppriã nunq̃ a pctõ originali põt purgari/ qḋ ē ꝯ fidē. ¶ Itē licet puu lus i utero mr̃is sit ꝯiũctus mr̃i localit: tñ est distinct⁹ ab ea psonalit/ qꝛ hꝫ ali ud corp⁹ ꝛ aliã aiam/ Sꝫ distinctio pso nalis sufficit ad distinctõnē sm peccatũ uel iustitiã: ꝛ nõ iustitiã/ nã pctm̃ ꝛ iusti tia insunt isti psone sm ꝙ h/ nõ qꝛ i tali uel tali loco/ ḡ nõ obstãte illa ꝯiũctione locali pter distinctõez psonalē pt par uulus eē iustus licet mr̃ q̃litcunq3 hēat se ad iustitiã. ¶ Itē si nõ posset cũ ꝯiun ctione ista ad cãm corruptõis stare grã in paruulo/ ḡ nõ posset paruulus in ute ro hr̃e baptismũ flamis/ ul' sanguis: q̃ꝝ utrũq3 ē falsũ/ De flamine pꝫ Iere. i/ ꝛ d Iohe baptista: luce. i/ ꝛ de mr̃e xp̃i h te net firmit ecclia/ De 2° pꝫ p h ꝙ si q̃s pse quit matrē grauidã: eadē de cã psequit paruulũ in utero ei⁹/ ḡ si mr̃ occidit pro iustitia. similit ꝛ paruul⁹/ si aũt paruul⁹ occideret extra uterũ hr̃et baptismũ sa guinis si p iustitia uel fide occideretur etiã nõ baptizatus/ ḡ eodē mõ rõnabile est ꝙ deus nõ ꝯdemnet eũ p simili cã in utero mr̃is passũ. ¶ Et ex h põt argui ꝯ op. qꝛ si paruulus põt hr̃e baptismũ fla minis. ḡ pt hr̃e purgationē a pctõ origi nali/ Sed cõiunctus mr̃i que est cã cor ruptionis per te potest hr̃e baptismuz flaminis. ḡ ꝛc̃.

Ad questionē dico

ꝙ uel puer sm omnes partes est in ute ro matris. ul' sm aliquã partē apparet

extra uterū. Si pmo mō. dico q̄ nō pt baptizari. nō propter rōnē priorē. q2 cō lictus est cause corruptiōis. s3 q2 baptismus ē lotio uel ablutio in aq̄. s3 paruulus sic i utero nō pt lauari/ q2 nec sic immediate tangi ab aqua. ¶ Ex h̄ sequitur correlariū q̄ si paruul' corio inuolueret ⁊ illud poneret in aq̄ ita q̄ aq̄ nō tangeret corpus: nō eēt baptizatus. s3 si tāgeret aqua: bn̄. sed piectus ō ponte nō. q2 h̄ nō est ad uitā ordinatū uel lotionē s3 ad mortē. ¶ Si 2° mō sic aut apparet ps pncipalis: ut caput: ⁊ tūc pōt baptizari in illa pte: ⁊ in h̄ etiā simplr baptizari. Nō ē enim uerisile q̄ in die penth. quādo babtizati sūt tria milia. actuū. 2. q̄ q̄libet quantū ad totū corp' suū lauaret aqua/ sed pcise quantū ad faciē aspgendo/ uel quantū ad caput pfundendo. ¶ Et in isto casu/ si p' puer nasceret nō oporteret ipm baptizare/ Si aūt apparet pars min' pncipalis. s. man' uel pes illa ē baptizanda/ q2 ibi est tota anima: licet nō omnis sensus sicut in capite/ Et si h̄ minus sufficeret ad hoc ut esset simplicit baptizatus: si nasceret postea viuus/ eēt sub cōditiōe baptizādus. ut docet extra de baptismo ⁊ eius effectu/ De qbus credendū enim est q̄ deus suppleret illud qō impotētia ipediret/ tal'. n. ⁊ si mortu' nascit sepeliēdus ē in ira bñdcā rōe dcā.

Ad primū cōcedo

q̄ deus p donū suū pōt iustificare paruulum nō natum/ sicut fuit de Jeremia Jo. baptista/ de virgine Maria/ sed nō per istud sacramentū/ q2 dum est in utero matris capax nō est hui' sacramēti ¶ Ad 2m dico q̄ quantū ad seruitutē tēporalē filius dū est in utero nō est distinctus a matre/ nō enim habet dominus dominiū in paruulo nisi quia in matre/ sed quantū ad seruitutē uel libertatem spūalem nō est simile/ quia ista respicit distinctā psonā/ paruulus aūt in utero est ita distinctus in psona a matre sicut extra uterū. ¶ Ad 3m ɔcedo q̄ fruct' inquantū est aliquid arboris sequit ɔditōnē arboris/ tñ inquantū est aliqd in se pōt habere cōditōes oppositas arbori i se/ pōt eni fructus eē mollis ⁊ arbor dura sic in pposito/ q2 iustitia ⁊ iniustitia respicit psonam in se/ nō ut cōiunctā uł diuisā localiter respectu alterius psone ⁊ ideo iustitia pōt cōpetere proli: licʒ nō matri: ⁊ ecōuerso/ Aliter pōt dici ad intentionē aplī. sed h̄ sufficit h̄.

Irca secundū

mēbrū diuisionis de recipiēte sacrm ⁊ nō rem sacri: qō pcise cōuenit adultis. quero duo/ pmo utruʒ adultus nō ɔsentiēs potest recipere effectuʒ baptismi/ 2° utrū adultus fictus recipiat effectū baptismi.

Primum arguitur

q̄ non. Nullus dissentiens ɔtrahit mrimoniuʒ carnale. g̃ nec spirituale. quia ibi nō minus sed magis requiritur consensus spiritualis. in baptismo autē contrahit quoddaʒ matrimoniuʒ spirituale. quia anima desponsatur deo. g̃ ⁊c. Item in baptismo fit qōdam uotuʒ abrenunciādi sathane ⁊ adherendi deo. Sed nullus inuitus uł dissentiens uouet uel se obligat. g̃ ⁊c. Item magis nocet baptizato malitia sui q̄ ministri baptizantis. Sed in baptizante requirit nō tm̄ cōsensus sed intētio baptizandi. g̃ multo magis requirit cōsensus baptizati. ¶ Itē Aug. Sicut patrin' respondet pro paruulo: ita adultus respōdet pro seipso. Sed si patrinus nō cōsentiat: paruulus pro quo respondet nō baptizat. g̃ ⁊c. videt enim cōferri baptism' in virtute responsionis illius qua ad q̄stionem illā vis baptizari. respondet patrinus: volo. ⁊ subiūgit sacerdos. ⁊ ego te baptizo ⁊c. qō aūt fit sub conditione si conditio nō existat: nihil est. ¶ Contra extra de baptismo ⁊ eius effec. maiores

Qui terroribus atq̄ supplicijs violent attrahitur ne detrimentū incurrat/ baptismi suscipit sacramentū: talis sicut ⁊ is qui ficte ad baptismū accedit caracterem suscipit xpianitatis impressum. ⁊ ipse tanq̄ condition aliter uolēs licʒ absolute nō uelit: cogendus est ad obseruationem fidei xpiane. g̃ absolute non volens recipit sacrm baptismi.

Hic distinguo

tā ex pte eius qui dicit adultus: q̄ ex parte eius qui dicit nō uolens. ¶ De pmo aut adultus non utit nunc ratione nec ē usus vnq̄ ut furiosus uel fatuus a natiuitate/ aut non utit nūc ratione sed aliquādo est usus. aut tertio nunc utit actualiter ratione. ¶ De primo breuit dicendū est sic ō paruulo/ nisi q̄ in hoc est differētia q̄ si speratur ipsum aliqñ curandū ⁊ usurū ratione: expectandū est tēpus illud ut cuʒ maiori reuerētia suscipiat sacramentuʒ Si aūt desperat de eo q̄ ad usū ratōnis nunq̄ attingat: statim cōferenduʒ ē sibi sacramentū. quia nulli deus excludit remediū ad salutem. ¶ De secundo. s. nūc non utente qui aliquando tamē usus ē ratione/ dico q̄ supponitur nunc habitualiter consentiens uel dissentiens fm q̄ se habuit in sanitate ante istud impedimentuʒ imediate. s. si tunc actualiter consensit: iudicatur tūc habitualiter cōsentiens/ si tunc actualiter dissensit: nūc iudicatur habitualiter dissentiens/ Et dixi immediate ita q̄ inter actum illuʒ ⁊ istud impedimentum non interuenit motus uoluntatis oppositus/ ⁊ sic vniuersaliter dico q̄ iste habitualiter se habens potest recipere sacramentum sicut patuit prius quando actu sic uel sic se habuit/ qualiter autem actualiter se habens possit baptizari: statim dicetur in 3. membro. ¶ Sed expedit ne talem baptizari: multa enim licent que non expediunt. Cor. prima. 6. c. ¶ R° si speret cum rediturum ad usum rationis magis expedit tempus expectare quo uteretur ratione/ puta de dormiente tēpus vigilie expedit expectare. ⁊ de furioso tēpus lucidi interualli/ Si autē non speretur/ puta dē eo qui incidit in perpetuuʒ impedimentum usus rationis: cuʒ expedit baptizare si tamē ē capax baptismi. quia al's exponeret piculo damnatōnis Qualiter autē sit capax statim dicet de utente ratione. ¶ De tertio membro. s. ō adulto utente ratione/ distingno de eo q̄ ponitur in questione non consentiēs qō potest intelligi contrarie/ uel negatiue. negatiue tm̄ negat actualem consensum/ contrarie uero ponit actualem dissensum/ ⁊ patet distinctio/ quia non est idem non uelle ⁊ nolle/ si autem accipiatur contrarie pro dissentiente actu/ aut dissentit simpliciter/ aut scdm quid/ Et intelligo simpliciter. sicut est expositum in tertio li/ q̄ ille qui ut fugiat aliquod incōmodum vult aliquid ⁊ simpliciter vult illud: sicut proijciens merces i mari ut fugiat submersionem: simpliciter vult proijcere merces/ nam potentiam suā motiuā ad proijciendū uolūta/ mouet impando/ ⁊ ipsa seipsam libere mouet/ quia cogi non potest/ simpliciter g̃ nolens proijcit/ sed scdm quid nolens h̄ est sub cōditione nolēs/ q2 nollet si posset alio mō saluar uitā: si iste sit utroq̄ mō dissentiēs/ dico q̄ nō recipit sacrm. q2 deus p sapientē dicit. puer. 3. Fili prebe mihi cor tuū/ nolens aliquē dio inuitum/ ascribi familie sue/ suscipiens aūt baptismū ascribitur per h̄ familie xpi. ¶ Nec oportet hic distinguere de reclamante siue protestante signo exteriori/ suū dissensū/ ⁊ de nō reclamāte/ q2 in rei ueritate si est dissensus: dio idē ē/ tñ quātū ad iudiciū ecclesie iudicantis de manifestis/ ⁊ eū qui tacet presumentis ɔsentire/ nō coget reclamās ad obseruantiaʒ religiōis xpiane/ coget aūt nō reclamās ¶ Nec in h̄ pōt argui ecclia q̄ isti nolēti tñ ñ reclamāti fiat iiuria/ min'. n. malū

est sibi q inuitus seruet legē xpianaȝ q̄ q impune permittat agere cōtra eaȝ. qꝛ minus malū est inuitū aliqua bona facere ⁊ mala fugere: q̄ libere ⁊ ipune mala agere ⁊ bona dimittere. ¶ Si aūt sm quid dissentiat sed simpliciter consentit ⁊ hoc non tm̄ in illā ablutionē tanq̄ in quoddā balneū: sed in ablutionē eo mō quo illā intendit facere ecclesia ille simpliciter recipit sacrm: qꝛ simplicit est uolens licet sm qd nolēs: ⁊ de tali loquit illud ꝯciliū toletanū. qd allegat extra de baptismo ⁊ eius effectu maiores. Qui illi qui iā pdem ad xpianitatē coacti sunt. quia iam cōstat sacramentis diuinis associatos oportet ut fidē quā necessitate susceperūt tenere cogant: ne nomen dn̄i blasphemet: ⁊ fides quā susceperūt contemptibilis habeat. ¶ Exemplū huius qualiter aliquis pōt cōsentire in illā ablutionē suscipiendā eo modo quo confert ab ecclesia: ⁊ tm̄ nollet si posset euadere tormēta: quia nō credit eam aliqd ualere: potest haberi de eo qui non credit uerba incantatōnis posse habere aliquem effectū tamē cōcedit incantāti q dicat illa uerba sup eū ea intētione qua solet ea dicere dicendo in corde suo valeāt quantū ualere poterūt iste uere diceret incantatus. ⁊ si talis incantatio super aliquē diceret consecratio dyabolo ille eēt dyabolo ꝯsecratus. ¶ Patet aūt differētia istius mēbri sm quid dissentientis a mēbro pcedenti: quia ille simpliciter dissentiens omnino nō recipit sacramentū ⁊ ideo cessante dissensu esset simpliciter baptizandus iste quia simpliciter consensit: licet sm quid dissentiat est baptizatus. ⁊ cessante dissensu illo sm quid non est iterum baptizandus. ¶ Si quis autem nō consentiat tantuȝ negatiue dico q recipit sacramentū si consensit virtualiter quia noluit deus obligare hominem ad impossibile vel sm statum huius uite nimis difficile, nunc autem nō distrahi nimis uidetur difficile homini p statu isto, quia scd̄m Augusti. 3. de libero arbi. Non est in uolūtate nostra quibus uisis tāgamur ergo noluit deus saluteȝ hominis ponere in ista conditione si non distrahatur nec ergo uoluit obligare eū q in suscipiēdo baptismū non distraheret ⁊ ita est vniuersaliter in alijs sacramētis sacerdos etiam in consecrando eucharistiaȝ non obligatur necessario. dico ad hoc ut nō sit distractus vere enim conficit distractus dum tamē prius in induendo se intenderet celebrare missam scd̄m morem ecclesie. ¶ Et si queras esto q non cōsentiens actualiter tamen consentiens virtualiter eo modo quo positum est exēplum de sacerdote celebrāte recipiat baptismum nunquid ⁊ ille qui solum cōsentit habitualiter recipit: distinctio autem istorum virtualiter ⁊ habitualiter patet. 2. li. di. 41. ¶ Et esto q̄ sic nūqd ille qui tantū negatiue non consentit negatiue etiam non dissentit quia nec actuȝ nec habitum oppositū habet. ¶ De primo posset dici q talis indicat habitualiter consentiens quia aliquādo habuit consensum actualem non interueniente dissensu: ⁊ talis licet utens rōne recipit sacramētū quia nō uidet pter aliquā cōditionē minus capax si utit rōne q̄ si prius usus nō utat nunc sed in tali nō utente nūc prius tamē uso sufficeret habitualis consensus ergo ⁊ hic. ¶ De 2° licet difficile esset aliquē talem inuenire pcipue qui pus aliquādo cogitasset de baptismo quia uel tunc placuisset sibi baptizari: uel nō placuisset imo displicuisset, ⁊ scd̄m ultimū modū iudicaret talis habitualis consensus uel dissensus esse in posterū tamē si quis eēt omnino nō consentiens nec dissentiens tam actualiter q̄ habitualiter. ⁊ tamen utens ratione nō esset capax baptismi quia ex quo utitur ratione oportet q habeat deuotionem aliquā ad sacramentū. si debet sibi ualere: aliter enim uideret ꝯtēnere.

Ad primum argu

mentum dico q in bap° magis proprie est adoptio in filiuȝ q̄ mr̄imoniū: qꝛ puul° non pōt dici pprie ꝯtrahē mr̄imoniū: cū non vtat rōne: cuius vsus reqritur ad oēm ꝯtractū. i adoptōne aūt sufficit solus act° adoptantis. ⁊ si nullū habeat adoptatus. ¶ Ad 2m dico q malitia pōt esse mistri inquantū mister. s. in male ministrādo vel qꝛ non bn̄ credit. vl qꝛ nō intēdit ꝯferre sacrm ⁊ hec malitia maxie non intēdendi ipedit sacrm cōferri magis q̄ malitia moris in suscipientes ⁊ rō dicetur di. sequēti. ¶ Alia aūt pōt esse malitia mistri non inquātū minister sed cōcomitans puta q ē in pcco mortali ⁊ hoc non ipedit sacrm ꝯferri. pȝ ergo q nō intētio mistri impedit sȝ non queuis alia malitia non aūt seqt ex hoc. ergo non intentio suscipiētis impedit qꝛ in agente, 2° etiā requirit qd p se ptinet ad agēs qd est intendē in agente p rōnē in tentio aūt non p se est suscipiētis ingrū bl°. ¶ Ad 3m dōm q si adultus baptizandus ex voto intendit renūciare dyabolo ⁊ pompis eius tm̄ illud votū pcedēs nō est de nccitate sacri sed pertinēs tm̄ ad eius solēnitatē. ¶ Ad aliud ꝯcedo q cōsuetudo ecclie bona q nullū adultū baptizat nisi rn̄deat p seipso. ⁊ est ꝯsuetudo laudabilis ⁊ rōnabilis vt solum volēs ascribat familie xpi. sed lȝ nō rn̄deret qꝛ. s. non vteret rōne vt dormiēs posset sibi sacrm conferri. dum tm̄ esset habitualiter ꝯsentiēs. sed hoc vt dictuȝ est prius non expedit facē: sed expectarē tps quo actualiter consentiat.

Ad secundum

sic pcedit. arguit q adultus fict° recipiat grām baptismi quia Gal. 3. Quotqt in xpo baptizati estis: xpm induistis. Sed null° induit xpm nisi accipiendo grāȝ fiat ꝯformis xpo. ergo ⁊c̄. ¶ Itē si fict° non recipit grām cū non possit saluari sine grā baptismali. ergo recedēte fictiōe eēt alias baptizand° ꝯn̄ia pȝ a simili. qꝛ ficte penitens tenet ad penitendū de eisdeȝ pccīs ꝯn̄s est inconueniēs. vt pȝ auctib° sanctoꝝ in lr̄a. ¶ Iteȝ baptism° expellit pctm̄ non illud qd iam pus expulsum est. Qd enim expulsuȝ est expelli non pōt. ergo expellit peccatū qd tunc inest ergo nullū peccatū in ficto ipedit effectuȝ baptismi. Contra Aug. de peni. c. 2. ⁊ ponit in lr̄a. Ois q iam sue volūtatis arbit ꝯstitut° est cū accedit ad sacrm fideliū nisi peniteat eum veteris vite nouā nō pōt inchoare. ¶ Itē de bap° paruuloꝝ dicit Aug. Tunc valē incipit baptism° ad salutē cū illa fictio veraci ꝯfessione recesserit que corde in malitia pseuerante pctōꝝ ablutionem non sinebat ergo illa fictio impediebat ablutionem in bap°. ⁊ p ꝯn̄s grām.

Respondeo

Fictus dr̄ qui aliud pretendit exteri° aliud hȝ interi°. pōt ergo aliqs in suscipiendo bapm eē fict° duplr vno mō q ondat se velle recipe illaȝ ablutōeȝ eo mō q ecclia intendit eā ꝯferre ⁊ tm̄ oppositum hȝ in aīo ⁊ ille nō recipit sacrm. vt pȝ ex qōne pcedēte. qꝛ simpliciter est nolēs respectu ablutionis sacramentalis lȝ sit volens respectu ablutionis simplici: ⁊ si talis postea recederet a fictione esset baptizādus tm̄ ecclia iudicaret eū cōsentire in ablutōeȝ sacralem ⁊ cogēt eū ad obseruantiā fidei xpiane qꝛ presumit partē meliorem qndo signa magis ptendunt eā sicut psumit post mr̄imoniū de futuro cognoscentē illā quaȝ affidauit cognoscē affectu maritali ⁊ ideo cogit eū ad verū ꝯsensum mr̄imonialeȝ in eam. ¶ Alio mō pōt aliquis esse fict° ondendo se esse dispositū ad recipiendū sacrm ⁊ tm̄ non ē dispositus interi°, vel qꝛ non hȝ rectā fideȝ vel quia hȝ aliqd peccatū mortale tunc in actu vel pteritū de quo nullo mō atteritur vel ꝯterit, ⁊ isto secūdo mō coiter

loquunt sancti ⁊ doctores ꝺ ficte bapti
zato/dico ꝙ tunc qꝛ nolentez deꝰ nō iu
stificat. ſm illud aug. Qui creauit te ſi
ne te nō iuſtificat te ſine te./iſte ꝗ habet
actualiter obicē ꝯtra grām puta infide
litatē vel aliqͦd pcām/qͦd tunc actu vo
luntati ꝯmittit vel quod ṗus ꝯmiſit: ⁊
nullo mō ſibi diſplicet: nullo mō reci
pit grām. ſm aug. vbi ſupra. Ois ꝗ ſue
volūtai arbiter ꝯſtituiꝰ eſt ⁊c. ⁊ de iſto
intelligit illud ſap. pͦ. Spūs ſcūs diſci
plie effugiet fictū. Et ſi obi. ꝫ iſte tūc vr̄
eſſe ꝑplexus/qꝛ nō pꝫ ſibi via ſalutiſ/cū
non poſſit iterū baptizari: qꝛ baptizatꝰ
eſt/⁊ ſine grā baptiſmali ſaluari n̄ pōt.
R° rebaptizari non pōt. qꝛ deus inſti
tuit bapᵐ īiterabilē ne ꝓpter plenā re
miſſionē q̄ fit ibi tam culpe ꝙ̄ pene da
retur occaſio ſepius delinquēdi/ſi bapꝰ
poſſet ſepius iterari. Q᷒ aūt in bapͦ fit
remiſſio ois pene. Ambroꝰ. de cōſe. di.
4. ⁊ ſumit ꝺ glo. ſup illo verbo. Sine
pniā ſunt dona dei. ro. xi. Grā inquit
dei in bapͦ nō requirit gemitū vl' plan
ctum vel aliqͦd opus./ſed oia gratis cō
donat/⁊ magr̄. 4. di. c. antepe/tm̄ nulli
quotienſcūqꝫ labenti ꝓcluſit deꝰ viā ſa
lutis in hac vita/nō. n. ad maiorē miſe
rationē voluit ipſe quēcunqꝫ noſtrum
ad proximuz obligare: ꝙ̄ ipſe uoluerit
habere ad ſubditū./Petro aūt querēti
math. 18. quotiens debēt dimittē fratri
peccāti in ipm: an ſepties./rn̄dit ſeptua
geſies ſepties/imo ſm aug. in omel. mil
leſies milleſies./⁊ vlr quotienſcūqꝫ pec
cauerit ⁊ recognouerit: parcendū eſt ei.
Sic ꝫ deꝰ inſtituit aliqͦd aliud remediū
quotienſcūqꝫ peccāti in via. ſ. ſacrm̄ pe
nitentie./⁊ tunc dico ꝙ iſti patet via ſa
lutis ꝑ veram pniām de iſta fictione iu
xta ſecūdā auctem Aug. adductā. Et
ſi obi. quō habebit iſte grām baptiſma
lem vel effectum aliquē baptiſmi. Vno
mō pōt dici ꝙ illa fictio nō dimittit ni
ſi per verā pniām/ſed ea dimiſſa hꝫ ba
ptiſmus effectū ſuuz reſpectu oim pec

catoꝝ ꝓcedentiū baptiſmū que tm̄ non
erant cā fictionis in bapͦ/vbi grā. aliqs
ante bapᵐ ꝯmiſit ſeptē pccā mortalia.
⁊ veniēs ad bapᵐ de ſex attritꝰ./7ᵐ aūt
actu placet: vel de eo nullo mō atterit:
illud ſeptimū ſolū eſt cā fictionis eius i
bapͦ/oꝫ ꝫ ꝙ vere peniteat de iſto ſepti
mo/⁊ in ſex inqᵐ fuit cā fictionis eius
in bapͦ/qͦd pro tanto dico qꝛ forte pec
cauit nouo peccato mortali faciēs irre
uerentiā ſacro baptiſmi recipiēdo illō
cum tali fictiōe./ſed recedēte iſta fictiōe
que fuit impedimentū effectꝰ baptiſmi
deus ꝯfert grām baptiſmalē in remedi
um ꝯtra alia peccata q̄ fuiſſent deleta i
bap nisi fictio occurriſſet./⁊ iō de illis
alijs non oꝫ hr̄e nouā pniām/nec forte
nouā attritionē preter illā que habita
fuit an̄ bapᵐ./ſꝫ ſolo impedim̄to amo
to/ſicut deꝰ ſigno ſuo aſtitiſſet ad cau
ſandū effectū eiꝰ vel dandū qn̄ ſuſcipie
batur niſi fuiſſet impedimentū in ſuſci
piente/ita paratꝰ eſt ſemꝑ poſt ſuſceptō
nem eiꝰ ſigni: aſſiſtē ei ꝗ ſuſcepit ad cau
ſandū effectū eius/qn̄ ceſſat illud impe
dimentū. Nec oꝫ dicere caracterez in fi
cto aliqd operari/ſed ſolū ꝙ deꝰ ex ea
dem pactione aſſiſtit etiā poſtea ei qui
ſuſcepit ad cāndū effectum ꝙ̄cito obex
tollit. Sed ꝯtra iſtud arguit. qꝛ ꝑ pe
nitentiā delet iſta fictio ꝑ te/nō aūt pōt
deleri vnū peccatū mortale quin deleā
tur oia/qꝛ ſm Aug. Impium eſt a deo
dimidiaz ſperare veniā/ergo per illam
pniām delent omnia alia peccata/non
ergo gratia baptiſmalis delet illa alia.
Item nullum peccatum mortale qͦd
ineſt poſt baptiſmuz poteſt deleri ſine
penitentia/quia illa eſt ſecunda tabula
poſt naufragiū ſecundū Hiero/Illa au
tem alia peccata que non ſunt cā fictio
nis inſunt poſt baptiſmum/ergo nō de
lentur niſi ꝑ penitentiam/vel ſi fingas
illa deleri per baptiſmū quando tollit
impedimentū effectus baptiſmi/quare
non poteſt ita illa fictio que fuit cā im

pedimenti tolli quando ceſſat impedi
mentū per ipſum baptiſmum. Si di
catur ad primum iſtoruz ꝙ penitentia
quantū ē de ſe poſſet delere omnia pec
cata./tamen quādo preuenit ab aliqua
cā potentiore nō delet illa./ſed iſta cā ē
hic quantū ad alia ſex peccata. ſ. grā ba
ptiſmalis q̄ preuenit pniām vel effectū
eius. Hoc non videt rōnabile. qꝛ ṗus
naturalit̄ tollit fictio ꝙ̄ ꝑ bapᵐ aliquid
cauſet./ſed in illo priori oꝫ habē veram
pniām/qꝛ fictio nō tollit ſine vera pnia
ſm aug./vera pnia plene recōciliat deo
quantū ad oia/ꝫ baptiſmus non pōt ꝑ
uenire effectū pnie ꝙ̄ᵐ ad aliqd delen
dum ibi./imo pnia preuenit ꝙ̄ᵐ ad oia
Poſſet ꝫ alr̄ dici ꝙ pnia vera ꝑfecte
recōciliat deo./⁊ ꝑ ꝯns nullū peccatū re
linquit./ſed tm̄ nō oē qͦd inſuit per ſe cu
rat: ſed tm̄ illud qͦd eſt obiectū pnie/de
quo. ſ. penitēs penitet./Qn̄qꝫ aūt oꝫ oē
peccatū qͦd delet eſſe obiectū pnie/vtpo
te ſi oia illa peccata ſint cōmiſſa pꝰ ba
ptiſmū. qn̄qꝫ aūt non oꝫ vt in ꝓpoſito
Nō ꝫ ꝑ v̄tutē pnie dimittunt hic oia
peccata/ſed in pnia dimittunt partim
per pniām/ꝑtim ꝑ aliā cām/⁊ ſic nō hr̄
ibi dimidia venia ſed tota a deo/nō tm̄
tota per pniām, qꝛ nō oportuit ꝺ oibꝰ
que inerāt peccatis penitēſ/⁊ ſm hoc eſ
ſet dicendū ꝙ illa ſex delent ⁊ quantū
ad culpā ⁊ quantū ad penam/nec ꝺ eis
oꝫ hr̄e ꝯtritionē/nec ꝯfeſſionē/nec ſatiſ
factionē: ſed ſolū ꝺ illo ſeptimo qͦd fuit
cā fictionis. Ad 2ᵐ pōt dici ꝙ oia pec
cata mortalia ⁊ ſi inſunt poſt bapᵐ tm̄
nullū eoꝝ fuit cā quin iā eſſent deleta.
illud autē 7ᵐ fuit cā q̄re nec ipſum/nec
alia ſūt deleta: ⁊ iō rōnabile ē ꝙ reſpcu
eiꝰ nō hēat baptiſmꝰ efficaciā: ſed reſpe
ctu aliorū: qꝛ ipm formalr̄ ipediuit effe
ctū baptiſmi/alia non Et tūc illa ꝓpo
ſitio: pcām mortale poſt baptiſmū non
delet niſi ꝑ pniām. oꝫ intelligi de pecca
to ꝯmiſſo poſt bapᵐ/vel oino inherēte
ſic. ſ. ꝙ de ipſo nec fuerit ꝯtritio/nec at

tritio in bapͦ/nec pꝰ bapᵐ. Aliter pōt
dici ꝙ qn̄ vere penitet ꝺ fictiōe illa: grā
infundit ſibi ꝑfectior ꝙ̄ eſſet illa q̄ ꝑci
ſe virtute pnie infundeēt/ita ꝙ illa inclu
dit in ſe ꝑfectōez grē pnialis/⁊ baptiſma
lis/⁊ hoc mō bapꝰ hꝫ effectū, qꝛ grā eq
ualens grē baptiſmali dat penitēti de fi
ctione ſimul cū illa quā meret de peni
tendo. Sed ꝯ hoc arguit. qꝛ tunc ille
hr̄et ꝯmodū de fictione ſua maius ꝙ̄ ſi
tunc nō fuiſſet fictꝰ/⁊ poſt in peccatū ce
cidiſſet/ſicut illi fictioni, nā ſi cecidiſſet ⁊
mō penitēt non hr̄et mō grām niſi tm̄
virtute pnie./tu aūt dicis illū qui tunc
fuit fictꝰ in bapͦ hr̄e in penitēdo q̄ſi du
plicē grām. Hic pōt dici vno mō ꝙ nō
hꝫ ꝯmodū. ſed magis detrim̄tū. qꝛ tpe
baptiſmi ⁊ ſequēti vſqꝫ ad pniām ē fili
us gehēne/⁊ oia opera ſua mōtua ſunt/
ſi aūt nō fuiſſet fictꝰ fuiſſet tunc ⁊ poſt
vſqꝫ ad lapſum filiꝰ regni: ⁊ opera eius
viua: quibꝰ meruiſſet augm̄tū ⁊ grē/⁊
glorie. Alir̄ pōt dici ꝙ ſi non fuiſſet fi
ctus/⁊ poſtea lapſus/⁊ poſtea penitēt in
penitēdo reciperet tantā grām quantaꝫ
nunc recipit penitēs ꝺ fictione/qꝛ reſur
gens per pniām a peccato mortali recu
perat totā grām a qua cecidit: ⁊ aliquā
vltra ꝑ pniām/⁊ h̄ vel in re/vel in diui
na acceptiōe/ſed de hoc inferius in mā
de pnia. Tertio mō pōt dici ꝙ ille pe
nitens de fictiōe tm̄ recipit grām virtu
te pnie/⁊ ita non maiorē ꝙ̄ ſi nō fuiſſet
fictus in baptiſmo/⁊ poſt baptiſmū ca
dens reſurgeret ꝑ penitentiam/non eſt
eniꝫ veriſimile ꝙ eque penitēti ⁊ de eq̄li
peccato/vel minori nō det equalis gra
tia/Ille autem lapſus poſt baptiſmum
licet quantū ad aliquid grauius pecca
uerit ꝙ̄ fictus./tm̄ fictus quantū ad ali
quid grauius peccauit. quia ſacramēto
irreuerentiā fecit/⁊ tunc illa verba que
dicuntur de effectu baptiſmi quē ſorti
tur penitēs de fictione/intelligēda ſunt
non ꝙ in penitentia illa recipiat grām
aliquā virtute baptiſmi/quia ſuſceptō

eius mortua fuit. ⁊ mortuus reuiuiscē non pōt, sed absolut⁹ est a precepto de baptismo suscipiēdo, quia illud impleuit. Illa autē impletio nihil sibi valuit ad salutē añ istaʒ pniam. Recipit ḡ effectum baptismi qñ penitet, qꝛ ē filius regni ⁊ non obligat ad suscipiendū baptismuʒ ad hoc ut sit fili⁹ regni. qꝛ illud pceptuʒ impleuit. ⁊ h⁹ nō ꝙ actualiť peccans mortaliť i alio siue i illo actu pōt iple pceptū affirmatīm etiaʒ i illo actu.

Ad primum argumentū dico ꝙ omis baptizatus induit xp̄m ꝙm ad hoc ꝙ xp̄i familie ascribit. sed nō induit xp̄m semp per caritatem vel grām. ⁊ primuʒ indumentū pōt dici coē oibus de familia. 2m est indumentum specialiter filioꝝ. Vel pōt dici ꝙ ille non est baptizat⁹ in xp̄o sed in xp̄i noie. qꝛ non in vtute xp̄i interius baptizantis. Ad 2m pʒ ex dictis in corpore qōnis. Ad 3m dico ꝙ baptismus expellit oē peccatū, nō qꝛ in eodē instanti insit gr̄a ⁊ peccatum, sed gr̄a baptismalis expellit oē peccatum qḋ infuit vsqꝫ tunc, culpa autē que tunc inest actu vel que actu tunc cōmittit, vel quia de illa nulla ɔtritio inest non expellit, quia inuenit obicem ɔtrarie voluntatis.

Circa tertium membꝛ. ō. qḋ est de suscipientibus rē ⁊ non sacrm. querit vtꝝ iam iustificati teneant ad susceptionē baptismi. ⁊ arguit ꝙ nō. qꝛ non legit de aplis nec de beata vgine ꝙ fuerunt baptizati. Iteʒ baptizatus bap⁹ sanguinis non tenet ad bapm fluminis ḡ nec baptizatus bap⁹ flaminis tenet ad illud. Consequentia pʒ pse. qꝛ ista duo baptismata eque dicunt supplē baptismuʒ fluminis. añs est mm qꝛ talis euolat. Itē nullus tenet recipe sacrm frustra. qꝛ in operibus dei nihil ē frustra Sed bap⁹ receptus a iustificato frustra recipit cum habeat effectū qui est ablutio aie a pcco. Jam eni pus est ablutus. Item nullus tenetur iniuriari sacramento. Sed ex h⁹ fieret iniuria sacramento si iustificatus baptizaret. Iniuriam eniʒ est sc̄o facere ꝙm in se est ꝙ ipsum sit signū falsum. Sed talis suscipiens facit hoc. qꝛ caret tunc signato: qꝛ tunc non dat grām. Contra. Jo. 3. Nisi quis renatus fuerit ⁊c̄.

Respondeo dicendum ꝙ post baptismum pmulgatū p modū pcepti qlibet qliterciiqꝫ iustificat⁹ qui non impleuit illud pceptū cū quo deus nō dispensauit spālr vt nō teneret ad illud, tenet ad baptismuʒ affectu. ⁊ p loco ⁊ tpe effectu si māet viatoꝛ nobiscuʒ quousqꝫ pōt cōmode recipē in effectu. h⁹ rō fundamentalis est. qꝛ lex vliter pmulgata oēs obligat. vlr dico illaʒ pmulgari in cui⁹ pmulgatione non est aliq̄ acceptio psone siue cuiuscūqꝫ exceptio persone vel circūstantie. tale fuit pceptū de baptismo suscipiēdo. ⁊ hoc rōabilr. qꝛ congruū fuit oēs de lege xp̄iana hēre vnū signū in q̄ ɔuenirent inť se ⁊ distinguerent ab alijs. vt dictū est in qōne de institutione sacri in coi. ⁊ maxie illud signū p qḋ ingrederent obsuantiā h⁹ legis, p eius eni susceptionē ascribunt illi legi. ⁊ dicunt de familia xp̄i. Posset etiā alia rō assignari. qꝛ qlʒ viatoꝛ tenet esse mēbꝛ ecclie militantis nō tm̄ in scia diuina, sed etiā ꝙm ad notitiaʒ alioꝝ mēbroꝝ quātū in se ē. qꝛ tenet cuʒ alijs mēbris coicare in his q̄ ptinēt ad obseruantiā legis, ⁊ eos non scandalizare. Si aūt nō accipet sacrm per quod fit mēbꝛ ecclie sm iudiciuʒ ecclie non esset aptus ad coionē cuʒ alijs mēbris in multis actibus ptinētibus ad ecclesiam. scandalizaret etiā actiue alia membra que hērent occasionē iudicādi ipm contemnē coitatē. Ex hoc pōt formari tertia ratio. qꝛ qui pōt ex actu facili magnā graʒ acqrere: si negligat illū actū vi graʒ ɔtenere. vel saltē ñ eā ita appciari ꝙtū est appreciabilis. Sed ille q̄ nō ē baptizat⁹ ꝙtūcunqꝫ aliter sit iustificat⁹ p actū facilē. s. p susceptōʒ baptismi potest magnā graʒ acqrere: qꝛ ꝙtūcunqꝫ pfect⁹ de lege cōi accedēti ad bapm auget grā. ergo si negligat vi ɔtenere graʒ ⁊ dat alijs occasiōʒ sic iudicandi.

Ad primum argumētū dicenō ꝙ glo. quedā sup illō Jo. 13. Qui lot⁹ est ⁊c̄. videt dicere ꝙ apli fuerūt baptizati: qḋ pbabile est, qꝛ xp̄s fecit eos sacerdotes ɔferēs eis i cena potestatē ɔficiēdi corp⁹ xp̄i. o. Quotiescūqꝫ ⁊c̄. ⁊ ɔferēs eis p⁹ resurrectōʒ ptateʒ absoluēdi Jo. 20. Quoꝝ remiserit ⁊c̄. ɔtulit eis etiā officiū baptiçādi solēnit Mat. vlti. Eūtes baptiçate ⁊c̄. Ordo aūt sacerdotij supponit baptismū saltē de ɔgruo. ex. ō. presby. nō bapti. veniés. Nec videt necessitas ꝙ xp̄s cū aplis sic in h⁹ dispensauerit. qꝛ nulla videt ratio dispēsandi nec aliq̄ necessitas vel vtilitas ɔsecuta. cū nec ipsi essent gratiores deo p h⁹ nō baptiçati nec fuissent efficaciores doctores in ecclesia. imo vi ꝙ minus efficaces. qꝛ min⁹ valet mgr̄ moralr q̄ nō vult ope iplere qḋ docet sm greg. xp̄s etiā in seipso voluit bapm suscipere saltē Joannis anteq̄ legē baptismi aliq̄ imponeret. qꝛ act. p⁹ dr: Cepit iesus facere ⁊ docere. Consilr supponenō est de beata virgine nisi forte ipsa sit excepta ab illa lege. de ea fuisset rō dispēsandi qꝛ forte habuit in cōceptōe filij sui illaʒ plenitudinē grē ad quā de⁹ disposuit eā puenire. Ad aliud dico ꝙ baptiçatus baptismo sanguis si postea ē nobiscū viatoꝛ: tenet affectu. ⁊ p loco ⁊ tpe recipe effectu sacrm. i. baptismū flumis. h⁹ aūt qḋ supponit est bene possibile sicut de quibusdā legit: ꝙ sūt facti bis ɔfessores qꝛ sustinuerūt bis penas p fide: pter q̄ tū nō sunt mortui. Si aūt baptism⁹ sanguinis sit ɔplet⁹. qꝛ sic baptiçat⁹ moritur ⁊ nō remanet nobiscū viatoꝛ ñ est obligat⁹ ad pceptū viatoꝛ. sacra aūt ñ hñt locū nisi p statu uie vt tactū ē di. i. Ad aliud dico ꝙ null⁹ recipit frustra baptismū qꝛ grā ibi auget: nisi puenerit ad terminū. ⁊ si forte pus puenerit addit ibi meritū obediēdo pcepto diuino. nec etiā est frustra post plenitudineʒ grē signis eā habere et addere opa meritoria. Ad aliud dico ꝙ ille nō iniuriatur sacro: nec facit ꝙ sit falsuʒ signū. qꝛ vel ibi ɔfert grā aliqua. ⁊ tūc est signuʒ practicū verū. vel nulla si iam pus erat grā pfecta: ⁊ tūc est signū verū practicū nō respectu eius qḋ ē grā in fieri, sed in esse. Si aūt obi ꝙ saltē nō hʒ secū significatū. s. ablutōʒ a peccato. dico ꝙ illa ablutio significat vel tūc in fieri vel tanq̄ nūc infiat: vel tanq̄ infienda ꝙtū est ex pte sacramēti, si. s. aliquid inesset a quo aīa esset abluenda.

Ultimo quero vtrū oēs baptiçari recipiāt eq̄liter effectū baptismi. ⁊ videt ꝙ sic: qꝛ effect⁹ baptismi magis depēdet a ɔferēte q̄ a suscipiēte. sic effect⁹ vlr magis dependet a cā efficiēte q̄ a mā. apparet etiā in pposito: qꝛ in ministro reqritur pfectioꝛ intentio q̄ in recipiēte. qḋ ñ est nisi qꝛ ab eo magl depēdet baptism⁹. Sed ministroꝝ inequalitas nihil facit ad inequalitatē effect⁹ baptismi ḡ multo magis nec inequalitas suscipientiū. ⁊ p ɔñs nulla est cā inequalitatis effect⁹ hui⁹. Contra. actus actiuoꝝ sunt in patiēte ⁊ disposito. 2o de anima. ergo in magis disposito pfectius recipitur effectus. ergo ⁊c̄.

Respondeo Aliq̄ distinguūt de effectu qui est res ⁊ sacramentuʒ qui dicit caracter. ⁊ de effectu qui est res tm̄. sed de primo effectu nondū habitus est sermo. sed habebit di. 6. de secundo ergo

est qõ. ⁊ dr̃ φ plures effect⁹ tales h̃z ba-
ptism⁹ ordine tñ q̃dã. qꝛ cãre grãz ⁊ re-
mittẽ fomitẽ ⁊ hi⁹. pꝫ aũt φ nõ in oĩb⁹
baptizati eq̃ remittit fomes. ¶Sed istõ
nõ est verꝫ nisi intelligat sane qꝛ fomes
cũ sit in carne vel in ṽtute aliqua corpa
li, p grãz q̃ est in aĩa nõ põt formalit̃ di-
minui. qꝛ nõ est inter ipm ⁊ grãz forma
lis repugnãtia cũ nõ sint nata fieri cir-
ca idem. sed dr̃ fomes diminui q̃tũ ad
effectũ quẽ ꝯsueuit cãre in aĩa. s. pctm̃.
Fm eni φ grã auget fomes minorẽ h̃z ef-
ficaciã inclinãdi ad pctm̃. ponit aũt exẽ-
plũ ꝯueniẽs de lapillo alligato alis aq̃-
le. qꝛ si cresceret ṽtus motiua aquile lꝫ
nõ diminueret grauitas lapilli. qꝛ oppo-
sita nõ sũt nec in eodẽ. tñ grauitas lapil
li diminuit q̃tũ ad effectũ. q̃to eni ma-
ior est ṽtus in ala tanto lapill⁹ min⁹ im-
pedit ascensum vel volatũ.

Sic ergo ponendo

vnicũ effectũ baptismi. s. grãz. R̃ᵒ φ cũ
ad effectũ baptismi. s. grãm ꝯcurrat cã
p̃ncipalis. s. deus. ⁊ cã meritoria. vt pas-
sio xp̃i. ⁊ ipse suscipiẽs bapᵐ. ex pte cui⁹
libꝫ istorꝫ possꝫ attẽdi eq̃litas vl̃ ieq̃litas.
Q̃tũ ad deũ determinantẽ se coopari isto
signo p effectũ significatũ. ⁊ in hᵒ insti-
tuentẽ istud signũ in rõne signi certi. vt
dictũ est supra. aliq̃ mõ põt eẽ dr̃ia. aliq̃
mõ nõ. aliquã eni grãz disposuit regla-
riter ꝯferre cũ isto signo, ita φ nulli mi-
norẽ. ⁊ ista põt dici ꝯferri ṽtute bapti-
smi. qꝛ ṽtute ṽitatis h⁹ signi. ⁊ sicut det-
minatio illa vl̃is q̃tũ ad istũ gradũ est
vniformis. ita effect⁹ eq̃lis. ¶Uerũtñ qꝛ
deus p̃destinauit diuersos electos ad
diuersos grad⁹ glĩe. ⁊ hᵒ añ determiatõꝫ
h⁹ signi ad tantã vel tantã grãz ꝯferẽdã
⁊ ordinato ad maiorẽ glĩaꝫ rõnabiliter
põt cõferri maior grã. possꝫ de⁹ in deter-
minãdo ṽitatẽ seu certitudinẽ h⁹ signi
disponẽ ꝯferre alicui suscipiẽti p̃cise illã
grãm q̃ req̃rit ad certitudinẽ signi. ⁊ ali-
cui maiorẽ quẽꝫ p̃destinauit ad maiorẽ

glĩaꝫ. sed ille vlterior gradus n̄ ꝯferret ṽ-
tute baptismi sed de spãli beniuolentia
diuina. ¶ppter hᵒ dici põt φ ex pte cause
p̃ncipalis effect⁹ est regl̃r eq̃lis simpl̃r q̃i
dat virtute baptismi. qꝛ supponit φ de
lege cõi. pᵃ grã n̄ dat maior absqꝫ oĩ dif-
ferẽtia extra cãꝫ p̃ncipalẽ. ¶De 2ᵒ põt
dici φ ista cã meritoria põtꝫ efficacius
opari ad grãz in vno q̃ i alio. vl̃ qꝛ spã-
lius oblata p vno q̃ ad intentõꝫ offerẽ-
tis q̃ p alio vel q̃tũ ad executõꝫ p vno
oblata in effectu p alio nõ. nisi in pas-
sione diuis. pᵒ mõ xp̃s ponit cõlter no-
sce oĩa q̃ de⁹ nouit sciã visionis. ⁊ p ꝯñs
nouit oẽs electos ⁊ ad quẽ gradũ glĩe
fuerũt electi. potuit g̃ p p̃destinato ad
maiorẽ glĩaꝫ pleni⁹ offerre passiõꝫ suã.
⁊ p̃cipue cũ se offerret p genẽ hũano ad
hᵒ vt de eis ipleret diuina p̃destinatio.
¶Scdo mõ passio xp̃i efficaci⁹ coopat
p nobis q̃ sum⁹ in lege euãgelica q̃ p
patrib⁹ in lege moysi. qꝛ obsequꝫ p̃stitũ
ad mai⁹ bonũ retribuendũ magis acce-
ptat q̃ bñficiũ p̃uisuꝫ. ⁊ illo 2ᵒ mõ ẽ ine-
q̃litas i suscipiẽtib⁹ grãꝫ p circũcisiõꝫ ⁊
bapᵐ ppter inequalẽ applicatõꝫ cause
meritorie ad istos. ⁊ forte etiã in bapti-
zatis añ passiõꝫ ⁊ p⁹ passiõꝫ. ¶Si aũt pᵒ
mõ. s. ppter spãlẽ oblatõꝫ in volũtate
xp̃i sit inequalitas grẽ in aliq̃b⁹ nõ ba-
ptizatis dubiũ ẽ de facto. sed possibili-
tas est ōñsa. ¶De 3ᵒ dico φ vel baptiza-
ti sũt puuli vel adulti. ꝯpãdo puulũ ad
puulũ cũ nullũ habeãt motũ pprium
nullã hñt ineq̃litatẽ ad grãm ex pte sui
recipiendã. põt tñ in pentib⁹ vni⁹ eẽ ma-
ior mot⁹ q̃ alteri⁹ p suo puulo. vel i ali-
quib⁹ aliĩs mĩstrantib⁹ vl̃ assistẽtib⁹ ba-
ptismo. ppter quorꝫ merita de⁹ vni p-
uulo põt ꝯferre maiorẽ grãꝫ q̃ alteri. sꝫ
hoc nõ ṽtute baptismi sed meriti. ⁊ hᵒ
mõ forte pentes beati Nicolai orõnib⁹
suis meruerũt sibi maiorẽ grãꝫ q̃ erat i
eo etiã puulo p̃ncipiũ tã mirabilis effe-
ct⁹ vt duob⁹ dieb⁹ in hebdomada vni-
ca tm̃ lactatiõe ꝯtent⁹ manẽt. ⁊ q̃ ad hᵒ

magis optandum est puerũ baptizari a
bono sacerdote q̃ a malo. quia orões
sacerdotis boni quas multas facit añ ⁊
post baptismũ magis exaudiunt ⁊ va-
lent illi pro quo fiunt q̃ orones mali.
¶Si aũt baptizati sint adulti cum illi p
motum pprium possunt esse inequalr
dispositi. ⁊ in sacrõ confert gratia fm p-
portionẽ dispositõis in suscipiente seq̃t
inequalis effectus. ¶Et si compares p-
uulum adulto. regulariter paruul⁹ nul-
lum meritũ habet. adultus q̃tumcũqꝫ
tenuẽ habeat voluntatẽ. dũ tamen cõ-
sentiat recipere sacrm̃. nec ponat obicẽꝫ
aliquãꝫ. videt habere meritũ pprium
⁊ p tanto magis dispositus est q̃ puul⁹
ergo ⁊c̃. ¶Sed esto φ adultus toto tpe
baptismi peccet venialiter. videt ergo es-
se indispositus quodãmõ. puulus autẽꝫ
nullã indispositõꝫ habet. ergo in illo ca-
su puulus maiorẽ gratiãꝫ recipiet. R̃ᵒ
peccatũ veniale non phibet grãm infũ-
di. nec etiã actũ meritoriũ simul haberẽ
tamẽ qꝛ anima plurib⁹ actibus non po-
test simul eque pfecte esse intenta. actus
bonus cũ quo cõcurrit veniale est mi-
nus intensus. ⁊ ideo minus meritorius
q̃ foret sine illo veniali. ¶Et ad propo-
situm sequitur φ adultus si non ponit
obicem peccati mortalis, ⁊ in susceptõe
baptismi consentit, aliquem motũ ha-
bet disponentem quo caret paruulus. ñ
obstante φ ille habeat veniale peccatuꝫ
simul. ¶Ad argumentum dico φ bapti-
smus plus dependet a ministro ad hoc
vt sit sacramentũ. quia i eo simpliciter
requiritur intentio. non sic in suscipien-
te quia non potest vti ratione. sed quo
ad hoc vt hic effectus maior vl̃ minor
recipiatur magis dependet a baptizato

Iuxta ista pa

rent quedaꝫ questiones sine
argumẽtis. primo quid faci-
endũ est de paruulo exposito. ¶R̃ᵒ. aut
inueniantur in eo certa signa φ non est

baptizatus sicut mulierculẽ consueuerũt
cum eo apponere sal sicut cuꝫ deportã-
dis ad baptismum fit. ⁊ tunc absqꝫ ali-
qua hesitatione baptizand⁹ est absolu-
te. ¶Aut non inueniuntur cum eo talia
signa. ⁊ adhuc φ non potest de eo habe-
ri tale signum per viciniam nec per testi-
monium fidedignũ φ sit baptizatus. ba-
ptizãdus est. tamẽ tutius est vti illa for-
ma illius capituli. extra de baptismo ⁊
eius effectu. de quibus dubium. Et de
isto casu loquitur leo de conse. di. 4. de
quibus inquit nulla extãt indicia inter
ppinq̃s ⁊ vicinos q̃bus baptizati fuisse
doceantur. agendum est vt renascantur
ne pere[...] in quibus qõ non ostendit
gestum [...]atio non sinit vt videatur ite-
ratum.

E paruulis iu

deorum ⁊ infidelium an sint
inuitis parentibus baptizandi
dicitur φ non. quia aut redderẽtur pa-
rentibus ⁊ tunc baptiçatio eorum esset
in contumeliaꝫ fidei christiane. quia p⁹
nutrirent a parẽtib⁹ in errore parentũ.
aut ñ redderent. ⁊ tunc fieret iniuria. qꝛ
dum sunt paruuli ius habent parentes
in eis. ¶Sed hec ratio licet forte conclu-
dat de quacunqꝫ persona priuata φ nõ
posset paruulos a talibus auferre nec
iuste baptizare. non videtur tamen con-
cludere de principe cui in regimine rei-
publice tales sunt subditi. Nam in par-
uulo deus habet maius ius dominĩ q̃
parentes. ¶Uniuersaliter enim in pote-
statibus ordinatis potestas inferior nõ
obligat in his que sunt contra superio-
rem. sicut docet Aug⁹ de verbis domi.
homel. 6. ⁊ ponitur ca. vltimo secundi
libri. Si illud iubet potestas quod non
debes facere. hic sane contemne potesta-
tem timendo potestateꝫ maiorem. ⁊ de-
clarat in exemplo de curatore ⁊ procõ-
sule, de procõsule ⁊ imperatore. de impa-
tore ⁊ deo. g̃ siquis h̃z regẽ rẽpu. magis

debet quantũ in se ẽ cogẽ vnumquẽq3 subdi dño superiori q̃ inferiori. imo superiori ꝯtẽpto inferiori qñ inferior in tali dñio resistit supiori. Sicut ḡ imperator debẽt sniare aliquẽ obedire debẽ procõsuli ꝯtẽpto ꝑcepto curatoris. i. inferioris ꝑconsule si ꝯdiceret ꝑconsuli ista etiã si essent sub eodẽ dñia ordinata. s. ꝙ aliqs esset seruus titij ꝛ titius petri magis debet imperator cogẽ seruũ seruire petro qꝛ superior ẽ titio ꝙ titio si titius vellet vti seruo illo ꝯtra dñiũ petri. ḡ maxime oꝫ princeps zelare pro dñio seruãdo supmi dñi. s. dei sꝫ p dñs non soluꝫ licet. sed oꝫ princeps auferre puulos a dñio pentũ volentiũ eos educare ꝯtra cultũ dei qui est supmus ꝛ bonestissimus ꝯñs ꝛ oꝫ eos applicare cultui diuino. ¶ Dico ḡ breuit ꝙ si pnceps hoc facẽt cum cautela bona. s. ne pentes prius cognoscẽtes hoc futuꝝ occiderẽt pueros suos ꝛ ꝙ baptizatos facẽt religiose educari. bene fieret imo qd plus ẽ crederẽ religiose fieri si ipsi parẽtes cogerent minis ꝛ terroribꝰ ad suscipiendũ bapm̃ ꝛ ad ꝯseruandũ postea susceptũ. qꝛ esto ꝙ ipsi non essent vere fideles in aio tñ minus malũ esset eis ñ posse impune legẽ suã illicitã seruare ꝙ posse eã libere seruare. ¶ Itẽ filij eoꝝ si bñ educarent in 3ª ꝛ 4ª ꝑgenie essent vere fideles. ¶ Et si dicas ꝙ ẜm ꝑphiam Isa. quã recitat paulus. ro. Reliqe isrl ꝯuertent in fine. ¶ Et ideo iudeos nõ oꝫ cogẽ totalit ab bapm̃ suscipiendũ ꝛ relinquẽdum legẽ suaꝫ. ¶ Rº nõ dubito quin va sit ꝑphia xpi quam recitat xps. Jo. 5. Ego veni in noie pris mei ꝛ ñ accepistis me. si alius venerit in noie meo illũ suscipietis. ḡ ad minꝰ ex vbo xpi erunt p uertendi. qꝛ adherebũt illi pessimo antixpo de q est ẜmo xpi pdictus. ¶ Et si dicas ꝙ visa destructione antixpi illi q sibi adheserãt ꝯuertent. dico ꝙ ꝑ tam paucis ꝛ sic tarde ꝯuertẽdis nõ oporteret tot iudeos in tot ptibꝰ mundi tantis tpibꝰ sustinẽ in lege sua psistere. qꝛ finalis fructꝰ de eis ecclesie est ꝛ erit modicus. vñ sufficẽt aliqs paucos in aliq insula sequestratos pmitti legẽ suã serre. de qbus tandẽ illa ꝑphia Isa. impleret. ¶ Istud aũt de parentibus infidelibꝰ cogendis p minas ꝛ terrores videt probari. qꝛ sic ꝯmẽdat illud ꝯciliũ toletanum. s. allegatũ. d. Qui pridẽ ad xpianitatẽ coacti sunt. sicut factũ ẽ tpibꝰ religiosissimi pncipis Sisebuti. ḡ in h approbat eũ tanq̃ pncipẽ religiosuꝫ. qꝛ infideles coegit ad fidẽ. Di. 5.

Post hoc sciendũ est sacrm̃ baptismi ꝛc. Postq̃ mgr̃ egit d baptizato in se ꝛ de suscipiẽte. hic agit de ꝯditoibꝰ mĩstri ꝛ p̃ ḡ agit de ꝯditioibus ministri. 2º de mõ mĩstrandi. ibi. h etiã sciendũ est. pª in duas. pª de mĩstri potestate. 2º de eiꝰ statu ꝛ gradu. 2ª i pnº di. 6ª. nunc qbus liceat baptizare. pª in duas. pº ondit ꝙ illa ptãs nõ ẽ impedibil p maliciã mĩstri. 2º ad qd se extẽdit. ibi hic qrit. pª in duas. pº ondit ꝙ ita ẽ. 2º ondit ppt qd ita est. ibi. qꝛ ministrũ.

Circa hanc di. quintã querendũ ẽ qualit malitia mĩstrãd se hꝫ ad impedimentũ vl nõ impedimentũ baptismi ꝛ circa hoc qro duo. pm̃ vtrũ malitia ministri impediat ꝯferri verũ bapm̃. 2º vtrum recipiens baptismũ sciẽt a malo ministro mortaliter peccet.

Primuꝫ sic procedit ꝛ arguit ꝙ sic. Ambro. in li. de initiandis rudibꝰ ꝛ hr̃. i. q. i. nõ sana. Bapꝰ perfidi ñ mũdat sed pollutt. qd pbat auctẽ ps. In diluuio aquaꝝ ꝛc. di de malis. pbat etiã per illud apl̃i ad ro. 14. Oẽ qd nõ est ex fide peccatũ est. Itẽ. i. q. i. ꝛ est Aug. d baptismo puuloꝝ. separati foris aꝫ hre possunt. virtus in eis esse non põt. quẽadmodũ sensus nõ sequit membrũ qñ amputat a corpore. Itez ratione. Mẽbꝝ aridũ nõ põt esse cã fluendi vitam i aliud membrũ. Minister malus est mẽbrum aridũ ecclesie. qꝛ sine grã q̃ est vita ecclesie. ḡ ꝛc. ¶ Item in aq̃ ad bꝰ vt sit materia ꝯuenies oꝫ ut sit aliq̃ virtus supnatural. pbat p illud Ambro. de ꝯse. di. 4. p aquã. ḡ multo magis requirit aliq̃ sanctitas vel virtus supnaturalis in mĩstro vt baptizet. magis. n. dependet bapꝰ a dispõne mĩstri ꝯueniente ꝙ ab aliq̃ vtute aque. ḡ ꝛc. ¶ Itẽ aug. De vnico bapꝰ post meᵐ. martyrẽ Cyprianũ gliosuꝫ qui apud hẽticos vel scismaticos datũ bapm̃ nolebat cognoscẽre ꝛc. Ex hoc arguo sic. Errãs circa aliquẽ articulũ fidei si in illo errore moritur damnat. quia sine fide impossibile est placere deo. Hebre. xi. Cyprianus dixit a malo ministro saltem heretico vel scismatico nõ posse dari verum bapꝰ ꝛ in ista snia finaliter pdurauit ꝛ tñ nõ est damnatꝰ. sed martyr gliosus. ḡ ista snia nõ est erronea. nec ꝯ aliquẽ articulũ fidei. Sed veritas sacroꝝ ptinet ad illũ articulũ. Sanctã ecctiaꝫ catholicam. ꝛ extra de here. ꝛ scis. ad abolẽdã. Uniuersos qui de sacris ecclesiasticis aliter docẽ nõ metuũt aut sentire ꝙ sacrosancta romana ecctia docet. vinclo perpetui anathematis innodamꝰ. ḡ ista snia ꝙ hẽticus baptizat nõ est vitas ptinens ad aliqd sacrm̃. Sed nihil est asserendũ tanq̃ certũ ꝛ necessariũ ad sacrũ qd nõ est verũ ptinẽs necessario ad sacramentũ. ḡ ꝛc. ¶ Contra. Mgr̃ in lra. ꝛ adducit multas auctẽs ꝛ accipiuntur plẽs ab Aug. sup Jo. homel. 5. Baptismus talis est qlis ille in cuius ptãte datur. non qlis mĩster a quo dat. ¶ Idẽ ꝯ crescẽti. Si ñ est melior baptismꝰ qui per meliorẽ dat. nullo mõ malus ẽ qui per malũ dat. qꝛ idẽ dat. ¶ Et si ille auctoritates exponant d malo ẜm morẽ non de heretico ꝛ scismatico. tñ de his expsse dicit aug. ad orosiũ. q. 59. Quãuis vnũ sit bapꝰ hereticoꝝ qui in noie pris ꝛ fi. ꝛ spũs. s. baptizãt ꝛ ecclesie catholice. tñ qui foris ecctiam baptizant non sumunt ad salutẽ. ꝛ sequit. Ecctia eos nõ rebaptizat. quia in nomine trinitatis baptizati sunt.

Ueritas questõis pꝫ ex auctibus multis ꝙ qcunq3 malitia minister sit malus siue hereticus siue scismaticus siue moꝝ salua vnitate ecclesie si intendit facẽ qd facit ecclesia ꝛ seruet modũ ecclesie vere ꝯfert bapm̃. ꝛ talis bapꝰ vere hꝫ effectũ in baptizato. ñ obstante malitia ministri. nisi obstet malitia suscipiẽtis in hꝰ ꝙ recipit a tali ministro. de q dicet in sequẽti. q. Ueritas aũt istiꝰ solonis nõ hꝫ nisi rõnem vnaꝫ propter qd. s. qꝛ ita placuit xpo instituẽre vt malitia mĩstri ñ impediret sacrm̃ nec eiꝰ effectũ. ꝛ ꝙ sic instituit Aug. colligit ex illa auctẽ Johis baptiste. Sup quẽ videris spm̃ descẽdentẽ hic est qui baptizat. que scribunt Jo. i. d. Q aũt ita fuerit bapꝰ institutus sunt plẽs rõnes ꝯgrue. pª ꝙ rõnabile est deũ assistere suo signo practico ad cãndũ signatũ ex determinatione voluntatis sue pcedẽte oĩm ꝯditionẽ mĩstri. vt sic illa determinatõ sua qua tribuit signo esse certũ signũ est ab ipso imediate dino ꝛ pmo ita ꝛ assistentia ꝯñs illã determinatõeꝫ ad cooperandũ sit immediate ab ipso. 2ª ꝯgruentia sumit ex fine. qꝛ si bapꝰ ñ posset ꝯferri nisi a bono nõ esset in magnũ remediũ viatoris. sed qsi coiter in detrimentũ. Cũ. n. quasi nullus possis esse certꝰ de bonitate ppria. multo magis nec d bonitate alteriꝰ. ḡ si ex bonitate mĩstri dependẽt bapꝰ. nũq̃ posset aliquis esse certꝰ se uere recepisse bapm̃. qd est inconueniens. ¶ Et si obiicias ꝙ nec mõ põt esse certꝰ. qꝛ nescit dispositionẽ suam ppriã hoc nõ obstat. qꝛ satis põt

bosse certitudinalr sicut requirit certitudo φ ipsemet intendit recipē bap^m. ⁊ hoc sufficit ex pte eius. ¶ Si dicas φ nō pōt esse certus de intentiōe mīstri, ħ nō obstat. q₂ ₚbabilr ṕsumi pōt φ ministri talē actū exercētes intendāt facē illud ad qd̓ actus ꝑm se ordinat' est. ſ₃ nō ita posset hīi certitudo ð bonitate vel sanctitate mīstri. ¶ Preterea ex pte suscipientī est ɔgruētia. q₂ oino iniustū est alterū ₚ iniq̄tate alteri' puniri/ qñ ille alter nullo mō cōicat iniq̄tati illi' ita vt possit sibi imputari: ſ₃ ille baptizād' disponit se ad grāz q̄tū pōt. Si ḡ malicia mīstri impediret. ille puniret ₚpter culpā alienā nullo mō sibi imputādā.

Ad primum ergo

dico φ aut hēticus baptizat puuluz in forma ⁊ intentiōe ecclesie. ⁊ nihil obest paruulo. nec q̄^m ad sacr̄m nec quantuz ad effectū. ¶ Aut baptizat adultuz. ⁊ adhuc ɔfert sibi sacr̄m ⁊ effect' eius. si in adulto nō est aliq̄s malus motus. puta assensus in heresim baptizantī. vel intētio vt fiat discipulus eius. ⁊ ð tali intelligenda est auctoritas Ambro. ⁊ silr auctoritas Aug. φ virtus illa sacri vita ē ḡ ⁊ illa nō manet in mēbro ṕciso/ nō tñ sequit quin ₚ sacr̄m eius possit esse in suscipiēte. qd̓ p₃ ex rñsione statim sequēte. ¶ Vñ ad rōnē statim rñdendū est. φ in toto corpore humano uita vna est oim partiū ⁊ participat ab eis ordine quodā. q₂ p° in corde/ 2° in alijs ꝑm qd̓ ₚpinquius se hñt ad illud pn^m vite. ⁊ ideo ibi ₚ vnā partē ñ pōt vita deriuari ad aliā nisi ista pars deriuās pus viuat eadē uita mō suo ṕfecto/ nō est sic in corpore mystico qd̓ est ecclia. q₂ ñ est in eis vna uita numero. nec o₃ φ illud mēbꝝ qd̓ ministerialiṫ dat vitaz alteri sit ₚpinquius prin° vite in pticipando vitā. sed tm̄ in gradu mīstrandi. exemplum esset si vene in corpore nō uiuerēt formaliṫ. tñ essent media mīstrādi vitā ceteris ptibus. ¶ Ad illud de sanctificatione i aqua negatū est. s̄. di. i. nec videtur multū ₚbabile virtutē supnālez totiens generari ⁊ corrūpi. neq₃ etiā φ p' generationē i aqua baptismali semper permaneat/ ₚmanēte aqua. ¶ Ad auctē Ambro. quere. s̄. ¶ Ad aliud ð Cypriano dico φ aliq̄ sunt ita simplr de substantia fidei φ oēs etiaz simplices post tēpus aliquātulū visus rōis tenerēt ista explicite credē. sicut sunt articuli de incarnatione. vt xp̄s est nat' ⁊ mortuus. de quo sunt solēnitates spāles in ecclia ⁊ quos pōt ppłus ɔcipē. q₂ sunt de xp̄o hoīe. ¶ Alia sunt explicite req̄sita de sba fidei obseruāda a maioribus ecclie. vtpote φ deus ē trinus. ⁊ hi' ptinētia spiritualia ⁊ imaginabilia. ⁊ illa distin° ptbīi ab Aug. i4. ð tri. c. i. ¶ Alia sunt que nec necessario sunt explicite credēda ab istis nec ab illis. q₂ nō adhuc illoꝝ ueritas est declarata ⁊ determinata ₚ ecclesiā. cuiusmodi sunt multe ɔclusiōes necessario incluse in articulis creditis. sed anteq̄ sunt ₚ ecclesiā declarate ⁊ explicate nō o₃ quēcunq₃ eas credē. o₃ tñ circa eas sobrie opinari. vt. s. homo sit paratus eas tenere ₚ tēpore pro quo ueritas fuerit declarata/ hoc mō dico φ baptismū esse sacr̄m no. le. necessariuz ad salutē statim erat de veritate fidei xp̄iane. q₂ exp̄sse habitū est in euangelijs. ſ₃ φ ab heretico poterat ɔferri nō sic statī expressum fuit. imo nec tēpore Cypriani declaratū. ₚpter qd̓ circa illā veritatem baptismi declarandā multū laborauit Aug' in libris suis vt ð vnico baptismo: ⁊ ɔtra donatistas. vnde si Cyprianus ita sentit. s. apud hereticos nō esse bap^m. φ tñ ₚmptus esset sentiṙ aio circa hoc φ ecclia determinauit/ in nullo errauit. nisi forte, venialiter peccādo q₂ nimis asseruit illud ad qd̓ nec auctē nec rōnē cogentē habuit. rō enim sua ñ valet. s. qd̓ quis nō h₃ non pōt dare. q₂ baptizās ñ dat grām sed sacr̄m. ⁊ illud habet in virtute. q₂ h₃ ordinē. ⁊ h° mō forte innuit Aug. eū peccasse uenialiter. cū subdit in auctē ₚallegata. diu₃ eos inquit detestaret/ si q̄d purgandū erat passionis falce tolleret. ¶ Et h̄ mō pōt excusari abbas Joachim. q₂ ⁊ si sniām erroneam dixit. sicut p₃ extra de sum. tri. ⁊ fi. ca. Dā. tres ṕsone nō sunt aliqua vna res que nō gnāt nec generat/ nec spirat nec spirat. q₂ nō di' hoc ptinaciter defēdisse sed oēs libros suos reliquisse ꝑm iudicium ecclesie corrigendos.

Ad secundum

sic ṕcedit ⁊ arguit φ recipiēs bap^m a malo scienter peccat mortaliṫ/ q₂ ꝑ^m Amb^m. ð iniciandis rudib' q̄ faciūt ⁊ q̄b' faciūt nihil ₚdest/ sed ad iudm̄ ē. Loq̄t de malis baptiçātib' ⁊ recipiētib' ab eis bap^m. ¶ Preterea coopās alicui ad peccandū mortaliṫ. peccat mortaliṫ. q₂ ē ɔ̄ charitatē fr̄naz. Sed ille recipiēs bap^m a ministro malo coopat sibi in actu baptiçādi in q̄ pccā mortaliṫ ḡ ⁊c̄. ¶ Pretea esto φ minister vellet ɔmittere maliciā symonie in ɔferēdo bap^m. puta nollet baptiçare nisi ₚ pecunia'. nō posset aliq̄s ab eo recipe nisi ɔmittēt symoniā. q₂ si vēdēs est symoniac'. ⁊ emēs. ḡ saltē in illo casu recipiēs sic a malo peccat mortaliṫ. ¶ Opp^m de ɔse. di. 4. Roman'. dr̄ in fine capli. Roman' pōtifex nō attēdit hoiez q̄ baptiçat sed deū. ⁊ si pagan' sit q̄ baptiçat. ¶ Preterea Aug. sup Jo. omel. ⁊ i. q. i. Si fuerit. non exhorreat columba ministerium maloꝝ.

Hic distinguitur

de malo. aut est ṕcisus ab ecclesia totaliter/ vel ad tps/ vel nō ṕcisus ſ₃ pmissus. De isti' diuisiōis mēbris ₚ ordinē videam'. ¶ De p° sūt duo modi dicēdi oppositi. vn' φ tenet aliq̄s a tali recipe bap^m si nō possit hīe aliū mīstꝝ. q₂ bap' est sacr̄m necessitatī. ¶ Ali' mod' dicēdi est φ tenet nō recipe ab eo. ⁊ recipiēdo peccat mortaliter/ hoc aūt sic declarat. q₂ baptiçād' aut ē adult' aut puulus. Si adult' sufficit sibi baptism' flamis qñ nō pōt hīe bap^m flumis. in ₚposito nō h₃ ministꝝ. q₂ ₚhibitū ē sibi cōicare cū illo ṕciso. ⁊ maxie in actib' sacralib'. ḡ ille saluabit ñ recipiēdo ab eo bap^m fluminis ₚ bap^m flamis. q₂ ē in casu i quo nō pōt hīe mnistrū. si aūt reciperet ab eo bap^m cōicaret sibi ɔtra ₚhibitōꝫ ecclie in actib' maxie ₚhibitis. ¶ Si aūt baptiçād' sit puul'. hñs puulū o₃ baptiçare eū. si nō pōt aliū magi idoneū hīe φ ṕcisuz. q₂ cū ṕciso vt pus dictū ē nō lic₃ sibi cōicare pro puulo suo. Et si ponat hñtez puulū eē mancū nec hīe in illa regione aliquē nisi ṕcisū/ o₃ dicē ɔñter si nullo mō cōicanō ē cū ṕciso i tali actu φ nec tūc etiā o₃ puulū suū offerre ṕciso baptizandū. ¶ Cōtra illud. q₂ ṕceptū supioris pl' obligat q̄ ṕceptū inferioris ex auctē Aug. ₚallegata. De' aūt ṕcipit bap^m suscipi. nec determiauit a q̄b' tpe necessitatis/ Ecclesia ₚhib₃ cōicare cū illo quē ṕscindit. ḡ magis obediendū est ṕcepto diuino q̄ ecclesie in casu illo. ¶ Preterea plus tenet excōicat' vitare aliū q̄ ali' vitare eū. q₂ istud ṕceptū de vitādo excōicato nō imponit alicui nisi ₚpt ipm. nec iponit sibi nisi ₚpt se. S₃ ṕcisus vel excōicat' in casu illo ñ tenet vitare aliū. imo tenet nō vitare. si eni₃ talis ṕcisus sciret puulū aliquē ñ baptizatū statiz moriturū tenet necessario eū baptizare. ⁊ ita eū nō vitare in actu baptizādi. h° ₚbo. q₂ si inueniret eū expositū ṗiculo vite corpalis ₚpt famē teneretur eū necessario iuuare ad saluanō vitā corpalē. magis aūt tenet diligere vitā eius spūalem q̄ corpalem. ḡ qñ puulus expositr' est ṗiculo vite spūalis tenet ille sibi cōferre remediū necessariū ad vitā spūalē/ ergo multo magis ali' nō tenet vitare eunō cōicando cū eo i tali actu. ¶ Et ₚ h° appet ad rōe₃ ₚ 2° mō dicēdi

q̄ ꝓcedit ex p̄cepto ecclesie. illa eni ꝓhi
bitio vlr intelligit qn̄ p̄ceptū maioꝛ n̄
obligat ad ꝯriū. preceptū aūt legis nāe
ꝛ preceptū euangelicū mai' est precepto
ecclesie tm̄. Ubi ḡ preceptū legis nāe ob
ligat sic ad saluandū vitā ꝓximi corpa
lem: ꝛ multo magis spūalē, ꝛ preceptuꝫ
diuinū de ꝯferendo ꝛ suscipiēdo bapti
smū: magis obediendū est precepto su
perioris q̄ vitand' est aliquis in actib'
istis ꝓpter preceptū ecclesie ipsiuꝫ vitan
tis. Null' eni iudex i ecclesia vel legisla
toꝛ interpretaret preceptū suū esse ſuā
dū i eo casu in q̄ vrgeret ꝯtra preceptū
legis nāe vel diuinū. Pōt ḡ q̄tū ad ar
ticulū istū teneri snīa media q̄tū ad ad
ultū. q̄ adulto lꝫ recipe bapᵐ a preciso
si ali' minister hr̄i nō pōt. ꝛ hoc videt
hr̄i ab Aug°. de bap° ꝯtra donatistas li.
6. satis cito p' ꝑncipiū pōt tradere sepa
tus sicut pōt hr̄e sepat'. sed vitiose tra
dere. Ille aūt cui tradidit pōt salubrit̄
accipe si ipse nō sepat' accipiat: sic pleri
q̄ꝫ accidit: vt catholico aio ꝛ corpe ab
vnitate pacis nō alienato aliqua neces
sitate mortis ingruētis ad aliquē here
ticū venit ꝛ ab eo xp̄i baptismū sine oi
ꝑuersitate suscepit. ꝛ sine defuncti siue
liberati nequaq̄ apō eos remanerēt ad
quos nunq̄ corde trāsierāt. Pōt etiā
forte nō recipe. q̄ baptism' flamis sibi
sufficeret si ꝓpter reuerentiā ecclesie ta
lem vitet spēsatis tn̄ oibus meli' videt
q̄ a tali recipiat q̄ q̄ ō vita hac sine ba
ptismo decedat. Quantū aūt ad ꝑuu
lū si null' possit hr̄i nō p̄cisus q̄ eū ba
ptiçaret ꝛ imineat ꝑiculū q̄ n̄ possit ex
pectari hr̄e ministꝛ idoneū. tenet nccīo
ille offerre ꝑuulū suū p̄ciso. nimis eniꝫ
duꝝ eēt dicē q̄ tenet ꝑuulū suū ꝑpetuo
dānari ꝑmittē cū possꝫ hr̄e aliquē q̄ eū
baptiçet. cū saluet a q̄cuq̄ꝫ baptiçet. et si
pagan' baptiçaret. ſm illō ō ꝯse. di. 4.
Romanus.

Quantū autem ad

2ᵐ mēbꝝ distinctōis. s. ō malo nō p̄ciso
ab ecclīa. si ē occulte mal'. ita q̄ vita ei'
nō sit scādalosa ꝑplo. satis ꝯcedit q̄ pos
sit aliq̄s a tali. imo debeat recipe bapᵐ.
si alias debeat. q̄ ꝑpi pctm̄ qō nō ē no
toriū nō dꝫ aliq̄s in actib' notoriis vita
re ꝓximū. Si aūt ē publice vel notorie
mal' vtpote publice fornicari' aut hr̄'.
aut icūbit sibi ex officio dispēsare sacrꝫ
baptismi vtpote q̄ est sacerdos vel cu
ratus parrochial' aut nō incūbit tn̄ cō
grueret rōe officij vtpote q̄ ē sacerdos
aliq̄s dat' vel vocat' in adiutoriū cura
ti. Si p° mō nō peccat q̄ recipit baptiçmū
ꝓ se vel ꝓ ꝑuulo suo. q̄ nō peccat q̄ a
malo debitū petit ꝛ accipit. Ille aūt cu
rat' debitoꝛ ē ꝓrochie sue in sacris istis
ministrādis. Si 2° mō si possit hr̄e aliū
cui incūbit ex officio baptiçare aut eq̄
malū aut melioꝛē si melioꝛē peccat qui
ab illō recipit q̄ n̄ incūbit sibi sacra mi
nistrare ꝛ si eq̄ malū dꝫ recipe a suo.
Sed si null' ali' possit hr̄i curat' vel
sacerdos nisi eq̄ mal' isti. possit tn̄ hr̄i
aliq̄s bon' laic' dubiū est q̄s cui sit p̄fe
rend' i isto actu an bon' laic' sacerdoti
publice malo an sacerdos mal' bono
laico. Et breuiter quia officium mini
strādi sacra in ecclesia ꝯpetit sacerdoti
bus vr̄ dicendū q̄ quo ad istū actū ma
gis eligend' est mal' sacerdos.

Ad primum argu

mētū exponēda ē auctas Ambꝛ. sic ex
posita est alia in questione precedenti.
Intendit enim de eo qui suscepit extra
ecclesiam. vt fiat discipul' baptiçantis.
Ad scdm̄ dico q̄ ille q̄ petit baptismū
a malo sacerdote non cooperatur illi
directe ad peccatum mortale petit eniꝫ
ab eo actum debitum, ꝛ in hoc non de
linquit quia nulli' malicia excusat eū
a soluendo debitum quo tenetur alteri.
Ille etiam actus petitus posset solui si
ne pccto si baptiçatur' ꝯtereret. Un̄ q̄ᵐ
est ex actu petentis petēs magis nccitas

sacerdotē ad penitēdū q̄ ad actū peccā
di. Si aūt ille nō peniteat nihil imputā
dum est ei q̄ petit illū actū: q̄ nō inq̄ᵐ
est pcc̄m petit sed inq̄ᵐ debitū est. Ad
3ᵐ dico q̄ si ille nullo mō vellet bapti
zare nisi ꝓ actu baptizandi recipiat pre
ciū ꝛ sic sit ꝑfecte symoniac' q̄ vendēs
sacrm̄: nullo mō recipiēdus est bap' ab
eo neq̄ꝫ ꝓ adulto q̄ peccaret mortalit̄
ꝛ nō obligat ad recipiēdū sacrm̄. qn̄ nō
pōt recipe sine pccō mōtali neq̄ꝫ ꝓ par
uulo suo. Esto etiā q̄ nullus esset q̄ vel
let baptizare in ꝓuincia. Et si arguas
tūc exponit paruulū suuꝫ ꝑiculo dāna
tionis. R°. baptizet ipse si possit. vtpo
te si nō est manc' vel mut'. vl' si nō pos
sit inuenire aliquē in baptizādo paruu
lum suū nisi emēdo bapᵐ. dꝫ dimittere
paruulū mori sine bap°. q̄ nō sunt faci
enda mala vt inde veniāt bōa. ad Ro.
ꝛ q̄libet magis dꝫ dilige seipsum q̄ ꝓxi
mū. ꝛ ꝑ ꝯns magis inseipso vitare pec
catū mortale q̄ in alio damnationē: tn̄
ille casus de difficili vel nunq̄ ꝯtingēt.
quin sine symonia ꝯmittēda ex ꝑte bap
tizādi vl' offerenti paruulū baptizandū
possit bap' hr̄i. Si eni ille sacerdos vel
let vendē aquā suam ꝛ nullo mō aliter
concedēt eam pōt ipsa emi. Esto etiā q̄
sit ꝯsecrata. sed nullo mō habendo ocu
lum ad ꝯsecratōeꝫ. q̄ tm̄ valēt quantū
nō ꝯsecrata. Sic eni lꝫ vendē calicē cō
secratū nullo mō oculū hn̄do ad emen
dū vel vendēdū ꝯsecrationē. Si aūt sa
cerdos nitat vendē actū baptizationis:
pōt ille q̄ offert ꝑuulū emē: nō intēdēs
actū illū emē inq̄ᵐ est sacrale sed labo
rē sacerdoti i illo actu sicut ꝯducūt ho
die sacerdotes ad celebrandū missas nō
vt ipsi vendāt ꝛ alij emant actū celebra
tionis inq̄ᵐ est sacrale qō absit. sed ipsi
vendunt laborē ꝛ alij emūt eum. q̄ dꝫ
vnumq̄uēq̄ꝫ ō suo labore taliter quali
ter victitare ꝛ vitā acq̄rere.

Iuxta hoc Que ritur

sinē argumētis an aliq̄s dēat mīstrare
sacrm̄ baptismi qn̄ p̄sumit baptizatōeꝫ
vergē in ꝑiculū vite corꝑalis ei' q̄ susci
pit. R°. aut talis p̄sumptio est certa ꝛ
ex signis certi. vtpote si q̄s n̄ hn̄s aquā
quā possit attingē nisi ō ponte ꝓpellat
puerū in fluuiū vel in puteū. hic certū
est q̄ q̄ᵐ est ex rōne talis actus nata est
mors subseq̄: q̄ submersio. dico q̄ qn̄
sic p̄sumit mors nullo mō dꝫ aliq̄s euꝫ
propellere aut ꝓijcere. q̄ peccabit mor
taliter occidēdo. ꝛ q̄lꝫ tenet magis uita
re peccatū mortale in seipso q̄ querē sa
lutē ꝓximi. q̄ ordinata caritas magis
est ad seipm̄. Dr̄ etiā q̄ talis sic ꝓiect'
nō esset baptizat'. q̄ baptism' est ablu
tio ordinata ad vitā illi' abluti non sic
ordinat talis dimersio. esset ḡ i tali casu
aliq̄s pann' dimittēdus in puteū vl' flu
uium. si nō hr̄ vas in q̄ posset aq̄ hauri
ri ꝛ de isto panno aq̄ exprimēda q̄ bap
tiçet talis. Qz si p̄suptio illa de morte
imminēti vel accelerāda ꝑꝑ bapᵐ non
sit certa sed leuis ꝛ forte irrōnabilis. vt
pote si ꝑuulus uel adult' est in articulo
mortis ꝯstitut'. Dico q̄ hn̄s ꝯsciam de
acceleratōe morti talis infirmi ꝑ bapti
zationē ei' hꝫ ꝯsciam erroneaꝫ. q̄ si nul
lus ali' assit q̄ baptizet facit eū ꝑplexū
nullus. n. ꝑplexus ē ex lege dina. sꝫ pōt
esse in aliq̄ actu vel casu ꝑplex' ex erro
nea ꝯscia. nā si ille decedat sine bap° dā
nat. ḡ ille tenet de necessitate saluti si nul
lus alius assit baptizare istū ne damne
tur. magis. n. tenet diligē vitā eius eter
nam q̄ uitā ei' tꝑalē. Si ḡ peccaret nō
saluādo in casu necessitati uitā eius cor
poralē puta ꝑmittēdo eū submergi no
lendo ei porrigē manū ad extrahendū
multo magis peccaret mortalr̄ ꝑmittē
do istū dānari ꝓpter defectū baptismi.
Si etiaꝫ ille stante illa ꝯscia erronea q̄
baptizando acceleret morteꝫ baptizet.
peccat etiā mortalit̄. q̄ ſm ꝯsciam facit
homicidiū. Quid ḡ necesse ē si null'
ali' assit q̄ possit baptizare dimittē istā

consciam. qꝛ in casu illo nullũ est aliud remediũ vitandi peccatũ mortale. Apparet etiã satis rõnabilr ꝙ illa p̃sumptõ est fatua ⁊ irrõnabilis; qꝛ nõ multũ noceret etiaꝫ grauit infirmo parũ aspergi de aqua i capite ⁊ si forte aqua frigida nocẽt saltez tepida nõ nocẽt. qꝛ paruuli tenerrimi ꝓ remedio balneant aqua tepida. Sed nunqd baptizãs cũ ista cõscia erronea ẽ irregularis si post mors sequat. R̃. non ẽ irregularis qꝛ nulla lex ecclesiastica quantũ ad illud reddit irregularẽ nisi vere homicidã. iste aũt ſm veritatẽ nõ est homicida, tñ post mortẽ illius baptizati stante illa ꝯscia tenet se hr̃e tãꝙ irreglarẽ, qꝛ se hꝫ tãꝙ hõicidã sed cessãte vl̃ amota illa ꝯscia nõ oꝫ dispensatõez querẽ, qꝛ nũꝙ fuit vere irregularis. Et si q̃ras cui magis sit cauẽdum clerico vl̃ laico baptizare infirmũ ꝯstitutũ in articulo mortis dico ꝙ neutri ẽ cauendũ qꝛ neuter transgredit p̃cep tũ diuinũ de nõ occidẽdo nec clericus penã aliquã repellentẽ ꝓm a clericatu incurrit. si tñ vterqꝫ poneret eq̃liter hr̃e ꝯsciam erroneaꝫ simplr̃ neuť posset baptizare. qꝛ p̃ceptũ diuinũ vtrũqꝫ eque ligat. ⁊ ꝯ illud vterqꝫ ſm suã ꝯsciam facit clericꝰ tñ ſm opinionẽ suã falsaꝫ crederet se incurrẽ aliam penã vltra peccatum mortale. ⁊ ideo ipse habꝫ plura retractiua in casu illo ꝙ laycus.

Di. 6.

Hinc quibus licet baptizarẽ addamꝰ. postꝙ mgr̃ determinauit di. 5. de ptãte mĩstri. hic determinat d eiꝰ statu ⁊ gradu. De gradu in pᵒ. c. de statu i sequenti. c. De illis võ qui ab hereticis Hic etiã sciendũ ẽ. hec est 3ª ps istius 6. di. que silr̃ põt ꝯtinuari duplr̃ cũ precedẽtibꝰ sicut ps p̃ncipalis ꝯ incidẽtalẽ ⁊ põt diuidi vno mõ vt diuidat ꝯ totũ precedẽs de bapᵒ a p̃nᵒ di. 3ᶜ sicut pars principalis ꝯ incidentalẽ. ⁊ sic diuisa est di. 3ª. Alioᵒ vt distinguat ꝯ ea que precedunt di. 5. ⁊. 6. vt dicat p̃us fuisse determinatũ de ordine mĩstri. 2ᵒ de ꝯditõne mĩstrandi. siue sic siue sic eadẽ ẽ snĩa

Ista ps diuidit in duas ptes. Primo nanqꝫ determinat de q̃busdã ꝯcurrẽtibus in bapᵒ. 2ᵒ de quibusdã p̃ambulis ad mĩstrationẽ baptismi. s. cathemᵒ. ibi Porro cuncti. Prima ps hꝫ. 6. In priᵃ nanqꝫ tractat ipse de unitate baptismi 2ᵒ de suscipiente. ibi. Illud etiã ignorandum. tertio de forma ibi. Queri etiã solet. quarto de certitudine habẽda circa suscipientem. ibi. Preterea. quinto de intentione ministri. ibi. Solet etiaꝫ queri. 6ᵒ de tempore baptizandi. ibi. Cognoscendũ etiam.

Circa istam di.

querendũ ẽ de q̃tuor Primo de gradu mĩstri 2ᵒ de vnitate baptismi 3ᵒ de intentiõe mĩstri. 4ᵒ de iterabilitate baptismi. De pᵒ q̃ro unã q̃õnẽ. vtrũ solus sacerdos possit baptizare. Et arguit ꝙ sic. Isidorus de offic. li. 2. c. 25. Constat bapᵐ solis sacerdotibus tradi. Preterea soli sacerdoti concessum est dimittere peccata. Jo. 20. ⁊ Mat. 18. In baptismo autem peccata dimittuntur. ergo. ⁊c̃. Oppositũ. de conse. dis. 4. Romanus. vbi dicitur ꝙ romanus põtifex hominem non iudicat qui baptizat. sed spiritꝰ sanctus subministrat gratiam baptismi. licꝫ paganus sit qui baptizat, multo magis vel eque quilibet x̃pianus.

Respondeo. Cuꝫ oporteat baptizanteꝫ abluere baptizatũ qδ est actiue facẽ corpus eius ꝯtingi ab aqua. ⁊ hoc vl̃ ꝑ motionẽ corporis ad aquã vtpote imergendo. vel ꝑ motioneꝫ aque ad corpus eius. puta ꝑfundendo vel aspergendo: necessaria req̃rit in babtizãte ṽtus motiua q̃ põt aliquo istoꝝ modoꝝ actiue abluere aliũ, cũ etiã oporteat ministrũ proferre ṽba in q̃bus est forma: necesse est ipsum posse loqui. Cũ etiã requirat intẽtio in ministro. vt dicet in 3ᵒ articulo: necesse est ipsũ hr̃e vsum rõis. Simpliciter ḡ nullũ suppoᵐ nature intellectualis excludit a posse baptizare nisi ꝓpter aliquẽ illoꝝ trium defectuũ vel ꝓpter plures vel oẽs sil. Cũ ḡ nõ sacerdotes multi possint hr̃e ⁊ habeãt hec tria sequit ꝙ simplr̃ possint baptizare. Dixi aũt gnãliter suppositum nature intellectualis, qꝛ si bonus angelus baptizaret in corpore assumpto cũ oibus p̃dictis cõditionibꝰ tunc supponendũ esset verum esse eius bapᵐ, qꝛ nõ fieret nisi de precepto dei: nec esset ille baptizatus ab angelo iterũ rebaptizandus sicut Michael ꝓhibuit epõ dedicare eccl̃iam suam in monte gargano asserens eã a se dedicatã fuisse. Si etiã malus angelus in corpore assumpto baptizet ⁊ constaret ꝙ esset de p̃cepto dei: talis habẽdus esset ꝓ baptizato, qꝛ oportet malũ angelũ etiã inuitũ obedire deo. Sed nõ esset sine certa reuelatione sup hoc hitũ credendũ ꝙ malus angelus vere baptizaret. tũ qꝛ deꝰ nõ mĩstrat sacrã ꝑ exclusos finalr̃ a salute. tũ qꝛ si nõ esset artatus de p̃cepto diuino ad oppoᵐ supponendũ est semꝑ ipsum fraudulent agẽ: nec ꝯplete facere ea que essent nc̃cia ad salutẽ baptizati ꝓpter inimicitiã quaꝫ hꝫ ad salutẽ hoim ex inuidia ꝓcedentẽ. Gnãliter etiã ꝯgruũ est ab hoie viatore ꝯferri habᵐ ⁊ nõ ab angelo aliq̃. tum qꝛ x̃pus qui instituit hõ fuit. tum qꝛ in sacro est aliqd sensibile ⁊ aliqd sp̃uale. ⁊ ꝑ ꝯñs magis cõgruit mĩstro ⁊ vtenti sensu ⁊ intellectu: ꝙ pure ⁊ intellectuali. ⁊ tertio qꝛ ꝑ susceptionẽ baptismi ascribit aliquis vt sit membrũ eccl̃ie militãtis. ḡ ꝯgruũ est hoc fieri ꝑ aliquẽ in illa eccl̃ia. Tandẽ dico ꝙ lꝫ ſm p̃dicta qδlibet suppoᵐ hñs tres p̃dictas ꝯditiões possit baptizare etiã cũ hᵒ ꝯgruit soluꝫ hoiem viatorẽ baptizare, ꝯgruũ tñ est inter viatores solũ sacerdotẽ baptizare ⁊ soli sacerdoti ꝯgruit ex officio. cuius est rõ. qꝛ per bapᵐ recipit baptizatꝰ in collegiũ eccl̃ie militantis. receptio aũt alicuius in collegiũ ꝑtinet ad p̃sidentẽ ⁊ hñtẽ auc̃tem in collegio. Et iõ quãto aliqs habẽt maiorem auc̃tem in eccl̃ia tanto magis pertinẽt ad eũ recipe ⁊ introducẽ in ecclesiaꝫ ⁊ ꝑ ꝯñs baptizare. vnde magis ꝯpeteret epõ ꝙ simplici sacerdoti si sufficẽ possent epĩ. sed ꝓpter paucitatẽ epoꝝ ⁊ p̃lalitatẽ baptizandorum regularit ꝯcedit oibus sacerdotibꝰ Per hoc apparet ad auc̃tem Isidori. Loquit eni d officio baptizãdi. qꝛ illud est cõmissum sacerdoti. Ad rõnẽ dico ꝙ solus sacerdos põt dimittẽ pc̃a per modum iudicis vel arbitri. quomo remittunt in penitentia. sed in baptismo virtute sacramẽti absqꝫ arbitrio vel iudicio remittuntur.

Circa secundũ

principale quero tria. Priᵒ an vnitas baptismi necessario requirat ꝙ ab uno ministro cõferatur. 2ᵒ an requirat simul esse ablutionem ⁊ ꝓlationẽ verboꝝ. 3ᵒ qꝛ vnum est in se indiuisuꝫ ⁊ ab alio diuisum, an requirat baptizantem esse discretũ personaliter a baptizato.

Primuz arguitur ꝙ nõ. quia idem potest simul plures baptizare. ergo plures eundem. cõsequentia patet a simili. Antecedẽs probat. tum quia simul potest ꝑfundere duos dicendo. Ego baptizo vos ⁊c̃. nec videtur ibi aliquid deesse quin vterqꝫ sit baptizatus. tum quia si esset monstruꝫ habẽs duo capita posset simul baptizare. ⁊ tamen probabile est ibi esse duas personas: quia duas habet partes principales. tum tertio per simile quia idem sacerdos põt simul plures hostias ꝯsecrare

¶ Item qñ ad aliquē effectū cōcurrunt plura eque possunt illa fieri a pluribus sicut ab vno/apparet de domo. quia eque pōt vnus lapis apponi ab vno ꝛ alius ab alio. ꝛ tandē cōplebit domus sicut si oēs lapides vsq3 ad inductionē forme apponerent ab eodē./apparet etiam in alio exemplo vbi est maior vnitas effectus. eque enim pōt nauis trahi vno tractu a pluribus sicut ab vno habente equalem v̄tutē illis. Sed in bap' concurrunt plura vt ablutio ꝛ ꝓlatio verboꝝ. ꝰ eque pōt conferri a duobus quoꝝ alter abluat ꝛ alter dicat verba sicut ab eodē abluente ꝛ loquēte. ¶ Oppositū. Minister ibi repꝛesentat xp̄m qui est mediatoꝛ dei ꝛ hominū.

Respondeo

Plures baptizare potest intelligi vel eundem suscipientem: vel plures suscipientes./ꝛ vtrūq3 adhuc subdistinguit./q2 si eundē/vel uterq3 totum facit/vel vn' abluit/ꝛ verba alius profert/puta vnus mut' est ꝛ tm̄ abluit/alter mancus est ꝛ verba pꝛofert. ¶ 2m etiā3 membꝝ subdistinguit: q2 si baptizat plures vl' manifeste distinctos/vel immanifeste vt in monstro de quo dubitatur si est vna persona vel due. ¶ De his quatuoꝛ mēbꝛis p ordinē. ¶ De pꝛimo dico q̄ ille est baptizatus. q2 nō est verisile q̄ vnus faciens annullet factu3 alterius. sed si tm̄ vnus eoꝝ faceret qd̄ facit/factu3 esset/ꝰ nihil minus qd̄ facit factu3 est/alio silr faciente. ¶ Circa hoc duo sunt dubia./pꝛimū q2 nō pōt idem esse a duabus causis totalib'/vnus aūt abluens ꝛ ꝓferens verba est cā totalis in baptizando/ꝛ hoc illa causalitate q̄ cōpetit mi̅stro/ꝰ non pōt ide3 baptism' esse ab alio qui sit idē causatoꝛ in eodē ordine/maioꝛ ꝓbata ē al's p hanc ꝓpositiōe3: q2 nihil cāt quo non existe nihil minus est effect'. ¶ Preterea si agens ꝛ forma q̄ agit sunt aliud ꝛ aliud: ꝛ forma inducta erit alia/h' accipit a ꝯmen. 5. phif. 2° ꝯmento/ Sz h° est aliud ꝛ aliud agens sicut mi̅stro ꝯpetit agē./ ꝛ alia ꝛ alia forma qua agit./q2 alia ꝛ alia intentio in isto ꝛ in illo/ ꝰ simplr alia baptizandi actio/ Sz cuil3 actiōi coꝛr̄ndet sua passio/ ꝰ sunt ibi plures baptizationes passiue/ꝛ per ꝯn̄s plures baptismi. ¶ Ad pm ꝯcedo illa3 maiorē de cā inducente formā effectiue/h aūt inducit formam deus/nō mi̅ster. ¶ Et si obijcias saltem formā baptismi vt est sacr̄m inducit mi̅ster./ꝛ sic sunt due cause ꝛ utraq3 totalis. ¶ R° si vterq3 abluat: neuter in abluendo est cā totalis. ꝛ hoc siue ablutio fiat imergendo./tunc eni ambo mouent coꝛpus immersi uno motu cāto a virtute motiua amboꝝ. Et l3 alter posset illū motu3 cāre: tm̄ qñ sil' mouēt neuter vtit tota sua v̄tute motiua q̄ posset ea vti./sicut appet qñ duo poꝛtant vnū pondus qd̄ alt sol' posset poꝛtare./ Siue fiat ꝑfundēdo vel aspergēdo: l3 vtq3 madefaciat aq̄ a se ꝑfusa vel aspsa neuter tm̄ madefacit tota illa madefactiōe que est p aspsionem amboꝝ. ¶ Sed adhuc vr̄ stare difficultas. q2 vterq3 est cā totalis respectu pꝛolationis v̄boꝝ. ꝛ sic quantū ad vna3 partē effect' exterioꝛis qui ē sacr̄m erūt due cāe totales. ꝛ hoc est ipossibile ita de pte effectus sicut de toto. ¶ R° difficile est quin alteriu) v̄ba supfluant/ita q̄ non sint p se ps vnius sacr̄i. q2 ponere duo eiusdem rōnis esse partes vni' qd̄ simpliciter esset ꝑfectu3 habendo alteru3 eoꝝ pꝛo pte: videt superfluū. que aūt supfluant ꝛ cui' ꝓferētis difficile est assignare. q2 qua rōe illa ꝛ illa: ꝛ ita vtraq3 uel neutra: q2 vterq3 eque ꝯplete ꝛ consili intentione ꝓfert. ¶ Rn̄sionē qre. ¶ Ad 2m arm de actione si ponat in passo vl' in agēte dubiū est./si in passo/n̄ est ples realiter nisi passiones sint ples. nec passiones sunt plures qñ forma recepta in passo vna ē. ꝛ hoc tenendo/neganda esset illa ꝓpositō maioꝛ q̄ accipit a ꝯmētatoꝛe./ Si aūt actio

ponat in agēte siue absolutū siue respectus ad passum. tunc pōt ꝯcedi maioꝛ. sed tunc illa est falsa. diuersis actionib' coꝛr̄ndent diuerse passione). Quocūq3 ꝰ modo dicat de actione nō ponit ples esse passiuas baptizatiōes sed vnicam. ¶ Et ex isto videt sequi coꝛrelariū q̄ sacramentū baptismi magis ē baptizatiō passiua q̄ actiua. q2 plificata baptizatione actiua nō plificat passiua/nec bap' q2 passiue est vna./ Istud aūt illatū videtur ꝓbabile. q2 baptizat' ꝓpꝛie suscipit sacr̄m/suscipit aūt ꝓpꝛie ablutōe3 passiuam ꝛ non actiuā nisi dicat idē realiter. ¶ De 2° mēbꝛo di. dico q̄ vtroq3 seoꝛsū aliq̄d faciēte ꝛ neutro totū sil'/sic abluēte ꝛ ꝓferēte v̄ba nihil fit/nec est alia rō nisi institutio dei/qui sicut voluit esse vnū p̄ncipale agens/ita voluit hr̄e vnū mi̅nistrū in collōne integra sacr̄i. ¶ Hoc etiā apparet accipiēdo istā formā q̄ nos vtimur/nā p verba illa ꝓferēs ea significat se abluere/nō aūt d3 oīo esse falsa que est forma sacroꝝ veroꝝ/ꝯsilr etia3 d3 intelligi v̄bū grecoꝝ dicentiū baptizetur ꝛc̄. q2 nō est tm̄ depcatio/sed etia3 q̄dā efficax optatio/vt sit sensus p actū meū circa istū baptizet ille. ¶ De 3° mēbꝛo diuisiōis ꝯcedit. q̄ idē ples sil' aspergens vel ꝑfundēs/ꝛ sil' ꝓferens forma3 in plali dicēdo. Ego baptizo vos/baptizat sil' oēs/tm̄ peccat moꝛtalit. q2 nō seruat formā impositā sibi ab ecclesia/nisi foꝛte esset tāta necessitas q̄ immineret moꝛs oim/ꝛ si singulos baptizaret sigillatim aliq̄s eoꝝ foꝛet moꝛtu' anteq̄ alios baptizasset. ¶ Sed hic ē dubiū vtrū tunc sit vnus bap'/videt q̄ nō./q2 ples sunt baptizati./ꝛ p ꝯn̄s ples baptizationes passiue/ꝛ ita ples actiōes ꝛ ples baptismi. ¶ Sed oppōm videt. q2 nō est nisi vnica forma/nā v̄ba tm̄ sunt semel ꝓlāta. ¶ Posset tm̄ magis concedi q̄ sunt ples baptismi tenēdo illud qd̄ dictū est q̄ sacr̄m baptismi ē baptizatio passiua. ¶ Et tunc ad arm dō. q̄ nō d3 ad plificationē3 alic' oia que sunt in illo plificari: sed sufficit aliqd̄ eoꝝ plificari ad h° q̄ totū plificet. ꝛ illa etiā forma nō ē simpliciter vna/ q2 ly vos includit in se singulare ples geminatū. ¶ An aūt casus necessitatis q̄ posit' est de plibus stati3 moꝛituris excusaret mi̅nistrū vtentē illa forma. Baptizo vos. a peccato moꝛtali/dubiū est/ videt tm̄ h° rōnabile/ q2 exquo in ptāte ecclie fuit determinare istā formā ad illa v̄ba/ baptizo te/sicut dictū est. s̄. di. 3. q. 2/nō videt q̄ ipsa noluerit aliquē ita p̄cise ad illa3 formā artare/q̄ p hoc alicui p̄cluderet via salutis/nunc aūt in casu p̄dicto alicui illoꝝ p̄cludit salus si nō posset aliq̄s sine pccō moꝛtali vti ista forma. Baptizo vos/nā si in q̄cūq3 casu esset pcc̄m moꝛtale nullus deberet eos sic baptizare. nullus enim debet salutem alteriu) pꝛocurare peccando in se moꝛtaliter.

De quarto mem

bꝛo distinctionis d° q̄ si tp̄s hr̄i pōt ad discernendu3 an mōstrū sit simplr vna persona/vel due. de h° d3 hr̄i diligēs inquisitio anteq̄ baptizet/pōt autē inq̄sitio hr̄i vl' ex ptib' coꝛpis/puta sint duo capita/vel due spine doꝛsi/ vel pꝛincipale iudiciū de coꝛdib'. sed illud nō pōt eē facilit euidēs dū viuit./ sed nec signū de duob' capitib' esset oīno certū/q2 possibile esset aliquā cellulā i matrice esse perfoꝛatā p totū/p̄terq̄ in p te supioꝛi. ꝛ tūc ꝯcurrerēt ptes semis cadētes in diuersis incastraturis mr̄icis ꝓ tota pte inferioꝛi ꝛ distinguerent in pte supma ꝛ ibi foꝛmarent duo capita/cū tm̄ reliqua materia nō sufficeret nisi ꝓ foꝛmatiōe vni' p°. ¶ Breuit euidentissimū signu3 distinguēdi est p actū intellect'/ꝛ voluntatis./si. n. sunt due aīe nō est necessariū vnā scire quicq̄d scit alia./ ꝛ velle q̄cq̄d vult alia/tm̄ raro vl' nūq̄ accidit q̄ sint due aīe quin sint duo capita/vel due ptes p̄ncipales capitis. l3 nō ꝯ°/ꝛ si quo

mō possit depꝛehēdi diuersitas intelle
ctuū i itelligēdo. puta φ p aliqō sigⁿ ō
ꝓhēderet idē sciri ꝛ nesciri. uł posset de
pꝛehēdi diuersitas uolūtatum. puta φ
eēt ibi uelle ꝛ nolle de eodē/absqꝫ dubi
tatōe tenēdū eēt φ eēnt ibi due aie/ Sꝫ
istud non pōt indicari nisi de monstro
adulto/ q̄le poitur fuisse in Frācia hn̄s
duo capita quoꝝ vnū expꝛessit nolle ō
eo de quo aliud expꝛssit uelle/ vnū. n. vo
luit ꝯtinere ꝛ sobꝛie uiuere/ ꝛ aliud las
ciuire ꝛ epulari. et cū vnū p os suū exce
derꝫ reliquū clamabat se grauari/ De
tali mōstro dico φ si certitudo pōt hr̄i
ꝛ sint ptes de quibus pꝫ φ ptinēt ad di
stictas personas sepatim pfundi debe
ret ista ps ꝛ illa cū iteratōe forme in sin
głari sup utrāqꝫ/ Si aūt certitudo hr̄i n̄
possit baptisādus ē saltē in illis ptibus
q̄ pncipalit̄ ptinēt ad unū cū forma in
singulari./ ꝛ 2° abluēde sunt alie ptes q̄
n̄ uidēt pncipalit̄ ptinē ad illū pmū: ꝛ h
cū forma que fuāda ē i illis de qb' ē du
biū q̄ poit extra ō bap°. ꝛ ei' effcū. ō qb'

Ad primū argumē

tū. an̄s nō est ueꝝ loq̄ndo de vno bap°.
nā si idē baptizat plꝛes/ h° est plꝛibus bap
tizatōibus passiuis/ ꝛ ita sūt plꝛes bapti
zatōnes. / Et si intēdat pbare maiorem
loq̄ndo de vnico bap°/ R°. φ h nō pbat
pma pbō de mltis sił aspꝛ/ ut pꝫ i 3° mē
bꝛo distinctōis/ neqꝫ 2ª pbō de mōstris
qꝛ si eēnt due psōe i mōstro eēnt sigilla
tim baptizāde/ł si sił baptizarēt sb hac
forma: ego babtizo uos/ q̄uis mister pec
carꝫ sine nccītate q̄ n̄ possꝫ de facili inue
niri: tal. s. φ n̄ possꝫ expectari singillata
baptizatō eoꝝ/ eēnt tn̄ duo baptismi si
cut dictū ē in 3° mbꝛo distictōis. / Ad
ꝯtiā pbatōēꝫ ō eucha° q̄uis sacerdos p
ferēdo seł uerba plꝛes hostias ꝯsecret sił
tn̄ sūt ibi plꝛes ꝯsectōes passiue. ꝛ ēt pos
set ꝯcedi φ eēnt plures euchaꝛistie/ sicut
plꝛes hostie/ silr plura uina ꝯsecta sicut
plura uina. / Ad 2ᵐ dico φ in aliquo

ꝯcurrūt plꝛa quoꝝ qōlꝫ sine alio ē ali
qd in se. ꝛ sic ē aliqd in se: ita pōt pma
nere ut sit aliqd totł. sic ē in illo exē° ō
ptib' oo'/ h mō n̄ est i pposito/ qꝛ nec v̄
ba sine ablutōe sūt aliqd baptismi. nec
ablutio sine v̄bis. / Et si dicas saltē illa
ut sił exn̄tia sūt ad baptismū. ꝛ sic pn̄t
adhuc eē a diuersꝭ/ h ueꝝ eēt si n̄ eēt vni
tas effectētis reqsita in q̄tū illa ꝯstituūt
vnū signū/ ē aūt reqsita ppt ordinatōēꝫ
pncipał agētis ꝛ istrumētis: istud n̄ ē sig
nū efficax nisi totalit̄ mistret ab eodem

D secundū sic

pcedit ꝛ arguit φ nō oporteat
sił eē ablutōēꝫ ꝛ platōēꝫ v̄boꝝ
/ qꝛ eucha° ē unū sacrꝫ. ꝛ tn̄ īr v̄ba ꝯsecrati
onis sup panē/ ꝛ v̄ba ꝯsecratōis sup vi
nū ē magna iterpositō/ qꝛ ab illo loco.
sili mō/ usqꝫ h ē ca. / Oppoᵐ. Aug. sup
Jo. ome. 8° ꝛ. i. q i. Detrahe. Accedit v̄
bū ad elm ꝛ fit sacrm. / Ad istā. q. pꝫ φ
reqrit siltas. ꝛ pncipal rō ē institō xpi in
stituētis hec duo tāq̄ vnū signū ꝯpletū
ad signādū effcm/ ita φ neutꝝ eēt sigᵐ
sine alio. / Sed qual' siltas/ vna opio sir
p illud c. Detrahe. dic/ φ aqua p se n̄ ē
sacrm/ sꝫ qn̄ ꝯiūcta ē cū v̄bo. s. i ultima
platōe ipi' forme/ ꝛ h ueꝝ ē dicit glosa
tor/ sꝫ eos/ itn̄/ φ si in illo istāti i q̄ forma
tmiat/ ꝛ aq̄ fit sacrꝫ puer n̄ eēt in aq̄/ nō
eēt baptizat'/ non tn̄ seq̄t φ asin' possit
bibē sacrꝫ/ qō ar. tāgit ibi ꝯ Hādulphū
dicētē/ φ aq̄ ē sacrm/ sꝫ iō nō seq̄t ꝯ illos
qꝛ dicūt aq̄ eē sacrꝫ tm̄ in illo ultio istā
ti/ nec mirꝫ ē fm illū si incipiat ꝛ desinat
eē in eodē instāti/ cū hoc sit reperire in
alijs casib' fm legē/ ꝛ ponit unū casū. ff
de acceptilat/ lege an̄penltia/ ꝛ repꝛhēdit
illud exemplū/ sed ponit aliud de seruo
dato uxori a uiro ut eum manumittat.
/ nam in eodem instāti incipit ꝛ desinit
hr̄e dn̄iū/ ff. de dona. inter vi. ꝛ vx.
aūt ultio/ Aliud exᵐ pōt poni ubi quis
silr incipit ꝛ desinit eē debitor/ ut. ff. ad
uelley. debitrix. / Jlle hn̄ pn̄t eē obōnes

ꝛ subtilitates bernardice/ ꝛ q̄dem satis
asinine timēdo ne asin' bibat sacrm. qꝛ
aq̄ neqꝫ an̄ platōnem uerboꝛum/ nec
in pꝛolatione/ nec in ultimo instanti
neqꝫ breuit̄ unq̄/ neqꝫ sine v̄bis/ł cū uer
bis ē sacrꝫ/ sꝫ ipa ablutō in aqua. ꝛ ad
bibēdū illā nō pōt venire aliqs asinus.
/ nec ista siltas ultimi istātis platōnis v̄
boꝝ ꝛ ablutōis ē nccīa/ nā apli bapti
zātes ea milia uno die act'/ n̄. n̄ sp cū ul
tia sylła forme aspserūt/ ita φ tūc aq̄ te
tigerit baptizatū. / Q ēt ipe adducit v̄
tutē aliq̄ eē i aq̄ i ultia istāti/ ꝛ stati ōsi
nere nihil ē/ ppe itelligēdo v̄ba qꝛ pma
nēt/ qn̄ desinit eē n̄ ē/ qn̄ icipit eē ē./ hꝫ. n
pmū sui eē/ ꝛ n̄ ultimū/ g° si sił icipiat ꝛ
desinat/ sił ē ꝛ n̄ ē/ nec illud oꝫ ppt h ut
n̄ remaneat v̄t' i aq̄ p' actū baptizādi.
/ qꝛ nec aliq̄ uirtus ē in aqua qn̄ actu ba
tizās utit ea sic tactū ē di. i/ nec ille ꝯcoꝛ
dātie legis pꝛobāt idē incipe sił ꝛ desine
re/ Sꝫ hn̄t suū itellectū qm̄ dn̄s alio° in
cipit hr̄e dn̄iū fui dati uxori q̄ pus ha
buit/ ꝛ desinit hr̄e eo mō q̄ pus habuit.
hūit. n. pus imediate/ ꝛ nūc hūit medi
ate/ qꝛ nūc ē fu' uxoꝛis. / Dico g° φ tal'
siltas reqrit q̄lis requirit in actib' hūa
nis. noluit ei xp̄s nos obligar̄ ad tā sub
tilē siltatem quā uix possꝫ hō pcipe uł
fuare/ iudicat aūt simultas it̄ factū ho
minis ꝛ v̄bū/ qn̄ icipit vnū an̄q̄ totalit̄
finiat aliō/ ꝛ h indifferent̄ siue istō pus
finierit q̄ aliō/ uel eꝯ°/ v̄bi. g. si qs dicat
illā oꝛōēꝫ: facias h ꝛ fricꝫ barbā/ siue in
cipiat actū suū an̄ pꝛelationēꝫ/ siue eꝯ°.
dū tn̄ vnū n̄ finiat ꝯplete an̄ iceptōēꝫ al
terius dicet: ille simł dixit h/ ꝛ fecit hoc
/ Jta dico φ siue sacerdos p' imergat vna
imersione ubi moꝛis terre est ter imer
gere/ ꝛ postea icipiat uerba cū 2ª imersi
one siue pus icipiat uerba dicere ꝛ dco
Ego te baptizo. imergat cū illis uerbis
sequentib' est sufficiens simultas/ dum
tn̄ pꝛolatō nō finiat an̄ inceptōnēꝫ ab
lutionis/ nec ablutō finiatur an̄ incepti
onem pꝛolatōis. / Ad ar. ō eucha° oōᵐ

φ n̄ ē talis vnitas int̄ spēs panis ꝛ vini
q̄lis ē i sacro baptismi/ ille. n. n̄ sūt ptes
tales q̄ꝝ neutra signat sine alēa/ uere. n
spēs panis ꝯtinꝫ coꝛp' xp̄i ēt sine ꝯsecra
tōne sanguinis/ sed hec uerba nihil sūt
baptismi sine ablutōne. nec eꝯuerso.

D tertium ar

guit qn̄ oꝫ baptizātē psonalit̄
distigui a baptizato. qꝛ sacer
dos pōt sibi ipi dar̄ eucabᵃᵐ ut pꝫ s̄mił
sa. g° sic pōt recipe sacrꝫ illō a seipo. ita
ꝛ istud. / Cōtra extra ō bap° ꝛ ei' effcū.
debitū. / Jsta. q. soluit expsse i i°. c. oōbi
tū. p pte affirmatiā ad qō adducit figu
ra/ auctas/ ꝛ rō ꝯgrua. figura ē qꝛ xp̄s ad
h signādū n̄ a se sꝫ a Jo. baptizari voluit
/ Auctas colligit ex v̄bis dn̄i dicēti aplis
/ Jte baptisare oēs gentes in noie pa. ꝛc.
/ ubi discipuł expmit in 2ª pª ꝛ baptiza
tos in 3ª. / Rō que inuit ibi ē ista. qꝛ in
bap° celebꝛat illa spūalis generatō de q̄
ueritas ait Opoꝛtꝫ uos nasci ōnuo. Sic
g° in carnali generatōne alius est qui gi
gnit/ ꝛ alius qui gignitur/ ita ꝛ in sacra
mētali generatōe ali' eē dꝫ q̄ spūaliter
generat/ ꝛ ali' q̄ spūalit̄ gnātur. / Ad
ar. dico φ susceptō eucharistie n̄ ē sacrꝫ
sic tāget i mā de euca°. sꝫ ē cōmestio seu
pceptō sacrał/ bap' aūt est sacrm. / Et
si arguas. sacerdos saltē ministrat sibi
sacrꝫ eucharistie/ g° pari rōe pōt istud
/ R° mistrare illō sacrm nō est sacrm.
/ qꝛ sacrꝫ illō nō ꝯsistit in vsu/ sed mistra
re sacrm baptismi ē ipꝫ sacramētū/ ꝛ rō
diuersitatis ē/ qꝛ sacrm baptismi ꝯsistit
in vsu eēnaliter/ eucha°. n. ē quoddā p
manēs distinctū ab usu sacri/ q̄uis g° a
liqs possꝫ eē in usu sacri pmanentis mi
ster/ ꝛ suscipiens illū vsū/ nō tn̄ pōt hoc
in sacro quod eēnalit̄ ꝯsistit in usu.

Jrca tertium

pꝛincipale q̄ro duo/ p° vtꝝ in
baptizāte reqrat itentio baptizandi/ 2°
an reqrat i eo actuał intētio baptizādi

Ad p^m arguit q nō. quia nō hñs fidē pōt baptizare. pz hᵒ de pagano. de ↄſe. di. 4. Roman'. Sed nō hñs fidē nō hz intentiōez / qz nullus vult fieri qđ ñ cre dit posse fieri. Pr̄eterea Aug. sup Jo. homel. 5. Nō timeo ebriosū in actu ba ptizādi. Sed pfecte ebriosus nō pōt hr̄e vsum rōnis. ḡ nec intentionez. Cōtra. mgr̄ in lr̄a. c. i. Solet etiā in hᵒ inqt sic in alijs sacris sic forma ē seruāda ita in tentio celebrādi est hñda. Ad istaz. q. coiter ↄcedit q sic / ad qđ ponit talis cō gruitas. qñ ex aliqb' duob' fit vnū oz q hᵒ fiat p aliqđ ↄiungēs illa. vbi ūr ele mentū ↄcurrūt ad vnū bap^m. ḡ reqrit aliqđ ↄiungēs illa / hᵒ aūt ↄiungēs ñ pt eē suscipiēs / qz hz rōnez materie ⁊ su sceptiui. ḡ oz q sit in mīstro / sed tale ni hil vr̄ nisi intētio / qz ipse mīstrās p po tentias exteriores: puta motiuā q ablu it / ⁊ expsſiuā q pfert vbā / cāt illa vt di stincta. Hec rō ñ vr̄ multū efficax. qz in signo instituto ad placitū pñt mlta cō currere ad rōez vnī' signi ppter actōez instituētl. lz nihil aliud sit a q hēat vni tatē / pz de circulis ornatis folijs viridi bus ⁊ alijs multis ad signandū mustū. Dico ḡ distinguēdo de intentione q^m ad obm̄ respcū c' dr̄ intentio. q mīster pōt dici intendē vel actū illū quē exer cet / l finē ppt quē est exercēdus / 2^{oo} ma gis pprie accipit intētio / vt pz p Aug. 9. de tri. ⁊ alibi frequent̄. vbi vult q in tentio copulat intelligentiā cū pñte / hᵒ etiā mō accipit intētio. 2. phy / vbi agēs ex intentiōe qđ dr̄ agens a pposito di stinguit ↄ agēs nāle. Dico ḡ q oz mini strū hr̄e intentionē p^{oo}. s. respectu actus quē exercet / c' rō est. qz intētio reqrit in qcunqz hoie agēte aliqđ nō fortuite / vl exercēte aliquē actū humanū proprie loquēdo ḋ actib' humanis / qui. s. cānt p inte^m ⁊ voluntatē ab hoie / ille autez act' quē mīster oz exercē oz eē hūan' in eo ⁊ nō casualis / l fortuit' / est. n. act' ad quē de' obligauit mīstrū ex pte sui. ⁊ suscipientē ex pte sua / act' aūt ad quē hō obligat oz eē human' ñ casualis l fortuitus. qz sup fortuita nō cadit obli gatio / ipsa etiā obli' est vt hō intendat illud ad qđ obligat. Si loqmur de in tentiōe 2^{oo}. s. respectu finis ppt quē tal actus est exercēdus / dō^m q talis finis ē duplex. s. pncipalis ⁊ remot'. vtpote q baptizatus fiat fili' regni ąlis fieri ñ pt si nō hēat grām p quā ē dign' vita / ali' est pximus ⁊ minus pncipalis. vt. s. ba ptizatus fiat xp̄ianus siue mēbz eccl'ie militant / ⁊ vtrūqz finē pōt aliqs inten dere in vli / vel in pticulari. Dico ḡ q intentio finis vltimi nullo mō reqrit i baptizāte / qz pagan' nullo' intendit or dinare istū quē baptizat ad uitā eternā reqrit tñ intentio respectu finis pximi ⁊ hᵒ vl in particulari / vl in gnāli in pti culari vt si intēdat istū intrare legē xp̄i anoz seruandā / in gnāli si intendit fa cere circa istū qđ xp̄iani solent facē cir ca suos. Rō aūt qre reqrit ista inten tio respectu finis pximi / ⁊ ñ respectu fi nis vltimi: est ↄgrua. qz. s. deus uoluit istū actū exercit^m a mīstro eē hūanū in eo / ⁊ nō tm̄ vt ē talis act' in nā / qz in hoc ñ distinguet a qcunqz alia balneati one cū alijs vbis / sed inq^m est act' alic' vt mīstri exercētl signū dei / hñs aūt ali quē actū humanū intēdit finē illi' act' / vt est sibi act' humanus. ḡ mīster inten dit finē pximū istius act' / vt est sibi im positus. sed finis ille vltimus. s. ordina re istū in vitā eternā: nō est finis hᵒ vt est act' humanus / ad quē finē oportrat actū istū ordinare vt sit sibi humanus. Hoc aūt rōnabile est vr̄ in vsu signi practici / si quis. n. legislator instituet in sua poli^a tactū manus eē signū pra cti cum amici / nō intendēt q vtentes illo signo pcise hr̄ent actum humanū circa istud inquantū est tale qđ mālr̄ / sed inq^m est tale signū institutū / ⁊ si dispo suisset oē tale signū facere seruari: non faceret hoc seruari nisi hō exercēt actū

istū ubi ē institut' ad talē finē. Sed ↄ istā obicit sic. Instr̄z ñ oz q habeat acti onē ppā qz i actōe ppa ñ eēt instr̄z sz pn cipale agēs. nec mlto magis oz q instr̄z hēat intētōez respectu finis. sz suffic q di rigat a pncipali agēte intēdēte finē. mīs ter ē instr̄m dei ḡ ⁊c. Pr̄eterea ad sacr̄z ni hil p se requirit nisi ul ps / ul rēs sacri. sz intētio ñ ē ps nec aliqđ sacrī / qz nō ē ali qđ sensibile / nec ē res sacrī / q res sacrī ē in suscipiēte sacr̄z. Ad p^m dico q aliō ē loq de cā 2^a / ⁊ aliō ḋ instrō ppe dcō / ḋ q distictōe tractatū ē. s. di. pcā. n. 2^a. hz formā ppā in eē qeto / q ē sibi rō agēdi i ordine suo ⁊ hoc respectu eiusdē effcūs respcū c' agit cā pncipal' in suo ordine. ita q ulr̄ 2^a cā ppa accepta effcz pncipa lis cāe p formā suā ppā attigit i vtute tñ cāe pncipal' agētis / qz subordinat illi sz istr̄m ppe / si ponit acti^m ul nō attigit effcz pncipal' agētl. sz tñ aliq̄ dispōez p uiā quō ąlitas altās dr̄ instr̄z sbe ad ge nerāō sbālb tñ ñ ē q sit istr̄z i actōe altā di / imo respcū altatōis ē pfcz pn^m / intm̄ q si p se eēt p se possz altare / sz solū ppt hᵒ dr̄ instr̄m respcū sbe / qz agit ad aliq̄ formā q ē dispō ad sbam. / vñ ad sbam dicēt magis agēs dispōnēs / ut dicit ↄ pfi ciēs / q agēs instr̄ale diuisū ↄ pncipale / l si ponat istr̄z act^m / ⁊ tm̄ attigēs tminū pn cipal' agētis. i hᵒ distiguit a cā 2^a. qz ñ hz i eē qeto formā q sit pn^m agēdi in suo or dine / sz tm̄ i actuali motōe / ⁊ recipit eaz dū acualit' mouet / ⁊ de qcūqz illoz triū s. cā 2ª ppe dcā / ⁊ cā instr̄ali dispōitiā / ⁊ istr̄ali actiā p formā receptam i actuali motōe / f^m ē q ñ hēat itētōnē ppā eo mō q agēs nāle hz itētionē nālē / qz qđlibz is toz triū hz formā ppā q ē sibi pn^m agē di in ordine suo / ⁊ p ↄñs ppā itētōnem or formā actiuā nālē ↄseqt intētio isto mō. 4ª possz pōi instr̄z ⁊ ppe actiuū respcū toti' aliq ps. cui. s. p^o ↄuēit eē pn^m opatōis / ⁊ toti ñ nisi p ptē ⁊ hᵒ mō ph's uocat organa ptes illas fm qs cōuenit toti opatō / ⁊ istō qdāmō hz itētionē p pria / ⁊ qdāmō ñ: nā forma ei' actiā ⁊ est ei' / ⁊ ē toti'. sz ei' ē p^o / toti' āt ē p se sz nō p^o / ⁊ eodē mō de intētōe / ñ. n. ē hᵒ ordo v̄ tutis ad vtutē i eē qeto sic i p^o mbro / nec ordo effcs ad effcz sic i 2° / nec uirtuti i fi eri ad virtutē i eē qeto sic i 3° / sz ē eadez virt' diuersimode tñ pticipata i toto ⁊ i pte / ⁊ de isto mēbro possz ↄcedi q tale i str̄z ñ hz aliā itētōnē a pncipali agēte si cut nec aliā actōnē ppe hz ps / quā totū agēs p ptē / sz aliō' hz eādē / exe^m pmi sol ⁊ pr̄ respcū gnātōis filij / Ex^m scōi ignis ⁊ calor q ē disponēs ad gnātōnē alteri' ignis / Ex^m tertij. color illuiat' / ⁊ spēs co loris in aere respcū mutatōis oculi ad spēz ul visionē coloris / Exe^m qrti orga^{ns} pōe nutritiē ⁊ totū aial respcū nutritōis. Pr̄et hᵒ qtuor cōi' dici ↄsueuit nomē in strī ḋ qbusdā alijs. s. de instrīs artificiaz a qb' p^o tractū ē nom istri vt ḋ securi / ⁊ sra. ⁊ hr̄' de qb' freqnt ponūt exēpla q ut dictū ē. s. ñ sūt ppe actia / neqz respcū pncipal' effcs / si agēs p talia attigit effcz pncipalē / sic monetari' p aliqđ instr̄z at tingit figurā ipmēdā monete q ē rs ei' pncipali / nz forme disponēti / si agēs p ta lia agit ad dispōez puiā / sic p securi agit ad disiōez ligni q ē puia forme arche / sz tñ istr̄z istō dcm aliud a qtuor modis pdcis ē motū susceptiuū effcs poris or dinati ad effcz posteriorē / ita q receptū i eo hz ordinē ad ti^m pncipalē / sic effcs ppiqor cāe / ad effcz remotiorē / ñ aūt hz ordinē cālitat ppriē dcē / ⁊ de tali possz ↄcedi q istr̄z ñ hz actōez ppā nec i eē qe to / nec in fieri / ⁊ iō simplr ñ ē actiuū / ⁊ p ↄñs nec hz itētionē ut ↄuenit agēti. Pz ḡ qm̄ illa maior dz itelligi ḋ istrumē to / qz l ḋ isto qđ. s. ñ ē actiuū sz recepti^m effcs poris / l. 4^{oo} ḋ pte respcū toti' opā tis p ptē / ⁊ mior ē fla. ⁊ q^m ad 4^m modū ⁊ ēt 5^m. imo mīster ē cā 2ª respcū abluti onis / ñ tm̄ ut ablutō ē. sz ut sacrāl. ⁊ iō hz ppā itētōez cū sit agēs ⁊ ñ nāle / illā. s. q ptinz ad ↄgicēte / sz respcū pncipal' effe ct' bap. s. grē pōt dici istr̄z respcū dei co

mō q̄ agēs disponitiuū ōr istr̄z respc̄u pfi cientl i 2°°. ⁊ tūc agēs n̄ h̄z intētōez respc̄u ti p̄ncipal' agētl. s̄z respc̄u sui ꝑpriȷ̄. ⁊ ita ꝯcedo ꝙ nō ē nc̄ce baptizātē hr̄e intētio nē respc̄u ultimi finis bap. s̄z respc̄u bap ti. ¶ Ad 2m d° ꝙ ad baptismū ptinēt ali qua tāq̄ itrinseca ⁊ aliq̄ ut extrinseca. ⁊ ꝯcedo ꝙ nihil intrīsece ptinet ad ip̄z ul' ad fundamētū ei' nisi sensibile. tn̄ sic cā efficiēs reqrit nc̄cio ad ip̄z ita illō qō ē quasi p̄n m agēdi tali cāe effciue. p̄n m aūt vltiat m deimināns agēs intellectuale ad agendum ē intētō. qꝛ tale agēs p ipium uolūtatis ē cā actia motia aliaꝝ pōꝝ q̄ sbiacēt ipio uolūtati / qn̄ ḡ ōr ꝙ nihil p tinet ad sacr̄z nisi sit aliqd sacri l' res ei' / vū ē de eo qō ē intrīsecū ipsi' fūdamēti / l' signati ipi' sacri. s̄z intētio neut' mō ē intrīsecū reqrit tn̄ ex pte agētis.

Ad primum p̄ncipale d° ꝙ n̄ h̄ns fidē de fine vlt° n̄ itēdit ordinar̄ istū p bap m ad istū finē ult m. credēs tn̄ eū posse p bap. ascribi secte xp̄anoꝝ siue credat sectā il lā valere siue n̄. pōt itēdere ascribē istū illi secte / ul' generali' potest intendere fa cere p actum istuz circa hūc qō xp̄iani intēdūt facere circa tales / ex m possem ei e° credens iudeos per circūcisionem di stingui ab aliȷ̄s / itendere ascribere hūc puulum secte iudeoꝝ ⁊ facere circa eū qō iudei faciunt circa suos circūcisos / ēt si non crederem circūcisionem illam va lere ad salutē h° et mō aliqua verba q̄ bus vtuntur magi uel mage incantātes posset aliquis bone fidei proferre circa materiam illam circa quam aliȷ̄ vtunt intendens in generali facere illa ad illū finem ad quem illi proferunt. ¶ Ad s̄m dico ꝙ ebriosus est qui est assuetus ad ebrietatem. ⁊ iste non s̄p est ebrius / qꝛ n̄ semper impeditus ab actu rōnis / veruz ḡ dicit Aug'. Nō timeo ebriosū. i. assue tū generalit̄ ad ebrietatē / qꝛ illa ꝯsuetu° mala n̄ ꝓhibz q̄n bap' ab eo collat' sit bon' / n̄ tn̄ qn̄ ē ebri' / l' h° d° ꝑfcē qn̄ tōlit impedit rō s̄z al's qn̄ ē non ipedit' potēs rōne uti

D secundū sic ꝓ cedit ⁊ arguit ꝙ reqrit in baptizāte iten° actual' qꝛ ab actu p̄° n̄ ꝓcedit effc̄us nisi mediāte actu 2° itentio bitualis ē sic actus prim' ḡ ab ea non procedit effc̄s si ne intentione actuali que teneat locū actus secundi. ¶ Op. non minus suffic̄ in ministro ad merendum q̄ ad sacr̄m conferendum. sed ad meritum non req ritur intentio actualis. ḡ nec hic. maior ꝓbatur. quia meritum non habet effec tum nisi ex ꝓprio uoluntaris conatu ei' qui meretur. sacr̄m autem habet effec tum nō per motum uoluntatis in aliq̄ s̄z tm̄mō si nō poīt obex. minor ꝓbat qꝛ si requiret actual' intētio ad merēdū distract' i ope incepto q̄tūcūq̄ ꝑfecto ⁊ q̄tacūq̄ ꝑfectōe nō mereret. qꝛ nō ha beret intentionē actualē.

Distinguitur cōiter de itē tione actua li ⁊ habituali q̄si ista sufficiēt intētōem didāt. s̄z vr̄ ꝙ rōnabilit̄ possz apponi. 3m mēbꝝ ⁊ pōt dici intētio vtual'. Jlle n. ōr actualit̄ intēdere qui h̄z actū elici tū respc̄u ei' qō intēdit / Jlle aūt ōr ha bitualit̄ itēdere q̄ h̄z bitū iclinātē ip̄z ad talē actū / s̄z aliq̄s ē min' ꝑfecte itēdens q̄ p̄°° / ⁊ ꝑfecti' q̄ 2°° / ḡ ē mediū int̄ ista duo mēbra ¶ Assūptū ꝓbat. qꝛ si aliq̄s ī tēdit in p̄n° misse celebrare missā si p' ē distract' : nō h̄z actualē itētōnē qn̄ est distract' / p̄z, qꝛ n̄ itelligit tūc illō i actu / ḡ nec vlt illō in actu. nec h̄z tm̄ intētionē bitualē qꝛ tūcz h̄z dormiēs. h̄z ḡ se me°° ⁊ hāc ei' dispōez d° intētionē vtualē. qꝛ s. vtute alicui' intētōis p̄' hite actualr̄ : fac̄ oīa q̄ fac̄ ex i° tāq̄ ex radice. ita ꝙ i° itē° actual' fuit p̄n m ordiatū ad oēs istos act' ⁊ h̄z i se vtualit̄ intētōnē ꝓpaz cui libz istoꝝ actuū. sic intētio finis h̄z in se vtualit̄ intētōnē ꝓpā cuiuscūq̄ ordina ti ad finē. ⁊ p tāto manēte itētōne c' cū q̄ ad finē ordiati : manet ista intētō ac tual' p̄° vtualit̄ in oībus istis h°° intēdēs ire ad s̄cm iacobū ex intētōne h' finis or dinat mlta a° nc̄cia ad illū finē. exequēs āt illa ordinata nō s̄p cogitat de s̄cō Ja cobo nec d reuerentia ei' / s° tn̄ ꝙ semp meretur. qꝛ ul' h̄z intētōnē eoꝝ q̄ sūt ad finē illū c' ē i° p̄° intētiō s' h̄z act' aliq̄s seq̄ntes ex illis intētionib'. l̄z cū ill' acti' b' ꝯcurrāt aliq̄ act' distrahētes ⁊ ab in tētōe illa p̄°. ⁊ ab itētōib' ꝓpriȷ̄s eoꝝ q̄ sūt ad illū finē. sic declaratū ē in. 2. li. d. ꝯ ſī in. 3. di. 15. ubi dc̄z ē ꝙ forte marty' res in actu sustinēdi martiriū nō hūerit intētionē nisi istā vtualē. qꝛ imēsitas pe naꝝ absorbebat forte vsū rōnis. ista tn̄ ꝑpesio penaꝝ erat quidā effc̄s deriuatus ex intētione ꝑuādi fidē dei ⁊ iō dū dura bat passio : durabat s̄p ista intētio vtua lit̄ sic in effc̄u. ¶ Ad ꝓpoitū dico ꝙ sola intētio bitual' nō suffic̄ in baptizāte / qꝛ ꝓpt istā n̄ ōr act' ei' / l̄z ꝯformis illi bitui act' hūan'. nā si aliq̄s hēat bitū inclinā tez ad desideriū sanitatl / si curat nullo° intēdens sanitatez p aliquē actū hūa m s̄z casualit̄ ul' fortuite nō magis q̄ si nō hūiss̄z itētionē ad sanitatē. ḡ sola intē tio bitual' nō suffic̄ respc̄u finis act' hu mani ut hūan' ē / nec reqrit in baptizan te s̄p intētio actual'. qꝛ n̄ obligauit deus hoiez ad impossibile ul' nimis difficile. c' mō i ē non distrahi / qꝛ s̄m aug. 3. d li. ar°. n̄ ē in ꝑtāte nr̄a q̄n uisis tangamur / nec etiā pl' obligauit mistꝝ in i° actu ꝙ in exeq̄ndo actus alioꝝ sacroꝝ / in ꝯfici endo aūt eucha°m q̄ ē excellē issi m sacr̄z n̄ obligauit hoiez ad n̄ distrahi / q̄n p' in tendens celebrare l̄z in ꝓferendo vba sa crālia distract' sit / ve tn̄ ꝯfic̄. ¶ Ex his cō cludo ꝙ suffic̄ in baptizāte inten° vtual' h° est ꝙ aln̄ hūerit intentōez actualem ex q̄ descendit nūc ve act' baptizādi / siū in isto actu habeat intentioem actua lem / ul' aliq̄ ex ea descendentem : siue nō Jntelligo aūt ꝙ descendit iste act' absq̄ oi motu volūtati ꝯtrio inꝯueniente. Sic si induens se ad missam intendens cele brare s̄m vsū rōe ecclie. ⁊ ex isto ꝓcedat cō tie forte s̄m aliquē bitū derelictū i fan° cū magna ve distāctōe fac̄ ea q̄ nc̄cria s̄t ad istū actū sacralē q̄ ē ꝯficē. ¶ Si q̄rat quō pōt aliq̄s effc̄s q̄ mō ē reduci i illā intētōez p̄mā sic in caz. si nc̄ n̄ eit i° iten° n̄z aliq̄ a° ipās istū actū. ¶ Dr̄ ꝙ ē p q̄n dā vtutē ipsaz vtuti motie p uolūtatē actualit̄ itēdētē. ⁊ q̄diu man̄z illa vtus ipsa i° vtus motia mouet. ut si aliq̄s i tēdēt ire ad aliquē locū ⁊ p' in via cogi tet de aliȷ̄s i illa actuali volitōne fiebat actual' imp̄ssio i potētiā motiuā ¶ Et q̄ diu illa inp̄ssio manet mouet ad termi' nū volitū. ⁊ ꝓcedit hō. paulatim autē minuit illa impressio. ⁊ tandem deficit ⁊ cessat hō a motu / ſī tūc ōr ab istis qō hō n̄ h̄z intētionē vtualē nisi dū h̄z effe ctū imp̄ssum a uolūtate actu intendēte in potentiam aliq̄z inferiorē. ¶ S̄z mir̄ꝝ vr̄ quō uoluntas possit eē vtus factiua cāns talē formam in ista pōa organica / mirꝝ est etiam ꝙ si causaret ibi vn̄ pau' latim deficeret / pōt ḡ dici ꝙ i appetitu s̄e sitio siue fan° ē aliq̄ dispō s̄z quā mouz cessāte actu volūtatl ipād eis. ¶ Ul' alit̄ ad ꝓpoitū. ꝙ siue uolūtas actu itēdēs aliq̄d reliq̄t in potētiȷ̄s inferiorib' / siue nō / subordinate tn̄ h̄z suas uolitōes respc̄u finis ⁊ eoꝝ q̄ sūt ad finē. ⁊ cū ad aliq̄ istaꝝ puenerit : ⁊ actū pōe inferioris cō rn̄dētis impauerit : pōt ille act' iferior ipat' manē l̄z itē° nec p̄°, nec 2° maneat / ⁊ dū man̄z i' act' volūtate q̄tūcūq̄ dis tracta ōr manē itētō vtual'. ¶ Ad p̄ m ar m ꝯce° ꝙ aliq̄s act' r̄qrit ad h° ꝙ effc̄s sit. ⁊ i' act' pt dici q̄ ꝓducit effc̄' extra ¶ S̄z si q̄ras aliquē actū s̄z quē fit opa° ima nēs agētis / talē n̄ oz dar̄ tc̄ manētē qn̄ ef fc̄s exterior elicit / sic maifestū ē ꝙ mlti effc̄us actu cānt qn̄ actual' motō cāe agē tis p itellc̄m a q̄ ꝓducit n̄ man̄z. ſī pos set poni ex m in naturalib' qꝛ ꝓiecto lapi de i aq̄ p̄m' circul' est cā secundi circuli ⁊ sic deincep̄s / nō tn̄ s̄p man̄z p̄' q̄diu ceteri

Ita ēt vltī in motu ꝓlectoꝝ ꝑus cessat
ps motori ꝓpinquioꝛ ꝙ remota.

Irca 4ᵐ principale q̄ro
duo. p° de iteratō
ne bap/2° de caractē ꝓpt quē
ponit initerabil. Quantuȝ
ad p̄lᵐ arguo ꝙ bap⁹ possit iterari. qꝛ
euchᵃ p̄t iterari. ꝛ tn̄ ē sacr̄m excellētis-
simū. ḡ ꝛc. Oppoᵐ. de ꝯse. di. 4. reba
baptizare hēticū. Qui h° scitari signū
pcepit oio pcꝫ ē. catholicū vo imanissi
mū scel⁹ ē. Preiea iō. q. 15. ad Orosiū
Jō eccᵃ eos n̄ rebaptizat. loq̇t de bapti
zatī ab hētic. qꝛ i noie tnitatī sūt bapti
zati. Ad. q. tenet ab oib⁹ ꝓ certo ꝙ n̄ lꝫ
iterare bapᵐ. ꝛ etiaȝ si iteret de facto ꝙ
nō hꝫ effectū. ꝛ hoc dicūt auc̄tes scōꝝ.
ponunt aūt aliq̄ rōnes ad h̄. vna q̇dē ē
qꝛ xp̄s sel' est mortu⁹ ꝛ bap⁹ virtutē hꝫ
ex passiōe xp̄i. iuxta illud apl̄i. In mor
te ipsius baptizati sum⁹. Sed h̄ rō nō
ꝯcludit. qꝛ ꝛ pnia virtutē hꝫ a passione
xp̄i. absolo aūt l' pᵃ gr̄a nō dat inimico
nisi p meritū mediatoris/ ꝛ tn̄ pnia ite
rat. Alia rō ponit. qꝛ in bap° imp̄mi-
tur caracter qui ē indelebilis/ Sꝫ ille ꝓ
bat ꝓpositū p imanifesti⁹. a p̄n°. n. exq̄
bap⁹ fuit institutus fuit mᵐ de ec ꝙ nō
licuit eū iterari/ Qꝛ aūt caracter impri
mat nō est notū ex pᵃ ei⁹ instōne. nec ex
tota scriptura/ neqꝫ etiā ex mult̄ auc̄ta
tibus scōꝝ. sicut tanget statim in q̄oni
bus de caractere. Et h° vr̄. qꝛ si fuisset
multū de h° tractatū a scis/ mgr̄ sniaꝝ
mentionē fecisset de ipso. nō inuenit āt
aliq̇ḋ v̄bū dixisse de caractere fm̄ istaȝ
sig°nē fm̄ quam vtimur eo/ in toto. n.
tractatu de bap° nō noiat caracterē nisi
semel in. 3. c. isti⁹ di. in fi. di. dicēs. Qui
ab hēticis baptizati sunt fuato caracte
re xp̄i rebaptizādi nō sunt. ibi vocat ca
racter xp̄i forma baptismi xp̄i. sic satis
appet ex auc̄te Aug. p̄missa. ex q̄ magr̄
infert istud dictū. Dico ḡ ꝙ rō initera
bilitatis bap̄ est instō diuina/ c⁹ n̄ est ali
qua cā̄ p̄oꝛ nisi voluntas ei⁹/ tn̄ ista in-
stitutio ē rōnabil. tū ex morbo ꝯ queꝫ
principalit̄ instituit. Istud remediū. n.
p̄ncipalit̄ instituit ꝯ originale pc̄tm̄ qḋ
nō ē nisi vnicū nec iterari p̄t/ tū ex fine
principali ad quē ē/ hꝫ. n. plenā remissi
onē pene ꝛ culpe. si āt posset hō hīe fre
quent̄ talē remissiōeȝ plenā ab vtroqꝫ:
eēt magnū incētiuū deliquēdi/ Illḋ. n.
qḋ est institutū in remediū relabentiuȝ
vtpote pnia n̄ ē sine magna pena soluē
da ꝓ pcō/ tū 3° qꝛ p istud sacr̄m cum sit
p̄nᵐ ꝛ ianua p quā intrat i legē xp̄ianā
ascribit aliq̇s familie xp̄i ꝛ fit mēbꝝ ei⁹
ꝛ eccl̄ie militant̄/ lꝫ āt aliq̇s ingressus i
collegiū si offendat postq̄ ingressus fue
rit possit recōciliari ꝛ collegio ꝛ capiti
collegij/ nō tn̄ frequēt in collegiū itrat.
Ad arᵐ. dico ꝙ illa ꝓlatio v̄boꝝ q̇b⁹
euchᵃ ꝯsecrat n̄ ē sacr̄m/ sed ē ꝯsec̄tio sa
c̄ralis ꝛ illud n̄ lꝫ bis iterare sup eandē
māᵐ/ ꝛ si 2° iteraret nihil fieret/ qꝛ iam
ꝑus factū ē. illa ēt pceptio n̄ ē sacr̄m/ vt
patebit infer⁹. lꝫ ḡ eadē pᵃ possꝫ frequē
ter cōicare siue recipe euchᵃᵐ n̄ tn̄ sup
eādē māȝ frequēt p̄nt ꝓferri v̄ba ꝯsec̄tō
nis euchᵉ/ nec sic euchᵃ itari/ ꝙ ꝓp̄e ali
q̄ mā h⁹ sacri bis suscipiat forma ei⁹.

Iuxta h° q̄ro q̄ sit pe
na iterantiū ba
ptisma/ R°. iterari pōt bapᵃ l'
iterū ꝯferēdo/ l' iterū suscipiē°
ꝛ siue sic siue sic, aut scient/ aut ignorāt
ꝛ q̇dē si igrāt de igrātia p̄t distingui/ ig
rantia iur̄/ l' igrantia fc̄i. sꝫ ad ꝓpoᵐ n̄
dꝫ ꝙ igrantia iur̄ in fc̄o illo siue i suscī
piente siue i ꝯferēte excuset/ aut. n. p̄t in
telligi igrantia iur̄ diui ꝓhibēt̄ bapᵐ
iterari/ ꝛ pꝫ ꝙ igrātia tal' p̄cepti n̄ excu
sat a pcō nec a pena infligenda a deo ꝓ
pcō/ aut intelligit igrantia iuris canoni
ci infligent̄ penā. ꝛ nec ista igrantia ex
cusat q̄n pena illa incurrat/ qn̄. n. super
aliq̄ qḋ ē ex iure dino illicitū addit pe
na canonica vt illud apl̄i⁹ euitet: n̄ ē ne
cessariū ad h° ut incurrat illa pena ali
qua scia iuri canōici/ sꝫ sufficit ꝙ teneat

scire p̄ceptū dinū/ sꝫ si illud trāsgrediat
incurrit penā canonicā/ etiā si nesciat a
iure cāonico penā esse inflictā. B. n. mō
pcutiēs clericū cū faciat ꝯ p̄ceptū dinū
de charitate frnal/ ꝛ si nesciret excōicati
onē latā a canone sup tali fc̄o: tn̄ incur
reret eā/ ꝛ occidēs hoieȝ lꝫ nesciret cano
nē punīētē hōicidā pena irregularitat̄
tn̄ irregularis esset/ ꝛ eadē ē rō in oibus
istis/ qꝛ talis dat operā rei illicite/ de q̄
re dꝫ scire ꝙ sit illicita/ ꝛ si nesciat/ nllo°
dꝫ illā exeq̇ q̇usqꝫ ꝯsulat pitos p q̇s pos
sit scire illā esse illicitā/ Sic ḡ n̄ dꝫ disti
guere i ꝓposito nisi de itatōe scieni fc̄a
vel igran/ loq̄ndo ḋ scia l' igranᵃ fc̄i/ h°
est ut si igret istū fuisse baptizatū nunc
iterū baptizari/ dico tūc ꝙ si illo° sciēt
est itatio tā suscipiēs q̄ ꝯferēs ē irregu-
lar̄. sic hr̄. ex. de apostat̄. ex lraꝝ. Sed
dr̄ia ē si publice fiat l' in occulto q̇ᵐ ad
hoc ꝙ facilius dispensat in vna irregu
laritate q̄ i alia/ qꝛ i una vt ꝑuata forte
p ep̄m/ i alia nō nisi p papā, pꝫ ibi. ꝛ in
telligit si sit iteratio absolute. si. n. ꝓpt
aliq̇ḋ dubiū visile nō trufatice vtat q̇s
circa aliū forma h⁹ capituli/ de q̇bus ē
dubiū/ nō ē irregular̄/ Si āt fiat ista ite-
ratio igrant̄/ di ꝙ suscipiēs lꝫ igrant est
irregular̄/ ꝓbat p illud ḋ ꝯse. di. 4. qui
bis. vbi dī. Qui bis igranter baptizati
sunt: nō indigēt ꝓ eo penitē/ nisi ꝙ fm̄
canones ordinari n̄ p̄nt nisi magna ne
cessitas cogat/ pꝫ ꝙ illud. c. loq̇t ḋ igno
rantia fc̄i/ si. n. esset de ignorantia iuris
oportēt penitē/ nec illud qḋ s̄bdit/ nisi
magna necessitas tollit q̄n talis sit irre
gular̄/ illud. n. addit ꝓpt hoc ꝙ in tali
necessitate dispēsandū esset cū eo/ isto°
dicerēt canoniste. Sed n̄ vr̄ esse maio-
ris ponder̄ fm̄ rōeȝ de baptizato q̄ ba
ptizāte/ qꝛ 2° baptizās igrans illū eē ba-
ptizatū prius: nō est irregular̄/ nō. n. te
net q̇cūqꝫ sacerdos facē strictā inq̇sitio
nē an vetula baptizauit puulū i domo
nūc āt n̄ maḡ vr̄ ille puniēd⁹ q̇ 2° bap-
tizat ꝛ igrāt q̄ q̇ 2° baptizat/ imo min⁹
qꝛ ille vr̄ querē salutē suā ne sit in du
bio. neqꝫ etiā auc̄te h⁹. c. qui bis. videt
satis certa. nullus. n. pōt infligē irregu
laritatē toti eccl̄ie nisi caput totius eccᵉ
Illud aūt. c. sic intitulat accipit ex pnia
li Theodori q̇ fuit ep̄us canthuaᵉ/ ḡ in
quantū est h⁹ auctor̄ nullū robur hꝫ
infligēdi penā irregularitat̄/ ḡ dꝫ dicer.
ꝙ q̇ḋcunqꝫ. c. incorporatū in corpe de
cretoꝝ a Gratiano cōfirmatū sit a pa
pa/ vel multa. c. ibi posita nō ligāt totā
eccl̄iaȝ/ vn̄ aūt possit doceri ꝙ oia illa
c. ibi ꝯpilata papa ꝯfirmet/ nō est mᵐ.
nec etiā eo° quo ē mᵐ de oib⁹. c. positis
in decretalib⁹/ Ibi. n. in ꝓhe. Greg. 9⁹.
scribens doctorib⁹ in iure canonico mā
dat ꝙ ꝯtenti sint in scolis/ ꝛ in iudicijs
hac ꝯpilatione/ Et Bonifa. 8⁹. in ꝓheᵒ
sexti li. mandat ꝙ de ꝯstōibus editis a
tp̄e Greg. 9. vsqꝫ ad tp̄s suū ille sole ha
beant robur q̄ ibi inserte sunt. Et si di-
cas. lꝫ Theodorus nō potuerit cōdere
ius. tn̄ innuit papā ꝯdidisse cū dicit fꝫ
canones. R°. hic debēt glozator appo-
nere/ qꝛ hec glo. est nec̄ia/ sꝫ nulla ponit
ōndendo vbi sit canon sup h° editus/ ꝛ
hic sicut in mult̄ locis apparet inutilis
occupatō glosatoꝝ in iure canonico q̇
multiplicant ꝯcordantias ꝛ auc̄tes ad
vnū uocabulū/ ꝛ postea i fine nihil ad
ꝓpoᵐ/ ꝛ alibi vbi ē v̄bū maximi pōde
ris a q̄ dependet snia toti⁹ capl̄i: trāseūt
sicco pede. sic apparet de Bernardo in
mult̄ decretalib⁹/ vbi ponit illud v̄bū
sub interminatōe anathat̄/ v. gr̄a de sa
gittarijs disputās an ista v̄ba exp̄mant
sniam latā/ vl' p eā fiat ꝯminatio ꝛ mit
tit ꝛ remittit. Posset ḡ dici qᵐ occur
rit ꝙ ignorātia fc̄i dumō nō truiatica
sed ꝓbabilis sit/ totalr̄ excusat ꝯferēteȝ
a pena illa/ ꝛ suscipientē/ vlr̄. n. pena ca
nonica n̄ incurrit nisi a latore canonis
inferat/ vbi ḡ n̄ inuenit ex ui v̄boꝝ infli
cta/ tūc simplr̄ ē dōᵐ ꝙ nulla ē/ nō. n.
v̄ba ꝯstonū penaliū sunt ampliāda sed
restringēda/ iuxta illā maxima iur.

Quantū ad ul

timū p̄ncipale ꝺ caractē q̄ro tria. ¶ Pri° vtrū in bap° imp̄matur caracter. ¶ 2° quid sit. vtrū sit aliqua forma absoluta. ¶ 3° in q̄ sit. an sit i esse aīe vl' in potētia. ꝛ in q̄ potentia.

O primuz ar

guit ꝙ nō. q꜠ circūcisio nō impressit caracterez. ꝫ nec bap°. ꝯn̄tia pꝫ. q꜠ circūcisioni successit bap°. in remediū ꝯ eundem morbū. ꝫ vtriqꝫ cōpetebat siliis vel idē effcs / añs ꝓbat. q꜠ iste caracter circūcisionis fuisset eiusdem rōis cū caractē baptismali / ꝛ tunc seq̄ret ꝙ circūcisus nō fuisset baptizandus / q꜠ duo accn̄tia eusdē spēi l' rōis n̄ pn̄t esse in eodē / ꝯn̄s ē falsuz / sicut pꝫ. ꝺ. 3. di. q. 4. ¶ Preterea fides distinguit fidelem ab infideli / ꝛ charitas filiū perditionis a filio regni / ſm Aug. ꝛ ista sunt nobilissima in aīa / ꝛ tn̄ nō imprimunt aliquē caracterē distinctiuū. ꝫ multo fortius nec bap°. ¶ Preterea caractē si imp̄maꝉ nō est sb̄a / q꜠ aduenit p' esse pfectū / nec est accn̄s p se l' necēio inherēs / q꜠ nō cāꝉ ex p̄ncipiis sb̄i / ꝫ esset accn̄s p accn̄s. Sed oē tale ē sepabile / ꝛ ꝯtingenter inest / ꝫ caracter eēt sepabilis ꝛ delebilis ab aīa / c' oppo^m tenēt oēs ponētes caracterē in aīa. ¶ Cōtra Dyo' de angelica ier. c. 3. ¶ Preterea Dam. li. 4. c. i. ¶ Preterea bap' est sacr̄m initerabile / ex precedēti. q. / ꝫ imp̄mit aliquē effectū indelebilē / q꜠ si oēs ei' effcūs possent delere / ipsum posset iterari / sed nullū effectū indelebilē hꝫ nisi caracterē. ꝫ ꝛc̄.

Hic intelligendū ē

ꝙ qō an est / nihil manifestū p̄supponit nisi qō dr̄ p nomen. sicut pꝫ ex qōne de diffinitiōe sacri in cōi. di. i. ¶ Pri° ꝫ supponeꝉ significatuz h' nois caracter. ſm ꝙ h̄ est qō de coꝝ. inq̄reꝉ de principali an aliq̄d tale sit in aīa p susceptiōez baptismi. ¶ De p° trāsferendo vbū ex vbo caracter sig̃āt idē qō figura / ꝛ sic accipitur ad Hebr. i. vbi nos hēm' figura sbe / poniꝉ caracter in greco. ¶ Et h° mō dicimus caracteres figuras q̄b' lr̄e scribūꝉ / ꝛ hoc mō dicim' caractēs in cantatiōibus ꝛ hi' q̄sdā figuras ꝓtractas / ꝛ hoc mō accipit in apoc. caracter bestie. figura in fronte vel in manu q̄ sig̃āt ipsam pertinē ad familiā bestie. generali' aūt accipiꝉ caracter ꝓ signo / ꝛ h° mō bap' pōt dici caracter / q꜠ signū qōdā est. Forma etiā vboꝝ in sacro aliq̄ pōt dici caracter / sic mgr̄ loq̄ꝉ de caractere di. ista vt dc̄m est. q. p̄cedenti. ¶ Sꝫ his oībus premissis de caractē vt loq̄mur in ꝓposito. theologi ꝯcipiunt coiter p caracterē qōdā spūale imp̄ssum a deo suscipienti sacrꝫ nō iterabile. ¶ Ex i^a rōe nois sequunꝉ aliq̄ ꝓprietates caracteris / quarum due sunt cōes sibi ꝛ cuilꝫ forme. s. ꝙ est forma assilatiua aliꝫ hn̄ti / ꝛ ꝙ est forma distinctiā a n̄ hn̄te / ꝛ alie spāles quaꝝ vna ē ꝙ signū rememoratiuū sacramti suscepti / alia ꝙ ē signū ꝯformatiuum xp̄o c' sacr̄m suscipit. ꝛ etiā obligatoriū ei eo mō q̄ suscipiēs sacr̄m obligaꝉ p eius susceptionē. ¶ Ex ista etiaz ratione nois patꝫ ꝙ caracter nō est gr̄a nec v̄tus aliq̄ infusa / puta fides. spes. caritas. q꜠ tales v̄tutes nō semp imp̄muntur suscipiēti sacrꝫ nō iterabile. vtpote ficto suscipiēti ordinē / l' ꝯfirmatiōez. caracter āt semp imp̄mit. h° etiā appet ex quadā alia ꝯditiōe quā cōiter loq̄ntes attribuūt caracteri. s. ꝙ est indelebilis. v̄tutes āt iste sꝉ delebiles. vt pꝫ ꝺ peccāte mortalr̄ in q̄ nō remanēt ille v̄tutes.

Secūdū principale

est. an aliq̄d hn̄s istā rōem nois ꝛ alias ꝓprietates imp̄maꝉ in aīam baptizati. Et dr̄ ꝙ nō. ꝛ mod' ponēdi est. sicut. n. in aliq̄bus ꝯfectis q̄ in ꝯfectione sua nō recipiūt sanctitatē formalē nihil reale imprimit: ita est in ꝓposito. cum suscipiēs

sacr̄m nō necēio recipiat scitatē formalē nulla sibi forma realis necēio imprimit / simitudo ꝓbaꝉ. q꜠ alia scificata q̄ non recipiunt scitatē formalr̄ nō distinguunꝉ ab hoie q̄^m ad istū actū qn̄ ex isto actu nō recipit scitatē. Assumptū āt de illis aliis pꝫ. tum in calice scificato. q꜠ nullā formam realez recipit / tum in eccl'ia dedicata vel aq̄ bn̄dicta. ꝛ vestib' sacerdotalib' ꝛ hi'. ¶ Ad istā ꝯclusionē arguiꝉ p° sic. Sicut seq̄ndo rōnez nālē nō sunt p'la ponēda quoꝝ necītas nō appet ex notis ſm nālē rōez. ita de credit. n̄ sunt ponēda p'la quoꝝ necītas nō appet ſm fidē. Sed necītas talis forme imp̄sse nō apparet etiā ſꝫ ea q̄ sunt credita ꝺ bap°. ꝫ ꝛc̄. minor ꝓbaꝉ. q꜠ nec scriptura sacā istō exp̄mit eē necessariuz i bap° / nec sci explicite / nec seq̄ꝉ euident ex veritate baptismi credita. q꜠ tota v̄itas baptismi cōsistit in sacro visibili ꝛ effcū inuisibili. istū effectū inuisibilez cōit vbi Aug. specificat vocat gr̄am. ¶ Hic rn̄deꝉ ꝙ sci satis tradūt de caractē ſm illū moduz q̄ loq̄mur ut adductū ē de dy° ꝛ Dam. ¶ Sed ille auctēs vidēt tm̄ esse uocales ꝛ nō ad intentōez coꝝ / sicut. n. pꝫ respiciendo trāslatōez ꝛ expōem v̄cellens. c. 2. eccle. ierar°. in 6^a ptīcl'a. c. 2. sunt ista v̄ba q̄ allegant. vbi dicit ſm istā trāslatiōez. Ita sursū actū dīna btitudo a sui ipsius ꝑticipatiōe recipit ꝛ de ꝓpo luie sicut q̄dā sig̃ ipsi tradit dīnū faciēs ꝛ cōicatorē in deo manentiū / ꝛ seq̄ꝉ ibi scm̄ signū a ierarcha accedēti data sig̃ātio. / vbi adducūt aliq̄ de alia trāslatiōe verba talia. / Aduenienti ad bap^m donaꝉ a summo sacerdote sacrū signaculū. Similiter illud de Dam. li. 4. c. i. adducit sic. ꝙ per bap^m daꝉ nobis regnātio / ꝛ sigillū. p sigillū intelligiꝉ ſm eos caracter / Ibidem di. 3. c. 2. dicit Dama. Queād modū israeli circūcisio. / ꝛ seq̄ꝉ post illud est sigillū. / Iste auctēs nō adducūtur ad intentionē auctoꝝ / De p^a pꝫ. q꜠ sicut ꝯtinet planū l'ra / ꝛ Uercellensis exponit in illa pte 6^a. c. 2. determinat de q̄dā p̄ambulo ad bap^m. q̄liter valet ſꝫ ritū grecoꝝ. In p̄mitiua. n. eccl'ia baptizandus inducebaꝉ cui ierarcha manuz capiti imponēs signabat eū / p̄cipiēs sacerdotibus ꝙ tam ipsum q̄ ei' susceptionē describāt. Istud fiebat longe an̄ baptizationez sicut apparet ex ꝓcessu lr̄e ibi / q꜠ de actu baptizādi determinaꝉ p' partē. i7. sb̄ lr̄a. ¶ Unde ꝛ text' ille Dyonisiꝫ ſm trāslatōez v̄cellens trūcate adducit / Premisso. n. de ꝓprio lumine. s. fidei / sic quodā signo ipsi tradito ꝛ cōmunicatorem in deo manentiū ꝛc̄. De istis sb̄dit / quoꝝ est sanctū signum a ierarcha accedēti data sig̃ātio / ꝛ sacerdotuz salutaris descrip° / quoꝝ inq̄ redde singula singul'. s. illuiatiōis tradite scm̄ signū. a ierarcha data sig̃ātio. s. impositio manuū in capite / ꝛ ꝙ sit cōicator diuinoꝝ / signū ē / sacerdotū salutari descriptio. / qui. s. describūt eū ꝛ eius susceptōnē tanq̄ i coionē xp̄ianoꝝ receptū / ista aūt ipositio manuū / ꝛ descriptio fiebat longe ante baptizatiōez / ꝫ nullo modo ista hec dicta possunt intelligi de aliq̄ signo impresso in baptismo. ¶ Auctoritas Dam. valde inepte adduciꝉ. q꜠ pars vnius orōnis cōiungiꝉ cum pte alteri' / pretermissa sn̄ia cōcipienda cum pte p̄cedēte / Iacet. n. in lr̄a in Dam. sic. Per bap^m primitiua sp̄s assumim' / ꝛ est ibi versus / ꝛ sequiꝉ ali' v̄sus. Et p̄n^m alterius vite fit nobis regnātio: ꝛ tunc sequiꝉ statim sigilluz / ꝛ custodia / ꝛ illuiatio. ꝫ nullo° vult ipse dicere ꝙ p bap^m fit nobis sigillū / sed ꝙ p bap^m sumimus p̄mitiua sp̄s in p° versu. ꝛ in alia clausula: ꝙ regnātio est p̄n^m vite / ꝛ sigillum ꝛc̄. ꝫ ex ista auctē n̄ pōt hr̄i nisi ꝙ bap' siue regnātio sit sigillū / nō āt ꝙ p bap^m fiat in nobis sigillū. ¶ Alia āt auctas Dam. nihil valet / Nā exp̄sse ibi loq̄ꝉ de cruce dicens. Ista nobis signū est data i fronte: queādmodū israeli circūci° / p ipam eniz fideles ab infidelib' distinguunꝉ. ꝛ

sequitur de eadē cruce. Ista scutū ē arma
ꝛ tropheū aduersus diabolū. i. sigillū
nec nō approximat nobis uastator. nō
pꝰ dicē uult nisi ꝙ ipsū ē nobis sigillū
ꝯtra inimicū. qđ n̄ ē ad ꝓpoitū. ¶ Hoc ēt
ꝯfirmat. qꝛ augꝰ. q̄ tm̄ tractauit ex intē
tōe de bapᵒ. utpote in 6. li. de bap̄. ꝯ do
natistas ꝛ i uno volūie de vnico bapᵒ.
ꝛ pt̄ h̄ multa sup Joh̄. ꝛ aliq̄ in aliqbus
c. de fide ad Petꝝ n̄ tacuissꝫ ō caracterē
si ipe fuissꝫ imediatꝰ ꝛ nccīꝰ effectꝰ bap̄.
¶ Et si dicas n̄ negat. Rᵒ ad ꝓpoitū suffi
cit ꝙ n̄ affirmet. qꝛ tāte iuestigatōis sup
poit ꝙ si caracter fuissꝫ ꝓxima res bap
tismi alicubi expssissꝫ. nūc aūt in bapᵒ.
n̄ distiguit nisi sacrm̄ hᵒ ē aliqd uisibile
extra. ꝛ rē sacri. s. grām. nec ūq̄ fictū dic̄
recipe aliq̄ rē sacri. sꝫ tm̄ sacrm̄. nec ūq̄
iitabilitatē baptismi ondit ipe ꝓpt tēꝫ
caracterē ipsiū. ¶ Cōsilr ēt de ꝯse. di. 4.
colligūt auctes scōꝝ de bapᵒ. nec videt
vilile ꝙ nullꝰ coꝝ locutꝰ fuissꝫ de carac
tē: si fuisset effcs ita nccīꝰ bap̄. ꝛ qđ vr̄
mirū pōderis mgr̄ setētiaꝝ nusq̄ de ca
ractere illo sꝫ istū intellcꝫ locutꝰ ē. cū tm̄
ipe diligēt auctes scōꝝ de matijs q̄s tra
ctat ꝯpilauerit. ¶ 2ᵒ pncipalit arguit sic.
ꝛ redit i eādē vtutē. s. ꝙ plalitas n̄ ē po
nēda sine nccītate. Et arguit sic. Nihil
frustra ponēdū ē in opibꝰ dei ꝛ nē. qꝛ dꝰ
ꝛ nā nihil faciūt frustra. sꝫ caract sꝫ istū
itellcꝫ si ponat frustra poit. g̊ ꝛc̄. ꝓbatō
mi. pᵒ ꝯpando ad effcm pncipalē baptis
mi q̄ ē grā. 2ᵒ ad effcs illos q̄ attribuūt
caracteri. s. assilare distiguere ꝛc̄. ¶ Quā
tū ad pᵐ arguit sic. Si reqrit ut dispō
ad grāz. aut g̊ ex pte suscipiētis. aut ex p
te agētis. nō ex pte suscipiētis. qꝛ aia nō
hn̄s actuale pccꝫ ē sūme dispoita ad sus
cipiēdū grām. nec ex pte agētis. qꝛ agēs
est infinite vtutis. ¶ Et si dicas ꝙ reqrit
ut dispō pmanens ad effectum inducen
dum qñq; posterius tempore q̄ nō sta
tim inducitur. utpote ad hoc ꝙ fictꝰ ba
ptizatꝰ postea recipiat effectū bap̄. ¶ Cō
tra hᵒ arguit ut pꝰus. aut ꝓ illo posteri

ori qñ recipit effectum ultimum baptis
mi caracter requiritur ut dispō ex par
te susceptiui. aut ex parte agentis ꝛ stat
ratio ut prius. ¶ Arguitur ad hoc etiaꝫ
spāliter quia sine tali signo posset deus
assistere bapᵒ uel baptizato ad causan
dum effectum baptismi recedente fictio
ne: sicut astitisset in ipo baptismo si pri
us non fuisset fictus. ¶ Et confirmatur
quia effectus baptismi non datur illi q̄
ponitur habere caracterem nisi uere pe
niteat. Sed per ueram penitentiam sine
tali forma caracteris gratia daretur.
¶ Quantum ad alios effectus qui attri
buuntur caracteri probatur ꝓpoitum
quia sine forma inherente posset bapti
zatus assimilari baptizato ꝛ distingui a
non baptizato. per hoc quod recipit ba
ptismum. sicut patet in multis alijs. qꝛ
professus in religione assimilatur alte
ri professo. ꝛ distinguitur ab alio non
ꝓfesso. non per aliquam formam sibi i
herentē post professionē. sed quia taleꝫ
actum habuit in preterito. ¶ Eodē mo
do de 3ᵒ effectu. s. ꝙ ponitur signum cō
figuratiuum christo siue obligatiuum
potest enim aliquis esse obligatus ali
cui. ꝛ ita configuratꝰ sibi quātū ad ob
ligationem configurādi sine omni for
ma inherēte. sicut ille qui fecit homagi
um alicui dn̄o pꝰ homagiū obligat sibi
ad fidelitatē fuādū. ꝛ ita ad q̄dā figura
tōeꝫ. ꝛ ꝓfessus ex ꝓfessiōe tenet ꝯforma
ri seu ꝯfigurari plato suo. ꝛ tm̄ nec faci
ēs homagiū. nec ꝓfitēs recipit aliq̄ for
mā absolutā q̄ sit signū configurandi
¶ De quarto effcu. s. ꝙ ponit signū reme
moratiuū ipsius sacri arguitur sic. quia
aut respectu sacramenti ponitur tale si
gnum rememoratiuum propter excellē
tiam sacramenti in se. aut propt aliquā
habitudinem ad alios qui ex signo ꝯg
noscant signatum. non primo modo.
qꝛ excellētiora sūt fides ꝛ caritas q̄ sus
cepisse bapᵐ. ꝛ tm̄ ista n̄ hn̄t aliqđ sigᵐ
rememoratiuū postq̄ ifuerūt. nec 2ᵒ mō

qꝛ aut in cōparatione ad deū vel ad ꝓ
ximum non ad deū. qꝛ deus sine omni
signo inexistente cognoscēt istū suscepis
se sacrm̄ ꝛ fuisse baptizatū. nō ad pro
ximum. qꝛ vel ad beatū in glia ad ma
iorem gloriā habentis tale signum. vel
damnatū in inferno ad maiorē ꝯfusio
nem nō habentis tale signū. neutrum ē
dare. qꝛ maior gloria est beato habuis
se actum charitatis q̄ suscepisse bapᵐ
ꝛ maior confusio est damnato cecidisse
a charitate q̄ a susceptione baptismi. ꝛ
tm̄ charitatis seu actus meritorij nullū
ponit signum rememoratiuū in beato
nec i damnato. ¶ Specialiter āt arguit
de beatitudine. qꝛ si signum istud esset
in habente ad specialem excellentiā in
gloria. sequeret ꝙ solus sacerdos inter
oēs xp̄ianos posset hr̄e talem excellen
tiam in gloria. qꝛ solus sacerdos hꝫ oēs
caracteres. sequeret ēt ꝙ xp̄s carēt ista
excellētia glie. qꝛ ipse nō fuit baptizatꝰ
bapᵒ xp̄i. baptismus aūt Johis nō im
pressit caracterē. nec fuit sacerdos sacer
dotio vt ꝯfert in ordine sacerdotali. qꝛ
nō fuit ab aliquo ordinatus. pari rōne
nec ꝯfirmatꝰ ꝯfirmatione sacrali. sequi
tur etiā ꝙ sancti pr̄es ꝛ beata vgo. quia
nō habuerūt istud signū non hn̄t illaꝫ
excellentiā in glia. ¶ Preterea 3ᵒ arguit
ex parte huius doni in se. qꝛ non videt
probabile ꝙ alicui q̄ nō tm̄ est in pcc̄o
mortali. sed in illo actu peccat mortali
ter deus ꝯferat donū suū. ꝛ hᵒ ꝓbatio
est. qꝛ dei ꝑfecta sunt opera. Deuto. 32.
ꝛ ideo nullū curat quē nō ꝑfecte curat.
Impiū enim est a deo impfectā sperare
veniaꝫ. nullū g̊ donū suum dat alicui
actualiter tūc peccāti mortaliter. Sed
fictus in suscipiēdo bapᵐ peccat morta
liter. qꝛ facit irreuerentiā sacro. g̊ deus
ex virtute hᵒ actus in q̄ peccat mortali
ter nō dat sibi aliqđ donū spāle. ¶ Iteꝫ
omne donū dei datū hoi. aut est gratū
faciens. vel gratis datū. sic intelligendo
hoc qđ est gratū faciens vel actualit vl

dispositiue. qđ breuius dici pōt. ꝙ deꝰ
nullū donū dat alicui nisi vl ꝓpter bo
num eius. vl ꝓpter bonū ecclesie. Illud
nō est donū gratis datū. siue ꝓpter bo
num ecclesie. cuiusmodi donū est lin
guarum. ꝛ illa de q̄bus loquit apl̄s. 2ᵒ
ad corinth. 9. qꝛ istud nulli ualeret nisi
tm̄ hn̄ti. pꝫ etiaꝫ ꝙ nullus effectꝰ vtilis
ecclie sequit. sed nec donū gratū faciēs
qꝛ per istud donū ꝑsona nō ꝯstituit in
aliquo gradu acceptatiōis respectu dei
nec etiā tale donū ꝯfert sine grā ꝛ cha
ritate. qꝛ deus perfecte sanat. ¶ Ultimo
arguit ex isto mō essendi qui ponit ca
racteris. qꝛ ponit indelebilis ꝛ hoc sic.
Nulla forma inest aīe quā nō pōt deus
delere. qꝛ minus est delē q̄ creare. vl sal
tem nō includit ꝯdictionē formā crea
tam in aīa deleri ab aīa. g̊ si caracter sit
indelebilis nulla tal est forma in aīa ba
ptizati. ¶ Scōm istā opinionē pꝫ rn̄sio
ad duas auctes adductas ad aliā partē
qōnis. qꝛ male adducunt ꝛ oio nō sm
intentionē auctoꝝ sicut pꝫ in pma rōe
istius opiniōis. ¶ Ad rōnem ꝓ illa pte
de indelebilitate. Rᵒ. ꝙ nō est sacrm̄ ini
terabile ꝓpter hoc ꝙ imprimat effectū
indelebilē. sed ex ordinatiōe diuina. sic
dictū est in pcedēti qōne. ¶ Ista etiā rō
pōt duci ad oppoᵐ. magis. n. est sacrm̄
initerabile si nullā formaꝫ impmat. qꝛ
quantūcūq; imprimēt illā deleri possꝫ
si aūt solū ponit initerabile qꝛ trāsit in
preteritū. tunc saluat simplr rō indele
bilis. qꝛ deus de potētia absoluta non
posset facere pteritū nō pteriisse. Naꝫ si
fugias ad formā impssam. cū q̄libet sit
delebilis: nō hr̄ simplicit initerabilitas
¶ Sꝫ si dicat actū pteritū esse signū. cū il
le actꝰ pteritus n̄ possit deleri. i. n̄ fuisse
seqt ꝙ ista sit rō simplr initerabilitati.

Ad qōnem potest

dici alr. ꝙ licꝫ caracterem inesse aīe nō
possit ꝓbari ꝑ rōnē nālē neq; in vl̄q̄
scilicꝫ necesse sit dare talē formaꝫ inesse

aie ꝓpter quid, nec etiã ꝓpter finẽ neqꝫ in ꝑticlari vt ꝑ experiẽtiã alic⁹ act⁹ seu ꝑ ꝯditões actus manifestãtes talẽ formã inesse ipsi agẽti ꝑcipienti actũ suũ. sicut nec ꝓbari põt de grã vel charitate. de quo in 3° li. licꝫ etiã ex creditis manifeste, siue que ꝯtinent in scriptura, siue q̃ manifeste ꝑ scõs sunt elicita ex creditis nõ possit ꝓbari. qꝛ nõ apparet necessaria habitudo ei⁹ ad talia credita. tñ poni põt. qꝛ nõ repugnat ipsi aie talẽ formã hře q̃lis describit charact. nec ꝑ ꝯñs repugnat deo posse aie talẽ formã imprimere. Sed ne oio frustra ꝛ sine necessitate ponat oꝫ aliquã auctẽ hře cui innitatur qui ponit eã / ꝛ tunc facile erit solvere q̃ obijciunt. inter auctes aũt scõꝝ ꝛm istã significatiõeꝫ caracteris de q̃ loquimur nõ vident multe auctes expsse / tñ aliq̃ allegant ex Aug°. de bap. ꝯ donatistas. li. 6. 7. Sat eluxit oñe que foris characterẽ dñicũ acceperat venietẽ ad salutẽ ab errore corrigi, caracterẽ tñ in ea dñicũ agnoscet. q̃nqꝫ tñ quidẽ caracterẽ multi lupi lupis infigunt q̃ int⁹ vident. Ibidẽ etiã li. i. Sicut baptizat⁹ si ab vnitate recesserit sacrm̃ baptismi nõ amittit sic ordinatus etsi recesserit sacrm̃ dandi bapm̃ nõ amittit. nulli. n. iniuria facienda est. In ista auctẽ plies noiat caracterẽ. sed apparet q̃ nihil ad ꝓpositũ ꝛm significatõeꝫ caracteri de q̃ loq̄mur. qꝛ dicit q̃ lupi lupis infigunt caracterẽ qd̃ magis saluat de sacro baptismi q̃ de aliq̃ effectu in aia / vñ vbiqꝫ in illa auctẽ põt caracter hñ ad intẽtõeꝫ eius accipi ꝓ effectũ baptismi. sic dictũ est prius mgr̃m accipe caracterẽ in ista diffinitiõe ꝓ forma baptismi. Breuiter sicut hr̃ extra de hẽtic. ad abolendam. Sentiendũ est de sacris ecclie sicut sentit romana ecclia. Romana aũt ecclia videt sentire caracterẽ imprimi in aia in bap°. sicut dicit Inno. tertius. extra de bap° ꝛ eius effectu. maiores. Qui ficte accedit ad bapm̃ caracterẽ suscipit xp̃ianitatis impssum. Et ibidẽ in fine. Tũc caracterẽ sacr̃alis imp̃mit opatio cum obicẽ voluntatis ꝯrie nõ inuenit obsistẽtem. Et si p̃a auctꝭ posset exponi vocãdo caracterẽ xp̃ianitatis ipsum bapm̃ / tñ 2a que dicit q̃ sacr̃alis opatio imp̃mit caracterem videt expresse loqui de caractere tanq̃ de aliq̃ impsso ipsi aie. sic loquimur in ꝓposito. Propt ĝ solaꝫ auctẽm ecclie q̃m occurrit ad p̃ns ẽ ponendũ caracterẽ imp̃mi / ad hoc aũt poni p̃nt tres ꝯgruẽtie sp̃a talis. Congruũ est ad formã ꝑfectã poni aliquã dispositõeꝫ / grã aũt forma ẽ supnalis ꝛ ꝑfecta / ĝ ꝯgruit ad eã esse aliquã dispositionẽ ꝑuiam supnalẽ / talis ẽ caracter. 2a ꝯgruentia. qꝛ ꝯgruit deũ ñ instituisse sacr̃a vana / saltẽ pro noua lege que perfecta est. / ĝ ꝯgruit q̃ sacr̃a sua a nullo recipiãt vere quin aliquẽ effectũ habeant / sed nõ semꝑ hñt grãm sicut in ficto / ĝ aliquẽ aliũ. 3a ꝯgruentia est. qꝛ ꝯgruit receptũ in familiã xp̃i distingui a nõ recepto ꝑ aliq̃d intrinsecũ sibi / qꝛ lꝫ xp̃s posset distinguẽ sine tali intrinseco: tñ ꝑfectior ẽ distinctio ei⁹ ꝛ in se ꝛ in ꝯparatiõe ad oẽm ecc̃iam militantẽ. s. ꝛ triũphantẽ / si fiat ꝑ aliquaꝫ formã intrinsecã manentem: q̃ si nõ sic fiat. tale aũt distinctiuũ ei⁹ qui suscepit sacrm̃ q̃ intrat in familiã xp̃i ab eo qui nõ suscepit ꝛ imanens i suscepto ponit caracter. Istaꝝ ꝯgruentiaꝝ 3a est magis rõnabilis. qꝛ est etiã spãlis de bap° / due alie talẽ hñt ꝓbabilitatem q̃ si ponit caracter: tali mõ ponet qualẽ ille ꝯgruentie tangunt. puta ꝛm p̃mã ponit dispõ ad grãm. Rõnabile est eni qñ ab eodẽ agẽte causant in eodẽ subiecto due forme ordinate: hoc est nõ ex equo quãtũ ad causationẽ. nec eque ꝑfecte: q̃ sit vna dispositio ad aliam. ꝛ hoc nõ ꝑfectior ad imꝑfectiorẽ. sed ecõ°. A deo aũt in bap° causant caracter ꝛ grã. ꝛ vtroqꝫ modo nõ ex equo / ĝ cũ caracter sit imꝑfectior ꝯgruũ est ip̃m esse dispositiuũ ad grãꝫ

que est ꝑfectior. Sed tñ ista ꝯgruẽtia non ꝓbat q̃ oꝫ talem formã ponẽ que sit dispositõ. alioquin cum in quolibet sacr̃o ꝯferatur grã in quolibet requireretur dispositio ꝑuia / applicãdo tñ rõnem illã specialiter ad baptismũ habet maiorẽ euidentiã / qꝛ p̃mũ sacrm̃ conferens grãm est baptismus / ꝛ per ꝯñs in ipso magis oꝫ cõferri dispositio ad gratiam q̃ in aliquo alio / qꝛ dispositio naturaliter ꝑcedit formã ad quã ẽ. ꝛ ideo nõ similit̃ oportet q̃ imprimat in alijs posteriorib⁹ sacr̃is. Sed 2a est nimis vniuersalis. / qꝛ eque cõcludit de quolibet sacr̃o / qꝛ quodlibet institutuꝫ est sic q̃ non sit vanũ / ponẽ aũt in alijs sacris quendã ornatũ correspondentẽ caracteri omnino supfluum est / sicut tactũ est supra di. i. ꝛ potest formari ratõ ad oppositum de alijs sacramentis q̃ ista rõ nõ cõcludit. / Si. n. aliq̃s eque fict⁹ põt recipẽ aliqd̃ sacrm̃ sicut fict⁹ recipit baptismũ qd̃ apparet ꝓbabile. qꝛ nõ videtur maior necessitas determinare dispõneꝫ ad h° q̃ absolute recipiat sacrm̃ pñie q̃ ad hoc q̃ absolute recipiat sacramentũ baptismi. ꝛ recipiens sacrm̃ penitentie nullũ omnino effectũ inuisibilem recipit / ĝ non necesse est q̃ ꝓpter veritatẽ sacr̃i q̃ baptizatus recipiat aliquem effectũ inuisibilem / sic ĝ breuiter teneat conclusio ꝓpter auctoritatẽ ecclesie prius adductam. ꝛ due congruentie. vna de susceptione in familiam xp̃i ꝛ alia de dispositione conferenda / sunt probabiles. Ad argumenta alterius opinionis. Ad illud qd̃ tangit primo in modo ponẽdi / dico q̃ aa cõsecrata ñ recipiunt formã inherenteꝫ eis / qꝛ non sunt capacia / homo aũt capax est grẽ ꝛ dispositiõis cuiusdã ad grãꝫ. ꝛ ideo qñ propter impedimentũ suum nõ recipit grãm. recipit tñ istã dispositionẽ / ꝛ ista est caracter. Et si obĳ in eo q̃ hõ nõ recipit scitatẽ formaliter nõ distinguitur ab alijs sanctificatis q̃ non p̃nt recipere sanctitateꝫ formalit̃. cuiusmõi sunt ista cõsecrata: calix ꝛ hĩ⁹. R° q̃ hõ in ista negatione. s. nõ recipe scitateꝫ formalit̃ nõ distinguit ab illis. sed distinguit in hoc q̃ est capax nõ solũ scitatis formaliter. sed dispõnis ad eã / ista aũt nõ / ꝛ si nõ recipiat illud vltimũ ꝓpt impedimẽtum ex ꝑte ei⁹ tñ recipit dispõneꝫ ꝑuiã. Ad illã rõnẽ p̃mã de necessitate ponendi p̃la / r̃ndeo q̃ etsi nõ possit istud euident̃ necessario ꝓbari ex creditis / tñ ponẽdi necessitas est h / qꝛ ecc̃ia ponit. ꝛ ꝯgruentie sunt q̃les ꝑus adducte sunt / nec valet arm̃ negatiuũ / si nec Dio⁹ / nec Dam / ĝ nullus / sufficit. n. auctꝭ ecclie. / qꝛ Aug. de morib⁹ manicheoꝝ. Euangelio nõ crederẽ nisi crederẽ ecclie. Ad aliã rõneꝫ que ꝓcedit ex me° eodẽ. s. q̃ nihil ponẽdũ est frustra / R° q̃ lꝫ de potentia absoluta posset deus cãre grãm que est p̃ncipalis effect⁹ baptismi / ꝛ etiam illos alios effect⁹ ꝓpos assignatos caracteri. s. assiĩlare ꝛc̃. sine tali forma absoluta que ponit caracter / tñ de potentia ordinata tenet / q̃ cãt illos effect⁹ mediante ista forma / ꝛ ꝯgrue ꝓpter rõnes p̃dictas. Et tunc ad rõnẽ cũ dicit aut est dispõ ex ꝑte passi / vel agent / R°. non agẽtis q̃si sit quoddã agẽs me⁹ⁱ inter p̃m agens ꝛ passũ / nõ. n. pono caracterẽ hře aliquã virtutẽ actiuã respectu grẽ cãnde / sed deũ assistẽ illi tãq̃ signo inuisibili ad casandũ grãm quã signat / recedẽte impedimẽto siue obice inherẽte / Est ĝ dispositio ex ꝑte susceptiui / qꝛ est forma ꝑor sine qua ñ recipit forma posterior: non quideꝫ q̃si sit ratio susceptiui respectu posterioris / sed q̃ ꝑus in sit q̃ posterior / nõ simpl̃r nec̃io / sed necessario ꝯpando ad potẽtiã agẽti cãnti vtrãqꝫ formã / Et cũ di vltra q̃ possꝫ effect⁹ baptismi hři ꝑ verã pniaꝫ / dico q̃ de põa ordinata ñ p̃t ꝛm istã opiniõeꝫ hři ꝑfc̃a inocẽtia sine tali forma intrinseca cui de⁹ assistit ad talẽ innocẽtiã cãndã. Ad illa q̃ obiciũt de alijs effcibus

puta de distinctõe 7 assimilatõe. pz q 7 si absolute distinctio 7 assimilatio possent esse p actũ trãseũtẽ in preteritũ. tñ pfecti' 7 magis ꝯgrue sũt p aliquã formã derelictã p' actũ trãseuntẽ. ¶ Cõsilr ad illud de obligatõe seu ꝯfiguratõe. qz si hõ recipiẽs homagiũ alteri' vel plat' recipiẽs aliũ ad ꝓfessiõz posset aliquaz formã impmere obligato. magis h' faceret q̃ q absolute p actuz preteritũ sibi esset obligat'. de' aũt põt talẽ formã cõfigurantẽ hoc est oñdentẽ obligatõz imprimere in aĩa. ¶ Qḋ etiã addit de signo rememoratiuo dico q rememoratiuũ est nõ tm̃ ꝑpter illos respectu quoꝝ hz rõnem signi ducẽs in rõez signati. sicut arguit diuidẽdo. sed hz rõez signi rememoratiui ꝑpt ipsuz q̃ suscipit. 7 tñ si ponat ꝑpter alios nõ tm̃ esset quoddã in se rememoratiuũ sacrĩ. sz etiã essz signũ ductiuũ in illud. sicut signũ dr̃ qḋ facit aliud in cognitõz venire. põt etiã ꝯcedi q in ꝯpatõe ad deũ 7 ad ꝓximos siue in beatitudine ad gl̃iam. siue in dãnatione ad ꝯfusiõz. ¶ Et qḋ obr̃ q de' possz cognoscere duẽ suã sine signo. nõ obstat qz etiã põt eã nosse cũ signo. beati etiaz 7 dãnati pñt istaz nosse signatã. quã nõ noscerẽt nõ signatã. quia in beatitudie ad maiorẽ gl̃iam. 7 in dãnatiõe ad maiorẽ ꝯfusionem. ¶ Et cũ obr̃ de fide 7 charitate siue de meritis dicet in rñsiõe ad sm ar^m pncipale. ¶ Sed illa q̃ obiciunt ibi de xp̃o 7 matre ei' q character nõ est beato ad gl̃iam. solui pñt. qz sicut in nã creata sunt aliq̃ sie pfectões ñ simplr. sed in tali nã. qz sũt pfectões supplẽtes impfectõz. ita põt dici de isto q ẽ pfectio supplẽs impfectionẽ. 7 ideo ñ ꝯpetit oĩno pfecto. neq3 etiã ꝯpetit illi psone in qua est aliqua pfectio maior supplens impfectõz q̃ sit ista. ¶ Ad tertiam rõez p op. põt dici q deus peccati mortaliter in ipso actu quo peccat mortalit ꝯfert aliqḋ donũ suũ. qz nõ vult sacr̃m suũ qḋ vere ab eo suscipitur esse vanuz 7 ita vult ibi aliquẽ effectũ causare. nõ aũt vltimũ. qz indispositus est. ¶ Et cũ ꝓbas q pfecte curat. cõcedo qñ curat. sed tunc non curat. imo tantũ disponit istum siue preparat ad curationẽ. 7 concedo q pfecte preparat. 7 istud est rationabile. quia licet in actiõib' beneplacitis circa psonas priuatas forte non cõferat dona sua ptinentia ad salutem illi' persone. nisi perfecte sanando illam personam. In actibus tamẽ vniuersalib' cõcomitantibus remedia sua vniuersalia cuiusmodi sunt sacramẽta. rationabile est vt aliquos effectus vniuersales ordinaret causare cum talibus remediis. nõ aũt vltimatos. qz non omnes recipientes illa remedia sunt ad hoc idonei. ¶ Per hoc apparet ad quartũ. concedo eñi q est donũ ptinẽs ad bonũ suscipiẽtis. nõ aũt ecclesie. 7 cũ dicis. tale nõ potest conferri sine aliis donis pficientib' talem psonaz. põt concedi in actionib' specialibus circa psonas speciales 7 mõ speciali. sed nõ de actõib' generalib' cõcomitantib' remedia generalia cõstituta ꝓ toto genere hũano. illas. n. regulariter causat cũ ipsis remediis ne sint vana. ¶ Ad quintũ licet multipliciter dicatur de indelebilitate characteris nec sit multũ vtile recitare. breuit' dico q nulla forma põt esse in aĩa quã non possit de' de potẽtia absoluta delere sic posterius a priori. qz in h' nulla põt inueniri ꝯdictio. sed character si ponat h' mõ ẽ indelebilis. nec põt deleri h' mõ. qz nec virtute alic' creature. pz qz est forma supnaturalis. nec põt virtute diuina deleri de potẽtia ei' ordinata. qz ordinauit nullã formã supnãlez delere nisi ꝑpter aliqḋ demeritũ inherẽs aĩe. respectu aũt characteris delẽdi nulla põt eẽ cã demeritoria. cũ eñi impmitur i actu peccãdi mortalr nihil põt demereri ipm tolli. ¶ Hic nõ ꝯ Tho. q ñ sit ponẽ vtutẽ aliq̃ supnãlẽ i sacr̃o qz illa nũq̃ possz corrũpi eodẽ mõ q̃ characterẽ idelebilẽ ponit.

Ad rationes principales.

Ad pmã ꝯcedit iḋ Tho. q circũcisio nõ impressit caracterẽ. 7 tunc ꝯ eũ ar^m in. q. i. de efficacia sacr̃i respectu gr̃e. ponit. n. q nõ hz efficaciaz respectu gr̃e nisi qz ẽ instr̃m respcũ cuiusdaz dispositõis ad gr̃az. dico g̃ q ꝯcedi põt de circũcisione q ibi ipmebat caract aliq̃s sic in bap'. Ita. n. erat p^a ianua salutis i lege mosayca sic baptism' i noua. Et cũ arguit q tũc circũcisus non eẽt baptizãd'. nego ꝯñiaz. Ad ꝓbatõem põt ꝯcedi q caract ille eẽt eiusdez rõis cũ caractere baptismali. vl' alteri'. q eiusdẽ. vel ñ ipmebat caract p bap^m susceptũ a circũciso. sic in sõm hñs aliquã formaz nõ i pmit iteꝝ tal' forma etiaz a cã q̃ alias nata eẽt impmẽ talẽ formã. 7 h' iḋ qz sõm nõ ẽ in potẽtia. sz iã in actu sm illã. l' si impmẽt i baptizato ali' eiusdẽ rõnis nl bil icõueniẽs. saltez si caract ponat relo vt dictũ ẽ de relõnib'. di. 8. li. 3. l' posset dici illũ caracterẽ circũcisionis differre ab illo baptismi sic ipfectũ a pfcõ quezadmoḋ gr̃a h' differret a gr̃a illi'. 7 tũc i susceptõe baptismi ꝑus circũcisõ nõ ipmeret nou' caract. sed pm' pficeret.

¶ Ad 2^m dico q nõ oĩs pfectio in aĩa hz tale signũ remeõratiuũ ppetuũ. sz illa p quã constituit hñs eã in aliq̃ determiato gradu i eccl'ia. hi' non sũt vtutes qz sũt cões oĩb' mẽbris i q̃cũq3 gradu. sz sacr̃a tã illõ p qḋ itrat i eccl'ia q̃ alia vt ꝯfirmatõis 7 ordis put dicet i seq. q. ¶ Ad 3^m pz ex solõne 5^e rõis p opione pcedẽte. nõ. n. ẽ caract idelebil' nisi ꝯpãdo ad põz creature 7 ad diuã potentiã ordinatam.

D secundum

sic pcedit. 7 arguit q caract ñ sit forma absoluta. qz sm ph3 2° eth. Tria sũt i aĩa. potẽ^a. passio 7 hit'. Caract nõ ẽ potẽ^a. pz. qz nõ ẽ nã lit in ipa aĩa. nec ẽ passio: qz ẽ forma pmanẽs. nec hĩt' ẽ sm quẽ hñs bñ vl' male põt opari. caract ñ ẽ pn^m alic' opationis bõe l' male. nõ bone. qz põt staẽ cuz pctõ mortali. ñ male. pz qz ẽ donuz dei et effect' sacr̃i. g̃ si illa diuisio phi sufficient euacuet formã absolutã in aĩa. sequit ꝓpo^m. ¶ Itẽ si eẽt forma absoluta nõ põt põi nisi de genere q̃litat. pz discurrẽdo p alia gnã. nõ. n. ẽ sb̃a: qz aduenit post eẽ ꝯpletũ sb̃e. nõ ẽ q̃titas pz qz forma spũal' 7 incorpea. 7 sic discurrẽdo de aliis. q̃litas aũt poni nõ põt ꝓbat discurrẽdo p spẽs q̃litat. ¶ Preterea forma absoluta hz aliq̃ opatõez ꝓpriaz. caract aũt nõ hz aliq̃ opatõez ꝓpriaz. g̃ 7c. ¶ Preterea. forma absoluta acciñtalis q̃cunq3 ẽ delebil' ab i° iu q̃ ẽ. qz ab eodez põt deleri de sb̃o a q̃ ipmit i sb̃m saltẽ a deo: qz ex q̃ ẽ posteri' suo sb̃o nõ ẽ ꝯdictio q nõ isit. caract simplr ẽ idelebilis g̃ 7c. ¶ Oppo^m. Caract ẽ dispõ ad gr̃az. gr̃a aũt ẽ forma absoluta. g̃ 7 ista forma q̃ ẽ dispõ ad eã erit absoluta. uã dispõ ꝓpria vr̃ eẽ eiusḋ generis cuz forma ad quaz dispõit. ¶ Preterea caract ẽ pn^m assil'andi baptizatũ xp̃o. l' alteri baptizato. Siĩitudo aũt vnitas fũdata in q̃litate. g̃ caracter est qualitas.

Hic dicitur

q caract est forma absoluta ad qḋ adducũt q̃tuor rõnes. pma tal' est. Mutatio nõ ẽ nisi ad formã absolutaz. ex. 5°. ph. Ad caracterez ẽ mutatio. pz i ficto baptizato q̃ nihil nouũ accipit in bap° nisi caracterem. ¶ 2° sic. relatio nõ est fundamẽtũ relationis. qz tũc eẽt ꝓcessus in ĩfinitũ. Sed caract ẽ fũdamentuz multaꝝ relõnum. est. n. fũdamentuz siĩitudinis vt ẽ argutũ. 7 etiã fundamentuz ei' relõnis q̃m portat signũ. qz caract est signũ remeõratiuũ respectu sacr̃i suscepti. Est etiaz fũdamentũ cõfigurationis siue obligationis ad xp̃m. ¶ 3° sic. Relatio non est ptãs aliq̃ neq3 actiua neq3 passiua. qz neq3 pn^m agẽdi neq3 paciẽdi. Caracter

aūt ē ptās aliq̄: vtpote caracť bapͥ ē po tēᵃ passiua p quā hō fit capax alioꝝ sa croꝝ. Caracť aūt ordis ē pō q̄dā actia ad multos actus sacros ğ rcꝑᵒ sic. i q̄lz sacramēto cātur aliq̄ relo ad actionē l' passionē in aia suscipiētis sacrm. ⁊ tn̄ nō in q̄libet imp̄mit caracter. ğ caracť nō ē talis relo. ğ aliq̄ forma absoluta. Cōtra istud ⁊ pᵒ ɔ opinantē ex dicti eiᵒ qꝛ ɔdicit sibi. Ipse.n. dicit hāc eē diffiᵗ nitionē caracteris. Caracter ē signū cōi onis fidei ⁊ sancte ordinatōis datuꝫ a ierarcha: vel q̄ est signū cōionis diuo rum ⁊ sacre ordinatōnis fideliū. Quō cunq̄ꝫ sic vel sic diffiniat dicit q̄ signuꝫ ponit in diffinitōe caracteri vt genᵒ. Ex hoc arguit q̄ caracť nō pōt esse forma absoluta. qꝛ ad q̄dditatē forme absolu te nō pertinet eēntialiť aliq̄s respectus qꝛ tūc illa quidditas eēt ad se ⁊ nō esset ad seipsū etiā pōt dici q̄ relo ponat ibi tanq̄ genᵒ ⁊ nō sit vere genᵒ. qꝛ hᵒ mō in diffinitōe accñtis ponit sbm̄ pꝫ aūt q̄ relo nō ē sbm̄ absoluti nec etiā rō re ceptiua. Preterea sic nō sūt ponenda plura sine necessitate ita q̄n aliq̄d poni tur pcise ppī aliq̄d nō est illud ponēd pfectius q̄ refrat ad illud aliud: vel q̄ possit ex illo alio ɔcludi. Nā illa pfectō vlterioꝛ q̄ poneret frustra poneret sed ppī illa oia ppī q̄ ponit caracter nō ē necesse q̄ sit perfectō absoluta. Pñt.n. ista oia eē saluari sufficiēt si sit forma aliq̄ relatiua ğ supflue ⁊ sine cā ponit eē forma absoluta. Mioꝛ patebit soluēᵒ rōes opi pᵒ.n. accipit maiorē falsā. q̄ p bo dupľr. pᵒ p rōeꝫ 2ᵒ p auctem. pᵒ sic. Respcū ñ pōt magi intrīsice aduenire fūdamēᵒ q̄ q̄ necio seq̄t ipꝫ posito imi no qꝛ oio nō pōt inesse fūdamēto circū scripto termio. qꝛ tūc nō eēt respectᵒ sꝫ forma absoluta ğ si aliq̄s respectᵒ pōt extrīsecus aduenire fūdamēto: sequit q̄ nō necessario sequtur fūdamētū etiā ter mio posito ğ ille respcū pōt esse nouus oio sine nouitate fūdamēti vl' imi. ğ ad

eius eē nouū pōt eē aliq̄ mutatio: qꝛ ñ ē ad aliq̄d absolutū sꝫ si dicas respectū aliq̄ē aduenire extrīsecus sbiecto ñ tn̄ fūdamēto hᵒ nihil ē. qꝛ relones intrīse ce: vtpote silitudo q̄ ɔsequit albedinē ⁊ hᵒ. pñt extrīsecus aduenire sbo qꝛ fun damentū de nouo adueit ğ si ille sūt in trīsece ⁊ alie extrīsece: erit dria eaꝝ in ɔparatione ad fūdamētū. Preterea agēs nāle nō pōt agē de nouo nisi aliq̄d poā tur nouū vel i ipo vel i passo vel hitu noua eoꝝ hᵒ appet. qꝛ oibus istis vni formit se hñtibᵒ erit actio: cū tale agēs agat ex necessitate natue ğ si aliq̄d agēs nāle hꝫ aliquā actōeꝫ nouā il' erit aliq̄ forma absoluta añ istā actōeꝫ nouā in agēte l' alia noua i passo vl' hituᵒ noua agent ad passū. Sꝫ nec pᵐ nec 2ᵐ est ne cessariū: pōt.n. ignis de nouo agē i ligᵐ absq̄ hᵒ q̄ añ istā actōeꝫ ignis recipiat nouā formā l' ligᵐ. qꝛ pᵈ forma absolu ta quā recipit ligᵐ ē p istā actōeꝫ ğ ē no ua hitu ignis ad ligᵐ absꝫ oi nouitate forme absolute. Hoc pꝫ experimētalī ter. qꝛ actiuo eodē mō se hñte fm potē tiā actiuā. ⁊ passiuo fꝫ potētiā passiuā primā si fuerit aliq̄d ipedimētū inipo sitū inť ista nō agēt istud agēs i passū a moto āt isto ipedimēto l' obstacło aget ğ est ibi noua hitudo agentis ad passū sine noua forma absoluta. Istud pro batur ex intētione phi. 5. phi. quia licꝫ neget motū esse in ad aliquid prout adᵗ genus ad aliq̄d pertinēt relones intrin secus aduenietes nō negatū motū vel mutatōem eē in ad aliq̄d extrinsecᵒ ad ueniētes immo ɔcedit. ɔcedit.n. in genere vbi esse motum ppřie ⁊ tñ vbi non est nisi respectus quidam corporis circun scribētis ad locatū vel locati ad corpᵒ circunscribēs. 2ᵃ rō etiam hꝫ maioreꝫ falsam. sꝫ q̄ relatio nō potest fundare relationeꝫ. qꝛ fm Euclidem. 5. geoᵒ. in pnᵒ. pportoalitas ē silitudᵒ duaꝝ ppor tōnū sup pportōeꝫ q̄ dic formaliť re latione l' sup vnitatē eᵃ fūdat silitudo.

Et si arguas silitudo ē vnitas in q̄li tate fm phm. 5. meth. Rᵒ. ⁊ si vno mō q̄d appropriet generi sbe. ⁊ eodē modo idē ⁊ diuersū q̄ consequit q̄d inq̄tū q̄d fundat in sba ⁊ eq̄le i vnitate quātitat stricte accepte simile i vnitate qualitat tn̄ alio mō accipiendo in omi genere i uenitur q̄d. accipiēdo rē illiᵒ generis p cisissime: ⁊ inuenit q̄le accipiēdo formā in isto genere in rōe forme. ⁊ inuenitur q̄titas vtualiť. ⁊ sic i oi genere iuenit id sile ⁊ eq̄le. hoc mō.n. pñt hñtes relones vniᵒ spēi dici siles fꝫ vnitatē vniᵒ reloi sic hñtes vnā formā sbalē fꝫ spēꝫ pñt di ci siles fꝫ sbaꝫ. Et q̄d adducit ɔ 2ᵃ re latōe q̄ fūdat i caractere. s. signi hᵒ si si gnū ē fꝫ aug. ɔ doc. xpi. q̄d pñ notitiaꝫ quā igerit sensibᵒ aliq̄d fac in cognē venīe q̄d veꝝ ē nō solū ɔ sigᵒ sensibili accipieᵒ sēsū stricte p sēsu corpali sꝫ veꝝ ē etiā ɔ sēsu icorpali accipīeᵒ sēsū gnāliť p potē tia ɔgnitiua tūc dico q̄ nihil ē exᵒ ɔgni tōe ñ possit deueiri i cognē alteriᵒ salte vt ex ɔgnitōe posterioris i pᵒ qñ illō po sterī pōt dici sigᵐ. ⁊ sic ɔcedo q̄ sup re latōeꝫ aliq̄ reale pōt fundari relo signi ad aliq̄d pᵒ sꝫ tal relo nō tm̄ duc i ɔgnē sui: sꝫ etiā alteriᵒ; ⁊ h mō si q̄s videt pr nitatē i suo fūdamēto: possꝫ eē signū re mēoratiuū acᵒ gnātōis pteriti: ⁊ istoᵒ i pposito. ⁊ maxie nō ē h icōueniēs: qꝛ ista relo signi nō ē nisi relo rōi loquenᵒ ɔ signo istituto ad placitū. ⁊ mōi ē cara cter respcū suscepti sacri. Qd addit ibi ɔ relone ɔfiguratōis siue obligatōis ñ cogit: pōt.n. religiosus p votū religiōis obligari ad seruāď religionē. ⁊ q̄ fec ho magiū p actū faciēdi homagiū obliga ri dño suo. ⁊ vlr i talibᵒ p pmissionē p cedētē ⁊ tñ nō ē ibi aliq̄ forma absoluta sup quā fundat ista obligatō nec forte aliq̄ relo nisi rōis. ⁊ ita abūdanť posset saluari rō obligatōis si ponē relo realᵗ sic filiatio i filio possꝫ eē relo alicᵒ hitu dini filij ad pr̄eꝫ puta obligatōis ad di lectōeꝫ nālē. ⁊ si possiᵒ eēt filiatōeꝫ solā

esse. Et ad illā pbatōeꝫ q̄ tūc eēt pcesᵗ sus in ifinitū in relonibᵒ. dico q̄ ñ vꝫ ɔ realibᵒ relonibus: qꝛ aliq̄ ē relo vltima in q̄ nō pōt fūdari alia real. sic aliq̄d ē accñs ita vltimū i entibᵒ q̄ nō pōt vlte rius eē sbm alicᵒ accñtis. ⁊ id nō sequit si accñs pōt esse i accñte q̄ i accñtibᵒ est pcessus in ifinitū. De relonibᵒ tñ rōis hñ ɔcedo q̄ ibi pōt esse pcessus i ifinitū qꝛ q̄libꝫ relo siue realʼ siue rōis pōt vlte rius fūdare aliā relonē rōis. 3ᵃ etiā rō nō vꝫ qꝛ l' equocat relonē ɔ ptāte vl hꝫ vnā ppōnē falsā. si.n. accipiat ptā sim pliciť ad aliquē actū q̄ sine iᵃ ptāte sim pliciť nō posset hri. sic neᵒ caracterē eē ptāteꝫ. nā baptizatᵒ i nullū actū simplr pōt in quē nō possꝫ nō baptizatᵒ. ⁊ h si ue loquēdo de actu i quē pōt actie siue de actu queꝫ q̄damō pōt ab alio recipē ista.n. posset nō baptizatᵒ inūgi crisma te sic baptizatᵒ ⁊ ita possꝫ abluere sicut baptizatus. Si aūt loq̄mur ɔ ptāte aliq̄ fit simplr sꝫ misteriali. h est p quā aliq̄ fit ɔueniēs minister alicᵒ pncipali agent ⁊ sñ iᵃ ptāte ñ eēt ɔueniēs mister pncipa lis agēti tal ptā nō oꝫ q̄ sit forma abso luta: immo suffic in multis q̄ sit tantū modo relatio rationis quod probatur fm eos quia episcopatum non dicunt esse ordinem vltra sacerdotium ⁊ tamē episcopus habet potestatem talem miᵗ nisterialem quā non habet non episcoᵗ pus est enim conueniens minister i aliᵗ quo actu cui deus assistit vt in actu or dinandi ⁊ non similiter assistēt si alter non episcopus exequeretur similem ac tum. Consimiliter constitutus iudex si ferat sententiam: sententia tenet. prius autem non tenuisset. quia sententia a ñ suo iudice lata nulla ē ipso iure. nec ta men ille iudex nec ille ciues habet aliᵗ quā formā absolutā realē nec forte reᵗ latiuā nisi tm̄ rōis quā pᵒ ñ hēbat. Per illaꝫ.n. relonē rōnis q̄ ipe a principe in stituit iudex: volūtas pncipis ratificat sniaꝫ ab eo latā ⁊ vlt cā obseruari. ñ aūt

ratificat sententiā alterius non ɔstituti
iudicis: nec vlt illā obseruari. ⁊ ita iste
p illā bitudinē ad voluntatē pncipis:
bȝ ptātem ministerialē respectu princi
pis vt pricipalis agent ad aliquē actū
ɔuenient exequēdū misterialit: quē si
ne tali relone nō posset ɔuenient exeq
⁊ multomagis posset relo realis si ines
set poni tal ptās ɔuenient exequēdi mi
nisterialit aliquē actū pȝ. n. ꝙ fili⁹: qꝛ
filius pōt hre aliquaȝ auctem exequen
di aliquē actū in domo pris quē n̄ pōt
nō filius. ⁊ iteꝝ nepos hȝ aliq̄ auctem
exiquēdi aliquē actū lȝ inferiorē quē n̄
pōt nō nepos ⁊ infra. ⁊ ptās ista sic vl
sic pcipiendi vl impandi nō ē nisi cog
natio vl filiatio. ¶ Sic etiā appet ad il
las ptātes de quib⁹ arguit i spāli nam
ptās ordinādi ⁊ ɔfirmandi si ē actia nō
est nisi ad ministrandū ɔuenient in tali
actu tali dn̄o vt ipe ad actū misterialē
hui⁹ assistat opando pricipalit eo mō
q̄ nō assisteret illi ministerio exhibito
ab alio. ¶ Caract aūt baptismal si ponit
potētia passiua: non ponit passiua: nec
vt receptiua neq̄ȝ vt ratio recipiēdi: ni
hil .n. absolute pōt recipe aīa baptiza
ti qd non possit recipere aīa nō bapti
zati. Sed ē ptās quedā relatia ɔ ɔgruo
ordinata a pncipali agēte disponēte a
gere in passū hn̄s talē formā: ⁊ n̄ i aliō
passū. talis āt forma relatia de ɔgruo
respectu alicui⁹ agent pncipal volūta
rie pōt esse sola relo sic aliq̄s disponit
agere aliq̄d in aliquē. qꝛ filius: vl qꝛ cō
sanguine⁹ nolēs aliq̄d ille cāre in non
hn̄te talē relonē. ¶ 4ᵃ vero destruit pri
mā: si .n. vlr in aliīs sacris caret relatio
noua ad actioneȝ vl passionē sacri ⁊ n̄
caracter. ergo est ibi relo noua sine absolu
to aliquo nouo: nisi fingas i quolibet
alio poni aliqd absolutū corrn̄dens ca
racteri: vtpote ornatū quēdā. sȝ si ille
ornatus ē forma supnālis erit idelebil
eo mō q̄ caracter est indelebil: qꝛ nō po
terit hre cāȝ demeritoriā. ⁊ tūc vr̄ fictio
quare nō possit dici caract cum sit for
ma poꝛ ipo effectu pncipali sacri ⁊ for
ma indelebilis. q̄re etiā ille ornat⁹ non
poterit hre effectū suuȝ cessante fictōne
in aliīs sacris sic ponit caract in sacris
impmentib⁹ caracterē. ¶ R° ergo ꝙ rō ni
hil pbat nisi ꝙ caract nō ē quecūq̄ȝ re
latio ad actionē l passionem sacri sic si
esset forma absoluta nō eēt quecūq̄ȝ ab
soluta: qꝛ in aliīs sacris fm istos ipmit
aliq̄ forma absoluta sȝ nō caract. ¶ Et
ppt h° pōt dici ꝙ non in qlȝ alio sacro
impmit aliq̄ relo manēs post actū. Ca
racter aūt si est relo manet post actum
suscepti baptismi. imo sp. ¶ Nō obstan
tibus: ergo istis rōibus que nō ɔcludūt vt
visū ē pōt dici caracterē esse tantūmō
quendā respectū extrinsecum aduenien
tem ipsi aīe causatū a deo imediate in
susceptione sacri initerabil: qꝛ sic ponē
do saltē oēs ɔditiones saluantur q̄ cōi
ter attribuuntur caracteri.

Sed restant duo

Dubia: p̄ᵐ de fūdamēto pprio illi⁹ relo
nis. aliud quō pn̄t caractēs diuersoꝝ sa
cramētoꝝ distigui ab inuicē. ¶ De p° vi
deret alicui ꝙ act⁹ susceptōis sacri tran
siēs in pteritū eēt ppriᵐ fūdamētū l ppr
ima rō fūdandi istā relonē. Sȝ istō est
falsū spālit in pposito. qꝛ rō fundādi ⁊
relatō sūt i eodē sbō pprio. susceptio āt
sacri ⁊ caract lȝ sint i eodē suppoito: n̄
tn̄ i eod sbo pprio. qꝛ susceptō baptismi
insuit fȝ corp⁹. caract fȝ aīaȝ. ¶ Istō etiā
ē gnālit falsū h ⁊ i aliīs ppt duo. p° qꝛ
nō ens nō pōt eē fūdamētū l rō fūdādi
aliquā relonē realē. qꝛ nec tmin⁹. ¶ ppt
h .n. ponit ɔdictio relo rōis: qꝛ hȝ fun
damentū l tminū negatōm. act⁹ āt trā
siēs i pteritū postq̄ trāsijt. simplr nō ē
ergo postq̄ trāsit nulla relo real fūdat sup
eū. ¶ Hoc 2° pȝ. qꝛ ad tminū imutabileȝ
sup fūdamtū o° imutabile n̄ pt fūdari
relo nisi simplr imutabil. ⁊ ēt nccio in
herēs fūdamē°. vn̄ si aliq̄ eēn° creatuē

esset simplr imutabilis relo ill⁹ ad deū
eēt simplr imutabilis. ergo si caracter dicat
aliquā relonem ad deū de q̄ pȝ ꝙ ē tmi
nus imutabilis. ⁊ fundat i actu ut pteri
tus ē. cū act⁹ pterit⁹ ut pterit⁹ sit simplr
necius. intm̄ ꝙ de pō absoluta dina non
pt esse nō pteritus: sequr ꝙ ista relo re
alis eēt oio imutabilis. ēt loquēdo d pō
dei absoluta sb° aūt videt inconuenies
ꝙ aliq̄ sit relo realis alia a suo fūdamen
to quā nō possit deus de pō absoluta o
lere a fundamēto suo sicut posteri⁹ a po
ri. ⁊ ille due pbōes vltime pbant pnni
tatē nō fundari sup gēuisse. ¶ Et si addu
cas phm ɔ hoc. 5. met. c. de ad aliquid.
Pater di eo ꝙ gnāt. ¶ R°. actus potuit
eē cā in fieri ipius relatōis ⁊ quid ē qn̄
fuit cā tūc relo infiebat. sed nō est cā i eē
sicut nō manet manēte relatōe. fūdamē
tū aūt nō tm̄ ē cā in fieri relonis. sȝ in eē
¶ Quid ē ergo fundamentū pnnitatis. ¶ R°.
fundamentū pprimū est ipa pō gnitiua.
nō loquendo de respectu quē de se dicit
pō. sȝ de isto absoluto qd denoiat a re
spectu. ¶ Dico ergo a simili in pposito. si caract
ponat relo real ei⁹ fūdamētū ppr̄ᵐ ē ipa
nuda aīa. siue eēntia. siue pō. de hoc i se
quēti .q. qꝛ respectus extrisecus aduent
ens pōt fundari sup fundamētū ex cui⁹
pncipijs nullo° egrediat. nec fundamen
tū eius pprimū oȝ determiari ad tᵐ aliq̄
mō ex rōne suā ppa. qꝛ tūc nō eēt respe
ctus extrinsec⁹ aduenies. sed tm̄mō det
minat ad illū ab ipo agente. sic in ppo°
¶ Ad 2ᵐ dubiū dico. ꝙ sicut caracter si
ponētur forma absoluta dicētur distin
gui caracteres seipis formalr. ita si po
nant respectus illi lȝ ab extrinseco possit
distingui extrisece. tn̄ formalr distinguū
tur seipis. ¶ Sed si q̄ras quare ergo sūt tātū
tres caracteres. ¶ R°. qꝛ de hoc nō faciaȝ
mentionē spālē in mā de ɔfirmatōe vel
ordie. sō dico ꝙ h° pt patē p sile i polli
cijs istis mūdanis. null⁹ eni hȝ determina
tū gradū in familia regis qꝛ comedit vl
bibit. nec qꝛ post offensā dn̄s reconciliat
sibi. nec qꝛ multiplicat psonas i ista pol
licia. nā isti actus cōes pn̄t eē oib⁹ i qcū
q̄ȝ gradu. sȝ aliū gradū hȝ aliq̄s qn̄ reci
pitur in familiā dn̄i. aliū qn̄ vlteri⁹ pfi
cit ⁊ ɔstituit. ut miles ad dfendēdū rem
pub. aliū qn̄ ɔstituit ut supmus sb dn̄o
ad ɔstituēdos alios in gradib⁹ determiati
in sua familia. utpote aliq̄s senescallus
gnālis vl imediat⁹ sb dn̄o cui cōmissa ē
auctas vlis ad recipiēdū aliq̄s i familiā
dn̄i. ¶ Et io si eēt nomē ipositū qd signifi.
caret gradū i familia vel dignitatē l bal
liuiā. nō diceret hre gradū vl dignitatē
aliq̄s. qꝛ accedēs ad mensā. vel qꝛ ɔiuga
tus. vel qꝛ rediēs ad grām post offensā.
¶ Sed diceret tm̄ hre gradū q̄ de pplo eēt
assumpt⁹ i familiā dn̄i. ⁊ vlteriorē gra
dū q̄ in familia ɔstitueret ad defendēdū
domū vel dn̄m. ⁊ vlteriorē q̄ ɔstitueret
tāq̄ȝ ppositus ad recipiendū aliq̄s ad fa
miliā ⁊ istruendū iferiores. ¶ Sic in ppo
sito tria sacra. s. euch° ad nutritōȝ spūa
lē. mrī ᵐ ad pcreatōȝ corpalem. pnia ad
recōciliationē ānualē. nullo certo gra
du ɔstituūt in ecclia. imo pn̄t eē cōes oi
mēbro eccl̄ie in q̄cūq̄ȝ gradu. ¶ Sȝ pmus
gradus i ecclia ⁊ q̄ ē vltissimus ē recipi
in familiā xpi. qd fit i bap°. ¶ 2⁹ spālis in
militiā ad defēsionē fidei xpiane. qd fit
in ɔfirmatōe. sȝ⁹ ɔstitui in plem ⁊ pasto
rē ad itroducēdū alios i eccliaȝ ⁊ ad di
rigendū ⁊ ad instruendū eos. qd fit i or
dine. ⁊ sicut i pollicia illa n̄ ɔgruit illas
tres dignitates iterari. s. receptōȝ i fami
liā. pmotōȝ ad militiā. ⁊ platōȝ ad do
ctrinā. sb̄n tn̄ iterari pn̄t nutritio ⁊ pcre
atio ⁊ recōciliatio. ita in pposito tria sa
crā nō deceȝ iterari. alia aūt iterant. ⁊ in
non iterandis gradus initerabilis acq̄ri
tur ⁊ caracter di. in iterādis aūt nō.

Ad questionem po

test dici ꝙ sic non pōt pbari aliquā for
mā realē ipmi i susceptōe baptismi aliā
a grā ⁊ vtutib⁹: ⁊ hoc neq̄ȝ p rōnē nalē
neq̄ȝ ēt p rōneȝ euidentē ex creditis ma

nifestis, ita nō pōt ꝓbari caracterē si ponat forma real' eē formā absolutā realē vel respectiuā. qꝛ vtrūqꝫ saluari pt ꝙ sit s. forma respectiua sicut iā oñsum ē. vel ꝙ sit forma real' absoluta. Si ponat tñ pt euidēter iprobari, q̄dā ei sūt satis rōnabil'r ꝯcedenda de caractē si ponat eē. ut pote ꝙ ē forma spūalis ipsa a deo cuiuscūqꝫ suscipiēti sacrm̄ nō iterabile. ꝛ ꝙ ex institōne diuina efficaciꝰ significat grāz illꝰ sacri. ꝛ ꝙ disponat ad eā sicut declaratū ē. tn̄. q. ꝓcedēte, qꝛ ē in eodē susceptio ꝛ ab eodē agēte ꝛ forma ꝑoꝛ ꝛ ipfectioꝛ. et ꝙ sit idelibilis cū nō hēat cāz demeritoriā corruptiuā. ꝛ ꝙ sit signū mēoratiuū respectu susceptōis sacri q̄ ꝑterijt. ꝛ signū ꝯfiguratiuū. i. signās obligatōz aīe ad xp̄m. ꝙ etiā sit forma assilatia alteri suscipiēti sacrm̄. ꝛ ab alio distictiua q̄ nō suscipit. h̄ oīa q̄ vident rōnabil'r ꝯcedēa de caractere si ponat forma realis absoluta pñt saluari. si ponat respectꝰ real' ꝑ modū ꝑdictū. sicut si ē forma absoluta realis, si aūt ponat respectꝰ real' dictū ē ꝑus qual'r ista saluabūt ꝛ q̄lis respectꝰ sit. qꝛ extrisecus aduenieñs. Sꝫ si ponat forma absoluta necē ē dicē ꝙ ptineat ad genus q̄litatis. nec oꝫ declarare q̄ūo omēs iste ꝯditōes sibi ꝯueniāt. qꝛ satis pꝫ. Sꝫ tūc ē dubiū i q̄ spē q̄litatis dēat poni. Dī ꝙ qꝛ ē q̄litas supnālis nō oꝫ ꝙ ponat i gnē q̄litatis ſm pħm. 10. met. Corruptibile ꝛ icorruptibile differūt plus q̄ ſm genꝰ, nāle vo ꝛ supranāle differūt plus q̄ corruptibile ꝛ icorruptibile. qꝛ corruptibile ꝛ icorruptibile ꝯtinent sub vno membro. s. sub nāli. g̊ multo magꝭ nāle ꝛ supnāle plꝰ differūt q̄ ſm genꝰ. Cōtra. fides, spes ꝛ caritas sūt supnālia q̄dā ꝛ tñ cōcedunt eē ꝓpꝛie in gnē q̄litatꝭ. Hoc idez pꝫ al'r. qꝛ nālitas ꝛ supernālitas nō sunt ꝯdōnes nisi ꝑ ꝯpatōz ad agēs, talis aūt ꝯpatio n̄ variat aliq̄d q̄ᵐ ad eē in genē. qꝛ aliq̄d ponit i genē ſm suā ꝓpꝛiā q̄ditatē formalē circūscripta relatōne ad agēs. nec vꝫ dictū pħi. 10. met. qꝛ loq̄tur de genē pħyco. sicut ei nulla duo sunt eiusdē generis nisi sint transmutabilia adinuicē, sꝫ idē genꝰ logicū bn̄ pt cōtinē multa q̄ nō ptinēt ad idē genꝰ pħycum. pꝫ de sb̄a corporea ꝛ incorpea. ꝛ de q̄litate corpali ꝛ spūali. Al'r dī ꝙ ſm ꝙ est pnᵐ ꝯfigurādi pt poni in q̄rta spē q̄litatis, ſm aūt ꝙ ē pnᵐ assilandi: poni pt in 3ª. ꝛ ut est ptās q̄dā in 2ª, ꝛ ut dispō ad grām: in pª. que est dispōsinq̄ᵐ vo imobil'r ꝑmanēs: in pª. que ē hitus. Sed hᵒ nō vꝫ. qꝛ ꝛsi possit hēre multas ꝓpetates ſꝫ quas assiletur formis diuersaꝝ speꝝ q̄litatis, tñ nō pōt eē in se tot q̄dditatie. Nō eni ē in se nisi vna q̄dditas simpl'r, g̊ tm̄ erit i vna spē. Uerūtñ istō possꝫ hēre aliquā ꝓbabilitatē de vna alia forma. qꝛ ſm veritatē illa diuisio q̄litatis in q̄tuoꝛ spēs nō ē ꝓpꝛie generis in spēs, sed est tm̄ ſm quosdā modos diuersos conuenientes diuersis q̄litatibꝰ. Et forte eidē q̄litati in se ſm eēntiā possent ꝯpetē pl'es modi q̄ ponūt i diuersis q̄litatibꝰ. Al'r dī. ꝙ est in quarta spē q̄litatis. qꝛ ē figura q̄dam spūalis. Sed hᵒ nihil ē. qꝛ nil collocat in genē ꝑ ꝓpetates methaphoricas, alioq̄n xp̄us eēt vere in genē sb̄e inaiate, qꝛ dī petra. ꝛ eēt in genē aialis irrōnalis, qꝛ leo dī methaphorice. ꝛ in genere q̄litatis, qꝛ dī lux. Ego sū lux mundi ꝛc̄. Sed ex methaphoricis colligēda est ꝓpa ꝯditio rei in se, ꝛ ſm illā collocanda ē in genē ꝛ spē. sicut eni posset spēs itelligibilis poni in quarta spē q̄litatis. qꝛ ꝯfigurat aiam ipi obiecto cognito. Rᵒ g̊. ꝙ si ponat accn̄s absolutū pōt poni in scd̄a spē q̄litatis, vel ēt in pª, nec alteꝝ istoꝝ pōt euident iprobari. Si ei arguit ꝙ nō ē in scd̄a spē q̄ est pō. qꝛ est supnālis, ꝛ ad illā spēz scd̄am nō ptinet nisi pō nālis. Hoc nihil ē. qꝛ ꝛsi pħs nō loq̄batur nisi de pō nāli exemplificādo tñ pō supnālis si est absoluta ꝛ accn̄talis ꝛ spūalis bn̄ pōt ptinē ad idē, q̄ iterme ᵐ sb̄ q̄litate cū pō nāli, sicut ꝛ habitus supernālis ponit ptinē ad idē genꝰ interme ᵐ cū habitu nāli. Si ēt ponat in pma spē ut hitus. qꝛ de difficili mobilis. non pōt iprobari. Si eni ꝯ hoc arguit. qꝛ est pō supnālis. g̊ nō hitus, ꝛ ꝯña ꝓbat ꝑ sile. qꝛ pō nālis nō ē hitus nālis. ꝛ 2ᵒ. qꝛ est dispō ad grām. g̊ nō est hitus. ꝛ 3ᵒ. quia oīs hitus disponit ad bene vel ad male agendū. 2. eth. sed caratter n̄. ꝛ 4ᵒ. qꝛ oīs hitus dispōit ad facil'r opandū ex eodē scd̄o. caracter aūt nō. Hec nō ꝯcludunt Primū nō. qꝛ pōt hitus supnālis. i. forma supnālis ō difficili mobilis esse pnᵐ agēdi vel resistendi corruptiuo, ꝛ sic hēre rōem potētie supnālis. nec sile illud valet, qꝛ hitus nālis dicit quandā facilitatione inductā sup pōz nalem, qꝛ pō nāl' est q̄ nāl'r possumꝰ actus quos possumꝰ, sed pō pōt eē aliq̄ supnālis forma spūalis imobilis, ꝛ ꝓ tanto pōt dici hitus, ꝛ tñ ē pnᵐ quo possumus in talē actū spiritualē vel supnālē. 2ᵐ nō cogit. qꝛ bene pt eē vnꝰ hitus dispō ad aliū. sicut ſm distinguētes habitū pncipꝗ ab habitu cōclusionis, hitus pncipꝗ disponit ad habitū ꝯclonis, nec ꝑ hoc est dispō ut distiguit ꝯ habitū in pma spē, nā illa ē qualitas de facili mobilis ꝑ oppoᵐ ad hituz. 3ᵐ de bene ꝛ male nō ē necessariū. qꝛ aliq̄s pōt eē actꝰ idifferēs. sicut ei ex frequenti bn̄ agere acq̄ritur hitus inclinās ad bn̄ agendū, ꝛ ex frequenti male agē inclinās ad male agendū, sicut ex frequenter agere absolūte acq̄rit habilitas ad agendū tali actōne, neqꝫ cū bonitate, neqꝫ cū malitia. sicut nec actus gnātiuus fuit talis. hoc pꝫ, pōt eni aliq̄s frequēter ꝯsiderās geometriā hēre facilitatē magnā ad ꝯsiderādū ꝯcl'oez in illa scia, nec ē ibi hitus bonus vel malus. sicut nec actꝰ ex quo generabat. sic ꝛ in hitu supnāli pōt eē. Et si dicas ꝙ hitus supnālis nō ē talis qꝛ dat ad ꝑfectōez recipiētis. Rᵒ. hitus supnālis pōt esse disponēs ad actū bonū, lꝫ nō sit eꝰ pnᵐ elicitiuū ꝓxᵐ vel sufficiēs. ꝛ hᵒ mō fides ifusa nō ē pnᵐ sufficiēs eliciendi actū credēdi, nec caritas ifusa eliciendi actū dilīgēdi. sed inclināt ut ꝯcurrētibus alijs necijs: actus bonꝰ eliciat. ꝛ ita dico ꝙ aliq̄s hitus supnālis pōt remotius ꝛ impfectius inclinare ad actuz bonū. ꝛ talis ponit caracter tanq̄ ꝑmo ēt remotissime disponens ad bonos actus. Illud 4ᵐ de facilitate nihil valet. quia nō est verum nisi de habitu acquisito. habitus enim infusus nō dat facilitatez ad actum, ut patet de nouiē ꝯuerso: cui non est facile post conuersionem actus bonos elicere. sꝫ difficile quousqꝫ ex frequentia actuum bonorum acquirat aliquam virtutem acquisitam.

Ad argumēta ad

vtrāqꝫ ptem. Ad pᵐ. si ponatur forma absoluta pōt poni vel potentia, vel habitus ſm duas vias iam dictas. Ad 2ᵐ pꝫ in qua specie qualitatis poneret ꝛ q̄liter. Ad aliud q̄titas est forma absoluta ꝛ tamē nō ponitur actiua. oꝫ g̊ exponere ꝙ habeat opationē respectu eꝰ cuius sit sufficiens pnᵐ. vel q̄ aliquo mō se hēat ad opationem. ꝛ sic ꝯcedo in ꝓposito ꝙ illa forma est dispō remota ad opationem. Ad 4ᵐ patet ex fine q̄ōnis ꝓcedentis. Ad pᵐ in oppositū nō est incōueniens aliquā relōnez disponere ad formā absolutam loquendo de dispositione nō respectu agentis nālis nec que sit rō receptiui, sed de dispositione ꝯueniente respectu agentis supnālis. hoc est ꝑ quā hn̄s illā est ꝯueniēter natū pati a tali agente. qꝛ ꝛ isto mō pōt relatio esse dispositio respectu cuiuscūqꝫ agētis voluntarij. sicut aliquis voluntarie habet filium pro conuenienti obiecto siue passo alicuius actionis, aliū aūt nō sine tali relatione habet ꝓ ꝯueniēti passo. licet equalis sit in oībus absolutis filio. Ad aliud de silitudine pꝫ q̄ūo silitudo non tm̄ fundatur sup qualitatē ut est genus distinctū, sed ut gnāliter iuenit in oībus formis rō eꝰ. hᵒ ei mō mētal'r crucifixus pōt dici silis xp̄o crucifixo corpal'r.

D ultimū sic

pceditur. ꝛ arguit ꝙ caract
nō sit in eēnª aie vt in pprio
sbo. qꝛ dispō ꝛ forma ad quā disponit
hñt idē sbm pꝭm. Caract ē ppria dispō
ad fidē. fides aūt ē in intellcū. ¶ Contra
ex eadē mā. cū hac mi. caract ē ppria dis
positio ad grāz. Grā ē i eēnª aie sic vita.
qꝛ eiusdē ē vita pª ꝛ 2ª. ḡ caract ē i eēnª
aie sic grā ad quā disponit q̄ ē vita spūal

Hec est opinio

ꝙ sicut grā est.
in eēnª aie. sic potētia ad grāz ē in potēª
aie. Caract aūt ē potētialis dispō ppria
ad grām. ḡ in potēª aie ē vt in sbo pprio
sꝫ nō ē in q̄libet potētia aie. qꝛ tc̄ nō esset
vna forma. ḡ ē i vnica potētia. sꝫ magis
rōabile ē ponere ꝙ i itellcū. sic' rō ē. qꝛ ca
racter est ad ꝯfigurandū trinitatē crea
tā trinitati increate. trinitas aūt creata
siue imago ꝯsistit pncipalit i intellcū. qꝛ
ex eo sicut ex radice orit volūtas. ¶ Con
tra. qꝛ dispō ad formā nūq̄ ē in posteri
ori susceptiuo forme. pꝫ discurrēdo per
singulas formas ꝛ dispōes eaꝝ. sed cara
cter ē dispō ad grām vt ꝯcedis. ꝛ grā est
in eēntia aie p te. ḡ caracter nō pōt esse i
aliq̄ susceptiuo posteriori ipa eēntia aie
sed p te potētia est posterior eēntia anie
qꝛ est accñs ei'. ¶ Nec vꝫ rō vel ꝯñtia q̄
di grā est in eēntia aie. ḡ potētia l' dispō
ad grām ē in potētia aie. imo sequit oppo
situ. s. l' ꝙ ipmmet susceptiuū grē sit sus
ceptiuū dispōis. vl' saltē dispō illa ñ pōt
eē in aliq̄ posteriori illo in q̄ ē forma. hº
etiā pꝫ i aliis. qꝛ hitus supnālis nō ē in
hitu nāli. sꝫ in potētia nāli in q̄ est hitus
nālis. ꝛ h ideo. qꝛ potētia naturał ē pō
vtroq; habitu. ¶ Itē pbatio q̄ pbatur
grām esse in eēnª aie imediate nō ꝯclu
dit. qꝛ pfectio naturalis pōr inest alicui
ꝙ pfectio vl' potētia supnālis. nā pfectio
naturalis ꝛ intriseca sequit stati naturā
sui pfectibilis. potentia aūt etsi sit accñs
fm eū. tñ est pfectio intriseca ipius aie. ḡ
pus naturalit iest aie ipa potētia ꝙ grā
ꝛ p ꝯñs posset hie rōem sibi receptiui re
spectu grē. ¶ Nec ꝯcludit illud de vita.
qꝛ vita spūalis pº inest ipi aie vt ē ꝯiun
gibilis deo. vñ fm aug. de ci. de' ppter
hoc dr̄ vita aie. qꝛ vita aie nō ē nisi i cō
iunctione eius ad deū vt ad obiectum.
aia aūt nō ē ꝯiūgibilis deo in rōe obiec
ti nisi p potētiā. ¶ Quod postea de vo
lūtate addit ꝙ ipa orit ex intellectu. q̄ro
aut intellect' hꝫ ad voluntatē tm̄ pōrita
tē generatōis siue originis. ꝛ ex hº ñ po
nitur pfectio in itellectu respcū volūta
tis sꝫ iperfectio. qꝛ vl'r ipfectiora pcedūt
pfectiora ordie gnatōnis. 9. met. ¶ Si aūt
intelligas ꝙ intellcs sit pōr l' radix respe
ctu volūtati tanq̄ eminēt vl' vtualit ꝯti
nēs volūtatē. hº improbat ex dictī. qꝛ or
dinatū ad alteꝝ vt pº origine nō ꝯtinet
ipm eminent l' vtualit. act' aūt intellcs
ordinat eēntialit ad actū volūtatis. ꝛ si
hoc neges de hº disputadū ē in materia
de beatitudine inferius.

Dico ergo ad que

stionē supponē' h qd declaratū est. 2. li.
di. 26. s. d grā ꝙ est idē cū caritate. ꝛ per
ꝯñs ē pº in potēª. s. i volūtate. ꝛ vlteri'
tñ ista dispō ad formā ē in eodē suscepti
uo cū forma. Caract aūt si ponat in eē
ꝯueniēt ponit dispō ad grāz sacrālē. vt
ostēsū ē in solutōe pcedent qōnis d ca
ractere in pª ꝯgruētia. ḡ ꝯgruū ē ponere
caracterē formalit i volūtate. ¶ Et hº cō
firmat. qꝛ si caract ē signū vl' fūdamētū
obligatōis aie ad deū. rōnabile est ꝙ po
nat in illa potētia c' est pº obligari l' eē
rōem obligādi. talis aūt ē volūtas. qꝛ pōt
se p ei' actū aliq̄s se obligat pncipalit. iª
eni q̄ ꝯcurrūt ibi ex pte intellect' vl' alte
rius potentie in hoie. nō sūt nisi quedā
pambula ad firmū velle qd est rōnalit
pponere vl' vouere. vl' quedā signa ma
nifestāª illd esse firmū. ¶ Ad arm̄ in op
positū patet ꝙ caracter nō est dispō ppri
ma ad fidē vt fides est. sed est dispō ad

illā pfectionē que pncipaliter ꝯformat
totā aiam deo. ꝛ h est grā que est eadē
cū caritate ꝛ in volūtate vt dictum est
¶ Ad rōnem alterius positionis dico. ꝙ
quāuis male pbetur ꝙ caracter sit i po
tentia anime. tamē ꝯcedo hoc ppr aliō
antecedens quod accipit. s. ꝙ forma ad
quā disponit est in potētia. ꝛ concedo ꝙ
in vna. ꝛ in illa que est pncipalior i ima
gine in cuius figuratione ꝯsistit pncipa
liter tota figuratio anime vel imaginis
ad trinitatem. ¶ Ex dictī a pnº. di. 3ᶜ. vl'
q̄s hic potest colligi vna ratō baptismi
exprimēs omnia que sunt simplr̄ neces
saria ad rōnem baptismi. qꝛ si ponam'
relatōem illam signi quā iportat baptis
mus fundari in illa ablutione vt in fun
damento totali hñte tñ habitudinē ad
verba ꝛ alia ꝯcomitantia pōt talis rō
assignari ipius baptismi. Baptismus ē
ablutio homis viatoris aliq̄liter ꝯsenti
entis facta in aqua elari fluida ab alio
simul abluente ꝛ verba certa actū ꝛ sus
cipientem cū inuocatōe trinitatis desig
nantia pferente. tam in abluēdo ꝙ in p
ferendo intendēte facere quod xpus in
stituit faciendū. vel quod intēdit facere
ecclesia xpiana efficaciter signās ex insti
tutione diuā ablutōez anime a peccato
¶ Particule hº rōis patent sic. Ablu
tio. di. 3. q. 3. non dico pfusio nec aspsio
nec immersio. ꝛ hoc vl' trina vl' vnica.
quia quodlibet sufficit ad vitatez sacra
menti. ¶ Sed minister tenet seruare mod
ecclesie in qua baptizat. Homis. fm tom
corpus vl' ptem pncipalē vl' quācūq; in
casu necessitatis. vt patet di. 4. q. 2. Ali
qualiter consentienti. pꝫ ex eadē di. ꝛ. q.
forte nō sufficit fm coēm opinionē ha
bitualiter ꝯsentire sine vtuali consensu.
tñ illud ē dubiū. quia minor ꝯsensus suf
ficit ad susceptōez sacramēti ꝙ ad meri
tū. sed ad meritū sufficit virtualis con
sensus. similiter ꝙ nō vtens rōne sit sim
pliciter capax sacramēti non habēs ali
quam dispositionē. ꝛ tamē vtens ratōe
non habēs illam nullo mō sit capax. nō
videt pbabile. quia nulla dispositō vl'
simpliciter necessario requisita vel non
requisita ppter vsum rōnis vl' nō vsū.
Facta in aqua ꝛc. patet. di. 3. q. 3. p hoc
aūt ꝙ dicit elemētari. excludit quicunq;
humor mixtus qui dr̄ equoce aqua. vt
aqua roseata. per hoc ꝙ dicitur fluida.
excluditur aqua congelata si manet aq̄
vl' qualitercunq; mixta per iuxtapositi
onem corpoꝝ grossorum ut non possit
abluere. Facta ab alio. patꝫ di. 6. ꝛ simi
liter illa que sequuntur. ¶ Simul ablu
ente ꝛ pferente ꝛc. pꝫ. di. 3. q. 2. Quo vltio
addit. hñte intentionē ꝛc. pꝫ di. 6. Et
sic hēm' tā suscipientē ꝙ ꝯdictōes neces
sarias i suscipiēte. qꝛ hoiem viatoē ali
q̄liter ꝯsentientē. hēm' ꝯferentē ꝛ ꝯdōnes
necias ex pte eius. s. ꝙ sit abluēs ꝛ vba
pferēs ꝛ hº sil' ꝛ debite intēdēs. ¶ Hēm'
mām. qꝛ ē ablutio in aq̄ elemētari. hē
mus formā. qꝛ vba certa expmenª actū
ꝛ suscipiētē cū inocatōe trinitati. ¶ Hēm'
id qd ptiēt ad rōez formalē bap. s. qꝛ ex
institōne diua efficacit signās. ¶ Hēm' corre
latiuū. qꝛ ablutōez aie a pctō. ¶ Si autē
ponat relatōez quā iportat bap' nō fun
dari i ablutōe vt i fūdamēº totali. sꝫ in
ablutōe ꝛ vbis tanq̄ i vno fūdamēto in
stituto ad signādū effectū vnū. tūc pōt
poni rō bap talis ꝯpleta. ¶ Bap' ē sacrm
ablutōis aie a pctō ꝯsistēs i ablutōe hoīs
viatoris aliq̄lit ꝯsentiēti facta in aq̄ ele
mētari fluida cū platōe vboꝝ actū ꝛ sus
cipientē ꝛ mistrū cū inocatōe trinitatis
designātiū ab alio sil' abluēte. ꝛ vba ista
pferēte ꝛ intēdēte facere qd fac ecclesia
xpiana. Et tūc eadē ē ibi expō pticula
rum isti' rōis q̄ fuit ꝛ pōris. nisi ꝙ i ista
ponitur pº illud qd ptinet ad formaleꝫ
rōem baptismi cū dr̄ sacrm. ꝛ correlm
ei' cū dr̄ ablutōis. ꝛ postea illa q̄ ptinēt
ad fūdamentm̄ cū di. ꝯsistēs ꝛc. nec ē dr̄ia
nisi qꝛ nō ponit totale fūdamentū isti'
relōnis vtroq; mō idē. vtroq; tñ mō id
pncipalit impTat. qꝛ siue p solā ablutōez

sive p ambo. s. ablutõez ⁊ verba. sūt tñ ambo vnū signū integꝝ institutū quid pncipalit̄ ad signādū pncipale signatuȝ istius signi. s. vt abluat aīa a pctō. ⁊ hº a deo trino ⁊ vno in cuꝰ noīe baptizamur. cui ē glia in secla seculoꝝ amen.

Di. 7.

Hinc de sacramēto confirmatōnis.

Postq̄ magr̄ egit d bº sacro. s. d bapº. h agit de 2º s. de sacro ꝯfirmatōis. ⁊ diuidit i duas ptes. s. i phemiū ⁊ tractatū q̄ incipit ibi Forma. n. ⁊ ille tractatꝰ diuidit i qnq̄ ptes. Primo nāq̄ determiat d forma sacri. 2º de mistro ibi. hº sacrm ab alijs. 3º de effcū ibi. Uirtꝰ aūt. 4º d ꝯditōe q̄dā in suscipiēte ⁊ ꝯferēte ptinēte ad reuerētiā sacri. ibi. A ieiunis. 5º ⁊ vltio de initerabilitate hꝰ sacri. ibi. Nec oȝ iterari.

Circa istam di.

possent multa q̄ri ppotōalit illis q̄ q̄sita sūt de bapº. sȝ premitto quādā rōeȝ sacri hꝰ ex q̄ pȝ solutō multaꝝ. q. Et suppone q̄ relatōis q̄ ē formale in hº sacro fūdamentum totale sit vnctio deīmiata cū ꝯdōnibꝰ multi alijs requisitis pōt assignari rō dīs. Cōfirmatio seu sacrm ꝯfirmatōis ē vnctō hois viatoris aliqlit̄ ꝯscietē vl li. arº nūq̄ vsi. facta i frōte i figura crucis cū crismate sāctificato ⁊ hº a mistro idoneo sit cū intentōe debita iungēte ⁊ vba certa ꝯferēte significās efficacit̄ ex instōe dīna vnctionē aie p graȝ roborātē ad ꝯfitēdū cū stāā fidē xpi. Hic pȝ q̄ sit hꝰ sacri mā qꝛ cū posset distingui d mā sic distictū ē de mā in bapº. di. 3. q. 3. mā pxia. i. illō visibile qd ꝯcurrit in fūdamē est vnctō fcā in frōte i figura cruci cū crismate sāctificato. mā āt remota ē crisma ꝯpositū ex oleo oliue ⁊ balsamo ⁊ sāctificatum spālit̄ ab epō vl ab alio cui tal sāctificatō poterit ꝯmitti. Forma ē talis. Signo te sigº cruci. ꝯfirmo te crismate salutis i sanctificatōis i noīe pris ⁊ filij ⁊ sps s. amē. Suscipiēs hº viator aliqlit̄ cōsentiēs qd intelligēdū ē sic d bapº vt pȝ di. 4. Sȝ h tm̄ suscipiēs est bm determinatā ptē ppter qd additur in frōte. Minister est epūs alius cui ꝯmitti poterit. Jd dr̄ in gnāli a ministro idoneo. Ex pte mistri requirit sīltas i facienꝰ vtriūȝ actū s. vnctōis ⁊ platōis forme ⁊ etiā debita intētio q̄ oīa debēt intelligi sic expositū ē de mistro i bapº. di. 6. q. adduūt signās efficacit̄ ⁊c. dicūt illud qd formale est in isto sacro. ⁊ qd vltimo addit vnctōez interiorē signat correlm illiꝰ rōis q̄ est formale i isto sacro. Et si obī pº ꝯ māȝ ⁊ formā sit. qꝛ xps n̄ sic istituit. vt pȝ. Jo. 20. q̄n insufflauit ⁊ dedit discipulis spm̄. s. ⁊ sic act. 2. q̄n misso spū. s. i linguis igneis ꝯfirmabāt. nec etiā apli tali forma vtebant vl mā vt pȝ in actibus sȝ impōne manuū. Si 2º obicit spāliter ꝯ māȝ. qꝛ nō oȝ eā eē crisma ꝯsecratū. qꝛ nec i baptismo necīa ē aqua ꝯsecrata suffic. n. q̄cunq̄ aq̄. Si. 3º obī q̄ sacerdos ꝯmunis pōt istud sacrm ꝯferre iuxta illud. d conse. di. 5. puenit ⁊ ponit i lr̄a. vbi Grego. Januario epō scribit. Peruenit ad nos quosdā scandalizatos fuisse eo q̄ psbyteros tāgere crismate eos q̄ baptizati sunt phibuim. ⁊ sequit. Si oio d hac re aliq̄ ꝯtristent vbi epi desunt vt psbri etiā in frōtibus baptizatos crismate tāgere debeat ꝯcedimus. Ad pmū istoꝝ dō q̄ xps nō alligauit potētiam suā sacmētis ⁊ id ipē siue in terris siue pº ascēsionem in celo exñs potuit ꝯfirmare apostolos sine tali mā ⁊ tali forma. cum aplis etiā i pmitiua eccl̄ia potuit dispensare ⁊ maxime. qꝛ i ꝯfirmatione ab eis collata erāt aliqua signa sensibilia puta cōiter descēsus spūsctī sup ꝯfirmatos. ⁊ donū linguaꝝ. sȝ tm̄ cessantibꝰ talibꝰ miraculis mistri debuerūt hāc māȝ ⁊ hāc formā seruare. Supponit. n. institutum eē a deo. sȝ tpe ⁊ modus hꝰ instōnis in

scriptura nō legat. forte qꝛ historiographi scripturā vsq̄ ad tps illud nō pduxerunt. nō. n. pduxerūt vltra tps aploꝝ nec etiā vsȝ ad plures ānos añ mortē eorū. toto aūt tpe aploꝝ forte mansit donū linguaꝝ in sacro ꝯfirmatōis. nec est improbabile multa eē tradita auctētia a xpo eccl̄ie p aplos que tñ in scriptura nō legimꝰ. vt dic dam. 4. li. c. 4. vbi loquēs de adoratōe imaginū ait. Est autē nō tradita ista traditio q̄uēadmodū oȝ ad orientē adorare crucē ⁊ altera plima his silia. Ad 2m dō q̄ xps ꝯtactu sue carnis mūdissime oēm aquā ꝯsecrauit in vsū baptismi. nō sic aūt māȝ istā ꝯfirmatōis. ⁊ ideo requirit h spālis sanctificatio. qd etiā est rōabile magis h q̄ ibi. qꝛ bapº est sacrm necessitatis ⁊ id potest a quocūq̄ mistro ꝯferri. ⁊ rōnabile ē q̄ in aqua nō ꝯsecrata. alioqn mā ꝯueniēs nō posset eē cōis ⁊ impediret salus multoꝝ. Ad 3m sūt q̄tuor mōi dicēdi. pmꝰ q̄ papa ꝯsensit q̄ possent vngere i frōte oleo sȝ nō crismate. sed hº est ꝯ textū lr̄e sicut pȝ ibidē. Jtē hº ꝯcessit eo q̄ p eiꝰ sbtractione erāt quidā scandalizati. ⁊ si ꝯcessisset illud fieri oleo solo ostēdēs q̄si fieret crismate. eēt silatio ꝯ veritatē doctrine. sic si ꝯcederet panē benedictum p euchº dari. 2º modus dicēdi ē q̄ ppter scandalū vitandum ꝯcessit illud ad tps vl magis permisit. sȝ istud nihil ē. quia vtilius scandalū nasci pmittitur q̄ veritas relinquat. extra de reg. iur. Jtem in hac ꝯcessione peccasset Grego. mortaliter si ꝯcessisset de facto qd nō potuissȝ de iure ⁊ nō pbuisset sacerdotibꝰ occasionē peccādi mortalit̄. s. faciendi qd non licebat eis facere. Aliq̄ pñt eē duo mōi dicēdi pbabiles. vnꝰ q̄ in pmitiua ecclesia nō erat dīa inter sacerdotes ⁊ epos. quod pbat p duas auctoritates Hiero. que ponunt in canone. di. 95. pma illarum est. c. Olim. ⁊ c. sequenti. ⁊ intitulatur Hieronymi sup eplam ad Titū de olim inquit idē presbyter qui ⁊ epus antequā diabolico instinctu scismata in religione fierent ⁊ diceretur in populis: Ego sum Pauli. ego aūt Appollo. ⁊ cōmuni psbyteroꝝ ꝯsilio ecclesie regebantur. postq̄ aūt vnusquisq̄ eos quos baptizauerat suos putabat non xpi in toto orbe decretū est vt vnꝰ d psbris supponeret ⁊ scismatum semina tolleret. ⁊ paꝝ post. Sicut psbri sciūt se ex ꝯsuetudine eccl̄ie ei qui sibi ppositus fuerit eē sbiectos. ita epi nouerit se magis ex consuetudine q̄ dispensatōis dn̄ice veritate presbris esse maiores ⁊ i ꝯmuni debere eccl̄iaȝ regere. Idē ad Euādrū psbrm ⁊ ponitur di. 93. Legimꝰ. Cū aplis pspicue doceat eosdem eē epos quos psbros hº pbat ibi p multas auctoritates ⁊ infra. Alexandrie a Marco euāgelista vsq̄ ad Dyonysiū epos psbri eligebāt sp ex se vnū ⁊ i excellētiori gradu collocabant quē epm vocabāt quō si exercitꝰ faciant impatorem diaconi aūt eligāt vnū ex se quē industrie nouerūt ⁊ archidiaconū nūcupēt. Ad. n. facit excepta ordinatione epus quod presbr nō facit. Rñder glo. ibi. Jntelligūtur ibi q̄ nō fiūt nisi ab epis. sed hoc exponit q̄ nō fiunt licite. Ad enim absolute fiant pbat per gl. pcedentē. vbi disputatur i quo scā fuit platio aut in officio vl in noie ⁊ in fine dicit q̄ facta est platio quo ad nomē ⁊ quo ad aliquā ministrationē ⁊ quo ad quedā sacra que mō epis appropriātur Ex hoc dupliciter arguitur. pº. Si tūc post apostolos facta est talis platio episcoporum super psbyteros sȝ a pncipio ecclesie non fuit ita. Jtem si mō appropriantur sȝ prius a pncipio nō fuerūt ppria. Rñ. si a principio fuit aliquis actus proprius episcopo sicut dicit Hieronymus pter ꝯsecrationem quid pōt epus quod non potest presbyter. glo. per consecrationē intelligit alia. sed q̄ a pñ cāt dīa epi ⁊ psbri ⁊ tam ille auctoritates nō ꝯcludūt oppositū sȝ sūt exponēde sicut gl. expoīt. s. q̄ forte noīa erāt synoīa

7 administratio. i. gubernatio ecclie cōis fuit. sed tn̄ nō dispēsatio q̄cunq3 sacroꝝ qḋ ꝓbat di. 21. In nouo/ In loco aploꝝ surrexerūt epi/ sed. 72 discipuloꝝ vicez gerūt p̄sb̄ri/ g̊ a xp̄o fuit distinctio epi 7 simplicis p̄sb̄ri. Cōtra. Nōne Philipp' fuit de. 72/ 7 Stephan' 7 ceteri diaconi nō p̄sb̄ri/ Itē ty. Ad hoc reliq̄ te crete ut ordinares p̄sb̄ros/ g̊ nō epūs hoc nō potuit. Hoc et ꝓbat p. c. sequēs. 95. di. qḋ sup illud vbū Pauli fundat/ Noli negligere gr̄am que data ē tibi p impositōez manuū p̄sb̄ri. Q̄m ait p̄sb̄ri epi noiant ꝑm q̄ dictū ē ad epm. Noli negligē gr̄az que data ē tibi 7c̄. Et alibi ad maiores natu q̄ nos posuerūt epos regē ecclesiā. hec Hiero. Nō distiguit g̊ epm a p̄sb̄ro. qz nō dicit q̄ ꝯfirmatio fuerit data per epm tn̄/ sed loquit de p̄sb̄ro/ nec etiā in actib' legit distinctio sacerdotū ab apostolis q̄ erāt epi. Et si istud ē verū tunc sacerdoti ex officio potuit ꝯpetē confirmare sicut 7 epo/ qz ex p̄ma instōne nō erat alius grad' in ecclia. tn̄ pp necitatē postea multiplicati sūt sacerdotes 7 restricta ē ptās ab eis q̄m ad aliq̄ q̄ refusata sūt solis sacerdotib' maiorib' q̄ dicti sūt epi/ 7 talis act' eēt ꝯfirmare. Quod si veꝝ est. Grego bn̄ potuit sacerdotes illos subiectos Januario epo licentiare ad ꝯfirmandū/ qz in hoc nō ꝯcessit ptātem eis nō ꝯuenientē eis/ s3 reuocauit ꝓhibitōez ꝑus eis factā. Sed si ꝯtra hoc obiicias/ qz ꝑm ista cū in p̄mitiis ecclia n̄ legant aliq̄ ꝯfirmasse q̄ apli/ si tūc q̄cūq3 sacerdotes erāt epi vel eq̄les q̄m ad istuz actū/ g̊ solis epis debet ex officio. R̄. q̄ vel nulli aliq̄ ab aplis erāt sacerdotes/ qz illi soli tūc potuerūt sufficē/ ul' si aliq̄ erāt detulerūt aplis i isto actu pp manifesta tionē sp̄us sancti euidentē q̄ fiebat i collatōe istius sacri. ut cū maiori reuerētia 7 deuotōe susciperet pp excellentiā ministroꝝ. 4' modus dicendi est q̄ si a p̄n° nō licuit sacerdoti simplici. papa tamen potuit quēlibet sacerdotē illi' regiōis facere epm q̄tum ad istū actū/ nō tn̄ cōferendo sibi simplr gradū epalem/ nec q̄m ad alios actus/ 7 tūc q̄libet eoꝝ vere cōfirmauit tāq̄ epus q̄tum ad istū actuz. 7 rō ꝯferendi istū gradū cuil3 sacerdoti q̄tū ad istū actū: poterat eē scandalū vitandū. Mā aūt remota. s. crisma h3 silitudinē cū effectu h' sacri/ oleuz enim nitorem h3 7 supeminet ceteris liq̄dis/ 7 ē mā ꝓxima incēdiī. Per p̄m significat castitatē vel mundiciā ꝓ alia duo significat caritatē. Et balsamū qḋ hab3 bonū odorē significat bonā famā. iuxta illud 2. Cor. Xp̄i bonus odor sum' deo. Balsamo etiā corpa mortuoꝝ ꝯdiūt ne putrefiant. iō significat incorruptionē per illam g̊ mām. s. crisma ꝯfectū ex oleo et balsamo significat q̄ ꝯfirmat' d3 habē mundiciam 7 caritatem 7 bonaz famā. quia sine istis non est multum auctentica confirmatio fidei christiane.

Jrca istā di.

queri pnt aq̄ zenia. Primo vtrū istud sacrm sit necessariū ad salutē. q̄ sic. ḋ ꝯse. di. 5. Oēs fideles per manus impositionē epoꝝum post baptismum sp̄m sanctum suscip e debent/ ut pleni christiani inueniantur. Ex hoc habetur ꝓpositum: quia quil3 tenet esse plenus christianus. Cōtra. In baptismo dat gratia: g̊ p illam est filius regni/ 7 ita sufficit ad salutē. R̄°. non est simplr necessarium ad salutem/ iuxta illud Mar. vltio. Qui crediderit 7 baptizatus fuerit saluus erit. 7 de conse di. 5. Spiritus. s. Ubi habet q̄ baptizatus per solum baptismū saluatur/ est tamē necessarium adulto sic q̄ non contēnat sicut dicitur extra. de sen. excō. ubi dicit in glo. q̄ nō est plenus christianus q̄ cōtemnit. Ad ar'm dico. q̄ loq̄tur de adulto qui debet suscipe. i. non cōtemnere et ꝓ tpe ꝯgruo suscipere in effectu. iudicaretur enim cōtemptus si oimoda oportunitate oblata non susciperetur.

Ecūdo queri

tur vtꝝ sit dignius bap°. q̄ sic vr̄ in lr̄a. Itē ḋ ꝯse. di. 5. Nouissimo/ p3 q̄ p̄fert istud sacrm bap°. Contra. Baptism' delet culpā 7 penā sine pnia/ h nō g̊ 7c̄. R°. qn̄ aliq̄d includit vl' p̄supponit aliud illa pn̄t ꝯpari vl' ꝑm illḋ qḋ p̄cise ptiēt ad vtrū q3/ vl' ꝑm illud qḋ 2m poit p̄supposito p° h q̄dē 2a ꝯpatio nō ē p se: qz sic vlr 2m excedit p̄m/ sic duo boa excedūt alteꝝ coꝝ/ s3 p̄a est p se: qz ē ꝑm p̄cisas rōnes ꝯpatoꝝ/ 7 h mō dico q̄ bap' ē simplr nobili' sacrm loquēdo ḋ nobilitate sacri penes finē p̄ncipalē sacri/ q̄ est collatō gr̄e/ nā maiorē gr̄am 7 ad plēs effect' simplr nobiles ꝯfert bap' q̄ ꝯfirmatio. Loquēdo tn̄ ꝑm aliā ꝯpatōez ꝯfirmatio multū addit bap°. Pōt et dici ꝑm q̄d ꝯfirmatio nobilior rōe ministri. qz a nobiliori mīstro ꝯfert/ s3 nō ē h° simplr ꝑpt ei' nobilitatē s3 ꝑpt baptismi maiorē necessitatē iste plib' ministris ꝯcedit/ ista nō nisi spālib' ex hoc vltimo de nobilitate ꝑm q̄d p3 ad ar'm ad oppositum.

Ertio. q̄ritur.

vtꝝ istḋ sacrm possit iterari. vr̄ q̄ sic: qz morb' ꝯ quē ē iterat. pōt. n. aliq̄s post ꝯfirmatōem iteꝝ fieri pusillanim'. g̊ remediū ꝯ illū morbū iterat. Cōtra. Magr̄ i lr̄a/ 7 de ꝯse. di. 5. dictū. R°. iterari nō d3 ita q̄ sciēter/ qz iterās peccat mortalr/ s3 nec pōt iterari sic q̄ iteratū hēat ꝓpa efficaciā/ rō p̄ncipal ē institutō diuina/ 7 congruētia/ qz p istḋ sacrm instituit aliq̄s in determiato gradu ecclie. s. i gradu bellatoris/ 7 sacrm istituēs i gradu determinato nō iteratur/ 7 iuxta h° adducit ꝯgruētia: qz imp̄mit effectū indelebilē sc3 caracterē. Ad argumentū. Morbus vt ꝯtra ipm est hec medicina/ non iteratur/ licet aliter.

Aterius que

rit q̄ sit pena iterātiū illud sacrm. R°. dicūt canōiste sicut dcm̄ ē de iratōe baptismi. di. 6/ qḋ ꝓbāt p locū a sili/ p illḋ. c. de ꝯse. di. 4. q̄ 3 bis. S3 aliī dico q̄ vlr nlla pēa caoica q̄ nō ē iflicta a papa ꝯdēte ius incurrit ipo iure/ nec ꝑpt argumēa exponentiū canones/ siue a sili/ siue a ꝯrio sēsu ē aliq̄s tali pēa astrict': qz pn̄t exponē ius ꝯditū/ nō at ꝯdere nouū p suas expōes. Un̄ Inno. q̄ tn̄ fuit papa cū fecisset magnū op' exponē° ius canōicū cū fuisset req̄sit' ab aliis q̄le robur vellet illū tractatū hēe: dixit q̄ noll3 ip3 eē autēticū s3 tn̄mō magr̄ale. Cū g̊ nō inueniat i iure canōico q̄ expsse pēa irregularitat i flicta p iteratōe ꝯfirmatōnis/ seq̄t q̄ nō incurrat/ 7 h max' p3: qz ꝯstōes pēales sūt restrigēde nō apliāde/ 7 si voluisset legislator penā talē iflixisse p iteratōe ꝯfirmatōis sic bap'/ potuisset expssisse h/ sic ibi. Et ꝯfirmat et p. c. illud ḋ ꝯse. di. 5. dcm̄/ vbi nlla pēa infligit epo iteꝝ ꝯfirmāti/ sed nec suscipiēti: nisi q̄ soli deo sb h̄itu reglri/ 7 clicali. ipm religiosissiē famulari decretū ē/ h āt inuit nō penā irregularitat/ s3 magi oppo'm. pu ta exercitiū officij clical/ nā i executōe ordinū 7 p̄cipue i ꝯfectōe euch° clicus deo suo religiosissime famulat: cui sit glia in secla secloꝝ amē.

Di. 8.

Ost sacramentuz baptismi 7 confirmatōnes. 7c̄.

Postq̄ magr̄ egit ḋ bap° q̄ regnāmur 7 ḋ ꝯfirmatōe q̄ roboramur: h agit ḋ sacro euch° q̄ nutrimur 7 i bono ꝯsūmalr. 7 diuidit i. ij. ptes/ p° ꝯtinuat se ad p̄cedēa. 2° determinat ḋ euch° i se. ibi h qn̄. p̄a i duas p° poit ꝯtinuatōez dicēdoꝝ ad dcā. 2° subiūgit ꝯtinuatōis rōez ꝯpā° euch'am spālit ad bap'm ibi. p bap'm. 7 i° ps h3 duas. i p̄a ꝯpat euch'am ad bap'm ꝑm excellētiā.

Jn 2ª ſm ɔuenientiã ꝛ dĩiaꝫ ibi. Cuius figura. Conueniētia ē qꝛ vtrūqꝫ ſacr̃m ꝑ figuratū fuit i lege moſayca. ſed dĩia ē ꝙ vtriuſqꝫ fuit ꝓpria figura: ꝛ hāc cō uenientiā ꝛ dĩiaꝫ ponit ꝑ° ponēdo utri uſqꝫ ſacr̃i ꝓpriā figurā i lege moſayca 2° ponēdo vtriuſqꝫ figurā ꝓpriā i ſua cā. ibi. h̄ duo ſacr̃a. ¶ Et ſeqtur illa ꝑs. h̄ etiā añ alia. in q̄ agit de euchª in ſe. ꝛ illa pars habet q̄tuor partes. ¶ ꝑ° agit de ſacr̃o euchͤ ꝛ perceptōe ſacr̃i. ¶ 2° de ɔſecratōe ſeu ɔuerſione q̄ iſtud ſacr̃m i cipit eſſe. ¶ 3° de accñtib' remanētib' poſt ɔſecrationē. ¶ 4° de miſterio ɔſecratōnis. ¶ 2ª in ꝑn° di. xiͤ. Si aūt querit 3ª in ꝑn° di. iz. ſi aūt querit de accñtib' ¶ 4ª i ꝑn° di. iz. ſolet aūt q̄ri. ¶ ꝑª diuidit in duas ¶ ꝑ° determiat de ſacr̃o ꝛ ſuſcepꝰōe ei' ve ritatē. ¶ 2° excludit errores ɔ̄ illa ibi. h̄ v̄ ba. ꝑª in duas ꝑ° determinat de v̄itate ſacr̃i. ¶ 2° de eius ſuſceptōe in ꝑn° di. 9ͤ. ꝛ ſic due res. ꝑª in ꝓhe^m ꝛ tractatū. ꝛ ıō ꝓhe^m ñ diuido ɔ̄ totū tractatū d̄ euchª ſed tm̄ ɔ̄ tractatū q̄ hꝫ in iſta di. qꝛ hic nō ꝓponunt niſi q̄tuor de q̄bus in iſta di. determiat ibi. nūq̄ꝙ ſacr̃m. Tractat' icipit ibi. Sacr̃m dn̄s iſtituit. ꝛ hꝫ duas partes. ¶ Jn ꝑª agit de duob' q̄ ꝓpoſuit ſ. de inſtōe ꝛ forma. in 2ª de alijs duob' ſ. de ſacr̃o ꝛ re. Nūq̄d ibi ſacr̃m. prima i duas. primo agit d̄ inſtōe v̄itatē. 2° ex cludit circa h° errorē vel dubitationē. ibi. ɔſideratōe dignū. ꝑª in duas. ꝑ° de inſtōe. 2° d̄ forma. ibi. Forma vō eſt.

Jrca iſtā di.

octauā q̄rendū ē ꝑncipalit̄ d̄ trib'. ¶ ꝑ° an euchª ſit ſacr̃z le. no. ¶ 2° de forma an ſit q̄ ponit i canō ne miſſe. ¶ 3° de inſtōne an h' ſacr̃m cō uenient fuit inſtitutū poſt cenam.

O primum

ſic ꝓ cedit. ꝛ ar. ꝙ euchª ñ ſit ſacr̃ mētū. no. le. ¶ ꝑ° qꝛ ſacr̃m no. le. ē ſig^m gr̃e collate i eo. ¶ ſꝫ euchª nō eſt

bi'. qꝛ mact̃ i altari p' ɔſecr̃tōez. ꝛ nulli ꝑ ipſaꝫ gr̃a dat. ¶ Jtē ſacr̃a no. le. efficiunt qd̄ ſignificāt. ñ ſic euchª. qꝛ ſignificat l' figurat v̄ū corp' xp̄i ꝛ ſāguinē ɔtieri ſb̄ ill' ſpēb'. ¶ ſꝫ iͤ ſpēs h̄ ñ efficiūt. nā reſpcū ei' nō pōt aliq̄ vtus finita h̄re cālitatē. ¶ Jtē ſacr̃a no. le. hñt aliq̄ v̄ba q̄ ſunt for ma. ¶ Nō ſic euchª. qꝛ v̄ba q̄ ſunt forma ſacr̃i oꝫ eſſe ſil' cū ſacr̃o. ¶ v̄ba āt euchͤ ñ ſūt ſil' tū qꝛ euchª māct v̄bis ñ manētī b'. ¶ tū qꝛ dū v̄ba ſūt i ꝓlatōe ñ ē euchª. ¶ ſꝫ i fine ꝓlatōis. ¶ Jtē di. 4. met. qd̄ ñ vnū ſignificat nihil ſignificat. ¶ euchª ñ ē ſig nū vnū ſeu ſacr̃z. nec ſignificat v^m ſacr̃z ¶ g̃ ꝛc̃. ꝓbatō mioris. qꝛ aliud ſignū ē ſpēs panis aliō ſig^m ſpēs vini. ꝛ hñt aliud ꝛ aliud ſignificatū: qꝛ vni' ſignificatū ꝓ priū ē corp' xp̄i. alteri' aūt ſāguis. ¶ Con tra d̄ ɔſe. di. 2. in ſacr̃oꝝ oblōnib'. ¶ loq̄t de euchͣ. ꝛ ibidem nō oꝫ in ſacramēto aliud offerre preter ꝛc̃.

Hic tria uidenda

ſūt. ¶ ꝑ° ſic ꝓceſſū ē i alijs ſacr̃is ponēª q̄dā rō nois euchͤ ꝛ ſupponēª ē ex vſu loquē^m. ¶ 2° iq̄rendū ē ſi illi rōi ſbſit aliq̄d reale. ¶ ꝛ 3° ſi id qd̄ ſbeſt ſit ſacr̃m no. le. qd̄ ꝑncipalit̄ q̄rit. ¶ Rō nois euchͤ ſꝫ cōit̄ vtētes l' loquentes d̄ euchª pōt eē talis. Euchª ē ſacr̃z corpis xp̄i ꝛ ſāguis v̄acit̄ ɔtēti ſb̄ ſpēb' pāis ꝛ vini p' ɔſecr̃tōez fac tā a ſacerdote ſb̄ v̄bis certi cū debita itē tione ꝓlati. ex inſtōe dina v̄acit̄ ſignās corp' xp̄i ꝛ ſāguinē ſb̄ eis realit̄ contie ri. ¶ De 2° dico: ꝙ iſta rō nō ē in ſe falſa qꝛ nulla ꝑs repugnat alteri. poſſiͤ. n. eſt ſine ɔ̄dictōe corpis xp̄i ɔtieri ſb̄ ſpē pa nis ꝛ ſāguinē ſb̄ ſpē vini. qd̄ ſupponat̄ hꝛ qꝛ di. io. declarabit. ¶ Poſſiͤ ē etiā iſta ſigna iſtituta eē a deo ad ſignandū v̄a citer illa ſignata ſb̄ eis ɔtieri: qꝛ qd̄ de' pōt facē pōt ꝑ aliqd̄ ſenſiͤ ſignū ipoſitū ſignare. ¶ g̃ iſti rōni ſbeſt aliqd̄ ens. h° eſt cui nō repugnat eē. ¶ Alteri' dico ꝙ ſibi ſbeſt aliqd̄ ens i effectu. vt ꝓbari pōt ꝑ auct̃ē ꝛ ɔgruā rōez. ¶ Auct̃as ē. Mat. 26

vbi xp̄s p' cenā iſtō ſacr̃m iſtituit vt ſb̄ iſtis ſpēb' v̄m corp' ei'. ꝛ ver' ſāguis v̄a citer ɔtient. ¶ ꝛ ñ tm̄ tc̄ qñ ipſemet ɔſec. ¶ ſꝫ ꝙ poſtea h̄ ſacr̃z a ſacerdotib' i eccl'ia ɔficeēt ad qd̄ dedit auct̃ē ſbdēs ibi. dicit apl'ꝰ. h̄ facite i meā ɔmēoratōez. ¶ Jdē hr̄ Luc. 22. ꝛ. i. cor. xi. vbi apl's diffuſe d̄ termiat de mō ꝑceptōis ꝛ ɔſectōis h' ſa cramēti. Panis iq̄t quē frāgim' nos ſa cerdotes nōne ꝑticipatō dn̄i ē. ꝛ ꝙ iſtō ſacr̃z ſit ꝑpe° i eccl'ia ibi ait. q̄ciēſcūq; iq̄t panē hūc ɔmedetꝪ ꝛ calicē bibetꝪ mortē dn̄i ānūciabitꝪ donec veniat. ſupple ad iudicād̄. ¶ vñ vſqꝫ ad tūc durabit eccl'ia militās ꝛ euchª i ea. ¶ ſic tenēt oēs ſancti ¶ Q: h̄ ſit ɔ̄gruū ꝓbat. qꝛ ɔgruū ē xp̄ꝫ eē nobiſcū i tali ſig̃ ſēſibili vt magꝪ excitet̄ q̄lꝫ ad reuerētiā ꝛ deuotōez ad xp̄ꝫ. ¶ ꝛ h̄ pꝫ de facto. ꝙ quaſi oīs deuotō i eccl'ia ē i ordie ad illō ſacr̃z. ¶ ꝓpt̄ h̄. n. cleric' cū maiori dilīgēª ꝑſoluit offi^m diuinū in or dine ad miſſā. ¶ ꝓpt̄ h̄ etiā ppl's deuoti' audit miſſā q̄ꝫ aliqd̄ aliō offi^m eccl'iaſti cū. ¶ ꝓpt̄ h̄ ēt ſingl'i cū maiori dilīgēª ɔfi tent qñ itēdūt ſꝫ ordiatōez eccl'ie ſaltē ſeľ i āno cōicare. ¶ Cōgruū ēt fuit poſt gnātōez ſpūalē ɔferri ēt nobis nutrimē^m ſpūale. ꝛ illō magꝪ ɔgrue nobis dat ſub ſilitu͛ nutrimēti corꝑal. nutrimē^m āt corꝑ ale ꝑcipuū ɔſiſtit i pāe ꝛ vino. ¶ g̃ ꝛc̃. ¶ Cō gruū ēt fuit ꝙ ſig^m ſēſiͤ ſb̄ q̄ nobis deus voluit ſe dare h̄ret ordinē ad v̄ba aliq̄ ab aliq̄ miſtro ꝓferēda. ¶ qꝛ alr̃ neſcire m' qñ i tal'i ſig̃ eēt xp̄s. ꝛ qñ ñ. ꝛ ſic ꝑieret reuerēª debita ꝛ deuotō. ¶ Cōgruūꝫ ēt fuit ꝙ i ꝓlatōe illoꝝ v̄boꝝ miſter eēt in eccl'ia excellēs. ſ. ſacerdos ꝑ c' actū miſte rialē xp̄s ſic icipiat eē nobiſcū. ¶ De 3° di co ꝙ illō qd̄ ſbē rōi nois ꝑ' poite ē ſacr̃z ¶ qꝛ. ſ. ē ſig^m v̄acit̄ repn̄tās ex inſtōe dina ¶ ꝛ lꝫ ñ gr̃aꝫ actualē tñ effcꝫ aliquē ei gra tuitū. ſ. eē corpis xp̄i ſb̄ tal'i ſpē. gr̃a āt in diffinitōe ſacr̃i ñ accipit tm̄ ꝑ gr̃a accñ tali. ¶ ſꝫ ꝑ effectu dei gratuito. ¶ De vnita te h' ſacr̃i. ſ. dico ꝙ bñ poſſiͤ eſſet plura ſenſibilia ɔcurrē i fūdamēto vni' ſacr̃i

ſimplr̃. vt ſ̄ dictū ē de ablutōe ꝛ v̄bis i fūdamē° rel'onis bap̄l. ſꝫ ibi neutꝝ illoꝝ ē aliq̄d illi' ſacr̃i ſine altero. ¶ h̄ āt ꝛ ſpēs pāis ɔtiet ſuum ſignatū ſine ſpēb' vini. ¶ ꝛ ex° ſiō dico ꝙ corp' xp̄i pōt accipi ſtri cte ꝓut icludit ꝑtes aiatas. aīa xp̄i. ꝛ c' mōi nō ē ſāguis. ¶ ſꝫ ſit i potēª ꝓpiq̄ vt ɔuerta tur i carnē aiatā. ꝛ ſic corp' ē aliō eēntia lit̄ a ſāguie. ¶ ꝛ i ſe ēt pōt eſſe aliō ſigna tū. ꝛ ꝑ ɔñs pōt eē h' ꝓpū ſig^m. ¶ ſic ē ꝛ ꝓ pria diffinitō. ¶ Aliō° corp' ꝑt accipi vt oīa lª icludit q̄ ꝑtinēt ad totū corp' or ganicū ſiue ſint ꝑtes aiate. ſiue ſint alia ñ formalit̄ aiata. vt hūoꝛes ꝛ ſp̄s. ꝛ h̄ mō ſāguis eſt aliq̄d corpis. ¶ ꝑ° mō accipien° corp' lꝫ ipm̄ ꝛ ſāguis ſint ꝑ° diuerſa ſi gnata: tñ conſtituūt vnum ſignatū to tale qd̄ ē corp' 2°° ¶ ꝛ ita ſignū ꝓpū cor poris ꝑ° mō. ꝛ ſignū ꝓpriū ſāguis: pñt eſſe vnū ſignū vnitate itegritatꝪ. ñ aūt idiuiſibilitatꝪ. ¶ Cōgruit aūt h̄ ſacr̃z h̄re talē vnitatē itegritatꝪ ꝛ ñ idiuiſibilitatꝪ. qꝛ ē ad ɔpletā nutritōez aīe q̄ ſignificat̄ ꝑ ɔpletā nutritōez corpis. ¶ Cōpleta aūt nutritio corpis fit ex aliq̄ vno vnitate i tegritatꝪ ñ vnitate idiuiſibilitatꝪ. ſ. ex a limēto. ñ. n. nutrit ſufficiēt cib' ſine po tu. nec ex°. ¶ Ex dictꝪ pꝫ q̄druplex dĩia ꝛ excellētia h' ſacr̃i ad aª q̄ꝝ triplex eſt i ſignificā°. ¶ Una ē qꝛ ē ſimplr̃ veraciſſi mū i ſignando. alia. n. ſacr̃a v̄acia ſunt q̄tū ē ex ſe. tñ qñqꝫ nō hñt effectū ſuūꝫ ſignatum ꝓpt̄ in diſpōez ſuſcipiētꝪ. iſtō aūt nnūq̄ꝙ caret ſuo ſignato. ¶ 2ª excel lēª ē qꝛ qd̄ ſignificat iſtō ſacr̃z h̄ realit̄ cō tiet. alia ñ. ¶ 3ª excellēª ē ſignati ꝑ iſtō. alia. n. ſacr̃a ſignificāt gr̃aꝫ accñtalē ihe rētē ſuſcipiētꝪ. iſtō āt ſignificat gr̃aꝫ ſbſi ſtētē. ſ. v̄ū corp' xp̄i ibi exn̄s. ¶ Altia dĩia ē i mō eēndi iſti' ſacr̃i. qꝛ oīa aª ſacr̃a ɔſi ſtūt i vſu ꝛ i fieri. ita ꝙ iō ē ſacr̃z ꝛ ꝑcep° ſacr̃i. ſic bap' ꝛ ꝑceptō bap̄. ñ ꝑmanet aliq̄d qd̄ ſit ſacr̃z ceſſāͤ vſu illi' l' ꝑceptōe ¶ ſꝫ h̄ ſacr̃z ē q̄dda ꝑmanēs ēt añ vſū. ꝛ h̄ 2gr^m erat qꝛ xp̄s ꝑmanēs voluit eē nobi ſcū. ¶ g̃ i aliq̄ ſig° l' ſacr̃o ꝑmanēͤ. vñ vſus

huius sacri non est sacrm. vsus. n. ver-
boruz sacramentaliũ est quedã via ad
sacramentũ / quia in termio plationis
verboꝝ incipit esse sacrm. sed vsus ⁊
perceptio istius sacramẽti est quedã di-
spositio sacralis seu via qua hoc sacrm
applicet mẽbro ecclie. Et bñ possibile est
in vtroqꝫ vsu si digne fiat grãm ↄferre
vtẽti. sz h° ñ ẽ formale ⁊ p^m significatũ
euch^e. sz qdã act^s sacrales in quib^s bñ
põt grã recipi si digne fiant / magis tñ i
pceptione ꝙ in cõsecratõne: qꝛ act^s per
ceptionis significat nutritõez spũalez q
est per gratie collationem.

Ex his patz ad ar

gumẽta. Ad p^m. qꝛ euch^a nõ est p° sig-
num gr̃e accñtalis sz subsistentis. Ad
2^m vr̃ eẽ bona difficultas ↄtra illũ qui
poit sacr̃a hr̃e actionẽ respcũ significati
sz ↄtra me nõ ↄcludit. dico. n. ꝙ h° mõ
intelligit illa ꝓpõ / sacrm efficit qd figu
rat. i. significat aliqd fieri. illd p sacrz tã
ꝙ p signuz efficax fit. si aũt significat a
liqd esse / illud p sacrm tanq̃ p signum
verax est. Qualit̃ ãt accipiat ibi / p^s dic-
tũ ẽ in pma di. Et cũ dr̃ ꝙ nulla virtus
finita põt agere ad esse corpis xp̃i ibi.
ↄcedo ꝓprie loquẽdo de actõne / põt tñ
aliq̃ virtus finita vel aliqd virtutis fi
nite esse dispõ imediata ad eẽ corporis
xp̃i ibi / nõ a se sed a deo assistente ibi) ⁊
h° mõ istituit istas spẽs vt p^s ↄsecratõ
nem assistat eis ad hãc pñtiam corpis
xp̃i. Ad 3^m pꝫ quare istud sacrm non
hꝫ aliq̃ verba ꝓ forma: qꝛ tũc nõ esset
sacrm pmanẽs / cũ verba nõ pñt eẽ nisi
in successione / tñ ipa ↄsecratio sacramẽ
ti ↄsistit in fieri / ⁊ ideo reqrit aliquam
formã verboꝝ. Sed illa nõ est forma
sacri / sed ↄsecrationis sacri. ⁊ ꝓ tanto
illa pñt dici verba sacralia: quia ad sa
cramentũ ptinẽtia / tanq̃ forma ↄsecra
tionis eius / q̃ ↄsecratio ẽ inceptio sacra
mentalis / sed nõ dicuntur sic sacralia si
cut verba bap / illa. n. sũt sacralia: quia
forma sacri. Si aũt oino queras q̃ sit
forma h° sacri / dico ꝙ ipe spẽs visibi-
les sunt mã. i. ꝓximũ fũdamentũ rela
tionis significatõis. ipa significatio est
ibi formale sic in aliis sacris. Et si que
ras qd est in h° fundamento tanq̃ mã.
aliud tanq̃ forma. R°. ꝙ non est h ali
ud tanq̃ mã ⁊ aliud tanq̃ forma sicut
est in aliis cuius rõ est. qꝛ istud est pma
nẽs / ⁊ ideo nõ pñt aliqua verba ad eĩ^s
essentiã ptinere / in q̃cunqꝫ aũt sacro di-
stinguit mã ⁊ forma / signuz visibile dr̃
esse mã / verba vero forma. Ad 4^m
dicit ꝙ h ambo sũt vnũ signũ vni^s rei
vt corpis xp̃i. Contra. Noĩa synoni
ma sũt alia ⁊ a^a noĩa / sunt etiã plura si
gna / nõ obstante ꝙ idez significẽt: quia
pl̃es sũt ibi voces imposite ad significã
dũ / sꝫ a simili cum h sũt alie ⁊ alie spẽs si-
gnificantes: erit aliud ⁊ aliud sacrm.
Dico ꝫ aliẽ ꝙ sicut dictũ est in pede qõ-
nis ꝙ sũt sacrm vnũ vnitate integrita
tis nõ diuisibilitat / ideo non ↄcludit.

Secundum

sic ꝓceditur ⁊ arguit ꝙ illa
nõ est forma p̃cisa ↄsecratõ
nis euch^e q̃ ponit i canone misse. p° qꝛ
hoc ꝓnomẽ hoc aut demonstrat sbam
panis. aut accidẽtia. ⁊ vtroqꝫ modo est
ꝓpõ falsa. aut demonstrat corpus xp̃i.
⁊ tunc ꝓpõ non est effectiua sic nec ista.
corpus meũ est corp^s meum. nulla. n. ꝓ
positio ẽ effectiua vel opatiua q̃ vera es
set: nulla posita actione vel opatõne eq̃
sicut si opatio ponat talis ẽ ista. corpus
meũ est corpus meum. Itẽ istud ꝓno-
men hoc demõstrat ꝓ instanti ꝓ q̃ pro
fertur vel ꝓ alio. si ꝓ illo nõ est tũc cor-
pus xp̃i. ꝫ. tunc demonstrat panem vel
accñtia. Sꝫ tũc ꝓpõ illa est falsa: qꝛ nec
panis nec accñtia sũt corpus xp̃i. Sed
oõ falsa nõ põt esse forma in sacro ve
ritatis ꝫ ⁊c̃. Item in forma sacri tradi
ta a xp̃o nõ lꝫ regularit̃ aliqd iponere
regularit̃ dico ꝓ intruptõe aliq̃ modica

casuali. de qua dictũ ẽ in diffinitõe bap
tismi. sed hic regularit̃ iterponitur. hec
ↄiũctio. n. q̃ nõ ẽ in forma tradita a xp̃o
sicut pꝫ i euãgeliis. Itẽ si hoc ꝓnomẽ
ego signat pmam. psonam ita meũ pos-
sessionẽ. ꝫ sicut dicẽs ego de se loquitur
ita dicẽs meũ designat illud a se posside
ri. ꝫ sacerdos ꝓferẽs meũ. designat illd
esse suũ. s. sacerdoti. Item de forma cõ
secratõis sanguis. arguit ꝙ nõ sit illa q̃
vtimur. quia illa ñ iuenit tradita a xp̃o
qꝛ null^s euãgelista ponit illa vba. Itẽ
eq̃ pauca vba videt̃ sufficẽ ad ↄsec̃tionẽ
sãguis sic corpis. ꝫ cũ ↄsideratõ corpis
ↄsistat in q̃tuor verbis. ꝫ ⁊ sãguis. ꝫ alia
supfluunt. Cõtra. extra de cele. mis. Cũ
marthe. Exq̃ credimus ait. Inno^s 3^s. ꝙ
forma verboꝝ sicut i canone scribũtur
⁊ a xp̃o apli ⁊ ab ipsis eoꝝ acceperunt
successores. ꝫ ⁊c̃.

Respondeo.

Hic tria vi-
dẽda sũt. p°
si eucharistie ẽ aliqua vna forma. 2° q̃.
3° quid signat. De pmo pꝫ ex solutõne
q. p̃cedẽtis / quia nulla verba sũt forma
eucharistie nec de essẽtia eius. sꝫ verba ali
qua sũt forma ↄsecratõis eucharistie. ⁊
sic intelligẽdo / quia sic ꝓponitur in. q.
qd sit forma ↄsecratõis. Dico ꝙ sic istd
sacrm est vnũ vnitate integritati nõ idi-
uisibilitati: qꝛ in se icludit duo signa pti
alia. qꝛ p° signãt duo ꝓpria signata ⁊ ꝓx
ima. s. corpus ⁊ sanguinẽ. ⁊ remota. s. ci
bationẽ ⁊ potũ spũalẽ: ita etiã ẽ vna cõ
secratio vnitate itegritati / ⁊ tñ due ↄsec̃-
tiones ptiales / sicut. n. aliq̃ res ẽ vna: sic
ẽ vna eius iceptio. ⁊ sicut plures: sic pl̃es
ei^s inceptiones / ⁊ sic ↄsecrare pl̃es sic ei^s
inceptõ ẽ plures. Est ergo ↄsecratõ pl̃es
ptiales ↄsecrationes. tñ vna vnitate ite-
gritatis: ⁊ sic ẽ vna forma ↄsecratõis vni
tate itegritatis / sꝫ tñ ↄtinẽs in se pl̃es for-
mas ptiales. distinctio aũt formaꝝ illa
rum ptialiũ pꝫ. qꝛ vna ẽ efficax sine alia
qd manifestũ ẽ. alioqui. n. fideles corp^s
adorantes añ ↄsecrationem sanguinis
essent idolatre. quod falsũ est.

De secundo dico.

quia verba ↄsecrationis corporis sũt q̃-
tuor. s. istd ꝓnomẽ hoc. ⁊ verbũ ẽ. ⁊ in
apposito corpus meum. Coniũctio eñi
nõ est de eẽntia forme. sed s̃m vnũ doc-
torem ponit ad designandũ ordinẽ cõ
secrationis sacri ad vsum sacri. qd patz
ex verbis. Accipite hoc est. n. ⁊c̃. q. d. qꝛ
talis ẽ ↄsecratio ideo vtimini ↄsecrato.
sed alia rõ potest assignari. s. ꝙ. n. ponit
ad ↄtinuandũ ne illa verba que sũt de
forma ꝓferant sine p̃cedentib^s. Sed h
ẽ dubiũ. vtꝝ p̃termissis verbis p̃cedẽti-
bus p ista sola quatuor verba ↄficerꝫ sa
cerdos. Dr̃ ꝙ sic. qꝛ ista sunt p̃cisa for
ma. alia sũt ꝓpter reuerentiã vl̃ ꝓpter
oõnem p̃mittendã. Sed ↄ istd arguit
qꝛ vba sacralia ex vi verboꝝ dñt signifi
care illud qd efficitur ex vi sacri. Sꝫ ex
vi ↄsecratõis hui^s efficit ibi eẽ veꝝ corp^s
xp̃i. ꝫ vba sufficiẽtia ex vi ꝓpria dñt sig
nare illud ibi ↄtineri. Sed hec verba. h°
ẽ corpus meũ ꝓlata sine p̃cedentib^s hoc
nõ signãt absolute / qꝛ ly meũ signat re-
ferri ad psonã ipius loquenti: qꝛ lꝫ mini
ster possit intẽdere ut loquat in persona
xp̃i. nõ tñ ꝓpter hoc signatũ illoꝝ vbo-
rum eẽt ꝙ li meũ demõstraret corp^s xp̃i
sꝫ corpus loquenti / sicut si ego inciperez
loqui in psona xp̃i: dicẽdo sic / Mea do
ctrina est ista / lꝫ intenderẽ loq̃ in psona
xp̃i: tñ ex vi verboꝝ nõ hr̃ ꝙ ista doctri
na sit xp̃i / sed illius q̃ loquit: sic angelus
qñ loquebat in psona dei / Ego sũ deus
abraam / ⁊ p ↄñs non eẽt ꝓpõ falsa s̃m
sensũ ꝓ quo fieret: tñ nõ erat signãtũ ꝓ
prie hui^s oõnis ꝙ ly ego supponeret ꝓ
psona dei. Hoc etiã ↄfirmat p Ambr.
de ↄse. di. 2. Panis ẽ in altari. Sermo i-
quit xp̃i creaturã mutat: ⁊ sequit. Con-
secratio quib^s verbis fit attẽdite que sũt
verba. Accipite ⁊ edite ex hoc oẽs. hoc
ẽ corpus meũ. vbi ipe videt ↄiũgere illa
verba p̃cedẽtia. s. accipite tanq̃ verba cõ-

ſecrationis. ſed hoc nō ē intelligendum
tanq̄ ſint eſſentialit̄ ptinentia ad neceſſi
tatē ↄſecratōis: ſed tanq̄ neceſſario p̄mit
tēda / ꝛ n̄ ſolū illa / ſed alia plura p̄cedētia
in canone / ex q̄bus ex vi ſermonis hr̄i
poteſt ꝙ iſta. hoc ē corpus meum: dicūt
in pſona xp̄i: vn̄ non ſine cā eccleſia ita
cōnexit totum canonez miſſe. ꝙ ab illo
loco ↄmunicātes / vſq3 ad illū locū poſt
conſecrationē / Supplices te rogamus
omnipotēs deus non ē aliqua oīo q̄ nō
neceſſario ↄnectat cū p̄cedēte / vl' p ↄiun
ctionē copulatiuā ſicut hāc / ꝫ oblōm / ꝛ
huiuſmōi / vl' p pnomē infinitū: vt quā
oblationē tu deus / ꝛ qui p̄die ꝙ pateret
ꝛ poſt ↄſecrationem / ſupra que ppitio
uel per relationē ut ibi. Simili mō / De
iſto articulo dicetur in generali ſil' cum
dubijs quid fuerit obſeruandum. / De
uerbis autem ↄſecratōnis ſanguis ē du
bium magis / q2 quātum ad duo. Prim
eſt q2 formā qua vtimur nullus euāge
liſtaꝝ recitat / ideo non videt ex euange
lio certa. Greci etiā alia forma vtuntur
ꝺ. Hic eſt ſanguis ꝛc̄. ꝛ per conſequens
forma noſtra non ē p̄ciſa. / R̄ᵒ non du
bito q̄n forma nr̄a ſit certa ſm̄ auctori
tatem illam Innocētij / quia multa tra
dita ſūt eccleſie ab apoſtolis que tamen
nō ſic ſcripta ſūt in euāgelijs nec obſtat
de euangeliſtis / quia intendebant narra
re rem geſtam non aūt tradere formam
ↄſecrandi / Sz ꝛ de formā grecoꝝ ecclīa
nō dicit eos non ↄficere / vn̄ dicūt aliq̄
ꝙ forma eoꝝ ꝛ forma noſtra ꝛ quecūq3
ſcripta i euāgelijs ſufficiens eſt ad cōſe
crationem / tamē in eccleſia romana eſt
ꝺ neceſſitate miniſtri vti forma qua uti
mūr. / Secundū dubiū eſt an ad formā
qua vtimur ptineāt omīa verba a loco
iſto. Simili modo vſq3 ibi. / vnde ꝛ me
moreſ. / Et ↄmuniter tenetur ꝙ iſta. Hᵒ
facite in meā ↄmemoratiōnē non perti
nent ad illā formā hoc modo quod p
batur. quia non magis facit illud. Hoc
facite ꝛc̄. ad ſanguinem q̄ꝫ ad corpus, pre

cepit. n. chriſtus ita fieri conſecrationez
corpis ſicut ſāguinis / ꝫ ſi illud ptinet ad
ↄſecrationē ſāguinis pari rōne ꝛ corpo
ris / ꝛ p conſequēs quando hoſtia leuat
adhuc non eſt ibi corpus xp̄i. / ꝛ ſic ē ido
latria quod nō ē dicendum. / Hoc etiaz
pz / quia preceptum de vſu ↄſecrationis
nō eſt de forma ↄſecrationis / hoc ē pre
ceptū huius vt v̄ba oſtendūt ꝫ ꝛc̄. / Itez
per iſta v̄ba ↄtulit apoſtolis xp̄us pote
ſtatem ↄſecrandi / h. n. ordinauit eos ſa
cerdotes / Collatio autem poteſtatis cō
ſecrandi nō fit p v̄ba ptinentia ad ↄſec
tionem / quia verba conſecrationis ma
teriam reſpiciunt que ↄſecratur vel ter
minum in quē conſecratur. V̄ba autem
poteſtatem ↄferentia reſpiciunt poteſta
tem quā ↄferunt ꝛ illum cui confert.
/ Hoc ergo tanq̄ certo ſuppoſito / nunq̄d
omīa v̄ba vſq3 illic. Hoc facite. ſūt ꝺ for
ma ↄſecrationis ſanguinis: / Dicit ꝙ ſic
p̄mo de illis qui p vobis ꝛc̄. quia relm
implicat añs ꝛ eſt pars vnius totiꝰ oīo
nis / Silr̄ dicūt multo magis de illis no
ui ꝛ eterni teſtamenti. q2 illud ē quedaz
ſpecificatio eius qꝺ precedit cū dicit ſan
guinis. Ad vnam aūt formā vident per
tinere omīa que ptinēt ad vnā oīonem
ꝫ tā illa noui ꝛc̄. de quibus certum eſt ꝙ
pertinēt ad vnā oīonem q̄ꝫ illa. q̄ p vo
bis ꝛc̄. que ppter implicatōnem ptinere
ad eandē oīonem vident: oīa ptinebunt
ad formam ↄſecratōis ſanguinis. / Sz
iſte rōnes nō ↄcludūt. / q2 poſſibile ē ali
qua multa addi in oīone ↄſecratiua q̄
bus non expreſſis tota ↄſecratō haberet
ſicut xp̄us potuiſſet dixiſſe / hᵒ eſt corpꝰ
meū aſſumptū de v̄gine ꝛ ſuſpendendū
in cruce / ſicut dixit de ſanguine / q̄ p vo
bis fundet. / ꝛ tūc licet v̄ba illa fuiſſet di
cenda ppter deuotōem / non tn̄ fuiſſent
ſimplr̄ neceſſaria ad formam. Lz ad ean
dem oīoem ptinerent. / Multo minus
etiam valet illa pbatio de illo. q̄ p vo
bis / q̄ꝫ de illo noui ꝛ eterni / poſſet eni in
telligi illa oīo in ſenſu compoſitionis ul'

diuiſionis ſic̄ diſtinguit illud ſophiſma
Omīs hō qui eſt albus a ſorte currit. lz
in ſenſu cōpoſitōnis iplicatio ſit ps eiuſ
dem oīonis. ꝛ ita poſſet intelligi in ppo
ſito. ita ꝙ ante illud q̄ nō eſſz oīo pfecta
vel p ly qui incipet oīo copulata p̄cedē
ti ſenſu. ſ. diuiſionis. ꝛ exponeret ſz Pri
ſcianū ly qui p ꝛ ille. Conſilr̄ p illud no
ui teſtamēti. intellr̄ cōiter ſm̄ ſanctos cō
firmator in q̄ intellr̄ iplicatio. ſanguiniſ
inq̄ꝫ q̄ ē ↄfirmator noui ꝛ eterni teſti ꝛc̄.

De iſto articlo dico breuit̄ ꝙ nō eſt nobis traditu3
oīo certitudinalr̄ an ad formā cōſecrati
onis ſanguis ptineant aliq̄ verba poſt il
lud. ſanguis mei / vel an aliquod illoꝝ ſe
quentiū vſq3 illic / hoc facite ꝛc̄. / Jō picu
loſum eſt hoc aſſerere de quo ſufficiens
auctas nō hr̄. / Nō eſt aūt piculoſū igno
rare / q2 videt ignorātia inuincibilis. / Ex
hoc pz improbatio cuiuſdā dicti minuſ
diſcreti / ꝙ neċe eſt in q̄libet ſacro ſcire p
ciſe q̄ verba ſūt de forma ad hoc ut ali
quis cōferat ſacrm̄. / Iſtud eni manifeſte
falſū eſt nō ſolū in ppoſito / ſed et̄ i bap
tiſmo / ꝛ pnia ꝛ ſacro ordinis / Forte enim
nullus eſt q̄ ſciat p certo / nec ep̄s / nec or
dinatus q̄ ſint p̄ciſa v̄ba ordiatōis in ſa
cerdotē / ꝛ tn̄ nō eſt dicendū ꝙ nullꝰ ē or
dinatus in ſacerdotē in ecclīa. / Conſimi
liter diuerſi vtunt diuerſis v̄bis in cōfe
rendo ſacrm̄ pnie / nec ē certū de aliq̄bꝰ
verbis p̄ciſis / q̄ ſint illa / nō tamē dꝺ eſt
ꝙ nullus abſoluat in ecclīa. / Quid ergo
erit conſiliū / Dico ꝙ ſacerdos intendēs
facere qꝺ facit eccleſia legēs diſticte ver
ba canonis a principio vſq3 ad finē ve
re cōficit. / nec eſt tutū alicui ſe reputare
valde peritū de ſcia ſua / ꝛ dicē volo vti
p̄ciſe iſtis verbis p ↄſecratōne ſanguis.
ſed ſecurior ē ſimplicitas. / volo iſta v̄ba
pferre ſub ea intentōe ſub qua xp̄us in
ſtituit ea eſſe pferenda vt que ex xp̄i in
ſtōne ſūt de forma: dico ut de forma. ꝛ
q̄ ad reuerentiā. ad reuerētiā / Sed q̄d ſi
ante oīa verba plata ↄtingeret mori ſa

cerdotē: nunq̄d hn̄dus eſſet ſanguis tan
q̄ꝫ ↄſecratus / Dico hic ſicut in quodā ca
ſu ſupius p̄miſſo. ſi quis ſacerdos inci
peret ſic loqui. Hoc ē corpus meū nō p
dicens verba p̄miſſa totaliter ꝙ in oībꝰ
talibus nō eſt adorandū niſi ſub ↄditio
ne ſi vere cōſecratū eſt. / Et nūquid iterā
da ſunt verba / dico ꝙ nō abſolute / Sz
nunq̄d ſub cōditione. / Dico ꝙ hic nō eſt
talis neċitas ſicut in baptiſmo / q2 ibi q̄n
dubitat de baptizatōne dubitat de ſalu
te. / Ideo neċe eſt ibi q̄nq3 ſub ↄditōne ba
ptizare / Sed hic ſi pbabilit̄ dubitat in
altero iſtoꝝ caſuū an cōſecratio ſit com
pleta / nullū piculum ſalutis imminet ſi
nō iteret / nec abſolute / nec ſub cōditōne
/ Quid ꝫ / eſt ne illa mā ſemp ſeruāda / dico
co ꝙ nō / q2 putreſcēt / ſed ſacerdos poſt
cōmunionē in ſua miſſa p̄t illā materiā
recipere ſub intētione cond's ꝫata tali / ſi
iſtud eſt conſecratū recipio ut conſecra
tum / ſed ſi nō: nō / ſed ut tale de quo ē in
certum: nec in hoc poteſt eſſe periculuz
quia ieiunus eſt ante perceptionez vini
ablutionis / ꝛ ſi non eſt ſanguis quod p
cipit non tamen facit irreuerentiā cor
pori ꝛ ſanguini iam perceptis / q2 mox
poſt ſanguinem iam perceptum ſtatim
in altari percipimus puruz vinum / De
tertio articulo dicitur ꝙ ſacerdos pro
fert illa verba quaſi materialiter. quia
recitat ea ſicut a chriſto dicta / ut patet p
litteram precedentē in canone / chriſtus
autem quando illa dixit non tranſub
ſtantiauit panem in corpus ſuu3 / quod
probatur ex verbis illius canonis / quia
ibi premittitur. benedixit / vnde dicitur
ꝙ per illam benedictionem precedentez
conſecrauit / non per iſta verba. Hoc eſt
corpus meum / cui concordat Innoᵒ. de
officio miſſe. parte. 3. c. 6. ꝛ. 14. / Sed cō
tra. Aut xp̄us ↄfecit ſine v̄bis / qꝺ nō eſt
pbabile / aut cū verbis / ꝛ tūc aut cū iſtiſ
aut cū alijs. nō cū alijs a p̄dictis / q2 non
eſt pbabile ꝙ alia forma vtatur actor ꝛ
miniſtri q̄bus cōmittit formā / ſi eiſdem

remanet difficultas de signe illi⁹ orōnis vltimo ꝓlatā a christo: Itē xp̄us mō si eēt viator posset ꝓferre ista vba ⁊ ꝯficē ⁊ remanēt eadē difficultas sic ꝑus. Alia est opio ꝙ sic nomē signat sine tpe. ⁊ iō p̄t supponē ꝓ supposito cuiuscūqꝫ tpis nec p̄t restringi a tpe ꝯsignato p verbuꝫ signās ꝯpositionē. qꝛ illud ē distās sꝫ in tellectū vl' sensū ⁊ nihil ꝯtrahit p distās sic nec ꝯhit h hō cū dr̄ hō ē albus. lꝫ cō trahat h. hō albus currit. ita ꝓnomen cū ponat loco nois ꝓprij ⁊ significet sine tpe. p̄t signare seu demōstrare sine tē pore. qꝛ h⁹ signat ⁊ demōstrat ꝓ oī tpe. ⁊ sic h⁹ ꝓnomē hoc p̄t demōstrare sub disiunctōe. illud qȯ nūc ꝯtinet sub illis spēbus vel ꝓximo ꝯtinebit. ut sit demō stratio ad intellectū ei⁹ qȯ demōstratur in recto ⁊ ad sensū alicui⁹ qȯ demōstrat in obliq̄. ⁊ illud in recto sit aliq̄d nūc p̄ sens vel qȯ in ꝓxio erit p̄ns ad sensū sb̄ istis spēb⁹, ⁊ illa disiūctiua vera est. qꝛ al tera ps ē vera. ⁊ h⁹ ad itellectū qn̄. s. assi stit vtus diuina i vltimo instāti ꝓlatōis opans ad illud qȯ signat. Contra istud. lꝫ n̄ opteat ꝙ h⁹ ꝓnomē hoc demōstret aliq̄d ꝓ detmiato tpe. tn̄ sic ipe arguit: significa⁹ orōis ꝯstituit ex significato p tiū. ⁊ ptes signāt qn̄ ꝓferunt. Iō s̄m eū ēt necē ē dicē ꝙ hoc ꝓnomē qn̄ ꝓfert il lud signat qȯ tūc demōstrat. tūc aūt nō videt posse demōstrare aliq̄d qȯ n̄ ē tūc ꝯtentū sb̄ illis spēb⁹, qꝛ sic posset dici ꝙ h ignis ē aq̄ vel h⁹ corp⁹ ē aq̄ loquēdo d̄ igne stati ꝯuertēdo in aquā ⁊ faciendo talē demōstratōnē ad sensū i obliq̄ ⁊ ad itellectū i recto ⁊ h⁹ demōstrādo corp⁹ qȯ nūc est vel in ꝓximo erit sꝫ n̄ vr̄ rō nale dicē de aere stati corrūpendo ꝙ h⁹ corp⁹ ē ignis. hec eni simplr̄ ē vera. hoc corp⁹ ē aer. ⁊ de eodē nō dicunt siľ ignis ⁊ aer. Itē si tūc signāt ptes orōnis qn̄ ꝓ ferunt. ⁊ ex signati eaꝝ hoc mō acceptis est signatū totius orōnis s̄m qȯ accepit oꝫ dicē ꝙ ly est. qn̄ ꝓfert ponat signatuꝫ suū ꝓ p̄nti qȯ signat. sb̄m aūt ꝓ illa pte disiunctōis n̄ accipit ꝓ aliq̄ eodē tpe cū illo qȯ iportat p copulā. ergo tota signatio illi⁹ orōis n̄ refert ad aliq̄d idē vel ad in stans. Itē disiunctiua nō ponit alteraꝫ ptē determiate. sꝫ ē ibi fallacia ꝯn̄tis. ergo si h⁹ stat sic disiunctiue n̄ detmiate poit re spectu p̄dicati vnā ptē. s. h⁹ qȯ in ꝓxio erit sb̄ istis spēb⁹. sic neqꝫ alterā. s. qȯ nc̄ est sub istis spēbus. ⁊ nō efficit p ista orō nem etiā s̄m eos nisi ut ipa ē vera. ergo per istā nō magis efficiet ꝙ illud qȯ statim erit sub istis speciebus sit corpus xp̄i: ꝙ illud quod nunc est sub istis.

Aliter ergo potest

dici. ⁊ sit ꝯclō p̄ma. ꝙ ꝯceptus q̄ causat p orōnem ꝓlatā nō hr̄ p eā nisi in vltio instanti ꝓlatōis orōnis. qȯ ꝓbat. qꝛ nō hr̄ ꝯceptus oīum ptium orōnis an̄ illud instans. ꝯcept⁹ eni toti⁹ orōnis nō habe tur sine ꝯceptib⁹ oīm ptiū. Hoc ꝯfirmat p sile. qꝛ ꝯceptus format⁹ p dictionē nō habet an̄ instās vltimū ꝓlatōis illi⁹ di ctionis. ergo a sili de orōne. ⁊ rō silitudinis ē. qꝛ sic ptes dictōnis nō signāt ꝯceptuꝫ simplicē quē dictio signat. ita dictio nō signat ꝯceptū aliquē ꝯplexū quē signat tota orō. Sed dr̄a est. qꝛ ps orōnis ali quē ꝯceptum simplicē signat. sꝫ ad ꝓpo sitū nō est ista dr̄a. qꝛ vtrobiqꝫ totus cō ceptus nō hr̄ nisi in fine oīum dictiōum ꝓlataꝝ. Si obicit. ergo orō cāt ꝯceptū qn̄ nō est. qꝛ qn̄ cōplete ꝓlata est orō. nihil orōnis est. R̄o. pꝫ ꝙ ar^m nō cogit. qꝛ idē posset argui de ꝯceptu iportato p dictio nē. sꝫ iō dico ꝙ cū ꝯceptus fiat in instanti in intellectu post ꝓlationē orōis vl' dicti onis. nō fit p illā. qꝛ illa nō est. sic arguit. sed in fine ꝓlatōis cuiuscūqꝫ dictionis p aliq̄d causatū in fantasia a dictōe duꝫ fuit in ꝓlatōe: intellect⁹ causat in se con ceptū aliquē dictōis vel ad ꝓpo^m mag per aliqua derelicta a singulis dictōib⁹ dum proferebantur: intellectus in vltio instanti per collationem suaꝫ causat in tellectum vel conceptum totius. Ideo

aūt dixi de ꝯceptu qui causat p orōnem qꝛ secus pōt esse d̄ ꝯceptu illo signato q̄ nō causat p eam. vtpote ꝯceptus qui est apud loquentē quē. s. intēdit p orōnem exp̄mere. Et si arguit ꝯtra istā ꝯclusiōeꝫ qꝛ signatū totius orōnis ꝯsistit ex signa tis ptium. ⁊ ptes signāt qn̄ ꝓferunt. R̄o. signatio illā nō est rō formalis causandi illū ꝯceptū in audiente. sed est quedam dispō p̄ambula ad quā collationē intel lectus sequit causatio totius ꝯceptus ex ꝯceptibus p ptes cātis. 2ᵃ ꝯclō est ista. ꝙ nō oꝫ in eodē instanti vel in eodē tpe causari ꝯceptū in audiēte p orōneꝫ ꝓla tam ⁊ veritatē illi⁹ ꝯceptus intelligi siue vnionē extremoꝝ. nam si dicā. deus cre auit mundū. ꝯceptus istius orōnis cau satur in vltimo instanti. tn̄ veritas isti⁹ seu vnio illoꝝ extremoꝝ intelľr ꝓ p̄⁹ in stanti tpis. nō est ergo idē dicē in quo instā ti concipiat orō. ⁊ ꝓ quo. qꝛ cōcipit i vl timo cōplete orōnis. ⁊ ꝯcipit p illo p q̄ extrema denotant vniri in itellectu siue extra intē. 3ᵃ ꝯclusio est ista. ꝙ ꝓ illo instanti denotant extrema vniri. ⁊ p cō sequēs ꝙ est veritas in orōne. qȯ signat p verbū copulans extrema. qꝛ nihil ali ud est in ꝓpōne qȯ significet tp̄s ad qȯ oporteat ex intellectu ꝓpōnis vnionem extremoꝝ referri. 4ᵃ ꝯclō est. Verbuꝫ cuiuscūqꝫ temporis pōt ꝯsignare tp̄s vl instans. pꝫ. alioquin nō posset exp̄mi cō ceptus de vniōe extremoꝝ. p̄sentia: p̄te rita ⁊ futura. Si vero nō posset ꝯsigna re instans p̄teritū si verbū est p̄teritum p̄sens si est verbū p̄sens. futurū si est ver bum futurū, nulla ꝓpō esset vera i qua exp̄meret vnio extremoꝝ que nō potest esse nisi in instanti. vtpote nec ista, aīa fuit creata. nec ista aīa creat. nec ista aīa creabit. essent vere. Si etiā nō posset cō signare temp⁹ p̄sens si est verbū p̄sens. ⁊ temp⁹ p̄teritū si est verbū p̄teritū. ⁊ tp̄s futuꝝ si est verbū futurū. nulla ꝓpō eēt vera cuius extrema nō p̄nt vniri nisi ꝓ tempore. ⁊ tūc nec ista esset vera. celum

mouebat. nec esset ista vera celū mouet nec ista. celū mouebit. Iuxta istā ꝯclōnē dico ꝙ verbū ꝯsignare instans vel tp̄us ꝓprie dictū siue loquēdo de verbo p̄nti siue p̄terito siue futuro ptinet ad multi plicitatē tertij modi equocationis. q̄ est s̄m diuersa ꝯsignata dictōnis idē signā tis. nō aūt copulatio extremoꝝ ꝓ instā ti. vel ꝓ tpe sunt cause veritatis talis ꝓ positionis. qꝛ nullus modus est q̄ inclu dat indifferent in istis duobus. ⁊ ita oꝫ hr̄e vnū cōmune quādo sunt cause veri tatis in ꝯsignatis sicut i signatis. 5ᵃ cō clusio s̄m vnū modū dicendi est ꝙ ver bum si est p̄sens ⁊ consignat instans sig nat instans cōplete ꝓlatōnis totius orō nis. qꝛ ꝓ eodē tpe intelľr ipa vnio ⁊ cō ceptus extremoꝝ seu totius orōnis. ⁊ to tus ꝯceptus intelľr ꝓ vltimo instanti. si aūt est verbū p̄sens ⁊ ꝯsignat tp̄us: con signat tp̄us sue ꝓlatōis vel totū vel ptē ⁊ s̄m hoc si in vltimo instanti ꝓlatonis verbi fieret generatio ignis: hec eēt vera ignis generat. hec aūt silr̄, celū mouetur vel ego curro. si in toto tpe ꝓlatōis isti⁹ vel in aliqua pte saltē maiori vniuntur extrema, ⁊ s̄m hoc ista nunq̄ erit vera. ego bibo vel ego dormio. Hec hr̄⁹. qꝛ nō p̄nt esse vere ut ꝯsignant instantis. quia actus ille nō pōt esse in instanti nec ꝓ to to tpe ꝓlatōnis orōnis. nec ꝓ pte illius vniunt extrema. ⁊ iō ꝓpositio illa semp falsa est. Scdm istā poneret sexta ꝯclō. ꝙ in ꝓpositione de p̄nti vbi verbū sig nat instans p̄sens: signata oīum ptium orōnis debent itelligi ꝓ vltimo instanti hoc ꝓbatur ex p̄cedenti. qꝛ s̄m ph̄m p̄⁹ pyar. esse signat ꝯpositionē quā sine cō positis nō est itelligere. ergo si copula copu lasset ꝓ vltimo instanti ꝓ illo necesse ē intelligi signata oīum ptium. Et ex h⁹ ad ꝓpositū ē septima ꝯclō. ꝙ cū h⁹ ver bū est nō significat tempus sed instās. qꝛ vnio istoꝝ extremoꝝ p̄ᵃ ē p vtutē infi nitā. ⁊ p ꝯn̄s in instāti sequitur ꝙ oēs ptes istius orōis ⁊ signata eaꝝ debēt itelligi

pro vltimo instanti orōnis. Ex hoc seq̄tur octaua ꝯclo. ꝙ hoc ꝓnomē hoc demōstrabit ꝓ vltimo instanti complete ꝓlatōnis. ⁊ tunc dicet ꝙ demōstraret illud qđ ꝓ illo instanti est sub illis spēbus vt sit demonstratio partim ad sensum: ꝑtim ad intellectum. ⁊ quo ad hoc oīno simplr̄ sicut dixit hor opinio. Sed illud qđ demonstrat ad intellectū ⁊ in recto: nō demonstratur disiunctiue. sed determinate hoc qđ nunc continet. ¶9ᵃ ꝯclo est ꝙ in singularib' est ordo fm ordinez vl'ium. ante enī qđcunq̄ vniuersale ꝑt intelligi descēdere in ꝓpriū singulare ꝙ ꝯtrahatur per dr̄am aliquam ad aliq̄d inferius tanq̄ ad speciez. ut sic habeam' ordinē istoꝝ singulariū. hoc ens. hec sb̄stantia. hoc corpus. ⁊ sic deinceps vsq̄ ad sortem. hoc patet ꝑ Auic. p° phisic. qđ ꝑus videmus a remotis corp' ꝙ animal. ⁊ animal ꝙ hominē ⁊c̄. qđ nō ē intelligendū de vl'i. q2 visus non videt vl'e sed de singulari vniuersalioris. Et tunc decima ꝯclo. ꝙ hic in ꝓposito demonstrat singulare entis ⁊ non per se singulare alicuius min' vniuersalis ꝙ ens. Qđ ꝓbatur ꝑmo. quia rōnabiliter queritur de multis quid est hoc. non autem idez supponitur ⁊ queritur. igit nō supponitur per ly hoc. hoc lignum vel hic lapis quia illud queritur. nam responso isto dato. s. lignum vel lapis quietat animus querētis de illo singulari. De illo ergo singulari queritur hoc tantū ut est singulare entis. ⁊ queritur aliquid speciale sub ente. ⁊ quodcūq̄ speciale cōueniens est ad responsionē. ⁊ hec probatio stat i vnico verbo quod ponit. Exo. 16. ōmanū. i. quid est hoc. Alia probatio ē quasi grammaticalis. quia adiectiuū in neutro genere substantiuatuz includit in se suum substantiuū fm grāmaticos. non includit autem nisi hoc quod est aliq̄d vel ens. g̊ ⁊c̄. Undecima conclusio. ꝙ lz ly hoc ibi nō supponat per se nisi singulare entis. tamen illud intelligitur ꝓ singulari alicuius iferioris. ⁊ regulariꝰ pro singulari quod est corpus xp̄i. quia non est ibi in instanti vltio pro quo facit demonstrationem ens in aliquo singulari nisi in hoc qđ est corpus christi. Conclo duodecima est. ꝙ non ꝓpter hoc erit sensus istius ꝓpositionis. corpus meuz est corpus meum. q2 alius est ꝑ se intellect' antecedētis ⁊ ꝯn̄tis. licet sbm ꝯn̄tis supponat ꝓ sbo an̄cedentis. qđ patet. q2 cōceptus ꝯn̄tis pōt esse certus ⁊ antecedentis dubius. nō est aūt idem certus ⁊ dubius. Hoc etiā patet ꝯuertendo ꝓpōem q2 alius intellectus ē. corpus meū ē hoc i. istud ens. ⁊ corpus meū ē corpus meū. Tizᵃ ꝯclo ē. ꝙ fm istū intellectū pōt ista orō esse effectiua siue cōuersiua. ⁊ q̄ ꝑncipalis faceret in instāti ꝓ quo enunciat illud qđ ista orō tunc signat ipe ꝑncipaliter cōuerteret. naz facere ꝑncipalr̄ hoc ens eē corpus xp̄i ē realr̄ facē ꝯuersionē ꝑ quā corpus xp̄i accipit eē h. q2 eadez ē factio qua hoc ens fit corpus xp̄i ⁊ qua corpus xp̄i fit hoc ens. hoc ē fit ens qđ ē sub istis spēbus. sed illa orō dr̄ eē conuersiua q̄ significatiē agit ꝓ illo instanti ꝓ quo ꝯuertēs agit realr̄. g̊ ista orō est simplicit effectiua. Ex istis. iz. ꝯclonib' pz. qualr̄ ista orō est vera. q2 fm istas totus eius itellect' ⁊ ꝯplexionis terminoꝝ intelligit ꝓ vltimo instanti ꝓlatōis. ⁊ pro illo demōstrat hoc illud qđ tunc est sub istis accn̄tibus. verū est aūt ꝙ istud ē corpus xp̄i. ⁊ ꝙ nō ꝓpter hoc cōuertit ista ꝓpō. corpus meū ē corp' meū. lz ista ꝑt eē ꝯuersiua. lz illa nō. q2 illa denotat dici de singulari cōioris. s. de hoc ente qđ est ꝑdicatū. illa aūt denotat dici de seipso in speciali. ꝓpō aūt denotans de hoc ente aliq̄d ꝑmo dici, pōt eē effectiua. sic ⁊ ista que denotaret de lapide ꝙ ipm ꝑ° ē hoc ens. Has oēs ꝯcloes possū concedere ꝑter quintā. ⁊ alias inq̄ᵐ sequūtur ex ea. nam verbū qn̄ ꝓfert sicut tūc signat sic tūc ꝯsignat. ⁊ qn̄ signat pn̄s et nō addit aliqua determinatio ꝑ quā tēpus

ꝯsignatū referat ad aliud pn̄s: nō videt ex vi sermonis ꝙ copulet ꝓ aliquo instanti nisi ꝓ aliquo instanti prolatōnis ipius verbi pn̄tis. nec illa probatio que ibi ponit cogit. q2 ⁊si intellect' toti' orōnis nō fiat ꝑ eam nisi in vltimo instanti sicut expositū ē in ꝑᵃ ꝯclone. tn̄ nō fit cōceptus vnionis extremoꝝ tm̄ ꝓ illo instanti sicut pz ex 2ᵃ ꝯclone. Hoc etiam pz. q2 in ꝓpōnibus de ꝑterito ⁊ de futuro ꝑt verbū copulare ꝓ quocūq̄ instāti ꝑterito vel futuro q̄tūcunq̄ distante ab orōne. ⁊ tamen ibi intellectus totius orōnis nō habet nisi in instanti cōplete orōnis. sicut nec intellectus orōnis vl' ꝓpositōnis de pn̄ti. nec vlr̄ intellect' alicuius cōplexi. Per hoc etiā pōt destrui illud quod sequit ad istā demōstrationē huius ꝓnomis hoc. Nam si illō deberz intelligi ꝓ tpe vel instanti ꝓ quo est cōpositio. ⁊ cōpositio nō intellr̄ ꝓ vltimo instanti ꝓlationis totius orōnis. sed ꝓ instanti prolationis huius verbi est: sequitur ꝙ demonstratio pro eodem itelligit. Est aūt ⁊ alia difficultas contra ꝑdicta ⁊ specialiter de illa demonstratōne. naz ꝑncipium demōstratiuū quādo profert signat quod demonstrat. g̊ signat illud quod tunc est demōstrabile: sed tunc nihil est ibi demōstrabile ad sensū nisi accidentia. nec ad intellectuz ut videt nisi quod subest accidentib'. Potest ergo dici aliquantulū aliter. ꝙ de virtute fmonis nō habet ꝙ cōceptus ꝓpositionis d̊ ꝑterito siue vnio extremoꝝ intelligatur ꝑcise pro vltimo instanti totius orōnis sed si intelligit pro instanti: magis debet intelligi pro instanti cōplete prolatōnis ipius verbi, ꝑtes etiā quādo proferūtur signant. ⁊si natura signatōnis earū ē tal' ꝙ non extendit se nisi ad aliq̄d qđ est ꝑsens quādo signat: oportet illud signatū esse ꝑsens quādo ꝑtes proferūt. Verūtn̄ bene possibile est aliquē determinare se ad exprimendū aliq̄nē ꝯceptū cōplexuz ꝓ instanti. ⁊ ꝯceptus oīum ꝑtium illius ꝯceptus accipi ꝓ illo eodē instanti vltio ꝓlationis. Hoc eni modo disputātes determināt se ad ꝓferendū intellect' suos in suis responsionib' ad idē instans, alioquin nunq̄ rn̄dens pōt redargui quātūcunq̄ ꝯcederet ꝯtradictoria. Et siquidem alteri velit exꝑmere ꝯceptū suuz ꝑ orōnem de pn̄ti nō causabit in eo ꝯceptum de virtute sermonis ꝓ vltimo instanti prolatōis. sed pōt sibi exꝑmē aut exponere ꝙ ꝓ illo instanti ꝓferat. ⁊ tūc ex tali expositōne nō ex virtute fmonis ꝯciperet illā vnionē extremoꝝ pro illo instanti. Sed si ipemet ꝓferens itendēt ꝑ suā ꝓpōem aliq̄d causare. sicut etiam posset intendere exꝑmere ꝯceptū suum ꝓ vltimo instanti. ita posset intendē causare illū effectū ꝓ illo instanti. si etiam ad ꝓlationē orōis istius intēdentis aliquē ꝯceptum ⁊ omnes eius ꝑtes accipi ꝓ aliquo instanti aliquis alius videns intentionē eius vellet aliq̄d causare. posset causare ꝓ vltimo instāti pro quo intēdit ille omnia signare. Et hoc mō licet n̄ sit manifestū de v̇tute fmonis illud qđ dictū ē ꝑus in quita ꝯclone ⁊ ceteris sequētibus de vltimo instanti ꝓlatōnis. tn̄ manifestū est illa posse intelligi q̄tum ad intentionē exꝑmentis ⁊ in se. ⁊ inq̄tum ē minister dei. qui videns intentionē suā ꝑt illi orōni assistē ad agenduz eo modo q̄ ipsa fm intentionē ꝓferentis significat. Sed siue illa vis teneatur ꝙ de vi fmonis tota o° dz referri ad vltimū instans fmonis vel ꝓlatōnis, siue ista ꝙ h n̄ sit ex virtute fmonis. sed ex determiatōne ꝓferentis: ⁊ h° n̄ tm̄ in se sed in ordie ad ꝑncipale agēs assistēs ad agēdū. ⁊ si saluet vno mō, vl' alio ꝙ ista ꝓpō ē va. i. fz octauā ꝯcloez ⁊ ceteras q̄ sequunt a q̄b' n̄ discordo. remāet difficultas cōis vtriq̄ mō ꝗūo ista ꝓpō ē va ꝓ vltio instāti, nā fz vtrāq̄ viā ⁊si sit va ꝓ vltio instāti, n̄ tn̄ ꝑus nalr̄ ꝙ ꝯuersio sit ꝯpleta. quia prius nalr̄ dz rē esse ꝙ orō sit vera. in eo eni ꝙ res est vel non est: est orō vera vel

falsa ex pdicamentis. Nō ḡ ista vitas pce
dit naturalit ꝯuersionē. sꝫ sequit: ꝛ p cō
sequēs ista oīo vt vera nō ē ꝯuersiua.
¶ Propter hᵒ dico ꝙ tota illa disputatio
in. iꝫ. ꝯclonibus ꝛ eaꝝ pbatōibꝰ vł ipro
bationibus subtił est ꝛ logica de verita
te hꝰ ppōnis saluāda. sed theologo suffi
cit ꝙ ista oīo ut ē tale signū sensibile in
stitutum a deo est instīm dei ad ꝯsecrati
onē illā que sequit i vltimo instanti. ita
ꝙ deus assistit sibi tanꝙ cuidā dispōni
preuie efficaci vt ea ꝯpleta causet talem
effectū iuisibilē: nō aūt ipa veritas pce
dit vt talis dispō actionem dei: qꝛ est vt
signū sensibile in fieri. ꝛ p ꝯn̄s in tp̄e nō
intelligitur hr̄e suā ppriā veritatē. quā
do etiā hꝫ eam illa veritas sequit ordie
nature actionē dei. ¶ Breuiter ḡ diceret
theologus ꝙ q̄litercūqꝫ logicꝰ saluet istā
ppōnem eē verā: saltē nō est oīo sacrālis
vt vera. sꝫ ut tale signū sensibile pcedēs
forte tp̄e ꝛ adminus nālitr suam veri
tatem sicut dispō ꝯtinua in tempore p
cedit vltimū instans ꝛ ꝯditionē cuiuscū
qꝫ in vltimo instāti. cā etiā precedit con
ditionē causati. ¶ Et si queras tūc qualr
aut vt vera aut ut falsa ē ppō ꝯuersiua
¶ Dico ꝙ neqꝫ sic neqꝫ sic sed tm̄ vt ē p
positio neutra ꝛ prior naturalit ꝛ forte
tp̄e sua veritate. ista aūt poritas pbat
sic: qꝛ oē fundamentū pus ē naturalit re
latione sua accn̄tali. ppositio aūt seu cō
ceptus ē fundamentū respectu veritatis
q̄ est relatō accn̄talis qꝛ pōt ineē ꝛ nō in
esse. sic pōt eē cōformis ꝛ difformis rei.
sorte. n. sedēte va est oīo que dicit sortez
sedere: vt dr̄ in pdicamentis. ḡ por ē nālit
ꝯceptus oīonis vt i se talis ꝙ ut verus. ad
huc etiā por duratōe est ipa oīo ut va
riabilis ꝛ i fieri ꝙ ꝯceptꝰ eius cātus p eā
eo mō q̄ tempꝰ dr̄ eē pus suo vltimo in
stanti termiāte. ¶ Istō etiā ō poritate nā
li ꝯceptus ad veritatē pꝫ manifeste in ad
discente. pus. n. aliq̄ ꝯᵒ nō demonstrata
ꝯcipit a discipulo ꝛ tūc quidē ut neutra
ꝛ tm̄ totus p se eius ꝯceptꝰ pcipit vł ꝯci

pitur / 2ᵒ demōstratōe ad ipsā applicata
ꝯcipitur ut va ꝛ istud pꝫ euident. qꝛ pos
set deus instituisse aliquā oīoez nō signi
ficatiuā ad cuius plationē a ministro ip
se assisteret ad cāndū effectū in fine pla
tionis. ḡ q̄litercunqꝫ sit ō illa disputatō
ne logica q̄lit ista ppositio ē vera: hoc ē
tenendū p certo ꝙ ipa vt signū vocale
ꝛ in fieri. extra est signū efficax respectu
ꝯsecrationis qꝛ dispō preuia cui deus ex
pacto assistit ad cāndū effectū efficacit i
termio. siue ipa ppō significet talē effec
tū qd̄ veꝝ ē in pposito ꝛ ꝯgruū ꝛ hᵒ nu
de. s. nec ut va nec ut falsa. s. inquantū est
dispositio siue signat illud vt ppositio
vera ꝛ hoc vł p tūc qn̄ est dispō vł p i
stanti illo p q̄ cābitur illud ad qd̄ ē dis
positio. ꝛ hᵒ l prius naturalit q̄ in illo i
stanti causet ille effectus vł posteriꝰ nāli
ter. ¶ Posset quidē h aliter distingui. s.
ꝙ i vltimo istāti plationis pmo sm or
dinem nature ē ꝯceptus ppōnis vt neu
ter. 2ᵒ ad illū sequit opatio dīna causās
illud qd̄ oᵒ designat. 3ᵒ sequit vitas hꝰ cō
ceptus. ꝛ sic nō tm̄ oīo vt vocalit ꝛ ꝯti
plata por ē veritate: sꝫ etiā vt hn̄s suuꝫ
conceptū ppriū lꝫ nō ut veꝝ. sꝫ istō ipli
cat quedā ptinētia ad illā disputationē
logicā ō ueritate ppōnis vł de ꝯceptu
ppositōis p vltimo instāti ꝛ nihil neca
riū facit ad istā oīoem ut est sacrālis: qꝛ
ille ꝯceptus q̄ ponit hr̄i p istam i vltio i
stanti nullo mō est instrm̄ dei ad illā ac
tionez dei que ponit sequi in scdo instā
ti nature. qꝛ deus ad opationē suā non
vtit aliq̄ sacrāli nisi sensibili. ¶ Sic ergo
breuiter sufficiat mistro nō disputāti tē
p quo intelligit oīo intēdere pferre istā
oīonem eo mō q̄ xp̄s instituit eā pferen
dam. ꝛ sic hr̄ intētio debita ꝛ instrm̄ de
bitū. s. illa oīo plata cui instro a tli agē
te adhibito deus assistit ad cāndū in ul
timo instāti talē effectū. ¶ Ex istis pꝫ de
intellectu forme ꝯsecrationis sup vinuꝫ
quia oīo similis posset eē disputatio lo
gica ꝛ certitudo theologica. ¶ Qn aūt hic

ponitur calix hᵒ ideo fit: qꝛ ꝯsecrat san
guis i ratione potus. liquor aūt nō hꝫ
rationē potus nisi ut in vase. nihil autē
tale ponit in rōne ul ꝯsecratōne corpis.
quia corpus ꝯficitur vt cibus. solidum
aūt hꝫ rōnem cibi: lꝫ nō sit i uase.

Ad primum argu

mentū pꝫ. ꝙ ly hoc demōstrat singłare
eni nō panē nec accn̄tia. qꝛ demonstrat
p instanti ꝯplete platōis oīonis. ꝛ hᵒ l
ex vtute sermōis sm q̄ntā ꝯclonem. vel
ex intētione pferenti sꝫ aliā viā. nec ista
ē eadem illi. corpus meū ē corpꝰ meū. sicē
pꝫ ex ꝯclone. iꝫᵃ. ꝛ hoc pꝫ: qꝛ ista ppositio
tio posset eē ꝯuersiua hᵒ est ignis. nō tm̄
ista: ignis ē ignis. qꝛ qd̄ facit hoc ens eē
ignem facit quādam ꝯuersionē. nō tam
sic de igne eē ignem. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ. ꝙ ly. n.
ponitur ad faciendū ꝯtinuatōez in illis
verbis ne singła verba ibi possent quasi
disiūcta statim pferri. ¶ Ad. 3ᵐ ꝯcedo.
ꝙ ly meū oꝫ ꝙ ex vtute sermonis deno
tetur referri ad psonam xp̄i hoc aūt nō
ē nisi fiat prius mentio de xp̄o. in cuꝰ p
sona pferunt hec uerba sicut si dicerem
xp̄s dixit mea doctrina nō ē mea. de ue
ritate istꝰ ppōnis signaretur ꝙ ly mea.
refertur ad xp̄m. nō aūt sic si q̄s nō pre
missa locutōe de christo statim diceret
mea doctrina ꝛc̄. ¶ Ad duo arᵃ ꝯ formā
ꝯsecratōis sanguis pꝫ i corpe q̄onis.

Tertio q̄ritur.

vtꝝ hoc sacrm̄ possit recipi
a nō ieiunis. vr̄ ꝙ sic: qꝛ xp̄s
post cenā discipulis suis prālis dedit eu
charistiam. ¶ Item. i. cor. xi. Si q̄s esu
rit domi māducet. vbi vr̄ apl̄s innuere
ꝙ anq̄ ꝯuenirent ad eccl̄iam deberēt fa
mē extinguere in domibꝰ suis: ne ibi in
moderate de spēbus illis sumerent vnō
redarguit eos ibidē dicens. Unus q̄dez
esurit alter aūt ebrius est. ¶ Cōtra de cō
se. di. 2. Siquidē. ꝛ sumitur ab aug. ad
inquisitiones Januarij. Placuit spiritui

sancto ut in honorē tanti sacri pus i os
christiani dominicū corpꝰ intraret ꝙ aliꝫ
cibi. ideo mos ille vbiqꝫ seruat.

Respondeo

Aliquis pōt pcipere hoc
sacramentū ꝛ nō sacrāliter. aliq̄s sacrm̄
ꝛ sacrāliter / sed non spūaliter / aliq̄s ꝛ sa
cramentū ꝛ sacrāliter ꝛ spūaliter, aliq̄s
tm̄ spūaliter ꝛ nō sacramētaliter. ¶ Pri
mo mō recipit q̄cunqꝫ recipit hostiā cō
secratam / quia ibi est vere sacrm̄ / ꝛ tam
nō recipit eam ut ꝯsecratā sꝫ oio nō dis
cernens eam ab cōi cibo. Talis sm aplꝫ
i. cor. xi. Judiciū sibi māducat ꝛ bibit:
nō diiudicans corpus domini. i. nō dis
cernens a cōibus cibis / ꝛ hoc pōt esse vł
ex infidelitate sicut paganus si daret si
bi ꝯmunio / vel ex ꝯtēptu state etiam fidō
sicut i malo xp̄iano. ¶ 2ᵒ mō recipit ille
qui nō tm̄ recipit sacrm̄: sꝫ recipit illud
vt sacrm̄ credens ibi esse corpꝰ xp̄i / ꝛ se
recipere cōionē corpis christi sicē i eccl̄ia
consueuit fieri talis ꝯmunio / sꝫ si ē i pec
cato mortali nō ꝯtritus nō recipit spūa
liter / quia nō recipit effectū spūalem ad
quē ordinatur hꝰ susceptio: qui est anie
nutritio spūalis p grām datā a xp̄o.
¶ Sed 3ᵒ mō recipit bonꝰ fidelis sine pctō
mortali sm possibilitatē suā / qꝛ diligē
ter consciam examinauit / ꝛ talis vē nu
tritur ꝛ xp̄o cibo spūali vnitur ꝛ incor
patur sm aug. Crede ꝛ manducabis me
nō me ꝯuertes in te sed tu conuerteris in
me. hoc eni interest inr̄ cibū corpalem ꝛ
spūalē / quia cibus corpalis ꝯuertitur in
nutriendū. sed in nutritōe spūali cibatꝰ
conuertitur in cibū. ¶ 4ᵒ modo recipit
spūaliter non sacrāliter. s. qn̄ bonus hō
est sm posse suū bn̄ ꝛ deuote paratꝰ itn̄
ppter reuerentiā abstinet vł ppt aliquā
infirmitatē / vł forte quia non pōt habē
ministrū / cui conuenit illud aug. Crede
ꝛ māducasti ꝛ talis spūaliter nutrit.
¶ Ad ppoᵐ dico / ꝙ pmis duobus modis
sine tertio pōt recipi a non ieiunis. ¶ Sed
de tertio mō. s. de posse nō absolute sed

licite ⁊ vtiliter habet questio difficultaʼ
tem. Distinguo ḡ de ieiunio nāe ⁊ ecclie
ieiunium ecclie nō soluitur nisi p aliq̄
refectionem extraordinariā pter morez
ecclesie/ vñ p spērum sumptionē/ vl meʼ
dicinalium/ vl p potum saltē post pranʼ
dium nō soluitur ieiuniū ecclie. Sed ieʼ
iunium nature ē carentia cibi suscepti i
stomacho vl in via ad stomachum ita
q̄ intret stomachū in illa die a pncipio
scz hui᷒ diei a quo dicit aliqs ieiunus.
Similit̄ distiguo de debere vl licere/ aut
intelligit regularit̄/ vl in casu aliquo pti
culari. Dico ḡ q̄ regulariter oz ad pcepʼ
tionem spūalem ⁊ sacramētalē suscipiēʼ
tem esse ieiunum simplr. i. ieiunio natu
re: nec istius ē aliqua causa pncipal nisi
institutio diuina quā vl xpus discipulis
dedit/ vl p ipsos pmulgauit: vl eis insti
tuendum reliquit/ ⁊ quidē rōnalis ē inʼ
stitutio pter reuerentiā sacri q̄ minor
est reglariter in pranso q̄ ieiuno/ ⁊ etiaz
ut pmo q̄ratur cibus spūalis q̄ corpalis
Si aūt intelligitur in casu/ dico q̄ aliʼ
quis pōt esse casus in quo quasi generaʼ
liter licet accedere nō ieiunum/ vt in inʼ
firmitate graui qñ timet piculum morʼ
tis iminent/ tūc. n. esset piculuz n egare
infirmo licet pranso poscente sacrm cuz
sit viaticū/ ⁊ ideo dandū ē ei qui pficiscit
ex hoc mūdo vt p ipsū ducat ad iminū
Alius casus spēalis est/ puta in aliq̄ re
gione celebratur cōiter i vino albo/ miʼ
ster parat calicē sacerdoti ⁊ ex aliq̄ negli
gētia p vino ponit aquā/ sacerdos non
aduertēs sed supponēs mistrū bñ fecisse
pcedit dicēdo uerba ⁊ alia faciēdo usq̄
ad pceptionē/ percipiens vero liquorez
de calice auertit eē aquā/ uidetur q̄ ipe
non posset illo die pcipere sanguinez/ si
oportet ieiunū esse suscipientem. Dico
q̄ in isto casu tenetur ꝯsecrare sanguinē
de nouo/ ⁊ consecratū percipere/ qd̄ pʼ
batur/ quia quādo sūt duo precepta orʼ
dinata: preceptū superioris magis ligat/
nūc aūt preceptum xpi ⁊ ecclesie ⁊ ex ip

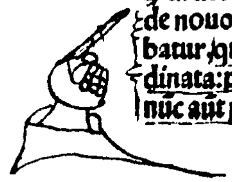

sa rōne sacri est q̄ sacrm qñ ꝯficitur ꝯfi
ciatur integrū/ quoniam sacramentum
est in se quoddā integz ex duob᷒/ ō ista
etiam integritate seruanda est districta
obligatio ecclesie de ꝯse. di. 2. Compim᷒
vt sacra integra pcipiāt: aut ab integris
arceant/ loquitur de sacerdotibus ꝯficiʼ
entibus ⁊ postea nō cōmunicantibus/ ⁊
subditur ratio: quia diuisio eiusdem saʼ
cramēti sine grandi sacrilegio nō potest
puenire/ ḡ quocunq̄ pcepto alie ecclie
posito ⁊ maxime quod non respicit ipʼ
sam ppriam ⁊ eēntialē ratōnem sacraʼ
mēti necario tenetur semp omnis celeʼ
brans ad istā integritatē seruandam/ ḡ q̄
iam pcepit aquam simplicit̄ tenetur ad
illud complēdum qd̄ ptermisit. s. ad cō
secrandum integre sacramētum/ ⁊ tunc
vltra si tenet ꝯsecrare sanguinē tenet eūʼ
dem consecratum sumē/ vñ habetur de
ꝯse. di. 2. Relatum ē q̄ hi qui sacrifican
tes nō edunt: rei sūt dñici sacramenti. ⁊
sequitur q̄ talis a cōmunione vno āno
repulsum se nouerit/ ḡ omibus modis
tenendum est vt quotienscūq̄ sacerdos
corpus ⁊ sanguinē immolat: totiēs pceʼ
ptionis corpis ⁊ sanguinis pticipem se
prebeat/ Iste ergo necario tenet ex instiʼ
tutione xpi ⁊ pter integritatem sacraʼ
mēti cōficere sanguinē/ ⁊ ex strictissimo
pcepto ecclie sub pena repulse vno āno
tenetur ꝯsecratum pcipe. Et si obr̄. Isʼ
te nō ē ieiunus/ ḡ peccat mortaliter. vl ḡ
non oz conficere ne pcipiat. vl si oz eum
conficere ⁊ pficere/ oz q̄ peccet ꝯ pceptū
ecclie/ ⁊ tunc ē pplexus/ quod non ē dicē
dum ō aliqno ex pceptis dei ⁊ ecclie.
R°. ecclia non ita stricte pcepit suscipiēʼ
tem eē ieiunum phibēdo non ieiunum
suscipe: sic phibet diuisionē sacri/ immo
ipsa diuisio phibet a christo ex pma in
stitutōe sacri/ nec etiam ita stricte phibz
non ieiunū pcipe sic pcipit ꝯsecrantē pʼ
cipe/ ḡ ex vna parte hz iste pceptum xpi
ad sic ꝯsecrandum/ ⁊ post ꝯsecrationem
strictissimū pceptum ecclie ō pcipiēdo

ex alia parte non habz nisi pceptum ecʼ
clesie leue ꝯpatiue ō ieiuno/ nō. n. ibi po
nitur q̄ suscipiēs nō ieiunus sit re᷒ dñiʼ
ci sacramēti/ neq̄ q̄ ibi sit sacrilegiū/ neʼ
q̄ repellitur a ꝯmunione p annum sic
hic/ simplicit̄. n. ecclia nō intēdebat liga
re in isto casu ad ieiuᵐ/ immo cum alia
duo pceptaltū virtute xpi/ tum virtute
ecclie fortius ⁊ magis obligēt: potius in
tēdit in tali casu obligari ad illa. Non ē
ḡ iste pplexus/ quia seruando pceptum
superioris ⁊ pceptum strictius ecclie bene
facit ⁊ si non seruaret peccaret mortalit̄
Omittendo autē aliud pceptuz minus
strictum nō peccat nouo peccato/ quia i
isto casu nō tenetur seruare/ nec eccla vo
luit ligare ad hoc preceptū in hoc casu:
sz magis ad oppositum. Pz etiā mani
feste q̄ ieiunium non ē conditio ita neʼ
cessaria in sacerdote pcipiēte/ quia i die
parasceues pticula posita in calice pcipi
tur cum vino non consecrato/ quia illo
die calix non consecratur. ⁊ vīsimile ē q̄
vinum citius descendat in ventrē q̄ illa
particula que masticat/ ḡ ex consuetudi
ne ecclie sacerdos ibi pcipit eucharistiā
non ieiunus. Et si obicitur q̄ scandalū
erit si populus pcipiat illum 2° conficē
sanguinem. Est vna rñsio q̄ si scanda
lizetur ē scandalum pharisęoꝝ. acceptū
scz non datū/ nam factum in se bonuz ē
⁊ necessariū/ ⁊ quilibet oz iudicare q̄ est
bonum si certū nesciat/ supponēdo q̄ sa
cerdos hz bonam causam. quilibz etiaz
si sciret causam debēt approbare/ vñ de
tali scandalo ait xpus ꝯtēnēdo Math.
16. ō phariseis. Sinite ait eos ceci sunt
duces cecorum. omis. n. plantatio quaz
non plantam ⁊c̄. Alio modo pōt rñʼ
deri q̄ satis bñ cauere pōt a scandalo si
caute fiat. nam vadēs ad cornu altaris:
quasi p vino recipiēdo p᷒ ꝯmunionē in
fuso vino ⁊ aqua/ vl iaz remanēte aqua
quia non totā sumpsit l aliqua ō nouo
posita poterit redire ad mediū altaris.
⁊ satis in breui tp̄e ab illo loco sili moʼ

do postq̄ cenatum ē accipiēs hunc caliʼ
cē continuare poterit vsq̄ ibi. hoc quoʼ
tiēs/ vl vsq̄ ibi. Vñ ⁊ memores. ⁊ illis
v̇bis prolatis cum reuerētia debita susci
pere illud tanq̄ sanguinē verum/ nec to
tū istū pcipietur/ nec tm̄ tēpus occupaʼ
bit q̄ populus hēat etiam occasionē acʼ
cepti scandali. Et si arguitur ꝯ illō qd̄
dictum ē de integritate sacri/ quia sacerʼ
dos die parasceues non recipit sāguinē.
R°. illa integritas reqritur in consecra
tione ita q̄ nullus ꝯsecret corpus nisi cō
secret etiā sanguinē/ non autē requiritur
in quacunq̄ pceptōne/ quia laicus pciʼ
pit bene corpus/ ⁊ non sanguinē/ sed reʼ
quiritur in illa pceptione que sequitur
ad consecrationem que habetur in illo
c. Relatum.

Ad argumentum

in oppositum bñ respondet Aug. in ilʼ
lo. c. Liquido. Non quia p᷒ cibos dedit
dominus. s. eucharistiam discipulis. idō
pransi illud dñt accipere vt faciebāt q̊s
apostolus redarguit. supple. i. Cor. xi. ⁊
sbdit cām quare xpus hoc fec̄. Naz salʼ
uator inquit quo vehemētius ꝯmēdarz
misterij hui᷒ altitudinē. vltimum hoc
voluit infigē in cordibus discipulorum
quo aūt ordine deinceps sumetur/ aplis
p quos ecclias dispositurus erat reseruaʼ
uit docēdum. Per hoc pz ad arᵐ 2ᵐ.
quia fm aug. apostolus rephendit illos
qui pransi eucharistiam susceperunt. Et
idō illud verbum. Si quis esurit domi
manducet/ non oz intelligi domi anteq̄
veniat ad eccliam sz post recessum ab ec
clesia/ ita q̄ non satisfaciat fami sue de
eucharistia/ sicut ait alter ebrius ē/ sz exʼ
pectans quod sibi necessarium fuerit i
domo sua percipiat. Et ideo laudabilis
est consuetudo ecclesie latine que nulli
dispensat eucharistiam: nisi in modica
quantitate: que non posset suscipi ad
crapulam/ ⁊ sufficit valde bene ad reue
rentiam debitam sacri.

Quod nõ h° cõcedendum 7c̃. De 4° de quo tangit mgr̃ in ista di. s. de re sacri magis ꝓpe ptinʒ ptractare in. io. di. iõ ad p̃sens supsedeo custodiẽs in futurũ. s. in dicto loco.

Di. 9.

Et sicut sunt due res. i ista di. nona tractat mgr̃ de pceptõe sacri istius. Et pma ps manet indiuisa in qua determiat veritatem. 2ᵃ pars que incipit ibi. Hec veritatem. 2ᵃ pars que incipit ibi. Hec verba 7 alia. in qua. s. excludit errorẽ circa veritates determiatas. diuidit in duas. p° nanqʒ excludit errorez circa istam pceptionẽ sacramẽti. 2° aliũ circa rem sacramẽti. 7 sic errores exclusi correspondent veritatibus p̃determinatis. 2ᵃ ps incipit in pn° di. io. ibi. Sunt tñ aliʒ.

Circa istã di. quero tñ vnã qõnem de pceptione sacramenti istius. vtrũ. s. existens in peccato mortali peccʒ mortaliter pcipiendo hoc sacramentuʒ. videt ꝙ nõ/ quia nullus peccat faciendo illud ad quod tenet. Sed aliquis qñqʒ nõ obstante ꝙ sit in pc̃o mortali tenet cõicare. g̃ 7c̃. pbatio minoris in duob' casibus extra. Omnis vtriusqʒ sexus. de pe. 7 remis. dicitur ꝙ omis christianus tenet semel in anno cõicare. Item de cõsecra. di. 2. relatuʒ/ dicit ꝙ sacerdos q̃ cõsecrauit tenet pcipere sacramentũ; 7 tamen possibile est ꝙ tunc sit in pc̃o mortali/ vel tpe intermedio incidat in pc̃m mortale/ 7 tũc nõ tenet cõfiteri/ q2 tñ semel in anno sufficit. Item nullus tenetur cõfiteri nisi semel in anno: ut patet extra. Omnis vtriusqʒ sexus 7c̃/ g̃ pt exercere sibi actus cõuenientes/ 7 si nõ pluries cõfiteat/ g̃ sacerdos põt pluries celebrare q̃tũcũqʒ peccauerit sine iterata ↄfessiõe/ nõ eni videt quare dictũ p̃ceptũ nõ sibi sufficiat ad salutẽ in semel cõfitendo/ sic 7 alteri christiano cum non videat spãli lege astrictus. Cõtra. i. Cor. xi. Qui mãducat 7 bibit indigne iudiciũ sibi manducat 7 bibit. Talis est h' q̃ nõ spũalit ẽ mẽbrũ xp̃i/ 7 pcipit eucharistiã q pceptio signat ip̃m spũaliter incorpari xp̃o. Preterea Aug. sup Jo. omel. 26 loquẽs de malo sacerdote. tãte inquit rei sacramentum ad iudicium percipit.

Dicendum/ ꝙ aliquis põt intelligi esse in pc̃o mortali tripl'r/ p° in actu/ q2. s. tũc peccat mortal'r pc̃o interiori vel exteriori/ 2°. q2 post peccatũ mortale p̃teritũ de quo nõ recolit non penituit nec penitet/ 3° q2 7 si d̃ illo p̃terito penituit vl' penitet/ nõ tamen cõfessus est nec absolut' in ecclesia. De pmo dico ꝙ peccat mortaliter/ quia simpl'r manducat indigne. De scdo dico/ ꝙ si est negligẽtia affectata vel crassa/ ꝓpter quã non recolit peccatum nõ excusat a peccato/ lʒ min' peccet q̃ pm'/ qd̃ pʒ. i. Cor. xi. Probet inqt seip̃m hõ 7c̃. Tenet eni se examiare s̃m diligẽtiã nr̃i fragilitati possibilẽ anteq̃ cõicet. Si aũt ñ sit negligẽtia crassa/ puta q2 p̃cessit examinatio sufficiens 7 nullũ occurrit peccatuʒ de q̃ non fuerit vel sit cõtritus/ 7 confessus p̃us/ non peccat cõicando/ licʒ forte aliquid lateat vl' traditum fuerit obliuioni. Qd̃ pbatur. tum quia post talẽ inquisitionẽ contritus 7 confessus si moreret saluaret/ nõ aũt requiritur maior examinatio ad cõicãdũ q̃ ad secure moriendũ/ tum quia als' dñ bet se exponeret periculo cõmunicãdo. q2 dicit p̃s. Delicta q̃s itelligit. 7 Ecc̃. 9. Nescit homo vtrũ amore vel odio dignus sit/ g̃ si opteret cõmunicantẽ esse in caritate: quilibet cõmunicãdo exponẽt se p̃iculo nesciens an illo actu peccaret. 3° pbatur. q2 tunc non esset sacramentum viatoris/ q2 talis certitudo nõ cõuenit viatori/ ꝓpter hoc dico ꝙ diligenti inq̃sitõe f̃ca s̃m possibilitatẽ nr̃e fragilitatis 7 p̃missa ↄtritione 7 ↄfessione q̃m

videt homi sufficere/ si tũc cõicet non peccat/ imo si qua alia peccata lateant per istud sacr̃m ẽt remittunt. De 3° dico ꝙ si occurrat oportunitas tenet p̃us confiteri q̃ cõicare/ cuius rõ est/ quia non tñ debʒ recõciliari deo/ sed eccl̃ie/ ad hoc ꝙ digne recipiat sacr̃m eccl̃iastice vnitatis. Si aũt nõ occurrat oportunitas ↄfitendi si põt sine scandalo vitare ne tũc cõicet tenet nõ cõicare: sed expectare ↄfessionez ꝓpter eandẽ rõnem que dicta ẽ nunc. Si vero occurrit scãdalũ nisi statim cõicet/ vtpote si est idutus 7 postq̃ idutus ẽ occurrit sibi ↄscia de peccato mortali de q̃ nõ fuit cõfessus/ 7 non habet in ꝓmptu idoneũ ↄfessorẽ/ tunc cũ ↄtritione 7 voluntate ↄfitendi tempore oportuno p̃t celebrare ut scãdalũ euitet. Et silr̃ de alio cõicaturo q̃ nõ celebrat/ vtpote ↄsuetudo est in aliq̃ religione/ vel eccl̃ia ut oẽs nõ sacerdotes cõicent in silĩ casu. s. si tũc cũ debet cõicare nõ hʒ idoneũ ↄfessorez põt tũc ñ ↄfessus cõicare/ nec ẽ dd̃ ꝙ peccat mortal'r vel trãsgredit p̃ceptũ ut euitet scandalũ/ q2 nullũ p̃ceptum excludit istũ ab isto actu in h° casu/ q2 dilatio cõfessionis in actu q̃ nũc hr̃ in affectu non excludit qn sit mẽbrũ ẽt eccl̃ie militanti habile ad actus in q̃b' mẽbra cõicant 7 tenet vitare scãdalũ pximi. De pc̃o veniali nõ oʒ dubitare. q2 de illo nõ ẽ necitas pñie/ verũtñ auc̃tas q̃dã de eccl̃iasticis dog. 22. q̃ ponit in l̃ra. di. 22/ vidẽ facẽ mentionẽ de pc̃o veniali/ ait eni. lʒ quis pc̃o mordeat/ si peccãdi decetero nõ hʒ voluntatẽ/ 7 satisfaciat lachrymis 7 orõnib'/ accedat secur'/ 7 h° dico de illo quẽ mortalia pc̃a nõ grauãt/ g̃ videt ꝙ ñ p̃t aliq̃s secur' accedẽ nisi q̃ sit sine voluntate peccãdi venial'r/ 7 de p̃teritis satisfecerit lachrymis 7 orõnib'. R̃. põt itelligi de mortali pc̃o nõ qd̃ iam inest/ neqʒ p̃terito sine oĩ pñia sʒ iã ↄfesso/ si mordeatur/ q2 nõ ↄplete satisfecit/ 7 tũc itell'r de pc̃o mortali/ 7 tũc qd̃ ↄsequit quẽ pc̃a mortalia nõ grauãt/ supple in actu vl' p̃terita sine penitentia sequente.

Ad primum argumentũ dico ꝙ faciẽs mõ debito illd̃ qd̃ tenet nõ peccat/ ad mi. dico ꝙ nullus tenetur cõicare in pc̃o mortali/ extra. e. c. Ois vtriusqʒ sexus 7c̃. Ad pmã pbõeʒ dico ꝙ sicut tenet semel cõicare ita tenetur laborare ut sit extra pc̃m mortale per pñiam. extra. e. c. Ad scd̃aʒ dico ꝙ sacerdos p̃usq̃ cõsecret tenet laborarẽ ut sit extra pc̃m mortale/ si aũt ↄtingat ꝙ post ↄsecrationẽ añ tñ cõicationẽ occurrat sibi memoria pc̃i mortalis olim ↄmissi. de q̃ ñ p̃cessit pñia iterior vl' exterior/ tenet tũc hr̃e pñiaʒ iteriorẽ añq̃ pcipiat. 7 differre pñiam exteriorẽ donec occurrat oportunitas ↄfitendi. Ad arᵐ 2ᵐ dico ꝙ illud p̃ceptũ de semel ↄfitendo est mimũ in q̃ p̃nt fideles recipe sacrʒ pñie. sed in multis aliʒs casibus spãlib' tenentur ad pñiaʒ exteriorẽ/ ut grauet ifirmus de q̃ desperat/ vel acceptãs actũ in q̃ verisile est s̃m humanũ iudiciũ ꝙ exponit se p̃iculo mortl/ sicut i bello mortali/ sic ẽt spãli lege tenet sacerdos anteq̃ exerceat istũ actũ ad pñiam exteriorẽ. Et si dicas qua lege/ dico ꝙ illa lege apostoli q̃ ponitur. i. Cor. xi. Probet seip̃m homo 7c̃.

Di. decima.

Sunt quidã aliʒ 7c̃. Hic icipit di. io. in q̃ mgr̃ excludit errorẽ q̃rũdã de re h' sacri/ q̃. s. negabãt verũ corp' xp̃i in euchaᵃ ↄtineri/ h̃ diuidit in tres/ p° ponit errorẽ/ 2° eius affirmationẽ/ 3° et' iprobatõʒ. 2ᵃ ibi. Qui errãdi occasione/ 3ᵃ ibi. Quorꝫ pfidiaʒ. 2ᵃ põt diuidi/ q2 p° ponit q̃tuor auc̃tes p eis/ 2° soluit illas auc̃tes ibi. Qui eadẽ rõe/ 3° ↄfirmat suã solutionẽ ibi. Ait eni Aug. 7 illa/ 3ᵃ põt diuidi/ q2 p° poit auc̃tem. q̃ est ↄ se/ 2° põderat quadã ptẽ q̃ vr̃ facẽ dubiũ ibi. dictũ addit/ 3° r̃ndet ad illud dubiũ ibi. Attẽdat diligẽter.

Quia vero conclusio principalis huius di. est quod verum corpus xpi in eucharistia realiter continetur. et hoc idem quia primo est de eucharistia ordine doctrine. unde et suppositum fuit in primo. q. di. 8. ideo circa hanc conclusionem de tribus principaliter queram. Primo de possibilitate existentie corporis xpi in eucharistia. Secundo de his que convenire possunt corpori christi in eucharistia existenti. Tertio de actione que convenire potest christo in eucharistia existenti. Circa primum quero tria. Primo utrum possibile sit corpus xpi sub specie panis et vini realiter contineri. Secundo utrum possit simul esse in celo localiter et in altari sacramentaliter. Tertio utrum possit esse simul localiter in celo et alibi.

Et ergo prima questio. utrum possibile sit corpus xpi sub specie panis et vini realiter contineri. Videtur quod non quia sub specie panis non consecrati non continetur realiter corpus xpi. ergo nec post consecrationem. antecedens est manifestum. probo consequentiam. quia species illa non se habet aliter in se post consecrationem quam ante. Et si dicas quod ante est in subiecto. et post non in subiecto. Accipio tunc quod non aliter se habet in habitudine ad corpus xpi post consecrationem. quia suum esse in subiecto vel non esse in subiecto nullo modo variat illam habitudinem. impossibile est autem aliquid esse ubi prius non fuit nisi vel illud mutetur vel ipsum in quo est de novo. ergo cum species panis non mutetur in habitudine ad corpus xpi. ergo necesse est corpus xpi mutari in habitudine ad species. ad hoc quod sit ibi de novo. sed hoc est falsum. quia corpus xpi immutabiliter manet in celo. et illud Aug. de conse. di. 2. Donec finiatur seculum sursum est dominus. Secundo sic. aut corpus xpi sub illa specie est quantum aut non quantum. non potest esse non quantum. quia cum sit quantum in celo sic simul esset quantum et non quantum. nec potest ibi esse quantum. quia quantitas non potest separari a modo quantitativo sicut nec forma a sua propria passione. quia maxime propria passio quanti videtur esse modus quantitativus. ergo esset ibi modo quantitativo et hoc est falsum. quia hoc modo maius non potest esse in minore. Tertio sic. quia aut in eucharistia est pars corporis xpi extra partem. aut non. si sic. ergo non essent omnes partes simul sub eadem parte hostie et ulterius eius partes sunt extra se invicem. sic si quantum est simul cum alio quanto pars videtur esse cum parte. et totum cum toto. si autem non sit ibi pars extra partem. ergo non est ibi quantum. Contra. Mat. 26. dicit xps Hoc est corpus meum. et Jo. 6. Caro mea vere est cibus / et auctores multe Aug. et Ambro. ponunt de consecra. di. 2. valde expresse. quarum aliquas adducit magister in littera et inspiciant ibidem.

Hic duo sunt declaranda sic circa alia credibilia. primo quid tenendum est et propter quam auctem. Secundo declarandum est qualiter illud est possibile quod creditur. De primo dico quod corpus xpi esse ibi vere realiter est simpliciter de substantia fidei eo modo quo veritas alicuius sacri pertinet ad articulos fidei. ista enim veritas a principio fuit expresse tradita ex quo eucharistia fuit instituta. Fundamentum autem auctoris est. Mat. 26. et Luc. 22. ubi inter cena ait xps. Hoc est corpus meum. hic est sanguis meus. Et si heretici vellet ista exponere. dicendo quod sunt figuratie dicta. sicut illud quod ait Jo. 15. Ego sum vitis vera. et illud. i. cor. 10. Petra autem erat xps. Istud omnino est contra intentionem salvatoris. quod patet ex Aug. 83. questionum. q. 62. Solet circumstantia scripturarum illuminare sententiam. ubi enim intelligitur verborum xpi an loquatur figurative an ne colligi potest ex precedentibus vel consequentibus ibidem vel ex aliis scripture locis. unde cum christus ait. Ego sum vitis vera. subiunxit et vos palmites. Constat autem quod discipuli non erant palmites naturales. sed tamen figurales. Sed cum dixit Luc. 22. Hoc est corpus meum. subdit. quod pro vobis tradetur. Cum etiam dixisset. hic est calix sanguinis mei subdit qui pro vobis fundetur hoc etiam manifeste patet ex alio loco scripture. s. Jo. 6. ubi est diffusa predicatio de isto sacro. Et si dicas quod videns aliquos abiisse propter predicationem suam de eucharistia postea exposuit se. d. Spiritus est qui vivificat caro non prodest quicquam. verba que locutus sum vobis spiritus et vita sunt. Quod patet ex Aug. de conse. di. 2. Preterea heretici contra eas aug. de conse. di. 2. Preterea heretici contractans aug. de conse. di. 2. ait. Non hoc corpus quod videtis manducaturi estis nec sanguinem effusurum sacris aliquid vobis commendavi spiritualiter intellectum vivificavit vos. ergo ex verbis xpi et aug. videtur quod non intellexit de corpore suo nisi figuratie. Dico quod magister respondet in littera huic auctoritati et bene / quod nec xps nec aug. exponens ulterius negavit veritatem corporis xpi sed quod non est in sacro corpus xpi sic carnaliter sicut ipsi intellexerunt qui abierunt retro. s. visibiliter in forma propria passibili per oppositum ad istum modum intelligendi est ibi spiritualiter et intellectualiter / et hoc est quod dicit aug. et magister adducit. et est de conse. di. 2. Ipsum quidem et non ipsum corpus quod videbatur manducastis ipsum invisibiliter non ipsum visibiliter. Isto etiam modo de eucharistia diffuse tractat a Paulo. i. cor. xi. Sancti etiam omnes postea catholici exponentes ista loca scripturarum verba huius scripture dicunt esse intelligenda de reali presentia corporis xpi non figuratie. unde est simpliciter heresis hoc sentire quod non sit ibi realiter verum corpus christi. hoc de primo.

De secundo. Multa videntur hic impossibilia implicari. s. sequens primum phorum / unum est quod quantum sit simul cum quanto / quod substantia corporis sit hic sine quantitate sua. Secundum quod maius quantum sit simul cum minori. vel in loco equali. Tertium est quod incipiat hic esse corpus xpi et tamen sine motu et mutatione proprie dicta. quia non ponitur deserere suum ubi in celo. Quartum quod idem quantum sit simul in diversis locis realiter. Possibilitas autem omnium istorum non est hic declaranda / quia hoc non sit substantia sine nimia esset prolixitas / quod. n. hoc non sit substantia sine quantitate sua dicetur in 2° articulo istius di. q. i. Qualiter autem quantum possit esse simul cum quanto magis evidens difficultas est de quanto habentibus modo quantitativo / quod quando alterum vel ambo sunt sine modo quantitatio / Ideo ista difficultas tangetur in materia de corporibus gloriosis in quibus de subtilitate corporis. Ultimum autem quod idem simul sit in diversis locis declarabitur in quibus dubiis sequentibus. Restat ergo ista. q. duo declaranda. s. quomodo sit possibile corpus xpi incipere esse sine sui mutatione locali in altari. Secundo quomodo sit possibile corpus xpi esse quantum sine modo quantitatio. De primo dico. Dicitur quod hoc est propter mutationem alterius in ipsum. puta propter conversionem panis in corpus xpi. et hoc non obstat ipsum corpus in se mutari / sufficit. n. quod aliud mutetur in ipsum ad hoc quod incipiat corpus ibi presentialiter esse / sicut. n. naliter genitum est ubi fuit pars corrupta: et non propter aliquam localem mutationem per propriam ipsius geniti: ita videtur quod illud in quod conversum est aliquid per conversionem sit ubi conversum prius fuit et non per mutationem localem propriam ipsius termini ad quem conversionis. sed solum termini a quo. Contra suppono secundum eos quod transsubstantiatio est mutatio substantialis eo quod precedit esse mutato. Ex hoc sequitur quod hoc per prius se primo ad quem substantia. per nullam autem mutationem habet per se illud quod est posterius suo per se primo sed habet presentia est posterius simpliciter substantia corporis xpi quod substantiam imitat maxime est / non. n. est habet presentia per se essentialiter / quia substantia corporis potest esse sine hac presentia / nec simul naturaliter / quia tunc non posset ista presentia destrui nisi destrueretur substantia / quod falsum est. Hec ratio potest formari alio modo ponendo per posteriori tate alietate sic per nullam mutationem per se habetur illud quod est per se alio a per se termino sed habet presentia est simpliciter alio a substantia quod est per se terminus transsubstantiationis ergo etc. maior patet. quia unius mutationis per se est unus per se terminus. et ita quicquid omnia per se est per se aliud ab illo termino / licet sit per accidens idem cum eo non habet se per illam mutationem. Minor patet: quia hic presentia non est substantia corporis xpi: quia huius substantia fuit quando presentia non fuit. Secundo sic. Deus potest facere corpus suum presens cum pane manente substantia panis. et tunc non erit per aliquam mutationem que sit ad substantiam. vt per se terminum / et tamen per istam acquireretur presentia eiusdem rationis cum illa que nunc habetur / ergo oportet quod per mutationem eiusdem rationis / ergo per mutationem fieret quam per mutationem substantialem. probatio maioris. quia ad novitatem posterioris non sequitur novitas prioris. patet.

8. phy. vbi vlt phs q in celo pot ee motus fm ubi. lz no possit ibi ee aliq nouitas fm forma absoluta. C' ro e / qz vbi e qda imin' extrisec' adueniens / 7 n forma absoluta / Sz pntia ista posterior e sba panis sic re' absoluto / 7 maxie sba / g si ne mutatoe aliq circa sbaz panis pot ee noua pntia corpis ad pane / g opz dare aliq mutatione ad hi' pntia que no sit sbalis / 7 p ons in pposito p trasbatoez no hz ista pntia / qz termin' eiusde ronis cuiusmoi e pntia n ppe 7 p se e termin' duaz mutationu distictaz fm genus.

Et si dicas pot ee pns cu sba panis sine mutatoe sbali / tn fit nuc pns p sbalem mutatoez panis i corp' xpi / 7 no p alia.

Cotra. In corp' xpi pus factu pns pani posset de' puertere pane / no. n. e mag pdictio h q q mo puertat i corp' no pus pns / g p tale puersione tuc facta i corp' pns spei panis no fieret pns ibi / l' opterz dicere q fieret pns postq fuit pns / 7 q eade pntia termiaret duas mutatoes dictas. 3° sic. Qd puertit in aliqd pexns magis acqrit pditoes ei' q ex°. pz. si eni nutrimentu puertat in carne mag aiat aia carnis q caro informet forma eius. 7 vlr acqrit pditones absolutas 7 vbi 7 alias respectiuas carnis mag q ex°. g ex sola puersione panis i corpus xpi pexns magis acqrit panis puersus pntia i celo q corp' xpi pntia spei panis in altari.

4° sic. De' posset puerte pane in corp' xpi ut hns ee in celo. qz no e ibi maior pdictio q i puersione q nuc ponit. Sed tuc no hiet corp' xpi sb spe panis ex ipa puersioe. g nec nuc. 5° sic. Si panis qtus puerteret in corp' xpi qtu ita q qtitas in quatitate 7 sba i sbaz corpus xpi quatu n heret vbi circuscriptiue. quod fuit ipi' panis circuscptiue. g ex puersione sbe i sbam. sba corpis xpi no hz ubi diffinitiue qd erat sba panis diffinitiue ans e m^m. qz no possz illud quatu. s. corpus xpi ee circuscptiue in loco panis cu sit mai' pane. pntia pbat. qz sicut sba 7 sba que sbsunt quatitati se hnt ad locu diffinitiue ita sba qta 7 sba qta se hnt ad locu circuscriptiue. g qd puersio sbe in sbaz facit ad ee diffinitiue in loco. h° puersio sbe qte in sbaz qta faciet ad ee circuscptiue i loco.

Quatu g ad istud ar^m n vr necessariu fingedu ee ad puersione pais in corp' xpi / pcipue cu a pn° ex q res h' sacri fuit credita fuit sp creditu q xpi corp' no mutat d loco suo i celo vt sit h. 7 tn no fuit i pn° ita manifeste creditum d ista conuersione ut dicetur. di. xi.

Dico g ad hoc premittendo qdam scilicet q quando corpus mouetur de loco ad locum 7 expellitur aliud corpus comuniter sut ibi qtuor mot' l mutationes. 7. 8. imini due. s. i corpe expellete. 7 due i expelledo. na corp' expelles mouet ab vbi suo ad puatoem ei'. 7 illa mutatio q e int iminu a q positm 7 iminu ad que puatm pot dici depdito pori vbi / side et corp' a care^a scdi ubi mouet ad illd vbi 2^m. 7 ita a puatoe ut a imio a quo ad vbi ut ad terminu ad que 7 illa pot dici acquisitia vbi. Consilr sut due mutatoes 7 qtuor termi circa corp' qd expellit cu pmu corp' intrat locu eius. Si aut moueret aliqd corp' 7 no expelleret alid corp' d loco suo ia no eent ibi nisi due mutatoes 7 abe in ipo cor^e moto. vna. s. depditiua poris ubi. 7 a^a acqsitiua noui vbi.

Si vo corp' n recedes a priori at fieret in nouo vbi / ibi eet tm vna mutatio / scz a priuatione noui vbi ad illud nouu ubi: 7 h acqsitiua / 7 nulla ibi esset deperditiua, qz non esset a pori vbi ad eius caretia / qz prius vbi non deperditur ex ypotesi. lz illd corpus ponat in vbi nouo.

Sed si nulla istaz mutationum ponatur omnino non est intelligibile q corpus sit vbi non fuit prius nam impossibile est qualitercunq aliquid esse hic realiter quod prius non fuit hic realiter. quin sit aliqua mutatio realis vel in isto vel in illo cui e pns realit. na nullo mo e trasit' a pdictorio

pdictoriuz quantu ad aliqd pdicatum reale qn sit aliq mutatio realis: qz si nihil mutat realir no est ro qre hic ps pdictonis est magis vera nuc q pus: nec qre pri' alia magis vera q ista: 7 sic taz nuc q pri' vel abo sit sil vera: vel ambo sil falsa.

Ad ppositu mutatione depditiuaz illi' vbi de celo nullus ponit in corpe xpi. fm augus. s. adductu. donec finiat seculu sursuz est dns: 7 hoc intelligendo nisi placet sibi ex aliq gra spali localr descende: qd no ponit fieri ppt vitate eucharistie.

Opz tn pone ad saluanduz reale pntia corpis xpi h: q in ipso sit aliq pntia ad spem panis q pri' no fuit: aliqn no magis eet nunc pns h q pri' / illa. n. mutatio q est circa spes. s. q pri' erant in sbo: nuc at no sunt in subiecto nihil facit ad hoc q corp' xpi de non pnte istis fiat realr pns istis: vt supra pbatuz est: qz illa hz alios imios p se ab illa q no pns fit pns: g necce est pone aliq mutatione in corpe xpi acqsitiuaz illi' pntie noue: q tn no pot dici ppa mutatio localis pp duo / tuz qz eaz no pcomitat aliq deperditiua prioris vbi sicut coiter est in motu locali: quia ibi iminu positm a q 7 iminu positiuu ad que cocomitant due priuationes eo mo q phs dicit. 5. phi. q motus e a sbo in sbm / tuz et qz hic pprie imin' istius mutatonis no est vbi: qz in imino mutatois h' corpis xpi no hz hic pprie vbi sz imin' est qdaz pntia simplex ipi spei: vera tn 7 realis: imin' at mutatonis localis pprie accepte est ipsuz vbi.

Et si qras ad qd gen' ptinet hec muta° 7 termin' istius mutatonis / dico si angelus ponit de nouo pns alicui corpi dz quidez esse in loco diffinitiue: eo mo q sibi pot puenire ee in loco: 7 sic dicit mutari licz illa mutatio multuz distet a va mutatione fm vbi.

Adhuc aut qtuz ad aliqs pditioes pntia corpis xpi spei magis recedit a va rone vbi: qz nullo mo p istaz pntiaz determiat sic ad vnu vbi q sibi repugnet aliud / Sed angelus p vnuz vbi determinat ad illud: vt sibi repugnet aliud.

Et si hēas p incouenieti aliq mutatione qlecunq in corpe xpi realr ee: dico q necce est pone salte aliquez respectu extrinsec' aduenientē q. s. no neccio sequat fundamentu 7 iminu posita in actu: qz ois respect' sic pns neccio e itrinsec' aduenies: vt ostsuz est in. q. 2. de caractere p prima opione: g respectus pot aduenire extrinsecus de nouo sine alio qcuiq nouo vel in fundameto vel i imino / Sic g no est incouenies corp' xpi ee de nouo pns alicui no habeti noua forma absoluta / nec nouuz respcm respcu ei': vel si hz hi' nouu respcm pari rone 7 corp' xpi hebit nouu respectuz ei': qz si spes sunt de nouo pntes corpi xpi: 7 corp' est de nouo pns eis: etsi. n. cotinentia no sit relo realis mutua: tn pntia est relo mutua: no erit tuc incouenienes dare in corpe xpi tale mutatione ad respectu extrinsec' aduenientē.

Et si obijcias ad respcm no est mutatio: solutu est in. q. de caractere.

Et si oio arguas ille respect' extrinsec' aduenies qui dicit pntia simplex ad qd gen' ptinet / pot dici q magis pprie reducit ad gen' vbi / nt ois gna respectuu extrisec' aduenietiu: qz in plib' cu illo respectu couenit / et si forte no sit pprie in illo genere: seqt q io. gna no sufficient euacuaret totu ens / qd non est incouenienes eo mo q phi loquut de roib' eozu: qz no repugnat sub ente inuenire aliqué respcm: puta angli ad lapide q no hz aliqua roz respect' in genere vt ipsi loquunt: no tn sequit ex hoc pla gna ee q. io. sed q roes eoz vel ro alicui' eoz no assignat sub rone coi sicut posset assignari.

De secúdo dicitur

q qtitas corporis christi no est sub spe panis nisi pcomitanr: qz prim' iminus puersiois est suba corpis xpi: 7 qcqd est ibi est ibi eo mo q illa imiat puersioez

ḡ q̄titas erit ibi p modū p̄mi t̄mini: primus ãt t̄min' q̄ est subã ñ habʒ modū q̄titatiuū seu ꝯmēsuratm̄: ḡ q̄titas existēs ibi sub rōe ei' vel sub mō ei'. i. subē erit ibi mō nō q̄titatiuo. ¶ Cōtra: vnū q̄ōq; siue sit p̄m' t̄mi' trāsſbatōis siue 2' si tñ est ibi: hʒ p̄prietates suas q̄ sibi necessario ꝛ nāliter ꝯueniūt: qd̄ p̄baṫ exē plo: q2 si de' carent subãm q̄tã vel nã generet subãm ꝛ ꝯcomitet q̄titas: vtriusʒ p̄ductiōis t̄min' prim' ē subã/ ꝛ q̄titas ꝯcomitās: ꝛ tñ tã in gn̄ato q̄ in creato q̄titas hʒ suū modū realē sicut hēret si p° t̄minaret aliq̄ mutationē. ¶ Et hoc p̄baṫ p rōʒ: q2 alia ꝛ alia hitudo ad agēs nō variat nãʒ rei: hoc est p° vel 2° mediata/ vel imediata: dū tñ p̄ducaṫ: q2 hitudo ad aliud agēs nō variat nãʒ rei acte ſʒ aug. 3° de tri. ḡ nec carebit q̄titas suo mō nāli pp hoc tm̄: q2 nō est prim' termin' transſbatiōis: dū tam sit ibi realit siue p° siue 2° p illã mutationē. ¶ 2° sic: si p ꝯuersiōʒ sit termin' ad quē vbi fuit pri' termin' a q̄: ḡ modus eēndi h' ꝛ illi' erit silis: ille saltē q̄ pōt eē cōis vtriq;. Sed panis ꝯuersus erat h̄ q̄titatiue suo mō. q2 sub q̄titate hn̄s p̄tē extra p̄tē. ḡ ꝛ sb̄a corpis x̄pi exn̄s h̄ ex vi ꝯuersiōis erit hic suo mō q̄titatiuo hn̄s. s. p̄tem sb̄e sub p̄te q̄titatis: ꝛ tūc q̄titas e' erit hic p̄p̄e dimēsiue. ¶ Alio mō dī hic q̄ p̄tes corpis x̄pi nō sī extra se inuicēʒ in hostia: qd̄ p̄baṫ sic: q2 sicut pōe est vtuti diuine facē q̄ corp' sit sil' cū corpe: ita ēt ꝛ q̄ ps vna corpis sit sil' cū alia: pōt ḡ facē p̄tē subitrare p̄tē: ꝛ sic vltra sb̄intrabūt se inuicē vsq; ad minimaʒ q̄titatē nālē vt sic saluet v̄itas cuiuslʒ p̄tis: ꝛ tñ nulla est extēsio p̄tis extra p̄tē: sic v̄itas vni' corpis saluaṫ nō obstāte q̄ p subintratione in alio nō sit extra illud. ¶ Sʒ ꝯ istud nō est p̄babile: q2 tollit a corpe x̄pi positionē in toto/ ꝛ oēʒ figurã que nec̄cīa forte est ad corp' aiatū: si. n. ñ distet caput a pede ſʒ totū sb̄itrat to^m vsʒ ad minimã p̄tē nālē: iã nō hēbit ordinē p̄tiū i toto necessariū ad corpus animatum nec figuram.

Dico ergo aliter q̄ positio q̄ est dr̄ia q̄titatiꝰ nec̄cio inest q̄to cōtinuo p̄manēti: ꝛ istã dʒ saluari in p̄posito. s. q̄ dicit ordinē p̄tiū in toto. nō est eni bñ intelligibile aliqd̄ eē q̄^m dimēsionatū q̄n sit signare in toto ordinē hui' parti ad illã s̄m q̄titatē/ vel pōneʒ intia- centē positio ãt q̄ ponit p̄dicamentū a q̄busdã al' addit: p̄supposito. n. ordie p̄tiū in toto positio dicit vltra h° ordinē p̄tiū ad locū siue ad p̄tes loci/ vel locanti: hoc est dc̄m q̄ p̄tes coextēdanṫ p̄tib' loci: sicut totū dī p° ꝯmensurari toti loco in q̄ hʒ vbi: ita q̄ positio p̄dicamētū p̄supponit pōnē dr̄iam q̄titati: ꝛ specificat vbi: p modū aūt q̄titatiuū siue dimēsiuū q̄cūq; mō noiet nō intelligo nisi pōnē dc̄aʒ 2° hãc ãt hitudinē pōe est deū sepāre a q̄to manēte ēt pōne p° nō solū p negatiōʒ t̄mini sic posset facē aliqd̄ corp' q̄^m extra vniuersū: ꝛ tūc nō hēt istã sc̄dam pōem: q2 nō hēt aliqd̄ ꝯtinēs c' p̄tib' p̄tes ꝯtēti ꝯmēsurarenṫ: ſʒ ēt posito t̄mino cui. s. p̄ñti possʒ fieri cōmēsura° seu coextēsio alī' corpis pōe eēt deū ꝯseruare q̄^m ꝛ coexn̄tiaʒ e' ad aliud q̄^m: ꝛ tñ sine ista coextēsione partiū vni' ad p̄tes alteri' quã dicit positio ista de q̄ loq̄mur. ¶ Qd̄ p̄bo p° sic: quecūq; nã ꝯtingent recipit qualʒ formã alicui' generis simplr se hʒ ꝯtingent ad to^m genꝰ. Intelligo. n. simplr no nec̄cio ex cã intriseca: hec videṫ sat manifesta: q2 si eēt vna nã ꝛ a cã intriseca detminaret sibi tale gen' nec̄cio detminaret sibi aliq̄ spēʒ illi' generis: q2 vna nã nō hʒ intrinsece ad opposita disiuncta nec̄citatē/ q̄n hēat nec̄citatē ad aliqd̄ vnū illoꝝ. ¶ Et p hoc soluit instãtia q̄ posset fieri: q2 nūerus est par vel impar nec̄cio: nec tñ nec̄cio alteꝝ illoꝝ instaṫ. n. de aliq̄ cōi respectu passiōis disiūcte: sed qdlʒ spāli nec̄cio se hʒ ad alteꝝ sicut ad gen' nec ista istantia ēt est ad p̄po^m: q2 h̄ nō est aliqd̄ sb̄m qd̄ ꝯtingent se hēat ad quācūq; formaʒ toti' generis. ¶ Et si instes: q2 supficies nec̄cio est colorata: ꝛ tñ ꝯtigent se hʒ ad quēlʒ colorē: nō est instãtia: q2 h̄ nō est nec̄citas ad intra: nō. n. posset inueniri intrinseca rō p quã eēt ꝯdictio ex p̄te supficiei si eēt sine colore: sicut ꝯtingentia ē respectu cuiuscūq; coloris. ¶ Hac maiore supposita addo minorē. s. q̄ corp' se hʒ ꝯtigent ad q̄cūq; pōem p̄tiū in loco p3: q2 possum mouē corp' meū a q̄cūq; pōne ad aliã/ ḡ corp' hn̄s pōem p̄tiū in toto/ ñ simplr se hʒ nec̄cio ad pōem istaʒ q̄ est p̄dicamētū: nec ista coexistētia q̄ti ad q̄^m est simplr nec̄cio rō illi' pōis 2°: q2 ꝯtigit intelligē coexn̄tiã alicui' ipsi toti absq; h° q̄ intelligaṫ coexn̄tia vel coextēsio p̄tiū p̄tib' h̄. n. coexn̄tia ē alia ab illa: ēt q̄ñ se ꝯcomitãṫ nec ista i rōe sua formali icludit illã. ḡ absolute corp' q̄^m hn̄s p̄mã pōnē possʒ eē sine oi pōe extriseca ꝛ itelligi q̄^m coexn̄tiã hēe ad aliud q̄^m sine ista pōe. ¶ Et si q̄raṫ q̄d sit h° q̄titatē s̄uari sine pōe extriseca: di° q̄ ñ ē aliud nisi absolutū ꝯs̄uari sine respc̄u extrisec' adueniētē: sic ēt coexn̄tiã ꝯs̄uari sine pōne i° ñ ē aliō nisi vnã relōnē extrisecã ꝯs̄uari sine alia rl̄one extrisecaṫ sic illa q̄ ē vbi p' ē toti' circūscripti ad totū circūscribēs/ sed pō q̄ dc̄a ē aliō gen' su- paddit respc̄ʒ p̄tiū ad p̄tes/ ꝛ q̄ p° nec̄cio hēat sc̄daʒ ñ ē nisi q̄ iste respc̄s sit tal' q̄ icludat diuisibilitatē p̄tiū/ ꝛ p̄ñtiã eaꝝ p̄ti b' locāti: sed coexn̄tia alicui' toti' toti vl' cuilʒ p̄ti abstrahit ab ista pōne/ pp quã vbi nec̄cio hʒ pōeʒ. ḡ simplr pōe ē illam coexn̄tiã eē sine pōe. ¶ Et h° p̄t breuit declarari sic: q2 pō 2° suppōit vbi p̄p̄e dc̄ʒ ḡ si de' pōt q̄^m ꝯs̄uare sine vbi p̄p̄e dc̄o pōt ꝛ sine pōe. ¶ Et si dicas bñ pōt sine vbi: ſʒ ñ cū p̄ñtia/ siue coexn̄° ad aliō corp': falsū ē/ nã coexn̄° lʒ sit q̄ti ad corp': ñ tñ formalr vbi. ¶ Et si obr̄ q̄ q̄titas ñ pōt pōi sine respc̄u isto quē dic̄ modus q̄titatiu': q2 ñ p̄t eē q̄^m ꝛ aliō q̄^m q̄n sit ꝯmēsuratū illi. ¶ Dico q̄ q̄titatē positã

ꝛ t̄minū/ bñ seq̄ṫ eq̄litas vl' ieq̄litas q̄ dicit respc̄ʒ itrisec' adueniētē/ ſʒ ñ nec̄cio cōseq̄ṫ aliq̄s respc̄s extrisec' adueniēs/ tal' ē ãt ꝯmēsura° vt h̄ loq̄mur/ vel mag' p̄p̄e coexn̄°. ¶ Nã si loq̄ri de ꝯmēsuratiōe s̄m eq̄litatē vel ieq̄litatē. q2. s. h° sit mai' vel min': istã ꝯcedo i p̄posito: q2 corp' x̄pi ē mai' hostia: ſʒ ñ istã ꝯmēsuratiōeʒ q̄ dī p̄p̄e coextē° q̄ p̄p̄e dic̄ silitatē p̄ti cū p̄te.

¶ Ex dicti p3 solō ad rōes p̄ncipales: ad p̄mã p3 ex p° ar°: q2 ꝯcedo h̄ aliq̄ mutatiōʒ ñ tm̄ speꝝ q̄ fiūt de sb̄o sine sb̄o: ſʒ ēt aliã q̄ fiūt p̄ñtes corpi x̄pi: ꝛ cū h° ꝯcedo nouã p̄ñtiã corpis ad spēs: ꝛ ad istã ē muta°: ꝛ q̄lis ē forma talis dʒ iudicari muta°. ¶ Ul' si ñ placet vti vocablo mutatōis: dicaṫ q̄ aliq̄s respc̄s extrisec' adueniēs nou' ē sine oi mutatōe/ nec mutari tūc erit ab a° in aliō ire. sic dic̄ Gre. in mora. ſʒ q̄litcūq; se hēe alit i se vel ad aliꝝ. s. t̄mmō in se ꝛ ad se: vl' ad alteꝝ ex relōe itrisec' fundamto adueniēte: ſʒ rlatio ñ ē muta° tūc q2 ibi nihil nouū aduenit ex. 7. phi. ¶ Ad 2^m dico q̄ modus q̄titatiu' ñ ē passio q̄ti sic risibile hois: imo ē accn̄s p accn̄s ei'. s. respc̄s extrisecus aduenīcs p̄tib' q̄ti ad p̄tes alī' q̄ti. ¶ Ad 3^m ꝯcedo q̄ ps ē extra p̄tē p̄ut li extra respic̄ p seipas p̄tes corpis ꝛ req̄rit ad pōeʒ q̄ ē dr̄ia q̄titati/ ſʒ p̄ut extra p̄ti net ad locū: sic ps ñ extra p̄tē. i. nō ē extra illū locū i q̄ ē a° ps/ nec ex h° seq̄ṫ q̄ totū ñ sit q̄^m: q2 totū q̄^m hn̄s eodē mō suas p̄tes extra se iuicē i toto p̄t hēe vnicã p̄ñtiã sui ꝛ oiuʒ p̄tiū ad aliqd̄ vnū extra idiuisibile vl' q̄tūcūq; modicū diuisibile sita q̄ ibi ñ ē alia p̄ñtia alij p̄ti ꝛ a° alij.

Dscd̄m sic p̄cedit: videṫ q̄ ñ possit eē idē corp' localr sil' in diuersis locis: p° sic. Idē nō pōt referri ad se oppositis relationib': q2 opposita relatiue includūt ꝯdictoria: sed si idē simul esset in diuersis locis posset dici inferi' ꝛ superius seipo: ꝛ respectu alteri' eiusdē: ꝛ similiter dextruʒ ꝛ sinistrum: ꝛ sic de alijs relationibus oppositis s̄m sitū

ꝫ ꝗtitas erit ibi ꝑ modū ꝑmi tmini: pri
mus āt tmin⁹ q̄ est subā ñ hab3 modū
ꝗtitatiuū seu ꝯmēsuratū: ꝫ ꝗtitas exi
stēs ibi sub rōe ei⁹ vel sub mō ei⁹. i. subē
erit ibi mō nō ꝗtitatiuo. ¶ Cōtra: vnū
qōq3 siue sit ꝑm⁹ tmi⁹ trāsb̄atōis siue 2⁹
si tñ est ibi: h3 ꝓprietates suas q̄ sibi ne
cessario ꝛ nālr ꝯueniūt: qȯ ꝓbat exē
plo: q2 si de⁹ cāret subām ꝗtā vel nā ge
neret subām ꝛ ꝯcomitet ꝗtitas: vtriusꝫ
ꝓductiōis tmin⁹ prim⁹ ē subā ꝛ ꝗtitas
ꝯcomitās: ꝛ tñ tā in gnāto ꝙ in creato
ꝗtitas h3 suū modū realē sicut hēret si
p⁹ tminaret aliꝗ mutationē. ¶ Et hoc ꝓ
baf ꝑ rōz: q2 alia ꝛ alia hitudo ad agēs
nō variat nāz rei: hoc est p⁹ vel 2⁹ medi
ata vel imediata: dū tñ ꝓducaf: q2 hitu
do ad aliud agēs nō variat nāz rei acte
ꝫ aug. 3⁹ de tri. ꝫ nec carebit ꝗtitas suo
mō nāli ꝑꝑ hoc tm̄: q2 nō est prim⁹ ter
min⁹ transb̄atiōis: dū tam sit ibi realr
siue p⁹ siue 2⁹ ꝑ illā mutationē. ¶ 2⁹ sic:
si ꝑ ꝯuersiōz sit termin⁹ ad quē vbi fuit
pri⁹ termin⁹ a q̄: ꝫ modus eēndi h⁹ ꝛ illi⁹
erit silis: ille salrē q̄ pōt eē cōis vtriꝗ.
Sed panis ꝯuersus erat h ꝗtitatiue suo
mō. q2 sub ꝗtitate hñs ptē extra ptē. ꝫ
ꝛ sb̄a corpis xp̄i exñs h ex vi ꝯuersiōis
erit hic suo mō ꝗtitatiuo hñs. s. ptem
sb̄e sub pte ꝗtitatis: ꝛ tūc ꝗtitas e⁹ erit
hic ꝓpe dimēsiue. ¶ Alio mō dr̄ hic ꝙ
ptes corpis xp̄i nō sī extra se inuicez in
hostia: qȯ ꝓbaf sic: q2 sicut posse est vir
tu diuine facē ꝙ corp⁹ sit sil̄ cū corpe: ita
ēt ꝛ ꝙ ps vna corpis sit sil̄ cū alia: pōt
ꝫ facē ptē subītrare ptē: ꝛ sic vltra sbīn
trabūt se inuicē vsq3 ad mīmaz ꝗtitatē
nālē vt sic saluet vitas cuiuslz ptis: ꝛ tñ
nulla est extēsio ptis extra ptē: sic vitas
vni⁹ corpis saluaf nō obstāte ꝙ ꝑ subīn
tratiōne in alio nō sit extra illud. ¶ Sz
ꝯ istud nō est ꝓbabile: q2 tollit a corpe
xp̄i positionē in toto ꝛ oēz figurā que
neccīa forte est ad corp⁹ aiatū: si. n. ñ di
stet caput a pede sz totū sbītrat to⁹ vsz
ad mīmā ptē nālē: iā nō hēbit ordinē ꝑ
tiū i toto necessariū ad corpus anima
tum nec figuram.

Dico ergo aliter ꝙ po

sitio q̄ est dr̄ia ꝗtitat nccīo inest ꝗto cō
tinuo ꝑmanēti ꝛ istā oz saluari in ꝓpo
sito. s. q̄ dicit ordinē ptiū in toto. nō est
eni bñ intellgibile aliqȯ eē ꝗ⁹ dimēsio
natū q̄n sit signare in toto ordine hui⁹
partī ad illā ꝟm ꝗtitatē vel pōnez intia
centē positio āt q̄ ponit ꝓdicamentū a
q̄busdā alijs addit: ꝓsupposito. n. ordie
ptiū in toto positio dicit vltra h⁹ ordi
nē ptiū ad locū siue ad ptes loci vel lo
cantī: hoc est dcm ꝙ ptes coextēdant p
tib⁹ loci: sicut totū dr̄ p⁹ ꝯmensurari toti
loco in q̄ h3 vbi: ita ꝙ positio ꝓdicamē
tū ꝓsupponit pōnē dr̄iam ꝗtitatī: ꝛ spe
cificat vbi: ꝑ modū aūt ꝗtitatiuū siue
dimēsiuū q̄cūq3 mō noiet nō intelligo
nisi pōnē dcāz 2⁹. ¶ hāc āt hitudinē poss
est deū separe a ꝗto manēte ēt pōne p⁹
nō solū ꝑ negatiōz tmini sic posset facē
aliqȯ corp⁹ ꝗ⁹ extra vniuersū: ꝛ tūc nō
hēet istā scdām pōem: q2 nō hēet aliqȯ
ꝯtinēs c⁹ ptib⁹ ptes ꝯtēti ꝯmēsurarent: sz
ēt posito tmino cui. s. pñti possz fieri cō
mēsura⁹ seu coextēsio alt⁹ corpis posse
eēt deū ꝯseruare ꝗ⁹ ꝛ coexñtiaz e⁹ ad ali
ud ꝗ⁹: ꝛ tñ sine ista coextēsione partiū
vni⁹ ad ptes alteri⁹ quā dicit positio ista
de q̄ loqmur. ¶ Qȯ ꝓbo p⁹ sic: quecūq3
nā ꝯtingent recipit qualz forma alicui⁹
generis simplr se h3 ꝯtingent ad to⁹ ge
n⁹. ¶ Intelligo. n. simplr no nccīo ex cā in
triseca hec videt satī manifesta: q2 si eēt
vna nā ꝛ a cā intriseca determinaret sibi
tale gen⁹ nccīo determinaret sibi aliꝗ spēz
illi⁹ generis: q2 vna nā nō h3 intrinsece
ad opposita disiuncta nccītatē q̄n hēat
nccītatē ad aliqȯ vnū illoꝝ. ¶ Et ꝑ hoc
soluit instātia q̄ posset fieri: q2 nūerus
est par vel impar nccīo: nec tñ nccīo al
teꝝ illoꝝ instaf. n. de aliq̄ cōi respectu
passiōis disiūcte: sed qōlz spāli nccīo se
h3 ad alteꝝ sicut ad gen⁹ ¶ nec ista istan
tia ēt est ad ꝓpo⁹: q2 h nō est aliqȯ sbīm
qȯ ꝯtingent se hēat ad quācūq3 formaz
toti⁹ generis. ¶ Et si instes: q2 supficies
nccīo est colorata: ꝛ tñ ꝯtigent se h3 ad
quēlz colorē nō est instātia: q2 h nō est
nccītas ad intra: nō. n. posset inueniri i
trinseca rō ꝑ quā eēt ꝯdictio ex pte sup
ficiei si eēt sine colore: sicut ꝯtingentia ē
respectu cuiuscūq3 coloris. ¶ Hac maio
re supposita addo minorē. s. ꝙ corp⁹ se
h3 ꝯtigent ad ꝗcūq3 pōem ptiū in toto
p3: q2 possum mouē corp⁹ meū a ꝗcūq3
pōne ad aliā ꝫ corp⁹ hñs pōem ptiū in
toto ñ simplr se h3 nccīo ad pōem istaz
q̄ est ꝓdicamētū: nec ista coexistētia ꝗti
ad ꝗ⁹ est simplr nccīo rō illi⁹ pōis 2⁹: q2
ꝯtigit intelligē coexñtiā alicui⁹ ipsi toti
absq3 h⁹ ꝙ intelligat coexñtia vel coex
tēsio ptiū ptib⁹ sb̄. n. coexñtia ē alia ab
illa: ēt q̄n se ꝯcomitāt nec ista i rōe sua
formali icludit illā. ꝫ absolute corp⁹ ꝗ⁹
hñs ꝑmā pōnē possz eē sine oi pōe extri
seca ꝛ itelligi ꝗ⁹ coexñtiā hēe ad aliud
ꝗ⁹ sine ista pōe. ¶ Et si ꝗras q̄d sit h⁹ ꝗti
tatē ꝯuari sine pōe extriseca: di⁹ ꝙ ñ ē ali
ud nisi absolutū ꝯuari sine respcu ex
trisec⁹ adueniētē: sic ēt coexñtiā ꝯuari si
ne pōne i⁹ ñ ē aliō nisi vnā relōne extri
secā ꝯuari sine alia rlone extriseca sic
illa q̄ ē vbi p⁹ ē toti⁹ circūscripti ad totū
circūscribēs sed pō q̄ dcā ē aliō gen⁹ su
ꝑaddit respcz ptiū ad ptes sī ꝛ ꝙ p⁹ nccīo
hēat scdāz ñ ē nisi ꝙ iste respcs sit tal̄ ꝙ
icludat diuisibilitatē ptiū ꝛ pñtiā eaꝝ pti
b⁹ locātī: sed coexñtia alicui⁹ toti⁹ toti vl̄
cuilz pti abstrahit ab ista pōne ꝑꝑ quā
vbi nccīo h3 pōez. ꝫ simplr posse ē illam
coexñtiā eē sine pōe. ¶ Et h⁹ pt breuit de
clarari sic: q2 pō 2⁹ suppōit vbi ꝓpe dcz
ꝫ si de⁹ pōt ꝗ⁹ ꝯuare sine vbi ꝓpe dcō
pōt ꝛ sine pōe. ¶ Et si dicas bñ pōt sine
vbi: sz ñ cū pñtia siue coexñ⁹ ad aliō cor
p⁹ falsū ē nā coexñ⁹ lz sit ꝗti ad corp⁹:
ñ tñ formalr vbi. ¶ Et si obr̄ ꝙ ꝗtitas ñ
pōt pōi sine respcu isto quē dic̄ modus
ꝗtitatiu⁹: q2 ñ pt eē ꝗ⁹ ꝛ aliō ꝗ⁹ q̄n sit
ꝯmēsuratū illi. ¶ Dico ꝙ ꝗtitatē positā

ꝛ tminūl bñ seqt eqlitas vl̄ ieqlitas q̄ di
cit respcz itrisec⁹ adueniētē sz ñ nccīo cō
seqt aliq̄s respcs extrisec⁹ adueniēs tal̄ ē
āt ꝯmēsura⁹ vt h loqmur vel mag ꝓpe
coexñ⁹. ¶ Nā si loqr de ꝯmēsuratiōe ꝟm
eqlitatē vel ieqlitatē. q2. s. h⁹ sit mai⁹ vel
min⁹: istā ꝯcedo i ꝓposito: q2 corp⁹ xp̄i ē
mai⁹ hostia: sz ñ ista ꝯmēsuratiōez q̄ dr̄
ꝓpe coextē⁹ q̄ ꝓpe dic̄ silrtatē ptī cū pte.
¶ Ex dictī p3 solo ad rōes ꝑncipales: ad
ꝑmā p3 ex p⁹ ar⁹: q2 ꝯcedo h aliꝗ muta
tiōz ñ tm̄ spēꝝ q̄ fiūt de sbō sine sbō: sz
ēt aliā q̄ fiūt pñtes corpi xp̄i: ꝛ cū h⁹ ꝯce
do nouā pñtiā corpis ad spēs: ꝛ ad istā
ē muta⁹: ꝛ q̄lis ē forma talis dz iudicari
muta⁹. ¶ Vl̄ si ñ placet vti vocablo mu
tatōis: dicaf ꝙ aliq̄s respcs extrisec⁹ ad
ueniēs nou⁹ ē sine oi mutatōe nec muta
ri tūc erit ab a⁹ in aliō re. sic dic̄ Gre. in
mora. sz q̄liscūq3 se hēe alit i se vel ad al
teꝝ. s. tmmō in se ꝛ ad se: vl̄ ad alteꝝ ex
relōe itrisec⁹ fundamto adueniēte: sz rla
tio ñ ē muta⁹ tūc q2 ibi nihil nouū ad
uenit ex. 7. phi. ¶ Ad 2⁹ dico ꝙ modus
ꝗtitatiu⁹ ñ ē passio ꝗti sic risibile hois:
imo ē accñs ꝑ accñs ei⁹. s. respcs extrise
cus aduenīēs ptib⁹ ꝗti ad ptes alt⁹ ꝗti.
¶ Ad 3⁹ ꝯcedo ꝙ ps ē extra ptē put si ex
tra respic̄ ꝑ seipas ptes corpis ꝛ reqrit
ad pōez q̄ ē dr̄ia ꝗtitatī sz put extra pti
net ad locū: sic ps ñ extra ptē. i. nō ē ex
tra illū locū i q̄ ē a⁹ ps nec ex h⁹ seqt ꝙ
totū ñ sit ꝗ⁹: q2 totū ꝗ⁹ hñs codē mō
suas ptes extra se iuicē i toto pt hēe vni
cā pñtiā sui ꝛ oiuz ptiū ad aliqȯ vnū ex
tra idisibile vl̄ ꝗtūcūq3 modicū disible
sita ꝙ ibi ñ ē alia pñtia alij pti ꝛ a⁹ alij.

D scdm

sic ꝓcedit: vi
det ꝙ ñ pos
sit eē idē corp⁹ localr sil̄ in di
uersis locis: p⁹ sic. Idē nō pōt referri ad
se oppositis relationib⁹: q2 opposita re
latiue includūt ꝯdictoriā: sed si idē siml̄
esset in diuersis locis posset dici inferi⁹
ꝛ superius seipo: ꝛ respectu alteri⁹ eius
dē: ꝛ similiter dextruz ꝛ sinistrum: ꝛ sic
de alijs relationibus oppositis ꝟm sitū

¶ Itē ppinquū ꝛ distās sī rōnes ꝯrie sic sile ꝛ dissile. sed si idē eēt sil' in duob' locis posset eē sil' eidē ppinquū ꝛ distās: qđ est ita incōueniēs sic ꝙ idē ſm eanđ qlitatē sit eidē sile ꝛ dissile. ¶ 3° sic: Idez tpale nō pōt eē sil' in diuersis tpib'. ergo nec idē locabile in diuersis locis. ¶ 4° qꝛ idē corp' posset sil' moueri ꝛ qescere: qꝛ in vno loco moueri ꝛ in alio qescē: ꝯñs est ipossibile: qꝛ sūt puatiue opposita. ¶ 5°: qꝛ idē corp' hūanū vt xp̄i possꝫ in in vno loco hr̄e opationē sensitiuā i a° nō hr̄e: qꝛ in vno loco posset videri corpus sibi ppinquū: ꝛ in alio ñ posset idē vidē: qꝛ eēt distās improportionaliter.

¶ Cōtra: Ug. de sacris pte. 8. c. 2. dicit. Qui fec̄ vt vnū corp' eēt i vno loco/ fec̄ quō voluit: ꝛ si voluisset aliť possꝫ facē

Hic tenetur a mul

tis ꝯ° negatiua: sed diuersi diuersimode pbant: vn' doctor arguit sic. qñ aliqđ qꝙ'm est de potētia agenť indifferenť/ fieri posset ſm varios modos si idē eēt recepribile illi' ſm vnū modū/ possibile eēt fieri ſm quēlꝫ alioꝝ modoꝝ: ex pte āt agenť cū sit infinite potētie est eq̄lis possibilitas vt vnū corp' fiat sil' in plib' locis ſm quēcūqꝫ modū pl'alitatis/ sed impossibile est ꝙ deō agēte idē corpus sit vbiqꝫ: ꝫ simpliciť ipossibile est ꝙ idem corp' fiat sil' in diuersis locis: pbō minoris: qꝛ posse eē vbiqꝫ sil' est ppriūꝫ dei. ¶ Itē seq̄rent pl'a ꝯdictoria: qꝛ qñ ponit in vno loco aut hꝫ eandē formā quā ꝛ ꝛ in alio: aut nō: si sic ꝛ in vno ꝯponatur gelu ꝛ in alio calor: sed ꝙ in vno hēbit frig' ꝛ in alio calorē. silr si in vno loco nō inueniret qđ comedēt ibi esuriret: in alio autez inueniens cibū nō esuriret: ꝛ in vno loco icurreret ex aeris intēpie i firmitatē: in a° ex tēpie sanitatē: ꝛ sic eēt sanū ꝛ nō sanū vel egꝛ: ꝛ in vno loco occideret in alio nō. ꝫ sil' moreret ꝛ nō moreret. ¶ Si āt teneat 2'm mēbꝝ eadez sequūt: qꝛ saltē idē corp' hēbit ꝯria: sed ſꝫ p'm mēbꝝ vtrobiqꝫ hēbit ꝯriū/ ſꝫ aliđ mēbꝝ aūt in vno loco hēbit ꝯriū vnū: ꝛ in alio aliud. ¶ Itē sicut locatū ꝯmensurat dimēsiōib' loci ſꝫ q'm ꝛ ꝯtinuū: sic ꝯmēsurat ſm vnū ꝛ pl'a. ꝫ si idē locatū sit in diuersis locis: erit sil' vnū ꝛ plura. ¶ Et si instet ꝯ scđaꝫ rōem: qꝛ ipsa videt eo mō ꝯcludē de corpe xp̄i in cruce ꝛ in pixide: qꝛ ibi vulneraret ꝛ ibi nō. ¶ Rñdet ꝙ qñ aliqđ ꝯuenit alicui ſꝫ ꝙ natū est ei couenire simplr̄ cōuenit sibi: vt si hō est crispus ſꝫ caput est crisp' simplr̄: lꝫ nō sit crisp' ſm aliā ptē. Uulnerari āt qđ includit diuisionē ꝯtinui ꝯpetit alicui vt hꝫ eē localiť tm̄: ꝛ iđ si in vno loco sit localiť ꝛ in alio ñ localr̄. si vulnerat vbi est localr̄ simplr̄ vulnerat: si ñ vulnerat in alio ñ pp hoc ñ vulnerat: sꝫ est falsa ſꝫ qđ ꝛ simpliciť: sed si ponat ibidē corp' localiť: ꝛ p ꝯñs dimēsionalr̄ in diuersis locis: qcqđ natū est agē vel pati in vno loco ꝛ in alio: ꝫ ꝛ tc̄ simplr̄ hēbit opposita. ¶ Ali' doctor sic arguit Termini locati ꝛ ťmini loci sūt sil': ꝫ si locatū ē extra ťminos sui loci ppꝗ: est etiā extra ťminos suos ppos. ¶ Adducit ēt de anglo ꝙ nō pōt sil' eē in diuersis locis ꝫ min' vnū corp' localiť in diuersis locis. ¶ Ali' sic arguit: res sicut p ppriā in nām est tm̄ in vna spē: sic p vnā dimēsionē est sil' tm̄ i vno loco. ¶ Ali' sic arguit: si idē eēt sil' in diuersis locis aut vna mutatiōe aut duab': ñ vna: qꝛ vna mutatio est tm̄ ad vnū ťminū: nec duabus qꝛ aut eiusdē spēi: aut alteri': nō eiusdē qꝛ nō pōt sil' idē moueri duob' motib' eiusdē spēi. 3. phi. ꝛ. 5. meta. c. de eodez: nec duob' alteri' spēi: qꝛ ťmini eēnt ꝯrij ꝛ sic mot' incōpossibiles. ¶ Itē cuiuslibꝫ mot' ťmini sūt incōpossibiles. 5. phi. sed quecūqꝫ duo vbi possūt eē ťmini eiusđ motus: qꝛ pōt corp' moueri ab vno vbi ad aliud: ꝫ quecūqꝫ duo vbi sunt incōpossibilia circa idē corpus. ¶ Ego etiaꝫ appono rōnes alias prima est: agens naturale nō intendit per se corruptionem termini a quo: sed tm̄ per accñs: qꝛ est incōpossibilis termino quē intendit inducere: ꝫ si vnū vbi sit cōpossibile alii vbi: agēs nāle nō corrūpet p'm vbi ad hō ꝙ inducat 2'm vbi. ꝫ posset facē corp' in nouo vbi absqꝫ hō ꝙ remoueat illđ aliud vbi qđ hūit pus. ¶ 2° sic: ipossibile ē eanđ mā̄ꝫ eē sil' sb̄ duab' formis sbalib' sed si possibile sit idē corpus sil' eē in diuersis locis: sequit oppo'm illi'. ¶ Probō miorē: p'a est qꝛ ponat idē nutrimētum in duob' locis vel trib' ꝛ a diuersis aīalib' in illis exñtib' comedat: nutritiua vtriusqꝫ ꝯuertēt idē in sbām suā: ꝛ per ꝯñs eađ mā nutrimēti illi' erit sil' sb̄ diuersis formis sbalib' ꝛ aīabit in brutis diuersis aīab' sensitiuis: ꝛ in homib' diuersis itellectiuis. ¶ 2a pba° eiusđ mioris est: qꝛ posito ꝙ idē lignū sit in diuersis locis ꝛ in illis sint duo ignes agēt i illud lignū ꝛ corrūpēt: qꝛ ñ pōt resistē vtuti agēti ꝛ inducerēt formā ignis: nō eanđ cū agētia sint diuersa: ꝫ aliā ꝛ aliā: ꝛ in eađ mā: cū mā ligni corrupti fuerit eađ sic̄ ꝛ lignū idē. ¶ Itē seq̄ret ꝙ q̄tucūqꝫ p nulus ignis posset ꝯburere oīa ꝯbustia qꝛ si hēat hic ꝯbustibile pportionatū ꝛ ibi aliud: ꝛ in 3° loco 3'm: poterit h agē in illud ꝛ ibi in illud: ꝛ sic sil' in infinitis locis: ꝛ sic q̄cūqꝫ ꝯbustibilia possent sil' incēdi a q̄tucūqꝫ puo igne: sed q̄cunqꝫ vt' pōt sil' in multa passa pua pōt sil' in passuꝫ magnū integratū ex illis puis: ꝫ minim' ignis posset ꝯburere integratuꝫ ex oīb' ꝯbustibilib'. ¶ 4° sic: aīal hñs h ꝯueniēs nutrimentū nutrit: alibi vero nō hñs ñ nutriret ibi: ꝛ sic sil' nutriret ꝛ nō nutriret. ¶ 5° sic: qꝛ si in duob' locis hr̄et ꝯueniens nutrimentū, ꝛ susciperet vtrobiqꝫ: sequit ꝙ in duplū nutriretur vel ꝙ nutrimentū susceptū deperderet ꝛ nō ꝯuerteret in nutrimentū. ¶ Cōtra istā op. hic sufficit in generali: qꝛ qđlꝫ tenendū est eē deo possibile qđ nec ē ex ťminis ma'm ipossibile: nec ei' ipossibilitas vel contradictio euidenter cōcludit Sic ē h: vt patebit soluēdo oēs rōes. ꝯ. positas. ¶ In spali āt arguit per q̄sdaꝫ rōes quas ille doctor cui' rōes p° recitate sūt ponit ꝛ nitit soluere. ¶ p'a est talis. ñ min' incōueniens est duo corpa eē siml' q̄ꝙ idē corp' in duob' locis. sed deo ē possibile p'm. sicut pꝫ de corpore glioso ꝛ ñ glioso. ꝫ ꝛ 2'm/ maior pꝫ. qꝛ phi ſꝫ p̄ncipia sua oīo ponerent repugnatiā inter duo q̄ta respectu eiusdē vbi. sicut albi ꝛ nigri respectu eiusdē sbi. sicut pꝫ. 4. phi. c. de va°. qꝛ q'm eo ꝙ q'm expellit aliđ eiusdē q̄titatis. nō qꝛ tale/ vel tale. ꝛ exēplificat de cubo. minor probat in resurrectione xp̄i de dote subtilitatis. ¶ Rñdet ꝙ due dimensiones repugnant pp sitū localē. ꝛ illud tollit dos subtilitatis. sed illud qđ est rō limitatōis ad vnū vbi. s. situs determiat/ nō pōt tolli p aliqđ donū vel dotē. qꝛ ēt corpus gliosum hꝫ sitū determinatū q̄ oꝫ ipm eē ita hic ꝙ ñ alibi. lꝫ nō hēat sitū localē q̄ resistat alteri corpori. ¶ Sed ꝯ istud arguit ex 3a rōe sua q̄ est de ꝯmensurari ſm multuꝫ ꝛ vnū. qꝛ ſm illā ipossibilius erit duo corpora eē sil' magis q̄ꝙ vnū corp' in duob' locis. qꝛ aut iđ oꝫ locatū multiplicari multitudine illa locoꝝ/ qꝛ ꝯmensuratur loco/ aut pp aliq̄ rōꝫ spālē/ si ppter p'm cū eque oporteat loca ꝯmēsurari locatis. sicut ꝯ°. qꝛ ꝯmēsuratio talis ē respect' cōis. tūc sequit ꝙ ad multiplicatiōnē locatoꝝ sequit multitudo locorū. ¶ Et ideo propositū. s. ꝙ eque est ipossibile duo corpora eē simul sicut idē in plurib'. Si vero ppter aliquid aliud/ hoc nō pōt eē nisi posteritas natural' vel siltas loci respectu dimēsionis locate. Nā prius nāliter nō opꝫ cōmultiplicari posteriori. sed posterius priori ꝛ siml' ei cū quo est simul. ¶ sed si ista est rō. ma'm est ꝙ dimensiones loci sunt posteriores dimēsionibus locati. ꝫ magis oꝫ dimēsiones loci multiplicari ad multitudinem dimensionū locati q̄ꝙ ꝯ°. ¶ Probō mioris. tū qꝛ dimensiones locati sunt cause

Itē ꝑpinquū ꝛ distās sūt rōnes ꝯrie sīc
sīle ꝛ dissīle. sed si idē eēt sīl in duob' lo
cis posset eē sīl eidē ꝑpinquū ꝛ distās:
qḋ est ita incōueniēs sīc ꝙ idē ꝭm eanḋ
q̄litatē sit eidē sīle ꝛ dissīle. ⁋3° sic: Idez
tpale nō pōt eē sīl in diuersis tpib'. ergo
nec idē locabile in diuersis locis. ⁋4°
q2 idē corp' posset sīl moueri ꝛ q̄escere:
q2 in vno loco moueri ꝛ in alio q̄escē:
ꝯn̄s est ipossibile: q2 sūt ꝑuatiue opposita
⁋5°: q2 idē corp' hūanū vt xp̄i poss3 in
in vno loco hr̄e opationē sensitiuā i a°
nō hr̄e: q2 in vno loco posset videri cor
pus sibi ꝑpinquū: ꝛ in alio n̄ posset idē
vidē: q2 eēt distās improportionaliter.
⁋Cōtra: Ug. de sacris pte. 8. c. 2. dicit.
Qui fec̄ vt vnū corp' eēt i vno loco: fec̄
q̄uo voluit: ꝛ si voluisset alit̄ poss3 facē

Hic tenetur a mul

tis ꝯ° negatiua: sed diuersi diuersimode
ꝓbant: vn' doctor arguit sic. q̄n aliq̄d
q̄m est de potētia agentꝭ indifferentꝭ fieri
posset ꝭm varios modos si idē eēt rece
ptibile illi' ꝭm vnū modū / possibile eēt
fieri ꝭm quēl3 alioꝝ modoꝝ: ex pte āt
agentꝭ cū sit infinite potētie est eq̄lis pos
sibilitas vt vnū corp' fiat sīl in plib' lo
cis ꝭm quēcūq3 modū plalitatꝭ / sed im
possibile est ꝙ deō agēte idē corpus sit
vbiq3: ḡ simplicit̄ ipossibile est ꝙ idem
corp' fiat sīl in diuersis locꝭ: ꝓbo mino
ris: q2 posse eē vbiq3 sīl est ꝓpriu3 dei.
⁋Itē seq̄rent pl'a ꝯdictoria: q2 q̄n ponit
in vno loco aut h3 eandē formā quā ꝛ
ꝛ in alio: aut nō: si sic ꝛ in vno ponatur
gelu ꝛ in alio calor: seq̄t ꝙ in vno hēbit
frig' ꝛ in alio calorē. sīlr si in vno loco
nō inueniret q̄d comedēt ibi esuriret: in
alio autez inueniens cibū nō esuriret: ꝛ
in vno loco icurreret ex aeris intēpie i
firmitatē: in a° ex tēpie sanitatē: ꝛ sic eēt
sanū ꝛ nō sanū vel egꝝ: ꝛ in vno loco
occideret in alio nō. ḡ sīl moreret ꝛ nō
moreret. ⁋Si āt teneat 2m mēbꝝ eadez
sequūt: q2 saltē idē corp' hēbit ꝯria: sed

s3 p̄m mēbꝝ vtrobiq3 hēbit ꝯriū / s3 aliḋ
mēbꝝ aūt in vno loco hēbit ꝯriū vnū:
ꝛ in alio aliud. ⁋Itē sicut locatū ꝯmen
surat dimēsiōib' loci s3 q̄m ꝛ ꝯtinuū: sic
ꝯmēsurat ꝭm vnū ꝛ pl'a. ḡ si idē locatū
sit in diuersis locis: erit sīl vnū ꝛ plura.
⁋Et si instet ꝯ scḋaz rōem: q2 ipsa videt
eo mō ꝯcludē de corpe xp̄i in cruce ꝛ in
pixide: q2 ibi vulneraret ꝛ ibi nō. ⁋Rn̄
det ꝙ q̄n aliq̄d ꝯuenit alicui s3 ꝙ natū
est ei couenire simplr̄ cōuenit sibi: vt si
hō est crispus s3 caput est crisp' simplr̄:
l3 nō sit crisp' ꝭm aliā ptē. Uulnerari āt
qḋ includit diuisionē ꝯtinui ꝯpetit ali
cui vt h3 eē localiꝭ tm̄: ꝛ iḋ si in vno lo
co sit localiꝭ ꝛ in alio n̄ localr̄. si vulne
rat vbi est localr̄ simplr̄ vulnerat: si n̄
vulnerat in alio n̄ pp hoc n̄ vulnerat: s3
est falsa s3 q̄d ꝛ simplicit̄: sed si ponat
ibidē corp' localiꝭ: ꝛ p ꝯn̄s dimēsionalr̄
in diuersis locis: q̄cq̄d natū est agē vel
pati in vno loco ꝛ in alio: ḡ ꝛ tc̄ simplr̄
hēbit opposita. ⁋Ali' doctor sic arguit
Termini locati ꝛ ꝭmini loci sūt sīl: ḡ si lo
catū ē extra ꝭminos sui loci ꝓpꝛ: est etiā
extra ꝭminos suos ꝓpos. ⁋Adducit ēt
de anglo ꝙ nō pōt sīl eē in diuersis locꝭ
ḡ min' vnū corp' localiꝭ in diuersis lo
cis. ⁋Ali' sic arguit: res sicut p ꝓpriam
nām est tm̄ in vna spē: sic p vnā dimēsi
onē est sīl tm̄ i vno loco. ⁋Ali' sic argu
it: si idē eēt sīl in diuersis locis aut vna
mutatiōe aut duab': n̄ vna: q2 vna mu
tatio est tm̄ ad vnū ꝭminū: nec duabus
q2 aut eiusdē spēi: aut alteri': nō eiusdē
q2 nō pōt sīl idē moueri duob' motib'
eiusdē spēi. 3. phi. ꝛ 5. meta. c. de eodez:
/nec duob' alteri' spēi: q2 ꝭmini eēnt ꝯrij
ꝛ sic mot' incōpossibiles. ⁋Itē cuiuslib3
mot' ꝭmini sūt incōpossibiles. 5. phi. sed
quecūq3 duo vbi possūt eē ꝭmini eiusḋ
motus: q2 pōt corp' moueri ab vno vbi
ad aliud: ḡ quecūq3 duo vbi sunt incō
possibilia circa idē corpus. ⁋Ego etiaz
appono rōnes alias prima est: agens na
turale nō intendit per se corruptionem

termini a quo: sed tm̄ per accn̄s: q2 est
incōpossibilis termino quē intendit in
ducere: ḡ si vnū vbi sit cōpossibile aliꝭ
vbi: agēs nāle nō corrūpet p̄m vbi ad h°
ꝙ inducat 2m vbi. ḡ posset facē corp' in
nouo vbi absq3 h° ꝙ remoueat illḋ ali
ud vbi qḋ hūit p'us. ⁋2° sic: ipossibile ē
eanḋ māz eē sīl sb̄ duab' formis sb̄alib'
sed si possibile sit idē corpus sīl eē in di
uersis locis: sequit oppo̅m illi'. ⁋Probō
mioris: p̄a est q2 ponat idē nutrimētum
in duob' locis vel trib' ꝛ a diuersis aia
lib' in illis exn̄tib' comedat: nutritiua
vtriusq3 ꝯuertēt idē in sb̄am suā: ꝛ per
ꝯn̄s eaḋ mā nutrimēti illi' erit sīl sb̄ di
uersis formis sb̄alib' ꝛ aiabit in brutis
diuersis aiab' sensitiuis: ꝛ in homib' di
uersis itellectiuis. ⁋2a ꝓba° eiusḋ mioris
est: q2 posito ꝙ idē lignū sit in diuersis
locis ꝛ in illis sint duo ignes agēt i illud
lignū ꝛ corrūpēt: q2 n̄ pōt resistē ꝟtuti
agēti ꝛ inducerēt formā ignis: nō eanḋ
cū agētia sint diuersa: ḡ aliā ꝛ aliā: ꝛ in
eaḋ mā: cū mā ligni corrupti fuerit eaḋ
sīc ꝛ lignū idē. ⁋Itē seq̄ret ꝙ q̄tūcūq3 p
uulus ignis posset ꝯburere oīa ꝯbustia
q2 si hēat hic ꝯbustibile ꝓportionatū ꝛ
ibi aliud: ꝛ in 3° loco 3m: poterit h agē
in illud ꝛ ibi in illud: ꝛ sic sīl in infinitꝭ
locis: ꝛ sic q̄cūq3 ꝯbustibilia possent sīl
incēdi a q̄tūcūq3 puo igne: sed q̄cunq3
ꝟt' pōt sīl in multa passa pua pōt sīl in
passu3 magnū integratū ex illis puis: ḡ
minim' ignis posset ꝯburere integratu3
ex oib' ꝯbustibilib'. ⁋4° sic: aial hn̄s h
ꝯueniēs nutrimentū nutrit: alibi vero
nō hn̄s n̄ nutriret ibi: ꝛ sic sīl nutriret ꝛ
nō nutriret. ⁋5° sic: q2 si in duob' locis
hr̄et ꝯueniens nutrimentū, ꝛ susciperet
vtrobiq3: sequit ꝙ in duplū nutriretur
vel ꝙ nutrimentū susceptū deperderet
ꝛ nō ꝯuerteret in nutrimentū. ⁋Cōtra
istā op̄. hic sufficit in generali: q2 qōl3
tenendū est eē deo possibile qḋ nec ē ex
ꝭminis ma̅m ipossibile: nec ei' ipossibili
tas vel contradictio euidenter cōcludit

Sic ē h: vt patebit soluēdo oēs rōes. ꝯ
positas. ⁋In spali āt arguit per q̄sdaz
rōes quas ille doctor cui' rōes p° recita
te sūt ponit ꝛ nitit soluere. ⁋p̄a est talis. n̄
min' incōueniens est duo corpa eē siml'
q̄ꝫ idē corp' in duob' locis. sed deo ē pos
sibile p̄m. sicut p3 de corpore glioso ꝛ n̄
glioso. ḡ ꝛ 2m / maior p3. q2 phi s3 ꝑnta
sua oīo ponerent repugnātiā inter duo
q̄ta respectu eiusdē vbi. sicut albi ꝛ ni
gri respectu eiusdē sb̄i. sicut p3. 4. phi.
c. de va°. q2 q̄m eo ꝙ q̄m expellit aliḋ eius
dē q̄titatis. nō q2 tale / vel tale. ꝛ exēpli
ficat de cubo. minor probat in resurre
ctione xp̄i de dote subtilitatis. ⁋Rn̄det
ꝙ due dimensiones repugnant pp situ̅
localē. ꝛ illud tollit dos subtilitatis. sed
illud qḋ est rō limitatōis ad vnū vbi. s.
situs determiat' nō pōt tolli p aliqḋ do
nū vel dotē. q2 ēt corpus gliosum h3 si
tū determinatū q̄ o3 ipm eē ita hic ꝙ n̄
alibi. l3 nō hēat situ̅ localē q̄ resistat al
teri corpori. ⁋Sed ꝯ istud arguit ex 3a
rōe sua q̄ est de ꝯmensurari ꝭm multu3
ꝛ vnū. q2 ꝭm illā ipossibilius erit duo
corpora eē sīl magis q̄ꝫ vnū corp' in du
ob' locis. q2 aut iḋ o3 locatū multiplica
ri multitudine illa locoꝝ / q2 ꝯmensura
tur loco / aut pp aliq̄ rō3 spalē / si ꝓpter
p̄m cū eque oporteat loca ꝯmēsurari lo
catis. sicut ꝯ°. q2 ꝯmēsuratio talis ē re
spect' cōis. tūc sequit ꝙ ad multiplicati
onē locatoꝝ sequit multitudo locoꝝ.
⁋Et ideo propositū. s. ꝙ eque est ipossibi
le duo corpora eē simul sicut idē in plu
rib'. Si vero ꝓpter aliquid aliud / hoc
nō pōt eē nisi posteritas natural' vel sīl
tas loci respectu dimēsionis locate. Nā
prius nālter nō op3 cōmultiplicari po
steriori. sed posterius priori ꝛ siml' ei cū
quo est simul. ⁋sed si ista est rō. ma̅m est
ꝙ dimensiones loci sunt posteriores di
mēsionibus locati. ḡ magis o3 dimēsio
nes loci multiplicari ad multitudinem
dimensionū locati q̄ꝫ ꝯ°. ⁋Probō mio
ris. tū q2 dimensiones locati sunt cause

dimēsionū loci. qꝛ locatū facit laīa ꝯti-
nētis distare ꝛ supficiē eiꝰ eē in actu ſ tūz
qꝛ pꝰ est qꝺ pōt eē sine aº ꝛ ñ eꝯº. Dimē
siones āt corpis pñt eē sine dimēsionibꝰ
locanti sp3 de supficie pmi celi nō āt eꝯº
ſqꝛ nō pñt distare supficies locanti abſ3
distanᵃ ptiū locati sp3 ēt per aliud qꝛ in
motu locali q̄cūq3 manet eaꝺ supficies
locati. sed nō loci. imo cōiter mutāt su
perficies loci mutato locato. ꝛ si corpus
eq̄le succedit eq̄li. ꝛ sīr figurato adhuc
nō manet supficies eaꝺ ꝯoris ꝯscribens
corpꝰ 2ᵐ. ſEt h̄ rō pōt sic formari. ñ tm̄
ꝯ eū. sed ad ꝓbandū ꝙ sil' pōt eē corpus
in plibꝰ locis. duo corpa pñt sil' eē. ḡ idē
in duobꝰ locis sil'. añs ꝯcedit ab oibꝰ. ꝓ-
bāt ꝯñtie. qꝛ magis possibile ē cū vnita
te ꝯoris nāliter stare multitudinē poste
rioꝝ nāliter ꝙ eꝯº ſdimēsio āt locati ꝑ-
oꝛ est nāliter dimēsiōe loci vt ꝓbatū est
nūc. ḡ ꝛc. ſ2º sic: possibile est ꝙ deꝰ cōuer
tat q̄titatē in q̄titatē sicut ꝯuertit sbāz
in sbām. hºposito cū fm eū illud in qꝺ
aliq̄d ꝯuertit sit vbi pꝰ fuit ꝯuersum. se-
quit tūc ꝙ corpꝰ in qꝺ fit ꝯuersio est vbi
fuit ꝑus illud qꝺ ꝯuertit. ꝛ nō pōt eē fz
suā q̄titatē in aº loco. ita ꝙ q̄titas sit ei
rō eēndi ibi sicut eēt si eēt ꝑ se īminꝰ con
uersiōis nisi sit ibi localr̄ fm eos. ḡ illō
corpꝰ erit localit' vbi ꝑus fuit localr̄ con
uersuz. ꝛ cū hoc manet in suo loco ꝓꝑo
Cōuersio āt nō aufert īminū in quē ē a
loco suo. ḡ sil' pōt eē localr̄ in duobꝰ locꝭ
ſRñdet ꝙ aut sba panis manet in tali
ꝯuersiōe. ꝛ tūc vel afficit dimēsionibus
corpis xp̄i. ꝛ nō sequit ꝙ corpꝰ xp̄i sit di
mēsiue in duobꝰ locis. sz tm̄ in vno. aut
nō afficit sba panis illis dimēsiōibꝰ cor
poris xp̄i. ꝛ tūc corpꝰ xp̄i nō est vbi est
sba panis nisi rōe sbe panis. ꝛ ꝑ ꝯñs ñ
dimensiue. qꝛ fm p̄hm. i. p̄hicoꝝ. sba
nullā hz magnitudinē. ꝛ sic nō erit ibi
localr̄. ꝛ ꝑ ꝯñs nō erit localr̄ in duobus
locis. aut oio totū ꝯuertit in totū. ꝛ sic
cū nihil maneat rōe cuꝰ corpus christi
dicatur ibi eē. s. in loco ꝯuersi. sequitur

ꝙ nō erit ibi. qꝛ nō sacr̄aliter. cū nulla
sit sensibilis spēs. nec nō sacr̄aliter. q̄a
sic est tm̄ in celo. ſEt ꝑtea cum corpus
xp̄i nō eēt ibi dimēsionalr̄ nō possz im
plē locū quē ꝑus ipleuerāt dimīsiōes pa
nis. ꝛ ita nō manet illa capacitas. sz in
instanti ꝯuersiōis ꝑtes aeris cōcurrerēt
ꝛ desinēt eē locꝰ qui ꝑus erat. ꝛ sic ꝑ ipz
nō maneret ibi corpus alicuꝰ nec corpꝰ
xp̄i. sicut nec mō manet corrupti spēbꝰ
panis. ḡ si adhuc ibi maneret hoc ñ eēt
nisi ꝑꝑ sbam ꝑtiū aeris q̄ imediate añ
ꝯuersionē istius īmini tāgebāt dimensi
ones panis. ꝛ sic semꝑ maneret ibi cor-
pus xp̄i. qꝛ semꝑ manē possent iste par
tes aeris. ſCōtra. rō nō videt solui. qꝛ
ꝯuertat sba q̄ta eq̄lis corpi xp̄i i corpꝰ
xp̄i q̄ᵐ. ꝛ stabit argᵐ. qꝛ illud in qꝺ fit
ꝯuersio erit q̄titatiue in loco īmini cō
uersi. ꝛ cū hoc ēt erit in loco ꝓꝑo vbi pꝰ
ſQñ ḡ rñdet dꝺo pōt dari hoc mēbꝝ
qꝛ totū oio ꝯuertit in totū. qꝛ īminꝰ cō
uersionis sit vbi pꝰ fuit ꝯuersū. negetur
ista ꝓꝑō īminꝰ ꝯuersiōis est vbi ꝑꝰ fuit
ꝯuersū ꝛ forte negaret eā nisi forte cum
ista additiōe si illud manet qꝺ fuit con
uerso rō locādi ſ ꝛ tūc arᵐ istud nō ꝯclu
dit ꝯ cū nec ēt de aere equali cōuerso ī
corpus xp̄i. nec curo insistē. qꝛ credo ꝙ
illa ꝓpositio cui innitit rō sit falsa. s. ꝙ
oporteat īminū cōuersiōis eē vbi ꝑfuit
cōuersuz siue maneat illud qꝺ fuit con-
uerso rō locādi siue nō. ſPosset dari
aliud mēbꝝ diuisionis. s. ꝙ q̄titas aeri
cōuerteret i q̄titatē corpis xp̄i sba aeri
remanēte. ꝛ tūc posset inferri ꝙ corpus
xp̄i eēt sub sua q̄titate ꝛ dimēsione pz.
ꝛ ꝙ q̄titas eiꝰ sit vbi ꝑfuit q̄titas aeris
cōuersi. ḡ corpus xp̄i erit ibi dimēsiue.
ꝛ cū hoc erit in celo. ſArº ḡ aliter ꝑ ali
am rōz ad hanc cōclusionē ꝛ si forte sis
ad hoiēz arº sic: ſUbicūq3 pōt deus facē
sbam nālem nō sub mō suo nāli vl' sb
mō sibi opposito. pōt eā facere sub mō
suo nāli seu cōuenienti sue nature. ꝓbō
qꝛ in faciendo pᵐ est duplex miraculuz.

vnū do tm̄ est in faciendo 2ᵐ ſSed deꝰ
pōt facere corpus xp̄i sacratū fm oēs ꝛ
facit de facto sacr̄aliter. i. nō sub modo
suo nāli sil' in diuersis locis. ḡ pōt idē fa
cere in eisdē sub mō nāli. s. localr̄ ꝛ di-
mēsiue. ſNec valet dicē ꝙ est hic ꝑ con
uersionē alteriꝰ in ipm qꝛ cōuersio alte
rius in istud nō est isti formaliter ratio
eēndi hic. qꝺ pz. qꝛ trāseunte ꝯuersione
manet īminꝰ cōuersionis hic. ḡ sine ali-
qua ꝯdictione pōt alicui ꝯferri eē hic si
ne ꝯuersione aliqua alteriꝰ in ipz. ſSi
dicas ꝙ cōuersio ista vt ꝑtita est cau-
sa istiꝰ ꝑñtie. ſCōtra. Deus de potentia
absoluta nō pōt facere cōuersionē ꝑte-
ritā nō ꝑterisse. ꝛ tunc de potētia abso
luta nō posset facere sic ꝑñs nō eē sic ꝑ-
sens. qꝺ nihil est. ſSi dicas ꝙ spēs de-
relicta post cōuersionē est corpori xp̄i
rō exñdi h̄. ꝛ ita ad istud hic nccīo req̄-
ritur ꝯuersio. ſCōtra. Spēs illa nō est
formalr̄ in corpe xp̄i. ḡ ñ est rō corpori
xp̄i eēndi formalr̄ aliquale. ꝛ hoc loq̄n
do generalr̄ de aliquali ꝑ quocūq3 qꝺ
formalr̄ inest corpori xp̄i. sed corpus ē
formalr̄ ꝑñs. ḡ ꝑ aliquid aliud q̄ ꝑ con
uersionē vel spēm ꝯuersi. sicut dicit Ug.
qui totū tribuit potētie dei. licz doctor
nitat soluere. ſProbat etiā illa pª ꝓpo
sitio. qꝛ possibile ē nouitatē eē circa ali
quid posterius absq3 nouitate circa ꝑus
ḡ possibile ē nouā eē talē presentiā abſ3
oī nouitate circa formā sbalem que ꝑ-
oꝛ est oī tali respectu. ſ4º arº sic. Angls
pōt eē simꝉ diffinitiue in pluribꝰ locis. ḡ
ꝛ corpus circūscriptiue. ꝯñtia videt sa-
tis manifesta. qꝛ similis habitudo est in
vtroq3. ꝛ per ꝯsequens similis determi
natio ad locū sibi suo modo cōuenien-
tē. vnde cōiter negantes ꝯñs negant añs
ꝓbō añcedentis (Deus pōt cōuertere
panē in angelū. vt probabitur dis. xj. ꝛ
vbi prefuit cōuersum ibi est illud in qꝺ
cōuertitur. saltē si rō locationis ipsius
conuersi manet. ergo angelus est vbi fu
it panis. sed nō potest esse ibi presens q̄n

sit in loco fm modū sibi conuenientez
essendi in loco. ꝛ tamen manet in pro-
prio loco in celo. ḡ ꝛc. ſIstaruz quattu
or rationū primā ꝛ tertiā pondeo. scđs
ꝛ quarta nō procedunt nisi ex quodaz
presupposito qꝺ nō credo esse verū. cō
cluderet tamen cōtra plures illā presup
positionē concedētes. ſAd hoc est intē
tio hug. quē licet iste doctor nitatur ex-
ponere. tamen legenti Hug. satis patet
ꝙ totū qꝺ pertinet ad istud diffinibile
. s. esse simul in duobus locis idem cor-
pus attribuit omnipotentie dei non au
tem alicui conuersioni alicuius in istuz
terminum.

Dico ergo ad que
stionē ꝙ est maxima mihi certissima qꝛ
deo est possibile omne qꝺ non includit
euidenter contradictionez. ꝛ ad qꝺ nō
sequitur necessario contradictio. hoc ē
huiusmodi. ergo possibile est dō vt pa-
tebit soluendo rationes. ſDico ergo ꝙ
deo simpliciter est possibile idez corpus
simul facere in diuersis locis localiter.
hoc patet ex intellectu terminoꝝ. Cuz
eniz dico idez corpus simul esse localit'
in diuersis locis. nihil dico super hº cor
pus nisi quendaz respectuz extrinsecus
aduenientez fundatuz in vno quāto ad
aliquātum circūscribens. respectuz au-
tē talē plurificari super idez fundamen
tū ad diuersos terminos nō apparet cō
tra aliquid notuz fm rationē. qꝛ respe-
ctus intrinsecus aduenientes de quibus
minus videtur possunt plurificari fun-
damento eodez manēte ad diuersos ter
minos vt super eandez albedinē possūt
due similitudines fundari ad duos ter-
minos. vt probatuz est li. 3. di. 8. ſAs-
sumptum. s. ꝙ vbi non dicit nisi respe-
ctuz extrinsecus aduenientez ad circun
scribens satis patet ex dictis in precedē
ti. q. ſEt mīꝝ est ꝙ sequentes rōēs tm̄ se-
quunt imaginationē. ꝙ qꝛ imaginaᵒ nō
sepat locuz a corpe nec eꝯº. nec percipis

dimēsionū loci. qꝛ locatū facit laia ꝯti-
nētis distare ⁊ supficiē ei⁹ eē in actu / tūz
qꝛ p⁹ est qd̄ pōt eē sine a° ⁊ ñ eꝯ°. Dimē
siones āt corpis pñt eē sine dimēsionib⁹
locanti sp̄z de supficie pmi celi nō āt eꝯ°
/ qꝛ nō pñt distare supficies locanti absꝫ
distan° ptiū locati sp̄z ēt per aliud qꝛ in
motu locali q̄cūq̄ manet eadē supficies
locati. sed nō loci. imo cōiter mutat̄ su
perficies loci mutato locato. ⁊ si corpus
eq̄le succedit eq̄li. ⁊ silr̄ figurato adhuc
nō manet supficies eadē corꝑis ꝯscribens
corp⁹ 2m. / Et h rō pōt sic formari. ñ tm̄
ꝯ eū. sed ad pbandū q̄ sil̄ pōt eē corpus
in plib⁹ locis. duo corpa pñt sil̄ eē. g̊ idē
in duob⁹ locis sil̄. añs ꝯcedit̄ ab oib⁹. p-
bā ꝯñtie. qꝛ magis possibile ē cū vnita
te corꝑis nāliter stare multitudinē poste
rioꝝ nāliter q̄ eꝯ° / dimēsio āt locati p̄-
oꝛ est nāliter dimēsiōe loci vt pbatū est
nūc. g̊ ⁊c̄. / 2° sic: possibile est q̄ de⁹ cōuer
tat q̄titatē in q̄titatē sicut ꝯuertit sb̄az
in sb̄am. h° posito cū fm̄ eū illud in qd̄
aliq̄d ꝯuertit̄ sit vbi p⁹ fuit ꝯuersum. se-
quit̄ tūc q̄ corp⁹ in qd̄ fit ꝯuersio est vbi
fuit p̄us illud qd̄ ꝯuertit̄. ⁊ nō pōt eē fꝫ
suā q̄titatē in a° loco. ita q̄ q̄titas sit ei
rō eēndi ibi sicut eēt si eēt p se t̄min⁹ con
uersiōis nisi sit ibi localr̄ fm̄ eos. g̊ illō
corp⁹ erit localit̄ vbi p̄us fuit localr̄ con
uersuz. ⁊ cū hoc manet in suo loco ꝑꝓo
Cōuersio āt nō aufert t̄minū in quē ē a
loco suo. g̊ sil̄ pōt eē localr̄ in duob⁹ loci
/ Rñdet q̄ aut sb̄a panis manet in tali
ꝯuersiōe. ⁊ tūc vel afficit̄ dimēsionibus
corꝑis xp̄i. ⁊ nō sequit̄ q̄ corp⁹ xp̄i sit di
mēsiue in duob⁹ locis. sꝫ tm̄ in vno. aut
nō afficit̄ sb̄a panis illis dimēsiōib⁹ cor
poris xp̄i. ⁊ tūc corp⁹ xp̄i nō est vbi est
sb̄a panis nisi rōe sb̄e panis. ⁊ p ꝯñs ñ
dimensiue. qꝛ fm̄ pḧm. i. pḧicoꝝ. sb̄a
nullā hꝫ magnitudinē. ⁊ sic nō erit ibi
localr̄. ⁊ p ꝯñs nō erit localr̄ in duobus
locis. aut oīo totū ꝯuertit̄ in totū. ⁊ sic
cū nihil maneat rōe cui⁹ corpus christi
dicatur ibi eē. s. in loco ꝯuersi. sequitur

q̄ nō erit ibi. qꝛ nō sacrāliter. cū nulla
sit sensibilis sp̄ēs. nec nō sacrāliter. q̄a
sic est tm̄ in celo. / Et p̄tea cum corpus
xp̄i nō eēt ibi dimēsionalr̄ nō possꝫ im
plē locū quē p̄us ipleuerāt dimēsiōes pa
nis. ⁊ ita nō manet illa capacitas. sꝫ in
instanti ꝯuersiōis ptes aeris cōcurrerēt
⁊ desinēt eē loc⁹ qui p̄us erat. ⁊ sic p ip̄z
nō maneret ibi corpus alicui⁹ nec corp⁹
xp̄i. sicut nec mō manet corrupti sp̄ēb⁹
panis. g̊ si adhuc ibi maneret hoc ñ eēt
nisi pp sb̄am ptiū aeris q̄ imediate añ
ꝯuersionē istius t̄mini tāgebāt dimensi
ones panis. ⁊ sic semp maneret ibi cor-
pus xp̄i. qꝛ semp manē possent iste par
tes aeris. / Cōtra. rō nō videt̄ solui. qꝛ
ꝯuertat̄ sb̄a q̄ta eq̄lis corꝑi xp̄i i corp⁹
xp̄i q̄m. ⁊ stabit argm. qꝛ illud in qd̄ fit
ꝯuersio erit q̄titatiue in loco t̄mini cō
uersi. ⁊ cū hoc ēt erit in loco ꝑꝓo vbi p⁹
/ Qñ g̊ rñdet dīo pōt dari hoc mēbꝝ
qꝛ totū oīo ꝯuertit̄ in totū. qꝛ t̄min⁹ cō
uersionis sit vbi p⁹ fuit ꝯuersū. negetur
ista ꝓpō t̄min⁹ ꝯuersiōis est vbi pri⁹ fuit
ꝯuersū / ⁊ forte negaret eā / nisi forte cum
ista additiōe si illud manet qd̄ fuit con
uerso rō locādi / ⁊ tūc arm istud nō ꝯclu
dit ꝯ eū / nec ēt de aere equali cōuerso ꝯ
corpus xp̄i. nec curo insistē. qꝛ credo q̄
illa ꝓpositio cui innitit̄ rō sit falsa. s. q̄
oporteat t̄minū cōuersiōis eē vbi p̄fuit
cōuersuz siue maneat illud qd̄ fuit con-
uerso rō locādi siue nō. / Posset dari
aliud mēbꝝ diuisionis. s. q̄ q̄titas aeri
cōuerteret̄ i q̄titatē corꝑis xp̄i sb̄a aeri
remanēte. ⁊ tūc posset inferri q̄ corpus
xp̄i eēt sub sua q̄titate ⁊ dimēsione pꝫ.
⁊ q̄ q̄titas ei⁹ sit vbi p̄fuit q̄titas aeris
cōuersi. g̊ corpus xp̄i erit ibi dimēsiue.
⁊ cū hoc erit in celo. / Ar° g̊ aliter p ali
am rōꝫ ad hanc cōclusionē ⁊ si forte sis
ad hoīeꝫ ar° sic: / Ubicūq̄ pōt deus face
sb̄am nālem nō sub mō suo nāli vl̄ sb̄
mō sibi opposito. pōt eā facere sub mō
suo nāli seu cōuenienti sue nature. pbō
qꝛ in faciendo pm est duplex miraculuz.

/ vnū dō tm̄ est in faciendo 2m / Sed de⁹
pōt facere corpus xp̄i sacratū fm̄ oēs ⁊
facit de facto sacrāliter. i. nō sub modo
suo nāli sil̄ in diuersis locis. g̊ pōt idē fa
cere in eisdē sub mō nāli. s. localr̄ ⁊ di-
mēsiue. / Nec valet dicē q̄ est hic p con
uersionē alteri⁹ in ip̄m / qꝛ cōuersio alte
rius in istud nō est isti formaliter ratio
eēndi hic. qd̄ pꝫ. qꝛ trāseunte ꝯuersione
manet t̄min⁹ cōuersionis hic. g̊ sine ali-
qua ꝯdictione pōt alicui ꝯferri eē hic si
ne ꝯuersione aliqua alteri⁹ in ip̄z. / Si
dicas q̄ cōuersio ista vt preita est cau-
sa isti⁹ pñtie. / Cōtra. Deus de potentia
absoluta nō pōt facere cōuersionē p̄te-
ritā nō p̄terisse. ⁊ tunc de potētia abso
luta nō posset facere sic pñs nō eē sic p̄-
sens. qd̄ nihil est. / Si dicas q̄ sp̄ēs de-
relicta post cōuersionē est corpori xp̄i
rō exñdi h. ⁊ ita ad istud hic nc̄cio req-
ritur ꝯuersio. / Cōtra. Sp̄ēs illa nō est
formalr̄ in corꝑe xp̄i. g̊ ñ est rō corpori
xp̄i eēndi formalr̄ aliquale. ⁊ hoc loq̄n
do generalr̄ de aliquali p quocūq̄ qd̄
formalr̄ inest corpori xp̄i. sed corpus ē
formalr̄ pñs. g̊ p aliquid aliud q̄ p con
uersionē vel sp̄ēm ꝯuersi. sicut dic̄ Ug.
qui totū tribuit potētie dei. licꝫ doctor
nitat̄ soluere. / Probat̄ etiā illa p̄a ꝓpo
sitio. qꝛ possibile ē nouitatē eē circa ali
quid posterius absq̄ nouitate circa p̄us
g̊ possibile ē nouā eē talē presentiā absꝫ
oī nouitate circa formā sb̄alem que p̄-
oꝛ est oī tali respectu. / 4° ar° sic. Angl̄s
pōt eē siml̄ diffinitiue in plurib⁹ locis. g̊
⁊ corpus circūscriptiue. ꝯñtia videt̄ sa-
tis manifesta. qꝛ similis habitudo est in
vtroq̄. ⁊ per ꝯsequens similis determi
natio ad locū sibi suo modo cōuenien-
tē. vnde cōiter negantes ꝯñs / negant añs
probō añcedentis / Deus pōt cōuertere
panē in angelū. vt probabitur dis. xj. ⁊
vbi prefuit cōuersum ibi est illud in qd̄
cōuertitur. saltē si rō locationis ipsius
conuersi manet. ergo angelus est vbi fu
it panis. sed nō potest esse ibi presens q̄n

sit in loco fm̄ modū sibi conuenienteꝫ
essendi in loco. ⁊ tamen manet in pro-
prio loco in celo. g̊ ⁊c̄. / Istaruꝫ quattu
or rationū primā ⁊ tertiā pondeo. sc̄da
⁊ quarta nō procedunt nisi ex quodaꝫ
presuppōsito qd̄ nō credo esse verū. cō
cluderet tamen cōtra plures illā presup
positionē concedētes. / Ad hoc est intē
tio hug. quē licet iste doctor nitatur ex-
ponere. tamen legenti hug. satis patet
q̄ totū qd̄ pertinet ad istud diffinibile
. s. esse simul in duobus locis idem cor-
pus attribuit omnipotentie dei non au
tem alicui conuersioni alicuius in istuꝫ
terminum.

Dico ergo ad que

stionē q̄ est maxima mihi certissima qꝛ
deo est possibile omne qd̄ non includit
euidenter contradictioneꝫ. ⁊ ad qd̄ nō
sequitur necessario contradictio. hoc ē
huiusmodi. ergo possibile est dō vt pa-
tebit soluendo rationes / Dico ergo q̄
deo simpliciter est possibile ideꝫ corpus
simul facere in diuersis locis localiter.
hoc patet ex intellectu terminoꝝ. Cuꝫ
eniꝫ dico ideꝫ corpus simul esse localit̄
in diuersis locis. nihil dico super h° cor
pus nisi quendaꝫ respectuꝫ extrinsecus
aduenienteꝫ fundatuꝫ in vno quāto ad
aliquātum circūscribens, respectuꝫ au-
tē talē plurificari super ideꝫ fundamen
tū ad diuersos terminos nō apparet cō
tra aliquid notuꝫ fm̄ rationē. qꝛ respe-
ctus intrinsecus aduenientes de quibus
minus videtur possunt plurificari fun-
damento eodeꝫ manēte ad diuersos ter
minos vt super eandeꝫ albedinē possūt
due similitudines fundari ad duos ter-
minos. vt probatuꝫ est li. 3. di. 8. / As-
sumptum. s. q̄ vbi non dicat nisi respe-
ctuꝫ extrinsecus aduenienteꝫ ad circun
scribens satis patet ex dictis in precedē
ti. q / Et miꝝ est q̄ sequentes rōeꝫ tm̄ se-
quunt̄ imaginationē. q̄ qꝛ imagina° nō
sepat locuꝫ a corꝑe nec eꝯ°. nec percipit

vnū plīficari ſine alio: qḋ iō dicaſ ſimplr īpoſſibile vnū ſine alio plīficari. ſe quēdo tn̄ imagiatōez nō appeꝛ aliud: ſꝫ excluſa iſta imaginatōe q̄ ſp inītēs ſenſibus nō aliud appꝑhēdit: ⁊ ſequēdo rō nez ex rōib' termioꝝ nulla ē neceſſitas ꝙ plīficato vno plīficet aliud/ vt plīficato poſteriori nō ē neceſſe pri' plīficari. ipa aūt vbi ſūt māīfeſte poſteriora ipſo quāto locato ⁊ accn̄talit ⁊ ꝯtingenī aduenīētia/ in multis etiā aliꝗs vbi maioꝛ ē ꝯnexio ſm rōez ꝯcedim' vnū ſine altero plīficari. vix eni ē aliq̄ alia habitudo accn̄talioꝛ ſuo fūdamīto q̄ꝫ ſit vbi nec aliq̄s mod' eēndi in. nec aliq̄s modus āb. ⁊ ſic de aliꝗs multis habitudinibus: ⁊ tn̄ i aliꝗs hītudinib' nō ita ꝓterue aſſerit īpoſſibilitas plīficatōis habitudinū circa idē fūdamētū. ¶ Et ſi iſtes ꝙ veꝝ ē ꝙ plēs reſpect' pn̄t fūdari i eodē fūdamento gn̄ vn' coꝝ nō adequat totū fūdamētū. h āt vnū vbi adequat totā rōem quātī inquātuꝫ locabile ē.

¶ Hoc videt ſine rōne dictū: qꝛ reſpectus q̄ oꝛitur ex natura fūdamēti mag' videtur adeq̄ri fūdamēto q̄ꝫ ille q̄ extriſec' aduenit ceteris parib': ſed ad duos terminos pn̄t eē i eodē fūdamēto duo tales reſpect' oꝛiētes ex nā fūdamenti: vt due eq̄litates ad duo quāta eq̄lia: ḡ ſine rōne fingit ꝙ h vn' reſpect' adeq̄t. ¶ Cōfirmatur: qꝛ nō magis adeq̄t quātitatē ſua pn̄tia ad locuꝫ q̄ꝫ ꝗ adequat ſbam ſua pn̄tia ſibi ꝯueniēs/ ſꝫ ſba ponit poſſe hr̄e plēs pn̄tias etiā ꝑmo cū ſit ꝑmus ēmin' multaꝝ ꝯuerſionū i multis altarib'. ⁊ cū hoc tn̄ ē pn̄s i celo ſb mō q̄ti tatiuo ḡ. ¶ Aliq̄ argumta ſūt vlīa ⁊ ſoluent eo mō q̄ ꝓcedūt i gnāli. mlta alia ſunt difficilia ſm imaginatōem q̄ ꝓcedūt i exēplis. s. adductis de caloꝛe ⁊ frigoꝛe. fame ⁊ ſaturitate. ſanitate ⁊ egritudine. moꝛte ⁊ vita. ⁊ ſic de aliꝗs. ¶ Et ꝓ iſtis ſoluēdis pono tres ꝓpoſitiones quarum pꝛima eſt. quecūq̄ ſūt pꝛioꝛa eſſentialit ipo vbi vnifoꝛmit inſunt coꝛpori quāuis hn̄ti diuerſa vbi. nec variabūtur variato ipo vbi / q̄ vero poſterius vel ſimul nā variabūtur ſm varietatem ipſi' vbi. hoc patet. qꝛ pri' eſſētialiter nō variatur ꝓpter variatōem poſterioꝛis. ſꝫ poſteri' bene variaſ ad varietatē pꝛioꝛis. q̄ etiam ſūt ſiſ' nā cuꝫ aliq̄ variatur cū illo. ¶ 2ª propoſitō eſt. Sicut paſſū exiſtēs i vno vbi reciperet foꝛmaꝫ a duobus agentibus ſibi ibidē approximatis ſic ipm in duob' locis exiſtens patietur ab eiſdē ſibi in illis duob' vbi approximatis ¶ ⁊ hoc intelligo de paſſione q̄ eſt ad foꝛmam abſolutā hoc patet/ qꝛ ad h° ꝙ patiens patiatur ab agēte recipiēdo iſtā foꝛmā nō opoꝛtet niſi ꝙ ſit in potētia paſſiua ⁊ agens habeat foꝛmam actiuam. ⁊ ſint debite approximata/ ſiue i h° vbi/ ſiue i illo ſit approximatio nihil differt quātum ad actōem que eſt ad foꝛmā abſolutam: ſꝫ paſſo poſito in duobus vbi/ ipm habet eandem potentiam paſſiuaꝫ ad foꝛmā abſolutam / ⁊ actiuum habet eandem potētiam actiuaꝫ. ⁊ eodē modo poteſt approximari ſibi vt ē in iſto vbi ſicut i alio: ergo eodē modo patieſ quantum ad omnē foꝛmā abſolutam a quocūq̄ actiuo ſibi approximato ſiue i iſto vbi ſiue in alio: ſicut ſi tn̄ eſſet in vno vbi ⁊ eſſet agens ſibi approximatuꝫ. ¶ Addidi autem ſm foꝛmā abſolutam. quia non opoꝛtet ꝙ eadē patiatur loquendo de reſpectis q̄ ſunt ſimul nā cū vbi vel poſterioꝛa: qꝛ illa poſſunt variari ſic̄ ⁊ vbi ex pꝛima propoſitōne / verūtamen ibi etiam poſſet cōcedi iſta 2ª propoſitio vt patebit in reſpondendo ad inſtātias in ſpeciali. ¶ 3ª propoſitio eſt. ſicut coꝛpus in vno vbi exiſtēs ſe haberet in ratione actiui ad diuerſa ſibi approximata in illo vbi: ſic ipſum vt exiſtens i duobus vbi ſe habet ad eadem ſibi in illis vbi approximata. hoc patet ex probatōne pꝛecedentis. ¶ Ex hiis ad rōnes doctoꝛum adductas ꝓ opinione negatiua

Ad pꝛimaꝫ dico ꝙ pꝛima ꝓpoſitio poſſet ita intelligi ꝙ eſſet neganda. abſolute enim poteſt deus in omnē viſionem ⁊ ſm omnem modū viſionis. nō tamē in quocunq̄ oculo pōt cauſare quācūq̄: quia non quilibet oculus ē ſuſceptiuus ¶ ſed eſto ꝙ loquatur de quacunq̄ foꝛma ad quā equaliter ſe habet potentia agentis de ſe ⁊ potentia receptiui ꝙ per iſtam potentiam eque poſſet quelibet cauſari in ſuſceptiuo/ tūc vera eſt ꝓpoſitio. quia tam ex rōne actiui q̄ꝫ paſſiui eſſet equalis poſſibilitas ¶ Sed non adhuc ſequitur de qualibet ⁊ de omnibus ſimul. qꝛ ex pte dei ⁊ ſuſceptiui actiui ⁊ paſſiui ſuperficies eſt eque poſſibil ad oēm coloꝛem. nō tamen ad omnes ſimul. ⁊ tūc opoꝛteret oſtendere ꝙ coꝛpus ex parte ſui eſt eque ſuſceptiuū omnium vbi ⁊ duoꝛuꝫ qḋ negaſ ab aduerſario ¶ tamen ad rem cōcedo ꝙ ex parte dei actiui ⁊ coꝛpoꝛis vt ſuſceptiui equalis ē poſſibilitas in coꝛpoꝛe ad duo vbi que ſunt ſimpliciter diſtincta ⁊ ad q̄tcūq̄: ⁊ tunc ad omnia/ ¶ ⁊ cum dicitur per nullam virtutem poſt vnuꝫ coꝛpus habere omnia vbi nec eſſe vbiq̄/ falſum ē ⁊ pꝛobo quia ipſi concedunt ꝙ coꝛpus chꝛiſti poſſet vbiq̄ eſſe ſacramētaliter ¶ Poſſet enim deus quodcunq̄ coꝛpus vniuerſi conuertere i coꝛpus chꝛiſti ſic̄ paneꝫ/ ¶ ⁊ ego dico ꝙ non eſt maioꝛ limitatō ad eſſe alicubi localiter q̄ꝫ ſacramētaliter/ comparando ad potentiam dei. ¶ Quicquid enim poteſt fieri per cauſaꝫ ſecundam actiuam poteſt deus facere immediate/ ipſum autē per ſacramentū velans coꝛpus chꝛiſti non eſt cauſa coꝛpori eſſendi hic. niſi ſicut cauſa effectiua 2ª. quia nō tanq̄ꝫ cauſa foꝛmalis vt pꝛobatum eſt. ¶ Et ad pꝛobationem cū dicitur ꝙ eſſe vbiq̄ eſt pꝛopꝛium dei. dico ꝙ deus ex ſua immenſitate neceſſario eſt vbiq̄. quia nullum poteſt eſſe vbi in quo non ſit ſm potentiam pꝛeſētiam ⁊ eſſentiam/ ⁊ ſic impoſſibile ē aliud a deo eſſe vbiq̄. ſed non eſt inconueniens aliquid aliud a deo per eius potentiam eſſe in quocunq̄ vbi ¶ nec per hoc debet dici pꝛopꝛie eſſe vbiq̄ ſicut deus. quia non eſt imenſuꝫ. ¶ Ad illud argumentum quod includit multa de illis repugnantibus. patꝫ ex tribus pꝛopoſitionibus. applico tamen ſic. Eſto ꝙ huic coꝛpoꝛi in iſto loco approximatur vnuꝫ agens ſcꝫ ignis: ⁊ in loco alio aliud agens ſcꝫ aqua ¶ dico ꝙ aut ſunt equalis virtutis in agendo: aut vnum vincit alterum/ ſi ſunt equalis virtutis ſicut approximata iſti coꝛpoꝛi habenti vnum vbi/ vel vtrunq̄ impediret alterum ita ꝙ neutrum ageret/ vel agerent ad quendam effectum medium in quo paſſum nec perfecte aſſimilaretur vni nec alteri/ ſic eodem modo dico nunc quando ſunt approximata eidem coꝛpoꝛi in diuerſis locis ¶ Si autem virtus alterius vincat. vel ſimpliciter aſſimilat ſibi paſſum. vel magis q̄ꝫ alterum: ⁊ eodem modo dico ſi ſint in diuerſis locis: quia non eſt maioꝛ difficultas h q̄ꝫ ſi ignis ⁊ aqua ponerentur ſimul: qḋ tamen non negatur poſſe fieri a deo. ⁊ idem coꝛpus approximatum igni ⁊ aq̄ habentibus idem vbi: quod non opoꝛteret ibi dicere ad vitandum contraria in paſſo. hoc facilius vel eque facile vitare poteſt quicunq̄ in propoſito. ¶ De fame ⁊ ſaturitate dico ꝙ fames eſt appetitus calidi ⁊ ſicci. iſte autem appetitus vel eſt naturalis vel voluntarius. ſiue ergo ſic/ ſiue ſic/ dicit aliquid abſolutum / illud ergo non variatur propter varietatem vbi ex pꝛima propoſitione ⁊ per conſequens ſi hic ſatiaretur ⁊ ceſſaret appetitus cibi ceſſaret etiam i eodem alibi. licet non ex cibo ſumpto ibi ſicut ſtatim dicetur de moꝛte. ¶ Si aūt dicas ſaturitatem eſſe repletōnem coꝛpoꝛalem ſtomachi / tunc eſſet dubium cum non recipiat hoc vt hic/ vtrum vt hic eſſet repletus iſto modo ⁊ dico ꝙ

non ſicut nec corpus chriſti vt in pixide
fuiſſet vulneratũ. quia iſta repletio nõ
dicit niſi preſentiam alimenti contẽti a
continente. ſ. ſtomacho vel ventre. ⁊ ſi
cut poſſibile eſt ꝙ continentia iſtud cor
pus hic ⁊ ibi ſint alia: ita poſſibile ẽ ꝙ
continẽtia actiua iſtius corporis hic ſit
alia a continentia eiꝰ in alio vbi. quia
hic nihil abſolutũ dicit ſed reſpectũ ex
trinſecũ. ¶De 3°. ſ. ſanitate ⁊ infirmita
te tẽperie ⁊ intẽperie. dico ꝙ vel itẽperi
es aeris expellit tẽperiẽ in comparatio
ne ad corpus animalis i quod agit aer
tempatus vel intemporatꝰ. ⁊ tũc breuiꝛ
erit tale quale natum eſſet cauſare agẽſ
vincẽs. licet forte ageret illud remiſſius
propter actionem cõtrarij impedientiſ
⁊ reſiſtentis. ¶Si aũt ſint equalia i agen
do paſſũ tunc alterabitur in media ꝑ
portione eodem modo ſicut ſi diceres
ꝙ ſana aura ⁊ infirma ſimul eſſent qḋ
concedis deum poſſe: ⁊ idem corpꝰ eẽt
approximatum iſti aure ⁊ illi ſimul.
¶4m quod ẽ de morte ⁊ vita faciliter ſol
uitur. quia vtrunqꝫ iſtoruꝫ eſt aliquid
abſolutum priuatiuum vel poſitiuum
⁊ per cõſequen nõ variaꝛ propter vari
ationem vbi. ſm primam propoſitõeꝫ
ſi ergo moritur hic moritur ⁊ ibi. ſꝫ tñ
non ſequiꝛ: vulneratur hic ergo vulne
ratur ibi: quia vulneratio dicit diuiſio
neꝫ continui vt hic ab aliquo hoc diui
dente. ſed tamẽ eſt verũ ſi h̄ habet vul
nus ꝙ ⁊ alibi habet quia ſic ẽ diſconti
nuatio partium que ſi ibi ẽ in hoc cor
pore ⁊ alibi in eodem. ¶Ad 3m huiꝰ do
ctoris dico ꝙ non oportet locatum cõ
menſurari dimẽſionibus loci ſm vnũ
⁊ multũ. ita ꝙ ad multitudinem dimẽ
ſionum loci ſequatur multitudo dimẽ
ſionũ locati. ſicut nec ad plificatõeꝫ po
ſterioris ſequiꝛ multitudo prioris. ma
xime de reſpectu extrĩſeco ⁊ fũdamẽto
ſicut tactũ ẽ in arguẽdo ꝯtra ṗmã opi.
¶Ad rõeꝫ ṗmã alteriꝰ doctoris dico ꝙ
termini vniꝰ pñt itelligi ſimul eẽ cũ ter
minis alteriꝰ vł ſiłtate ꝑciſa ⁊ adeq̃ta: vł
nec ꝑciſa nec adeq̃ta. Si pꝰ intelligaꝛ de
ſiłtate dico ꝙ maior ẽ vera ⁊ minor fal
ſa. Si aũt intelligaꝛ de ſiłtate 2o. ſ. non
adeq̃ta tũc maior ẽ falſa. qꝛ non oportꝫ
illud qḋ ẽ extra terminos vniꝰ eẽ extra
terminos alterius. qꝛ vłr ſi vnũ excediꝛ
aliud nõ oportet ꝙ illud qḋ ẽ ſimul ex
cedenti ſit ſił exceſſo. vbi gr̃a. ſi aĩa ſm
terminos ſuos q̇dditatiuos terminũ. n.
quãtitatiuũ nõ hꝫ ſit ſił cũ terminis di
giti. nõ ꝓpter hꝰ ſeq̃tur ꝙ quicq̇d ẽ ex
tra iminos digiti ſit extra iminos aĩe.
¶Ad illud de angelo dico ꝙ ꝯcludit op
poſitũ ſicut oſtẽſũ eſt i. 4. rõne ꝯ opinionẽ
põt eñi angelꝰ ſuo mõ. ſ. diffinitiue eẽ in
pluribꝰ locis. ſ. p potentiã diuinã. ¶Ad
aliud alteriꝰ doctoris dico ꝙ illud ſiłe
nõ tenet. qꝛ nã vna ẽ ratõ formał eẽndi
in vna ſpecie ſꝫ dimẽſio nõ ẽ rõ formał
ꝓxima eẽndi in loco. ſꝫ tñ rõ fũdamẽ
talis illa tñ põt eẽ vna licet reſpectꝰ ſint
diuerſi ſicut albedo põt eẽ vna lꝫ ſiłitu
dines diuerſe ſint. ſed nõ niſi p vnã ſiłi
tudinẽ ꝯſtituiꝛ formaliꝛ in ſpẽ ſiłis. ſi aũt
ſpẽs ſiłis nõ poſſit plificari i eodẽ nec ſi
militudo. ¶Ad aliud alteriꝰ doctoris di
co ꝙ ſi remanet in eodẽ vbi in q̊ prius
erat: põt acq̇rere nouũ vbi vnica muta
tõne ꝑ duabꝰ mutatõibꝰ. Et ſi q̃ras: ille
mutatões aut ſũt eiuſdẽ ſpeciei aut nõ.
detur vnũ vel alterꝝ nõ curo. Et cũ ar
guis: due mutatõẽs eiuſdẽ ſpẽi nõ ſunt
ſił i eodẽ. dico ꝙ ñ ẽ icõpoſſibilitaſ mu
tatõnũ niſi ex icõpoſſibilitate termino
ꝝ vel formaꝝ ſm q̃s ſũt. ṗmo ḡ opterꝫ
ꝓbare icõpoſſibilitateꝫ duoꝝ vbi ſ qḋ
nego ſquare nõ erit icõpoſſibilitas dua
rũ hmõi mutatõnũ. ¶Ad aliud eiuſdẽ
doctoris cũ dic ꝙ imini mutatõis ſint
icõpoſſibiles. dico ꝙ veꝝ ẽ de ṗmis ter
minis. nõ aũt de termis ꝯcomitãtibus
Intelligo aũt ꝙ ṗmi termini cuiuſlibet
mutatõiſ ſunt ꝓuatio ⁊ forma ⁊ ecõuer
ſo. ꝯcomitãtes aũt q̇ iũgũtur iminis p̃
dictis. vłr ḡ cõcedo ꝙ priuatio ⁊ forma

ſũt icõpoſſibiles. ſꝫ ꝯcomitãtia pñt eſſe
ꝯpoſſibilia. vbi gr̃a. in mutatõibꝰ ſbalĩ
bus ſi ꝯ ponaꝛ vnica forma i aĩato. cor
pus organicũ ꝑcedit aĩatõeꝫ q̃ eſt termi
nus ad quẽ ſꝫ nõ eſt p ſe terminꝰ a q̊ cor
pus organicũ. ſꝫ ip̃a iaĩatio qꝛ mutatio
eſt int̃ illã inaĩatõeꝫ ⁊ aĩatõnẽ lꝫ aũt in
aĩatio ⁊ aĩatio ſint ſił incõpoſſibilia: nõ
tñ corpꝰ organicũ ⁊ aĩatio. ¶Eodem mõ
i corruptõe ſi manet eadẽ forma corpo
ris q̃ priꝰ fuit terminꝰ a q̊ p ſe. ſ. forma.
cuiꝰ ꝓuatio ſuccedit ille nõ manet. ſꝫ ter
minꝰ ꝯcomitãs iſtã p ſe terminũ a quo
manet. ¶Eodẽ mõ in augmẽtatõne ſi po
natur tota quãtitas ꝑexiſtẽs manẽ ma
net totꝰ terminus a q̊ poſitiuus q̇ eſt cõ
comitãs priuatõem q̃ eſt p ſe terminꝰ a
quo ⁊ ecõuerſo in diminutõne manet
quãtitas poſitiua aliq̃ que priꝰ. ſꝫ non
idẽ p ſe terminꝰ a q̊. ¶Siłr in alteratõne
ſm intẽtõnem ⁊ remiſſionẽ: ⁊ eodẽ mõ
dico de motu locali ꝙ nõ eſt ꝯdictio ꝙ
motꝰ acq̇ſitiuuſ ſit ſine deꝑditiuo. ⁊ tũc
cũ termino ad quem nõ manet p ſe ter
minus a q̊ qui eſt ꝓuatio ſed manet ille
terminꝰ q̇ eſt q̃ſi p accñs. ⁊ quaſi ꝯcomi
tãs cõiter p ſe terminũ. ¶Ad ꝓpoṁ po
naꝛ hic eẽ tm̃ motus acq̇ſitiuꝰ noui vbi
ſine motu deꝑditiuo. ⁊ hmõi p ſe imi
nus a q̊ eſt priuatio vbi acq̇ſiti. illa aũt
nõ manet cũ termino ad quẽ. ſed h̄ nul
lus eſt terminuſ ꝯcomitãs p ſe terminũ
a quo. quia talis nõ eſt niſi vbi ſũt duo
motꝰ vel mutatões ꝯcomitantes. ⁊ per
ſe terminꝰ vniꝰ ẽ per accñs terminꝰ alte
rius. ¶Ad rões p me appoſitas. ad pri
mã dico ꝙ p illã poſſet probari ꝙ duo
corpora nõ pñt eẽ ſimul. qꝛ agẽſ natura
le nõ intẽdit corpꝰ vnũ expellẽ niſi indu
cat aliud corpus. ſi ḡ nõ eẽt repugnãtia
duo corpa eſſe ſimul: tũc mouẽdo hoc
corpuſ ad iſtud vbi nõ expellẽtur aliud
corpꝰ. ⁊ ſic nã poſſet facere duo corpa
ſimul. qꝛ ergo concludit manifeſtũ icõ
ueniẽs dico ꝙ aliq̃ ſunt repugnãtia re
ſpectu v̇tutis create ⁊ limitate ſup q̃rũ
ſiłtatẽ nõ põt creata virtus actiua. q̃ ta
men nõ ſũt ſimpłr incõpoſſibilia. ¶Exm
virginem parere ita ẽ nature create im
poſſibile facere ſicut duo corpora i eodeꝫ
loco ⁊ vnũ corpꝰ in diuerſis ſup q̃ non
põt virtꝰ creata ſił. que tñ nõ includũt
ꝯdictõnem ſimpłr vt viſum eſt. idõ ſunt
poſſibilia deo. ¶Ad 2m dico ꝙ põt ꝯce
di ꝙ ſi illa materia corpꝛis locati in duo
bꝰ locis trãſmutaꝛ a duobꝰ agentibꝰ ad
duas formas nõ eẽt nouũ miraculũ. ſꝫ
tñ per antiquũ miraculũ eẽt ꝓpoꝛti
onata ad recipiẽdũ actões illoꝝ agenti
um. ¶Dico tñ aliꝛ ꝙ ſi idẽ ponaꝛ eſſe in
duobꝰ locis ñ ſequitur ꝙ eadẽ materia
duabuſ formis iformeꝛ ſił ſimilibus ne
qꝫ eiuſdẽ ſpẽi neqꝫ alteriꝰ. ¶Eodẽ quidẽ
modo poteſt argui de hoc ⁊ de alio. ſi
agẽtia ponãtur eiuſdẽ ſpẽi vel alterius
¶Ad exm de alimẽto dico ꝙ idem fieret
de alimẽto ſũpto a diuerſis i diuerſis
vbi: qḋ fieret ſi illi duo ſtomachi fierẽt
in eodẽ loco ⁊ cibuſ ille eẽt i vtroqꝫ ſ tũc
eñi aut totaliꝛ virtus vna vinceret aliã
⁊ totũ ꝯuerteret in ſuum corpus. vł eſ
ſent virtuteſ equales ⁊ tũc equaliꝛ ꝯuer
terẽt de alimẽto hoc i ſuum corpꝰ ⁊ illa
in ſuũ. vel eẽnt iequales: nõ tñ vna oĩo
vinceret. ⁊ tũc fortior plus ꝯuerteret in
ſuũ corpꝰ. ⁊ alia debilior minꝰ conuer
teret. eodẽ modo ſicut hẽres dicere ibi
de ſtomachis aĩaliũ ſił exiñtibus ⁊ cibo
recepto in vtroqꝫ: ita dicẽdo hic iuxta
illã ꝓpoſitõnem ſcḋaꝫ. ſ. poſitã. ¶Per
illud ad aliud de ignibus approximad
vni ligno in diuerſis vbi. etiam dico ꝙ
haberes idẽ dicere ſi duo ignes p potẽ
tiã dei eẽnt ſił ⁊ approximati illi ligno.
Et ſi q̃ras q̇d eẽt dñ: nõne tũc oporteret
ꝙ lignũ ꝯuerteretur in ignẽ vel in quẽ
⁊ a quo. non enim magis ab vno q̃ ab
alio. quia ſunt equales. non in vnum:
quia duo ſunt agentia ⁊ corporalia. nõ
aũt poſſunt eẽ due cauſe totales eiuſdẽ
effectꝰ. ¶Dico ꝙ vł eũdem igneꝫ gnãrẽt
ꝑfectiorem. ⁊ ſic eſſet effectꝰ diuiſibilis

ſm perfectionē ſi forma ſbalis pōt hr̄e
ptē ⁊ ptē. ſicut diceret de calore. ſi vō ge
nerarēt cuiuſ effectū indiuiſibilē oīo ge
nerarēt tn̄ eo mō efficiēdi q̄ neui illoꝝ
poſſet eē cā totaliſ effect⁹. qꝛ pꝰ ita breuē
alterationē q̄ nō ſufficēt ad ignitionem
ab alio iſtoꝝ p̄ciſe agēte. ⁊ tūc iſta ꝓpō
eſt vā. qꝛ due cauſe totales totalr̄ cauſā
tes nō pn̄t eē eiuſdē effect⁹. Ad aliō di⁹
ꝙ aīal extrīs in aliq̄ vbi ſine nutrimento
nutriret ibiō. dū tn̄ idē al' ſuſcipet alim̄
tū ꝯueniēs in a° vbi. qꝛ etſi mot⁹ localis
nutrimēti ad ſtomachū nō ſit idē h̄ q̄
ibi. nec miꝝ. qꝛ ex q̄ vbi eſt aliud ⁊ mo
t' localis ad vbi p̄t eē ali⁹. tn̄ ꝯuerſio nu
trimēti in ſbam alēdi eſt eadē h̄ ⁊ ibi. qꝛ
illa ꝯuerſio eſt gn̄atio ptis ſbe iſtius nu
triti ⁊ tota ſba nutrita ⁊ q̄lꝫ ps ꝑoꝛ eſt
ipo vbi. nec g̃ variabit ad variationē e⁹
.ſ. vbi. Et cum addit. ſi vtrobiqꝫ hr̄et
alimētū ſufficiēs duplo nutriret. di° ꝙ
vel vtrobiqꝫ ſuſcipet totū illud alimen
tū. ⁊ p ꝯn̄s ſupfluerct. qꝛ e⁹ medietaſ ſuf
ficēt ad nutritionē e⁹. vel i vno loco ſu
ſcipet ptē ⁊ in a° aliā. ⁊ vtrobiqꝫ ſufficiē
ter nutriret. pꝫ ex p̄dictis. Ad illō de
modico igne ꝙ ꝯburēt oīa ꝯbuſtibilia.
dico p ꝓpōem ſcōam qꝛ ponat ignis in
vno loco. ⁊ multa ꝯbuſtibilia ſibi hn̄ti
illud vbi tn̄ approximata. ꝙ dicerē tē
de igne reſpcu illoꝝ. ſic dico nūc. qꝛ vel
in aliqō illoꝝ agēt p̄ciſe. vel ſi in qōlꝫ
eſto ꝙ oīa cēnt ſil'. agēt tn̄ valde r̄miſſe
in ea. Eodē mō dico in ꝓpoſito. ꝙ actio
erit remiſſa in qōlꝫ iſtoꝝ reſpectu acti
onis quā hr̄et in vnū illoꝝ ſi in nullum
aliud agēt. Nec miꝝ. qꝛ v̄tus nālis mi
noꝛ eſt in pl'a q̄ꝫ in paucioꝛa. ⁊ in m̄lta
q̄ꝫ in vnū. Ad illud de diuerſa figura
tione. dico ꝙ lꝫ figura° videat eē q̄litas.
tn̄ ꝯſeq̄t ipꝫ vbi. Ad aliud de toto ⁊ p
te. dico ꝙ ps extra totū nihil hꝫ qō nō
hꝫ in toto. illa. n. actualitas que attribu
itur parti extra totū ⁊ nō in toto non ē
niſi p̄ciſio. Sed ꝯ. qꝛ cōtinuitas ē for
ma abſoluta. ⁊ per ꝯn̄s prioꝛ eſt ipo vbi

g̃ nō pōt eē idē coꝛp⁹ in loco iſto ꝯtinuū
⁊ alibi nō ꝯtinuū. ⁊ p ꝯn̄s nec hic pars
⁊ ibi non pars. eo modo quo continua
tum alteri dī pars. Reſponſionē q̄re.

Dico ad argumēta

p̄ncipalia. Ad p̄m dico ꝙ multi ꝯcedūt
r̄ones oppoſitas poſſe eē ſil' in eodē. di
cētes idē ⁊ ſm idē eē p̄n^m agēdi ⁊ patien
di. ſed ad ꝓpo^m nō oꝫ incidē in iſtā diffi
cultatē. nullus. n. negat q̄n r̄lones op
poſite poſſint ineē eidē ſm diuerſa fūda
mēta. vtpote. qꝛ ſm aliq̄d ſit mai⁹ ⁊ ſm
aliud min⁹. ⁊ h° vel reſpcu ſui vel alteriuſ
vbi āt in toto coꝛpe aliud ⁊ aliō eſt po
ſteri⁹ ⁊ anteri⁹. ſupi⁹ ⁊ inferi⁹. vn̄ mediā
te illo vbi tanq̄ꝫ fundamēto a° ⁊ alio n̄
eſt incōueniēs coꝛp⁹ hn̄s vbi ſupi⁹ ⁊ infe
ri⁹ eē ſupi⁹ ⁊ inferi⁹. nec mireris reſpcm
ſupioꝛis ⁊ inferioꝛis fundari in vbi. lꝫ
vbi ſit reſpect⁹. qꝛ pōt hn̄ vn⁹ reſpectus
fundari in a° reſpcu. vt tactū ē. ſ. Ad
aliud dico ꝙ r̄lones ꝯrie in genē hn̄ pn̄t
ineē eidē ſm diuerſa fundamēta. ſic idē
pōt eē ſile alicui ſꝫ albedinē ⁊ diſſile ei
dē ſꝫ ſciam. ꝓpinquū āt ⁊ diſtās fūdāt
in coꝛpe vbitato. qꝛ ipm vbi ei⁹ eſt ꝓpi
quū ⁊ diſtās. g̃ ſi aliud eſt vbi ꝓpinquū
⁊ diſtās pn̄t eidē coꝛpi ꝯuenire ſic ꝯueni
unt duob⁹ vbi q̄ ꝯueniunt illi coꝛpori.
⁊ ſi fundamēta ꝓpinq̄tatis ⁊ diſtantie.
Ad 3^m dico ꝙ ſicut idē tp̄ale nō pōt eē
ſil' ſm tp̄s. i. eadē tp̄alitate vt ita dicā in
diuerſis tp̄ib⁹. ſic nec idē locale pōt eē ſi
mul ſm locū in duob⁹ locis. ſi āt accipi
as in an̄cedēte ſil' ſꝫ tp̄s. ⁊ in ꝯn̄te ſil'r ſil'
ſꝫ locū valꝫ ꝯn̄tia. vl' ꝓpoꝛtio. qꝛ ita dꝫ
ſil'tas tp̄is ꝯpari ad tp̄s idē circa tp̄ale.
ſicut ſimultas loci ad eundē locū circa
locale. Concedo ergo ꝙ vnica locatiōe
qō eſt dicere eſſe ſimul ſm locuꝫ nō po
teſt eſſe ideꝫ locale ſimul in duobus lo
cis. Poteſt autē hic rō duci ad ptē op
poſitā. lꝫ ſophiſtice ſic. idē locale ſil'. i. in
eodē loco extrīs p̄t eē i diuerſis tp̄ib⁹. g̃ ⁊
ſil' tp̄e p̄t eē i diuerſis loci. ſoluant iſtud

ſophiſma ⁊ ſoluēt argumētū ſuū ſi foꝛte
reputēt ꝙ hēant euidētiā. Ad aliō ꝙ
idē mouet ſil' ⁊ q̄eſcēt: dico ſꝫ p̄imā ꝓ
poſitionē illaꝝ triū ꝙ cū moueri vl' q̄e
ſcere ſm locū ſit ſil' cū vbi: vel poſteri⁹
variat ad variationē vbi: ⁊ ita poſt in
vno vbi q̄eſcē localr̄: ⁊ i alio vbi moue
ri: qꝛ q̄eſcē h̄ localiꝛ nihil aliud ē q̄ꝫ hr̄e
ꝯtinue idē vbi qō pri⁹: ⁊ ibi moueri ni
hil aliud eſt q̄ꝫ hr̄e aliud ⁊ aliō vbi: ſic
āt eſt poſſibile ꝙ idē coꝛp⁹ hēat h̄ pma
nenē vbi vnuꝫ: ⁊ aliud ibi: ſic poſſibile
eſt ꝙ pmanenē hēat h̄ vnū vbi: ⁊ alibi
pl'a ſucceſſiue. Eodē mō dō eſt de pti
b⁹ toti⁹ ſi fiant inſtātie: qꝛ poſſibile eſt:
ꝙ h̄ oēs ptes toti⁹ q̄eſcāt i toto: ⁊ ibi ali
que moueant: vt man⁹ vel pes: qꝛ om̄ia
iſta ꝯſequūt vbi: puta hoc ⁊ illud. Et
ſi arguas: g̃ vt eſt in vno vbi poſſet mo
ueri ad ſeipm vt in alio vbi eſt: ⁊ ita ac
cedēt ad illud vbi in q̄ iā eſt: ⁊ tūc vl' ex
pellēt ſeipm de alio vbi ad qō accedit: ⁊
tūc eēt icōpoſſibile ſibipi ſm vbi: ſic ali
ud coꝛp⁹ vel nō expellēt: ⁊ tūc deſineret
hr̄e illud vbi v̄tute ꝓpria accipiēs tn̄ il
lud vbi q̄eſcentiſ: vel facēt ſe vt hn̄s ali
ud vbi cū ſeipſo: ⁊ ita q̄i duo coꝛpa ſil':
ſil'r ſi eēt aiatū poſſet ſeipꝫ mouere pel
lēdo vel trahendo: ⁊ poſſet idē hō hn̄s
mille vbi facē choꝛeas ⁊ maximū exer
citū in cāpo: ⁊ m̄lta alia q̄ vident mira
⁊ iteꝝ loq̄ ⁊ tacē ⁊ diſputare cū ſeipſo.
Dico ꝙ hec ſt puerilia ⁊ imaginatiōꝫ
ſenſui initētē ſeq̄ntia. ſi. n. q̄rat rō eoꝛū
de q̄b⁹ arguit nulla ē difficultas maioꝛ
ꝙ coꝛp⁹ moueat ad illud vbi in q̄ q̄eſcit
q̄ꝫ ad aliō vbi: et tūc cū ꝑuenerit ad illō
vbi: dico ꝙ idē coꝛp⁹ expellet ſe de i° vbi
in q̄ q̄euit: niſi foꝛte illa v̄t⁹ agēs p quaꝫ
hūit aliud vbi deſinat ꝯſeruare ipꝫ vt
aliō vbitatū: ⁊ tūc nō hēbit niſi tn̄ vbi
qō hūit p⁹ q̄eſcēs: ſed pri⁹ nō hēbat illō
vt t̄minū ſui mot⁹: imo deſinet ſcōꝫ vbi
qō hēbat in motuſ habere aūt qōcūqꝫ
vbi ſiue vt i motu ſiue in t̄mio mot⁹ ni
hil facit ad variationē vel multitudieꝫ

abſolutoꝝ q̄ ſūt in re. Per hoc pꝫ de
choꝛea ⁊ bello ꝯfabulatiōe ⁊ diſputati
one cū ſeipo: qꝛ ſi loq̄ dicat actū imagi
natiōis vel intellectus ille q̄dē vbiqꝫ eſt
idē vbicūqꝫ fuerit loq̄ns. ſi āt nō ē niſi
formatio vocis p inſtr̄a nālia in aere p
cuſſo: ⁊ q̄dē ali⁹ erit aer ꝯtigu⁹ oꝛganis
vocalib⁹ in iſto vbi: ⁊ ali⁹ in alio vbi ⁊
eſto ꝙ idē aer ſit: moueri tn̄ poſt h̄ lo
calit̄ aer ⁊ ibi nō: ⁊ ſic in iſto foꝛmabit̄
vox ⁊ illo nō: ⁊ ille loq̄t: ⁊ iſte tacebit: ⁊
iſte tenebit tenoꝛē ⁊ iſte quintā: ⁊ ille at
trahet aerē extra aquā extrīs: ⁊ idē extrīs
in aq̄ nō poſt attrahē: ſed ſubmergeret
hic ⁊ nō alibi vbi hꝫ aerē attractū refri
gerātē ipm. Ita ēt ꝯcedo ꝙ nūc i vno
vbi poſt mouē coꝛp⁹ ſuū vt eſt in alio
vbi pellēdo vel trahēdo: qꝛ ꝑꝑ idētita
tē coꝛpis nō aufert rō mobiliſ nec moti
ui ab ipſo. Et ſi arguit ſic: ſi mouet g̃
nō quieſcit: ſi quieſcit: ergo nō mouet:
g̃ ſi ſil' mouet ⁊ q̄eſcit: ſil' mouet ⁊ n̄ mo
uet: ſil' q̄eſcit ⁊ nō q̄eſcit. Rn̄° in reſpe
ctiuis oppoſitū n̄ ſeq̄t abſoluta affirma°
⁊ nega°: ſed tn̄ ſm q̄d ſicut nō ſeq̄t: eſt
ſilis ⁊ diſſilis: g̃ eſt ſilis ⁊ nō ſilis: nā an̄
cedētia v̄ificant ſi itelligant reſpectu di
uerſoꝝ. ſi. n. eſt ſilis huic eſt ſilis: ⁊ ſi eſt
diſſilis illi eſt diſſilis ſicut ph̄s arguit in
p̄dicamēti. c. de q̄titate: ꝙ ſi aliq̄d ē ma
gnū ad hoc eſt magnū: ⁊ ſi puū ad illō
eſt puū: ⁊ ex hoc iſert ꝙ magnū ⁊ puuꝫ
nō ſt ꝯria: qō n̄ tenēt niſi magnū ad h°
iferret magnū ⁊ puū ad h° iferret puū.
Eodē hic q̄eſcē in h° vbi infert q̄eſcē: ⁊
moueri in h° vbi infert moueri: tn̄ ille
affirmatiōes nō inferūt illas negatiōes
puta q̄eſcē nō moueri: moueri nō q̄eſcē
imo eſt falſa ꝯn̄tis: qꝛ an̄s v̄ificat in re
ſpectu ad vnū t̄minū: ⁊ ꝯn̄s negatiuuꝫ
negat reſpectu cuiuſcūqꝫ. Ad vltimū
ar^m dico ꝙ oīs act⁹ imanēs q̄ ineſſꝫ iſti
coꝛpi in hoc vbi ieſſet ſibi in q̄cūqꝫ vbi
lꝫ nō inſiēt ſibi vt in iſto vbi: ⁊ de h° di
cet in 2° ar° iſti⁹ di. q. 2. lꝫ nūq̄d ſanguis
vl' ſpūs vl' ſilia q̄ n̄ ſt ō v̄itate nec hūane

eent eadē h ꝛ ibi:solueł vbi dēm ē nunc.

Tertiū sic ꝓcedit: ꝛ arguit: ꝙ corp⁹ xp̄i ñ pōt simł eē in celo ꝛ i euch^a. p^o p illud aug ꝛ po nit de ꝯse. di. 2. p^a heresis. Corp⁹ xp̄i sur sū ē:ꝛ i vno loco eē oportet. 2° sic: qꝛ for mal rō eēndi i loco ē quātitas ſm pħm 4. phoꝝ. c. de vacuo. Sz nō pōt aliqd plificari nō plificata ei⁹ formali rōne: ḡ quātitate corpis xp̄i exñte vna nō pōt ip̄z eē nisi i loco vno. 3° sic: qcūqꝫ vni ꝛ eidē sunt eadē sūt inť se eadē: ḡ qcūqꝫ vni ꝛ eidē sūt sił inť se sūt simul: ḡ si cor p⁹ eēt h ꝛ ibi: tūc illud qđ eēt h cū eo ꝛ illud qđ alibi ē cū eo eēnt sił. ſꝫ pñs est falsū: qꝛ alterꝝ pōt eē rome: alterꝝ pari sijs ḡ ꝛc. 4° sic: qđ distat ab aliq est ali ud ab eo: qꝛ nihil distat a seipo. sed cor p⁹ xp̄i si eēt in euch^a distaret a seipo in celo: ḡ eēt aliud ꝛ aliud. ꝓbatō maioris qꝛ distātia icludit discontinuitatē. vni tas aūt quātitatis ꝯtinue ē ꝯtinuitas: ḡ distātia repugnat illi vnitati: ꝛ per pñs ponit plalitatē. 5° sic: qꝛ posset tūc sił moueri ꝛ qesce: qꝛ corp⁹ xp̄i i celo qe scēt. in euch^a aūt mouetur ad motū eu charistie ſm illud phi. motis nobis mo uent oia q̄ sūt i nobis. Oppositū pꝫ: qꝛ corp⁹ xp̄i est i celo. ſꝫ illō aug. Donec finiať sclm sursū ē dn̄s: ꝛ ponit de ꝯse. di. 2. p̄ma heresis: ꝛ ē vere i euch^a vt ta ctū est. i. q. hui⁹ di.

Cōclusio ē certa cuilibet fide li: vt dn̄ſū ē. i. q. h⁹ di. ſꝫ vn⁹ mod⁹ ponēdi ē tal. ſ. ꝙ p ꝯuer sionē alteri⁹ i ip̄m pōt illud corp⁹ eē ali bi ꝙ i loco suo nāli: qꝛ vbi p̄fuit ꝯuersū ibi ē illud i qđ ꝯuersū ē: nō localr ſꝫ sa cralr: ꝛ h⁹ mō. ſ. sacralr corp⁹ xp̄i pōt eē alibi ꝛ i plib⁹ locis nō aūt localr nec dimēsiue: qꝛ ꝙ localr eē icluderet ꝯdi ctōem: sic posite sūt rōes eoꝝ i p̄cedēti q. sacralr aūt nō icludit ꝯdcōēꝫ: qꝛ ip̄ꝫ nō est ibi ſm leges loci: sed tm̄ illud sb̄

q̄ ē sacralr. Sꝫ ꝯtra h⁹ argumēta sūt aliq̄ i p̄cedēti. q. iprobādo istā ꝯclusiōꝫ cōeꝫ. Manifestū eni videt ꝙ ꝯuersio ñ ē formal rō corpi eēndi h: nec vt pn̄s: qꝛ ip̄a trāseūte manet corp⁹ h: nec vt ē pre terita: qꝛ tūc nō posset de⁹ facē corpus suū nō eē h: sic nec ꝯuersionē p̄teritam nō eē p̄teritā: nec etiā illud qđ vocat sa cramētū. ſ. spēs sūt rō formal corpi eēn di h: qꝛ nō ē formalr in corpe xp̄i: nec p eas aliqd inest formalr corpi xp̄i.

Ex h⁹ arguit. De⁹ pōt facere i creatu ra aliqd sine eo qđ nō ē formal rō eēn di: nec aliq̄ mō de eēntia ei⁹. ſꝫ nec ꝯuer sio nec sacrm̄ ē formal rō corpi eēndi h nec aliq̄ mō de eēntia ei⁹: ḡ de⁹ pōt facē corp⁹ eē h sine vtroqꝫ istoꝝ. Itē nō ē maior repugnātia corp⁹ xp̄i eē sił cum sb̄a panis ꝙ cū quātitate ei⁹: qꝛ nō ma gis sb̄a repugnat sb̄atie ꝙ sb̄a q̄tita ti q̄ ad talē siłtatē. ſꝫ corpe xp̄i exñte in celo pōt de⁹ facē idē corp⁹ simul cū quā titate panis ſm oēs: ḡ pōt facē idē simł cū sb̄a panis quāta: ꝛ p pñs sine ꝯuer sione: h⁹ quantū ad p̄mū quoꝝ tacta sūt. Si etiā illa sb̄a panis quanta po nať sacrm̄ adhuc ꝯtra eos: qꝛ sic supra dn̄sū est facil⁹ ē facē corp⁹ eē alicubi cū mō suo nāli ꝙ sine: ſꝫ cū sb̄a panis quā ta pōt de⁹ facere corp⁹ suū mō sacrali. i. nō nālr ꝛ mō nāli. Et si dicas ad p̄i mā rōeꝫ ꝙ relatō nō pōt fieri sine ꝓpo termino: sic nec sine fūdamēto. ꝓprius aūt termin⁹ isti⁹ pñtie ē aliqđ sacrm̄. i. aliqđ sēsibile replēs locū cū q̄ vel sub q̄ corp⁹ xp̄i ē nō localr. Cōtra. Nō ma gis ipossibile videť corp⁹ xp̄i eē cū illo ꝙ cū isto: ḡ nō magis repugnat eē cum sb̄a panis ꝙ cū quātitate vt dictū est: ꝛ sic de q̄cūqꝫ alio a se: h tunc vltra. Si pōt aūt eē alibi ꝙ vbi ē sb̄ mō non nāli sibi: ḡ ꝛ sb̄ nāli h⁹ ꝯtra 2^m. Dico ḡ ꝙ ponēdo ꝯuersionē in ꝓposito de q̄ dice tur di. xj. ꝛ ponēdo ꝙ h sit aliqđ signū sensibile ꝯtinēs vere corp⁹ xp̄i h pñs qđ

sēsibile dicať sacrm̄ qđ quidē verꝝ ē. ſ. corp⁹ xp̄i de facto h est post ꝯsecratōeꝫ vel ꝯuersionē: ꝛ sb̄ sacro nō tm̄ sic quin posset eē nō p ꝯuersionē: nec sb̄ sacro lo quendo de q̄cūqꝫ sensibili determinato nō video: sic argutū ē i. q. p̄cedēti. Et forte illi q̄ negāt deū posse facē corpus suū i plib⁹ locis al ii ꝙ p ꝯuersionē sub sacro: negarēt etiā h⁹ nisi qꝛ fides dicit hoc. de mō aūt isto eēndi. ſ. nō quātita tiue vel nō dimēsiue vel localr ñ video si pōt fieri idē in plib⁹ locis nō sub mō nāli q̄n et possit fieri mō nāli cū in pri⁹ sint duo miracula: in 2° tm̄ vnuꝫ: vt. s. dn̄sum est. In p^o quid si duo miracula: vnū. ſ. in causādo presentiā corporis h: ꝛ aliud i sepādo ip̄m a suo modo nāli sic ḡ pōt modo naturali sic sb̄ sacro.

Ad primuz in ꝯrīū dico: ꝙ aug. sic intel ligit: oꝫ. i. oportunū ē. i. ꝯgruū est illō corp⁹ habitare in illo regno p̄pato glorio sis: sed nō oꝫ. i. nō simplr est necīū: pōt eni aliq̄n et localr xp̄s nō eē ibi mouen do se de illo loco: ꝛ multoforti⁹ pōt esse alibi ꝛ sacralr ꝛ localr p diuina actiōꝫ absolute absqꝫ deperditiōe illi⁹ vbi in ce lo: sicut mō tenem⁹ illud corp⁹ pñs eē in lo: sicut mō tenem⁹ ... euch^a nō localr. Ad 2^m dico ꝙ formal rō pōt intelligi duplr: p^o ꝓpe p rōe for mali pria: 2° p remota large sumendo rōꝫ formalē p rōe fundamētali remota sic calor dī formalis rō agēdi: ꝛ albedo fundamētalr dī rō formalis eēndi sile p tāto. ſ. ꝙ calor est p̄n^m q̄ agens agit: ꝛ albedo siłitudis: siłitudo āt ē rō formal p̄pinq̄ silis: loq̄ndo ḡ de p^a rōe pōt ꝯce di ꝙ sine plificatiōe ei⁹ nō plificať illud q̄ est rō formal: sed de rōne formali 2^{oo} falsū est: qꝛ idē pōt eē p̄n^m agendi p̄ri^m respcū multaꝝ actionū h idē fundamē tū p̄rimū respcū multaꝝ relonū: q̄ti tas āt nō est formalis rō eēndi in loco p^{oo}: sed 2^{oo} qꝛ p̄rimū fundamētū illius respect⁹: ꝛ ex h⁹ seqť ꝓpo^m. ſ. ꝙ sup ideꝫ fundamētū pñt fūdari ples respcs ma

rie extrīsec⁹ aduenietes. Ad 3^m dico ꝙ h^a ꝓpō falsa ē nisi itelligēdo de vnifor mi vnitate illi⁹ itij i se ꝛ illoꝝ q̄ ꝯcludūť. eē vnū ex vnitate illi⁹: qꝛ al si ē minor vnitas illi⁹ itij in sēnō p̄t ꝯcludi maior vnitas alioꝝ inť se p vnitatē illoꝝ i 3°. Eodē mō de sił: qꝛ nisi illud 3^m cū q̄ a^a si sił sit limitatū ſm illā vnitatē ſꝫ quā ip̄a si sił cū illo 3°: ñ seqť siłtas eoꝝ inť se: nec q̄ pūl⁹ sił ē cū eo erit sił cū i^o q̄ cū eo 3° ē rome: si illud 3^m sit illimitatū: vñ ñ seqť: ego sū sił cū etnitate ꝛ aia an ti xp̄i siłr: ḡ aia h ꝛ ego sił sum⁹: qꝛ etni tas ē imēsa ꝛ illimitata q̄^m ad actualeꝫ p̄ntiā sad ꝓpo^m dico ꝙ illō qđ sił ē i du ob⁹ locis illimitatū ē: ſꝫ nō vtute ꝓpia: sed vtute dei agēti q̄^m ad vbi: ꝛ iō q̄ sūt sił cū sic illimitato ñ oꝫ ꝙ sint sił inť se.

Ad 4^m de discōtinuatione dico ꝙ ac cipiēdo distantiā p distantia locali ma ior est falsa. Ad probationē dico ꝙ ali quid nō est idē sibi: qꝛ cōtinuū sibi: sed diore vnitate: qꝛ cōtinuitas est vnitas partis ad partē in toto: sed vnitas toti us ad seipsuꝫ ē vera idētitas. dico ergo ꝙ etsi totū vt distās ñ ꝯtinuetur sibiip̄i vt distāti: tam̄ in vtroqꝫ termino distā tie est vere idē habens eandē ꝯtinuita tē partiū in toto. Et cū dī ꝙ vnitas totius ꝯtinui est continuitas ei⁹: verꝝ est vnitas vt est ex partibus: sed idētitas ei⁹ ad seip̄m non ē continuitas eiusdeꝫ totius ad seipsū eo modo quo pars est cōtinua parti. Ad 5^m patebit in secū do argumēto istius di. q. 3.

Circa secundū principale q̄ro tria. Primo vtrū corpori xp̄i naturaliter exñti ꝛ eideꝫ sacralr existēti necessario insint eedē ptes ꝛ ꝓpetates. 2° vtrꝫ ali bet actio imanēs q̄ ē in xp̄o nālr exi stēti eadē insint sibi vt in euch^a sacrali ter exñti. 3° vtrū corpi xp̄i vt i euch^a existenti possit necesse aliquis motus corporalis.

eēnt eadē h ꝛ ibi:solueť vbi dēm ē nunc.

D tertiū sic ꝑcedit: ꝛ arguit: ꝙ corp' xp̄i n̄ pōt simł eē in celo ꝛ i euchª. ꝓ° ꝑ illud aug. ꝛ ponit de ꝯse. di. 2. ꝓª heresis. Corp' xp̄i sursū ē: ꝛ i vno loco eē oportet. ¶2° sic: qꝛ formal' rō eēndi i loco ē quātitas ꝑm p̄bm 4. phoꝝ. c. de vacuo. Sꝫ nō pōt aliqd plificari nō plificata ei' formali rōne: g̃ quātitate corpis xp̄i exn̄te vna nō pōt ip̄ꝫ eē nisi i loco vno. ¶3° sic: q̄cūqꝫ vni ꝛ eidē sunt eadē sūt int̄ se eadē: g̃ q̄cūqꝫ vni ꝛ eidē sūt sil' int̄ se sūt simul: g̃ si corp' eēt h ꝛ ibi: tūc illud qd̄ eēt h cū eo ꝛ illud qd̄ alibi ē cū eo eēnt sil'. ſꝫ ꝯn̄s est falsū: qꝛ alteꝝ pōt eē rome: alteꝝ parisi' g̃ ꝛc̄. ¶4° sic: qd̄ distat ab aliq̄ est aliud ab eo: qꝛ nihil distat a seip̄o. sed corp' xp̄i si eēt in euchª distaret a seip̄o in celo: g̃ eēt aliud ꝛ aliud. ꝓbatō maioris qꝛ distātia icludit discontinuitatē. vnitas aūt quātitatis ꝯtinue ē ꝯtinuitas: g̃ distātia repugnat illi vnitati: ꝛ per ꝯn̄s ponit plalitatē. ¶5° sic: qꝛ posset tūc sil' moueri ꝛ q̄escē: qꝛ corp' xp̄i i celo q̄escēt. in euchª aūt mouetur ad motū eucharistie ꝑm illud p̄hi. motis nobis mouent oīa q̄ sūt i nobis. ¶Oppositū pꝫ: qꝛ corp' xp̄i est i celo. ſꝫ illd̄ aug. Donec finiat sc̄lm sursū ē dn̄s: ꝛ ponit de ꝯse. di. 2. p̄ma heresis: ꝛ ē vere i euchª vt tactū est. i. q. hui' di.

Cōclusio ē certa cuilibet fideli: vt dn̄sū ē. i. q. h' di. ſꝫ vn' mod' ponēdi ē tal'. s. ꝙ ꝑ ꝯuersionē alteri' i ip̄m pōt illud corp' eē alibi q̄ꝫ i loco suo n̄ali: qꝛ vbi p̄fuit ꝯuēsū ibi ē illud i qd̄ ꝯuersū ē: nō localr̄ ſꝫ sacr̄alit̄: ꝛ h° mō. s. sacr̄alit̄ corp' xp̄i pōt eē alibi ꝛ i plib' locis. nō aūt localr̄ nec dimēsiue: qꝛ ꝙ localit̄ eē icluderet ꝯdictōem: sic̄ posite sūt rōes eoꝝ i p̄cedēti q. sacr̄alit̄ aūt nō icludit ꝯdcōꝫ: qꝛ ip̄ꝫ nō est ibi ꝑm leges loci: sed tm̄ illud sb̄ q̄ ē sacr̄alit̄. ¶Sꝫ ꝯtra h° argumēta sūt aliq̄ i p̄cedēti. q. ip̄robādo istā ꝯclusiōꝫ cōeꝫ. Manifestū eni videt ꝙ ꝯuersio n̄ ē formal' rō corpi eēndi h: nec vt p̄n̄s: qꝛ ip̄a trāseūte manet corp' h: nec vt ē preterita: qꝛ tūc nō posset de' facē corpus suū nō eē h: sic̄ nec ꝯuersionē p̄teritam nō eē p̄teritā: nec etiā illud qd̄ vocat sacramētū. s. sp̄ēs sūt rō formal' corpi eēndi h: qꝛ nō ē formalit̄ in corꝑe xp̄i: nec ꝑ eas aliqd inest formalit̄ corpi xp̄i.

¶Ex h° arguit. De' pōt facere i creatura aliqd sine eo qd̄ nō ē formal' rō eēndi: nec aliq̄ mō de eēntia ei' ſꝫ nec ꝯuersio nec sacr̄m ē formal' rō corpi eēndi h nec aliq̄ mō de eēntia ei': g̃ de' pōt facē corp' eē h sine vtroqꝫ istoꝝ. ¶Itē nō ē maior repugnātia corp' xp̄i eē sil' cum sb̄a panis q̄ꝫ cū quātitate ei': qꝛ nō magis sb̄a repugnat sb̄stātie q̄ꝫ sb̄a q̄ntitati q̄ ad talē siltatē. ſꝫ corꝑe xp̄i exn̄te in celo pōt de' facē idē corp' simul cū quātitate panis ꝑm oēs: g̃ pōt facē idē siml' cū sb̄a panis quāta: ꝛ ꝑ ꝯn̄s sine ꝯuersione: h° quantū ad p̄mū quoꝝ tacta sūt. ¶Si etiā illa sb̄a panis quanta ponat sacr̄m adhuc ꝯtra eos: qꝛ sic̄ supra dn̄sū est facili' ē facē corp' eē alicubi cū mō suo n̄ali q̄ꝫ sine: ſꝫ cū sb̄a panis quāta pōt de' facere corp' suū mō sacr̄ali. i. nō n̄ali g̃ ꝛ mō n̄ali. ¶Et si dicas ad p̄mā rōeꝫ ꝙ relatō nō pōt fieri sine ꝓpo termino: sic̄ nec sine fūdamēto. ꝓprius aūt termin' istı' p̄ntie ē aliqd̄ sacr̄m. i. aliqd̄ sēsibile replēs locū cū q̄ vel sub q̄ corp' xp̄i ē nō localit̄. ¶Cōtra. Nō magis ip̄ossibile videt corp' xp̄i eē cū illo q̄ꝫ cū isto: g̃ nō magis repugnat eē cum sb̄a panis q̄ꝫ cū quātitate vt dictū est: ꝛ sic de q̄cūqꝫ alio a sc̄: ſꝫ tunc vltra. Si pōt aūt eē alibi q̄ꝫ vbi ē sb̄ mō non n̄ali sibi: g̃ ꝛ sb̄ n̄ali h° ꝯtra 2m. ¶Dico g̃ ꝙ ponēdo ꝯuersionē in ꝓposito de q̄ dicetur di. xi. ꝛ ponēdo ꝙ h fit aliqd̄ signū sensibile ꝯtinēs vere corp' xp̄i h p̄n̄s qd̄ sēsibile dicat sacr̄m qd̄ quidē veꝝ ē. s. corp' xp̄i de facto h est post ꝯsecratōeꝫ vel ꝯuersionē: ꝛ sb̄ sacr̄o nō tm̄ sic quin posset eē nō ꝑ ꝯuersionē: nec sb̄ sacr̄o loquendo de q̄cūqꝫ sensibili determinato nō video: sic̄ argutū ē i. q. p̄cedēti. ¶Et forte illi q̄ negāt deū posse facē corpus suū i plib' locis alit̄ q̄ꝫ ꝑ ꝯuersionē sub sacr̄o: negarēt etiā h° nisi qꝛ fides dicit hoc. de mō aūt isto eēndi. s. nō quātitatiue vel nō dimēsiue vel localr̄ n̄ video si pōt fieri idē in plib' locis nō sub mō n̄ali q̄n ēt possit fieri mō n̄ali cū in p̄ri° sint duo miracula: in 2° tm̄ vnuꝫ: vt. s̄. dn̄sum est. In p° quidē sī duo miracula: vnū. s. in causādo presentiā corporis h: ꝛ aliud i sep̄rādo ip̄m a suo modo n̄ali sic g̃ pōt modo naturali sic̄ sb̄ sacr̄o.

Ad primuꝫ in ꝯriū dico: ꝙ aug. sic itelligit: oꝫ. i. opportunū ē. i. ꝯgruū est illd̄ corp' h̄itare in illo regno p̄ꝑato gloriosis: sed nō oꝫ. i. nō simplr̄ est ncc̄iū: pōt eni aliq̄n ēt localr̄ xp̄s nō eē ibi mouendo se de illo loco: ꝛ multo forti' pōt esse alibi ꝛ sacr̄alit̄ ꝛ local' ꝑ diuinā actiōꝫ absolute absqꝫ deꝑditiōe illi' vbi in celo: sicut mō tenem' illud corp' p̄n̄s eē in euchª nō localr̄. ¶Ad 2m dico ꝙ formal' rō pōt intelligi duplr̄: p° ꝓp̄e ꝑ rōe formali ꝓxiaꝫ° ꝑ remota large sumendo rōꝫ formalē ꝑ rōe fundamētali remota sic̄ calor dī formalis rō agēdi: ꝛ albedo fundamētalr̄ dī rō formalis eēndi silē ꝑ tāto. s. ꝙ calor est p̄n̄m q̄ agens agit: ꝛ albedo silitudis: silitudo āt ē rō formal' ꝓpinq̄ silis: loq̄ndo g̃ de p̄ª rōe pōt ꝯcedi ꝙ sine plificatiōe ei' nō plificat illud c' est rō formal': sed de rōne formali 2° falsū est: qꝛ idē pōt eē p̄n̄m agendi ꝓxi° respc̄u multaꝝ actionū: ſꝫ idē fundamē tū ꝓximū respc̄u multaꝝ relonū: q̄ntitas āt nō est formalis rō eēndi in loco p°: sed 2° qꝛ ꝓximū fundamētū illius respect': ꝛ ex h° seq̄t ꝓpo m. s. ꝙ sup̄ ideꝫ fundamētū p̄nt fūdari plēs respc̄s maxie extrinsec' aduenietes. ¶Ad 3m dico ꝙ p° ꝓpō falsa ē nisi itelligēdo de vniformi vnitate illi' tij i se ꝛ illoꝝ q̄ ꝯcludūt eē vnū ex vnitate illi': qꝛ al' si ē minor vnitas illi' tij in se nō p̄t ꝯcludi maior vnitas alioꝝ int̄ se ꝑ vnitatē illoꝝ i 3°. ¶Eodē mō de sil': qꝛ nisi illud 3m cū q̄ aª sī sil' sit limitatū ꝑm illā vnitatē ſꝫ quā ip̄sa sī sil' cū illo 3°: n̄ seq̄t siltas eoꝝ int̄ se: nec q̄ p̄ūs' sil' ē cū eo erit sil' cū i° q̄ cū roō 3° ē rome: si illud 3m sit illimitatū: vn̄ n̄ seq̄t: ego sū sil' cū eīnitate ꝛ aīa anticp̄i silr̄: g̃ aīa h ꝛ ego sil' sum': qꝛ eīnitas ē imēsa ꝛ illimitata q̄ꝫm ad actualēꝫ p̄ntiā sad ꝓpom dico ꝙ illd̄ qd̄ sil' ē i duob' locis illimitatū ē: ſꝫ nō v̄tute ꝓp̄ia: sed v̄tute dei agētis q̄ꝫm ad vbi: ꝛ iō q̄ sūt sil' cū sic illimitato n̄ oꝫ ꝙ sint sil' int̄ se.

¶Ad 4m de discōtinuatione dico ꝙ accipiēdo distantiā ꝑ distantia locali maior est falsa. ¶Ad probationē dico ꝙ aliquid nō est idē sibi: qꝛ cōtinuū sibi: sed v̄iori vnitate: qꝛ cōtinuitas est vnitas partis ad partē in toto: sed vnitas totius ad seipsūꝫ ē vera idētitas ¶dico ergo ꝙ etsi totū vt distās n̄ ꝯtinuetur sibiip̄i vt distāti: tam̄ in vtroqꝫ termino distās est vere idē habens eandē ꝯtinuitatē partiū in toto. ¶Et cū dī ꝙ vnitas totius ꝯtinui est continuitas ei': veꝝ est vnitas vt est ex partibus: sed idētitas ei' ad seip̄m non ē continuitas eiusdeꝫ totius ad seipsū eo modo quo pars est cōtinua parti. ¶Ad 5m patebit in secūdo argumēto istius di. q. 3.

Irca secūdū principale q̄ro tria ¶Primo vtrū corpori xp̄i naturaliter exn̄ti ꝛ eideꝫ sacr̄alit̄ existēti necessario insint eedē ptes ꝛ ꝓꝑetates. ¶2° vtꝝ q̄li bet actio imanēs q̄ ē in xp̄o n̄aliter existēti eadē insint sibi vt in euchª sacr̄aliter exn̄ti. ¶3° vtrū corpi xp̄i vt i euchª existenti possit necesse aliquis motus corporalis.

Dprimū sic ꝓcedit
ꝛ arguit
ꝙ nō: pͦ qꝛ nihil pōt eē vbi pꝰ
nō fuit nisi aliqͩ ꝯuertat in ipꝫ: sed in
euchͣ nihil ꝯuertit i ꝓpetates corpis xp̄i
ḡ ibi nō sit: ꝓbō maiorē: qꝛ qͦ icipit eē
vbi pꝰ nō fuit: hͦ est ꝑ aliq̄ mutatiōꝫ: sꝫ
nō est mutaͦ in eo qͦ icipit ibi eē: qꝛ ma
net vbi pꝰ fuit: ḡ ē in aliq̄ cui vel i cꝰ vbi
icipit ipm eē p̄n̄s: hͦ nō ē nisi ꝑ ꝯuersiōꝫ
mioꝛ pꝫ: qꝛ sola sb̄a ħ ꝯuertit in sb̄am:
ḡ n̄ in passiōes. ¶2ͦ sic: sanguis nō ē i eu
chͣ sacr̄ali nisi pꝰ ꝯsecratiōꝫ vini. ḡ n̄ ē
sb̄ hostia: tn̄ qꝛ alit poneret ibi frustra
ꝯtineri. s. sub sp̄ē vini: stū qꝛ nihil icipit
eē simplr̄ postq̄ iā ē simplr̄. ḡ nec icipit
eē sacr̄alit postq̄ est sacr̄alit. sed sanguis
sacr̄alit icipit eē sub sp̄ē vini: cꝰ ꝯsecratō
seq̄t ꝯsecratiōꝫ corpis. ḡ nō ē ħ sacr̄alit
sub sp̄ē panis: ꝛ tn̄ est ibi corpꝰ. ḡ vt est
sub hostia tm̄ nō hꝫ sanguinē quē hꝫ in
celo. ¶3ͦ sic: quātitas n̄ pōt eē sil̄ cū q̄ti
tate: qꝛ est repugnātia formal̄ ħ respc̄u
vbi sic ꝯrioꝝ respc̄u eiusdͦ sb̄i q̄ nullo
mō p̄nt eē sil̄: qꝛ f̄m ph̄m. 4. meta. Ad
ꝯria sil̄ eē: seq̄t ꝯdictoria sil̄ eē va: ḡ q̄ti
tas corpis xp̄i q̄ ē ꝓpetas eꝰ nō pōt eē i
eo vt est sub hostia. ¶hͦ ēt pꝫ: qꝛ quāti
tas vn̄ q̄titas nō pōt eē sil̄ cum q̄titate
ꝯtinēte q̄n sit ibi localr̄: qꝛ posito fūda
mēto ꝛ t̄mino ꝓpͦ nc̄c̄io seq̄t relͦ me
dia. fūdamentū ꝓpͥ circūscriptionis
passiue est q̄ᵐ: ꝓpꝰ t̄minꝰ eꝰ ē ꝯtinēs: hic
āt nō est q̄titas circūscriptiue pꝫ: ḡ nul
lo mō ē ibi. ¶5ͦ sic: sic in opibꝰ nͣ nō dꝫ
poni p̄lalitas sine nc̄c̄itate seq̄ndo rōꝫ
nālēxita nec i credit̄ ē ponēda p̄lalitas
q̄ n̄ seq̄t ꝑ nc̄c̄iā deductiōꝫ ex credit̄: sꝫ
tota v̄itas euchͤ p̄t saluari n̄ ponēdo ħ
nisi solā sb̄aꝫ corpis xp̄i: ꝓbō miorē: qꝛ
corpꝰ p̄t eē sine aīa cū sit mā susceptiua
eꝰ: ꝛ ita potentia ꝯdictionis ad animaꝫ
ꝛ ēt sine aīa hꝫ rōꝫ cibi sp̄ūalis. Itē pōt
eē sine ꝓpetatibꝰ: qꝛ p̄rꝰ nāli pōt esse si
ne posteriori: ḡ sine ꝯdictōne posset hic
fieri sola sub̄a corpis xp̄i nuda sub sp̄e
ciebꝰ illis: sed sic eēt res sufficiens sacr̄i:
qꝛ signū effectꝰ vlti. s. nutritiōis sp̄ūalis
ḡ ꝛc̄. ¶Cōtra Magr̄. di. xj. in fi. ꝛ idē
dic̄ Inno. de offō misse pte. 3. ca. io. Ta
le corpꝰ dedit xp̄s discipul̄ suis q̄le hūit
ḡ eadē q̄litas infuit corpi xp̄i in euchari
stia q̄ infuit eidē in existentia naturali.

Hic duo sunt uidē

da. pͦ de supposito. 2ͦ de quesito. ¶Sup
ponit. n. corpꝰ xp̄i mō duplici eē: in celo
suo mō nāli: ꝛ i euchͣ mō sacr̄ali: vtrū
q̄ꝫ est satis manifestū: p̄mū ꝑ illud aug.
de ꝯse. di. 2. pͣ heresis: donec inq̄t finiat
sc̄lm: sursū est dn̄s: 2ᵐ ꝑ ea q̄ p̄dicta sūt
q. j. hꝰ di. ¶Sꝫ dubiū est de corpe vt ē i
euchͣ q̄ sit illa q̄ ꝯtinet tanq̄ ptes. ¶Di
co ꝙ nō ꝯtinet aiaꝫ nec accn̄tia: hoc est
possibile accipiēdo corpꝰ ꝑ pͦ pfectibilē
ipsiꝰ aie: qꝛ nō est ꝯdictio corpꝰ illud eē
sine aīa ꝛ sine accn̄tibꝰ: hoc ēt ꝯgruū ē
qꝛ sp̄ēs iste rep̄ntant alimētū: ḡ subām
ꝛ nō accn̄tia. hoc ēt sc̄m est: qm̄ si in tri
duo euchͣ ꝯsecrata fuisset: fuisset ibi v̄a
res eucharistie: ꝛ tn̄ nō fuisset ibi aīa: si
cut dicet in fine hꝰ solutiōis. ¶Corpꝰ ēt hͦ
mō nō ꝯtinet sanguinē: qꝛ sanguis nō ē
aiatus: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nec aliq̄ ps p̄mi aiati:
possibile est ēt ex pte sacr̄i: qꝛ alitꝰ esse
tialit pōt eē aliud signū. corpꝰ suppositū
dcō mō dīt eēntialr̄ ab aīa ꝛ ab aliis vt
sanguie ꝛ hiꝰ: ḡ pōt hr̄e aliud signū ad
placitū. ¶Et hͦ ꝓbat a miori: qꝛ p̄t hr̄e
nō idē signū nāle: sͣ. n. duo ꝯceptꝰ istoꝝ
eēntialr̄ distincti q̄ ꝯceptꝰ sit signa rerū
nāliter: pͦ ꝑiarmenias: sanguis āt ē esse
tialit aliud a corpe vt ē p̄mū pfectibi
le ab aīa: ḡ eꝰ pōt nō eē idē signū qͦ est
sanguis. ¶hoc ēt ꝓbat sc̄m: qꝛ possibile
fuit totū sanguinē fuisse sepatū a corpe
xp̄i in morte: ꝛ tn̄ si tūc fuisset euchͣ cō
secrata fuisset res eadē q̄ ꝛ mō: possibile
est ēt ꝙ magna ps sanguis sit effusa: ꝛ
tn̄ tota res eadē māsisset sub sp̄ē panis.
¶hoc ḡ tenendū est ꝙ corpꝰ xp̄i vt ē p̄
mū signatū sp̄ēi panis ꝛ ꝯtētū nō inclu
dit animā. nec accn̄tia nec sanguinem
¶De q̄sito pͦ vidēdus est intellectꝰ q̄ōis:
nō. n. q̄rit hic de nc̄c̄itate extremi vnꝰ
vel alteriꝰ in exn̄do: neq̄ꝫ de nc̄c̄itate ha
bēdi ptes vel ꝓprietates absolutes: sꝫ q̄ri
tur de nc̄c̄itate ꝯcomitātie vel ꝯn̄tie. s.
an corpi xp̄i exn̄ti mō dcō isint alique
ptes vel ꝓprietates: vel nc̄c̄io seq̄nt vel
ꝯcomittent: ꝙ eedē insint q̄ sibi isunt exi
stēti mō nāli: sꝫ hoc pōt intelligi duplr̄:
pͦ vtꝝ ꝑ li nc̄c̄io iportet nc̄c̄itas simpli
citer ꝛ absoluta: vel tm̄ f̄m qͩ. s. ꝙ ex po
sitiōe an̄cēdent simplr̄ nc̄c̄io seq̄t ꝯn̄s
vel ꝙ sequat f̄m qͩ siue ex suppōe: hoc
est supposita exn̄tia subiecti cōtinentis.
¶Primo ḡ videndū ē de nc̄c̄itate sim
plicit: 2ͦ de nc̄c̄itate f̄m qͩ. ¶De pͦ sit pͣ
ꝯͦ ꝙ nō est simplr̄ nc̄c̄itas ꝙ si sub mō
nāli hꝫ ptes ꝛ ꝓprietates ꝙ hēat easdē
sub mō sacr̄ali: hoc breuit appet: qꝛ pꝰ
resurrectionē nō erit euchͣ: nec ēt corpꝰ
xp̄i hēbit sub isto mō ꝓprietates seu pas
siōes ꝛ tn̄ tc̄ corpꝰ xp̄i sub mō eēndi nāli
hēbit ista. ¶Cōclo 2ͣ ħ est: ꝙ nō ē simpli
citer necessitas eꝯͦ. s. ꝙ nō seq̄t simplici
ter nc̄c̄io si corpꝰ hꝫ istas ptes ꝛ ꝓprieta
tes sub mō sacr̄ali ꝙ ꝓp hͦ eas hēat sub
exn̄tia nāli: hͦ pͦ sic ꝓbat: q̄n exn̄tia aliq̄
est indifferēs ad duos modos: sicut pōt
simplr̄ hr̄i sub vno mō sic ꝛ sub alio: sꝫ
exn̄tia corpis xp̄i simplicit seu real̄ idif
ferēs est ad istos duos modos. s. nālem
ꝛ sacr̄alē: ḡ pōt hr̄i sub isto mō: sꝫ n̄ sub
alio. ¶Dicūt q̄dā ad hͦ ꝙ pͣ intelligitur
q̄n neuter modus depēdet ab alio: sic āt
nō est hic: qꝛ modus sacr̄alis depēdet a
mō nāli: qꝛ ille est pōr modꝰ eēndi in
sacr̄o. ¶Cōtra: ꝛ ē ad ꝯclusionē pricipa
lē: exn̄tia sub mō nāli nō est de essentia
exn̄tie sub mō sacr̄ali: nec est eꝰ cā: ḡ ista
nō depēdet ab illa: pͣ ps an̄cedentis pꝫ:
qꝛ res euchͤ nō hꝫ ibi modū exn̄di nālē
. s. extēsiuū: hr̄et āt si eēt de eēntia illius
exn̄tie vel modo exn̄di quē ibi hꝫ. qꝛ dē
hn̄s aliqͩ hꝫ illud qͦ ē de eēntia eꝰ. ꝑ
bō 2ͣ ptis an̄cedēt. qꝛ deꝰ ē cā imediata
istiꝰ exn̄tie. s. corpis xp̄i in sacr̄o. ḡ corpꝰ
sub nāli exn̄tia est cā existētie sacr̄alis.
¶Itē ꝛ ē idē q̄si: euchͣ nō depēdet ab eo
qͦ nec est sacrm̄ nec res sacr̄i nec cā hꝰ.
Sꝫ exn̄tia mō nāli n̄ ē ibi sacrꝫ. pꝫ. nec
res sacr̄i. imo res sacr̄i ē exn̄ͣ sub aͦ mō
dispatō. nec ē cā hꝰ vel illiꝰ vt pꝫ ex p̄di
ctis. ḡ ꝛc̄. ¶Itē ꝛ ē q̄si idē. Deꝰ pōt sine q̄
cūq̄ꝫ cāto nō itrinseco alicui illud cāre
ex nā mō nāli n̄ ē intrīseca euchͤ. ḡ ꝛc̄.
¶Dices ꝙ maioꝛ est v̄a de absoluti n̄ de
respc̄u. qꝛ respc̄s sine fundamēto ꝛ t̄mio
fieri nō p̄t: euchͣ āt icludit respc̄m cꝰ ter
minꝰ est exn̄ͣ corporis mō nāli. ¶Cōtra
Exn̄ͣ lꝫ sit eadͦ sb̄ duobꝰ modis. s. nāli ꝛ
sacr̄ali. tn̄ nō ē t̄minꝰ relōnis q̄ includit i
euchͣ sb̄ mō nāli. sed sb̄ mō dispato. ꝓ
bō. Eo mō ē res ꝯtēta i euchͣ q̄ mō est
pᵐ signatū hꝰ signi: ħ ē. n. dr̄ia huiꝰ sacr̄i
ad aͣ. qꝛ realit ꝯtinet suū pᵐ signatū vt
ē suū signatū pᵐ. sed exn̄ͣ sub mō nāli n̄
ꝯtinet ħ realr̄. imo sb̄ mō alio dispato.
ḡ ꝛc̄. ¶Ex hac 2ͣ ꝯclone sequit correlari
um. ꝙ an̄ icarnationeꝫ potuit ita vere
euchͣ fuisse sic ꝛ nūc. ꝛ hͦ tā q̄ᵐ ad signi
ficatiōꝫ q̄ q̄ᵐ ad rē signatā ꝛ ꝯtētā. ¶2ᵐ
ē correlariū: pꝰ icarnationē possꝫ corpus
xp̄i desinē eē sb̄ mō nāli: ꝛ tn̄ euchͣ v̄e
manē ꝛ q̄ᵐ ad v̄itatē signi ꝛ ꝯtēti. ¶hoc
pꝫ. qꝛ si ad corpꝰ xp̄i realit ꝯtineri in eu
chͣ n̄ nc̄c̄io seq̄t corpꝰ illͦ hr̄e exn̄ᵃᵐ mō
nāli. ḡ pᵐ potuit fieri sine 2ͦ. siue p̄cedē
do siue remanēdo pꝰ destructionē illiꝰ
sc̄di. ¶De p̄cessiōe ꝓbat sp̄ālit sic. Ubi
cūq̄ꝫ res tpalis pōt hr̄e verā exn̄tiā rea
lē. ibi postq̄ n̄ fuerit pōt incipe eē. Sed
corpꝰ xp̄i pōt simplr̄ hr̄e exn̄tiā realē sb̄
mō exn̄tie sacr̄alis. ḡ postq̄ n̄ fuit ħ p̄t
simplr̄ eē. ḡ nō dꝫ ad hͦ ꝙ sb̄ hͦ mō icipi
at eē ꝙ sub aͦ mō icipiat ēt eē. ¶Et si di
cas ꝙ q̄n icipit ħ dꝫ ꝙ sil̄ alibi incipiat.
qꝛ si ē iceptio simplr̄ ē eē rei i se. ꝙ si sil̄
icipiat in aͦ nō minꝰ dꝫ ad hͦ ꝙ sit ince
ptio simplr̄ ꝙ res incipiat eē i se. qꝛ eadͦ
ē inceptio simplr̄ rei sic est idē simplr̄ eꝰ
eē. eē āt simplr̄ istiꝰ rei in se ē ipiꝰ sb̄ esse

nāli. ¶ Hec rāſio excludit p rōes factas
ad ſcōaʒ ꝯclonē.q2 ſi eē bʒ exn̄tiā realē
ſb̄ iſto mō ſic ſb̄ aº ex pº rōe. ꝛ illa n̄ de
pēdet ab aº mō exn̄di ex rōne 2ª.ſeqt ꝙ
pt bīe ſimplr̄ inceptionem ſub iſto mō
ſacrali.abſqȝ hº ꝙ hēat inceptionē ſb̄ iº
¶ Eodē mō pt argui ad corrolariū de de
ſinē eē q2 vbicūqȝ res tpalis bʒ verā exi
ſtentiā dū ibi manet n̄ oīo deſinit quō
cūqȝ deſinat ſub aº mō. ¶ Cōtra pᵐ corre
lariū infero hº iconueniēs.ǵ illō corpus
pōſſet icipe eē poſtq̄ fuit. Nā in icarna
tiōe icepiſſet illō corpꝰ eē. ꝛ tn̄ pꝰ fuiſſet
ve ſi euchᵃ fuiſſʒ va. ¶ Cōtra 2ᵐ ſilr arᵒ.
q2 deſinēdo eē ſb̄ mō nāli deſinēt eē. ꝛ
tn̄ manēt ſi euchᵃ ve manēt. ꝛ tūc poſſʒ
ēt deſinē eē ſb̄ euchᵃ. ¶ Rᵒ ꝙ neutra cō
ſeqn̄tia valet.q2 bn̄s eē ſimplr̄ n̄ icipit
ſb̄ alio mō manēs n̄ incipit niſi ſm q̄d
ꝛ ſimplr̄ manēs ſi deſinit alicubi ſb̄ aº
nō deſinit niſi ſm q̄d. ¶ Ad rōʒ de icar
natione dº ꝙ poſſibile eēt illō corpꝰ fuiſſe
formatū de ſanguinibꝰ vginis. ꝛ hº ſub
mō eēndi nāli nō obſtāte ꝙ euchᵃ pceſſiſ
ſet va.ſed illa formaᵒ nō fuiſſet tūc icepᵒ
corpis niſi ſʒ q̄d.ſic mō ꝯuerſio pāis in
corpꝰ n̄ ē icepᵒ corpiſ niſi ſʒ q̄d ꝛ tota rō
ē q2 qō ſic icipit pbʒ eē ſimplr̄. ¶ Silr̄ dº
ad 2ᵐ ꝙ deſitio corpis ſub mō nāli non
eēt deſitio niſi ſm q̄d.ſi tn̄ manēt idem
corpꝰ bn̄s eand exn̄tiā realē ſb̄ mō ſacra
li. ¶ Et ſi obijcias.fuit nūc icepᵒ corpis
ſimplr̄ in ꝯceptiōe xpī.ǵ ſilr̄ fuiſſet ince
ptio ſimplr̄ ſi in euchᵃ pceſſiſſet.nā non
fuiſſet minꝰ vera eē corpis xpī ſb̄ modo
nāli tūc q̄ nūc. ꝛ p ꝯn̄s acqrēdo illō eē
nō fuiſſet minꝰ va inceptio corpis accipi
endi tale eē. ¶ Rᵒ inceptio ſimplr̄ reqrit n̄
tm̄ ꝙ ſit acceptio eē ſimplr̄ eiꝰ qō dī ici
pere.ſʒ ꝙ ſit ad pᵐ eē eiꝰ. nūc āt fuit i in
carnatione accepᵒ nō tm̄ eē ſimplr̄ cor
poris ſed ēt pmi eē. tūc āt fuiſſet incepᵒ
eē ſimplr̄ ſb̄ mō vno n̄ tn̄ pᵒ. q2 pceſſiſſʒ
idē eē ſimplr̄ ſb̄ alio mō. ꝛ iō tūc fuiſſʒ
incepᵒ ſm q̄d.mō āt ſimplr̄. ¶ Si vō ar
guas de deſitiōe.q2 ſi deſitio ſb̄ mō nāli

ē deſitio ſimplr̄.nā illa corrupᵒ ē corru
ptio ſimplr̄. ꝛ hº vbicūqȝ re ſi n̄ corrūpat
h ǵ manet poſtq̄ corruptū eſt. ¶ Rᵒ nul
la ꝯdictoria ſi de eod ꝯcedēda pp diſti
ctionē iſtoꝝ moꝝ eēndi vt dicet ſtati.ſi
ǵ loq̄ris de corruptiōe q̄ ē ſepatio ptis a
pte ſic corpiſ ab aīa. vel forme corpeita
tis a mā.ſi tal corruptio ē exn̄tie ſb̄ ta
li mō eſt ēt eiuſd ſub q̄cūqȝ mō ſalio q̄n
eadē forma ſil informaret idē ꝛ nō ifor
maret. ꝛ p ꝯn̄s nō poſſet corpꝰ xpī ſub
mō nāli fieri inamiatū.nec ēt reſolui in
māʒ ſepata forma corpeitatis q̄n fieret
tale ſub mō ſacrali.nec eꝯᵒ.ſed ſi loqua
mur de corruptiōe partiū totali.i. deſi
tiōe totꝰ exn̄tie ſub iſto mō ꝛ ſub iᵒ mō
bn̄ poſſet deſinē eē vt h nō deſinēdo eē
ibi ꝛ eꝯᵒ. q2 totū pt deſinē bīe vnū mo
dū ſue exn̄tie retinēdo ſibi aliū moduʒ
ſb̄ q̄ꝝ moꝝ vtroqȝ ve tota iᵃ exn̄tia ſal
uat. ¶ Ex hº ſeqt corrolariū.ſ. ꝙ p corru
ptionē quā nā poſſʒ facē in corpe xpī.ſ.
ſepando ptē a pte ncc̄e eēt ſepationē fie
ri ptiū hꝰ rei eod mō h ꝛ ibi.ſʒ p illā de
ſtructionē quā poſſʒ deꝰ de potētia ab
ſoluta facē nō quid eē rei ſimplr̄ ſed rei
ſub iſto mō poſſet res iᵒ nō bīe iſtū mo
dū eēndi. ꝛ tn̄ bīe illū. ¶ Et ſi obī ꝯ iſtō
q2 illud qō nihil ē in ſe nihil ē in alio.ǵ
ſi corpꝰ xpī nō hīet in ſe exn̄tiā.i.ſb̄ mō
nāli nō poſſʒ bīe eā ſub ſacro. ¶ Dico ſi
intelligat inīmēdo vel pſcidendo oēm
modū eēndi in aliq̄.minor ē falſa.nam
corpꝰ xpī eq̄ vere bʒ eē tm̄ reale ſb̄ mō
exn̄di in alio ſic in ſe.ſi āt intelligat i ſe
n̄ pſcindēdo ſed ponēdo ꝓpam exn̄tiaʒ
hꝰ realē.ꝯcedo maiorē. ꝛ tūc dico ꝙ ſi
corpꝰ ē tm̄ in euchᵃ.n̄ ſeqt ꝙ n̄ ſit hº mō
in ſe. qr ita vere eē bʒ iſto mō in ſe i eu
chᵃ vbi ē ſub ſigno.ſic in celo vbi ē nō
ſb̄ ſigno. ¶ De 2º mēbro diſtinctiōis.ſ. d
necītate ſm q̄d ſuppō.ſ.exn̄tia ſibi ꝯn̄l
ē hec ꝯᵒ. ꝙ ncc̄e ē iſto mō eaſd ꝓpetates
ꝛ ptes incē corpi ſb̄ iſto mō eēndi ꝛ iº.
ꝓbō.q2 nullū abſolutū deſinit eē in aliq̄
aduenīēte ſibi pciſe nouo reſpcū extrin

ſeco. ꝓpetates ꝛ ptes in corpe ſunt ve
abſoluta.ſʒ pn̄tia iſta in euchᵃ ē tm̄ re
ſpectꝰ extrinſecꝰ adueniēs.ǵ ꝛc̄. ¶ Hic ēt
poſſʒ argui ſm illa q̄ dicta ſt.q.2.hꝰ di.
q2 abſolutū n̄ variat pp variationē re
ſpectuū vbi vel ſibi ſiliū.ǵ nō variat
abſolutū aliq̄d in corpe xpī pp vbi i ce
lo: ꝛ ſʒ iſtā pn̄tiā in euchᵃ q̄ aſſiſtat reſpe
ctui vbali. ¶ Maior pme rōis ꝓbat q2
nō eſt formal repugnātia talis reſpc̄tus
ad vbi pcēn̄s.nec ēt vtualiſ eo mō quo
paᵒ ꝯria repugnat ſibi. vt frigꝰ igni. q2
oppoᵐ iſtiꝰ reᵒ nō oriſ ex pncipijs abſo
luti. tūc.n. ille reſpectꝰ n̄ eēt ꝯtigenſ ibe
rens.nec extriſecꝰ adueniēs. ¶ 2º ſic.quia
abſolutū nāliꝰ pꝰ ineſt cui ineſt q̄ reſpcꝰ
fundatꝰ in illo abſoluto. ꝛ maxīe extrin
ſecꝰ ꝛ ꝯtingenſ adueniens.ǵ in illo pori
añq̄ itelligat corpꝰ bīe iſtū reſpcꝰ nouū
in euchᵃ hēbat oīa abſoluta q̄ ſt in eo.
ſalio q̄n.n. ſeq̄ret ꝯdictoria ſimplr̄ eē va
de eodē nā iſta affirmaᵒ ꝛ negaᵒ nō poſ
ſet dici incē ſm diuerſa.puta vbi ſʒ hº
ꝛ illud vel pn̄tiā hāc ꝛ illā. q2 ſic affir
matio iſta nō ē nata in eē ſʒ vbi ita nec
negatio. eꝯᵒ. ¶ Hic poſſʒ plane ſic argui
De eod ſm idē nō ſt ſimplr̄ va ꝯdicto
ria. ꝛ nō oʒ addē ad idē q̄n illud pdica
tū ē abſolutū. Corpꝰ ſi h nō bʒ abſolu
ta ꝛ ibi bʒ.hoc ē idē ꝛ ſil ꝛ ſʒ id. Due
pme ꝯditiōes patēt. ꝓbō 3ᵃ.q2 nihil ali
ud eſt h ꝛ ibi niſi vbi ꝛ vbi.ſed nec affir
matio abſoluta nec negaᵒ ineſt ſm vbi.
qō pʒ.q2 poſito ꝙ corpꝰ beati pōt loca
liter moueri h ꝛ ibi nō p tāto q2 iſta in
ſunt ſm vbi aliud ꝛ aliud.tūc eſt falſa
ꝯn̄tia arguēdo ſic.nō mouet h ǵ nō mo
uet lʒ teneat gr̄a maᵃ. ꝛ ſilr̄ ſi idē hēret
duas ſupficies ſm vnā poſſet eē albuʒ
ſm aliā nigꝝ. ꝛ nō eēt ꝯrietas nec ꝯdi
ctio.q2 n̄ ieſſent ſm idē. ſʒ de abſoluta
affirmatiōe ꝛ eiꝰ negatiōe.ſi inſint eideʒ
in q̄ n̄ ſit diūa niſi tm̄ reſpectuū.maᵐ eſt
ꝙ ſm idē inerunt.q2 illi reſpectus n̄ po
terant eē rō ſm quaʒ affirmatio vel ne
gatio ineſſʒ.quia reſpectus eſt poſterior
naturaliter abſoluto.

Ad argumēta principa
lia. Ad p
mū dōm ꝙ q̄ teneret iſtā maiorē ꝙ ni
hil poſſet eē alibi manēs in ſuo loco p
orꝰ niſi p ꝯuerſionē alīus in illū. necē
hīet glore illā ꝓpōeʒ de eo qō pº incipit
eē alibi. ꝛ dicē ꝙ ꝓpetates incipiūt eē h
ꝯcomitanī.nō āt pº. ¶ Sed ꝯ hoc pº.q2
ſaltē hī ꝙ aliq̄d eſt h ſine ꝯuerſiōe aliꝰ
in ipm. ꝛ p ꝯn̄s ꝯuerſio ſiue ꝓpa muta
tio nō eſt ꝓpa rō formal nec pciſa ad eē
ſendū h. ¶ Et pterea alia ē pn̄ᵃ aīe h ꝛ
corpis.q2 aliud ꝛ aliō fundamētū.ǵ p
ter illā pn̄tiā q̄ formalr̄ corpꝰ ē h oʒ da
re aliā q̄ aīa formalr̄ ſit hic. ꝛ iſta nō hī
p ꝯuerſionē.ǵ maior eſt falſa. ¶ Rn̄ ǵ ꝙ
mihi nō eſt difficultas.q2 dictā maiorē
nō credo verā. vt dc̄m eſt.j.q.hꝰ di. nec
eni ꝯuerſio ē rō talis pn̄tie.nec ꝓpa mu
tatio ad talē pn̄tiā.ſed ſola vꝰ diuia p
mutationē aliā q̄ nō eſt ꝯuerſio fac illō
qō eſt alibi bīe iſtā pn̄tiā h. ꝛ hº pt face
ita de pte corpis ꝛ ꝓpetatibꝰ ſicut de to
to corpe. ¶ Ad 2ᵐ ſi tenet ꝙ corpꝰ qō eſt
pᵐ ſignatū ſpēi panis nō ꝯtinet p ſe ſan
guinē tanq̄ aliq̄d eiꝰ iuxta illud qō dcʒ
eſt.ſ. declarādo ſuppoſitū.tūc facilis ē
rn̄ſio.q2 tm̄ mō eſt ſanguis ꝯcomitanī
ſb̄ ſpē panis. ꝛ tūc nō eſt ibi bis ex vi ſa
cramēti.nec tn̄ fruſtra ē ꝯcomitanī ſub
ſpē panis.cū ſit ſub ſpē vini ex vi ſacri.
q2 hoc eſt ad ſaluandū vitatē rei ꝯtente
q̄ vbicūqȝ ponat ſp bʒ eadeʒ abſoluta.
nec ſeqt ꝙ incipit eē h poſtq̄ fuit hic.lo
quēdo de eod mō eēndi.pfuit.n.hꝰ ꝯco
mitanī ꝛ incipit hic eē ex vi ꝯſectionis.
¶ Si aūt teneat ꝙ ſanguiſ eſt per ſe parſ
corporis vt corpus eſt primū ſignatuʒ
ſpēi panis. tunc oʒ dicere ꝙ bis eſt hic
ſanguis ex vi ſacramēti.ſed adhuc non
eodē modo q2 ſub ſpē vini eſt per ſe ꝛ
pº.q2 pᵐ ſignatū eius. Sub ſpē vero pa
nis eſt per ſe.ſed nō pº.imo aliq̄d primū
ſignati.nec tūc eſt fruſtra.q2 p ſe eſt ſub
ſpē pāiſ vt ſaluet vitas rei ꝯtēte pº: nec i
cipit eē poſtq̄ ē eodē eēndi.ſʒ icipit eē pº
poſtq̄ nō fuit pº.lʒ per ſe hūerit ibi eēe.

¶ Ad aliud ar^{m} dico q posito extremis nō oz relonē extrīsec' aduēiētē necio se-qui. In h° ei o īt a relatōe ,ppe. dcā seu respcu itrisec' aduenīēte. pñtialitas aūt ista ē respcs extrisec' aduenīēs. ¶ Ad ali ud lz absolute posset corp' xpi poni eē si ne alijs puta sine aia. ⁊ sine alijs. tñ po sita eēntia corpis alibi cū istis ,ppetati b' ⁊ ptib'. nō pt h eē sine ill. ppi ɔdictō nē de affirmatōe ⁊ negatōe absoluti sb duob' respectib'. ¶ Ex ista solone appet qd ē in euch^{a} p° vt signatū ⁊ ɔtētū. ⁊ qd ē ibi ñ p° sz ɔcomitant: qz illud sine q p^{m} signatū ñ hēet eē mō nāli. ⁊ ēt posset di ci q nō est ncce posita eēntia corpis h ⁊ ibi. q illa q insūt corpi sb vna eēntia i-sint sibi sb a^{a}. loquēdo ēt de formis ab solutis. nec tñ seqt ɔdictio. s. q sit q^{m} ⁊ nō q^{m}. imo ē q^{m} h. sz nō quātitate q sit h. sz quātitate q ē i celo. Pro h° ē rō ta lis. quecūqz ɔtigent ɔiūgūtur int se ⁊ ci dē 3° pt vnū illoz ɔuenire illi 3° absqz h° q aliud ɔueniat eidē. sz pñtia sbe h ⁊ pñtia quātitatl ei' ɔtigent ɔtiūgūt ⁊ int se ⁊ n. specctu tertij qd ē corp' q^{m}: g pōt corp' manē q^{m} posita vna pñtia sine a^{a} maior vī plana: qz nō ē rō isepabilitatl eoz ex pte eoz int se cū ɔtingent ɔiūgā tur. nec ex pte tertij: qz ɔtingēter ɔiūgū tur illi 3°. minor pbat pz. n. q pñtia sbe corpis ⁊ pñtia quātitatl ei' ē a^{a} ⁊ a^{a}: ⁊ neutra simplr icludit alterā qz neutra ē de p se eēntia alti'. nec p se cā ei' g ɔtigē ter ɔiūgūt int se. ¶ Probo ēt scdaz pte mi noris. s. q ɔtigent se hñt ad h° 3^{m} qd est corp' eē quātū. qz for absoluta p' nālit pficit suū pfectibile q hui' pfcibile vl ip sa forma hēat respectū extrisec' aduenī entē: ⁊ istud eēt euidenti' si argueret de corpe ⁊ aīa nā ɔiūctō aie ad corp' req- rit ad eēntiā sbe ɔposite. Illa āt sba cō posita p' ē nālit qcūqz respectu extrise c' aduēiēte. g sba ɔposita vel quāta seu corp' aiatū nō hz hāc pñtiā vel illā ⁊ h' a l alidd extrisecū ab istis nisi ɔtigent si bi aduenīētē. ⁊ sic posteri' nālit. Ex h° breuit posset sic argui. qd pt eē sine ali qb' ɔiūctis qz ɔiūctio ē ɔtigēs: pt eē si ne alio illoz pcise. Corp' aiatū vl sba quāta pt eē sine duab' ill pñtijs. s. pñtia hui' ptis spēi euch^{e}. ⁊ pñtia illi' ptis ⁊ ille due pñtie ɔtigent ɔiūgūtur: qz neu tra ē p se cā alteri' g ⁊ sba quāta vl cor p' aiatū pt esse cū vna pñtia sine alia: ⁊ tūc nihil aliud eēt nisi q quātitas ifor maret suū pfectibile. sz nō hēet duplicē pñtiā sic hz suū pfectibile. ⁊ ita suū pfe ctibile ē q^{m} vtrobiqz. sz nō quātitate p sēte vtrobiqz. ¶ Contra. vbicūqz corpus ē quātū hz ibi illud qd ē forale pn^{m} eēn di q^{m}. sz nō hz ibi illud nisi illud sit ibi pñs g ⁊c. Itē qle ē alidd h tale eēt cir cūscpto p possibile vl ipossibile oi alio eē. sz si circūscriberet qtitas sb esse nāli corp' istud nō eēt q^{m}: g ipm vt h nō est q^{m}. ¶ Itē res euch^{e} possz ibi vacie ɔtine ri absqz h° q hēet alicubi eē mō nāli. pz ex p° ar° hui' soloīs. sz si nusq alibi essz sola res h ɔtēta eēt sba g ipa ñ ē qnta. ⁊ qlis tūc eēt hz formā absolutā tal ē nūc g ⁊c. ¶ Ad rōez illā i ɔtriū de ɔtigēti cō iūctōe pñtiaz int se ⁊ eidē 3° ɔposito ex ptib' absolutis. Rn° ⁊c.

D secundum

sic ,pcedit. ⁊ arguit q ñ qcūqz actio imanēs q inest xpo nālit existēti sit sibi sacralit i euch^{a} eēnti / qz nec audi tio nec visio: ⁊ sic vlr de sēsatōe. ¶ pbat pmo. qz obiectū ñ ē sibi pñs i debita ,p portōe reqsita ad talē actū loquēdo de obiecto qd ē sibi pñs vt i celo. ¶ 2° qz or ganū nō hz h modū extēsiuū sb q ⁊ nō alit ē receptiuū sensatōis. ¶ 3° qz int ocu lū vt h. ⁊ obiectū vt i celo ē obstaculuz ,phibēs multiplicatōez coloris vl lud g ⁊c. ¶ 4° qz h ñ sētit ea q sūt h pn^{a}. g nec multo min' aliqd aliud sēsibile. Añs p bat. qz organū sensus nō ē h sb mō req sito ad sēsatōez. ¶ Cōtra qz tūc sil' eēt vi dēs ⁊ nō vidēs idē obiectū. ⁊ eodē mō ⁊ alijs sēsatōib'. ɔñs ē fīm: qz ɔdictoria

simplr inceēnt eid. Euidētia h' rōnis pz ex solone. q. pcedentl ar° 2°. ¶ Itē opatio est pfec° potētie opatiue ⁊ in ipsa ɔsistit btitudo ipsi' potētie. Ipsā ēt ɔsequit de lectatio ,pportionata pfectiōi opatiōis patēt hec oia ex. io. ethi. g si oculus xpi vt hic careret visiōe quā hz in celo. ca reret hic sua ,ppa pfectione. ⁊ hec ē bea titudo ei' eo mō q visus dī btificabilis. ¶ Careret ēt delectatiōe ɔñte illā opatōz pfectā. ⁊ tūc sequeret q oculus vt h eēt miser ⁊ cū dolore ⁊ tristitia. qz qd tol lit delectationem est dolorosuz ⁊ triste. ⁊ tūc simplr eēt ɔ appctitū nālem sensi tiuum qd haberet esse in euch^{a}.

Respōdeo.

P° dī aliquid iesse xpo vt h qd sibi iesset si nusq alibi eēt nisi h sc cō comitāter āt dī alidd sibi ineē hic qd p° inest sibi vt alibi. ⁊ ex h° sibi iest vt hic pp idētitatē sbi ⁊ forme. ¶ Scdm hoc g est p^{a} ɔ°. s. q xpo vt hic ɔcomitāter iest ois opatio q p° sibi inest vt in celo. ¶ 2^{a} ɔ° est q nulla sensatio pōt p° ineē xpo vt in sacro. ¶ 3^{a} q opatio spūalis vt intel lect' ⁊ voluntatl pōt p° inesse xpo vt in euch^{a}. ¶ Prima ɔ° pbat p° in vlī p hoc q nullū absolutū desinit esse in aliq pp nouū respectū extrinsec' aduenientem. opatio aūt est forma absoluta vt ostsū est in p° li. di. 3. g pp pñtiā nouā q est re spectus nou' extrinsec' adueniēs nō desi nit illa opatio ineē suo sbo. Euidentia h' rōis pōt hīi ex fine solonis pcedentl q. vbi ista diffusius pertractat. ¶ Dicūt qdā ad h° q maior ē va d for^{a} simplr ab soluta / op^{o} āt ñ ē sic absoluta. qz rqrit re spcz po^{c} ad obiectū. ¶ Cōtra. Etiā a^{c} qti tates vel qlitates i suo fieri depēdēt ab approximatōe agentl. vt pz de calore ⁊ frigore ⁊ alijs qlitatib' ad qs est altatio ⁊ tñ i eē suo si simplr absolute. silr ope ratiōes in suo fieri nō reqrūt talē respe ctū. ⁊ hoc vbi infiūt ɔcomitāter ⁊ ñ p° Apparet. n. q si corp' xpi in cruce fuit i frigidatū frig' ēt fiebat in corpe xpi vt in pixide ɔcomitant sed nō p°. ⁊ ad illd fieri nō reqrebat approxima° agentl ad passum ibi. g a silī ista qlitas cū sit in se absoluta lz in fieri reqrat pñtiā obiecti ad potētiā. hoc nō erit nisi vbi p° infit. pōt g ɔcomitant infieri sine tali respctu. ¶ Rñdēt q opatio magis includit respe ctū q alie forme de qb' arguit. puta ca lor frig' ⁊ hi'. qz ille tñ reqrunt respcz agentl ad passum. ⁊ hoc vbi infiunt p° sed p' suū fieri in eē ,ppo nō reqrunt hi' respectū. sed opatio est in ɔti° fieri. ⁊ iō reqrit ɔtinuā approximationē po^{c} ad ob^{m}. ¶ Et ex hoc videt q magis repugnet isti infieri vl ineē sine tali respectu q ca lori. ¶ Dico q lz sit in fieri ɔtinue tñ nō sequit qn ɔcomitant possit inesse ⁊ cōti nue infieri sine obiecti pñtia vel appro ximatōe. sicut. n. calor pōt infieri corpi in euch^{a} sine approximatiōe agentl vt ibi. ita si eē caloris eēt infieri sēp posset causari calor in corpe in hostia ⁊ tñ sin tali approximatiōe. Nō. n. magis req rit ɔtinu' respect' ad fieri ɔtinuū q ad fi eri transiēs respect' ,ptunc. ¶ Et si obijci as: ad opationē reqrit respect' ad ob^{m} ñ tñ vt est cā infieri. sed cū hoc reqritur ob^{m} in rōe iminantl. sicut g ipossibile ē opationē eē ⁊ nō iminari ad ob^{m}. sic i possibile est q alicubi insit ⁊ vt ibi non iminet ad ob^{m} pñs. ¶ Dico q nō oz ob^{m} in se eē pñs pp iminationē actus sed tñ pp cātionē. ita q qñ est aliq cā sufficiēs ipsius actus nō requirit pñtia obiecti ,p pter iminationē. sicut pz de vidente cre aturā in eēntia diuina. si eēntia est cā il lius visiōis nō reqrit illud ob^{m} ad qd iminat hec visio pñs ,ppa pñtialitate. ¶ 2° ,pbat hec p^{a} ɔ° in spāli. qz ois intelle ctio inest christo ibi ⁊ hic. Sed si aia xpi intelligeret precise fm modū intelli gendi aie viatoris nō hēet intellectionē intuitiuā istius obiecti sine sensatiōe cō comitante eiusd. g cū illaz intellectionē hēet hic ⁊ ibi sequit q ēt sensationē req sitā ad ipsaz hēet hic sicut ibi. ¶ 3° ,pbat

sic. q̃z passio appetitus sensitiui vtpote
dolor eadẽ infuisset hic ꝛ ibi. ergo sensatio
eadẽ. añs pbat. q̃z mors secuta fuisset hic
sicut ibi. ibi aũt seq̃bat ad dolorẽ imode
ratũ. ergo ꝛ hic. ꝯñtia p̃ª pbat. q̃z nõ ẽ idez
effect' sine eadẽ cã. ꝛ hoc nõ ponẽdo mira
culũ. ꝛ loq̃ndo de cã nãli pcisa. dolor ẽ
effect' sensatiõis vel obiecti nõ nisi sẽsa
ti. ergo nõ põt eẽ idẽ dolor sine sensatione
eadẽ absq̃ miraculo. ¶ Rñdẽt q̃dã q̃ ac
tus imaginatiõis sufficẽt ad hoc in xpo
.s. ad illũ dolorẽ. ¶ Cõtra hoc dr primo
q̃z rñsio destruit se. nõ. n. possibile ẽ ac
tũ imaginatiõis ineẽ cui act' scdm sensũ
nõ p̃t inesse. q̃z imaginatio est mot' fa
ctus a sensu. 2. de aia. ¶ 2° q̃z imaginatio
nõ est cã doloris eiusdẽ scdm spẽm c' cã est
sensatio exterior. aliõq̃n somniãs doleret
dolore eiusdẽ spẽi cũ dolore vigilantis.
¶ 2ª ꝯ° pncipalis pbat sic. q̃z organũ sen
sus nõ est in corpe xpi in euchª scdm mõ i°
q̃ req̃rit ad hoc q̃ imutet ab obiecto. q̃z
oz q̃ tale hẽat mo^m q̃titatiuũ. ꝛ sic sit
localr in loco ad hoc vt patiat a corpe
obiecto. silr ei vt in euchª nõ est ob^m ap
proximatũ. ita. n. est hic pñs cuicunq̃
corpi vt agẽti. ac si nõ eẽt pñs. q̃z sic hoc ẽ
ac si nusq̃ eẽt q̃^m ad rõz patiẽdi a corpe
sẽ. n. corp' req̃rit passum approximatũ
sibi localr. sic aũt nõ est hic corp' xpi lo
calr. sed solũ spẽs ẽ hic isto mõ. nec illud
ẽ magis pñs hic alicui corpi i rõe passi
q̃ si angelus eẽt hic. ergo nulla sensaº põt si
bi inesse p° vt in euchª existit. ¶ 3ª ꝯ°. s. q̃
opatio intellect' ꝛ voluntatꝭ p° põt ineẽ
xpo vt in euchª. pbat sic. q̃z aia xpi nõ
beata intelligit sicut angelus q̃ ad hoc q̃
nõ dependet a sensib' nec ex sensibilib'
in itelligẽdo. ergo sicut angel' alicubi exñs
posset intuitiue intelligẽ ob^m sibi ꝓpor
tionalr pñs. ita aia xpi ibidẽ exñs põt il
lud ob^m intueri. ergo aia xpi vt hic põt in
tuitiue intelligẽ illa intelligibilia q̃ sũt si
bi vt hic pñtia sicut angelus posset. vt
pote intuitiue vidẽ angelũ hic pñtez ꝛ
aiam sacerdotis. hec aũt intuitio inest

aie xpi p° vt hic. q̃z nõ inest illi aie p° vt
in celo supposito q̃ imoderata distãtia
ipediat intellectionẽ intuitiuã creatam
sic. n. angelus exñs in celo intuitiue nõ
videt q̃cq̃d pñs hic videt ituitiue. ¶ Ex
hoc seq̃t corrlariũ q̃ xps pp suũ eẽ i eu
chª ñ tñ ñ puat aliq̃ opone quã hz vt
in celo/sz vt in euchª nõ hz aliq̃ oponẽ. p°
quã p ꝯñs ꝯcomitant hz vt i celo. vtpo
te itellectiõz ꝛ volitionẽ cuiuscũq̃ obie
cti c' anglꝭ hic pñs hũet. ꝛ p ꝯñs ñ ẽ ad ip
fectionẽ suaz q̃ sit in euchª. sed ad am
pliorem perfectionem.

Ex his ad argumẽ

ta. Ad p̃^m dico q̃ ois sensaº eiusdẽ obie
cti q̃ inest sensui xpi vt in celo. inest eidẽ
in euchª sicut pbatũ est in pª ꝯclone per
tres vias. ¶ Ad p̃mã pbõnez in oppo^m
dico q̃ nõ req̃rit ob^m in debita ꝓportiõ
ne pñs ad actũ sentiendi nisi vbi ob^m ẽ
aliq̃ mõ cã sensatiõis ꝛ hic vt p° infiẽde.
¶ Ad scdam dico q̃ organũ hoc vere ẽ
q̃^m hic sicut in celo. ꝛ p ꝯñs p̃t recipere
sensationẽ nõ obstante q̃ sensatio ñ re
cipit absolute nisi q̃to hñte modũ q̃tita
sed nõ hz hic modũ q̃titatiuũ. i. coextẽ
sum q̃to cui est pñs nec replet locuz. ꝛ
idẽ vt hic nõ põt sibi p° infieri sensaº. iste
enĩ modus q̃titatiu' requirit in organo
ad hoc q̃ p° sibi infiat sensatio. sed nõ
req̃rit ad hoc q̃ ꝯcomitant sibi infiat vel
insit. q̃z nõ est cã necc̃ia recipiẽdi sensati
onẽ hũi' modus q̃titatiu'. sed tñmõ cõ
ditio req̃sita per ꝯpationẽ ad agens p°
transmutãs. ¶ Ad tertiã pbationẽ dico
q̃ obstaculũ nõ ẽ obstaculũ nisi ad sen
sationẽ p° infiendã vel infieri. ¶ Ad 2^m
ar^m nego ꝯñtiã. nã añs ẽ verz ex 2ª ꝯclu
sione solutionis. ꝯñs aũt falsuz ẽ ex pª cõ
clusione. rõ defect' ꝯñtie pz ex dictis. q̃z
ad sentiendũ illa q̃ sũt hic oporteret sen
sationẽ p° fieri in oculo vt hic. nõ. n. p̃t
illa sensatio p° infieri oculo vt in celo.
q̃z illud sensibile nõ est pñs oculo vt in
celo. sed ad hoc q̃ infiat sensatio cõcomi

tant alic' obiecti oculo vt hic sufficit q̃
illud sit ꝓportionalr pñs oculo vt alibi
ꝛ vt possit sibi vt ibi p° infieri. sic aũt ẽ
de obiectis que sentit sensus christi vt
in celo.

D tertiũ

sic pcedit ꝛ arguitur q̃
corpi xpi vt in euchª possit in
eẽ mot' corpalis. p° q̃z vnũ ꝛ idẽ nõ põt
sil' eẽ ꝯtinuũ ꝛ nõ ꝯtinuũ. q̃z ꝯtinuitas
pcedit vbi ꝛ ẽ absoluta forª. Sed cor
pus xpi in cruce erat nõ ꝯtinuũ loq̃ndo
de diuisiõe facta p vulnera. ergo ipz in pi
xide erat nõ ꝯtinuũ. sed simplr diuisuz
ergo de ꝯtinuo fiebat nõ ꝯtinuũ. ꝛ per ꝯñs
mouebat motu corpali. ¶ 2° sic. Nutri
tio ẽ ad sbam. ergo nõ põt idẽ sil' nutriri ꝛ
ñ nutriri. Corp' xpi nutriebat in exñtia
nãli. ergo nutritũ fuisset in exñtia sacrãli.
Sed nutritio ẽ mutatio corpalis. ergo ꝛc̃.
¶ 3° sic. Motis nobis mouẽtur oia q̃ in
nobis sũt. ergo mota hostia mouet corp' xpi
in hostia. sed ille mot' ẽ corpalis. q̃z ab
vno vbi ad aliud vbi. ergo ꝛc̃. ¶ Et ꝯfirmat
q̃z ipossibile ẽ aliq̃d hẽre aliud ꝛ aliud vbi
sine oi motu ꝛ mutatiõe. Corp' xpi hz
aliud ꝛ aliud vbi qñ hostia mouet ergo ꝛc̃
¶ 4° sic. scdm hñs dispõnes req̃sitas ad
susceptionẽ alic' forme põt illã recipere
Corp' xpi hic hz oẽs dispõnes req̃sitas
ad receptionẽ caloris ꝛ frigoris. q̃z q̃cũ
q̃ sũt rões recipiẽdi istas q̃litates in cor
pore xpi nãliter exñte. ille eedẽ insũt cor
pori xpi vt hic. ergo corp' xpi vt hic p̃t re
cipe calorẽ ꝛ frig'. ꝛ p' ꝯñs moueri mo
tu alterationis scdm tertiã spẽm q̃litatis.
¶ Cõtra. 5. phy. dr. Oẽ qd mouet ẽ i lo
co. Corpus christi in sacramento non ẽ
in loco. ergo ꝛc̃.

Ad intellectũ

q̃õnis premitto disti
ctiones q̃sdã. p° de motu. Potest enim
intelligi stricte. non dico distinguendo
motũ cõtra mutationez. sicut diuisibi
le cõtra indiuisibile. sed accipiendo mo
tũ indifferenter ad diuisibilez ꝛ indiui

sibilez. stricte tamen accipitur scdm q̃ est
ad illos terminos ad quos ponit phus
proprie fieri mutationẽ. que sunt sba.
quãtitas. qualitas. ꝛ vbi. patet. 5. phy.
¶ potest enĩ alio modo mag extensiue ac
cipi. prout dicit quãcũq̃ acceptionem
cuiuscũq̃ noue forme siue absolute si
ue respectiue. ꝛ siue respectus pertinẽtis
ad vbi proprie vel per quandã siĩitudi
nẽ vel reductionẽ. cuiusmodi respectus
est presentialitas corporis christi hic sub
specie. vt tactũ est in. j. q. huius di. ¶ Di
stinguo 2° q̃ corpus christi potest intelli
gi moueri motu sic vl' sic sumpto/pmo
/vel cõcomitanter. ꝛ ratio mẽbrorũ hu
ius diuisionis patet ex principio soluti
onis precedẽtis. ¶ 3° distinguo ex parte
agẽtis. q̃z corpus sic vel sic moueri tali
vl' tali motu potest intelligi vel a virtu
te creata vel imediate a deo. scdm hoc ergo
stabit solutio questionis in sex cõclusio
nibus. ¶ Prima est ista. Corpus christi
vt in euchª non potest moueri pri° mo
tu vel mutatione proprie dicta a virtu
te creata. ¶ 2ª est ista. q̃ potest p° moueri
motu ꝓprie dicto imediate a deo. ¶ 3ª ẽ
ista. q̃ potest moueri ꝛ mouetur p° mo
tu extẽsiue sumpto. ¶ 4ª est ista. q̃ isto
ꝛ isto motu non mouet nisi imediate a
deo. ¶ 5ª est. q̃ põt ꝯcomitãter moueri
ꝛ mouet oi motu ad formã absolutã q̃
mouet p° vt in celo. ꝛ ab eodẽ agẽte a q̃
ibi mouet. ¶ 6ª ꝛ vltima ẽ. q̃ nõ mouet
ꝯcomitant motu locali q̃ mouet p° vt
i celo. nec aliquo motu simili motui lo
cali. ¶ pª ꝯclusio probat sic. q̃z nulla vir
tus creata agit circa corpus nõ sibi pro
portiõaliter approximatũ scdm locũ. cor
pus christi est hic nõ vt in loco. ꝛ p con
sequens nulli approximatũ scdm locũ
imo tantũ illa species sub qua ẽ appro
ximatur cuicunq̃ agenti illa approxia
tione que põt haberi ad istud vbi. Di
xi aũt ois vt' creata. q̃z etsi manifesti' sit
de corpe q̃ de anglo. tñ anglꝭ si agat cir
ca corp' realr trãsmutãdo illud realr sibi

approxiat localit vel saltē hȝ localē exi
stētiā. qꝛ vt᷒ ei᷒ nō pōt eē ad aliquē mo
tū in corpe nisi ꝑsupposito vbi illi᷒ cor
poris. ¶2ª ꝯclusio ꝓbat ꝑ quartā rōem
factā ad ꝑmā ꝑtē. qꝛ omnem dispositio
nem nccīam ad recipiēdū calorē hȝ cor
p᷒ xp̄i vt h̄ quā hȝ vt in celo ꝰ sibi vt h̄
non repugnat recipe calorē. cū sto ꝑ possi
bile vel ipossibile qd nusꝙ alibi eēt. ꝛ ꝑ
ꝯn̄s cū virt᷒ diuina oēm formā posset i
ꝑmē passo cui᷒ passū ē receptiuū: seq̄
tur ꝙ de᷒ ꝑt corp᷒ suū vt h̄ trāsmutare
ꝑmo ad calorē. ¶3ª ꝯclusio pȝ. qꝛ tene
m᷒ ꝙ post ꝯsecratōeȝ vbicūꝗ ē hostia
ibi vere ē corp᷒ xp̄i. ꝰ ꝓpt p̄ntiā vnifor
mē corpis ad hostiā q̄ hostia hȝ aliā ꝛ
aliā p̄ntiā localē ꝑmo ad aliud ꝛ aliud
ꝯtinēs sequit ꝙ corp᷒ xp̄i habeat aliaȝ
ꝛ aliā p̄ntiā ad aliud ꝛ aliud ꝯtinēs. hic
aūt alia ꝛ alia p̄ntia nō ē sine mutatōe
sic extēsiue sūpta. ꝛ isto mō inest pꝛimo
corpori vt h̄. qꝛ nullo mō corpus xp̄i vt
in celo hȝ istā p̄ntiā imo neutrā. ¶Et si
queras posset ne h̄re aliā ꝛ aliā p̄ntiam
cū solo respectu ꝯtinētis spēm. ꝫ respe
ctu speciei nō habēt p̄ntiā ꝛ inciperet ha
bere nouaȝ p̄ntiā respectu alt᷒. ¶Dico
ꝙ nō est simplr necc̄aiū illud corp᷒ eē ꝑ
sens spēi sed tm̄ ex ordinatōe diuina de
q̄ certificauit ecclīā. possȝ ꝰ de᷒ de potē
tia absoluta facē corp᷒ suū nō eē p̄sēs
spēi isto mō manēte spē: ꝛ facē ip̄m isto
modo p̄ns aeri circūstāti hostiā ꝛ etiaȝ
successiue nūc vni pti aeris: nūc alteri.
ꝛ sic trāsferre corp᷒ de loco hostie vsꝗ
ad quācūꝗ ptē vniuersi. ꝛ sp sb eodeȝ
mō exn̄di nō localit cū alio corpe replē
te locum. ¶4ª ꝯclo ꝓbat. qꝛ qd nullo
mō hȝ vtutē motiuā sup aliud qn̄ illd
ē ꝑ se non mouet illud ꝑ accn̄s quādo
ē cū alio cū q̄ non fac vnū sic actō ꝛ po
tētia. sed vtus creata oīo nō pōt sup cor
pus xp̄i i se sb isto modo exn̄di ad mo
uēdū ip̄m. ꝰ qn̄ est cū alio respectu cui᷒
nō ē sic potentia nec sic act᷒ sequit ꝙ ea
dem vtus nō poterit corp᷒ illud mouē

re etiā ꝑ accn̄s. sic aūt ē cū hostia. qꝛ pȝ
ꝙ spēs non ē forma ei᷒: nec ip̄m forma
spēi. ¶Si maior ista neget: qꝛ graue exi
stēs i naui mouet a mouēte nauē. licet
graue nō sit forma nauis: nec ecōuerso.
instātia nō ē ad ꝓpositum. qꝛ vt᷒ moti
ua illi᷒ posset sup graue ꝑ se: si graue ꝑ
se eēt. hō aūt addidi i maiori: q̄ruȝ neu
trū ē actus alteri᷒. qꝛ ꝛ si aliqd qd ē act᷒
alicui᷒ non posset ꝑ se moueri: ab aliq̄
tn̄ potest moueri ꝑ accn̄s ab eodē potē
te mouē totū cui᷒ ē illud accn̄s: ¶Sȝ vt
ꝯtra maiorē oīs instātia tollat: accipia
tur maior qn̄ aliq̄ ꝯiūgūt ꝑcise ꝑ actuȝ
volūtatis ꝯtigent se h̄ntis ad illa coiun
ctōnē si vnū illoꝝ ꝰm se sit mobile oīo
iproportionatum alicui mouēti. ꝛ reli
quū ꝓportionatum ip̄m non eadē mo
tōe ꝑt mouere vtrūꝗ ꝯiūctoꝝ. pȝ. qꝛ si
mouet vnū qd ē sibi ꝓportionatū non
ꝓpt hoc ꝑ accn̄s mouet reliquū. qꝛ reli
quū nō ē p̄ns isti moto: nec sic act᷒ potē
tie nec ecōuerso. nec simplr ex aliq̄ ncīta
te nāli sic graue est presens illi cui innitit
ꝛ ꝓpt h᷒ simt mouet cū illo. ꝫ tm̄mō
ē sibi p̄ns volūtate aliq̄ ꝯtigent se h̄nte
ad illam ꝯiūctōneȝ q̄ ꝑ ꝯn̄s pōt nō vel
ꝯiūctōem illā: stāte tn̄ motōe alteri᷒ il
loꝝ. ¶Exm isti᷒. si angel᷒ volūtarie facēt
se eē p̄ntem lapidi. si moueo lapidē nō
ꝓpt hoc moueo angelū. qꝛ nec ē mobi
le ꝑ se a virtute mea. nec ꝑ accn̄s in pro
posito. qꝛ nec forma nec pars alicuius
mobil ꝑ se a me. Si ꝰ angel᷒ eēt p̄ns la
pidi moto a me i termino mot᷒: h᷒ non
eēt ꝑ actū meū. ꝫ ꝑ actōem suā ꝓpriaȝ
q̄ faceret se p̄ntem ibi. eodē modo in ꝓ
posito cū corp᷒ sit p̄ns spēi tm̄ ꝑ actuȝ
volūtatis diuine. si facio spēm h̄re no
uū vbi ꝑ illā motōem non ē ibi corpus
qꝛ nullo mō sbest p̄ntialitas illi᷒ corpis
neꝗ noua neꝗ antiq̄ volūtati mee. nec
etiā ꝑ accn̄s qꝛ non est forma. nec ꝑs il
lius qd sbest mee motioni. ¶Cōtra. qd
mouet aliqd ꝑ se mouet ꝑ accn̄s q̄cqd
ē in illo: ꝰ virtus creata q̄ per se mouet

hostiā: ꝑ accn̄s mouet corp᷒ qd ꝑ se est
in hostia. ¶2° qꝛ alit eēt nouū miracu
lū q̄tiēs sacerdos trāsferret hostiā: qꝛ il
la trāslatio non possȝ fieri manēte veri
tate euchᵉ sine spēali actōe diuina. ¶Ad
ꝑmū dico ꝙ illa ꝓpositio ꝑma falsa est
nisi itelligat de illo qd ē in moto vel sic
act᷒ i potētia. vel sicut ꝑs in toto. vl sic
aliqd ncītate nāli ꝯiūctuȝ: vt graue illi
cui innitit. si eni tm̄ ꝑ actū volūtad cō
tingēter ꝯiūgit h᷒ illi mouēs istud non
ꝓpt h᷒ mouebit illud: sed oportet ꝙ illa
volūtas q̄ ē cā ꝯiūctōis sit etiā cā moti
onis illius qd nulla nāli ncītate ꝯiūgit
moto. sic ē in ꝓposito. ꝛ pȝ exm de ange
lo. non ei mouēs lapidē ꝑ se: ꝓpt h᷒ mo
uet angelū ꝑ accn̄s vt dc̄m est. ¶Ad 2m
dico ꝙ nō ē nouū miraculū: qꝛ deus ea
volūtate qua istituit euchām i ecclīa de
t'minauit facē corp᷒ xp̄i sp p̄ns spēi post
ꝯsecratōeȝ: ꝛ idō spē manēte q̄litercunꝗ
trāsferat ꝙ deus faciat corp᷒ p̄ns alia ꝑ
sentia loquēdo de p̄ntia respectu ꝯtinē
tis. sic spēs hȝ aliā p̄ntiam ꝛ aliā vt p᷒
ꝯtēta nō ē nouū miraculū: ꝫ antiq̄ det'
minatio volūtatis diuine sic si angelus
det'minasset ꝑ volūtatē ꝙ sp sit eēt cuȝ
isto lapide: nō diceret miraculū: qꝛ trāsfer
tur traslato lapide. nō tn̄ trāsferēs lapi
dē ꝑ actōem suā trāsferret angelū: sed
angel᷒ volūtate ꝓpa. ¶5ª ꝯclo ꝓbat ꝑ
illā ꝓbatōeȝ q̄ posita ē de formis abso
lutis tā i ꝑma. q. isti᷒ ar. ꝙ in. 3. qꝛ ab
solutū nō variat ꝓpt variatōem respe
ctus extrinseci: nec desinit ineē ꝓpt no
uū respectū extrisec᷒ aduenieteȝ. ꝛ q̄ rōe
de absoluto in eē: eadē rōe de absoluto
in fieri. ¶Hec etiā ꝯclo ꝑt ꝓbari i spēa
li discurrēdo ꝑ mutatōes q̄ sunt ad for
mas absolutas. ꝑ° q̄dē de alteratōe. qꝛ
si corp᷒ ē calidū in exn̄tia nāli ꝯcomitā
ter ē calidū in sacro ꝰm ꝙ oēs ꝯcedunt
¶Cōsilr de augmēto ꝛ diminutōe. qꝛ si
ꝑs quātitatiua adueniret vel recedēt a
corpe in exn̄tia nāli: ꝯsimilit adueniret
vel recederet in euchª. qꝛ easdē partes

hȝ corp᷒ sb vno mō eēndi q̄s sub alio.
ex ꝑma. q. isti᷒ ar. ¶Cōsilr de nutritōne
qꝛ nutritio ē aggregatio ptis toti nutri
endo nō aūt pōt eē aliq̄ ꝑs aggregata h̄
q̄ non ē ibi. eodē mō in diminutōe que
opponit nutritōi si aliq̄ pars decpit cor
pori in exn̄tia nāli: ip̄a nō manȝ ꝑs eius
dē i sacro nec ecōuerso. ¶Nec tn̄ dico ꝙ
si corp᷒ corrūpetur in exn̄tia nāli ꝙ ꝓ
pter h᷒ corrūperet i euchª. ¶Ubi sciēdū
ꝙ corruptio ꝓprie dcā ē separatio for
me a mā manēte postea sb ꝑuatōne for
me. si aūt corrūperet in exn̄tia nāli non
maneret i euchª mā sine forma. h᷒ de
claratio sic: qꝛ aīa ꝑmo ꝑficit suū ꝑm ꝑfe
ctibile. s. totū corp᷒ organicū. ptes autē
non ꝑfic̄ nisi qꝛ sūt aliqd ꝑmi perfecti
bil. ꝰ forma toti᷒ corporis organici ces
sante nihil est formatū ab aīa. Eodem
mō vlr qn̄ aliqd ꝯpetit ꝑmo toti: ꝛ pti
non nisi qꝛ toti: destructo toto in ordie
ad aliud ꝑs nō hȝ eūdē ordinē ad idem
¶Nūc aūt ꝑmū signatum euchᵉ ē corp᷒
ꝯpositū ex mā ꝛ forma: siue icludat sā
guinē siue nō: non curo. de h᷒ tactū est
articulo isto. q. i. ꝰ non manēte aliquo
toto sb rōe ꝑmi signati nihil ei᷒ rema
net tāꝙ signatū ei᷒ ꝑ se. ꝫ sepata forma
corpis a mā in exn̄tia nāli n̄ manet illō
ꝑmū signatū ei᷒ ꝑ se sb euchª. qꝛ sil mā
h̄ret formā ꝛ nō h̄ret. ꝰ sb illo signo ni
hil oīo manet isti᷒ signati. neꝗ ei mā sb
forma ꝓpt ꝯdictōem. neꝗ mā sine for
ma omni qꝛ nō ꝯtinet h̄ nisi qꝛ ꝑs toti᷒
neꝗ mā sb alia forma: qꝛ tūc sil h̄ret ꝛ
nō h̄ret illā aliā formam. ¶Cōtra. ꝑus
concessū ē in ꝑma. q. isti᷒ articuli ꝙ pos
set manē res euchᵉ ꝛ si corp᷒ nusꝙ h̄ret
exn̄tiā nālem. imo posito ꝙ corrūperet
in exn̄tia nāli non seqt quin possit ma
nere vere idē vt ē res euchᵉ. ¶Rn̄° ꝙ il
la desitio corpis sb exn̄tia nāli pōt esse
tota ꝛ total q̄si esset annihilatio. ꝛ ve
re eēt annihilatio si corpus alicubi nō
esset: tn̄ maneret totū idē h̄ sb alio mō
exn̄di. ¶Sȝ si nō sit corruptō illa ptialis

destructō.s.sepatio ptis a pte manēte ⁊ illa nō pōt esse ibi nō exn̄te sil' sepatōne vbicūqȝ.nec sepatio illa pōt stare h cū hoc ꝙ aliqd corpis sit i sacro. qꝛ nihil corpis ē in sacro nisi vt ē ps toti'. ps autē mālis sepata a parte formali nō ē ps toti'.nō ğ sequit:si pōt desinere eē h nō desinēdo eē ibi.ğ pōt corrūpi ibi ⁊ non corrūpi h.qꝛ pᵐ nullā includit cōtradictōem.nō eni ponit nisi vnū respectum manē in absoluto alio nō manēte.2ᵐ āt ponit ɔtradictōem.s.eandē formā absolutā informare idē ⁊ nō informare. posita sola variatōe respectuū. ¶Si āt dicas ꝙ vtrobiqȝ forma non informat māam. ¶Cōtra.qꝛ ɔtra veritatē hui' sacri ē ptem corpis ɔtineri h nisi p' ɔtineatur totū corp' ⁊ ita mā sine forma nullo mō ɔtinebit h.nec p ɔñs poit corrūpi vt h.lȝ totalr possit corrūpi vt h.qꝛ nō pt materia trāsmutari vt h a forma ad puatōeȝ q̄ trāsmutatio ē corruptio: imo māam desinere hic formaȝ ē desinē eē partē toti'. ⁊ p ɔñs desinē eē vt hic. Ex pmis duab' ɔclonib' apparet quō corp' xp̄i vt h posset p' moueri motu ppe dicto ⁊ a quo. ¶Ex 3ᵃ ⁊ 4ᵃ pȝ quō corp' xp̄i vt h possit moueri pmo.motu extēsiue sūpto ⁊ a q̄. ¶Ex 5ᵃ ⁊ 6ᵃ apparet quō possit moueri ɔcomitanē ⁊ q̄ motu ⁊ a quo.

Ad rationes

Ad pmā lȝ dicat ꝙ vulnerabat i cruce ⁊ nō in pixide sn̄ rn̄deo ꝙ vuln' pōt accipi p ipa formali diuisione cōtinui partiū.vel p ipa vt inflicta a corpe vt ibi subintrāte ⁊ diuidēte ptes corpis.si pmo mō:ita diuisū fuisset corpus i pixide sic in cruce. qꝛ sicut arguit cōtinuitas ⁊ nō ɔtinuitas nō pn̄t saluari ppi aliud ⁊ aliud vbi.¶Si accipiatur 2ᵒ verū est.ꝙ illa diuisio non infiebat corpori pmo vt i pixide. Ista etiā diuisio partiū corpis in pixide fuisset ɔpando ptes ad totū cui' sūt ptes.nō āt ɔperādo ad ɔtinēs.qꝛ ptes diuise nō habuissent vbi ⁊ vbi distātia sic hūerūt ptes diuise i cruce.sꝫ rō hui' ē.qꝛ ptes in cruce habuerūt extēsionē corpalē corrn̄dētem extēsioni ɔtinētis. ¶Et iō diuisionī earū in toto corrn̄debat distictio in ptibus ɔtinētis.nō sic aūt ptes i euchᵃ.immo ptes ibi diuise ⁊ discōtinue vt i toto nō habuissēt ptes distinctas ɔtinētis sibi corrn̄dentes. ¶Per h' pōt solui vnū argumētū qd fit ad 2ᵐ articulū.qꝛ si liquor posset eē in duob' locis.ğ h in dolio clauso.ibi aūt i dolio pforato.⁊ per ɔñs h manēt ɔtinuū.ibi aūt flueret. Rn̄' ꝙ ptes ɔpando ad totū codē mō haberēt ɔtinuitatē h ⁊ ibi.sȝ ɔpādo ad ɔtinēs possent hīe ɔtinuitatē ɔtinentis corrn̄dentē h ⁊ nō ibi. ¶Ad 2ᵐ de nutritōe pȝ ꝙ illa fuisset corpis exn̄tis vtrobiqȝ: accipiēdo nutritōem p aggnātōe ptis sbe ipi toti nutrito.sȝ nō sequr ex hoc mutatio corpalis:pmo corpis vt h qꝛ nō eēt p nutrimētū approximatū vt hic sed tm̄ eēt h ɔcomitāter ppi ɔuersionē nutrimēti alibi approximati: ⁊ pter idēptitatē sbe h ⁊ ibi quā oȝ vbiqȝ hīe easdē partes. ¶Ad 3ᵐ pȝ quō mouetur pmo accipiēdo motū extēsiue ⁊ a q̄ ex 3ᵃ ⁊ 4ᵃ ɔclone. ¶Ad 4ᵐ ɔcedo qd pbat.s.ꝙ absolute pt h corp' moueri primo motu corpali ppe dicto.sȝ nō a q̄cūqȝ sȝ a deo imediate sic ocm̄ est i ɔclusione 2ᵃ ¶Iō aūt nō ab alio agēte concomitāter etiā qꝛ agēs creatum ad hoc ꝙ trāsmutet corp' reqrit ipm localit approximatū.de' autē pōt agere i corpus quātūcūqȝ nō localit exn̄s.qꝛ potentia ei' respicit passū absolute fm ꝙ ipm est susceptiuū termini.nō aūt respicit ipm pcise fm ɔditōes illas accntales approximatōis ⁊ distātie local' q̄ sūt neċrie respectu agētis cuiuslibet nālis. ¶Hic itēligēdū est p argu' de nutritōe ꝙ si corp' non nutrit h nisi ɔcomitanē.qꝛ alibi p' ⁊ nutritō ē neċria ad ɔuatōeȝ vite mōrl' ğ nō pt corp' h ɔtinuari i vita nisi qꝛ ɔtinuat alibi. ¶Et ex h' sequr ꝙ si

nusqȝ alibi eēt nō nāli vl' morēt deficiēte nutimēto iā ɔcuerso vl' ppetuo manēt i vita mōrli sine susceptōe nutimēti. si ğ nusqȝ eēt localit sȝ tm̄ sacralit sp manēt ibi sb eodē mō eēndi q̄ icepat iueē. nō ei magl possȝ mori vt ibi ꝙ nutriri: ğ possibile eēt corp' sb aliq mō eēndi viue vita mōrli.⁊ tn̄ imorlr sine etiā nuttōe ⁊ respiratōe ⁊ alijs q̄ ad vitā mōrlē cōiter reqrūtur.

Circa tertium

pncipale qro tria.pᵐ de vir'te actia nāli i euchᵃ.vtꝫ.s.xp̄s i euchᵃ exn̄s possit p aliquā nālē vtutē trāsmutare aliqd aliud a se. ¶2ᵒ de actōe ei' vt obiecti i potētia itellcūiā.vtꝫ aliqs itellec' creat' possit nālit vidē exn̄tiā xp̄i i euchᵃ. ¶3ᵒ de actōe ei' vt obiecti i sēsuȝ. vtꝫ aliqs sēsus possit nālit corp' xp̄i sētire vt i eucharistia.

Ad primum ar

guit ꝙ sic.qꝛ fm phm.5.met. ⁊.9.potētia actia ē pn̄ᵐ trāsmutādi aliō iquātū aliud.sȝ xp̄s vt i euchᵃ hȝ potētiā actiuā.qꝛ ocm̄ forma absoluta quā hȝ i exn̄tia nāli.ğ vt i euchᵃ hȝ pnᵐ trāsmutandi.sed habens principium transmutādi p illud trāsmutare pt. sȝ posset fieri vis de gerūdiuo trāsmutādi hȝ illa q̄ dca sūt i pᵒ li.di.7.an filⁱ dci hȝ potētiā gnandi. ¶2ᵒ sic. hō viuēs vita mōrli sp nutrit.pᵒ de gnātōe:sȝ corp' xp̄i i euchaᵃ vixissȝ vita mōrli dū xp̄s eēt mōrlis.ğ sp nutriret ⁊ nutimētū ɔuerteret i sbaȝ ei'.ğ sp agēt. ¶3ᵒ sic.hō viuēs vita mōrli sp idiget respiratōe aeris ⁊ ispiratōe.pȝ. qꝛ suffocatio siue i aq̄ siue i aere sp fit ppi defectū hui':s.respirare vt dr in libro de respiratōe. Corp' xp̄i vt p' viuit h vita mōrli.ğ pt' h inspirat ⁊ respirat aerē. sȝ he sūt actōes ğ ⁊c. ¶4ᵒ xp̄s vt i euchᵃ hȝ eādē potētiā actiuā quaȝ hȝ vt i celo.nec ē ipedita vt ē h.ğ fm illā potētiā pt xp̄s h exire i actū ei'.⁊ p ɔñs mouē corpus suū motu locali. ¶Cōtra Dē agens phyce agēdo repatit.3.phy. Corp' xp̄i vt h nō pt pati phyce ğ nec agere. ¶2ᵒ sic.corp' agēs i aliud reqrit determinatā approximatōeȝ fm locū ad aliud corp'. Corp' xp̄i nō ē h localit.imo ꝙᵐ ad oēm habitudinē ad aliud corp' ē h ac si nō eēt h.qꝛ nō replet h locū.

Respondeo

Sic hō ē cōposit' ex aia ⁊ corpe.ita hȝ potētias qsdā mere spūales q̄ ɔueniūt aie pmo.tn̄ toti p se p animā vt sūt itellect' ⁊ volūtas.hȝ etiā qsdā potētias corpeas.q̄.s.nō sūt aie p se. sȝ toti' ɔiūcti ex aia ⁊ corpe. ex pn̄' 8 sēsu ⁊ sēsato.⁊ quidē illaꝝ q̄ sūt toti' ɔiūcti:qdā magis corporee.q̄.s.ɔsequūtur nām corpis sic mixti. ¶Quedā sūt magl approximatēs ad nām aie.s. q̄ ɔsequūt corp' aiatū inquātū tale. ¶De his ğ potētijs supponēdo aliqs hinc inde actiuas videndū est p ordinē. ¶Et sit pma ɔclo ꝙ xp̄s i euchᵃ nō pōt vti aliq potētia actiua corporea siue illa sit mere corporea.puta ɔñs nām corpis sic mixti siue sit corporea.h ē ɔñs totū aiatū pmo.h' pbat.qꝛ ois potētia actiua corporea requirit passum i qd agat approximatuȝ sibi localit.ista potētia vt ē h nō est alicubi localit.ğ vt ē hic nō pt hīe passuȝ sibi approximatū sicut reqrit ad actōeȝ tal' poᵉ.maior pȝ.7.phy.vbi pbat ꝙ oȝ agēs corpeū approximatū eē passo mediate vl' imediate. ¶2ᵃ ɔclo ē ꝙ xp̄s in eucharistia pt vti qcūqȝ potētia actiua spirituali.hoc pbatur p mediū oppositū qꝛ illa nō reqrit ad actōnem ꝙ habeat eē localiter. quia etsi agēs per pnᵐ spūale sit in loco.non tamen reqritur ꝙ sit ibi localiter ad hoc ꝙ agat. ¶Hanc aūt conclusionem in spāli explicando dico ꝙ christ' i eucharistia potest habere aliquam actioneȝ mere spūritualē tam ex pte principij ꝙ ex parte termini. ⁊ potest habere aliquam spiritualem ex pte principij agēdi:corpalē tn̄ ex pte tmini.

Pri^m illoꝝ ꝓbo. qꝛ si eēt aliqs angel'
pn̄s xp̄o in euch^a posset aīa xp̄i illū an
gelū illūīare ꝛ illi loq̄ locutiōe mētali.
eo mō q̄ angelus exn̄s vbi xp̄s est possꝫ
aliū angelū illumīare vel alij loq̄. nam
ista illumīa° ꝛ locutio n̄ reqrit nisi pn^m
actiuū sufficiēs in illumināte ꝛ loq̄nte:
ꝛ sb̄m capax ex pte illūīati siue cui fit
locutio. ꝛ forte approximationē ſꝫ vbi
diffinitiuū seu approximationē simpli
cē illuminātis ad illumiatū vel loq̄ntis
ei cui loq̄t. nec reqrit ibi localr̄ eē. sicut
nec si vn' angelus loq̄ret alij. hec āt oīa
sit in ꝓposito. q̄lit āt aīa xp̄i hēat pn^m il
lumīnādi angelos ꝛ loq̄ndi eis intellectu
aliū supponat ex. 3. li. di. 13. ¶ 2^m. s. q̄ pt
hr̄e actionē spūalē ex pte pncipij. tn̄ cor
poralē ex pte imini declarat sic. qꝛ āge
lus hꝫ potētiā motiuā ſꝫ locū nō orga
nicā. pꝫ. qꝛ nō pt hr̄e potētiaꝫ aliq̄ orga
nicā. illā pōt eē pn^m mouēdi corp' ſꝫ to
tū nō ſm ptes quō corp' nr̄m mouet or
ganice. Quelꝫ āt aīa intellectiua talem
potētiā hꝫ. ḡ pōt eē pn^m mot'. ꝛ p ꝯn̄s i^a
est mere spūalis ex pte pcipij. qꝛ nullo
mō organica ſꝫ tn̄ corpalis ex pte imini
qꝛ ei' imin' est mot' local' corpis. ¶ Et si
arguit q̄ tūc aīa hoīs hꝫ duplicē poten
tiā actiuā motiuā ſꝫ locū respc̄u corpis
hꝫ. n. vnā organicā ꝛ pter illā aliā n̄ or
ganicā. hoc āt ponē videt supfluū stum
qꝛ videt eē rōis eiusdē cū altra stū qꝛ alia
potētia nō pōt exire in actū suū p statu
isto ma^m est. ¶ Rn̄°. sic aīa q̄^m ad multa
alia sil'is est angelo. ita ēt q̄^m ad potētiā
motiuā corpis nō organicā. nō. n. ē rō
q̄re ista sb̄a nō hꝫ hr̄' pōm motiuā cor
poris. ꝛ vlr̄ nulli nature oꝫ negari q̄ es
set in ea pfectiōis nisi manifeste appeat
q̄ tale sibi repugnet. qꝛ ſm phm. 2. d̄ ge
neratōe in fine. Dignificāda est nā sp ſꝫ
melius q̄^m possibile est ſꝫ cū arguis q̄ es
sent eiusd̄ rōis. nego. Nā ista pō nō or
ganica q̄ mouet totū corp' sil' nō ordia
te p ptes eo mō q̄ fit motio corpis aial'
in motu ꝓgressiuo. ista inq̄ ē alī' rōnis
a v̄tute ꝓgressiua. qꝛ hꝫ istā actōeꝫ mo
uēdi totū corp' imediate nō ptē p' partē
¶ Istā aūt nō pōt mouē totū nisi ordina
te mouēdo ptes ꝛ partē p' partē. sic mō
v̄tus ꝓgressiua p° mouet q̄sdā partes ꝛ
p illas alias. deide totū corp'. sit ḡ alteri
us rōis sicut pꝫ ex ꝓprietatib' ꝛ actiōib'
eaꝝ q̄ sit alteri' rōis. ¶ Ad 2^m cū dicis q̄
illa nūc est frustra qꝛ nullus ei' act' pōt
hr̄i. ¶ Rn̄° q̄ nūc gustū ꝛ alios sensus po
nim' ꝛ necios ad pfectionē nature hūa
ne. ꝛ tn̄ nō oꝫ oēs istos eē in actu suo ali
qn̄. sed pn̄t eē sine actu suo vt in beatis
nec tn̄ sit frustra. qꝛ ptinēt ad pfectionē
nālē illius in q̄ sit. si ḡ illi nō sit ibi frustra
q̄ꝝ tn̄ vsus est frustra p illo statu qui ē
simplr̄ stat' pfect' nature hūane. possibi
lis aūt est vsus illoꝝ pcise p isto statu i
nāli. multo magis illa po^a motiua non
organica nō est frustra. lꝫ vsus eius nō
possit mō hr̄i. c' tn̄ vsus erit perpe° in be
atitudine. qꝛ nō tm̄ potīt tūc beat' mo
uere corp' suū ꝓgressiue. i. p° mouendo
vnā partē. ꝛ per illā aliā. ꝛ sic totū. sed
potīt stati ꝛ imediate mouē totū corp'
ſm vbi sine tali ordie mot' partiū. de h°
inferi' in mā de glificatōe. ¶ hāc potētiaꝫ
motiuā nō organicā suppono eē in aīa
xp̄i. qꝛ ēt erit in aīa cuiuslꝫ beati nō tm̄
q̄^m ad hitū. sed q̄^m ad actū vl' vsus pos
sibilitatē. hanc ēt potīt vti imediate mo
uēdo aliqd̄ corpus ſm se totū sic angl's
posset mouē. hāc ēt forte vsus est xp̄s i
vita ista. vt qn̄ dilapsus est de manib'
iudeoꝝ qui ducentes eū ad montē sup
quē erat ciuitas eoꝝ sita voluerunt pre
cipitare. quando etiaꝫ elapsus est d̄ ma
nibus parentū ꝛ mansit in hierl'm. vt
patet ſm orige. super illud Luce. Cū fa
ctus esset iesus annoꝝ. 12. ergo anima
christi in euch^a existens poterit vti ista
potentia mouendo species illas vel ho
stiam. ꝛ forte sic aliquando mota est
hostia a christo immediate. ¶ Et si que
ras. Nunquid pus mouit corp' suū per
istam potentiam motiuam q̄ hostiam

R°. nō fuit nc̄cariū sic nec oꝫ anglm p'
mouē se localit ad h° vt corpus sibi ap
proximatū moueat localit.

Ad argumēta

Ad p^m di
co q̄ ista
descptio de potētia actia. s. q̄ ē pn^m trās
mutādi ꝛc̄. oꝫ itelligi q̄^m ē ex pte sui. sꝫ
multa ipedimēta pn̄t ꝓuenire vl' ex pte
hn̄tis vl' ex pte obiecti vl' medij ꝓpt q̄
nō pt hn̄s illā potētiā exire i actū. sīvo
pōderet illud gerūdiuū trāsmutādi ſm
illa q̄ dc̄a sūt p° li°. di 7. de potentia ge
neradi. ¶ Rn̄°: oꝫ itelligi trāsmutādi q̄tū
est ex pte illi' potētie. sꝫ n̄ seq̄t q̄n aliud
possit ipedire actualē trāsmutatōem.
¶ Ad 2^m dico q̄ corp' h nutrit si nutrit
in exn̄tia nāli. sꝫ nō seq̄t. ḡ vt h agit. q̄a
nutritō nō ē nisi aggnātio ptis ip̄' sb̄e
nutrite: ꝛ ista aggnātio pt eē p actōem
v̄tutī nutritiue siue vt h siue vt alibi.
¶ Ad 3^m de ispiratōe dico q̄ corp' xp̄i vt
h n̄ respirat aerē nec ispirat. tūc ei opor
tēt ponē aerē aliquē vt h siml' cū corpe
xp̄i sb̄ hostia. sꝫ tn̄ corp' xp̄i vt h hꝫ pul
monē refrigeratū sic alibi i exn̄tia nāli
qꝛ frig' cātū p aerē ibi attractū cātur h
ꝯcomitāter lꝫ non p°. ¶ Ad 4^m dico q̄
potētia illa motiua xp̄i q̄ ē organica ꝛ
corpal' lꝫ sit i corpe xp̄i vt h tn̄ nō pt eē
pn^m act' sui i corpe vt h: qꝛ reqrit ptem
extra ptē nō tm̄ i toto sꝫ i ꝯpatōe ad lo
cū ad h° vt p vnā ptē motā localit mo
ueat aliā. potētia aūt alia motiua n̄ or
ganica pt in actū suū h sic in celo. ꝛ per
ꝯn̄s ſꝫ istā pt mouē corp' aliud sibi ap
propriatū sic angel' posset. sꝫ tn̄ non pōt
mouē corp' suū vt h. qꝛ vt sic illud cor
pus nō sb̄est alicui potētie motiue nisi
diuine imediate vt dc̄m ē supra.

D Scd̄m

sic ꝓcedit.
ꝛ vī q̄ nul
lus itellect' creat' nālit possit
vidē corp' xp̄i vt i euch^a. p° qꝛ illa exn̄
tia ē supnāl. ꝛ p ꝯn̄s ē veꝝ supnāle. ḡ ē
tm̄ supnālit cognoscibile. non ḡ ab aliq̄
itellectu creato nālit. Hec ꝯn̄tia vlāis
ꝓbat: qꝛ factibile supnāle nō pt fieri ni
si tm̄ supnālit a cā supnāli ḡ a sili ꝯgno
scibile supnāle nō pt cognosci ab aliq̄ i
tellectu creato nālit. ¶ Itē cognitio fidei
ē simplr̄ eminētior oī cognitōe nāli. sed
de exn̄tia corpis xp̄i i euch^a ē fides vel
cognitio fidei sic de articul' alijs ſꝫ illū
articulū. sāctā ecclāꝫ catholicā ḡ ꝛc̄. ma
ior ꝓbat. qꝛ als nō eēt nc̄c̄e fidē eē īfusā
simplr̄. qꝛ ad cognitōem illā posset nā
attigē si nō eēt simplr̄ eminentior oī co
gnitōe nāli. ſꝫ° sic. si itellect' possꝫ nālit
cognoscē exn̄tiā corpis xp̄i i euch^a. ma
li angeli posset eā cognoscē: qꝛ ſm dio
nysiū. 4. de di. no. remanēt i eis nālia i
tegra. ꝯn̄s falm ē. qꝛ inimici grē nō pn̄t
cognoscē sacrm̄ grē. ¶ Et h° ꝯfirmat p il
lud amb. sup illud luce. Missus ē qꝛ ſꝫ
eū malignū spm̄ latuit mysteriū icarna
tōis. sꝫ eque posset ip̄e pcipe illud sicut
istud. qꝛ q̄ rōe istud eēt cognoscibile nā
lit. ita ꝛ illud. ¶ h° etiā ꝯfirmat ſm da
masc. li. 4. c. 5. vbi loquēs de isto sacro
ait. Nūc inq̄t spūs opatio hec q̄ sup na
turā opat q̄ nō pt cape nisi sola fides. ꝛ
paulo post. Introgas q̄lit panis sit cor
p' xp̄i dico tibi. Spūssact' sic supuenit
ꝛ fac̄ q̄ sūt sup rōeꝫ ꝛ intellectū. ¶ Item
null' itellect' creat' pt cognoscē futurū
ꝯtigēs. istud aūt. s. corp' xp̄i eē sb euch^a
est eque ideterminatū sic futuꝝ ꝯtigēs. qꝛ
depēdet mere a volūtate diuina ad h°
ꝯtingenter se hn̄te ḡ ꝛc̄. ¶ Contra. aīa xp̄i
nouit nālit se eē vbicūqꝫ ē. ꝛ p ꝯn̄s no
uit se eē i eucharistia. ꝛ ita nālit pt nos
se exn̄tiā q̄ rōe sui ꝛ corpis ibi est. ¶ 2° sic
exn̄tia nō est excellēti' cognoscibile q̄ ex
istēs cui' ē exn̄tia. sꝫ xp̄s est nālit cogno
scibil' ab itellectu creato ḡ ꝛ q̄cūqꝫ exn̄
tia ei'. ꝓbatō maioris. qꝛ nō pōt aliqs
mod' improportōnalit excedē illud cu
ius ē mod'. ¶ Itē btūs nālit videt in
alio beato actū beatificū ꝛ tn̄ illa bea
titudo nō ē min' supnālis q̄ exn̄tia cor
poris xp̄i i euch^a. ḡ ꝛc̄. maior pꝫ. qꝛ ꝛ si
nō videat btūs i vbō bti ali' btitudieꝫ

nec in se nec p aliquā spēalē reuelatōez. pt tñ vidē aliū eē btm sic pt vidē aiam alteri⁹ bti vel angelū vel eēntiā alterius angeli. q₂ nō magis excellit itellectū ei⁹ nālē btitudo angeli q̄ ipa aia.

Hic dicitur q̄ ñ pt cognosci nālit ab intellectu viatoris q₂ ē ob^m fidei. pt tñ bñ cognosci a btō/ꝛ h⁹ actu btifico. q₂ coꝝ q̄ enigmatice cognoscunt i via succedit i btitudine clara visio. ¶ Alii dī. idē tñ i snia q̄^m ad p^m/s₃ ppt aliā rōem q₂. s. lumē nāle nō attigit ad cognitōez isti⁹ exñtie/q̄tū ad 2^m discordat. q₂ dī q̄ nō tñ pt vidē btūs i vbo illā exñtiā. s₃ etiā in gnē pprio ppt h⁹ q₂ q̄uis ille mod⁹ exñdi excedat facultatē lūis nālis nō tñ luminis glie. ꝛ iō l₃ null⁹ itellect⁹ creat⁹ relict⁹ suo lūi nāli possit vidē illū moduz exñdi. itellect⁹ tñ adiut⁹ lumine supnāli glie pōt vidē/vñ dīc q̄ q̄cūq₃ itellectus btūs modū exñtie corpis xpi sb sacro ꝛ oia q̄ sūt fidei videt clare ñ tñ i vbo: sed etiam illa visione que dicitur eē in genere pprio.

Rñō ad qōnez p⁹ exponēdo istos tres ťminos: intellect⁹: vidē/ nālit. Intellect⁹ eni creat⁹ vl' ē oino sepatus a mā sic angelic⁹. vel ē sibi silis i operatōe vt intellect⁹ aie sepate ꝛ itellectus aie ꝯiūcte corpi btō q̄ sūt siles angel' in opatōe vt suppono h/ꝛ pbat inferi⁹/vl' ē intellect⁹ creat⁹ ꝯiūct⁹ corpi corruptibili qō aggrauat aiam. sap̄ 9. ille nō itelligit nisi imaginabilia vel illa q̄ relucēt in fātasmatibus ex. 3. de aia. ¶ Et p hoc vbū nāliter/nō itelligit q̄ itellect⁹ ex sola sua nā possit illud ob^m cognoscē. q₂ ē ē sic tabula rasa q̄ nihil pt ex se sola cognoscē ex. 3. de aia. /sed itelligit illud cognoscē nālit. q₂ itellc̄s pt cognoscē ꝯcurrētib⁹ caus nālib⁹. s. actiō ꝛ passio. ¶ Uidere aūt iportat intellectōem intuitiuā vt distinguit ꝯtra itellectōem abstractiuam/ꝛ quidē vt dcm ē alibi intellectio intuitiua ē cognitō rei vt i se ē pñs. abstractiua pōt eē ei⁹ fm q̄ relucet in aliā silitudine q̄ pōt ei⁹ exñtie ꝛ etiā nō exñtie siue pñtis siue nō. Nō ḡ q̄rit de itelligere nālit s₃ de vidē/q₂ de intelligere loquēdo de itellectōe abstractiua m^m ē q̄ nr̄ intellect⁹ pt itelligē corp⁹ xpi. Impossibile ē eni aliquā ꝯplexionē ꝯcipe cui⁹ extrema nō ꝯcipiātur. possibile ē aūt intellectū nr̄m ꝯcipe hāc ꝯplexionē corp⁹ christi ē in euch^a. alioqui nō posset illā formare/ḡ itellect⁹ nr̄ ꝛ istā cōplexionē ꝛ ei⁹ extrema pt cognoscē ꝛ intelligē aliqua itellectōe. ¶ Et si q̄ras quō pt corp⁹ christi vel exñtia ei⁹ i euch^a itelligi a nobis abstractiue. ¶ Rñ⁹ docet aug⁹. 8. de tri. c. 7. Quō hēm⁹ fidē de xpo cuz tñ xp̄m nō viderim⁹. h⁹ ē fm ipm i q̄busdā intētōibus cōib⁹ acceptis a singularib⁹ sicut diffuse docz ibi. q₂ nihil interest ad fidē nr̄az vtrū credim⁹ i q̄busdā ꝯditionib⁹ singularib⁹ ꝯceptis de xpo. q₂ fides nr̄a nō respic̄ p se illas ꝯditōnes singulares ppas sed aliquē hoiez singularē cui⁹ noticia potuit nobis ifieri ex noticia cuiuscūq₃ singularis hois. ita etiā exñtia corpis xpi h potuit nobis ifieri ex alia exñtia vtpote alicui⁹ ꝯtēti i ꝯtinēte. seu signati i signo. vel tecti in tegēte. ¶ De vidē aūt h⁹ ē de itellectōe intuitiua hui⁹ exñtie mouet questio. ¶ His rōib⁹ terminoꝝ suppositis Rñ⁹ ad. q. f₃ mēbra distictōis. ꝛ sit pma ꝯ⁹ q̄ itellect⁹ nr̄ p statu vie nō pōt nālit vidē corp⁹ xpi vt ibi exñs. h⁹ pbat q₂ itellect⁹ q̄ nō intelligit nisi ex sensibilib⁹ eodē mō intelligit sensibilib⁹ eodē mō sibi pñtib⁹. Nr̄ intellect⁹ pnūc ē hmōi. Sēsibilia autē sūt sibi eodē mō pñtia anq̄ sit ibi corp⁹ xpi ꝛ postea ḡ ꝛc̄. S₃ añ nō videt ituitiue corp⁹ xpi. q₂ añ nō ē ibi. ḡ nec post videt intuitiue. ¶ 2ª ꝯclō ē de itellectu nō alligato sēsibilib⁹ i itelligēdo ꝛ sit ista. Ois tal' intellect⁹ siue angelic⁹ siue aie sepate siue hois bti nālit pōt vidē exñtiā corpis xpi i euch^a/h⁹ pbat q̄ itellectus se hñs ad intelligibilia sic ipa sūt i se intelligibilia pus itelligit illud qō pri⁹ itelligibile ē i se. ꝛ p ꝯñs illud qō ē pri⁹ i se ens. q₂ vnūq̄dq₃ sic se h₃ ad eē ita ad vitatē. i. itelligibilitatē fm se. 2. met. Intellect⁹ aūt tal' respicit totuz ens ꝛ q̄dcūq₃ fm ordinē sue itelligibilitatis. sb̄a aūt ē pioꝛ sic i entitate sic i cognoscibilitate q̄cūq₃ mō accñtali ipi⁹ sb̄e ḡ tal' intellect⁹ pus itelligit ipam sb̄az q̄ quēcūq₃ modū ei⁹. ꝛ p ꝯñs null⁹ mod⁹ sb̄ q̄ ē sb̄a pt ipedire itellectōem sb̄e a tali itellectu. ¶ Et breuit sic arguit. Mod⁹ accñtal p se obiecti ñ ipedit cognitōez illi⁹ obiecti. ista pñ^a in euch^a ē mod⁹ accñtal' sb̄e corpis xpi ḡ nō ipedit illā sb̄am cognosci ab itellectu cui⁹ ipa ē p se obiectū. ¶ Est āt p se obiectū isti⁹ itellect⁹ abstracti q̄ nō dependet i intelligendo a sēsibilib⁹. ¶ Si dicas q̄ ista ꝯcludūt q̄ tal' sb̄a corpis xpi posset cognosci a tali itellectu sed nō intuitiue videri/q₂ illa exñtia est supnaturalis ꝛ p ꝯñs iproportōnal' cuilib₃ intellectui creato vt nālit cog̃scēti. ¶ Contra h⁹. ꝛ pmo ꝯtra ꝯclōnē. deinde ꝯtra rōnē. Cōtra pmū dupl'r. pmo q₂ vt⁹ potēs cognoscē obiectū dū ē pñs ituitiue pōt cognoscē ei⁹ absētiā dum ē absēs. p₃. 2. de aia. q₂ p visū cognoscim⁹ nō tñ lucē s₃ tenebrā itellc̄s abstract⁹ tal' pōt cognoscere pñtiā panis qñ est pñs. q₂ nō ē obiectū supnāle ḡ pōt cognoscē absētiā ei⁹ qñ ē absēs. ꝛ q̄ rōne pōt cognoscē istam absētiā sb̄e panis: pōt cognoscē pñtiam sb̄e corpis xpi. q₂ corp⁹ illud in se ē obiectū pportionatū/etiā itellectui tali vt intuenti. ḡ mod⁹ accñtialis ipi⁹ corpis ñ ipedit qui sit obiectū intuibile eidē itellectui. ¶ 2⁹ sic. Totū ens creatū ē obiectū pportōnatū tali intellectui: q̄^m ad cognitōez tā abstractiuā q̄ intuitiuā. Nō eni differt intuitiua ab abstractiua nisi ppt pñtiā obiecti aliā ꝛ aliam. q̄cq̄d ḡ pōt esse obiectū pportionatū intellc̄ui in hac pñtia ꝛ in illa. Si ḡ q̄dcūq₃ ens pōt abstractiue cognosci a tali intellc̄u qñ ē sibi pñs vno modo. sequit q̄ pōt intuitiue intelligi ab eodem quando est sibi perfecte pñs in propa exñtia actuali. ¶ Cōtra rōz āt isti⁹ rñsiōis de supnāli arguo sic. q₂ nāle ꝛ supnāle nō distinguūt nām alicui⁹ in se. sed tñ in ꝯpatione ad agēs. iō. n. dī aliq̄d supnāle q₂ a supnāli agēte. nāle vō q₂ a nāli agēte. sed hītudo ad agēs aliud ꝛ aliud nō nccīo ꝯcludit aliq̄d eē aliud ꝛ aliud in se f₃ aug⁹. 3. de tri. c. 9. ḡ nō nccīo ꝯcludit illud eē aliud ꝛ aliud in rōe intelligibil'. ¶ Hoc ēt p₃. q₂ ipfectū ens posset esse supnāle. ꝛ nāle aliqō posset eē pfecti⁹ eo. sic omis sb̄a est simplr pfectioꝛ oi accñte. 7. meta. ꝛ tñ alicui sb̄e q̄ est ens nāle pōt iesse aliqō accñs supnāle. ¶ Hoc ēt p₃. q₂ virtutes theologice vt charitas ꝛ hi⁹ sit in determiata spē q̄litatis. ꝛ fm multos angelus h₃ nālit pn^a cog̃scēdi oēs spēs entiū. ḡ h₃ nālit pn^a cog̃scēdi istas vtutes. l₃ sint entia supnālia. ¶ 3^a ꝯ⁹ est q̄ intellect⁹ beat⁹ nullo mō p actū btificū videt corp⁹ xpi in euch^a. hoc pbat. q₂ beat⁹ ñ distiguit a nō beato nisi vidēdo ob^m beatificū vt est ob^m beatificū. ꝛ ea q̄ includunt in ipō vt est tale ob^m. s₃ corp⁹ xpi eē in euch^a nō est tale obcm vt p₃. nec iclusuz in obcō btifico p₃. q₂ eq̄ eēntialr ptiet ad ob^m btificū icludē i rōe obiecti vnā rē vl' vitatē vni⁹ sacri sic alti⁹. sic eq̄ ptinet ad vitatē fidei credē vitatē vnius articuli sic alti⁹. s₃ nullo⁹ ptinet ad ob^m btificū icludē istō sb rōe dñsi. s. grāz cōferri puulo i bap⁹. vl' ꝯfitēti i ꝯfessiōe. ꝛ ista eq̄ vacit icludūt i sacris isti sic corp⁹ xpi i euch^a. ḡ nullo⁹ ob^m btificū vt est o^m tale icludit corp⁹ xpi vt visū i euch^a. ¶ Addo iuxta h⁹ q̄ mlto min⁹ req̄rit ad btitudinē q̄ btūs videat exñtiā corpis xpi i gnē ppo. q₂ mlto min⁹ ad btitudinē req̄rit tal' pfcio visiōis q̄ visiōis i vbo.

Ad argumēta. Ad p^m si arguis vniformit ē ens supnāle. ḡ cognoscibile supnāle ita q̄ supnālitas i añcedēte ꝛ ꝯñte ꝛferat ad idē. ꝯcedo ꝯñtiā. q₂ i ꝯñte refert supnālitas ad entitatē sic i añcedēte. s₃ tc̄ ñ seq̄t. ḡ tñ supnālit pt cog̃sci istō. nō. n. seq̄t nisi supnāle refert ad cog̃scibilitatē. si āt itelligas in ꝯñte cū dicitur cognoscibile supernale:

supnāle referri ad cogſcibilitatez. nego
ꝯntiā: ē ens ſupnāle. ğ cogſcibile ſupnāle
qꝫ in añcedēte li ſupnāle dicit hitudiez
ad cām ſuā a q̄ pōt accipe eē. lꝫ āt ñ poſ
ſit accipe eē niſi a cā ſupnāli ⁊ ñē cogſci
bile nālit. qꝫ q̄tūcūq3 aliqd ſupnālit po
nat i eſſe poſtq̄ tñ poſitū ē in eē ē qōdā
ens nāle ⁊ ꝓportionatū potētie nāliter
cogſcenti vel cognitiue. ¶ Per hᵒ pꝫ ad il
lā ꝓbationē adductā: factibile ſupnāle
ñ ē nālit factibile. ğ cogſcibile ſupnāle ñ
ē nālit cogſcibile. qꝫ ſi ſupnāle vbiq3 ꝑ
ſe deiminet illud cui addit pt ꝯcedi ꝯñs
ſic ēt añs. ⁊ tūc mioꝛ erit falſa. q̄ iſta. ſ.
exñᵃ ſit cogſcibile ſupnāle. Si āt ſupnā
le ñ deiminet ꝑ ſe illud cui addit. ſꝫ qō
dā aliud iplicitū vtpote ens. ꝯñā ñ va
let. qꝫ i añcedēte ꝑ ſe deimiat ipꝫ ſb rōe
factibil. ⁊ iō repugnat eiᵒ qō ē fieri nā
lit. in ꝯñte vō nō deimiat cogſcibile ſed
fieri. ⁊ iō nō repugnat ei cogſci nāliter.
¶ Ad 2ᵐ diᵒ q̄ h ꝓpō ē falſa. ſ. qōcūq3 co
gnitū ꝑ fidē excellit qōcunq3 cogſcibile
nālit loq̄ndo de cogſcibili ab intellectu
abſtracto. vā eſt tñ loq̄ndo de cogſcibi
li nālit ab intellectu nr̄o ꝑ ſtatu vie. Et
iō nobis nccīa ē fides. ñ āt illi itellectui
abſtracto. rō hᵒ negatiōis ſatꝫ pꝫ. qꝫ an
geli ituitiue potunt nālit cogſcē xp̄z pa
ti ⁊ moꝛi. ſicᵗ potant nāliter cogſcē ipm
viuē vita hūana. nos aūt de illa moꝛte
hēmᵒ cognitionē fidei. Illa āt cognitio
intuitiua multo pfectioꝛ ē nr̄a enigma
tica ⁊ de eoꝺ ſbo. ita dicᵗ de exñᵃ coꝛpis
xp̄i in euchᵃ. ¶ Ad 3ᵐ de malis angelis
diᵒ q̄ ſi abſolute ꝑmittat q̄cūq3 angelus
malᵒ vti ſua potētia cognitiua nāli pōt
itelligē qōcūq3 itelligibile cauſatū. ⁊ ꝑ
ꝯñs poſſꝫ itelligē cogitatiōes coꝛdiū. ⁊
myſteria gr̄e. ex q̄ poſita ſi in effectu. ſꝫ
ſic dicit magr̄. li. 2. di. 7. mlta pñt ex nā
ſua q̄ ñ ꝑmittūt eis. ⁊ ita ſupponit q̄ ñ
ꝑmittit angelo malo vidē ſecretuꝫ coꝛ
dis. ⁊ hᵒᵒ ⁊ ñ aliᵒ poſſet vidē coꝛpᵒ xp̄i i
euchᵃ. ſic ğ ſupponit q̄ nō ꝑmittūt vi
dere myſtīa gr̄e. ⁊ ſic exponēda ē aūtas
Ambroſij de myſterio icarnatiōis ñ ab
ſolute q̄n qlꝫ anglᵒs malus poſſꝫ vidē vl
cogſcē itegritatē marie tā i mēte q̄ i car
ne eq̄ ſic pt cogſcē tactū digiti ad digiᵐ
vel aliā itellectiōꝫ nālē alicᵒ itellectᵒ. ſꝫ ñ
fuit ꝑmiſſᵒ ꝑp certas cās ne ipediret re
dēptio nr̄a. ſi. n. coguiſſet nūq̄ dn̄ꝫ glīe
crucifixiſſent. i. nūq̄ me redimi eiᵒ moꝛ
te ꝓcuraſſet. ¶ Ad ꝯfirmationē ꝺ dam.
dᵒ q̄ loqt ꝺ nobis ꝑ ſtatu iſto. q̄uis vnᵒ
doctoꝛ dicat eū loq tā ꝺ angelo q̄ ꝺ no
bis: ſꝫ hᵒ ñ pt eē loquēdo de nāli potenᵃ
itellectᵒ angelici. vt ꝓbatū ē in 2ᵃ. ꝯclone
ſolonis. ſꝫ tm̄ de potēᵃ angeli vt ꝑmiſſi
⁊ hᵒ de malo anglo. ¶ Ad 4ᵐ diᵒ q̄ ꝯtin
gēs dū ē ꝯtigēs. ſ. dū ē in cā ſua ñ pt ſciri
ab itellectu creato. ſꝫ q̄tūcūq3 aliqd
ꝯtigenᵗ ſit i cā ſua. poſtq̄ tñ ꝯtigenᵗ po
ſitū ē i eē. ſic iā hꝫ deimiatā entitatē ita
iā pt hīe deimiatā cogſcibilitatē. ⁊ hᵒ i
q̄cūq3 itellc̄u reſpiciēte totū ens. lꝫ ğ ali
qs itellc̄s ñ poſſit ſcire q̄ i iſta hoſtia cō
tinebit coꝛpᵒ xp̄i. tñ ex q̄ iſtō fcm ē bñ pt
itellectᵒ nāliter ituerī coꝛpᵒ ibi exiſtens.

Ad argumēta ꝓ opione.

Ad illud ꝺ
fide rñſum ē. ad ꝓbōnez āt qꝫ tūc hitᵒ fi
dei ñ eēt nccīᵒ. diᵒ q̄ nobis ē nccīᵒ. qꝫ in
tellectᵒ nr̄ itelligēs ex ſenſibilibᵒ nihil pt
hīe vñ deimiate aſſētiat tali vitati. ⁊ iō
reqrit hitᵒ iclinās ad aſſētiēdū ſꝫ aliᵒ in
tellectᵒ reſpiciēs totū ens. ⁊ ꝑ ꝯñs iſtud
ens ituitiue bñ pt hīe aſſēſū de hᵒ ex rō
nibᵒ extremoꝝ viſis ituitiue. ⁊ iō ſibi ñ
ē nccīa fides. ¶ Et cū addit q̄ fidei ſucce
dit viſio. dico q̄ hᵒ eſt veꝝ de ꝑncipali
obiecto fidei qō ē de trinᵒ ⁊ vnᵒ ſed ñ ꝺ
oibᵒ alijs reſpectu q̄ꝝ ē fides alioquin
opoꝛtēt beatū vidē in vbo grām fuiſſe
collatā i bapᵒ pñia ⁊ ꝯfirmatiōe vidēt
ēt ſꝑ i vbo icarnatōꝫ vbi natiuitatē paſ
ſiōꝫ ⁊c̄. q̄ ñ ſi nccīa vt videāt i vbo nec i
ſeq̄d hᵒ q̄ aliqs ſit btūs hᵒ ēt mō nō oꝫ
de iſto ſacro magis q̄ de alijs ſacris vl ꝺ
alijs credibilibᵒ vitatē ſꝑ vidē i vbo ad
hᵒ vt aliqs intellectᵒ ſimplr ſit beatus.

D tertiuꝫ

ſic ꝓcedi
tur ⁊ ar
guitur q̄ exñtia coꝛpis xp̄i in
euchᵃ poſſit videri oculo coꝛ
poꝛali. pᵒ qꝫ btus vidēdo iſtas ſpēs nō
deciperet. qꝫ deceptio repugnat btitudi
ni. ſed ſi nō vidēt coꝛpᵒ xp̄i poſſet deci
pi credendo ibi eſſe ſbam panis. ğ ⁊c̄.
Saltez poſſet dubitare an ibi eſſet ſba
panis ſi non vidēt coꝛpᵒ xp̄i. dubitatio
videt repugnare ſtatui btitudinis. ſic i
pfectio pfectōi. ¶ 2ᵒ qꝫ lux ſi eſſet puncta
lis vr̄ vl eſſet viſibilis. ğ coꝛpᵒ xp̄i vt hic ē
viſibile. ꝯñā pꝫ. qꝫ nō eſt h ſub rōne mi
nus viſibilis q̄ foꝛma punctalis. añs ꝓ
bat. qꝫ illa lux ſe diffūdēt ſꝑice. ⁊ ita vi
deret ſꝑice. tñ qꝫ reflexio fit a ſolo pun
cto coꝛpoꝛi reflectētis. ⁊ tñ illud vr̄ a q̄
fit reflexio. ¶ Cōtra. quicqd videt vr̄ ſb
pyramide cᵒ baſis ē in re viſa ⁊ conᵒ in
oculo. ğ coꝛpᵒ xp̄i vr̄ ſb tali pyramide.
ſed nō eſt ibi dare baſim pyramidis. qꝫ
illa eſſet ſil cū baſe pyramidis. ſb q̄ vr̄
hoſtia. naꝫ vbiq3 eſt coꝛpᵒ cū hoſtia. ⁊
tunc coꝛpᵒ xp̄i ⁊ hoſtia ſil viderēt ſub
eq̄li anglo coꝛrñti. ſed q̄ vident ſub eo
dē anglo vident eq̄lia. ğ coꝛpᵒ xp̄i vr̄ eq̄
le ſpēi. ſeq̄ret ēt q̄ coꝛpᵒ xp̄i vidēt vt ro
tūdū. qꝫ baſis ſb q̄ vr̄ ſpēs eſt rotūda.

Hic dicitur

q̄ diſtīguit pt
ꝺ ocl̄o glīoſo
⁊ nō glīoſo. Itē de videre nālr ⁊ glīoſe
vel miraculoſe. neuter aūt viſus pt vi
dere nālr coꝛpus xp̄i in euchᵃ. ⁊ ponit
vna rō qꝫ ñ pōt ibi eſſe ꝯtactᵒ ſine quo
nō ē actio nāl in coꝛpibᵒ. ¶ Rō āt q̄re ibi
nō pt eē ꝯtactᵒ ē qꝫ coꝛpᵒ xp̄i ñ reſpicit
ibi ſpēs rōe q̄titati. Quātitas āt ſola ē
rō ꝯtactᵒ. ¶ Alia rō ē qꝫ coloꝛ reſpic q̄n
titatē ꝑ ꝑ ſe ſbo. coꝛpᵒ āt xp̄i ñ hꝫ oꝛdi
nē ad locū rōe q̄titati. ğ nec rōe coloꝛis
ğ ñ pt imutare meᵐ imutatōe aliq̄ vir
tute coloꝛi. ⁊ ita nec ad viſiōez. ¶ Ponit
alia rō. qꝫ ſpēs ñ pt h deriuari ab obcō
ꝑ mediū. qꝫ obᵐ nō ē in loco. deriuatio
āt tal reqrit ad viſiōez. ¶ Addit ēt q̄ nec
lumē glīe q̄le ponit in coꝛpe l ocl̄o glīo
ſo pt attingē rē ñ exiſtente alicui ut i lo
co. ğ nec iſtud coꝛpᵒ. cū iſtud vt h ñ ſit
alicui. ¶ 3ᵒ addit q̄ nec ꝑ miraculū pōt
aliqs ocl̄s eleuari ad cogſcēdū iſtud. qꝫ
nō pt eleuari ad cogſcēdū exñtiā ſbe ſe
pate. coꝛpᵒ āt xp̄i vt h hꝫ modū exñtie
ſbe ſepate. ğ ⁊c̄. ¶ Cōtra pᵐ. anglᵒs nūq̄
eſt pñs localit niſi diffinitiue. mouet tñ
localr coꝛpᵒ ſibi ꝓpoꝛtionalit pñs. ⁊ ſi
hēt vtutē altandi ipm altaret coꝛpᵒ vt
ibi pñs. ğ ñ reqrit ex pte mouētis exñtia
coꝛpal ad hᵒ q̄ altet oꝛganū ad ſenſatō
nē. ¶ Itē coꝛpᵒ xp̄i ñ ē pñs ſpēi alicui ad
minᵒ niſi mimo ſenſibili. qꝫ nulli idiuiſi
bili eſt pñs ibi. mimū āt ſenſibile pt pci
pi a ſenſu pfcīſſimo ſcm Ariſt. in li. de
ſenſu ⁊ ſenſato i dubitatiōe. ğ iſtud po
terit ꝑcipi a viſu pfcīſſimo nō obſtāte
ſuo modo exiſtendi h. ¶ Contra aliud
nō eſt ſimile de ſubſtātia ſeparata ⁊ de
iſto coꝛpe qꝫ iſtud coꝛpus ē quantū co
loꝛatū ⁊ figuratū. non ſic autē ſubſtan
tia ſeparata. ¶ Argumentū primū. ſ. ꝺ
contactu nō ꝯcludit. quia cōtactus vt
dicit habitudinez coꝛpis ad coꝛpus ex
trinſecū ñ videt neceſſario reqri ad ali
quaꝫ actionem abſolutā cuiuſmodi eſt
imutatio ſenſus. qꝫ actio abſoluta vi
detur poſſe precedere quēcunq3 talē re
ſpectū extrinſecus aduenientē. ğ licꝫ coꝛ
pus vt hic nō cōtingat excludēdo talez
reſpectū extrinſecus aduenientē ad coꝛ
pus aliud: nō ſequit quin poſſit altera
re qō ē imutare ad foꝛmā abſolutā ſen
ſationis. ¶ Ad ſecundā rōnez nō ſequit
niſi q̄ coloꝛ ñ hꝫ oꝛdinē ad locū eo mō
quo quātitas que ē ſubiectuꝫ eiᵒ nō hꝫ
oꝛdinē ad locū. hoc aūt nō eſt niſi quia
nō eſt extenſio ꝓpoꝛtōnalis extenſioni
quantitatis illius coꝛpoꝛis. ğ inferas q̄
coloꝛ nō coextendit extēſioni quāti cō
tinentis. qō ꝯcedo. ſed ſi inferas. ğ non
pōt alterare meᵐ. nihil ad. h. ¶ Ad 3ᵐ.
de deriuari per meᵐ improbatuꝫ ē per
primā rñſionez. qꝫ angelus bñ pōt hīe

aliquē effectum ordinate deriuatum in passo ſm partes paſſi licꝫ ipſe angelus ut agēs n̄ hꝫ alicubi eē localr̄. Qđ addit de luīe gloꝛie nō eſt euidēs q̄ñ ꝓpī nō exiſtentiā coꝛpis ut in loco non poſſit attingi in rōe obcī ab hn̄te tale lumen. ¶ Qđ addit de miraculo nō ꝓbat. q2 ex̄ iſtētia huius coꝛpoꝛis lꝫ quo ad aliqđ ſilis ſit exn̄tie angeli. nō tn̄ q̄ ad ſenſibi le ⁊ viſibile. q2 āgel' caret illis ꝓmis q̄ reqrunt in aliq̄ obcō ad actū ſenſatōis ſ. q̄titate ⁊ q̄litatibus ſenſibilibus ſiſta aūt ſubſtāña hꝫ q̄titatē ⁊ qualitates ſe ſibiles. lꝫ modus aliqs eis auferat opoꝛ teret ğ ꝓbare q̄ tal mōd' eēt ſimplr ne ceſſarius ad h' q̄ eēt ſenſatio iſtoꝝ.

Ad qōnem ergo dico q̄ de
uꝫ de potentia abſoluta poſſꝫ cauſare i oculo gl'oſo l' n̄ glo' viſionē iſti' coꝛpꝛis lꝫ iſtō coꝛp' nuſq̄ eēt niſi in eucbariſtia h' ꝓbat. q2 viſio ē foꝛma abſoluta. ex̄ ꝓ mo li. di. 3. ğ ſine ꝯdictōne pōt fieri ſine reſpcū pn̄tialitatis ad oᵐ ul' q̄cūq; tali reſpcū. ℞° d° q̄ nulla viſio ēt ſic cāſata reſpcū. ℞° d° q̄ nulla viſio ēt ſic cāſata poſſet eē coꝛpoꝛis ut h ꝓ°; q2 h includēt coꝛp° ut h ul' eē cāꝫ ꝓ° viſionis/uel eē ꝓ ꝓū et ꝓᵐ iminū viſiois. Sꝫ coꝛp' ut hic neq; ꝑt cāre ꝑ°/nꝫ iminare ꝑ°/q2 tā cātō q̄ iminatō tal requirit in obcō ꝑ° cānte l' iminātē diſpōeꝫ debitā. ⁊ h° ſm locuꝫ vtpote appꝛoximatōꝫ/ ⁊ diſtātiā debitā/ ſꝫ coꝛp' iſtud ut h nō ꝑt debite appꝛoxi mari oꝛgano/uel diſtare debite quia nō eſt in loco ut hic/nec miraculuꝫ hoc in uat quia coꝛpus ut hic abſolute nō eſt viſibile nec ut cātm̄ viſionis nec ut imi natiuū. miraculum aūt non eſt ad illō quod includit cōtradictōnem.

Ad argumenta Ad pꝛi mū oi co q̄ ſenſus ēi noſter nō decipitur circa eucbariſtiā. q̄. n. pcipit per ſe h' eſt ibi. ſ. q̄titas figura. coloꝛ. ⁊ h'/nec ē poſſi bile mō q̄ circa eucbaᵃᵐ decipiat viſus nr̄. ſed tantuꝫ intē' arguens ex̄ his que ſenſus appꝛehendit q̄ ibi eſt ſubſtantia panis/h' aūt arᵐ ē ſophiſticū lꝫ. n. eueni at ut in plib'. nō tn̄ nc̄cīo. ¶ Dico ğ. q̄ ſen ſus beati pcipet hoc qđ et ſenſus no' ſter ſcilicet accidētia nec iſte aliquo mō deciperetur ſicut nec nr̄. immo minus q̄ nr̄. ſꝫ nec intellcūs beati ſic ſophiſtice argueret ex̄ actu ſenſus ſicut nr̄ arguit. ¶ Ad illō ō dubitatōe dico q̄ btūſ oimiſ ſus naturali cognitioni ſue non ſciret ꝑ actum ſenſus h eē coꝛpus xp̄i. ſed tn̄ ꝑ intellectum intuitiue uidens illō coꝛp' ſicut dictum eſt de cognitione intuitiua. q. pꝛecedente. ¶ Ad 2ᵐ dico q̄ lumē pūc tale non multiplicaret ſe ad oꝛganum coꝛpoꝛale ita quod eſſet viſibile ſꝫ cōeꝫ opinionē q̄ dicit q̄ non eſt poſſibile in' diuiſibile moueri. ex̄ 6. phicoꝛuꝫ. ſed h diſcuſſum ē in. 2. li. di. 2. de motu ange li. ⁊ cum pꝛobas qđ ſperice ſe mltiplica ret. negandum eſſet ſecundum iſtam vi am. immo pꝛius opoꝛteret qđ ipſuꝫ ha beret in ſe diuiſibilitatem quātitatiuaꝫ q̄ ageret inquantum paſſum. ¶ Ad ali ud de reflexione luminis a puncto non cogit. quia in illa reflexione ꝓmū agēs non eſt illa lux punctualis q̄ tāgit coꝛp' a q̄ ſit inflexio ſi tn̄ pūctal' eſſet ibi. ſed eſt ipꝫ pꝛimum obiectum a quo multi plicatur illa lux. Idem. n. agit in viſiōe recta. reflexa ⁊ facta. vñ pūctuſ tāgēs ſu perficiem ſpeculi non multiplicat radi um reflexum. ſed pꝛimum luminoſum quod uſq; ad ſpeculum multiplicat lu men ſuum. illud etiam immediate in ra tione cauſe multiplicat radium reflex̄ um ⁊ ratio eſt quia agens naturale ex̄q̄ agit ſecundum ultimum ſue potentie q̄ñ impeditur agere ſecunduꝫ illam li neam que eſt maxime ꝯueniēs actioni naturali. puta rectam que eſt bꝛeuiſſi ma agit ſm eā ſm quā poteſt. ſ. ſꝫ line am reflexā ⁊ h ē rō q̄re nō uidet in ſpecu lo imago ipa coꝛpis mltiplicata uſꝫ ad ſpecꝫ. ſꝫ ipꝫ coꝛp' c' ē imago. ¶ Di. xi.

I ante queri tur. ō. mgr̄ determiauit vita tē ō eucbaᵃ q̄ᵐ ad ſacrꝫ e t rē ſacramenti ⁊ uſum eius. hic determ ita de ꝯfectōe ſacrali. q̄ ē q̄i inceptio ſacri. ⁊ diuidit i duas ptes. ꝑ°. n. deriat ō ipa ꝯ ſectōe q̄ᵐ ad actum ꝯſectōis. 2° q̄ᵐ ad māꝫ. ibi. Sub aᵃ aūt ſpē. ꝑᵃ i duas. ꝑ° deſiat vitatē. 2° excludit erroꝛē circa h' ibi. Quidā āt. 2ᵃ pars i. 3. ꝑ° deriat ō mā pcedēte ⁊ ꝯcomitāte ꝯſectōeꝫ i cōi. ſ. q̄re ē ſpēſ alia ⁊ alia ab ipa ſpē rei ꝯtē te. 2° de ipſa i ſpāli q̄ᵐ ad duplicē ſpēꝫ ꝯcurrētē ibi. Sꝫ q2 ſb duplici. 3° ō q̄dā ſpē apponenda alij ſpēi pncipali ibi aq̄

Irca di. iſtā vndecimā q̄rēdū ē pncipalit ō duob'. ¶ ꝑ° ō ꝯuerſatōne ſeu trāſbatōe. ¶ 2° ō mā apta trāſbatōi l' cō uerſiōi. ¶ Circa ꝑᵐ ꝑ° q̄rēdū ē ō poſſibi litate. 2° ō actualitate. ¶ De poſſibilitate q̄ ro duo. ¶ ꝑ° vtrū ſit poſſibilis trāſbatio ¶ 2° vtꝝ ſit poſſibile q̄lꝫ ens ꝯuerti i q̄dcūꝫ

D pꝛimum arᵒ q̄ nſq̄a trāſbatō idē ē qđ mutatō ſbe in ſbaꝫ: Sꝫ talis mutatio n̄ ē niſi gnatō l' coꝛruptio. ſꝫ pbꝫ. 5. phoꝝ. Sꝫ nec iſta nec illa ē trāſbatio. ğ nec ē poſſibil' trā ſbatio. ℞°. q2 in oi mutatōe aliqđ ſbm cōe manꝫ. ex̄ illa diffinitōe mutatōiſ. 6. phicoꝝ. Mutari ē alr̄ ſe hr̄e nc̄ q̄ pꝰ. ⁊ pꝫ diſcurrendo ꝑ oēs ſpēs mutatōis. 5. phoꝝ. Sꝫ i trāſbatōe nihil cōe manet. ğ nec ē aliq̄ trāſbatiō. q2 nō pōt eē ali' q̄d aliō q̄ mutatō q2 n̄ ē aliqđ pmanēs nec ēt ſucceſſiuū. aliud a motu ⁊ muta tōe. q2 ſucceſſiua n̄ ſūt niſi mot' ⁊ muta tio tpˢ ⁊ hi'. ğ ⁊c̄. ℞ q2 ll i oi mutatōe n̄ ſūt i cōpoſſibiles. Sꝫ n̄ trāſubſtātōis n̄ ſūt icōpoſſibiles. q2 pn̄t eē ſil'. ğ trāſub' ſtātiatō n̄ ē mutatio. ⁊ tc̄ ut ꝑ' nihil ali ud pōt poni. ğ ⁊c̄. ¶ Cōtra. Am. ō ſacris. ⁊ hēt ō ꝯ. di. 2. Re va mirabile. Nō mi' ē dare q̄ mutaſ nouas nās reb'. ex̄ q̄ ꝯ cludit q̄ cū deus poſſit dare nouas nās reb' q̄ ꝑ' nō erāt potuit ⁊ mutare nām i nāꝫ ⁊ per ꝯſequens tranſubſtantiare.

Hic ſecūdū pceſſū ſupe rius habituꝫ de ſacramentis pꝛimo uidenda eſt ratō nominis. ¶ 2° an illi rationi poſſit ali quid ſubeſſe. ¶ 3° quid ſit illud in ſpecia li. utpote ad qđ genuſ ptineat l' cui' ſpēi in genere rōnem poſſit habere. ¶ De ꝑ° dico q̄ hec eſt ꝯueniens rō hu' nois tranſbatio q̄ ē trāſitio tōl' ſbtie in ſub ſtātiaꝫ. ꝑ° expono iſtud vocablꝫ totaliſ. totū. n. uno mō ðr̄ integrū ex̄ ptib'. alio mō ꝑ qualibet pte/cathegramatice. ⁊ ſincathegramaᵉ. ſm hoc duplr̄ pōt eſſe trāſitio toti' in totū. uno mō acciplēdo ꝑ toto iteģ ex̄ ptib'. ſ. q̄ uni toti ex̄ pti' b' ſuccedat aliqđ totū ex̄ ptibus. Et hoc mō dic̄ Ariſt. ꝑ° ō generatōne. q̄ genera tio ē trāſmutatio toti' in totū. q2 illud totū ex̄ ptib' qđ fuit ve totū. ſ. ꝑ ſe unuꝫ nō manꝫ. ſꝫ aliud totū ſuccedit/n̄ tn̄ q̄lꝫ ps ſuccedit. q2 mā manꝫ cōis ſm ipſuꝫ Et per oppoſitū in altatōe nō trāſit totū in totū q2 qōlꝫ totū ꝑ ſe ūnū qđ pceſſit alteratōnē manꝫ in fīo alteratōis. ſꝫ tm̄ trāſit totū unū ſm q̄d ſiue ꝑ accn̄s in to tū aliud ꝑ accn̄s. ut lignū calidū i lignū frigidū/quoꝝ neutruꝫ ē totū ꝓpe loq̄n do. ſꝫ tantū ꝑ accn̄s totuꝫ. ſicut ꝑ accn̄s unum. quodcunq; autem totum quod ꝑ ſe eſt per ſe unum ⁊ per conſequens eſt ō genere ſubſtantie manet idē ſub utroq; termino tranſmutatōnis huius. ſ. alter ationis. ¶ Per hoc patet quod iſta auc' toꝛitas nihil fac̄. ꝯ pōnē ō pluralitate foꝛmarum. quia quantumcunq; pona tur pꝛima foꝛma manere ſecundum rei veritatem in generato ⁊ coꝛrupto. ta' men non manet totum idem etiam iſto modo loquendo de toto/quia totum ſimpliciter pꝛecedens coꝛruptionem in' cludebat foꝛmam ultimam ſpecificā illud autem non manet in termino ge' nerationis/ſed tantum pars eius/ergo bene dictū eſt i diffinitōe trāſbatōi eā

distinguēdo ꝯ transmutationē nō ꝙ est trāsitio totius in totum. qꝛ ibi possꝫ eē equiuocatō de ly tōtius. sꝫ ꝙ ē totalis trāsitio. ¶De 2° qd̓ addit in hac rōe no minis. i. sbē in sbam dico ꝙ ponit ibi sba distinguendo contra accn̄s. manife stū est enim ꝙ transitio accn̄tis in accn̄s magis dicēt trāsaccn̄tatio ꝙ trāsbatio ¶Sed ꝙ dicitur sbē i sbam itelligendū ē s̄m phꝫ. i. phicoꝝ. ꝙ duplicit̓ dr̓ aliqd fieri ex aliquo. s. ex sbo manēte l̓ ex ter mino corrupto. alr̓. n. ignis generatur ex materia ignis/aliter ex aere siue nō igne s̄m ip̄m ibi¶Trāsitio ꝭ illa ꝑtialis sbē in sbam pōt eē uel sumi a termino in terminū trāseūtis. uel totius termini transeūtis in terminū oppositū ¶Sed in ꝓposito cum dr̓ trāsitio total̓ exclu ditur p̄mus intellectus/qꝛ nihil cōe trā sit ibi a termio in terminū. tūc. n. non eēt trāsitio totalis sed ꝑtialis ꝭ est h̓ tm̄ trāsitō sbe i sbaꝫ. sic ṫmini tōliter dsinē tis eē i ṫminū sic in sbaꝫ tōlit̓ icipiētē eē.

De secundo articu

lo p̄mo dico ꝙ possibile ē huic ratōni nois aliquid subesse. ¶2° ꝙ illud nō est possibile alicui uirtuti actiue nisi diuie inmediate. ¶Primū ꝓbat. qcquid pōt eē totaliter nouū nō repugnat sibi suc cedere alii qd̓ pōt totaliter desinere esse Sed aliqua sba pōt totaliter eē noua sicut expositum est prius totaliter. hoc est nō tm̄ s̄m se totā ꝯpoitā ex ꝑtibus. sꝫ ēt s̄m qd̓libet eius. ⁊ alia pōt eodem mō desinē eē. g° h° pōt totaliter succed re illi totaliter desinenti. ⁊ ꝑ ꝯn̄s h° pōt ꝯuerti totaliter in illam. ⁊ ita trāsbari ¶Assūpta patēt qꝛ nec totalis iceptō sbe nec tōl̓ desitō includit ꝯdcōeꝫ/nec ꝑ ꝯn̄s inceptio h' ad tōlem desitionē illius. q̄ trāsitō includit trāsbationē. ¶g° vā ē p̄ ꝯ°. s. ꝙ possibil̓ ē trāsbatio. ¶2m̄ probat s. ꝙ soli deo istō sit possibile. qꝛ in cuius potētia actia ē utrūqꝫ extremū ⁊ q̄tum ad totū eē ⁊ q̄tū ad totū n̄ eē. ⁊ h° ꝑcise in eius virtute actia est trāsitio extremi in extremū ⁊ ꝑcise eius. nūc aūt eē tōlis sbe ⁊ nō esse ei' sbsūt vtuti actiue diui ne ⁊ soli illi. qꝛ qlꝫ a° reqrit sbm in qd̓ agat. ꝭ trāsitio totalis sbe in sbā sbest illi vtuti ⁊ soli illi/maior ⁊ etiā ꝯtota rō ꝯfirmat ꝑ illē de trāsitōe ꝑtiali cui'. n. vtuti actie sbest eē ⁊ non eē ꝑciale vt usqꝫ extremi: eius uirtuti sbest transitō ꝑtialis extremi in extremū. pꝫ de gene ratōe ⁊ corruptione. uirtus. n. potens sup nō esse forme p̄cedentis ⁊ eē forme ꝯntis/manente illa ꝑte compositi cōi. s. materia potest super generationem hu ius ex illo que est trāsitio ꝑtialis vnius ꝑtialis in aliud. g° a simi vtus potens su ꝑ esse ⁊ nō eē vtriusqꝫ extremi tōlit̓ pōt sup trāsitionē tōlē extmi in extremum.

Quantum

ad tertium articu lum dicit disting uendo de mutatione sbiue sumpta et obiectie. tansbatio non est mutatio sbi ua sed obiectiua. ¶Pro distinctōe hac pōt poni ꝓbabilitas. qꝛ aliquid potest generari sbiue aliquid obiectiue. sicut ꝓbatū est. i. li. di. 5. in. q. de p̄ncipio ma teriali generatōnis filii. ⁊ pari rōe pōt gnātio distingui ut supra sbiue ul̓ obcti ue ⁊ ꝑ ꝯn̄s mutatio ¶Cōtra h° p̄mo. qꝛ distictō nō ꝯcordat cū pho. qꝛ ex 6. phi sicorū. mutatō est qua aliquid potest aliter se habere nūc ꝙ prius. hec rō nō ꝯuenit nisi sbo tmīo tīo qꝛ termin' nō se hꝫ nūc alit̓ ꝙ prius. qꝛ si est terminus ad quē nc p̄° ēr/ ita n̄ se hūit p'alr̓ ꝙ nc (si est ti'a q̄nc n̄ ēr/ ꝑ ꝯn̄s n̄ se alit̓ hꝫ nc ꝙ p̄us. g° nihil mutat nisi sbiue. ¶Una rn̄° ē ꝙ ph' negauit aliqd ꝓduci nisi de sbo. ⁊ iō mutatō apō eū reqrebat subcꝫ sꝫ nos poim' aliā mutationē possibilē ⁊ ita possum' alij attribuere rōꝫ muta tōis/sꝫ n̄ illā de q̄ loquit ꝑhs/¶Alia rn̄° ē qꝛ si arguit de illo alit̓ ꝙ accipit in diffi tōe. qꝛ illō requirit entitatē ꝓ tanto qꝛ aliō ē dr̄a entis. sicut idē io. met. hoc n̄ ꝯcludit. qꝛ nūc extn̄s sub priuatōe ⁊ p̄us sub forma dr̓ alr̓ se hr̄e. ⁊ tm̄ est sub pri uatione nō est talit̓ seu entiter se hr̄e. qꝛ priuatio nō est aliq̄ entitas. ꝭ ex eo qd̓ addit aliter nō pōt ꝯcludi ꝙ sit entitas sois vtriusqꝫ termini. ¶Cōtra p̄mā rn̄ sionē. Aliud ē negare phm in rōe nois aliud in ponēdo uel nō ponēdo extn̄tia rei sigāte/ multa. n. nō posuit que tm̄ si posuisset dixisset ꝯn̄ter nobiscū de rōe ꝯueniēte eis./sed vlit̓ vbi posuit aliquā rōnē ꝓpriā alic'/dixisset illud nō ꝯue nire nisi ei in q̄ illa propria rō saluaret quocūqꝫ dixisset d extn̄tia vl̓ nō extn̄tia illoꝝ q̄bus illa rō applicaret. ¶Nunc āt h̓ rō nois s̄m phm mutatio ē ⁊c̄. q̄ po sita est nō ꝯuenit nisi vbi manet aliqd̓ sbm. ꝭ lꝫ supponēt nobiscū transbatio nem possibilē: tm̄ cuꝫ sibi repugnet ista rō negaret eaꝫ esse mutatōeꝫ. ¶2ª rn̄sio nō ualet. qꝛ n̄ arguit ab eo qd̓ in descri ptione mutatōis ponit alit̓. veꝝ est. n. ꝙ aliter ibi accipit generalit̓ ad entitatē positiuā ꝯrioꝝ vel p̄uationis ⁊ forme. sed alit̓ arguitur ex eo ꝙ dr̓ se hr̄e. Naꝫ istud includit aliqd cōe manē ⁊ ei qd̓ ē aliter se hr̄e nūc. ⁊ alr̓ se hr̄e prius/qꝛ se hr̄e alit̓ affirmat equalr̓ ex ꝑte utriusqꝫ ¶Itē ista distinctio non ꝯcordat dictis sanctoꝝ. qꝛ s̄m Greg. 5. moꝝ. mutare est ex aliq̄ in aliud ire. h° nō ꝯuenit nisi sbo mutatōis. ¶Posset etiā argui ꝯ di ctā rn̄sionē ꝑ rōnē. qꝛ si obiectiue dr̓ ali quid mutari. h° est qꝛ obm̄ distinguen do ꝯ sbm mutat. Sed termin' ad quē h̓ nō mutat. ꝭ nō pōt ista trāsbatio di ci mutatio obiectiue. ¶Si dicat ꝙ obie ctiue sumit hic gnālit̓ ꝓ termino siue a quo siue ad queꝫ. ⁊ in creatione vificat mutatio obcīua ꝓ termino ad quē. hic aūt ꝓ termino a q̄. ⁊ ꝓbat. qꝛ verū est dicē ꝙ panis ꝯuersus est in corpus xp̄i ꝭ panis mutatus ē. qꝛ nō eodē mō se hꝫ quo p̄us. ¶Hoc improbatū est ꝑtractā do rōnē phi. qꝛ neut̓ termin' se hꝫ nūc aliter ꝙ prius. termin'. n. a quo nō ma net. ⁊ sic nō se hꝫ alit̓. qꝛ se hr̄e aliter in cludit entitatē se hn̄tis aliter. ⁊ tūc pōt dici ꝙ nō sequit. panis ē ꝯuersus in cor pus. ꝭ est mutat'/qꝛ an̄s nō denotat nisi trāsitū termini a q̄ ad terminū ad quē ꝯn̄s aūt denotat transitū alic' sbi cois vtriqꝫ termio. ¶Et si adhuc obiciat cor ruptū est mutatū ⁊ nō sbiue. qꝛ nō ma net. ꝭ obiectiue. ¶Dico ꝙ illud qd̓ ꝯue nit ꝑti ꝑ se dr̓ de toto ꝑ accn̄s. 5. phis. in p̄n. ⁊. 7/mā corrupti ē ꝑ se mutata a forma ad p̄uationē/Et iō h̓ totū p̄t dici ꝑ accn̄s mutatū. sed n̄ sic est in ꝓposito qꝛ nulla ꝑs transbati ꝑ se mutat. ¶Ad illā ꝭ ꝑsuasionē adductā ꝓ opinione d gnāri subiectie ⁊ obiectie. ¶Dico ꝙ illud pōt duci ad oppom̄ s̄nō. n. distinguit ge neratio in subiectiuā ⁊ obiectiuā/lꝫ ali quid dicat gnāri subiectiue l̓ obiectiue ꝭ pari rōe nec mutatio distinguet sic vl̓ sic/Et si dicas si gnāri sic distinguit ꝭ ⁊ mutari/⁊ p̄terea quō p̄t generari sic di stingui ⁊ n̄ generatio ¶Ad p̄m̄ dico ꝙ ge neratio nō est inferius ad mutatōeꝫ ni si vt ꝯuenit sbo gnātionis/vt aūt ꝯpa rat ad terminū hꝫ rōnē ꝓductōis. vt dē ctum est li. i. di. 5. q. p̄dc̄a. ¶Ad 2m̄ dico ꝙ ab eodeꝫ abstracto p̄nt iponi multa denoiatiue l̓ ideꝫ equoce./qꝛ illa forma pōt hr̄e aliā ⁊ aliā hitudinē ad diuersa ⁊ ꝑ diuersa ꝯcreta. l̓ idē equoce acceptū pōt sigāre illā formā vt hn̄tē talē l̓ talē hitudinē. ¶Exm̄ pꝫ de sano. qꝛ sanitate extn̄te vna forma q̄ pōt aliam hitudinē hr̄e ad signū. aliā ad cām. aliā ad sbm h° ꝯcretū sanū iponit ad sigāndū istaꝫ formaꝫ sub hac ⁊ illa hitudine. ⁊ iō est equocū. ⁊ posset imponi simplr̓ diuer sa ꝯcreta. puta sanū sanificatiuū ⁊c̄. ita in ꝓposito gnātione extn̄te eadeꝫ s̄m se pōt ipsa hr̄e diuersas hitudines ad sbm cui inest/⁊ ad terminū ad queꝫ est/⁊ s̄m hoc pōt ꝯcretū impositū ab ipsa equo ce accipi/vt denotat informatōeꝫ huius ⁊ illius. ⁊ sic aliqd dr̓ equoce gnāri licꝫ gnātio s̄m se n̄ sic distinguat/sed tm̄ di cat alio mō accipi vt est hui' ⁊ illius.

Dico ergo pprie loquẽdo q̃ transſbatio nõ eſt mutatio. nec circa hͦ oꝫ laborare ad inq̃rendũ genꝰ trãſbationis qꝛ mutatio ⁊ ſi oet intelligẽ ſbm qͦ mutatꝫ ꝛ formã ſm quã mutatꝫ ꝛ bitudinẽ ſbi ad formãꝫ tñ vltra iſtã bitudinẽ formalit̃ importat ſucceſſiõeꝫ imediatã in formationis ad nõ informatõeꝫ. ⁊ eꝯ°. Sic ẽ i bap° oꝛ aliq̃d mãle vt ablutio. ⁊ aliq̃d formale. ſ. vba. lꝫ ambo ſint mãlia ſimplr̃ reſpcũ eiꝰ qͦ ẽ ſimplr̃ formale: vt eſt ſigãtio ꝫ tñ hoc oꝛ eo q̃ vba ſũt aliq̃ mõ formalia reſpcũ ablutõis. ſic i ꝓpoſito tã ſbm q̃ tiꝰ eſt mãle i mutatõne. ſꝫ illoꝝ duoꝝ formaliꝰ eſt tiꝰ q̃ ſbꝫ ſideo oꝛ formaliꝰ etiã iportari ⁊ vius q̃ ille reſpectꝰ ſucceſſiõis. qꝛ eſt aliq̃d verius in ſe: qꝛ forma abſoluta. vl' ad minꝰ eius poſitiuũ. ſille autẽ ordo poſteritatis vl' ſucceſſiõis nõ ẽ niſi reſpectꝰ ſm q̃d. Nõ hr̃et ẽ genꝰ tranſbatõis ſi eẽt mutatio ſniſi q̃m ad illõ formale qͦ addit vltra terminũ reſpectus. ſ. q̃ eſt ordo imediatus alicꝰ ad aliud p̃cedẽs. Si ãt oino velis extendẽ mutatiõeꝫ vt oicaꝛ de tranſbatiõe. põt oici q̃ ſic ſm phm. 5. phiſ. triplex eſt mutatio. ſ. a nõ ſbo in ſbm. a ſbo i ſbm. ⁊ a ſbo in ñ ſbꝫ. ⁊ accipiꝛ ibi ſbm ꝓ ente poſitio. ⁊ ñ ſbm ꝓ p̃uatiõe eiꝰ. ſic p̃t vſio extẽdẽdo ad mutatõeꝫ ſupnãlẽ oiſtigui. vt illa q̃ ẽ a ſbo in ñ ſbm oicaꝛ ãnihilatio. q̃ ãt a ñ ſbo in ſbm creatio. q̃ vͦ a ſbo i ſbm trãſbatio ſSꝫ p hͦ q̃ſi nihil hr̃ de gnẽ remoto trãſmutatiõis. qͦ. ſ. ẽ genꝰ vſionis ſniſi q̃ vtrũq̃ꝫ formalit̃ ẽ inferiꝰ ad relatiõeꝫ quandã ordinis ſiue ſucceſſionis.

Ad argumenta. Ad p̃m pꝫ ex iſto vltio artꝰ. Ad 2m per idẽ. Ad 3m dico q̃ verũ ẽ i mutatione ꝓprie oc̃a. qꝛ ſuccedit i eodẽ ſuſceptiuo oppoſituꝫ pꝰ oppm. ſEſt. n. ibi trãſitio ptialis. ſ. forme in oppm eodeꝫ ſbo manẽte. ⁊ iõ ibi t̃mini illi pmi ſũt i ꝯpoſſibiles ſlꝫ nõ eſt iſta rõ in ꝓpoſito hic. n. ſuffic̃ q̃ eẽ hꝰ termini ⁊ illiꝰ ſint oiſpata lꝫ ſil' ſe poſſint ꝯpati in entitate qꝛ ad nihil idẽ informãdũ ꝯpãt c̃ca qͦ ſibi ſuccedãt ſ Uel poſſet ꝯcedi q̃ eſſent ſimplr̃ incõpoſſibiles circa idẽ nũero. lꝫ nõ ſint incõpoſſibiles i eẽndo abſolute ſic ſil' ſunt in entitate albũ ⁊ nigrũ. ⁊ q̃dẽ ſunt vere ꝯria ſm ſpẽs in q̃bus ſunt. nec tñ ſil' ſunt in aliq̃ eodẽ ſuſceptiuo.

* D ſecundum ſic ꝓcediꝛ ⁊ arguiꝛ q̃ qõlꝫ poſſit ꝯuerti in qõlꝫ. pͦ q̃ creatura in deitatẽ. qꝛ nõ repugnat pſone oiuine terminare aliquã actiõeꝫ realẽ. vt pꝫ in incarnatiõe cꝰ tiꝰ erat vbũ. ẽ a ſili in ꝓpoſito. 2° ſic nõ repugnat nature oiue terminare illã actionẽ q̃ nõ req̃rit in termino mutabilitatẽ. poſſibilitatẽ. nec finitatẽ. Sꝫ trãſbatio eſt hiꝰ. qꝛ nõ req̃rit terminũ ſuuꝫ mutari. nec p ꝯñs poſſibilitatẽ aliquã in termino. nec requirit termino ſuo aliq̃d addi. ⁊ p ꝯñs nec finitatẽ ſnec oppoſitõeꝫ ſvel ꝯponibilitatẽ. ẽ ⁊c̃ ſmaior etiã ꝯfirmaꝛ. qꝛ nõ repugnat nature oiuine terminare intellectionẽ ⁊ volitionẽ ſꝓ tanto q̃ ille actiones nõ req̃runt mutationẽ nec poſſibilitatẽ nec limitatiõeꝫ in termino vel obiecto. Preterea q̃ q̃libet creatura poſſit cõuerti in quãlibet ꝓbaꝛ. qꝛ nulla creatura põt magis ꝯuerti in vnã q̃ in aliã ꝓpter ꝯuenientiã termini a q̃ ad terminum ad quẽ. qꝛ in iſta ꝯuerſione nulla req̃riꝛ ꝯueniẽtia alicꝰ ſbi cois manentis ẽ quantũcũq̃ꝫ aliq̃ creatura ñ ꝯueniat cũ alia nõ minus eſt ꝯuertibilis in ipſã Oppm pͦ q̃ nihil poſſit ꝯuerti in nãꝫ oiuinã. qꝛ tunc nã oina poſſet ꝯuerti i aliud. qꝛ termini iſtius mutationis pñt mutuo eſſe termini ſtũc etiã nã oiuina poſſet incipẽ eſſe alicui vbi p̃us nõ fuit vel eo mõ quo nõ fuit. qͦ videꝛ incõueniens. Item Aug. 7. ſup geñ. ad lr̃am c. 4. ⁊ Boetius li. de duabus naturis ⁊ vna pſona xp̃i. c. 7. Nullo mõ põt corpus ꝯuerti in ſpiritũ. nec eꝯ°. Item q̃ nõ q̃libet creatura in quãlibet. qꝛ tunc poſſet ꝯuerti q̃titas panis in quãtitatẽ corporis xp̃i. ⁊ p ꝯñs corpꝰ xp̃i quantuꝫ eſſet vbi priꝰ panis fuit. ꝯñs ipoſſibile eſt: qꝛ tũc corpꝰ maius eſſet i loco minori ſItẽ tũc abſolutũ poſſet ꝯuerti in reſpectũ. ⁊ p ꝯñs reſpectꝰ poſſet p ſe eſſe ſine fũdamẽto ⁊ ſine tiͦ. ſic ⁊ abſolutũ cõuerſũ i ipm. ꝯñs ẽ ipoſſibile manifeſte. qꝛ ꝯtradictio ẽ reſpectũ eſſe ſine fundamento ⁊ termino.

Hec queſtio Ut pꝫ ex argumentis: cõtinet duos articulos. ſ. de ꝯuerſione deitatis in creaturã: ⁊ creature i creaturã. De pͦ dico q̃ nõ. ⁊ rõ tacta eſt in p̃cedente. q. artiͦ. 2. qꝛ nihil põt ꝯuerti nec vt tiͦ a q̃. nec vt tiꝰ ad quẽ. niſi cꝰ eſſe ⁊ nõ eſſe totalit̃ ſubeſt v̓tuti ꝯuertenti. nihil aũt intrinſecũ deo ſbeſt potentie oiuine. qꝛ illa potentia nõ reſpicit ꝓ obiecto niſi poſſibile. ſed quicq̃d eſt deo intrinſecũ eſt neceſſe eſſe. De 2° dico q̃ quodlibet põt cõuerti in qõlibet ꝓpter eandẽ rõnem. qꝛ vtrũq̃ꝫ extremũ i creaturis ſubeſt potẽtie oiuine ⁊ quantũ ad totale eſſe. ⁊ quantũ ad totale nõ eſſe.

* Ad argumẽta Ad p̃m dico q̃ verbum eſſe incarnatũ nõ oic̃ vbũ eſſe terminũ alicꝰ actionis de genere actionis ⁊ cum oꝛ q̃ incarnatõ terminaꝛ ad perſonã filij ſdico q̃ vnio illa loquendo de vnione q̃ importat relationẽ in nã humana importat vbuꝫ ꝓ termino. qꝛ in nã humana eſt reſpectꝰ realis ad vbũ ſ⁊ eꝯ° nõ niſi rõis. Sed tiꝰ actionis de genere actiõis eſt aliq̃d qͦ accipit eſſe per illã actionẽ. hec aũt eſt vnio illa realis nature humane ad vbũ. Et ſi arguiꝛ. filius dei eſt incarnatꝰ. ẽ eſt ſbm l' tiꝰ illius actiõis. qꝛ incarnari ſigãt paſſionẽ quã oportet ponere in ſbo vel in termino. Et p̃terea cuilibet actiõi rñdet ꝓpria paſſio. tres pſone incarnabãt actõne ꝓprie dicta. ẽ qͦ rñdet illi eſt paſſio proprie oicta. hͦ aũt eſt incarnatuꝫ eſſe ẽ ⁊c̃. Ad primã dico q̃ incarnatũ eſſe eſt vnitum eſſe carni in vnitate pſone. ⁊ hoc ſm qͦ vnitum eſſe oicit relatõeꝫ non realem: ſed rõnis tm̃. Ad 2m dico q̃ actioni trinitatis correſpõdet aliqua paſſio realis. ſꝫ illius obm eſt natura humana. ⁊ terminus eſt aliquid in natura humana. ſ. vnio formalis nature illius ad verbũ. ita q̃ vnio trinitatis ſiue magis vnitio que eſt actio trinitatis eſt ad vnioneꝫ formalem nature humane ad verbũ. que vnio eſt realit̃ in natura humana. Et cum dicit q̃ incarnatũ eſſe oicit paſſionẽ ſic incarnare actionẽ. dico q̃ etſi incarnari vel incarnatũ grãmatice importat paſſionẽ ꝓpt̃ moduꝫ ſigãndi. nõ tamẽ realiter in illo de quo oiciꝛ. ſed tm̃ in alio qͦ ꝯnotat illi vniri ⁊ illud aliud oiciꝛ eſſe ſbm paſſiõis importate realiter p incarnari. que. ſ. correſpõdet illi actiõi quã importat incarnare. Ad 2m dico q̃ cõtra imutabilitatem neceſſitatẽ ⁊ infinitatẽ cuiuſcũq̃ꝫ eſt q̃ poſſit eſſe terminus alicuiꝰ actõis proprie oicte de genere actiõis ſ⁊ cũ oicitur de actiõibus intelligendi ⁊ volendi ſdico q̃ hoc nõ eſt ad ꝓpoſitũ. qꝛ ſic oictũ eſt in. li. i. oi. 3. iſte dicunꝛ actiões quia opationes. Nam p actiones de genere actionis aliq̃s terminꝰ accipit eſſe ſimplicit̃ ſi ꝓduciꝛ vel aliquo mõ eſſe. ſper intellectionẽ aũt obm intellectũ nullo modo accipit eſſe ſimo p̃ſupponiꝛ oino ipſi intellectiõi. ⁊ hoc iõ qꝛ iſte opationes que oicunꝛ actiones ſunt vltimi termini. non aũt grã alioꝝ terminoꝝ. Sed adhuc reſtat dubiuꝫ an actio de genere actiõis req̃rat terminũ mutari. ſDͦ q̃ nõ vꝛ facile quõ actio de gnẽ actõnis poſſit poni p quã tiꝰ nõ accipit eſſe ſimo ſic poniꝛ talis actio i oiuinis p generationẽ actiuã. filiꝰ dei accipit eſſe ſſi tñ actõeꝫ ſic dictã poſſit aliq̃d t̃minare ⁊ tñ nulloꝰ accipe eſſe ſdiceꝛ in ſeq̃nte. q.

Ad argumenta in

oppo^m. p^m ↄcedo. Ad 2^m d^o q etsi pa
nis ↄuerteret in q̃titatē corpis xpi. n̄ tñ
ppter hoc corpꝰ esset h vel eius q̃titas
ex vi ↄuersiōis. sic tactū est pus. i. q. di.
io. ⁊ ad pbōez illā. ā. tractatā sed nō so
lutā. s. q genitū est vbi corruptū fuit.
Dico q iō ibi ē qz mā manet cōis q̄ in
gnatione n̄ mouet localit. ⁊ p ↄn̄s ibi re
cipit formā vbi est ⁊ ex hꝰ genitū ex ipa
⁊ forma est vbi pfuit corruptū. Cōtra
mā nō est rō essendi in loco localit sed
quātitas. nō āt manet eadē q̃titas i ge
nerato ⁊ corrupto nisi ut mā. g ipsa nō
est rō q̄re genitū est vbi pfuit corruptū
Dico q mā fm se h3 esse in loco diffi
nitiue. sic quecūq3 sba limitata. ipsa āt
ut sub q̃titate h3 esse in loco circūscri
ptiue. qz g manet diffinitie vbi pus fuit
sba. iō ibi recipit formā. ⁊ iō sba genita
ibi est vbi pfuit sba corrupta. ⁊ vbi dif
finitiue est sba ibi circūscriptie est ipsa
met vt q̃ta sit iō sequit q genitū vt hñs
quatitatē ibi ē circūscriptie vbi fuit cor
ruptū circūscriptiue. Nō tñ intelligēdū
est q aliqñ fuerit alicui sba hic l ibi dif
finitiue ⁊ nō circūscriptie. qz nunq̄ fuit
sine q̄ntitate que erat rō circūscribēdi.
sed tñ nō ponēdo aliquā quātitatē ma
nere eandē. qd credo eē verū. nō o3 po
nere aliqd idez circūscriptie manēs esse
rōem essendi in eodez loco in genito ⁊
corrupto. sed sufficit mā remanēs in lo
co diffinitiue vbi fuit corruptū. Pos
set etiā dici q vbi agēs inuenit passum
ibi informat ipsum. sed agēs in gnādo
nō trāsmutat localr. g informat ibi pas
sum. ⁊ vbi passū informat ibi est ↄposi
tū ex passo ⁊ forma inducta. g ⁊c. Cō
cesso tñ fm coēm opi. q ibi possit esse
terminus ↄuersionis vbi pfuit ↄuersu3
dico q o3 intelligi vbi nō pcise sed vel
sic l fm partē / ⁊ sic vbi pfuit panis pos
set esse corpꝰ xpi vt quantū uel pcise ul
sic in pte sui. ita q ps esset ibi. ⁊ ps esset

in vbi circūstante. esto etiā q teneret il
lud pn^m aliquoz q terminꝰ ↄuersiōis
est vbi pfuit ↄuersū. nō tñ erit ibi loca
liter. Et sic posset ↄcedi q si q̃titas esset
primꝰ terminꝰ ↄuersiōis esset vbi pfuit
sba panis. non tñ esset localit. ⁊ hoc est
ar^m ↄ aliā viā que ponit ppt hoc q̃ti
tatē xpi nō esse h localit. qz est 2ꝰ termi
nus ⁊ nō pmus. qz esto q esset pmus ad
huc n̄ esset ibi localit nec io. Ita. n. pos
set iste modus separi a p^o termino ↄuer
sionis sicut a 2°. Ad 3^m dr q Aug^o. ⁊
Boetius loquūt in ↄpatione ad poten
tiam creatā. Sed hꝰ nihil est qz nulla
virtus creata pōt qdcunq3 corpꝰ ↄuer
tere i qdcunq3. Ideo dico alit q quot
sunt rōes repugnātie tot sunt rōes im
possibilitat. ⁊ aliq̄ illaz amota est aliq̄
possibilitas q̄ pus nō fuit. nō qdē possi
bilitas simplr. sed ex pte illiꝰ. v. gra. vi
sus. nō pōt recipē intellectiōez. sm qz in
tellectio inextēsa est ⁊ visus extēsus. sm
qz visus est cogscens tm aliqd sub rōe
singularis. intellectꝰ aūt intelligit nō p
esse sub rōne singulari. tolle vnā ipossi
bilitatē. vtpote si esset pō^a q posset hīe
ob^m sub rōne vlis. ⁊ cum remanēt alia
rō impossibilitas simplr esset impossi
bile hoc sicut illud. ⁊ tñ diceret hoc pos
sibile respectu illiꝰ nō simplr. sed qz i^a
rō impossibilitat ibi nō est rō impossi
bilitatis hic. Ad ppo^m oē corpus h3
quandā nō repugnantiā vt ↄuertat in
corpus. puta qz h3 mām quātitatē. ⁊ si
miles rōes ↄcurrētes ad ↄuertibilitatē
Ois spūs h3 oppositas rōes istis g licz
sit impossibile simplr corpꝰ celeste ↄuer
ti in eāre isto^o quo impossibile ē spūs
ↄuerti in ignē. qz respectu agētis cuius
cunq3 creati vtrūq3 est impossibile. re
spectu tñ agētis increati sicut vnū ē pos
sibile ⁊ aliud sm istud dr possibile ⁊ ali
ud ipossibile. qz h est aliq̄ rō impossibi
litat q̄ nō est ibi. Ad 4^m dico q abso
lutū possit ↄuerti in respectū ⁊ eꝰ. s3
nō sequit vltra q respcūs esset sine funda

mēto ⁊ termio. qz terminꝰ p ↄuersionē
accipet esse eo^o q̄ pōt hīe esse. respectus
aūt nō pōt hīe esse sine fundamēto ⁊ ter
mino. Nec sequit si terminꝰ a q̄ pfuit si
nc istis. g terminus ad quez pōt esse sine
istis. sicut nec in alijs vbi terminꝰ vnus
reqrit aliq̄ ad sui esse q̄ nō reqrit aliꝰ. sdi
co g q si in respectū ↄuertēt absolutu3
ille respectꝰ requiret fundamētū ⁊ termi
nū. ⁊ hīet ea l antiq̄ q̄ pcesserūt ↄuersio
nē l noua. Ex^m in alijs. Nō sequit lapis
pōt ↄuerti in sciam ⁊ eꝰ lapis nō infor
mat aliquē intellēm. g nec scia. qdcūq3
n. i aliqd ↄuertat sp tñ hēbit suū ppū
modū exndi sic tñ a quo ↄuersiōis ha
buit añ ↄuersiōez suū ppū mo^m exndi.

Circa secundū

principale q̄ro duo. p^o vtz pa
nis ↄuertatur in corpꝰ xpi in
euch^a. 2° an panis i ista ↄuersiōe anni
hilet. Ad p^m arguo q n̄. Aug. 3. ↄ tri.
7. Xpi corpꝰ dicimꝰ q ex fructibꝰ terre
acceptū sumimꝰ. S3 nō ē aliqd acceptū
ex fructibꝰ terre nisi panis l vinū. g nō
trāsbat. 2° Dam. li. 4. c. 6. Queādmo
dū in baptismate qz ↄsuetudo ē hoibꝰ
aq̄ lauari ⁊ oleo vngi cōiūgauit oleo ⁊
aq̄ grām sps sci ⁊ fecit ipm lauacru3 re
generatiōis. sic qz ↄsuetudo ē hoibꝰ pa
nē comedēre vinū ⁊ aquā bibere: ↄiuga
uit ipsis suipsiꝰ deitatē ⁊ fecit ipsa cor
pus ⁊ saguinē ipsiꝰ. vt p ↄsueta ⁊ fm na
turā in his q̄ sup nām sunt fiamꝰ. vult
dicē q sic in bapꝰ abluimur in aq̄ ⁊ h^o
iō ↄstitutū ē qz ↄsuetudo hoibꝰ ē laua
ri in aq̄. ita in euch^a pascimur ⁊ pota
mur pane ⁊ vino. qz ista sunt ↄsuetꝰ po
tus ⁊ cibꝰ hūanꝰ. g sic in bapꝰ est ve aq̄
eiusdē rōis cū coi aq̄ q̄ abluimur. ita in
euch^a ve est panis ⁊ vinū cū coi cibo ⁊
potu hūano. 3 sic. Aug. in glo. sup il
lud. i. cor. io. Unꝰ panis ⁊c. Sic vnꝰ pa
nis ex multi granis / ⁊ corpꝰ xpi ex mul
tis mēbris / ita ecclia ex multi psonis / g
euch^a ppt istā silitudinē signāt cōpꝰ xpi

verū / ⁊ corpꝰ xpi misticū. sed ex multis
granis n̄ colligit aliqd sic signatiuū nisi
panis. g ille manet in euc^a. 4° sic. In
oi mutatōe positiua tiꝰ ad quē accipit eē
S3 corpꝰ xpi n̄ accipit esse p ista3 actio
nē. qz tūc frequent accipet esse. nec etiā
aliqd esse accipit. qz tūc frequent augēt
ex frequētatione euchꝰ. g corpꝰ xpi nō ē
h tiꝰ alicꝰ mutatōis seu actionis positie
5 sic. Si panis ↄuerteret in corpꝰ xpi
oporteret esse aliquē ti^m p^m istiꝰ muta
tionis. illd in pposito nō pt esse deitas
ex pcedenti. q. nec aia intellectiua. qz illa
fm oēs n̄ est h nisi ↄcomitant. nec pt eē
aliqd accns l accntia. qz tc nō esset trās
sbatio s3 transacciꝰ. nō restat g nisi mā
sola. sed ↄuersio in mām solā nō ē trās
sbatio. magis. n. diceret resolo in mām
q trāsbatio. Et hoc p3. qz fm oēs formā
panis ↄuertit in formā aliquā sic mā i
mām. ⁊ ista forma n̄ pt aliq̄ inueniri q̄
terminet. vt p3 ex diuisiōe pposita. g ⁊c
Si dicas q est aliq̄ forma sbalis alia
ab intellectiua i quā ↄuertit forma pa
nis. Cōtra hꝰ vnꝰ rei nō ē nisi vnū eē
g nō ē nisi vna forma. O pp^m. Ambr.
de sacris. ⁊ ponit de ↄse. di. 2. panis ē in
altari. vbi accessit ↄsecrō d pane fit cor
pus xpi. Idē ⁊ ponit ibidē. Re vera mi
rabile. Sermo q̄ potuit facē q̄ n̄ erāt n̄
pōt mutare ea q̄ sunt i. id qd nō erāt. q.
diceret: sic. Preterea Eusebiꝰ. ⁊ ponit ibi
dē. Quia corpꝰ. Sacerdos inuisibil vi
sibiles creaturas in sbam corpis ⁊ san
guinis sui secreta ptāte ↄmutat. ⁊ ad h^o
hñt plēs auctēs. de ↄse. di. 2. in diuersis
locis. ⁊ magr ad ducit aliqs in ista di. ⁊
aliquas in di. pcedente.

Hic duo uidenda

sunt sicut circa alia credita sp̄ qd tenen
dum / ⁊ quō illud potit declarari. De
pri^o sicut recitat Inno. de officio misse.
parte. 2. c. 26. circa hoc erāt tres opinio
nes. vna q panis manet ⁊ tñ cū ipso ve
est corpus xpi. Alia q panis nō manet

ꝛ tñ nõ ꝯuertit ſed deſinit eſſe vel ꝑ an
nihilationẽ uel ꝑ reſolõnẽ in mãm vel
per corruptionez in aliud. ¶3ª ꝙ panis
tranſſbat in corp⁹/ꝛ vinũ in ſauguinez.
/quelibȝ aũt iſtaꝝ voluit iſtud cõe ſalua
re: ꝙ ibi vere eſt corpuſ xp̄i. qꝛ iſtud ne
gare eſt planc ꝯ̄ fidez. vt pȝ di. 3. in. q. i.
Expreſſe. n. a p̄n⁹ inſtõnis euch^e fuit de
veritate fidei ꝙ v̇e ibi ꝛ realiṫ corp⁹ xp̄i
continet. ¶Pro p̊ª op. arguit p⁹ ſic. Sic
in nãlibus nõ ſunt pl̃a ponẽda q̃ rõ nã
lis neceo cõuincit. i. phiſ. ꝛ in plibuſ lo
cis ſm phm. qꝛ pl̃alitas eſt ſupflua. ita
in credibilib⁹ nõ ſunt ponẽda pl̃a q̃ cõ
uinci poſſit ex v̇itate creditoꝝ. ¶Sȝ veri
tas eucha^e ſaluari põt ſine iſta trãſſba
tione. ğ ꝛc̃. minor ꝓbat. ꝙ ad v̇itatẽ eu
chariſtie reqꝛit ſignũ ꝛ ſignatũ realiter
ꝯtentũ. ſba panis cũ ſuis accñtib⁹ eque
põt eſſe ſignũ ſic̃ ſola accñtia imo magl
qꝛ ſba panis ſub ſpẽb⁹ magis ẽ nutrim
tũ q̃ accñtia. ğ magis repñtat corp⁹ xp̄i
in rõne nutrimẽti ſpũalis. ¶Res etiã cõ
tenta. ſ. verũ corp⁹ xp̄i eque põt ſaluari
cũ ſba panis ſic̃ cũ accñtibuſ. qꝛ nõ ma
gis repugnat ſbe eſſe ſiṁ cũ ſba q̃ cum
quãtitate illi⁹ ſbe. ¶Et ꝯfirmat hec rõ.
qꝛ ponẽda ſunt pauciora miracula q̃ᵐ
poſſibile ẽ. ſed ponẽdo panẽ manẽ cuȝ
ſuis accñtib⁹ ꝛ corpus xp̄i ibi eſſe vere
/pauciora ponunt miracula q̃ ponendo
panẽ ibi nõ eſſe. Nã n̄c nõ poneret ali
qȯ accñs ſine ſbo. ¶2⁹ ſic. ꝛ q̃ſi in idẽ re
dit. In creduł nobis ſm intellectũ vl̃ez
traditis: nõ videt ille modus determi
nandus q̃ eſt difficilior ad intelligendũ
ꝛ ad quẽ pl̃a vident ſeq̃ incõuenĩetia. ſȝ
iſtud corpus xp̄i eſſe in euch^a eſt q̃ddã
verũ vl̃it traditũ nobis. iſte aũt intelle
ctus ꝙ nõ ſit ibi ſba panis videt diffici
lior ad ſuſtinendũ ꝛ ad ipſum ſequunt
pl̃a incõuenĩetia q̃ ponẽdo ibi ee ſbaȝ
panis. ğ ꝛc̃. maior ꝓbat. qꝛ ex quo fideſ
nobis data eſt vt ſit via ad ſalutez: ita
debet determinari ꝛ teneri ab eccl̃ia ſic̃
magis eſt idonea ad ſalutẽ. Sed ponen

do intellectũ aliquem talẽ ſupra modũ
difficilẽ/ꝛ ad quẽ manifeſte vident ſeq̃
incõuenĩetia eſt occaſio auertẽdi omẽs
phos/imo fere oẽs ſequẽtes rõez nãlem
a fide/vel ſaltẽ impediẽdi eoſ ne ꝯuertã
tur ad fidez ſi dicat eis talia pertinẽ ad
fidem noſtrã. imo videt ꝙ phs hr̃et ꝓ
maiori incõueniente/vel q̃cunq̧ ſequẽſ
nãlem rõnem ea que ponunt h̄ negãdo
ſbam panis q̃ hr̃et de oibus articulis
quos hẽm⁹ de incarnatione/ꝛ mirũ vi
det q̃re in uno articulo q̃ nõ eſt p̄ncipa
lis articulus fidei debeat tal̃ intellect⁹
aſſeri ꝓpi quez fides pateat cõtemptui
oim ſequentiũ rõnẽ. ¶3 ſic. Nihil eſt te
nendum tanq̃ de ſba fidei niſi qȯ põt
expſſe hr̃i de ſcriptura vel expſſe decla
ratũ eſt ꝑ eccleſiã: vel euidenṫ ſeq̃t ex ali
quo plane ꝯtẽto in ſcriptura vel plane
determinato ab eccl̃ia. Iſta maior vi
det ſufficiens. qꝛ pro nullo alio hr̃et q̃s
cãm exponendi ſe morti. ꝛ pro oi eo qȯ
eſt de ſba fidei laudabiliṫ exponeret q̃s
ſe morti. ꝛ etiã ꝙ nullo iſtoꝝ modorũ
habet certũ firmiṫ credere vr̃ leuitatiſ.
qꝛ nõ eſt auc̃tas ſufficiẽs/nec rõ/ſi nullũ
iſtoꝝ inueniat/nũc aũt nõ videt expſſe
haberi nõ eſſe ibi ſbam paniſ. Nã. Io.
6. vbi multũ ꝑdicat v̇itas euch^e planũ
eſt. vbi xp̄s dic̃. Ego ſum panis viuus
qui mãducauerit ex hoc pane ꝛc̃. Et. i.
coꝛ. dicit Paulus. Panis quẽ frãgim⁹
nõne coicatio corporis xp̄i eſt:/nec inue
nitur vbi eccl̃ia iſtam veritatẽ determi
net ſolenniter/nec etiã qualiṫ iſtud poſ
ſit ab aliquo manifeſto credito euiden
ter inferri. ğ. ꝛc̃. ¶Si dicaſ ſicut dic̃ vn⁹
doctor ꝙ Math. 26. dĩo. hoc eſt corp⁹
meum: expſſe inſinuat panẽ non manẽ
re. qꝛ tunc eſſet ꝓpoſitio falſa. ¶Hoc ñ
cogit. qꝛ dato ꝙ ſba panis manẽt non
demõſtrat ſba panis/ſed ꝯtentũ ſub pa
ne. ſicut modo nõ demonſtrant accñs.
qꝛ tunc eſſet ꝓpoſitio falſa/ ſed eſt ſen
ſus. hoc ens ꝯtentũ ſub iſto ſigno ſenſi
bili eſt corpus meũ. ¶Itẽ in ſacris verl

tatis nulla dȝ eẽ falſitaſ. Sed accñã iſta
ſigãnt nãliter ſbas q̃s affecerũt. ꝛ ſi nõ
ſit ibi coꝝ ſba: ſigãtio iſta nãlis erit fal
ſa. hoc ẽ incõueniẽs. ¶Si dicas ꝙ ſigni
ficant corp⁹ xp̄i ꝛ ſanguinẽ. ꝛ iſta ſigã
tio eſt vera. ¶Cõtra. Nãlis ſigãtio non
mutat ꝓpṫ ſigãtionẽ ex inſtõne ad pla
citũ. ğ iſta accñtia nãliter ſigãnt eadẽ q̃
prius ſigãuerũt. ğ ex iſta p̄te in ſigãtiõe
nãli erit falſitas niſi ſignata ſubſint ſi
gniſ. ¶Sȝ poſito ꝙ illa ſigãta ſubſint/ve
ritas habet in ſigãtõe nãli accñtiũ/poſ
ſet etiã v̇itaſ hr̃i in ſigãtione ad placitũ
qꝛ in illis ſbis poſſet ꝯtineri illa que ſi
gnificant ad placitũ ex inſtõne. ꝛ ſic ha
beret oĩmoda v̇itas in vtraq̧ ſigãtiõe.
Sed ſm aliã viã falſitas eſt in ſigãtiõe
nãli. ğ magis congruit alia via q̃ iſta.
¶Pro opinione 2ª põt argui ꝑ rõnes ſi
miles aliq̃bus ꝑdictaꝝ. qꝛ tres p̄me ſa
tis vident poſſe adduci pro iſta/tum qꝛ
pl̃a miracula ponunt ponẽdo tranſſba
tionẽ q̃ negãdo/tum qꝛ iſta tranſſbatio
eſt ita difficilis ad intelligendũ. ꝛ ita vr̃
repugnare rõni naturali. qꝛ oi ſequẽti
rõnẽ nãlem videt irrõnabiliter poſita.
ꝛ per ꝯñs plus auertere a veritate fidei
q̃ abſolute ponere panẽ non manere ꝑ
annihilationẽ vel ꝑ aliquã aliã viam.
¶3⁹ quia iſta tranſſbatio nõ uidet magl
probari ex ſcriptura q̃ panẽ nõ manẽ.
imo minus. ¶Cõtra iſtas opiniones ar
guit quidã doctor. contra primã ſic. ꝙ
ipſa eſt incõueniẽſ/ꝛ impoſſibilis/ꝛ he
retica/p̄ᵐ probat ex tribus. p̄⁹ qꝛ tollit
reuerentiaȝ debitã xp̄o vt ꝯtinet in ho
ſtia/Sibi enĩȝ in euch^a debet cultus la
trie. ſed ſi ibi maneret ſba panis nõ de
beret talis cultus exhiberi ꝓpter idola
triam adorãdo creaturã. ¶2⁹ dicit incõ
ueniẽſ. qꝛ tollit ſignem huius ſacri. de
bet. n. illud p̄⁹ ſigãre corpuſ vt primũ ſi
gnatum. ſed ſi ibi manẽt ſba panis ipa
hr̃et rõnẽ p̄mi ſigãti. ¶3⁹ qꝛ tollit debi
tus vſus ſacri. qꝛ ſi manẽt vere ſba pa
nis eſt vere cibus corporaliſ. huius aũt

ſacramenti vſus eſt ꝙ ſit cib⁹ ſpirituaľ.
¶2ᵐ vero. ſ. ꝙ hec poſitio ſit impoſſibi
liſ arguit ꝑ idem mediũ tam ꝯtra p̄mã
opinionẽ q̃ ꝯtra ſecundã. qꝛ nihil põt
incipere eſſe vbi prius nõ fuit niſi ꝑ ſui
mutationẽ vel alteri⁹ in ipſuȝ. Sed cor
pus xp̄i nõ mutat ꝑ hoc ꝙ euch^a confi
citur. qꝛ manet in celo ſicut p̄us. ğ ſi ni
hil ꝯuertat in ipſuȝ nõ eſt magis realiṫ
in altari q̃ prius fuit. h⁹ eſt impoſſibi
le. ¶3ᵐ. ſ. ꝙ ſit heretica probat ſic. quia
eſt ꝯtra verbuȝ xp̄i inſtituentis ſacr̃m.
Math. 26. Hoc ẽ corpus meum. nõ di
cit hic eſt. ſed hoc eſt. ſi autez ſba panis
manet vel annihilat ꝛ non ꝯuertẽt ve
rius diceret. hic eſt corpus q̃ hoc ẽ cor
pus. ¶Contra opinionẽ ſecundã argui
tur ſpecialiṫ contra hoc ꝙ ponit reſolu
tionez in materiã panis ꝑiacentẽ. quia
vel fieret in materiã nudã/ꝛ hoc eſt im
poſſibile. quia tunc eſſet materia ſine
forma. ꝛ ſic actuſ materie erit ꝛ nõ erit
/vel fieret in materiã ſub aliqua alia for
ma. ſed hoc eſt incõueniens. qꝛ vľ illud
corpus aliud nouũ cuius eſt illa mate
ria eſſet ſimul cum ſpẽbus ꝛ corpe xp̄i.
vel mutaret ȯ loco illo. ꝛ vtrũq̧ eſt in
conueniẽſ/p̄ᵐ quia impoſſibile eſt duo
cõpora eſſe ſiṁ/2ᵐ quia ille mot⁹ localis
illius poſſet ꝑcipi ꝑ expulſionẽ corpori
alteri⁹ circũſtantis. ¶Quicq̃d ſit ȯ opi
nionib⁹ iſte rões nõ vident eas efficaciṫ
iprobare. p̄ª nõ valet. qꝛ mõ ñ eſt idola
tria qui adorat xp̄m in euch^a. ꝛ tñ nõ
põt negari quin ſit ibi creatura aliq̃. ſ.
ſpẽs ille. ſȝ nõ eſt adorandũ ſenſibile cõ
tinens ſed xp̄s ꝯtentus. Et eodẽ mõ tũc
dicet xp̄m ꝯtineri ſub pane q̃to ꝛ gli.
ꝛ ita ñ panẽ adorari ſȝ xp̄m ꝯtentũ in
pane vt in ſig. ¶Et ſi obijcias ſaltẽ ſim
plices q̃ nõ ſic diſtinguũt eẽnt idolatre
/d⁹ ꝙ ita põt nũc argui ꝯ̄ te/qꝛ ſimpliceſ
nõ diſtinguũt accñtia illa a corpe xp̄i.
in oibus ãt talib⁹ eſt vna rñſio/qꝛ ſim
plices adorant in fide eccl̃ie. ꝛ h⁹ ſufficit
eis ad ſalutẽ. Maiores autez diſtincte

adorãt ɔtentũ nõ signũ ɔtinens. ⁊ hᵒ ſi ue signũ ɔtinẽſ ſit accñs tm̃. ſiue ſb̃a pa nis cũ accñte. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ eſt ad op poſitũ. quia ſi eſſet h̃ ſb̃a panis/illa du plex ſigãtio eſſet va. ſ. nãl q̃ accñia ſigni ficãt ſb̃am panis. ⁊ illa q̃ ẽ ex inſtõne di uina. q̃ ſenſibile ſigãt corp' xp̃i/ſed nũc nõ pt̃ ſaluari niſi pciſe altera va. ¶ Nec põt dici ꝙ ceſſet ſigãtio nãl ppt̃ aliã q̃ eſt ex inſtõne/q₂ ſi ſic tũc ñ ducẽt accñ tia illa nãlr q̃ᵐ eſt õ ſe ad dep̃hendẽdũ ſb̃am panis. ſ₃ totalit̃ ceſſaret in eis iſta ſigãtio vl' rep̃ñtatio q̃ tñ p̃us infuit eis ⁊ tunc aliq̃ᵒ imutaſſent alr̃ inteᵐ ante ɔſeq̃ꝑ p'/hᵒ nihil ẽ. ¶ Rᵒ g̃ ꝙ p̃ᵐ ſigãtuʒ ex inſtõne oʒ eſſe corp' xp̃i ⁊ ita eſt ſiue maneat ſb̃a panis ſiue ñ. ſed p̃ᵐ ſigãtũ accñtiũ qõ. ſ. nãlr ſigãt ſemp̃ eſt ſb̃a iᵃ quã pᵒ affecerũt vel nata eſſent afficere q₂ illa ſigãtio nãlis ñ mutaꝛ. ¶ Ad 3ᵐ ñ valet. q₂ mõ meᵐ eſt ꝙ ille ſpẽs nutriũt ſm aplm. i. cor. xi. Un' q̃dẽ eſurit. al' vo ebri' eſt. ⁊ h̃ ex pceptiõe ſpẽꝝ ſacrãli um. ⁊ tñ nõ negat h̃ eſſe cibũ aĩe/tñ oat ipſũ ɔtẽtũ ſub nutrimẽto corpali. ſ⁊ ita ſi ponẽt panis manẽ eſſet ibi nutrimen tũ corpale ſ⁊ tñ ɔtentũ ſub illo eſſet tm̃ nutrimentũ aĩe. ¶ Aliud aũt de impoſſi bilitate ſatis ſolutũ eſt di. io. q. i. q₂ inci pit h̃ eſſe nõ ſine oĩ mutatiõe extẽdẽdo mutationẽ ad illã p̃ñtiã ſimplicẽ. ¶ Ali ud de h̃ ıl' hoc nihil ẽ ad. h/veꝝ eſt. n. ꝙ hoc ẽ corp' meũ/⁊ h̃ eſt corp' meuʒ. ſed nõ hoc accñs ſed ɔtẽtũ ſub accñte/eodẽ mõ ſi eſſet panis nõ hoc qõ ẽ ſb̃a panis eſſet corp' / ſed hᵒ qõ eſt ɔtentũ ſub pa ne ẽ corpus/maluit aũt ſaluator vti hᵒ vocabulo hoc ꝙ hic. q₂ magis exp̃mit veritas. lʒ vtrũqʒ dc̃m eſſet verũ. ¶ Ad aliud ɔ̃ ſecũdã opi. poſſet rñderi ponẽ do ãnihilatõeʒ panis totalit̃/vl' ſi pona tur reſolutõ vſqʒ ad mãʒ ex q̃ fuit/arᵐ nõ cogit/poſſet. n. dici ꝙ ⁊ in mãm nu dã ſ⁊ in mãm ſb̃ alia forma/⁊ poſſet di ci ꝙ in manentẽ vbi p̃us erat/vel motã inde localit̃. ¶ Et qñ arguit ɔ̃ p̃ᵐ q₂ tũc mã eſſet ſine forma. ⁊ ſic in actu ⁊ ñ in actu/equocatio ẽ de actu. q₂ vnoᵒ actus eſt dr̃ia entis oppoſita potentie put di uidit oẽ ens qõ eſt. ſ. in actu l' in potẽtia ¶ Alioᵒ actus dicit hitudinẽ illã quã di cit forma ad informabile ad totũ cuius eſt ſ⁊ eodẽ mõ equocaꝛ de potẽtia. q₂ vt opponit actui pᵒ/dicit ens diminutuʒ cui. ſ. nõ repugnat eſſe extra cãm ſuaʒ. ſens aũt in actu oppoᵐ iſti potẽtie ẽ ens ɔpletũ in ſuo eſſe extra cãʒ ſuã qõcũqʒ ſit illud ¶ Alioᵒ poᵃ dicit p̃nᵐ receptiuũ actus 3ᵒᵒ dicti. ſicut mã dr̃ poᵃ/⁊ forma actus. hec diſtinctio plane pʒ p phm. 9. meth. in p̃nᵒ/⁊ etiã mẽbra diſtinctiõis pbari pñt p dc̃a phi in multis locis lo quentis de actu ⁊ potentia. nũc ſic nũc ſic. ſicut i. 7. meth. c. pe/⁊ 8. met c. vlt. Ex actu ⁊ potẽtia per ſe fit vnũ. ñ intel ligit de iſtis vt oppoſita ſunt/q₂ ſic nõ ſunt ſil'/alioᵒ. 9. met. c. 5. eſt aũt act' exi ſtere rem/nõ ita ſicut dicimus de poten tia. Et poſt explanãdo iſtam deſcriptio nem manifeſtat in mult' oppoſitis. vt vigilans/ac dormiens/⁊ videns ⁊ clau dens oculũ. ⁊ elaboratũ ⁊ illaboratuʒ. hı' inquit dicere eſt alteri parti act' de terminatus/alteri autẽ potẽtiale. ¶ Ad ppoſitũ ergo materia ſine forma eſt in actu p̃mo modo/⁊ nõ in potẽtia/qõ p' batur p ipſũmet doc. Ecce verba ſua. Materia ipſa accepit a deo hoc imꝑfe ctum eſſe qõ habet. ſ. in potẽtia. ⁊ nece eſt ipſum hᵒ ponẽ. q₂ mãm ɔcedit a deo cãri. ſed anteꝙ cãret erat in potẽtia pᵒᵒ ſalit̃ cãret qõ impoſſibile eſt creari. g̃ p' creationẽ fuit in potẽtia/nõ iſtoᵒ ſed 2ᵒ mõ. q₂ fuit receptiuũ actus 2ᵒᵒ dicti. ſed tunc ẽ ig̃rãtia elenchi cũ dr̃ eſt i actu pᵒᵒ ⁊ non in actu 2ᵒᵒ/g̃ eſt in actu ⁊ non in actu. Eodẽ mõ eſt equocatio õ potẽtia hincinde. ¶ Si etiã daret 2ᵐ. ſ. ꝙ mate ria recipẽt aliaʒ formã ⁊ manẽt ſil' cum corpe xp̃i nõ poſſet improbari q̃n eſſʒ deo poſſibile/q₂ nõ includit ɔ̃dictiõeʒ. ſi. n. corp' xp̃i etiã quãtũ põt eſſe ſil' cũ

q̃titate panis ⁊ plus repugnat q̃ᵐ q̃to q̃tũ ad ſilitatem ꝙ ſb̃a ſubſtãtie. ⁊ per ɔñs plus ꝙ ſubſtãtie cuicũqʒ. ¶ Sic eniʒ arguit phs. 4. phicoꝝ. c. de vacuo ꝙ ſi duo corpa poſſet eẽ ſil' ⁊ q̃dlibʒ ſequit ꝙ nõ ẽ ipoſſibile aliquã ſubſtãtiam cõ poſitã ex illa mã ⁊ noua forma manere ſil' cũ corpore xp̃i. ¶ Si iteꝝ daret ꝙ ex pellitur nõ tñ ſic ꝙ manifeſte appareat expulſio aeris. nec hoc põt pbari ipo ſſibile deo. q₂ nullã includit cõtradictio nem

Quantum ergo ad

iſtum articulum quid. ſ. ſit tenendũ. Rᵒ ꝙ cõmuniter tenet ꝙ nec panis manet/ contra primam opĩ/nec annichilatur ul' reſoluitur in materiam primam/ ſʒ cõ uertitur in corpus xp̃i. ⁊ ad hoc mltuʒ expreſſe videtur loqui Ambro. cuius. ſ. auc̃tes. ã. adducte ſunt ⁊ plures hñtur de ɔſe. di. 5. ⁊ ponũt a mgr̃o di. io. ⁊ õ iſta. Pcipaliter aũt uidet mouẽ ꝙ õ ſacris tenẽdũ eſt ſicut tʒ ſc̃a rõna ecc̃lia ſicut hẽt extra õ hereticis. Ad abolẽdã Nũc aũt ip̃a tenet panẽ trãſſubſtãtiari in corpus. ⁊ vinũ in ſanguinẽ ſicut ma nifeſte hẽt extra de ſum. tri. ⁊ fide ca. fir miter credim'. ¶. vna võ ubi dr̃. Ipe ibi xp̃s ſacerdos ẽ ⁊ ſacrificiũ. c' corpus ⁊ ſanguis in ſacro altaris ſub ſpẽb' panis ⁊ vini ueracit̃ continetur. ⁊ ſeq̃t ſtatiʒ Trãſubſtãtiatis pane in corpus ⁊ vino in ſanguine ptãte diuina. ¶ Ad hᵒ etiaʒ eſt vna ɔgruẽtia q₂ ecc̃lia orat. Fiat cõ mixtio ⁊ conſecratõ corporis ⁊ ſanguis dñi nr̃i Jhu xp̃i ⁊c̃. ¶ Alia eſt congruen tia. q₂ non ieiunus non poteſt congrue celebrare. ſed pcepta eucbaᵃ adhuc pt̃ ſacerdos iterum celebrar̃. ſicut habetur extra de celebra. miſ. Cõſuluiſti excepᵒ inquit die natiuitatĩ dñi niſi tñ neceſſi tas ſupueniat ſufficit ſacerdoti ſel' i die miſſaʒ celebrare. ⁊ ex hoc innuit qõ in die nat. dñi ⁊ q̃ñ nccitas ingruit lʒ plu res miſſas celebrare in die

Ad argumẽta pro

p̃ma op̃. ⁊ 2ᵃ. ad p̃ᵐ. ɔcedo ꝙ ẽt i credi tis nõ ſũt pl'a ponẽda ſine nccitate. nec pl'a miracl'a q̃ opʒ. ſʒ cũ dr̃ in miori vi tas eucbaᶜ poſſʒ ſaluari manẽte pane l' ſine tranſſubſtãtiatõe/dico ꝙ bñ fuiſſʒ deo poſſibile inſtituiſſe ꝙ corpus xp̃i uere eẽt preſens ſubſtãtia panis manen te ul' cũ accñtibus pane annichilato. ⁊ tc̃ fuiſſʒ ibi veritas eucbᶜ. q₂ ⁊ ſigᵐ ue rum ⁊ ſignatũ ueꝝ. ſʒ h̃ nõ ẽ mõ tota veritas eucb' l' ñ. n. ſic inſtituitur dicũt auc̃tes adducte. ¶ Et cũ dicit ꝙ ad ueri tatẽ eucbᶜ nihil requiritur niſi ueꝝ ſig nũ ⁊ ueꝝ ſignatũ. ¶ Rᵒ. veꝝ eſt eo mõ q̃ ſigᵐ ẽ iſtitutũ ⁊ q̃ ſibi dʒ corñdẽ ſigna tũ ꝙ ñ ẽ nc̃ pciſe ꝙ corp' ſit cũ aliq̃. ſ. cũ pane l' cũ accñtib' pais idiſticte. ſʒ iſtitu tũ ẽ nc̃ ꝙ ſignaᵐ ſit tm̃ ſb̃ accñtib' ut ſb̃ ſiᵒ ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ñ ẽ aliq̃s articul' artã dus ad intellc̃m difficilẽ niſi ille intelle ctus ſit verus. ſed ſi verus ẽ ⁊ pbatur euidẽter eẽ veꝝ. oʒ ſm illum intellectũ tenere articulũ q̃ñ inquirit in ſpãli. q̃a null' ali' intellc̃s ſpãlis verus eſt. ſic ãt ſupponit de intellc̃u h' articuli ex auc̃ tibus allegatis. ¶ Et tunc ad 3ᵐ vbi ſtat vis. dicẽdũ ꝙ ecc̃lia declarauit iſtũ intel lectũ eẽ de ueritate fidei in illo ſymbu lo edito ſub Inno. 3ᵒ. in concilio latera nen. Firmiter credimus. ⁊c̃. ſicut allega tũ eſt ſupius ubi explicite poĩt ueritas aliq̃ꝝ credendoꝝ magis explicite ꝙ ha bebat in ſymbulo aploꝝ. uel Athana ſij/uel nicene. ⁊ breuiter q̃cquid ibi dicitur eẽ credẽdum tenẽdũ eſt eſſe de ſubſtãtia fidei ⁊ hoc p' iſtã declaratio nẽ ſolẽnem factã ab ecc̃lia. ¶ Et ſi queras quare uoluit ecc̃lia eligere iſtũ intellc̃m ita difficilẽ huius articuli cũ verba ſcp ture poſſent ſaluari ſm intellectum fa cilẽ ⁊ veriorẽ ſm apparentiã. ¶ De hoc articulo dico ꝙ eo ſpũ expoite ſũt ſcrp ture quo condite. Et ita ſupponenduʒ eſt ꝙ ecc̃lia catholica eo ſpũ expoſuit.

quo tradita est nobis fides. spū. s. vitati
edocta. ⁊ ideo hunc intellectū elegit. qꝛ
verus ē. Non. n. in ptāte ecclie fuit facē
istud ꝟbū vel nō verū. sed dei instituen
tis. sed intellectū a deo traditū ecclesia
explicauit directa in hoc vt credit spū
veritati. ¶ Ad 4.m posset dici ꝙ accn̄tia
non semꝑ sigānt sbām esse in actu quā
affecerūt. sed aptitudinalit̄. / vl' si modo
sigānt in actu non est ibi falsitas in sig°
vt est signum institutū ad placitū. qꝛ vt
sic hꝫ sigātū ad qꝺ institutum est.

De secūdo articu

lo ṗncipali sunt duo declarāda. p° quō
panis transsbāt vel possit fieri transsba
tio in corpus xp̄i ṗexn̄s ¶ 2° quid possit
esse formale in termino ad quē ꝯuersio
nis. hec. n. duo tangebant in argumētī
ad primā partē. ¶ De p° sciendū ꝙ sine
ad transsbationē vnius ad aliud nō re
quirat nisi ꝙ vterqꝫ terminus sit sbā. ⁊
sit plene in obediētia agētis quantū ad
totale esse ⁊ q̄ꝫm ad totale non esse. ¶ siue
ꝭm aliquos plus requirat. s. mutua cō
uertibilitas ꝭm naturā ꝑpt. s. pn̄m po
tentiale transmutabile a forma vnius
ad formā alteri⁹ licꝫ nō vnica trāsmu
tatione. sed ꝑ multas. ⁊ hoc ab agente
naturali) vtrūqꝫ istoꝝ saluat in ꝑposi
to. qꝛ tam panis q̄ꝫ corpus xp̄i totalr̄ ē
in potestate dei q̄ꝫm ad totale esse ⁊ to
tale nō esse) habent etiā materiā eiusdē
rōnis ꝑpter quam quantū est ex parte
vtriusqꝫ posset fieri transit⁹ ꝑ naturaꝫ
ab uno in aliud. licꝫ per multa mea / lꝫ
etiā ꝯsiderando corpus illud inquātuꝫ
nunc imortale ⁊ impassibile nō posset
illud ꝑ naturaꝫ ꝯuerti in panē. sed hoc
non est qꝛ careat materia receptiua for
me panis. sed qꝛ mā eius inseparabilit̄
cōtinet a forma sua. s. aīa impassibili.
¶ Hoc etiā posset declarari de ptib⁹ vtri
usqꝫ termini. de⁹. n. in potestate sua hꝫ
tā mām q̄ꝫ formā vtriusqꝫ termini. ⁊
per ꝯn̄s pōt mām ꝯuertere in mām ⁊

formā in formā. ⁊ ita totū in totū ⁊ to
taliter. hoc aūt nō pōt nāle agens. qꝛ in
potestate ei⁹ nō est mā sed supponitur
actioni sue ex prima. q. hui⁹ q̄rti. ⁊ ista
rō ꝑcedit ꝭm illā viā que tacta ē in. q.
precedēte. non aūt supponēdo ꝙ ꝯuer
sio reqrat susceptiuū ꝯmune vtriqꝫ ter
mino. ¶ Sed de mō possibilitati istius
cōuersionis ponit sic. Mā vt est q̄d est
oīno indistincta p° de gnātione. ꝰ agēs
presupponēdo eam vt q̄d respicit illaꝫ
vt oīno indistinctā. Deus est hi⁹. qꝛ nō
agit ꝑ motū. ⁊ hoc ideo qꝛ nō est instru
mentū sed cā pa. ꝰ agit in mām vt oīo
indistinctā. ꝰ sicut pōt formā destructā
eandē numero reducē in suā mām pro
priam. qꝛ non agit ꝑ motū qui ꝓhibet
idē numero redire. ita pōt eadē formā
inducere in quancūqꝫ mām. ad eandeꝫ
aūt formā numero sequit eadē mā nu
mero. ꝰ pōt facere ꝙ quecunqꝫ mā fiat
quecūqꝫ mā. ⁊ sic pōt facē ꝙ forma cor
poris ponat in mā panis. ⁊ per hoc illa
materia fiat ista ⁊ forma forma. ⁊ totū
istud diffuse declarat. ¶ Sed cō tra pri
mam ꝑpositionē quā accipit. s. mā vt
est quid est oīno indistincta arguit sic.
/ quia aut intelligit indistincta ꝭꝫ nume
rum. s. ꝙ quecūqꝫ vt est q̄d est oīno ea
dem cuicunqꝫ vel intelligit indistincta
ꝭm rōnē sn̄. hoc est vt ē quid / est vni⁹ ra
tionis. ¶ Si p° mō iste intellectus est oīo
impossibilis. qꝛ ꝯ phꝫ ⁊ ꝯ rōnē nālem
⁊ ꝯ illud qꝺ intendit declarare ꝯ phm.
qꝛ ex intentiōe loquēs. 12. meth. c. 2. de
per se ṗncipijs dicit ꝙ sicut principiata
sunt alia sic eoꝝ ꝑ se ṗncipia. ⁊ hoc ꝭm
genus ⁊ spēm ⁊ numerū. ⁊ ad ꝑpositū
expsse dic hoꝝ que sunt in eadē specie
diuersa. supple sunt pn̄a. nō spē. sed qꝛ
singulariū alia est tua mā ⁊ mouens ⁊
spēs ⁊ mea. rōe aūt vli eadē. ꝰ ex inten
tione vult ꝙ mā mea ⁊ tua vt est per se
prinm meū ⁊ tuū est alia numero sed aūt
per se prinm vt quid est. qꝛ pars substā
tie non pōt esse aliquid nisi vt sbā ⁊ vt

quid. ¶ Hoc etiā pꝫ ex ꝑcessu phi inue
stigando mām. p° phis. ⁊ p° de gnātiōe
⁊ 2°. dicit eam esse eandeꝫ subiectā toti
transmutationi ⁊ vtriqꝫ termino. ¶ Sic
ꝰ est eadē in genito ⁊ corrupto / quō nō
est eadē in duobus sil' genitis. qꝛ tūc ge
neratio ⁊ corruptio nō magis ꝯcludēnt
mām vnā q̄ꝫ simul exn̄tia diuersoꝝ. ꝰ
mā vt q̄d si est eadē in aere corrupto ⁊
in igne genito ex ipso: ipsa vt q̄d est nō
sic ē eadē in aere ⁊ igne sil' exn̄tib⁹. ¶ Et
pōt rō ꝯfirmari. qꝛ si posset eē eadē sil'
sub forma aeri ⁊ ignis nō reqreret trās
mutatio corrūpens ṗcedens ad hoc ꝙ
mā fieret sub alia forma. ¶ Contra hoc
etiā est rō manifesta. qꝛ mā est prior or
dine nature q̄ꝫ ipsa forma recepta. quia
materia est fundamentuꝫ oīm. iuxta il
lud. 2. meth. in antiq̄ translatiōe in fun
damento nature nihil ē distinctuꝫ. ṗus
aūt vt est prius essentialit̄ nō variat ꝑ
pter variationē posterioris. si ꝰ mā vt
est q̄d est oīno eadē in se nullo° pōt esse
alia ꝑpter aliam formā receptā. ꝰ ipsa
oīno eadē recipiet formas ꝯtrarias sba
les / vel saltem incōpossibiles. vt aeris ⁊
ignis ⁊ tunc sequeret ꝙ gnāns possꝫ ge
nerare nihil corrūpēdo. ¶ posset etiā mā
simul esse eadē sub forma hoīs ⁊ asini.
¶ ⁊ sic nlle due forme sbales repugnarēt
insimul ꝑficiendo mām. ¶ Est etiā ille in
tellectus falsus ad propositū suū qꝛ de
ducit ꝙ pōt formā corpis ponē deus in
materia panis. Si aūt ista mā est eadē
cum mā corpis n̄ pōt poni in ea forma
corpis. qꝛ iam hꝫ eam. eadem. n. nume
ro sibi vtpote mā corpis nō pōt poni i
ea forma corpis. qꝛ iam hꝫ illā formaꝫ
ꝰ ⁊ ista hꝫ. ⁊ si hꝫ nō pōt sibi impmi. qꝛ
tunc sil' hrēt ⁊ nō hrēt. ¶ Si aūt intelli
gat ꝙ mā sit indistincta hoc est eiusdeꝫ
rōnis. ⁊ sic deducat ꝙ deus pōt formā
eandē numero impmē illi materie que
inest isti. ꝯn̄tia nō valet. qꝛ eadē forma
numero n̄ pōt sil' informare duas mās
quarū vtraqꝫ erit sufficiēs receptiuū ⁊

totale ei⁹. mā ⁊ ista vnitas rōis stat cum
distinctiōe numerali hui⁹ materie ab illa.
¶ Esto etiā ꝙ daret sibi ꝯn̄s n̄ seqt ꝙ ista
mā fiat illa mā. qꝛ ṗus non variat ꝑpt
nouitatē posterioris. mā ꝰ illa nō fit aa
q̄ꝫ ṗus fuerit. qꝛ recepit aliā formā quā
ṗus nō habuit. ¶ Hoc etiaꝫ ꝓbat. qꝛ si
fieret alia. ꝰ ista forma n̄ posset sibi im
primi. qꝛ forma illa nō pōt impmi illi
materie q̄ iam hꝫ eā / vt sic arguat ꝑ eo
dem instanti. si mā panis recipit formā
corpis. ꝰ fit in illo instanti mā corpis. ꝰ
in illo instāti non pōt recipē formā cor
poris. qꝛ mā corpis nō pōt tunc recipē
formā corpis qꝛ eā ṗhabꝫ. ¶ Itē ista im
pressio forme corpis in mām panis nō
esset transsbatio / sed gnātio / illa. n. mā
ṗus fuit sub ṗuatiōe forme corpis. ⁊ nc̄
hꝫ formā illā / Nec ꝑ h° etiā ꝓbat quō
forma panis transeat in formā corpis.
¶ Preterea etiā ista ꝑpositio ꝙ solus de⁹
respicit mām vt ē quid. videt esse falsa.
agens. n. sub ea rōne respicit passuꝫ sub
qua inducit in eo terminuꝫ actiōis. sed
agēs creatū pōt inducē formā sbalē in
mām ꝑ gnātioneꝫ. ⁊ illa inducit in ma
teriā vt est q̄d. qꝛ sic est per se receptiua
forme sbalis. ꝰ agēs nāle attingit mām
vt est q̄d. ⁊ ex h° sequēt si ista ꝑpō esset
vera ꝙ eā respiciēs vt q̄d pōt eandē for
mā in māꝫ quācūqꝫ iprimē. ⁊ tc̄ si agēs
supnāle trāsbare pt seqret ēt ꝙ agēs cā
tū h° posset. qꝺ ē manifeste falsum / Itē
illa ꝑpō q̄ ꝓbat ꝙ de⁹ nō agit ꝑ motū
⁊ dē aliud agit ꝑ motū. qꝛ dē aliud ē in
strm dei. ⁊ deus ē pa cā. n̄ ꝯcludit simo
magis pōt duci ad oppom. qꝛ si instrm
inq̄ꝫm instrm ē nō oꝫ agē ꝑ motū nisi qꝛ
ipsum ē mouens motū. ꝰ oporet illud
cuius est instrumētum / poterit agē per
motū in ipsum instrumentū.

Quātū ergo ad istuꝫ arti
culū dico ꝙ
possibiltas conuersionis panꝭ absolu
ta in corpus xp̄i est ex plena obediētia
vtriusqꝫ termini respectu virtud diuine

¶ Sed est dubiũ spãle hic ꝑpter terminum ad quẽ ꝑexistentẽ. qꝛ non videt ꝙ inꝑexistens ⁊ ſm esse pristinũ manens possit aliquid ꝯuerti. ¶ Hic dici põt ꝙ est impossibile transb͂ationẽ partialez esse inꝑexistens. qꝛ illa est mutatio per quã potentiale recipit actũz quo prius caruit. ⁊ p ꝯsequẽs ꝯpositum ex illo potentiali ⁊ illo actu nouũ est. quia succedit priuationi illius actus. ¶ Sed oppositum est in transitiõe totali. quia ibi ñ est mutatio vt dictũ est prius. ⁊ ideo nõ oportet terminũ illius transb͂ationis se qui priuationẽ seu negationẽ oppositã suõ esse. ¶ Sed istud nõ sufficit: quia lꝫ nõ oporteat terminũ istius transb͂ationis esse nouum ꝑpter rationẽ mutationis sicut bene deducit: tamẽ videtur ꝙ oportet ipsum esse nouũ. quia ẽ terminus noue actionis. nihil enĩz est terminus actionis ꝑprie. s. de genere actiõis quin per illã actionẽ accipiat esse. ⁊ hᵒ saltem ſm illud ſm qð est formalis terminus actionis illius. vnde etiaz filius dei qui est terminꝰ actiue generationis patris per illaz generationẽ accipit esse ⁊ personã esse ⁊ deum esse. alioquin si nullũ esse accipit per illã non videt esse intelligibile quomodo sit ibi aliqd terminans generationẽ que est actio ð genere actionis. qð pro tanto dico ad excludendũ generatiões que dicunt equiuoce actiones illarũ quidẽ terminũ nõ oportet accipere esse. quia nõ sunt actiones de genere actionis sed sunt termini vt dictũ ẽ di. 3. p̃mi li. ¶ Si dicas verum esse de termino actionis positiue. transb͂atio autẽ non ẽ nisi actio destructiua termini a quo. ⁊ in hoc magis est non actio. ¶ Hoc nõ videt ꝑbabile. qꝛ ipsa est inter terminos positiuos ita ꝙ nec ẽ creatio nec destructio tantũ. ¶ Potest dici ꝙ transubstãtiatio hoc stante ꝙ sit inter terminos positiuos que sunt substantie potest poni duobꝰ modis intelligi. vno modo ꝙ sit ad substãtiã vt per ipsaz accipientẽ esse. ¶ Alioᵒ vt sit ad sb͂am vt p ipsaz accipientẽ esse hĩ. ¶ Priᵒ põt dici ꝑductiua sui termini ad quez 2ᵒ adductiua. qꝛ per ipsam adducit terminus vt sit hĩ. ⁊ sub aliis verbis potest esse vel ad entitatez sui termini. vel ad p̃nci alitatẽ eius alicubi. transubstãtiatio primo modo põt esse ad substantiam que p̃fuit. sed nõ uidet posse poni in substantiã manentẽ ſm esse suũ antiquum. sed 2ᵒ modo bene põt esse transsubstãtiatio inꝑexistens. quia põt fieri de nouo p̃sens hic. vbi fuit terminus a quo. manens tamẽ vbi erat prius. ¶ Et si obicit ꝙ ista 2ᵒ nõ est trãsubstãtiatio quia terminus eius nõ est substãtia vt substãtia. sed ẽ ista p̃sentia que accidit substãtie. sola enim illa acquirit p istaz actionẽ. ¶ Et p̃terea tunc erit terminus ad quẽ per transubstãtiationez alicubi vbi prius nõ fuit. cuius oppositũ ꝑbatum est in di. 10. q. 1. ¶ Et preterea quot essent hĩ presentia tot essent p̃sentialitates. ⁊ per ꝯsequens tot ꝯuersiones. multa aũt sunt in xp̃o quoꝝ quodlibet est hic pñs. g̃ sunt multe ꝯuersiones. ¶ Ad primũ potest dici ꝙ substãtia est terminus ipsius transubstãtiatiõis 2ᵒ modo dicte. quia ipsa substãtia succedit substantie. non tamẽ habet esse substãtiale nouũ. sed tantũ presentiã nouaz. ¶ Ad secundũ dico ꝙ transubstãtiatio p̃mo modo dicta nõ facit terminũ ad quem esse vbi nõ p̃fuit ⁊ ita debet intelligi cõclusio ꝑbata di. 10. sed trãsubstãtiatio secũdo mõ dicta incidit mutationem quandã ad simplicem p̃sentiã circa terminũ ad quẽ ⁊ rõne istius bene põt terminus ad quẽ esse per illã vbi nõ p̃fuit. ¶ Ad 3ᵐ potest dici ꝙ nõ est ibi nisi vnicum p̃mo p̃sens. s. illud qð est p̃ncipaliter sigãtũ huiꝰ signi. Alia autẽ p̃sentia vel sunt ptes ipsius vel ꝯcomitantia ipsuz s ꝯuersio. g̃ est vnica. qꝛ vnius substãtie panis p̃us pñtis istis speciebus in vnũ corpus vt pñs eisdez. ¶ Pro ista via vi

detur esse rõ ista. qꝛ eo mõ terminꝰ p̃or ꝯuertit in terminũ posteriorẽ. quõ terminus p̃sterior succedit termino p̃ori sed terminus posterior nõ succedit ſm esse simplr. sed ſm esse hic p̃sens pani ꝑexñti. g̃ nec panis ꝯuertit nec trãsit in corpus xp̃i nisi ſm esse hic pñs pani ꝑexñti. ¶ Si dicas ꝙ absolute esse corpori succedit ipsi eẽ panis. qꝛ corpus manet ſm suũ esse simplicit̃ pane desinẽte esse. ¶ Cõtra hoc ñ est succedẽ sic terminũ termino. qꝛ sic sol potest dici succedẽ cuicunqꝫ corrupto inferiꝰ. qꝛ manet i suo esse illo desinẽte esse. ¶ Scðm hanc viã põt teneri ꝙ termini istius transitꝰ sunt incõpossibiles eo mõ quo terminat. qꝛ sic nõ sunt sil̃. lꝫ ð potẽtia absoluta dei possint esse sil̃. sicut lꝫ deus possit facẽ aerẽ sil̃ cum igne de potẽtia absoluta ⁊ forte ex eadẽ mã. tñ vt aer succedit igni sic incõpossibiles in sil̃ essendo. ¶ Cõtra hoc vr̃ ꝙ ñ sit tñ vna mutatio in ꝑposito. qꝛ p illã qua corpꝰ vt hic succedit pani vt hic nõ desinit panis esse nisi vt hic. ⁊ p ꝯñs nõ desinit esse simplr. g̃ oꝫ dare aliam mutationẽ p quã panis desinat esse simplicit̃. Rñsionẽ quere.

De secũdo articulo

dico ꝙ sicut i ꝯuerso sunt duo. s. mã ⁊ forma. ita in termino ad quẽ ꝯuersionis. ponit. n. hĩ ꝯpositũ pᵒ ꝯuerti in ꝯpositũ. ⁊ ita in vtroqꝫ termino aliqd esse formale ⁊ aliqd mãle. ¶ Quid sit g̃ formale in termino ad quẽ. dr̃ ꝙ in nã humana xp̃i nihil est nisi mã pᵃ ⁊ aĩa intellectiua. ⁊ ꝑ hoc sunt q̃tuor rõnes fũdamentales. pᵃ est hĩ. Uniꝰ entis ẽ vnũ esse. vnũ esse est ab vna forma. g̃ vnius entis est vna forma. ¶ Hoc ꝯfirmat per illud phi. 7. met. c. de vnitate diffinitiõnis. vbi vult ꝙ genꝰ nihil est p̃ter eas q̃ sunt generis spẽs. ⁊ ibidem finalis dr̃ia sb͂a erit re[illegible]diffinitio. ⁊ ibidẽ nõ ẽ ordo in sb͂a. quõ. n. oꝫ intelligẽ hoc p̃us: illud vo posterius. Ex q̃bus oĩbus accipitur ꝙ vnitas diffinitiõis est p hoc ꝙ genus nihil est p̃ter ea quoꝝ est. ⁊ dr̃ia que hꝫ rõnẽ formalis dicit totaz sb͂am rei. g̃ nõ est ibi alia ⁊ alia forma. qꝛ tũc si a p̃ma acciperet genus ⁊ a 2ᵃ dr̃ia: genus esset aliqd preter spẽs saltẽ ſm esse quidditatiuũ. nec esset dr̃ia vltima tota sb͂a diffiniti. Esset etiaz ordo in sb͂a rei ſm ordinẽ formaꝝ. ¶ Ibidez etiã videtur dicer̃ phs ꝙ dr̃ia posterior includit priorẽ. nã fixio pedis est q̃dã pedalitas sed non includeret si ab alia ⁊ alia forma sumer̃. Hec rõ sumpta est ex vnitate p se. ¶ 2ᵃ rõ ex dr̃ia forme accñtal' ad formã sb͂alez sumit. forma. n. sb͂alis dat esse simplicit̃. accñtalis aũt ſm qd. ¶ Ex hac sequit alia dr̃ia ꝙ forma accñtalis aduenit enti simplicit̃. sb͂alis autẽ enti tñ in potentia. 3ᵃ dr̃ia est ꝙ sb͂e est gñatio simplr. qꝛ de potẽtia simplr ad esse simplr. accñtis aũt ſm qd. sed si forma sb͂alis posset sequi aliã formaz sb͂alem in eodẽ iste dr̃ie nõ saluarent. naz illa 2ᵃ nõ daret esse simplicit̃. qꝛ adueniret enti in actu. ⁊ esset gñatio ſm qd. ⁊ vltimũ mediũ. s. ð generatiõe ponderatur specialit̃. qꝛ ſm phm. 5. phis. generõ nõ est motus ꝑpter duo media q̃ ibi tangit. pᵐ est qð mouet ẽ qð generat ñ est. 2ᵐ mediũ ẽ qð mouet est in loco ⁊ loquit vtrobiqꝫ accipiẽdo qð gñat pro subiecto gñatiõis. g̃ illud simplr nõ est nec hꝫ formã p quã p̃t esse in loco. ¶ Sꝫ si poneret forma p̃or saltẽ p istã sb͂m esset simplr ⁊ posset esse in loco g̃ ⁊c. ¶ 3ᵃ rõ sumit ex p̃dicatiõe. qꝛ qñ a diuersis formis accipit p̃dicatio. vel ẽ p̃dicatio per accñs vtpote si forme non sunt p se ordinate. vt hõ ẽ albus vl' si forme sint per se ordinate ẽ p̃dicatio p se 2ᵒᵒ. vt superficiatũ est albũ. g̃ si genus accipit ex vna forma ⁊ spẽs accipit ab alia. qð oꝫ dicere ponendo plures formas in hoie sequit ꝙ predicatio alicuius generis de hoie nõ erit p̃dicatio per se p̃moᵒ. ¶ 4ᵃ ratio põt fieri ⁊ plus valet oĩbus p̃cedẽ

i

bitus. Pluritas nõ est ponenda sine neces
sitate ex pmo phis. Sed nõ est necessa
rium ponere illas plures formas. qz p'
fectior ɔtinet in se imperfectiorē virtuali
ter. sicut tetragonū trigonum. ex 2° de
aia. ḡ superfluum est ponē illā aliā distin
ctam ab ista pfectione cōtinente illam.
Innitentes istis rōibus ɔclusionē ip
saꝝ tenētes ad ppositū eas applicant.
dicit̄.n. vno° φ pmus termin' ɔuersio
nis istius est cōpositū ex mā ⁊ aia intel
lectiua. nō vt intellectiua nec ut consti
tuit ɔpositum qđ est hō. sed vt dat esse
corporeū ⁊ constituit ɔpositū qđ ē cor
pus. ipsa.n. eadem aia ⁊ ɔstituit in esse
hois ⁊ aialis ⁊ corpis ⁊ sbe. ⁊ hoc sine
distinctione reali formeꝝ formeꝝ ppt
ɔtinentiā virtualē forme pfectioris. ⁊
sicut pōt aliqđ p° agere p aiam ut dat
esse corporeū. lȝ nō agat eandē actionē
per aiaȝ vt dat esse intellectiuū: ita pōt
terminare actionē sub tali ratiōe lȝ nō
sb tali. Cōtra istud. si hostia ɔsecrata
a xpo in cena i pixide fuisset triduo ser
uata pmansisset ibi eadē res p° ɔtenta.
illud autē in qđ p° fiebat ɔuersio nec
fuit mā prima nec accñtia nec ɔpositū
ex mā ⁊ accñte. ḡ ɔpositū aliqđ ex mā
⁊ forma sbali. illud ḡ pmansisset in tri
duo. sed tunc nō erat ɔpositū ex mā ⁊
aia intellectiua. qz xp̄s vere fuit mortu
us in cruce. ⁊ ita aia intellectiua vere
fuit sepata. sed non pōt esse sil sepata ⁊
vnita eidē corpori. ex di. 10. Itē termi
nus istius ɔuersionis oȝ φ sit reale vt
reale qz ɔuersio est realis. Sed aia in
tellectiua vt dat eē corporeū distinguē
do ɔ esse intellectiuū letiā fm aliqs isto
rum nō est aliqđ reale. sed tm̄ quid ab
stractū per actū intellectus. sicut cōe est
aliqđ pter singularia sine inferiora fm
eos. ḡ ista ɔuersio non pōt esse in aiam
sub tali rōne vt in p se terminū ɔuersio
nis. Alius tenens ɔclusionē eandē di
cit φ mā habens modū quantitatiuū
est illud ɔpositū in quo fit ɔuersio. pa
nis. quātitas.n. derelinquit in mā mo
dū extensiuū prius qui modus ñ est ali
quod accñs ipsi m°. ⁊ tm̄ mā sub illo°
est ɔpositū in tm̄ etiā vt possit dici cor
pus. vt ipse declarat. Ideo autē negat
quantitatē in p se termino ɔuersionis:
qz tunc nō esset transsbatio si reqreret
in p se termino suo aliqđ accñs. ⁊ tunc
etiā esset ibi quātitas p°: qđ ipsi negāt
⁊ alij coiter. Cōtra qro aut modus il
le quātitatiuus est idē m° pcise sumpte
aut nō. si sic: ⁊ ɔuersio fit in mām sub
isto mō. ḡ fit ɔuersio toti' panis i mām
pcise acceptā. ⁊ p ɔñs nō est mā ɔuersa
in mā ⁊ forma in formā qđ ipse negat
Si nō. ḡ vel ille modus qtitatiuus ni
hil est. ⁊ tunc ɔuersio fit in nihil. qz for
malis termin' ɔuersionis ē purū nihil
vel cōuersio fit pcise in ipsam mām. ⁊
tunc multiplicant vba sine fructu. aut
aliqđ aliud a mā. ⁊ tūc vl forma sbalis
vel accñtalis. Si sbalis ⁊ nō aia intelle
ctiua habet ppo^m φ ē alia forma sba
lis in corpe xp̄i. Si accñtalis sequit̄ il
lud incōueniēs qđ credit vitare. s. φ in
per se termino istius ɔuersionis reqrat̄
aliqđ accñs. Itē nihil cātū a posterio
ri nāliter pōt esse idē priori naturaliter
modus iste p te cāt ⁊ derelinquit a quā
titate que ē posterior nālit̄ sba m°. ḡ nō
pōt esse idē sbe materie. maior pbat.
qz si est idē realit̄ priori nō depēdet rea
liter ab eo. sed posteri' dependet realit̄
a priori. pus nō depēdet realit̄ a poste
riori. ḡ nec istud qđ ē idē sibi. Adhuc
maior istius pȝ. qz ɔdictio est aliqđ esse
⁊ nō esse aliqđ qđ ē idē sibi. sed si istud
nō dependet ab aliq ⁊ illud qđ est idē
sibi dependēt. posset illud esse sine illo.
Preterea aut illud corp' qđ ponis p'
mum terminū ɔuersionis est corp' ma
thematicū vel nāle. nō.n. distinxit phs
corpus in pte. Si mathematicū. ḡ inclu
dit actu quantitatē. ḡ habet qđ vitas.
Si naturale. ḡ est p formā substantialē
naturalem vel per qualitatē. si primo
modo habet ppositū. qz illa forma nō
est aia intellectiua. si 2°. ⁊ qlitas nālis
presupponit qtitatē. adhuc ht ppo^m.
qz pmus terminus ɔuersionis includet
mām cū quātitate ⁊ qlitate. ⁊ ita erit ñ
tm̄ ens p accñs. sed dr̄ ens p accñs. Itē
nō sunt efficaciora vba sup sanguinem
φ sup corpus. sed dicendo hic est calix
sanguinis. nō pōt fingi termin' ɔuersio
nis esse sola mā sub mō qtitatiuo. qz
illud non est sanguis. Sanguis.n. dicit
aliquā sbam que generat a nutrimēto
assumpto. ⁊ est primū ɔuertendū in
carnē. non aūt generaret nec ɔuerteret
nisi haberet pprā formā sbalē. Pre
terea cum dr̄. h est corpus. nō ponit ali
quid distrahēs a vitate carnis ⁊ ossis ⁊
hi°. sed potius vt includit oēs partes
eius qđ est pri' aialis. sed si diceret h est
caro vel os videret fictio ponere termi
num ɔuersionis esse tm̄ mām sub mō
quantitatiuo. ḡ multo magis in pposi
to accipiendo corpus vt est qđdā inclu
dens oia ista. sicut hic accipitur. Sic ḡ
neuter mod' tenēs ɔclusionē negatiuā
hanc φ in corpe xp̄i non est alia forma
sbalis φ intellectiua saluat sufficienter
veritatē euch°. sed nec saluat sufficient
vnitatē rei ɔtente in euch°. s. vnitatem
corporis xp̄i. qz sicut in existētia nāli ita
⁊ in euch° erat idē corpus ⁊ mortuū ⁊
viuū. quod pbat per multas auctorita
tes quaꝝ vna est Ambr. ⁊ ponit de cō
secra. di. 2. Oia quecūqȝ. loquēs de eu
charistia. quā efficit corpus xp̄i. idē in
quiens sane corpus qđ de virgine sum
ptum est qđ passuȝ est ⁊ sepultū: qđ re
surrexit ⁊ in celū ascendit. Item dicit
Leo papa in sermone de ascēsione dñi
Non dubia fide sed certissima scia te
nemus eam naturā in pris ɔsessuram
throno: que iacuerat i sepulchro. Idē
habet ab Aug. in sermone de ascensio
ne qui incipit. Oia carissimi. Itē Aug.
de fide ad Petr. Ideȝ homo in vtero
matris ⁊ pepēdit in cruce ⁊ iacuit in se
pulchro ⁊ resurrexit. sed nō pōt intelli
gi hic ista identitas nisi rōne partis que
est corpus. Hoc etiā vult Dam. li. 3.
c. 30. Nullā inquit partiū nature depo
suit. Item Greg'. super illud Joh. p.
Manifestabat ⁊c. Qđ moriendo in se
pulchro posuit: surgēdo super angelos
leuauit. Hoc etiam habet ab Aug°.
ad Felicianū. ⁊ habet li. 3. di. 21. Illam
carnem in sepulchro nō deseruit quā
in vtero formauit. Hoc etiam confir
matur p Innocentiū. extra de celebra
tione missaꝝ. In quadā. De latere sal
uatoris fluxit sanguis ⁊ aqua. in qbus
instituta sunt duo pncipalia sacramen
ta: baptismus ⁊ eucharistia. ḡ euch° vt
ibi innuit. ⁊ habet sigātionē illius san
guinis fusi de latere. ⁊ habet efficaciā
virtute illius sanguinis. sed nō sigāt san
guinem nisi qui est pars corpis: nec ha
bet efficaciā nisi i virtute effusi sangui
nis de corpore xp̄i. ḡ illud corpus de q
fusus fuit sanguis ille fuit corpus xp̄i.
Sed de corpore mortuo fusus fuit. qz
Joh. 19. dr̄ φ eo iam mortuo vnus mi
litum latus eius aperuit. Cum videret
inquit Jhm iam mortuū. ḡ illud corp'
iam mortuū fuit idē cum corpe xp̄i vi
uentis. Item Hiero'. sup illud Josue
2. Cum subleuabis de corruptiōe. dicit
Illud ipsuȝ corpus ⁊ eandē carnē resur
gere que humo cōdita fuerat. Alij cō
cedētes ɔclusionē ad quā adducte sunt
iste auctes dicunt φ qtuor rōnes addu
cte p ɔclusione negatiua ɔcludūt de q
libet qđ producit ab vno ⁊ codeȝ agen
te: non aūt ɔcludūt de hoie. quia pdu
citur a duob' agentibus ⁊ duab' muta
tionib'. corp'.n. pducit a ppagāte: aia
aūt a creante. 16. de aialibus dr̄. Solus
intellect' est ab extra. Et iste due ɔclu
siones. s. p° φ ille rōes ɔcludāt ibi: ⁊ nō
ɔcludant hic. q̄ est 2° pbant p° sic. Oē
qđ est idē est qz vnū numero est. Boe'.
li. de unitate ⁊ vno. ḡ ad quālibet vnā
rem naturalē est vna mutatio numero

Sed mutatō distinguit specie numero
ꝛ genere per formaȝ terminantē. ex. 5.
phif. ḡ vnius mutationis qua ꝓducit
vna res naturalis est vna forma nume
ro terminās. ¶Si dicat ꝙ in generatiōe
vnius entis sunt multe gnātiones ptia
les. ꝛ ille sunt ad diuersas formas tanq̄
ad ꝓprios terminos. ¶Contra aut iste
plures formē educunt de vna potentia
materie/aut de diuersis. nō de vna. qꝛ
ſm ꝯmentatorē. 12. met. numer⁹ poten
tiaruȝ in mā est ſm numeꝝ speꝝ. ꝛ ita
ille due forme q̄bus esset vna potentia
essent eiusdē spēi. sed tales duas est im
possibile simul esse in eodē. ¶Et preterea
tunc ille pficerēt mām ſm eandē poten
tiam. ꝛ tunc duo actus essent unius po
tentie. qd̄ videt esse cōtra phm. 3. phif.
vbi vult ꝙ potētie distinguantur sicut
actus. qꝛ si posse sanari ꝛ posse egrota
ri essent idē. sanare ꝛ egrotar̄ essent idē.
¶Nec pōt dici ꝙ ille forme educant ō di
uersis potētijs materie. qꝛ cū ille poten
tie inessent m^e sine ordine nature sequē
tur ꝙ ꝛ forme ille sine ordine essent pfi
cientes māȝ istā. qd̄ est impossibile. ¶Tūc
etiaȝ sequeret ꝙ mā vt est termin⁹ a q̄
generatiōis plēs mutatiōes includent
esset ens p accn̄s. qꝛ hn̄s plēs potentias
sed de ente p accn̄s nō generat nisi ens
per accn̄s. ḡ generatū non esset vnū nisi
per accn̄s. ¶Itē oēs ille rōnes ꝯcludunt
ex p se rōne forme sbālis. ipsa n per se
ꝯstituit ens in actu simplr. ¶Et si rn̄de
atur per ꝯpletum ꝛ incōpletū. hoc im
probatur. qꝛ non esset via distinguēdi
formam sbālem ab accn̄tali. quantū
cunq̄ȝ enim esset forma talis vel talis
posset euadi dicendo illam que est sub
stantialis esse accn̄talem ꝛ ecōuerso. p
cōpletum ꝛ incompletū. ¶Ex hoc pōt
formari ratio sic. Illa positio est irrō
nalis que excludit distinctioneȝ sbē ab
accn̄te. hec est hu⁹. quia per istaȝ nō pōt
ꝯcludi aliquā esse formaȝ accn̄talē per
hoc ꝙ aduenit enti in actu. qꝛ per te il

lud fuit in actu incōpleto: ꝛ ita dicā si
forma accidentalis adueniat ꝛ preceptiꝰ
sit in actu incōpleto. ¶2ª cōclusio. s. ꝙ
in hoie non ꝯcludāt sed qd̄ oppositū sit
ibi verū ꝓbat sic. Oē per se agēs hȝ ali
quem ꝓpriū terminū sue actionis. ꝛ p
ꝯn̄s vbi sunt diuersa agentia ꝛ diuerse
actiones non pōt esse forma eadē per se
terminās. ¶Et hoc confirmat p phm. 5.
phif. vbi vult ꝙ non pōt eadē sanitas
redire ꝓpter diuersitatem actiōnis ad
hanc ꝛ ad istā sanitatē. sed agēs increa
tum p se agit ad generationeȝ hois. qꝛ
infundit aiam intellectiuā. ꝛ agēs crea
tum p se agit ad eius generationē alte
rando corrūpendo trāsmutando. alio
quin nō magis esset bos pater bouis q̄
asinus. nisi qꝛ per actionē bouis de scie
bouis generat bos. ꝛ ita i hoie. ¶Et cō
firmatur rō. qꝛ si ideȝ est p se terminus
vtriusq̄ȝ agētis. aut idē ꝯpositū/aut ea
dem forma. ¶Si p^m det/ḡ hō est creat⁹.
qꝛ est p se termin⁹ creatiōis. si forma: ḡ
non est p se a ꝓpagante. qꝛ p se ē termi
nus creationis. vtrūq̄ȝ ē inconueniens.
¶Addit iste iuxta pmā rōneȝ suā ꝙ ad
duas formas eductas de potētia mate
rie sunt potētie distincte. Sed ad duas
formas quaꝝ altera educit de potētia
materie. altera cat̄ n̄ sunt due habitua
litates vel pō. ꝛ iō magis est vna gene
ratio ad duas formas 2° q̄ p^{o}. ¶Ad
dit etiā ꝙ illa forma que pōt dare esse
materie nālit̄ seorsum sine altera/nata
est ꝯstituere supp^m. ꝛ iō ois forma sup
ueniens illi est accn̄s. sed forma non na
ta dare p se esse sine alia. n̄ est nata ꝯsti
tuere suppo^m nisi miraculose. ꝛ ad pro
positū forma mixtiōis nō est nata pfi
cere nisi dum aia intellectiua pficit. ꝛ
ideo nata est separi a mā qn̄ aia desinit
informare. ꝛ ideo miraculū ē ꝙ forma
mixtionis manet in mā siue intellectia
nec aia adueniēs illi est accn̄s. qꝛ illa p
ma nō est nata ꝯstituere supp^m nisi mi
raculose. ¶Addit etiā ꝙ eadē mā est p

prium pfectibile ipsius mixtionis ꝛ aie
intellectiue nō aūt forma por. s. mixtio
nis ꝯstituit ꝓpriū receptiuū aie. tūc. n.
aia adueniret enti in actu. ꝛ tūc nō essȝ
forma sbālis. ¶Addit 4° ꝙ itellectiua
ꝯtinet in se vegetatiuā ꝛ sensitiuā. ¶Illa
aūt forma mixtionis ꝯtinet v̄tualit̄ oēs
formas que pn̄t esse seorsū in alijs for
mis corporeis. Iō aūt intellectiua n̄ cō
tinet istā formā mixtiōis. qꝛ inpmixta
est ꝛ inextensa. ꝛ iō ꝯtinet illas que pn̄t
tali mō hr̄e esse. forma aūt mixtiōis cō
tinet oēs alias extēsas vel extensibiles
ꝛ iō ille due sufficiūt in hoie. ¶Contra
ꝯclusionē arguit ex isto 4° ꝛ ultimo ad
dito sic. Vegetatiua in planta ꝯtinet in
se formā corporeitatis/ꝛ sensitiua i bo
ue ꝯtinet vegetatiuā ꝛ corpeitatē. Alio
quin oportēt in illis ponē plēs formas
qd̄ ipse negat. Tunc accipio istā ꝓpositi
onē. quicq̄d ꝯtinet pfecte ꝛ formalit̄ ali
quā formā ꝯtinētē formalit̄ aliā formā
ꝯtinet etiā illā aliā. sed intellectiua ꝯti
net pfecte ꝛ formalit̄ vegetatiuā ꝛ sensi
tiuā p te. ꝛ nō sub rōne destruēte rōneȝ
vegetatiue ꝛ sensitiue. sed sub rōe pfcio
re q̄ ille forme habeant sine intellectia
ḡ itellectia ꝯtinet pfecte istā formā quā
sensitiua ꝛ vegetatiua ꝯtinet. sine rōne
ḡ vr̄ dictuȝ ꝙ sensitiua in bruto ꝯtinet
formā corporeitati. ꝛ vegetatiua i plan
ta. ꝛ tn̄ ꝙ sensitia ꝛ vegetatia vt ꝯtente
in intellectia. ꝛ mō pfectiori nō ꝯtineāt
eandē formaȝ. ¶Si dicas ꝯtinent in in
tellectiua mō inextēso. iō nō ꝯtinēt for
maȝ corporeitati que ē extēsibilis. ¶Cō
tra. aut sensitiue ꝛ vegetatiue mod⁹ in
extensibilis repugnat. aut mod⁹ exten
sibilis. aut nec sic nec sic. si p^{o} ḡ nō con
tinēt in intellectia. si 2° ḡ nō ꝯtinēt for
maȝ corporeitati. ¶Si vō det 3^m mebꝝ
s. ꝙ neq̄ȝ sic neq̄ȝ sic/tūc indifferēt pote
rint ꝯtinē formaȝ corporeitati. ut sunt i
se/vel ut ꝯtente in intellectia. tūc. n. con
tinēt corporeitatē ꝓpt ordinē pfectiōis
forme ad formā. non aūt ꝓpter modū

exn̄di talē l' talē. sed ordo pfectiōis sem
per est idē. ¶Itē manifestiue vr̄ exclusa
fide ꝙ possit ꝯcludi i alijs viuis forma
mixtionis differre ab aia/ q̄ in hoie de
aia intellectiua. ꝛ h⁹ ꝓbat. qꝛ n̄ pōt esse
regularit̄ ideȝ effect⁹ a q̄buscūq̄ȝ ꝛ q̄tū
cunq̄ȝ diuersis agētib⁹. sed a quocūq̄ȝ ꝛ
qualitcunq̄ȝ corrūpat corpus viuū: dū
tn̄ nō statim resoluat in ela. semp ꝓdu
cit cadauer idē ꝛ eiusdē rōnis pȝ ad sen
sum. sed idē nō pōt esse ti⁹ ꝓpus actōis
hui⁹ ꝛ illius agētis. ḡ nō est nouū ꝓdu
ctū per actiōeȝ corruptiuā ipsi⁹ aiati. sȝ
est derelictū. ¶Apparet in spāli si bos
per cultellū submersionē l' interfectiōeȝ
vel alijs modis corrūpat. semp derelin
quit idē cadauer ꝛ eiusdē rōis/corrūpē
tia aūt hec/ꝛ illa nō sunt nata inducere
eandē formā. ꝛ hoc statiȝ absq̄ȝ oi alte
ratiōe p̄uia. Imo si debēt eadē talis for
ma induci ꝛ ab eodeȝ agente adhuc vr̄
vniformis alteratio necessaria p̄uia. sȝ
hic quantūcūq̄ȝ difformis alteratio p̄
cedat ꝛ ab alio ꝛ alio agēte: semp seq̄t
idē ti⁹. ¶Cōtra 2^m additū. s. de forma p
ficiente nālit̄ seorsum sumpta arguit
sic. Oē agēs qd̄ pōt sufficient̄ in actionē
suā sine actione alteri⁹. ꝛ in t̄minū actō
nis pōt informare passuȝ illa forma si
ne actione alteri⁹. sed agēs nāle pōt cuȝ
coi influentia sine spāli actione diuina
in actionē suā ꝛ in t̄iuȝ actiōis q̄ est for
ma mixtionis. qd̄. n. tunc in eodē instā
ti de⁹ creat aiam. hoc n̄ est p̄us nālit̄ q̄
ꝓpagans inducat formā mixtiōis. imo
est posteri⁹ nālit̄. sicut forma ad quā est
dispositio seq̄t dispositiōeȝ. ¶Nec necio
simplr deus creat aiam imo mere con
tingent̄. ḡ agēs illud pōt informare suū
passum p istā formaȝ mixtionis absq̄ȝ
actiōe dei. ꝛ p ꝯn̄s nulla ꝯdictio est re
spectu agētis creati. qꝛ forma mixtiōis
informet absq̄ȝ aia intellectiua. nō ḡ est
miraculū. ¶Cōtra 3^m additū ō ꝓximo
perfectibili aie intellectie arguit dupli
citer. p^{o} sic. ꝓpriuȝ pfectibile ab agente

ſufficiente pōt pfici ,ppꝛia pfectione cir
cunſcripto q̊cunq3 agēte alio ꝛ pfectio
ne alia. maxime ab agente nō depēden
te in agēdo ab actiōe alic' alteri' agent
g̊ ſi mā p̊ᵃ ſit p̊ᵐ ꝛ ,ppꝛiū pfectibile aīe i
tellectiue poterit a deo agēte qui i agen
do nō dependet ab aliq̄ creato mā in
formari aīa intellectiua abſq3 actiōe agē
tis creati ꝛ termino ei'. ꝛ ita ſine oi for
ma mixtionis poſſet imediate intellecti
ua pficere mām p̄mā. hoc vr̄ incōuenī
ens. q2 tale ꝯpoſitū nō videret eſſe hō:
cū nō hr̄et illud qd̄ eſt de eſſentia hoīs
ſneceſſet nō hō. q2 hr̄et illud qd̄ forma
liter hō eſt hō. R̄° ſic. ex duobus actib'
quoꝝ vnus nō eſt potētia reſpectu alte
rius nō pōt fieri p ſe vnū. 7. met. c. pe. ꝛ
8. c. vlti. q2 ibi vterq3 illoꝝ actuū ma
net actus ſimplr̄ reſpectu alterius. ꝛ ex
duobus actib' in ſe ꝛ inter ſe nō fit p ſe
vnū. ſed per te forma mixti ꝛ aīa intel
lectiua ſunt duo actus ꝛ neuter potētia
lis reſpectu alteri' ſic q neuter eſt rō re
cipiendi alterū. g̊ nō fit p ſe vnū ex eis
¶ Si dicas imo. q2 eadē mā recipit ea.
hoc nihil ad. b. q2 per ſe vnitas alicui'
entis eſt ex actu nō ex potētia: ex caplīs
p̄allegatis. ¶ Cōtra rōnē iſtius opiniōis
aliquantū ꝯcordat cum p̄cedente opini
one ꝯtra illā diuiſionē aut vna mutati
one aut pluribꝫ arguit ſic. Aut ſufficit
ad vnitatē ꝯpoſiti geniti q due ſint mu
tationes ordinate ad duas formas ordi
natas vel requirit tn̄ eſſe vna mutatō
¶ Si 2°° tunc a q̄buſcūq3 agētibus ſint
plures mutatiōes l3 ordinate: tn̄ genitū
non erit vnū. ꝛ tunc hō ſm opinionē
iſtā nō erit vnus. ¶ Si aūt primū ſuffic
tunc lic3 ille plures mutationes ſint ab
vno agēte: nō minus ,pductum poterit
eſſe vnum q̄ ſi ille mutatiōes ſint a di
uerſis agentibus imo ceteris parib' vr̄
q magis ſufficiat vnū agens q̄ plā agē
tia. ¶ R̄ndet ad hoc q due mutationes
ad quas eſt vna potētia mᵉ ſufficiūt ad
hoc vt ,pductū ſit unū. nō aūt vbi ſunt
potētie diuerſe mᵉ ſed ſm p̊ᵐ additum

ad formas eductas de potētia mᵉ ſunt
diuerſe poᵉ. ad formā aūt eductā ꝛ ali
am nō eductā eadē eſt poᵃ hanc autē ꝛ
aliaꝫ reſpiciūt duo agentia: ꝛ ideo due
mutatiōes a talibus duob' agentibus
ſubordinatis ſufficiūt ad ,pducendū cō
poſitū. nō aūt ille due alie. ¶ Cōtra aut
poᵉ numerant ad numeratiōnē forme.
ꝛ tunc ſequit vtrobiq3 eſſe duas poten
tias ſicut ſunt due forme ſiue ab eodē
ſiue a diuerſis agētib' ſint inducte. ſaut
numerat potētia nō reſpectu forme ſ3
reſpectu agētis. ꝛ ſequit magis numera
tio potētie qn̄ ſunt diuerſa agētia q̄ qn̄
eſt vnū agēs. ¶ Dicis numerant ſm nu
merū formaꝝ abſolute que recipiūt in
ipſo ꝯpoſito que educunt de poᵃ illius
tales aūt ſunt ille que terminat actiōes
agentis naturalis. ſed illa que terminat
actionē creātis non ē talis. ꝛ ideo ,ppt
illā non numerat. ¶ Contra accidit mᵉ
q forma pficiens ipſam educat de poᵃ
eius vel non educat ſi. n. eſſet poſſibile
aliquā formaꝫ eſſe in mā ꝛ tn̄ nō educi
de potentia eius: ipſa ita pfecte pficeret
mām ſicut ſi educeret de poᵃ eius. g̊ mā
eodē modo ſe habet in rōne pfectibilis
ad formā eductā ꝛ non eductā. ꝛ p ꝯn̄s
eodē modo reſpectu hui' vel illius nu
merabit vel non numerabit poᵃ matie
¶ Scdm̄ hoc ad p̄mā rationē ,p 2ᵃ opi
nione poſſet r̄nderi. poſſet enim dari
vtrūq3 mēbꝝ ꝛ p̊° quidē q vna ē mu
tatio qua ,pducit vnū ens naturale. ꝛ
hoc loquēdo de mutatōe vltima. ꝛ tūc
ꝯcedo ꝯcluſionē q tn̄ eſt una forma ve
rum eſt p ſe terminās illā mutationem
tn̄ plures ſunt mutatiōes ptiales termi
nate ad plures formas partiales p̄cedē
tes vel ordine durationis ſi ponat vna
forma prius tēpore induci q̄ alia. vl' or
dine nature ſi ponam' omnes illas ſil'
tempore induci. niſi q ſicut dictū eſt in
queſtionib'. 9. meth. ad vltimā formā
non eſſet ,ppꝛie mutatio. ¶ Exᵐ hui' ſi
ponant partes organice differre ſm for
mas ſbales. tunc enim p̄cedit generatō

vnius nō ſolū nā ſed etiā tempore gene
rationem alterius partis. ꝛ etiā genera
tionē illam que eſt ſimplicit̄ generatio
totius. qua. ſ. inducit forma totalis p̄e
ſuppoſitis iam formis omniū partium
ſed ſic ponēdo vnaꝫ vel plures dicere
aut eſt vna potētia vel plures in mā re
ſpectu iſtaꝝ pluriū formarū ordinata
rum poſſet dari hoc vl' illud. ¶ Et ſi de
tur q vna potentia ad duas improba
tiones cōtra hoc r̄ndeo ad p̄mā cū di
citur vna potentia ſpē eſt ad vnam for
mam ſpē verū eſt eiuſdē ordinis ꝛ ad
duas auctēs phi R̄° intelligunt non de
poᵃ receptiua ꝛ actu recepto ſed de po
tentia ꝛ actu vt ſunt differētie oppoſite
entis vt apparet ō poſſe ſanari ꝛ poſſe
egrotare de q̄bus exēplificat. q2 nō eſt
verum de potentia ſubiecti. q2 idē cor
pus ꝛ eadē potentia receptiua pōt poni
in corpore reſpectu duoꝝ contrarioꝝ
lic3 actus non ſint idem ¶ Iſta aūt diſtin
ctio poᵉ ſic ꝛ ſic patet ex. q. iſta arti°. i.
¶ Si detur etiā q ſunt due potētie reſpe
ctu huius ꝛ illi' forme. ad duas impro
bationes illius membri poteſt facili' re
ſponderi. ¶ Cum enim primo dicit q ille
due potētie inſunt ſine ordine illi mate
rie pōt negari imo eſſentialius ꝛ imedi
atius ineſt materie ordo ad vnā formā
q̄ ad aliā. ſicut i ſbō reſpectu paſſionū
diuerſaꝝ pōt eſſe poᵃ p̄or reſpectu vni
us ꝛ poſterior reſpectu alteri'. ¶ Si aūt
ꝯcederet q poᵉ ſunt ex equo non ſequit
actus ſunt ex equo pōt. n. eſſe ordo po
tentiaꝝ quantū ad terminos l3 non ſit
ordo eaꝝ quātū ad fundamentū. ſic pꝫ
in multis aliīs vbi duo reſpect' ſine or
dine inſunt vni fundamēto. ꝛ tn̄ termi
ni illoꝝ reſpectuū hn̄t ordinē inter ſe ꝛ
in ꝯparatiōe ad fundamentū. ¶ Alia ,p
batio de ente p accidens nō habet appa
rentiam. ſi enim de igne poſſit genera
ri aer ꝛ aqua nō ,ppter hoc ſequitur q
ignis in ratione termini a quo ſit ens p
accidens quia iſta potētialitas ꝛ illa nō

ꝯſtituunt per ſe terminū a quo. ita etiā
ex parte ſbi ſi habeat potētiā aliā ꝛ ali
am nō ſequit ſi ille potētie inter ſe acci
dunt. g̊ habens illas eſt ens p accn̄s. ¶ 2ᵃ
rō p̄ncipalis que ,pcedit ex rōne forme
ſbalis ꝛ vnitate rei nō ꝯcludit. q2 diſtin
guo de dare eſſe ſimplicit̄. quia ſm phꝫ
p̊° de generatiōe. vbi arguit q ex nō en
te ſimplicit̄ nō pōt aliquid fieri. ¶ R̄° ad
argumentū diſtinguit nō ens ſimplicit̄
quia aut ,put ſimplicit̄ accipit pro vni
uerſaliter. ꝛ tunc nō ens ſimpliciter eſt
purū nihil ꝛ ſic ex nō ente ſimplicit̄ nō
poteſt aliquid fieri ꝛ iſti nō enti oppo
ſitum eſt quodcūq3 ens quātumcunq3
minimū habeat de entitate. ¶ Alio mō
accipit ens ſimpliciter prout diſtinguit
contra ens ſm quid. ꝛ tunc ens ſimpli
citer eſt ſba. ens ſm quid eſt accidēs. ꝛ
patꝫ quid eſt nō ens ſimpliciter oppoſi
tum iſti. ¶ Sic dico in ,ppoſito q forma
ſbalis dat eſſe ſimplicit̄. nō quidē eſſe
primū quod. ſ. imediate ſequit nō eſſe
ſimpliciter. ſ3 dat eſſe ſimpliciter vt di
ſtinguitur cōtra eſſe ſm quid. ¶ Primū
patꝫ q2 ſi accidens primo aduenirct ma
terie ꝛ ſi daret ſibi primū eſſe formale
nō tamē daret ſibi eſſe ſimplicit̄ ſed ſm
quid quia nō eſt act' niſi ſm quid nul
la etiam forma ſbalis materialis ē que
det eſſe ſimplicit̄ materie. ꝛ hoc ſi tenet
eſſe ſimplicit̄. i. omne recedens a nō eſſe
ſicut ,pbatū eſt in iſta ſolutione arti°. i.
q2 ſm aduerſarios mā habꝫ eſſe ſimpli
citer iſto ꝯetiā ſine oi forma non g̊ ſola
forma ſbalis dat eſſe ſimplicit̄. i. vliter
nec etiā ſimplr̄. i. primū. ¶ Sed accipiē
do eſſe ſimplr̄ 2°° ,put diuidit ꝯ 2ᵐ q̄d.
dico q ſicut ens diuidit in p̄us ꝛ poſte
rius. vel primū ꝛ 2ᵐ ꝛ p̄us ꝯtinet ſub ſe
ſbam. ꝛ poſteri' accn̄s ſ ita ſimplicit̄ in
iſto intellectu equalet ei qd̄ eſt p̊ᵐ nālit̄
ꝛ ſm quid equalet ei qd̄ eſt poſteri' nā
liter. ꝛ iſto mō oē accidens dat eſſe ſm
quid. dico g̊ q2 forma ſbalis ſiue adue
niat alicui iam habenti eſſe ſiue nō: dat

esse simplr hoc 2^m sed nō p°. sicut forma accñtalis cuicūqȝ adueniat dat esse nō simplr sed fm qd. ¶Et si qras vnde pōt pbari ꝙ hec forma dat esse simplr illa nō: si de rōne neutrius ē dare illud esse qd imediate recedit a nō esse. ¶R° aut tu queris de re in se aut in cōparatione ad cognitionē nřam. si in se nulla cā est qre ista dat esse simplr / illa fm qd nisi qz hec ē forma sbalis / illa accñtalis. ¶Sicut.n.nulla est cā quare calidū calefacit: qz imediata est. & int cām imediatā & effectū nō est alia cā m°. Ita i genere esse formalis hꝫ est imediata calor cōstituit calidū / aia hoiem. & ē imediatō forme ad actū formalē. ¶Si autē queras in cōparatione ad cognitionē nostrā: de qua vr̄ pcedere ar^m / qsi ista opinio destrueret oēm distinctiōez int formā sbalē / accñtalez quo ad nos. ¶R° phi distinxerūt int formā sbalē & accñtalē a posteriori vtpote per ista media hic contrariū / nō hr̄e / recipe magis & minus / nō recipe / fm eā posse esse notum / nō esse. & hr̄. ¶Sed ad rem breuit dico vnū esse mediū p qd manifestū distinguit q̄^m ad cognē nřaz q forma adueniens enti in actu sit sbalis / que accidentalis. ¶Quādiu.n. pcedit in sbalibus semp posterior est pfectior poris. qñ aūt venit ad accñtales seqns est impfectior vltima perfite. que aūt sit pfectior hr̄ nobis innotescere nō pōt nisi a posteriori. & illud ē rōabile & in se / in nobis. in se qdē qz in eodē genere ñ aduenit forma forme nisi vt pfecti° cōstituat in illo gnē. in alio aūt quicqd aduenit.s. vt accñs impfectius ē quacūqȝ psupposita forma sbali / pꝫ g rñsio ad formā argumti. qz ista opio ñ destruit distinctionē int formā sbalē & accñtalē nec in se / ista.n.est imediata / qz hꝫ est hꝫ / & illa illa. ¶Nec q̄^m ad cognitioēz nřam p media illa p que possum° cogscere distinctionē istā sicut a posteriori. ¶nec mirum si distinguēdo hanc formā ab illa

fm intellectū nřm oȝ vti posterioribus hac forma & illa. qz nec alio° cogscim° qsi in aliq formas sbales nisi a posterioribus. ¶R° quā facit ad aliud mēbrū .s. ꝙ ille q̄tuor rōnes nō concludunt de hoie p nobis facit. tñ ingn^m cōclusionē negat de aliis aiatis pōt rñderi ꝙ respectu cuiuscūqȝ aiati pōt poni ꝙ habeat duo agentia vel.q.duo. ¶quelibet.n. forma vite ē excellētior simplr q̄cunqȝ forma mixtionis. & ita qcūqȝ inducens formā vite oȝ esse pfectius seipso vel alio vt pcise inducit formā mixtiōis / & ita lȝ ab eodē generet corp° mixtū i plāta vl bruto & inducat aia: tñ ibi idē est quasi duo agētia. qz hñs in se rōnē pfectioris & impfectioris agentis.

Ad rationes ergo

pro pma opione. Ad pmā cōcedo primam ppōem ꝙ vnius entis vnū ē esse sed 2^a ꝙ vnū esse reqrit tñ vnā formā. negāda est: accipiēdo esse vniformit in maiori & minori. ¶Sicut.n. ens & vnū diuidit in simplex & cōpositum / ita esse & vnū esse / distinguit in esse tale / & tale. g esse p se vnū ñ determinat sibi esse simplex pcise / sicut nec aliqd diuisuȝ determinat sibi pcise alterū diuidentiū. ¶Isto mō totius 2positi ē vnū esse: & tñ includit multa esse ptialia / sicut totū ē vnū ens / & tñ mltas entitates ptiales hꝫ. ¶Nescio.n. istam fictionē ꝙ esse est qd supueniēs essentie nō 2positi. Si essentia est cōposita. hoc mō esse totū cōpositi includit esse oim partiū & includit multa esse partialia multaꝝ ptiū vl formarum sicut totū ens ex multis formis includit illas actualitates ptiales. ¶Si tñ oīno fiat vis in vbo / concedo ꝙ formale esse: totius cōpositi ē principalit p unā formā. & illa forma ē qua totū cōpositum ē hoc ens. Ista aūt est vltima adueniens oibus pcedentib°. & hoc mō totū cōpositū diuidit in duas ptes essentiales. in actū ppū.s. vltimā formā qua ē

illud quod est & pprīaȝ potentiā illius actus que includit mām pmā cū oibus formis pcedentibus. ¶Et isto mō 2cedo ꝙ esse illud totale est cōpletiue ab vna forma que dat toti illud qd ē. sed ex hꝫ nō sequit ꝙ in toto includat pcise vna forma / quin in toto includant plēs forme nō tāqȝ specifice cōstituētes illud cōpositū sed tanqȝ quedā inclusa in potētiali istius cōpositi. ¶Ex^m hꝫ est in cōposito ex ptibus integralib° / quāto.n. aiatum ē pfectius tanto reqrit plura organa. & pbabile ē ꝙ distincta spē per formas sbales / & tñ ipsuȝ ē verius vnū / verius inquā.s. pfectius / sed nō veri° vnū .s. diuisibilius / in 2positis.n. frequētius inuenit cū maiori 2pōne vior vnitas & entitas / ꝙ in ptibus cuȝ minori 2pōne. ¶Ad cōfirmationē illā adductā de. 7. meth.c.de diffinitōe. capitulū illud nō videt bene exponi: sicut patȝ in expōne quā edidi sup illud.c. / auctes autez ille truncate sunt. & nihil ad.hꝫ p° qdē truncata est / qz sequit.g genus ñ est pter eas que sunt generi spēs / aut si est quidē vt mā est / & 2^a ps distinctiōis est va. vñ ad illud 2^m mēbꝝ subdit ex^m. vox qdeȝ vt genus est. ¶Et g intentio phi ꝙ illud qd importat p genus ē nihil nisi possibile respectu specieȝ. & eodeȝ mō illud qd sequit ꝙ finalis differētia erit termin° & diffinitio / nullo° pōt intelligi ꝙ tota rō qdditatiua sit i vltima dria. s. tūc.n. oino genus supflueret in diffinitōe. qz sola vltima dria totā essentiā rei exprimeret. ¶Sed oȝ intelligi ꝙ cōpletiue ē tota sba rei. sicut a forma vltima ē cōpletiue tota essentia hñt formā. ¶Eodē.n. mō assigāt ipse hic vnitatē diffinitiōis quo dixit se pmisisse i analetici. & quō in.8.met.c.penlt. assigāt vnitatem rei. qz sicut ibi dicit ꝙ ex duob° 2stituit cōpositū reale. qz hoc actus / illud potētia ita hic dicit ꝙ ex duobus cōceptib° cōceptibus cōponit vnus cōceptus qdditatiuus seu diffinitiuus. qz iste cōcept°

est potētialis / ille actualis. / & sicut ibi actus est pncipalior ꝙ potētia. & p 2ñs principalior rō vnitatis / sicut & entitatis ita & hic / qz cōceptus vltime drie est cōceptus actualior & pncipalior rō vnitatis diffinitōis. ¶Q addit ibi ꝙ in sbiis nō est ordo nihil est ad ppositū / añ.n. imediate voluit ꝙ si est nugatio addendo p orē driam posteriorē / ꝙ pari rōne erit nugatio e2° / nō.n.est ordo talis in sbiis / hoc est in his que ptinēt ad rōeȝ sbalem alicuius siue diffinitiuā: ꝙ alr̄ & alius ordo faciat / vel tollat nugatōeȝ ¶Q addit ꝙ dria inferior includit superiorē. hoc ē manifeste falsum / qz tūc impossibile esset p genus pmū & differentiā pmā diffinire. / qz ideȝ bis diceretur.s.illa differētia superior per se inclusa taȝ in rōe differentie inferioris / ꝙ in rōne generis pmi / vnde ponendo rōes generis & drie loco noim māifeste appareret nugatio / & hec est intētio phi ibideȝ quō debeat nugatio cognosci in diffinitione ponēdo.s.rōneȝ p noibus ¶Nec etiaȝ posset diffinitio dari p genus remotū & plures differētias / qz eadē dria proxima illius generis diuisiua remoti plies diceret in illis multis differentiis additis generi / Cōsequens est plane cōtra phm ibidē qui dicit nihil aliud est in diffinitiōe ꝙ pmū dictū genus & differentie. Alia vo genera sunt primuȝ & cum hoc cōprehense drie. / & exēplificat statim vt animal alatū / vel animal bipes / non alatū. ¶Sīliter autē & si plura dicant oino nō differt p plura aut per pauciora dici / vult dicer ꝙ nihil aliud est diffinitio ꝙ pm̄ genus cū multis differentiis / & pmū genus & vna differētia. qz pmum genus nihil est nisi genus remotū cum multis differentiis inclusis. & quilibet modus diffiniendi includeret nugatione si dria inferior p se includeret superioreȝ. ¶Q g addit ibi. ꝙ hoc ipse velit dicere cum dicit fixio pedis ē quedā pedalitas. hoc nō est ad

propositū. intelligit.n. ibi nō de p̄dica/
tione per se p̄° qualis intelligit per ista
abstracta. ¶Sed ꝙ inferior debet per se
diuidere superiorē inquantū huiusmo
di. Et hanc diuisionē per se innuit per
ista abstracta. ¶Et ꝙ sic intelligat patz
ex precedētibus istius. §. in p̄n. dicit eni
ꝙ oportet diuidere differentie dr̄iam. ꝛ
subdit quomodo intelligit nō dicendo
habentis pedes aliud alatū aliud non
alatum/sed aliud habēs fixos pedes/ali
ud non fixos pedes/ he nanqꝫ sunt dif/
ferentie pedū. Et sequit illud qd allega
tur. naz fixio pedis est quedā pedalitas
/hoc est dictu fixio pedis p se particulat
pedalitatē/ ꝛ ideo p se diuidit habēs pe
des. Non sic aūt alatum. ¶Ex toto ḡ il
lo capitulo si cōuenienter per totū expo
neretur sicut alibi expositū est/neqꝫ ha/
betur ꝙ genus nihil est p se in diffinitiō
ne p̄ter rōnez dr̄ie. neqꝫ ꝙ dr̄ia vltima
sit diffinitio tota vel indicās totā sbaz
rei/ neqꝫ ꝙ nō est per se ordo in his que
importanť p se p drias ordinatas/neqꝫ
ꝙ inferior dr̄ia per se includat superio/
rez. nec breuiter aliqd p vnitate forme
imo vere saluat totuz illud. c. ponendo
rōnem quidditatiuā cōpositā ex cōceptu
potentiali ꝛ actuali/ ꝛ actualē esse prin
cipaliorē cām vnitatis. sicut de ente cō/
posito dicendū esset quantū ad vnita/
tem. ꝛ ipse dicit in. 8. li°. c. vlt. ¶Ad 2m
rn̄sum est. qꝛ equiuocat de li simpliciť.
ꝛ quidē p p̄mo dare esse nec oi nec soli
forme sbali cōuenit dare esse simplr/qn
si p̄mo adueniret quātitas materie pos
set dare sibi esse formale p̄mū licz nō p̄
mum recedens a nō esse/ Et forma aliq
sbalis pōt aduenire 2°/ ꝛ 3°/ sꝫ distinguē
do esse simpliciť cōtra fm quid. sicut p̄
mum nāliter/cōtra 2m nāliter/sic ois for
ma sbalis dat esse simpliciť/ ꝛ accn̄talis
nō simpliciť sed fm qd/non ḡ queras si
p° vel 2° adueniat ista forma alicui. sed
qñcunqꝫ adueniat/talē actū nata est tri
buere/qualis forma est. ¶Sed due pba

tiones adducte de. 5. phis. de gn̄atione
ꝛ motu viderent habere difficultatē spe
cialem. ¶Ad primā dico ꝙ nō esse acci/
piendo pro sbo generationis accipit ibi
priuatiue/ ꝛ est sensus. qd generat. i. qd
subijcit generationi caret esse simpliciť
/quod aūt mouet hoc est vt subijcit mo
tui nō caret esse aliq simpliciť. ¶Et si ar
guas. ḡ nullā formā substantialē habz
que dat esse simpliciť. nō sequit/sed est
fallacia cōn̄tis. pōt. n. hr̄e aliqd esse sim
pliciter isto mō per vnā formam sbalē
ꝛ tamen carere esse simpliciť/quod na/
ta ē alia forma sbalis dare. ¶Aliud ar/
gumentū de esse in loco reqrit vt videt
aliam difficultatē. tn̄ de motu locali ꝛ
alterationis pōt faciliter rn̄deri per idē
/ꝙ omne mobile alteratione/vel latione
per aliquā formam p̄suppositā illi mo
tui est in loco/ qꝛ quātitas p̄cedit neces/
sario vtrūqꝫ istoꝝ motuū. ¶Qd autez ge
neratur hoc est subijcit generatiōi/neqꝫ
per illud per qd subijcit generatōi neqꝫ
per formā aliā quā habet per generati
onem p se est in loco/ qꝛ ꝛ si sbm gn̄atiō
nis actu esset habēs formā substantialē
/ꝛ etiā habens quantitatē aliquā/que ē
ratio locādi. tn̄ non habet quantitatez
vt est subiectū generatiōis/qꝛ quātitas
non est rō recipiēdi terminū istius mu
tationis. ꝛ ita vlr̄ subiectū generatio
nis vt est per se subiectū nō includit ali
quid qd sit per se ratio essendi in loco.
/qꝛ non est nisi tantū substantia/licz eaz
cōcomitetur quātitas. sed illa non est p
se aliqd eius inquantū subijcitur gene/
ratiōi. ¶Sed si queras quomodo illud
quod mouet motu augmentationis est
in loco. ¶Licz ista dubitatio non sit ne
cessaria ad p̄positum tamē respondeo
ꝙ fm aliquos quātitas vel quantū pre
supponit in motu augmentatiōis ꝛ di
minutionis. terminus aūt quantitatis
talis/vel talis terminat motū hunc/ꝛ il
lum. ¶Sed cōtra hoc. Nulla quātitas
manet i toto motu ꝛ sub vtroqꝫ termi

no/subiectū aūt manet idez. ḡ quantū
non est subiectū istius motus. ¶Et p̄te/
rea ista terminatio/ cui9 generis est p se
species. si generis quantitati/quantitas
est/si non/ motus ille non erit per se ad
quantitatez. ¶Dico ḡ ꝙ sicut subiectuz
alterabile lz in tota alteratiōe sit sub q̄
litate. tn̄ nō est p̄prie dicenduz ꝙ quale
sit subiectū alteratiōis. qꝛ illa qualitas
accidit illi qd est subiectū alterationis.
/ita augmētabile lz semper dum augmē
tatur sit quantuz/tn̄ exquo variat fm
quantitatē sicut alterabile fm qualita
tem/quantitas nō est ratio nec p se con
ditio subiecti augmētationis. ¶Quid ḡ
est subiectū augmētationis/Dico ꝙ sicē
subiectū p se alteratiōis est ens in actu
fm formas p̄iores q̄litate/nō tn̄ ens in
actu fm qualitatez/ita p se subiectū au
gmentatiōis est aliqd ens i actu fm ali
quā formā priorē quantitate/non autē
per se est ens in actu fm quantitatē/for/
ma aūt prior non est nisi substātialis. ḡ
per se subiectū augmētationis ꝛ dimi/
nutiōis nō est nisi substātia tm̄. ¶Quo
modo ḡ subiectū qd ibi mouetur est in
loco. ¶R° vniuersaliter cuiuscunqꝫ mo
tus/subiectū est in loco/vel per formā p̄
us acquisitaz immobili qd mouet tali
motu/ vel per ipsam formaz fm quam
mobile fluit vel mouet/ ꝛ primū mem/
brum verū est d alterato ꝛ lato/2m mē/
brum verū est de augmentato ꝛ dimi/
nuto/sed quod subijcit generationi neu
tro modo est in loco. ¶Nec eniz p̄suppo
nitur isti mutatiōi in subiecto aliqd qd
sit rō locandi. nec illud fm qd subiectū
fluit est rō locandi. ¶Ad 3m de p̄dicatō
ne dico ꝙ prima facie non videt nisi ꝙ
predicatū acceptum a forma posteriori
non dicat per se de eo qd accipit a for/
ma priori. sicut hoc nō est p se hō est al
bus vel supficies est colorata. ꝛ per hoc
non pōt plus haberi nisi ꝙ hoc non est
per se aial est hō. Et si obijcias ꝙ etiā
nec ecō°. hoc. n. non est p se coloratuz est

superficiatū. R° quod p̄cise accipitur a
forma prioꝛ ꝛ qd p̄cise accipit a forma
posteriore sic se habēt ꝙ neutrū per se
includit in altero. ideo nō est predicatō
per se: sicut nec ecō°. ponendo aūt genus
accipi a forma priore ꝛ dr̄iam a forma
posteriore/cōcludendū est ꝙ nec genus
per se predicabit de differentia. nec ecō/
uerso. quod cōcedo. sed nō sequit ꝙ ge/
nus non p̄dicet per se de specie. qꝛ speci
es ꝛ si importat differentiā vltimā tāq̄
principalē in rōne sua. non tamē preci/
se importat illud sed cum hoc rōnez ge
neris tanq̄ de per se cōceptu eius. ¶Et si
vlterius obijcias ꝙ nec ista ē per se sup/
ficiatum coloratū est supficiatū/ vbi tn̄
nō accipit precise intellectus p̄oris ꝛ po
sterioris vt distinguūt cōtra se. sed vt in
tellectus posterioris includit p̄us cōpa/
rando ad intellectū prioris fm se. ¶R°
hic si verū est hoc ideo est qꝛ sbm istud
supficiatum coloratū nō habet cōceptū
vnum p se. ꝛ quod in se nō ē per se vnū
non videt esse alicui per se vnum/nō
sic autem ex alia parte. quia conceptus
prioris ꝛ posterioris faciunt cōceptum
per se vnum. ¶Et si queras quare ma/
gis hic ꝙ ibi. ¶Rn̄deo sic querere qua
re ex actu ꝛ potentia fit vnum nulla
est questio ex. 8. meth. c. vltimo. ¶Nam
nulla est ratio nisi quia hoc est per se
actus. ꝛ illud per se potentia/ita querit
ex isto actu ꝛ ista potētia fit per se vnū
siue in rebus/siue in cōceptibus/non est
alia causa nisi quia hoc est potētiale re
spectu huius. ꝛ illud actuale/ꝛ hui9 vl/
terius nulla est ratio nisi quia hoc est
hoc. ꝛ illud est illud/ꝛ eodem modo de
vno p accidens. quia hoc ē hoc/ꝛ illud
est illud. ideo hoc est actus per accidēs
ꝛ illud potentia per accidens. ꝛ ideo ex
hoc ꝛ illo fit vnū p accidēs/immediatior
eniz est ista. calor cōstituit calidūz/ꝛ hu
manitas hoiez. ꝛ per cōn̄s calor ens per
accidens cōstituit. ꝛ humanitas ens per
se/ꝙ ista calidūz calefacit/ꝛ tn̄ secunda

eſt immediata/ cuius querere mem eſt indiſciplinati. 4. meth. ¶ Ad 4m dico ꝙ habet euidentiā bonā cōtra ſecundā opinionē improbatā. fruſtra eni poneretur corporeitaſ alia ab intellectiua ſi ipſa includat vegetatiuā ꝛ ſenſitiuaʒ/ ꝛ ſenſitiua ꝛ vegetatia includāt corporeitatē/ ſed ſm aliā viā eſt facilis rñſio. hic eni eſt neceſſitas ponēdi plaſ ꝛ que ſilla certe q̄ eſt rō vlī diſtinguēdi hoc ab illo. ſ. ꝯdictō q̄ eſt imediata rō diſtinguēdi plā ſub ente/ vtpote ſi hoc ꝛ illud recipiāt ꝯdictiōeʒ in eſſendo/ qꝛ ſi hoc eſt ꝛ illud nō eſt/ nō ſunt idē ens in eſſendo/ ſic in ꝓpoſito forma aie nō manēte corpus manet ꝛ iō vlr in q̄libet aiato neceeſt ponere illā formaʒ q̄ corpus ē corpꝰ/ aliā ab illa q̄ eſt aiatū/ nō loq̄r de illa q̄ corpus/ hoc ē indiuiduū corporꝭ qd̄ eſt genus/ Nā qd̄cunqꝫ indiuiduū ſua forma tali eſt corpꝰ: ut corpꝰ eſt genꝰ. ꝛ eſt hñs corporeitatē/ ſed loq̄r de corpore vt eſt altera ps cōpoſiti. ꝑ hoc. n. nō eſt indiuiduū nec ſpēs in gnē corpꝭ/ nec i genere ſbe/ qd̄ eſt ſupius/ ſed tm̄mō ꝑ reductiōeʒ/ vñ corpꝰ qd̄ eſt altera ps manens q̄deʒ in eſſe ſuo ꝓpo ſine aia/ hʒ ꝑ ꝯñs formā q̄ eſt corpꝰ iſto mō. ꝛ nō hʒ aiaʒ. ꝛ ita illa forma necio ē alia ab aia/ ſed nō eſt aliqd̄ indiuiduū ſub gnē corporis niſi tm̄ ꝑ reductiōeʒ vt ps/ ſic nec aia ſepata eſt ꝑ ſe inferiꝰ ad ſbaʒ: ſʒ tm̄ ꝑ reductiōeʒ. ¶ Cōtra hō diſpō necia vl necitas ñ manet abſqꝫ illo ad qd̄ diſponit necio. ſed forma mixtionis ē diſpō necia ad aiam. g ꝛc. ¶ Et cōfirmat ſpecialiter in ꝓpoſito. qꝛ intellectiua cuʒ ſit immortalis ñ necio ſepat a mā niſi qꝛ aliq̄ forma ſbalis quā reqrit vt diſpoſitiōʒ neceſſariā ſepat. ipſa. n. ſm ſe nō hʒ in mā aliqd ſibi repugnās. ſʒ illa neceſſario req̄ſita nō pōt poni niſi forma mixtionis. g intellectia ſine illa nō pōt eſſe. nec ſepat illa ſtante. ¶ Rō alique q̄litates cōſequunt formā mixtiōis ꝛ in aliquo gradu ſūt necie/ ad hꝰ ut intellectiua maneat. qꝛ quicqd eſt neceſſariū ad diſpōeʒ ē etiā neciū ad formā ad quam diſponit. ſed bñ pñt q̄litates eſſe necie ſimplr ad intellectiuā vt informantē: ꝛ hoc in gradu ꝑfectiori q̄ necio reqrant ad formā mixti/ poſſibile. n. ē formā ꝑfectiorē reqrere illud qd̄ imꝑfectior requirit. ꝛ nō tm̄ ſm gradū eq̄leʒ: ſed ſm gradū ꝑfectiorē/ corruptꝭ g illis diſpōnibus i gradu illo in q necio reqrunt ad intellectiuā nō manet intellectiua. ꝛ tm̄ illa alia forma diſponēs ad eā pōt manere/ qꝛ nō ſunt corrupte ſm gradū neceſſariū ad illā formā/ ſed illa alia etiā nō manet in eſſe ꝑfecto ꝛ q̄eto. qꝛ q̄litates ꝯñtes eā ſunt corrupte ſm gradū ſm quē cōſequūt eā in eſſe ꝑfecto ꝛ q̄eto. ꝛ iō nullū corpus aiabile hʒ ſimplr eſſe ꝑfectū ꝛ q̄etū recedente aia/ imo ſtatim eſt in cōtinua tēdentia ad reſolōnē ſui in elā. ¶ Ad formā g argumēti dico ꝙ illa forma nō eſt diſpō necia/ vl neceſſitans ad intellectiuaʒ ꝛ lʒ ſtatim ſequat eā intellectiua in gnātione hoc nō ē ꝓpter neceſſitatē inter eas. ſed qꝛ agēs ſuperius hʒ paſſum ꝓportionatū ꝯpoſitū/ qꝛ ex mā ꝛ forma mixtiōis. ꝛ qñ hʒ paſſū ꝓportionatū ꝯpoſitū/ ſtati inducit i illud illā formā cꝰ ē capax. ¶ Et qd̄ ēt addit in ꝯfirmatiōe ꝙ aia intellectia nō hʒ in mā repugnantiā/ dico ꝙ nulla eſt forma ſbalis repugnās mā/ quin ſillam cōſequāt: vl ipſa reqrat q̄litates cōſequentes/ ꝛ in certo gradu/ in q ſi non maneāt/ nec forma illa informabit materiā. lʒ g intellectiua nō habeat ꝓpriā repugnantiā ad aliquā formā nālem/ informādo mām reqrit q̄litates aliq̄s ꝛ in gradu aliq̄ ꝑfecto in q ſi nō maneant ipſa nō informabit mām. ſille autē ſunt q̄litates conſequentes formā priorem/ ſed nō neceſſario requiſite ad eſſe forme prioris in tanto gradu/ in quāto requirūt ad eſſe intellectie in mā. Jſtud pʒ in exēplo. qꝛ ad aiatōeʒ ab intellectiua reqrit cor ꝛ epar/ determinate calidū: ꝛ cerebrū determinate frigidū. ꝛ ſic d ſingulis ꝑtibus organicis. tali aūt diſpōne ceſſante pōt adhuc manere q̄litas aliq̄ que ſtat cuʒ forma mixti. lʒ nō illa que requirit ad eſſe ꝛ operatiōnē intellectiue in mā. ¶ Quantuʒ g ad iſtud dubiū 2m huius ſecūdi articuli. dico ꝙ corpꝰ xp̄i per ſe includit mām ꝛ ad minꝰ formaʒ vnā mixti priorē intellectiua/ ꝛ ꝑ iſtam formā eſt in actu ꝑtiali ꝛ ꝓximū receptiuum aie intellectiue/ ſʒ non ſit ꝑ illaʒ in genere corporis vt corpꝰ eſt genꝰ niſi per reductionē/ ꝛ in iſtud cōpoſitū qd̄ tm̄ per ſe eſt ps hoīs fit ꝑ ſe cōuerſio panis. qꝛ totius in totū ꝛ partiū in ꝑtes/ ꝛ per ꝯñs hec formā eſt formalis terminꝰ ꝯuerſionis/ ſiue forma termini ꝯuerſionis/ hec aūt manet eadeʒ ſiue aia vniat illi ſiue nō vniat. qꝛ h prior eſt nāliter ſaltē in formando/ ipſa aia/ ꝛ in triduo manſit/ aia non manēte ibi/ ꝛ in triduo fuiſſet eadem res hꝰ ſacri ſi ſacrm̄ tunc māſiſſet. qꝛ in illo triduo forma corporeitatis nō fuit ſepata a mā ſua in xp̄o ꝛ per ꝯñs nec ſepata a mā ſua vt in eucharīſtia. ¶ Sicut eni idem numero fuit res iſta ꝛ ſm ſe in exñtia nāliſita etiā idē ꝯpoſitū numero qd̄ eſt terminꝰ ꝯuerſionis ꝓmus/ māſiſſet ſemꝑ in eucha/ nec valet in iſta identitate ſaluāda fugē ad identitatē materie ſeu ypoſtaſis/ qꝛ cōtraria poſſunt ineſſe eideʒ idētitate mē qñ ſuccedunt ſibiinuicē/ ꝛ ſi etiā verbū aſſum[...]s lapidem fuiſſet lapis ideʒ [...] idētitate ypoſtaſis.

[...]rgumenta.

Ad ꝓmuʒ [...] diceret collectus ex granis. ita ſpēs remanētes dicunt collecte. quia ſun[...] ipſius collecti. ꝛ ita exponit Aug. [...]m ñ intelligit ꝙ veſcamur ibi pan[...]ēte ſicut ꝯſueuimus vti/ ſed eo ꝙ q̄ntū ad vſum actū eundeʒ hʒ quē hʒ panis. Jlle aūt ſpēs eodē mō nutriunt quo illa quoꝝ ſpēs ſunt/ dʒ g intelligi ſua ſilitudo quo ad hoc ꝙ aliquibus eodē mō ſe hñtibus q ad vſuʒ meriti ſicut panis ꝛ vinū vtimur ſe paſcimur in eucha/ ſic vtimur aq̄ in bapo/ ſed nō q ad hoc ꝙ ſicut remanet aq̄ ita ibi maneat ſba panis/ ſexpſſe. n. vult oppoſitū in eodē. c. ſtatiʒ poſt. ipſe panis ꝛ vinū tranſit ait in corpꝰ ꝛ ſanguineʒ dei/ Si aūt modū inq̄ras ſufficiat tibi audire qm̄ ꝑ ſpm̄ ſcm̄ fit. ꝛ paulopoſt. Panis ꝛ vinū ꝛ aq̄ ꝛ ꝑ inuocationeʒ ꝛ ſuꝑ aduentū ſpūs ſci ſupnāliter trāſbatur in corpus xp̄i ꝛ ſanguinē. ¶ Ad 3m dico ꝙ ſpecies panis ꝛ vini ita repñtāt corpus xp̄i verū ꝛ myſticū ſicut panis/ qꝛ ita oſtendūt in ſe multa grana/ quātum ad illud ſm qd̄ grana hñt rōnem ſenſibilitatis. ſ. rōne accñtiū. ¶ Ad aliud patet ex 2o artio ſolutiōis qōnis. hic enim eſt trāſmutatio nō q̄ terminꝰ accipit eſſe ſimpliciť. ſed qua accipit eſſe h. ¶ Ad vltimū pʒ ꝙ ꝓmus terminꝰ iſtiuſ cōuerſionis/ nec eſt mā ſola/ nec mā ſub quātitate. qꝛ tunc nō eſſet trāſbatio/ ſʒ tranſquātitatio/ nec mā ſub modo. nec ꝯpoſitū ex mā ꝛ aia intellectiua. ſʒ ꝯpoſitū ex mā ꝛ forma q̄dā priore intellectiua que māſit eadē realiter cū xp̄o viuo ꝛ in corꝑe mortuo ꝛ q manſit tanq̄ formale rei ꝓmo ꝯtēte ſub eucha ſemꝑ ex quo fuit eucha inſtituta. iō nō valet.

Ad ſecunduʒ

ſic ꝓcedit ꝛ arguit ꝙ paniſ in cōuerſione in corpus xp̄i annihilet. qꝛ qd̄ preceſſit ꝛ nihil eius manet annihilat. panis prefuit ꝛ nihil eiꝰ manet. quia nec materia nec forma. totum enim totaliť tranſit. materia. ſ. in materiā ꝛ forma in formā. g ꝛc. ¶ 2o ſic Quod nihil eſt in ſe vel in alio ꝛ ꝓfuit aliquid/ annihilat. panis poſt cōuerſionem nihil eſt in ſe. nihil eſt etiaʒ in xp̄i corpore. qꝛ tunc corpus xp̄i augeret per conuerſionē panis in ipſum. Jlud eni fit maius in quo eſt aliud ꝛ aliud quātum manens. g. ¶ 3o ſic. Jn tranſitione

partiali forma annihilat. qz nihil eius
manet ad minus nō distinguit ista cor
ruptio partis ab annihilatōe nisi quia
forma prior manet in potētia materie
sed in ꝓposito forma panis nō manet
in potentia susceptiui sui. pōt etiam ꝓ
bari ꝙ ibi forma a qua est trāsitus an
nihiletur. quia nō manet in actu. patz
nec in potentia subiecti. ꝓbatio: nā po
test potentiā naturalē reducerī ad actū
ꝛ per ꝯñs si ista forma destructa rema
neret eadem numero in potentia mate
rie posset ꝑ agens nāle in actuz reduci.
qḋ est cōtra phm. 5. phis. ꝛ. 2. de gene
ratione in fine. Si dicas ipsaz nō ean
dem numero sed eandē in specie manē
in potentia subiecti. hoc nō ꝓhibet an
nihilatiōez. quia ꝛ si ista esset annihila
ta adhuc posset alia numero educi de
potentia materie. Itez annihilatio ꝛ
creatio sunt opposita. sicut generatō ꝛ
corruptio. qz sicut dr̄. 5. phis. idem est
terminus a quo generatiōis ꝛ termin⁹
ad quē corruptionis. ꝛ ecō. ita idez est
terminus ad quē annihilationis: ꝛ ter
minus a quo creatiōis. ꝛ ecō. sed qñ to
ta sbā ꝛ totalis est termin⁹ ad quē pro
ductionis ꝓductio eius est creatio. ḡ qñ
ipsa tota ꝛ totaliter est termin⁹ a quo
destructionis illa destructio est annihi
latio. sed in ꝓposito ipsa tota ꝛ totali
ter est termin⁹ a quo ꝯuersionis. ḡ ꝛc̄.
Oppm̄ dicunt auctēs adducte in. q. ꝓ
cedente. arti°. i. dicunt. n. panē cōuerti
in corpus xp̄i. ḡ non annihilat. Et h°
arguit rōe. qz creatio ꝛ ānihilatio sunt
opposita. Sed si corpus ꝯuerteret i pa
nem itez illa reductio panis non esset
creatio. qz non esset simpliciť de nihilo
vt de termino a quo. ḡ pari rōne ꝯuer
sio panis in corpus nō est annihilatio.
Itē isti⁹ ānihilatōis nō posset eē cā nisi
deus. Sz deus nō pōt esse cā nō essendi
rei. sm̄ qḋ ꝓbat Aug. 83. q. q. 20. ꝛ. 21.

Hic dicitur

ꝙ panis nō an
nihilat ꝛ ex h°
infert ꝙ post ꝯuersionē panis nō est ni
hil. ꝛ per ꝯñs est aliqd nō aūt illud qḋ
prefuit. qz illud ꝯuersum ē. nec qcq̄ ali
ud a termino in quē ꝯuersus est. ḡ post
ꝯuersionē est aliqd vt illud in qḋ ꝯuer
sus est. vnde qḋ ꝓfuit panis ē corp⁹ xp̄i
aut si ista neget necesse est dare ꝙ aliq
tas corpis sit eius qḋ fuit panis. ꝛ illi
tas corpis sit eius. alioqn panis p⁹ cō
uersionem nullo° posset dici aliqd. sed
oporteret dicē ꝙ oino esset annihilatus.
Hec ḡ opinio duo dicit. ꝛ ꝙ panis ñ
annihilat. ꝛ ꝙ p⁹ ꝯuersionē nō ē nihil:
sed aliquo° ad aliqd. Et 2m̄ deducit ex ꝓ
mo. Contra illud 2m̄ arguo q̄druplr.
sic. pri° terminus mutatiōis inq̄m ē ter
minus includit nō esse alteri⁹ termini.
hoc ꝓbat qz inq̄m ē termin⁹ hz aliquā
incōpossibilitatē ad aliū terminū. ḡ vt
est termin⁹ nō includit aliqtatē alteri⁹
termini. nec alterū terminū eē aliquo°
aliqd. qz ꝯdictio est ꝙ vt includit non
esse ei⁹ includat aliqtatē eiusdē. 2° qz
corpus xp̄i nullo alio° se hz in se post
ꝯuersionez q̄ ante. ḡ nec aliqd alio° hz
esse in ipso. Sed panis nō ꝯuersus nul
lo modo hz aliqtatē suā in corpore xp̄i
nec aliqtatē corporis xp̄i. ḡ nec post cō
uersionē. ꝓbatō p̄ᶜ ꝯñtie. esse sm̄ qd in
aliq̄ est ꝓpter esse eius simpliciť. qz cui
aliqd in se est tale. ideo sic vel sic hz ali
quid in se vel esse in alio. ḡ nō est drīa i
mō essendi alic⁹ in aliquo nisi ꝓpt dif
ferentiā eius in se. Itez cui⁹ [illegible] aliqtas
illud ea formaliť est ali[illegible]
corporis sit nūc eius qḋ fuit [illegible] panis.
ḡ illud qḋ fuit sbā panis est nūc forma
liter aliqd illa aliqtate. quero quid ali
quid nō panis. qz panis nō ē. Preterea
cōtradictio videť ꝙ aliqtate corporis sit
formaliť aliqd illud qḋ est panis. nec
ista aliqtate est illud qḋ fuit panis cor
pus. qz qḋ fuit sbā panis simpliciť desi
nit esse. corpus simpliciť manet in codē
esse. nec pōt dici ꝙ ista aliqtate ē aliqd
aliud nisi panis vel corp⁹. Itez aliqd

ꝛ res ꝯuertunt sm̄ Auic. 6. meth. sue. c°
ḡ est aliq̄ aliqtas illud formaliť est res.
ꝛ ꝑ ꝯñs sequereť ꝙ illud qḋ fuit panis
nūc esset res. res aūt sm̄ istū doctorē dr̄
dupliciť. vno° ꝓ re opinabili. vt res dr̄
a reor reris. alio° res rata. put dr̄ a rati
tudine. hac ḡ aliqtate h° qḋ fuit panis
vel erit res p̄° ꝛ tunc seqť ꝙ nō magis
sit res q̄ chymera. qz chymera est res
isto° sm̄ eū. ꝛ tunc optime stat cuz tali
aliqtate ānihilatō panis. sic̄ si aliqd cō
uerteret in chymerā vē esset ānihilatū
si res 2°° tunc vt ꝓus. aut res q̄dditate
panis. ꝛ tūc panis nō est q̄dditatiue cō
uersus. aut res q̄dditate corpis. ꝛ h° est
impossibile ꝓpt q̄dditatiuā distinctio
nē eius qḋ fuit panis ꝛ corpis. Alio°
dr̄ ꝙ panis nō ānihilat. qz p⁹ ꝯuersio
nē in corp⁹ manet in illo in po^a. qz cor
pus xp̄i ꝛ panis hñt sbm̄ coe vt mām.
ꝛ io sbā panis pōt redire ꝑ corpori cō
uersionē in ipsū. ꝛ illa reditio nō esset
creatio. ḡ nec ista ꝯuersio ē annihilatio
ꝛ h° ꝓpt cōem sbām vel cōe sbm̄ in c°
po^a est vtriqz termin⁹. Cōtra. Nō pos
set panis annihilari ex isto dicto manē
te aliq̄ alio corpe. qz si aliqḋ aliud cor
pus saltem corruptibile manet. manet
mā eiusdē rōis. in c° po^a ꝑ ꝯñs manet
panis. sicut mō dr̄ manē in mā corpis
xp̄i. ḡ nō posset ānihilari panis nisi to
ta sbā corporea ānihilet. Itē si panis
annihilaret ꝛ corp⁹ xp̄i esset ibi pñs: eo
dē mō panis esset in po^a mᵉ corpis xp̄i
q̄ nūc ē. ḡ ꝓpter h° ꝙ nūc manet in po^a
in mā corpis xp̄i nō dz negari ānihila
tus. Itē sbm̄ cōe vtriqz termino nō ē
necessariū nisi ad trāsmutatōez ꝓpe di
ctā. excludēdo. n. sbm̄ ꝑ accipiēdo ꝓcise
duos t̄ios alic⁹ trāsmutatōis magis re
quirit in eis oppositō q̄ aliqd idē cōe.
imo idē cōe in aliqb⁹ ꝓhibet ipsa esse
per se terminos alic⁹ transitus. vt pz in
his que sunt eiusdē speciei. ḡ cuz in isto
transitu nō sit ꝓprie mutatio nec sbm̄
manēs. sed tm̄ sunt duo t̄mini transit⁹
nihil cōe ꝑ se dabit. vl̄ aufert aliquā rō
nē ab isto trāsitu. ḡ si ille trāsit⁹ eēt āni
hilatio excluso q̄cūqz cōi: erit ꝛ mō.

Ad qōnē

Dico ꝙ in proposi
to nihil panis ma
net p⁹ ꝯuersionē. 2° ꝙ panis ñ ānihilat
vel qḋ ē facili⁹ ꝙ panis ista ꝯuersiōe ñ
ānihilat. Prim̄ supponat ꝓbatū ex rō
nibus ꝯ ꝓmaz opinionē. 2m̄ ꝓbat sic.
t̄i⁹ ad quē trāsit⁹ ipsi⁹ panis ñ est purū
nihil. ḡ panis nō ānihilat. ꝯñtia ꝓbat
qz t̄i⁹ ad quē anihilatōis est puz nihil.
Et hoc ꝓbat a sili. sic̄ t̄i⁹ a q̄ creatōis est
puz nihil. ita t̄i⁹ ad quē ānihilatōis dz
eē purū nihil. Añs ꝓbat. qz t̄i⁹ ad quē
quē istius trāsitus ē corp⁹ xp̄i. qz ꝛ si ne
gatio panis ꝯcomiteť t̄iuz ad quē: ñ tm̄
t̄i⁹ iste est oio nihil. Cōtra istud. qz ꝛ si
desitionē panis ꝯcomiteť positō corpis
xp̄i hic. tm̄ illa desitio panis sm̄ ꝓpriā
rōnē vt distinguit ab illa positione vr̄
esse ānihilatio. qz t̄i⁹ ad quē ei⁹ est nihi
leitas panis. Cōfirmat ꝑ sile. qz corru
ptio nō est mō ānihilatio mō ꝓpt h° so
lū. qz gnātio ꝯcomitat eā. qz si ꝓpt h ꝛ
ꝓpt t̄iuz gnātionis ꝓcise nō esset ānihi
latio: esset mutatio positiua ipsa corru
ptio ꝓpter t̄iuz positiuū mutatiōis. qḋ
falsum ē. nūc ḡ corruptio sm̄ ꝓpriā rō
nem vt distinguit essentialiť a gnātiōe
ꝯcomitante nō est ānihilatio. qz aliqd
corrupti manet. s. mā. ꝛ ex h° seqť ꝙ ne
gatio ad quā ē: est negatio in apto nato
ḡ priuatio. ḡ ꝑ oppm̄ in ꝓposito cuz ni
hil termini a q̄ maneat. nec negatio eē
panis sit ꝓuatio. qz nō in apto nato. sed
purū nō esse. sequit ꝙ ista panis destru
ctio sm̄ ꝓpriam rationē sui sit annihi
latio. Et hoc confirmatur secūdo. qz
per se ratio alicui⁹ nō variat ex aliquo
cōcurrente ꝑ accidens cum eo. Sed ꝑ
accidens est ꝙ cum ista destructiōe pa
nis concurrit positio corporis christi
hic. ꝓbatio. posset enim prium separa
ri a secūdo ergo ꝓpter istam positionē
corporis xp̄i hic non variatur rō istius

destructiõis/sed ipsa si sola esset sine po sitione ista esset annihilatio panis. ḡ ꝛ modo. ¶Hic diceret vnus ꝙ transbatõ est mutatio pcise inter terminos positi uos. ita ꝙ nõ erit dare duos terminos priuatiuos ad duas mutatiões sicut in generatione ꝛ corruptiõe/sed sicut fm phm.5.phis. aliqua mutatio est a sbo in subiectũ/que.s.habet p utroq p se termino aliqd positiuũ/ita ista trãsba tio hꝫ duos terminos pcise, ꝛ vtrunqꝫ positiuũ/ꝛ ita nõ est hic ɔsiderare illaꝫ destructionẽ quasi sit vna mutatio p se formaliter distincta gñere/ab ista ince ptione corporis xpi hic. sed tñmodo ẽ vnus transitꝰ huius positiui in illõ po sitiuũ. ¶Contra istud mlᵗ est ꝙ panẽ nõ esse/nõ est formalit corpus xpi esse hic. nec cpᵒ/qꝛ posset panis nõ esse corpore nõ posito h/ꝛ eꝫ/silr nõ esse corpꝰ xpi hic/ꝛ esse panẽ/nõ sunt formalit idem. sed oppositi termini/ḡ possumus hre duos transitꝰ quidditatiue distinctos. quoꝝ vterqꝫ hꝫ suos ppꝛios terminos/ ꝛ tunc stat tota difficultas tacta de gñã tione vt distinguit a corruptiõe/ꝛ de p se formali distinctiõe huius destructio nis/vt distinguit a positione corpis xpi ¶Hic põt dici sustinẽdo istã conclusio nem.s.ꝙ panis nõ annihilat simplicit. qꝛ terminus annihilatiõis ẽ purũ nihil hoc est ꝙ nihil termini a quo manet in termino ad quẽ/nec negatio in aliquo apto nato que dr priuatio terminat eã ꝛ opposite ɔditiones istis ɔditionibus sunt in corruptione vt corruptio ẽ/nec 3ᵒ ꝙ negatio in aliquo positiuo despa to terminat eãm/sed simplicit negatio extra genꝰ.s.extra oẽ positiuũ siue sbm qð dicat priuatũ fm illam negationeꝫ siue disperatũ qð includat illã negatio nem/Et istud requiri põt ostendi/nam nõ solum materia aeri corrupti manet ꝛ habet puationẽ forme prioris/sed ne gatio forme aeris saluat in forma ignis que de nouo inducitur/ꝛ negatio illa vt est in forma ignis nõ est ibi vt in sub iecto apto nato/sed sicut tñ in mã cõi sed est ibi/ut in aliquo desperato.ꝛ licꝫ circũscribatur negatio illa vt in mate ria cõmuni que mõ terminat corruptõ nem/ꝛ pter quã corruptio mõ nõ est annihilatio/si tñ determinaret aliquã desitioneꝫ negatio ista vt in dipato:ad huc nõ annihilaret aer. ¶Ad ppositũ ꝛ si hic non sint ille due rões de qbus patet ꝙ pter eas cõruptio nõ est anni hilatio.s. qꝛ aliquid corrupti manet. ꝛ quia negatio terminans eam manet in apto nato/sꝫ tñ ibi tertia ratio.s.ꝙ ne gatio terminãs est in aliq positiuo sub iecto licet disperato. ¶Per hoc ad ratõ nem põt dici ꝙ illa desitio panis fm se etiam vt est ad nõ esse panis non extra genus.sed vt in corpore nõ est annihila tio vt patet. ¶Tunc ad illud exemplũ de corruptione: verum enim est ꝙ non negatur corruptionẽ esse annihilatõeꝫ pcise pter generatiõnẽ ɔcomitantẽ. sed pter duas causas quarum vna in cludit aliã.s.que est subiectuꝫ cõmune. ꝛ ideo negatio terminans est priuatio. ¶Sed si posset sine vtraqꝫ istaꝝ stare ter tia/ꝙ negatio terminaret vt in aliquo positiuo dispato: adhuc ñ esset illa trã sitio annihilatio.ꝛ talis ponit ista con uersio. ¶Sed tertiũ magis cogit.s.de p se ꝛ per accidens/inuenit enim hic tran situs per se ab esse panis ad nõ esse eius ꝛ alius a non psentia corporis xpi hic ad presentiã ipsius hic/Et tunc sicut ar gutum fuit/si secũda non cõcomitaret prima/prima esset annihilatio.ḡ ꝛ mõ formaliter est annihilatio. qꝛ ratio eiꝰ non variatur pter illud qð per accñs cõcomitat. ¶Item si panis annihilaret ꝛ corpus xpi poneret hic psens/omni eodẽ modo se haberet taꝫ panis ꝙ cor pus quantũ ad oẽm ɔditionẽ/tam esse ꝙ nõ esse/sicut mõ se hꝫ/sed qð oi eodẽ modo se habet/sicut si esset annihilatũ est annihilatũ/ḡ pᵃ ppositio manifesta

est:qꝛ si esset annihilatꝰ nec mã nec for ma eiꝰ manẽt eadeꝫ/eodẽ mõ nec nũc.si aũt corpꝰ esset tunc pñs sub accñtibꝰ. ita ꝛ nunc. ¶Itẽ ꝛ est directe ɔ rñsionẽ vltimo dictã ad illud de corruptiõe.qꝛ terminꝰ vt tꝰ actiõis noue nouus ẽ ne gatio ḡ esse panis vt tꝰ desitõnis panis/ noua est.sed ut in corpore xpi nõ est no ua.|nã illoꝰ quo dispatũ includit nega tionẽ dispati ante desitiõeꝫ panis corpꝰ xpi nõ fuit panis. ¶Si dicas verũ est ñ panis vt in corpoꝛ nõ est negatio noua/ sicut nec dispatio noua corpori ad pa nem/sed nõ esse panis ẽ nouũ. ¶Cõtra ex hoc sequit ꝙ nõ esse panis est tꝰ. qꝛ vt negatio ista est in corpe est p rõeꝫ di sparationis fm rñsionẽ illã.|Si ḡ nõ eẽ panis terminat vt nouuꝫ:nõ ꝛiat vt in corpore p rõnẽ disparationis. ¶Itẽ qñ sil ɔcurrunt mutatiões diuersoꝝ generũ: negatio nõ est p se tꝰ vnius vt includit in tio alterꝰ. ¶Exᵐ si sil sit gñatio ꝛ lo ci mutatio: negatio tñans corruptioneꝫ ɔcomitantẽ gñatiõnẽ nõ terminat eam per se vt saluat in vbi/ꝛ pbat illud per rõnẽ.qꝛ vbi negatio termini a quo mu tationis p se saluat in termino ad quẽ alterius:opoꝛtet illas mutatiões eẽ eiusl dem generi.qꝛ ad terminũ ad quẽ ꝛ a q dem generi.qꝛ ad terminũ ad quẽ ꝛ a q̃ oppositos/Sed in pposito corpus xpi nõ includit nõ esse panis.pꝫ.qꝛ dispatõ illa corpis ad panẽ fuit manẽte vtroqꝫ extremo.nõ includit ḡ illã negationem nõ esse panis vt h.sed ille tꝰ vt hic hñ pertinet ad genus sbe.ḡ negatio illa nõ per se terminat destructõeꝫ vt saluat in corpore vt h. ¶Istarũ rõnũ alique pñt euadi/2ᵃ sic negãdo istã ppositionẽ.qð omni eodẽ mõ se hꝫ fm esse ꝛ nõ esse si cut si esset annihilatũ illud ẽ annihila tum opoꝛtet addere in sbo istud. ꝛ oio idẽ succedit sibi. Q aũt ista addicio sit necia satis apparet. qꝛ anteꝙ res creat est ita nihil sicut si pus fuisset creata ꝛ post annihilata:ꝛ tñ anteꝙ creet nõ est annihilata.ꝛ qre hoc/qꝛ nõ succedit ni hileitas eiꝰ esse suo/Ita dico ꝙ si panis esset annihilatus nõ manẽt mã nec for ma sicut nec mõ/sed tñ nunc aliqd suc cedit ipsi totali esse panis qð non succe deret/qꝛ nunc succedit negatio in gener s.in aliquo positiuo dispato/tunc vero succedẽt negatio simplicit extra genus. ¶Ad 3ᵐ põt dici ꝙ negatio vt includit in dispato ñ est incõpossibilis sue affir matõni in rõe cõi entis.aliodn dispata nõ possent sil esse entia/sed negatio ɔdi cens repugnat sue affirmatiõi etiã in to to ambitu entis/Si ḡ negatio panis di sparata pfuit in corpore.nõ tñ negatio ɔdictoria esse eius. nũc aũt post ɔuersi oneꝫ illa neᵒ ɔdictoria est in corpe ɔpi. ꝛ sic est noua.qꝛ sequit affirmatõeꝫ sibi ɔdicentẽ. ¶Cõtra hoc nõ videt aliquo mõ ista neᵒ ɔdictoria esse i corpore ma gis ꝙ prius. ꝛ ita vt noua ẽ ꝛ terminat desitionẽ panis nõ terminat vt in cor pore. ¶Negatio etiã ɔdictoria est purũ nihil.ꝛ ita purũ nihil dr de aliq positi uo sicut si de chymera dicit. ḡ si illa ne gatio tminat desitiõeꝫ sequit ꝙ illa de sitio erit puꝝ nihil. ¶Si dicat ad pᵐ ꝙ nõ esse panis vt ɔdicit esse panis aliter est in corpe xpi ꝙ pus.qꝛ in corpore xpi vt hic includit illud nõ esse ɔdictoriũ. In corpore aũt absolute nõ includit ni si negatõ dispata. ¶Hoc improbat per quartã rõnẽ. qꝛ terminꝰ posterior nõ ẽ rõ noue incõpossibilitatis ad aliqd pus nãliter.ḡ vt hic non est aliq rõ noue in cõpossibilitatis corpis ad esse panis. ḡ opoꝛtet dicere ꝙ ista negatio nõ sit no ua/ꝛ tunc nõ terminat desitionẽ.|vel si est noua ꝛ nõ in corpe vt hic. qꝛ illa pᵉ sentia nõ est rõ fm quã inest talis incõ possibilitas nullo mod illa negatio ter minabit vt in corpe desitionem panis. ¶Põt ergo teneri 3ᵐ.s.2ᵐ membꝝ dis iunctõis posite supra. ꝙ ꝛ si destructio panis sit annihilatio absolute panis:si cut probat illa rõ de per accñs.ꝙ qꝛ ne cesse est dicere ꝙ ipsi esse panis simplici

ter succedit nõ esse panis simpliciter. ꝛ
ista successio oppositi ad oppoᵐ ꝑ acci-
dens ꝯiungit cuz successione corpis xp̄i
ħ ad non pñtiã hic: ista hẽbit suos ꝑ se
terminos alios a ꝑ se tiis illi⁹. nõ g̃ per
se ti⁹ istius tiabit ꝑ se vel p̃cise vt ꝯiun-
git ꝑ accñs ꝑ se termino alteri⁹. ¶Dico
etiam ꝙ hac ꝯuersiõe/ panis nõ annihi-
lat/ qꝛ sicut dictũ est in solutiõe p̃ceden-
te. transm̃utatio quedã est q̃ termin⁹ acci-
pit simplr̃ esse. quedaz aũt q̃ accipit hic
esse. De pᵃ qua ti⁹ vnus accipit simplr̃
esse ꝛ ali⁹ simplr̃ nõ esse/ forte posset sal
uari ꝙ destructõ termini a q̃ nõ est sim
pliciter annihilatio. qꝛ ibi per se ti⁹ ad
quẽ ipsius inceptiõis esset opposit⁹ ter-
mino a q̃ desitionis./ sicut ẽ de termino
a quo ꝛ ad quẽ gñationis ꝛ corruptio-
nis./ ꝛ ita posset ibi negatio termini a q̃
vt in termino ad quẽ terminare desitõ
nem./ sed in ꝓposito vbi tñ est transitõ
adductiua/ ti⁹ ad quẽ ꝑ se mutatõis po
sitiue nõ opponit tio a quo mutatiõis
priuatiue./ ꝛ ita nõ põt esse rõ ꝯcludẽdi
negationẽ ei⁹. ¶Posset g̃ dici ꝙ ꝯuersio
ista est sic sbe in sbam ñ ꝙᵐ ad esse sbe
simplr̃; sed ꝙᵐ ad hc̃ esse/ vt sicut cor-
pus vt ħ/ succedit pani vt ħ. ita panis vt
hic/ ꝯuertit in corpus vt hic/ ꝛ ille muta
tiones lꝫ sint in sbas: tñ vt int̃ subiecta
/ nõ ut inter tios. termini. n. sunt tñmõ
pñtialitas/ ꝛ ñ pñtialitas) que pñt redu
ci ad gen⁹ vbi. vt dictũ est di. io. q. i. / sic
g̃ mutatione positiua nõ acq̃rit simplr̃
esse corporis/ sed tñ esse hic: ita mutatõe
depditiua corñdente quã includit con
uersio ista inq̃ᵐ ista ꝯuersio ẽ trãsbatõ
trãslatiua: nõ aũt ꝓductiua/ ista inquã
nõ depdit panis esse simplr̃: sed hic esse
/ ꝛ pꝫ satis pulchra corñdentia. qꝛ sicut
corpus hꝫ nouã pñtiã nõ depdendo an
tiquã ꝛ mutatiõez acq̃sitiuã siue depdi
tiuã. vt dictũ est di. io. q. i. ita etiam pa
nis hꝫ depditiuã sine acq̃sitiua. qꝛ desi-
nit esse hic. ꝛ nõ acq̃rit aliã pñtiã alibi.
/ qꝛ g̃ nõ depdit sic nec acq̃rit per hãc cõ
uersionẽ vt est translatiua vbi tñ esse
hic ꝛ nõ esse hic/ sequit ꝙ ꝑ hãc ꝯuersio
nem vt ħ est/ nõ depdit esse sbale. ꝛ per
ꝯñs nõ ãnihilat. imo ñ destruit panis
hac ꝯuersione/ qꝛ tñ panis nõ manet in
esse sbali ꝛ hac ꝯuersione ñ destruit vt
dictuz est. dꝫ ꝙ desinit esse alia desitiõe
/ que est a simplr̃ esse eius ad simplr̃ non
esse ei⁹/ illud ãt nõ esse ei⁹ lꝫ q̃si ꝯcomite
tur pñtiã corpis vt hic: ñ tñ vt tiuz eius
dem generis/ ꝛ ꝑ ꝯñs si ista destructio fꝫ
se ꝯsiderata sit ãnihilatõ: tñ nullo⁹ ista
ꝯuersio est ãnihilatio. ¶Exᵐ h⁹. Si pa
nis destrueret ꝛ crearet angel⁹ de nouo
ꝛ fieret pñs ipsi panis./ ꝯuersio panis i
angelũ esset panis vt hic in angelũ hic
pñtẽ. ꝛ ꝑ istã ꝯuersionẽ angelus nõ acq̃
reret nisi illã pñtiã. ꝯcomitaret tñ illaz
pñtiã nouã/ nouũ esse qȯ tiat creationẽ
ꝓpriã. ¶Per istũ modũ dicẽdi apparet/
que trãsbatio p̃t eẽ in p̃ecñs ꝛ q̃ nõ./ ꝛ
que põt eẽ manẽte tio a quo/ ꝛ q̃ nõ/ trã
sitio. n. que ẽ a tio in tiuz fm eẽ simplr̃
tioꝝ ꝛ non eẽ: nõ põt esse alic⁹ ꝯuersi. ꝛ
tñ manẽtis/ nec in tiuz p̃ecñtẽ./ sed trã-
sbatio q̃ est trãsit⁹ sbe in sbaz ꝙᵐ ad ħ
esse: põt esse ꝛ termini a q̃ manentꝫ si de
sinat ħ esse: non tñ simplr̃ desinat esse ꝛ
succedat sibi aliud vt ħ./ Põt etiaz esse i
tiuz p̃ecñtez/ si incipiat ħ eẽ absq; h⁹ ꝙ
incipiat eẽ./ Põt etiã eẽ ꝙ ti⁹ a q̃ destrua
tur. sed nõ hac ꝯuersione./ Et p̃t eẽ ꝙ ti⁹
ad quẽ incipiat eẽ ꝛ ñ hac ꝯuersiõe. sic
exemplificatũ ẽ de angelo creato.

Ad argumenta

Ad pᵐ mũ si
teneat pᵐ mẽbꝝ disiunctiue posite i pn
cipio solõnis neganda est illa maior. dꝫ
enim addẽ nihil eius manet ꝛ silr̃ nihil
succedit vt ꝑ se ti⁹. ¶Ad 2ᵐ per idez. ꝛ si
nihil sit in se nec in alio. tñ suo esse nõ
succedit oĩo nihil. ¶Ad 3ᵐ negandũ est
formã in corruptõne ãnihilari. ꝛ ad ꝓ
bationẽ. quia nõ manet nisi in potẽtia
materie. dico ꝙ ipsa manẽte in potẽtia
materie est cõpositi alterã partẽ manet

per se. ꝛ sic etiam manet forma ꝑ accñs
/ cuius aũt aliquid siue ꝑ se siue ꝑ accñs
manet nõ ãnihilat. ¶Et cũ dicis ꝙ pos
set idẽ numero redire ꝑ agens nãle. nõ
seq̃tur. qꝛ potentia illa in q̃ manet for-
ma dꝫ intelligi pnᵐ potẽtiale. nõ aũt re
spectus. corrupta. n. forma nõ amplius
manet respectus potẽtie ad formã. qꝛ ñ
est respectus poᵉ ad oĩo preteritũ./ sicut
nec ad oĩno impossibile/ sed ipsum p̃n-
cipiũ potentiale manet./ ꝛ in hoc totuz
manet ꝑ se fm aliquid eius./ ꝛ forma q̃
erat aliq̃d totius manet ꝑ accñs fm ali
quid sui. ¶Vel posset breuit̃ dici ꝙ nisi ni
hil forme corrupti maneat./ tñ negatio
succedẽs sibi est negatio in apto nato. ꝛ
ꝛ ideo priuatio, ꝛ illa nõ est nata tiare
annihilatiõez. ¶Et cũ applicat ad ꝓpo
situm. ꝛ si req̃rit ꝙ maneat ad h⁰ ꝙ di
catur nõ annihilari. ꝛ forma panis nõ
sic manet. qꝛ mã eius trãsit in mãm/ di
co ꝙ ꝓpter multas rõnes vt dictũ est p̃
ꝛ lꝫ us corruptio nõ dicat annihilatio.
ille due sufficiãt. s. sbm manẽ ꝛ negatio
nem terminantẽ esse p̃uationẽ/ tñ si ne-
gatio terminãs esset quecũq; negatio i
genere. puta in aliquo disp̃ato positio:
adhuc trãsitus ad ipsam nõ esset ãnihi
latio. ¶Ad 4ᵐ põt dici ꝙ nõ omis pro
ductio totius sbe est creatio. sed que ẽ a
termino a quo vt a pure nihil. ꝛ ita ħ
per oppoᵐ si teneat 2ᵐ mẽbꝝ h⁹ disiun
ctiue posite in solutiõe q̃õnis. sed nõ cõ
cludit ꝙ hac cõuersione panis annihi-
let. sed tñ ꝙ eius annihilatio ꝯcomita
tur istã ꝯuersionẽ. ¶Ad rõnẽ in oppoᵐ
Ambro⁹ loq̃tur de ꝯuersione tioꝝ nõ
fm simplr̃ esse sed fm q̃d esse. ¶Ad ali-
ud de creatõe pꝫ ex solõne vltimi argu
menti ad p̃mã p̃tẽ. ¶Ad Aug. R⁰. deus
nulla actione positiua annihilat rẽ/ sed
sicut positiue agẽdo rem conseruat: ita
annihilare est desinere creaturã ꝯserua
re. ꝛ hoc potest deus.

Ltimo q̃ritur

sine argumentis quibus ꝓpositionib⁹
possit hec conuersio vere exprimi. ¶Re-
spondeo nõ potest vere signari per ver
bum essendi nec fiendi/ nec; etiã ꝑ hoc
verbũ posse vl̃ possibile. ꝛ h⁰ fm nullã
dĩam tp̃is. nec. n. panis fuit corp⁹/ nec
est/ nec erit/ ꝛ co⁹/ corpus nõ fuit/ nec est/
nec erit panis. ꝛ rõ oĩm istoꝝ est/ qꝛ eẽ
notat vnionẽ extremoꝝ essentialez/ vel
accñtalẽ ꝓ illo tp̃e qȯ ꝯsignãt/ sed ꝓ nl̃
la dĩa tp̃is hñt ħ extrema vnionẽ essẽ
tialẽ nec accñtalez/ sed ꝓ oĩ instanti/ vel
disp̃ationẽ. puta qñ extrema sunt entia
positiua/ vel maiorẽ repugnantiã. s. en-
tis ad nõ ens ꝓ illo instãti ꝓ quo vnũ
est ꝛ aliud nõ est. ¶2⁰ dico ꝙ panis nec
fit nec fact⁹ est/ nec fiet corp⁹ xp̄i/ nec co⁰
ꝛ rõ istoꝝ est qꝛ fieri qñ p̃dicat 2ᵐ adia
cens p̃dicat fieri simpliciter eius de quo
dr̃. / ꝛ sic non ꝯiungit aliq̃ȯ oppoᵐ ipsi
sbo./ sicut panis fiebat qñ coquebat/ ꝛ
/ sic corp⁹ fiebat qñ i vtero v̓ginis forma
bat./ sed nihil ad. h./ sed qñ fieri p̃dicat
3ᵐ adiacens/ tunc denotat sbm fieri fm
formã p̃dicati/ sed panis ꝓ nᵃ dĩa tp̃is
fit fm formã p̃dicati. s. corpis/ nec co⁰.
/ ꝛ pꝫ illud in sili ꝑ oppoᵐ; Jdeo. n. ħ est
vera. hõ fit albus. qꝛ hic hõ fit sub for-
ma albedinis. ꝛ ꝑ oppoᵐ hec impossibi
lis hõ fit asinus/ ꝛ h⁰ loquẽdo stricte õ
virtute sermonis. sic videt̃ esse in ꝓpo-
sito. ¶3⁰ dico ꝙ panis nõ potest nec po
tuit nec poterit esse corpus xp̄i. nec ecõ
uerso, ꝛ ratio omniũ istorum est. quia
illa de possibili est falsa, cuius illa de in
esse est impossibilis, quelibet enim de
possibili potest exponi in aliquaz de in
esse possibilem/ licꝫ forte falsaz. sed que-
libet de inesse correspondens cuilibet
istarum de possibili est impossibilis ex
prima conclusione iam ꝓbata. ¶Qua-
liter ergo/ dico ꝙ nullo istorum modo-
rum accipiendo vtrunq; extremum in
recto oportet alterum de altero predi-
cari. ¶Si ergo vera debet esse predica-
tio, oportet alterum eorum in obliquo

accipe denotãdo ordinẽ extremi ad ex-
tremũ. ꝛ hoc põt eſſe duplr ſvel cũ hac
prepoſitõe ex l de(addẽdo ad tiuz a quo
ſicut dicit phs. 2. met. c. 5. ꝙ ex mane fit
meridies. ꝛ nõ eꝯ°. ꝛ hoc mõ põt ꝯcedi
ꝙ ex pane ul de pane fit corp' xp̃i. ſalio°
addẽdo tio ad quẽ hanc ꝑpõem in ꝗue
denotat ipſũ eſſe tium ad quẽ. hoc mõ
panis trãſit in corp' xp̃i. ꝛ oẽs alie locu
tiones de vtute ſmonis ad aliquã iſtaꝝ
reducunt. ſſed 2ª eſt magis ꝓpa. qꝛ non
denotat aliqd cõe manẽ. ſic aliquo° de
notat iſta ꝑpõ ex. ſm modũ ꝓpriũ acci
piendi ex. non. n. ex oppoſito fit oppm:
niſi qꝛ ex ſbo coi vtriqꝫ. ſm phꝫ. l phiſ
p° de gnatõe. ꝛ. xi. met. ſNulla aũt ꝓpõ
cũ mutatione accepta vel moueri etiaꝫ
accipiẽdo vnũ tiuz in obliq ꝛ alterũ in
recto va eſt. ſvtpote panis mutat in cor
pus. qꝛ nõ eſt hic mutatio, vt dictũ ẽ in
i. q. iſtius di. ſtrãſire aũt ſeu verti abſtra
hit a rõe mutatiõis. qꝛ ponunt hitudi-
nem termini ad terminũ nõ importan
do ſubiectũ cõmune manere.

Jrca ſecundã

partẽ iſtius di. querendũ ẽ de
mã ꝯueniente iſti ꝯuerſioni ꝛ
duo hic querunt. p° vtꝝ ſolus panis tri
ticeus cũ aqua clari coagulat' ſit ꝯue-
niens mã couerſionis in corpus xp̃i.
ſ2° vtꝝ ſolũ vinũ exp̃ſſum de vua ſit cõ
ueniens mã ꝯuerſionis in ſanguinẽ.

Ad primã

queſtio nẽ pꝫ õ
ꝯſe. di. 2. c. i. ꝛ. c. non oꝫ. ꝛ. c. ſe
quenti. Rõ ꝑncipalis eſt. quia xp̃s talez
mãm ꝯſecrãdã inſtituit ꝛ in ſignũ inſti
tutionis tali mã ꝯſecrãda vſus ẽ. ſQꝛ
etiã panis tritice' ꝛ nõ alius. hꝫ de ꝯſe.
di. 2. in ſacro. Et h' ꝯgruẽtia accipit ex
illo vbo. Jo. i2. Niſi granũ frumẽti ꝛc̃.
vbi xp̃s ſe grano frumenti ꝯpat. vnde
Aug. ibi. Cum ſint multa grana frugũ
nulli ſe ꝯparat niſi illi. vnde mos cepit
eccleſie de hoc ſolo grano cõfici corpus
dñi. ſDe hac etiã farina triticea aqua
clari coagulata oꝫ panis formari. quia
ita ſupponit panẽ illum fuiſſe formatũ
quo vſus eſt xp̃s cõſecrando. ſnec ſuffi-
cit paſta ſed panis. qꝛ ſic inſtitutũ eſt. ꝛ
ad oia eſt ꝯgruentia. qꝛ cum ſacrm illõ
ſit ſignũ nutrimẽti ſp̃ualis. in illis con
grue inſtituit que ſunt ſigna ꝑncipalis
nutritiõis corporalis. ꝑncipale aũt nu-
trimentũ quantũ ad cibũ eſt panis tri-
ticeus. ſSed hic eſt dubiũ p° de amido
an ex ipſo poſſit formari panis ꝯſecra
bilis. ſ2° de farina triticea paſta ꝯfecta.
nõ cocta poſſit ꝯficiꝫ° an panis azim'
vel fermentatus vel vterqꝫ. ſQuantũ
ad pm videret ꝑma facie ꝙ talis panis
eſſet ꝯſecrabilis. ſtũ qꝛ ille vſualiť repu-
tat panis tritice'. ſꝛ xp̃s inſtituit ſacrm
in pane triticeo vſuali. ſtuꝫ qꝛ ille depu
rationes que fiunt circa amidũ ꝑparã-
dum nõ vident alterare a ſpẽ farine tri
ticee. nõ. n. fiunt ibi niſi decolationes ꝛ
purgatões ꝛ hi'. ſhec aũt nõ vident al-
terare medullaꝫ tritici a ſpẽ ſua. ſSed
ſi credat exptis in reb' de q̃litatib' ꝯnti
bus eas que innoteſcũt ex oparionibuſ
per q̃s q̃litates cognoſcim' ꝛ diſtingui-
mus ſbas. aliť. n. nõ cognoſcim' diſtin-
ctionem ignis ab aq̃ niſi p ea que inno-
teſcunt nobis ex opatõibuſ. ꝛ ſm medi
cos quelibet ſpẽs hꝫ q̃litatẽ ꝛ opatiõeꝫ
a tota ſpẽ que nõ ꝯpetit ſibi per talẽ mi
xtionẽ. ſed ꝯſequit formã ꝓpriam talis
ſpẽi. ꝛ hi' qualitas ꝛ opatio alia eſt in
tota ſpẽ in amido ꝛ alia i pane triticeo
ſicut apparet cernẽtibus eas ꝛ aſſignã-
tibus ꝓprietates taleſ ꝛ tales q̃tũ ad ef
fectus. ex quo videt ꝙ amidũ ſit totali
ter alterius ſpẽi a pane triticeo. ſEt cõ
firmat iſtud. non. n. per aliud ꝓbamus
acetũ ꝛ agreſtaꝫ differre ſpẽ a vino. ꝛ p
ꝯñs nõ eſſe mãm ꝯſecratiõis quãrũ ad
vinũ niſi q̃m ad q̃litates ꝛ operatiões.
qꝛ. ſ. acetũ eſt a tota ſpẽ frigidũ. vinum
aũt a tota ſpecie calidũ. ſHic breuit põt
dici ꝙ cuꝫ certũ ſit farinã tritici purga-

tam ſm coẽm purgatiõeꝫ. eo mõ. ſ. quo
piſtores ſolent eam purgare eſſe mãm
ꝯuenientẽ ad faciendũ panẽ ꝯſecrabilẽ
ſꝛ dubiũ ſit an amidũ ſit hi' mã ꝛ pars
negatiua multũ ſit ꝓbabilior: nõ ſine
peccato aliqs ſe exponit tali dubio ſma
xime ille qui ꝑparat hoſtias ꝯſecrãdaſ
qꝛ ſibi ſimplr eſt certũ ꝙ de tali mã pre
parat. ſvtẽs forte põt magis excuſari õ
peccato. qꝛ ſupponit talẽ mãm eſſe bñ
preparatã ſſed ſi in vitate nõ eſt iſta mã
ꝯſecrabilis in ꝯſecrando nihil facit. nec
tñ eſt idolatria nec occaſio idolatrie po
pulo ſqꝛ quantũ in ſe eſt ſupponit mãꝫ
eſſe idoneã. ꝛ a ſe ꝛ ab aliis adorandaꝫ
ſQuo ad 2m dubiuz bene ꝓbabile ẽ ꝙ
paſta ꝛ panis nõ differũt ſpẽ. qꝛ per de
coctionẽ paſte in furno vel alio° ab ig-
ne nõ fit niſi exalatõ humoris aquei cõ
mixti cum partib' farine ꝛ hec mixtio
eſt p iuxtapoſitõeꝫ. talis aũt ſepatio nõ
mutat ſpẽm. qꝛ nec etiã mixtio. ſNec
tñ de paſta põt ꝯfici: qꝛ noluit xp̃us in
ſacris ſuis iſtã ſubtilẽ diſputationẽ de
dñia ſpecifica imponẽ nobis. ſſed ꝙ pa-
nem triticeũ vſualẽ hẽmus coit' ꝓ mã
ꝯſecrationiſ. ſvt ſic ſm Dam. li. 4. c. 9.
illud qd coiter ꝯſueuit eſſe nutrimentũ
corporale ipſum vel ſile eſſet nobis ſa-
cramentũ inſtitutũ ſp̃uale. ſEt ſi argu
as. panis fit paſta p modicã ꝯpreſſionẽ
in digitis. quare nec p' talẽ ꝯpreſſioneꝫ
a digitis videt mã ꝯſecrãda ſic añ deco
ctionẽ. ſRº hoc ꝓbat ꝙ nõ differt ſpẽ
panis a paſta ſſed non ꝓbat ꝙ paſta ſit
mã ꝯſecrabilis. ſEt ſi q̃ras de pane ta
li recenti ꝛ reducto in paſtã an ſit ꝯſe-
crabilis. ſRª ꝙ ſic ſqꝛ quantũcunqꝫ re
mittat in illo ꝯſueta duricia q̃ ꝯſueuit
eſſe in pane cocto: tñ ex quo ſemel coct'
eſt ꝛ panis fuit niſi manifeſte recedat a
rõe panis vſualis ñ recedit a rõe panis
ꝯſecrabiliſ. ſ3m dubiũ includit maiorẽ
difficultatẽ. greci. n. dicunt ꝙ necẽ ẽ ꝯfi
cere in fermẽto. ꝛ iõ negant latinos cõ-
ficere. ꝛ añs nitunt ꝓbare p euangelia
dicũt. n. ꝙ xp̃s paſſus ẽ luna. i4. vt im
pleret figura legis de agno paſcali qui
imolabat luna. i4ª. ꝛ hoc futuꝝ xp̃us
ꝑnoſcens ꝑuenit comedẽ agnũ paſcalẽ
ante lunã. i4. dicũt aũt tunc int iudeoſ
panẽ fermentatũ eſſe in vſu. nõ. n. erat
eis interdictus panis fermẽtatus ante
i4. dieꝫ menſis ꝑmi ad veſperã. ex hoc
ꝯcludunt xp̃m tũc vſum fuiſſe fermẽto
ꝛ p ꝯñſ ipſum ꝯfeciſſe i fermẽto. ſPro
iſta opinione adducũt alia de euangeli
ſtiſ. vt illud Jo. i8. c. ꝙ nõ introierãt in
dei in ꝑtoriũ vt nõ ꝯtaminarẽt. ſſed mã
ducarent paſca. paſca aũt accipit ibi ꝓ
agno paſcali qui debebat comedi. i4.
luna. ꝗ. i4. luna tradiderũt xp̃m Pila-
to. ſJtẽ Joh. i3. legit ꝙ ante diẽ feſtũ pa
ſce. ꝛ ſequit totũ illud õ cena ꝛ inſtõne
euchᵉ. ꝗ añ diem illũ in quo imolabat
agnus paſcalis. ꝛ p ꝯñs ante lunaꝫ i4.
ſJtẽ Mat. 26. dr quõ iudei cogitaue-
runt occidere xp̃m. d. nõ in die feſto. il
le aũt dies feſtus ꝑncipalis erat luna. i5.
iuxta illud numeri. 26. i4. die menſis
ꝑmi paſca erit. ꝛ. i5. die ſollẽnitas. ſup-
ple ꝑncipalis. ꝗ de illo intelligit in Jo.
cũ dr. Ante diẽ feſtũ. ꝛc̃. ſSed in ꝓpo
ſito añs eſt falſũ ꝙ ꝯñs. ſpª. n. ꝯñtia nul
la eſt ſnec 2ª eſt necia. ſQꝛ. n. paſſus fue-
rit luna. i5. ꝛ p ꝯñs fecit cenã luna. i4.
ꝓbat expſſe p illud. Math. 26. Prima
die azimoꝝ queſierũt diſcipuli vbi vis
paremus tibi comedẽ paſca. Et Mar.
i4. Prima aũt die azimoꝝ qñ paſca i-
molabant. Quo uis eam' ꝛ parem' vt
mãducemus paſca. Et Luce. 22. Uenit
dies azimoꝝ in q̃ neceſſe erat comedẽ
paſca. ꝛ miſit dñs Petrũ ꝛ Johẽm di-
cens. euntes parate nobis vt manduce-
mus paſca. ſEx iſtis pꝫ ꝙ die azimoꝝ
prima. ſ. i4. luna comedit agnũ paſca-
lem. ꝛ h° iuxta illud numeri. 28. quod
allegatũ eſt ſtati. ꝛ. i5. die erat ſolẽnitaſ
hoc ẽ ꝑmus eſt dies integer ſolẽnis ſolẽ
nitatis paſce. ꝛ illa die paſſus ẽ xp̃s. ſEt
ſic illa hora q̃ comedi debuit agnus pa

scalis sm legem.s.14. die mensis primi
comederunt discipuli verum agnum.
Ad pbationes eorum quas addūt p
antecedente patet per vnā distinctionē
positā ab Innocentio de officio misse.
parte.3.c.4. q pasca quinqz modis ac
cipitur. Vno modo p solennitate dici
azimorū que erat luna.15. alio mō pro
die in cuius vespere comedebat agnus
que erat luna. 14. 3° pro hora imola
tionis agni que erat pars diei.14°. 4°
pro agno qui comedebat vel imolabat
5° modo p panibus azimis. Ad pro
positum sufficit primū membrū distin
ctionis pro soluenda auctoritate pma
de Jo.18. ⁊ simili pro secunda auctori
tate. Hoc g simplicit tenendū est q de
necessitate panis ꝯsecrabilis nō est neqz
q sit azimus. neqz q sit fermentatus. qz
sm Ans. in li. suo de azimo ⁊ fermēta
to. nō differunt substantiali azimus ⁊
fermentatū. ⁊ iō nō negamus vere cōfi
cere grecos: qd etiam patet. qz tempore
Leonis pape fuit ꝯstitutum q cōficeret
in fermēto. sed fuit ad tempus ad extin
guendam heresim ebyonitarū: qui dixe
runt q necessarium erat xpianos iudai
zare. ⁊ per ꝯsequens pasca suum in azi
mo conficere: sicut fecerunt iudei. Et ad
extinctionē huius heresis fuit ordinatū
consecrare in fermēto. Sed post heresi
illa extincta redijt ecclesia occidentalis
ad primaz consuetudinē que cōformis
est institutioni xpi ⁊ pmulgationi fa
cte per eius vicariū Petrum. Sed ē ne
cessitate ministri ad minus i ecclesia la
tina est hodie ꝯficere in azimo sicut di
ctum est supra ista di. de materia ꝯue
niente. q.2. Et forte etiā grauiter pec
cant greci qui nō se cōformant ecclesie
Petri. maxime cum hic habeat funda
mentuz solidū q sic xps instituit istud
sacramentū celebrandū. ad minus licz
non necessario quin aliter fieri posset.
tamen sic magis ꝯgrue celebrat.

D secundam

questionē dico q vinū artifi
ciale siue quodcūqz aliud vi
num qd nō est vinū vitis vtpote vinū
pomorū ⁊ hi⁹. nō est vinum nisi sm qd
⁊ equiuoce. vnde nulluz tale est aptum
ꝯsecrationi in sanguinē. Principalis
ratio ē. qz sic xps instituit bona ꝯgruē
tia. quia 2ª pars pncipalis nutritiōis. i.
potus principalit cōsistit in vino vt in
potu principali. ⁊ de hoc habet de ꝯse.
di.2. vinum etiā. illud dz esse expressuz
de vua. Quādiu enim liquor ē in vua
tm̄ habet magis rōnē ꝯmestibilis q po
tabilis. Illud aūt sacrm p 2ª parte sui
essentialit continet sanguinē. ⁊ p signo
aliqd quod est p se potus. ⁊ hoc habet
de cōse. di.2. Didicimus. ⁊ c. sequēti. q
de impsso botro: hoc est de vuarū gra
nis populus coicaret valde esset ꝯfusū.
sed si necesse fuerit botrus in calicez cō
primat. Huic aūt vino aponē aquā
nō est simplicit necessariū de necessita
te sacri. qz etiā qn apposita est nō ꝯuer
titur in sanguinē nisi prius sit ꝯuersa i
vinū. ⁊ ita modica est apponēda. ⁊ ita
tempestiue q ante ꝯsecratiōez possit cō
uersa fuisse in vinū. greci etiā nō appo
nunt aquam vt dicit Innocētius de of
ficio misse. parte.3.c.4. vel.5. est tn̄ de
necessitate ministri ppter preceptū ec
clesie ⁊ etiam xpus vinū cum quo fuit
aq mixta ꝯsecrauit. iuxta illud Dam.
li.4.c.5. Xpus calicem ex vino ⁊ aqua
tradidit discipulis suis. d. Bibite ex h°
omnes. hic est enim sanguis meus ⁊c.
Congruentia appositionis aque in vi
num est propter mysteriū. vt significet
populus vniri xpo. iuxta illud de ꝯse.
di.2. Omne. Cum in calice aqua vino
miscetur populus xpo vnitur. i. copu
landus significatur per fidem ⁊ dignaz
sacramenti perceptionē.

J aūt qritur.

In ista di. determinat mgr
de his que remanēt post cō
secratione eucharistie. ⁊ diuidit in duo
primo.n. determinat de esse illorū accn̄
tium que remanēt ibi sine subiecto. 2°
de quadā transmutatōe facta circa illa
accidentia. s. fractiōe hostie in partes.
ibi. Solet etiam queri. ⁊ iuxta illud in
cidenter determinat de sigātione illarū
partiū in quas frāgit hostia. ibi. Quid
aūt partes ille figurant. Sequitur illa
pars. Post h° queritur que potest po
ni incidentalis. in ista di. vl pncipaliter
diuisa ꝯtra totaz precedentē partē. In
ista enim determinat de euch° sub rōe
sacrificij. postq determinauit prius de
ea sub rōne sacri. ⁊ ista hz principalem
⁊ incidentalē que diuidit in duas qua
rum pª pars est de instōne h⁹ sacri ⁊ sa
crificij. ibi. Ut institutū est. 2ª de perce
ptione. ibi. Si aūt requirat.

Jrca istam di.

querenduz est pncipalit de ac
cidentib⁹ remanētib⁹ sine sbō
⁊ ibi tria. primo de esse istorū accn̄tiuz.
2° de actionibus eorū. 3° de transmuta
tione circa ipsa. Circa primū querun
tur duo. pmo an in euchª sit aliqd acci
dens sine subiecto. 2° an quodcunqz
accidens remanens sit sine sbō.

D primum ar

guit q nō. qz sicut sbē ꝯuenit
esse per se: sic accn̄ti esse i alio
h° pbat. qz ens diuidit i ens p se ⁊ i ens
i alio. ⁊ pm membrū ꝯuenit sbē. ⁊ 2m accn̄
ti. Sed impossibile est eē sbam ⁊ n̄ esse
per se siue esse in alio. qz qd vere ē nul
li accidit. p° phis. g impossibile est eē ac
cidens. ⁊ eē per se vel nō eē in alio. Et
sic. Posterius eēntialiter nō pōt eē sine
priori essentialiter. 5. meth. c. de priori.
Sed accidēs est posteri⁹ eēntialiter sub
stantia. ex. 7. met. qz substātia est pm
oim entiū cognitiōe ⁊ tpe. g impossibi
le est accn̄s eē sine substātia c⁹ est accn̄s
3° sic. Impossibile est diffinitū eē sine
diffinitiōe. ⁊ per ꝯn̄s sine qcunqz diffi
niente ipsum. sed substātia diffinit acci
dens ex. 7. met. c.3. g ⁊c. Si dicas ma
ior ē vera de diffiniēte ptinente ad qd
ditatē diffiniti. non aūt de illo qd diffi
nit vt additū. sic aūt substātia diffinit
accidens. Cōtra. Impossibile est ⁊ in
cōpossibile relatiuū eē sine correlatiuo
tunc eni relatiuū non eēt relatiuū. ⁊ tn̄
correlatiuū diffinit relatiuuz nō vt ali
quid de qdditate eius. sed vt additum
g maior ē vera de diffiniēte vt additū
Hoc etiā ꝯfirmat. qz si ad diffinitiōez
alicuius creature ptineret ipse de⁹ non
pertineret nisi vt additū. ⁊ ꝯtradictio
eēt q diffinitū eēt sine isto addito. nūc
aūt sm phos substātia est cā simplr ne
cessaria accn̄tis sicut deus creature. ⁊ p
pter istā necitatez cāndi cadit in diffini
tione accn̄tis sicut tale additū. s. simplr
neciū. g ⁊c. Itē in pdicamētis albū ⁊ al
bedo idē sigant. qz albū solaz qlitatē si
gnificat. g eodez mō qtitas ⁊ quantū.
Sed impossibile est eē quantuz nisi sit
aliqd subiectū cui quantitas ꝯueniat.
g est impossibile quātitatē esse sine sub
iecto. Confirmat. quia quādo aliqua
sunt oino eadez vnū nō potest esse sine
alio. hi⁹ sunt quātitas ⁊ quantū. Op
positum dicitur in littera. ⁊ auctes san
ctorum que adducte sunt. di. pcedente.
Item p rationem. Accidentia panis
manent. patet ad sensum. ⁊ nō afficiūt
corpus xpi. quia illud nō est quantum
hac quantitate. sed multo magis nec fi
guratuz hac figura. Sed figura corpo
ris humani nec est coloratum hoc co
lore. sed colore ꝯueniēte corpori huma
no. nec afficiunt aerē. qz aer nō ē capax
istorū accn̄tiuz cū ista sint accidētia cor
poris mixti ⁊ repugnantia eiro. nec affi
ciunt sbam panis. quia illa nō manet.

scalis ſm legem. s. 14. die mensis primi comederunt discipuli verum agnum. ¶Ad ꝓbationes eorum quas adducūt ꝓ antecedente patet per vnā distinctionē positā ab Innocentio de officio misse. parte. 3. c. 4. ꝙ pasca quinqȝ modis accipitur. ¶vno modo ꝓ solennitate diei azimorū que erat luna. 15 ¶alio mō pro die in cuius vespere comedebat agnus que erat luna. 14. ¶3° pro hora imolationis agni que erat pars diei. 14ᵉ. ¶4° pro agno qui comedebat vel imolabat ¶5° modo ꝓ panibus azimis. ¶Ad propositum sufficit primū membrū distinctionis pro soluenda auctoritate ꝑma de Jo. 18. ⁊ similit pro secunda auctoritate. ¶Hoc ḡ simplicit tenendū est ꝙ de necessitate panis ꝯsecrabilis nō est neqȝ ꝙ sit azimus. neqȝ ꝙ sit fermentatus. qꝛ ſm Ans. in li. suo de azimo ⁊ fermētato. nō differunt substantialit azimus ⁊ fermentatū. ⁊ iō nō negamus vere cōficere grecos: qḋ etiam patet. qꝛ tempore Leonis pape fuit ꝯstitutum ꝙ cōficeret in fermēto. sed fuit ad tempus ad extinguendam heresim ebyonitarū: qui dixerunt ꝙ necessarium erat xpianos iudaizare. ⁊ per ꝯsequens pasca suum in azimo conficere: sicut fecerunt iudei. ꝑ ad extinctionē huius heresis fuit ordinatū consecrare in fermēto. ¶Sed post heresi illa extincta redūt ecclesia occidentalis ad primaȝ consuetudinē que cōformis est institutioni xpi ⁊ ꝓmulgationi facte per eius vicariū Petrum. ¶Sed ō necessitatē ministri ad minus i ecclesia latina est hodie ꝯficere in azimo. ¶sicut dictum est supra ista di. de materia ꝯueniente. q. 2. ¶Et forte etiā grauiter peccant greci qui nō se cōformant ecclesie Petri. maxime cum hic habeat fundamentuȝ solidū ꝙ sic xp̄s instituit istud sacramentū celebrandū. ad minus licȝ non necessario quin aliter fieri posset. tamen sic magis ꝯgrue celebrat.

Ad secundam

questionē dico ꝙ vinū artificiale siue quodcūqȝ aliud vinum qḋ nō est vinū vitis vtpote vinū pomorū ⁊ hmᵒ. nō est vinum nisi ſm qd ⁊ equiuoce. vnde nulluȝ tale est aptum ꝯsecrationi in sanguinē. ¶Principalis ratio ē. qꝛ sic xp̄s instituit bona ꝯgruētia. ¶quia 2ª pars ꝑncipalis nutritiōis. i. potus principalis cōsistit in vino vt in potu principali. ⁊ de hoc habet de ꝯse. di. 2. vinum etiā. illud dȝ esse expressuȝ de vua. ¶Quādiu enim liquor ē in vua tm̄ habet magis rōnē ꝯmestibilis ꝙ potabilis. ¶Illud aūt sacrm ꝓ 2ª parte sui essentialit continet sanguinē. ⁊ ꝓ signo aliqḋ quod est ꝑ se potus. ⁊ hoc habet de cōse. di. 2. Didicimus. ⁊ c. sequēti. ꝙ de impsso botro: hoc est de vuarū granis populus coicaret valde esset ꝯfusū. ¶sed si necesse fuerit botrus in calicez cōprimat. ¶Huic aūt vino apponē aquā nō est simplicit necessariū de necessitate sacri. qꝛ etiā qn̄ apposita est nō ꝯuertitur in sanguinē nisi prius sit ꝯuersa i vinū. ⁊ ita modica est apponēda. ⁊ ita tempestiue ꝙ ante ꝯsecratiōeȝ possit cōuersa fuisse in vinū. ¶greci etiā nō apponunt aquam vt dicit Innocētius de officio misse. parte. 3. c. 4. vel. 5. ¶est tm̄ de necessitate ministri ꝓpter preceptū ecclesie. ¶⁊ etiam xp̄us vinū cum quo fuit aq̄ mixta ꝯsecrauit. iuxta illud Dam. li. 4. c. 5. Xp̄us calicem ex vino ⁊ aqua tradidit discipulis suis. d. Bibite ex hᵒ omnes. hic est enim sanguis meus ⁊c̄. ¶Congruentia appositionis aque in vinum est propter mysteriū. vt significet populus vniri xp̄o. iuxta illud de ꝯse. di. 2. Omne. Cum in calice aqua vino miscetur populus xp̄o vnitur. i. copulandus significatur per fidem ⁊ dignaȝ sacramenti perceptionē.

Di. 12.

I aūt q̄ritur.

In ista di. determinat mgr de his que remanēt post cōsecratione eucharistie. ⁊ diuidit in duo primo. n. determinat de esse illorū accntium que remanēt ibi sine subiecto. ¶2° de quadā transmutatōe facta circa illa accidentia. s. fractiōe hostie in partes. ¶ibi. Solet etiam queri. ¶⁊ iuxta illud incidenter determinat de sigātione illarū partiū in quas frāgit hostia ¶ibi. Quid aūt partes ille figurant. ¶Sequitur illa pars. ¶Post hᵒ queritur que potest poni incidentalis. in ista di. vł ꝑncipaliter diuisa ꝯtra totaȝ precedentē partē. ¶In ista enim determinat de euchª sub rōe sacrificij. postq̄ determinauit prius de ea sub rōne sacri. ¶⁊ ista hȝ principalem ⁊ incidentalē que diuidit in duas quarum ꝑª pars est de instōne hᵒ sacri ⁊ sacrificij ¶ibi. Ut institutū est. ¶2ª de perceptione. ibi. Si aūt requirat.

Irca istam di.

querenduȝ est ꝑncipalit de accidentibᵒ remanētibᵒ sine sbo ⁊ ibi tria. primo de esse istorū accntiuȝ. 2° de actionibus eorū. ¶3° de transmutatione circa ipsa. ¶Circa primū queruntur duo. ¶pmo an in euchª sit aliqḋ accidens sine subiecto. ¶2° an quodcunqȝ accidens remanens ¶sit sine sbo.

Ad primum arguit

ꝙ nō. qꝛ sicut sbe ꝯuenit esse per se: sic accnti esse i alio hᵒ ꝓbat. qꝛ ens diuidit i ens ꝑ se ⁊ i ens i alio. ⁊ ꝑᵐ mēbrū ꝯuenit sbe. ⁊ 2ᵐ accnti. Sed impossibile est eē sbam ⁊ n̄ esse per se siue esse in alio. qꝛ qḋ vere ē nulli accidit. ꝑ° phis. ḡ impossibile est eē accidens. ⁊ eē per se vel nō eē in alio. ¶Et sic. Posterius eēntialiter nō pōt eē sine priori essentialiter. 5. meth. c. de priori. Sed accidēs est posteriᵒ eēntialiter substantia. ex. 7. met. qꝛ substātia est ꝑmᵐ oim entiū cognitiōe ⁊ tp̄e. ḡ impossibile est accn̄s eē sine substātia cᵒ est accn̄s. ¶3° sic. Impossibile est diffinitū eē sine diffinitiōe. ⁊ per ꝯn̄s sine q̄cunqȝ diffiniente ipsum. sed substātia diffinit accidens ex. 7. met. c. 3. ḡ ⁊c̄. Si dicas maior ē vera de diffiniēte ꝑtinente ad q̄dditatē diffiniti. non aūt de illo qḋ diffinit vt additū. sic aūt substātia diffinit accidens. ¶Cōtra. Impossibile est ⁊ incōpossibile relatiuū eē sine correlatiuo tunc eni relatiuū non eēt relatiuū. ⁊ tn̄ correlatiuū diffinit relatiuuȝ nō vt aliquid de q̄dditate eius. sed vt additum ḡ maior ē vera de diffiniēte vt udditū. ¶Hoc etiā ꝯfirmat. qꝛ si ad diffinitiōeȝ alicuius creature ꝑtineret ipse deᵒ non pertineret nisi vt udditū. ¶⁊ ꝯtradictio eēt ꝙ diffinitū eēt sine isto addito. nūc aūt ſm phos substātia est cā simplr necessaria accntis sicut deus creature. ⁊ ꝓpter istā nec̄itateȝ cāndı cadit in diffinitione accntis sicut tale additū. s. simplr necc̄iū. ḡ ⁊c̄. ¶Itē in ꝑdicamtis albū ⁊ albedo idē sigānt. qꝛ albū solaȝ q̄litatē significat. ḡ eodeȝ mō q̄titas ⁊ quantū. Sed impossibile est eē quantuȝ nisi sit aliqḋ subiectū cui quantitas ꝯueniat. ḡ est impossibile quātitatē esse sine subiecto. ¶Confirmat. quia quādo aliqua sunt oino eadeȝ vnū nō potest esse sine alio. hmᵒ sunt quātitas ⁊ quantū. ¶Oppositum dicitur in littera. ⁊ auc̄tes sanctorum que adducte sunt. di. ꝑcedente. ¶Item ꝑ rationem. Accidentia panis manent. patet ad sensum. ⁊ nō afficiūt corpus xp̄i. quia illud nō est quantum hac quantitate. sed multo magis nec figuratuȝ hac figura. ¶Sed figura corporis humani nec est coloratum hoc colore. ¶sed colore ꝯueniēte corpori humano. nec afficiunt aerē. qꝛ aer nō ē capax istorū accntiuȝ cū ista sint accidētia corporis mixti ⁊ repugnantia eius. ¶nec afficiunt sbam panis. quia illa nō manet.

vt patet ex p̄dictis. ergo sunt sine sb̄o.

Hic dicitur ꝙ cum vnius ꝯpositi sit tm̄ vnum esse/illud esse ex ꝯp̄ti ⁊ ꝑ accn̄s ē cuiuslibet acciñtis illi⁹ totius/⁊ ꝑ ꝯn̄s si separet accn̄s a sb̄o deus dat sibi nouū esse. qꝛ nō pōt nūc hr̄e esse totius cui p̄ us accidebat. ¶Cōtra hoc. vnūqōq; qo est extra cām suam ⁊ intellectū/sicut hꝫ entitatē ꝓpriā/ita ⁊ ꝓpriū esse. ergo si accidens hꝫ ꝓpriā entitatē essentialē extra sb̄m ⁊ intellectū/hꝫ ⁊ ꝓpriuꝫ esse. ⁊ ita nō est formalit̄ per esse subiecti/p̄ᵃ ꝓpositio supponit hic tanq̄ plana alibi.n. declarat de esse ⁊ essentia. ¶Itez formā esse in mā̄ de necessitate arguit ꝯpositū esse/ita ꝙ impossibile est ponere p̄muꝫ sine 2°/sed ꝑ aliquā transmutationē naturalē forma est in mā̄. vt per alterationem uel augmētationeꝫ. ergo per illā/⁊ ab codē agente/ꝯpositū ex sb̄o ⁊ accn̄te hꝫ esse formale illius acciñtis. sed nō hꝫ eē formaliter illius subiecti. qꝛ illud p̄fuit ante mutationē. ergo ⁊c̄. ¶Itez si accn̄s qn̄ sepatur hꝫ nouū esse oꝫ ibi ponere aliquā transmutatiōeꝫ a carentia illi⁹ esse ad istud esse. ¶sed hoc est impossibile p̄° qꝛ nō pōt poni que sit ista mutatio. nō enim ē gn̄atio. qꝛ accn̄s nō est sb̄m generationis. ¶nec est augmētatio nec alteratio/qꝛ non acq̄rit quantitas nec q̄litas per istā mutationē/qꝛ tunc vel q̄litas esset sb̄m augmentatiōis vel alteratiōis cuius esse acquirit. vl' esset q̄litas ⁊ quātitas. ⁊ sic de isto posset argui in infinitum. ¶Itē esse illud nouū qꝛ nō est formaliter esse diuinū/aut est ꝓprie sb̄a/vl' accidens/vel neutꝝ. si in genere sb̄e erit independens/⁊ ꝑ ꝯn̄s nō erit formalit̄ esse alicuius acciñtis. qꝛ nullū accidens pōt esse formalit̄ indepēdens/vel per se esse/Si in genere acciñtis quōcunq; per reductionē erit eque depēdens cuꝫ forma cuius est. ⁊ per ꝯn̄s per illud eē formaliter non erit illud cuius ē ens independens. ¶Aliter dicit ꝙ qn̄ accidens separat a sb̄o deus dat sibi quandā virtutem supnaturalē per quā virtutē potest per se esse. lꝫ sine ea nō posset. ¶Contra istud 2ᵐ arguit sicut cōtra p̄cedens: ad minus quantū ad duo vltima argumenta. qꝛ ista virtus aduenies ē terminus alicuius mutationis. quero cuius. ¶Ista etiā ꝑtinebit ad aliq̄d genus. quero ad quod. ⁊ arguit vt prius. ¶Itez lꝫ aliq̄ virtus supnaturalis det alicui/tm̄ postq̄ inest nāle est habenti eam hr̄e vl' posse hr̄e illud ad quod est illa virtus. sicut cecus licꝫ supnaturalit̄ illuminet: tm̄ illuminatus nāliter videt/ergo licꝫ esset miraculū in primo instanti ꝯseruatōis istoꝝ accidentiū sine sb̄o: qꝛ tunc ꝯfert accidenti ista virtus/tm̄ postea per istaꝫ virtutē erit naturalit̄ sine sb̄o. ¶Item impossibile est sb̄am accipe aliquā virtutem ꝑ quam dependat ad aliq̄d vt sibi inherens/ergo impossibile est accn̄s recipere virtutē ꝑ quam sit per se ens absolutuꝫ ab omni inherentia ad aliud. ꝓbatur ꝯn̄tia. qꝛ ista per se esse/⁊ inhere re/eque appropriant istis. s. substātie/⁊ accidenti. hoc huic ⁊ illud illi.

Ad questionem R° ꝙ h° vocabulum accidēs potest accipi ꝓ per se sigāto eius/vel pro eo quod denoiat ab isto per se sigāto. ista distinctio est vl'is in oibus cōcretis/Ulterius accipiendo pro illo qd̄ denoiat a sigāto istius nois accn̄s/pōt accipi vel ꝓ absoluto/vel ꝓ respectiuo/siue respectu acciñtali/s̄m h° ergo habent tria mēbra. s. de accn̄te quātū ad ꝑ se rōnē quā importat accn̄s/2ᵐ de eo qd̄ denoiatiue dicit accn̄s ⁊ est absolutum/3ᵐ membrū d̄ eo quod denoiatiue dicit accidens. ⁊ est respectiuum. ¶Preterea hoc predicatuꝫ esse in subiecto/vl' nō esse in subiecto/pōt accipi s̄m aptitudinem vel s̄m actualitatē. ¶Sic ergo prima ꝯclusio. ꝙ loquēdo de per se sigāto accidentis: contradictio est ipsum intelligere nō esse in subiecto. ⁊ h° intelligendo vniformiter in subiecto ⁊ p̄dicato. s. si in actu/actu/ si aptitudine/aptitudine. ¶2ᵃ ꝯclo ꝙ loquendo de eo qd̄ denoiat a per se acciñtis sigāto. ⁊ est per se respectus/ꝯdictio ē ꝙ sit sine sb̄o ⁊ h° actu ita. s. ꝙ nō actu inhereat sb̄o extendēdo subiectuꝫ ad fundamētū qd̄ pōt dici ꝓrimū subiectū respect⁹. ¶3ᵃ ꝯclo est ꝙ illud qd̄ denoiat a ꝑ se sigāto acciñtis ⁊ est quid absolutū pōt eē ⁊ nō inesse sb̄o actualiter lꝫ necessario inest aptitudinalit̄. ¶Prima ꝯclo probat. qꝛ per se sigātum huius nois accn̄s/est quidam respect⁹ ad illud cui accidit. ⁊ forte idem respect⁹ quem importat hec dictio inherēs ad illud cui inheret/⁊ ideꝫ sigātū est accn̄s/⁊ acciñtie/vt ita loquar ⁊ inherentis/⁊ inherētie/Sicut ergo impossibile est acciñtiā esse ⁊ nō sit inherentia si actu/actu: si aptitudine/aptitudie: ita aliq̄d esse accn̄s loquēdo de ꝑ se sigāto ꝙ p̄° huius nois/quin sit inherēs ꝓportionalit̄. hoc ē si actu/actu/si aptitudine aptitudine. ¶Et si queras ad qd̄ genus pertinet illud qd̄ per se sigāt hoc qd̄ est accidēs vel inherens. ¶R° ad genus aliquod respect⁹ extrinsecus aduenientis. ꝓꝫ enim ꝙ dicit respectuꝫ. qꝛ nō pōt intelligi rō eius ad se. ¶Nō aūt dicit respectum intrinsecus aduenientē. qꝛ nō necessario ꝯn̄tem positionē extremoꝝ. qꝛ sicut patebit in vltima ꝯclone fundamtum eius ⁊ termin⁹ pn̄t manere sine isto respectu. ¶Si q̄ras ad qd̄ gen⁹. ¶Uide si forte ad genus passionis. vt sic passio dicat nō tm̄ respectum passi ad agēs. lꝫ ad formā. ¶vel si forte ad genus actiōis. vt sicut actio dicat nō tm̄ respectū agētis ad patiens: sed forme informātis ad illud qd̄ informat. sed vtroq; mō erit respectus extrinsecus aduenies. ¶Et si obycias ꝙ illud qd̄ est determinati generis nō pōt ꝯpetere plurib⁹ generibus/accidens aūt vel inherēs quantuꝫ ad ꝑ se rōnē nois ꝯuenit oibus nouē generibus. ergo ⁊c̄. ¶R° bene pōt qd̄ est determinati generis denoiare plura genera/forte creatū dicit aliq̄d ꝑ se ꝑtinēs ad gen⁹ relonis. ⁊ tm̄ forte denoiat qd̄libꝫ aliud a deo. ⁊ solū illud aliud a deo est ꝓprie in genere. ergo pōt iste respectus ꝑtinere ꝑ se ad vnū genus. ⁊ tm̄ denoiatiue dici d̄ relonibus vel respectib⁹ nouē generuꝫ. ¶Sed si ꝯtra hoc obycias ꝑ simpliciuꝫ sup predicamnta ꝙ esse in. nō ꝯstituit aliquod spāle genus. qꝛ vnū esse in. est oīum nouē generū. ¶R° vel esse in/accipitur denoiatiue. ⁊ sic circuit oia genera acciñtiū/sicut hoc qd̄ est inherere/uel accidere. vl' accipit pro ipsa habitudine ꝑ se sigāta per esse in. ⁊ hoc mō nō accipitur aliqd̄ genus ab esse in. qꝛ est spēs determinata in vno genere. ¶Si aūt intelligat ꝙ esse in. quantū ad ꝑ se rōeꝫ quā importat nō ꝑtineat ad aliqd̄ genus determinatū sed ꝑ se ad pl'a genera: negādus est/nō. n. est tante auctis ꝙ ꝓpt dictum eius debeat ꝯcedi oppoᵐ eius qd̄ rō ꝯcludit/rō aūt cōuincit ꝙ ille conceptus queꝫ importat in. pōt q̄dditatiue cōtineri in aliquo genere. lꝫ denoiatiue dicat de formis que sunt in mult' generibus/nō. n. dicit q̄dditatiue de albedine ⁊ linea/tunc. n. albedo ⁊ linea nō dicerent ad se. qꝛ illud qd̄ essentialit̄ includit respectū nō est ad se. s̄m Aug. 7. de tri. c. 2. ¶2ᵃ ꝯclo ꝓbat qꝛ respectus est essentialiter habitudo int̄ duo extrema. ⁊ ideo sic tollere terminū ad quē est respectus: est tollere vl' destruere respectū/ita tollere illud cuius ē respectus est tollere respectū ⁊ destruere rōnē respectus/nō ergo qꝛ accn̄s respectiuū est accn̄s/ideo requirit sb̄m vel fundamentū/sed qꝛ respectus ē respectus/ideo req̄rit cuius sit ⁊ ad qd̄ sit/etiā in diuinis. ¶Si arguat ꝯtra istā ꝯclusionē ꝙ videt ꝯdicere p̄cedenti. qꝛ s̄m ꝯclusioēꝫ p̄cedentē rō quā sigāt accidere vel inherere ē respect⁹ extrinsecus aduenies/ergo nō pōt ꝯpetere alicui respectui denoiatiue. qꝛ respectus nō est subiectū respectus/nec fundamentū

ſic.n.eſſet ꝓceſſus in infinitū.ğ pȳnitas
vel ſilitudo nõ põt inherere vel accide
re.qꝛ inherere ſeu denoiari ab inheren
tia requirit ꝙ denoiatuꝫ ſit ſbm ⁊ fun
damentū inherentie. ¶R° ꝙ vnuſ reſpe
ctus bene põt fundari in alio vt poſteri
us in priori.ſic.ŝ.tactū eſt in quadã.q.
de caractere ⁊ ꝓbatū de ꝓportiõe ⁊ ꝓ
portiõabilitate.⁊ ita dico ꝙ ſicut albe
do põt denoiari ab inherentia ſiue ab
eo qȯ põt accidere.ita põt paritas de
noiari ⁊ ſilis eſt denoiatio quo ad hoc
vtrobiqꝫ.ſ. ꝙ p̄dicatū dicit reſpectū ex
trinſecus aduenientẽ ipſi ſbo. ¶Si ſic
arguas. ğ ipſemet reſpect⁹ inherẽtie de
noiabit a ſeipſo.hoc ſoluet in ſequente
ꝯclone. ¶3ᵃ ꝯclo ꝓbat.qꝛ accñs abſolu
tū.vñ abſolutū nõ reqrit tiuꝫ nec tios.
qꝛ tunc nõ eſſet abſolutū.Si reqrit ſbꝫ
oportet ꝙ hoc ſit ꝓpt aliã dependentiã
ad ipſum eſſentialẽ.ſꝫ nulla ẽ dependẽ
tia ſimplr necia alicui⁹ abſoluti ad ali
quid qȯ ñ eſt de eſſentia eius.ſed tm cã
extrinſeca niſi ad cãm extrinſecã ſimpli
citer primã.ſ.ad deū.ſbm aũt nõ eſt de
eſſentia accñtis.qꝛ tunc hõ albus nõ eſ
ſet ens ꝑ accñs.qȯ eſt ꝯtra phꝫ.5.met.
c.de ente.⁊.c.de vno.⁊.7.met.c.vlt.qꝛ
addendo alicui illud qȯ eſt de eſſentia
eius nõ hr̃ ens ꝑ accñs.ꝓcipue ſi illud i
ſe ſit ens ꝑ ſe.Accñſ aũt ſm ſe eſt ens ꝑ
ſe ſm phm.5.met.c.ȯ ente.vnde ⁊ ꝑ ſe
eſt in genere.nec ſbm eſt cauſa extrinſe
ca ſimplr prima.qꝛ deus nõ eſt ſbm ac
cidentis.ğ dependentia accñtis abſoluti
ad ſbm non eſt ſimplr necia.voco ſim
pliciter neciū cuius oppoᵐ includit cõ
tradictionẽ.maior ꝓbat.qꝛ cãlitatẽ cu
iuſcunqꝫ cãe extrĩſece reſpc̃u cuiuſcũqꝫ
cauſati ꝑfecte ſupplere põt pᵃ cã.qꝛ hꝫ
in ſe oẽm talẽ cãlitatẽ eminentius ꝙ 2ᵃ
cã. ¶Si dicas ſbm eſſe cãm mãlẽ reſpe
ctu accñtiſ.⁊ deus nõ põt ſupplere vicẽ
cauſe mãlis ſicut nec formalis. ¶Cõtra
ſm phm.8.met.accñtia non hñt mãm
ex qua ſed in qua.vel ſi hñt ex qua illȯ

nõ eſt ſbm.qꝛ ſbm cū accñte facit ens ꝑ
accñs vt dictū eſt. ꝑ ſe aũt intrinſecū eſ
ſentie accñtis ſiue mã ſiue forma nõ cõ
ſtituit ens ꝑ accñſ.qꝛ accñs vt totū qȯ
dam eſt: eſt ex oibus ꝑtinẽtibus ad eſſẽ
tiam eius. ¶Ex iſta rõe pꝫ quare phi di
cerent ꝙ accñs nõ põt eſſe ſine ſbo.nõ
quidẽ qꝛ ponerẽt ſbm de eſſentia accñ
tis.imo ex eis cõſtituit ens ꝑ accñs.nec
qꝛ de eſſentia accñtis abſoluti ponerẽt
inherentiã vel reſpectū quẽcũqꝫ ad ſbꝫ
qꝛ ꝯdictio eſt ꝙ in ꝑ ſe rõne abſoluti in
cludat aliqs reſpectus.qꝛ tunc eſſet ab
ſolutū ⁊ nõ abſolutū.ſed tm̃mȯ qꝛ po
nerent ordinẽ cãꝝ ſimplr neciū.ita ꝙ
prima cã nõ põt cãre catū cãe 2ᵉ ſine 2ᵃ
cã.ſubiectū aũt hꝫ aliquã cãlitatem re
ſpectu accñtis loquendo de ordine nali
cauſaꝝ.⁊ ideo ſine iſta cã in ordine ſue
cãlitatis poſita:negarẽt accñs eſſe.⁊ ꝑ
tanto dicit.1.phiſ.ꝙ intellect⁹ querens
ſegregationẽ paſſionū a ſubiecti erit q
rens impoſſibilia.ſed nõ eſt impoſſibi
le qꝛ includat aliqd repugnãs prime rõ
ni ſeu qdditati accñtis abſoluti.nã tali
impoſſibili poſito nulla põt ſeruari re
gula diſputatiõis.maxime quantū ad
illa ꝯñtia quoꝝ oppoſita includunt in
antecedẽte.pꝫ.n.ꝙ tunc tali impoſſibi
li poſito ſtatim ꝯcedẽda ſunt ꝯdictoria
⁊ ita in ꝓpoſito includit maximū incõ
ueniens.ſ.redargutiõis ad qȯ duci põt
rñdens.nunc aũt phs.4.phiſ.c.de va
cuo.querit iſtã qõnẽ ſi eſſet ſpaciū in q
tm̃ eſſet color aut ſonus:vtrū illud eſſꝫ
vacuū.⁊ rñdet determinate ad alteraꝫ
partẽ.qꝛ ſi eſſet receptiuū corpori eſſet
vacuū.ſi aũt ex p̄mo intellectu eiuſ qȯ
eſt colorẽ eſſe includeretur ipſuꝫ eſſe in
ſubiecto: cuꝫ ſubiectū eius nõ poſſet eẽ
niſi corpus:ex p̄mo tunc intellectu po
ſiti hẽet corpus ibi eſſe.⁊ corpus ibi nõ
eſſe.⁊ ita illa ypotheſi poſita rñdendū
eſſet ſtatim ꝙ ſpaciū eẽt vacuū ⁊ ñ va
cuum.Iſtud dictū ꝑ tanto adducit vt
videat phm illã ꝯdictionẽ nolle eſſe in

prima rõne qdditatiue accñtis.ſic nec
poſuit eẽ in ſubiecto eẽ de prima qddi
tatiua rõne albedinis.ſed tm̃ eſt illa im
poſſibilitas apud eum ꝓpter necitatẽ
quã ponit in ordine cauſaꝝ. ¶Cõtra
iſtã ꝯcluſionẽ arguit p̄° ſic. ſi albedo in
heret ſubiecto vt tu ꝯcedis. iſta inherẽ
tia aut eſt de eẽntia albedinis.⁊ habeo
ꝓpoᵐ ꝙ ꝯdictio eſt:hr p̄ᵃ ꝯdictio ſubie
ctum eẽ ſine p̄dicato.aut non eſt.⁊ hoc
videt incõuenienſ.tum ꝓpt auctem.tū
ꝓpter rõnẽ.ꝓpter auctem phi.7.met.
in p̄n°.accñtia inquit ſiue alia a ſba di
cunt entia eo ꝙ taliter entis.ğ formaliſ
rõ entitatiſ in accñte eſt inherere taliter
enti.i.ſubſtãtie.⁊ paulopoſt.Nihil ip
ſorum ſm ſe aptū natū nec poſſibile ſe
parari a ſubſtãtia. multa etiaꝫ ſunt ad
hoc ibidẽ. ¶Cõfirmat ꝑ phm.4.met.
vbi dicit ꝙ ens dr̃ de ſubſtãtia ⁊ accñti
bus ſicut ſanū de ſanitate in aiali ⁊ vri
na.ſed nihil formalr de vrina ſanū dic
niſi habitudinẽ ſigni ad ſanū dictuꝫ de
aiali.ğ nec ens dictū de accñte aliqd di
cit niſi habitudineꝫ includẽs ad ſbam.
¶Silr in.7.c.3.videt dicere ꝙ quẽadmo
dum aliqȯ nõ ſcibile eſt ſcibile equoce
⁊ medicabile equoce opus ⁊ vas.ita ⁊
iſta ꝗtitas ⁊ qlitas dicunt entia. ¶Rõ
ad ꝓbandū eẽ illud incõueniẽs.eſt iſta
inherentia ſi nõ eſt de eẽntia albedinis
erit aliud.⁊ inerit ipſi albedini. qꝛ albe
do dicit inherens formalr̃ illa inheren
tia. ¶Quero ğ de inherentia qua inhe
ret inherẽtia albedini.aut ipſa eſt eadẽ
albedini.vel ipſi inherẽtie.⁊ pari rõne
fuit ſtanduꝫ in p̄mo.vel illa inherentia
inherẽtie.eſt alia a ſuo fundamento. ⁊
erit ꝓceſſus in infinitū. ¶Preterea con
tra iſtã ꝯclonem eſt aliud dubiū. qꝛ ad
minus relo accñtiſ ad ſubiectū videtur
eẽ eadẽ illi accñti. Probatio.qꝛ li.2.di.
i.dictū eſt ꝙ relo cuiuſcũqꝫ creature ad
deū in rõne triplicis cãe eſt eadẽ funda
mento. ſed reſpect⁹ accñtis ad ſbm nõ
videtur minus idẽ accidenti ꝙ ille. qȯ

probat.qꝛ ſubſtantia creata nõ diffinit
per ipſam eſſentiã diuinaꝫ additam in
ſua diffinitiõe.qꝛ tunc nihil poſſet ha
bere diffinitionẽ in ſuo genere.cū deus
ſit extra genus.hr tm̃ accidens ꝓpt ſuuꝫ
reſpectū ad ſubiectū neceſſario diffinit
per reſpectū ad ſubiectū.ex.7.met.c.3.
ğ ille reſpectus eius ad ſubiectū nõ mi
nus eſt idẽ ſibi ꝙ reſpect⁹ ſubſtãtie crea
te ad deū. ¶Item 3ᵐ dubiū eſt.qꝛ ſaltẽ
ſi reſpect⁹ albedinis ad ſubiectū ſit ali⁹
ab albedine videt eſſe poſterior albedi
ne.qꝛ albedo nõ reqrit ſubiectū niſi ꝓ
pter iſtū reſpectū quẽ hꝫ ad ipſum. ſed
ſi ille reſpectus ẽ poſterior albedine põt
albedo manẽ iſto reſpectu circūſcripto
ğ põt nõ dependere ad ſubiectū. Et iſta
rõ põt euidenti⁹ deduci de accñte vt in
tellecto ꝙ vt in exñtia. hoc mõ ſi albe
do eſt prior illo reſpectu.igit põt ꝯplete
cõcipi ſine illo reſpectu. ⁊ per ꝯñs ꝯple
te diffiniri ſicut prius ſine poſteriori.ſꝫ
non reqrit ſubiectū niſi ꝓpt iſtū reſpe
ctum quẽ hꝫ ad ſubiectū. ğ põt cõplete
diffiniri ſine ſubiecto ꝯ phm vbi ꝓus.
¶Item 4ᵐ dubiū eſt.qꝛ ſi inherẽtia eſt
aliud ab albedine ⁊ poſterius ea ſalteꝫ
videt ꝓpria paſſio eius. qꝛ nihil videt
imediatiuſ inherere albedini ꝙ habitu
do ad ſubiectuꝫ. ſed ſubiectū ꝑ ſe eſſe ſi
ne ꝓpria paſſione includit ꝯdictionem
alioqn nulla oratio eẽt ſimplr ſcibilis.
qꝛ quecũqꝫ taliſ p̄dicat paſſionẽ de ſbo
⁊ ꝑ te nulla talis eſſet ſimplr necia. nec
per ꝯñs ſimpliciṫ ſcibilis. ¶Ad iſta.ad
primū nullo mõ ꝯcedendū eſt inheren
tiã eſſe de eſſentia albedinis.⁊ queſtio
mota de hoc ab aliqbus videt eſſe tru
fatica ⁊ ſine intellectu.etſi.n.aliquã cui
dentiã hẽet querere an illa relo ſit eadẽ
albedini:nõ tm̃ ꝓpter hoc an ſit de eẽn
tia eiuſ.qꝛ nihil eſt de eſſentia alicuius
niſi qȯ ꝑtinet intrinſice ad quidditateꝫ
eius.reſpectus aũt aliqs lꝫ ſit idem fun
damẽto ſicut dictū eſt de reſpectu crea
ture ad deū vbi.ŝ. nõ tm̃ eſt ȯ qdditate

eius. qꝛ tunc nulla essentia creature eēt
absoluta. ¶Dico ꝫ negatiuā ꝙ inheren
tia qua albedo inheret subiecto suo nō
est de eēntia albedinis/cū arguit per au
ctoritatē Ari. dico ꝙ nunꝗ͂ hoc sensit
ꝙ forma que ꝑ se est in genere absoluto
essentialiť includat respectū aliquē/Rō
aūt inherētie non pōt intelligi quin in
telligat rō respectus, nisi non intelligas
quid dr̄ ꝑ nomē. ¶Auctas ꝫ pᵃ adducit
ex equocatōe illꝰ vocabuli eo ꝙ nō.n.
semꝑ eo ꝙ/est nota cause formalis illꝰ
qđ ꝑcedit/nam cū.5.met.c.de in eo ꝙ.
quotiēs dr̄ cā totiens dr̄ inquantū siue
in eo ꝙ/talia pn̄t esse nota cuiuscunqꝫ
cāe illius qđ ꝑcedit./ꝛ ita cum substātia
sit aliq̄ cā accn̄tis/lꝫ nō de eēntia eius:ac
cidens ē ens/eo ꝙ est taliť entis/ designā
do illā cālitate i substātia/sed nō ꝑpter
hoc formale eē i entitate albedinis /erit
esse alterꝰ entis.sicut vl̄r cātū a q̄cunqꝫ
cā in quocūqꝫ genere cāe/est illud qđ e͂
qꝛ est taliť entis.i.talis cāe/in tali gnē/ꝛ
ordine cāndi.nec tn̄ ista hitudo ad quā
cunqꝫ cām est formale vl̄ eēntiale in cā
to.qꝛ tunc nullū cātū esset formaliť ab
solutū. ¶Aliqui etiā istū textū ꝑuertūt
accipientes q̄si esset textus Ari. accn̄tia
nō sunt entia nisi qꝛ taliter entis. quaꝫ
ꝑpositionē nec phs dicit nec est ibi.nec
sequit ex ꝑpōne phi./Nam eo ꝙ. sic in
antecedēte pōt denotare quācūqꝫ cām
illius qđ ꝑcedit/ita pōt denotare quā
cūqꝫ cām illius qđ ꝑcedit talē cām non
tn̄ ꝑcisam/ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō denotat talē ꝑci
sioneꝫ. ¶Sed esto ꝙ in antecedēte deno
taret cā ꝑcisa sic in ꝯn̄te/neutra tn̄ ꝑpō
facit ad ꝑpoᵐ/ꝙ illa hitudo iportata
ꝑ entis sit formale ineē albedinis ¶Su
mit aūt ibi taliť entis ꝑ substātia de q̄
ꝑcessit s̄mo. vel totaliť entis s̄m aliā lit
teram/ita ꝙ totaliter nō dicat ibi tota
litatē vl̄itatis/ qꝛ tunc accn̄s esset entis
vniuersalissime accepti./ꝛ ita nō eēt ens/
sed totaliť totalitate ꝑfectiōis. ꝛ sic s̄ba
est totaliť ens. ¶Alia auctas neqꝫ aptū

natū neqꝫ possibile./ꝛ alia que dicūtur
ibi.patet quō phs intelligit propter ne
cessarium ordinē causati ad cām proxi
mā/sed non habet ex hoc ꝙ habitudo
ad causam ꝑrimā sit de essentia causa
ti. ¶Auctoritas illa de 4° methaphis.
ꝛ similis de.7. de non scibili ꝛ scibili:
pōt adduci s̄m suꝑficiē verboꝝ ꝙ acci
dens nullā hr̄et entitatē formalē sic sa
nitas in vrina nihil hꝫ de rōne formali
sanitatis. ꝛ si ad hoc adducit nō est nisi
ignorantia vocabuloꝝ/pꝫ.n.ꝙ accn̄tia
sunt pnᵃ agēdi ꝛ pnᵃ cogscendi substan
tiā. ex p° de aīa./ꝛ ꝑ se obiecta sensuū/lꝫ
trufa est dicere aliq̄d eē pnᵐ agendi/vel
actione reali in mām/l' actione intentio
nali i sensū vel intellectū ꝛ n̄ hr̄e aliquā
entitatē formalē. ¶Ita.n.dicēmꝰ chyme
ram agē vel sentiri/trufa est etiaꝫ aliq̄d
esse ꝑ se passionē entis/nisi ipsuꝫ hēat ꝑ
se aliquā entitatē/l' eē tiuꝫ alicꝰ motꝰ vel
mutatōis/nisi hēat aliquā entitatē/s̄be
aūt oēs si q̄s hēant passiones sunt accn̄
tia/si q̄s etiā motus ē augmentatōis al
terationis ꝛ vbi/est ad accidēs vt ad ter
minum. ¶Est ergo intellectus phi in il
lis exempli/ non ꝙ currat suꝑ quatuor
pedes.quia s̄m Dam.c.72. Quod in
omnibus ē simile/idem vtiqꝫ erit/ꝛ nō
exemplū./ꝛ ideo ꝑmittit nō necesse om
nino ꝛ indeficienter assignari exempla
/necesse est enim in exemplis ꝛ simile cō
siderare/ꝛ dissimile./ita dico ꝙ ad hoc
faciunt illa exempla phi. ꝙ sicut ordo
essentialis est medicine ad animal in eo
quod est dici sanū/ita habitudo essen
tialis est inter accidens ꝛ substātiam in
habendo entitatem./sed nō ꝙ ille ordo
essentialis ad s̄bm/sit de eēntia albedis.
que hꝫ illuꝫ ordinē:sic rō signi est essen
tialiter sanuꝫ vt dr̄ de vrina./ꝛ rō dissi
militudinis in h° est./qꝛ in vrina nō est
aliq̄ forma absoluta a q̄ dicat sana/ licꝫ
sit ibi aliqđ absolutū suꝑ qđ fundat rō
signi:/vtpote talis color vel talis dige
stio./ꝛ alia que apparent ibi./sed ipse

ordo ad sanitatē est/quo formaliť dicit
vrina sana./ꝛ ideo oio equoce quantū
ad nomē impositū ab illo ꝯceptu quo
aīal dicit sanū./quia lꝫ sanitas sit eadē
que est in aīali formaliť/ꝛ que sigātur
per vrinā:tn̄ sanū impositū ad denotā
dum hn̄s sanitatē formaliť:ꝛ hn̄s eam
vt signū est pure equocū./lꝫ ex alia ꝑte
ens nō est pure equocū vt dictū est als.
ꝛ in vtroqꝫ extremo est aliq̄d absolutū
propter qđ formaliť vtrūqꝫ dr̄ ens/licꝫ
suꝑ vnuꝫ absolutū fundet ordo ad ali
ud. ¶Ad rōneꝫ illā dico ꝙ inherētia in
heret albedini. alioquin albedo nō esſꝫ
formaliter inherēs illa inherētia. ꝛ cuꝫ
queris de illa inherētia qua inherētia
albedinis inheret albedini/dico ꝙ illa
est eadeꝫ inherētie albedinis/ꝛ tn̄ ibi ē
status/Rō huꝰ pꝫ li.2.di.i.q.5. qꝛ illa
relatio est idē fundamēto sine qua fun
damentū esse/includit ꝯtradictōeꝫ/hꝰ
est ista inherētia inherētie/qꝛ ꝯ̄dictio ē
inherentiā albedinis ad suꝑficiem esse
actu/ꝛ nō inherere actu/vel nō hr̄e inhe
rentiā/similiter impossibile est ꝛ ꝯ̄dictio ē
in aptitudine/quin ꝛ habeat in aptitu
dine/sed ꝑpter rōneꝫ oppositā nulla in
herentia forme absolute ē sibi eadē./qꝛ
nō est simpliciť repugnātia illā formaꝫ
simplr̄ esse/ꝛ nō inesse. ¶Et ꝑ istud paꝫ
ad 2ᵐ dubiū. dico.n.ꝙ inherētia albe
dinis/nō est eadē albedini./ꝛ cū ꝑbat ꝑ
relōnē creature ad deū/dico ꝙ nō est si
mile ꝑpt maiorē positā ꝑus ad istā cō
clusioneꝫ tertiā. ¶Nulla.n.relo ad cām
extrinsecā est idētica cāto/nisi illa que ē
ad cām ꝑmā./ꝑpter hoc ꝙ ꝑma cā pōt
qđcunqꝫ cātū cāre sine q̄cūqꝫ alia cā ex
trinseca. ¶Et cum arguit de diffinitiōe
illud magis ꝑbaret accn̄s nō debeř dif
finiri ꝑ s̄bam./qꝛ lapis ꝑ deum nō diffi
nitur/Cū tn̄ deus sit cā talis sine q̄ im
possibile ꝛ ꝯtradictio est esse lapidē/uel
equū/ nō aūt sic s̄bm respectu accn̄tis.
¶Sed rn̄deo. idētitas respectꝰ ad funda
mentū/vel non idētitas nō est rō quare

terminus respectꝰ cadat in diffinitione
fundamenti vt additū/ ¶Quid ꝫ aliud.
¶R° ꝙ nec depēdentia essentialis ꝛ ne
cessaria est cā ꝙ terminꝰ depēdentie ca
dat in diffinitiōe fundamēti depēdentis
tunc.n.deus magis poneret in diffiniti
one cuiuscūqꝫ creati ꝙ s̄ba in diffinitōe
accn̄tis/sed cā est.qꝛ nl̄la forma pōt hr̄e
ꝯceptū ꝑfectū quia . . . tatiuū nisi cointel
ligat illud cꝰ est forma/diffinitio aūt ex
primit ꝯceptū ꝑfectū diffiniti/ꝛ iō quā
tumcūqꝫ essentialia forme exꝑmerēt si
ne illo cꝰ est/q̄uis q̄dditas eꝰ indicaret
/nō esset ꝯceptꝰ ꝑfectus q̄tās intellectū
/ꝛ ideo nec diffinitiuu/ ¶Sed causatū qđ
est in se quoddaꝫ ꝯpositū subsistēs/si cō
cipiat in se/intellectus ibi q̄escit n̄ requi
rens aliud cointelligē. ¶Et si obijcias ꝫ
par est necessitas formā s̄baleꝫ diffiniri
per additū/ꝛ accn̄s. ¶R° vtrobiqꝫ ē ne
cessitas. pꝫ ꝑ phm diffinientē aīam.2.de
aīa. vbi statim ponit corpꝰ qđ est ꝑfecti
bile ipsius/vel totū ꝯpositū cꝰ ipsa ē ꝑs
/nec aliq̄d ponit ꝑtinens ad essentiā aīe.
sed tn̄mō hoc qđ est actus qđ sigāt re
spectū aīe ad illud cꝰ est forma/ n̄ tn̄ est
silis additio hic/ꝛ ibi/qꝛ in diffinitione
forme s̄balis addit aliq̄d qđ facit per se
vnuꝫ cum ipsa/ vel cꝰ ipsa est ꝑ se pars.
/qđ dico ꝑpt modū diuersū dicēdi for
mam diffiniri./vel ꝑ mām/vel ꝑ totuꝫ.
/sed in diffinitiōe forme accn̄talis addit
aliq̄d cum quo nō facit ꝑ se vnū nec cꝰ
est pars ꝑ se. ¶Ad 3ᵐ dubiū dico ꝙ ille
respectus inherentie ē posterior albedi
ne.sicut vl̄r respectus fundatus in aliq̄
est posterior fundamento. ¶Et cū dicis
ꝫ albedo nō necessario req̄rit terminū
respectus.nego ꝯn̄tiā. bene.n.pōt depē
dere aliq̄d a termino respectꝰ ꝛ tn̄ non
dependere a respectu.si respectus est po
sterior eo/sic ita enim s̄ba lapidis nō depē
det a respectu lapidis ad deum.sed ma
gis eoꝰ/si essent diuersa/ꝛ tn̄ lapis depē
det essentialiť a deo/qui ē terminus re
spectus. ¶Ad illam ꝑpositionē non re

quirit terminū nisi propi illū respectū
R° propter vt ↄñtem necessario nām
fundamenti/sed nō vt propi requisituȝ
ad naturā fundamēti tanꝙ prius ipso.
⁊ ꝙ sic est ꝑpter: nō oȝ ꝙ in eodē ordi
ne requirat in quo requirit termin⁹ re
spectus. Per hoc ad sequēs ibidē qḋ
tangit adhuc de diffinitione accñtis/cō
cedo.n.ꝙ albedo intelligi pōt quantuȝ
ad qḋlibet quod ꝑ se ꝑ°° includit in rō
ne albedinis omnino nihil intelligēdo
de illo respectu.⁊ cuȝ dicit ꝙ posset dif
finiri per essentialia ↄcessum est ꝙ bene
posset assignari aliq̄ rō per essentialia
indicās totam essentiā eius./sed illa nō
esset diffinitio./qꝛ nō esset expssiua ꝑfe
cti conceptus./semp.n.intellect⁹ hñs il
lum ↄceptum dependet ad aliqḋ aliud
terminās depēdentiā illius ↄcept⁹. Et
cum arguis.si respect⁹ ille ñ necessario
ↄcomitet/ꝙ nec termin⁹ respect⁹ requi
ritur ad intellectionē alibi.nego ↄñtiā
loquēdo de intellectu ↄpleto ⁊ cōceptu
quietante intellectū./ad illū.n.requirit
cointelligi terminū/non tñ respectū ad
terminū.⁊ istud vltimū declarat totaȝ
conclusionē ⁊ rñsionē ad tria argumē
ta ꝑcedentia. est eniȝ inherētia respect⁹
quidā. Ad 4^m dubiuȝ dico.ꝙ ista in
herentia nō est per se passio albedinis.
sed est accñs ꝑ accñs/est.n.respect⁹ qui
dam extrinsecus aduenies/⁊ hoc ad mi
nus cuicūq; accidēti absoluto./qꝛ dicit
actualē vnionē illius absoluti ad aliud
absolutū./ois aūt vnio absoluti ad ab
solutū est respect⁹ extrinsecus aduenies
/ois aūt tal' respect⁹ ē illi cui inest accñs
/accñs ꝑ accñs/sicut satis declaratuȝ est
s.in quadā.q.de caractere./qꝛ nō nec̄io
ↄsequit illud etiā posito termino/ tunc
eni esset intrinsecus adueniēs/nō.n.pōt
aliqs respect⁹ magis intrinsecus adue
nire ꝙ ꝙ nec̄io ↄsequat fundamentuȝ
posito termino/si.n.solum fundamen
tum positū sine termino ↄsequeret nō
esset respectus. Illa aūt ꝓpositio ꝙ.s.

omnis vnio absolutoꝝ est respectus ex
trinsecus aduenies/ꝓbat./qꝛ neutrū ex
rōe sui/nec ambo sil' sunt nec̄ia cā talis
vnionis./pōt.n.deus sine ↄtradictione
facere vtrūq; sepatiȝ: ⁊ sepatim ↄserua
re sine alio. ꝓ eo ꝙ neutrū illoꝝ respe
ctu alterius pōt esse sine,cā extrinsēca ⁊
nō prima/ita ꝙ illud de respectu extrin
seco declarat quō albedo pōt esse sine
inherētia sicut.s.fundamētū sine respe
ctu extrinsecus adueniēte/ vel qꝛ termi
nus r⁹ nō est/sicut in ꝓposito/vel qꝛ si
est/sepatus est./sed illud de respectu ex
trinseco tandē reducit ad rōnē adductā
supra ad ꝓbationeȝ tertie ↄclonis.s.ad
hanc ꝓpositionē/deus pōt qḋcunq; ab
solutū facere sine eo qḋ nō ē de essentia
eius.qꝛ non depēdet ab illo nisi vt a cā
extrinseca/nō ꝑma. ⁊ ois talis depēden
tia est ↄtingens. Ad illā ꝙ ꝓbationeȝ
de passione ꝙ imediate inest/possȝ dici
ꝙ si albedo hȝ aliquā ꝓpriā passioneȝ
illa imediatius inheret sibi ꝙ inherētia
illa/illa.n.nec̄io inest albedini/⁊ hoc si
ue ↄiuncte sibi/siue sepate./Inherentia
aūt tñ ↄtingent' inest ⁊ nō ex nā albedi
nis:sed a cā extrinseca/ nō.n.facit albe
do se inherere. sed agēs/ vlr.n.forma
nō gnāt effectiue.sed ↄpositū.⁊ sicut in
ↄposito ꝑ se vno/ita in ↄposito ꝑ accñs
Qḋ aūt facit albedinē inherere sibi fa
cit ↄpositū ꝑ accñs.s.sbm albuȝ Et si
arguas ꝙ pari rōne nec reliq̄ pars.s.po
tentia' facit totū/⁊ ita sbm nō erit ꝑn^m
effectiuū vniendi sibi aliqḋ accñs/hoc
nō est ad ꝓpositum./Soluit tñ qꝛ sbm
bene pōt virtualiter includē formaȝ. ⁊
ita totum ex se ⁊ forma/nō sic aūt acci
dens/qꝛ non includit virtualit' seipsum
/nec sbm/nec per ↄñs totū ex his./sequit
etiā naturaliter ipsum agēs cum sit ter
minus formalis/nō sic aūt sbm. Pos
set alio mō dici ꝙ lȝ inherētia insit ime
diate albedini ⁊ aliqs absolutis/non tñ
sequit ꝙ magis sit per se passio/nisi pro
betur illud fundamentū aliquoꝝ ꝙ ac

cidens variabile nō pōt inesse alicui ni
si mediante accidente inuariabili.super
qḋ fundant magnā harengā de poten
tijs aie./Sed vnde ꝓbent querant./alia
exempla adducūt./sed oporteret videre
aliquā rōnem ↄiunctionis extremoꝝ
/si enim aliquid eiusdē ratiōis possit eē
accidens inseparabile in vno/⁊ separa
bile in alio:erit debile fundamētum.⁊
istud nō negatur de calore in igne ⁊ in
ligno.

Ad argumēta prin

cipalia. Ad primū dico accipiendo per
se esse ⁊ esse i alio vniformit'.s.ꝓut per
se esse negat aptitudinē ad inherenduȝ
/⁊ esse in alio affirmat illā aptitudinem
/sic ista duo ꝓportiona'r conueniunt.
primū substantie/⁊ 2^m accidenti/⁊ tunc
nō plus sequit nisi ꝙ accñs non possit
esse ens per se cui repugnet inherere/sic
nec substātia pōt esse cui cōueniat apti
tudo inherēdi/ ⁊ si velis accipe vtrūq;
actualiter.s.actualiter esse per se/⁊ actu
aliter esse in alio/dico ꝙ vt sic non diui
dunt nec sunt ꝓpria istis diuidentibus
s.substantie ⁊ accidenti/nec mirū.qꝛ ex
parte illius per se/ꝑmus intellect⁹ infert
secundū. Repugnātia enim ad inesse in
fert nō inesse./Sed ex alia parte nō sic.
/sed est fallacia ↄñtis/est aptum inesse.ꝙ
inest. Et si queras de ista aptitudine
inherendi vel inaptitudine qḋ sit/⁊ qua
liter se habeat ad albedinē/an simul in
sit sibi/an per inherentiam/⁊ sic in infi
nitum. Si etiam queras de quantita
te vel etiam albedine per se existente/an
habeat oppositū modū essendi illi quē
habet quando est in alio. Et videt ꝙ
sic.quia per se ⁊ in alio quomodocūq;
accipiat sunt opposita inter se. Sed
oppositū videt./qꝛ ideȝ esse est vt dictū
est prius ⁊ per ↄñs idem modus ipsius
esse. Si 3° querat an istud accñs ex
sua aptitudine posset actualit' inesse si
fieret substantia in actu que esset nata

informari eo. Ad primū aptitudo ni
hil aliud absolutū ē a natura illius cu
ius est aptitudo . ꝙ non aliud absolu
tum pȝ.sed nec aliud. vt respectus aliqs
realis actualis./nihil.n.dicit nisi ꝙ na
ture cōgrueret tale quid.ideo aūt cōpe
tit isti nature seu ñ repugnat. quia hec
natura est hec natura. Ad 2^m dico ꝙ
modi essendi possunt intelligi vel ꝙ va
riant ipsum esse/vel ꝙ ponāt aliquam
diuersitatē posteriorem ipso esse/ꝑmo
modo sicut est idem eē accidentis in pa
ne ⁊ sine pane:ita idē modus.2° modo
variat/qꝛ esse illud in panē sbm cuius
dam respect⁹ realis ad panē./qñ aūt est
per se priuat illo respectu/⁊ per hoc pȝ
ꝙ dicunt diuersum modū circa esse po
nendo respectum ad aliud ⁊ priuādo.
Ad 3^m pȝ ex illo 4° dubio prius solu
to.quia accñs non pōt se vnire effectie
subiecto./vnde si deus reduceret substā
tiam panis ⁊ nihil aliud faceret: rema
neret accidēs sine subiecto:/sicut modo
/nec vniretur substātie panis tanꝙ for
ma per virtutem illius accidentis dico
effectiue. Et si arguas miraculū est
ꝙ non inest.ꝙ cessante impedimento in
herenti.s.non existētia subiecti cessabit
miraculum ⁊ totaliter inerit. Rñdeo
aliquid positum in esse miraculose per
manet in illo esse quousq; ab aliquo
agente transmutetur. Ad secunduȝ
dico ꝙ prius ⁊ posterius possunt intel
ligi vel actualiter vel ꝫm aptitudinem
si accipias vniformiter cōcedo ꝙ poste
rius naturaliter nō potest esse sine prio
ri.sed si accipias ꝙ posterius ꝫm aptitu
dinem nō potest esse sine priori actuali
ter. quod enim est prius aptitudinalit'
si non sit/non est prius:si etiam sit/⁊ tol
latur dependentia posterioris ad ipsuȝ
per aliquid aliud prius vtroq;: nec sic
est actu prius.⁊ hoc modo est in ꝓposi
to./vnde dico ꝙ istud accidens non est
actualiter posterius ad substantiaȝ pa
nis.sed tantū aptuȝ natū esse posterius

ad illud tanq̄ ad aptitudinaliter p̄us. ¶Et si arguas. nullum respectū sp̄alez posterioris habet ad deum quem p̄us non habuit. ğ nō magis suppletur per actionē diuinam illa prioritas panis nunc q̄ prius, ꝛ istud posset esse obiectō contra tertiā conclusionē principalem ꝛ contra ꝓbationem eius quō cā p̄ma extrinseca possit supplere cālitatē cuiuscunq; alteri⁹ cāe extrinsece cū nō possit hr̄e in se p̄oritatē cāe 2ᵉ. nec ꝑ ꝯn̄s vide tur ṫiare posterioritatē in cāto corr̄idē tem ꝓprie illi priorati. ¶R° vnica p̄ori tas illi mixata pōt ṫiare posterius sim plicit̄. ¶Cōtra. Nō aı̄r ṫiat nūc q̄ prius sed nō ṫiauit totalit̄ prius. ¶R° aliqui respect⁹ erāt p̄us in posteriori qō ē fun damentū qui mō nō sunt. ꝛ hoc ē possi bile. q: erāt extrinsecus aduenı̄etes isti fundamēto. illi ğ respect⁹ p̄us erant ṫia ti ꝛ mō nō sunt ṫiati/ꝯcedo. q: nec sunt sed vnic⁹ respectus q̄ fuit p̄us termina tus ad simpl̄r p̄ᵐ est mō ṫiatus/ꝛ ṫiatio illius vni⁹ sufficit ad esse fundamēti ta lis respectus. ¶Cōtra. ğ illis alijs depen dentijs nō dependebat p̄us fundamen tū essentialit̄. q: sine terminis illaꝝ de pendentiaꝝ p̄mus respect⁹ eius ad sim plicit̄ p̄mū sufficiebat ad esse fundam̄ti totalis. Qō aūt h͡z quicq̄d req̄rit ad sui esse in p̄ori signo/in 2° signo nō depēdet ad aliq̄d essentialit̄. ¶R° ista deductio bene vr̄ tangē ordinē causaꝝ secundaꝝ ꝛ necessitatē illi⁹ ordinis. ꝓpter quē or dinē dictū ē/phm negare possibilitatez in ꝓposito/vl̄ si ille ordo nō est necessa rius est difficile vidē/quō cā secunda est causa effectus/cum illud nō sit cā sine q̄ ab alio p̄us naturalit̄ cāt̄ū h͡z totaliter esse. de hoc quere li. 2. di. i. q. i. ꝛ di. 37. ¶Ad tertiū de diffinitiōe rn̄sum est re spondendo ad dubia mota ꝯ secundaz ꝯclusionē. Restat tn̄ ibi vnū verbum qō ꝓbaf. q: illud qō cadit in diffinitio ne necessario req̄rif ad esse eius. sic cor relatiuū ad esse correlatiui. ¶R° hoc iō est. q: istud est relatiuū/nec ē alia ratio quare necessario req̄rit terminū/nō. n. quia accidens/imo si esset relatio ꝛ nō accidens/sicut relatio in diuinis: adhuc requireret terminuz/Sed illud diffini tum de quo loquimur est absolutū. iō nō requirit additum/sicut respect⁹ ter minū/sed sicut causam aliquā extrinse cam/ꝛ quelibet talis nō necessario req̄ ritur preter primā. ¶Ad quartū dico. q̄ album pōt intelligi dupliciṫ. vno mō vt importat formā talem sub tali mō significandi/ꝛ hoc per se significat/ vn̄ sm̄ phm in p̄dicamentis. album solaz qualitatē significat. quod verum est tn̄ sub alio modo significandi q̄ albedo. alio aūt modo vt coiter accipimus per album ꝛ huiusmodi ꝯcreta totū ꝯposi tum ex subiecto ꝛ forma/Si p̄mo mo do argumentū habet maiorē euidenti am/Nam de secūdo modo patet q̄ nō oportet si albedo est q̄ albū sit./Sed ō p̄mo mō dico q̄ de virtute sermonis nec oporteret tunc ꝯcedere q̄ si albedo est q̄ album sit/q: ꝛ si forma sit que ap ta nata est inherē subiecto: nō oportet q̄ ipsa sit sub tali modo essendi. s. sub actuali inherentia ad sb̄m/albū aūt si gnificat ipsam sub tali rōe actualit̄ in herendi. ¶Et si obijcias q̄ nomen tam adiectiuū q̄ substantiuū abstrahit a tē pore. ğ album nō significat actualē in herentiā forme ad sb̄m. q: tunc ꝯsigna ret tempus p̄sens. ¶R°. tunc cōcederet q̄ sicut albedo est ita ꝛ albuz est./nec se queret. ğ aliquid tanq̄ sb̄m est albū. q: nec in antecedēte hoc ponit/neq; per si gnatū/nec per modū sigāndi: istud faci lius cōcederet de quantitate/sicut eniz conceditur hic quantitatem esse/ita ꝛ quantū esse/nec tamen cōcedit hic ali quam sb̄am perfici quantitate.

D secundum

sic ꝓcedit ꝛ arguit q̄ i euchᵃ qōcūq; accn̄s sit sin̄ sb̄o. p̄° sic

Qōlibet accn̄s ē ibi sine sb̄a. ğ sine sb̄o ań̄s p͡z ex p̄cedēte. q. ꝓbatō ꝯn̄tie. p̄° sic 7. met. sb̄a est p̄ᵐ oīm rōē. qō ꝓbat. q: nece est in cuiuscūq; rōe/sb̄e rōez esse. n̄ aūt cadit sb̄a i rōe cuiuscūq; nisi vt ad ditū. alioq̄n illud nō esset ens ꝑ se in c° rōe cadit. qō est ꝯ Ari. 5. met. c. de ente nō aūt cadit vt additū nisi vt sb͡z. ¶h° ꝯfirmaf. q: qn̄ accn̄tia sunt in sb̄a: sb̄a terminat depēdentiā cuiuscūq; accn̄tis sed nō ṫiat nisi vt sb̄m. ğ ꝛc̄. ¶Itē nullū accn̄s est sb͡z alic⁹ accn̄t in euchᵃ. ğ qō libet ē ibi sine sb̄o. ꝯn̄tia p͡z q: nō est ibi sb̄a. Ań̄s ꝓbo. p̄° q: ꝑ phm. 4. met. ac cidens inquit non accidit accn̄ti nisi q: ambo accidūt eidē sb̄o. nihil. n. hoc illi magis q̄ illud accidit huic. ¶2ᵃ rōe. tuz q: sic sb̄e couenit ꝑ se esse/ita accn̄ti in herere. ğ sic repugnat sb̄e inherē: ita ac cidenti ꝑ se esse l' subsistare/tū q: qō ṫiat dependetiā aliquā/nō depēdet depēden tia eiusdē rōis/sed oē accn̄s depēdet de pendētia ad sb͡z/ğ nᵐ detiat hanc depē dentiā. ¶Itē aliqō accn̄s est ibi sine sb̄o ğ p̄t esse/ań̄s p͡z q: accn̄s qō p̄° natū est inesse sb̄e nō h͡z ibi sb̄m. q: nō ē sb̄a ibi ꝯn̄tia ꝓbaf. tū q: qōlibet accn̄s eq̄ eēn tialit̄ depēdet a sb̄o/tū q: in depēdētijs necc̄ijs/l' essentialib⁹/est magis nec̄ia de pendētia ad p̄ᵐ. p͡z in causis. q: dependē tia ad p̄mā cām ē simpl̄r nec̄ia. ğ magi est nec̄ia depēdentia ad sb̄am/q̄ ad qō cunq; accn̄s/Si ğ aliqō p̄t esse accn̄s si ne depēdentia ad sb̄am. ꝛ qōl͡z porit eē sine depēdentia ad qōl͡z sb̄m. ¶Itē. 4°. magis vr̄ repugnaf accn̄ti relatiuo seu respectui esse sine sb̄o q̄ cuicūq; alteri. sed istud p̄t esse sine sb̄o. ğ qōcunq; ali ud. ꝓbō minoris. q: si repugnaret/aut ğ vnde accn̄s/aut vnde relo. nō vnde ac cidens. q: tunc repugnaret cuil͡z accn̄ti. nec vn̄ relo/q: tūc repugnaret reloni di uine. qō falsū est. q: n̄ est in sb̄o. ꝛ ꝓba tur. q: illa ē infinita/ꝛ infinitū ē ꝑ se ens ¶Pu ᵃ ꝓpō ꝓbaf. q: illa est essentia di uina. ꝛ ita infinita/2ᵃ ꝓbaf. q: ꝯditiōes simpl̄r ꝑfecte entis sm̄ qō ens ꝯueniūt eidē. ita q̄ vna aliā infert: sicut nec̄itas infert actualitatē ꝛ infinitas nec̄itatē. ꝛ sic de alijs. ğ illud qō h͡z infinitatē h͡z ēē ꝑ se esse q̄ est ꝯditio nobilis i ente. ¶Op positū vr̄ ꝑ se mᵐ. q: tunc oporteret dice re q̄ in euchᵃ q̄libet motus possibilis ibi esset sine mobili/seq̄ret etiā aliud q̄ respect⁹ esset ibi sine fūdamēto/est. n. ibi eq̄litas h⁹ q̄titatis ad aliā q̄titatē tan tam/est ibi silitudo isti⁹ q̄litatis/ad aliā q̄litatē eiusdē spēi/ꝛ ē circūscriptio pas siua/siue locatio h⁹ dimensiōis ꝯtente a ꝯtinente/nec eq̄litas ꝑ te est in q̄titate. nec silitudo in albedine/nec circūsciptō in q̄titate./ꝛ ꝑ ꝯn̄s iste relōnes essent ꝛ nō in aliq̄ fundamēto. ¶Si ꝯn̄s nō statiz apparet incōueniēs./ꝓbaf in cōueniens ꝑ hoc/q: nihil dr̄ formalit̄ tale nisi per aliquā formā sibi inherentē formalit̄. ¶hec quātitas dicit formaliter eq̄lis./ꝛ h͡ qualitas silis/ꝛ h͡ dimensio locata/ğ il lud a q̄ denoiat sb̄m/inest sb̄o vt forᵃ.

Hic sunt due opi

niones extreme. vna q̄ ponit solā quāti tatē in euchᵃ esse/ꝛ posse esse sine sb̄o. pro q̄ facit q̄tuor rōes. p̄ᵃ est ista. Sola quātitas indiuiduaf ꝑ se ꝛ oīa alia acci dentia ꝑ q̄titatē. ğ si aliqō accn̄s esset ꝛ nō in q̄titate/esset h°/ꝛ n̄ esset hoc. ¶Itē si esset albedo sepata a q̄titate esset sen sibilis/ꝛ nō sensibilis/q̄ aūt sensibilis ꝓ bo. q: esset ꝑ se de 3ᵃ spē q̄litatis. ¶Q: at insensibilis ꝓbaf/q: nō quantū nō pōt sentiri/ꝛ hoc si neget/ꝓbaf/q: sm̄ phm de sensu ꝛ sensato. si sensibile diuideret in infinitū vtus sensitia diuideret in infi nitū/hec ꝯn̄tia n̄ valet nisi sm̄ diminu tiōez sensibilis oporteret crescere vtutē sensitiuā/ğ si improportōnalr̄ est aliqō sensibile min⁹: sensus crescēt impropor tionalr̄/sed sensibile indiuisibile est mi nus improportōalr̄/vt ita loquar quo cunq; sensibili quanto. ğ vtus sensitiua aliq̄ poterit esse improportōalr̄ maior

quacūqȝ alia. ꝯñs est falsum. ǵ ⁊c̄. ¶ Itē si albedo esset sine quãtitate esset q̄litas spiritualis. qꝛ indiuisibilis/ ⁊ esset qualitas corporalis. quia in tertia specie q̄litatis/ ⁊ ita spiritualis/ ⁊ nō spiritualis. ¶ Item 4° sic. Si albedo est sine quãtitate. ⁊ per ꝯñs spūalis/ nō esset repugnãtia quin inesset spiritui/ ⁊ sic spūs possȝ esse albus. ¶ Rationes iste non probãt. /prima nō. quia nullū ens est singulare formaliter per aliq̄d alterius generis sic̄ enim in quolibet genere est inuenire supremū in coordinatiōe illius generis: ⁊ oīa media genera ⁊ spēs: ita est inuenire aliqd̄ infimum ꝑ se in illa coordinatiōe de quo oīa predicãt/ ⁊ ipsum nō de alio. ¶ Qualitas ǵ etiã qñ est in quãtitate nō est hꝰ per quantitatē formalit̄: ǵ si est cã est cã extrinseca singularitatis ipsiꝰ qualitatis/ h̄ q̄litas pōt esse singularis sine cã ista extrinseca. de h° amplius habet̄ li. 2°. di. 3. in q̄oībus de indiuiduatione.

¶ 2ª rō de sensibili ⁊ insensibili nō ꝯcludit/ sensibile. n. pōt dici qd̄ vel est in potentia remota vt sentiat/ vel qd̄ est i potentia ꝓpinqua/ In po.ª remota ē quicquid hȝ formã sufficientē/ nō tñ sub mō ꝯuenienti/ sub quo oȝ eam hr̄i/ ad h° ꝙ sentiat/ In potētia ꝓpinqua est qd̄ hȝ eã vt statim cessante impedimēto possit sequi actꝰ/ Ista distinctio declarata est ꝑ° li. di. 7. de po.ª generãdi ⁊ ꝓbata ꝑ auctoritatē phi. 5. ⁊. 9. met. ¶ Patet etiaȝ ꝑ Ans. de libero ar. c. 4. vbi vult ꝙ nullam potentiaȝ habemꝰ in nobis q̄ sola sufficiat ad actū/ sicut exēplificat de visu qui non sufficit ad actū videndi sine obiecto ⁊ medio illuīato ⁊c̄/ hoc mō albedo sepata esset sensibil̄ accipiēdo sensibile in po.ª remota. qꝛ esset forma q̄ ſm se esset motiua sensus lȝ nō sub illo mō essendi. ⁊ ꝓpter hoc nō esset sensibile potētia ꝓpinqua. nec ꝓpꝰ hoc est aliqua ꝯdictio/ sicut nec esset si arguere/ d̄ diuisibili ⁊ idiuisibili/ illa. n. albedo esset diuisibilis po.ª remota. qꝛ posset eē in q̄to. ⁊ tunc esset in po.ª ꝓpinqua ad diuidenduȝ. sed nō esset diuisibilis po.ª ꝓpinqua quãdiu esset sine q̄titate. ¶ Et cū arguis. si esset sensibil̄. ǵ sensus ille i proportiōalr̄ excedēt oēm aliū sensum. ¶ R°. ꝯñtia valēt si esset sensibile alicui sensui in po.ª ꝓpinq̄. tunc. n. ille sensus esset ꝑfectior oī alio sensu ſm illã ꝓportione ſm quaȝ istud sensibile deficēt ab aliīs sensibilibꝰ/ Sed lȝ ꝯcedã ꝙ sit sensibile po.ª remota: nullo tñ mō est sensibile alicui sensui in po.ª ꝓpinq̄/ ⁊ iō nō oȝ aliquē sensum posse ipsaȝ sentire sub isto° essendi/ nec ꝑ ꝯñs excedē iproportionalr̄ alios sensus/ hoc. n. tñ sequeret̄ si esset sensibile in po.ª ꝓpinqua. qꝛ sic arguit ibi phs d̄ obiecto sensibili. ¶ Ad 3m dico ꝙ esset simplr̄ q̄litas corporalis qꝛ determinata simplr̄ ꝑficē corpꝰ. ſm quid aūt incorporea/ qꝛ nō actu ens in corpore. sic̄ sb̄a corporea. licȝ esset sine quãtitate adhuc esset corporea/ qꝛ esset apta nata eē sub quãtitate. angelus aūt nō sic/ est etiã indiuisibilis actu. diuisibilis aūt po.ª remota/ l̄ aptitudine vt dictum est. ¶ Ad 4m nō hȝ apparentiã. qꝛ sic̄ lapis nō pōt eē sapiens. qꝛ nullo° hȝ rōnē receptiui respectu sapie/ sic angelꝰ nō pōt eē albus/ qꝛ nullo° susceptiuꝰ est forme hꝰ siue ista forma ponēt diuisibilis siue nō/ Nunc q̄dē est duplex rō q̄re nō pōt esse albꝰ. vna est extensio in ipsa forma ⁊ iextēsio angeli/ alia rō. qꝛ hꝰ forma est hꝰ forma/ ⁊ angelus ē angelꝰ. ⁊ 2ª rō essential̄ rō impossibilitatis/ ꝑª nō. ǵ ablata ē possibilitas. nulla ē ꝯñtia. ¶ Contra opionē etiã istã ꝑmã q°m ad ꝯclusionem eius ꝑ° arguit sic. Depēdentia ad ꝑm est essentialior q̄ ad aliqd̄ posteriꝰ loquēdo d̄ absolutis depēdentibus ⁊ terminantibꝰ depēdentias. q̄litas ē forma absoluta sic̄ q̄titas. ǵ essentialiꝰ depēdet q̄litas a sb̄a q̄ a quãtitate. ¶ Si ǵ pt esse q̄litas sine dependentia actuali ad sb̄am poterit eē sine depēdentia actuali ad quantitatē. ¶ Item absoluto ⁊ ꝑfe

ctiori non magis repugnat per se esse q̄ absoluto ⁊ impfectiori/ q̄litas ē forma absoluta etiã ſm eos/ ⁊ ꝑfectior q̄ quãtitas. ǵ ⁊c̄. ¶ Probatio minoris q°m ad secundã partē/ ꝑ° qꝛ qualitas est ꝑ se ꝑnm agendi actionē realē pȝ/ ⁊ ipsi ꝯcedunt/ quãtitas non/ qꝛ nulla actio realis vt hꝰ loquimur ꝯuenit q̄titati. ¶ 2° qꝛ ſm ordinē sb̄az attendit̄ ordo q̄litatuȝ/ sb̄īs eñi nobilioribus corr̄ndēt q̄litates nobiliores. nō aūt sic corr̄ndet ordo q̄titatum/ nō. n. semꝑ nobilior sb̄a est maior quantitate/ maxima. n. corꝑa in genere corruptibiliū sunt elta. ⁊ tñ sunt impfectissima. illud aūt vr̄ ꝑfectius qd̄ ꝓportionalr̄ corr̄ndet in sua ꝑfectiōe ꝑfectiori. ¶ 3° qꝛ per q̄litates sb̄e ꝑfecte ꝯsecunt fines suos. vel. n. actꝰ btīficus est q̄litas de quo tactū est ꝑ° li. di. 3. vel si nō/ saltē ſm coēm opione ad btītudinē req̄runt̄ alique forme supnãles vl̄ aliq̄ forma q̄ est q̄litas/ q̄titas aūt nullo° est sb̄e ꝑnm attingendi finē suū. ¶ 4° qꝛ quantitas sequit̄ ꝯpositū rōne mª. q̄litas aūt rōne forme. forma aūt est simplicit̄ ꝑfectior mã. 7. met. c. 2. ⁊ istud vltimū forte est rō ꝑmi secūdi ⁊ tertij mediȷ/ ꝓpꝰ h°. n. ordo q̄litatū corr̄ndet ſm ꝑfectiōez ordini sb̄az ſm ꝑfectiōez. ⁊ ꝓpter hoc qualitas est ꝑnm actionis realis/ ⁊ etiaȝ ipsi sb̄e ꝑnm attingendi finē suū. ¶ 5°. qꝛ qd̄ magis ꝯuenit cum ꝑfectiōe simpliciter est simplr̄ ꝑfectius/ q̄litas aūt vtpote sapientia magis ꝯuenit cū ꝑfectione simplicii/ ⁊ silr̄ intelligē ⁊ velle q̄ aliq̄ quãtitas/ vel qꝛ vna est rō formalis sapie diuine ⁊ sapie create q̄ est q̄litas. ſm vnaȝ opionē tactã ꝑ° li. di. 5. vel si nō/ saltem quantū ad oēȝ ꝓpinq̄tatē. in analogia maior est propinq̄tas sapie create ad sapientiã diuinã/ q̄ alicꝰ q̄titatis ad deuȝ vel aliq̄d eius/ vn̄ sicut possibile est ꝑfectionē simplicii eē in creª. s. cū limitatione q̄litas q̄ est sapia est ꝑfectio simplr̄ hn̄tis eã/ nulla ãt q̄titas est ꝑfectio simplicit/ nec etiã sic̄ possibile est creaturaȝ hr̄e ꝑfectionē simplr̄. ¶ Cōtra istã rōnē instat sic. qꝛ qd̄ ē ꝓpinquis ꝑfciori ē simplicit̄ ꝑfectꝰ. q̄titas ē simplr̄ ꝓpinquiō sb̄e q̄ q̄litas. sb̄a ãt est ꝑfectissimū entium. ǵ q̄titas ē ꝑfectior q̄litate. ¶ R°. si in ꝑ° ꝑfecto ꝯcurrūt sil̄ multe ꝑfcōnes q̄litercūqȝ multe nō curo: mō/ aliq̄d forte pōt eē sibi ꝓpinquis ſm vnã ꝑfcōnē ⁊ nō ſm aliã/ vtpote deꝰ ē simplr̄ necē eē. ⁊ hꝰ necītas ē in ipso ꝑfecto simplr̄. ¶ Quãto ǵ aliq̄d ē magis necīū tãto ꝓpinquis deo/ ⁊ sic celū ē deo ꝓpinquis q̄cunqȝ corruptibili/ ꝓpter h° ãt deus ē nã intellectualis simplr̄ ꝑfecta. huic ſȝ hoc magis appropinquat creatura mere itellectualis lȝ finita/ cuiusmōi est nã angelica/ ꝑꝰ hanc nã intellectꝰ nr̄i lȝ nō mere intellectualis ⁊ finita/ ꝑꝰ hãc nã sensitiua q̄ magis appropinq̄t intellectuali q̄ non sensitiua. ¶ In hoc ǵ ordine ꝓpinquis ē deo musca q̄ celū/ posset ǵ inferri ex ꝑ° ordine ꝙ celū est ꝓpinquis deo. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑfectꝰ musca. ¶ Ex 2° aūt ordine ꝙ musca ē ꝑfcior celo ⁊ ita opposita. ¶ Dico ǵ ꝙ qñcunqȝ in ꝑ° ꝯcurrūt ꝑfciones q̄litercunqȝ distincte/ disꝑate illud ē simplr̄ ꝑfectꝰ qd̄ ē sibi ꝓpinquis ſm illud qd̄ hȝ rōnē ꝑfectioris. sic̄ ſm phm 3° topic. nō sequit̄ simeã eē meliorē equo/ lȝ sit silior hoi. qꝛ nō ē hoi silior in ꝯditōibꝰ nobilioribus simplr̄/ ꝯditio ãt nobilior simplr̄ i ꝑ° est intellectualitas q̄ necītas essendi eo° intelligēdo magis q̄ est ibi distinctio. ¶ Et iō hō ē simplr̄ nobilior celo. nec mirum ꝑ talē ordinē diuersuȝ assignari ad ꝑm ſm dīsas ꝑfcōnes/ qꝛ q̄libet ꝑfcio pt eē ꝑnm vniꝰ ierarchie nãlis. vl̄ ſm phos vniꝰ cathene auree. ⁊ ita ſm dīsas ꝑfectiones simplr̄ in ꝑ° ꝑticipatas ordinate a dīsis pñt attēdi diuerse cathene auree. ¶ Ad ꝓpom dico ꝙ in sb̄a vt est ꝑm entiū est duplex ordo prioritatis/ vnus in substãdo aliīs. quod includit recipere alia ⁊ ꝑfici ab eis. alius actualitatis intensiue. ⁊ secūda perfectio est simplicit̄ maior q̄ prima. quia prima conuenit potentiali/ vel saltem requirit illud cui conuenit esse potentiale. ¶ Quantitas

autē propinquior est sbē fm primā rōnem/ qr imediatior fm rōnē receptiui. Qualitas autē fm aliā/ ipsa.n.est pn^m agendi. nō sic quantitas. ꝛ fm h' appet minor actualitas ei'. ⸿2ª opio ē in alio extremo.s.ꝙ nullū accns pt eē sbm alicuius accntis. ꝛ p ꝯns in euchª qōcūqꝫ accns ē sine sbo. p ista opione sunt rōes facte pus ad pncipale ad pmā partē qōnis. ⸿Cōtra istā pº sic/ Illud ē p se sbm alic' accntis de q aliqō accns pdicat p se 2º. Sed de aliq accnte pdicat aliqō accns p se 2º. vt ppria passio ei'. g ꝛc. ⸿Probatio maiori. Illud de q pdicat accidens p se 2º cadit in diffinitiōe accnti vt additū. ꝛ nō nisi additū vt sbm. qr nullā aliā dependentiā hꝫ diffinitū ad tale diffiniēs. minor pꝫ. qr vlit oēs passiones demōstrate in tota scia matheª demōstrant de accntib' ꝛ p se 2º dicūt de eis. Pꝫ incipiēdo a pª ꝯclusione arismetrice vel geoc vsqꝫ in finez. in tm ꝙ quelibet scibilis passio eque sciret ō eo de q scit si nulla esset sba corporea i vniuerso/ nō.n.minus triangulus hēt tres angulos ꝛc. ꝛ si in nulla sba esset triangularitas/ nec min' possent tres linee eē latera trianguli eqlateri ꝛ si nulla esset sba subiecta eis. ⸿Itē p hoc est Auic. 2.meth.c.i. vbi manifeste vult ꝙ aliqō accns est sbm alteri' accntis. ꝛ exēplificat sicut motus est sbm velocitati ꝛ tarditatis. ⸿Et hoc 3º apparet in pposito per illā rōnē factā ad oppo^m. qr manifestum est hic esse multas relatiōes qbus aliqua referunt. vt eqlitatē/ silitudinem circūscriptionē passiuā. non aūt pnt ille relationes poni/ ꝛ nō in subiecto/ qr ñ pnt absoluta referri istis relationib' nisi ille relatiōes essent formalit in eis.

Ad qōnē ergo

Rº mediando inter opiones pdictas distingue de sbo put accipit vltimate termināte illā dependentiā alteri' actus p accns./ aut p quocūqꝫ termināte illā dependētiā pmo ꝛ si nō vltimate. hoc est p qcūqꝫ cui aliqs act' posset inesse p accns tanq forma ei' nō faciens vnū p se cum sbo. ⸿Primo planū est ꝙ nihil pōt esse sbm accnti nisi sba. ⸿2º dico ꝙ possibile est aliqō accns esse sbm accntis. sicut probant illa que tacta sunt ꝯ secundā opionem. It possibile ē accns qōcunqꝫ absolutū esse sine sbo vtroqꝫ mō. sicut probant illa que adducta sunt ꝯ pmaꝫ opinionē/ sed accns respectiuū nō est possibile esse sine sbo 2º. qr nō est possibile ꝙ sit h' inter duo quin sit alic' ꝛ ad aliquid. ꝛ hoc nō ex rōe accntis sed ex rōe respect'. nō pōt aūt esse respect' alicui' ad aliqd nisi insit illi c' est respectus. ꝛ ita si est accnti inerit sibi tanq accns. ꝛ sic pꝫ de possibili ꝙ accns possit esse sine subiecto. ꝛ hoc subiecto sicl' sic sumpto. ⸿Sed de facto qd. ⸿Rº accns respectiuū est hic in subiecto 2º loquēdo de subiecto/ qr illius est hitudo ad tminū. ⸿Sed ō absolutis diuersimode opinātes de quātitate rñdent diuersimode. ⸿Qui eni dicūt qtitatē esse aliā essentiā absolutā ab essentia sbe corporee ꝛ qlitatis. sic dicit cois opinio/ dicerēt qtitatē hic esse sine subiecto. sed nō qlitatē. imo ꝙ qlitas est in qtitate/ ꝛ p hoc ē ista pbabilitas. qr qlitas hic ē extensa. pꝫ ad sensum. nō est āt extensa essentialit sine extensiōe que sit intrinseca qlitati fm istā opinionē: sed tm p accns/ Sed oē extensum p accns vel recipit extensionē in se/ qua extendit p accns./ l' recipit in extensione l' extenso. qlitas aūt nō recipit in se extensionē fm istā opioeꝫ. g est tm extensa p accns. qr recipit in extenso. ꝛ hº ꝯcordat cū illo pdicamentoꝝ.c. de quātitate quāta est supficies tanta ē albedo ⸿Qui aūt dicerēt qtitatē sbe corporee ñ esse aliud ab essentia tal' sbe ꝛ qtitateꝫ colori nō esse aliud a colore: dicerēt qlitateꝫ hic nō esse in qtitate. imo magis qtitatē q apparet esse qtitatē qlitati. sꝫ de ista altcatione hr li.2. de i2.q.

Ad argumenta

pncipalia. Ad pm ꝯcedo ꝙ qōlibet accns caret ibi sbo aliq accipiēdo sbm pº.s. vltimate tminās dependētiā accntis: nec pl' pbat illa rō sūpta ex 7. met. Iō eni in diffinitōe oim accntiū ponit sba: qr nulli' pōt hri ꝯcept' pfect' qetās itellectū sine additōe sbe. sꝫ nō ppt hº sba ē imediatū additū in diffinitōne cuiuscūqꝫ accntis: imo in diffinitōe alic' ē imediatū tanq pximū receptiuū/ In diffinitōe vº alteri' ē additū vt mediatū receptiuū mediate determinās ei' dependētiā: ꝛ imediate dependētiā alicui' alteri' ad qō illud depēdet. ⸿Ad 2m dico ꝙ accns pōt esse sbm accntis 2º accipiēdo sbm lꝫ nō pº. Ad auctē. 4. met. pōt dici tripl'r: pmo ꝙ li qr nō sit nō cāe: sꝫ ꝯcomitātie: vt sit sensus: non eni accidit accns accnti nisi qr i. qn ambo accidūt alteri/ hº eni erat necessariū apud phm q nō reputabat accidens sine sbo posse supportare aliud accns: vt dcm ē in.q. pcedēte. ⸿2º pōt dici ꝙ loqtur de accntib' disparatis sic ptē dit ex^m suū ibi: Dicit eni albū ꝛ musicū ⸿3º pōt dici ꝙ illud nō ē dictū tanq veꝝ ꝙ accns nō accidat accnti: sꝫ ē dic'ū tanq qōdā sequēs ex hypostasi quā itēdit ibi iprobare. Arguit ei sic: si ꝯdictoria sūt simul vª: g ois pdicatio ē p accns: ꝛ p ꝯns necesse ē pdicatōeꝫ i infinitū ire: sed i infinitis nō ē ordo. 2. met. qr vbi ñ est aliqō pm nō ē aliqō habitū: g nulluꝫ accns hēbit ordinē p se ad aliud accns: ꝛ p ꝯns nō magis accidet hoc accns illi q ecōuerso. ꝛ huic mō exponēdi consonat lra. Nō ei ait: accns nō accidit accnti nisi qr ambo eidē. sed accns nō accnti accidet nisi qr ꝛc. p qō innuit se illaꝫ ppositōem asserere nō tanq verā sed ex pozib' inferre. ꝛ hº mō exponēdo magis pt ex illa auctē oppositū ꝯcludi q ppositū. erit eni fm istā expositōem illud illatū tanq icōueniēs. nō affirmatū tanq veꝝ/ ⸿Cū pbat p rōneꝫ de p se eē ꝛ in alio eē. pꝫ rñsio ex qstione pcedēte. qa eo mō q ista sūt ppa sbe ꝛ accnti ita nō pt ꝯpetē accnti p se esse nec substare: sic nec sbe pōt ꝯpetere iherere. Hº aūt ē accipiēdo sbstare sic ꝯpetit vltio tminātiū dependētiā inherētis/ ⸿Et cū pbat vltio p rōem dependētie ꝙ non pt terminare dependētiam eiusdē rōis ꝯcedi pt oino eiusdē rōnis/ qr alia independentia reqrit in termināte vltimo/ q independētia pbibꝫ dependentiā oino illi silem q est ad ipm. ⸿sed dependentia q ē aliq mō eiusdē rōis nō repugnat tminanti dependētiā/ sicut ois creatura depēdet ad deū. ꝛ hº in rōne cause effectiue. ꝛ tñ vna creatura depēdet ad aliam sicut ad taleꝫ causā. sed nō vt ad cām oino pmā effectiuā qlis ē dependentia ad pmū/ sic in pposito ois accntia depēdet ad sbaꝫ vt sbm pmo accipiēdo sbm. ꝛ p ꝯns nullū accidens pōt terminare dependētiā eoꝝ tanq vltimate terminās quō ptinet ad sbaꝫ tminare. ⸿Ad 3m ꝯcedo ꝯntiam de possibili loquendo de qcūqꝫ accnte absoluto. ⸿Si arguas de accnte respectiuo p hº ꝙ dependentia ad pmū est eēntialior q dependentia ad aliqd posteri'. ⸿Rº dependentia relatōis ad fūdametū est eēntialissima. ita ꝙ sine ea nō pt eē rō relatōis. si g sba nō pt eē fūdametū alicui' relationis sꝫ tm accidēs/ necesse ē illā relatōem eēntiali' depēdere ad accidēs. qō pōt eē fūdametū hui' q ad sbam. sꝫ hº nō/ qr relatio ē accns/ sꝫ qr relatio ē relatio: vt dictum ē in solutōe pcedēti. ⸿Ad 4m dico ꝙ nullo mō relatio accntal' pt eē sine sbo accipiēdo sbm 2º quō fūdametuꝫ relatōis accntal' ē sbm ei'. ⸿Ad pbationē aūt p diuisionē aut inq^m relatō/ aut inquātū accns/ dico ꝙ diuisio nō ē sufficiēs; Est eni dare mediū. s. inquātū relatio accntalis. illa eni relatio q formalit ꝯstituit suppositū p se nō est in aliq sbo qr suppositū p se ens nō hꝫ formale inherēs/ pprie loquēdo de iherente/ qlibꝫ aūt relatio accntalis est nō constituens

suppositū. ꝛ ꝑ ꝯn̄s cū sola illa q̄ consti
tuit suppositū sit nō inherēs: ista erit in
herēs. ꝛ pꝫ i alijs. mlt̄a ei sīt ſpālia qb' a/
liq̄ repugnāt nō tm̄ repugnāt ꝑ nāȝ vni'
cōis repti i eis. nec ꝑ nām alteri'. sed ꝑ
naturā propriā q̄ includit ambo ista cō
iuncta. vt si diceres hōi repugnat irrisi
bilitas. aut ḡ inquātū itellectuale. aut i
quātū al' ꝛ si inquātū intellectuale repu
gnaret ꝛ angelo. si iquantū al': repugna
ret boui. dico ꝙ neqꝫ sic neqꝫ sic. sꝫ iquā
tū hō ē aial rōnale: sic in ꝓposito iquā
tū relatio ē accn̄tal' repugnat sibi nō eē
i s̄bo accipiēdo s̄bm 2ᵒ. ¶ Possꝫ alr̄ di/
ci ꝙ relatōni vn̄ relatio repugnat nō ēe
in s̄bo aliq̄ extēdēdo illud ad fūdamen
tū nec eni relatio diuina ē ita ꝑ se sic es/
sentia diuina est ꝑ se. s. simplr̄ ad se ens
nullo mō indigēs ad sui eē alio q̄cūqꝫ
nec ē ita ꝑ se ēns sic suppositū ē ꝑ se ens
sꝫ ipa s̄m rōem formalē nexio ē in fun
damēto vt i presupposito ꝛ nexio est in
supposito vt vel i ꝑsupposito vl' vt for
malr̄ ꝑ ipm ꝯstituto. ¶ Qꝛ etiā ꝓbat re
lationē eē ꝑ se. qꝛ īfinita. ꝛ si ꝯn̄tia possꝫ
ꝯcedi. tn̄ añs videt negādū. nulla eni ꝑ
fectōe formalr̄ infinita caret aliq̄ perso
na diuina. qꝛ tūc nō eēt simplr̄ perfecta
sed q̄libet caret aliq̄ relatōne originis. ḡ
nulla relatio ē formalr̄ infinita ꝛ hᵒ pꝫ
ex rōne ꝑfectōis simplr̄. qꝛ s̄m ans. mo
nol. 15. est illud ꝙ in quolibet meli' est
ipm q̄ꝫ nō ipꝫ. nō aūt pōt relatio eē sim
pliciter nobilior suo opposito, qꝛ relatia
sūt sil' nā. qn̄ ḡ arguit, eēntia diuina ē in
finita ꝑnitas vel relatō diuina ē eēntia
ḡ ꝑnitas est infinita. ē fiatura dictōnis.
sic arguēdo sic deitas itelligit ꝑnitas ē
deitas. ḡ ꝑnitas itelligit ꝛ rō hui' tacta
est frequēter in ꝑmo li. qꝛ i abstracti bn̄
pōt eē p̄dicatio idēptica. vbi aūt predi/
catū est adiectiū non pōt eē vera nisi sit
formalis ḡ maior vera ē formaliter vel
idētice nō curo. ꝛ minor ē tm̄mō vera
p̄dicatōe idētica: iferēdo ꝯclusioēꝫ q̄ nō
pōt eē vera nisi formali p̄dicatōe: vtpo
te qꝛ p̄dicatū ē aliqđ adiectiuuꝫ. in illa
illatōe inꝑpretor idēticā p̄dicatōem mi/
noris eē formalē. qꝛ nō posset inferri cō
clusio ista nisi tal' fuisset p̄dicatio in mi
nori. Et i ista inꝑpretatōe q̄ fit inferēdo
ꝯclusionē ē ꝯmutatio. sicut iferēs ex pre
missis. sor. ē hō ꝛ plato ē hō. ḡ sor. ē pla
to. inꝑpretat fuisse hoiem hᵒ aliq̄d i pre
missis. qꝛ alr̄ nō posset iferre ꝯclusionē
ex ꝑmissis. ꝛ iō q̄le quid cōmutat in hᵒ
aliquid sic in ꝓposito eēntia ē finita ē
p̄dicatio formal'. ꝑnitas ē eēntia. ē p̄di/
catio tm̄ idētica. si inferat ꝑnitas ē infi
nita, nō pōt eē predicatio nisi formal' ꝛ
illa nō sequitur nisi inꝑpretādo p̄dicati
onē in minori q̄ fuit tm̄ idētica eē for'lē
ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō sequit nisi ꝯmutando p̄dica
tōem idēticam i formalē.

Circa secūdum

articulū quero vtꝝ accn̄tia i
euchᵃ possint hr̄e quācūqꝫ actōem quā
poterat hr̄e i s̄bo. arguo ꝙ non duplici
via ꝑmo ꝙ nullā oino 2ᵒ ꝙ nō eādem.
¶ Ad ꝑmā cōclusionē sic: destructo ꝑo/
ri eēntialr̄ destruit posteri'. ¶ Prius eēn/
tialr̄ ē esse q̄ꝫ agere. eē accn̄tis ē inherere
ḡ destructo inesse accn̄tis destruit oē a/
gere ipi'. ¶ Et ꝯfirmat. qꝛ inesse ꝯueni t
accn̄ti tanq̄ ꝓpria passio ei'. agere aūt i
obiectū ꝯuenit sibi ꝯtigent sic accn̄s per
accn̄s. ¶ Itē agere ꝑ se ē suppositi vt ex
ꝑmo met. hꝫ. Accn̄s aūt nō p̄t eē suppo
situ. ḡ ꝛc̄. ¶ Cōfirmat rō s̄m boeciuꝫ de
ebdomadib'. d. In oibus citra deū dif
ferūt q̄ est ꝛ qđ est. forma ḡ q̄ nata ē eē
q̄ respectu actōis nō p̄t eē agens ḡ p̄cise
suppositū qđ natū est hr̄e illā formam
q̄ est q̄ p̄t eē agēs. ¶ Cōfirmat etiā ꝑ exᵐ
qꝛ eni aia ē q̄ hō ē hō: iō aia nō p̄t eē a/
gēs. ¶ Cōfirmat tādē ſpālr̄ in ꝓposito,
qꝛ. s. hec forma quātitas separata non
vī forma nāl'. quātitas eni separata vī pu
re mathematica. sꝫ s̄m pħm. 3. met. in
mathematicis nō ē finis nec mot' nec bo
nū. ¶ Ad 2ᵃᵐ ꝯclonē. s. ꝙ non ois actio
possit eis ꝯpetere q̄ pri'. arguit sic. ꝑᵒ de
gnātōe dic pħs. ꝙ oꝫ agēs ꝛ patiēs cōi/
care i mā. sꝫ s̄ba hn̄s ista accn̄tia cōica/
bat i mā cū aliq̄ cū q̄ nō cōicāt ista accn̄
tia separata in mā. ḡ ꝛc̄. ¶ Itēꝫ. 7. met. ar
guit ꝯ ideas plonicas. ꝙ idea nō possit
eē ꝑnᵐ gnāndi ꝯpositū: qꝛ est for tm̄. sic
ꝯmētator ptractat ibi rōeꝫ pħi. ꝛ valde
male. ḡ a sili i ꝓposito. forme iste n̄ p̄nt
eē ꝑnᵐ ꝓducēdi ꝯpositū. poterāt aūt eē
ꝑnᵐ qn̄ erāt i s̄ba sic accn̄tia sūt ꝑnᵃ ꝓ/
ducēdi s̄baꝫ. ḡ ꝛc̄. ¶ Item ad ꝑncipale. si
accn̄tia separata possint hr̄e oēm actōem
sine s̄bo quā ꝑ' poterāt hr̄e i s̄bo. ḡ spēs
itelligibiles separate ab itellc̄u ꝛ charitas
a volūtate separata poterit i easdē actōes
i q̄s poterāt qn̄ pri' erāt i s̄bo ꝯn̄s ē fl̄m
qꝛ tūc spēs itelligibil' separata possꝫ itelli/
gē ꝛ charitas separata posset diligē: ꝛ ita
vtrūqꝫ istoꝝ possꝫ eē btm̄ vl' simplr̄ vl'
q̄ꝫᵐ ad aliq̄ p̄tē btitudinis. qđ ē ipossibi
le qꝛ nec btitudo tō nec ꝑs ei' p̄t ꝯpetē
alicui nisi nature itellc̄uali. ¶ Oppositū
ꝙ i aliquā eādē possint. qꝛ accn̄tia sepa
ta si sēsibilia pꝫ ad sēsū. p̄nt ēt alterare
passa sibi approxiata. pꝫ de modica aq̄
apposita spēb' vini. ḡ i aliq̄ actōeꝫ p̄nt
i quā pri'. ¶ Qꝛ autēꝫ i oēm ꝓbat. qꝛ for
manēs eadē in eē hꝫ eādē v̄tutē. ꝛ ꝑ ꝯn̄s
p̄t eē ꝑnᵐ eiusdē actōis. accn̄s separatum
manet s̄m se idē qđ pri'. ḡ ꝛc̄.

Hic ē opinio

ꙮ i actōibus nālib' forme
s̄bales n̄ sīt imediatū ꝑnᵐ agēdi vl' ꝑnᵐ
ꝓximū actiuū. sꝫ agūt mediātib' q̄lita/
tib' actiuis ꝛ passiuis tanq̄ ꝓpis istr̄is
vt dī 2. de aia ꝙ. s. calor nāl' ē q̄ aia agit.
Et iō q̄litates nō agūt i v̄tute ꝓpa: sꝫ in
v̄tute forme s̄bal'. vn̄ actō eaꝝ n̄ tm̄ tmi
nat ad formā accn̄talē sꝫ s̄balē. ꝛ ꝑpt hᵒ
gnāᵒ ē tmin' alteratōis. hi' aūt v̄tutē in
str̄alē recipiūt eo ipo ꙮ a ꝑncipijs eēnti/
alib' s̄bē cānt. vn̄ sic remota s̄ba idē eē
s̄m spēm remanet accn̄tib' v̄tute diuia
ita ēt remanet eis eadē v̄t' q̄ ꝑ'. ꝛ iō sic
añ poterāt itēdē ad formā s̄balē: ita ꝛ
nūc. ¶ Et si arguat ꝯ hᵒ qꝛ nihil agit vl'
tra spēm suā. ¶ Rn̄dent ꝙ ꝓpa v̄tute ni
hil agit vltra suā spēm. v̄tute āt alr̄' e
ē instr̄m p̄t agē vltra suā spēm. sic serra
ē instr̄m p̄t agē vltra suā spēm. sic serra
agit ad formā scāni. ¶ Cōtra illđ q̄ro qđ
intelligit ꝑ hᵒ ꝙ dī i v̄tute s̄bē. qꝛ siue i/
telligat absolutū siue respectiuū q̄ro in
q̄ est illud. si absolutū qđ ē s̄ba vl' aliq̄d
qđ ē in s̄ba: cū s̄ba panis nō sit simplr̄:
seq̄tur ꙮ ꝑ nihil siue nō ens accn̄s gnā/
bit vel v̄tute nihili. si itelligat absolutū
qđ ē accn̄s vel aliq̄d i accn̄te nihil ē ibi
nobili' accn̄te ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō magis pōt in
v̄tute tal' in aliq̄d ꝑfecti' q̄ꝫ i v̄tute ꝓpa
si itelligat habitudinē accn̄tis ad s̄bam
vt ad cāꝫ porē cū ad nihil nō sit aliq̄ hi
tudo ꝛ panis nō sit aliqđ ens. seq̄t ꙮ ꝑ
hᵒ ꙮ ē in v̄tute nō ponit aliq̄d positiuū
ꝛ ita idē qđ pri'. ¶ Ex his v̄bis vī ꙮ po/
nat v̄tutē illā eē aliq̄d in accn̄te. dīc eni
ꙮ cātur ista v̄t' instral' i accn̄tib' vl' ꙮ ip
sā recipiūt eo ꙮ cānt a ꝑncipijs eēntiali
b' s̄bē. ꝛ tūc pꝫ manifeste cū nihil i accn̄
te sit nobili' eo: nō p̄t accn̄s ꝑ hᵒ ꙮ dī. s.
ꝑ hāc v̄tutē in aliq̄d ꝑfecti' q̄ꝫ possit ex
se. sed itellect' istoꝝ v̄boꝝ v̄tute tal' cāe
vbi dicta v̄ba locū hn̄t: vī eē iste. s. ꙮ di
cit habitudinē cāe iferioris ad cāꝫ supi
orē seu ꝑfectiorē ꝯcurrētē i cāndo: sic. s
dcm ē: ꙮ iflūētia quā recipit agēs iferi'
a supiore nō ē aliq̄ for tūc cāta. sꝫ est tm̄
ordo detmiat' cāꝝ i sil' agendo ¶ Itē qđ
n̄ ē nullā rōꝫ cāe hꝫ respc̄u gēiti qn̄ gnāt
pꝫ. 2. phy. ꝛ. 5. met. c. de cā. qꝛ cā in actu
ꝛ effect' i actu sil' sūt ꝛ n̄ sil' pꝫ ēt rōne. qꝛ
n̄ ēs qn̄ nō ē nihil cāt i q̄cūqꝫ ordie cāe
s̄ba aūt nō ē qua istud accn̄s affecit ꝛ e
erat accn̄s. ḡ illa s̄ba nullā rōem cāe hꝫ
ꝓpinq̄ vl' remote respc̄u effect' cāti ab
accn̄te. ꝛ ꝑ ꝯn̄s accn̄s nō cāt aliq̄d i v̄tu
te ei' tāq̄ in v̄tute cāe supioris. ¶ Itē ni
hil ē cā instr̄alis illi' ad qđ sua v̄t' acti/
ua sola sufficit ꝓducendū. pꝫ si accipiat
instr̄m stricte. sicut serra ꝛ securis dicū
tur instr̄a mouētia mota. tale ei istr̄m n̄
hꝫ de se formā sufficientē ad ꝓducēduꝫ

effectũ. ſed tñ p motionẽ ꝑncipal' agẽtl
ꝓducit qȯ ꝓducit. Si ẽt inſtr̃m accipit
ſꝫ alios modos. ã. poſitos. ſ. ꝓut cã iſe'
rioꝛ dĩ inſtr̃ꝫ/ vel foꝛ^a quã h' cã recipit p
motiõꝫ agẽtl ſupioꝛis q̃ foꝛ^a agit adhuc
nullũ iſtoꝝ inſtr̃oꝝ p foꝛmã ſuã põt in
effectũ reſpcũ c' eſt inſtr̃m/ ſed nec̃e ẽ ꝙ
ad illũ effectũ ꝯcurrat ſil' ꝯcãns illud c'
eſt inſtr̃m. Nũc ãt accñs p foꝛmã ſuam
ꝑcise ſine oĩ actiõe ſbe in qȯcũqꝫ agat
agit. ğ nullo^o agit in v̇tute ſbe vel vt in'
ſtrumẽtũ e' ad aliquẽ effectũ. Jtẽ hoc
põt argui p ꝑncipia iſtoꝝ. ȯ. inſtr̃o qȯ ẽ
mouẽs motũ. qꝛ accñs i ꝓpoſito ñ ẽ mo
tũ a ſba cũ ipa ñ ſit. ğ accñs ñ ẽ e' inſtr̃ꝫ

Dico ergo ad qõem ꝙ poſ
ſet poni triplex
actio ꝯuenire accñtib'. ſ. vna reſpcũ ſbe
gnãnde/ ꝛ due reſpcũ accñtiũ cãndoꝛũ.
vna reſpectu ſenſatiõis/ alia real' in paſ
ſum realit' hñs ꝯriũ. p^a nullo^o põt cõ'
petere accñti ſepato. neqꝫ inſtr̃aliter vt
iã ꝓbatũ ẽ. ꝛ hoc accipiẽdo inſtr̃m pꝛo
q̃cũqꝫ cã ſiue attingẽte terminũ princi'
palis agẽtis. ſiue pꝛo cã 2^a ꝓp̃e dicta. ſi
ue ꝓ pte p quã totũ agit. ſiue ꝓ recipiẽ'
te tũc foꝛmã actiuã q̃ agit. ſiue recipien
te tũc motionẽ ſolã tanq̃ effectũ ꝑuiuꝫ
effectui ꝑncipali. q̃ modi accipiẽdi iſtr̃ꝫ
patẽt. ã. q. j. h' quarti. Jn oib'. n. iſtis re'
quirit ꝙ illud c' ẽ inſtr̃m ꝯcurrat cãns i
ſuo oꝛdie cãndi. ꝛ qȯ nõ ẽ nihil cauſat
in q̃cũqꝫ oꝛdine cãndi/ Sed ꝑter iſtos
modos inſtr̃m dĩ cã ꝑuia diſpoſitiua
ad terminũ/ lꝫ hẽat actionẽ illã diſpoſi'
tiuã in ꝓpa v̇tute. ꝛ iſto mõ bñ ẽ poſſi'
bile accñs eẽ inſtr̃m ſbe/ qꝛ põt cãre ac'
tionẽ dſpoſitiuã ad terminũ ſbe agẽtis
ſed nec iſto mõ põt accñs eẽ inſtr̃m ſbe
in ꝓpoſito, qꝛ ſba q̃ nõ eſt nullũ ťminũ
inducit nec inducẽ põt in fine alťatiõis
facte p illa accñtia. Ex hoc pꝫ ſolutio
ad illã ȯductionẽ ꝓ illa opinione. Au'
ctoꝛitas. n. ſcȯi de aia nõ plus ꝯcludit.
niſi ꝙ caloꝛ eſt inſtr̃m aie hoc mõ vltio
qꝛ. ſ. digerit ꝛ alterat nutrimẽtũ vt in

termio illi' alťatiõis poſſit ex ipſa gene
rari ſba. vñ ſi ibi due actiões ꝛ duo ꝑn
cipia agẽdi. qꝛ reſpectu alťatiõis ꝑcauſe
ꝑn^m agẽdi ẽ caloꝛ/ reſpectu ãt foꝛme car
nis inducẽde ꝑn^m ẽ aia vel foꝛ^a carnis.
ꝛ p^m agens dĩ inſtr̃m reſpectu ſcȯi/ nõ ꝓ
pꝛie ſuboꝛdinatiõe v̇tutis ad v̇tutẽ. ſed
effect' ad effectũ. vñ magis ꝓp̃e diceret
agẽs diſpoſitiuũ q̃ inſtr̃ale. Et quãdo
vltra dĩ in ȯductõe illa ꝙ accñtia agũt
in v̇tute ſbe. h^o nõ ſequit niſi qꝛ ſi inſtr̃a
nõ ſi ãt inſtr̃a ſbe nõ entis. q̃re ex hoc ſe
quit oppo^m. Et qñ vltra infert ex h^o ꝙ
actio accñtiũ nõ ſolũ terminat ad foꝛ'
mã accñtalẽ. ſed ad ſbalẽ. hoc reputo
falſuꝫ/ niſi ſicut ad ťminũ remotũ. q̃ nul
lo mõ attingit p actiõꝫ foꝛme accñtalis
ſed ad q̃uẽ/ oꝛdinat ťmin' qui attingit p
actionẽ accñtis. Et cũ ꝓbat ꝙ accñs at
tingit terminũ actiõis. qꝛ attingit paſſũ
in qȯ foꝛma inducit/ ſba ãt nõ põt atti'
gẽ maꝫ tanq̃ paſſuꝫ in qȯ agat. qꝛ non
ſepatur a paſſionib' v̇tute agẽtis nãlis.
vt dĩ de gnãtione. Dico ꝙ hec ꝯñtia ñ
valet. niſi in v̇tute iſtius ꝓpoſitionis ſb
intellecte. ꝙ oẽ inſtr̃m attingit ťminum
ꝑncipalis agẽtis/ que falſa eſt in ꝓpoſito
Et cũ videt ꝓbari p hoc qȯ ſbdit. ꝙ ge
neratio ẽ termin' alterationis/ iſtud põt
duci ad oppo^m/ nõ eſt. n. intrinſecus ter
min' alterationis. ſed extrinſecus ꝛ alte
rius generis. ꝛ hꝫ ꝓpꝛiũ terminũ ꝑoꝛes
ſm gen' ꝓpo termio alterationis. Q̃ȯ
ãt hꝫ cãlitatẽ ꝓpꝛiã ꝛ adequatã reſpcũ
poſterioꝛis eẽntialr. non ſequit ꝙ hẽat
cãlitatẽ q̃ attingat ꝑus eẽntialiter. imo
ſequit oppo^m. ſ. ꝙ nõ hẽat cãlitatẽ q̃ at
tingat ꝑus eẽntialr. ğ eo mõ q̃ gnãtio ẽ
termin' alťatiõis. ſequit ꝙ ꝑn^m alťatio
nis nõ attingat terminũ gnãtionis niſi
mediate. qꝛ attingit qȯdã oꝛdinatũ ad
ip̃m. Sic pꝫ iſta ꝯ^o. ꝛ ſit p^a q̃^m ad ſolu
tionẽ iſti' q̃onis. ſ. ꝙ accñs ſepatũ nullo
mõ põt eẽ ꝑn^m actõis ad ſbam. ꝛ hoc i
ſtr̃ale v̇tute ſbe que nõ eſt/ ꝛ iuxta h^o ẽt
declaratũ ẽ ꝙ nec accidẽs ꝯiunctũ põt

eẽ p ſe attigens ſbam nec ťminũ. qꝛ au'
ctoꝛitates adducte de 2° de aia ꝛ hmõi
nõ accipiũt inſtr̃m niſi ꝓ agẽte diſpoſi'
tiuo. Et ſi ꝯ h^o arguit ꝙ aliq̃ foꝛma i'
mediate attigit ťminũ gnãtõis/ ſꝫ foꝛ ſb
ſtãtial' nõ. qꝛ nõ ẽ pꝛĩcipiũ agẽdi imedia
te ſꝫ mediate. Cõcedo ꝑmã ꝓpoſitõem
ſꝫ 2ª falſa ẽ. qꝛ nihil ẽ inſtr̃m alicui' cãe
niſi ſupioꝛis cãe i gnẽ cãe efficientis/ ğ ſi
accñs ꝯiũctũ p eoſ ẽ inſtr̃m ſbe/ ſba erit
ſupi' agẽs. ſꝫ ſupi' agẽs pꝛi' nãlit' agit. ꝛ
ſi ẽ nãlit' agẽs agit q̃cq̃d vel quãtũ põt
ğ ſba in illo pꝛioꝛi nec i eodẽ tñ inſtãti
tp̃is in q̃ agit vt ſupius agẽs. ꝛ accñs a'
git vt inſtr̃m ei' ſba ꝓducet ťminũ quẽ
poterit ꝓducẽ. ſꝫ p̃t ꝓducẽ totã ſbam.
qꝛ pfectio ſbe ꝓducte nõ excedit pfectõ
nẽ ſbe agentl ğ in 2° inſtãti nẽ accñs a'
gens nõ ꝓducit ſbam. vel cãdẽ bis ꝓdu
cet. Jtẽ ois potẽtia mere paſſiua ẽ ꝯdi
ctõis. 6. metaphy. ſbm aũt nõ ẽ in potẽ
tia ꝯdictõis ad ꝓpꝛiã paſſionẽ. ğ hꝫ ali
quã cauſalitatẽ reſpectu ei'/ aliã a cãlita
te materie. nõ niſi cãe efficiẽtis. qꝛ non
foꝛmal'. pꝫ. de fine aũt nõ ẽ ſmo h. ꝛ vĩ
ꝙ oꝫ eos iſtud ꝯcedẽ ſm dc̃a ſua. dicũt
eñi potẽtias fluere ab eẽntia aie. ꝛ h dĩ'
cũt ꝙ accñs hꝫ v̇tutẽ iſtrumẽtalẽ. qꝛ cã
tur a ꝑncipijs eẽntialib' ſbe. iſta nõ pñt
ĩtelligi tñmõ paſſiue ꝓ ſbo receptiuo.
Jtẽ ſi accñs ꝓducit ꝛ p aliqȯ ꝑncipiũ
ꝓductiuũ imediatũ p te qȯ eſt accñs ñ
loquẽdo de infinitate accñtali i gnãbili
h' ꝛ gnãtis i eadẽ ſpẽ de qua loquũtur
phi. q̃ro oꝛdinẽ eẽntialẽ in iſtis accñtib'
Ubicũqꝫ eñi ẽ oꝛdo accñtal' i gnãbilib'
oꝫ dare extra totũ illũ oꝛdinẽ aliquam
cãm eẽntiali' pfectioꝛẽ. ğ reſpectu accñ'
tiũ ſingulariũ i ſpẽ caloꝛis da mihi cãꝫ
ꝓximã eẽntialit' oꝛdinatã ad totã iſtaꝫ
ſpẽm. ꝛ eodẽ mõ arguã de indiuiduis il
lius ſpẽi. ꝛ nõ ẽ ꝓcedẽ in infinitũ i oꝛdi
ne eẽntiali. ğ ſtabit ad aliquã ſpẽꝫ accñ'
tis q̃ erit cauſata. ꝛ nõ ab alio accñte ſꝫ
imediate a ſba. ꝛ p ꝯñs ſba hẽbit rõem
pꝛincipij actiui imediate reſpectu accñ

tis. H^o ꝯfirmat p phm. 7. metaphy. c.
9. in fine vbi dicit: ꝙ ꝓpꝛiuꝫ ſbe ex his
accipẽ eſt. qꝛ neceſſe ẽ pꝛeexiſtẽ aliquaꝫ
alterã ſbaꝫ actu exñtẽ q̃ facit vt ſit aial/
ſi ſit aial. q̃le vero ꝛ quãtũ nõ neceſſari
um niſi ꝑtãte ſolũ. Uult ğ ꝙ ad hoc ꝙ
ſba fiat eſt nec̃e aliã ſbam ꝑexiſtẽ que ꝓ
ducat/ Sꝫ ad h^o ꝙ q̃tũ ꝛ quale ꝓducat
nõ oꝫ aliqȯ quantũ vel q̃le ꝑexiſtẽ niſi
potẽtia tñ. ğ aliq̃d qȯ nõ eſt actu quan
tũ/ nec q̃le põt eẽ pꝛĩcipium ꝓductiuꝫ
imediatũ quãti ꝛ q̃lis. Jtẽ. 4. methau.
dĩ. Singulũ ẽ id qȯ ẽ dũ p̃t in ꝓpꝛiam
operatõem. ꝛ ſile hꝫ a dam. c. 60. Et
licet iſte auctoꝛitates hẽant inſtãtiaꝫ de
entib' ipfectis. tñ vĩ valde icõueniẽs ꝙ
ens pfectiſſi^m ſm gen' int' creata careat
actõe. ita ꝙ foꝛma ei' non poſſit eẽ ꝑnci
piũ imediatũ ꝛ ꝓximũ ꝓductiuũ alic'
actõis. Ex hoc arguit ſm vnũ ꝑncipiũ
iſtoꝝ. qꝛ i^a foꝛ ẽ pꝛĩcipiũ agẽdi i q̃ gnãns
ꝛ genitũ aſſilant. ſꝫ gnãtũ pꝛĩciplr aſſila
tur gnãnti in foꝛma ſbali. ſm q̃d aũt ſi
bi aſſilatur i accñtib'. Nec põt euadi
dicẽdo ꝙ iſta ꝯcludũt foꝛmã ſbalẽ eſſe
ꝑncipiũ agẽdi ſed remotuꝫ. tã reſpectu
ſbe q̃ reſpectu accñtis de q̃b' ꝓcedunt
rões. H^o nõ ſufficit. qꝛ nullus negat in
deo eẽ aliquã foꝛmã q̃ ſit ꝑncipiũ ꝓxi^m
agẽdi. nõ ꝙ ſine cãis inmedijs agat. ſꝫ
ꝙ in ſuo oꝛdine cãndi p nihil mediũ vl
tra foꝛmã ſuã agit. ita eſto i ꝓpoſito qȯ
tñ improbatũ ẽ ꝙ accñs hẽat quãdam
actõem ad ſbam poſterioꝛẽ actõe ſbe.
ſba tñ p ſuã ꝓpꝛiã foꝛmã erit ꝑncipiuꝫ
actõis ſibi ꝓpꝛie i ſuo oꝛdie agendi. 2^a
ꝯclo iſti' q̃ſtõis ẽ ꝙ accñs nõ p̃t eẽ pꝛĩci
piũ effectiuũ gnãndi ſbam ꝑncipaliter.
Hãc ꝓbo oẽ agens nãle vel ẽ vniuocuꝫ
ꝛ ita eque pfectũ ꝓducto/ vel equocuꝫ.
ꝛ ita pfecti' accñs eſt oĩo ipfecti' ſba.
ğ ꝛc̃. Dĩ ad h^o ꝙ aliqȯ agẽs equiuocũ
põt eẽ ignobili' ſuo effectu/ ſicut albedo
reſpectu ĩtellectõis albedinis. ꝛ ſic ꝯmẽ
tatoꝛ recitat de galieno ſup illud. 7. me
taphy. ȯ illa virtute quã vocat diuinã

que ē formatiua fet⁹. ꝛ tñ nō est simplr
nobilior fetu formato si ē accñs. ꝛ silis
difficultas pt eē de qcunqꝫ viuo genito
ꝑ putrefactōem: qd ē nobilius celo a q
gnātur. Cōtra hº. lꝫ ista ꝓpositio sim
plicit imperfecti⁹ sm spēm vel gen⁹ non
pt eē totale pnᵐ actiuū respectu pfecto
ris, sit mihi eque nota sic aliq in phia:
qua negata nescirem ꝓbare aliquē or
dinē entiū. imo nec ꝙ pmū ens eēt pfe
ctissimuꝫ, imo posset ꝓteruiēdo dici ꝙ
totū vniuersū ꝛ qdlibet i eo factuꝫ est a
musca. Si eni arguas ꝙ musca ē ita im
pfecta. ꝛ tu idē dicis ꝙ iperfecti⁹ pōt ꝓ
ducē pfecti⁹. habito hº, nulla ē rō qre ñ
sic iperfecti⁹ possit ꝓducē aliud sic pfe
ctius. nec ista ꝓteruia posita pt ꝓbari
ꝙ pma cā sit pfectissima excellens oīa a
lia i creatōne, nec etiā hº addito, ꝙ sit cā
equoca. imo cū hº posset stare sm ꝓter
uiā istā ꝙ eēt impfectissima vel iperfe
ctior causatis. Tamē ꝓbo dcām ꝓpo
sitōem aliqlr. pmo sic. cā vniuoca hēt
effectū vniuocū ꝑ tmino adeqto sue po
tētie, sꝫ ꝑ te cā equoca total ē ipfectior
cā vniuoca. ḡ impossibile ē cām illā eq
uocā eē cām tōlem respectu ipi⁹ effectus
ꝛ sic de⁹ nō posset facē effectū cuiuscun
qꝫ creature qd ē absurdū. Pꝫ ꝯñtia. qr
effect⁹ adeqtus potētie pfectiori nullo
pt eē a potētia iperfectiori. 2º sic. vbi
cū ꝓ ad ꝓductōeꝫ eiusdē effect⁹ ꝯcurrūt
cā vniuoca ꝛ equoca: equoca ē simplr
pfectior, pꝫ ꝑ phm. 12. metaphy. ꝓpt hº
eni optet totū ordinē accñtalē reducere
in aliquā spēm eēntialr supiorē in cau
sando. qr difformitas vniformis oꝫ ꝙ
reducat in cām vniformē, ꝛ iō oib⁹ gna
bilib⁹ ꝛ corruptibilib⁹ optet eē aliquaꝫ
cām supiorē q sit cā vniformitatis i cō
tinuatōe gnatōis ꝛ corruptōis, ex hº ha
beo istā ꝓpositōem ꝙ vbi ad idē ꝯcur
rūt cā vniuoca ꝛ equoca. equoca ē per
fectior. sꝫ ꝙ nō possit sine vniuoca hº ē
aliqlis iperfectōis in ipa equoca. pꝫ. de
us eni pōt sine causa vniuoca. sꝫ sol nō
pōt in aial pfectū. sꝫ posset in iperfectuꝫ,

ḡ qcūqꝫ equoca sola sine vniuoca pōt i
effectū. ipa ē simplr pfectior ꝙ illa equi
uoca q posset ꝯcurrē cū vniuoca ad idē
causādū. ꝛ ꝑ ꝯñs equoca total hēt du
plicē pemiñētiā cālitatis sup effectum.
vnā quā hꝫ vlr equoca ꝯcurrēs cū vni
uoca. Et aliā que hēt illā pfectōeꝫ quā
vniuoca addēt in causādo. q caret mlt
te cāe equoce. lꝫ longe pfectiores vniuo
cis. 3º sic. si forma cause equoce daret
esse formaliter alicui, nō posset dare eē
simplr pfect⁹ seipa. ḡ si impfecti⁹ ꝙ for
lr det alicui eē nō pōt ei dare pfecti⁹ se
ipsa, sed dās effectiue eē alicui, dat ei eē
modo iperfectiori ꝙ dando sibi forma
liter. Nō eni est possibile ꝙ aliqs mod⁹
dādi aliqd eē sit ita pfectus sic dandi il
lud eē formalr, sic nec eēntia diuina pt
alicui dare esse a se in qcūqꝫ gnē cāe pfe
ctius ꝙ sit eē qd ipa dat formalr. 4º
sic. si creatū sit simplr pfecti⁹. lꝫ sit sim
plex: tñ sm itellectū pōt diuidi in duo.
s. in illud in q equat cause, ꝛ in illud in
quo excedit cām, pmū dicat a, 2ᵐ b, ille
effect⁹ sm a pcise est effect⁹ adeqtus cāe
sue. qr simplr eque pfectū ens sit cā, ḡ b
vel erit a seipo vel nullo, qr ab a vt ab
ipa cā nō pōt eē, nā vltra effectū adeq
tū cāe. nō pōt eē silr aliqd excellenti⁹ ab
ipsa, ꝛ h rō pōt accipi ab Auicē. 6. me
taphy. sue. Dico ḡ ꝙ ꝓpt nullas instā
tias pticulares neganda ē ista ꝓpositō
vniuersal q nō est ex terminis. ꝙ totale
cāns nō pōt eē impfecti⁹ cāto suo, loquē
do de cā effectiua, ꝛ ꝙ totale cāns equo
cū ē perfecti⁹. qr nō eque pfectū. spēs ei
se hnt vt numeri. Illa aūt instātia de
albedine ꝛ ei⁹ intellectōe nihil vꝫ, vt pꝫ
li. pº di. 3. nisi ꝙ ꝑ illud argumētū ꝓbat
ꝙ albedo nō ē causa total intellectōnis
sꝫ tm ptialis, vñ bñ possibile est effectū
excellē talē cām i pfectōne. qr reliquam
pfectōem hre pōt ex cā reliq ptiali. ꝛ ita
a duobus sil pfectōr est ꝙ ab altera illa
rū sicut dcm̄ ē ibi. 2ª instātia ꝛ 3ª que
vadūt ad eductōem vel inductōem aie
in viuētib⁹. ꝛ hº siue a ꝓpagante siue i

putrefactis. vbi. q. eādē reputo difficul
tatē. hēt solui li. 2. di. 3. ꝛ esto ꝙ nō ap
pareret ꝙ aliq cā creata posset inueniri
nobilior aia q terminat talē gnātōem.
pri⁹ eēt ꝯcedendū ꝙ ipa imediate eēt a
deo ꝙ ista ꝓpositio iā ꝓbata negaret.
3ª ꝯclusio sit de illis duab⁹ actōib⁹ in sē
sū ꝛ itellectū q ad intētōnalē, ꝛ in ꝯtriuꝫ
quo ad realē, ꝛ sit hº, accñs sepatū saltē
eo mō q qualitas tertie spēi ē hic sepa
ta. s. sine sbā, pōt eē prinᵐ vtriusqꝫ actō
nis eo mō q pri⁹, ꝛ hº quātū est ex se. q
re hoc addit patebit in solutōe dubita
tōnū sequētiū. hāc probo sic. Cuiuscun
qꝫ actōnis aliq forma ē totale pnᵐ acti
uum: illa si eēt ꝑ se sb mō ꝯuenienti ad
agendū posset eē principiū eiusdē actio
nis, sed qlitas ē pncipiū ꝛ totale ꝛ forle
vtriusqꝫ actōis ꝓdicte. Qñ aūt est sepa
rata a sbā ē tñ in quātitate siue hñs ex
tensionē sicut hꝫ: manet sb modo cōue
niēti ad agēdū. qui ē mod⁹ extēsiuus. ḡ
ꝛc. Maior pꝫ. qr tōli pnº posito ꝛ sb rō
ne sb qua natū est eē pncipiū pōt pnci
piare illud cui⁹ ponit pnᵐ. Minor ꝓba
tur vno mō sic qr nihil aufertur isti for
me ꝑ hoc ꝙ ꝑ se ē nisi sbm. Illud aūt ñ
facit cū ipsa nisi vnum ꝑ accñs. sed ꝑ se
pnᵐ agēdi i vno ordine est per se vnū. ḡ
ablatio illi⁹ sbi nihil aufert de ꝑ se pnº
agēdi. Sꝫ istud nō probat nisi ꝙ sbm
nō hꝫ ꝑ se rōem pncipij in eodē ordine
cū accñte. Sed nō obstat qui possit esse
ꝑ se pncipiū agēdi eiusdē actōis in alio
tñ ordine. vt pꝫ de causis ordinatis, nec
vnitas istorꝫ ꝑ accñs impedit vnitateꝫ
ordinis. Iō ꝓbat illa minor alr sic. Il
la forma ē pncipiuꝫ actōnis que est ta
le pncipiū assilandi sibi passū nō tm re
aliter vt in actōe reali q est in cōtrariū.
Sꝫ in actōe intētōnali q est in sensū. de
pma pꝫ. qr tmin⁹ formal simplr ē silis
forme accñtali. ḡ illa pt eē pncipiū agen
di q̄ sōe 2ª ꝓbat. qr similitudo in sensu
deficit quātū ad aliqd a silitudine rea
li in passo. ḡ quātū ē ex pte hui⁹ forme
vt agentis pōt ita bñ eē totale pnᵐ hui⁹

actōis sicut illius. si aūt in illa sensatōe
sit aliq pfectio vlterior, hº nō est inquā
tū est a qlitate sensibili. sꝫ inquantū ē a
potētia sēsitiua. Cōtra istas ꝯclusiōes
sūt aliq dubia. Primo ꝯ tertiaꝫ ē istud
dubiū. nō eni apparet ꝙ sit alia actio q
litatis in sensum ꝛ ꝯtriū. pmo qr qlitas
nō agit ꝑ electōem. ḡ quātū ē de se vni
formit agit. quātū ḡ est ex se idē imittit
in quodcūqꝫ passū. ꝛ ꝑ ꝯñs nō ē alia ꝛ
alia actio quātū ē ex pte agētis. 2º qa
vbi ē idē pncipiū actiuū ē eadem actio
ꝛ hº ꝓbat ꝑ ꝯmētatorē. 3. celi ꝛ mūdi.
cōm. 72. si vna nā, ꝛ actio. sꝫ idē est hic
pnᵐ formale agēdi, ꝛ ꝓximū tā in sensu
ꝙ in ꝯtriū. ḡ eadē actio. Aliud dubiū est
ꝙ ista cōclusio vltima vr ꝯtradicē dua
bus pcedētib⁹. ꝓbo sic. qr si accñtia se
pata possint i oēm gradū actōis i queꝫ
poterāt ꝯiūcta: ḡ possint in corruptōne
forme sbalis illi⁹ passi in quē agūt. Sꝫ
corruptō illa nō pōt eē in nihil vtute il
lorꝫ. qr creatura nō pōt annihilare. nec
i accñtia sepata. qr creatura nō pōt fa
cē accñtia aliq eē ꝑ se. ḡ i sbam aliquā ē
hr corrup⁹. ꝛ sic si ꝯº 3ª vª sit ꝙ ista pñt
eē sufficiēs pnᵐ alterādi sic ꝑ seqt ꝙ pñt
eē pnᵐ gnandi sbaꝫ sufficiēs ꝯ pªᵐ ꝛ 2ᵃᵐ
ꝯᵃᵐ. Ad pᵐ qd sit actō ꝛ i q sit dicet. q
i. di. seqnti. sꝫ posito h breuit ꝙ credo eē
verꝫ ꝙ actō dic rspectū quedā extrisec⁹
aduēiētē siue sit i agēte siue i passo. ꝛ re
spectū mutuo corrñdentē respectui pas
sionis. cū passiōes i diuis passis sint ali⁹
ꝛ diuerse rōis. sic ꝛ for recepte i eis, seqt
ꝙ actōes erūt sic alie. Hic ꝯfirmat spā
lr i ꝓposito qr passū receptiuū for sꝫ
eē reale, nō ē receptiuū eiusdē sm eē itē
tōale. 2. de aia. oꝫ ei receptm̄ soni eē ab
sonū, saltē reglarit receptm̄ forme isto
ñ ē receptm̄ for aº mō. maxie i receptis
mālib⁹, ḡ organū, ꝛ sbꝫ ꝯtriū ñ sit receptia
for sꝫ idē eē, qr vnū recipit intōalr, aliū
realr, ꝛ ꝑ ꝯñs cū agēs agat in passū sm
potentiam receptiuam eius. 7 illud
secundi de anima. Actus actiuorum
sūt in agēte bene disposito, sequitur ꝙ

agēs nō agat in hoc passuz ⁊ illud actō ne eiusđ rōnis. ¶Et tūc ad instantiā de agēte ex electiōe ¶R̄n° ꝙ agēs ex electiōe pōt diuersimode agē nō tm̄ diuersitate quadā disperatiōis/sed ꝯdictionis. sicut pōt nō tm̄ hoc agē ⁊ illud/sed hoc agē ⁊ illud nō agē/agēs āt nāle qđ est illimitatū simplr̄/vel aliqualr̄. ꝭm ꝑfectionez actiuā p̄t ad disperata agē. sed nō ad cōtradictoria. q₂ qōlꝫ illoꝝ agit in mā disposita. ⁊ h°nec̄io. ¶Nō ğ sequit̄ nō agit ꝭm electionē. ğ nō diuersas formas i diuersis passis/sed sequit̄. ğ nō indifferent̄ agit/vel nō agit/ex se formā illā quā p̄t agē in tali passo/Ex^m de sole. ⁊ tactū est p°li. 2. ⁊. 7. qui lꝫ hēat indeterminationez quandā ad disparata cānda in diuersis passis. nō est tn̄ indeterminatus ꝯdictorie ad agendū/imo nec̄io agit in qōlꝫ passiuum q̄cq̄d p̄t in illud agē. ¶Ad 2^m dōꝫ ꝙ eiusđ ꝑncipij actiui p̄nt eē multe actiones formalr̄ distincte/dū tn̄ illud nō sit limitatū in sua v̄tute actiua ad vnā actionē sicut est vnica for^a/⁊ sic oēs auctoritates ꝯmētatoris ⁊ cuiuscūqꝫ alterius debet exponi de for^a vnica in v̄tute sic̄ ē vnica in eē nature. ¶Ad aliud dubiū ꝯ alias duas ꝯclusiones ¶R̄° vno mō breuiter posset dici ꝙ q̄litas est ꝑn^m actiōis in passū hn̄s ꝯriū/⁊ hoc ꝭm quēlꝫ gradū ꝫ quē pr⁹. ⁊ hoc q̄^m est ex ꝑte q̄litatis actiue. sed ꝑꝑ s̄bm in q̄ est ꝯriuz qđ determinat sibi aliquē gradū magis ꝙ aliū. possibile est ꝙ nō possit in oēz gradū ꝯrij/inq̄^m ꝯriū est in tali s̄bo eođ° q̄ pri⁹ potuit. ⁊ ista r̄nsio declarabit̄ ex sequētib⁹. ¶Alio mō pōt dici ꝙ ⁊si possit in oēm gradū alr̄ationis in quē potuit ꝯiūcta nō sequit̄ ꝙ possit in corruptionē s̄be/R̄ō h⁹ ē ista. q₂ gn̄atio nō p̄t a corruptiōe separari ꝯꝑando ad agens nāle/h° mō itelligēdo q̄n q̄cq̄d cātū corrūpit simplr̄ in fine corruptionis aliq̄d relinq̄t: q₂ nō anihilat/Nec pōt creatura corrūpe in accn̄s ꝑ se ex̄n̄s. q₂ nō pōt cāre accn̄s sic existens/ergo si corrūpat corrūpet in s̄bam. ⁊ ꝑ ꝯn̄s si nō habꝫ v̄tutē corrūpendi in s̄baz. dīo nō corrūpet. sed accn̄s sepatū nō hꝫ v̄tutē corrūpēdi in s̄bam. q₂ nec ꝑducēdi s̄baz vt ꝑbatū est. ē. ¶Cōtra hoc p°. q₂ qualitas que pōt in oēm graduz alr̄ationis ꝑuie ad gn̄ationē pōt in gradū incōpossibilē forme s̄bali rei corrūpende/⁊ ita in corruptionē. ¶Primū probat̄. q₂ si nō pōt inducē aliquē gradū incōpossibilē for^e s̄bali corrūpende. ğ cū q̄cūqꝫ gradu inducibili ab ipso pōt stare forma s̄balis corrūpēdi. ⁊ ita ꝑ nullā alterationē p̄t corrūpendū corrūpi. ¶R̄n° nunq̄ pōt alterās inducē gradū incōpossibilē alr̄abili ꝑbat̄ ex rōe terminoꝝ/q₂ nō p̄t mouēs inducē gradū incōpossibilē suo mobili/c⁹ ꝑbō est/q₂ mobile manet in toto motu. ğ sub oī gradu ꝑ motū inducto. sed nihil manet sub aliq̄ sibi incōpossibili. ğ ⁊c̄. ¶Q̄n̄ āt infers. tūc nunq̄ alterās ꝑ alterationē s̄bm corrūpet alr̄atū ꝯcedo ⁊ ꝑbo hoc ꝑ aliā rōm a ꝑori/q₂ p⁹ nālit̄ nō corrūpit̄ ꝑ aliq̄d posteri⁹ nālit̄/q̄cq̄d est inductū ab alterāte vt alterās est posteri⁹ nāliter forma s̄bali rei alterabilis. ğ ꝑ nihil tale inductū ab alterāte corrūpit̄ s̄ba alterabilis. ¶Dico ğ ꝙ nulla s̄baꝫ corrūpi pōt nisi a s̄ba. sicut nec oppo^m s̄be corrūpende pōt induci nisi a s̄ba vt supius est ꝑbatū. a quali āt ꝯrio n̄ corrūpit̄ s̄ba nisi dispositiue. q₂ ad illā alterationē sequet̄ gn̄atio nisi aliq̄d ipediat ¶Sed ꝯ. q₂ tūc sequeret̄ ꝙ accidē^a ignis si ex̄n̄s materia. vtpote tāte q̄titatis sic̄ spera ignis. ⁊ tn̄ sepata a s̄ba nō possēt corrūpere guttā aq̄. qđ videt̄ iprobabile. ¶Ad aliud. q₂ si accn̄^a alterātia p̄nt in quēlꝫ gradū alterationis sicut pri⁹. ğ i vltimū/⁊ ꝑ ꝯn̄s cū ille vltim⁹ corrupt⁹ immediate disponat ad corruptionē s̄be/vel isto corrupto imediate ꝯcomitet̄ corruptio s̄be. sequit̄ ꝙ s̄ba corrūperet̄. ¶Ad p^m ꝯcedo. ꝙ si tota s̄ba ignis in spa sua destrueret ⁊ manerēt ibi oia accn̄^a. gutta aque ibi posita nunq̄ destruet̄ ab ill̄.

⁊ rōnes prius posite hoc cōcludunt. q₂ nō possent aliquā aliā s̄bam gn̄āre. nec corruptio istius pōt eē nisi in s̄bam. q₂ nō est in nihil/nec in mām/nec in accn̄^a. maxime virtute agentis nālis. q₂ nō potest nā aliq̄d ānihilare. nec in mām pri- mā resolue/nec accn̄^a facere sine s̄biecto ¶Ne tn̄ nimis absurdū dicat̄ hic ⁊ contra sensuz/dico ꝙ si accn̄^a aliq̄ actiua eēsent sine s̄bo. s̄ba quāta ⁊ q̄lis approxiata corrūperet̄. sed nō ab eis. imo ab agēte vl̄i cāto. s. celo. ad qđ est fuga nāliuz. precipue cuz for^a hic inducēda sit iperfecta. que totaliter est in virtute actiua celi/⁊ ꝑ ꝯn̄s nullo particulari agente ipediēte imo magis disponēte pōt for^a illa a celo induci. sicut inducit q̄sdā formas imperfectas in m̄ās corruptibiliuz./⁊ si eēt aliq̄ for^a ad quā inducendā celū nō sufficēt/opoztēt fugē ad ꝑmā cām simplicit̄. q₂ hic inducēt illā formā ad quā agens nāle disponit/nec hoc est fugē ad miraculuz. q₂ regulariter oēm impōm creature totius/deus supplet. vt pꝫ i aiatione corporis organici/vbi nō ponitur miraculū/ita hic tota nā creata nō sufficēt ad gn̄ationē istā/nec ad corruptiōꝫ ⁊ iō nā disponēte ad cā vltimata dispositionē/deus regulariter supplēt impotētiā nature. ¶Ad 2^m dico ꝙ nullus ē gradus in alteratione ad quē nec̄io seq̄tur corruptio forme s̄balis alterabilis. sed ille qui est proximus in vno alterabili nō est proximus in alio alterabili/loq̄ndo de respectu corrūpētis vel gn̄āntis intrinseci ipsi alterāti. ¶Esto. n. ꝙ gradus aliquis. q. proximus illi qui est incōpossibilis forme aque induceret in aquā ab aliquo agente. stati sequeret̄ corrup^e ipsius aque si in illo agente eēt for^a per quā posset corrūpere aquā/si āt non sit in illo for^a corruptiua aque nō corrūperet̄ for^a aque ab illo agente. sed forte ab aliquo agente vl̄i inducente istā formā ad quā mā est disposita. ¶Sic hic si ab accn̄tib⁹ sepatis alteraret̄ aq̄ ad graduz qui alias eēt proximus corruptiōi sic̄ ē dare ibi ꝑximū/⁊ dico sicut. q₂ in indiuisibilib⁹ nihil indiuisibile est ꝑximū indiuisibili. tunc quiđ statim sequeretur ab ipo alterāte corruptio aque. sed non nisi ab extrinseco. ¶Sed adhuc cōtra h° arguit̄. q₂ quādo aliq̄ q̄litas est in s̄bo potest esse ꝑncipiū agendi ad aliquid i- cōpossibile forme s̄bali/ğ ⁊ hic/q₂ datū est prius ꝙ oēm alterationē quā potest accn̄s in s̄bo [illegible]are. potest ⁊ sine s̄bo. ¶Itē 2°. quilꝫ grad⁹ alterationis ē eiusđ rōnis. ğ qđ potest hr̄e actionē corruptiuā vnius/illud eiusđ rōnis si perfectius est potest hr̄e prin^m actionis corruptiue vlterioris gradus. ⁊ sic de quolꝫ/sꝫ possibile ē q̄litatē sepatā corrūpere aliquē gradū q̄litatis s̄be sicut cōcedis. ğ si ista q̄litas sepata sit ꝑfectior potest corrūpere quēcūqꝫ gradū illius q̄litatis. sꝫ corrupto quocūqꝫ gradu q̄litatis nō manet s̄ba por/q₂ nō manet sine q̄litate nāli. ğ ⁊c̄. ¶Itē 3° agens nāle posset corrūpere q̄litates in euch^a. ⁊ ꝑ ꝯn̄s possꝫ inducē gradū aliquē incompossibilez illis formis ꝭm spēm/⁊ tn̄ nō pōt ibi inducē formā s̄balē. q₂ nō est ibi s̄bm/ğ pari ratione q̄litates sepate p̄nt inducere i passum gradū incōpossibilē q̄litati/lꝫ non possint inducē formā s̄balē aliquā ꝯcomitātem q̄litatē oppositā. ¶Ad p^m dico ꝙ q̄litas actiua aliq̄ in s̄ba ex̄n̄s non potest eē per se principiū actīū respectu alicuius q̄litatis repugnātis s̄be corrūpende. sed tm̄ potest eē principiū cāndi q̄litatē in tali gradu/ad quē sequat̄ corruptio s̄be hn̄tis illā q̄litatem/sed ibi sequetur istū gradum q̄litatis/corruptio s̄be. hic āt non. q₂ ibi est qđdam agens cōiunctum isti accidenti. qđ potest corrūpere s̄bam hanc ⁊ aliā generare/hic non. ¶Ad istud ğ non sequetur corrup^e ab isto agēte. sed forte ab aliquo agente vl̄i vt dc̄m est. ¶Ad 2^m dico. ꝙ licꝫ gradus iste ⁊ iste sint eiusđ rōnis in se. non tn̄ incōparatione ad qđcūqꝫ agens. q₂

agens qd pōt sbam corrūpere pōt cor
rūpere vltimū gradū q̄litatis ꝯn̄tis eā.
ꝛ solū illud agēs/ꝛ aliud agens bn̄ pōt
corrūpere aliq̄s gradus nō illi necc̄ios.
¶Uel aliter pōt dici ꝛ planiꝰ. ꝙ gradus
pn̄t eē eiꝰ rōnis/vel in se tm̄/vel in se ꝛ i
ꝯparatione ad sbm/si pᵒ mō/ falsa est iª ꝓ
positio q̄ dicit ꝙ agēs eiusd rōis potest
corrūpere illa q̄ sit eiusd rōis/si. n̄. nō sit
eiusd rōnis in ꝯparatiōe ad sbz vtpote
/qꝛ sbm determinat sibi alterū illorū.
/nō āt necc̄io determinat sibi alios/sbn̄ ꝑt
aliqd agēs corrūpere in tali sbo vnum
gradū vel ples/nō tn̄ illū vltimū quem
sbm sibi deteriat/qꝛ ille nō corrūpit ni
si ad corruptionē sbe. ¶Et si arguas sic
/sicut sba necc̄io requirit illū gradū q̄lita
tis ꝯn̄tis. ita ille gradus repugnat ꝯrio
agēti. g̊ sicut dicit ꝙ manebit q̄diu sba
manet. ita sequit ꝙ nō maneat ꝑꝑ ꝯriū
actm̄. ¶Et p̄terea qd est posteriꝰ gn̄atiōe
est priꝰ corruptione. sed ista q̄litas fz gra
dū necc̄iū sbe est posterior gn̄atione/sba
/g̊ erit prior in corruptiōe. g̊ priꝰ nālir cor
rūpet q̄ sba. sed nō nisi ab alterante vt
alterās est. g̊ ꝛc. ¶Ad pᵐ dico si aliqd
agens est ita potēs ad destruendū istuz
gradū sicut sba ad ꝯseruandū. argumē
tū hēt euidentiā. sed dico sbaz hēe ma
iorē v̄tutē ad resistēdū ꝯrio corruptiuo
illius gradus q̄ illud ꝯriū hēat v̄tutem
actiuā ad corrūpendū/ꝛ rō hꝰ est/qꝛ con
parādo actiuū ad actm̄/simplr ꝑfectius
ꝑm entitatē/est simplr ꝑfectiꝰ ꝑm v̄tutez.
sba hz v̄tutē actiuā respectu q̄litatis cō
sequētis eā/ꝛ q̄litas ꝯria hz v̄tutez acti
uā ad corrūpendū ipsā/simplr āt sba ē
ꝑfectior q̄litate ꝯria/g̊ v̄tus sbe simplr
est maior in resistēdo q̄ v̄tus q̄litatis ꝯ
rie in corrūpendo. ¶Et hec est bona ꝓ
babilitas ꝙ sba est cā actiua respcu q̄li
tatis ꝯn̄tis ipsam/qꝛ alias nō resisteret
ꝯrio corrūpenti suā q̄litatē/nec illa q̄li
tas posset resistē/qꝛ de se est quid iperfe
ctiꝰ q̄ ꝯriū corrūpens/si ponat ꝙ illud
ꝯriū sit simplr intensius in sua specie q̄

istud in sua. ¶Ad 2ᵐ dico. ꝙ illa ꝓposi
tio nō est vera nisi de his que sit ordina
ta in generatione, ꝛ corruptione ptinēte
ad idē genꝰ/cuiusmodi sit forme ordinā
te/ꝑm ponētes plures formas/ibi. n̄. for
ma vlior/sicut priꝰ aduenit materie. ita
posterius discedit/Sed de sbo/ꝛ ꝓpriis
q̄litate ꝯn̄te ꝑm illū gradū/ꝑm quē ē ne
cessariū sbe. falsum est/imo ista q̄litas ꝛ
posterius inducit/ꝛ posteriꝰ corrūpitur
¶Et si queras a q̄ inducit huiusmodi q̄
litas/a gn̄ante vt gn̄ans est./vel ab alte
rāte/vt alterās/ꝛ ꝯsilr/a quo corrūpitur
/vel a corrūpente sbam/vt corrūpens est
/vel ab alterāte vt est inducēs q̄litatē op
positā in genito. ¶R° effectus ꝓximꝰ cau
se equiuoce ꝑm spēm in quolz īdiuiduo
/cātur ab aliquo indiuiduo cause equo
ce/rō est. qꝛ indiuidua eiusd spēi non ne
cessario requirūt aliā ꝛ aliā cām specie.
/possibile. n̄. est eand nām specificā i isto
ꝓduci a cā eiusdem rōnis a q̄ potest ꝓ
duci eadem nā in alio indiuiduo/qꝛ ad
eundē terminū formaliter sufficit idem
ꝑncipiū formale inductiuū/illd āt hoc
/ꝛ hoc/qd hz illū eund terminū formalē
/nō requirit necc̄io ꝓductiuū alterius ra
tionis. ¶Ex hac ꝓpositione de cā equi
uoca ꝛ effectu ꝓximo probata/cōcludo
ꝙ q̄litas necessario ꝯn̄s aliquā sbam ꝑz
speciē/in quocūq3/cātur a tali sba/qꝛ pª
q̄litas cātur tātum a sba/g̊ ꝛ quelz pōt.
¶Et per ꝯn̄s cū cā equiuoca sit virtuali
or q̄ vniuoca/ꝛ si cā vniuoca posset in
ducere istū effectū/tn̄ cā equiuoca ꝑue
niret/sicut dicit aris. de magna flāma ꝛ
parua li. de respiratiōe/nō g̊ inducit ista
q̄litas geniti ab aliquo alterāte vt alte
rās est/hoc est nō est pnᵐ formale indu
cendi illā q̄litatē q̄litas. ¶Et si arguas.
tūc ista alratio ꝑuia non hz terminum.
¶Nō est incōueniēs de t̄mino ꝑ se eiusd
generis/qꝛ hz terminū extrisecū/ formā
sbalē geniti. ¶Et si q̄ras an illa q̄litas ge
niti inducat a sba gn̄ante./ Dico ꝙ etsi
posset induci ab illa. tn̄ ꝓbabilius est ꝙ

inducat ab ipsa sba genita. qꝛ agētia ha
bētia eandē v̄tutē ꝛ equalē lz possent in
idē passum eandē formā inducē/tamen
agens q̄to hz patiēs sibi imediatiꝰ con
iunctū tāto ceteris paribꝰ efficaciꝰ ꝛ im
mediatiꝰ agit/Si āt ipm̄met est suscepti
uū t̄mini actionis sue vt in ꝓposito/ipz
est passū sibi imediatiꝰ ꝯiunctū/ꝛ ꝑ ꝯn̄s
ibi nō ꝑueniet generās sbam genitā/qꝛ
nō est priꝰ ꝑm ꝑfectionē ipso/sed tm̄ du
ratiōe/genitū āt est equale ꝑfectione/ꝛ i
mediatius ipsi passo/ꝛ hoc pōt bn̄ sal
uare q̄modo tales forme equoce induci
biles inducunt in q̄cunq3 a seipso. lz ta
le agēs equiuocū diceret posse inducere
formā illā in aliud passū. sicut volūtas
vna nō pōt inducē volitionē suā in ali
am voluntatē/bn̄ tn̄ in seipsā. ¶Ex his
pz a q̄ corrūpitur q̄litas precedēs. qꝛ ab
illo a quo inducit ꝓpa q̄litas ipsius ge
niti/illud āt inducēs est ipsūmet genitū
vt dictū est. ¶Uel pōt dici meliꝰ ꝙ cor
rūpit ab illo qd corrūpit sbm eiꝰ/hᵒ āt
est generās sbam contrariā/ꝛ tunc q̄li
tas ista corrupti nō corrūpitur nisi per
accn̄s/q̄litas tn̄ geniti inducta que ha
bet aliquē gradū qui simpliciter fuit in
cōpossibilis sbe corrūpende/ipsa indu
cit per se actionē sbe genite. lz nō ꝑ mu
tationē/qꝛ sbm nō prefuit carens ea.
¶Hec āt que dicta sunt nō solū sunt ve
ra de q̄litate sepata a sba/sed ēt exn̄te i
sba. qꝛ ibi sba vt qualis/ nō corrumpit
sbam/nec inducit q̄litatem in gradu in
cōpossibili sbe corrūpende/sed vt subā
ꝑ se corrūpit subām/ꝛ per accn̄s q̄litatē
eius/vt sbā generat sbām/ꝛ vltimꝰ gra
dus propinquus substātie generande q̄
primus est incōpossibilis substātie cor
rūpende/est ab ipo genito/Unde mani
feste pz falsitas istius propositionis. oīs
sba id corrūpitur qꝛ inducit aliq̄s gra
dus incōpossibilis sue proprie q̄litatis/ni
mo nunq̄ gradus incōpossibilis est ni
si in aliqua sba iā genita. ¶Alioquin in
cōpossibilia essent simul/nec aliq̄s gra

dus inductus vel inducibilis ab alterā
te vt alterās est potest corrūpere sbam,
/qꝛ nullū posterius ꝑm genus/potest esse
principiū corrūpendi prius ꝑm genus.
¶Ex hoc pz ad instantiā que potest fie
ri de aqua que non posset corrumpere
ignē. qꝛ simpliciter ignis hz perfectiorez
virtutē actiuā. ¶Rn̄deo. non est vlr ve
rū ꝙ iperfectius non potest corrūpere ꝑ
fectius. loquendo de specie/ad speciem.
/sed iperfectius actm̄ ꝑm genus non pōt
corrūpere perfectius ens ꝑm genus/qꝛ n̄
potest inducere nisi iperfectius ꝑm genꝰ
/ꝛ istud iperfectius nō potest esse succe
dens corruptioni perfectōris ꝑm genus
¶Non eni potest accidēs esse proprie suc
cedens corruptioni sbe. qꝛ si illud soluz
succederet sba vt sba/esset. q. ānihilata
/sed imperfectius eiusd generis non est
ita/qꝛ imperfectius in hoc qd potest in
ducere aliquid simile sibi/potest indu
cere aliquid qd potest succedere ipsi cor
rupto eiusd generis. ¶Potest etiā dici
ꝙ inter perfectū ꝛ imperfectū eiusdē ge
neris est formalis repugnātia. propter
quā vnuz potest aliud corrūpere. sed in
ter perfectū vnius generis ꝛ imperfectū
alterius generis non est nisi tātuz repu
gnantia virtualis/sicut prius repugnat
opposito posterioris. ꝛ posterius oppo
sito prioris/posterius autē ꝑm genus n̄
potest per se nisi in oppositū sui generis
ꝛ id nō in corruptionē prioris ꝑz genus
cui nō opponit nisi indirecte. ¶Ad 3ᵐ
concedo ꝙ spēs separate possunt corrū
pi ab agente creato vt dicetur in articu
lo sequenti. ꝛ etiaz qualiter ibi substan
tia generetur ꝛ non generetur. ¶Sed si
formetur ratio hoc modo. positis acci
dentibus separatis/vtpote calore ignis
in quantitate/possz corrumpi a substā
tia alterante/vel ab alio quali separato
contrario. /vel magis actiuo. /vtpote a
quanto frigido separato non soluz per
fectissimus gradus illius caloris. sed eti
am vltimus. sed non est maioris v̄tutis

vel magis actiua ista frigiditas separa-
ta per hoc q calor est separatus q si ca
lor esset in substantia. ergo si calor esset
in substantia ignis sadhuc posset fri-
gus separatum corrumpere vltimum
gradum substantie ignis. Et tunc stat to
tum argumentum principale, quia il-
le non potest corrumpi nisi ignis corrū
patur, nec corrūpi nisi aliq̄ sba generet
et ita frigus sepatū possz gnāre aliquaz
sbam. ¶Rñdeo. q ponēdo caliditatem
ignis et frig' aque i quātitatib' separatis
si frigiditas simplr vincēt fm intēsionē
in spē sua calorē in spē sua pcedo q dli
bet gradus etiā vltim' ill' caloris pos-
set corrūpi ab illo frigore sed nō sequi
tur q silr possit vltim' gradus caloris
corrūpi qñ calor ē in igne, et rō ē hic, qr
quātitas q̄ subicit calori sepato nō dē
minat sibi necessario gradū aliquez ca
loris nō magis ifimū q̄ sūmū, nō hēt
eni aliquā vtutē actiuā vel necessitatez
respectu cuiuscūqz grad' ibi, et iō qd pt
corrūpere in tali sbo vnū gradū pt cor
rūpere aliū et quēlibet, vn̄ h grad' sunt
eiusdē rōis in se et i pparādo ipsi sbo, i.
eq̄lis ē determinatio vl indeterminatio sbi
ad quēcūqz gradū, et ecōuerso. ¶Sz non
sic qñ calor ē in igne. supremū ei gradū
nō sibi necessario determinat sz ptingent
est i igne, et iō si ille grad' nō pt resistere
frigori corrūpenti nec sbm resistet. qr ñ
necessario reqrit illū gradū. sz infimūz
gradū sibi determinat necessario. et iō licz
ille gradus ifim' nō possit resistē, tñ sba
ignis q̄ est maioris virtutis pt resistere
prio corrūpenti. plus ci pt sba ignis ad
pseruandū illū effectū. q frig' ad corrū
pendū. pseruabit g ille grad' q diu ignis
ē in suo eē manēs. Et iō nisi sit aliquid
corrūpēs ignē in se nō corrūpet ille gra
dus. ¶Qñ g dī q nō ē frig' maioris vtu
tis nec magis actiuū p h' q calor ē sine
sba q̄ si eēt cū sba. Cōcedo q nō ē in se
magis actiuū, sz in h' priū magis pōt a
gere, qr h' priū sepatū caret cā pserua-

te suū eē. piūctū aūt hz cām pseruantē
suū eē. Et ista rñsio ē vlr de causis ptra
riis formalir. vel vtualir cōcurrētib' cir
ca idē passū. nō eni ē vna magis actiua
simplr. vel min' qr alia concurrit circa
idē passū. sz tñ vna ē min' actiua i illud
qr alia pcurrit, qr illa ipedit.

Ad principales rōnes.

Ad p
mū dico q ista ppositio destructo prio
ri destruit posteri' vera ē de simplr pri
ori. a q. s. depēdet posteri'. ñ aūt de isto
qd aliq mō ē pri' a q̄ tñ posteri' nō de
pendet eēntialiī. sic ē in effectib' ordina
tis. ppinqor cāe dī prior remotiore. et
tñ possibile eēt aliqñ cām exire i effectū
2m sz ipediret a pmo. ¶Alit pōt dici q
illa ppositio vera ē nisi aliqd aliud pri'
pore et posteriore suppleat vicē illi' pri
oris. sic ē de deo et sbo respectu accñtis
hic. ¶Sz pma rñsio ē dubia qmō effe-
ctus posterior posset eē sine effectu prio
ri eiusdē cāe. qñ int effect' ē ordo eēntia
lis. dictū ē eni sepe i pmo libro. q cā na
ta hēe effect' ordinatos nō est i potētia
ppinq ad effectū remotōrē, pducēdum
nisi ppinqori iā pducto. et p hoc non
pt spūs. s. spirari nisi a pre et filio sil'. ac
p h' nō pt creatura creari nisi sil' a tri-
bus psonis diuinis. et alia multa ibi.
¶2a etiā rō nō valet h. qr etsi de' suppleat
vicē. i. cālitatē sbi respectu accñtis pser
uādo accidens sine subiecto. non tamē
supplet vicem ipsius inherentie ad sub
iectum. de qua arguitur q illa est prior
actōne in extrinsecum, nisi dicas q pro
tanto supplet vicem ipsius inherentie
ad subiectum de qua arguitur. quia cō
seruat ibi eē. ¶Sz ad formaz potest dī
ci negando minorem. quia in esse acci-
dentis non est essentialiter prius q age
re in extrinsecum, loquendo de inesse a
licui substātie, quia vtrunqz conuenit
contingenter accidenti. et posterius eti-
am ptingent prehabet pri' l necessario
quidem et eēntialiter actio psuppōit eē

ipsius forme actiue. sed q inēe cōcomi-
tet illud eē. sed nō est necīū, nec necīo p̄
exactū ad agere, qñ tamen vterqz respe
ctus cōuenit eidē forme absolute. s. inēe
et agere in extrinsecū. lz vterqz sit extrin
secus adueniēs, tamen primus nō ita se
habet contingenter ad fundamentū si-
cut scōus. qr si super fundamentū stan-
te ordine causarū naturaliū habet pri'
respectū, non sic scōm, et possunt plura
impedire ne scōus respectus insit q ne
primus. qr contrariū impediens potest
auferre isti forme ne agat, sed ne insit ni
hil pōt auferre nisi deus. Est ergo mior
falsa q inesse est prius q agere eēntiali-
ter. sed tantū eē est eēntialiter prius. in-
esse autē est cōiter prius cōsiderando or
dinē causarū naturalium. ¶Et tunc ad
confirmationē de imediatione dico q
nō omne imediatius alicui necīo psup-
ponitur omni mediatori. vtpote si illō
imediatius nō est causa aliquo respcū
mediati, neqz causa actiua, neqz recepti
ua, neqz effectus simpliciter necīo propi
quior eidez cause. et sic est in proposito.
inesse. n. habet imediationē hanc q sta-
tim ex causis naturalibus consequitur
fundamentū ista statiz q per nullā cau-
sam naturalē impeditur, non sic agere.
sed tamen nec inesse est rō elicitiua nec
receptiua, nec effectus simpliciter necīo
prior q agere. ¶Et si dicas inesse est pro
pria passio, agere accidēs per accidēs. pz
responsio prima. q. huius dī, inesse enim
non est propria passio sed accidēs cōtin
genter inherens. lz vt in pluribus. acci-
dens autē vt in pluribus nō necīo pre-
cedit accñs in paucioribus. vel ad vtz
libet. ¶Ad 2m principale dico q ista p-
positio: actio est tantū suppositi. nō ha
betur a phō. i. meta. sed ibi habetur q
actio est circa singularia, et pro tanto p-
fert experimentū arti in agendo. vel ex
pertū artifici, sed vnde locus ē circa sin
gulare. vt obiectū. ergo ē solius suppo
siti vt agētis. Si g accipitur ista ppo-

tio: actio est suppositi. sumitur aliūde
q a phō. saltē hic. actio tñ est suppositi
vt vltimate denoiati ab actiōe. sed non
vt soli' denoiati ab ipsa. Hanc rñsionē
itelligē potes ex. 5. dī. i. li. vbi hē q mō
ab eodē abstracto: et maxime dicēte re-
spectū pñt accipi plura denoiatiua de-
noiantia pla ad q̄ cādit illa for' et sz or
dinē. sicut ab h' abstracto potētialitas
accipit hoc concretū, primū qd est pō.
et dī de calore, et vlterius hoc concretuz
qd est potēs. et dī de digne hñte calorē.
Eodē mō pōt accipi ab actiōe vnū con
cretū qd denoiaret pnm formale agendi
et illud ō calore diceret vtputa calor ca
lificat. i. est q̄ hñs agit. sic calor est po-
calefactiua. nec tñ ē potētialitas nec po
tens sed nō accipit ab actiōe cōiter nisi
denoiatiuū denominans vltimū deno
minabile, ad qd terminatur tota depē
dētia illius forme. Et concedo q quātū
cūqz forme denomient ab actiōe cū ista
forma nata sit esse in supposito. posset
vlteriori denoiatiōe suppositū denomi
nari ab actiōe. ¶Sed diceres saltē hac
denoiatione vsitata q̄ aliquid dī agere
forma nō denoiat ab actiōe. et ita ppo-
sitū. ¶R°. forma hñs rōnem forme nō
sic denomiat. i. forma informās. qr tūc
est alteri rō q̄ ipsum denominat hac de
noiatione. denominari tñ potest alia d
nominatione vt predictū est, et si ipsa ñ
dependet vlterius ad aliquid denomia
tum. denominatio eius erit vltima. Et sic
illa ppositio solius suppositi est agere
breuiter exponit vel alicuius hñtis mo
dū suppositi. In h' at q dico hēe modū
suppositi nihil positiuū intelligo vltra
eētiā forme. sz tñ negationē informā
di aliqd qd p istā formā agat. ¶Ad cō
firmationē p boetiū pōt dici q sic ipse
loquit ibi de q̄ est, qd ē: qd lz cāuz hz
ista aliq mō distincta. eo mō q̄ nullum
tñ ē purū eē. de q̄ in p° li. sed non opor
tet q in quolibz dato q̄ agit, et qd agit
sint distincta, si. n. aia ē eēntia simplex

⁊ idē realr sue potētie ñ est aliō qō agit actiōe intellectiua ⁊ q̄ agit.⁊ ita hic istō est qōdaʒ ens ⁊ accñs simplex nec infor mans aliud. ¶Ex^m adductū de aia ⁊ ho mine nō ꝓbat nisi de q̄⁊ qō in eēndo ⁊ hoc accipiēdo q̄ partiale nō q̄ totale. qō dico q² hō vt q̄ totali hūanitate ē hō. sed p aiam est hō vt q̄ partiali.⁊ hoc ē qō aliqñ ꝯsueuit dici de forma totius ⁊ forma partis. forma āt totius est q̄d ditas rei includēs vtrāq3 ptē eēntialeʒ.⁊ illa nō est aliud realr ab ipso q si forte sit aliud tñ est aliud iu mō intelligendi ⁊ tñ isto mō pñt differre. qō ⁊ q̄ respe ctu actiōis qñ q̄ est q̄ totale. qō sp ē ad min⁹ qñ ipm q̄ nulli alij inest. ⁊ forte ēt qñ alij inest q² tūc sbm nullā cālitatem hʒ ꝓpam respectu actionis. Sed tñ tūc denoiaē ab illa actione denoiatione re mota. q² denoiaē a pn° q̄ illius actionis

¶Ad illud qō adducit de 3° meta. de mathematicis. q in mathematicis nō est actio vel agēs nec bonū dico q q̄ti tas in euch° nō est pure quid mathema ticū. mathematicū. n. ita abstrahit a q̄ litatib⁹ nālib⁹ sicut a for° sbali. Ita eniʒ vel magis abstrahit mathematic⁹ a nā li sicut a methā. Concedo ḡ q si quāti tas eēt sola ipsa nō eēt agendi pn^m tali actione de q̄ loq̄mur hic. Sed qualitas ista nālis que est hic in q̄titate bñ pōt hīe actū v̄tualē respectu passi. ¶Et si q̄ ras q̄titas sepata sine q̄litate eēt ne acti ua in sensuʒ. videē q sic. q² est p se sensi bile 2° de aia. ⁊ iterū in intellectū posset agere. q² est per se intelligibile. ñ āt pos set agere in intellectū nr̄m nisi pri⁹ i sen sum. ḡ ⁊c̄. ¶Oppo^m vr̄ q² nō est sensibi le p° illud āt qō est tñ sensibile p se nō p° nō pōt agē sine illo qō est p° sensibile.

¶Pōt dici q nō sentiret. q² vel nullā ac tionē hʒ in sensu s̄m aliq̄s imprimēdo spēm ꝓpam. sed sola sensibilia propria hoc faciūt. sensibilia vero cōia sol⁹ faci unt admodū imutandi ipm sensū. vl⁹ si cū sensibili ꝓpo causet ꝓpam spēm cōe sensibile. aliōqn quīo ꝓpe sentiretur. nō tñ pōt istā causare sine sensibili proprio ꝯcomitante. non quidē quin istud sit p̄ us q̄ qualitas sensibilis p°.⁊ ita s̄m se possibile separari ab illa. sed non prius in agendo in sensuʒ.⁊ sic inq̄^m hi⁹ nō est sepabile a sensibili ꝓprio. ⁊ forte ratō est q² sensus est primo pō receptiua sui proprij obiecti. ⁊ iō a nullo alio pōt re cipere aliū actū nisi prius naturalr sit in isto actu. ¶Ad p̄^m arg^m patet ex his.

¶Ad 2^m dico q posset mouere intellcm si sibi eēt ꝓportionatū vel ꝓportionalr presens. sed nō esset sic intellectui nr̄o. q² sibi nō pōt fieri pñs nisi per spēm q̄ nō pōt causari in intellectu nisi pri⁹ spēs obiecti fuerit in sensu. ¶Ad 3^m principa le dico q ista ꝓpositio primi de ge. agēs ⁊ patiens oʒ cōicare in mā exponi pōt de cōicatione aptitudinali vel actuali. ista aūt accñtia sepata ēt nata sī cōicare cū passo in materia sui subiecti. ¶Vel aliter q non est vera nisi de agente vni uoco. Nā deus vel celū nō cōicant i ma teria cū istis inferioribus. ¶Sed hoc ñ soluit. q² huiusmodi accidentia agunt i sua contraria actione vniuoca. ergo p° solu tio melior est. q² ex quo hec forma est eiusdē rōnis cū forma terminante. sequit q sicut forma terminans est in materia ita ista nata est eē in materia. sed nō oʒ ipsam actu esse in materia sicut illa est. q² agere est forme maxime per se entis: sed recipi vel produci nō est forme nisi i aliquo susceptiuo. ¶Ad 4^m ō. 7. meta. posset adduci p̄ me. q² ꝯcedo q quali tas non pōt esse prin^m generandi sbam ꝯpositam. sed in alio adducitur contra me. q² nec qualitas est p̄ncipiū generā di ꝯpositū quale. nec etiā forma sbalis si per se eēt. eēt pricipiū generādi sbam ꝯpositā. qō tamē hēres negare sicut ⁊ negas de qualitate ⁊ composito quali. ¶Dico ḡ p° ad auctoritatē aris. q inten tio sua est q idea. Plonis nō pōt eē pn cipiū generādi sbam ꝯpositā. q² nulla

sba oio imālis pōt generare sbam ꝯpo sitā nisi mediante corpe. ¶Sed vnde est hec ꝓpositio vera apud phm. ¶Dico q ex h° q ponit ordinē causaꝝ in vniuer so eē simpliciter necium. ⁊ vidit sbas se patas sʒ positionē suā mouere celos vt p talē motū ꝓducant aliq̄ in istis inferi orib⁹. nō āt sic mouerent si possent ime diate ꝓducē ista. q² tūc ille ordo cāruʒ nō eēt necius. qō sibi eēt inconueniens. nec p hoc opʒ iponē sibi truffas aliquo rū q sba sepata ñ possit causare aliq̄d hic inferius pp aliq̄ iperfectionē vel ta le aliquid vel tale in sba sepata. vel pp iproportionē simplicis ad cōpositū. sed tantū pp istū ordinē causarū. cōcessit ei q sba simplex . . cāt celū motū. qō ē cō positū per accñs. ⁊ q̄re nō ita cōposituʒ per se cū ipm agens nō magis hēat con uenientiā cū ꝯposito per accñs. nec to to. nec partib⁹ q̄ cū cōposito per se. sed nō cōicamus cū pho in ista propositōe ordo causarū naturaliū est simpliciter necessarius. si ipse etiā diceret q accñs sim plex non posset producere sbm quale. ñ quia negaret accñs simplex quādo ē in sbo esse totā rationē agendi. ⁊ ita si posset per se eē. posset per se agere. sʒ q² negaret illud posse per se esse. pp necessi tatē ordinis causarū apud eū. ¶Sʒ qō dē ibi q forma sbalis si per se eēt sʒ au ctoritatē hanc phi non posset eē prin^m generandi sbam cōpositā. Hoc quideʒ hʒ dubiū. si. n. sicut qualitas est totale prin^m alterandi. ita forma sbalis gene rantis sit totale prin^m generandi. conse quens est dicere q forma sbalis per se ens. potest sbam generare. nisi forte q² non eēt sub modo conuenienti ad agen dū. nihil. n. habet modū conuenienteʒ ad agendū in materiā quantā nisi ipm sit quantū loquēdo de agente vniuoco sed de hoc an forma sbalis sola eēt pri cipiū generandi. vel qō plus est an p̄ma sba sola. require. s. sub primo vacat. ¶Ad 5^m arg^m principale si species intel ligibilis poneretur totale prin^m intelle ctionis hīet aliquā apparentiā q sepa rata posset eē principiū. ⁊ de charitate respectu dilectionis. sed nec hoc. nec il lud posui totale principiū. sed partiale ⁊ minus principale. principiū autē mi nus principale nunq̄ potest agere nisi p̄ncipaliori prius nāliter agente. ⁊ hoc loquēdo de prioritate ex parte agentis. ñ vt actio vel termin⁹ recipitur in passo. q² sic simul nā terminaē actio agentiuʒ ordinatoꝝ in passo ad formā. ¶Sed nunq̄ cōtra aliquos tenētes illud añs cōcludit hec rō. ¶Dico q spēs intelligi bilis quātūcūq3 sepata vel ꝯiūcta nūq̄ intelligit. nihil. n. dē intelligere nisi i h° q hʒ intellectionē talē formaliter sibi i herentē. ⁊ sic adducenda est propositio tertij de anima intelligere est pati. q² in telligere est habere intellectionē. species autē intelligibilis a nullo ponitur eē pn cipiū receptiū intellectōis. vnde magis cōcluderet hoc arg^m q species separata posset intelligere cōtra ponentē q ē rō formalis recipiendi intellectionē q̄ con tra ponentē. q est totale p̄n^m actiū intel lectiōis. ¶Sed adhuc deduceē q̄ salteʒ spēs intelligibilis separata posset causa re actiue intellectionē. qō videtur incō ueniens. ¶Rñdeo hoc nō sequitur nisi habeat passum approximatū receptiū intellectiōis. sed si talē hēat. ꝯñr eēt ꝯce dendū. q² causaret intellectionē in illo. ⁊ quo ad hoc ē vna difficultas cōis no bis ⁊ illis. q² quācūq3 cālitatem tribui mus spēi vel partialē actiuā. vt. s. dixi. tñ rōem presentantis obiectū istā per fectionē eōd modo hīet si essʒ separata sicut si cōiuncta. videtur ḡ si sepata eēt pñs intellectui nō per inherentiā. sʒ pp simplicē presentiā posset eōd modo suf ficere ad cāndum intellectionē in intel lectu sicut qñ inheret. ⁊ hoc cōcedo. q² dixi. s. q intellect⁹ nihil pfectōis ptinēt ad ipsum recipit a spē informante. sed tñmodo oportet spēm vt aliā cām pri

alē effect⁹ ꝯcurrē cū itellectu. ſꝫ ꝙ aliqñ cā partial' alteri coinhereat/h⁹ ē oio accidētale. qꝛ eque pfecte poſſet cauſare effectū ſine inhēre ꝓpi ordinē eēntialem ſ. ſbordinatōis ṽtutis actiue ad ṽtutem actiuā. cui accidit ordo ſbi ⁊ accñtiſ/Et ita breuit dico ꝙ charitas i p̄ria ime diate cābit itellectionē intuitiuā ſui in itellectu/⁊ tñ nō erit pñs itellectui iherē do/ſed volūtati. ⁊ tñ iſta pñtia ſufficit ad hoc ꝙ ipa/vt cauſa ptialis cōcurrat cū alia cā. /Iſtud ḡ argumētum qd̄ frequenter fit. q. ſit pōderis/ꝯtra nullā opinionē ꝯcludit/niſi ꝯ ponētē ſpēm eē totale pn^m itellectōis actiuuꝫ/⁊ cū hoc ꝓpinquū ⁊ ꝓpriū receptiuū eiuſdē/⁊ idē poſſe moue ſe/ſed ꝯtra ponētem q̄liter cūq3 de actiuitate ſpēi non ꝯcludit/niſi ꝙ ſepata poſſit ſimpl'r agē/ſicut ꝯiūcta ſi tñ habeat paſſū ꝓportōnatū pñs/eodē mō de charitate reſpectu dilectōis.

Irca tertium

p̄ncipale p̄mo quero de traſmutatōe poſſibili manēte euch^a. /2° de trāſmutatōe cū qua non manet euch^a. /De p̄mo q̄ro an ois trāſmutatio q̄ pōt cāri ab agente creato circa accñtia i euchariſtia manēte: neceſſario req̄rat eandē quātitatē manētē/ꝙ ſic/qꝛ tā motus ꝙ̄ mutatio neceſſario req̄rit ſbm ⁊ preſupponit. pꝫ ex diffinitōe mot⁹. 3. phy. mot⁹ ē act⁹ entis i potētia. ⁊ eſt act⁹ mobilis inquātū mobile. pꝫ etiā ex diffinitōe mutatōis. 6. phy. mutari eſt aliter ſe habere nūc ꝙ̄ prius. ſꝫ trāſmutatō q̄ pōt cauſari ab agēte creato. vel ē mot⁹ vel mutatio. ḡ neceſſario p̄ſupponit ſbiectum: ⁊ hoc manens idem ſb vtroq3 tmio ⁊ h° ē de rōe ſbi. ſꝫ h nihil manet idē ſb vtroq3 tmio niſi quātitas maneat eadē. qꝛ nō manēte p̄ori eodē nō manet poſterius idem. i illis etiā mutationibus h poſſibilib⁹ non poſſet inueniri ſbiectū aliqd̄ niſi quātitas. /Itē. 7. metaphy. c. 7. probat phs ꝙ generans nō generat niſi ꝯpoſitum / ⁊ exponit i fine capli ꝙ nō ſolū de ſbā oſtēdit ratio nō fieri ſepm. ſed de omibus/ſimiliter p̄dicamētis cōmunis eſt rō. vt quātitate/⁊ qualitate/⁊ alijs cathegorijs. fit eni velut enea ſpera. ſed non ſpera/nec es/ſimiliter i alijs cathegorijs. nō eni fit q̄le ſꝫ quale lignū. nec quātum ſed quātum lignū aut aial. ſꝫ non pōt eē h ꝯpoſituꝫ gnātum ꝑ accñs aliud niſi quātitas ſis ꝑs illi⁹ compoſiti. illā aūt oportet fuiſſe eandeꝫ i traſmutatōe. qꝛ ſm phm ibi oportet ſꝑ ꝑexiſtere mām q̄ traſmutat ad formā vt fiat ꝯpoſitum. /Itē agens nāle non p̄t in euchariſtia cauſare augmentum nec diminutōem. qꝛ hec non conueniūt niſi aiat/ quib⁹ ⁊ nutritio cōuenit 2° de aia. ſed ſpecies in euch^a non ſūt aiate. ḡ non poſſunt augeri nec minui. ſed non ē aliquis motus ad quātitatē aliā ⁊ aliam nec augmentū ⁊ diminutio: vt pꝫ. 5. phy. vbi in gnē quātitatis ponuntur iſta ſicut alteratio in genere qualitatis. /Cōtra. ſpēs ille pñt a ſacerdote frāgi. pꝫ ad ſenſum. ⁊ ꝑ ꝯñs ſoluit continuitas. continuitas aūt ē vnitas continui/ḡ ſoluit eius vnitas/ḡ non manet i illa trāſmutatōe eadem quātitas que prius. /Itē circa h⁹ mōi ſpecies p̄t eſſe ꝯdēſatio/⁊ rarefactio/ab agente creato. i raro aūt maior eſt quātitas. in dēſo minor.

Hic eſt una opinio

q̄ dicit ꝙ nō ſolū poſſibile ē h quantitatē nō manē eādē/ſꝫ ꝙ ē oio a^a/⁊ alia quātitas i rarefactōe/⁊ ꝯdēſatōe ſpēꝝ/ſita. ſ. oio ꝙ nihil prioris remanet i poſteriori/nec ꝑs aliq̄ poſterioris p̄fuit in priori. /Et ex hac concluſione ꝯcedit ad ꝓpoſitū aliā. ſ. ꝙ h ē mot⁹ ſine ſbō/etiam ab agēte creato/vt ſatis pꝫ ad ſēſū. qꝛ ignis p̄t rarefacē iſtas ſpēs ſic ſi eēt i ſbo/addit tñ quātū ad hāc ſcdāꝫ ꝯclōnē/ꝙ illōꝫ ſꝫ q̄ fit p̄mo ⁊ ꝑſe trāſmutatō/nō ē oio ſine ſbo/qꝛ h⁹ trāſmu° fit ſꝫ raꝝ ⁊ dēſū

/Iſta āt variatio fit ſm calidū ⁊ frigidū ⁊ ad huiuſmōi trāſmutatiōeꝫ ſequit cōtractio/vl' extēſio: ⁊ ſic q̄i ꝑ accñs fit: et ex ꝯñti trāſmutatio ſm q̄titatē: ⁊ ſꝫ h⁹ qꝛ illō ſꝫ qd̄ p̄° ⁊ ꝑ ſe fit h trāſmu°/hec mutatio nō ē ſine ſbo/pōt dici ꝙ h motus nō ē oino ſine mobili/Et q̄i nō ſufficiat h rñſio ſbdit: qꝛ tñ illud qd̄ h pōit ꝑ ſbō eē/ſm qd̄ ꝑ ſe fit trāſmutatio/ēt trāſmutat ⁊ ſue trāſmutatiōi nō p̄t ſbꝫ aſſignari: io rōe eē⁹ dī mot⁹ eſſe ſine mobili in ꝓpo°. /Pro p̄^a ꝯclōne arguit ſic tminos mot⁹ oportet eē incōpoſſibiles pꝫ. 5. phiſ. ḡ nihil vnī⁹ tmini manet in alio: ſic incōpoſſibile nō eſt in ſuo incōpoſſibili. ſi ēt poneret h ꝙ q̄titas aliq̄ h manēt eadē: ſꝫ tmini mutatōis eēnt maius ⁊ min⁹ in ipſa q̄titate/hoc iprobat ipe: qꝛ ſbm mot⁹/⁊ tminos oꝫ realit differre: ſꝫ q̄titas illa ⁊ mai⁹ ⁊ min⁹ in q̄ntitate ñ dīnt realit. nō. n. pōt dici ꝙ fiat variatio ſm mai⁹ ⁊ min⁹/q̄n fiat variatio ſm eēntiaꝫ q̄titatis: cū mai⁹ ⁊ min⁹ ñ ſit niſi ipm q̄ntū eēntialit. /hoc mō arguit ipe ꝙ nō pōt albedo manē eadē in trāſmutatōe ⁊ variari in mai⁹ ⁊ min⁹. /Et ſtat ṽtus hui⁹ rōis in h/ꝙ ſbm realit diſtinguit ab vtroq3 tmino/et i hoc ſpēalit/ꝙ ſbm manet ſb vtroq3 tmino: neut aūt tmin⁹ cū alio/cū ſint oppoſiti. /Itē 2° arguo ꝓ iſta ꝯōne ſic/ q̄libet ꝑs rarioris ē rarior: ḡ q̄libet ꝑs rarioris ē maior ſm q̄titatē. ḡ q̄libet ē q̄nta noua q̄ntitate. /Si dicas nō ſequit oino noua/ſed noua tñ ſm ꝑtem. /Cōtra: accipio illud qd̄ eſt ſbm iſti⁹ ꝑtis q̄titatis q̄ noua ē. illud ē rari⁹ ꝙ̄ fuit p̄us. ḡ ⁊ maiori q̄titate q̄tū. pꝫ ex p̄^a ꝓpōne: qꝛ q̄libet ꝑs raritatis ē rarior: ḡ maior: ⁊ per ꝯñs q̄titas illa noua cui⁹ pōit ſbm/maior erit q̄titate antiq̄: et tñ nō oino alia ab illa. ḡ eodē mō tota q̄titas toti⁹ rari erit maior tota quātitate dēſi: ⁊ tñ nō oino noua. /Hic breuit ſic arguit: q̄ntitas illa q̄ prefuit ſi manet: q̄ro in q̄ ſubiecto. nō niſi in eodē in q̄ prius: qꝛ accidens nō migrat. ḡ illud qd̄ p̄us fuit q̄ntum hac q̄titate/modo erit q̄ntuꝫ eadē. ḡ nō pōt eſſe q̄ntum nec ſm ſe totū nec ſm ꝑtem/alia noua q̄ntitate: niſi idē ſis ſimul quantū duab⁹ quātitatibus: qd̄ eſt impoſſibile/vel niſi in rarefactōe ſis adgeneratio nouaꝝ ꝑtium ſbe ſub noua q̄titate: ⁊ iſta adgnātio ꝑtiū quātarum ad q̄titates p̄exiſtentes ſit rarefactio: ſed hoc nihil ē: qꝛ tūc nō q̄libet rarioris ꝑs eſſet rarior formalit. Illa eniꝫ ꝑs antiq̄ nō eſſet rarior formalit ꝑ hoc ꝙ ſibi cōtinuaret ꝑs alia noua. /Pro 2ª ꝯcluſiōe ſic arguit ipe ſic pōt elici ex ṽbis ſuis. /ſicut ṽtute diuina accidēs hꝫ eſſe in facto eſſe/⁊ quieto eſſe ſine ſbō: ita ⁊ in fieri/⁊ in motu pōt hre eſſe ſine ſbo. /Alia rō: qꝛ ſicut ṽtute diuina hꝫ eſſe ſine ſbō: ſic ⁊ hēt omia eadē ṽtute: vt. ſ. omia q̄ ſibi ꝯuenire pñt in ſbo/ſibi ꝯueniant ſine ſbo. ſicut ḡ extēſio poſſet variari ſm mai⁹/⁊ minus in ſbā: ⁊ ſm hoc ꝑticipatiue diceret illa ſbā maiō eē minor. ita etiā cū extenſio ipa maneat ſine ſbo poterit huiuſmōi trāſmutatio fieri/in illa. /3° qꝛ lꝫ mot⁹ nō ſit ſm cōpletā rōnem ſbi ſm curſum nāe ꝯueniē tem: niſi ſit aliq̄d vnū alr ſe hñs ſm alī quā formā nūc ꝙ̄ priuſq̄ ad eſſentiaꝫ mot⁹ p̄ncipalit ꝑtinet ipe flux⁹ for⁹/vel ipa forma ſm eē in fieri. hec āt hñ inueniri pōt lꝫ nullū ſbm alit ſe hēat ſm eā ḡ ⁊ eēntia mot⁹. /Cōtra hāc ſcdam concluſionē innuit tres rōes. p̄^a talis eſt: q̄titas maior nō ē educta de po^a māe q̄a nō hēt ſbm. tale aūt ens dī creari: ⁊ ita nō eſt fieri mai⁹ niſi in tali trāſmutatōe ꝑ creationeꝫ. /2° qꝛ ſub ſpecieb⁹ panis tādiu manet corp⁹ xp̄i q̄diu manēt ibi accidētia q̄ affecerūt ſbām panis/ſꝫ ꝑ te q̄titas eſt oino noua/vel alia/ꝙ̄ prius. ḡ nō manet ibi corp⁹ xp̄i qd̄ tñ nō ponit. /3° ſic: eſſe ſucceſſiuoꝝ ꝯſiſtit in ſucceſſione partiū ſm p̄us et poſteri⁹. nō aūt pōt eſſe p̄us et poſteri⁹ in motu niſi aliquid ſit/qd̄ variat ſm p̄us ⁊ poſterius:

ꝫ rc. ¶Et rñdet ad ista ꝙ q2 in ista trãs-
mutatõe nõ sic est aliud ꝛ aliud ꝙ qñqꝫ
habeat esse interruptũ: neqꝫ sic ꝙ sm se
sit corruptũ neqꝫ regeneratũ aliud simi
le neqꝫ ꝙ vnũ sit alteri contrariũ: sed ē
vnius rõnis sm formã ꝛ speciē ꝛ in esse
ꝯtinuo ꝛ sine interruptiõe. Jõ nõ impe
dit quin possit h poni rõ motus: ꝛ hoc
posset applicari ad pᵐ. q2 s. iõ nõ est cre
atio: q2 nõ est ꝑductio alicuiꝰ noui sm
esse interruptũ: sed tñ esse alicuiꝰ ꝫ for
mã ꝛ spēm sm quoddã fieri successiuũ
ꝯseruatũ. ¶Tñ ad pmũ dicit ꝙ sicut in
poᵃ sibi erat vt ab agēte creato post mi
norem ꝗtitatē introduceret maior sine
creatõe: ita in ꝗtitate sepata manet hec
vis vt post minorē fiat ab agēte natura
li maior ꝛ sine creatiõe: ita ꝙ terminus
a quo est minor quãtitas sm gradum a
quo incipit motus. ꭅminus aũt ad quē
est maior sm aliũ gradum ad queꝫ stat
transmutatio. ¶Motus aũt est fluxꝰ qn
titatis indeterminate inter istos termios
certos habēs esse inter illos sm gradus
qsi infinitos. sed si fieret aliqua alia quã
titas sic ꝙ nõ haberet habitudinem ad
qntitatem ꝑexistentem. ita ꝓprie creare
tur. In isto verbo vltimo videt stare re
spõsio sua ꝙ. s. ideo nõ est creatio quia
quãtitas noua que inducit habet talem
habitudinē ad qntitatem ꝑexistentē ꝙ
succedit sibi sine interruptiõe p fluxum
sm gradus in forma quãtitatis qsi infi
nitos. ¶Ad 2ᵐ rñdet ꝙ nõ desinit ibi eē
corpus christi ꝓpter quãcunqꝫ variati
onem illarũ specierũ: sed solũ ꝓpꝫ taleꝫ
que nõ posset eē nisi mutata sba panis
vel vini si ibi esset: ꝛ iõ ꝗdiu manet spe
cies sm esse nõ interruptũ sub tali rare
factione vel extẽsione: ꝛ sic de aliis. ꝙ si
panis ibi eēt posset illis affici tãdiu ma
net ibi corpꝰ xpi. ¶Ad tertiũ dicit ꝙ i mo
tu q est ad quãtitatem siue sit p se vtpo
te sm augmẽtatiõem: siue sit sm rarefa
ctionē vt in ꝓposito: nõ est ibi accipe p
se ꝛ pmo ordinē aliquarũ ptiũ nisi sm

ꝗtitatē: et sic poterũt sepate in tali hēre
ordinē in fieri ꝛ successione: q2 possit ps
ꝯtinue succedere pti: ita nõ in sbo sicut
in sbo. ¶Quãtũ ad istã opi. de pᵃ ꝯclõe
nõ oportet multũ curare nisi ꝓpt scõaꝫ
tota. n. vis istiꝰ ꝯõnis est cũ in qbusdaꝫ
transmutatiõibus hic apparētibꝰ vtpo
te loci mutatõe ꝛ hꝰ possimꝰ manifeste
inuenire sbm aliqð idē manens sub ter
minis: ꝛ hoc ad minꝰ sm cõem opi. po
nendo h solã ꝗntitatē sine sbo. sed trãs-
mutatiõis cuiꝰ ꭅmini sunt ꝗtitas ꝛ ꝗti
tas nõ sit facile inuenire sbm. ꝫ nõ põt
eē h transmutatio a ꝗtitate in ꝗtitatē.
¶Hec difficultas ē cõis siue tota ꝗtitas
succedēs sit noua siue ps eiꝰ: q2 si detur
ꝗntuncũqꝫ modica ps noua trãsmuta
tiõis ad illã queram sbm. nõ oportet ꝫ
ꝗtũ ad ꝓpositũ de sbo trãsmutationis
sm ꝗtitatē hic apparētis magis impro
bare illã que põit totã quãtitatē nouã:
ꝙ quãlibet aliã q ponit ad minꝰ aliquã
ptem ꝗtitatis nouã: qð oportet oēs po
nere: alioqn nõ esset nũc maior ꝙ prius
¶Prima tñ ꝯclusio illiꝰ vꝫ falsa: cuiꝰ rõ
est: q2 nõ manēte sbo eoð nõ manet ali
qð accñs eiusdē. sed p te quantitas vini
nõ manet eadem qñ rarefactũ est. ꝫ nul
lum accñs manet ibi idē: q2 sm ꝯmunē
opinionē quodlibet accñs est ibi in ꝗti
tate vel mediate vel immediate: ꝛ p ꝯse
quens nõ manet idē sapor nũo: nec idē
color ꝛ huiusmõi. ¶Et si dicat ꝙ est ar
gumentũ rusticorꝫ fugē ad sensuꝫ: quia
rõ debet iudicare de eodē ꝛ de diuerso.
¶Rñdeo ꝙ sm Aris. 8. physi. fatuũ ē
ꝗrere ibi rõnem vbi habemꝰ aliqd certi
us rõne. Mirũ etiã videt si sensus non
põt iudicare de numero suorꝫ sensibili
um ꝓpriorꝫ: cũ numerus sm phum. ꝫ.
de anima sit p se sensibile: tñ istud non
pondero: q2 vt alibi dixi: nullus sensus
iudicat de radijs solis vtrũ sint idē vel
alij ꝯtinue in medio: cum tñ illud cuius
est numerꝰ vel vnitas hic sit ꝓpriũ sen
sibile. ¶Hoc ergo omisso arguo sic: nõ

est possibile ꝙ quãtuncũqꝫ diuersa agē
tia regularit inducãt eandē formã post
corruptiõem eiusdē corrupti. sed a quo
cunqꝫ rarefiat hꝰ species siue ab igne si
ue a sole inducit regularit talis sapor et
talis color. ꝫ ¶Si ponas illa accidētia eē
noua planius arguit sic. ab igne põt ra
refieri species illa vini. ab igne aũt non
põt induci oēs ille qualitates que ibi
apparēt sũm q2 si cõtinet nõ tñ quãtũ
cunqꝫ diuersa accidētia sm genꝰ vel spe
ciē stum q2 ignis nõ ꝯtinet in se virtu
aliter qualitates mixti sed si vinũ cõse
cratum hic fuit dulce ꝛ ibi amarũ post
rarefactionē remanet in illis speciebus
amaritudo: ꝛ in istis dulcedo: ꝛ sic de q
buscũqꝫ speciebꝫ saporis ꝛ quibuscũqꝫ
coloribus: puta si cõsecratur vinũ albũ
vel rubeum ergo solus ignis rarefaciēs
nõ inducit oēs istas qualitates: ꝫ nõ
sunt noue: ꝫ nec subiectuꝫ illud. s. quãti
tas sine quo ista nõ põt manere eadem
est nouũ. ¶Scðo arguit cõtra istã opi.
ex dictis opinãtis. dicit. n. substantiam
esse indiuiduã formaliter p quantitatē
ꝫ hic panis formalit est hic panis p hac
quantitatē. ergo corrupta hac ꝗntitate
nõ mãnet amplius hic panis: sed alius
panis singularis: ergo in ꝗcunqꝫ rarefa
ctione tota substãtia prior corrũpit ꝛ no
ua generat: qð videt satis improbabile
ꝛ cõtra ratõem: q2 ꝙ talis alteratio sta
tim necessario requirat nouã substãtiã
est dicere ꝙ nõ possit esse variatio circa
posteriꝰ quin sit circa prius nec quomõ
cunqꝫ posterius: sed qð nec est propria
passio nec ꝯsequēs necessario illud huiꝰ
qð videt incõueniens manifestũ. ¶Rõ
nes ad istã ꝯclusionem nõ ꝯcludunt. pᵃ
ð incõpossibilitate ꭅminorꝫ motus seu
mutatõis soluit per hoc: q2 minor ꝓpo
sitio vera est de pmis terminis qui sũt
semp priuatio ꝛ forma: sed nõ est vera
vꝫ de ꭅminis concomitantibꝰ illos ꭅmi
nos vt supra dictũ est in op. de formis
di. ꝑ. q. vltᵃ arti. vj. ¶Et si arguis hic:

magis ꝛ minꝰ sunt ꝛ incõpossibilia. ¶Rñ
deo: verũ est vt vltimate vel cõplete in
formantes illud subiectũ: sed nõ vt mi
nus ē aliquid maioris. alioquin oportꝫ
dicē propter istã rõnem ꝙ tota ꝗntitas
aucti eēt noua: qð nõ est ꝓbabile quin
ptes carnis sm speciē que manēt eedeꝫ
sunt quãte eadem quãtitate qua prius:
stñ aliqua partiũ quãtitatis que aduene
runt noua est. ¶Tñ ipse post deducit ꝙ
ꝗntitas nõ mouetur a maiori ad minꝰ:
ꝯcedo ꝛ sic de qualitate: quia quãtitas
ꝛ magis vel minꝰ in quãtitate nõ loquē
do de respectu queꝫ importat maiꝰ: sed
de absoluto qð supponit tanꝙ primũ
fundamētuꝫ nõ sunt essentialiter distin
cta: nec eo mõ quo oportꝫ subiectũ mo
tus distingui a ꭅmino. Et iõ simpliciter
illaꝫ rõem ꝯcedo ꝙ nõ transmutat aliq
forma alicuiꝰ generis ad magis ꝛ minꝰ
intra genus. sed tota forma q est maior
siue in ꝗntitate siue in qualitate vbi nõ
dicit ens p accidens est terminꝰ a quo:
ꝛ tota forma q est minor est ꭅminus ad
quem vel ecõuerso: ꝛ tñ in illa tota for
ma que ē maior potuit esse illa res que
est minor sicut aliquid eiꝰ. ¶Ad scðam
rñsionem quero si si forte illa ꝓpositio
pma sit falsa. s. quelibet ps rarioris ē ra
rior: nisi loquendo de ptibus sm speciē
nõ sm materiam: quomõ est illa ꝓposi
tio vera pmo de gene. quelibet pars au
cti ē aucta: ꝛ tũc oporteret dicere q2 ra
refactio nõ est ad aliquã qualitateꝫ vni
formem in toto alterato: ꝛ in qualibet
pte eius: sed sic rarefaciens de aliquibꝰ
ptibus substantie rarefactibilis generat
aliq corpa subtiliora ꝙ sit illud corpus
rarefactibile: ꝛ ita q2 nõ possunt esse si
mul cũ alijs ptibus adhuc remanētibꝰ
in specie sua: nã duo corpa nõ possunt
esse simul: ideo ille ptes expellunt alias
de loco suo: ꝛ p cõsequens totũ corpus
occupat locũ maiorem: ꝛ sic rarius esse
nihil est aliud ꝙ habere plura corpora
subtiliora pmixta sm iuxtapositõeꝫ cũ

ꝑtibus suis ꝓprijs: ita breuit̃ ꝙ rari⁹ est
qḋ habet corpa aliqua ꝑmixta subtilio
ra hoc mõ cũ partib⁹ suis adhuc manẽ
tibus in ꝓpria forma. Nec mirũ ꝙ ali/
que ꝑtes pñt prius ↄuerti in corp⁹ subti
lius q̃ alie: qꝛ alique sunt ꝓpinquiores
agenti ⁊ citius recipiant actõem eius q̃
alie. ¶ Cõtra: aliq̃ statim in ꝑncipio alte
rationis corrumpent: ⁊ sic noua genera
bunt. Et iterũ vbiq; est subiectũ illud al
teratum vniformes hoc sensus dic̃. ¶ Ad
primũ istoꝝ dico ꝙ nõ statim ẽ corpus
rarius: qꝛ raritas maior nõ accipit nisi
ex occupatõe maioris loci. nõ est autem
maior occupatio anteq̃ fit calefactio in
aliquo gradu maiori notabili. ¶ Ad se
cundũ dico ꝙ nec sensus discernit in ae
re spũs seu vapores ab aere: ⁊ tñ spirit⁹
vel vapores in aere nõ sunt eiusdẽ speci
ei cũ aere. ¶ Quantũ ad scḋam ↄclusio
nem isti⁹ opinionis vbi est pondus fun
damentale isti⁹ qõnis: qꝛ vt dictũ est pri
us in ea est difficultas ↄtra vtrãq; opi.
.s. ⁊ ponentẽ totã quantitatẽ nouam fct
ponentẽ eã nouã ꝯm ꝑtem. ¶ Arguo con
tra p̃dictam ↄclusionem que cõcedit mo
tũ ab agente creato sine subiecto mo
bili reducendo rõnes quas ip̃e adducit
cõtra ⁊ nitit soluere: ꝑmo primã de cre
atiõe sic. qḋ ꝯm se totũ ⁊ totaliter ꝓdu
citur de nõ esse ad esse vel creat vel saltẽ
requirit v̾tutem equalẽ virtuti creatiue
sed hec q̃ntitas noua tota ⁊ totaliter ꝓ
ducit ad esse ꝑ te: ergo ⁊c̃. Maior ꝓbat
ꝑmo: qꝛ si totaliter ꝓducitur post nihil
patet ꝙ est creatio: si aũt post aliquid ⁊
tñ totaliter hoc nõ potest esse nisi ꝑ to
talem ↄuersionẽ illius in istud vel si fin
gas aliũ modum saltẽ ille transit⁹ requi
rit equalẽ virtutẽ actiuã sic̃ totalis con
uersio in hoc sed conuersiõ totalis illa
nõ potest esse nisi a v̾tute equali virtuti
creatiue. ¶ Scḋo ⁊ est ↄfirmatio p̃ceden
tis: quia. a. qꝛ succedit. b. nõ est alterius
rõnis ꝯm aliquid intrinsecũ sibi ꝓpter
hõc ꝙ succedit illi. Hoc ꝓbatur primo:

quia q̃ñ succedẽs est tũc nõ est illud cui
succedit: ergo ꝓpter illud nõ variatur
succedẽs in se. ¶ Scḋo quia ordo poste
rioris ad hoc vel hoc nõ videt variare
fundamẽtũ ordinis in se sed si nulli suc
cederet ⁊ habẽt totale esse suũ post non
esse crearet: nec posset ꝓduci quomodo
cũq; sit totũ ⁊ totaliter nisi a virtute in
finita. ergo lꝫ nũc succedat cuicũq; alte
ri: si tñ totum ⁊ totalit̃ ꝓducatur cum
sit t̃minus in se om̃ino idem: sequit ꝙ re
quiret virtutem ꝓductiuã equalem.
¶ Si dicas ꝙ quia succedit isti nõ videt
requiri tãta virtus ꝓductiua quãta re
quireretur si succederet tm̃ nihilo vl̃ ne
gatiõi. ¶ Hoc nõ videt: quia t̃minus ad
quem nõ requirit aliam virtutẽ ꝓducti
uam nisi ꝓpter aliam ꝑfectiõem in ip̃o
termino ꝓducendo: ergo si totus ⁊ tota
liter ꝓducatur post aliquid vel nõ post
aliquid: requirit equalis virtus. ¶ Qḋ
cõfirmatur: quia habẽs in virtute sua
actiua aliquem terminũ totum ⁊ totali
ter põt illũ in esse ponere quãdo nõ im
peditur. sed ꝑ hoc quod nõ habet posi
tiuum qḋ totaliter transmutet de eẽ ad
esse nõ impeditur: quia fatuũ est dicere
illud corrũpendũ esse expedimentũ agẽ
tis: ergo etsi nõ habeat aliquid tale de
struendum põt totum ⁊ totaliter effectũ
ponere in esse: ⁊ ita post nihil: ⁊ per ↄse
quens creare. ¶ Cõfirmatur ista ratio:
quia si quãtitas ista succederet suo ↄtra
rio vel opposito cõcederes eam creari.
sed ita negatio eius includitur in quãti
tate p̃existente sicut cõcluderetur in cõ
trario si p̃cederet. nam quodlibet incõ
possibile simpliciter includit negatõem
sui incõpossibilis; ⁊ nullo mõ affirma
tionem eius nisi ratione subiecti cõmu
nis. ista quãtitas p̃cedens nõ magis hẽt
sbm ↄmune cum quantitate succedẽte q̃
ↄtrariũ cum cõtrario. ergo eque sequi
tur modo ista quantitas negationem
sui esse sicut si p̃cessisset suũ oppositũ.
¶ Cõtra duo tacta in r̃nsione ad istã rõ

nem. ꝑm est ḋ illa vi remanẽte in accñte
¶ Contra qḋ arguo sic: nihil positiuũ re
manet in accñte sepato qḋ nõ fuit in eo
vt ↄiuncto. sed in cõiuncto nõ fuit aliq̃
vis q̃ de ip̃o posset ꝓduci aliq̃s t̃min⁹:
sed tñ ꝙ ip̃m poterat esse ali⁹ termin⁹:
⁊ poterat ꝓduci de poᵃ sbi. ergo in ip̃o se
parato nõ est aliq̃ vis ꝑ quã possit hẽe
respectu alteratõis nisi tm̃ rõem t̃mini
¶ Priᵃ ꝓpõ. s. ꝙ nihil positiuũ remanet
in accñte sepato ẽ ꝓbata. ã. di. ista. q. ꝑᵃ
¶ Aliud addit in r̃nsiõe ꝙ si q̃titas ista
nõ hẽret habitudinẽ ad q̃titatẽ priorem
vel p̃existentẽ tũc ꝓprie crearet. ¶ Addo
vel p̃existentẽ tũc ꝓprie crearet. Addo
minorẽ. sꝫ illa habitudo ad p̃existentẽ t̃
minorẽ. sꝫ illa habitudo ad p̃existentẽ t̃
nõ ꝓhibet creatõem isti⁹. ergo ista creatur
ꝓbõ mi. hẽ habitudo nõ est nisi q̃dã suc
cessio immediata eẽ isti⁹ ad esse illi⁹ sed
successio talis nõ ꝓhibet succedẽs crea
ri. ¶ Et põt ꝓbari ꝑ exemplũ: qꝛ nõ est
hẽ magis imediata successio q̃ eẽ anime
ad organiçatõem corpis: ⁊ tñ nõ negat
aliquis aiam creari in corpe organico. ergo nec hẽ.
rõ ibi est: qꝛ aia accipit esse totalit̃ post
nõ esse sui: ⁊ eadem rõ est in ꝓposito; qꝛ
hec q̃titas accipit totale esse post nõ eẽ
sui. ¶ Item aũt cũ illo nõ esse p̃cesserit ali
quid positiuũ vel nihil: vel p̃cesserit cõ
trariũ: vel sil̃e nihil ad. b. qꝛ ibi idẽ sũt
ꝑmi t̃mini q̃ creatõis. ¶ Deduco scḋam
rõem: vbi ↄcedit ꝙ tãdiu manet corp⁹
xp̃i q̃diu manẽt accidẽtia q̃ nata essent
afficẽ panẽ si manẽt nõ precise q̃diu hu
iusmodi accñtia manẽt eadẽ nũo. ¶ Cõ
tra hoc: qꝛ ista q̃ntitas q̃ succedit q̃tita
ti p̃existenti nõ magis est eadẽ quãtitati
p̃existẽti q̃ quecũq; alia in vna alis ho
stia nõ sacrata: imo min⁹ est eadẽ: quia
ista ẽ incõpossibilis illi in essendo: ñ sic
illa. ergo nõ magis erit corpus xp̃i sub ista
noua q̃titate: qꝛ prefuit sub illa alia: q̃
erit sub q̃cunq; alia q̃titate q̃. s. ẽ eque
eadẽ illi p̃existenti. ¶ Et si fugias ad suc
cessionẽ h⁹ quãtitatis ad illã: arguo sic
¶ Sub nulla q̃titate est corpus xp̃i nisi ꝑ
ↄuersionẽ ⁊ ↄsecratõem sed ꝑ ↄuersionẽ

⁊ ↄsecrationẽ nõ accipit eẽ nisi sub ista
q̃titate ⁊ illa est oĩno alia sicut q̃ntitas
alteri⁹ hostie nõ ↄsecrate. ergo ꝑ illam ↄuer
sionem ⁊ ↄsecratõem nõ est sub illa q̃n
titate. ergo mõ nullo. ¶ Posset etiã argui ꝑ
illud qḋ adductũ est ↄtra ꝑmã ↄclõne
ꝑ dicta opinãtis: qꝛ nõ diuti⁹ manet cõ
pus xp̃i sub specie panis q̃ nat⁹ esset hẽ
manẽ panis q̃ ↄuersus ẽ sed sb alia q̃n
titate nõ manẽt hẽ panis q̃ ↄuersus est si
panis ẽ hic ꝑ q̃ntitatẽ. ergo ⁊c̃. ¶ Cõtra tertiã
rõem suã q̃ ↄcordat cũ tertia rõne quã
adducit ꝑ se q̃ ad istã ↄclusionẽ. s. ꝙ nõ
ẽ de essentia mot⁹ ꝙ ꝯm eum aliqḋ sbm
aliud se hẽat nõ arguo: qꝛ ↄõnem in se cre
do verã esse sed ad ꝓpositũ qꝛ ꝓpter hoc
cõcedit ip̃m motũ posse eẽ ab agẽte cre
ato sine sbo arguo sic: agens creatũ nõ
põt causare accñs sine sbo in esse q̃eto:
ergo a sili vel a maiori nõ põt cãre accñs i
fluxu sine sbo. ¶ Per istud r̃ndeo ad rõ
nes illas q̃s adducit ꝓ ↄõne 2ᵃ qꝛ ꝑᵃ rõ
bñ ꝓbat ꝙ de⁹ põt facẽ formã in fluxu
vel in fieri sine sbo: sic̃ põt facẽ eã in eẽ
q̃eto sine sbo sed nõ sequit ꝙ agẽs crea
tum põt facẽ formam in fluxu sine sbo:
imo oppositũ: qꝛ nõ põt facẽ formã q̃e
tam sine sbo. causans ãt motũ effectiue
cãt formã in fluxu. ¶ 2ᵃ rõ. s. ꝙ dat deus
accñti sepato vt oĩa possint sibi ↄuenire
q̃ pñt ei ↄuenire in sbo: ↄcludit oppoᵐ.
Nã in sbo nõ posset sibi ↄuẽire nisi tm̃
ꝙ eẽt t̃min⁹ mot⁹. ergo nulloᵒ põt sibi aliud
cõuenire extra sbm: ⁊ sic oꝫ dare aliqḋ
aliud sbm mot⁹: qꝛ ꝯm ip̃m sbm est ali
ud a t̃mino mot⁹. ¶ 3ᵃ rõ sua. s. ꝙ nõ est
de eẽntia motus ꝙ aliqḋ sbm fluat ꝯm
ip̃m bñ ꝓbat ꝙ de⁹ põt facẽ motũ sine
sbo: sed nõ de agẽte creato: qꝛ nõ põt se
parare quodcunq; ab illo qḋ nõ est de
eẽntia sua: imo sequit oppositũ ꝯm suã
r̃nsionem ad ꝑmã rõem: qꝛ nõ põt ma
gis separe a sbo formã in fluxu q̃ in q̃e
to esse, sꝫ nõ põt actiue esse cã forme in
esse quieto sine subiecto: ergo nec in flu
xu. ¶ Cõtra illud qḋ ip̃se addit ad expo

nendū secundā ↄclusionem. s. ꝙ motus qui ē hic p se ƀm qualitatem nō est sine subiecto: lʒ illud qđ ↄcomitat terminuʒ p se huiꝰ motꝰ. s. quātitas sit sine sb̄o.

Contra hoc sic. Tota raritas est ꝑmus ẗminus formalis motꝰ rarefactiōis. illius aūt subiectū est totū quantū. ergo illud ꝑsupponitur naturalit̄ isti ẗmino. ḡ nō potest tantuʒ p accidens acquiri per hoc ꝙ tāta qualitas acquirit: qꝛ prius nāliter ⁊ presuppositū alteri nō solū acquirit p hoc ꝙ acquirit posteriꝰ naturaliter: immo ꝑus ꝑsupponit iam acquisitum.

Ad questionem ergo

respōdeo ꝙ in eucharistia manente potest intelligi quadruplicit̄ mutatio. vna ƀm vbi. s alia ƀm qualitateʒ quā nō ↄcōmitat aliq̄ variatio ƀm q̄titateʒ. 3ᵃ ƀm q̄litatē quā cōcomitat variatio ƀm q̄ntitatē. q̄rta ƀm q̄ntitatē ꝑ°. De ꝑma mutatōe manifestū est quō reqrit eanđ q̄titatē manētē. sicut. n. vbi in esse q̄eto necessario ē in q̄to vt in sb̄o: ita vbi fluens necario ē in eodē ⁊ reqrit ideʒ q̄ntū manēs sub eodē ẗmino. De 2ᵃ etiā est manifestū ꝙ ibi eađ q̄titas manet. ⁊ ita pōt ƀm cōem opi. eē sb̄m illiꝰ alteratōis vt sic q̄litas fluēs hēat idē p sb̄o qđ ponit q̄litas manēs hr̄e: ⁊ talis in genē est vel ƀm figurā aliā ⁊ aliā vel ƀm q̄litatē ẗtie spēi ƀm magꝭ ⁊ minꝰ s q̄ variatio ƀm magꝭ ⁊ minꝰ nō corrūpit accn̄tia euchᵃ ƀm ꝙ sunt necaria euchaᵉ. qꝛ de variatione corruptiua dicet in seq̄ntibꝰ. Sed ꝺ corruptōe alia ⁊ alia videret ꝙ corrūperet q̄titatē ƀm illđ Auic. 7. metaph. siue ꝙ dimensio alia ⁊ alia reqrit aliā et aliā q̄titatē. Sed hoc vr̄ esse ↄ̄ sensuʒ. q̄a nimis durū esset dicē ꝙ q̄tiens figurat aq̄ alit̄ ⁊ alit̄ in alio ⁊ alio vase totiens hr̄et nouā q̄titatē simplr̄ manētibus ptibꝰ eisdē in se ⁊ in toto. figura ḡ nō dic vltra q̄titatē nisi relatōem ptiū ad seinuicē vel ẗminoꝝ includentiuʒ ptes. hec

āt relō mutari pōt ptibꝰ manētibꝰ eisdē ⁊ in se ⁊ i toto. De q̄litate etiā ẗtie spēi vbi tn̄ in toto motu manet eađ spēs satis ē manifestū ꝙ q̄titas manet eadē. Sʒ de 3ᵃ trāsmutatiōe q̄ est ƀm rarū et dēsum ⁊ de q̄rta vr̄ dubiū. breuit̄ ḡ vt p dictū ē ad ꝓpositū opinio cōis: imo ois dicēs ꝙ aliq̄ q̄ntitas ē noua. s. rarior spatif eandē difficultatē quā ⁊ illa q̄ ponit totā q̄titatē eē nouā. nisi teneat ibi via tacta ꝙ rarefactio ē quedā iuxtapositio corporꝫ subtilioꝫ int̄ ptes corpis grossioris ƀm aūt istā euaderet difficultas nisi quō h̄ possit gnāri ab igne vl̄ sole corpus subtiliꝰ vino. ⁊ de hoc eēt dicendū sic dicet in seq̄nti. q. Sed eēt alia difficultas. qꝛ q̄cito rarefierēt ille spēs statiʒ eēt ibi alia sb̄a noua. ⁊ p ↄ̄ns nō vbiq; corpꝰ xp̄i. Miꝛ etiā vr̄ ꝙ nulla sb̄a manens eađ oino possit trāsmutari a raro in dēsum nec ecōuerso. Sʒ q̄d tenēdo opi. cōem ꝙ ibi sit q̄ntitas sine sb̄o vel tota noua vel n̄ noua n̄ curo: poterit nē hoc eē ab agēte creato. Videt ꝙ nō. ꝑ° qꝛ qđ immediate ↄseruat a deo nō pōt corrūpi ab agēte creato. talia sūt hꝰ accidentia sepata. ⁊ iō nō pn̄t corrūpi effectiue a creaᵒ. cuiꝰ rō est: qꝛ nulla cā creata pōt hr̄e vtutē actiuā ꝑeminenteʒ vtuti cause ↄseruātis ista in isto eē. sed q̄ntitas h̄ hēt esse supnāle vel imediate a cā supnāli ↄseruāte. ḡ ⁊c̄. Itē quātitas in sb̄o nō corrūpit p ↄ̄riū: qꝛ nec hēt ↄ̄riū ḡ nō nisi p defectū sb̄i vl̄ alicuiꝰ necessario ↄ̄ntis ad ipam sed nō pōt h̄ corrūpi p defectū sb̄i qꝛ est h̄ sine sb̄o nec 2° mō qꝛ nullū aliud accn̄s qđ sibi inest necessario cōsequit ipam. Si ḡ q̄ras a q̄ cā inducit quātitas noua. Rn̄deo: a solo deo imediate. nec tn̄ nouo miraculo: qꝛ ea volūtate q̄ disponit eucharistiaʒ esse in eccl̄ia disposuit ꝙ circa illas spēs pn̄te actiuo nāli cāret talē trāsmutatiōem qualē in substātijs cōuersis cāret agens nāle ⁊ hoc ne meritū fidei euacuaret si viderenꝰ spēs intrāsmutabiles. Hec

via nō pōt improbari p sensū. qꝛ saluat oia q̄ apparēt sensui. nec p rōeʒ qꝛ si arguas ꝙ aufert agēti nāli suā ꝓpriā actionē. Rn̄° nō aufert eaʒ q̄ pōt sibi ↄpetē s. vt trāsmutet sb̄m pn̄s a forma in formā. sed negat sibi illā q̄ nō pōt sibi ↄpetere. s. trāsmutari ⁊ nō aliqđ sb̄m. Alit̄ dr̄ tenēdo in isto mēbro opinioneʒ cōeʒ. s. ꝙ in rarefactiōe q̄ntitas sit noua nō tota sed ps in eodē sb̄o: ꝙ in q̄titate vt in sb̄o ē motꝰ rarefactōis p quē p accn̄s est aliq̄s gradus q̄ntitatis nouꝰ sed tn̄ si ne sb̄o. nec ē nouū miraculū. qꝛ q̄si adgnātur illa noua ps q̄ntitati ꝑexistenti. nec ē nouū miraculū adgnātuʒ q̄titati sepate hēre silem modū in eēndo vel separationē. sic exēplificat de ptibꝰ carnis gnātis ex nutrimēto in xp̄o. Eođ. n. miraculo q̄ vbū assumpsit humanā nām assumunt ad vnitateʒ ꝑsonalē ptes carnis gnāte de nutrimēto. ita hic eodē miraculo q̄ facta ē quātitas sepata factū ē vt quicq̄d est ps eiusdeʒ q̄titatis sit silr̄ sepatū. Cōtra hoc ꝑ°: qꝛ posset isti q̄titati apponi alia q̄titas. sicut si vinū nō ↄsecratū apponeret speciebꝰ ↄsecratis. ⁊ q̄ntitas apposita nō est sine sb̄o sic illa cui apponit. Nec rō nec illa silitudo ē ad ꝓposituʒ. qꝛ ille ptes gnāte de nutrimēto fuerūt ptes vel fiūt alicuiꝰ totius assumpti a vbo. Sʒ iste ptes q̄titatis n̄ fuerūt vel nō sunt ptes alicuiꝰ totius ꝑ° hn̄tis sepatum esse. qꝛ lʒ ps accipiat sile eē toti sine nouo miraculo. tn̄ ps nō accipit sile alteri pti sine nouo miraculo. ⁊ qꝛ tota raritas ē p se ẗminꝰ illiꝰ alteratiōis tota illa hʒ p ꝓprio sb̄o totaʒ q̄titatē sicut ps ptem. ḡ tota ista ꝑsuppōit q̄titatem istā maiorē. ḡ ⁊ p ↄ̄ns illa q̄titas ē prius nālit̄ maior q̄ ista raritas inducta. Breuiter ḡ q̄tū ad istū articulū vel oportet tenē opi. scđaʒ ꝙ q̄titas nullo mō est alia actione agentis creati vel oportet dicē ꝙ agēs creatū possit agere sine passo in qđ agat. Sed ꝑᵐ apparet improbabile. 2ᵐ pōt declarari aliq̄liter. s. ꝙ agens creatū nō reqrat passuʒ nec aliq̄d supplens vicē passi. Et ꝑ° arguit cōtra istud 2ᵐ. qꝛ vr̄ destruere fundamēta ph̄i nālis ꝑmo physi. ꝑmo de gene. et alibi sepe. qꝛ n̄ oportet aliq̄d ideʒ subeē ẗmino transmutatōis. videt etiā illa destruere q̄ apparēt ad sensum. nam agēs qđ habet in vtute sua actiua ↄplete terminuʒ pōt ponere illū inesse si nō impediatur. ḡ agēs creatū posset ponē terminum inesse sine q̄cūq; passo. ⁊ sic posset facere accn̄s sine sb̄o ⁊ formā sb̄alē sine mā. qđ pʒ manifeste ↄ̄ sensum. vn̄ agēs creatū ꝓpt̄ duo reqrit passum. s. ꝓpt̄ se qꝛ passū ē ↄcausa cū agēte creato qꝛ hʒ vtutē limitatā in agēdo ⁊ iō reqrit cām aliā. s. mālem ↄcurrentē in fieri. ꝓpt̄ esse ctum etiā qđ est ↄpositū ex mā tanq̄ pte pexistente ⁊ forma tanq̄ pte adueniēte. ḡ nō poneret agēs creatū agē oino sine mā vel in se vel in eq̄litāte. Sʒ diceret ꝙ ꝑᵐ supplet vicē sb̄i in ↄpatōe ad agēs creatū. qđ ꝓbat: qꝛ sic pōt supplere vicē sb̄i q̄tuʒ ad esse quietū respc̄u accn̄tis. ita pōt vicē sb̄i supplere respc̄u agentis q̄tū ad fieri effectꝰ. ꝓbō: magis vr̄ reqri cā ad effectū q̄ ad aliā cām ad ↄcausandū. sb̄m aūt respc̄u accn̄tis hʒ rōem cāe sed respectu agētis ⁊ causantis accidēs habet rōnem cōcause tm̄. ḡ ⁊c̄. Esset ḡ modus iste huiꝰ ↄclusionis ꝙ agēs causatū nō agit sine sb̄o vel in se vel in aliq̄ supplente vicē sb̄i. Et in ꝓposito licʒ nō sit sb̄m in se: deus tn̄ supplet vicē sb̄i. s. cāūtatem extrinsecā q̄ ↄpeteret sb̄e si adesset. ⁊ hoc inq̄tū illa cā extrinseca reqritur cū agente creato vt ↄcausa. Et h° est possibile sic possibile ē ꝙ deꝰ suppleat vicem illiꝰ cause respectu effectꝰ creati. nō enim magis depēdet causa a cōcausa q̄ effectus causatus ab vtraq; causa. Sed contra hoc iterum arguit. quia causalitas subiecti est receptio forme. sed impossibile est deū in se quomodocunq; habere rōnem receptiui forme. Itē agens causatū si reqrit passum ut

ꝯcausam ꝛ hoc in rõe recipiẽtis formã. ḡ nõ põt agere sine tali passo sine nouo miraculo: ꝛ ita erit nouuz miraculũ qḋ agat posito aliq̃ tali qḋ suppleat vicem sbi: sed in actõe miraculosa agẽs creatũ nõ agit totũ ex se. ḡ oportet redire in h° ꝙ illa actio nõ sit ab agẽte creato. ¶De q̄rta trãsmutatione q̃ est in q̄titate ſm se facilꝰ est. hic.n.nõ est aliq̃ possibilis ſm augmentũ ꝛ diminutiõez: qꝛ nõ sũt species animate / sed ẽ hic possibilis ſm appositõem ꝛ ablationẽ. põt.n. ista supficies diuidi in ptes. et põt hic aliqḋ apponi quantũ. ¶De diuisione dico ꝙ nõ est ꝓprie mutatio aliq̃ eiusdẽ sbi. sꝫ tm̃ est reductio ptiũ in actu q̃ prius erãt in potẽtia in toto: hoc est indistincte. reductio inquã ad actum distinctũ. qꝛ prius erãt in toto ꝯtinuate. ꝛ ita q̄dãmõ vnũ ꝛ postea extra totũ discontinuate. ¶Si tm̃ queraẗ sbm hic in mutatõe tali q̄li. ¶Rñdeo: ipe ptes manẽtes ſm eandẽ entitatem positiuã / sꝫ nõ cum illa p̄cisione quaz intelligimꝰ dicẽtes ptem eẽ in actu pñt poni sbm / qꝛ ſm eandẽ entitatẽ positiuã erãt in toto ꝛ postea extra totuz. sed in toto habuerũt ꝯtinuationẽ que ꝓhibuit illã actualitatẽ includentẽ p̄cisionem. / extra totũ aũt hñt eã / ita ꝙ ptes trãsmutanẗ a forma ad p̄uationẽ: et ita nõ est hic gñatio: sed q̄si corruptio sine gñatiõe: qꝛ illa entitas q̃ nũc est vtriusq̃ ptis positiua totalr̃ p̄fuit: sꝫ nõ p̄fuerit sub illa p̄cisione. s. nõ cuꝫ alio sicut nũc est. illa ãt entitas totius q̃ p̄fuit nõ manet nũc / patet ḡ quõ ista trãsmutatio ñ requirit q̄ntitatẽ eandẽ manentẽ. loq̄ndo de idemptitate q̃ est cõtinuitas / sꝫ tm̃ req̄rit idemptitatẽ loquẽdo de q̄cunq̃ positiuo h ꝛ ibi: sꝫ alr̃ se hñte. ¶De appositõe dico ꝙ possibile ẽ aliqḋ quãtũ isti apponi / ꝛ ei ꝯtinuari. ꝛ h° nullo sbo manẽte eodẽ nisi forte istis ptibꝰ ꝯtinuatis vt p̄dictũ est in diuisione / et sic q̄ntitas erit eadẽ nõ idẽptitate cõtinuitatis sed eadẽ idẽptitate positiua q̃ p̄cedit cõtinuitatẽ que. s. est in hac ꝛ silr̃ in illa: siue ꝯtinuenẗ siue discõtinuenẗ. ¶Et h difficultas cõis ẽ cuicũq̃ vnioni siue diuisioni. si.n. vel diuisio vl̃ vnio ẽ trãsmutatio / ꝛ q̄ris eiꝰ sbm nihil cõe manet nisi entitates ptiũ diuersarũ vel vnitarũ. ¶Et illa entitas qñ est vnio facta hẽt aliq̄d q̊ caret qñ est diuisio. s. habitudinez vnitoꝝ vl̃ ꝯtinuationẽ eoꝝ loq̄ndo de q̄ntis. ꝛ ita illa trãsmutatio vl̃r in diuisione est p̄uatiua. in cõtinuatõe v° positiua. ¶Et si arguis. si aliqḋ quantũ apponiẗ isti ꝛ fiat isti speciei cõtinuũ. ḡ est idẽ terminꝰ amboꝝ. aut ḡ ille ïminus ẽ in sbo aut sine sbo. ¶Rñsionẽm quere. ¶Posset etiã dici sꝫ minus ꝓbabilr̃ ꝙ fractio seu diuisio ptiũ quãtitatis nõ ẽ nisi quidã motꝰ localis / ꝛ ẽ subiectiue in ipis latis: ꝛ tũc oportẽt dicẽ ecõuerso ꝙ ꝯtinuatio nõ est nisi quedaz latio: qꝛ latio nõ facit ꝯtinuitatẽ: sed cõtiguitatez.

Ad argumenta principalia.

Ad primũ dico ꝙ nõ est d̊ essentia motus ꝙ sit talis vel talis entis. nec mutationis ꝙ sit alicuꝰ alr̃ se hñtis. sic nec de essentia albedinis ꝙ sit alicuꝰ hñtis albedinẽ. sed sicut forma aliq̃ in esse q̄to essentialr̃ est in se. talis sꝫ nulliꝰ sit vt informabilis. ita motꝰ essentialr̃ ẽ actualitas q̄daz potẽtionalis vt ita dicã. ꝛ mutatio ẽ quedã alr̃ habitio sꝫ nullius denõiati ab h° vel ab illa. ¶Ad 2m dico ꝙ sic phs ꝯcessit necessariũ eẽ sbm in mutatione vel motu qḋ sbm p̄existẽt ïmino formali ꝛ eẽt ps totalis ïmini / ita dixit ꝯpositũ esse totalẽ ïminũ huiꝰ ꝓductionis. sed apud nos añcedẽs nõ est omino necessariũ. ¶Ad 3m pꝫ ꝙ aliq̃ trãsmutatio alia q̃ ſm augmentũ vel diminutionẽ põt esse circa q̄titatẽ vt diuisio et ꝯtinuatio: ꝛ hoc ſm se / Rarefactio ãt ꝛ ꝯdensatio ſm accñs. ꝛ p ꝯñs sꝫ ipe spẽs nõ pñt augeri nec minui ꝓprie loq̄ndo tm̃ pñt a q̄ntitate minore ad q̄ntitatem maiorẽ trãsmutari ꝛ ecõuerso.

E transmutatõne corruptiua.

Q̄ro vtruz possibile sit circa eucha^am fieri transmutatõez corruptiuã illoꝝ accñtiũ. vr̃ ꝙ ñ forma est simplex inuariabili eẽn^a ꝯsi stẽs. li. 6. p̄ncipioꝝ. ¶Itẽ Boe. li. de tri. forma simplex sbm esse non potest. ¶Itẽ mã est q̃ res potest esse ꝛ nõ esse 7. mathaph / ex his oibꝰ hr̃ ꝙ simplex ad minꝰ forma non põt corrũpi. sꝫ accñs separatũ in eucharistia est forma simplex isto mõ. ergo ꝛc̃. ¶Itẽ si corrumpeẗ aut in sbam / aut in aliud accñs / aut in nihil / nõ in nihil. qꝛ tunc creatura ãnihilareẗ / nõ in accñs. qꝛ tunc creatura cãret accidens sine sbo / nec in sbam. quia ex accñte nõ põt fieri substãtia. ḡ ꝛc̃. ¶Cõtra. illa accñtia pñt frãgi / teri / ꝛ digeri. ꝛ patꝫ ad sensũ / ꝛ ꝓbaẗ ex quadã glo. i. cori. 12 Nutrimentũ aũt ꝯuertiẗ in substãtiam rei nutriende. ergo ꝛc̃.

Hic dicitur

ꝙ esse subsistẽs qḋ manẽtibus accñtibus ꝯuenit est cõforme illi forꝰ quã p̄us sba panis habuit. ꝛ iõ eẽ in quo dimensiões subsistũt tolliẗ eisdẽ passionibus quibꝰ tollet sba panis existẽte ibi / ꝛ ꝓpter h eodẽ mõ corrũpunt accña remanẽtia sicut p̄us poterãt corrumpi. p̄us aũt poterãt corrũpi duplr̃ vno mõ manẽte sba panis / alio mõ per corruptionẽ sbe q̃ ꝯuenit ex trãsmutatione accñtiũ. qꝛ sic gñatio ẽ terminꝰ alterationis ita ꝛ corruptio / ꝛ ex pte etiã q̄titatis / qꝛ cũ vnaqueq̃ res hẽat q̄titatez determinatã intm̃ poterit fieri diuisio ꝙ spẽs nõ remanebit / In h ḡ sacro aliq̃ trãsmutatiõe fcã adhuc manet illud eẽ dimensiuũ sbe p̄cedẽti ꝯforme / Aliqñ tolliẗ eẽ p̄dcm / ꝛ tũc desinit esse sacrm. ¶Et silr̃ ex pte q̄titatis. qꝛ si fiat diuisio in ptes tãte q̄titatis ꝙ sufficiat ad spẽm panis vel vini. ꝛ si sint alie dimẽsiones qꝛ ptes ꝯtinui q̃ erãt in po^a fiũt in actu stm̃ eẽ ꝯforme sbe p̄existẽti manet / si aũt q̄titas ptiũ ad hoc nõ sufficiat / eẽ vtrũq̃ desinit esse. s. dimẽsio / ꝛ esse p̄dcm̃. ꝛ iõ tũc corpus xp̄i desinit ibi esse / In quid aũt fiat ista corruptio qñ ẽ põlis tangeẗ in. q. sequẽti. ¶Contra ꝯclõnẽ p̄ncipalẽ q̃ dicit ꝙ eoḋ mõ põt tolli dimẽsio ista si ẽ sba. qꝛ hꝫ esse ꝯforme sbe panis ar° sic. nõ põt intelligi ista ꝯformitas i aliq̃ positiuo nouo. qꝛ sꝫ tale aduenit ipi accidẽti p hoc ꝙ ẽ sine sbo. sed illud qḋ ei aduenit ꝯforme ẽ tm̃ in ista negatõe nõ inherere actu / sꝫ ꝯformitas in ista actõe non sufficit ad hoc ut vniformr̃ tollaẗ q: ideo tolliẗ eẽ sbe qꝛ est passũ ꝓportõnatũ agẽti nãli. s. hñs ptẽ põlem ꝛ actualẽ quaꝝ põlis põt eẽ sine actuali. istud aũt hñs tm̃ ꝯformitatẽ in negatõe non hꝫ aliq̃s tales ptes. ḡ ꝛc̃. ¶Itẽ sba ꝯposita necessario sibi determiat q̄litatẽ aliq̃ ꝓpriã. ꝛ maxime ſm euꝫ q̊ ponit ꝙ sba corrũpiẗ ad corruptionẽ q̄litatis. qḋ non esset nisi necessario determinaret sibi illã q̄litatẽ. sꝫ q̄titas nõ necio sibi determiat aliquã q̄litatẽ ita.n.ẽ indifferẽs ad ꝯriã sicut ad istã. ꝛ ad vnũ gradũ eiꝰ sicut ad aliũ. qꝛ ex p̄ncipijs q̄titatis nulla qualitas nec vllus gradꝰ egrediẗ q̄litatis. ḡ ꝛc̃.

Dico ergo ad questionẽ

ꝙ accña eucharistie pñt corrũpi ꝛ hoc quidẽ de q̄litatibꝰ quaꝝ trãsmutatio non req̄rit illã quantitatẽ satis est manifestũ ſꝫ ꝯmunẽ opi. / qꝛ ille possũt poni hře sbm ꝯmune manẽs. s. q̄titatez / sꝫ ſm aliã opi. que ponit q̄titatẽ sbe nõ differre a substãtia / nec q̄titatẽ albedinis ab albedine. ꝛ p ꝯñs nullã eẽ hic q̄titatẽ magis sepatã a sbo q̃ sbam cuius est q̄titas non est eque facile saluare corruptionẽ q̄litatis. tũc eniꝫ oꝫ ponere ꝙ cũ pari ratione quelibet q̄litas sit sine subiecto sicut ꝛ vna. quecunq̃ trãsmutaretur trãsmutareẗ sine subiecto. ꝛ tũc redit istud ad difficultatem tactam in. q. p̄cedente quomõ eucharistia corrũpiẗ

ꝯ corruptionē q̄titatis. ⁊ quō q̄titas il
la possit esse noua. ¶ Tamē ad ꝯclōnez
in cōi pōt sic argui v̄tus agentis ñ dimi
nuit p hoc q̄ accn̄s est sine sb̄o. sȝ si acci
dēs eēt in sb̄o posset corrūpi ab agente
nāli. ḡ ⁊ mō. ¶ Hec rō nō ꝯcludit. q̄ȝ nō
sufficit sola v̄tus equal' agent̄ nālis. sed
oȝ q̄ hēat passū sibi ꝓportionatū ad h̄
q̄ agat sic p̄us. ¶ Rn̄deo q̄diu manet q̄n-
titas satis facile ē f̄m cōem opi. saluare
passū respectu agētis nālis/ ⁊ hoc bene
possibile est respcū q̄litatū ꝯriaꝝ. q̄ȝ ñ
ōis alteratio inter ꝯria reqrit q̄titatem
mutari/ & tñ in tali alteratōe ad q̄litatē
cū q̄ nō posset stare spēs panis desinit eē
eucharistia/ q̄ȝ deus instituit nō ꝯserua
re eucharistiā hoc ē accn̄a sine sb̄o in q̄
bus sit corpus christi/ nisi q̄diu manent
ibi q̄litates nate pficere sb̄as iā ꝯuersas
ergo simplr saluat eucharistiā posse de-
sinē eē actōe agent̄ nālis/ nec ibi ē aliq̄d
miraculū nouū. q̄ȝ eadē volūtate antiq̄
qua deus voluit eucharistiā esse i eccl'a
voluit etiā illā nō manere nisi q̄diu q̄li
tates apte nate pficere sb̄as iā cōuersas
manēt. ¶ De corruptōe aūt eucha^e p cor
ruptōem q̄ntitatis a q̄ agēte possit fieri
tactū est in q̄stione p̄cedēti. ¶ An aūt i de
sitiōe eucha^e p ꝯuersionē uel trāsmutati
onē in q̄ntitatē nouā oporteat sb̄am re
dire. dicet in. q. sequenti.

Ad rationes

Ad primā dico q̄ au-
ctor ille loquit de illis sex p̄ncipijs de q̄
bus determiat. illa aūt sūt forme respe-
ctiue extrinsec' aduenietes/ vñ h̄ auctor
nō arguit de formis absolutis. ¶ Ad 2^m
pōt dici q̄ Boe. loquit de forma que ē
pura forma. i. purus act' sicut applicat
ibi de deo. ¶ Et verꝫ est q̄ forma que nō ē
nata pficere aliq̄d pōle nō est nata reci-
pe accn̄s. ⁊ ita est de eēntia diuina. nisi
forte fiat instātia de essentia angelica et
intellectōe. sȝ de hac in. q. de simplicita
te angeli an hēat mām. ¶ Ad phm. vij.
metaph. planū est q̄ nō ꝯcederet aliq̄d
posse corrūpi nisi h̄ret pōm distinctam
ab actu sicut ptē a pte. sȝ hoc ponēt q̄a
ponit ordinē cāꝝ simplr necessariū uel
q̄ȝ poneret simplr nihil posse corrumpi
nisi cuius ps manet post corruptōez/ sic
ponit nihil ꝓprie posse gnāri nisi cuius
ps fuit añ gnātōem/ sȝ nec in ordine cau
saꝝ nec in ista ptis sepatōe a toto ꝯcor-
damus cū ipso. ¶ Ad rōnem dico q̄ q̄li-
tas non corrumpit in nihil/ sed in quali
tatē aliā ꝯriā. uel alterius gradus in ea
dē spē. nec sequit q̄ agēs nāle faciat ac-
cidēs sine subiecto. q̄ȝ q̄litas noua habȝ
idē sb̄m q̄d ⁊ prior qualitas h̄uit. vel sal
tē q̄tū est de se h̄re possȝ/ si aūt loquar
de corruptiōe q̄titat̄ cui nō pōt assigna
ri aliq̄d aliud p̄us sb̄m. illa nō corrūpit
actōe nālis agent̄ sine sb̄o/ uel p̄exn̄te de
quo dcm̄ est in. q. p̄cedēti. uel de nouo
creato de quo dī in. q. sequēti.

Ultimo que-

ro vtrū in aliqua transmu
tatōe fcā circa eucharistiaȝ
necesse sit sb̄am aliquā actōe diuia redi
re/ vī q̄ nō. q̄ȝ q̄ntitas sepata hȝ modū
sb̄e in agēdo ḡ ⁊ in fiēdo ⁊ patiēdo. ḡ q̄c
q̄d pōt gnāri de sb̄a si ibi esset pōt ge-
nerari de q̄ntitate sepata. nō ergo oȝ sb̄
stātiā redire. ¶ Itez agēs nāle ⁊ approxi
matū passo nāliter trāsmutat/ ḡ nō req
rit miraculū ad hoc ut trāsmutet. sȝ sb̄
stātia nō pōt redire nisi p nouū miracu
lū. ḡ nulla trāsmutatio possibilis ibi re
q̄rit sb̄am redire. ¶ Itez agens nāle nō i
peditū necessario agit. ergo nō depēdet
in agēdo ab aliq̄ actōe q̄ sit imediate uo
luntatis diuine. q̄ȝ uolūtas diuia nulli'
actionis ad extra est p̄nci^m nisi ꝯtingent̄
necessariū aūt nō pōt dependē a ꝯtingē
ti. ḡ in ista actōe nō reqrit aliq̄d q̄d cau
set a uolūtate diuia imediate. ¶ Itez au
gus. vij. de ci. c. 30. sic de' res q̄s cōdidit
administrat ut eas ꝓprios motus agē
sinat. ḡ sinit agens nāle agē motū suum
nālem. ⁊ p ꝯn̄s trāsmutare eucharistiaȝ
sine oī miraculo. ḡ ⁊ sine sb̄a redeunte.
¶ Cōtra iste spēs p̄nt nutrire ut dic̄ que
dā glo. i. Corin. xi. Alius quidē esurit. a
lius v̄o ebrius ē. ḡ p̄nt trāsmutari i sub
stantiā alēdi. ergo ex eis pōt gnāri sb̄a.
sȝ h° nō pōt fieri nisi sb̄a redeat. q̄ȝ ex ñ
sb̄a nō fit sb̄a. ¶ Itē pȝ ad sēsū q̄ hostia
ꝯsecrata pōt corrūpi in ignē/ ul' in aiatū
gnātū p putrefactōem. sic corrūpet si es
set ibi panis. ⁊ tunc ut prius substantia
generari nō potest nisi substātia redeat
ergo ⁊c̄.

Hec est una opinio

Inno. de officio misse pte 3^a. c. de fracti
one. dicit q̄ sb̄a panis redit. q̄d pōt sic
ꝓbari. q̄ȝ xp̄s est in eucharistia ut nutri
mentū spūale, ⁊ tādiu/ q̄diu spēs sūt ut
ꝯueniēs nutrimentū corpale/ ḡ desinēti
bus spēbus h̄re rōnem ꝯuenient̄ nutri
menti/ utpote q̄ñ si eēnt in sb̄a panis et
vini/ sille sb̄e essent incōueniētes ad nutri
mentū corpaliter. tūc rōnabilit desinit
ibi esse corpus xp̄i ut nutrimentū spūa
le/ deficiente aūt eucharistia/ redit sb̄a.
¶ Nec oȝ hic ponere nouū miraculuȝ ad
hoc q̄ corpus xp̄i desinat ibi eē q̄ñ spēs
nō eēnt nate afficē sb̄as ꝯuersas. q̄ȝ ita
deus instituit eucharistiā nō manē nisi
manētib' spēb' ꝯuenientib'. ¶ Nec est no
uū miraculū q̄. s. desinēte corpe xp̄i ibi
esse/ redeat subā. q̄ȝ deus ordinauit nun
q̄ accn̄a esse sine sb̄o/ nisi in eucharistia
¶ Contra hoc posset argui sic. q̄ro q̄ñ re
dit substātia panis. aut hoc ē in ultimo
instāti q̄ñ gnātur ibi noua sb̄a. ⁊ tūc se-
quit q̄ simul sit ibi panis/ ⁊ non panis.
q̄ñ. n. generat aliud/ panis corrūpit ⁊ p
te tūc panis est ibi p̄mo. ⁊ hoc est incon
ueniēs/ aut añ illud ultimū instāſ. ⁊ tūc
vident sequi duo incōueniētia/ p̄mū est
q̄ ñ tādiu manet eucharistia q̄diu ma
nēt ibi spēs nō corrupte/ uel q̄ sil' mane
bit eucha^a ⁊ erit ibi sb̄a panis cū corpe
xp̄i. ¶ 2^m incōueniēs ē. q̄ȝ agēs q̄d pōt in
ptē mot' pōt in totū motū/ ⁊ in minuȝ
q̄ñ nō magis repugnat vna ps mot' ipi
susceptiuo q̄ alia. hoc appȝ ex dict̄ su
pra in. q. p̄cedēti/ sȝ nō magis repugnat
illis spēbus vna ps alteratōis q̄ alia/ q̄
diu spēs ille nō corrūpunt simplr sȝ alte
rant. ḡ agēs potēs in p̄mā ptē alteratōis
pōt ⁊ in qualibet. ergo dū manet illa al
teratio nō necesse est sb̄am redire. ¶ Sȝ
ad istud ar^m ꝓbabili' eēt dare 2^m mem
brū. ⁊ tūc p̄mū q̄d infert forte nō eēt in
cōueniēs opinātī. diceret. n. q̄ nō māet
eucha^a q̄diu manēt spēs ille q̄litcūq̄ se
h̄ntes/ sȝ q̄diu manent ut ꝯueniētes nu
trimēto/ p̄nt aūt sic alterari ut nō ꝯueni
ant nutrimēto/ añq̄ totalit corrūpant.
sicut posset panis nō esse ꝯueniēs nutri
mentū añq̄ corrūperet sapor/ ⁊ a^a accn̄a/
⁊ tūc difficile esset inuēire certū graduȝ
alteratōis ul' putrefactōis vsq̄ ad queȝ
p̄cise manēt eucha^a. ¶ Ad 2^m dicēt q̄ p p
totā illā alteratōez q̄ p̄cedit corruptiōez
spēꝝ. ⁊ p ꝯn̄s corruptōem eucha^e nō oȝ
sb̄aȝ redire/ sȝ oȝ eā redire ꝓpter gnātio
nē q̄ sequit illā alteratōnem ⁊ ꝯcomita
bit corruptōem spēꝝ/ nō aūt pōt redire
tūc q̄ñ erit corruptio. q̄ȝ tunc sil' eēt ⁊ ñ
eēt. ¶ Sȝ ista rn̄° ñ assignat sufficientē re
ditōem sb̄e panis. cū. n. posset agēs nāle
agē vsq̄ ad ulti^m instāſ/ si nō rediret p te
ḡ nō dic̄ sufficient. ¶ Est alia opi. q̄ pōit
mām redire. exponit tñ q̄ nō pōt intelli
gi de mā p̄us ānihilata. q̄ȝ q̄d in nihil ē
redactū ñ pōt iterꝝ idē nūero redire/ nec
etiā de mā p̄us ꝯuersa in corp' xp̄i/ hoc
p̄t itelligi q̄ȝ illud ñ possȝ rdire nisi cor
p' xp̄i ul' mā xp̄i ecōuerso ꝯuerteretur i
mām panis. sic nec panis ꝯuersus possȝ
redire nisi corp' xp̄i ꝯuerteret i panē. ¶ Sȝ
oȝ istā opi. itelligi si dēat ꝓbabilr sustie
ri q̄ de' nouā māȝ cat/ nec oȝ tūc ponē
nouū miraculū. q̄ȝ h° ē ex antiq̄ miracu
lo ne fides pdat meritū. ⁊ p ꝯn̄s ut ōis
trāsmuta° possit h̄ fieri ab agēte nāli. q̄
posset fieri si accn̄a eēnt in sb̄a. nec tūc
simplr sb̄a māe corpee i ꝯuersiōe minu
eret. nec in p̄ncipio creata p ulti' rditōez

augeret. qz q̄tū fuit de mā ꝯuersū i corpus xp̄i tm̄ redit h vel creat. ¶Contra hāc opi. arguo sic. q̄ro. n. q̄n redit mā. aut in vltimo instāti q̄n gn̄atur ibi noua substātia. aut añ ultimū instās. ¶Non añ ꝑpter duo. tū qz manēte eucharistia eēt sbā ibi mere alia a mā corpis xp̄i qd n̄ tenet cōis schola. tū qz illa mā eēt sine forma qd est simplr impossibile fm istuz saltē nō est possibile sine nouo miraculo. sz non sūt ponēda pl'a miracula sine necessitate. ¶Si vo in instāti gn̄atiōis redit mā. frustra ponit redire ad hoc ut agens nāle genēt ex ea. qz nō gn̄at nisi de materia q̄ta sz istū maxime. ¶Silr non potest gn̄are nisi cū illa gnātōe ꝯcomitetur corruptio. z spāli fm̄ istū sz tūc n̄ corrūpet aliquā sbaz. qz illa mā non redit sub forma sbāli corrūpenda. qz tūc sil' hīet eā/ z nō hīet. ¶Modus etiā quo dicit iste doctor opi. istā necessario esse tenēdā. s. q non redeat nec mā ānihilata nec ꝯuersa. sz tm̄mō possibile est eam redire. qz alia noua creatio nō vī pbabil qz mā ānihilata redire pōt z mā ꝯuersa. ¶Primū pbat. qz nihil sequēs annihilationē māe ē eiusdē rōnis cū nihilo pcedēte creatōem māe. sic imit ānihilatōis ad quē/ z creatōis a quo sūt idē vel eiusdē rōnis. sic in gnātōe z corruptōne ergo ē eadē distātia māe ad nihil sequēs ānihilatōem eius. z ad nihil pcedēs creatōem eius. g eadē pō pōt sup hāc distātiā z illā. q ergo pōt creare pōt z ānihilatā repare. ¶Itē mā ānihilata non est magis nihil q añ creatōem. nō ergo magis includit ꝯdictōem q pus. g sicut prius potuit oipotens illud pducē qd sic erat nihilita z nūc pōt. ¶2m. s. de mā ꝯuersa pbat. qz corp' xp̄i nō aliī se hz p hoc q panis ꝯuertit in ipm. g ecōuerso posset panis ꝯuersus redire eo mō quo cōuersus ē in ipm absq h q corp' xp̄i aliī se hīet in se. qz sicut hn̄do in se istā entitatē post ꝯuersionē non aliī se hz positiue. ita in nō hn̄do. puta si rediret panis nō aliter se hīet pūatiue. ¶3a opi. est. q sic ꝯmentator dicit. i. physic. Et de sbs corpis in mā gn̄abiliū z corruptibiliū oz itelligere dimēsiones intmiatas añ aduētū forme sbālis alias nō posset intelligi diuisio māe ut i diuersis ptib' māe sint diuerse forme sbāles. h' i aūt dimēsiōes post forme sbālis aduētū accipiūt eē terminatū z ꝯpletū. q̄cqd aūt intellr i mā añ formā sbālē hoc manet idē nūero i gn̄ato z corrupto. qz remoto posteriori oz remanē pus. ¶Sic ergo mediātib' his dimēsionib' icōpletis mā panis reciperet formā eius qd ex pane generaret. z h pane nō ꝯuerso. ¶Ita cū nūc sit datū dimensiōib' ut subsistāt z habeāt eē pforme eē pozis sbēlita daf eis q possint sbesse for' sbāli. qz de nā sua nō hñt q sbsint tm̄ accn̄tali sz a forma sbāli hñt h' z tūc uel ex ꝯnti adueniet mā ꝑpter cōcomitātiā nāle for' ad mām sul' ipsi dimēsiōi vtute diuia dabit nā māe pp ppinq̄tatē ad ipsā ut sic illud genitum sit ꝯpositū ex mā z for'. ¶Addit huic opi. q si ex talib' dimēsiōib' gn̄aret vmis p' z post ex ptibus nutrientib' gn̄aret sba. mā nutrimēti erit tandē mā illius sbe. ¶Cōtra istā opi. arguo sic. for' determinata ad aliqd receptm̄ nullo' pōt aliud pficē sic nec albedo angelū sic nec sap' lapidē sz for' sbāl' determiat ad mām sbālez ut ad ꝑpriū susceptiuū. g nullo' pōt pficere dimēsionē de genē q̄titat q non est mā sbāl'. ¶Itē for' ō genē pozi nō pōt pficē suscept'm de genē posterozi. g nec forma sbāl' dimēsionē. añs pbat. qz act' psupponit pōm. z h' loquēdo de ōrdine oigis/ act' aūt generi pori nec origie nec pfectōe aliqd psupponit de genē posteriori. ¶Itē tio. z vī māifesti'. qz for' sbalis est talis actus q est nat' ꝯstituere per se vnū cū suo pfectibili p se. sz nō pōt cōstituē vnum p se de genere q̄titat. g zc. ¶Itē illud quod est essential' ratō terminādi dependētiā alteri' nō pōt ad illud depēdere. forma sbālis est h' i respectu q̄titat. g zc. ¶Itē quō de pō dimēsiōis pōt deduci for' sbal' cū ex nā rei nō sit i illa tanq in pprio poli. ¶Sic vī iꝑrobata h' ps opionis i gn̄ali. s. q dimēsio n̄ pt hīe vicē māe respcū forme sbal'. sz q̄ntū ad gn̄atōez ex illa dimēsiōe iꝑrobat in spāli. h' sic. Ignis genit' ex illa dimēsione z for' sbali. ignis nō eēt vnifozmiter nec vniuoce ignis cū alio igne gn̄ato ex forma sbali z mā ignis. z tūc ignis n̄ vniuoce ageret ꝯburēdo hostiā sic ꝯburēdo lignū. ¶Itē nō solū in vno sedz absurditas q erit ignis mathematic' ex q̄titate z forma sbāli. sz erit tal' pcessus i gn̄abilib' z corruptibilib' vsqz ad finez mūdi. nā ex illo igne hñte dimēsionē p mā dcō mathēatico gn̄abit aq hñs idē p mā qd hūit corruptū p mā. z ex illa aq aer. z sic vsqz ad finē mūdi. vel i infinitū fm pbos. ¶Q ō ille ali' doctor addit de mō siue mā nutrimēti aduēienti nō saluat ppo'm. posito. n. q genitū nō sit nutribile sic igni nihil valet. ¶Itē esto q sacerdos esset nutrit' de istis spēb' z pone sic possibile ē q p magnū tps quūqz multe ptes māe fluxissent z nouegenite fuissent. sedz q ille ptes nō ita erūt de ptes carnis z ex ptib' eētialib' carnis cōstitute sic alie ptes q nō eēnt gēite ex spēb' z sic possibile eēt ponē casuz q puer nutrit' ex spēb' vsqz in finē vite sue n̄ resurgeret nisi hō ꝯposit' ex dimēsione z for' sbali vna ul plib'. ¶4a opio ē q i trāsbatōe ipsis accn̄tib' cōicat p creatōnē possibilitas trāsmutabil' nō tm̄ i formā sz ēt in infinitū gradū actualitatis q est mā. g accn̄a resoluunt postea i māz ex pdcā possibilitate eis ānexa ꝯuersa i actualitatē grad' infimi nālis tcām. Et ita h opi. ꝯcozdat cū 2a. s. q mā redit. sz nō imediate a deo. sz p actiōem agentis nāl. ¶Cōtra h. qz hoc puz possibile fm ipm est termin' creatōis. g ē aliqd extra cām suā. vl' extra pmā cām hz entitatē positiuā mā inferiozē sz h ē falsū. qz dic aug'. li. ꝯfectionū. Fecisti dne duo. vnū ꝑpe te angelicā nām. aliud ꝑpe nihil. s. mām pmā. g de scō nihil ē inferi' mā p' sz forte possibile sit aliqd inferi' creari a deo q̄cqd sit de h non hz hic bn̄ locū disputa' de h. ¶Ad ppo'm arguo sic. mā n̄ pducit p gn̄atōem cū sit fūdamentū p̄suppo'm gn̄atōi. g agēs nāle nō pōt illud puz pōle admixtū spēb' ꝯuertē in materiā pmā/ uel in compositū/ ita q actione illa pducat mām pmā vel ꝑpriam isti ꝯposito. ¶Itē esto q tale ꝯposito poneret in spēbus eucharistie z q possibile esset de illa/ actione naturalis agentis pducere materiā/ ul' ꝯpositū adhuc frustra ponet. quia agens ille nō potest agere nisi inquantū actu/ quod non esset h.

Dico ergo ad questiones q transmutationū possibilium circa eucharistiam quedaz stant cū eucharistia manente/ quedam nō/ omnes pme non requirunt substantiā redire quācunqz. nec actione diuina/ nec actōne agentis naturalis/ nec in illis de facto est materia vel redit. ¶Secundarū autem quedam non requirūt substantiā redire/ tamē redit actōne diuina sita q sūt quatuor cōclusiones. ¶Prima pbatur. omne agēs potens in transmutatione aliquā pōt i terminū illius si habet susceptiuū non magis repugnans termino q motui/ sz in transmutatōibus in quib' manet eucharistia agens naturale potest in totū motū/ z susceptiuū non plus repugnat termino q motui. ergo zc. Minor patet quia susceptiuū nō potest hic poni nisi quātitas. quātitati autem nō magi repugnat vn' gradus qualitatis ad quē potest esse transmutatio q alius gradus imperfectior fm quē z alios sibi similes potest esse motus alteratōnis. ¶Nam quantitas fm ratione sui determinat sibi aliquē gradum qualitatis. sic patz pma ꝯclusio. s. q manente eucharistia n̄ est necessariū redire substantiā. ¶Et per idē pōt pbari tertia ꝯclo. s. q trāsmuta'

corruptiua eucharistie. dū tñ ibi maneat eadē q̄titas q̄ sit sbm trāsmutatiōis nō necessario req̄rit sbam redire. ¶ 2ª cōclusio pbat. qꝛ dū manet eucharistia ñ est ibi sba nisi sba corpis xpi. accñtia ēt manēt tūc sine sbo, s3 neutrū istoꝝ ess3 verꝝ si alia sba rediret, ergo manēte eucha.ª nulla sba de scō redit. ¶ 4ª ꝯclo est difficilis 3ª q̄ est siue p alteratiōem siue p motū i q̄titate corrūpat eucharistia, redit de scō sba, s3 h est sba ꝯposita cui talia accñtia ꝯuenirēt quā etiā afficiūt, et hoc in instāti corruptōnis ꝛ imediate a deo. ¶ Pri.ª ps h' pbat. qꝛ de' statuit illas spēs manētes eē sine sbo in eucharistia pcise ꝛ nō alibi, ergo statuit ꝙ cessāte eucharistia nō sūt spē) sine sbo. ꝛ per ꝯñs in ipso instāti corruptōis fit ibi aliq̄ sba. ¶ 2ª ps pbat. qꝛ si aliq̄ substantia redit. nō alia q̄ illa q̄ pōt illis accñtibus nouis affici. qꝛ alia sba nō esset capax. ¶ 3ª ps pbat. s. ꝙ nō redit imediate nisi a deo. qꝛ nullū aliud agēs h3 vtutē actiuā ad hoc sufficientē. Nō ergo redit sbstantia ꝯposita du3 accñtia eucha.ª manent, sut dicit pma opi, nec ut dicit scda opi. redit mā siue p repatōem seu resolutionē seu creationē qꝛ hoc esset oio supfluū cū p mām sola3 nō posset magis saluari actio aliq̄ agentis nālis, nec ut dicit 3ª dimēsio est susceptiuū forme sbal', nec ut dicit q̄rta. possibilitas illa est aliq̄d nec in aliq̄d ꝯuertibile. ¶ Que autē trāsmutatio possit fieri manēte eucha.ª p3. qꝛ quel3 alteratio p qua3 nō inducit aliq̄d incōpossibile pani si manēt. ꝛ trāsmutatio s̄m q̄titatē uel p se ut fractio ꝛ diuisio. qꝛ ptes panis hōgenee nate essent manē sub illis ptib' q̄titati diuise. uel s̄m q̄titatē ꝯcomitant ut ē in rarefactōe, uel ꝯdēsatiōe. dū tñ nō inducat q̄ntitas repugnās sbe panis iā ꝯuerse si esset. ¶ Per oppo.m aut trāsmutatio corruptia s̄m q̄litatē s3 illū gradū s̄m quē nō posset stare cū pane si manēt. ꝛ h lic3 q̄titas oio maneat eadē, stat aūt nō pōt fieri manēte euch.ª, uel saltē ñ fit d scō. vñ si possibile eēt ꝙ calor inducēt i spēbus ꝯsecrati s̄m gradū repugnantē pani si adesset ꝛ tñ q̄titas oio eadē q̄ pus maneret corrūpet eucha.ª: qꝛ eucha.ª nō ꝯsistit in sola q̄titate s3 in alijs accñtib' necessario ꝯñtib' sbas ꝯuersas. Et p cōsequēs in inductōe illius caloris icōpossibil' rediret sba de scō, ut pbatū ē q̄rta ꝯclone, s3 h nō eēt necessariū pp̄ter actōnē agenti nālis ut dicit tertia ꝯclo. Ibi ēt n. agēs nāle q̄titatē p sbo in quā poss3 inducē illū calorē, ut pbat pbatio prie ꝛ tertie ꝯclonis, ꝛ tūc esset ibi q̄tu3 calidum calore igneo s3 tñ nō esset ignis.

Ad argumēta.

Ad pmū dico ꝙ quantitas sepata nō h3 aliquē modū positiuū sbe s3 tm̄ negatiuū istū. s. nō inesse actu subiecto. s3 iste modus negatiuus nō sufficit ad hoc ut possit esse subiectū magis q̄ pus. imo cui' potuit pus esse imediatū sbm eius pcise pōt esse nūc. pōt tñ ꝯcedi illud ar.m ꝙ alicuius trāsmutatōis pōt q̄titas eē sbiectū s3 nō transmutatiōis ad sbam. qa ibi req̄rit ꝙ sbm sit pncipiū sbe ꝯposite ut mā. ¶ Ad 2m ꝯcedo ꝙ non req̄rit nouū miraculū ad actōe3 agenti nāl q̄diu agens illud h3 passū. s3 q̄ñ non h3 passū nō pōt agere nisi p miraculum det sibi passū. s3 sicut a natura dari non potest, ita passū req̄situ ad generationē nō est hic, nec pōt esse uel fieri p agens nāle de aliq̄ qd sit hic, ꝛ iō o3 ad hoc ꝙ agens naturale possit agere hac actione. ꝙ p miraculū respondeat sibi passū pporti onatu3. nec tñ dico ꝙ q̄ñ redit de facto s̄m quartam conclusionē ꝙ agens naturale ibi generet. sed solus deus creat ibi substantiam composita3 pmo. sed si vlterior debeat sequi generatio alicuius d illa substantia potest agens naturale ibi agere ad forma substantialē. quia hab3 passū sibi ꝯueniens. ¶ Per idē p3 ad 3m quia necessario agit quantum potest agere. non autem potest ibi agere ad formam substantialē nisi sit ibi aliud receptibile a quantitate, ideo necessario requiritur actō diuina. ¶ Et si queras an agat agens naturale ad hoc ꝙ substantia illa rediens actione diuina sit quanta uel qualis, illa qualitate quam inducit in quantitatē. ¶ Posset dici ꝙ sic, q̄a cum posterius natura agat q̄ deus i reducēdo substantiā, ꝛ in illo posteriori hab3 passū receptiuū illius termini formalis in quē potest. ꝛ p ꝯñs potest illō passū afficere illo imino formali. ¶ Uel potest dici oppositū. s. ꝙ nō, quia nō pt agēs creatū informare subiectū aliq̄ accidente nisi pus hūerit aliq̄d repugnās qd tollit p actionē agentis hi'. ¶ S3 h' non est necessariū, quia si hic nō pcedit ordine durationis ꝯtrarium uel puatio. non pp̄ter hoc tollit actio agētis naturalis. quia bene potest agens naturale hre effectū sibi coequeuū ꝛ in seipso sut de ppria passione ꝯsequente sbm uel in alio sutpote si sil causarent sol ꝛ aer sil fieret aer lucidus a sole. ꝛ tñ nō pcessisset i aere oppositū luminis. ¶ Ad quartum signanter dicit aug'. pprios mot' i. qui sunt vtute ppria eorum. sed talis non est nisi qui habet subiectu3 cōueniens, cuiusmodi non est quātitas ad susceptōnē forme substantial'. ꝛ ideo post solam q̄titatem nō potest substantia pduci nisi actione diuina.

Di. i3ª.

Olet queri

Hec est ultima ps in q̄ magister determiat de cā efficiente ꝯsecratōis eucha.ª ꝛ diuidit in duas. in pncipalem in q̄ detminat hāc ꝯclonē. ꝙ a q̄cunq3 sacerdote bono uel malo indifferent pt ꝯfici euch.ª, ꝛ incidētalē q̄ tangit de pceptiōe sacri h' ¶ 2ª ibi Illud etiā sane. ꝛ sequit epylogus respcū istius tractat' totius. ibi De hoc celesti mysterio. ꝛ ps in cidentalis ibi. Quis sit dicēdus hereticus q̄ incipit ibi Ne aūt ignores.

Irca hāc di.

quero duo, ¶ Prio vtrū sola actione diuina possit confici corpus christi, ¶ Secūdo vtrum quicunq3 sacerdos pferens verba consecratōis cum intentione determinata ꝛ circa materia3 cōuenientem posset conficere eucharistiā

Q primu3

sic pceditur. ꝛ arguit ꝙ non, in. 6. pncipijs dicitur ꝙ omnis actio in motu firmatur, diuina actio nō fundatur in motu. ergo deus non causat aliquid per actionē suam. ergo nec hic. ¶ Itē ibidē. ppriū est actiōi ex se inferre passionē. s3 h nulla passio infert ergo h nō est actio. ¶ Minor pbatur qꝛ illa passio fieret in instāti ꝯuersiōis sicut ꝛ actō, in illo aūt instāti nō manet panis. ergo tūc nō est passio in pane, s3 nec tūc ē passio in corpore christi qꝛ corpus christi tūc per istā actionē nō mutat. ¶ Ite3 ꝙ nō sola actione diuina. pmo sic. agens naturale pōt ꝯuertere totū in totū. qꝛ p̄ mo de ge. dī ꝙ generatio est ꝯuersio toti' in totū. g agēs nāle pōt in totā istā cōuersionē. qꝛ nō vī sibi ipossibil' nisi qꝛ ē totius i totū. ¶ Itē nā pōt formar corp' xpi in eē nāli. g pōt illud formare h s̄m eē qd h3 in euch.ª. pbō añcedent. ¶ Nā formauit corp' ex sanguinib' vginis, p formatio ꝯñtie. Idē esse ē corpis xpi in utero vginis ꝛ in eucha.ª. s3 sup idē esse uirtute iminū pōt eadē vtus g ꝛc. ¶ Et si dicas ꝙ ē idez esse. tñ sub alio ꝛ alio mō. ꝛ ꝙ s3 sup pmū modū possit nā, nō tñ super 2m. ¶ Cōtra. esse fuit p se termin' isti' actionis. nō autē ille modus ergo eodē esse manente per se manet idē termin'. ꝛ p ꝯñs in illud posset eadem vtus. ¶ Nec potest dici ꝙ phibet pp̄ter modum. qꝛ

modus nõ repugnat ei cuius est modus ergo iste modus nõ repugnat illi eẽ. ergo qd pōt in illud esse ꝭm se nõ impedit p quẽcunq; modũ eiꝰ qn possit in ipsũ. ¶Et ꝯfirmat itez. qꝛ magis est posse i esse ꝙ i quẽcunq; modũ eiꝰ. ¶Preterea vltimo. sacerdos hꝫ aliquã actiõem respectu ꝯsecratõis. ergo ñ sola actõe dei ꝯficit eucharistia. añs ꝓbat. nõ. n. reqrit intẽtio aliq̃ in aliquo respectu alicuius effectꝰ ad quẽ ipm nullo mõ est cã agens. sꝫ intẽtio sacerdoti reqrit. ergo ⁊c̃. ¶Contra. ꝑma. q. ꝑma. ini catholicã. et sumit ab aug. li. de corpe dñi. mysteriũ corpis ⁊ sanguinis dñi ꝑficit vtute. s. s. ⁊ sequit sic xp̃s ẽ q̃ baptizat ita ipse ẽ q̃ p spm suũ hãc sua efficacẽ carnẽ ⁊ trãsfundit in sanguinẽ. ¶Itẽ Greg. i. q. ꝑma Multi secularium. vnꝰ idẽq; spũs. s. iro ta eccliã inuisibilit mysteria corpis xp̃i ⁊ opando scificat. ⁊ sanctificãdo benedicit. Et iste due auctoritates ponũtur hic in littera.

Ad solutionem hu

ius. q. tria sunt vidẽda. Primũ an actione diuina possit h sacm̃ ꝯfici. s. eucharistia ⁊ hoc tangũt ꝑa duo arã. ¶2° an actõe agenti creati ut ꝑncipal agẽtis. et hoc tangũt duo sequẽtia arã. ¶3° an actiõe alicuius creati ut instrũalit agentis ⁊ h tangit vltm arm. ¶De ꝑmo vi manifestũ ꝙ sic loquẽdo de actõe cõiter sicut deus di hẽe actõem circa creaturas qñ aliqd nouũ imediate facit in eis/nisi ꝙ est eq̃ facile videre quõ sit h actio positiua sicut in creatõe. qꝛ non est aliqd positiuũ absolutũ accipiẽs simplr eẽ/sꝫ d h tactũ est di. xi. ¶Magis ergo ꝓprie stringẽdo actõem ꝯ relatõem hꝫ hꝰ mõi articulus difficultatẽ. ſt di ꝙ h mõ actionez actõe diuina pōt fieri/⁊ fit hꝰi ꝯuersio sqd ꝓbat sic. nõ minoris vtutis uel actõnis est aliqd ꝯuertere in ꝑexñs ꝙ in nõ ꝑexñs. sꝫ si ꝯuerteret a deo panis in nõ ꝑexñs esset ibi simplr actio diuina q̃ illud non ꝑexñs ꝓduceret/qꝛ ꝓduci non posset nisi aliq̃ actione non relatione. ergo ⁊ nũc ẽ actio. ¶Itẽ creatio ẽ vã actio sꝫ non minꝰ posset iminus istius ꝯuersionis accipe eẽ ꝙ terminꝰ creationis. s. si hec ꝯuersio fieret in non ꝑexñs qd totalit accipet eẽ p ꝯuersionẽ istã. ergo ⁊c̃. Maior licet videat plana. tñ ꝓbat accipiẽdo actionẽ stricte ut dcm̃ est. qꝛ si creatio eẽt tñ talis. ergo creare esset tantũ referri. sꝫ cũ creare sit deũ velle rẽ eẽ/tũ velle diuinũ esset tñ relõ vel referri. qd vi incõueniẽs. ¶Itẽ deꝰ hꝫ actõem ꝓpe dcã̃ ad intra. ergo eq̃ uel magi ꝓprie dcã̃ ad extra. ⁊ sic in ꝓposito. ꝓbatõ antecedenti. qꝛ si gnãtio non esset actio ꝓprie dcã ut ꝯ relõnẽ distinguit. seqret ꙙ gnãtio essꝫ tñ relõ. ⁊ tũc gnãre ⁊ dĩe esset tñ referri qd ẽ incõueniẽs. ¶Itẽ de actõe ꝓprie dcã ad intra arguit. correlatiuũ nõ est cã sui correlatiui. qꝛ sunt siĺ nã. sꝫ ꝓducẽ est cã uel ꝑncipiũ ꝓducti. ⁊ ꝯstat ꝙ formalit p ꝓductionẽ. ergo ꝓductio illa nõ est sola relõ ad ꝓductũ. qa tũc esset oio siĺ cũ ipo. ⁊ non ꝑor nec rõ cãe. ¶Ultꝰ arguit ⁊ ẽ rõ cõis ad actõem ad extra dcã̃ sũt ꝑa duo arã. ⁊ ad actõnẽ ad intra de q̃ sunt duo alia. ⁊ arguit sic. 5. metha[illegible]. c. de aliqd. Relõ secũdũ m[illegible]fũdat sup actionẽ ⁊ passionẽ. sed re[illegible]õ fũdat sup relõnẽ. g actio nõ est tñ relõ. ¶Si arg. ꝯ hanc opi. qꝛ ꝭm boetiũ li. de tri. ⁊ vi sumi ab aug. 5. de tri. c. io. ⁊ cõiter vi accipi a doctoribꝰ. in diuinis nõ manẽt nisi duo gnã. s. sbã ⁊ relõ /ergo non actio ut distinguit ꝯ relõnem. ¶Dicet ꝙ sb relõne ꝯꝑhendit actio ꝓpe dcã. qꝛ respectũ dicit aliquẽ. sꝫ nõ ꝓprie relõnẽ. ¶Et hoc vi posse ꝯfirmari per augꝰ. 5. de tri. c. 2. ⁊ ubi excludit a deo singula ꝑdicamẽta ⁊ tñ vi ꝯcedere ꙙ ipse sit ꝓprie faciẽs q̃tũ ad ꝑdicamentuz actionis/sed sine mutatione. ¶Ad huiꝰ difficultatis intellectum ut actio distinguitur contra relatõnem/an conueniat deo ad intra/uel ad extra generaliter.

⁊ ex hoc specialit in ꝓposito/oportet videre rõem actõis ꝭm ꙙ ponit distingui a relatõe. ¶actio. n. nõ pōt poni aliqd absolutũ ꝭm ꙙ ponit genꝰ vnũ illoꝝ. x. distinctũ. ꝓbatio: qꝛ iã esset noua forma. ⁊ tũc sequerent duo incõueniẽtia/vnuz gnãle ꙙ ad actõem esset actio/⁊ sic in infinitũ. ⁊ est rõ Aris. v. phy. q̃ probat ꙙ ad actõem nõ pōt esse motꝰ. ¶Qualit at hoc sequat pꝫ qꝛ ad formã absolutã nouam pōt esse aliq̃ actio. /qꝛ illa forma ñ est a se nec a nihilo. g est ab aliq̃ agẽte. ¶Scdm incõueniens spẽale. s. diuidẽdo in q̃ ponere/qꝛ si est in agente. g oĩe agẽs añ mutaretur ꝭm formã absolutam ꙙ passum mutaret ab ipso. qꝛ passum nõ mutat ab ipo/nisi iam habẽte actõem. /agens aũt ad hoc ꙙ habeat istã actõem cuꝫ sit forma absoluta noua oportet ꙙ mutet ad ipaꝫ. ¶Rñdetur ꙙ nõ/qꝛ motꝰ est actꝰ ẽtis in poteã passiua/actiuũ aũt anteq̃ agat ẽ in potẽtia actiua. ⁊ iõ exitus eiꝰ de hac potẽtia ad actũ nõ est motus/nec mutatio. ¶Cõtra: si actio est forma absoluta ⁊ noua in agẽte necesse est ꙙ habeat aliqd susceptiuuꝫ. qꝛ nõ est p se subsistẽs. tũc. n. nihil diceret formalit agẽs p ipam. sicut nec aliquid dĩ forma liter q̃tum p q̃ntitatẽ separam/suscepti uum aũt hꝫ aliquã potentiã susceptiuã vel passiuã respectu susceptibilis/g actiuum añ actiõem erit in poã passiua ad actõem. ¶Et qd hꝫ potẽtiã passiuã qñq; sub ꝑuatione/qñq; sub forma/mutat ꝓprie. g sequit ꝓpositũ ꙙ agẽs ꝓprie mutetur. ¶Qd adducit ibi ꙙ actio est actꝰ potẽtie actiue: verũ quidẽ est simplicit. /sed difficile ẽ hoc saluare ꝭm istã hypothesim. s. supponẽdo ꙙ actio sit qd absolutũ in agente. nõ. n. pōt esse potentie actiue vt susceptiue: qꝛ hoc est ꝯ rõnem potẽtie susceptiue vel passiue/nec pōt eẽ eius vt elicitiue/[illegible]o. qꝛ nõ vt ab ipsa qd est ꝓprie eff[illegible] vt actiue/qꝛ tũc actiuum p formã absolutã priorẽ actiuesse trãsmutaret ad istã actiõem. /⁊ tũc esset qd adhuc vlterior q̃ aliquid trãsmutaret ipm ad illã priorẽ actõem: ⁊ sic in infinitũ /sed tenẽdo istã hypothesiz oportet dicẽ ꙙ actio lꝫ sit potẽtie actiue qualiter oportet: tñ est actꝰ alicuius potẽtie passiue. qꝛ hoc est vlr veruꝫ de oĩ forma que nõ ẽ sepata ab oĩ susceptiuo. ¶Si etiaꝫ dicat ꝯ hanc hypothesim ꙙ sit in patiẽte: sequit etiã incõueniens. s. ꙙ nõ pōt aliqd passum pati ꝭm formã de gnẽ quãtitatis vel q̃litatis qn simul duratõe ⁊ forte ꝑus nã patiatur ꝭm formã absolutã alterꝰ generis. s. ꝭm actionez q̃ ponit in ipo forma absoluta alia a q̃litate ⁊ q̃ntitate/ꝯñs videt incõueniens maxime d forma ꝑore ⁊ posteriore ꙙ nõ possit sbm pati ꝭm formã absolutam ꝑorem: nisi patiat ꝭm formã posteriorem q̃ nõ est ꝓpria passio ꝑoris/ patet: qꝛ albedo pōt manẽ in sbo post actionẽ transeuntẽ/sic g ꝓbata est hec negatiua ꙙ actio vt ponit genꝰ distinctuz cõtra alia nouẽ nõ est forma absoluta noua neq; in agẽte neq; in patiente. ¶Nec pōt poni forma absoluta/sed nõ noua: imo coeua illi in q̃ est ꝓpi duo vt ꝑus. ¶ꝑm est vlẽ qꝛ tũc dctõ esset ⁊ nõ circa aliqd passum/qd vi esse ꝯ rõnem actiõis. qꝛ ꝭm auctorẽ sex ꝑnci. Actio reqrit nõ solũ qd agat sed in qd agat. ¶Videt etiam hoc ꝓbari rõne. qꝛ nõ vniformiter ẽ actio qñ nihil agit/⁊ qñ aliqd agitur. qꝛ si qñ nihil agit agens eque agit/sicut qñ aliqd agit. g nõ est maior rõ quare illud postea fit ꙙ modo/non. n. aliqd fit nisi qꝛ agẽs agit. ⁊ per te nũc ita agit sicut postea qñ res accipit esse/vñ hꝛcuit non pōt intelligi rõem actõis q̃ ponit cã ita absolutã ꙙ simplicit nullũ respectũ habeat ad ꝓductũ/vel passum/immo nec actio in diuinis ẽ quin semp p eã aliqd vel aliquis accipiat esse/nec deus semp agit actõe ad extra eque añ mũdũ sicut in creatõe mũdi. ¶2° diuidendo vt ꝑus qꝛ si ponat forma absoluta vt coeua illi in q̃ est ⁊ cuꝫ hoc in agẽte: sequitur ꙙ

nunq̄ aliq̄ actio incipit vel desinit eē ni
si qn̄ forma actiua ad illā actōnem inci
pit vl' desinit. ꝛ tūc q̄diu calidū est cali
dū manet calefactio/ꝛ p ꝯn̄s qn̄ calidū
impeditur a ꝯ̄rio eque agit sicut qn̄ nō
impedit/ꝛ qn̄ termin' actiōis ē induct'
in passum semꝑ post eque manet actio
sicut ad inducendū terminū/ponē autē
actiōem formā absolutā/ꝛ in passo coe
uam sibi ē oio irrōnabile. qꝛ destructo
agēte adhuc esset actio eadē in passo/si
mul etiā pateret idē passū a ꝯ̄rijs actio
nibus si pōt successiue a ꝯ̄rijs agētibus
pati. ¶ Ex his sequit q̄ si actō est genus
distinctuꝫ ipm vt sic p se nō dicit nisi re
spectuꝫ. ¶ Alteri': si oēs respect' habeāt
vnā rōnem cōem q̄dditatiuā respectus
nō poneret nisi vnū genus respectiuū/ꝛ
ita nō nisi q̄ttuor p̄dicamēta. ¶ Si ḡ debꝫ
saluari illa famosa diuisio p̄dicamētoꝝ
qꝛ ſm auic. iij. metaph. cogimur obser
uare illā diuisionē p̄dicamētoꝝ famosā
q̄ dicunt eē. x. gnālissima/cogimur inq̄
ppī phoꝝ antiquā auc̄tem cui nō debꝫ
facile cōtradici/necesse ē dicē q̄ respect'
hēat sufficiētes rōnes formales/sufficiē
tes inq̄ ad distinctōem generū. hec aūt
differētia sufficiēs ad istud q̄ pbabilius
colligit ex dictis auctoꝝ ē respect' extrin
secus/ꝛ intrinsec' aduenies/vt ille dicat
intrinsec' aduenies q̄ necessario ꝯsequi
tur ambo extrema in actu posita/vl' qd
idē est necessario ꝯsequit suū fundamē
tum tmino nō excluso: vel posito/extrin
secus q̄ nō cōsequit necessario extrema
etiaꝫ ambo simul in actu posita/Et tūc
illa sex p̄ncipia de quib' agit actor p tā
to nō sunt spēs relatōis. qꝛ relō dicit re
spectū intrinsec' aduenientē/illa aūt di
cunt respect' extrinsec' aduenietes/actō
ḡ erit respect' extrinsec' aduenies. ¶ Sꝫ
cui: vī q̄ passo/qꝛ. iij. phisi. vult phs: qꝛ
actio ꝛ passio fundant in motu. motus
aūt ē in passo: ꝛ q̄ nō distinguit forma
liter nisi p esse ab hoc/ꝛ in hoc. ¶ Sꝫ cō
trariū vī: qꝛ in eodē est respect' ꝛ funda

mentū. rō fundamēti vt videt hoc ostē
dit. sed potētia actiua q̄ est fundamētū
actōis est in agēte. ḡ. ¶ Itē in eodem nō
sunt respect' oppositi saltē vt ibidē: nec
vlr necessario simul. passio vel respect'
passionis vlr est in passo. non ḡ necessa
rio in eodē est respect' opposit'. ¶ Item
in q̄cunqꝫ ē forma aliq̄ illud ē simplicit
tale ſm formā illaꝫ. oino. n. irrōnabile
videt q̄ forma sit in aliq̄ ꝛ nō cōstituat
ipm informatū ſm ipam. ḡ si actio est
formalit in passo passum erit formalit
agens. ¶ Dicet ergo q̄ actio ē respect' ex
trinsecus aduenies/ꝛ in agēte vt in sup
posito: in forma aūt q̄ dī potentia acti
ua vt in fundamēto pximo/Similiter
passio dicit respectū oppositū correspō
dentem isti. ꝛ in passo vt in supposito:
ꝛ in po^a passiua vt in fundamento pxi
mo. ¶ Alteri' in spēali agens creatū hēt
respectū ad tminū primū siue totaleꝫ q̄
dī pductum/ꝛ ad tminū qui dī forma
educta vel inducta/ꝛ ad ſbm illius for
me/qd est passum vel trāsmutatū. ¶ Q̄ā
aūt isti respect' sunt alij/ꝛ alij pbatur:
qꝛ sunt ad alios tminos. pbatur etiā p
aliud. qꝛ respect' correspondētes ecōuer
so sunt oino alij ꝛ alij/respectus. n. pdu
cti ad pducens ē sicut depēdentis ad il
lud ad qd dependet: ꝛ hoc simplicit ſm
suū esse/sicut simplicit accipit esse/respe
ctus aūt trāsmutabilis ad trāsmutātēꝫ
nō est simplicit depēdentis ſm esse/trās
mutabile. n. ſm suū esse simplicit cōcur
rit cū agente vt ꝯcausa/nec accipit sim
plicit esse ab ipo: sed tm̄ accipit esse ſm
formā que inducit/Respectus etiā pdu
cti/ꝛ inducti p3 q̄ sunt alij/nisi vterqꝫ sit
depēdentis a pducente/qꝛ illud p^o depē
det qd p̄mo accipit esse/ꝛ hoc ē pductū
illud scd̄ario vel p accidēs dependet qd
scd̄ario accipit esse: ꝛ hoc ē eductuꝫ vel
inductū. ¶ Istoꝝ triuꝫ respectuū ex pte
agētis duo p̄mi nō sunt extrinsec' adue
nientes. qꝛ vel agēs nō hēt relōnem rea
lem ad pductū/vel inductū: sicut est de

deo pducente creaturā/vel aliq̄d in cre
aturis/vel si hēt necessario ꝯsequit fun
damentū posito tmino/hoc est manife
stius de respcū ꝯn̄te in pducto/vel edu
ctō q̄. s. nō est extrinsec' aduenies. qꝛ ne
cessario sequit fundamentū posito tmi
no/Ille autē respect' qui ē ad passum ē
extrinsec' aduenies: qꝛ bene possibile ē
actiuū/ꝛ passiuū esse/ꝛ etiā approxima
ta ꝛ tm̄ nō hēe istū respectū: q̄ agens sit
illud a quo trāsmutat: nec illud ab ipo
trāsmutet. vtpote si ē aliqd impediens
actōem/ḡ actio cū sit respect' extrinsec'
adueniens vt p̄us est deductū/erit habi
tudo agētis ad passuꝫ trāsmutatū. ¶ Et
hoc ꝯfirmat p phm. v. metaph. qui dif
finit potentiā actiuā esse p̄nci^m trāsmu
tandi aliud inq̄tū aliud. ¶ Sicut aūt pō
actiua est p̄nci^m trāsmutandi: ita actio
q̄ est act' po^e actiue erit trāsmutatio al
terius. i. passi inq̄ntum alterū est/Duo
aūt alij respectus. s. pductiōis/vel indu
ctionis seu eductōis: ꝛ hoc siue actiue/si
ue passiue/ptinebūt ad genus relonis p
prie dicte: qꝛ sunt intrinsec' aduenietes.
¶ Ex dictis p3 equocatio multiplex hu
ius nōis actio. vno. n. mō dī de opatōe
put intellectio vel volitio dī opatio: ꝛ
tm̄ in rei vitate est q̄litas vt declaratū ē
li. j. di. iij/Alio mō actio dicit p se habi
tudineꝫ vel respectū/Et q̄nqꝫ accipit h'
nomē actio p respectu pducētis ad p
ductum: sicut dicit pī esse cā agens filij
Q̄nqꝫ aūt p respectu inducentis ad in
ductū vel educētis ad eductū. vt calidū
dī cā agens caloris in ligno/Q̄nqꝫ etiā
accipit hoc nomē actio p re acta: inclu
dendo tm̄ istū respectū queꝫ exp̄mit h̄ q̄
est ab alio/sicut in. iij. phisi. Aliqn̄ etiā
p respectu trāsmutātis ad trāsmutatū
iuxta illā descriptōem li. 6. p̄nci. Actio
est ſm quaꝫ in illud qd subijcit agē dici
mur. ¶ Actio ſm p̄mā significatiōem ē
forma absoluta/ꝛ in genē qualitatis: vt
dictū est/ſm scd̄am ꝛ tTiā est respect' ex
trinsec' aduenies: ꝛ sic pprie in genē re

lationis/ſm quartā p̄cise est gen' distin
ctum: vt p̄us est pbatū p Aris. v. meta
phy. ꝛ p distinctiōem respectuū qui nō
ptinēt ad gen' relonis a relonib' p̄p̄e
dictis/que sunt in genē relonis. ꝛ p3 per
descriptōem nūc adductā. ¶ Scd̄m q̄n
tam significatiōem si tm̄ sit significatio
hui' nois sicut cōiter exponit ibi phus
p3 q̄ actio q̄tum ad illud ꝯnotatū per
tinet ad aliqd gen' absolutuꝫ/ſm quod
passum transmutat: vtpote q̄titatē/vel
q̄litatē/ꝛ hmōi/ꝛ sic dic ibi phs de acti
one q̄ ē opus/ꝛ finis hui'. s. actiui/opus
aūt ꝛ finis hui'/est ipa forma absoluta
in passo lꝫ vt fluens/loq̄ndo de agēte p
motū. vn̄ premittit ibi q̄ mot' est actus
ꝛ actiui ꝛ passiui. actiui vt ab ipo/pas
siui vt in ipo/Ille aūt motus ſm ꝯmē.
realit est forma fluens. dī ergo actio ibi
ipm actū siue opus/vel finis agentis: in
q̄tum ē ab ipo agēte/Et qꝛ ista duo. s.
res acta/ꝛ esse ab/nihil vnū p se cōstitu
unt/si nomē actōnis in ista q̄nta signifi
catione significet ꝯceptū p se vnū/nō si
gnificabit ambo/sed alteꝝ/Et rōnabile
ē q̄ p̄ncipalit formalit' significet/ꝛ cōuo
cet illud qd est māle: vt in alijs nōibus
importantib' talia diuersa: ꝛ tūc nō oꝫ
q̄rere ad qd genus ptineat rōne cōuoca
ti/qꝛ pōt ptinere ad tot genā ad q̄t for
ma cāta in passo ab agēte/sed ille respe
ctus ab alio q̄ formalit importat p no
men actōis in hac q̄nta significatiōe ad
huc vī equoce intelligi/vel. s. vt ab: vt a
pducente seu inducēte/vel ab vt a trās
mutante/ꝛ ſm primū intellectuꝫ ptinet
ad gen' relonis/sicut ꝛ ipa pductio vl'
inductio passiua: vt p̄us est dc̄m/ſm in
tellectū vltimū ptinet ad gen' passiōis:
sicut ꝛ trāsmutatio passiua. ¶ Et si obij
cias q̄ hoc impugnat Aris. in. iij. phisi.
q̄ vult q̄ formale in actiōe ſm q̄ distin
guit a passione sit esse ab alio. ḡ illud nō
dicit respectū de gnē passiōis. ¶ Rn̄deo
Aris. nō loquit ibi de actōe ſm q̄ est ge
nus distinctū ꝯ passionem: sed de actōe

fm aliã significatõem noĩs ĩstã. s. actũ
ꝛ nõ vt ꝓductũ sed vt inductũ. cũ. n. p̃-
misisſz õ actu actiui ꝛ actu passiui. hec
. n. actio est. s. act' actiui. illud aũt passio
act' passiui. pbãdo p̃mã subdit. op' aũt
ꝛ finis act' hĩ' est: illi' aũt passio accipit
ğ ibi actõem ꝓ ope ꝛ fine agentis: illud
aũt ẽ forma acta in passo: q̃ vt fluẽs est
mot'. ¶ Ex hoc pꝫ solutio ad quãdã ob
iectionẽꝫ p̃us factã ex illa lr̃a. ꝯcedẽs. n.
Aris. ibi actõem esse in passo ꝛ nõ in a-
gẽte: qꝛ tũc agẽs moueret loquit̃ de acti
õne ſm hãc q̃ntã significatõem. nõ aũt
ſm q actio est gen' distinctũ ꝯ passionẽ
illo. n. mõ accipiẽdo actõeꝫ actione for
malit̃ aliq̃d est agẽs: sic relõne ẽ relatũ
ꝛ sic nece ẽ illud q̃ esse intrinsecũ illi qõ
dĩ esse tale p ip̃m sicut silitudinem esse
in sili. ¶ Alit̃ põt dici q ab hoc põt acci-
pi equoce. vno mõ vt ẽ relõ opposita ei
qõ est a q̃ aliud: ꝛ tũc dꝫ intelligi aliq̃d
p̃cedens qõ specificat̃ p ab hoc. vtpote
q̃ ab hoc vl' qõ ab hoc ꝛ hoc mõ ab h°
nõ ptinet ad gen' actiõis: sed magis re
spectus opposit'. s. a q̃ aliud. ¶ Alio mõ
ab hoc accipit̃ nõ vt deẽminat aliq̃d p̃
cedens: ꝛ tũc idẽ est cũ isto respectu a q̃
ꝛ hoc mõ ꝯcedi põt ptinere ad gen' acti
onis. sed isto modo nõ est mot' qui ẽ in
passo nisi tm̃mõ terminatiue. ꝛ hoc suf
ficit ad saluandũ v̓ba Arist. ibidẽ. vult
. n. q actio ꝛ passio sũt idẽ sicut via ab
athenis ad thebas ꝛ ecõuerso. nõ intelli
go q intelligat̃ ibi una via ꝓ ip̃a magni
tudine sup quã fit mot'. sed ꝓ ipso mo
tu hinc illuc et ecõuerso: vt pꝫ p aliud
exẽplũ qõ posuit de distãtia hinc illuc:
ꝛ illinc huc sup idẽ spaciũ. vbi vult q il
la sint eadẽ materialit̃ ꝓpter identitatẽ
spacij: sed alia formalit̃. ita hic motus ẽ
illud p qõ dĩ agens p respectuꝫ ab hoc:
intelligendo p ab hoc respectuꝫ a q̃. ¶ In
mobili fundat̃ ecõuerso respect' ad agẽs
Et isti duo respect' habẽt aliquid idem
materialit̃ vt motũ. sed formaliter sunt
aliq̃ ꝛ in aliq̃s subiectis. p̃misit. n. ibi in
p̃ncipio illi' ptis de actõe q oportet in-
esse actũ vtriusqꝫ. s. motio ꝛ mobilis mo
bile. n. est in ip̃o posse: moucs aũt in o-
perari: ğ illum actũ mouẽtis quẽ ponis
operari vult inesse mouẽti. ¶ Et si obijci
as qõ in fine capli dicit q cui insũt hec
. s. actio ꝛ passio suppl' motus est. ¶ Põt
dici q alia lr̃a hꝫ mot' inest: vel ista lr̃a
põt sic exponi. nõ cui insunt vt s̓bo vel
fundamẽto: qꝛ nec passio de genẽ passi
onis inest motui vt fundamento. qꝛ re-
spectus fundat' sup motũ ad agens est
intrinsec' adueniens: cũ mot' sit forma
ip̃a inducta vel educta. sed cui insunt h̃
alterũ t̃minatiue. s. actio: ꝛ alterũ quasi
subiectiue: qꝛ ꝯcomitant̃ in eodẽ s̓bo vt
passio: qꝛ tñ varie vĩ ibi loqui de actõe
ꝛ passione nõ põt facilit̃ hr̃i certa inten
tio ei' nisi exponendo totũ illud c. q̃rat̃
ğ ibi qꝛ h̃ esset nimis ꝓlixũ. ¶ Ad ꝓposi
tum in spẽali dico q si q̃ ad diuina trãs
ferunt̃ genera qõ est expositũ in p̃mo li.
di. viij. nõ transfert aliq̃ actio de genere
actõis. ꝛ hoc ad intra: vt sic q̃ntũ ad oia
intrinseca simplicit̃ sit illa ꝓpositio v̓a
. s. q tm̃ sunt ibi duo genã. s. relõ ꝛ s̓ba.
¶ Neqꝫ etiã ꝯuenit deo aliq̃ actio de gene
actõis respcũ cuiuscũqꝫ totalit̃ ꝓducti:
cuius. s. nõ p̃cessit aliqua ps potẽtialis.
¶ Et pbõ cõis tã de ꝓductiõe ad intra q̃
de ꝓductõe totali ad extra. cuiusmõi ẽ
creatio ista est: qꝛ vbi ẽ totalis ꝓductio
nõ de aliq̃ passo seu potentionali: ibi de
ficit illud qõ requirit̃ ad actõem ꝓprie
dictã que semp ẽ in passuꝫ ſm phm. v.
metaph. ꝛ auct. vj. pri. sed nec pr̃ ꝓducit
filiũ de aliq̃ potẽtiali vel q̃si potentiali:
vt ostensum ẽ p° li. di. v. nec creat de aliq̃
passo transmutato. ¶ Alia cõis pbõ est.
qꝛ actiõi correspõdet passio ꝓprie dicta q̃
. s. est respect' extrinsec' adueniens: sicut
ꝛ ip̃a actio. ¶ In diuinis aũt ad intra nul
lus põt esse respect' extrinsec' adueniẽs
qꝛ quilibet summe necessario orit̃ ex na
tura fundamenti: nec ibi nec in creatiõe
põt esse passio extrinsec' adueniẽs: qꝛ q̃

libet summe nec̃ario orit̃ ex nã fundam̃
ti: nec ibi: nec in creatõne põt esse passio
extrinsec' adueniens: qꝛ ꝓductũ siue ex
tra siue intra summe nec̃ario refert̃ ad
ꝓducentẽ: de intra nõ est dubiũ: sed de
creatura ꝓbo. qꝛ impossibile ẽ aliquaꝫ
relõem magis intrinsece creature inesse
q̃ illã que ẽ ad creatorẽ: intm̃ q illa est
idẽ realit̃ fundamẽto vt ostensuꝫ ẽ li. ij. di.
j. ¶ Est tñ tã ad intra q̃ ad extra in tota
li ꝓductõe actio aliq̃ diuina: accipiẽdo
actõem nõ ꝓ aliq̃ de gnẽ actõis: sed pro
aliq̃ correspõdente illi actõi de gnẽ actõis
sicut in ꝓducto nõ est passio de genere
passionis: sed passio equoce dicta corre
spõdens actõi de genẽ actõis. ¶ Et ista eq̃
uocatio nõis actõis dicta est p̃us: cuius
silis põt correspõdere in gnẽ passionis: vñ
ꝓductio actiua vl' actio in diuinis ẽ tm̃
actio relõ realis: tm̃ silr̃ ꝓductio passio.
ad extra aũt ꝓductio actio est relõ rõis
ꝛ ecõuerso ꝓductio passiua relõ est rea
lis: sicut dictũ est. j. li. di. xxx. ¶ Sꝫ in ꝓ
posito de ista ꝯuersione nunq̃d ponen
da est ibi actio diuina. ¶ Dico q si sic acci
piendo actõem ꝓ relõne ratiõis: sed de
actõe correspõdẽte actõi de genere actõis
magis ẽ dubiũ. si. n. intantũ ꝯuertatur
s̓ba in s̓bam: ita q nihil sit trans̓batum
s̓bi: nõ põt ibi saluari passio ꝓprie dcã:
nec p ꝯñs actio: sed si ponat̃ ſm aliã vi
am quã supra posui q h̃ ꝯuersio ẽ s̓be
panis vt hic: in corp' xp̃i vt hic. ꝛ sic sit
ibi corpus xp̃i passum recipiẽs p̃ntiam
nouaꝫ: tũc põt dici q h̃ est ꝓprie passio
in corpe: ꝛ ita actio correspõdens ꝓportio
nalis actõi de genẽ actõis: nec ista repu
gnat deo. põt. n. deus trãsmutare aliqõ
passum sicut nã põt. ꝛ ista trãsmutatio
passiua ẽ passio ꝓprie: ꝛ actiua ẽ actio
correspõdens generi actõis: nõ tm̃ relõ. ¶ Et
tũc oportet dicẽ q gen' actiõis aliq̃ mõ
ſm p̃dicatõnem ꝓportionale possit ad
deũ transferri: sed nõ ad intra. ¶ Haruꝫ
duarũ sniarum p̃a vĩ difficilior: immo
nõ vĩ bñ intelligibile quõ sit aliq̃ noua
actio realis sine t̃mino: et ad min' aliq̃
realis relõ noua: siue forma absoluta. h̃
aũt excepta destructõe panis: cui' termi
nus ad quẽ est nõ esse panis: ꝓut ẽ aliq̃
v̓sio positiua: nõ hꝫ t̃minũ formã abso
lutã ſm oẽs in corpe xp̃i: s̓ relõem realeꝫ
ğ nouã ad min' oportet ponẽ ibi: ꝛ hoc
ad agẽs: nec vĩ q illa possit eẽ noua: ni
si aliq̃d realit̃ sit nouũ in illo corpe: ꝓ
pter qõ magis nũc dicat̃ t̃minare actio
onem realem dei q̃ prius.

Ad argumẽta ꝯtra istũ articulũ

Ad p̃m cum dĩ: relõne nihil ꝓducitur:
ꝓductõe aliq̃d ꝓducit̃. hec rõ nõ debꝫ
aliquẽ intelligentẽ mouẽ: ꝓductõ. n. dĩꝫ
aliq̃d ꝓducit aliq̃d ad extra nõ est ab
solutũ in eo ſm oĩs. qꝛ ſm nihil abso
lutũ in se respicit creaturaꝫ: ğ necesse est
oẽs dicẽ illã ꝓductõem q̃ dĩ deus ꝓdu
cens esse respectuꝫ: sed q̃d magis incõue
niens ẽ dicẽ q relõne ꝓducat̃ q̃ q respe
ctu ꝓducat̃: q̃cquid. n. vĩ esse ꝯ istud re
latione ꝓducit: oporteret q acciperet ex
aliq̃ medio cõi omi respectui: prout for
ma absoluta in gnẽ põt se hr̃e ad ꝓdu
ctionẽ eo mõ q̃ nullus rẽꝫ põt. ¶ 2° ma
nifestũ est q ꝓductũ magis formaliter
ꝓducit̃ ꝓductiõe passiua sui q̃ ꝓducti
one actiua agẽtis. sed illa ꝓductio passi
ua nõ est passio de genẽ passionis. qꝛ ñ
est extrinsecus adueniẽs: sed maxime in
trinsec' orit̃ ex fundamẽto. ğ est relõ pro
prie dicta. ğ causatũ ꝓducit̃ ꝓductione
formalit̃ relõne ꝓprie dicta. ¶ Dico ğ ad
ar^m. qꝛ vtraqꝫ p̃missa est amphibo°.
põt. n. ablatiuus ꝯstrui in rõne formalis
p̃ncipij ꝓximi vel remoti: ꝛ ista multi
plicitas vl̃r accidit q̃n aliqõ abstractuꝫ
ꝯstruit̃ in ablatiuo cũ aliq̃ ꝯcreto deno
minãte respectũ. hec. n. ẽ vera: sile ẽ sile
silitudine. intelligẽdo ablatiuũ cõstrui in
rõe forme ꝓxime denominãtis. ¶ Et hec
est v̓a: simile ẽ sile q̃litate: intelligẽdo ab
latiuũ ꝯstrui in rõe p̃ncipij formalis re
moti. ¶ Et hec ẽ vera: calidũ calore calefa

cit: ⁊ hoc calidū calefactōe calefacit: sed i alio/ et i alio sensu. ¶ Ad ꝓpoᵐ: si vtro biq; ꝯstruat ablatiuus in ratiōe forme ꝓxime denominātis: minor ꝓpositio ē vera/ ⁊ maior falsa: qꝛ ꝓductio illa qua formalit̉ ꝓducit̉ est relo: ⁊ ita est silis ex opposīto. sicut ista nullus hō currit: sortes currit/ ⁊ nec mirū si infert ꝯclusionē impossibilē: immo incōpossibilē ꝑm artem scōi prior ꝫ/ accipiēdo aūt maiorem negatiuā ꝑut ablatiuus ꝯstruit̉ in rōne ꝑncipij formalis remoti: ⁊ minorē affirmatiuā ꝑut ablatiu᷒ ꝯstruit̉ in rōne forme ꝓximo denominātis. sic vtraq; ē vera/ sed tūc inferēdo ꝙ ꝓductio nō est relatio: fit figura dictōis/ mutādo rōnem ꝑncipij formalis ꝓximi/ in rōne ꝑncipij formal̉ remoti: vel ecōuerso/ vel vt magis logice dicat̉: ꝯmutando absolutū in respectiuū/ naz ꝑnciᵐ remotū respc̄u cuiuscūq; denōiati relone ē absolutuz/ ꝑncipiū āt ꝓximuz ē respect᷒/ ⁊ forte possz h̄ poni figᵃ dictōis ꝑm ꝑᵐ modū ex silī ꝯminatōe. nec vsq;quaq; alibi ita euidēter sicut in talib᷒ ꝑalogismis/ hoc. n. est ꝓpi silem ꝯminationē casualē que ostēdit silem ꝯstructōem casuū: ⁊ in hoc decipit ꝑm amphiboᵃᵐ. q̄tuz ad ꝑmissas apparet ꝙ possit inferri ac si in eod casu silr̄ ꝯminata silem s̄niam significarēt in ꝑmissis. ¶ Ad 2ᵐ: nō est incōueniens ꝯcedē creatōem dei esse relonem rōnis: cū nece sit dicere creatōem creaᵗ nō esse passionē de genē passionis/ sed relonem ꝓprie dictā. ¶ Et cū infers: ḡ deuz velle creaturā esse est referri/ nō sequit̉/ creat̉ . n. significat relatōez passiōis: ⁊ ꝯnotat actū essentialē diuinū intrinsecū nō tm̄ absolute/ sed vt trāsit sup obiectū extra/ deū aūt velle creaturā esse/ ꝑncipalit̉ dicit actū diuinū: lz ꝯnotet trāsitū ei᷒ sup obiectū/ s mō nō sequit̉/ qd̄ ꝑncipalit̉ dic̄ relonem ē relo/ ḡ illud qd̄ q̄si fundamētalit̉ cōnotat relonem ē relo/ vn̄ in forᵃ arguēdi est figura dictōis: qꝛ mutat̉ ad aliqd̄/ q̄n ad se: sic̄ si argueret̉ sic: silem eē ē referri. ḡ albū esse ē referri/ nihil valet ¶ Ad tertiū: si hec ē v̄a: gn̄atio ē relatio vt dn̄sum ē di. xxvij. ꝑmi li. ⁊ vlr̄ in abstractis/ tenet ꝯn̄ia ad ꝯcreta: lz q̄nq; nō ecōuerso. nullū erit incōueniens/ imo necessariū ꝙ gn̄āre erit referri/ Sz si vis siat in v̄bis/ ⁊ habeat̉ ꝓ incōueniēti ꝙ generare vl̉ dicē sit ꝑcise referri/ dico ꝙ inferi᷒ nō est ꝑcise supius: qꝛ ē supius cuz aliq̄ dr̄ia addita. sic hō non est tm̄ aial: sed simul rōnale. ita dico ꝙ gn̄āre dicit relonem sed talē. s. ꝓductiuā ꝑ nām: et dicē relonem ꝑ intellectū. ⁊ iō gn̄āre nō est tm̄ referri: sed referri relone originis fundata supra nām scōam. ⁊ dicē referri relone originis fundata sup intellc̄m ¶ Ad q̄rtū cū dr̄ ꝙ relatiuū nō est cā sui correlatiui. istud arᵐ est ꝯ oēm opi. nisi forte ponentē ꝑsonas absolutas. si . n. oēs catholici ꝯcedunt ibi originē: cōcedunt etiā ibi ꝑncipatōem ꝑsone ad ꝑsonā/ vel oportet dicē ꝙ relatiuū sit ꝑncipiū sui correlatiui. vel oportet dicē ꝙ ꝑᵃ ꝑsona ꝑncipiās sit absoluta a relone ad scōaz. ¶ Est ḡ rn̄sio quā dixi. j. li. di. q/ ꝙ lz relatiua sint simul nā ꝑut simultas dicit nō posse esse sine inuicē/ tn̄ cuz h̄ stat ꝑoritas originis q̄ nihil aliud dic̄ nisi a q̄ est aliud. ¶ Contra hoc: aliq̄ ꝑn̄t hr̄e ordinem in intellectu que tn̄ nō ꝑn̄t hr̄e ordinē extra intellectū. ḡ que nullū ordinē hr̄e ꝑn̄t in intellectu oīno nulluz ordinem hr̄e ꝑn̄t. sed relatiua sunt siml̉ in intellectu. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē qd̄ est simul vt ē simul/ nō est ꝑus/ sed ꝑus origine/ vt ē prius origine/ est simul cū posteriore/ vt est posteri᷒/ qꝛ sic sunt ꝑ se relatiua. ḡ prius origine nō est ꝑus. ¶ Et idē arᵐ posset fieri de ꝑori ⁊ posteriori nā. ¶ Ad ꝑᵐ dico ꝙ esse siml̉ in intellectu pōt intelligi dupliciter. vel ꝙ illa simultas deiminet actum intelligēdi vt transit sup obiecta: vel ꝙ deiminet ipsa obiecta q̄ intelligūtur/ vel alit̉ ⁊ redit in idez: simultas pōt dicere modū obiectoꝝ vt intelligunt̉/ siue vt compantur ad actū intelligēdi: vl̉ modū ipsoꝝ ꝑm se/ s ꝑrimo mō maior est falsa. s. que sunt simul in intellectu nullum ordinē habent. quia quātuncunq; illa oporteat cointelligi non ꝓpter hoc tollit̉ aliquid qd̄ cōuenit eis ꝑm se/ ⁊ solum hoc mō est minor v̄a. ¶ Contra: vt sub ꝓprijs rōnibus intelligunt̉ habēt simultatē omnimodā in intellectu. ḡ nullum ordinē. ¶ Rn̄deo. ꝓprie rōnes eoꝝ habēt quendā ordinem: ⁊ tn̄ ipē vt habentes ordinez hn̄t etiā simultatem. s. ꝑ compatōem ad actū intelligendi. ¶ Ad 2ᵐ. ꝓpō illa maior que sunt simul vt sunt simul nō hn̄t ordinem: vera ē si ut dicat silitudinem: ⁊ in mō simultatis: et cū hoc in mō ordinis/ ⁊ in mō inherēdi ipsi᷒ simultati/ ⁊ ordinis/ intelligo sic ꝙ sicut accipit̉ modus simltatis ꝑm nām ⁊ ꝑm originē: ita accipiat̉ ꝓportionalit̉ idem modus ꝑoritatis ⁊ posterioritati/ cū hoc etiaz ꝙ sicut simultas ꝑdicat̉ de istis: ita ordo neget̉ de eis. s. ꝙ si accipit̉ ibi simultas vt denōiatiue inherēs eis/ ⁊ ꝑ hoc nō neget̉ ordo inesse eis ꝑ se ꝑᵒ ⁊ tūc mō: sz neget̉ eis inesse denōiatiue/ ⁊ tūc illa minor nō hēt v̄itatē nisi de hoc mō simul nā: ⁊ de mō inherēdi accn̄talit̉/ seu dnōiatiuo/ ⁊ ꝯcludo vniformit̉ ꝙ nō sit ordinata tali ordine: ⁊ hoc vt denōiata a tali ordine/ sed ex hoc nō sequit̉ quin sint ordinata ꝑ se ꝑmo mō/ vn̄ ⁊ h̄ ē v̄a ꝑus vt ꝑus/ ꝑus ē posteriore. intelligēdo de ꝑdicatōe ꝑ se ꝑᵒ mō/ ⁊ hec ꝑus vt prius ē sil̉ cū posteriore/ intelligēdo de ꝑdicatōe ꝑ se 2ᵒ mō/ nec in talib᷒ intētiōib᷒ gn̄alib᷒ ē incōueniēs vnū oppoᵐ ꝑdicari essentialit̉ de aliq̄: ⁊ reliquū oppoᵐ de eod denōiatiuo/ intelligendo oppoᵐ qd̄ ꝑm sui ꝯceptus rōem eēt oppoᵐ/ sed nō saluat̉ oīno oppōnis rō/ vbi ē difformis modus ꝑdicatiōis. ¶ Exᵐ hui᷒: potētia ē poᵃ ꝑ se ꝑᵒ mō: ⁊ poᵃ ē in actu/ actualitate sibi corn̄dente/ qꝛ poᵃ q̄n est extra suā cām nō est in poᵃ ad suū esse/ magis pz idē in intētionib᷒/ qꝛ hec ē v̄a singulare ē singulare ꝑ se ꝑᵒ mō: ⁊ hoc singulare ē vl̉e ꝑdicatōe denōiatiua. ⁊ in intētionib᷒ grāmaticis masculinū ē masculinum. hec ē v̄a ꝑ se ꝑᵒ mō/ hec āt masculinū est neutrū v̄a ē denōiatiue/ vl̉ denominatiā ꝑdicatiōe. ¶ Ad q̄ntū ꝑncipale. d. v. metaph. ph̄i/ pōt dici vnoᵒ sic: ꝙ nulla relo scōi modi fundat̉ sup actōem et passionē vt dc̄m ē li. j. di. xxviij/ sed tātū sup potentiā actiuā/ ⁊ passiuā/ qꝛ ille relatiōes q̄ vident̉ fundari sup actiōem et passionē nō insunt q̄n actio/ ⁊ passio ē: sz insunt etiā q̄n actio ⁊ passio nō sunt/ h̄ patet. q̄n. n. aliq̄s in creaturis gn̄āt tūc nō est pr̄: lz postea q̄n ꝓles formata ē: sicut illa ꝓles incipit esse fili᷒: ita incipit q̄ genuit eē pr̄. tn̄ tūc nō est aliq̄ ei᷒ actō/ posset. n. tūc vel nō esse/ vel nō oīno agē aliq̄ actōe noua ꝑter illā primā/ relatio aūt nō pōt esse nisi dū est fundamtū: et si sit fundamtū ꝯpletū: ⁊ hoc ex vtraq; pte siml̉ erit ⁊ relo/ actōes ḡ ille ꝑn̄t hr̄e se tm̄ ad relones sicut ꝑuie dispōnes ad tales relones. ¶ Saluat̉ ḡ dictuz ph̄i ibi ꝙ relones de 2ᵒ mō dicunt̉ ꝑm potētiaz actiuā ⁊ passiuā vt ꝑz fundamta/ ⁊ actiones potētiaruz/ vt ꝑm dispōnes ꝑuias ad illas relones. ¶ Alioᵒ pōt dici ꝙ ph̄s loquit̉ ibi de actiōe ꝑm scōaz significationez nōis ꝑut importat̉ hitudinē ꝓducētis ad ꝓductū/ ⁊ actiō ꝑm hāc significationē ꝑ se dic̄ aliqd̄ de gn̄ē relonis: vt dictū est. s/ Et tūc illud ꝑm pōm actiuā ⁊ passiuā dz expōi vt ꝑus. s. vt ꝑm fūdamētū/ illud āt qd̄ sequit̉/ ⁊ actiōes potētiarū dz intelligi ꝑm actōes formalit̉ sic ꝑm silitūdinē est sile/ ⁊ ad istū intellc̄m aliqd̄ illi᷒ lr̄e māifeste ꝯsonat. ait. n. sic pr̄ filij pr̄. hic qdē fecit: illud āt passum ē. fecit hoc ē ꝓduxit: passuz ē. i. ꝓductū ¶ Et si obijcias ꝙ exēplificat calefactiuū ad calefactibile: ⁊ iterū calefaciens ad illud qd̄ calefit: ⁊ secās ad illō qd̄ secat̉ tāꝙ agenᵃ. ¶ Rᵒ. expōit quō intelligit illa v̄ba statiz. d. ꝑm tpa iā dn̄r ad aliqd̄: vt qd̄ fec̄ ad factū/ ⁊ facturuz ad faciendū/ h̄. n. semp agēs ē ꝓducēs/ ⁊ actū ē ꝓductiuū

ꝛ ita oꝫ intelligi calefactiuū ꝓ ꝓductio
totiꝰ calidi.eo mō quo in.7.dicit totuꝫ
ꝯpositū gnārí/ꝛ hoc in gnationibꝰ ꝑ ac
cidens/sic in gnatione sb̄e./ꝛ calefactibi
le accipit ꝓ toto illo possibili ꝓduci:nō
aūt ꝓ passiuo vt ē possibile trāsmutari
ꝛ ita calefaciēs ꝓ ꝓducente totū calidū
ꝛ illud qȯ calefit ꝓ toto ꝯposito termi
nante ꝓductōem.nō aūt ꝓ sb̄o trāsmu
tato ad calorē.ꝛ ita de illo qȯ secat ad
secās. ⁋3° mō pōt dici ꝙ phs nō tm̄ po
nit ibi spēs relonis/sed etiaꝫ modos s̄m
ꝗs aliq̄ dicunt ad aliq̄d/sicut ꝛ in.c.qua
litatis nō tm̄ ponit spēs q̄litatis sed mo
dos.vn̄ dicit: q̄le dī vno mō dr̄a sb̄e:n̄
tn̄ dr̄a sb̄alis ꝑtinet ꝑ se ad genus q̄lita
tis/ita hic in 2° mō relatiuoꝝ pn̄t poni
illa s̄m q̄ aliquid dī ad aliud/nō vt s̄m
relonem formalit/sed vt s̄m respectum
aliquē extrinsecꝰ aduenientē hn̄tem simi
tudinem cū illo mō/ꝛ tunc exponat lrā
/actiua ꝛ passiua s̄m potentiā actiuā/et
passiuā dicunt ad aliq̄d vt s̄m fundam
ta relationū ꝓpe dictarū.qȯ sequit/Et
actōes potentiarū. exponat si de actiōi
bus de genē actōis ꝙ s̄m eas formalr di
cunt actiua ad passiua:ꝛ ecōuerso.non
ꝗdem s̄m relones ꝓprie de gnē relonis
/sed s̄m quosdā respectꝰ ꝑtinentes ad 2m
modū relatiuorū:lꝫ nō ad genꝰ relonis
hn̄tes tn̄ modū silem ꝗbusdā spēbus re
latiōis: vt sic ista ꝑtineāt ad vnū modū
relatiuoꝝ:nō aūt ad aliquaꝫ spēm relo
nis. ⁋Cōtra ea q̄ dicta sunt de actōe dei
ad intra/et actiōe totali ad extra arguo
pᵒ sic: Cuiꝰ est poᵃ eiꝰ est actꝰ. de som.et
vig.in pncīᵒ/sed in deo est v̄e poᵃ actiua
/ḡ ei v̄e ꝯuenit agē. ⁋Itē dū creaᵃ est/sem
per refert ad deū. sed nō semꝑ referi ad
deū ꝑ creatōem passionē.qꝛ creatio pas
sio nō est nisi in instāti p̄mo qn̄ creat: si
cut nec creatio actio dei ē nisi tūc/ḡ aliq̄
relone alia q̄ ista creatōe refert.ḡ lꝫ illa
alia q̄ necessario semꝑ refert nō sit ď ge
nere passionis/tn̄ illa creatio passio pōt
esse de gnē passionis.qꝛ cōtingent abest

a creatura post p̄mū instans. ⁋Itē crea
tio vī esse ꝓductio realis dei ad creatu
ram.sed dei ad creaturā nō est relo rea
lis. ḡ creatio nō est relo. ⁋Ad pm̄ dicoꝫ
sicut hoc nomē actio equocat vt supra
dictū est:ita hoc nomē poᵃ actiua/non
solū.n. dicit de potētia transmutatiua:
sed etiā de potentia ꝓductiua/ꝛ quidē
deus hēt potentiā actiuā vtroqꝫ mō .et
sic pōt ꝯuenire sibi actio vtroqꝫ mō.sꝫ
sic vna actio nō erit alia. ⁋Ad 2m vide
tur posse duci ad oppositū.qꝛ si creatō
passio nō semꝑ manet:tn̄ semꝑ manꝫ il
la habitudo quā creatura hēt ad deuꝫ
vt ad cām efficientē dū creatura manꝫ.
ḡ illa habitudo nō est creatio passio de
genē passionis. ⁋Rn̄deo ergo ꝙ creatu
re ad deū vt ad cām efficientē nō est ni
si vna relo ꝛ coeua fundamēto:imo ea
deꝫ fundamn̄to:vt pꝫ.ꝗ̄.li.di.j/ꝛ illa pōt
dici creatio passiua:vl̄ si hoc nomē cre
atio importat nouitateꝫ siue ordinē ad
nō esse p̄cedens:tūc oportet vti alio no
mine nō importāte nouitatē/qꝛ illa no
uitas nō est coeua/nec relationi ad deū
/nec fundamn̄to.ꝛ de hoc ē dc̄m.ꝗ̄.li.ubi
supra. ⁋Ad ītiā rn̄sum est.j.li.di. xxx.
quō deus realr̄ est dn̄s:ꝛ tn̄ nō relatiōe
reali dn̄i. ⁋De 2° articulo vī ꝙ ista ꝯuer
sio possit cōpetere alicui creato vt agēti
p̄ncipali.cuiꝰ est rō/qꝛ actio ꝯpetēs deo
per p̄ncipiū agēdi nō formaliter in fini
tum/potest cōpetere creature: quia sibi
nō repugnat actio cuius p̄ncipiū suffici
ens est aliqȯ finitum/vel nō infinitum.
/sed deus ꝓducit creaturam ꝑ volūtatē
q̄ nō est formalr̄ infinita. ergo ꝛc̄. ꝓba
tio minoris:si.n. volūtas dei eēt forma
liter infinita: includeret formalr̄ omnē
ꝑfectiōeꝫ intrinsecā deo.qꝛ infinito nul
la pōt fieri additio/ꝛ tunc vō.esset pela
gus infinite sb̄e.quod nō est verū.quia
hoc est ꝓpriū ipi essentie s̄m dam.c.ix.
qui ē misit me ꝛc̄.totuꝫ enim in se com
prehendēs habꝫ esse velut sb̄e quoddā
infinitū pelagꝰ ꝛ interminatū:ꝛ ideo p̄

mittit sb̄i qȯ videt eē p̄ncipalius nomi
num que de deo dicunt qui est. ⁋Cōfir
matur.quia uoluntas non includit for
maliter in se relationes/sine illis autem
non habetur totalis ꝑfectio diuina in
trinseca.ergo nec infinitas. ⁋Item agēs
naturale pōt istas spēs alterare.ꝛ tandē
ex eis substantiā generare.ut patet i mi
xtione aque multe ad spēs vini /ꝛ nutri
tione ꝛ aliis generatōibus que fiunt ex
istis spēbus.ergo potest v̄tus creata con
uertere totaliter istas in aliquā substan
tiaꝫ prius nō existentē.ꝛ ꝑ ꝯsequens to
taliter ꝯuertere in substantiaꝫ p̄existen
tem:quia non maior requiritur virtus
hic/ꝙ ibi. ⁋Dico tn̄ ꝙ creatura non pōt
in istam conuersionem ut agens princi
pale/Ratio quia in eā non potest nisi a
gens cuius virtuti actiue totaliter subē
esse/ꝛ non esse vtriusqꝫ extremi.patꝫ ex
solutione p̄me ꝛ scd̄e.q.xi.di.Sed nul
lum creatum est huiusmodi:quia qȯli
bet p̄supponit aliquā partem ipsius ter
mini a quo/ꝛ ad quem ut ostensum est
p̄ma qōne huius quarti. ⁋Ad illud qȯ
dicitur de uolūtate.dico ꝙ maior est ꝓ
babilis.s.ꝙ p̄ncipium agendi finitū uel
nō infinitū nō repugnat creature. ꝛ ita
nec actio in quā pōt ꝑ se sufficienter ta
le p̄ncipiuꝫ/Et ex hoc sequitur ꝙ uolū
tas ut est p̄ncipiū creatur sit formaliter
infinita/Nego ergo minoreꝫ.s.ꝙ nō sit
infinita.rō tacta est p̄mo liᵒ.di.ioᵃ/Ap
paret hoc breuiter quia deus est simplr̄
beatus in operatōibus intellectus/ꝛ vo
luntatis sue/Non est autem simpliciter
beatus in essentia ut est infinita/nisi eaꝫ
cōp̄hendat/ꝛ sicut intellectus cōp
hendit vidēdo/ita volūtas suo modo
oportet ꝙ comprehendat amando ad
hoc ꝙ sit perfecte beata/ꝛ ꝑ ꝯsequēs
vtraqꝫ potentia/ꝛ vterqꝫ actus vtriusqꝫ
potentie circa essentiam diuinam ut ꝑ
fecte se beatificat erit infinitum. ⁋Ad ꝓ
bationem ergo illius minoris dico ꝙ i
diuinis potest itelligi quasi infinitas ex

tēsiua si intelligeret q̄si infinita mlr̄itūᵒ
perfectionum/alio modo infinitas in
tensiua alicuius ꝑfectōis simpliciter: ita
ꝙ illa ꝑfectio s̄m ꝓpriā rationē suaꝫ sit
sine limite ꝛ termio/ꝛ hoc 2° modo ad
huc aliquid pōt hr̄e infinitatem nō tm̄
formalē/sed etiā fundamentalē.aliquid
aūt formalē intensiuā/lꝫ nō fundamēta
lē. ⁋Dico ergo ꝙ nihil vnius rōnis for
malis est infinitū p̄mo mō/summo forte
nec absolute i deo est talis infinitas/for
te.n.sicut ꝑsone sunt finite loquēdo de
ista finitate/ꝛ infinitate.ita ꝛ ꝑfectiones
simplr̄ sunt finite numero/seu sua mul
titudine/ꝛ relatōes/ꝛ notōes/et hec/ꝛ il
la simul iūcta/sed infinitas intēsiua for
malis/ꝛ fundamētalr̄ simul ē in essentia
diuina/ut essentia ē. Et ꝓ tāto a Dam.
vocat pelagus/formalis aūt tm̄/nō fun
damentalis/est in q̄libꝫ alia ꝑfectōe sim
plicit.quelibet eni hꝫ suā ꝑfectionē for
malē ab infinitate essentie/tanq̄ a radi
ce ꝛ fundamēto/Infinitas aūt neqꝫ for
malis/neqꝫ fundamētalis ē in relatōibꝰ
quibuscūqꝫ in diuinis/ut ostensū est in
p̄mo liᵒ.di/qꝛ patri melius est nō hr̄e fi
liatōem q̄ habere/ꝑfectio aūt simplicit
est illud qȯ melius est qȯlibet hēre q̄ n̄
habere/apparet tūc respōsio ꝙ lꝫ uolū
tas sit formalr̄ infinita.tn̄ non includit
in se formalr̄ oēs ꝑfectōnes intrinsecas
/qꝛ neq essentia nec aliq̄d aliud includit
sic eas oēs/sꝫ nec includit fundamenta
liter omnes/sed sola essentia sic includit
oēs.iō dicitur pelagus/volūtas tn̄ per
identitatē includit quālibet ꝑfectioneꝫ
simplr̄/ꝛ quālibet relatōem. ⁋Cōfirma
tio illa de relatōibus parū valet. quia
quōcūqꝫ nō includerent ille adhuc pos
set rō infinitatis saluari/isto mō intelli
gēdo ꝙ ille nihil addūt ꝓpter qȯ sit in
finitas/si.n.eis circūscriptis nō hr̄i ali
quo infinitas/ꝛ ille addite non sunt for
maliter infinite/ꝛ finitū/uel nō infinitū
addit alicui finito nō facit infinitū/sed ē
ꝯpositū. ⁋Dico ergo ꝙ lꝫ uolūtas non

includat formaliter relatōes/tñ pōt esse formaliter infinita. Et si obiicias non includit totaliter ꝑfectōem diuinā. Dico etsi nō totalit̃ extēsiue/tñ totalit̃ intē siue ſm vnā ꝑfectōem formalit̃/sʒ oēs alias ꝑfectōes ⁊ relatōes nō formalit̃ sed ſdemptiue. Et de istis ſepe dcm̃ est p° li. di. 8. ⁊ di. Ad 2m pʒ ex ꝑcedēti di. ex. 4 vltimis ꝯclonib⁹. ex quaꝝ pma pʒ quō istis accn̄tib⁹ ꝯuenit agere/ex tribus alīs quō eis ꝯueniat pati ⁊ corrūpi. Breuit̃ ergo negādum ē ab agēte creato posse istas ꝯuerti in ſbā aliquā totalit̃ nouā. neqʒ i mixtiōe/nʒ i mutatiōe seu quacūqʒ istaꝝ ſpērū corruptōe. ut pʒ ibi. sed alīi noua ſbā succedit eis corruptis. sed non actione agentis creati/sed dei immediate reducentis.

De tertio articulo

Videret̃ ꝙ hec ꝯuersio ꝯpeterē posset creature ut agenti instr̃aliter. p° qꝛ accidēs pōt eē instr̃aliter agēs ad gn̄atiōem ſbe ergo a sili in ꝑposito. Añs ꝑbat̃ prio sic: qñ aliq̃ sunt essentialit̃ ordiata plus distat tertiū a pmo q̃ 2m: sed in creatura sunt eēntialit̃ ordinata/eēntia: esse/et potentia. ḡ plus distat po^a ab eē/q̃ esse. sʒ eē differt realiter ab eēntia/ḡ ⁊ ꝑ ꝯn̄s nulla for^a ſbalis pōt eē imediatū pnc^m agēdi. 2° ꝑbat̃ idē añs. Qñcunqʒ sunt duo actus quoꝝ neuter includit alium nō reducunt̃ in idē pn^m: ut hꝫ a pho 2°. de aīa q̄ vult ꝙ pōtētie distinguant̃ ꝑ actus sicut act⁹ ꝑ obiecta/sed ꝑficere mām/⁊ abstrahere a mā sunt duo act⁹ in aīa/⁊ nō includētes se/qδ ꝑbat̃ qꝛ vtqʒ pōt eē sine alio: pmus sine 2°: ut in puero et dormiēte/2⁹ etiā sine pmo in aīa sepata/sʒ act⁹ por. s. dare eē māe ꝯpetit eēn^e ut ꝑprimo pn° formalit/ḡ ille alius act⁹ nō ꝯueniet eēntie/⁊ nūc a sili de aliis ſbalibus formis r̃ſpcū actionū q̄ vident̃ ei cōpetē. Si obiicit̃ ꝯ ista. p° qꝛ qδcūqʒ absolutū pt separi a q̄cūqʒ absoluto: qꝛ ñ appet ꝯdictio in hꝯ/ḡ si intellect⁹ sit absolutū q̄d aliδ ab aīa/pt ab ea separi. ⁊ ita sepatus poterit intelligere ⁊ beatificari qδ videt̃ incōueniēs. 2° qꝛ ſbā siue quiditas ſbe ē obiectū motiuū intellect⁹. ē ḡ pn^m imediatū opandi in intellectum. Ad pmū dicūt negādo pmā ꝑpōnem ponēdo exēplū de ſbo/⁊ passione. Ad 2m ꝙ illa actio est intētional̃ nō realis. Cōtra pmū: qꝛ sic hꝫ ꝑpositū: qꝛ si ſbiectū nō pt separi a passione h° est ꝑpter aliquā necessitatē in ſbo respcū passiōis/hec aūt necessitas reducit̃ ad aliquā cālitatē. nō cāe mālis cū illa sit ꝯdictōis/ḡ cāe efficientis: ⁊ sic ſbā erit cā efficiēs alicuius passiōis/nisi ꝑcedit in infinitū/dando passionē añ passionē. 2° hꝫ ꝑpositū qꝛ instantia posita ꝯ maiorē confirmat maiorē: qꝛ oēm cālitatem cāe extrinsece pōt deus supplere. ista cālitas ſbiecti respcū passiōis ꝑpter quam est necessitas erit cālitas cāe extrinsece. ḡ ⁊c̃. Qñ āt ꝯfirmāt istā r̄nsionē ꝑ hoc ꝙ in diffinitōe passionis cadit ſbm/nihil valet. q̄a sic nullū accn̄s posset a ſbo separi. nam ſm phm ibi in. vii. metaphy. in rōe cuiuscūqʒ accn̄tis nece est rōnē ſbe eē. Hec etiā instātia de ſbo ⁊ passione alit̃ improbat̃: qꝛ sequeret̃ ꝙ ſbā panis nō possʒ eē sine q̄titate/nec ecōuerso/q̄cq̄d eni ꝑ se ⁊ p° inest supiori/ꝑ se lʒ nō pmo inest inferiori. exēplū de triāgulo. et Isoch. de eo qδ ē hīe. q̄ sʒ ꝯtinuū eē ꝑ se ⁊ p° inest ſbe corporee/ḡ ꝑ se lʒ nō pmo inē pani. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō porit panis manē sine ꝯtinuitate eadē. nec ꝯtinuitas eadē sine pane qꝛ accn̄s nō migrat a ſbo in ſbm/⁊ ita nō posset q̄titas in euch^a manē sine ſbā panis: qδ ipsi negāt/⁊ cōis schola. Cōtra ꝯclonem isti⁹ opi. s. ꝙ forma ſbalis nō pōt ſm eos eē pncipiū imediatū agēdi. argutū ē supra di. 2^a. q. ⁊ hoc nūc sufficiat breuiter replicare: quia illud ē pncipium agendi in quo ꝑducens assilat sibi passum/uel melius non assimilat sibi ꝑductum in forma ꝑfectiori/forma ꝑducentis. assimilat aūt sibi ꝑductum in forma ſbali. ergo ⁊c̃. 2° sic. qꝛ instrumētū ſm eos nō agit nisi ut mouēs motū. ḡ imediate mouet̃ a pncipali agente ad hoc ut moueat. ⁊ ꝑ ꝯsequēs ad h° ut agat ut instr̃m ſbe imediate mouebitur a ſbā. Sed hoc nō valet ſʒ ea q̄ mihi vident̃ vera de ordine cāꝝ: qꝛ nō credo semp cām scδam que vocat̃ q̄nqʒ instr̃m recipe motōem spālem a cā pma/sʒ tm̄ hīe subordinatōem aliquā forme sue actiue/ad formā actiuā alterius. ꝑ quam subordinatōem cā pore exn̄te in actum in suo ordine cāndi: 2ª nata ē exigere in actū in suo ordine cāndi/⁊ sic 2^a dr̄ mouēs motū/nō qꝛ recipiat motionē a prima ꝑ quā moueat. sʒ qꝛ in motōe sua dēpedet ab alia pus n̄aliter actu mouente. Rñdeo ad scδam instantiā. s. de q̄ddita te ſbe mouēte intellectū nō valet. qꝛ etsi ſbā ibi hēat eē intētōale: tñ ipsa intellectio est forma realis. ḡ respectu ei⁹ oʒ dare aliqδ pncipiū actm̄ reale: ⁊ ut reale. Neqʒ valet fugere ad fātasma. qꝛ scδm eos essentia angeli mouet intellectū angeli ad ꝑpriā intellectionē angeli. ⁊ ibi nullū pōt fingi fantasma. Ad argumēta ꝑ ista instātia q̄ est de cālitate instr̃ali accidētis respectu ſbe. Ad pmaꝫ dico de illo ordie: eēntie/esse: ⁊ potētie: quod simpliciter falsū ē: ꝙ eē sit aliud ab eēntia/⁊ hoc ꝑbatū est ꝑ dcā eoꝝ. qꝛ incōpossibile est genitū ut genitū ꝑ se haberē esse. genitū aūt ut genitū/siue pm⁹ t̃min⁹ gn̄ationis ē ꝑ se vnū. Esto etiā ꝙ essʒ talis ordo quē fingūt eēn/⁊ potētie/dico ꝙ potentia ꝑcederet ipm esse/qꝛ in q̄cūqʒ instanti nature uel duratōis essentia hꝫ ꝑfecta: in eodē hꝫ ꝑfectū pncipiū operādi opatōes ꝯuenietes potentie. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑfecta potētia/⁊ ita si eē sit aliud a po^a: potētia ꝑcedet ipm eē. Ad 2m dico ꝙ maior ꝑpositio est vlit̃ falsa de actu pmo ⁊ scδo: qꝛ sic ꝑbaret̃ ꝙ nihil ē pncipiū actm̄ in creaturis. nā formā oʒ dare actū ipsi qδ informat/⁊ si est actm̄ oʒ ꝙ respiciat illud in qδ causat actū scδꝫ. ista āt sūt dispata. qꝛ sine ꝯdictiōe vnū pōt separi ab alio. Rñdeo ergo ꝙ illa maior nec est v̇a de actibus ordinatis pmo/⁊ 2°/sed vlr̃ falsa/qꝛ forma dās actū 2m/dat etiā actū pmū/⁊ econuerso/⁊ sic applicat̃ ad ꝑpositū de aīare/⁊ intelligere/⁊ tñ ad ꝑpositū nihil ualet illa maior. sicut aūt est vera de actibus scδis dispatis et pncipio actio limitato sicut dʒ intelligi phus 2° de aīa/ubi adducit/nihil est ad ꝑpositū. qꝛ aīare ⁊ intelligere nō sūt tales duo actus. Alia instantia pncipalis ad istū tertiū articulū ē talis possibile est creaturā in v̇tute dei causare aliquā cognitōeꝫ ꝑpriā de deo. ergo multo magis possibile est accn̄s in v̇tute ſbe cāre ſbām. añs ꝑbat̃. qꝛ possibile est aliquā cognitiōem ꝑpriā hīe de deo/⁊ nō nisi ꝑ creaturā. qꝛ nihil aliud mouet intellectū viatoris. Rñ° est duplex. pma qꝛ cognitio dei est accn̄s/⁊ ꝑ ꝯn̄s ñ excedit totū genus accn̄tis mouēs intellectū/eodē mō si loq̄mur de cognitōne ſbe create ⁊ accn̄te. possibile ē ḡ accidēs cāre cognitōnem ſbe create/uel increate absqʒ hoc ꝙ causet aliq̄d nobili⁹/ꝑfectōne sua ꝑpria/sʒ nō sic si cāret ſbām. q̄a q̄libet est simplr̃ ꝑfectior quocūqʒ accn̄te. Alia r̄nsio ⁊ quasi redit in ideꝫ: q̄a obiectū in cognitōe hꝫ esse diminutum/⁊ ꝑ ꝯn̄s ſbā ut cognita/uel de⁹ ut cognitus hꝫ esse diminutū in cognoscēdo/ſbstātia aūt ut in se hꝫ eē simplr̃/⁊ ꝑfectuꝫ/licet ḡ accn̄s posset eē pnc^m ꝑducēdi ſbstantiā in eē diminuto. s. in eē cognito. uł creatura deū in tali esse diminuto. s. in eē cognito/ergo arguēdo a sili nō sequitur ꝙ accn̄s possit eē pnc^m ꝑducēdi substantiā in eē simplr̃ quōcunqʒ/nec ut instr̃m/nec ut agēs pncipal̃. Quātū ergo ad istū arti^m sic pus dcm̄ est instr̃m pōt multipliciter intelligi. sʒ ad ꝑpositū agēs dispositiuū dr̄ instr̃m. Et sic mister hn̄s actōem ꝑpriā humanā ꝑuiam actioni diuine tanq̄ dispōneꝫ necessariam non simplr̃/sed ex ordinatōe dei paciscentis

cū ecclesia qd ad talē actū ministri faci et talē actū sibi ꝓpriū: est instrm̄ dei in ista ꝯuersione / ꝛ ista missio est vlis in oībus sacris in quibus mister requiritur qꝛ ipse minister ē agēs qddā dispositiū. actō āt sua ē actio instrāl respcū actōis ꝑncipalis agentis / eo mō aliqlr q ꝑfectio ē ad formā scāni. qꝛ ad illā sequit regla rit illa forma ex ordine agētis ꝑncipalis ¶ Sic in ꝓposito ꝓlatio uerborū posset dici actio instrālis respectu cōuersionis seu ꝯfectōis corpis christi. qꝛ ad illaꝫ ꝓlatōem sequit regularit ista ꝯuersio vel ꝯfectio ¶ Et sic actōe alicuius creatur ut agentis instrāliter ꝯficit corp̄ xp̄i / nō q̄ de ut attingenti terminū sicut aliq instrā bn̄t actōem instrālē attingētē tminū ut dcm̄ est ¶ Sꝫ eo modo q agēs preuiū dicit ager instrālit ad formā ꝑncipalē quā non attingit / ꝛ actio eius dī instrumentalis quia dispositiua / ꝛ preuia.

Ad ratiōes princi

pales ꝑmas duas ꝯcedo qꝛ ꝓbant ꝙ in ista ꝯuersione actio diuina nō sit actio de genere actōis / nisi teneat illa opi. dcā supra. ꝙ succedit corpus pani ut h̄ ¶ Et si istud teneat tunc ad illas rōnes. Ad pri mā sicꝙ cū dī actio in motu firmat / vl fundat. ibi accipit motus indifferent ad motū ꝓprie dcm̄ ꝛ mutatiōem. Et idif ferent sbiectiue uel fundamētalit uel cō comitant / ꝛ ꝯcedo ꝙ ista actō fundatur in mutatōe corpis xp̄i succedēte sic suo nō esse hic. ¶ Ad 2m ꝯcedo ꝙ h̄ ē passio tenēdo illā viā. illa aūt est in corpe. qd fit de nō p̄nte h̄ p̄sens hic. ¶ Ad tertiam rōnem pꝫ supra dī. xi. quō gnātio ē conuersio toti' in totū. sꝫ nō totalis cōuersio q̄lis est ista. ¶ Ad q̄rtuꝫ nō sequit nā pōt eē ꝑncipiū istius eē sub vno mō cōueniēte sibi. ergo sub modo non conueniente sibi. sꝫ repugnāte sibi q̄tū ē ex ꝑte sui. ¶ Et cū dī ꝙ idē est eē. ex h̄o sequit ꝙ idē posset eē ꝑncipiū ipsius eē qd ꝯcedo / sꝫ nō sequit. ergo ipsius eē sub h̄o mō

pōt eē ꝑncim qd est ꝑncipiū eius sb mō illo. ¶ Et qn̄ ꝓbat: qꝛ modus ipsius esse nō repugnat ipsi esse / dico ꝙ repugnat in ꝯpatōe ad taleꝫ cām / ita. s. ꝙ cā n̄ pōt cāre esse illud sub isto mō / sꝫ possit cāre esse absolute uel sub alio mō. ¶ Et quādo additur ultimo ꝙ modus nō excedit in perfectione illud cuius est modus / dico ꝙ aliquid impfectū pōt esse. ꝛ tamē imperfectio sibi derelicta pōt non subesse causalitati illius cui subest illud qd ē ꝑfectius sub alio mō ꝯueniente. ¶ Ad ultimū dico ꝙ actio instrālis agētis accipiendo instrāle agēs ꝓ dispositiuo bn̄ requirit intentōem ꝓpriam in illo agente siue sit nāle. ut in calore alterante bene est intentio ꝓpria. sꝫ sit agēs instrāle respectus ignis gnāndi / hoc est dispositiuū ad illud. siue agens ꝑ intellectū. qꝛ ibi instrm̄ requirit determinatā actioneꝫ humanā que ordinat ad actionē ꝑncipalis agenti. ꝛ talis vniuersaliter est actus ministri in dispensatione sacramentorum

D secundum

sic ꝓceditur. arguo ꝙ non quilibet sacerdos pōt conficere eucharistiaꝫ per illud. i. q. i. Multi secularium. ubi adducit illd Malach. 2°. Maledicā benedictiōibus uestris. et exponit vno". maledicam qcqd a vobis bn̄dr̄. ꝛ fit illa ꝯminatō mal sacerdotib' ergo quicquid ab eis benedicitur a deo maledicitur. ꝛ ꝑ ꝯsequēs nihil simplicit benedicit. ¶ Item ibi ꝑ mysteriū eorum benedicit. ¶ Item ibidem. i. q. i. sic opponit / suspēso uel deposito sacerdote nulla ei reliquit potestas ergo ꝛc. ¶ Item virtus misse in sacramento eucharistie ꝑncipaliter consistit. ergo si malus sacerdos pōt conficere sicut bonus: eque ualeret missa mali sicut boni / ꝛ econuerso. ¶ Iteꝫ laicus potest sumere eucharistiā. sed sumptio est finis ꝯsecratōnis. ꝛ ꝑ cōsequens est simplicit melius ꝛ nobili'. g eq uel magis ꝑt laic' ꝯficere / n̄ g solus sacerdos. ¶ Item beatus

Laurētius sanguinē dispēsauit. ut pꝫ ex vbis eius ad Sixtuꝫ ꝯmisisti ꝛc. ꝛ h̄o ꝓbat ꝑ illud de ꝯse. di. i. Diacōes. Diaconus eucharistiā corpis xp̄i si necitas cogit iussus eroget. ¶ Cōtᵃ. i. q. i ꝙ qde mᵃ cā ondit cur ille q bapm nō ꝑt amittere / ius amittē posset baptizādi / g a sili qui ordinē sacerdotalem amittē nō pōt / nec ius ꝯficiēdi amittē pōt / sꝫ nullus sacerdos pōt amittē ptātē sacerdotalē / qꝛ caracter ē indelibil. g ꝛc. ¶ Itē ibid. §. de eis. sacroꝝ scitatē in ꝑuersis hoib' siue q intus sūt / siue q foris ꝯstat impollutā atꝙ inuiolabilē ꝑmanere / g qcunꝙ sacerdos q̄tūcunꝙ malus pōt h̄re scitatē sacroꝝ eandē cū bono. ¶ Q etiā solus sacerdos possit tā ꝯsecrare / ꝙ dispēsare / ꝓbat sic ꝑ illud de ꝯse. di. 2. Diacōes. nō oꝫ diacones panē dare. i. corp' dn̄i ſm glo.

Ad questionem di

co ꝙ ꝯficē eucharistiā ut ꝑncipal cā nulli pōt ꝯpetē nisi soli deo pꝫ ex q. ꝑceden te / sꝫ ut cā instrālis / uel ut magis ꝓprie dicā / ut minister pōt ꝯpetere alicui hoi / qꝛ sic de' ordinauit. ꝙ in qbuscūꝙ sacramentis mister possit eē ho / sic g loquēdo de ꝯficiente / ministrū posse ꝯficē / pōt intelligi dupl'r / vno° absolute / ita. s. ꝙ si attētet facē facit qd intendit. / alio° de posse ordinate facē / ꝛ hec distictio gnāl est in oib' sacris / qꝛ plus reqrit ordiate ministrari in eis / ꝙ simpl'r mistrare. ¶ Loquendo de posse simpl'r nihil reqrit ultra materiā debitā de q dcm̄ est in fine dī. xi. nisi minister debit' / ad quē requirunt tres ꝯditōes. s. ꝙ sit sacerdos / ꝙ possit ꝓferre vba ꝯsecratōis / ꝛ ꝙ possit h̄re intētōem debitā faciēdi. s. qd intēdit ecclesia facē / 2ᵃ ꝯditio ꝛ 3ᵃ sūt cōes h̄ ꝛ in ministrāte alia sacra / ꝓpter defectū 2m̄ pōt mut' ꝯficere / ꝓpter defectū 3ᵉ carēs vsu rōnis nō pōt ꝯficē / Et codeꝫ mō de baptizādo / ꝛ ꝯferēdo qcunꝙ alia sacra. ¶ Sꝫ ꝑma ꝯditio est h̄ ꝓpria. s. ꝙ solus sacerdos pōt / ꝛ qlibet ꝑt cui p̄nt ꝯpetē ille

due ꝯditōes. s. ꝓlatō / ꝛ intētio / ¶ Q solus ꝓbat ꝑ illud extra de sum. trini. ꝛ fi. ca. vbi dī. Hoc sacrm̄ nemo pōt ꝯficē nisi sacerdos q rite fuerit ordinat' ſꝫ claues ecclie. ¶ Sꝫ vn̄ accipit ecclia fundamentū istius snie / Rn̄° ex illo vbo. io. Mat. 26. Et q̄tienscūꝙ feceritis ꝛc. vbi loquit aplis. uel admin' nō nisi discipulis / qbus in eccla adminus nō succedūt nisi sacerdotes / Habet idē etiā ex illa snia Pauli ꝑᵃ. ad corin. c. io. Panis quē fragim' nōne cōicatio corpis dn̄i est: quē fragimus nos inqt. s. apli ꝛ discipuli eius / si. n. qlibet fidelis posset ꝯficē nō oporteret aliū aliis frāgere. sꝫ qlꝫ posset de suo sacrificio cōicare. ¶ 2ᵃ ps. s. ꝙ ois sacerdos potēs ꝓferre vba cū intētōe possit ꝯficē / patet ꝑ auctes adductas ad oppositū. ¶ Nec obstat si instet de degradato / qa fit nō sacerdos / si. n. h̄o verū est nō ē instantia ista de aliq sacerdote / dī tn̄ nō eē verū. qꝛ caracterē nō pōt aliqs degradans delē / nec ꝯcedit ꝙ aliqs pōt aliqd misterialit ipmē. ꝙ sic possit misterialit auferre / qꝛ deus nō sic eū instituit ministrū in amotōe / sicut in collōne / ꝛ tunc illa regla Facilius ē dstruere ꝙ ꝯstruere nō ꝯceditur de misteriali agēte in sacris / ꝑ q adduci pōt illud pauli 2ᵃ. corin. c. io. Non dedit nobis de' potestatem in destructione / sed in edificatōem. ¶ Si etiā obiicit de degradato ꝙ nō maneat sacerdos qꝛ spoliat ꝑuilegio clericali / ꝛ tradit curie seculari / Rn̄°. nō ē essentiale ordini h̄re illud ꝑuilegiū ꝯcomitās / qd sat ꝑsuadetur / quia illud ꝑuilegium videt ꝯcessū ab imꝑatore Cōstātino / ordo n̄ / Aliqn̄ etiā sacerdos erat sine tali ꝑuilegio. s. an ꝯcessionē / hoc tn̄ posset esse vnum hierarchicū iuristis / qꝛ illud ꝑuilegiū cōsistit in hoc ꝙ nō possit iudicari in causa sanguinis nisi a iudice ecclesiastico / vel q. in causa sanguinis / Sꝫ si papa exuit aliquē priuilegio eccliastico ꝯmēdās eū curie seculari. iudex secularis ē minister uel executor iudicii eccliastici / nullus aūt

alius a iudice ecclīastico pōt eū ꝯmittē
iudici seculari.ğ nō est possibile ꝙ ꝯmit
tat sibi nisi sicut mīstro iudicis ecclīasti
ci⁊ p ꝯn̄s nō spoliat ꝓuilegio / q² dum
manet ꝓuilegiū / pōt aliqs secularis i eū
eē minister iudicis ecclīastici. ¶Si obījd
ꝺ heretico / ⁊ scismatico ꝙ nō ꝯficiat / q²
sacerdos nō offert in ꝑsona ꝓpria / s3 in
ꝑsona eccl̄e cuius ē mister / hic aūt ē ꝑci
sus ab ea / ⁊ huic rōni vī magr̄ inniti in
lr̄a / ꝓbat añs ꝑ hoc ꝙ dicit sacerdos of
ferim' tibi ⁊c̄. nō dic̄ offero. ¶Rn̄° ꝙ obla
tio nō ꝑtinet ad rōez ꝯsecratōis / nec ne
cessario rq̄rit ꝙ offerat / offert.n. hostia
nō ꝯsecrata / ⁊ tūc ē sacrificiū / nō sacmen
tū / sicut euch^a ꝯsecrata ꝯseruata in pixi
de est sacrm̄ / s3 nō ut ibi / sit sacrificiū ni
si aptitudinalr̄. ¶Esto etiā ꝙ vez sit ꝙ
oz quelibet ꝯficientē ꝯficere in fide eccl̄e
/ bene pōt nō solū scismatic⁹ / s3 etiā hercti
cus qd̄ plus ē / spone ꝙ sit hereticus / pōt
circa eucharistiā hr̄e intentōez eccl̄e i cō
ficiēdo / ⁊ hoc intētōez in vl̄i. intendēdo
s. facere qd̄ christus istitut facienꝺ. ⁊ qd̄
eccl̄ia facit / s3 nō intēdat in spāli. q² cre
dit eucharistiā nihil valere sicut di.2. ꝑ
oz. ¶Cōuenit scire oēm mulā eē sterilem
/ ⁊ dubitare de hac / ⁊ de ista intētiōe vl̄i
dcm̄ est sat̄ di.5^a. in mā de baptismo.
¶Restat ergo vidē 2^m mēbrū. s. de posse
ordinate ꝯficere / ⁊ ad hoc multa cōcur
rūt que tm̄ oia pnt reduci ad .3. / loquēdo
ꝺ ill' q̄ nō reqrunt ad simplr̄ posse / q² vl'
ista reqrunt ex pte ministri / uel loci / uel
temporis. ¶Et ꝓm hoc tres sūt articuli.
ꝓmo videndū ē de reqsitis ex pte mīstri
ad hoc ut ordinate possit ꝯficere / suppo
sito ꝙ hēat mām ꝯueientē / ⁊ possit vba
ꝓferre / cū intētōe debita supaddita h'
/ ex pte ministri sunt in duplici dr̄ia. que
dā sūt amotōes impedimētoꝝ / ⁊ qdaz
appōnes ꝯuenientiū seu idoneoꝝ. ¶De
ꝓmo ipedimēto cl'qd̄ ē ordinate ꝯficere
/ sūt vel culpa tm̄ / vel pene tm̄ / vel nec pe
na / nec culpa. De ipedimēto culpe quō
s. exn̄s in pctō mortali nō pōt ordinate

ꝯficere dcm̄ est di.9^a. ¶De impedimento
ꝙ nec culpa / nec pena. s. cū qs nō est ieiu
nus ieiunio nāe dcm̄ est ibidē. ¶Restat
ergo h̄ ꝑcise videre de ipedimēto qd̄ est
pena / nulla aūt talis pena ē nālis / siue in
corpe / siue i aia / q² talis pena n̄ simplr̄ i
pedit / s3 tm̄ pena canonica / uel nālis in
quantū sup eaz fundat pena canonica.
¶Pena aūt canonica ut breuir dicā ē ali
q̄ ꝓhibitio act⁹ exercēdi / uel gradus reci
piēdi / q̄ alias ꝯpeteret non ꝓhibito / hi⁹
aūt pene multe sūt nō fundate sup aliq
penā uel defectū nālē / ut degradatio / ir
regularitas / excōicatio maior / suspēsio
ab executōe eoꝝ que sūt ordinis / symo
nia / infamia / ⁊ quedā alia hi⁹ ad ista re
ducibilia: ut sub infamia pōt ꝯtineri / sc̄z
publicū peccatorē / qd̄ ꝯtinet mlta. s. pu
blicū fornicariū: publicū vsurarium: ⁊
hi⁹. ¶Alique aūt pene canonice fundan
tur sup defectus nāles / nō.n. uoluit ecc^a
qualscūqꝫ ꝑsonas defectuosas mīstrare
in altari / ⁊ merito q² in ve.l. leui.21. po
nit, lex / hōi / q̄ habuerit maculā ꝙ nō of
ferret deo suo panē nec accedat ad mini
steriū eius. ¶Isti aūt defectus sunt in qb⁹
eēt scādalū pusilloꝝ / si talis defectuosus
in nālibus mīstraret. ⁊ rōnabilir / q² qc
qd sine peccato mortali pōt dimitti / vi
tanduz ē si ex exercitio eius oriat scāda
lū pusilloꝝ: tale scādalū oriret si notabi
liter defectuosi in naturalibus ut muti
lati: ul' horribili infirmitate ifirmi ut le
pra / ⁊ huiusmōi ministrent in altari / Iō
ecclesia rōnaliter talibus defectib' nāli
bus adiūxit penas canonicas. s. ꝓhibiti
ones mīstrādi / ꝓpter reuerentiā sacri. ⁊
ad vitandū scādalū pusilloꝝ. ⁊ iste ꝓhi
bitōes patēt in canone di.25. ⁊ extra de
corpe viciatis. ¶Requiritur ergo i ordia
te conficiēte ablatō oium horū impedi
mentorū / quia habēs quodcunqꝫ istoꝝ
si conficit / facit contra ꝓhibitionē eccle
sie: ⁊ per ꝯsequēs nō ordinate. ¶2^m req
situm ex parte ministri est appositio cō
uenientiū. s. ornamentoꝝ / ut hr̄ de cōse.

di.i. Uestimēta / dr̄ ibi ꝙ vestimēta ecc^e
quibus deo ministrat debēt esse sacrata
⁊ honesta quibus in aliīs vsib' nō debēt
vti ꝙ in ecclesiasticis / ⁊ deo dignis offi
cīis. ¶Que aūt sunt hec indumēta. In
no. de offi. misse. pte.i.c.10. Sūt inquit
sex indumēta cōia epis ⁊ ꝑsbyteris. s. a
mictus: alba: cingulū: stola: manipulus
⁊ planeta. in qbusdā tm̄ locis ꝯsuetudo
obtinuit ꝙ nō oz cingulū bn̄dici / ⁊ sic n̄
apparet qn liceat vti cingulo nō benedi
cto. ¶De his oibus ex pte ministri / siue
in ꝓmo mēbro ꝺ reqsitis ad simpliciter
posse: siue in isto 2° membro de requisi
tis ex parte ministri ad ordinate posse:
/ si querit que pena ministri attēptantis.
¶Rn̄deo si est mutus nō pōt attētare lo
qui / si nō vtit ratione non pōt attētare
habere intentōnem debitam / si non est
sacerdos / ⁊ attētat facere ut sacerdos nō
solū peccat mortalir / ⁊ nihil facit / sed ir
regularis est: ut habetur extra ꝺ clerico
nō ordinato ministrāte. c.i. ⁊.2. ⁊ vlīter
quicunqꝫ exequēs uel attētans actuz ali
cuius ordinis quem nō habet / irregula
ris est / patet hoc in illo ti° in diuersis ca
pitulis. ¶Pena autē ministrātis in quo
cunqꝫ impedimēto canonico videtur es
se irregularitas: ut patet extra de clerico
excōmunicato uel deposito in diuersis
capitulis / ⁊ hoc maxime si ministrans
sciat talem penā sibi inflictā. ¶Sed hic
potest distingui de ignorātia iuris / ul' fa
cti / ¶Ignorātia iuris nō excusat: quia te
netur ille qui se exponit ad tantū actuz
scire iura / ꝓm que potest exercere tantū
/ ⁊ talem actum / ⁊ ideo talis ignorantia
iuris nō excusat. sed forte magis aggra
uat. ¶Ignorātia autez facti excusat / ut ha
betur in eodem titulo. ibi Apostolici / ⁊
h° nisi fama veridica ⁊ publica sibi ma
nifestet ꝙ sit tali pena impeditus / quod
probatur per illud capituluz eodem ti
tulo. illud dicim' cum ei nisi per famaz
de sententia contra eum lata constaret
/ peccare non credidit si diuina officia

quantūcunqꝫ solenniter celebrauit. sub
ditur ibi: Quia in dubīīs via tutior ē
eligenda / si delata in eum sententia du
bitaret: debuerat tamen potius abstinē
ꝙ sacramenta ecclesiastica pertractare.
¶Et in fine subditur: Cū eo misericordi
am facientes penam quam canō his q
post excōmunicatōnem diuina presum
pserunt celebrare infligit: non duximus
infligendam / ¶Ex hoc patet ꝙ misericor
diter relaxat dubitanti penam / quaz in
currit ex canone / qui celebrauit diuina
postquā innotuit sibi per famam de ex
cōmunicatōne in eum lata. ¶Inter ista
tamen impedimenta nō includitur mi
nor excōmunicatio quo ad hoc ꝙ pena
irregularitas sequatur. quia etsi peccet
grauiter in excōmunicatōne minori ce
lebrans / nullius tamen irregularitatis
notam incurrit: ut habetur eodem ca°
¶Uerum de symoniaco / ⁊ peccatore no
torio dubiū est / sed primum videtur sol
ui per illud ~~de tri~~. dis. 33. Mart. vbi in
ter non promouēdos nominatur ille q
per emptōnem ad imitatonez simonis
magi pecuniam obtulit / ⁊. q.i. ꝓpterea
Greg. eos omnino simoiacos damnat
ac deponendos auctoritate apostolica
censetur. ⁊ de hoc dicitur extra ꝺ simo
nia in textu ⁊ in glosa / ergo iste videtur
simpliciter inhabilis propter penaz ca
nonicā ad exercenꝺ actū ordinis. sic ois
est deiīciēdus a clero ꝓm auctem addu
ctam. ¶De peccatore publico seu noto
rio certū est ꝙ ante penitentiam peccat
mortaliter ꝯficiēdo: nō tm̄ q² ē in pctō
mortali / s3 q² scādalizat. ¶S3 ē ne irregu
laris: Forte nō inuenit h̄ pena in canōe
sibi inflicta. s3.n. ꝓhibeat di.32. Nullus
ꝙ nullus audiat missā ꝑsbyteri quē in
dubitanter scit ꝯcubinā habere / ⁊ ex h
videatur ꝙ sibi ꝓhibetur celebrare. / qa
magis astringitur ad cauenduz ꝙ audi
ens / ut nō audiat / ⁊ ꝑ consequens si cele
brat ꝯtra ꝓceptum ecclesie facit / tm̄ ista
ꝯn̄a non est necessaria in penis / q² pene

nō sūt ampliāde. ꝛ qñꝙ ꝓhibet cōica°
cū isto | in aliquo actu ut corrigat | ñ tñ
infligit isti pena irregularitatꝭ si exerce
at istū actum. | Idem posset dici de pu
blico vsurario etiā manēte in pctō vsur
De infami aūt q tñ penituit ꝺ pctō | sꝫ
nōdū est restitutus in integrū | si celebrā
do fiat irregularis | nō est dicenḋ ꝙ sicut
si inueniat in iure canonico | De celebrā
te aūt sine illis ornamētis | vl omibus | ul
aliquib' uel nō ꝯsecratis nō inuenitur i
canone pena irregularitatꝭ inflicta | bre
uiter excq ista ē pena iuris positiui quā
do nō infligit non incurrit | Nulla ḡ ꝯdi
tio ex pte ministri reqsita | ꝛ nō obserua
ta | facit incurrere irregularitatē | nisi de
fect' sacerdotij | vel alia pena simplr pro
hibēs | ꝛ remouēs ab exercito sacerdotij
ꝛ p ꝯñs sacerdos nō ꝓhibitus p talem
penā | ꝯficiendo nō incurrit irregularita
tez | nec ergo ꝑpter pctm nisi sit tale cui
ānexa sit ꝓhibitio canonica. | Nec ꝑpter
nō ieiuniū | nec ꝑpter carentiā ornamē
toꝝ debitoꝝ | nec breuit ꝑpter quecūꝙ
alia sub ṗdictis nō ꝯtēta nō incurrit ir
regularitas.

Sequitur

2m ṗncipale. s. de requisitis ex par
te loci ubi possumus distinguere locuz
in locū ꝓprie dcm | ꝛ in vas q est locus
mobilis ſm Aris. 4. phys | Ex pte loci
ꝓprie dicti reqrit amotio impedimenti
s. ꝙ locus nō sit interdict' | ꝛ requiritur
appositio ꝯueniētis dispōnis. s. ꝙ sit sci
ficat' | p̊m est simplr necessarium. qꝛ cele
brās in loco intdicto facit ꝯtra ꝓhibitō
nē ecclesie. ꝛ p ꝯñs nō ordinate | 2m ē ne
cessarium | nisi casus necitatis occurrat.
ut ꝓbat p illud de ꝯse. di. i. sicut non in
alijs ꝙ dño ꝯsecratis loci. i. tabernacul
a pōtificalibus delibutis missas cātare
ac celebrare lꝫ | Idē pꝫ. c. seqnti ubi dicit
Nullus ṗsbr missas celebrare ṗsumat
nisi in sacratis ab epō loci q sui pricepe
de cetero noluerit eē sacerdotij | sꝫ exce
ptio illa de casu necessitatis pꝫ ibidē. cō
cedimus | casus aūt illi sūt isti. ut si eccle
in patria sūt destructe | uel siquis in via
penitus nō poterit accedē ad aliquā ec
clesiā ꝯsecratā | qḋ regularit verū ē ꝺ na
uigantib' ꝛ ceteris hꝫ | nō. n. videt veri
sile ꝙ obseruationē illius ṗcepti decalo
gi. sanctifica sabbatū | qḋ preceptū eccl'a
interṗtata est in hoc qḋ ē audire missā
die dñico. de ꝯse. di. 2. missas. | voluerit
eccl'a impedire p aliqḋ ṗceptū minoris
obligatōis ut p talē uel talē locū requi
ri ad hoc ut missa audiat | cū nō debeat
quis restringi ab obseruatōe magis ne
cessarij p artatōem ad minus necessari
um. | Que aūt uel ubi sint loca ꝯsecra
ta | dico ꝙ regularit eccl'ie parrochiales
ꝛ alie solēnes collegiate | oratoria q dicū
tur capelle: nō pñt hr̄i q sint ꝯsecrate ni
si de licētia epi. ut hꝫ de ꝯse. distin. i. vni
cuiꝙ fideliū lꝫ hr̄e oratoriū ꝛ ibi orare
missas aūt ibi celebrare nō lꝫ nisi in ca
sibus supradictis | oratoriū tñ sacrū fa
cere non licet nisi auc̄te epi. de ꝯse. di. i.
Nemo. | Istius etiā loci requirit orna
tus. s. lumē. ut dicit extra de celebratiōe
missa. c. ultimo | de eo q sine igne scifica
bat | ꝛ aqua. ꝛ sequit Mādamus ꝙ offi
cio ꝛ beneficio ipm ṗucs ꝑpetuo. | De
loco mobili siue uase | distiguo ꝙ uas re
motū ē altare qḋ debet esse lapideū. de
ꝯse. di. i. Altaria si nō sūt lapidea chris
matis vnctiōe nō ꝯsecrant | vasa ꝓpinq
sunt calix ꝛ patena q debēt esse ꝺ auro
uel argēto | uel ubi pauptas cogit admi
nus de stāno. sicut hꝫ de ꝯse. di. i. Calix
Calix dñi cū patena si nō ex auro | ex ar
gēto fiat | siquis aūt tam paup est saltez
ut stāneū calicē hēat | de cre aūt aut au
ricalcho nō fiat. quia ob vini vtutē eru
ginē uel rubiginē piter ꝛ vomituz ꝓuo
cat | Nullus aūt in ligneo uel vitreo pre
sumat missas celebrare. de vitreo autē
rōnale est ꝑpter eius fragilitatē ne san
guis dñi piculo exponat | de ligneo pro
pter imbibitiōez hūoris | Ista vasa om
nia debēt esse ꝯsecrata. De altari hētur

de conse. di. i. Ecclesie concedim' | ꝛ duo
bus caplis sequētibus | Siue aūt sit fix
sicut est cōiter in ecclesijs | siue portabile
nō est magna differētia. qꝛ in altari por
tabili | siue i alio fixo ꝯuenit missas cele
brare. ut habet extra de ṗuilegijs ꝛ exces
sibus ṗuilegioꝝ | In his que ad cultum
cum fratribus minoribus | ꝛ ṗdicatorib'
duximus indulgendū: ut ubicunꝙ fue
rint | sine prochialis ṗiudicio | valeant cū
altari viatico celebrare | qdā nimis stul
te interṗtando nr̄am indulgentiā | nitun
tur asserere ꝙ ea ṗdicti fratres ṗter ṗla
toꝝ assensum facere hoc non possunt. ꝛ
paulo post | cum aūt nihil eis ꝯferret in
dulgētia memorata sine qua idē ṗlatis
annuentib' licēt eisdē | mādamus ꝙ iter
ṗtatione h' reprobata | dum tñ ab alijs
que iuri prochiali prorsus ꝯueniūt ab
stineant | datā eis licentiā celebrandi | etiā
auc̄te nr̄a nō differant publicare | ita ꝙ
dicti fratres ex indulgētia nr̄a grām vi
deant consecuti. ait Inno. terti' | Si obi
citur ex hoc caplo ꝙ non licet vti altari
viatico. nisi ex ṗuil' | Rndeo verū est ꝙtū
ad vsum eius indifferent in qcunꝙ loco
consecrato vel nō ꝯsecrato | sed ꝙtuz ad
vsum eius in loco cōsecrato | videt satis
esse ius cōe. qꝛ añ dedicationē altaris in
ecclesijs qbuscunꝙ cōiter celebratur cū
altari paruo | Hoc etiā altare siue fixuz
siue mobile | ꝛ portabile | oꝫ esse nō enor
miter fractum. extra de ꝯsecra. eccle. Al
tare | vbi dī ꝙ si lapis bñdict' fuerit imi
nutus | debet iteꝝ benedici. ꝛ. c. ꝙ in du
bijs | Calicē etiā ꝛ patenā oꝫ eē cōsecratā
ut hētur extra vbi s̄ | Hec et vasa oꝫ esse
ornata | altare qdem tobalijs duabus.
vbi est mos eccl'ie | ꝯsecratis | Et qḋ magꝭ
ṗcisum ē corporali de syndone munda.
Et oportet ꝙ illḋ corpale cooperiat ad
min' locū calicis ꝛ hostie que debēt col
locari sup altare cōsecratū | siue totū im
mobile ꝛ consecratū sit | siue sup mobile
vbi requirit vsus ei' | Si querit que pēa
sit celebrantib' sine istis ꝯditōnibus que
dicte sunt ex pte loci | ꝛ vasis | Rñdeo. in
nullo ṗmissoꝝ incurrit irregularitas ni
si in duobus casib' | primus si scient cele
brat in loco interdicto a iudice | alius si
celebrat in calice nō idoneo | Circa ṗmū
sciendū ꝙ locus pōt esse iterdict' a iudi
ce vel a iure | a iure qdem si est pollutus
sanguine vel semine. extra de cōse. eccle.
c. vlti. si eccl'ia | ꝛ in talibus si notoriū est
peccatū est celebrare | nō tñ incurrit irre
gularitas. qꝛ nō est a iure iflicta expsse
Si aūt ṗuatū est | nec peccatū est: qꝛ nec
reconciliatione indiget. extra de adulte.
significasti | Si aūt interdictū sit a iudi
ce latum cōtra locū | celebrans ibidē sciē
ter dicit incurrere irregularitatē. qḋ ꝓ
bat p vnū caplm. extra de excessi. prela.
Tāta. | Sed vtrūꝙ capitulū bene posset
exponi | tamē neutrū est iure expositiuū
neꝙ etiā iuris positiui respōsiuū. ut ap
pareat talem sic celebrantē irregularem
esse simpliciter. qḋ pꝫ exponendo verba
illa que ponderant de priuatōne benefi
cioꝝ ꝛ h' | In scḋo casu. s. de defectu cali
cis idonei dubiū est an ꝑpter illud irre
gularitas incurrat | qꝛ pena illa depositi
onis que habet extra de cele. missa. infli
gitur ꝑpter multa. s. qꝛ nō vtebat calice
debito | nec aqua | nec igne | Et ita dubiuz
est si ꝑpter qḋcunꝙ istoꝝ sepatiz dēat
infligi depō. qꝛ ibi omnia ꝯcurrebant.

Tertiū principale.

scꝫ ex pte tpis. breuiter teneas ꝙ a princi
pio diei vsꝙ ad nonam missa cōgrue ce
lebratur nō computādo ṗncipium diei
ab ascensu solis super orizontē nostrum
sed ab illa hora ex qua radij solares il
lumināt emisperiū nr̄m | qḋ dicit prin
aurore | ꝛ incipit ſm auctores in li. ꝺ cre
pusculis quādo sol ē sub orizōte ad. 10.
ꝛ. 8. gradus | quoꝝ ascensus nō continet
spacium vltra hore equalis ꝛ quintam
vnius hore | ꝛ ille termin' celebrandi tūc
ꝛ nō ante | ꝓbatur ꝺ conse. di. p̊a | Nocte
sancta natiuitatis missas celebret ṗsbri

⁊ infra eadē di. §. ꝺ ieiunĳs In sabbato
sancto circa noctis initiũ missarũ solen
nia sunt celebranda ⁊ rõ est. q̃ illa pars
diei artificialis que est post nonã sabba
ti sancti cõputat cũ nocte p̃cedente diẽ
dñicam unde in benedicõne cerei dicit.
qui hanc sacratissimã noctẽ termin⁹ ãt
celebratõnis. s. hora nona colligit ex cõ
suetudine ecclesiaꝝ ⁊ ille termin⁹ maxi
me attingit in diebus ieiunioꝝ qñ regu
lariter in ecclesĳs collegiatis ꝯsueuit cir
ca horã nonã missa de ieiunio celebrari
Istam aũt circũstantiã t̃pis cõcomitat
quoddã necessariũ ad faciendũ tractũ
t̃pis in celebratione misse ordinata qua
cunq̧ hora diei artificialis fiat. s. legẽ in
troitũ orõnes ⁊ ep̃laꝫ sicut in missalib⁹
ſm usum ecclesie romane notat sine q̃
bus p̃missis nullus ordinate cõficit nec
forte absolute quis cõficere posset. ut ẽ
tactũ est di. 5. nisi p̃mitteret ad min⁹ ĩa
verba ꝑ que signaret se ꝓferre verba cõ
secrationis in ꝑsona xp̃i nõ in ꝑsona sa
cerdotis Ultimũ est ꝙ celebrantẽ oꝫ ha
bere aliquẽ respondentẽ in ꝑsona totius
ecclesie ut denotet eẽ mediator iter deũ
⁊ ecclesiam offerens sacrificiũ deo pro
ecclesia que sibi assistit in offerendo.

Ad argumenta. ad

p̃mũ potest exponi illa glo. illius verbi
malachie q̃cquid a vobis benedicit sup
ple inquantũ mali estis quia mali inq̃n
tum huiusmõi adulãdo benedicũt ma
lis q̃bus deus veraciter maledicit sed in
eucharistia sacerdos nõ benedicit inq̃m
malus. sed inq̃tum habet in benedicen
do ⁊ consecrando intentionẽ ecc̃lie Ad
2m cum dicit nulla ei relinquit potestas
verum est de potestate ad ordinate exe
quendũ. nõ autẽ de potestate ad simpli
citer exequendũ Ad 3m. sꝫ oblatio sacra
menti inq̃tum oblatio sacramẽti habe
at efficaciã ꝓ illo pro quo offert necesse
est cõcedẽ ꝙ oblatio facta a malo equa
lem habeat efficaciã sicut illa que est fa

cta a bono Sed si multa alia cõcurren
tia in missa per modũ orationis multũ
faciant ad efficaciã misse. quod videtur
ꝓbabile quia deuotio in una alia ora
tione nõ multo minus distat apud deũ
a deuotõne in quibusdã pertinentibus
ad missã ⁊ deuotio acceptatur ſm me
rita illius cuius est deuotio sequitur ꝙ
missa melioris erit melior ⁊ tamẽ sacra
mentũ utrobiq̧ ẽ quale Si queras q̃dꝫ
simpliciter tenendũ. Respondeo. nullũ
bonũ recõpensat deus ſm iusticiã distri
butiuã nisi ꝓpter aliq̃d meritũ cui cor
respondet illud bonũ. Istud meritũ q̃d
dicit esse in cebratõne misse ut missa est
nõ potest esse meritũ abstractũ sicut ydea
Platonis ergo oportet ꝙ sit realiter ali
quod meritũ vel ergo totius ecclesie vel
alicuius membri nõ est aũt totius eccle
sie nisi quia alicui⁹ ꝑtis non est aũt ꝑtis
male ⁊ mortue i toto sicut eẽt ꝑtis viue.
i. existentis ⁊ oꝑantis in charitate ergo
in missa nõ est tantũ meritũ cuiuscũq̧
quãdo est mali sicut quãdo est boni ⁊ ꝑ
ꝯsequẽs deus ſm iusticiã retributiuã nõ
habet alicui in ecclesia nec etiã toti eccle
sie recompẽsare tantũ bonũ ꝓ ista sicut
ꝓ illa Ad 4m dico. ꝙ sumẽ est mag⁹ ne
cessariũ q̃ ꝯficere. ⁊ magis necessariũ lꝫ
sit in se aliquando nobilius plurib⁹ tñ
cõpetit q̃ min⁹ nobile q̃d est minoris no
bilitatis ⁊ rõ ẽ maior siue cõmunior ne
cessitas ita est hic. q̃ xp̃s expsse docuit
se velle sumi eucharistiã a quolibet xp̃i
ano. Jo. 6. Nisi manducaueritis carneꝫ
filĳ hominis ⁊ ibi loq̃tur oibus sed cõse
cratione seu dispositõem noluit ita esse
cõmunẽ q̃ nõ fuit ita necessariũ ut esset
cõis. p̃nt enĩ pauciores dispẽsare q̃ susci
pere Ad 5m dico ꝙ Laurẽtius dispensa
uit sanguinẽ xp̃i. ut pꝫ in legẽda. q̃d bñ
est congruũ. q̃ sanguis nõ dispẽsatur ni
si in calice tactus autẽ calicis cõceditur
diacono. sed corp⁹ nõ dispensat nisi spẽs
panis tangat Ideo seq̃ẽs auctoritas ꝺ
dispensatõne corpis a diacono videtur

difficilior Ad quã dici põt ꝙ simpl'r in
casu necessitatis concedit diacono dispẽ
sare corpus xp̃i. ut dicit auctoritas alle
gata sed nõ seq̃tur ex hoc ꝙ possit confi
cere. q̃ minus est dispensare q̃ cõficere.
Nullo aũt modo laico ꝯficere nec etiaꝫ
dispẽsare ꝯuenit sꝫ illud de cõ. di. 2a. ꝑ
uenit. ubi dicit ꝙ q̃dam p̃sb̃ri intm̃ ꝑui
pendũt diuina misteria ut laico corpus
dñi tradant ad deferendũ infirmis ⁊ se
quitur. interdicit synodus ne talis teme
raria p̃sumptõ amplius fiat Rõ ꝯgrua
est. q̃ sicut ab aĩa mediãte corde deri
uant v̄tutes aie ad cetera mẽbra. ⁊ i cor
de est p̃ncipalis sedes vite. 16. de aialib⁹.
⁊ etiã in q̃libet politia actus p̃ncipales ꝑ
tinẽtes ad illã politiã. ꝑtinẽt ad aliquaꝫ
ꝑsonã p̃ncipalẽ in illa politia. ita rõna
le est istũ actum ꝯficiendi ⁊ dispensandi
eucharistiã residẽ apud illũ qui est p̃nci
palis in hierarchia ecc̃iastica h⁹ aũt est
sacerdos. g̃ ⁊c̃ Confirmat hoc q̃ nõ mi
noris reuerẽtie vel auc̃tis est posse super
corpus xp̃i veꝝ q̃ sup corp⁹ xp̃i misticũ
2m aũt soli sacerdoti ꝯuenit eque, g̃ vel
magis ꝑꝑ reuerentiã corꝑis xp̃i veri so
li sacerdoti cõueniet auc̃tas respectu ip
sius cõficiendi ⁊ regularit dispensandi.
nõ enĩ põt in ecclesia nimis digna ꝑsona
nec nimis dign⁹ gradus inueniri ad con
secrationẽ vel dispensationẽ istius sacra
menti in quo veraciter ⁊ realiter cõtine
tur ille qui est sanct⁹ sanctoꝝ cui sit glo
ria in secula seculoꝝ. Amen.

Di. decimaquarta.

Ost hoc de

penitẽtia. Postq̃ mgr̃ de
terminauit de sacramẽto
baptismi. ⁊ confirmatõis
⁊ eucharistie. hic determiat de sacramẽ
to penitẽtie. q̃d est cõmune sacramentũ
tamen post baptismũ. quia scd̃a tabula
post naufragiũ est penitẽtia ſm Hiero.
Circa istã di. quero p̃mo. utrũ penitẽtia
necessario requirat ad deletionẽ peccati

mortalis post baptismũ cõmissi videt
ꝙ nõ. quia cessante actu interiori ⁊ exte
riori cessat esse peccatũ. g̃ statim sine pe
nitentia deletur. añcedens pꝫ. q̃ peccatũ
nõ est nisi deordinatio in actu exteriori
vel interiori. 2o sic. hõ offensus põt re
mittẽ offensã absq̧ hoc ꝙ offẽdẽs peni
teat. g̃ multo magis de⁹ qui est sũme mi
sericors. sed remissa offẽsa remittit pec
catũ. g̃ ⁊c̃ hec duo argumẽta ꝓbant ꝙ
nõ requirit penitẽtia ad istaꝫ deletionẽ.
Item ꝙ nõ valeat ad illã deletionẽ ꝓba
tur p̃o sic. Aug. in omel. sup illõ Mat.
5. Estote misericordes. loquẽs de dam
natis dicit Erit ⁊ tũc penitẽtia sꝫ tamẽ
infructuosa. q̃d ꝓbat per illud dictũ de
dãnatis Sap. 5. Penitentiã agentes ⁊c̃
Si dicas ꝙ q̃diu hõ est in vita ista valꝫ
penitẽtia ad deletionẽ peccati sꝫ nõ post.
Contra hec est auctoritas Hiero. de pe
nitenti. di. 3. ⁊ ponit in littera Nihil iu
de ꝓfuit egisse penitentiã per quã scelus
emendare non potuit Item oportꝫ illõ
per quod delet peccatũ mortale esse ma
ius bonũ q̃ peccatum illud sit malum
vel eque bonum. sed penitẽtia est min⁹
bonum q̃ peccatum mortale sit maluꝫ.
g̃ ⁊c̃ maior patet. quia non recompẽsat
malũ nisi ꝑ bonũ equale illi quod tollit
minor ꝓbatur. quia penitẽtia est bonũ
finitũ. peccatũ aũt mortale ẽ malũ infi
nitum. q̃d pꝫ ꝑ illud Ansel. Cur de⁹ hõ.
li. 2o. c. 5. tm̃ malũ est peccatũ quant⁹ est
qui offendit. vel in quẽ cõmittit sed ille
est infinitus. quia tibi soli peccaui. g̃ ⁊c̃.
Hec duo argumẽta ꝓbant ꝙ penitẽtia
nõ valeat ad deletionẽ peccati mortalis
Oppositum probatur similibus viĳs.
quantum ad primam viam sic. Salua
tor ait Luc. 13. a. Nisi penitentiam egeri
tis omnes simul peribitis Item Hiero.
secunda epistola ad Demetriadeꝫ. ⁊ po
nitur in littera 2a post naufragium. ⁊c̃.
Prima tabula comparatur naui inte
gre: qua fracta naufragus periclitatur:
nisi alicui tabule adhereat hec dicitur

2° tabula. ergo a simili cadens in peccatum mortale, et in hoc passus naufragiū spūale, piclitatur nisi adhereat pnie. ¶ Item quantū ad scdaz pclusionē arguitur sic Math. 3. dicitur. Agite penitentiā etc. ergo vz. ¶ Itē Ezech. 18. Si ipius egerit penitentiam. sequit. oium iniquitatum eius nō recordabor. vita viuet ergo etc.

Hic sunt tria uidē

da. Primo quid manet in peccatore trāseunte actu a quo dicitur peccator quia si nihil tale manet non oz querere quid delendum sit: immo omino eēnt similes qui nihil pmisit et qui cessauit tm̄ ab actu peccandi interiori et exteriori. ¶ 2° qꝫ illud deletur et ad hoc requirit aliq̄ punitio. ¶ 3° qꝫ non q̄cunqꝫ sed punitio penitētialis et in hoc pz solutio qōnis.

¶ De primo sciendum. qꝫ sic ē duplex iustitia hitualis. s. grā et caritas et actualis scz rectitudo nata ineē actui elicito et pma pz. 2a declaratur. qz actus natus est elici pformiter sue regule. et in ista pformitate psistit rectitudo eius. Ita cum opposita eq̄ multipliciter dicant erit duplex iniusticia hitualis. s. priuatio grē i eo cui debet inesse et actualis. s. priuatio istius rectitudinis in actu cui debēt ineē. ¶ Post aūt actum intrinsecū et extrinsecū transeuntē manet q̄dam iniusticia hitualis. ¶ Sed non ab illa sola dicitur quis peccator alioqui qui pmisisset duo milia peccata mortalia et qui vnum eēt eq̄ peccator intēsiue et extēsiue quia et tota gratia quantū ad intēsionē et sola ipsa quantū ad extensionem puatur tam in eo qui pmisit vnū qꝫ in eo qui duo milia et ideo non dicet vnus minus peccator post actū transeuntē qꝫ ali°. ¶ Assūptum pbatur. qz i quolibet peccato mortali ita puatur grā qꝫ nihil eius manet. et p consequēs p nullum succedens pōt fieri intēsior. neqꝫ extensior loquēdo de puatōe ista hituali qz ñ priuat nisi vnū hitū sicut nō ē natus nisi vnic° ineē et h

rō silis est rōi Ans. d pceptu vginali: qꝫ peccatū origiale nō ē natū inesse mag i vno qꝫ i alio qz in q̄ est iiusticia nō pōt ab eo puari iusti^a. Jō q̄ dictū est li. 2°. di. 7. q. ¶ Iniusticia aūt actual manē nō pōt cessante actu qz illi° sbm px^m est act° in aia sic et rectitudis sibi opposite nō eni aia pōt eē imediatū sbm illi° rectitudis sz tm̄ actus in aia adhuc tñ nō manēte actu nō manz illa rectitudo nec ei° obliq̄tas. ¶ Dicit ergo qꝫ manet i aia q̄ peccauit reat° culpe q̄ est q̄dā obligatio ad penaz debitā illi culpe. ¶ Illa aūt obligato est q̄dā relo real ñ fūdata sup actū cl'pess' sz sup ipaz essen^am aie nō tñ nisi culpa puia actuali. sic est dictū sepe ō quō sup actōnem fundat relo. ¶ Sz p̄ hoc arguit dupliciter. p° qꝫ nulla relo realis fūdata super actu culpe manet in aia. ¶ 2° qz si maneret nō ab illa diceret aīa peccatrix.

¶ Primū pbatur. qz relo realis intrīsec° aduenies sequit necessario positōem extremoz hec aūt nō sequit. pz qz aia eadem manēte et deo scu pena codē mō se hñte. nō pp̄ter hoc aia codē mō ē obligata ad penā qz nō añ peccatū. ¶ Et si sit relo extrīsecus aduenies necesse ē sibi dare causā p quā adueniat extremis iaz positis sic ō vbi et ceteris nō. n. pōt eē respect° real nō sequēs extrema posita quin sibi vt tmio rñdeat aliq̄ actio realis sed isti° obligatōis nō pōt dari actio realis nec agēs reale nō. n. aia qz peccādo non habuit nisi vnicā actōem deordinatā q̄ fuit ad illud velle puatū circūstātiis debitis et ita nō ad istū respectū ut ad tminum nec pōt ista obligatio dici tminus actōis diuine imediatus. qz nulla aia dicit peccatrix pcise ab illō qō ē termin° actōnis diuine. ¶ 2m pbatur p illud vltim. qz si eēt i aia talis obligatio ñ posset fingi in esse nisi a deo imediate. et ita p istaz formaliter ñ esset aia peccatrix cū de° nō sit cā peccati p se sz solū pmissiue. ¶ Istā difficultatem tāgit mgr di. 18. c. vltio et vult soluere p h° polluta ē aia inqt quousqꝫ

penitet sicut erat sorduz in ea erat praua volūtas et exēplicat de eo q̄ tetigit morticiniū cessante eni tactus est imundus sicut pus et subdit: ita polluta remanet aia sicut fuit in ipo actu peccati. qz ita ē longe a deo p dissimilitudinē ipa ergo dissimilitudo que inest anie ex peccato et ē elongatio aie a deo macula intelligitur. ¶ Cōtra istud stat deductio por. qz macula ista vel elongatio vel dissilitudo q̄uocunqꝫ nomine nō pōt eē tñ mō carētia hitus grē qz illa totalr inest pmo peccato nec carentia rectitudis in actu. qz ista nō est nata manere nisi manēte macula in actu. ¶ Item macula summi odij. a. et amor sūmus ipius. a. repugnāt. ergo p vnū aufert aliud. et p pñs macula odij. a. possit auferri p imoderatū amorē ipius. a.

Dico ergo quantū

ad istū articulū: qꝫ nihil reale absolutuz vel relatiuū est in aliq̄ cessante omi actu peccati a q̄ ille dicat peccator et hoc vel grauiter vel multiplr peccator. sicut aliq̄s dicit post actū transeūtē. ¶ Quia si dicatur aliq̄d derelictū ab actu manere. illud nō est formalr peccatū qz pt stare in iustificato sicut hitus vitiosus vl dispō ad illum manet in iustificato sbito patz qz in pn° pnus est ad sequendū illā iclinationē hitus vitiosi sed pugnādo contra eam bene meret et acquirit sibi habitum incontrariū. ¶ Vñ magni peccatores nō statim qñ sunt iustificati habēt illaz pacē quā hñt pfecti et exercitati in virtutibus. ¶ Quicūqꝫ etiā hitus vel dispō vitiosa derelinqueret ex actib° desinēt esse post fluxū tpis nisi firmaret p frequētes actus sicut vlr omis dispō ad habitum desinit esse cessantib° actib° pficientibus habitū. ¶ Sed illud a quo peccator dicit peccator post actū nō desinit esse p q̄tūcunqꝫ tpus sz act° siles nō adiciant semper eni in infinitū est peccator postqꝫ cōmisit nō est ergo ibi aliq̄d absolutū vel relatiuū positiuū vel puatiuū a quo dica-

[illegible] ... ergo ... [illegible] ... in ... [illegible] ... penā ... [illegible] ... peccata ... [illegible] ... et ... [illegible] ... meritū ... [illegible] ... magis ... [illegible] ... nihil aliud ... [illegible] ... in peccatore ... [illegible]

transiēs sup ipm . ⁊ p hoc in ipo ē reſo
rōnis ut in obiecto volito vel ordinato
ad talē penā. Ex isto seqtur correlariū.
q nihil aliud est post actū peccati cessā
te offensa/macula ⁊ reat⁹/nisi ista reſo rō
nis. s. ordinatio ad penā/vt est disconne
niens ipi aīe dr̄ eius macula/sic per op
positum pulchritudo/vt aūt est obliga
tio formalr ad illā penā dr̄ reat⁹. ⁊ nt ē
actue volūtatis diuine in q̄ est tota ista
realitas p quē actū ordiat ad talē penaʒ
dr̄ offensa/nihil eni aliud est offendi/vel
irasci in deo q̄ velle vindicare ista pena
⁊ licet deus dicat figuratiue irat⁹ vel of
fensus/tn̄ accipiēdo istā rōnem irasci p
velle vindicare/exclusa passione conco
mitante istius velle/deus formalr ē ira
tus/vel offensus. qz formaliter est volēs
vindicare peccatū cōmissū ꝯ legē suā.

De secundo articu

lo dico q istud qd̄ dictum est remanere
post actū in peccatore pōt deleri/⁊ qn̄qz
deletur. iuxta illud symboli. Remissio
nē peccatoꝝ. ⁊ deus est remissiu⁹ pecca
toꝝ/⁊ qn̄qz remittēs peccata/⁊ hoc pro
batur sic/qz aliqn̄ predestinatus iabitur
in peccatū mortale. pz d̄ Dauid. Petro.
⁊ Paulo: ⁊ quasi innumeris/nō autem
potest beatificari ad qd̄ pncipalit ordia
tur p pdestinationē/nisi deleto peccato.
accipiendo peccatū mō pdicto/qz nul
lus beatificat remanēs obligatus ad pe
nam soluendā/qz vel sit soluēdā cū glīa
qd̄ est ipossibile/qz ad minus fm dispō
nem diuinā gloria illa/⁊ pena q̄cunqz re
pugnāt/vel post glorificatōnē soluendā
qd̄ silr est impossibile. qz deus disposuit
illā glīam in quocūqz/finalē esse. ita q ñ
sequet aliqua pena/g̊ oportet ante glori
ficationē remitti/vel deleri istā obligatō
nem ad penam quādoqz sustinendam.
2° dico q non remittit sine pena vl eq
ualente in acceptatōne diuina/qz p qd̄
cunqz peccatū offendit de⁹/sicut scriptu
ra satis clamat/offensa āt ei⁹/vel ira vt
dictū est: est eius velle vindicare: vel ali
qd sufficiens ad placandū exigere/g̊ po
sito quocūqz peccato deus vult vindica
re de peccante. Sed velle vindicare est
velle punire. g̊ post peccatū cōmissuʒ ad
eius deletionē requirit aliq̄ punitio/vel
equiualēs in acceptatōne diuina. Et licʒ
culpa que tollitur/tollatur realit per pe
nam. sicut obligatio ad aliquid tollitur
p solutionē illius/⁊ licet quādoqz tolla
tur p aliud a pena equiualens in accep
tione diuina/tamē regularit p penaʒ or
dinatur/⁊ si nō tollat. ⁊ hoc est qd̄ dicit
cōmuniter. ⁊ accipit a Boecio. q pena ē
ordinatiua culpe: ita q non potest relin
qui in vniuerso aliqua culpa cui nō cor
respōdeat pena ordinatiua. Et simplicit
melius est peccatorē/nō correctū/eē i pe
na/q̄ sine pena/quia in pmo est aliquid
boni. s. correspondētia iusta pene/ad cul
pam/sed in. 2. esset tm̄ malitie. s. culpa/⁊
ipunita. Nec tn̄ intelligo q hic simplicit
necītas cui⁹ oppositum includit contra
dictionē/qz ergo nō est idē essentialit deū
remittē culpā/⁊ punire eā/vt patebit ex
illa. q. di. 16. de expulsione culpe ⁊ infu
sione gre/videt q deus posset vnū sepa
rare ab altero. sed de pō ordinata ista ēʒ
via vniuersalit prefixa a lege diuina or
dinandi. s. peccatum per penam tanq̄ p
proprium correspondens.

De tertio articulo

pmo videndū ē de re/2° de noie. De re ē
ista ꝯclusio. q ad deletionē peccati regu
lariter reqritur pena/vel punitio volun
taria/hoc pbatur. qz p aliquā punitōeʒ
delet peccatū/ut dictū est in 2° articulo.
⁊ p aliquā nō deletur/ vt pz de punitōe
damnatoꝝ/⁊ de illa pena que statim se
quit culpam. iuxta illud Aug li. confes.
Iussisti dn̄e. ⁊ ita est vt pena sit sibi qsl
q peccator. Non est aūt ita pbabil diia
iter punitōeʒ q̄ delet pccm̄/⁊ q̄ ñ delet/sic
de volūtario/⁊ ñ volūtario/scʒ qz puni
tio damnatoꝝ lōge maior ē ⁊ intensiue

⁊ extēsiue/q̄ punitio viatoris/c⁹ peccatū
delet p punitionē. ⁊ p ꝯn̄s mai⁹ ⁊ min⁹
in intensione ⁊ extensione nō facit diiaʒ
iter punitionē delentē peccatū ⁊ ñ delen
tē/sʒ qz ita videm⁹ in offensis hūanis q
pena vel displicētia volūtaria placat of
fensū. nō aūt oio inuolūtaria ⁊ cum mur
mure supportata vel suscepta/g̊ rōnale
ē si p aliquā penā dēat deleri offensa/⁊
p aliquā nō/⁊ diia quo ad hoc ñ sit ita
probabilis p aliqd/sicut p voluntariū ⁊
inuoluntariū/g̊ pena volūtaria regula
riter reqratur ad deletionē pcti. Et tūc
seqt correlariū quō duplr ordinat cul
pa p penā/culpa eni manēs ordinat per
penā cōcomitantē: sed inuoluntariā/cul
pa eni ordinata p penā voluntariā dele
tur p eā. Sed si qras quō aliq̄ pena pos
sit esse volūtaria: cū de rōne pene sit eē
inuoluntariū/qz sicut null⁹ peccat in eo
qd̄ nō vult. ita nec punit in eo qd̄ vult.
Hec difficultas plixiorē reqrit declara
tionē/vbi intelligendū est q inuolunta
riū simplr est illud ꝯ quod volūtas sim
plicit remurmurat/⁊ p ꝯn̄s p op^m volū
tariū pt intelligi triplr/vno mō ꝯtra qd̄
nō oio volūtas remurmurat: sed paciēt
sustinet. 2° qd̄ volūta^s acceptat. 3° qd̄
volūtarie cāt/⁊ h⁹ duplr. s. vel vt cā pxi
ma ptialis/⁊ nō intēdens istū effectū/vl
vt cā remota pncipalis/⁊ intēdēs effectū
⁊ sic habent q̄tuor mēbra. Et pʒ hec di
stinctio. qz in pmis duob⁹ modis tristi^a
est obm̄ tn̄^m volitōis. In 3° ē effcs tn̄/et
ñ obm̄. In 4° ob^m/⁊ ēt effect⁹/nisi aliqd
ipediat/hec mēbra stati declarabunt. pʒ
ēt ordo/qz 2^m addit sup p^m q̄tū ad rōeʒ
volūtarij/⁊ 3^m sup 2^m/⁊ 4^m sup 3^m. Pe
na ēt pōt intelligi vel qdcūqz incommo
dū siue discōueniēs/⁊ illud pōt eē i hoie
in pte sensitiua/vl in corpe ꝯiūcto actiui
aie sensitiue/vel pōt eē pmū discōueniēs
qd̄ est tristicia/que est ex pte intellectiua
q̄ pprie ⁊ pmo est pena. ꝯ q̄ dicit Aug⁹.
de ci. li. 14. c. 15. q tristitia est dissentio
animi ab his reb⁹ q̄ nobis nōlētib⁹ acci
derūt. Supposito g̊ d̄ penis exterioub⁹
tanq̄ de manifestis quō pnt esse volun
tarie qnocunqz istoꝝ q̄tuor modoꝝ vo
luntarij. De pena ista p^a. s. tristicia speci
alit videamus/pʒ q ipa pōt esse volun
taria p^{oo}. s. fʒ qd. i. pacient tollerata. qz
malū incōmodū dū tn̄ nō sit ꝯ rectā rō
nem/pōt nō tm̄ absolute paciēter sed or
dinate paciens sustineri/pōt ēt istud ac
ceptari in ordine ad aliquē finē ut dicit
Aug. li. de pnia. Peccator de pccō dole
at. ⁊ de dolore gaudeat. Sed 3^m. s. quo
volūtas cāt dolorē vel tristicia volūta
rie ut cā ptialis ē difficilius. Ad qd̄ dico
q tristitia i aliq̄ volūtate cāri nālr ñ pt
nisi a duab⁹ cāis ꝯcurrētib⁹. s. ex actuali
nolitōne alicui⁹ existentie/⁊ actuali app
hensione illius exn̄tie iuxta descriptōeʒ
tristicie pmissā ab Aug° q̄cquid g̊ ē cā
nolitōnis/est cā ptialis ipius tristicie/lʒ
nō intēdat p nolitionē cāre tristiciā/nec
oʒ intēdere/iste aūt duę cāē q̄ncunqz cō
currūt q̄tum est ex se causāt tristiciā sic
effectū nāliter cōsequentē. Ex isto 3° de
clarat 4^m. qz ex quo tristicia sequit ut ef
fectus nālis nolitōʒ actualē alic⁹/⁊ ꝯside
rationeʒ actualē illius noliti/lʒ iste due
cause multiplr possint concurrere. qz ex
tot causis ex quot pt eē talis ꝯsideratio
actualis in intellectu/⁊ talis actualis no
litio in voluntate/tn̄ nihil vnū pt eē cā
tristitie loquendo de nāli causatiōe/nisi
possit esse cā ꝯcursus istoꝝ duoꝝ q̄ sūt
cāe pxime nālr necessarie/ibi⁹ aūt causa
cōis pōt esse volūtas/ut imperans actū
ꝯsideratōnis/⁊ actū nolitōnis eiusdem
obiecti/⁊ hoc in ordine ad illū finē intē
tum/vt sequat tristicia puniēs/g̊ volun
tas pcipiens intellectui ꝯsiderare aliqd
vt actu exn̄s/⁊ voluntati nolle illud vt
actu existens/causat tristiciā tanq̄ vna cā
etiam intendēs istū effectū/⁊ hoc nō vt
prima/qz non potest esse vna causa suf
ficiens pxia/sʒ cāt tristiciā vt vna cā re
mota/quia causa est proximarum cāꝝ
respectu tristicie ⁊ applicationis earum

Sic ergo patz quō pma pena .s. tristitia pōt eē sūme voluntaria. ꝛ ē a voluntate cāta: non tm̄ sicut a causa ptialisꝭsic vniuersaliter cātur a volūtate volēte illud quod euenit. sꝫ sicut a cā totali remota tn̄ applicāte .s. cās ptiales pximas hui⁹ effect⁹ꝭꝛ h° in ordine ad talē effectū cāndum. ꝭTūc ad argumentū illud oīs pena ē inuolūtariaꝭverum ē fm se compādo ad voluntatē sequentē affectionē cōmodistamē pōt eē volūtaria voluntate ācedente scꝫ volūtarie applicatōe cāꝝ ad quas sequitꝭpōt etiā eē volūtaria volūtate insta acceptāte. ꝛ hoc volūtate sequēte affectionē iusticie. qꝛ sic acceperit qcquid hꝫ ordinē ad p se volendū iuste. ꝭista aūt tristicia pōt eē ad aliquid per se iuste volendum.

De secūda conclusione

hui⁹ articuli .s. de vocabulo penitētie. dico ꝙ sicut i punitione ista volūtaria ꝯuenit multa ꝯsiderareꝭPrimo qdē velle punireꝭqđ ē velle impatim̄ seu efficax ꝯiungens cās primas ipius punitōnia passiueꝭEt 2° nolle peccasse ł displicere quod ē cā ptialis prima peneꝭsꝫ nō intendat penā illamꝭEt 3° velle acceptare ꝯunitionē illam passiuā iā inflictam. ꝭ4° patient ferre punitionē ꝭEt hec qtuō sic breuiter explicantꝭvindicare ꝯmissuz ꝭDetestari ꝯmissumꝭAcceptare penaz inflictam ꝭPacient ferre penā inflictāꝭHis qmor corrñdent alia qtuor ex pte termi volitōis. in quib⁹ ē idem male scꝫ punirisꝭformalia aūt qmor supadditaꝭscꝫ volitum a volūtate cānteꝭa volūtate detestanteꝭa volūtate acceptāteꝭꝛ a volūtate patient ferente ꝭPꝫ aūt q̄ nō ē p se idē volitio aliqua pdictaꝭꝛ ipa punitō passiuaꝭꝛ ita nomē qđ p se signat volitōez ꝛ ꝯnotat punitionēꝭnō significabit vniuoce punitionē ꝯnotādo volitionē. ꝛ p ꝯñs si aliq̄ dictio significet p se punitōez volitāꝭr pene volitionēꝭhoc erit equoce ꝭItez si significat istā qdruplicē volitionem hoc erit equoce ꝭIstis ḡ octo posset imponi aliqđ idē nomē equoce. ꝭSꝫ faciendo vim in h° noie penitere ꝛ sequendo auctoritatē ꝛ vsū loquentiū ꝺ h° nomine ꝭcū penitere sit penā tenē fm ethimologiā noīs: tenere penā iportꝫ actōez respectu peneꝭnon tm̄ passionē ipius vt inherentisꝭppꝛie vr̄ significatū hui⁹ vocabuli ꝯsistere in qtuor pmis ꝭEt sic sit qdruplex diffinicio vł descptio ei⁹ qđ ē penitere. ꝭPrima ē ista penitere ē vindicare peccatū a se ꝯmissum ꝭꝛ pꝫ quō est ibi tenere penam. qꝛ applicare sibiipi penamꝭē teneri eamꝭꝛ istud pōt intelligi siue applicetꝭvł infligat penā in effectu vł affectuꝭqꝛ vindicās nō minus vidicatꝭꝛ si nūqꝫ pena nō sequat ppi defectū alicuius cāe 2ꝭdum tn̄ ipe eq intendat penam inflig ē. ꝭ2ᵃ descptio ē. penitere ē detestari vł odire peccatū a se ꝯmissum vł displicentiā hrē ꝺ hoc peccato a se ꝯmissoꝭꝛ pꝫ quō ē ibi penā tenere qꝛ in cā pxima ptialiꝭEt istud pōt intelligi de nolleꝭvł detestariꝭvł displicentiā hrē de hoc peccato sub ppꝛia rōneꝭvł in generali simul ꝺ quocunqꝫ peccato a se cōmissoꝭꝛ itez de displicētia formalisꝭvł vtualiꝭEt ē displicentia virtualia quicūqꝫ act⁹ voluntatia vtualiter includēs illā displicētiam sicut quodāmō causa includit effectum. licet effectus in se non causetꝭsic cū omis nolitio oꝛiatur ex aliqua volitioneꝭoīs displicentia seu nolitio peccati lꝫ formaliter non insit: pōt virtualiter i esse in aliq̄ volitione ad quā nata ē consequi talis displicentia. ꝭ3ᵃ descptio penitere ē penam inflictam p peccato suo commisso gratāt acceptare: ꝛ pꝫ quō h ē penam tenere sicut obiectū tenere p actum voluntatisꝭꝛ istud pōt intelligi de acceptare formalisꝭvł virtualisꝭsed aliq̄ alia acceptatōe in qua ista includitur vtualiter sic volitio entis ad finē includit in volitione finis. ꝭ4ᵃ descptio ē: penitē est penam sibi p peccato suo inflictā patienter sufferreꝭꝛ pꝫ quō hic ē penam tenere. quia non abicere remurmurando ꝭvñ ꝛ cōiter in hoc sensu sustinere. i. sub actione agentis infligentis se illi conformando tenē ꝭOmis punitio voluntaria ꝯtinetur sub aliquo qtuor modoꝝ pñte ꝭsed ad deletionem cuiuslibet peccati mortalis actualis post baptismū ꝯmissi requiritur aliqua punitio volūtariaꝭḡ ad ei⁹ deletionē requirit pñia dicta aliquo illoꝝ qtuor modorum.

Ex his ad solutionem

qōnis arguit breuiter sic. Ad deletionē culpe mortalis p⁹ baptismum cōmisse requirit punitio volūtariaꝭvł voluntās punitionis: sed neutꝝ istoꝝ pōt esse sine pñia ḡ ꝛcꝭPrima ppō ē pbata in 2° articulo ꝛ in pncipio istius tertij articuli. 2ᵃ pꝫ ex 2ᵃ pte istius articuli. ꝭEx ista rōne patē pōt quomō ꝯclusio in qua stat solutio qōnis debeat intelligi. s. ꝙ pñia requirit ad deletionē peccati ꝛc. nō .n. intelligit nisi de penitētia actuali. i. actu puniendi qui ē peni tenētia vt ita loquar actualisꝭNec de illo actu intelligiturꝭnisi indistincte accipiēdo ad qđcūqꝫ qtuor pdictoꝝꝭAn aūt oꝫ istū actuz eē rectum seu vtuosum vł nō: ꝛ etiā formaliter vł nō. de hoc in sequēti qōne. ꝭIntelligit etiā ꝯclusio ꝺ reqri nō simpliciꝭ necario ē oppositū includit ꝯdictionem. quia posset deusꝭremittē sine oi actu illius cui remittitꝭSed nec ꝺ requiri necessario supposito actu hois cui remittit. posset .n. deus remittē p aliquez motū feruentē dilectionis i deū absqꝫ q̄cunqꝫ qtuor pdictoꝝ actuū sub ppꝛia rōne. vtpote in actu feruoris ad martyriū statim sustinendū. vbi forte nō esset cogitatio de aliquo peccato mortali p⁹ ꝯmissoꝭnec p ꝯsequēs aliqđ penitē pdictumꝭꝛ h° formalit: lꝫ virtualiter in illo motu eēt penitē fm 2ᵃᵐ significationezꝭꝛ istud pbat: qꝛ nullus excludit a regno celoꝝ qꝛ facit illđ qđ simplicit ē necariū ꝭsꝫ ē possibile aliquē vsqꝫ ad instās .a. existentem in peccato mortali ab instanti a. necessitari a toto corde insistendum circa actus detrahentes a cogitatōne de peccato ꝯmissoꝭvtpote statim exposito martyrio artissimoꝭꝛ pp hoc dictum ē in ꝯclusione ꝙ requiritur ad hoc vt peccatum mortale regulariter deleatur ꝭqꝛ dicit regulariter fieri qđ fit fm reglas ꝺterminatas a sapia diuinaꝭquaꝝ hec ē vna ꝙ peccatū ꝯmissum nō deleat sine displicentia de peccato ꝯmisso: que appareat multū rōnalis: quia sicut peccatum auertit a fine ꝛ conuertit ad creaturamꝭita rōnale ē ꝙ nō deleat nisi p motū oppositum auertentē a peccato siue a creaturaꝭvt circa illam fuit peccatum ꝭꝛ conuertentē ad deumꝭAd hoc autem ꝙ ē displicere de peccato ꝯmisso possūt reduci alia tria membra eius quod ē punireꝭSpeciales aūt conditiones qualit actus penitendiꝭvł puniendi requiratur ad peccati deletionem: an vt dispō pꝛuia ꝭan vt ꝯcomitās ptēbit i pxima qōe.

Ad argumenta.

Ad primum pꝫ ex pmo articulo. ꝭAd 2ᵐ non pbat nisi de potentia absoluta dei: ꝛ hoc concessum ē in scđo articulo pncipali. ꝭSed si arguas ꝙ de potentia ordinata pōt remittere sine pena sicut ꝛ homo iratus. ꝭR°. remissio eius nō ē p mutationem voluntatis eius. quia voluntas eius ꝛ in seꝭꝛ in actu volendiꝭtaz absolutaꝭꝙ inquātū transit sup obiectū pmanet vniformis. ꝛ p ꝯñs si in eternitate vult aliquē puniendum esse p aliq̄ tpeꝭvult illum semp puniendū p illo tpe ꝭnisi aliquid in creatura mutetꝭnō sic autem de voluntate hominis irati que mutat quantū ad actum volēdiꝭꝛ nolendi. ꝭAd 3ᵐ de penitētia damnatorum dico vt prius dictum ē ibi. quia vere non penitent. quia nec penā tenentꝭcum non sit ibi voluntariumꝭsed remuneratio. ꝭSed de hoc quod dicitur ꝺ iuda. respōdeo ꝙ non quicunqꝫ actus penitēdi suf

ficit ad deletionem peccati vt patebit ex
sequenti q̄one: sed oz q̄ sit actus ordina
tus ⁊ maxime ex circunstantia finis que
p̄ma est int̄ circunstantias actus mora-
lis. Judas autem non penituit cum ista
circunstantia. i. ex dilectione dei. ¶ Ad
vltimum patebit aliqualit̄ ex q̄stione se
quenti quis actus penitendi vl' punien-
di est dispositio p̄uia ad deletionem pec
cati/ ⁊ quis formalit̄ requisitus in quo
delet peccatum/ ⁊ ille sc̄d's ē t̄m bonum
quantū malum ē peccatū/ quia malum
peccati consistit in auersione a fine/ s̄ ⁊
bonū reductiuū consistit in cōuersione
ad finem. Ita autem p̄fecte conuertit in
deum actus conuersionis/ sicut auertit̄
actus peccati/ sicut autē non est in 2° ac
tu realiter bonitas intensiue infinita. ita
nec in actu peccati malitia intēsiue īfini-
ta: quia nō est maior malicia q̄ bonum
quod p̄uat/ nō priuat aūt bonum ab ac
tu nisi q̄d natū esset ineē actui/ actui aūt
cum sit quid finitum nō ē natū ineē bo
num nisi finitum/ s̄ē ḡ p̄cise īfinitas ⁊ ma
litia in peccato: ⁊ bonitas in actu oppo
sito p̄pter infinitatem ipsius obiecti a q̄
peccatum auertit/ ⁊ ad quod actus bon⁹
conuertit/ ⁊ hoc non ē nisi infinitas p̄ti-
cipate vl' magis s̄m dici in ipso actu p̄p
ter īfinitatē realē ⁊ simplr̄ i ip̄o obiecto

Ecūdo quero

vtrum actus penitendi req̄si
tus ad deletionē peccati mor
talis sit actus alicuius virtutis. q̄ nō q̄z
passionibus non laudamur. 2° eth. actus
autem v̄tutis laudabilis est ex codē. 2°
penitere autem ē passio quedaz. sicut ⁊
ipsa punitio quā includit. ¶ Item actus
virtutis est volūtarius: quia electiu⁹ ex
2. eth. sed penitētia ē inuolūtaria (nihil
eni ē penale nisi quod est contra volun-
tatem) ⁊ tūc vt prius. ¶ Item virtutes fu
issent in statu innocētie ⁊ remanebūt in
patria quia natura remanebit p̄fecta. ⁊
fuisset tunc p̄fecta cuius nature sunt ille

virtutes. s̄z nec inocētia: nec in p̄ria pōt
esse penitētia. quia nec aliquod malum
de quo habeatur punitio voluntaria. ḡ
⁊c. ¶ Item si penitere eēt actus virtutis n̄
eēt alterius potētie q̄ voluntatis/ p̄z in-
ductiue/ sed nō ē aliquod velle: quia re-
spectu mali. nec nolle: nisi hoc quod est
nolle peccasse: sed iste nō ē actus virtutis
quia nec electiu⁹: nā electio nō ē respcū i
possibilis/ p̄teritum autem nō fuisse/ est
impossibile deo. ex. 6. eth. hoc solo pri-
uatur deus ingenita facere que facta sūt
¶ Item aut ē actus virtutis acquisite/ aut
infuse/ nō p̄mo modo/ q̄z acquisita pōt
manere cum peccato mortali/ ⁊ act⁹ eius
actus autem penitentie virtutis n̄: quia
delet mortale. ¶ Nec infuse. patet p̄ indu-
ctionem de fide/ spe/ ⁊ caritate/ ⁊ etiaz p̄
p̄batōem communez. quia quelibz vir-
tus infusa/ ⁊ actus eius habet immedia-
te deum p̄ obiecto/ nō sic ille actus/ sed
peccatū ḡ ⁊c. ¶ Opp^m p̄ mgr̄m i lr̄a. p̄z.

In ista questione

primo oportet videre quomodo punire
possit eē actus virtutis. ⁊ hoc s̄m quem
libz istoꝝ quatuor modorum qui posi-
ti sūt in solutione p̄cedēte articulo 3°. ⁊
cuius virtutis. ¶ 2° an aliquis istoꝝ actu
um requirat vt actus virtutis: ⁊ iō di-
stincte tractandū est i vtroq̄ articulo d̄
quatuor. quia ex solutōe p̄cedente non
habetur quin quodcūq̄ istoꝝ sufficiat.
¶ Primus articulus istoꝝ duoꝝ habet
conclusiōes quatuor. iuxta s̄cz q̄tuor rō-
nes penitētie prius tactas de p̄nia. ¶ S̄m p̄
mam significatōem p̄ma ↄclusio ē hec.
penitere pōt esse actus virtutis: quia po
test eē actus ↄformis recte rōni/ hoc pro
baf. quia s̄m rectā rōez q̄ubet legislator
vidicat transgressionem legis. vn̄ ⁊ phi-
losophus i fine. 10. eth. post doctrinā de
vitijs/ ⁊ virtutibus statim introduxit le
gem punitiuam tāquā vltricē vitiorum
⁊ p̄miatricē virtutū. patet i fine. 10. eth.
Sed si legislator recta rōe vidicat mini-

ster recta ratōe exequit. quia vniuersali
ter rectitudo i actu submistrationis ē ex
ↄformitate eius ad agēs cui submistrat
s̄ ḡ s̄m rectam rōem pōt aliquis vt minister
legislatoris vidicare peccatū ↄmissuz ↄ̄
legem/ ⁊ hoc i illū in quē ē sibi ↄmissuz
vindicare/ quia alias nō ē submistrans
s̄z vnicuiq̄ ↄmissum ē eē ministrum dei
ferentis legē suam i seip̄m p̄ peccatis q̄
ↄmisit/ penitere aūt p̄mo modo dicit sic
vindicare in seip̄m/ tenē. n. quādo n̄ ad-
ditur datiuus exp̄mēs cui teneatur sig-
nificat q̄ sibiip̄i tenēti teneatur/ hoc p̄z
ex cōmuni sermone. ¶ Ideo de⁹ lz puniat
peccatorē nō dicit penitere/ quia nō sibi
s̄z alteri penam infligit/ Sed sibiip̄i infli
gens dicit penitere. i. sibi penā applican-
do tenere. ¶ Quātum ḡ ad hāc ↄclusio-
nem nō dico q̄ penitere p̄mo modo sp̄
sit actus virtutis. i. elicitus a virtute/ s̄z
virtutis. i. natus elici a virtute: vl' gene-
rare virtutē/ quia ↄformis recte rōi. ⁊ i.
hoc ē bonitas moralis actus humani.
accidit tamē q̄tum ad p̄ se rōem bonita
tis moralis: q̄ sit a virtute gn̄ata/ vl' vir
tutē generās vt dictū ē li. 3. ¶ 2ª ↄclusio
est cuius v̄tutis sit ille actus penitere s̄m
p̄mā significationē hui⁹ vocabuli peni-
tere/ Ad cuius declarationem sciēdum
q̄ penitere requirit p̄cognitōem distin-
ctam eius de quo penitet s̄m istū intel-
lectum/ vbi dico q̄ ista se habēt p̄ ordiez
iperare cāꝝ p̄ximaꝝ p̄tialiū tristicie cō-
iūctionem/ ⁊ ipse cause p̄tiales cōiuncte
que sūt effectus p̄ximus illi⁹ imperij/ ⁊
vltra seq̄tur effectus remotus h⁹ imp̄ij.
ipsa s̄cz tristicia/ postea pōt sequi cōpla-
cētia tristicie/ que ē actus volūtatis ha
bēs tristiciā p̄ obiecto/ ⁊ tādem gaudiū
de tristicia s̄m illō Aug. Peccator d̄ pec
cato doleat: ⁊ de dolore gaudeat/ Patz
distictio illoꝝ. p̄mi q̄dem. s. imp̄ij a cāis
p̄ximis tristicie/ sicut cāe p̄ncipalis ⁊ re
mote/ a cā s̄c'daria ⁊ p̄piquā/ s̄c'di a 3°. si-
cut cāe ab effectu/ ⁊ actionis/ a passione.
tertij a 4°. sic' di ab actōe/ quarti a. 5°.

sicut di a passione apphensiua de illo
obō. ¶ Dico ḡ q̄ oium istoꝝ. 5. nihil est
vindicare p̄ se nisi p̄mū s̄cz ip̄m velle ip̄
actiuū/ p̄baf: q̄z in vidicante iferiori ⁊ su
periori vl' saltē in quocūq̄ vidicāte im-
mediate idē peccatū/ s̄b eadē rōe ⁊ s̄b eis-
dem circūstātijs vindicādi/ pōt eē actus
vindicādi eiusdē rōis/ s̄z in vindicāte i se
ip̄m/ ⁊ i aliū s̄m rectā rōem hicinde nō
pōt eē aliquid vniforme p̄ter p̄m istoꝝ.
ḡ ⁊c. ¶ Hoc possit p̄bari a posteriori: q̄z
ille actōes p̄tinētes ad 2m possūt eē a cau
sis quātūcūq̄ ideterminatis/ s̄z iuste vin-
dicare nō. ¶ Sed istud n̄ curo. q̄z v̄r de-
claratio q̄ arguēdo statim ex p̄orib⁹ dn̄
detur/ Sufficiat ḡ hic habē q̄ possi' est i-
uenire aliquē actū p̄orē cāis p̄ximis tri-
sticie ⁊ ↄiūgentē illas cās sic' declaratuz
ē articulo vltio solutōis p̄cedētis. ⁊ per
ↄsequēs ille actus p̄cedit tristiciam: ac p̄
hoc ↄplacentiā ⁊ multo magis gaudiū
de tristicia/ illū p̄m actū possibilez voco
vindicare sine penē inflīgē p̄ ↄmisso: ⁊
p̄ ↄn̄s habem⁹ distinctā rōez eius q̄d est
penitere s̄m p̄mā significationē nois.
¶ Hoc supposito sit hec ↄclo. penitē ē act⁹
specialis v̄tutis. p̄baf. quia ille actus na
tus ē habere spāle obiectū ⁊ spēales cir-
cunstātias ordinatas obm̄: peccatū vin-
dicabile. circūstantias que ↄueniunt ac-
tui vt recte tēdenti in tale obiectū. s. finē
modū ⁊ hi⁹. ¶ Ulterius in spēali sit hec
ↄclusio: penitere nō ē actus alicuius vir
tutis intellectualis. p̄z statim quia ē act⁹
appetitus vt appetitus/ quia imp̄are in
tellectui vt consideret/ ⁊ volūtati vt de-
testetur. vt dictū ē in p̄cedenti solutōne.
¶ Hoc imperare non ↄuenit nisi appetitui
vl' voluntati/ neq̄. n. aliqua vis sensitiua
pōt imperare intellectui ⁊ voluntati: ⁊
coniungere eos in actibus suis. neq̄ in-
tellectus sibi ⁊ voluntati: sed sola volū
tas sibi ⁊ intellectui. iuxta illud Augu.
de trini. ¶ Uoluntas copulat parentem
cum p̄le. hoc quantū ad intellectū. quā
tū ad voluntatē: voluntas imp̄at sibi.

Hec etiam conclusio iterum pz. qꝛ vtus intellectualis dicit verū esse vel nō verū esse siue in speculādis siue in agēdis. hec aūt inclinat ad sic agendū. nō aūt ad dictandū sic eē agēdum. ¶Est ḡ actus ñ virtutis ītellectualis sed appetitiue. ¶Sequitur alia ꝯclusio. ꝙ nō est appetitiue virtutis ordinātis ad seipm̄ cuiusmōi sunt tꝑantia ⁊ fortitudo sḡ vtutis ordinantis ad alterꝫ cuiusmodi est iusticia. ¶hoc arᵐ tenet supponēdo illā famosā virtutū appetitiuaꝝ distinctōēꝫ. ꝙ ad duo gnā oīo reducant. ¶Añs pbat. quia actū istū vindicandi pōt aliq̄s eodē mō ƀm rōneꝫ rectam exercere in alterū sicut in seipsum: si etiā exerceat in seipm̄ nō exercet in se nisi inquantū sibi cōmittit a legislatore in istū reum vindicare sed accidit ꝙ iste cui cōmittit vt mīstro iudicis sit iste reꝰ. qꝛ eodē mō exercet ƀm rectā rōnem ministri in reū si esset oīo alius in ꝑsona. ḡ ista virtus cuius natus est esse iste actus cōtinet sub iusticia put in gnāli dicit iusticia omīs virtus ordinatiua ad alterū vel quasi ad alterꝫ. ¶Nec obstat ꝙ ille in actu isto ordinat ad seipm̄ qꝛ non ad se nisi ut alterū. ut. s. minister iudicis ī reū contra legem in quē cōmissa est sibi auctoritas a iudice. ¶Ulterior inquisitio sꝫ iusticia continet amicitia: loquendo de iusticia in cōmuni. quia amicitia est virtus ad alterum. 8. ⁊. 9. ethy. ¶Nunquid actus iste penitendi vel pūiendi est actus amicitie. videt ꝙ sic: quia amicitia ē actus recōciliandi amicoꝝ: talis est iste. ¶Itē amicitie est corrigere amicū ut sit dignꝰ amari. illo qđ repugnat honeste amicitie excluso. istud vīdicare est corrigē amicum vt fiat digne amabilis. ḡ ⁊c. ¶Probatio minoris. qꝛ si tantū punit vt vindicet vel vt vindicās facietur crudelitas eēt. ḡ non est ƀm rectam rōnem vindicta nisi vt ille in quē vindicat corrigat. sed hec est amicitia. ḡ ⁊c. ¶Confirmat p phm̄ 2° rheto. c. 12. vbi vult ꝙ differt correptō a punitōne stricte accepta in hoc ꝙ correptio fit correpti grā. vt. s. emendet. punitio autem fit punientis gratia ut faciet. 2ᵐ videt eē oīo crudelitas. ⁊ hoc tam in ministro q̄ꝫ in iudice. quia ꝑpter eundē finē debet minister exequi ꝑpter quem fert iudex sniam. quia finis eius debꝫ eē finis mouētis ipm̄. ⁊ per ꝯsequens qđ ē crudelitatis in vno ⁊ in alio. ¶Rº vindicare etiam quando est actus ordinatus nō est actus amicitie ad illū in quē vindicat. quia vindicta proprie respicit correspondentiam pene ad culpam ƀm legem. licet non cōcomitetur correptio ipsius puniti. vnde ⁊ quandoqꝫ iusta vindicta fit exterminando reū. ⁊ patet ꝙ ñ corripiendo. nec tamen crudelitatis est: ut ꝑcedit 2ᵃ obō. qꝛ finis istius ꝑximus est conseruatio legis. ⁊ vlterior finis ille qui est finis legis. finis autē legis posite ab hōie legē ferente nō est ipse legislator vel bonū eius. sꝫ bonū cōe. ꝑpter illū ḡ finē est lex ⁊ obseruatio eius. ⁊ ita rōnabilior est vindicta inq̄ᵐ est ad istū fineꝫ q̄ꝫ si eēt ad bonū ꝑuatum ꝑsone punite. ¶In ꝑposito autē posset dici similiter: ꝙ lex diuina est ꝑpter bonuꝫ cōe hominū quibus data ē. ⁊ punitio cuiuscūqꝫ contra legē peccantis. ⁊ hoc ƀm legē est ꝑpter obseruationē legis. ⁊ vlterius ꝑpter bonum cōmune illoꝝ quibus data est lex. tandē vero ꝑpter ipm̄ legislatorē ⁊ hº ideo hic. nō aūt in lege posita ab homie. qꝛ hic bonū legislatoris est simplr̄ meliꝰ bono cōitatis. nō autem ibi. factus autē amicitie que imperaret aliquā punitōeꝫ amati vt amat. non imperaret illam nisi ꝑcise ꝑpter correctionē amati. ⁊ licet illa eēt via corrigendi tamen si alia eēt via facilius corrigendi amicitia ut amicitia magis imperaret illā aliam viam. ¶Per hoc pꝫ ad instantiā ꝑmam. qꝛ si ꝑ penitentiā reconciliat quis deo. tñ deus non vindicat principaliter de illo ut reconciliet ipsum sibi vocando reconciliatōeꝫ reductōꝫ in amicitiā ꝑstinā. sꝫ ut recōciliatꝰ immūis a pēa debita hēat soluta iam pena illa quā vindicās requirit solui p se ꝑpter correspondētiā ꝑmissā ad culpā ƀm legem. ¶Consilr̄ ad 2ᵐ. dico eni ꝙ vindicare nō est pncipalr̄ ꝑpter correctionē puniti. lꝫ quādoqꝫ illa correctio sequat. sed est p se vt ordinet culpa p penam. ⁊ ut obseruet lex punitiua in queꝫ transgressū est. ¶Et cum dr̄ hoc esse crudelitatis. pꝫ ꝙ non. qꝛ vlterior finis ē bonum cōe. sed crudele esset si staret in fine alio q̄ꝫ cōmuni vl̄ q̄ꝫ in fine vltimo. ¶Ad ꝯfirmatōēꝫ de 2° rheto. dico ꝙ corrigēs corrigit grā correpti. sed vindicās ñ grā correpti p se. nec grā suiꝑius. sed grā legis ⁊ vlteriꝰ grā boni cōis. ⁊ tūc grā sui si est ipe finis legis. ut est in ꝑposito. ¶Est ergo iste actus iusticie punitiue q̄ distinguit cōtra iusticiā cōmutatiuā. ⁊ etiā ꝯ amiciciā. ¶Et forte iste actus est nobilior inter oēs actus iusticie in cōi. excepto actu ꝑmiatōnis. qꝛ ille est ꝑprius legislatori ⁊ nulli aliꝫ conueniēs nisi ex cōmissione a iudice. q. vice eius. ¶Aliꝫ aūt actꝰ cōmutationis amicitie ⁊ hꝰ pñt ꝯuenire regulariter q̄buscunqꝫ ꝑsonis. ¶Actus aūt qui excellentiori ꝑsone ē ꝑprius ceteris paribus est excellētior. ¶Sed adhuc actꝰ ꝑmiandi excellentior est. qꝛ cum ista excellentia cōi vtrobiqꝫ. s. ꝙ soli principi cōuenit ꝑmiare hꝫ vtrūqꝫ extremū nobilius. ⁊. s. meritum pro quo fit ⁊ ꝑmiū qđ confert. ⁊ ꝑsonā meritā cui cōfertur. que excellūt penā culpā ⁊ ꝑsonā reā cui pena infligit. ¶Alia ꝯclō est ista. ꝙ ille actus est actus voluntatis. cuius ē imperare intellectui ⁊ voluntati. ⁊ hoc imperio ptinente ad irascibilē vel potentiam aliquā habentē in se aliq̄d silē virtuti irascibili. sicut eni irascibilis insensitiā suo modo vindicat: ita ⁊ illa potētia q̄ imperat vindictā in pte intellectiua hꝫ q̄ddā sile irascibili. nūc aūt nō ꝯuenit in parte intellectiuā hoc imperare nisi volūtati. ¶Ex hoc posset esse dubiū de habitudie istius vtutis ad charitatē. Ex quo enim istā p actū suū imperat actū charitatis: videt esse supior charitate. ¶Sed oppoᵐ est manifestū qꝛ p se obiectū charitatis est deus sub rōne obiectiua nobilissima. ¶Pꝑpriū aūt obiectū istius est malū vindicabile seu reus in quē est vindicandum. ¶Et ex hoc pꝫ. ꝙ pnīa nō tm̄ nō est virtus theologica ut ꝑus argutum est. sed nec virtus simplr̄ nobilissima iter illas que sunt circa obiectū causatū. ¶Ad illam ergo instantiā de vsu virtutis dico ꝙ voluntas ƀm diuersos habitꝰ pōt vti seipsa q. circulariter hoc modo. ex dilectōne dei in se que est actus charitatis potest imperare actū voluntatis vindicatiuū peccati. ¶Et ecōuerso ex actu imperatiuo vindicandi potest imperari actū dilectōnis dei in se ad quē sequat nolitio vel displicentia de aliq̄ peccato cōmisso. ⁊ sic tristicia de illo peccato. ḡ charitas pōt vti actu penitētie. ⁊ etiā actu cuiuscūqꝫ virtutis in voluntate vel in intellectu. ⁊ penitētia etiā pōt vti charitate. ⁊ quacūqꝫ vtute in intellectu ⁊ voluntate que pōt esse pncipiū ꝯsideratōnis ⁊ nolitōis obiecti de quo vult causare tristiciā. ¶Dico ḡ ꝙ illa ē supior simplr̄ cui magis ex obiecto cōuenit imperare. sed charitati ex obiecto. s. fine vltimo magis ꝯuenit vti quacunqꝫ alia virtute q̄ꝫ ecōuerso. sicut semp in actibus ⁊ ptātibus ordiātis habens finē supiorem regulariter vtit inferioribus oībus. ¶Sic apparet de pº actu penitēdi siue de ꝑma significatōe hꝰ vocabuli peitere q̄d sit. qꝛ velle impatiuū. ⁊ cuius effectus. qꝛ tristicie. ⁊ p que. q. p instrumenta. qꝛ p cās ꝑximas tristicie. s. ꝯsiderationē actualē ⁊ nolitionē actualem alicuius obiecti. ¶Et circa qđ obiectum. qꝛ circa peccatū cōmissū. ⁊ a quo qꝛ a mīstro hn̄te cōmissionē puniendi a legislatore. ¶Et ꝑpter quē finē. qꝛ ꝑpter obseruationē legis. ⁊ vlterius ꝑpter bonum cōe. ¶ac p hoc ꝙ ille pōt esse actꝰ virtutis spāl. qꝛ cuiusdā spāl iusticie. ¶Et cꝰ sbi. qꝛ volūtatis. ⁊ quā cōpationē hēat ad alias vtutes thelogicas ⁊ acquisitas

¶ De 2ª significatiōe h⁹ vocabuli penitere s. de eo qd̄ ē detestari peccatū ↄmissum vl' displicentiā hr̄e de ↄmisso ¶ Dico ꝙ is te pōt esse actus v̄tutis/pbat vt pus: qꝛ pōt eē actus electiu⁹ ↄcoꝛs rōni recte/tō eni recta sicut dictat ↄplacēdum eē i bo no honesto. ita dictat displicendū eē in malo inhonesto. ¶ Et ex hoc patet secū da conclusio: scilicet cuius virtutis po test etiā esse actus: quia nullius specia lis/sed cuiuscunqꝫ appetitiue/quecunqꝫ eni virtus inclinat ad ↄplacend̄ i bono hoēsto/incliāt ēt ad detestād̄ ꞇ ad displi cendum d̄ malo inhonesto opposito sūt pote castitas de aliq̄ inordiato ↄtra ca stitatē inclinat ad displicentiā/ꞇ humili tas de actu iordinato supbie/ꞇ sic d̄ cete ris/quelibet tamē inclinās ad talē displi centiā est vt⁹ appetitiua: qꝛ nil' ē pn̄ᵐ odiē di sic nec amādū nisi vt⁹ appetitiua/ Et ex h° pꝫ ꝙ male poit d̄testatō pc̄ti/act⁹ pn̄ie v̄tutis: loquēdo de pn̄ia v̄tute pmo mō vt ē spēs iusticie/qꝛ iste actus ē multum generalioꝛ/ꝙ possit eē ille qui ē ppꝛi⁹ ac tus pn̄ie iusticie/elicit⁹ ab ea. ¶ De 3° qd̄ ē gratanter acceptare penā inflictam p peccato commisso/dico ꝙ etiam iste ac tus potest esse virtutis/quia concoꝛs re cte rationi/ ¶ Et secundo ꝙ potest esse mi tarum virtutum: quarum tamen que libet sit appetitiua, /quia quicquid po test esse pꝛincipium acceptandi aliquod obiectum potest esse pꝛincipium accep tandi aliud in oꝛdine ad ipsum/p diuer sas autem virtutes potest acceptari ali ud ꞇ aliud obiectum in oꝛdine ad quod possit pena inflicta pꝛo peccato accep tari. ¶ Nam si ex caritate amatur deus ex caritate potest acceptari pena inquā tum reductiua est ad dei amiciciam/ ¶ Si autem ex virtute spei desideratur deus vt bonum mihi: ex virtute spei accep tatur pena vt oꝛdinans ad istō pmium attingibile/ ¶ Si ex v̄tute timoꝛis cauetur amissio vite eterne: ex ip̄a pōt acceptari pena vt excludens illam amissionē/si ex amicicia honesta ad seip̄m diligit quis sibi mūdiciā ꞇ innocentiā: ex illa pōt ac ceptare penā q̄ soluit reatū qui infuit. ¶ De q̄rto. s. pacient ferre penā inflictā: pꝫ ꝙ pōt eē act⁹ v̄tutis/ꞇ speāl' v̄tutis qꝛ patie.

De secundo prin

cipali. s. an penitere vt actus v̄tutis req̄ ratur ad deletionē peccati. dico ꝙ nō vt actus vnius determinate v̄tutis. ¶ ꞇ 2° ꝙ non vt actus cuiuscūqꝫ virtutis tal' vel talis indifferenter ¶ ꞇ 3° si vt act⁹ simpl'r pfecte circūstantionatus/nūquid vt foꝛ matus vl' sufficit vt infoꝛmis. ¶ Pꝛimū pꝫ ex dictis, quia penitere fm̄ quēcūqꝫ q̄tuoꝛ signationū predictaꝝ sufficit/ vt pbat auctoꝛitate Ezech. 18. ꞇ. 33. Qna cunqꝫ hoꝛa igemuerit peccatoꝛ ꞇc̄ ¶ Ac tus aūt pꝛimus ꞇ alij non necessario sūt alicui⁹ eiusdem determinate virtutis/sed pmus iusticie/vltim⁹ pacientie/duo in̄ medij cuiuscūqꝫ virtutis appetitiue. ¶ 2ᵐ pbo: quia actus eque pfectus fm̄ oēs circūstantias moꝛales/eque est acceptus a deo ad peccati deletionem/sꝫ sine v̄tu te genita potest hr̄i actus eq̄ pfectus fm̄ omēs circūstantias morales/sicut virtu te iam genita/quia fm̄ pfectū dictamē intellectus de aliquo agibili pōt eē pfe cta electio circunstātionata oībus circū stantijs q̄ sit pma generatiua v̄tutis/ꞇ p ↄn̄s actū rectū pfecte circūstantionatuꝫ qui requirit ad deletōem peccati non oꝫ esse virtutis/vt a v̄tute iam inexn̄te: sed pōt eē virtutis vt ē pmo generatiu⁹ v̄tu tis. ¶ De 3° dico ꝙ actū aliquē humanū req̄ri ad deletionē peccati pōt dupl'r i telligi: vl' vt dispōem p̄euiā/vl' vt cōco mitātē/pmo modo sufficit actus infoꝛ mis/2° sp ē infoꝛmis: qꝛ dispositio p̄ uia ad peccati deletōeꝫ ē semp sine gr̄a ꞇ caritate/ a c⁹ solius inherētia ꞇ inclina tione ad actū dr̄ actus foꝛmatus/2° mō dico ꝙ req̄ritur actus foꝛmatus/ ¶ Nam in illo instāti in quo delet peccatū/cari tas inest. ꞇ p ↄn̄s si actus requirit vt cō comitās requirit vt foꝛmatus. ¶ Ad h⁹ intellectuꝫ sciendū ꝙ peccatoꝛ in peccato existens/eo modo quo dictū ē in prece denti q̄ōne ar° pmo. peccatū manere p⁹ actum/pōt ex naturalibus cū ↄmuni in fluentia ↄsiderare peccatū ↄmissū/vt of fensiuum dei/ꞇ vt contra legeꝫ diuinā/ꞇ vt auersiuū a deo/ꞇ vt impeditiū pmij ꞇ vt inductiuū supplicij. ꞇ sub multis ta libus rōnibus/ꞇ pōt volūtas ipsum sub aliq̄ illaꝝ rationū: vel sub multis illud peccatū sic cōsideratum detestari ¶ ꞇ ille motus pōt ↄtinuari/ꞇ intēdi ante infusi onem gr̄e/ꞇ pōt etiā ista detestatio esse to taliter circūstantōnata circūstantijs mo ralibus debitis/non ē. n. verisimile ꝙ ne cesse sit ppter peccatum illud remanēs actū quēcūqꝫ circa peccatū cōmissū esse defectiuū in aliqua circūstantia moꝛali ¶ Iste aūt motus dicit attritio/ꞇ ē dispo sitio siue meritū de ↄgruo ad deletōem peccati moꝛtalis/que sequit in vltimo i stanti alicuius tempoꝛis/in q̄ tempoꝛe is ta attritio durauit/nec ē certū si deus ta lem attritionem volebat eē dispositōeꝫ ad iustificationem/nisi sit pfecte moꝛa liter circūstantionata/saltē si est aliqua circūstantia inoꝛdinate circūstātionata/non est dispositio ad iusticiam: qꝛ tūc ē actualiter offendens. ¶ Sed si est imo do carens aliq̄ circunstātia debita ex in consideratione intellectus/vl' omissione volūtatis quantū ad illam circūstantiā/tūc dubium est si disponat sufficient ad iusticiam/ ¶ Sed si ē attritio pfecte circū stantionata in genere moꝛis/vr̄ omino dispō sufficiens ad iusticiā in t̄mino illius attritionis acquirendā/ↄtermino in quā quē deus p̄fixit debere eē termi num illius motus attritōnis quem vl' ꝙ tunc vult continuari/vl'. n. opoꝛꝫ di cere ꝙ iustificetur peccatoꝛ sine omi dis positione sufficiente de congruo ex pte eius/ꞇ p ↄsequens difficile est saluare ꝙ apud deum non sit acceptatio psonaꝝ/vt dictū ē li. 2°. di. 6. q. 2/vl' nulla potest esse sufficientioꝛ dispositō ad istā iustifi cationem q̄ ista attritio pfecte circūstā tionata in genere moꝛis/ꞇ tūc in vltimo instāti/vl' aliquo/vsqꝫ ad quod deus de terminauit attritionē debē durare ad h° vt sit meritum de congruo ad iustifica tionem/infunditur gratia: ꞇ tūc simpl'r deletur peccatum/ ¶ Et si manet idē mot⁹ contra peccatum ineē nature/ꞇ moꝛis qui pꝛius/idem motus qui pꝛius fuit at tritio/in illo instanti fit contritio/qꝛ i il lo instanti fit concomitans gr̄e/ꞇ ita ac tus foꝛmatus: quia habens secū carita tem que est foꝛma actus vt hic loq̄mur ¶ Ibi tamē opoꝛꝫ distinguere signa natu re inter actum: vt ē talis in eē nature ꞇ moꝛis/ꞇ caritatē/ꞇ actū vt est foꝛmatus/quia in pmo signo nature ē ibi actus ta lis/in 2° caritas/in 3° actus foꝛmatus a caritate iam inclinante ꞇ inherēte. ¶ ꞇ sic attritio/fit contritio/sine omni mutatō ne reali ipsius actus. ¶ Contra/g° non p contritionem deletur culpa/quia non ē contritio nisi in 3° signo nature/ꞇ in 2° deletur/neqꝫ etiam p contritionē vt per meritum/quia sequitur illam deletionē ¶ Potest ergo dici ꝙ deus disponit per attritionem in aliquo tempoꝛe tanq̄ p aliquod meritum de congruo in aliq̄ in stanti dare gratiam/ ꞇ p illa attritione vt pꝛo merito iustificat/sicut est meritū iustificationis/ ¶ Et lꝫ non continuaretur idem actus circa peccatum in genere na ture/ꞇ moꝛis qui pꝛius/adhuc tn̄ illo i stanti infunderetur gratia, quia iam p̄ cessit meritum sufficiens de congruo. ¶ Esto enim ꝙ in vltimo instanti intellec tus/ꞇ volnntas cessent a preterito actu/conuertendo se ad aliquem alium actū impertinenteꝫ/quare non iustificabitur iste in vltimo instanti/sicut alius habēs in illo instanti actum/quem pꝛius habu it/ille enim qui in illo instanti habet ac tum/per actum huius vt in illo instanti non iustificatur/sed per actuꝫ vt p̄cessit in tp̄e/ꞇ h° modo habuit aliū actū illū

Et fm hoc diceret q nõ oz ad deletõem peccati ꝯtinuari aliquẽ actũ pñie; neqȝ formatũ neqȝ informẽ/ſȝ tm̃modo i tpe ꝑcedere vſqȝ ad inſtãs actũ pñie iformẽ. Sed q̃d ſi i illo iſtãti ponat obiceȝ/ſic eni põt tũc hře actũ iptinẽtem/ita opᵐ. Diceretur q nõ põt ponẽ obicẽ/qꝛ iaȝ meruit vt in illo inſtãti detur ſibi gr̃a. Sȝ hoc nihil ẽ quia ꝛſi poſſit d̃s i inſtãti ꝓmiatõis pᵒ meritum d̓ ꝯdigno/ponẽ obicẽ vt in inſtãti mortis/nõ põt d̃s demereri/tũc.n.merito ſuo dȝ reddi ipeccabilitas/Tñ quia meruit d̓ ꝯgruo ponere obicẽ in illo iſtãti i q̃ reciperet terminũ meriti de ꝯgruo ſi nõ eſſet obex. ꝛ ſicut i termio meriti de ꝯgruo põt nõ hře illud qd̓ meruit/qꝛ ponit obicẽ/ita ẽ viſimile q niſi ꝯtinuet i illo inſtãti actum ſilem i genere moris/ñ hẽbit illud ad qd̓ talis actus diſponit meritorie de congruo/ꝛ id̓ ꝓma via vr̃ ratõabilior.ſ. q ꝑ actũ pñie iformeȝ/ſȝ plene/l ſemiplene circũſtãtionatũ i genere moris/delet peccatũ/vt ꝑ diſpoſitõeȝ ꝓuiã/ꝛ meritũ de ꝯgruo/ꝑ actum aũt pñie qui ẽ formatus:ꝛ dȝ ꝯtritio delet vt ꝑ actũ ꝯcomitãtem. Et cũ arguit. ꝯtritio vt ꝯtritio ſequit deletõeȝ/Rꝫᵒ actus qui ẽ ꝯtritio i eodem inſtãti tpis ꝑcedit nã deletõem/licȝ vt ꝯtritio/hᵒ ẽ vt formatus ſequat deletionẽ ordie nature/ꝛ ſic debet ꝯcedi i ſẽſu diuiſionis q ꝑ actuȝ qui ẽ ꝯtritio delet peccatũ/vt ꝑ diſpõeȝ dio ꝓximã/nec ẽ iconueniẽs immo ꝯueniẽs diſpoſitõeȝ ꝓximã ſimul cẽ cum forma ad quã diſponit. Si querat de illis q̃tuor actibus ꝑdictis ꝯparãdo inr̃ ſe q̃s eoꝝ ſit ſimplr̃ diſpoſitio magis ꝯueniẽs ad deletõem peccati. Rꝫᵒ.quãto ex plr̃ibus v̓tutibus ꝛ ꝑfectioribus actus elicit tãto ẽ melior actus/ꝫ ꝓmus ſi eliciat a ſola iuſticia mediate vl̓ imediate/ꝛ 2ᵘˢ actus/vl̓ 3ᵘˢ/eliciat ab alia v̓tute ꝑfectiore/vtpote a caritate ꝑȝ q 2ᵘˢ vl̓ 3ᵘˢ erit excellẽtior ꝓmo.eodem mõ ẽ intelligẽdum de 4ᵒ/ille.n.ẽ ſimplr̃ impfectiſſimus/ꝛ qꝛ minus hȝ de ratõe volũtarij/ꝛ quia a minus ꝑfecta virtute/Sȝ ſi iuſticia imperãs actum i ꝓmo modo moueat ad ſuum imperiũ ex actu caritatis ſicut dictũ ẽ ſupra poſſibile eſſe/tũc actus ꝓmus hȝ duplicẽ bonitatẽ/ꝛ ex iuſticia ꝓxima imperãte/ꝛ ex caritate remote imperãte actũ illũ/Silr̃ ſi iuſticia impet i ꝓmo modo vſũ caritatis vt cẽ ꝓxime reſpectu triſticie iherende/actus ille caritatis eo ẽ ꝑfectior:qꝛ a duabus v̓tutibus q̃ ſi ab vna tm̃. Si aũt querit quis iſtoꝝ actuũ ẽ efficacior reſpectu triſticie iherẽde. Rꝫᵒ.duo vltimi ſupponũt triſticiam iã inherẽtẽ/Duoꝝ aũt alioꝝ põt eẽ mutua excellẽtia inducẽdo triſticiam/ qñqȝ.n.ex caritate ſiue ex ꝯtemplatõe dei ſtatim ieſt quaſi q̃daȝ deteſtatio peccati/ꝛ ſequit triſtitia maxima/nullo adhuc poſito actu iuſticie reſpectu illius triſticie/quãdoqȝ autem ꝑᵒ ineſt actus iuſticie/ꝛ itenſus in ſe/ꝛ tam cauſe ꝓxime.ſ.intellectus i ꝯſiderãdo/ꝛ volũtas i deteſtando nõ efficacit mouẽtur ex illo imperio iuſticie/forte qꝛ carẽt hĩtibus q̃ eſſẽt ꝓncipia ꝑfectõis in actibꝰ ſuis/Et lȝ iſti moueant/quãdoqȝ nõ ſeq̃tur triſticia/qd̓ ꝛſi poſſet eẽ ꝓpt̓ multas cauſas/ ꝓpt̓ hoc ẽ quãdoqȝ/quia ſicut intellectus ꝯformat pti ſenſitiue in nobis/ita ꝛ appetitꝰ itellectiuus appetitui ſenſitiuo q̃tũ ad facilit̓ ꝯdelectari/ꝛ triſtari Cuius ꝫ appetitꝰ ſenſitiuus nõ ẽ natꝰ triſtari vl̓ dolere/eius volũtas nõ faciliter triſtat. Ex hoc ſequit q aliq̃s hȝ maximum actũ pñie ꝓmo modo/ꝛ tñ nulluȝ effectũ vl̓ mõdicũ/ꝛ aliq̃ ſine oi actu penitẽtie ꝓmo mõ/hñt maximũ effectum eiuſdem rõis cum illo q̃ natus ẽ eſſe effectus pñie/Et q ille effectus ſit maior/vl̓ minor.bñ ẽ aliqua excellentia in ordine ad deletionem peccati. Sȝ ſimplr̃ maior ẽ excellentia excellẽtia actus ad actũ ad quos actus ſequitur hinc inde triſticia:quia plus delet meritorie peccatum actus cauſatiuus triſticie/quam ipſa triſticia.

Ad ꝓimũ argumẽ

tũ ꝓncipale dico q ꝛſi triſticia ſit paſſio tñ iperare eã eſt actus/ꝛ ſic dictuȝ ẽ ꝑus triſticia non eſt actus virtutis penitẽtie/etiã quomodocũqȝ accipiendo penitentiam.ſed penitẽtie v̓tutis ꝓmo modo accepte triſticia eſt effectus remotꝰ/effectus autem ꝓximus cauſe imediate ipſius triſticie/Ad 2ᵐ dictũ eſt in ꝑcedẽti.q. qũo triſticia poteſt eſſe voluntaria ſm affectionem iuſticie/ꝛ eſto q pena eſſet inuoluntaria/non ſequitur quin actus elicitꝰ a voluntate ſit voluntarius/Ad 3ᵐ poteſt dici dupliciť.vno modo ex quo virtus eſt in nobis ſupplementũ defectꝰ nã lis in nobis/vnde nõ ponunt v̓tutes morales a q̃buſdam in angelis/nec in ſtatu innocentie fuiſſent tales in natura quales nunc/nec ergo tunc fuiſſet neceſſitas habendi virtutes omẽs quas/ꝛ nunc/ſet hoc ſpecialiter de virtutibus que nõ habent bonum pro obiecto/ſed maluȝ vt penitentia/quia in ſtatu illo non fuiſſet illud malum/ſicut forte nec tunc fuiſſet patientia/quia nec materia patientie. Aliter dici poteſt q penitentia eſt habitus inclinans ad faciliter vindicandum in ſe reum.ꝛ q in ſe:hoc ẽ materiale/qꝛ formalis ratio virtutis eſſet eadem ſi cõmitteret ſibi vindicare in alium reum. Beatus autem ꝛ innocens poſſunt hře habitum prompte vindicandi in aliuȝ reum/ergo ꝛ in ſe/ſi tamen reatus ineẽt ꝛ ſic poteſt concedi q in ſtatu innocẽtie ꝛ in beatitudine manet iſta virtus/nec mirum cum in deo maneat iuſticia vindicatiua/licet non in ſeipſum/quia non poteſt eſſe reus. Ad vltimum dico.q non eſt tholica:imo circa obiectum cauſatiũ/ꝛ cum arguitur q non poteſt eẽ informis/nego.imo ex multis actibꝰ vi dicandi in ſe iuſte reũ poteſt acquiri habitus qui maneat cum peccato mortali ꝛ poſſet acquiri ante deletioneȝ peccati mortalis/nil forte/quia deus iuſtificat ante q poſſint haberi actus ſufficientes ad generationem penitentie/Et cum ꝓbatur primo q delet peccatum/ergo nõ ſtat cum eo. Rᵒ q virtus nõ delet etiã meritorie/ſed actus qui natus eſt eſſe actus virtutis.ſiue ſit a virtute elicitus/ſiue nõ/ſed virtutis generatiuus/ꝛ tamẽ hᵒ bene poteſt ſtare: imo neceſſario ſtat q ſit informis/ꝛ ꝑ ꝯñs habitus ſuus ſi ineſt erit informis/Et ſi arguitur cõtra hoc per auctoritates quoꝝ vna eſt Augu.de penitentia/ſine charitate in nobis eſſe non poteſt vera penitentia/ꝛ aᵃ Augu.de vera ꝛ falſa penitentia/Cũ ſit opꝰ dei fructifera penitentia inſpirare eam poteſt quandocunqȝ vult ſua miſericordia/ꝛ ibidẽ de vera ꝛ falſa penitentia.q ſine amore dei conſequatur quis veniã habet hoc pro inconuenienti.Et eodeȝ modo q vera penitentia ſit ſine amore dei/Iſte auctoritates omnes vnam habent reſponſionem.quia penitentia/ſiue actus/ſiue virtus/non eſt vera quantuȝ ad finem penitentie attingendũ ſine charitate/ꝛ hoc eſt quod dicit ſecunda auctoritas de penitentia fructuoſa/penitentia enim abſolute poteſt innaſci ex naturalibus hominis/ſed non fructifera/hᵒ eſt ferens fructum/ſimmo vt fructuoſa ẽ in vltimo inſtãti/Sed illa tertia q ſine amore dei nullus conſequitur veniam: poteſt ibi accipi venia non tantum pro pnia/ſed ꝓ fine pnie/ꝛ ita cõiter dicimꝰ q ꝑ pniaȝ acq̃rit venia/ꝛ illa venia ẽ q̃n d̃s ꝑ gr̃aȝ acceptat ad amicitiã diuinã.

Ertio quero

vtrũ pnia v̓tus ſit tm̃ vniꝰ pene iflictia.q ſic arguit qꝛ ifligit penã ut ordiatiuã culpe. vniꝰ aũt culpe ẽ vna pẽa ordinatia.ſic vniꝰ deordinatõis ẽ vna ordiatio.ꝫ ꝛc/Itẽ pnia ẽ q̃dã iuſticia ut dictũ ẽ i.q.ꝑcedẽti. Iuſticia aũt reddit equale pro equali. vni ãt culpe ꝑt eẽ vna pena equalis correſpõdens. ꝫ ꝛc/Item vnius virtutis eſt vnꝰ actꝰ et

vnum obiectum. ḡ pn̄ie que ē vna v̄tus
est vnus actus. s. infligere penam. ⁊ vnū
obiectū. s. pena inflicta. ¶ Contra Joelis
2. Scindite corda v̄ra ⁊c. Et Jaco. i. Cō
fitemini alterutrum pctā v̄ra. ⁊ Math.
3. Facite dignos fructus pn̄ie. ¶ Ex his
oībus auctoritatibus arguit sic ſm Au
gu. vera pn̄ia ad baptiſmi innocentiā
nititur reducere sed nō r̄ducit niſi p iſta
ria. ¶ Vel melius sic pn̄ia ē iuſticia pu
nitiua ſm legē diuinam. ſ3 ſ3 legē dei o3
plures penas infligere vt pbat iſtis auc
toritatibus ḡ ⁊c. ¶ Item Aug. de vera ⁊
falſa pn̄ia. ⁊ ponitur decre. di. 16. aucto
ritas valde plixa de multis que req̄rūt
in vero penitente. ⁊ ſubditur iſti ſūt dig
ni fructus penitentie.

Hic dicitur.

q cuicunq3 v̄tuti in appeti
tu correſpondet aliqua regula in intelle
ctu ſiue alia aliā ſiue eadem pluribus. ō
hoc in 3° 3 di. q. 2. ¶ Si penitentia ſm q
est virtus ⁊ quedam pticularis iuſticia:
ex ſolutione p̄cedente h3 actum pprium
penitere ſm p̄mā illarum q̄tuor ſignificati
onum ſ̄ius poſitarum ḡ oportet querē
regulam illius virtuti in intellectu ⁊ ſ3
illam ſequetur actus inflictiuus vnius
pene vl plurium. ¶ Regula autem eius di
eſſe duplex. quedā naturalī cognoſcibi
lis. vt. s. q de peccato eſt diſplicendū ⁊
iſta eſſet noticia intellectui angelico ſi fu
iſſet angelus viator poſt p̄mum peccatū
ɔmiſſum ⁊ p ɔſequēs potuiſſet h̄re ali
quid in voluntate correſpondenter icli
nans illi regule ad actum vindicādi vel
diſplicendi ⁊ iſta penitētia ſicut ⁊ regla
eius poſſet eſſe in omni ſtatu vniformis
quia ſi non deficeret cognitio naturalis
conueniens nāe humane poſſ3 p q̄cūq3
ſtatu deuenire i cognitōem iſtius regle.
⁊ p ɔſequēs eq h̄re in volūtate aliquid
inclinās pportionabilier iſti regule.
¶ Alia regla reſpiciēs peccatū deteſtandū
tm̄modo ē nō ex reuelatione. s. q pecca
tum ē deteſtandū inquantū ē dei offen
ſiuum vl ingr̄tū auerſiuū a deo. vl impe
dim̄ acquiſitionis btitudinis. vl inquā
tū inductiuū finalis miſie. ⁊ ſb iſtis rōi
bus corrn̄det huic regule aliq̄ iuſticia i
voluntate alia qō ſicut aª eſt eius regla
¶ Ad ppom. pn̄ia p̄mo mō ē tm̄ vni pe
ne inflictiua. ſic eius regla tm̄ oñdit vnā
penā infligendā. s. diſplicētiā ad quā ſe
quit triſticia q̄ ē vnica ⁊ p̄ma pena. ¶ 2ª
eſt inflictiua cuiuſcunq3 c' ſua regla ē di
ctatiua regula autē ſua. s. noti ª hita ex
diuina ſcriptura dictat plures penas eē in
fligendas. quas lator illius legi c' peni
tens eſt miniſter voluit infligi ad hoc vt
ſufficiēter placaretur ⁊ tales ſūt multe.
vt colligitur ex ſcriptura. ¶ Dicit ḡ ad
qōnem. q pn̄ia p̄mo modo vt h̄n̄s regu
lam naturalī notā tm̄ ē vni pene infli
ctiua. ⁊ ex hoc triſticie ɔntis pn̄iam ſed
pn̄ia 2° modo. s. vt h̄n̄s reglam ex ſacra
ſcriptura acceptā ē pluriū penarum inflic
tiua tot. s. quot legiſlator ibidem reuela
uit ſibi velle ſufficere p culpa totaliter
expianda. ¶ Sed ex dictis inſtatur q pe
nitentia 2° mō nō ſit v̄tus acq̄ſita q2 ad
cuius cognitionē requirit aliq̄d ſupnāle
illud nō eſt v̄tus acq̄ſita ſ3 penitētia 2°
eſt hi' q2 noticia q eſt eius p̄ma nō ē nālis
cū ſit tm̄ poſſibilis h̄ri ex reuelatōe ḡ ⁊c.
¶ R°. in oībus doctrinis ordiatis tā ſpe
culatiuis q practicis ⁊ hoc tā actiuis q
factiuis ſupior aliq̄d nouit eo mō quo
illud nō pōt eē notum inferiori p3 p̄mo
meth. p̄mo eth. ⁊ p exempla manifeſta.
quia in ſpeculatiuis ſupior nouit pptī
quid ſed inferior tm̄ quia in practicis aūt
actiuis ſupior nouit finē ſupiorem ſub
ppria rōne ⁊ illū intendit inferior aūt
nō. ſ3 tm̄ pprium finē. ¶ Conſilr i artib' lo
quēdo de finibus artiū ſbordinatorum.
¶ Ad ppoſitū v̄tutes ſuppremas ſpecula
tiuas nō p̄ſumim' naturalī noſſe ſ3 tā
tū ex reuelatione: vt deū eē trinū ⁊ vni
uerſalī quaſcunq3 v̄itates imediatas ō
deo. ō hoc li° p°. qōe p'. plogi. ¶ Conſilr ē
in practicis nō poſſum' ſcire deum ſub
ppria rōne eē finē creature intellectua
lis niſi p reuelationē. ¶ Conſiliter ſi poſſ3
inueniri aliqua res ita excellēs cui' finis
pprius nō eēt naturalī ɔgnoſcibil. opte
ret de fine eius h̄re cognitionē p reuela
tionē. ¶ In v̄tutibus aūt aliq̄ ſūt poſſibiles
nāe humane ordinabiles ad finē ſb rōe
ſupiori q cognitio hui' ſtatus ſe exten
dat vtpote q oīa ſūt dimittenda pptī
xp̄m ⁊ pximo in oībus licitis obediēdū
⁊ hi'. ¶ In talibus ḡ regulas directias o3
eē cognitas ex reuelatione ⁊ tales ſunt
vniuerſalī omēs r̄le virtutū euāgelicarum
vt pauptatis caſtitatis ⁊ hi' q2 p̄ncipia
vl ɔcluſiones practice quib' innitūt iſte
virtutes vt reglis nō poſſūt naturaliter
eē notas nec pptī hoc ille minus ſūt v̄
tutes immo excellētiores v̄tutes tum q2
illa v̄a ſunt excellentiora: vera p quāto
ad ea nō attingit lumē naturale viatoris
tum quia illa v̄a ſunt certiora q̄ multa
alia ad q̄ attingit lumen nāle viatoris.
quia v̄a ab illa veritate que nec fallere
pōt nec falli. ¶ Vnde habēti fidem q deus
inſpirauit totā ſacram ſcpturam ⁊ q ipe
eſt v̄itas infallibilis certius o3 eē quicq̄d
ab ipo in ſcptura ē reuelatum q̄ illō ad
qō q̄cunq3 intellect' pōt nāli lumie atti
gere. ¶ Nec ex hoc q regula iſtius v̄tutis
ē tm̄ ex reuelatione. vel fide nota ſequit
iſtam v̄tutem appetitiuā nō eſſe mora
lem q2 ſm phm. 2° eth. virtus moralis
dī ex hoc q eſt ex more vl ex ɔſuetudie
gnābilis quacūq3 aūt noticia ſiue ex lu
mine nāli habita ſiue ex fide pōt ſm il
lam appetitus inclinari ⁊ ex frequēti ac
tione gnāre in ſe habitum ſic inclinantē
q erit habitus electiuus quia appetitiu'
⁊ ſm rectam rōem ſ3 nō nālem ſed aliā
rectiorem. ¶ Et hoc modo pauptas hūi
litas caſtitas ⁊ hi' ſūt v̄tutes morales.
quia ſm pfectam ⁊ rectā rōem ſ3 nō pu
re nālem ex more. i. frequenī ſic eligere
gnātur. ¶ Sic ſuppoſita iſta regula no
ta ex euāgelio pn̄iam agite pōt volūtas
ex frequenti elicere actum conformē iſti
regule generare in ſe habitū inclinantem
ad ɔſimiles actus ⁊ ille vere erit virtus
quia recte rōni imo rectiſſime ɔſonus. ⁊
tamē moralis: quia ex more ⁊ ɔſuetudi
ne generatus. ¶ Circa iſta dubitat p̄mo.
quomodo rōne nāli pōt eē notū pecca
tum aliquod ſb rōne peccati in actibus
humanis. ¶ 2° quomodo poſſit eē notū
peccatū eſſe dei offēſiuū. ¶ 3° quomodo
pōt eē notum peccatū eē a deo auerſiuū
¶ 4° quomodo pōt eē notū peccatū eſſe
impedim̄ eterne beatitudinis. ¶ 5° quo
modo pōt eſſe notū peccatū eſſe diſpoſi
tiuū tanq̄ demeritum ad penā finalem
¶ omia hec dubia innuunt huic q nullum
iſtorum videt rōne naturali cognoſcibile.
¶ R° quōcunq3 ſit naturalī cognoſcibi
le peccatū eē deteſtandū ⁊ puniendū ſb
propria ratōne pōt h̄re pro regula pe
nitentiā p̄mo mō dictam. s. vt ɔgnoſci
bile naturalī ſ3 vt cognoſcibile ſupnāli
ter ſic h3 p regula pn̄iam 2° mō dictam

Ad primum princi

pale argm pōt dici q pena ordinās pec
catū ſ3 ſe pōt eē vna vni' ſ3 ordinās i or
dine ad illū quē offendit culpa mltiplex
ē ſm volūtatē illi' in ɔparatione ad quem
ordiat p3 i actib' hūanis: vbi pēa ſatiſfa
ctoria alicui offenſo tāta ⁊ tā multiplex
ē quāta ⁊ quotuplex ſufficit offenſo pro
emēda pn̄ia aūt tanq̄ pena ſbordinata
iuſticie iudicis ē virtus inflictiua pene
corrn̄dentis volūtati ipius offēſi ⁊ illa
ē multiplex loquendo de pn̄ia 2° mō. vt
p3 ex ſcptura. vbi iuſticia iudicis p̄ncipa
lis in vindicādo culpā exprimitur.
¶ Ad 2m dō p idem q equale ex natura rei
poſſet reddi ⁊ tn̄ non eēt ſufficiens puni
ens. quia iſta punitio reſpicit punitum
in compatione ad illum ad c' acceptati
onem ſit iſta punitio. ¶ Et ſi arguas ḡ
crudelis eſt ſi punitio in ſe ſufficiēs non
ſit ſibi ſufficiens. R°. quere. ¶ Ad 3m pa
tet in ſolutione precedente. quia actus
penitentie virtuti eſt iperare. ⁊ h° tanq̄

de primo actus cãtionis pene q̃ sũt re-
spectu tristicie cõsideratio ⁊ nolitio ali-
cuius obiecti. Ipsa aũt tristicia sequens
ẽ effectus remotus / ⁊ ista põt bñ multi-
plicari stante actu vno ipsi⁹ pñie vtutis
quia p vnũ actum vindicãdi sine impe-
randi punitionẽ põt quis impare oẽs
punitiones respondentes ẜm iusticiam
huic culpe.

Quarto quẽ

ro vtrum p sacr̃m peniten
tie deleatur culpa. vr̃ q̃ nõ
quia dicit ps. Dixi ɔfitebor iniusticiam
meã dño. vbi Cassiodo⁹. Magna pie-
tas dei q̃ ad sola. pmissionẽ peccatum
dimittit / votũ.n. p operatione iudicat.
/ Et aug⁹ ibidem nondũ pnunciat / sed p
mittit se pnunciaturum ⁊ de⁹ dimittit
sed sine pnunciatõne nõ est pñie sacr̃m
/ Item Aug⁹ super illud Joh.12. de sus-
citatione Lazari. nemo põt confiteri ni-
si suscitatus pbat tripliciter. / Primo p
suscitationem Lazari qui prius suscitatus
est q̃ de monumento eductus / 2° p illõ
ecclesiastici.17. A mortuo velut qui nõ
est perit confessio / Tertio per illõ psal.
Nunquid medici suscitabunt ⁊ confite
buntur tibi. / Item si per sacramentum
penitentie dimittitur peccatuz cũ sacer-
dos ministret sacr̃m. g̃ sacerdos dimit-
teret peccatum. ɔsequẽs ẽ falsum p illõ
Hierony. sup Math.16. Tibi dabo cla
ues. ⁊c̃. hũc inq̃t locũ ñ intelligẽtes q̃dã
aliq̃d sumũt de supbia phariseoꝝ vt dã
nare inoxios vl̃ soluẽ putẽt noxios / cuz
apd̃ dñm [illegible] sñia sacerdotũ / sz illoꝝ vita
q̃ratur / hi⁹ pbatõnẽ inuit sbdẽs. In leui-
tico se ondere sacerdotib⁹ iubẽtur lepro
si / q̃s illi nõ faciũt leprosos vl̃ mundos.
/ sz discernũt qui mũdi vl̃ imundi sũt / ita
hic. / Cõtra Math.16. Quoꝝ remise-
ritis ⁊c̃. / Item Joh.20. Quoꝝ remise-
ritis peccata remittunt eis ⁊c̃.

Hic sunt tria uiden

da. Primo rõ h⁹ nomis sacr̃m pñie. / 2°
q̃ illi rõi nois aliq̃d sbest. / 3° solutõ.q̃
/ De pmo pono hãc rõez nois / pñia est
absolutio hois penitẽtis / facta certi vbis
/ cũ debita intẽtõe plat / a sacerdote iuris
dictõez hñte / ex institutõe diña efficacit
significãtib⁹ absolutõez aie a peccato.

Quo ad secundũz

ostendo p° q̃ possibile ẽ huic positioni
nomis aliq̃d subeẽ. / 2° q̃ ɔgruit aliquid
sbesse / Et 3° q̃ aliquid subest. / Primũ
oñditur p hoc q̃ possibile ẽ deo aiaz ab
soluere a peccato. iuxta illõ symboli. re-
missionem peccatoꝝ / ⁊ p ɔñs possibile
ẽ instituere aliquod signum illius abso-
lutionis / ⁊ hoc signũ efficax vt pri⁹ expo
situm ẽ efficax / in materia de sacramẽtis
in vli / ⁊ pari ratõne vba quecunq̃ a q̃-
cunq̃ ministro plata / ⁊ tũc patet tota
possibilitas illius ratõis. / Congruitas
pbatur quãtũ ad singulas pticulas. p°
quia ɔgruũ ẽ aliquod eẽ signũ sensibile
istius absolutionis a peccato / ppi easdẽ
rõnes ppter quas dictũ est di. pma d̃ cõ
gruitati sacri in cõmuni / Et ppter easd̃
ɔgruũ ẽ illud eẽ signum institutũ a deo
/ quia ⁊ magis mouebit ⁊ ducet intellec-
tũ in certitudinẽ: ⁊ magis inclinabit affe
ctum ad pmptitudinem suscipiẽdi illõ
signum. / Congruit etiã in pposito istõ
signũ absolutionis interioris institui in
vbis significantibus absolutõem vt sig-
num repñtet signatuz / Et hoc ẽ q̃ dictũ
ẽ in rõne q̃ penitentia est absolutio. i. q̃-
dam sñia diffinitiua absoluẽs reum / nõ
tñ sñia iudicis principalis / sed iudicis se-
cũdarij vl̃ ɔmissarij / põt.n. quis ex com
missione ɔgnoscere in cã / ⁊ ita ex ɔmissi
one sententiare / vl̃ p ɔdemnatione rei si
indignus est / vl̃ p eius absolutione si di
gnus sit. / Congruit etiã q̃ ista absolu
tio exterior fiat a sacerdote / quia ɔgruit
extrema p medium reduci in extremuz
/ ⁊ ita i hierarch⁹ ecclesiastica extremos
s. peccatores reduci in deũ p hierarchã

idest sacerdotem / sicut ẽ in ecclesia triũ-
phante. / Congruit etiam q̃ a iurisdicti
one habente / quia sentẽtia a nõ suo iu-
dice lata nulla ẽ. / Ex hoc sequit correla-
rium q̃ doctrina de sacro penitentie
sbalternat doctrine de iudicijs / ⁊ etiam
doctrine de sententijs / p quãto.n. est i ec
clesia duplex forus. s. publicus / ⁊ puatus
p tanto ẽ duplex iudiciũ / ⁊ quãtum ad
aliquas regulas iusticie oz esse ɔuenien-
tiam hic / ⁊ ibi / sicut vtraq̃ diffinitõ hic
⁊ ibi sẽ actus iusticie / Et p tanto põt sac̃-
mentum pñie dici sacr̃m iudiciale / vl̃ iu
dicium sacramẽtale / Et ex hoc q̃ sacra-
le / est firmius / quia ratõnabilius q̃ aliqõ
iudicium publicum / Et ex hoc patet rõ
quare nõ ẽ necesse esse ita pcisa verba in
isto sacro sicut in baptismo vl̃ eucharistia
quia sufficit q̃ exp̃matur actus sentẽtie
absoluẽtis / sicut ⁊ in iudicio publico nõ
oz eẽ limitata vba / ait.n. vnus d̃ Theo-
doro martyre / Jubeo ignibus [illegible] / ali
d̃ Cypriano sãcto gladio animaduerti
placet. / Conmuniter tñ ista vba sũt apta
Ego te absoluo quecũq̃ alia pmittant
vl̃ consequant ẜm diuersam ɔsuetudinẽ
in diuersis eccl̃ijs. / Cõgruit etiam q̃ re-
quiratur intẽtio debita vt s̃ expositum
i alijs sacris. / Cõgruit etiã ex parte sus-
cepti q̃ sit penitẽs. i. habẽs aliquã displi
cẽtiam d̃ peccato ɔmisso / h°.n. videmus
etiã i iudicib⁹ tpalib⁹ q̃ pteruũ sñialiter
ɔdemnãt / penitẽtẽ vo suo mõ absoluũt
i. tanq̃ nõ reũ vl̃ nõ puniendũ sñiant.
/ 3° dico q̃ hoc factum ẽ / cuius fũdamen-
tum accipit ex auctoritatibus adductis
ad oppo^m / Et q̃ a sacerdote solo possit
dispẽsari. hẽtur extra d̃ summa tri. ⁊ fi-
de catho. firmiter / Et ɔgruũ ẽ vt idem
hẽat potestatẽ sup corpus xpi veꝝ / ⁊ mi
sticum. / Et ex hoc sequit correlariũ q̃
nihil ptinẽs ad sacramẽtum pñie põt a
layco dispẽsari sicut nec ɔfectio euchari
stie / ⁊ idõ ɔfessio que ẽ dispositõ puia ad
sacr̃z pñie / vt dicet postea facta layco / ni-
hil valz vtute opis opati / Et adhuc du-

bium ẽ an sit in detrimẽtũ saluti. q̃z illa
reuelatõ nõ põt esse ɔfessionalis.

Quantũ ad tertiuz

articulum videt eẽ opinio mgr̃i. di.18.
c.6. In soluẽdis culpis inq̃t ⁊ retinẽdis
ita opatur sacerdos euãgelicus: ⁊ iudi-
cat sicut olim legalis i illis qui erãt con-
taminati lepra que peccatum significat
/ ⁊ pbatur p illud Hiero. quod iã adduc
tum ẽ. / Sed istõ videt nimis derogare
sacro pñie / Nam ẜm hoc p sacr̃m pñie
nũquã deleret peccatum / sz necesse eẽt p-
us deleri p ɔtritõem ad hoc q̃ digne su-
sciperet sacr̃m pñie / q̃z nullus digne oñ-
ditur mũdus a peccato / nisi pus sit imu
nis ab eo / Et sequeret vlterius inconue-
niens q̃ nũq̃ sacr̃m pñie posset eẽ 2ª ta-
bula. quia nũq̃ liberaret naufragum a
piculo sbmersionis. / Dicit g̃ q̃ ita deus
requirit dispositõem de ɔgruo ad h° vt
peccatori ɔferat gratiam / ⁊ hoc ñ q̃ alli-
get potẽtiam suam sacramẽtis / qui tam
sine dispositõe illa puia / ⁊ ɔgrua q̃ suffi-
ceret ɔferat p sacramẽtum gratiam / ⁊ h
ẽ maioris misericordie. s. duplicẽ viam
instituere p quã iustificetur peccator q̃
ipm ad vnam viam artare / sicut g̃ adul
tus pmã g̃ram delẽtem origiale põt ha
bere duplici via / s. l' ex bono motu dispo-
nẽte ad illam de ɔgruo / vl̃ ex susceptõe
baptismi / ita ⁊ in pposito: hoc declatur
sic / quia ad pmam susceptionẽ g̃re req̃ri
tur aliquis motus meritorius d̃ ɔgruo
/ Ad 2^am autẽ nõ requiritur nisi volũta-
ria susceptio baptismi / ⁊ sine fictõe / hoc
ẽ cum intẽtione suscipiendi quod ɔfert
eccl̃ia / ⁊ sine actu l' volũtate peccati mõ-
talis / ita q̃ i pmo requiritur aliqõ opus
intrĩsecum aliq̃ modo acceptum tãquã
meritum d̃ ɔgruo / In scdo solum requi
ritur opus exterius cum amotõe interi-
oris impedimẽtis / nõ solum g̃ attritus p
aliquod tempus vsq̃ ad certum instãs
in vltimo instanti recipit gratiam delẽ-
tem peccatum tanq̃ p virtutem meritis

de ꝯgruo vt declaratū ē i solutōe p̄cedē/te. Sed nō habēs talē actum qui suffici/at ad meritum ð ꝯgruo/ sed tm̄ habens volūtatē suscipiēdi sacramētum eccl'ie/ ꝛ sine obice peccati mortal' actualiter sibi facto/ vl' i volūtate inherētis/ recipit non ex merito/ sed ex pacto diuino effectum istius sacramēti/ vt sic parum attrit' etiā attritōe que nō habet ratōez meriti ad remissionem peccati/ volēs tamē recipē sacramētum pn̄ie sicut dispensatur i ec/clesia/ ꝛ sine obice i volūtate peccati mō talis i actu/ in vltimo instāti illius plati onis verborum i quo. s. ē vis sacramēti istius/ recipiat effectum sacramēti/ scꝫ gra/tiam pn̄ialem/ nō quidē ex merito/ quia dispositio interior n̄ erit sufficiens p mo/dum meriti/ sꝫ ex pacto dei assistētis sac/mēto suo ad effectū illuz ad quē istituit sacramētum/ alioqui n̄ apparēt quō sa/cramētum pn̄ie est ꝫ scōa tabula si nūq̄ p ipsum vt sacramētum ē/ possꝫ recupe/rari 2ª gratia amissa/ sꝫ tātum p attritō/nem tanq̄ p p̄mam dispositōem/ ꝛ p cō/tritōem tanq̄ p dispositōez completiāz. Si q̄ras an pn̄ia sit sacramētum. R̄o vis fit i vocabulo/ sꝫ pn̄ia accipiatur vt in duabus q̄stionibus p̄cedētibus scꝫ p actuali pena tenētia fm̄ quamcūq̄ illa/rum significationum/ vl' etiam p habi/tuali tenētia que ē virtus quedā spēalis/ cuius actus ē tenētia actualis/ fm̄ p̄maz significationē nō ē pn̄ia sacramentum. quia nō ē signum sensibile/ sꝫ istis mōis posset dici sacramētum pn̄ie intelligen/do ꝯstructionē transitiuam/ nō aūt itrā/sitiuam sicut hic creatura salis/ nisi hic equiuocetur nomē penitētie.

Ad primum argu

mētum ꝯcedo iuxta illas auctoritates. p̄s. Augu. ꝛ Cassiodori. q̄ frequēter di/mittitur peccatum p aliquē motū attri/tionis tanq̄ p meritū de ꝯgruo an̄ sus/ceptionē sacramēti pn̄ie/ sicut in adulto frequēter dimittitur originale an̄ suscep/tionē baptismi/ nec tamē sequitur q̄ per sacramētū nō dimittatur/ q2 si illa alia dimissio qn̄q3 nō assit. ista nō deficit/ ꝛ illa minus requirit/ scꝫ intētionē suscipi/endi baptismuz siue sacr'm pn̄ie/ sine ob/ice cōtra effectum eius. Ad 2m̄ dico: q̄ duplex est ꝯfessio laudis ꝛ fraudis/ ꝯfes/sione laudis nullus digne ꝯfitetur nisi p̄ us suscitatus. quia fm̄ Hierony m̄ in illa ep'la. Cogitis me. nō ē speciosa laus i ore peccatoris/ Sed ꝯfessio fraudis accepta ē deo i ore peccatoris. hoc ē eius qui ad/huc ē peccator/ eo modo quo expositū ē in p̄ma q̄stione istius di. peccatum ma/nere post actum/ dum tamē nō sit pecca/tor i voto seu actu iteriore vl' exteriore. Concedo g̃ q̄ an̄ perceptionē dignā pe/nitētie oportꝫ suscitari vl' simplicit/ ꝛ tūc p pn̄ie sacramētum nō deletur peccatū/ sed gratia que infuit augetur: vl' suscita/ri secundū quid scꝫ vt habeat aliqualez displicētiam de peccatis: ꝛ propositum cauēdi decetero/ ꝛ velit suscipere sacr'm pn̄ie in q̄uo attritio fit ꝯtritio/ ꝛ tūc sus/citatur simplicit p sacramētū/ Et quidē ē necessariū: vt dicetur di. 17. sicut etiāz dictū ē supra q̄ iustificato p baptismuz flaminis necessarius ē baptismus flumi/nis. Cū obicitur ð Lazaro qui p̄us fu/it suscitatus q̄ solutus a viculis/ R̄ndeo reus obligatur debito pene eterne/ q̄ vin/culo soluto/ obligandus ē ad penā t̄palē/ p̄us aūt suscitatur q̄ obligatio p̄ma mu/tetur in 2am̄/ vl' quod verius ē p̄us susci/tatur q̄ soluatur a 2ª obligatione/ ꝛ h° modo ad sacerdotes ptinet soluere nō simplicit/ sed p parte pene quā possūt re/laxare virtute clauium: ð qua inferius dicetur/ ꝛ sic Lazarus viuificatus a xp̄o i. peccator a morte culpe p gratiā resus/citatus ꝛ solutus a carcere sepulchri. i. peccator solutus a debito pene iferni/ re/linquitur discipulis soluendus ab iusti/tis. i. a penis t̄palibus in quas cōmutat pena eterna/ quas penas t̄pales potest sa/cerdos relaxare/ vl' intēdere claue n̄ errā/te. Ad vltimū ꝯcedo q̄ sacerdos ita di/mittit peccatū in penitētia sicut in bapti/smo/ ꝛ ita absoluit/ sicut baptizat. quia vtrobiq3 simplicit verꝫ ē q̄ mistrat sac̄/mentū/ effectū aūt sacr̄i ministerialit cāt/ quia aliquod causat ad quod fm̄ dispo/sitionē seu pactionē dei regularit sequit effectus sacramēti. Ad illud Hierony. R̄n. affirmatiua illa vera ē scꝫ q̄ sicut sa/cerdos legalis ostēdebat leprosos mun/datos: sic sacerdos euāgelicus ostendit peccatores iustificatos/ sꝫ negatiua scꝫ q̄ nō alit sacerdos euangelicus se habeat ad leprosos spūaliter q̄ sacerdos legalis ad leprosos corporalit scꝫ p̄cise ostēden/do mundiciam hincinde: falsa ē/ Et ra/tio ē: quia nō dedit deus in veteri le. ali/quam cerimoniā vl' purificationem cui ministrate a ministro idoneo assistat re/gularit ad mundandū leprā corporalez/ dedit aūt in lege no. aliquod sacramētū cui ex pacto regularit assistit ad mūdā/duz spiritualiter nisi impediat obex cō/trarie voluntatis.

Di. 15ª

C sicut pre

dictis auctoritatibus ꝛc̄. Circa istā di/ quero vtrꝫ cuilibet peccato actuali mortali correspondeat satisfactio p̄p̄a. videtur q̄ non. quia tunc posset satisfie/ri ð vno non satisfaciēdo ð alio. Illa eni propria vni posset solui sine propria al/teri. sed consequens est falsum. quia sa/tisfaciens de vno reconciliaretur ad amicitiam pristinam. ꝛ non satisfaciens de alio remaneret inimicus. simul ergo esset amicus ꝛ inimicus quod esset ipos/sibile. Item tunc posset satisfactio fieri de vno remanente alio peccato: q2 illud quod ē propriū isti posset solui lꝫ rema/neret voluntas alteri' peccati. Item si cuilibet p̄pria. g̃ vni debetur oratio tm̄ alteri ieiuniū: alteri elymosina. ꝯsequēs ē falsū. quia tunc nō posset p quocunq3 peccato indifferenter imponi quodlibet istorꝫ. ꝛ tunc in aliquo casu nulla possꝫ iponi satisfactio p peccato. quia possibi/le ē pauperē peccare illo peccato cui cor/respōdeat elymosina ꝛ nō posset facere eam. consimilit tunc nunq̄ iponerentur omnia talia simul pro vno peccato. Itē fm̄ magistrū di. 20. ꝛ sumit ab Au/gustino. qn̄q3 tanta est contritio q̄ totaz penā delet. g̃ contritio pōt esse ꝯmunis satisfactio sufficiens p quocunq3. requi/ritur etiā p quocunq3: quia sine illa nō deletur aliquod peccatū. Cōtra satis/factio p culpa ē solutio pene. quia satis/factio ē redditio eius quod ē reddenduz fm̄ iusticiā/ sed fm̄ iusticiā pena ordiat culpam. sed determinate culpe corr̄ndꝫ p̄pria pena sicut deordinationis ordia/tiua g̃ ꝛc̄. Item apoc. 18. dicitur de illa babylone quātū glorificauit se ꝛ in deli/tijs fuit. tm̄ date ei tormentum ꝛ luctū. Et iuxta mensuram delicti erit ꝛ plaga/rum modus.

Respondeo.

satisfactio vno modo accipitur generaliter/ Alio modo stric/te ꝛ proprie. De prima sunt quinq3 vi/denda. Primo que ratio nominis/ Se/cundo an sit homini possibilis satisfac/tio isto modo pro culpa/ Tertio in qui/bus ꝯsistit. Et ex hoc quarto ad q̄m an cuilibet peccato p̄pria corr̄ndeat pēa. Quinto iuxta difficultatē tactā i tribus p̄mis argumētis an vna possit ab alia se/parari. De primo sciendum q̄ satisfac/tionis generalit sūpte. hec est ratio. satis/factio ē redditio volūtaria equiualentis alias indebiti. Primū scꝫ redditio pa/tet quia non est absoluta datio. Nā hoc quod est satis dicit commensurationez ad aliquid precedens correspondentem. Qz dicitur voluntaria patet quia si es/set inuolūtaria non esset satisfactio sed satispassio. ꝛ hoc mō ille a quo exigitur in iferno pena debita culpe ꝯmisse satis patit ꝛ nō satisfacit. Qz etiam sit equi

valentis patet. qz hoc importat illa particula satis. hoc etiam requirit iusticia reddens satisfactõnem p illo cui corrñdet. ¶ 4m. s. als indebitũ. pz qz si esset als debitũ nõ satisfaceret p isto ¶ Nam non esset corrñdens isti ẜm iusticiã/sed aliq̃ ꝛ ista rõ satisfactõnis cõmunis est ad contractus/ꝛ obligatõnes qualscũq3/hoc.n. modo recipiẽs beneficiũ potest beneficiãti bene facere/ꝛ hoc mõ dilectus diligẽti recompensando dilectionẽ equalẽ/et ita tam in actibus liberalib' voluntatis q̃ in actibus q̃dammodo necessarijs .s. cõtractibus/vbi est quedã obligatio q̃si necessitans ad reddenduz/potest inueniri ista rõ/consilr cum culpa faciat delinquentem debitorem ei in quem peccat. potest ibi ista ratio satisfactionis inueniri. ut. s. reddat sibi equiualẽs ꝛ als indebitum. q̃tum sibi abstulit p peccatum.

De secũdo dicitur

q̃ nõ est possibile homini satisfacere de peccato deo quẽ offendit. Primo. quia p peccatũ aufert honor deo debitus. nihil aũt equalens honori eius põt a nobis sibi reddi. ¶ 2°. qz peccatũ mortale est infinitũ malũ. tantũ eni malũ est q̃tus ille in quẽ peccat. nihil aũt a nobis põt sibi reddi nisi bonũ finitũ. g̃ nõ equalẽs g̃ ꝛc̃. ¶ Item ex alio medio. s. als indebiti arguit sic. qz q̃cquid possum' deo impendẽ obsequiũ/ꝛ honoris totũ debituz est rõne creatõnis/gubernatõnis/ꝛ redẽptionis. g̃ nihil possumus sibi ipendere qd̃ sit indebitũ sibi/etiã ab innocente/et p cõsequens als debitũ q̃ pro peccato. ¶ Quid ergo ¶ Dicit q̃ in virtute passiõis xp̃i potest peccator satisfacẽ. qz illa passio in tantũ acceptat a deo trino/vt virtute eius acceptet satisfactio illa que ẜm se accepta nõ posset esse satisfactio ¶ Sed si illa opinio intelligat de potentia absoluta diuina q̃ non possit actũ aliquẽ acceptare penitẽtis tanq̃ satisfactionẽ istã p peccato/nisi inquantũ coniungit merito passionis xp̃i ¶ Improbatur primo quia possibile fuit filiũ dei non fuisse incarnatũ/nec p cõsequens passum/ꝛ cum hoc/possibile fuisset deũ pduxisse pdestinatum ad beatitudinẽ/ꝛ iuste/non tñ excludendo misericordiã. g̃ possibile fuisset tunc penitentẽ sibi satisfecisse. qz nõ põt iuste peccatorẽ sine satisfactione beatificare. ¶ Confirmat istud p Augm. 13. tri. c. 4°. Fuit q̃dem ꝛ alius modus nr̃e redemptionis possibilis. s. q̃ p incarnationẽ ꝛ passionẽ. sed nullus nr̃e miserie sanande cõuenientior. g̃ lapsus videtur posse sanari alia via q̃ p incarnationez ꝛ passionẽ xp̃i ¶ Item passio xp̃i non delet culpam nr̃az nisi ut causa meritoria. ꝛ p cõsequens vt causa 2a que non est de essentia rei. imo reducit ad genus cause efficientis ¶ Sed q̃cquid põt deus p cãm efficientẽ potest imediate. g̃ sine illa posset iuste ꝛ ordinate remittere culpã ¶ Si dicat ad ista duo q̃ deus possz sine xp̃o mediãte/culpã deleuisse viatoris/et ita pduxisse eum ad beatitudinẽ ẜm pmũ arm/ꝛ immediate iustificasse. ẜm 2m arm tamẽ nõ per viam satisfactõnis/ qz non fuisset aliquid equiualens redditũ tunc. ¶ Nũc aũt ẽ totũ equalens per passionez xp̃i/cũ ista tamẽ tali q̃li satisfactõe istr'. ¶ Contra. satisfactio est redditio equiualentis p equiualẽte/ sed quantũ malum fuit peccatũ auertẽs a deo/tantũ bonuz est cõuersio ad deũ ex charitate/ q̃tum etiam bonuz natũ fuit inesse actui meo tantũ bonũ ꝛ non plus abstulit peccatũ meũ/ꝛ tantũ bonũ põt ineẽ actui meo. sic g̃ per illũ oĩno equiualens redditur. ¶ Si dicas actus meus nõ fit equiualens in bono illi malo in displicẽtia/nisi act' iste eliciat ex gr̃a/ sed pma gr̃a nõ daret peccatori nisi ex passione xp̃i ¶ Cõtra h°. qz de potẽtia absoluta bene posset dari prima gr̃a sine merito passionis xp̃i/qd̃ pbatur/ qz sũma gr̃a data creature/data est anime xp̃i. ꝛ sine omi merito/nullo eni modo passio eius nec exhibita nec

puisa erat meritũ respectu gr̃e sibi conferende/imo pus puidebatur grãm habiturus q̃ eius passio acceptanda. ¶ Item passio xp̃i fuit bonũ finitũ etiaz accepta ẜm totã rõnem meriti in ea/qz non erat bonũ increatũ/nec per cõsequens acceptatur a deo infinite ex parte obiecti. qz non fuit deus beatus volendo illã passionẽ/sicut amãdo suã eẽntiaz ¶ si g̃ infinitas in peccato phiberet satisfactõez possibilẽ/etiã phibẽt eã/posita passiõe xp̃i.

Quãtum ad istum

ergo articulũ potest dici q̃ deus de potentia absoluta posset dedisse peccatori post attritionẽ tanq̃ post dispositionez congruã/ꝛ meritũ de congruo/ gratiam per quẽ motus eius fieret contritõ/ꝛ sic per satisfactionẽ deleuisse peccatũ/quia per actum illum reddentẽ deo equalens illi bono quod abstulit peccatũ ¶ Posset etiam ille actus eẽ als indebitus/quia lz de' posset velle nos obligare sibi/vt q̃cquid sumus/ꝛ possumus teneamur deo tamen ex maxima misericordia sua considerans nostraz fragilitatẽ ꝛ difficultatem ad bonum/noluit nos regularit' obligare nisi ad decalogũ/ꝛ ita potuissz tunc ordinasse obligare hominẽ ad decalogum. s. xp̃o non incarnato/posset g̃ tunc homo aliqua opera superogatõis exercere/que als sibi eẽnt indebita/ꝛ tũc saluaret tota ratio satisfactionis ¶ De potentia tamẽ ordinata deus nõ disposuit alicui peccatori dare pmã grãm nisi in virtute meriti illius qui erat sine peccato. s. xp̃i/quia sicut tactũ est supra nõ disposuit sibi recõciliare inimicũ nisi per obsequium magis gratum q̃ offensa ei' erat sibi displicens/ꝛ tale obsequiũ eius est passio xp̃i vel meritum eius/ꝛ sicut non disposuit dare gratiã peccatori sine passione/sine qua gratia/nulla potest eẽ satisfactio oĩno/quia nec equiualens aliquo modo/nec simpliciter/nec in diuina acceptione/ideo multo magis de potentia ordinata ñ est possibile satisfieri deo de pcõo/nisi in virtute passionis xp̃i.

De tertio dico q̃

satisfactio in isto intellectu magis consistit in actibus penalibus vel passionib' voluntarijs q̃ in aliq̃s actibus bonis nõ penalibus/licet quandoq3 posset per aliquẽ actũ bonũ nõ penalẽ satisfieri. quia bene potest deus actũ magnũ charitatis acceptare p punitione debita vni culpe/licet eni nõ sit ppria punitio/est tñ mai' bonũ/ꝛ magis deo reddens honorez q̃ illa que eẽt ppria illius punitio ¶ Sed regularit' sicut culpa ordinat p penã/ꝛ nõ per aliqd̃ aliud magis bonũ q̃ sit culpa/ita satisfactio isto modo dicta consistit in actionibus/vel passionibus hñtibus rõnem pene ¶ Et hoc est qd̃ dicit Aug. d̃ vera ꝛ falsa pnia. ꝛ ponit di. 16. c. 1. Sũt digni fructus virtutũ qui nõ sufficiunt penitẽtibus/penitẽtia eni grauiores fructus postulat vt dolore ꝛ gemitib' mortuus impetret vitã ¶ Isti aũt actus penales/vel passiones volũtarie in genere referũtur ad actũ interiorẽ displicentie/vl' passionẽ tristitie/ꝛ ad actũ exteriorẽ cõfitendi pprium peccatũ. qd̃ est valde penale/vel passionẽ concomitantẽ. s. verecundiã/ꝛ ad actum simplr' exteriorẽ vel passionẽ. s. macerando carnẽ/ꝛ omis talis maceratio dicit cõtineri vel reduci ad ieiuniũ/vel eleuando mentẽ in deũ. ꝛ h° fit per orationẽ/vel sua temporalia erogando: quod fit per elymam.

Ex hoc patet de

quarto articulo. s. solutõne questionis. siue eni intelligat satisfactio ppria. i. determinata ẜm speciem/siue ppria. i. determinata ẜm numerũ/nõ necessario correspondet ppria satisfactio cuicũq3 peccato. qz ꝛ eadem satisfactio ẜm speciem ꝛ eadẽ ẜm numerũ potest corrñdẽ huic peccato/ꝛ illi ¶ Quod ẜm spẽm pz. qz cõtritio potest corrñdere huic/ꝛ illi. ꝛ illa

est eadē fm spēm maxime si obiecta sūt eadem fm spēm. Q̄ò fm numez patet. quia contritio ò pluribus simul in generali potest vna cozrñdere pluribus illis. Sed tunc oportet ad hoc ꝙ sit satisfactio totalis nō diminuta ꝙ aliquid eius sufficiat ꝓ vno peccato. ⁊ aliq̄ ꝓ alio. aliquid inquā ⁊ aliq̄d nō de ptibus realib᷒ in actu. Sed de gradibus intensionis ꝙ in longe minori sufficēt ꝓ vno. ⁊ in gradu quē supaddit vltra sufficēt pro alio. Possunt etiā plures satisfactōnes vel totales vel ptiales correspōdere vni peccato. Totales q̄dem qz nō est peccatuz ꝙ nō possit remitti p solam contritionem ⁊ tūc illa sola est totalis satisfactio. Pōt etiā idē remitti p contritionē remissaz ⁊ alias penas supplentes imperfectionem contritōis. Cōtritio aūt intensa ex vna parte ⁊ ipamet remissa cum aliῇs penis ex alia parte differunt etiā spē. licet sint equivalentes in acceptōne diuina. Breuiter g̊ n̄ cozrñdet cuicūqȝ peccato ꝓpa satisfactio. q̄.s. nulli aliῇ cozrñdeat. nec aliqua alia isti cozrñdeat. sȝ cuilibȝ correspondet satisfactio ꝓ tunc ꝓpria. licet alia posset esse ꝓpria. Intelligo ꝓ tūc ꝓpria vel vt in se distincta vel vt aliquid virtualiter inclusū in satisfactione.

De quīto articulo

dico ꝙ satisfactio isto modo accipiendo que tamē totalis est ⁊ non diminuta reconciliat satisfacientē ipsi quē offendit. quia vel implacabilis est offensus. q̄ò ē cōtra misericordiā. vel si placabilis. ꝑ nihil magis q̄ per satisfactionē isto modo dictā. Impossibile est aūt aliquē deo recōciliari. ⁊ tamē remanere in aliquo peccato. vnde Aug᷒. de vera ⁊ falsa penitētia. Scio dn̄m inimicū omni crimioso. ergo q̄ crimē reseruat de alio recipiet veniam. sine amore dei consequeret veniā. sine quo nemo vnq̄ inuenit grām i hostis eni est dum offendit perseuerāter. et quedam impietas infidelitatis est ab eo qui iusticiā est dimidiā sperare veniam. Sequitur ergo ꝙ ipossibile est satisfacē deo de vno peccato remanēte actualit̄ i penitente de alio peccato mortali. Sed si intelligat sepatio h᷒ satisfactōis ab illa sita ꝙ dum actu reddit hō deo p contritionē vel satisfactionē quācunqȝ ò h᷒ peccato ⁊ sufficientē ꝓ hoc peccato non actu reddit satisfactionē sufficientē pro alio peccato. dico ꝙ separi potest satisfactio ꝓpria huic a satisfactōne ꝓpria illi ⁊ hoc q̄tum ad effectum licet nō q̄tum ad affectum saltem in habitu. patet eni quo ad effectum. quia sicut non est necē intellectū simul cōsiderare hoc peccatum ⁊ illud. ⁊ ita nō est necē volūtatē simul penitere de hoc ⁊ illo. et hoc accipiendo penitere ꝓ quocūqȝ illoꝝ q̄tuoꝛ signatorū positoꝝ di. precedēti .q. i. Sed tamē dum considerat vnum ⁊ penitet de illo saltem habitualit̄ satisfacit de alio. hoc est animo ꝓmptus est si cogitaret aliud ad satisfaciendum de eo.

De secundo principali.

s. satisfactione stricte sumpta ꝓportionabiliter dictis. q̄tuoꝛ sunt videnda. Primo ratio nominis sicut prius. 2[m] ò possibilitate non habet hic difficultatē. Ideo erit hic secundū q̄ò fuit tertiū prius. s. in quibus consistit illa satisfactio. Et ex hoc tertio solutio questionis. si cuilibet peccato respondet ꝓpria satisfactio. Quarto si vna ꝓpria satisfactio ē separabilis ab alia. De pmo dico ꝙ satisfactio est operatio exterioꝛ laboriosa vl penalis voluntarie assumpta ad puniēdum peccatum cōmissuz a se. ⁊ hoc ad placandum diuinā offensam. vel est passio seu pena volūtarie tollerata in ordine predicto. Isto modo accipitur satisfactio multo strictius ⁊ particulari᷒ q̄ satisfactio primo modo. quia illa potuit consistere in actu penalis passionis voluntarie interiori vel exteriori. Scōm patet. quia ut opus exterius vel passio

distinguitur contra actum vel passionē interiorem mentis ⁊ contra actum oris vel passionē concomitantē non cōsistit satisfactio nisi in illis trib᷒ operibus difficilibus. s. ieiunio oratiōe ⁊ elemosyna. de q̄bus dictum est tertio ar° precedēti. vel in passionibus voluntariῇs cōcomitantibus ista tria opera difficilima. Ex hoc dico de tertio articulo ꝙ peccatis i genere distinctis in tria mēbra. s. in peccatum carnis in peccatum concupiscentie oculoꝝ ⁊ superbiam vite. p̄a Jo. i. ⁊. 5. cozrñdent de congruo ꝓprie satisfactiones in genere. s. peccato carnis ieiunium vel vniuersaliter q̄cunqȝ maceratio carnis magis ordinata ad reprimendū tale peccatū carnis. ⁊ sub isto comprehendo vigilias. peregrinatōnes. asperitates vestium nuditatem. vel discalciationez. imo generalr̄ quēcunqȝ laborē fatigantem. Peccato autem superbie ⁊ ceteris spūalibus magis appropriate cozrñdet oratio. que ⁊ humiliat spiritū deo ⁊ roborat contra peccata spūalia. Peccatis autem circa temporalia vt auaricie vel cupiditati cuicunqȝ vt rapine. furti vel ablatōis iniuste magis appropriate correspondet erogatio elynarum. Et ratio istoꝝ est ꝓpter maiorē correspondētiaz pene ad culpā. quia per que peccat quis per hoc ⁊ puniet. Sic dictum est de correspondētia ista in generali ⁊ de ꝯgruo. Sed de necessario vel cōgruo in casib᷒ specialibus nō sic. Nam alicui potest nō competē vnū istoꝝ operū penaliū. qui tamē peccauit peccato cui de ꝯgruo corrspondet talis pena vel satisfactio. vt pauperi qui furatus est nō competit dare elemosynas. ⁊ sic in aliῇs casib᷒. ⁊ tūc si contritio non sufficiat nō debet peccatum oīno manere inultum. Et possibile est ergo ⁊ congruū pro tūc imponere pro satisfactione ꝓpria huic peccato aliquid quod tamē non est sibi ꝓpriū fm vniuersalē correspondentiā de congruo ⁊ hic requiritur discretio sacerdotis vt nō imponat alicui penaz nimis sibi disconuenientē. sed aliā que magis sibi cōuenit ⁊ quā forte melius adimplebit vt pote paupi nec elynas pōt dare. nec orare. sȝ oportet eū cōtinue laborare ꝓ victu suo necessario. nec ieiunare. quia tūc nō sufficēt ad laborē necessariū ꝓ victu necessario cōtinue acquirendo. Quia g̊ ipse laboꝛ cōtinuus est sibi ieiuniū continuū. qz continua maceratio carnis. tamē inducēdus est vt illū laborē subeat i remissionē peccatoꝝ. intendēs illum ad hunc finē referre. saltē quousqȝ occurrat sibi oportunitas soluendi aliquā aliam satisfactionē. ⁊ aliqua alia possūt ei ita temperate ⁊ diminute imponi vt sint sibi possibilia. Consilr̄ dices qui lapsus est ad peccatū carnis si est adeo delicat᷒ ꝙ non velit ieiunare. nec aliā maceratōnem notabilē subire. vel p̄sumit ꝙ si sibi imponeret cito abiῇceret: ⁊ sic peccarz nouo peccato. inducendus est ad orationem ⁊ elemosynā: ⁊ illud sibi imponendū quod libentius recipit: ⁊ q̄ò credit ꝑseuerantius adimplere. Vel si oīo nullā pniam velit recipe a sacerdote ipositā. dicit tñ se hr̄e displicentiā de pc̄o ꝯmisso: ⁊ firmū ꝓpositū n̄ recidiuādi. absoluēdus ē. ⁊ nō est remittēdus ne cadat in desperationē. ⁊ nunciāda est sibi pena q̄ esset ꝓ peccatis faciēda ⁊ iponenda. ⁊ ꝙ eā in se vel in equalenti absqȝ impositōe studeat adimplē. alioq̄n soluet ad plenū in purgatorio. hec mia satis ꝯsonat illi ꝓphie de xp̄o quā Matth. 3. c. recitat. Arūdinē q̄ssatā n̄ ꝯfriget ⁊ lignū fumigans nō extinguet. Arūdo q̄ssata est peccatoꝛ quassatus temptatōib᷒ ⁊ peccatis lignū fumigās est lignū nimis humidū ex peccatis. tamē aliq̄d habens de igne charitatis. hic extinguit si p duriciā sacerdotis ad nimis difficile obliget. sed n̄ extinguit si p̄dicatur sibi ꝙ oportet cum hic vel alibi penā soluē. ⁊ ꝙ studeat hic tantam penam soluere quanta peccatis debetur. ne alibi acrioꝛ exigatur.

De quarto dicitur

q̄ tsi satisfactio exterior pro vno pecca to possit separi a satisfactōe pro alio: vt quādo orat tūc n̄ dat elimosinam/ tamē nō pōt satisfactio exteriō fieri d̄ vno sita q̄ remaneat iste in alio peccato/ ꝛ pbat quia placaret deum: ꝛ tamē eēt inimic⁹ eius. ꝛ quo ad hoc oportet satisfactōnes eē ꝯiūctas saltem in voluntate adminus habitualiter. lꝫ nō in effectu/ nec i volun tate tūc actualiter. ¶ Sed ista sentētia vi detur nimis dura cōtra peccatores ꝛ oc casio maioris obstinationis. si enim iste hodie vere penitens/ ꝛ humiliter recipi ens satisfactionem esto ieiuniū triū die rum/ cras recidiuat in peccatum morta le/ ꝛ d̄ illo non penitēs/ scdo die ieiunat: quia sibi fuit impositum/ si dicas q̄ illō ieiunium 2ᵉ diei nō ē aliqua satisfactio exterior: magis occasio ē inducēdi istuꝫ iam lapsum vt 3° die nō ieiunet. ꝛ p cō quens ad nouum peccatum mōtale/ qꝛ trāsgrediendo istam penam iniunctam a sacerdote ꝛ receptam videtur esse pec catum mortale cum sit transgressio pre cepti ecclie ꝛ vicarij dei in illo actu.

¶ Ex isto pōt formari talis ratio. si post la psum ꝛ ante penitentiam nouam nō ex equatur quis satisfactionē p̄stinam sibi impositam peccat mortaliter nouo pec cato/ ergo si exequatur bn̄ facit/ quia ac tum obedientie facit/ sed nō facit actum obedientie nisi inquātum illud ē sibi im positum tanq̄ pars satisfactionis. ¶ Di co ergo sine p̄iudicio: q̄ qui semel vere penitet/ ꝛ recipit satisfactionem/ vl̄ peni tentiam ꝯdignam sibi impositam ab ec clesia claue nō errante: quātūcunqꝫ po stea recidiuet nūquā tenebitur nisi ad il lam vnicam satisfactionē adimplendaꝫ ¶ Et si eam impleat in caritate melius est quia nō tātum soluit penam sꝫ meretur ¶ Sed si adimpleat eam volūtarie extra caritatem soluit quidem penam: sed nō meretur grām/ ¶ Si aūt ipsa ab eo extra caritatē exigitur soluit pena: lꝫ ipe non ꝫ soluat. Et in p̄mo ē satisfactio simplicit/ quia reconcilians ꝛ placās/ ¶ In 2° ē quīdā satisfactio quia voluntaria redditio ꝛc. sed nec recōlians nec placās/ ¶ In 3° autē ē satisfactio vltra quam nō exigetur pe na vlterior. ¶ Ex 2° membro sequitur q̄ si magnam partē satisfactionis sibi im posite expleuit i peccato mortali ꝛ post iterum penitet d̄ peccato nouo. nō ē sibi iterato pn̄ia imponēda pro peccato de quo satisfecit lꝫ extra caritatem. sed tm̄ de nouis peccatis que fuerūt causa qua re illa satisfactio fuit mortua. ¶ Et si ar guas/ mortua ē/ ḡ nō est satisfactio/ nō se quitur/ nisi q̄ nō ē satisfactio placās nec recōcilians in amicitiam. ¶ Et si dicitur ḡ nō satisfactō/ nō sequitur/ quia sufficit deo q̄ quis voluntarie soluat penam d̄ bitam ad punitionem peccati cōmissi. quia etiaꝫ quod minus appet/ sufficit sa tispassio/ ¶ Patet in actibus humanis. si enim alicui offense in regem correspon deat p̄cise fm legem abscisio manus/ ¶ Si isti etiam inuito absciditur manus satis patitur ꝛ intātum sufficit regi q̄ fm le gem ꝛ insticiam nō debet ab eo penam vlteriorem exigere/ ꝛ tn̄ nō recipit eum i grām/ vl̄ amicitiam/ multomagis ḡ pos set sufficē p punitōe culpe si aliquis sibi penaꝫ debitam infligerꝫ. lꝫ nō in gratia vl̄ amicitia ipius iudicis offensi. ¶ Ex 3° mēbro pōt dici q̄ tlis si ppi nouū pctm̄ i qd̄ recidiuat dānaret anq̄ ꝯplesꝫ totā penā sibi impositā pūiret i iferno tp̄alit pēa corrn̄dēte illi q̄ nō fuit hic soluta. ꝛ illa soluta/ p⁹ tp̄s aliqd̄ n̄ puniret āplius illa pēa/ sic ꝛ d̄ veniali. qꝛ moriēs i pctō veniali sil' cum mortali n̄ puniret etnalr̄ p veniali vt dicet iferius. ꝛ eodē mō i p posito. Ex q̄. n. fm plenā iusticiam pūiti uam scl' imposita ē pēa tp̄alis isti p pctō d̄ quo v̄e penituit: nūquā isti p illo dele bitur nisi pēa tp̄alis ꝛ illa soluta/ nulla.

Ad argumenta.

ad duo p̄ma patet ex. 5°. arti° p̄mi mem bri. ꝛ 4° secūdi. ¶ Ad 3ᵐ pꝫ ex 3° articlo secundi membri. ¶ Ad 4ᵐ pꝫ ex 4° arti culo p̄mi mēbri. ¶ Sed si arguas. ꝯtritō pōt delere quodcunqꝫ peccatū. ḡ p nul lo corrn̄det aliqua alia ppria satisfactō nō sequitur/ ¶ tn̄ quia contritio includit aliquā satisfactionē in voto saltē. vt di cetur di. 17/ ꝛ lꝫ qn̄qꝫ contritio sit tā in tensa q̄ sufficiat p tota pena vl̄ satisfaci at. tamē p̄ceptū de aliqua pena infligen da nō ē irratōale/ quia regularit ꝯtritio non ē nisi satisfactio p̄cialis/ ꝛ p̄cepta ge neralia dantur pp̄ter remediū genera le/ ꝛ fm illas ꝯditiones que inueniuntur in hominibus vt in plibus/ ¶ Ad p̄mū in oppoᵐ iꝯcedo q̄ aliqua pena corrn̄deat equalit̄ isti culpe/ vl̄ pena districta in se/ vl̄ ps v̄tualiter ꝯtenta in alia pena/ ꝛ ita est satisfactio ppria isti vl̄ actualis/ vl̄ v̄tua lis/ ꝛ sic ppria/ q̄ nulla alia nūc corrn̄det loquēdo de satisfactōe totali/ lꝫ alia pos set corrn̄dere. ista etiā nūc non corrndꝫ alīj culpe/ licet posset alīj corrn̄dere.

¶ Ad auctori. apo. dico q̄ loquit̄ de pena damnatoꝝ. pꝫ ex littera. cecidit: cecidit illa babylon ꝛc/ ꝛ ibi veꝝ ē q̄ p̄cise val de ꝛ pp̄rie ꝯmensurat̄ pena culpe/ sꝫ nec tanta p̄cisio nec ꝯmensuratio ē in pena pn̄iali nec requiritur.

Secundo que

ro. Utꝝ q̄cunqꝫ iniuste ab stulit vl̄ detinet rē alienam teneatur illam restituere ita q̄ nō possit vere penitere absqꝫ tali restitutōe/ q̄ nō arguitur. restitutio nihil ē penitētie. ḡ si ne ea pn̄ia pōt esse vera. an̄s pbat̄. quia nō est ꝯtritio nec ꝯfessio manifestum est nec satisfactio. qꝛ illa ē redditio alic⁹ al's indebiti ex p̄cedenti qd̄e. sed ista reditio ē alias debiti. qꝛ si non peccasset ꝛ habe ret rem alienā teneret illā restituē ḡ ꝛc. ¶ Item posset hoc pbari p ptes satisfacti onis sb̄ quaꝝ nulla tenet̄ restitutō. ¶ Item nullus tenetur ad impossibile qꝛ qui di cit deum p̄cepisse impossibile anathēa sit fm Iero. sꝫ qn̄qꝫ impossibile ē alieᵐ restituere illi cuius ē. vt qn̄ nescit cuius sit qd̄ pōt ꝯtingere siue quia nescit d̄ illo a quo habuit vbi sit. nec de aliquo sibi ppinquo cui vice eius restituat. siue in alio casu: vt si inueniat alienuꝫ ꝛ nescit cuius sit. ¶ Itē nullus tenet̄ ad restitutō nem sibi magis damnosā q̄ sit vtilis ei cui fit restitutio. sed qn̄qꝫ vtpote si ille cui ē restitutio facienda degat in remotis nec pōt sibi restitui. nisi maiores sumpt⁹ ponant in mittēdo sibi q̄ sit illud totuꝫ quod restituendū est. ḡ in illo casu nō te netur. ¶ Item p̄° eth. dr̄ q̄ bonū ꝯmune diuinius ē ꝛ preferendū bono pticulari sed possibile ē restitutōeꝫ faciendā petro esse damnosa paulo restituenti. ꝛ i hoc magis damnosa reipublice quia scilicet paul⁹ ē magl necari⁹ reipublice q̄ petr⁹ ḡ in illo casu nō tenet̄ restituere. ¶ Item q̄ libet tenetur magis diligē se q̄ pximuꝫ: fm illud Cant. Ordinauit in me carita tem: ḡ qn̄ restitutio ē sibiipsi damnosa vt si ē in extrema necessitate tenet̄ magl illud sibi retinere q̄ ex dilectione alteri⁹ alīj restituere. ¶ Item restitutio facienda ē in fauorem illius cui fit ḡ nō est facien da qn̄ cederet in damnū eius nec etiā qn̄ cederet in dānū reipublice. sꝫ gladi⁹ red dit⁹ furioso eēt i ei⁹ cui restituit̄ damnū quia male vteret̄ eo ꝛ in damnū reipub lice. quia ledēt pacē ciuitatis ḡ ꝛc. ¶ Et cō similiter pōt argui. qn̄cūqꝫ restitutō hꝫ vl̄ damnū annexum illi cui fit vl̄ dānū reipublice annexum. ¶ Iteꝫ adultera cō cipiens filiū ex adulterio filius putatiu⁹ mariti defraudat veꝝ heredē heredita te. ꝛ tn̄ nō tenet̄ mulier sibi hereditatem restituere. ḡ ꝛc. Minor pbat̄. quia non posset illud sine sui diffamatōe ad quaꝫ nullus tenetur: imo ad eius oppoᵐ. ꝛ se queret maius malū. s. vxoricidiū si ma ritus sciret crimē. ¶ Contra Aug. i epl'a ad macedoᵐ. ꝛ ponitur in lr̄a. q̄diu res pp̄ter quam peccatum est nō redditur

ſi reddi pōt/nō agit penitentia. ſed fingit
re.9.q.io. non dimittitur peccatū niſi re
ſtituatur ablatum. Item Exo.7. vbi p̄
cipit reddi iniuſte ablata/ꝛ addi pena.

Hic ſūt tria uiden

da. Primo vnde rez dn̄ia ſint diſtincta
ſꝛ h° dicat meū/ꝛ illud tuū/qꝛ iſtud ē fū
damentū oīs iniuſticie in ꝯtando rem
alienā ſꝛ p ꝯn̄s oīs iuſticie in reſtituēdo
eā. 2° quō dn̄ia p̄mo diſtincta iuſte trāſ
ferunt. 3° ex hoc patebit que ſit iuſta re
rum occupatio alienaꝝ ſeu alterius dn̄o
rum occupatio alienaꝝ. 4° quō talis ad re
nificatio in re tp̄ali. ſ4° quō talis ad re
ſtitutionē teneat. De p̄mo ſit hec p̄a con
cluſio. ꝙ lege nature vel diuina nō ſunt
rez diſtincta dn̄ia p ſtatu inocentie ſim
mo tūc oīa cōia. pbatur p illud decreto
rū di.8.c.p°. Iure nature ſunt oīa cōia
oībus/ꝛ ad h° adducit Aug'. ſup Jo.c.
2. quo iure dicentē. quo iure defedis vil
las ecclie/diuino an hūano/ vn̄ diqꝫ poſ
ſidet/qd̄ poſſidet/nōne hūana volūtate.
nam iure diuo dn̄i eſt terra/ꝛ plenitudo
eius. Jure ḡ humano dr̄ hec dom' mea
eſt. hec villa mea eſt. hic ſeru' meus eſt.
Item ibidē. tolle iura impatoris qs au
det dicere/hec villa mea ē. ꝛ poſt ibidē.
Per iura regia poſſident poſſeſſiōes ſet
12.q.1. dulciſſimis. Cōis vſus oīum que
ſūt in hoc mūdo oībus eē debuit. Ratō
ad hoc duplex. p̄ma qꝛ vſus rez ſm re
ctam rōnem ita dꝫ ꝯpetē homibus ſicut
cōgruit ad ꝯgruā ꝛ pacificā ꝯuerſatōez
ꝛ neceſſariā ſuſtentationē. In ſtatu aūt
innocētie cōis vſus ſine diſtinctōe dn̄io
rum ad vtrūqꝫ iſtoꝝ plus valuit ꝙ di
ſtinctio dn̄ioꝝ/quia nullus tūc occupaſ
ſet qd̄ fuiſſet alīj neceſſariū/nec opoꝛtēt
illud ab ipo p violentiā extorq̄ri/ſed q̄
libet hoc qd̄ p̄mo occurriſſet neceſſariū
occupaſſet ad neceſſariū vſū. Sic etiaꝫ
magis fuiſſet ſufficiētia ad ſuſtentatōez
ſ ꝙ ſi alicui p̄cluderet vſus alicuius p ap
propriationē illi' factā alteri. 2a ꝯclō eſt
ꝙ iſtud p̄ceptū legis nāe de hn̄do omia

cōia reuocatū eſt/poſt lapſū/ꝛ rōnabilr
ppter eadē duo. Primo qꝛ cōitas oīuꝫ
rez eſſet cōtra pacificā ꝯuerſationē/cuꝫ
malus ꝛ cupid' occuparet vltra ea que
eēnt ſibi neceſſaria. Et hoc etiā inferēdo
violentiā alīs q̄ vellent ſecū eīdē cōib'
ad neceſſitatē vti/ ſicut legit ꝺ Nēbroth
ꝙ erat robuſtus venatoꝛ corā dn̄o. i. ho
minū oppreſſoꝛ. Item eſſet ꝯtra neceſſa
riam ſuſtentationē ppter illud. qꝛ foꝛti
oꝛes bellatoꝛes p̄uarēt alios neceſſariīs
Et iō policia Ari. 2°. politi. ꝙ n̄ ſint oīa
cōia. multo melioꝛ eſt ꝙ poli. Socrati.
quē rep̄hendit de oībus cōibus ſm illū
ſtatū quē ph̄s inuenit in hoībus. 3a cō
cluſio ꝙ reuocato iſto p̄cepto legis nāe
de hn̄do oīa cōia/ꝛ p ꝯn̄s ꝯceſſa licētia
appropriandi ꝛ diſtinguēdi cōia/non ſic
bat actualis diſtinctio p legē nature/nec
p diuinā/ſꝫ diuinā nō/ vt pbatur p illō
Aug. ſupi' adductū. Quo iure ꝛc. Per
legem nature nō. vt videtur pbabile. qꝛ
nō apparet ꝙ illa determinet ad oppoſi
ta/ipa aūt determinauit in nā humana
hoc ꝙ oīa eſſent cōia/niſi dicat ꝙ illa p
poſitio inſtitute de rez diuiſione. Fere
beſtie. qd̄ nullius eſt/occupāti cōceditur
ſit de lege nāe. Et licet quaſi ſtatim poſt
nālem apprehenſionē de hoc ꝙ ē res eē
diuidendas/occurrāt illā tanq̄ pbabil
ꝛ manifeſta /tamē rōnabilius eſt dicere
ꝙ ipa non ſit ꝺ lege nature/ſed poſitiua.
Ex hoc ſequit ꝙ aliqua lege poſitiua ſi
ebat p̄ma diſtinctio dn̄ioꝝ ꝫ ḡ vt videā
an illa diſtinctio ſit iuſta/opoꝛꝫ videre
quō lex poſitiua talis ſit lex iuſta. Sit ḡ
ꝯcluſio 4a ꝙ lex poſitiua iuſte requirit
in legiſlatoꝛe prudentiā ꝛ auctoꝛitatem:
Prudentiā. vt ſm rectā rōnem practicā
dictet q̄d faciēdū p cōitate. Auctoꝛita
tē. quia dr̄ lex a ligando. ſed nō quecūqꝫ
ſnia prudentis ligat cōmunitatē/nec ali
quē ſi nulli p̄ſideat. Quō aūt prudētia
poterit haberi ad cogitādū leges iuſtas
ſatis patꝫ. Quō aūt auctoꝛitas iuſta ha
betur que cum hoc requirit ad legem iu

ſtam. Sequit 5a cōcluſio. ꝙ eſt duplex
p̄ncipatus vl̄ auctoꝛitas. ſ. paterna/ꝛ po
litica/ꝛ politica duplex. ſ. in vna pſona
vel in cōmunitate. Prima. ſ. paterna iu
ſta eſt ex lege nature/qua omēs filīj tenē
tur parētibus obedire/nec iſta p legē ali
quā moſaycā/vel euangelicā eſt reuoca
ta. ſꝫ magis ꝯfirmata. Auctoꝛitas vero
politica que eſt ſupꝛa extraneos ſiue in
vna pſona reſideat/ſiue i cōmūnitate pt
eē iuſta/ex cōmuni cōſenſu/ꝛ electōe ipi'
cōmunitatis. Et p̄ma auctoꝛitas reſpic
deſcenſum naturalē/quanq̄ nō cohabi
tantes ciuiliter. 2a reſpicit cohabitantes
q̄tūcunqꝫ nulla cōſanguinitate vel pꝛo
pinquitate ꝯiunctos/ vtpote ſi ad ciuita
tem aliquam edificandā/vel habitandā
occurrerēt extranei aliq̄ videntes ſe nō
poſſe bene regi ſine aliqua auctoꝛitate:
poterant concoꝛdit' conſentire vt vl̄ vni
perſone/vel cōmunitati cōmitterent illā
cōmunitatem. Et vni: vel pꝛo ſe tantuꝫ
ꝛ ſucceſſoꝛ eligeret ſicut ipſe/vel pꝛo ſe ꝛ
tota ſua poſteritate/ꝛ iſta auctoꝛitas po
litica ut patet iuſta eſt. quia iuſte poteſt
quis ſe ſubmittere vni pſone/vel cōmu
nitati/in his que non ſunt contra legem
dei/in q̄bus melius poteſt dirigi p illuꝫ
cui ſe ſubmittit q̄ꝫ per ſeipſum/ergo ha
bemus complete quomō poterat condi
lex poſitiua iuſta/quia ab habente pru
dentiā in ſe/vel in conſiliariīs ſuis/ꝛ cuꝫ
hoc habente auctoꝛitatem iuſtā aliquo
dictoꝛum modoꝛum in iſta concluſione
Ex his eſt 6a concluſio. ꝙ p̄ma diſtin
ctio dominioꝝ potuit eē iuſta a lege po
ſitiua/iuſta/ſiue lata a patre/ſiue p̄ncipe/
ſiue cōmunitate iuſte regnante vel regē
te. Et hoc mō pbabile eſt factum fuiſſe
Nam vel poſt diluuium Noe filīs ſuis
diſtinxit terras/quas ſinguli occuparēt
pꝛo ſe vel filīs ſuis/ꝛ poſteris/vel ipi de
cōmuni concoꝛdia inter ſe diuiſerunt/ſi
cut legitur Geñ. 12. b. ꝺ Abraaꝫ ꝛ Loth.
quia Abraam dedit electioneꝫ ipi loth
quam partem vellet eligere. ꝛ ipſe reliq̄

acciperet. vel lex aliqua pꝛomulgata eſt
a patre vl̄ ab aliquo electo ab eis in p̄n
cipem/ vel a communitate: cui ipſamet
communitas commiſit iſtam auctoꝛita
tem/que inquam lex fuit vel potuit eſſe
ꝙ res tunc non occupata eſſꝫ pꝛimo oc
cupantis. ꝛ tunc poſtea diuiſerunt ſe ſu
per faciem oꝛbis terrarum. ꝛ vnus occu
pauit vnam plagam ꝛ alius aliam.

De ſecundo articu

lo dico ꝙ tranſlatio rerum poteſt eē vel
quātū ad dominiū vt ſi res a dominio
vnius tranſeat ad dominiuꝫ alterius.
vel quantum ad vſum-ſiue ius vtendi:
manente tamen domio apud eundeꝫ. et
iuſticia vel iniuſticia in tranſlatōe vſus
diffoꝛmes habet regulas iuſte tranſlati
oni dominīj. Hec ergo tranſlatio domi
nīj poteſt fieri vl̄ auctoꝛitate publica/vl̄
p̄ncipis/vel auctoꝛitate legis /vel aucto
ritate p̄uata ipſius domini immediate
poſſidentis. De p̄ma trāſlatione ſit hec
concluſio p̄ma in iſto articulo. tranſla
tio dominīj auctoꝛitate legis iuſte: iuſta
eſt/ pbatur. quia ſi lex iuſta potuit iuſte
determinare pꝛima dominia. ꝛ non mi
noꝛ eſt auctoꝛitas legis vel pꝛincipis qd̄
habeo hic pꝛo eodem poſt diuiſionē do
minioꝝ q̄ꝫ ante. ergo ppter eandē cām
ꝛ eundem finem poteſt iuſte transferri.
dominiū poſtquaꝫ fuerat alicui appꝛo
pꝛiatum. Ex hoc dico ꝙ pꝛeſcriptio in
immobilibus/ꝛ vſucapio in mobilibus
eſt iuſta trāſlatio. Pꝛobatur pꝛimo au
ctoꝛitate. extra de pꝛeſcriptionibus vigi
lanti. glo. ſuper illud aliena. Pꝛobatur
etiam per rationem dupliciter. Pꝛimo
ſic. iuſte poteſt illud ſtatui a legiſlatoꝛe
quod eſt neceſſarium ad pacificam con
uerſationem ſubditoꝛum. ſed dominiū
rei neglecte ſicut negligitur in pꝛeſcripti
tione/ꝛ vſucapione transferri in occupā
tem eſt neceſſarium ad pacificam con
uerſationem ciuium/ quia ſi non tranſ
ferretur dominium in illū occupanteſꝫ

remaneret apud pmū post q̄tucūqz tps
cēnt lites imortales. nā post q̄tucūqz tē
pus ille qui neglexit/vel heres eius repe
teret illā rē neglectā ab alio/vel alijs q̄n
tocumqz tpe occupatā/ ꝛ cēnt tales lites
ꝙ ipossibile esset eas descindere/ qꝛ nec p
batione sufficiētem hre/ Et ex talib' liti
bus ppetuis cēnt cōtentōnes ꝛ forsitan
odia inter litigātes/ ꝛ sic tota pax reipu.
pturbata. 2a rō est. qꝛ legislator potest
iuste p legē punire transgredientē cuius
transgressio vergit in detrimētū reipu.
etiā si pena corpali/ g multomagis pecu
niaria. ꝛ hoc applicando eā fisco/ g pari
rōne pōt eū punire pena tali applicādo
illud in quo punit alicui q̄ in hoc est mi
nister legis/ sz negligēs rem suā tāto tpe
trāsgredit/ ita ꝙ ei' trāsgressio ē in detri
mentū reipu/ qꝛ ipedimētū pacis. g iuste
pōt lex sicut rē illā neglectā applicare fi
sco/ ita ad maiorē pacē trāsferre illā in
illū q̄ tanto tpe occupauit tāq̄ in mini
strū legis/ Et ex hoc pz q̄uo dz itelligi il
la p̄sumptio iuris/ ꝛ de iure ꝯtra quā n̄
admittit pbō. ꝙ. s. sic negligēs rē suā ha
buit eam p derelicta/ Etsi nō hoc nō sit
vez i re. tn̄ legislator punit istū/ ac si ha
buisset eā p derelicta. qꝛ in aliquo assi
mulat habēti p derelicta/ ꝛ illud i quo
assimilat derelinquēti iuste reqrit silez
penā/ Istud etiā apparet pbabile p hoc
ꝙ si qlibet posset suū dn̄ium transferre
in aliū tota cōitas pōt cuiuslibz de cō
tate transferre dn̄ium in quēlibet. qꝛ in
facto cōitatis suppono includi ꝯsensum
cuiuslibet. g illa cōitas habēs istū cōsen
sum q̄si iam oblatū in h° ꝙ qlz ꝯsensit i
leges iustas ꝯdendas a cōitate vl' pncipe
p̄t p legē iustā cuiuslibz dn̄iuz trāsferri i
quēlibet. 2° p̄t fieri translatio p actū p
sone priuate imediate hn̄tis dn̄ium rei.
Hoc aūt pōt eē vel p actū mere liberalē
vel p actū sm qd liberalē/ Prim' est qn̄
trāsferens nullā expectat redditōz/ 2' est
qn̄ p eo qd transfert expectat aliqd sibi
reddi/ De p° sit hec ꝯclō q̄ ē 2a h' articuli

Dn̄s alicui' rei nō phibit' a lege seu su
periore a cui' volūtate depēdeat in dan
do vel trāsferendo vel donādo p̄t dona
re rē suā alij volēti recipe/ Hoc pbat. qꝛ
exq̄ p actū volūtatis sue fuit dn̄s/ g pro
volūtate p̄t cessare esse dn̄s/ ꝛ alius vult
recipe/ g pōt incipe esse dn̄s/ ꝛ n̄ ph[illegible]
aliqua cā supior istū desinē ꝛ illū in[illegible]
esse dn̄m. g p donatōz istā fit vere ꝛ iu
ste translatio dn̄ij/ Ex h° pz qd reqritur
ad iustā donatōz. qꝛ liberalis translatio
ex pte donantis/ ꝛ voluntas recipiendi
ex pte illius cui fit donatō/ ꝛ libertas ex
pte amboz. h' donādi ꝛ illi' recipiendi
hoc ē ꝙ nulla lege supiore phibeat iste l
ille/ nec p actū alteri' a quo depēdeant in
ista translatōe/ Et pp defectū scdi nō p̄t
qs donare pecuniā fratri miori. qꝛ ille n̄
vult eē dn̄s/ ppter dfectū tertij. n̄ p̄t mo
nach' dare sine licētia abbatis/ nec filius
fa. sine volūtate parētis/ nec et cleric' in
aliq̄ casu sine volūtate vel saltē ꝯ volun
tatē pape/ vt habet extra de censi. roma
na. ad cui' capli obseruatōnem penā po
suit. Greg'. io. cui' caplm ē hodie in. 6.
li. decre. Exigit. ꝙ. s. visitantes a visitati
nulla recipiāt munuscula/ ꝛ si receperit
teneant duplū restituere/ vel n̄ absoluāt
a maledictōne qua ipo facto currūt. vt
dicit Juli' 4'. in nouis ꝯstōibus/ Huic
aūt corrn̄det in translatōe vsus liberal
accomodatio/ ꝛ hz siles leges ad hoc ꝙ
sit iusta/ qꝛ requirit in accomodāte libe
ram volūtatē/ ꝛ in recipiēte ꝙ velit reci
pe rē accōmodatā ad vsū/ ꝛ ꝙ nō sit ali
qua volūtas legis vel pncipis obsistens
illi accōmodationi/ Alia trāslatio vl' ac
cōmodatio nō est mere liberalis. sz vbi
transferēs expectat aliqd equalens ei qd
transfert dr̄ ppie ꝯtract'/ qꝛ ibi sil' tra
hunt voluntates ptiū/ trahit eni iste ad
transferendū in illū a cōmodo qd expe
ctat ab illo/ vel qd expectat transferēdū
in se/ Hi' ꝯtractus in qbus dn̄ia transfe
runt qdam sunt rei vtilis p re vtili ime
diate sicut vini pro blado. ꝛ hi' / ꝛ dicit

rei transmutatio/ do/ vt des/ vl' do/ si des
Quidā rei vtilis p nūmismate vl' econ
uerso/ qꝛ. n. difficile erat res vsuales im
mediate ꝯmutare/ Ideo inuentū ē medi
um p quod talis ꝯmutatio facilit' fieret
quod vocat nūmisma/ ꝛ dicit ꝯmutatō
nūmismati p re vtili emptio: ꝯ ꝯuerso
vero venditio/ Quidā 3° nūmismati p
nūmismate. ꝛ dicit mutui datio. ꝛ mu
tui acceptio/ Sūt g tres ꝯtractus in qui
bus transfertur dn̄ium/ quib' correspō
dent alij ꝯtractus in qbus transfert vsus
vel ius vtēdi/ retento dn̄io/ Nā rez per
mutationi correspōdet mutua vl' pmu
tua accōmodatio/ emptōni correspōdet
ꝯductio/ ꝛ venditioni locatio/ mutuatō
ni nō corrn̄det aliqd ppie in translatō
ne vsus rei. De pma trāslatione. s. rez
pmutatione sit hec ꝯclusio que ē 3a h'
articuli. ꝙ dn̄i rez iuste eas pmutant si
sine fraude seruēt equalitatē valoris in
cōmutatis sm rectā rōnem/ Intelligen
do hic ꝯditiones pus expositas ad dōa
tionem iustā requisitas/ explicant etiam
alie que sūt ppie ad iustā pmutationē.
Quod pmo additur sine fraude exclu
dit fraudē in sbā/ quātitate/ ꝛ q̄litate/ In
sbā. vt nō ꝯmutet auricalcū p auro/ nec
aqua pro vino/ In quātitate. vt siue q̄ti
tas mēsuretur p pondus/ siue p aliā mē
surā. s. virgā vel hi' quātū ad longitudi
nem. vl' mensurā aliā corpalē: vt scz mo
diū. sextariū vl' hi'/ siue in liqdis siue in
aridis iustū pondus/ ꝛ vl' iusta mēsura
seruetur/ Consilr de q̄litate: ꝙ nō ꝯmu
tetur vinū corruptū: qd accipit ab alio
ꝯmutāte tanq̄ vinū puz. ꝛ hec oia pro
bant extra de iniurijs ꝛ damno dato/ si
culpam. Qui occasionē dāni dat dānū
videtur dedisse/ sed defraudās illū in sb
stātia qui putat pmutādo accipere aliā
sbam/ vl' qualitatē/ vl' in quātitate/ q̄ pu
tat accipere aliud quātū dat occasionez
dāni. quia ille nō pmutaret nisi crederz
aliā sbam/ quātitatē/ ꝛ q̄litatē recipere. g
videtur nō tm̄ de li° elenchoz. sz p̄sum

ptione iuris: ꝛ sm veritatē dānū dedisse:
Sequit in illa regla ꝙ eq̄litas valoris
ē seruāda. hoc pbat p Aug. iz. tri. c. 3°.
vili velle emere ꝛ caro velle vendēre ve
re vitiū ē/ ꝛ hoc intelligēdo de re vili ꝛ
cara quātū ad vsū/ qꝛ frequent res q̄ in
se est nobilior inesse nāli minus ē vtilis
vsui hominū ꝛ p hoc min' p̄ciosa. sicut
sm Aug'' de ciui. li. x°. c. 16°. Melior ē
in domo panis ꝙ mus/ cū tn̄ oē viuū no
bilius sit simplr nō viuo inee nāe/ Et p
pter hoc addit sm rectā rōnē attēdentē
scz nāz rei in ꝯpatione ad vsū humanū
ppi quē fit ꝯmutatio ista/ Ista aūt eq̄li
tas sm rectā rōnē non ꝯsistit i indiuisibi
li: sicut dicit quidā doctor mot' ex hoc
qꝛ iusticia hz tm̄ mediū rei/ sz cetere vtu
tes mediū rōnis. hoc. n. falsū ē vt decla
ratur li°. 3°. di. 34. q. i. Immo i isto me
dio qd iusticia ꝯmoditatiua respicit/ est
magna latitudo/ ꝛ intra illā latitudinez
nō attingēdo indiuisibilē punctū equa
lentie rei ꝛ rei/ qꝛ quo ad hoc impossibi
le esset ꝯmutantē attingere ꝛ in quocun
qz gradu citra extrema fiat/ iuste fit.
Que aūt sit ista latitudo ꝛ ad quātū se
extendat/ q̄nqz ex lege positiua q̄nqz ex cō
suetudine innotescit/ lex. n. rescindit con
tractū vbi contrahens decipit vltra me
dietatē iusti precij/ tamē infra illud si ex
alio appareret iniusticia dz restitutō fie
ri correspondens. Q̄nqz aūt relinquit
ipsis ꝯmutantibus vt peiata mutua ne
cessitate reputāt sibi mutuo dare equi
ualens hincinde ꝛ accipere. duz est. n. i
ter homies eē contractus in qbus ꝯtra
hentes non intendāt aliquid de illa indi
uisibili iusticia remittere sibi mutuo/ vt
p tanto oēm contractū cōcomitet aliq̄
donatio. ꝛ si iste ē mod' ꝯcomitātiū q̄si
fundat' sup illud legis nāe h° facias alij
quod tibi vis fieri/ satis pbabile ē ꝙ qn̄
sunt mutuo ꝯtenti mutuo volūt sibi re
mittere si sm aliqd deficiūt ab illa iusti
cia requisita. Consilis conclusio oino
est de iusta venditōne ꝛ emptōne. qꝛ ibi

ita opoꝛtet ex vna parte considerare nu
mísma sicut h rē pmutatā. Addo q in
istis vtrisqꝫ ꝯctibus lꝫ pmutātē vl vēdē
tem pensare dānū suuꝫ nō aūt ꝯmoduꝫ
ipsius emētis siue cum quo pmutat. h
dico incarius vendēdo vel pmutando.
Et intelligo sic Si quis multū indiget
re sua ⁊ p magnā instantiā inducat ab
alio vt vendat vel pmutet ꝓ re alia cuꝫ
possit se preseruare indēnem ⁊ ex vendi
tione vel pmutatione ista multū dam
nificatur pōt carius vendere q̄ si alias
sine tali damnificatione vēderet vl per
mutaret Sed si emens magnum ꝯmo
dum ꝯsequatur ex illa re sibi vendita vl
pmutata non pōt carius vendi vl pmu
tari Nam ꝓpter maius ꝯmodum eius
quod sequitur: nec res mea est in se p̄cio
sioꝛ nec mihi melioꝛ Et ideo non dꝫ mi
hi maius p̄cium appoꝛtare Secus aūt
ē quādo damnificoꝛ: quia tūc mihi ē p̄
ciosioꝛ licet non in se. Cū istis ꝯtractib
vt dictū est conueniūt mutua accōmo
datio ꝯductio ⁊ locatio Et consilr quā
tū ad positas iam ꝯditiones ē seruanda
iusticia considerādo ibi ad vsuꝫ: sicut h
ad dominiū. De vltimo ꝯtractu. s. de
mutuidatione sit hec ꝯclusio .4.ª istius
articuli Ad iuste ꝯtrahendā mutuū dꝫ
seruare eq̄litatē simplicit i numero ⁊ pō
dere exceptis quibusdam casibus de q̄
bus dicetur in fine rō huius a quodam
assignatur talis. quia vsus pecunie est ei
us consumptio: ḡ concedens eā mutuo
p consequēs ꝯsumit eā. Cōtra hoc ob
ijcitur p illud extra de significationibus
vboꝝ. Exijt qui seminat. ⁊ ē hodie in .6
li. q quarundā reꝝ vsus ppetuo separa
tur a dominio. Potest ḡ talis rō assig
nari. quia in mutuo datōne transfertur
dominiū. hoc. n. sonat vocabulum. mu
tuo do tibi meū. ḡ qui concedit mutuo
nō manet dominus peccunie mutuate.
⁊ p consequēs si pro illa pecunia recipi
at aliquid vltra soꝛtem ꝓ non suo reci
pit siue vendit nō suum. Alia ratio est

esto q pecunia maneret sua: tamen illa
pecunia nō habet ex natura sua aliquē
fructū sicut habent aliqua alia ex se ger
minantia. sed tm̄ peruenit aliquis fruc
tus ex industria alterius scꝫ vtentis. in
dustria autem huius nō ē eius qui con
cedit pecuniā ergo ille volens recipe fru
ctum de pecunia vult habere fructum
de industria aliena quā tm̄ nō dedit ille
alius sibi ex hoc q accepit mutuum ab
alio Et hec ē ratio quare p oppositum
fructus lignoꝝ germinantiū computat
in soꝛtem. Excipiuntur in ista mutua
tione duo casus in genere. qñqꝫ. n. lꝫ acci
pere vltra capitale ex pacto: qñqꝫ auteꝫ
non ex pacto. Primū triplicit vl rōne
pene ꝯuētionalis dū tm̄ non fiat in frau
dem vsuraꝝ v. gra. Ego indigeo pecūia
mea ad mercandum. concedo tm̄ tibi ad
certū diē adijciens penā ꝯditionalem q
nisi tali die soluas quia multū damni
ficaboꝛ solues postea tm̄ vltra hec pena
adiecta licita ē quia lꝫ me seruare indē
nem sic premouēdo illū cū quo ꝯtraho
Signū aūt qñ non est in fraudē vsuraꝝ
manifestū ē istud quādo mercatoꝛ ma
gis vellet pecuniā sibi solui die p̄fixo q̄
in crastino cū pena adiecta sibi Et p op
positū ē in fraudem qñ vult diē transiri
potius q̄ pecuniā ipso die solui. 2m est
rōne interesse. debitoꝛ. n. ex cuius nō so
lutione creditoꝛ notabilit damnificatuꝛ
tenet de iusticia satisfacere creditoꝛi d in
teresse Et lꝫ ille creditoꝛ nō posset hr̄e ꝯ
eū actionē in foꝛo exterioꝛi vtpote quia
nō sūt pacta vl iuramēta tm̄ in foꝛo con
scie debitoꝛ tenet vltra soꝛtē ad interesse
3ª ꝯditio ē qñ vtrūqꝫ. s. capitale ⁊ illō
superfluū ponit sb incerto. qd ꝓbat extra
d vsuris nauigāti. §. rōne. arguēdo p lo
cum a sili. quia sicut hic incertitudo ex
cusat ita ibi. Sine pacto etiā lꝫ Solus
eni aīm sine omi pacto vbali vl alio sig
equiualēti ondente debitoꝛi q mutuās
nō mutaret sine spe lucri nō fac illū reci
pientē vltra soꝛtē vl sine pacto hr̄e alie

⁊ ideo nec teneri ad restitutionē. Intel
ligendum etiā q pecunia hꝫ aliquē vsū
vtilē ex ꝓpria nā vtpote ad videndum
oꝛnandū vl ondendū possibilitatē tāq̄
diuitē ⁊ ad illum finē pōt locari sic equ
vl aliud locale ⁊ ꝓ vsu isto retēto dnio
pecuniam recipi ⁊ tūc ex toto ē ꝯtract
locationis vl ꝯductionis. nō aūt mutu
atio seu mutui datio: ⁊ deberet ideꝫ pō
dus restitui nisi foꝛte sufficiat locati eq̄
le in pondere ⁊ valoꝛe. He regule p̄di
cte ostendūt quid iustū ⁊ quid iniustuꝫ
in commutabilibus stati factis. i. quan
do vterqꝫ ꝯmutans stati dat vl recipit il
lud ꝓ quo ꝯmutat. Sed quando com
mutans nō statim recipit illud ꝓ quo cō
mutat. sed differt hi recep̄tio querit qd
iuris. Respondeo preter regulas predi
ctas ptinentes ad iustum vl iniustuꝫ in
singulis contractibus pro pn̄ti: addo h
istas duas Prima est q commutās nō
cōmutet vel vendat tempus quia tem
pus non ē suum Scda q non ponat se
in tuto delucrādo. ⁊ illum cum quo cō
mutat de damno. intelligo in tuto sem
p vl vt in pluribus. Ex istis regulis pa
tent multi casus in speciali. v. gra. Dica
tur festum natiuitatis domini. a. ⁊ festū
sancti Joh. bap. b. iste commutās tradit
alij rem suam in. a. aut ergo tunc eam
erat venditurus aut non. sed in. b. si sic
vel determinat nunc precium secunduꝫ
quod currit tempus pro. a. ⁊ tunc facit
misericoꝛdiam. quia supplet indigentiā
proximi antequā teneatur illam supple
re. quando scꝫ expectat solutionem hu
ius vsqꝫ in. b. Aut determinat precium
maius q̄ sit iustum pro. a ⁊ tunc ē vsu
rarius. quia vendit tempus contra pri
mam regulam quod probatur extra de
vsuris Consuluit. Si aūt non eēt mo
do venditurus sed alias quando videre
tur q sm̄ cursum tempoꝛis plus posset
lucrari Aut ergo nunc ponit certum p̄
cium aut non. sed dimittit certificatōeꝫ
precij pendentem ex aliquo futuro Si

p̄mo modo si ponit p̄ciuꝫ sm̄ quod res
nūc valet nō est dubium quin faciat mi
sericoꝛdiam magnam Si vo maius q̄
nūc valet tm̄ nō ita immoderatū p̄cium
qui tempoꝛe solutionis verisilit qñqꝫ
plus qñqꝫ minus valeat res vendita rōe
dubij excusatur quia ꝯtra nullam regu
lam supra dictā facit. quod ꝓbatur per
illud capitulū nauiganti. §. ratione.
Et si obicitur contra hoc p illud ibidē.
In tua Rñ. ibi continetur monitio vni
uersalis nō p̄ceptum necessarium. Si
aūt determinationē precij ex valoꝛe fu
turo illius rei pendere relinquat aut ḡ ꝓ
tempoꝛe determinato illius solutionis.
vl alio in quo nō ꝯsuenit regularit res
plus valere q̄ quādo dat rem suā: ⁊ tūc
misericoꝛdiam facit vtpote concedo ti
bi istud ꝓ tanto precio ꝓ quāto valebit
in. b. vel aliquo tempoꝛe citra. b. cuꝫ tm̄
illa res consueuit communit carioꝛ esse
in. b. q̄ in aliquo tempoꝛe precedente.
Si autem velit precium determinari ꝓ
tempoꝛe indeterminato hoc modo po
nat vt se in tuto lucri. vt in pluribus ⁊
alium in damno. vtpote volo q tantū
soluas mihi pro isto quantū valebit in
quocunqꝫ tempoꝛe vsqꝫ ad. b. quando
carius vendet vsura est. qꝛ ponit se vel
ptem suā quo ad lucrū: vt in plibus in
tuto ⁊ illū cum quo ꝯtrahit ad damnū
⁊ tunc hꝫ ꝓ se illud quod euenit vt i plī
bus ⁊ contra se illud quod euenit vt in
pautioꝛibus Est etiaꝫ ibi alia iniusticia
quia aliquo die determinato opoꝛteret
eum exponere rē suam venditioni. ⁊ nō
in tp̄e pticulari vago. ⁊ in illo continge
ret q minus care vēderetur q̄ in die ca
rissimo inter. a. ⁊. b. ⁊ p ꝯsequens in tali
pacto facit se certū d lucro vltra q̄ hūa
na industria ptingere posset He ḡ re
gule dicte sūt d iusto ⁊ iiusto i vēditōne
⁊ ꝯmutatōe q̄cūqꝫ ꝓ nūc vl futuro. ⁊ h lo
quēdo d ꝯmutatōe iconomica q̄ est qñ
ꝯmutās intēdit rem accipē ꝓ q̄ ꝯmutat
vt nō mercet ea sed vt ea vtatur.

Sequitur de cõmu

ation e negociatiua vbi commutans intendit mercari de re quã acquirit. quia emit non vt vtatur ſed vt vendat. ⁊ hoc carius. ⁊ hec negociatiua dicitur pecuniaria vel lucratia. ¶ De hac vltra regulas predictas quid iuſtum ⁊ quid iniuſtum addo duo. ¶ Primũ eſt ꝙ talis cõmutatõ ſit vtilis reipublice. ¶ 2m eſt ꝙ talis iuxta diligentiã ſuã ⁊ prudentiã ⁊ ꝑicula accipiat in cõmutatõne ꝑcium corrñdens. ¶ Prima cõditio exponit qꝛ reipu. ẽ vtile hĩe ꝯſeruatores rex venaliũ vt ꝓmpte poſſint inueniri ab indigẽtib⁹ volentib⁹ illas emẽ. ¶ In vlteriori etiã gradu vtile ẽ reipu. habere afferentes res neceſſarias quibus illa pãtria non habundat et tamen vſus earum ibi eſt vtilis ⁊ neceſſarius. ¶ Ex hoc ſequitur ꝙ mercator q̃ affert rem de patria vbi habundat ad patriã vbi deficit. vel qui illam amptã cõſeruat vt prompte inueniatur venalis a volenti eam emere habet actũ vtilẽ reipu. h̃ quo ad expoſitionẽ ꝑme conditionis. ¶ Sequit̃ 2a. quia vnũquẽqʒ in opere honeſto reipu. ſeruientẽ oportet de ſuo labore viuere. honeſto dixi ꝓpter meretrices ⁊ hiſtriones inhoneſte viuẽtes. ¶ ſed afferens iſte vel conſeruãs honeſte ⁊ vtiliter ſeruit reipu. ergo oportet euʒ de ſuo labore viuere. nec hoc ſolum. ſed vnuſqſqʒ poteſt induſtriã ſuã ⁊ ſolicitudinem iuſte vendere. induſtria illi⁹ tranſferentis res de patria ad patriã requirit magna vt conſideret quib⁹ que pãtria habundat ⁊ indigeat. ergo poteſt iuſte vltra ſuſtentationẽ neceſſariã ꝓ ſe ⁊ familia ſua ad iſtam neceſſitatẽ deputata recipe preciũ correſpondens induſtrie ſue. ¶ ⁊ vltra hoc 3o aliquid corrñdẽs ꝑiculis euis. ¶ Ex quo enim in periculo ſuo tranſfert ſi eſt tranſlator. vel cuſtodit ſi eſt cuſtos. ꝓpter h⁹ ꝑiculum poteſt ſecure aliquid accipe correſpondens ⁊ maxime ſi quandoqʒ ſine culpa ſua in tali ſeruitio cõitatis damnificatus eſt. vtpote mercator tranſferens quãdoqʒ amiſit nauẽ onuſtã maximis bonis. ⁊ alius quãdoqʒ ex incendio caſuali amittit ꝑcioſiſſia que cuſtodit ꝓ repu. ¶ Hec omia confirmantur. quia quantũ deberet alicui miniſtro reipu. legiſlator iuſtus ⁊ bon⁹ retribuere: tantũ poteſt ipſe ſi non aſſit legiſlator de repu. non extorquendo recipere. ſed ſi eſſet bonus legiſlator in pãtria indigente deberet locare ꝓ precio mag⁹ h⁹, mercatores qui res neceſſarias afferrent ⁊ qui eas allatas ſeruarent. ⁊ ñ tantum eis ⁊ familie ſuſtentationẽ neceſſariã inuenire. ſed etiã induſtriã peritiã et pericula omnia locare. ergo etiam hoc poſſunt ipſi in vendendo. ¶ Ex iſtis duabus conditionibus requiſitis in negociatiua iuſta patet quomõ aliqui ſunt vituperabiliter negociatores. vt. ſ. illi qui nec tranſferunt nec ꝯſeruant. nec eoꝝ induſtria melioratur res venalis. nec certificatur aliquis alius ſimplex de valore rei emende. ſed modo emit vt ſtatim ſine omnibus iſtis conditõnibus vẽdat. iſte eſſet exterminãdus a republica ⁊ exulandus. ⁊ vocantur tales gallice regatiers. quia ꝓhibent immediatam commutationẽ volentium emere vel cõmutare iconomice. ⁊ per conſequens faciũt quodlibet venale vel vſuale carius emẽti q̃ꝫ deberet eſſe. ⁊ vilius vendenti. ⁊ ſic damnificant vtranqʒ partem.

De tertio articulo

ſatis patet ex predictis. quia rectum eſt iudex ſui ⁊ obliqui ꝑmo de anima. ⁊ iõ ex iuſticia determinata in ꝑcedenti articulo in tranſlatõibus dominĳ vel vſus rerum apparet in iuſticia que accidit in talibus. quod breuiter poteſt exponi diſcurrendo. ¶ Nam in donatione non ẽ iuſticia ſi donans nõ mere liberaliter donat. vel contra volũtatẽ alicuius a quo dependet in donando donat ſicut patet in illo caſu de quo allegatũ eſt ibi. extra

de cenſibus exigit. li. 6. ¶ Non autẽ mere liberaliter donat ſimul deceptus. vl̃ quaſi neceſſitate tractus donat. qꝛ ignorantia ⁊ aliqualis coactio excludũt voluntarium ſimplicit̃ ex 3o eth. ¶ Et ex hoc ſequitur ꝙ deceptus de eo cui donat quãtum ad illam rõnem ꝓpter quaʒ donat non ſimpliciter donat. ¶ Et ideo ſi alicui tanq̃ ꝓpinquo donet qui tamẽ nõ eſt ꝓpinquus nõ ſimplicit̃ donat. ¶ Cõſimilit̃ ſi alicui vt egeno qui nõ eſt egenus. ⁊ iõ videãt illi trutani ſcʒ qui diuites exiſtentes recipiunt tamẽ tãquã egẽtes elymoſinas: ne iniuſte omia hũi⁹ recipiãt: quia nõ eſt donante volũtarium ꝓpter ꝯditõis ignorãtiam quã reſpicit in donãdo. ¶ Cõſimiliter ſi attractus vt in vſuris dadis nõ eſt mere donatio liberalis. ¶ Cõſimilit̃ dicendum eſt de accommodãte. licet ibi nõ ſit defectus equalis ꝓpter equale iuſtum. quia tranſlatio vſus ad tempus ñ requirit tantam liberalitatem quãtã trãſlatio dominĳ. ¶ In permutatione ẽ iniuſticia ex eiſdem cauſis ſcʒ ex deceptione ⁊ inuolũtario. ⁊ ꝓhibitione ſuperioris cui commutãs ſubeſt in commutando. ⁊ ex hoc põt dici iniuſta commutatio que fit i ludis alearum ⁊ hi⁹. iuxta illud ff. de aleatoribus. l. vltima. ⁊ extra d̃ vi. ⁊ hone. cleri. Clerici. ſup illud officia. In glo. tamẽ iſta lex nõ ligat niſi illos q̃ viuẽdo politice ſubſunt legi imperiali q̃ forte nulli ſũt hodie. quia vbi precipue illa lex locum habere cõſueuit. mũicipalia ꝑiudicant impialibus. vt pʒ i Italia. ¶ Iniuſticie i emptione ⁊ venditõe tacte ſũt prius tãgendo d̃ iuſticia in eis. ¶ Et iuxta hoc de locatõe. ⁊ ꝯductione. ⁊ ſolutione iniuſticia precipua ẽ vſura cuius vituperatio habetur extra de vſuris. ¶ Super eo. Uſure crimẽ vtraqʒ pagina deteſtatur. ¶ Q. vetus pʒ per Eze. Ad vſuraʒ nõ accõmodabis ⁊c. ꝙ noua. Lu 6. Date mutuum: nihil inde ſperãtes. ¶ Et ſi arguitur ꝯtra hoc ꝙ licʒ vnicuiqʒ i ꝯtractibus ſe ſeruare indemnẽ vt dictum eſt prius ꝙ vendẽs põt carius vẽdere attendens damnũ ſuum i vendẽdo. maxime ſi inducatur ab illo cui vẽdit. ergo eodẽ modo ſi iducatur ab alio q̃s vt ſibi mutuet. licʒ ſibi ſe ſeruare indemnẽ quod nõ põt niſi accipiẽdo aliquid vltra ſortem. ⁊ hoc ex pacto alias ẽ icertum. ¶ Similiter dans vſuram volũtarie dat: quia nullus cogit eum ad hoc. ſʒ volũtate ſua accipit pecuniam ⁊ reddit vltra ſortem. ⁊ ſic põt dominium transferre i aliuʒ. ¶ Si aũt tranſfert dominiũ ĝ alius ſcʒ vſurarius nõ habet alienum. ¶ Ad primũ rñʒ deo: ſi nõ vult damnificari pecuniã ſibi neceſſariam reſeruet. quia nullus eũ neceſſitat ad faciendam miſericordiã ꝓxĩmo. ſed ſi vult miſericordiam facẽ neceſſitatur ex lege diuina vt ñ faciat eam viciatam. ¶ Ad 2m ⁊ ſi transferat dominiũ tamẽ recipiens tenetur reſtituere. ſicut i mutui datõe trãſfertur. ⁊ tamẽ debitor tenetur tãdem reſtituere creditori. ¶ Cõſimilter pʒ de iniuſticĳs in ꝯmutatõib⁹ vbi fit dilatio recipiendi. ¶ Eſt. n. iniuſticia vẽdendo tempus. vl̃ ponẽdo ſe i certo de lucrando. vl̃ ſimplicit̃. vl̃ vt i pluribus. ¶ Cõſimilit̃ i negociatiua eſt iniuſticia ſi officit reipub, actus eius. vl̃ ſi imoderate recipit a repub. vltra iduſtriaʒ diligẽtiam ſolicitudinẽ ⁊ ꝑicula. ¶ Item ꝑter iniuſticias iſtas partiales i iſtis contractibus. vl̃ ꝯmutatõibus ẽ vna generalis. quãdo aliquis vſurpat rẽ alienã domino ſimplicit̃ iuito. ⁊ hoc tam domio ꝓximo. q̃ꝫ remoto. ſcʒ legiſlatore qui nõ vult. imo ꝓhibet illam rẽ occupari iuito domio niſi in caſibus ꝑſcriptionis ⁊ vſucapionis. ¶ In iſtis aũt nõ ẽ tranſlatio dominĳ ſcʒ in furto. rapina ⁊ hũi⁹. lʒ ſit violẽta occupatio rei cuius ẽ dominiuʒ. ⁊ iſta iniuſticia ẽ manifeſtior quacunqʒ alia. vbi ꝓpt̃ ſolam defectuoſam ꝯditionẽ ẽ iniuſticia i trãſlatione vl̃ ꝯmutatõe vt ẽ in caſibus ſupra dictis.

De quarto ſunt

5. videnda. Primo ꝓpter quā rōem sit
restitutō facienda. 2° quis tenet restitue-
re. 3° quid. 4° cui. 5° quādo. De primo
dico ꝙ sicut auferre alienū ē peccatum
mortale ꝯ preceptū diuinū negatiuū.
Nō furtū facies. ita ⁊ tenere alienū. ⁊ iō
sicut necessariū ē seruare precepta nega-
tiua. ita necessariū ē nō tenere alienum
dn̄o inuito. ⁊ per ꝯsequēs vl' actu statiz
reddere vl' saltē velle reddere cum fuerit
oportunitas. vnde nō ē restitutō facien-
da necessario vt pars quedā satisfactio-
nis. neqꝫ generalit' accipiēdo satisfactōez
neqꝫ spēaliter. generalit'. n. accepta red-
dit ꝓ peccato equiualēs ei in quē pecca-
tur. nō sic ista restitutio. quia absqꝫ omi
redditione ꝓ peccato posset reddi ꝓprio
qđ suū ē. sicut in mutuis redditur credi
tori absqꝫ oī satisfactōe ptinēte ad recō-
ciliationē peccatoris. Consimilit' non ē
satisfactio spēalis que ē 3ª pars pn̄ie. qꝛ
de ꝯgruo requiritur rstitutō in re vl' in
voto ante oēm partē pn̄ie sicut cessatio
volūtate vl' facto a peccato. Sed satisfa
ctio que ē 3ª pars pn̄ie n̄ requiritur an̄
alias duas ptes pn̄ie: immo sequit' con-
tritionē ⁊ ꝯfessionē vt iniūcta a sacerdo
te. restitutio aūt nō iniūgitur a sacerdo
te sꝫ a lege diuina. ⁊ ē simile in aliꝭs pec-
catis si quis teneret fornicariam vl' ma-
gis adulteram restituere eam viro suo
nō ē nisi cessare a peccato vl' a transgres
sione huius pcepti. Nō mechaberis. ⁊
istud precedit oēm partem pn̄ie accepte
Et ideo sicut tenens adulteram nō ē ca-
pax penitētie sed irrisor. ⁊ si talis veniat
ad penitentiam addit peccatum pecca-
to. ita detinens alienum ⁊ volūtate ⁊ fa
cto dum talis est non ē capax alicuius p
tis penitentie. De scđo ponuntur duo
versus. s. đ quis. Quilibet insolidū: red
dat prius iniuriato. Jussio ꝯsilium: con
sensus palpo recursus. Participans mu
tus nō obstans nō manifestans. Quorꝫ
stat sententia in hac maxima. Quicūqꝫ
abstulit vl' detinet alienū tenetur resti-
tuere. Auferre autem potest vt causa
superior scilicet precipiendo vel vt prox
ima immediate auferendo. vel vt causa
coadiuuans: vt socius in auferendo. vl'
vt inducens si consulit vel fauet vel adu
latur tali consilio. fauore. vel adulatio
ne propter quam fit ablatio ⁊ sine qua
non fieret. Consimiliter de detinen-
te qui immediate detinet positiue vl' p-
uatiue siue interpretatiue. vt scꝫ quia n̄
facit restitui cum ei ex officio hoc ꝯpete
ret vl' auxilium vl' fauorē prebendo. vt
si tacet requisitus in iudicio. vbi posset
sententialit' restitui res domino suo. ⁊ ta
mē dicendo veritatē nō iminēt ei picu'm
status vl' psone. vnde breuiter omis ob-
ligatio ad restitutionē reducit' ad aufer-
re vl' detinere. ⁊ hoc vel ut cā pncipalis
vel ꝓxima vl' coadiuuās vl' inducēs vl'
non impediēs quādo eius esset ad bonū
reipublice. ⁊ sine periculo psone impe-
dire. ⁊ hec omia ex quo reducunt' ad cō
sensum efficacē verꝫ vl' interpretatiuum
ꝓbantur p illđ. i. q. i. Notum sit. vbi di
citur ꝙ facientē ⁊ consentientē par pena
ꝯstringit. ⁊ hoc accipitur ex dicto Pau-
li. Ro. 2. d. Nō solum qui talia agūt sed
qui ꝯsentiūt facientibus. Istorꝫ oium qꝫ
liber tenetur ad restitutionē insolidum.
sed vno restituēte omēs aliꝭ liberantur a
debito in ꝯparatione ad illum dānificatū
tamē aliꝭ tenent' pro rata portionis que
eos ꝯtingit illi qui ꝓ omibus satisfecit.
De 3°. s. quid. dico ꝙ nō soluꝫ tenetur
quis ad restituendū rem ablatā vl' vsuꝫ
rei. sed etiā ad interesse ⁊ fructū ꝯceptū
de re si res erat fructifera. sed nō fructūꝫ
qui ꝓuenit ex industria eius qui vtitur
illa re. Ex quo sequitur ꝙ lucruꝫ acqui-
situm ex pecunia fenebri nō tenetur fe-
nerator reddere. Alioquin ille qui reci-
peret posset esse iuste vsurarius. quia re
ciperet fructum de sua pecunia prouenī
entem per industriam alterius ē facere
vsuram. ⁊ hoc ē forte quod magis pos-
set homines inducere ad vsuram. quia

de vsuris lucrantes illud quod lucrātur
non tenentur restituere. immo illud suū
est: quia p suam industriam acquisituꝫ
erat alienū aūt restituendum est. De
4°. s. cui. dico ꝙ damnificato. si tamē sit
possibile. possibile inqꝫ vt si nouit eum:
⁊ si habeat eū pn̄tem vl' habere pōt: vt
sibi mittatur sine maiori incōmodo q̄
illud quod mittendū est esset vtile ei cui
mittitur. ⁊ intelligo de ipso vel aliquib'
eius ꝓpinquis si mortuus ē vel si absēs
est: quia p̄sumitur lege nature ꝙ ille ma
gis velit restitutionem fieri suis ꝓpinqs
⁊ ideo in duobus casib' nec illi nec suis
vtpote si cui nescitur vel scito cui tamē
mortuo nesciūtur ꝓpinqꝫ. In alio si ma
iores sumptus essēt ponendi in mittēdo
q̄ illud valeat illi cui mittitur. ⁊ in istis
si queras cui. dico ꝙ paupibus vice illi'
quia cui nō potest tempaliter reddi red
ditur spūaliter. redditio spūalis fit max
ime reddendo paupibus ꝓ illo. Si q-
ras p manus cuius debet reddi pauperi
bus. Respōdeo. nō inueni quis necessa-
rio determinatus sit mediator in distri-
buendo ista paupibus. Dicit vnus do
ctor ꝙ confessor vl' aliquis đ cuius fide-
litate credat. Videtur mihi ꝙ per se ip
sum ꝯsilio tamen alicuius boni viri po
test illđ distribuere paupib'. quia illi me
diatori posset dare vt restitueret đ cui'
fidelitate p̄sumeret: ⁊ tamen iste sibiipsi
applicaret vl' aliꝭs vsibus q̄ deberet. vn
de vbi lex diuina vl' eccliastica nō ligat
personam: sequenda ē ratio naturalis.
illa autem dictat magis ꝙ psona que te
netur restituat paupibus per seipsam q̄
p aliam. sꝫ non excludendo consiliū alte
rius boni viri sed includēdo. De. 5°. s.
quando. dico ꝙ nō licet aliquo alio tem
pore detinere alienum inuito domino.
i. nolente ⁊ secundum rectam ratōnem
nolle debente. Et p consequens regula-
riter restitutō ē statim facienda. sicut sta
tim cessandum ē ab actu cuiuscūqꝫ pec-
cati mortalis. nō tantum exteriori sed i-
teriori. Sed in casibus quandoqꝫ licꝫ
differre restitutionem exteriorēꝫ posita
tamen iam interiori: scilicet voluntate
restituendi cum occurrerent circumstan
tie oportune. Illi autem casus vniuer-
saliter continentur sub hac maxima: li-
cet detinere rem alienāꝫ quando ille cu-
ius est debet velle eam rationabiliter de
tineri. sed in quibusdam casibus hoc de
bet velle aliquis etiam ratōnabiliter. sci
licet rem suam detineri ab alio de facto
posita iam restituendi voluntate cum
circumstantiꝭs oportunis. ergo debet
enim velle quilibet restitutionēꝫ sibi nō
fieri: tunc quādo est in preiudicium cō-
munitatis. vel ipsius recipientis restitu-
tionem. quia debet velle bonum suum
⁊ bonum commune. ⁊ ita dilationem
aliqualem illius restitutionis boni vti-
lis vt seruetur maius bonum. Debꝫ
etiam velle non fieri restitutionem: tunc
quando esset in diffamationem restitu-
entis. quia debet magis velle famam ꝓ
ximi q̄ illud modicum commodum su
um statim. Consimiliter debet magis
velle ꝙ vitetur magnum incommoduꝫ
proximi restituentis q̄ modicum incom
modum suum vel nullum in illa modi-
ca dilatione restituentis. Ex his sequi
tur ꝙ quando esset restitutio damnosa
reipublice. vel ei cui fit. vel diffamatiua
restituentis. vel nimis notabiliter dam-
nosa. non tenetur ad statim restituendū
sed sufficit ꝙ statim ex affectu restituat
cessantibus inconuenientibus hincinde
Et si obicitur. restituere est actus pre-
cepti negatiui. quia non tenere alienum
ad obseruationem autem precepti nega
tiui tenetur quilibet semper ⁊ pro semp
Respondeo. tenere alienum iniuste. id
est inuito domino est semper prohibitū
⁊ ideo semper ⁊ pro semper oportet nō
tenere isto mō. sed qn̄ aliquis hꝫ volūta
tē restituendi p tēpore oportūo ex tūc sꝫ

domino volente/⁊ si non actu elicito tamen actu debito / quia dominus debet velle ꝙ qui suum habet teneat quousq; possit reddẽ oportune¶ Quod si dicas dominꝰ hic est inuitus. quia non vult ꝙ p quãtũcunq; tempus teneat suũ ¶ Respondeo ꝙ domino male ⁊ inordinate volẽte stati rehabẽ suũ/⁊ ꝑ ꝯñs iordiate volẽte ꝓximum suum illud tenere: nõ est tenens iniustus/quia etiam depositum de cuius reddit̃oe est lex strictissima potest teneri licite domino inuito volũtate inordinata¶ Et ad istam pticulam quãdo possunt reduci etiam multi aliĩ casus a predictis. vnus specialis est qui etiaʒ potest reduci ad particulam quis. s. quando ablatio fuit occulta/tunc nõ tenetur ablator se prodere/nec per ꝯsequens per seipsum restituere/sed per aliam ꝑsonaʒ secretam/⁊ fidelem/⁊ expedit ꝙ per confessorem/quia sibi est crimen detectum in confessione ⁊ de eius fidelitate ꝙ restituat fidei sue cõmissum: satis debet credi ¶ Potest ergo hic differri restitutio quousq; volũtas talis ꝑsone ⁊ oportunitas habeat/¶ Alius etiã est casus quãdo quis nõ potest reddere. qui etiã posset reduci ad quis/quando enim est impotens ꝓ tunc nõ tenet/tenetur tamẽ post cum ꝑuenerit ad pinguiorem fortunã. sicut ꝓbatur extra de solut̃onibus. Odardus. ¶ Sicut etiam in glo. notat ꝙ illa actio ñ expirat per inopiã debitoris. sʒ sopitur. vnde illud. inanis est actio quaʒ inopia debitoris excludit. Sed ius agendi manet/sic obligatio in debitorẽ/licʒ sopita.

Ad argumẽta. Ad

primum patet in ꝑma particula articuli vltimi ꝓpter quam rõnem quia non tenetur ad restitutionẽ vt ad satisfactionem ꝓprie dictã que est tertia pars penitentie. Sed tenet ad eam vt ad cessat̃oeʒ a peccato. ⁊ hoc actu ⁊ effectu cum circũstantiis debitis vel opportunis. ¶ Ad 2m ⁊ 3m patet ex dictis in 3o articulo ¶ q2 nesciens tenet reddere pauperibus/Sʒ quod adducit ibi de nescientia domini rei inuente. dico ꝙ res inuenta debʒ tradi alicui persone publice custodienda ⁊ in locis publicis ꝓclamari. vt sic dominus qui amisit possit ad eam pertingere/Sed si post talem clamationẽ nullus appareat dominus faciendũ est sicut de restitutione vaga/¶ Ad aliud patet ꝙ non ẽ maior sumptus ponẽdus in missione quam valeat illud quod mittit. sed expectanda est ꝑsentia ꝑsone si quãdoq; credat haberi. ¶ Si tamẽ non credat haberi nec nũcius interueniat sine nimiis sumptibꝰ tradẽdum est parẽtibus. qui si non adsint dandum est pauperibus. vniuersalit̃ enim dando elymaʒ pauperibus ꝓ aliquo datur ei bonũ spũale. ⁊ in hoc sit sibi restitutio possibilis quãdo ñ potest sibi reddi bonũ temporale. ¶ Ad aliud. si ꝑsona ꝑoccupans rem alienã sit multũ necessaria reipublice. ⁊ esset in necessitate arta. ⁊ illa alia ꝑsona cui debet silr/argm haberet aliquã euidentiã: sed de hoc dicet statim in responsione ad sequẽs arm/sʒ si illud iniuste detentũ a ꝑsona multum necessaria reipu. non sit sibi necessariuʒ simpliciter/sed tantũ ad saluandũ statũ suũ solennem/dico ꝙ non licet alicui statum solennẽ tenere de bonis alienis. nec tantũ valet reipu. istius status solennis quẽ tenet ꝑ non restitutionẽ quantum valʒ fidelitas eius ⁊ iusticia communis ¶ Ad aliud aut detinens est in extrema necessitate. ⁊ ille cuius est res nõ. sed habʒ aliquã citra extremã necessitatẽ. ⁊ tunc dicendũ ꝙ ista res sit istius detinẽtis iure poli quo in extreme necessitatis articulo ad ꝓuidendum sustentationi nature via omibus extrema necessitate detẽtis est concessa. extra de verbo. signi. Exiit qui seminat. ⁊ est hodie in. 6. decre. ¶ Si autem ambo detinens. s. ⁊ cuius res detinetur sunt i extrema necessitate. si ꝑus deuenit dominus ad illã extremã necessitatem debet reddi domino duplici iure/tũ quia ꝑus suũ/tuʒ quia iam ex ista necessitate factũ est suũ / si vero ꝑus deuenit detinẽs factũ esse suũ. ⁊ tunc dño post deuenienti ad istã necessitatẽ nõ debet reddi quia cessauit dominiũ eius in re isto. ⁊ factũ est alterius iure poli ¶ Si aũt ambo simul deueniãt/dico ꝙ debet reddi dño. quia nunquã cecidit a dominio ¶ Et si arguas ꝙ magis debet qlibet se diligere quam ꝓximũ. ⁊ per cõsequẽs magis vitam suã corporalẽ quam vitã ꝓximi. ⁊ per ꝯsequẽs istã rem simplr necessariã sibi magis retinere quam dare ꝓximo/Ra. magis debet diligere vitã suã ordiate ut est diligibilis ad vitã eternã. ⁊ ita magis conseruationẽ iustam vite sue quam conseruationẽ iustã vite ꝓximi. sed nõ magis conseruationẽ iniustã vite sue quam conseruationẽ iustam vite ꝓximi/Sic eni magis debet latro sustinẽ suspendiũ quam occidere suspendentẽ vt euadat. cuius rõ est quia dilectio vite corporalis iniuste custodite nõ est dilectio ordinata. quia nõ est ad dilectionẽ anime nec dei/Istiꝰ aũt detinẽtis in casu vltimo custoditio vite de re aliena est iniusta. ⁊ cuʒ hoc est etiã homicida. quia iniuste occidit alium qui subtrahit sibi necessariũ quod sibi debetur/Sed nunquid si post extremã necessitatem deueniat detentor in ꝑo vel 2o casu ad pinguiorẽ fortunã tunc tenet restituere/videt ꝙ sic. quia illam est de possibilitate vt allegatum est supra de solutionibus. Odardus/Contra res illa facta est istius detinentis per hoc ꝙ fuit in extrema necessitate. ⁊ per consequẽs desiit esse domini ꝑmi. ergo non est sibi reddẽda. ¶ Posset dici ꝙ res talis necessaria simpliciter non posset esse nisi aliquid ꝑtinens ad victum ⁊ tunc consumeret ⁊ iuste. q2 iste cõsumẽs sit dominꝰ tenet tamẽ post deueniẽs ad pinguiorem fortunam reddere equiualens. quia obligatio ad equiualens videtur ortũ habuisse per cõparationem ad illam occupationẽ ꝑmam rei aliene que fuit iniusta ante extremaʒ necessitatẽ vt illa obligatio ꝑ extremam necessitatẽ non est extincta sed sopita. sʒ si nunquam ante extremã necessitatem occupasset tunc iuste simpliciter occupasset rem suam. nec ad aliquam tenetur restitutionẽ. ¶ Ad aliud de gladio patet. ex quod in 3o articulo ¶ Ad illud de adultera dicitur multiplicit̃. vno modo ꝙ ipa debet reuelare suum crimen filio spurio. ⁊ inducere eum ad dimittendũ hereditateʒ vero heredi per hoc ꝙ iniuste occupat cum non sit heres/¶ Aliter dicitur et minus valet ꝙ debet reuelare culpam suaʒ marito vt assignet hereditateʒ vero heredi. quod licitum est ſm iura imperialia. vbi testans ꝑmo in testamento instituit heredem/¶ Contra ꝑmam responsionem. quia aut filius credet matri. aut ñ si credet non est probabile ꝙ ꝓpter hoc dimittere velit hereditatem. quia pauci inueniũtur ita perfecti ut ꝓpter iusticiã seruandã in foro dei dimittãt magnas possessiões quas possunt tenere iure exteriori/nec hoc potest mater presumere: nisi multum prius experta fuisset volũtatem filiĩ sui. non autem debet se exponere certo periculo diffamat̃onis apud filium suum ꝓpter incertam correct̃oeʒ filiĩ/¶ Si vero non crederet tũc eẽnt duo mala. quia ⁊ ipa eẽt diffamata. ⁊ ipse teneret hereditatem vt prius/¶ Contra secũdaʒ respõsionẽ arguitur. quia ⁊ mulier se diffamat ⁊ exponit se periculo mortis ⁊ maritum periculo vxoricidiĩ. q2 talis possit esset zelator vt sunt multi ꝙ illaʒ occideret vl ꝑpetuo haberet odio. ⁊ a se ⁊ ab actu cõiugiĩ expelleret/¶ Ad ista mala diffamationis mortis vel saltem odiĩ vel discordie que sunt valde probabilia ⁊ videntur vt in pluribus euentura non debet se mulier exponere ꝓpter incertũ bonum hereditatis restituende/¶ Et preter hoc in terris vbi ꝑmogenitus est heres pater si crederet vxori ñ posset a spurio auferre hereditatem nisi in foro publico ꝓbaret eum talem. ⁊ tunc oportẽt

mulierem diffamari non tantum apud maritum sed apud totam patriam/ Dico ergo ꝙ mulier debet laborare q̃tum potest ad hoc ꝙ hereditas reddat vero heredi q̃tuȝ in se est/ Dico autem quantū in se est; quia nō debet se diffamationi exponere. sed ex alijs causis honestis filiū spuriū quantū potest inducē vt dimittat hēditatē/ vnus modus honestus est vt intret religionē. alius vt sit cleric⁹ ⁊ recipiat beneficia ecclesiastica. ⁊ his q̃si sufficientibus cōtentus hereditatē dimittat alij fratri layco remanenti/ sed si per nullā honestaȝ persuasionē pōt mater flectere cor filij spurij vt dimittat hereditatem non videt̃ ꝙ debeat se ꝓdere illi spurio. quia nō est certa ꝙ talis imꝑsuasibilis ab ipsa i alijs honestis: ꝓpter hoc flecteretur. imo forte tenacius teneret concipiens diffamationē sui/ q: per illam dimissionē notaret̃ spurius/ et talem notam multum cauent male nati. ⁊ tunc debet mulier laborare aliūde restitutionē fieri vero heredi q̃tum pōt ⁊ ſm correspondentiā iusticie. quia nō dico ꝙ teneat ad restituendū equiualēs toti hereditati. nam multū differt iter habere ⁊ ꝓpe eē/ iste aūt nunq̄ habuit hereditatē licet fuerit ꝓpe ſm iusticiā. ⁊ idō minus q̄ equiualēs hereditati sufficit sibi ꝓ restitutōne. ⁊ illud minus determinet̃ ſm arbitriū boni viri. videt̃ tamen ad minus ꝙ debeat sibi ꝓuidere d̓ victu honesto ⁊ vestitu si fuit hēditas pinguis vt possit sufficere heredi ad duplum vl̓ ad triplum istius. ꝙ si hoc non possit faciat quod dicit̃ in illo. c. Odardus/ Ad vltimuȝ similit̃ ꝙ iste tenetur restituere beneficium nō totum. quia multū interest inter habere ⁊ ꝓpe esse. sed aliquam portioneȝ correspondentem alicui parti valoris beneficij. ⁊ hoc si directe abstulit sibi beneficiū intentione damnificādi eum/ Si aūt indirecte. s. ꝓcurando sibi ipsi ⁊ cum hoc etiam damnificare aliuȝ intendebat. tenet̃ vt dixi/ Sed si tm̄mō ꝓprie vtilitati intendebat ꝓuidere. ⁊ sic ꝓcurat sibi ⁊ ex consequēti alius preter intētionē illius damnificat̃. iste ad nihil tenet̃ illi. quia licet vnicuiqȝ sibiipsi ꝓuidere alio neglecto/ Confirmat̃ hoc p illō ff. de noui oper. nunc. l. 2ª. si ꝑscindo venas in fundo meo per quas deriuabat̃ aqua ad puteum alterius intentione nocendi sibi teneor ad restitutionē damni sed si hoc facio sine fraude intendēs consulere vtilitati ꝓprie. vt quia mihi ē vtile facere murū qui non potest ꝯueniēter fundari sine ꝑcissione illaꝝ venarū: non damnifico alium. quia ius habeo faciēdi vtilitatem meaȝ in fundo meo. Et. ff. de regu. iur. / Nemo damnum facit nisi qui illud facit quod facere ius nō habet/ iste autem habet ius procurandi sibi beneficium seruatis circumstātijs iustis et honestis.

Tertio quero

vtrum damnificans aliuȝ i bonis persone. s. corporis vel anime teneatur restituere ad hoc ꝙ possit vere peñtere. videt̃ ꝙ non. nullus tenetur ad impossibile/ Sȝ in tali damno quādoqȝ est impossibilis restitutio. ergo ⁊c̃. minor patȝ. quia damnificans nō potest reddere bonum spirituale equiualens ei quem damnificauit in bonis anime. similit̃ si damnificauit auferendo membrum vel occidendo non p̄t reddē nec illud nec equalēs. quia nullum bonum exterius quod est bonum minimum. quia bonum fortune potest esse equiualens bono nature quod ē bonum medium ſm Aug^m. ꝑmo retractationum/ Item retrahens hominem a religionis ingressu damnificat illum i bonis anime que esset habiturus in religione ⁊ damnificat religionem subtrahēdo illi talē ꝑsonam. nec tamen tenet̃ ad restitutionē illoꝝ bonoꝝ illi. quia non potest nec ad restituendū religioni ꝑsonam illam vel equiualentē illi persone.

quia tunc teneret̃ ipse intrare religioneȝ ꝓ eo si nō posset inducere aliū equiualētem/ Cōtra. 6. q. i. ex merito. deteriores sunt qui vitā bonoꝝ prauis morib⁹ corrumpūt q̄ qui substantias alioꝝ prediaqȝ diripiunt/ Item Exo. 22. Qui seducit virginem ⁊ dormit cum ea dotabit eam ⁊ habebit eam vxorē/ aut reddet ei pecuniā iuxta modū dotis quā virgines solent accipere/ ergo ista damnificatio illata virgini contra castitatē requirit restitutionē castitatis coniugalis reddēde ꝓ ea/ Item de damnificāte in corpe habet̃ extra de iniurijs ⁊ damno dato. c. i. si rixanti. ⁊ sumit̃ ab Exo. 21. c. Si ꝑcusserit alter ꝓximū suū ⁊ ille mortuus nō fuerit sed iacuerit in lecto qui ꝑcusserit operas eius ⁊ īpensas in medicos restituet.

Respondeo.

hic ꝑmo videndum est. de damnificante aliū in bonis aīe/ 2° in bonis corporis/ De primo non intelligitur de bonis naturalibus anime. q: nullus potest sic alium damnificare cū illa naturalia bona sunt bona incorruptibilia/ sed de bonis morū intelligit̃ vel acq̓sitis que corrumpunt̃ vel acquirendis. quoꝝ acquisitio impedit̃. vt. s. de peccatis ⁊ vicijs quib⁹ virtutes acquisite corrumpunt̃ vel tandem vicia generantur ⁊ que deberent generari ex actibus bōis impediunt̃/ In istis nō potest quis alium directe damnificare. quia peccatū ⁊ oīs actus vitiosus adeo est peccatū quo voluntariū ꝙ si nō est voluntariū non peccatū. ſm Aug^m. de vera religione. ergo sola voluntate ꝓpria potest aliquis sic damnificari/ sed aliquis pōt aliū indirecte damnificare inducendo eum ad peccatū ⁊ actus viciosos q̄bus virtutes corrūpunt̃ ⁊ vicia generant̃. ⁊ ista inductio potest esse multiplex. s. ꝯsulēdo. persuadendo/ ⁊ rogando ⁊c̃./ De isto dicendo ꝙ tenet̃ modo sibi possibili restituē sibi damnū. s. inducendo eū efficaciter ad penitentiā ⁊ ad act⁹ virtuosos. ⁊ si sola inductio nō sufficiat. quia facilius est ꝑuertere q̄ conuertē. tenet̃ ⁊ per se orādo ⁊ per orōnes aliorum procuratas impetrare sibi conuersionē/ ⁊ per alios ꝑsuasores efficaces. dum tamē illis nō ꝓdat peccatū occultū illius alterius/ ⁊ ex hoc patet quantū periculū est aliū solicitare ⁊ iducere ad peccatū. quia vix p̄t digne restituere cum voluntatē illā allectā ad peccata vix possit ꝑsuasionibus ⁊ alijs multis vijs reducere ad virtutē/ Responsio h⁹ satis patet. quia cum virtutū bona sint maxima ſm Aug^m. ꝑmo retractationum. plus dāmificat qui in istis dāmificat q̄ qui in q̄buscuqȝ alijs. ⁊ per cōsequens plus ſm iusticiam tenet̃ ad restituendum proximo tale bonum quantū sibi possibile est.

De secundo

damnificās in corpore aut intulit vltimū damnū. s. mortē. aut aliquod aliud damnū citra mortē. ⁊ h° dupliciter. vel irremediabile vel remediabile/ Exemplū de ꝑmo. mutilatio/ ex^m de 2° vulneratio/ vel alia lesio curabilis/ Et si in mutilatione duplr̄. quia vel est enormis que impedit ex toto actum humanū aliquē qui competēt homini ſm illā ꝑtem amputatā. vt in man⁹ dextre amputatione. vbi aufert oīno actus humanus natus competē ſm illā manum/ vel nō enormis. i. non impediēs actum humanum. vt amputatio digiti vel alicuius partis digiti/ De istis omnibus damnis videndum est primo quid possit omnibus iuste restitui/ 2° quid statutum est/ De primo dico ꝙ si lex talionis in omnibus his statueretur iusta esset/ quia non est facile vt pro damno tali illato homini fiat recōpensatio equalis per bona aliqua fortune. quia nō equalent/ Si obijcitur. ergo lex mosayca iudicialis remaneret. ⁊ tunc in lege noua liceret iudaizare quantum ad iudicialia.

℞°. lex aliqua pōt habere robur vt a legiſlatore in cōmunitate vbi ſtatuitur ⁊ tūc vndecūqȝ accipiatur ratō ſtatuendi nō habet robur vt ſtatuta ab alio/ſȝ vt ab iſto/ ⁊ hoc modo iudicialia multa legis moſayce poſſent a papa ⁊ ab imꝑatore ſtatui a chriſtianiſ obſeruantia/nec obſeruarentur vt a Moyſe ſtatuta: ſed vt a legiſlatore euangelico/nec hoc eſſet iudaizare. quia non ſeruatur lex iudicialis quia moſayca. ſed quia eadem ſtatuitur a pꝛicipe qui pōt ſtatuere leges in lege chriſtiana. Iſtud probatur ꝑmo de facto. quia multa talia in decretalibus ſumūtur ex iudicialibus legis moſayce vt pȝ extra de iniurijs ⁊ damno dato. c. ꝑmo ⁊ ſequētibus: que oia ſumūtur ex exodo. 22°. ⁊. 23. ⁊ ſeruāda ſūt hodie: vt iura canonica nō vt i lege moſayca.

Hoc pȝ etiā ꝑ duo exempla. Nam communitas aliqua vidēs aliam bene legibus ordinatam pōt illas leges quas iudicat ratōnales vt vtiles ſibi aſſumere. vt ille qui habet auctoritatē condendi leges in iſta ꝯmunitate ſtatuat iſtas hic obſeruari. ⁊ tūc obſeruabuntur hic nō. quia leges illius cōmunitatis ſed qȝ ſtatute a legiſlatore in iſta cōmunitate.

Patet etiam hoc i ciuitatibus vbi eſt regimen ꝑ poteſtatem ⁊ intrinſecum preſidē/vbi vna accipit leges alterius ⁊ ordinat eas i ciuitate iſta ſeruādas. Pȝ etiā in regnis ſicut leges Frācie: poſſet alius rex accipere ⁊ ſtatuere eas in ſuo regno ſeruādas. Patet etiam in religionibuſ quia ꝯſtitutiones ⁊ ordinatōes vniuſ religionis alia vidēs eſſe honeſtaſ ⁊ bñ cōuenientes ad obſeruationē vite regularis poſſet ſtatuere vt ille in iſta religione obſeruarētur: nec obligarēt tūc p̄dicatores. quia ſūt ordinatōes fratrū minorū. ſed quia a caplo generali p̄dicatorū approbate. Sic in ꝓpoſito ð iudicijſ legi Moy. Nec mirū. quia deuſ nō fuit fatuus vt daret illa iudicia ꝯ rōeȝ. imo legē° leges ipialis codicis multa inueniūtur ſatis ꝯſona multis iudicijs legi Moſayce. Et licet dederit aliqua valde dura q̄ nō oportet in euāgelio ſeruare/tamē multa dedit ratōalia valde etiā ꝓ ſtatu quocūqȝ in hac vita mortali/ Et ideo ſi iſta ſtatuātur a legiſlatore obſeruāda ꝓ quocūqȝ tp̄e iuſte ſtatuunt/ Et hoc mō ſi ſtatuerentur ab aliquo blaſphemū/adulterum/idolatrā/debere occidi. multo iuſtius ordinat q̄ ꝙ fur ſuſpendatur vt poſt patebit. ſed patet ad quid aſpiciūt plus pꝛicipes. quia ad ꝯmodū tempale q̄ ad honorē dei ⁊ ꝑ hoc plus puniūt ⁊ repꝛimere volūt peccata in ꝓximū q̄ in deū. /vt patet. De 2° quid ſcȝ ſtatutū eſt. ℞° ꝓ primo dāno ⁊ maximo ſcȝ vite ablatione regulariī in multis cōitatibuſ ſtatuta ē lex talionis. ſ. vt homicida moriatur ⁊ ratōabiliī quia. ſ. nō ſolū hoc cōpetit legi moſayce: ſed etiā legi naturali ⁊ approbatū ⁊ ꝯformatū ē i lege euāgelica a xp̄o. Math. 26°. Omis qui gladio occidit gladio ꝑibit/ ⁊ ꝑ ꝯſequēs vbicūȝ lex talis de vita ꝓ vita reddēda ſtatuta ē. iuſte dȝ hō pacienter ſoluē illā penam que ſi alicubi nō ſit ſtatuta nullus dȝ eā ſibi inferre: quia nullus dȝ eē homicida ſui ſine ſpēali p̄cepto dei/ ſed expedit ibi ꝙ exponat vitā ſuā in cauſa iuſta. vtpote ꝯ inimicos eccleſie ꝓ reſtitutōe faciē° illi cuius vitā abſtulit. Qui ſi nec tātaȝ reſtitutōeȝ velit facē nō pōt omino eſſe imunis a reſtitutōe/ſic quidā fatui faciunt. abſoluāt homicidas nō eis oñdentes reſtitutōem neceſſario incūbentē q̄ſi facilius poſſit tranſire hoicida q̄ vt ita dicā canicida vl' bouicida/ quia ſi occidiſſet q̄s bouē ꝑri ſui vl' canē nō abſolueretur ſine reſtitutōe/tenet̄ ḡ ad reſtitutionē ſpūalē equiualētē vite quā abſtulit. ſic pōt eſſe equalētia i talib' nec hoc ſolū ſȝ ſi interfect' ſuſtētabat aliq̄s p̄reȝ vl' matrem vel propinquos tenetur interfector omnibus illis ad tantam reſtitutionem quantam illis abſtulit per interfectionē illius Et quia vix poſſȝ aliq̄s

digne recōpenſare ꝑ actōnes illud quod abſtulit homicida expediret ſimpliciter ꝙ̄e talis ꝙ ſoluēt ꝑ paſſiōes volūtarias vel patienter ſuſceptas. vt. ſ. occideret ꝓ homicidio/Et iō optime ꝓuiſū ē cōitati vbi ſtatuta ē lex talionis i cā hōicidij. patet enim quantum de' deteſtatur homicidiū quando Dauid qui tamē iuſte occiderat voluit edificare ſibi domum quia fuit effuſor multi ſanguis humani ꝓhibitus eſt a deo/Si ergo iuſtus occiſor non acceptatur ad cultū dei/ iniuſt' occiſor vbi apparebit/ Hoc ergo quod dictum eſt ibi/eſt dictum de iniuſte occidente/Sed quis eſt iuſtus occidens/ Rñſio habet. 33ª. q. 5. Si non licet. ⁊ intitulatur ibi Aug. i. de ciui. dei. His inquit exceptis quos lex iuſta generali/vel ſpecialiter iubet occidi quiſq̄s hominē3 occidit criminis reus erit/Que autē ſit lex iuſta ipē determinat de libero arbi° li° ꝑmo breuiter. Nulla/niſi que vel deſcendit a lege diuina/ ſicut concluſiones practice a principijs practicis/vel q̄ concordat legi diuine/ad minus que non diſcordat. Ad propoſitum lex diuia abſolute ꝓhibuit non permittas hominē occidi/ ⁊ nulli licet inferiori in lege ſuperioris diſpenſare/ ergo nulla lex poſitia conſtituens hominem occidendū iuſta eſt/ſi in illis caſibus ſtatuat quos deus non excepit/Excepit autem multos. vt patet in Exod. ſ. blaſphemum/homicidam/adulterū/⁊ multos alios/nullus ergo ſm iuſtam legeȝ occidit/nec lex poſitiua infligit homicidium ſi non excipitur ille caſus a deo prohibente homicidium/ Et ſi obijcias/ergo lex eſt iniuſta que precipit furem occidi/quia deus nō excepit ab illo precepto negatiue. nō occides. peccatum furti/ immo manifeſte oſtendit ſe nolle excipere fureȝ: nec velle eum plecti morte. quia infligit furi aliā penam/ ℞°. conſtat ꝙ deus in lege Moyſi/vel euangelica explicite non excepit peccatum furti ab illo precepto. non occides. vt. ſ. propter hoc peccatum liceat hominem occidere/ ⁊ ideo niſi reuocauerit aliqua reuocatione ſpeciali ꝙ non habetur ex ſcriptura/ nec de bulla ſuper hoc deſcendente de celo audiuimus/nō video ꝙ lex aliqua iuſta poſſit ſtatuere hominē3 occidi pro furto ſolo/dico autem ſolo/quia ſi eſt fur/⁊ cum hoc inuaſor preſumitur homicida/ quia vult occidere ⁊ ad hoc paratus ē ſi aliquis ſibi reſiſtat/hoc patet ꝑ illud Exod. 22. de fure nocturno ⁊ diurno. Fur nocturn' impune occiditur/qui autem intrantem ð die ad furandum occidit/ homicidij reus eſt/cauſa diuerſitatis eſt hec/ quia preſumitur ꝙ qui de nocte furatur occideret ſibi reſiſtentē ſi poſſet/ non autem qui ð die intrat/ Eſto etiam ꝙ aliquo modo licuiſſet iudeis pro furto occidere: magis videtur per miſericordiam euangelicaȝ iſte rigor reuocatus q̄ rigor cōtra adulterium/ quia peccatū furti eſt multo minus q̄ adulterium. iuxta illud Prouer. 6. Non grandis eſt culpa cuȝ quis furatus fuerit/furatur enim vt eſuriente impleat animam/deprehenſus quoqȝ reddet ſeptuplum. Sequitur. Qui autem adulter eſt propter inopiam cordis perdet animam ſuam/ Sed pena de adulterio eſt reuocata in illo. Joh. 8. Nemo te condemnauit mulier. nec ego te cōdemnabo. vade iam amplius noli peccare.

Multo magis ergo reuocatus eēt rigor contra furtum ſi fuiſſet ſtatutus in lege moſayca/ De alia damnificatōne in corpore. ſ. mutilatione enormi vel nō enormi communiter non eſt ſtatuta in eccleſia reſtitutio niſi pecuniaria. ⁊ illa debȝ reſpondere non ſolum damno quod incurrit quis per mutilationem pro toto tempore futuro quo vſurus eſſet q̄s mēbro abſciſo/ ſed etiam expenſis appoſitis in curatione/ ⁊ hoc dicit capitulum allegatum. extra de iniurijs ⁊ damno dato/ ⁊ vltra placationi ipſius leſi que requirentur etiam ſi non eſſet talis mutilatō

z consolatōni ipsius afflicti. quia perpe
tua est sibi desolatio de tali mutilatione
Plus etiam est ponderanda mutilatio
pauperis q̄ diuitis si magis egebat pte
abscisa ad victum necessarium; qꝛ visus
fuisset parte illa ad ꝓcurāda necessaria
licet ex alia parte sit quedam conditio p̄
ponderans. s. dignitas persone. sed hoc
parum est respectu prime conditionis.

Ad argumēta. Ad

primum patz quomodo possibile est re
stituere bonum anime in primo articlo
z bonum corporis in 2° restituendo bo
na exteriora correspondentia, vel ꝑ oc
cisione bona spiritualia ipsi occiso. Ad
2m dico q si extraxit de religione aliquē
iam obligatum ad religionē obligatiōe
ꝓfessionis tenetur agere ad restitutionē
vt. s. ille redeat ad religionem. Sed si ali
quem dispositum ad intrandū retraxit
ne intraret, quia interest inter habere et
prope esse: non tenetur ad tantam resti
tutionem religioni ad quantam si fuis
set in religione, sed tenetur ad aliqualez
restitutionem, puta ad aliqualem indu
ctionem alterius aliqualiter equiualen
tis ad ingressum illius religionis. Et hoc
intelligendum est si illum retraxit inten
tione damnificandi religionem. Si autez
intentione consulendi vtilitati ꝓprie si
ne fraude, non tenetur religioni, sed in p̄
mo casu z in secundo tenet persone quā
retraxit. vt in persuasionibus z aliis bo
nis spiritualibus ad equiualentiam bo
nis illis in quibus illū retrahendo dam
nificauit.

Quarto que

ritur. vtrum damnificās
aliquem in bono fame te
netur ad restitutionē. ita
q penitere vere non possit nisi famaz re
stituat. videtur q non. extra de calum.
c. i. z. 2. Infamis est denunciator vel ac
cusator falsi criminis. ergo negans verū
crimen sibi impositum iniuste infamat
accusantem. quia ostendit eum accusa
torem falsi criminis. z tamen iste negās
tale crimen sibi impositum non tenetur
famam restituere accusanti. quia magis
videt accusans debē restituē famā accu
sato cū non possit ꝓbare crimē sibi im
positum. Item tenet q̄libz magis zelare
ꝓ fama ꝓpria q̄ ꝓ aliena sicut mag' di
ligere seipsū q̄ ꝓximū. sz accusatus i pu
blico de crimie occulto nō p̄t famā suā
custodire illesā nisi indirecte alterꝫ diffa
mādo. negādo. s. crimē sibi impositū. et
ita denotādo euz delatorē falsi crimis.
ḡ iste ꝯm rectā rōnem tenet eū diffama
re licet idirecte. z p ꝯñs nō restituere. qꝛ
in p̄mo actu ñ egit iniuste. Cōtra Aug.
ad Macedom. epła. 2. z ponit. 14. q. 2. c.
i. Nō dimittit peccatū nisi restituat abla
tū si restitui p̄t. Itē ꝓuer. 2. Melius est
nomē bonū q̄ diuitie multe. ḡ pl' ledit
ꝓximum qui aufert ei nomē bonū q̄ q̄
aufert diuicias. si ergo ibi tenet ꝯm iusti
ciam restituere multo magis hic.

Respondeo.

In genē pōt aliqs aliū
tripliciter diffamare. vno modo falsuz
crimen imponendo. 2° modo veruz cri
men tamen occultum non seruato ordi
ne iuris in publico ꝓponendo. 3° modo
verꝫ crimē sed occultū in publico tn̄ sibi
impositū negādo. qꝛ in h° negās nōt im
ponentē de calūnia. In p̄mo dico q oꝫ
restituere famā retractādo verbū suum
vel qd sibi iposuit z h° ita publice sicut
sibi iposuit. qꝛ als nō ſuat iusticiā i red
dendo ꝓximo qd suū est. Et si obijcit q
magis tenet zelare ꝓ fama sua q̄ aliena
nō aūt posset illi reddē famā suā retrac
tādo v̄bū suū nisi seipm diffamaret. R°
sic dixi in p̄ma qōne de restōne rñsione
ad 5m arm q bona corpis vel exteriora
nō sūt diligēda nisi in ordine ad bonum
aie. z ad deū. Hoc aūt nō est nisi vt pos
sint iuste ꝯpetere illi qui diligit. Et iō si
cut ibi ō dilectōe vite ꝓpe corpalis dixi

ita dico hic de dilectōe fame ꝓprie q q̄
libet cui p̄t iuste ꝯpetē in se fama debet
magis diligē illā q̄ alteri cui ñ pōt iuste
cōpetē. Sed si sibi non pōt ꝯpetē nisi in
iuste: alteri aūt iuste magis, oꝫ diligē al
teri cui iuste cōuenit q̄ sibi cui iniuste. z
ita est hic. accusato eni ō falso crimie in
ste cōuenit fama. accusanti aūt post talē
accusationē iniuste nō solū qꝛ mētitus ē
in accusando. sed qꝛ publice mētitus est
in quo sufficient z iudicabil'r se diffama
uit. Et iō postea directe ondens innocē
tiā alterius cui tenet in hoc z indirecte
nocentiā suā nō tūc ꝓprie diffamat se. sz
tūc amouet falsā laudē quā iste post ac
cusationē mendacē indignus ē. Exm. qs
fornicat trib' videntib' illi postea accu
santes nō diffamāt illū. sz ipemet se dif
famauit in facto illo publico; qꝛ breuit
cōmittendo qdcunqꝫ crimē publice in
currit lesionē dignitatis. z sic amittit fa
mā q̄tuz est in se. nec publicatio illa po
stea p quā notificat illa lesio aufert sibi
famā. sed tn̄modo facit deuenire magis
in publicū illud qd ex natura actus cō
missi p̄us simpl'r erat publicū. Et si que
ratur. aliquis nō iponit in publico tale
crimē aliqꝫ sed murmurat vel indiscrete
loquit. vel alicui corā multis narrat. tn̄
nō tanq̄ sibi certū. sed sic se audiuisse.
nunqd tenet restituere. R°. rara fides iō
est. qꝛ multi multa loquunt. Et iō dicēs
se tm̄ audiuisse nisi ex mō dicendi osten
dat aliquam maiorē certitudinem q̄ ex
cōmuni relatione. non aufert ex natura
actus in opinione aliorum famā isti. qꝛ
si illi firmiter cōcipiant illū de quo ē ser
mo criminosū esse leues sūt; qꝛ qui cito
credit leuis ē corde. ꝓuer. 6. Uerūtamē
quia a scandalo pusillorum oportet ca
uere. iuxta illō Pauli. i. ad Cor. Si ꝓxi
mum scandalizem non māduco carnes
in eternum. z multi sunt tales pusilli le
ues ad credendum mala. ideo est pericu
losuz eis talia audita ex relatu eis refer
re. Et si fiat hoc animo malo ledendi. s.
illum de quo est sermo. non est facile ex
cusare quin sit contra charitatem. z per
consequēs mortale peccatum. Si autez
fiat coram talibus ex inconsideratione
durum est q exeat genus peccati venia
lis, quia lingua in lubrico posita est. z q̄
nō offendit in verbo hic perfect' est vir.
Jacobi. 2°.

De secūndo dico

q non tenetur retractare verbum suuz
quod proposuit in publico. quia hoc fa
ciendo mentiretur cuz sciat illud quod
proposuit esse verum. z non tenetur mē
tiri propter quodcunqꝫ bonum redden
dum aliī. Sed tenetur alio modo licito
reddere sibi famā. vtpote per huiusmōi
verba. non credatis eum esse talem. ma
le eni dixi z fatue dixi. Et hec quidē vera
sunt. male dixi. fatue dixi quia non ser
uato ordine iuris ꝓposui etiam in pu
blico quod non est verum publicum. et
persuasio ista. non reputetis istum ma
lum bona est. quia quilibet presumen
dus est bonus donec probet contrariuz
iuxta illud extra de scrutinio in ordine
faciendo. c. vnico. Humana fragilitas il
lum quem indignum esse non nouit di
gnum debeat estimare. Sed iste non ē ꝓ
batus malus coraz istis. ergo huius est
persuadere eis q ipsi non reputent eum
indignum nec malum.

In tertio membro.

dico similiter q non tenetur retractare
negationem suam qua negauit in publi
co verum crimen sibi impositum. quia
non tenetur quicunqꝫ statim in iudicio
confiteri se reum nondum conuictus. te
netur tamen per quedaz verba solennia
vt dictum est in proximo articulo resti
tuere famam illi accusati quem indire
cte notauit de calumnia, dicendo nō ha
beatis eum pro calūniatore quia credo
q habuit bonam intentionem propo
nendo. vel forte se credidit probare in

tentū suū ⁊ deceptus fuit. ¶ Sed de illo
qui negat tale crimē veꝝ sed priuatū in
publico sibi oppo^m nūquid peccat mor
taliter. videt ꝙ sic. qꝛ mētitur ⁊ menda-
tio pniciosō ⁊ reipub. quia respublica
ppter eius mēdaciū publicum impedit
a punitione eius iusta ⁊ psona accusāti
quia p hoc notat de calūnia. ¶ R°. iuste
qd iustū ē exequeris. deut. non ḡ respu.
oia mala dꝫ punire. Sꝫ q̄ cū hoc ꝙ sunt
punienda pōt ista ptās iuste punire. tlia
aūt sūt q̄ corā iudice seculari sufficiēter
pnt pbari/ Et ideo nō ledit resp. si diuā
iudiciū excedat iudiciū ei⁹/ vt aliq̄ reser-
uentur diuo iudicio sup q̄ nō pōt esse in
stum iudiciū resp. quia hō videt ea que
patēt. deus aūt intuet cor. i. R°. 12°.
¶ Per hoc pꝫ ad obiectionē: cū dī ꝙ est ↄ
rēpu. ⁊ cū dicit ꝙ ē pniciosū ↄ accusantē
dico ꝙ nō ē veꝝ sed ipsemet ē sibi pnitō
sus qui eo mō pponit quo nō deberꝫ p
ponere/ imo nō debēt nō pponere/ Et iō
imputet sibi si aliq̄ infamia sequit. quia
ipse est cā. nō aūt ille negās. qꝛ defendit i
nocentiā suam in publico vbi nō est no-
cens/ nec habēdus ē p nocente donec fue
rit ↄuictus. ¶ Sed remanet difficultas si
peccat mentiēdo p se/ duꝝ videret ꝙ q̄-
libet accusatus in publico ab vno stati
teneret de necessitate saluti i publico cō-
fiteri illud/ ⁊ sic stati exponere se patibu
lo i iudicio sanguis/ Sed hn̄do oculum
nō tm̄ ad penā/ sꝫ ad honestū ⁊ inhone-
stū/ nō apparꝫ ꝙ iste honeste ⁊ fm rectā
rōeꝫ debeat ↄfiteri corā tali iudice. quia
ipse plusꝙ quicūqꝫ ali⁹ accusās singlaris
auferret sibi famā/ qꝛ ↄfitēti ↄ se in iudi-
cio creditur. ¶ Quid ḡ. cauta ē respōsio
iuristaꝝ/ nego pposita vt pponuntur.
⁊ hec quidē sine mendacio pnt dici in p
posito. qꝛ pponūt in publico ⁊ vt pub-
lica ⁊ publice pbanda/ sic aūt negare ea
pōt quis si scit ea nō posse pbari i pub-
lico/ Q si iudex vrgeat eū/ vt ↄfiteat p-
positū vel vt publice negetꝫ respondere
posset ꝙ ipse rndit sufficienter ad accusa

tionē. ⁊ sicut ē modus iurisperiti rndere
n ec ab illa rnsione vult declinare faciat
iudex erga accusantē quod iuris ē. ¶ Sꝫ
nunquid si neget intēdens tn̄ negare illō
vt ppositū ē. s. vt publicū sicut sacerdos
facit de ↄfesso dicens nihil mali scio istū
fecisse/ qꝛ loqtur vt in publico/ audiuit
autem in alio foro nunquid tenet iste q̄
negauit de illa negatione penitere. ¶ R°
bonaꝝ mentiū ē culpam agnoscere vbi
culpa nō est. di. 5ª. Ad eius. ⁊ intitulat
Greg. ⁊ ideo multo magis vbi dubitat
an sit culpa ⁊ q̄lis culpa bone mentis ē
culpā agnoscere. ⁊ ideo in tali casu tutū
est post talem negationē penitere indisti
cte de hoc tanq̄ de tali quale est. vtpote
sb tali indistinctione si mortale tanq̄ ō
mortali/ si veniali tanq̄ de veniali.

Ad argumenta.

Ad p^mum
patet ex isto 3° articulo. ¶ Ad 2^m si argu
itur de illo qui nō seruato ordine iusti-
cie in publico accusat negauit/ ↄcedo ꝙ
ille nō tenetur restituere famā accusāti.
immo accusās accusato. ⁊ imputet accu
sans diffamatōem sibiipi. qꝛ ⁊ impudē
ter ⁊ iniuste egit in publico accusando p
uatū/ Si aūt illud ar^m fiat de mendacit
accusante innocentē qui nō pōt accusa-
to reddere famā nisi seipsū infamet/ pa-
tet responsio ex p^mo articulo qōnis. qꝛ
nō ē dignus fama post tale mendaciuꝫ
publicum. alius autem dignus ē fama.
Ideo debꝫ fm iusticiā sibi reddi.

Di. 16.

In perfecti

one aūt pnie. ⁊c. Circa
istā di. quero. vtꝝ ista
tria ↄtritio ↄfessio ⁊ sa-
tisfactio sint ptes penitētie. pbo ꝙ non.
peccatū est simplex defectus. ḡ pōt ↄpe-
tere sibi simplex remediuꝫ. pnia est tale
remediū ḡ ⁊c. ¶ Item si essent ptes pnie
aut ergo integrales aut subiectiue. ⁊ ac-
cipio integrales cōiter ad ptes ēntiales

⁊ quātitatiuas/ nō itegrales. qꝛ totū nō
pdicat de tali pte/ ↄteri aūt ē penitere: ⁊
ↄfiteri ē penitere: ⁊ satisfacē ē penitere: ḡ
⁊c/ Nec sūt ptes sbiue: qꝛ in qualibet pte
sbiua pfecte saluat rō toti⁹ sine alia pte
/ sor. n. ē pfecte hō/ dato ꝙ plures nō eēnt
in spē humana: sꝫ in ↄtritione sine aliīs
nō saluat pfecte rō penitētie ḡ ⁊c. ¶ Item
si essēt ptes pnie aut penitētie virtut/ aut
pnie sacramēti/ nō primū quia peniten^a
virtus ē simplex forma in aia quia spūa
lis. ⁊ p ↄsequēs indiuisibilis/ consilr cō-
fessio ⁊ satisfactio nō sunt spūalia/ sꝫ sen
sibilia extra mentē/ Nec 2^m. quia omne
sacrm ē signum sensibile/ vel ↄsistit in sig
no sensibili/ ↄtritio non ē aliquid sensibi
le; sꝫ spūale quid in aia ḡ nō ē pars sacri
¶ Item nulla ps ē posterior naturali or-
dine suo toto. sed pniam sacramētū seq̄
tur nāli ordine satisfactio. ḡ ⁊c. ¶ Itē fru-
ctus nō ē pars eius cuius ē fructus. patꝫ
exemplo. vt pomū nō ē ps arboris/ ⁊ rō
ne. quia fructus ē vltimū quod expecta
tur de eo cuius ē fructus/ nulla aūt pars
eius ē tale vltimū/ sed satisfactio ē fruct⁹
penitētie. fm glo. sup illud Math. Faci
te dignos fructus pnie, ⁊ fm sniam Au
gu. de vera ⁊ falsa penitētia. ⁊ ponit in
ista di. c. 2°. ¶ Contra magr in lra qui di
cit ꝙ ad pfectionē penitētie ista tria rqui
runt/ nō aūt requirunt ad pfectionē ali-
cuius intrinsece loquēdo plura/ nisi sint
aliquo modo ptes eius.

Hic intelligendum

est. ꝙ pter istū modum q̄ accipitur peni
tentia p sacramento pnie: penitentia vl
magis penitere pōt multipliciī aliī acci-
pi. sicut. n. habetur ex dictis di. 14. q. 3ª
¶ ↄtigit habere iusticiam quandā vindica
tiuam peccati ppriū/ Et primum ei ē ac
tus pprius eius illicitus qui ē quoddaꝫ
velle impatiuum pene vt culpam vindi
cantis/ in 3° gradu ē effectus proximus
istius actus eliciti/ qui effectus ē act⁹ ali-
quis/ vel actus aliqui ad quē vel ad q̄s

sequitur pena vindicatiua/ nō. n. pōt vo
luntas p actum volendi impare penaꝫ
/ nisi p^us impando cāꝫ pene/ quia passio
nes nō sunt in ptāte volūtatis nisi medi
antibus actibus/ 4° ⁊ vltimo sequitur
pena ↄsequēs istum actū impatū ab ac
tu elicito ipius penitētie vtutis/ ⁊ ista pe
na ē effectus remotus illius actus eliciti
¶ Patet aūt distinctio istoꝝ oiuꝫ p pos-
se separi ab inuicē. pōt. n. virtus illa esse
sine actu suo elicito. pꝫ de se ⁊ econuerso
/ quia vt dictū ē p^mus actus ↄformis re-
cte ratōni natus generare virtutē potest
haberi anteq̄ aliquid vtutis habeatur.
quia ē generatiuus p^mi grad⁹ vtutis.
¶ Consilr actus ille elicitus qui ē 2^m pōt
esse sine 3°. i. sine actu imperato/ quia n̄
statim ad actū impriū in volūtate sequit
actus qui impatur. quia volūtas impe-
rans nō ē omnipotēs/ Et ecōuerso. 3^m il
lud pōt eē sine 2°. s. actus aliquis causa-
tiuus pene sine actu volūtatis impante
actū istuꝫ. sicut pōt habere quis detesta-
tionem peccati a se cōmissi imediate ex
ↄtemplatōe dei licet nō impet talē actuꝫ
elici vt vindicatiuū culpe/ Pōt etiam eē
3^m sine 4°. quia nō semp ad actus illos
qui eēnt nati generare penā: sequit pena
ppi aliquā indispositōeꝫ forte i ipsa po-
tētia susceptiua pene. sicut non semp ad
volitionem vel odiū peccati odiū com-
missi sequit tristicia vt p^us dictum ē.
¶ Pōt etiā 4^m separi a 3°. qꝛ illa pena pōt
eē sine actu illo ordinato q̄ natus eēt pe-
nam illā causare. qꝛ ille act⁹ vt ordinat⁹
nō ē causa pcisa gnātionis pene illius. ḡ
istoꝝ quodlibꝫ sine quolibet eē pōt. ⁊ q̄
libet duo vl tria. sine quolibꝫ vl quibus-
libet aliīs. ¶ Ad ppo^m de hoc vocabulo
penitere pprie vt dictū ē prius ē penam
tenere. tenere aūt includit ⁊ actioneꝫ te-
nentis. s. ꝙ voluntarie teneat ⁊ applica-
tionē pene sibi ꝙ in se teneat/ Pōt ḡ ha-
bitus ille dici penitentia. quia quedā ha
bitualis tenētia pene. sicut pncipium ha
bitualiter inclinās ad infligendā sibi penā

volūtarie/ꝛ actus eiꝰ pōt dici pn̄ia actua
lis vt penitē. qꝛ qōdā velle inflictū pene
sibiipsi. Et actus ille ꝑximꝰ iperatus ab
actu elicito istiꝰ pōt dici penitē: qꝛ ē vo
luntarie hr̄e in se penā saltē i cā sua. nec
aliť pōt eque pn̄cipaliť volūtarie hr̄i sic
in cā 4^m. s. puniri pena sequēte actū illū
nō ē ꝓprie penitē. sꝫ magis vt ita dicaꝫ
peniteri. i. penā teneri vl' vsitatius puni
ri. ¶ Ad ꝓpositūꝫ tria p̄dicta nullo mō
sūt ptes penitētie vtutis/ vt argutū ē ad
pn̄cipale. quia illud ē quedā forma sim
plex i volūtate vt caritas/ vl' q̄cūqꝫ alia
iustia. ¶ Et p aliud pꝫ. qꝛ illō ē pmanēs
sic pmanētia ptinet ad vtutē. ꝯtritio au
tē/ cōfessio/ ꝛ satisfactio sūt q̄dā hn̄tia eē
in fieri/ pmanēs aūt nō ꝯstat ex partibꝰ
hn̄tibus eē in fieri. ¶ Item ista duo 2^a nō
sūt in volūtate vt in sbo/ sed sūt quedaꝫ
exteriora. ¶ Consilr dico q nō sūt partes
pn̄ie 2° mō dicte. qꝛ ꝛ actus ille ē quidaꝫ
actꝰ simplex sic ē actus vtutis simplicis.
¶ pꝫ etiā ex alio quia ille actus ē imediate
volūtatis vt elicitus a volūtate. sꝫ ꝯfes
sio ꝛ satisfactio nō sūt actus immediate
eliciti a volūtate/ sꝫ impati/ sed loquēdo
de pn̄ia 3° mō. s. put ē causa ꝑxia ipius
pene infligēde/ q̄ causalē actus impatꝰ ab
actu pn̄ie vtutis/ istiꝰ ptes pn̄t poni ista
tria/ ꝛ ꝯsilr istius q̄rti qō est puniri ptes
pn̄t poni tres pene q̄ ꝯcomitāť istos tres
actus/ ꝛ hoc mō iustia ꝯmutatiā vlr re
spicit equalitatē in ꝯmutatōe n̄ rei/ sed
magis f̄m rectā rōnem/ g̃ hoc mō iustia
punitiua q̄ ē queda ꝯmutatia in punitō
ne respic̄ penā equalē siue ꝯmēsuratā il
li culpe. ꝛ h° f̄m rectā rōeꝫ illius legis f̄ꝫ
quā ipa ē vindicatia/ lex aūt illa f̄ꝫ quā
pn̄ia vtus ē vidicatiua dictat culpaꝫ de
bere ordinari/ ꝛ per penā intrisecam tri
sticie/ ꝛ p penā extriscā duplicē verecū
die. s. ꝛ afflictionis siue laboris corpalis
sicut colligiť ex diuersis scp̄turis que cō
tinent legē illā. g̃ illa pēa siue puniri qō
r̄ndet culpe integrať tribꝰ penis. Et ꝯsilī
ter cā ꝑxima istius pene oꝫ q integretur

ex cāis ꝓprijs istaꝝ penaꝝ. Cā aūt ꝓpa
tristicie interioris ē detestatō peccati cō
missi a se/ siue displicentia ð peccato/ ꝛ h̄
includit duas cās ptiales. s. ꝯsideratōeꝫ
peccati ꝯmissi/ ꝛ nolitioneꝫ eius/ ꝛ inter
istas pn̄cipalior ē causa nolitio: ip̄a etiā
posita necessario ponit aliā/ non ecōuer
so. Iste g̃ actus q̄ est ꝓpria cā ꝑxia tristi
cie diciť ꝯtritio/ hꝰ actus q̄ est cā ꝑxima
erubescētie vl' vecūdie dr̄ ꝯfessio vbi pec
catū occultum ꝓpalatur hoi/ 3^a cā ꝑxi
ma vl' ꝓpria tertie pene ē opus aliquod
laboriosū vl' penale. Sic g̃ pena p̄fcā cō
r̄ndens culpe f̄m iusticiā vidicatiuā hꝫ
tres penas ptiales/ que sūt ptes vniꝰ pu
nitionis p̄fecte/ eo mō quo tres restituti
ones eēnt ptes vniꝰ restitutionis p̄fecte
illi qui fuisset triplr dānificatus/ ita tres
actus ad q̄s sequūť isti tres pene sūt par
tes vniꝰ cāe sufficient ꝑxime respcū pe
ne condigne. De pn̄ia sacr̄o dico. q ista
tria nullo mō sūt ptes eius. qꝛ vt dictuꝫ
ē di. 14. Penitētia sacr̄m ē illa absolutō
sacr̄alis facta certis vbis ꝛc̄. Huiꝰ aūt n^a
ps ē ꝯtritio que ē quoddā sp̄uale in aīa
neqꝫ ꝯfessio. qꝛ. nihil ē ipsius sentētie sa
cerdotis/ sed actus rei accusantis se/ neqꝫ
satisfactio/ sed sequitur illā absolutōneꝫ
sacramentalē. ¶ Hec tn̄ tria ad sacramē
tum pn̄ie ad hoc: vt digne recipiať req
runtur vel p̄uia/ vl' sequētia. Simpliciť
eni requiriť ꝯfessio: quia sacerdos n̄ ab
soluit arbitrarie nisi p̄us reus sibi fuerit
accusatus i foro illo. ¶ Nō est ꝛ vtilis illa
absolutio nisi p̄cedat in ꝯfitēte aliq̄ con
tritio/ vl' attritio. ptes istius diuictōnis
patēt ex dictis s̄. Sufficit. n. q aliqua di
splicētia licet informis p̄cedat/ ꝛ tūc ille
capax ē absolutōis sacramētalis. ꝛ per
illā fit contritio. Satisfactio aūt debet seꝫ
qui sacr̄m penitētie ad hoc vt habeat ef
ficaciam/ ꝛ hoc i re/ vl' i voto/ nisi iudex
posset ꝑpendere illas penas alias prece
dentes sufficere ad totalis pene solutōeꝫ
ista. n. sentētia sacerdotis sic absoluit qō
tamē ligat. absoluit quidē a debito pene

eterne. Sꝫ ligat ad solutōꝫ pene tp̄al/ ni
si sit sufficienter iam soluta/ ip̄a etiā vel
nullo mō absoluit vel saltē nō efficaciť
nisi ille reus sit in se debito mō disposi
tus/ quia sacr̄m ē signū absolutionis in
terioris/ q̄ interior non ꝯcomitať nisi sit
debita dispositio in mente interius ab
soluendi.

Ad argumēta.

Ad pmū nō sequitur si peccatū sit simplex.
g̃ remediū vindicatiuū vel vindicta pe
ne debet esse simplex/ iuste. n. pōt legisla
tor statuere multas penas ptiales corre
spōdere tanq̄ vnā vindictam integram
vni peccato. ¶ Ad 2^m dico q pn̄ia 3° mō
dicta vl' pena ꝑ 4° mō correspondens
alicui peccato pōt accipi duplr. vno mō
ꝑ totali adequate corr̄ndente. ꝛ sic vni
ca pn̄ia ꝛ vna pena correspōdet vni cul
pe. Et illud si hꝫ ptes se habet ad illas si
cut ad ptes integrales. ¶ Alio modo pōt
accipi pn̄ia 3° modo dicta: vel pena 4°
mō ꝑ generali rōne eius qō ē tenere pe
nā vel puniri ꝑ culpa licet nō adequa
te. Et hoc mō ē totū vl'e ad illas q̄ sunt
ptes integrales p̄mo mō/ hoc patet i ex°
Esto q aliq̄s occidat aliū/ iusta pōt eē
lex q pena corpali puniatur/ ꝛ pena pe
cuniaria amicis occisi/ ꝛ vtrūqꝫ istoꝝ ē
pena/ ꝛ pena ꝑ homicidio. ꝛ hoc mō pe
na ꝑ homicidio p̄t dici vl'is respectu pe
ne corpalis/ ꝛ pene pecuniarie qꝛ vtrūqꝫ
illoꝝ ē pena ꝛ ꝑ isto peccato. Alio mō
accipiēdo penā ꝑ homicidio/ p pena to
tali corr̄ndente illius culpe. Sic nec pu
nitio corpalis tm̄/ nec pecuniaria tantuꝫ
pena illa. sed quodlibet istoꝝ est pars i
tegralis illius pene. ¶ Et f̄m hoc pꝫ quo
modo pn̄ia p̄dicatur de quolibet istoꝝ
trium diuisim accipiēdo ꝑ tenentia ali
cuius pene correspōdentis culpe/ sed nō
totaliť adequate. ¶ Et quomodo ex alia
parte nullum istoꝝ sine alio integrat pe
nitentiam vt est adequata culpe. ¶ Ad
tertium patet q neqꝫ sunt partes sacra

menti penitentie/ neqꝫ penitentie vtutis
nec etiam actus illius virtutis/ sed actus
imp̄ati ab illa virtute qui ē actus ꝑxi
mus punitiuus/ ꝛ pene cōmunicantes eā
sunt partes effectus remoti actus peni
tentie/ tamen actus elicitus penitētie pos
set aliquo modo dici habē partes istas
non formaliter sed quasi causaliter pro
quanto ipse ē aliquo modo distinctus.
vt impat istam ptē ꝛ illam/ ꝛ h° mō re
motissime possent dici partes ipsius v
tutis penitentie: vt inclinat ad oēs istas
infligendas. ¶ Ad quartū dico q peni
tentie vtutis/ ꝛ actus eius eliciti/ ꝛ actus
eius impati/ opus exterius laboriosum
est fructus/ ꝛ hoc modo debꝫ intelligi ð
opere exteriori operato. ¶ Et ꝯcedo q il
lud opus exterius nō est pars penitētie
aliquo istoꝝ triū modoꝝ dicte. tn̄ ē ps
eius quod est puniri/ quod ē quartū in
ter illa p̄us numerata. ꝛ nō ē incōueniēs
idē eē ptē p̄oris/ ꝛ fructū posterioris.

Secūdo quero

vtꝝ remissio vl' expulsio cul
pe ꝛ infuso gr̄e sint vna sim
pliciter mutatō. vr̄ q nō. Aug. de va ꝛ
falsa pn̄ia. ꝛ poniť in lr̄a hꝰ di. c. 2°. Do
lendū ē peccatori nō solū q peccauit. sꝫ
qꝛ se vtute p̄uauit. Ex quo seq̄ť q pecca
re nō ē se formaliť p̄uare vtute. nec pec
catum formaliter p̄uatio virtutis. Sed
infusio gratie que ē virtus si est forma
liter expulsio alicuiꝰ p̄uationis non ē ni
si priuationis proprie. ergo non ē ipa ex
pulsio culpe. ergo ē alia materia dolori
p̄uatio virtutis/ ꝛ ipsa culpa. ergo p op
positum expulsio culpe/ virtutisqꝫ resti
tutio/ est alia/ ꝛ alia materia gaudij.
¶ Item in moralibꝰ corruptio vitij ē alia
mutatio ab inductione virtutis/ ergo si
militer hic. ꝓbatio antecedentis. vitiuꝫ
est quedam qualitas positiua. vt timidi
tas vel parcitas/ non enim omis cārens
fortitudie ē timidus. sꝫ hn̄s hitū iclinan
tē ad timēdū/ nec ois liberalitate ē pcꝰ: sed

qui acquisiuit habitū ex frequenter par
ce agere. patet etiam inducendo in vicijs
quia extrema inclinant potentias virtu
aliter ad habitus sibi conformes. sic me
dia ad actus sibi conformes/ ⁊ ista incli
natio nō est per solā priuationē/ sed qñ
sunt forme positiue opposite/ quarꝝ vna
succedit aliꝗ/ sunt alie mutationes/ quia
quatuor termini. vt patet in alteratōni
bus a contrario in contrarium/ Item
generatio ⁊ corruptio sūt due mutatōes
ꝓpter quatuor terminos. s. duas ꝓuatio
nes ⁊ duas formas. hꝰ est corruptio pec
cati quod infuit. ⁊ quedam generatio in
esse gratuito quādo grā infundit. ergo due
mutatōnes/ Item dispositio ⁊ illud ad
qd disponit nō sunt idem. expulsio cul
pe disponit ad infusionē gratie/ ꝓbatio.
quia per expulsionē culpe est non inimi
cus/ per infusionē vero gratie est amicus
/ sed nō esse inimicū disponit ad esse ami
cum./ Et posset ex hoc formari ratio pn
cipalis. quia nō est idem desinere esse ini
micū. ⁊ incipē esse amicū. sed per expulsi
onem culpe desinit esse inimicus. per in
fusionē gratie incipit esse amicus. ergo ⁊c̄.

Contra. si expulsio culpe sit alia muta
tio ab infusiōe gratie. aut ergo erit mu
tatio positiua vel priuatiua. vel vt aliꝗ
loquunt de perditiua vel acꝗsitiua. Nō
acquisitiua. quia mutatiōis positiue ter
minus ad quē est aliquid positiuū. illiꝰ
autē expulsionis terminus ad quē posi
tiuus nō est alius a grā/ nec ꝓuatiua. qꝛ
tunc terminus a quo esset positiuus. sed
culpa nō est aliquid positiuū. ergo ⁊c̄/ Itē
si sit alia mutatio hec ⁊ illa aliquē ordi
nem habebūt īter se ꝓoris ⁊ posterioris
quia ordinant ad eundē finem. ⁊ non ex
equo. qꝛ nō eque immediate atingūt il
luꝫ. sed nō est ibi dare ordinē. ergo ⁊c̄. ꝓbō
minoris. qꝛ si expulsio esset ꝓor natura.
ergo in illo priori esset ille amicus. ⁊ tñ nō
amicus. quia nō habens grām sine qua
nullus est amicus. Si etiā infusio gratie
esset prior in illo priori esset amicus. qꝛ
habens gratiam. ⁊ tamen inimicus: qꝛ
habens adhuc culpam.

Respondeo. hec sit pma conclusio. ꝙ
infusio grē ⁊ expulsio culpe seu magꝭ ꝓ
prie loq̄ndo remissio culpe non sūt sim
pliciter vna mutatio. hoc ꝓbatur qua
drupl̄r. pmo sic. idem simpl̄r nō pōt plu
rificari. ⁊ hoc accipiendo vniformit idē
ptitatē ⁊ plurificationē. puta si real̄r rea
liter. ⁊ si rōne rōne/ hoc eni includit op
positū pmi pncipij. qꝛ idem vt est idem
esset vnū ⁊ nō vnū/ Sꝫ remissiones cul
parū sunt multe/ ⁊ tñ nō est nisi vna infu
sio gratie./ Eo eni modo quo quis dicit
peccator post actū peccati transeuntem
/ dicit peccator a multꝭ culpis postq̄ mul
tas comisit/ ⁊ illarꝫ q̄libet habet ꝓpriaꝫ
remissionē/ qꝛ q̄libet remissio posset esse
sine alia/ si tamen illā culpā cōmisisset ⁊
nō aliam/ Item 2° sic. Idem nō separat
ab eodē accipiendo vniformit idempti
tatem ⁊ separationē/ puta si real̄r real̄r.
⁊ si rōne rōne/ quia etiā hoc includit op
positū pmi pncipij. s. ꝙ idem vt est idem
simul sit ⁊ non sit/ Sed remissio culpe ⁊
infusio gratie pñt ab inuicē separari. ꝓ
batur tam cōparando pmū ad scdm ꝙ
ecōuerso. posset eni in statu inocentie in
genere humano (⁊ ita factū est i angelis
qui nō peccauerūt) grā infūdi absq̄ cul
pe remissione. quia nulla culpa infuit.
Simpliciter potest culpa remitti absq̄
hoc ꝙ gratia infundat/ potest eni deꝰ de
potentia absoluta hominē creare in pu
ris naturalibꝰ sine culpa/ ⁊ sine grā/ ergo
⁊ post lapsū talē reparare ⁊ ita remitte
re culpā sine infusiōe grē/ Euidētia istiꝰ
rōnis patet supra in q̄ne de circūcisiōe
di. pma./ 3° sic culpa ⁊ grā non sunt for
maliter opposita nec formal̄r repugnā
tia. ꝓbō. quia tūc agens effectiue/ vel de
fectiue potens sup esse vniꝰ/ posset effecti
ue vel defectiue sup non esse alterius. vt
patet vniuersaliter in incōpossibilibus.
volūtas autē causata potest effectiue vl
defectiue sup esse culpe/ quia ab ipsa est
culpa/ ergo ipa posset effectiue/ vl defectiue
sup nō esse grē/ qd est falsū/ qꝛ grā non d
struit nisi adnihiletur/ sed creatura non
pōt aliq̄d adnihilare/ Patet ergo pᵃ ꝓpō. s.
ꝙ nō ē formalit̄ repugnātia inter culpā
⁊ grām./ sꝫ nō ē vnica mutatio ab aliq̄
vt a termino a q̄ ad aliud vt ad terminū
ad quē/ nisi illa sint formalit̄ repugnātia
ergo ⁊c̄./ 4° sic. vna mutatio non ē ad for
mā positiuā nisi a ꝓpria ꝓuatione eius
/ culpa vt ab ea post actū dr̄ aliq̄s pecca
tor nō est ꝓpria ꝓuatio grē: qꝛ vnica grā
nō hꝫ nisi vnicā ꝓuationē. multe autem
sūt culpe hꝰ mō vt dictū ē in pᵃ rōe.
Nec vꝫ instantia ꝯ maiorē. ꝙ aliq̄ muta
tio hꝫ vtrunq̄ terminū positiū. qꝛ istiꝰ
mutatōnis que ē ad grāꝫ/ ꝑ se terminus
a q̄ est ꝓuatio/ ⁊ ꝑ ꝯsequēs ꝓpria ꝓuatō
termi ad quē./ 2ᵃ ꝯclō est h. infusio grē
⁊ remissio culpe nō sūt due mutationes
reales. hoc ꝓbat. qꝛ infusio grē est mu
tatio realis. quia inter ꝓuatōneꝫ forme
realis ad formā illā/ remissio aūt culpe
nō est mutatio realis ergo ⁊c̄. Maior huiꝰ
est ꝓbata. ⁊ ex hoc pꝫ qꝛ hec ē vna mu
tatio realis/ Minor indigꝫ ꝓbatōe. vbi
est intelligēdū ꝙ si poneret peccatū actu
ale eē corruptio vl̄ ꝓuatio forme alicuiꝰ
gradus nāe/ vl̄ rectitudis nālis/ vl̄ cuius
cūq̄ positi ꝓprij/ tūc expulsio c̄lpe eēt re
stitutio istiꝰ positi qd c̄lpa ꝓuabat: ⁊ tūc
posset illa expulsio eē mutatio real̄ ⁊ po
sitiua a ꝓuatione rectitudis hꝰ ad ipam
rectitudinē: sꝫ hoc ē improbatū 2° ... d.
5. qꝛ nā intellectual̄ ē icorruptibil̄ ꝑ quā
cūq̄ actionē sui/ ⁊ sic tota nā/ ita ⁊ q̄cun
q̄ gradus. qꝛ si vnus gradꝰ posset corrū
pi ab illa nā ꝑ aliquā actionē sui. seque
retur qd ꝑ actiones aliquotiēs iteratas
possꝫ totalit̄ corrūpi/ vn̄ illd Aug. ench
peccatū itm̄ ē malū inq̄tū adimit d bo
no/ dꝫ intelligi nō ꝙ adimat de bonitate
nāe inesse pᵒ/ qꝛ defectꝰ effectus ꝯtigenti
nō repugnat eē: qꝛ nec repugnat effectui
ꝯtigenti/ cui magis videret repugnare/ sꝫ
dꝫ intelligi de adimere bonū in actu 2°. 3
non q̄dem qd inē/ sed qd debēt inesse.
/ Si etiā poneret ꝙ aliq̄ macula remane
at in aīa ꝓpria/ peccato actuali: ⁊ ꝙ illa
expelleret i pñia/ tūc possꝫ poni remissio
culpe mutatio realis ab illa culpa ad ca
rentiā eius/ sed hꝰ improbatū supra di.
14. q. i. arti. 2°. vbi ōnsum ē ꝙ post actū
culpe transeūtē interiorē ⁊ exteriorē pre
ter iniusticiā hītualē q̄ est carētia gratie
/ ⁊ vnica in vna aīa/ nō remanet aliq̄ iniu
sticia actualis ꝓpria a q̄ dicat peccator
tali peccato. qꝛ nō ē imediate receptiua
illiꝰ obliq̄tatis q̄ nata ē esse i peccato ac
tuali. sꝫ tñ mediāte actu in q̄ ꝓximo sit
illa obliq̄tas ergo post actū transeunteꝫ tñ
remanet aīa obligata ad penā ꝓpriam
corrñdentē illi culpe ꝯmisse. ⁊ ista obli
gatio dr̄ reatus ille q̄ manet in aīa post
ꝙ trāsit actꝰ peccati intrisecꝰ ⁊ extrisecꝰ.
Ex hoc pōt ꝓbari minor rōis illiꝰ ꝑac
cepte sic. Obligatio ad penā ꝓ culpa cō
missa nō ē aliq̄d reale i aīa post actū ꝑ
teritū. sꝫ ē tñ relō rōnis i obiecto volito
vt volitū ē/ ergo remissio q̄ ē ab obligatōne
ista ad nō obligationē nō ē mutatio rea
lis/ ꝯña pꝫ. qꝛ non ē mutatio real̄ nisi sit
in terminū realē positīm vl̄ ꝓuatōnē rea
lem/ Añs declarat. qꝛ sicut volitū a me
ꝑ hoc ꝙ ē a me volitū nullā hꝫ formam
realē nouā absolutā/ vl̄ relatiuā/ sꝫ tñ re
lationē rōis corrñdentē reali volitioni i
me/ ita ꝑ hꝰ ꝙ aliq̄s ē volitꝰ vl̄ ordiatus
ad penā a voluntate diuina postq̄ ꝯmisit
culpā/ cū culpa nō remaneat/ nec aliqd
reale positīm vl̄ ꝓuatīm/ nec alia relatio
realis fūdata sup culpā remanebit/ sꝫ tñ
rōnis/ ⁊ hoc indifferent accipiēᵒ relōneꝫ
rōnis ꝓ obiecto volito/ sic ꝓ obiecto in
tellecto. vt dictū est in pᵒ li. di. 46. qꝛ non
magis ē realis collō obiecti voliti ꝑ ac
tum voluntati ad aliud/ q̄ ꝯpatio obie
cti intellecti ad aliud ꝑ actū intellectus.
Contra hꝰ nō ē transitꝰ a ꝯdictorio in
ꝯdictoriū sine aliq̄ mutatione/ sꝫ qñ isti
remittit culpa est transitꝰ talis. qꝛ añ re

missionem iste ē ordinatus ad penā ⁊ di
gnus pena: ⁊ post nō ergo ⁊c̄. Maior patet.
quia si nulla ē mutatō nō est rō q̄re ma
gis nūc pꝫ vna ꝯdictionis ē va q̄ alia ⁊
ꝑus alia va mag q̄ nūc Et pōt hec ꝓbō
vlterius deduci: quia talis transitus nō
pōt esse sine mutatōne reali. quia muta
tio rōnis oꝫ q̄ reducaᷓ ad aliquā muta
tionē realem. Minor ꝓbaᷓ. quia anteq̄
culpa remittaᷓ iste ē ordinatus ad penā
⁊ dignus pena. qñ remittiᷓ nō ordinatur
ad penā nec ē dign⁹ pena. ¶ Et cōfirmaᷓ
quia añ remissionē intellectus diuinus
scit ipsum eē puniendū ergo illud scitū est
verū / post remissionē aūt scit illū non eē
puniendū. ergo illud ē verū ergo ē transitus. Et
pōt argui ex ꝯclōe ꝓbata vlteri⁹. qꝛ cū
ista mutatō nō sit in volūtate diua / nec
in actu eius. ergo erit i isto cui culpa remit
titur / ⁊ ꝑ ꝯñs remissio culpe in isto ſm
ꝓpriam rōnem eius ē aliqua mutatio.
¶ R°. hic ꝑmo videndū ē aliquid de vo
luntate creata / postea ad ꝓpositū appli
candū / volūtas creata . licꝫ nō possit simil
velle affirmationē ⁊ negationē eidem ꝓ
simul / tñ pōt nō simul velle illa eidem ꝓ
simul. s. ꝑ diuersos actus sibi inicē succe
dentes / Et pōt simul velle illa eidē non ꝓ
simul. ⁊ hoc eidem nullo mō i se varia
to añ terminū volitiōis / pꝫ si sil ꝯsiderꝫ
idem ꝓ diuersis nūc / ⁊ ꝓ illis opposita
sibi competere ¶ Sed nec necesse ē illud
cui vult affirmationē ⁊ negationem : ꝓ
diuersis nūc / variari ex illa volitione / ni
si illa sit cā sufficiens illoꝝ oppositorū
⁊ sit volitio absoluta nō ꝯditōnata / si. n.
ñ possꝫ eē cā illoꝝ ⁊ sit volitio absoluta
/ vtpote si ambo nō sint causabilia extra
/ quia sūt tm̄ entia rationis: vt volo huic
dominiū / vel aliquid tale qd nō ē causa
bile realiter i illo / vel si illud volitū isti
est causabile / nō tamē ab hac voluntate
/ vt volo isti beatitudinē que ē quoddaꝫ
reale causabile i isto. nō tamē a volūta
te mea. ¶ Si etiā sit causabile realiṫ i isto
⁊ a voluntate mea / a imperāte causabile:

illud velim tñ isti conditionaliter ꝓ. a / ⁊
oppositū ꝓ. b. ꝯditionaliter / nec oportꝫ
hoc oppositū ꝓ. a / nec illud ꝓ. b. inesse
isti / nisi conditio stet ꝓ vtroqꝫ vl' altero.
¶ Ad ꝓpositū quecūqꝫ absoluta obāte ex
ceptis peccati ⁊ generaliṫ inordiate voli
tis / volūtas creata pōt velle ꝓ eodē nūc
/ vl' ꝓ alio / ⁊ alio. ⁊ hoc siue vno actu siue
diuersis. voluntas diuia pōt vno actu
velle eidem ꝓ eisdē nūc / vna volitiōe re
aliter / sed diuersis ſm rōnem (qꝛ volun
tatē eē limitatā ad aliqua obiecta scḋa
ria ꝑcise / ita q̄ in alio nō possit / ē impfe
ctionis in volūtate) / ⁊ per ꝯsequēs ꝓ di
uersis instātibus pōt velle affirmatōem
⁊ negationē. isti / nullo° in se variato añ
actū volitōis / ⁊ hoc magis pōt q̄ volū
tas creata: quia minus depēdet eternū
a tꝑali q̄ actus tempalis a tꝑali / imo ñ
depēdet / q̄ si illa affirmatio ⁊ negatio q̄
vult illa voluntas isti non variato in se
vnū ꝓ. a / ⁊ alteꝝ ꝓ. b / sint simpliciter
causabilia / quia sūt realia / sequiṫ q̄ sūt
causabilia a volūtate diua / quia est om
nipotēs / sed si non sint cābilia / vl' volun
tas illa velit tm̄ alterum / vl' ambo cōdi
tionaliter / sequitur q̄ illa voluntas volet
isti vnū oppositum ꝓ. a. ⁊ aliud pro: b.
/ ⁊ sine omi istius mutatōe / sine etiam di
mutatione sui in se / ⁊ in actu suo / ⁊ sine
mutatōe obiecti vt obiectū ē / quia ⁊ vo
litio / ⁊ obiectum vt voluntati obijcitur
habet eē in eternitate / nec posset obiectū
variari vt obicitur actui / sine variatōne
actus. ¶ Ex hoc ergo sequiṫ q̄ volūtas diui
na pōt velle isti affirmationē / dicatur. c.
ꝓ instāti. a / ⁊ eidē negationē dicatur. d.
ꝓ instāti. b / absqꝫ omi mutatōe i volun
tate diuina / vl' in obiecto vt obiectum ē
/ vl' i aliquo extra (Et hoc si inter illa op
posita nō sit nata eē mutatio) puta quia
affirmatio nō ē nisi tm̄ affirmatio rōis
/ ⁊ ꝑ ꝯsequēs negatio ē tm̄ negatio entis
rōnis / vel si volūtas nō velit illa nisi tm̄
ꝯditionaliter / vl' ambo vl' alteꝝ ¶ Sꝫ qꝛ
nullum ens rōnis ē nouū nisi ꝑ nouum

actum voluntatis vel intellectus / ista cō
ditio. s. de ente rōnis nō saluat transitū
a ꝯtradictorio in contradictorium sine
mutatōe. licet nō inter illa que sūt rōnis
/ tamē inter actū ⁊ non actum / ꝓpter er
go ōpo[illegible] volūtatis diuie nullo mo
do pōt velle isti. c. ꝓ. a / ⁊. d. ꝓ. b. sine mu
tatione aliqua in isto / ⁊ hoc si velit illa
volitione efficaci / ⁊ absoluta / sed si velit
ambo vel alteꝝ ꝯditionaliṫ / ⁊ ꝯditō nō
existat / nec tūc requiriṫ mutatio / volun
tas autem creata. quia nō est omnipo
tens. pōt absolute velle eidē nō variato
c. ꝓ. a / ⁊. d. ꝓ. b. ⁊ sine aliqua mutatiōe
ꝑcedēte vel sequente. ¶ Ad formam ergo rō
nis ꝯcedo maiorē ꝓprie accipiēdo tran
situm / sed minorē isto mō nego / qꝛ vo
lūtas diuia ꝓ instāti pro quo iste peccat
/ ⁊ ꝓ toto tempe habito vsqꝫ ad instans
b. vult illū esse puniēdum nō ꝑut puni
endum ē ꝑticipium futuri tꝑis passiui.
sꝫ ꝑut est nomē. i. vult illū eē dignū pu
niri / quod nihil aliud ē nisi velle punire
istum ꝓ tūc / ⁊ hoc volitōe ꝯditionata.
/ videlꝫ si fiat in termino / vel si i instāti. b
peniteat vult istum ꝓ tūc / ⁊ ꝓ toto tem
pore habito / vsqꝫ ad instās noui peccati
nō esse puniendū. quod ē velle istum cō
ditionaliter nō punire / si fiat in termio.
/ hic ergo nō est transitus aliquis ab vno op
posito i aliud oppositum / sed hic ē circa
idem obiectū velle ꝯditionatū affirma
tionis ꝓ vno instanti / ⁊ velle cōditiona
liter negationis pro alio instāti ¶ Et ista
duo velle i eternitate simul stant / ⁊ circa
obiectum in eternitate volitū. licet ñ ꝓ
eternitate / sed ꝓ alio / ⁊ alio nunc. ¶ Per
hoc patet ad illam ꝓbationē de intellec
tu diuino qui scit istum añ remissionē
eē dignum pena ⁊ post remissionem nō
eē dignum / hoc. n. ñ est aliud q̄ scire istū
eē ordiatum ad penā per actū volūtati
cōditionatum ꝓ illo instāti pro quo sic
est ordiatus / ⁊ nō ordiatū ꝓ illo instāti
ꝓ quo sic nō est ordinatus. ¶ Si arguas
q̄ dimoda simultas ē incompossibilis.

quia tūc simul vellet opposita / ⁊ ꝓ sil.
/ necessario ergo requiritur ibi vltra / ali
qua successio. ⁊ ꝓ tāto aliqua mutatio
¶ R°. nō requiritur aliqua successio act⁹
ad actū / neqꝫ actus vt tēdit sup obiectū
ad actum vt tēdit sup aliud obiectū: qꝛ
in eternitate tēdit sup vtrūqꝫ / sꝫ nec suc
cessio vnius obiecti ad alteꝝ in se extra
¶ quia nō requiriṫ ad istam dei volitionē
exñtia rei extra. sicut nec tempalē ad eter
num / sed requiritur ibi aliqua successio
eorum que sūt obiecta i esse obiectiuo.
/ nec hoc ē idem sic habere ordinē. ⁊ hr̄e
ordinem i obiecti: quia ꝑus vt prius. ⁊ po
sterius vt posterius possunt simul intel
ligi / ita q̄ i obijci ipsi itellectui nō habēt
ordinem. ⁊ tamē ordo ē ipsorum vt sūt
obiecta. s. i esse eoꝝ obiectiuo / nec ex isto
ordine obiectoꝝ i esse obiectiuo sequitur
aliqua mutatio. quia oppositū nō succe
dit opposito / neqꝫ i cognosci / neqꝫ inesse.
¶ Si arguas ꝯtra hoc: quia semper stat
difficultas rōis qꝛ ꝑmo ē vno ꝯdictō ve
ra. s. iste ē ordinatus ad penā / ⁊ 2°. altera
scꝫ iste nō ē ordiatus ad penam: sed non
ē transitus a ꝯtradictorio in ꝯtradicto
rium sine mutatione ergo ⁊c̄. ¶ R° in eterni
tate hoc est vera iste pro. a. ē ordinatus ad
penam. ⁊ iste pro. b. nō est ordinatus ad
penam. nec ista sūt contradictoria simil
/ nec succedentia sibi inuicem. sed illa pro
quibus affirmatio ⁊ negatio denotan
tur inesse apprehenduntur / vt succeden
tia sibi realiter / vel possibiliter. ¶ Vel al
ter nihil aliud est iste est nunc ordiatus
ad penam nisi iste est volitus ad penam
pro. a. si tunc iudicetur. ⁊ iste postea nō
est ordinatus ad penā idest iste nō est vo
litus ad penam pro. b. si tunc iudicetur.
⁊ hec non sunt contradictoria. q̄ autem
vtraqꝫ volitio ista pertinens ad retentō
nem ⁊ remissionem culpe non sit nisi cō
ditionata. patet: quia si vellet absolute
peccatorē statim cum peccat punire sta
tim puniret. ¶ Cōtra totū istū ꝓcessū de
diuersis nūc ꝓ quib⁹ ē offēsa ⁊ remissio

Arguit. qꝛ deus poſſet angelo peccāti in euo exiſtenti abſq; omi tpe remittē offenſa. ⁊ tunc nō eſſet dare talia diuerſa nūc ꝑ q̄bus eſſet culpa ⁊ remiſſio/ maxime ſi ponat̄ euū indiuiſibile/ Si dicatur ꝙ tūc eſſet aliud euū culpe. ⁊ tūc deſineret eſſe adueniēte remiſſione/ Cōtra. qꝛ alterum iſtoꝝ duoꝝ vel culpa vel remiſſio eſt tm̄ ꝓuatio. ⁊ ita nō habet ꝓpriū euū cōparando etiā ad euū angeli manentis ꝑmo ſb̄ culpa poſtea ſb̄ remiſſione. ⁊ in illo euo eodē ⁊ ꝓ illo inſtanti eſſent illa duo oppoſita/ R̷ṫ iſtius querat̄. 2°. li. di. 2ª. q. de ſuceſſione eui/ Sed eſto ꝙ deus remittat iſto mō culpā poſt offenſā ſine omni mutatōne/ſiue in actu ſiue in obiecto vt obiectū eſt/ſiue i obiecto vt extra/ nōne huic actui remiſſionis correſpōdet in Petro cui remittit̄ extra aliqua mutatio rōnis/videt̄ ꝙ ſic. quia alioqui nō magis eſſet. p. abſolutus ſeu recōciliat᷒ poſt remiſſionē q̄ ante/ ꝙ ſi correſpōdet de illa erit qō an ſit eadē cum illa gratificatione/an alia/ Poteſt dici ꝙ vbi act᷒ in quo obiectū habet eſſe rōnis pōt eſſe terminus mutationis realis/ibi pōt obiectum mutari mutatōne rōnis/ ſic lapꝭ poteſt fieri de nō intellecto intellectus a me. quia intellectio eius in me poteſt eē noua/ Sꝫ vbi actus nullo mō eſt terminus mutatōnis realis/ibi obiectū vt in actu nō poteſt mutari mutatōne rōnis. h᷒ eſt velle diuinū/ ⁊ per ꝯn̄s Petrus ut eſt obiectū iſtius actus. quia vt extra habens eſſe nouū nō habet nouiter rōneꝫ obiecti. ſed vniformiter in eternitate. ſet ita nulla videtur eſſe ꝯcedenda mutatio nec rei/ rōnis in Petro/quādo dicit̄ culpa ſibi eſſe remiſſa/ cōcomitat̄ tamē ibi remiſſionē illam actiuā dei ⁊ paſſiuam ſm̄ dici in Petro quedā mutatio realis ⁊ hoc ſemꝑ de potentia ordinata que ē ad gratificandū Petrū/quia de potētia ordinata nulli remittit deus ꝑ. a. quin illum ꝓ tunc gratificet/ ſed de potentia abſoluta/ ⁊ in re extra/ ⁊ in actu intra ꝓ eternitate poſſent iſta ſeparari. vt. ſ. remittere Petro in. a. adueniēte. a/ qō nō eſt niſi act᷒ imanens deo/ ⁊ tamē nō gratificaret ipm̄ in. a. aliquo actu tranſeunte extra/ ſi in eternitate vellet remittere i a/ ⁊ tamē nō vellet in eternitate gratificare ꝑ. a/ qꝛ ꝑmū nihil dicit niſi negatōnem actus poſitiui qui eſt velle punire. 2ᵐ autē dicit actū alium poſitiuū/ Et ſi obijcias ꝙ nō poteſt aliter ſe hr̄e Petr᷒ ad diuinā voluntatē vt punitiuā/vel nō punitiuā niſi quia aliter ſe habꝫ ſm̄ aliquid aliud/ puta. quia acceptus/vel non acceptus/quia obiectum nō variatū in ſe ſm̄ aliquid ꝑus actu/ nō aliter obijcit̄ volitioni diuine/ Hec eſt falſa. quia voluntas nr̄a poteſt alio actu aliter ſe habere ad obiectum vniformiter ſe habēs in ſe ante actum/ ⁊ poſſet ſi ſemꝑ habēt eundem actum contingēter tranſeunteꝫ ſuper obiecta ſecundaria.

Ad argumēta. Ad

ꝑmū ꝯcedo ꝙ peccatū nō eſt formaliter ꝓuatio gr̄e. vt ꝓceſſerūt alique rōnes ad ꝑmā ꝯcluſionē/ ⁊ ex hoc pꝫ. ꝙ inductio gr̄e ⁊ cuiuſlibet virtutis nō eſt formalit̄ expulſio culpe/ Sed ſi ex illa auctē velis ꝓbare duas eſſe mutatōnes infuſionē ⁊ expulſionē/ꝑ hoc ꝙ peccare/ ⁊ gr̄am corrumpi ſunt due mutatōnes. ꝰ a ſimili in ꝓpoſito/ Dico ꝙ ꝯn̄a nō valet. qꝛ illa culpa ad quā eſt motus peccati vel peccādi nō manet vſq; ad infuſionē gr̄e/ ⁊ tunc poſſet eſſe termin᷒ a quo ꝓprie mutatōnis/ Sed illa culpa tranſeunte/manet ſola obligatio in iſto vt eſt obiectū ſecūdarium voluntatis diuine/ ⁊ illa in iuſtificatōne nō pt̄ eſſe termin᷒ a quo alicuius mutatōnis ꝓprie./ Ad 2ᵐ pꝫ. quare ſūt ibi due mutatōnes in moralibus. qꝛ ſūt ibi quatuor termi. duo poſitiui reales. ⁊ duo ꝓuatiui reales. nō ſic hic/ Per idē patet ad illud de generatōne ⁊ corruptione/ Ad vltimū de diſpoſitōe ad formā ad quā diſponit. dico ꝙ iſta remiſſio ꝓ

uatiua que eſt carentia obligationis ad penā non eſt aliqua diſpoſitio realis ad amicitiā ſeu gr̄am. ⁊ iō ipa remiſſio accepta quaſi termiata ad hanc carentiaꝫ nō eſt aliqua mutatio realis. Si ergo accipias ꝙ remiſſio mutatio ē diſpoſitio ad illam mutationē que eſt infuſio gr̄e /nego ꝙ remiſſio nō eſt aliqua mutatio neq; actiua/neq; paſſiua/ nec rei/nec rōnis/ Et per eadē poſſet reſponderi ad q̄tuor rōnes poſitas ad ꝑmā ꝯcluſionē in ſolutōe qōnis. ſi tamē ille ab aliquo extenderent̄ ad ꝓbandū ꝙ ſunt due mutationes qō negatum eſt in 2ª cōcluſione. /maior eni ꝑme rōnis ſi ſic accipiat̄ quicquid multiplicat̄ vel plurificat̄ in ſua entitate tali q̄uali/eſt aliud realr̄ ab illo qō nō plurificat̄ in ſua entitate. falſa eſt/niſi ſit ens reale./ ⁊ iō remiſſiones que plurificant̄ taliter qualr̄ ſunt entes. qꝛ tantuꝫ rōnis entia ſunt/ ⁊ infuſio gr̄e eſt vna/nō ſequit̄ ꝙ ille ſint alie mutatōnes ab illa ſed bene ſequit̄ ꝙ nō ſunt eadē ſibi. quia vniuerſaliter plurificatū in ſua entitate tali quali nō eſt idē nō plurificato/accipiendo ſilem plurificationē hinc inde./ Cōſimiliter maior 2ᵉ rōnis q̄cquid ſeparat̄ ab alio in ſuo eſt aliud realr̄ ab illo /falſa eſt/niſi ſit in ſuo eſſe ens reale./ 3ª rō ⁊ quarta nō ꝓbant pluralitatē iſtorum tanq̄ duarum mutationū./ſed tm̄ quia illa mutatio que eſt ad gr̄am nō habet ꝓ perſe termino a q̄ culpā/ qō ꝯcedo.

Ad rōnes in oppo

ſitū. Ad ꝑmā dico ꝙ ſicut reatus vl̄ planius obligatio ad penā que ſola manet poſt tranſitū actus interioris ⁊ exterioris in peccato eſt ens. qꝛ rōnis/ ⁊ ſic ē ens poſitiuū ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō reatus vel nō obligatio vel n̄ debitū eſt ꝓuatio entis rōnis/ ⁊ ita ſi eſſet alicubi tranſit᷒ rōnis ab obligatione ad nō obligationē illa eſſꝫ mutatio rōnis ꝓuatiua vel deꝑditiua. ſed illa nuſq̄ eſt nec in actu volūtatis diuine nec in obiecto vt obiectū eſt. nec in obiecto vt extra/niſi dicat̄ ꝙ ꝓ tanto ē in obiecto extra ꝓ quāto illud obiectū eſt in illo nūc ꝑ quo actus voluntatis diuine reſpicit illō obiectū. ⁊ tūc obiectū extra tranſire a nō eſſe in iſto nūc ad eſſe in illo nūc eſt cōcomitant̄ mutari mutatiōe rōnis ab obligatōe ad nō obligationeꝫ. /Cum ꝰ arguis ꝙ nō ſit mutatio deꝑditiua. qꝛ terminus eius a q̄ nō eſt aliquid poſitiuū nego/nec tm̄ culpa eſt alīqd poſitiuū/nec illa manet. ſꝫ obligatio ſeq̄ns cōmiſſionē culpe eſt alīqd poſitiuū. ⁊ illa remanet./ 2ᵐ argᵐ de ꝑori ⁊ poſteriori ponderat̄ ab alīqbus in iſta mā. quia ponendo diſtinctionē iſtoꝝ tanq̄ mutationū/querūt ordinē inter ea/ Breuit̄ dico ꝙ ſm̄ phm̄. 5. metha. c. de ꝑori. et. 9. metha. c. 7./ Aliqua ſūt ꝑora generatōe /aliqua ꝑfectōne/ ⁊ iſte ꝑoritates cōmuniter ecōuerſo ſe habent/ In via eni generatōnis imꝑfectiora ſunt ꝑora/ hoc mō dico ꝙ ſi expulſio culpe eſſet aliqō ens. / ⁊ infuſio gr̄e/via gnātionis ꝑor eſſet expulſio culpe. ſed ecōuerſo via ꝑfectionis ꝑor eēt iſuſio gr̄e. qꝛ imediatior ipſi fini /qō eſt ſimpliciē ꝑfectū in iſto ordine/ Similiter ꝺ ꝑoritate ꝯn̄e patet ꝙ imꝑfecti᷒ eſt prius. ſicut al̄. eſt ꝑus ſm̄ ꝯn̄aꝫ q̄ hō ⁊ vniuerſaliter ꝯn̄s eſt imꝑfectius q̄ antecedens/ſic eo mō quo eſſet ꝯſequentia inter iſta: expulſio ſequeret̄ ad infuſionē gr̄e. nō ecōuerſo/nō eni ſūt oppoſita immediata ſimplr̄ ex natura extremoꝝ. ſꝫ ex inſtitutōne diuina/ ⁊ nō ſequit̄ inductio vnius ad amotionē alterius niſi in oppoſitis imediatis ſm̄ ſe/ ſed an gr̄am ſequat̄ expulſio culpe dubiū eſt cum nō ſint formaliter oppoſita. vt ꝓbatū eſt i 3ª rōne ⁊ ꝑma ꝯcluſione ſolutōnis/ ſed poſſet dici negādo illud. quia ꝯtradictō eſt eſſe amicum deo/ ⁊ nō amicū. ꝑ gr̄aꝫ eſt amicus. per culpā vero inimic᷒. ꝰ ⁊c. /Sed hoc nō cogit. qꝛ amicitia ꝑ gr̄am ē ordinari ad vitā eternā. inimicitia ꝑ culpam eſt ordinari ad penā condignaꝫ/ h̄ poſſunt ſimul ſtare, licet nō ꝓ eo nunc.

saltez qñocunq3 sint opposita magis videtur formalis ꝯña ad inesse grãm non inesse culpã ꝙ ecõuerso. qꝛ in 2° añs nullo mõ ponit ꝯñs. Sed si querat de priori tate causalitatis inter ista. R° nõ est qõ. nec eni ista negatio obligatõnis q̃ nõ est nisi ne° entis rõnis cã est grẽ, nec ecõuerso, qꝛ sola voluntas diña ex sua iusticia determinat illã obligationẽ, sed ex mia nõ obligationẽ. Si qras quẽ ordinẽ habent ista. s. grã, ꝛ nõ culpa, vt sũt obiecta secũdaria diñe volũtatis. R° sic dictũ est li° p°. di. 42. q. de pdestinatõe eo mõ quo est ordo volitõis diñe ad obiecta secũdaria. pus eni vult ppinquius fini, ꝛ ita simplr pus vult isti p. a. postq̃. s. peccauit grãm ꝙ nõ vindicare, loquẽdo de prioritate intentõis. Sed exequẽdo vult ecõuerso. sic eni pus vult istũ hr̃e merita ꝙ gl̃iam, ita vult pus ordinẽ executõnis isti nõ inesse culpã, ꝙ inesse grãm. Uel si dicat ꝙ p inesse vel nõ inesse nihil ponit in isto extra. sed tm̃ vt est obiectũ volũtatis diuine, põt dici ꝯsequẽter ꝙ hec obiecta fm pfectionẽ habent ordinẽ quendam vt in ea tendit voluntas diuina, sz fm causalitatẽ vel generationẽ nullũ ordinem habent. Di. 17.

Hic oritur qõ

Circa istã di. 17. quero hanc qõnez. vtrũ necessariũ sit ad salutẽ peccatori cõfiteri sua peccata oia suo sacerdoti. videt ꝙ nõ. Ambro. sup illõ Luc. 22. vbi habet ꝙ Petr' post negationẽ xp̃i fleuit amare. dicit sic. Lacrime lauãt delictũ qõ voce pudor ẽ cõfiteri. lacrimas Petri lego: satisfactionẽ nõ lego. Itez sup illud ps. dixi ꝯfitebor. ꝛc̃. dicit cassiodorus. dixi. i. apud me deliberaui ꝙ cõfitebor. ꝛ tu remisisti sequitur magna mia dei ꝙ ad solã pmissionem dimittit peccatũ. Itẽ Aug'. ibidez nondũ pnunciat sed pmittit pnunciaturũ ꝛ de' remittit. Itẽ Ezech. 18. Quacunq3 hora peccator ingemuerit vita viuet. Ad hoc etiã ponunt alie auctes hic in lr̃a de Lazaro. Jo. 12 qꝛ pus resuscitatus est ꝙ solutus ab institis. ꝛ de leprosis. Luc. 17. Item p rõnez sola precepta decalogi sũt necessaria ad salutẽ iuxta responsionẽ xp̃i. M. 5. Si uis ad vitaz ingredi serua mãdata. Et alibi mãdata nosti. hoc fac ꝛ viues. g̃ si ꝯfessio eẽt simpliciter necessaria cõtineret sub aliquo. x. mandatoꝝ decalogi. sed nõ continet qꝛ hmõi pcepta sũt de lege nature, ꝛ ad minus ligabãt tpe legis mosayce, sz nec in lege nãe nec in lege mosayca erat obligatio cõfitendi sua peccata homi. Item nullus obligat ad ipossibile. sed mutus nõ põt loqui. Item omnis extrane' inter illos qbus est barbarus est mutus. g̃ nõ tenet cõfiteri. Itẽ nõ habẽs sacerdotẽ psentẽ nõ põt ei verbotenus ꝯfiteri patet, nec tenet per scriptũ qꝛ sup hoc nõ inuenitur pceptũ editũ. Itez nullus tenetur mentiri imo ex lege diuina nõ mentiri: saltẽ pniciose, sed habẽs ꝯsciaz ꝙ per totam suã vitã vixit innocent ꝛ sine peccato mortali: si confiteret se peccasse saltez mortaliter mentiret. g̃ ꝛc̃. Cõtra Jac. 5. Confitemi alterutrũ peccata vr̃a, ꝛ i canone est de peni. di. pma. adducunt multe auctes quas etiã magr̃ ponit i littera. vna est Ambro. Nõ pt quisq̃ iustificari a peccato nisi ante fuerit peccatũ ꝯfessus. Itẽ Aug'. Nemo dicat sibi occulte ago pniam nouit deus quia in corde ago. sequit g̃ sine cã dictũ est que solueritis sup terrã erũt soluta in celo. ꝛ sine cã claues date sunt verbũ xp̃i frustam'. Et idẽ super illud ps. nõ absorbeat me pfundũ. puteus est pfunditas iniqtatis in quẽ si cecideris non claudet sup te os suũ si tu nõ clauderis os tuum.

In ista questione

tria dicenda sũt. Primo quo pcepto tenet quis ad confessionẽ peccati sui faciẽdam sacerdoti. 2° quid includit istud pceptũ de ꝯfessione. 3° quid circa illud est per pceptũ ecclesie explicatũ. De p° ad ppositũ nõ possum' inuenire pceptũ quo teneat quis ad confessionẽ nisi iuris naturalis vel positiui, ꝛ hoc vel diuini vel ecclesiastici. Illud aũt est verꝫ de iure nãli cuius veritas est nota ex termis, ꝛ tale est pncipiũ in lege nãe. sicut ꝛ in speculabilib' pn^m notũ est ex termis, siue qõ sequitur euidẽter ex tali vero sic noto, cuiusmodi est ꝯclusio. practica demonstrata. ꝛ stricte loquẽdo nihil aliud ẽ de lege nature nisi pn^m vel ꝯclusio demõstrata. sic tamẽ extendẽdo quãdoq3 dicit illud esse de lege nature qõ est verũ practicuz consonũ pncipijs ꝛ conclusionib' legis nature intantũ ꝙ statim notũ est oibus illud cõuenire tali legi. Et ex hoc patet ꝙ nõ recte loquit Gratian' de iure legis nature volens illa que sunt in scriptura ve. vel no. testamenti de lege nature esse, qꝛ nec illa omnia sunt pncipia practica nota ex termis, nec cõclusiones practice demõstrate, nec vera euident cõsona talibus pncipijs ꝛ ꝯclusionib'. exponẽdus g̃ est ꝙ extendit ius nãle ad ius positiuũ ab auctore nature, vt distinguit ꝯtra ius positũ ab aliquo qui nõ est auctor nature. 2^m membrũ. s. d lege posiua diuina patet ex pdictis. Quecũq3 eni continentur in scriptura p tpe p quo sunt obseruanda ꝛ tamẽ nõ sunt nota ex terminis, nec demõstrabilia ex talib' notis, nec statim ꝯsona talib' vis euidẽter, sũt mere d iure positiuo diuino, cuiusmõi sunt oẽs cerimonie iudeoꝝ p tpe illi' legis, ꝛ xp̃ianorũ p tpe legis nr̃e. nec eni est notũ ex terminis, nec demonstratũ, nec euidẽter cõsonũ talibus ꝙ de' sit colendus in immolatõnibus bestiaꝝ veteris legis, ꝛ h° p quocũq3 tpe, nec ꝙ sit colẽdus in cerimonijs nostris, puta in oblatõne eucharistie, vel cantu psalmoꝝ, licz ista sic sint cõsona legi nature ꝙ nõ repugnẽt. Hoc etiã patet. qꝛ illa que sũt de lege nature siue pprie siue extẽsiue semp sũt vniformia, nõ sic huiusmodi cerimo^e que erãt alie p tempore alteri' legis. 3^m mẽbrũ pꝫ. qꝛ vltra ius positiuũ diuinũ qõ cõtinetur in scriptura diuina ecclia statuit multa, ꝛ ppter obseruantiã honestioreꝫ in moribus, ꝛ ppter reuerentiã maiorẽ in suscipiẽdis ꝛ dispẽsandis sacramẽtis. Ad ppositũ dico ꝙ nõ tenet quis precepto legis nature ad cõfessionẽ peccati de qua querit, qꝛ tũc hec obligatio fuisset p statu vel tempore cuiuscũq3 legis. qõ falsũ est. qꝛ nec erat in statu innocentie, nec in statu legis mosayce. Sed cõtra hoc obijcitur per glosã. sup illõ Gẽ. 3°. Adam vbi es. vox est inquit increpãtis ꝛ confessionẽ inquirẽtis ꝛc̃. g̃ fuit cõfessio in tpe legis nature post lapsũ. Similit de Aaron ꝛ filijs eius legit in Leuit. ꝙ debuerũt cõfiteri peccata filioꝛuz israhel. Et frequẽter dicitur in lege ꝙ q peccasset deberet cõfiteri peccatũ suum. ꝛ offerre tale vel tale sacrificiũ. Hoc etiã confirmat. qꝛ in ve. te. multe sũt auctes de confessione facienda. sicut illõ iustus prior accusator est sui. ꝛ h'. Item ꝙ sit cõclusio seques ex pncipijs legis nature pbatur. quia hec est nota, ꝙ qlibꝫ reus dꝫ iudicari, ꝛ ista ꝙ nullus debet esse iudex in causa ppria, ergo reus debet iudicari p alium, nõ potest iudicari per aliũ nisi accusetur illi aliũ, nec potest accusari nisi a seipo si peccatũ suũ sit occultũ. g̃ debꝫ seipm accusare alij a quo iudicet. Et magis consonum rõni ꝙ in secreto ꝙ in publico si peccatũ sit occultissimo forte satis notũ rõni naturali si peccatũ sit occultum ꝙ accusatio debet esse occulta. g̃ ex ppositionibus notis legis nature vel saltẽ valde euident cõsonis sequit confessionẽ istam secretam pprij peccati eẽ faciendam alij. Et tũc nulli ratõnabilius ꝙ sacerdoti. R° ad primum argumentum ꝙ Adam non debuit peccatũ suuz occultasse deo. quia ipse ẽ iudex cui manifestum est omne peccatum. et coram quo quilibet reus debet recognoscere

saltez q̄uocunq; sint opposita magis vi
detur formalis ꝯña ad inesse grãm non
inesse culpã ꝙ ecõuerso. qꝛ in 2° añs nul
lo mõ ponit ꝯñs. Sed si queraẗ de pozi
tate causalitatis inter ista. R° nõ est qó.
nec eni ista negatio obligatõnis q̄ nõ est
nisi ne° entis rõnis cã est grẽ, nec ecõuer
so, qꝛ sola voluntas diña ex sua iusticia
determinat illã obligationẽ, sed ex mĩa
nõ obligationẽ. Si qras quẽ ordinẽ ha
bent ista. s. grã, ꝛ nõ culpa, vt sũt obiecta
secũndaria diñe volũtatis. R° sic dictũ
est li° p°. di. 42. q. de p̄destinatõe eo mõ
quo est ordo volitõis diñe ad obiecta se
cũdaria. pus eni vult ppinquius fini, ꝛ
ita simplr pus vult isti p. a. postq̄. s. pec
cauit grãm ꝙ nõ vindicare, loquẽdo de
pozitate intentõis. Sed exequẽdo vult
ecõuerso. sic eni pus vult istũ hr̃e merita
ꝙ gl'iam, ita vult pus ordinẽ executõnis
isti nõ inesse culpã ꝙ inesse grãm. Uel si
dicaẗ ꝙ p inesse vel nõ inesse nihil ponit
in isto extra. sed tm̃ vt est obiectũ volũ
tatis diuine, põt dici ꝯsequẽter ꝙ hec ob
iecta fm pfectionẽ habent ordinẽ quen
dam vt in ea tendit voluntas diuina, sz
fm causalitatẽ vel generationẽ nullũ or
dinem habent. Di. 17.

Hic oritur qõ

Circa istã di. 17. quero
hanc qõnez. vtrũ neces
sariũ sit ad salutẽ pecca
tori cõfiteri sua peccata
oĩa suo sacerdoti. Videẗ ꝙ nõ. Ambro.
sup illõ Luc. 22. vbi habeẗ ꝙ Petr° post
negationẽ xp̃i fleuit amare. dicit sic. La
crime lauãt delictũ qõ voce pudor ẽ cõ
fiteri. lacrimas Petri lego: satisfactionẽ
nõ lego. Itez sup illud ps. dixi ꝯfitebor.
ꝛc̃. dicit cassiodorus. dixi. i. apud me de
liberaui ꝙ cõfitebor. ꝛ tu remisisti sequi
tur magna mĩa dei ꝙ ad solã pmissio
nem dimittit peccatũ. Itẽ Aug°. ibidez
nondũ pnunciat sed pmittit pnuncia
turũ ꝛ de° remittit. Itẽ Ezech. 18. Qua
cunq; hora peccator ingemuerit vita vi
uet. Ad hoc etiã ponunẗ alie auctes hic
in lr̃a de Lazaro. Jo. 12 qꝛ pus resuscita
tus est ꝙ solutus ab institis. ꝛ de lepro
sis. Luc. 17. Item p rõnez sola precepta
decalogi sũt necessaria ad salutẽ iuxta
responsionẽ xp̃i. M. 5. Si uis ad vitaz
ingredi serua mãdata. Et alibi mãdata
nosti. hoc fac ꝛ viues. g̃ si ꝯfessio eẽt sim
pliciter necessaria cõtineret sub aliquo.
x. mandatoꝝ decalogi. sed nõ contineẗ
qꝛ hmõi p̄cepta sũt de lege nature, ꝛ ad
minus ligabãt tp̃e legis mosayce, sz nec
in lege nãe nec in lege mosayca erat obli
gatio cõfitendi sua peccata homi. Item
nullus obligaẗ ad ipossibile. sed mutus
nõ põt loqui. Item omnis extrane° iter
illos q̄bus est barbarus est mutus. g̃ nõ
teneẗ cõfiteri. Itẽ nõ habẽs sacerdotẽ p̄
sentẽ nõ põt ei verbotenus ꝯfiteri patet
nec teneẗ per scriptũ qꝛ sup hoc nõ inue
nitur p̄ceptũ editũ. Itez nullus tenetur
mentiri imo ex lege diuina nõ mentiri:
saltẽ pniciose, sed habẽs ꝯsciaz ꝙ per to
tam suã vitã vixit innocent ꝛ sine pecca
to mortali: si confiteret se peccasse saltez
mortaliter mentireẗ. g̃ ꝛc̃. Cõtra Jac. 5.
Confitemi alterutrũ peccata vr̃a, ꝛ i ca
none est de peni. di. pma. adducunẗ mul
te auctes quas etiã magr̃ ponit i littera.
vna est Ambro. Nõ pt quisq̃ iustificari
a peccato nisi ante fuerit peccatũ ꝯfessus.
Itẽ Aug°. Nemo dicat sibi occulte ago
pniam nouit deus quia in corde ago. se
quit g̃ sine cã dictũ est que solueritis sup
terrã erũt soluta in celo. ꝛ sine cã claues
date sunt verbũ xp̃i frustam°. Et idẽ su
per illud ps. nõ absorbeat me pfundũ.
puteus est pfunditas iniq̄tatis in quẽ si
cecideris non claudet sup te os suũ si tu
nõ clauderis os tuum.

In ista questione

tria dicenda sũt. Primo quo p̄cepto te
neẗ quis ad confessionẽ peccati sui faciẽ
dam sacerdoti. 2° quid includit istud p̄
ceptũ de ꝯfessione. 3° quid circa illud est
per p̄ceptũ ecclesie explicatũ. De p° ad p
positũ nõ possum° inuenire p̄ceptũ quo
teneaẗ quis ad confessionẽ nisi iuris na
turalis vel positiui, ꝛ hoc vel diuini vel
ecclesiastici. Illud aũt est verꝫ de iure nã
li cuius veritas est nota ex termis, ꝛ tale
est pncipiũ in lege nãe. sicut ꝛ in specula
bilib° pn̄m notũ est ex termis, siue qõ se
quitur euidẽter ex tali vero sic noto, cu
iusmodi est ꝯclusio. practica demonstra
ta. ꝛ stricte loquẽdo nihil aliud ẽ de lege
nature nisi pn̄m, vel ꝯclusio demõstrata.
sic tamẽ extendẽdo quãdoq; dicit illud
esse de lege nature qõ est verũ practicuz
consonũ pncipijs ꝛ conclusionib° legis
nature intantũ ꝙ statim notũ est oĩbus
illud cõuenire tali legi. Et ex hoc patet
ꝙ nõ recte loquiẗ Gratian° de iure legis
nature volens illa que sunt in scriptura
ve. vel no. testamenti de lege nature esse
qꝛ nec illa omnia sunt pncipia practica
nota ex termis, nec cõclusiones practice
demõstrate, nec vera euident cõsona ta
libus pncipijs ꝛ ꝯclusionib°. exponẽdus
g̃ est ꝙ extendit ius nãle ad ius positiuũ
ab auctore nature, vt distinguit ꝯtra ius
positũ ab aliquo qui nõ est auctor natu
re. 2m membrũ. s. d lege positiua diuina
patet ex p̄dictis. Quecũq; eni continen
tur in scriptura p tp̃e p quo sunt obser
uanda, ꝛ tamẽ nõ sunt nota ex terminis
nec demõstrabilia ex talib° notis, nec sta
tim ꝯsona talib° vis euidẽter, sũt mere d
iure positiuo diuino, cuiusmõi sunt oẽs
cerimonie iudeoꝝ p tp̃e illi° legis, ꝛ xp̃i
anorũ p tp̃e legis nr̃e. nec eni est notũ ex
terminis, nec demonstratũ, nec euidẽter
cõsonũ talibus ꝙ de° sit colendus in im
molatõnibus bestiaꝝ veteris legis, ꝛ h°
p quocũq; tp̃e, nec ꝙ sit colẽdus in ceri
monijs nostris, puta in oblatõne eucha
ristie, vel cantu psalmoꝝ, licz ista sic sint
cõsona legi nature ꝙ nõ repugnẽt. Hoc
etiã patet. qꝛ illa que sũt de lege nature
siue pprie siue extẽsiue semp sũt vnifor
mia, nõ sic huiusmodi cerimo° que erãt
alie p tempore alteri° legis. 3m mẽbrũ
pz. qꝛ vltra ius positiuũ diuinũ qõ cõti
netur in scriptura diuina ecclĩa statuit
multa, ꝛ ppter obseruantiã honestiorez
in moribus, ꝛ ppter reuerentiã maiorẽ
in suscipiẽdis ꝛ dispẽsandis sacramẽtis.
Ad ppositũ dico ꝙ nõ teneẗ quis pre
cepto legis nature ad cõfessionẽ peccati
de qua queriẗ, qꝛ tũc hec obligatio fuis
set p statu vel tempore cuiuscũq; legis.
qõ falsũ est. qꝛ nec erat in statu innocen
tie, nec in statu legis mosayce. Sed cõ
tra hoc obijcitur per glosã. sup illõ Gẽ.
3°. Adam vbi es. vox est inquit increpã
tis ꝛ confessionẽ inquirẽtis ꝛc̃. g̃ fuit cõ
fessio in tp̃e legis nature post lapsũ. Si
milr̃ de Aaron ꝛ filijs eius legiẗ in Le
ui. ꝙ debuerũt cõfiteri peccata filiorũ
Israhel. Et frequẽter dicitur in lege ꝙ q̄
peccasset deberet cõfiteri peccatũ suum.
ꝛ offerre tale vel tale sacrificiũ. Hoc etiã
confirmaẗ. qꝛ in ve. te. multe sũt auctes
de confessione facienda. sicut illõ iustus
por accusator est sui. ꝛ h°. Item ꝙ sit cõ
clusio seques ex pncipijs legis nature p
batur. quia hec est nota, ꝙ q̄libz reus dz
iudicari, ꝛ ista ꝙ nullus debet esse iudex
in causa ppria, ergo reus debet iudicari
p alium, nõ potest iudicari per aliũ nisi
accusetur illi alĩ, nec potest accusari nisi
a scipõ si peccatũ suũ sit occultũ. g̃ debz
seipm accusare alĩ a quo iudiceẗ. Et ma
gis consonum rõni ꝙ in secreto ꝙ in pu
blico si peccatũ sit occultũ, imo forte sa
tis notũ rõni naturali si peccatũ sit oc
cultum ꝙ accusatio debet esse occulta. g̃
ex ppositionibus notis legis nature vel
saltẽ valde euident cõsonis sequiẗ confes
sionẽ istam secretam pprij peccati eẽ fa
ciendam alĩ. Et tũc nulli ratõnabilius
ꝙ sacerdoti. R° ad primum argumen
tum. ꝙ Adam non debuit peccatũ suuz
occultasse deo. quia ipse ẽ iudex cui ma
nifestum est omne peccatum. et coram
quo quilibet reus debet recognoscere

peccatū suū. ⁊ hāc ꝯfessionē deus requi
siuit ab eo quā nō solū nō fec̄ sꝫ peccatū
suum excusauit retorquēdo i mulierem
d. mulier quā dedisti mihi ⁊c̄. Tñ illud
nō ꝯcludit ꝙ in illa lege eēt ꝯfessio faciē
da homi sꝫ esset faciēda deo increpanti.
¶ Ad 2^m^ in tota lege mosayca nō fiebat
ista ꝯfessio de q̄ua loq̄mur/ sꝫ d̄ peccatis
occultis tñ deo fiebat ꝯfessio. d̄ quibus
dā tñ defectibus publicis/ ⁊ obseruantia
legaliū fiebat ꝯfessio / ⁊ vniuscuiusꝫ qñ
sꝫ obtulit ꝓ tali delicto sacrificiū/ Et ge
neralis ꝯfessio sacerdot ꝓ pplo erat ista
¶ iniuste egimus peccauimus ⁊ h̄i^9^/ ⁊ isto
publica ꝯfessio sacerdotis erat quedam
dispō ad petendā miaꝫ dei pplo/ sicut ⁊
mō in ecclia nō ꝯfessiōe ista de q̄ loqui
mur ꝯfitemur nos peccasse/ ⁊ petim^9^ mi
sericordiā ⁊ nobis/ ⁊ toti pplo. ¶ Ad 3^m^
dico ꝙ omēs auctoritates d̄ ve. te. ad ꝓ
bandū ꝯfessionem sic̄ hic loquimur sūt
tñ vocales/ nō sniales/ De qua ergo con
fessione loquūt ¶ R̄o. d̄ illa generali quā
fecerunt sacerdotes/ ⁊ daniel ⁊ multi aliȷ̄
viri sancti. vl̄ de illa ꝯfessione delicti sui
publici ꝓpꝛiȷ̄ in obseruatōe legaliū vt
sūt iste irregularitates in ꝯhendo imun
dicias legis. ¶ Ad ratōem illam ꝯcedo.
ꝙ ista est nota lumīe naturali vel saltē
valde consona ꝓpositioni note ꝙ reus
est iudicandus/ quia nullū delictū relin
quendū est īpunitū in vniuerso: si ē vn^9^
rector vniuersi iustus/ ꝙ ē notū natura
liter valde consonū notis naturalit̄/ sed
vltra ꝙ iudicandus sit ab alio iudican
dus/ concedo/ Sed quis ē iste alius. non
ē notū ꝑ ratonē naturalē: nec ꝑ aliqua
consona rōni naturali/ nisi de deo qui ē
retributor meritoꝝ/ ⁊ punitor peccatoꝝ
/ Et tūc vltra cum dicit ille alius non po
test iudicare nisi sibi fiat accusatio/ pōt
negari. quia ip̄e peccata nouit/ etiā anq̄
fiant sine omi accusatione ¶ Uel esto: ꝙ
detur ibi tanq̄ ꝯsona notis ꝙ isti iudici
debet culpa accusari/ ⁊ ab ip̄o peccante
quia ipse solus scit/ ex omnibus istis nō

sequit̄ nisi ꝙ peccator oꝫ deo confiteri/ ⁊
concedo fuisse de le. ꝯfessionē talē idest
consonā vis notis ex lege nature quia ꝓ
omni statu post lapsū iusti qui habuert
fidē de deo/ ꝙ erat rector vniuersi iustus
/ postq̄ peccauerūt ꝯ dei legē confiteban
tur deo peccata sua petētes ab eo remis
sionem/ scientes eum sine tali remissiōe
tanq̄ iustū iudicem vindicaturū de illo
peccato. ¶ Sed si arguas ꝙ alicui aliȷ̄ ho
mini oꝫ se accusare qui sit iudex ei^9^/ istō
nō pōt ꝓbari ꝑ nō legis nature: nec etiā
est eis euidenter consonū/ quia null^9^ hō
potest eē iudex peccati homis nisi vt mi
nister sūmi iudicis. hoc aūt modo se ēē
ministrum iudicis in vindicādo vel pu
niendo peccatū ꝯmissum magis ꝯcessū
est vnicuiqꝫ respectu sui q̄ vni respectu
alterius. vnicuiqꝫ eni ꝯmisit deus vt sit
minister dei in vindicādo peccatū ꝓpꝛiū
in infligendo sibi disciplinam ⁊ tristicia
ꝓ illo peccato. non sic autem notū est ꝙ
concesserit alicui respectu alterius ¶ Et
si arguas ꝙ in republica humana vnus
est iudex alterius/ R̄o. verū ē de illis que
possunt sibi innoscere in illo iudicio cu
iusmodi sunt publica. ¶ Si 3^m^ membrū
teneatur. s. ꝙ confessio non cadit nisi sb̄
p̄cepto ecclesie nō pōt faciliter improba
ri/ nisi quia vel ecclia non attemptasset
tam arduum preceptū imponere omni
bus xp̄ianis nisi esset preceptū diuinuꝫ
/ vel quia nō inuenitur vbi ab ecclia im
ponatur istud p̄ceptū/ nō aūt sancti re
putarent hoc p̄ceptū de confessione ob
ligare/ sī. n̄. allegatur illud caplm extra.
de peni. ⁊ remis. Omnis vtriusqꝫ sexus
/ patet ꝙ illud est innocentiȷ̄ tertiȷ̄ in con
silio lateranen̄/ ante autem illud temp^9^
per multos annos fuit augus. plusq̄ ꝑ.
800. annos. qui p̄dicat ꝯfessionem val
de esse necessariam vt patet in li^o^ suo. d̄
vera ⁊ falsa penitentia ⁊ auctoritates q̄
dam illius ponunt hic in lra/ q̄dā i cano
ne. d̄ pñia. di. 9 ¶ Nec canonista facile in
ueniret aliq̄d ꝯsiliū vl̄ p̄ceptū ꝓpe vbi

exprimatur preceptū d̄ ꝯfessione facien
da sicut hic loq̄mur ¶ Hanc tñ opinionē
tenet glosator. de peni. di. 5. in p̄ncipio.
vbi p̄us diuersas opiniones recitat d̄ pe
nitentia/ ⁊ post subdit suā dicēs. Meli^9^
dicit eam institutā a quadā vniuersali
ecclie traditōne/ potius q̄ ex no. te. vl̄ ve
teris aucte/ Sed salua gr̄a sua irrōnalit̄
loquit̄. turpe eni esset theologo dicē ali
quid eē in biblia ⁊ nesciret vbi illud in
ueniret/ ⁊ ita debet esse canoniste dicēti
aliq̄d esse ex vniuersali traditōne ecclie:
⁊ nō inuenire in canone/ si canō sufficien
ter cōtinet vniuersales traditōnes ecclie
/ nō allegat autē aliq̄d caplm canonis ad
istā traditionē/ sed tñ post subdit ꝙ tra
ditio ecclesie est obligatoria/ ⁊ ad hoc al
legat ar. xi. di. in his rebus. ¶ Item si hec
opinio vera esset videret̄ ꝙ papa non te
neret̄ cōfiteri/ quia sicut habet̄ extra de
verbo. signi. Exiit qui seminat. nō habet
imperiū par in parē/ Itē non videret̄ ꝙ
infideles tenerent̄ ad preceptū de ꝯfessio
ne. q2 s̄m aplm. i. Cor. 2. Quid mihi est
de his que foris sunt iudicare/ En vnuꝫ
argu^m^ inuit glosator ꝓ sua opinione ta
le/ confessio nō ē necessaria apud grecos
/ esset aūt necessaria si p̄ceptum de ea eēt
ex aucte sacre scripture/ Sed aūs nō est
manifestum/ necessariū eni est apud eos
baptisma flumis sicut ⁊ nobis tanq̄ p̄^a^
tabula/ sic etiā pnia videt̄ imo sacrm pe
nitentie vt 2^a^ tabula/ Et si ꝓbat̄ aūs q2
nō est apud eos consuetudo confitendi.
¶ R̄o. multas laudabiles ꝯsuetudies omi
serunt ex quo ab ecclia recesserunt/ ⁊ ita
istū nō solū laudabilē sꝫ etiā necessariaꝫ
potuerūt omittere/ Nec ne^o^ istius actus
inducit consuetudinē ¶ Ned est istud q̄d
ip̄e accipit ꝓ aūcedente. s. ꝙ greci non te
neantur cōfiteri ita notū inter eos sicut
ipse dicit/ īnimmo nec notū ꝙ nō cōfite
ātur/ Nec hoc alicubi aliq̄s doctor scri
bens ꝯtra alias abusiones coꝝ exp̄mit.
/ cū tñ fuisset notabilis discordia ab eccle
sia romana/ si in hoc discordarēt/ nota

bilior. s. q̄ ꝯficere in fermentato/ vel vti
hac forma baptizetur seru^9^ xp̄i/ de qui
bus nō tacet/ Breuiter videt̄ rōnabilius
tenere scdm membrū. s. ꝙ cōfessio cadat
sub p̄cepto diuino positiuo/ Sed tūc oꝫ
vidē an explicite in euangelio a xp̄o im
mediate/ quia patet ꝙ nō in veteri lege.
/ an ab ipso explicite in aliq̄ doctrina apo
stolica/ an nec sic/ nec sic/ sed dato a xp̄o
⁊ vocetenus ab aplis ecclie ꝓmulgato.
/ Primū istoꝝ esset magis conueniens te
nendū si posset euidēter haberi istud p̄
ceptū ex euangelio/ Nec oportet ad hoc
adducē illud Math. 16. Tibi dabo cla
ues regni celoꝝ. q2 nō est nisi ꝓmissio d̄
datione futura/ Si aliquid in euāgelio.
vꝫ. ad hoc videtur illud Jo. 20. Accipi
te spiritū sanctū quoꝝ remiseritis pecca
ta ⁊c̄. Ex hoc arguit vno modo sic. Hic
data est potestas aplis ⁊ in eis omibus
sacerdotibus remittendi peccata. nō p̄n
cipaliter. q2 hoc est ꝓpꝛiū dei/ ergo mini
straliter ⁊ arbitratiue/ sed nō p̄t arbitra
ri in causa ignota/ ḡ est eis manifestāda
causa in qua debent arbitrari/ hec mani
festatio est ꝯfessio/ ḡ ex ista collatōne po
testatis arbitrarie sacerdotib^9^ in cā pec
cati/ obligat̄ peccator ad accusandū se eis
tanq̄ arbitris. q̄d est cōfiteri. ¶ Si dicat̄
ꝙ rō bene ꝯcludit ꝙ sacrm pnie est insti
tutū a xp̄o tanq̄ vtile ⁊ efficax/ nō tñ se
quitur ex hoc ꝙ sit necessario recipiēdū
/ ut cadēs sub p̄cepto./ q2 extrema vnctio
est instituta a xp̄o/ ⁊ ꝯfirmatōnis sacrm
vt dictū est supra/ ⁊ tñ neutrū est simpl̄r
necessariū/ nec est p̄ceptū de isto vel illo
recipiendo/ Et tūc ad formā argumenti
sunt arbitri in cā peccati. ḡ aliȷ̄ debent se
illis accusare/ verū est illi qui volunt se
eoꝝ arbitrio submittē/ ⁊ si submittant
ip̄i hñt bene ptātem arbitrādi/ sed nō se
quit̄. ḡ aliȷ̄ necessitate p̄cepti tenentur se
submittere coꝝ arbitrio/ Ex^m^ quatuor
sunt sacerdotes quoꝝ q̄libet hꝫ auctem
absoluendi istū peccatorē/ q̄libet est cō
plete arbiter eius q̄tum ad potestatem.

non tamen tenetur se submittē cuilibet. sed vni tm̄ cui voluerit. Et hoc cōfirmatur per hoc ꝙ xp̄s subiunxit. Et quoꝝ retinueritis retenta sūt. illud verbū non est ꝑcisum. nō solū eni illa peccata retenta sunt a deo peccatori ad penā que retēta sunt a sacerdote. qꝛ sacerdos nō retinet aliqua nisi aliquo mō sibi accusata. sed insignis ⁊ indebitis penitētie. Et tm̄ illa que nullo mō sunt ostensa sacerdoti deꝰ retinet ad vindictā gehenne. ergo nec istud verbū. quoꝝ remiseritis remittunt erit ꝑcisū. Unde neutri affirmatōni adiūxit negatiuā denotantē remissionē factam ab aplis. vel retētionē esse ꝑcisā respectu retentionis vel remissionis a deo faciende. Licet hec respōsio videat multū probabilis excludēdo rōnem ꝑcepti ab isto verbo. Jo. 20. Quoꝝ remiseritis ⁊c̄. tm̄ excludendo eā ostendit ꝓpositū duplr. Primo sic. nulli ꝯmittit ptās iudiciaria vel arbitraria nisi alicui imponat necessitas submittendi se sibi. sed sacerdoti ꝑ te cōmittit hꝰ ptās in causa peccati. ergo alicui vt reo imponit necessitas submittendi se arbitrio eius. ⁊ hoc ꝑ idez. Maior ꝓbatur. qꝛ nullus est iudex alicuiꝰ in cuius. s. iudicandi volūtate est iudicari ab isto iudice vel nō iudicari. tūc enim iste nullā auctoritatem iudicandi hēt si iste posset iudicari si voluit. ⁊ nō iudicari si noluerit. ad qd̄ eni est ptās iudiciaª apud aliquē. nisi vt ius dictet in illū q̄ tenetur parere iuri. tmmodo eni iudicare ꝑ modum punitōnis. si tu velis. nō est iudicare. Sed nec istud cogit. cōcedo eni ꝙ iste arbiter nō tm̄ habꝫ vt possit dictare ius in causa ista. sed ex quo aliꝰ submittit se sibi sua dictatio ligat vel soluit istū. nō sic autem dictatio alicuiꝰ. scietis ius et n̄ habentis ptātē iudiciariā. Aliter ergo arguo sic. Quicūqꝫ ꝑmā grām amisit tenetur de necessitate ꝑcepti ⁊ hoc illiꝰ diliges dn̄m deū tuū ⁊c̄. agere ingtum in se est ad eius recupationē. ⁊ etiā virtute illius ꝑcepti. diliges teipm. Sed iste peccator in pcc̄o mortali amisit ꝑmā grām ⁊ potest eam recupare suscipiēdo sacrm penitētie ab illo arbitro. qꝛ hoc est institutuꝫ vt remediū efficax ad recipiendū ꝑmā grām ex illo verbo. Jo. 20. Quoꝝ remiseritis pcc̄a ⁊c̄. ⁊ sic ꝯcludit necessitas precepti confessionis nō ex isto verbo tantū. quoꝝ remiseritis ⁊c̄. sꝫ ex isto ⁊ illo ꝑcepto. diliges dn̄m deū tuū ⁊c̄. simul iuncto. Si dicas ꝙ maior ē vera ꝙ tenet ad aliquā viā ꝑ quā possit recuperare. sed nō ad istā determiate si alia sit possibilis. Nūc autē licet suscipe sacrm pnie sit via vtilis. tm̄ ē etiā alia vtilis qꝛ nō ꝓbatur istā esse ꝑcisā ad illā recuperandā. Cōtra hoc. nulla alia est ita facilis ⁊ ita certa. hīc eni nō oꝫ nisi nō ponere obicē ad grām qd̄ multo minꝰ est ꝙ habere aliquā attritōnez q̄ ꝑ modū meriti de cōgruo sufficiat ad iustificationē. vt dictum est supra. di. 14. Pōt etiaꝫ aliqs esse magis certus ꝙ nō ponat obicē ꝙ ꝙ hēat attritōnē sufficientē quasi ꝑ modū meriti de cōgruo. qꝛ ꝓbabiliter potest scire se tūc nō peccare actualr pcc̄o interiori vel exteriori. ⁊ intendere recipe qd̄ ecclia intendit in illo sacro ꝯferre. nō sic ꝑt scire se hr̄e attritionē sufficiētē vt meritū de ꝯgruo ad institutionē. Tūc hāc maiorē accipio vbi est via facilior. i. magis in ptāte homis ⁊ certior ad grām recuperandā. tenet qlibet ad illā viā. ita ꝙ omissa illa attemptat aliā difficiliorē ⁊ interiorē. qꝛ tūc exponēt se periculo salutis sue. ⁊ videret esse ꝯtemptor ꝓpe salutis. Sed illa via suscipiēdi sacramētum pnie est magis possibilis homini ⁊ certior ad ꝑmā grām recuperandā. ergo ex illo, vnde istud hꝫ efficaciā. ⁊ ex illo precepto dilectōnis dei. ⁊ sui ꝑius tenet qs ad istā. Ista rō si ꝯcludat ꝑceptum ō cōfessione haberi ex euāgelio ex illo verbo quoꝝ remiseritis pcc̄a ⁊c̄. Et illo diliges dn̄m ⁊c̄. bene qdem. si non autem saltē hoc cōcludit ꝙ ꝑceptum de ꝯfes. facienda ē valde rōnabile ꝑ multitudine. qꝛ nisi ali

qua ꝑsona possit hr̄e aliqd̄ remediū speciale. tamē de isto remedio qd̄ cōmunitati est possibilius ⁊ certius rōnabilr̄ datur ꝑceptum etiā omibus in cōitate. vt dictū est supra de bapᵒ. ꝙ licet aliqs habeat baptismū flamis sine baptismo fluminis. tm̄ qꝛ baptismꝰ fluminis ē remediū facile ⁊ certū ꝑceptū de hoc ꝑ tota cōitate est valde rōnale. ⁊ ita admunus habebo ꝙ rōnaliter fuisset datū ꝑceptū generalr̄ de cōfessione facienda. Si omino cōtendas ꝙ ꝑ rōnes positas in isto mēbro nō ꝓbat fuisse datū ex verbis euangelij. nunqd̄ dicemus scḋm. s. ꝙ illud ꝑceptū habet ex verbis alicuiꝰ apli. Dicit ꝙ sic de illo verbo Jac. v. Confitemi alterutrū peccata ⁊c̄. Sed nec ꝑ hoc videtur mihi ꝙ Jacobus ꝑceptū hoc dedit nec ꝑceptū a xp̄o promulgauit. Primū nō. vnde eni sibi auctas obligandi totā ecclīam cum esset ep̄us ecclīe Jerosoᵉ. nisi dicas illā ecclīaꝫ in ꝑncipio fuisse ꝑncipalē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s eiꝰ ep̄m ꝑncipalē ꝑiiarchā. qd̄ nō ꝯcederent rōni. Nec ꝙ illa auctas ꝓprie ꝑ tp̄e illo erat sibi sbtracta. Nec 2ᵐ videt. qꝛ apli publicātes ꝑceptū dn̄i i scripturis suis vtebant mō loquēdi per quē potuit inotescē ꝙ erant ꝑcones xp̄i vt patet ꝑ illud Pau. i. ad Coꝛ. vij. vt qn̄ vult publicare illō ꝑceptū dn̄i ō n̄ dimittēda vxore dicit ꝑcipio n̄ ego sꝫ dn̄s ⁊c̄. Quādo aūt vult facē ꝓpriam ꝑsuasionē dicit de cohabitatōne viri couersi ad fidem cum sua vxore infideli, vel ecōuerso. quia hoc licit sine cōtumelia xp̄i nō tamē est necessariū. dico ego nō dn̄s aliodn non possit ecclīe cōstare ꝙ ipe vt preco publicaret ꝑceptū nisi ex ꝑcedentibus vel sequētibus manifestaret se esse in illa publicatione ꝑconem. Utrūqꝫ ēt membꝝ simul ꝓbatur per illa verba annera. dicendo eni confitemini alterutrū nō magis dicit confessionē faciendā esse sacerdoti ꝙ alij. subdit eni. ⁊ orate ꝑ inuicem vt saluemini. vbi nullus deberet ipm instituisse. nec ꝓmulgasse ꝑceptuꝫ diuinum. sed intellectus eius est sicut in illo verbo. confitemi alterutrū ꝑsuasio ad humilitatē. vt. s. generalr̄ nos confiteamur apud ꝓximos peccatores. iuxta illō ꝑᵃ ca. Jo. ꝑᵒ. Si dixerimus qꝛ pcc̄m nō habemus nosmetipos ⁊c̄. Ita per 2ᵐ persuadet ad charitatem fraternā. vt. s. per charitatem fraternam subueniamꝰ nobis inuicem. Apparet ergo istud non esse de iure diuino ꝓmulgato per scripturam apostolicam. Uel igitur tenēduꝫ est primum membrum. s. ꝙ sit ō iure diuino ꝓmulgato per euangeliuꝫ vt in secundo. vel tertio membro est declaratuꝫ. vel si illud non sufficiat dicendum ē tertium. s. ꝙ est de iure diuino positiuo ꝓmulgato a christo apostolis. sed ecclesie promulgato per apostolos absqꝫ omni scriptura. sicut multa alia tenet ecclesia oretenus per apostolos sibi ꝓmulgata sine scriptura cuius fundamentū est illō Jo. 6. Multa quidem ⁊ alia signa fecit Jhesus ⁊c̄. ⁊ habetur expresse extra ō celebra. missa. cum marthe. li. 3ᵒ.

De secundo articulo

dico ꝙ hᵒ ꝑceptum includit quis debet confiteri. quia adultus. i. habēs vsū rōnis ⁊ cognoscens peccatū qd̄ cōmisit ꝑ quē adultū nō intelligo tāte vel tante etatis. sed ꝙ hēat etatē ad cognoscendū iustū vel iniustū ꝯtra legē dei. in multis eni ante etateꝫ consuetā malicia supplet etatē. ⁊ nō tm̄ i malis. vt dicūt cōia verba. quia forte hꝫ citius prudētiā ad malum. vnde dicit doli capax. sed etiā i bonis. iuxta illud in le. sancte agnetis. fides nō inanis ꝯputatur. ⁊ istius breuiter regula est. qn̄ aliquis instructꝰ ⁊ iterrogatus ordinate percipit distincte qd̄ iustū. ⁊ quod iniustū in le. diuina. quod ꝑt faciliter videri si ad ordinatas interrogationes ordinate respondeat sicut alius adultus perfecte ex similibus premissis similiter responderet. Continet etiam hoc preceptum quid debet confiteri.

qꝛ peccatum moꝛtale. ⁊ nõ ꝯtinet aliud
nã p veniale nullus piclitaƚ extra nauẽ
ecclie. qꝛ peccatũ veniale ſtat cum pfecta
caritate q̄ ẽ nauis ſaluãs. ⁊ ideo ex pma
inſtõne pñie vt 2ᵉ tabule nõ oꝫ aliquem
ad eã ꝯfugere p remedio ꝯ veniale ſꝫ tã
tum ꝯ moꝛtale. ¶ Item ꝯtinet dictũ pre-
ceptum quod peccatũ moꝛtale. quia oẽ
de quo hr̃ memoꝛia ⁊ hoc pmiſſa inq̄ſi
tione diligẽti ſm poſſibilitatẽ fragilita-
tis humane ſintelligo quantã inq̄ſitõem
poſſet aliquis apponere circa aliq̇d mĺ-
tũ arduuꝫ q̇d ſibi multũ eẽt coꝛdi ſ tãta
dñt apponẽ circa oĩa peccata moꝛtalia
reducẽda ad memoꝛiã ⁊ illa reducta ad
memoꝛiã oꝫ eidẽ ꝯfiteri nõ diuidẽdo cõ
feſſionẽ. quia dicit Aug. de vã ⁊ falſa pe
nitẽtia. ⁊ poniƚ di. 16. Quidã vni celant
quod aliĳ manifeſtandum ꝯſeruant. q̇d
ẽ ſe laudare: ⁊ ad ypocriſim tẽdere. ⁊ ſp
venia carere ad quã credũt p fruſtra p-
uenire. ¶ Si ꝯtra hoc obĳciatur. qꝛ tũc
videtur ꝙ quilibet peccatoꝛ tenetur cui
libet req̄renti dicere omia peccata ſua.
alioqui tacendo ea vel aliquod illoꝛum
eẽt ypocrita. quia oñdit ſe innocẽtioꝛeꝫ
q̄ ſit. ¶ R° ꝙ tacẽdo cui nõ debeo dicere
nõ oñdo me inocẽtem in his que taceo.
ſed illi cui dicere debeo ⁊ quãdo dicere
debeo ⁊ quomõ ſicut i ꝯfeſſione tacẽdo
aliq̇d ꝯfitẽdo aliud oñdo me inocenteꝫ
i hoc ꝙ taceo. ⁊ in hoc ẽ ypocriſis nõ in
alio caſu. ¶ Nec ſolũ peccata ſꝫ circunſtã
tias peccatoꝝ notabilr̃ aggrauãtes iclu
dit dictũ pceptũ. iuxta illud aug. pu ſ cõ
ſideret qualitatẽ crimis in loco. in tpe in
pſeuerãtia in varietate pſone ⁊c̃. Salteꝫ
illas dico aggrauantes ⁊ neceſſario ꝯfi-
tendas q̄ ſpeciali phibitione phibẽtur
vbi gr̃a. alienũ accipere ẽ illicitũ ſꝫ ſpẽa-
li phibitõne phibetur accipi de loco ſã
cto. ⁊ ideo ſpãli peccatũ. ſ. ſacrilegĳ per
hãc circũſtantiã ꝯſtituit. ¶ Silr ẽ illicitũ
nõ ſuã ꝯgnoſcere. ſꝫ ſi q̄ ppiqua ſpãli p
hibitõe phibeƚ. ⁊ iõ ſpãle peccatũ. ſ. ice-
ſtus p hãc circũſtantiã ꝯſtituit frequen-

etiã nõ ẽ dubiũ cum circũſtãtia ſimplr
ponẽs aliud peccatũ. qꝛ q̄libet vice ꝯmit
titur nouũ peccatũ ⁊ de ſilibus ſile hẽa-
tur iudiciũ. ¶ Multe aũt ſũt circũſtantie
ex q̇bus peccatũ ẽ aliq̄ modo grauiꝰ ſ qꝛ
ſi minoꝛ tẽptatio. ⁊ h° vĺ ex pte obiecti.
vĺ ex pte pſone peccãtis d̾ q̇bus nõ ẽ ita
certũ ꝙ opoꝛteat illas ꝯfiteri ſ tñ tutuꝫ ⁊
vtile ẽ hoc fieri. De aliĳs vo q̄ nihil ad. h
puta ſine q̄ eẽt tãta grauitas cũ alia cir-
cũſtantia iptinente fatuũ ẽ ꝯfiteri ſ vtpo
te ſi aliq̇s peccat cũ aliq̄ q̄ vocaƚ beata ĺ
alicia ⁊ hꝰ. ¶ Continet etiã hoc pceptũ
cui quia ſacerdoti. ille. n. in eccleſia ha-
bet ſolus auctoꝛitatẽ ligandi ⁊ ſoluẽdi.
vt dicetur di. 19. Et ſacerdoti habẽti iu-
riſdictionem. quia ſententia a nõ ſuo iu
dice data nulla ẽ. ¶ Continet quarto qñ.
quãdocunqꝫ ẽ i piculo moꝛtis ſ quilibet
enim quãdo iminet iudiciũ damnatõis ſ
miſericoꝛdie debet ſe pparare ad miſeri
coꝛdiam quãtũ põt. ¶ Iſtud tamẽ nõ ẽ in
infirmitate moꝛtali ſ ſed quando aggre-
ditur actus arduos in q̇bus ſit veriſimi
le ꝙ moꝛs immineat ſ vt in bello moꝛtali
in naufragio ⁊ huiuſmõi. ¶ Et etiã quan
do vult exercere actus aliquos q̇bus de
betur reuerentia ſpecialis. vt quãdo vĺt
cõmunicare ſ quia ſicut dictũ ẽ ſupꝛa di.
9. habita opoꝛtunitate confeſſoꝛis nul-
lus debet ſine confeſſione cõmunicare ⁊
in ſimilibus ſimile ẽ iudicium. ¶ Conti-
net etiam qualiter. quia cum diſplicẽtia
peccati commiſſi ⁊ cuꝫ pposito abſtinẽ
di a peccato ⁊ obediendi eccleſie in ſatiſ
factionem p iſto peccato. ¶ Intelligo non
ꝙ opoꝛteat eum velle penam ĺ vĺ penitẽ-
tiam ſuſcipere a ſacerdote. quia ⁊ ſi nul
lam ſibi oblatam a ſacerdote vellet reci
pere ſ tñ duas idoneitates ſ ꝯditões hẽet
ppoſitũ h̾ ⁊ ppoᵐ recipiẽdi penã iflige
dam ſibi a deo h̾ vĺ i purgatoꝛio tĺis inꝫ
quã citꝰ eẽt abſoluẽdꝰ ꝙ repellẽdꝰ vt di
ctũ ẽ ſ̃ di. 15. q. i. Sꝫ ſi ſuſcipiat aliquaꝫ
pñiaꝫ. vĺ ſatiſfactõeꝫ ſibi ipoſitã ab ecc̃ᵃ
tẽt illã ſuare. ¶ Et h̾ ppoᵐ oꝫ ꝙ hẽat vt

mõ ꝯfiteatur. ſ. vt velit obedire cõfeſſo
ri in ſeruãdo vel ſoluendo illã ſatiſfacti
onem quã voluñtarie ſuſcipiet ab ipo in
terpoſitã. ¶ Sed arguit cõtra hoc q̇d di
ctum ẽ in pmo arti. q̄ ſunt ꝯfitenda. q̇a
oĩa moꝛtalia p hoc q̇d dictũ ẽ ſupꝛa
di. xv. q. j. ꝙ aliq̇s põt ſoluere penaꝫ de
bitam p vno pcc̃o nõ ſoluendo penã p
alio: immo pmanendo in aliquo pcc̃o
ḡa ſimili põt ſoluere ꝯfeſſioneꝫ debitã
vni pcc̃o ſubticendo aliud. ¶ Rñdeo ibi
dictũ eſt ꝙ ille q̄ ṽe eſt ſemel abſolutꝰ a
pcc̃is oĩbꝰ penã exterioꝛẽ ſibi impoſi
tam põt ſoluẽ vĺ in charitate vel in pec
cato moꝛtali ſ et eſto ꝙ in pcc̃o moꝛtali
ſoluat nõ teneƚ eã iterũ ſoluẽ ſ nec h̾ ſ nec
in purgatoꝛio ſ nec i inferno. Sꝫ ſi aliq̇s
nunq̄ vere abſoluaƚ ab iſto pcc̃o: qꝛ qñ
oꝫ abſolui põit obiceꝫ q̄lis ẽ hypocrita
q̄ ponit obicẽ ſ tũc teneƚ ſoluẽ qualẽcũqꝫ
penã exterioꝛẽ ſoluat vel ſatiſfaciat. ¶ Et
rõ eſt: quia pus opoꝛtet penã eternã cõ
mutari in tpalem anteq̄ aliq̄ pena tpa
lis ſit aliq̄ ſolutio p iſta culpa. ¶ Qñ aũt
ille hypocrita cõfitetur nõ eſt ſibi ꝯmu
tata: qꝛ nec abſoluit ab iſta culpa ꝯmu
tata ſ eſt aũt qñ iſte ſemel ṽe penitet licet
q̄litercũqꝫ poſtea recidiuet ſ iſte. n. aliqñ
ṽe fuit iuſtus ⁊ nõ debitoꝛ pene etne p
pꝛius cõmiſſis. ſed ille hypocrita ſemp
manet debitoꝛ pene etne p pꝛius com
miſſis ⁊ etiaꝫ de nouo ſit debitoꝛ noue
pene p nouo pcc̃o q̇d hic cõmittit.

De tertio articulo

dico ꝙ ecclia pceptũ iſtud q̄tum ad ali
qua pdictoꝝ nõ ſpecificauit: ⁊ q̄tũ ad
aliq̄ ſpecificauit. pcipua aũt ſpecificatõ
huius pcepti inuenit in illo ca. extra de
peni. ⁊ remi. Omis vtriuſqꝫ ſexus. ¶ Quã
tum ad quis ſpecificauit qꝛ pcc̃oꝛ adul
tus poſtq̄. ſ. ad annos diſcretiõis attige
rit ⁊c̃. ⁊ nihil aliud eſt q̄ adultus ſm in
tellectũ pꝛius aſſignatũ. ¶ Quãuꝫ ad q̄:
dicũt quidã ꝙ ſi hẽt moꝛtalia teneƚ pre
ciſe ad ꝯfeſſionem illoꝝ ⁊ nõ venialiũ.

Si aũt hꝫ ſola venialia pp̄ter pceptum
ecclie teneƚ in illo caſu ad illoꝛũ ꝯfeſſio
nem. ¶ Hoc nõ intelligo quia in illo ca°
dicit oĩa pcc̃a ſua ſ aut fit ibi diſtribu
tio de pcc̃is venialibꝰ aut nõ. ſi ſic ergo
hñs moꝛtalia p virtutẽ illius pcepti te
netur ad ꝯfeſſioneꝫ venialiũ. ſi nõ ergo
nõ hñs moꝛtalia ſed tm̃ venialia nõ te-
neƚ ad ꝯfeſſionẽ illoꝝ. qꝛ ſimpliciƚ non
cadũt ſub illo q̇d di ibi oĩa pcc̃a ſua.
¶ vñ videƚ ꝯtradictio ponẽdo eũdem in
tellectum vocabuloꝝ iſtoꝝ oĩa pcc̃a
ſua dicere iſtũ obligari ad ꝯfeſſionẽ ve
nialiũ ⁊ nõ iſtum. ¶ Itẽ eſto ꝙ aliq̇s vi
xit ſine pcc̃o moꝛtali vſqꝫ ad mediuꝫ q̄-
drageſime ſ ſi tũc cõfiteret vt impleret p
ceptuꝫ ecclie ſ p te teneret ꝯfiteri venialia
qꝛ illa ſola hꝫ: peccet illo die moꝛtaliter
ſ velit poſt implere pceptũ eccle de ꝯfeſſi
one ſ p te nõ teneƚ ꝯfiteri venialia illa q̄
pus habuit. ḡ p ꝯmiſſionẽ moꝛtalis ab
ſolutus ẽ ab aliq̄ obligatõe. ſ. a ꝯfeſſiõe
venialiuꝫ q̇d vĩ irrõnabile. ¶ Dico igiƚ
ꝙ q̄tũ capio ex ſtatutis eccle generalibꝰ
nullus teneƚ ad ꝯfeſſionem venialiũ in
q̄cunqꝫ caſu ſ nec in hoc ecclia ſpecifica
uit pceptũ de ꝯfeſſione ⁊ hoc rõnabiliƚ
qꝛ ipa vtitur ſacro pñie tanq̄ tabula ſe
cũda cõtra naufragiũ q̇d nõ eſt in veni
alibus. ¶ Nec aliq̇s teneƚ ad aliquã cõtri
tionẽ de venialibꝰ ſ immo in actuali vo
luntate vel actu venialis moꝛiens ſalua
bitur ſ vapulabit tñ. ¶ Nõ vĩ aũt ꝙ aliq̇s
teneaƚ ad ſcḋam ptem pñie q̄ eſt ꝯfeſſio
de q̄ nõ teneaƚ hꝛe ꝯtritõem vel attritio
nem. ¶ Hoc etiã pꝫ ex alio: qꝛ ſicut. ſ̃. di
ctum eſt venialia deleƚ totalr̃ q̄tũ ad
culpã ⁊ penã ſ qñqꝫ ſine aliq̄ ope ſpecia
li ſicut p actũ feruentẽ ꝯtemplatiõis in
deũ ſ queadmodũ gutta ꝯſumit a flãma
vehemẽti. ¶ Si q̄ras quõ ergo ſacerdos
cognoſcet ſtatꝰ pecoꝛis ſui ſ ſi ille q̄ dixit
ſe vixiſſe innocent nõ teneƚ ꝯfiteri veni
alia ſua. ¶ Rñdeo: ſi q̇s ꝯfiteret ⁊ ſolum
venialia: ex q̄ cognoſcet ipm non feciſſe
niſi ſola venialia: ex nullo niſi ex ꝯfeſſi

one sua. vñ extra de offi. ordinarij signi
ficauit/ɔfitenti penitentialiť in omnibus
credẽdũ est: quia nõ est verisimile q̄ ds
sit immemor sue salutis/ergo sibi eodẽ
modo credat venienti ⁊ dicenti/Dñe re
gratior deo quia ex quo fui vltimo con
fessus nõ habeo conscientiã de peccato
mortali/pdate mihi eucharistiã/⁊ in ista
penitẽtia tantã habet cognitoẽm vlcus
peccoris sui: quantã si narrasz venialia
sua p duos dies/nec aliaz certitudinem
posset habere de ppriis venialib' si cõ
fiteretur q̄ modo hẽt de innocẽtia eius
.s. p propriũ testimoniũ eius. Quantũ
igit ad que ecclesia circa illud pceptum
nõ specificauit. Quãtuz aũt ad cui vi
specificare p hoc qđ ait pprio sacerdoti
Nã ex pma institutõe ecclesie nõ viden
tur fuisse distincti pprij sacerdotes/qñ
eniz apli hinc ⁊ inde ibãt pdicando ver
bum dei/nec fuit iste sacerdos isti' gẽtis
/nec illius: ⁊ nec iste/nec ille: sed post sunt
diocesses distincte/⁊ prochie/et sacerdo
tes in parrochijs/ptunc tñ pñt et pote
rant dici pprij sacerdotes/quicũq3 hñt
tes iurisdictoẽm ordinariã/vel ɔmissaz
/vel soli hñtes iurisdictoẽm ordinariã ɔ
ɔmissarios/vel strictissime soli habẽtes
immediatã iurisdictoẽm ⁊ pximã ordi
nariam/Et ẽm hos intellect' possunt fi
eri alteratões hodie inter ordinarios ⁊
cõmissarios de intellectu illi' capli/Si
quidẽ ordinarij/⁊ pximi/⁊ inferiores ñ
altercãtur ɔtra supiores/vt ipi soli sint
proprij/⁊ nõ alij/ nõ enim ita facilit̃ au
dent curati resisteř epis/sicut paupibus
puilegiatis/ Si tñ ponderaret virt' vo
cabuli pprio sacerdoti/pprius q̃ solus
⁊ nõ alius/vl' pprius isti: quia isti/⁊ nõ
alij/neutro mõ obligat aliquis ad cõfi
tendum pprio sacerdoti/quia si multi
ex equo pñt alicui parrochiano: vterq3
ex equo absoluit/Idez etiaz ex equo ab
soluit multos parrochianos/igit intel
ligitur p habẽte iurisdictoẽm ad imme
diate absoluendũ istum/nec in hoc tũc

specificatur pceptu3/ qz in generali erat
de cui.s. sacerdoti habẽti iurisdictoẽm.
Et si aliquis possit ɔmittere illã imme
diatam iurisdictoẽm vni/quã alius ha
bet ordinarie/qđ ipi nõ negant papam
posse/igitur ẽm istũ intellectũ cõmissa
rius pot fieri proprius/non igit illud p
prio sacerdoti specificat cui/vt includit
in pcepto pmo/nisi dicat q̄ in pmitiua
ecclesia quilib3 sacerdos habuit iurisdi
ctionem supra quẽlib3 penitentẽ/⁊ nũc
singulis sunt determinati singuli peniten
tes/vt subditi/⁊ tũc quilibet erat ppri'
cuilibet hoc mõ.s. q̄ habẽs iurisdictõez
ordinariã sup quemlib3/sed nõ pprius
.i. determinatus sibi/vel parrochie sue: si
cut modo est pprius/sed ista pprietas
nullaz ptãtem specialem tribuit pprio
quã nõ habuisset ille: sed tñ limitat ali
quos/aliquib'. Si võ queras vtrũ de
vi pcepti pmi/⁊ de eius explicatõe q̃tũ
ad istu3 articulũ cui liceat ɔfiteri laico.
Ad qđ magister videt respõdere in lr̃a
q̄ sic. ⁊ auctes sunt in canone de peni.
di. vi. c. Placuit. Rñdeo: talis ɔfessio
põt esse materia verecũdie q̃ est vna pe
na debita peccato/⁊ in hoc cõfitens sol
uit aliquã penam quã solueret si ɔfite
retur sacerdoti/sed qz accusatio ad hoc
ex pcepto fit/⁊ nõ ad aliud vt sequatur
sentẽtia: ⁊ laicus nullã habet sentẽtiam
dĩ auctoritatẽ in isto foro/ sequit q̄ nul
lum pceptum est de accusando se laico/
⁊ forte vtilius esset nõ accusare se illi si
posset equalem verecũdiam hẽre apud
se recogitãdo eadem peccata: ⁊ sic eque
puniri. Et diceret aliquis q̄ necessari
um est nõ confiteri laico: quia nulli lic3
diffamare se/nec pdere peccatũ suu3 oc
cultum: maxime qñ ille cui pdit nõ pre
sumitur celator secreti nec scit meli' ɔsu
lere peccatori q̄ ipsemet sibi/ forte enim
ppter cõsiliũ requirendũ liceret alicui
reuelare peccatũ suũ alicui laico discre
tiori/sed nec hoc patet: qz cõsiliũ posset
inquiri posito casu in vniuersali de ali

quo absq3 reuelatõe pcci sui. Quid
igitur de malefactorib' damnatis cõfi
tentib' laicis. Rñdeo simplicitas excu
sat eos/ne in hoc peccẽt: ⁊ humilitas eo
rum est meritoria eis/p quanto volunt
illud qđ pertinet ad sacramentu3 pñie
supplere/sicut possunt/Sed viro discre
to qui hñ sciret ad quid est ɔfessio insti
tuta. nec forte vtile foret nec siñ forte ne
cessariũ talem ɔfessionem facẽ. Quo
ad qñ: ecclesia determinauit pceptu3.s. se
mel in anno: ⁊ illud semel videt ad mi
nus esse circa pascha/quo tempe ẽm il
lud caplm debet quilibet christian' cõfi
teri/nisi in casu. Et si dicas q̄ hec spe
cificatio ẽ laxatio quia pus tenebantur
statim cõfiteri habita oportunitate con
fessoris/nũc aũt nõ tenent vsq3 ad qua
dragesimam. Rñdeo: vtrũq3 est dubi
um aliquib'/quibusdã dicentib' et tũc
/⁊ nũc tenetur statĩ habita oportunita
te cõfessoris ɔfiteri/quibusdã dicentib'
q̄ nec tũc/sed tñ in voto confiteri pro
aliquo tempe añ mortem/nec nũc: sed
p voto confiteri semel in anno. 2m vi
detur esse mitius: quia pcepta penalia
nõ sunt amplianda sed restringẽda/nec
inuenit qñ preceptũ istud affirmatiuu3
liget vl' obliget nisi ad aliqñ/⁊ illud qñ
ante specificatõem ecclesie fuit indetmi
natũ ad qđcunq3 qñ añ mortẽ. sed post
specificatõem est indeterminatũ ad qđ
cunq3 quãdo vnicum in anno/semp tñ
oportet habere volũtatez cõfitendi tũc
pro qñ preceptũ obligat/hoc dico sic q̄
pro nunq̄ voluntatem.

Ad argumẽta.

Ad pmum potest dici q̄ tempe negatõis pe
tri sacramentũ penitẽtie nõ fuit institu
tum: sed post resurrectoẽm quãdo chri
stus dixit discipulis suis/ Accipite spm
sanctum quorũ remiseritis ⁊c. Et ideo
nõ tenebatur protunc ad confessionem
/nec post institutoẽm sacramenti adhuc
tenebatur: quia iam ante resurrectoẽm

per aliud remediũ fuit peccatum suum
deletum. Et ɔsimiliter responderi po
test de infidelitate omniu3 discipuloru3
in passione christi/q̄ nõ tenebãtur post
ad confessionem/quia post resurrectio
nem penituerũt/ante institutionẽ sacra
menti penitentie/⁊ hoc bene confirmat
q̄ cõfessio nõ erat de lege nãe/nec mosay
ca. Sed ad illa vba ambrosij: Lachri
me lauant delictũ/quod voce pudor est
ɔfiteri. non sunt sic intelligenda q̄ sine
confessione pudorosa in actu vel in ha
bitu lauetur delictũ/ sed cõtritio potest
esse tanta: q̄ in ea etiam ante confessio
nem deletur peccatum: quod tamẽ est
ita graue q̄ cõfessio eius sequens est pu
dorosa. Ad auctoritatẽ Augustini et
Cassiodori super psalmũ: Dixi confite
bor dico q̄ illa contritio habet proposi
tum seu pmissionem cõfessionis secutu
re/⁊ sic nõ deletur peccatũ sine proposi
to cõfitendi: quod patet p finem aucto
ritatis Cassiodori: vbi subdit Uotũ p
opere iudicat/quasi diceret votũ vl' vo
luntas cõfitendi iudicatur p cõfessione
futura/nec tamẽ sequitur ex hoc q̄ sine
confessione futura peccatũ deleatur qñ
tum ad penam debitam/quia illa con
fessio est vna pena: etsi illa nõ soluatur
hic si sit tamẽ voluntas soluendi solue
tur alibi/Si autẽ mutetur volũtas sol
uendi illam: iam recidiuat a vera peni
tentia ⁊ peccat mortaliter/ vt dictu3 est
supra de baptiçato baptismo flaminis
/cõtemnente postea baptismũ fluminis.
Ad primam ratioẽm dico q̄ omnes ce
remonie tam veteris legis q̄ noue redu
cende sunt ad aliquod pceptum decalo
gi: ⁊ possunt ad illud reduci/ Audi isra
el deus tuus vnus est: vel ad illud Me
mento vt diem sabbati sanctifices/siue
enim per pmum siue per secundũ prece
ptum dicamus deu3 precepisse se hono
randum vt deu3/sequitur q̄ ille ceremo
nie quibus se vult coli cadant sub illo
precepto sicut cõclusio sub premissis.

Si arguit cōtra. qꝛ tūc ille ceremonie essent de le. nāe. Rn̄deo: ex maiori de le. nāe ꝛ mi. de le. positiua nō sequit cō clusio nisi iuris positiui/ maior ista de⁹ ē colendus ē de le. nāe/ saltē qꝛ valde cō sona le. nāe/ sed hꝫ minor vult sic coli/ est mere ō iure positiuo/ variat aūt ꝑ alio ꝛ alio tpe/ ꝫ ꝯclusio. s. sic colēdus est: est mere de lege positiua/ quia semp cōclu sio sequit cōditionem ꝑmisse impfecti oris. Ad aliud dicit ꝙ talis debet cōfi teri ꝑ interptem vel ꝑ aliqua alia signa a vbis q̄ possunt eē nota sacri/ 2m est bn̄ cōcedenduꝫ: si aliqua talia signa sint cō munia cōfitenti muto vl' barbaro ꝛ sa cerdoti/ Sed ꝑm nō videt necessariū: qꝛ forus iste ex nā sua est secretissim⁹/ ꝫ nō tenet aliquis ad istū forū vt aliquo mō publicus/ sed lꝫ interpres velit celare et teneatur celare sicut sacerdos: tn̄ si velit malignari ipe ꝛ sacerdos pn̄t esse testes ꝯtra accusatū: ꝛ ita ex nā huius accusa tionis hec accusatio pōt venire in publi cum: ꝛ ita nō est pn̄ialis. Ex hoc patꝫ ꝙ plurib⁹ sacerdotib⁹ nō est ꝯfitendum necessario ut meli⁹ iudicāri: qḋ si fiat nō est sacr̄alis cōfessio/ maxime autē videt ꝙ nō sit ꝯfitendū ꝑ interptem: qn̄ timet ipm nō esse secretariū idoneuꝫ: ꝛ in tali casu iste hꝫ impossibilitatē ꝯfitendi ho mini idoneo. Cōfiteatur deo igit cuꝫ ꝓ posito ꝯfitēdi homini oportunitate ob lata. Ad aliud vi ꝙn̄ꝙ cōfessio facien da ꝑ scriptum: vt legit de cantuarien̄. q̄ misit/ Sed hoc vi esse ꝯ rōnem ꝯfessio nis: qꝛ om̄is scriptura ex sui nā nata est esse publica. ꝗtuncūꝙ. n. aliquis ꝯfuet secrete apud se scriptuꝫ: tn̄ ex q̄ mittit il lud vel ꝓpter nunciū/ vel ꝓpter illū ad quē mittit pōt publicari: ꝛ semp ex sui nā est patulū cuicūꝙ legēti loquens qḋ ibi ꝯtinet/ Quilibꝫ ꝫ scribēs aliq̄d facit in hoc qḋ est cōtra nām signi idonei in ꝯfessione: ꝛ in ista scriptura tollitur ve recundia que est pena magna in cōfessi one: ēt hoc nisi confitens sit pn̄s quādo ꝑ scriptū cōfitet. ꝛ ideo quod dicit. xxx. q. v. ꝙ quis pōt confiteri ꝑ scripturam. Jo. exponit. qn̄ confitens est pn̄s: qꝛ ab sens nō potest licite: igit absens expectet penitentiā cum ꝓposito cōfitendi ei ha bita. Ad aliud dico ꝙ simplicit inno cens a mortali et veniali tenetur simpli citer nō cōfiteri/ vn̄ si beata vgo fuisset cōfessa petro post ascensioneꝫ: peccasset cōfitendo/ sed si est tm̄ innocens a mor tali/ pōt confiteri venialia/ ꝛ potest non cōfiteri: vt dictum est. iij. arti. §. de que. nec est incredibile mltos esse tales in ec clesia qui ꝑ annuꝫ viuant sine mortali: immo ꝑ dei grām multi multo maiori tempe sine peccato mortali se custodiūt ꝛ multa opa perfectōis exercēt: de quo rum meritis thesaur⁹ eccl'ie ꝯgregatur.

Di. xviij.

Ic queri so

let. in hac. xviij. di. magi ster tractat de ptāte claui um: ꝛ di. xix. de collatōe earū. Circa hanc. xviij. di. quero vtrū potestas clauium tantūmodo se exten dat ad penam tempalem. arguit ꝙ nō: quia si sic aut ad remittendū illam: aut ad infligendū nō ad remittenduꝫ. quia tūc per frequentes absolutōes posset to ta pena debita pcc̄o remitti: ꝛ sic apud quencūꝙ sacerdotem esset potestas ab soluendi a pena ꝛ culpa ꝑ frequētes ab solutiones/ qḋ est incōueniens. Nec ad infligendū: quia tūc quilibet penitēs te neretur adimplere quālibet penam sibi iniunctā a sacerdote: quod est falsum. quia siquis indiscrete impōat immode ratam penā de qua penitēs potest scire ꝙ est improportionata culpe/ pōt vtiꝙ scire ex scriptura que cōtinet correspon dentiam penaruꝫ ad culpas: nō tenetur illam implere: quia nō tenetur obedire inferiori cōtra volūtatem supioris/ nec etiā potest/ quia nō obedit inferiori nisi ꝓpter volūtatem superioris/ nō est aūt

volūtas supioris. s. dei ꝙ tanta pena in fligatur ꝓ tali culpa. Item Johis. xx. Quoꝝ remiseritis peccata ꝛc̄. ergo po testas clauiū ecclesie est ad penā tempa lem. Cōtra: illa potestas clauiū ad ali quid se extendit. sed non ad aliud ꝙ̄ ad penam tempalem. ergo ꝛc̄. maior patꝫ quia alioquin nō esset aliqua potestas minor ꝓbatur: quia nō ad remissionē culpe/ nec pene eterne: quia ſm ma. in li tera hec duo cōueniūt soli deo. ergo ꝛc̄ Item an̄ vsum clauiū per solam ꝯtri tionem ꝛ propositū confitendi remitti tur peccatū ſm Augm̄ ꝛ Cassiodo. sup illud ps. Dixi cōfitebor ꝛ tu ꝛc̄. ergo si vsus clauiū cōtra talem aliquid respici at: hoc nō est nisi ad penā tempalem.

Di. xix.

Irca distin

ctionem. xix. quia solutō istius questionis depēdet ex solutiōe sequentis que est de collatione clauiū: siue quomō cla ues ecclesia habeat de quo hꝫ distin. xix. agitur. ideo quero hꝫ hanc qōnem/ vtrū cuilibet sacerdoti in susceptiōe ordinis sacerdotij ꝯferantur claues regni celoꝝ videt ꝙ nō: Apoca. iij. dicit de christo: Claudit ꝛ nemo aperit: aperit ꝛ nemo claudit. ergo solus habet claues istas. Iteꝫ Aug. de baptismo cōtra Donatis. v. li. A peccato nō absoluit nisi colūba. i. christus vl' mēbra columbe/ ergo nul lus sacerdos iniustus habet claues qui bus possit absoluere a peccato: ꝛ tn̄ in iust⁹ pōt habere claues sacerdotij. Itē vna clauis di cōmuniter esse clauis sci entie. sed hec nō cōfert cuilibet ordina to in sacerdotem/ quia ꝑus ignarus nō inuenit se scientē post ordinatiōem/ nec ꝑus sciens plus scienteꝫ ꝙ̄ ante/ Si aūt cōferret nobis nō latēt nobis ſm phm .ij. posterioꝝ in fine. Itē sententia a nō suo iudice lata nulla est. ꝫ nullus habet claues alicui apiendi celū nisi suo subdi to. sed ex susceptōe sacerdotij nō datur sibi subditus nec iurisdictio in subditis ergo nec claues. Iteꝫ si in ordine sacer dotij dent claues/ ꝫ nō possunt haberi a nō sacerdote. ꝯsequens est falsum: qꝛ ar chidiaconus queꝫ nō oportet semp esse sacerdotem pōt ligare ꝛ soluer̄: quia ex cōmunicare ꝛ recōciliare. patet extra ō sen. excōi. Cōtra. M. xvj. ꝓmittit pe tro ꝛ sacerdotib⁹: Tibi dabo claues re. ce/ ꝛ Joh. xx. implet illud ꝓmissuꝫ dicē te christo: Quoꝝ remi. ꝛc̄. Itē cui da tur qḋ maius est ei regulariter nō nega tur qḋ est minus. sed maxima potestas possibilis viatori est potestas ꝯficiendi corpus christi: ꝛ hꝫ cōfertur in susceptōe ordinis sacerdotij. ergo ꝛ ptās respectu corpis mystici que minor ē puta clauis ligandi ꝛ soluendi eidem in ordine illo cōfertur.

Hec secūda q̄stio

vt ꝑdictum ē: est ꝑmo soluenda vbi sūt q̄nꝙ videnda/ ꝑmo ꝙ in ecclesia ꝛ hoc apud sacerdotem rite ordinatū est vna clauis ecclesie que ē potestas sentētiādi in foro penitētie/ scdo ꝙ apud eū est cla uis q̄ est ptās cognoscendi in cā rei cōfi tentis/ 3tio ꝙ hec ꝛ illa clauis nō sunt ea dem/ sed 4to qualit habēs has du as claues possit ꝑ eas in actus earū/ siue q̄lem potentiā hēat ꝑ eas respectu actu um ipsarū clauiū/ 5to si pter istas sit alia clauis in eccl'ia/ De ꝑmo oēs trāsfe rentes ſm aliquā silitudinē transferūt. clauis mālis est ꝓximū instrm̄ apiendi ꝛ claudēdi hostiū ꝑ qḋ intrat in domū ac ꝑ hoc nec aptio/ nec apiens est/ nec cā ꝓpi quam apitur/ puta dignitas ꝑsone ad intrandū: vel indignitas ꝓpter quā expellit/ hoc mō spūalit ꝯuenit ꝯsidera re aptionē regni celoꝝ q̄ fit ꝑ sniam dif finitiuā/ qua sentētiat celū isti apiendū. qꝛ ista aptio nō est actūalis: sed dictata ꝯdigna dispō isti⁹ cui aperit/ ꝯuenit etiā inuenire apienteꝫ: ꝛ iste ē sentētians. cō

uenit etiā inuenire cām ꝓpter quā huic
aperit̃ ꝑ sniam introductiuaȝ: et ꝓpter
quā huic claudit̃ ꝑ sniam exclusiuaȝ.s.
demerita isti⁹/⁊ merita illi⁹/nullū istoꝝ
ē clauis/q̇ꝛ p̄ᵐ est aptio:2ᵐ aperiēs: itiū
cā remota/igit̃ ptās illa q̄ est in sentētiā
te q̄ est immediatū ꝓncipiū siue instr̃m
sentētiandi/q̄ snia dr̄ aptio illa ꝓpꝛijssi
me dr̄ clauis regni celoꝝ/hoc de nōie.
⸿De re sic auctas iudiciaria sentētiādi ce
lum huic apiendū vl' apertū esse/pōt in
telligi triplicit̃/vno mō auctas simpl̃r
ꝓncipalis/2ᵒ mō nō principalis/sed ꝑcel
lens/tcio mō nō ꝓncipalis/nec ꝑcellens:
sed pticularis/p̄ᵒ soli deo ꝯuenit ꝓpter
duo/p̄mo q̇ꝛ ipe solus ex se ē iust⁹: imo
ipa iusticia/p̄ᵐ aūt iudiciū nō pōt cōpe
tere nisi p̄mo iusto/q̇ꝛ iudiciū nō est ꝑfe
ctuȝ nisi sit iustū/iuxta illud ps. Feci iu
diciū ⁊ iusticiā/si quidē iudicare est ius
vel iustū dictare/p̄ᵐ autē iustū opoꝛtet
esse ꝑfectissimū/⁊ ita iustissimū/igitur
p̄mi iusti/2ᵒ q̇ꝛ iudicare est p̄sidentis. iu
xta illud aplī ad Ro. xiv. Tu q̄s es qui
iudicas alienū seruū/p̄mus aūt p̄sidēs
nō pōt eē nisi de⁹ solus/vn̄ sicut nō pōt
alij cōicare diuinitatē: sic nec primā po
testatē iudicādi/nec ꝑ ꝯn̄s clauē simpl̃r
ꝓncipalem apiendi celum. ⸿2ᵃ clauis.s.
nō ꝓncipalis/tn̄ precellens pōt intelligi
q̄tuȝ ad duplicē preeminentiā/vnā qui
dem in vl̄itate cārum iudicandaꝝ/aliā
in firmitate snie diffinitiue/⁊ vtraqȝ p̄
eminentia pōt ꝯuenire illi q̄ om̄ia meri
ta/⁊ demerita nouit/q̄ sunt cause ꝓpter
q̄s celū est apienduȝ/vel claudendū. ⸿Et
cū hoc h̄ȝ voluntatē inseꝑabilit̃ confoꝛ
mem iusticie diuine/ꝓpter p̄mū pōt in
om̄ibus causis sentētiare: q̇ꝛ oēs nouit.
⸿ꝓpter 2ᵐ pōt eius sentētia simplicit̃ esse
firma/⁊ irreuocabilis: q̇ꝛ semꝑ iusta/h̄
clauis cū vtraqȝ p̄eminētia ꝓpꝛie ē xp̄i
qui nouit om̄ia merita ⁊ d̄merita iudi
candarū: ⁊ semꝑ iusticie diuine ꝯfoꝛmi
ter iudicat/nec ista pōt esse in ecclīa mi
litante/saltē ꝯgrue nō pōt/q̄a nullus in

ecclīa nouit oēs causas iudiciarias/nec
h̄ȝ voluntatē immutabilit̃ iustā. ⸿Ter
tia clauis.s. pticularis q̄tū ad causas co
gnoscendas: ⁊ infirma q̄tū ad sniam fe
rendā puta q̄ sit aliq̄n reuocabilis pōt
ꝯferri alicui in ecclesia militāti qui pōt
in illa cā nosse/⁊ in illa sc̄m legē diuinaȝ
recte iudicare/⁊ si q̄nqȝ p̄ter illam: snia
ei⁹ nō erit firma: sed sc̄m illā erit firma.
⸿Pōt ḡ in ecclīa esse vna clauis celū ape
riendi.s. auctas sentētiandi pticulariter
⁊ nō irreuocabilit̃ alicui celū eē apertū.
⸿Cōgruit etiā istā esse in ecclīa ⁊ hoc i sa
cerdote: vt ierarchia ecclīastica sit oꝛdi
nata/⁊ vltima reducant̃ in p̄ᵐ ꝑ mediū.
⸿Jerarcha autē est medi⁹ int̃ deum pcc̄o
remqȝ reducēdū/⁊ de hoc Ber. de ꝯsi.
li. iij. c. xiij/hoc etiā ꝯgruit ꝑfectioni cā
rum scd̄arum in esse moꝛali/sic cārum
in esse nāli/deus.n. vl̄r nō negat creatu
ris causalitatē q̄ pōt eis ꝯpetere: immo
⁊ illā cōicat/⁊ ad ei⁹ actōem causis secū
dis assistit/Ex q̄ ḡ in esse gratuito possi
bile est hoīem h̄re istā causalitatē redu
ctiuā que dr̄ clauis: ꝯgruū est q̄ hoc sa
premo i ecclīa.s. sacerdoti det. ⸿Tertio
dico q̄ data ē/ꝓbat per illud Jo. xx.
⸿Quoꝝ remi. ⁊c̄/⁊ hec recte dicit̃ clauis
ptātis: q̇ꝛ auctoꝛitas iudicādi recte ē po
testas cū iudicare sit p̄sidentis.

De scd̄o articulo dico q̄ il
lud qd̄ oꝛdinat̃ ad
istā auctem sentētiandi vel cui⁹ vsus oꝛ
dinat̃ ad vsuȝ isti⁹/ita.s. q̄ sine vsu illi⁹
nō est rect⁹ vsus isti⁹/pōt dici clauis: q̄a
instr̃m quoddā apiendi/licȝ nō ꝓximū
immo q̄si ꝯcurrit in vnū cum instr̃o ꝓ
pinquo vel ꝓximo/sine isto.n. nō recte
aperit/nec claudit/auctas v̄o cognoscē
di in cā pcc̄oꝛis est h̄mōi/q̇ꝛ sine ista co
gnitione nō recte q̄s sentētiat celū huic
aperiendū vel claudendū. ḡ illa auctas
pōt dici clauis regni celoꝝ. ⸿Jsta autē
pōt distingui triplicit̃ sicut p̄cedens/Et
de claui tertio mō accepta pōt ꝓbari q̄
ꝯgruū sit eam h̄ri in ecclīa ⁊ q̄ habeat̃

ex p̄cedenti arti/q̇ꝛ qui h̄ȝ auctem diffi
nitiue sentētiādi in cā/h̄ȝ auctem cogno
scendi in cā illa: nisi alicui ꝯmitteret̃ q̄
sine cause cognitiōe sentētiaret in cā ad
suū libitū/q̄ ꝯmissio nō vr̄ alicui rōna
biliter faciēda/q̄ posset in sentētiādo er
rare: cuiusmōi est om̄is viatoꝛ/Deus ḡ
recte ꝯmittens ecclīe auctem primā que
dr̄ clauis ptātis/ꝯmisit etiā sibi scd̄am:
que dr̄ clauis sciētie/Et i collatiōe p̄me
clauis que habet̃ ex Jo. xx. intelligit̃ eti
am collatio isti⁹ scd̄e/tanq̄ p̄uie q̄tū ad
vsum/vsui illi⁹ p̄me. ⸿Nec ē ista clauis
sciētie aliq̄ sciētia actualis/vel habitua
lis/vl' discretio q̄cunqȝ: sicut magr̄ vide
tur dicē di. ista. c. j/multi inq̄t indiscreti
q̄ nec an̄ sacerdotiū/nec post sciam h̄nt
discernēdi: ideoqȝ illā clauē in ꝯsecrati
one nō recipiūt. q̄ vero an̄ sacerdotiuȝ
scia discernēdi p̄diti sunt: ⁊ ante habita
discretio auget̃ ⁊ fit in eis clauis vt iam
ea vti valeant ad claudendū vel apien
dum/ista inq̄ scia actualis vel habitua
lis nō est clauis ista/q̇ꝛ auctas cognoscē
di etsi req̇rat sciam vel discretōem con
comitantē rectū vsum ei⁹/quēadmodū
req̇rit clauis ptātis aliquā iusticiā ad re
ctum vsum sui/sicut tn̄ ptās iudicandi
nō est iusti^a/immo pōt esse sine iusticia
/ita ptās/vel auctas cognoscendi in aliq̄
cā/pōt esse sine discretōe cognoscendi: et
ita dȝ magr̄ exponi/q̄ vult eū saluare q̄
ad claueȝ sciētie requirit̃ scia: supple ad
hoc q̄ aliq̄s recte vtat̃ ea/nō aūt ad h⁹
q̄ absolute insit. ⸿Si obijcit̃ q̄re ḡ ma
gis dr̄ ista clauis sciētie/q̄ illa iusticie si
ue iusticia/si nō requirit hic sciētia nisi
q̄tum ad rectū vsuȝ illi⁹. ⸿Rn̄deo: sine
iusticia h̄ns auctem ⁊ aliq̄d sentētians:
facit qd̄ est ptātis lȝ indebite fiat/⁊ ita
habēs auctem cognoscēdi in cā/si atten
tet aliquid facit/lȝ indebite/illud tn̄ qd̄
p̄mus facit semꝑ est potestatis: ⁊ iō sem
per dicit̃ clauis potestatis/hoc autē qd̄
iste facit semꝑ est scie.i. cognitiōis in cā:
licet nō sciencie habitualis.

De tertio articulo
dicūt quidā q̄ iste claues sunt idem cuȝ
charactere sacerdotali: ⁊ tūc esset facile
videre quō cōferuntur cuilibet sacerdo
ti in eius oꝛdinatōe/sicut ⁊ characteres.
⸿Sed contra arguit̃ sic. Jlle sunt distin
cte ptātes quarū vna potest eē sine alia
/sed potestas cōficiendi coꝛpus chꝛisti/si
ue character sacerdotij/vt ad hoc ē/pōt
esse sin̄ illa potestate que includit̃ in cla
uibus. ergo ⁊c̄. minoꝛ ꝓbatur: quia sic
fuit in apostolis in cena cū dicebat eis:
⸿Hoc facite in meaȝ cōmemoꝛationem.
vbi data est eis potestas cōficiendi: sed
nō clauiū vsqȝ post resurrectōem: Joh.
xx. dicēte chꝛisto. Quoꝝ remi. ⁊c̄/Cōsi
militer videt̃ posse argui de q̄lib3 sacer
dote nūc oꝛdinato in ecclīa. p̄us.n. dicit̃
ep̄s oꝛdinando: accipite ptātem ꝯficien
di vel celebrādi missam tam ꝓ viuis q̄
ꝓ defunctis/dans ei calicē: ⁊ quibusdā
interpositis ponēs manū suꝑ caput ei⁹
dicit: Accipe sp̄m scm̄ quoꝝ remiseris
⁊c̄/vn̄ videt̃ q̄ quilibet sacerdos p̄us tē
poꝛe accipiat ptātem ꝯficiendi q̄ absol
uendi. ergo est alia ⁊ alia/Et istud ꝓbat
q̄ nō tn̄ distinguit̃ a charactere si cha^a
racter est aliquid vnū/immo q̄ sunt di
stincte potestates int̃ se. ⸿Jtem vt dictū
est supꝛa: character nō potest esse nisi re
latio: relatio aūt nō potest esse eadē ad
plures t̃minos/coꝛp⁹ chꝛisti verū/⁊ my
sticum/vel cōsecratio hui⁹/⁊ absolutio
illius/sunt distincti t̃mini. ḡ illud qd̄ est
relatio ad ꝯsecratōem. nō est idē cū ptā
te ad absolutōem. ⸿Dico ḡ q̄ simplicit̃
sunt due claues: ita q̄ absolute verū est
illud verbū xp̄i: Tibi dabo claues ⁊c̄/si
possent de po^a dei absoluta separi ab in
uicē/sicut.n. aliq̄s nūc p̄sidens pōt com
mittere alteri auctem cognoscēdi in cā
nō ꝯmittēdo sibi aucteȝ sentētiādi i ea:
vt si dicēt: ꝯmitto t̄ auctem examinādi
cām istā/⁊ referas mihi vt sniem/possȝ
ēt ꝯferr̄ auctē sniandi sin̄ aucte cog̃scēdi

vt si diceret cōmitto tibi q sine omi co
gnitōe cause snies sicut placet. talis aūt
ɔmissio nō esset ordinata alicui cui⁹ vo
lūtas eēt oblīqbilis/ Ita ēt posset de⁹ cō
mittere auctem cognoscendi sine aucte
sniandi. Et eēt ista ɔmissio ordiata sim
plr si eēt ēt in humāis. ¶ Posset etiā de
us de potentia absoluta alicui bñti uo
luntatē oblīqbilē ɔmittere auctem sen
tentiādi sine cognitōe in cā. ¶ De poten
tia aūt ordinata siue d facto ɔmittitur
vtrunqȝ cōmittit vtrūqȝ cuilibet sacer
doti ecclīastico ad minus complete or
dinato/ qd p tāto dico qȝ si pus tpe da
tur sibi auctas celebrādi q absoluēdi/ n
est pfecte ordinatus q̄tū ad vtranqȝ au
ctoritatem. si pmo scō obmitteret 2ᵐ.
¶ Sȝ an pcise sit tpe vtraqȝ ptās det non
assero/ Qȝ si pus det vna q alia/ qñ ḡ i
pmit caract sacerdotij/ et q̄ mō se hēbit
ista duplex clauis ad caracterem. ¶ Ad
pmū posset dici q sicut sūt due ptātes
ita duo caracteres. ɂ vtrunqȝ impmit i
sig̃ pprio sensibili significāte illud inui
sibile/ utpote pm⁹ in datōe calicis. cū ill
verbis accipe ptātem celebrādi ɂc. / 2⁹ in
ipositōne manuū cū illis uerbis accipe
spm̄scm̄ ɂc/ Et sm hoc patēt qd eēt dicē
dū ad scōm: qȝ vtraqȝ ptās est quidam
caract/ sed illi duo integrāt totū ordinē
sacerdotij/ sed sm hoc etiā viderent esse
duo caracteres corrñdentes duab⁹ claui
bus: uel essent due claues. ¶ Si ḡ nō pla
cet tot caracteres ponere corrñdētes vni
ordini sacerdotali/ pōt dici q p vnū ca
racterē sacerdotalē hȝ ds ptātem cōfici
endi corpus xpi vbicūqȝ ille impmat et
p illū ascribit iste familie xpi in tali gra
du excellēti utpote in gradu cibātis po
pulū xpi in ecclīa/ Sicut aūt in istis cu
rijs magnoꝝ pmot⁹ ad gradū excellen
tē in familia dñi p hoc disponit ut ha
beat auctē aliquā respcū alioꝝ seruoꝝ
/ Ita p hoc q iste in familia xpi in gradu
excellētiori ɔstituit p caracterē sacerdo
talē/ disponit de cōgruo ad hñdum ptā
tem sup corpus christi mysticū ligādi ɂ
soluēdi/ ɂ tunc caracter sacerdotal ē di
spositio ad istas claues: saltē collo vni⁹
nō sepat a collatōne alterius. qȝ sicut di
ctū est q xps in eodē verbo Jo. 20. cōtu
lit ambas ecclīe: ita ɂ eps in eodē signo
sensibili ɂ vbo ɔfert ambas/ vnaȝ. q. ex
cellentē ɂ explicite/ ɂ aliā. q. iplicite. cui⁹
visus/ est añs ad visū istiūs. ¶ Et ex h⁹ pȝ
q aliqualir pñt dici vna clauis vnitate
ordinis/ qȝ ad actū vnū ultimū. s. aptio
nis ordinant/ ɂ ad illū vna subordinat
alteri/ qȝ remōtior ab illo effectu.

De quarto articu

lo ptās actiua cui statim corrñdet passi
ua ɂ nō est impedibilis/ ipsa est sp poten
tia ppinq̄ ad agendū/ sȝ si est alia cui n
corrñdet passiuū in nā statim/ uel habi
to passiuo ipsa est impedibil/ dum est a
ctu impedita nō est potētia ppinq̄ sȝ re
mota: ut hȝ a phō. 9. metaph. c. 4. vbi
vult q actiuū ɂ passiuum hñtia ɔplete
potentiā actiuā ɂ passiuā statim agunt
/ nec oȝ addere nullo exteriori phibente
/ qȝ hoc includit in rōne potētie/ qd nō ē
verū nisi de potētia ut dicit potentiā p
pinquā actui. ¶ Ad ppositū ptās ɔficiē
di statim hȝ māam in natura qȝ oēm pa
nē triticeū/ ɂ est ptās nō impedibilis: qa
qñcunqȝ aliqs attemptat p eā facē i mā
deiminata ɂ debita facit/ Sȝ si hoc mō
esset de claue utpote q statim corrñdet
sibi p māa/ peccator penitēs/ ɂ nō posset
p actū alicuius alterius ipediri/ qn intē
dēs uti ea/ faceret qd facere intendit/ tūc
clauis esset ptās ppinq̄ ad absoluendū
/ ɂ tunc sequeret q sacerdos ex hoc q or
dinat⁹/ posset quēcunqȝ pctōrē sibi cōsi
tentē absoluere/ nō quidē q possȝ licite
/ sed peccaret mortalit si hoc attēptaret
ɔ phibitonem supioris/ facit tñ sicut sa
cerdos phibitus quantūcunqȝ/ si attem
ptat ɔsecrare ɔsecrat. ¶ Sȝ hec duo sup
posita cōiter nō tenent. Non. n. tenetur
saltē pmū. s. q ex ordine hēat materiaȝ

/ sed oportet aliquē subditū sibi dari in
quē hēat iurisditōnē nō solū ad h⁹ ut ri
te absoluat/ sed ad hoc ut simplr absol
uat/ qȝ snia a nō suo iudice lata est nulla
¶ Et ita videret etiā dicendum de scdo q
posset supior ad tps subtraher subditū
p suspēsiōem istius/ ɂ tunc ptās istius i
pediret simplr ita q si attēptaret absol
uere nō absolueret de facto. ¶ Est ḡ sm
sniam istam ptās ɔficiendi ptās ppinq̄
sed clauis est potētia remota/ Cū qȝ ex
hoc q ē clauis in aliquo nō corrēspōdȝ
sibi passiuum aliqd: nisi aliūde fiat sibi
passiuū/ Cū qȝ si est in aliquo pōt ipedi
ri p aliquē supiorē phibentē/ Et ratio
dissilitudinis forte poneret qȝ a pncipio
nulli nocuit/ nec ordinatōi ecclīe/ q qcun
qȝ sacerdos quācunqȝ māam ɔsecraret.
/ Nocuisset āt si p collatōem clauiū in or
dine quilibet sacerdos fuisset iudex cui⁹
cunqȝ penitētis/ ɂ potuisset q̄tūcunqȝ p
hibitus exequi actū clauis. / qȝ in h⁹ iste
posset facere piudicium alij: cuius iste ē
subditus. ¶ Quō ergo sm istā viā cōeȝ
saluabit ista ppositio/ Omni potentie
actiue corrñdet passiua/ in nā. n. si aliq
esset potentia actiua cui nō posset corre
spondē passiuū nisi p aliquā potenciaȝ
actiuā/ illa pma nō esset poᵃ actiua/ ḡ a
sili h cū p clauē nō possit isti corrñdere
mā nisi p aliā potentiā actiuā. s. iurisdi
tionē/ sequit q clauis nō sit potētia acti
ua. ¶ Et h⁹ posset ɔfirmari de ista ptāte
iudicia/ nullus. n. vr posse hēr potentiā
iudicādi/ cui nullus subest ut iudicabilis
ab eo/ ḡ clauis vñ/ clauis nō est ptās iu
dicādi. ¶ Si dicas q pō actiua q̄tūcūqȝ
sit pfecta/ tñ reqrit māam/ veꝝ est/ ɂ ptas
ɔficiēdi/ nō oȝ reqrere aliā pōm actiuaȝ
ad hoc q panis sit ɔsecrabil/ si. n. opor
teret ad h⁹ q esset ɔsecrabil/ q eēt dñs il
lius panis/ tā ptās sacerdotal nō essȝ po
testas ɔficiēdi nisi remota/ sita in ppositio
to hñ oȝ q aliqs sit penitēs offerēs se isti
ut absoluat/ sȝ si nō pōt eē mā absolubi
lis/ nisi fiat talis p aliā pōm ɔcurrenteȝ.
/ ista nō vr esse potētia actiua absoluēdi.
¶ Cōsilr ista ppō est vlr va in nālibus q
qñ potētie actiue vnius rōnis corrñdet
pmo po passiua vnius rōnis/ cuilibet sb
ista corrñdet qdlibet sub illa/ si nō sit de
fectus vtutis actiue/ sed nō ē sic in ppo
sito/ qȝ vni claui corrñdet iste ut absolu
bilis/ ɂ alteri nō: nisi dicat q clauis corre
spondet nō pctōr ut penitens: sed pctōr
sbditus penitēs.

De quinto articu

lo dico q in ecclīa est duplex forus. vn⁹
secretissim⁹ in quo idē est accusator ɂ re
us. ɂ ad istū ptinēt claues pdicte. Est āt
alius forus public⁹: qȝ ɂ ecclīa hȝ aucto
ritatē corrigēdi delicta publica/ ɂ ibi re
qrit duplex auctas correspōdēs duplici
pdicte. sicut ad qdlibet iudiciū rectū/ re
quirit cognitio in cā illa/ ɂ snia⁹/ Iste au
ctoritates ptinētes ad foꝝ publicū pñt
dici claues/ De hac ptāte data ecclīe hȝ
M. 18. dicēte xpo petro. si peccauerit i
te frater tuus. ɂ sequit tandē/ dic eccle. si
ecclīam nō audierit/ sit tibi sicut ethnic⁹
ɂ publican⁹. et sequit: Amē dico uobis
qcūqȝ alligaueritis sup terrā erūt ligata
ɂ in cel. ɂ qcunqȝ sol. sup ter. e. so. ɂ i cel
/ Ex q pȝ q deus approbat solonē/ ɂ liga
tiōeȝ eccle fcām i foro publico/ quā q cō
tēpnit habēdus est sicut ethnicus ɂ pu
blicanus/ In hoc foro claudit eccla. i. cō
munio fideliū p excōicatōnem/ ɂ apit p
absolonē ab excōicatōe seu recōciliatoȝ
¶ Ex hoc patet q iste claues nō sūt eedē
cū prioribus clauib⁹: qȝ iste sepant ab illis
/ utpote i hñtibus iurisditōem sine sacer
dotio/ ut in archidiacono/ ɂ quibusdaȝ
alijs hñtibus iurisditionē sm ordinatō
nē ecclīe sine ordie sacerdotali: ɂ ecōuer
so ut est in qbusdam. s. cōibus sacerdoti
bus quibus nō est data hec potestas ex
cludēdi ab ecclīa vel recōciliandi. ¶ Sȝ
nunqd quilibet hñs iurisditōem pōt ex
cōicare ɂ recōciliare. ¶ Rñ⁹ excōicatio q
simplr est excōicatio q̄ est sola maior est

exclusio alicuius a cõione fideliũ.ñ q̃dẽ
exclusio corpalis que fit in incarnatiõe
uel exclusione ab aliĩs.sed excludẽdo p
phibitõem ne cõicet cũ aliĩs nec aliĩ cũ
eo. Nullus aũt nõ subditus isti tenetur
seruare instõnez istius:sicut nec pcepta
eius.g vĩ q nõ subdit' nõ tenet vitar ex
cõicatũ ab isto/Si ergo p excõicatõem
tenet q̃libet xpianus vitare excõicatuz
oz q hoc sit p pceptum illius cui tenet
obedire q̃libz xpian'/ɩ tunc seq̃t q nll's
iferioz auc̃te ppa possit excõicare:lz pos
set excõicare:q ad suos sbditos lib' est p
cipere suis ut caueant suuz/ɩ tũc sequit
q q̃cunq3 inferioz si simplr excõicat/ex
cõicat ex cõmissione illius cui tenentur
oẽs aliĩ obedire/q̃ tenent istũ excõicatuz
vitare. /Et ex hoc sequit q illud cadit
sub illa regula iuris qd nõ est ɔcessũ est
phitum/vã est de his que nõ ɔueniunt
regularis/nisi alicui ex aliqua ɔcessione
spãli/et tunc ex eiusdẽ auc̃te tenent gnã
liter xpiani excõicatuz vitare: cuius au
ctoritate incurrũt penã excõicatiõis mi
noris si nõ vitãt/illaz.n.incurrũt auc̃te
legislatoris/nõ auc̃te huius iudicis pti
cularis. /Si hoc nõ placeret oporteret
q̃rere vñ pmo a pncipio eccl'e habuit q̃
libet talis q̃ mõ cõiter excõicat in eccl'ia
auc̃tem sup oẽs xpianos/ut tenerent sibi
obedire/cauẽdo istũ excõicatũ ab eo pp
eius pceptũ/ut eius/Et tũc quõ fuissent
auc̃tes inferiores limitatõres quantum
ad numerũ sbditorũ saltẽ quãtũ ad isti'
pcepti obseruantiã. /Et q̃re nõ ita isto
rũ/sicut ɩ aliorũ/querat q̃ vult. /Si p'
snia est uera tũc sacerdotes prochiales
ɩ aliĩ ɔsiles in nullo casu pñt excõicare
/nisi in quo inuenit expsse eis ɔcessuz/et
sic excludunt quedã picula q̃ pueniunt
ex pnitate quorundaz fatuorum ad ex
cõicandũ/frequẽs si quidẽ est hui' gla
dĩ pcussio in ecclesia/que tñ raro ab a
postolis inuenit extracta/in omnibus
enim ep'lis pauli nõ inuenies q excõica
uerit nisi tribus vicib'/Prima pterea

ad corin.5.Oĩo inquit inter uos audit
fornicatio/qualis nec inter gentes/ita ut
vxorem patris q̃s habeat/ɩ sequit:ego
aũt absens corpore/psens autem spiritu
iam iudicaui eũ ut psens qui hoc opa
tus est in nomine domini iesu xpi con
gregati uobis in vnũ:ɩ in eo spũ cũ vir
tute dñi iesu tradere huiusmodi hoiem
sathane in interituz carnis/ut spirit' sal
uus sit in die dñi. /Idẽ in pma ad thy.
Quidã circa fidẽ naufragauerunt ex q̃
bus mencus ɩ alexander quos tradidi
sathãe ut discãt ñ blasphemare. /Idez
ad gal.pmo.Siq̃s uobis euãgelizaue
rit pter illud qd accepistis/anathẽa sit.
/Alicubi tñ/alibi legit aplm bonis pro
hibuisse cõicare cũ malis.i.corin.5.Si
is q̃ frater noiatur inter uos est forni
cator/aut auarus/aut idolis seruiẽs/aut
maledicus/aut ebriosus/aut rapax/nec
cũ hi' cibum sumere. /Itez thessa.3.
Denũciamus uobis fratres in nomine
dñi ut sbtrahatis uos ab oi fratre inor
dinate ambulãte/ɩ post pauca sbdit sibi
dem.siquis nõ obedierit uerbis nostris
p ep'lam hunc notate/ɩ nõ cõmisceami
cũ illo/ut ɔfundat/Et tñ qualiter liceat
cõicare cũ illo subdit/nolite.q.inimicuz
existimare illũ/sed corripite ut fratrem.
/Idem.2.thymo.3.Erunt hoies sese a
mãtes/ɩ post pauca.hos deuita./Ibidẽ
alex.erarius multa mala mihi prestitit
quẽ ɩ deuita./Idẽ ad titũ.3.Hereticuz
hominẽ post vnã/ɩ scdam monitionez
deuita./Et Io.in 2a ca.sua.c.siquis ue
nit ad uos.ɩ hanc doctrinã nõ affirmat
nolite euz recipe in domo/nec aue ei di
xeritis.Qui.n.dicit/cõicat eis opibus
malignis. /Tñ ergo in pmis duab' au
ctoritatibus videt snia excõicatõis sim
pliciter lata/ɩ patz q ibi fuit cã iusta qr
peccatuz enorme/et publicũ ɩ forma de
bita:quia pcessus legitimus/ɩ intentio
recta:quia intẽdebat correctio deliquen
tis/vnde ɩ pmus ille p illã excõicatiõez
correctus est:ut patet p ep'lam scdaz ubi

monet eos eum ɔsolari ne absorbeatur
pfundiori tristicia/aliĩ non legunt peni
tẽtes fuisse/forte iam erant apostate a fi
de ɩ pmãserunt ibi. /In tertia auctori
tate est ɔtra pdicantẽ aliquid repugnãs
fidei/In aliĩs aũt ubi pcipit vitare ma
los/uel simplr/uel quantũ ad aliq̃s act'
/non videtur ita plene esse lata snia excõ
municatõis:quia nõ vident illi per hoc
traditi sathane/dicit.n.q quos apl's tra
didit sathãe statim habuit diabolus po
testatẽ vexandi eos/nõ sic aũt pbabile ẽ
factum de omnibus malis quos scribit
esse vitandos.

Ad argumẽta. Ad

pmum pz q illa auc̃tas apoc.nõ oz itel
ligi de claui ministeriali: sed de pminẽ
ti q̃ est auc̃tas sniandi vniuersaliť ɩ irre
uocabiliter. /Ad scdm magister expõit
illã auctoritatẽ di.ista.c.3.q tñ p colũ
bam uel eius mẽbra fit digne remissio
uel redẽptio peccatorũ/fit tamẽ p alios
sed non digne uel recte.dat enim de' bñ
dictõem digne poscenti:etiam per mini
strũ indignũ/quod pbatur per Ieroñ.
super illud Ma.16. Tibi dabo claues
regni celorum. Et per Augusti.in li.q.
no.ɩ vete.testa.q.xi. Volũtas sacerdo
tis obesse uel prodesse nõ potest:sed me
ritum benedictionẽ poscentis. /Ad ter
tium patz ex secundo articulo:quia cla
uis scientie non est aliqua scia :sed ẽ au
ctoritas noscendi.hoc est inquirendi et
examinãdi causam rei. /Ad quartum
patet ex quarto articulo:quia sm vnã
opi.clauis est de se tñ potestas remota
/ɩ ad hoc q sibi respondeat materia re
quiritur in eo alia potestas.s.iurisditio
/vel saltẽ per aliã potestatem actiuã sub
ĩcitur sibi maĩa ut fiat materia capax
actionis eius/Scdm aũt aliam opi.cla
uis est potestas ppinqua:ɩ includit iu
risditionez priuatam. quid enim aliud
est iurisditio q̃ auctoritas dictandi ius
/Et hoc quid aliud q̃ auctoritas iudicã
di ɩ sententiandi. /Ad quintum patet
ex quinto articulo.concedo enim q nõ
ordinatus potest habere claues alias p
tinentes ad forum extrinsecum : ɩ ordi
natus non habere/tamen ad hoc q sit
hierarchia ecclesie.id est in principatu
eminente oportet q habeat illas claues
exteriores: ɩ cuz hoc presupponitur q
habeat interiores/vnde nullus ordina
tur episcopus nisi prius in sacerdotem
fuerit ordinatus.

D questio

nem motam distinct.
18.dicuntur due cõclu
siones.prima negatiua
scilicet q vis clauium non se extẽdit ad
remotiõem culpe/uel pene eterne/quod
videtur magister sentire di.prima/De'
inquit per se tantum dimittit peccatuz
quia ɩ animã mundat ab interiori ma
cula: ɩ a debito eterne mortis soluit.
/Quid ergo faciunt sacerdotes euange
lici/Respondet tribuit eis potestatez li
gandi ɩ soluendi.i.ostendendi eos liga
tos ɩ solutos/quod probat per illud de
leproso pus sanato q ad sacerdotẽ mis
so.Luce.v.Siliter de Lazaro prius su
scitato q̃ discipulis ad soluenduz tradi
to Io.xi./Item per Hiero'm.super illud
Math.16.Tibi dabo claues/in Leuiti.
Inquit se ostendere sacerdotibus iuben
tur leprosi quos illi non faciũt leprosos
uł mundos.sed discernũt qui mũdi uel
immundi sunt. /Ex hoc dicit magi
ster:q olim sacerdotes legales habebãt
iurisditõnem in curandis leprosis/hoc
nunc habet sacerdos euangelicus in re
tinendis uel remittendis culpis. /Ad
ditur affirmatiua q vis clauium se ex
tendit ad penam temporalem.ɩ in hoc
magister exponit aliter quomodo sacer
dos euangelicus soluit ɩ ligat: quia li
gat ad penam temporalem quaz impo
nit confitenti/Soluit autem cum a pe
na debita aliquid dimittit uel per eam

peccatorem ad sacramentorum cōionem admittit. ¶ Addit aūt q̄ hec ptās respectu pene tpalis talis est q̄ nō ratificatur actus eius nisi sit cōformis iudicio diuino .s. nisi tantā penā imponat quantū fm iusticiā diuinā peccatis rñdet. vbi gr̄a: ¶ pone iste p pccīs suis tenet fm strictum rigorē ad penā .x. dierū/ sacerdos vtute clauiū pōt sibi remittere penā triū dierū. ¶ Et esto q̄ de thesauro eccl'ie iste dispensator possit vnū diē vel duos remittere/ post totū hoc remanet iste obligat' ad .vj. vel .v. dies/ nō ratificat ista obligatio: q2 tūc clauis ptātis errat in ligando z soluēdo/ facit .n. eū magis solutū a pena tpali q̄ de' iudicet eū solutū: z p cōns nisi ille hos .vj. dies hic soluat: residuū ab eo exiget in purgatorio. ¶ Contra pm̄: q2 tunc sacr̄m pñie nō eēt sacr̄m no. le. nec aliquā cālitatem vel dispōem hēret causalē ad primā gr̄am: q2 nunq̄ digne susciperet nisi ab hñte iā primā gr̄am/ nullus .n. digne oñditur solut' a deo nisi pus sit solut'. ¶ Item susceptio istius sacrī est instr̄m ad gratiā: hoc est dispō efficax et necessaria ex statuto diuino ad gr̄e susceptōem. ¶ Instr̄m aūt vl' dispō pma nō est signū rememoratiuū siue ostensiuū alicui' vt iam pteriti/ sed futuri/ ergo collatio sacrī pñie ad h' vt fiat digne nō oportet vt sit signū absolutiōis diuine pcedentis. ¶ Concedo ista vt diffuse declaratū est di. xiiij. q. iiij. q̄ sacr̄m pñie pōt digne recipi ab attrito: z hoc tāta attritione q̄ nō sufficeret per modū meriti ad iustificatiōem suscipiendam in īmino attritiōis/ z si nō ficte recipiat in īmino recipit gr̄a pma/ q2 a deo cōfertur/ z absolutio sacr̄alis est signum efficax illius absolutiōis seqntis in vltimo instāti tpius: sicut platio verborū ē signū cōfectionis corpis christi. ¶ Et fm hoc patet quō sacr̄m hoc est instr̄m ad gr̄am primā sicut dispō preuia eo mō q̄ alteratio potest dici instrumentū respectu generatōis substātie: quia dispositō

puia. ¶ nō igitur ē simile de sacerdote legali respectu lepre: z de euāgelico respectu culpe/ quia ille tm̄ exercuit aliquid quod erat signū rememoratiuū mūdationis lepre: et nihil qd̄ esset signū pnosticum efficax respectu mundationis sequētis/ sed iste exercet actū qui est signū pnosticum efficax/ mundatiōis seqntis in vltimo instāti/ nec tm̄ mentit iste/ q̄a intelligit absolutio eius p illo instāti p quo iste a deo/ z ab ecclesia ē absolutus ¶ Si dicas ergo sacerdos delet maculā z penā mortis eīne qd̄ est propriū deo. ¶ Dico q̄ vtrunq̄ facit: si tm̄ duo sunt ibi de quibus dictū est als: sed nō facit nisi instrumentalit/ nō quidem attingēdo illum effectū nec vtute propria nec alterius: sed attingēdo aliquid prius quod ē dispō necessitans ad illū effectū necessitans ex diuina pactōne/ z tale agēs causans dispōnem necessariā ad īminū dr̄ agens instr̄ale/ vt est de alterante z generante/ propriū aūt est deo pncipalit mūdare z remittere illud debitū etiā attingendo illū effectū. hor aūt neutrū cōuenit sacerdoti. ¶ Auctres g̊ quasi magr ad ducit p se affirmatiue loquunt q̄ h' facit: z verū est q̄ sacerdos euāgelicus ondit illū mundatū/ z solutū p instāti p q̊ intelligit sua absolutio/ sz nō hoc solū: imo sic oñdit q̄ illa oñsio ē dispō puia z necāria ad illud qd̄ oñdit/ hec ē .n. excellentia sacror no. le. q̄ corū susceptio ē dispō sufficiens ad gr̄am/ ¶ Illor aūt legaliū nec susceptō erat dispō efficax ad mundatiōem corpalem lepre vel hmōi feditatis/ ¶ Esset autē sile si loq̄remur de sacerdote legali purificāte aliquem per aq̄s aspersiōis ab aliq̄ irregularitate cōtracta in le. ex contactu lepre vel hmōi. ¶ tūc .n. sacerdos ille exercēt quendā actū q̄ esset signū efficax recōciliatōis h' irregularitatis: z mūdationis illi' polluti in cui' mundatiōis actu vel īmino seq̄ret effect' signat' .s. q̄ iste esset dign' cōicare cum ceteris synagoge. ¶ Cōtra illud qd̄

dcm̄ est di. 2° cōclone pōt argui. nulli cōmittit ptās arbitrandi in cā alia cui' arbitriū nunq̄ erit ratū pter quācunq̄ diligētiā possibilē adhiberi ab ipso/ sed tm̄ a casu/ uel per miraculū spāle/ sed p quācūq̄ diligentiā possibilē adhiberi a sacerdote nō pōt ptingere ad illud indiuisibile pene quo deus iudicat pctōrē eē dignū/ si g̊ attingat: hoc erit a casu uel p miraculū spāle/ nec erit ratū p te nisi illud attingat/ ergo nō hz auctoritatem aliā arbitrādi. ¶ Cōfirmat q2 nec est verisile q̄ deus dederit ptātē eccl'e arbitrādi: sic q̄ ipse uoluerit arbitriū eccl'e ratificare: z tñ q̄ impossibile sit eā recte arbitrari/ sic nihil ratificat nisi a casu uel p miraculū spāle. ¶ Itē nullus cōstituit arbiter int ptes sub hac cōditiōe q̄ pcise arbitret ad uolūtatē vnius ptis/ z hoc maxime qn̄ nō pōt nosse determinate uoluntatē illius ptis/ ¶ Sz in iudicio penitētie/ ptes sūt deus/ z pctōr int q̄s est sacerdos arbiter. g̊ non obligat pcise ad arbitrādū illā penā quā sibi deus infligeret/ maxime cū nō possit sibi cōstare d̄ uolūtate dei q̄ ad hoc pcise ut ē mēbrū eccl'ie ¶ Itē si sacerdos imponat pñiam aliq̄ntulū maiorē quā rñdeat peccatis: nō est pbabile q̄n penitēs teneat eā iplere. g̊ si aliquātulū minus pena cōdigna/ illa vī sufficere/ nā si nō sufficeret aliqua citra illā pūctalē quā dictat diuina iusticia/ g̊ nō oporteret explere aliā ultra illud pūctale diuine iusticie. ¶ Dico g̊ q̄ sic i aliis cōmutatōibus iusticia cōmutatiua habz aliā latitudinē/ ita q̄ nō respicit in cōmutatōibus indiuisibile. sz mediū recte rōnis/ ¶ Ita iusticia punitiua q̄ est cōmutatiua pene p culpa nō respicit necessario. gradū indiuisibilē pene correspōdentē huic culpe/ sz est ibi alia latitudo infra quā pena mior ñ sufficit/ ultra quā pena maior nō est iponenda/ z extra totā istā latitudinem clauis citra/ uel ultra ligās errat. z tūc nō īmerito/ que soluit in terris nō soluit in celis. i. nō ratificat ¶ sz intra

latitudinē nō errat. z iō arbitriū ratificat intm̄ q̄ q̄cq̄d iponit intra illā latitudinē hic oz implere/ z si hic iplet residuum in purgatorio exiget. ¶ Et si min' imponat/ z expleat nihil maius exigetur in purgatorio ¶ Istud aūt mediū i ista latitudine possibile est eē hōi notū per le. dei cū adiutorio rōis nālis/ z iō obligatio ad hoc mediū latū ē ad possibile homi sine miraculo spāli/ z sine casu/ z fortuna. ¶ Sed nunq̄d penā a claue nō errāte impositā tenet penitēs adimplere. ¶ Rñ° q̄ sic si uelit se submittere sacerdoti huic. z q̄tū ad absolutōnem culpe et q̄tū ad susceptiōem pene totalis correspōdē tis/ q2 tūc obligat pcepto eccl'ie cui se uoluntarie sbmisit/ ¶ Si aūt tm̄mō se uelit submittē huic q̄tū ad cōmutatōnem pene eterne/ in tpalē: z nō quantū ad taxatiōem pene totalis/ sz tm̄ quantū ad illā/ z illius taxatōem vult se sbdere manui dei/ uel h uel in purgatorio/ nō expedit talē sine absolutiōe repellere/ tūc .n. recederet desparatus/ nec vī pter istā uoluntatē esse in pctō mortali cū cōteratur de pctō/ z uelit puniri pena cōdigna pro eo: z ab eo cuius est iuste eā infligere/ sz nolit eā sibi infligi ab isto sacerdote/ nec ipsemet uelit eā recipe ut sit minister ipsi' infligēde. ¶ Nec pōt dici hunc iobediētē eccl'e eē: q2 potest se submittere arbitrio eccl'ie q̄tum ad iudiciū illud pñiale/ ad qd̄ necessario tenet se sbmittere. lz nolit se submittere illi sequenti/ ¶ Et pz q̄ illud nō includit necessario in pmo: q2 sacerdotes pmō extñte q̄tumcūq̄ vniformit ualde uariāt seq̄ues/ vnde z frequenter pter uoluntatē cōfitentis ad sbeundū penā nō magnā/ dāt aliquā modicā/ predicēdo sibi q̄ oz residuū soluere in purgatorio/ z cū illa parua sit manifeste improportionata culpe/ z oio extra illā latitudinē/ nō ppi hoc ñ recipit talis sacramentū pnie/ ¶ Eodē mō videt q̄ pōt oio penā nullā sibi imponē pter rñsistentiā eius ad sustinendū pdicendo sibi q̄ totā

illaʒ penā oʒ soluere in purgatorio. Et
aug⁹. hoc innuit ꝙ si vix tali inclinabili
imponat pnia aliqua displicēs. timendū
est ne inde accipiat occasionē recidiuan
di in pctm̄ mortale. quia ꝓiiciendi illaʒ
penitentiā in quo peccabit mortalit' p⁹
ꝙ noluit se submittere sacerdoti in eius
susceptōe. Sed dato ꝙ erret clauis sci
entie nō tn̄ ptās clauis hunc q̄d arbitriuʒ
ratificat in celo. Rn̄° clauis scie errat qñ
nec bn̄ inq̄rit nec examinat illa q̄ perti
nēt ad hoc iudiciū: utpote si circūstātie
alique fatue que nec aggrauāt nec alle
uiāt sed placent aurib⁹ pruriētib⁹ ꝯfes
soris. si etiā nō inq̄rit de attritōe ꝯfitend
sed tm̄mō ut audiat eum ac si narraret
vnā narratōem uel fabulaʒ. in pmo q̄
dē lʒ aliquid fiat qđ nō esset faciendum
si tn̄ nihil ōmittat qđ esset faciendū ut
pote circūstātiis nō req̄rendis req̄sitis re
qrunt ille que essent req̄rēde pōt sed re
ctū iudiciū. sed in 2° omissa req̄sitiōe di
splicētie ꝯfitentis nō pōt sed rectuʒ iudi
cium nisi casualit. Breuiter ḡ dico ꝙ si
clauis scie erret exequēdo nō necessaria
ad illā cām uel illicita peccat cōfessor. si
si nihil omittat de necessariis ad cogni
tōem cāe pōt recte iudicare. Si āt errat
clauis scie omittēdo aliq̄d qđ est neces
sariū ad cāe cognitōem: ꝛ peccat ꝛ non
pōt recte iudicare nisi a casu ꝛ potissime
de attritōe uel ꝯtritōne ꝯfitentis. Q. si
penitēs ondat se dolentē cū tn̄ nō sit est
fictus ꝛ recedit a vā pnia: ꝛ cū nouo pec
cato nec clauis scie errat. sed penitens in
piculū sui errat: ꝛ tūc ratificat iudiciū
sacerdotis in celo. hoc est ꝙ fecit qđ suū
est. qꝛ ut hō nō potuit cor vidē nisi p siª
exteriora. sed nō ratificat quantū ad il
luā suscipientē: qꝛ nō est capax istius si
cut ondit se capacē. Sed esto ꝙ aliquo
necessario omisso a casu fec iustā sniaʒ
Rn̄° ratificabit quantū ad suscipientē
si nō est fictus. ita ꝙ sufficeret illaʒ pe
nā implere. sed nō ratificabit ex pte con
fessoris qn peccet errādo. Et isto modo
oportet distinguere ꝙ aliqñ ratificabit
arbitriū ex vtraq; pte. s. tam sacerdotis
ꝙ suscipientis. aliquādo ex parte illius
non istius.

Ad argumēta. Ad

pmum ꝯcedo vtrunq; membruʒ distin
ctōis. Et cum dī ꝯtra pmū ꝙ tūc possʒ
totā penaʒ remittere. negō qꝛ aliqđ est
mediū determinatū sm rectā rōnem in
quo stādo remittit recte: sed nō ultra.
Et cū dī ꝙ saltē p ples absolutiōes re
mitteꝛ. hoc tangit bonā difficultatem
an iterata ꝯfessio eorundē peccatorum
vi clauiū plus ꝛ plus de pena remittat
vī. pbabile ꝙ sic: quia eiusdē rōis est ab
solutio 2ª cū pma. ergo pōt eandē virtu
tē hře respectu alicuius ptis pene remit
tende. ſi p ꝯñs p aliqđ absolutōnes fini
tas cū culpa illa hēat ptītōem in ptes fi
nitas posset totalit remitti. siquidē om
ne finitū p ablatiōem ptiū finitaꝛ aliq̄
tiēs sūptaꝛ totalit ꝯsumitur. Quid ḡ
melius ꝙ sp ꝯfiteri quousq; post cente
simā ul milesimā ꝯfessionē esset tota pe
na remissa debita quibuscūq; peccatis
cōmissis. Videt pbabilius ꝙ 2ª abso
lutio vtute clauiū nullā ptē pene remit
tat. nā hʒ fugere ad ptes eiusdē q̄titatis
uel eiusdē ꝓportōis nihil est. q̄re nō ē rō
q̄re 2ª absolo nō pōt auferre ptem eius
dem q̄titatis si quā posset: Nec mirū si
nullā pōt. qꝛ illud iudiciū semel latum
sine errore deus ratificat in celis. qđ est
irreuocabile. ḡ rōnale est ꝙ sic ratificet
ꝙ sit initerabile. nō dico ꝙ illicitū uel i
possibile sit iterari: sed tn̄ cū fructu isto
quē nunc habet nō est iterabile. hoc vi
demus in sentētiis diffinitiuis in foro li
tigioso quibus absoluunt accusati qñ i
ueniunt innocētes nec postea replicatur
inquisitio ut sit pcessus in eadē cā nec
si replicaret p illā scđam sententiaʒ iste
absoluentur sed p pmaʒ. qui enim solu
tus est amplius nō absoluit: quia nllus
soluit nisi ligatus. Ad scđam ptē disti

ctionis ꝯcedo ꝙ penā inflictā a sacerdo
te que nō excedit totā illā latitudinem
iusticie tenet ꝯfitens soluere ꝛ sufficit.
Sed dices vnde sciet iste cōfitens si ex
cedat latitudinē an nō. Rn̄° uel a le. di
uina si peritus est in ea p se uel si nō pōt
requirere ab aliquo ꝯfessore de cui⁹ pru
dentia magis ꝯfidit. vl' si nolit se sbmit
tere ꝯfessori alii nec p industriā suā suf
ficit ad hoc ꝙ iudicet de pena hac si sit
ꝯdigna culpe an nō: seruet penā sibi im
positā: maxime si sibi videt excedere pe
nā ꝯdignā. Si aūt videat sibi deficē: tu
tius est adire aliū confessorem prudētē
ꝙ exponē se purgatorio. Scđm arm̄ ꝯ
cedo ꝙ visus clauiū extēdit se ad culpaʒ
remittendā: ꝛ ad debitū pene eterne. sed
instrāliter ꝛ p hoc pʒ ad pmū in oppo
sitū. Ad scđm dico ꝙ sicut baptismus
fluminis nō habentis ꝑus grām ꝯfert ꝛ
hñti auget. ꝛ frequent in adultis pcedit
baptismus flaminis baptismū fluminis
si tn̄ nō pcederet ut in puulis conferret
p baptismū pª grā. ita frequent hʒ adul
ti p attritionē tanq̄ p meritū de ꝯgruo
iustificant anteq̄ confiteantur sm illas
auctoritates Augus. ꝛ Cassiod. ꝛ tunc i
susceptōe sacramenti augetur eis gratia
Sed esto ꝙ non habuerint sufficientē
attritionem p modum meriti ad iustifi
cationem. ꝛ per consequens in peccato
existentes. ꝛ tamē aliqualiter attriti cō
fitentur in ultimo instanti recipiūt gra
tiam virtute sacramenti. loquūtur er
go ille auctoritates de iustificatis pmo
modo. sed per hoc non excludunt iu
stificatōnem secundo modo: ut satis pa
tet de baptismo secundo modo.

Di. 20.

Ciēdum est

etiam distinct. 20. circa
quam quero vtrum pe
nitentia in extremis ua
leat ad salutem. videtur ꝙ nō Aug⁹. in
quodam sermone. ꝛ ponitur in littera
loquens de sic penitente. nō p̄sumimus
ꝙ bn̄ hinc exit. Idez ꝛ ponit in littera
ꝛ de pe. di. vii. Periculosū est ꝛ interitui
vicinū vsq; ad mortem pcrastinare pe
nitentie remedium. Ex hac auc. sic argu
itur. peccat mortaliter q̄ se exponit peri
culo mortis sue: sed talis est ptrahens
penitentiā vsq; ad ultimum. ḡ ꝛc. Cō
firmat per illud aug⁹. in sermone inno
centum hac aiaduersione pcutit pctor:
ut moriens obliuiscat sui qui dū viuet
oblitus est dei. Item ecclesiasti. 27. Vi
uus ꝛ sanus ꝯfiteberis. adducit illud au
gus. age pniam dū san⁹ es si sic egisti. egi
sti q̄ tempore peccare potuisti. si vis pe
nitere qñ iam peccare non potes pctā te
dimiserit nō tu illa. Ex hoc sic arguit
Nulla penitentia sufficit ad salutem ni
si sit uoluntaria: sed penitens in extre
mis non dimittit peccata sua. sed illa eū
sm aug⁹. ergo ꝛc. Itē nihil ordinanđ ē
a legislatore quod est occasio transgre
diendi le. ꝛ precipue multis. hoc patet:
quia tunc legislator aliquid faceret per
se: quod est in destructionem legis sue
Sed penitentiam serotinam ualere est
occasio continuandi peccatuʒ pro tota
vita. Quis enim non continue pecca
ret per totaʒ vitam si breuis penitentia
in fine saluaret. ergo ꝛc. Item nulli di
mittitur peccatum mortale nisi per ali
quam penaʒ temporalem correspondē
tem peccato. sed talis penitens in extre
mis nullam penam soluit uel saltez nō
sufficientem. nec peccato correspondē
tem. Si dicatur ꝙ penam temporaleʒ
debitam peccato in purgatorio soluet.
Contra moriens in peccato morta
li damnatur statim; ergo moriens in
gratia statim saluabitur. et per conse
quens nulla pena soluetur post banc vi
tam. Contra Augusti. de vera ꝛ fal
sa penitentia distinctione. 7. ꝛ ponitur
in littera. Penitentia si in extremo vi
te hyatu aduenerit: saluat ꝛ liberat:
quod probat subdens: multum fuit

fuit sera latronis penitentia sed non fu'
it sera eius indulgentia de quo habetur
Luc.23/pbatur etiam per illud Eze.18
z.23. Quacunqz hora ingemuerit pec'
cator zc.

In ista questione

due sunt pclusiones satis certe. Prima
est hec. penitentia vera siue interior so'
la/siue exterior cum susceptioe sacramē
ti penitentie sufficit ad salutez alicuius
in extremis. Secūda q penitētia que
videt haberi in extremis vix ē vera pe'
nitētia sufficiens ad salutē/quia diffici'
le tūc est habere veram penitentiā. Pri
mū pz p aug". z ponit in lra qm deus sē
per potens est etiā in morte pmiare qui
bus placet. cū ergo opus sit nō hominis
sed dei fructuosa penitētia inspirare pt
eam qñcūqz vult sua misericordia z p
rōnem pz quia siue penitentia interior
sola p modū meriti de pgruo si ab aliq
in extremis habeat hoc disponat ad iu'
stificatōem/siue sacramentū penitentie
p modū sacri operatur ad eādē si ab ali
quo in extremis habeat. hec uel illa ha
bet eadē rō pceptōnis grē que z in alio
penitēte. z p pñs gratia pcipiet/z sic sa'
lus. Secūda pclusio pbat pmo: q tē
impedit vsus liberi arbitrij: uel vsus li'
ber rōnis/z uolūtat ex dolore/ul timor
inherentib'/nō enim dico aliquē esse in
extremis q grauat morbo sm cōem le.
curabili: ut febre tertiana/uel huiusmo
di/nec qui subito moritur cuius mortis
adhuc nulla apparet cā/sed qui ex caus
euidentibus iam positis iudicatus ē p'
ximus morti sm cās inferiores opantes
ut in pluribus: utpote in infirmitate qñ
iā attigit ad gradū dispatū iudicio me'
dicorum/uel in alijs piculis ut submersio
ne z hi". statim imines mors/z in istis i
quā: uel est maximus dolor in pte sensi
tiua/ul timor maximus/Et vtraqz pas
sio uehemēs nata est impedire liberuz
vsum rōnis z uolūtatis. quia sm aug".
83.q.q.36. Passiones cāte a tristātibus
uel tristibus. plus mouēt q passiōes cā'
te a delectabilibus/passio aūt delectatō
nis vehemēs qñqz impedit totalit: vel
fere vsū rōnis: ut dz de ci. dei/actus aūt
displicētie de pctō ad hoc q sit sufficiēs
ad verā penitentiā siue intrinsecā solaz
/siue ad dignā susceptionē sacramēti pe'
nitentie reqrit liberū vsū rōnis z uolū
tatis. Si dicas q dolor uel timor qui
inest nō totaliter impedit intellectū uel
uoluntatem cōcedo: sed multū impedit
/z p pñs remissius z ipfectius vsus intel
lectus z uoluntatis/ tūc pōt hrī q vix suf
ficit ad displicentiā sufficientē z reqsitā
ad verā penitentiā/hanc rōnem tangit
aug". in lrā cū sera uenit penitentia tan
tus aliqñ cruciatus ligat membra/z do
lor sensū opprimit ut vix hō aliquid co
gnoscere ualeat. Scdo ad hoc q displi
cen" ualeat z sit ordiata oz q sit debite
circūstātōata z max" circūstā" finis/z pn
cipij acti pncipal' ut. s. sit voluntaria/pp
deū/sz difficile est tūc hrē actū sic circun
stantiōatum quia q vsqz tunc fuit impe
nitens nō videtur tunc extorquere a se
ipso displicentiā nouā/nisi timore pene
iminentis/psumit. n q si remotus esset
a pena sicut pus nō extorqueret a se ip
so illā displicentiā/sicut nec pus/tuz qa
saltem aliquid simpliciter inuoluntari
um videtur causa istius displicentie/nā
expectatio mortis videtur causa isti' dis
plicentie/illa aūt est inolūtaria/z q nō
sit nisi ex suppositiōe cuiusdam inuolū
tarij non est simpliciter voluntariū/sic
nō omnino voluntarie proijcit qs mer
ces in mari/si nō pijcit nisi ex suppositi
one cuiusdā piclitatōis/quam nollet/sal
tem qd nō est nisi sit uolūtariū/ non est
multū acceptū alijs/nec multū videtur
pter amorem eius factum/hanc rōez
tangit Augus. in littera oportet non so
lū timere iudicem: sed diligere /arbitrij
enim libertatem querit/ut delere possit
commissa/non necessitatem: charitatez

nō timorem/ nō igitur timeat penam q
penitet: sed anxietur p gloria. Tertia
ratio: quia habitus malus vsqz tūc pti
nuatus multū retrahit ab actu peniten
tie. z hanc ratiōem tangit Augustin' in
lra: cum filij quos illicite dilexit sint p'
sentes vxor z mundus ad se vocet mul
tos solet penitētia serotina decipere/in
tellige hic delectabilia esse psentia in se
/vel in fantasmatib' vehemēter impssis
/z siue sic/siue sic/ex vehemētia habitus
cōtinuati multū inclinant ad se inordi
nate amanda/z per cōsequens magnaz
faciūt difficultatez ad habendū magna
displicentiam de cis/ad hoc vt sit dispo
sitio sufficiens ad deletionem culpe.
Quarto. quāto aliquis est minus dñs
sui actus/ tanto requirit intensior displi
centia ad hoc q sit dispositio sufficiens
ad deletiōem culpe/ Iste autē minus est
dñs: quia nullo modo est dñs actus ex
terioris ad peccandū/ requireretur igit
sm strictam iusticiā intēsior motus dis
plicentie ad iustificatiōem eius/q ad iu
stificationem sani/cum vix possit habe
re eque intensum/Et hanc ratiōem tan
git Augustinus in lra. Age penitentiaz
dum sanus es: si sic agis securus es: qa
penitentiā egisti qndo peccare potuisti.
si vis agere penitentiā quando iam pec
care nō potes: peccata te dimittūt; non
tu illa/ad minus nō tu ita libere illa di
mittis sicut ille san'/z ideo quātum de
ficit in te de libertate: tantū sm rigorez
requirit in te motus intensior quez vix
vel nunq poteris habere. Ideo dicit
Augustin' q magnū est cui deus tūc in
spirat si quis est veram penitentiā. quia
vix vl nunq est aliquis qui habeat dis
positionem de cōgruo: vt cui inspiret.
Ex istis sequunt duo correlaria. vnuz
q sano psuadenduz est vt sanus penite
at incutiendo sibi timorem q periculo
sum sit expectare serotinam penitentiā
pter ratiōes predictas. Aliud corre
larium q infirmo iam ad articulū istū
deducto suadendū est vt sm suaz possi'
bilitatem laboret ad penitentiā ordina
tam vt. s. nō obstante dolore vl timore
vtatur ratione qtum potest: z nitat ha
bere displicentiā voluntariā propter fi
nem debitū. s. propter deū/et renitatur
male inclinationi habitus z delectionū
presentiū: z laboret ad displicentiā quā
tum poterit habere/licz breuem/z ne in
desperatōez mittatur: extollenda ē sibi
dei misericordia: proponēdo sibi exem
pla de latrone illo cuius fuit penitētia
sera/sed nō sera indulgentia.

Ad argumēta. Ad

primū dico q psumptio est sm ea que
eueniūt vt in plurib': z magis apparēt
cōsona rationi recte/ vt in plurib' vide
tur difficile: vl impossibile tali bn peni
tere propter rōnes dictas/ tn ista psum
ptio nō concludit de necessitate: qz licz
vt in paucioribz z difficiliter possibile ē
oppositū euenire: z io dicit Augustin':
nō dico q saluabitur/sed nec dico q da
mnabitur/ qz de neutro pōt homo esse
certus. Ad secundū cōcedo q si sciens
exponit se piculo salutis sue peccat mor
taliter: et ideo iste si aliquo actu elicito
determinat sibi nunq penitere nisi i ex
tremis: illo actu elicito expōit se piculo
tali: z peccat mortalit/sz etiā de illo pec
cato si sic peccauit possibile ē ipm peni
tere in extremis sicut z ō alijs. Ad ter
tium dico q qdiu aliquis habet vsum
liberi arbitrij pōt peccare peccato inte'
riori lz nō exteriori: saltem cōplacendo
in pccis iam pus cōmissis/ z ita pōt pec
catum tunc dimittere p displicentiā de
eis: lz necesse sit nō peccare pcco exterio
ri: sed etiā istud intantuz pōt esse sibi p
tunc voluntariū: vt habeat tūc volūta
tem q si posset tūc peccare pcco exterio
ri/fugeret hoc omino: z nō tn displicē
tiam: sed aliā pñiam exteriorem habet
de peccatis pus cōmissis saltez in voto
si supuiuat. Ad aliud dico q legislatō

nõ debet ea ꝑtermittere que ſm ſe ſunt
cõgrua in le. ordinata. lʒ aliquis ex illis
accipiat occaſionem delinquendi: alio-
quin nunq̄ deus debuiſſet inſtituiſſe pe
nitentiã aliquam in aliqua lege / quia q̄
libet poteſt ex hoc accipe occaſionez de
linquendi quã nõ acciperet ſi nõ poſſet
poſtea penitere / nunc aũt ad le. ſimplici
ter ordinatã pro ſtatu iſto nature lapſe
requirit q̄ penitẽtia poſſit eſſe fructuo
ſa / ꝛ qua ratiõe in quocunq̄ʒ inſtanti ſa
nitatis: pari ratõe ꝛ in extremis: immo
magis eſt neceſſariuʒ pro multis imper
fectis q̄ tunc poſſit valere. / Dico igit q̄
iſtud non eſt occaſio data a lege: ſed tñ
accepta ab impfectis / ſm ſe aũt eſt occa
ſio ſeruãdi legem ꝓpter amorez legiſla
toris / qui tante miſericordie eſt erga mi
ſeros vt nunq̄ eis claudat ſinũ miſicor
die ſue. / Poteſt cõfirmari reſpõſio: q̄a
qñ ex aliquo directe prouenit mai⁹ bo
num q̄ indirecte tanq̄ ex occaſione ac
cepta ꝓueniat malum: tũc illud facien
dum eſt / ꝛ nullo mõ pretermittẽdũ pro
pter talem occaſionẽ. / ſed maius bonuʒ
eſt quoſdaʒ vſq̄ʒ in finem malos ꝑ peni
tentiam ſaluari / q̄ maluʒ ſit peccatũ ex
iſtius occaſione factũ / quia ꝑ iſtaʒ peni
tentiam multi finaliter attingũt ad ter
minũ predeſtinationis diuine / per illã
aũt occaſionem diuinaʒ nulli cadũt ab
iſto: ꝛ ſi aliquãdo peccant tamẽ nõ pec
cato quo finaliter damnentur. / Ad ali
ud cõcedo q̄ oportet iſtuʒ alia pena pu
niri ꝓ peccato / ſed hoc nõ debet ſibi im
poni h: quia nõ poteſt illam hic imple-
re. nec põt ſibi imponi q̄ tãto tempe ſit
in purgatorio: quia iſte ſacerdos nõ ha
bet auctoritatem ſibi infligẽdi illam pe
nam: ſed ꝓponenda eſt ſibi pena corre-
ſpondens peccatis tali mõ / ſi ſan⁹ eſſes
talis penitẽtia eſſet tibi imponẽda: quã
ſi ꝯualueris ſtudeas adimplere / ſed nũc
es in manu dñi cõfide de miſericordia
eius: quia etſi te puniat: tñ miſericordiť
/ vel in caſu vbi nõ poteſt ꝯtrahi mult⁹
ſermo nõ oportet aliquã penaʒ ſibi ſpe
cificare: ſed tñ eum inſtrueť de iuſticia
dei miſericõdi. / Ad aliud quod obijcí
tur contra reſponſionẽ dico q̄ illud nõ
eſt ſimile. moriens eniʒ in peccato mor
tali nihil habet retardatiuũ a pena ꝯdi
gna. / ſed iſte moriens in charitate: debi
tor tamẽ pene ꝓ peccatis cõmiſſis quo
rum penitentiaʒ nõ fecit habet aliquid
retardatiuũ a gloria: quia nullus dum
eſt debitor alicuius pene põt glorificari
quia gloria ſicut nec penã ſecum patiť:
ſic nec debitũ pene: quia nec ſimul / nec
poſterius ꝑſoluende.

Di. xxi.

Olet queri

vtrum ꝑ hanc vitã ꝛc.
Hec ẽ diſtin. xxi. quero
primo queſtionẽ hanc:
vtrũ poſt hanc vitã poſſit aliqđ pecca
tum dimitti / videť q̄ non: quia nullus
moriens iuſtus poteſt poſtea peccare. er
go nec moriẽs in peccato poteſt poſtea
reſurgere. ꝯſequentia patet: tum a ſimi
li: q2 ſimile videť ꝓ aliquo ſtatu poſſe
peccare ꝛ reſurgeŕ a peccato / tum a ma
iori: quia facilius eſt cadere q̄ reſurgeŕ
/ tum q2 reſurgere a peccato nõ videť cõ
petere niſi ei qui poteſt mereri / ſed q̄ nõ
poteſt in aliquo ſtatu cadere / nõ poteſt
mereri. / Item nullum peccatũ morta
le poſt hãc vitam poteſt remitti. igitur
nec veniale. cõſequẽtia patet: quia ſunt
eiuſdem ratiõis / cum nõ niſi ſm magis
ꝛ minus differãt. / Item Dam. xviij. c.
Quod ẽ angelis caſus hoc ẽ hominib⁹
mors / ſed angelus poſt caſum eſt omní
no inuariabilis ab huiuſmõi in qđ ca-
dit / ergo ꝛ homo ab illo in q̄ moriť eſt
inuariabilis poſt mortem. / Item ꝑ pe
nam minimã põt dimitti peccatũ veni
ale: dum tamẽ ſit voluntaria: vt aſper
ſione aque benedicte ꝛ huiuſmõi / pena
mortis eſt maxima. q2 vltimũ terribili
um eſt. iij. Ethic. ergo ꝑ illam ſi ſit acce
pta volũtarie ab iſto morituro põt de
leri oĩs culpa venialis. ergo poſt mor
tem nulli remanet dimittenda. / Si di
cas q̄ mors eſt inflicta ꝓ peccato origi
nali: ꝛ ideo nõ põt eſſe pena debita aliĳ
peccato nec deletiua nec remiſſiua pec
cati venialis. / Cõtra: originale peccatũ
dimiſſum ẽ in baptiſmo. q2 cõtra hoc
ſpecialiter ordinať. ergo nõ eſt mors in
iſto pena debita ꝓ veniali. ergo vt ꝑus.
/ Cõtra magiſter in lr̃a: ꝛ ꝓbat ꝑ illud
M. xij. Lu. xiij. ꝛ Marci. iij. Qui pec
cauerit in ſpũmſanctũ nõ remittetur ei
neq̄ʒ in hoc ſeculo neq̄ʒ in futuro. / Ḃdit
magiſter: ex h° dať intelligi ſicut ſancti
doctores tradũt q̄ quedam peccata in
futuro dimittentur.

In iſta q̃ſtione una

ꝯcluſio eſt certa. ſ. q̄ peccato dimiſſo in
hac vita pena debita ꝓ ipſo poteſt ſol
ui poſt hanc vitã. Quod ꝓbatur rõne
quia nullus cũ debito pene beatificať.
/ aliter enim pene ſimul ſoluẽde ſunt cuʒ
gloria / aut poſt gloriã / ſʒ neutro modo
quia nec pena põt ſtare cum gloria / nec
ſuccedere glorie / igitur ſiquis aliqñ eſt
debitor pene oportet q̄ ꝑus illã ſoluat.
/ Iſte aũt qui digne penituit in extremis
quod poſſibile eſt vt dictuʒ eſt di. prece
denti / nõ ſoluit dignã penam ꝓ peccato
de quo penituit / ergo illam ſoluet poſt
hãc vitam / Hoc etiã dicũt auctoritates
quas magiſter adducit in lr̃a / vna aug.
. xxi. ci. dei c. xxv. vbi tractat illud. ꝑte
rea ad Corinth. iij. de his qui edificant
lignũ / fenum / ſtipulam: poſt iſti⁹ inquit
corp'is mortem donec veniať ad diẽ da
mnationis / ꝛ remunerationis / ſi hoc tem
poris interuallo ſpirit⁹ defunctorũ qui
edificauerũt lignũ / fenũ / ſtipulam / ignez
dicanť perpeti trãſitorie tribulatõis ve
nialia cõcremantem / nõ redarguo / ꝛ ſe-
quiť: Grauior erit ignis ille q̄ quicũq̄ʒ
homo pati poterit in hac vita / Et ideʒ
de vera ꝛ falſa penitẽtia. et poniť de pe
niten. di. vij. loquens de ſero penitẽte / ſi
vita viuat dum moriať. intellige de vi
ta gratie: nõ promittim⁹ q̄ euadat oẽm
penã / nam ꝑus purgandus eſt igne pur
gationis / qui in aliud ſeculũ diſtulit fru
ctum ꝯuerſionis / Hic aũt ignis etſi eter
nus nõ ſit: miro tñ modo grauis eſt / ex
cellit. n. oẽm penam quã vnq̄ paſſus ẽ
aliquis in hac vita / Et hãc ſententiã di
cit magr̃ di. xx. c. ij. Si inquit añ exple
tionem penitẽtie deceſſerint ignem pur
gatorium ſentiũt / ꝛ grauius puniunť q̄
ſi h̃ expleſſent pñiam / Nec mirũ: q̄a pe
na quãto minus volũtaria tãto minus
ſatiſfactoria / ꝛ tota iſta ſentẽtia de pur
gatorio fundať in verbo apl̃i. j. ad Cor.
. iij. vbi dicit ipe ſaluus erit: ſic tñ q̄ſi ꝑ
ignẽ dicit de impfecto moriẽte cũ veni
alibus. / Sed aliud nõ eſt ita certũ. ſ. de
pcc̃o hic non dimiſſo an pñia debita ꝓ
ipo poſſit ſolui in futuro: ꝛ ſic remitti.
/ ꝛ ſcđo an tale pcc̃m hic non dimiſſum
poſſit h̃ dimitti. / De ꝑmo iſtorũ tanq̄
de certo teneť q̄ nõ de pcc̃o mortali: q2
ꝓ ipo nõ dimiſſo / pena debita eſt pena
damnatiõis que nõ remitteť. / De pcc̃o
veniali oportet videre que pena ſibi rñ
deat ſm dei iuſticiã / Et diciť q̄ ſibi ꝑ ſe
rñdet pena eterna / ꝑ accidens aũt tẽpo
ralis. / Primũ ꝓbatur: q2 ſiq̄s damneť
ꝓ mortali / ꝛ cum veniali ꝓ illo veniali
ſemꝑ punietur / alioq̄n in inferno poſſet
eſſe redemptio alicuius peccati / ſed
puniref a deo eternaliter: niſi iuſte ſibi
pena eterna deberef. / Secundũ ꝓbaf:
quia peccatũ veniale ſtat cuʒ charitate
per quã homo ordinatur ad regnuʒ: et
per cõſequens ratõe illius peccato veni
ali debeť pena tempalis. / Cõtra primũ
arguitur ꝑmo ſic: quia nõ ſtat cum cha
ritate debitũ pene eťne. ſed cuʒ charita-
te ſtat veniale / non tñ nõ deletum poſt
actum: ſed etiã actualiť cõmiſſum / patʒ
/ ſm oĩs. ergo ꝛc / ꝓbatio ma. quia per
charitatem eſt aliquis dignus vita eter
na / ſed ſi cuʒ hoc ſtat debitũ ad eternaʒ

penā. igitur simul est aliquis dignus vi
ta eťna ⁊ pena eterna/ sed hoc ē impossi
bile: qꝛ nullus pōt esse debitoꝛ pene pro
illo instāti ꝑ quo est oꝛdinatus ad glo-
riam./ quia tūc simul possꝫ stare gloꝛia
⁊ pena aliqua. ⸿ Probaẛ etiā maioꝛ ali
ter: quia post actuꝫ peccati moꝛtalis ni
hil remanet de peccato nisi debitū pene
vt dictuꝫ est di. xiiij. q. ꝓma/ Igiẛ si debi
tum pene eterne posset stare cuꝫ gratia:
peccatū moꝛtale nō remissum possꝫ sta
re cuꝫ gratia: eo modo quo manet post
actum: ⁊ tūc idem esset amicus ⁊ inimi
cus. ⸿ Item secūdo: essentialis pena da-
mnatoꝛū nō est pena sensus/ sed damni
/ illa aūt necessario ꝯcomitaẛ quancūqꝫ
penam: quia nulla pena potest stare cū
beatitudine. ergo debituꝫ ad quancūqꝫ
penā eternā includit penaꝫ damni eter-
nam: ⁊ per cōsequens penā essentialem
damnatōis/ sed illa nō coꝛrespondet ve
niali. ⸿ Item peccatū veniale ⁊ moꝛtale
sunt impꝛopoꝛtionabilia in ratōe mali
cie vel offense: quia infinita venialia si
essent nō equarentur vni moꝛtali in ra
tione offense/ quia nec oīa illa auerte
rent a fine vltimo sicut vnū moꝛtale/ ḡ
pena ꝭm iusticiam coꝛrespondens moꝛ
tali peccato impꝛopoꝛtionaliter ⁊ in in
finitum excedit penam debitam venia
li/ sꝫ nō impꝛopoꝛtionaliẛ et in infinitū
excedit in intensiōe/ quia quelibet pena
ꝭm intensiōem finite excedit vel excedi
tur ab alia/ igitur hoc erit ꝭm extensio
nem. igiẛ nō debetur veniali pena eťna.
/ hāc cōclusionem cōcedo. ⸿ Ad ratōem
in oppositū diciẛ vno modo ꝙ peccato
veniali ꝑ accidens qñ coniungiẛ moꝛta
li debeẛ pena eterna: nō aūt ratiōe sui.
⸿ Sed hoc nō intelligo: quia deus semꝑ
punit citra ꝯdignum/ ⁊ esto ꝙ simplici
ter ꝭm rigoꝛē puniret vsqꝫ ad ꝯdignuꝫ
/ omnino iniustū esset penā eternaꝫ infli-
gere ꝑ illo cui ꝭm se debetur pena tem
poꝛalis. ⸿ Quantūcunqꝫ enim cōiungaẛ
alteri/ hoc non facit istud infinitū exire
istud gen⁹ culpe/ ergo nec iuste coꝛrespō
det sibi pena in infinituꝫ excedens. ⸿ Di
co ergo ꝙ peccato veniali siue hic puni
endo/ siue in inferno/ siue alibi nō debeẛ
nisi pena tempalis/ nec per se/ nec ꝑ acci
dens/ quia ꝭm se ē talis offensa que ꝭm
se punitur per tempalem sufficientem.
⸿ Nec est inconueniens penam debitā ve
niali habeẛ terminū in inferno/ quia et
vere penitens ꝓmo/ ⁊ partem penitētie
imposite explens/ ⁊ ante totam expletā
recidiuans in moꝛtale/ ⁊ in illo moꝛtali
decedens ꝑ parte penitentie residua ex
plenda soluet penam in inferno: sed nō
nisi tempalem/ quia ex quo in remissio
ne peccatoꝛū pꝛioꝛi cōmutabatur debi-
tum pene eterne in debitū pene tempo
ralis: nunꝗ̄ iste est debitoꝛ pro illis nisi
pene tempalis: ⁊ per cōsequens pena to
tali soluta erit liber ab istis: nō tamē in
inferno est redemptio illius. s. peccati ꝑ
quo iste est damnatus/ quia ꝑ illo debi
tum pene eterne nunꝗ̄ fuit ꝯmutatum
in debitum pene tempalis/ ⁊ ideo semꝑ
manet illud debituꝫ si nunꝗ̄ potest esse
illa pena tota soluta. ⸿ De secūda cōclu
sione potest dici dupliciter. vno mō sic
ꝙ nihil aliud ē culpe venialis remissio
ꝙ̄ solutio pene tempalis debite ꝑ ea/ ꝓ
batur: quia post actū transeuntē culpa
que manet nihil aliud est nisi reatus ad
penam debitaꝫ/ iste aūt reatus venialis
nō est nisi ad penam tempalem ex arti-
culo ꝓcedenti; ⁊ per cōsequēs soluta pe
na tempali in purgatoꝛio ꝑ isto veniali
ex hoc ipso ipsa culpa venialis remissa
est/ nō sic autē de moꝛtali: quia pena de
bita ei nō potest esse totaliter soluta: ni
si ꝓmo sit eťna cōmutata in tempalem.
/ et ista cōmutatio vocatur remissio cul
pe moꝛtalis/ hec aūt remissio nō fit nisi
per volūtariam displicentiā oꝛdinataꝫ
qualis nō habetur post moꝛtem. ⸿ Sic
patet vnus modus quomō post moꝛtē
nō potest dimitti moꝛtale: sed tm̄ pena
debita moꝛtali ꝓus dimisso/ potest aūt
post moꝛtē dimitti veniale pꝛius nō di
missum: quia potest solui pena totalis
sibi debita: ⁊ in hoc ipm̄ remitteretur.
⸿ Si iste modus nō placet: quia viden
tur sancti distinguere inter remissioneꝫ
culpe cuiuscūqꝫ/ ⁊ pene: ⁊ maxime inter
remissionem culpe ⁊ solutōem pene de
bite illi culpe/ potest dici alio mō ꝙ pec
catuꝫ veniale in ista vita remitti potest
nō tm̄ per penam interioꝛem/ vel exteri
oꝛem: quia illa nō est necessaria ad hoc
/ sed ꝑ aliquem actū deo magis acceptū
ꝙ̄ peccatū veniale displiceat: ⁊ hoc vel
relatū ab ipo operante ad hoc peccatū
veniale remittendū: vel nō relatum ab
ipso sed a deo acceptāte in oꝛdine ad il
lud. ⸿ Ad ppositū: opera istius ꝗ mo
ritur in charitate etsi post moꝛtē nō re
ferantur ab ipso ad veniale in quo mo
ritur dimittendū/ nec etiam ipe habeat
aliquem actū nouū meritoꝛiū per queꝫ
deleatur veniale: tamē illa opera pꝛius
facta possunt eē a deo relata ad remissi
onem istius venialis post moꝛtē/ ⁊ hoc
isto modo causa impedibilis dū est im
pedita nō ponit effectum/ dum vero est
nō impedita ponit/ sed merita isti⁹ mo-
rientis in charitate essent causa sufficiēs
deletionis venialiū istius/ vel relata ab
ipo/ vel a deo acceptante illa in oꝛdine
ad istud/ sunt aūt impedita dum iste vi
uit si semꝑ actu manet in peccato veni
ali/ post moꝛtem ṽo nō sunt impedita:
quia tunc nō contrahit actū peccati ve
nialis/ igitur ꝑ illa delebūtur venialia
post hanc vita. ⸿ Ex hoc sequūtur duo
Primū ꝙ in instanti moꝛtis remittun
tur venialia: quia tūc nō manet actus
peccati venialis: et per cōsequens tunc
cessat impedimentuꝫ. ⸿ Aliud ꝙ omne
peccatū veniale moꝛientis in charitate
remittitur in hac vita/ nisi ille cōtinuat
actum peccati venialis vsqꝫ ad moꝛteꝫ
vel ad instās moꝛtis. ⸿ Hoc secundū vi
detur ꝓbabile/ nisi dicas deuꝫ hoc oꝛdi
nasse ꝙ bona merita istius reseruentur
in diuina acceptatione vsqꝫ ad instans
moꝛtis: quando. s. desinit viatoꝛ esse: et
per cōsequens tūc retribuat bonū coꝛre
spondens istis meritis/ nō sic aūt ꝑ ali
quo instanti ꝓoꝛi pro quo fuit viatoꝛ.
⸿ Istud est ꝓbabile in alijs: qꝛ cū quod
cūqꝫ meritū mereatur vt credo augmē
tum gratie: quia aliquem determinatū
gradum gloꝛie ad quem requiritur vt
dispositio ꝓuia aliquis gradus gratie:
/ ⁊ nō semper deus post quencūqꝫ actuꝫ
meritoꝛiū augeat gratiaꝫ pꝛopoꝛtiona
tam merito: videẛ ꝙ augmentū debitū
meritis remissis reseruet vsqꝫ ad instās
moꝛtis/ Et eodem mō de ista deletione
venialiū que est quoddā pꝛemium nō
ꝓncipale istoꝛū meritoꝛꝫ/ sicut ⁊ augmē
tum charitatis in tali/ vel tali gradu: et
hoc est rationale: qꝛ in illo instanti iste
ꝓmo fit in statu alio/ et ꝓmium merito
rum reddi eis impediuit stat⁹ viatoꝛis
/ vel aliquid cōcomitans statum hmōi.
⸿ Nec opoꝛtet hic assignare ꝙ hec refua
tio ꝑ instāti moꝛtis sit irrationalis: ꝗa
homo tūc maxime indiget pꝛopť maxi
mas tentationes tūc imminentes/ hoc
enim nō est verum: quia in instāti moꝛ
tis anima est separata a coꝛpe: ⁊ per cō
sequēs nō est in via sed in termino: nec
per cōsequens tunc exposita tentationi
bus. ⸿ Si neuter modoꝛū istoꝛū placet
/ nec ꝓmus scilicet ꝙ idem est veniale re-
mitti ⁊ penā solui debitā illi nec secun
dus scilicet ꝙ ꝑ merita in vita habita ⁊
reseruata in diuina acceptatiōe delean-
tur in instāti moꝛtis/ queratur ali⁹ quē
est difficile inuenire/ nā motum aliquē
bonum ꝑ quem tanꝗ̄ per dispositōem
vel meritū de congruo vel cōdigno de
leatur veniale ponē in anima post moꝛ
tem/ nō videtur doctrine theologie cō
sonum/ que ponit statuꝫ illum ab istis
immunem.

Ad argumēta. Ad

pꝛimū nego consequentiā intelligendo

resurgere ꝑ liberari a peccato. ¶ Ad ꝓba
tionem dico ꝙ nõ est simile: quia pecca
re est libere agere / ⁊ ꝑ statu vie resurgeꝛ
.i. immunem fieri a peccato non reqrit
libere agere etiã in via: quia vel ẜm pri
mam opinionẽ nõ est nisi soluere penã
⁊ hoc est pati eam / vel ẜm secundã non
est nisi p merita ꝑus habita in via: ⁊ ꝑ
tunc acceptata culpam nunc dimitti.
¶ Ad secundã probatiõem cõsequẽtie cõ
cedo ꝙ facilius est cadere ꝙ̃ resurgere ꝑ
ut resurgere dicit actuȝ ordinatũ in po
testate simplicit resurgentis / sed simõ ac
cipitur resurgere in ista remissione pec
cati venialis. ¶ Ad tertiam ꝓbationem
falsum accipit. s. ꝙ resurgere tũc est per
actum volũtatis meritoriũ qui tunc in
sit, sed per actum meritoriũ qui ꝑus in
fuit in vita ẜm secundã opinione / vel p
nullũ actum meritoriũ: sed tm̃ per pati
penam ꝯdignam ꝑ illo peccato ẜm pri
mam opinionẽ. ¶ Ad secundũ nõ valet
cõsequẽtia: ⁊ ratio dicta est in ꝑma opi
nione ⁊ hoc ẜm illã opini / ẜm secundaȝ
esset dicendũ ꝙ merita facta in vita nõ
possunt acceptari ꝑ instanti mortis vt
per ea deleat mortale: quia deꝰ disposu
it mortale nõ delendũ: nisi per suscepti
onem voluntariã sacramẽti / vel per ali
quam dispositõnem tanꝙ̃ meritum de
congruo tũc vel vsqȝ tunc inherentem
quando peccatũ deletur, nõ sic est in eo
qui decedit in mortali. ¶ Ad ꝓbatõem
dico ꝙ etsi mõtale ⁊ veniale sint eiusdẽ
rationis in genẽ nature vel forte in ma
licia moris: vt genus ṽtutis distinguit
ꝯtra gratuitum / ⁊ peccatũ / nõ enim idẽ
est esse virtuosum / vl' viciosum morali
ter: ⁊ iustuȝ ⁊ peccatoreȝ theologice: im
mo quãdoqȝ viciosus est iustior et ma
gis virtuosus magis peccator vt ałs est
dictũm / sed tamẽ nõ sunt ista eiusdẽ ge
neris vl' ratiõis in ratiõe offense diuine
⁊ ideo nec vniformiter remittunt. ¶ Ad
tertiũ est similitudo quo ad hoc ꝙ an
gelus cadens est in termino / nõ in via:
sic ⁊ homo in morte / sȝ nõ oportȝ simi
litudinem esse q̃ntum ad stabilem ꝑma
nentiam in quocũqȝ: sed in illo quod ẽ
ꝑncipale in illo qui iam attingit t'minũ
cuiusmõi est vita spiritualis p gratiam
vel mors spiritualis per peccatũ morta
le. ⁊ sic qui moritur in vita gratie semp
viuet / qui ṽo morit in peccato mortali
semp permanebit / sed de peccato venia
li nõ oportet esse talem subtilitateȝ. qa
illud nõ est aliquid ẜm quod p se atten
datur status bonꝰ vel malus / vie / vel ter
mini / quia potest stare cũ bono statu et
cum statu malo tam vie ꝙ̃ termini / sed
quãdo est cuȝ bono statu termini opor
tet ꝙ deleatur anteꝙ̃ plene habeat vlti
mus terminus. ¶ Et ad aliud potest bñ
cõcedi ꝙ mors volũtarie accepta sit pe
na sufficiens ꝑ pena cuiuscũqȝ peccati
veniał / ⁊ forte ꝑ magna parte pene de
bite ꝑ mortalibus dimissis / Nec obstat
ꝙ est pena necessaria / quia aliquis põt
necessariũ volũtarie acceptare. ⁊ sic hu
ic consonat qḋ dictũ est in secunda opi
nione ꝙ peccatũ veniale deleat in instã
ti mortis cũ dicto in ꝑma opi / quia si p
solam solutiõem pena remittat in mor
te illa pena soluit: ⁊ sic in morte venia
le remittitur.

Secundo q̃

ro: vtrũ ꝯfessor in quo
cunqȝ casu teneat celaꝛ
peccatũ sibi in cõfessio
ne detectum. videt ꝙ nõ: quia licitũ est
vnicuiqȝ renũciare iuri suo. ergo cõfitẽ
ti cum ius suũ sit peccatuȝ suuȝ celari li
cet huic iuri renũciare licentiando con
fessorem vt nõ teneatur illud celare.
¶ Item Ber. de ꝑcepto ⁊ dispensatõe liº.
.iiij. Quod est institutũ propt charita
tem nõ debet cõtra charitatem milita
re. sȝ celatio peccati cõfessi in aliquo ca
su militaret cõtra charitatem. ergo ⁊c̃.
ꝓbatio mi. ¶ Quandocũqȝ peccatũ con
fessum esset cõtra bonũ cõmune: vtpo
te crimen heresis vel ꝓditio reipublice:
⁊ maxime si ex cõfessione perciperetur
istud nõ tm̃ esse factum sed faciendũ vi
detur cõtra charitatem esse cõtemnere
bonũ cõmune propt bonũ aliqḋ perso
ne ꝑuate. ¶ Iteȝ aliqui cõdixerunt inter
ficere sacerdotem in tali nemore q̃ sacer
dos cũ eis est viator: vnus añ ingressuȝ
nemoris penitet ⁊ cõfitetur eidem sacer
doti hoc peccatũ. iste sacerdos alijs nõ
penitentibꝰ nõ tenetur se exponere mor
ti sine causa. ergo nec ingredi nemus. sȝ
nõ ingrediẽdo reuelat facto alijs socijs
cõfessionem illius cõfessi. nõ eniȝ diuer
teret ab eoꝝ societate: nisi iste fuisset cõ
fessus. ergo in isto facto et cõsimilibus
licet reuelare cõfessionem. ¶ Item sacer
dos de facto absoluit aliqueȝ episcopũ
symoniacũ / quod nõ potest de iure: iste
sacerdos teneť confiteri ⁊ in speciali de
isto peccato ⁊ sic circũstãtionato: quia
est mortale ⁊ iste circũstantie aggrauãt
sed si cõfitendo reuelat peccatũ episco
pi illius symoniaci. ergo ⁊c̃. ¶ Item lici
tum ẽ reuelare quod nõ est peccatũ nec
circũstantia peccati. sed talis est ꝑsona
cum qua cõfitens peccauit: pone quia
hec vel illa nõ sit circũstãtia aggrauãs.
¶ Item abbas habẽs monachũ in loco
pertinente ad monasteriũ suum scit eũ
per cõfessionem in illo loco peccasse et
habere societatẽ ibi suspectã per quam
semp allicitur ad peccandũ. videtur ꝙ
possit ꝯsulere saluti anime sue. ergo po
test eũ amouere ab illa cura vel ab hu
iusmõi officio vt nõ habeat occasioneȝ
huiusmodi peccãdi. sed amouendo eũ
facto reuelat cõfessionem: quia facit ta
le factũ quod nõ faceret si iste nõ fuissȝ
sibi ꝯfessus: per quod etiã alij possunt
in noticiam peccati illius venire: saltem
in vniuersali. ¶ Item extra de senten. ex
com. cum nõ ab homine a cõmunione
eius qui ꝑ iniectione manuũ in clericũ
in edictũ excõmunicationis incidit. de
bes abstineꝛ: nisi forte tibi soli illud pa
teret: in quo casu ipm̃ priuatum tm̃ vi
tabis. ⁊ sequitur vt saltem rubore vere
cundie suffusus ꝑ latẽti excessu satis fa
cere ꝯpellatur. ex hoc habeť vt videtur
ꝙ si in secreto vel p ꝯfessioneȝ scio istũ
incidisse in sententiã excõmunicatiõis:
debeo eum ꝑuatim vitare vt sit ꝯfusus
ergo ꝓpter cõfessionem licet alicui con
fusionem inferre. ergo pari rõne ⁊ con
fessioneȝ reuelare. ¶ Cõtra de penitẽtia
di. vi. ⁊ in lr̃a: Sacerdos ante om̃ia ca
ueat ne de eis que ei cõfitentur peccata
eoꝝ aliquid recitet. ⁊ sequiť pena: Naȝ
si hoc fecerit deponať ⁊ om̃ibus diebus
vite sue ignominiosus pergat. ¶ Itẽ de
penitẽ. ⁊ remissi. extra: Om̃is vtriusqȝ
sexus. Caueat om̃ino ne ṽbo vel signo
aut alio quouis modo ꝓdat peccatorẽ.
⁊ sequitur: Si peccatũ sibi detectum ꝑ
sumpserit reuelare nõ solum a sacerdo
tali officio decreuimus deponendũ: ve
rum ad agendũ strictissimã penitentiã
in artissimũ monasteriũ detrudenduȝ.

In ista q̃stione hec

sit prima conclusio: ꝙ celare peccatũ in
ꝯfessione detectum teneť sacerdos de le
ge nature. ¶ Secunda ꝙ ad hoc etiã tene
tur de lege dei positiua. ¶ Tertia ꝙ ad il
lud teneť ḋ lege positiua ecclesie. ¶ Quar
ta quãdo ⁊ qualiter tenetur: et de alijs
circumstantijs pertinentibus. ¶ Quinta
de alijs secretis vel sub secreto alicui de
tectis. ¶ Prima ꝓbatur sic: eadem per
sona ṽe affirmare potest aliquid in per
sona alterius loquẽs: quod vere negat
in persona propria loquens. ꝓbatio: an
gelus loquens moysi in persona dei ṽe
dixit: Ego sum dñs deus tuus. exo. xx.
quod vere negasset i persona ꝓpria lo
quens, ergo a simili homo reꝑsentans
personam dei in foro confessionis vere
potest aliquid affirmare qḋ extra illud
potest negare uere qñ loquit in ꝑ
forum potest negare uere qñ loquit in ꝑ
sona ꝓpria. ergo extra forum dicẽs illa
se audisse uel scire mentit: quia ad noti

ciā eius nō reuelt. nisi inquantū repñ
tabat psonam dei. sed vitare mendaci
um est de iure nature: ⁊ maxime mēda
ciū pniciosū. ğ ⁊c. ¶ Cōtra rōnem istam
pmo sic. eiusdem ⁊ ut eiusdem in perso
na est cognoscere in cā ⁊ sniare de ea. h
est manifesta: quia ad hoc cognoscit iste
⁊ ut iste ut recte sentētiet: sed sacerdos ñ
in psona dei sniat absoluēdo ꝯfitentem
sed in persona ꝑpria. igitur ⁊ sic audit
⁊ cognoscit. ꝓbatio mi. nō absoluit pn
cipaliter: sed tm̄ ministerialiter. absolue
re autem ministerialiter sibi non ꝯpetit
nisi in psona propria. si eniꝫ in persona
dei loqueretur absoluendo confitenteꝫ
vere posset dicē sine prece preuia: que ē
dominus te absoluat. ego te principali
ter absoluo ⁊ gratiā infundo. sicut āge
lus vere dixit in psona dei: Ego te edu
xi de egypto. ¶ Iteꝫ non magis audit ul
absoluit sacerdos in foro confess. in p
sona dei q̄ conficiat eucharistiaꝫ in per
sona eius: quia eque excellens est actus
iste sicut ille. ⁊ actus sacramentalis in q̄
operatur virtus diuina sicut hic. immo
videtur ibi plus agere in persona dei ul
xpi q̄ hic. ibi enim ꝓfert uerba christi:
corpus meum. ⁊ in persona christi de q̄
premisit. qui pridie q̄ pateret ⁊c. ita q̄
totum illud: accipite ⁊c. Hoc est ⁊c. dic
ipse recitando uerba christi: nō sic in ꝓ
posito. Unde non pmittit hic christus
uolens absoluere peccatorem. dixit sic:
ego te absoluo. sed li ego stat h ꝑ psona
ministri. ex hoc ergo patet q̄ magis uel
non minus conficit in persona christi q̄
absoluat uel audiat ꝯfessiones in psona
christi: sed conficit in persona propria.
¶ Unde non mentit post missā dicēs: ego
scio me hodie ꝯsecrasse. igitur ⁊ hic.

¶ Item fm istum modum ⁊ ueritatem
ut postea probabitur licet peccata in cō
fessione detecta in vli dicere: ⁊ in parti
culari non relata ad personam confitē
tem. hoc etiam ꝓbatur per illud: extra
de pe. ⁊ re. officij. ubi Innocentius ter
tius respondet cuidam cardinali legato
qui scripsit casum quem audierat in cō
fessione ⁊ petijt consilium: papa non re
darguit eum de reuelatōne in vniuersa
li etiam ꝑ scripturam. sed respondit q̄li
ter sit tali psone confitenti consulendū.

¶ Hoc etiam patet ex cōmuni usu con
fessorum: siue enim in cōmuni sermone
siue in predicatōne aliquando dicūt: ta
lis casus cōtingit. aliqua psona sic ⁊ sic
peccauit habet igitur illa ꝑpositō: q̄ cō
fessor potest licite extra confessionē dice
re peccatum sibi ꝯfessum: ita tamen q̄
nullo modo relatum ad personā confi
tentem ut possit deueniri ad noticiam
eius. sed si p̄dicta ratio ualeret hoc non
liceret: quia mētiretur. ꝓbatio: quia ne
sciens pticulare nisi ꝑ determinato sin
gulari si nesciat singulare nescit pticula
re. sed iste nescit aliquaꝫ personam tale
peccatū fecisse nisi ꝑ hac persōa sibi cō
fessa. ⁊ hoc peccato sibi confesso. igitur
si mentiretur de hoc ⁊ de hac: quia ne
sciens ꝯsimiliter ⁊ de alio ⁊ de alia.

¶ Concedo istas rōnes q̄ reuelatio non
est contra le. nature ꝑpt hoc q̄ reuelās
mentiat. ⁊ per ꝯñs illam pmam rōnem
non teneo. ¶ Rñdeo igitur ad eaꝫ q̄ nōꝫ
est idē loqui in persona alicuius ⁊ loqui
auctoritate illius. siue ut minister illius
cōiter. n. loquens in persona alicuius p̄
tendit simplr personam eius ut est com
muniter i istis iocose simulantibus ali
quos. iste enim simulat istum balbutiē
tem/ uel talem in tali actu/ ⁊ iste proprie
dicendo sicut ille diceret in persona illi
us loquitur: uel facit tale factum. Et iō
q̄cito deficit a faciendo sicut ille faceret
⁊ addendo sicut diceret: dicit sibi tu mē
tiris/ uel tu deficis quāuis tunc faciat ul
loquatur more suo proprio. hoc modo
est de locutionibus angelorum in perso
na dei. non sic sacerdos audit confessio
nes uel absoluit in persona dei. sed tan
tuꝫ est minister dei in illo actu. ⁊ ut mi
nister agit ⁊ si ut minister. ergo in perso
na propria. ¶ Cōcedo igitur q̄ iste si au
diret in persona dei: ⁊ loqueretur i per
sona dei posset illud veraciter dicere q̄
in persona propria non posset/ nam in
persona dei hoc uere diceret: ego suꝫ de
us. Ego creaui mundum ⁊c: sed in per
sona propria sic loquens mentiretur. sꝫ
sacerdos in confessione nec audit nec lo
quitur in persona dei: sed in persona ꝓ
pria: licet auctoritate dei ut eius mīster
eodem modo in alijs sacramentis. vnō
ut minister dei baptizat ⁊ consecrat ⁊c.
⁊ tamen ut homo siue in persona ꝓpa
scit se baptizasse: ⁊ sine mēdacio potest
dicere se baptizasse. ¶ Teneo igitur pmā
conclusionem. appono tamen quatuor
ratōnes alias. ¶ Quarum pma sumitur
ex ratōne charitatis. ¶ Secūda ex ratiōe
fidelitatis. ¶ Tertia ex ratione ueritatis ul
veracitatis. ¶ Quarta ex ratiōe vnitatis
uel mutue utilitatis. ¶ Prima talis est:
lex nature de charitate fraterna exꝓmi
tur. M. 7. Omnia quecunqꝫ vultis ut
faciant uobis homines hoc facite illis
hoc est enim lex ⁊ ꝓphete. ⁊ Luc. 6. pro
ut vultis ut faciāt homies uobis ⁊ uos
facite illis. Sed sic intelligi debet illa ꝓ
positio le. nāe d charitate fraterna que
vultis vobis. i. que debetis fm rectam
ratōnem velle. ⁊ hoc intelligitur in illa
ꝓpositōne. M. 22. Diliges proximum tu
um sicut te ipsum. sed quilibet debet di
ligere fm rectam ratōnem famam pro
priam. ergo ⁊ celatiōem peccati sui con
fessi/ ⁊ per consequens confessor dꝫ ideꝫ
diligere ⁊ uelle ipsi confesso: sed reuela
tollet confesso famam. ergo ⁊c. Minor
ꝓbatur ꝑ scripturam Eccl. xxxxi. curā
habe de bono nomine. ⁊ reddit ratōnē
de hoc. hoc enim magis remanebit tibi
q̄ mille thesauri magni ⁊ pciosi/ ꝓbat
etiam per aliud subdens bone vite nūe
rus dierum. bonū autem nomen pma
nebit ineternum. ⁊ puer. xiij. melius est
nomen bonū q̄ diuitie multe. ¶ Item ꝑ
ratōem ꝓbatur: quilibet. n. fm rectam
rōnem debet sibi uelle vitam ciuileꝫ. h
aūt tollitur per ablationem fame: quia
in hoc aliquis viuit vita ciuili q̄ idone
us est ad actus aliquos competētes sibi
in illa ciuilitate. sꝫ fama amissa ꝑuatus
est habilitate ad tales actus. quia ami
sit statū dignitatis illese. s. habilitatem
ad actus quibus alias dignus eēt. ¶ Se
cunda ps minoris. s. q̄ reuelatio pecca
ti confessi tollit confesso huiusmodi fa
maꝫ. ꝓbatur: quia qua rōne pōt vni re
uelari ⁊ alteri: ⁊ sic omnibus. sed in tali
reuelatōne est manifestum q̄ status di
gnitatis illese que consistit in fama eius
apud conciues tollit isti. ¶ Secunda rō
Quilibet d le. nature tenet seruare fide
litatē pximo suo quā uellet ⁊ deberet si
bi velle seruare. sed cōmittēs secretum
maximuꝫ alteri uellet sibi seruari debe
ret uelle sibi seruari tanq̄ secretuꝫ. ergo
alter cui cōmittit tenetur illud sibi sua
re. hec rō tangitur ꝓuer. xi. Qui ambu
lat fraudulent reuelat archana. qui aūt
fidelis est celat amici cōmissū. ¶ Tertia
rō. Quilibet ex le. nature tenetur serua
re ꝓmissū licitum: sed recipiēs secretuꝫ
maxime istud in confessione detectuꝫ ⁊
si non explicite tamen implicite ꝓmittit
se seruaturū: quia sine tali ꝓmisso saltē
subintellecto non cōmitteretur sibi tale
secretum. ğ ⁊c. hec ratō ꝓbat: uel pōt su
mi ex illo uerbo loqmini veritatē vnus
q̄sqꝫ cum ꝓximo. ¶ Quarta rō in h cō
munitas aliq̄ hꝫ vnitatē ꝓportiōatam
vnitati corpis: q2 ibi est ordo supioris ⁊
inferioris. ⁊ tūc supior influere in inferi
orē. ⁊ inferior subministrare supiori: iu
xta illā pabolā Pauli de corpe mystico
⁊ naturali in diuersis locis. sed in ciuili
tate inferior est minus sufficiens ⁊ min
sciēs. ⁊ in ecclesia peccator inferius. Su
perior aūt est hierarcha q̄ ⁊ potest con
sulere ⁊ recōciliare. ğ de le. nature est q̄
nullus excludat inferiori recursū ad su
periorē: q2 hec est cōis utilitas mēbrorꝫ
ad inuicem. Sed reuelatio secreti exclu

dit talem recursum inferioris ad superi
orez in consilio anime. ꝛ per consequēs
influētiaz supioris i inferiorē: quia nul
lus recurreret si regularit̄ illud ꝺ q̄ que
rit consilium uel remedium non essz ser
uandum secretum. ergo eadem le. natu
re qua tenetur quilibet ad seruanꝺ vni
tatez corporis christi mystici: ꝛ ad com
munem utilitatem aliȷ̈s sicut membris
in corpore tenetur celare secretum hoc.
¶ Secunda conclusio. s. ꝙ tenetur le. di
uina positiua. ꝓbatur p̄mo sic. Quili
bet christianus tenetur non dare occasi
onem alteri qua reuocetur a le. christi
sed lex christi est de confessione faciēda:
ut est ostensuz di. xviȷ̈ igitur quilibz le.
christi tenetur non retrahere aliquez a
confessione facienda sed reuelans cōfes
sionem occasione data retrahit aliquos
a confessione. ergo ꝛc̄. ¶ Si dicas: etsi il
le sacerdos reuelat tamē alius erit cela
tor secreti. hoc nihil est: quia iste quan
tuz est ex genere operis sui dat occasiōez
alteri cauendi eodem modo a singul' co
fessoribus. ¶ Item tertio sic: christus sta
tuit arbitrium penitētie esse ultimuz in
terris quantum ad illud crimen confes
sum: quod patet ex illo uerbo Mathe.
16. Quodcunqꝫ solueris super terram
erit solutum ꝛ in celis. i. finaliter ꝛ vlti
mate approbatum ꝛ Jo. xx. Quorum
remiseritis peccata ꝛc̄. supple in iudicio
diuino finaliter remissa approbant ser
go peccat contra legem christi quicūqꝫ
aliquid in isto foro discussuz: ꝛ ibi fina
liter terminatū deducit ad alium foruz
publicum. sed reuelans quantum in se
est facit qꝺ deduci possit ad alium forū
ergo ꝛc̄. ¶ Tertio sic: dans occasionem
peccandi mortaliter exequēdo preceptū
christi peccat mortaliter, qꝛ p̄ceptuz qꝺ
esset debite exequendum iste quantum
in se est facit indebite exequi sed reuelās
confessionem dat occasionem indebite
exequendi christi preceptum de confitē
do: quia mendaciter dat enim occasio

nez ut aliquis in confessione se ipsū lau
det ꝛ alium quē odit vituperet: ꝛ sic in
digne a confessore ꝓmoueatur: ꝛ alius
puniatur. ergo ꝛc̄. ¶ Tertia conclusio:
est de iure positiuo ecclesie celatio ꝛc̄. q̄
patet ex allegatis ad oppositūz: inter q̄
scꝺm fuit melius ꝛ ratōnabilius. nō. n.
expedit ꝙ ꝓpter aliquod crimen fiat ali
quis vagabundus: dum tamen aliquo
modo eius mora cōmunis uel solitaria
possit inter homines tolerari: quia ua
gabundus magis uoluntati sue male di
mitteretur. ꝛ ita tam in se q̄ in aliȷ̈s plus
peccaret ꝛ noceret q̄ si arte custodie ma
ciparetur. ¶ De quarta conclusione vide
amus: quis: cui: ꝛ quando. De q̄s dico
ꝙ non solum confessor: sed ꝛ is cui con
fessor reuelat licet illicite tenetur celare
ꝓbatio: quia transferens aliquid i aliū
de facto: quod non potest licite de iure
transferri non dat illi alteri ius utendi
uel transferendi istud in alterum: quia
ex quo non habuit ius non potuit ius i
alium transferre. quia nemo dat qꝺ nō
habet sed confessor reuelans non habu
it ius transferendi istud in alterum. ḡ si
de facto trāsferat alius nō habet ibi ius
vlterius transferendi. ¶ Ideo dico ꝺ illo
qui audit confessionem confitentis ali
s. a confessore. si enim audit casualiter nō
peccat tenetur tamen ad silentiuz. si ue
ro dolose mortaliter peccat: ꝛ adhuc te
netur ad silentium. ¶ He due conclusio
nes de quis ꝓbantur per rationes p̄us
positas ad p̄mam ꝛ secundā ꝯclusionez
¶ Sed quādo: dico ꝙ semper ꝛ ad sem
per: quia est p̄ceptum negatiuum. ꝛ ex
hoc sequitur ꝙ non magis post mortez
ꝯfessi q̄ eo viuo: quia rōnes posite ad p̄
mam ꝛ secundam conclusionē eque cō
cludunt de hoc sicut de precepto negati
uo pro tunc ꝛ tunc. ¶ Sed de cui: dicit
ꝙ cuilibet tenetur celare: nisi superiori
cui in casu potest reuelari. Sed ratōnes
premisse concludunt: de superiori sicut
de inferiori nisi in casu quando scilicet

inferior nō potest absoluere sed recipit
ut referat superiori qui potest absoluer
ꝛ tunc censenduz est: ꝙ confitens sibi i ut
inferiori narrat sibi ut interpreti tm̄: ex
tunc stat totum intra vnicum actuz cō
fessionis: in quo confitens ꝛ superior q̄
solus tunc est confessor sunt iudicandus
ꝛ iudex medius autem qui audit tātū
modo est interpres. tenetur tamen ad si
lentium quantum ad omnem actuz ab
illo cui est interpres. ¶ Si dicas ꝙ per
hoc respondetur ad quoddam argumē
tum prius factuz in illo capitulo officiȷ̈
quia ibi inferior narrat superiori pecca
tum sibi confessum ꝛ per consequēs il
lud capitulum non probat ꝙ liceat ali
cui etiaz in vniuersali dicere peccata au
dita extra foruz confessionis hoc nihil
est: quia ille cardinalis non scripsit pa
pe ut papa absolueret: sed scripsit consi
lium requirens quid ipsemet faceret: ut
patet per responsionem pape qui non
immediate absoluit illam mulierez de
hoc ꝙ supposuit partum: sed respondz
sibi qualiter discretus sacerdos debet il
li mulieri consulere. ¶ Et consimilit̄ pos
set in tali dubio requiri consilium: non
tantuz a superiore sed a quocunqꝫ alio
prudenti tamen: qui. s. sciat consulere.
¶ Unde illud quod ibi dictum est contra
ratōnem primam generaliter est veruz
s. ꝙ peccatum confitentis non relatum
nec determinatum ad personam confi
tentem potest dici a confessore ꝛ utilit̄
immo necessario quando non est ita pe
rit' ut sciat ipse consulere ꝛ tunc potest
utiliter ꝛ necessario cuicunqꝫ prudenti
qui scit consulere sibi. ¶ Sed nunquid
papa potest precipere ut sibi reueletur
¶ Respondeo diceret aliquis nūquid pa
pa potest supra ius nature. ¶ De quid
dico ꝙ non tantum peccatum principa
le confitentis ꝛ circūstantias peccati: qꝛ
circūstantie non possunt bene reuelari:
sine reuelatōne facti sed ꝛ persona secū
da cum qua peccatur: quod patet ꝑ ra

tiones positas ad primam ꝛ secundam
conclusionē: quia etiam confitens vult
famam persone cum qua peccauit sal
uare. i. deberet uelle sicut sui immo eo
magis ꝙ persona illa sibi fuit coniuncta
in crimine. tm̄ eniz magis tenetur ei ad
boni restitutionem quod per illaz ami
sit. ꝛ ad custodiam illius boni quod po
test custodiri non obstante illo malo cō
misso. fidelitas etiam ꝛ veracitas ꝛ vni
tas seu cōmunitas patet hic ut prius.
¶ Consimiliter tres ratōnes pro secūda
conclusione: quia non celatio retrahit
a cōfessione. deducit etiam ad foruz ali
um quod est in hoc foro ventilatum: ꝛ
est occasio mentiendi in isto foro ut pri
us dictum est. ¶ De quinta conclusione
dicit: ꝙ ad omne secretum seruandū te
netur quis de le. nature propter ratiōes
ad p̄mā ꝯclonē adductas, nec solū qñ ex
p̄mit ꝯmittēs se uelle ꝯmittē illud secre
tū sꝫ qñcunqꝫ ex mō ꝯmittēdi appet ꝙ
uelit ꝯmittē ut secretū. ¶ Rōes āt ad 2[am]
ꝯclonē nō eq̄ euidenͭ ꝯcludūt nisi 3[a]. qꝛ
daret occasio mētiēdi in cōmittendo a
licui aliqua secreta.

Quātum ad tertiuz

articulū dico ꝙ pene ecclastice nō sūt ce
dē infligē de q̄libet secreto sicut de isto
Sic̄s tm̄ publice reuelaret aliqꝺ aliꝺ se
cretū sibi iponit alia pena. s. ifamia. Im
positor. n. falsi crimis ul' cuiuscūqꝫ qꝺ n̄
pōt ꝓbare ꝓ calūniatore habet extra ꝺ
calūnia. talis est iste qui reuelat qꝺcūqꝫ
secretum crimē: qꝺ ꝓbare non potest.

Ad argumēta.

Ad p̄mū dico ꝙ pctm̄ ꝯfessū debē celari nō
ē tm̄ ius ꝯfitenͭ: sꝫ ius cōitatis. qꝛ ex op
posito. s. reuelatōne seq̄ret ꝯtinua ꝑtur
batio in cōitate qꝛ passim quilibet repu
taret aliū abhoiabilē, ꝛ nō licet isti rnū
ciare iuri cōitatis licet suo. ¶ Aliter po
test dici: esto etiā ꝙ tm̄ esset ius istius id
est in fauorem eius indultum non licet

isti renūciare quo ad hoc ꝙ ꝯfessoꝛ sit
liber ad reuelandū: quia cōfessoꝛ tunc
multiplici iurꝭ nature. s. ⁊ positiuo quo
rum nulliꝰ reuocatio est in potestate cō
fitentis. Quid igitur faciet ꝯfessoꝛ cō
fesso volente peccatū suum prodi. Di
co ꝙ cōfitens potest postea peccatū suū
extra cōfessionem dicere. ⁊ si vt secretū
adhuc licētia sequens nō absoluit con
fessoꝛem a lege nature: quin teneat cela
re. sed si dicit vt nō habeatur secretum
⁊ maxime apud aliā ꝑsonam vel apud
alias certas quibus forte lꝫ propter ali
quem bonū finē qui pōt sequi ex reue
latione illis facta. vł illi tūc cōfessoꝛ po
test dicere illud tanꝙ sibi publice dictū
extra oīe secretum. ¶ Sed nūquid pōt
tunc dicere: audiui hoc in cōfessione.
¶ Respondeo: dicet ꝙ hec sola verba: au
diui hoc peccatū ⁊ huius persone in cō
fessione: includunt peccatū moꝛtale: q̄a
includunt reuelatiōem huius vt cogni
ti: eo modo quo nō licet reuelari. vnde
cui post cōfessionem reuelat extra oīe
secretum: caueat in modo narrandi ne
hoc narret tanꝙ sibi dictuꝫ modo quo
nō licet reuelari. ¶ Cōtra hoc: licet hoc
narratū extra confessionem dicere qui
bus ille vult. ⁊ nō est narratio specialis
ꝑ hoc ꝙ dicit hoc esse sibi ꝯfessum. hoc
igitur dicere ē sibi licitū. ¶ Ad secundū
dico ꝙ nullus casus potest esse in q̄ con
tra charitatem militet silentiuꝫ: immo
cōtra charitatem ꝯmunem militaret
oppositū vt est ostensum quattuoꝛ rati
onibus ad pꝛimam cōclusionem. ¶ Et
quando instas de bono cōmuni: dico il
lud Deuteronō. xx. Iuste quod iustū est
exequeris. ergo charitatiue qδ charita
tis est exequeris. sed nō charitatiue exe
quitur qui ꝯtra legē nature modis pꝛe
dictis manifestat aliquod malū cōmis
sum vel cōmittendum: quare repꝛobā
dus est ille versus iuris: Est heresis cri
men quod nec ꝯfessio celat. nō quin me
trum sit bonū: sed sententia est falsa.

¶ Ad tertium potest dici ꝙ sacerdos iste
multiplicē occasionem pōt habere non
intrandi nemus: aliā ab ista malicia la
tronum sibi detecta: ⁊ ad minus multi
plicem aliā potest cogitare et dicere co
ram illis: vtpote volo hoc ⁊ illud facere
ad illum ⁊ illū locum declinare anteꝙ
pꝛocedam vlterius. ¶ Et si ex tali occasio
ne allegata videat diuertere: nec verbo
nec facto reuelat cōfessionem. ¶ Si autē
nō possit ex aliqua occasione diuertere
quin appareat illis alijs ꝙ ꝓpter ꝯfessi
onem diuerteret: et in hoc facto reuela
ret ꝯfessionem: dicit quidam ꝙ tenetur
intrare: et si exponit se moꝛti hoc ē pꝛo
causa iusta: vt. s. seruet le. dei de sigillo
cōfessionis: ⁊ per cōsequens si moꝛitur
martyr est. ¶ Sed aliter potest dici ꝙ fa
cta possunt esse equiuoca: quia diuersi
mode a diuersis cōcipi possunt; ad hoc
. s. vel ad illud factuꝫ. igitur nō debet re
putari reuelatiuū ꝯfessiōis: nisi ex natu
ra sua pꝛodet peccatū confessum. sed di
uertere a nemoꝛe nō sic ducit: quia si il
li alij nō fuissent pꝛius collocuti de illa in
terfectiōe, nunꝙ per hoc ꝙ ille diuertit
cognoscerent illum esse cōfessum de vo
luntate occidendi istuꝫ. si tamē diuerte
re ex ratiōe sui est signuꝫ ductiuū in no
ticiam talis peccati ꝯfessi duceret quos
cunqꝫ in hoc: ⁊ istos eque si nō fuissent
collocuti sicut si fuissent collocuti. ¶ Ge
neralꝛ igitur potest dici ꝙ signū quod
est de se indifferens ad hoc quod ē tale
peccatum esse cōfessum vel nō esse licet
sit aliquibꝰ magis signū determinatuꝫ
ex aliquo supposito nō est signum reue
latiuum cōfessionis: nec per cōsequens
simpliciter illicitum cōfessoꝛi. ¶ Ad ali
ud dico ꝙ cōfessoꝛ indiscrete ministrās
sacramentū penitētie tenetur nō statim
cōfiteri de facto suo indiscreto: quādo
. s. ꝯfessoꝛ suꝰ poterit statim deuenire in
noticiā ꝑsone circa quā indiscrete exer
cuit vsum clauiuꝫ: ⁊ hoc ad minꝰ tenet
nō in spēali exꝑmere culpā circa quam

⁊ modū quo indiscrete exercuit. sed vel
ꝑcise in vł mea culpa indiscrete ⁊ inde
bite ministraui sacramentū penitētie. sꝫ
si vrget eū ꝯscientia de ꝯfessione facien
da sup hoc in spāli: ut dicit argumentū
qꝛ est peccatū moꝛtale spāle: ⁊ circūstan
tie spāliter aggrauātes tenet expectare
opoꝛtunitateꝫ ꝯfitēdi alicui q̄ ex tali cō
fessione peccati ⁊ circūstantiaꝝ non pos
sit deuenire in noticiaꝫ ꝑsone huic con
fessis. ꝙ si nunꝙ possit haberi talis con
fessoꝛ q̄n ex explicatōe peccati ⁊ circum
stantiaꝝ posset deuenire in culpā ⁊ per
sonā isti ꝯfessā. iste est in casu impossibi
litatis ad ꝯfitendū homini: quia plus te
netur ad ꝑceptū non ꝓdendi culpā sibi
confessam ꝙ ad cōfitenduꝫ explicite cul
pā suā. quia ad ꝑmū multiplꝛ ex le. nāe
ut ꝓbant rationes ad ꝑmā ꝯclusionem
⁊ multiplꝛ ex le. positiua diuina: ut pꝛo
bant rōnes ad ꝯclonem. ¶ Ad scōm vo
ad plus de le. positiua diuina: ut dcm̄ ē
di. xvij. ergo iste ꝯfiteat deo. ¶ Ex hoc seq
tur ꝙ quilibet ministrās sacr̄m peniten
tie maxie debet cauere ne indiscrete mi
nistret sacr̄m penitētie ꝑcipue in illo ca
su: ubi ex indiscretōe sua nō poterit ex
plicite penitere absqꝫ hoc ꝙ ꝓdat ꝯfessi
onem alterius sibi ꝯfessi. ¶ Ad aliō esto
ꝙ scōa ꝑsona quādoqꝫ non aggrauet si
cut foꝛnicatōem nō aggrauat ꝙ scōa ꝑ
sona sit berta uel alicia ceteris paribus
utpote soluta nō ꝓpinqua ⁊ ceteris, et
tūc fatuū est scōam ꝑsonā ꝯfiteri. ¶ Et si
dubitaret aliq̄s an hoc mō explicite sit
pctm̄ moꝛtale. siue tunc siue alias scōa
ꝑsona exꝑssa eo mō quo fuerit necessa
rio exꝑmenda semper sub sigillo ꝯfessi
onis cadit: ut dcm̄ est in q̄rto articulo.
⁊ tunc in ꝑmo casu neganda est illa ma
ioꝛ: q̄cquid non est pctm̄ nec circūstanᵃ
⁊c̄. ad hoc eni ꝙ esset uera opoꝛteret ad
di nec aliquid per quod possit deueniri
in notitiā ꝑsone confitentis, vel in ma
ioꝛe opoꝛteret plus addi. s. nec aliquid
de le. nature uel diuina pꝛo secreto ha

bendo ⁊ minoꝛ est manifeste falsa de se
cunda persona. ⁊ patet quarto articulo
¶ Ad aliud si in collegio est consuetudo
communis: ut sine nota quilibet extra
monasterium curam habēs: uel sine cu
ra moꝛam trahens reuocetur ꝓ libito ꝑ
sidentis. uel etiam non passim ꝓ libito
sed quandoqꝫ ꝓ alia causa honesta: ut
nūc iste quiescat in claustro: nunc labo
ret cum martha in exterioꝛi ministerio
⁊ nunc ille ꝓut utile visum fuerit ꝑsidē
ti. dico tunc ꝙ monachū confessum de
crimine cōmisso in aliq̄ loco extra mo
nasteriū ubi moꝛat potest abbas ad mo
nasterium reuocare. quia in hoc nullo
modo pctm̄ confessum ꝓdit: lꝫ aliquis
dixerit ꝙ confessoꝛ nullo mō pōt se ha
bere aliter ad confessum rōne confessio
nis quantū ad quemcunqꝫ actuꝫ extra
foꝛum illum: ꝙ si penitus nihil audisset.
¶ Si aūt est consuetudo in collegio ꝙ n̄
transferatur monachus sic de loco foꝛi
seco ad claustruꝫ nisi ratione delicti uel
insufficientie in cura illius loci: non vi
detur tunc licitū abbati confessū ad mo
nasteriuꝫ reuocare. ¶ Si dicas non appo
nit remedium ad salutem ouis sue. ¶ Rn̄o
ꝯsulat sibi in foꝛo penitētie melioꝛi mō
quo poterit: ut illum locū sibi periculo
sum dimittat. si noluerit nō attēptet eē
deus. sed defectus occultos sibi sm̄ iusti
ciam incoꝛrigibiles dei coꝛrectiōi dimit
tat. ¶ Ad ultimū dico ꝙ capitulū illud
nō loquitur exꝑsse de illo q̄ nouit ꝑ cō
fessionem aliquē esse excōicatū. nec etiā
ꝑ viam secreti sibi cōmissi. sed ꝑuati. i.
sic iste scit ꝙ cōitas nescit: uel credit cōi
tatē nescire. ¶ Et sic ꝑuati sciens debet pꝛi
uati vitare. nec mirum est: quia non est
debitoꝛ illi alꝛ istius tanꝙ secreti. ¶ Sed
si sciret per viam confessꝭ. tm̄ quid facēt
¶ Respondeo sicut ad tertium articuluꝫ
quia si potest per aliam viam vitare cū
ꝙ ex vitatōne pꝛodendo excōmunicatō
nem eius debet vitare. si autem non so
lū non debet immo non licet vitare: q̄a

talis vitatio est de iure positiuo ecclesi
astico tantum non prodere autem tene
tur ille de le. nature ⁊ de iure positio di
uino ⁊ ecclesiastuico. Quando aūt prece
pta vident esse contraria illud quod est
supius magis obligat. ⁊ ideo firmiꝰ est
seruandū: nec seruās illud ⁊ pretermittēs
aliud peccat. quia nullus ex le. diuina
⁊ ecclesiastica est perplexus.

Di. 22ª.

Unqꝫ mul

tis auctoritatibus dist.
22ª. circa quaꝫ q̄ro vni
cā questionem: vtrum
peccata ꝑ penitētiā dimissa in recidiuā
te redeant eadem numero: videt ꝙ sic
Augus. ꝯtra donatis. li. iº. c. v. Redit di
missa peccata ubi fraterna charitas non
est aptissime dominus in euangelio i il
lo seruo docet a quo dominus dimissū
debitum repetijt: quia ille conseruo suo
debitum nollet dimittere. M. xviij. Et
in hac auctoritate christi fundant om
nia dicta doctorum dicentium peccata
redire quorum auctoritates ponuntur
in littera. Item Iac. 2. Qui offendit i
vno factus est omnium reus. Item cō
tritus de peccato si postea contēpnit cō
fiteri. aut redit idē peccatum. ⁊ sic habe
tur ꝓpositum aut non: ⁊ sic erit dimis
sū sine scḋa ⁊ tertia pte penitentie: qḋ ē
incōueniens. Item tenebra potest redi
re eadem numero. quia ꝑuatō numera
tur uel ex numeratōne habitus cui op
ponit uel subiecti, sed tenebra sequens lu
men habet idem subiectū cum tenebra
ꝑcedente. ⁊ est ꝑuatio eiusdē luminis in
numero, quia idem lumen in numero
maneret si tenebra non inesset, ergo eo
deꝫ modo peccatū quod est tenebra spi
ritualis in mente pōt eadē numero redi
re. Contra: successiuum non redit idē
numero. peccatum est huiusmodi ergo
⁊c. ꝓbatio ma. quia tunc contradicto
ria possent simul esse uera. sit. n. in hoc
instanti vnum ꝯtradictoriorū uerum si
istud postea redit idem numero in illo
recidiuāte aliud ꝯtradictorioꝝ pōt esse
veꝝ. Item pctm̄ non inest alicui nisi ꝑ
actum aliquem peccantis: sed ille actus
non redit idem numero in recidiuante
ergo nec peccatum.

In ista questione

primo est videndū. utrum possibile sit
idē peccatū numero de potentia absolu
ta redire. Secūdo si de potētia ordina
ta dei possit aliquo modo idem redire.
3º quō de facto potest dici in recidiuāte
redire. De ꝑmo dicitur ꝙ nō: q̄a nihil
potest redire idem numero nisi per po
tentiā diuinā: sed peccatum quo ad cul
pam non potest redire idem per dei po
tentiam. quia ꝓm augus. 83. q. q. 3ª. deo
auctore nemo fit deterior. Contra hoc
pctm̄ ut dcm̄ est di. xiiij. q. i. Potest ad
ꝓpositū intelligi dupl'r. ⁊ hoc loquēdo
de pctō actuali. vno modo ipsa inordi
natio actualis, alio mō obligatio ad pe
nam sequēs illū actum, ꝑmum dicit cul
pa in actu, Scḋm di reatus sequens ex
illa culpa. Illa aūt obliquitas que ꝓpe
nata est esse in actu n̄ ꝓprie manet post
actū, tum quia ꝑuatio que nata est ines
se determinato subiecto: non ꝓprie ma
net sine illo subiecto, tum qꝛ tunc oppo
sita possent simul esse. Si eni aliqua in
ordinatio ꝓpria culpe odij fraterni rēa
neret post actum: ⁊ postea sequeret frui
tio eiusdem fratris essēt simul culpe op
posite: qꝛ odiū imoderatū ⁊ imoderata
fruitio eiusdem ꝑsone. Ex hoc igit sedt
veꝝ esse illud qḋ dcm̄ est ibi post actuꝫ
peccati transeuntem nihil ꝑter iniustici
am habitualem. i. carentiam gratie ma
net in anima, nisi obligatio ꝓpria ad pe
nā correspōdentē culpe actuali. Ex hº
sequit ꝙ ꝑdicta ratio non ꝯcludit ꝓpo
situ: qꝛ si loqt de inordinatōe siue obliq
tate que ē in culpa actuali: dubiū est an
ꝯcludit illā nō posse redire, sꝫ de illa nō

querit in ꝓposito: sed de obligatōne ad
penā. Probatio vō adducta ꝑ augus.
nihil ualet hic, qꝛ etsi deo auctore non
fit homo deterior malicia culpe: tn̄ pōt
esse malus malicia pene multo magꝭ ob
ligatus ad penā, cū nullus sit recte obli
gatus ad penā nisi ꝑ actū uolūtatꝭ diuie
Item deꝰ pōt istū obligare ꝓ. b. ad eā
dē penā ad quā ꝓ. a. igit ⁊ iste pōt obli
gari ad eandē ⁊ ꝑ ꝯn̄s hr̄e eundē reatū
⁊ uoca. a. ⁊. b. instantia inter q̄ succedit
tp̄s mediū in q̄ nō est obligatus. añs ꝓ
bat: qꝛ uolūtas mea hoc pōt uelle. s. istū
ꝑmo ordinare ad penā ⁊ 2º uelle nō or
dinare ad penā sub ꝯditione. s. si iteruꝫ
nō offendat, ⁊ si iterū offendat uelle eū
extūc ordinare ad eandē penā. Si di
cas ꝙ in hoc uolūtas mea nō est iusta, ⁊
ꝑ ꝯn̄s sic nō pōt ꝯpetere uolūtati diui
ne. Cōtra. 12. q. 2. ep̄s. seruus manumis
sus ꝓpter ingratitudinē iteꝝ pene serui
tutis iuste subditur, ergo sic in ꝓposito
Sed diceretur forte ꝙ ista rō non ꝓbat
ꝙ hec obligatio redeat eadē numero ad
penā eādeꝫ numero; hec. n. sūt diuersa
obligatio ad penā eandē, ⁊ eadē obliga
tio ad penam. Et ꝯfirmatur: quia uo
litio dei ad penam infligendam isti ꝓ
a. ⁊. ꝓ. b. non est eadem uolitio ꝓm ra
tionem: licet sit eadem ꝓm rem. Est eni
alia ⁊ alia uolitio diuina ꝓm rationem
ꝓm diuersitatem obiectoruꝫ. Contra
si non pēiteret tempore intermedio ma
neret obligatio non tm̄ ad penam: sꝫ ēt
eadē obligatio, sed q̄cquid deus potest
circa creaturā manēte aliqua ꝯtinuatō
ne que nihil est illius uoliti, pōt illo cir
cūscripto: quia illud nō est aliquid ḋ es
sentia illius uoliti. ergo ⁊c. Sic igit potest
dici q̄tū ad istum articulū ꝙ siue in re
cidiuāte siue in nō recidiuāte: quia actꝰ
diuinus non depēdet a pctō extrinseco
istius recidiuātis, pōt deꝰ de pō absolu
ta reducē obligatōem istius ad eandem
penā que ꝑus. ⁊ etiam eandē obligatōꝫ
⁊ ita eodē mō q̄ pctm̄ remanet post actū
qꝛ nō nisi obligatio ad penā pōt de po
tētia dei absoluta pctm̄ idē numero re
dire non solū in recidiuante: sed in non
recidiuante:

De secundo articu

lo dico ꝙ deus disposuit pctā penitent
post penitentiā esse tecta. i. ꝓm Augꝰ. ex
ponentē illud p̄s. Beati quoruꝫ remisse
sunt iniquitates ⁊ quoꝝ tec. i. non am
plius videri ad vindictam. Et ꝓm illud
naū. non iudicabit dn̄s bis in idipsum
Et ideo de potentia ordinata nō pōt re
dire obligatio nec ad eandē penā: nec ea
dem, postq̄ est extincta, ⁊ hoc est qḋ hr̄
de pe. di. iiij. f. diuina clementia dimis
sa peccata in ultionē vlterius redire nō
patit. Cōtra: bona opa mortificata ꝑ
peccatū mortale post in resurgēte a pec
cato reuiuiscūt: ut dicit augꝰ. de pe. dis.
2. ⁊ ponit in lr̄a di. xv. c. v. Diū ē credē
ut cū dei gr̄a in hoīe destruxerit mala ꝑ
ora etiā remunēt bona. ⁊ cū destruit qḋ
suū nō inuēit diligit bonū qḋ in illo plā
tauit. Itē sicr̄ se hn̄t mala ad punitoēꝫ
⁊ bona ad remuneratōeꝫ: sꝫ bona fcā ꝑ
us reuiuiscūt ad remuneratōem, ergo ⁊ ma
la redeūt ad punitōem. Rn̄º. dici posset
vnoꝰ ꝙ h̄ est supabūdās bonitas ⁊ mise
ricordia diuina: qꝛ bona sꝑ viuūt in eiꝰ
acceptatōe, bona inquā meritoria, ⁊ sꝑ
esset eis ꝑmium retribuenḋ nisi esset in
dispō recipiētis ꝓpter nouā culpaꝫ: sed
mala totalit extinguunt: ita q nec in se
nec in intellectu vel uolūtate diuina rma
nēt in ordine ad vindictā. et iō augꝰ. ad
quandā instantiā infideliū ꝓbantiū ꝙ
nō sꝑ deꝰ vult dimittē pctā, dicūt enim
dn̄m mali incitatorē: ⁊ ei sꝑ placē mala
quibꝰ sꝑ ꝑstat gratiā. Rn̄det augꝰ. ꝯstat
ei multū pctā displicer q̄ semper presto
est eadem destruere. si enim ea amaret
nunq̄ destrueret. ⁊ ponit in Can. di. 3ª.
ꝙ frequent. ⁊ h̄ di. xiiij. c. iij. Et ꝑ istaꝫ
viam esset ad ꝓpositū bonuꝫ exemplū
iuristaꝝ ꝙ alicui remanet aliqḋ ius cui

tñ nõ remanet: uel nõ competit actio ꝓ
pter aliquod impedimẽtuz. ita habenti
bona merita in acceptatiõe diuina moꝛ
tificata tñ ꝑ pctm̃ moꝛtale remanet to
tum ius qḋ coꝛreſpondet illis meritꝭ ad
vitã eternã: ſed nõ remanet actio ꝙ̃diu
ille eſt inimicus. ⁊ ſi ꝑpetuo ſit inimicus
ꝑpetuo ceſſat illa actio. ceſſante aũt ini
micitia ꝯtracta ꝑ nouuz pctm̃ moꝛtale
nõ redit nouuz ius: ſed ꝯpetit actio ſm
ius antiquũ ſm [illegible] aũt remiſſo nec ius
remanet nec actio: quia nec deus hꝫ ius
vindicãdi in iſtuz. ita. n. ꝑfecte texit pec
catum iſtius ⁊ remiſit. ut nec actio ſibi
remaneat ad vindicandũ. ¶ Quãuis hᵒ
ſit bene dcm̃ in ꝯmendatiõem miſericoꝛ
die diuine tñ poteſt aliquo mõ reduci
ad iuſticiã hoc mõ pctm̃ nõ remittitur
niſi ad minus debitũ pene eterne ꝯmu
tet in debitũ pene tꝑalis: qua ꝯmutatio
ne facta nunꝙ̃ regulariť remittiť illa cul
pa niſi illa pena ſoluať in ſe: uel in pena
equalenti ⁊ ꝑ ꝯñs remiſſo pctõ moꝛta
li in ſe pᵒ: ⁊ i pena ſua ſoluta pᵒ nihil iu
ris remanet ꝑ quod ab iſto ſit exigẽda
pena aliqua ꝓ illo pctõ ¶ Sed poſt meri
tũ aliqḋ vita eterna dignũ nunꝙ̃ digni
tas iſta ad bonũ eternuz ꝯmutať ſm iu
ſticiã in bonũ tꝑale igr̃ nunꝙ̃ expirat il
lud ius quouſqꝫ bonũ eternũ ſit ſolutum
ſed illud nõ ſoluiť in viatoꝛe dũ eſt via
toꝛ ergo ſemꝑ manet illud ius: tñ extin
ctuz ꝑ pctm̃ moꝛtale qꝛ tũc non compe
tit ſibi executio iuris ſui nõ eſt igiť ſimi
le de remuneratõne meritoꝝ moꝛtifica
toꝝ ⁊ de reditione pctõꝝ remiſſoꝛum
non ſolum pꝛopter dei miſericoꝛdiam:
qḋ vtiqꝫ verum eſt ſed etiam pꝛopter
iſtam iuſticiam cõmutantẽ ibi eternum
in tempoꝛale non ſic aũt hic. ¶ Per idez
pꝫ ad ſcḋm arm̃. qꝛ non ſiľr ſe hñt mala
ad punitõem: ⁊ bona ad remuneratõez
q̃ ad hoc ꝙ mala pñt puniri tꝑaliter et
ſufficienť ſi pena eterna ſit ꝯmutata i tẽ
poꝛalẽ ſꝫ bona merita non pñt ꝑmiari
ſufficienť ꝑ talẽ tꝑalẽ ꝯmutatõnem nec
ꝑ ꝯñs niſi ipm̃ ꝑmiũ eternũ in ſe ſit col
latũ: qḋ nunꝙ̃ fit viatoꝛi ⁊ ideo ſemper
remanet ius ſibi ſaluũ ad gloꝛiã quã ac
quiſiuiť ꝑ illa merita. ¶ Contra hoc quia
tunc omnis reſurgens a peccato moꝛ
tali reſurgeret in gratia maioꝛi ꝙ̃ fuit il
la a qua cecidit: quia reſurgeret in omi
bus bonis que ꝑus habuit iaz viuifica
tis ⁊ ꝑter hoc in iſto actu penitẽtie per
quẽ reſurgit: ⁊ qḋ illis ꝑteritis ſuꝑaddit
⁊ ita in maioꝛi gratia qḋ videť incõuẽi
ens tũ quia nõ ois cadẽs ſemꝑ grauí
us cadit ꝙ̃ pꝛius ceciderit nec igiť reſur
gẽs gratioꝛ reſurgit ꝙ̃ ꝑfuit tum qꝛ pꝛi
ma gratia poteſt eſſe maioꝛ ⁊ minoꝛ. ⁊
ꝑ ꝯñs minima ſed ꝑ penitentiã acquiri
tur ꝑma gratia g̃ poſſibile eſt aliquãdo
ꝑmã gratiã recuꝑatam ꝑ penitentiã eẽ
minimã. ¶ Ad hoc dico ꝙ nõ eſt idẽ ha
bere plura merita in acceptione diuina
reſeruata in oꝛdine ad ꝑmiuz ꝓ eis red
dendũ ⁊ habere maioꝛẽ gratia inteſiue
vliter. n. cuicunqꝫ merito debeť non tm̃
aliquod ꝑmiũ accñtale: ſed etiã ꝑmiuz
eſſentiale pꝫ quia ſiqs iſtud ſolum hřet
ſine omni alio merito beatificareť non
ꝑciſe in illo gradu ꝓpter gratiã ſolaz ſi
ne meritꝭ beatificareť ſicut paruulus nũc
baptizatus gloꝛia enim cuiuſcũqꝫ hñtis
meritũ ꝓpꝛiũ excedit gloꝛiã talis g̃ qḋ
cunqꝫ meritũ ſequens alia merita iã ha
bita requirit ꝓpꝛiũ gradũ gloꝛie eſſenti
alis ſibi coꝛreſpondentẽ nec tñ ꝑ qḋcun
qꝫ meritũ augeť ſtatim gratia nec hñs
pla merita eſt ſemꝑ in maioꝛi gr̃a ſi igiť
ſufficiat ſola gratia ad aliquã gloꝛiã: tñ
meritis coꝛrñdet aliqs gradus gloꝛie ſal
tẽ: ſꝫ maioꝛi gratie ſine meritis coꝛreſpõ
deat maioꝛ gloꝛia ꝙ̃ minoꝛi gratie: tam
in quocunqꝫ gradu eodẽ ponať gratia
merito adiuncto: ſꝫ ꝑ illud nõ ſtatim in
tendať gratia: tñ coꝛreſpondet ſibi gra
dus gloꝛie ultra illũ gradum qui reſpõ
deret pꝛeciſe illi gratie. ¶ Per hoc dicoꝫ
ad arm̃. ꝙ reſurgẽs plura merita habet
in acceptione dei: ꝙ̃ habuit qñ cecidit

etiam per conſequens ad maioꝛem glo
riaz ex ea parte oꝛdinatur ſed nõ opoꝛ
tet eum in maioꝛi gratia reſurgẽ quia
ſm eius diſpoſitõem in deteſtando pec
catum commiſſum intenſe vel remiſſe
datur ſibi tũc maioꝛ vel minoꝛ gratia.
¶ Sed contra. quia tunc repoꝛtaret co
modum de lapſu ſuo quia reſurgit di
gnioꝛ pꝛemio in dei acceptatione. ¶ Itẽ
reſponſio data videtur [illegible] repu
pugnantiã quia ſi eſt dignus maioꝛi
gloꝛia quando reſurgit ꝙ̃ fuit quando
cecidit ⁊ cecidit a magna gratia ꝑ quã
fuit dignus magna gloꝛia ergo non re
ſurgit in parua gratia quia ad vnicuz
meritum quod reſurgendo ſuperaddit
non adderet tm̃ de gloꝛia quantũ defe
ctus ſcḋe gratie ſiue eius minoꝛitas re
ſpectu pꝛime diminuerit de gloꝛia g̃ ⁊c̃.
¶ Ad pꝛimuz dico ꝙ non habet cõmo
dum ſed magnum incõmodum non ſo
lum quia peccauit ſed ad pꝛopoſitum
quia totum tẽpus quo manſit in pecca
to eſt ſibi perditum quo tempoꝛe meri
to potuiſſet multiplicaſſe ſi tũc in gra
tia manſiſſet. ¶ Ad ſecundum dico pꝛe
ſcindendo illud in gloꝛia quod reſpon
det meritis ⁊ illud dicať. b. ab illo qḋ
reſpondet gratie ⁊ illud dicatur. a. foꝛ
te. a. excedit. b. ⁊ quando iſte reſurgit
quia omnia pꝛioꝛa merita viuũt in dei
acceptatõne redit ſibi ius ⁊ dignitas ad
totum. b. ſed ad. a. non redit ſibi ius ⁊
dignitas ſi gratia ſcḋa ſit minoꝛ pꝛima
igitur reuiuiſcũt merita ſed non reui
uiſcit pꝛioꝛ gratia quia pꝛius habita.
¶ Et iſtud eſt ſatis ꝯſonum iuſticie quia
gratia pꝛioꝛ fuit tm̃ donũ dei merita
autẽ erãt aliquo modo oꝑa hominis.
¶ Et ideo illa ſunt ſibi ſemper ſalua i ac
ceptatione dei gratia vero non vt pꝛo
pter eam oꝛdinatur ad aliquod pꝛemi
um quia habuit eã ſed tantummodo
per eam ſi nunc habet eam. ¶ Hec via
tenẽs gradum eſſentialem gloꝛie coꝛre
ſpõdere merito ꝯſonat ſcripture que i
multis locis iſtam ſententiam diuie iu
ſticie aſſerit qḋ reddꝫ vnicuiqꝫ ſm oꝑe
ra ſua i pſ. Et ro. nuſꝙ̃ ãt hꝫ qḋ reddet
vnicuiqꝫ ſm habituz ſuũ Et conſonat
obſeruantie legis diuine qꝛ ſm ipaz vti
le ẽ continue quãtũ poſſibile ẽ oꝑa me
ritoꝛia exercẽ quãuis remiſſa a deo ⁊ vt
ꝑ illa nõ ſtatim augeať gratia qꝛ coꝛre
ſpondet ſingulis in acceptatõne dei deť
minatus gradus gloꝛie nec a deo expe
dit ſaluare gr̃am quãtũ opus remiſſuz
agere ꝑ quod non augetur gratia quia
⁊ ſi iſte ſic remiſſe agens nõ habeat ma
ioꝛem gratiam per opus ſuũ ꝙ̃ ille doꝛ
miens in quo ſaluatur gratia ſine tali
opere non tamen fruſtra iſte egit nec i
nullo excedit illum q̃ doꝛmiuit. imo ꝑ
illud quod egit iam dignus ẽ aliq̃ eter
no bono quo non eſt dignus ille. ¶ Ex
iſto ſequũtur duo coꝛrelaria. Unuz. ꝙ
aliquis dignus maioꝛi gloꝛia loquẽdo
de eo in gloꝛia quod coꝛreſpondet me
ritis ⁊ de digno non ꝓpinque ſꝫ remo
te puta ſm ius ſed ſuſpẽſũ dãnať ⁊ ali
us dign᷒ multo minoꝛi gloꝛia iſto mõ
ſaluatur ſed hoc iõ eſt. quia ille aliᵘˢ di
gnus eſt pꝛopinque qꝛ habens ius nõ
ſuſpenſum dignus eſt etiam ad illud
aliud in gloꝛia coꝛreſpondẽs gratie ad
quod non eſt ille dãnatus dignus ¶ Et
nulli datur coꝛrñdens meritis ſine coꝛ
reſpondente gratie ¶ Si etiã illud coꝛre
ſpõdens merito ẽ eiuſdẽ rõis cũ coꝛrñ
dente gr̃e ⁊ per quodcũqꝫ meritum au
getur iſtud in diuina acceptatõe igitur
meritis finitis coꝛreſpondebit tm̃ glo
rie quantum eſt illud coꝛreſpõdens gra
tie aliquis ergo in gradu determinato
habens illam ſaluaretur ⁊ habens om
nia iſta. ſed moꝛtificata [illegible] dãnať igi
tur dignus ſed remota dignitate ⁊ ſu
ſpenſa. ⁊ ſic dignus multo maioꝛi glo
ria dãnabitur. ⁊ dignus dignitate pꝛo
pinqua multo minoꝛi ſaluabiť nec mi
rũ inimico dũ ẽ inimicus q̃cũqꝫ bona
ꝑterita nõ ſufficiũt ad ꝑmiũ ꝯſequẽduz
⁊

2^m^ correlariū est. ꝙ illa quibus respō det magnus gradus glorie diū sunt mortificata non possunt mereri minimam gratiam/ alioquin qui cecidisset a multis meritis iam meruisset vt resurgeret ab illo lapsu per primam gratiam sibi propter ista merita conferendam/ nec tamen credo ꝙ merita mortificata omnino nihil faciant in acceptatione diuina ad primam gratiam dandam huic lapso/ quia ⁊ si ſm strictam iusticiā iste inimicus dei non sit dignus de propinquo ad aliquam gratiaꝫ ⁊ gloriam. tamen excellens misericordia dei propter precedentia merita licet mortificata citius dat gratiam ad resurgendum/ vnde sicut credo ꝙ perfectior grauius cadit propter maiorem ingratitudinem. ita credo ꝙ ceteris paribus citius resurgit propter dei benignitatem/ merita ꝑ dicta ad hoc aliqualiter acceptantem. vnde aliquando audiui de viro prius valde perfecto ⁊ postea profundissime lapso/ cum propter facinora sua esset morti adiudicatus/ misericordissime visitato/ perfectissima penitentia sibi subito inspirata est/ Istud bene debet allicere quemlibet ad semper meritorie agendum ꝓ viribus. quia siue mansurus/ siue lapsurus sit non erunt ista in obliuione totaliter coram deo.

De tertio articulo

principali dico ꝙ peccatum dimissum redit tanq̄ circunstantia aggrauans h^o^ peccatum quo recidiuat. ⁊ hoc dupliciter. Primo. quia quanto aliquis recipit ab alio beneficium sibi magis indebitum. tāto sibi magis tenetur lege gratitudinis. etiam si beneficium receptuꝫ sit minus. ⁊ per consequens magis si beneficium est equale. sed existenti in peccato mortali nullius est deus debitor nisi pene/ igitur si sibi gratiam confert h^o^ erit donum maxime gratuite ⁊ liberaliter datum/ ⁊ precipue si est gratia equalis gratie collate alij innocenti/ igit iste ex lege gratitudinis ē deo spēaliter obligatus propter hoc donum liberalit collatum/ ⁊ per ꝯn̄s offēdens post/ contra eum grauius peccat propter ingratitudinem. Secundo. qꝛ quāto aliquis tenetur pluribus obligationibus ad aliquid: tanto si transgreditur grauiꝰ peccat. sed penitens quotienscunqꝫ digne penitet. obligat se saltem voto ad non peccandum ī posterū/ qꝛ sine tali proposito nō est digna pn̄ia/ ⁊ preī hoc ē astrictus ad non peccare eadem lege q̄ innocens/ igitur si post peccat trāsgredit duplicem legē obligantē ad nō trāsgrediēdum. s. ⁊ illam generalem/ ⁊ istā specialem de ꝓmisso fuando/ qȯ maxime obligat de ꝓmisso facto deo/ ⁊ de aliquo ptinente ad honorē dei. Cōtra. illud nō aggrauat quo non existente/ imo posito eius opposito/ eēt peccatū eque graue vel grauiꝰ. sꝫ si iste nō fuisset priꝰ penitens/ imo sp innocens/ ⁊ nūc peccaret grauiꝰ peccaret q̄ mō. g̊ ⁊c. Probatio minoris. quia cadens a statu innocētie grauiꝰ peccat q̄ cadēs a statu pn̄ie/ tū qꝛ maius beneficiū recipit iste cui deus cōseruauit innocentiā q̄ cui ꝯcessit pn̄iaꝫ post peccatū/ tū qꝛ innocēs minorē hꝫ occasionē cadendi. Itē nō oportet cadendo a penitētia sic necessario peccare duobꝰ peccatis/ g̊ possibile ē ꝙ peccet vnico peccato tm̄/ sed illo vno eque grauiter posset peccasse priꝰ cadendo ab innocentia/ qȯ patet ꝯparando illud ad quācūqꝫ intēsiōem malitie ꝯuenientē peccato igit ⁊c. Ad ꝑmum ꝯcedo ꝙ simpliciter maius beneficiū diuinū est cōseruare innocētiaꝫ q̄ ꝯcedere post peccatū pn̄iaꝫ/ vnde maius beneficiū cōtulit deus sue m̄ri q̄ magdalene/ vn̄ singularis gloria ⁊ ornatꝰ est in beatis de nunq̄ cecidisse in peccatum/ ⁊ tūc ad argumētū. maiorē nego/ qꝛ possibile est aliqȯ peccatum habere: nūc vnā circūstantiaꝫ aggrauātem/ nūc aliā/ ⁊ illa q̄ ibi aggrauat pōt eē grauior q̄ illa q̄ hic aggrauat/ ⁊ iste circūstātie due pn̄t esse repugnantes/ ⁊ ita hic pn̄iam ꝑcedere aggrauat qꝛ tribuit ingratitudinem/ Cōsimilit ab innocentia cadere aggrauat ꝓpter ingratitudinē ⁊ innocētia ⁊ pn̄ia mō quodā repugnāt/ sed cadē ab innocētia simplr magis aggrauat. Cōtra hꝰ arguit ꝑ illud Luc. vbi xp̄s quesiuit a symone de duobus debitoribꝰ: quoꝝ alteri creditor plus dimisit alteri minꝰ: quis creditorē plꝰ diligēt. respōdit. estimo ꝙ is cui plꝰ donauit/ qȯ xp̄s approbans dixit: recte respondisti/ sꝫ inocenti nihil donat deꝰ. ergo peccator plus deo tenet. quare magis ingratus simplr ē recidiuans/ Respondeo donare pōt intelligi absolute put ē actus volūtatis liberaliter cōicātis/ vel donare. i. ꝯdonare siue remittē vt accipit cū dr̄: donauit peccata/ Primo modo verū est ꝙ cui plꝰ donat ille magis tenet donanti/ ⁊ hꝰ mō dico ꝙ deus innocēti maius donū dedit q̄ cui dimittit peccatū/ 2° mō penitenti donat plus q̄ innocēti/ qꝛ innocēs non habet qȯ sibi remittat/ ⁊ si tunc sumat maior ꝙ ille plꝰ tenet diligē cui plura donant. i. remittūtur/ verū est ꝯparādo duos quorum vni pauciora donant/ ⁊ alteri plura/ ⁊ hoc si nō eēt bn̄ficiū aliud datum nisi hoc qȯ ē donare vel remittē/ Sed nullꝰ ē cui deꝰ pauca donat/ qꝛ pauca cōmisit: quin sit eidē aliud bn̄ficiū datuꝫ magis q̄ donare. i. remittē plura/ s. ꝑseruare eū ab alijs in que cadere potuissꝫ ⁊ cecidisset nisi ꝯseruatꝰ a deo fuisset. ⁊ hꝰ ꝯsonat glo. augꝰ. sup illud. Et cōmissa ⁊ nō cōmissa donant/ qꝛ nullꝰ ē q̄ aliqua cōmittat: quin aliꝰ posset eadeꝫ cōmittē nisi ꝯseruaret. Igit ille cui dimittitur tenetur plus diligere supple ex cā remissionis/ sed aliꝰ tenet diligere ex alia causa: qꝛ nō habuit dimittēda/ qȯ sine ꝑseruatōne diuina esse nō pōt/ ⁊ hec cā requirit simplr maiorem gratitudineꝫ. Exemplum huius. si aliquis ex liberta te concedit alicui oia sua vt eis vtat ad libitum/ Alteri vero concedit aliq̄ꝰmutuo/ ⁊ post quādo debet illa reddere remittit sibi/ quis eum plus diliget/ Dico ꝙ primꝰ: quia maius beneficium recepit/ ⁊ tamē plura remittit alteri/ sed ꝙ primꝰ nihil habeat sibi dimittendū hꝰ est ex beneficio illiꝰ qui omnia sua liberaliter ei concessit/ vn̄ nō est vera illa ꝓpositio simplr cui plus dimittitur plus diligit dimittētem. nisi de illo dimittente per cuius beneficium nō stat ꝙ iste nō tenetur/ ad tot ad quot ille. Ad 2^m^ dico ꝙ possibile est recidiuantem peccare pluribus peccatis/ vl' quasi pluribus. si ex deliberatōe agat cōtra legē cōeꝫ/ ⁊ cōtra legem gratitudinis/ ⁊ ꝯtra legē ꝓmissi/ sed cōmuniter non sic peccatur. quia peccās cōmuniter non appetit nisi delectatōneꝫ licet inordinate: ⁊ vellet illi delectatōni nō esse annexas tot prohibitōnes/ ⁊ isto modo omni peccato coniungit inobedientia/ ⁊ contēptus ⁊ odium dei/ ⁊ ingratitudo. ⁊ hmōi/ non ꝙ peccator habeat tūc actum elicitum pertinētem ad singula istorum/ sed implicite inquantum vult aliquid ad qȯ quodāmodo cōcomitantur h omnia. Cōcedo g̊ ꝙ possibile ē peccare recidiuā vnico pctō. Et qn̄ infers g̊ possꝫ eque grauit peccasse ꝑmo quando cecidit ab innocētia/ ꝯcedo quātū ē ex pte libidinis ⁊ iordinatōis formal' in peccato/ sed nō quantum est ex parte istiꝰ circūstantie ingratitudinis/ ⁊ multiplicioris obligationis/ peccasset tamē tūc grauius quātuꝫ ad aliā circunstantiā: quia magis igratus ē cadendo ab inocentia/ q̄ a penitētia. Cōtra. esto ꝙ iste decies penituit ⁊ qualibet vice de. x. peccatis mortalibus/ post decimam penitentiaꝫ recidiuat cū tāta libidine peccās cum quanta i prio peccato/ tūc hꝰ peccatuꝫ erit centies grauius ꝑmo peccato/ quia rōne cuiuslibꝫ peccati dimissi tenet non cadere/ ⁊ in rōne cuiuslibet est specialis igratitudo in

cadẽdo. ꝛ rõe pnie cuiuslꝫ in q̃ pmisit ñ
peccare tenetur non peccare. Rñdeo
nulla noua culpa est ita grauis ex aliq̃
circũstantia respiciente pniam precedẽ
tẽq illa circũstantia equipareť graui-
tati peccati in se siñ ipsa malicia nec for
te in centessima pte tamẽ cõcedo ꝙ ista
circũstantia ingratitudinis ꝛ promissi
aggrauat/ꝛ illa grauior est quanto fuit
prius collatũ bonũ magis indebitũ qδ
erat regulariter in eo qui grauius pecca
uerat/ꝛ quãto pluries promisit ꝙ regu
lariter accidit in eo qui pluries penituit
Sed quid est simpliciter grauius vel
cadere respiciẽdo ad maius beneficium
vel magis indebitũ prestitũ/vel ad plu
ra promissa de non cadendo. Rñdeo
absolute plus ligat preceptũ le. nature
pertinens ad gratitudinẽ q̃ ista obliga-
tio noua contracta per propriã promis
sionẽ/nisi forte istud principiũ vel prece
ptum: serua promissa/magis obliget q̃
istud, esto gratus benefacienti scδm gra
dũ eius in benefaciendo. In isto arti-
culo restat dubiũ. Nunquid oportet in
speciali cõfiteri peccata precedẽtia tanq̃
circũstantias aggrauantes. Rñdeo ꝙ
q̃q̃ hoc sit licitũ ꝛ forte vtile/non tam
videtur necessariũ illa confiteri in speci
ali. qꝛ inquantũ aggrauant possunt ex-
primi sufficient in confessione absq̃ ex-
pressione illoꝝ peccatoꝝ prius dimisso
rum in speciali. s. dicendo/de multis ꝛ
magnis peccatis alias penitui/ꝛ credo
ꝙ deus mihi remiserat/ꝛ ideo nunc fui
magis ingratus in peccando.

Ad argumenta ad

primũ patet ꝙ illa parabola ad hoc pn
cipaliter tendit ꝙ eadẽ pena exigitur a
seruo illo qui noluit dimittere conseruo
suo/que fuisset exacta ab eo propter de-
lictũ principale. Qδ enĩ ibi dicitur. mit
tite eũ in carcerẽ donec reddat vniuer-
sum debitũ/intelligo ad propositũ. qꝛ
non redderet vniuersũ debitũ nisi sol-
uendo penam damnatõnis/pro eo mit-
tatur in illũ carcerem damnatorum/Et
ita ad propositũ recidiuans eidem pene
damnatiõis adiudicatur quã habuisset
propter peccata priora. ꝛ prius dimissa
ꝛ equalẽ quantũ ad durationẽ/qꝛ do-
nec reddat ꝛc. sed non sequitur ꝙ equa
lẽ quantũ ad intensionẽ/ꝛ ita dicendũ
est ad omnes auctoritates sanctoꝝ fun
datas in illa parabola saluatoris, ꝙ pec
cata illa redeunt. i. ꝙ obligatio ad dam
nationẽ redit, ꝛ aggrauata propter re-
missionẽ illorũ p̃teritoꝝ. Ad ꝛm. isto
modo est intelligenda auctoritas Ja. q̃
tum ad damnationem que est generalis
pena omniũ peccatoꝝ mortaliũ. factus
est omniũ reus/vel aliter ꝛ in idẽ redit
quãtũ ad auersionẽ a fine vltimo) que
est cõmunis omni peccato mortali) sed
non est intelligendũ ꝙ factus est omniũ
reus quantũ ad grauitates speciales sin
guloꝝ/ꝛ nullo modo quantũ ad illas
grauitates easdẽ in numero/vel in spẽ.
Ad aliud. Uno modo potest dici ꝙ si
contritus prius/contẽnit postea confite
ri/peccat nouo peccato mortali in illo
contẽptu/nec tamẽ redit culpa dimissa
per contritionẽ/neq̃ in quã redit quã-
tũ ad maliciã/nec quantũ ad reatũ/sed
semper sola pena manet tẽporalis debi
ta illi/licet pena damnationis debeatur
nouo peccato mortali. Alio mõ pos-
set dici. ꝙ quãdo pro peccato habetur
pena completa. intellige completa quã-
tum ad tres partes penitentie. contriti-
onẽ. confessionẽ. satisfactionẽ/tunc cõ-
mutata est pena dãnationis in penam
temporalẽ/non sic autẽ de peccato de q̃
habetur contritõ sine alijs duabus par
tibus penitentie. Sed prima respon
sio est cõuenientior/qꝛ peccatũ in cõtri
tione simpliciter deletur/ita ꝙ non ma
net nisi obligatio ad penã temporalem.
ꝛ si post sequatur contẽptus satisfactio-
nis seu cõfessionis/nouũ peccatũ mor-
tale ẽ/ꝛ aggrauatũ propter culpã p̃orẽ

in contritione dimissam. Ad aliud di
co ꝙ nõ potest redire eadẽ tenebra nu-
mero saltẽ per naturam. qꝛ ita non põt
esse eadẽ negatio sicut nec eadẽ affirma
tio posita interruptiõe hinc ꝛ inde. Ad
probatiõem dico: ꝙ ad vnitatẽ priuati
onis nõ sufficit vnitas subiecti ꝛ habi-
tus oppositi/sed requiritur vnitas cõtinui-
tatis eiusdẽ in subiecto/eo modo q̃ po
test habere esse in subiecto/patet hoc p
simile: qꝛ ad vnitatẽ negatiõis nõ suffi
cit vnitas affirmationis/nã nõ sor. qδ
est negatio vnius numero affirmatiõis
potest esse nõ solũ plura numero. sed i
pluribus specie/ꝛ genere, ꝛ tot esse quot
sunt entia que nõ sũt sortes/ita ꝛ priua
tio potest esse eiusdẽ forme/ꝛ tamen nõ
eadem potest etiam esse in eodẽ subiecto
plurificata: si sit interruptio sicut ꝛ ha
bitus eius est plurificatus si cũ interru
ptione inesset illi subiecto/siue nõ posi
tiuum siue priuatiuũ/vel negatio/ idẽ nu
mero reparare/hoc sicut dicetur in ma
teria de resurrectione solius est potẽtie
infinite dei. Di. 23.

Reter premis

sa. Circa hanc dis. 23. quero
hanc. q. includentẽ totam materiam di.
Utrum extrẽa vnctio sit sacrũ noue le. ꝙ ñ
oia sacra noue le. sit istituta a xpo. š. di.
j. sed istud videtur istitutũ fuisse a Ja.
in sua canonica. 5. ca. infirmatur quis
inter vos inducat presbos ꝛ orent sup
eum ꝛc. Item sacramentũ vnum habet
vnã materiam/ꝛ vnam formam/hoc autẽ
fm ꝙ ministratur ab ecclesia habet mul
tas materias/quia multas vnctiones ꝛ
multas formas/qꝛ multas oratiões cõ
iunctas multis vnctionibus. Opposi
tum magister in littera.

Hic sũt duo uiden

da. Primo ꝙ possibile est esse aliquod
sacramentũ noue legis qδ sit signum ef
ficax finalis remissionis venialium/qδ
congruit/ꝛ ꝙ hoc factũ est. Secũdo ꝙ
extrema vnctio est tale sacramentũ/ꝛ δ
totali ratione extreme vnctionis. Pri
mũ sic: possibile est deũ finaliter remit-
tere venialia. ergo possibile est sibi insti
tui signum efficax istius remissionis. Cõ
sequentia patet: qꝛ possibile est hominẽ
instituere signũ efficax practicum cuius-
cunq̃ operis sui/ergo multo fortius est
deo possibile/ꝛ ita potest quodcunq̃ si
gnũ sensibile: cuius institutio nõ inclu-
dit cõtradictionẽ instituere tanq̃ signũ
practicũ efficax istius effectus. Hoc ẽt
congruum est recessurum. s. ab hac vita fi
naliter a venialibus absolui/qꝛ ista nõ
remissa essent impedimentũ glorie con
sequende/ꝛ non remissa possunt esse vs
q̃ ad exitũ/quia peccator quasi conti-
nue peccat talibus peccatis. Hoc etiã
factũ est. probatur ex illo verbo Ja. 5.
si in peccatis est remittuntur ei/non in-
telligit de mortalibus: qꝛ hec nõ remit
tuntur nisi in baptismo vel penitentia.
ergo de venialibus. sit ergo prima con
clusio ꝙ respectu finalis remissionis ve
nialium couenit esse ꝛ potest esse. ꝛ est
sacramentum noue legis.

De secunda cõclu

sione principali dicendũ: ꝙ illud sacra
mentũ vocatur extrema vnctio. cuius
assignari potest ratio tal. Extrema vn-
ctio est vnctio hominis infirmi penitẽ-
tis facta in determinatis partibus cor-
poris cũ oleo cõsecrato ab episcopo mi
nistrata a sacerdote simul verba certa
cũ intentione debita proferente ex insti
tutione diuina efficaciter signans cura-
tionẽ finalẽ venialium. Ista ratio ap-
paret bona. qꝛ nõ est in se falsa ex. 5. me
taphysice. c. 17. quia nulla pars eius re
pugnat alteri/Exponẽdo ergo partes.
p̃mo ponitur ꝙ est vnctio cuius cõgru
entia est/quia istud signũ sensibile con-
gruit effectui. s. interiori vnctioni cura-
tiue subditur hominis infirmi/Ideo ñ

debet cōferri sano/nec qualitercunq; ex posito periculo mortis/q: nō ei cui imi net mors ex periculo extrinsece violen tie/vt armoꝝ/vel submersionis/vel hu iusmodi/nec qualitercūq; infirmo/ sed periculose/ ita ꝙ probabiliter immineat sibi exitus de statu viatoris ad terminū ¶ Qd additur penitentis. patet q: nullus est capax istius sacramenti digne nisi sit in gratia. Istud eni; sacramentu; nō est remediū acquirendi gratia;. q: ad hoc sunt tantū baptismus/ꝛ penitentia/¶ Et ex hoc excluduntur non vtentes ratiōe vt paruuli/ꝛ qui non habent materia; penitentie saltē qui non habent penitē tia; de venialibus/vt perfecte innocētes /quia etiā non vtentes ratione non pos sunt esse penitentes excluduntur furio si ꝛ amentes/ꝛ hoc nisi per voluntate; precedentē expressa; presumantur illud velle. ¶ Qd additur in determinatis par tibus. Iste partes sunt organa potentia rum de quarū actus peccatur frequenē venialiter. vtpote organa. 5. sensuum ꝛ potentie motiue. ꝛ hoc aliquādo respe ctu eiusdē sensus vel potentie generati ue. vt organa potentie visiue/ vt oculi duo. organa potentie auditiue due au res. organa potentie olfactiue. nares. or gana potentie tactiue. manus. Et in isti predictis sicut geminantur organa ita geminantur vnctiones/organū gustus est lingua in qua non fit propter abbo minationē tollendā vnctio/sed exteri9 super os. propter organū potentie gene ratiue fit vnctio ad lumbos. iuxta illud Gregorij super illud Luce. lumbi vestri precincti ꝛc. viris inquit luxuria in lū bis est. propter organū motiue quantū ad progressiuā que est principalis mo tiua fit duplex inunctio in duobus pe dibus tanꝙ organis ad illū motum or dinatis/Alia motio qua frequēter pec catur est motio lingue. iuxta illud Ja. 5. Qui non offendit verbo hic perfect9

est vir ꝛ multa alia ibi. Et contra istud est vnctio oris. ita ꝙ ipsa est remedium contra duplex peccatū veniale sicut lin gua cōgruit in duo opera nature. scdo de anima in gustū. s/. ꝛ loquela;/Sunt ergo. xj. vnctiones. s. partiales. sed aliq̄ sunt geminate. q. vna. ita ꝙ sunt. 7. prin cipales. 5. in organis. 7. sensuum. 6. in organo principali potētie motiue. pro gressiue. septima i organo principali ge neratiue. ¶ Sequitur cū oleo. nec opor tet ibi esse aliquid cōfectū ex oleo/ꝛ bal samo/vt in materia ꝯfirmationis/quia confirmatio est ad confessionē ꝛ confir mationē fidei/Et ideo in cōfirmato re quiritur non tantū puritas conscientie significata per oleū/s; odor bone fame significatus per balsamū/s; hic qui ha bet exire in breui de via ad terminū suf ficit cōscientia pura. ¶ Consecratio aūt episcopalis est necessaria ad hoc vt sit materia apta/quia cōiter in sacramētis consistentibus in vsu solus baptismus non requirit materiā specialiter conse cratā/q: christus tactu mundissime car nis sue quando voluit a Jo. baptizari totā aquā consecrauit/hoc est in vsum istu; dedicauit. ¶ Qd sequitur ministra ta a sacerdote exprimit ministru; idone um/non solū qui licite exerceat. sed qui solus sacramentū ministret/ita ꝙ si ali9 us attēptaret nihil faciet/sicut si non sa cerdos attēptet conficere nihil facit/De terminatio autē huius ministri habet per illud Jaco. 5. inducant presbyteros ¶ Qd sequitur. verba debita ꝛ simul cū intentione debita proferēte. pertinēt ad formā huius sacramenti ꝛ simultatem eius cū materia ꝛ intentione ministri. ¶ Simultas ꝛ intentio exposita sunt sa supra in materia de baptismo/forma autē hec septuplex ad. 7. vnctiones prī cipales est/per istā sancta; vnctione; ꝛ suā piissima; misericordia; parcat tibi domin9 quicquid narium lingue tactu vel

huiusmodi vicio deliquisti. ¶ Ista ratō posita cōpleta est. quia continet susce ptiuū. quia hominē penitentē infirmū ꝛ hoc in partibus determinatis pri9 ex pressis. ꝛ materiā remota;. s. oleū conse cratū ab episcopo/ vel proximā ipsam vnctionē factā cū oleo/ꝛ hoc septenari am principalē ꝛ vndecimā cōputando omnes partiales/Continet etiā forma; quia certa verba. i. septē orationes a sa cerdote cū. 7. vnctionibus principalib9 proferendas/Cōtinet etiā ministrū. q: sacerdotē/Et hoc colligitur vt dictū est Jaco. 5. vngentes oleo sancto ꝛc.

Ad primu; dicitur

hoc sacramentū fuisse institutū a chri sto vt supra patuit di. 2. q. predictis. Ja cobus aūt non erat nisi promulgator si ue preco huius sacramenti a christo in stituti. ¶ Ad scd; dico ꝙ est vnu; sacra mentū vnitate integritatis/s; non vni tate indiuisibilitatis/sicut effectus eius non est vnus indiuisibiliter/quia nō re missio vnius venialis/sed vnus vnita te plenarie remissionis omniū veniali um vt omnibus remissis nihil remane at retardans a perceptione beatitudis. qua; nobis concedat ꝛc. di. 24.

Hinc ad conse

cratione. Circa ista;. 24. di. quero vna; questione; tantū. ¶ Vtru; in ecclesia sint septem ordines eo modo quo ordo vel ordinatō ponitur sacramentū/ꝙ non. quia tunc in eccle sia essent. 13. sacramenta/quia preter sacra mentū ordinis sunt alia sex. ¶ Preterea quilibet ordo habet caractere; sibi pro priū/ergo illis septē correspondent se ptē caracteres/cōsequens est falsum/q: aut illi essent eiusdē speciei. qd est falsu; quia plura accidentia eiusdē speciei nō possunt esse simul/ꝛ semel in eodē sub iecto. ex. 5. metaphysice. Aut alterius speciei. ꝛ hoc videtur inconueniens. q:

in speciebus est essentialis nobilitas ma ior ꝛ minor/non sic videretur assigna ri posse essentialis excellentia in istis ca racteribus. ¶ Preterea in primitiua ec clesia tantū videntur fuisse duo ordies. s. sacerdotiū/ꝛ dyaconatus/ siquidem in actibus apostoloꝝ non legimus ali os fuisse ordines/tunc in ecclesia/ꝛ nec nunc sunt/q: ecclesia post tempus apo stoloꝝ nullū ordinē superaddit/ quia i isto sacramento sicut ꝛ in alijs oportet inuenire institutionem eius a christo. ¶ Preterea dyonisi9. 5. ecclesiastice ierar chie ponit tantū tres ordines. s. episco patū. sacerdotiū/ꝛ dyaconatū. ¶ Preterea ysidorus ethicoꝝ li. 7. c. 12. ponit episco patū esse ordinē/sed nullus est istoꝝ se ptem/ergo sunt plures. ¶ Idem de episco patu habetur in canone di. 21. c. cleros. ¶ Preterea prima tōsura videtur sacra mentu;. ꝛ quia signū sacre rei/ꝛ q: ha bentes ista; tonsurā gaudent priuilegio clericali: qd videtur propriū ordinatis. ¶ Oppositum magister in littera.

Circa questionem

hāc sunt quatuor videnda. Primo qd sit ordo scdm ꝙ loquimur de ordine. ¶ Scdo quot sunt ordines in ecclesia isto modo loquendi/Tertio si ordo ē sacra mentū/Quarto quomodo sunt vnu;. ¶ De primo dicitur ꝙ sacramentū or dinis est/potestas spiritualis ad aliquē actū exequēdū in ecclesiastica ierarchia ꝛ per consequēs scdm ordinē diuersita tis ad tales actus in ecclesia essent ordi nes distinguendi. ¶ Cōtra ex ista descri ptione sequitur ꝙ episcopatus sit ordo qd est contra eos/patet eni; ꝙ episcopa tus est potestas ad aliquē actū in eccle sia/vtpote ad actū cōfirmandi/ꝛ ꝯferē di ordines sacros/ꝛ nō tm̄ potestas con grue exercēdi/sed simplr exercēdi/q: nō episcopus si attēptet istos actus vt videt nihil facit. ¶ 2° sequit ꝙ sb ordie sacerdo tali nō sit aliqs ordo i ecclia/qd ē ꝯ oēs

probatio consequentie: nā potestatem
spiritualem loquēdo de potestate spiri
tuali simpliciter non habet dyaconus
/vel sbdyaconus: quia ꝛ si aliquid con
grue possit facē/qd non faceꝫ congrue
laycus: tamē si laycus attētaret illud fa
cere: simpliciter faceret. ¶ Tertio sequi
tur ꝙ sacerdotium sint duo ordines: qꝛ
sacerdoti competit duplex potestas spi
ritualis. s. ꝯficiendi eucharistiam: ꝛ ab
soluendi penitentem: que non sūt vna
potestas/quia vna videtur prior fuisse
altera/cum in cena contulit deus pmā
/secundam autem non nisi post resurre
ctionem Jo. 20. ¶ Intelligendū ergo ꝙ
vno modo accipitur ordo sicut cuꝫ de
scribit aug⁹. 19. de ciui. dei. c. 13. ꝙ ordo
est rerum parium: dispariumqꝫ vnicui
qꝫ sua loca tribuens congrua dispositō
/Isto modo accipimus cōmuniter ordi
nem cum dicimus entium in vniuersū
esse ordinem/ꝛ ita loquitur aristote. 12
metaphysice. omnia ordinata sunt ali
qualit/ꝛ declarat quomodo/ ¶ Hoc mo
do etiam accipitur ordo in pollicijs be
ne dispositis:/vbi personarum parium
ꝛ imparium in illa policia congrua di
spositio dicitur esse ordo illius pollicie
/a quo ipsa dicitur esse ordinata/ ¶ Sed a
lio modo gradus preeminēs in tali pol
licia dicitur ordo/ ꝛ sic persona in gra
du preeminenti dicitur habere ordineꝫ
/sicut dicitur habere gradum quasi an
thono"/ quia qui sunt in gradu inferi
ori non dicuntur sic habere gradum.
¶ Hoc modo in ecclesia que est pollicia or
dinata congrue est ordo fm istaꝫ dupli
cem acceptionem/ ¶ Nam fm primaꝫ to
ta ecclesia est ordinata illa congrua di
spositōne parium ꝛ impariuꝫ vniuscu
iusqꝫ in suo loco. ¶ 2⁹ modo persona ha
bens gradum eminentem in ecclesia di
citur habere ordineꝫ/ꝛ licet hec duo si
gnata ponant se mutuo: quia vbi est or
do primo modo in pollicia ibi est gra
dus eminens: ꝛ ita ordo scdo modo/ta
men hoc signum/ꝛ illud non sunt ideꝫ
vt satis patet/ Sicut ergo loquimur de
ordine: h accipitur pro secundo signifi
cato: non pro primo. ¶ Ulterius grad⁹
eminens in ecclesia dicitur in ordine ad
actum ecclesiasticum eminentem / non
sic quideꝫ ꝙ gradus sit potestas exequē
di actum illum: vt dixit prior opinio i
probata/sed ꝙ gradus sic deponens de
congruo vel simpliciter ad exequenduꝫ
/vel debite illum actum/vt sic possit or
do vt hic loquitur de ordine dici gra
dus preeminens in ecclesia disponēs ad
actum aliquem ecclesiasticum eminen
tem/ꝛ quia specialiter actus eminētes
in ecclesia sunt actus respicientes sacra
menta/ ¶ Ideo potest specialius dici ꝙ ē
gradus disponens ad aliquem actum
sacramentalem. ¶ Ex hac ratione qua
si generali posset inquiri specialior ra
tio ordinis vt hic loquimur de ordine,
/sed in hoc est quedaꝫ cōtrouersia. Qui
enim ponunt sacerdotiuꝫ esse simplici
ter supremuꝫ ordinem negando episco
patum esse ordinem/ex quo sacerdotiū
est gradus disponens ad eucharistiam
consecrandam tanꝙ ad actum excellen
tiorem conuenientē illi gradui. ꝛ ratio
omnium ordinum inferiorum vel gra
duum debet accipi in ordine eorum ad
istud primum/esset congrua descriptio
ordinis ꝙ est gradus eminēs in ecclesia
disponens de congruo ad actuꝫ aliquē
ad consecrationem/vel dispensationem
eucharistie pertinentem. ¶ Alij dicētes
episcopatum esse ordinem: quia sibi cō
petit aliquis gradus in ecclesia qui non
competit sacerdotio/non restringunt ra
tionem ordinis: quia disponat ad actū
eminentem pertinentem ad eucharisti
am/sed in genere ꝙ sit gradus eminens
in ecclesia disponens ad actum aliquē
sacramentalem exequendum. ¶ Et isto
modo potestas quam addit episcopa
tus supra sacerdotium respicit aliqueꝫ
actum sacramentalem/videlicet confir

mare ꝛ ordines conferre: qui actus sūt
propriū episcopo.

De secundo articu

lo innitentes dictis dionysij ꝛ isidori al
legans ad primam partem/ꝛ canoniste
dicunt episcopatum esse proprie ordi
nem/ad quod videtur esse ratio: cum
episcopo conueniat quedā potestas spe
cialis inquantum episcop⁹/aut illa erit
ordinis/ꝛ tunc propositum/aut iurisdi
ctionis/ꝛ tunc posset auferri per superi
oreꝫ quod videtur inconueniens: quia
consecratio alia multo minor consecra
tione episcopi non potest auferri quin
semel consecratum semper maneat cō
secratum/probatur extra de consecrati
one ecclesie vel altaris. aqua. in glo.
¶ Ista via posset dupliciter teneri: cōpa
rando episcopatum ad sacerdotium.
/vno modo sic: ꝙ grad⁹ potest dici emi
nens. vel propter vniuersalitatē actuū
quos respicit/vel propter nobilitatem
actus quem respicit/ista distinctio patꝫ
in alijs pollicijs/vbi alicui competunt
plures actus/ꝛ alicui pauciores/tamen
nobilior potest sibi competē: vt index
potest sententiare/qui est actus nobili
or ꝙ multi alij qui conueniūt persone
īferiori/sed cui competit vniuersalitas
ad actus: ei competit etiam actus nobi
lior./quia in vniuersalitate actuum cō
prehenditur ille actus nobilior/ꝛ ex h⁹
videretur ꝙ gradus ille qui respicit vni
uersalitatem actuum sit simpliciter su
perior ꝙ ille qui respicit precise actum
nobilissimum: ꝛ sic diceretur episcopa
tus simpliciter superior ordo: quia ha
bet ordinem ad omnes actus ecclesiasti
cos/sacerdos non ad omnes/licet ad no
bilissimum. ¶ Et tunc argumentum cu
iusdam doctoris contra istam conclu
sionem quod est: vnus ordo non depen
det ad alium quantum ad necessitateꝫ
sacramenti/sed si nō presbyter ordina
retur in episcopum nihil esset factum:
concludit magis oppositum. Nā quā
to ordo episcopatus intimius includit
sacerdotium ꝛ alios gradus inferiores
tanto est simpliciter perfectior: quia es
sentialius respicit actus istorum inclu
sorum. ¶ Tenendo tamen istam conclu
sionem: scilicet ꝙ episcopat⁹ esset prope
ordo/ꝛ alius a sacerdotio/posset adhuc
dici ꝙ non esset nobilior: quia ibi inclu
dendo sacerdotium/ꝛ episcopatum sit
eminentia gradus: quia ad plures act⁹
ꝙ per alterum solum/tamē illud quod
precise addit episcopatus supra sacerdo
tium non est ita excellens gradus sicut
sacerdotium: quia per illud quod sibi
superadditur non conueniunt sibi act⁹
ita nobiles sicut conueniunt sacerdoti
per sacerdotiuꝫ ¶ Nec haberent isti pro
inconuenienti ꝙ imperfectior ordo pre
supponat/ꝛ h⁹ necessario vt recipiatur
ordinem perfectiorem/quādo imperfe
ctior addit aliam vniuersalitatem ad
actus ecclesiasticos quam non includit
ille qui est perfectior: sed tantuꝫ ordineꝫ
ad actum pfectiorem/ ¶ Alij contradicūt
conclusioni/quam tenent ille due vie.
/quia negant episcopatum esse ordinem
proprie dictum/ꝛ ideo nec ordinem su
periorem sacerdotio: vt dicit prima via
/nec eo inferiorem: vt dicit secunda/ ¶ Nec
dicit ibi caracterem imprimi/sed an sit
delebilis a papa deponente episcopum
/vel non delebilis propter consecratio
nem cum qua confertur/altercantur in
ter se/sed vana videtur altercatio: negā
do episcopatum esse ordinem / quecun
qꝫ enim iurisdictio in ecclesia vl' per su
periorem suspendi potest/ita ꝙ si tem
pore suspensionis attētet aliquid facere
nihil facit/ vel totaliter pro omni tem
pore tolli. ¶ Saltem quicquid sit de ista
controuersia de episcopatu/actus nobi
lissimus in ecclesia simpliciter est con
secratio eucharistie/ꝛ ita supremus gra
dus/siue nobilissimus propter nobili
tatem actus ad queꝫ disponit est sacer

dotium ⁊ per consequēs isto modo accipiendo descriptionem ordinis iuxta primam descriptionem positam in primo articulo ⁊ distinctōnez ordinis in ecclesia tantum sunt septem ordines: quorum primus est gradus disponens ad consecrationem eucharistie: ⁊ est sacerdotium. Secundus gradus est disponens ad dispensationem eucharistie saltem sanguinis: ⁊ est dyaconatus. Tertius est disponens ad oblationem materie eucharistie consecrāde: ⁊ est subdyaconatus. Et patet ratio quare tres isti sacri dicuntur ordines: quia immediate disponunt ad actum aliquem vel ministerium circa eucharistiam: vel eius materiam exhibendam. Ulterius aliqui alij gradus disponunt ad actus aliquos remote se habentes ad eucharistiam. vel ergo ad conuenientem dispositionem in populo ad orandum ⁊ suscipiendum vel remouendum impedimētum seu dispositionem inconuenientez. Primo modo dispositio conueniens ptinens ad affectū est deuotio. ⁊ ad hāc deuotionez attendit acolitus illuminādo cereos. Alia dispositio est pertinens ad intellectū scilicet cognitio. Et ad hāc agit lector. remouere prohibens est arcere indignos ne approximent. vel ergo indignos homines. ⁊ hoc pertinet ad officium hostiarij vel demones: ⁊ hoc pertinet ad officium exorciste. Ex dictis apparz ꝙ non est proprius actus dyaconi legere euangelium: ⁊ subdyaconi epistolaz. sed isti sunt remoti ⁊ minus perfecti actus eorum. perfectissimi autem ⁊ proprij illorum ordinum sunt quos habet vnus immediate circa eucharistiam dispensandam ⁊ alius circa materiā eius offerendā.

De tertio articulo

dico ꝙ loquendo proprie de sacramento ordo non est sacramentuz: quia omne sacramentum est signum sensibile: ⁊ ordo vt dictum est quidam gradus est spiritualis. tamen accipiendo sacramētuz pro signo inuisibili sicut aliquid dicitur res ⁊ sacramentuz. hoc modo potest dici sacramentū. quia signuz conuenientis gradus executōi actus debiti illi gradui. ⁊ etiam signū illius actus cōuenientis tali gradui. Quid ergo est septimum sacramentum: dico ordinatio: cui⁹ descriptio potest esse ista. Ordinatio est institutio alicuius in gradu ecclesie preeminēte cui conuenit aliquod ministerium circa eucharistiaz exhibēdum facta a ministro idoneo certa verba proferente ⁊ simul cū intentione debita ministerium gradus illius aliquo signo visibili representans ex institutōne diuina efficaciter signans gratiam preeminentem qua ordinatus digne aliqō ministerium exequatur. Et sm vniuersalem istam rationem ordinationis possunt proportionalr̄ accipi rationes speciales ordinum puta ordinationis in sacerdotē institutio in gradu ecclesie simpliciter preeminentem disponens habētem ad conficiendum eucharistie sacramentum facta ab episcopo certa verba cum intentione debita proferente. Et si circa particulas huiusmodi descriptionis particularis queras quis est minister idoneus. Rō. dico ꝙ episcopus ⁊ solus in sacris ordinibus. in alijs aūt non sacris aliquando ex cōmissione aliqui priuilegiati vt abbates. Si queras q̄ verba vl̄ que forma. Rō illa quam episcopi habent in suis libris episcopalib⁹. Sed in sacerdotō videtur probabile ꝙ ibi sint due forme partiales in quaruz altera confertur ptās cōficiēdi eucharistiam. in reliqua potestas absoluendi in penitentia. Et istis coniungunt due materie hoc est duo signa visibilia propria. forme prime traditio calicis ⁊ patene cū hostijs accipe ptātem celebrandi ⁊c̄. Secūde forme impositio man⁹ episcopi sup caput. accipe spiritūsanctuz: vt sic eps

concorditer agat sūmo epō xpo: qui vt dictū est prius cōtulit ptātem apl̄is cōficiendi ꝙ absoluendi. Ex hoc etiā patet quomodo sunt septem ordines qui sunt institutōes i ordinibus. ⁊ ille septē dicūtur cōtineri sb̄ sacramēto ordinis vel magis proprie sb̄ sacro ordinatōis in quātū est vnū sacrm̄.

Sz tunc de quarto

qualiter est sacramētum ordinis vnuz. Rňo vnitate generis ppinqui. sicut virtutes morales dicuntur esse tres sm genus. iusticia. fortitudo. temperātia. ⁊ in prima diuisione virtutis moralis h̄ primo concurrūt: tn̄ in spēali quelibet istarum vlterius diuidit vt dictū est li°. 3°. Est etiam alia vnitas int̄ ordines. congruum est eni prius recipere ordinem inferiorē ꝙ supiorem. nec tn̄ ille ordo est simpliciter necessarius: ꝙ si pretermittatur nihil fit. vt apparz extra de clerico p saltū pmoto. vbi habetur ꝙ non est iterandum qō est factum: sed qō fuit ptermissum caute ē supplendū: ⁊ p ɔn̄s non nihil fit in collatōne ordinis superioris: ⁊ si nō fuerit ordo inferior prius collatus. ista tamē vnitas ordinis nō ē illa propter quam ordo vel ordinatio est vnum sacramentū. sz magis vnitas prior. s. generis.

Ad argumenta ad

primuz dico ꝙ in diuisione illa prima ria sacramēti in. 7. ordo vel magis ordinatio ē ibi tm̄ vnū membrū: licet possit vlterius diuidi in q̄dam specialia cōtenta sb̄ ipso: qz illa prima diuisio non est in species specialissimas: sed in q̄daz propinquius contēta sb̄ ipso. Ad 2m cōcedo plures esse caracteres ⁊ pbabilius ꝙ alteri⁹ speciei: vt apparet ex actibus ad quos isti gradus disponūt: qui gradus vel sūt caracter: vel habent proprios caracteres necessario correspodē tes. cum arguitur de illa excellentia specifica pōt ɔcedi ꝙ eo modo q̄ caractēs sūt entia hn̄t talē excellētiam. si etiam ponerētur eiusdē speciei illa iprobatio ꝙ tūc nō essent simul non ɔcludēt. illa eni ppositio nō ē vera de relatōib⁹ etiā realibus: ⁊ sicut dictū est supra di. 3. q. 2. caracterē nō oportet ponere formaz absolutā. Ad 3m dico: ꝙ in primitiua ecclesia erant pauci credētes. ⁊ iō pauci ministri sufficiebāt ad dispensandū eis eucharistiā: ⁊ iō nō oportuit tūc ministros i singulis gradibus institui. p⁹ aūt multiplicata ē fides: ⁊ etiā ɔcomitabat deuotio ad cōicādū quotidie: ⁊ tūc fuit necessitas habēdi multos ministros ad singula ministeria ad eucharistiā ptinē tia. ⁊ iō tunc ecclesia multos ministros in singulis gradib⁹ instituit. Nec tn̄ tūc de nouo instituti sunt illi ordines. imo magister in littera dicit ꝙ christus act⁹ singuloꝝ ordinum in seipso exercuit. ⁊ etiā ātiquit⁹ pfigurabant in quibusdā gradibus correspondētib⁹ eis i lege mosayca. sz ordines ab antiquo istituti tūc quādo multiplicat⁹ est numer⁹ fideliuz collati sūt ministris quos pri⁹ nō oportuit ɔferri alicui: qz nō fuit pri⁹ necessariū ei⁹ ministeriū. Hec ē etiā ratō quare modo i ecclesia nō sūt in singul' ordinibus determinati ministri: qz ⁊ si mō est multiplicata multitudo fideliū: tn̄ est permutata leticia deuotōis. vn̄ multi vix semel in anno volūt cōicari: ⁊ iō circa eucharistiam dispēsādā nō oportz mō tot ministros assistē. Et ppt hoc quor ordines nō sacri sūt ɔferuntur. ita ꝙ nullus ē deputat⁹ ad ministrādū in gradu inferiori q̄si ille sit sibi ppri⁹: ⁊ ali⁹ alij. Ad aliud dionysij isidori ⁊ canōis pz ex dictis i. 2. articulo. Qui ei negāt epatū eē ordinē exponūt eos accipe sacrm̄ p sacrali. Ad vltimū nego primā tōsurā eē ordinē. ⁊ cū dicis est signū sacre rei. Rňo ñ signū practicū efficax rei sacralis. i. grē quō itelligēdū est sacrm̄ eē signū rei sacre: vt dictum est di. prima.

Qď additur ibi de priuilegio clericali: non valz qz layci ꝯuersi i religioꝫ gaudēt priuilegio clericali: ⁊ potuit legislatoꝛ il lud priuilegiuꝫ dedisse principi vel ali cui simpliciter layco falsa est igitur illa propositio ꝙ illud priuilegium est pro prium ordinato. di. 25.

Olent queri si

heretici. Circa hanc di. 25. quero de suscipiente ordines duas questiones. Prima est: vtrum pe na canonica ipediat a susceptōne ⁊ col latione ordinū: ꝙ nō excōmunicatꝰ vel irregularis si attēptet conficere: conficit ergo a simili episcopus excōmunicatus vel irregularis si attēptet ordinare: ⁊ fa cere qď facit ecclesia ordinat. ⁊ iste qui suscipit si intendit ordinari ordinatur. cōsequētia patet per locū a simili: quia simile videtur hincinde: ⁊ etiā per locū a minori: quia qď non impedit executi onē actus nobilioris. nō videtur impe dire excusationē actus minus nobilis. Preterea irregularis non excluditur a perceptione aliorū sacramentorum. quin si intendat recipere recipit. nec er go istius cōsequētia patet a simili: ante cedens patet. qz irregularis potest acci pere sacramentū penitentie. Alioquin precluditur sibi salus. Preterea nulla pena canonica magꝰ excludit ab aliquo gradu vel actu ecclesiastico ꝙ heresis. sꝫ heresis non excludit. vt habetur. j. q. j. qď quidē. Oppositū. j. q. j. decetero ⁊. c. proximo. symoniacos omnino dā namus. ⁊ post talē susceptionē vel colla tionem irritā decreuimus. Et. c. si qui ꝗ scienter se a symoniacis consecrari: imo execrari permiserint: eorūꝗ consecrati onē omnino irritā decreuimus. Pre terea ecclesia potest dare potestatē con ferendi ordines: vt patet: quia cōsecran di episcopū: ergo potest auferre. ergo aliā penā canonicā potest infligere epi scopo propter quā non possit conferre ordines. Preterea ecclesia illegitimas personas ad contrahendū matrimoni um: ita ꝙ si attēptant nihil faciunt: er go multo magis potest reddere episco pum illegitimū ad actuꝫ spiritualē. ita ꝙ si attēptet nihil facit. ꝯsequentia pro batur: quia magis videntur sub esse ec clesie illa que sunt de iure positiuo ꝙ q sunt de iure naturali ⁊ diuino. sed que cunꝗ ordinatio ecclesie per istas digni tates episcopatus ⁊ huiusmodi vidētur pertinere ad ius positiuū ecclesie: saltē a deo nō videtur esse de le. nature ⁊ di uina sicut matrimonium.

In ista questione pri

mo est videndum de penis canonicis de qui bus querit questio. Scďo qualiter ex cludant ab ordinis collatione vel susce ptione. Circa primū pena canonica vt intelligimus in proposito est pena in flicta per canones prohibens vel arcēs punitum ab aliquo gradu ecclesiastico qui alias sibi liceret. Hoc vltimuꝫ addi tur: quia non est pena layco ꝙ non pos sit conficere: quia hoc alias sibi non cō petit: sed sacerdoti ordinato pena esset. Dixi autē scďm canones: quia siue a ca none infligatur siue a iudice non a ca none tamen ad hoc vt sit iusta debent scďm canones infligi. Dixi autē prohi bens vel arcens: qz pena de qua loqui mur vel intelligitur artare tanꝗ prohi bito tantū: vel si aliquo modo vlteriꝰ de quo dicetur in scďo articulo iste mo dus continet sub arcere vel artare. In speciali septē sunt huiusmodi pene ca nonice videlicet depositio: degradatio: infamia: irregularitas: excōicatio: inter dictū: suspensio. De istis per ordinem ⁊ singulis in se: ⁊ qualiter incurruntur: ⁊ quali remedio remittūtur: ⁊ compādo eas ad inuicē ꝫ grauitatē ⁊ pmanentiā Priꝰ. s. depositō est maxima: qz total amotio a statu clericali: ⁊ si degradaꝰ sit amotio ab oi gradu clicali: ⁊ tē iō ē depō

⁊ degradatio. si autē degradatio sit de positio tantū a determinato gradu. re seruato tamē gradu alio: sicut a sacerdo tij gradu remanet gradus clericalis: tunc degradatio est quedā partialis pena re spectu depositionis. Sed quomodo depositus amouetur a statu ⁊ gradu cle ricali. Respōdeo non: ꝙ caracter ordi nū sibi tollatur: nec per consequēs or dines suscepti: sed tollitur licentia exer cendi actū cuiuscūꝗ ordinis: ⁊ etiā pri uilegiū illud qď competit ordinatis: vn de talis traditur curie seculari: ita ꝙ ⁊ quantū ad actus ecclesiasticos: ⁊ tutelā personarū ecclesiasticarū quantū ad fo rum totaliter excluditur de numero p sonaruꝫ ecclesiasticarū. Ista pena qli ter infligitur. Rūdeo nunꝗ a iure: sed precise infligenda est a iudice. Forma āt fm quā infligenda est habetur extra. de penis. degradatio. est hodie in sexto li. Cause autē propter quas infligenda est si peccata enormia: vtpote heresis. scis ma. reuelatio confessionis. De pmo ex tra de hereticis. ad abolendā. De scďo ex tra de scismaticis. ad scindēdos in. 6. liꝰ De tertio extra de peniten. ⁊ remis. ois vtriusꝗ sexus. Qualiter remittit ista pena. Rūdeo non nisi per restitutiōē in integrū ab eo qui potest restituē: qui ponitur solus papa. quāuis legitime ď positus nō legitur postea restitutus. Secūda pena est infamia que est statꝰ lese dignitatis: quantū ad vitā ⁊ mores sicut fama est status illese dignitatis ꝙ tum ad vitā ⁊ mores. Hec autem lesio diuersimode incurrit. Ubi sciēdum ꝙ non est idē esse infamē ⁊ infamatū. In famatus est qui de crimine aliquo pu blice accusatur. Infamis autē non est p pter talē impositionē criminis: sed vel per crimen publicū publice cōmissum. vt forte si publice piurauit: vel qď cūꝗ aliud crimen publice cōmisit: propter qď ius determinat aliquē fore infamē. vel qz a iudice corā quo probatur cri men eius iudicatur infamis: ita ꝙ omīs infamis est publice notatus de crimine ꝙ ius punit pena infamie: sed quādoꝗ non est in iudicio de hoc cōuictus: ⁊ tūc est infamis tantū a iure: ⁊ nō a iudice. quandoꝗ cōuictus. ⁊ tali pena a iudi ce punitus: ⁊ tunc est vtroꝗ modo ifa mis. ⁊ a iure ⁊ a iudice. Ex istis pꝫ 2ᵐ qliꝰ infamia ꝯtrahatur: prima eni infa mia cōtrahitur ex impositione crimis infamatorij. Scďa incurritur a iure: vl iudice puniente tale crimen tali pena. Sed que est causa propter quā incur ritur infamia 2° modo. Rūdeo. 6ᵃ. q. j. qui sunt. Omnes infames esse dicimꝰ quos leges seculi infames appellant. er go ille leges seculares punientes crimen infamie sunt canonice: ⁊ ille leges habē tur. ff. de his qui notātur infamia. p to tum. Qď remediū cōtra istam penā Rūdeo cōtra infamiā primo modo quando aliquis est infamatus est pur gatio canonica: vt habetur extra ď pur gatione canonica. ex tuarū. Illa. n. pur gatio totaliter tollit illā infamiā vel in famationē. Contra infamiā scďo vel 3° modo que quasi ē eadē licet a diuer sis iure ⁊ iudice nō est remediū nisi re stitutio in integrū ab eo qui potest sic restituere: extra de testibus testimoniū in glo. arcetur. Ista pena est simplicit grauioꝛ quātum ad vitā ciuilē ꝙ depo sitio: nisi de potentia includat istā: quia hec prohibet ab omni actu legitimo: et post actā penitētiā: qz talis persona vi lis est: extra de regu. iuris infamibꝰ por te dignitatis patere nō debēt. Tertia pena est irregularitas. ⁊ ista est inhabi litas ad susceptionē ⁊ executionē actuū ordinū. Ista incurritur frequenter a iu re quāuis posset aliquādo infligi a iudi ce scďm iura: incurritur autē a iure ex quibusdā criminibus: ⁊ ex quibusdam non crimibꝰ: ⁊ ex quibusdā q̄ quādoꝗ possunt esse crimina: quādoꝗ non cri mina. Ex crimibus ꝗtuoꝛ ptinētibꝰ

ad oꝛdines vel actus coꝝ quoꝝ vnum
eſt ſymonia/aliud furtū in oꝛdine/terti
um miniſteriū in oꝛdine non ſuſcepto.
/quartū cōtumacia in non ſeruando pe
nas eccleſiaſticas. ¶ Symonia vel pōt
eē in oꝛdine/vel in bñficio. ꝙ ſi in oꝛdi
ne ⁊ ſcienter ita. ſ. ꝙ oꝛdinatus ſciat ſe
ſymoniace oꝛdinari/ſolus papa diſpen
ſat. extra de ſymonia nobis. ⁊. j. q. j. vt
argutū eſt ad oppoſitū/Ex quo eniꝫ le
giſlatoꝛ conſecrationē coꝝ omnino nō
irritat/ſibi ſoli conuenit relaxare/ſi āt
eſt ignoꝛans ignoꝛantia inuincibili/vt
pote alius de quo penitus neſcit preciū
dedit vt oꝛdinaretur/non efficitur irre
gular/niſi ſi poſtꝙ conſtiterit ſibi/exeq
tur actū oꝛdinis ſic ſuſcepti/vnde poſtꝙ
ſibi conſtat de oꝛdine ſic ſuſcepto ſuſpē
ſus eſt ab actu illꝰ oꝛdinis quouſqꝫ a ta
li ſuſceptione liberetur. ¶ Symoniacus
autē in bñficio nō ſic grauiter punitur
/tamē ex quo ſibi conſtat ꝙ ſymoniace
illud obtinuit tenetur reſignare/⁊ toto
tempoꝛe quo tenet iniuſte/tenet ⁊ tene
tur ad reſtitutionē omniū que percepit
/hec pꝛobantur. de ſymonia in diuerſis
capitulis. ¶ De furto in oꝛdine diſtiguo
qꝛ aut pꝛohibetur per excōmunicatiōꝫ
ne quis accedat niſi de illo cpatus/ſed pꝛi
us legitime examinatus ⁊ receptus/aut
non eſt talis excōicatio vel pꝛohibitio.
/in vtroqꝫ caſu furtiue ſe ingerens eſt ir
regularis/ſed in pꝛimo indiſpēſabiliter
niſi per papaꝫ/in ſcdo diſpēſabiliter ꝑ
epiſcopū/pꝛobatur extra. ex quo furti
ue oꝛdines ſuſcepit. in pᵒ. c. ⁊. 2ᵒ in tex.
⁊ in glo. ¶ De tertio crimine ꝙ ad ipſuꝫ
ſequatur irregularitas: habetur extra
de clerico non oꝛdina. miniſtrante. per
totum. ¶ De 4ᵒ habetur extra de cleri
co excōicato vel depoſito miniſtrante.
per totū. Et hoc intellige maioꝛi excōi
catōne. qꝛ vt habetur ibidē. c. licet i ma
noꝛi excōicatione celebꝛans grauiter pec
cat/nullius tamē irregularitatis notam

incurrit/Intellige etiā poſtꝙ ſciuit ſe eē
excōicatum/ſi eniꝫ haberet ignoꝛantiā
inuincibilē non tenetur cauere ab acti
bus oꝛdinū/nec exercēdo illos incurrit
irregularitatē/vt habetur ibideꝫ extra
aplice. in glo/ vtpote ſi quis excōicauit
aliū per litteras ⁊ a tēpoꝛe ſigillationis
lrē voluit eū ſtatiꝫ eē excōicatū/ille nō
tenetur ſe habere pꝛo excōicato quouſ
qꝫ littera ad eū peruenerit/Si autē nō
ſit ignoꝛantia inuincibilis/nec omnimo
da incertitudo. vt per famā vel rumo
rem publicuꝫ deuenerit ad eū/pena de
excōicatione/irregularis eſt/licet cum
eo mitius agatur/Pꝛobatur extra de
clerico excōicato inter coꝛpoꝛalia/Sic
etiā ſi non ſeruetur pena interdicti. vt
habetur extra de pꝛiuil. tanta/Tamen
illud caplm bñ poſſet exponi. ¶ Sequi
tur etiā non ſeruantē ſuſpenſionem/vt
habetur extra de ſentētia ⁊ re iudi/cuꝫ
eterni. ⁊ extra de ſentētia excōicatiō cū
medicinalis. ¶ Sequitur etiā irregulari
tas tria non crimina/vtpote ſeruituteꝫ
di. 54. vt extra de ſeruis non oꝛdinan
dis. per totū/ratō autē: qꝛ ſeruus ē poſ
ſeſſio domini ⁊ ideo nō debet ab eo au
ferri ipſo inuito/Quando autē oꝛdina
tur fit inhabilis ad quoſdā actus ſerui
les/qꝛ ſi de facto fuit oꝛdinatus domio
inſcio/nec de nouo cōſentiente/debet ſi
bi reddi/tamē dominꝰ nō debet eū acti
bus dedecētibus oꝛdinē ſuū applicare.
/ſed debet ſeruire domio ſuo in actibus
decentibus ſtatū ſuuꝫ. ¶ Sequitur etiā
illegitimatū. extra de filijs pꝛeſbytero.
nō oꝛdinandis. caplo. j. ⁊. ij. /⁊ ratō: qꝛ
pꝛeſumuntur imitatoꝛes paterne inco
tinētie/tales pꝛeſumūtur etiā male mo
rigerati: qꝛ male educati/tamē cum eis
ſatis faciliter diſpēſatur/vnde bñdictus
vndecimus cū quodā tali ſine diſpenſa
tione oꝛdinato ⁊ in oꝛdinibus miniſtrā
te poſtea faciliter diſpenſauit ſicut ipſe
vidi bullā diſpenſationis. ¶ Sequitur

etiā tertiū non crimē. ſ. turpeꝫ/vel enoꝛ
mē mutilationē vel infirmitatē/vt ha
betur extra de coꝛpoꝛe viciatis nō oꝛdi
dinandis. Expoſiti ⁊. 55. di. de habēte
oculū erutū/⁊ extra de clerico debilita
to/ꝙ ſi non ſit mutilatio defoꝛmis/nec
ipſe fuerit in culpa illius mutilationis
nō excluditur/vt habetur di. 55. ſi qs
a medicis. ⁊ duobus. c. ſequētibus/Si
autē fuerit in culpa/vt ſi ſeipſuꝫ mutila
uerit/vt ibidē habetur/ſi quis abſcide
rit/cū tali vix diſpenſetur/Unde nico
laus quartus cū difficultate magna di
ſpenſauit cū quodā tali quāuis religio
ſo. ¶ Conſimiliter eſt dicendū de infirmi
tate enoꝛmi/vel non enoꝛmi. ¶ Sequū
tur etiā duo que quādoqꝫ poſſunt eſſe
cū culpa: quādoqꝫ ſine culpa/ videlicet
homicidiū/⁊ bigamia/ſub homicidio
cōtinetur mutilatio actiua enoꝛmis al
terius hominis/⁊ de iſta materia habe
tur extra de homicidio volūtario ⁊ nō
voluntario. ⁊. 55. diſ. c. vltimo. ⁊. 50.
miroꝛ ⁊ hoc ē pꝛopter hoꝛroꝛē ſangui
nis effuſi/vnde etiā dicendū non permi
ſit dꝫ edificare domū nomi ſuo mul
to ſanguine effuſo. 2. Rꝫ. 7/ſed ō hoc di
ſtingue de voluntario ⁊ inuoluntario.
volūtariū nunꝙ deletur niſi per baptiſ
mū/⁊ tunc eſt ratō congrua: qꝛ deletur
ratio: qꝛ non amplius habetur hoꝛroꝛi
iā nouus homo factus per baptiſmuꝫ.
/Si autē ſimpliciter eſt inuoluntariū vt
pote alius irruit in gladiū iſtius/in nul
lo nocet. di. 58/Si autē inuoluntariuꝫ
ſꝫ quod vtpote nō potuit euadere moꝛ
tē niſi occideret/irregularis ē ibidē di.
58. de hijs/ſed facilis eſt diſpenſatio/ſi
autē eſt caſuale/⁊ dedit operā rei licite.
/⁊ adhibuit debitā diligentiā nullaꝫ pe
nam incurrit/altera illarū cōditionum
pꝛetermiſſa icurrit penā. ¶ De bigamia
que ſimpliciter inducit irregularitateꝫ
vt dicetur inferius in materia de matri
mōio. habet extra de bigamis. ¶ Quar

ta pena ē excōmunicatio de qua quid
ſit dictuꝫ eſt di. 19. 5. articulo ſolutiōis
⁊ hoc de excōmunicatione maioꝛi. que
eſt ſimpliciter excōmunicatio/minoꝛ ſi
quideꝫ non eſt excōmunicatio niſi ſm
quid/quia ſm quid excludit a cōmuni
one fideliuꝫ/puta in ſacramentis. ¶ Un
de etiaꝫ incurritur patet: qꝛ quandoqꝫ
a iure: quandoqꝫ a iudice/Et quideꝫ a
iure quādoqꝫ erat poſſibile dicere nūe
rū. imo erat paruus numerus quando
fuerunt decretales compilate ſub Gre
goꝛio. 9/ſed hodie quis numerare ſuffi
ciat/⁊ cū creſcant in infinituꝫ creſcētibꝰ
moꝛibus capituꝫ/non opoꝛtet circa hᵒ
mēbꝛanas implere/hoc tamen dico ꝙ
nec a iure/nec a iudice debet infligi niſi
pꝛo peccato moꝛtali/nec pꝛo quocunqꝫ
/ſed graui cuꝫ quo etiaꝫ cocomitatur co
tumacia/quia quādiu aliquis eſt para
tus ſatiſfacē pꝛo culpa ſꝫ audit eccleſiā
/quare habendus eſt ſicut ethnicꝰ ⁊ pu
blicanus cum ſcōm chꝛiſtū pena iſta in
fligatur. q. vltima/illi qui non vult au
dire eccleſiaꝫ/qui eſt finaliter cōtumax.
quis auteꝫ ſit miniſter iuris: inferendo
hanc penaꝫ/ dictū eſt ſupꝛa diſ. 19. vbi
pꝛius: qꝛ ad ſimpliciter excōmunicādū
nullus eſt niſi cui ſubſunt omnes fide
les/ergo nec aliquis alius niſi vt cōmiſ
ſarius auctoꝛitate illius. ¶ Qualiter re
laxatur. ¶ Reſpōdeo ꝙ per abſolutiōeꝫ
factam ab illo qui excōmunicauit ſi eſt
excōmunicatio a iudice/vel a ſuperio
re eius/Si autē eſt a iure per abſoluti
oneꝫ eius qui ius concedit/nec hoc ſolū
/vt dicunt multi/ſed per abſolutionem
cuiuſcūqꝫ ſacerdotis/qñ legiſlatoꝛ non
reſeruauit ſibi iſtā abſolutionē/⁊ ꝓbāt
ꝑ caplm extra de ſnia excōicationis nu
per/ſed illa ꝓbatio parū cogit. qꝛ non
ſequit ille nō reſeruat/ g conceſſit loquē
do de foꝛma ꝯñtie/etiaꝫ ſm iura/quia
poſſe abſoluere cadit ſub illa regula.
/Quod nō eſt cōceſſum videt eē ꝓhibitū.

quia non competit alicui absoluere a
sētentia commissa a supiore/nisi sit sibi
ɔcessum. ¶Cōparādo aūt istā penā ad
p̄cedentē hec simplicit̄ est grauior quā'
tum ad intētionē/q2 excludit ab oī cōio
ne alias licita/illa tantum ab his que p
tinent ad ordines/sed ista reputatur le'
uior/quia facilius remittitur/sed h° est
ad oppositum/Ista enim ideo facilius
remittitur/quia grauissima ē/⁊ a pluri'
bus excludit/Ille autem due pene.s. ir
regularitatis/⁊ excōmunicationis pos'
sunt esse ⁊ publice ⁊ priuate/⁊ quo ad
hoc ꝙ possunt esse priuate sunt minus
graues q̄ꝙ alterutra precedentium : que
due semper sunt publice/Quinta pena
est interdictum que est artatō a quibus
dam actib' ecclesiasticis exercendis/vel
ab assistendo quibusdam talibus/Et li
cet ista pena aliquando possit infligi lo
co ⁊ non persone/quandoqȝ persone ⁊
non loco/quandoqȝ vtriqȝ/⁊ sicut infli
gitur ita est seruanda/tamen vt est di'
stincta pena a ceteris frequentius infli
gitur loco ⁊ non personis : nisi dum in
loco sunt vt s.in tali loco nō liceat cele'
brare solēniter diuina nec alios inter'
esse.Et ista pena interdicti quādoqȝ cō
trahitur a iure/quādoqȝ a iudice/a iu
re occurrit exemplū de receptantibus
vsurarios extraneos/extra.de vsurarū/
vsurarum voraginē/⁊ est hodie in.6°
li.a iudice propter causas innumeras.
/cōmunius propter inobedientiā com
munem populi/terre/relaxatur per illū
qui posuit interdictum/quādoqȝ etiā
relaxatur in certis casibus a iure/vt pȝ
extra de sen.ex.alma mater ecclesia.⁊ ē
hodie in.vi.li. ¶Sexta pena est suspen'
sio que est prohibitio ab aliq̄ alias ɔue
niente./⁊ hoc ad tempus/in hoc distin'
guitur ista pena spēaliter contra alias.
/hec aūt est multiplex/quia quedam est
suspensio ab officio/quedam a benefi'
cio.quedam ab ingressu ecclesie ⁊ vltra
quādoqȝ incurrit ipso iure/ vt hī extra
de sen.⁊ re iudi.cū eterni/⁊ extra de se.
excōi.cū medicinalis/⁊ etiam in susci
piendo ordines ab epo qui renūciat lo
co/⁊ dignitati tali/quia qui executōem
non habet/executionē nō ɔfert/⁊ ita si
ordinem cōfert/suscipiēs tamen executi
onem non habet/iō est suspensus de h°
i.q.7.daybertū./⁊ extra de ordina.ab
epi.qui renun.c.i.in glo/similiter de or'
dinato scienter symoniace: vt dcm̄ ē su
pra/frequent aūt infligitur a iudice nūc
illa/nunc ista/Tollit autem per relaxa
tionem factā tal' suspensionis ab eo q̄
eam tulit/vel a supiori eius.

De secundo articu

lo principali certum ē de quinqȝ penis
vltimis ꝙ non prohibent a collatōe vl'
susceptione ordinum de facto/vt pbat
p aug°.i.q.i.ꝙ quidā/⁊ est ratio.quia
cū illis penis pōt stare ⁊ non ministri ⁊
suscipiēt/ ⁊ itentio ⁊ alia necessaria hic
inde/de iure aūt ꝓhibent ita ꝙ illicite
attēptetur ɔtrariū/tamē si attētatur h°
fit quod intendit/rō autem istius nega
tōnis est:quia ecclesie collata ē ptās or
dinandi sibi ministros/vt colligi pōt ex
illo v̄bo Pauli ad thym̄. vbi describit
quales dēnt dyaconi ordinari./De pri
ma aūt pena.s.degradatōne maxime si
fiat circa epm/dubiū est vtrū excludat
conferre ordines de facto/sed ip̄/⁊ ɔtra
hī.q.precedēte articulo secūdo.

Ad argumenta ad

primum concedi potest quantū ad qui
qȝ penas primas/sed si teneatur quātū
ad sextam penam ꝙ episcopus depos'
tus simpliciter non est episcopus/tunc
quo ad illum casum neganda est simili
tudo in consequentia/quia caracter sa
cerdotij tolli non potest/nec per conse
quens sacerdotium sicut episcopatus.
¶Ad aliud non sufficit intentio nisi sit
minister idoneus qualis non est depos'
tus s̄m illam opinionem.¶Ad tertiū

nō est simile.quia penitētia est sacramē
tum generale. ⁊ ideo ab illo nullus ex'
cluditur/nec de facto/ nec de iure./alia
sacramenta que includunt aliquid ex'
cellentie bene possunt alicui negari pro
pter delictū hoc exigens. ¶Ad illud de
heresi verū est ꝙ non excludit de facto.
/sed de iure excludit si talis etiā non sit
cōdemnatus/Si vero sit precisus ⁊ con
demnatus ab ecclesia nō confert ordies
si episcopatus non sit ordo/⁊ possit sim
pliciter auferri/sicut haberent respon'
dere illi qui tenent episcopatū esse non
ordinem/sed quandam dignitatem ad'
ditam super ordines que ad iurisdictio
nem magis spectat.

Ad argumenta in

oppositū. Ad primū concedo ꝙ symo'
niaci ordinatio est irrita quātum ad ex
ecutionē/tamen ordinē recipit/⁊ ideo n̄
indiget nisi vt eius suspensio relaxetur
¶Ad scdm consequētia nō tenet.q2 mi
nistro ecclesie datū est vt sit minister in
conferendo non in auferendo./¶Ad ter
tiū tangetur inferius quomō ecclesia
potest personas illegitimare:⁊ sic inha
bilitare ne sint idonee ad contrahendū
matrimoniū/sed hic ex quo collatus est
caracter nō est simul potestas ad auferē
dū illis/Et cū arguitur ꝙ est illud magi
s̄m legē nature q̄ꝙ istud/verū est vt ma
trimoniū contractū sit ratū/sed nō vt
quecunqȝ persone nullo obstante impe
dimento possint illud matrimonium
cōtrahere/magis eni est de lege nature:
ꝙ deus illud qd̄ imprimit nature qd̄ n̄
repugnat peccato/nec formaliter/nec tā
q̄ꝙ cause demeritorie perpetuo remane'
at in anima/q̄ꝙ ꝙ quicunqȝ ⁊ quecunqȝ
sint habiles ad contrahendū matrimo
niū/Et ideo inhabilitatio illarum per'
sonarum ad istū actum non est ita cō
tra legem nature/sicut caracterem ali'
cui impressum deleri.

Secūdo quero

an sexus muliebri/aut etas pu
erilis impediat susceptionē ordinum.ꝙ
nō:Gal.5.In christo iesu nō est seruus
neqȝ liber:non est femina/nec est mascu
lus/ergo nulla differētia est inter femi'
nā/⁊ masculū in le.christi./sicut nec cir
ca seruū ⁊ liberū:ergo illud sacramētū
le.euangelice qd̄ potest masculus recipe
re ⁊ femina.sicut seruus/⁊ liber. ¶Pre'
terea.33.q.presbyter.fit mētio de p̄sby
tera/⁊.27.q.j. dyaconissā non debere
ordinari ante.40.annos. ¶De etate ēt
puerili arguitur:quia nō prohibet alio
rū sacramentorū susceptionē vt baptis'
mi ⁊ cōfirmatiōis.⁊ videtur potissime
ad propositū eē de cōfirmatione/q2 il'
lud sacramentū datur ad digne cōfiten
dū fidē christi/iste actus nō potest cōpe
tere nisi adulto/sicut nec actus ordina'
tionis.ergo ⁊c̄.¶Oppositum.23.di. sa
cratas deo feminas vel monachas sacra
vasa vel sacratas puellas cōtingere/in'
cēsum circa altare ferre perlatū est ad
apostolicā sedē/que omia reprehensiōe
⁊ vituperatione plena esse nulli ratōne
sapienti dubiū est omne ministeriū mu
lieris vituperio plenū est. ¶Preterea.i.
coī.j.turpe est mulieri tondi/ergo ⁊ or'
dinē recipere/q2 tonsura cōcomitat or
dinē aliquē vt signū signatū/¶Preter'
ea de vita ⁊ hone.cle.siquis.⁊ di.23.ibi
habetur ꝙ clerici non nutriant comā:
sed tondeātur. ¶Preterea de etate pue
rili habetur in can. di.77.subdyacon°
non minus.20.annorum ordinetur.

Hic breuiter dico

ꝙ excludi ab ordine vl' ordinū suscepti'
one vel nō posse suscipere ordines pōt
intelligi tripliciter/videlicet.vel nō pos
se debite ⁊ honeste/vel nō posse licite.
/quia est cōtra preceptū/vel nullo modo
posse etiā de facto/ita ꝙ si attēptetur fie

vi nihil fiat. ¶ Primo modo puer ⁊ nō habens discretionē nō potest recipere ordines. q2 nō pōt cū debita reuerētia recipere talē gradū qui cōfert in ordine ¶ Scdo mō puer nō potest recipere ordinē sacrū: licz possit illo mō recipere ordines inferiores. ¶ Primū ꝓbatur: q2 susceptiōi ordinis sacri annexū est votū cōtinētie/ vt habet extra/ sed puer ⁊ nō habēs discretionē nō potest in istud votū tacite vel expresse. ¶ Scdm ꝓbat: q2 nō inuenitur ꝓhibitio arcēs pueros a susceptiōe ordinū nō sacroꝝ. ¶ De 3° mō nō posse: dico ꝙ istud nō inuenitur in puero ⁊ hoc respectu cuiuscūq3 ordinis etiā sacri/ q2 potestas exequendi aliquē actū vel gradus quo quis pōt istū actū exercere/ potest duratiōe precedere actū illū vel potētiā propinquā ad actū illū: ordo nō est nisi gradus disponēs ad ministrandū in determinato gradu ecclesiastico: vt dictū est di. precedenti. ꝫ ille potest cōpetere anteꝗ̄ solutis ipedimentis sit in potētia ꝓpinqua ad exercendū illū actū/ nec ibi requirit ꝯsensus ad ipressionē caracteris/ sicut nec in minoribus ordinibus/ ¶ Istud tn̄ nō posse ¶ 3° modo est in muliere. qđ nō est tenendū tanꝗ̄ precise per ecclesiaz determinatū/ sed habet hoc a xp̄o. nō eni ecclesia presūpsisset totū sexū muliebrē priuasse sine culpa sua actu qui posset sibi licite cōpetere qui eēt ordinatus ad salutem mulieris ⁊ alioꝝ in ecclesia per eā/ q2 hoc eē vidēt maxime iniustitie nō solū in solo sexu/ sed etiā in paucis personis. ¶ Nec aūt si de lege diuina licite posset cōpetē mulieri ordo ecclesiasticus posset eē ad salutē ⁊ earū ⁊ alioꝝ per eas. ¶ Et qđ dīc apostolus ad thym. 2°. docere mulierē nō permitto. intelligēs de doctrina publica in ecclesia nō est dictū apostoli tāꝗ̄ statuētis/ sed nō permitto/ q2 nec xp̄s permisit/ cuius argumentū euidēs accipitur: q2 nec matrē suā posuit i aliquo gradu ordinis in ecclesia: cui nulla alia potuit vel nō poterit in sanctitate equiparari. ¶ Ratio autē naturalis huic dicto cōsonat quā apostolus innuit pri.ª ad coī. Naz natura nō permittit mulierē saltē post lapsum tenere gradū eminentē i specie humana siquidē est dc̄m sibi i penā peccati sui: gen̄. ij. sb viri potestate eris. ¶ Contra hoc vbi idē agens ⁊ passuz eiusdē speciei ibi est idē effect° sed episcopus est idem agens: ⁊ pono ꝙ eodē modo intēdat hic ⁊ ibi vir ⁊ mulier ⁊ anima viri ⁊ mulieris passa eiusđ speciei/ ergo si episcopo aliquid agente anima viri recipiet caracterē: sequitur ꝙ ipso idē agente circa mulierē ipsa idē recipiet. ¶ Rn̄°: maior est vera de agente inducente formā ⁊ agente naturali. sed si voluntarie agat ⁊ cōtingenter nō est verū ꝙ idē agat/ sed poterit non agere/ Si autē non inducat sed tantū facit quendā actū ad quē alius inducat qui voluntarie inducit in illud passuz in ꝗ̄ proponit inducere. maior est vera/ ⁊ ita est in proposito. ¶ Et istud argumentū ē bonū ad probandū ꝙ minister nullum actū necessariū facit ad quē necessario sequitur effectus sacramenti: sed tantū ꝯtingēter: vt in plurib° ex pactōe diuia.

Ad argumenta ad

primū dico ꝙ quantū ad gloriā cōsequndaz ⁊ ad gratiaz habendā nō est distinctio in le. christi inter feminaz ⁊ masculuz q2 tantā gratiā habere ⁊ tātā gloriam attingere potest illa sicut iste/ licz ꝙ̄ᵐ ad gradū excellentē habendū in ecclīa bene decet eē distinctionē inter virum ⁊ mlierē in le. christi: q2 hoc cōsonat le. nature. ¶ Ad scdm forte in grecia vxor presbyteri potest dici presbyterissa: vbi sacerdotes vtuntur licite matrimonio prius contracto/ sed apud nos latinos vbi castitas non coniugalis/ sed simpliciter est ordini annexa/ presbyterissa pōt dici aliqua bona matrona vidua/ vel ꝑfecta inter alias mulieres: vel forte i collegio illa que preest omnibus alijs: vt abbatissa inter moniales/ sed ista nō habet per hoc gradū altiorē ordinis/ imo nec preeminētiā respectu alicuius viri. ¶ Consimiliter potest dici ad illud đ dyaconissa. ꝙ illa cui competit ex ordinatione abbatisse vel collegij legere omeliam in matutino potest dici dyaconissa/ sed ille nō est actus alicuius ordinis. ¶ Ad aliud potest dici vt dicit gracian° di. 4. in istis moribus vtentiuz in ꝯtrarium nōnulle leges abrogate sūt. vt postea ꝓbat ibi per multa exempla ⁊ maxime quando mores contrarij imitantur rationi noue. ¶ Ita hic in primitiua ecclesia pueri nō erant statim instructi in his que pertinēt ad cultum vel officium diuinum/ ⁊ imo bene adulti erāt in talibus satis rudes/ nūc autē pueri statim in talibus erudiūtur ⁊ exercētur/ ⁊ ideo sufficientius instructus est aliquis modo. 13. annoꝝ in talibus actibus ꝗ̄ tunc forte erat rusticus. 25. ānorum/ ¶ Et ideo nō mirum ꝙ decreta illa de etate seruanda abrogata sunt. ¶ Et esto ꝙ đ iure ad omnino debite sustinēdum deberent seruari: qđ nō credo/ tamē nec simpliciter necessariū est necessitate precepti illa obseruare/ nec simpliciter necessariū necessitate facti/ quin si hoc ꝑtermisso/ ordo conferatur vere suscipitur ⁊ gradus determinatus ministrandi in ecclesia ꝯfertur illi qui pro tempore isto ex ore infantiū ⁊ lactātiū ꝑfic laudē cui sit laus i secula seculoꝝ. amē

Nunc alia sacra

m̄ta. Circa istā. 26. di. quero vtrū matrimoniū fuerit immediate institutū a deo/ ꝙ n̄ Ge. 2. ait Adā nūc os ex ossibus meis. ⁊ sequit: ꝗ̄obrē relinquet homo pa. ⁊. m. ⁊ adherebit vx. sue. vbi dicit glo. ꝙ tūc institutū fuit sacr̄m matrimonij/ ⁊ Sal. allegat h° in euangelio. ꝫ adā instituit illud/ ⁊ ꝑ ꝯn̄s n̄ immediate fuit a deo institutū. ¶ Preterea: circa institutū a deo nullus inferior đo pōt aliquid imutare/ sed ecclesia imutat aliquid circa m̄rimoniū/ q2 aliquas ꝑsonas que al' essēt legiptime ad ꝯhēduz illegitimat. ꝫ. ¶ Contra Math. 19. ait xp̄s phariseis. nō legistis. q2 qui fecit ab initio masculū ⁊ fe. fecit eos/ ⁊ sequitur qđ deus coniunxit homo non separet.

Ad solutionem .q.

tractādaꝝ de m̄rimonio sūt hec quedaz nec̄ia premittēda. ⁊ sit hec p.ª ꝯ.° ꝑncipal. ad ꝓcreandū ꝓlē debite educādā marē ⁊ feminā vinculo indissolubili sibi mutuo copulari ⁊ obligari honestū ē. ¶ 2ª ꝯ.° ē marez ⁊ feminā ꝑtātem suoruz corpoꝝ sibi mutuo tradē ꝑ suo ꝑpetuo ad procreandū prolē debite educandā honestum ē. ¶ 3ª ꝯ.°. istam datiōnē mutuaz a deo institui ⁊ approbari congruum ē ¶ 4ª ꝯclusio. isti cōtractui donatōis mutue aliquod sacramentū annecti ꝯgruum est/ ⁊ ita factum ē. ¶ 5ª. in matrimonio necessariū ē plura distincta concurrere ⁊ que. ¶ Ad probationez prime cōclusionis. hec prima ꝯclusio precuia. hominē velle procreare prolē in specie humana est actus recte circūstantionabil. hoc probatur. ꝙ nō ē actus de se malus/ vt non possit recte circūstantionari sicut ē dare alienum/ ꝑt probatur. quia n̄ magis ē cōtra rectam ratiōem vel inclinationē naturalez hominē saluare speciē suaz ꝗ̄ alia animalia suā/ imo tāto magis scdm inclinationē quāto ista species ē perfectior/ nō autē pōt saluari regulariter in isto statu mortalitatis/ nisi per propagationē/ similr si esset imortalis adhuc scdm rectam rationez/ dec cōpeteret sibi cōmunicare perfectionē suam eo modo quo eēt sibi possibile/ hec autē ē propagādo/ ¶ Tū 3° ex creditis: q2 de illicito nō datur preceptuz. sed gen̄. 2. ⁊. 9. datur preceptum de propagatōe Crescite ⁊ multiplicamini. ¶ Tū 4°. q2 honestū ē agē ad reparatōem ruine angelice: ⁊

restauratõem illi⁹ supne ciuitati hieřlz
fm ṗdestinatõez diuinã:sz electi ṗdesti
nati ad repandũ ruinã illã nõ ꝓducun
tur cõit i esse nisi ꝑ progatõez/ g. ꝛ sic pz
ꝙ iste act⁹ nõ est de se mal⁹ / Sed nec de
se ẽ sufficiẽter bon⁹ bonitate morali: qꝛ
null⁹ actus ẽ sufficiẽt bon⁹ morali ex
rõne agẽtis vel obiecti/ nisi amare deũ.
qͦd nõ põt eẽ ꝯtra rectã rõnẽ: imo neces
sario ẽ fm rectã rõem/ ꝙ talis act⁹ tẽdat
in tale obiectũ/ hͦ aũt ẽ: qꝛ obiectũ est fi
nis vltim⁹ fm se volẽd⁹/ ꝛ a q̃libet ordi
nato ad fi. illo⁹ q̃ põt finẽ amare/ sz pro
creare ꝓlẽ. pz. qꝛ nõ ẽ finis vltim⁹ sz ali
quid ordinatũ vel ordinabile ad finẽ/ ꝛ
ꝑ ꝯñs põt hõ recte/ ꝛ nõ recte ordinare
illud i finẽ: g ẽ act⁹ circũstantionabil' re
ctis circũstantijs. / Preterea ꝓbat᷑ vtrũ
ꝙ sil'. qꝛ ille act⁹ ẽ de se mal⁹ cui⁹ obiecto
repũgnat eẽ bonũ/ siue cui⁹ obiectuz re
pugnat actui/ ꝛ act⁹ agẽti/ ꝛ ꝑ oppositũ
ille ẽ de se bon⁹ cui⁹ obiectũ ẽ simplr bo
nũ necessariũ ꝛ ꝑfectissime ꝯueniẽs agẽ
ti/ sz neutrũ istoꝝ ꝯuenit huic actui: qꝛ
ei⁹ obiectũ nõ ẽ bonũ vltimũ: nec repu
gnat sibi esse bonũ: g de se nec mal⁹/ nec
ꝑfecte bon⁹ moraliter/ quia null⁹ actus
ẽ perfecte bonus ex genere tm/ siue ex so
lo obiecto nisi amare deũ. nec mal⁹ ex
gnẽ/ siue ex solo obiecto nisi odire deũ.
ꝛ neutrũ actũ oportet specificare: nec ẽ
circũstantionabil': qꝛ ex gnẽ hz iste act⁹
qui est amare deum ꝙ sit bonus/ ꝛ odi
re ꝙ sit mal⁹: vñ loquẽdo ð amore ami
cicie de⁹ nõ põt nimis amari: nec aliqs
põt deũ bñ odire/ hec ẽ ergo ꝑma cõclu
sio iprobando ꝑmã conclusionem ꝑnci
palẽ ꝙ vellet ꝓcreare ꝓlẽ est act⁹ circũ
stãtionabil' rectis circũstãtijs. / Scda cõ
clusio sit hec: ꝑͣ circũstãtia reqsita ad
bonitatẽ moris isti⁹ actus ẽ circũstãtia
finis/ sicut vniuersalit ẽ in moralib⁹: ꝛ ẽ
ista velle ꝓcreare ꝓlem religiose educã
dã ad ampliãdũ cultũ diuinum: hͦ ꝓ
batur ꝑ rõnez: qꝛ perfecta operatio hu
mana ẽ finis hoĩs/ ꝑmo ethi/ ad finem
aũt debẽt alia ordinari: g ad hunc finẽ
debet quilibet velle ꝓlem: ista probat᷑
ex creditis: qꝛ quilibet dz sic diligẽ ꝑri
mũ ex charitate sicut seipm. i. ad idem/ sz
quilibet dz diligẽ se ad honestã ꝯuersa
tionem ꝛ diuinũ cultũ: g ꝛ ꝑximũ suũ.
ꝛ maxime ꝓlẽ cui spẽaliter tenetur. / Cõ
firmat᷑ ꝑ aug. 9. sup Gene. d. bonũ pro
lis dĩ non ipsa ꝓles: sz spes ꝛ desideriũ
quo ꝓles queritur vt religiose educat᷑
vel informet᷑. / Sequitur scda circũstã
tia q̃ ẽ ꝙ iste act⁹ dz eẽ detminarũ perso
narum maris. s. ꝛ femine/ nõ ꝙ esse ma
ris ꝛ femine sit circũstantia: sz icluditur
necessario in actu q̃ ẽ ꝓcreare ꝓlem: sz
determinatarũ dico eẽ circũstantiaz ex
pte causaꝝ agentium: nã vaga coniun
ctio est contra bonum ꝓlis: quod est fi
nis hic intentus/ contra bonuz familie
ꝛ contra bonum ciuitatis. / Primum
probatur: qꝛ proles non religiose educa
retur: tum ex parte parentum: quia nõ
haberent determinatam noticiam sue
prolis: saltem pater/ ꝛ ita non esset soli
citus sue ꝓli debitam ipendere discipli
nam/ nec ecõuerso proles patri debitã
reuerentiam ꝛ timorem filialem: propt
quem timorem filius magis obedit pri
ꝛ magis ab eo disciplinam recipit q̃ ab
alio. / Secundum probatur: quia bo
num familie consistit in aliqua firma
adhesione principalium personaruz fa
milie/ alias esset bonum vagum: ꝛ pro
pter hoc dicit phus. 3. eth. ꝙ homo na
turaliter est animal coniugale ꝛ dome
sticum/ nec etiam alique persone diligẽ
tiam adherent circa necessaria sibi mu
tuo ꝛ proli/ ergo. / Tertiũ probatur. qꝛ
amicicia ciuium vt plurimum ẽ ex detẽ
minata propinquitate in certo gradu:
sed ibi nulla esset propinqtas noua cer
ta/ que essz causa amicicie/ ideo propter
ista recte reprehendit Ari. politiã So
crati. 3. pol. / Quia pro statu nature lapse
multo melior ẽ illa q̃ ipse ordinat/ ꝛ ꝑ
oĩ statu fuisset ꝯ rectã rõem vaga ꝯiuc⁹

maris cũ femia. / Ista ẽt circũstantia satis
pz ex creditis ꝑ scripturã sacrã. nã gen.
2. dĩ. Erunt duo in carne vna/ ꝛ xp̃s idẽ
dicit Math. 19. / Et apls pͦ coꝛ. Unusqsz
suã vxorẽ hẽat ꝑꝑ fornicationẽ. / ꝛ esto
ꝙ ista determina⁹ nõ ꝓbaret᷑ ꝑ rõez na
turalẽ eẽ simplr neciaz: ita ꝙ ei⁹ oppoᵐ
repugnat manifeste rõni nãli/ saltẽ hec
affirmatiua satis pz ꝑ rõz nãlẽ. s. ꝙ ho
nestũ ẽ ꝑsonas sibi inuicẽ eẽ determiatãs
ad actũ istũ. / Sequit᷑ alia circũstantia
. s. ꝙ ꝑsonas istas sibi inuicẽ ad istũ finẽ
vinculo indissolubili obligari honestũ
ẽ/ hoc ꝓbat᷑ ex ṗcedenti. qꝛ si detminatõ
ad ꝯmorandũ ꝛ mutuo seruiendũ valz
ad debitã ꝓlis educationẽ/ ꝛ ad bonũ fa
milie/ ꝛ ciuitatis/ multo magis ad hͦ va
let ꝑpetua adhesio detmiatarũ ꝑsonaꝝ
ad inuicẽ/ nõ ãt ꝑpetuo adhererent sibi
ꝑꝑ multas occasiões/ ꝛ displicentias oc
currẽtes/ nisi ad talẽ adhesionẽ eẽnt sibi
inuicẽ vinculo indissolubili obligate.
/ Et esto ꝙ nõ posset ꝓbari ista cõclusio
que principalis est i isto articulo eẽ sim
pliciter necia ex rõe nãli euidẽter / ꝓba
tur tñ sicut ꝓposita ẽ/ pͦ ꝙ marẽ ꝛ feiaz
sic obligari ad talẽ finẽ est honestũ/ ꝛ ra
tioni nãli ꝯsonũ. / Et ex hoc pz solutio
cuiusdaz. q/ an talis obligatio sit de le.
nature. qꝛ sicut dictũ est. s̃. dĩ. 17. ꝓprijs
sime de le. nature est priᵐ practicũ per
se notũ/ ꝛ ꝯͦ demõstratiue descẽdẽs ex
tali priⁿ / scdario aut de le. nature ẽ ve
rũ euidẽter ꝯsonũ talib⁹ ꝑncipijs ꝛ con
clusionib⁹ lz nõ necio sequẽs/ ꝛ hoc mõ
marẽ ꝛ feminã obligari ad finẽ ṗdictuz
est de le. nature. vt pz ex dictis. / Ad ꝓ
bationẽ scde ꝯclusiõis pricipalis sit hec
pͣ ꝯclusio. obligationẽ illã indissolubi
lẽ expedit ex actu voluntatis ꝑsonaruz
obligataꝝ innasci/ hoc ꝓbat᷑. qꝛ vel sic
nasceret᷑/ vel ex ipositione legislatoris sine
actu voluntatis eoꝝ/ sed ꝑᵐ est vtilius ꝛ
magis ꝯsonũ rõi nãli/ qꝛ ex quo obligaͦ
dz eẽ indissolubilis/ expedit ꝙ modus q̃
sit sit ꝯueniens indissolubilitati eius/ sz
si cogerent᷑ a legislatore sibi inuicẽ ꝯiun
gi minus placerent sibi mutuo/ ꝛ ita es
set maior occasio discensionis future/ qꝛ
sicut dĩ. 30. q. 3. qͦd quis nõ eligit profe
cto nõ diligit. qͦd ãt nõ diligit facile con
tẽnit. / 2ͣ ꝯclusio est hec: marẽ ꝛ feminã
transferre in se inuicẽ ꝑtãtem corporiz
suoꝝ pro suo perpetuo ad istũ finẽ: ho
nestũ est/ ꝛ hoc ꝯctu mutue donationis
/ hoc pz ex precedẽti visa rõne ꝯctus mu
tue donatõnis/ dĩ. n. ꝯctus. q. simul tra
ctus duarũ voluntatũ/ ꝛ per ꝯsequens
necessario requirit actus voluntatũ cõ
cordes in translatione mutua corpoꝝ.
/ sicut in permutationib⁹ ꝛ venditionib⁹
cõiter accidit/ nec hoc sufficit sz oportet
istos actus per aliqua certa signa mu
tuo exprimi/ alioquin neutri ꝯstaret de
actu voluntatis alterius/ ꝛ neuter vult
transferre/ nisi pro quãto cõcipit alium
velle in ipsuz transferre. / Si g ex ṗceden
ti conclusione expedit illos obligari ꝑ
proprias voluntates: ꝛ nõ sine signis ex
pressis/ g expedit ibi esse contractum ex
quo nascitur illa obligatio/ sed contra
ctus ille nõ potest eẽ nisi mutue donati
onis vel permutationis/ ꝙ idẽ est pote
statis corpoꝝ pro suo perpetuo ad istũ
finẽ/ nãz ꝑtãtem sui corporis que suã est
nullus transfert in aliũ nisi per actũ vo
luntatis sue/ qꝛ per illũ fit domin⁹ ꝛ de
sinit eẽ domin⁹/ ꝛ facit aliũ dominũ/ ꝛ ꝑ
consequẽs illud qͦd alius acquirit in cor
pore alterius transfertur in ipsuz per ac
tuz voluntatis libere transferentis/ ꝛ hͦ
cũ signo extrinseco euidenti in quo ha
betur ratio contractus predicti/ forma
istius cõtractus. do si des/ vel do vt des
/ Tertia conclusio principalis proba
tur sic: nulli obligarent se cõmuni obli
gatione saltẽ difficili/ nisi ad hoc eẽt ali
quid astringens/ vel sicut lex nature/ vel
sicut lex positiua diuina/ vel humana.
/ lex eniz nature ꝛsi obliget ad indissolu
bilitatẽ vinculi predicti ꝑmisso tali cõ
tractu/ tamen nõ lex nature nec euiden

tissima. sed scđo modo dicta/ illud aũt
qđ nõ est de lege nature nisi scđo mõ/ nõ
est oĩbus manifestũ/ ergo expedit neces
sitatẽ illius precepti a lege potissima de
terminari/ Esto etiã ꝙ ad hoc obligaretur
preceptũ legis nature pmo modo dcẽ
puta principiũ practicũ manifestum/ vel
cõclusio/ adhuc expediret ponere ad hoc
preceptũ diuinũ/ quia minus obediunt
hoĩes soli legi nature ꝙ deo precipiẽ
ti/ quia minus timent ⁊ reuerentur cõ
scientas proprias ꝙ auctoritatẽ diuinã
nec expedit determinationẽ istam primo
modo fieri a lege positiua humana/ qꝛ
leges positiue humane varie sunt apud
diuersos/ sista autẽ indissolubilitas dꝫ
esse vniformis apud omnes. Hoc fa
ctũ est: vt patet geñ. 2°. ⁊ math. 19°. vbi
christus allegat deũ dixisse qđ adã pro
tulit geñ. 2. quia dixit per os ade vt pre
conis/ ⁊ ideo dixit deum coniunxisse sup
ple marẽ ⁊ feminã coniunctione matri
moniali/ qꝛ precepto qđ protulit per os
ade. d. adherebit ⁊c. Sed intelligendũ
ꝙ aliud est precipere contractum illum/ ⁊
aliud precipere adhesionẽ perpetuã pre
misso primo contractu/ primum bene ex
pedit precipi pro tẽpore illo pro quo es
set necessitas propagationis/ ⁊ maxime
si homines essent difficiles ad hoc sine
precepto/ sed pro alio tẽpore pro quo ñ
est necessitas non oportet precipi/ ⁊ hic
est ꝙ deus post lapsum bis dedit prece
ptũ de contrahendo. geñ. 2/ ⁊ iterum de
letis omnibus post diluuium preter octo
animas/ Sed preceptum scđm expedit
dari pro semper/ quia illã indissolubili
tatẽ ostensum est esse consonã legi natu
rali in prima cõclusione: ⁊ minus serua
retur nisi super esset preceptũ. sicut dcm
est in scđo articulo. Ad hanc conclusi
onẽ tertiam ponitur ratio talis. nullus po
test rẽ alterius domini alteri obligare:
nisi de consensu vel approbatione illius
cuius est/ sed corpus cuiuscũqꝫ est dei iure
creatiõnis/ ergo nullus potest transferre

illud in dominiũ alterius nisi inquantũ
deus approbat/ ergo si translatio ẽ ho
nesta ad istum finẽ: vt patet ex prima ⁊
scđa conclusione principali/ sequitur ꝙ
congruum est deũ istam translationem cor
poris approbare. Sed diceretur hic ꝙ
licet homo ex creatione tenetur deo in
omnibus que potest/ deus tamen non
tantum exigit ab homine/ sed dimittit
eũ libertati sue/ solũmodo exigit vt ser
uet precepta decalogi/ vnde potest quis
se vendere in seruum/ licet de hoc non in
ueniatur specialis approbatio diuina
in scriptura/ in qua venditione ita trãs
fert potestatẽ sui corporis in aliũ sicut i
cõtractione matrimonij/ cõsimiliter patet
de trãslatione dominij omniũ suarum
rerũ/ ⁊ tota ratio est qꝛ in quibus deus
nõ obligat sibi hoĩem/ vel sua/ relinquit
ea voluntati hominis. De 4ª conclusi
one sit hec pma conclusio specialis cõ
tractui predicto congruũ est ãnecti col
lationẽ gratie. quia cõtractus predictus
est difficilis cũ ex eo nascatur obligatio
valde difficilis cuius difficultas cõiun
cta est honestati vt probatum est prius.
ad honestũ autẽ ⁊ difficile congruũ est
gratiam conferri. Scđa cõclusio ẽ hec
congruũ est in aliquo signo sensibili ad
hoc a deo instituto regulariter conferri
quia dictũ est supra in generali de sacra
mẽtis di. pª expedit talia signa esse insti
tuta pro statu isto. Tertia cõclusio. ex
pedit sacramentũ proprie dictũ coniun
gi contractui predicto/ patet ex duabus
precedentibus/ quia signum efficax gr̃e tẽ
collate. Sed intelligendũ ꝙ circunscri
pta cõsideratione de rõne sacramenti/ i
pposito possunt cõiter veritates d̃ ma
trimonio ostendi per rationẽ cõtractus
⁊ obligationis/ hec autẽ ratio sacramẽ
ti ãnexa difficultates nouas videtur ad
ducere/ puta a quo/ ⁊ vbi fuit institutũ
que forma/ qualiter vna./ quis minister
⁊ qualiter vnus/ ⁊ quis effectus sit sacra
menti. De pº non potest dici ꝙ sacrm

mr̃imonij sit institutũ in statu innocen
tie: geñ. 2. qꝛ oĩa sacramenta habent effi
caciã a passiõe xp̃i exhibita/ vel preuisa
si aũt status inocẽtie stetisset/ passio xp̃i
nec fuisset exhibita nec preuisa/ nec ap
paret ꝙ sit sacramentũ legis mosayce.
nec inuenitur vbi in lege euãgelica insti
tutũ sit/ xp̃s enim math. 19. approbauit
qđ institutũ fuit: geñ. 2/ ⁊ paulus pª ad
cor. sic docuit vsum/ vel actũ sequentem
cõtractũ matrimonij/ Diceret ergo ali
quis ꝙ illud ad eph/ sacramẽtũ hoc ma
gnũ est: dico tamen in xp̃o ⁊ in ecclesia.
intelligitur de sacramento extense acce
pto pro signo sacre rei/ cuius tamen nõ
est causa nec signũ aliqđ efficax/ nõ enim
est matrimoniũ signum efficax respectu
cõiunctionis ecclesie ad xp̃m/ sed si aliq
mõ est signũ efficax ita potest esse votũ
virginitatis signũ cõiunctionis ecclesie
virginis ac christũ. Sed ꝙ cõiter tenꝫ
ecclesia sacramẽtũ matrimonij eẽ septi
mũ inter ecclesiastica sacramenta/ ⁊ de
sacramentis ecclesie nõ est aliter sentien
dũ ꝙ sentit ecclesia romana: extra d̃ he
reticis ad abolendã/ ideo dici potest ꝙ
cõtractui matrimoniali ãnexit deus sa
cramentũ proprie dictũ/ saltem pro lege
euangelica/ alioquin nõ esset sacramen
tũ no. le/ ⁊ tunc oportet dicere ꝙ institu
tũ fuit a xp̃o sicut vĩr dictum est supra d̃
sacramentis ecclesiasticis/ vbi autẽ non
inuenitur planius ꝙ math. 19/ ⁊ licet ibi
tantũ approbauerit cõtractũ institutũ
geñ. 2. ⁊ per ꝯsequens illud nõ instituit.
instituit tamen sacramentum qđ potest
accipi ex illo verbo qđ addidit/ qđ deus
coniunxit homo non separet/ vt nõ in
telligatur ibi coniunxisse pro instituisse
precise contractũ matrimonij/ sed coiũ
xisse extunc gratiose per institutionem
sacramenti cõcomitantis illũ contractũ
coniungentẽ. Forma autẽ est aliquod
signũ sensibile institutũ a deo ad signã
dum efficaciter gratiã tunc collatam.
Sed hic est dubiũ/ vel enim deus insti

tuit ita indeterminatũ signum: vt sit si
gnum efficax gratie sicut indeterminatũ
signũ requisitũ ad contractũ/ vel magis
determinauit illud qđ debꝫ esse efficax
gratie ꝙ ex impositione humana deter
minetur signũ sufficiens ad cõtractũ/ ⁊
si sic vel determinauit aliq̃ verba preci
se puta accipio te in meã vel in meũ/ vel
determinauit indifferẽter quecũqꝫ ver
ba exprimentia talẽ consensum/ ⁊ inter ista
multũ interest/ qꝛ si determinauit strictis
sime illud. s. ꝙ forma huius sacramenti
consistit in verbis precisis/ sequitur ꝙ
multotiens est contractus matrimonij
sine sacramento/ etiã in lege euangelica
qꝛ multotiens cõtrahitur per alia v̈ba
ꝙ per ista/ Si etiã determinauit verba
sed indifferenter cõsensum istũ exprimẽ
tia quecunqꝫ sint ista/ adhuc tamen cum
cõtrahantur quandoqꝫ inter mutos si
ne verbis: sequitur ꝙ alicubi est cõtra
ctus iste sine sacrõ/ nec istud est absurdũ
qꝛ possibile est ꝙ vsqꝫ ad legem euangeli
cã frequenter contrahebatur vbi tamẽ
nunꝙ fuit sacramẽtũ/ vt hic loquimur
. s. proprie/ Si autẽ nõ determinauit ꝙ
sit sacramentũ gratie magis ꝙ ex impo
sitione humana determinetur signum
sufficiens ad contractũ/ tunc potest dici
ꝙ in quocunqꝫ contractu in lege euãge
lica cõcomitatur sacramentũ/ qꝛ illud
signũ qđ requiritur ad contractũ est ex
institutione diuina sacramentũ. Ex
hoc patet scđm qualiter sit vna forma
qꝛ vna vnitate integritatis non vnitate
indiuisibilitatis./ verba enim hincinde
expressiua consensus sunt vnum signũ
integrum/ ⁊ respectu contractus/ ⁊ respe
ctu gratie/ nec est incõueniẽs plures for
mas particulares eẽ vnius sacri sicut
dictũ est supra de euchª de forma sup
panẽ ⁊ vinũ. De ministro ẽ aliud du
biũ. qꝛ vt plurimũ ipsimet contrahẽtes
ministrãt sibiipsis hoc sacramentũ vel
mutuo vel vterqꝫ sibi/ Sed nec hoc re
quiritur necessario si in omni cõtractu

ē sacrm: qꝛ aliqn̄ pñes ꝯhūt ꝓ filijs vel filiabus pn̄tib' eis non exꝑmētib' signa ꝓpria: si g̊ ibi ē sacrm opꝫ dicē ꝙ mini ster hui' sacri pt eē indifferēter qcunq̧ pt minister i ꝯctu mr̄ionij. Sꝫ q̄liter vn' minister: sic pri' de vna forma. Sꝫ q̄s effect': dico ꝙ due gr̄e i aiab' ꝯhenti um: ⁊ h° nisi sit obex pcti mor̄l hinc ⁊ i de. nō eni sufficit ad gr̄am ꝑcipiendā ꝙ ꝯhēs nō sit fict' respectū sacri: sꝫ opꝫ ꝙ pri' penituerit: qꝛ istud sacrm nō dat p mā grāz. Scd̄s effect' ē vnio aiaꝝ ꝯhē tiū: sꝫ pm' effc̄ tol̄ ē vn'. s. gr̄osa ꝯiūctō aiaꝝ. Si aūt strīgēdo formā ad certuz signū ⁊ ad mistros dēiminatos: oportet ꝯñt dicē ꝙ nō oēs ꝯhētes i lege xp̄ia na recipiūt sacrm: pōt tn̄ dici ꝙ ꝑcipiūt gr̄am si alias nō fit obex: qꝛ de' assistit ibi ꝓpt difficultatē illi' ꝯct' honesti: nō tn̄ tātā gr̄am quātam ꝑciperēt cū sacro maxie si ipossibilitas non excuset. De tertia ꝯclone q̄ applicat significata ad voces dico ꝙ aliud ē mr̄ioniū: ⁊ aliud ꝯct' mr̄ionij: mr̄ioniū est illa obligatio mutua: vl' viculū illud de q̊ dcm̄ ē i pri ma ꝯclone pncipali. ꝯct' aūt ē ille actus mutu' volūtatū: de q̊ dcm̄ ē i 2ª ꝯclone pncipali. Sacrm ē signuz efficax gr̄e ꝯco mitās actū illū: de q̊ sacro dictū ē in ter tia ꝯclusione pncipali: ⁊ pꝫ distīctō isto rū p se: pmū eni nō ē pmanēs i aialibus ꝯiugū: ⁊ ē relatio i fieri real' extrisec' ad ueniens: vel ꝙ veri' vī relatio rōnis: qꝛ nihil ē ibi nisi dn̄iū nouū: ⁊ noua fuit' p nouā ꝯmutatōez: sꝫ dn̄iū tale vl' fuit' nihil reale pōit i dn̄o vel fuo: scd̄z etiā tm̄ ē in fieri: ⁊ ē actio vel passio iterior vel exterior: vel mag̃ ꝯstās ex actib' in teriorib' ⁊ exterioribus duaꝝ ꝑsonarū ⁊ hꝫ se istud ad mr̄ioniū p° mō dcm̄ sic cā in fieri: queādmodū gn̄ātio ad pñi tatē: vel magis sic baptisari vl' ordinari ad caracterē sic pꝫ. s. Tertiū aūt sil'r ē i fieri: ⁊ sil' ē ⁊ nō ē cū p°: ⁊ iō nō sp ma net cū scd̄o: nec oꝫ dicē ꝙ h̄ nullū mr̄io niū sit eq̄uocū ad ista tria: imo ꝙ tm̄ si gnificet pm̄ ⁊ ꝓ aliqs dib' accipiat tm̄ i obliq̄ specificās illa: vt ꝓ scd̄o dicat cō tract' mr̄ionij: ⁊ ꝓ tertio sacrm mr̄ionij vbi nō ē ꝯstructio itrāsitiua: sꝫ trāsitiua. Si aūt dio ꝯcedas ꝙ h̄ nullū mr̄ioniuz significet illa tria nisi ꝯcedo de noie: ita h° erit eq̄uoce. Pn̄t aūt hec tria sic de scribi. mr̄ioniū ē viculū idissolubile in ter marē ⁊ feiaz ex mutua trāslatōe po testatū corpū suoꝝ i se iuicē facta ad ꝓ creādā ꝓlē debite educādā. Scd̄m sic: ꝯct' mr̄ionij ē maris ⁊ feie mutua trās latō corpū suoꝝ ꝓ suo ꝑpetuo ad ꝑcre andā ꝓlē debite educādā. Sacrm mr̄io nij ē expssio certoꝝ v̄boꝝ maris ⁊ feie ad se iuicē signātiū traditōꝫ mutue ptā tis corpoꝝ ad ꝓlē debite ꝓcreādā ex in stitutōe diuia efficacit' significās gr̄am ꝯferēdā mutuo ꝯhētib' ad ꝯiūctōꝫ mu tuā aioꝝ gr̄osā: vel si v̄ba certa nō sint pcise forma hui' sacri: nec etiā ꝯhētes sint precise ministri: ponat i pricipio lo co illi' expssio v̄boꝝ exhibitio certorū signoꝝ maris ⁊ feie: vel aliqd gn̄āl' si gnificās traditōez mutuā ptātis corpū maris ⁊ feie ad ꝓlē debite ꝓcreādā.

Per hoc patet ad

q. istā applicādo: ꝯct' siqdem mr̄ionij istitut' ē a deo añ lapsū: Geñ. 2°. H° nūc os ex ossib' meis: ⁊ crescite ⁊ multiplica mini. ⁊ post lapsū Geñ. 3°. Multiplica bo ꝯcept' tuos ⁊ erūnas: dixit dn̄s eue. ⁊ Geñ. 9°. Crescite ⁊ multi. ⁊ ē institutō p modū p̄cepti affirmatiui: ita ꝙ obli gat semp: sꝫ nō ad sp: sꝫ tpe nc̄itatis: non tm̄ in pnci°: sꝫ adhuc vī eodē mō obli gare si paucitas i filijs ex aliq̄ causa ac cideret: puta ex bello peste vel clade ⁊ hmōi. ⁊ hoc ꝓbat quō iste ꝯct' ē a deo p legē positiuā diuinā institut': ⁊ etiaz aliī ē ab ipo. s. vt iprimēte legez nature cordib' hoim: de q̄ lege nature ē iste cō tract': licꝫ nō pmo: nec vt necessariū no tū: tn̄ vt scd̄ario ꝯsonū. Scd̄m. s. obli gatōem indissolubilē instituit deus ex lege sua positiua: Geñ. 2. Adhebit vxo ri sue. adherebit inquā. i. nō momenta nec accipiet. instituit etiā iprimēdo legē nature ñ solū quātū ad euidēter nc̄cia ex lege illa: sꝫ quātū ad euidēter ꝯsona illi legi. ⁊ ꝙ sic instituerit ꝓbat i pn° pri me ꝯclonis. ⁊ istud p̄ceptuz scd̄m hꝫ vī positiui: qꝛ obligat sp ⁊ ad sep nisi p le gislatorē fiat spālis dispēsatio: vt dicet di. 34. Tertiū. s. sacramētū mr̄ionij i stituit de' sicut dictū ē in q̄rta ꝯcloe pn cipij. Sꝫ h̄ ē dubiū qꝛ ex oib' ꝯcloib' istis ⁊ ex ista solutōe nō hꝫ nec rō ꝯctus mr̄ionij: nec obligatōis: nec institutō di uina respectu ei' nisi ꝓpt hūc finē. s. ꝓ creare ꝓlē debite educādā: hec autē isti tutio dī fuisse i officiū: sꝫ pter hoc mr̄i moniū fuit institutū in remediū. s. vitā de icōtinētie post lapsū: vn̄ g̊ pmo ē ho nestas ꝯct' hui' vel obligatōis isto mō vel institutio vel approbatio diuia re spectu ei' ad istū finē. Rn̄o. nō appet facile ꝙ fm rectā rōem debeat q̄s i illo actu pcise ad delectatōnem aspicē: imo magis oppositū vī ꝯsonū rōni: g̊ magi tollēdo qꝛ nō vī inueniri ibi finis lau dabilis nisi ꝓcreatio prol'. rō etiā nālis nō vī ꝯcludē aliquā honestatē i actu il lo: nec p ꝯñs in obligatōe vel cōtractu obligatorio mutuo ad illuz actū: nec p ꝯñs ꝙ legislator recte debeat talē ꝯctū vel obligationem approbare vel insti tuere. Quid g̊ si dicat ꝙ quicunq̧ vo lens vti corpe suo ad delectationez pcti ne vtat iniuste cū nō sua: pōt ꝯmutare corpus suum ꝓ corpore alterius q̊ iuste vtat tanq̄ suo ⁊ tūc ista datio honesta erit ꝓpt illā iusticiā: p̄supposito tamen tali fine licito: nec oportebit tunc ꝙ de licentia diuina vtatur se vel corpe suo ad talem actum: ad hoc vt licite vtat: quia vt dictū ē excludendo scd̄am rati onē ad tertiam conclusionē: de' eni vni cuiq̧ cōmisit se ⁊ sua in quib' nō obli gauit eū sibi. si hoc non sufficiat: nec iu sticia ad illū actū erit magis laudabilis q̄ iusta ꝯiunctio vl' ꝯmutatio ad vnū aliū actum q̊ nō esset laudabilis: puta commutatio ad vtendum alio ad locū alium ꝓ simili vsu. Saltem pōt hic re curri ad institutōem dei q̊ non ex lau dabilitate act' ꝓpt aliū finez q̄ ꝓpaga tionem: sed ex infirmitate post lapsum ⁊ ꝓnitate ad istum actū indulsit: nō ap probauit actū istum: ⁊ hoc ad vitādū maius malū: ⁊ ista indulgentia posita cōtractum ordinatū ad actum istuz in stituit: ⁊ si non lege nature ipressa: saltē lege positiua: ⁊ h° tam quātū ad cōtra ctum q̄ quantum ad obligationem: sꝫ difficile ē inuenire quo ad cōtractum: quia nunq̄ in ve. testa. inuenitur cōtra ctus p̄ceptus vel laudatus nisi ad pro creatōem ꝓlis: semp eni mandatum di uinuz est ad h°: crescite ⁊c. qd̄ non ē ni si ꝓpagando: saltē in noui test. certifica ti sumus de hoc ꝓpter aliū finem. s. ꝓ pter vitandum fornicatōez. i. corinth. 7. hoc autem fm indulgentiaz dico ⁊c. ⁊ verisimile est ꝙ ista indulgentia non fuerit p° fc̄a in no. le. sꝫ a pricipio huāni lapsus. Sic ergo ex primis conclusio nibus hī de institutōne mr̄ionij ⁊ obli gatōis i ordine ad finē ꝓpagandi ꝓlem ⁊ institutio sacri cōcomitantis illū con tractū: sꝫ institutio ꝯtract' ad vitandā fornicationem nō hī ita p rōnem natu ralem: imo vix tanq̄ licitū ex institutō ne diuina: nisi vt indulgente. ⁊ sacramē tum cōcomitans cōtractū illum eodez modo concomitat vt prius de matri monio instituto ꝓpter primū finem.

Ad argumenta

ad primꝫ pꝫ ex prima conclusione: qꝛ adam sicut p̄ co protulit ibi verba h° nunc os ex ossi bus ⁊c. sicut manifeste exprimit christ' Math. 19°. c. de eo qui fecit masculū ⁊ feminam: ⁊ dixit quāobrem adhere bit homo ⁊c. Ad secundū. ecclesia cir ca materiam habilem vel inhabilē ali quid immutat: sed non circa illud qd̄ ē

cēntiale ꝯtctui mřionij p̄suppoſita materia idonea.

Di. 27.

Oſt hoc ad uertēdū

Circa iſtaȝ.27.di. q̄ro duas q. Pria de diffinitōe mřionij quā ponit mgř in lřa vtrū ſit ꝯueniens cū dicit ꝙ mřioniȝ ē viri mulieriſq; ꝯiūctio maritalˀ inť legitimas pſonas viťaȝ indiſſolubilē retinēs videť ꝙ nō: qꝛ aut ꝯiūctio accipiť ibi ꝑ ꝯiūctōe paſſiua aut ꝑ relatōe. non pmo mō: qꝛ illa trāſit trāſeūte ⁊ ceſſante actu contrahētium ⁊ etiā ois paſſio ē ad aliqueȝ terminū: ⁊ tūc opoꝛtet dare terminuȝ aliquē inductum per iſtam ꝯiūctionem: quod nō eſt verum: qꝛ nihil ē ibi nouū niſi reſpectu rōnis nec ſcđo mō: quia cuȝ ſint due relationes: vna viri ad mulierez: ⁊ alia ecōuerſo. 3. ph. eadē ē via ⁊c̄. ḡ ſequitur ꝙ eēnt duo mřionia vel ꝙ mřionium non ſit eēntialiť vnū. ¶ Cōtra magiſter i lřa.

¶ Ad iſtā. q. pȝ ex dcis ad quītā ꝯclōneȝ p̄cedētis. q. qꝛ iſta diffinitio mřionij dȝ intelligi ſic̄ explicata ē per diffinitōem vel deſcriptōem poſitā ibi: ꝙ ſi mřimoniū accipiať ibi ꝑ ꝯtctu pꝛopꝛie tūc ꝯiūctio pōt accipi ꝑ actu ꝯiūgēdi vel paſſione q̄ includit vtrūq; actū. ſ. intriſecuȝ ⁊ extinſecū pſonarū in actu ſuo ꝯiūctarū. ¶ Ad argumētū dico ꝙ itelligendo mřioniū ꝑpꝛie cōiunctio itelligitur ꝑ relatione: ⁊ cū dicis ꝙ illa eſſet terminꝰ motꝰ nō ſequiť qꝛ illa motio q̄ erat ibi erat ꝑ actū volūtatis nō derelinquēteȝ aliquid inductū: ⁊ ſm actū cāndi ſignū exterioꝛem a quo etiā nihil derelinq̄batur: cū dicis de dualitate rn̄ſuȝ ē prius qꝛ mřioniuȝ ē vnum vnitate integritatis nō indiuiſibilitatis: ⁊ ita eſt vniuerſaliter in omni contractu: quia contractus includit duas partes: ſcilicet aſſenſum huius ⁊ illius: ⁊ in vtroq; etiam duos actus: ſcilicet interioꝛem ⁊ exterioꝛem ſignificantem illum interioꝛem.

Ecundo quero

an cōſenſus ꝑ verba ſitˀ cā ſufficiēs matrimonij ſꝙ nō: qꝛ tūc nullꝰ poſſet eē certus de matrimonio: ſicut nec ď ꝯſenſu alterꝰ nō eni videt q̄s voluntatem alterius ꝯſequēs ē incōueniens: qꝛ nullꝰ poſſȝ tūc vti certitudinaliter actu matrimonij ſine periculo. ¶ Preťea. 20. q. 2. honoꝛant. in textu ⁊ in gloſa. ⁊ extra de ſpōſalibꝰ tue. ſufficit exp̄ſſio parentū ꝑ filijs. ¶ Contra mgř in lřa. ⁊ extra de ſpōſalibꝰ. tua nos. ſine conſenſu ⁊c̄. nequeūt mřioniū facē cōſenſus aūt tacitus nō ſufficit ad ſacřm: qꝛ nō ē ibi ſignū ſenſibile.

Solutō iſtiuſ queſtionis

pȝ ex ſcđa ꝯcluſione pme. q. qꝛ ibi habeť q̄liter ꝯtctus mutue donatōis poteſtatis coꝛpoꝝ ē honeſtˀ ⁊ q̄liť ſe hȝ ad vinculū derelictū inť ꝯiūges ⁊ tunc ad foꝛmā. q. nō eſt dicēdū ꝙ ſit ꝑpꝛie cauſa ſufficiēs illꝰ vīculi: ſȝ ē diſpoſitio preuia ſicut baptiſari ⁊ oꝛdiari ē preuia diſpoſitio ad caracterē ꝯſenſus aūt exp̄ſſus verbis ſufficientibꝰ icludendo iſta duo nihil aliud ē q̄ ꝯtctus mřionij: ⁊ iđ ſe hȝ ad mřimoniū ſic̄ iſte ꝯtctus. ¶ Ad pmū argumētū dico ꝙ pōt ibi eē certitudo talis q̄lis requiriť in actibꝰ humanis in alijs eni ꝯtctibꝰ puta vēditōis vel ꝯmutatōis reruȝ nō requiritur certitudo demōſtratiua: ſȝ ſufficit ꝓbabilis ⁊ vt i pluribꝰ ⁊ talis ē in ꝑpoſito ex ſuppoſitōe iſtiꝰ ꝑpoſitōis quilibet hn̄dus ē verax de q̄ nō habeť euidēs ſignū oppoſiti ⁊ iſta ē de lege nature. i. ꝯſona legi naturali ꝙ ꝑ fideli ⁊ veraci quilibet habeať quouſq; ꝑ experiētiā vł ꝑ teſtioniū alioꝝ fuerit certitudinaliť ꝯriū extimatū. Si aūt aliquiſ dicat ſe fūdaſſe ꝑſonam ſecū ꝯhentē de hº. i. di. ¶ Ad 2m ꝯcedo ꝙ ad ꝯtctum ſufficit parētes ꝯhere ꝑ filijs ⁊ ſufficeēt ſine q̄buſcūq; vbis ꝯtctus ꝑ lřas. ſiquidē in alijs ꝯtctibꝰ em-

tōis ⁊ vēditōis firmioꝛ ꝯtractꝰ hr̄ in litteris q̄ in vbis nudis. Sed an in iſtis ſignis alijs a verbis vel exhibitis ab alijs vel cōtrahentibus ſaluet rō ſacri: tactū ē in ꝯcluſione quarta ſolutionis precedentis.

Di. 28.

Ic queri ſolet

circa iſtā. 28. di. quero vtruȝ ſolꝰ aſſenſus de pn̄ti expreſſus vbis cauſet mřimoniū ſꝙ nō. Omne vinculum vł contractus ad qđ licite pōt ſequi carnalis copula ē mřioniū vel mřimonij ꝯtractꝰ ſed poſt cōſenſuȝ expreſſuȝ vbis de futuro licite ſequitur copula carnalis: qꝛ tales nō dicūtur foꝛnicari: qꝛ ſbſequēte copula carnali eccleſia ſimpliciť dicit eē mřioniū inť illos. ḡ. ¶ Hec ꝯfirmatio extra ď ſpōſalibꝰ. is q̄. ¶ Preterea. ipletio ꝑmiſſi ſicut ⁊ fidelitas ē de lege nature nō aūt ōper illuȝ actū: qꝛ ille actꝰ nō eſt foꝛma ꝯhēdi nec foꝛma ſacramēti: ḡ priꝰ fuit mřimoniuȝ ḡ pꝛomiſſio ē vinculuȝ indiſſolubile: ⁊ maxime ſi ꝯfirmať iuramēto: qꝛ ſeruare iuramētū ē de lege nature. ¶ Preťea non ē mediū quātū ad ꝯtctū iſtū inť ſpōſalia ⁊ mřimoniuȝ: ſȝ qn̄ apponiť iuramētū excedit ꝯtctus firmitatē ſponſaliū qꝛ ſpōſalia habēt firmitatē ſuā ſine iuramēto: ḡ qn̄ apponiť iuramētum ē cōtractus mřimonij. ex ꝑmiſſo ḡ cū iuramento ſurgit vinculuȝ indiſſolubile: ḡ mřioniū. ¶ Contra mgř in lřa.

Reſpōdeo ſicut patet

ex ſcđa ꝯcluſione pme ſolutōis ꝯtractus mřionij: q̄. ſ. inducit obligatōnem vel vinculū qđ diciť vinculū matrimoniale ē datio ⁊ ſi nō liberalis ē tn̄ datō ꝑ alio recipiēdo q̄ eſt ꝑmutatio: traditio ſaltē mutua ptātis coꝛpoꝝ ſȝ nullꝰ ꝑmittēdo tradit illud qđ ꝑmittit imo ē ꝯdictio: qꝛ ꝑmiſſio ē de tradēdo i futuꝝ ꝯſenſus aūt de futuro expreſſus ſignis ꝯueniētibus tali ꝯſēſui nō ē niſi ꝑmiſſio ḡ ipoſſibile ē ibi eē traditōꝝ nec ꝑ ꝯn̄s ꝯtractꝰ mřionij. ¶ Si q̄s aūt vellet facē vim de ſacro ꝯcomitāte cōtractū: poſſet dicē ꝙ ꝑpꝛia foꝛma hꝰ ſacri ſiue ꝯſiſtat in verbis tm̄ ſiue i ſignis alijs nō tn̄ ꝯſiſtit niſi i ſigno rep̄ſētatiuo nō aūt ꝓnoſtico nec intēdere ꝑ futuro ē ſufficiens intētio in miniſtro ad miniſtrādū ſacřm: ſȝ opoꝛtet ꝙ intēdat pꝛo pn̄ti ſicut ſignuȝ ſignificat in ſacris eni veritatis miniſter nō miniſtrat idonee ſi mētitur ḡ nō ē ſacřm ſi ē cōſenſus de futuro tm̄ ꝑpter defectū intētionis miniſtri ⁊ mēdaciū ē ſi vtitur ſigno repꝛeſentatiuo ſi aūt vtiť ſigno ꝓnoſtico ⁊ ſi nō mētiatur tn̄ deficit intentio req̄ſita ⁊ ſignū requiſitū.

Ad pꝛimū argumē

tum dico ꝙ maioꝛ nō eſt vera niſi itelligatur de viculo indiſſolubili an̄ actū copule carnalis iſtud aūt ⁊ ſi fiat indiſſolubile ꝑ actū illū nō tamē erat pꝛius indiſſolubile. ¶ Et ſi queras iſto ſuppoſito ſm p̄ſumptōem eccleſie qđ ſm veritateȝ ē vinculū indiſſolubile: nūquid actus ſequens cauſat vinculū indiſſolubile. ¶ Rn̄deo veritas p̄ualet p̄ſumptōni ſimpliciter in quocūq; iudicio ſi eq̄liter poſſit eē veritas nota ſic̄ illud vn̄ oꝛitur pꝛeſumptio. ¶ In veritate ḡ ſi iſte in actu ſequēti ſponſalia nō mutat cōſenſum ſponſaliū in cōſenſum mřimonialem nō efficitur mřimoniū per iſtū actum qꝛ iſte actꝰ nec ex natura rei nec ex lege diuina ē foꝛma ſacřalis: nec matrimonij in pꝛopoſito ecclesia tn̄ cui n̄ poteſt innoteſcere animus exercentis actum illum pꝛeſumit ꝙ iſte noluit peccare moꝛtaliter: ⁊ ideo ꝙ taliſ pꝛocedat a conſenſu ſponſalium ad nouum conſenſum matrimonialem: ⁊ illo affectu cognoſcat iſtaȝ. ꝑ hoc ad illud quod adducit extra ꝯcedo eni ꝙ ſi nō muteť ꝯſēſus poꝛ i mřionialē ſm vitateȝ non eſt matrimoniū licȝ eccleſia ſic p̄ſumat

¶ Ad 2ᵐ dico q̄ ꝓmissio ⁊ si sit de le. na
ture fuādaltū nō attigit ad ɔ̄ctū datōis
⁊ iō q̄ntūcūq̄ꝫ teneat soluē ꝓmissū/res) tñ
manet sua) si āt det alteri/data ē(nec ꝑt
postea ab illo cui dedit auferre/vt red'
dat ꝓmissū/nec tenet ad restitutionē: q̄ꝛ
nihil sibi abstulit/sed dꝫ de ipossibilita
te reddēdi ꝓmissuꝫ penitē(sive de defe'
ctiōe ꝓmissionis(ita est h̄/ḡ illa ꝓpō ma
ioꝛ q̄ vinculū indissolubile ꝑueniēs ad
istā obligationē est mr̄imoniū v̄ꝫ est de
indissolubili de iure/⁊ de facto(sicut est
q̄ñ datio facta est ꝑpetuo(ꝓmissio āt ⁊
si sit indissolubilis de iure tñ dissolubil'
est de facto ꝑ dationē sequentē. ¶ Ad 3ᵐ
dico: q̄ in spōsalib' est gradus in firmi'
tate ⁊ firmitas iurameti addita spōsali
b' ꝑ ɔ̄sensuꝫ de futuro licet magis certi'
ficet nō tam̄ exit certitudinē ⁊ firmita'
tem sponsaliuꝫ. di. 29.

Oportet autez

ɔ̄sensuꝫ ɔ̄iugalē. Circa istaꝫ
29. di. q̄ro vtrū ɔ̄sensus coact' sufficiat
ad ɔ̄ctū verū mr̄imōiuꝫ(q̄ sic: q̄ꝛ bapti
zat' timoꝛe penaꝝ sufficient ɔ̄sentit. ita
q̄ v̄e recipit baptismū. vñ ⁊ cogendus ē
ad obseruātiaꝫ fidei iā suscepte extra de
baptismo ⁊ ei' ef. maioꝛes. ḡ a simili i ꝓpo
sito cū ibi sit mr̄imoniū spūale sicut h̄
carnale. imo ɔ̄ña videt tenē a minoꝛe.
q̄ꝛ min' vī requiri libertas ad carnale q̄
ad spūale mr̄imoniuꝫ. ¶ Preterea: nul'
lus met' ipedit nisi qui pōt cadē in con'
stanteꝫ virū. sed vir cōstans est foꝛtis. ⁊
foꝛtis est ipauidus. 3. eth. ¶ Preterea ex
tra: de his q̄ vi metuq̄ꝫ cā fiunt: ad au
res. electio facta ꝑ metū si sit iuramēto
firmata ē obligatoꝛia/ḡ a simili in ꝓpo°.
¶ Pretea coactio facta ꝑ metū nō ē nisi
quedā inductio efficax ad illud (sed blā
ditie ita efficaciter inducē pñt sicut tro'
res vel mine. ḡ ɔ̄sentiēs ꝑꝑ aliquas blā
ditias vel delicias allicientes nō ɔ̄heret
mr̄imoniū/ɔ̄ñs est fīm ḡ. ¶ Pretea. ex
tra de despō. ipubeꝝ. tua. pr̄ aliū nūdū
adultū cui' volūtas nō pōt discerni cui
vult pōt mr̄imonio tradē/⁊ postq̄ fili'
ad ꝑfectā etatē ꝑuenerit dꝫ hoc adiplē:
⁊ hoc h̄r. ff. de spōsalib'. l. sed que pr̄is.
/dī de filia q̄ tūc solū discētiendi a pr̄e li
centia ɔ̄cedit sibi si indignū moꝛib' vel
turpē sponsū pr̄ ei eligat/⁊ ꝓbat hoc a
sili. q̄ꝛ papa pōt suos filios cogē ad con
trahendū mr̄imoniū spūale puta ad re
cipiendū epatū. ḡ. ¶ Cōtra magr̄ in lr̄a.
¶ Pretea: fauoꝛabilius ē mr̄imoniū spi
rituale q̄ carnale sed ɔ̄sensus coact' ipe
dit ꝓfessionē religiōis: vt h̄r. 20. q. 3. pñs
ḡ ⁊ h̄. ¶ Pretea q̄ fili' ñ possit cogi a pr̄e
ad ɔ̄hēdū mr̄imoniū: h̄r extra ō despō.
ipu. c. j. ¶ Pretea extra de his q̄ vi me'
tuq̄ꝫ cā fi. c. j. ⁊ i glo. mr̄iᵐ ɔ̄ct' ꝑ metuꝫ
nō tenet/nec obligat' ē q̄ h° fac/⁊si iuret.

Hic dicitur

q̄ simplr̄ nō pōt aliq̄s co
gi ad ɔ̄sensuꝫ. sed tñ ſꝫ q̄d. s. ꝑ metū pe
naꝝ q̄s vult euadē/tunc arguit(sed pe'
nas q̄s timet sufficient euadit ɔ̄sentien'
do tantū verbo extrinseco/ḡ si vltra h°
ɔ̄sentit aio interius isto cōsensu/ɔ̄sentit
non ex metu/⁊ per ɔ̄sequens ille cōsen'
sus est liber: ⁊ non coactus/⁊ ita obligat.
¶ Contra hoc: quicunq̄ꝫ cogitur ad ali'
quid q̄ȯ non potest esse sine alio absq̄ꝫ
peccato moꝛtali/cogitur ad illud aliud/
⁊ hoc accipiendo coactiōeꝫ simpliciter
hincinde/sed iste per te cogitur ad dicē'
dū verba exterioꝛa ad expꝛimendū con
sensuꝫ per metuꝫ/illa aute verba nō pos
sunt eē sine consensu illo interioꝛi sine
peccato moꝛtali/q̄ proferens illa sine il
lo perniciose mētitur/ergo sic per te po
test cogi ad proferenduꝫ verba/sic ⁊ ad
consensuꝫ interioꝛē/maioꝛ probat mul
tipliciter/tū q̄ꝛ iste metus qui excusat ē
ille qui pōt cadē in cōstantē virū: ſꝫ tu'
ra/sed in virū ɔ̄stantē nō pōt cadē met'
maioꝛis incōmodi q̄ peccati moꝛtal/tū
ēt: q̄ꝛ nullus met' pōt cadere recte in ali
quē nisi ad subeundū min' malū/vt fu'
giat mai' malū/ſꝫ pati q̄cūq̄ꝫ penam est
min' malū q̄ peccare mōꝛlr̄. ¶ Idē etiā
posset ꝓbari de licito ⁊ illicito: q̄ꝛ met'
nō ꝑt inducē aliquē ad aliq̄d nisi vt est
licitū: q̄ꝛ magis necessariū ē vitare illici
citū q̄ fugē penā/ si/q̄dē plus a cā supio
ri determinat aliq̄s ad fugiēdū illicitū/q̄
ad penā cauēdā: q̄ꝛ de' ꝑ affectōeꝫ iusti'
tie retrahit hoiem ab illicito/ affectio
aūt ɔ̄modi iclīat ad penā vitādā. ¶ Hec
rō tota ɔ̄firmat duplici exēplo/ ꝑmo si
alicui ñ licēt ɔ̄sentire inī'/null' met' de
bēt eū inducē ad ꝓferēdū v̄ba exterius
sic esset de religioso q̄ nullo° induci dēt
ad dicēdū hec v̄ba: q̄ꝛ aut ɔ̄setiēs aio: ⁊
sic peccat mōꝛlr̄ ɔ̄ votū/aut nō ɔ̄setiēs
/⁊ sic peccat mōꝛlr̄ mēdacio ꝑnicioso: ḡ
null' ali' inducit sufficiēter ꝑ metuꝫ ad
dicēda ista verba/nisi vt distiguit a reli
gioso: q̄ꝛ licet sibi ɔ̄setire inī'. ¶ Aliud
exᵐ. si q̄s violētiā inferēs isti vt accipiat
illā: ⁊ etiā ꝑ violētiā exigēt ab eo tale iu
ramētū/iuro ad sācta dei euāgelia q̄ si
ne metu ɔ̄sentio in istā/nullo mō dꝫ ex
aliq̄ metu ad istud iuramētū induci/q̄ꝛ
est peccatū moꝛtale iurando mēdaciter
ḡ a sili nullo metu pōt iste induci ad ac
cipiēdum istā v̄bo exterius/nisi vt sic ac
cipere ē licitū/ hō ē aūt licitū nisi vt ɔ̄iū
gitur ɔ̄sensui iterioꝛi. ¶ Si dicas ꝑ istas
rōes ꝓbari pōt q̄ nō dꝫ dicē v̄ba ꝓpt̄
quēcūq̄ꝫ metū nisi ɔ̄setiat aio/ tñ si ɔ̄sen
tit/tenet(q̄ꝛ ad illū ɔ̄sensum nō inducit
tum sufficient metus. ¶ Contra: nec ad
v̄ba exterioꝛa cogit simplr̄ sic q̄ ali' mo
ueat linguā suā: ſꝫ q̄ꝛ iminet sibi aliud
magis vitandū. s. moꝛs/iō dī cogi ad sic
loquendū: ḡ a sili cū immineat sibi ma
ius malū q̄ ɔ̄setire in istā: vtpote moꝛs
vel peccatū moꝛtale/metu cogit ad ɔ̄sē
tiendū in istā. ¶ Cōfirmatur istud: q̄ꝛ op
positū daret occasionē multis mentien
di ꝑniciose. ¶ Cōfirmat etiā ꝑ exēplū si
quis i magno ꝑiculo ꝓiciat merces in
mari ne submergat ex metu ꝓiicit: ⁊ si eēt
act' ali' sine q̄ nō possꝫ eē ꝓiectio/vl' ab
solute/vl' sine pctō mōꝛli/ad illuꝫ silr̄ co
gētur. ¶ 2° peccat' oppio i h° q̄ dīc ecclaꝫ
ꝑsumē nō eē ɔ̄sēsū q̄ꝛ ꝑsumit ipꝫ ex me
tu tñ° ɔ̄sēsisse exti': nō inti' i aio/h° fīm
ē: q̄ꝛ eccl'ia sp̄ ꝑsūit ꝓ meliori pte: sic h̄r
extra de re. iur. estote misicoꝛdes./⁊ ex
tra ō scrutinio i oꝛdinib' faciēdo. c. vni
co. q̄s ꝑsūit idone' q̄ñ ñ ꝓbat inidone'
/⁊ apparet manifeste: q̄ꝛ ecclesia copulā
carnalē sequētē spōsalia ꝑsumit eē ex af
fectu mr̄imoniali: q̄ꝛ ꝑsūit spōsū ⁊ spō
sā ñ peccare mōꝛlr̄ i illo actu/ḡ a sili h̄.

Ad questionē

igr̄ duo sūt videda ꝑ°
q̄lr̄ possit eē ɔ̄sēsus coact'/2° si ille suffi
ciat ad ɔ̄tractū mr̄imonij. ¶ De ꝑ° ɔ̄di
ctio ē volūtatē simplr̄ cogi ad actū vo'
lēdi: q̄ꝛ cū violētū sit ex 3° eth' cui' ꝑnci
piū ē extra nō ɔ̄ferēte vī passo: itellige
passo vim. i. violētiā nō ɔ̄ferēte: nō ne'
gatiue ſꝫ ɔ̄rie. i. ɔ̄ferēte/ q̄ȯ ē dcū violē'
tū ē q̄ȯ ē foꝛlr̄ a ꝑn° extrīseco q̄ȯ ē ɔ̄ in
clinatōeꝫ passi: ⁊ velle nō pōt sic inesse
volūtati/q̄ꝛ tūc nolēs vellet/ seq̄tur ꝓpo
situ/ pōt ḡ h̄ñs volūtatē cogi ad aliquaꝫ
passionē vtpote ligat' h̄ remanē: vl' ad
aliquā actōem istraleꝫ q̄ tñ nō est actio
sua/vtputa si aliq̄s manu ꝑcutiat/ita pos
set facē manu erea/ ſꝫ ad actōeꝫ volūta'
tis illicitā/vel iparatā/q̄ ꝑꝑe ē actio hūa
na nō ꝑt cogi nisi fīm q̄d metu. s. maio'
ris mali/q̄ sit ille āct'/ ⁊ est ista coactio
possibil' i hoie v̄tuoso/q̄ñ nō leui estiāti
one ſꝫ certitudinalr̄ saltē certitudie suf
ficiēte i actib' hūanis/scit malū sibi ife'
rēdū/q̄ȯ mai' ē icōueniēs sibi q̄ actuꝫ
istū displicētem elicē/ ⁊ pōt bñ eē fīm q̄
rectā rōem sit sibi mai' icōueniēs: vtpo
te moꝛs/vel sustinē carcereꝫ/vel captiui
tatē/mutilatōeꝫ enoꝛmeꝫ: stuprū/⁊ silia
mala/ cū ḡ iste sit dñs volūtatis sue pōt
/⁊ velle aliq̄ȯ q̄ȯ al' nollet/⁊ ipare actuꝫ
al' nolitū/añq̄ incurrat ista mala: ⁊ h°
fīm rectā rōeꝫ/vñ tal' met' oē posse cadē
i ɔ̄stātē viꝝ/ſꝫ null' met' ꝑt iducꝫ aliquē
ad pctm̄ moꝛle fīm rectā rōeꝫ/ q̄ꝛ nō ꝑt
eē mai' malū q̄ȯ iminet q̄ sit istō pctm̄:

q₂ nll'a pena solū peioꝛ ē φ̄ culpa mōꝛl.

Descḋo dico φ ꝯsensus isto° coact° i istā nō suffic ad ꝯ̄ctū mr̄imonij: vt exp̄sse hꝫ extra ḋ spō. veniēs. 2. ꝯ. c. ꝯsulta. Sed q̄ rō istı°? Rn̄o ꝛ a cā formali istı° ꝯ̄ct°, ꝛ a cā efficiēte a q̄ ē φ ꝯ̄ct° hꝫ talē form/ ꝛ a cā finali ꝓpt quā efficiēs dedit isti ꝯ̄ctui talez formā. ꝓmū pꝫ. q₂ iste ꝯ̄ct° ē datio; ꝛ lꝫ nō liberal: q₂ dat vt det sibi eq̄le. lē tñ libera datio: q₂ ꝯtra datōis rōez ē φ nō sit libera. 2° a cā efficiēte: q₂ de° talē instituit istā translatōem sūme liberā. vñ nō ē istud ab eccl'ia determinatū/ sꝫ tm̄ expressū. pꝫ ei φ etiā i lege nature erat istō reqsitū in ꝯ̄ctu mr̄imonij. Gene. 2°. adherebit vxori: sed nō adhēt q̄s illi qḃ inuite tenet. ꝛ Gene. 24. dī de abraā q̄ dixit illi fuo suo si noluerit mulier tecuz venire tūc liber eris a iuramēto: ꝛ cū petēt illā rebeccā dixerīt: vocem° puellā ꝛ q̄ram° volūtatē ei°: ꝛ stati q̄sierūt parētes/ vis ire cū hoie isto? rn̄dit ibo. 3° ex pte finis q̄ ē ꝓles pcreāda ex q̄ nascitur idissolubilitas viculi: ad istū actū ꝯpetit istā datōez eē simplr liberā: q₂ vt dictū ē. 28. q. 3. pn̄s/ qḃ q̄s nō diligit: facile ꝯtēnit. Dicit etiā q̄dā φ posset dici ecc'iaz itelligē psonā aptā/ etiā p tpe illo ꝓ q̄ ē coactō: q₂ sic pt̄ itelligē simplr ita etiā i casu vel ad tps/ sꝫ h° nō credo/ imo statutū eccl'ie h° reqrit ad nām isti° ꝯ̄ct° ab efficiēte determinatā ꝓpt finē ad quē ē. Cōtra h°: si iste coact° metu simplr cōsētit i istā vt dcm̄ ē pu° ve ꝯsētit: q₂ ex q̄ v̄tuosus ē vt vitet pctm̄ mōꝛle ꝯsētit iteri° ꝯcordit v̄bis extioꝛib°/ g̃ ē p actum volūtatl trāsferat dn̄iū: iste trāsfert ptātē sui corpis i illā. Pt̄ea si q̄s ex metu pc̄ti mōꝛl ꝯ̄heret mr̄i^m puta si ex p̄cepto diuino/ vl' hoīs supioꝛis si possꝫ p̄cipere simplr ꝯ̄hēt: ꝛ tñ met° pc̄ti mōꝛl' ē ita met°/ ꝛ ita cadēs i ꝯstātē viꝝ sic aliq̄s met° pene: imo multo magis. Pt̄ea nō tm̄ sibi pōt q̄s timē malū: sꝫ etiā ꝓximo: g̃ si malū imineat h̄ mulieri vl' pc̄ti/ vt si dicat ꝓ firmo φ se ꝓstituet. stati nisi ducat/ vel pene/ vt si dicat φ ali° vl' ipa occidet se nisi ducat: iste vt vitet ista mala accipit eā; vr̄ φ sit ꝯ̄ct° mr̄imonij/ ꝛ tñ ē met° l g̃. Ad solutōez istoꝝ possꝫ accipi rō ex sacro: q₂ reqritur libera itētio i ministrādo h° sacrm̄/ sꝫ istud nō ē ita notū sicut de liberalitate reqsita ad ꝯ̄ctū. Ad p̄mū ꝯcedo φ iste cui iminet met° pc̄ti mortis vel carceris s̄m rectā rōem/ dꝫ dicē v̄ba mr̄imonialia q̄ exigūtur ab eo: ꝛ ex ꝯñti dꝫ ꝯsētire interi° ꝯcorditer v̄bis: nec tñ p istū ꝯsēsū trāsfert ptātem sui corpis i illā: q₂ null° ꝯsēsus ē trāslatiuus nisi mere liber. Et si dicas saltē iste libere hꝫ actū volūtatis: g̃ quātū ē in se trāsfert. Rn̄o: nō libere hꝫ: q₂ non nisi ex metu hꝫ: lꝫ met° nō sit cā effectiua: sꝫ cā vehemēter iductiua: sic n̄ libere loq̄t v̄ba exterioꝛa/ sꝫ ex metu. Uel possꝫ dici φ de° qui ē supioꝛ dn̄s i ista trāslatōne nō ratificat eā nisi sit mere libera. Et p h° posset rn̄deri ad istud argumentū: iste nō scit se nō trāsferre corp° suū: q₂ nō libere ꝯsētit: ꝛ signo exterioꝛi ostēdit se trāsferre: g̃ mētit. Rn̄o: ondit se transferre quantum in se est/ sꝫ scit se nō trāsferre: q₂ scit h̄ n̄ ratificari a supioꝛi. Si dicas g̃ ad h° φ nō mētiat. opꝫ dicē accipio te i meā si dn̄s ꝑmiserit. Rn̄o ista ꝯditio sp̄ itelligit quātūcūqꝫ sit absoluta locutio: ꝛ isto° dꝫ itelligi absolute v̄bū ei°: accipio te i meā supple quātū i me ē p̄supposita violētia ista: ꝛ si deus ratificaret p talē ꝯsensū q̄lē nūc hēo traditōez corpis fieri traderē tibi meū: ꝛ intātū trado quātū tradi pōt p talez ꝯsēsū. Ad 2^m dico. φ ꝯ̄hēs ex obedientia ꝓpt metū pc̄ti mōꝛl ꝯ̄hit/ ꝛ fuet iusticiā: ꝛ iō ex mera electōe/ ꝛ tunt vr̄ cessare rō ꝯ̄ p̄mā opinionē: q₂ ita dicēt ille φ coact° ad v̄ba ex mera electōne ꝯsētit ad v̄ba ex iusticia: q₂ ꝯsēsuz illū hꝫ zelo iusticie: ne. s. peccet. Sꝫ si tm̄ timeat pena i ꝓximo/ dico φ nō possꝫ ex tali metu eē ꝯsēsus sufficiēs ad mr̄i^m/ sꝫ si timeat pctm̄ i ꝓximo: ꝛ h° valde certitudialit op° p̄fectū eēt si q̄s illā accipet ne peccarꝫ: ꝛ

si accipet tenēt mr̄i^m: q₂ eēt ꝯsēsus liber ex charitate. Sꝫ nūq̄d tenet ex n̄citate salutis: Rn̄o q̄re.

Ad primū argu^m p̄ncipale n̄ ē sīle ꝓpt tria. p° q₂ ꝯditio baptisati efficit melioꝛ nō sic mr̄imo° astricti. 2° q₂ volūtas supioꝛis ratificat p talē ꝯsēsū coactū aliquē fieri filiū eccl'ie: nō sic aūt i mr̄io°. 3° q₂ i baptismo nō ē ꝓpe mr̄io^m sic adoptatō/ pt̄ aūt bn̄ sufficē mun° de volūtario in adoptato q̄ in ꝯ̄hēte mr̄imo^m: vñ non hn̄s vsū rōis pt̄ adoptari. sꝫ nō despōsari. Ad 2^m: fort° non ē dio ipauid°/ q₂ h° ē audacis i nullo pauē: sꝫ ē ipauid° ꝛ pauet vt recta rō dictat/ dictat autē rō recta pl° debē timē mortē φ carcerez/ ꝛ pctm̄ mōꝛle q̄ actū istū alias displicibilē. Ad 3^m. i inductōe p trroꝛes multū ē de iuolūtario/ ꝛ paꝝ de volūtario/ ecōuerso aūt i inductōe p blādicias ꝛ delicias/ ibi eni multū ē volūta° ꝛ parū de iuolūtario: q₂ i p̄mo si volūtas dimittatur sibi stati resilit/ in 2° aūt si iā allecta dimittētur sibi foꝛsitā ꝓseq̄ret illud ad qḃ allecta ē: ꝛ iō nō sic ē iuolūtaria coactio p blandicias sic illa q̄ ē p minas ꝛ trroꝛes: ꝛ rō ē q₂ frequēter volūtas ꝯcoꝛdat appetitui sēsitiuo: q̄ ab aliq̄ magis ꝯueniēti patiēs magis ꝛ magis iclinat. ꝛ ecōuerso patiēs ab aliq̄ discōueniēte magis ꝛ magis fugit. Ad vltimū illḃ c. pt̄ exponi de debē: de ꝯgruo nō aūt ḋ necessitate p̄cepti: ꝛ ad illud qḃ adducitur. de. ff. dico φ ita loq̄tur ius ciuile/ sꝫ ius canonicū ē ꝯ̄riū: Uñ illud Pauli filij obedite parētib°: n̄ itelligit q̄ ad istḃ: q₂ in isto nō tenet fili° obedire pr̄i/ qḃ āt adducit de mr̄io° spūali nō ē sīle: q₂ nō tātā auctoꝛitatē hꝫ pr̄ corpal' sup filiuz ad mr̄io^m carnale/ quātū hꝫ pr̄ spūal' sup filiū respectu mr̄ionij spūal': ꝛ rō congrua ē q₂ h̄ efficit ꝯ̄hēs melioꝛis ꝯditionis/ nō sic aūt ibi. Di. 30.

Ecsoluz coactiō ipedit. Circa istā. 30. distictōz q̄ro duas. q. p̄ma vtꝝ ad ꝯ̄ctū mr̄ionij reqrat ꝯsēsus seq̄ns rōez nō erroneā siue app̄hēsioez. φ nō Gen̄. 29. de iacob ꝛ Lia i quā nō ꝯsēsit nisi ex erroꝛe credēs eā eē rachelē/ ꝛ tñ vr̄ eē mr̄io^m/ alioqui copula carnalis fuisset foꝛnicatō/ Q. si excuses eū per igrātiā/ sꝫ nō foꝛte sufficiētē: q₂ nō iuicibilē. Con. saltē i crastio potuissꝫ eā repellē tāq̄ n̄ suā. Pt̄ea Gen̄. 27. isaac ex erroꝛe bn̄dixit iacob credēs ipm̄ esse esau: ꝛ tñ postea dixit: bn̄dixi ei eritqꝫ bn̄dict°: g̃ a sīli i ꝓposito. Pt̄ea sacerdos credēs baptisare vnaz psonā si baptizaret aliā eēt baptisata: g̃ erroꝛ n̄ ibi ipedit/ ꝛ pari s̄ rōe nec h̄. Pt̄ea: pl° ob ē ꝯtingi moꝛal mali° i ꝯinge ꝯ̄ legē diuā q̄ pena fuitutl. sꝫ app̄hē° erronea q̄ ad istā malicıā si seq̄t ꝯsēsus i istā psonā n̄ ipedit ꝯ̄ctū mr̄onij: g̃ nec erroꝛ i ꝯditōe seruitutis. Cōtra mgr̄ in lr̄a.

Ad istā. q. dico ex 2° ꝯclōe p° . q . di. 26. φ iste ꝯ̄ct° ē donatōis libē ꝛ volū°/ sic dcꝫ ē di. p̄cedēti/ igrātia āt ꝛ maxie illi° ꝯditōis q̄ reqrit ad actū volūtati cāt iuolūtariū s̄ꝫ p̄hm̄. 3. eth̄. ꝛ s̄ꝫ aug. 4. de tri. c. 4. nihil ē amatū vl' volitū nisi p° ꝯgnitū. Ex h° seq̄t breue coꝛre^m φ erroꝛ siue app̄hēsio erronea quātū ad oēm ꝯditōnem requisitā per se ad ꝯ̄ctum fac ꝯtractū nullum eē. sūt aūt i gnē tres tales ꝯditōes: due ex pte psonaꝝ: vna φ hec psona putet eē illa/ alia φ p° serua credat libera. 3° ꝯditio ē erroꝛ sibi coꝛrn̄dēs ex pte ꝯ̄ct°: puta si credat aliā psonā sibi ꝯ̄ctu ꝯ̄hē/ cū tñ i rei v̄itate nō ꝯ̄hat: q₂ nō intēdit dare sic alia itēdit accipe. De p° erroꝛe pꝫ: q₂ ipedit oēm v̄ditōez ꝛ traditōem reꝝ: puta si emat auꝝ/ ꝛ v̄ditoꝛ v̄dit auricalcū/ ista h̄ itelligit: φ. b. det ptātez sui corpis/ si alia det als nihil fit. 2° cōditio ē h̄ spālis: q₂ h̄ ē ꝑmuta° ptātl coꝛpis ꝓ ptāte corpis/ fu° āt n̄ pt̄ dare ptātē sui corpis libe/ sic i° ecōuerso/ ꝛ illa nesciēs fuitutē ei°/ ꝑ ꝯn̄s n̄ ꝯsētit sciēt i fuū nec vult ꝯmutāe ptātē sui corpis ꝓ ptāte corpis/ quā fu° n̄ pt̄ facē q₂ n̄ hꝫ illam

Et ex hoc seqt aliud corrclariū q error
pditiōis melioris nō ipedit/nec fuit si ñ
sit igta. 3ª pditio gnālis oi ȝctui est qz
si vnus ȝhit aio simplici τ alter dolose
vtēs signis ȝct sine aio ȝhēdi/nō ē ȝct
qz deficit ibi pncipalior cā.s.act volūta
tis/sine q cā min pncipalis.s.signū exte
ri nō sufficit. Sed hec sit dubia: pm esto
q aliqs ad exeqndū libidinē dicat vba
aio tñ nō intēdens ȝhē/alia psona sim
plici aio ȝhens/nūqd obligat/videt q
sic/qz ex pte sua sūt tā psensus q vba: τ
ita tota cā obligatiōis. Preterea: esto
q dolose ȝhens exprimat alii dolū suū
ista psona simplici aio ȝhens nō pōt re
cedē a ȝctu/qz exponēt se piculo forni
catōis/nec pōt stare/qz nō pōt reddē de
bitū certitudinalr ex pte sua/τ pbabilr
ex pte alrius/de q psumendū est melius
qz exponēt se piculo fornicatiōis/g vī i
tali casu psona ista simplex/eē pplexa.

Ad pm dico q ȝct matrimonii ñ clau
dicat/τ iō si 2ª psona nō dat nihil fit/ ē
eni vt dcz ē in pª.q.pclone 2ª/do/vt des
vel do si des/ lz ex pte sua ñ sit ipedimē
tū facti nisi ex pñti. Sed de 2º est magi
altātio qbusdā dicētib q ista psona ñ
pōt reddē debitū stante pscia de dolo al
teri/nec recedē qz exponit se piculo for
nicatiōis: vt dcz est. Dico tñ breuiter q
null ē pplex in lege diuia ēt qcūqz actu
ppo posito/dū tñ nō maneat aliqd pec
catū mortale p qd fiat pplex/ista sim
plici aio ȝhens cu doloso/nec tunc nec
multo magis p hz aliquē actū p quem
fit pplexa/g simplr patz sibi via salut.

Dico g q via tutior ē nō facē sibi psciaz
q ā dolose psenserit/imo q tūc veraci
ter psensit/τ tūc mētit: τ in hoc casu fa
ciat sic vo pingi. Si āt ñ pt tollē psciaz
quā hz in vbo puatiuo alteri pingi stan
te iª pscia peccat mortalr reddēdo debi
tū/qz fornicat/ñ reddē āt τ multo ma
gis recedēdo exponit se piculo peccati
mortalis/qz forte iste mētit τ pbabil ē
q nūc mētiat q q mētit fuerit in pnci
pali ȝctu/τ tc ista vel negat sibi qd suū
ē vel si recedit mechat fz euāgeliuz. In
magnā g brigā ponit ȝhēs cū dolose ȝ
hēte. Sz nūqd iste dolosus erit imu
nis. Rº stāte iº dolo in foro pscie dcz ē
sibi q nullo reddat/nec petat qz fornica
ret. Sed cū hº dcz est sibi: q de necītate
saluti tenet satisfacē psōe lese vt sibi red
dat de suo qm sibi abstulit/erat āt istius
de iure corp dolosi qz cōmutauit corp
suū p corpe illi/sic q vacii ȝhit cū alia
qd ē fuandū/τ iō tenet iste dolosus cō
mutare dolū in vez ȝctū. Sz esto tpe
inmedio ȝhat cū alia. Rñº idē ē fuan
dū cū satisfactiōe extiori possibili puta
cū pcuratiōe matrimonij pueniētis: sic
hī exod. 22. τ de ipossibilitate reddēdi
huic qd sibi debet ē penitēduz. Quid
de dormiēte cū vgine/tenet sibi ad cer
tā restitutionē fz morē dotis quā solēt
accipe vgines in patria iª. Si argumē
tat ȝ solutionē istā de erroreq psistit in
hº q pmutatio nō est nisi fz apphensio
nē valoris pmutati ad illō p q pmutat
Cōtra hº: aliqs pt aliqd dare vel pmu
tare expectās magnū sibi dari/cui tam
nihil redderet/nec tñ pp hec datio pª ē
nulla. Rñº qdā est datio nō liberalis
expectās redditionē futurā/qdā est exi
gens datiōz pñtē cōcomitantē q ppe cō
mutatio est/pª bñ tenet ēt si postea ñ se
quat redditio expectata/qz in pñti fit
trāslatio solū sub spe redditiōis future
2ª nūq ē nisi sit stati reddiº pcomitās/qz
ȝct pmutatiu ē pditōal τ si ñ expssa cō
ditōe/tñ vlr ex nā ȝct sbitellecta/τ ȝct
pditiōatus nō ē/nō stante pditione.

Ad primū

argm siue Jacob. possit excusari a
pctō si coguit Lyā pª nocte siue ñ/nō est
magª vis qz ñ fuit pfirmat/sz postq de
phēdit illā eē lyā psensit nouo psēsu pp
iª vba labā/ñ ē psuetudis i loco isto vt
miores p tradāt ad nuptias/τ ex tc fuit
vxor e/als bñ pcedo q potuissz repudi
asse eā sic ñ suā. Ad 2m sbdī q p egressū

iacob τ ingressū esau isaac stupore ve
hemēti/τ ultra q dici possit ā mirās/en
qs g τc/τ tunc subiūxit bñdixi ei eritqz
bñdict/vbi ex textu dat itelligi q fuerit
rapt i illa admiratōe uehemēti τ in ēa
vidit iacob eē iuste bñdicēdū/ τ ita lz il
laz bñdictōnē pº ab hoīe/τ huāna caute
la extortā dedissz/tñ p ea i extasia.s.ap
probatā pnūtiauit taq firmā subiūgēs
eritqz bñdict. Ad aliud dico q ñ ē sile
de baptismo ignorāt collato/qz ibi ñ ē
cōtract mutu. Si tñ aliqs ad solutōez
h q. accipet rōnē ex rōe sacri q nō pos
sct cōferri ab errāte/vī pbablē q errās
in baptizādo circa psonā nō baptizarz
sic/nec i mrīonio. Sz ista rō nō ē posita
ad solutionē.q/nec tal error q sit.ā.ucl
b/dū tñ intēdat pferre sacrz illi p q pñs
est vī impedire collatōnē alioz sacroz
sic h ipedit/nō qd impediat sacrm p sed
qz impedit ptractū donatōis facieō illi
cui non vult donare illud qd h datur.
Ad ultimū dico q malicia moral ñ est
aliqd p se reqsitū/nec ei oppositum ad
istū cōtractum/τ iō nō impedit ipz/sec
ē ō fuitute ppt rōnē dictā in solutōe.q.

Secundo

quero vtz i ter Mariaz
τ ioseph fuēit mrīom vez q ñ
.17.q.i.sunt qdā. vouētib non solū nu
bere sz velle nubere dānabile est. Pret
ea numerorum ul.hēt q mulieres debe
bant nubere viris sue tribus/g. Maria
scdm legem nō potuit nubere nisi viro
de tribu sua/sed Joseph erat de tribu
Juda sic hēt Luc.2.eo q eēt de tbu τ ō
domo Dō/maª aūt erat de tribu leui.
qz cognata elisabeth. Luc.i. Preterea
cōtrahēs mrīoniū in aliquid aliud cō
sentit quam in cohabitationem/qz sic
frater τ soror pñt consentire/ergo i car
nalem copulam qz nihil aliud vī addē
mrīoniū sup cohitatōez/sz in illā ñ po
terat cōsētire/qz uouerat vgitatē. Cōtra
mgr in lrā. τ accipit ex euāgelio math.
i. cū eēt de ponsata τc.

Hic sunt duo

videnda pº qa ita
est/2º quō/pmū pz ex auctoritatib mgrī
qs pōit i lrā/τ rō pgrua ad. bº/qa l eāt
pceptū vle oībus q erāt in lege illa de ȝ
hēdo mrīoniū/q vī/qz p bñdictōne eāt
fecūditas/τ p maledictōe sterilitas/pz
ex mltis locis scripture/sl si ñ fuit pcepm
generale/qd pz ex hº q Jeremias Jere.
2.τ Johes baptista/remāserunt vgines
/tūc btē vgini fuit datū spāle mādatū ō
ȝhēdo cū Joseph/τ ad hº pñt eē rōnes
pgrue que accipiūt ab Amb. sup Luc.
ut.s. eēt testis vgitati Maª/τ ēt ipa nō
brēt occasionē mētiēdi ō vgi sua/qz fm
occasionē mētiēdi idespōª būit/. despō
sata ñ habuit/ut sic tā testiōnio q ex p
suptōe magi crederet sibi ō vgitate/τ ō
mrīoniali acceptōe filij sui. Alia rō ut
eēt in obsequū vgini τ puero siue in egip
tū eūti/siue redeūti/q rōez tāgit orig. sr
illō math.i. cū eēt de/alia rō assigāt ab
Am. ut dya fallēt/Sz hec rō uidet par
ui valoris/quo.n.ñ posset dyabolus vi
dē vgitatē mrīs si habuisset virū/sicut
si non habuisset/debet ergo intelligi q
non potuit hoc videre quia non fuit p
missus/sz nāli poª intellect sui potuerit
hº videre/nec tūc ista rō vī magni mo
mēti qz eq fuissz phibit si nō habuissz
viz. Alie rōes q xpus noluit incipe ab
iniuria legis ne daret occasionē iudeis
τ herodi prosequēdi ipm/cū pt inupte
lege dānetur/ne ēt vgib siniistra op. vi
uētib daret velamē excusatōis/q ipa
qz mrīoñi ifamata videt/iste videtur
bone cōgruētie ad ppositū.

De secundo

articulo di citur q btā
vgo vouerat vgitatē sb poitōe.s.nisi ō
aliī disponēt/τ iō licuit sibi mriom ȝhē
Cōtra in oi voto qtūcūqz absoluto vī
icludi hec pditō/si deo placet qz nullus
dz offerre aliqd deo velit deus/ul nolit.
nz ordiate itēdit sic offerre/g cū cōditōe
ista sic intellecta stat absolute votum:

Dico ergo q absolute vouit vginitatez qd sci conicitur ex illo vbo sue iterrogationis ad Gabriele / quo fiet istud qm vi. non cossi eni solu non cognuisset sine pposito nunq cogscendi nulla eet qo / quia in po stez cogscenda si non esset steril cocepis set, et io fuit qo et sup mirabili qz firmis si dispositerat uel vouerat nunq se cogs cendam a uiro, et ad hunc intellectu ex posuit angelus rndendo .s.s. supueniet etc. / Quo ergo potuit ?here mrio m / Rn deo i cotractu mrioniali est mutua da tio corpum ad copula carnale / non nisi sub coditoe inplicita / s. si petat / Und co trabentes cu pposito stati uouedi casti tate uere ?hunt / h aut coditio de uoto castitatis no pludicat ?ctui mrionij / sz h fuit talis certificatio / ex q enim he Mat. i. q angel instruxit Joseph noli time ac. Maria co. tua / mlto magis imo in dubitanter concludit q ipa p angeluz uel imediate a deo anteq desponsaret Joseph / fuit certitudinalit edocta / noli timere accipe Joseph uiru iustu i coiuge / ecce eni. s.s. dabit eu tibi custodez / et teste vginitatis q tecu pi voto cotineat / et i mltis tibi ad virginitatis custodia ?gruetib cosequtur / nec est miru de ista pbabilita te qz quicqd factu e circa Jose p uisioz angelica totu factu e roe Marie / q fuit imediata in illa ineffabili et mirabili ? ceptione. s. vnigeniti filij dei / exeplu istius pot haberi extra de vboz sign. exlit et est hodie in. 6 li / ubi dicit similiter q re teto dnio cocedere aliis usu no est inuti le / qz usus ille necessarius est vtentib / et a sili in pposito / cocedere ptatez sui cor pis ad tale actu si petat / retento tn usu / qz ab illo non petet / no est inutile / h tame exeplu patit calunia / qz no ita uidet q vsus possit reseruari dnio tradito / sicut ecouerso / qz posteri magis tradit sm pori q cuuer / sz q ad h vz. s. q alicui pi ?pe te unu sm a h pposito at nc usu rtinuit sibi auctori sua / sz certifi. fuit. q. s.s. usu no rtinuit / ita q nunq i alu cui talis usus

debebat exiget. / Aliud exeplu. si qs co traxisset spo sa cu iura / et postea vouis set vginitate / videt cosulendu illi q ?sum maret sposalia cotrahedo de fco ut ser naret fide iurameti / et tn ut seruaret vo tu stati an ?sumatoz debet anhelare ad religioez / q isti lz dare ptate sui corpis ? iugi vero ?hedo mri m ratu / et tn cu inte toe nunq dadi q m e ex pte suijetia sine h q sciat illu nunq petituz tale usu / g mul to magis licet sic ?trahere / si sciret nunq pdictu ?iuge petituz. / Preterea: adultera habz ptate alteri coiugis qz p mrioniu fuit sibi data et indeffectibilit / tn n h?ne hre pot / vsu corpis illi ppi pecc? suum / g pcc? pot ppet pbibe usuz state ptate data in mrio / g multo magis. s.s. ppter aliqua cam honestam hoc pot.

Ad primum

argumetu pn cipale dico q auctas dz itelligi de uolentibus nubere sz coez lege / no aut de ill qb costat certi tudinalit q nunq usus seqns ad tale actu petet. / ad secudu pot dici q illa lex fuit data ppi filias Saphat et h ne trasferet possessio de tribu in tribu / ut pz ibide. nu. ultio / g no obligauit nisi mulieres il las ad qs deuoluebat hereditas patna / sic ad illas deuoluta fuit pre mortuo / ma ria at n fuit sic her / io licuit sibi nube alte alteri tb / Alit pt dici q Maria fuit d utraq tb. s. Juda et Leui / d tbu iuda ex pte pris. et de tribu Leui ex pte mris / si q de Joachi descendit ex nathan filio Do / sic pz p dam. c. 90. ubi ponit genealogia sce dei genitricis / illa at Anna psumit fuisse de tribu Leui que. s. fuit mater Marie et per ipsam esset Elizabeth cog nata Marie / Istud etiam primum de cognatione Jude probari potest p hoc quod euangelium deducit christum fu isse de tribu Juda: educendo Joseph ex illa tribu. quod non esset verum nisi Maria esset de illa tribu / et hanc ronez tangit Jero. sup Mat. in pn. / Ad ul timu pz ex 2 articulo. q. qz cosesus iste

est in traditione mutue ptatis corpum ad plem procreanda / et p ?ns in usum si petat / sed hic fuit certitudo q nunq vsus iste a coiuge peteret. D. 31.

Post hoc de

bonis ?iugij. Circa istam. 31. dis. q ro vtrum sint tria bona matrimonij q magister ponit in littera. s. fides / proles et sacramentuz / q non quia sacrametu est forliter i se bonu. g no est alijs bonis bonu. / Preterea. inter adultera et adul teru potest esse matrimoniu. ubi tame non est bonum fidei. / Preterea cuz ste rili potest esse mrio m. ubi n e bo m plis / Pre tea cu mrioiu sit sacme n n e bonu ptia le mrionij / qz ide n e ps sui / ?. ma. i lra

Hic dicendum

q ?trahens mrioniu obligat se ad copula carnalez saltem sb ?ditoe si petat / et certitu d n pe te i paucissimis hri / i at actu puat bo magno bo. s. usu rois / sz ph. 7. eth. tal i qt act furat itellectu sepissie sapien / vn Aug. volupas q maior in cor pis voluptatibus nlla est ipso mometo tpis q ad eius puenit extremu pene ois acies et qi vigi cogitationis obruit / null aut sm rcam rationem debet se obligar ad aliqd in q tatu malu patit / nisi sit ibi aliquid bonum recopensans / g nullus debet contrahere matrimoniuz nisi sit aliq bona recopensantia ista iacturam ul rois / et h dicuntur a scis excusantia illu actum carnalem / ista autem sunt bonu fidei: prolis: et sacramentum. / Contra hoc: quia in statu inocentie fuisset mat moniu hns ista bo / nec tn fuisset posi ta ut excusantia illum actum. / Pretere a in matrimonio Joseph et Marie no oportuit ponere excusantia ista / nec vni uersaliter in spirituali matrimonio euz pari voto castitatis coniugum. / Prete rea: multo magis priuatur homo usu rationis per somnuz quam per actum illum. et hoc tam intensiue / Unde scdm

phm. i. eth. felix non differt a misero ni si sm medietatem vite. s. in vigi / g q etia extensiue quia somnus dia priuat: iste at actus qi momentaneus / g nullus sm rcaz rationem debet se exponere somno nisi ei sent bona excusantia et maiora istis / qd tn n cocedit. / Dicit q sut h boa excusa .s. ncitas na / et ?forta organoz / qz sine sono esset nia fatigatio viriu sensitiuaz / et per consequens impe m in intellectu. / quia intellectus impeditur / fantasia im pedita. / Aliter dicitur q non patitur quis ppie danum in sono sicut in isto actu quia post somnuz vigorat intellect: post actum istum ebetat / ita q p istum actum non tm puat quis illo bono / sed reddit min apt ul hilis ad illud / et alia post actu illu / oppositu aute est d sono

Ad. q

ergo dico q secunduz phi losophum. 5. meth. c. de p fecto. bonum et perfectum ide / duplex autem est perfectio rei. s. intrinseca ut forma / et extrinseca ut finis / alicuius et potest esse duplex finis. s. remotus et p pinquus / et remotior est regulariter prin cipalior / quia ad illum ordiatur ppin quior / accipiendo g matrimonium pro illo vinculo delicto ex p contractu for eius est indissolubilitas / sicut tactu est in pma. q. conclusione pma / et ista indis solubilitas dicit sacramentum pro eo q signat indissolubilitatem coiunctionis xpi et ecclesie / g sacramentum ut hic ac cipitur / est bonum intrinsecum matri monij / quia eius prima perfectio et for ma / sz ordiat ad actu carnale mutuo red dedu si petat / q reddi iuste e ex ista ob ligatoe mutua pcedete / g hui mrionij fides. i. fidelitas sine iusti ad actu ad que ?iuges mutuo obligat e ei bo m extrise cu sic finis ppiqu / Ultri iste act ordiat ad prea m ple debi l rligiose educada: g ples reli educada si seqt est bonum extri m mrionij taq fis pncipal / sic g pz quo scz ut h accipit e bo m mrionij p m et itriseca et for / fides. i. fidelitas in iuste

reddẽdo actũ debitũ est bonũ eius vt fi
nis ꝓxim' ſ3 min' ꝑncipal. bonũ prolis
est ei' bonũ extriſecũ vt finis vltim' ſed
ꝑncipal. ¶ S3 ꝓp argumẽta vidẽdũ est
quõ hec tria ſũt in ꝙlib3 mrĩmo°: nõ ei3
videt eẽ bonu3 ſacri in mrĩmo° rato nõ
ꝯſũmato: q2 illud ẽ diſſolubile p religio
nis ingreſſũ: ſicꝫ p3 extra. d̃ regłarib'. ad
apoſtolicã/ nec bonũ prolis vꝫ eẽ vbi eſt
ĩpoſſibilitas ad ſuſceptiõe3 ꝓlis/ nec bo
nũ fidei vbi non fuat fides: vt in adulte
rijs. ¶ R° ſacrm̃ vt ẽ bonũ mrĩmonij ſicꝫ
dcm̃ eſt nõ accipit ꝓ ſacro no. le/ q2 illõ
eſt ſẽſibile/ iſta aũt idiſſolubilitas eſt ꝗd
ſpũale in mẽtib' ꝯhẽtiũ/ ſacrm̃ etiã mrĩ
monij ſtatim trãſit q2 ꝯſiſtit in fieri/ iſta
autẽ indiſſolubilitas manet/ ⁊ eſt in eſſe
quieto: nõ in fieri/ ſacrm̃ etiã eſt diſpoſi
tio ad grã3 ĩdigne ſuſcipiẽtib': nõ autẽ
iſte indiſſolubilitas/ hoc ei3 eſt intriſecũ
bonu3 oĩs mrĩmonij no. le/ ita ꝙ ĩpoſſi
bile eſt eſſe mrĩmom̃ formalr̃ ſine illo ꝙ
eſt forma eius/ ſed alia duo bona nõ ſũt
intriſeca mrĩmo° nec neceſſaria ſibi for
malr̃/ ſed ſũt ibi neceſſaria in obligatõe
⁊ virtualr̃/ bonũ quidẽ fidei ſeruãdi in
actu reddẽdo cõiugi qđ ſuũ eſt: ⁊ nõ dã
do alteri alienũ/ eſt ei3 neceſſario in ob
ligatiõe/ ⁊ ꝙtu3 ad negatiuã ſaltẽ eſt ibi
obligatio ſemꝑ/ ⁊ ad ſemꝑ/ ꝙtum autem
ad affirmatiuã/ dicetur in ſequẽti diſtin
ctiõe/ ⁊ ideo non ſeruans fidem peccat
mortaliter. ¶ Tertiũ bonu3. ſ. prolis eſt
ibi in obligatione ſub cõditiõe ſi eueĩat
vt ſuſcipiat gratãter ⁊ religioſe educet.
/ ideo eſt ibi ſub obligatõe pro ſemꝑ ⁊ ad
ſemꝑ nõ impedire illud bonũ ſtudioſe.
¶ Ex his ad inſtãtias ad ꝑmu3 dicitur
vno modo ꝙ idiſſolubilitas mani3 vſq3
ad morte3. ¶ Quod autẽ dicit apoſtolus
pri° cor. 7. Mortuus eſt vir ſoluta eſt
mulier a lege matrimonij/ dicũt eſſe ve
rum de morte ciuili/ non autem de mor
te carnali/ quia iſte actus non cõpetit ni
ſi viuenti vita ciuili/ ꝓfitens aũt vitam
religioſam morit ciuilitati. ¶ Contra

hoc/ ſi mrĩmom̃ eẽt ꝯſũmatũ eẽt indiſſo
lubile oĩno vſq3 ad mortẽ: ita ꝙ ſi cõiu
ges etiã pari voto cõtinerẽt nõ diſſolue
ret vinculũ inter eos/ etia3 per ingreſſu3
religiõis/ ergo ſm̃ iſtã viã indiſſolubili
tas iſta cõpeteret mrĩmo°: non ex ꝯtra
ctu mrĩmonij ſimplr̃ qui eſt datio mu
tua: ſ3 ex actu carnali ſuꝑaddito/ qđ nõ
videt ꝓbabile: q2 iſte actus nõ eſt aliqđ
noui ꝯtract': nec per ꝯñs aliq̃ nouã in
diſſolubilitatẽ obligatõis iducit. ¶ Aliĩ
dicit ꝙ per ꝓfeſſionẽ religiõis nõ diſſol
uit vinculũ ꝯiugale/ S3 ſi arguit ꝙ ſpõ
ſa manens in ſeculo põt alteri nubere ⁊
eſſe vxor ei': ⁊ ita erit ſimł vxor duoꝝ.
¶ Rñdet ꝙ hoc non eſt incõueĩens/ ita tñ
ꝙ vnius tñ ſpũalr̃. ſ. vinculo ſpirituali
alterius ſpũalr̃ ⁊ carnalr̃/ eſſet aũt incõ
ueniens ꝙ eſſet duoꝝ ſimul carnaliter.
/ ⁊ ſm̃ hoc haberet ꝯñter concedere ꝙ
vna poſſet eſſe vxor centum ſimul iſto
vinculo ſpirituali/ ⁊ tunc mrĩmom̃/ vn
de mrĩmom̃ non deimiaret ꝙ vna eſſet
vnius: nec illa iuſticia cõmutatiua que
ibi requirit/ nec videt ꝙ illa copula car
nalis ſequens aliquã nouam iuſticiã cõ
mutatiuam tribuat. ¶ Tertio modo di
ci poteſt ꝙ in mrĩmo° rato etiam ſi con
trahẽs intẽdat non ꝯſentire in carnale3
copulã/ ſed ſtatim ad religionẽ auolare
ãte ꝯſũmatõe3/ nõ eſt accõmõdatio ſed
ꝑmutatio prãtia/ nõ ad tꝑs ſed vſu ꝓpe
tuo/ alioqñ ñ eẽt ṽe mrĩmom̃ nõ. le/ ⁊ ex
datõe iſta ortt vĩculũ indiſſolubile/ niſi
per mortẽ nãlẽ altius ꝯiugũ: vel ꝑ reuo
catõe3/ ſeu rłaxatõe3 illi' qui ſtatuit hoc
eſſe ſic indiſſolubile/ xp̃s aũt qui iſtã in
diſſolubilitatẽ induxit Math. 19. ꝛpro
bãs ꝑ lege ſua repudiũ moſaicũ/ ipe rla
xauit iſtã idiſſolubilitatẽ/ qñ alt̃ ꝯiugũ
ꝯuertit ad religiõe3/ vnde eccłia nũquã
attẽtaſſet poſt mrĩmo° rata nõ ꝯſũma
ta licentiare altez ad religionẽ alio ma
nẽte in ſeculo/ niſi xp̃s hoc inſtituiſſet.
/ hꝫ aũt hoc ex facto xp̃i vocãtis Johem
aplm̃/ ⁊ euãgeliſtã ad aplatu3 a nuptijs

Jo. 2/ cui' exemplũ/ imitati ſũt ſci pꝛes.
Alex' / Theonas ⁊ alij/ nec tñ i° nubẽs
alij erũt ſił vxor duoꝝ ſ3 tñ ſecundi/ q2
vĩculũ ipſius ad ꝑmum/ diſſolutũ eſt ꝑ
relaxationẽ xp̃i/ nõ autẽ ꝑciſe ꝑ talẽ ad
talẽ mortẽ ei'/ q2 diſſolutio ꝙ ẽ per mor
talẽ mortẽ ei'/ q2 diſſolutio ꝙ ẽ per mos
tem ẽ ꝑ defectũ alti' extremi/ nec reqrit
ſpãlẽ relaxationẽ legiſlatori/ hec aũt re
laxatio xp̃i rõnabił fuit q2 rõbile eſt ob
ligationẽ ad min' bonũ cõmutari i ob
ligationẽ ad mai' bonũ/ ab eo ꝗ habet
auctoritatẽ cõmutãdi/ ꝓfeſſio aũt in re
ligiõe ẽ obligatio ad mai' bonũ/ q2 ad
ſpũale/ vñ ⁊ xp̃s ſtatũ ṽgitati itelligit ñ
tñ per carentiã act'/ ſ3 cũ ꝓpoſito cõti
nendi ꝑpetuo/ ⁊ iſtum ꝑtulit ſtatui ꝯiu
gali. Math. 19. ſũt eunuchi ꝗ ſe ca. ꝓꝑ
. r. c. ꝗ põt capere capiat/ vñ hec caſtitas
diſa cõtra ꝯiugale3 dicit hrẽ fructũ cen
tenarium/ illa ṽo tricentenariũ. ſ3 Jero
nymu3 ꝯtra Jouiñ. ¶ Si queras an iſta
indiſſolubilitas ꝯueniat mrĩonio euã
gelico ꝓpt rõnẽ ſacramẽti/ Dico ꝙ in le
ge nãe fuiſſet indiſſolubile/ ⁊ tñ tũc non
fuiſſet ꝓprie ſacrm̃ ãnexum contractui
matrionij/ ⁊ xp̃s potuiſſet iſtã idiſſolu
bilitatẽ ꝑcepiſſe in mrĩonio ſue legis/ ſ3
nullũ ſacrm̃ adiunxiſſet illi contractui.
/ potuiſſet etiã ſacramẽtũ adiungere cõ
tractui/ ex ꝗ tñ cõtractu non velle3 naſci
vinculũ indiſſolubile ſi voluiſſet repu
dium moſaycum approbare/ eſt ergo
iſta indiſſolubilitas a domino ſuperi
ore determinãte contractum debere fie
ri pro ſemper/ ⁊ obligationem debere
ſequi pro ſemper/ niſi ipſe met in ali
quo caſu diſpenſet/ ad hoc etiam conſo
nat ratio naturalis recta. ¶ Ex iſta ſolu
tione ſequitur correlarium notabile ꝙ
contrahentes ſub aliqua conditione re
pugnante alicui iſtorum triũ bonoꝝ
nihil faciunt/ puta contra primum. ac
cipio te in meam donec occurrat ma
gis placens. ¶ Contra ſecundum accipio
te in meam ita ut non tenear tibi ſerua
re fidem/ nec affirmatiue ad reddendu3

niſi quando voluero/ nec negatiue qui
poſſim pro libito meo alteri coniungi.
¶ Contra tertium. accipio te in meam ſi
procuraueris veneriam ſterilitatis uel
conſentias mecum in procreatione tal
lium veneriorum/ ⁊ ratio quare iſti con
tractus non ſunt matrimoniales eſt/ q2
non tenent niſi ſub illa conditione cum
ſint conditionales/ ſ3 impoſſibile eſt ꝙ
ſint matrimoniales ſub illa conditione
quia repugnat contractui matrimoni
ali/ immo nullus contractus eſt/ quia
iſte non poteſt dare ſe contra preceptu3
ſuperioris/ prohibitio autem ſuperioris
eſt de tranſlatione ſub iſtis conditioni
bus/ quia precepit tranſlationem que
debet fieri ſub conditionibus oppoſitis
fieri/ vnde quicunque attẽptauerit non
ſolum peccat mortaliter/ ſed obligan
tur ad recedendu3 ab omni uſu mutuo
virtute talis contractus.

Ad argumenta ad pri
mũ p3
quod iſta non ſunt tria bona ſacramen
ti matrimonij/ illud eni3 eſt quoddam
ſignum concomitans contractum/ ſed
ſunt tria bona matrimonij vinculi in
diſſolubilis manentis poſt contractu3.
/ ⁊ non eſt inconueniens illud eſſe bonu3
aliis bonis/ ⁊ eſſe bonum vnũ iſtorum
alijs tan
tanquam bonitate intrinſeca/
quam finibus propinquiori ⁊ remotio
ri ſeu principaliori. ¶ Ad ſecundum pa
tet ex ſolutione. q. quia bonum fidei eſt
ſẽper in obligatiõe/ ſed non in executõe
¶ Ad tertium patet per idem quia obli
gatio non eſt abſolute ad bonum prol
/ ſed ſub conditione ſi eueniat ad gratãt
ſuſcipiendum ⁊ religioſe educandum
/ ⁊ ad non procurandum ſtudioſe oppo
ſitum. ſ. ne eueniat/ tamẽ ſm̃ veritatem
ubi eſt certa impoſſibilitas ad bonum
prolis/ non uidetur actus ille coniugalis
multum excuſari per iſtud bonum/ niſi ſi
forte dicas miraculoſe deus daret fecũ
ditatẽ ſterili/ ſed ſi nec illud eſt ꝓbabile

nec intētuz ab istis vtētib' tali actu/alia
duo bona excusāt/ꝛ tūc mrīmoniuz est
ibi tm̄ vt in remediū: non autē vt in of
ficium/de quo dictum est di.26.in solu
tione qōis. ¶ Ad vltimū pz quō equo
catur de sacro: qꝛ vt est vnuz bonū mrī
monij non est formalr̄ nisi indissolubili
tas illius vinculi vel obligatōis/vt aūt
est sacrm̄ mrīmonij est signuz sensibile
gratie collate digne ꝯtrahētibus matri
moniū ad ꝯiūctionez gratiosam aīoꝝ.

Di.32.

Quod uero

sine ꝯsensu. Circa istā
.32.di.qro/ vtrū sit sim
plicit' [illegible] in matri
monio reddere debitū petenti/Q̄ non.
Nullus obligat simplr̄ ad peccatū mor
tale/sed rddere illud debitū est peccatū
mortale/tū quia priuat se maxio bono
scilicz vsu rōis: qđ est maius bonum q̄
actu vtutis/sed priuare se actu vtuti) est
peccatuz mortale/ergo ꝛ priuare se vsu
ratiōis: qđ cōuenit in actu illo/ tū quia
si nō esset ꝯtract' mrīmonij talis actus
esset peccatū mortale/sed nullus potest
seipm̄ licentiare/ꝛ per ꝯñs ex actu suo
ꝓprio non licet sibi qđ prius non licuit
ꝯtract' mrīmonij est act' istoꝝ. ¶ Pre
terea ꝯtrahēs mrīmoⁿᵐ anteq̄ cōsumet
si intret religionē non tenet reddere de
bitum: ꝛ tamē tunc est cōiunx. ¶ Et si di
cas mortu' est ciuilit. ¶ Cōtra ante ꝓfes
sionē non est sic mortu': ꝛ tamē illo tpe
non tenet reddere. ¶ Preterea tpe obser
uatōis ꝛ orōis sacre ꝛ ieiunij non tenet
quis reddere debitū/quia tunc esset in
dispositus ad comedēdum carnes agni
sicut habetur in littera/sed nulla) sit in
idoneus ad eucharistiā ꝓpter actum il
luz ad quem necessario obligat. ¶ Pre
terea in loco sacro nō tenetur quis red

dere: quia maius malum sequitur q̄ vi
tetur/scilicz interdictum loci: qđ est malū
cōmune quo ad multitudinē: ꝛ maluz
quodāmodo reducibile in deum/cuius
cultus impedit in loco illo. ¶ Cōtra.i.
cor.7. Nolite fraudare inuicem nisi ex
ꝯsensu ad tēpus/ꝛ vir vxori debitū red
dat: ꝛ vxor viro/ꝛ ꝓbat ibi: qꝛ vir non
hēt ptātez corpis sui sed vxor: ꝛ ecōuer
so silr̄. ¶ Ad.q.dico q̄ reddere debitū
cōiugale pōt intelligi duplr̄/vel ꝓpt du
plicē finem/sicut mrīmoⁿᵐ duplici de cā
est institutū: vt dictum est.ā.q.i.de mrī
monio/ꝛ ꝓpt primū finem scilicz bonū
prolis reddere/est duplr̄ laudabile/vno
modo qꝛ ad finem laudabilez scilicz ad
bonū prolis/alio° quia in se actus iusti
cie reddētis illi qđ suum est: qꝛ ad finez
ad quem debet esse/ꝓpt 2ᵐ finem scz cā
vitāde fornicatiōis est laudabile tm̄. 2°
modo/scz qꝛ actus iusticie/istud tm̄ iuste
redditū nō esset iustum/nec illi deberet
reddi nisi deus dispēsasset ꝓpt ꝓnitatē
homis post lapsum/Prescindēdo ergo
primū bonum laudabile scz bonū pro
lis/si querat de redditiōe debiti vniuer
saliter ex obligatiōe coniugum. ¶ Dico
q̄ est actus precepti affirmatiui explicā
tis iusticiā cōmutatiuā/preceptū autez
affirmatiuū obligat semp: sz nō ad sem
per/sed pro qn̄ act' pōt eē debite circū
stātionat'/ꝛ ita hic/in genere pōt aliqs
iuste non reddere debitū cōiugi duplr̄.
vno° si coniunx amisit ius petendi/ vel
non habet ius petendi ꝓnūc/ alio° qn̄
obligatur ad non reddendum vinculo
fortiori/primū cōtingit in fornicatione
cōiugis/maxie si alter tm̄ fuerit fornica
tus/tunc enim innocens potest lapsum
si sibi publice constiterit repellere/ꝛ ami
sit lapsus ius petendi pro eo q̄ non ser
uauit fidem./ꝛ ideo non est necessario
sibi fides seruanda saltem affirmatiue.
¶ Si autem vterq; lapsus sit/ tunc paria
crimina pari vindicta sunt delenda/sic

non habet ius petendi statim post mrī
monium ratum/licz adhuc non amise
rit/quia nondū peccauit/eo q̄ post ma
trimoniū ratum licet intrare religionē.
/nec oportet statim sed ad tēpus pōt sta
re in seculo ꝛ deliberare/ꝛ si teneret sta
tim reddere/teneret facere se inhabilem
ad religionē. ¶ Sed esto post ingressū
religionis mulier remanēs in seculo nō
continet vel timetur ne continere velit.
/nunquid vir ꝓfessus extrahēdus est de
religione ꝛ sibi reddēdus.33.q.5.habet
expresse. Or qui vxorem suam velare
permiserit aliam non accipiat sed simi
liter conuertatur/ Sed ꝯtrium videtur
expresse haberi extra de cōuersione con
iugatoꝝ.c.i. laicus vxoratus quidē licē
tia ꝛ ꝑmissione vxoris religionē ingres
sus ꝓfessionem fecerit/vxore in seculari
habitu vel in seculo ꝑmanēte/nec tran
scūte ad religionē/aut ꝑpetuā continen
tiam non vouente/dicimus q̄ nisi vxor
ad religionē transierit aut castitatē ꝑpe
tuo seruare ꝑmiserit/vir potest ꝛ debet
de monasterio reuocari/ Si dicat q̄ oz
intelligi quando mulier non renunciat
iuri suo sed tm̄ ad tēpus vt vir vacaret
orōni.i. Hoc est cōtra planum sensū lit
tere. quia habet ibi q̄ de licētia ꝛ ꝑmis
sione vxoris monasteriū ingressus ꝓfes
sionē fecerit/quid de stricto rigore esset
faciēdum/an illa cōpellenda ad ꝯtinen
tiā/an iste extrahēdus in casu isto/quia
scilicz ignorāte epo factum est/sed ꝓsen
tibus ꝓsbyteris/ꝛ monachis/dubiū est
/quia ista videt renunciasse iuri suo ꝑpe
tuo/q̄tum ad debituz petēdum licētias
eum publice ad ꝓfitendū in religione.
/non eniz talis renūciatio requirit neces
sario q̄ sit de consciētia episcopi/si ergo
renūciauit sufficiēter nihil iuris habet
illa ad repetēdum eum./similit coactio
eius ad continentiam est aliquid licitū
ꝛ licz penale/tamen debituz ex ista licen
tia data viro/coactio aut viri ad stan

dum cum vxore videtur ad illicituz in
ducere/quia ad peccatuz mortale cum
ille vouerit castitatez/ ꝛ potuit vouere.
quia licētiat'/ ¶ Saltem de hoc cautū est
in regula fratrū minoꝝ vbi de his qui
volunt vitam istam accipere dicitur/si
vxores non habent/ vel si habēt ꝛ iam
monasteriū intrauerint/ꝛ vxores licen
tiam eis dederint aucte diocesani epi/ꝛ
illius etatis sint vxores q̄ non possit ex
eis oriri suspicio/dicant illis verbū san
cti euāgelij ꝛc/ Unde ꝑmissis istis condi
tionibus/scilicz voto cōtinentie emisso
/vel saltem licentia data aucte dioce. epi
/videtur q̄ hodie fieret fm illud.c.scilicz
q̄ vir extraheret ꝛ redderet vxori. ¶ Et
tunc q̄ ipsa dicitur renūciare iuri/ Rñ
deo non sufficiēter/ꝛ perfecte q̄tum ad
formam ecclesie/que determinauit mo
dum debitum istius renūtiatiōis. ¶ Et
quod tāgitur de peccato mortali ipsius
reuocati/posset dici q̄ tenetur non pete
re quia renūciauit iuri suo quātum in
se fuit/sed potest reddere quia non po
tuit renunciare iuri alieno/ Et quia pu
tauit se absolutum a iure illius ideo ꝓ
tunc non peccauit/ Tamen quādo con
stat sibi per ecclesiam q̄ non fuit abso
lutus a iure vxoris/tenetur sibi reddere
illud eniz non potuit renūciare. ¶ Se
cundus casus est quando obligatur for
tiori vinculo ad non reddendum puta
si vergat in detrimentum proprie inco
lumitatis/vel sit causa occisionis fetus
in vtero pregnantis/vel sit causa abor
sus. ¶ Ad hec enim cauenda tenetur for
tiori vinculo/q̄ ad reddēdum debitum
isti./ Ubi ergo est probabile periculum
de extinctione fetus/vel q̄ nascatur ab
orsus non tenetur reddere. ¶ Consimi
liter maiori precepto tenetur non age
re. Unde proles nascatur leprosa/ que
posset alias procreari sana/q̄ pronūc
satisfacere volūtati mulieris/pro quan
do vt in pluribus puer nascit leprosus

vn̄ nō ſine cā in lege moſayca accedens
ad mulierem menſtruatam debuit mo
ri/nec mors infligebatur ibi niſi ꝑ pec
cato mortali ⁊ graui/nec eſt ꝓbabile ꝙ
in lege euāgelica q̄ ē lex caſtitatis ſit mi
nus ꝓhibitus ad menſtruatā accedere.
Si obicit̄ ꝙ leproſe nō dꝫ ſanus reddere
debitū/qꝛ ⁊ ē cōtra bonū ꝓl q̄ naſcit le
proſa/⁊ cōtra incolumitatē ꝓpriam/qꝛ
poſſꝫ ex tali actu incurrere in leprā/cº tñ
oppoſitū hēt extra de ꝯiugio leproſoꝝ.
c. Vbi hr̄ mādamus ut uxores viros.
⁊ viri vxores q̄ lepre morbū incurrunt
ſequāt ⁊ eius coniugalez affectionem mi
niſtrent/⁊ ad hoc eos ſollicitis exhorta
tionibus inducere nō poſtponas/Si ve
ro ad hoc induci nō poterunt/iniungas
eis vt vterq; ꝯtinētiam ſeruet/ꝙ ſi man
datū tuum ſeruare ꝯtēnant vinculo ex
cōicatiōis aſtringas. ſꝫ .c. ſeqnti Si vir
uel vxorem leproſū fieri ꝯtigerit/⁊ infir
mꝰ a ſano carnale debitū exigat genera
li precepto apl̄i qd̄ exigit ē ſoluēdū/cº ꝑ
cepti in hº caū nulla exceptō inuenit,
Rº lꝫ ꝯiūge leproſe coiūx ſanꝰ uel lepro
ſus dēat reddē debitū ꝫ iſta .c/tñ nō ſe
qt̄ ꝙ tpe mēſtruoꝝ/qꝛ ibi ñ ē ꝯ boᵐ ꝓl
ꝙ ꝓcreet leproſa/imo mag ē ꝯ bonū ꝓl
ꝙ nūq̄ ꝓcreet de iſta mr̄e ſi ꝓpt̄ lepram
vitet/ſꝫ āt ⁊ ſi ñ ꝓcreabit tpe mēſtruoꝝ:
procreabitur tamē poſtea tempore com
petēti/⁊ tūc ſana/nūc āt leproſa. Si āt
obiicias de pi̇culo lepre in ſano reddēte
poſſꝫ dici ꝙ in illa coiunctōne nō ē ꝓba
bile leprā incurri/ſed diuturna cohabi
tatō nō ꝑcipit/qꝛ ex illa pōt ſanus infici
ab infirmo/eſto etiā ꝙ timeret ex tali ꝯ
iūctōe infectō lepre in ſano reddēte/ſal
tē ex frequēti quotiēs leproſa peteret.
Dico ꝙ ad talē penā ſe obligauit in cō
tractu matrimonij/vn̄ ⁊ alicubi ſacdo
tes expſſe ad hoſtiū eccl̄ie exꝓmūt illud

Ad argumenta

Ad pri
mū ne
go minorē. Ad primam probationem
dico quod perpetuus vſus rationis eſt
maius bonum q̄ꝫ actus virtutis. Et
ideo qui per aliquem actum priuaret
ſe ſic vſu rationis peccaret mortaliter.
immo mortaliſſime/ſed carentia uſus
rationis pro momento non eſt tñ ma
lum/ſicut actus oppoſitus actui virtutis
nec quodcūq; priuans vſu rationis ad
tempus eſt peccatum/nā nimia, tormen
ta ita impediunt vſuꝫ rōnis/ſicut volu
ptates/⁊ tamen martyres ſcienter ſe ex
ponentes talibus tormentis non pecca
uerunt/ſed meruerunt. Ad ſecundam
ꝓbationem cōcedo ꝙ iſtis ante contrac
tū/liceret talis actꝰ: licet tñ poſt ꝯtractū
non ꝙ ipſi ſeipſos licentiare poſſint:
ſed faciūt quendā actū/quo facto deus
licētiat eos ad quēdam actum ſequētē
ad quem non licētiaret ſine illo preuio
⁊ iſta rātio uidetur bene perſuadere ꝙ
iſte vſus non eſt licitus ex ſola iuſticia
qua volūtate ꝓpria dant ſe mutuo/ſed
adueniente approbatione ſupioris/ad
ſecundum pꝫ ex ſolutione qd̄ ꝯiūx non
habet pro tunc ius petendi. Ad tertiū
apoſtolus non dicit abſtinendum tem
pore ſacro/ſed conſulit ad tempꝰ ut ua
cent orationi/⁊ iterꝫ reducantur in ſeip
ſis/ne temptet eos ſathanas/⁊ quod ad
ducit de Hiero. ⁊ ponitur .33. q. 4. qui
cunq; vxori debituꝫ reddit non poteſt
carnes agni edere cum reuerentia debi
ta/Et cum dicis non excluditur aliquis
propter actum precepti a cōmunicādo
nego/quia aliquis actus preceptus eſt
propter quem iſte eſt minus diſpoſitus
ad reuerenter percipiendum euchariſti
am/Si tamen loquaris de excludi ex
neceſſitate precepti/concedo/quia non
video quomodo propter hoc ſoluꝫ pec
caret mortaliter ſi perciperet corpus do
mini. Ad vltimuꝫ dico ꝙ in loco ſa
cro regulariter abſtinēduꝫ eſt: quia non
ſtatim imminet periculum fornicatōis
quin ſtatim cōmitti poſſit in loco non
ſacro/ſi tamen diu oporteret eos cōma
nere in loco ſacro negarꝫ aliquis iſtum

quod adducitur de interdicto loci. Di
ceretur forte ꝙ propter actum occultuꝫ
non eſt locus interdictus/ſaltem publi
ce/vt oporteat cultum diuinuꝫ in publi
ce pretermitti.

Di. 33.

Veritur

Hic
de
antiquis. Circa iſtaꝫ tri
ceſimā tertiā diſtictiōeꝫ
in qua magiſter agit de
matrimonio antiquoꝝ patrum. Que
ro de bigamia primo. ſꝫ ſecūdo de repu
diatione vxoris. Circa primum quero
duo. primo q̄tum ad legem nature vel
moſaicam vtrum fuerit aliquādo licita
bigamia/ſecūdo q̄tum ad legem euāge
licam vtrum bigamus ante baptiſmuꝫ
poſſet poſt baptiſmū ad ſacros ordines
promoueri. Ad primuꝫ arguitur ꝙ
non: quia bigamia eſt contra legem na
ture. quod probatur. tum ex illo verbo
Gen̄. ſecūdo. Erunt duo in carne vna.
vbi expreſſit legem nature de matrimo
nio/non ergo plures q̄ꝫ duo/tum ex glo
ſa quadam interlineali de lamech. Ac
cepit vxores ⁊c. vbi habet ꝙ iſte primus
induxit bigamiam que eſt contra legeꝫ
nature. Preterea vt ita loquar bini
ria nunquā licuit ita ꝙ mulier duos vi
ros haberet/ergo nec ecōuerſo. ꝯſequen
tia ꝓbat. quia ad actus coiugales equa
les iudicātur. priª corinth. 7. Cōtra
Gen̄. 16. Abraham hūit Saram Agar
⁊ Cethuraꝫ. ſꝫ de Jacob. Gen̄. 29. ⁊ 30.
qui habuit quattuor vxores. ſꝫ de Da
uid. 2. reg. 5. Non eſt autem ꝓbabile ꝙ
iſti ſancti patres in tali copula fecerunt
aliquid illicituꝫ/ergo. Preterea Au
guſti. de bono coniugali verſus finem.
Antiquis iuſtis non fuit illicituꝫ ꝙ plu
ribus feminis vtebatur/neq; contra na
turaꝫ hoc faciebant: cuꝫ cauſa gignendi
hoc facerēt/neq; contra legem/neq; con
tra morem/quia eo tempore nulla lege
erat prohibitum.

Hic primo uidendum

eſt quid requiritur ad ſtrictam iu
ſticiam cōmutatiuā in contractu matri
moniali: ⁊ hoc ex parte contrahentiuꝫ.
⁊ quid vltra hoc additur ad completaꝫ
iuſticiam in tali cōtractu/⁊ hoc ex par
te ſuperioris/Secundo quid in caſu ſuf
ficit ad iſtam iuſticiam/⁊ qualiter illud
ſufficiens fiat complete iuſtum. De
primo dico ꝙ in omni cōmutatiōe quā
tum eſt ex parte cōmutantiū ⁊ cōmuta
toruꝫ ſtricta iuſticia requirit equalitatē
cōmutatoꝝ q̄tuꝫ poſſibile eſt/⁊ hoc ad
illum finem ꝓpter quem cōmutat/Iſta
autem cōmutatio in cōtractu matrimo
niali fit ꝓpter duas cauſas/ſcilicꝫ ꝓpt
ꝓcreatōeꝫ prolis: ⁊ in remediuꝫ vitādū
fornicationis/Quantum ad primū cor
pus viri eſt maioris valoris q̄ꝫ corpus
mulieris: quia pro eodem tempore ideꝫ
vir poteſt plures fecūdare/quam eadeꝫ
mulier poſſit a viris concipere. Quātū
ergo ad iſtum finem de ſtricta iuſticia
videt bigamia licita: vt vir cum tot cor
poribus mulieꝝ corpus ſuum cōmutet
quot poteſt fecundare/eo modo quo eſt
eis poſſibile fecundari/nec tamen in ſta
tu innocentie quando matrimoniū fuiſ
ſet in officium fuiſſꝫ bigamia: quia
non fuiſſꝫ tunc neceſſitas ꝙ vir cōmuta
ret corpus ſuuꝫ pro pluribus ad plures
procreandos/quia per ſimplicem cōmu
tationem vnius pro vna fuiſſet ſufficiēs
ꝓcreatio/⁊ nec vir/nec mulier fuiſſꝫ tūc
ſterilis. Quantum ad ſecūdum fineꝫ
qui tantuꝫ eſt pro ſtatu nature lapſe ſci
licꝫ pro fornicatiōe vitanda equalis va
loris ſunt corpus viri ⁊ mulieris/ideo
de ſtricta iuſticia pro ſtatu nature lapſe
conſiderando contractum iſtum vt eſt
ad vtrūq; finem requiritur cōmutatio
vniꝰ corporis pro vnico/Et addo ꝙ cō
pletio iuſticie in iſta cōmutatiōe non eſt
niſi ex auctoritate ſuperioris inſtituētis
vel approbantis talem cōmutationem.

quia etsi res alique sunt inferiorum donorum
tamē cōmutatio eorum licita et iusta talis
vel talis determinatur a legislatore: et mul
to magis in proposito de corporibus in
comparatione ad deum. ipse autem in
stituit et pro statu innocētie et pro statu
nature lapse regulariter istam cōmuta
tionem debere fieri vnius pro vno. In
hoc ergo est completa iusticia.

De secūdo articu

lo dico quod dispēsatio est iuris declaratio
vel iuris reuocatio. Potuit ergo deus
legem suam de cōmutatiōe ista vel de
clarare vel in aliquo casu reuocare: et
hoc rationabiliter. In casu illo quādo
maius bonum prouenit ex reuocatiōe quam
ex obligatione. nunc autem quādo erat
necessitas multiplicādi genus humanū
ad cultum diuinum: puta quia pauci erāt
cultores dei necessitas fuit vt multipli
carent cultores dei quantum possent. quia
in sola successiōe eorum māsit fides et cul
tus diuinus. ergo pro tunc rationabile
fuit dispēsare vt vnus cōmutaret corpus
suum pro pluribus corporibus mulierum
ad maiorē multiplicationem cultorum dei
que sine hoc non fieret. Sic autem fuit
dispēsatū vt presumit de abrahā et qui
busdam aliis patribus. Qualiter autē
ibi saluabatur iusticia considerādo cōtra
ctum ex parte cōtrahētium: declaratur
sic. Quādo aliquid ordinatur ad duos fi
nes: principalem scilicet: et minus princip
alem. rationabile est vti illo eo modo quo
magis valet ad finem principalem: licet
per hoc aliquid detrahatur fini minus
principali. Exemplū. cibus valet ad de
lectatiōem que est minus principalis: et ad
nutritiōem que est magis principalis: et cō
ueniens est vt aliquis vtatur cibo eo mo
do quo magis expedit nutritiōi: licet in
hoc detrahatur delectatiōi. ita cōtractus
iste: et est ad bonum prolis vt ad finem
principalem: et ad vitādum fornicatiōem
vt ad finem minus principalē. Ergo secundum

rectam rationē debent cōtrahētes sic cō
mutare vt cōmutatio plus valeat ad
procreationem prolis. licet minus valeat
ad illam redditionē. Sed hoc fit in cō
mutatione vnius corporis viri pro plu
ribus corporibus mulierum. ergo hoc ab
solute factū est in casu necessitatis. quia
quando est valde necessarius finis princi
palis: negligēdus est finis minus princi
palis. Et ex hoc patet quomodo ex par
te partium est iusticia: quia secundum rectam
rationē quelibet pars debet velle aliquid
de iure suo dimittere in cōmutādo. et reci
piēdo cōpensatiōe ad finem minus prin
cipalē. vt recipiat equalēs in cōparatiōe
ad finem magis principalem quem plus
debet eligere: licet debeat cōmutari aliquid
de aliquo quod esset sibi dimiatum remit
tere. et quandoque est necesse in aliquo casu quando
scilicet ad talem remissiōem tenetur et cōple
re licet. et debet quādo a superiori est hoc
ordinatum. Hoc patet gen. 16. quod coegit
Sara Abraham vt intraret ad Agar
ancillam suam: vt vel sic haberet filium
de ancilla. quem de seipsa habere nō po
terat. Si obiicit quod pro tēpore moder
no esset bigamia illicita. Respondeo etsi illi
cita sit eo quod pro nunc non est a legislatore
dispensatum: imo reductum est ad illud
legis nature. Erunt duo in carne vna
per christum. Matth. 19. tamen loquen
do de iusticia ex parte cōtrahētium et con
tractus etiā modo non est illicita. Sed
pro tanto est illicita: quia nunc non est
necessarius ille finis principalis eo quod mul
ti vacant generationi fidelium: quia fi
des multiplicata est. Cessante igitur ne
cessitate detrahēdi aliquid secūdo fini:
per necessitatē primi finis: seruādus est
cōtractus ita vt seruetur ibi iusticia re
spectu vtriusque finis: scilicet quod vnus ha
beat tantum vnam: et ecōuerso. Si tamen
cōtingeret casus per bellum: vel cladem:
vel pestem quod multitudo virorum caderet
et mulierum remaneret: posset nunc biga
mia esse licita. cōsiderādo precise iusticiā

ex parte commutantium: et deberent ex
parte sua velle sic cōmutare mulieres
cum viris plus pro minori quantum ad se
cundum finem. licet pro equali quantum
ad primum. nec deficeret ibi nisi cōple
tio iusticie que est ex approbatiōe diui
na: que forte tunc fieret et ecclesie specia
liter reuelaretur.

Ad argumenta

Ad pri
mum di
co sicut dictum est. 8. dist. 17. quod aliquid
est de lege nature dupliciter. scilicet primo
quod est verum practicū simpliciter notum lu
mine rationis naturalis. et ita potissimū
gradum tenet. principiū practicū notum
ex terminis. secūdum gradum tenet con
clusio demōstrata ex talibus principiis
secūdario de lege nature quod regulariter
consonū est legi nature primo dicte. Cir
ca primum nulla cadit dispēsatio: et ideo
eius oppositum semper videtur esse pec
catum. Circa secūdum in casu cadit dis
pensatio. in quo cōiter oppositum videtur
consonū legi nature. et precise isto secun
do modo est monogamia de lege natu
re: et bigamia contra illam. et sic cōcedo
probationes illas. Gen. 2. et glo. Gen. 4.
Nec sequitur tamē ex hoc quod in casu op
positum non possit esse licitum. imo in
casu est necessariū precipue cōsiderādo
iusticiam ex parte cōmutatōis et cōmu
tantium quando propter necessitatē recta
ratio dictat illo modo debere cōmuta
tionem fieri: et quādo preceptū diuinum
adest. Verūtamen de lamech absolute
cōcedi potest quod peccauit mortaliter quia
cōtra legem nature: licet secūdo modo
et nō in casu in quo recta ratio dictaret
illam legem reuocādam. nec superior dis
pensauit: imo fuit oppositum vtriusque.
Ad secūdum dico quod nunquam fuit iusti
cia ex parte cōmutātium vel cōmutatio
nis vt minus eueniret finis principalior:
et magis finis minus principalis. quia fi
nis principalis est magis intēdēdus: sed
biuiria magis esset ad finem minus prin
cipalem: et multominus quantum ad finem princi
palissimum. quia eadē mulier infra idem
tempus a pluribus viris impregnari non
posset. Ad argumētum in oppositum
licet de aliquibus sanctis patribus presuma
tur quod in cōtrahendo bigamiā non pec
cauerint: quia vtraque ratio cōtrahendi
ibi concurrit. scilicet necessitas propter quam
erat sic cōtrahendū: et auctoritas diuina
approbās. Tamen si aliqui sine istis cau
sis vel altera earum cōtraxerint non est mi
hi incōueniens quod mortaliter peccauerint
quia non reputo eos fuisse tūc cōfirmatos

D secundum

arguit quod sic: quia secundum hiero^m^ in
epistola ad Occeanū. et ponitur di. 26. c. i.
Si ante baptismū coniugē habuit que
habuit virum nō imputatur ei cui prius
nouo nec stupra nec alia que an fuerat
obsunt. Preterea di. 50. Si quis viduā et
hoc in glo. quod si an baptismū occidit post
baptismum potest promoueri. ergo a simili de biga
mia ante bap^m^. Con. Aug. sup epistolam
ad Timo. et ponitur di. 26. c. q. acuti intelli
gūt nec eū qui cathecuminus qui nec paga
nus habuit vnā et post baptismū aliā ordi
nādū cēsuerunt. Preterea ibidē. c. vna tm̄
et est Amb^o^. li. de offi. an baptisma ite
rata coniugia prerogatione ordinatiōis
impedimentum generant.

Hic sunt duo

vidēda.
primo quid
tenēdū. 2° propter quā causam. De pri^o^ cōcordās
oēs quod bigamus siue an baptismum siue
post ē irregularis. sic hi expresse p. c. allega
ta ad oppo^m^. homicida tn̄ an baptismum
post baptismum nō est irregularis: sic habetur
expresse in glo. di. 50. Si quis viduam. vbi
glo. sup illud verbum Post baptismū. ar
guit a cōtrario sensu. ergo si an baptismū occi
dit homicidā nō obest. Quidam autē di ab aliquibus
nullū posse cōhere irregularitatē ante ba
ptismū cuius rōem assignāt: quia tūc pōt ali
quid hēre punitiōem quando nō est natū hēre bituū
sic catul^s^ an nona diē nō pōt esse cecus.

pateare si redderet ordinum sibi pertinum
sed ante baptismū non est homo capax
ordinis; probatur extra de presbytero nō ba
ptizato. c. si non fuerit baptizatus bapti
zetur et postea ordinetur. Ex quo patet
q nihil recepit prius quādo videbatur
ordinari sacerdos nam si recepisset ordi
nem non esset postea reordinādus: sicut
habet extra de clerico per saltum pmo
to. vbi dicitur q recipiens ordinem po
steriorē sine priori recipiat postea ordi
nem pretermissum non iterando poste
riorem prius receptum. Sed hec ra
tio nō valet quia etsi priuatio nō possit
inesse alicui nisi quādo natum est habe
re habitum tamē impedimētum haben
di habitum pro tēpore debito potest pre
cedere tempus habendi habitum: sicut
patz in exēplo adducto: quia catulus an
nonā diem potest habere aliqd impedi
mentum ne habeat visum tēpore quo si
bi cōpeteret. Irregularitas autem non
est priuatio pprie eius quod est haben
dum: sed magis est impedimētum ne qs
sit capax ordinis pro tēpore quo sibi cō
peteret ergo potest esse ante baptismuz.
Estimo etiam q priuatio non possit in
esse tamen causa priuatōis potest inesse
quando habitus non est natus inesse, et
ita hic irregularitas que est causa priuan
di vel carendi ordine pro tēpore ꝯgruo

De secundo aliud

est loqui de causa cōgruitatis: et de cau
sa necessitatis. nam causa quare ꝯgruit
bigamū arceri ab ordinibus sacris vna
cōiter ponit defectus sacrāmti quā tan
git Aug. di. 26. acutius et Ambro. ibi
dez. c. vna. Et arguit sic. Sacerdos tan
q christi vicarius in ecclesia repńtās
personā christi non debet habere aliqd
repugnās christo in cōparatione christi
ad ecclesiā et ecōuerso nunc autē xp̄s est
vnicus spōsus vni ecclesie: et ecclesia est
vnica spōsa vnici spōsi xp̄i ergo habēs
oppositū huius non recte significat vel
repńtat xp̄m in ecclesia sed bigamus
qui habuit duas vl vnā que fuit duorū
hēt aliqd repugnās isti ꝯiūctiōi xp̄i et ec
clesie ergo. Sed querēdo cāz necesse
tatis ppi quā iste necessario excludit ab
ordinibus. Est duplex opinio. vna quia
per baptismū delet peccatū et seqla pec
cati pprie bigamia aūt nec est peccatum
nec pprie sequela peccati. Et per hoc re
spōdet ad illud de hōicidio cōmisso an
te baptismū qz nō est simile. illud eīz est
sequela peccati vel peccatū mari si pec
cat in occidēdo. Sed quid si occidat
iuste sicut iudex. ergo illud hōicidiū nō
delet quātum ad irregularitatez. Hoc cō
cedit vnus glosator et irrationabilit qa
tūc esset melior ꝯditio peccātis in simili
actu. Alij dicūt q istud hōicidiū est pec
catū hoc modo: qz eēt peccatū nisi esset
per circūstātias aliquas excusatum ideo
ex se nō exit genus actus peccati. Si
querit. quare ergo baptism nō tollit pe
nas istius mortalitatis que sequit pecca
tum originale. Rñdet qz nō sūt sequela
peccati pprij. Stat igit tota ratio i hoc
q baptismus delet omē peccatū ppriū
et qd natuz est esse peccatū ex gene actus
nisi circūstātie impedirēt: et sequelas ad
ista non autē tollit qd neutro modo est
peccatum vel sequela. Cōtra hoc est q
q bigam peccet in bigamia: puta in cō
trahēdo illicite sequeret cū ille ꝯtractus
sit peccatū vel annexū peccati q deleret
Preterea Aug. in pmo ca. acutius.
Femina si cathecu viciata est non pōt
post baptismū inter dei vgines ꝯsecrari
et tñ possibile est illā corruptōez ante ba
ptismū fuisse pccm q nō delet p baptis
mū q̄tū ad penas ppas cōrespōdētes si
bi. Preterea si ex ista cā esset nccio irre
gularitas in bigamia. qz. s. ñ est pccz nec se
qla ecclia ñ possz istā irregularitatē tollē
qz ñ pōt tribuē bigamie q sit ex se pccz
vel seqla pcci. Alia opinio dicit q aliq
est infamia ꝯsequēs actū ex nā act aliq
ꝯsequēs actū pcise ex statuto ecclie et pri
maz ñ pt ecclesia nec sacm ecclesie tollere

Secunda pōtest ita et de irregularitate
nunc autem bigamia non ex statuto ec
clesie sed ex defectu significationis indu
cit irregularitatem quia bigamus non
representat christum vt est sponsus ec
clesie quomodo sacerdos debz represen
tare, vel saltem non habere aliquid re
pugnans illi representatiōi homicidiū
autem non inducit irregularitatem ni
si ex statuto ecclesie: ideo per sacramen
tum ecclesie scilicet baptismuz tollitur
et aliud non. Contra si irregularitas
bigamie esset ex aliquo priori q ex sta
tuto ecclesie ecclesia nō posset ibi dispē
sare Cuius oppositū habet distinctiōe
.34. Lector vbi martinus concedit le
ctorem qui duxit viduam posse in sub
diaconum promoueri sed non vltra.
Sed glosa dicit ibi q papa dispensat,
Contra apostolum pri thimo. Unius
vxoris virum etc. Et dicit Inno. tenere
contrariū quia non licet dispēsare cum
bigamo: vt hic; extra de bigamis. Nu
per Et idem martinus hic dicit di. 50.
Si quis viduam Lucius tamē dispen
sauit cuz panormitano episcopo qui fu
it bigamus. Sed quedam glo. ista con
cordat. s. q in primitiua ecclesia sbdia
conat non erat ordo sacer: et ideo mar
tinus concedit bigamū fieri sbdiaconū
sed non vltra ascendere Disputationez
cōtra glosam istam cuiusdā qui diceba
tur nicolaus furiosus habent aliqui li
bri dist. 50. Quicquid sit hoc saltem te
net ecclesia. s. nec ad diaconatuz nec ad
sacerdotiū cum bigamo dispēsari. Nec
factum Lucij q̄tum ad episcopum pa
normitanum reprobatur in hoc quasi
fecerit aliquid quod facere non potue
rit: sed q hoc non decuit nisi ex magna
causa. Dico ergo q causa non est nisi
institutuz ecclesie. Sed quare regulari
ter illa pena de homicidio perpetrato
remittitur in baptismo et hec que ex sta
tuto ecclesie sequitur bigamiam non re
mittitur: causa non est nisi statutum ec
clesie volētis istam penam remitti et nō
illam. Ista autem ordinatio ecclesie ra
tionabilis est ex hoc q iste non est inha
bilis ad ordines nisi propter horrorez
sanguinis propter quem horrorem da
uid fuit prohibitus edificare templum
domino. secūdo reguz. Iste autem hor
ror tollitur in baptismo quia psuppōi
tur q de lupo factus sit agnus. Sicut et
paulus ante baptismū persecutor post
baptismū factus est ouis et pastor. Cuz
igitur in baptismo cesset causa illius in
habilitatis debet cessare etiam effectus
sed causa inhabilitatis in bigamo ad or
dines non cessat quia semp remanet de
fectus sacramenti idest significationis
que requiritur in sacerdote representā
te personam christi in comparatiōe ad
ecclesiam ideo nec ibi tollitur effectus
nisi postea per specialem dispensatiōez.
Ad argumenta ad primum vel hie
ronimus negatur sicut cōmuniter cano
niste negant eum tenentes Augustinuz
vel potest exponi Crimina non obsunt
q̄tuz ad gratiam recipiendam obsunt
tamen q̄tum ad gradum dignitatis in
ecclesia habendum. hec autez distinctio
accipit ex illo. c. ambro. vna. Ad 2m nō
est simile de irregularitate ista et illa. cu
ius causa dicta est in solutiōe qōis.

E repudio

Quero vtruz in lege mosaica fuerit licitum re
pudiare vxorem q sic deutero. 24. Si
acciperet homo vxorem et non inuene
rit gratiam ante oculos eius propter ali
quam feditatem scribet ei libellum re
pudij et dabit in manu eius et dimit
tet eam de domo sua. Preterea Ma
lach. secundo. Cum hodio habueris
vxorem dimitte eam dicit dominus de
us israhel. Preterea extra de regu. iur.
per quas causas aliquid nascitur per
easdem dissoluitur. sed matrimonium
nascitur per consensum mutuum ergo

dissolui potest per dissensum mutuum. Preterea .di.34. si quis. si in clericatu marito constituto vxor adulterauit dato repudio eam dimittere debet, ergo repudium est licitum i lege euangelica. Contra quia uidetur esse contra legem nature quam promulgauit adam gen̄. 2°. adherebit hō vxori sue, ex qua xp̄s ɔcludit qd̓ ergo deus coniunxit hō nō sepet. Preterea contractus mr̄imonij ē eēntialiter datio ptātis ppij corporis alteri irreuocabiliter p ptāte corpis illi⁹ alterius, g̃ nulla accomodatio uel datio ad tempus potest eē matrimoniū, sed si repudium licet, talis cōtractus non est nisi ad tempus, quia si perpetuo fuisset g̃ repudiata maneret uxor, et tunc illicite dimitteretur, sequitur ergo q̄ si repudiū fuit licitum in lege mosayca quod ibi nullū fuit mr̄iō^m. Preterea nūq̄ licuit mulieri repudiare viꝝ, g̃ nec ecōuer⁹ cuꝫ ɔtū ad ea q̄ st̄ cōiugij: ad pia iducent.

Hic dicitur q̄ repudiatio vxoris etiā in lege mosaica fuit illicita, q̄ pbat p̄⁹ auctoritate xp̄i reprobātis illā. Mathei. 19. dico vobis q̄ quicūq; dimiserit uxorē suā cā excepta fornicatōis mechat. et q̄ duxerit dimissam mechat. Probat h⁹ etiā p ratōeꝫ quā xp̄s p se adducit q̄ est talis. a pncipio ɔiunxit deus masculū et feīaꝫ contractu matrimonij. ut pꝫ ex uerbo Ade. et infert xp̄us ergo qd̓ deus ɔiūxit hō nō sepet. Probat tertō ex rn̄siōe xp̄i ad. q. phiseoꝝ, cū. n. obicēnt cur ɔmādauit moyses dar̄ libel^m r̄pudij et dimittere, ait illis qm̄ moyses ad duriciam cordis ur̄i pmisit dimittere vxores vr̄as, h⁹ aūt ab initio non fuit. et gl. interl. sup illud pmisit moy. non de⁹ et dicit glo. q̄ fuit cōsiliū hominis non dei, et mgr̄. 2. c. huius di. h⁹ fuit a moyse pmissum nō ut concederetur dissidiuꝫ, sꝫ ut tolleretur homicidiū. et Augi. de sermo. dn̄i in monte, non p̄cepit dari libellū repudij, sꝫ p̄cepit ut vxor dimittatur. sed qui dimiserit inq̄t det libellū repudij, ut iracūdiā temerariā eijciendi vxorem libelli cogitatō tpasset, q̄ intelligi pōt eo⁹ q̄ ab⁹. p̄cepit theodosio. nāq; ppter q̄dā crudelitatē ex p̄cep⁹ ei⁹ ipetuoso ppetratā volūit Amb⁹. ut ipe legem conderet ne quis minister p̄cepta eius crudelia infra. 30. dies exeq̄ret si forte infra tēpus illud ira ei⁹ descereret et iniaꝫ tpaēt. et sbdit Aug⁹. vbi p⁹ q̄ p⁹ dimittēdi ɔsiuit morā sigāuit q̄tū potuit duri hoib⁹ se nolle dissidiū. Preterea extra de diuor. repudiū vxoris vitas euāgelio reprobauit. Alia opinio dicit q̄ datio libelli et repudiatio vxoris licita fuit p tpe legis moysi. qz moyses pn̄tiauit legē dei. et iō q̄s ipe ɔiūxit. ut legislator et pn̄ciauit, et deus ɔiūxit. et q̄s separauit de⁹ separauit, de⁹ āt p̄t separ̄ mr̄ōni alir ɔiūctos. Pretea sꝫ Au. i epl̄a pma ad Jero, et ponit in cañ. di. 9. si ad sacras scripturas admissa fuerīt officiosa mēdacia quid in eis remanebit auctoritatis. q. dicat. nihil, et ratio est quia quecūq; auctoritas adducatur ad repellendū heresim, Rn̄debitur illud eē dictum mēdaciter iocose: sicut et illud alibi: ergo a simili in scriptura nulla auctoritas preceptiua auctoritatem habebit, et consimiliter de consilijs si aliqd̓ ɔsiliū datuꝫ in scriptura non esset salubre uel utilius ad seruandum, nulla eēt auctoritas obseruatōnis in scriptura, g̃ a simili si aliqua cōcessio sit i scriptura de aliquo illicito sicut ista sequitur qd̓ nulla concessio simplr̄ auctoritateꝫ habeat q̄ ɔcessum sit licitum. Preterea lex iusta non debet directe dare occasioneꝫ peccandi mortaliter, sed ista cōcessio videbatur directe eē occasio iudeis dimittendi vxores, si enim hoc non fuissꝫ scriptum non magis dimisissent quā patres ante legem moysi, ergo hoc nō erat peccatū mortale, l' lex non erat iusta. Modus conueniens quo ista opinio teneri possit est iste, completa iusticia non est

in ista commutatione ul' contractu matrimoniali nisi ex ratificatione diuina. licet ante eaꝫ inueniatur illud quod sufficit ad iusticiam ex parte commutatōnis et commutantium, et quandocunq; talis iusticia inueniri potest in commutatione, rationabile est deum ratificare eam. sed sicut commutatio corporis viri pro pluribus corporibus mulierum est iusta quando talis commutatio est necessaria ad procurationem prolis. et ideo tunc iuste de⁹ dispēsauit et approbauit bigamiam propter maius bonū proueniens quam eēt ex alia parte commutando vnicuꝫ pro vnico, et commutantes deberent sic uelle commutare secundum rectam rationem, ita in pposito ppter maius malum vitanduꝫ q̄ sit bonum indissolubilitat ɔiugij pōt dici dispensare ut fiat contractus ad tempus donec mulier displiceat viro. et i h⁹ saluatur iusticia aliqualiter. quia nō tantum propter maius bonum consequendum, sed etiam propter maius malū vitādū ōbent ptes velle sic ɔmutare, mai⁹ autem malum est vxoricidium quam dissolubilitas, quia illud esset magnum malum pene vxoris interfecte. et graue malum culpe interficiētis et eēt malum toti rei publice. quia occasio continue discordie et pugne ppt̄ irā parentum vxoris ad interfectorem. et i hoc continua familie dissipatō quia viro interfecto ab aduersarijs vel a lege destrueretur familia eius et educatio. Sic ergo posset dici q̄ sicut deus dispensauit in bigamia propter maius bonum ita cū ista gēte i r̄pudio propt̄ mai⁹ malum vitandum, et tūc ad illa que adducuntur p alia opinione pōt dici q̄ xp̄s pmulgauit illud pro tempore legi sue. l. euangelice, ita q̄ sicut ipe reduxit matrimonium eo modo quo institutuꝫ fuit in le. nature, ut. s. esset vnius cū vna cum tamen in lege mosayca esset licita bigamia, ita etiam reduxit mr̄imoniū simplr̄ pfectū. i. indissolubile p lege sua sicut institutū fuerat i lege nature, et ita irritat p lege sua contractū illū q̄ licuit p lege mosayca, qui erat accōmodatio corpum ad tempus ad pcurationem p lis quousq;. s. mulier esset non grata i oculis viri, sicut et multas alias in pfectiones licitas sub moy. euacuauit xp̄s reducendo ea q̄ erant permansura ad pfectiones in lege sua. Ad probationem ergo xp̄i patet q̄ loquitur pro le. nature. et in hoc sufficienter refellit phiseos qd̓ isti non obseruabant matrimonium sicut erat in lege nature, et ostēdebat se rōnabiliter statuere inseparabilitatem p le. sua, qz hoc consonum est primi institutioni in lege nature. Ad aliō de responsione xp̄i ad phiseos. ad duritiam cor. v. pmisit, quod multi pōderant q̄ fuerit tm̄ pmissio non concessio. Dico qd̓ xp̄s pmisit. i. intelligit qd̓ moyses h⁹ nō precepit, nec cōsuluit, nec approbauit, sꝫ tāq̄ ex quadā necessitate licitū n̄ phibuit, nec h̓ est solū pmissio. c⁹dā illicite, h⁹. n. nihil aliud ē dicere q̄ q̄ moyses pmitteret ire ad dānationeꝫ et n̄ nūciaret eis qd̓ ista eēt via dāpnationis, immo magis insinuaret eis oppositū, q̄ nl'⁹ iuste legislator p̄t ēt face i legib⁹ hūais q̄ mlt̄a mala dimittāt iultra sꝫ au. i. ō li. ar. et. si. n. legislatō n̄ puniat oē malū, et ita pmittit qz n̄ punit, tn̄ nl' lo⁹ i lege sua illō ɔcedit. Un̄ iiusta esset lex hūana l' ei⁹ lator q̄ l' q̄ scribēt aliqd q̄ eēt ɔ illā legē. Q. āt addit ibi ad duricia co. vr̄i n̄ ɔcludit h⁹ eē illicituꝫ, qz freq̄nt duricia subditoruꝫ ē cā ut aliqd relaxet eis, q̄ al' eēt eis utile n̄ r̄laxāi si esset tractabiles, sic plat⁹ vidēs collegiuꝫ pnū ad aliqd cui⁹ opposi^m eēt honesti⁹ et utili⁹ seruar̄, et si posset illō oppositū statuē utilr̄ si sbditi eēnt facilr̄ iclinabiles, p̄t tn̄ n̄ statuē, ul' si statutū ē relaxare, h̓ b̓ iustene stāte i⁹ ipi mltiplic⁹ peccent

¶Ad illas glo. p̄ma videtur neganda q̄a
moyses ut legislator nō erat nisi preco
dei. Sed qui vult exponere illā pōt di-
cere nō deus. s. immediate precipiendo
moysi inter alia p̄cepta. ¶Un̄ nūquā in
q̄tuor primis libris legi inuenitur deū
h̄ precepisse moysi/nec aliq̄s/sō istō magis
precise moysi sicut omnia que sūt in du
tro. ⁊ non alibi quam illa q̄ alibi locut⁹
est deus ad moysen/⁊ est hec rō ꝯgrua.
q̄ꝛ laxationes ptinentes ad industriam
humanam/de⁹ nō ita voluit ponē i scp-
tura tāq̄ a se platas/s₃ sicut a seruis suis
¶vn̄ ⁊ subleuatōnē laboris moysi q̄ tota
die sedebat ad iudicandum pplm deus
non p se immediate expressit. s₃ Jechro
cognatus moysi tāq̄ ad humanā indu
striā ptinens expressit. ¶Ad aliam glo.
facile est respondere quia nihil dicit cō
tra opinionem istaȝ: uerum est enim q̄
n̄ fuit dei preceptum dimitteř: sed si di
mitteret q̄ daret libellū fuit consilium
hominis/non sicut hoīs/sed sicut preco
nis legis diue. ¶Ad illō an. concedo q̄ ex
mora illa quā iniunxit in scribendo li
bellum/insinuauit q̄ absolute displice-
bat sibi dimissio illa. non solum ergo
tunc faciebat melius qui nō dimittebat
q̄ qui dimittebat/sed qui dimittebat
faciebat male. s₃ nō ita male q̄ peccaēt
mortaliter contra matrimonium/sicut
fecisset si non fuisset licentiatus per legē
¶Ad istud de diuortijs patet i primo/ve
rum est enim quod xp̄s reprobauit p
tpe legis sue.

Ad argumenta principalia.

Ad p̄mā ptem ad primū patet ex solu-
tōe. ad 2^m ꝯce° q̄ m̄rioniū simpl'r ē obli
gatio ppetua. sed matrimonium s₃ q̄d
pōt eē obligatio ad aliquod tempus l₃
non perpetua ⁊ sic concedo q̄ i lege mo
sayca non fuit aliquod matrimonium
simpliciter nisi aliqui forte ultra perfec
tionem legis uoluissent se obligare ppe
tuo qō uon oportebat inquantum con
trahebant coniugium in illa lege. ¶Ut
posset dici q̄ si tunc fuit matrimonium
simpl'r ⁊ ita obligatō indissolubilis/ve
rum est nisi legislator reuocaret uel dis
pensaret: dispensauit autem qn̄ mulier
nimis displicebat viro ut timeretur vx
oricidiū. sic dictū ē. s. de m̄rionio rato
n̄ ꝯsumā°. qō dissoluit p religiōis igres
suȝ ⁊ tn̄ fuit simpl'r m̄rio^m/non tantuȝ
accōmodatō ad tpa. sed legislator dispē
sat i tali casu ꝑpter maius bonū ꝯndū
h̄ aūt ꝑpter mai⁹ malū vitādū. ¶Ad illō
non ē sile q̄ꝛ nō ē sīls ratio dispensandi
nō. n. tm̄ timeret si mulier odiret viruȝ
sic ecōuerso/q̄ꝛ ip̄e sexus cohibet a vin
dicta exteriori magis q̄ vir. ¶Qui vult
tenere primam opinionem ad argumē
ta i oppositū pōt facilit̄ respondere ad
illas auctēs deutro/⁊ malach/pōt dici
q̄ sunt pmissiones minoris mali/s₃ tn̄
pcc̄i mortal'/ne. s. grauius peccatū mor
tale eueniat/ad secūdū illa regula preci
se uera est de dissolubilibus/cuiusmo-
di non est obligatio ista/posset etiaȝ di
ci ad minorem quod obligatio ista in
nascitur ex voluntatibus contrahentiū
tanq̄ ex cā instrumentali/principaliter
autem ex ordinatione diuina/⁊ illa re
gula nō d₃ intelligi tantum de causis in
strumentalibus/vnde ex cā pricipali cō
cludit xp̄us Mathei. decimonono. in
sepabilitatem dicens. quos deus ꝯiūxit
hō non sepat.

Di. 34.

Nunc super

est ostendere. Circa istā
34. di. q̄ro utrū impo-
tentia ad actum carnaleȝ impediat ma
trimoniuȝ simpliciter/q̄ non/quia hoc
non esset nisi quia contrahendo obli-
gat se ad actum illum. sed hoc est falsū
quia potest contraheř cū volūtate itrā
di statim religionem. ¶Preterea seque
retur q̄ senex eēt ineptus ad contrahen
dum matrimonium cuius oppositū ꝫ

ecclesia que patit̄ talia coniugia. ¶Prete
rea maleficiū non est impedimentū per
petuū. pōt enī₃ p destructionē maleficij
maleficus creari. sed impotētia tp̄al' nō
impedit. ğ saltē impotētia p maleficiuȝ
nō impedit matrimoniū. ¶Cōtra. 33. q.
i. si per sortiarias. ¶Item extra d̄ frigidis
⁊ maleficiatis. c. ulti. ⁊. c. q̄ sedē/qui im
potentes sunt ad cōtrahendū matrimo
nium apti minime reputant.

Hic primo de con

dusione videndū est i generali/2° de du
plici impotētia in spāli. ¶In gn̄ali omis
impotētia simplicit̄ ⁊ ppetua cui. s. sub-
ueniri nō pōt p naturā/uel artē si prece-
dat matrimoniū simplicit̄ impedit con
trahendū/⁊ dirimit iam cōtractū/⁊ ad
hoc est triplex rō ex natura istı⁹ ꝯtract⁹
¶p̄ma quia iste ꝯtractus est datio ptātis
corporis ad talē actū si petat/sed iste nō
habet ptātem ad talē actuȝ/ğ nihil tale
p̄t dare: ⁊ ita nec ꝯhere. ¶Preterea in cō
tractu isto obligat se ad actū istū si peta
tur. sed hui⁹ actus ē sibi impossibil' etiā
si petat. ğ obligat se ad impossibile/ob-
ligatio aūt ad impossibile ē nulla ex le-
ge diuina/ğ lex diuina nō approbat ta-
lē obligationē. ğ nulla ē. ¶Preterea alia
psona intēdit cōmutare ptātem sui cor
poris p ptāte corporis alterius/ğ credit
aliū ecōuerso posse cōmutare/sed nō p̄t
¶ğ h̄ est error ptinens ad aliq̄d qō est p se
requisitū ad contractū. talis autē error
facit ꝯtractū nullū. sicut dictū est supra
di. 5. ¶Si aūt talis impotētia seq̄t m̄ri-
moniū cōsūmatū/nō dirimit: q̄ꝛ iā ptās
est tradita vel/⁊ ille cui fuit tradita mis-
sus fuit in possessionē/ğ nō p̄t reuocari
p aliqō impedimentū supueniēs/si aūt
tale impedimentū ueniat inter m̄rimo-
nium ratū ⁊ ꝯsūmatuȝ/dubiū est an di
rimat. 33. q. i. primū. c. videt̄ dicere ptē
negatiuā/coniugiū ꝯfirmat officio/⁊ se-
quit̄ post anteq̄ ꝯfirmet impossibilitas
officij soluit vinculū. ¶Cōtrariuȝ vī. q̄ꝛ
iā data est ptās: ⁊ si impedimentū usus
accidat/nō ꝑpter hoc rescindi pōt datō
p̄or: licet difficile esset iudicare siue p̄ce-
deret ratū/an p̄cederet ꝯsūmatū/nisi for
te esset ablatio alicui⁹ ptis necessarie ad
actū illū tp̄e illo interueniēs. ¶De secū-
do: duplex ē impotētia in genere. natu-
ralis/⁊ casualis/naturalis in viro est fri
giditas/uel mutilatio ptis necessarie. in
muliere artātio/casualis est p maleficiū
¶impossibilitas p̄ma satis p₃/secunda fit
p malignos spūs qui habētes pactiōes
cū hominib⁹ seruāt pmissa/nō q̄ꝛ uera
ces/sed ut aliq̄ eis adhereāt: ⁊ ut illi q̄b⁹
seruāt pmissa eos colāt/naȝ ex supbia
sua p̄cipue appetunt honores diuinos.
¶deus etiā pmittit eos exercere ptātē suā
ad impediendū aliq̄s ab aliq̄bus actib⁹
in q̄s possent si nō eēnt impediti: ⁊ h̄ uel
ꝑpter peccata eoꝝ/uel ꝑpt̄ aliquā aliā
cām occultā/⁊ h̄ mō magus h̄ns pactū
cū demone ꝑcurat ab eo ut istū ipediat
a tali actu cū tali muliere q̄diu tale ma
leficiū pseuerat/puta acus curuata/ uel
aliqua h̄mōi. ¶Qō igit̄ est remediū cō
tra istud impedimentū p demonē. ¶R̄°
si p orōnes sanctoꝝ impediat virtus de
monis bene fit/si tn̄ deus illas nō exau-
diat: tunc si sciret maleficiuȝ destrueret
¶demon non fatigaret eū amplius. q̄ꝛ ex
pcc̄o nō adest/nisi dū durat aliud signū
¶Et ex h̄ p₃ q̄ trufatica est illa qō an lice
at tollere maleficiū intentione curandi
maleficiatū/nō enim solū licet/sed ē me
ritoriū destruere opa dyaboli/nec i hoc
est aliqua infidelitas/quia destruēs nō
acquiescit operibus malignis/sed credit
demonē posse ⁊ velle fatigare dū tale si
gnum durat/⁊ destructio talis signi im
ponet finē tali vexationi. ¶De istis duo
bus impedimentis dico q̄ in aliquo sūt
similia/⁊ i aliquo dissimilia/similia q̄ꝛ
impediunt contrahendum/⁊ dirimunt
iam contractū respectu illius psone cu-
ius sunt ista impedimenta/qō pro tāto
addit quia non tantū casuale sed etiam

naturale impedimētū pōt esse respectu
vnius ꝑsone ⁊ nō respectu alterius ma
xime de naturali in muliere. Sed post
diuortiū ē duplex differētia. vna ꝙ ha
benti impedimentū casuale licet contra
here. ⁊ si post cōtractū carnaliter copu
letur secūde nō debet reddi priori. quia
maleficiatus respectu vnius nō ꝓpter h
est maleficiatus respectu omniū. sic eni
est maleficiatus sicut ministri dyaboli ꝓ
curant eum ꝑ maleficiū dyaboli sic ali
qua maga vult istū ꝑpetuo impediri re
spectu istius. nō tn̄ respectu alterius: pu
ta si nollet ꝙ istā duceret. sed se uel aliaz
alter aūt. s. hn̄s impedimentū naturale
ꝑpetuū. ⁊ hoc respectu cuiuslibet debet
manere sine spe cōiugij. ⁊ tutū esset sibi
intrare religionez. quia si post ꝯhat de
facto ⁊ carnalit̄ copulet: coget̄ redire ad
priorē. quia apparet sniam diuortij ꝑ
cessisse ex errore: ⁊ ita nullū fuisse coraz
deo. ⁊ matrimoniū primū uerū fuisse.
qꝛ impedimentū qđ putabat̄ non erat.
Sed quō innotescit ꝑpetuitas istius im
pedimēti. habet̄ extra de frigidis. lauda
bilē. debēt eni ꝑ trieniū cōmorari ⁊ da
re operam illi actui. si autē postea recla
mant debēt iurare cū septima manu. i.
vir ⁊ uxor ⁊ ē scia ⁊ septē vicini ꝓximi
de fidelitate: si vir reclamat accusationi
uxoris credit̄ viro qui caput est mulieri.
. c. i. Si vir accusat incūbit sibi ꝓbatio
mō ꝑdicto. Sꝫ qliṫ cognoscet̄ oria isti
⁊ illius ipedimēti. Rn̄. difficile ē uidere
nisi ꝑ inspectionē corporis. si deficiat ali
q̄ dispō necīa reqsita in pte illa ad istuz
actū. uel ꝑ iudiciū medicoꝝ quātuz ad
frigiditatē. si aliq̄ signa manifeste ondāt
ipm eē talis cōplexiōis. Si uero nec sic
nec sic: ⁊ tn̄ simplicit̄ impedit̄ ꝑsumenđ
est ꝙ sit maleficium.

Ad argumenta Ad pˢ
mū cō
cedo ꝙ obligat se ad actū si petat̄ saltez
ꝓ aliq̄ tp̄e determinato. sed infra aliqđ
tp̄s nō oportet reddere illū actū si uelit

intrare religionē. iste aūt nō pōt obliga
re se ad actū ꝓ q̄cunqꝫ tp̄e si ē ꝑpetuuz
impedimentū. qꝛ ut dictuz est in pn° so
lutionis sola impedimēta ꝑpetua impe
diunt. ⁊ habet̄ in titulo isto. c. fraternitatis
Ad fm̄ si senex esset oio impotēs: dice
rem ꝙ nō cōtraheret matrimoniū. licet
aliq̄ posset cōsentire in eū ad cohabitā
dum sicut frater ⁊ soror. ⁊ ita forte mul
te magis desponsant diuitias ꝙ ꝑsonas
Ad tertiū pꝫ ex dictis. quia si malefi
cium est tp̄ale non impedit nisi tēpora
liter. ꝑsumit̄ aūt ꝑpetuū si ꝑ triennium
perseuerat. Di. 35.

Ic etiam no
tandū est. Circa istaz. 35.
di. quero utrū adulteriū cū
aliqua viuēte viro impediat matrimo
niū cū eadē post mortē illius viri. ꝙ nō
2°. Rˣ. Dauid adulteratus est cū Bersa
bee. ⁊ post interfecto Uria cōtraxit cum
ea matrimoniū. H. Augu. de nup. ⁊ cō
cu. ⁊ ponit̄ in lr̄a. pōt fieri coniugiū cuz
qua ꝑcessit adulteriū. Contra. xi. q. i.
illud uero. ⁊. c. relatum.

Respondeo tria sunt que
cōiuncta uel
separata uident̄ facere difficultatē circa
matrimoniū cōtrahendū. sūt aūt crimi
na illa cōtractus cū ꝑsona cōiugata. ad
ulterium. machinatio in mortē cōiugis
legitimi. fidei datio ipsi adulterē. uel ꝯtra
ctus de facto cū ea. uel ꝓmissio cū iura
mento. quia hec tria ultima ad ꝓposi
tum ꝓ eodē reputant̄. De duobus pri
mis pꝫ. extra qui duxit in matrimoniū
quā polluit ꝑ adulteriū. c. ulti. De 3°. s.
ꝓmissione cū iuramento an ualeat. ha
betur extra de his que metu uel vi fiūt.
ad aures. De his trib⁹ dico ꝙ ultimū
ꝑ se nō impedit matrimoniū cōtrahen
dum post mortē viri. sicut habet̄ extra
de eo. c. ulti. Si qua uxore viuēte fide da
ta ꝓmiserat se illā ducturū / uel cū ipsa
de facto cōtraxerit si nihil aliud fuerit:

nō est matrimoniuz qđ cū ea contraxit
post uxoris obitū dirimendū. 3ᵐ cum
ꝑmo simpliciter impedit ⁊ dirimit. ibi
dem in eodē. c. sequit̄ enim ibi. tollerari
nō debet si ꝑius uel postea dū vixit ux
or illius illā adulterio polluisset. ⁊ refer
tur prius ⁊ post ad fidei dationē. h aūt
intelligendū est qn̄ ambo sunt cōscij ꝙ
actus ille ē adulteriū. si enim vir tantū
sit ꝯscius. ⁊ mulier inscia. puta qꝛ nescit
eū hr̄e aliā. ⁊ tūc si vir postea cōtrahat
cū illa ad petitionē viri nō est diuortiū
celebrandū. sicut habet ti. e. c. i. Sꝫ qđ
si ꝑsona prius nescia postꝙ scit impedi
mentū petat diuortiuz. videt̄ celebrandō
ex eodē. c. ⁊ hoc argumēto a contrario
sensu. habet̄ enim ibi in textu ꝙ si muli
er diuortiū nō petat nō sūt separandi. ex
quo innuit ꝙ si ipsa petat sunt separandi.
Sꝫ h est dubiū qꝛ talis cōtractus cū
muliere inscia. vel est matrimoniuz / uel
nō. si sic nō debet dirimi ad petitionem
mulieris. si nō: debet fieri diuortiuz ad
petitionē viri. qꝛ nō pn̄t simul stare cuz
nō sint vir ⁊ vxor. Rn̄° nō est matrimo
nium. quia mulier ꝯsentit in euz tanꝙ i
potentē cōtrahere. ipse aūt ex parte sui
nō est talis qualē eū credidit. ⁊ tūc cum
dicit ꝙ non possunt simul stare. conce
do ꝙ ille non potest eam matrimoniali
ter tractare. quia ex parte eius fornica
tio est. sed illa potest sibi matrimoniali
ter copulari. quia ignorātia inuincibil
excusat eā. Sed esto mulier intelligēs
impedimentū nō petit diuortiū. nō est
diuortiū celebrandum. scđm illud. c. igi
tur debent simul stare ⁊ nō in coniugio
quia per te cōtractus nō fuit contract⁹
matrimonij. igitur aliqui debent simul
stare fornicarie scđm istā sententiā. Rn̄°
si mulier sciens impedimentū cōsentiat
in matrimoniū: vir cogendus est ut cō
sentiat in penaz peccati sui. quia sciēter
decepit insciam: ⁊ ita erit matrimoniuz
nouū ex nouo consensu. ⁊ ista sententia
est valde iusta ut decipiens insciam in h

qđ ē dare potestatē corporis sui. qui ta
men non intendit dare uel nō pōt. coga
tur postea violenter implere qđ prius fe
cit dolose. Sed dices nunqđ virtute ꝑ
mi cōsensus nō poterant simul stare. ⁊
esto ꝙ inscia cōsentiat in quolibet actu
coniugal. ⁊ iste sciens ꝙ illa vult esse ux
or eius consentit de nouo in eā nō expri
mendo sibi impedimentū. quia forte ex
hoc generaret odium. nunqđ pn̄t stare.
Rn̄°. ꝑmus cōsensus nō fuit matrimōial
⁊ ideo nullus actus pōt esse licitus i vir
tute illius ꝯsensus. ⁊ ideo ad hoc ꝙ sint
coniuges requiritur nouus consensus.
Et tūc ad secundū dico ꝙ si impedi
mentum non exprimat ꝑsone inscie. ipsa
in copula carnali sequēte nō ꝯsentit no
uo cōsensu. sed solū reddit in virtute pri
mi cōsensus. qui nullus fuit. ⁊ iō licet ꝑ
sona sciēs ē nouo ꝯsentiat. nō tn̄ sufficit
h exꝑsse dicit glo. sup. illud. c. in primo
ꝯsensu / qui nullus fuit. intelligit ꝑdurat
sicut ꝓbat̄ de seruo qui credit̄ liber cuz
q̄ cōtrahit si post manumittit̄ vxore ig
norante nō ꝯtrahit matrimoniū. quia
post manumissionē factā manēdo cum
eo semꝑ intelligit̄ approbare ꝯsensuz ꝑ
mū. qui fuit errone⁹ ⁊ nō matrimonij.
Aliter posset dici ꝙ si illa inscia fuit
ducta viuēte vxore ducentis legitima.
vera est sentētia ista. ⁊ in isto casu loqui
tur glo. quia iste est casus textus. ꝙ vir
quidā vxorē hn̄s sibi aliā huius rei in
sciam copulauit. sed ꝑma mortua nitit̄
recedere a secunda. ⁊ sic accepit secundā
viuente ꝑma. ⁊ tūc quidē uerꝝ est ꝙ nul
lus erat cōtractus. qꝛ ipse fuit ligatus al
teri. licet ista crederet eū liberū a matri
monio. Sed si sola duo. s. fidei datio
⁊ adulterium cum inscia coniugata fie
rent. ⁊ post mortez viri eius ⁊ etiaz uxo
ris alterius adulteri ille duceret istam.
quid iuris. videt̄ ex isto. c. ꝙ simpliciter
est matrimoniū. etiaz si nunꝙ exꝑmat̄
ꝑsone inscie defect⁹ ille. nec ipe post exꝑs
sionē defectus de nouo ꝯsentiat. ⁊ rō est

quia ex isto.c.colligit q ecclesia nō simpliciter illegitimauit psonas illas pp̄ter illa duo cōcurrentia/sed fm dd.s.si persona decepta reclamet/sed pma sentētia uidet certior:qr si post sciat impedimentum/τ reclamet fiet diuortiuz, ex isto.c. igit prius nō fuit matrimoniū/tertio.dico q siue pmū cōcurrat cū secundo/siue tertio/τ impedit τ dirimit.sicut patz extra de conuer.infideliū/laudabilē/imo solū 2m videt impedire ex illo.c.τ loquit ibi de sarracenis qui dū essent i captiuitate quorundā xpianorū viros suis insidijs τ machiationib' occiderūt/τ sentētiat ecclesia q si post p ipsas ad fidem xpianā accesserint cū eis adheserūt supple in matrimonio/nō sunt tollerādi cū tale damnū tali lucro ecclesia cōpensar nō uelit/hoc nō tangit de adulterio sarraceni cū xpiana/nec de fidei datione/sz tm̄ de machinatōe in morte legitimi viri/τ adhuc conscia uxore.nec glo.addit ibi ad casū istū fidei datione uel adulterium/sed ista machinatio debet intelligi cum effectu ut simul sit affectus τ effectus.sicut dicit glo.super illo uerbo procurauerūt. Sed qd si nō cōscia uxore iste solus occidit maritū:nunqd pōt ducere istā. R°.c.i.si fiat sine intētōne ducendi causa/puta si i bello iusto occidit eū nō ad hoc ut ducat illā/nō habetur expsse quin possit eā postea ducere/duz tamē mulier nō sit conscia/quia in casu iusti belli dicit.c.illud/q cū tales supple mulieres nō pcurauerint virorū interitum defunctorū matrimoniuz int hui' psonas.s.interfectorē τ uxorē interfecti licite pōt cōtrahi/τ pbat p locū a simili/uel a minori.quia si vir nō cōsentit in mortē legitimi viri:sed uxor eū occidit pōt post ab alio hui' criminis iscio duci.33.q.2.Hoc etiā confirmatur p illud extra de sponsalibus/cum apud/cum phibitorium sit edictuz de matrimonio contrahendo:quicunqz nō prohibet p consequēs admittit. Sed esto mulier primo ignara post audita interfectōe viri ratū habet/nunquid ipedit: videt q sic/quia in maleficijs ratihabitio retrotrahit/τ mandato cōpatur. Oppositū tamē tenet glo.c.pdicto. Laudabilez in fine/propter illud.c.nūc adductū.cum apud/potest concludi q simplex pmissio non equiualet alicui illorū triū enumeratorū in tertio membro/nec igitur nuda sponsalia/sic igitur patet q istorū triū tertiū soluz nunq ipedit/ita q dirimat/primū etiā solū nunq ipedit/sicut patet per auctoritatē augu.adductā.in arguēdo/secundū qnqz ipedit/τ qnqz nō/sed semp quando est cū tertio impedit. Sed nūquid semp qn est cū pmo. R°. supra ti.isto.c.significasti/tertiuz cū primo semp ipedit/τ ratio tota est ordinatio ecclesie/quia iste ē primus casus ad hoc tactus/ubi impedit ɔtractus ex statuto ecclesie precise illegitimātis psonas ad cōtrahendū.Sed ratio inducens ecclesiā ad sic ordinandū est repressio adulterij τ homicidij/que frequenter accederent.si tales persone possent legitime contrahere.

Ad argumenta

Ad pmū pz q lex ista non fuit statuta pro tempore illo/iustius tamē fecisset si eam lapidasset. Et si dicas non/quia seipsum lapidasset/quia fuit socius in crimine. Cōtra.quia uel non excusas eū per hoc/ut oportet te dicere q socius in crimie nō tenetur ad eandē penam publicam inferendam ad quā teneretur si non esset socius/Si autē excusas eū de non puniendo illam per hoc q remisit sibi illaz penam legis/hoc nō habemus ex scriptura.sed quia fuit peccatū priuatū/τ ideo non debuit illud punire pena publica: τ hec videtur rationabilior. Respondeo τ tunc q accepit eam in uxorē post illa grauia peccata adulterij/τ homicidij/illud ultimum non fuit impedimentum.

Di.36.

Hinc de conditione videamus.

Circa istaz.36.quero utrū seruit' impediat matrimoniū/q sic.nullus pt dare alienū.sed corpus serui est dñi.fm phm.3.poli. Preterea fauorabilior ē pfessio religionis q mrimoniū carnale sed seruus nō pōt pfiteri religionē sine uoluntate dñi.igit nec matrimoniū cōtrahere. Cōtra extra d'cōiu.seruo.c.i.

Hic sunt duo videnda.

pmo vnd inducta sit seruitus τ si iuste inducta/2° ad ppositū. De primo dicit q de lege nature omnes nascunt liberi.tm̄ seruit' uel magis pprie subiectio filialis ad patrem est de le.nāe.puta obedientia filialis ptinens ad disciplinationē.qr fm phm 8.ethi.filius habet a pre esse/τ disciplinam/ista aūt seruitus d qua loquimur fm quā dñs pōt uendere seruū sicut pecudez de qua loquit phs.i.pol,q seruus non pōt exercere actus virtutis/p eo q oportet/eū ad pceptū dñi exercere actus seruiles/ista nō est inducta nisi aliqua lege positiua. Sed an iusta/ R° sicut dictuz est.di.15.quō inceperūt pmo dñia esse iusta/ita dico q ista vilis seruit' nō pōt esse iuste inducta nisi dupliciter/ vno mō:quia aliqs volūtarie se subiecit tali seruituti/licet talis subiectio esset fatua/imo forte cōtra le.nāe/q homo libertatem suā a se abdicet/postq tm̄ facta ē necesse est seruare:quia hoc est iustū/Alio mō si aliquis iuste dominās cōmunitati uidēs aliquos ita vitiosos q libertas eorū nocet eis τ rei publice pōt iuste punire eos pena seruitutis.sicut τ iuste posset eos occidere in certis casibus propē bonū rei publice. Si dicas q est tertia cā seruitutis utpote si captus in bello serueť:τ sic seruatus a morte fiat seruus deputatus ad seruiendū/nō apparet manifeste iustitia h.qr forte τ si captor potuerit occidere captiuū si habuit belluz iustū defendendo se:nō aūt inuadendo. τ hoc stante ptinacia ipsius contra bellantē/tamē ex quo desinit esse ptinax/qr est in voluntate ipsius iam captus/inhumanū videt infligere sibi penā ɔ le.nāe nō eni est h rō.quia in hoc casu non remaneret iste rebellis/nec abuteret sua libertate sed forte fieret obediēs/τ libertate sibi donata bene uteret. Si arguat cōtra primū mēbrū.s.q seruitus nō est contra le.nāe.quia fm phm pmo poli. pollens mente debet pñdere/pollens viribus debet seruire/aliqui sunt naturaliter pollētes mēte/g naturaliter ad dominiū apti,aliqui minus prudentes mēte τ magis robusti corpore,ergo nāliter debent esse serui. R°.hoc nō est intelligentiū de ista seruitute extrema de qua loquimur/sed tm̄ de seruitute pollitica qua inferior disponit a supiore.nō tamē sicut inaiatū:sed sicut,minus vigēs mēte ordinat p illū qui magis pollet mēte. Si arguas ɔ 2m q illud qd est ɔ le.nē nō pōt fieri iustū nec antiquitas tpis ratificat crimina sed magis condēnat/ois autē seruitus alia ab illis duob' casibus est iniusta τ ɔ le.nāe/igit p nullā longinquitatē tpis uidet iustū q dñs dñet talibus seruis/ R°.tactū ē di.15.quō p pscriptionē pōt ius acquiri si cōcurrāt conditiones ille quas iura determināt.s.q iusto titulo acqrat/τ sit bonefidei possessor/τ q possederit sine interruptōe tpis a lege determinati:sz illud extēdit se ad possessiones:nō aūt ad seruitutē/quia nō ē eadē rō in possidēdo aurū τ seruū quātū ad le.nāe/τ ideo esset difficile saluare p pscriptionē iustitiā esse detinere tales seruos/nisi psumat q altero duoz modorum fuerint facti serui a pncipio. Si obijcit quare igit aplus pcipit tales seruos obedire dñis suis. R°.multe obligationes sunt iniuste ex parte illorū quibus fiūt.τ tm̄ postq facte fuerint seruande sunt/Unde apostolus ostendēs seruitutē fm se nō esse laudabilē/nec multo

magis detentionē alicui⁹ in s̄uitute sit.
seruus uocatus es sit tibi cure/sed si po-
tes liber fieri magis utere.

De secundo dicūt aliqui
q̄ seruus pōt
contrahere matrimoniuꝫ inuito dn̄o. ꝛ
hoc ex isto articulo ꝑmo/quia mr̄imo-
nium est de le. nāe/seruitus aūt nō ē de
le. nāe/sed magis cōtra/qḋ aūt est de le.
nāe nō tollit ꝑ aliud qḋ est tantuꝫ de le.
positiua. ¶ Alia rō ponit quia seru⁹ nō
est ita sui dn̄i quin sit sui iuris quantuꝫ
ad actus nāles ꝑtinētes ad ꝯseruationē
indiuidui. ꝛ ꝑ ꝯn̄s spēi. ꝯn̄a ꝓbat/quia
cōseruatio spēi cū sit maius bonū natu-
rale q̄ cōseruatio indiuidui/magis est ḋ
le. nāe. ¶ Rationes iste possent solui. pri-
ma quia obligatio que nō est de le. nāe:
bene pōt impedire aliquā libertatē que
competit alicui ex le. nature/naꝫ ex lege
nature nihil tibi debeo/tn̄ si uoueo tibi
obedientiā teneor tibi obedire/mr̄imo-
nium etiā nō est de le. nature. nisi secun-
dario ut dictū est supra. ꝛ eque uidet de
le. nāe reddere vnicuiqꝫ qḋ suū est/imo
primario/igit exquo ꝑ obligationē fecit
se dn̄i/tenet ei reddere suū/ꝛ abstinere ab
illo qḋ impedit tali redditionē/licet illḋ
aliud impediens cōpeteret sibi nō obli-
gato secūdario s̄m le. nāe. ¶ 2ª rō nō cō-
cludit. quia certū est q̄ nō oīs qui tenet
cōseruare indiuiduū tenet multiplicare
spēm. ¶ Si dicas q̄ saltē ita licet sibi q̄
illud licere nō pōt sibi tolli ꝑ hominem
¶ Uerū est in casu necessitatis in quo cō-
seruatio speciei dependeret ab actu eius
/sed quia multi nō serui intendūt genera-
tioni etiā in lege xp̄iana/ideo non est ne-
cessarius ad cōseruationē spēi actus isti-
us ꝑtinens ad hoc/ꝛ ideo ꝑ aliquā obli-
gationē pōt hoc sibi ꝓcludi. ¶ Et confir-
mat. quia ante matrimoniuꝫ tenet dn̄o
ad certos actus. puta ad. a. b. c/si cōtra-
hat matrimoniuꝫ obligatio illa erit ad
aliquid incōpossibile ipsi. b. uł. c/igitur
illa obligatio nō pōt iuste fieri/quia in
illa tollitur alienū qḋ nō pōt reddi post
illam obligationē factam.

Dico ergo quantū ad istū
articuluꝫ q̄ ser-
uus de uoluntate domini pōt contrahe-
re matrimoniuꝫ/ꝛ si onus matrimonij
sit in aliquo repugnās seruicijs cōsuetis
/dn̄s cōcedens sibi cōtrahere/relaxat sibi
implicite illa seruicia cōsueta/ Et si dn̄s
postea reuocaret istā concessionē. utpo-
te ipsū totalit impediendo a copula car-
nali/uel mittēdo eū in ꝑtes longinquas
/uel detinēdo eū in laborib⁹/ita q̄ nō pos-
set aliqn̄ visitare uxorē peccaret morta-
liter ꝛ in manifestis esset per ecclesiā cor-
rigēdus. ¶ Pōt etiā cōtrahere dn̄o inui-
to pro quanto habet aliqd iuris in cor-
pore suo/non eni priuauit se quacūqꝫ li-
bertate ad quoscunqꝫ actus/ꝛ ꝓ quāto
corpus eius est suuꝫ pōt cōmutare cum
alio/quia si alius siue seruus/siue liber
uelit esse contētus illa modica potestate
/siue ad modicū usum quē scit eū posse
dare/bene pōt sibiipsi ꝑiudicare, ꝛ tenet
commutatio. ¶ Ex hoc sequit q̄ seruus
pōt contrahere cū libera. dū tamē ipsa
sciat conditionē eius/ꝛ cōsentiat in eum
/non obstante tali cōditione, quia tunc
cōmutat potestatē sui corporis pro illo
modico qḋ hꝫ seruus potestatis in suo
corpore: ꝛ pōt cōtrahere cum ancilla/ꝛ
tunc uidet utriqꝫ ꝯcedere id qḋ pōt/ꝛ si-
cut contrahunt ita tenent postea s̄m iu-
stitiam reddere debituꝫ pro quāto. s. illi
actus nō impediūt a seruicijs cōsuetis.
¶ Sed esto in casu isto cōtrahūt sine vo-
luntate domini: ꝛ vnus dn̄s mittit ser-
uum in Affricā: ꝛ alius dn̄s mittit ancil-
lam in Franciā: nunqd licet hoc facere
¶ Respondeo cum causa matrimonij sit
fauorabilis/inducendi essent domini ne
hoc facerent/sed si facerent nō apparet
qualiter supposita seruitute facerent cō-
tra iustitiam/quia iste prius fuit in pote-
state domini ut mitteret eum illuc/imo
ut uenderet eū ꝛ similiter illa: ꝛ ꝑ actus

proprios sine uolūtate dominoꝝ nō po-
tuerunt se facere liberiores, nec se a iure
dominorū suorū magis eximere q̄ ꝓus
igitur adhuc licet/ Sed si ancilla credit
contrahere cum libero qui tamē est ser-
uus: nunquid contrahitur. ¶ Posset di-
ci q̄ error conditionis peioris impedit
contractum. quia impedit cōmutanteꝫ
recipere tantū pro quanto intendit cō-
mutare/sed ignorantia melioris cōditio-
nis uel equalis nō impedit propter con-
trariam rationem.

Ad argumenta Ad pri-
mū pꝫ
s̄m istam viam ultimam q̄ seruus non
est domini s̄m omnia: sed scḋm aliqua
est sui iuris: ut ad comedendū bibendū
dormiendū. ꝛ breuiter ad q̄scunqꝫ actus
exercendū propter quos non subtrahū-
tur debita seruitia/igit cū pro tunc pos-
set uti actu carnali potest ad illū se obli-
gare quantum sui iuris est/ Qḋ ph̄s di-
cit de seruitute illa maledicta qua seru⁹
est sicut pecus/pōt intelligi q̄ est domini
sui sicut possessio uel pecunia. nō tamē
q̄ in actibus suis ducat tantū/ꝛ non du-
cat/quia quantūcunqꝫ sit seruus/est tn̄
homo/ꝛ ita liberi arbitrij/exquo patet
magna crudelitas fuisse in prima indu-
ctione seruitutis/quia hominē arbitrio
liberum ꝛ dominum suorum actuum
/ad virtuose agendum/facit quasi brutū
/ꝛ li. ar°. non utentem nec potentē agere
virtuose. ¶ Ad secundū nō est simile q̄
profitens in religione totaliter se sūmit-
tit obedientie prelati illius religionis. ꝛ
in hoc ex toto subtrahit se a ꝯsuetis ser-
uicijs domini sui/non sic cōtrahens ma-
trimoniū sed solū in aliquibus actibus
qui possunt stare cum hoc q̄ reddat ser-
uicia consueta.

Secundo que
ro utrum etas puerilis pos-
sit impedire matrimoniuꝫ.

q̄ non. quia aliquis potest accipere po-
testatem anteq̄ possit in usum. igitur in
ꝯtractu matrimonij ubi est datio usus
ꝛ acceptio potestatis potest aliquis an-
teq̄ possit in usum: ꝛ ita puer. ¶ Confir-
matur. quia etas puerilis non impedit
susceptionē ordinis. de hoc supra dictū
est di. 25. ꝛ tamē ibi recipit potestatē exe-
quendi actum ordinis quē pro tunc nō
potest exequi. ¶ Contra. extra de frigi. ꝛ
male. q̄ sedē. puer qui nō potest reddere
debitum non est aptus coniugio.

Respondeo Sicut dictū
est supra di.
34. impotentia simpliciter prohibet cō-
trahere. quia datio potestatis est in isto
contractu: ꝛ qui non habet potestatem
nihil dat. ¶ Ratio ista concludit de pue-
ris pro tempore pro quo sunt pueri/sed
quia illa impotentia non est perpetua:
sed expectatur futura potentia, ideo po-
test nunc promittere potentiā pro tem-
pore futuro pro quo habebit: ꝛ hoc fit
in sponsalibus/quia puer pōt cōtrahere
sponsalia non matrimonium/ratio au-
tem que ponitur ibi de defectu intentio-
nis q̄ adducat hoc ad contractum siue
ad matrimonium, nihil est ad. h. quia
ante potest habere discretionem suffici-
entem ad intentionem debitam q̄ habe-
at potentiam, que debet commutari in
isto contractu. ¶ Si queras tempus pue-
ritie regulariter ponitur in masculo tē-
pus quatuordecim annorū/i femine duo-
decim/sed tamē aliquando malicia sup-
plet etatem/ꝛ complexio preuenit tem-
pus regulare: ꝛ tunc exquo habet pote-
statem istam ꝛ discretionem sufficientē
ad debitum consensum potest contra-
here. quia habet quod det/ꝛ consensuꝫ
sufficientem, ꝛ signa. ¶ Ad argumenta
concedo q̄ aliquis potest suscipere po-
testatem anteq̄ possit uti illa/Sed non
potest dare potestatem antequā habeat
illam. In isto autem cōtractu est datio
potestatis.

Di. xxxvij.

Ant igitur

quidā ordines. Circa istā xxxvij. di. quero utrū sacramentū ordinis impediat matrimoniū ꝙ nō. pma ethi. 3. vnius vxoris vir dicit de epo. Item di. 30. aliq sacerdotes grecorū copulant matrimonio: ⁊ tñ habēt eundem ordinē sacrū quē habēt latini. Preterea non magis opponit ordo ⁊ matrimoniū ꝙ ecōuerso. sed ꝯiugatus pōt recipere ordinē sacrū/ igit ⁊ ecōuerso/ minor apparet si cōiugatus i minoribus ordinib' recipiat postea ordines sacros vere recipit si sit intētio cōferentis ⁊ suscipiētis. Cōtra di. xxxij. placuit epi← scopos pſbros dyacones sm pora istituta abstinere ab vxorib'. i. nō cōtrahere ut dicit ibi glo. Itē di. 28. nullū facere dyaconem epi psumāt nisi qui se castū promiserit.

Hec est conclusio

certa/ dicit. n. ꝙ nō licet cōtrahere. q2 ꝑsona suscipiēs sacrū ordinē efficit illegitima simpliciter ad ꝯtrahēdū mrimoniū ⁊ hoc uel ꝑ ecclesiā siue imediate a xpo/ licet h nō legat in scriptura. Sz 2m nō uidet ꝓbabile/ q2 in pmitiua eccia ñ tenebat/ nisi fōte dicas ꝙ nūꝙ licuit p' susceptionē sacri ordinis ꝯhere mrimoniū: licet liceret aliqñ vti matrimonio iam cōtracto/ sicut nūc apud grecos/ Sz que rō hui' illegitimatōis/ videt ꝙ ꝓpt uotum annexū sacro ordini/ qualit aut illud uotū illegitimet. dicet di. se. Sz cōtra. aut uotū illud ē sic ānexū ꝙ suscipiens vouet/ aut ē tm ex ꝑcepto ecclesie quasi ānexū: quia tenet ita seruare ac si uoueret. pmo mō nō/ quia nullus nolēs vouet nolitū/ sed iste suscipiēs ordinē sacrū explicite hēt in volūtate nō ꝯtinere/ igit possibile ē ꝙ ipse nō vouet ꝯtinētiā Si dicas ꝙ fouet i facto qd facit in suscipiendo ordinē sacrū/ q2 antiqui pres latini uouerūt/ ⁊ iste suscipit simile signū. Cōtra nullus tenet ex voto ad votum factū ab alio/ maxime si habet votū cōtrarium. Preterea orientales suscipiūt idē signū ⁊ tamē sine volūtate castitatis. Si 2° mō igit ꝯtrahens simpliciter cōtrahit: probat extra de matri. cōtrac. cōtra interdic. eccle. c. ex litis/ licet cōtra iterdictū ecclesie trāsire ad 2a uota nō debuerit/ nō ē tamē ꝯueniēs ut ob hoc sacrm cōiugij dissoluat/ aliqua tñ penitētia dz eis imponi/ nō quia cōtra ꝓhibitionē ecclesie hoc fecerūt/ igit si uotū cōtinentie est annexū ordini sacro solū ex ꝑcepto ecclesie/ sequit ꝙ nō simpliciter illegitimat ad ꝯtrahendū/ vniuersalit enim in iure statutū prohibens hoc fieri/ non illegitimat/ sed oportet ꝙ ꝯtineat talē sentētiā ꝙ si cōtractū fuerit dirimat: uel si copulati fuerint nō sūt aliqualit tolerandi.

Dico igitur

ꝙ nec ꝓpter votum continētie proprie dictū ānexū ordini sacro nec annexū ex ꝑcepto ecclesie ꝑcipientis tali nō cōtrahere ē ꝙ iste nō pt cōtrahē sed ex hoc ꝙ ecclesia fecit talē ꝑsonā simpliciter illegitimā/ qd statutū fuit rōnabile siue habitū fuerit a xpo siue nō/ quia talis deputat misterio sacro qd requirit mundiciā mentis ⁊ carnis/ perspicacitatem intellectus ⁊ feruorē affectus/ ad q omnia disponit cōtinētia/ ⁊ ad eorū opposita frequētia carnalis actus/ nec in h debet aliquis dicere ecclesiam sibi preiudicare in suo iure/ quia ecclesia cōmuniter non cogit aliquem ad susceptionem ordinis sacri/ ⁊ satis publicauit/ q2 post talem ordinem susceptum suscipiens ē inhabilis ad contrahendū/ igitur uolūtarie incurrit talē inhabilitatē.

Ad argumēta

Illd apostoli vni' vxoris vir intelligitur i. non plurium. nec tunc tantum de presenti sed de preterito. i. ꝙ non habuit plures/ quia tunc esset bigamus ⁊ irregularis. Si tamē

dicas ꝙ etiam tunc licuit habere vnam verum est scdm consuetudinem ecclesie primitiue utendo matrimonio prius cōtracto/ sed non licuit tunc contrahere si nullam prius habuerat/ ⁊ per hoc patz ad auctoritatem sequentem/ cum enim dicit textus: matrimonio copulantur. exponit glo. i. copulato utuntur. Ad aliud nego similitudinē. quia susceptio sacri ordinis nō requirit nisi sexum debitum ⁊ ministrum debitū/ ⁊ intentionem debitam in suscipiēte/ ⁊ ministrante/ ⁊ ideo confertur cōiugato: licet suscipiendo peccet/ sed matrimonium requirit habilitatem in personis ad cōtrahēdum/ ⁊ sic per ordinē sacrum susceptū est omnino inhabilis ad illud matrimonium contrahendum. vnde econuerso non est impedimentum matrimonij ad ordinē/ quale ē ordinis ad matrimoniū.

Di. 38.

Anc de uoto

Circa istam. 38. di. quero utrum uotum ꝯtinentie impediat matrimoniū/ ꝙ nō. extra qui clerici uel uouentes possunt cōtraher' matrimonium. Preterea non minus obligat apud deum uotum simplex ꝙ solenne/ sed simplex nō impedit matrimonium. idem. c. meminimus. ⁊ c. ij. Sz dices hoc ideo esse. quia uotū simplex probari non potest solenne potest. Cōtra si uotum non solenne fieret coram multis posset tunc probari. ⁊ tamē tūc nō impediret contrahere. igitur illa nō est causa. Contra. ibidem insinuante. dicitur de quadam nobili que fecit uotum continentie ⁊ seruauit per bienniū postea contraxit ⁊ coacta fuit redire ad statum pristinū/ igitur dirimit iam cōtractum.

Dico

ꝙ uotum continentie pōt esse publicum uel priuatū simplex uel solēne. nec iste due distinctōnes sunt eedem. quia tam publicū ꝙ priuatum potest esse simplex uel solenne. votum enim non solennizatur nisi aliq istorum modorū qui ponuntur extra de vo. ⁊ vo. re. ⁊ est hodie in. 6. li°. extra etiam eo. ti. c. rursus/ tāgunt in glo. tres modi ubi habet sic/ votū solenne est qd fit interueniēte aliqua istarū solēnitatū videlicet per susceptionem sacri ordinis 28 di. dyaconi/ Item per susceptionem sacre vestis/ que tamē profitentibus dari debet presentib' testibus/ per quos ꝓbari possit si hoc negaret extra de regularibus. statuimus/ tertio modo cum ꝑ professionē deuouet se alicui religioni abbati uel abbatisse/ ⁊ ne h negari possint fiat inde publica scriptura. 26. q. i. omēs femine/ in qua scriptura ꝓfiteat velle religiose viuere/ als aūt uotū continentie factū ꝙuis corā multis dicitur simplex/ quasi non uestitum/ uel institutum aliqua solēnitate/ h in glo/ Isti tres modi qui hic ponunt: ⁊ illi qui ponunt in alio. c. in. 6. li/ nō sunt iuris nisi duo/ .s. ꝑ susceptionē sacri ordinis/ ⁊ ꝑ uotū religionis uerū/ uel presumptū/ presumptum quidē est qñ recipit habitū ꝓfessorum ubi est distinctio inter habitum professorū ⁊ nouiciorū/ ⁊ etiā qñ ultra annum morat in monasterio absqz ꝓtestatione de nō ꝓfitendo/ dicit ꝙ solenne nō quia publicū/ sed quia in se habz aliquid annexū ut in publicū debet uenire/ ⁊ per qd vouēs ponit sub alterius hois potestate/ ⁊ sic est precise in susceptiōe sacri ordinis/ per quē suscipiens constituit minister ecclesie/ ⁊ aliter ꝙ prius sb episcopi potestate quia episcop' potest eū cogere ad statum clericalem seruandū. ⁊ ad uitandū ea que repugnant statui clericali/ Unde si predictum ordinē susciperet in secreto adhuc esset solēne/ ꝓpter rationē iam dictā, sicut etiam professio religionis facta in manu eius qui potest recipere/ habz in se aliqd annexū vnde debeat in publicū venire/ q2 oportet talem uitā secularē dimittere: ⁊ cum

aliis in claustro sui ordinis cõuersare. ꝛ
ideo est solenne etiaȝ si fieret in occulto.
Ex dicta di. uoti. R° ad qõnem ꝙ dc
quid dicãt opiniones quas recitat glo.
extra qui clerici. rursus hec tñ opinio ẽ
cõmunis ꝙ uotũ simplex non impedit
simpliciter sicut habet ibi in tex. licȝ .n.
impediat matrimoniũ contrahendum
nõ tñ dirimit iam contractũ ꝛ soluȝ h
dicimus simpliciter impedire uotũ au
tem solenne simplicit impedit sicut ha
betur ibidem. c. insinuante. Ratio du
plex assignat. vna quia solenne probari
potest: nõ aũt simplex. Sed hoc nihil
est quia ut dictũ est simplex ꝛ si sit pub
licum ꝛ pbet nõ tñ dirimit. Alia rõ ẽ
quia per uotũ solẽne dat aliquis illi cui
uouet ius in se ad actũ sequentem illud
uotũ ꝛ p ꝯñs vouens solennit continẽ
tiam dat illi in cuius manu uouet ius
in se ad faciendum illud obseruari igit
non potest dare ius in se ad actũ oppo
situm quia iam nõ habet illud. Hec ra
tio probabilis est instaret tamen qꝛ vo
uens uoto priuato dat corpus suũ deo
quantũ ad actum uoti igit non posset
postea dare corpus suũ coniugi ad actũ
contrarium non enim minus transfert
aliquis a se qd imediate dat deo ꝙ qd
dat sibi mediãte homine vicario. Si di
cat ꝙ deus noluit potestatẽ corporis im
mediate sibi dari sic ꝙ datio sequẽs ad
coniugiũ simpliciter nulla esset sed sic
uoluit de datione facta sibi mediãte ho
mine. Sed vnde hec scriptura nõ uidet
continere istam uoluntatẽ dei. Alia rõ
est ꝙ vouens solẽniter mittit in posses
sionem illum cui vouet solẽniter voues
aũt priuate nõ sed quasi promittit. Sȝ
h vȝ minus ꝙ secũda quia omnia intri
seca uoto ut respicit actuȝ uoluntatis p
quẽ obligat se uouẽdo ꝛ transfert domi
nium suũ in alterũ quia per solã volũ
tatem est dominus ꝛ transfert dominiũ
omia inquã ista sunt equalia hincinde.
igit nõ magis datio h ꝙ ibi nec pmissio

ibi ꝙ hic. Si ponat quarta ratio ꝙ trãs
gressio uoti solennis est scandalosa. ꝛ iõ
ad eius obseruantiã tenet nõ tantũ deo
ꝛ sibi sed etiaȝ toti ecclesie transgressio
uoti priuati nõ est scãdalosa hoc nihil
arguit nisi grauius peccet hic ꝙ ibi. sed
de hoc non querit: non enim semp ẽ pec
catum grauius tollit potestatẽ ad cõtra
hendũ cõsimilit si de peccato ageret vi
deretur illicitum cõtrahere post votum
priuatũ quia simplicit peccat mortalit
in cõtrahendo cũ intentione cõsentiẽdi
ꝛ ꝯsũmandi actũ carnalẽ ꝛ ideo nõ po
test licite cõtrahere nisi cum intentione
nõ consentiendi ꝛ per ꝯñs intrandi reli
gionem quãdo etiã cõsumat videt pec
care mortaliter quia cõtra uotũ suum
licet fm aliquos post primuȝ actũ non
peccet mortaliter in reddendo quia ad
illud est obligatus vinculo fortiori pec
cat tamẽ mortalit petẽdo quia nihil hȝ
iuris in hoc cũ renũciauerit tali iuri in
uoto. Hec etiã ratio de scandalo nõ co
git quia uotũ publicũ ꝛ si nõ solẽne in
ducit scandalũ si vouẽs transgrediat si
naliter. Ratio igit adhuc poni põt. h. s.
ꝙ ecclesia illegitimauit sic vouentẽ ꝛ h
fuit rõnabile quia ipse posuit se in pote
state ecclesie quantũ ad oppositum eius
ad quod est cõtractus matrimonij vo
uentem aũt priuate nõ illegitimauit qꝛ
non sic se posuit in eius potestate. Sed
quia se posuit i manu dei ad oppositũ
seruandũ ꝛ cõsuluit anime sue apud de
um ne transgrediat ecclesia reliquit euȝ
iudicio diuino. Et si queras quare nõ
illegitimauit eum cum peccet mortalit
contrahẽdo nisi cum proposito nõ con
sumandi. R°. non omnia mala punit ec
clesia nec sic ea phibet ut propterea pe
nas ecclesiasticas iniungat ꝛ forte mai⁹
malũ sequeret ex illegitimatione vouẽ
tium voto simplici ꝙ ex non illegitima
tione quia ibi sequeret frequentior cul
pa in actu carnali si nollent continere.
sicut valde probabile est de multis nec

haberent suas quibus contenti essent ꝛ
si non petendo: tamen reddendo licite
uterentur. Ad argumenta patet. quia
obligatio apud deum ꝛ si facit peccatũ
non tamen facit hunc illegitimũ ad con
trahendum.

Di. 39.

Ost hoc de

dispari cultu. Circa istam
39. di. quero utrum dispar
cultus impediat matrimonium ꝙ non
Genes. 41. Joseph accepit filiam phoss.
cum tamen ipse esset fidelis. Preterea
exo. 2°. Moyses accepit filiaȝ Jetro. qd
probatur ex hoc. quia cum uellent redi
re in egyptum moyses circuncidit filiuȝ
suum. vnde ipsa ait. Sponsus sangui
nis tu mihi es. Preterea Hester. 2°. ha
betur quomodo hester nupsit assuero
qui non fuit iudeus. Preterea. 3°. Re.
Salomon accepit filiã pharaonis. moa
bicidas. ydumeas. sydomas. ꝛ ethe as.
Preterea 2°. ad corinth. 7. Si quis
frater habet vxorem infidelem: ꝛ h con
sentit habitare cum eo non dirimat eã.
igitur dispar cultus non dirimit matri
monium iam contractum nec per se re
pugnat matrimonio quia tunc consili
um apostoli ꝙ frater stet cum infideli
esset consilium de fornicatione. Con
tra. esdre. 9. ꝛ. 10. ubi separatio fiebat con
iugum alienigenaruȝ. Preterea 2° ad
corinth. 6. Nolite iugum ducere cũ infi
delibus. que enim participatio lucis ad
tenebras. aut que pars fidelis cum infi
deli. Preterea. 22. q. i. sic enim non nisi
eiusdem religionis ꝛ fidei maneant co
pula coniugia idem. c. caue. non nisi ba
ptiçata summatur in coniugium quia
baptismus est primum sacramentum.

Hic sunt duo uidẽ

da. Primum quomodo infideles pos
sunt contrahere uel habere coniugium
ꝛ quomodo fidelis cum infideli. De
primo dicitur ꝙ non quia ibi non po
test esse bonum fidei ex parte eius quia
non est fidelis deo igitur nec proximo.
Secundo quia ex parte eius non est
bonum prolis quia quantuȝ in ipso est
educaret proleȝ in ritu suo ꝛ ita non re
ligiose. Tertio quia ibi non est bonuȝ
sacramenti quia ex quo non habet pri
mum sacramentũ non est capax aliorũ
ut probatur extra de presbytero nõ ba
ptiçato. c. i. Hec non mouent primuȝ
non. quia fides. i. fidelitas seruari potest
sine fide qua creditur in deum ꝛ hanc
seruant infideles fidelibus in contracti
bus ꝛ econuerso ꝛ habetur per Augu.
in epistola ad publicolam non enim se
quitur non vult seruare fidem istaȝ ad
deum a qua dicuntur xpiani fideles ꝙ
non vult seruare fidem. i. fidelitatem p
ximo suum quia non sequitur non vult
seruare perfectius igitur nec minus per
fectum tum etiaȝ quia non potest attin
gere per rationem naturalẽ ad obseruã
tiam huius fidei sicut illius secunda ra
tio nõ mouet quia vult educare proleȝ
quantum potest per rationem naturalẽ
nosse ipsam esse educendam igitur non
potes plus habere nisi ꝙ non est ibi per
fectum bonum prolis. s. ꝙ educetur ad
cultum dei nec mirum quia educator
non nouit ipsum sic esse educendum.
Tertia etiam ratio nõ mouet. quia om
nibus contractibus matrimonij prece
dentibus legem euangelicã non fuit an
nexum sacramentũ proprie dictum nec
fuisset annexum contractui in statu in
nocẽtie si semper in illo mansisset sicut
dictũ est supra di. 26 nec tunc defecisset
aliquid de perfectione pertinente ad cõ
tractum matrimonij. Sed duo alia
sunt que faciunt difficultateȝ vnũ quo
modo infidelis potest dare corpus suuȝ
alteri cũ nõ faciat h innitens approba
tõi legis diuine qꝛ illã ignorat ꝛ sine illa
nõ põt simplicit dare uel saltẽ licite dar
sicut in virtute approbatõis diui superioris

2m est quia cū matrimoniū essentialit̄
includat indissolubilitatē quā infidelis
cōtrahit matrimonium cū illud sit dis
solubile/si postea alter cōiuguz cōuertat
ad fidem sine altero/potest enim tūc dis
scedere/⁊ istam rationē ponit magister
in littera.d.matrimoniū illud non esse
ratum/sed legitimū.) Sed ad primum
istorum potest dici q deus post lapsuz
generaliter licentiauit omnes ad talē cō
mutationē/nō tantū propter pmuz finē
.s.ppter officiū/sed etiā ppter secundū
.s.in remediū/⁊ tunc utētes cōmutatiōe
ista:licet nesciāt se licētiatos/quia igno
rant legem dei:nō tamē peccāt/sicut in
aliis licētijs/licet quis nesciat se licentia
tum/dū tamē nō sciat illud qd agit esse
illicitū/nō peccat/Probabile etiaz ē q a
principio ex virtute illius licētie diuine
uel precepti inoleuit usus ↄtrahēdi ma
trimoniū/etiā apud infideles/quia a pa
tribus suis sm quandā cōsuetudinē de
riuatam hoc acceperūt:⁊ licet primi in
fideles nollent sequi patres in fide q̄ est
ad deū/tamē in isto imitati sūt eos/nec
miruz q hoc est de le.nature secūdario
/ut dictū est supra/⁊ ideo ualde cōsonuz
mentibus singulorū/esto etiam q nullo
modo licite transferrēt/tamē exquo do
minus superior omnibus cōcessit trans
ferre/nō tantū fidelibus/sed etiā infideli
bus/igit ex parte domini superioris erat
forte translatio illa licita ⁊ adminus ali
qua ⁊ ex parte ↄtrahentiū firma ⁊ iusta
licet nō cōpleta/tamē nō iniusta/si serua
bāt cōditiones quas seruādas dictabat
ratio naturalis. Ad secundū rata erāt
nisi supueniret aliquid fortius vinculū
/cū quo nō posset stare istud/cuiusmodi
est obligatio noua ad deuz p fidei susce
ptionem/qñ alter coniunx nollet cōmo
rari absq3 impedimento illius fidei/ad
quā magis tenet q ad vinculū cōiugale
/est igitur ratum stantibus eisdē cōditio
nibus extremorū/sed nō ratum pro tūc
pro quādo fortius vinculuz supueniret
cui obseruātia istius vinculi repugnaret.

De secundo articulo:ali

ud est esse in
ter aliqs matrimoniū uel contrahi sim
pliciter ⁊ absolute:⁊ aliud licite ⁊ hone
ste/posse aūt esse matrimoniū inter fidelē
⁊ infidelē primo mō/⁊ etiā secūdo/pba
tur utrūq3 p illud ap.vir fidelis non di
mittat uxorē infidelē que cōsentit habi
tare cū eo/si enim nō esset matrimoniū
suaderet fornicationē/si aūt non esset h
licitū ⁊ honestū apostolus non ↄsuleret
/sic igit patet qualiter pōt esse matrimo
nium inter fidelē ⁊ infidelez/⁊ rōnes ad
ducte ad primū articulū possent addu
ci cōtra istud:sed patet prius earū solu
tio. Nunquid igitur potest contrahi.
Respondeo q sic quantū est ex iure di
uino/quia ex illo nō magis habet q cō
tractus sit nullus q̄ q obligatio ex ↄtra
ctu pori sit nulla/qz nō posito nouo im
pedimēto q pōt eē alterius pōt se dare al
teri/sz de iure positiuo ecclesie simplicit
nō pōt/qz ecclia illegitimauit fidelez nō
simpliciter/sed respectu infidelis/sicut pz in
aucte adducta ad oppositū.28.q.i.hoc
aūt ecclesia rōnabilit ordinauit/qz h nō
pōt ↄgrue ⁊ honeste fieri:⁊ ad h ualent
aliq rōnes adducte ad primū articuluz.
/nō enim est honestū fidelē cōtrahere cū
aliquo ubi deficiat bonū prolis cōpletū
/qd est educatio ad cultum veri dei/nec
cōtrahere cui cōtractui nō sit annexum
sacramentū fidei xpiane/⁊ etiā ubi non
sit bonū sacramēti.i.idissolubilitas/qz
cōiugiū xpianorū natū est habere h bo
na. Si queris quare apostolus suadet
matrimoniū inter infideles cōtractum
esse seruandū post cōuersionē alterius.
/si eni ppter aliquē bonū finē seruat/ligi
tur propter eundez posset honeste ↄbi.
R° causa apostoli patet ibi.saluabit in
quit vir infidelis p mulierē fidelē/igit ser
uare matrimonium prius contractū est
occasio ↄuertendi ↄiugē infidelē/cessan
te aūt euidenter causa illa nō debet cū

insimul cōmanere/puto si non cōsentit
habitare cū cōuerso/uel nō sine iniuria
creatoris blasphemādo.s.vel sollicitan
do cōuersuz ad infidelitatē/vitanda est
enim tā singularis familiaritas cū que
cūq3 cōtrarie secte/nisi ppter maius bo
num/ad ppositū3 aūt cōtrahere de no
uo cū infideli non est occasio pbabilis
ad expectandū tm̄ bonuz.s.cōuersionez
eius/quia multū amans cōiugiū multa
⁊ magna faceret/ut ad illud attingeret
/que nō esset facturus ipso adepto/⁊ ido
si iste nō vult conuerti in pri°/ut possit
habere cōiugiū cū xpiana/nō est pbabi
le q ista postea lucret eū/sed magis ecō
uerso:quia ille videt abducere istā/⁊ iō
cessat ratio tante familiaritatis ad infi
delem/⁊ manet ratio fugiendi illaz/⁊ iō
idem apostolus qui cōsuluit manere cō
uersum cū nō cōuersa/dissuasit cōtrahe
re fidelē cū infideli.sicut arguitz est ad
oppositum.

Ad argumēta Ad pri

mas du
as auctoritates dico q nō fuit tunc ista
lex positiua illegitimans fidelē respectu
infidelis. Si arguas saltē illa ratio nā
lis tūc fuit que nūc est rō illegitimādi.
R° in illis casibus de quibus nunc ar
guit forte erat pbabile q fidelis lucrare
tur infidelē/vl erat necessitas fugiēdi ma
ius incōueniēs cū certa ↄfidentia de ad
iutorio diuino/q fidelis nō subuerteret
p infidelē/⁊ ita liceret hodie nisi eēt ille
gitimatio ecclesie supaddita/Unde non
oportet ordinationē ecclesie fūdari sup
naturalē rationē necessariā: sed sufficit
q super probabilē. Ad aliud non fuit
prohibitū tēpore legis mosayce cōiugi
um cū alienigenis nisi cū illis cananeis.
/illos enim voluit deus ex toto extirpa
ri.ideo Hester nō illicite nupsit assuero.
Ad illud de Salomone concedo q
ipe sicut pessimus ⁊ ingratissimus homo
deo suo/nō solū in hoc peccauit.qz alie
nigenas duxit cōtra legē etiā de gentib9
specialiter phibitis.sicut in multitudi
ne mulierū siquidē habuit sm vnā lraz
700.vxores quasi reginas/⁊.300.cōcu
binas.cū tamē diceret lex specialit de re
ge David.deutro.non habebit vxores
plurimas que alliciant animū eius.qd
forte specialiter dixit Moyses propter
maliciā istius pulsam/ut si nō cōpescere
tur saltē confunderet/ne aliq cū imitarē
tur:⁊ qd peius ē copulatus est eis amo
re ardentissimo/in tantuz ut faceret eis
ydola/⁊ tēpla ad colendū deos suos/vñ
non sine causa subiunxit Moyses que
alliciāt animū eius/⁊ hec omia aggra
uat singularis ingratitudo sapiētie emi
nentis sibi subito a deo concesse: ita q
ista auctoritas nō requirit responsionē
sed solā detestationē. Ad ultimū patz
ex secūdo articulo qlit licet seruare mrī
moniū cōtractū cū infideli/nec tū ↄhez
qz nō est eadē rō utrobiq3.

Di.xl.

Hinc superest

de cognatione. Circa istā.xl.
di.quero utrum cognatio car
nalis impediat mrīmoniū/q non.quia
matrimoniū videt strictissime seruatuz
⁊ seruandū fuisse in le.nāe.sed Cayn cō
traxit cū sorore sua:⁊ cōtraxit etiā i sta
tu innocētie.quia cū aliqua cōtraxisset
ex precepto illo.Crescite ⁊c̄ non aūt cū
matre ex illo verbo:Relinquet hō pa
trem ⁊ matrē.ne.s.iungat eis matrimo
nialiter ⁊ nulla fuisset alia nisi soror:qz
filia ade ergo/Preterea amicicia firmat do
mū.igit cōfert ad cōiugiū/sed cōsangui
nei specialiori amore afficiūtur ad se q̄
ad alias/Itē non est cōtra aliqd bonuz
matrimonij/patet discurrēdo.ergo ⁊c̄.
Opppositū.leuit.18.excludunt mul
te persone propter consanguinitatem.
Item magister in littera.⁊ extra de cō
sanguinitate/non debet.

Hic pmittende sūt

quedā descriptiones quarundaꝫ nominuꝫ ⁊ quedā regule. ⁊ secundo est soluenda questio. ¶ De p̄mo sit h̄ p̄ma descriptio cōsanguinitas est vinculuꝫ ꝑsonarū ab eadem ꝑsona carnali ꝓpagatione descē dentiuꝫ. ¶ Secūda. ꝑsona a qua plures carnali ꝓpagatōne descendūt stipes vocatur. ¶ 3ᵃ linea ꝯsanguinitatis ē ordo ꝑsonaꝝ ꝯsanguinitate iunctaꝝ. h̄ linea diuidit in ascendentē descendentē ⁊ trāsuersalē. linea descēdens ē a ꝑsona ꝓpagāte ad ꝓpagatas. ⁊ ascēdens a ꝓpagato ad illas a q̇bus descēdit. trāsuersalis est qn̄ ambe ꝑsone descendūt ab eadem sꝫ neutra ab altera. ¶ Grad' ē determinata ꝓpinquitas ꝑsone ad ꝑsonā ꝯm ꝯsāguinitatē. gradus ꝓprie īuenit ī linea ascendēte. īꝓprie aūt in linea trāsuersali. ¶ P̄ma regl'a est h̄. in linea recta tot sunt gradus q̄t sūt ꝑsone vna minus. h̄ ꝓbatur. q: tot gradus q̄t ꝓpagatōes. cū gradus sit habitudo. uel ꝓpinquitas int̄ ꝑsonaꝫ ⁊ ꝑsonā. sunt aūt ꝑsone vna ꝑles q̄ ꝓpagatōnes. q: ꝑsupponit toti collectioni aliqua ibi nō ꝓpagata. 2ᵃ regl'a ī trāsuersali cōputant grad' ꝯm magis remotū a stipite. extra de ꝯsan. ubi q̄ a stipite ꝯm regulā approbatā q̄to gradu remotior distat a stipite. ⁊ a q̄libet ꝑ aliā lineā descendentē. ⁊ rō hui' ē. q: ꝑsone q̄ sūt in linea trāsuersali nō h̄nt int̄ se propinquitatē nisi rōne stipitis. ⁊ iō nō p̄nt int̄ se ꝓpinqui' ꝯiūgi q̄ remotior eoruꝫ ꝯiūgat stipiti. ¶ Ad ꝓpositū etiā est vna regula q̄ efficacior gradus ē in linea descēdēte q̄ ī transuersali: ⁊ rō nālis ē. q: plus cōiungit ꝑles parētī q̄ ꝑles proli. ⁊ iō magis ē ꝯ̄ le. nāe cōiungi in p̄ᵒ gradu in linea recta q̄ in trāsuersali. semꝑ eni fuit ꝯ̄ matrimoniū illa cōiunctio. ⁊ magis filiū ad matrē q̄ patris ad filiaꝫ. q: maior irreuerētia est. vn̄. s̄. de aīalib' dicit Az. de equo q̄ uelat' cognouerat matrē suā: q̄ postea discooptus oculis vidēs h̄ se p̄cipitauit. ⁊ alibi legit de elephante q̄ ingeīatus ut matrē suā cognosceret: post hoc ingeīatoreꝫ occidit. ex q̄ patet q̄ hoc est contra le. nāe. sc̄; etiā ut cōpetit brutis. ⁊ iō p̄m' grad' descendēs. ⁊ potissime matris ad filiū maxie impedit matrimonium.

De secundo dico q̄ in oī le. aliq̄ ꝓpinq̄tas ipediuit in le. nāe illa sola ut dcm̄ est i p̄ᵒ gradu i linea descēdēte ex iᵒ v̄bo ade. relinq̄t hō p̄rem ⁊ m̄rem quātū ad copulā ꝯiugalē. ⁊ nō intelligit tm̄ de p̄ie p̄xio. sꝫ ō q̄cūq: i liᵃ recta. ita q̄ si adaꝫ hodie viuet nō posset ducē aliquā vxorē. forte etiā p' multiplicatōeꝫ hūani generis si stetissent i inocētia fuisset ꝓhibitio in q̄busdā gradib' ultra p̄muꝫ. sꝫ i p̄nᵒ nō potuit fieri. q: nō erāt alie feie q̄ sorores. ¶ In lege mosayca erat ꝓhibitio quantū ad q̄sdā grad' ulteriores. ut p̄ꝫ leuit. 18. ¶ In lege āt euāgelica fuit aliq̄n ꝓhibitō usq: ad 7ᵐ grad. pꝫ ꝑ magr̄m in l̄ra. sꝫ s̄b Innocētio 3ᵒ restricta ē usꝫ ad 4ᵐ gradū iclusiue. extra de ꝯsan. nō debꝫ. ꝓhibitio copule ꝯiugal. 4ᵐ ꝯsanguinitatis gradū decetero nō excedat. ⁊ assignat rōnē. qm̄ i ulteriorib' gradib' iā nō p̄ōt absq: graui dispēdio obſuari ⁊ p' approbat ⁊ ratificat ꝓ futuro. cū s̄ inquiēs iā usq: ad 4ᵐ gradū ꝓhibitio ꝯiugal' copule sit req̄sita. s. ꝑ nos h̄ i cōsilio: ⁊ infra. ita eā uolum' esse ꝑpetuā nō obstantib' ꝯstitutōib' sup h̄ oudū editis uel ab aliis uel a nobis. ⁊ in eodē .c. reuocat oēs ꝓhibitōes de ꝯiugio cōtrahēdo in tertio ⁊ q̄rto gradu ꝯsanguinitatis. ⁊ de sobole suscepta ex secūdis nuptiis cognatōi viri p̄oris de nō copulādo. q̄ ꝓhibitōes multas difficultates inducebāt. ⁊ ut dicit aliq̄n ꝑiculū aiaꝝ. ¶ Sꝫ vn̄ est q̄ ꝓpinq̄tas talis. uel tal' simplicit' ipedit. ¶ Rᵒ. in le. euāgelica nō inuenit a xp̄o alia ꝓhibitio ultra ꝓhibitionem le. nāe. nec etiā explicite ꝯfirmauit ꝓhibitionē sup h̄ factā in le. mosaycā. sed eccl'a illegitimauit ꝑsonas aliq̄n gradu remotiori. postea in q̄rto gradu.

⁊ rō illegitimationis fit propter pacē ⁊ amiciciā seruandā in ecclesia. usq: enim ad quartū gradū manet amicicia rōne consanguinitatis. ⁊ extunc incipiūt esse quasi extranei ⁊ amore ꝯtepescere. ⁊ iō congruū est. tūc ꝑ vinculū ꝯiugale tepescentem amiciciā reuocare.

Ad argumenta Ad p̄ri' muꝫ p̄ꝫ q̄ illud fuit necessariū ꝓ p̄riᵒ humani generis. s. q̄ cōtractus fieret in p̄mo gradu. in linea tamē trāsuersali non recta. ¶ Ad secundū dico q̄ alia est amicicia cōsanguineoꝝ. ⁊ alia cōiugum. illa ꝯsanguineoruꝫ maxime in linea recta ē reuerentie quantū ad descendētes respectu superiorū. ⁊ cuiusdā regiminis seu assidētie. ⁊ ecōuerso amicicia cōiugū est sine et si reuerentia. imo reuerentia in tantū ut sincerius diligēs cōsanguineā magis odiat in ea illā irreuerentiā nō solū a se sed a quocunq: alio exhiberi. ⁊ iō cōcedo q̄ amicicia disponit ad cōiugiū. sed alterius rationis omnino ab illa que ē inter consanguineos. Di. 41.

Hinc de affinitate. Circa istā. 41. di. q̄ro utrū affinitas impediat matrimoniū. q̄ nō. effect' nō repugnat sue cause. sed affinitas est effectus matrimonii. g̊ nō re. s. ¶ Preterea. tunc incest' cū sorore vxoris impediret copulā coniugalem cū ea simpliciter. quia per illū incestum fit affinis vxori sue. ꝯn̄s est falsum. ut habet' extra eo. ti. ꝯtra. 35. q. 3 de propinquis.

Hic breuiter Ratio affinitatis potest poni talis. Affinitas est vinculū q̄ddaꝫ ad ꝑsonā aliquā ex carnali copula cum ꝑsona alteri ꝯsanguinea contractū. semper enim: quia ꝑsona carnalit' copulata est consanguinea alicui. ideo illa cui copulat' fit affinis illius ⁊ ecōuerso. ⁊ est q̄si expositio nois affinis. i. accessio ad affines. coniūctus enim carnalit' alicui de consanguinitate aliqua: accedit ꝑ h̄ ad affines illius ꝯsanguinitatis. ⁊ iō hꝫ vinculū ad oēs de illa ꝯsanguinitate. in isto vinculo p̄nt assignari gradus. ⁊ linee sicut p̄us in ꝯsanguinitate. ⁊ ꝓ his oībus est vna breuis illa. q̄to gradu ꝯsanguinitatis aliq̄s distat ab alio: toto gradu affinitat. distat ab eodeꝫ illa q̄ ē ab isto carnaliter cognita. nō dico uxor: q: h̄ non requirit: nō solū eni cū uxore. sed cū concubina. uel meretrice cōtrahit' affinitas cōsanguineoꝝ ipsius viri. imo nō sufficit ad affinitatē proprie dictā q̄ sit uxor sed requiritur carnalis cōiunctio. ut habetur. 35. q. ulti. fraternitatis. dicitur de coniugibus q̄ si vna caro fuerint nō potest esse q̄ aliquis sit propinquus vni eorum. quin pertineat alteri. in quo datur intelligi affinitatem non contrahi nisi mediante cōmixtione carnali. extendendo tamē affinitatē dicit' contrahi nō solum cum vxore carnaliter cognita. sed etiaꝫ cum non cognita. ⁊ q̄ plus est cū illa cum qua precise contrahunt sponsalia. ¶ Ubi est aduertendum q̄ istud vinculum contractuꝫ ad aliquem propter coniunctionem eius cum aliquo cōsanguineo. ⁊ hoc siue coniunctionem matrimonialem siue non. dicit' cōmuniter publice honestatis iustitia.

Ad questionem dico q̄ affinitas simplicit' impedit matrimoniuꝫ ⁊ ratio non est nisi statutū ecclesie illegitimantis affines. ⁊ in eodem gradu impedit in quo consanguinitas. ⁊ hoc quidem de affinitate proprie dicta. patet in c. iᵒ. de consanguinitate ⁊ affinitate. con similiter de affinitate cōmuniter ⁊ extē siue dicta: que uocatur publice honestatis iustitia. habetur extra de cōsanguinitate ⁊ affini. c. i. eque ut canones dicūt abstinendū est a ꝯsanguineis vxoris ⁊ ꝓprijs. ¶ De ista etiaꝫ publice honestatis iustitia multa habet' extra d̄ ꝯsan. ⁊ af. i. 6. li. q̄

ex sponsalibus ipso iure sunt nulla/ vel
qualitercūq3 /dum tñ nō sunt nulla ex
defectu consensus oriť istud impedimē
tum matrimonij impediēs cōtrahendū
/ ꝛ dirimens iam contractū.

Ad primum argumentū3 dico ꝙ affini
tas que ē effectus matrimonij cuiusdā
precedentis illud nō impedit/sed impe
dit aliud inter illos inter quos ꝑ matri
monium est cōtracta affinitas. ⸿ Ad 2^m
dico ꝙ affinitas cōtracta ꝑ copulā cu3
sorore uxoris ante matrimoniū simpli
citer impediret matrimoniū ꝓ futuro.
/sed post matrimoniū cōtractū affinitas
superueniens nō dirimit/ꝛ rō est: q2 mul
ta impediūt nō dum factū/ que non de
struunt iam factū/priuať tñ iure petēdi
ꝓpter illud crimē: ꝛ post mortē uxoris
sine coniugio ꝑmaneat. ut habeť ibidē.

Di. 42.

E parētali3 graduū.

Circa istā. 42. di.
quero utrū cognatio spūal'
impediat matrimoniu3/ ꝙ
non. extra de cogna. spirituali si vir uel
mulier ignorant de sacro fonte suscepe
rint/ꝛ sequiť nobis vi ꝙ siue ex ignorā
tia/siue ex malicia fecerint nō sūt ab in
uicē sepandi: nec alter alteri debet debi
tu3 subtrahere. ⸿ Cōtra. ibidē. c. veniēs
mandamus si cōstiterit mulierē ꝑdicti
viri filia3 de sacro fonte leuasse anteꝙ
eā desponsauerit uxorē vos inter ipsos
diuortiū celebretis.

Respondeo cognatio spi
ritualis ē qō
dam vinculū ꝯtractū ex dispēsatōne sa
cramentoꝝ specialiť baptismi/ꝛ ꝯfirma
tionis/de qua ꝛ eius gradibus. habeť ex
tra de cogna. spirituali. in. 6. li. ⸿ Quā
tum aūt ad illud qō queriť dico ꝙ si ꝑ
cedat matrimoniū simpliciter impedit
sicut p3 in. c. ꝑallegato. veniēs/si sequať
nō dirimit/sicut p3 ex ꝑmo argumēto.

ꝛ rō ꝑmi nō ē nisi statutū ecclesie illegi
timantis psonas in casu illo. ⸿ Iuxta qō
notandū ꝙ cognatio legalis ipedit etiā
matrimoniū/de qua habeť extra de co
gnatione le. vnico/si qua ꝑ adoptione3
soror mihi eē ceperit/quādiu durat ad
optio inter me ꝛ ipsam nuptie cōsistere
non pñt/ꝛ glo. super illo. c. dicit ꝙ illud
uerū est siue cognatio legalis sit ꝑ arro
gantiā siue ꝑ adoptionē/dicimus aute3
illū arrogare illū qui sui iuris est: ꝛ per
arrogantiā transit in nostra ptāte/ꝛ fit
arrogatio auctē principis/adoptio fit ꝑ
quēlibet magnificū/nec adoptatus trā
sit in ptātem adoptantis: sed remanet ī
ptāte sui patris/ꝛ tam adoptati ꝙ arro
gati/dicunť filij adoptiui/ꝛ inter fratres
adoptiuos/ꝛ naturales/impediť matri
moniū ꝙdiu durat adoptio: ut auctori
tates iste ꝓbant/ꝛ auctoritates pro ꝛ cō
tra solute sunt/quia vna loquiť de con
ditione ꝑcedente matrimonium alia de
sequente.

Ex dictis breuiť colligo im
pedimenta matri
monij que impediūt simpliciť/dico aūt
impedimentū simpliciter post qō si fue
rit attēptatiuū nihil fit/ Nō simpliciter
aūt dico ꝓhibitionē quācūq3 ꝑpť quā
illegitime fit/si tamē fit nō est irritū/im
pedimēta aūt simpliciter aut accipiunť
ex natura talis ꝯtractus/aut ex statuto
ecclesie supaddito/si ꝑmo mō igiť uľ ex
cōditionibus necessarijs ad ꝯtractū/uel
ex necessarijs ex parte contrahentiū/ex
parte cōtractus/quia ex natura eius est
ꝙ sit datio voluntaria ptātis corporis ꝓ
ptāte corporis ꝛ ꝑpetuo cōmutantiū/iō
qō impedit voluntariā dationē talē im
pedit naturā ꝯtractus hu9/tale aūt est
ex parte volūtatis inuoluntariū ex me
tu qui pōt cadere in constantē virū/qui
metus est ex certitudine sufficiente mali
eminentis/qō magis debet quis vitare
ꝭm rectā rationē ꝙ cū ista nō cōtrahē.
/ꝛ hu9 mala sūt malū morl: mutilatōis

enormis/carceris: ꝓpł̄e seruitutis: stupri
ꝛ huiusmodi/ꝛ de isto ipedimēto dcm̄
est di. xxix/ ⸿ Inuoluntariū aūt ex dfectu
noticie ꝑcedentis/ siquidē ad uoluntariū
requiritur noticia uoliti. 3. ethic/aūt est
ex carentia totali noticie intellectualis
/aut est cum aliquali licet defectiua quia
erronea/si ꝑmo mō sic furia ipedit ma
trimoniū dū durat/ꝛ ita ꝯtractū istum
/si tñ furiosus h3 lucida interualla ꝑ tpe in
teruallí pōt ꝯtrahere/ꝛ eodē mō post ꝯ
ctum tunc petere: ꝛ est sibi debitū rē red
dendū/nō aūt ꝑ tpe furie: q2 tūc nescit
ex iure suo pete: s3 sicut brutū/tūc etia3
reddē esset alteri periculū in ꝑsona/ ⸿ Si
aūt sit aliqua cognitio s3 cū errore/uľ ō
ceptōe/triplex deceptio simplr impedit
/q2 q̄libet est circa illud: qō necessario re
qriť ad ꝯtractū/quarū ꝑma est error ꝑ
sone/2^a error ꝯditōis peioris puta serui
tutis/3^a error datōnis mutue/puta ista
dat credēs istū posse redonare siue secū
posse ꝑmutare/ille aūt nō redonat: licet
ꝓferat uerba doloso animo/tm̄/ s. ut ex
torqueat libidinē/ꝛ de isto triplici erro
re dcm̄ est supra di. 30/pena aūt istī9 ul
timi. s. qui decipit in ꝯtractu est/ut uera
citer illud impleat: qō fallaciť simulabat
q2 teneť reddere isti illud ꝓ q̄ reddēdo
ista ꝯmutauit/ꝛ iō in foro ꝯscie cogēdus
est ut veraciter cū illa ꝯtrahat/ ⸿ Si autē
iam veraciter ꝯtraxit cū alia/ꝛ ꝑ ꝯñs ñ
possit cū ista/peniteat de peccato illo: et
ꝓcuret illi restōne3 equalentē corpi suo
ꝙtum ad ꝯtractū istū/uel saltē satisfaci
at ei in alijs ꝭm arbitriu3 boni viri. ⸿ In
foro aūt ꝯtētioso si ꝓbareť ꝯtractus ex
terior dolose factus ab isto coget serua
re illū tanꝙ vex/ ⸿ Sed si cū scđa ꝯtraxit
tpe intermedio adhuc ecclia ꝑcipiet ut
adhereat ꝑme/sed in foro ꝯscientie dice
tur oppositū/q2 scđa est vā vxor eius/ꝑ
ma nō/ꝛ iste debet seruare sniam ecclie
seruādo ueritatē legis diuine/ꝛ impute3
sibi ꝙ tanta pena manet sup ipsum ꝑp
talē fraudē quā fecit: quia etiā iste ꝯtra

ct9 est obligatorius ad aliqua bōa puta
ad fidē seruandā/ꝛ indissolubilitatē/ꝛ ꝓ
lem educanda3 si euenit: que tria bona
sūt matrimonij: ꝛ generaliť in oī cōtra
ctu/ꝯtrahens sub ꝯditione opposita illi
ꝯtractui nihil facit: ꝛ iō ꝯtra rōnem isti
us ꝯtract9 est ꝯditio opposita repugnās
alicui bono matrimonij/ꝛ ita sūt tria i
pedimēta ex triplici ꝯditōe opposita cō
tractui/ꝯtra tria bona mřionij/ꝛ ō istis
dcm̄ est di. 31. ⸿ Ex pte autem personaꝝ
ꝯtrahentiū requiritur ut possint dare il
la3 potestatē/simplr aūt impotēs ad co
pulā carnalem nō potest dare hanc po
testatē/nec alligatus alteri matrimonia
liter: quia iam corpus suū nō est suum:
/s3 ꝯiug/ sic igiť impo^a simplr: ꝛ alligatō
mřionialis alteri ipediūt ex pte ꝯtrahē
tiū/de ista aūt impo^a dcm̄ ē di. xxxiiij.
/qualiter est quedā naturał: ꝛ qđā casua
lis/ꝛ utraq3 nisi sit ꝑpetua non impediť
simplr/naturał aūt in viro est uel ꝑ fri
giditatē/uel ꝑ carentiā ptis necessarie/ī
muliere ꝑ artationē simplr/ qō dico cō
tra artationē alicui/casualis aūt est per
maleficiū/ꝛ hoc siue respectu cuiuslibet
siue respectu determiate ꝑsone/ Ad istā
aūt impotentiā reduciť ipedimentū eta
tis puerilis/q2 etsi ibi nō sit ipotentia ꝑ
petua/tamen ꝓ tali etate nulla est potē
tia: ꝛ ideo nulla potest dari/ꝛ de isto im
pedimēto etatis dcm̄ est di. 36. ⸿ Sic igi
tur habemus ex pte ꝯtractus tria impe
dimenta in genere. s. per metū: per defe
ctum notitie: ꝛ per appositōem ꝯditōis
repugnantis/ꝛ ex pte ꝯtrahentiū duo i
genere. s. impotentiā simplr/ ꝛ impōm
ꝭm iusticiam quia alligatus est alteri.
⸿ In speciali autem primū impedimē
tu3 potest esse ita multiplex quotuplex
est malum quod iuste timetur/ ⸿ Secun
dum impedimentum est triplex ꝭm tri
plicem errorē: ꝛ quartum per defectum
vsus ratōnis. ⸿ Tertiū impedimentum
continet sub se tria repugnātia trib9 bo
nis matrimonij/ ⸿ Quartū impedimētū

continet duplicem impotentiam natu‑ralem viri.s.frigiditatem/⁊ mutilatiōez ⁊ vnicam impotentiam mulieris. s.ar‑tatiōem simpliciter/ frigiditas enim in muliere non impedit simpliciter/sicͭ nec sterilitas/ ⁊ vnum generale vtriusqꝫ sexus s.etatem puerilem/⁊ continet sub se im potentiā casualē in vtroqꝫ sexu dum ta men perpetuā/Ultimū impedimentuꝫ manet indiuisum.⁊ ratō illius impedi‑menti patet ex di.33.vbi dcm̄ est ꝙ ꝑ le. euangelica.nō habet locū bigamia/ nec licet dimittere uxorem/ ergo nullo mō ipa viuente siue dimissa de facto:siue n̄ dimissa licet cū alia contrahere. ⁋Ex statuto ecclesie sunt tantūmodo impe‑dimenta personarū:quia ecclesia nihil determinauit circa formā/uel materiaꝫ istius contractus/sed solū personas ali‑quas illegitimauit faciendo eas non ca paces huius contractus:⁊ h̄ uel ꝓpter alicuius horrendi criminis enormitatē /uel ꝓpter ad dinā applicatōem/vel pro pter consanguinitatē/vel ꝓpter affinita tē/⁊ h̄ uel ꝓprie quorū.s.vinculū ꝯtra‑ctum est ex ꝯiunctōne carnali/uel exten siue/quorum.s.vinculum contractum est nō ex commixtiōe carnali:sed tantū ꝑ matrimoniū/uel sponsalia/que uocat' sis publice honestatis iusticia/⁊ de istis tribus impedimentis dictum est de pri mo de.40/de 2°.⁊ 3°.di.41/⁊ de isto eti am impedimento habetur extra de spō salibus/⁊ est in.6.li. Ex sponsalibus pu ris ⁊ certis dūmodo nō sint nulla ex de fectu consensus oritur efficax ad impe‑diendum ⁊ dirimendū sequentia spon‑salia/uel matrimonia/non autēz ad pre cedentia dissoluendum impedimentuꝫ iusticie publice honestatis. ⁋Juxta h° etiam est quedaꝫ ꝓpinquitas quasi mi xta carnalis/⁊ spiritualis/ cuiusmodi ē cognatō spiritualis ⁊ legalis/de quibus dictum est dis.xli.⁊.xlii./⁊ de ista habet extra.e.ti/ne dum inter baptizatum et eum qui illum suscipit de baptismo:ac inter eundem baptizatū ⁊ suscipientis fi‑lios/⁊ vxorem ante susceptōnem carna liter cognitā ab eodem:immo inter su‑scipientē patrem baptizati ⁊ matreꝫ co‑gnatōem spiritualē in baptismo iure cō trahi constat/que cognatio impedit ad contrahendū matrimoniū ⁊ dirimit iā contractum/⁊ eadē que sunt de suscipiē te dicta sunt etiā de baptizante cēsenda ⁋Ex confirmatōe quoqꝫ spiritualis co gnatō eisdem modis cōtrahitur matri‑moniū simpliciter impediēs contrahen dū/⁊ dirimens iā contractū/alias uero ꝑsonas a supradictis ex baptismo/ul' cō firmatōe non impediri ad matrimoni‑um contrahendū/aut dirimi possūt p' contractū decreuimus ibidem.c.ij./per cathecismū qui precedit baptismuꝫ co‑gnatio spiritualis contrahitur ꝑ quam contrahendū matrimoniuꝫ impedit/ꝑ istam tamē cognatōem matrimonium post ꝯtractū minime separatur/⁊ ibidē c.ij.si plures accesserint ad suscipiendū de baptismo infantē spiritualis cogna° contrahit motrimonia post ꝯtracta im pediens/⁊ dissoluēs/⁊ de confirmatōne insuꝑ quantū ad hoc idē iudiciū est ha bendū. ⁋Ex datōne uero aliorū sacra mentorū spiritualis cognatio nequaꝙ̄ oritur que matrimoniū ipediat/uel dis soluat. ⁋Et est ordo istarum ꝓpinquita tum/quia consanguinitas est mere car‑nalis ꝓpinquitas/affinitas ꝓprie surgit ex copula carnali mere publice honesta tis iusticia ex ꝓpinquitate cōtractu ma trimoniali ⁊ sponsaliū/Spiritualis ex ꝓpinquitate carnali/⁊ susceptiōe ul' da tione sacramēti baptismi/uel ꝯfirmatō nis/legalis ex carnali/⁊ alio vinculo fm legem ꝑ adoptiōem.s.per applicatōem /aut ad cultū diuinū ecclesia illegitiauit eum qui solenniter uouit continentiaꝫ /⁊ eum qui suscepit ordinem sacrum/de primo dictum est di.xxxvij/de secundo di.xxxviij/illud autem de uoto solenni /si tamen ibi fiat traditio potestatis cor

poris ad castitatem seruandā ipsi ecclie uel ꝑlato in cuius manu vouet/⁊ per h̄ non habet potestatē sui corpis ad actū cōiugaleꝫ/tunc potest reduci istud impe dimentū ad naturā contractus:sicut il lud de alligato ad matrimoniū./Si au tem tale uotū nō tollit isti quin habeat potestatē sui corpis:tunc ex potestate ec clesie est illegitimatio/⁊ irritatio/nō tm̄ quia se tradit ecclesie ad talē actū.sꝫ q̄a christus uocando ioannē:a nuptijs pre tulit uotum ꝯtinentie vinculo coniuga li:⁊ ideo ecclesia illū qui est in gradu su ꝑiori iuste illegitimauit ad accipienduꝫ gradū inferiorē siue ad apostatandum. ⁋Tandem ꝓpter enormitatē criminis il legitimauit fidelē non simplr:sed respe ctu infidelis ⁊ econuerso ad matrimoni um ꝯtrahendū/⁊ de hoc dcm̄ est di. xx vix/Aliud crimen enorme est adulteriū cū machinatōe in mortē legitimi coniu gis/⁊ de isto impedimēto dictū est di.x xxv/uel etiam cū fidei datiōe de contra hendo post mortē legitimi cōiugis/Sic ergo in genere ex statuto ecclesie sūt per sone illegitime ex duplici crimīe/ex du plici applicatōe ad cultū dei/⁊ ex ꝓpin quitate consanguinitatis/ex vinculo af finitatis ⁊ publice honestat/⁊ ex cogna tione spirituali/⁊ legali.⁊ hec impedim̄ ta tangunt in his versibus/Error: cōdi tio:votum:cognatio:crimen.Cultus/di spitas:uis/ordo:ligamen:honestas/Si sis affinis/si forte coire nequibis/Sꝫ i istis versibus ꝯtinent impedimēta absqꝫ di ordine nāli/pn̄t igit ordine debito ⁊ ma gis in pticulari istis versibus explicari. Uis/fraus/ꝑsone/serui/datōis/⁊ amens/ Addita/ꝯditio/tria ꝯiugū bona tollūt. Frigidus/arta/puer/trūcat'/ꝑstigiat'/Al terius ꝯiunx/obstāt mutue datōni./Or do sacer/votū/duo cultus/spōsio mechi Carnalis/legūs/cognatio spiritualis/hec vi ꝑcepti sit huic affinis/honestas.Ubi q̄ tuor ꝑmi v'sus ꝯtinēt ipedimēta q̄ repu gnāt nāe ꝯtract' mr̄ionij/ꝑmus quinqꝫ in spāli/scd's tria/tertius q̄nqꝫ/qrt' vnū /⁊ sic sunt q̄tuordecim impedimenta p' que subdit in fine q̄rti v'sus/obstant mu tue donatōi:intellige que est in ꝯtractu matrimonij obstant.s.hec oia predicta tres alij versus ꝯtinēt impedimenta ex statuto ecclesie/ꝑmus quatuor/secūdus tria/tertius duo/⁊ sic sunt nouē/⁊ hoc est quod dī in ꝑncipio tertij versus/hec vi ꝑcepti.s.ecclesie impediunt matrimo nium/⁊ sic in spāli sunt.xxiij.impedim̄ ta simplr/illi aūt uersus cōmunes non ꝯtinent nisi duodecim/sed sub errore de bet intelligi quadruplex impedimentū in spāli/⁊ sub cōditione triplex impedi mentū/de ꝯditionib' appositis contra tria bona mr̄ionij/vnde qui refert/errō ad errorē ꝑsone:⁊ ꝯditio ad errorē ꝯdi tōis satis ōndit se ignorantē in iure cāo nico/votū sic̄ stat/cognatio intelligitur ꝓ carnali/spūali/⁊ legali/crimen ꝓ illo adulterio cū fidei datione ⁊c̄.⁊ illō pos set q̄nqꝫ distingui sꝫ ꝙ dcm̄ est di.xxxv /ꝙ istoꝝ triū aliq̄n ꝯiungunt duo.⁊ ali q̄n vnū illoꝝ impedit/sed istud impedi mentū nō est distinctū in istis versibus distinctius exꝑmentibus cetera impedi menta spālia/fm alios uersus nō distin guit nisi illud ultimū d impotentia:qd ꝯtinet q̄nqꝫ impedimēta spālia fm ali os uersus/nō est admirandū si solicitu dinē tantā ponit ecclesia in ordinando matrimonia/q2 cōitas christianoꝝ vti tur mr̄ionio ꝑ cuius vsū multiplicatur ppl's xp̄ian'/⁊ iō sic ordinari oꝫ ut in e° ꝯctu/⁊ vsu/vitent ea q̄ obuiāt charitati siue in deū/siue in ꝓximū/⁊ seruāda sūt que ꝯgruūt honestati/ut sic honestum mr̄oniū xp̄ianū ꝯgrue significet illā bn̄ dcāꝫ ꝯiūctōem xp̄i ⁊ eccle/de q̄ dic̄ apl's sacrm aūt hoc magnū est.dico auteꝫ in xp̄o ⁊ eccl'a.q̄ ꝯiunctio nunc ē ꝑ fideꝫ et aliqualē dilectōeꝫ/sꝫ in prīa erit ꝑ visio nē ⁊ ꝑfectā fruitōeꝫ spōse nō hn̄t macu lāꝫ neqꝫ rugā ad sponsū speciosū ꝑ filijs hominū:cui sit ho.⁊ gl.in.se.s.Amen.

Di. 43ª.

Ostremo

de conditione resur
rectõis 7c. Circa istã
xxxxiij. di. q̃ro tria.
pmo vtrum resurre
ctio general' hominuz sit futura. q non
eccl. iij. Un' est interit' hominũ 7 iumẽ
toꝝ: sed iumẽta nõ resurgũt. g. ¶ P. Job
xviij. Hõ cum dormierit ñ resurget: do
nec atteraẽ celũ nõ euigilabit: sed celum
nunq̃ atterẽt cũ sit incorruptibile. ergo
¶ P. Phs. ij. de generatõe q̃ corrũpũtur
fm sbam nõ redeũt eadẽ numero s3 spẽ
¶ Idẽ vult. v. phisi. ¶ P. p rõnem totũ red
rit vnionẽ ptium. g 7 idẽ totũ eand vni
onẽ: s3 nõ redibit eadẽ vnio: q2 interru
pta est. sed interruptũ nõ redit idẽ: q̃a si
redit idem iterato erit. s3 iteratio repu
gnat idemptitati: q2 iteratio ponit nũe
rum: idẽptitas puat. ergo. ¶ Oppositum
Job. xix. Scio q in nouissimo die d ter
ra surrectur' sum 7c. ¶ Preterea. i. ad cõ
rin. xv. Omnes resurgemus.

Hic duo sunt uidẽ

da. pmo de possibilitate scdo de facto.
¶ De pmo di sic q si in homine aia sẽ
sibilis esset diuersa ab aia rõnali. 7 p cõ
sequẽs corruptibilis sicut in alijs aialib'
optime concluderet q in resurrectõne
nõ erit eadem aia sensibilis. 7 p ɔñs nec
idẽ aial. Si aũt ponat q eadem aia fm
sbam sit aia rõnalis 7 sensibilis nllas
in hoc angustias patiemur: qd declarat
alibi ostendẽs diiam hois ad alia corru
ptibilia. Ad ppositũ: q2 alioꝝ aialium
forma nõ est p se subsistens ut post ɔpo
siti corruptionẽ manere ualeat: sicut est
de aia rõnali q̃ esse qd sibi in corpe acq
rit etiã p' sepatõem a corpe retinet. 7 in
pticipatõem illius esse corpus p resurre
ctionẽ adducit: ita q non sit aliud esse
corpis 7 aliud aie in hoie: alias coniun
ctio anime 7 corpis esset accidentalis. 7

sic nulla interruptio facta ẽ i esse sbali hõ
minis ut nõ possit idẽ numero redire p
pter interruptõem essendi sicut accidit in
alijs rebus corruptis: quaꝝ eẽ oio corrũ
pitũ stat g istud dcm in hoc: q etsi interru
ptũ nõ possit redire idẽ numero tñ q̃a
esse aie intellectiue est idẽ qd eẽ totius. 7
mã manet eadẽ 7 sic in nullo ptinẽte ad
sbam hoĩs facta est interruptio essentie
ideo possibile est hoiem redire eundem
non sic in alijs corruptis. ¶ Contra h' p
mo auctẽ aug'. 22. de ci. dei. c. 20. loquẽs
de carne reddenda hoĩ in resurrectõe et
si inquit oibus pijsset modis, nec ulla e'
mã in ullis nature latebris mansisset.
Un velet eã reparet oipotens g totalr
destructũ 7 corruptuz in totali esse põt
idẽ repari. ¶ Preterea p rõem si destru
ctũ esset adnihilatũ illud nihil sequens
adnihilatõem eius esset eiusdẽ rõnis cũ
nihilo qd erat termin' a quo creatõnis
p3 quia ille mutatões opposite hñt idez
p termino, vna p termino a quo, alia
p timino ad quẽ. Sed nihil pcedẽs crea
tõem nõ repugnabat q̃n illud cui oppo
nit poiat creari. g 7 post adnihilatõem
poterit idem creari. ¶ Confirmatur ra
tio: quia planum est q ex pte cause rẽa
net eadem potestas ex pte autez lapidis
esto q lapis sit adnihilatus tanta ẽ pos
sibilitas simplicit adesse post adnihila
tionẽ quanta ante creatõem: quia nõ
magis includit ɔtradictionẽ neq3 illud
nihil in quod cessit lapis magis priuat
possibilitatẽ: quia non puaret nisi tãq̃
oppositũ sed eidem 7 equaliter oppone
bat añ creatõem. ¶ Preterea in hoie est
aliqua entitas positiua que neq3 est ps
mãlis nec formalis nec ptes sic pbatuz
est tertio libro di. ij. 7 ad ppositũ suffic
repetere vnã rõnem: q2 aliqd ẽ ibi cãtũ
a cãis intrĩsecĩ: s3 nec cã mãl nec formal
ẽ cãta a cãis intrinsecĩ nec ãbo sil'. g aliq̃
alia entitas a causis diuisim acceptis 7
illa destruit alioq̃n hõ non esset de mor
tuus: quia non esset corruptio total' en

titati hois: 7 tñ illa entitas reparabitur
eadẽ numero alioq̃n nõ esset idẽ homo
numero. ¶ Preterea si deus in h instãti
a 7 illo tpe medio vsq3 ad. b. 7 in instã
ti. b ɔseruaret istud esse ɔcederet q essz
oio idẽ numero. g si in a. ɔseruat 7 iteꝝ
in instãti. b. 7 in tpe inmedio esse nõ cõ
seruat adbuc erit idẽ: 7 tñ erit interruptũ
in tpe inmedio. ¶ Probatio ɔñtie: quia
idemptitas illius eẽ ut est in. b. ad se ip
sũ ut est in a. nõ dependet essentialit ex
ɔseruatõe p tpe illo medio. q2 neq3 ut a
causa formali neq3 ut a q̃cunq3 cã essen
tiali. ¶ Hoc etiã pbaẽ aliter: q2 alioqui
nõ posset deus idẽ esse creare in alio in
stanti posteriori qd in instãti priori cre
at. q2 si in instanti pori creat: 7 in tpe se
quenti ɔseruat esse idez: ut ɔseruatuz in
tpe illo essentialit reqreret ad idempti
tatẽ illius esse in instãti. b. 7 tũc si nõ es
set ɔseruatũ in illo tpe sed pmo creatuz
in. b. nõ posset creari idẽ. ¶ Preterea di
uersitas posterioris nõ arguit diuersita
tẽ poris essentialr: s3 illa instãtia ad ipm
esse pmanẽs sunt posteriora essentialit
Unde 7 illud esse mãet idẽ in q̃buscũq3
instãtibus succedentib'. g siue fiat cõtinu
atio inter illa instãtia siue nõ ñ min' ipm
esse poterit eẽ idẽ. Uel sic si esse eẽt in. a
7 in tpe sequẽti 7 in. b. eẽt idẽ in. a. 7 in
b. g si destruat posterius eo qd est dura
re in tpe inmedio adhuc nõ necessario
ex hoc sequetur diuersitas eius in. a. et
in. b. ¶ Preterea. ex illa radice q eẽ sim
pliciter interruptũ uel destructũ nõ po
test redire idem sequunẽ inconueniẽtia
pmo q deus nõ posset brutũ resuscitare
idẽ numero cuius oppositum non nun
q̃ legitur miraculose factũ a sanctis: ut
patet de tauro quez suscitauit sylvester
in legenda eius 7 hoc deo negare eẽ pos
sibile videtur magne infidelitatis: 7 ta
men sensitiue eius est destructio 7 inter
ruptio. ¶ Sequeret etiã q oia acciden
que corrũpunẽ in corruptõe hois vliter
ante resurrectõem nõ possunt eadez nu

mero redire 7 tunc nõ haberet hõ resu
scitatus eandẽ ppriã passionẽ numero
q̃ pus: quia illa ppria passio nõ mãsit
post mortẽ: quia erat totius ut totius: 7
nõ aie tñ. ɔñs autem est impossibile q
sit idẽ sub spẽ: 7 tñ non habeat eandem
passionẽ. ¶ Sequeret etiã de alijs accñti
bus q potentie aie q̃ fm istũ sunt accñs
cũ nõ sint accñs solius aie: sed totius cõ
positi fm phm in pncipio de sensu 7 p'
de somno 7 vigilia: q non possent redi
re eadẽ 7 ita nõ habent eandẽ potentiã
auditiuã uel visiuã. 7 sic d singul. ¶ Se
queret etiã q nõ haberet eandem quan
titatẽ: quia illa non manet nec in mate
ria sola manẽte, nec in anima intellectĩ
ua. ¶ In alio videẽ peccare pmo q2 põit
totũ esse hois manere nõ interruptum
pmo quia ut pbatũ est pus entitas tota
lis interrumpit. ¶ Secũdo: quia eẽ anie
intellectiue nõ est esse totale hominis ut
ipse accipit: quia omne ens habet aliqd
esse ppriũ hõ ut hõ est aliqd ens nõ tñ
aia g h3 aliqd eẽ pprium 7 non tñ esse
aie. ¶ Preterea. iste in hoc ɔtradicit sibi
ipsi q2 alibi dicit q status aie in corpore
est pfectior q̃ status eius extra corp': q2
est ps compositi 7 ois ps materialis re
spectu totius. Et tunc arguit sic. qd hẽt
totaliter idẽ eẽ ppriũ nõ est impfectius
ex hoc solo q nõ cõicat aliũ illud eẽ sed
p te aia totalit h3 idẽ esse sepata qd ɔiũ
cta immo esse qd ẽ totale esse hois quã
doq3 cõicat corpi. g ipa in nullo ẽ iperfe
ctior p eo q non cõicat idẽ esse corpori
¶ Ma. apparet q2 pfectõr naliter psuppo
nit ei qd est cõicare pfectionẽ. g nõ ẽ ma
ior uel minor p hoc q cõicat uel nõ cõi
cat 7 hoc maxime sequit si p talẽ cõica
tionẽ nullũ aliud esse ẽ totũ q̃ istud idẽ
¶ Preterea. pbatum est supra in mate
ria de eucharistia: q in hoie est alia for
ma substantialis ab anima intellectiua
7 per ɔsequens cum cuiuslibet forme sit
dare esse in aia intellectiua nõ est totale
esse cõpositi. Et istud etiã põt adduci ɔ

pmū quia illa forma interrūpit fm esse ꝛ tamē reducitur eadē. ¶ Ad pbatiōem quā innuit in ↄtrariū ꝙ tūc vnio aie et corpis esset accidentalis. ↄña est negāda quia sicut vnio nō est nihil ad aliquid: p ↄñs est entis ad ens/ita est būtis esse ad bū) esse. quia nō capio ꝙ aliquid sit ens extra cām suā: qn habeat cē ppriū ens est p se ↄponibile cū ente/sicut p se receptiuū cū p se recepto/ꝛ būs esse ppriū cū habēte esse ppriū/nec est vnio accidentalis/qꝛ istud est p se pfectibile/ꝛ illud p se pfectō/qꝛ si habere cē tolleret p se rōnē pfectibilis/ꝙ non posset aliquid ēe p se pfectibile nisi nō ens. ¶ Alii ponūt ꝙ qꝛ natura nō agit nisi p motuȝ ꝛ mutatōem: iō nō pōt reducere ideȝ nūero: quia motus uel mutatio nō pōt redire idem numero/deus aūt pōt agere nō p motū/nec p mutatōnem. ¶ Et iō p oppositū redit idem numero. ¶ Et ad hoc pōt adduci aliud qd̄ tāgit iste: ꝙ qꝛ deꝰ respicit ipsam mām ut qd̄/pōt in ipsam ut in nullo mō distinctā/formā quācūȝ imprimere/nā ut est qd̄ est oīo indistīcta. ꝛ ita pōt formā candē semper imprimē dū mā manet eadē/mā āt ut sic mãet sēper eadē/ꝫ agens nāle nō respicit mām ut qd̄/iō non pōt indifferenti quācunꝙ formā inducere in ipsā quācūꝙ manens sē candē: ꝛ ita nō candē formā inducere. ¶ Contra istud pmo ad ppositū/ falsuȝ supponit/s. deus nō agit pmutatiōeȝ resuscitando/qd̄ pbat: qꝛ mā pfuit sub pmatōe forme/ꝛ fit sub forma/ꝫ p actiōeȝ agentis trāsit a pūatōne ad formā. sed transitus talis ppꝛie est mutatio: qꝛ tota ratio mutatōis ibi saluat. ¶ Qd̄ dicit ex alia parte de agente nāli/ↄcdo dubia est/ꝛ tangeᵗ. q. 3. ꝫ rō nō ↄcludit/qꝛ non oportet si posterius nō possit redire idē ꝫ nec pūs/sed mutatio est posterioꝛ ipsa forma. ¶ Et ↄfirmatur istud: quia de facto deus resuscitans nō reducit eandem mutatōem numero/quia resuscitatio ñ erit eadē mutatio cū gnatōe: tñ eadē forma reducet. vñ falsa ↄñtis est ex distinctione mutationū inferre distinctiōem termino℞. ecōuerso. n. bñ sequit: ꝙ si alia forma acquiritur ꝙ sit alia mutatio. ꝫ eadē potest bñ acquiri diuersis mutatōnibus: sicut ꝛ idem ubi spē pōt acqri diuersis motibꝰ localibꝰ spē: utpote motu circulari ꝛ motu recto q̄ adeo sunt alterius rōnis ut nō sint ↄpabiles/vij. phi. ¶ Aug. etiā de. 3. trini. c. ix. vult ꝙ idem spē possit gnāri equoce ꝛ vniuoce: ꝛ tñ mutatões sunt alterius rōnis. ¶ Probō etiā ad hoc añs. s. ꝙ mutatio nō pōt reduci eadē numero/ñ valet: quia etsi vnitas totius ex partibus sit ↄtinuitas ptis cum parte: tamen vnitas siue idēptitas ptis ad se ipsā non est ↄtinuitas eius ad aliam ptem/si ꝫ interruptio ponat non ↄtinuitatem posterioris ad pus/nō sequit ꝙ tollat idēptitatē illius ad se ipsam. ¶ Et ꝙ illa opi. tangit de respicere mateiam ut q̄d est/tactuȝ est supꝛa in maria de eucharistia di. io. q. ij/si eni aliquem intellectum bonuȝ haberet ppositō forsan esset ille/ꝙ deus nō respicit materiā ut ordine quodā trāseuntem a forma i formā/quomodo agens naturale necio respicit: quia nō pōt immediate trāsire de quocūꝙ in qōlibet/sed hec differenᵗ nihil facit ad posse reducere ideȝ numero/uel nō/quia ille ordo respicit formas fm ratiões specificas/nō autem fm idēptitatem uel distinctiōem earum/qꝛ nō potest statim succedere forme vini nisi aceti forma: ꝛ nō econuerso immediate sed ꝙ huic forme vini succedat uel illi indifferens est/sicut indifferenter ex hꝰ igne uel illo generatur aqua/ergo agens respiciēs ordinem formarum in trāsmutatōe. ita potest habere aliquid pcedēs formam inducendā ab ipso/sicut si immediate ageret sine tali ordine: ꝛ per consequēs si absolute sit sibi possibile reducere idem numero/nō impeditur per hꝰ ꝙ determinatur ad talem ordinem formarum in agendo.

Quātū igitur. Ad

istū articulū dico ꝙ possibilitas est ex parte vel ex oipotētia eius/ Q si sit possibile aliꝫ cāe de hoc nō tracto h/ sed. q. 3. dicetur. ¶ Et ex pte obiecti est possibilitas simplr/quia nō includit ↄtradictōem. ꝛ hoc pbatū est ꝛ auctē/ꝛ rōne. cōtra primā opi./ꝛ h siue reducat sine mutatōne siue per mutationem: quia vtrunꝙ est possibile/sicut argutum est contra secūdam opinionem.

De secundo articu

lo si resurrectōem fore possit ondi rōne nāli de hoc statim in pꝛima. q. ¶ Sed p nunc maxima est ↄclō ex ueritate fidei. hanc. n. ueritatē tanꝙ articulū fidei exprimit tam symbolū aplo℞: carnis resurrectōem: ꝙ symbolū nicenū: ꝛ expecto resurrectōem moꝛtuo℞: ꝙ symbolū ana. thasij. oēs homines resurgere habēt cū corpꝛibus suis ꝛc. istud aūt ualde expsse hr in multis locis scripture utpote. Jo. ꝛ Ma. xxv/ꝛ apo. i. coꝛi. xv/ꝛ i. thes. 4. ꝛ. ij. Mach. xij. nisi eos qui ꝛc.

Ad argumēta. Ad

pmū salomō fuit ibi contōnatoꝛ nunc allegans p pte stulto℞/nunc respondēs fm sniam sapientum. ꝛ illud dictuȝ est fm sniam sapientum. ꝛ illud dictuȝ est p stultis/ Sed contradicit ↄcionando p stultis/ ibit homo in domum illi postea. c. ulti/ibit homo in domum eternitatis sue/ꝛ finē loquēdi oēs pariter audiamus/deū time/ꝛ mādata eius obs. hoc est oīs homo. ¶ Ad 2ᵐ ꝛ si celuȝ nunꙙ atterer quantū ad sbam: tamē atteretur quantū ad efficaciā uel influētiam in ista inferioꝛa generando ꝛ coꝛrūpendo: quia post iudicium cessabit ista influentia: ꝛ quo ad hoc intelligi potest illud Coꝛ. vij. pterit figura huius mundi/vel posset dici ꝙ loquit de illo celo de quo loquitur pe. in canonica sua: celi caloꝛe soluent: quod non intelligit nisi de celo demētari. ¶ Ad aliud pꝛo ibi

attingit circulationem in coꝛpoꝛibus celestibus a circulatōe in coꝛruptibilibꝰ/qꝛ ibi supꝛa nō coꝛrūpitur p motū: ꝛ iō redit eadē nō sicut accipiēs esse per istuȝ motū. sed sit pñs eidem pei p motuȝ recte/sicut circulatio i istis inferioꝛibꝰ ducentē/sed circulatio i istis inferioꝛibꝰ est fm coꝛruptōem forme sbalis ꝛ reductōem eius. ꝛ ideo nō sic redit idem/an vir negat idē numero posse redire/sꝫ de h q. 3. ¶ Ad ultimū posset dici ꝙ ↄpositūȝ pōt idem redire/ꝫ nō redeat vnio eadeȝ ptium/quia illa vnio nō est de essentia totius/nec illa vnio est illa entitas totalis que est ex ptibus/nec forme illiꝰ entitati/ꝫ qꝛ vnio est simplr necio reqsita ad entitatē totalē: ꝛ nō vi aliquid esse idē numero qd̄ necio mero nisi illud sit idē numero qd̄ necio redrit ad ipm. ¶ Ideo verius vi ꝙ vnio redibit eadē. ꝛ hoc si accipiat p illa relatōne ptiū vnita℞ ad inuicē/nō aūt pro ipsa passione que nō manet nisi i instanti resuscitatōis/illa. n. pōt poni alia/ sicut illa mutatio est alia a generatōe/ꝛ cū arguit ꝙ illa vnio fuit interrupta/dico ꝙ interruptum potest redire idem nūero: ꝛ non tm̄ absolutum: sed respectus si extrema eius redeant eadem numero. ¶ Credo enim beatam Mariam habuisse candē relatōem ad filium post passionem quā habuit ante chꝛisti passioneȝ ꝛ tñ fuit interrupta/ꝛ in moꝛte chꝛisti p ꝛ tñ fuit interrupta/ꝛ in moꝛte chꝛisti p pter destructōnem termini/ ꝛ in moꝛte marie pꝑter destructōem fundamenti. ¶ Et si dicas ꝙ ↄtradicere videt illa Rñsio sibi ipi/quia negat vnionē passionē redire candē: ꝛ tamen illa est necia ad sic redire candē: ꝛ tamen illa est necia ad fieri totius/ꝛ fm istud dcm̄ nō potest aliquid redire idē nisi illud redeat idē: qd̄ est necessariū ad eē eiꝰ/ Rñ esto ꝙ vnio ut est passio sit necia ad fieri totius/ sequitur ꝙ nō est idē fieri ipsiꝰ totius: nisi sit eadem vnio/ ꝛ ↄcedo/ꝛ tunc uel neutrū erit idē qd̄ est pbabile/qꝛ illa vnio ut dicit est nō erit cadē cuȝ gnatōe hominis uel vtrunꝙ poterit esse idem: quia non est ibi contradictio.

pmū quia illa forma interrūpit ſm eſſe ⁊ tamē reducitur eadē. ¶ Ad ꝓbatiōem quā innuit in ꝯtrariū ꝙ tūc vnio aie et corpis eſſet accidentalis. ꝯña eſt negāda quia ſicut vnio nō eſt nihil ad aliquid: ꝑ ꝯñs eſt entis ad ens/ita eſt hñtis eſſe ad hñ eſſe. quia nō capio ꝙ aliquid ſit ens extra cām ſuā: qn habeat eē ppziuz ſz ens eſt ꝑ ſe ꝯponibile cū ente/ſicut ꝑ ſe receptiuū cū ꝑ ſe recepto/⁊ hñs eſſe ꝑꝑ am cū habēte eſſe ꝑpziū/nec eſt vnio accidentalis/q2 iſtud eſt ꝑ ſe pfectibile/⁊ illud ꝑ ſe pfectō/q2 ſi habere eē tolleret ꝑ ſe rōnē pfectibilis/ꝫ non poſſet aliquid eē ꝑ ſe pfectibile niſi nō ens. ¶ Aliter ponitur ꝙ q2 natura nō agit niſi ꝑ motuz ⁊ mutatōem: iō nō pōt reducere idez nūero: quia motus uel mutatio nō pōt redire idem numero/deus aūt pōt agere nō ꝑ motū/nec ꝑ mutatōnem. ¶ Et iō ꝑ oppoſitū redit idem numero. ¶ Et ad hoc pōt adduci aliud qḋ tāgit iſte: ꝙ q2 deꝰ reſpicit ipſam māam ut qd/pōt in ipſam ut in nullo mō diſtinctā/formā quācūz imprimere/nā ut eſt qd/eſt oīo indiſticta. ⁊ ita pōt formā eandē ſemper imprimē dū mā manet eadē/mā āt ut ſic māet ſēper eadē. ſz agens nāle nō reſpicit mām ut qd/iō non pōt indifferent quācunqꝫ formā inducere in ipſā quācūqꝫ manentē eandē: ⁊ ita nō eandē formā inducere ¶ Contra iſtud pmo ad ꝑpoſitū/ ſalſuz ſupponit/ſ. deus nō agit pmutatiōez reſuſcitando/qḋ ꝓbat: q2 mā fluit ſub ꝑuatōe forme/⁊ fit ſub forma/ꝫ ꝑ actiōez agentis tranſit a ꝑuatōne ad formā. ſed tranſitus talis ꝑpzie eſt mutatio: q2 tota ratio mutatōis ibi ſaluat. ¶ Q2 dīc ex alia parte de agente nāli/ꝯclō dubia eſt/⁊ tangeſ. q. 3. ſz rō nō ꝯcludit/q2 non oportet ſi poſterius nō poſſit redire idē ꝫ nec pus/ſed mutatio eſt poſterioz ipſa forma. ¶ Et ꝯfirmatur iſtud: quia de facto deus reſuſcitans nō reducit eandem mutatōem numero/quia reſuſcitatio ñ erit eadē mutatio cū gnatōe: tñ eadē forma reduceſ. vñ ſalſa ꝯñtia eſt ex diſtinctione mutationū inferre diſtinctiōem terminoꝝ/et ecōuerſo. n. hñ ſequit: ꝙ ſi alia forma acquiritur ꝙ ſit alia mutatio. ſz eadē poteſt hñ acquiri diuerſis mutatōnibus: ſicut ⁊ idem ubi ſpē pōt acqri diuerſis motibꝰ localibꝰ ſpē: utpote motu circulari ⁊ motu recto q̄ adeo ſunt alterius rōnis ut nō ſint ꝯpabiles/vij. phi. ¶ Augꝰ. etiā de. 3. trini. c. ix. vult ꝙ idem ſpē poſſit gnāri equoce ⁊ vniuoce: ⁊ tñ mutatōes ſunt alterius rōnis. ¶ Probō etiā ad hoc añs. ſ. ꝙ mutatio nō pōt reduci eadē numero/ñ valet: quia etſi vnitas totius ex partibus ſit ꝯtinuitas ptis cum parte: tamen vnitas ſiue idēptitas ptis ad ſe ipſā non eſt ꝯtinuitas eius ad aliam ptem/ſi ꝫ interruptio ponat non ꝯtinuitatem poſterioris ad pus/nō ſeqꝛ ꝙ tollat idēptitatē illius ad ſe ipſam. ¶ Et ꝙ illa opi. tangit de reſpicere materiam ut qd eſt/tactuz eſt ſupra in maria de eucbariſtia di. io. q. ij./ſi eni aliquem intellectum bonuz haberet ꝑpoſitō forſan eſſet ille/ꝙ deus nō reſpicit materiā ut ordine quodā trāſeuntem a forma i formā/quomodo agens naturale neccio reſpicit: quia nō pōt immediate trāſire de quocūqꝫ in qōlibet/ſed hec differenꝰ nihil facit ad poſſe reducere idez numero/uel nō/quia ille ordo reſpicit formas ſm ratiōes ſpecificas/nō autem ſm idēptitatem uel diſtinctiōem earum/q2 nō poteſt ſtatim ſuccedere forme vini niſi aceti forma: ⁊ nō econuerſo immediate ſed ꝙ huic forme vini ſuccedat uel illi indifferens eſt/ſicut indifferenter ex hꝰ igne uel illo generatur aqua/ergo agēs reſpiciēſ ordinem formarum in trāſmutatōe. ita poteſt habere aliquid ꝓcedēs formam inducendā ab ipſo/ſicut ſi imediate ageret ſine tali ordine: ⁊ per conſequēs ſi abſolute ſit ſibi poſſibile reducere idem numero/nō impedietur per hꝰ ꝙ determinatur ad talem ordinem formarum in agendo.

Quātuz igitur. Ad iſtū articulū dico ꝙ poſſibilitas eſt ex ꝑte dei ex oipotētia eius/Q2 ſi ſit poſſibile alij cāe de hoc nō tracto h/ſed. q. 3. dicetur. ¶ Et ex pte obiecti eſt poſſibilitas ſimplr/quia nō includit ꝯtradictōem. ⁊ hoc ꝓbatū eſt ⁊ auctē/⁊ rōne. cōtra pzimā opi. ⁊ h ſiue reducat ſine mutatōne ſiue per mutationem: quia vtrunqꝫ eſt poſſibile/ſicut argutum eſt contra ſecūdam opinionem.

De ſecundo articulo

ſi reſurrectōem fore poſſit oñdi rōne nāli de hoc ſtatim in pzima. q. ¶ Sed ꝑ nunc maxima eſt ꝯclō ex ueritate fidei. hanc. n. ueritatē tanqꝫ articulū fidei expmit tam ſymbolū aploꝝ carnis reſurrectōem: ꝙ ſymbolū nicenū/⁊ expecto reſurrectōem moztuoꝝ: ꝙ ſymbolū anathaſij. oēs homines reſurgere habēt cū corpibus ſuis ⁊c/iſtud aūt ualde expſſe hr in multis locis ſcripture utpote. Jo. ⁊ Ma. xxv/⁊ apo. i. coꝛi. xv/⁊ i. theſ. 4 ⁊ ij Mach. vij. niſi eos qui ⁊c.

Ad argumēta.

Ad pmū ſalomō fuit ibi contionatoꝛ nunc allegans ꝑ pte ſtultoꝝ/nunc reſpondēs ſm ſniam ſapientum. ⁊ illud dictuz eſt ꝯcionando ꝑ ſtultis/Sed contradicit illi poſtea. c. ulti/ibi/homo in domum eternitatis ſue/⁊ finē loquēdi oēs pſter audiamus/deū time/⁊ mādata eius obſua hoc eſt ois homo. ¶ Ad 2m ⁊ ſi celuz nunqꝫ attereſ quantū ad ſbam: tamē atteretur quantū ad efficaciā uel influētiam in iſta inferioza generando ⁊ cozrūpendo: quia poſt iudicium ceſſabit iſta influentia: ⁊ quo ad hoc intelligi poteſt illud Coz. vij. pterit figura huius mundi/vel poſſet dici ꝙ loquit de illo celo de quo loquitur pe. in canonica ſua: celi caloꝛe ſoluenſ: quod non intelligit niſi de celo elemētari. ¶ Ad aliud pbo ibi obliquit circulationem in corporibus celeſtibus a circulatōe in cozruptibilibꝰ q2 ibi ſupra nō cozrūpitur ꝑ motū: ⁊ iō redit eadē/nō ſicut accipiēs eſſe per iſtuz motū. ſed ſit pñs eidem pzi ꝑ motuz reducentē. ſed circulatio i iſtis inferiozibꝰ eſt ſm cozruptōem forme ſbalis ⁊ reductōem eius/⁊ ideo nō ſic redit idem/an vir negat idē numero poſſe redire/de h q. 3. ¶ Ad ultimū poſſet dici ꝙ ꝯpoſituz pōt idem redire/tz nō redeat vnio eadez ptium/quia illa vnio nō eſt de eſſentia totius/nec illa vnio eſt illa entitas total que eſt ex ptibus/nec forme illiꝰ entitatꝭ ſz q2 vnio eſt ſimplr neccio reqſita ad entitatē totalē: ⁊ nō vi aliquid eſſe idē numero niſi illud ſit idē numero qḋ neccio reqrit ad ipm ¶ Ideo verius vi ꝙ vnio redibit eadē. ⁊ hoc ſi accipiaſ ꝑ illa relatōne ptiū vnitaꝝ ad inuicē/nō aūt pzo ipſa paſſione que nō manet niſi i inſtanti reſuſcitatōis/illa. n. pōt poni alia/ ſic ⁊ illa mutatio eſt alia a generatōe/⁊ cū arguit ꝙ illa vnio fuit interrupta/dico ꝙ interruptum poteſt redire idem nūero: ⁊ non tñ abſolutum: ſed reſpectus ſi extrema eius redeant eadem numero ¶ Credo enim beatam Mariam habuiſſe eandē relatōem ad filium poſt paſſionem quā habuit ante chziſti paſſionez ⁊ tñ fuit interrupta/⁊ in moꝛte chziſti ꝑpter deſtructōnem termini/⁊ in morte marie ꝑpter deſtructōem fundamenti. ¶ Et ſi dicaſ ꝙ ꝯtradicere videt illa Rñſio ſibi ipſi/quia negat vniōnē paſſionē redire eandē: ⁊ tamen illa eſt necia ad fieri totius/⁊ ſm iſtud dcm nō poteſt aliquid redire idē niſi illud redeat idē: qḋ eſt neceſſariū ad eē eiꝰ/Rñº eſto ꝙ vnio ut eſt paſſio ſit necia ad fieri totius/ſeqꝫtur ꝙ nō eſt idē fieri ipſiꝰ totius: niſi ſic eadem vnio/⁊ ꝯcedo/⁊ tunc uel neutrū erit idē qḋ eſt ꝓbabile/q2 illa vnio ut dicta eſt nō erit eadē cuz gnatōe hominis uel vtrunqꝫ poterit eſſe idem: quia non eſt ibi contradictio.

Secundo queˉ
ro vtrū posset esse notū p
rōnem naturalē resurrecti
onē generalē hominū esse
futurā. ꝙ sic. desideriū nā
le nō pōt esse frustra. ꝯmē. ꝗ. me. sed hō
nāle desideriū hēt ad semp esse: ꝛ istud
desideriū pōt esse notū p rōnem nālem
ꝛ ꝙ illō nō sit impossibile. ꝗ ꝛc̄. pbatio
minoris: qꝛ non fugit aliq̄d nāliter nisi
v̄tute nālis desiderij vl' amoris ad aliud
sed nāliter fugit hō mortē: hoc patꝫ per
expientiā pꝫ etiā per illud apl'i ad Cor.
ij. Nolum' expoliari sed supuestiri. P̄
nāliter notū est ꝙ beatitudo nāliter ap
petitur hoc pꝫ ꝛ ex. j. Ethic. de beatitu
dine in gnāli ꝛ ex. x. de beatitudine i spe
ciali sed notū est p rōnem beatitudinē
nō posse esse nisi sempiternā ꝗ notū est
p rōnem nālem hōiem esse ordinatum
ad aliquā pfectōem sempiternā. pbatō
mī. Aug. li. xiij. d̄ tri. c. viij. pbat illud
p rōnem sic: morientē vita ipa deserit:
si beata: aut ꝗ nolentē deserit aut volen
tem aut neutrū. si nolentē: quō est btā
vita q̄ ita est in volūtate ꝙ nō sit in ptā
te. si āt volentē: quō vita btā erat quā
noluit q̄ habebat. si dicas neutrū: nec
nolle: nec velle. sed nec illa btā est vita q̄
talis ē vt quē btm̄ faciat amore ei' indi
gna sit. Preterea: nāliter notū ē qꝛ to
ta spēs nō caret fine suo quin illū in ali
quo indiuiduo ꝯsequat. sꝫ nāliter notū
est beatitudinē esse finē speciei humane
ꝗ ꝛ hōiem posse ꝯsequi illā saltē in aliq̄
indiuiduo sed nō pōt eam ꝯsequi in vi
ta ista ppter multas miserias ꝯcomitā
tes eā: puta varietas fortune ꝛ infirmi
tas corpis: impfectio scie ꝛ v̄tutis: et in
stabilitas ꝛ fatigatio in exercēdo actus
pfectos intm̄ vt nulla opatio quantun
cūqꝫ in pnci° est delectabilis possit cōti
nue esse delectabilis: immo p eā fatiga
to delectabil' erit cessare ab ipa. ꝛ notū
est p rōnem nālem opatiōem beatificā
nō eē fastidiosam nec pōt hr̄i a sola ani
ma sepata: qꝛ in hoc hō nō ꝯsequit finē
suū. ꝗ habebit in alia vita a toto cōiun
cto: et p ꝯn̄s ad min' vꝫ p rōnem nālē
ꝯcludi in quib' hō ad finē suū ptinget.
Preterea: p ratōem nālem notū est ꝙ
oīs spēs q̄ est de integritate vniuersi
ē perpetua: qꝛ totū integrū ē perpetuū.
sed hō est spēs pfectissima saltē int' ista
inferiora. sum'. n. nos q̄dāmodo finis
omniū. ij. physic. ꝗ ꝛc̄. Oppo^m Aug.
. xiij. tri. c. ix. loquēs de vita immortali
vel sempitna. Hāc inq̄t vtrū careat hu
mana nā nec pua q̄ō est. humāis q̄ppe
argumētatōibus hāc inuenire conātes
vix pauci magno pditi ingenio vacan
tes ocio doctrinisqꝫ subtilissimis erudi
ti ad indagandā solā' aīe immortalita
tem puenire potuerūt. Itē Act. xvij.
dr̄ de quibusdā atheniensib' audientib'
paulū ꝙ dicebat nouoꝝ demonioꝝ vi
debat denūciator esse: qꝛ iesū ꝛ resurre
ctionem annūciabat eis: ꝛ tn̄ illi atheni
enses erāt phi multū vigentes rōe nāli.
patet de dionisio ꝯuerso q̄ fuit vn' eoꝝ
ꝗ istud q̄ō videbat eis ita remotū a vita
tē nō videt bn̄ esse notū p ratōem natu
ralem vn̄ ꝛ oīa q̄ adducit ibi paulus
nō sunt nisi quedā psuasiones pꝫ ibi.
Preterea act. xxvj. cū dicēt paulus: Si
passibilis xp̄us si pmus ex resurrectōe
ꝛc̄. Festus magna voce dixit: Insanis
paule.

Respondeo hoc manife
stum ē: ꝙ si
rō aliq̄ resurrectōē ondit oportet ꝙ ac
cipiatur ex aliq̄ q̄ō est pprium hōis: ita
ꝙ nō cōueniat aliis corruptibilib' hoc
aūt nō est mā etiā incorruptibil' nec for
ma aliq̄ destructibilis: qꝛ etsi talis sit in
hōie ꝛ excellētior oīi forma bruti: tn̄
ex illa nō pōt sumi rō sufficiēs ad pban
dum resurrectiōem totius ꝗ oportet ꝙ
accipiat a forma specifica hōis vl' ab
opatione ꝯueniēte homini s̄m illā for
mam. Primo mō pcedendo ex trib'

propōnibus ꝯcludit ppositum. ꝛ si ille
oēs rōe nāli essent note haberem' ppo
situm. Sūt aūt ille. p^a: anima intellecti
ua est forma hōis specifica. 2^a: anima ē
incorruptibil' ex quib' sequit ꝙ forma
specifica hōis sit incorruptibilis. addit
tia ꝙ forma specifica hōis nō remane'
bit perpetuo extra totū. Sequit ꝗ ꝙ ali
qn̄ redibit idem. Ista reditio iterata re
surrectio vocat s̄m dam. li. iiij. c. ix. Re
surrectio ē scd̄a eius q̄ō dissolutū ē sur
rectio. De istis ꝗ tribus ppōnibus qua
liter note sunt p ordinē videam'. De
p^a dr̄ ꝙ est rōne nāli notaſ q̄ō ondit du
pliciter. Uno mō per auctēs phoꝝ qui
hoc asserebāt ꝛ nō nisi rōne nāli notū.
Alio mō adducendo ibi rōnes nāles ex
quib' istud ꝯcluditur. De p^a arist. diffi
nit animā. 2. de anima ꝙ est act' corpis
phisici ꝛc̄ et in pnci° tertij. de pte autē
anime q̄ cognoscit ꝛ sapit vbi videt po
nere animā intellectiuā ptem saltē subie
ctiuā anime pus diffinite in cōi. Oēs
phi cōiter in diffinitōe hōis posuert rō
nale tanq̄ eius dr̄iam ppriam: p rōnale
intelligētes animā intellectiuā esse ptē
essentialē eius. nec breuit inuenit aliq̄s
phs notabilis q̄ hoc negetꝫ ille maledi
ctus Auerrois in fictiōe sua. 3. de aia. q̄
tn̄ nō ē intelligibilis nec sibi nec aliis po
nat intellectū esse quandā sbam sepatā
mediantib' fantasmatib' nobis cōiūgi
bilem: quā ꝯiunctōem nec ipe nec aliq̄s
sequax ei' adhuc potuit explicare: nec
p illā ꝯiunctiōem saluare hōiem intelli
gere: nā s̄m ipm hō formalr̄ nō esset ni
si quoddā animal irrōnale excellēs per
quandā tn̄ animā irrōnalē ꝛ sensitiuā
excellētiorē aliis animab'. De scd̄o ad
ppo^m nō inuenit facilit' rō a priori neqꝫ a
posteriori ppria: nisi ex ppria opatiōe
hōis: siquidē forma innotescit ex opa
tione sicut mā ex trāsmutatōe. Ex opa
tione ꝗ intelligēdi arguit propositū sic:
Intelligē est ppria opatio hōis, ꝗ est a
ppria forma, ꝗ intellectiua ē ppria for
ma hōis.) Sed ista rō patit instantiā: 3°
q̄a intellect' ꝛ intelligē s̄m eos se habēt
passiue ꝛ nō actiue. ergo illa ppō ppria
opatio est a ppria forma nō pbat intel
lectiuā esse ppriā formā siquidē ab ipa
nō est ista opatio s̄m eos: sꝫ ab obiecto
intelligibili vel a fantasmate. Iō ex illa
opinione formo rōem alit' sic: Hō intel
ligit formalit' ꝛ pprie ꝗ anima intellecti
ua est ppria forma hōis: aūs videt satis
esse manifestū s̄m auctēm phi. 3. de aia
ꝛ. j. Ethic. qꝛ intelligē est ppria opatio
hōis opatio aūt vt distinguit ꝯtra acti
onē seu factionē formalit' inest ipi ope
ranti ꝛ nō ab ipo in altero ꝯsilr̄. x. eth.
in intelligē ponit felicitatē hōis ꝛ mani
festū est ꝙ illa felicitas inest formalr̄ ho
mini ꝗ ꝛ illa opatio in q̄ ꝯsistit. Sꝫ ten
tandū est pbare aūs p rōnem ꝯtra pro
teruū si neget: ꝛ hoc intelligēdo in aūce
dente intelligē pprie acceptum: p q̄ō in
telligo actū cognoscendi transcendentē
totū genus cognitōis sensitiue. pbatur
ꝗ illud aūs vno° sic: hō cognoscit actu
cognoscendi nō organico ꝗ intelligit p
prie. ꝯn̄ia patet ex rōe iā posita: qꝛ intel
lectio pprie est cognitio trāscendens oē
gen' sensatōis. oīs aūt sensatio est co
gnitio organica ex. 2. de anima. aūs hu
ius entimatis pbat: qꝛ oē organū det'
minat ad certū genus sensibiliū ex. 2. de
anima. ꝛ hoc iō qꝛ ꝯsistit i media ppor
tione extremoꝝ illi' generis. sed aliquā
cognitiōem expimur in nobis q̄ nō ꝯpe
tit nobis s̄m tale organū: q̄a tūc determi
naret pcise ad sensi^a determinati generis
cui' oppositū expimur: qꝛ cognoscim'
p talem actū differentiā cuiuscūqꝫ gene
ris sensibiliū ad aliquid q̄ō nō ē aliq̄d
illi' generis. ꝗ cognoscim' vtrūqꝫ extre
mum. patet illa ꝯn̄ia s̄m phm sic argu
entem. 2. de anima. c. de sensu ꝯmuni.
Sed huic instat pmo: qꝛ cognitio orga
nica est q̄ inest s̄m determinatā partem
corpis. illa aūt de q̄ arguit ꝙ per ipam
distinguim' sensibilia a nō sensibilibus

ineſt toti pmo: ꝛ iō nō ꝑ aliqđ organuꝫ
ꝓprie loquendo/tñ nō trāſcendit oē ge
nus cognitōis ſenſitiue ſm ꝑfectiōes: qꝛ
ineſt pmo toti: ꝛ per ꝯñs ita eſt mālē ſicꝫ
illud qđ ineſt toti ꝑ ꝑtem. ita. n. paſſio
totius eſt mālis ſicut aliqđ qđ ineſt toti
ꝑ partem. 2ª negatur aſſumptū. ſ. qꝛ il
le actus nō ineſt ſm aliqđ organū: qꝛ in
eſt ſm organū ſanˢ: cuius ꝓbatio ē: qꝛ il
lo leſo impedit cognitio. Nec ꝓbatio il
la de deīminatiōe organi ad certū genꝰ
cogit: qꝛ ſanª extendit ſe ad oīa ſenſi
bilia. Sed 2ª inſtantia excluſa eſt per
quoddā ibi tactum ꝑ illū actū diſcerni
mus totuꝫ genꝰ ſenſibiliū ab aliq̄ extra
totū illud genꝰ/nec illa ꝓbatio ꝙ impe
ditur ille actꝰ leſo organo ſanˢ ꝯcludit.
hoc. n. eſt ꝓpͤ ordinē potentiarū illarū
in opando/nō autē qꝛ intellectio exerce
atur mediāte illo organo. Aliꝫ ꝓbatur
aīs pncipale: qꝛ aliq̄ cognitio immāīa
lis ineſt nobis/nulla aūt ſententia pōt eē
immaterialis ḡ ꝛc̄. Iſtud vocabulum
immāle eſt frequēs in vſu phī in ꝓpoſi
to: ſed videt ambiguū/pōt. n. ad ꝓpoᵐ
tripliciꝫ intelligi. vel immālis: qꝛ incor
porea/hoc mō: qꝛ nō opatur ꝑ partem
corporeā ꝛ organū: ꝛ tūc iſtud ē idē cuꝫ
ꝓpōne iam poſita de nō organica/vel
alio mō immālis: qꝛ nullo mō extenſa
ꝛ tūc plus dicit q̄ nō organica/ētſi eniꝫ
oīs organica ſit extēſa qꝛ recipit in ex
tenſo: nō tñ ſoluꝫ: qꝛ ſi reciperet in toto
ꝯpoſito pmo cū illud ſit extēſuꝫ adhuc
eſſet operatio extēſa/Tertio mō pōt in
telligi immālitas eiꝰ in ꝯpatione ad ob
iectū vt. ſ. reſpiciat obm̄ ſub rōibus im
mālibus: vtpote inquātuꝫ abſtrahit ad
hic ꝛ nūc ꝛ hmōi q̄ dicunt ꝯditōes mā
les. Si ḡ ꝓbaret immālitas 2º mō/ve
rius haberet ꝓpoſitū q̄ ex ꝓbatōe eius
pmo mō/ſed nō vꝫ ſic poſſe ꝓbari niſi
ex ꝯditionibꝰ obiecti qđ reſpicit ille actꝰ
niſi forte ex reflectiōe: qꝛ expimur nos
reflecti ſuꝑ actū talis cognitōis/q̄ntum
autē nō eſt ſuꝑ ſe reflexiuū/Et iō ab ob

iecto hūꝰ actus ſit finalis ꝓbatio añce
dentis. Nō habemꝰ in nobis aliquā co
gnitionē obiecti ſub aliq̄ rōne/ſub q̄ nō
pōt eſſe actꝰ eius aliq̄ cognitio ſenſitiua:
ḡ ꝛc̄. aīs ꝓbatur: qꝛ expimur in nobis
ꝙ cognoſcimꝰ actū vleꝫ/expimur ꝙ co
gnoſcimꝰ ens/vel q̄litatē ſub rōe aliqua
cōiori q̄ ſit rō primi obiecti ſenſibilis/etiā
reſpcū ſupme ſenſitiue/expimur ꝙ cog
noſcimus relatōes ꝯñtes nās rerū etiaꝫ
nō ſenſibiliū/expimur ꝙ diſtinguimus
oē genus ſenſibiliū ab aliq̄ qđ nō eſt illi
us generis/expimur ꝙ cognoſcimꝰ rela
tiones rōnis q̄ ſunt 2ᵉ intentiōis. ſ. rela
tioneꝫ vlis generis ꝛ ſpēi ꝛc̄. ꝛ oppōnis
ꝛ aliarū intentionū logicaliū/expimur
ꝙ cognoſcimꝰ actū illū q̄ cognoſcimus
iſta/ꝛ illud ſm ꝙ ineſt nobis ille actꝰ qđ
eſt ꝑ actū reflexū ſuꝑ actū rectū ꝛ ſuſce
ptiuū eius/Expimur ꝙ aſſentimꝰ ꝯple
xionibus ſine poſſibilitate ꝯdicendi vl
errādi: vtpote pmis pncipiꝭ./expimur
ꝙ cognoſcimꝰ ignotuꝫ ex noto ꝑ diſcur
ſum: ita ꝙ nō poſſumꝰ diſſentire euidēˢ
diſcurſus nec cognitōis illate/qđcunqꝫ
iſtoꝝ cognoſcē ē impoſſibile alicui ſen
ſitiue poᵉ attribuere. ḡ ꝛc̄. Siqs aūt ꝑ
terue neget illos actꝰ ineſſe homini: nō
eſt cū eo vlteriꝰ diſputandū: ſed dicendū
ſibi ꝙ eſt brutū: ſicut nec cū dicente: nō
video colorē ibi nō eſt diſputandū: ſed
dicendū ſibi: tu indiges ſenſu/qꝛ cecꝰ es:
ita quodā ſenſu. i. ꝑceptiōe interiori ex
perimur iſtos actꝰ in nobis: ꝛ iō ſiquis
iſtos neget dicendū eſt eū nō eſſe hōieꝫ:
qꝛ nō hꝫ illā viſionē interiorē quā alii
expiūtur ſe hīe. Aſſumptū. ſ. ꝙ nullū
iſtoꝝ actuū pōt eſſe ſm aliquā potētiā
ſenſitiuā ꝓbat: qꝛ actu vle cognoſcitur
ſub tāta indifferentia ſub q̄nta ipm ſic
cognitū eſt ſimul dicibile/eſt aūt ſimul
dicibile de oībus ſingularibꝰ in quibꝰ
ſaluat/ſic nō cognoſcit ſenſus. Sed deꝫ
2º eſt euidentiꝰ: qꝛ nulla potētia pōt cog
noſcere aliqđ ſub rōe vniuerſaliori ra
tione ſui ꝓpͥ obiecti: ſic viſus nō cog

noſcit aliqđ ſub ratōe indifferēti ad co
lorem ꝛ ad ſonū/ergo cognitio illa que
ē alicuꝰ ſub rōne ꝯmuniori quocunqꝫ
pmo obiecto etiā ſupmi ſenſus nō pōt
eſſe aliq̄ ſenſatio. Tertiū ꝓbat idē: qꝛ
nulla ſenſatio pōt eſſe diſtinctiua pmi
obiecti ſenſibilis. i. cōmiſſum ab eo qđ
nō eſt tale: qꝛ nō pōt eſſe vtriuſqꝫ extre
mi. De relatōibus ꝯſequentibꝰ alia nō
ſenſibilia int̄ ſe/vel inſenſibilia ad ſenſi
bilia: patꝫ ꝑ idem ꝙ ſenſus nō pōt in il
los: multomagis patet de relōnibꝰ iſtis
que dicunt ratōis/qꝛ ſenſus nō pōt mo
ueri ad cognoſcendū aliquid niſi qđ in
cludit i obiecto ſenſibili vt ſenſibili/ha
bitudo ratōis nō includit in aliq̄ vt exi
ſtens ē/ſenſus aūt exiſtētis ē vt exiſtens
eſt: ꝛ ꝑ hoc poſſet ꝓbari pmum etiā de
actu vlī: qꝛ vli in actu repugnat eſſe ex
iſtens vt ē exñs. Aliud de reflexiōe ſu
per actū ꝛ potentiā ꝓbat ꝑ hoc: qꝛ q̄tū
nō eſt reflexiuū ſuꝑ ſe. Alia duo de cō
poſitōe ꝛ aſſentire ꝯpōi/ꝛ de diſcurrere
ꝛ aſſentire eiꝰ diſcurſus ꝓbant ex rela
tione rōnis: qꝛ illa nō ſunt ſine relatiōe
rōnis. Cōſequētia ꝑ entimatis ꝓbatur
ſic: ſi talis actꝰ eſt in nobis formalꝫ cuꝫ
nō ſit ſubª nr̄a. qꝛ q̄nqꝫ ineſt: q̄nqꝫ non
ineſt/ḡ oportet dare ſibi aliqđ receptm̄
ꝓpͥū: nō aūt aliqđ extēſum: ſiue ſit ꝑs
organica: ſiue totū cōpoſitū: qꝛ tūc iſta
eſſet extēſa: nec poſſet eſſe talis q̄lis dcā
eſt/circa obiecta q̄lia dicta ſunt. ḡ opor
tet ꝙ inſit ſm aliquid inextēſum/ꝛ ꝙ il
lud ſit formalꝫ in nobis: illud non pōt
eſſe niſi anima intellectiua: qꝛ quecūqꝫ
alia forma ē extenſa. Uel aliꝫ pōt ꝓ
bari iſta ꝯñtia endo ad ꝯditōes obiecti
illꝰ actus: qꝛ quelibet forma inferior in
tellectiua ſi hꝫ opationem: hꝫ ꝑciſe re
ſpectu obiecti ſub rōnibꝰ oppoſitis iſtis
rōnibus dictis/ḡ ſi habemꝰ opationem
circa obiectū ſub iſtis rōnibus: illud nō
ineſt nobis ſm aliquā formā aliam ab
intellectiua/ergo ineſt nobis ſm intelle
ctiuā. ergo intellectiua formaliter ineſt

nobis/alioqn aliꝫ nō eſſemus formalꝫ
opantes ſm illā opatōem. Ex 2ª opa
tione humana. ſ. volūtate pōt probari
ideꝫ: qꝛ hō eſt dñs ſuoꝝ actuū: ita ꝙ in
ptāte eiꝰ eſt deīminare ſe ad hoc vel op
poſitū: ſicut dictū ē di. xxiij. ſcdi. q. xij.
Et etiā nō tm̄ ex fide: ſed etiā ꝑ ratōem
nālem/illa aūt indeīminatio nō pōt po
ni in aliq̄ appetitu organico/vel extēſo:
qꝛ quilibet appetitꝰ organicus vl mate
rialis determinat ad certū genus appe
tibiliū ſibi ꝯueniēs: ita ꝙ illud apprehē
ſum nō pōt nō ꝯuenire/nec appetitꝰ nō
approbare/ḡ voluntas qua ſic indeīmi
nate uolumus eſt appetitꝰ nō alicuꝰ ta
lis forme. ſ. materialis: ꝛ ꝑ ꝯñs eſt alicu
ius excedentis oēm talem/hꝰ ponimus
intellectiuū/ꝛ tūc ſi appetitus ille ſit for
maliter in nobis qꝛ ꝛ appetere/ſequit ꝙ
forma illa ſit forma noſtra.

De ſcd̄a ꝓpoſitione pncipa
li que eſt ꝙ anima
intellectiua ē immortalis ꝓcedit ſicut d̄
pª/pmo adducēdo auctēs phoꝝ q̄ hoc
ſenſerūt/Ariſ. 2. de aīa dicit ꝙ intellectꝰ
ſepat a ceteris ſicꝫ perpetuū a corruptibi
li/Si dicat ſepatur q̄tum ad opatōem.
Cōtra: ex hoc ſequit ꝓpoſitū: qꝛ ſi pōt
ſepari ſm opatiōem/ꝛ ſm eſſe/ſm ipm
j. de aia. Phꝰ 3. de aīa ponit dñia inter
ſenſum ꝛ intellcm: qꝛ excellēs ſenſibile
corrūpit ſenſuꝫ: ꝛ ꝓpͤ hoc poſtea minꝰ
ſentit minꝰ ſenſibile/nō ſic ē de intellcu
immo poſtq̄ intellexerit ſumma intel
ligibilia magis intelligit inferiora/ḡ in
tellectꝰ nō debilitat in opando: ꝛ tūc vl
tra ſequit ꝙ ſit incorruptibilꝫ in cēndo.
Phꝰ xij. meta. c. j. mouētes cāe velut pꝰ
exñtes. q̄ aūt vt rō. i. forª ſilꝫ ſupple cuꝫ
cāto vt toto/q̄n. n. ſanat hō tunc ꝛ ſani
tas ē: ſi aūt poſteriꝰ aliqđ manet ꝑſcru
tandū eſt/in quibuſdā. n. nihil ꝓhibet
vt ſi anima eſt tale/nō oīs ſed intelle
ctus/ḡ vult dicē ꝙ intellectus ē forª ma
nens poſt ꝯpoᵐ/ſꝫ nō añ. Phꝰ 6. de aialī
bus reliquit ſolꝫ intellectū deforis adue

nire.ğ nõ accipit esse p gnãtõem :sz a cã
extrinseca/nec p ɔñs põt accipe nõ esse
p corruptõem, nec p aliquaz cãm corru
ptiuã: qr eius eẽ nõ subest alicui tali cãe/
cũ sit a cã supiori immediate. ¶ Pretea.
ex dictis phi formant alique rões/est.n.
vnũ pncipiũ apud eũ q̃ nãle desideriũ
nõ est frustra/nũc aũt in aĩa est nãle de
sideriũ ad semp eẽ. ¶ Preterea: vij. me
tha. vult q̃ mã est q̃ res põt esse ꝛ nõ eẽ
/ğ illud qd nõ hz mãm nõ hz talẽ poten
tiã nõ essendi/intellectiua nõ hz materi
am ŝm eũ qr est forma simplex. ¶ P.3°.
ethico. vult q̃ fortis dz se exponẽ morti
p re publica/ꝛ.9°.ethi. vult idẽ/ꝛ ŝm iu
dicium rõnis nãlis/ğ ŝm rõez naturalẽ
põt cognosci immortalitas aĩe. ¶ Proba
tio illius ɔñtie/qr nullus pter qdcũqȝ
bonũ v̾tutis/uel in se/uel in alio/ uel cõi
tatis/dz uel põt appetere oĩo nõ esse suũ
qr ŝm Aug°.3. de li°. ar. nõ esse non põt
appeti.nũc aũt si aĩa nõ esset imortalis
moriẽs accipet non esse totalit̾. ¶ P. argu
it vnus doctor ex v̾bis phi sic: q̃ corrũ
pitur, corrũpit p ɔtrariũ/aut p defectuz
alicuius necĩo reqsiti ad esse eius. sz aĩa
intellectiua nõ hz ɔtrariũ nec eẽ corpis
est simplr necessariũ ad eius eẽ/qr habz
ppriũ esse p se/ꝛ idẽ in corpe ꝛ extra cõ
pus/nec est oĩa nisi q̃ in corpe cõicat il
lud corpi/extra corp° nõ cõicat. ¶ P. sim
plex nõ põt separari a se ipso: aĩa ẽ sim
plex/ğ nõ põt separi a se ipsa/nec p ɔñs
separi a suo esse: quia nõ per aliam for
mã a se hz esse. Secus est de ɔposito qd
hz esse p formã: que forma põt separari
a mã/ꝛ ita esse ɔpositi destrui. ¶ Sed op
positũ videt phos sensisse.qr in fine.7.
metaph. ex intentõne vult q̃ oẽs ptes q̃
possunt manere sepate a toto/sunt elem
ta.i.ptes mãles/sicut ipse accipit elemẽ
ta/ꝛ pter tales necesse est ponẽ in toto a
liquã formã q̃ totũ est illud quod est
que nõ posset manere separata a parte
mãli toto non manẽte/ergo si concessit
aĩam intellectiuã esse formã hoĩs: sic pz

ex pbatõe pcedente: nõ ponit eã manẽ
sepatã a materia toto nõ manente. ¶ P.
pncipiũ videt apud eũ qd incipit esse d
sinit esse. vñ pmo de celo ɔ platonẽ vid
tur hẽe p incõpossibili: q̃ aliqd incepit
ꝛ sit ppetuũ ꝛ incorruptibile/ꝛ.3. phis.
c. de infinito. Cuius est pncipiũ ei° finis
est. ¶ Potest dici q̃ licet ad illã secundã
ppoem pbandã sint rões pbabiles: nõ
tñ demõstratiue/immo nec necessarie.
Et q̃ adducit p ea ŝm pmã viã de aucti
bus phoꝝ duplr̃ põt solui/vno° qr du
est qd phs circa hoc sensit/varie.n. loq
tur in diuersis locis: ꝛ habuit diuersa pn
cipia/ex q̃rũ aliq̃bus vi seq vnũ oppo
ex aliis aliud/vnde pbabile est q̃ in illa
ɔclusione semp fuerit dubius: ꝛ nũc ma
gis accedere ad vnã ptẽ/nunc ad aliã/iu
xta qd tractabat mãm ɔsonã vni parti
magis q̃ alteri. ¶ Est ꝛ alia rñsio realior
qr nõ oĩa dcã a phis assertiue/erant ab
eis pbata p neciam rõnem nãlem: sz fre
quenter nõ habebãt nisi quasdã pbabi
les psuasiones/uel vulgarẽ opi. pceden
tium phoꝝ/vnde dicit phs.ij. de celo et
mundo in.c. de duabus q̃stionib° diffici
libus loquit/temptanb dicẽ qd vi dig°
reputãtes pmptitudinẽ magis iputari
v̾ecũdie q̃ audacie/si qs pter phiaz sita
re ꝛ puas sufficiẽtias diligit: de qb° ma
ximas habemus dubitatões. vnde pue
semp sufficientie suffecerũt phis: ubi nõ
poterant ad mãm peruenire ne ɔtradi
cerent pncipiis phie/Et in eodem ca° de
aliis astris dicunt egyptij/ꝛ babilonij a
quibus multas credulitates habem° de
vnoquoqȝ astroꝝ/vnde quãdoqȝ phi
losophi acquiescunt pter suas persua
siones pbabiles/quãdoqȝ pter asser
tiones suorum principiorũ pter rationẽ
necessariam/ꝛ illa responsio sufficẽt ad
oẽs auctes/sz essent expsse q̃ n̄ cõcludũt
ppo°. ¶ Tñ rñderi põt p ordinẽ. p° q̃ in
telligit illã sepatõem nisi pcise in h°.s.q̃
intellect° nõ vtit corpe in opando/ꝛ p h
ẽ incorruptibilis in opando/loq̃ndo de

illa corruptõe qua v̾tus organica corrũ
pitur pter corruptõem organi/ꝛ illa
sola corruptio cõpetit potẽtie organice
ŝm phm.i. de anima/si senex acciperet
oculũ iuuenis videret vtiqȝ sic iuuenis
ğ ipsa po° visiua non est debilitata vel
corrupta q̃tum ad opationem: sed q̃tũ
ad organũ tm̃/nec tñ ex illa icorruptõe
intellectus: qr.s. nõ habz organũ p cui°
corruptiõem possit corrũpi in opando
sequit q̃ sit simplicit̾ incorruptibilis in
opando: qr tũc sequeret q̃ in essendo/si
cut tũc argutũ est/sed tm̃ sequit q̃ non
ẽ corruptibilis in opando illo mõ quo
po° organica: tñ poneret simplicit̾ cor
ruptibilis: iuxta illud.iij. de anima. In
tellect° corrumpit in nobis quodã inte
riori corrupto/ꝛ hoc p tãto: qr ponere
tur pncipium ipsi toti ɔposito opandi
opationem ppriã eius/sed ɔpositũ est
corruptibile/ğ ꝛ princi° opatiuũ eius.
Q aũt sit pncipiũ opandi toti ꝛ opera
tio eius sit opatio totius: videt Arist.
dicere.j. d anima. ¶ Ad aliud dico q̃ ex
cellens sensibile corrũpit sensum p acci
dens: qr corrũpit organũ: qr soluit illaz
mediã ppositõnem in q̃ consistit bona
dispositio organi/ꝛ p oppositũ intelle
ctus: qr nõ habet organũ nõ corrumpi
tur ab excellenti obiecto/ sed ex hoc nõ
sequit q̃ sit incorruptibilis nisi pbetur
q̃ nõ depẽdeat in essendo a toto qd est
corruptibile. ¶ Ad illud de.xij. metaph
dicit q̃ Aristo. ponit illud sub dubio.
ꝛ dic forsan sed nõ dicit forsan ad istud
q̃ intellect° manet posteri°.i. post totuz
sed nõ oĩs anima sed intellect°/ ꝛ sequi
tur: omnẽ nãqȝ impossibile forsan. vbi
dubitat au possibile sit oẽm animã ma
nere post ɔpositũ/si ergo expsse asserat
põt dici q̃ tñ nõ fuit p rõnem necessari
am demonstratiuã: sed p ratiões pbabi
les psuasiuas. ¶ Ad illud valde dubiuz
est quid ipe senserit de inceptiõe anime
intellectiue/si.n. nõ põit deuz aliqd ime
diate de nouo agẽ/sed tm̃mõ motu sem

piterno mouere celũ: ꝛ hoc vt agens re
motũ/a quo agente sepato poneret ipe
intellectiuã de nouo pducis/si eniz dicas
q̃ ab aliq̃ intelligentia: duplex ẽ incõue
niens/vnũ quia illa non põt creare sub
stãtiã.j. di. huius q̃rti. ¶ Aliud: quia illa
nõ põt magis aliquid nouuz pducere
immediate q̃ deus ŝm pncipia phi de
immutabilitate agẽtis ꝛ de sempiterni
tate in agendo/ nec põt ipe vt videt ŝm
pncipia sua ponẽ intellectiuã esse termi
num agentis nãlis: qr vt videtur ex.xij.
metaph. ponit eã incorruptibilez. ꝛ nul
la forma q̃ est termin° agentis nãlis est
simplicit̾ incorruptibilis. ¶ Põt dici q̃
ponit eã immediate accipe esse ꝛ nouũ
esse a deo: qr q̃ accipiat esse satis sequit
ex pncipiis eius cũ nõ ponat eam perpe
tuo pcessisse sine corpe: nec pus in alio
corpe/ꝛ nõ est pbabile ŝm rõem a quo
possit recipe totale esse nullo psupposi
to nisi a deo/ğ cõcederet creatiõem/nõ
sequitur: qr nõ dixit esse aliam pductio
nem cõpositi/ꝛ anime intellectiue/ sicut
nec i igne/ꝛ forma ignis/sed illã anima
tionem corpis organici ponit esse pdu
ctionem p accidens ipius anime. ¶ Nos
aũt ponimus duas pductiões/ vnã de
nõ esse anime ad esse ei°: ꝛ illa ẽ creatõ.
aliam a nõ animatõe corpis ad anima
tionem ei°/ꝛ illa est pductio corpis ani
mati: ꝛ pmutatiõem pprie dictã. ¶ Qui
igitur poneret tm̃ secundã.s. animatio
nem: nullã creatõem poneret: ꝛ ita arist.
¶ Sed si vites creatõem ŝm eũ quõ po
test agens immutabile aliquid nouũ p
ducere/Rñdeo nullo mõ/nisi pter no
uitatem passi receptiui/q̃ enim effectus
totalit̾ ꝛ pcise dependens a cã actiua eẽt
nouus/reduceret ŝm Aristo./ in aliquaz
variatiõem ipius cause efficiẽtis/ sed q̃
effectus dependẽs ab agente ꝛ passo re
ceptiuo sit nou° põt reduci in nouitatẽ
ipius passi sine nouitate agẽtis/ꝛ ita di
ceretur h̾ q̃ deus necitate nãli transmu
tat corpus organicũ ad animatiõem/q̃

cto corpus ẽ susceptiuũ istius animati onis: ꝛ a causis nãlibus fit aliq̃n de no uo istud susceptiuũ: ꝛ tũc noua ẽ muta tio ad animatõez ab ipo deo. ¶ Sz q̃re reducẽda est illa nouitas immediate in deũ sicut in cãm agentem. ¶ Rñdeo: sic q: est pmũ agens [illegible] aristo. est semp agens aliq̃ actiõe in passum semp eodẽ mõ se hñs. ita si aliqd passum põt esse nouũ ꝛ susceptiuũ alicui᷒ forme q̃ non põt subesse causalitati alicui᷒ cause secũ de. deus ẽ immediata causa ill᷒: et tñ d nouo quia omi potẽtie passiue in ente oportet ponere aliã actiuam correspon dẽtem: ꝛ ita si passiue noue nõ correspõ det alia actiua creata: correspondebit si bi immediate diuina. ¶ Ad aliud de de siderio naturali rñdebitur rñdendo ad rões pncipales: quia pma ratio pncipa lis: scda et tertia pcedunt ex hoc. ¶ Ad aliud de. 7. metaph. vera est illa descri ptio matie: nõ tñ intelligenda ita q̃ ma teria est qua res tñ cui᷒ ipa est pars po test esse ꝛ nõ esse/ sed res siue cuius ipsa est pssiue q̃ recipit in ipsa/ alioquin forma ignis nõ posset nõ esse/ q: maria nõ est ps forme ignis. ¶ Ad aliud de for ti sic magna altercatio an fm rectã rõ nem debet se sic exponere morti/ tñ põt dici sicut phs respõdet in. 9. q̃ maxime bonũ tribuit sibi in exercendo illuz ma gnum actũ virtutis/ ꝛ hoc bono putaret sibimmo viciose viuẽt si illo actu tũc p termisso saluaret suũ esse per quantum cunq̃ esse/ melius est autẽ simpliciter ma ximũ bonum ꝛ momentaneũ q̃ remis sum bonũ virtutis/ vel vita viciosa per magnuz tempus/ vñ ex illo pbatur eui denter q̃ bonũ cõmune fm rectam rató nem est magis diligẽdum q̃ bonũ pro prium: q: totũ bonũ propriũ debet ho mo exponere etiã destructioni simplici ter si nesciat animã immortalez ppt sal uationem boni cõis. ꝛ illud magis dili gitur simpliciter ppter cui᷒ salutez esse al terius cõtemnit vel negligit. ¶ Ad ratio nes illas doctoꝝ. ¶ Ad pmã: si intelligat animã hic p se esse idez in toto ꝛ extra totũ put p se esse distinguit ꝯtra inesse accñtis. hoc mõ forma ignis si esset sin mã haberet p se esse: ꝛ tũc posset dicũ di q̃ forma ignis esset incorruptibilis. ¶ Si aũt intelligit de esse p se qd cõuenit ꝯposito in gnẽ sbe: sic ẽ falsuz q̃ anima sine corpe habet p se esse: q: tũc esse ei᷒ nõ esset cõicabile alteri: q: in diuinis et p se esse illo mõ acceptũ est incõicabile. vñ isto mõ deficit ꝯña: anima hẽt esse sine corpe g̃ nõ indiget corpe. q: in scdo intellectu añs falsum ẽ: in pmo ꝯña nõ valet: nisi addat ibi qd nãliter siue sine miraculo hẽt p se esse pmo mõ sed hec ppõ credita est ꝛ nõ p rõem nãlem nõ ta. ¶ Ad aliud nõ omis corruptio est p sepationem alteri᷒ ab altero/ accipiẽdo enim esse angeli si illud ponat fm aliqs aliud ab ẽntia illud nõ est sepabile a se ipo: ꝛ tñ est destructibile p successionez oppositi ad ipm esse.

De tertia

propõne dicit eã pbari posse per hoc q̃ ps extra totũ ẽ impfecta. forma aũt taz nobilis nõ remanebit perpetuo impfecta/ g̃ nec sepata a toto. ¶ Preterea: nullũ violentũ est perpetuũ fm phm. j. de ce. ꝛ mũ/ sepatio ãt corpis ab anima est violenta: q: ꝯtra inclinatõem nãlem anime fm phum: q: nãliter inclinat ad pficiendũ corpus. ¶ De ista ppõne vi q̃ phs si posuisset animã immortalez ma gis posuisset perpetuo eã manẽ sine cor pore q̃ in corpe: q: oẽ ꝯpositũ ex ꝯrijs ẽ corruptibile/ nec ratões iste pbant/ p᷒ nõ. nã illa maior: ps extra totũ est imp fecta nõ est vera nisi de pte q̃ recipit ali quã pfectõem in toto/ aĩa nõ recipit sed cõicat/ ꝛ sic põt formari rõ ad opp᷒ᵐ/ q: nõ repugnat alicui eq̃ue pfecto i se ma nere lz alteri nõ cõicet suã pfectõez/ hoc apparet de cã efficiẽte cui nõ repugnat q̃ntuncũq̃ manere sine effectu suo/ sed aĩa manet eque pfecta in esse suo pprio/

siue ꝯiuncta siue sepataltñ in hoc hẽns diãm: q: sepata nõ cõicat suũ esse alte ri/ Per hoc ad aliud: q: inclinatio natu ralis duplex ẽ/ vna ad actũ pmũ: ꝛ ẽ im pfecti ad pfectũ: ꝛ ꝯcomitat potentiam essentialẽ/ alia ad actũ 2ᵐ/ ꝛ est pfecti ad pfectõem cõicandã: ꝛ ꝯcomitat potẽtiã accñtalem/ De pᵃ verũ est q̃ oppoᵐ ei᷒ est violentũ ꝛ nõ perpetuũ: q: ponit im perfectionẽ perpetuã quã phus habuit p incõuenienti: q: ponit in vniuerso cãs ablatiuas cuiuscũq̃ impfectõis/ Sz 2ᵃ inclinatio etsi perpetuo suspẽdat/ nullũ violentũ ppter di/ q: nec impfectio. nũc aũt inclinatio aie ad corpus tm est scdo mõ. ¶ Uel põt dici fm Auic. q̃ appeti᷒ aie satiat᷒ est p hoc q̃ semel pfecit corp᷒ q: illa ꝯiũctio est ad hoc vt aĩa mediã te corpe acqrat suas pfectões p sensus qs nõ posset acqrere sine sensib᷒: ꝛ p ꝯse quens sine corpe/ semel autẽ ꝯiuncta ac quisiuit q̃ntum ipa simpliciter appetit acquirere illo modo.

Dico ergo

q̃ illaruz triuz ppositionum ex quib᷒ format rõ ad resurrectõez quo dãmodo a priori: q: sumpte sũt a forma hõis resuscitãdi/ pma ẽ nãliter nota: et error ei opposit᷒ qui pprius est ꝛ solius auerrois pessim᷒ est/ nõ tm ꝯtra vitatez theologie/ sed etiã ꝯtra veritatẽ phie/ de struit. n. scientiã: q: oĩs act᷒ intelligen di vt distinctos ab actib᷒ sentiẽdi: ꝛ oẽs actus electõis vt distinctos ab actib᷒ ap petitus sensitiui: ꝛ ita oẽs vtutes q̃ non generant sine electõibus factis fm rõez rectã: ꝛ p ꝯñs talis erras esset a cõitate hominũ ꝛ nãli rõne vtentiũ exminan dus/ Sed alie due nõ sunt sufficienter no te rõne nãli: lz ad eas sint quedã psuasi ones pbabiles/ Ad scdam quidẽ plures pbabiliores/ vñ ꝛ illam videt magis ex presse sensisse phs/ Ad tertiã antẽ pauci ores: ꝛ p ꝯñs ꝯclusio sequens ex istis nõ est p illam viã sufficienter nota rõe nãli. ¶ Scda via ad eã est a posteriorib᷒: q̃ruz alique pbabiles tacte sunt in ratõibus pncipalibus: vtpote de beatitudine ho minis. ¶ Ad hoc etiam adducit de iusti cia dei retributiẽtis: nũc autẽ in vita ista virtuosi maiores patiunt penas q̃ vici osi/ Et istud argumentũ videtur aplius tãgere. j. Corin. xv. Si i hac vita tm spe rantes essem᷒ miserabiliores sum᷒ omi bus hõibus ꝛc. ¶ Sed iste rõnes a poste riori minus ꝯcludunt q̃ ille a priori acce pte a ppria forma hõis/ nõ. n. apparet p rõnem nãlem q̃ est vn᷒ rector hoium fm leges iusticie retributiue ꝛ punitiue etiã esto q̃ sic doceret q̃ vnicuiq̃ in bo no actu suo sit retributio sufficiẽs: sicut dicit Aug. li. ꝯfessi. c. xij. Iussisti dñe et ita est vt sibi sit pena omis peccoꝝ/ ita q̃ ipm pccm ẽ pena pma peccati/ vñ appa ret q̃ sancti a posteriori arguentes ad p positũ nõ intendũt facere nisi quasdaz psuasiões pbabiles: sicut Greg. li. xiiij. positis ad hoc quibusdã psuasionibus dicit: Qui ppt istas rõnes noluerit cre dere/ ppter fidem credat/ similit doctina pauli act. xvij. ꝛ. xxvi/ ꝛ etiã. j. coi. xvij. p exemplũ de grano cadẽte ꝛ p resurre ctionem xpi/ Si xpus resurrexit ꝛ mor tui resurgent/ ꝛ p iustã retributõem/ vel nõ sunt nisi psuasiones pbabiles: vl tm ex pmissis creditis/ patet discurrendo p singula. / Breuiter g̃ a priori nec p rõnez pncipij intrinseci in hõie/ nec a posterio ri puta p rõnem alicui᷒ opationis vel p fectionis cõgruentis homini/ põt pbari necessario resurrectio innitẽdo lumini naturali/ ergo hoc tanq̃ omnino certũ nõ tenetur nisi p fidem/ simmo nec scdã ppositio in pma via sicut dic aug. xiij. tri. c. ix. tenet per rõnem: sed tm p euan gelium dicente xpo/ Nolite timere eos qui occidũt corpus: animã autẽ nõ pñt occidere/ timete aũt ꝛc.

Ad argumenta ad

pᵐ: aut arguitur pcise de desiderio nãli pprie dicto: ꝛ illud nõ est aliquis actus

elicitus. sed sola inclinatō nāe ad aliqd
⁊ tūc planuz est q̄ nō pōt ꝑbari deside
rium nāle ad aliquid/ nisi p̄mo ꝑbetur
possibilitas in nā ad illud: et p̄ ꝯn̄s ecō
uerso arguēdo est petitio p̄ncipij/ aut ar
guendo de desiderio nāli minus ꝑp̄ie
dicto: qḋ. s. est actus elicitus sed ꝯcordāt
inclinatōi nāli: ⁊ tūc iteruz nō pōt ꝑba
ri q̄ aliqḋ desideriū elicituz sit nāle illo
mō/ nisi p̄us ꝑbetur q̄ ad idē sit deside
rium nāle p̄mo mō. ¶ Si aūt arguas il
lud nāliter desiderat qḋ app̄hensuz sta
tim actu elicito desiderat: q2 ista ꝑnitas
nō videt esse nisi ex inclinatōe nāli/ hoc
vno mō negaret p2imo: q2 viciosus sta
tim inclinat ad desiderādū s̄m habituz
suū/ id qḋ sibi offert/ Sed q2 nā non sta
tim est ex se viciosa/ nec in oībus: et q̄
libet statiz appetit istud app̄hensum: se
quit q̄ illud desideriū nō est viciosum.
Ꝫ ista r̄nsio nō est generalis/ Ideo pōt di
ci q̄ oportet app̄hensionē esse s̄m ratio
nem rectā nō erroneā: alioq̄n si ad app̄
hensionem erroneā statim oēs appetāt
actu elicito: nō sequit illud esse ꝯsonuz
inclinatōi nāe: immo magis oppositū.
¶ Nō est aūt manifestū p̄ ratōem nālem
q̄ rō ōndens homini semp̄ esse tanq̄m
appetibile sit rō nō erronea: quia prius
oporteret ōndere q̄ istud posset ꝯpetere
homini. ¶ Breuit̄ ergo oē mediū ex desi
derio nāli videt esse inefficax/ q2 ad effi
caciā eius oportet ōndere vel potentiā
nālem in nā ad istud: vel q̄ app̄hensio
quā statim sequit istud desideriuz si est
act⁹ elicitus sit app̄hensio recta/ ⁊ nō er
ronea: ⁊ hoꝝ p̄mū est idem cū ꝯclusiōe
que ꝯcluditur ex desiderio nāli./ 2ᵐ aūt
difficilius/ vel min⁹ notū illa ꝯclusione.
¶ Sed ad ꝑbatōem hui⁹ q̄ desiderium
hominis nāle est ad immortalitatē: q̄a
nāliter fugit mortē, posset dici q̄ illa ꝑ
batio ꝯcluderet eque de q̄cunq̧ bruto.
¶ Et si adducat phs. ij. de generatiōe in
fine: Meli⁹ aūt in oībus semp̄ esse q̄
nō esse/ istud est ad oppoᵐ: tuz q2 eque

ꝯcluderet in bruto sicut in hōie: tuz q̄a
subdit: Hoc aūt in oībus impossibile
existere ꝯtinue/ ꝑpter lōge a p̄ncipio di
stare: et iō reliq̄ mō deus cōpleuit nām
cōtinuā facere generatōem. q. d. cū desi
derium nāle sit ad semp̄ esse in quib⁹ est
hoc impossibile/ in seipso/ est ad illud: sic
est impossibile. s. in ꝯtinuatōe speciei in
diuersis indiuiduis/ et ita ꝯcedit de ho
mine sicut in alio generabili non in vnico
sed in tali successione. ¶ Sed semp̄ vide
tur stare vis q̄ fugiens vnuz oppoᵐ nō
fugit nisi ꝑpter amorē alteri⁹ oppositi.
¶ Cōcedi pōt q̄ ex hoc sequit cū fugiat
mortez ꝑnūc/ Ꝫ amat vitā ꝑnunc: ⁊ sic
de q̄libet nūc signato/ sed nō sequit Ꝫ p̄
infinito. ¶ Ad illud aūt apl̄i nolim⁹ ex
poliari. ¶ R̄ndeo: nollimus. s. nos inspi
rati siue certificati p̄ fidez/ ⁊ vtiq̧ nolle
mus nāliter/ sic q̄ istud nolle est s̄m nā
lem inclinatōem: sed nō est notū ratiōe
nāli q̄ istud nolle sit s̄m inclinatiōez nā
lem. ¶ Ad 2ᵐ ꝯceditur q̄ verū est beati
tudinem nō solū in vli sed etiā in speci
ali appeti nāliter ab hōie sicut inferius
patebit dis. xlix/ sed nō est notū nāli rōe
q̄ ipsa in p̄ticulari que. s. cōsistit in illo
in q̄ nos credimus illaz ꝯsistere appetit
nāliter ab hōie/ oporteret. n. esse notuz
p̄ rōnem nālem: q2 ille act⁹ nobis ē cōue
niens tanq̄ finis/ cum Ꝫ ꝑbas per phm̄
q̄ beatitudo nō tm̄ in generali. j. Ethi:
sed in speciali ex. x. appetit nāliter. ¶ R̄n
deo etiā illa rō beatitudinis quam phs
reputauit specialē/ que. s. ꝯsistit in specu
latiōe altissimarū causarū p̄fectissima
possibili homini/ ē valde rō vlis. In spe
ciali aūt descendendo ipse nō videtur ꝑ
cessisse vltra speculatiōem p̄fectissimā
in vita illa/ vn̄ inquisita ista beatitudie
hominis subdit/ Oportet ⁊ corp⁹ sanū
esse/ ⁊ cibum/ ⁊ famulatū esse: nō tn̄ esti
mandū multis ⁊ magnis indigē felicē.
Ꝫ felicitas illa specialis quam nos poni
mus: q2 ponim⁹ speculatōnem homini
possibilem: longe p̄fectior est quacūq̧

possibili sibi/ in vita ista non est natura
liter nota esse finis noster/ nec naturalē
notum eam naturaliter appeti a nobis
tanq̄ finem. ¶ Cum ꝑbas p̄ rōnem Au
gus. beatitudinem non posse esse nisi sē
piternā/ habitur illud medium ab illo q̄
tenet beatitudinem humanaz posse ha
beri in vita ista/ q̄ nolēs amittit eam: q2
debet s̄m rectam ratōnem uelle ꝑp2iaz
conditōem nature sue/ recta autez ratio
ostendit isti non habēti fidem: ut videt
sibi q̄ cōditio nature sue est mortalitas
tam anime q̄ corporis/ Et ideo dz uelle
sicut vitā amittere/ ita vitam veraz/ Et
cuz dicis non est vita beata que nō erat
amata ab habēte/ verū est si non esset a
mata ꝑ quando est possibil̄ ⁊ ꝯueniens
illi amanti/ sed sic esse ꝯuenientē ꝑ sem
per/ non est notuz per ratōem naturalē
¶ Ad aliud conceditur q̄ notum est ho
minem posse consequi finem suū in ali
quo indiuiduo/ ⁊ per consequēs beatitu
dinem in illo gradu in quo notum ē be
atitudinē esse finem hoīs/ ⁊ cuz dicis
hoc esse impossibile in vita/ dicit q̄ illa
impossibilitas non est nota per ratōem
naturalē/ Cum adducis infortunia īfir
mitatem corporis: imperfectionē virtu
tis ⁊ scientie: respondetur q̄ hec omnia
repugnāt p̄fecte felicitati/ qualem notuz
est competere intelligentie: sed non q̄uez
notū ē posse competere homini. ¶ Ad
quartū diceretur q̄ illa species perpetu
abitur in vniuerso per ꝯtinuā successio
nē indiuiduoꝝ quā poneret phs per ge
neratōem continuam/ nō aūt ꝯtinuabit
p̄ vitā alicuius uel aliquorū in specie.
¶ Ex his apparet quante sint gratie re
ferende misericordie creatori q̄ nos per
fidem certissimos reddidit/ in his que p̄
tinent ad finem nostrum ⁊ ad ꝑpetuita
tem sempiternā/ ad que ingeniosissimi ⁊
eruditissimi. q. nihil poterant attinger
iuxta illud quod adductū est de Aug.
xiij. tri. 9. in fine q̄ vix pauci magno p̄
diti ingenio vacantes ocio ⁊c. Ad inda

gandam solius anime immortalitatē
potuerunt peruenire/ sed si fides adsit q̄
est in eis quibus dedit iesus filios dei fi
eri/ nulla questio est/ quia ipse suos credē
tes in hoc certissimos reddidit.

Tertio quero

vtrum natura possit eē cā
actiua resurrectiōis/ q̄ sic:
quia in natura est potētia
passiua ad resurrectiōem ⁊ naturalis. a
nima enim naturaliter inclinat ad ma
teriaz perficiendā ⁊ econuerso/ materia
naturaliter ad animā ut ad perfectionē
/ sed omni potentie passiue naturali cor
respondet potentia actiua naturalis/ ali
oquin talis potētia passiua esset frustra
/ ergo est aliqua potentia actiua natural
respectu resurrectiōis. ¶ Preterea. in nā
est duplex ꝑcessus. vnus componendo
alius resoluēdo. ⁊ a quo vnus incipit/ i
illud alius terminat/ ⁊ econuerso/ Ꝫ viq̧
videtur eque subesse actioni nature: q̄a
vterq̧ terminus vtriusq̧/ sed nā potest
resoluere compositum istud in compo
nētia/ Ꝫ econuerso ex componētib⁹ pōt
ꝑducere istud compositum. ¶ Preterea
corrumpat aer in ignem postea ignis in
aerem. deinde econuerso aer in ignem.
ille secundus ignis videtur idem cum p̄
mo: quia eadem materia. ⁊ potest eē q̄
habeat idez efficiens cū p̄mo igne. Nūc
aūt s̄m phm̄. vij. metaph. iij. c. Si ma
teria eadem ⁊ efficiens idem: ⁊ effectus
idem/ si ergo natura potest eundez ignē
reducere pari ratōne ⁊ eundez hominē.
¶ Oppositum Dyoni. de di. no. c. vi. d̄
resurrectōne dicit: Rem vetustati visaz
contra naturam. mihi autem ⁊ verita
ti supra naturam. ¶ Preterea. animal p̄
fectum non potest ꝑduci equiuoce/ sicut
cōmentator arguit contra Auic. 8. phy
sicoꝝ. c. xlvi. cuius textus incipit: Utrū
vnumquodq̧ mouetur/ homo ergo cū
sit animal p̄fectissimum non potest p2o
duci a natura nisi productōne vniuoca

ſed reſurrectio nõ eſt ꝓductio vniuoca quia non generatio ergo ⁊c̃.

Hic ſciendū eſt ſe

cundū Dam̃.c.xix. ꝙ reſurrectio ẽ eius quod cecidit ⁊ diſſolutū eſt ſecunda ſur rectio/ꝛ homo totus cecidit in morte. ⁊ etiam ponẽdo formā mixti ibi aliaꝫ ab anima intellectiua/ut credo eſſe uerum /illud mixtuꝫ diſſolutū eſt/uel in morte: uel poſt morteꝫ neceſſe eſt ad reſurrecti onem/ꝑmo quidem ordine nature illō mixtum reperiri idem. /Et ſecundo illi mixto animā intellectiuā eandē reuniri /ut ſic reſurgat idem homo. /Primo ergo videndū eſt ſi natura poſſit r̄duce re formam mixti eandem numero. /Se cundo ſi poſſit illi mixto diſſoluto reu nire animam intellectiuā ut ſit ideꝫ ho mo. /Et primum duo continet. ꝑmū ſi vniuerſaliter poteſt aliquod corrupti bile redire idem numero/2° ſi iſtud mi xtum ſut ſic in ſpeciali ſint tres articuli /De ꝑmo Auguſ.xij.ci.c.xiij. recitat o pinionem philoſophorū aliquoꝝ dicē tium ꝑ circuitus tempoꝝ eadem redire /quibus imponitur ꝙ poſt magnum an num.i.poſt.xxxvi.milia annorum om nia redirent eadem Ratio eorum: q̃a re deunte cauſa eadem redibit effect᷒/tunc autem omnia corpora celeſtia redibunt ad eundem ſitum/quia ſupponẽdo illō ptolomei in almageſti: ꝙ celū ſtellatum moueatur in centum annis vno gradu cõtra motum diurnum: ſequitur ꝙ cõ plebitur motus ille eiuſ ab occidente in orientem in.xxxvi.milibus annorum. /Sed illā opi.improbat ibi Aug᷒.per auctoritatem ſcripture Ro.6. Chriſtus reſurgens ex mortuis ⁊c̃.2° per illud .i. theſ.iiij. Semper cū domino erimus. /Item per illud pſalmiſte. Tu autē do mine ſeruabis nos ⁊ cuſtodies nos a ge neratõe hac in eternum/vnde de ſic opi nantibus bene ſubdit pſalmiſta: In cir cuitu impij ambulāt.i.dicunt reditiões circulares/Et per ratiõem de beatitudi ne: quia ſm iſtum circulū nulla eſſet ue ra beatitudo/ꝓ eo ꝙ aīa beata reditura eſſet ad miſerias quaſ ꝑus habuit/⁊ ita duꝫ beata eſt: aut credit ſe nunq̃ redituꝝ rā. ⁊ ſic falſa opiniõe beata ẽ/aut credit ſe rediturā ꝛ tunc timet/⁊ ꝑ ꝯñs nõ eſt beata. /Et reſpondet ibi ad illud eccle. i. Nihil ſub ſole nouū.d.abſit ut his ſa lomonis verbis illos circuitus ſignifica tos eſſe credam᷒.ſꝫ uel generalit̄ accipiē do eadem ꝑceſſiſſe que eruntꝙ̃ autem eadem ſm numerū.vel aliqui ſic intelle xerūt tanq̃ in ꝑdeſtinatõe dei iaꝫ facta fuiſſe oīa ſapiens uoluiſſet intelligi: ⁊ iō nihil recens ſub ſole. /Poteſt etiaꝫ illa opi. improbari quantuꝫ ad rõnem eius quia ſi ꝓbetur aliquē motū celeſteꝫ ali cui incõmēſurabilē: qd̄ ꝓbari põt ſi po natur magnitudo ſup quā fit eſſe incõ menſurabil̄ magnitudini/ſuppoſita hic inde equali uelocitate/tunc inq̃ ſequit ꝙ nunq̃ omnes motus redibunt ad idē /nec iſtud de incõmenſurabilitate motu um eſt ꝯtra continuitatē motuſ cõtinui /quia ſi duo mobilia mouerentur vnuꝫ ſup coſtam quadrati/aliud ſup dyame trū/motus illi eſſent incõmenſurabiles nec imperpetuum ſi durarent redirent ad vniformitatē/ſed iſtud requirēt ma gnam diſcuſſionē ſinguloꝝ motuū con gruentium epiciclis/ꝛ deferentib᷒ ſi alī quis poſſit alicui inueniri incõmenſura bilis in toto celo/ /P. illud fundamētū acceptū a ptolomeo improbat ꝑ thebit /qui ꝓbat celū ſtellatū nõ ſic moueri ab occidēte in orienteꝫ/qꝛ tunc aliq̃n foret in ꝑncipio cancri noni celi ſtella illa/que al's fuit in principio capricorni.9.celi/⁊ iō ponit motū octaui celi uel ſtellati eē in quibuſdā puis circulis deſcriptis ſu per ꝑncipiū arietiſ/ꝛ libre noui celi/ꝛ ꝙ ille eſt quidā motus acceſſus ⁊ receſſus ſm ꝙ ꝑncipiū arietis mobiliſ in ſuo cir culo aſcendit/⁊ ꝑ oppoſituꝫ caput libre mobiliſ in ſuo circulo deſcendit/⁊ aliaſ

ẽconuerſo capite arietis deſcendente ca put libre aſcendit/⁊ ſic mouent ſtelle in viij.celo ſm longitudinē ⁊ latitudinem ſimul/ſi ergo ille motus ꝓbaretur i ali quo tꝑe compl'i in quo tꝑe non poſſent oēs orbes inferiores redire ad eundem ſitum quem habuerunt in ꝑncipio illi᷒ motus ſequeretur ꝓpoſitum. /P. ratō eſt diminuta: quia non tm̃ a cauſa effi ciente dependet idemptitas effectuſ/ſed etiā a materia/Materia aūt põt eē om nino alia/uel alium ſitum habens in cõ paratõe ad celū: quia ꝑ actionez liberi ar bitrij poſſunt corpa impediri ne ſint in illo ſitu ubi ꝑus erant/poteſt etiam per actiõem talem aliquod corpuſ eſſe diui ſum: ⁊ ita materia diſperſa. /P. manife ſta incõuenietia ſequunt ad hanc poſiti onē in ſpecie humana/ſequitur enim ꝑ mo ꝙ addiſcere non ſit niſi reminiſci/ d quo tangit phs.i.poſterioꝝ; qꝛ incõuēi ens eſt/ut ꝓbat in fine ſcd̄i poſteriorum nobiliſſimos habitus eē in nobis ⁊ la tere nos. /Aliud eſt quia actuſ liberi ar bitrij non ſubſunt neceſſario cauſalita ti celi/⁊ ꝑ ꝯñs illi nõ neceſſario redibūt idē/nec ꝑ ꝯñs aliqui actus neceſſario ō pendētes ex eis/⁊ tamē illud exemplum ponit Aug.de dicto phoꝝ ubi ꝑus/ſic i quit. in hoc ſeculo plo ⁊ in ſchola que achademica dicta eſt diſcipulos docuit ita ꝑ inumerabilia retro ſecla ⁊ idē plo ⁊ eadē ciuitaſ/⁊ eadē ſchola ideꝫ diſcipli repetiti/ſꝫ ſbdit. abſit ut iſta credam᷒ idu cēs improbatões ex ſcripta ꝑus adductas

Alia eſt opinio to

taliter contraria dicēs ꝙ impoſſibile eſt redire aliquid idē numero ꝑ agens nāle ꝓ q̄ adducit auc̃tas phi.ij.de gnatione in fine/quoꝝ ſb̄a pit nõ reuertit eadem numero/⁊ auc̃tas eius.v.phi.de ſanita te ꝙ non redit eadem numero/⁊ aucto ritas eius in ꝑdicamentis a ꝑuatõne ad habitum impoſſibilis eſt regreſſio/qd̄ i telligendū eſt de ꝑuatione ſubſequente formam: ⁊ forma ꝑcedente: cum qua cõ cordat illud quod allegant aliqui de.8 metaphi.de vino ⁊ aceto/Sed illud ne gat reditū immediatū etiam ſm ſpeciē /quia oportet ꝑus fieri reſolutõnem ad mām cõem/Adducitur etiā auctoritas 6.ethi.approbantis dcm̃ agathonis re cte inquit ait: hoc ſolo ꝑuatur deus in geita facere que facta ſunt/q̄ non poteſt ꝑterita reducere: quia tunc faceret ea eē nõ tm̃ nõ ꝑterita ſed etiā pñtia. /P. ra tiones quatuor ponunt ad h. ꝑma eſt h in omni corruptiõe materia geniti diui dit: ita ꝙ nõ ex tota materia eadeꝫ gene rat genitū que ꝑfuit i corrupto/ ⁊ ſic ul terius ſemper fit maior ⁊ maior diuiſio materie/q̄ ꝑ᷒ quamcunqꝫ circulatõnem ſi reditō fiat ad aliquid eiuſdem ſpeciei cum ꝑmo corrupto/non erit ex eadē ma teria totali/ ⁊ per conſequens non erit idem: quia ad idemptitatem numeralē requiritur eadem materia/ſicut eadem forma ſm philoſophū.xij.metaphiſice c.ij./⁊ per ratõnem: quia eſt ꝑncipiuꝫ eſ ſcñdale totius. /Preterea.2° agens na turale non poteſt agere niſi per motum uel mutatõnem/motus autem ⁊ muta tio non poteſt redire idem: quia ei᷒ vnī tas eſt continuitas ⁊ interruptio uel ite ratio repugnat cõtinuitati/ergo ⁊ vnita ti motus: ⁊ mutatõnis/Non ergo ꝑmi nus eius poteſt redire idem. /Et iſta ra tio ꝯfirmatur ſic: ſicut hoc ꝓductuꝫ ad productum. ita hec productō ad produ ctionem/ergo permutatim: ſicut produ ctum ad productõnem/ſic hoc produ ctum ad hanc productõnem. Sed non poteſt eſſe productum ſine productõne /ergo ⁊ hoc productum ſine hac produ ctõne/ſed h non poteſt redire eadem: qꝛ mutatio/ergo nec hoc ꝓductū. /Prete rea: nõ poſſet redire idē niſi ipm poſſet eē eadē põ/ſꝫ h falſū eſt/qꝛ aut eadeꝫ põ ſemꝑ manēs aut de nouo reducta. nou ꝑmo mõ. Quia potentia corrumpit i ad uētu forme/⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ᷒ ꝑmā reductõem

ad actum non manet eadem potentia: Nec secundo modo, quia sicut forme succedit alia privatio q̄ que p̄cessit eaz ita forma resolvitur in aliam potentiā si in aliquam resolvitur. Probatur etiam simul q̄ neutro modo: quia ad p̄teritū non est potentia: hec forma est p̄terita. Quare etiam non statim reducitur a natura idem si potentia ē ad idem in susceptivo: et natura potest esse causa activa/ in hoc enim non est ratio cum natura agat ex impetu: quare non ita statim reducat idem sicut non statiz adminus habito tali ordine formarum s̄m quē potest reducere idem specie. Sz manifeste videmus q̄ nō statim in p̄ma reductōe eiusdem s̄m speciē reducit idē numero: quod apparet ex actibus ul' accidentibus omnino aliis ꝯsequentibus saltem ut inseparabilibus ipsum supposituū/ et ista questio posita sub quare posset esse quarta p̄ncipalis ratio.

Tertia opinio est

media que ponit q̄ etsi non omnia possunt redire eadem numero per actiōem nature: tamen aliquid potest redire idē numero/ pro hac opinione arguitur primo per illud phi. viij. metaphysice. iij. c. Si agens idem et materia eadem effectus erit idem/ quia non assignat diversitatem effectus possibilez nisi p̄pter diversitatem efficientis uel materie. sz possibile est idem efficiens esse et candē materiam respectu secundo p̄ducti q̄ erāt respectu p̄mo producti/ ergo possibile ē secundo productuz esse idem cum p̄mo producto/ Minor probatur: quia si frequenter in corruptōne fiat dispersio ul' divisio materie/ tamen possibile ē oppositum in multis casibus: puta si includatur ignis intra vrinale: et ibi corrumpat in aerem/ deinde ex illo aere generetur ignis per reflexionem radiorū solariuz uel aliter/ materia inclusa erit eadem. Consimiliter si ex solido generat solidū ubi precise forma geniti potest sequi formam corrupti/ sequitur q̄ qua ratione tota materia prefuit sub forma corrupti pari ratōne eadem tota suberit sub forma generandi. Respondetur q̄ illud phylosophi debet intelligi cum hac adiectōne simul. quia s̄m philosophuz. 5. physicoz. Non t̄n est numeratio propter alietatem speciei et subiecti: sed etiā temporis. Alia responsio et melior: q̄ philosophus asserit: q̄ si agens aliud: et materia alia q̄ effectus est alius. Sed non ex opposito antecedentis. si agens idem et materia eadem infert q̄ effectus sit idem/ unde in fine concludendo ait: Si ergo contingit idem ex materia facere palam/ quia principium quod est ut movens idem/ nam etsi materia altera: et movens/ et quod factuz est supple erit aliud. Contra primā responsionem si agens agat nunc in a. instanti/ causabit aliquid. istud sit b/ si non agat nunc sed cesset usq3 ad instans. b/ causabit idē/ ergo si causet in. a. et tempore intermedio inter. a. et. b. destruatur illud causatum/ et iterum agat in instanti. b. causabit illud idez/ consequētia patet ex hoc q̄ cōtinuitas temporis intermediū nihil facit ad idemptitatez permanentis: quia habet esse idem in illo tempore/ et in termi nis illius temporis/ si neges assum p̄tuz: quia in. b. instanti non potest idem causatum habere eandem influentiaz quā habuit in instanti. a/ et ideo non poterit tunc idem causare. Contra hoc dupliciter. primo quia similis influētia sufficit ad idemptitatem effectus/ si enīz in instanti. a. esset aliud agens approximatum passo produceret idez numero q̄d istud agens producit: et tamen illa influentia non esset eadem numero cum influentia istius/ sed tantum similis/ nunc autem in alio instanti: puta. b. est influentia similis que fuit in instanti. a. P. influentia illa non est aliquid absolutū receptum in causa secunda: quia tūc cā secunda p illud receptuz posset agere si ne causa p̄ma: cuius influentiaz recipit. quia iam habet in se totū illud propter quod indiget actōe cause p̄me/ quod inconveniens est/ ergo influentia cause superioris respectu inferioris nō est aliquid receptū in causa superiori/ unde est tantū mō ordo eius in causando ad cām superiorem cōtinue quantū est de se coagentem/ non ergo erit alia influentia/ sic nec alius ordo cause superioris ad inferiorez. Preterea. aut simpl'r impossibile ē idē numero alias p̄duci/ et tunc sequitur q̄ deus in hoc tunc nō poterit/ aut nō simpl'r impossibile/ et tunc sequitur q̄ i causalitate coz i quibus p̄us fuit istud possibile/ et nunc erit/ sed p̄us fuit in causalitate causarum naturalium/ ergo et nūc erit.

Quantum ad istuz

articuluz respondeo q̄ opinio tertia vī p̄babilior/ p̄ma enim de reditu omniū est oīo improbabilis/ saltē q̄a est ꝯtra fidem/ nec p̄ ea est ratio efficax: q2 illa d̄ reditu celi et dubiuz ān̄s supponit/ et dubia est illatio. Scd̄a opi. non p̄bat sufficienter impossibilitatē reditꝰ cuiuscūz p̄ naturam/ Et ideo potest teneri tertia: quia nō apparet quare nō possit nā aliqd idē numero reducere/ si. n. ubi est cōtinua actō agentis natural' respectu producti: sicut est in sole respcū radij si pōnatur in p̄mo instanti p̄ducere radiū: et in tp̄e habito ꝯservare in ultimo instanti: puta. b/ erit ibi idē radius: cum non dependeat illa idemptitas radij in scd̄o instanti ad se ip̄m in p̄mo instāti/ uel ab existētia eius in tp̄e intermedio: q2 sine illa exītia posset idē numero fuisse p̄ductuz in eodem instāti/ sequit ergo q̄ illo esse intermedio destructo posset idez eē in utroq3 extremo/ et licet in aliis agentibus ubi diceret agens nihil agere post p̄mum instans/ esset cessatio quantum ad illud respectu p̄ximi agentis/ tamen argumentū manet idē respcū remoti agētis a quo continue dependet effectus/ et i isto effectu dependente a p̄ximo agente immediate ꝯcludit p̄positū. Ad illa ergo que sunt p̄ opinione scd̄a/ et ꝯtra illam tertiam p̄ ꝯñs/ ad primum/ responsum est in prima questione. Ad secunduz magis posset ex illa dubitatōne. v. phi. trahi oppositū/ quia si sanitas ꝯtinuata p̄ diem manet eadē/ quare nō eodem modo illa que fuit in mane et interrupta in meridie et reddita in vespere erit eadem/ unde nō habet ibi expresse negativa q̄ al legat. Ad illud de p̄dicamentis: si p̄us tio que est terminus a quo non pōt redire eadem: nec terminus ad quē. et hoc loquendo de p̄mo termino a quo et respectu agentis naturalis/ nunc autē non est causa quare illa nō redit eadem nisi q̄a positivū cum quo ꝯiungitur non redit idem/ si enī forma s̄m ordinē generationis immediate p̄cedens aliaz in mā pōt redire/ non apparet quare non possit etiam redire p̄vatio concōitans/ illa ergo p̄positio de p̄dicamentis intelligitur in ordine naturalis generationis s̄m descensum: quia post p̄vatōnem ibi nō redit habitus: quia non redit forma immediate p̄cedens illum habitum s̄m ordinez generatōis. Potest breviter dici q̄ illa intelligit de idemptitate s̄m spēm nō numerali/ et tunc de immediata reditione et p̄ ꝯsequens neutrum de reditione mediata. Ad illud. vi. ethi. intelligit phs. ingenita facere que facta sunt idest non potest facere quin facta fuerunt/ sed non sequitur ergo non potest facere ea p̄sentia/ non enim repugnat ea facta fuisse et nunc esse p̄sentia alia factōe/ etiaz si destructa fuerint inter p̄mam factōem et secundā. Ad rōnes ad p̄mam patet q̄ illa ratio nō deberet movere/ tum quia aliquis p̄ materie eadem non obstante divisione materie manet/ ergo in illa p̄te reduceretur eadem forma que prius/ tum si non propter aliud impeditur reditio

eiusdem forme nisi ppter alietatē mãe. ꝛ tunc generatū nouū esset prim nume raliter idē ei quod p̄fuit/ptim diuersuz. ꝗꝛ p illa parte materie que manet eadē esset genitū idem p̄us corrupto/p alijs aūt ptibus materie que successerunt ill' qui fuerant in corrupto/ꝛ disperse sūt ess̄et generatū aliud a corrupto/stum quia deus uel angelus posset colligere omnes partes materie ipsius corrupti ꝛ applica re eas agenti naturali in debita pporcō ne/ꝛ sic rediret idem numero totum qd̄ p̄us fm illam ratōnem. Similiter natu raliter potest eadem materia saluari to ta sine diuisione: utpote ignis in vrinali cōuertatur in aerem/ꝛ econuerso totus ille aer conuertatur in ignem/hic nō est dispersio materie. Est ergo responsio ꝙ non oportet necessario materiam p̄orez corrumpi ꝛ diuidi/ꝛ licet maneret eadē illa non esset tota ratio reditionis eius dem. Ad aliud de motu ꝛ mutatione responsuz est in prima questione. Ad confirmationem de permutata pporti one: Respondeo. pmutata pportio ac cipitur ab euclyde. li. v. ↄclusione. xv. si alique quantitates sunt pportionales pportionate quoqꝫ quantitates erunt/ꝛ transfertur illud ad argumenta patet per p̄hm. ij. priorum. si a. ꝛ. b. conuertū tur/ꝛ. c. ꝛ. d. conuertuntur/si a. ꝛ. d. ↄtra dicunt. ꝛ. b. ꝛ. c. ↄtradicūt. ꝛ hoc modo vtiliter ualet argumentum a permutata pportione. si permutatio fiat quantuz ad contradicere ꝛ conuerti. Si autez fi at quantum ad sequi uel antecedere nō valet: sed facit fallaciam cōsequentis/nō enim ualet h̄ sicut homo ad non hoiez sic aīal ad non aīal/ergo permutādo sicut homo ad animal fm ↄsequentiaz se ha bet/sic non homo ad nō animal fm cō sequentiam. Ad ppositum quia argu itur quo ad hoc/quod non est posse esse sine hoc/consequentia non ualet/quan do cōmune determinat sibi aliud com mune/ꝛ inferius sub communi non de terminat sibi aliquod inferius sub alio cōmuni/istud autem est bene possibile: quia ex eo qd̄ commune determinat si bi aliud ↄmune/non sequitur nisi quod inferius determinat sibi idem cōmune. Exemplum. sicut superficies ad hāc su perficiem/sic color ad hunc colorem: ꝛ econuerso/ergo permutādo sicut super ficies non potest esse sine colore/sic nec hec superficies sine hoc colore. Non sequi tur: quia etsi cōmune vnuz determinat sibi aliud ↄmune/non tamen singulare. Consimiliter sicut corpus ad hoc corp' ita locus ad hunc locum/ergo permuta tim/sicut hoc/ad locum/sic hoc corpus ad hunc locum: sed corpus non potest esse sine loco/ergo nec hoc corp' sine h° loco/non ualet ↄsequentia/quia non eo dem modo determinat sibi hoc corpus hunc locum sicut corpus locuz/sz bene sequitur si illō quod necessario requiri tur ad aliud non potest esse sine aliquo nec illud ad quod requiritur potest esse sine illo/ꝛ ita cum pductio necessario i cludatur in ratōne huius pductōnis/si pductio non potest esse sine producto. sequitur ꝙ hec pductio non potest esse sine hoc pducto/sed nec pductio in cō muni/nec pductū in cōmuni necessario requirit hanc pductōnem. Breuiter per mutatio non tenet nisi fm idem fm qd̄ p̄us pcessit pportio/uel fm aliquid in quo pportōnem esse includitur in p̄ma pportōne/sicut in hoc quōd est pporti onale esse fm cōuertibilitatem includit pportionalia esse fm repugnantiā. Sz in pposito non est ita: quia in hoc qd̄ ē pportionale esse fm supius ꝛ inferius/nō includitur vniuersaliter pportionalia esse fm inseparabilitatem talem in inferi oribus/qualis est in supioribus. Ad a liud dico ꝙ p̄ncipiuz potentiale semper manet idē ꝛ illud sufficit ad hoc ut for ma recipiatur/quia si ultra istud princi pium queras aliam potentiam/que est respectiua/illa nihil facit ad receptōnem forme/si tamē illa requiratur/potest di ci ꝙ vere nunc est eadem/ꝛ cum queris aut semper manet/aut redit eadē/vtrūqꝫ potest dari/primum quidez quia abso lute loquendo de potentia que dicit or dinem receptiui ad receptuz ille. s. ordo manet idē/sine anteꝗ̄ receptuz insit/siue quando receptuz inest: quia ille ↄsequit naturā receptiui/que nata est pfici a ta li forma. Et pbat illā manēr: quia si de us reduceret eandē formā quod non ne gat sibi possibile/illa faceret p se vnum cum mā sicut p̄us/ꝰ in mā esset potētia respectu eius eadem que p̄us. Et tūc cū arguitur potentiam destrui in aduētu forme/oportet dicere ꝙ hoc nō intelligi tur pprie de ipsa ratōne potentie: sed d̄ quodā respectu ↄcomitāte potentiā/qm habet p hoc quod est ante actū: que ē q̄ dam p̄oritas durationis ad actum/non aūt includitur p se in ratōe potētie: qꝛ simul ipsa potest esse cum illa prioritate ꝛ cū simultate ad actū. Posset etiā di ci ꝙ potentia ante actum manet eadem semp ꝛ cum actu/nec tn̄ sunt opposita simul quia potentia ante actum non est ad formā p illo eodē nūc: p quo inest a ctus sed p alio: qꝛ p nunc hꝫ actū. Po' aūt ante actū nō inest ad eandē formaz sꝫ p futuro/ꝛ ꝙ altera illarū respōsio" sit uera: pbatur p h̄ ꝙ si aliquid pōt ha bere potentiā ad formā/iā habet poten tiā/qꝛ impossibile nō pōt fieri possibile ꝛ p ↄn̄s nō pōt aliqn̄ hr̄i pō ad aliquaz formaz qn̄ nunc habeat si susceptiuum possibile nunc est. Aliter diceret ꝙ ea dem potentia rediret: sicut ꝛ possibile ē eandē actum redire/ꝛ tunc diceret ꝙ p instanti p quo actus inest nō manet po tentia que est opposita actui/redit aūt cessante illo actu. Ultimo modo dice retur ꝙ a p̄ncipio creatōnis in p̄ncipio potentiali sunt distincte potentie tot q̄t sunt forme receptibiles/non tn̄ distincte specie: sed numero/non p̄cise tot sed ad eandem formā sunt tot quotiens illa fo ma potest induci/ꝛ vnaqueqꝫ illarū po tentiaꝝ desinit esse aduenīēte suo pprio actu/nec illa redit: ꝛ tn̄ eadem for' pōt redire: qꝛ ad illam nō tn̄ erat vnica pō sed alia/ꝛ alia/fm qd̄ erat alias ꝛ alias i ducibilis in idem p̄ncipium potentiale. Cum arguit contra scdm membruz ꝙ nō possit eadem potentia redire: qꝛ nec p̄uatio/dcm̄ est supra ꝙ p̄uatio pōt redi re si positū aut adiungit p̄uatio potest ꝛ eodem modo dī potentia si potest re dire illa forma prior ordine generatiōis quā comitatur illa potentia ad illam se candam. Cum arguit contra vtrunqꝫ membruz ꝙ potentia nō est ad p̄teritū/ verum est ut p̄teritum/vnde non est pro prie potentia ut illud quod fuit non fu erit/sed potentia est ad illud quod fuit preteritum: inquantum tamen ipsū po test esse futurum. Istud autem argumē tum de potentia non tantum concludit contra agens naturale: sed etiam contra reditionem eiusdem forme materialis per actōnem diuinaz: quia illa requirit potentiam in materia quā perficit: qui diceret istas potentias nihil esse loquē do de quacunqꝫ potentia preter illam: q̄ dicit respectum recipiētis ad formam receptam/expediret se breuiter d̄ tota ista briga/quia quot ponantur nihila nō est cura. Illa autem que est realis relatō ex parte materie ad formam: sicut econ uerso īformatio est realis relatio forme ad materiam/illa inquam redit eadem si forma redit/uel si nō rediret/an ↄposi tū posset idē redire/dcm̄ est in p̄ma que stione. Ad ultimum quare statim i p̄ ma reditione eiusdem fm speciē non re diret idez numero/potest dici ꝙ aliqua sunt impedimēta ex parte passi uel agē tis ppter que accidētia inseparabilia p̄mi nō sūt statī reducibilia: ꝛ sine ill' n̄ redu ceret eadē sba/nō sic oꝫ sp esse talia ipedi entia.

De secundo articu

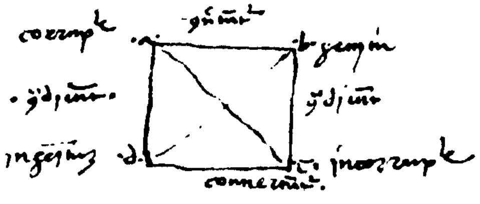

lo p̃ncipali absolute possibile est nãe reducere corpus mixtũ idẽ supposita tertia opinione in p̃cedenti articulo / sz nõ est possibile reducere idẽ eodez modo quo reducet. Prima ꝯclo ꝓbat: qꝛ si tertia opi. in p̃cedenti articulo sit v̓a quãcunqꝫ materia tota eadẽ approximat agẽti eidem sine impedimentis / põt idez reduci nec tñ eidem agẽti numero: sz eidez ẜm spẽm / qꝛ idẽptitas ẜm spẽm in agẽte eq̃ualet idemptitati numerali / ꝓbatio. s. in illo instanti h̃ ignis ex illo ligno generat ignẽ hũc / si in eodẽ instanti ille ignis eẽt approximatus eidẽ ligno gñaret eundẽ ignẽ / sz possibile est totã materiam ex q̃ formabat corp᷒ istud aĩs in gñatõe nãli eẽ iterũ sub forma semis ⁊ mẽstrui in alia matrice / sicut ꝓbat p dcm̃ Greg. moral. iiij / ⁊ ponit di. ix. q. i / ĝ tũc i alia matrice formaret idẽ corpus mixtũ. ¶ Secũda ꝯclo est mihi certior: qꝛ ista depen det ex q̃busdã si opi. 3ᵃ dcã sit v̓a / illã secũdã ꝓbo: qꝛ tota nã activa est alligata cuidam ordini formarũ in transmutatione / ita ꝙ tota nã nõ posset imediate p̓ acctũ inducere vinũ / solus de᷒ in agẽdo nõ limitat ad illũ ordinẽ ⁊ maxime est ille ordo necessarius respectu agenti nãlis / qñ p̃cedit ad pfectũ / quia illud non põt plibus sed pauciorib᷒ modis ꝓduci ¶ Nunc aũt mixtũ istud est pfectũ int̃ illa corruptibilia: ⁊ iõ ad ipm determinatur magnus ordo informis p̃uĩs ẜm ordinẽ nãlem: utpote semis / sanguinis ⁊ carnis ⁊c̃. Nunc ãt tales for᷒ nõ p̃cedẽt illaz formatõez corpis eo mõ q̃ tunc repabit qꝛ subito repabitur de cinerib᷒ uel pulueribus: uel aliĩs in quib᷒ fuerat p̃us resolutũ / ĝ tota nã creata nõ poterit reparare illud corpus eo mõ q̃ tunc repabitur

De tertio articulo

repato illo corpe a q̃cunqꝫ / vĩ ꝙ a natura possit aĩa reuniri illi corpi: qꝛ illa forma est dispõ q̃ est necessitas aĩe rõnalis. ¶ in nã ĝ est dispõ necessitas ad aĩatõnem sz ad totalẽ dispõnem sequitur nec̃io illud ad qõ disponit. Sz ꝯ pz ꝙ illa anima nõ põt ab aliq̃ creatura alia a se reuniri corpi / sz nec a se ipsa tanq̃ a p̃n° effectiuo illius vnitõis / ꝓbatio vtriusqꝫ / cã equoca ẽ simplr̃ nobilior effectu / et ꝓbat auctoritate Aug. 83. q. q. ij. Omne qõ fit ei a q̃ fit par esse nõ põt. Aliõqn iusticia que sua vnicuiqꝫ tribuere dꝫ de reb᷒ auferatur necesse ẽ / intelligit aũt de cã equiuoca / quia iusticia in cã vniuoca req̃rit eq̃litatẽ / sz in equoca eminẽtiã / Idẽ vult auic. vi. metaphi. c. iij. / Idẽ vult aug᷒. super genes. xij. ꝙ agens est prestantius passo / q̃ ꝓpõ ut alias dictũ ẽ depẽdet ex illa: agẽs est simplr̃ pfectius suo effectu formali: sz hõ est simplr̃ pfectior aĩa sua sicut totũ pte / ⁊ q̃cunqꝫ alia fõa corporea pz ĝ nec anima / nec aliq̃ fõa corporea alia ab hoĩe põt esse cã effectiua hoĩs. ¶ Itẽ. 2. phi. For° ⁊ efficiẽs nõ coincidũt in idez numero / ĝ aĩa q̃ est cã formal hoĩs nõ ẽ cã effectiua eiusdẽ. ¶ Itẽ. nõ min᷒ nãlis fuit p̃ᵃ vnio fcã in gñatõne q̃ illa fcã in resurrectõe / sz aĩa nõ potuit eẽ cã effectiua illi᷒ vniõis: sz solus de᷒ creãs ⁊ infũdẽs ĝ ⁊c̃. ¶ Cõcedo ꝯclonẽ ꝙ si soli v̓tuti actiue diuie sbẽ p̃ᵃ ꝓductio hoĩs / soli eidez suberit ꝓductio 2ᵃ / ista aũt ꝓductio est in aĩatõe corpis organici. ¶ Ad illud in oppo᷑ dico ꝙ in tota nã nihil ẽ in susceptiuo qõ sit dispõ nec̃itãs ad formã: qa cũ q̃libet tali stat põ ꝯdictõis: cũ ista necessario ꝯcõitet susceptũ qõ est p̃cise susceptũ tal. n. repugnat nec̃itati / Sz illõ vbũ vsitatũ de dispõne q̃ ẽ nec̃itas / dꝫ sic itelligi: ꝙ dispõ nõ sit rõ nec̃itati / sed ꝙ ipsa posita agẽs nec̃o iducat for᷑ ad quã ẽ dispõ / uel nec̃itate simplr̃ / sic qñ est mere nãle / uel nec̃itate ẜm qd / ut quãdo agens est uolantar᷑ / ⁊ disposuit sic agere ⁊ h᷒ ultimo mõ forma corporeitati est dispõ nec̃itans ad aĩam / nõ ꝙ ex ista / sub v̓tute eius sequat aĩatio / sz qꝛ ipsa posita agens necessitate ꝯditiõata sue dispõnis inducit formã ad quã est /

Ad argumẽta p̃n

cipalia. Ad p̃ᵐ dico ꝙ nõ est aliqua potentia passiua creata cui nõ r̄ndeat po° actiua in nã / ne ponat passiua frustra: sz diuersimode ponit illa actiua in nã ẜm p̃hos ⁊ theologos / stricte. n. accipiendo nãm actiuã ꝓ nã creata: qꝛ Aristo. ponit intellectuz immediate induci a deo: vt tactũ est. q. j. ist᷒ di. nõ cuilibet potẽtie passiue corr̄ndet ꝓpria actiua in nã / sed accipiẽdo nãm ꝓ agẽte nãli nec̃itate: sic p̃hs diceret eã potentiã actiuaz in nã. qꝛ p̃mã cãm agentez nãli nec̃itate in istud passum / Sed theologi negãt etiã in nã esse potẽtiã actiuã isto mõ: qꝛ p̃ᵐ dicũt agere in istud nõ nãli nec̃itate sed libere: ⁊ tũc ẜm eos cum dĩ correspõdet aliq̃ actiua in nã / natura debꝫ ibi accipi cõiter ad totũ ens / nec etiam ipi ponũt magis frustra aliquid in ente q̃ p̃hs: qꝛ eque põt po° passiua reduci ad actum si reducat nõ ab agente creato sed increato / nec nãliter actiuo / sed libere sicut si ab agẽte alio mõ poneret reduci. ¶ Ad aliud / ꝯñia nõ valet: põt in ꝓcessum resolutiuũ / ergo ⁊ in illũ ꝯpositiuum qui fuit in ꝯponendo / pz instantia / possum. n. diuidere soliduz: nec tñ ptes diuisas possuz iterũ ꝯtinuare. ¶ Ad tertiũ: vno mõ negat eandez mãm totalir̃ in se et in ptibus posse approximari iteruz alicui agenti ꝓpter diuisionẽ partiũ mãe que fit in corruptõe. ¶ Alio mõ negat materiam eandẽ posse manere vel redire: tamẽ istud argumentũ tãgit illud gñale de q̃ tractat in p̃mo arti° solutõis: ⁊ est ꝓ tertia opi / que nõ est ibi simplr̃ reprobata

Quarto quero

vtruz resurrectio sit nãlis. ꝙ sic. ẜm Dam. li. iij. c. xliij. Qõ cõe est oĩbus in eadẽ specie nãle est / resurrectio est h̃mõi. ĝ ⁊c̃. ¶ Itẽ: mot᷒ est nãlis qui terminat ad quietẽ nãlem: qꝛ nãliter mouet moble ad illud in q̃ nãliter quiescit: ⁊ pari ratõe mutatio ẽ nãlis q̃ t̃minat nãliter ad formã nãliter pficientem mutabile / sed resurrectio ẽ h̃mõi: qꝛ pfectibile nãliter pficiet illa forma reunita. ĝ ⁊c̃. ¶ Oppo᷑ Dyo. de di. no. c. xvj. dicit de resurrectiõe ipam vĩsaz eẽ supra nãm / ĝ non est nãlis. ¶ Preterea: ad cognoscendũ effect᷒ nãles põt ptingi p rõnem nãlem / nõ sic ad resurrectõez / ex q̃ q. hui᷒ di / ĝ ⁊c̃. ¶ Preterea: qõ nãle ẽ euenit in plurib᷒ nõ tñ suppositis: sed etiã tpibus: qꝛ euenit q̃tiens cã eius q̃ nãlis ẽ nõ est impedita / est aũt ipedita in paucioribus / sed resurrectõ tñ semel euenit ergo ⁊c̃.

Intelligendũ

est h̃ ꝙ nãle equiuoce accipit. qõ apparet ex hoc: qꝛ diuerse opponit: et illa ẽ vna doctina cognoscẽdi multiplex. s. theologorũ / opponit. n. nãle vno mõ supnãli / alio mõ libero vl voluntario / tertio mõ violẽto / nãlitas. n. aliqñ ptinet ad p̃nci᷑ actũ: ⁊ tũc opponunt sibi liberũ vno mõ / ⁊ alio mõ supnãle / nã agens nãle vel nãliter dĩ qõ opponit libero: qꝛ agit nec̃itate nãli / Sed voluntariũ vel liberũ qõ seipm determinat ad agendũ / ⁊ illo mõ loquit p̃hs. ij. physic. diuidens nãm ꝯ agens a ꝓposito / ⁊ ix. metaph. c. ij. ⁊ iiij. de potentiis actiuis irrõnalib᷒ / ⁊ actiuis rõnalib᷒ siue liberis. ¶ Alio° ex pte p̃ncipij actiui / nãle dĩ qõ hꝫ nãlem ordinẽ actiui ad passiũ / ⁊ supnãle: qꝛ excedit oẽm talẽ ordinem nãlem / ⁊ illo mõ quodcũqꝫ agẽs causatum dĩ nãle / ⁊ solũ agẽs increatũ dĩ supnãle. ¶ Ex pte passi opponitur naturale vno mõ violento: put nãliter dĩ moueri vel pati qõ patit ẜm ꝓpriã inclinatõnem passi / violenter v̓o qõ patit ꝯtra inclinationẽ passi / ⁊ ex hoc sequit nãle et violentũ nõ sunt opposita ꝯtraria immediata: immo ẽ inter ea mediũ qñ. s. passum neutro mõ se hꝫ neqꝫ inclinat ad illud qõ recipit / neqꝫ ad oppositũ sicut superficies ad albedinẽ vel nigredinez vel

ad mediū. Sequit etiā qꝛ nō pōt eē violentia in pmo passo. s. mā prima: qꝛ nō inclinat ɔtra aliqd cui' est absolute receptiuū: ꝛ hec distinctio illoꝝ oppositoꝝ ꝛ mediȷ̄ accipit in passo vt cōpatur ad formā ad quā trāsit. Vt aūt passuȝ ɔpatur ad agēs a q̄ recipit formā dr̄ nāliter moueri qñ mouet ab agēte nāliter sibi corrñdenteȝ: supnāliter aūt moueri qñ ab agēte supra totū ordinē agentis nāliter ꝓportionato isti. Sic ḡ habem' nāle duplr̄ vt ptinet ad actm̄: quia vt distinguitur ɔ̄ liberū ꝛ supnāle: ꝛ nāle vel nāliter duplr̄ vt ptinet ad passuȝ: qꝛ vt distinguitur ɔ̄ supnāliter ꝛ ɔ̄ violentū.

Sed ɔ̄ distinctōem duoꝝ vltimoꝝ mēbroꝝ arguit: qꝛ ſm pħm. iij. Ethic. violentū est cuius pnci^{m} est extra nō ɔferente vim passo: ḡ in diffinitōe violenti ponitur pnci^{m} motiuū: ꝛ p ɔñs violentuȝ essentialit̄ nō tm̄ accipit ex ɔpatione ad passuȝ sed ad agēs. Rñdeo: ꝛ ad quotcunqꝫ tales instātias p hanc ꝓpositōeȝ illud est p se cā quo posito circūscripto alio vel variato sequit effect': nūc autē hꝫ forma cōtra quā inclinat receptiuū nō inducat nisi p agens p se violentans passum: tm̄ per se rō violenti est ex habitudine passi ad formā: quia passo ꝛ forma manentib' in sua ratōe: puta ꝙ forma sit receptibilis tm̄ ɔtra inclinatiōem passi: quōcūqꝫ variat agens passuȝ violenter recipit. hoc etiā apparet: qꝛ non tm̄ in induci sed etiā in pmanere dicit ꝙ aliq̄ forma violēter pmanet in passo et diu: aliq̄ aūt naturalit̄ ita ꝙ circūscribēdo agens: qꝛ. s. nō habet actōem post inductionē forme ibi ē naturalitas vl̄ violentia pcise ɔpando formā ad receptm̄. Cōcedo ḡ ꝙ in descriptōe ponit agens tanꝙ extrinsecū: sed non tanꝙ p se complens: nec tanꝙ per se cōstituens rōnem violenti: sed tm̄modo cōpletur p illud passo vim nō ɔferente, ꝛ maneret violētum post oēm actōem agētis: sicꝫ si lapis posset descere sursum sine ɔtinua actione detinētis. Addit tm̄ princi^{m} in descriptione violēti tanꝙ cā extrinseca. Cōsimilit̄ lȝ passuȝ recipiat aliquā formaȝ aliquo mō supernālem: ꝛ in hoc posset supernālitas dicere modū habitudinis passi ad formam: tm̄ nunꝙ dr̄ supernāle nisi qꝛ recipit eā a tali agente: cui' ꝓbō est: qꝛ si formā nāliter sui pfectiuaȝ reciperet a tali agēte: adhuc reciperet eaȝ supnaturalit̄: nō quidē ꝓpter habitudineȝ ad formaȝ: qꝛ sic nāliter recipit: sed ꝓpter habitudinē ad agēs a q̄ recipit. Ad ꝓpositum: resurrectio significat passioneȝ cui corrñdet p actōne resuscitatio: ḡ in qōne an resurrectio sit nālis: nō accipit nālitas nisi ꝓut ptinet ad passionē. Sȝ in qōne an resuscitatio actiua sit nālis: accipiet nāle vt ptinet ad actiōem ꝛ ad cām actiuam. Primo ḡ mō dico ꝙ erit nālis vt nāle opponit violēto: sȝ nō naturalis vt nāle opponit supnāli: sed erit supernālis. Et rō vtriusqꝫ mēbri pȝ ex dictis in. j. arti. Rō primi: qꝛ passum inclinatur nāliter ad formā quaȝ recipit. Rō scdi: qꝛ nō recipit ab agēte nāleȝ ordinē hñte ad istud agendū: sed supra totum istud. Si vō queratur de resuscitatione actiua an erit nālis: Rñdendū est ꝙ vtroqꝫ mō q̄ nālis ptinet ad actiōem illa erit nō nālis: qꝛ ꝛ ab agente libē nō nāli necitate: ꝛ ab agēte supra totū ordinem causarū creatarū que dicunt hēre ordinē nālem agendi in passo.

Ad argumēta. Ad

pmū: auctas Dam̄ intelligenda ē de eo qō est cōe omibus in specie a pnci^{o} intrinseco vel a cā nālt: nō sic hic: ꝛ pȝ ꝙ sic intelligit: qꝛ ꝓpōnem sic intellectaȝ applicat ad opatiōeȝ duplicē, de xp̄o q̄ est in omibus in specie humana a cā intrinseca vl̄ saltē nāli. Ad 2^{m} ꝓbat tm̄modo ꝙ resurrectio sit nālis vt opponit violēto: tm̄ quod tangit ibi de mutatione habet dubiū an resurrectio sit mutatio: et dicet in sequenti qōne.

Quinto quero

vtrū resurrectio sit in instāti. ꝙ nō. j. ad Thi. iiij. Mortui qui in xp̄o sunt resurget pmi: dein nos qui viuim' ꝛc. ḡ illi qui inuenient mortui in aduētu christi pmo resurgēt: ꝛ deinde illi rapti in obuiā morientur: ꝛ postea resurgēt: ergo nō simul erit resurrectio istoꝝ ꝛ illoꝝ: nō ergo in instanti.

Preterea: aug. xx. de ci. dei. c. xx. tam ineffabili velocitate reduceret antiquissimoꝝ cadauerū puluerem in mēbra sine victura. Ipe aplus aptissime dicit: Velox aūt ꝛ tardus ſm pħum. iiij. physic. tpe determinant: ꝛ eodem. c. xxj. ad immortalitatē p mortē mira celeritate transibūt. Preterea in resurrectōe aliquid qō prefuit corrumpet: qꝛ materia illa que recipiet formā nouā prefuit sb̄ alia forma corrūpenda: illud corrūpendum habebit esse finitū: oē aūt vndiqꝫ finitū positiuū habet admin' duos terminos positiuos: ḡ id esse ꝓcedenti hebit duos ꝯminos positiuos: ꝛ per cōsequens ē dare vltimū instās illius pcedētis: ḡ si resurrectio erit imediate post esse illi' ꝛ in instāti: erit instās immediatum instāti: qō est cōtra pħum. v. ꝛ. vj. physi. Preterea: corp' tūc corrumpendum hebit esse pmanens: pmanēs autē nō hȝ esse in tpe nisi qꝛ in instāti: ḡ si immediate pcedat esse corpis resuscitādi: sequit ꝙ pcedat in instāti immediato illi esse: ꝛ tūc vt pus corpus resuscitandū nō poterit hēre esse immediatū in instanti. Oppositū. j. cor. xv. In momēto in ictu oculi i nouissima tuba: quā auctez Aug. dicit de ci. vbi pus p ꝓbatōne resurrectiōis subito fiēde. Preterea gnātio ē in instāti: ḡ ꝛ resurrectio. Ꝺ mgr̄ in lr̄a dicit ꝙ in instāti erit resurrectio.

Respōdeo cum re

surrectio ſm Dam̄. vt dictū est sit iterata surrectio ei' qō cecidit: cecidit aūt p' totus hō per sepationem intellectiue a corpe: ꝛ scḋario cecidit illud corpus mixtum p corruptōem in aliud vel alia: ꝛ ɔuersus sit ordo gnātionis ꝛ corruptionis: ac p hoc oporteat pus ordine naturę corpus repari ꝙ animā reuniri: illaȝ aūt repationem corpis pcedit collectio partiū māe que disperse erāt p resolutionem corpis in diuersa statim vel cum mora. pmo ḡ oportet vidē de isto pambulo resurrectōi qō est collectio ptium corpis. 2° de inductōe for^{e} corpis in materiā illā. 3° de vnōe aīe ad corp' illud. De p^{o} dico ꝙ fiet ministerio agēdoꝝ: et iō in tpe: sāns pȝ ex illo dicto saluatoris Mat. xxiiij. Mittet fili' hōis angelos suos cū tuba ꝛ voce magna: ꝛ cōgregabūt electos ei' a q̄ttuor vētis a summis celoꝝ vsqꝫ ad ꝯminos eoꝝ: qō ē dictuȝ: qcūqꝫ dispse fuerint ptes māe corpis in elementis: siue in igne: siue in trā: a summis celoꝝ usqꝫ ad ꝯminos eoꝝ: siue in q̄dcūqꝫ corp' mediū aqueū aereū vel impfecte mixtū a q̄ttuor vētis: oēs māe ptes recolligent ꝛ reuniētur. ɔñia apparet p hoc qō dictuȝ ē in. ij. li. di. ij. q. ix. ꝙ angelus nō pōt mouere corp' in instanti.

De secundo

dico ꝙ illa forma^{e} corporis erit in instāti: qꝛ fiet imediate virtute diuina: nā angelus nō poterit illaȝ formā sb̄alem inducere in māmꝫ. virtus aūt diuina etsi possit successiue agere: ꝛ successiue inducē formā: sicut virtus creata: ꝛ forma sb̄alis posset successiue induci: qō aliqui negāt: tm̄ magis ɔgruit ꝙ illa virtus formam inducibilem in instāti inducat in instanti: quia nunq̄m est successio necessaria nisi ꝓpter aliqueȝ defectuȝ agētis. Nā oēs ille cause tacte a cōmen. iiij. physi. c. de vacuo: mobilis ad motorē: ꝛ mobilis ad mediuȝ: et mediȷ̄ ad motorem reducuntur finaliter: sicut als tetigi ad impfectōem virtutis agentis: ꝓpter quam impfectionem pōt sibi mobile resistere nō absolute: sed vt respi

cit ĩminos/ τ mediũ per qḋ transferẽdũ est a termino in ĩminũ. nũc aũt illa vir tus nullã pôt hẽre impfectiõez/ h aũt for ma inducibilis ẽ in instãti/ pꝫ qꝛ pôt pficere in instãti. /Sed h est dubiũ: quia tũc sequit φ mot᷑ localis erit in instãti pbõ: qꝛ corpus illud formatuꝫ erit den sius vel rari᷑ pulverib᷑/ vel ex quib᷑ for matur: τ siue sic/ siue sic/ vl maiorẽ locũ occupabit φ̃ illud ex q̃ gnãtur vl mino rem: τ sic ẽ motus localis nõ tm̃ ipsius: /sed aeris circũstantis./ 2° qꝛ illud corp᷑ erit alteri᷑ figure φ̃ illud ex quo forma tur/ g̃ occupabit locũ sue figure pporti onaliter corñdenteꝫ: τ ita vt pus. /Cõ cedo ↄclonem istoꝝ argumẽtoꝝ φ acci piendo gnãliter motũ localẽ put qñ ge neratuꝫ succedit corrupto occupãs ma iorem vl minorẽ locum φ̃ corruptũ/ ẽ aliq̃ loci mutatio qꝛ maioris vel mino ris loci occupatio/ lꝫ nõ ab eodeꝫ corpe in actu: sic in instãti ẽ loci mutatio/ nec solũ sic. Sed aer circũstans statim pelli tur si corp᷑ ei᷑ maius. vl sequitũ si corp᷑ est min᷑/ τ quidẽ in pmo instãti qñ. s. pel litur pcedo φ in instanti pellit: τ hoc a vtute diuina imediate: qꝛ illa immedi ate ponit corpus mai᷑ vbi fuit minus. Nũc ãt qḋ effectiue mouet localr vnuꝫ corp᷑ effectiue expellit aliud corp᷑: τ nõ ipm corp᷑ motũ effectiue expellit aliud /sicut nec calor in ligno expellit effectiue frig᷑ a ligno. sed ipm calidũ qḋ effectiue causat calorẽ in ligno effectiue expellit frig᷑ ab eo/ possibile tñ est vtuti diuine ponere istud corp᷑ maius in vbi et ↄser uare ibi corp᷑ qḋ prius: τ tunc duo cor pora simul/ Sꝫ tũc esset nouuꝫ miracu lum vltra subitã potentiã corpis maio ris h/ Si aũt simul cũ hac positiõe cor poris h expellat: aliud/ nõ est nisi vnum miraculũ/ qñ aũt corp᷑ genitũ est min᷑ corpe corrupto aliud ẽ/ tũc. n. vel de᷑ im mediate mouebit oẽm aerẽ circũstantẽ /vt ↄtingat minoris corpis supficieꝫ: vel pôt nõ mouere/ qꝛ hoc non est necẽ sim

pliciter ad hoc φ corp᷑ min᷑ sit h/ qꝛ po test de᷑ dimittere nãm sibi: τ cũ natura nõ possit mouere aerẽ in instanti vt ap plicet lateribus illi᷑ corpis minoris. erit ibi vacuũ ad tpus quousqꝫ. s. nã possit aerẽ circũstantẽ cõtiguare corpi illi/ Ex quo pꝫ ponẽdo φ de᷑ subito faciat cor pus min᷑ qḋ nõ includit ↄtradictiõem /τ diminuit aerẽ circũstantẽ sibi ad acti onem nãe vacuũ erit p tpe/ nõ g̃ vacuũ esse in vniuerso includit ↄdictioneꝫ/ im mo si nã faceret in instãti min᷑ ex maio re videret posse cõcludi vacuũ esse per tempus sine diuino miraculo.

De tertio dico φ aiatio est tm̃ in instãti pro pter rõem dictã in. q̃. ar᷑/ qꝛ. s. est a solo deo imediate/ cui᷑ vtuti actiue nihil resi stit/ sed necesse est eã esse in instãti: qꝛ nõ posset eẽ successio in receptõe forme ni si vel pter ptes forme inducẽde: vel p pter ptes corpis quaꝝ vna pus recipit formã φ̃ alia/ sꝫ neutrũ pôt poni in aia tione: qꝛ illa aia in vnico gradu in quo creat reuniet: ita φ lꝫ ps aliq̃ corpis pos set esse pfectior alia: tñ h᷑ nihil ad ppo sitũ ad successiuã vnionẽ ipius aie/ nec 2ᵐ. pôt dare saltẽ de p᷑ aiabili/ aliqd. n. est pportionatũ aiabile/ p᷑/ ita φ nihil ei᷑ pôt aiari nisi totũ sil animet: lꝫ forte de multis ptib᷑ corpis/ q̃ nõ sunt simplr necẽria ad aiationẽ: vt si man᷑ pes/ τ ce tere ptes vna possit pus aiari φ̃ alia/ sꝫ loq̃mur de p᷑ aiatiõe. /Dico etiã 2° φ in eodẽ instãti in q̃ corp᷑ format aiatur: qꝛ ex q̃ forma ista ẽ dispõ necessitãs ad animã nõ absolute/ sed ex necẽitate agen tis: nõ simpliciter sed ex dispõe sua: statiꝫ forma inducta/ inducit ab ipo forma q̃ ẽ anima: τ nõ ex necẽitate mãe. /Et si q̃ ras: nũquid eadẽ mutatõe inducit for corpis τ aia/ Dico φ nõ: immo inductio forme corpis est p mutatõem: inductio aũt aie nõ est cuꝫ aliq̃ mutatiõe/ q̃ fit ad aiam/ vel aiationẽ vt ad ĩminũ/ Primũ apparet: qꝛ susceptiũ forme corpeitatis

transit a puatione ad formã/ τ 2ᵐ appa ret p idem: qꝛ susceptiuũ anime vel aia tionis nõ est mã p᷑/ sed corp᷑/ Illud ãt nõ habebit puatõem ipius aie a q̃ tran seat ad formã: qꝛ nec simul hẽbit eã cuꝫ aia: qꝛ tũc puatio τ forma essent simul /nec pus hẽbit eam φ̃ formaꝫ. qꝛ nõ pus tpe erat corp᷑ φ̃ aia/ nunφ̃ aũt est mu tatio nisi qñ susceptiuũ ĩmini ad quem alicui᷑ inductõis pcedit duratione ipm ĩminũ ad quẽ/ τ tũc est sub puatiõe ĩmi ni. /Si arguas g̃ nõ est ibi aiatio actio nec animatio passio/ qꝛ actio nõ est sine passione/ nec passio sine mutatõe: τ mu tatio negat ibi/ g̃ tam actio φ̃ passio: qḋ vĩ inconueniens. /R̷° sicut dictũ est. s̃. di. 4. passio dicit respectũ passi ad a gens extrinsec᷑ aduenienteꝫ: hoc ẽ nõ ne cessario ↄsequentẽ extrema posita/ talis autẽ pôt esse etsi passum nunφ̃ pcedat duratiõe formã quã recipit: qꝛ quãtun cũqꝫ simul secũ hẽat formaꝫ: pôt tñ eaꝫ recipe ab alio/ τ tũc hẽuit in inductiõe for᷑ coeue ipi passo/ hñ est passio siñ mu tatione/ Exᵐ hui᷑ fm Aug. iij. ↄfes. q̃dã modo poritai creat mã priusq̃ forma. /in illo pori mã nõ hꝫ respectũ ad deum nisi pducti ad pducẽs: τ ille respectus ẽ intrinsec᷑ adueniẽs/ imo necẽario ↄñs nãm fundamẽti ex. j. di. scõs/ in 2° instãti nãe recipit formã a deo: τ ille respectus nõ est ei᷑ vt pducti/ vt ad deũ pducẽtẽ: /sed est ei᷑ vt informati ad deuꝫ vt infor mantẽ/ siue vt imprimentẽ formã/ τ ille scõs respect᷑ extrinsec᷑ aduenit mãe: q̃a posset perpetuo mã manẽ deo ↄseruan te/ sine illo respectu receptõis a deo/ for g̃ illa simul duratõe ↄcreata est mã: sed posteri᷑ nã inducit/ vel impmit in mãm passione de genẽ passionis/ sed sine omĩ mutatõe: qꝛ nunφ̃ mã a puatiõe forme illi᷑ trãsit ad formã/ nec hẽuit aliter se hẽt fm eã/ qꝛ aliĩ τ aliĩ presupponũt en titateꝫ. /Ex hoc sequit correlm φ dicen do actõem τ passionẽ abstrahi a motu τ mutatõe/ nõ oportet dicẽ φ remaneat

in eis sola rõ relatiõis: imo vẽ remanet rõ actõis τ passionis absqꝫ q̃cunqꝫ rõe mot᷑ vel mutatõis. /Restant duo pua dubia: vnũ an in eodẽ instanti erit diuꝫ resurrectio: de q̃ tangit p᷑ᵐ arᵐ/ τ aliud in q̃ instãti: etsi nõ detminato vel signa to/ tñ quo in ↄpatione ad ptes vl horas diei nãlis: vtpote si in instãti medie no ctis/ vel aliquo alio detminatũ respectũ ↄñte ad ptes diei nãlis. /Ad pᵐ: Aug. sup totũ illud caplm allegatũ. xx. τ. xix /vĩ ex intentõe detminare φ resurrectio eoꝝ q̃ inuenient mortui in aduentu iu dicis pcedet duratõe resurrectõem illo rum q̃ inuenient viui/ sicut illi viui fm vba aplica pus rapient obuiaꝫ: τ ibi vt pbabile est fm Aug. morient: τ subito postea resurgẽt: τ sic postea resurrectio eoꝝ/ sequet resurrectõem illoꝝ q̃ erunt mortui/ vñ dicit Aug. Si scõs q̃ repien tur xpo veniẽte viuentes eiqꝫ obuiã ra pient crediderim᷑ in eodẽ raptu õ mor talib᷑ corpibus exituros: τ ad eadẽ mox immortalia redituros: nullas in vbis apli patiemur angustias. hoc expsse eti am vident vba apli dicẽ: Mortui q̃ in xpo sunt resurgẽt pmi deĩn nos τc/ vbi fm Aug. aplus in se ac etiã illos q̃ secũ viuebãt transfigurabat psonas illoꝝ q̃ inueniũtur viui. / De 2° dubio vĩ p᷑ fa cie certũ esse φ quodcũqꝫ instãs est oẽꝫ habitudineꝫ hñs ad ptes diei nãlis/ qḋ .n. in vna pte trre ẽ instãs medie noctis in oriçonte vno: in opposito oriçonte ẽ meridies/ τ sic õ singulis instãtib᷑ possi bilibus assignari in die nãli/ g̃ resurgẽt mortui in q̃cũqꝫ hora diei nãlis sic par tes ↄparãdo/ Sed qꝛ nõ sine cã querit de hora resurrectõis: intelligendũ est q̃ rentes q̃rere de hora in ↄpatiõe ad illã regionẽ vbi erit iudiciũ resurgẽtiũ/ siue resurrecturi transferent vt iudicentur. /transferent in quã vel post resurrectõeꝫ cõpletã/ vel añ p translatiõem pulverũ collectoꝝ/ vtrũqꝫ. n. ẽ possibile deo: vel vt resuscitent in diuersis locis: forte vbi

sepelient: vel vt plures de singulis locis colligant ad locū vnū vbi dēnt post resurrectōez oēs ad iudiciū ꝯuenire: ⁊ in illo loco fiat resurrectio oim. Voco aūt pulueres corpa q̄cunq; in quib' est vltimate facta resolō: puta si in tantaz ptez ignis: ⁊ in tantā ptem aque: ⁊ in tantaz ptem ṫre: et ista ps ignis sit imediate iuxta globū lunarē super pūctū quēcūq; ṫre: ⁊ alia ps sit directe i extremitate opposita diametralit in spera ignis: ⁊ itia ps sit in infimo vl' medio vel supremo aque ⁊ hmōi. Hec oīa et si hmōi sint mille milia intelligunt cū dicunt pulueres vel cinēs. Cū n. dixit xp̄s: A sūmis celoꝝ ⁊ a q̄ttuor vētis, nō intellexit ipe puluēs q̄s vsitate accipim' in sepulcris vsq; ad tantā distantiaz esse dispersos: sed intellexit gnāliter in q̄cunq; tota vl' ptes facta sit resolutio illa colligent: et ex illis collectis. i. ex mā in eis q̄ fuit prius mā corpis corrupti repabitur iteruz idē corpus. Ille aūt loc' iudicij gnālis ꝓbabilit estimat ṫra ꝓmissionis siue vallis vel ps iosaphat determinata ibi: vel tāta ps q̄ta sufficiet ꝓ reprobis, siquidē electi nō erūt in ṫra sed rapient xp̄o obuiam in aere: ⁊ ꝑ ꝯn̄s respcū ipius ptis ṫre intelligēda est hora. Sed qd̄ tunc dicit esse media nocte: accipit a Mat. xxv. ⁊ ab aplo. j. Thes. v. Dies aūt dn̄i sic fur ita in nocte veniet, qd̄ nō vr̄ intelligendum ad lr̄am: q2 ⁊si dn̄s posset se manifestare singulis: tn̄ magis ꝓbabile ē ad ꝯfusionē reproboꝝ q̄ videbunt ⁊ ab inuicez ⁊ a bonis vt sint in loco illuminato: ⁊ ꝑ ꝯn̄s tūc in loco resurrectōis ⁊ iudicij nō ſpint tenebre medie noctis, ea ḡ hora forte qua xp̄us resurrexit: ea in cōparatiōe ad illā regionē resuscitabūtur mortui: vel ea hora q̄ adiudicat' est a pilato vel ea q̄ expirauit in cruce, siquidē de hoc certū nō habem' ex scriptura: et quodcūq; illoꝝ ponat exponenduz: est illud media nocte ꝓ incertitudine.

Ad argumēta. Ad

pmū de aplo ꝯcedo ꝙ nō erit idē instās resurrectiōis omniū: q2 in instāti resurrectionis pus mortuorū adhuc aliq̄ viuent ⁊ viuēt vita mortali, ⁊ ꝓbabile est ꝙ soluent mortē sicut xp̄s ⁊ mr̄ ei', ⁊ resurgent, ḡ posteri' q̄ alij qui iā sūt resuscitati. Ad aliud qd̄ dicit aug. de velocitate pōt referri ad collectōem pulueꝝ nō ad alia duo seq̄ntia, ⁊ cōcessum ē ꝙ illa collatio fiet in tpe: sed alia duo i instanti ⁊ in eodē instāti. Tertiū ⁊ q̄rtū tangūt difficultatē magnā apud phantes de vltimo instāti esse rei pmanētis. sed si dicat sicut dictū est li. ij. di. ij. q. ij. qd̄cunq; pmanens in esse suo mēsurat euo, nulla ē difficultas: q2 euū idē mensurat corpus pcedens: ⁊ dū manet ⁊ deficiēte illo corpe desinit euū eius: ⁊ tūc ē dare vltimū inesse illi' pmanentis vel verū est ⁊ idē est illud vltimū ⁊ p'' ⁊ idē mēsurat totū esse sustinēdo indiuisibilitatē eui. Cū ḡ arguit de esse finito ꝙ hēbit ṫminos, notādū est ꝙ nō est ꝯtinuuz sz indiuisibile. Et si dicas saltē immediate an̄ esse illi' resuscitādi est esse illi' corrūpendi, q̄ro in q̄ vel cū quo ipsius tpis, nō cū tpe: q2 tūc illud tps nō eēt finitum ꝓprijs ṫminis, ḡ cū instāti tpis, ḡ nō succedet imediate instās tpis. Rn̄ esse immediate pcedens resurrectōnem ipam ē esse in instāti eui, qd̄ quidē euū pōt coexistē tpi sicut ⁊ nūc, ⁊ cū queris de coexistēte sibi in tpe vt immediate p̄cedit resurrectiōem, dico ꝙ coexn̄s sibi ē tps ⁊ nō instās: ⁊ ita illi q̄ loquunt de pmanentib': vt si hn̄t esse in tpe debe rent dicē ꝙ nunq̄ vltimo hn̄t eē: sed habent eē in toto tpe: ⁊ in vltimo illi' hn̄t nō esse: q2 gnāndū hȝ esse: tn̄ tpus illud finitū hȝ ꝓprios ṫminos: q2 instās mensurans esse gnāndi est ṫminus tpis mensurantis esse ipius corrūpēdi. Et si dicas illud esse ē quoddā finitū, ḡ illud eē hēbit ꝓprios ṫminos, nō sequit ꝓprios in quibus ipm saluet, nec corr̄ndet sibi hēre ꝓprios ṫminos nisi rōne tpis mēsu

rātis ⁊ illi' ꝓprij ṫmini sunt duo instātia, siue mensurent illud eē siue aliud. Per hoc ad aliud cū dr̄ ꝙ pmanens nō hēt esse in tpe. i. cū tpe nisi q2 in instāti. hec falsa ē tenēdo pmā viā de mēsurari euo. Tenēdo aūt aliā oportet dicere ꝙ cū toto tpe est vt illud ē immediatū ad instās sic ꝯtinuū ad suū ṫminū: ⁊ hanc immediatōem nō hȝ vt ē in alio instanti: ⁊ tūc oportet negare istā: pmanēs nō hȝ esse in tpe nisi q2 in instāti. verū quidem ē ꝙ pōt eē in instāti: sed tn̄ pōt hēre esse in tpe: videlicet esse duratiuū: ⁊ s'm istud eē ⁊ nō illud instātaneū est immediatū ad eē instantaneū sequēs. Sed p̄a rn̄sio videret facilior ⁊ rōnabilior, q2 pmanens etsi maneat cū tpe vr̄ hēre esse in se eque indiuisibile.

Di. xliiij.

Olent autē

nōnulli. Circa istā di. xliiij. q̄ro pmo: vtrū in q̄libet hōie resurget totū qd̄ fuit de vitate humane nāe in eo. ꝙ nō Gen. ij. Tulit de' vnā de costis adē ⁊ edificauit eā in mulierez, ḡ vel eua nō resurget: q2 nō illud qd̄ fuit i ea de vitate humane nāe ex costa: vel adam nō resurget cū toto eo qd̄ fuit in ipo de vitate nāe: q2 nō cū costa. P̄: idē nō resurget in diuersis: sz qd̄ fuit de vitate carnis in vno pōt esse nutrimentū alteri: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝯuerti in vitatem nāe alterius, ⁊ ita successiue eē de vitate nāe in duob', ḡ in altero nō resurget q̄cquid in ipo fuit de vitate nāe humane. P̄: ex eadē maiore sumēdo sub ipa istā minorē: illud qd̄ fuit semē in vno ꝑ mltas trāsmutatōes pōt fieri semē in alio ⁊ ꝑ ꝯn̄s in genito ab illo genito ab isto idē erit de vitate nāe in vtrisq;. P̄: nō oportet ꝙ in q̄libet resurgat q̄cquid fuit de vitate nāe humane in eo: nisi vt redeat simplicit idē numero qd̄ cecidit. sz pari rōne oporteret idē dicē de singulis mēbris vel ptibus organicis: ⁊ tūc in q̄libet pte oporteret resurgere illud qd̄ fuit de vitate cuiuslibet ptis: qd̄ est cōtra Augu. in ench. ⁊ ponit in lr̄a. nō ita reparabit vt ad easdē corpis ptes vbi fuerint redire necesse sit. alioq̄n si capillus redit quez tam crebra tonsura detraxit ⁊c. ⁊ subdit: Queadmodū si statua metalli liquesceret ⁊ eā vellet artifex rursū ex materia repare: nihil interesset ad eius integritatē que pticula māe cui mēbro statue redderet: duz tn̄ tota restituta resurgēt, ita de' mirabilit de toto q̄ caro nr̄a extiterat: eā mirabili celeritate restituet, nec aliq̄d attinebit ad ei' integratiōnem, vtrū capilli ad capillos redeant: aut in ptes alias reuocent curāte artificis ꝓuidentia ne q̄d indecēs fiat. Oppo'' vult Aug. ibidez ench. ꝙ caro restaurabit de toto quo caro nr̄a extiterat. Idez etiā dicit. xx. ciui. dei. c. ⁊ Lu. xxj. Capillus de capite vestro nō peribit.

Circa istā questio

nem: cū q̄ hō ꝯponit ex corpe ⁊ aia sem per manet eadē: oportet vidē de corpoē organico quō redit idē: q2 vo corpus illud ꝯponit ex multis ptibus organicis q̄ distinctio ptium requirit ꝓpter multitudinē opationū, quarū aia est pncipiū ꝓpt sui pfectōem, oportet videre de idētitate ptiuz organicarū, ⁊ q2 ptes ille tēre hōgenee ꝯponunt ex ptibus hōgeneis: oportet videre identitatē in hōgeneis. Primo ḡ qualit ps hōgenea puta caro in ꝯtinua nutritōe maneat eadē, ⁊ nō eadem. Scdo quō redeat eadez q̄ fuit pmo in corpe mortali. De mō nutritōis est vna opinio q̄ dicit ꝙ nihil de nutrimēto trāsit in vitatē humane nāe, sz tn̄ illud est de vitate humane nāe qd̄ ꝯtrahitur a pntibus, illud aūt in se multiplicat vt fiat augm̄tatio, exemplū de multiplicatione panū euāgelicoꝝ, qd̄ aūt gnātur ex nutrimēto q̄si fomentū adhēt calori nāli ne extinguat: sic oleū adhēt lichno:

ꝛ ita requirit nutrimētū ꝙuis nō ꝯuer
titur in vitatē humane nāe. ¶ Cōtra hᵒ
pmo: qꝛ nō min⁹ pfecta ē vegetatiua in
hōie ꝙ in bruto/ ꝑ nō min⁹ pōt in hanc
opatōeʒ vegetatiue q̄ est nutrire/ eo mō
q̄ nutrire ē ꝯuertē sbam alimēti in sbaʒ
alēdi: qꝛ sic ē in bruto/ ꝑ p vegetatiuā in
hōie pōt fieri tal' ꝯuersio. ¶ Et ꝯfirmat
ita. n. gnātur hō impfecte ꝗtitatis sicut
bruta: ꝛ ita fit in eo ꝺepditio ꝯtiᵃ ptiuʒ
sic ibi/ ꝑ ita opoꝛtet esse agumentatōem
ꝛ restauratōeʒ ꝺepditi h/ sicut ibi/ ibi āt
est p hoc ꝙ iminus actōis ē aliq̄d ꝺe eē
spiius sbē nutriēdi ꝛ augmētandi. ¶ Ꝑ:
ꝭm istā viā nō possem⁹ ponē augmēta
tionē possibilē in hōie nisi p miraculū
/sicut pʒ ꝺe illa multitudine panū: q̄re ꝑ
magis ꝺeficēt nā illa ꝙ nā bouis q̄ ad
hoc qᵭ est acquirē q̄ntitatē pfectā post
impfectā. ¶ Ꝑ: ꝭm illā viā sequeret ꝙ in
hōie esset aliq̄ caro simplr incoꝛꝛuptibi
lis p totā vitaʒ suā: vel si coꝛꝛūperetur
nunꝙ posset restaurari: qꝛ nō nisi p nu
trimentū: qᵭ negat/ vtrūqꝫ ē incōueniēs
¶ pᵐ: qꝛ illa ps incoꝛꝛuptibilis esset alteri
us spēi a ceteris ptib⁹ carnis coꝛꝛuptibi
libus/ ¶ 2ᵐ: qꝛ semp min⁹ esset in hōie ꝺe
vitate carnis humāe. ¶ Pꝛetea: ptes car
nis q̄ gnāntur ꝺe nutrimto sunt ꝺe ani
mate/ etiā aia intellectiua, ꝑ sunt vere ꝺe
sba viuētis tali vita. Añs lʒ videat ma
nifestū/ tñ pbari pōt: qꝛ q̄libet est aiata
aia sensitiua: qꝛ in q̄libet pōt exerceri a
liqua opatio sensitiue vt tact⁹/ q̄libet ēt
est aiata aia vegetatiua/ qꝛ q̄libʒ ꝺebitē
ꝗtitatis pōt aliquā actōem vegetatiue
hē/ sensitiua aūt ꝛ vegetatiua in hōine
eadē aia est cū intellectiua ex. 2. li. ꝺi. 7.
¶ Alii ꝺi ꝙ caro pmo foꝛmata inducta a
pntibus ē ꝺe vitate humane nāe. nutri
mentū vᵒ postea trāsit in istud qᵭ ē ꝺe
vitate: sed hoc mō qꝛ cōuertit in pexñs
/nō recipiēdo nouā foꝛmā/ neqꝫ ꝭm totū
neqꝫ ꝭm ptem: sed tm̄modo p hoc ꝙ ꝺe
ficiente ibi foꝛma nutrimēti succedit in
illa mā foꝛma carnis pexñs. ¶ Istud ꝺe
claraꝫ p exᵐ: qꝛ sic ē ꝺe anima intellecti
ua ꝙ ꝺe nouo pficit mām que fuit sub
foꝛma alimēti: nec tñ ipa in se est noua
ꝭm totū/ nec ꝭm ptem. ¶ Declarat etiaʒ
p auc̄tem: qꝛ. j. ꝺe ge. c. ꝺe augmēto: Ca
ro ꝭm speciē auget: nō caro ꝭm mām/ ꝛ
caro ꝭm spēm manet: caro aūt ꝭʒ mām
fluit ꝛ refluit/ sed si induceret noua foꝛᵃ
carnis in nutritōe: ꝛ pari rōne ꝺesineret
in ꝺeperditōe ps foꝛme carnis q̄ pꝛefuit
nō solum mā carnis flueret ꝛ reflueret:
sed etiā foꝛma: qᵭ vr̄ esse ꝯ eū. ¶ Tertio
p rōnem: qꝛ si in nutritōe mā nutrimti
reciperet aliā foꝛmā carnis q̄ non pfuit/ ꝑ
cū reliq̄ carne pꝛeexñte nō facēt vnū/ ni
si quoddā ꝯtiguū vel cōtinuū cū illa/ et
tūc nutritio esset quedā iuxtapositō car
nis noue ad carnē pꝛeexñtem/ qᵭ negat
phus vbi pus. ¶ Sequit etiā ꝙ nō q̄libet
ps nutriti esset nutrita/ vel aucti aucta.
qꝛ nō illa ps cui iuxtaponit caro noua.
¶ Cōtra istā opi. foꝛma q̄ nullo mō ē ex
tensa ex pte sui/ nec alit̄ ꝙ pus pficit ma
teriā alio ꝛ alio mō extēsam/ respicit eā
indiuisibilit̄: hoc ē ꝙ ipa nō ꝭm ptes p
ficit ptes māe./ foꝛma āt carnis nō respi
cit hoc mō mām indiuisibilit̄: qꝛ tūc eēt
simplex sicut aia intellectiua: qᵭ nō ꝯce
ditur/ ꝑ cū mām alio mō extēsam: quia
multo maioꝛeʒ ꝙ añ pficiat: opoꝛtet ꝙ
illa sit alit̄ extēsa. Et tūc cū ptes eiᵘ pꝛio
res maneāt: opoꝛtet ꝙ alia ps foꝛme sit
noua: alioquin nō esset extēsioꝛ/ nūc ꝙ
pus/ maioꝛ pbat: qꝛ foꝛma q̄ vt extēsa
p accñs respicit mām extēsam: ipa alio
mō extēsa respicit mām alio mō exten
sam: qꝛ ꝭm Aristo. in pdicamētis: Quā
ta ē supficies tāta ē albedo./ Et apparet
per ratōem: quia ps eiuᵴ est in pte: ꝛ ita
maioꝛ in maioꝛi. ¶ Pꝛeterea: cōceditur
ꝙ post nutritiōeʒ plures sunt ptes māe
in toto ꝙ pꝛius: aut ꝑ pars noua mātie
est in toto sine foꝛma/ qᵭ est incōueniēs
/aut ē ibi sub foꝛma noua/ ꝛ est ppositū
aut sub foꝛᵃ pꝛeexñti: ꝛ tūc vel illa ꝺesi
net pficere ptem māe quā pus pficit/ et

tūc migrabit eadē pars foꝛmalis a par
te materie ad aliā partē qᵭ est inconue
niens/ aut illa pars foꝛme pꝛioꝛ eadeʒ p
ficiet simul partē materie nouā/ ꝛ tunc
sequitur ꝙ simul perficiet ꝺuo perfectibi
lia quoꝝ vtrunqꝫ est sibi adequatum.
¶ Pꝛeterea caro ista nata est fluere/ qꝛ n̄
est incoꝛꝛuptibilis/ sed n̄ tantū fluit ma
teria sed foꝛma/ qꝛ foꝛma illa nō potest
manere eadē nisi maneat infoꝛmās ma
teriā quā pꝛius/ loquēdo ꝺe eadeʒ parte
foꝛme, qꝛ ꝺependet naturaliter a perfe
ctibili qᵭ perficit/ ergo oʒ cōpositū flue
re/ ꝛ p ꝯñs cōpoᵐ redire per nutritiōʒ.

Quantuʒ ergo ad

istū articulū sit hec pᵃ ꝯclusio ꝙ i nutri
tione est aliqua generatio/ extendēdo ge
neratiōʒ ad oēm inductionē foꝛme sbal
in māʒ p⁹ pnatiōʒ/ qꝛ sic argutū ē mā ali
mēti nō manet sb foꝛᵃ alimēti/ nec sb aliq̄
aᵃ ꝙ sb foꝛᵃ nutriti/ ꝛ illā recipit p⁹ nutri
tionē/ ꝑ ꝛc̄. ¶ Expositio illi⁹ cōclusionis
nō eniʒ ꝺicitur generatio simpliciter/ qꝛ
nō est generatio per se entis/ pꝛout illud
ꝺicit per se eē qᵭ nō est pars alicuius/ sʒ
potest ꝺici adgeneratio/ qꝛ generaᵒ ali
cuius qᵭ per generatiōʒ fit idē alicui p
exñti cui adgenaratur/ vel potest ꝺici in
generatio/ qꝛ generaᵒ partis in toto cui⁹
nō fuit pars. ¶ 2ᵃ cōclusio ꝙ in illa gene
ratione tali quali foꝛma carnis que in
ducitur in materiā nutrimēti noua est.
/qꝛ vt est argutū cōtra pꝛecedētem opi.
pꝛeexñs nō posset ꝺe nouo perficere il
lā materiā/ qꝛ nō cōpetit nisi foꝛme oio
(inextense/ sicut exemplificatur ibi ꝺe in
tellectiua)/ queʒ eni extēsa per accidens
habet partē aliā in alia ꝛ alia parte ma
terie/ ꝛ ita si noua materia perficitur/ n̄
perficitur per aliā partē que pꝛius perfe
cit aliā materiā. ¶ Declaratio istius est
per fluxū partis genite in nutritōne/ qꝛ
qñ illa fluit sicut materia partis illi⁹/ ꝺe
sinit eē aliquid totius carnis/ ita ꝛ foꝛᵃ
que perficit illā materiā ꝺsinit eē/ quia
nō potest manere sine illa materia/ nec
migrare. ¶ 3ᵃ cōclusio pars adueniēs p
nutritionē est aliquo modo similis per
ti pexistenti que influit per generationē
/ꝛ aliquo modo ꝺissimilis/ similis in foꝛ
ma specifica nō tātum intellectiua/ sed
coꝛpoꝛeitatis que pꝛesupponitur: ꝺissi
milis in hoc/ qꝛ quāto agēs mere natu
rale magis cōtinuat actiōʒ in ꝯriū/ tan
to magis ꝺebilitatur eius virtus/ que p
batur./ quia oē tale agens repatitur in
agendo/ ꝛ ita qꝛ agit in cōtrariuʒ patit
ab ipo/ quā actionē vocat phs coꝛꝛupti
uā/ ergo caro pᵒ habita ex generatiōe ꝙ
to magis agit in nutrimentū vt ꝯrium
/tanto magis ꝺebilitatur virtus eius/ ꝛ
ex hoc ꝺicitur impurioꝛ caro/ ergo illa
post aliqᵭ tēpus in quo cōtinue sic agit
in cōtrariū/ est impurioꝛ ꝙ in pꝛicipio.
/ꝛ per ꝯñs cū genitū nō possit esse perfe
ctius generante/ sequitur ꝙ caro genita
ab illa carne posterioꝛi ꝗto posteri⁹ ge
neratur tāto regulariter erit impurioꝛ.
/qꝛ ab impurioꝛe genita. ¶ Ista cōclusio
cōfirmatur per exēᵐ phi pᵒ ꝺe generatio
ne/ quāto vinū magis egit in aquā mix
tam sibi: tanto est impurius/ in tātuʒ vt
tādem pꝛopter impuritatē. q. totum fi
at aqua. ¶ Hec cōclusio includit aliam
/ꝙ nō tātum posterioꝛ genita est ipurioꝛ
pꝛioꝛe: sed eadē manēs in toto posteri⁹
/ē impurioꝛ seipsa pꝛius/ ꝛ hec est rō im
puritatis in carne posteri⁹ genita. ¶ Hec
cōclusio nō asserit foꝛmā carnis recipe
magis ꝛ minus/ si tamē illō poneretur
/ista impuritas esset pꝛopter remissionē
foꝛme substantialis/ potest tamē eē pꝛe
cisse pꝛopter imperfectionē qualitatum
naturaliuʒ cōsequentiuʒ foꝛmaʒ/ q̄ sunt
pꝛincipiū alterandi nutrimētū/ ꝙ ꝗto
imperfectius alteratur/ tanto ex eo caro
impurioꝛ generabitur. ¶ 4ᵃ cōclusio ꝺ
ꝺistictione carnis scđm speciē/ ꝛ carnis
ꝭm materiā apparet ex tertia./ qꝛ vna
quequ pars carnis habet certū peryodū
in toto/ ꝛ tanto maioꝛē quanto purioꝛ

tanto minorē quāto impurior. tādiu ei potest eē suū cōseruare in toto/ quādiu potest per qualitates suas resistere corrūpenti. Hec āt peryodus maior est in parte prius genita q̄ posteri⁹/ ⁊ in priori parte peryodi quecūq₃ eadē pars est efficatior ad agēdum q̄ in posteriori. Et intelligēda est illa diīa ceteris paribus. hoc est si pars carnis genita fuerit ex tali nutrimēto qd̓ fuit natū cōuerti in carnē eque pura sicut ex quo genita est illa caro/ si quid alteratione proportionata posita ex vno alimento nata ē caro purior generari q̄ ex alio. Ex istis ad q̄rtā cōclusionē/ forma dat eē ⁊ agere/ ergo pars s₃ formā potest dici quādiu habz eē s̄m formā/ vel quādiu habet agere s₃ formā/ ⁊ 2m infert primū/ l₃ ñ ecōtrario/ citius eni₃ deficit alicui actio propter i' perfectionē quā esse/ ⁊ siue sic siue sic/ ps s̄m formā nō est tantū pars forme/ sed includit materiā ⁊ formā/ Primo autē modo quecūq₃ pars dū manet in toto dī pars s̄m formā a pricipio. s. peryodi sui vsq₃ ad finē/ q₂. s. tandiu habet esse. Scd̓o modo non dicitur pro oī parte peryodi pars s̄m formā/ sed pro illa ꝑ qua habet virtutē ita efficacē q̄ potest sibi cōpetere actio s̄m formā/ nō dico sibi tantūmodo vt cōcurrenti ad actōe₃ totius: nec sibi simpliciter sepate a toto/ sed si in toto virtus inest ad propriā actionē: quā vt ibi exn̄s posset habere/ l₃ nō ɔ̄sideretur precise/ vt ɔcurrens ad actionē totius/ ⁊ illa efficacia virtutis requirit determinatā virtutē intensiuam ⁊ extensiuā/ q₂ nō quecūq₃ modica ps in toto posset illo mō hr̄e actionē ꝑpa₃/ sed tm̄modo ɔcurrere ad actionē tot⁹. vt dicit phs in descensu de actione centesime mille partis milij in sensum. Requiritur ergo alia determinata quantitas extensiua ad illā efficaciā agendi in toto/ requiritur etiā quātitas intēsiua virtutis/ q₂ vt dictū est post remissiōe₃ virtutū actiuarū in tantū vt magis cedant cōtrarijs q̄ vincant/ nō potest illō agere propria actiōe/ ergo hoc 2° modo pars s̄m speciē est tante quātitatis naturalis/ ⁊ tante virtutis actiue/ q̄ sibi possit cōpetere propria actio/ nō quidē vt supposito extra totū/ sed sic propria q̄ nō tantū ɔcurrat ad actionē totius.

Primo mō parti s̄m speciē nō opponitur proprie pars s̄m materiā/ nisi sicut homini viuo opponitur homo mortuus/ ⁊ sic eadē pars dicitur pars s̄m speciē dū manet in toto/ ⁊ pars s̄m materiam quando fluit/ sicut idē dicitur p̄mo homo viuus/ ⁊ postea mortuus/ 2° modo alia est pars s̄m speciē/ alia s̄m materiā/ etiā partibus manentibus in toto. q₂ aliqua modica pars cui nō potest cōpetere propria actio/ etiā si sit in principio sui peryodi/ est pars s̄m materiā/ pars autē quantitatis sufficientis/ ad agendū est pars s̄m speciē/ ⁊ hoc si habeat virtutē efficacem ad agendū/ que requirit quantitatē virtualē/ Et per oppositum pars s̄m mā₃ que non habet talē efficaciā v̄tutis q̄ticūq₃ q̄titatē extēsiuā hēat.

Per hoc ad fundamenta precedētis opi. extē^m de intellectiua est ad oppositū. q₂ illa modo inextensibili ⁊ inextēsibiliter recipit materia₃/ ⁊ ideo nullam partē nouā habet per hoc q̄ perfic̄ noua₃ partē materie/ sed oppositū sequit de illa forma extensibili in materia.

Auctoritas phi de carne s₃ specie₃ ⁊ s₃ materiā soluta est in 4ᵃ cōclusione. quia nō intelligit q̄ pars s₃ materiā fluat ⁊ refluat. i. materia tantū/ ⁊ pars s̄m forma₃ maneat. i. forma s₃ se tota₃/ sed ta₃ pars scd̓₃ materia₃ q̄ pars s₃ formā est pars integralis totius/ ⁊ est vere cōpositū ex materia ⁊ forma/ vnde vocat carnē s₃ materiā ⁊ carnē s₃ speciē ɔpositu₃ ex materia ⁊ forᵃ/ ñ āt mā₃ carnis/ ⁊ spē₃ carnis/ q̄ āt ps ɔpoᵃ ex mā ⁊ forᵃ carnis sit caro s₃ spē₃/ ⁊ q̄ s₃ mā₃ dc̄₃ ē i 4ᵃ cōclusione/ ⁊ quomō caro s₃ materia₃ fluit/ p₃ s₃ primū modū distinguendo carnē in carnē s₃ speciē ⁊ carnē s₃ materiā/ fluit. i. est in proxima dispositiōe ad fluendū/ ⁊ hoc loquēdo de parte s₃ materiā propter defectū quātitatis virtutis/ loquendo aūt de parte s₃ materia₃ propter defectu₃ quātitatis mo[le]lis/ nō est intelligenda illa differentia de fluxu ⁊ nō fluxu/ sed illa pars s₃ speciē auget. pars s₃ materiā nō augetur/ q₂ vt stati dicetur/ minia vel aliqua nō notabilit magna in toto nō augetur/ sed aliqua determinate quātitatis/ que sufficit ad partē s₃ speciē augetur/ Pars ergo s̄m speciē nō fluit s₃ primū intellectū/ quia manet in toto/ s₃ 2m intellectū/ q₂ habet virtutē ɔseruandi se in toto/ s₃ 3m intellectū/ q₂ habet quātitatē sufficiente₃ vt aliqua pars ad sui ɔseruationē sibi adgeneretur/ ⁊ per oppositū pars s₃ materiā tripliciter intellecta tripliciter fluit.

Ad 3m dico q̄ ⁊ in nutritione ⁊ in augmētatione ē quedā iuxtapositio. tamen ipsi nutrito vel aucto/ ⁊ hoc siue toti siue parti nō fit tantū iuxtapositio/ vbi intelligendū: pone aliquā parte₃ tante quātitatis ⁊ virtutis vt nō tantū coagat toti/ sed possit in toto existens habere ꝓpriā actionē/ dicatur. a. habet ista modicas partes/ esto. b. c. quarū quelibet q₂ forte requiruntur plures in vno q̄ in alio/ vtpote in planta sufficit vna/ i bruto due/ in hoīe tres vel plures nō curo. habet equalē virtutē intensiue dicātur b. c. ⁊c̄. Si nutrimentū fuerit per quotcūq₃ sequestrationes vel depurationes ad hoc deductū vt iā sit sub forma proxima forme nutriendi/ siue hoc fuerit anteq̄ localiter mittatur ad partes nutriendas/ siue postq̄ missu₃ fuerit ꝑ virtutē regitiuā totius/ ⁊ hoc per quasda₃ vias subtiles deseruientes tali missioni cuiusmodi sunt vene in corporibus animaliū/ ⁊ alia hn̄t correspondētia in plantis/ iā istud sub forma cābij vel glutini vel roris approximati parti nutriende ⁊ receptū in poris quibusdā dimissis ex fluxu quarūda₃ partiū s₃ materiā que prefuerūt ibi ⁊ nunc ex fluxu suo reliq̄runt poros repletos aliquo humore subtiliori/ ⁊ ita totū carens densitate in partibus requisita ad bene esse eius ibi existēs cōuertitur in ipsu₃ nutriendū/ ⁊ sicut ante conuersionē iuxtaponebatur cōtigue partibus nutriendi/ ita post cōuersionē iuxtaponitur ɔtinētie aliquibus partibus manentib⁹/ esto. ergo. a. est tanta pars cui cōueniat nutriri ⁊ augeri ⁊ poris intra ipsa₃ recipiuntur passi₃ partes nutrimenti/ ⁊ ibi existentes adgenerantur partibus. b. c/ ceteris preexistētibus illis iuxtaponuntur/ sed nō toti: q₂ sunt aliqui intra ipsu₃ totū/ l₃ vna pars de nouo genita sit aliquid intra aliā ꝑtē illius partis nutrite. esto q̄ illa sit minima cui ɔueniat proprie nutriri vl̓ augeri. sic q̄ quel₃ pars eius sit nutrita vel aucta/ Et istud est necessariū ponere. s. aliquā partē notabilis q̄titatis minia₃ sic auctā/ q₂ si quel₃ pars in toto quantūcūq₃ modica augeretur ꝑprie/ necesse esset q̄ auctū semper augeretur in duplo/ vel saltē in notabili quātitate q̄ ꝑ qd̓ est manifeste falsu₃/ Sic ergo appet ad rationē illā qūo in nutritione est iuxtapositio alicuius/ quia partibus minimis que proprie nō nutriuntur/ sed ñ est iuxtapositio illi qd̓ ꝑpe nutritur/ tu[n]c ius. s. alia pars fluxit/ ⁊ postea alia pars noua restauratur: sed illi fit quedam intrinseca generatio partis noue loco pris antique que fluxit. Sed ex istis adhuc nō hr̄ de mō augmentationis/ quia illa generatio que fit in nutritione est momentanea/ augmentatio autē nō est in instanti cū sit motus/ Illa etiā potest fieri sine augmentatione vt manifestū est s₃ phm primo de generatione/ nec o₃ hic addere modū augmentationis/ q₂ nō q̄rim⁹ hic de nutritione/ nisi vt hēam⁹ qūo in nutritione manēt ꝑtes homogenee eedē vel non eedem.

De secundo pricipali sup posito q ad veritatē nature hui⁹ hoīs ptineāt non tm̄ partes eēntiales. s. materia ⁊ forma: sed etiā ptes integrales: nō tm̄ ethogenee sꝫ hōgenee: ex qb⁹ ꝯponūtur ethogenee ⁊ breuit̄ qcqd fuit vere aliqn̄ aīatū aīa intellectiua/vel p se aliqd huiusmōdi aīa (dico p̄mo ꝯclōeꝫ hāc/nō quidqd fuit in petro ꝑ tota vita ei⁹ de veritate nature eius resurget in eo/ pbat̄ breuiter: qꝛ exquo tales ptes multe fluxerunt in vita ei⁹/⁊ alie multe redierūt ex p̄cedēte articulo/si oēs ille redirēt in eo/vel esset corp⁹ eius imoderate densitatis vl̄ imo derate quātitatis. 2ª cōclusio ē videre q̄ partes resurgēt vt sit debite dēsitatis debite magnitudinis/⁊ h⁹ tante quante futur⁹ eēt in fine. 30. annoꝝ si vixisset: qꝛ tante quātitatis ponit̄ quodlibet reformādū in resurrectōe: qḋ intelligo si nō fuissꝫ orbātio i isto ipediēs eū ptingē ad debitā quātitatē infra. 30. annos/q̄ ꝯtingēt i isto natura non orbata. Hec duplex ē via. h⁹ eni vez est q regularit̄ ps prior in corpore hoīs viuētis purior ē ex p̄cedenti articulo/regularit̄ dico qꝛ ex ipedimēto accidētali/vel ex pte ꝯtinētis/vel ex pte ꝯueniētis/vel nociui adhibiti pōt aliud accidere. h⁹ aūt ē pbabile q corp⁹ illud repabit̄ ex ptib⁹ purioribus/q̄ aliqn̄ fuerūt ptes huius corpis: ḡ habebit totū illud qḋ ꝯtractū est ex parētib⁹/qꝛ h⁹ fit purissimū/⁊ de alijs genitis ex nutrimēto puriorib⁹ ad quātitatē sufficiētē toti corpori. Alia via. nutritio nō ē p se necessaria nisi ad restaurationem deperditi/augmētatio aūt ē p se necessaria vt genitū attingat ad debitam quātitatē nature sue. In quacūq̄ ḡ nutritōne vsq̄ ad t̄minū augmētatōis aliquid p̄cise ꝯuertit̄ ꝑpi nutritōem. s. vt restauret̄ illud qḋ fluxit/ aliqd aūt ꝑpi augmētatōem. s. vt acq̄ratur quātitas debita etiā si nihil fluxisset/⁊ p̄mū qdē nō est de pricipali itētōe nature/simplicit̄ eni natura magis ꝯseruaret ad eē totius ptē q̄ fluxit si posset ꝯseruare q̄ loco ei⁹ aliquā imperfectiorē restauret/sed 2m̄ est de pricipali intētōne nature volētis attingē quātitatē pfectam: ita q 2m̄ itentū est ꝑpi pfectōem acq̄rēdā/primū aūt occasionatū/ꝑpi vitandā impfectionē. Huic addit̄ ista pbabilis: q vsq̄ ad quātitatē debitā ille erūt ptes in corpore resuscitando q̄s natura magis ex itētione fecit eē ptes illi⁹ corporis: sꝫ huiusmodi sūt ille q̄ adueniūt vt augeāt: nō aūt ille q̄ adueniūt vt restaurēt: ḡ resurget corp⁹ ex illo qḋ p̄mo tractū est a parētibus/⁊ ex alijs ptibus giātis ex nutrimēto ꝑpi augmentatōem debitā corporis vsq̄ ad quātitatē sufficiētē illi corpori. Ille due vie in hoc ꝯsonāt q qcquid tractū ē a parentibus resurget/qꝛ fm̄ p̄mā viam illud ē purissimū int̄ oēs ptes corporis/fm̄ aliā viā illud ē maxime de intētōe nāe i isto supposito: sꝫ discordāt quātū ad ptes genitas ex nutrimēto: qꝛ p̄ma potest huic adiūgi ptes q̄ fuerūt puriores i illo corpore fm̄ totuꝫ fluxuꝫ vite eius/alia potest huic adiūgi ptes que magis ex intentōe nature fuerūt de veritate hui⁹ corpis/nō aūt eedē sūt puriores in toto fluxu tpis: ⁊ magis de intētōe nature ptes hui⁹ qꝛ sēp p̄us genite regularit̄ erant puriores: siue magis/siue min⁹ intēte/sp aūt siue prius siue posterius ille q̄ vltra restauratōem necessariū deꝑditi fuerūt genite: fuerūt magis de intentione nature. Si obicias contra vtranq̄ viam: quomodo ergo resuscitatus habebit eandem carnē quam habuit hic viuus. Dico q non habebit precise eandem quam habuit in aliquo instanti: vel in aliquo tempore vite sue/sed nec habebit totam illaꝫ quam habuit in aliquo tempore preter illam quam contraxit a parentibus/ illam quidem totam habebit: ⁊ alias partes quas successiue habuit: nunc istam/nunc illam: ⁊ sic ē magis idem corpus

resuscitatū corpori habito in hac vita q si esset ideꝫ qḋ iste habuit in aliquo instāti determinato/vel parte vite sue/qꝛ si esset ideꝫ illi pro tali instanti esset magis aliud a corpe suo ꝑ alio instanti.

Ad argumēta.

Ad p̄muꝫ dico q illa costa non fuit de veritate nature in adā/qꝛ preter illā habuit costas sufficientes sꝫ q cōpetunt homini cōiter/ illa autē fuit sibi data tanq̄ superflua quo ad suppositū/sed necessaria quo ad itētionē nature/sicut in masculo est semen nō tanq̄ aliquid nature illius suppositi/sed propter generationē alterius suppositi/est in illo tanq̄ in uase/vnde non est aiatum anima isti⁹/ita fuit de illa costa. Uel si dio fingatur q illa fuit costa simplicit̄ sibi necessaria sicut pars integralis/Rn̄deo: sequitur repleuit carnē pro ea. i. pro loco eius aliā costaꝫ formauit. Primū verius credo/sed dato scḋo nō resurget in adā costa translata: sed alia. Ad aliud credo q nunq̄ fuit nec erit vsq̄ ad finē mundi aliquid eque de veritate humane nature i duobus suppositis. Et ideo resurget precise in vno i q̄ magis fuit de veritate: magis inq̄ vel qꝛ in ipso purius/vel qꝛ magis de intētione nature pars eius/Si aūt dio conteditur q simpliciter ⁊ equaliter fuit de veritate nature vtriusq̄ Dico q resurget in illo in quo prius fuit animata: ⁊ hoc dicit Aug. ⁊ ponitur in littera/redditur illi anime que illā primitus vt homo fieret animauit/⁊ istud est rationabile. qꝛ post primā animatiōeꝫ facta est illa caro illius hoīs/ ⁊ per ꝯsequens. ⁊ si postea. q. vsurpetur ab alio n̄ amittitur illa prima habitudo eius ad hanc materiā/si aūt illi in quo fuit 2° de veritate nature: sufficiant ad q̄titateꝫ debitam partes alie que fuerūt corporis sui in successione vite sue per nutritiōeꝫ ex illis reparabitur corpus debite q̄titati/quia iste fuerunt aiate ista aia/⁊ eēntialiorē ordinē habuerunt ad illam aiam/preter illud qḋ in alio resurget/quia ad aliā aiam habuerunt eēntialiorē habitudinē q̄ ad illāꝫ. Si vero potest illud qḋ in alio resurget/partes nutrimentales quas ille successiue habuit: nō sufficiant ad debitā q̄titatē corporis illius. supplebit vnde voluerit oipotens. Ad aliud si possibile esset q precise idē esset semē in duobus/⁊ per ꝯsequens idē essꝫ p⁹ de veritate nature in duobus suppositis/qḋ tamē nunq̄ credo fuisse nec fore/illud resurget in p̄mo. Ad aliud dico q nō est silis ratio de toto ⁊ de pte. qꝛ p̄° intēditur restauratio eiusdē toti⁹ in resurrectione: nō ergo partis: maxie de illa pte que nō est p̄ncipalis sine cui⁹ idēptitate totū pōt esse idē. Sed si arguas de pte p̄ncipali cuius vnitas req̄ritur ad vnitatē totius/ dico simplicit̄ de illa sicut dixi de toto/qꝛ ptes homogeneē sufficientes ad q̄titatē eius debitā resurgent in illa pte organica: ⁊ hec ille que p̄us fuerunt de veritate nature illius ptis/p̄us inquā duratione si fuerunt equaliter de veritate alterius: ⁊ q̄tum ad puritatē ⁊ q̄tum ad intentionē nature/si autē in aliquo alio p̄ncipalius altero illoꝝ modoꝝ in illo resurgent.

I uero queri

tur. Circa istā scḋam ptē h⁹ di. Quero p°. vtrū ignis infernalis cruciet malignos spūs. Q nō: aug. 12. sup gen. arguit ex intētione sic. Agens est p̄stantius patiente. corpus aūt nō est prestanti⁹ spū. sed ec⁹. ḡ nullū corpus agit i spm̄. Preterea fm̄ ipm ibidē nō sunt corporalia. sed corpalibus similia quib⁹ aīe exute afficiunt. ḡ nō afficiunt pena a corpe. Preterea p° de gene. corp⁹ non agit nisi p⁹ ꝯtactū. nō aūt pt tangē spm̄. qꝛ illa tangunt se. quoꝝ vltima sunt simul spūs nō hꝫ vltimū. Et ꝯfirmatur istud p phm̄. 7. phi. vbi vult q agēs ⁊ patiēs oꝫ eē sil. ⁊ nihil hoꝝ mediū. spūs aūt n̄

pōt eē sit cū corpe. qꝛ respectu corpis. q. nō est in loco. ¶ Preterea pᵒ de ge. Agēs intēdit sibi assimilare passuꝫ. sed corpꝰ nō pt sibi assimilare spm̄. quia tūc spiritus esset capax alicuius forme in qua assimilaret corpi. ¶ Oppoᵐ Math. 25. ¶ Ite maledicti in ignē eternū. q̄ paratus est diabolo ⁊ angelis eius. ¶ Preterea Gregori. 4. dial. c. 5. si diabolus eiusq̃ angeli cū sint incorporei corporeo sunt igne cruciādi / q̄d mirū si aie añq̃ recipiant corpa possint corpea sentire tormēta. ¶ Preterea aug. 21. de ciui. dei. c. 10. cur nō dicamꝰ q̄uis miris / veris tñ modis spūs incorpeos posse pena corpalis ignis affligi / ⁊ istud pbat ibi per hoc q̃ spūs hoium incorpei possint vel potert corporum suorum vinculis insolubiliter alligari.

Hic dicitur

q̃ spūs cruciat igne inq̃ᵐ eū apphendit sb rōe discōuenientis / Et cōfirmat per gregoᵐ dial. 4. c. eo patit q̄ videt. ⁊ qꝛ cremari se respicit cruciat. ¶ Ad possibilitatē hꝰ est Auic. 9. meta. vbi exēplificat de sōnio / q̃ aliq̄s magis cruciat ex sōnio ex tali apphensiōe fantastica alicuꝰ discōuenient / q̃ affligeret qñq̃ in vigilia ex pñtia eiusdē. ¶ Cōtra hoc: aut vera apprehensiōe apprehendit ignē vt discōuenientē sibi / aut falsa. ¶ Si vera oporteret ponere modū illius discōuenientie / qui nō apparet possibil / quia tāq̃ contrariū realiter corruptiū nullo mō pt esse discōueniens / nec a ratōne / nec a volūtate / quia obm̄ vt obm̄ ē cōueniens potētie. ¶ Si falsa sequitur pᵒ q̃ nō ab igne / sed a sua falsa extimatione cruciatur. ¶ 2ᵒ si illa falsa extimatio est a deo / deus erit imediata causa deceptionis / Si aūt ab ipso angelo nō videtur probabile / qꝛ sm̄ dyoᵐ de di. no. naturalia sunt in eis splēdidissima / ꝫ pñt naturaliter apprehendere q̃ ignis nō ē eis discōueniens. ¶ Preterea Greg. vbi supra aia nō solū videndo. sed ēt expiēdo incendiū patitur.

Aliter dicitur

q̃ spiritui datur quidā habitus supernaturalis propter demeritū peccati / ⁊ per illū habitū subijcitur corporali agenti / vt possit ab eo pati. ¶ Cōtra hoc / aut ille habitus est forᵃ corporalis / aut spiritual / si corporal / ita potest deus dare illū habitū angelo vt inhereat / sicut q̃ angelus sit albus / vel lapis sapiēs / qꝛ equalis est repugnātia vtrobiq̃ suscipiētis ad susceptū / si spiritualis / ergo nō per illū magis est passuꝫ proportionatū corpori vt agenti q̃ priꝰ. ¶ Preterea habitus nō est quo simpliciter possumꝰ: sed quo aliqualiter possumus / ergo in quo nō est potētia simplr ad agere / vel pati / in eo nō est potētia ad sic agere / vel pati / sed in natura illa nō ē sufficienter potētia ad pati / nec ille habitus potest dare posse: qꝛ ñ est potētia. ¶ Preterea illa pena reciperetur imediate in illo habitu tāq̃ in proximo receptiuo / imo nec mediate in ipsa natura angeli si repugnat illi nature / ⁊ si detur primū / sequitur q̃ ille habitus separatus ab angelo posset puniri eadē pena / Si 2ᵐ sequitur q̃ nullo modo āgelus punit / sed tātum ille habitus.

Ad questionem di

co. q̃ sm̄ aug. de ci. dei. 14. c. 25. doloꝛ carnis tm̄modo est offensio aie ex carne ⁊ quedā ab eiꝰ passione dissensio / sicut aie doloꝛ: qui nūcupatur tristitia est ab his rebꝰ q̄ nobis nolētibꝰ acciduut / Ex hᵒ appet q̃ doloꝛ est passio hñs apphēsionē sensitiuā ⁊ in appetitu sensitiuo / Tristitia āt est ppe in appetitu intellectiuo / aut in volūtate / ⁊ ꝯñs apprehēsionem intus alicuius obiecti noliti. ¶ Primū .s. dolorē ppe dcm̄ nō oꝫ querere in spiritibus siue angelis / siue aiabus separatis / nisi fingatur q̃ in spiritu sepato sit appetitus sensitiuus / ⁊ pari rōne sensus / ⁊ tūc etiā possit inesse sibi passio / tā scōm appetitū illū q̃ sm̄ sensum / q̃ tristaticū est / sm̄ aris. pᵒ de aia. nihil aliud est dicere aiam tristari / vel gaudere q̃ texere vl edificare / q̃ vtiq̃ verum est prout sunt passiones appetitus sensitiui / qꝛ ille sūt passiones totius cōiuncti / sicut ⁊ sentire ad qḋ cōsequitur passio / Est ergo totiꝰ cōiuncti ex desensu / ⁊ de sōno / nec tamē nego in aia sensitiua eē illā perfectionē que est cōplētiua in ratione potētie sensitiue / nā illa nō est aliud ab ipsa eēntia aie intellectiue / tenēdo q̃ tenui. 2. liᵒ. di. 16. q̃ pricipia operādi ex parte aie non sunt accidētia anime / Sꝫ illa perfectio que est in aia / imo est regulariter ipsa natura anime nō est potentia visiua / vl auditiua / nisi partialiter / sed propria potētia visiua est quiddā eēntialiter includēs illā perfectionem anime / ⁊ aliā perfectionē corporis mixti corrñdentē isti ad operationē cōmunē / ⁊ eodē modo ipsa sensatio est pᵒ totiꝰ cōiuncti ex istis duobus / ita q̃ proximū susceptiuuꝫ / ⁊ ratio suscipiēdi nō est anima / vel aliqd qḋ precise est in anima / nec forma mixtionis in organo / sed forma totius compositi ex corpore mixto ⁊ anima / ⁊ talis perfectio est proxima ratō recipiendi sensationē / ⁊ ideo illa forma totalis est potētia sensitiua / nec vna pars eius. s. forma mixti / nec alia. s. forma anime intellectiue / ergo de dolore vt distinguitur a tristitia nō oportet querere causā / nec in spiritu sepato / nec i anima sepata / quia nō potest esse ibi. ¶ De tristitia videamus: dico q̃ cū sit i voluntate ex apprehensione existentie obiecti / discōueniēs sm̄ rationē / vel oportet querere obm̄: qḋ statꝫ ostēdatur vt discōueniēs per ratiōem: ⁊ tamen positum / vel si nō potest ostendi vt discōueniens nisi a ratione errante / quia nō esset disconueniens michaeli / ⁊ nō videtur rationale q̃ illa afflictio sequatur apprehensiōem erronea / oportet inuenire ibi obiectum disconueniens scōm ratiōem / ⁊ nolitum / ⁊ tamen positum / dico autē q̃ ignis ille est obiectum sic discōueniens / ⁊ hoc dupliciter pmo vt detinēs spirituꝫ diffinitiue / scōo vt inmutans obiectiue. ¶ De pmo nullū corpus vt locans est locato discōueniens / nisi qꝛ aliud corpus est sibi cōueniens / spiritus autē sicut cū nullo corpore habet naturalē cōuenientiā / quia tūc illud eēt naturale saluatiuū eiꝰ / ita ad nullum corpus habet naturalē discōuenientiā propter quā detineri ibi sit nature sue discōueniens / vnde si michael cuicūq̃ corpori esset ex precepto diuino coniunctus localiter diffinitiue etiā perpetuo / ⁊ hoc apprehenderet / nullo modo apprehenderet vt disconueniens / nec vt materiā tristitie / ergo ad habendum tristitiā de igne detinēte oportet vt inueniatur primo ratio noliti / sic angelus malus habet nolle detineri perpetuo ab igne / ⁊ specialiter ab illa ratione ex sententia diuina / vel volūtate diuina illuc effectiue detinente / ⁊ ab illo nolle declinat affectio cōmodi scōꝫ quā appetit liberum vsum potētie / vt sicut natura sua est indifferens ad quodcūq̃ corpus / sic posset se facere presentē cuicūq̃ corpori / promouet aūt superbia propter quā appetit vti propria potestate. ¶ Consumat inuidia propter quā nunq̄ vellet determinate esse propter sententiam vel actionem diuinā / Istud nolle precedit detentio / ⁊ apprehensio detentionis / Isto autem nolle licet inordinate posito in volūtate eius / sequitur apprehensio certa ē euentu istius noliti / ⁊ ex hoc tertio / vel quito computando ista duo que precedunt nolle sequitur tristitia / Si queras nunquid illam tristitiaꝫ effectiue causat ignis detinens. ¶ Rñᵒ ignis nō detinet spm̄ effectiue / qꝛ qḋ nō locat aliquid effectiue / nec ipedit ipsum amoueri ab hᵒ loco. nō detinet ipsuꝫ / sꝫ domꝰ q̄dē nō detinet me effectiue q̄tuꝫ

ad pmũ: qꝛ non locat me effectiue/ tñ ĩ
pedit me moueri ad aliũ locum/ ⁊ ideo
poteſt dici quodammodo effectiue me
detinere ſicut prohibens aliam detenſi
onẽ formalẽ/ ſ; neutro mõ põt aliq̃s lo
cus corpalis detinere angelũ/ ſ; tñmõ il
le ignis formalr̃ detineri ita ꝙ nulla eſt
detentio ignis ptinens ad gen⁹ actionis
/ ſ; tñmodo reſpectus extrinſec⁹ aduenĩ
ens reducibil' ad genus vbi/ detinẽs aũt
actiue ſiue pmo modo: qꝛ detminãs a
ctiue ad locũ illũ: ſiue ſcdo modo: quia
phibens ab illo loco ad aliũ locũ/ deus
ẽ imediate/ qꝛ ↄtra volũtatez angeli nõ
habẽtis ſaltẽ angelũ ſupiorẽ non poſſ;
fieri ſic detẽtio/ niſi a deo ĩmediate/ Sʒ
vlteri⁹ angel⁹ nõ tñ odit detẽtionẽ acti
uam dei: ⁊ ſuã paſſiuaʒ a deo/ ſed odit
detẽtionem formalẽ perpetuam ab illo
igne/ nec tñ apphendit illam detẽtõem
actiuam/ vel paſſiuam: vt poſitã vel cõ
tinuandam/ ſʒ illã detentõem formalẽ
/ ⁊ p ↄñs de illa detẽtione formali triſta
tur/ obiectuʒ aũt triſtabile proprie cau
ſa ẽ ipſius triſticie: qꝛ nõ volũtas imedi
ate/ tũc eni eẽt in poteſtate eius imedia
te triſtari/ vel nõ triſtari: qđ non ẽ verũ
poſita nolitõe ⁊ apphenſione noliti: ita
ꝙ detentio illa formal' vel ignis ille deti
nẽs formalr̃ effectiue contriſtat/ ⁊ ſic vl
tra cũ triſtari ſit formaliter cruciari eo mõ
q̃ poſſibile ẽ ſpirituʒ cruciari/ ſeq̃tur ꝙ
ignis vt formalr̃ detinẽs ſpm̃ effectiue
cruciat: ⁊ ſm illũ modũ põt ſaluari di
ctũ illud q̃ modo ignis ẽ inſtrumẽtũ dei
cruciando: qꝛ pncipali⁹ odit detẽtõnem
actiuam dei/ ⁊ ſuã paſſionẽ a deo q̃ꝫ de
tentionem illã formalẽ ignis/ qꝛ ſcdam
non odit niſi i ordine ad primã/ ⁊ ita ꝙ
affligit obiectiue/ i 2° affligit i ṽtute pri
mi/ ⁊ ita inſtr̃aliter/ nec ſequitur ignis ñ
detinet effectiue/ ſ; tñ formalr̃: g̃ nõ af
fligit effectiue: qꝛ ipm vt detinẽs forma
liter eſt obiectũ nolitũ ⁊ apprehenſũ vt
poſitũ/ Et ideo effectiue infert triſticiã
/ Si dicas hoc ẽ non tñ: qꝛ nolitũ: ſʒ q̃a

obiectũ eſt ſm ſe diſcõuenĩes: qꝛ ſpiri
tui ↄuenit libertas/ ac indr̃a ad quecun
q; locũ corpalem/ Añs ẽ falſuʒ: vt dictũ
eſt ſupra de michaele/ ſi apphendẽt ſe p
petuo determinari ad certũ locũ vnuʒ
a ſẽtẽtia diuina/ nõ triſtaretur/ qꝛ ⁊ ſi eo
ſit libertas vel indr̃a ad loca: nõ tñ ad
illa vt in actu tanq̃ pfectio naturalis:
qꝛ ſicut nec vn⁹ loc⁹/ ita nec indr̃a ad q̃cun
q; loca naturalr̃ perficit angelum: ⁊ iõ
determinatio ad vnũ non ẽ ↄtra nãlez
inclinationẽ angeli. / Exẽplũ illi⁹ modi
triſtandi põt eſſe in hõib⁹ deſiderãtib⁹
mori/ quib⁹ triſtis eſt vita: h° mõ odiũt
aiam in corpore ſuo eẽ vſq; ad inſtans
mortis naturalis/ ppt aliqđ odibile cõ
comitãs vitã mortalem/ ⁊ 2° apprehen
dit iſtõ nolitũ fore/ ⁊ iõ .3°. ſequit triſti
cia de detẽtatõe aie i corpore/ ſʒ de cor
pore vt detinẽte aiam/ non ꝙ corp⁹ deti
neat effectiue aiam: ſʒ qũocũq; vt ſuſce
ptiuũ formaʒ: ⁊ vt ſic detinẽte obiectũ
nolitũ/ ⁊ vt ſic apphenſum effectiue cõ
triſtat/ ⁊ iſtud hr̃i põt a Greg. dya. 4. ſi
viuẽtis hõis ſpũs incorporeꝰ tenet in
corpore/ cur nõ poſt mortez incorpore⁹
ſpũs corporeo igne teneat: ⁊ aug. 21. de
ci. dei. c. 10. ſi ſpũs ho᷑ pfecto incorpo
rei/ ⁊ tũc potuerũt includi corpalib⁹ mẽ
bris/ ⁊ tũc poterũt corpoꝝ ſuoꝝ vincu
lis inſolubilr̃ alligari.

De ſecundo mõ. ſ. q̃liter vt obiectuʒ

ĩmutans ↄtriſtat ↄſimilr̃ quo ad aliq̃d
/ dicendũ ẽ eẽ/ intellect⁹ eni angeli detmi
natur ppetuo ad intẽſe ↄſiderãdũ ignez
in rõne obiecti/ 2° apprehendit iſtaʒ det
minatõeʒ ad talẽ ↄſideratõem/ 3°. odit
/ ⁊ ſic pri⁹ iſtud odium oriẽt ex affectõne
ↄmodi ex q̃ vult quodcũq; obiectũ p
ut ſibi delectabile fuerit ↄſiderare nunc
h°. ⁊ nũc illud/ ⁊ pmouet ex ſupbia et
qua vult vti itellectiua ſua ſm impiũ
volũtatis pprie/ ⁊ ↄſũmat ex inuidia p
pter quã odit detmiari a dõ ad aliquã
ↄſideratõem vnicã/ 4. ſequit apphẽſio

nõ tñ nuda iſti⁹ ↄſideratõis ſicut in. 2°/ ſʒ
apphẽſio certa de euẽtu iſti⁹ ↄſideratõ
nis intẽſe ⁊ ppetue/ 5°. ex hoc ſequit tri
ſticia. / Quo ad aliq̃d aũt ẽ diſſimile h
⁊ in pcedẽti quo ad pmũ/ qꝛ ignis h hʒ
rõnem agẽtis effectiue detinẽtis intelle
ctum angeli in intẽſa ↄſideratõne ſui/ ⁊
non ex volũtatis angeli. / Etſi queras
quõ illa poſſit ↄpetẽ igni cũ nullaʒ cor
pus poſſit intelligẽtiaʒ ſpũs ita efficacit
mouẽ/ vt nõ magis ſbſit intelligẽtia vo
lũtati ipſius ſpũs quãtũ ad determina
tõem actus ↄſiderãdi. ſ. hoc vel illud/ ſi
cut aug. dicit. ꝙ volũtas auertit ⁊ ↄuer
tit intelligẽtiam/ nũc ad hoc nũc ad ali
ud. / Oportet g̃ dicere ꝙ iſtud nõ ↄuẽit
igni ṽtute propria: qꝛ tota ṽtute actiua
ignis poſita/ angel⁹ ſibi dimiſſus poſſet
ignẽ/ vl' aliõ corp⁹ idẽ/ nõ ↄſiderare p ĩpe
rio volũtatis ſue/ Jõ oportet dicẽ ꝙ illa
detẽtio in ↄſideratõe ignis intẽſa ⁊ per
petua: ⁊ ↄtra volũtatẽ angeli ſit effectiue
a deo pncipalr̃/ ⁊ ab igne vt actiue ſed
min⁹ principalr̃. / Et põt poni exẽplum
ſicut itellect⁹ agẽs ⁊ fantaſma ſe hñt ad
mouẽdũ intellectuʒ poſſibilem i nobis
/ ſic in pppoſito deus hʒ ſimilẽ modũ in
tellectui agenti/ ⁊ ignis fãtaſmati/ ⁊ eẽt
oio ſimile ſi i nobis intellectus agens eſ
ſet formalr̃ volens/ ⁊ poſſibilis ſimilr̃
/ ⁊ agẽs p volũtatem ſuam detminaret
aliqđ certum fãtaſma ad mõuẽduʒ effi
intellectum poſſibilẽ contra volũtatez
eius/ nec obſtat ꝙ principale agens ⁊ in
ſtrumẽtum nõ ſũt in eodem ſuppoſito
h/ ſicut ibi intellect⁹ agens ⁊ fãtaſma/ qꝛ
ordo agentium illoꝝ nõ requirit idẽti
tatez ſuppoſiti. / In tertio etiã ẽ dr̃a h
⁊ prius: quia multo magis odit angel⁹
ppetuam detẽtõem intelligẽtie ſue in in
tenſa ↄſideratione ignis/ q̃ꝫ detentõnem
formalẽ ſui localiter diffinitiue ab igne
/ qꝛ in oppoſito primi. ſ. libẽo vſu intelli
gentie ſue/ p iperio volũtatis circa qđ
cũq; obiectũ multo ↄſiſtit mag' pfecto
ei⁹: ⁊ multo magis ↄſiderat q̃ in libero

vſu ptãti/ ſue motiue quãtũ ad vbi diſ
finitiue/ Jlla aũt detẽtio in ↄſideratõne
intẽſiſſima ignis/ ĩpedit pmã libertatez
/ quia p hoc impedit intellectus ei⁹ pfcẽ
ↄſiderare alia ↄſiderabilia: ſed detẽtio
diffinitiua ab igne/ nõ impedit niſi 2ᵐ.
/ Ex h° ſequit dr̃a in. 5°. ꝙ multo maior
erit triſticia ex illa ſcda cauſa q̃ ex pce
dente: qꝛ vbi ẽ maior nolitio ⁊ eque cer
ta apprehẽſio de euẽtu ſequit maior tri
ſticia. / Eſt etiã dr̃a in illo ⁊ pcedenti q̃
ad hoc aliq̃lr̃ ꝙ magis põt dici ignis ef
fectiue affligẽ ſpm̃ iſto modo/ q̃ modo
pcedenti: qꝛ ibi tñmõ affligit effi⁹ qꝛ vt
obiectʒ nolitũ apprehenſũ cauſat triſti
ciam/ h aũt effectiue cauſat pmã apphẽ
ſionẽ ad quã detminat intellect⁹ q̃ ẽ nõ
lita/ ⁊ ita h hʒ. q. duplicẽ actionẽ: i prio
ri nõ niſi ſimplicẽ/ ſed ſicut in pori nõ po
nebat diſcõueniẽtia ignis ex natura rei
/ ſʒ tñmodo nolitio detinẽ: ita ⁊ h diſcõ
ueniẽtia nõ eſt ignis vt obiecti ↄſidera
ti/ ſed finalr̃ qꝛ nolitũ eſt illud obiectuʒ
ſic conſiderari/ ⁊ ẽ maior inclinatio ad
nolle ſic q̃ in mõ pori. / Cõtra vtrũq;
modũ ſunt inſtantie/ ↄtra primũ: qꝛ deſ
detinet eq̃liter/ g̃ oẽs cruciabũtur eq̃lr̃.
ↄñs ẽ cõtra aug. 21. de ci. c. 16. Nequaq̃
negãdum ẽ ipm eũdẽ ignẽ aliis leuiorez
aliis futuꝝ eſſe grauiorẽ: ſiue ipi⁹ ardor
p pena digna cuiuſcũq; variet: ſiue q̃lr̃
ter ipſe ardeat ſʒ nõ equali moleſtia ſen
tiat/ Ex q̃ etiam auctoritate vĩ hr̃i ꝙ ar
dor cruciabit eos/ ⁊ nõ tñ detẽtio. / Cõ
tra 2ᵐ. qꝛ ſi nõ niſi intelligibilr̃ impel
mitralẽ impſſionem/ ſequit delectatio
/ qꝛ illa ẽ cõueniens potẽtie itellectiue: p
bat etiam qꝛ delectaret michaelẽ. / Cõ
tra vtrũq; ſil' qꝛ ſi nõ nollet/ v' nõ odiat
ſic detineri vel ab obiecto ſic imutari.
nõ triſtabitur: ac p hoc cũ in ptãte eius
ſit nõ nolle/ in ptãte ei⁹ erit nõ cruciari
/ Preterea. eq̃ poſſʒ affligi in lapide/ vl' ſo
le vel celo empyreo/ ſi detinẽt diffinitiue
ab ill' / ⁊ mutaret ab ill' obiectiue. / Ad
pᵐ detẽtio formal' q̃ ẽ ſm diffinitõeʒ formalẽ

eq̃lis ē:sȝ nolle nõ ē eq̃le:imo intẽsius in
his q̃ magis peccauerũt: τ iõ maioꝛ tri
sticia. ¶ Ad 2ᵐ nõ est in ptãte coꝝ illud
nolle vel nõ nolle/sic tanget de ↄtinua-
tõne mali act' in eis cui' cã forte ē actio
ↄtinua cause superioꝛis agẽtis ad aliq̃d
vnifoꝛ' in eis ꝓpt demeritũ precedẽs/ad
qd vnifoꝛ' sequat vniformit afflictõ eo
rum: τ ꝓpt h° nõ põt aliqs remissi' nol
le q̃ mõ nolit: q2 sic nõ est in ptãte eius
act' :ita nec mod' act'/τ sic causa supioꝛ
vniformit agit ad nolle ꝓpt qd cã infe-
rioꝛ nõ põt difformit agẽ ab ipa ita vni
formit agit ad itẽsionẽ hui' nolle. ¶ Ad
aliud pma ipressio q̃ est ad intellectõez
ignis delectabil' eẽt ex seipa intellectui:
/sȝ in. 5. istãti põt nolitõem .i. apphẽsi
onẽ euẽt' noliti/ex illa apphensione no
lita τ apphensa crẽsit tristicia. /Etsi di
cas saltẽ apprehensio vt in pmo instãti
posita cãbit delectatõem. ¶ Rñ°. non põt
/q2 appetit' ille in eodẽ instãti hȝ tristici
am vehemẽtẽ: τ illa excludit oẽ gaudiũ
nõ tm̃ ↄriũ sȝ iptinẽs ex. 7. eth. ¶ Si di
cas cã delectatõis ē poꝛ nalit q̃ cã tristi'
/Rñõ i hñtib' tãtũ oꝛdinẽ nalẽ: q2 silta'
tẽ realẽ efficaci' excludit min' efficax/sȝ
efficaci' sit posteri' nã: nec miꝝ q2 ipedi
ens siue ꝓhibẽs qñqȝ est posteri' nalit:
/agens tñ pᵐ ipedit p ↄ actõez ei' /exᵐ in
gnãtiuo vni': τ alteratiuo ad ↄriũ.

Ad argumẽta

ad pmũ illa ppo
sitio aug. pẽdet ex ista gñagẽs ē prestãti'
ẽmino foꝛli actõis: τ ẽmin' foꝛlis actõis
ē prestãtioꝛ suo receptiuo. ¶ 2ª autẽ ista
rũ nõ est v̓a nisi inquãtũ h° ē act'/τ illõ
potẽtia: τ sic ↄcedẽdũ ē agẽs inquãtuȝ i
actu foꝛmali vel v̓tuali eẽ pstãti' passo
inquãtũ ē in potẽtia ad illud/sȝ ex h° ñ
sequit q̃ sit pstanti' absoluta nã illi' qd
ē susceptiuũ: sic nec de ẽmino foꝛli respe
ctu eiusdẽ/sȝ q2 aug. itẽdit ↄcludẽ p illõ
argumᵐ q̃ coꝛp' nõ agit in spm̃/põt dici q̃
maioꝛ sua ē vera d̓ agẽte equoco τ tõli
seu principali/alit nõ/τ sĩ ↄcdo ē vera. ex

ↄcessũ ē q̃ ignis ñ ē agẽs pncipale i spm̃
siue i illa detẽtõe/q2 i illa nõ agit: sȝ foꝛ
lit diffinitiue ↄtinet/siue i imutatõne/q2
ibi nõ agit nisi vt istrm̃ dei: sic satis mã
se hȝ ad intellectũ agẽte/ ¶ In causãdo aũt
tristiciã hoc mõ/vel illo non ē pzicipale
agẽs: sȝ ipa volũtas nolẽs illud obiectũ
/magis eni ex h° q̃ obiectũ ē nolitũ seq̃t
tristicia q̃ ex rõne obiecti i se/vel ipa ap
prehẽsio euẽt' obiecti noliti: q2 obiectũ
nõ tm̃ nolitũ sȝ vt nolitũ apphensũ eẽ
vel foꝛe ↄtristat. ¶ Ad aliud aug. põt ex
poni ibi de his q̃bus spũs afficiũt ime-
diate: q2 illa sũt silia coꝛpib' : q2 passio
nes aliq̃ mõ cãt: a coꝛpoꝛib': nõ aũt de
illis quib' afficiuntur spũs mediate: q2
ista sũt coꝛpalia: vel qd idẽ est exponat
de afficiẽte foꝛmalit nõ effectiue. ¶ Ad
aliud h° vniuersalit ē veꝝ q̃ opȝ agens
eẽ pñs pacienti/saltẽ fm v̓tutẽ actiuam.
/τ ex h° sequit vbi pñtia ꝓpoꝛtionata ñ
põt hñi nisi p ↄtactũ/reqrit ↄtact' / vbi
aũt v̓ioꝛ põt hñi/illa multo magis suffi-
cit ad actõem : sed multo vertoꝛ põt eẽ
spũs ad coꝛp' p coexñtiã q̃ sit illa p cõ
tactũ. ¶ Alit põt dici q̃ reqrit ↄtact' v̓tua
lis nõ mathematic' /cõtact' aũt v̓tual' ē
q̃ aliq̃d i isto possit eẽ ẽmin' v̓tutis in il
lo: qd nihil ē aliud q̃ illud hñe v̓tutẽ cã
tiuã alicui' i illo/τ isto mõ de' si nõ essȝ
citra oꝛbẽ lũe/pñs eẽt cẽtro tre/sic dcm̃ ē
in li p°. ¶ Ad aliud põt dici q̃ cã equo
ca equoce assilat fm aliq̃d qd hȝ i se nõ
foꝛlit/sȝ v̓tualit /τ h° mõ obiectũ qd est
nolibile hȝ in se tristiciã: τ fm illã assi
milat. ¶ Alio mõ pt dici q̃ illa ꝓpõ est
v̓a de agẽte pzicipali nõ instr'ali. de' aũt
ē h agens pncipale τ sibi assilat passuȝ:
q2 intelligit τ vult afflictõem illi': τ fm
h° intellectũ τ nolitũ assilat sibi passũ.

Secũdo quero

vtrum hoies dãnati post iu
diciũ cruciabũtur illo igne infernali. sȝ
non. 6. topi. Ois passio facta magis ab
icit a sba: g si ↄtinue cruciarẽtur ab illo

igne magis ac magis dependẽtur coꝛuȝ
sba: τ p ↄñs tãdẽ o io ↄsumarent: qd ē
ↄtra illud iob. 20 luet oia q̃cũqȝ ipe fe
cit: nec tñ ↄsumet./τ ↄtra illud apoc. de
siderabũt moꝛi τ fugiet moꝛs ab eis.
¶ Pretea. aut patient ab illo igne realit
immutãte: aut tm̃ intẽtõnalit/nõ realit
ꝓpt duo/ pmo q2 cessãte pma motu re
ali nõ v̓ aliqs mot' realis possibilis cũ
posterioꝛ depẽdeat a pꝛi/2° q2 tũc rea
liter coꝛrũperet coꝛp' illud /q2 vnũ ↄri
um ē realit coꝛruptiuũ alteri' /Sȝ si tm̃
erit itẽtõnal' nõ erit afflictiu': q2 illa pas
sione pateret sensus beati ibi psẽs ab
igne: g nulla passione patient. ¶ Opposi
tũ Math. 25. iudex dicit hoib' dãnan
dis: Ite maledicti i ignẽ etnũ.

Ad questionem pa

tet q̃ ignis pñs coꝛruptibili aiato aia sẽ
sitiua/põt hñe in illud duplicẽ actõez.s.
realẽ q est vniuoca: τ intẽtõnalẽ q respe
ctu illi' ē equiuoca: q2 species sẽsibil' nõ
simplr ē eiusdẽ speciei cũ ipo obiecto.
¶ Ad ꝓpositũ g dico q̃ post iudiciũ cũ
coꝛp' hois sit p se coꝛruptibile/ignis pñs
poterit hñe in illo vtrãqȝ actõem: q2 nõ
repugnãt/τ ē ibi tã susceptiuũ q̃ cã acti
ua vtriusqȝ: nisi dicas realẽ tũc impedi
ri ꝓpt defectũ mot' celi/sȝ de h° di. 48
/põt etiã tũc vna eẽ sine alia/loquẽdo de
possibili absolute/ q2 neutra dependet
essentialit ab altera / vñ τ modo sunt se
pabiles/si aliquid sit susceptiuuȝ foꝛme
realit τ nõ intẽtõnalit: τ aliud ecõuerso
/sȝ tũc nõ poterit vna nõ inesse nisi ꝓpt
aliqd impedimẽtũ: τ h° vl q2 de' nõ co
agit igni ad illã actõem: vel quia aliqd
agens creatũ ipedit vnã actionẽ/ τ non
aliã. ¶ 2° dico q̃ sola intentional' sufficit
ad ↄrandũ doloꝛe/sola aũt realis sine
itẽtionali nõ sufficeret ad h° ¶ 2ª ps ē ma
nifesta: q2 licet lignũ calefiat quãtũcun
qȝ excessiue: tñ non dolet. ¶ Prima pro
bat q2 excellẽs sẽsibile vt excellẽs sensibi
bile natũ est inferre doloꝛẽ: q2 ē discõue

niẽs inquãtũ tale: τ tñ inquãtũ excellẽs
sẽsibile nõ imutat nisi itẽtionalit/ /sȝ cũ
alia imutatio real' ↄcomitet q dissoluẽt
oꝛganũ a media ꝓpoꝛtõe in q ↄsistit/tñ
si sine illa actõe eẽt obiectũ discõueniẽs
/sẽsatũ/sequeret doloꝛ. ¶ Hoc etiã ꝓbat.
q2 aliqñ vbi ē modica vel nulla imuta
tio real' est magn' doloꝛ/ꝓpt imutatõez
itẽtõnalẽ: sicut si man' fuerit excessiue
frigefcã ex ↄtactu niuis vel glaciei: si sta
tim appropiet igni/ē ibi vehemẽs doloꝛ
ab illo obiecto imutãte/τ tñ modica vl
nulla actio real' a calido i manu/ꝓpt ex
cellẽtiã ↄrij.s. frigoꝛi i ipso passo. ¶ Mo
dus aũt ē iste/doloꝛ sic τ delectatio sẽsi
tiua ē passio cãta i appetitu sẽsitiuo ab
obiecto apphenso p sẽsũ/sic g aliqd ob
iectũ inquãtũ obiectũ h ē intẽtõnaliter
motiuũ ē ↄueniẽs: ita causat posita sen
satione delectatõez i appetitu sensitiuo
/vñ nõ ē facile i omni delectatõe saltem
visus τ audit' fingẽ imutatõem aliquã
realẽ ad salutẽ ipsi' suppositi/Eodẽ mõ
licet imutatõez itẽtionalẽ obiecti discõ
ueniẽtis ↄcomitet alia imutatõ real' dis
cueniẽs nãe: q2 foꝛte nõ ē verũ in visu τ
auditu: sequr doloꝛ cãtus ab illo obie
cto sẽsato vt sẽsato i appetitu sẽsitiuo/3°
dico q̃ ꝓbabili' videtur post iudicium
ponere solam imutatõnem intẽtionalẽ
/quia τsi possit vtraqȝ tunc poni ex pri
mo articulo tamen realis non faceret
aliquem doloꝛem sine intentionali: nec
etiam cum intẽtionali : sed sola immu
tatio intẽtionalis faceret doloꝛem/g cũ
pluralitas non sit ponenda sine necessi
tate: τ non ponitur ibi passio ignis ni
si propter afflictionem illoꝛuȝ ab igne
/sufficit ponere solam intentionalez/ita
q̃ alia posita videt supfluere: q2 nihil
faceret ad hunc finem. ¶ Preterea. con
gruum ē ponere circa dãnatos ita pau
ca miracula sicut possibile est/cũ sȝ nõ sit
verisile q̃ de' velit circa eos tũc mltipli
care miracla vltra illõ qd reqrit ad pu
nitõez coꝝ iustã/sȝ ponẽdo actõez realẽ

⁊ cũ hoc vt necẽ ẽt intẽtionalẽ. vñ q̃ oꝫ ponẽ circa eos pl'a miracula q̃ ponẽdo solã intẽtionalẽ. g̃ ⁊c̃. ¶ Probo minorẽ: lꝫ quecũq̃ʒ via bẽat ponẽ q̃ tũc nõ corrũpunt a cã intrĩseca/⁊ h' vel p̱ ↄ̃seruationẽ diuinã miraculosã/vel nõ miraculosa: sed iustã/q̱ꝛ corrñdentia statui finali in q̃ tã illi sit/tñ si ponat actio realis ibi est aliq̃ cã corruptiua extrĩseca/⁊ miraculũ vĩ si illud nõ corrũpit/cũ cã que põt inducẽ aliquid incõpossibile alicui possit ipm corrũpere/ ille aũt ignis põt inducẽ calorẽ oĩo incõpossibilẽ q̃litati mixti requisite ad vitã/ si g̃ illũ nõ inducat in sũmo/⁊ tñ agat realiter miraculũ est/sicut fuit in camino/vbi ignis nõ habuit oẽm actionẽ quã ex nã sua hũe potuisset/si itez inducat calorẽ in illo gradu miraculũ est q̃ ille gradus stat cum vita. ¶ Si dicas codẽ° ex alia pte oꝫ ponere miraculũ ne corrũpat ab extrĩseco nã nãliter imuta° illa intẽtionalis excessiua cãt dolorẽ excessiuũ/vñ ⁊ dolor excessiu' occidit/sic appet de anthi°° p̃mo machabe/q̃nimo ẽt timor excellẽs de quo min' videt q̃ñq̃ʒ est cã mortis. ¶ Rñ° nullus dolor simplr repugnat q̃litati mixti simplr requisite ad vitã/qd̃ pꝫ satis/q̱ꝛ intẽtio cãtiua doloris magis videret repugnare/sed illa nõ repugnat/sicut nec vnũ ↄ̃riũ in ẽẽ reali/⁊ aliud in ẽẽ intẽtionali. ¶ Appet ẽt p̱ aug. 21. ci. c. 3. nõ idõ mori poterunt illa corpa, q̱ꝛ dolebunt/⁊ sbdit: cur corpa dolorẽ p' mortẽ võ i ferre nõ pñt/nisi q̱ꝛ nõ est ↄ̃ñs vt mortẽ faciat qd̃ dolorẽ facit/nõ est g̃ neciũz future mortis arg'" dolor/⁊ rõ sua pa, alõ añ posita stat in h'/aĩe est dolẽ nõ corpis/ ẽt q̃ñ ei dolẽdi cã est a corpe/si g̃ a dolẽ ar'" sumeret ad mortẽ/magis ad aĩaz p'tinet mori ad quã magis ptinet dolere. ¶ Adhuc añ illud inuit rõꝫ altã. q. talẽ. t' rõnis est dolorẽ facẽ mori ar'"/cũ vite potius sit indiciũ/certũ est. n. viuẽ oĩe qd̃ dolet/q. arguit si dolẽ necio infert vinẽnõ necio infert mori. ¶ Dico tñ q̃ q̃ñq̃ʒ imo hic vt in plib' ad dolorez excessiuũ seq̃tur mors/q̱ꝛ seq̃t iproportio illi' q̃litatis nãlis req̃site ad vitã/⁊ modũ ponẽ/req̃reret declarare q̃ño vĩ fantastica/⁊ appetitus pñt hũe actionẽ in q̃litates nãles/sed q̃uocũq̃ʒ hoc sit nõ est ibi formal' repugnãtia cuiuscũq̃ʒ sensationis vel doloris ad quẽcũq̃ʒ gradũ q̃litatis nãlis req̃site ad vitã/ g̃ nõ erit tñ miraculũ dolorẽ quẽcũq̃ʒ ẽẽ sine morte/sic q̃litatẽ realẽ simplr ↄ̃riã q̃litati mixti ẽẽ cũ vita/sibi. n. ẽẽt q. repugnãtia formalis inť q̃litatẽ inductã a ↄ̃rio/⁊ q̃litatẽ req̃sitã ad vitã/vel si 2ª nõ opponẽt ẽẽt miraculũ vitã ẽẽ sine illa q̃litate mixta/sed h nõ req̃rit aliqd̃ miraculũ/nisi q̃ dolor suspẽdat ab effectu suo/vt i plurib'. s. ne ad ipsã sequat distẽpatõ mixtionis repugnãs vite/ipm ãt q̃ ad talem effectũ suspẽdi nõ oꝫ ponẽ nouũ miraculũ/sed reduci ad idẽ ad qd̃ reducit suspẽsio actiõis ↄ̃rioꝝ ad intra ne corrũpãt/vꝫ vt ꝑpter statũ finalẽ ad quẽ reducti sunt deus suspendat causas ab effectibus vt in pluribus qui si sequeret destrueretur illud compositũ. ¶ h̃ 3° scriptura videtur dicere eundẽ dãnatũ pati a contrarijs: iuxta illud Job. ab aquis niuiũ transibũt ad calorẽ nimiũ. Et licet saluaretur iuxta illã superficiẽ lr̃e alternatio in istis afflictionibus/tñ nõ posset probabiliter saluari q̃ simul pateretur in sũmo ⁊ realiter a cõtrarijs/potest autẽ saluari q̃ simul patiatur ⁊ i sũmo intentionaliter ab eis/quia spẽs ẽẽ contrarioꝝ etiã in sũmo nõ sunt cõtrarie/ergo illa via de intentionali sine reali imutatione potest plura saluare p̱tinentia ad corꝝ afflictionẽ q̃ alia. ¶ 4° dico q̃ nec est omnino certa ratõ ad negandum ibi imutationem realem/quia ex quo potest poni: vt habetur in p̃mo articulo/⁊ licet nõ sit necessaria ad dolorẽ. sicut habetur in 2° articulo/tñ quecũq̃ʒ arguunt in 2° articulo si ascribãt miraculo nõ pñt iprobari/ Posset aũt

deus vel cogẽ igni ad iducẽdũ calorez realẽ in corp': nõ tñ q̃ ẽẽt formalit' repugnãs q̃ntitati illi' mutatõis/vel ↄ̃plexionis/⁊ tunc posset poni miraculum in hoc q̃ nõ coagit i totũ effectuꝫ i quem agit ignis/ Posset etiã de' cogere igni ad illũ sũmuz calorẽ incõpossibilem/⁊ tunc destruet illa mixtio ꝓportionata. nec tñ destrueret vita dõ miraculose cõseruãte eam. ¶ Vel si ponat calorẽ induci in sũmo/⁊ i qualitatẽ illã mixti stare in eodẽ: vĩ q̃ formalit' repugnãtia sit/sic si mediũ ⁊ extremũ silr fierent in eodem. ¶ Et an h° sit possibile deo nõ hic/lꝫ alibi tñ nõ est ita notũ sic/alterũ duoꝝ predictorum. ¶ Sic g̃ dico q̃ patient passiõe afflictiua ab igne: ⁊ ideo necãlo passiõe intẽtõnali. nõ necessario aũt ad afflictionem passione reali: lꝫ si illa ↄ̃comitet q̱ꝛ causa naturalis approximata susceptiuo/oportet incorruptõem illi' corporis ab extrĩseco saluari aliquo p̃dictoꝝ modoꝝ. ¶ Cõtra scdm articuluꝫ instat p̱ hoc q̃ sensus beati sentirẽt oẽm differentiaꝫ sẽsibilẽ: g̃ si ẽẽt beat' in illo igne intẽtionalit' imutaret ab illo/sicut dãnatus/⁊ tñ nõ pateret passione afflictiua: g̃ illa nõ est p̱ solã passionẽ intẽtionalez. ¶ Preterea. oĩs opatio ẽ delectabil' potẽtie opanti/q̱ꝛ perfectio ei': g̃ sẽsatio q̃cũq̃ʒ q̃ ↄ̃comitat actõem intẽtõnalem erit delectabilis/nõ g̃ dolorosa. ¶ Preterea appetitus sensitiu' nõ ẽ nisi ꝓpẽ naturã: g̃ nihil ẽ sibi discõueniẽs/nisi q̱ꝛ discõueniens nature. ¶ Ad primũ vel sensui beati nullũ sensibile ẽẽt excellẽs: q̱ꝛ sensus ille ita erit pfect' q̃ nõ poterit aliqd̃ sensibile ꝓpẽ excessum ẽẽ illi iproportionatũ: ⁊ tũc sequeret q̃ etiã si imutaret intẽtõnalit' ab illo igne, nõ tñ dolorose: q̱a nõ a discõueniẽte/ ¶ Vel alit' cũ dolor nõ causet vt dcm̃ ẽ in ipso sensu: lꝫ i appetitu sensitiuo: ⁊ appetit' sensitiu' bti ẽ totalit' quietat' vel ↄ̃plete saciatus delectatione sẽsibili: ⁊ delectatio excellẽs excludit tristitiã q̃ñcũq̃ʒ. 7. ethi/in illo appetitu bti null' dolor cãri posset: ẽẽt g̃ ↄ̃cedendum si illud sẽsibile ẽẽt excellẽs sensui eius/q̃ dolor causaret in appetitu ei' nisi q̱ꝛ a causa efficatiori ineft illi appetitui qd̃ excludit omnẽ dolorẽ. ¶ Ad 2'" operatio nõ ꝓportionata nõ ẽ delectabilis: tal' est sensatio obiecti excellentis. ¶ nec mirꝫ q̱ꝛ operatio non ẽ delectabilis nisi q̱ꝛ circa obiectum delectabile/ istud aũt obiectũ ẽ discõueniẽs: idõ ↄ̃tristans/vel dolorificãs. ¶ Ad tertium. verꝫ ẽ q̃ natura facit aliq̃d ẽẽ discouenias appetitui sensitiuo: q̱ꝛ illud vel ↄ̃comitãs illud cõiter ẽ corruptiuuꝫ nature: tñ dato q̃ tale aliqñ nõ ↄ̃comitet. sp̱ manet discõueniẽtia p̃ma: ita i ꝓposito licet non sit h imoderata calefactõ ↄ̃comitãs spẽciem excellẽtis calidi: tñ manet discõueniẽtia calidi: vt spẽm ipeimẽtis ad appetitũ sensitiuũ.

Ad argumenta principalia:

ad p̃mũ ille auctas. s. tho. videt improbare actõm realẽ ignis: nõ aũt intẽtionalem: q̱ꝛ de illa nõ intelligit dcm̃ phi/sed si realis ponat oportet dicẽ q̃ ꝓpositũ ẽ vera quãtũ ẽ ex pte cause nãlis dimisse sibi i agẽdo: q̱ꝛ tũc p̱ ↄ̃tinuatõem fit mag' ⁊ magis obiectio ↄ̃ueniẽtis a sbã cui illud ẽ ↄ̃ueniẽs/ lꝫ in ꝓposito nõ dimittit cã nãlis sibi ¶ Vel alit' magis abicit a sbstantia dispositiue/q̃ñ sequit illud ad qd̃ est dispositio: lꝫ h non sic magis abicit de sbã hoc modo: q̱ꝛ nõ põt i effectũ illi' dispositõis q̃. s. fm se esset dispositio causis nãlibus sibi dimissis. ¶ Ad aliud patet q̃ actio itẽtionalis: scꝫ vel realis sit ibi ponẽda necessario: ⁊ q̃ possꝫ ibi poni ⁊ ad obiectiones ↄ̃tra ex articulo scdo ⁊ tertio.

Di. 45.

Preterea sciẽdũ. Circa di. istã. 45. q̃ro q̃tuor. p̃° vtꝝ aĩa separata possit intelligẽ q̃ditates sibi, añ separatõez habitas

aliḡ notas: ꝙ nō. 3°. de aīa. fātasmata se
habent ad itellectū sicut sēsibilia ad sen
sum: sed sēsus nō pōt aliquā sēsatōnem
hr̄e nisi moueat a sēsibili: ḡ nec itellc̄s a
liquā intellectōem nisi moueat a fātas
mate: sed tūc nō mouebit a fantasmate
Preterea. pmō de aīa intellectus corrū
pit quodā interiori corrupto: illud inte
rius nō potest esse nisi organicum fan'
illud ḡ aut corrūpitur in morte: ḡ ꝛ in
tellectus. Preterea. null' itellect' intelli
git nisi itellect' possibil': qꝛ agens nō in
telligit: sꝫ possibil' nō manet post mōtē
quia. 3°. de aīa: itellect' passiuus corrū
pitur: possibilis ē passiu'. ḡ ꝛc̄. Oppo
sitū. 3°. de aīa. aīa ē locus spērū nō tota
sꝫ itellect' loci ē saluare locatū. ḡ intelle
ctus saluat spēs. ḡ ꝛc̄. Preterea. boeci'. 5
ꝯsolatōnū/receptū est i recipiēte p mo
dū recipiētis/aīa recipiens spēs intelligi
biles ē incorruptibil': ḡ recipit eas incor
ruptibiliter. Preterea auicē. 6. nālīū pte
pma. c. 6. aīa sepata clari' videbit veri
tate ꝙ ꝯiūcta/ꝛ ꝯcordat cū illo. sapiē. 9
corp' qd̄ corrūpit aggrauat aīam.

Hic est una opinio

de intellectōe aīe sepate p spēs sibi influ
xas a deo/ sꝫ ei' ptractatio magis ē pro
pria i sequēti questione. De spē ḡ nō i
fluxa siue p modū nālez acqsita/vr̄ esse
opinio auic. 6. nālīū p. c. 5. 6. ꝙ ipa nō
manet sine actu itelligendi. Ad h° ad
ducit etiā aug. xi. tri. 3. ꝙ cessante actu
cogitādi nihil manet i intelligētia post
ꝙ ꝯuersa ad memoriā recipit ab ea. hic
sonāt ꝙ nulla spēs itelligibil' remaneat
in itellectu habitualiter cessante actu.
Alia opi. ē ꝙ i intellectu nulla ē spēs i
telligibilis: sꝫ tm̄ fātasma in vtute fāta
stica. Circa h° diffuse habit' ē tracta
tus di. 3. pmi/ꝛ di. 3. scdi. q. x. vn̄ ex p
bati supponat/pmo ꝙ spēs itelligibilis
sit ponenda/2° ꝙ ipsa remaneat i intelle
ctu/cessāte oī actu intelligendi/nec tm̄ re
maneat vt raptim trāsiēs sꝫ vt habitu/

quo ad rōem pmanētie/an aūt sit habi
tus tractū est ibi/loquendo enī de habi
tu vsitate put est aliq̄ qualitas iclināns
ad facilit' ꝯsiderādum/ spēs nō est habi
tus: sed precedit eū/imo pcedit actū a q
generatur ille habit' pprie dict'. Qua
liter aug. ꝛ auic. exponēdi sūt pꝫ ibi: qa
aug. nō loqtur nisi de acie sēsitiua/quā
vocat aciem cogitatōis q̄ non manebit
in aīa sepata. Auic. autē vr̄ ponē dupli
cē modū itelligēdi ab inferiori ꝛ superi
ori: vt tactū ē ibi: ꝛ ab iferiori quidē no
ticiā pmāsiuaꝫ/ a supiori non. Ex his
suppositis habem' istā ꝯclusionē ꝙ i in
tellectu pꝫ se manet spēs itelligibil' post
actū itelligēdi. Ex h° arguo sic. i intel
lectu vt ē sbm spēi intelligibilis nō est p
se reqsitū/nec ncēio ꝯiūctio ei' ad corp'
/ḡ p nō ꝯiūgi ad corp'/non se hꝫ alteri re
cipiēdo spēm itelligibilē/ꝯsequētia pꝫ.
qꝛ sbm non aliter se habet i recipiēdo
accidēs ppī variatōem eius qd̄ nō ē rō
recipiēdi illud: nec aliq̄ modo necessari
um i recipiēdo/ āns pbo: qa spēs ista ē
forma simplex imaterialis/vel spūalis
ad minus/in hoc qd̄ ē inextensa ꝛ inex
tēsibilis/vn̄ dicit ꝯmentator ꝙ trāsfert
obiectū de ordine in ordinē quādo de
fantasmate trāsfertur p intellectuꝫ agē
tem ad ordinem intellect' possibilis/qd̄
non intelligo nisi de ordine materialis
ꝛ extēsibilis/ad ordinē imālem ꝛ iexten
sibilem. sꝫ nihil simplicit' imaterialiter
recipitur i intellectu inquātū ꝯiūctus ē
simpliciter corpi: qꝛ si inquātū sic/vel ḡ
in toto pmo: vl' illa ꝯiūctio erit aliq̄ rō
recipiēdi: siue sic/siue sic rceptū n̄ erit oio
imateriale isto modo. Ex hoc habeo
ꝙ species itelligibil' eodem mō pōt infor
mare intellectū sepatū sicut ꝯiūctum/ꝛ
tūc vltra cū spēs intelligibilis ꝯiūcta in
tellectui/agēti ꝛ possibili/eodē modo cō
stituat rōem memorie pfecte: eo mō q
alias dictū est de memoria itellectiua:
qd̄ ꝯtinet obiectū intelligibile ꝛ intelle
ctiuū gignitiuuꝫ/sequtur ꝙ in intellectu

sepato poterit eē memoria eiusdē ratio
nis q̄ fuit i ꝯiūcto/ꝛ vltra cū memoria
eque pfecta sit eque parēs pfecti actus
i intelligētia/sequitur ꝙ in intellectu se
parato poterit eē eq̄ talis gignitio sicut
intellectui ꝯiūcto/ḡ aīa sepata p speciē
intelligibilē retētam cuiuscūq3/cui' pri'
poterit hr̄e actualē intellectionē. Huic
ꝯsonat itentio phi q̄ vult pmo de aīa ꝙ
si nō pōt hr̄e opatōem sepatā nec esse.
Ponit etiā sciam proprie in intellectu
3°. de aīa. d/ꝙ sicut aīa p sensus ē sensi
bilia: ita p sciam est sibilia/ Scia autem
ex pte sua nata ē incorruptibilit' manē:
ꝛ p ꝯn̄s ex lege sbiecti: cū sbm sit incor
ruptibile/hn̄s autem ipam ē in potētia
accn̄tali ad ꝯsiderādum ex eodem. 3°. ꝛ
8°. phy./igitur aīa sepata ē in potentia
accn̄tali ad intelligēdum obiecta prius
habitualit' sibi nota: ḡ pōt ex se exire in
actum. Huic etiaꝫ ꝯsonat illud hiero
nimi i plogo biblie/ discamus in terris
quoꝝ nobis sciētia remanebit in celis.
/valde enī indignum eēt tantum labora
re circa sciētiam ꝛ virtutes/si desinerēt
esse in morte: ꝛ valde irratōnale est ꝙ
maneant/qui eoꝝ actus possint haberi
Cōtra h° videntur alique dubitatōes
primo qꝛ si multe species intelligibiles
sint ꝯseruate in itellectu/aut q̄libet mo
uebit ad intellectōem vel ad cōsideran
dum obiectū repzesētatum per ipaꝫ: vl'
nulla/ pmū ē inconueniēs: quia non cō
uenit intelligē multa distincta: ḡ relinq
tur 2m ꝙ nihil ꝯtiget itelligē. Preterea
intellc̄o sine fantasmate pfectior ē q̄ cū
fātasmate/cui' pbatio ē: qꝛ ꝯuenit cū i
tellectōne dei ꝛ angeloꝝ/que est simplr
perfectior in genere itellectionū: ḡ si itel
lect' sepatus possit intelligē sine fantas
mate haberet intellectōnem simplr pfe
ctiorem q̄ ꝯiūctus: qd̄ est icōueniens.
Preterea in intellectu ꝯiūcto nō sufficit
species intelligibil' ad itellectōem sine fā
tasmate: quia oportet ꝯuerti ad fantas
mata. 3°. de aīa/sꝫ ista spēs intelligibilis

est eque perfecta in intellectu ꝯiūcto sic
in separato non sufficiet ad intellectōeꝫ
nec fantasma poterit tūc hr̄i: ḡ ꝛc̄. Pre
terea. opatio ppria totius nō pōt eē p
pria opatio ptis: qꝛ nec eē totale totius
poterit eē ptis: sꝫ intelligē est ppria ope
ratio hoīs ex pmo eth. ꝛ pbat p ratio
nem: qꝛ est aliqua ppria opatio istius
speciei: ꝛ non alia q̄ ista: ḡ illa nō potest
esse operatō anime: que est tm̄ pars spe
ciei. Ad primū difficultas ista de itel
lectōe multoꝝ/vel vnius obiecti primo
cōmunis est/tamen in proposito habet
difficultatem specialem: quia hic nō po
test recurri ad sensus percipiētes sensibi
lia: nec ad fantasmata efficaci'/vel min'
efficaciter mouentia: sicut de intellectu
coniuncto. Dico ergo breuiter ad istō
hic/ꝛ per consequens vbiq3 de ista non
simulate: ꝙ obiecta presentia habitua
liter: vel sunt eque motiua intellectus:
/vel aliquod est efficacius motiuum ei'
q̄ alia/ Si primo modo ꝛ cum hoc po
neretur equalis inclinatio intellect' ad
quodlibet illoꝝ/nullum illoꝝ prius i
telligeret q̄ aliud: sed ipotesis ē impossi
bilis/ Si autē aliquod sit efficatius mo
tiuuꝫ/ablata inclinatōe maiori ad vnū
obiectū q̄ ad aliud quod est efficacius
motiuum/prius mouebit/ꝛ prius intel
ligetur. Pensatis ergo hinc/ꝛ inde vtu
te motiua ꝛ inclinatōne: apparet quod
prius intelligetur. Ad 2m dico ꝙ aliqd
potest dici perfectius positiue vel per
missiue. Exēplum animal est perfectius
musca permissiue: quia ratio animalis
pmittit ꝙ animal saluetur i hoīe/ mus
ca aūt ē pfecti' positiue/qꝛ q̄lꝫ spēs aliq̄
pfectōꝫ ponit vltra gen'. Ad ppositū
itelligē sine fātasmate ē pfecti' q̄ itelligē
cū fātasmate/vꝫ ē pmissiue/ sꝫ n̄ positiue. i
nō pōit pl' pfectōis/qd̄ pbat: qꝛ agens
potēs vti instrō nō positiue pfecti' agit
si n̄ vtat instrō: tn̄ actō sine istrō possibi
le ē ꝙ sit pfectior actōe q̄ ē cū istrō: ita h
ō fātasmate qd̄ ē vt istrm̄/ꝯcedo ꝙ aliq̄

alii notas: q nō.3°.de aia. fātasmata se
habent ad itellectū sicut sēsibilia ad sen
sum: sed sēsus nō pōt aliquā sēsatōnem
hēē nisi moueat a sēsibili: g nec itellcs a
liquā intellectōem nisi moueat a fātas
mate: sed tūc nō mouebit a fantasmate
¶ Preterea. pmō de aia intellectus corrū
pit quodā interiori corrupto: illud inte
rius nō potest esse nisi organicum sen
illud g aut corrūpitur in morte: g 7 in
tellectus. ¶ Preterea. null' itellect' intelli
git nisi itellect' possibil: qz agens nō in
telligit: sz possibil nō manet post mortē
quia.3°.de aia: itellect' passiuus corrū
pitur: possibilis ē passiu'. g 7c. ¶ Oppo
situ.3°.de aia. aia ē locus spērū nō tota
sz itellect' loci ē saluare locatū. g intelle
ctus saluat spēs. g 7c. ¶ Preterea. boeci'.5
ɔsolatōnū/receptū est i recipiēte p mo
dū recipiētis/aia recipiens spēs intelligi
biles ē incorruptibil: g recipit eas incor
ruptibiliter. ¶ Preterea auicē.6.nālīū pte
pma.c.6.aia sepata clari' videbit veri
tate q ɔiuncta/7 ɔcordat cū illo. sapiē.9
corp' qd corrūpit aggrauat aiam.

Hic est una opinio

de intellectōe aie sepate p spēs sibi influ
xas a deo/ sz ei' ptractatio magis ē pro
pria i sequēti questione. ¶ De spē g nō i
fluxa siue p modū nālez acqsita/vi esse
opinio auic.6.nālīū p.c.5.6. q ipa nō
manet sine actu itelligendi. ¶ Ad h° ad
ducit etiā aug.xi.tri.3. q cessante actu
cogitādi nihil manet i intelligētia post
q ɔuersa ad memoriā recipit ab ea. hic
sonāt q nulla spēs itelligibil remaneat
in itellectu habitualiter cessante actu.
¶ Alia opi. ē q i intellectu nulla ē spēs i
telligibilis: sz tm fātasma in vtute fāta
sticā. ¶ Circa h° diffuse habit' ē tracta
tus di.3. pmi/7 di.3. scdi. q.x/ vñ ex p
bati supponat/pmo q spēs itelligibilis
sit ponenda/2° q ipsa remaneat i intelle
ctu/cessāte oi actu intelligendi/nec tm re
maneat vt raptim trāsiēs sz vt habitus

quo ad rōem pmanētie/ an aūt sit habi
tus tractū est ibi/ loquendo enī de habi
tu vsitate put est aliq qualitas iclinās
ad facilē ɔsiderādum/ spēs nō est habi
tus: sed precedit eū/ imo pcedit actū a q
generatur ille habit' pprie dict'. ¶ Qua
liter aug. 7 auic. exponēdi sūt pz ibi: qa
aug. nō loqtur nisi de acie sēsitiua/ quā
vocat aciem cogitatōis q̄ non manebit
in aia sepata/ Auic. autē vī ponē dupli
cē modū itelligēdi ab inferiori 7 superi
ori: vt tactū ē ibi: 7 ab iferiori quidē no
ticiā pmāsiuaz/ a supiori non. ¶ Ex his
suppositis habem' istā ɔclusionē q i in
tellectu sz se manet spēs itelligibil post
actū itelligēdi. ¶ Ex h° arguo sic. i intel
lectu vt ē sbm spēi intelligibilis/ nō est p
se reqsitū/ nec ncēio ɔiūctio ei' ad corp'
/g p nō ɔiūgi ad corp'/ non se hz alter i re
cipiēdo spēm itelligibilē/ ɔsequētia pz.
qz sbm non aliter se habet i recipiēdo
accidēs ppē variatōem eius qd nō ē rō
recipiēdi illud: nec aliq modo necessari
um i recipiēdo/ aīs pbo: qa spēs ista ē
forma simplex imaterialis/vel spūalis
ad minus/in hoc qd ē inextensa 7 inex
tēsibilis/ vñ dicit ɔmentator q trāsfert
obiectū de ordine in ordinē quādo de
fantasmate trāsfertur p intellectuz agē
tem ad ordinem intellect' possibilis/ qd
non intelligo nisi de ordine materialis
7 extēsibilis/ad ordinē imālem 7 iexten
sibilem. sz nihil simpliciter imaterialiter
recipitur i intellectu inquātū ɔiūctus ē
simpliciter corpi: qz si inquātū sic/vel g
in toto pmo: vl illa ɔiūctio erit aliq rō
recipiēdi: siue sic/ siue sic rceptū n ēēt dio
imateriale isto modo. ¶ Ex hoc habeo
q species itelligibil eodem mō pōt infor
mare intellectū sepatū sicut ɔiūctum/ 7
tūc vltra cū spēs intelligibilis ɔiūcta in
tellectui/ agēti 7 possibili/ eodē modo cō
stituat rōem memorie pfecte: eo mō q
alias dictū est de memoria intellectiua:
qd ɔtinet obiectū intelligibile 7 intelle
ctiuā gignitiuaz/ sequitur q in intellectu

sepato poterit eē memoria eiusdē ratio
nis q̄ fuit i ɔiūcto/ 7 vltra cū memoria
eque pfecta sit eque parēs pfecti actus
i intelligētia/ sequitur q in intellectu se
parato poterit eē eq talis gignitio sicut
intellectui ɔiūcto/ g aia sepata p speciē
intelligibilē retētam cuiuscūq/ cui' prī'
poterit hēē actualē intellectionē. ¶ Huic
ɔsonat itentio phī q vult pmo de aia q
si nō pōt hēē opatōem sepatā nec esse.
¶ Ponit etiā sciam proprie in intellectu
3°. de aia. d/ q sicut aia p sensus ē sensi
bilia: ita p sciam est sibilia/ Scia autem
ex pte sua nata ē incorruptibilit manē:
/ 7 p ɔns ex lege sbiecti: cū sbm sit incor
ruptibile/ hōs autem ipam ē in potētia
accītali ad ɔsiderādum ex eodem.3°. 7
8°. phy/ igitur aia sepata ē in potentia
accītali ad intelligēdum obiecta prius
habitualit sibi nota: g pōt ex se exire in
actum. ¶ Huic etiaz ɔsonat illud hiero
nimi i plogo biblie/ discamus in terris
quorz nobis sciētia remanebit in celis.
/ valde eni indignum eēt tantum labora
re circa sciētiam 7 virtutes/ si desinerēt
esse in morte: 7 valde irratōnale est q
maneant/ qui eorz actus possint habē
¶ Cōtra h° videntur alique dubitatōes
/ primo qz si multe species intelligibiles
sint ɔseruate in itellectu/ aut qlibet mo
uebit ad intellectōem vel ad cōsideran
dum obiectū represētatum per ipaz: vl
nulla/ pmū ē inconueniēs: quia non cō
uenit intelligē multa distincta: g relinq
tur 2m q nihil ɔtiget itelligē. ¶ Preterea
intellcō sine fantasmate pfectior ē q cū
fātasmate/ cui' pbatio ē: qz ɔuenit cū i
tellectōne dei 7 angelorz/ que est simplr
perfectior in genere itellectionū: g si itel
lect' sepatus possit intelligē sine fantas
mate haberet intellectōnem simplr pfe
ctiorem q ɔiūctus: qd est icōueniens.
¶ Preterea in intellectu ɔiūcto nō sufficit
species intelligibil ad itellectōem sine fā
tasmate: quia oportet ɔuerti ad fantas
mata.3°. de aia/ sz ista spēs intelligibilis

est eque perfecta in intellectu ɔiūcto sicē
in separato non sufficiet ad intellectōez
nec fantasma poterit tūc hēē: g 7c. ¶ Pre
terea. opatio ppria totius nō pōt eē p
pria opatio ptis: qz nec eē totale totius
poterit eē ptis: sz intelligē est ppria ope
ratio hois ex pmo eth. 7 pbat p ratio
nem: qz est aliqua ppria opatio istius
speciei: 7 non alia q ista: g illa nō potest
esse operatō anime: que est tm pars spe
ciei. ¶ Ad primū difficultas ista de itel
lectōe multorz/ vel vnius obiecti primo
cōmunis est/ tamen in proposito habet
difficultatem specialem: quia hic nō po
test recurri ad sensus percipiētes sensibi
lia: nec ad fantasmata efficaci'/ vel min'
efficaciter mouentia: sicut de intellectu
coniuncto. ¶ Dico ergo breuiter ad istō
hic/ 7 per consequens vbiq de ista non
simulate: q obiecta presentia habitua
liter: vel sunt eque motiua intellectus:
/ vel aliquod est efficacius motiuum ei'
q aliud/ Si primo modo 7 cum hoc po
neretur equalis inclinatio intellect' ad
quodlibet illorz/ nullum illorz prius i
telligeret q aliud: sed ipotesis ē impossi
bilis/ Si autē aliquod sit efficatius mo
tiuuz/ ablata inclinatōe maiori ad vnū
obiectū q ad aliud quod est efficacius
motiuum/ prius mouebit/ 7 prius intel
ligetur ¶ Pensatis ergo hinc/ 7 inde vir
te motiua 7 inclinatōne: apparet quod
prius intelligetur. ¶ Ad 2m dico q aliqd
potest dici perfectius positiue vel per
missiue/ Exēplum animal est perfectius
musca permissiue: quia ratio animalis
pmittit q animal saluetur i hoie/ mus
ca aūt ē pfecti' positiue/ qz qlz spēs aliq
pfectōz ponit vltra gen'. ¶ Ad ppositū
itelligē sine fātasmate ē pfecti' q itelligē
cū fātasmate/ dūz ē pmissiue/ sz n positiue. i
nō pōit pl' pfectōis/ qd pbat: qz agens
potēs vti instrō nō positiue pfecti' agit
si n vtat instrō: tm actō sine istrō possibi
le ē q sit pfectior actōe q ē cū istrō: ita h
ō fātasmate qd ē vt istrm/ ɔcedo q aliq

alii notas: q nō. 3°. de aia. fātasmata se habent ad itellectū sicut sēsibilia ad sen sum: sed sēsus nō pōt aliquā sēsatōnem hēe nisi moueat a sēsibili: g nec itellcs a liquā intellectōem nisi moueat a fātas mate: sed tūc nō mouebit a fantasmate ¶ Preterea. pmō de aia intellectus corrū pit quodā interiori corrupto: illud inte rius nō potest esse nisi organicum san' illud g aut corrūpitur in morte: g & in tellectus. ¶ Preterea. null' itellect' intelli git nisi itellect' possibil': qz agens nō in telligit: sz possibil' nō manet post mōtē quia. 3°. de aia: itellect' passiuus corrū pitur: possibilis ē passiu'. g &c. ¶ Oppo situ. 3°. de aia. aia ē locus spērū nō tota sz itellect' loci ē saluare locatū. g intelle ctus saluat spēs. g &c. ¶ Preterea. boeci'. 5 ɔsolatōnū/receptū est i recipiēte p mo dū recipiētis/aia recipiens spēs intelligi biles ē incorruptibil': g recipit eas incor ruptibiliter. ¶ Preterea auicē. 6. nāliū pte pma. c. 6. aia sepata clari' videbit veri tate q ɔiūcta/& ɔcordat cū illo. sapiē. 9 corp' qd corrūpit aggrauat aiam.

Hic est una opinio

de intellectōe aie sepate p spēs sibi influ xas a deo/ sz ei' ptractatio magis ē pro pria i sequēti questione. ¶ De spē g nō i fluxa siue p modū nālez acqsita/vi esse opinio auic. 6. nāliū p. c. 5. 6. q ipa nō manet sine actu itelligendi. ¶ Ad h' ad ducit etiā aug. xi. tri. 3. q cessante actu cogitādi nihil manet i intelligētia post q ɔuersa ad memoriā recipit ab ea. hic sonāt q nulla spēs itelligibil' remaneat in itellectu habitualiter cessante actu. ¶ Alia opi. ē q i intellectu nulla ē spēs i telligibilis: sz tm̄ fātasma in vtute fāta stica. ¶ Circa h' diffuse habit' ē tracta tus di. 3. pmi/& di. 3. scdi. q. x/ vn̄ ex p bat supponat/ pmo q spēs itelligibilis sit ponenda/ 2° q ipsa remaneat i intelle ctu/cessāte oi actu intelligendi/nec tm̄ re maneat vt raptim trāsiēs sz vt habitus quo ad rōem pmanētie/an aūt sit habi tus tactū est ibi/loquendo eni de habi tu vsitate put est aliq̄ qualitas iclinās ad facilē ɔsiderādum/ spēs nō est habi tus: sed precedit eū/imo pcedit actū a q̄ generatur ille habit' pprie dict'. ¶ Qua liter aug. & auic. exponēdi sūt pz ibi: qa aug. nō loqtur nisi de acie sēsitiua/quā vocat aciem cogitatōis q̄ non manebit in aia sepata. ¶ Auic. autē vz ponē dupli cē modū itelligēdi ab inferiori & superi ori: vt tactū ē ibi: & ab iferiori quidē no ticiā pmāsiuaz/ a supiori non. ¶ Ex his suppositis habem' istā ɔclusionē q i in tellectu fz se manet spēs itelligibil' post actū itelligēdi. ¶ Ex h' arguo sic. i intel lectu vt ē sbm spēi intelligibilis nō est p se reqsitū/nec ncēio ɔiūctio ei' ad corp' /g p nō ɔiūgi ad corp' non se hz alteri re cipiēdo spēm itelligibilē/ɔsequētia pz. qz sbm non aliter se habet i recipiēdo accidēs ppi variatōem eius qd nō ē rō recipiēdi illud: nec aliq̄ modo necessari um i recipiēdo/ āns pbo: qa spēs ista ē forma simplex imaterialis/vel spūalis ad minus/in hoc qd ē inextensa & inex tēsibilis/ vn̄ dicit ɔmentator q trāsfert obiectū de ordine in ordinē quādo de fantasmate trāsfertur p intellectuz agē tem ad ordinem intellect' possibilis/qd non intelligo nisi de ordine materialis & extēsibilis/ad ordinē imālem & iexten sibilem. sz nihil simpliciī imaterialiter recipitur i intellectu inquātū ɔiūctus ē simpliciter corpi: qz si inquātū sic/vel g in toto pmo: vl' illa ɔiūctio erit aliq̄ rō recipiēdi: siue sic/siue sic rceptū n̄ ēit oio imateriale isto modo. ¶ Ex hoc habeo q species itelligibil' eodem mō pōt infor mare intellectū sepatū sicut ɔiūctum/ & tūc vltra cū spēs intelligibilis ɔiūcta in tellectui/agēti & possibili/eodē modo cō stituat rōem memorie pfecte: eo mō q̄ alias dictū est de memoria itellectiua: qd ɔtinet obiectū intelligibile & intelle ctiuū gignitiuuz/ sequtur q in intellectu

sepato poterit eē memoria eiusdē ratio nis q̄ fuit i ɔiūcto/ & vltra cū memoria eque pfecta sit eque parēs pfecti actus i intelligētia/ sequitur q in intellectu se parato poterit eē eq̄ talis gignitio sicut intellectui ɔiūcto/ g aia sepata p speciē intelligibilē retētam cuiuscūqz/cui' pri' poterit hēe actualē intellectionē. ¶ Huic ɔsonat itentio phi q̄ vult pmo de aia q si nō pōt hēe opatōem sepatā nec esse. ¶ Ponit etiā sciam proprie in intellectu 3°. de aia. d/ q sicut aia p sensus ē sensi bilia: ita p sciam est sibilia. ¶ Scia autem ex pte sua nata ē incorruptibilit manē: / & p ɔn̄s ex lege sbiecti: cū sbm sit incor ruptibile/ hn̄s autem ipam ē in potētia accn̄tali ad ɔsiderādum ex eodem. 3°. & 8°. phy. /igitur aia sepata ē in potentia accn̄tali ad intelligēdum obiecta prius habitualit sibi nota: g pōt ex se exire in actum. ¶ Huic etiaz ɔsonat illud hiero nimi i plogo biblie/ discamus in terris quoz nobis sciētia remanebit in celis. /valde eni indignum eēt tantum labora re circa sciētiam & virtutes/si desinerēt esse in morte: & valde irratōnale est q maneant/qui eoz actus possint haberi. ¶ Cōtra h' videntur alique dubitatōes /primo qz si multe species intelligibiles sint ɔseruate in itellectu/aut qlibet mo uebit ad intellectōem vel ad cōsideran dum obiectū represētatum per ipaz: vl' nulla/ pmū ē inconueniēs: quia non cō uenit intelligē multa distincta: g relinq tur 2m q nihil ɔtiget itelligē. ¶ Preterea intellcō sine fantasmate pfectior ē q̄ cū fātasmate/cui' pbatio ē: qz ɔuenit cū i tellectōne dei & angeloz/que est simplr perfectior in genere itellectionū: g si itel lect' sepatus possit intelligē sine fantas mate haberet intellectōnem simplr pfe ctiorem q̄ ɔiūctus: qd est icōueniens. ¶ Preterea in intellectu ɔiūcto nō sufficit species intelligibil' ad itellectōem sine fā tasmate: quia oportet ɔuerti ad fantas mata. 3°. de aia/ sz ista spēs intelligibilis est eque perfecta in intellectu ɔiūcto sic in separato non sufficiet ad intellectōez nec fantasma poterit tūc hēi: g &c. ¶ Pre terea. opatio ppria totius nō pōt eē p pria opatio ptis: qz nec eē totale totius poterit eē ptis: sz intelligē est ppria ope ratio hois ex pmo eth. & pbat p ratio nem: qz est aliqua ppria opatio istius speciei: & non alia q̄ ista: g illa nō potest esse operatō anime: que est tm̄ pars spe ciei. ¶ Ad primū difficultas ista de itel lectōe multoz/vel vnius obiecti primo cōmunis est/ tamen in proposito habet difficultatem specialem: quia hic nō po test recurri ad sensus percipiētes sensibi lia: nec ad fantasmata efficaci' vel min' efficaciter mouentia: sicut de intellectu coniuncto. ¶ Dico ergo breuiter ad istō hic/& per consequens vbiqz de ista non simulate: q obiecta presentia habitua liter: vel sunt eque motiua intellectus: /vel aliquod est efficacius motiuum ei' q̄ alia. ¶ Si primo modo & cum hoc po neretur equalis inclinatio intellect' ad quodlibet illoz/ nullum illoz prius i telligeret q̄ aliud: sed ipotesis ē impossi bilis. ¶ Si autē aliquod sit efficatius mo tiuuz/ablata inclinatōe maiori ad vnū obiectū q̄ ad aliud quod est efficacius motiuum/prius mouebit/& prius intel ligetur. ¶ Pensatis ergo hinc/& inde vtu te motiua & inclinatōne: apparet quod prius intelligetur. ¶ Ad 2m dico q aliqd potest dici perfectius positiue vel per missiue. ¶ Exēplum animal est perfectius musca permissiue: quia ratio animalis pmittit q animal saluetur i hoie/ mus ca aūt ē pfecti' positiue/qz qlz spēs aliq̄ pfectōz ponit vltra gen'. ¶ Ad ppositū itelligē sine fātasmate ē pfecti' q̄ itelligē cū fātasmate/vtz ē pmissiue/ sz n̄ positiue. i nō pōit pl' pfectōis/qd pbat: qz agens potēs vti instrō nō positiue pfecti' agit si n̄ vtat instrō: tm̄ actō sine istrō possibi le ē q sit pfectior actōe q̄ ē cū istrō: ita h̄ d fātasmate qd ē vt istrm̄/ɔcedo q aliq̄

ꝯditiōꝫ perfectiōis hꝫ intellecto sine fantasmate quā nō hꝫ intellecto cū fantasmate. qꝛ silitudinē quādā cuꝫ intētione simplr ꝑfecta sbē sepate / sed n̄ sequitur ex hoc ꝙ quecūqꝫ talis sit positiue ꝑfectioꝛ quacūqꝫ tali. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ si species intelligibilis in cōiūcto nō suffic sine fantasmate / hᵒ nō est ꝙ fantasma requirat ibi tāqꝫ pnᵐ aliqd actꝰ intelligēdi / sed p̄cise requirat vt pnᵐ opatiōis vtutis fantastice / ⁊ illa opatio requirit ad intellectionē ꝑp ꝯnexionē potētiaꝝ supioꝝ ⁊ inferioꝝ i agēdo / si qd supioꝛ ⁊ nō ꝑfecte operat circa aliqd obm̄ nisi inferiores que p̄nt opari operēt circa ideꝫ / ⁊ hec est rō q̄re distractio potētiaꝝ aie circa diuersa obā ipediūt opatiōes eaꝝ. ¶ Est tn̄ aliq̄ ꝑfectō quā fantasma tribuit intellectiōi / ꝑ hᵒ ꝙ intēdit spēm intelligibilē regularit in q̄libꝫ intellectiōe / sic declaratū est di. j. q. j. ¶ Sed illa ꝑfectō hūi nō p̄t sine fantasmate / ⁊ iō q̄ ad hoc cōcedēdū eēt ꝙ intellectio separata eēt minꝰ ꝑfecta q̄ ꝯiūcta / nisi eēt aliud reformās qd sufficeret ꝓ eq̄li ꝑfectiōe restaurāda. ¶ Et ex hoc pꝫ quō necia est cōuersio ad fantasmata / nō sic ad pnᵐ intelligēdi / sꝫ sicut ad illud q̄ oꝫ potētiā inferiorē vti ad hᵒ ꝙ supioꝛ hēat opatiōꝫ suā. ⁊ hoc ꝑp ordinē poꝝ in agēdo / q̄s ad perfecte agēduꝫ oꝫ ꝯcurrere in agēdo circa ideꝫ obm̄. ¶ Ad 4ᵐ: cuiuscūqꝫ totꝰ foꝛᵃ nō est nata eē ꝑ se / eiꝰ p̄t eē aliq̄ opatio ꝓpa q̄ nō p̄t eē forme sue / Sed ꝑ oppoᵐ cuiꝰ forma specifica nata est ꝑ se eē / illiꝰ totiꝰ nō p̄t eē aliq̄ opatio ꝑfecta q̄ nō possit eē forme vt operātis / qꝛ opatio ꝑfectissima nō p̄t inesse nisi īsit ſm formaꝫ perfectissimā / ⁊ non potest eē ſꝫ formā possibilē ꝑ se eē nisi possit illi ꝑ se iesse / qꝛ illud erit ꝑ se imediatū r̄ceptiū / ⁊ ita si ꝑ se est / ꝑ se p̄t recipe. ¶ Cōcedo ḡ ꝙ intellectō est ꝓpa opaᵒ totiꝰ hoīs / sed ſꝫ formā ꝑfectissimā in eo tāq̄ ſm ꝓpriā rōnem operādi / nec hᵒ solū / ſꝫ qꝛ forma est separabilis / sic iest ſm eā / ꝙ p̄t eē eiꝰ / ⁊ iō sic ē ꝓpa toti ꝙ p̄t eē parti / nego ḡ maiorē in ꝓposito. ¶ Ad ꝓbatiōꝫ de eē. lꝫ aliq̄ dicāt ꝙ eē totꝰ est eē aie / tn̄ hᵒ iprobatū est. s. di. io / vn̄ ꝯcedo ꝙ eē totꝰ nō p̄t eē eē aie nec eꝯ / loquēdo de eē totali ⁊ p̄cipal / sꝫ tn̄ opaᵒ ꝑfectissima totꝰ istꝰ. qꝛ nō p̄t ineē nisi ſm aiaꝫ / ⁊ n̄ nō p̄t iesse nisi ſm eā vt ſm ꝓximū receptiū / nisi possit eē eiꝰ q̄n ipsa ꝑ se est / sequit ꝙ opatio totius p̄t eē opaᵒ illius / vn̄ nego ꝯn̄iam. eē hᵒ nō p̄t eē eē illiꝰ ḡ nec opaᵒ eiꝰ opatō istius. ¶ Ad probatiōꝫ: opari p̄supp̄oit eē veꝝ ē / sed n̄ vi p̄cisaꝫ rōꝫ recipiēdi.

Ad argumēta p̄ncipalia.

Ad pᵐ illa auctoritas 3ᵒ de aia dꝫ intelligi q̄ ad acq̄sitiōꝫ intellectiōis. ⁊ hoc p̄mā / ⁊ p̄me / sed q̄ ad vsuꝫ nō est intelligēdum / ⁊ rō est / qꝛ intellectꝰ p̄t vti forma prius acq̄sita / lꝫ illa nō hēant q̄ priꝰ n̄ necia erāt ad acq̄rendā illā formā / nō sic sensus / lo quēdo de sensu exteriori p̄t vti aliqua forma p̄ꝰ acquisita / qꝛ nō est ꝯseruatiꝰ spēi priꝰ recepte ad posteriꝰ operādum. ¶ Aliī posset dici ꝙ hec ꝓpō itelligit pro statu isto / qꝛ intellectiōꝫ istā nobis ꝯuenientē ꝑ expientiā nō nouit phꝰs nisi ꝓ statu isto / qꝛ nullā aliā expiebat. ¶ Ad ſm intellectus corrūpit. i. ipedit q̄ᵐ ad opationē / ⁊ sic. q. corruptꝰ hꝫ q̄dā iterio ri corrupto / quia sine opatiōe fantasie nō p̄t in opatiōꝫ suā / sed ex hᵒ nō sequit ꝙ sit in se corruptꝰ vel corruptibilis / nec ꝙ illud aliud necio requirat ad actuꝫ eꝰ / sed tm̄mō ꝙ requirat ſm ordinē poꝝ q̄ nūc inuenit in nā humaᵃ in operādo circa ideꝫ obiectū. ¶ Ad 3ᵐ dici ꝙ intellectus passiuus nō intelligitur ibi intellectus possibilis / sed aliqua virtus sensitiua quā aliqui vocant cogitatiuam / ⁊ verum est ꝙ omnis sensitiua corrumpitur / ⁊ ideo intellectus passiuus illo modo acceptus / nō tamen intellectus passiuus eo modo quo dicimus intellectuꝫ possibilem esse passiuum.

Scūdo quero.

Utrum anima separata possit acquirere cognitionē alicuiꝰ p̄us ignoti / ꝙ nō. qꝛ tūc itellectus frustra vniretur corpi. ꝓbaᵒ ꝯn̄tie. nō vnitur ꝑp perfectiōeꝫ corpis. qꝛ forma nō est ꝑp materiam. sed eꝯ 2ᵒ phi / ḡ vnitur ꝑp ꝑfectiōem sui acquirēdā. vt. s. per vsum sensuum in corpe acquirat sciētiam / sed istud esset frustra si separata sine vsu sensuum posset eā acquirere. ¶ Preterea transitus ab extrēo in extremuꝫ nō potest eē nisi per meᵐ. res extra est oīo materialiter / in intellectu oīo imaterialiter / ḡ oportet ꝙ trāseat per meᵐ in quo sit aliquo modo materialiter / ⁊ aliquo modo imaterialiter sic autē est in sensu / materialiter qꝛ ſm cōditiōes indiuiduales / ⁊ imaterialiter qꝛ ſm phm. 2. de aia. sensus est receptiuus sperum sine mā / maīa inquā tali qualē requirit forma realiter existēs extra. ¶ Preterea si posset acquirē cognitionē vnius ignoti. pari ratione ⁊ cuiuslꝫ ⁊ ista distātia localis quātacūqꝫ nō impediret eius cognitionē / qd videtur esse cōtra aug. in li. d̄ cura pro mortuis agēda vbi vult ꝙ aie separate nō nouerunt ea que hic agūtur nisi eis exprimātur ab angelis vel ab aiabus ad eas venientibus que illa hic nouerūt. ¶ Oppositū natura nō est sine ꝓpria operatione specifica. / ⁊ accipit ex. 2. ce. ⁊ mū / ⁊ a dam. c. 64. aia aūt humana est perfectissima foꝛᵃ / ⁊ eius ꝓpria operatio ſm intellectū possibilē est itelligere / ſm agentē abstrahere / ⁊ ſm volūtatem velle / ergo nullꝰ modus eēndi potest cōuenire aie ſm naturā suā in quo nō possit in istas opationes / ſm autē naturaꝫ suā talis est ꝙ potest habere eē separatū / ⁊ hoc est ex perfectione nature sue / vnde hoc nō conuenit alijs formis imperfectis / ḡ in illo eē potest in illas opationes / sed possibile ē eā nō acquisisse prius spēs obiectorum sicut patet de anima paruuli defuncti. / ergo poterit tunc acquirere.

Hic tenetur negatiua propter rationē

scdam / in vtute: arguit. n. ꝙ oꝫ eē q̄dāꝫ ꝯuenientiā int recipiēs ⁊ receptuꝫ / spēs aūt in sensibus existēs hn̄t ꝯueniētiam cum intellectu inquātum sit sine maīa / ⁊ cū reb' mālibus inq̄ᵐ sit cum ꝯditioni bꝰ mālibus / ⁊ iō ꝯueniēter sensus recipit a rebꝰ mālibꝰ / ⁊ intellectus a sensu / nō āt intellectus imediate a rebꝰ mālibꝰ / qꝛ n̄ est ibi talis ꝯueniētia / ⁊ iō ad hoc ꝙ pꝰ sepatiōꝫ a corpe intelligat nō req̄rūtur alique forme ā rebꝰ accepte / vel tunc vel prius. ¶ Quō ergo intelliget. ¶ Rn̄deo per influentiam a sbījs superioribꝰ deo vꝫ vel angelis / ⁊ hic loquēdo de naturali influētia / ⁊ nāli cognitiōe eiꝰ / qd ostendit sic. Intellectꝰ noster est medius inter sbās intellectuales ⁊ res corpales / vn̄ dr̄ aia eē creata in orizōte eternitatis li. de causis / Et hoc iō qꝛ ꝑ intellectū attigit ad sbās intellectuales / Inquātū vero est actus corpis ꝯtingit res corpales / oīe aūt mediū inq̄ᵐ appropinq̄t vni extremo tanto magis recedit ab alio: ⁊ eꝯ. / vn̄ cū aia nr̄a in statu vie maxie ad corpus accedat / vtpote eiꝰ actus exn̄s / nō hꝫ respēm ad res intellectuales / ⁊ iō nō recipit influētiam a supioribus sbījs vt cognoscat / sed cog̃scit per spēs a sensibꝰ acceptas / ⁊ iō ēt in hac vita q̄to aia magis abstrahit a corpe tanto magꝭ a sbījs spūalibꝰ influxū cognitionis recipit / ⁊ inde est ꝙ quedā occulta cognoscit in dormiendo ⁊ in excessu mētis / vn̄ q̄n actu erit a corpe sepata / erit patissima ad recipiēdum influētiam ab intelligētijs superioribus. s. deo ⁊ angelis / ⁊ sic per hꝰ influētiam hēbit cognitionē maiorē vl minorē ſm modū capacitatis sue / ⁊ sic ꝯmētator loquit. 3ᵒ. de aia / qꝛ ponit intellectū possibilē eē sbām separatā / q̄uis in hoc erret / tn̄ q̄ᵐ ad hoc recte dicit ꝙ ex hᵒ ꝙ ponitur sba sepata hꝫ respectuꝫ ad sbās intellectuales supiores eas vt intelligat / Sed ſꝫ aliū respectū q̄ ꝯpatur ad intellectū nostrū recipiēdo species a fantasmatibꝰ nō ꝯiungit sbījs altioribꝰ

Contra istã põem: ꝛ si nõ eēt alia ratõ nisi ex istis duobus pricipijs: quoꝝ pᵐ est ꝙ plura nõ sũt ponẽda sine necte ꝛ ac cipit a pho pᵒ phi. ꝛ 2ᵐ ꝙ de nulla natu ra ponẽdum est ꝙ derogat eius dignita ti / nisi sit euidẽs ex aliquo cõueniẽti tali nature / ꝙ põt accipi a pho. 2. de genera tione semꝑ inquimus naturã desidera re id qd melius est / ꝛ sicut i toto vniuer so ita in qualibꝫ parte magis ponẽduꝫ est id qd melius est sibi si nõ euidẽter ap pareat sibi illud nõ ꝯuenire / nũc aũt hec ponitur pluralitas / qꝛ spẽs tales influxe a deo vel angelis / ꝛ sine nectate / qꝛ natu ra sufficiẽter illa hꝫ in se / vñ possit attin gere ad pfectionẽ ꝓpam sine talibus da tis infusis a deo vel angelis / vnde hoc nõ videtur nisi quidã recursus ad deuꝫ vel angelos / pp hoc ꝙ nõ capitur perfectio illius nature in se. / Hec ẽt opi. vilificat naturã aie intellectiue / sicut. n. simplicit vilioꝛ est nã que in nullã opationeꝫ / vel nõ nisi vilioꝛẽ potest: ita proportionali ter est illa vilioꝛ que in operationeꝫ sibi conuenientẽ nõ potest / ꝙ que potest / aia autẽ sepata per te ex intrinsecis sibi / etiã cũ obiectis intrinsecis cõcurrẽtibus nõ põt in illam opationẽ sibi cõueniẽtem. nisi deus vel angeli dẽt sibi tales species / lapis autẽ ex intrĩsecis sibi sine influxu tali mẽdicato / potest in operationẽ sibi proportionatã / quia descendẽ in cẽtruꝫ ꝛ ibi quiescẽ. ergo magis vilificatur aia ẽm proportionẽ ad suã nobilitatẽ ex iᵃ positione ꝙ natura lapis. / Preterea sic oppinãs tenet alibi ꝙ duo acciden cius dẽ spẽi nõ possunt simul eẽ. / illa aũt spe cies lapidis vt obiecti influxa est eiusdẽ spẽi cum spẽ intelligibili acquisita ab aia hic in corpore / ergo vel illa influxa nõ poterit eẽ / vel opoꝛtet istã hic acqui sitã nõ manere: sed 2ᵐ est falsum / qꝛ cuꝫ propriuꝫ subiectũ speciei illius sit incor ruptibile / ꝛ ipsa species ex se possit icoꝛ ruptibiliter manere sequitur ꝙ ipsa ma nebit. / ergo nõ dabitur ipsi a deo aliq species lapidis / ꝛ per ꝯsequens vel nũꝙ poterit intelligere lapidẽ / vel poterit in telligere per speciẽ prioꝛẽ acceptã a reb ꝗd negant / Si dicas nõ dari speciẽ pri habẽti / nõ videtur rationabile ꝙ iᵃ spe cie perfecta qualis datur alteri nõ ha benti careat ista aia / ꝛ saltem hoc habe tur contra opinionẽ / ꝙ aliqua intellec erit tunc per speciẽ prius a re acceptam. / Si dicas speciẽ infusam ꝛ acquisitam differre specie / sicut virtutẽ acquisitaꝫ ꝛ infusam que simul sũt / illud ẽ anxioma / de quo in tertio li. di. 10. q. 2ᵃ. / sed esto ꝙ concedatur eis de virtutibus: nõ sequi tur propositũ hic / qꝛ virtus infusa ha bebit aliam regulaꝫ propriaꝫ quã acqsi ta / ꝛ ex alietate regule poterit poni alia virtus specie / quia virtus in ratione es sentiali virtus dependet a regula cui cõ formatur / hec auteꝫ nõ poterit fingi dif ferentia specifica speciei infuse ꝛ prius acquisite: quia nõ est hec differentia ni si tantũmodo principij effectiui / vel mo di efficiendi / talis autẽ nõ distinguit ef fectus specie scdm ꝙ innuit Augus. 3. de tri. c. 10. / Rationes opi. nõ cõcludũt prima ad partẽ negatiuam / vel erit ex quatuoꝛ terminis / vel concludet oppo situm / vel vna propositio erit falsa. / Si enim accipias pro ma-iore opoꝛtet esse conuenientiã inter recipiens ꝛ receptuꝫ / ꝛ pro minoꝛe res materialis extra non habet conuenientiaꝫ cum intellectu / sed sequitur / ergo intellectus non recipit rẽ materialẽ extra: nec econuerso / Si autẽ concludas ꝙ nõ recipit a re materiali: extra / sunt quatuoꝛ termini / qꝛ istõ ꝑdi catum non fuit in maioꝛe / si autẽ accipi as maioꝛeꝫ istaꝫ quã tu non ponis i scri pto / sed primaꝫ / opoꝛtet esse conuenien tia inter recipiens ꝛ illud a quo recipit. dico ꝙ magis propꝛie diceretur propoꝛ

tionem ꝙ conuenientiã / qꝛ recipiens ha bet rationeꝫ passi ꝛ illud a quo recipit rationeꝫ agentis / agens auteꝫ ꝛ passiuum sunt propoꝛtionalia / non autẽ propꝛie conuenientia: nisi extendendo conueni entiã ad propoꝛtioneꝫ / imo propoꝛtio eoꝝ requirit disconuenientiã / qꝛ requi rit ꝙ vnum sit in actu tale: ꝛ aliud i po tẽtia tale / Sic ergo maioꝛ ista noua vel erit falsa si intelligatur de couenientia propꝛie dicta / vel si extendat conueniẽ tiam ad propoꝛtionẽ concedatur / ꝛ tũc minoꝛ res extra nõ habet couenientiaꝫ isto modo cum intellectu falsa est / est eñ actu saltẽ virtuali tale quale foꝛmalit intellectus est i potentia. / Hoc confir matur pmo. quia tu cõcedis fantasma habere talem conuenientiaꝫ ad intelle ctum / ꝛ tamẽ fantasmã est opposite cõ ditiõis ad illud quod recipitur in intel lectu: in hoc ꝙ non representat nisi obi ectum: vt hic ꝛ nunc / ꝙ intelligitur sub ratione vniuersali abstractũ ab istis cõ ditionibus / nec illa alia conuenientia .s. ꝙ fantasma est sine materia extrinse ca facit ꝙ fantasma est actũ / est eniꝫ ve re in materia: hoc est in oꝛgano extenso ꝛ tãtum impediret actionem in intelle ctum in materialẽ existere in hac mate ria extensa: quãtum existere in illa ma teria extensa / sed tantũmodo per hoc agit fantasma in intellectum / qꝛ est reꝑ sentatiuuꝫ obiecti / ergo hoc eque potest ipsa res in se que eque est representatia sui / ꝛ hoc credo esse vreum / quia licet intellectus possit abstrahere a fantas mate manente sine re / tamen potest im mediate accipere cognitionẽm a re ex tra / ꝛ habetur in quodam cõmento ter tij de anima. / Confirmatur secundo quia sequeretur ꝙ angelus non posset accipere cognitionem a re / qd improba tum est in libro secũdo di. tertia / Secũ da ratio que est ad conclusionem affir matiuam de illo influxu vel peccat secũ dum diuersum intellectum medij. vel habet alteram premissam falsam. / Cuꝫ enim accipis in maioꝛe medium quãto magis recedit ab vno extremo tãto ma gis accedit ad aliud / Si intelligas vni foꝛmiter medium accedere ꝛ recedere: concedo / Si difoꝛmiter falsa est / vt pote si est medium in essendo / ꝛ recedit ab hoc extremo in essendo / accedit ad aliud in essendo. / Similiter si est mediũ in ope rando ꝛ recedit ab hoc in operando: ac cedit ad illud in operando / Sed si est medium in essendo / vel operando / ꝛ re cedit in essendo ab vno extremo / non propter hoc accedet ad aliud in operã do / modo minoꝛ potest intelligi vel de medio in essendo / ꝛ veruꝫ est / quia quo dãmodo anima coniuncta habet esse medium inter substãtiam sepatam ꝛ esse corpoꝛeum / ꝛ tunc concludet / ergo se parata quando recedit a corpoꝛe in es sendo: magis accedit ad substantiaꝫ se paratam in modo essendi: concedo / sed ex hoc nihil. ad. b / ꝙ magis accedat in recipiendo influxum eius pertinentem ad operationem / ꝛ si ad hoc deducere tur ratio: manifestum est ꝙ non conclu dit / tunc enim anima sepata magis essꝫ capax talis influentie: ꝙ ipsa coniuncta corpoꝛi glorioso / quia coniuncta corpo ri glorioso: magis accedit ad corpus se cũdum esse ꝙ ipsa separata / imo magis hoc est perfectius ꝙ ipsa coniuncta cor poꝛi coꝛruptibili / Si autem accipias in minoꝛe ꝙ anima separata magis rece dit a corpoꝛe in operando ꝙ coniuncta / falsum est: vt ab obiecto: circa qd ope retur / ita eniꝫ potest separata cognosce re corpus / sicut coniuncta potuit / ꝛ ideo nõ sequitur ꝙ magis accedat ab sbam sepatam vt ad obiectum cogscibile / vel vt a quo recipiat obiectum cogscibile. / Que adducũtur pro cõfirmatione illius positionis vnum de sõno / ꝛ extasi aliud de dicto cõmentatoꝛis: 3ᵒ de aia

videntur figmenta: nõ enim ideo in sõ
no vident vera: qꝛ aia recedit a corpe i
operãdo: vt ab obiecto/ tũc ei quãto sõ
nus ꝓfundioꝛ: tãto magis talia vident
hoc aũt falsuꝫ est: qꝛ sõnia non accedũt
in sõno ꝓfundissimo: sꝫ in sõno tenui.
/tunc eni epilentici regulariter viderent
vera a spiritibus ill./vñ istud fundamẽ
tũ videt esse acceptum ex fictõibus ma
chameti q̃ dicit fuisse epilenticus: et ad
cooperiendum mẽdaciter miseriaꝫ suã
dixit se oportere cadere quãdo angelus
loquebatur sibi: ꝛ ſm illam fictõem ei⁹
/aucẽ. reuerenter loquẽs de lege sua fin
git in. 9. metha. tales abstractões a sẽ
su vt fiat reuelatio ab angelis. /Nos
aũt christiani non dicim⁹ aliqueꝫ in sõ
no l' extasi aliq̃ videẽ/nisi sit ibi aliq̃ cau
sa positiua/vtpote q̃ de⁹ tũc itellcꝫ imu
tet/de congruo autẽ magis tunc dispo
nitur per amotionem impedimẽti: qꝛ a
si non ẽ distractus circa alia obiecta: ꝛ
vehemens occupatio circa aliud obie
ctum impedit intẽse opari circa istud:
/imo magis videt miraculũ: quia in sõ
no reueletur vitas q̃ in vigilia in itelle
ctu: nõ nimis intẽto circa sẽsibilia/quia
naturale est q̃ in vigilia homo habeat
vsum rationis/in sõno aũt non. /Illõ
2ᵐ de auerois planũ ẽ q̃ totũ est figmẽ
tũ ꝛ ad ꝓpositum: q̃ ista sba separata re
cipiat a superioꝛib⁹: ꝛ tamen vt coniun
gitur nobis nõ recipiat ꝯdictio ẽ: quia
nulla substantia separata posset nobis
coniungi nisi in rõne cause efficientis vł
mouentis/Actm̃ autem aliquod si in es
sendo recipit aliquid a superioꝛi: ꝛ in
quantum est actiuum est recipiens ab
eodem.

Ad questionem er

go dico q̃ anima separata potest acqui
rere cognitõne obiecti prius ignoti/ꝛ h⁹
tam de cognitione abstractiua q̃ intui
tiua. rationes istoꝛum terminoꝛum ali
as dicte sũt/pmũm pꝛobo: quia actiuo
sufficienti ꝛ passiuo sufficiẽti sufficiẽter
approximatis põt sequi effectus/ ꝛ si a
gens sit naturaliter agens/sequitur effe
ctus: nunc aũt in aia separata habente
lapidem vel aliud obiectuꝫ ꝓpoꝛtiona
liter sibi presens/cõcurrunt hec omnia
agens sufficiens/ꝛ passum sufficiens re
spectu cognitionis abstractiue/siue spẽi
intelligibilis talis obiecti: per quam ha
betur cognitio abstractiua/ g̃ ꝛc. /Mi
noꝛ ꝓbatur: qꝛ intellectus agens cũ ob
iecto est sufficiens causa actiua speciei i
telligibilis: nec min⁹ cũ obiecto extra q̃
cum fantasmate/de quo isti concedunt
quia vt dictum est cõtra opinionem ar
guendo: nihil est i fantasmate propter
quod sufficiat ad causandum speciem
intelligibilem/quin eminentius sit in re
/cuius est fantasma/ Intellectus autem
possibilis est sufficienter receptiuus.
/Per istam rationem probatur 2ᵐ. s.
de cognitõne intuitiua: nam cause illi⁹
sufficientes sunt obiectum in actuali ex
istentia presens/ꝛ intellectus agẽs ꝛ pos
sibilis/hec omnia possunt concurrere:
/ꝛ ita vt videtur probat q̃ necesse est rẽ
ipsam immediate sufficere ad cognitio
nem intellectualem habendam de ipsa
/quia solum fantasma non sufficit ad
cognitionem intuitiuam obiecti: quia
fantasma repꝛesentat reꝫ existentem/vel
non existentem: presentem vel non pre
sentem: ꝛ per consequens per ipsum nõ
potest haberi cognitio de re vt existen
te: ꝛ in propꝛia existentia presente: talis
autem cognitio que dicitur intuitiua
potest esse intellectiua: alioquin intelle
ctus non esset certus de alia existentia
alicuius obiecti: sed nec ista intuitio in
tellectiua vel intellectio intuitiua habe
ri potest per speciem presentem: quia il
la repꝛesentat rem indifferenter existen
tem vel non existentem: presentem ꝛ nõ
presentem. /Et per hoc sequitur q̃ per
solas species influxas a deo vel angelis
non est possibilis intellectui separato

vtraq; intellectõ/qꝛ nõ 2ᵃ/si g̃ illa ẽ pos
sibilis/qꝛ ꝛ nunc est possibilis/sequitur
q̃ erit de re in se/nõ per talẽ influxuꝫ/di
stãtia ẽt imoderata obiecti impedit illã
intellectionẽ obiecti intuitiuã/q̃ sꝫ aug.
de cura pro moꝛtuis agenda/aie ille ne
sciunt que hic aguntur nisi ab angel' di
scant/vel ab alijs aiab⁹ de nouo ad eas
venientibus/qꝛ ille que hic nouerit pñt
illis dicere: sicut Jo. bap. predixit aiab⁹
sanctis in limbo xp̃m esse descensurum
sicut exponit Gre. illã questiõeꝫ eius in
Mat. tu es qui venturus es/nunc autẽ
si per spẽs influxas cognoscerẽt illas cõ
ditiones exñtie rerum/nõ opoꝛteret ta
lia nunciari eis a sanctis ea scientib⁹. s.
angelis vel animabus sicut dicunt isti.

Ad argumẽta principalia.

Ad p̄
mũ dico q̃ nõ sequitur frustra animaꝫ
vniri coꝛpori. esto. n. q̃ pp perfectioneꝫ
fieret ista vnio vt. s. acquireret perfecti
onẽ suã ex tali vnione ñ sequitur q̃ fru
stra vniatur si per aliã viaꝫ possit eam
acquirere/Si. n. aliquid oꝛdinatur ad
finẽ nõ frustra fit: si alio modo possit fi
nis acquiri/sicut sanitas possit acquiri
perfectionẽ/ꝛ potõeꝫ/nõ frustra fit sec⁹
etsi per potõem possit sanitas haberi:
/ita ꝛ si cognitio possit acquiri per vsum
sensuũ/ꝛ per aliũ modũ ab aia separata
nõ frustra fit vnio ex quo ipsa est cõue
niens vno modo acquirendi cognitõeꝫ
/Aliter ꝛ magis ad rem: q̃ vnio aie ad
coꝛpus nõ est finaliter propter perfecti
onẽ coꝛpoꝛis/nec solaꝫ perfectionẽ aie.
Sed propter perfectionẽ totius ꝯsisten
tis ex istis partibus/ ꝛ idõ lꝫ nulla perfe
ctio possit accrescere huic parti vel illi
que nõ posset haberi sine tali vniõe/ tñ
nõ fit frustra vnio/qꝛ perfectio totius q̃
pꝛincipaliter intenditur a natura ñ pos
set haberi nisi illo modo. /Ad 2ᵐ dico
q̃ aliquid est meᵐ vni virtuti/qd̃ nõ est
meᵐ alteri/loquẽdo de me⁰ nec̃io/sicut
in transferendo coꝛp⁹ de loco ad locum
/vbi aliqd̃ est meᵐ nec̃ium virtuti nãli
motiue/ita q̃ vtus nãlis nõ põt transfer
re de vbi remoto ad aliud vbi/per vbi
meᵐ/ ꝛ tamẽ illud nõ est mediũ virtuti
diuine/que põt subito transferre d̃ quo
cũq; vbi ad qd̃cũq; vbi/sic in proposi
to iperfecte virtuti abstractiue nec̃ium
mediũ est inter sensibile extra/ꝛ pure in
telligibile. s. esse imaginabile/ sed vtuti
perfectioꝛi abstractiue nõ est istud meᵐ
nec̃ium/vñ argᵐ posset duci ad oppoᵐ
/q̃ si vtus intellectus separati eẽt perfecti
oꝛ q̃ ꝯiuncti/possꝫ siue tali me⁰ transfer
re obm̃ ab extremo in extremũ. /Alio
modo posset dici q̃ sub altero extremo
cadit esse imaginabile/ qꝛ illud est sim
pliciter eẽ sensibile/illud autẽ extremuꝫ
habet sb̃ se diuersa: ꝛ in diuersis gradi
bus/qꝛ aliquo modo in gradu sensibili
remotioꝛi ab intelligibili est sensibile ex
tra: q̃ sensibile vt est imaginabili/nunc
aũt in gradu aliquo in extremo/potest
alia virtus agere. ꝛ alia minoꝛ non põt
agere/sed ab alio gradu propinquioꝛi.
/Ita h̃ lꝫ virtus abstractiua intellect⁹ no
stri cõiuncti non possit agere a sensibili
abstrahendo intelligibile/nisi ab h⁰ gra
du infimo sensibili. s. ab imaginabili/cũ
illa virtus superioꝛ vel efficatioꝛ p̃t ab
strahere a gradu magis distante puta a
sensibili extra. /Ad 3ᵐ conceditur q̃
cuilꝫ ceteris paribus põt acquiri notiᵃ.
/Et cũ dicis de distantia locali q̃ nõ ipe
diat/Rñ⁰ nõ sequitur: qꝛ requiritur de
terminata pñtia obiecti ad potentiam.
/Istã aũt determinatã pñtiam impedit
iproportionata distantia/nec miruꝫ. qꝛ
ad minus obm̃ qd̃ est aliquo modo h̃
actm̃ nõ potest agere in passuꝫ quãtũcũ
q; distans/ꝛ per ꝯñs concedo q̃ nõ põt
respectu obiecti quãtũcũq; localiter di
stanti notitia causari in intellectu sepa
to/sicut nec in cõiuncto. /Si cõtra hoc
obijciatur: qꝛ ſm boetiũ de ebdomadi
bus per se notuꝫ est incoꝛpoꝛalia in lo
co nõ eẽ/ergo nec in opera⁰ sua distãtiã

localē requirē. Rñ°: phs videt ponē
distantiā determinatā requiri ad actionē
ēt sbe separate: vñ in. 8. phi. vł ponē ꝙ in
tellectus mouēs orbē sit in aliq̃ pte illi⁹
orbis a q̃ incipit mot⁹. q. ad actionē mo
uendi nō nihil facēt pñ^a localis saltem
diffinitiua mouētis. Silr in. 7. phi. vłt
ex intētione ꝙ agens ⁊ patiēs sit simł. qđ
vel intelligit de silitate p cōtactū vbi nō
pōt eē maior sicut est in corpib⁹ fm eū.
vel vbi ista eē nō pōt: sed alia maior pu
ta pñtia mutua de illa intelligat. spirit⁹
ēt ad corp⁹ pōt hře pñtiā maiorē quā p
ꝯtactū. g̃ ex intētiōe sua siltas p cōtactū
mutuū erit ex pñ^a mutua. ⁊ per ꝯñs ni
mia distātia impedit actiōem.

Ertio quero

vtrū aīa separata possit recorda
ri preteritoꝝ q̃ ipsa nouit coiuncta. ꝙ nō
phs in li. de memoria ⁊ remi^a ponit ꝙ
memoria est vis sensitiua. dam. ēt li. 2°.
c. de memoratiuo ponit idē. nulla autē
sensitiua manet in aīa separata ꝙ^m ad pos
sibilitatē hñdi actum. g̃ ⁊c. Preterea
obm̃ intellect⁹ est vłe: vt habetur a pho
p° phi. ⁊ 2° de aīa. sed vłe abstrahit ab h
⁊ nunc fuisse ⁊ fore ⁊ huiusmodi cōditi
onibus respicientib⁹ exñtiā. memoria
aūt respicit cōditionē determinatā per
tinentē ad exñtiam. vtpote preteritionē
g̃ memoria repugnat parti intellectiue.
ergo nō manet in aīa separata. Pretea
tunc sequeretur ꝙ pari rōe aīe beate ha
berent recordationē oīuz pteritoꝝ. ⁊ p
ꝯñs aīa beata hřet recordationē pecca
ti cōmissi. ꝯñs est falsum. tū qꝛ esa. 65.
ecce ego creo celū nouū. ⁊ sequitur obli
uioni tradentur angustie priores. ⁊ gre.
exponens illud dicit eandē sniam. tū qꝛ
beatus nullā patietur miseriā. Recorda
aūt ista esset causa magne miserie: quia
magne displicentie. nō eni posset beat⁹
cōplacere in malo cōmisso. nec neutro
modo se hře. i. nec cōplacēdo nec di
splicendo. qꝛ nō staret hoc cū perfecta
charitate. g̃ haberet displicentiā ⁊ ꝺ ali
quo irreuocabili. g̃ tristitiā. Oppo^m
Luc. 16. ait: abraā ad diuitē illū. fili re
cordare qꝛ recepisti bona in vita tua. la
zarus similiter mala ⁊c. Idem vult au
gus. sup illud psal. fiant filij ei⁹ orphani
⁊ idē. 9. confes. ꝙ mortui hñt memoriā
nostri. Preterea si nō haberēt memo
riā peccatoꝝ ꝯmissoꝝ in vita mortali
nō haberēt mā3 gratias referendi deo ꝺ
eius misericordia. ⁊ est arg^m grego. fun
dantis se super illud psal. mīicordias
dñi in eternuz cantabo. Quomodo in
eternuz misericordiā canit que miserie
non meminerit.

Circa istam

qōnem. p° in
quirenduz est
an memoria pp̄e dicta cuius. s. est recor
dari pteriti sit in pte sensitiua. 2° an sit
in pte intellectiua. Istis autez duobus
supponit qōdam certū vtriq3 parti cōe
. s. ꝙ aliquis actus cognoscēdi pteritu3
vt preteritū est in nobis. hoc p3 ꝙ al' de3
fineret nobis p^a pars prudentie qđ est
fm tuliū recordatio pteriti. sequeret ēt
2° ꝙ virtuosi nō possēt iuste cognoscere
se iuste pmiandos. nec vitiosi se iuste pu
niendos. que premiatio ⁊ punitio fit p
pter malū vel bonū pteritū. nec isti nec
illi ex ypothesi cognoscunt illđ pteritū
in seipsis. ergo nec iustitiā in pmiatiōe
vel punitione. Hec positio destruit oēm
policiā ⁊ oē3 cōcordiam in pmiationē
vel punitionē iuste fm legē inferendam
Preterea pteritum plus habet de ve
ritate q̃ futurū. cuius probatio est. quia
veritas futuroꝝ est contingens. pterito
rum necessaria iuxta illud phi. 6. ethi.
hoc solo priuatur deus ingenita facere
que facta sunt. sed possumus habē ali
quā cognitionē futuroꝝ vt futura sūt
vt experimur. Alioquin nō possemus
nobis prouidere ad pcurandum nobis
cōmoda vel ad vitanduz incōmoda. g̃

multo magis possumus habere aliquā
cognitionē de preteritis vt preterita sūt
⁊ ita recordatiōz. Hoc supposito tāq̃
certo ꝙ possit nobis ineē actus cog̃scen
di preteritū inq̃^m preteritū vt obm̃. ad
do ꝙ ille actus qui dicitur recordari nō
est cuiuscūq3 preteriti imediate. sed tan
tū alicuius actus preteriti qui infuit ipi
supposito recordāti ⁊ q̃ fuit in ipso ac
tus humanus. ad excludendū actus ve
getatiue ⁊ casuales siue generaliter im
perceptibiles. nō eni3 recordor eius qđ
est te sedisse nisi qꝛ recordor me vidisse
vel nosse te sedisse. vnde licet cognoscā
me natū sub rōne preteriti vel mundū
creatū: nō tamē recordor istius vel illi⁹.
qꝛ nō noui aliquē actū meu3 in pterito
transeūtē super hoc vel illud. Ex hac
ergo rōne nomis: recordatio est cogni
tio seu cogitatio actus alicuius pteriti
ipsius recordantis: ⁊ hoc inq̃^m preteriti
sequunt quedā ex h qđ dicitur preriti
quedā aūt ex hoc ꝙ talis obiecti. Ex h°
eni ꝙ preteriti sequuntur pri°. 4. certa.
quoꝝ p^m est istud ꝙ potentia recordati
ua habet act⁹ post tēpus. alioqui nō es
set preteriti vt preteriti. Et istud dictū
phi in illo li° ꝙ memoria habet actum
post tempus debet intelligi per se. ita ꝙ
actus recordandi per se succedit recor
dato. Sunt autē hec verba sua: post tē
pus memoria dis fit. 2^m: ꝙ percipit flu
xum tēporis inter illud instans vel tem
pus in quo fuit illud qđ est obiectu3 re
cordationis ⁊ instans presentis percepti
onis. 3^m: ꝙ obm̃ recordationis quan
do obijcitur recordationi nō est in se p̃
sens. qꝛ tunc nō esset recordatio eius vt
preteriti. 4^m cū oporteat obiectū ali
quo modo esse presens ad actū ⁊ ñ po
test esse in se presens. oportet ꝙ sit presēs
per speciē. Et tunc potentia recordatia
erit conseruatiua speciei. ⁊ hoc loquen
do de totali potētia requisita ad recor
dationē. siue eni3 sint due quarum vna
conseruet speciē alia recordetur. siue sit
vna habens vtrūq3 actum nō curo: sal
tē ad recordatione3 requiritur cōserua
tio speciei obiecti recordabilis. Ex re
cordatione autē illius obiecti specialis.
s. actus preteriti ipsius recordant sequū
tur quatuor certa. Prim^m quidem est
ꝙ recordatio erit duplicis obiecti vni⁹
remoti vel vltimi. s. alicuius circa qđ re
cordans quandoq3 habuit actum hu
manum. ⁊ alterius vt proximi. s. actus
humani ⁊ preteriti tendentis in obiec^m
illud. 2^m: ꝙ cum oporteat potentiam
recordatiua3 habere speciē ⁊ hoc loquē
do de tota integra requisita ad recorda
tionē. ⁊ non possit ista imprimi ab obi
ecto quando nō est vel quando non est
in se presens. necesse est ea3 imprimi ab
obiecto quando est actu presens. illud
autem obiectum proximū est actus hu
manus preteritus. ergo dum ille fuit i
primebatur species necessaria. Tertiū
quia nullus potest habere recordatiōe3
nisi de actu proprio ⁊ hoc humano. qꝛ
per solum illum cognitum vt obiectu3
proximū. cognoscitur obiectum eius vt
obiectum remotum. ⁊ per consequens
non potest recordari actus eiusde3 rati
onis in alio cuius in seipso recordatur.
Quartu3: cum non possit imprimi
actus humani preteriti species in aliam
potentiam nisi cuius ille actus est obie
ctum. sequitur ꝙ oportet actum cogno
scendi preteritum esse obiectum poten
tie recordatiue. Juxta hoc potest du
bium inferri an recordatiua cognoscat
actum illum dum est. cuius vt preteriti
est recordatio tanquā obiecti immedia
ti. videtur enim ꝙ si illum tunc non co
gnoscat. nec postea recordabitur. Sed
non est probatio necessaria. quia sensus
non videtur esse reflexiuus super ac
tum alterius sensus. ⁊ esto ꝙ non per
cipiat actum alterius sensus dum pre
sens est. non apparet demonstratiue q̃
re non poterit percipere illum vt prete
ritum: postquam preterijt. saltem illis

tertio suppositis/inquirat ꝯclusio illius articuli: videt ꝙ recordatio non possit poni actus ptis sesitiue. pmo ex illa ꝯditione q̄ est ꝑcipē tēpus/ tēpus aūt est numerus mot' ſm pri' ꝛ posteri'. 4. phy. h° aūt percipi nō pōt sine collatōne posterioris ad pri'/ collatōem aūt null' sensuū habere potest: qꝛ hoc ē propriū intellectiue. ⁋ Preterea. ocm̄ ē in. 8. illato ꝙ oportet recordātē ꝑcipē actū oū est presens: ſꝫ sesitiua nō pōt ꝑcipere actū sentiendi oū pn̄s est: saltē non vniuersalit' qꝛ actus supreme sensitiue nō pōt ꝑcipi ab aliq̄ sensu/nec ab inferiori/nec a superiori/pꝫ/nec a seipsa: qꝛ nō est potētia illa super se/nec sup actū suū couersiua: ꝛ tn̄ cuiuslibet sensatōis in nobis potest esse recordatio vt expimur: ꝰ non est illa recordatio generalit' alicu' sesitiue.

⁋ Sꝫ qꝛ h̄ arguit ex quodā qd̄ prius dictū fuit eē dubium: iō arguitur ex. 6/tā ꝙ certo sic. sensitiua nō percipit primo nisi qnalitatem aliquam sēsibilē: vn̄ 2° de aīa phs vt ꝯcedat visionem aliq̄ modo eē ꝑceptā a visu/dic̄ illā esse aliq̄ mō coloratā: ſꝫ nec recipit spēꝫ propriā nisi alicuius talis qualitatis: sed sēsatio illa cu' ē recordatio/nō pōt aliq̄ modo poni q̄litas sēsibilis: qꝛ q̄cunqꝫ sensatio vt coloris vel soni vel saporis eque potest eē recordata: ꝰ illa species reqsita ad recordatōem nō est sēsus alicuius vt potētie receptiue. ⁋ Preterea. nō oportꝫ ponē in pte sēsitiua aliquā opatōem sensitiuā q̄ non pōt ꝯcludi eē in bruto: h° ꝓbatur qꝛ in aliquo bruto pōt eē excellēs sensitiua/quātū ad oēs act' sensitiue q̄s expimur i nobis: sed ista recordatio nō potest ꝯcludi eē in bruto ex eius actib'/ ꝓbatio mi. videm' actus oēs brutorū ex quib' mag' posset ꝯcludi/vtpote qui vident act' prudentie vel ꝓuidētie: vt pꝫ de formica recolligēte grana ad eūdeꝫ locū/ꝛ tpe determinato. s. in estate. ⁋ Similit' act' vindicandi/vel. q. iusticie retributiue puta obsequēdi b̄n̄ficialibus/ꝛ puniēdi offendētes: vident in brutis cōpetere eis inquātū cognoscūt preteritū vt tale. ⁋ Similit' 3° de actibus pertinētib' ad ꝯseruatōem spēi: vtpote de nidificatōe auiū: ꝛ nutritōne pullorū/ꝛ huiusmodi: q̄ non vident posse ꝯpetē eis naliter absqꝫ cognitōe p̄teriti vt p̄teriti ⁋ Et 4°. aliq̄ sunt disciplinabilia: vt vult phs de memoria ꝛ re. ꝛ ꝺ sensu ꝛ sēsato: qd̄ nō est sine memoria p̄teriti vt p̄teritū est. ⁋ H̄ aūt omnia possūt sustinerꝫ sine recordatōne p̄teriti vt p̄teriti: ꝰ nullus actus bruti ꝯcludit illū actū inesse bruto ⁋ Minor istiꝰ ꝓbat discurrēdo ꝑ illos actus: de vniformitate inquātum ad locū ꝛ tēpus/vt pꝫ in formica/potest saluari ꝑ solā appꝛhensionem ꝛ retētionē spēi ei' quod ē delectabilis sine apprehensione p̄teriti vt p̄teritū/ si eni delectabilis fuit huic formice h̄ reponere granum: ꝛ illa species delectabil' que remanet in fan° mouebit appetitū sensitiuum ad querēdū illud tanq̄ delectabile: ꝛ ita de nouo ad veniendum ad illū locum/q̄re aūt in vno tpe recolligit ꝛ in alio nō. opꝫ dare rōēꝫ ex pte sue ꝯplexionis/q̄re ē sibi delectabilis sic recolligē grana/ꝛ sic nō: siue h° imponat nāli idustrie siue aliq̄ cause/ saltē illud de tēpore non ꝯcludit recordatōeꝫ: qꝛ formica h° anno genita q̄ nunq̄ pri' est expta penuriā yemalē: ita recolligꝫ i estate ista grana sicut alia. x. annorū/si tn̄ posset viuere: ꝰ ex recordatōne p̄teritorū nō hꝫ illū actum ꝓ tali tēpore. ⁋ Si aūt frequentatio eiusdē loci arguat ex p̄terito/ Rn̄suꝫ est ꝙ illa ē ex delectabili pri' apprehenso absqꝫ appꝛhensione p̄teriti vt preteriti. ⁋ Cōsimilit'. ad 2m de vindicta vel b̄n̄ficiatōe ab ali leso vel placato/breuiter dico ꝙ fantasma delectabil' placētis vel tristabil' offendentis iprimitur: ꝛ sꝑ impulsat appetitū sensitiuū ad motū conformē illi obiecto vindicandi vl' b̄n̄ficiendi: qn̄ cessat saltē aliud delectabile vl' tristabile pn̄s forti' mouēs. ⁋ Et iō si tpe

in medio suspēdatur ista actio ꝑ aliud pn̄s in fine tpis stati illud fātasma mouet/ꝛ sequitur in appetitu sēsatiuo motio ꝓportionata isti obiecto/q̄ pri' n̄ sequebatur: qꝛ erat impeditū ab alio obiecto forti' mouēte. nō est ꝰ h̄ appꝛhēsio p̄teriti vt p̄teritū: ſꝫ tn̄ ei' qd̄ ē p̄teritū cuius spēs manēs mouet ad vindictam vel grām/cessāte fortius alio mouente. ⁋ Cōsimilit' de. 3°. qꝛ delectabile inest brutis his vndecunqꝫ saltē cām oportet cōnicē intrisecā ex ꝯplexione/nūc talit' disposita vel alterata ad cōgregāduꝫ talia ꝛ talia ligna/ad faciendū nidum vel ad sic ꝯponēdū/ꝛ illud nō est alias delectabile ꝯplexiōe tūc alit' se habēte: ꝛ ex ista delectatōe: nō aūt appꝛhensione p̄teriti vt preteritū operātur. ⁋ Cu' ꝓbatio est qꝛ si eēt aliqd̄ brutū ꝓpagatiuū in prio anno: eque ꝓuideret sibi necessaria ad nidificatōem/sic̄ si eēt q̄tcūqꝫ annorum ꝰ ex cognitōe preteriti vt preteritū non est ista nidificatio: ꝛ cōcurrit cū primo ⁋ Quātū aūt de disciplinatō facili' soluitur/ꝛ cōcurrit cū 2° / soluit aūt per h° ꝙ ex frequenti sensatōe delectabil' ꝛ tristabil' ꝯiunctorū/ impꝛssum ē isti aiali fātasma delectabilit': ꝛ hoc mō ꝙ qn̄cūqꝫ mouet vnū/statim ex ꝯiūctione mouet aliud: ꝰ qn̄ cibus pn̄s mouet appetituꝫ ad sumēdum/statim fātasma v̄ge percutiētis simul mouet: ꝛ ꝑ ꝯn̄s vt tristabile ad fugiēdum: ꝛ si ex magna frequētia impꝛmatur fātasma hui' vt valde tristabilis: magis retrahit a delectabili q̄ delectabile alliciat ad seipm̄. ⁋ Sustinēdo tn̄ intētionem aristo/ i illo libello ꝙ memoria sit in pte sensitiua/ ⁋ Pōt rnderi ad ista: ꝛ. q. dicēdo ea ad oppositū/ primū enim de perceptione tpis ꝯcedit ibi aristo. dicens ꝙ p̄mo sensitiuo q̄ percipimus magnitudinem: ꝑcipimus ꝛ tēpus: nec obstat ꝙ est successiuum: quia motus ē successiuus: ꝛ tn̄ motus est per se sensibilis ex 2° de aīa:/nec obstat ꝙ dī numerus: qꝛ numerus ē per se senbilis ibidem/ꝛ in. 4. phy. c. de tpe ꝯmento p̄mo/vult cōmētator ꝙ si ꝑcipiat solus motus fantasmatum percipitur temp' sed istud posset exponi ꝙ talis mot' ꝑcipitur ab intellectu non a virtute fantastica. ⁋ Ad aliud poterit dici ꝙ aliqs sensus poterit recipere spēm actus sentiendi: ꝛ spēm illam retinē trāseūte actu ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝑ illam pōt hr̄e actū post tēpus ꝛ ita recordari. Et cū obicitur de actu supreme potētie sensitiue/ pōt cōcedi ꝙ recordatio actus eius non ꝯpetit alicui sensui/sicut nec sensui aliq̄ cōpetit recordari ꝓpriū actus/vt accipit ab aug. 2° ꝺ libero arbitrio. ⁋ Sꝫ tn̄ hoc ꝯpetit superiori respectu actus inferioris sensitiue. ⁋ Alit' posset dici ſm ꝙ phs videt sentire 2° de aīa: ꝙ visus aliquo modo sentit se vidē: qꝛ visio est aliquo modo colorata: ꝛ ita posset ꝯcedi ꝙ sensatio supreme sensitiue cōtinet quodāmodo sb̄ obiecto supreme memoratiue/ Etsi arguas reflexionem illi' sensitiue supra se/ nō magis cōcludit h̄ q̄ ꝯcludat contra aristo/ de visu ꝑcipiēte visionem. ⁋ Ad vltimuꝫ licēt ꝓbabiliter possent actus brutorū saluari nō ponēdo memoratōꝫ ꝓprie in eis: sed solum imaginatiuā cognitiuā obiecti quod est p̄terituꝫ: tn̄ ea que videmus in actibus eorū facili' soluātur ponēdo i eis memoriā:

De secundo articulo p̄ncipali videt aristo. quedam dicere in illo libro: ex q̄bus concluditur memoria in pte intellectiua/ dicit enim/quorūdā intelligibilium memoramur: vt ꝙ triangulus habet tres equales duobus rectis ꝛc̄. hic quidem quia didicit/ꝛ fuit speculatus. ⁋ Respondetur ſm eum ibidem ꝙ memoria intelligibilium nō est sine fantasmate. ⁋ Cōtra. non propter hoc negandum memoriam esse in intellectu: sicut non negatur intelligere in intellectu: ꝛ tamē ſm ipsum ibi non intelligimus sine fantasmate./ Aliter respondetur ꝙ

intelligibiliū memorāmur per accidēs
vnde dicit ibi loquens de illis ꝙ intelle
ctio fm accñs erit/ꝛ damaſ. vbi prius/ſ
intelligibilium ſicut didicimus memora
mur/ſbdit aūt: ipoꝝ memoriā non ha
bemus. ¶ Cōtra. quecūꝗ virtus cogno
ſcit actū vt ē obiecti/aliquo mō cogno
ſcit obiectū: ſed hᵒ obiectū triāgulū hꝛe
3. vt eſt verū demonſtratū vel ſcitū/pōt
intellect⁹ ſolus cognoſcē: ita ꝙ null⁹ ſen
ſus pōt cognoſcere illū actū me ſpecula
tū fuiſſe triāgulū hꝛe. ¶ Preterea. ariſto.
ↄcedit ibi ꝙ reminiſcētia ſoli hoi ineſt:
ꝛ hoc vult auic. vbi prius. c. 3. quia ibi
ē ſola ſillogiſatio/ex hᵒ arguitur dupli
citer: pmo qꝛ cōgnitio ꝓpria ipſi hoi vi
detur eē ipſi⁹ intellect⁹. ¶ 2ᵒ efficaci⁹: ꝗa
cognitio ꝑ diſcurſū ſillogiſticū ꝑtinet
ad ſolū intellectū/hmōi eſt cognitio re
miniſcentie: nā reminiſcens diſcurrit a
quibuſdā notis ad illud qᵭ aliꝗliter de
cidit/cui⁹ vult recupare recordatōnem
/ꝛ licet nō ſit ibi ſilogiſm⁹: qꝛ ſemp eſt ex
ꝑmiſſis ad ↄcluſionē/ſedit eni ibi a cō
trarijs/vel a ſimilib⁹/vel a ꝗbuſcūꝗ ha
bentib⁹ ordinē aliquē in ſentiri/ad illud
qᵭ querim⁹/nec talis collatio pōt ↄpe
tere vtuti ſenſitiue vt videt/eidem autē
vtuti ↄpetit diſcurſus/ꝛ cognitio termi
nans diſcurſū/recordari aūt terminat
illū diſcurſū. ḡ ꝛc. ¶ Cōtra illā rōe3 obi
cit pmo qꝛ ariſto. dicit ꝗſdā bn̄ reminiſ
citiuos/ꝗſdā male ꝑpter diuerſitatem
organi: ḡ reminiſcitiua attribuit ꝑti ſen
ſitiue. ¶ Preterea. ꝙ reminiſcētia ſit im
poſſibilis adducit argumētū qᵭ recitat
phe⁹. pmo poſteri. de ſeruo fugitiuo per
qᵭ ꝓbat ꝙ ipoſſibile ſit aliꝗd addiſcē:
qꝛ aut illud fuit pri⁹ ſcitū/ꝛ ita nō addi
ſcitur: aut nō: ꝛ ita ſi occurrit itellectui
/neſcit illud eē qᵭ reꝗrit/hoc quidem ar
gumētū ibi nō habet euidētiā: qꝛ quic
quid neceſſario infertur ex ꝑmiſſis ne
ceſſarijs/ex hᵒ ipſo ſcit: nec opꝫ ꝙ ſciā
illud qᵭ queſiui ſcire niſi in gnāli: quia
ꝗſiui ſcire ꝗcquid potui inferre ex illis

notis: ſ3 in ꝓpoſito h3 difficultatem/ſar
guit eni ſic: aut ille ꝑfecte oblit⁹ eſt eius
qᵭ eſt a/aut non/ſi ſic ſi ꝑ reminiſcenti
am poſſit redire ad memoriā ei⁹/neſcit
illud eſſe cuius recordatōem queſiuit/ꝛ
ꝑ ↄñs non reminiſcitur: qꝛ reminiſcens
recordatur alicuius de nouo vt pri⁹ me
morati: ꝛ poſt tpe intermedio obliti: ſi
nō eſt perfecte oblitus: ḡ non pōt remi
niſci a. ¶ Cōfirmat primū membꝝ per
auic. vbi pri⁹. c. 3ᵒ. deſideriū recordādi
i particulari nulli bruto ineſt. ſi eni non
memorat memorari nō deſiderat. ¶ Si
miliť ariſto. in li. i. videt ponere memo
riam ꝑtinē ad virtutē fantaſtica3/cuius
inquit ariſto/cui⁹ ſupple fantaſie habi
tū dicim⁹ eſſe memoriā3/ꝛ damaſ. vbi
ꝑus. memoria eſt ymaginatio derelicta
a ſenſu ſm actum/Ad intellectū illaru3
auctū dico ſicut prius dictum ē. act⁹ re
cordādi h3 duplex obm̄. ſ. ꝓximū/ꝛ re
motū/ſpteritō aūt qñꝗ reꝗrit i vtroꝗ
obō vt obm̄ ē/qñꝗ in altero tm̄/ſenſus
aūt qꝛ nō ↄgnoſcit obm̄ ſuū niſi ſ3 aliꝗ
diſpōe3 quā h3 dū ſentit/iuxta illō. 7.
metha. abeūtib⁹ ſenſibilib⁹ nō ē palam
vtꝝ ſint an nō/iō nō pōt hr̄e recordati
onē act⁹ ſui ut pteriti/ꝗn ēt hēat obi ſē
ſati vt pteriti/qꝛ ut tm̄mō ſic ſe habētis
ſicut ſentiebat dū mā̄ſit act⁹ ſentiēdi/in
tellc̄us āt nō requirit pteritōem in vtro
ꝗ obiecto: ſed tm̄ in proximo: quia eni
actus ei⁹ pōt eē alicui⁹ vt ē neceſſarium
ſicut ſpeculādi triāgulū hꝛe. 3/iō actus
recordādi illū actū ſpeculādi pōt habē
obiectū remotū/non vt pteritum: ſ3 vt
ſemper vniformiter ſe habēs/quātū3 ḡ
ad iſtam conditōem reſpicē obiectū pre
teritū vt pteritum tā. ſ. remotum ꝙ ꝓ
pinquū ita ꝙ vtrūꝗ cognoſcatur preci
ſe ꝛ neceſſario vt pteritum/memoria ē
neceſſario ſenſitiue: nō aūt neceſſario i
tellectiue/licet ſic poſſet eſſe eius/vt ſta
tim dicetur in ſolutione. ¶ Ad aliud di
co ꝙ memoria in parte ſenſitiua eſt ſuf
ficiens ad operandum ſine intellectu vt

p3 in brutis: ſ3 ecōuerſo memoria intel
lectiua non ſufficit ad operandum ſine
memoria ſenſitiua: ſicut nec poſſumus
ſine fantaſmate itelligē: iō nō dicēt ari.
hominem bene ꝛ male memoratiuum
qꝛ intellect⁹ eius bene vel male ↄſeruet
ſpēm alicuius preitellecti: ſed qꝛ memo
ria ei⁹ ſenſitiua ꝗ concurrit cū intellecti
ua etiā ad recordatōem intellectiuam ē
bene vel male retētiua/ſ. forte enim me
moria intellectiua quecūꝗ ſꝑ cōſeruat
ſpēm: ſed non pōt in ſuū actū: quia ſpe
cies deleta ē a memoria ſenſitiua: ſine ꝗ
illa nō ſufficit ad operandū. ¶ Hoc pro
batur pmo: qꝛ receptū videtur eē in re
cipiēte per modū recipientis: ꝛ per con
ſequēs cū intellect⁹ ſit imālls ꝛ immuta
bilis ab his paſſionib⁹ corporalibus: vi
detur ꝙ ſpecies eius maneat indelebiliť
/ꝑpter hoc enim ariſto. tātum aſſignat
labilitatem ſpēi in memoria ſenſitiua:
quia organum ſic vel ſic patiť vł moue
tur. ¶ Preterea. iō 2ᵒ: qꝛ quando aliꝗs
reminiſcit o3 ꝙ habeat aliquid apud ſe
manēs ꝑ qᵭ illud eē ſciat cuius pri⁹ me
minit/ꝛ poſt oblit⁹ eſt: vt argumētu3 ꝓ
cedit de ſeruo fugitiuo/Iſtud autē ma
nens nō pōt poni i parte ſenſitiua quia
illud ē deiectū/ſaltem nō remanet ꝑfecte
/nec ſufficiēter ad actū recordandi: ergo
ꝓbabile eſt ꝙ illud ſit ſpēs in intellectu
manēs ꝑfecte: ꝛ ſic recupata ſpecie i me
moria ſenſitiua/ꝗ aliꝗliter decidit/ꝑ col
lectionem ad ſpēm itelligibilē manēte3
/cognoſcitur illud obiectū recordatū eē
illud qᵭ fuit pri⁹ memoraliť notum: ſic
igiť quātū ad pmitatē vł radicē ſeu ſuf
ficientiā ex ſe ad actū nō eſt memoria i
ꝑte intellectiua: ſ3 i ſēſitiua etiā i nobis.

Dico ergo quātū ad iſtū articulu3 ꝙ in
intellectiua ē memoria/ꝛ act⁹ recordan
di ꝓprie dictus/ſuppoſito enim ꝙ itel
lectus nō tm̄ cognoſcat vniuerſalia/qᵭ
quidem veꝝ eſt de intellectione abſtra
tiua de qua loqͭtur phus. qꝛ ſola illa eſt
ſciētifica: ſed etiā intuitiue cognoſcat il
la ꝗ ſenſus cognoſcit: qꝛ perfectior ꝛ ſu
perior cognoſcitiua in eodē/cognoſcit il
lud qᵭ inferior: ꝛ etiā ꝙ cognoſcit ſēſa
tiones/ꝛ vtrūꝗ ꝓbatur ꝑ hᵒ ꝙ cogno
ſcit ꝓpoſitōnes ↄtingent veras: ꝛ ex eis
ſilogiſat/ſormare aūt ꝓpoſitōnes: ꝛ ſi
logiſare ꝓpriū eſt intellectui/ſ Illarum
autē veritas ē de obiectis vt ituitiue co
gnitis ſb rōne. ſ. exiſtentie ſub ꝗ cognoſ
cūtur a ſēſu/ſequiť ꝙ i itellectu poſſint
inueniri oēs ↄditōes pri⁹ dicte ꝑtinētes
ad recordari/ꝑcipere eni pōt tempus/ꝛ
hꝛe actū poſt tempus: ꝛ ſic de ceteris: ꝛ
pōt breuiter recordari cuiuſcunꝗ obie
cti: cui⁹ pōt memoria ſēſitiua recordari
/qꝛ pōt illum actū qui eſt proximū obie
ctum intuitiue cognoſcē qñ eſt: qꝛ ꝛ ita
recordari poſtꝙ fuit/pōt etiā recordari
multoꝝ obiectoꝝ proximoꝝ quorum
non pōt ſenſitiua recordari/vtpote ois
intellectōis ꝛ volitōis preterite/Qꝫ eni
taliū recordetur hō ꝓbatur: qꝛ alias nō
poſſet penitere de malis volitōnib⁹: nec
preteritam itellectōem/vt pteritā cōfer
re ad futurā: nec ꝑ ↄñs ex eo ꝙ iſta ſpe
culatus ē ordinare ſe ad ſpeculādum a
lia ſequētia ex iſti: ꝛ breuiť deſtruimur
ſi intellectōnū ꝛ volitōnum preteritaꝝ
non recordantur/Iſtarum autē nō pōt
aliquis ſenſus recordari: quia nō cadūt
ſub obiecto alicuius ſenſus: ergo illa re
cordatio eſt ꝓpria intellectui: ꝛ hoc ra
tōne obiecti proximi/eſt etiam alia pro
pria non ſolū ratione obiecti proximi
ſed remoti: vt recordatio que tendit in
neceſſarium vt neceſſarium vt in obie
ctum remotum: cuiuſmodi eſt recorda
tio habēs pro obiecto remoto triangu
lū hꝛe. 3/ Nā obm̄ ꝓximū recordatōis
ſ. actus tēdens in tale obiectū nō poteſt
eē niſi act⁹ ꝑtis itellectiue. ¶ Sic ḡ p3 ꝙ
aliꝗ recordatio eſt ꝓpria itellectui ex rō
ne vtriuſꝗ obi act⁹. ſ. tā ꝓximi ꝙ remo
ti: aliꝗ etiā rōe obi ꝓximi ē ita ꝓpria ꝙ
nō poſſet ↄpetere ſenſui/aliꝗ ex ratione

obiecti proximi ↄpetit intellectui tn̄ pōt cōpetē sensui. vtpote si intellectus intuitiue intellexit me vidē albū. postea itellectus recordatur me vidisse albuȝ. hic quidē obm̄ proximū ⁊ remotū possȝ eē obm̄ recordationis sensitiue / sed ēt pōt eē obm̄ recordationis intellectiue / ⁊ est qn̄cūqȝ sit collatio ex tali recordatione per discursum ad aliud silo͞͞ cōcludendū / alicuius tamē sensitiue vtpote sup̄me sensatio preterita nō pōt eē obiectū proximū nisi tm̄ recordationis intellectiue / vt tactū est in articulo precedenti. / nulla tamē recordatio pertinet ad intellectū inq̄ͫ precise abstractiue intelligēs / Nulla ēt ex hoc q̄ pertinet ad intellcm requirit duplicē preteritionē. s. in vtroqȝ obiecto / nulla ēt pertinet ad intellcm tanq̄ primarie ⁊ radicaliter sufficientē ad recordandū / ⁊ pp has tres cōditiōes vel aliquā eaꝝ intelligende sunt vel exponēde oēs auctoritates Ari. ⁊ alioꝝ negantiū in parte intellectiua memoriā / Qn̄.n. obijcitur cōtra scđam rōnem in illo articulo q̄ precedit ex actu remiscēdi per hoc q̄ phs ponit remiscitiuos ⁊ nō remiscitiuos ex dispōe organi / pȝ ex dictis. ⁊ spāliter ex 3ͣ cōditione ⁊ explicatū est satis. s̄. / Ad illud de seruo fugitiuo est solutū / si verū est q̄ spēs intelligibilis sp̄ manet / ⁊ sensitiua aliqualit̄ perdita per collationē quādaȝ vel visuȝ aliarū spērum siliūm recupatur pfecte / tūc.n. scit istō nūc recordatuȝ eē illō qđ prius vel post fuit recordatū / ⁊ ꝓus oblitū p spēȝ quiescentē in intellectu / sic si spēs petri visi quiescat in ṽtute fantastica. lȝ nunq̄ vtar illa postea tamē occurrente petro visui statim cognosco ipsuȝ eē petrū per collatiōȝ ad hanc notitiaȝ intrinsecā: s̄m q̄ docet aug. 8. de tri. c. / Si aūt nihil poneret remanere in tali obliuione p collationē ad qđ posset sciri illud eē qđ remiscendo querebatur / n̄ videt q̄ in fine posset sciri illud eē magis q̄ de suo fugitiuo ignoto. / Ad aliud q̄ ponit habit᷑ fantasie saltē n̄ hī ex hoc nisi de memoria sensitiua / q̄.n. pret illā sit alia q̄ est firmitas intellect᷑ in p° li. poꝝ / vbi dicit sciam aut sensum / c᷑ habitū dicim᷑ eē memoriā. sciam ꝓ intellcu. sensum ꝓ fanta^a. c᷑ pri᷑ dixit memoriam eē habitū / Ista tn̄ auctoritas querēt expositionē si poneret memoria sensitiua distincta po^a / sed nō est ad ꝓposi^m h̄ de hoc discutere. / Qđ adducit de dam. sđe ipsoꝝ memoriā nō hēm᷑ / verū ē vt obiectoꝝ p̄teritoꝝ / ⁊ sic nō est recorda° eoꝝ q̄ requirit duplicē preteritionē.

Ad questionem

ergo pȝ q̄ cū in aia ↄiuncta sit aliq̄ memoria intellectiue illa remanet in sepata / ⁊ p ↄn̄s notitia habitualis oium illoꝝ q̄ vsqȝ ad sepationē in ea manserūt / ⁊ per ↄn̄s pōt vti illis remanētibus ad actum memorandi sicut posset vti cōiuncta / qꝛ sicut dcm̄ est in precedenti. q. oēs forme intellectuales ⁊ operatiōes ↄn̄tes q̄ poterant haberi a ↄiuncta poterūt hēri a sepata / memoria āt sensitiua loquendo de totali potētia nō manet in sepata / sic nec aliq̄ pō sensitiua / dixi aūt totali. qꝛ ↄsi aia sit illud qđ est formale in pō sensitiua / tn̄ potētia sensitiua formalr̄ icludit formā q̄ndam totius ↄpositi ex corpore sic mixto. ⁊ aia perficiente ꝓportionaliter ad actū corrn̄dentē tali toti / per ↄn̄s cū recordatm̄ sensitiue sit toti᷑ / illō nō pōt competē aie sepate. / Breuiter ḡ oium eoꝝ q̄ꝝ recordat ↄiūcta p̄t recordari sepata / qꝛ q̄rūcūqȝ fuit memoria sēsitiua / eoꝝ fuit itellectiua pp cognitōȝ intuitiuā ↄcomitātē oēm sēsitiuā perceptā. sȝ nō oi recordatione pōt recordari sepata q̄ potuit ↄiuncta. / Si obijcitur sola spēs iu memoria intellectiua n̄ sufficiebat in aia cōiuncta ad recordanduȝ sine alia in memoria sensitiua / vt ē dcm̄ in 2° articulo / ergo nec mō sufficit. qꝛ n̄ ē mō pfecti᷑ q̄ pri᷑ / Rn̄sum est in p̄cedēti. q. in simili. qꝛ nec mō possumus vti specie intelligibili sine fan^e: tūc aūt poterim᷑ / nō ꝓpter nouam pfectionem: sȝ quia nō est ibi ille ordo illarū potentiarum in opando q̄ nunc est.

Ad argumenta

principalia. Ad p̄mū cōcedo in hoīe memoriaȝ sensitiuam: sed ex hoc non sequitur q̄ nulla sit in eo intellectiua: nō eni debet negari superiori cognitiue qđ est pfectionis in inferiori: vn̄ si de᷑ posset hēe actū post tēpus / nec habēt vnū actū stantem in eiuitate / posset recordari: ⁊ sic scptura cōcedit eū recordari. in trin̄s. recordare domine q̄d accidit nobis / inquātū s. ille actus q̄ in se nō est post tēpus cōsideratur vt coexistens priori tpi: ⁊ nunc isti: ⁊ sic quasi post tēpus / angeli aūt qꝛ nō oēs intellectōes hn̄t ꝑpetuas / pn̄t absolute recordari / fatuuȝ est eni dicere q̄ lucifer nō recordatur se peccasse / nec boni angeli recordantur tales actus intelligibiles habuisse: vel etiam aliq̄s exteriores circa corpus. / Ad 2^m illa auctoritas loquit̄ de intellectu vt hȝ intellectionem sciētificā / q̄lis ē sola scīa abstractiua / ⁊ tn̄ sic nō ē precisa ex natura intellectus: qꝛ in illa itellectōne abstractiua p̄t intelligi singulare: licet nō modo a nobis de hoc alibi. / Si obicias. potentia nō cognoscēs singulare vt singulare nō recordatur: quia recordās cognoscit aliquid vt h̄: ⁊ nūc. qđ est ꝓprium singulari. / Rn̄o. existētia actualis p̄mo ↄuenit nature: vn̄ hec nā nō ē exn̄s formalit̄ qꝛ hic: sȝ p nām: illā aūt nām vt exn̄tē / intuitiue cognoscit itellect᷑: ⁊ ista cognitō exn̄tis vt exn̄tis sufficit ad hoc q̄ ei᷑ possit eē recordatio. / Cū ḡ dicis po^a recordatiua cognoscit h̄ vt hoc / nego / tu probas / cognoscit aliq̄d vt h̄ ⁊ nunc: si itelligas p nūc exn̄s: ⁊ per h̄ in se pn̄s / cōcedo q̄ cognoscit aliq̄d vt in se pn̄tialiter exn̄s: ⁊ sic vltra / h̄ ⁊ nūc sūt ꝓpria singularis / ita q̄ nō pn̄t eē n̄e / nō vt singulare / lȝ eni nō sint alicui᷑ nisi qđ ē i singulare singularitate itrīseca / vel adiūcta / tn̄ nō icludūt formalit̄ nec p se ꝑsuppositiue singularitatē tanq̄ precisā rōem s̄m quā illa insūt. / Ad 3^m. di vno mō q̄ bti recordātur pctā ↄmissa nec tn̄ ē eis ad penā: sȝ gaudēt de misicōdia diuia remittente: ⁊ de liberatōe a pena: ⁊ pbat hoc p illō ps. Mias dn̄i / vbi greg. quō in eternū mias dn̄i canūt q̄ miserie nō meminerūt. / Cōtra. lȝ h° qđ ē deū remisisse pctm̄ petro / icludat petꝝ peccasse: tamē ista sūt simplr̄ disticta itelligibilia / nec 2^m includit p̄mū in esse: pȝ qn̄ petr᷑ peccauit: nec p ↄn̄s in itelligi / ḡ possibile ē itellectū petri sistē i sic peccasse: absqȝ h° q̄ ↄsideret deū remisisse illa peccata / et q̄q̄ ↄtēdas q̄ nunq̄ sit vn᷑ act᷑ sine alio in petro: tn̄ saltē sūt duo obiecta / ⁊ distincte itellectōes: ⁊ etiaȝ intellectio ei᷑ qđ ē petꝝ peccasse ē ꝑor nā / q̄ro ḡ hāc recordatōem q̄ se peccasse recordat q̄s actus volūtatis. sequitur / aut velle siue ↄplacē / aut nolle siue displicē: aut null᷑ nec placet nec displicet / si p̄mū: petrus mal᷑ est / qꝛ ↄplacet i pctō qđ ↄmisit / si 2^m miser ē qꝛ nolituȝ euenisse qđ scit euenisse causat tristiciā p. aug᷑ de ci. 2. c. 3. Tristicia ē ex illis reb᷑ q̄ nobis nolētib᷑ acciderunt / si neqȝ sic neqȝ sic. iteꝝ malus. si eni viatoꝛ nō pōt ↄpleta deliberatiōe recordari pctm̄ suū ↄmissū: quin detestet vl displiceat / alioqui peccat ad min᷑ obmittēdo: quāto magis ad h° tenet btūs / rō eni cōis magis ligat btūm q̄ viatoreȝ q̄ ē perfecta di dilectio: q̄ sp̄ ipellit ad odiendū illud qđ ē ↄ deū qn̄ actu cognoscitur vel cogitat. / Qđ āt adducit de ps. ⁊ ex h° arguit: miaȝ nō canit q̄ miserie nō meminit / Rn̄o in vlt: meminit miserie: qꝛ scit iā se eē btūȝ. / Dico tn̄ q̄ possibile ē tolli᷑ deleri a memoria bti peccatū qđ ipe ↄmisit / nec i hoc derogat btō / imo vī ad btitudinem accidētalem eius / si enim innocens gaudebit de innocētia spēali gaudio / vt tactum est supra. di. p̄ma: licȝ ille nō possit gaudē de inocētia

qꝛ tūc eēt eiꝰ fm̄ gaudiū: tñ pōt nocētia de eiꝰ memoria deleri / vt de illa non habeat aliquā mā͂ʒ tristicie / pōt etiā deus ſtāte memoria habituabili pctī ꝯmiſſi preſeruare btm̄ ne vnq̄ exeat in actum conſiderādi ſe illud ꝯmiſiſſe / ꝛ hꝰ iterū ſufficēt ad excludēdū occaſionē ꝓximā triſticie: ſʒ nō remotā / nec ꝓuatio tal' notície habitualis vel actual' facēt eū in aliq̄ imꝑfectū: qꝛ ſm̄ phm̄ q̄rūdā obliuiſci vt turpiū / meliꝰ ē q̄ reminiſci: qḋ maxime veꝝ ē loquēdo de illo q̄ turpe cōmiſit / cui penale ē reminiſci / ꝛ ſcriptura dicit de / obliuiſci pctōꝝ / ꝛ ea eē tecta / q̄ lʒ opteat exponē ꝓpt̄ infinitateʒ intellectōis diuie quā nullū cognoſcibile poſitiuū vel ꝓuatiuū pōt ſbterfugē: tñ q̄ tꝛe alit̄ ſint abſcōdita vel oblita ill' q̄ ꝯmiſerūt nullū incōueniēs eēt. / Si hꝰ non placet: ſʒ q̄ ſꝑ remanebit i eis memoria habitual' pctōꝝ: ꝛ q̄ñq̄ʒ exibūt i actuale recordatōem / tūc ad vitandū triſticiam dicēdū ē: vel q̄ deꝰ ſuſpēdat cāſitatē illā quā recordatō nata eēt hīe reſpectu triſticie / ꝛ hꝰ q̄dem poſſibile ē ſic ſuſpēdit nālem actōem ignis reſpectu puerorū in camino: ſʒ tūc erit miraculū q̄tiēs recordant̄ q̄ non triſtent̄ / vel ſi fugit miraculū / poʒ dicē q̄ cā nālis pōt ipediri p ꝯriū excellēs / ne cāet effectū / ꝛ maxie qñ ꝯriū totalit̄ replet capacitatē paſſi: ita i ꝓpoſito: gaudiuʒ de obiecto btifito replet totalit̄ capacitatē btī: ꝛ iō nō eſt capax triſticie q̄ nata eēt ꝯſequi illā recordatōeʒ / Uincit eni illud obiectū in cauſando gaudiū v͂tutē illiꝰ recordatōnis i cauſādo triſticiā / qꝛ ſm̄ ariſt. 7. eth. delectatio vehemēs excludit quācūq̄ʒ triſticiā nō ſolū ꝯriā: ſed etiā ꝯtingētem. / Cōtra. hʒ nolle reſpectu iſtiꝰ recordati g̃ nō hʒ q̄cquid vult: igit̄ nō eſt btūs. ex 13ꝰ. de tri. c. i. / Rñō. btūs hʒ quicquid vult de p̄ñti vl' de futuro / de p̄terito āt q̄cquid vult / hꝰ ē velle nō fuiſſe / nō hēt: nec hꝰ arguit miſeriā: qꝛ ipoſſibile ē preteritū nō fuiſſe.

Ultimo quero

vtꝝ btī cognoſcāt oꝛōnes q̄s offerimꝰ / q̄ nō eſa. 63. abrahaʒ neſciuit nos / ꝛ iſrl' ignōuit nos: ꝛ hʒ ibi quē i oꝛiginali. / Preterea. deus ſolꝰ nouit ſecreta: oꝛō mētalis q̄ maxie ē deo accepta ē hmōi. g̃ ꝛc. Preterea. nō opoꝛʒ eas noſſe niſi ad hoc vt oꝛēt p nobis: ſʒ ꝯñs eſt incōueniēs: qꝛ non ſūt in ſtatu meriti: g̃ nō p̄ñt oꝛare: qꝛ i oꝛōne p ſe ꝯſiſtit meritū. / Cōtra. hꝰ ē vnus error: quē tangit Hiero. in ep̄la ad vigilātiū.

Hec tria ſunt uidē

da: p̄mo ſi btūſ nāli cognitōe nouit oꝛōnes nr̄as. / 2ꝰ ſi cognitōe ſupnāli. / 3ꝰ ſi cognoſcēs ꝓ nobis oꝛet. / De p̄mo ē tactū in ſolutōe 2ᵉ. q. huiꝰ di. q̄lit̄ aīa ſepata pōt acq̄rere noticiā nō ſolū abſtractiuam: ſʒ etiā intuitiuā: nō ſolū ſēſibiliuʒ ſicut pōt ꝯiūcta: ſʒ etiā quoꝛūcūq̄ʒ intelligibiliū ꝓpoꝛtionatoꝝ ꝛ ꝓpoꝛtionalit̄ p̄ñtium / ꝓpoꝛtionatū ē ſibi q̄dcunq̄ʒ intelligibile creatū / g̃ oꝛōeʒ ſiue vocalem quā ꝛ ꝯiūcta poſſet noſſe p ſenſus coꝛpis / ſiue mētalē q̄ tunc erit ſibi ꝓpoꝛtionata / pōt tūc intuitiue noſſe: ſi tñ immoderata diſtātia nō impediat: de q̄ tactū ē. q. illa 2ᵃ. / Nec valet q̄ intellectus actū ſuū ꝓpꝛiū hēt occultū cuicūq̄ʒ creature / ꝛ actū volūtatis pari rōne occultū: qꝛ h' ſunt intima creature: ꝛ per ꝯñs nihil pōt iſta noſſe niſi qḋ eſt intimum creature: tale ē ſolus deus q̄ illabitur. / Hoc nō ꝯcludit qꝛ manifeſtū eſt q̄ oēʒ actū voluntatis mee pōt intellectꝰ meus noſſe: ſʒ itellectꝰ aliꝰ p̄fectioꝛ creatꝰ pōt in illud obiectū in qḋ poteſt intellectus meus / ſi non ipediat deiminatꝰ oꝛdo ad alia intelligibilia: nec defectus ꝓpoꝛtionate p̄ñtie / itellectꝰ aūt ſepatus eque p̄fectus ē ſicut itellectus ꝯiūctꝰ: vel p̄fectioꝛ: ꝛ non deiminatur ex aliquo oꝛdine ad nō cognoſcēdum operatōnes alterius intellectus vel volūtatis / nec p̄ñtia

requiſita neceſſario deficit: qꝛ pōt eē ſine illapſu / alioquin ei angelꝰ nullaʒ poſſet hīe p̄ñtiam debitā reſpectu alterius a ſe / cū nulli illabatur: qꝛ hoc repugnat creature. / Q̄ g̃ dicis talē opationem eē intimā / Rñō. intimioꝛ ē ſibi eſſentia q̄ opatio: ꝛ tñ intellectus alius ſeparatꝰ pōt eēntiā intelligē / nec valet / hꝰ eſt intimū in herēdo: vel qḋ plus ē idem i eſſēdo: g̃ nihil cognoſcit illud intimū niſi p illapſum: imo rō videt̄ ꝓcedere. q. extrinſeca rei magis poſſint cognoſci ab intellectu ſepato q̄ ſpūalia extrinſeca / quod nō eſt veꝝ / imo magis ꝓpoꝛtionatum ē obiectū intellectui ſepato eēntia rei intelligibil': vel operatio intrinſeca q̄ aliqḋ ſenſibile / qꝛ intellectui puro puꝝ itelligibile ē magis ꝓpoꝛtionatū intelligibile: dū tñ finitū. / Si obicias. intellectus ſepatꝰ ꝛ intellectꝰ ꝯiūctꝰ habēt ideʒ obiectum p̄mū / ſb̄ obiecto aūt p̄mo intellectus ꝯiuncti nō ꝯtinet̄ opatio: ergo nec ſb̄ obiecto intellectꝰ ſepati. / R̄. dictū ē alibi q̄ generalꝰ eſt obiectum p̄mum itellectus / vt ē tal' potētia / q̄ obiectum p̄mum motiuū eius p ſtatu iſto. / ꝛ ſb̄ obiecto p̄mo modo accepto cōtinetur quodcūq̄ʒ ens creatum / non autē ſb̄ obiecto 2ꝰ modo / ꝛ ratō eſt quia nūc deiminate mouet̄ a ſenſibus vel ab his que abſtrahūtur ab his ꝓpt̄ oꝛdinē immediatum ad fātaſticā v͂tutē / que tunc non erit / ſ p̄mo g̃ modo accipiēdo obiectum p̄mum: maioꝛ eſt vera: ꝛ minoꝛ falſa / 2ᵒᵒ minoꝛ vera: ꝛ maioꝛ falſa.

De ſecundo articu

lo dico q̄ non ē neceſſe ex rōne btitudinis q̄ beatus videat oꝛationes noſtras neq̄ʒ regulariter ſiue vniuerſaliter i verbo: quia nō ē aliquid q̄ſi neceſſario ſequela beatitudinis; neq̄ʒ q̄ reuelentur / quia neq̄ʒ talis reuelatio neceſſario ſeq̄tur beatitudinem / beatitudo enim itellectus in obiectis creatis non tranſcendit quidditates ſeu illa quoꝛum eſſētia viſa ē neceſſaria ratio videndi: tamē qꝛ congruum eſt beatum eē coadiutoꝛem dei in ꝓcurando ſalutem electi eo mō quo hoc ſibi pōt ꝯpetē: ꝛ ad iſtud req̄ritur ſibi reuelari oꝛōnes noſtras ſpecialiter que ſibi offerūtur: quia ille ſpecialiter innituntur meritis eiꝰ tanq̄ mediatoꝛis ꝓducentis ad ſalutem que petitur / ideo probabile eſt q̄ deus beatis reuelat de oꝛationibus ſibi vel deo i nomine eiꝰ oblatis.

De tertio articulo

videtur dubiū: qꝛ ſi reuelatur eis taleʒ petere p eos ſalutem: aut aliquid pertinens ad ſalutem: aut vident deum talē velle ſaluari / aut nolle: aut non velle / ſi velle / g̃ ſciunt q̄ ſaluabit̄ / fruſtra g̃ oꝛāt ſi nolle nō oꝛabūt ꝓ aliquo nolito ipſi deo / ſi non velle ſciunt qḋ non eueniet ergo fruſtra oꝛarent. / Rñdeo. beatum oꝛare pꝛo aliquo poteſt intelligi vl' oꝛatione habituali vel actuali: ꝛ loquoꝛ h' tantum de oꝛatione mentali / que eſt deſiderium oblatum deo ea intentōne vt ab ipſo habeatur optatum / ſi de habituali illa eſt perpetua ꝛ generalis ꝓ omnibus electis ſed de iſta non eſt difficultas / Si de actuali. iſtam habet aliquis ſanctus ſpecialiter quando ſibi reuelat̄ aliquem ipſum actu inuocare: quia rationale eſt vt velit merita ſua illi valere ad ſalutem: qui deum ſpecialiter inuocat ſibi per illa merita ſbuenire / illa autem oꝛatio non repugnat beatitudini: quia bene poteſt aliquis perfectionē ſummam adeptus velle vt per ſua merita per que ad illam perfectionem attigit / alius per ſuam oꝛationem attingat / ita vt ſua merita non ſibi ſoli ſint pꝛopꝛia: ſed aliĳ de beneficio dei acceptātis valeant: ſicut poſſet aliquis ſummum gradum adeptus in curia regis per aliqua obſequia velle oꝛare pꝛo aliĳs non vt per oꝛationeʒ huiuſmodi ad maioꝛē gradū amici attigat: ſʒ vt merita p que

attigit ad talē gradū alijs ad bt' merita
recurrentib' succurrant. ꝛ hoc supposi-
ta liberalitate regis acceptātis illa ñ tm̄
ꝓ illo / sed ꝓ alijs ex liberalitate sua / q̄ ꝓ
minori bono retribuit nō tm̄ mai' bo[m]
sed ēt p̄la bona dū tñ ꝓ nouū actū vo-
lūtatis p̄les illud bonū applicent ꝛ faci-
ant. q. suū. ¶ Cū arguis btūs aut videt
deū velle / aut nolle. R̄n° nullū mēbrum
oꝫ dare / nec dū ꝺ salute finali illi' q̄ orat.
sed nec de exauditiōe illi' oronis quā nc̄
offert. ñ. n. sequit: de' reuelat petro Jo.
nūc petē. a. ꝓ merita petri / g̊ reuelat pe-
tro Jo. saluandū vel nō saluandū. nec
ēt sequit g̊ sibi reuelat Johem exaudiē-
dū vel nō exaudiēdū in ista petitiōe. tñ
esto q̄ reuelaret sibi istū exaudiēdū vel
nō exaudiēdū in ista petitiōe. nō sequit
g̊ frustra orat / q̄ꝛ sic de' vult illū saluare
ꝛ exaudire / sita vult ꝓ deīmiata me[a] / vt
pote ꝓ orōem talis bti ipm ꝯseq̄. si aūt
reueletur petro deīmiate q̄ de' nollet il-
lā orōem exaudire / petrus nō eēt ibi me-
diator in orādo. Si vō nō reuelat sibi
q̄ velit nec q̄ nolit / petr' orat expectās
vt orōem suā ꝯsequit deīmiata reuela°
exauditiōis / vel saltē deīmiatus effectus
exauditiōis q̄tum ad ipm petētem.

Ad argumēta ꝓncipali a. ad ꝑ[m]
dico q̄ abrahā ꝓ tpe ꝓ q̄ intelligit illud
esa. fuit in libo. ꝛ ꝓ ꝯn̄s nō beat'. Et iō
nesciuit filios suos iudeos bitātes i tra
isrl / q̄ꝛ nec notitia nāli intuitiua que im-
pedit ꝓ imoderatā distātiā: sicut ē dcꝫ
in p[a]. q. nec notitia reuelatiōis spālis.
q̄ꝛ nō būit illā visionē in vbo / quā ꝯco-
mitatur regularit talis reuelatio / nō g̊
ꝯcludit de btis quib' in vbo regularit
reuelātur que a deo spectāt. vel tāq̄ be-
atitudinē eoꝝ augēs / vel tanq̄ pertinēs
ad causalitatē eoꝝ respectu btitudinis
alioꝝ. ¶ Ad 2[m] dico q̄ nihil est in mēte
opera°. s. quecūq̄ intellect' vel volunta-
tis / vel quecūq̄ ꝓpetas / vel ꝯditio realis
h' vel isti' q̄n totū ita pateat angelo pro-
portionaliter p̄n̄ti nō ipedito / vel aīe nō
ipedite ꝓportionalr p̄n̄ti / sicut aīe cōiū-
cte apparet albedo p̄n̄s per sensus / illō
g̊ dictū q̄ solus deus nouit abscondita
cordiū / verū est vlr ꝛ ex ꝓpa perfectiōe
ita q̄ ipossibile ē q̄ per aliquid ipediēs
sibi lateat / nouit ēt vt iudex vlis oīum
taliū occultoꝝ / si° mō nec āgeli boni nec
mali / nec aīe sepate nouerūt / imo desco
beati multos tales motus nō nouerūt
ꝓpter defectū p̄n̄° debite / mali aūt mul-
ta talia ēt p̄n̄tia ꝓportionalr nō nouerīt
deo ipediēte / ꝓpter cui' ipedimētum ñ
p̄n̄t multa / que tñ nō ipediti naturalit
possent. ¶ Ad 3[m] dico q̄ oratio nostra
nūc duplicē habet effectū / vnū q̄ꝛ meri-
toria oranti imo opus valde meritoriū
aliū q̄ꝛ ex hoc q̄ specialr dirigitur pro
alio meritoria est illi ꝓ q̄ offertur / ꝛ p[o]
beati nō h̄n̄t oratiōꝫ / sed 2[o] . nec est incō-
ueniēs aliquē qui ita est in termio q̄ ad
se, per orationē mereri alteri / sicut vide-
mus in policijs vbi rex illud qō vult da-
re / vult tñ ꝓ intercessionē alicuius dare
alicui qui nō eēt dignus statim exaudi-
ri maxime vult si aliquis apud euꝫ ma-
xime acceptuꝫ intercedat / qui tamē ac-
ceptus nullū gradū vlteriorē amicitie si-
bi merētur. ¶ Aliter posset dici bī ꝛ. q.
redit in idē q̄ sicut impetrat beatus alijs
nō sibi / ita causat meritū alijs ꝛ nō sibi
oratio. n. sua est dispositio de congruo
vt propter eam deus cōcedat illud qō
impetrat illi cui petit / ꝛ ita est meritum
nō istius pro se / sed pro illo cui redditur
qō huic merito. q. ꝓ premio proximo
correspondet. di. 46.

Equitur hic de val- de malis. qꝛ
in hac di. agitur de iusticia di
ꝛ misericordia cōcurrentibus in puniti-
one maloꝝ. Jdeo queruntur quatuor.
ꝑmo vtrum in deo sit iusticia. secundo
vtruꝫ in deo sit misericordia. tertio an
in deo distinguat iusticia ꝛ misīcordia.
4° an in punitiōe maloꝝ ꝯcurrat ex ꝑte

dei punientis iusticia cū misericordia.

D primum arguitur q̄ nō: ex. 5. eth. c. 2. do-
mini ad seruū nulla est iusticia / q̄ꝛ nul-
la equalitas / ergo multo fortius nec di
ad creaturā vel ex° / cū potissime ille do-
minus posset dicere s̄uo illud. i. ad coꝛ.
3. Quid habes qō nō accepisti a me.
¶ Preterea. 4. eth. incōueniens est lau-
dare dās separatas ex operatione virtu-
tū: sicut deducit de iusticia specialiter.
¶ Et cōfirmatur per simile. q̄ꝛ non est in
deo tpantia. ergo nec pari rōe iusticia.
¶ Preterea iusticia inclinat ad reddēdū
debitū. de' nulli est debitor. g̊. ¶ Oppo[m]
in psal. iusticia plena est dextera tua.

Hic primo uidendū est de iusticie diffinitione / rōem gene-
ralissimā iusticie ponit ansel. de vitate
. c. 12 / q̄ iusticia est rectitudo voluntatis
ꝓp se s̄uata. hec rō specificatur per iusti-
ciam s̄m q̄ de ea tractat aris. 5. eth. qui
addit vltra hanc rōnem hoc qō est esse
ad alteruꝫ / ꝛ vtroq̄ modo accipiendo
pꝫ q̄ iusticia cōpetit deo / p[o] habet eniꝫ
rectitudinē voluntatis imo voluntateꝫ
inobliquabilē / q̄ꝛ p[a] regula est: ꝛ s̄uata
ꝓp se / nō prout seruata dicit aliq̄ susce-
ptionē vel passionē respectu alicuius s̄-
uantis / sed seruata ꝓp se. i. ꝓp se semper
habita. 2° ēt modo pꝫ. q̄ꝛ potest h̄r̄e recti-
tudinē ad alterū / ꝛ iō in oī actione ad al-
terū est rectitudo. ¶ Jsta 2[a] subditur / q̄ꝛ
vel est. q. vlis ad alterū puta ad legisla-
torē / ꝛ ad legē inq̄[m] est resa quedā deter-
minata a legislatore / ꝛ hec dicitur a q̄-
busdā iusticia legalis. ¶ Uel est particu-
laris puta in aliquo determinato perti-
nēte ad legē rectitudo ad alterū. Et hec
2[a] subditur. q̄ꝛ vel pōt eē simplr ad alte-
rū vel ad se quasi ad alterū. Et 2[m] mem-
brū pꝫ ex eo q̄ dc̄m est in mā de p̄n̄ia q̄
ipsa est iusticia punitiua / nō tm̄ respectu
alterius simplr sed sui. q. alterius / q̄ꝛ si-
bi vt iudicis ministro cōcessa est puni°
sui / vt rei. ¶ Prima istarū. s. legalis pos-
set poni in deo / si eēt alia lex prior deter-
minatione voluntatis sue / cui legi / ꝛ in
hoc legislatori. q. alteri voluntas sua
recte cōcordaret: ꝛ est quidē ista lex / de'
est diligendus / si tam̄ debet dici lex siue
principiū practicū legis / saltē est veritas
practica precedens oēm determinatiōꝫ
voluntatis diuine. ¶ Justicia ēt illa par-
ticularis. ad se. q. ad alterū est in ipsoꝝ
/ q̄ꝛ voluntas sua determinat per rectitu-
dinē ad volendū illud qō decet suā bo-
nitatē / ꝛ h̄ est. q. redditio debiti sibiipsi. i.
sue bonitati tanq̄ alteri / si tñ posset di-
ci particularis / q̄ꝛ aliquo mō est vlis. s.
vtualiter. ¶ Et illa duo mēbra. s. iusti°
legalis ꝛ particularis. ad se. q. ad alteꝝ
in deo. q. idē sūt / q̄ꝛ rectitudo voluntatis
diuine respectu sue bonitatis. ¶ Si lo-
quamur de reliqua iusticia que simplr
est ad alterū / illa diuidit in cōmutatiuā
ꝛ distributiuā / ꝛ ita distinguit iusticia i
nobis: vt pꝫ per phm in. 5. eth. in distri-
butiua requiritur equalitas ꝓportiōis
nō q̄titatis / in cōmutatiua s̄m aliquos
equalitas q̄titatis / nō tm̄ proportionis
/ ista exponuntur ibi. ¶ Ad propo[m] ꝯmu-
tatiua proprie respicit punitionē ꝛ pre-
miationē: vt. s. pro meritis. q. cōmutan-
do reddātur premia: ꝛ pro peccati sup-
plicia. ¶ Distributiua respicit. q. nās ꝛ
perfectiones superadditas. vt. s. nature
distribuatur perfectio sibi proportiōa-
ta / sicut in nostra in re publica distribu-
tiua / personis s̄m gradus suos propor-
tionaliter distribuunt bona pertinētia
ad gradus eoꝝ / sic in ierar° vniuersi na-
ture nobiliori a ierarcha s. i. pcipe deo
distribuuntur perfectiones nobiliores
/ seu cōuenientes tali n° / ꝛ n° inferiori di-
stribuuntur perfectiones sibi cōuenien-
tes. ¶ Prima illarū nō potest simpliciter
esse in deo respectu creature / q̄ꝛ nō pōt
esse simpliciter equalitas: sꝫ pt eē aliq̄lr
s̄m proportionē sicut inter dominū ꝛ

suū. diuīm. n. liberalē decet retribuē maius bonū q̄ seru⁹ possit mereri/ dū tamē sit talis pportio q̄ sicut suus facit qd̄ suum est/ ita dn̄s retribuat qd̄ suū est/ ⁊ eodē⁹ puniēdo citra ↄdignū/ Sed 2ª iusticia pōt hic eē simplr/ qz simplr pt dare naturis perfectiones debitas vel ↄueniētes eis s3 gradus pficiētes. / Sic ḡ in genē tota iª diffini⁹ iusticie eo mō q̄ pōt ad deum ptinere potest reduci ad duo mēbra/ ⁊ pº dicat iustiª rectitudo voluntatis in ordine ad ↄdecētiam voluntat diuie/ alio⁹ rectitudo voluntat in ordie ad exigētia3 eius qd̄ est in creatura/ ⁊ iª distic⁹ pōt hīi ab ansel. p sol. 10. vbi loquens ad deum dicit. cum punis malos iustū est. qz illorum meritis ↄgruit q̄m ad 2m mēbr subdit stati, cū pcis malis iustū est. nō qz illor meritis s3 quia tue voluntati vel bonitati ↄdecēs est/ ⁊ tāta ē illor mēbror distic⁹ q̄ de ↄ pªm iusticiam operari nō pōt/ nec preter ea3/ sed pª iusticiā scd̄am pōt operari/ l3 nō vlr/ qz nō pōt dānare iustū vel beatu3. / Si obijcit q̄ nō pōt in deo eē alia iustiª h ⁊ iª/ qz tunc vna eēt rēa vt pziª ⁊ alia reglata: vt 2ª/ In volūtate āt diuia nō pōt eē rectitudo reglata/ ⁊ pbat hº in nobis/ nā idē inclinat in finē pbu3 ⁊ ad ea que sūt ad finē vt sūt ad finē/ ḡ si illud iclinas ad finē eēt simplr pfectū/ simplr pfecte inclinaret ad ea que sūt ad finē/ sic p3 de charitate beator/ iusticia aūt dei pōt eē simplr pfecta/ ḡ pter illā nulla aª reqrit i voluntate diuina. / Quēt di q̄ qn̄q3 nō pōt agē pter scd̄am: nō videt pbabile/ qz qcq̄d nō icludit ↄdictionē pt simplr agē/ ⁊ ita velle: sed nō pōt aliqd̄ velle qd̄ nō possit recte velle/ qz voluntas sua est pº regla/ ḡ qcq̄d nō icludit cōtradictō3 pōt itelligi velle/ ⁊ ita cū iª iustiª 2ª determinet ad aliqd̄ eº oppoᵐ nō includit ↄdictō3 pōt deº velle/ ⁊ recte velle agē pter illā iusticiā 2ªm. / Pziᵐ istor forte concederēt aliq̄ q̄ nō est i deo duplex iustiª/ sed tm̄ vnica hn̄s tm̄ alium ⁊ aliū effectū: vtpote velle ↄcordii ↄdecē⁹ bonitati sue. ⁊ velle ↄcordii exigen⁹ creature. / Sed 2ª rō vi euidēt ↄcludē q̄ ad qcq̄d pª iustiª iclinat/ iustiª 2ª iclinare pōt voluntatē diuinā cū determiate inclinet/ qz p modū nature/ nō tm̄ sic inclinat/ qn preter eā ⁊ cōtra eā possit voluntas diuina velle/ ⁊ ita non erit distictio istarum in hoc qd̄ est posse agere preter eam/ ⁊ non posse agere preter eam. Non improbando distictiones.

Dico tamē breuiter ad q̄s3 q̄ i deo nō est nisi vnica iustiª re ⁊ rōe/ tm̄ pter illā extēdendo iusticiā pōt pōt aliq̄ iustiª vel magis aliqd̄ iustum i creaturis. / Pziᵐ declarat: qz cū iustiª ppe sit rectitudo voluntati habituate. / ⁊ p ↄn̄s. q. nāliter inclinās ad alter3 vel ad se. q. ad alter3/ ⁊ volūtas diuia non hēat rectitudiem iclinantē determiate ad aliqd̄ nisi ad suā bonitatē. q. ad alterū. / nā ad qcūq3 aliud obm̄ mere ↄtigent se h3/ ita q̄ eq̄ pōt in hº/ ⁊ in eº oppoᵐ/ sequit ḡ q̄ nullā iusticiā h3 nisi ad reddēdū sue bonitati vel volūtati qd̄ eā ↄdecet. / Sic āt h3 vnū actū rei ⁊ rōnis ad quē determiate incliat iª iusti/ q̄ ē respcu sue bonitati/ l3 ille actus ex ↄñti respicit mlta obā scd̄aria/ ⁊ eo mō q̄ dcm̄ est in pº liº q̄ itellect⁹ diuin⁹ pter hº q̄ h3 vnum obm̄ pᵐ ⁊ vnū actū/ respicit mlta obā secūdaria/ sed i hoc est dīa h/ ibi/ q̄ itellect⁹ obā scd̄aria necio respicit h āt volūtas obā scd̄aria tm̄ ↄtiet/ Et iō n̄ solū nō depēdet ab eis act⁹ h sic nec ibi/ sed nec necio determiatur ad iª h/ sic determiat ibi. / Si āt velim⁹ distiguē vnū actu3 re i multos rōne/ sicut ibi distiguit vna itellec⁹ rei i multas rōes/ vt trāsit sup multa obā scd̄aria/ dico q̄ respectu illar nō st. q. distīcte iusti⁹ rōes/ sed nec vna aliqcūq3 distīcta vel idistīcta/ qz hitus iclinat p modū nº/ ⁊ ita determiate ad vnū vt p hoc repugnet pº hituate per hitū illu3 tendē in oppoᵐ/ sed ad nullū obiectum scd̄ariū ita determiate iclinat. vo. diuis p aliqd̄ in ipa q̄ sibi repugnet iuste iclinari

ad oppoᵐ illi⁹/ qz sicut sine ↄdictiōe pōt oppoᵐ velle/ ita pōt iuste velle/ alioqn posset absolute velle/ ⁊ nō iuste: qd̄ est icōueniens. ⁊ hº est qd̄ dicit ansel. pf. xi. illud solū est iustu3 qd̄ vis/ nō iustū qd̄ nō vis/ vt sic si poneret in intellectu diuino aliqs act⁹ intellectiu⁹ respectu sui ⁊ alior/ magis posset distigui in mltos hitus rōe/ vt incliat in obā scd̄aria q̄ in ppositio/ qz ibi ad qd̄l3 scd̄ariū determiate inclinat intellect⁹/ nō sic hoc volūtas. / vn posset dici q̄ iª vnica iustiª q̄ nō iclinat determiate nisi ad pᵐ actū modificat act⁹ scd̄arios/ l3 nullū eor necio/ qn posset modificare oppoᵐ/ nec. q. ↄuenit voluntatē inclinādo eā p modū nāe ad aliquē actū sariū/ sed volūtas pº determiat seipsā ad qcūq3 obm̄ scd̄ariū/ ⁊ ex hoc ille act⁹ est modificat⁹ ab iª pº iustiª/ qz ↄson⁹ voluntati cui adequat qsi p rectitudine inclināte iustiª pº. / 2ºm iustū di eē in creatura ex corrñdenª vnius creati ad aliud sicut iustū est ex pte creature ignē eē calidū aquā frigidā. ignē sursu3 ⁊ trā deorsum/ qz nā ista creata hoc exigit tanq̄ sibi correspōdēs/ sicut possem⁹ dicē in policijs/ q̄ esto q̄ in solo principe eēt iusticia/ tamē in rebus ordinatis eēt quodāmodo iustū/ vt. s. tales res sic disponerent ⁊ tales sic/ qz hee res ipe vt nate cedē in vsum ciuiū exigunt/ sed ad istud iustū nō determinat iusticia diuina intrinseca. pº vt est respectu primi actus iºº/ qz ille actus nō respicit illud obiecᵐ/ neq3 respectu actus scd̄arij qd̄ respicit istud obiectū est illa iusticia determinate inclinans vt dictū est. / Contra ista. pº qz iustiª nō potest eē in aliqua volūtate nisi inclinet cōcorditer dictaminis prudētie/ ⁊ per ↄsequens cōclusioni sillogismi practici/ intellect⁹ aūt diuinus nō sillogi3at cū nō discurrat. / Preterea intellēs diuin⁹ pus apprehendit agibile q̄ volūtas illud velit/ ⁊ voluntas nō potest discordare ab intellectu apprehendēte. intellect⁹ āt determinate apprehendit hº agibile/ ita q̄ nō indifferent hoc ⁊ illud/ qz tūc erraret/ ḡ voluntas determiate vult hoc agibile. ita q̄ nō pōt velle oppositū si recte velit. / Preterea si iustū est petr3 saluari ⁊ deus hº iuste vult. ḡ iniustū est petrū dānari. ⁊ ita si deus pōt hº velle pōt aliqd̄ iniustū velle. / Ad pᵐ dico q̄ si in nobis pōt eē aª vtus moralis vl habitus iclinans ↄcorditer cōclusioni practice silli: multo magis est in nobis hit⁹ rect⁹ appetitiu⁹ qui incliat cōcordii pnº pº practico. qz illud pnᵐ practicū est vi⁹ ⁊ per ↄn̄s rectius iusticia āt q̄ est in deo vnica re ⁊ rōe vt dcm̄ est cōcorditer inclinat pº pnº practico/ puta deus ē diligedus/ sed si stricte accipias qz nō inclinat cōcorditer cōclusioni silli practici/ Ideo nō est vtus alia spālis/ cōcedo q̄ illa iusticia que est in deo nō est nisi qsi vlis ⁊ radical⁹ virtus/ a cuius actus rectitudie nate sunt oēs iusticie particulares procedere/ l3 nō necessario. / Ad 2ᵐ dico q̄ intellectus apprehendit agibile anteq̄ voluntas illud velit/ sed nō apprehendit determinate hoc eē agendū/ qd̄ apprehendē eē dictare/ imo vt neutrū offert volūtati diuie/ q̄ determiante per volitiōem suā illud eē agēdū/ intellect⁹ apprehēdit tanq̄ verū illud agendū/ vt dcm̄ est in mā de futuris cōtingentib⁹ li. i. di. 49. / Esto tamen: q̄ intellectus de aliquo ante apprehenderet illud eē agendū q̄ voluntas illud vellet/ sicut apprehēdit de hoc deus est diligendus/ nō sequitur naturali necessitate illud apprehēdit ⁊ voluntas nō pōt discordare/ ḡ vo. naturali necessitate hoc vult/ quia non pōt discordare in obiecto. vt. s. velit aut nolit illud qd̄ ondit uolendū/ sed in modo tendendi in illud obiectū discordat. / Vel magis proprie distinguitur/ qz intellectus suo modo tendit in illud. s. naturaliter/ ⁊ vo. suo modo. s. libere/ ⁊ ille potentie cōcordant que semper in ide3 obiectū tendunt suis proprijs modis tēdēdi/ sic fantasma ⁊ itellēs n̄ discordāt.

licet hic tendat in obiectū vt singulare illa in obiectū vt vle. ¶ Ad 3m dico q sic in istis policijs legislator respicit in se simpliciter iustū qd est iustū boni publici / sz quid aūt respicit alia iusta partialia / sp qdem i pportione ad hoc iustū / 7 iō in qbusdam casibus iustuz est nō serua re leges iustas respiciētes aliq iusta par tialia: qn. s. obseruatio eaꝝ vergeret in detrimētuz iusti publici. s. bn̄ eē respub lice: ita deus simpliciter determinat ad iu stū publicū vt cōitate aggregatōnis sic in ciuitate / sz cōitate eminētis ptinentie qd est iustū ꝯcedēs bonitatē suam / om ne aūt aliud iustū est pticulare: 7 nunc hoc iustū / nūc illud iustū sm q ordina tur / vel cōuenit huic iusto: dico g q pōt velle petꝝ dānari 7 iuste velle: qz illud pticulare iustū petꝝ saluari nō necessa rio reqritur ad iustū publicuz / quin op positū eius possit ordinari ad illud idē s. ad ꝯdecētiam diuine bonitatis. Est ei illud finis qd nullū ens ad finem deter minate necessario requirēs.

Ad argumenta principalia:

Ad pmū dico q nō ē ibi equalitas sim pliciter nisi ad seipsū: iō nec iusticia sim pliciter nisi ad se qsi ad alteꝝ: sz equali tas aliqlis pōt sibi poni qual' pōt eē do mini excedētis valde ad seruū excessuz ¶ Ad aliud dicēdū q nō sunt ibi virtu tes sm illud iperfectōis qd est in eis: sz ablatō eo qd est impfectōis: sicut pz in exēplo adducto de tēpꝛātia. illud eniz requirit in natura tēpata posse eē aliq delectatōem imoderatam: 7 hō est imp fectōis: 7 ppter hō magis pprie ponim9 ibi iusticiā q tpantiaz: qz illa nō ita re quirit aliquē excessum i passionem vel aliquam talē iperfectōem sicut requirit tpantia / vtꝝ tn̄ iusticia vt ibi ē sit virt9 quantū ad illā rōnez q sit distincta for maliter a volūtate: 7. q. regula ei9 vl' tā tūmodo sit volūtas sb rōe pme regule seipam determinātis dubium est / qz si 2m ponatur magis soluit ratio: qz tūc non est ibi sb ratione vtutis moralis. ¶ Ad 3m dico q non simpliciter ē debitor ni si volūtati sue vt diligat eam: creaturis aūt ē debitor ex liberalitate sua / vt cōi cet eis qd natura sua exigit: q exigentia in eis ponitur quoddā iustū. q. scdariū obiectū istius iusticie / tn̄ sm veritatem nihil ē determinate iustū / 7 extra deū nisi sm quid / s. cū hac modificatiōe quātuz est ex pte creature sz simplr iustuz tātū modo ē relatū ad pmā iusticiaz. q. s. ac tualit' volitū a diuina volūtate.

D secundum

sic pcedit 7 arguitur / q nō qz sm damas. lib°. 2°. c. 13. mise ricordia ē ꝯpassio de malo alieno: i deo nulla ē ꝯpassio: qz nulla passio g. ¶ Pre terea. misericors ē pmptus ad tollēduz miseriam alienam 7 ꝯpaciēdum: sz de9 non ē pmptus ad tollēdū miseriam qz cū posset oēm tollere oēm tollēt. ¶ Op positū in ps. patiēs 7 multū misericors

Respondeo

mia i nobis ē habit9 vel qlitercūqz dicat forma q nolum9 miseri am alteri9: ita q pmo inclinat ad actuz nolēdi miseriā in alio: 7 h vel futurā: 7 tūc pseruat ab illa si pōt / vel pn̄tē / 7 tūc releuat a miseria si pōt / 7 ex ꝯn̄ti p9 ope ratōem disponit ad passionē. s. displicē tiā de miseria iminēte / vel pn̄te. ¶ Quā tū ad 2m put. s. misericordia inclinat ad passionez illā nō est in deo: 7 ab illo vi detur iponi pncipalit' nomen mie expo nēdo misericors ethi cc. i. miseꝝ cor hn̄s: qz ꝯpatiēs miserie aliene / in hoc hz cor miseꝝ hoc ē cōicās i miseria. ¶ Sz quan tum ad istam opatōem nolēdi miseriaz siue imminētē siue pn̄tē mia pprie i deo est / qd pbat de iminēte / qz sicut nullum bonū euenit nisi volēte deo: ita nihil p hibet ne eueniat nisi deo nolēte / multe aūt miserie possibiles euenire alicui / p hibentur ne eueniāt: g de9 hz nolle respe

ctu illaꝝ. ¶ Consilr de miseria pn̄te: qz nulla miseria tollit nisi deo nolēte illaz inesse / multe āt frequent' tollunt. g 7c. ¶ De hac misericordia posset distingui si cut de nolle misiaz ineē: qz sic distiguit aug. in deo velle an̄s 7 ꝯn̄s / ita posset di stingui in eo duplex nolle respectu mi serie / 7 sicut sp hz velle an̄s respectu boni creature / ita sp hz nolle an̄s respcū ma li creature phibēdi vel tollēdi: iuxta il lud apli ad thymo. vlti. oēs hoies sal uos fieri / sed sicut nō hz sp velle ꝯn̄s re spectu boni / ita nec nolle ꝯn̄s respcū ma li āmouēdi / pm āt nolle n̄ est misericordis sed 2m / 7 illō pt distigui i hō q vel hz nol le respectu mali iminētis totalr / vel par tialr / si p°° di misericordia liberās / q. s. ex cludit oē malū / vel iminēs vel iā pn̄s / 2°° di misericordia parcēs vel mitigans / q. s. nō totū malū excludit / sed aliquā ptez mali debiti isti sz merita sua. ¶ Utroqz āt mō misericordia est in deo / qz 7 sbue nit quibusdā oēm miseriā iminentē p hibendo vel pn̄tem releuando / alijs āt partē miserie debitā dimittendo:

Ad argumenta . ad

pm pz q illa descrip° misericordie est qtuz ad effectū ei9 remotū vel vltm. s. passio nē ordinatā ꝯpatiēdi sequentē ex actiōe ordinata nolēdi malū pximo / sz qm ad illū effectū remotū cōcessū est misericor diā nō eē in deo / sed tn̄ qm ad pximuz q est nolle misiā ineē. ¶ Ad 2m misericors nō infligit misiā nisi sm rectā rōz / nunc āt recta rō aliqn dictat misiā aliquibus infligendā / vt sm aliqs appareat iusti a. vt in dānatione reproboꝝ. 7 iō nō infli git ille penam nec pmittit nisi eo modo quo eam infligi statuit cum misericor dia, vel cum dictamine recte rationis.

D tertium

arguit q sic: cassy. sup psal. 50. hee due res si sp adiūcte / 7 loqt de misericordia 7 iusti a. ¶ Preterea si n̄ distiguerent sz eēnt idē. g vtriusqz eēt idē effect9. ꝯnia pz. qz idē pn m formale nō hz nisi eundē effec m / sed ꝯn̄s est fln̄. qz effect9 misericordie ē li berare sine meritis / effect9 iusti c ē ꝯdēna re vbi nō sit merita vel saluare p merita ¶ Oppo m vult Aug 4. de ci. c. 10. Eo simplex ē de9 q est qcqd hz / 7 hō de eo q di ad se / hī9 est misericordia 7 iusti a / g de9 ē misericordia de9 ē iusti a / g h est illud.

Ad qōnē

sustinendo pmam opi. positā i p a. q. di q mia ē qdā ps iusti c. p°° dicte / que. s. ē ꝯdecē a sue bonitati / qz sue bonitati cō decet miseri / Sustinēdo tn̄ scdaz viā pz q iusti a 7 mia nō si formalr idē. qz iusti cia respicit p p° obō bōitatē diuinā / mi sericordia āt respicit aliqd in creatura p termisso ēt iusto qd pt eē in creatura. s. exigen a / qz nō est mia in deo vbi sic ē iu stū in creatura / istud āt obm 7 illud nō respiciūt p° ab hō 7 l9 / nisi in hō 7 in i° sit aliq nō ydēptitas formal' / cū tn̄ nō ydē ptita c formalr stat ydēptitas simplr sic dcm ē di. 2. 7 di. 8. pmi. ¶ Si āt qrit or do iusti c i°° accepte in hoc 7 in l°. iusti a ē simplr por mia / ꝯpādo ad obā sic obm ē p9 simplr obō / ex pte āt ipsoꝝ int' se vt sit itrinseca deo nō hn̄t ordinē nisi eo° q a c pfectiōes nō eēd formalr ponunt hīc ordinē p hō q vna p9 dicēt iesse realr si eēnt ibi distic° realis / 7 p ꝯn̄s sz illā di stinctiōz quā hn̄t vna ē por nūc alia: 7 l a porītate possibilis iusti a ē por mia: sm illud ansel. p sol. 2°. ex iusti a nascit mia

Ad argumēta.

ad pmū extendit duas res ad dualitatē sz qd. de q dcz ē. q. pdcā pmi. di. 8 / nec oz exponē res per realitates 7 formalitates / qz sīlis ē disti ctio rei sic realitati. 7 realitati: vl' forma litatis: 7 formalitatis / ¶ Ad 2m di: q misi cordia cōnotat aliō q iusti a. lz ista duo sint int' se simplr eadē. ¶ Sed ꝯ hoc con nota° i a nō reqrit aliq distictiōez h9 ab l° vt ē in se / sed tm̄mō vt ꝯcipit 7 signat. qz ad hō reqrit ꝯnota°. arg m āt reqrit q

lo⁊ iter se vt sit eē distictoꝝ effcuū sit aliq̄ distic°: nec sufficit vt vi ad h° diūa rōis! q₂ res rōis nō ē illud q̄ aliq̄s effe' ct' realr efficit! imo gnālit nulla distinc° realis in effectu depēdet a rōne rōis i cā! vt pbatū ē di. 13. pmi. Ista āt distic° effectuū eēntialr depēdet ex distictiōe i cā. ḡ nō ē solū' rōis. ⸿ Cōcedo ḡ istā rōez q̄ sicut in deo itellect' nō ē formalr vo' lūtas nec ec°! lz vnū dissima ydēptitate sit idē alr̄ita iusti° nō ē formalr. vel q̄d' ditatiue idē misicordie! ⁊ pp hāc ñ ydē ptitatē formalē pt istud eē pn^m ꝓximuz alicui' effect': extra c' reliquū nō ē pn^m formale. eoꝺ°/ sic si h° ⁊ illud esset due res. q₂ eē pn^m formale ꝯpetit alicui vt ē tale formalr. ⸿ Cōtra h° eē diuinū ē ac' tualissi^m! ḡ icludit oēz pfectionē diuinā / nō includēt āt si eēt distic° pfec° a pfecti one ⁊ ab esse°! q₂ qōcūq₃ distictū ab eo formalr ē ibi actualr. ⁊ p ꝯñs vt distin' ctū ē ibi actu! ⁊ ita esse° vt distic° nō iclu dit oēz actū. ⸿ Pretea si sint ibi disticte formalitates reales! ḡ disticte sīt ibi reali tates! ⁊ ita disticte res/ ꝓba° p° ꝯñie. q₂ q̄lz formalitas ꝓpa realitate ē disticta. ⸿ Ad p^m esse° vnitatiue ꝯtiet oēz actuali tatē diue essētie/ vnitiue āt ñ ꝯtinēt q̄ si' ne oi distictiōe ꝯtinēt/ q₂ vnio nō ē absq₃ oi distinctiōe/ Nec vnitiue ꝯtinēt q̄ sim plicit realr disticta ꝯtinēt! q₂ i° multiplr seu dispsim ꝯtinēt/ ḡ h° vocabulū vniti ue includit aliq̄lē distictionē ꝯtētoruz q̄ sufficit ad vnionē/ ⁊ tñ talē vnionē que repugnet oi ꝯpōnī ⁊ aggregatiōi distin' ctoꝝ/ h° nō pt eē nisi ponat ñ ydēptitas formal' cū ydēptitate reali. ⸿ Ad arg^m ḡ ꝯcedo q̄ esse° ꝯtinet oēz actualitatē. ⁊ p ꝯñs oēz formalitatē/ sed nō vt formalr eaꝺ/ q₂ tūc nō ꝯtinēt vnitiue/ Et si dicas ꝯtiet q̄^m pt ꝯtineri/ verꝝ ē q̄^m vnū vnius rōis/ nihil āt vni' rōis pt ꝯtinē pl'a ñ for malr eaꝺ pfecti° q̄ vnitiue. ⸿ Ad 2^m pōt dici: q̄ q̄t sīt ibi formalitates/ tot sūt ibi realitates ⁊ res/ sed qualz plalitas ē tm̄ fm q̄d/ sicut dīsum ē ibi. ⸿ Vel possz ne gari ꝯñ° pl'es formalitates reales/ ḡ pl'es realitates! sicut negat pl'es p° diuine. ḡ pl'es diuitates! sed pri° rīsio ē realior. ⸿ Ad auctoritatē i oppo^m ꝓbat veram ydēptitatē in deo cuiuscūq₃ ad q̄ōcūq₃ loquēdo de intrīsecis ipsi deo/ sed ex h° nō seq̄t ḡ q̄ōlz ē formalr idē cuilz. quia v̄a ydēptitas imo v̄issi° q̄ suffic ad oio simplr/ pt stare cū nō ydēptitate forma' li, vt dcm ē predicta. q. 9. di. 8. p.

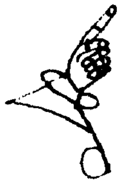

D quartum

sic pce dit arguit q̄ non: Aug. 83. q. q. 3. nullo sapiēte auctore fit hō deterior. ḡ multo magis deo auctore cū deus sit maior oi sapiēte ñ fit hō deterior. sz q̄ ad' dit malū malo facit totū deri' sic addēs bonū bono facit totū meli'. 3. top. ḡ ⁊c̄. ⸿ Pretea deut°. 23. fm modū delicti erit ⁊ plagaꝝ modus/ sed delictū cuiuscūq₃ peccātis ē tpale ⁊ finitū/ ḡ fz iusticiā pu nitio cuiuscūq₃ erit tal'/ ḡ i punitōe eīna p tpali culpa vel transito° nō ē iusticia. ⸿ Pretea punitio iusta ē ad correptionē puniti. sed null' dānat° p punitionē sui corripit. p° ꝓbat p aris. j. rhetorice. ⸿ Pretea Ja. 2. iudi^m sine mia fiet ei q̄ ñ fecerit miam. ⁊ augus. s. illud psal. pro' pe es tu dñe. vbi nō misēt. s. de' vīdicta dat. ḡ in dānat est iusti° sine mia. ⸿ Pre terea apoc. 18. q̄^m glificauit se ⁊ i delicijs fuit tm̄ date ⁊c̄. ḡ ibi est stricta correspōde° pene a i culpā sine aliq̄ remissiōe. ḡ sine mia. ⸿ Oppo^m in psal. vniuerse vie dñi misicordie ⁊ v̄itas/ vbi cassy. sup psal. 50. he due res in vijs dñi sp adiūcte sī. ⸿ Et in scriptura hīz satis de vtroq₃. vt iu stus dñs ⁊ iusticias dilexit. ⁊ alibi non obliuiscet misereri deus: nec cōtinebit i ira sua misericordias suas.

Ad istā

q. ꝓbabilit tenet q̄ i oi ope diuio ꝯcurrūt mia ⁊ iusti°: iuxt: illō psal. vniuerse vie dñi mia ⁊ v̄itas/ ad h° ēt ē rō. q₂ artifex vo' lūta° pducēs ꝯformit rel'e sue iust' ē/ q₂ iusti° reddit vnicuiq₃ qō sibi debetur.

artificiato maxie debet q̄ ꝯcordet rel'e sue/ de' āt est talis artifex respectu oīs creature/ Silr mia est i subueniendo in digētie pñti/ vt nō insit/ vel future q̄ imi net ne insit/ Deus producēdo quācūq₃ creaturā sic/ vel sic subuenit idigenti. ḡ ⁊c̄. ⸿ Pro istis rōnibus sil' est ꝯgruen° ta lis. q̄to plures v̄tutes inclināt ad aliqō idē op' tanto illud est perfecti'/ vt p op po^m tanto op' ē vituperabili' q̄to est ꝯ incliationē vel rectitudinē pluriū v̄tutū ⸿ Dē opus dei vt ei' est pfectissi^m! ḡ ē ex oi v̄tute quā possibile est ꝯcurrē in eoꝺ opere/ possibile est āt in eoꝺ opere ꝯcur rere miam ⁊ iusticiā/ pz ex solone pme q. ⁊ 3° istius di. ḡ. ⸿ Sed p° rō que proce dit ex rōe iusticie ⁊ mie accipit ista val' de gnāliter/ si. n. ꝓpe iusti° est in redden do debitū/ ⁊ artificiato nihil est debitū nisi fm volūtatē artificis/ sequtur q̄ i ꝓ' ductione e° nō ē iusti° stricte loquēdo/ sz talis artifex est de' respectu creature/ qō ḡ accipit/ artificiato debitū ē ꝯformari sue regule/ negandū est accipiendo stri' cte debitū/ q₂ deus hoc ñ dz artificiato ⸿ Si āt accipiat q̄ hoc requirit in artifi' ce ad hoc vt sit debite artificiatū! ex h° nō sequit iusti° in producente/ si tantuz dalibē artificiato q̄ sic cōformet absq₃ oi exigētia preuia ex parte artificiati: sicut est hic. ⸿ Ratō autē de misicordia valde extendit misericordiā ad subleua tionē vel exclusionē cuiuscūq₃ defectus/ cū tamē misicordia nō sit proprie nisi ad subleuandū vel supplendū defectuz pertinentē ad miseriā/ nō autē omne de fectiuū potest eē miserū.) ⸿ Etiaz cōgruē tia illa de cōcursu v̄tutum includit du' bium! q₂ nō est certū q̄ in voluntate di uina possit esse ratō alicuius virtutis. / nō tantū nō distincte re/ certū est. sz nec formaliter distincte/ q₂ volūtas ex hoc q̄ infinita magis sufficit ad oēm recti' tudinē actus/ q̄ aliqua virtus qualiter' cūq₃ re vel ratōe distincta superaddita. si tamē cōcedatur ibi virtus disticta for maliter a volūtate. sicut sapia vel alia virtus itellectualis in itellectu nō pz q̄ cōcursus pluriū taliū ad idē op' requi' ratur ad sūmaz perfectionem operis. ⸿ Esto ēt: q̄ ille rōnes cōcluderent gene' raliter de operibus dei positiuis. q₂ ibi est manifesta rectitudo/ ⁊ ēt exclusio idi gentie/ tñ q₂ in punitione maloꝝ infli' gitur aliqō malū/ ita q̄ magis sit idigēs per punitionē q̄ ante/ nō videtur q̄ eq̄ concludant in proposito.

Ad questionem

primo videndū est que sit punitio malorum. ⸿ 2° si est a deo. ⸿ 3° si cōcurrit iusti°. ⸿ 4 si misericordia. ⸿ De p° punitio est per ceptibilis carentia boni cōuenientis in nā intellectuali/ vel perceptibilis presen tia mali disconuenientis in eadē/ bonū autē intellectuale in genere duplex est bonū. s. cōmodi/ ⁊ bonuz honesti/ bonū quidē vtile quod ponitur tertiuz ad al' terutruz illoruz reducitur: scōm q̄ ad ipsum ordinatur/ ⁊ licet in eodē cōcur' rant rōes boni cōmodi ⁊ honesti/ vt in fruitiōe dei in pr̄ia/ imo gnālit oē hone stū sit cōmodū/ lz nō econuerso/ tamen sūmuz cōmodū est beatitudo/ ⁊ eēt cō' modū lz per ipossibile nō eēt honestuz. / sūmuz ēt honestū est charitas/ ⁊ eēt ho' nestū lz per ipossibile nō eēt cōmodum / ḡ in nā intellectuali est duplex punitō p priuationē duplicis boni/ p° vocat ma' lū iniusticie/ siue culpe/ ⁊ pōt dici obsti' natio in peccato/ 2° vocatur pena dāni vel dānum/ vel dānatio/ maluz discon' ueniens in natura mere intellectuali nō potest esse aliqua operatio illius natu' re scōm se accepta/ q₂ quelibet est conue niens! omne quidē intelligere fm se ac' ceptuz cōuenit intellectui cōiter/ ⁊ oē velle voluntati/ ⁊ similiter omne nolle fm se acceptū/ q₂ ita libere habet nolle sicut velle/ ⁊ etia compando hanc potē tiam illi/ operatio vnius non est discon ueniens alij/ nihil ergo inuenitur ibi qō

sit positiuū discōueniēs tali nāe nisi pas sio distincta ɔtra opatōem vel opatio discōueniēs nō quidē ſm ſeſʒ qꝛ nolita ſimo gnālr omne nolitū positū: tñ in effectu causat tristiciā. Hmōi opatio nolita ē immediata ɔsideratio ignis: sicut dictū est pꝰ. di. 45. q. 1. q̄ est ɔtra ipsū volūtatē volēt libe vti itelligētia sua ad applicandum nūc ad istud obiectū nūc ad illud ꝑ eminat aūt intelligētia ɔtra istud velle ex ſp intēsa ɔsideratōe ignis ꝑ qd impedit a pfecta ɔsideratōe alioꝝ obiectoꝝ vt dictū est ibi. Tristicia autem i genere ē ibi q̄druplex / duplex de priuatione boni duplicis: vna quidem de puatōe boni hōesti siue grē p culpā. tristat eni de obstinatōe sua in peccato q̄ est pma priuatio vel saltē tristatur de peccato qd ɔmisit in vita: in q̄ nūc sine remissione derelictꝰ ē / nō quidez tristat de hoc vel illo ſm seſqꝫ talis puatio ſʒ qꝛ demeritū respectu pene damni: hoc ē tristat nō qꝛ deuʒ offendit: ſʒ qꝛ ɔmodo qd immoderate appetit se peccādo puat illa tristicia pprie pōt dici pena ɔmissi vel tristicia ex remorsu d peccato ɔmisso: nō qꝛ peccatū: sed qꝛ cā demeritoria respectu pene dāni. Tristicia de carētia boni ɔmodi. s. btitudinis vl nō est noiata: ſʒ pōt dici tristicia absorptā: qꝛ eius desideriū maxime inest nature: ꝛ specialir sibi sine freno iusticie derelicte eius ppetua carētia pcepta ɔtristat totalit absorbēdo vel noiatur pena dāni vt sit ɔstructio transitiua. s. pena de dāno. Nā vocando solam carētia cōmodi penam dāni ɔstructio est intrāsitiua. Duplex ē aūt tristicia de positio discōueniētē: vna de detentōe ignis perpetua: tanꝙ diffinitiue locātis alia de detentione itelligētie in ɔsideratōne itēsa ignis vt obiecti: q̄ duo positia. s. due detēsiones sūt nolita ꝛ iō discōueniētia nō sic ꝙ destruāt naturā potētie cui insunt Sʒ sicut ē discōueniēs graui eē sursum: ꝛ eēt sibi triste si eēt ab eo pceptū ꝛ ille due tristicie de duplici detensione pūt sic nominari pena icarceratōis prima pena execatōis 2ª vt sit constructō trāsitiua accipiendo penā p tristicia: ꝛ illud additū in genitiuo p obiecto contristante sic ꝗ habemus in genere duas punitōes: p priuacionē duplicis obiecti boni ꝛ .4. p positōem quadruplicis tristicie: respectu quaꝝ sūt cause duo positiua. s. due detētōes nolite ꝛ due puatōnes ille nolite ꝛ pcepte.

De secundo articulo

prima pena. s. culpa ɔtinuata sine remissione q̄ ɔtinuatio pōt dici obstinatio ipa ꝛ nō hʒ deuʒ p causa positiua: sic eni culpa q̄n ɔmittit inquātū culpa nō hʒ cām positiuaʒ aliquā: sic nec inquantū ɔtinuat vt culpa: ꝛ vt culpa ē prima pena: iuxta illud aug. ɔfes. Jussisti dñe: ꝛ ita ē vt pena sit sibi ois peccatoꝛ de quo dictū est 2° li°. di. 9. q. 2ª. Hec aūt culpa vt ɔtinuata ē a deo vt causa negatiua: ſʒ ipa volūtas volūtarie ɔtinuās ē causa demeritoria eiꝰ qd est deū nō remittēs vel saltē ipsa volūtas q̄n ɔmisit hec demeruit: ſʒ non ſp post actū illiꝰ peccati ɔtinuet. 2ª pena similiter cū sit puatō non hʒ cāʒ positiuā: sed hʒ deum tanꝙ causaʒ negatiuam: qꝛ nō ɔferētem btitudinē. Sʒ ad istud nō cāre eiꝰ hʒ aliaʒ cām demeritoriam i sbo. s. culpā pter quam dignus est istud ɔmodū sibi nō coferri. Duo aūt alia nolita. s. ille due detētōes sunt a deo: qꝛ sūt entia positiua ꝛ ɔñs bona Et quidē prima detētō est a deo immediate saltē vt perpetua sꝗ licet ignis detineat spm. q. formalit nō tñ effectiue locat eū nec. s effectiue detminādo ipʒ ad istud vbi: nec phibēdo ab alio vbi: nec ipe spūs se locat saltē ppetuo. deus igitur imediate ē causa illiꝰ detētōis diffinitiue perpeꝰ 2ᵉ detētionis. s. intelligētie in consideratōne intēsa ignis causa prima. s. partial est ignis / ocꝰ aūt rclicꝗ causa immediata: qꝛ ſm cōem ordineʒ causarum obiectū debet in agēdo in intelligentiā alicuꝰ hēe causalitatē sbordinatā respectu volūtatis eiꝰ h aūt nō sbordinatur volūtati ipsius spūs: imo cōtra eius volūtatem mouet tanꝙ immediate sbordinatū volūtati diuie. Quatuor ꝗ iste tristicie cū sint effectus positiui sūt a deo ſʒ oēs mediate. s. mediante apphensione obiecti noliti.

De tertio

arti°. dico ꝙ cum iusticia duplr accipitur i deo sic dictū est. di. ista. q. pmaꝗ ista punitōe non tm̄ ē iusticia pma: ꝙ. s ɔdecet diuinā bonitatē sic punire ſʒ ēt 2ª: quia h est q̄dam exigentia vel iusta corñdentia pene ad culpaꝝ ꝛ hoc patē pōt discurrēdo p singulas punitōes pꝰdictas pma quidē pena non est inflicta nec posset iuste infligi cum sit solū culpa: sed ē pena derelicta sic dicit aug. super ps. qꝛ verissime cū punit deus malum suū non ifert ſʒ suis malis: vel malos relinquit qd intelligo de illa prima pena q̄ est culpa derelicta siue nō remissa vl desertio pctōris in tali culpa: ꝛ hᵒ sicut dictū est ē a deo in articulo pcedēte sic ē iuste ab ipo iuste eni derelinquit vel non remittit siue qꝛ volūtas volūtarie ɔtinue male vult siue qꝛ vsqꝫ ad terminū vie pmansit i pctō sine penitētia: qd tñ tempꝰ erat sibi pcise taxatum ad penitendū siue 2ᵒ qꝛ peccauit in via vbi demeruit sic derelinq̄: iustuʒ est qd illū qui ɔtinuat malicia a malicia p alium nō liberari: nec hᵒ solum: ſʒ qui potuit maliciaʒ derelinquē ꝛ adhuc hūit tempus pcisū sibi taxatū nec in tpe illo corrigit: sed pseuerat i malo. iustum est vt tpe illo elapso deseraꝫ illi malo. 3ᵒ etiam de quo minꝰ vī. si ds p culpā suā se pcipitat i impotētiā euadendi nō solum a se sed etiam a quocūꝗ nisi ab illo quem tūc offendit iuste pōt deseri in ista impoᵃ: sicut si quis se volūtarie piceret i foueā de qua nō possʒ p se euadē nec aliq̄ mō nisi p adiutoriū alteriꝰ quē ɔtēnit ꝛ offēdit i piciēdo se iuste pt i illa fouea derelinq̄. Hec tria ad pposi tum satis patēt: qꝛ ꝛ dānatꝰ ɔtinue est i aliq̄ malo velle: vt vī pbabilit ꝛ vsqꝫ ad terminū vie pmāsit ipenitēs ꝛ in via offēdit labēdo i pctm̄ de q̄ nō pt euadē per se nisi tñmō disponendo se meritorie de ɔgruo: ꝛ hᵒ p statu vie quē totū sine tali merito ifructuose ptrāsit 2ª etiam pena sic est a deo. s. negatiue qꝛ non ɔferente btitudinē ista iuste ē a deo: qꝛ sicut bonū honestū iuste reqrit vt p ipo reddat bonū ɔmodū: ita pctm̄ priuans bonestateʒ iuste reqrit vt p ipo reddaꝫ puatio boni ɔmodi ꝛ ista corñdentia iusta puatōis ɔmodi ad puatōem bonesti ordinat illā culpā sicut pōt ordinari malū absolute eni est ɔtra ordineʒ ꝛ iō nō pōt manē in toto cū ordine illo q̄ pt eē in toto stāte illo nisi aliq̄d adiungat qd ordo totꝰ requirit adiūgi Exᵐ putredo i mēbro simplr est ɔtra bonū ordinē corporis ꝙ si nō tollat nō pt stare melior ordo corporis q̄ pōt hēi illo stante nisi apponat aliq̄d aliud qd ſm vleʒ ordinem corpis corñdet mēbro putrido: videlʒ aliquid qd phibeat coicationem illiꝰ mēbri ad alia mēbra talē q̄lis esset si nō essʒ putredo ſp isto boetꝰ. 4. de consolatōe. felicioꝛes sūt iprobi i iusta ipunitate donati ꝙ iusta punitione puniti: nec miꝝ qꝛ in pmo nullū est bonū nisi nature qd tñ viciat p malū culpe. In 2° vltra bonū nature ē aliqd bonum reformans culpā. s. iusta correspōdentia pene ad illaʒ. In 3ᵃ pena satis apparet iusticia exigentie quia sicut bonis cōgruit vbi in corpore nobilissimo circūscriptiue. s. corporibus beatorum ꝛ diffinitiue angelis bonis tamen cum libertate ad aliud vbi p libito: quia glorie est posse vti potētia sua motiua ad quodcūꝗ vbi: quia non repugnat glorie: sic iustuʒ est reprobos locari in corpore vilissimo quod est terra: ꝛ ad illō limitari vt priuentur potentiā motiua

q̄ si possent male vterent̄ ꝓpꝛ maliciaȝ volūtatis. ⸿ In quarta etiā est iusticia: qꝛ sicut intellect⁹ btī deiminat̄ ad viden dum nobilissimū obiectū essentiā .s. di uinam: ꝛ ↄcomitat̄ volūtas ad fruēdū illo obiecto stāte tn̄ libertate ↄsiderādi alia obiecta ꝛ amādi/ quoꝝ ↄsideratio ꝛ dilectio nō impedit istud bonū/ sic in tellect⁹ mali deiminat̄ ad intēse ↄsiderā dum aliqđ obiectū disconueniēs: qꝛ noli tū/ ꝛ imꝑfectū qꝛ corpale ꝛ volūtas ad nolēdum aliqd positū inesse: qđ est con tristatiuū/ ꝛ aufert libertas ↄsiderādi ꝛ volēdi alia ꝑ q̄ cōsiderata/ ꝛ volita pos set illa punitio diminui ⸿ ꝛ rō tā in btō q̄ꝫ in istis ē: qꝛ ꝑ intellectū ꝛ volūtatem precise meruerūt: ꝛ ille sūt nobilissime potētie nature itellectual' in q̄rū ꝑ ↄñs ꝑfectione vl' imꝑfectōe ꝑcise ↄsistit ꝑfe ctio vl' iperfectio tal' nature. ⸿ In q̄tuor alijs penis .s. tristitijs satis apparꝫ iusti cia: qꝛ ↄsūmatio pene req̄rit tristiciam ⸿ si aūt de hōibus dānatis post iudiciuꝫ loco 2e detētōis ponat̄ ardere in igne/ ꝛ in loco q̄rte tristicie ponat̄ dolor i appe titu sēsitiuo: tūc ē ibi iusticia ex corrñdē tia illi⁹ acerbitatis ad delectatōem inor dinatā quā hūit in peccato.

De quarto articu

lo sic dcꝫ ē di. ista mia liberās totā mise riam excludit/ꝑcena: sꝫ nō liberās ꝑtem eius q̄ debet excludi/ ꝑma non ē hicꝫ 2a ⸿ Ad qđ punit̄ tal' rō agēs ꝛ patiēs sꝑ sibi ꝓportionabiliter rñdent: ita q sic se habet agens ad actōem sic patiēs ad passionem: q̄ aūt sūt int̄ se ineq̄lia non habent silem ꝓportōem ad alia nisi in ter se ineq̄lia: sicut senari⁹ ꝛ q̄ternarius quia sunt ineq̄les hñt ꝓportōeꝫ duplaꝫ ad ternariū binarium ↄsilr vel eq̄les: g̊ qñ agens excedit patiēs oꝫ q actio exce dat passionē ⸿ Et hec ↄ° ↄfirmat̄: qꝛ vi demus in oībus agētibus equocis q pa tiens non recipit totū effectū. ⸿ Ex hac ↄclusione ad ꝓpositū sic/ dans se hēt ꝑ modū agentis: ꝛ recipiēs ꝑ modū patiē tis: g̊ quanto dans supexcedit recipien tem ↄueniēs est vt datio excedat illam exceptionē q̄ est ꝓportionata recipienti ꝑ eodē aūt ↄputat̄ min⁹ malū ꝛ maius bonū: vt dī in .5. eth/ g̊ deus sic sꝑ dat vltra ↄdignū/ ita sꝑ infligit maluꝫ citra ↄdignū. ⸿ Cōtra illā rōnem ꝑmo sic: si duo habeāt eandē ꝓportōnem ad alia duo quātū vnū illoꝝ excedit reliquuꝫ illorum/ tn̄ vnum istoꝝ exceditur a re liquo: ꝛ h° loquēdo de tn̄ ꝛ quantum ꝺm ꝓportōem/ nō ꝺm quātitatem. ⸿ Ap paret in ex° suo: sic se hꝫ senarius in sex q̄ altera ꝓportione ad quaternariū: sic ternari⁹ ad binariū: sꝫ non quātū exce dit agens patiēs tn̄ excedit actō passio nem: qꝛ in ꝓposito agēs vel dās in infi nitū excedit passum vel recipiēs: nec tn̄ illa datio ē vltra ↄdignū in infinitum. ⸿ Si dicas q imo actio diuina ē infini ta ꝛ datio quātū ē ex parte sui: qꝛ ē vel le suum: tūc rō nō est ad ꝓpositū: nam ex hoc nō sequit̄ q istud agens habeat aliqd mai⁹ creare extra q̄ꝫ ↄueniat pas so recipe: neqꝫ q det extra aliqd maius q̄ꝫ ↄueniat recipiēti recipe/ sed tm̄modo q actio ei⁹ manēs in se ē quoddā ꝑfecti⁹ receptōe illi⁹: ita eēt si i effectu non dare tur isti nisi minimū ꝓportionatuꝫ sibi. ⸿ Preterea exēplū suum ē ad oppositūꝫ: si eni agētis equoci nō totum effectum recipiat ipm passum: g̊ vel ipm passum vel aliud passū: ꝛ tunc sꝑ agens equoce req̄rit simul plura passa: vel nullū pas sum: ꝛ tūc cū effectu i passo hēbit aliuꝫ effectum ꝑ se stantē: quoꝝ vtrūqꝫ ē mi hi icōuenies: vñ licet possit colorari rō loquēdo de actōe/ faciēdo brigā in h° q actio accipiat̄ manēs in ipo deo agente tn̄ loquēdo de effectu sic h̄ dicit passuꝫ nō recipit totū effectū agētis equiuoci ē manifeste falsum: ꝛ ita etiā loquēdo de actōe vt est in passo: sic loq̄tur phus .3. phy. ⸿ Ad rōem g̊ vel maior est falsa/ vl minor: vel equocat ꝓportōem: ꝛ h° lo

quēdo de actōe ꝓut ē aliquid i passo/ si enim accipiat ꝓportōem ꝓprie ꝛ sic si milē esse ꝓportōem agētis ad actōnem ꝛ patiētis ad passionē falsa ē hec ꝓpor tio: sic ꝛ ista: quātum agens excedit for mā ab agēte tm̄ patiēs excedit formam in ipo receptā: nec ille intellect⁹ simil' ꝓ portōis int̄ h̄ q̄tuor, seq̄tur ex illo añce dente/ agēs est ꝓportionatū patienti/ il la eni sūt ꝓportionata in h° q istud est actū tale q̄le illud ē in potentia: vbi illa duo sūt extrema vni⁹ ꝓportōis: qūo ex hoc pōt iferri q illa duo hñt similēꝫ ꝓ portionē ad alia duo .s. actōem ꝛ passi onem/ nisi supponendo q actio sit actu tale q̄le passio ē in potēa: qđ ē falsum: si aūt aliq̄ modo accipiat improprie pro portōem i maiore nō .s. ꝺm excedentiaꝫ ꝛ excessum sꝫ aliq̄ modo alio/ ꝺm quem forte posset maior hīe apparētiā/ sꝫ non ē illa 2a vera q inequalia nō hñt silem ꝓportōem nisi ad ineq̄lia. ⸿ Dico g̊ q hui⁹ ↄclusionis .s. q in pūitōe est mia ꝑ cens meli⁹ fūdamētū habet Ja. 2°. mia supexaltat iudiciū: qꝛ sic dictū est i prin cipio solutōnis/ qñ ad aliqđ opus ↄcur rūt plures v̄tutes tanto illud ē ꝑfectius ⸿ Si g̊ iudiciū sit a iusticia ꝛ cū h° a mia tāto ꝑfecti⁹ ē. sic aūt ē si infligēdo aliqđ qđ iusticia dictat infligendū remittit̄ aliquid ad quod mia inclinat remitten dū: ꝛ sic iudiciū diuinū supexaltat mia ꝓ quāto ꝑfecti⁹ ē ex mia q̄ꝫ esset ex sola iusticia. ⸿ Cōtra hoc. imo magis mia vꝫ destruere iudiciū iustū: qꝛ sicut ex iusti cia vindicādum ē ita vindicādum ē ꝓ portionalit̄ delicto: g̊ sicut eēt ↄtra iusti ciam nō vindicare: ita nō totalit̄ vindi care. ⸿ Rño. dare bonū indebitū non ē ↄtra iusticiā: qꝛ ē liberalitatis: ꝛ act⁹ vni us v̄tutis nō repugnat alteri: sꝫ sbtrahē bonū debitū ē ↄtra iusticiā: nūc autem pari passu currūt quātū ad iusticiā da re bonum: ꝛ non inferre malū: g̊ inferre malū vltra debitum ē ↄtra iusticiam: qꝛ sbtrahere bonū debitum: sed inferre malum citra debitum non est ↄtra iusti ciam sic nec dare bonū indebitū. ⸿ Cō tra hoc adhuc stat ratio: tūc nō esset cō tra iusticiam nullū malum iferre: sicut nec maximū bonū indebite dare. ⸿ Cō firmatur: qꝛ huic culpe intense in trib⁹ gradibus ꝺm strictam iusticiā corrñdet pena hñs tres partes. a.b.c. cū iusticia stat q .c. non infligatur ex datis: ex hoc sequitur ꝑmo q pari ratōne cū iusticia staret q .b. non infligeret̄: qꝛ non magis necessario dictat̄ .b. īfligendū q̄ꝫ .c. ꝛ ita de .a/ 2° sequit̄ q iusticia ꝑmittit vnum gradum in pctō esse impunitū punitōe ꝓpria: g̊ pari rōne pōt ꝑmittē aliū gra dum ipunitū: ꝛ ita totū. ⸿ Rñ° q̄r.

Ad argumenta principalia

Ad ꝑmū aug⁹ loquitur de malo culpe /non pene: qꝛ de⁹ est hñ iudex malorum deut°. 32. Mihi vindictā ꝛc̄. ⸿ Contra saltē ꝓba° aug. stat: quia nullo sapiēte auctore fit homo deterior: nec g̊ multo magis deo auctore fit hō deterior: sicut ipe arguit: sed ꝑ punitōem fit homo de terior: quia additur malo malū. ⸿ Rñ deo stante ꝑmo malo/ 2m malūædituꝫ licet sit deterius isti nō tamē simpliciter /quia non i cōperatōne ad vniuersū/ cu ius ordo req̄rit malū istud manēs per malum aliud ordinari/ Exm. meli⁹ fuis set ceco nato de q̄ Jo. loq̄tur a ꝑncipio vidisse: nō tamē melius i ordine ad ma nifestatōem diuine sapiētie ꝛ voluntatis /cum g̊ accipitur nullo sapiente auctore fit homo deterior/ vel exponēdū ē de ma lo culpe/ vel si simplicit̄ de malo/ dicere tur q ille ꝑ penā additam nō fit simpli citer deterior/ licet multiplicius habeat malū: qꝛ ꝓportio mali scđi ad maluꝫ ꝑmū i eo iusta est. ⸿ Ad 2m dī q si ma' ꝑpetuo vixissꝫ ꝑpetuo peccassꝫ: ꝛ idō ꝑ petuo punit̄: qꝛ ꝑpetuo peccauit i volū tate/ ꝛ ē rō Gre. mor. ⸿ Cōtra aliqs pec cat cuꝫ proposito penitēdi: ergo nec ex plicite nec iplicite i voto ꝑpetuo peccat

¶ Rñº: exponit se ppetuitati pcti: sic dcz est in solutione de proijciẽte se i foueaz. ¶ Et h maxime pmanẽdo toto tpe vite suũ pnis. ¶ Alius ẽ modus dicendi qui videt esse: Aug. 21. de ci. c. 2. vbi videtur dicere q̃ nõ requirit iustiª penã infligi ppetuã ad hoc vt sit sufficiens culpe: sed iõ est perpetua / qz pª ppetua & ppetuo manet in culpa / ait. n. q est de iª ciuitate mortali hoies suppliº pme mori / hº ẽ õ iª citate imortali hoies suppliº 2º mori auferre. ¶ Et pauloante de penis quibusdã in ista ciuitate inflictis. nõne inquit p h' vite mõ silijs vident penis eternis. iõ qppe etna eẽ nõ pñt. qz nec ipsa vita que his plectit porrigit in etnũ. ¶ Uult dicere: q aliqua culpa talis est que non meretur totalẽ exclusionẽ a ciuilitate / & h est tpalis / respectu ãt vite ciuilis aliq̃ tãta ẽ q̃ meret totalẽ exclusionẽ ab iª vita ciuili, & illius intensio corrñdet clpe. / exten'aũt accidit. s. q sit finita / qz vita finita / sic in pposito culpa mortalis meret totalẽ exclusionẽ ab iª ciuitate supnal / sed iõ precise perpetua est / qz vita cũ culpa est perpeª. ¶ Pro hoc videt rõ: qz possibile eẽt deo fm ẽt strictũ rigorem iusticie taxare penã intensam fm q sufficienter rñderet culpe & si natura esset statĩz adnihilãda / g q pena eterna sic infligitur nõ est. qz eternitas sit per se de rõe pene inq̃m equaliter punitiua. / sz accidit propter eternitatẽ persone punite & culpe remanentis / & istud magi saluat quõ fm modũ delicti erit & plagarum modus / loquẽdo de intensione que per se requiritur in pena. extensio infinita sibi accidit ex causis predictis. ¶ Ad aliõ dico: q sicut medicina est duplex curatiua & preseruatiua. sic pena duplr est medicina / corrigibili infligit vt curet / incorrigibili vt pseruet nõ ipm / sed alios qz ad bonũ cõitatis est q determinẽtur p legislatorẽ alique pene: & q iste infligantur delinquẽtibus / & nõ tantũ in determinatione / sed ẽt in inflictione sunt medicine preseruatiue illis qui sũt in statu preseruationis / q aũt punitio neu' modo sit medicine nõ repugnat iusticie; pz in penis ciuilibus determinatis p magnis culpis. ¶ Ad aliud dico q Ja. intelligit de misericordia liberante & similr aug. ¶ Ad aliud tñ & q̃m non negant equalitatẽ quãtitatis / sed proportionis / hoc est q qui plus se inordinate glorificauit q̃ alius / ille fm proportoẽm silez plus alio puniatur / sicut lz premiuz excedat meritum qui plus alio meruerit plus proportionaliter premiat: quod nobis concedat. di. 47.

Olet etiaz que

ri qualiter dabitur iudicij sententia. Circa di. istam quero pmo: vtrũ vniuersale iudiciũ sit futurũ q nõ. Jo. 15. nunc iudicium est mundi. ¶ Preterea Nau. pmo. Non puniet dominus bis in idipsum / Itẽ Augus. ad eliciũ: i quo quez inuenerit vltimus eius dies, & eo inueniet eũ vltimus seculi dies. ¶ Ex his oibus cum hac addita iudiciũ vniuscuiusqz est quãdo moritur sequitur q nullum aliud iudicium expectetur. ¶ Hoc etiam probatur ratione: qz sententia ñ demandatur executioni nisi post iudicium. qz frustra sequeretur iudiciuz post executionẽ sententie / sed damnati erũt damnati ante diem iudicij. & beati beati / ergo executio fieret ante iudicium illius sententie que tunc esset ferenda. g tunc fieret frustra iudicium. ¶ Preterea in psal. non resurgunt impij in iudicio. ¶ Preterea Mat. 19. dicit christus apostolis. sedebit / . Super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israhel. ergo apostoli non iudicabuntur. ¶ Et pro hoc est Gregori. morali. 26. & ponitur in littera distinc. 48. q in iudicio erũt quatuor ordines. vnus illorum qui iudicabunt & non iudicabuntur. ¶ Oppositum Augus. 20. de ciuita. dei. c. 21. loquens de fine libri Esaie / premittit

inquit ipe ppha fines ecclesie ad q̃s per vltimũ iudiciũ facta btõrũ malorũqz discretõne veniet: vbi peractat diffuse illa vba esa. vlti / veniet ois caro in cõspectu meo adorare in hierlm / & egredient & videbũt mẽbra hoim q̃ puaricati sunt in me / sõm trãslatõe. 70 / qua & cõiter vtitur / & in fine sbdit: in bonis caro / i malis mẽbra vel cadauera nominant: pfecto post resurrectõem carnis cui' fides his rerũ vocabulis oino firmat illud q̃ boni & mali suis finib' dirimẽtur futurũ eẽ iudiciũ declarat.

Respondeo

iudiciuz generalir accipitur p q̃cunqz certa noticia & illo modo sensus etiã distincte apprehẽdẽs obiectũ vel distinguẽs obiectũ ab obiecto / vbi requiritur forte magis distincta apphensio dĩ iudiciũ. Uñ 2º. de aia dĩ sensus cõis iudicare de sẽsibus diuersorũ sensuũ. ¶ Alio modo iudiciuz dĩ certa apphensio intellectualis etiã q̃cunqz: & hoc modo diffinitiua cognitio de aliq̃ põt dici iudiciũ de veritate illi' iuxta illud / ¶ Adhuc magis pprie dicit de vero aliquo cõplexo: qz fm aug. 3º. de liº. arº. nullus iudicat de rñs eternis: sz fm eas de alijs: g iudiciũ est certa apphẽsio de aliquo p aliud / omne verũ cõplexũ apphendit eẽ verũ p aliud / qz si est imediatũ adhuc iudicat verũ per ratões terminorum: fm pmum posteriorũ: pncipia cognoscim' inquãtũ termios cognoscim'. ¶ Adhuc magis pprie dĩ de vbo cõplexo qõ est cõclusio: qz de cõclusione iudicatur nedum per terminos sed per principia. ¶ Adhuc magis spẽaliter dicitur de cõclusione pctica q̃ speculatiua / qz iudiciũ ẽ dictamẽ intellect' practici cõsonũ iusticie / iusticia aũt non respicit speculabilia / sz opabilia. ¶ Adhuc speciali' cuz lex non tñ determinet agẽda & fugienda: sz detminat reddẽda pmia bñ meritis: & supplicia male meritis: vt ex amore pmiorũ alliciãtur ad bñ agendũ: & ex timore penarũ vel suppliciorũ retrahẽtur a male agẽdo: magis pprie iudiciũ accipit detminatio certa de pmijs vel supplicijs reddẽdis / q̃ de alijs v'tutibus ptinẽs / illas aũt v'tutes lz quilibet possit ex pncipijs pracicis elicere: & sic. q. rõcinando iudicare / tñ adhuc strictius iudiciũ accipit put ptinet ad habentez auctem detminãdi / iuxta illud / extra de sniĩ. snia a nõ suo iudice lata nulla est. / g cõpletissima ratio iudicij stat in hº q est cõpleta. detminatõ & auctẽtica reddẽdi alicui fm merita sua / cõpleta inq̃ q̃a includit determinatõez firmã intellect': & detminatõem volũtatis efficacẽ: hº ẽ volũtatis potẽtis & intẽdentiẽ fm determinatõem intellectus retribuere / & hº ẽ q specificat p illud autẽtica: qz per hoc intelligit q sit illius / q̃ fm volũtatem suam efficacẽ põt detminatõez intellectus & detminatõem volũtatis pducẽ ad effectũ. ¶ Ex hº apparet diuisio iudicij in approbatiũm / & cõdẽnatiũm / naz iudici pñt eẽ manifesta aliq̃ ex quib' sequit in pticulari illũ eẽ pmiandũ, puta quia bene meruit / vel puniẽdum qz male meruit / & pma snia ẽ approbatiua / 2ª cõdẽnatia / iuxta ista q̃nqz i nobis ferũtur due alie snie: puta si p aliq̃ pponant digna merito / & iudex iueniat pposita nõ esse vera: sequit snia repulsiua a pmio / ¶ Silr si cõtra aliquẽ pponant aliq̃ digna supplicio & inueniat non eẽ vera / sequtur snia absolutiua seu absoluẽs: puta talem coram nobis accusatum pronunciamus innocentem.

De secundo

dico q ppe accipiendo iudicium & fm vtrũqz membrũ diuisio nis erit iudiciũ generale: ad qõ non põt hri demõstratio: qz min' notũ est q resurrectio: & tñ dictũ ẽ supra: resurrectio demõstrari nõ pt. ¶ Sz ponũt ad istud cõgruẽtie: pma talis: qz cõgruuz ẽ finalit separi oẽs malos ab oibus bonis / nõ cũ mal' cõicat cũ bono nisi vel ad hoc vt

malus corrigatur: vel vt bon⁹ ꝑ eũ exerceat: ſm illud aug. ſup ꝑſ. nũc aũt veniet final' determinatio vbi nec vltra boni exerceant nec mali corrigantur: ergo congruũ non eſt ferri finaliter gnãlem ſniam: ꝗ ⁊ gnãle iudiciũ vt ſepatõ illa gnãlis appareat iuſta. ⸿ 2ª cõgruentia: qꝛ in ſecretis iudicijs q̃ fiunt circa ſingulas ꝑſonas lꝫ ſit iuſticia: nõ tñ oib⁹ maniſeſta. Rõnabile ẽ ꝗ ꝙ deus habeat aliqͦd iudiciũ gnãle in q̃ maniſeſtet ſnia vl' iuſticia quã exercuit in iudicijs ꝑticularib⁹. ⸿ 3ª cõgruẽtia: ſicͭ res ſunt a primo efficiente ita reducũtur in ꝑmũ vt in finem: ſed ꝑter ſpẽales exitus rerũ a deo illã opatõnem de q̃ dicit ſaluator. ioh. pr̃ me⁹ vſqꝫ mõ opatur ⁊ ego opor. fuit vn⁹ exitus vl'is in ꝑ ͣ rerꝫ creatõne: ꝗ a ſimili pret ſingulares reductões ꝯgruit eẽ vnã finalẽ reductõem in finẽ ſuũ: ⁊ per ꝯñs ad hoc vnã finalẽ ſententiam diſcretiuam: qꝛ mali nõ reducunt. ⸿ 4ª ⁊ ẽ melior: qꝛ pret hoc ꝙ vnuſqͥſqꝫ aſcribatur regno vel carceri tota multitudo ꝑmiſſa ad regnũ dꝫ aliqñ determinari ad poſſidẽdũ illud: ⁊ tota alia multitudo reliqui carceri: vt ſic ſit ſequeſtratio duarũ familiarꝫ ſeu duarꝫ ciuitatuꝫ: ſicut tractat aug. ꝑ totũ de ciui. dei. licꝫ ꝗ ſingularis nũc iſte nũc ille aſcribat regno. nũc iſte nũc ille carceri: tñ ꝯgruum eſt eẽ aliqͦd iudiciũ gnãle ꝑ qͦd tota multitudo ꝑuiſa ad regnũ mittat in poſſeſſionẽ regni: ⁊ tota alia relinq̃t carceri.

De tertio

in illo iudicio aliquid erit ꝑuium videlꝫ innoteſcẽtia meritorꝫ vl' demeritorꝫ ꝓpter q̃ feret ſnia talis vel tal': ⁊ aliud ꝯpletiuũ. ſ. latio ſnie ⁊ executio illi⁹ lꝫ poſſint diſtingui latio ⁊ executio.

⸿ Primũ dubiũ eſt an fiat in tꝑe vel inſtanti: ⁊ ſi in tꝑe breui vel nõ breui. poſſibile quidem ẽ ꝙ merita ſingulorꝫ oia ſingulis inoteſcãt ita ꝙ ſit miraculũ ex parte oñſionis: tñ dimittat vnuſqͥſqꝫ intellectus ſuo mõ intelligẽdi nãli: ⁊ tũc i tali oñſione reqͥreret magnũ temp⁹ ad intelligẽdum merita ſucceſſiue. ꝑmo iſti⁹ 2° illi⁹ ⁊ ſic de ſingulis. ⸿ 2° poſſibile eſt ꝙ vnicuiqꝫ maniſeſtẽt merita vel demerita ꝓpria in ſpẽali. ⁊ merita vel demerita aliorꝫ in generali: ⁊ hoc dupliciꝫ vl' ſic ꝙ ſingulas ꝑſonas ꝯſideret: tñ hanc vt iuſtã ⁊ premiandã ꝓpͤ merita in generali cõcepta: ⁊ illã vt iniuſtã ⁊ puniẽdam ꝓpͤ demerita ei⁹ ꝯcepta in gnãli: vel alio modo nõ ſingulas ꝑſonas ꝯſiderãdo i ſpeciali ⁊ merita eorꝫ in gnãli: ſed tã ꝑſonas q̃ merita in gnãli vtpote ꝯcipiẽdo oẽs relictos in terra eſſe reprobos ⁊ iuſte ꝯdẽnãdos. Oẽs aũt raptos xp̃o obuiã in nubib⁹ eẽ iuſtos ⁊ premiandos: ⁊ illorꝫ ꝑmũ reqͥreret magnam ſucceſſionẽ: qꝛ ꝯſideãtio ſingillati ſingularꝫ ꝑſonarũ: lꝫ ſine ꝯſideratõe ſingulorꝫ meritorꝫ non poſſet fieri ſbito a cõi itellectu creato ſine miraculo. ⸿ 3° i gnãli: vel 4° i ſpeciali poſſibile eẽt ꝑ potentiã diuinã nõ tñ maniſeſtãtẽ: ſꝫ creantem actũ vel act⁹ cognoſcendi ⁊ intellectões diſtictas oim meritorꝫ: ⁊ h⁹ omniũ ꝑſonarꝫ ſil' in quocũqꝫ itellectu: quia quecũqꝫ nõ repugnãt formaliter ⁊ pñt ſucceſſiue recipi in aliquo abſoluta potẽtia diuina pñt ſiml' recipi i eodẽ. ⸿ Etſi iſtud vltimũ ponat tũc illud preãbulũ nõ oportet eẽ niſi i inſtãti ſequens. ſ. ipa ſnia lata ſi ꝓferatur vocaliter erit i tempore ſi tñ mentalis poterit eẽ in inſtanti: nõ tantũ quãtũ ad xpm̃ ꝓferẽtẽꝫ ſed etiã quãtũ ad illos ꝓ quib⁹ vl' ꝯtra q̃s ſnia ꝓferet: qꝛ poſſet facẽ eos in iſtãti ꝯcipẽ ſniam talẽ vel talem. ⸿ De 4° ſi erit ibi diſceptatio vocalis vl' ꝓlatio ſententie vocal' erit in tẽpore ſi aũt erit in inſtanti opꝫ ꝙ vtrunqꝫ ſit tñ mentale ⁊ eius poſſibilitas iã dicta ẽ: vel magis videtur ꝯſonare euãgelio ꝙ diſceptatio erit vocal' ꝓlatõ ſnie ſiue illa diſceptatio maniſeſtetur ſingul' ſbito vel i ꝑuo tẽpore vel in magno. ⸿ De loco autẽ dicũt aliqui ꝙ erit in valle ioſaphat: ſm illud ioel. 3. adducã omnes gẽtes i valle ioſaphat. Sed plane vult apl'us ꝑ ͣ theſſa. 4ª. Qꝛ boni rapient obuiã xp̃o i aera: mali relinquẽtur i terra: ⁊ boni nõ erũt in valle ioſaphat mali forte erũt ibi vel in circuitu in tãto loco quãt⁹ poterit eos capẽ. forte etiã cõiicit ab aliq̃ ꝙ iudex deſcẽdet infer⁹ in aere in q̃ fuit in trãſfiguratõe vel in q̃ trãſfiguratus eſt corã apoſtolis in q̃ trãſfiguratõe oñdit ſignũ glorie future.

Ad primum

arm̃ ſequit ibi: nũc princeps mũdi huius eiiciet foras. princeps. ſ. diabolus q̃ vſqꝫ ad aduẽtum xp̃i principabat mũdo licꝫ tirãnice. ꝗ iudiciũ mũdi qͦd nũc eſt ait xp̃s erat ad illã eiectionem qꝛ ſentẽtiabat ipſũ expellẽduꝫ per paſſionẽ chriſti. ⸿ Ad 2m̃ de nauim: ⁊ ſimilit' ad aug. Et ad rõem ſequẽtẽꝫ dico ꝙ vnuſqͥſqꝫ inquãtũ ꝑſona priuata iudicat ⁊ finaliter qñ eſt in termino vie ſibi prefixe: ſed inquãtũ eſt ꝑs familie deputate ꝓ aula vel familie deputate pro carcere iudicabitur cũ alijs iudicio finali. ⁊ ꝑ idem apparet ad dictũ Grego. de 4. ordinibus in iudicio. ꝑfecti qͥdẽ quãtũ ad diſceptatõem ꝑcedentẽ ſniam nõ iudicabuntur. ſꝫ nec ipſi nec alij iudicio ꝑtinẽte ad eos vt priuatas ꝑſonas: ſed i eo ꝙ dicẽ venite be. pr̃is mei ꝑci. regnuꝫ. ⸿ Similit' infideles quãtũ ad diſceptationem ꝑuiam non iudicabũtur iudicio generali: ſꝫ in illo: Ite maledicti ⁊c̃. Et ipſi alij quib⁹ ꝓlata ẽ diſcep° iudicabũtur i cõi vt mẽbra carceris ⁊ tũc accreſcet aliqͦd gaudiuꝫ vnicuiqꝫ electo vltra illud qͦd hñt in iudicio particulari: q̃a quilibet gaudebit de integritate ſue ciuitatis: ⁊ accreſcet aliqͦd ſuppliciũ cuilibet dãnato vltra ſuppliciũ partiale ſibi taxatũ: qꝛ integritas vel repletio carceris: vnũquẽqꝫ incarceratũ anguſtat. ad illud ꝑſ. Nõ reſurgẽt. verꝫ ẽ ad vitã. iuxta illud machabe. dcm̃ de antiocho ſibi aũt reſurrectio ad vitã non erit: Et hoc apparꝫ ex eo ꝙ ſbditur: neqꝫ peccatores in ꝯſilio iuſtorꝫ. i. de iſtis conſiliũ. ſiue accipiatur ibi iuſtorꝫ. i. de iuſtis cõſiliũ ꝙ perpetue btĩficent eſt dei. ſiue cõſiliũ iuſtorꝫ quo. ſ. cõſulũt ꝯſiliũ iuſtorum eorꝫ in omnib⁹ volũtati diuine cõcordare: ⁊ i illã concordiam impij non reſurgunt.

Scũdo quero

vtrꝫ mũdus ſit purgãdus ꝑ ignem: ꝙ non: qꝛ tũc idem purgaret ſe quod ẽ inconueniens. ⸿ Oppoſitũ in ꝑſ. Ignis aũ ipm ꝑcedet: ⁊ adducit in lr̃a.

Reſpondeo

illa ꝯflagratio vel purgatio ꝑ ꝯflagratõem q̃ predicit i multis auctoritatib⁹: ⁊ ꝑcipue 2ª petri. 3. celi ardentes ſoluent. elemẽta vo ⁊c̃. multipliciter eſt poſſibile deo: qꝛ omni modo qui non includit ꝯtradictõem. ſed quis modus ſit magis ꝯſonus nature ꝑtiuꝫ vniuerſi inquiram⁹. ⸿ Põt eẽ ꝙ aliquis ignis ſit de nouo creatus: ⁊ magne vel parue quantitatis. ⁊ poteſt eſſe ꝙ ſit ſimul in aliqua tota latitudine ⁊ ſpiſſitudine circa terram: ⁊ poteſt eſſe vtrũqꝫ illorꝫ. ꝑmum ꝙ ignis ſit creatus. 2m̃ ꝙ ſit in aliqua determinata parte ſup terram: ⁊ non vbiqꝫ niſi ꝑ motũ circa terram. ⸿ De his ꝗ duobus. ſ. ꝓductõne illius ignis: ⁊ loco productionis vel conſeruatõis ſiue continuatõis inquirat. ⸿ De primo ſi ponatur creatus oportet ponere ꝙ tantundem de alio corpore corruptibili adnihilet. vel ꝙ in tota ſbſtantia corporea corruptibili fiat condenſatio correſpondens quãtitati illi⁹ ignis creati. vl' oportet ponẽ ꝙ ille ignis creatus ſit ſimul cũ alio corpe. ⸿ Si etiam ponat generat⁹ ⁊ ꝑ ꝯñs ex alio corpore groſſiore: quia ignis eſt ſubtiliſſimum corpus inter corpora corruptibilia. oportet dicẽ ꝙ aliud corp⁹ corruptibile tãtũ ꝯdẽſet quãtũ iſtõ ẽ rari⁹ corpore ex quo generatur: vl' ꝙ ꝓportionat

ꝗtitati ex° corpus rarius cōuertat in dē sius. Si ḡ generaret ex aere oporterꝫ vł ꝙ aer in aquā cōuerteretur vel aqua in terrā in tanta proportione que corrñdꝫ loco cōi illius ignis geniti) pꝫ in ex°. Esto eni ꝙ tota spera aeris diuidat in .io. ptes/ ex vna illarū gnātur ignis/ ꝛ hꝫ .io. ptes: quaꝝ quelꝫ est eq̄lis illi ex q̄ generet totus ignis/ 9. partes vbi hēbūt locum/ vel oꝫ duo corpa eē sil/ vel oꝫ illas ꝯdēsari vel alia corpa circūstantia. vsqꝫ ad nō repletionē loci .9. ptiū. Si āt h° fiat per cōuersionē illaꝝ .9. partiū in aquaꝫ hēbit loca° ignis geniti: ꝛ si nō fiat cōdēsatio alicui° alteri°. qꝛ ille .9. non gnānt vnā partē aque sed fere. que cū .9. ptib° ignis prius genitis quarū vna locat in loco aeris corrupti in ignē iplet totum locū .io. partiū aeris/ ꝛ tunc eēt cū incēdio ignis diluuiū aque: lꝫ nō in tāta ꝗtitate in quāta est incēdiū ignis/ aq̄ ꝗppe excederet aquaꝫ precepñtem in .io. parte ad illū ignē nouum genitum.

De secundo

cū ignis nō maneat extra sperā suā nisi in cōtinua ġnātiōe ꝫ illud phi de iuuētute ꝛ senectute sp est i fieri. quō pmaneret in aliqua spera cōpleta circa terrā/ quō ēt depuraret cuꝫ depura° nō sit nisi per ꝯsumptionē alicuius ipuritatis/ vtpote vapoꝝ vel alioꝝ taliū corpoꝝ mixtoꝝ ex q̄bus est ipuritas aeris. Breuiter ḡ ꝗtū ad vtrūqꝫ articulū videt pbabilius dicē ꝙ sicut ignis pōt extra suā sperā eē in mā aliēa vtpote in corpore ignito vt carbone vel flāma/ nō ꝙ ibi sit in partib° solidis ṽe for° ignis/ nisi ponat formas specificas distinctas sil perficere eandē māꝫ/ qđ vī incōueniens. sic vapores exñtes in aere p inxtapositionē pñt igniri/ ꝛ ista igni° successiua nunc illoꝝ vapoꝝ nunc istorum saltē pro toto aere supra posito regioni hītabili hoīum pōt dici illa ꝯflagratio. Et per istud bene depuratur aer. qꝛ illa corpora ignita cōuertuntur stati in verū ꝛ purū aerē in sua regione predominante. ꝛ illo corpe ignito propter qualitates mutuas cōtrarias i ipo .s. ignis ꝛ vaporis modicū resistēte aeri qꝛ quodāmodo agit ad destructionem sui. vapor autē nō ignit° nō sic esset stati cōuertibilis ab igne in purū aerē appareret quō flāma potest ad depurationem aeris grossi. qꝛ per actionē illā preuiam corporis igniti habentis qualitatē igneam in seipsum aqueum ꝛ subtiliter habētis qualitatē aque disponitur a cōtinuitate vt statim cōuertatur in ipsum continēs/ ꝛ sic generatur aer purus qui nō sic poterat in seipsum cōuertē illum vaporem manentem grossum.

Ad argumentum

dico ꝙ ignis semper manet in se purus puritate naturali/ tuꝫ qꝛ sūme actiuus: ita ꝙ statim cōuerteret ignis in se si q̄d extraneū n° ascēderet ad regionē illam. stum qꝛ nihil per actionē corpoꝝ celestium eleuat ad illam regionē ignis vt sic fiat ignis impurus.) spāliter autē i° impuritas de fumo sacrificioꝝ oblatorūꝫ idolis/ ꝛ de infectione ex peccatis hoīs nō ascēdit ad sperā ignis/ qꝛ nec fumus ille nec aliqua infectio quecūqꝫ ex actibus imundis vsqꝫ ad ignē potest ascendere/ i° autē depuratio ponitur propter impuritatē aeris cōtractam ex actibus peccati humani. ideo nō sequitur igneꝫ purgare seipsum. di. 48.

Dlet. circa

distantiā istaꝫ quero pmo vtrum christus i forma humana iudicabit. Q° nō. Judicare nō est nisi potestatē habētis ꝛ dominiū super iudicatum. christ° fm naturā humanam est frater noster ergo nō dominus. Preterea Augus. libro .3. ꝛ ponitur in litera super illud Joh. i3. filius quos vult viuificat suscitat corpora nō pater sed filius secundū dispensationē humanitatis in qua est mior patre. ꝛ post subdit fm autē ꝙ deus est viuificat aīas/ iudicare autē magis pertinet ad aīam ꝙ ad corpus/ ḡ illud nō cōpetit xp̄o nisi fm ꝙ deus est.

Preterea si in forma humana iudicabit. aut ḡ gl'iosa: aut nō: si gl'iosa. sequit duplex incōueniens. p° ꝙ corpus gl'iosū possit videri oculo corporali. ꝛ hoc nō gl'ioso. qꝛ dānati videbūt eū: iuxta illđ: Jo. i9. videbunt in quē ꝯpunxerūt. Aliud ē icōueniēs. qꝛ tūc dānati delectarētur in visione illius forme gl'iose. delectabile .n. pñs ꝛ perceptū a sensu delectat. nullā āt dlectationē hēbunt i aspectu iudicis. sed dolorē ꝛ tremorē. Sed 2^m^ videtur eē ꝯ illud Luce .2i. veniet cuꝫ potestate magna ꝛ maiestate. Oppo^m^ Jo. 5. ptātē dedit ei iudiciū facē. qꝛ fili° hoīs est/ ḡ fm nām humanā data est sibi potestas sic iudicandi. Pterea iob 36. cā tua. q. ipij iudicata est/ Jō iudiciū cāmqꝫ suscipias/ dī xp̄o/ ꝛ p^m^ nō est verꝫ nisi fm naturā humanam. ḡ.

Hic dicitur

ꝙ in for° serui ad hoc rō tal' est. qꝛ iudiciū requirit dñiuꝫ in iudicante: iuxta illud Ro. i4. tu quis es qui iudicas seruū alienū/ fm hoc ḡ xp̄o cōpetit iudicare fm qđ hꝫ dñiuꝫ sup hoīes. Est āt dñs hoīum nō solū rōe creatōis sed ēt rōe redēptionis/ vñ ro. i4. in hoc .n. xp̄s mortuus est. ꝛ resurrexit vt ꝛ viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ dominet/ ergo sibi i i° natura in qua est redēptor cōgruit auctoritas iudicandi. Preterea iudiciuꝫ illud ad hoc ordinat vt aliqui admittatur ad regnū: aliqui excludant/ hec aūt adeptio regni nō cōuenit homini ex sol' bonis creatiōis/ qꝛ superuenit ipedimētū ex peccato pmi parentis/ qđ nisi per meritū redēptionis tolleret nullus admitteretur ad regnū illud/ ergo ꝯcōueniens est vt xp̄s inquantū redēptor illi iudicio fm naturaꝫ humanaꝫ presidat. sicut redēptionis beneficiū fm illā nām fecit. Hoc ꝯfirmatur per illud act. io. Cōstitutus est a deo iudex viuorum ꝛ mortuoꝝ. Et ex hoc deducitur vlterius. cū per redēptionē generis humani vlr tota natura melioretur: vt habetur coll. p° pacificans per sanguinē crucis eius siue que in celis. siue que in terris sunt. ideo nō solū sup hoīes sed super omnē creaturā xp̄s per suā passionē dñium p meruit/ ꝛ ita iudiciariā potestatē. vnde Mat. vlt. data est mihi oīs potestas i celo ꝛ in terra. Additur ꝙ fm diuinitatē nō apparebit oībus in iudicio/ qꝛ nō posset apparere sine gaudio/ nullū autē gaudiū impij tunc habebūt. Primuꝫ probat: qꝛ in delectabili est cōsiderare p mū illud qđ est delectabile ꝛ ratiōꝫ delectabilitatis. ꝛ sic fm boetiū in lib° de ebdomadibus. id qđ est pt aliquid hīe preter ipm esse. ipsuꝫ nō esse nihil pret se hꝫ admixtū/ ita illud qđ est delectabile pōt habē aliquid admixtū pp quod nō apparet delectabile/ sed illud qđ est rō delectabilitatis/ nihil habē potest propter qđ sit indelectabile/ vel sit nō delectabile/ res ḡ que sunt delectabiles per participationē bonitatis que est rō delectabilitatis pñt apphēse nō delectare. sed illud qđ per eēntiā suā est bōitas impossibile est ꝙ eius essentia apprehēsa nō delectet. Cōfirmari potest istud per illud: Jo. i2. hec ē vita eterna vt cognoscant te/ ergo in illa visione cōsistit vita eterna/ Uita autē eterna sine gaudio haberi nō potest/ nullo modo etiā cōcedetur reprobis illud in quo cōsistit vita eterna. Contra primā conclōem illius opinionis/ aliud est dicere christ° i forma humana iudicabit/ aliud xp̄us fm humanitatem iudicabit/ vera eniꝫ est ista ꝙ christus in forma humana creat aīas/ sed nō ista fm humanitatem creat/ imo quicquid fecit verbū ex quo naturā humanā nō deposuit/ hoc fecit in natura humana/ stringas hoc qđ est in natura/ ad intellectū eius qđ dicitur fm naturam/ vbi notatur non tantum

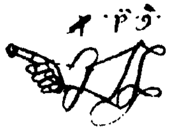

cõcomitantia nature humane ad actũ
/sed causalitas nature humane respectu
actus)/si pmo modo intelligas qd in na
tura humana iudicabit nõ est questio
nisi eadẽ isti/vtrũ quãdo iudicabit de
ponat naturã humanã/g ad hoc vt sit
questio oportet q habeat alius intellcs
qui magis proprie exprimitur sic/s3 na
turã humanã iudicabit/sed hoc est fm
loquẽdo de iudicante principaliter/pro
batio/iudiciũ principale sic haberi pot
ex dictis de precedenti questione prima
est perfecta & pma determinatio eius qd
est reddendũ alicui fm merita/illa per
fecta determina° includit cõpletuz dicta
mẽ intellectus q hoc sit reddendũ/& cõ
pletaz determinationẽ voluntatis p velle
efficax sufficiens ex se ad executionẽ illi
us determinati/sed xps fm naturaz hu
manã nõ potest habere tale velle respe
ctu premij reddendi ipsi iudicato/qz nõ
potest habere imperiũ pncipalis efficax
coniungendi aliquaz aiam obiecto be
atifico/qz fm Aug. de videndo deo in
eius potestate est videri/si vult vi &c.

Ad rationes ad hanc cõclusionẽ non
cõcludunt de principaliter iudicare/qz
per actũ redẽptionis nõ meruit pricipa
le dñium respectu hominis. Probatio.
naz inquantũ redẽptor habuit rationẽ
cause meritorie pro nobis/causa autẽ q
tantũ est meritoria nõ potest esse princi
palis/nõ eniz causat nisi ab aliqua cau
sa principaliori acceptatur/que propter
istud acceptũ principaliter causat/ergo
esto q trinitati propter redẽptionẽ tene
remur tanq do° supremo quodã nouo
iure vltra ius dñij qd habet ex creatiõe
qd verũ est/3/si tantũ bonũ est3 nobis re
dẽptio vt accepta a trinitate q̃tum cre
atio/adhuc nõ sequitur q xpo f3 natu
raz humanã ratiõe redẽptionis obliga
mur vt supremo do°/Similr ad scdaz
qz nõ introducet inquantũ redẽptor vt
pricipalis introducens/sed tantũmodo
vt causa meritoria. Contra scdaz con

clusionẽ: absolutũ prius naturaliter a°
pot eẽ sine õtradictione sine eo/visio es
sentie diuine est absolutũ aliquid saltez
ab oi respectu ad gaudiũ/& est prius na
turaliter illo/nõ eni obiectũ delectat ni
si prius apprehensũ/g sine õdictiõe pos
set visio eius eẽntie eẽ in aliquo sine de
lectatione: nec istud negaret phs/nisi qz
poneret coniunctionẽ causaruz in vni
uerso simplr necessariaz/ita q f3 eũ sim
pliciter nec̃ium est cause pme coagere se
cũdis/fm q pot eis coagere/coagendo aũt
nature intellectuali iaz videnti eẽntiam
suã q̃tum potest coagẽ sequitur delecta
tio/qz cause proxime illius delectatiõis
quantũ est ex se nec̃itantur ad illũ effe
ctum/sed theologi negant illã ppositiõz
q ad qdcũqz nec̃itatur cã 2ª q̃m est ex se
nec̃itatur & pª/qz negant primaz nec̃io
coagẽ scdõ q̃tum potest. Ratio illa nõ
valet/nõ.n.probat nisi qz illa ratõ dele
ctabilitatis que est bonitas nõ possit eẽ
nõ delectabilis/sed nõ sequit/g nõ pot
nõ delectare/qz delectabile dicit aliqd i
se/vel si respectũ nõ nisi aptitudinalẽ q
nec̃io cõsequit fundamẽtuz/sed delecta
re dicit effectũ posteriorẽ õtingenti cau
sabilẽ maxie ex cõtingenti determinatiõe
voluntatis diuine ad coagẽdum ipsi de
lectabili. Ad illã õfirmationẽ de Jo.
17/rñdeo sine glosa auctoritatis/f3 phs
12. meta°. actus intellectus est vita/g ac
tus intelletus eternus est vita eterna/si
actu actu/si aptitudine aptitudine/nũc
aũt visio eẽntie diuine si cõcederetur dã
natis/l3 nõ eẽt eterna actu/tamẽ aptitu
dine quantũ eẽt ex parte actus vel potẽ
tie apta eẽt vt eẽt eterna/ergo vita eter
na/sed si ex hoc inferas/g beatitudo/nõ
sequit/Immo si tu dicis xpm dicẽ q in
hoc est beatitudo vt cognoscant te &c.
tamẽ nõ accipis textũ euangelij. l3 quã
dam glosaz specialiorẽ intellectus lr̃e/si
g vis precise ponderare verbũ sine omi
glosa: soluo tibi q est vita eterna/si aũt
per alias glosas vis arguere q loquat

de beatitudine/ergo lic3 mihi sic addẽ
glosam non distrahẽtem/vt cognoscãt
te amando & seruiendo.

Ad questionem

supponẽdo ex prima. q. de prima q iudiciũ est cõ
pleta determina° eius qd reddendũ est
alicui pro meritis/& illa cõpleta deimi
natio includit perfectũ dictamẽ intelle
ctus de hoc/& pfectũ velle voluntatis nõ
qualecũqz sed efficax/sequit q principa
liter iudicare includit principalr dictãe
& principaliter hẽre velle efficax/nihil
aũt oĩ principaliter agẽ aliquid/qd i agẽ
do est causa subordinata alicui alii pri
cipali/g principalr iudicare nõ cõpetit
nisi materie intellectuali/c° intellectus nõ
subordinatur alicui alteri in iudicãdo:
nec eius voluntas subordinatur alicui i
volendo/& hoc efficaciter qd potest di
ci in iperãdo ipm volitũ/sic q ad illud
ipertũ sequat effectus/nũc autẽ intellcs
aie xpi subordinatur diuine vitati in di
ctando/& maxime de illis de quibus nõ
pot esse certa dictatio nisi ex regulis de
terminatis a voluntate diuina contigẽ
ter se habente ad eas/cuiusmodi sũt oĩa
que spectant ad beatitudinẽ & miseriaz
iudicatoruz/voluntas etiaz anime ipsi
est subordinata voluntati diuine recte
volendo/& quãtũcunqz efficaciter velit
aliquid impãdo illud efficaciter/sic q
per suũ imperiuz illud eueniat/subordi
natur necessario voluntati diuine/qz il
la voluntas anime nõ est oipotens/er
go impossibile est christũ fm naturam
humanã principaliter iudicare. Bre
uiter eni tota natura creata sibi nõ hab3
efficax imperiũ respectu hui° qd ẽ hãc
aiam videre deũ/Dico efficax ad qd im
periũ ex suo iperio in se nõ ab alia cãse
quatur effectus/nec illa voluntas christi
presumet principalr impare petrũ fore
beatũ. sed tm̃modo subauctentice ipare
tanq illud imperiũ fiat efficax ab alio
superiore in vtute cuius iperat. Alio

modo potest accipi iudicare nõ sic dĩo
principaliter. sed õmissarie vel subautẽ
tice excellẽter excellentia singulari. q. s.
nõ posset esse alia auctoritas õmissa su
perior/& hoc modo cõcedo q xpus fm
aiam iudicat/qz nisi posset pure creatu
re cõmitti q intellectus eius recte dicta
ret de retributione & volũtas recte vel
let/& ad rectũ velle eius sep sequeretur
euẽtus ipsius voliti/licet nõ a se causat°
/sed a voluntate diuina assistente semp
isti volitioni efficaci/tamẽ nõ posset cõ
mitti pure creature q omne eius velle i
pleretur ab eadẽ persona/qz tunc pura
creatura esset omnipotẽs/ergo supma
cõmissio possibilis est q nõ solũ omne
determinatũ a voluntate infallibiliter
eueniat/sed q ab eadẽ persona cuius ẽ
illa voluntas eueniat/vt sic persona i°
habeat imperiũ efficax cuius voluntas
creata determinat euentũ alicui° in suo
ordine quantũ potest: hoc modo volũ
tas aie christi determinat subautentice
/siue cõmissa° tali cõmissione/q licet i°
voluntas nõ impet pricipalr/sic nec pri
cipalr dñatur/tñ hñ impat sicut habẽs
dñium respectu impati. sed cõmissarie
impat/qz vt hñs dñium sbordinatum
dñio supremo dei. & adhuc sic iperat q
iperiũ eius efficaciã cõpletã h3 ab eadẽ
persona/& si aliã auctoritatẽ iudicandi
tribuat aliqs aie xpi vĩ blasphemia at
tribuendo nº create/qd ẽ ppuz creatori
/Ista ãt via sicut nõ concedit illi aie xpi
oipotentiã/ita nõ negat ab ea summã ex
cellẽtiã que pot õpetẽ creature/Nec au
ctoritates ille adducte pro pª opi. Ro.
14. vt viuor & mõtuor dñet/& act. 10.
iudex viuor & mortuor/& Mat. vlti°
data est mihi oĩs ptãs intelligende sunt
de dñio vĩ auctoritate iudiciaria vĩ po
testate principali/sed subordinata/tam
eminẽtissima que pot eẽ sub principali

Ad argumenta

ad pm dico q xps vt homo h3 ptãtẽ commissariam.

cõcomitantia nature humane ad actũ
/sed causalitas nature humane respectu
actus/si primo modo intelligas qđ in na
tura humana iudicabit nõ est questio
nisi eadẽ isti/vtrũ quãdo iudicabit de
ponat naturã humanã/g̃ ad hoc vt sit
questio/opoztet q̃ habeat alius intellcũs
qui magis proprie exprimitur sic/s3 na
turã humanã iudicabit/sed hoc est s̃m
loquẽdo de iudicante principaliter/pro
batio/iudiciũ principale sic haberi põt
ex dictis de precedenti questione prima
est perfecta ꝛ prima determinatio eius qđ
est reddendũ alicui s̃m merita/illa per
fecta determina° includit cõpletu3 dicta
mẽ intellectus q̃ hoc sit reddendũ/ꝛ cõ
pleta3 determinationẽ voluntatis p velle
efficax sufficiens ex se ad executionẽ illi
us determinati/sed xp̃s s̃m natura3 hu
manã nõ potest habere tale velle respe
ctu premij reddendi ipsi iudicato/q2 nõ
potest habere imperiũ principalis efficax
coniungendi aliqua3 aiam obiecto be
atifico/q2 s̃m Aug. de videndo deo in
eius potestate est videri/si vult vĩ ꝛc̃.

¶ Ad rationes ad hanc cõclusionẽ non
cõcludunt de principaliter iudicare/q2
per actũ redẽptionis nõ meruit pricipa
le dñium respectu homis. ¶ Probatio.
na3 inquantũ redẽptor habuit rationẽ
cause meritorie pro nobis/causa autẽ q̃
tantũ est meritoria/nõ potest esse princi
palis/nõ eni3 causat nisi ab aliqua cau
sa principaliori acceptatur/que propter
istud acceptũ principaliter causat/ergo
esto q̃ trinitati propter redẽptionẽ tene
remur tanq̃ do° supremo quodã nouo
iure/vltra ius dñij qđ habet ex creatiõe
/qđ verũ ess3/si tantũ bonũ ess3 nobis re
dẽptio vt accepta a trinitate q̃tum cre
atio/adhuc nõ sequitur q̃ xp̃o s3 natu
ra3 humanã ratiõe redẽptionis obliga
mur vt supremo do°. ¶ Similr ad scđa3
q2 nõ introducet inquantũ redẽptor vt
pricipalis introducens/sed tantũmodo
vt causa meritoria. ¶ Contra scđa3 con
clusionẽ: absolutũ prius naturaliter a°
põt eẽ sine ɔtradictione sine eo/visio es
sentie diuine est absolutũ aliquid salte3
ab oi respectu ad gaudiũ/ꝛ est prius na
turaliter illo/nõ eni obiectũ delectat ni
si prius apprehensu3/g̃ sine ɔdictiõe pos
set visio eius eẽntie eẽ in aliquo sine de
lectatione: nec istud negarẽt ph̃s/nisi q2
poneret coniunctionẽ causaru3 in vni
uerso simplr necessaria3/ita q̃ s3 eũ sim
pliciter neciũm est cause prime coagere se
cũdis/s̃m q̃ põt eis coagẽ/coagendo ãt
nature intellectuali ia3 videnti eẽntiam
suã q̃tum potest coagẽ sequitur dlecta
tio/q2 cause proxime illius delectatiõis
quantũ est ex se necitantur ad illũ effe
ctum/sed th̃ologi negant illã ppositiõ3
q̃ ad qđcũq3 necitatur cã 2ᵃ q̃ᵐ est ex se
necitatur ꝛ pᵃ/q2 negant prima3 necio
coagẽ scđe q̃tum potest. ¶ Ratio illa ñ
valet/nõ.n. probat nisi q2 illa ratõ dele
ctabilitatis que est bonitas nõ possit eẽ
nõ delectabilis/sed nõ sequit/g̃ nõ põt
nõ delectare/q2 delectabile dicit aliqđ i
se/vel si respectũ nõ nisi aptitudinalẽ q̃
necio cõsequit fundamẽtu3/sed delecta
re dicit effectũ posteriorẽ ɔtingenter cau
sabilẽ maxie ex cõtingenti determinatiõe
voluntatis diuine ad coagẽdum ipsi de
lectabili. ¶ Ad illã ɔfirmationẽ de Jo.
17/nideo sine glosa auctoritatis/s3 ph̃s
12. meta°. actus intellectus est vita/g̃ ac
tus intelletus eternus est vita eterna/si
actu actu/si aptitudine aptitudine/nũc
aũt visio eẽntie diuine si cõcedetur da
natis/l3 nõ eẽt eterna actu/tamẽ aptitu
dine quantũ eẽt ex parte actus vel potẽ
tie apta eẽt vt eẽt eterna/ergo vita eter
na/sed si ex hoc inferas/g̃ beatitudo/nõ
sequit/Immo si tu dicis xp̃m dicẽ q̃ in
hoc est beatitudo vt cognoscant te ꝛc̃.
tamẽ nõ accipis textũ euangelij/s3 quã
dam glosa3 specialiorẽ intellectus lr̃e/si
g̃ vis precise ponderare verbũ sine omi
glosa: soluo tibi q̃ est vita eterna/si aũt
per alias glosas vis arguere q̃ loquat
de beatitudine/ergo lic3 mihi sic addẽ
glosam non distrahẽtem/vt cognoscãt
te amando ꝛ seruiendo.

Ad questionem suppo
nẽdo
ex prima. q. de prima q̃ iudiciũ est cõ
pleta determina° eius qđ reddendũ est
alicui pro meritis/ꝛ illa cõpleta determi
natio includit perfectũ dictamẽ intelle
ctus de hoc/ꝛ pfectũ velle voluntatis ñ
qualecũq3 sed efficax/sequit q̃ principa
liter iudicare includit principalr dictãe
ꝛ principaliter hẽre velle efficax/nihil
ãt dr̃ principaliter agẽ aliquid/qđ i agẽ
do est causa subordinata alicui alii pri
cipali/g̃ principalr iudicare nõ cõpetit
nisi materie intellectuali/c° intellectus ñ
subordinatur alicui alteri in iudicãdo:
nec eius voluntas subordinatur alicui i
volendo/ꝛ hoc efficaciter qđ potest di
ci in iperãdo ipm volitũ/sic q̃ ad illud
ipertũ sequat effectus/nũc autẽ intellcũs
aie xp̃i subordinatur diuine v̈itati in di
ctando/ꝛ maxime de illis de quibus ñ
põt esse certa dictatio nisi ex regulis de
terminatis a voluntate diuina contigẽ
ter se habente ad eas/cuiusmodi s̃t oia
que spectant ad beatitudinẽ ꝛ miseria3
iudicatoru3/voluntas etia3 anime ipsi°
est subordinata voluntati diuine recte
volendo/ꝛ quãtũcunq3 efficaciter velit
aliquid impando illud efficaciter/sic q̃
per suũ imperiu3 illud eueniat/subordi
natur necessario voluntati diuine/q2 il
la voluntas anime nõ est oipotens/er
go impossibile est christũ s̃m naturam
humanã principaliter iudicare. ¶ Bre
uiter eni tota natura creata s̃il nõ hab3
efficax imperiũ respectu hu° qđ ẽ hãc
aiam videre deũ/Dico efficax ad qđ im
periũ ex suo iperio in se nõ ab alia cãse
quatur effectus/nec illa voluntas christi
presumet principalr impare petrũ fore
beatũ/sed tñmodo subauctentice ipare
tanq̃ illud imperiũ fiat efficax ab alio
superiore in v̈tute cuius iperat. ¶ Alio
modo potest accipi iudicare nõ sic dn̄o
principaliter/sed ɔmissarie vel subautẽ
tice excellẽter excellentia singulari. q. s.
nõ posset esse alia auctoritas ɔmissa su
perior/ꝛ hoc modo cõcedo q̃ xp̃us s̃m
aiam iudicat/q2 nisi posset pure creatu
re cõmitti q̃ intellectus eius recte dicta
ret de retributione ꝛ volũtas recte vel
let/ꝛ ad rectũ velle eius sẽp sequeretur
euẽtus ipsius voliti/licet nõ a se causat°
/sed a voluntate diuina assistente semp
isti volitioni efficaci/tamẽ nõ posset cõ
mitti pure creature q̃ omne eius velle i
pleretur ab eadẽ persona/q2 tunc pura
creatura esset omnipotẽs/ergo supma
cõmissio possibilis est q̃ nõ solũ omne
determinatũ a voluntate infallibiliter
eueniat/sed q̃ ab eadẽ persona cuius ẽ
illa voluntas eueniat/ vt sic persona iᵃ
habeat imperiũ efficax cuius voluntas
creata determinat euentũ alicu° in suo
ordine quantũ potest/hoc modo volũ
tas aie christi determinat subautentice
/siue cõmissa° tali cõmissione/q̃ licet iᵃ
voluntas nõ impet pricipalr/sic nec pri
cipalr dñatur/tñ hñ impat sicut habẽs
dñium respectu impati/sed cõmissarie
impat/q2 vt hñs dñium subordinatum
dñio supremo dei. ꝛ adhuc sic iperat q̃
iperiũ eius efficaciã cõpletã h3 ab eadẽ
persona/ꝛ si aliã auctoritatẽ iudicandi
tribuat aliq̃s aie xp̃i vĩ blasphemia at
tribuendo n° create/qđ ẽ ppu3 creatori
/Ista ãt via sicut nõ concedit illi aie xp̃i
oipotentiã/ita nõ negat ab ea sũmã ex
cellẽtiã que põt ɔpetẽ creature/Nec au
ctoritates ille adducte pro pᵒ opi. Ro.
14. vt viuoꝝ ꝛ mõtuoꝝ dñet/ꝛ act. io.
iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ/ꝛ Mat. vltĩ
data est mihi ois ptãs intelligende sunt
de dñio vl' auctoritate iudiciaria vl' po
testate principali/sed subordinata/tam
eminẽtissima que põt eẽ sub principali

Ad argumenta ad pᵐ
dico q̃
xp̃s vt homo h3 ptãtẽ commissariam.

sed non principalē: ⁊ ita ꝯpetit sibi non
ꝑncipalit̄ iudicare vt homo. ⸿Ad 2ᵐ il
lud aug. ē dictū ꝑ appropriatōem: sicut
magister exponit in lr̄a: vel ꝑt dici ꝙ vi
uificatio aiaꝝ soli deo ꝯpetit / ⁊ h̄ siue d̄
vita ꝑma q̄ est iustificatio / siue de vita ꝑ
fecta q̄ est btitudo. Resuscitatio autē
corpoꝝ ⁊ iudiciū pn̄t ꝯpetē xp̄o hōi vt
imperatiu / licz iperio ſbautētico: q꜡ respe
cu illoꝝ pōt hr̄e dn̄ium min⁹ ꝑncipale
saltē accipiēdo resurrectōem ꝑ ill' prea
bulis q̄ fiunt ministerio angeloꝝ: quia
xp̄s hȝ imperiū efficax respectu ptātis
angeloꝝ / silr̄ habebit imperiū efficax il
lius snīe ferēde etiā ip̄e ſm naturaȝ hu
manā. ⸿Ad aliud dico ꝙ apparebit in
forma gloriosa: q꜡ postꝙ semel glorifi
catus ē nūꝙ est nō gloriosus: sic postꝙ
resurrexit imortalis. ad ro. Mors illi
vltra nō dn̄abitur: ⁊ ita de alijs ꝑtinen
tibus ad gl'iam corpis: sȝ si accipias ap
parē non ꝑ hoc q̄le corp⁹ habebit in se
/ sed q̄le videbit a iudicādis / pōt dici ꝙ a
beatis videbit in illa forma gl'osa: iā eni
in iudicio bti erūt q̄cunqȝ electi etiaȝ in
corpe / sed de malis ē difficultas / pōt di
ci ꝙ vel nō videbūt illā formā gl'osam:
imo nullā / ⁊ tūc opōtebit exponē illud
videbūt in quē ꝯpunxerūt / vl' videbūt
xp̄m in corpe gl'oso: nec ex hoc sequit̄ a
liqua delectatio / q꜡ bn̄ possibile ē visio
nem obiecti ꝯueniētis separi a delectati
one: sic tactū ē ꝯtra aliā opinionē: nec ē
incōueniēs oculū nō gloriosū vidē cor
pus gloriosum / de h̄ⁱ in mā de dotibus
corpis di. sequēti. ⸿Si cōtra hoc addu
cas illud esa. 26. Tollas impiū ne vide
at gloriam dei / ibi est quidā dyalogus
int̄ deum ⁊ ꝓp̄ham ꝓp̄ha allegāte con
tra imperiū / ⁊ deo r̄ndente ꝓ imperio / ⁊
istud ē verbū ꝓp̄he ſm legētes lr̄am ſb
eodē ab illo loco in terra iustoꝝ videāt
⸿Alio mō meli⁹ legit̄ vt sit allegatio ꝓ
p̄hete contra impiū in terra iustoꝝ
iniqua gessit: ⁊ seq̄tur ſb interrogatōe
/ verbum domini / ⁊ non videbit gloriaȝ
domini. q. d. non videāt. R̄ndet ꝓp̄ha
dn̄e exaltet̄ manus tua / vt non videant
r̄ndet deus: videāt vt ꝯfundantur zelā
tes ppl'i: ⁊ sicut istud vltimū videant re
fertur ad visionē eternam: nō tm̄ ad vi
sionē in iudicio: ⁊ tunc illud videāt vt
ꝯfundantur nō ꝑtinet ad idem: sȝ vide
ant supple impij ꝯuersi ꝑ miam: ⁊ ex hⁱ
ꝯfundant zelātes populi: quia zelo quo
dam nolūt impijs fieri miam / ⸿Si autē
accipiatur tm̄modo de visione in iudi
cio: tūc pōt intelligi ꝙ impij ⁊ tūc nō iu
stificati videāt gloria. i. formā corporis
xp̄i gl'osaȝ: ⁊ ꝯfundant q꜡ illa visio ma
gis erit eis ꝯp̄nsibilis ⁊ tristabilis ꝙ de
lectabilis: mēs tamē lr̄e magis ē de visi
one i for deitatis ꝙ hūanitatis.

Secūdo quero

vtꝝ in iudicio vl' p⁹ cessabit
mot⁹ corpoꝝ celestiū / ꝙ nō Ge
ne. ꝑmo di. de luminarib⁹. fiant lumia
ria ⁊c̄ / ⁊ sint i tp̄a ⁊ signa ⁊ dies ⁊ ānos
⁊ q̄ ad hunc finem vident̄ facta: sȝ istud
hr̄i nō pōt sine motu coꝝ. ⸿Preterea Ge
ne. 8. cūctis diebus terre estas ⁊ yemps
nox ⁊ dies non requiescēt. ⸿Preterea. 9. me
taphy. c. 7. ſp agit sol ⁊ astra ⁊ totū ce
lum. nō aūt est timēdum ne qn̄ stet: qd̄
timēt q̄ de nā. ⁊ ſbdit. q. ꝓbatōnem du
plicē: neqȝ laborāt h' agentia: ⁊ hāc rōeȝ
magis ꝑtractat. 20. de ce°. q̄. q. in hⁱ stat
nullum agēs cessat mouere nisi in hoc
fatigetur / ⸿Aliā ꝓbatōem tangit ibi i. 9.
non eni ſm potētiam ꝯditiōis inesse ip
sis vt corruptibilib⁹ mot⁹ / vt sit laborio
sa ꝯtinuatio motus / q. minor ē ista. hic
mouentia non fatigant ex hⁱ ꝙ sit in eis
potētia cōtradictōis: ⁊ adhuc illud sup
positum ꝓbat ibi in. 9. Nam materia
ſbstantia ⁊ potentia non actu cā hⁱ sūt
s. contradictōnis. ⸿Preterea vniuersuȝ
non erit imperfectius post iudicium ꝙ
nūc: ergo corpora principalia nō amit
tent tunc propriam perfectionē aliquā:
sed motus est propria perfectio celestiū

corpum. vel requirit ad coꝝ perfectiōē
q꜡ si nō / frustra mouerēt. ⸿Preterea aut
motus celi est nālis: aut violētus. nō vi
olētus q꜡ p° de ce. nullū violentū ꝑpetu
um. sed talis mot⁹ pōt eē ꝑpetuus / si nāl
g̊ quies opposita est violēta / ⁊ per ꝯn̄s
illa nō erit perpetua. ⸿Opposi'ᵐ in lr̄a
tunc nō erit vicissitudo diei ⁊ noctis / ⁊
ꝓbat per illud zacha. 14. Erit dies vna
que nota est domino: nō dies neqȝ nox.
⸿Preterea ysidorus de ordine carum li°
4. c. 5. ⁊ ponit in lr̄a p⁹ iudiciū sui labo
ris sol mercedē suscipiet: ⁊ nō veniet ad
occasum nec sol nec luna sed in ordine
q̄ creati sūt stabūt. ne ipij i tormētī ſb ira
positi fruant̄ luce eoꝝ / vn̄ abbacuc sol
⁊ luna steterūt i ordie suo / h̄ ysidor⁹.

In ista q̄one.

p° videdū est q̄d sen
serit p̄hs / 2° q̄d theologi. / De p° satis pȝ
apparet ex intētione sua in diuersis loci
ꝙ sensit motū celi perpetuo duraturuȝ.
⸿Ad hoc ponit vnā rōȝ. 12. meta°. talē.
/ oēm ſbam ipassibilē optimū sortitā eē
finē oȝ extimare / nulla erit altera ſba i
passibilis p̄ter has q̄ sūt cause actiue latō
nū / Ex hoc arguitur si optim⁹ finis ſbe
sepate est in cāndo latiōnē alicui⁹ corpis
celestis ⁊ nō pōt aliq̄ talis ſba carere fi
ne suo. g̊ nō pōt nō mouē. / Hāc rōȝ ali
qui nō intelligentes eā sicut p̄hs q̄ eam
facit deridēt illā. q꜡ ēt ſm ip̄m. 10. eth. ꝑ
fectio ipsarū cōsistit in speculatiōe vita
tis / nō est g̊ finis earū ēt ſm eū mouere
corpus. sicut h̄ videt accipere. ⸿Sed i°
instātia ꝓcedit ex equiuocatione finis.
/ vno. n. mō est finis perficiēs / ⁊ sic beati
tudo in intellectu vel voluntate intelli
gētie ponit eius finis intra / ⁊ obm̄ illius
ponitur finis extra / ⁊ hoc intellexit ipse
10. eth. ⁊ ille finis simplr̄ ē finis. / Alio
mō finis dicitur vltimū ꝯn̄s ex ꝑfectōe
rei / scilicz nō perficiens rē / ⁊ hoc modo di
ceret p̄hs ꝙ nō solū ille ſbe sunt ꝑfecte
in se. sed ex plenitudine perfectionis ne
cesse est ꝙ cōicent illā perfectionē alijs.
⁊ ita nō tantuȝ primū finē sortientur: sȝ
2ᵐ / ille scd̄s haberi nō potest sine motio
ne alicuius corporis celestis / ⁊ illa ratō
sic intellecta potest sic formari / Substā
tia perfectissima nō caret aliquo qd̄ cō
petit ſbe ex perfectione ſbe. siue illud sit
perfectio eius intrinseca / siue cōicatio ꝑ
fectionis eius extra / sed ſbe ex perfectōe
ſbe cōpetit ꝙ nō tm̄ in se perficiatur: sȝ
perfectionē suā cōicet alij producendo.
/ g̊ istud maxime cōpetit ſbijs ipassibili
bus / sed nō possunt aliquā ſbaȝ produ
cere nisi mouēdo celū / hoc presupponit
ipse tanꝙ declaratū in. 7. ꝯ ydeas plo
nis / ⁊ ꝙ ille sit intellect⁹ Ari. ⁊ p̄horum
accipitur ab Auic. p° meta°. vbi ipse vlt
ꝙ vno modo meta°ᵃ est vtilis alijs scie
tijs / q꜡ dirigit eas ⁊ regulat / quomō po
test ēt concedi ꝙ dn̄s sit vtilis seruo / ſꝫ
eundē ſbi / ecōuerso aūt proprie accipiē
do vtilitatē nō cōuenit nisi alij ad finē:
/ ⁊ sic alie sunt vtiles meta° / seruus vtilis
dn̄o / ergo eodem modo cuȝ vtilitas sit
equiuoca potuit etiā finis equiuocari
/ vt vtilitati ꝑmo modo dicte correspon
deat finis terminans nō cōsūmans / vti
litati 2ᵒ dicte correspondeat finis perfe
ctionis / vnde nullus p̄hus ponit necessi
tatē agendi extra cōpetere ſbijs sepatis
/ q꜡ illa producta perficerent aliquo mo
do ipsas ſbas producētes. sed q꜡ ex ple
nitudine perfectionis illarum ſbarum
est ꝙ necessario se diffundant ad alias.
⸿2° ratio p̄hi talis est qdc̄unqȝ perma
nens ⁊ sempiternū ad qdc̄ūqȝ aliud per
manens ⁊ sempiternū semper ⁊ necessa
rio habet eandē habitudinē / Hoc pro
batur q꜡ habitudo nō potest inter ali
qua variari nisi ex variatione alterius
extremi / extrema sicut extrema sūt sem
piterna ⁊ inuariabilia / sed intellīa mo
uens est quedā substantia permanens
sempiterna. ⁊ celum similiter / ergo sem
piternū hoc habet eandē habitudinem
ad illud sicut mouens ad motū. ⸿Si
instes: vbi ergo incipiet difformis habi

tudo sempiterni ad aliquid. ¶ Respon[detur] fm eu[m] p[ri]ma difformitas est in partib[us] alicuius sempiterni vniformis fm totu[m] quia eni[m] mot[us] ille est vniformis ex vniformi habitudine mobilis ad mouens ideo hab[et] partes nouas difformes [et] ex hac difformitate partiu[m] potest vlterius sequi alia difformitas vel varietas i[n] substantijs genitis illo modo. [et] sic a causis vniformibus puta intelligentia [et] celo [et] se, vniformiter adinuice[m] habe[n]tibus causatur primo aliquid vnifor[mi]ter constans ex partibus difformibus vt motus [et] mediante illo alia difformitas simpliciter.

¶ 3a ratio: quicquid est in entibus vel e[st] simpl[icite]r necessariu[m] in essendo vel vt i[n] pluribus vel vt in paucioribus vel ad vtru[m]libet in celo nihil est ad vtrulibet nec vt in paucioribus, q[uia] vtru[m]q[ue] esset iperfectio[n]is repugna[n]tis tali corpori nec aliquid est ibi in pluribus q[uia] tunc qua[n]do[que] opposit[u]m co[n]tingeret licet vt in paucioribus q[uo]d nu[n]qua[m] visum est. nu[n]q[uam] enim euenit oppositum alicuius pertine[n]tis ad motus illos regulares ergo quicquid est ibi est simpliciter necessarium. ¶ Thologi co[mmun]iter tenet oppo[situm]. pro quo adducunt auctoritates [et] ratio[n]es. auctoritas vna esa. 60. [et] ponit[ur] in l[ite]ra. Non erit ibi amplius sol ad luce[n]dum per die[m]. ¶ Sed ista auctoritas sicut respo[n]det magister adduce[n]s hiero. li. 17. super esa. no[n] negat sole[m] [et] luna[m] tu[n]c lucere licet hoc videa[n]t verba sonare sed significatur his qui eru[n]t in eterna beatitudine nullum visum lucis p[re]stare vnde hiero. solis ac lune n[on] cessabit officiu[m] [et] erit ipse d[omi]n[u]s lume[n] suis imperpetuu[m] similiter intelligit[ur] illa auctoritas apoc. Ciuitas no[n] eget sole. ¶ Alia auctoritas adducit[ur] apoc. 10. iurauit angelus [et]c. q[uod] post hoc te[m]pus amplius no[n] erit. sed exponi posset illud q[uo]d no[n] erit amplius te[m]pus vt impleat[ur] prophe[t]ia. ¶ Adducit[ur] r[ati]o talis. motus celor[um] est ta[n]q[uam] p[ro]p[ter] fine[m] p[ro]p[ter] generatione[m] [et] corruptione[m] ergo cessa[n]te illa generatio[n]e frustra erit talis motus

[et] istud co[n]firmat[ur] 2° de generatio[n]e. q[uod] p[ro]pter latio[n]e[m] diurna[m] necessaria est lato sol[is] in obliquo circulo vt sit co[n]tinua generatio [et] corruptio istor[um] inferior[um]. Et idem ph[ilosophu]s. 2. phi. sumus ei quoda[m]modo finis o[mn]ium. ¶ Sed ad illa[m] ratio[n]em derideret ph[ilosophu]s. Nu[n]q[uam] e[ni]m aliquid ignobilius e[st] nobilioris finis loque[n]do de fine perficie[n]te sed t[anto]m[m]odo de fine p[er]ueie[n]te seu qualitercu[m]q[ue] termina[n]te. [et] tu[n]c ex defectu talis finis que[m] tame[n] defectu[m] ipse negaret q[uia] ponit generatione[m] perpetua[m] sicut [et] motum celi ex illo t[ame]n defectu si poneret[ur] no[n] sequeret[ur] motu[m] celi deficere. sicut nec ex defectu effectus sequit[ur] ca[usa]m deficere maxime si effectus deficit no[n] prop[ter] defectu[m] huius cause. sed alicuius alterius: sicut oportet thologu[m] dicere q[uod] generatio non deficit prop[ter] defectu[m] cause in sua causalitate sed prop[ter] voluntate[m] diuina[m]. ¶ Et cu[m] dicit[ur] de frustra nulla[m] appare[n]tia[m] h[abet]. q[uia] no[n] est aliquid frustra si habet fine[m] p[er]ficie[n]te[m] licet no[n] proueniat vlterius aliquis finis extrinsecus qui no[n] est perficie[n]s sicut nec deus fuit frustra ab eterno licet no[n] creauit illas res extra que sunt finis quoda[m]modo. illa auctoritas sc[un]di phi. potest exponi finis o[mn]ium supple generabiliu[m] [et] corruptibiliu[m]. q[uia] homo est nobilissimus inter illa. [et] in hoc quoda[m]modo finis perficiens.

Ad q[uesti]o[n]em

pot[est] dici q[uod] nec ph[ilosophu]s probat necessario co[n]clusione[m] sua[m] nec thologi suam nedum per ratio[n]es necessaria[s] sed nec per auctoritate[m] scripture euidente[m]. [et] p[atet] ex dictis quo[modo] soluu[n]tur illa que adducu[n]tur pro 2a via. Ratio[n]es a[utem] pro via phi[losophi] soluent[ur] postea. ¶ Quid s[ecundu]m p[ri]ma pars p[ro]babilius videt[ur] probare r[ati]o[n]em q[uam] 2a. ¶ 2a l[icet] no[n] expresse h[abe]atur in scriptura mag[is] videt[ur] co[n]cordare cu[m] dictis sanctor[um] [et] scripture. s[ed] possibilitas vtriusq[ue] partis p[ro]bari pot[est]. p[ri]me facilis [et] hoc t[ame]n co[mmun]iter s[ecundu]m thologos q[uam] fm phos. q[uia] cause ille mo

ue[n]tes sic si sufficie[n]tes admodu[m] per t[antu]m t[em]p[u]s a p[ri]n[cipi]o mu[n]di vsq[ue] ad iudiciu[m] ita si pote[n]tes moue[re] in infinitu[m]. v[ir]tus. n. illa infinita p[ri]mi motoris sufficit ad moue[n]du[m] ex se in ordi[n]e prime cause [et] alie v[ir]tutes sufficiu[n]t p[er] istud sempit[er]nu[m] moue[re] in v[ir]tute illius. ¶ Possibilitas 2e partis p[ro]bat[ur] no[n] ex co[n]cessis a ph[ilosoph]is: sed thologis t[ame]n. q[uia] volu[n]tas dei co[n]tinge[n]t[er] se h[abet] ad moue[n]d[um] celu[m] [et] no[n] moue[n]d[um]. Prima ca[usa] co[n]tinge[n]t[er] se habe[n]te ad effectu[m] effectus est simpl[icite]r co[n]tingens [et] pot[est] simpl[icite]r no[n] e[ss]e ex hoc q[uod] p[ri]ma ca[usa] pot[est] in suo ordine simpl[icite]r no[n] causare [et] illa no[n] ca[usa]nte nulla 2a causabit. ¶ Preterea arguit[ur] ex parte ipsius mobilis. q[uia] mot[us] celi no[n] est n[atur]alis nec motus vt probat Auic. 9. meta. Tu[m] q[uia] tu[n]c cu[m] p[er]ueniret ad aliud ad q[uo]d n[atur]aliter moueretur n[atur]aliter quiesceret. q[uia] mot[us] naturalis e[st] ad quiete[m] n[atur]ale[m] in illo ad q[uo]d est mot[us]. [et] p[er] co[n]seque[n]s ab illo esset motus viole[n]t[us]. [et] tu[n]c vltra cu[m] s[em]p[er] est du[m] est accessus alicui[us] p[ar]tis ad aliq[uo]d vbi est recessus alteri[us] partis ab eod[em] vbi. imo quel[ibet] pars post[quam] tra[n]siuit illud vbi du[m] accedit ad aliud vbi recedit ab i[ll]o fm diuersas p[ar]tes circuli in q[uo] mouet[ur]. sed[et] q[uod] ide[m] moueret[ur] n[atura]l[ite]r [et] viole[n]ter. Nec est viole[n]t[us] q[uia] tu[n]c recessus ab i[ll]o esset n[atur]alis. [et] tu[n]c vt p[ate]t sil n[atur]alis [et] viole[n]tus g[o] ex p[ar]te ipsi[us] mobilis nulla est repugna[n]tia nec q[uod] mot[us] co[n]tinet[ur] nec q[uod] finiat[ur]. ¶ Co[n]tra sc[un]dam via[m] que e[st] thologor[um] obijcit[ur] sic. Post iudiciu[m] erit successus in cogitationib[us] beator[um] vel saltem da[m]nator[um] [et] [et]i[am] in actib[us] ymaginatiue talis successus no[n] p[otes]t e[ss]e sine t[em]p[or]e. q[uia] fm Auerro. 4. phi. c. de t[em]p[or]e co[m]me[n]to. 6. si q[ui]s no[n] p[er]cipit aliq[uo]d fluxu[m] nisi t[antu]m in actu ymagina[n]di adhuc percipet t[em]p[u]s. si g[o] tu[n]c t[em]p[u]s erit. [et] t[em]p[u]s n[on] poterit e[ss]e sine motu celi q[uia] e[st] passio primi mot[us]. 4. phi. c. de t[em]p[or]e in fine. g[o] [et]c. ¶ Preterea si staret corp[or]a celestia h[abe]nt imoderata[m] actione[m] i[n] corp[or]a supposita. q[uia] accede[n]te sole nu[n]c plus g[e]n[er]atur de el[ementi]s superiorib[us] [et] [et]i[am] corru[m]pit[ur] de inferioribus [et] [e] co[n]uerso ipso recede[n]te: g[o] sole p[er]petuo sta[n]

te sup[er] aliqua[m] partem emisp[er]ij in illa parte imoderate g[e]n[er]aret[ur] plus de igne [et] corru[m]peret[ur] de aqua [et] ira [et] ita in illa regione supposita no[n] staret distinct[us] ordo sperar[um] el[ementa]riu[m] consi[mi]l[ite]r nec in p[ar]te opposita. q[uia] ibi e[ss]et opposit[us] modus g[e]n[er]atio[n]is [et] corruptio[n]is vel alias e[ss]e[n]t duo corp[or]a sil vel i[m]moderata co[n]de[n]sa. ide[m] sequeret[ur] de mixti[s] si t[ame]n aliq[ui] multa ponerent[ur] tu[n]c mane[re]. na[m] corp[or]a celestia stantia directe sup[er] illa[m] regione[m] corru[m]perent illa mixta [et] ta[n]d[em] o[mn]ia in aliq[uod] co[n]uenie[n]tia v[ir]tuti eor[um] istor[um] supposita v[ir]tuti illor[um]. ¶ Preterea in quol[ibet] ordine e[ss]e[n]tiali destructo p[ri]o destruit[ur] o[mn]e posteri[us]. 2. meta. mot[us] celestis est simpl[icite]r p[ri]m[us] mot[us] ex. 8. phi. g[o] illo destructo i[m]possibile est aliq[ue]m aliu[m] e[ss]e. sed tu[n]c possibile est aliq[ue]m e[ss]e vtpote motu[m] locale[m] ho[m]i[n]um beator[um] [et] [et]i[am] aliq[ue]m aliu[m] motu[m] in istis inferiorib[us] si[mi]l[ite]r. n. actiuu[m] approximet[ur] passo vtpote ignis alicui co[m]bustibili no[n] est ratio quare no[n] posset agere in illud. [et] ad hoc est articulus stante celo si applicet[ur] ignis stupe no[n] poterit co[m]burere error e[st]. ¶ Preterea. 4. si sol semper staret in opposita parte terre semper esset tenebra. quia cum terra sit corpus opacu[m] necesse est q[uod] obiecta luminari faciat vltra se pyramide[m] vmbrosam. ¶ Ad primu[m] dicitur sic. q[uod] te[m]pus no[n] est in motu celi sic[ut] vna quantitas in alia quantitate: q[uia] no[n] oportet ponere duas tales quantitates in eodem subiecto permanente. quarum vna sit. q. subiectu[m] [et] alia. q. passio. ergo tempus vltra motu[m] vt motus includit propriam successione[m] no[n] addit nisi rationem mensure formaliter [et] fundame[n]taliter ratio[n]es illas que requiruntur ad mensurandum que sunt vniformitas siue regularitas [et] velocitas quia mensura est quid certissimu[m] quantum ad primum. s. regularitatem vel vniformitatem [et] minimum quantum ad secu[n]dum. s. velocitatem tunc autem non manebit aliquis motus velocissimus: vel saltem non vniformis vel regularis. [et] ideo tunc in

nullo motu fundabit rō mēsure ad oēʒ
alium motū ⁊ iō tps non erit eo modo
quo nūc ponitur passio pmi motus.
Si arguat mēsuratū nō potest esse sine
mēsura. Rñō. hoc verum ē de mensu
ra rei inesse quidditatiuo: ⁊ rō est: quia
mensuratum tale dependet a mensura
tali ex. 5. metaphy. c. de ad aliquid: q̄a
refertur ad ipsum ⁊ nō ecōuerso sic sci
bile est mēsura scie: quia scia dependet
ad ipm nō est aūt verum de mēsura ac
cidentali q̄ per applicatōem vel coextē
sionem mēsurat: sicut vlna mēsurat pā
num. pʒ enim q quātitas panni nō de
pendet a quātitate vlne ⁊ hoc solo mō
motus pmus acceptus fm suam exten
sionem successiuā cum relatione mēsu
ratōnis ad alios motus ē mensura eo
rum p applicatōem vel coextensionem
nō aūt per terminationem dependētie
essentialis eorūʒ. Pro ista rñsione ad
ducitur illud Josue q ipe pugnāuit stā
te sole ⁊ luna: ⁊ per consequens toto ce
lo ne illis stātibus ⁊ aliis oībus corpi
bus motis eēt nimia irregularitas i mo
tu istoꝝ corpoꝝ celestium. ⁊ aug. xi. cō
fess. stante celo mouetur rotula figuli.
Cōtra hoc querq. Ad 2m ista rō nō
debet mouere vt ppter talem actionez
imoderatam vitādam in elementis po
natur celū non stare q2 tūc erit eadem
ratio agendi q̄ ⁊ nūc licet non eque vni
formiꝰ ⁊ nūc est eadem rō non i mouē
te agendi in iferiora que ⁊ tūc pmuʒ p
batur: q2 tunc non est ratio agendi ex p
te cause particularis nisi quia habet for
mam sufficiēter actiuam ⁊ passum ap
proximatū vel si dicas cum hoc aliud
agens vniuersale. s. celū volo: nō inquā
tum motū localit: q2 mot' localis non
est sibi ratio agendi i suo ordine nihil
eni facit motus localis fm pbm. 2°. de
generatōne nisi q adducit generās hoc
ē per ipm fit approximatio agentis ha
bentis vtutem ppriam ad ipm passuʒ.
Sed hec oia. s. ptīculare agens hñs vir

tutem actiuā ppriā: ⁊ approximatō ad
passum: ⁊ habitudo siue aspect' ad cor
pus celeste hñs determinatā vtutem cau
se supioris pñt tunc poni; q2 corpus ce
leste quiescens eādem vtutem cause su
perioris hʒ respectu cause iferioris sup
posite quā haberet si nō quiescēt: g̃ oia
sunt requisita actōeʒ tūc ⁊ nunc. 2m p
batur nā q modo non sit immoderata
actio hoc est vl' ex pte causaꝝ proximaꝝ
resistentiū sibi mutuo i actōnibus suis
etiā p tunc quando vtrūqꝫ ē sufficiēter
approximatum passo puta sol hinc: ⁊
saturnus inde ad vnum pugillū terre:
⁊ ista resistentia posset inueniri in vtris
qꝫ quiescentibus sicut motis: vl' ista nō
destructio ē ex pte totius celi: q2 armo
nia ē in omnib' corporib' celestibus cō
paratis ad aliquā ptem actiuoꝝ ⁊ pas
siuoꝝ ita q non pmittūt imoderatā cō
sumptōeʒ repugnātē perfecto eē elemē
toꝝ in suis speris: ⁊ ista cā erit tunc vt
nunc vel si non posset inueniri cā in ip
so celo vel in ipis elemētis huius phibi
tōnis posset poni i volūtate diuina cō
seruante. Ad 3m pmitas motus celestis
ad alios motus nō est pmitas cause vel
alicui' a q̊ depēdēt eēntialit: sed tm̄mō
cuiusdā pfectōnis in quibusdā ↄditōni
bus motus q̄ sūt irregularitas ⁊ veloci
tas patet enim q eēntialiter nō depen
det actio corporis celestis in aliqd infe
rius ex motu illi' corporis: q2 fm phm
2°. de gnātōne nihil facit latio ad gnāti
onem nisi q2 adducit gnāns: g̃ si sine il
lo motu generās esset eque approxima
tum eque ageret. Ad 4m non habetur
p incōueniēti de illa piramidi vmbro
sa ⁊ ex hoc deridetur ista auctoritas isi
dori adducta q sol ⁊ luna stabūt ne dā
nati sb terra habeant aliqd lumē, non
enim sic sūt sb terra sicut aliqui imagi
nant antipodes. q. in supficie opposita
nostro habitabili: sed sunt sb terra. i. in
centro terre: vel ↄcauo terre ⁊ sic nō ma
gis haberent lumen si sol circūferret q

si sol sp staret in vna parte: silr alia ps
illius auctoritatis q sol ⁊ luna in ordi
ne in q̊ creati non stabūt: vt aūt satis ir
ratōabile: tū q2 ex q̊ recesserūt semel ab
illo situ nō redeūt iterꝫ ad eūdem infra
spaciuʒ. 36. miliū annoꝝ g̃ oporterꝫ iu
dicium vsqꝫ ad hūc terminum differri
post creatoēm mūdi qd non ē pbabile
Silr creata erāt in situ maxime ↄue
nienti noue pductōi reꝝ stabūt aūteʒ i
situ maxime ↄueniēti ↄseruatōi reꝝ si
ne noua productione: ergo non potest
iste situs esse ille.

Ad argumēta pricipa lia. Ad
pmum nō est finis pncipalis q sint lu
minaria in dies ⁊ annos ⁊c. sed ē sb fine
p tpe vite mōrlis hoīm indigentiū tali
distinctōe tēpoꝝ. Per idem 2m cūctis
⁊c. hoc ē cunctis diebus quibus vtil' est
semētis ⁊ messis qd non ē nisi pro vita
mōrli: vel alit cūctis diebus terre. i. cū
ctis dieb' vite terrene hōis. Ad aliud
pʒ q illa ↄclō fuit de intētōe phi sʒ ma
le pbat: q2 agēs non fatigat agēs enim
volūtarie pōt cessare ab agēdo sʒ nō fa
tiget in agēdo: vñ hec eēt ↄcedēda q oē
agēs qd in agēdo fatigat qñqꝫ deficiet:
sʒ si nō fatigaret nō oʒ q nō deficiat: q̄a
est alia cā deficiendi vel cessandi q̄ fati
gatio. illas alias ppositōes de. 9. meta
phy. q nō est ibi potētia ↄdictōis: ⁊ h°
quia nulla ē ibi mā si adducātur ad p
bandū infatigabilitatē ↄcedo: sʒ ex infa
tigabilitate nō seqtur ppositū si auteʒ
adducant ad pbandum ↄclusioneʒ pn
cipalē nō valēt: q2 siue sit materia q̄ est
ps sbstantie: siue nō saltē mā in po^a ad
vbi. s. sbm mobile ē ibi ⁊ oportēt pba
re q illud non sit de se in po^a ↄdictōis
ad motum ⁊ non motū oppositū eniʒ
videtur pbari cū nō habeat i se nisi po
tētiā receptiuā mobil' ad motum: ⁊ ois
po^a pcisa receptia vʒ eē ↄdictōis. Ad
aliud dico q mot' nō ē nisi pfectio ipi'
celi fm qd ⁊ talē deficē nō ē incōueniēs

maxie cū q̄ ppetuis sit ibi maior pfcio
Et si arguas tūc frustra mouerē mō.
Et ptēa mot' se hʒ ad quietē sic po^a ad
puatōem. Ad pm celū nō mouet ppi
aliquā pfectōem itrisecā ↄpletiaʒ sui q̄
ↄsistat i motu vel acqrat p motū: sʒ sta
te nō impfectōe celi: q2 ē impo^a ꝑe neu
tra sʒ admonēt ⁊ acqescē pfectio: tū vni
uersi p statu isto magis reqrit celū mo
uerī ppi statū corpaliū. Ad 2m accipi
endo qetem put pcise dicit carentiam
mot' sic ē impfectior: q2 quātūcūqꝫ po
sitū illud qd dicit mot' sit impfectū: tū
carētia ei' vt carētia nō ē sic pfecta: sʒ in
quiete ē aliqd sbstratū idētitas siue vni
tas eēntie: ⁊ istud ē simplr pfect' q sit il
lud positiuū in motu. s. alit ⁊ alit se hñe
Ad aliud rñdet auic q nec ē nālis nec
volūtari': sʒ ex pte agētis, volūtari' sʒ
tali volūtate q̄ fm ipm ⁊ arist. nccārio
determinat ad agēdū ex pte aūt passi po
nend' ē neuꝫ sic dictū est als q supficies
est i po^a neutra ad albedinem: ⁊ vlr qn̄
sbm ad neutrū ↄriū determinate inclina
tur neutꝫ recipit nālit vel violēter: ē
tū in celo qdā habilitas ad motuʒ cir
cularē ppi hoc q ipm est figure spice.
Sʒ ista habilitas nō sufficit ad natura
litatē: sed tm̄modo ad nō violētiam.
Ad rōnes adductas p opinione phi.
Ad pmā theolog' forte hēt negare ab
intelligētiis oēm potētiā pductiuaʒ sbe:
⁊ tūc videt difficultas quō istō n̄ ↄpetēt
sibi: ⁊ tū sbe iperfectiori ↄpetit: ⁊ lʒ i h°
nō pficiat sba in se: tū ↄpetit sbe pp̄ter
pfectōem sic argutuʒ est. Si iteꝝ daret
pho q ista sba est cōicatiua sui pducen
do sbaʒ: nō seqtur g̃ nccārio vl' sēpeine
q2 pductio actual' alic' sbe non est ppi
bonū illi' i se sʒ vniuersi: ⁊ bonū vniuer
si n̄ reqrit i ifinitū talē pductōʒ: ⁊ h eēt
pes figend' theologis: si vellēt arguere
p pte sua ex creditis vl' ex pbabilib' a
liqlit fm rōem nāleʒ ondēdo q pfectio
vniuersi magi reqrat vl' eq̄ ↄpariat gnā
tōem cessare q̄ ipm ↄtinuari vltra ex

hoc nõ habet ꝓpositũ de motu sic tñ sum fuit ad rõem ꝑ opi. theologoꝝ/sꝫ oportuit oñdere ꝙ ꝑfectio vniuersi magis requirꝫ quietẽ istoꝝ corpoꝝ vel eq̃ ꝑmittit. ¶ Ad 2ᵐ oportet negare istaꝫ ꝓpositõem maiorẽ in agẽte volũtarie: qꝛ volũtate antiqua ⁊ imutabili ꝑt distorꝫ mit agẽ in passũ antiquum ⁊ eẽ imutabile in se: ⁊ tũc ad ꝓbatõem maioris extrema isti⁹ noue habitudinis ñ erũt absoluta natura agẽtis ⁊ absoluta nã passi q̃ sunt vniformia: sꝫ agẽs ⁊ passũ vt hñs fõrm nouã creatã ab agẽte ⁊ illud fundamentũ ẽ nouũ/⁊ iõ fũdat nouam habitudinẽ ad agẽs. ¶ Si q̃ras an istud nouũ cãtũ aliquã habitudinẽ nouam passi ad agẽs habeat. ¶ Dico ꝙ nulla ẽ qꝛ sicut ꝑma nouitas i passo ẽ in habẽdo hãc formã: ita ꝑma habitudo noua ei⁹ ad agẽs est ſm istã fõrm nouã. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ aliqͩ põt ꝯtigẽ ad vtrũlꝫ ita ꝙ ex pte ipi⁹ celi nõ ẽ repugnãtia ad h⁹ qꝛ ẽ de se in potentia ꝯdictõnis: sꝫ cõpletiue ꝯtingẽtia ad vtrũlibet ẽ ex ꝯtigẽtia ex pte ipi⁹ cẽ volũtarie mouentis: sic ꝙ eius voluntas nec necessario determinat ad mouendum nec ad non mouendũ.

Di. 49.

Post resurre

ctõem vero ⁊c̃. Primo q̃ritur vtꝝ btitudo cõsistat ꝑ se in operatõne/vĩ ꝙ non aug. 13. de tri. c. 58. post alias diffinitiões reprobatas istã infert. btũs ꝫ non est nisi qui habet oia que vult ⁊ nihil male vult: ꝫ btitudo ꝯsistit in habẽdo oia bñ volita multa aũt sũt bñ volita alia ab opatione ꝫ ⁊c̃. ¶ Cõfirmat ꝑ illud boetij. 3°. de ꝯsolatõne. btitudo est status oim bonorum aggregatõe perfect⁹: tũc vt pꝫ istõ nõ ꝯsistit in sola opatõne ꝫ ⁊c̃. ¶ Preterea btitudo cõsistit in ꝯiũctõne ad obiectũ btificũ: illa ꝯiũctio ẽ relatio/opatio ẽ aliqͩ absolutũ ꝫ ⁊c̃. ¶ Cõfirmat. absolutũ sine ꝯdictõe põt manẽ absq; respectu fũdato in eo: qꝛ pꝫ nãlit tali respectu respect⁹ ad obiectuꝫ fũdatur in opatõne: ꝫ opatio põt manẽ sine tali respectu ad obiectũ: sꝫ sine eo nõ est btitudo alioquin eẽt btitudo ⁊ nõ in obiecto btifico. ¶ Preterea ſm phm ꝑmo eth. ad rõem btitudinis: oꝫ ꝙ insit ſm vitã ꝑfectam/alioquin felix posset fieri miser. /alioquin etiã btũs nõ hẽt finẽꝫ oim desiderioꝝ: qꝛ nõ tñ recte desideratur ab aliquo bñ esse/sꝫ in illo bono ꝑmanere/opatõ aũt est trãsiens ⁊ in fieri: ⁊ ita de ratõe sui non hꝫ ꝙ insit ſm vitã ꝑfectã ꝫ ⁊c̃. ¶ Preterea nullum agens est ꝑfectius ex hoc ꝙ ꝑ actionem suã aliquid ꝓducit/operãs aũt est aliq̃ modo cã ꝓducẽs sue opatõis: ꝫ nõ est simplr ꝑfectior per operatõem: est aũt btũs simplr ꝑfectus ꝑ btitudinẽ: ꝫ ⁊c̃. ¶ Prima ꝓbat: qꝛ effectus nõ est simplr ꝑfectio ipius agentis/cũ agẽs vel sit eque ꝑfectũ puta si ẽ vniuocũ: vel ꝑfectius illo si ẽ equiuocũ. ¶ Cõfirmatur: qꝛ si simplr fit de iperfectiori ꝑfectius: ꝫ simpliciter mutatur: iconueniẽs ẽ aũt agẽs in eo ꝙ agẽs mutari ex 3°. phi. quia tũc in eo ꝙ in actu/eẽt i potentia. ¶ Cõfirmat etiã qꝛ btũs nõ est cã effectiua sue btitudinis: qꝛ tũc btificaret se/ẽ aũt cã effectiua sue opatõis: ꝫ ⁊c̃. ¶ Preterea habitus ẽ ꝑfectio simplr nobilior actu/btitudo est ꝑfectio nobilissima: ꝫ magis ꝯsistit in habitu q̃ꝫ in actu/ꝓbatio ꝑme: tũ qꝛ ſm phm. 3°. thopic. bonũ diuturni⁹ est melius: habit⁹ est bonũ diuturni⁹ seu ꝑmanẽtius q̃ꝫ act⁹: qꝛ habitus ẽ de difficili mobil. act⁹ statim trãsitẽtũ qꝛ habitus ẽ aliq̃ causa act⁹/alioquin nõ facilius nec ꝑfecti⁹ agẽt habẽs habitum q̃ꝫ nõ hñs: non ẽ aũt cã nisi effectiua pꝫ discurrendo ꝑ causas: ⁊ non effectiua vniuoca pꝫ: ꝫ equiuoca: ꝫ nobilior. ¶ Oppositũ ꝑmo eth. felicitas est operatio optima ⁊c̃. Idẽ. 10. eth. specificat hec in q̃ operatõe ꝯsistat deducẽdo ꝙ dij quos arbitramur felicissimos ex quo eos oẽs viuere suspicati sunt ⁊ non

dormire: ꝫ operari: q̃re dei opatio beatitudine differẽs speculatiua/vtiq; erit ⁊c̃. ¶ Idem. 12. metaphy. c. 6. loquẽs de intelligere diuino/si nõ intelligat inquit Quid vtiq; insigne erit ei ⁊ venerabile sꝫ si habet queadmodũ vt sit dormiẽs /ibidem. c. 4. ⁊ speculatio delectabilium ⁊ optimũ. ⁊ paulo post. vitã vtiq; existit: etenĩꝫ intellectus actus vita/intellectus accipit genitiue: ⁊ sꝫdit. illud autẽ diuinum. s. actus. actus aũt vita optia ¶ Idem. 9. metaphi. c. 7. actus est simpliciter potentia prior: nõ solũ tempore ⁊ diffinitõe/sed etiã sꝫa h⁹ est ꝑfectione: qꝛ 3ᵐ membrꝫ ꝓbat ꝑ hoc ꝙ omnis potentia ẽ actus gratia/sicut inducit ⁊ i naturalib⁹ ⁊ in artificialib⁹; act⁹ aũt est vltimũ: nõ ergo vlteri⁹/maxie aũt quãdo est operatio ⁊ non factio/vñ concludit quare ⁊ felicitas supple ꝯsistit in operatõe. ꝓbat aũt vita naq; qualis quedaꝫ est. ¶ Preterea. idem 2° de celo ⁊ mũdo oia sꝫstantia cuius ẽ operatio: ẽ ꝓpter operatõem suam. ¶ Preterea. aug. primo de doctrina christiana. c. 6. sũma merces est vt ipso perfruamur deo. s. sũma aũt merces est beatitudo ſm ipm. ipso aũt perfrui ẽ operatio.

Iuxta hoc q̃

ritur: vtꝝ btitudo imediatius ꝑficiat essentiam vl potentiã ipsius beati/ꝙ essentiam ꝓbatio nobiliori ꝑfectiori corrñdet nobilius ꝑfectibile tanq̃ꝫ ꝓprium/btitudo ẽ nobilissima ꝑfectio. essentia aũt est nobilior q̃ꝫ potentia si differant re: vel saltem ratione: si differant ratione: quia qual' est ordo aliquorum distinctorum realiter talis est ordo eorundem ſm ratõem q̃ñ distinguunt ratione/prima ꝓpositio licet habeat instantiã de perfectõibus alterius rõnis ſm genus: puta de sꝫstantiali ⁊ accidentali. siquidẽ ꝑfectio sꝫstãtialis qꝛ dat esse simplicit. habet ꝓ perfectibile ens in potẽtia simpliciter. perfectio aũt accidental: qꝛ dat eẽ ſm quid requirit ꝑfectibile simplr ens in actu: tamen de perfectibilibus accidentalibus comparatis inter se videtur esse vera cõparando ad perfectibilia receptiua accidentium: quia si imperfectius est capax alicuius accidentis quod maxime perficiat eum accidentaliter superius nõ poterit summe perfici accidentaliter illa ꝑfectione: nec aliqua nisi excellentiori. ¶ Preterea. q̃cquid ẽ immediatũ susceptiuum alicuius accidentis si posset per se esse: posset ꝑ se recipere illud accñs: nullũ aũt aliud posset recipe nisi mediante illo: ꝫ si potẽtia anime posset eẽ separata ab essentia posset recipere btitudinem: ⁊ ꝑ ꝯsequẽs eẽt beata. eẽntia aũt non sine illa: ⁊ ita natura non itellectual' posset esse beata: quia accidẽs: ⁊ natura nõ intellectualis licet manẽs in se nõ possꝫ esse beata: qꝛ carens imediato susceptiuo beatitudinis. saltem istud argumentum vĩ habẽ difficultatem ponẽdo potẽtiã aliõ re ab essentia. põt tamẽ ꝓportionaliter argui de distinctõne rõnis si ponatur ibi talis distinctio. ¶ Preterea 3°. natura intellectualis non erit beata nisi per accidens sicut lignum calefacit qꝛ calidũ/consequens est inconueniens quia talis perfectio per accidens nõ est essentialiter perfectio illius cuius est per accidens: cõsequentia probatur: q̃a ita inesset nature beatificabili beatitudo ꝑ accidens per medium aliquod ſm vnã opinionem de potentia sicut calere inest ligno calido mediante colore/vel saltem quasi accidentaliter ſm aliam opinionem: quia per illud ratõne distinctũ qͦ si eẽt re aliud/eẽt vere ꝑ accñs. ¶ Oppositũ. beatitudo ꝑ se ꝯsistit in operatõne ex auctoritatibus adductis ad oppositum ꝑme questionis/operatio autem immediatius perficit potentiam q̃ꝫ eẽntiam: quia non competit operatio eẽntie nisi mediãte potẽtia ex 2°. de anima: ⁊ 9. metaphysice.

Ad istam scđam questionez dicitur φ beatitu-
do principalius perficit eēntiā φ potēti
am: modus ponit iste, beatitudo princi
palius cōsistit in obiecto qd est beatitu-
do increata inquātum est bonū volun
tatis create, ipsa āt aīa vel nā angelica
mediāte volūtate transformat vt ꝯuer
tatur in illud prout possibile est, ꝛ hoc
vi amoris fm φ vult dyo⁹. qꝛ amor est
virtus transformatiua ꝛ ꝯuersiua amā
tis in amatū. ꝛ hug. super illud calidū
acutū ꝛ sēper feruidū amor vnū te fa-
cere vult cum ipso. s. amato, ꝛ post. di-
lectio ingerit se vt si fieri possit hoc ipz
sit qd ipse. s. quē amat, ꝛ fit vnio q̄da
per viz amoris. vt expelli incipiat ꝛ exi
re a se ꝛ incipiat esse qd amat. ¶ Ex his
sic. vt natura amans exeat a se ꝛ incipi-
at esse qd amat, non potest fieri nisi per
circūincessionē. nō autē anime vel natu
re create illabentis diuinitati, sed potiꝰ
econuerso: vt in natura tali nihil appa
reat nisi diuine dispositiones, immo nec
appareat esse aliud φ deus. sicut ferruz
cādens in igne lucet ꝛ ardet vt ignis, q̄
si nō sit nec appareat esse aliud φ ignis
, ex hoc modo intelligendi arguitur pro
conclusione, cum beatitudo sit per illa-
psum vel circūincessionē obiecti beati-
fici respectu beatificabilis, ꝛ iste illapsus
vel circūincessio potius sit in eēntia φ i
potentijs, nam ex illapsu in eēntiam re-
dundat vel deriuatur in potentias, non
autē ecōuerso, qꝛ a priori fit deriuatio
vel redundantia in posterius, nō ecōuer
so, siue sit ordo rei vel ratiōis, illud aūt
est principalius tale a quo aliud est tale
nō econuerso, ergo ꝛc. sequitur ergo ꝓ-
positū. ¶ Preterea ꝛ est quasi idē. in es
sentia principalius habetur deus qui ē
beatitudo per essentiā φ in potentijs, es
sentiā eni perfecit quodāmodo per suā
essentiā. s. per illapsum modo predicto.
potētias autē nō nisi per operatiōes ter
minatas ad ipsā essentiā sub ratione ve

ri ꝛ boni, perficit autē illud pricipalius
qd per se perficit sub propria rōne φ il
lud qd terminatiue tm̄ perficit sub rati
one attributali. ¶ Preterea gloria ē gra
tia cōsūmata, gratia autē principaliter
est in essentia aīe ꝛ redundat in potētijs
sub ratione habitus virtutis. ergo ꝛc.
¶ Preterea iusticia distributiua respicit
dignitatē recipientis fm proportionez
geometricā vt. s. magis dig̃ plus de bo-
no tribuatur, sed natura intellectualis
est nobilior ꝛ dignior sua potētia re vel
ratione. ergo ꝛc. ¶ Et istud coincidit cū
prima ratione ad istā questionē. ¶ Ad-
ditur autē φ perceptio huius perfectio
nis nō cōuenit essentie nisi per potenti-
as, per intellectū quidē ipsā cognoscen
do, per voluntatē tanφ ipsā degustādo
dicente hugo. super iā dictum calidum
acutum, duo sunt cognitio ꝛ amor. co-
gnitio illuminat, amor tanφ refectō sa
tiat, in his beatitudo cōsistit in cogscē ꝛ
amare boᵐ. ¶ Pro auctoritatibꝰ phoꝝ
ad oppoᵐ diː φ fz intētionē ipsoꝝ beati
tudo hoīs vel angeli nō respicit ipsorū
essentiā, sed tm̄modo potentiā mediāte
operatione, sed hoc dixerūt qꝛ nō vide-
rūt verā beatitudinez. qꝛ vā beatitudo
ꝯsistit nō solū in actu voluntatis ꝛ itel-
lectꝰ sed principalius in ipso obō ꝛ hᵒ ꝑ
illapsū vel circūincessionē mō predcō.
¶ Cōtra istā pᵒ sic: deus nō aliter se hz i
se nūc φ prius, nec aliter illabit huic aīe
vel angelo nunc φ prius, cōsiderādo pcī
se eēntiam hincinde, qꝛ fz illū illapsum
essētie diuine in essētiā creature est sem-
per vniformitas, manēte esseᵃ creature, g̃
si est aliq̄ nouitas in aīa beata oz φ hoc
sit per aliquē effectū nouū causatū a dō
in illa essētia, ille effectus diː beatitudo
eiꝰ formalr siue essētialiter, ꝛ non potest
eē pricipaliter in essētiam vt distinguit
a potētia, qꝛ tūc essz actus primus. per
nullū autē primū actū distinctum a se-
cūdo pōt creatura imediate attingē essē
tiā diuinā. ¶ Cōfirmatur nihil mutat

ꝓprie nisi nouum sibi inhereat forma-
liter, beatus aliť se habet nunc φ prius
non beatus: ita φ mutat de miseria i be
atitudinem, essentia aūt diuina ꝑ quē-
cunqꝫ illapsuz non est forma eius: ergo
oportet aliquid aliud sibi ineē q̄ forma
liter sit btūs. ¶ Preterea. ille illapsus ē ꝓ-
or nā quacūqꝫ opatōne cum sit fm ali-
quem actum ꝑmum vt argutū est: ergo
absqꝫ ꝯdictōe posset esse sine operatōne
, ꝛ per consequēs non operans, sz se hn̄s
vt dormiēs posset eē principaliter bea
tus: qd hz arist. ꝓ incōueniēti. 12. meta
phy. ¶ Preterea. creatura est beata pro
portionaliter aliquo modo illi modo
q̄ deus est beatus: sed deꝰ nō est beatus
precise ꝑ hoc φ ē idem sibi: sed ꝑ hoc φ
est intelligēs ꝛ volēs se tanφ obiectum
, alioquin ex hoc φ est beatus nō posset
inferri φ est intelligēs: qꝛ si nō haberet i
tellectum adhuc esset idem sibi. ¶ Hoc
breuiť sic arguit: si btitudo diuina non
consistit cōpletiue in ydētitate beatifica
bili ad obiectū btificum: g̃ nec btitudo
creature ꝯsistit in aliq̄ idētitate vel itra
neitate obiecti beatifici per illapsuz: qꝛ
si ibi vltra idētitatem requiritur opera
tio: multo magis h̄ vltra illapsū. quid
quid eni hic poneretur ꝑncipaliter bea
titudo ꝛ aliqd ibi eminenť corrn̄dēs eēt
ꝑncipaliť btitudo, isti aūt illapsui q̄ aīa
dicitur quasi deifica lōge eminēter cor-
respondet ibi idētitas dei. ¶ Que addu
cuntur ꝓ opinione quedā sunt ꝯtra eā
, ꝓ ea aūt nulla cogūt: nā ꝑmo modꝰ po
nendi videtur concedē φ iste illapsus sit
ꝑmo in potētia, ꝛ ita beatitudo ꝑncipa
liter ibi: ꝓbatio antecedentis, dicit eniz
φ ꝑ amorē q̄ est vis trāsformatia amās
incipit exire a se ꝛ eē illud qd amat, qd
nō pōt fieri nisi ꝑ circūincessionem vel
illapsum, ex hᵒ sequitur φ ꝑ amorē fiat
illa circūincessio vel illapsus amati i a-
manti i amātē: ꝯstat aūt φ amor vel di
lectio de quibꝰ loquiť hugo sūt ꝑ se po
tētie volūtatis, Istud etiā dictū exire a

se est metaphoricū: sic apparet ꝑ phm i
politic. li. 2ᵒ. c. 3. ꝛ i. 7. c. 5. Nihil enim
minꝰ aliqd est id qd fuit: qꝛ amat aliud
, res aūt huiꝰ metaphorice ꝛ oīm taliuz
hec est: acceptādo vel appreciādo veriꝰ
est amās amatū φ seipsum ꝛ quiescēdo
in illo: ꝛ hūc itellectū plane dicit hugo
vbi prius. Qui solū inqt appetit aut a
mat seipm despicit in ꝯpatoe illiꝰ quod
amat: ꝛ hoc est qd dicit aug. 14. de ci.
dei. c. vltimo. ciuitatē dei fecit amor dī
vsqꝫ ad ꝯtēptū sui. s. amantis: ꝓ tāto g̃
amans exit extra se: qꝛ qd suū est ꝑuipē
dit in ꝯparatōne amati, ita φ magis ap
petit destrui esse suū φ amati: sed ex hᵒ
non sequitur aliqua circūincessio vel il
lapsus sicut ille arguit. ¶ Prima rō non
cogit: pz ex dictis: qꝛ ꝓcedit ex ratōne il
lapsus istius. Esto etiā φ i btitudine sit
quidā spēalis illapsus: iste nō est eēntie
diuine in hanc essētiam vt eēntia: sz est
essentie diuine vt obiecti btifici in hāc
vt attingētē ipm vt obiectū. attingit āt
ꝑncipalius ꝛ imediatius ꝑ potentiā. ¶ Q
arguit ibi de redundātia: q̄ fit a priori i
posterius non econuerso, nō cogit: quia
nihil ꝓhibet aliquid respectu eiusdem
esse ꝑus ꝛ posterius alio ꝛ alio modo, ꝛ
eo modo q̄ aliqd prius ē pōt illud qd ē
sibi proprium redūdare ab ipso i aliud
quod tali modo ē posteriꝰ: sicut licet eē
redundet in calorem a sbstantia, tn̄ cale
re ecōuerso conuenit sbstantie a calore.
¶ Si ergo esset prioritas eēntie respectu
potētie ꝛ hec redūdantia actus ꝑmi ꝑfi
cientis eēntiam si quis esset fieret in po
tentia: tamen actus secundus qui prio
conuenit potentie redundabit ab ipsa i
essentiam. ¶ Pōt g̃ ex hoc argui opposi
tum sic: illud ē ꝑncipalius a quo aliqd
redundat in aliud: sz btitudo redūdat
in essentiam vt essentia ab ipamet vt ē
potētia: sicut ꝛ attingē obiectum beati-
ficum tali ordine ꝯpetit eēntie ꝛ poten
tie. ¶ 2ᵃ ratio non cogit: loquēdo eni de
perficere formaliť hec est falsa eēntia diuia

p̄ncipalius ꝑficit eēntiā q̄ potētiam: q2
deus vt illabens eēntie nō ꝑficit eā fo2li
ter: ſ3 tm̄ ſicut aliq̄ cā ext̄rinſeca. illabēs
aūt potētie ꝑficit eā tanq̄ cauſa extrin-
ſeca vt obiectum: ⁊ ꝑficit eam fo2liter ꝑ
fo2mā cauſatam que ē operatio attigēs
ipam vt obiectum. ſi aūt loq̄ris de ꝑficē
q̄litercūq3 info2mādo vel alit̄ vt accipi
as ꝙ per illapſum verius ꝑficit aīam q̄
potētiam ſi ꝯcederet/nō ſequit̄ ꝓpoſitū
nam iſtud ꝑficē pertinet ad actū p̄mum
nō eſt ḡ perficere btīficum. ⁋ Et ſi dicas
ſufficit mihi ꝙ ſit veri9 ꝑficē q̄ aliq̄d ꝑ
ficeret actu ſcd̄i: ex hoc enim ſequitur ꝙ
eēntia erit p2icipalius ꝑfecta nobilio2i
ꝑfectōe q̄ potētia: ḡ ⁊ btīudine. vel alī
q̄ erit nobilio2 ꝑfecto q̄ btīudo. ⁋ Rn̄
ſb̄a eſt magis ens q̄cūq3 accidēte. 7. me
taphy. ḡ eēntia angeli vel aīe eſt ſimpli
citer ꝑfectius ſua btīudine inherente q̄
accn̄s eſt: ḡ non ē incōueniēs ꝙ aliq̄ ꝑfe-
ctio q̄ eſt actus p̄mus aīe vel angeli ī eē
ſb̄ſtantiali ſit verio2 ei9 ꝑfectio: q2 inti
mio2 ſit etiam ī ſe nobilio2 ꝑfectio q̄ be
atitudo vel aliq̄ ptinēs ad actū ſcd̄um.
btīudo tn̄ eſt nobiliſſima ꝑfectio ſcd̄a:
ſicut dcm̄ eſt in p̄cedēti ſolutōne: ſed q̄-
cunq3 ſcd̄a eſt aliq̄ p2ima ſimpliciter no
bilio2 in creaturis/vbi ſcd̄a ⁊ p̄ma ſunt
re diſticta. ⁋ Pōt etiā negari illa ꝓpoſi
tio ꝙ deitas ꝑ illapſum veri9 perficit eſ
ſentiam q̄ potētiam: q2 illapſus ī eſſen-
tiam vt eſſētia ē quodāmodo gn̄alis to
ti creature/ſ3 vnicuiq3 ꝓpo2tionalit̄ ſcd̄m
ſuum gradum entitatis: ſ3 ille q̄ ē eēntie
vt obiecti ī potētia ē ſpecial' nature no-
biliſſime/ē ergo aliq̄s illapſus ī potētiā
nobilio2 illo illapſu q̄ eſt in eēntia/3 licet
ille q̄ eſt in eēntiā ad eē ſit principalius
eēntie q̄ potentie/ſicut ⁊ eſſe. ⁋ Sed ꝯtra
hoc arguit: q2 illapſus eēntie vt obiecti
p̄ſupponit illapſum eēntie vt intiman
tis ſe eēntie. illud aūt eſt ꝑfecti9 a q̄ aliō
dependet non econuerſo. ⁋ Rn̄o. nō om
ne prius gn̄atōe eſt ꝑfe9 ꝑfectione. 9. me
taphy. iſta aūt p̄ceſſio illapſus ꝑ intima
tōem ad illapſum in rōne obiecti nō ꝓ
batur p2io2 niſi generatōe: nō enim ē ne
ceſſaria cauſa actiua illi9 poſterio2is: q2
ille ē q̄n ſcd̄us h̄r non pōt ſicut in via.
⁋ Iſtarum duarum rn̄ſionum ad ſcd̄am ratio
nē p̄ma videtur verio2 ⁊ ſatis ſoluit ꝙ
aliq̄s illapſus ſimpliciter ꝑfectio2 non ē
beatificus. ali9 ſimplicit̄ min9 ꝑfectus eſt
btīficus. exēplū. ꝑfectiſſim9 illapſus eſt
in naturā humanā vt ꝑſonalit̄ vnitam
v̄bo: nec tamē ille ē fo2malit̄ btīficus: vt
apparet tertio lib2o diſtin. ſcd̄a. quam-
uis iſte docto2 dicat contrarium vt ibi
dictum eſt. illapſus autem dei tantum
in michaelem: qui eſt ſimpliciter mi-
nus perfectus eſt ſimpliciter beatifi-
cus. ⁋ Tertia ratio ducitur ad oppoſi-
tum quia gratia immediate ꝑficit potē
tiam: nō eſſentiā ſicut dcm̄ eſt li°. 2. di.
26. q2 fo2ma ꝑficiēs actū vt illimitatum
vel indifferēs ad plura indifferenter ꝑfi
cit ipm in o2dine ad alia plura. ſic ſi ali
qua fo2ma ꝑficēt ſolē inquātū eſt illimi
tate actibus reſpectu oīm inferio2um indif
ferent ipm ꝑficeret in o2dine ad vnam
actōem ⁊ aliam/gr̄a aūt non ꝑficit ani-
mam indifferent in o2dine ad intellecti
onem ⁊ volitionē. ſ3 ſolūmodo in o2di
ne ad volitōem p̄mo/ipſa enī eſt p2imo
grata/⁊ nulla alia niſi ab ipa. ⁋ Si inſtet
maio2i ꝓpter illud indifferenter/ſaltem
iſta ē vera ꝙ fo2ma ꝑficiens actū vt illi
mitatū ad plures actōes/nō ꝑficit ipm
preciſe in o2dine ad vnam actionem/q2
ſtatim ſequit̄ oppoſitū ſbi/ſ. ꝙ ꝑficit il
lud vt limitatū ⁊ determinatū ad vnam
actionē/gr̄a aūt preciſe ꝑficit aīam ad i
tellectionē ⁊ volitōem ita ꝙ intellectio
precedens volitōnem non eſt grata/nec
merito2ia: ſequēs aūt non eſt grata niſi
quia eſt impata a volitione grata. ⁋ Si
inſtet mino2i p2ime rationis: q2 eēntia n̄
eſt actiua ſ3 paſſiua mediantib9 iſtis po
tentijs/hoc licet ſit falſum ſaltem de vo
luntate: vt dcm̄ ē in 2°. li°. di. 25/tn̄ pōt
accipi ſimil' maio2 de potentia paſſiua
/nulla fo2ma ꝑficit ſuſceptiuū inquātum
indifferens ad plura q̄ preciſe ꝑficit ipm
in o2dine ad vnum illo2um: gr̄a ē hmōi vt
p2ius/immo nullus habitus videt̄ ꝑficere
eſſentiam niſi vt h̄3 ratōem potentie/ſtā-
dem ſtet in iſta. ⁋ Nulla fo2ma ꝑficit ali
quid inquātū illimitatū vel indifferēs
ad plura q̄ p̄ciſe ꝑficeret ipm ſi eēt det-
minatū ad alterum illo2um: ſed ſi aīa eēt tā
tū/intellectus nō poſſet ꝑfici gr̄a: q2 nec
hr̄e actum gratum: ⁊ ſi habēt actum. ſi
aūt ꝑ impoſſibile eēt tn̄ voluntas poſ
ſet perfici gr̄a: q2 ſi impoſſibile haberet
actum: habēt illū gratum. ⁋ 4ª rō dicit
ad oppoſitū: q2 cui debetur maius bo-
num ei reddēdum ē eo modo quo ma-
gis pōt ſibi eē bonum: ſ3 anime magis
pōt eē bonum btīudo ſi ſit in potentia
q̄ ſi eſſet in eſſentia imediate: ſicut maī9
bonū eſt aīe videre deū ꝑ intellectum q̄
per eēntiam vt eēntia: q2 videre non eſt
natū eſſe bonum eius niſi ꝑ intellectū ſi
cut nō eſt natū eſſe eius bonū hr̄e obie-
ctum btīficum vt btīficū niſi ꝑ potētiam
attingētem ipm ꝑ opationem/ꝙ addit
ibi ꝙ ꝑceptio btīudinis p̄ncipaliter cō
petit potentie videt̄ ꝯcludere oppoſitū
ꝓpoſiti: q2 ꝑceptio obiecti btīfici viden
do ⁊ deguſtando nō eſt accidētalis vel
aduenies btīudini: ſic dicit hug. in au-
cto2itate quā adducit. in his inquit btī
tudo ꝯſiſtit in cognoſcē ⁊ amare bonum
⁋ P2obat etiam rōne: q2 miſeria eēntia
liter includit ꝑceptōem obiecti diſcōue
nientis: loquēdo de miſeria cōpleta q̄ ē
cū pena/p̄ncipalis enī pena q̄ cōſiſtit in
triſticia vt ſup2a dcm̄ eſt di. 41. q. i. ꝑ ſe
ꝯſequitur ꝑceptōem obiecti diſconueni
entis: ḡ ꝑceptio obiecti ꝯuenientis nō ſe
quitur btīudinē: quia tūc beatitudo n̄
eque neceſſario delectaret ſicut miſeria
cruciēt. ⁋ Quod additur de phis nō vi
detur p2obabile contradicere eis in illo
p2imo noto de beatitudine ꝙ conſiſtat
in operatōne vel non/licet enim errauē
rint vel potius non attingerint in q̄ ob-
iecto vel magis ſb̄ qua rōne ſit btīudo
tamen iſtud p̄mum notū in quo ſit per
fectio finalis creature rationalis/an: ſcz
licet in potentia vel eſſentia quo2um di
ſtinctionem habemus ab eis: an etiam
in operatione vel habitu que ſimiliter
habemus ab eis non eſt veriſimile eos
latuiſſe.

Ad queſtionem ergo dico

ꝙ duplex poteſt eſſe intellectus queſtio
nis vnus ſupponendo ꝙ alia ſit ꝑfectio
eſſentie ⁊ alia potētie/que illarum ſit p̄n-
cipaliter btīudo: ⁊ ſic videt̄ p2edcā opi
nio dicē ꝙ ille illapſus qui ē in eſſentia
vt eſſentia qui eſt quodammodo p2io2
operatione que eſt ꝑfectio potētie ſit p̄n
cipaliter beatitudo. ſcd̄m hunc intelle-
ctum dico: ꝙ beatitudo non conſiſtit
p2incipaliter in eſſentia: quia nihil qd̄
perficit eſſentiam vt eſſentia eſt diſtin-
cta qualitercunq3 a potentia poteſt eſſe
niſi actus p2imus: ⁊ fo2te nullus habi-
tus/nihil autem tale poteſt eſſe p2inci-
paliter beatitudo: immo contradictio-
nem includit beatitudinem eſſe ſine ope-
ratione: non ſic actum p2imum eſſe ſi-
ne quocunque actu ſecundo. ⁋ Alius
intellectus queſtionis poteſt eſſe talis:
ponendo ꝙ eadem ſit perfectio ⁊ vnica
eſſentie ⁊ potentie in qua vnica conſi-
ſtit beatitudo/an illa vnica p2incipali-
us perficiat eſſentiam vel potentiam: ⁊
in p2imo intellectu fuit comparatō du
arum perfectionum perficientium eſſē-
tiam ⁊ potentiam que illarum ſit p2in
cipalio2. ⁋ In ſecundo fit comparatio
eiuſdem perfectionis ad duo ſuſcepti-
ua/quod illo2um p2incipalius perficia-
tur illa perfectione. ⁋ In illo ſecundo
intellectu videret diuerſimode rn̄dēdū

ſm diuerſas opiones de potētijs/ q2 ſi
ponant eēn̄tia ipſe potētie eē p̄ncipali
us ſit id per qđ aliud ⁊ nō econuerſo/ ⁊
per qđ/poſſit accipi eq̄uoce p cā poze ⁊
remotioze/vel p cā poſterioze ⁊ imedia
tioze/p⁹ p̄ncipalius eēntia perficitur ꝙ
quecūqȝ potētia perficiatur/ 2ᵒ nō: q2
eēntia eſt remotioz cā reſpectu cuiuſcū
qȝ/cuius potentia eſt cā/ſed potētia pro
pinquioz/q2 tn̄ illaȝ opinionē nō credo
eſſe veraȝ ſicut dictū eſt diſ.16.ſcđi/ nec
ēt clarū eſt ꝙ idē ſit p̄ncipalius reſpectu
eſſe/⁊ cuiuſcūqȝ perfectionis ꝯñtis eſſe.
/ſiquidē aliquid poteſt eſſe cā alicuius i
eſſendo/⁊ tamē illud aliud per nullā ali
am cām recipit/imo ſi eēt incauſatum
reciperet/ſicut deus eſt cā trianguli in eſ
ſendo.tamē ſi triangulus eēt incauſat⁹
ſeipſo habere tres ⁊c. ⁊ hoc maxime ve
rum eſt vbi nō eſt proceſſus in eodē or
dine/putā ſi vnū ſit prius in ordine acti
ui/⁊ poſtea ſcđm eſt prius tertio in ordi
ne paſſiui/in eodē etiā ordine nō tenet
niſi ſit prioritas eſſentialis/ſic intelligē
do ꝙ incōpoſſibile ſit ꝙ ſcđm ſit prius
ad tertiū niſi primū ſit prius ad ſcđm ⁊
ad tertiuȝ ſicut in cauſis efficientib⁹/pȝ
vbi poſterioz poteſt efficere ſine prioze
/q2 prioz nō eēt eſſentialiter vel neceo p̄
oz/in propoſito autē in ratōe receptiui
nō ſit talis prioritas eēntialis in recipiē
do eēntie ad potentiā/q2 ſi imediatū re
ceptiuuȝ poſſet per ſe eſſe ſine mediato
poſſet per ſe recipere illo nō recipiente.
/nec mediate nec imediate/ ypotheſis ēt
eſt neceſſaria/ſupponēdo illā ypotheſiȝ
neceſſariā multis ꝙ diſtinctorū in enti
tate abſoluta alterutrū poteſt eē abſqȝ
cōtradictione ſine altero/ videtur ergo
ꝙ ſi illa opiō eēt probabilis nullo tam
modo eēt concedendū ꝙ eſſentia prin
cipalius recipit operationē ꝙ potentia
/ His ḡ ⁊ alijs opionibus de potentijs
pretermiſſis ⁊ equiuocationibus eı⁹ qđ
eſt p̄ncipali⁹/dico ꝙ illud ſimplr eſt p̄n
cipali⁹ reſpectu. a.qđ quocūqȝ alio per

poſſibile vel ipoſſibile circūſcripto eodē
mō ſe hꝫet ad.a.nihil autē alio ipſo cir
cūſcripto ſic ſe hꝫet ad.a. Iſta rō ꝓbat
ex rōe p̄mitatis/q2 p̄ᵐ ad aliqđ eſt q̄ cir
cūſcripto nihil eſt tale ad aliud./quolȝ
ēt alio circūſcripto ipm̄ eodē ſe hꝫ ad il
lud./⁊ p̄ᵐ ſimplr̄ ē principalius ſimplicit
/hac pro maioze declarata/nunc ēt ſiue
potētia ſit perfectio vnitiue contēta i eſ
ſentia/ſiue ſit pars eēntialis ipſi⁹ eēntie
/ſiue aliter ſic vel ſic ſe hēat ſm diuerſas
opiones/eēntia nō recipe[re]t beatitudīeȝ
circūſcripta potētia p[o]ſſibile vel im
poſſibile/eēntia autē circūſcripta p poſ
ſibile vel ipoſſibile potētia reciperet eā
ḡ eo mō quo eſt ibi poſſibilis p̄ncipali
tas re vel rōe/potētia principalius reci
pit/⁊ per ꝯñs beatitudo eā prius pficit.
mioz probatur ex precedenti ſolutione
q2 beatitudo conſiſtit in operatiōe ſm
illā opionem/operatio autē perficeret
potētiam ſi ſola eēt ſine eſſentia/eſſenti
am autē nullo modo ſi ſola eēt ſine po
tentia. / Si iſti probationi minoris in
ſtetur per hoc ꝙ nullū accidens perficit
aliud accidēs/ſed ſolum ſubſtantiam/lȝ
vnuȝ accidens prius ꝙ aliud.iuxta illō
Ariſto.4. metaphyſice.nō eni accidēs
accidenti accidit/niſi q2 ambo eideȝ ac
cidunt/⁊ poſt/nihil eniȝ hoc magis illi
/ꝙ illud accidat huic/ Si ergo poten⁹ eſt
accidens eſſentie q̄uocunqȝ per poſſibi
le vel impoſſibile eēt ſine eſſentia/non
poſſet recipere accidens.eſſentia autem
poſſet recipere accidens mediatum ſiue
poſterius/licet nō reciperet prius. quia
ipſa eſt receptiua vtriuſqȝ etiam imedi
ate in ratione ſubiecti. / Huius inſtan
tie vt dixi minorem.ſ.ꝙ potentia ſit ac
cidens non reputo veram/eſto tamē/ſȝ
maioz eſt falſa/ſicut dictum eſt libro.3.
diſtin.9.q.2.⁊ patet per Auic.2. meta
phyſice ꝙ velox ⁊ tardum ſunt paſſio
nes motus/⁊ curuū ⁊ rectum paſſiōes
linee/⁊ per rationē/q2 quicquid p ſe 2ᵒ
mō cōuenit alicui ē accidens eı⁹/ſnȝ in

illo modo ſubiectū ponit in diffinitōne
predicati tanꝙ additū qđ nō cōpetit re
ſpectu accidētis niſi de ſbiecto ſuo/ mul
ta aūt ſunt accidētia que per ſe ſecundo
mō inſunt accidētibus ⁊ nulli ſubſtātie.
/ſicut patet de omnibus paſſionib⁹ ſcien
tiarū mathematicaȝ/quarū nulla ē de
ſubſtātia aliq̄ ut de p̄mo ſubiecto. / Q
aūt adducūt textū Ariſtotelis neceſſe ē
exponi.quia ſi precīſe intelligat.q2 duo
accidētia accidunt eidem ſubiecto/ideo
vnum accidit alteri/ſequit ꝙ ita ſuꝑfici
ei accidet albedini ſicut albedo ſuꝑficiei
/Idem ſequit ex ſecūda aucte nihil mai⁹
hoc illi accidit ꝙ illud huic/ Eſt ḡ intel
lectus eius nō de accidētibus ordinatis
quorū alterū eſt ratio recipiendi alterū
/ſed de accidētibus diſpatis de q̄bus exē
plificat:ut albū ⁊ muſicū/Iſtud aūt ſuf
ficit ad ꝓpoſitū ſuū ibi uolentis ꝙ non
pōt eſſe ꝓceſſus in infinitū in p̄dicatio
nibus p accidens. ſicut expoſui alibi in
tentionem eius.

Ad argumēta Ad p̄muȝ maioz poſ
ſet concedi de pfectibilibus ⁊ pfectoib⁹
eiuſdē ordinis/nō aūt comparando pfecti
bile a pfectōe vnı⁹ ordinis ad pfectibile
pfectione alterius ordinis/⁊ intelligo h
pfectiones alterius ordinis actū primuȝ
/⁊ actū ſecundū/⁊ ſic inferēdo/ nō ſequit
niſi ꝙ eſſentia ſi habeat aliquaȝ pfectio
nem que ſit actus primus/illa erit pfecti
oz quacūqȝ pfectione que eſt actus ſecū
dus/beatitudo aūt nō eſt ſimplicit nobi
liſſima pfectio/ ſed nobiliſſima int actus
ſecundos./ Aliter ⁊ quaſi redit in idem
ꝙ ſimplicit nobiliori pfectibili corrñdet
nobilioz pfectio.verū eſt in illo ordine
pfectionū que reſpiciūt illud pfectibile.
beatitudo aūt nō reſpicit eēntiā ut eſſen
tia eſt p primo pfectibili.ſi aūt cōpares
ordinē pfectionū ad ordinē pfectibiliū.
/Cōcedo ꝙ pfectibili ſimplicit nobiliori
correſpondet pfectio ſimplicit nobilioz
intrinſeca uel extrinſeca/ſed determina

te de extrinſeca nō opoztet concedere ſi
iſtud ſub ea rōne ſub q̄ eſt nobiliſſimuȝ
pfectibile nō eſt capax pfectiōis accn̄tal
/ſicut eſt in ꝓpoſito/etiaȝ de pfectione ac
cidentali que eſt habitus que nō pficit
eſſentiā ut eſſentia eſt. ⁊ multo magis d
pfectione accidentali q̄ eſt opatio./ Ad
2ᵐ concedo ꝙ ſi potētia poſſet p ſe eſſe
poſſet pfici ab opatione ⁊ eēntia nō poſ
ſet pfici ſine potētia/ ⁊ ideo argumentū
bene cōcludit cōtra eos qui dicūt poten
tiam eſſe aliud realiter ab eēntia/ad nos
aūt nihil qui dicimus ꝙ idē re ſub vna
ratione eſt eſſentia/ ⁊ habet pfectōnes q̄
ſūt actus p̄mi/ſub alia ratione eſt potē
tia/⁊ hꝫ pfectiones que ſūt actus ſecūdi
/nec dico illas rōnes alias eſſe cauſatas
tm̄ per actū intellectus:ſed ex natura rei
ſicut dictū eſt in qōne de potentijs anie.
/ Ad 3ᵐ dico ꝙ nō eſt incōueniens cōce
dere naturā intellectualē beatificari per
accidēs/hoc ē nō primo/ſiue nō imedia
te/⁊ hoc loquēdo de primitate ſiue ime
diatione p rōnem/licet ſit incōueniens
dicere ꝙ beatificet p accidēs/loquēdo d
accidente reali aliq̄ mediante./ Contra
iſtas rñſiones/non minus nobilis eſt rō
ſm quā deus eſt beatus ꝙ iſta ſm quā
beatificat/beatificat aūt ſub rōne eēntie
/ḡ ſub nulla rōne min⁹ nobili beatificat
/rō potētie eſt min⁹ nobilis./ R̄ꝭ.loquē
do de rōne fundamētali ſm quā beatifi
cat/verū eſt ꝙ illa nō eſt minus nobilis
rōne fūdamētali ⁊ formali ſm quā bea
tificat/loquēdo aūt de rōne formali ꝓ
xima ſm quā beatificat ⁊ formali ſcđm
quā beatificat que ſm aliq̄s eſt rō veri
⁊ boni/adh̄ nō eſt maioz nobilitas hinc
ꝙ inde/ſed ponēdo tertio mō ꝙ ſm rō
nem eſſentie beatificet obiectiue/nō tn̄
fundamētaliter/ſed formalit/ beatificet
aūt imediate ſm rōneȝ intellectus ⁊ vo
lūtatis/cōſequēs eſt dicere ꝙ ſm rōneȝ
nobilioreȝ imediate beatificet quā ime
diate ſit beatus/nec hoc eſt incōueniens
ꝙ aliquid ſcđm rōnem minus nobilem

recipiat perfectionem secundam quam
sit perfectum perfectione prima.

Ad primã questio'
nem. primo de re. secundo de nomine.
de re sit hec prima cõclusio. inter omia
nature itellectuali appetibilia aliquod
essentialiter τ simpliciter est supremum
¶ Hoc probat. quia si in appetibilibus
est ordo essentialis/τ in tali ordine non
est ire in infinitũ/ut probatũ est li. pmo
di. 2. q. i/g͠ propositũ habet/si nõ est ibi
ordo essentialis/iterũ habet propositũ.
/quia quodcũqȝ datũ est essentialiter su
premũ: sic φ nihil est eo essentialiter su
perius/sed ista ypothesis est falsa/quia
ut ostensum est ibi/nullus pcessus in or
dinatis accidentalit põt pcedere in infi
nitum/uel p cõtinuã diuersitatẽ/nisi in
uirtute alicuius essentialiter supioris to
ta illa diuersitate/Et sequit correlariũ
φ illud est infinitum/quia cuicunqȝ nõ
repugnat infinitas illud nõ est simplicit
supremũ nisi sit formaliter infinitũ/ap
petibili uel volibili nõ repugnat infini
tas/cũ illud uel sit pfectio simpliciter/ul
cõcomitet conuertibiliter aliquã perfe
ctionem simpliciter/quia competit toti
enti/τ quodcunqȝ tale est pfectio simpli
citer/perfectioni autẽ simpliciter nõ re
pugnat infinitas/quia tũc in aliquo pu
ta simpliciter infinito esset simpliciter
melius nõ ipm φ ipm/qd est contra ra
tionem pfectionis simplicit. pȝ. mono.
14. τ. 15. ¶ Ex isto aũt correlario põt ecõ
uerso inferri cõclusio prima/quia si ali
quod appetibile uel uolibile potest esse
infinitum: τ infinitũ non potest excedi.
ergo aliquod potest esse volibile simpli
citer supremũ/τ si potest esse/ergo est. q2
si nõ esset τ posset eẽ/nõ posset esse nisi
ab alio in essentia/τ ita nõ esset simplici
ter supremũ in aliqua pfectione simpli
citer/¶ secunda cõclusio supremũ appeti
bile uel uolibile/τ solũ illud cuilibet na
ture intellectuali simpliciter propter se
est volendũ/Expono qd est simplicit p
pter se volendũ/s. cui repugnat ex natu
ra eius φ sit ppter aliud volendũ/vnõ
si appetitus sensitiuus aliqd appetit p
pter se ita ut nõ ppter aliud/hoc est fm
qd/q2 ex impfectione potẽtie nõ potenti
illud appetere ppi aliud/nõ aũt ex pfe
ctione obiecti cui repugnet appeti ppi
aliud. ¶ Aliud expono. cuicũqȝ nature
intellectuali eẽ volendũ/τ cuicũqȝ volũ
tati ad ppositũ ꝯuertunt/q2 hre volũ
tatẽ/τ eẽ naturã intellectualẽ ꝯuertunt.
¶ Ad pbationẽ g͠ hu9 2e cõclusionis ar
guo sic. cuicũqȝ supmũ uolibile est obm
volibile/ei illud solũ est simplicit ppi se
volendũ/sȝ cuicũqȝ volũtati supmũ uo
libile τ obm volibile/g͠ τc. maior pbat
q2 int volibilia aliqd ẽ ppi se volendũ
q2 si qõlibet ppter aliud erit pcessus in
infinitũ: nullũ etiã erit supmuȝ/q2 ppi
aliud volendũ min9 ẽ volendũ φ illud
ppter qd volendũ/ex pmo posteriorũ.
g͠ si aliqd ẽ simplicit supmũ volendũ ex
pma/illud est simplr ppi se volendũ/lo
quẽdo ex pte obiectorũ/τ ex h sequit φ
cuilibet sit ppi se volendũ/cui illud est
obm volibile/q2 uel nulli/uel oi/uel ali
cui/nõ pmũ/ex pbato/nec 3m/q2 nõ est
maior rõ q̃re alicui magis φ alij. ¶ Pro
bat etiã idẽ a posteriori/q2 τsi in ptãte
volentis sit velle h uel illud/nõ tñ est in
ptãte ei9 qd sit volenduȝ/τ maxie qd sit
sũme volendũ/h eni pcedit omnẽ deter
minationẽ cuiuscũqȝ volũtatis/g͠ ad qd
cũqȝ cõpet semp remanet illud ppter se
volendũ/τ hinc ẽ φ ẽ huic volendũ/q2
huic volibile. ¶ Breuit etiã pbat istud
applicãdo ad voluntatẽ/sicut τ de volẽ
do in se: q2 cuilibet volũtati ẽ aliqd vo
lendũ/cũ q̃libet volũtas possit aliqd re
cte velle/τ nõ nisi sibi uolenduȝ. τ nulla
põt aliqd sibi volẽdũ uelle ppter aliud
τ aliud/τ sic in infinitũ. ¶ Probat etiaȝ
illud de pasione. s. φ solũ illud sit respe
ctu voluntatis ppter se volenduȝ/quia
nulli alteri repugnat φ propi aliud ap

petat cũ non sit simplicit supmũ appeti
bile/τ minus bonuȝ possit recte appeti
ppter maius bonuȝ/minor pbat. q2 q̃
cunqȝ volũtas respicit p obiecto volibi
le sb rõne cõissima: q2 ẽ potẽtia imalis.
τ p ꝯñs respiciẽs totũ ens uel aliqd eq
lis ambitus cũ ente. ¶ 3a cõclusio/ nulla
nã intellectualis ultimate τ cõplete pfi
citur nisi hñdo supmuȝ appetibile/τ h
pfecte fm modũ possibilẽ sibi hñdi illd
hoc pbat ex secunda/q2 nã intellectual
nata ẽ ultimate τ maxime pfici τ in eo
solo qd est sibi propter se volendũ/g͠ nõ
põt ultimate pfici nisi illo habito sicut
est possibile ab ea haberi/pbat etiã con
clusio tertia/quia eo nõ habito manet
natura volitiua impfecta. ¶ 3o pbat cõ
clusio ex medio vniuersaliori/quia i hñ
tibus quẽcunqȝ appetitũ siue aialẽ siue
etiã naturalẽ nõ habet ultimata pfectio
nisi habito eo qd tali appetitu propter
se appetit/vnde impfectionẽ aliquã hȝ
graue extra centrũ: τ appetitus sensitiu9
carens sũmo cõueniẽte. ¶ Intelligenduȝ
tñ circa istã conclusionẽ φ in entibus est
aliqua pfectio prima/aliqua secũda uel
quasi secũda/prima est quãdo nihil de
ficit pertinens ad primũ esse rei. s. essen
tiale/secunda quãdo nihil deficit perti
nens ad esse secũduȝ/hec etiã pfectio se
cunda quedã est intrinseca/nec cõiungit
cũ pfectiuo extrinseco/quedã aũt sic est
intrinseca φ in hoc pficit q2 cõiungit p
fectiuo extrinseco/nec mirũ φ aliqd pfi
ciatur in extrinseco/q2 attingẽdo extrin
secũ τ maxie si est pfectius se hȝ ulterio
rem pfectionẽ φ posset hre in se τ ad se
/isto enim mõ ignobiliora pficiunt in no
bilioribus/nõ essendo illa realit nec ha
benda illa formalit inherẽtia/sed attin
gendo illa/τ sic hñdo mõ sibi possibili
hñdi/vñ cui9 appetit9 est respectu igno
bilioris φ sit natura ipsa/illud nõ pficit
in extriseco nisi fm qd/in nobiliori etiã
licet sit aliqua pfectio appetẽtis ignobi
lioris/nõ tamẽ supma extrinseca/si aũt
in aliqua natura pficiat in nobiliori se
nõ supma/necesse ẽ dare aliquã naturã
que imediate pficiat non nisi in supmo
pfectiuo extrinseco/quia nõ est pcessus
in infinitũ in pfectibilib9 τ pfectionibus
supma g͠ saltẽ pfectibilis natura nõ pfi
cit nisi in supmo pfectiuo extrinseco/to
ta aũt natura intellectualis est fm illaȝ
rõnem suprema: sicut pȝ ex secũda ꝯclu
sione/nec oportȝ fm ordinẽ naturaȝ eẽ
pfectiua extrinseca cõpletiue pficientia.
/sed sufficit φ pfectiones intrinsece secun
de/coniungentes cũ pfectiuo extrinseco
correspondeant gradib9 pfectionũ pma
rum/licet aũt in substantijs pfectio pri
ma sit simpliciter nobilior quacunqȝ p
fectione secunda intrinseca/tamẽ nõ est
ultimata pfectio/q2 ipsa habita adhuc
expectat τ appetitur ulterior perfectio.
/secunda etiã τ si non in se formaliter: ta
men ut imediatius coniungit pfectiori
/est quodãmodo appetibilior pfectio p
fectione prima/inquantum est immedia
tum aliquid appetibile extrinsecuȝ/qd
magis appetit φ esse propriũ intrinsecũ
¶ specialiter tamẽ istud est uerũ de uolun
tate/quia quicunqȝ alius appetitus ap
petit extrinsecũ ppter naturã cuius est
appetit9/ideo nõ coniũgit alicui simplr
appetibiliori φ sit esse nature cuius est.
/voluntas aũt amat aliquid nobilius se
τ plus φ naturã cuius est/τ ideo cõiun
git appetibiliori τ in se/τ sibi φ sit natu
ra cuius est. ¶ Ista ergo cõclusio saltẽ de
voluntate non tantum uera est quan
tum ad hoc quod dicit ultimate perfici
/sed etiam perfectione maxime appetibi
li perfici/τ perfectione etiaȝ maxime lo
quendo de extrinseco perfectiuo/τ par
ticipatiue de intrinseco inquantum con
iungit illi extrinseco. ¶ Sicut perfectuȝ
distinguit ita τ bonũ/vnd licet qdcũqȝ
ens sua entitate sit bonũ bonitate pma.
/nõ tñ bonitate secunda/τ de ista pcipue
videt boeti9 tangẽ in libello suo de ebdo
madibus ubi vult φ bonitas sit accidẽs

⁊ ꝙ res non in eo ꝙ sunt: bone sūt. Istā aūt secundā bonitatē sic signans exprimimus huic rei bene est. vnde iuxta tertiam ꝯclusionē ptꝫ ista ꝙ nulli uolūtati ultimate ⁊ cōplete bn̄ ē nisi habito illo qḋ est sibi ꝓpter se volenḋ ⁊ h̄ pfectōne eo mō quo possibile est haberi.

De secundo

scilicet de nomine beatitudinis h̄ supponit notū apḋ phos loquētes de ea ꝙ beatitudo est bonū sufficiēs excludens. s. defectū uel indigentiā ē bonum pfectū uel cōpletū excludens impfectionē seu diminutionē. est bonū ultimatū excludens tendentiā ⁊ ordinabilitatem ad aliud cōpleti⁹ bonū. est bonuꝫ q̄ habito cōplete bn̄ est hn̄ti. h̄ mō miseria cōpleta est indigētia firmata. est etiā carētia pfectōis secūde. ⁊ in hoc diminutio boni secūdi. ⁊ etiā exclusio illius qḋ propter se amaret si haberet. tandē misero cōplete male est. licet aūt sufficientia pfectio cōpletio ⁊ bonitas possint pertinere ad entitatē primā rei uel secundaꝫ. possint etiā includere tam illa que pertinent ad entitatē primā uel secundā. tam quia sufficiēs ē alicui sufficiēs ac ꝓpter hoc p̄supponit illud cui sufficiat: cōpletio etiā cōplet illud qḋ iam p̄cessit qḋ sine eo esset q̄si uacuū seu nō plenū. perfectuꝫ etiā excludit defectū qui est carētia eius qḋ natū est inesse. bene esse etiaꝫ nō cōuenit alicui nisi iam existēti p aliquid quasi supadditū. ideo hec omnia magis ptinent ad pfectionē secundā ꝙ̄ primā. quia etiā ultimate ⁊ cōplete nō pficitur aliquid nisi extrinseco pfectiuo. qḋ natū est sic p̄fici. ideo hec magis ptinet ad pfectionē secundā inquantū cōiungit cuꝫ perfectiuo extrinseco. ¶ Ex his posset distingui beatitudo ī simpliciter ⁊ ſm q̄d. ut illa sit simplicit̄ beatitudo que est pfectio secūda imediate cōiungens obiecto siue extriseco pfectiuo nobilissimo. ſm quid aūt cōiungēs obiecto minus nobili pfectiuo. ⁊ siquidē nobiliori ipsa nā q̄ cōiungit. magis accedit ad rationē beatitudinis simplicit̄. si aūt min⁹ nobili magis recedit ab ea. ¶ Posset etiā distingui aliter hoc nomē beatitudo. quia potest accipi ꝓ cōiunctōe ad pfectiuū extrinsecum. uel pro fundamēto proximo illius cōiunctionis. siquidē a relationib⁹ possent fieri plurime denomiatiōes ordine quodam ⁊ abstractiones ab illis denominatis.

Ad questionem

ergo dico ꝙ beatitudo cōsistit in operatōe uel ēntialiter si beatitudo accipiat ꝓ pfectiōe que est rō cōiunctionis ad obiectū beatificū uel proxime fundamētalit̄ si beatitudo accipiat ꝓ ipsa cōiunctiōe. ita ꝙ excepta relatione ad obiectū beatificuꝫ ultimata pfectio intrinseca beati ⁊ ꝓxima obiecto beatifico est opatio. ¶ Hoc ꝓbat quia nulla pfectio intrinseca beati est beatitudo nisi ꝓ quanto imediate cōiungit pfectiuo extrinseco qḋ est obiectum beatificū. sed excepta relatōe imediatissimū cōiungens est operatio. ergo ⁊c. maior patet ex p̄mo articulo. quia non pōt alicui esse cōplete ⁊ ultimate bn̄ nisi habendo illud qḋ est sūme volendum. illud est pfectiuū extrinsecū uel quasi extrinsecū. quasi dico ꝓ deo ubi obiectuꝫ beatificū est idem cū ipso beato. nō aūt habet pfectissime illud sūme uolenduꝫ nisi imediate cōiungat illi. beatū esse est sūme sibi bene esse. ex secūdo articulo. ergo nullius beatitudo consistit in aliq̄ nisi quo perfectius ⁊ imediatius ꝯiūgit illi sūme uolendo. minor probat. quia nec essentia nec potentia cōiungit illi extrinseco pfectiuo. nisi per operationem que talis perfectio intrinseca est. ꝙ̄ tamē non sistit in se ⁊ ad se. sed per se tēdit in obiectum imediate excludēdo quācūq3 formam absolutā mediam.

Ad argumenta

Ad primuꝫ dico ꝙ illa nō ē diffinitio bti. sꝫ descriptō ⁊ verior ceteris improbatis. quia est per necessaria cōcomitātia beatū. nō sic alie descriptiones improbate ab Aug. nō ḡ pōt inferri abstractū de abstracto. quia talis ꝯnīa nō tenet nisi qn̄ in antecedente est p̄dicatio cōcreti de cōcreto p se primo mō. ¶ Potest dici alit̄ ꝙ quicq̄d vult nō accipit ibi diuisiue ꝓ volitis formaliter. sed pro aliquo vno in quo sūt vnitiue oīa recte volita: ut sit sensus. beatus est qui habet pfecte 2[m] modū sibi possibilem aliqḋ obiectū propter se volendū in quo habet vnitiue ⁊ eminent quicq̄d pōt recte velle. ⁊ ex illo intellectu concluditur ꝓpositū. quia p opationē habꝫ h̄ mō q̄cq̄d vult. ¶ Ad auctēꝫ boetij oportet exponere. uł ꝙ hoc nomē beatitudo est equiuocū. uel ad pfectionē finalē seu cōpletiuā extensiue. siue intēsiue acceptā ⁊ ista est descriptio beatitudinis accepte ſm totalitatē extēsiuā. uel oportet dicere si accipiat pro totalitate intensiua ꝙ ē status pfectus aggregatōe omniū bonorum in vno bono eminenter ⁊ vnitiue cōtinente. uel si in illo nō est aggregatio ꝓpter simplicitatē: tunc 3[o] aggregatiue debet intelligi tanꝙ̄ p̄cedens uel cōcomitans illū statū perfectū. non aūt de eius essentia. ¶ Ad 2[m] patet ex distīnctōe posita in secūdo articulo ꝙ nomē beatitudinis pōt accipi pro relatione ꝯiunctōis uel pro fundamēto ꝓximo illius ꝯiunctionis. ¶ Et cōfirmationē concedo ꝙ q̄cūq3 forma siue pfectio secūda in creā que tamē est pfectio absoluta absq3 contradictione pōt esse sine relatione cōiunctionis ad obiectū beatificuꝫ. si tn̄ h̄ ponat talis rō beatitudinis intrinsece ꝙ nō posset esse sine ꝯiūctione ad obm̄. sequitur ꝙ beatitudo uel sit relatio uel includat absolutū ⁊ relationē. Si enim beatum esse q̄dditatiue est sic habere obiectum beatificū. ergo beatitudo est talis habitio. talis aūt habitio illius obiecti uel includit simul absolutū ⁊ respectū. uel essentialiter dicit respectū ⁊ necessario connotat absolutū. quia si essentialiter diceret absolutū nō necessario cōnotaret respectuꝫ qui est posterior absoluto. ¶ Ad tertiū dicet inferius in q̄ōne de securitate. ¶ Ad quartū cōcedo ꝙ beatitudo nō cōsistit in actōe de genere actionis. quia illa non est simpliciter pfectio agentis: ut ꝓbatur. operatio aūt nō est actio talis. sed actio equiuōce accepta. ut dictū est li. i. di. 3. q. i. ¶ Ad confirmationem primā patet per idē. quia mutatio illa de nō beato ad beatū non est de nō agente ad agentē. sed de nō operante ad operantē. ¶ Ad secundā cōfirmationem dicit quidaꝫ ꝙ in actu duo sunt. s. substātia actus ⁊ forma a qua habet pfectionem ipsius ſm substantiā. principium est natura uel potētia. sed ſm formam principiū eius est habitus. si ergo ille sit acquisitus totaliter nostri actus causa erimus. si aūt infusus pfectio erit a causa exteriori que causat habitū. ac⁹ aūt noster non ponit beatitudo nisi rōne sue pfectōis. iō nos nō sum⁹ nr̄e btitudinis cā. sed de⁹. ¶ Cōtra h̄. prius ēntialiter nō pōt dependere ab aliq̄ cā a qua nō depēdeat poster⁹ ēntialit̄. Actus ē prior ēntialiter sua forma. Alioq̄n illa forma nō p̄exigeret actū ad sui esse. ḡ si forma illa sumus cā substantie dependebit illa forma a nobis. ⁊ nō nisi in aliq̄ genere cāe. quia nihil videt̄ dependere essentialiter ab eo qḋ nō est aliqua causa eius. loquēdo de actu primo quocūq3. ¶ Preterea illa forma non est nisi aliq̄ cōditio ipi⁹ actus. potentia aūt que elicit actū non dicit ipsum nudū. sed cū tali uel tali cōditione seu circūstantia. ḡ est causa non tantū substantie actus. sed etiā illius forme actus. ¶ Preterea ꝙ habitus sit causa distincta a potētia ⁊ alicui⁹ distincti a potentia nō videt̄ ꝓbabile. tum quia non est nisi causa secunda respectu potētie. causa aūt secūda ⁊ prima nō habēt distinctos effectus sibi proprios. q2 tūc respectu neutrius esset hec prima ⁊ illa

secunda/tum quia iste effectus proprius
habitui esset necessario forma absoluta
si re⁹ nō est p se termin⁹ agētis uel actio
nis/nō est aūt ꝓbabile actionē formatā
hoc modo/quia attingentē obiectū bea
tificū icludere duo absoluta. ¶ Est ergo
alia responsio ꝙ beatus est causa actiua
respectu btitudinis sue quantū ad illud
absolutū qd̄ est in beatitudine. ⁊ hoc si
uolūtas sit causa actiua sue volitionis
beatifice/de q̄ inferius. di. 49. q. 3. ¶ Ad
quartū cōcedo ꝙ actus ille est simplicit̄
pfectior habitu/etiā in ratione pfectiōis
finalis/q² imediatius attingens obiectū
⁊ in ratione etiā pfectionis formalis/q²
tāta pfectio nō posset cōpetere habitui
tali in sūmo/quanto actui tali in sūmo.
¶ Ad pbm ergo/ꝫ. phopus dico vno mō
ꝙ intelligenda est illa cōsideratio ceteris
parib⁹/vnde ipse vult in principio libri
ꝙ nō cōsiderat in multū distantib⁹. i. in
habentibus multas differentias/sed in
his que solam illā differentiā habēt ad
quā cōsiderat/vniuersaliter cōsideratio
nes sue tenēt/⁊ tūc minor est falsa. habi
tus ⁊ actus in hoc solo distinguunt. s. p
manentius uel diuturnius ⁊ minus diu
turnū. ¶ Est ⁊ alia rn̄sio in proposito ꝙ
actus ille est eque diuturnus cū habitu
/⁊ ex parte potentie/⁊ ex parte obiecti/⁊
ex parte nature hui⁹ ⁊ illius. ¶ Ad secū
dam ꝓbationē pꝫ alibi libro pmo. di.
17. de causalitate ꝙ habitus nō ē causa
actus/nisi partialis/nō est aūt incōueni
ens cām partialē equiuocā esse minus
nobilē suo effectu/⁊ maxime de partiali
secundaria/licet causa totalis equiuoca
uel partialis principalis sit nobilior suo
effectu. ¶ Breuiter sic beato est simplicit̄
pfecte bene/nulli ē sic bene/nisi in simpli
citer pfecto bono/pfecte habito ut ē sibi
possibile/nulli aliū ab illo pōt sic esse bn̄
in illo/nisi immediate attingendo illud.
illud nō pōt attingere nisi per operatio
nem/ergo in ista attingētia imediata illi
us boni seu in cōiunctione imediata ad
illud bonū cōsistit beatitudo cōpletiue.
¶ In ipsa aūt opatione tanꝙ in ꝓximo fū
damēto/prima ꝓpositio pꝫ. quia beati
tudo est perfectio rei secūda/nō prima.
/q² res perfectior fm̄ pfectionē primā ⁊
sola illa pōt esse miserior/perfectō autē
secunda ꝓprie exprimit p hoc qd̄ est bn̄
esse/Nā bene esse psupponit bonitatē p
mam alicuius cui bene sit. vltra in pfe
ctionib⁹ secūdis ē ordo/sicut ⁊ in pmis.
/q² corrn̄dentia illarū ad illas/⁊ iterū in
pfectionibus secūdis cuiuscūq; eiusdē ē
ordo/ita ꝙ aliqua est ultima/citra quā
ipsum est impfectum pՙuatiue/quia na
tū recipe ulteriorē/sed ultima sui habi
ta/si nō est simpliciter ultima: remanet
impfectū negatiue/quia carēs pfectōne
licet nō nata recipi in ipso/ad excluden
dum pfectionē secunda eiusdē addit per
fecte/ad bene/ad excludēdū aūt ulterio
rem pfectionē secundā simpliciter saltē
in genere/addit ad pfecte bene simplicit̄
/ita ꝙ beatitudo dicit perfectionem secū
dam excludentē impfectionē/⁊ priuati
uam ⁊ negatiuam tanꝙ perfectio secun
da suprema saltem in genere. ¶ Secūda
ꝓpositio patet. quia illud qd̄ potest ha
bere illud bonū si nō habet non est sibi
perfecte bene/sed imperfecte priuatiue.
/si autē non potest habere/ergo non est
sibi perfecte bene: sed impfecte negatiue
¶ Tertia probatur ex tribus cōclusioni
bus primi articuli/quia tota natura in
tellectualis nata est sic habere illud bo
num/⁊ imperfecta est nisi sic habeat. na
tura autē non intellectualis tanꝙ inferi
or si non est nata sic habere illud/ergo
remanet imperfecta nō priuatiue sed ne
gatiue. hoc est ex impfectione nature.
¶ Quarta propositio probat. quia nul
la perfectio secunda est in natura intelle
ctuali per quā imediatius attingat bo
num perfectū ꝙ per operationē/que fm̄
se uidet esse nō sui gratia/sed gratia ob
iecti/perfectio aūt pma nō attingit nisi
mediante perfectione secūda.

Trum beati

tudo per se ꝯstat in plurib⁹
operationibus simul/ꝙ sic.
Aug. 13. de trini. c. 5. beatus ē qui habet
quicquid vult ⁊c̄. sed non tm̄ recte vult
homo opationē vnā sed plures. quia si
recte vult fruitionē recte vult visionem
sine qua nō est fruitio/si etiā recte vult
visionē recte vult fruitionē. quia scdm̄
Ansel. Cur de⁹ homo. c. 1. natura intel
lectualis ad hoc accepit intellectum ad
discernendū bonum a malo ut per vo
luntatem bonū diligat ⁊ malum odiat
¶ Preterea ex eadem auctoritate sic. si
per vnā operationē potest habere quic
quid vult. aut ergo per operationē vo
luntatis. ⁊ tunc sequit ꝙ descriptio Au
gusti. equiualet isti. Beatus est qui vult
quicquid vult. quia habere est velle. cū
omnis operatio voluntatis sit velle. sed
viator vult quicquid vult. ergo habet
quicquid vult. ergo est beatus. hoc ē in
conueniens. si aūt habere sit per actum
intellectus. tunc sequitur ut prius ꝙ via
tor erit beatus. quia intelligit quicquid
vult. oportet ḡ dicere ꝙ habere istud nō
cōsistat i vno actu solo hoc uel illo. nec
per ꝯsequēs in aliqua vna operatione.
¶ Preterea beatitudo ꝯsistit in q̄cunq;
p qd̄ distinguit per se beatus a nō beato
sed distinguit p se p actū intellectus. q²
beatus uidet. nō beatus non uidet obie
ctum. s. beatificū. distinguitur etiā per
actum voluntatis. quia si cause sunt di
stincte ⁊ effectus. actus intellectus uidet
esse causa actus volūtatis. quia ea posi
ta ponitur ille actus. ⁊ ea remota remo
uetur. ¶ Oppositum in quolibet ordine
essentiali est status ad aliqd̄ vnum. ḡ in
ordine finium non tantū erit status ad
aliquē vnum finem extrinsecū: sed etiā
inter fines intrinsecos erit aliqs vnus
supremus/non ergo sunt due opatōnes
de ratione finis intrinseci. ¶ Respondeo
vni simpliciter primo i vno ordine pos
sunt duo esse imediata/⁊ per cōsequens
utrunq; est eque primū/licet nō simpli
citer primū/sed secūdo primū/exemplū
de causis efficientibus ⁊ effectibus. ¶ Cō
tra. 2° de generatione idem inquantum
idem natū est facere idem. ergo idē effi
cienti non est natum esse proximū nisi
vnicum effectum. ḡ a simili in finibus.
¶ Respondeo nisi ordo essentialis spe
cierum cōcludat duas nō posse esse ꝓ
pinques prime essentie/⁊ ita impossibi
litas pluralitatis cōcludat ex ipsis ꝓdu
ctis. nō apparet quō ex vnitate ꝓducen
tis possit hic cōcludi/q² non semp opor
tet duorū affectuū assignare duas cās
si ois multitudo reducenda est ad vnū
sicut ad cām illius multitudinis. ¶ Ar
guit aliter ad oppositū. quia in priorib⁹
essentialiter in aliquo ordine nō est mi
nor vnitas ꝙ in posterioribus essentialī
ter sed potius maior: nūc aūt aliqs finis
sub fine extrinsecus simpliciter per vnū
intrinsecū sibi corrn̄dentem attingitur.

Hic dicitur

ꝙ btitudo cōsi
stit simul in ac
tu intellectus ⁊ voluntatis/rō ad h. quia
btitudo ꝯsistit i pfecta vnione btificabil
cū deo/h aūt includit vnionē fm̄ omnē
potentiā fm̄ quā nā illa ē imediate vni
bil deo. hiu⁹ ē tā intellect⁹ ꝙ volūtas. q²
sicut de⁹ sub rōne q̄ sūmū verū i est ime
diatū obiectū intellectus/ita sub rōne q̄
sūmū bonū est imediatū obm̄ volūtati.
¶ Preterea p quā virtutē aliqd mouet
ad terminū p eandē quiescit in termio
sed tā p intellectū ꝙ p voluntatē nā in
tellectualis mouet in deū. ḡ p utranq;
potentiā quiescit in ipso. sed beatitudo
est pfecta quies nāe intellectual' in deo.
ḡ ⁊c̄. ¶ Addo tertiā rōnē. qn̄ ad pfectōē
alicui⁹ in actu pmo reqrunt pla ad pfe
ctionē eiusdē in actu 2° requirent etiam
pla illis pmis ꝓportionabilia/sꝫ ad pfe
ctionē nāe itellectual' i actu pmo reqrūt
intellectus ⁊ volūtas/q² sine alterutra eēt
impfecta in actu pmo. ḡ ad pfectōē eius

In actu secundo requirunt actus secudi
istis correspondetes. beatitudo ergo que est
coplera pfectio nature intellectualis in
actu secundo includet duos illos actus
secudos. probat maior. quia na no pot
esse pfecte quietata nisi quodlibet perti
nens p se ad eius pfectione nalem quie
tetur. da enim q aliquid tale no quiete
tur: ergo na non fm quodlibet sibi intrinse
cum quietat. ergo no pfecte. pfectio ergo quie
tatiua totius nature includit p se quieta
tionem cuiuscunq actus primi ptinen
tis per se ad ipsaz natura.

Alia est opinio

in extremo qd tm in vnica opatione cosistit. qz ex diffi
nitone phi pmo ethi. felicitas est opatio
optima fm optima virtute z in vita p
fecta. nunc aut impossibile est plures ee
opationes eiusde simpliciter optimas.
quia nec eiusde speciei. quia vna talis p
fecta sufficit in vno. pz etia q opatones
intellect z voluntatis no essent eiusdez
speciei. nec possent esse plures optime al
teri speciei. quia species se hnt sicut nu
meri. 8. metha. z pcipue hoc veru est o
specie pxima prime. q ipa est tantu vni
ca. quia ipsa est prima in genere aliaru
sicut primu simpliciter est primu extra
genus. Similiter no est possibile ee plu
res virtutes optimas eiusde nature. siue
accipiat ibi virtus pro potentia natura
li. quia vnica est supma potetia vnius
nature. siue accipiat ibi virtus pro habi
tu acquisito uel supnaturali. semp eniz
sic z sic est vnitu tantu optimu.

Ad questionem po

test dici quodamodo mediado int opi.
qz no loquedo de btitudine ut dicit ag
gregatione oium bonoz ptinentiuz ad
beatificabile. sed ut dicit illud q imedia
te attingit ultimate obm beatificu. pos
set distingui de btitudine nature intelle
ctualis z de beatitudine potentie. sic q
licet natura no beatificet nisi fm poten
tiam. tm ut natura e aliqua potetia bea
tificabilis. et beatitudo no est simplicit
beatitudo nature. qz no est i illo simpli
citer pfecte bene ipsi nature. sed in aliq
alio nobiliori isto. licet ex illo sit simpli
citer bene huic potetie. Fm hoc ergo pot di
ci q beatitudo nae intellectual cosistit in
opatone vnica tm. quia tm in vnica est
sibi simplicit pfecte bn. ita q nihil sibi
desit. non tanq h includat oia ptinetia
ad bene esse nature. sed dicat coplemen
tu oiuz in bene essendo. Et istud pbat
qz sicut obm beatificu vnicuz re z rone
est in q tanq i extrinseco pfectiuo e huic
nae pfecte bene. z no nisi inquatu attin
git ab ista na simplicit imediate p opa
tione. ita talis opatio simplicit erit vni
ca. 2° mo dicedo oez potentia esse btifi
cabile que pot imediate attingere obm
beatificu. distinguendu est de imediatio
ne. aut. n. excludit mediu eiusde ordinis
qd. s. sit mediu isti attingendi in suo or
dine. sicut opatio est mediu ipsi potetie
in attingendo obm. aut excludit mediu
alterius ordinis qd. s. nihil sit illo ime
diatius siue pfectius attingens. siue illo
sit isti ro attingendi siue no. Exemplu
hui9 di. ca prior z posterior imediate at
tingunt ide passu. ita q neutra ca agens
est passuz mediu p qd alia attingat illo
comune passu. tm prior ca imediati9 at
tingit. qz intimu9 z pfecti9. qz tota attin
gentia posterioris est in virtute prioris.
pmo mo pcedendu est q imediate ta in
tellectus btificat q voluntas. quia ime
diatius termin9 opatois utriusq poten
tie est ipsu obm. ita q neutra media re
spectu alteri9 in rone obiecti. nec in rone
attingedi obm. ut attingit p istu actu. z
ita btitudo totalis extesiua possibilis in
na intellectuali. quia est beatitudo dua
ru potentiaz quaru utraq est suo mo
beatificabilis. ista inqua cosistit in plu
ribus opationibus. z isto mo si possent
esse in na intellectuali. x. potetie quaruz
quelibet per opationem sua attingeret

imediate deu. beatitudo totalis exten
siua cosisteret in. x. opationibus. Nec
obstat si dicat q deus sub vnica rone so
la est obm beatificu. z sub illa no pot at
tingi nisi ab vnica potentia z p vnicam
opatione. z ita potetia attingens eu fm
aliam operatione licet imediate. tm non
beatificat nisi fm qd. z fm hoc esset di
cendu q beatitudo simpliciter z totalis
fm potetias. ita cosistit in vnica opatone
sicut btitudo simplicit ipsi9 nae. 2° lo
quendo de imediatione planu e q non
cosistit beatitudo nisi in vnica opatone
quia no nisi vnica potetia in na pfectis
sime attingit obm. sic ergo loquedo de bea
titudine nature q. s. ipi nature simplicit
est optime salte ex parte obiecti optimi
z ut optimi cui coiungit. beatitudo no
est nisi in vnica opatione vnius poten
tie. cosimiliter etiaz loquedo de beatitu
dine potentie prout includit imediatio
nez utroq mo dicta. nullo ergo modo
potest poni consistere in duabus opera
tionibus nisi ponendo q ad operatone
beatificam non sufficiat operatio vnica
sine alia. qd tame est dubiu.

Ad argumeta

pro pma opinione.

Ad primu. minor non est vera nisi de
imediatione vna sine alia. z p hoc no se
quit q beatitudo sit nisi in altera tantu
put beatitudo includit utraq imedia
tione. sic beatitudo nature no cosistit nisi
in illa qua natura imediatissime attin
git obiectu. illa autez est vnica. licet aliq
eius potentia per alia operatione attin
gat obiectu illud imediate imediatione
possibili illi potentie. Ad 2m pot dici
q tendere in fine no copetit nisi appeti
tui proprie z hoc sicut tendere coparat
quasi motui. quia intellectus licet tedat
in obiectu presens. hoc tame est equiuo
ce accipiedo tendere. nunq tm tendit in
aliquid quasi in terminuz motus acqui
rendu. s. p motu. Aliter cocesso q per
utraq potentia tendat in obiectu beati
ficum. quada. s. opatione impfecta que
pot haberi circa absens. pot cocedi vna
tendetia esse qua natura tendit in ipm
principaliter. z ita illaz sequit quietatio
vnica. que est quietatio nature pncipali
ter. reliqua aut tendentia est minus pn
cipalis tendentia ipsius nature. z sic qe
tatio sequens. Coparando etia potetias
inter se. ille tendetie no sunt in ipm obie
ctum imediate duplici imediatione. sed
tm altera. z ita erit imediata quietatio
sequens. illa ergo beatitudo est nature put
includit duplice imediatione opationis
ad obiectu. Ad tertiuz dico q totalis
quietatio nature loquedo de totalitate
extensiua. requirit q quicqd est in na qe
tabile quietet z huiusmodi beatitudo
hominis no est sine resuptone z reunio
ne anime ad corpus. quia aliqs appeti
tus e in ipsa anima ad corpus tanq ad
pprium pfectibile uel salte ecouerso in
materia sicut in pprio pfectibili ad for
ma illaz. s. anima. sed inter illas quieta
tiones vna est quietatio simpliciter ipi9
nature que. s. est quietatio simplicit no
bilissima in illa natura inquantu quie
tabilis est. Dico ergo q sicut sunt aliq
multa ptinentia ad actuz primu alicui9
ita possunt esse multe quietatoes illoru
multoru. z vnica totius totalis totalita
te extensiua includens illas multas. sed
illoru omniu est vnica que est ultimata
quietatio in obiecto q z sola est simplici
ter totalis quietatio nature loquedo de
totalitate intensiua. Ratio p alia opi
nione pot concedi intelligendo coclusio
nem de opatione vnica beatifica simpli
citer quantu ad utraq imediatione. lo
quendo etiam de operatione copletiue
beatifica totius nature. sed si intelligat
de beatitudine totali totius totalitate
extensiua non cogit. quia multe opera
tiones quarum vna est simpliciter no
bilior altera possint concurrere in opti
mo sic. s. extensiue.

Ad argumenta principalia.

Ad primū dico ꝙ quicq̄d nō accipitur ibi ꝓ quolibet appetibili diuisiue. sꝫ ꝓ vno in quo continent omnia vnitiue/ ⁊ sic btīdo obm̄ beatificū p quēcūqꝫ actū dicat haberi habet quicq̄d recte vult. quia est eminēter in illo ꝓpter qḋ soluꝫ est recte volendū ⁊ in hoc habet omneꝫ actū recte volendū cū ergo sumis sub. ꝙ h̄ ⁊ illa opatio sunt recta volēda i se. patꝫ ꝙ nō recte sumit sub maiore. ⸿ Ad aliud dico sicut dicet in sequenti q̄one ꝙ habere sumit ibi pro actu volēdi nō quocunqꝫ sed pfecte sequente visionem nudā/ ⁊ qui tali actu habet quicq̄d vult hoc est vnū qḋ est eminent oīe volibile ille est beatus/ sed nō sequit ꝙ quicūqꝫ vult quicq̄d vult est beatus/ qꝛ p inferi⁹ pōt dari diffinitio uel descriptio ꝓpria alicuius nō sic p supius/ quia pluribus cōuenit/ vnde in forma est ꝯn̄s ab inferiori ad superius cū distributōne. ⸿ Ad tertiū nego maiorē. quia multa possūt esse distinctiua in aliquo ab alio. nec tn̄ quodlibet eorū est de essentia eius iquātum distinctū est. sed solū illud qḋ pmo ⁊ eēntialiter distinguit/ ⁊ si h̄ intelligas p hoc qḋ dicit p se in maiore. s. eēntialit ⁊ p se pmo mō/ cōcedo maiorē/ ⁊ minor est falsa/ quia per solū actum volūtatis hoc modo per se distinguit beatus a nō beato/ de quo amplius dicet in q̄one sequēte de fruitione. ⸿ Argumentū in oppositū pōt cōcedi intelligēdo de beatitudine simpliciter ipsius nature ⁊ de opatione quacunqꝫ simpliciter beatifica. s. utroqꝫ modo immediationis attingēte imediate obiectū/ ⁊ hoc apparet probabile cū ponentes beatitudinē eē in utraqꝫ opatione uel ambabus dicūt alteraꝫ earū per se ad alteram ordinari/ ⁊ p cōsequens nec utraqꝫ nec ambe sunt vna perfectio ultima simpliciter ipsius nature quāuis vnica earuꝫ sit simpliciter ultima perfectio potentie.

Trum beatitudo

p se cōsistat in actu intellectus uel volūtatis ꝙ intellectus ꝓbo Jo. 70. h̄ est vita eterna ut cognoscant ⁊c̄. ⸿ Preterea Aug. pmo de tri. c. penulti. visio est tota merces. ⸿ Preterea. x. ethi. ex intentōne ꝓbat ꝙ felicitas substantiarū sepatarū cōsistat in speculatōe/ ⁊ ex hoc cōcludit ꝙ nr̄a felicitas est in speculatōe/ qꝛ magis similes illis p h̄ efficimur. ⸿ Preterea. i. ethi. btitudo est bonū sufficiēs. sed hui⁹ est visio fm̄ illud philippi. Jo. 14. dn̄e ostēde nobis patrē ⁊ sufficit nobis. ⸿ Oppositū p. pmo de tri. c. 13 uel. 27. solo illo illustrari pfruiqꝫ sufficiet. ⸿ Preterea ibidē. c. 5. beatus est qui hꝫ quicq̄d vult. ꝙ in opatiōe maxie volita maxie ꝯsistit btitudo volūtas magi vult opationē suā q̄ꝫ opationē intellectus/ quia ē pfectio ꝓpria/ ⁊ vnū qḋqꝫ magis appetit pfectionē propriam q̄ꝫ illā que ē p se alterius/ licet aliq̄ modo sit sua. ⸿ Preterea Aug. pmo de doctrina xp̄iana sūma merces ē ut ipo pfruamur. frui est actus volūtatis. qꝛ ē amore inherere. sūma merces nr̄a ē beatitudo/ ergo.

In ista questione omnes tenētes beatitudinē cōsistere in opatione cōcorditer tenēt ꝙ nō cōsistit nisi in opatione aliqua partis intellectiue/ ut distinguit cōtra partē sensitiuā/ qꝛ sola potētia imaterialis pōt p opationē suā attingere pfectuꝫ bonū/ in quo solo ut in obiecto est beatitudo/ sed in cuius illarū potentiarū opatōne sola cōsistat si cōsistit in vnica/ uel in qua principali⁹ si cōsistit in ambabus: opiniones sunt. ⸿ Una ponit ꝙ in actu intellectus principaliter ⁊ essentialiter/ ⁊ in actu volūtatis sicut in quadaꝫ pfectōe extrinseca superueniente visioni in qua est substātia beatitudinis. ⸿ Ratio ad h̄ est talis beatitudo uel est finis ultimus extra. quem res p opationē suā ptingit/ aut finis ultimus intra/ ⁊ illa est opatio illa sola q̄ fini exteriori primo cōiungit/ actus voluntatis neutro mō est finis ultimus/ ergo nec beatitudo sic uel sic cōsistit in voluntate ut actus eius/ licet sit in ipa ut obiectum/ quia rō boni est obiectū voluntatis/ ⁊ beatitudo ut est finis ultimus maxime habet rōnem boni/ minor probat quo ad primā eius partē/ tum quia obiectū voluntatis est finis. ergo omne velle est quoddā ordinari ad fineꝫ/ tum quia velle nō pōt esse primū volitū/ ꝓsupponit eni aliud a velle prius esse volitū/ qꝛ actus reflexus ꝓsupponit actū rectū terminatū ad aliud ab actu illius potētie. alioquin eēt ꝓcessus in infinituꝫ/ simile hui⁹ apparet in intellectu. qꝛ intelligere nō est pmū intellectuꝫ. sed aliq̄d aliud ē prius qḋ est obiectuꝫ actus intelligendi recti. ⸿ Secūda pars minoris ꝓbat. qꝛ opatio per se cōiungens fini exteriori est per quā fit primo assecutio finis exterioris/ actus voluntatis non est talis/ quia voluntas est vnus actus ante assecutionem finis/ scilicet desideriū/ qḋ est ut quidam motus ad non habituꝫ/ alius eius actus est quedam quietatio in fine. patꝫ ꝙ per primū actuꝫ non assequit primo finem/ quia caret illo quādo habet illū actuꝫ/ nec per secundū probat. quia ille sequit assecutionē. voluntas enim non quietat modo aliter in re in quaꝫ prius tendebat nisi quia ipsa alio modo se habet ad illam rem nunc q̄ꝫ prius uel econuerso/ quod ergo facit voluntateꝫ sic se habere ad finem ut quietetur in ipso in quē prius tendebat in illo uel per illud est ultima assecutio finis/ talis est actus visionis/ quia per illam fit quidam contactus dei ad intellectū/ cū cognitum sit in cognoscēte per quā contactum sic se habet obiectū ad voluntatē ut ipsa possit nunc quietari in eo qḋ prius non potuit. ⸿ Istud confirmat per exempluꝫ in appetitu sensitiuo. quia si sensibile est finis extra/ sensatio est finis intra/ quia p illā pmo habet sensibile/ sic ut in eo possit appetitus sensitiu⁹ quietari/ apparet etiā in alio exemplo. quia si pecunia est finis extra. possessio pecunie est finis intra/ quā sequitur quietatio voluntatis in pecunia dilecta. ⸿ Contra istud. finis extra est simpliciter optimū ⁊ sūme volendum/ ergo inter ea que sunt ad ipsuꝫ qḋ est sibi imediatius/ quia imediate tēdit in ipsuꝫ ut in finē ultimū. cū finis ultimus ut huiusmodi sit ꝓprium obm̄ ipsius velle/ probo maiorē. illud est magis volendū voluntate libera qḋ appetitui naturali naturaliter est magis appetendū. huiusmodi est quod propinquius est ultimo/ qḋ simplicit maxime appetitur naturaliter. ⸿ Preterea volūtas potest uelle suum actum sicut intellect⁹ intelligit suū actum. aut ergo vult suuꝫ velle propter intelligere/ aut econuerso. aut neutrum propter alteruꝫ/ ⁊ loquor de velle ordinato/ non pmū quia scd̄m Ansel. libro secundo. Cur deus homo c. i. ordo peruersus esset velle amare ut intelligeret/ nec tertiū. quia in ordinatis per se ad eundem finē est etiam aliquis ordo inter se tanq̄ꝫ ad finē sub fine/ ergo ⁊ hoc vult ansel. ubi prius. ⸿ Preterea si beatitudo extra sit simplicit summe volenda/ ergo illud maxime est beatitudo intra quod inter intrinseca est summe volendum. huiusmodi est aliquod uelle/ plus enim appetit voluntas perfectionem sui in fine ultimo q̄ꝫ perfectionem intellectus/ ⁊ hoc recte loquēdo de appetere libero. sicut naturalit plus appetit appetitu naturali. ⸿ Ad rationem ergo cōcedo primā partē minoris. ⁊ primā partē ꝯclusionis ꝙ. s. actus volūtatis non est finis oio ultimus/ sed nec sic actus intellectus scd̄m eos/ tamē magis appropinquat ad simplicit ultimū act⁹ volūtati/ sicut deducit pma rō de attingentia finis ⁊ ꝓpterq̄ obi p illū actuꝫ/ ⁊ 3ª ō maiori nobilitate isti⁹ act⁹/ ⁊ 2ª de rōne finis i isto actu respectu act⁹ intellect⁹

¶ Nec probationes ad primā partē pluſ
daſe concludunt/nā actus volūtatis ſic
eſt ordinari uel ordinabilis ad finē ſim
pliciter ꝙ eſt imediatū ſibi in ordine eo
rum que ſunt ad finē/actus intellectuſ ſi
nō eſt ordinari/eſt tñ ordinabiliſ media
te/ꝛ ideo minus participans rōnē finis.
¶ Secūda ꝓbatio oſtendit aliquid eſſe
prius volitū ipſa volitione/ꝛ cōcedo qꝛ
obiectū extra/ſed illud nō eſt intellectio
/ſaltem loquēdo de prius volito ſm per
fectionē/quicqd ſit de prioritate ſm ge
nerationē. illa enim prioritas non cōclu
dit aliqd ad ꝓpoſitū. ſ. prius volitū ma
gis eſſe finem. Secundā partē minoris
nego/ad ꝓbationē/cōcedo ꝙ p actū de
ſiderij qui eſt abſentis nō eſt aſſecutio fi
nis. ſed p aliū actū. ſ. qui eſt amor rei p̄
ſentis eſt aſſecutio ꝑmo/loquēdo de pri
mitate pfectionis/licet p actū intellectuſ
ſit aliqualis aſſecutio ꝑor ꝑoritate gñā
tionis. nunc aūt ſm pħm. 9. metha. po
ſteriora gñatione ſūt ꝑora pfectione. qḋ
verū eſt de priori qḋ eſt ſimpliciter ime
diatius ultimo. qḋ ultimū eſt ſimpliciẗ
pfectū. ita eſt h̄. ¶ Cū probat ꝓpoſitū de
ſecūdo actu. qꝛ illa eſt quietatio in fine.
ꝛ p ꝯñs poſterior aſſecutōne finis/dico
ꝙ quietatio pōt intelligi uel pro delecta
tione ꝓprie dicta/que eſt pfectio ſupue
niens opationi. ſicut pulchritudo iuue
ni/ꝛ ita intelligūt aliq rōnez iſtā. q. opi
nio iſta ponat volūtatē reſpectu obiecti
pñtis nō hr̄e niſi delectationē ꝯñtem vi
ſionē intellectus/Et ſi ſic accipiat quie
tatio p delectationē/cōcedo ꝙ ipſa ſeq
tur aſſecutionē finis/nō ſolū primā gñā
tione ſed perfectione/quia ſequit actum
amādi uel fruendi fine viſo/qui eſt vere
actus elicitus voluntatis/falſuz eſt autē
ꝙ voluntas circa obiectū amabile pñs
nō eliceat actū aliquē/ſed tm̄ habeat de
lectationē paſſionem/Dicit enim Aug.
de tri. c. ulti. appetit' inhiantis fit amor
fruentis. Ille autē appetitus ſiue deſide
rium nō eſt tm̄ paſſio/tum quia paſſio

nibus non meremur nec laudamur nec
vituperamur. 2°. ethi. ¶ In ſanctis autem
deſiderijs cōſiſtit maxima pars meriti
ꝛ laudabilitatis iuſtorū in via/tū quia
obiecto eodem preſentato quādoqꝫ vo
luntas elicit deſideriū intenſi' quādoqꝫ
remiſſiuſ/ſcōm ꝙ ex maiori conatu ꝛ ex
minori elicit. rōnale etiā eſt ꝙ ſi in deſi
derando voluntaſ elicit actū ſicut dictū
eſt ſupra li. 2°. di. 25. ad qḋ ē auctoritas
Aug. de ciui. li. 12. c. 6. de duobuſ ſimiliter
affectis/ꝛ Anſel. 4. de concep. virgi/ꝙ
etiam circa finē preſentem eliceat actuz
/quia ſi agnoſcendo mouet ſe in non ha
bitū/rationabile eſt ꝙ agnoſcendo quie
tet ſe in illo preſente/ſi ergo alio mō ac
cipiat quietatio p actu elicito a volūta
te quietatiuo. qui. ſ. imediate coniungit
fini ultimo/ut in ipſo eſt quies ultima.
/cōcedo ꝙ illa quietatio eſt ſecūdus act'
volūtatis/ſed nego ꝙ cōſequat primaz
aſſecutionē finis/primā inquā ꝑmitate
pfectionis. imo eſt ſic ꝑma aſſecutio/ſe
quitur tamē aliquā aſſecutionē. hoc eſt
preſentiā ipſius obiecti fruibilis. que p̄
ſentia eſt per actū intellectus. loquendo
autē de ſic obiecti prima aſſecutione. ſ.
de prima p̄ſentia obiecti ut voluntas ſe
poſſit quietare in illo p actū ſuuz/nego
illam opationē eſſe finē ultimuz intra p
quē ē ꝑma aſſecutio finis extra/qꝛ opa
tio ſic ꝑma aſſecutiua/non cōtingit ime
diate fini extra/excludēdo oēm media
tionē alteri' ꝓpinquioris illi fini. ¶ Sꝫ
ꝯ hoc adducat illa ꝓpō/qꝛ volūtaſ nūc
pōt quietari prius nō/ḡ aliter ſe habet
ad finē uel ecōuerſo nunc ꝙ prius. ¶ Rꝫ°
ꝯſequētia nō valet. ſed ſufficit ꝙ aliqua
potentia prior in operando ipſa volun
tate aliter ſe habeat ad obiectuz/ſci'. ſ. al
teritate poſita/volūtas pōt i actū i quē
ꝑus nō potuit/nō alteratōe ſui/ſed illius
ꝑuꝫ in agēdo. ¶ Breuiſ ḡ ꝑma ps dedu
ctionis nō eſt ꝯ aliquā opinionē. qꝛ nul
la ponit actū volūtatis creature eē deꝫ
/nec ſecūda ps de ꝑmo actu volūtat. ſ. ꝺ

deſiderio eſt alicui dubia/Reſtat ḡ vis
in hoc ſi aliquis actus volūtatis alius
a deſiderio poſſit eſſe prima conſecutio
finis ultimi. ꝛ probatio ibi adducta de
quietatione fallit ſm equiuocationē. ſi
enim accipiat quietatio pro delectatiōe
ꝯſequente opatōnē pfectā/ꝯcedo ꝙ illā
quietationē ꝑcedit pfecta cōſecutio finiſ
/ſi aūt accipiat quietatio p actu quieta
tiuo in fine/dico ꝙ actus amādi qui nā
liter ꝑcedit delectationē/quietat illo mō
quia potētia opatiua nō quietat in ob
iecto niſi p opationē pfectā p quā attin
git obiectū. ꝛ tunc illa ꝓpoſitio quieta
tionē in obiecto ꝑcedit aſſecutio obiecti
/prima. i. pfecta/falſa eſt/hñs tñ apparē
tiam veritatis ex cōparatione ad motuz.
quo mobile aſſequit terminuz/ꝛ ad quie
tem i illo termino/Siquidē motus ad
terminū/ꝑcedit quietē in termino/ſed h̄
compatio ad ꝓpoſitū nō valet. quia ea
dem opatio h̄ eſt aſſecutiua pfecte ꝛ de
tatiua/quia quietatio eſt impfecta aſſe
cutione obiecti/ꝛ vniuerſaliẗ tales ſimi
litudines ex motibuſ applicādo ad opa
tiones nō valēt/ſed oportet relinquere
quicqd impfectōis eſt in motu/ſicut eſt
h̄ diſtinctio eius a quiete/ꝛ p oppoſituz
in opatione ſunt iſta vtriuſ aſſecutio
obiecti quaſi p motū/uel magis tenden
tia in ipſū. ꝛ quietatio in obiecto/ſiqui
dem tendentia talis in ipſum quietat in
ipſo. ¶ Et ſi neget omnis opatio volūta
tis circa obiectū pñs alia a delectatione
hoc eſt irrōnabile. quia ſi voluntas eſt
opatiua circa obiectū abſens impfecte
tñ cognitū: quia obſcurū. multo pfecti'
poterit opari circa obiectū perfecte pñs
quia viſum. ¶ Si arguit volūtas poteſt
nūc quietari in obiecto ꝑus nō. ḡ aliẗ ſe
habet ad obiectū vl' ecōuerſo ꝙ prius.
¶ Rꝫ°. ꝯñā nō valet. ſed ſufficit ꝙ aliq po
tentia alia prior in opando aliẗ ſe hēat
ad obiectū ꝙ prius/nec miruz quia po
tentia que in opando requirit aliā ope
rantem nō eſt omnino in potētia ꝓpin

qua ad operandū niſi illa alia operāte.
¶ Si arguit ſaltē p illud nouū/volūtas
nunc pōt quietari/tūc nō potuit/ꝛ h̄ nō
/niſi quia eſt aſſecutio finis ꝛ ꝑor ꝙ ipſa
quietatio volūtatis/pꝫ ḡ i illo alio actu
eſt prima aſſecutio finis. ¶ Rꝫ°. prima ꝑ
mitate generationis/non primitate pfe
ctōnis/beatitudo aūt eſt aſſecutio ꝑma
primitate pfectionis. ¶ Et ſi oio aū quā
cunqꝫ quietationē potētie arguas habi
tationem uel aſſecutionē finis ꝑcedere.
quia. ſ. potētia nūc pōt opari prius non
potuit. qḋ nō eſt ſine aliqua mutatione
que nō ē niſi adhibitionē obiecti/ſequit
ꝙ in nulla opatōne etiā intellect' poſſit
eſſe ꝑma aſſecutio obiecti/ꝛ ita nec bea
titudo/ꝛ tunc illa ratō vadit ad illā opi
nionē ꝙ beatitudo nō eſt in opatione/ſꝫ
in aliqua habitione obiecti ꝑcedēte om
nem opationē/de qua dictuz eſt in ꝑma
queſtione.

Juxta hoc quaſi

ex latere querit que potētia ſit nobilior
¶ Ad iſtā q̄ōnem ex multis medijs ar
guit ad utrāqꝫ partē/ſonū mediuz eſt ex
obiecto p intellectu ſic. verū eſt ꝓpinq
us enti ꝙ bonū/ḡ pfectius. ¶ Pro volū
tate ſic. ratio boni eſt nobilior. qꝛ eſt bo
na p eſſentiā/verū aūt eſt bonū p parti
cipationē/Similiẗ bonuz vl'e eſt nobili'
bono particulari/veruz eſt quoddā bo
nū. quia bonū intellectus. ¶ Hoc mediū
p neutra opinione videt eſſe efficax/qꝛ
maior utrobiqꝫ videt falſa/quia iſta nō
ſūt realiẗ diſtincta verū ꝛ bonū/ꝛ p ꝯñſ
neqꝫ vnū realiter nobilius altero. ſi aūt
dicat vnū nobilius altero ſm rōnem/in
telligendo rōnem p cāto ab intellectu.
h̄ eſt re°, rationis p intellectū cōparantē
iſta ad alia/hec nobilitas nō facit ad p
poſitum/qꝛ re°. rōnis nō eſt formaliſ rō
ꝑmi obiecti intellectus uel voluntatis.
/Similiẗ ad que fiet iſta cōparatio/ſi ad
pſonas diuinaſ filiū. ſ. cui corrñdet veꝝ
in ente/ꝛ ſpm̄ ſcm̄ cui corrñdet bonum

[Nec probationes ad primã partẽ pluſ
dãte concludunt/nã actus volũtatis ſic
eſt ordinari uel ordinabilis ad finẽ ſim
pliciter ꝙ eſt imediatũ ſibi in ordine eo
rum que ſunt ad finẽ/actus intellectuſ ſi
nõ eſt ordinari/eſt tñ ordinabiliſ media
te/ꝛ ideo minus participans rõnẽ finis.
[Secũda ꝓbatio oſtendit aliquid eſſe
prius volitũ ipſa volitione/ꝛ cõcedo qꝛ
obiectũ extra/ſed illud nõ eſt intellectio
/ſaltem loquẽdo de prius volito ſm per
fectionẽ/quicqͩ ſit de prioritate ſm ge
nerationẽ. illa enim prioritas non cõclu
dit aliqͩ ad ꝓpoſitũ. ſ. prius volitũ ma
gis eſſe finem/Secundã partẽ minoris
nego/ad ꝓbationẽ/cõcedo ꝙ ꝑ actũ de
ſiderij qui eſt abſentis nõ eſt aſſecutio fi
nis. ſed ꝑ aliũ actũ. ſ. qui eſt amor rei p̄
ſentis eſt aſſecutio ꝓmo/loquẽdo de pri
mitate pfectionis/licet ꝑ actũ intellectuſ
ſit aliqualis aſſecutio pꝛor pꝛioritate gña
tionis. nunc aũt ſm pħm. 9. metha. po
ſterioꝛa gñatione ſũt poꝛa pfectione. qͦ
verũ eſt de priori qͦ eſt ſimpliciter ime
diatius ultimo. qͦ ultimũ eſt ſimplicit
pfectũ. ita eſt h̄. [Cũ probat ꝓpoſitũ de
ſecũdo actu. qꝛ illa eſt quietatio in fine.
ꝛ ꝑ ꝯñs poſterior aſſecutõne finis/dico
ꝙ quietatio põt intelligi uel pro delecta
tione ꝓprie dicta/que eſt pfectio ſupue
niens opationi. ſicut pulchritudo iuue
ni/ꝛ ita intelligũt aliq̄ rõnez iſtã. q. opi
nio iſta ponat volũtatẽ reſpectu obiecti
pñtis nõ hr̃e niſi delectationẽ ꝯñtem vi
ſionẽ intellectus/Et ſi ſic accipiat quie
tatio ꝓ delectatione/cõcedo ꝙ ipſa ſeq̄
tur aſſecutionẽ finis/nõ ſolũ primã gña
tione ſed perfectione/quia ſequit actum
amãdi uel fruendi fine viſo/qui eſt vere
actus elicitus voluntatis/falſuz eſt autẽ
ꝙ voluntas circa obiectũ amabile pñs
nõ eliceat actũ aliquẽ/ſed tm̃ habeat de
lectationẽ paſſionem/Dicit enim Aug.
de tri. c. ulti. appetitꝰ inhiantis ſit amor
fruentis. Ille autẽ appetitus ſiue deſide
rium nõ eſt tm̃ paſſio/tum quia paſſio
nibus non meremur nec laudamur nec
vituperamur. 2°. ethi/In ſanctis autem
deſiderijs cõſiſtit maxima pars meriti
ꝛ laudabilitatis iuſtorũ in via/tũ quia
obiecto eodem preſentato quãdoqꝫ vo
luntas elicit deſideriũ intenſiꝰ quãdoqꝫ
remiſſiuſ/ſcõm ꝙ ex maiori conatu ꝛ ex
minori elicit. rõnale etiã eſt ꝙ ſi in deſi
derando uoluntaſ elicit actũ ſicut dictũ
eſt ſupra li. 2°. di. 25. ad qͦ ẽ auctoritas
Aug. de ciui. 12. c. 6. de duobuſ ſimiliter
affectis/ꝛ Anſel. 4. de concep. virgi/ꝙ
etiam circa finẽ preſentem eliceat actuz
/quia ſi agnoſcendo mouet ſe in non ha
bitũ/rationabile eſt ꝙ agnoſcendo quie
tet ſe in illo preſente/ſi ergo alio mõ ac
cipiat quietatio ꝓ actu elicito a volũta
te quietatiuo. qui. ſ. imediate coniungit
fini ultimo/ut in ipſo eſt quies ultima.
/cõcedo ꝙ illa quietatio eſt ſecũdus actꝰ
volũtatis/ſed nego ꝙ cõſequat primaz
aſſecutionẽ finis/primã inquã ꝓmitate
pfectionis/imo eſt ſic ꝓma aſſecutio/ſe
quitur tamẽ aliquã aſſecutionẽ. hoc eſt
preſentiã ipſius obiecti fruibilis. que p̄
ſentia eſt per actũ intellectus. loquendo
autẽ de ſic obiecti prima aſſecutione. ſ.
de prima p̄ſentia obiecti ut voluntas ſe
poſſit quietare in illo ꝑ actũ ſuuz/nego
illam opationẽ eſſe finẽ ultimuz intra ꝑ
quẽ ẽ ꝓma aſſecutio finis extra/qꝛ opa
tio ſic ꝓma aſſecutiua/non cõtingit ime
diate fini extra/excludẽdo oẽm media
tionẽ alteriꝰ ꝓpinquioris illi fini. [Si
ꝯ hoc adducat illa ꝓpõ/qꝛ volũtaſ nũc
põt quietari prius nõ/ꝰ aliter ſe habet
ad finẽ uel ecõuerſo nunc q̄ꝫ prius. [R°
ꝯſequẽtia nõ ualet. ſed ſufficit ꝙ aliqua
potentia prior in operando ipſa volun
tate aliter ſe habeat ad obiectuz/eiꝰ. ſ. al
teritate poſita/volũtas põt i actũ i quẽ
ꝓus nõ potuit/nõ alteratõe ſui/ſed illius
ꝓuĳ in agẽdo. [Breuit ꝰ ꝓma ps dedu
ctionis nõ eſt ꝯ aliquã opinionẽ/qꝛ nul
la ponit actũ volũtatis creature eẽ deũ
/nec ſecũda ps de ꝓmo actu volũtati. ſ. ꝺ

deſiderio eſt alicui dubia/Reſtat ꝰ vis
in hoc ſi aliquis actus volũtatis alius
a deſiderio poſſit eſſe prima conſecutio
finis ultimi/ꝛ probatio ibi adducta de
quietatione fallit ſm equiuocationẽ. ſi
enim accipiat quietatio pro delectatiõe
ꝯſequente opatõnẽ pfectã/ꝯcedo ꝙ illã
quietationẽ p̄cedit pfecta cõſecutio finiſ
/ſi aũt accipiat quietatio ꝓ actu quieta
tiuo in fine/dico ꝙ actus amãdi qui nã
liter p̄cedit delectationẽ/quietat illo mõ
quia potẽtia opatiua nõ quietat in ob
iecto niſi ꝑ opationẽ pfectã ꝑ quã attin
git obiectũ/ꝛ tunc illa ꝓpoſitio quieta
tionẽ in obiecto p̄cedit aſſecutio obiecti
/prima. i. pfecta/falſa eſt/hñs tñ apparẽ
tiam ueritatis ex cõpatione ad motuz.
quo mobile aſſequit terminuz/ꝛ ad quie
tem i illo termino/Siquidẽ motus ad
terminũ/p̄cedit quietẽ in termino. ſed h̄
compatio ad ꝓpoſitũ nõ ualet. quia ea
dem opatio h̄ eſt aſſecutiua pfecte ꝛ de
tatiua/quia quietatio eſt impfecta aſſe
cutione obiecti/ꝛ vniuerſalit̃ tales ſimi
litudines ex motibuſ applicãdo ad opa
tiones nõ ualẽt/ſed opoꝛtet relinquere
quicqͩ impfectõis eſt in motu. ſicut eſt
h̄ diſtinctio eius a quiete/ꝛ ꝑ oppoſituz
in opatione ſunt iſta vnitiue aſſecutio
obiecti quaſi ꝑ motũ/uel magis tenden
tia in ipſũ. ꝛ quietatio in obiecto/ſiqui
dem tendentia talis inipſum quietat in
ipſo. [Et ſi neget omnis opatio volũta
tis circa obiectũ pñs alia a delectatione
hoc eſt irrõnabile/quia ſi voluntas eſt
opatiua circa obiectũ abſens impfecte
tñ cognitũ: quia obſcurũ. multo pfectiꝰ
poterit opari circa obiectũ perfecte pñs
quia viſum. [Si arguit volũtas poteſt
nũc quietari in obiecto ꝓus nõ. ꝰ alit̃ ſe
habet ad obiectũ vl̃ ecõuerſo q̄ꝫ prius.
[R°. ꝯña nõ ualet. ſed ſufficit ꝙ aliq̄ po
tentia alia prior in opando alit̃ ſe hẽat
ad obiectũ q̄ꝫ prius/nec miruz quia po
tentia que in opando requirit aliã ope
rantem nõ eſt omnino in potẽtia ꝓpin
qua ad operandũ niſi illa alia operãte.
[Si arguit ſaltẽ ꝑ illud nouũ/volũtas
nunc põt quietari/tũc nõ potuit/ꝛ h̄ nõ
/niſi quia eſt aſſecutio finis ꝛ poꝛ q̄ꝫ ipſa
quietatio volũtatis/pꝫ ꝰ i illo alio actu
eſt prima aſſecutio finis. [R°. prima p̄
mitate generationis/non primitate pfe
ctõnis/beatitudo aũt eſt aſſecutio ꝓma
primitate pfectionis. [Et ſi dio aũ quã
cunqꝫ quietationẽ potẽtie arguas habi
tationem uel aſſecutionẽ finis p̄cedere.
quia. ſ. potẽtia nũc põt opari prius non
potuit. qͦ nõ eſt ſine aliqua mutatione
que nõ ẽ niſi adhibitione obiecti/ſequit
ꝙ in nulla opatõne etiã intellectꝰ poſſit
eſſe ꝓma aſſecutio obiecti/ꝛ ita nec bea
titudo/ꝛ tunc illa ratõ uadit ad illã opi
nionẽ ꝙ beatitudo nõ eſt in opatione/ſꝫ
in aliqua habitione obiecti p̄cedẽte om
nem opationẽ/de qua dictuz eſt in ꝓma
queſtione.

Juxta hoc quaſi

ex latere querit que potẽtia ſit nobilior
[Ad iſtã qõnem ex multis medijs ar
guit ad utrãqꝫ partẽ/vnũ mediuz eſt ex
obiecto ꝓ intellectu ſic. verũ eſt ꝓpinq̄
us enti q̄ꝫ bonũ/ꝰ pfectius. [Pro volũ
tate ſic. ratio boni eſt nobilior. qꝛ eſt bo
na ꝑ eſſentiã/verũ aũt eſt bonũ ꝑ parti
cipationẽ/Similit̃ bonuz vl̃e eſt nobiliꝰ
bono particulari/veruz eſt quoddã bo
nũ. quia bonũ intellectus. [Hoc mediũ
ꝓ neutra opinione uidet eſſe efficax/qꝛ
maior utrobiqꝫ uidet falſa/quia iſta nõ
ſũt realit̃ diſtincta verũ ꝛ bonũ/ꝛ ꝑ ꝯñſ
neqꝫ vnũ realiter nobilius altero. ſi aũt
dicat vnũ nobilius altero ſm rõnem in
telligendo rõnem ꝓ cãto ab intellectu.
h̄ eſt re°, rationis ꝑ intellectũ cõparantẽ
iſta ad alia/hec nobilitas nõ facit ad ꝓ
poſitum/qꝛ re°. rõnis nõ eſt formaliſ rõ
ꝓmi obiecti intellectus uel uoluntatis.
[Similit̃ ad que fiet iſta cõparatio/ſi ad
pſonas diuinaſ filiũ ſ. cui corrñdet verũ
in ente/ꝛ ſpm ſcm̃ cui corrñdet bonum

persone diuine nō hn̄t differentiā nobilitatis. Si aūt cōparent ad posteriora puta actus quorū sunt obiecta iam est circulus in arguendo. Si aūt ponantur differre rōne reali sicut dictū est de attributis in primo libro tūc bene pōt saluari aliqua nobilitas in vno fm propriaz rōnem eius respectu alterius. ⁊ hoc aū actū intellectus quia sicut est distinctio inter aliqua alterius rōnis sic est etiam inequalitas maxime si sit distinctio qdditatiua nō ypostatica ⁊ inter absoluta sed forte nec verū nec bonū ultra ens dicunt rōnes absolutas minor etiā utriusqꝫ rationis est dubia quantū ad illaz ꝑtem ꝙ bonū est obiectū voluntatis falsa aūt quantū ad illū ꝙ veꝝ est obiectū intellectus sicut dictū est in primo libro tamē maior ꝙ minor requirūt plixiorem discutionē ꝙ ad p̄ntem qōnem spectet pro neutra ḡ parte ponenda ualet hoc medium. Ad rōnes ex illo medio sumptas ad p̄mā infert oppositū q̄ sic ens est pōle respectu cuiuscunqꝫ rōnis specialis ita ꝓpinquius sibi erit pōlius. Sed cōtra h̄ rō entis p̄cise accepta est nobilior quacunqꝫ rōne supaddita p̄cise accepta sicut rō subiecti ē nobilior rōne passionis ḡ qd sibi tanꝙ p̄fectissimo est ꝓpinquius illud est p̄fectius vn̄ falsum est ꝙ ens se hꝫ ad alia sicut mā ad formā sed magis i potētia quasi actiua sicut subiectū ad passionē. Aliī dicit ꝙ p̄fectissimo pōt aliqd esse propinquius in vno ordine ⁊ aliud in alio ordine sicut substantie imediatior est quātitas i vno ordine ꝙ qualitas tn̄ qualitas est p̄fectius ⁊ per consequens ꝓpinquius in alio ordine illud autem est simpliciter perfectius quod in ordine nobiliori uel scdm conditionem nobiliorem est propinquius perfectissimo sicut bonum est ꝓpinquius enti in ordine cōmunicandi p̄fectiones siue finaliṫ terminādi ⁊ cōplendi p̄fectionē alteri⁹ iuxta qd bonū vno mō dicit cōicatiuū fm Aug. p̄mo d̄ do-

ctrina xp̄iana alio mō finis. 2°. phi. ⁊ 5. metha. ⁊ p̄mo ethi. licet verū sit propinquius enti in ordine ad potētias operatiuas circa totuz ens. Ad rōnem in cōtrariū p̄mo instat. quia similiṫ posset argui de vero. nā verū est verū p essentiam bonū aūt est verū p participationem ḡ verū verius ḡ ⁊ maius. ⁊ sic arguit Aug. negatiue. 8. de tri. c. 2°. si non verius nec mai⁹. ubi nō ē locus nisi a cōuertibili. Ideo r̄ndeo ꝙ oia ista transcendētia denomināt se mutuo ⁊ iō eqliṡ p̄fectionis est eē essentialiṫ verū sicut eē est essentialiṫ bonū nisi ꝓbet ꝙ rō veri ē nobilior rōne boni ⁊ econuerso. Alia r̄nsio realior ꝙ magis pōt referri ad inherentiā uel ad p̄dicatū inherentia sequitur idētitatē extremorū ḡ qd essentialiṫ inest magis inest ꝓut determinat inherentiā uel idētitatē nō aūt ꝓut determinat extremū inherens. exemplū: album non est albius ꝙ homo qui est albus. 2o arguit ex habitu. quia actus est nobilior ad quē disponit nobilior habitus aliquis habitus intellectus est nobilior quocunqꝫ habitu volūtatis quia scdm p̄hm p̄mo metha. sapiētia est nobilissimus habit⁹ ⁊ idē. 6. ethi. ⁊ expresse. 10° nullus aūt habitus voluntatis est nobilior apud p̄hm iustitia uel saltez amicicia de quibus patet ꝙ longe sunt infra sapientiaz fm ip̄m. Cōtra. p̄ma ad corinthi. 13. maior horuz est caritas ⁊ Augu. 15. de tri. c. 19. in donis dei nullū est maius donū caritate nec equale. patz d̄ dono alterius rationis. Respondet ad apostolū ⁊ Aug. ꝙ intelligūt pro statu vie sed pro statu patrie lumen glorie est nobilius. hoc probatur quia illud est p̄fectius cui propter perfectionē suā repugnat competere imperfectio ꝙ illud cui non repugnat lumē glorie propter perfectionem suā repugnat inesse viatori. non autē caritati. Cōfirmat. perfectius est qd distinguit perfectum ab imperfecto illo qd est cōmune utriqꝫ lumē glo-

rie distinguit cōprehensorē a viatore caritas est cōmunis. Contra illā r̄nsionē arguit. primo per auctoritatē hugonis. super angelica ierarchia. c. 7. super illō dionysii super acutū super feruidū ⁊ dilectio supeminet sciētie. vnde ⁊ supmus ordo denominat ab ardore proximus a scientia. Preterea per rationē p̄fectissimus habitus voluntatis in via perficit eam scdm capacitatē quā habet ꝓ tunc ergo si ille est nobilior quocunqꝫ habitu intellectus capacitas voluntatis pro via est maior uel aliquid maius ꝙ capacitas intellectus. ergo ⁊ pro patria quia uel eadem capacitas hic ⁊ ibi loquēdo de capacitate remota que est fm gradū nature capacis uel illa ibi correspondebit proportionaliter isti h̄ loquendo de capacitate propinqua quia capacitas p̄ ma nō potest totaliter saciari nisi p aliquid proportionaliter perficiens eam. ergo non nisi per nobilius si illa est aliquid nobilius. Hoc mediuz videt magis cōcludere pro volūtate. maxime loquendo de habitibus infusis qui disponunt ad beatitudinē illam uerā de qua loquunt theologi. Ad auctoritatē philosophi posset dici ꝙ licet sapiētia esset nobilior habitus acquisitus non sequit ꝙ disponat ad nobiliorē actum loquendo de actu supernaturali cuiusmodi est beatitudo. Sed cōtra uoluntas est potentia habitualis per habitū acquisituz sicut intellectus ergo habitus volūtatis supremus acquisitus potest excedere sapientiam sicut supmus infusus excedit supremuz infusum intellectui. Posset aliṫ dici ꝙ philosophus cōmuniter nō distinxit intellectum a voluntate in ratione principii operatiui siue operatōne ad extra vnde pro eodem habet principium distinctum contra naturam. nūc artem uel intellectum nunc propositū. Similiter neqꝫ in operatione ad intra. respectu finis vnde ⁊ illaz speculationē sapientie nō distinguit a dilectione sed

magis speculatio illa includit dilectōnē uel saltem non asserit intellectionez nō posse sufficere sine volitione quia utrū distinguuntur de altero actu qui est minus manifestus nec affirmat nec negat. Tertium medium est ex cōparatione actus ad actuz. primo sic. causa equiuoca efficiens est nobilior effectu. actus intellectus respectu finis ē causa actus voluntatis quia hoc posito ponitur ille. ⁊ amoto amouetur. ⁊ equiuoca patet. Contra. ex eodem medio. volūtas imperat intellectui ergo actus voluntatis est causa efficiens equiuoca respectu intellectionis. Confirmatur per Ansel. de cōceptu virgi. c. 4. Preterea. 9. metha. posterius generatione est prius perfectione volitio est posterior generatione nec hoc solum sed habet rationez finis respectu intellectionis fm Ansel. libro secundo. Cur deus homo. c. primo ⁊ Augu. 19. de ciuitate. c. 12. homini rationalis anima inest ut mente aliquid contempletur ⁊ scdm hoc aliquid agat ⁊ post ut aliquid utile cognoscat ⁊ fm eā cognitōnē uitā moresqꝫ cōponat. R̄ nec actus intellectus est totalis cā actus voluntatis sed partialis causa si est aliqua nec econuerso voluntas est totalis causa intellectionis maior autem illa vera est de totali causa effectiua equiuoca ⁊ si de partiali hoc erit de causa superioris ordinis ⁊ hoc modo voluntas imperans intellectui est causa superior respectu actus eius. Intellectus autem si est causa volitionis est causa subseruiens voluntati tanquam habens actionem primam in ordine generationis ⁊ ideo istud medium concludit probabiliter pro voluntate pro intellectu nihil. Quod autem intellectio non sit totalis causa volitionis patet. quia cum prima intellectio causetur a causa mere naturali ⁊ intellectio sit non libera simili necessitate causaret quicquid causaret. ⁊ sic quomodocunqꝫ circuli fieret

in actibus intellectus volūtatis totus ꝓcessus esset mere necessitate naturali/ qḋ cū sit incōueniens ut saluet libertas i hominē/ oportet dicere posita intellectione nō habere cām totalē volitionis/ sed ꝑncipaliorē respectu eius esse voluntatē q sola libera est. ¶ Ad ꝓbationē positā ponitur rc̄. illud antecedēs negatū est li. pº di. i. ¶ Aliter arguit. illud est melius qḋ sine alio esset eligibilius/ sed intellectio sola est eligibilior volitione sola/ q2 intellectio sola esset actus ꝑfectus ⁊ ꝓpriꝰ nature intellectualis: volitio sola nō eēt nisi quedā inclinatio sicut grauis ad centrum. ¶ Cōtra. ex eodē eligibilius ē quo hñs est simpliciṫ bonus/ illo q̄ hñs nō ē simpliciṫ bonus/ sed. xi. de ciuitate. c. 28 neqꝫ vir bonus merito dicit qui scit qḋ bonū est: sed qui diligit/ ⁊ ex hoc cōcludit ibi ꝙ in hominibus qui recte amāt ipse amor magis amat: qḋ est ꝯclusio ħ intenta. ¶ Preterea in bonis q̄ nō includūt se illud ē eligibiliꝰ cuiꝰ oppositū est odibilius/ sed ꝑscindēdo ista quō nō includūt se/ oppositū intellectōis nō pt eē ita odibile sicut oppositū dilectionis/ ħ ꝓbat pº de opposito ꝯrie/ q2 nulla ignorantia dei etiā infidelitatis pōt eē ita odibilis sicut odiū dei si posset volūtati inesse. ¶ 2º de opposito ꝯdictorie. q2 nō diligē deū ē vituperabile ⁊ pctm̄/ qñ. s. pt hri potētia ꝓpinq̄/ q2 actu intelligēs deū ⁊ nullo mō diligēs peccat. similiṫ actu cogitans pctm̄ ⁊ sine oi displicētia peccat. nō intelligēs aūt qñ tñ ē in potētia ꝓpinqua ad intelligendū/ nō ē vituperabile nec pctm̄/ ħ mediū ꝓbabiliṫ cōcludit ꝓ volūtate. ¶ Ad rōnez ꝓ intellectu r̄ndeo si dilectio sola eēt nō eēt tm̄ inclinatio nālis sicut grauis ad centrū/ sed eēt opatio ꝓpria nāe intellectual. ꝙ eni nūc sit opatio ⁊ talis opatio nō hꝫ formaliṫ ab intellectōe sed ꝯcomitant. ¶ Aliṫ arguit. ꝑfectius est qḋ i ꝑfectiōe minꝰ depēdet/ q2 depēdere ē imꝑfectōis/ actꝰ intellectꝰ nō depēdet a volūtate/ sed ecōuerso. ¶ Rº. posteriora generatione dependentia a prioribus/ ⁊ tñ sūt ꝑfectiora. 9. metha/ similiter finis i ee depēdet ab eo qḋ est ad finem ⁊ nō ecōuerso/ forma etiā a materia ⁊ nō ecōuerso/ qualitas etiā corporalis a quātitate/ imm̄ fm̄ illos ꝙ ꝯdictio est esse albedinez sine supficie/ ⁊ tñ in oibus istis est opposita maior vera/ ⁊ vniuersaliṫ in istis gñalibus ubi est depēdētia ad aliud prius ordine gñationis/ verū est tñ ꝙ simpliciṫ ꝑfectū est oio indepēdens/ q2 sicut est primū ꝑfectione ita gñatione. 9. metha/ omnē potentiā ꝑcedit actus tpe/ q2 etsi sit circulus in prioritate actus ad potentiā ⁊ ecōuerso. tamē status est ad eū qui est semꝑ mouēs primū/ sed ubi due ꝑmitates nō ꝯcurrunt opposita maior communius vera est.

¶ Similiter posset dici ꝙ intellectus dependet a volitione ut a causa partiali. sed superiori/ ecōuerso aūt voluntas ab intellectione ut a causa partiali. sed subseruiente. ¶ Aliter sic. actus intellectus ē purior/ quia nullā impuritatē cōtrahit ab obiecto/ quia intelligere malū nō est malū/ sed actus voluntatis cōtrahit impuritatem/ quia velle malū est malum preter hoc. alia est impuritas in volitione/ quia est motus anime ad rem in se. intellectus nō sic. sed est rei ad animaz. uel rei ut est in anima. ex primo. di. 7/ ⁊ 6. metha. verū ⁊ falsum sunt in anima bonū ⁊ malū in rebus extra. ¶ Cōtra. ex primo illoruz illud est purius ⁊ melius cuius corruptio ē impurior ⁊ peior. sed corruptio uolitionis est talis/ q2 maluz velle per te maluz est/ non sic intelligere. ¶ Et similiter illa ratio peccat dupliciṫ. vno modo quia debet comparare intelligere corruptum/ qḋ falsum est/ ad velle corruptum/ qḋ est malum: ⁊ tunc concluditur propositum per rationem iam dictam/ alio modo: q2 circa qḋcūqꝫ obiectū pōt volūtas habere bonū actū/ sic intellectꝰ/ pōt. n. bñ odire malū sicut intellectus bñ intelligere malū eē odiendū

¶ Si tandē accipiat ista ꝓpō ille actꝰ est impurior qui reddit impurꝰ ex ipuritate obiecti. ¶ Rº actꝰ intellectꝰ ē talis ꝙ necessario ē falsus ex eo ꝙ ē falsi obi: actꝰ aūt voluntatis non ē impurꝰ. i. malꝰ q2 est obi mali/ nisi ꝯcōitanter/ Q2 si dicas actū voluntatis eē impurū ex obō ipuritate malicie: non sic actū inte/ hoc nō ꝯcludit q2 tunc actꝰ sensus eēt nobilior actu voluntatis: q2 minꝰ impurus sic. ¶ 2ª rō. ¶ de tendentia in rē in se ꝯcludit oppᵐ/ pº ex dictis eorū/ q2 ꝯcedūt ꝙ actꝰ voluntatis respectu supiorū ipsa voluntate ē nobilior actu intellectꝰ/ ex hoc sequit/ ḡ ille in gnē ē nobilior isto in gnē. q2 si optimū/ est nobiliꝰ optimo/ ⁊ genꝰ gnē/ vel spēs spē/ tota. n. spēs vna est superior q̄cūqꝫ alia spē tota. ¶ 2º actus nō est perfectio nisi q2 ꝯiūgit obō perfecto actus aūt voluntatis ꝯiūgit rei in se vt in se est. actus autē intellectꝰ non nisi rei vt ē obm̄ in cogscēte/ obm̄ aūt btificum simplr̄ ē nobiliꝰ i se q̄ vt est i cognoscente/ ḡ actꝰ voluntatis ꝯiungit obō btifico simplr̄ sub nobiliori rōe. ¶ Ad auctem Ari. 6. ethi. dico ꝙ tā cognitio intuitiua q̄ dilectio sequens tendit in obm̄ vt est exñs i se/ cognitio aūt abstractiua ⁊ dilectio sequens tendūt in obm̄ hñs eē cognitū/ iō in hoc non ē dña iter itellectuz ⁊ voluntatē/ q2 vtraqꝫ potentia pōt tendere in obm̄ suum vt in se/ ⁊ in obiectū ut hēt eē diminutuz i intellectu/ tñ ꝑhs cōiter loquebat de intellectōe abstractiua ⁊ de uoluntate vt est desideratiua. quō tendit i rem nō iam exñtem sed futuram/ ⁊ hoc vt intermiᵐ actus desiderij seu effectū: in eandē aūt rem vt obiectum non tendit nisi vt hꝫ esse i intellectu: q2 qñ desideratur nllm aliud eē hꝫ fm̄ ꝙ possit obijci.

Ad rationes prīcipales.

ad ꝑmam dico fm̄ ꝙ dictū est in q̄stione p̄cedenti. 12. metha. actus itellectus est vita. ⁊ vita eterna si ē actꝰ einus si accipias ꝙ est vita eterna beata hoc ñ est in euāgelio. sꝫ addit/ ita addo vt cognoscant te ⁊ amen/ nec magis ē 2ª additio ꝯ textū q̄ ꝑma. ¶ Ad aliud ꝙ ē Aug. ꝯcedo ꝙ visio est tota merces hois itelligentie/ sꝫ nō sūma merces totꝰ hois: ⁊ sic possint glosari multe auctes sonātes ꝓ itellectu/ ꝙ itelligūtur de supma potētia/ vel de nā fm̄ potenᵐ/ non aūt ꝺ simpliciṫ supma ꝑfectōe nāe. ¶ Ad illud ꝺ hitu pꝫ in 2ª via q̄ ꝓcedit ex medio supto ex hitu. ¶ Ad aliud dico ꝙ dilectio est bonum magis sufficiens q̄ itellectio q2 eo hito hñs minus eget. ¶ Ad ꝓbatōem minoris/ dico ꝙ dictū philippi intelligendū ē q̄tuz ad istructōem fidei ꝺ tritate/ hāc. n. rc̄ non cōplete itellexerat frequenter. n. audierat ꝑmonē de pre ⁊ iō ꝯcepit ꝙ patre sibi ostenso sufficiēter caperet/ ⁊ alij cū eo v̄itatem fidei de tritate: non aūt loq̄bat de visione btā. q. illa ꝑ se sufficeret sine dilectōe/ sicut appet ꝑ r̄nsionem xp̄i/ tāto tp̄e vobiscū suz rc̄. philippe q̄ videt me. q. d. si iam me fm̄ deitatē vidistis ēt ꝑfecta visione fidei/ ⁊ prem meū sili visione vidistis: ñ aūt intellexit ꝙ apl̄i vidissent eū visione beatifica. laz. n. supponeret eos fuisse btos.

Utruz beatitu

do simplr̄ consistat in actu q̄ ē fruitio. ꝙ non ille non distiguit beatuz a non beato. q2 cōpetit ēt viatori ex diffinitōe frui. ¶ Rº viator tm̄ hēt desideriū qḋ est respectu non hiti ⁊ iō nō fruitur. ¶ Contra. ñ minꝰ vult viator deo bonū qḋ sibi inest q̄ comꝑhensor: ḡ nō minꝰ hꝫ actum amoris amicitie respectu boni non hiti ab amato q̄ cōꝑhensor: frui aūt est actꝰ amicitie non ꝯcupiscentie. ¶ Preterea non hñs charitatez si nude videret eēntiā dinam ꝙ non includit ꝯdictōez pōt ea frui. ⁊ tñ sine charitate non pōt eē beatꝰ. 15. de tri. c. 19. sola est que diuidit iter filios regni ⁊ perditionis. ¶ Preterea oia inferiora nā

itellectuali suo mõ hoc ē ſm quid beatificat in cõpletiõe actus ↄcupiſcendi/ g̃ ꝛ volũtas in illi actu lȝ pfectiore/ ſed fruitio non ē aliq̃s actus ↄcupiſcendi. ¶ Preterea tētio ſuccedit ſpēi g̃ eſt act' volũtatis/ g̃ in illo ē beatitudo qꝛ voluntas ſꝫ ſe ē potentia ſm quã beatificat nã intellectualis/ ſed tentio non ē fruitio. ¶ Op poſitum p° de doctrina xpiana. c. pmo ſumma merces ē vt eo pfruamur.

Ad queſtionem

ſit due ↄcluſiones. pma ꝙ in ſolo actu q̃ eſt fruitio ↄſiſtit beatitudo ſimplr nãe intellectual'. 2ª in qua fruitõe qꝛ nõ in oi. ¶ Prima oñdit diuiſiue ſic/ in gnē ñ ē niſi duplex actus voluntatis velle/ nolle/ velle ēt duplex in gnē/ aut pp̃ter volitũ/ ſiue propter bonum volitũ/ aut pp volentē/ vel pp bonum volẽtis/ pmum velle dr̃ eſſe amoris amicitie/ 2m amoris concupie. ꝛ ſolum pmum velle eſt frui. qđ eſt amore inherere pp̃ter ſe. ſ. amatũ. ¶ Contra illam ſcđam obijcitur p illud. 9. de tri. vlti. appetitus inhiantis fit amor fruentis appetit' inhiantis ptinet ad amorē concupie g̃. ¶ R° viator velle concupie vult ſibi bonũ/ ꝛ velle amicitie vult dõ bñ eē/ pmus appetitus reſpectu bõi habendi fit amor cõplacentie boni habiti ſibi/ ꝛ ita amor fruentis/ nõ tñ quo fruitur formalr: ſꝫ eius q̃ fruitur alio amore illo eodem obõ in ſe qđ amat ſibi i° amore/ ſcđs appetitus. i. pfectus amor fit amor perfectus fruentis. i. quo fruit. ¶ Premiſſa diuiſione pbo pncipalem concluſionē non icludendo nec excludẽdo paſſiones de quibus poſtea queret. ¶ ſed tñ de iſtis actibus volũtatis bic loquendo/ pꝫ ꝙ beatitudo non põt conſiſtere in aliquo nolle/ tum qꝛ nolle hꝫ p p ſe obõ malum. qđ non põt eē obm̃ beatificũ/ tum qꝛ act' beatific' eſt pm' ꝛ imediatus reſpectu vltimi finis/ ꝛ ita nõ hẽtur virtute alic' actus voluntatis pories. nolle aũt pꝫ ꝙ non hẽtur vel cõiter non niſi v̓tute alic' velle ſm Anſel. 3. c. de caſu diaboli. nll's deſerit iuſticiam niſi volendo aliquid qđ non ſtat cum iuſticia. ſicut exemplificat de auaro ꝙ nũmo/ ꝛ pane. ¶ 2° non conſiſtit beatitudo in actu cõcupie ſtum qꝛ lȝ ille poſſet eſſe bon' ſi ſit debite circũſtauratus/ ſtũ non ē bon' ex rõne ſui vel obõ ēt deo/ qꝛ pt eē immoderatus qđ apparet. 83. q. 3. p' uerſitas ē in vtendo fruendis/ ſic ēt dictũ in 2° li° angelũ peccaſſe p° imoderate ↄcupiſcendo ſibi obm̃ beatificũ/ ſicut vult Anſel. de caſu diaboli. 6. c. vbi vlt ꝙ aliqđ appetebant qđ hũiſſent ſi ſtetiſſent/ nihil ãt plus vel magis appetebant ꝙ beatitudinē/ qꝛ ad illã pmo ēt ſumme inclinat affectio cõmodi/ actus ãt amicitie reſpectu dei ex rõe ſui ꝛ obiecti ē bonus/ ſaltem non põt eē imoderat' excedendo/ ſed forte deficiendo/ tum qꝛ act' concupie non ē nec eē poteſt pmus act' voluntatis reſpectu finis/ qꝛ oē concupiſcere ē in virtute alicui' actus amicitie. ¶ iõ. n. concupiſco huic bonum: qꝛ amo hunc cui ↄcupiſco/ tum qꝛ actus amicitie ineſt voluntati ſm ꝙ hẽt affectionē iuſticie. qꝛ ſi ſolã affectõeȝ commodi haberet non poſſet niſi ſibi ſũme cõmoda velle/ ſm Anſel. 4° de caſu diaboli/ act' ãt ↄcupie ineſt voluntati ſm ꝙ hẽt affectiõem cõmodi/ qꝛ nectio ineſt ſcđm illã/ etiam ſi ſola illa eēt/ nobilior ãt ſcđꝫ rõnem eſt affectio iuſticie affectione cõmodi/ qꝛ regulatrix eius ꝛ moderatrix ſm Anſel/ ꝛ pp̃a voluntati ingĩm libera. eſt cũ affectio cõmodi eēt ei' ēt ſi voluntas libera non eēt. ¶ Tũ 4°. qꝛ actus amicitie tendit in obm̃ vt eſt i ſe bonũ/ act' ãt concupie tendit i illud vt eſt bom mihi/ nobilius ē aũt obm̃ in ſe ꝙ vt ab aliquo hitum/ ſaltem illa hitudo obi ad hñtem q̃ eſt formalis rõ in obõ vt cõcupito diminuit ab illa pfectione obiectiua quã hẽt iſtud bonum vt in ſe. ¶ 2ª cõcluſio pncipalis pꝫ ꝙ viator põt frui dõ qꝛ amore inherere ſibi ꝑ p ſe. ¶ Si dicas non amore ſed deſiderio/ hoc ſſim ē/ q̃a ꝛ ſi deus ſit non hitus ab amante. ꝛ iõ poſſit deſiderari vt hñdus/ tñ non deſidero aliqđ bonum hñdum a deo quod hꝫ ñ/ ſed tñ complacēs mihi infinita bonitas ei' cui volo acceptando ꝛ cõplacẽdo omne bonũ qđ ſibi ineſt. ¶ Patet etiam pp̃om p illud. 83. q. q. 20. ꝙ virt' cõſiſtit in fruẽdo fruẽdis. ¶ Sed eſt hic difficultas quõ diſtinguant fruitio bẽifica ꝛ non beatifica/ videt ꝙ non ſpē/ qꝛ qñ p ſe cãe ſufficientes ſunt eiuſdē ſpeciei/ ꝛ effectus/ ſic ē in ppoſito/ qꝛ eadem volũtas/ eadem charitas/ idē obm̃ fruibile/ et ſb eadem rõne ex pte obiecti/ ſm hoc g̃ poneret ꝙ non differunt niſi ſicut magi ꝛ minus in eadē ſpē. ¶ Si ↄ hoc obijcitur ꝙ tunc viator eē beat'/ lȝ minus beatus ꝙ cõphenſor. ¶ R° 2ª non valet qꝛ beatitudo non iponit ad ſignificãdũ illam naturam ſm ſpēm/ ſicut iponitur hoc nomen fruitio/ vñ bñ cõcedit ꝙ vterq; fruit/ ſed alter magis alter minus/ ſtim mo iponit hoc nomen beatitudo ad ſignificandũ fruitõem in determiato gradu/ ita ꝙ non infra/ ꝛ illum nunq̃ habꝫ viator nec ſm magis/ nec ſm minus/ ſed ſic hñt illum diuerſi cõphenſores/ iõ vnus eoꝝ eſt beatior altero. ¶ Cõ oñdit ſic/ qꝛ ſi tñ ſint grad' eiuſdeȝ ſpei/ accipiat infimus beati/ ꝛ ſupmus viatori ſi equant/ g̃ viator eſt beat'/ ſi ille act' deficit ab illo/ non in infinitũ/ pꝫ pone g̃ ꝙ per quatuor grad' poſſibile eſt fruitionem viatoris creſcere per quatuor gradus/ quia ꝛ cognitionem: cum etiam cognitio eiuſdem ſpēi tot gradus habeat quot ꝛ fruitio/ poſita aũt itentiõe cognitionis/ poſſibile ē fruitõem cognoſcẽtis pportionalr itendi/ g̃ adhuc poſſibile eſt viatorem ptingere ad illũ gradũ ꝛ eē beatũ/ vñ hic põt argui de aliq̃ gradu dato fruitõnis beatifice a quo diſtat ſupmus gradus viatori/ puta beate marie p aliquot grad'/ tñ ſi eſt eiudē ſpei infra ſpēm fruitõis beatifice deſcendatur ad minus ꝛ min'/ tandē erit aliq̃ beatifica equalis iſti non beatifice/ vel maior ea. ¶ Aliter põt dici ꝛ pbabilius ꝙ fruitio beata ꝛ non beata differunt ſpē ſeipſis quidē formalr/ ſed a cãis vel habitudinem cãrum cãliter/ ſi. n. ponat ꝙ intellectio ē cã licet pticularis ipſius volitionis/ ꝛ itellectio viatoris/ ꝛ viſio beati differunt ſpē/ g̃ ꝛ effectus qui nectio reqrũt iſtas cãs diuerſas/ nunq̃ eniȝ indiuiduũ eiuſdē ſpēi neceſſario requirit cãȝ alterius ſpeciei ab illa quã requirit aliud indiuiduum/ ¶ Si aũt intellectio dicatur cã ſine qua non/ ſaltē eſſentialr requirit/ ꝛ tunc ſicut plus diuerſa eiuſdē ſpēi nõ neceſſario reqrũt in cãis aliqua alteri' ſpeciei/ ita in hac opi. hẽt concedere volitiones penes obã diſtingui ſpē/ ꝛ tamē obm̃ ſm eos eſt cã ſine qua non/ tũc ãt poteſt ſaluari diſtinctio fruitionum ex diſtinctione vnionum/ ſicut ex diuerſa approximatione agenti ad paſſum variatur effect'/ aliter. n. agit agens qđ p lineam rectam opponit ꝛ approximat paſſo ꝙ qđ p reflexã vel fractã/ cognitõ aũt hec eſt q̃ſi approximatõ obiecti ad voluntatē. ¶ Tenendo iſtam ſcđãȝ viam non oportet concedere ꝙ de potentia abſoluta diuia poſſit cãri in anima viatoris ſaltem non videntis nude deũ aliqua fruitio equalis infime fruitioni poſſibili cuicũq; beato: qꝛ ſupremum infime ſpeciei non põt equari infimo ſuperioris ſpēi/ qꝛ tota hec eſt infra totam illam/ Difficile eſt aũt ſm viam poreȝ pbibere quin in anima viatoris ſtãte cognitione enigmatica tantum vel tantũ intenſa poſſit ineſſe aliqua fruitio equalis alicui fruitioni beatifice date.

Ad argumenta ad

primum patet ex ſecundo articulo.

¶ Ad ſecundum dicitur ꝙ ſine charitate ſi videret aliquis deum. non haberet fruitionem ſupernãlem qꝛ nec actũ aliquē primũ ſupernãlē ſine q̃ nec pari

pōt nec agere nec p ꝯñs hr̄e frui beatifi
cū. ⁋ Alr dictū est di. p̄ª. ꝓmi ꝙ hitus ñ
ē quo hñs simplr pōt elicere actū ⁋ ⁊ iō
posita q̄si pñtia obi voluntas pōt in ali
quē actum circa illud obm̄ / ⁊ ille actus
supnālis ē ex obō ⁊ pñtia obi: sed ñ ē ex
aliquo i potentia eliciēte / nec tñ illa frui
tio ē beatifica: qꝛ non ē tāta q̄ta nata ē
hr̄i a tali voluntate circa obm̄ sic osten
sū / maioꝛ.n. hētur ⁊ si caritas ineēt per
quā aliquo° intenderet act⁹: sicut dictuz
est di. 17. ꝓmi / hitudo aūt voluntatis ñ
ē in aliquo actu nisi supmo quem pōt
hr̄e circa obm̄ talr sibi pñtatum. ⁋ Ad
3ᵐ dico ꝙ sola voluntas iter oēs appeti
tus pōt velle alicui bonū ꝓpter ip̄z vo
litū: ⁊ iō non est sile de aliis appetitib⁹ ⁊
illo: sicut nec gnālr qñ illud de quo ar
guit ē solum tale / imo est argᵐ ad oppᵐ
qñ arguit de aliquo ptinente ad pfectio
nem uti⁹ solitarii / ꝯueniens ē cū imperfe
ctioꝛib⁹ se in aliquo / ⁊ diens ab eis i alio
sibi ꝓpo / perfecti⁹ est fm illud ꝓpꝛium
q̄ fm illud cōe: qꝛ cōe non pōt eē pfecti⁹
quocūqꝫ impfecto icludente ip̄m: ⁊ iō si
pfectio excellens vtpote btitudo ꝯueni
at illi solitario magis: ꝯcludit ꝙ cōueni
at sibi non fm illud i quo assilat inferi
oꝛib⁹ q̄ ꝯcludat oppᵐ. ⁋ Ad 4ᵐ non oē
qd̄ succedit vtutib⁹ theologicis i via vl
actib⁹ eaꝝ est de eēntia beatitudis sꝫ tm̄
vnic⁹ actus pfectissim⁹. iō esto ꝙ tentio
sit actus volūtatis succedēs actui spei ñ
sequit ꝙ in ipsa ꝯsistat btitudo: sed suf
ficit ꝙ ipsa cōcomitet beatitudinē.

Trum ad essē

tiā beatitudinis ptīeat securi
tas. ꝙ sic. 13. de tri. c. 8°. post alia ptinen
tia ad beatitudinē ꝯnumerata subdit: ⁊
qd̄ est oio beatissimū ita sp foꝛe certissi
mū erit. ⁋ Preterea de eēntia beatitudi
nis ē ꝙ sit vltimata pfectio. g̊ ex rōe sui
excludit a sbo oēm puatiōem opposità
g̊ ex rōne sui ꝯstituit sbm incoꝛruptibi
le ⁊ intrāsmutabile fm eam. ⁋ Preter
ea p̄° eth. felicitas est opatio optima sꝫ
vitā perfectā: hoc fm ip̄m includit ppe
tuitatem q̄dam. alioqn felix posset mi
ser fieri. qd̄ hꝫ p icōueniēti. ⁋ Preterea
ad pfectōem viatoꝛis ꝓmam ꝯcurrūt es
sentialr fides spes ⁊ charitas / ⁊ ad scdaꝫ
actus illoꝝ / g̊ ad pfectōem apphensori
ꝯcurrunt eēntialr act⁹ pfecti coꝛrñdētes
istis: ꝯª ꝓbatur. qꝛ non minoꝛē itegrita
tem reqrit pfectio scda beati in suo gra
du q̄ viatoꝛis i suo: alioqn beat⁹ vñ be
atus non hr̄et oēm perfectōem p se cui⁹
eēt capax: nunc aūt actui spei non succe
dit nisi tentio: tētio nō vr̄ nisi securitas
g̊ ⁊c̄. ⁋ Oppᵐ p̄° eth. nihil ē pfectius ex
hoc ꝙ diuturni⁹ exēplificat de albo vni
us diei ⁊ vni⁹ anni / qd̄ oino verū ē d p
fectione pmanēte. qꝛ tali accidit tp̄s / vel
q̄cūqꝫ duratio maioꝛ vel minoꝛ / g̊ cum
securitas icludit ppetuitatē duratōis: ñ
ptinet p se ad beatitudinē q̄ est perfectō
sil' tota. ⁋ Preterea ista securitas si ē ac
tus aut itellect⁹ / aut volūtatis. Si itelle
ct⁹ non ptinet ad beatitudinē nisi vt pre
uium ex. q. 3. hui⁹ di. / Si volūtatis non
ē fruitio: imo hꝫ fruitōem ꝓ obō / i sola
aūt fruitōe ē btitudo / ex. q. pcedente. g̊ ⁊c̄

Hic duo sunt uidē

da. p̄° de ppetuitate btitudis / 2° de secu
ritate beati. ⁋ De p̄° pꝫ: qꝛ ita est ex scrip
tura. Mat. 25. ibūt iusti in vitā eternā
⁊ Mat. 18. erunt sicut angeli dei / ⁊ i p̄s
in secla sclōꝛum laudabunt te / ⁊ alibi se
pe. ⁋ Silr ad hoc sunt dicta sctōꝛum
multa. sufficiat adducere illud Aug. 13.
de tri c. 8. beata vita eē non pōt nisi sit
imoꝛtalis: qd̄ ꝓbat: qꝛ si amitti pōt / aut
g̊ beatus amittet eā volens / ⁊ tunc nō ē
beatus: qꝛ non hꝫ q̄cq̄d vult: aut nolēs
/ aut neqꝫ nolens neqꝫ volens: ⁊ ad vtrū
qꝫ illoꝛum duoꝛū membꝛoꝛū seqtur ꝙ
non ē beatus: qꝛ non amat beatitudiēꝫ
imo si volens amittit / odit eā. si neuter
ñ appꝛeciat eā / nec g̊ ē vita beata. ⁋ Con
silr pōt argui si amittat beatitudo per

amissionēꝫ vite nālis: qꝛ aut amittit vl
tam volens / aut nolens / aut neutralr / ⁊
videtur ista distinctio trimēbꝛis Aug. i
telligenda / non p instāti quo poneretur
amittere beatitudinē / qꝛ ꝯñs non eēt in
cōueniens / s. ꝙ tunc ñ sit beat⁹ / sꝫ dꝫ itel
ligi p illo nunc / vel p tp̄e p quo ē beat⁹
qꝛ siue tunc nollet amittere / ⁊ tñ amittꝫ
non hꝫ q̄cq̄d vult. siue tunc vellet amit
tere / vel non curat. ñ diligit p futuro il
lā vitam / eēt dum hēt eā / g̊ non est beata
/ nec ē rōnabile istare ꝙ amittat eā / sꝫ h°
non ꝯsiderat dū est beat⁹ / ⁊ iō ē neuter
quo ad volūtatē / non quidē ñ curando
illud bonū apphensū hr̄i p se / sed nihil
intelligendo de illo hr̄i. ⁋ Hoc inq̄tū sit
rōnale ē. qꝛ quō nunq̄ ꝯsiderasset de p
petuitate illius vite quā sūme diligit si
beata ē / aut si ꝯsiderat ⁊ credit eā ppetu
andā g̊ decipit / nihil aūt incōueniens⁹.
q̄ ꝙ falsa opione aliquis sit beat⁹ scdm
Aug. de ci. dei. 10. c. 10. ⁋ Ad h° eēt con
sonat auctas phi in. 2° de gnātione i fin
in oibus inqmus nāꝫ desiderare qd̄ me
lius ē / meli⁹ ē aūt sp eē / q̄ nō eē / saltē eo
mō quo sp eē est possibile / est aūt possi
bile nāe perpetue / qd̄ sit ppetuo pfecta
vltimate / g̊ hoc nālr desiderat / ⁊ p ꝯñs
i beatitudine vbi desideriū nāle cōplebi
tur ne sit frustra / hoc hētur. ⁋ Sed d cā
istius ppetuitatis dubium ē silr / q̄lis sit
illa ppetuitas / ⁊ 3° qualr insit beatitudi
⁋ De p̄° aūt ponit beatitudo eēntialr ex
se necessaria ⁊ tunc ñ pōt nō eē ppetua
formalr quidē ex seipsa. cālr autēꝫ aliq̄
cālitate a cā extrinseca / aut 2° ponitur ꝙ
beatitudo ē perpetua ex volūtate neces
sario fruente aliq̄ viso / qꝛ non ostēdit in
eo aliq̄ rō mali aut defectus boni / ⁊ dif
fert ista positio a ꝓma / sicut illa qua po
nitur celū neccio moueri ex necc̄ia hitu
dine vniformi mouentis ad mobile / ab
illa q̄ poneret motū celi ex se formaliter
neccium / ꝓmum poneret phs / non 2ᵐ sic
pꝫ. xi. metha. cōmento / 3 / ponit potenᵃ
neccio determinari ad agendū ⁊ ex hitu
necessario / puta intellectū ad videnduꝫ
ex lumine glie / ⁊ voluntatē ad fruendū
ex charitate consumata. ⁋ Pro ꝓma pōe
illarū arguit sic aliqua foꝛma coꝛpoꝛal'
est simplr incoꝛruptibilis / nec solū sbal'
vt foꝛma celi / sed etiam accn̄talis dum
mō sit ꝓpa perfectio coꝛpoꝛis icoꝛrupti
bilis vt pspicuitas in celo / ⁊ lumiositas
in stellis / g̊ supma pfectio nāe spual' erit
foꝛmalr incoꝛruptibilis. ⁋ Preterea foꝛ
ma q̄ tollit a sua mā oēm ꝓuatōem / con
stituit cōpoᵐ incoꝛruptibile / pꝫ de celo.
⁋ Sed beatitudo tollit a nā beatificabili
oēm ꝓuatōem / qꝛ iperfectōem ⁊ potenti
onalitatē cū sit actus vltim⁹ in suo oꝛdi
ne / magis q̄ foꝛma celi in oꝛdine foꝛma
rum sbalium. ⁋ Confirmat rō. qꝛ finis
extrinsec⁹ p eo ꝙ includit eminenter p
fectōem ois alterius finis / tollit oēm pꝛi
uatōem seu carentiā respectu finis extri
seci / hoc ē non deficit alicꝫ finis extrīse
cus hñtı perfecte illū / g̊ a sili vel a cā. fi
nis vltimus itrinsec⁹ ꝯiūgens isti fini tol
lit oēm ꝓuatōem finis alterius itrinseci
/ ⁊ ita constituet cōpositum foꝛmalr icoꝛ
ruptibile intrinsece / ⁊ in ꝯiunctione ad
finem extrinsecū. ⁋ Preterea 3° si beati
tudo eēt d se foꝛalr possibilis / g̊ possꝫ d
strui / ⁊ tñ manente nā. qꝛ ipsa ē incoꝛru
ptibilis. ⁊ per ꝯñs posset beat⁹ fieri mi
ser / ⁊ ita beatus non esset beat⁹ / qꝛ non
hr̄et quicquid vult / vult.n. fieri nunq̄
miser. ⁋ Contra illud beatitudo crea
ta ē accn̄s. g̊ non minus depēdet q̄ suuꝫ
sbm / sed sbm dependet ex conseruatiōe
dei ꝯtingent ip̄m conseruātis / ⁊ per ꝯñs
non hēt necesse eē foꝛmalr / g̊ multo ma
gis nec accn̄s. ⁋ R° ⁊ si absolute beatitu
do hēat eē contingens / tñ ex quo semel i
est nāe / necessario inexistit manēte nā / ⁊ ita
hēt necesse eē ex quo ꝓducta est in eē / ⁊
hoc q̄tum est in oꝛdine suo eēndi / lꝫ nō
absolute sit necessarium / sicut ꝓbat rō.
⁋ Contra hoc. de⁹ pōt conseruare prius
eēntialr sine posterioꝛi / illa nā est pꝛioꝛ es
sentialr beatitudine / qꝛ sbm immo etiā

poꝛ tpe. pȝ ꝙ ꝛc. Cõfirmaṫ nunq̃ ẽ ma
ioꝛ necessitas tertij ad pmũ ꝙ̃ tertij ad
2ᵐ. h̄ aũt tertij ad 2ᵐ est tm̃ btitudo cõti
gens. pȝ ex rõne extremoꝝ ꝙ ꝛc. Cõce
do ꝙ ꝙ nihil aliud a deo h̃ẽt eẽ formali
ter necessa"ᵐ sed simplr ↄtigẽs i tm̃ aliqͦd
creatum dr̃ h̃re eẽ incoꝛruptibile ꝑ ꝙ̃
ꝙ non h̃ẽt ↄ̃rium vel nõ põt destrui ab
aliq̃ creato. sed tm̃mõ põt annihilari a
deo non ↄseruãte. ꝛ hoc mõ põt cõcedi
beatitudinẽ eẽ incoꝛruptibilem: sed sic
coꝛruptibile non ẽ ex se ꝑpetuũ nisi pos
sibilr. qꝛ sicut suũm h̃ẽt ↄtingẽter a deo
ↄseruante. sic ꝛ ꝑpetuitatẽ. Ad rõnes
ꝓ pma opinione pȝ ex dictis ꝙ nec celũ
nec aliqͦd accñs eius est incoꝛruptibile
nisi mõ p̄dicto. Ad 2ᵐ dico ꝙ nl̃la foꝛ
ma põt auferre ꝑuationem a susceptio
qͦd. s. natuȝ ẽ recipe aliã foꝛmã nisi emi
nenter ↄtineat foꝛmam ipsã. qꝛ manen
te i aliquo aptitudine ad recipiendũ nõ
põt tolli carentia nisi põat illud. nec ali
ter tolliṫ nisi sicut illͦ tolliṫ. foꝛma ꝙ ce
licum ñ includat i se foꝛmas iferioꝛum
simplr. sed nec eminenter eo mõ quo ẽs
infinitũ includit oĩa alia. sequiṫ ꝙ non
tollet a sua mã ꝑuationes illarũ foꝛma
rũ. si tm̃ sua mã est capax illarum. vnde
illa via ponendi celum icoꝛruptibile vi
deṫ irrõnabile. qꝛ ꝑ illam viã non tolliṫ
coꝛruptibilitas q̃tum ẽ ex pncipijs itri
secis. lȝ saluet ꝙ nõ possit coꝛrumpi ab
agente nãli. qꝛ illa foꝛma ita ↄtiet alias
ꝙ non põt ꝑ aliqͦ agẽs nãle expelli. exẽ
plum hͦ pȝ i itellectiua q̃ est foꝛma ꝑfe
ctioꝛ q̃ foꝛma celi. ꝛ tm̃ nõ tolliṫ aliquã
ꝑuatõem aliarũ foꝛmarũ. imo nec cõsti
tuit incoꝛruptibile respectu agentis nãl
ꝓ q̃to aliquam foꝛmã cõcomitantẽ re
quirit ad quam põt agens nãle attingẽ
coꝛrumpendo. sola ꝙ foꝛma infinita si
posset mãm ꝑficere posset ꝑ illã viã au
ferendo. s. ꝑuatõem cõpositum icoꝛrup
tibile ↄstituere. tm̃ adhuc eẽt dubiuȝ an
susceptiuũ eẽt i potentia ad illas foꝛmas
sibi ꝓpis rõnibus quas h̃ẽt eminenter in

illa vna foꝛma infinita. pȝ ꝙ ꝙ añs ẽ fal
sum loquẽdo de incoꝛruptibili hoc est
indestructibili. si aũt sit sermo de incoꝛ
ruptibili ab agente nãli aut a ↄtrario. ↄ
cedo añs. ꝛ sic conclusionem. Ad aliͦ
dico ꝙ non sequiṫ ꝙ̃ fine intriseco ꝙ tol
lat oẽm priuatõem foꝛmaliter a sbͦ. sic
finis extrinsecus tollit oẽm defectum fi
nis extrinseci. qꝛ finis extrinsecͦ est foꝛa
liter infinitus. ꝛ iõ non põt sic ille include
re intriseca. sicut ille extrinseca. Cõtra
non põt finis intrinsecus aliͦ succedere
isti nisi ↄiungat aliũ fini extriseco. ꝙ si il
le ↄiungit extrinseco q̃ excludit oẽm de
fectum. ꝛ ille intrisecͦ excludit intrinsece
oẽm defectũ finis ↄiungentis. Rͦ ille
dũ manet excludit defectum. sicut albe
do dũ inest excludit defectũ nigredinis
sed ille non simplr necessario inest. qꝛ ñ
est in se necessariͦ. ille aũt extrinsecͦ ẽ in
se necessariͦ. Et cũ dicis aliͦ finis extrin
secus põt ↄiungere alij fini extrinseco. ↄ
cedo. sed tunc finis extrisecͦ non ẽ h̄ fi
nis. nec supplẽs oẽm defectũ cuiuscũq̧
finis extrinseci. Per hoc pȝ ad ↄfirma
tõeȝ. qꝛ tũc non ẽ ↄiunctͦ huic. Ad 3ᵐ
dico ꝙ si nã ista maneat eadem nã sꝑ ẽ
capax beatitudis. ꝛ miserie. ꝛ ꝑ ↄñs nõ
est ↄ̃dictio ꝙ cessante beatitudie q̃ est si
bi accñs ꝑ accñs insit miseria. ꝛ cum di
cis tunc nõ h̃uit ꝑus quicquid voluit.
Rͦ habuit q̃cquid voluit vnitiue nõ
distributiue accipiendo. sic dictũ est su
pra. hoc ẽ deum i quo eminẽter h̃uit oẽ
recte volibile. Contra scd̃am põem ar
guiṫ liͦ pͦ di. i. ꝛ ↄcedo ꝙ lȝ intellectͦ nã
li necessitate videat obm̃ pñs ꝓpoꝛtiõa
tum. tm̃ voluntas ñ nãli necessitate frui
tur illo obͦ viso. sicut ibi dictũ est. neq̧
ẽt illa necessitas vidẽdi ẽ simplr necẽtas
sed tm̃ͦ necessitas si obm̃ pñs moueat.
ꝛ istud ẽ mere ↄtigẽs. qꝛ obm̃ istud vo
luntarie ꝛ cõtigenter mouet quẽcũq̧ in
tellectũ creatũ. sed ẽt volũtas cõtingent
fruiṫ illo viso cõtigenter. ꝛ copulat itel
ligẽtiã cũ memoꝛia. si tm̃ ibi h̃ẽt actum

Ad argumentum quod in obiecto
non ostenditur aliquid mali nec defe
ctus boni responsum ẽ vbi ꝑus. Con
tra tertiam põem argui põt ꝙ h̃itus nõ
põt eẽ ꝑoꝛ cã opationis q̃ poͣ. sed sꝑ 2ͣ
qꝛ illud ẽ poͣ quo simplr possumͦ. vñ
hͥtͦ non vtiṫ poͣ. sed poͣ h̃itu sicut cã
2ͣ ꝛ instrõ. cã aũt ꝑoꝛ non detiaṫ ad agẽ
dũ. nec ꝑ ↄñs necitaṫ ꝑ cãm scd̃aȝ. lȝ ecͦ
Preterea btã virgo h̃uit in via maio
rẽ charitatẽ charitate aliͦ btĩ inferioꝛi
gradͦ. ꝛ tm̃ illa charitas ñ necitauit eaȝ
ad fruendũ ẽt qñ ↄtẽplabaṫ deũ. Pre
terea esto ꝙ lumẽ glĩe necitet illũ ad vi
dendũ obm̃ pñs. tm̃ si voluntas sit cã im
pans illã visionẽ. põt non ipare. ↄtigent
.n. ↄiũgit intelligẽtiã memoꝛie illiͦ obi
qͦ cõtingẽt amari. vr̃ aũt ꝙ ibi h̃ẽat sic
ↄiungẽ. qꝛ s̃m Aug. de tri. i multis loci
i gignitõe vbi ꝑfecti ↄcurrit volũtas sic
copulans. illa aũt visio ẽ vbũ s̃m ipsuȝ
15. de tri. Concedo ꝙ ꝙ non ẽ necitas
siue ꝑpetuitas necĩa ex h̃itibus deterian
tibͦ potẽtias ad actͦ. sed tm̃ͦ ex h̃itu glĩe
ẽ necitas s̃m q̃d. qꝛ h̃itus ẽ nãlr idinati
uͦ nec ex charitate talͬ necessitas ẽ volũ
tate. quia libere potest vti charitate vel
non vti.

Dico ergo ꝙ cã hͦ perpe
tuitatis nec est
foꝛma beatitudis q̃si ꝑ ipsã btitudo foꝛ
malr sit necĩa. nec nã potẽtiaꝝ illaꝝ q̃
circa obm̃ necĩo ꝑpetuo opent. nec hͥtͦ i
potentijs q̃ necĩo detiãs potẽtias ad ꝑ
petuo opandũ. sed ẽ ex sola volũtate di
uina q̃ sicut ꝑficit nãm itẽsioe. ita ↄser
uat eã i tali ꝑfectõne ꝑpe. Et tm̃ occur
rit dubiũ quõ michael btͦs erit ipeccabi
lis. Nã per nihil itrisecͫ sibi h̃ẽtiq̃n ↄtin
gent opaṫ. ꝛ ꝑ ↄñs põt ñ frui. ꝛ ita pecca
re. ↄñs ẽ fl̃m. cũ dicat Aug. 3. ↄ̃ Maxi
mũ. c. 13. Cuicũq̧ nãe ꝑstaṫ vt peccare
non possit. nõ ẽ hoc nãe ꝓpe. sed dei grẽ
Idem i enchi. 86. vel. 73. Aĩa mea sic
non h̃ȝ nolle infelicitatẽ ita nolle iniq̃ta

tem sꝑ h̃itura ꝙ̃ nunc ẽt sic h̃ẽt nolle in
felicitatẽ ꝙ non põt eã velle. vñ dic ibi
dem. Miseri eẽ nõ solũ nolumͦ. sed ne
q̃q̃ velle possumͦ. Rͦ pȝ ꝙ beatͦ ẽ ipec
cabil in sensu ↄpõis hoc ẽ non põt sil eẽ
beatͦ ꝛ peccare. sȝ i sensu diuisionis ꝙ ma
nens btͦs non h̃ẽat põȝ ꝛ possibilitateȝ
ad peccandũ. põt itelligi duplr. vel ꝑ ali
quid sibi itrinsecũ qͦ excludit poᵐ talẽ
vel per cãm extrinsecã qͦ excludit potẽ
tiã ꝓpinquã ab illo. vbi grã. ꝛ si h̃ñs vi
sum h̃ẽat põm intrisecã vidẽdi qͦcun
q̧ coꝛpͦ. tm̃ põt per aliquã cãm extrisecͫ
fieri ꝑpetuo ipossibilis ad vidẽdũ a po
tẽtia ꝓpinq̃. vtpote si illa pͣ faciat ꝑpe
tuã distãtiã visus ab illo coꝛpore. sicut
si eẽt obstaculm ꝑpetuũ iter celũ empire
um ꝛ celũ dãnati. ille ocl̃s non posset vi
dere celũ empireũ loquẽdo de poͣ ꝓpi
qua. ꝛ hoc ꝑ cãm extrinsecã ꝓhibẽtẽ po
tentiam ꝑpetͦ. posset tm̃ videre poͣ rẽo
ta ꝛ intrisecã ita ꝙ nl̃la eẽt cã intriseca.
ipo. Sic dico ꝙ nulla ẽ cã intrinseca in
volũtate michael nũc beati per quã ex
cludat poͣ ad peccandũ. sȝ per cãȝ extri
secã ẽ impossibil potẽtia illa ad peccan
dũ. vȝ ꝑ voluntatẽ dei ꝑueniẽtẽ illã vo
lũtatẽ vt semꝑ ↄtiuet actũ fruẽdi. ꝛ ita
nunq̃ possit potentiã suã remotã i frũ
endi vel peccãdi reducere ad actũ. si qͦ
nunq̃ cã 2ͣ ꝑuenta a cã supioꝛe agente
ad vnũ oppᵐ. potest potẽtia propinqua
exire in aliud oppositum. Concedo er
go quod infert ꝙ Michael beatͦ ꝛ sit
peccabilis in sensu diuisionis loquendo
de potentia remota. Ad auctoꝛita
tes Augustini. ad pzimam dico ꝙ intel
ligit ꝙ peccare non posse potentia pro
pinqua non est hoc nature sed gratie dĩ
hoc est gratuite preuenientis ꝛ conser
uantis illam naturam in recto actu.
Ad aliam non dicit Augustinus ꝙ
sicut nunc habet necessario nolle infeli
tatem ita necessario nolle iniquitatem.
neutrum est enim verum loquendo

de nolle vt est act⁹ elicit⁹/sȝ sicut nūc hēt ꝑpetuo nolle hitualr̄ infelicitatem / ita tūc hēbit nolle iniq̄tatē/ ⁊ cū arguis sic hēt nunc nolle ꝙ non pōt velle. ¶ Dico ꝙ non iō n̄ pōt velle ifelicitatē. q2 necīo hēt nolle eā/ sȝ q2 ifelicitas n̄ pōt eē obm̄ act⁹ volendi/ ex alia pte nō seq̄t ꝙ sic nū q̄ possit velle iniq̄tatē/ q2 iniq̄tas loq̄n do de illo qȯ sbsternit in pctō pōt eē ob iectū volūtatis create. ¶ Ul' pōt dici bre uiter ꝙ sicut nec nūq̄ vult ifelicitatē/ sed semp hēt nolle hitualr. ita tunc nūq̄ vo lēt/ ⁊ sic ē sīle hinc iñ de facto. ¶ Et si ar guas nūc non pōt velle ifelicitatē/ ḡ tūc non poterit velle iniq̄tatē/ ꝯ° non vȝ/ q2 hī pōt eē sīlitudo q̄tum ad nō esse hic īn/ sȝ non q̄tum ad posse. ¶ Contra hoc non min⁹ tollit indr̄iam volūtatis det miatio ei⁹ a cā supiore q̄ a cā inferiore. ḡ si ex rōe cālitatis sue ē ideriata ad ope ratōem/ ita repugnat nāe sue ꝙ illa idif ferentia tollat p cām exteriorē sic p iṫio rēm/ sic ḡ ē ꝯ nām volūtatis ꝙ hitus de terminet cā necīo/ ita ē ꝙ deus deīmiet.

¶ Confirmat. q2 magis deteriat cā su perior iferiorē q̄ ex⁹/ ḡ supior deterians magis tollit indr̄iam inferioris i agēdo q̄ si inferior deteriaret. ¶ Pretea n̄ erit i ptāte voluntatis sic agere vel n̄ sic age re/ q2 ad qȯ deteriat aliq̄d a cā supiore n̄ pōt eē in ptāte deteriati/ agit. n. sic mo tū a deteriante/ ḡ ille actus n̄ erit lauda bilis nec ꝓpe volūtari⁹. ¶ R̄° ꝙ volun tas i suo ordine cāꝝ hoc cāet: hoc ē ꝓp um h⁹ cāe/ ꝙ vlteri⁹ ē ꝯtingētia ex parte ei⁹/ sic oīmode ꝯtigētia ex pte effect⁹: hoc req̄rit ꝯtigentiā oīum alioꝝ ꝯcurrenti um ad effectū/ repugnat aūt creature li bertati ei⁹ ꝙ ꝯtigētia q̄ necīo est ex par te ipsi⁹ n̄ ponat ꝯtigentiā simplr̄ q̄m est ex pte oīm inferioꝝ: q2 tollit ipsā cām i ordie supiori/ sed n̄ repugnat sibi ꝙ cō tigentia eius n̄ ponat ꝯtingētiā ex parte effect⁹ simplr̄ q̄m est ex pte cāe supioris q2 cā supior non deteriat ab ipsa/ non ē ḡ simplr̄ ꝯ nām ei⁹ ꝙ deteriet a cā supio ri hoc ē ꝙ nō pt ꝯ nām eius oppm̄ ager sicut eēt ꝯ nām ei⁹ deteriari ab hitu suo a nā inferiori. ¶ Ad formam ꝯ nām ei⁹ ē deteriari in suo ordie/ ⁊ nihil aliud p⁹ repugnat sibi/ sed ex ꝯñti ē ꝯtra nām ei⁹ deteriari a cā inferiori/ q2 tūc ipsa non eēt supior/ nō ē āt ꝯ nām ei⁹ deteriari a cā supiori/ q2 tñ hoc stat ꝙ sit cā in suo ordie. ¶ Contra si cā supior deteriat ḡ voluntas i suo ordine cāndi deteriatur ḡ in suo ordie cāndi non ē ꝯtigēs. ¶ R̄° ꝑ deteriatōem ei⁹ in suo ordie ē equal' ꝯtigentia. sȝ ꝙ effect⁹ q̄ ꝓuenit ab ipa ⁊ aliȷ̄s n̄ oīo ꝯtingēter ꝓuenit ex ꝯtigētia ei⁹/ hoc ē q2 alia cā prior est deteriata ad illum effectū. ¶ Ad scdam/ laudabilis ē ꝓ q̄to ipsa volūtas in suo ordie. ¶ Alr̄ pōt dici ꝙ ꝯtingētia volūtatis i suo or dine ꝯcludit ꝯtingētiā simplr̄ effect⁹, q̄a cuiuscūq3 ē ꝯtigentia ꝯcludit ꝯtingentē effectū/ ⁊ p ꝯñs simplr̄ ꝯtingēs ē ꝙ n̄ pec cet/ tñ nunq̄ euēiet/ q2 cā supior sp p̄ser uat. ¶ Sed dices saltē i ptāte voluntatī ē vt eueniat. ¶ Posset dici ꝙ n̄ iō ē mi n⁹ beata si i ptāte eius sit ꝙ eueniat: tñ nunq̄ eueniet. iō nunq̄ eueniet/ q2 volū tas diua sp p̄ueniet.

De secundo dubio. s. q̄l sit illa ꝑpetuitas

p3 ꝙ nō ē ꝑpetuitas tpalis. quia nec alic⁹ successiui/ dī ꝙ nec ē ꝑpetuitas eui. di. 49. q. 2. q2 euū 2m̄ ꝙ ab eternita te distiguit ptīet ad creaturas immuta biles: beatitudo āt excedit nālem poten tiā creature cū ad eā nulla creatura ex suis nālibus possit vñ p̄ma mensura eē ē eternitas/ iō beatitudo est vita eterna

¶ Contra hoc p° ex dictis isti⁹ in. q. ꝓ pima dicit ꝙ p̄ncipiū actus scdm sbaȝ ē potentia/ sȝ s̄m formā suū p̄ncipium est hitus/ ⁊ si hitus sit ifusus ꝑfectio act⁹ ē a cā exteriore/ q̄ cāt hitum. ¶ Ex hoc ar guit ipossibile est actū inq̄tum forma tus s̄m quā rōem dī iste actū beatificū eē magis vel imutabil' ꝑmanentē q̄ sȝ sbam/ q2 ipossibile ē illud qȯ inest ali

cui p accn̄s eē imutabilius illo cui inest ḡ si actus s̄m sbam mensurat euo/ q2 eē eius s̄m eū mensurat euo/ sequit ꝙ act⁹ inq̄m format⁹/ siue inq̄tū beatific⁹ hēt maiorē imutabilitatem q̄ eui. ¶ Preter ea ad rē vr̄ manifeste falsū ꝙ aliqȯ crea tū vt distinguit ꝯ eternū nō mēsuretur euo/ q2 siue euū icludit successionē/ siue possibilitatē ad deficiendū/ vr̄ cōpetē cu icūq3 creato/ qȯ non ē ꝓpe tpale/ eternū eni sicut ē totū sil' actualita caret potētia non essēdi. ¶ R̄° ei⁹ non ꝯcludit. Nō eni seq̄t creatura intellectualis non pōt ex suis nālib⁹ in beatitudinē/ ḡ beatitudo i nā sua est aliq̄d eminētioris ꝑmanentie q̄ creatura itellectualis/ q2 ē accn̄s ⁊ lȝ tale accn̄s qȯ non seq̄t p̄n⁹ nec subest cā litati h⁹ sbi/ est tñ in se ē qȯdā min⁹ no bile/ ⁊ min⁹ ꝑmanens. ¶ Qȯ addit beati tudo ē vita eterna/ eternū nō accipit ibi stricte sicut distiguit ꝯ euiternū. sed pro euiterno ꝑpetuo ꝑmanēte. sic q̄ppe fre quēter accipit eternū i scriptura. vt ibi dē Math. 25. Ite maledicti in ignē etm̄ ⁊ statim p⁹. Ibunt hi i suppliciū eternū cū tñ non sit eternū eternitate distincta ab euo vel a tpe ꝑpetuo. ¶ Dico ḡ ꝙ illa ꝑpetuitas nō eternitatis/ nec necēȝ eē. sed ē eui possibilis eē/ ⁊ n̄ eē tñ ꝑpetuo ꝯfus ti. ¶ Et si q̄ras q̄d addat illa ꝑpetuitas vltra ipm euū. ¶ Hoc p̄exigit aliaȝ. q̄/ si euū includat successionē/ q2 si sic ꝑpetui tas dicit q̄dā maximitatē q̄titatis i ip so euolimo q̄si infinitā magnitudinem accipiendo sp alterū p⁹ alterꝝ/ si aūt euū sit idiuisibile/ tūc ꝑpetuitas ei⁹ non vīd tur dicere aliq̄d positim̄ nouū p ipm/ sȝ tm̄ negatōem defect⁹ siue desitōis/ ⁊ tūc oporteret dicere ꝙ nihil plus positiue I mai⁹ maioritate intriseca dat deus Mi chaeli quē in eternū hēȝ ꝯseruat/ q̄ si eū statum anniblaret/ de hoc in 2°. di. 2ª.

De tertio dubio. s. q̄līt se hēat illa ꝑpetuitas ad beatitudinem

¶ Vr̄ dȯ ꝙ icludat i rōne beatitudis/ tū q2 beatitudo icludit ꝙ sit finis oīuȝ desid riorū: ⁊ p ꝯñs adepto eo cessat ois app tit⁹/ ḡ oȝ ꝙ includat sic oia appetibilia. ꝙ nihil vlteri⁹ desiderandū restat/ q̄lȝ āt nālr desiderat ꝑmāere i bono ⁊ ꝑpetuo sicut sua nā ē ꝑpetua/ ḡ beatitudo illam ꝑmanētiā icludit/ tū q2 de rōe pene dā natōis ē eternitas. q2 oȝ ꝙ sit īfinita ad hoc ꝙ corrn̄deat culpe/ q̄ est īfinita i ma licia/ q2 auertit ab īfinito bono/ nō pōt aūt eē infinita itensiue/ ḡ i rōe ei⁹ inq̄tū pena cōdigna ē culpe/ icludit īfinitas ex tensiua siue eternitas/ ḡ multo magis i rōe beatitudis inq̄tum p̄miuм icludit eternitas. ¶ De hoc certū ē ꝙ si beatitu do accipiat ꝓ aliq̄ perfectōe ꝑmanente vt ꝑmanēs q̄tūcūq3 intēsa/ ꝑpetuitas nō icludit in rōe eius/ q2 q̄cunq3 ꝑfectō per manēs/ ⁊ q̄tacūq3/ eadē ⁊ equal' pōt esse ꝑ istans/ vel cū aliq̄ breui tpe/ q̄ ⁊ quāta pōt eē cum toto tpe/ eque. n. ꝑfecta ē al bedo vnius diei sic vnius anni. i. ethic. ¶ Alio° pōt accipi beatitudo ꝓ aliq̄ per fectōe ꝑmanēte ⁊ itensa n̄ tñ p̄cise sisten do i ꝑfectōe intēsionis/ sed icludēdo ēt ꝑ fectōem extēsiōis/ ⁊ hoc vel ꝓpe ponen do euū eē successiuū/ vel eminēter. s. ne gādo oēm desitōem/ ponendo euū eē in diuisibile/ ⁊ illo 2° mō nihil ē extēsiuū ꝑ fectū extensiue nisi qȯ durat q̄tum pōt durare/ siue illa duratio sit extēsa realr vel v̄tualr/ vel imaginabilr. ¶ Beatitudo āt p3 ꝙ nata est ꝑpetuo manē/ ḡ ipsa sic accepta ꝓ ꝑfectōe sūma itēsiue ⁊ extēsiue icludit ꝑpetuitatē/ sȝ hoc mō beatitudo nihil vm̄ p se est. sicut nec opatio ꝑfecta ⁊ totū euum si ē successiuū/ vel opatio ⁊ negatio defect⁹ vel desitiōis extēsiue illo tñ 2° mō vident loq̄ multi de beati tudine. q2 non tm̄ est desideriū in nā ad ꝑfectōem itensaȝ. sed ēt sic extensiue hn̄ dum. sicut ēt desideriū non tm̄ ē ad bo nū eēntiale sed ad sp eē sicut ē possibile cōpetere nāe. ¶ Per hoc ad p̄mū beati tudo p° mō accepta est finis oīum desid rioꝝ sic ꝙ vnitiue ex pte obi icludit oē

desiderabile/ sic sepe dictum ē q̄ in diffinitōe Aug. quicquid vult rc̄/ quicquid non accipit ibi distributiue/ sz p vno vnitiue ptinēte oē recte volibile/ btitudo 2° mō icludit finē desiderioꝝ ñ tm̄ sic vnitiue intēsiue. sed ēt extēsiue quantū ad durationem intelligēdo extēsionē vel realē vel virtualem/ hoc ē indeficiētiā in eēndo/ hec nit tm̄ ar^m illō sz cuiusdā doctoris/ peccat in forma/ ē finis oium desideriorꝝ/ g̃ includit p se oia desiderata/ non seq̄t. sz seq̄tur. g̃ includit vel p̄exigit qōcunq; requisitū necio in ordine desideriorū. Ad aliud de p̄mio ē dubium vtrū illa pfectio extensiua. s. ppetuitas/ uel indeficientia in eēndo icludat in btitudie p se inq̃tū ē p̄miū meritorū/ an. s. cadat p se sub merito/ uel tm̄ sit qōdā annexū illi qō p se cadit sb̄ merito/ ꝛ dico q̄ loquendo d̄ stricta iusticia/ de° nulli nrm pp q̄cunq; merita ē debitor pfectionis reddēde taz intēse/ pp imoderatū excessum illi° pfectōis vltra illa merita/ sed esto q̄ ex liberalitate sua deteriasset meritis pferre actū tā pfctum tanq̃ p̄miū tali q̄dez iusticia q̄lis decet eū. s. superogātis in p̄mijs tm̄ non seq̄t ex hoc necio p illā iusticiaz sit reddenda pfectio pþēnis tāq̃ p̄miuz/ imo abundans fuit retributio i btitudine vni° momēti/ Si g̃ pþennitas ptinet ad p̄miū tanq̃ cadēs sb̄ merito oz q̄ i° corñdentia teriet a iusticia ꝛ liberalitate supaffluēte/ nec icōueniēs ē dicē. magi q̄ deus disposuerit hoiem ppetuo p̄miare q̄ p suo merito ppetuo finē meruerit. ꝛ hoc ex tali iusticia liberali. q̃ dicerē q̄ disposuerit ex iusticia reddere talē pfectōem intēsā p meritis ꝛ vltra hoc q̄si non ex iusticia/ sz ex mera liberalitate adijciat ppetuitatē. Ad ar^m cū adducit de ppetuitate dānationis ñ cogit. qꝛ nō ita pgruit ppetuitatem ibi ita cadē sub merito sicut h. bñ. n. dine bonitati pgruit q̄ p lege deñauit pfectōem non tm̄ itensā sz pþenne reddē p meritis/ nec sic q̄ penā non tm̄ grauē sz pþennē redde p demeritis. d̄ hoc dictū ē supra di. 46. q. 4.

De secundo principali.

Securitati vr̄ opponi timor/ timor aūt vel ē de malo infligēdo/ vel de iflicto ptinuato/ p̄cedēte tm̄ app̄hensiōe tal' mali/ nec oz q̄ illa app̄hensio sit dubitatio/ vñ longe distat dubitatio ꝛ timor/ non solū qꝛ dubitatio ptinet ad itellectuz/ timor ad appetitum/ sz ēt qꝛ timor in appetitu non necio p̄exigit app̄hensionez dubiā mali/ q̄cq̄d aūt sit d̄ hoc/ hec securitas ponit in volūtate aliq̄d oppositū timoris/ ꝛ eā p̄cedit certitudo in intellectu de bono pferendo uel bono collato ptinuato/ talē certitudinē hn̄t beati/ nō qꝛ vidēt beatitudinē ex se esse perpetuā/ sicut pbatum ē in arguēdo p̄ p̄mam positiōem de cā ppetuitatis articulo p̄cedēte/ nec ēt tm̄ per rōem nālez/ qꝛ nulli creature pōt eē notum p rōem nālē illud qō contingent dependet a sola volūtate diña/ hi° est cōtinuatio beatitudis iā collate/ ꝛ hoc pz ex illo articulo/ g̃ tm̄ est illa certitudo in intellectu beati ex reuelatione sibi facta a deo/ an aūt sic fiat certitudo dānantis de sua dānatione ptinuanda/ non ē eq̄ certum. Ex dictis patet solutio q̄onis q̄ securitas non est de eēntia beatitudinis/ tum qꝛ securitas p̄supponit certitudinem de ptinuatiōe beatitudinis/ illa aūt app̄hensio certa sequit ordine nature totam beatitudinez cum sit act° non tendēs in ob̄m beatificū sed reflexus super actū/ ꝛ p pñs beatitudo tota eēntialr poterit eē sine certitudine/ g̃ ꝛ multo magis sine securitate/ tum qꝛ perpetuitas de qua est illa certitudo ad quam conseq̄t securitas non ē de essentia beatitudinis/ eo mō quo dictum est in p̄cedenti articulo in solutiōe tertie dubitationis/ illa tamen ratio nō concludit accipiendo beatitudinem secundo modo dicto ibi/ quia sic includit perfectionem non tantum intensiuam sed ēt extensiuam siue idefecientiam. Primo ēt mō accipiendo ppetuitas non ē aliqua res addita tanq̃ accñs p̄ma g̃ rō valet/ ꝛ illa 3ª/ qꝛ securitas illa est in irascibili sicut ꝛ timor sibi opposit° si q̄dem oppōita sunt in eodem/ beatitudo i concupiscibili cū sit amor amicitie. Propter argumēta q̄dam ꝛ verba q̄ dñr de tentione/ intelligendū est q̄ tētio q̄druplr accipi pōt. Uno q̄dem mō p̄pe put memoria tz obiectuz: ꝛ hoc vl̄ p formam impssaz si ē ibi obiectū i spē/ vel per hitum ipsiumvel saltē p illapsū vel in exñtiam/ saltez eo° tz quo obiectū pcurrit ad rōem parentis/ Alio° pōt intelligentia dici tenere obiectum i actuali consideratione: ꝛ ad hoc pōt pertinerē q̄ voluntas dī tenere aciem intelligētie conuersam ad memoriam. Tertio mō tentio pertinet ad voluntatem vt est cōcupiscibilis/ ꝛ dicitur succedere spei/ eo° quo per spem volūtas desiderat sibi bonum habendum/ ꝛ p tentiōem amat illud bonum hitum/ ꝛ illa tentio ē amor pcupie boni pñtis. 4° mō tentio dī eē q̄dam act° assecutionis/ vel passio pñs spē passionem/ ꝛ illo mō ē in irascibili. nullo illorum moꝝ est tentio de essentia beatitudinis/ p̄mo° p̄cedit beatitudinem/ immo oēm actum 2^m/ 2° mō est actus 2° ptinens ad intellectum/ ꝛ p̄uium beatitudini q̄ ē in voluntate/ vel act° volūtatis respectu actu p̄uij/ 3° mō ē amor boni commodi pñtis: ꝛ appet ex q̄ōne p̄cedente q̄ ille amor non ptinet ad beatitudinē/ sed amor boni honesti/ vel hōi in se/ 4° modo est in irascibili ꝛ illo modo magis appropinquat ad securitatez que succedit spei passioni/ non spei virtuti.

Ad argumenta

ad p^m pōt dici q̄ Aug. p illud intelligit q̄ beatissimū. i. maxima pfectio beatitudis est q̄ certissimum est semper ita fore maxime in quaz extensiue. ꝛ quod sequitur accipitur non pro actu certitudinis/ sed pro obiecto/ quasi dicerz ipsa perpetua continuatio de qua hētur certitudo est maximū quidem in beatitudine. qꝛ quantitas extensionis superaddita q̄titati intēsionis. ꝛ illud dicit maximū qō icludit aliquid/ ꝛ adhuc aliquid supaddit: ꝛ sic ista extensio includit pfectōem intensionis. Ad aliud pz ex primo articulo solutionis. qꝛ nulla forma finita potest excludere omnem p̄uationez a susceptiuo tm̄ beatitudo pro quāto ē perfectissima maxime excludit perfectōis priuationē a suo subiecto/ ꝛ hoc sufficit ad hoc vt sit finis intrinsecus qui necessario est finitus sed non sufficit ad incorruptibilitatem. Ad aliud de philosopho dicēdo q̄ nunq̃ per ingenium ad veram felicitatem humane nature potuit pertingere/ nec affirmatiue nec negatiue/ non negatiue qꝛ falsum demonstrari nō potest/ non affirmatiue. quia sensibilia ad hoc sufficienter non producūt/ vnde tā q̄ dubius nūc videbatur sentire q̄ non esset vera felicitas cui posset succedere miseria/ nunc q̄ non posset esse alia felicitas hominis. quia nesciuit de felicitate alterius vite ab illa: ꝛ illa non est felicitas inamissibilis ideo non oportet in hoc eius auctoritati initi. Ad aliud concedo q̄ tribus virtutibus theologicis in via succedunt tres perfectiones in beato. siue virtutes/ siue actus/ non curo/ sed non oportet illa succedentia esse de essētia beatitudinis sicut accipimus beatitudinem pro summa perfectione beatificabilis nature p ipsaz sūme suo obiecto perfectissimo coniungente.

Utrum gau

dium de obiecto beatifico sit de essentia vel pertineat ad essentiam beatitudinis videtur q̄ sic Aug. io. de confess. dic̄ beatitudo

eſt gaudiũ de vita beata. ⁋ Preterea be
atitudo ē pfecte ꝗetatiua ipſi' beati. ſed
pfecta ꝗes eſt gaudium ſiue delectatō ḡ
ꝛc̄. ⁋ Preterea beatitudo ē vltimũ bo[m]
ipſius beati. Sed delectatio ē vltimum
ꝯñs opatōnem ḡ ꝛc̄. ⁋ Preterea beati
tudo vnit eēntialr vltimo bono pfectiſ
ſime opando quieſcēdo ꝛ delectando.
ſꝫ opatio eſt de eēntia beatitudis. ḡ ꝛ ꝗ
etatio ꝛ delectatio. ⁋ Contra nihil ptiet
ad beatitudinē qđ non ptinet ad aiam
ſiue imaginē. ſed delectatio ñ ptinet ad
aiam nec ēt ad imaginē. qꝛ ē toti'. ꝗ eni
ſm phm p° de aia dicit aiaꝫ gaudere vl
triſtari dicit eā texere vel edificare ḡ ꝛc̄.
⁋ Preterea. io. ethi. delectatio ē aduenī
ens opationi. ḡ ē ſicut accñs eius. ſed be
atitudo eēntialr ꝯſiſtit i opatōe ḡ ꝛc̄.

Reſpondeo hoc eſt ſup ponendum
ſicut oñſum ē in p° li° ꝙ delectatio rea
liter differt ab opatōe. ꝛ tunc ad qōnem
eſt. n. vna opinio ꝙ delectatio ē de eēn
tia beatitudis. rō ad hoc eſt. qꝛ deus de
potentia abſoluta pōt dē illud ſepaꝛ ab
alio qđ non ē de eēntia eius. ſi ḡ gaudiũ
non eēt de eēntia beatitudis poſſet de'
ſepare viſionē beatā a delectatōne ſiue
gaudio. ſed hoc ē ꝯdictio ꝙ ꝗs clare vi
deat deũ ꝛ non delecteꝛ in ipſo ꝛ gaude
at. ⁋ Preterea beatitudo ē maxima pfe
ctio ipſius beati. ſed ipſa erit maioꝛ pfe
ctio ſi gaudiũ fuerit de eēntia ei' ꝙ̄ ſi ſo
lum cōcomiteꝛ ipam. ḡ meli' eſt poſitio
ꝙ ſit de eēntia eius ꝙ̄ non. qꝛ ſic melius
ſaluaꝛ pfectio ei'. ⁋ Preterea ſicut ſe hꝫ
pena ad gaudium ſic triſticia ad pmiuꝫ
ḡ permutando ſicut ſe pena ad triſticiaꝫ
ſic premium ad gaudiũ. ſed pena ē eſſē
tialr triſticia. ḡ premium ē eēntialr gau
dium. ḡ erit eēntialr beatitudo. ⁋ Aſſū
ptum. ſ. ꝙ pena ē eēntialr triſticia pbo.
qꝛ non pōt eē actus aliquis ipi' volun
tatis. qꝛ ois actus voluntatis ē volūta
rius. nā ita voluntarie nolo aliꝗd ſicut
volo. ſed triſticia ñ eſt voluntaria imo ē
de eis ꝗ̄ nobis nolentib' accidunt. ḡ nō
ē actus volūtatis. eſt ḡ eēntialr ipſa pēa
⁋ Et confirmaꝛ qꝛ ſicut ſe hꝫ malum i
honeſtū ad malum incōmodū. ſic bo[m]
honeſtum ad bonū cōmodū. ſed malū
inhoneſtum ē per ſe pctm̄. ꝛ malū incō
modum pena. ḡ bonuꝫ honeſtū eſt per
ſe meritum. ꝛ bonum cōmodū p ſe pre
mium. ſed nihil ē delectatio niſi bonuꝫ
cōmodum ḡ ꝛc̄. ⁋ Preterea. io. eth. dele
ctatio vr̄ vltimum bonū. ꝛ ibidem dle
ctatōem oia appetunt. ſed qđ oia appe
tunt eſt per ſe bonū. i. ethico. ḡ ꝛc̄. ⁋ Cō
tra nulla paſſio eſt beatitudo eēntialiꝛ.
ſed gaudiũ ſeu dilectio ē eēntialr paſſio
⁋ Probatio ma. qꝛ beatitudo eſt vltima
pfectio. ex eo ꝙ ſimplr optimo ꝯiungit.
hoc pbo qꝛ ſi aliꝗd ex ſe eēt beatitudo
hoc eēt nobiliſſi[m] maxi°. ſed nā beati ē
nobili' in ſe ꝙ̄ qđcūqꝫ accñs ſuū. ḡ ma
xime eēt beatitudo. ſed oēs pfectiōes ei'
ſunt accñtia. ḡ min' entia ꝙ̄ nā. ſed nul
la paſſio ꝯiūgit obō btīfico. ſed tm̄ opa
tiōes. qꝛ paſſio recipiꝛ ab obō in poteñ
am. minoꝛ pꝫ ḡ ꝛc̄. ⁋ Preterea qđ eſt d
eēntia beatitudis oꝫ reſpicere obm̄ bea
tificū non ſolū i rōne cāe efficiētis ſꝫ ēt
obi. ſed paſſio reſpicit obm̄ beatificū vt
cām efficientē. ſed gaudiũ eſt paſſio ḡ ꝛc̄
⁋ Preterea aliꝗs viatoꝛ p aliquid ei'
dem rōnis mouet ꝯiungiꝛ ꝛ quieſcit in
obō beatifico iperfecte. ḡ ſilr in patria p
aliꝗd eiuſdē rōis vltimate ꝯiungiꝛ obō
beatifico ꝛ pfecte. ſꝫ in via nllꝰ coniūgi
tur illi obiecto p paſſionēꝫ. ſed per opa
tionem ḡ nec in patria. ſed beatitudo ē
vltimate ꝯiūgēs. ḡ beatitudo non ē paſ
ſio. cum ergo gaudiuꝫ ſit paſſio nō erit
de eēntia beatitudinis. ⁋ Preterea. io.
ethi. dicit philoſophus multa appetere
mus ſi delectationem non haberemus
vt ſcire. recordari. ꝛ virtutes. ꝛ ideo nō
eſt operatio propter delectationem. ſed
magis eꝯ° vt ipſe dicit ibidē. non. n. la
boramus vt quieſcamus ſed quieſcim'
vt laborem'.

Dico ergo ꝙ ſtricte acci piendo beati
tudinē delectatio nō eſt de eēntia eius:
qꝛ ē paſſio. beatitudo autē ꝯſiſtit i opa
tione. voluntas aūt duplr ꝯſiderari. p°
mō vt po^a opatiua. alio° vt receptiua. p°
mō pficiꝛ ſimplr opatōe ꝯiūgēte ſimplr
ꝛ vltiate optimo ſimplr. ꝛ i hoc ꝯſiſtit
eēntialr beatitudo. ⁋ Alio° ꝯſiderari pt
vt receptiua ſic ē perfectibil' ñ opatōe. ſꝫ
paſſionib' ſupnālib'. qꝛ taliū ē vltima
te receptiua. ꝛ ſic pficiꝛ delectatōe ꝛ gau
dio. ex ꝗ pꝫ ꝙ magis eſt de eēntia btīu
dinis gaudiū ꝙ̄ ſecuritas. ⁋ Ad pmū
dō ꝙ illud ē vū cālr ē ꝗdam vita ꝛ btā
qꝛ ē in volūtate vt ē paſſionū receptiua
⁋ Ad aliud dō ꝙ quietatio nunꝙ̄ eſt i
ſe ſꝫ i alio: vt terra non ꝗetaꝛ niſi in cen
tro. ſed delectatio eſt forma i voluntate
et ſeqtur opatōnem per quā quietaꝛ in
alio cui ꝯiungiꝛ. ⁋ Ad aliud dō ꝙ nō
oē vlti[m] ſed opti[m] ē finis vt dꝛ 2°. phyſi.
tale āt vt finis intrin' eſt operatio. tm̄ d
lectatio eſt ordine nāe poſteri'. que tm̄ ñ
eſt talis ꝙ opatio ordineꝛ ad ipam ſic
ad finē. nec ē perfecti' operatōe. ⁋ Con^a
dixiſti pus ꝙ gnātione poſterioꝛ ē volū
tas intellectu ꝛ iō voluntas eſt nobilioꝛ
mō dicis ꝯriū. ⁋ R° ꝙ ſimplr in eo
dem gnē ſunt pfectioꝛa poſterioꝛa pori
bus. ꝛ hoc poſterioꝛa gnātōne. vt ſi plu
res forme ſbales ſunt in eodē ſuppoſito
vltima ē perfectiſſima. ⁋ Sꝫ ſi accipiaꝛ in
alio gnē pus ꝛ poſteri' frequēter ſunt p
fectioꝛa ꝛ poſterioꝛa. non tm̄ ſp. vt poſt
vltimam formā ſbalem ſequunꝛ accñ
tia. ꝗ tm̄ ſunt iperfectioꝛa. ſic dico in pro
poſito in opatōib' ꝗ̄ tendunt i obm̄ po
ſterioꝛ pfectioꝛ ē. ꝛ ſic operatō volunta
tis opatione intellect'. ſed variaꝛ genus
i paſſionibus. qꝛ ille non tendūt i obm̄
ſed ſunt ab obō. ⁋ Ad aliud dō ꝙ nō
vnitur vltimate paſſione. ⁋ Ad rōes
in oppo[m] ꝙ minus concludūt. dō eſt ꝙ
ſunt paſſiones ꝗdam, ꝗ̄ in ſiniūctū muta
tione ꝛ alteratione ptis ſenſitiue ꝛ non
fiunt ſine imutatōe orgāi. ꝛ ille ſunt to
tius ꝯiūncti. alie ſunt paſſiones tm̄ ſpu
ales. ꝛ ille pñt ſine oi mutatione ꝗ eſt in
organo fieri. ꝛ tales ſunt aie. ⁋ Ad ar^a
pme opionis. Ad pmum dō ꝙ ſicut tu
arguis ꝙ non pōt viſio eē ſine delectati
one ꝛ gaudio. ḡ eſt de eēntia beatitudis
gaudium. ſic arguo ꝙ ñ pōt eē ſine frui
tione. ḡ eſt de eēntia fruitōis. ꝛ ſimlr ar
guam ꝙ fruitio non pōt eē ſine viſione
⁋ Dico ꝙ abſolute pōt viſio ſepari a gau
dio ſine ꝯdictione: ꝛ tu dicis ꝙ tunc vi
deret ꝛ non gauderet. dico ꝙ hoc vum
ē. ſed hoc non eēt ptāte ſua ſed diuina ꝗ
conſeruat viſionem ꝛ nō gaudiū. ⁋ Ad
aliud dō ꝙ verum eſt ꝙ beatitudo eſſꝫ
pfectioꝛ ſi gaudium eēt de eēntia ei'. ſed
hoc non pōt eē. vt ſi ſapia eſſet de natu
ra hois eēt perfectioꝛ ꝙ̄ mō. ſed paſſio
non pōt eē de natura beatitudis. qꝛ de
eēntia eius eſt ꝙ ꝯiungat obō beatifico
ſed hoc non pōt ferre paſſio. ⁋ Ad 3[m]
de pena ꝛ triſticia. ſi arguitur de pēa ꝙ
ſit eēntialr triſticia. ꝯcedo in natura in
tellectuali. nec alia pena pōt ineē ſibi. ſꝫ
tunc non vꝫ ꝯ^a: qꝛ nihil pōt eē pena niſi
in voluntarium. ⁋ Sed pmiumpōt eſſe
voluntariuꝫ. imo magis pmiatur ſi ſit
voluntarium cū quo pmiaꝛ. ꝛ qꝛ actus
eſt nobilioꝛ paſſione. ḡ magis pmiatur
in actu: ꝛ hoc ē ꝯgruum. ⁋ Et ſi dicas
ꝙ miſeria eſt eēntialiter pena. ergo bea
titudo eſt eēntialiter gaudium. ⁋ Dico
ꝙ miſeria non ē eēntialiter pena. immo
pena dirimit miſeriam inꝙ̄tum ordiaꝛ
culpam: que culpa eſt miſeria eēntialiꝛ.
⁋ Et ſi dicatur ꝙ pena ſequaꝛ miſeriā
dico ꝙ verum ē. vnde maxima pena p
prie ē miſeria que ē culpa.

Queritur utrū natura humana ſit natura in
fima capax beatitudinis videꝛ ꝙ ñ. ani
ma humana eſt capax beatitudinis ſed
ipſa eſt inferioꝛ homine ḡ ꝛc̄. ⁋ Prete
rea in quibus ē ordo eēntialis ſic ſe hñt

ꝙ illō quod est imediatius vltimo im
mediatius attingit ipʒ ⁊ alia mediante
illo. ſʒ angelus imediatꝰ ſe hʒ ad finē
ꝙ hō. ꝫ hō mediante angelo attingit fi
nem. ꝫ non ē immediate beatificabilis.
Preterea ꝙ ēt alie nature inferiores
ſunt beatitudinis capaces. qꝛ alie natu
re etiam vltimate quietantur. qꝛ ſi non
ergo violenter tenerentur. ⁊ tunc eēt vi
olentia perpetua. ſʒ nō poſſunt quieta
ri vltimate niſi in vltio fine ꝫ ⁊c̄. Pre
terea cauſe pme vniuerſaliſſime reſpon
det finis vltimus vniuerſaliſſimus. ſed
deus eſt cauſa efficiens imediate omni
um. ꝫ erit finis immediatus omnium ꝫ
⁊c̄. Contra Aug. 14. de trini. c. 18. eo
ipſo aia imago dei quo ipſius capax ē
eſſe. ⁊ per hoc pbat ꝙ homo poſſit bea
tificari. ſed ꝙ ipſe ſit infimū beatificabi
le pbatur ois natura inferioꝛ hoie ope
ratur oēm operationem ſuaʒ per orga
num. ꝫ non circa obiectum imateriale.
ſed ſoluʒ in illo eſt beatitudo obiectiue
ergo ⁊c̄.

Reſpōdeo primo

videndū eſt ꝙ natura humana eſt bea
tificabilis. 2° ꝙ nulla nā inferioꝛ. Pri
mum planū eſt ex ſcriptura. p° ad cori.
13. ⁊ p° Jo. videbunt faciē ⁊c̄. Preter
ea Mat. 22. Sed quid dicunt phi ad
hoc. phs p° ethi. dicit in generali de feli
citate. ⁊ in. 10. ethi. i ſpali quō ē poſſibil
⁊ in quo conſiſtit. Sed quid ſenſit de
illa ſpali beatitudine quā nos expecta
mus q̄ eſt per clarā dei viſionem ⁊ frui
tionem. videt dicere phs ꝙ de pma ſba
non pōt hri cognitio aliqua niſi ex ꝯce
ptu aliquo accepto ex ſenſibilibꝰ qui nō
poſſet eē illius eētie in ſe. vt pʒ p° poſte
rioꝝ. ⁊ primo phyſico. in multis locis.
ſimilr diceretur ꝙ non poſſemus in illo ꝯ
ceptu habere niſi cognitōem obſcuram
⁊ abſtractiuam qualem etiam poſſemꝰ
habere de non ente. ⁊ ſic ſm eum omis
cognitio noſtra de illa ſba eſt tantum vi
vniuerſali ⁊ obſcura. Et ſi arguatur
contra eum. ꝙ deſiderium nāle homis
eſt ad cognoſcendum illam ſbam in ſe
⁊ clare. ꝫ nūq̄ꝫ videbitur in ſe. nāle eēt il
le appetitus in natura fruſtra. Nō va
let. qꝛ loquendo de deſiderio mere nāli
dʒ pbari ꝙ tale inſit homini. ſi aūt ac
cipias deſiderium naturale p actu elici
to ſm rectam rōnem. hoc non vidit ip
ſe. nec potuit videre alium ſtatuʒ. nec vl
tra appetijt nec ſciuit ꝙ ſm rectam rati
onem ē plus deſiderādum ꝙ hic cogno
ſcitur. Uidet tn̄ mihi ꝙ per rōem nālē
pōt pbari ꝙ natura humana ſit capax
beatitudis. vel pmo ex parte obiecti ſic.
ois potentia habens obm̄ primum ad
equatū pōt p ſe in quodlʒ ꝯtentum ſub
illo obō. ſed pmuʒ obm̄ intellectus hu
mani eſt ens. ꝫ ⁊ qōlʒ in quo ſaluat rō
entis eſt obm̄ p ſe eius. ſed ipoſſibile eſt
ꝙ quietet in aliquo niſi i ſummo totius
anologie imediate. ſed hoc non pōt eſſe
i cognitione eꝰ in vli. qꝛ cognitio vt i vli
non ē illius vt i ſe. ꝫ erit eius vt ſm ſe in
particulari. ꝫ vt ſic erit capax beatitudi
nis. Rn̄det phs ad minorem ꝙ ens
ſm anologiam q̄tuʒ ad mālia ⁊ immā
lia non ē obm̄ intellectus noſtri. ſed tm̄
ens quo ad mālia. Contra hoc deſtru
it phm. qꝛ impoſſibile eſt cuicūq̄ꝫ potē
aliquid cognoſcere ſb rōne cōioꝛi ꝙ ſit
rō pmi obiecti. ſʒ intelligimus aliquid
ſb rōne vlioꝛi ꝙ ſit q̄dditas mālis. ꝫ im
poſſibile ē ꝙ mālis quidditas ſit pmuʒ
obm̄ intellectꝰ nr̄i adequatū. maioꝛ eſt
manifeſta. mioꝛ pʒ p phm. qui dicit. 4°
methaphyſice ꝙ eſt quedā ſcia entis in
q̄tum ens. ſed ens inq̄tum ens non eſt
tantum quidditas materialis. Si di
cas bene volo ꝙ ſit ſpeculatio ⁊ conce
ptus aliquis communioꝛ ꝙ ſit ent. mā
lis. tamen ille conceptus nō ē cātus niſi
a quidditate materiali. Si ſic ergo ha
beo ppoſitum. qꝛ impoſſibile eſt felici
tatem itellectus nr̄i eē in aliquo concep
tu q̄ eſt minus perfectus ꝙ ſit cōceptus

rei ſenſibilis. ſʒ q̄cūq̄ꝫ conceptus de hō
cātus ex ſenſibilibus ē imꝑfectioꝛ eis. ꝫ
in nullo tali eſt beatitudo. minoꝛē pbo
ipoſſibile eſt intellectum agentē cū obō
ſuo cāre ꝯceptum pfectioꝛeʒ ſuo pfecto
vtroq. qꝛ eſt effectus ſibi adequatꝰ. ſʒ vnꝰ
effectus eſt adequatus vni cāe. ꝫ non po
teſt perfectioꝛē illo cāre de deo. ⁊ ſi ſic tē
iſta rn̄ſio deſtruit phm. qꝛ ponit in per
fectiſſima cognitione btitudinem. ⁊ hāc
ponit illius ſbe. 2°. pbo hoc ex parte
actus. qꝛ qō eſt ſimplr perfectionis i ali
quo genere ſi cōpetit inferioꝛi i illo gnē
cōpetit ⁊ ſuperioꝛi. ſʒ cognitio intuitiua
cōpetit ſenſui. ꝫ multo magis itellectui.
ꝫ non tm̄ ipſiꝰ q̄dditatis mālis nec cau
ſate ab ea eſt tm̄ cognitio btifica. Pre
terea ſi non hēmus de aliquo cognitio
nem intuitiuam non ſciremꝰ de actibꝰ
nr̄is ſi inſunt nobis vel non certitudia
liter. de actibꝰ dico itrinſecis. ſʒ hoc ē fal
ſum ꝫ ⁊c̄. ꝫ eadem rōne qua ponis vnū
ens poſſe ītuitiue cognoſcere ⁊ qōcūq̄ꝫ
2° videndum ē ꝙ nulla nā inferioꝛ nā
humana ē ſimplr beatificabilis. cꝰ rō ē
qꝛ nulla nā eſt beatificabilis niſi q̄ pōt
attingere obm̄ immāle. ſed nulla nā in
ferioꝛ nā humana poteſt hoc ꝫ ⁊c̄. Di
co tn̄ ꝙ aliqua nā inferioꝛ humana eſt
beatificabilis ſm quid. vt ois natura q̄
p ſuam operationem pōt ſuo fini ime
diate coniungi ⁊ ſic ſuo optimo. ſʒ oia
hn̄tia operationes ppas ⁊ immanētes
pn̄t coniungi ſuo optimo. ꝫ ſic pn̄t bea
tificari lʒ non ſimplr. Preterea qō n̄
coniungitur melioꝛi ſe non pōt beatifi
cari nec beatificat ſimplr. ſed nulla na
tura inferioꝛ hoie coniungit ſuo optio
tanq̄ melioꝛi ſe ꝫ ⁊c̄. Probatio mino
ris potentia quecūq̄ꝫ operatiua ē aiati
vt anima tum ē. ſed obiecta materialia
vt ſunt qualitates ſenſibiles ſm ſe nō ſt
perfectioꝛes aiato vt aiatum eſt. ꝫ ipſe
potentie ſunt melioꝛes obiectis. Ex hꝰ
ſequit coꝛrelarium ꝙ illa que non hn̄t
potentiam opātiuam non ſunt ſimplr
nec ſm q̄d beatificabilia. qꝛ nō hn̄t ope
rationem ꝯiungentem eā ſuo optimo.
ſʒ in opatōe ꝯſiſtit beatitudo. ⁊ alia eti
am tm̄ factiua non opatiua. qꝛ nō hn̄t
opationes imanentes eis. ⁊ tales foꝛme
ſunt oēs foꝛme ſub ſenſitia. Et ſi obij
cias ꝙ graue mouet ſe ad centrum ⁊ q̄e
tat in centro. Dico ꝙ eſt verbum me
taphoꝛicū quietari ipm in centro. habʒ
enim tm̄ actionem non opatiōem. ⁊ iō
non ꝯiungit ſe centro. tamen ſuppoſito
ꝙ ſic. hoc non ē niſi cauſatio alicuꝰ vbi
naturalis non alicꝰ foꝛme abſolute. ꝫ n̄
eſt beatitudo q̄ eſt foꝛma abſoluta.

Ad argumenta

ad pri mū ꝯª non vʒ qꝛ aia eſt pars hois beatificabil
⁊ immediate ſuſceptiuū beatitudis. ⁊ p
ꝯn̄s tota natura ē ſuſceptiuū mediatuʒ
non imediatum. qꝛ aia eſt aliquid hois
Ad 2ᵐ dico ꝙ ois nā itellectual imedia
te oꝛdiat ad attigēdū finē. oꝛdie tn̄ q̄daʒ
ita tn̄ ꝙ vna ē pfectioꝛ alia. ⁊ oēs tn̄ im
meᵉ non oꝛdiate. ita ꝙ vna ſit alterꝰ me
diū q̄ attingat vltiᵐ finē. ois. n. itellectꝰ
hʒ p obō totū ens. ⁊ ſic non q̄etat i q̄cū
q̄ꝫ ſba vel ente. ſʒ ſolū i ēte optiᵒ. ſic pʒ q̄
viſu clarꝰ. n. ⁊ pfectiꝰ videt aq̄la ſolem
ꝙ hō. tn̄ imeᵉ vtrūq̄ꝫ videt ſolē. Ad il
lud de violēᵃ ppetua. dico ꝙ q̄etat non
q̄ete btifica. qꝛ non i optiᵒ ſimplr. Ad
aliud q̄ fine dico ꝙ finis accipit mltiplr
q̄n̄ꝫ accipit p cā finali. q̄n̄ꝫ p pfectōe vl
tima ad quā res oꝛdiat. q̄n̄ꝫ p optiᵒ. q̄n̄ꝫ
p vltiᵒ. hi duo mōi vltimi n̄ faciunt ad
ppoᵐ. pmoᵒ deꝰ ē cā finalis oium: ⁊ hᵒ
n̄ alr niſi ſic pp quē amate ſunt res. deꝰ
.i. oia pducit pp ſeipm ⁊ ſic ē finis ime
diatꝰ oīū. ſʒ ſic n̄ loq̄mur h̄ q̄ fini. ſʒ 2° mō
.ſ. de pfectōe vltiᵃ ad quā res oꝛdiat. ⁊ hᵒ
mō n̄ ē deꝰ niſi cā final. non. n. ē deꝰ bti
tudo foꝛmalr. lʒ pp ſe det btitudinē ⁊ ex
hᵒ pʒ ꝙ ille circlꝰ quē pōit pclꝰ ꝙ oia re
deunt ad pᵐ pnᵐ reditōe ꝯpleta ē ꝯgruꝰ
i arguēdo ꝫ variat finis. pt tn̄ dici ꝙ hꝰ
ē finis igᵐ n̄at opatōes create btificabil

ꝙ illō quod est imediatius vltimo im mediatius attingit ipꝫ ⁊ alia mediante illo. ſꝫ angelus imediati⁹ ſe hꝫ ad finez ꝙ hō. ğ hō mediante angelo attingit fi nem. ğ non ē immediate beatificabilis. ⌈ Preterea ꝙ ēt alie nature inferiores ſunt beatitudinis capaces. qꝛ alie natu re etiam vltimate quietantur. qꝛ ſi non ergo violenter tenerentur. ⁊ tunc eēt vi olentia perpetua. ſꝫ nō poſſunt quieta ri vltimate niſi in vltio fine ğ ⁊c̄. ⌈ Pre terea cauſe pme vniuerſaliſſime reſpon det finis vltimus vniuerſaliſſimus / ſed deus eſt cauſa efficiens imediate omni um. ğ erit finis immediatus omnium ğ ⁊c̄. ⌈ Contra Aug. 14. de trini. c. 18. eo ipſo aia imago dei quo ipſius capax pt eſſe / ⁊ per hoc pbat ꝙ homo poſſit bea tificari. ſed ꝙ ipſe ſit infimū beatificabi le / pbatur ois natura inferior hoie ope ratur oēm operationem ſuaꝫ per orga num / ğ non circa obiectum imateriale. / ſed ſoluꝫ in illo eſt beatitudo obiectiue ergo ⁊c̄.

Reſpōdeo primo

videndū eſt ꝙ natura humana eſt bea tificabilis / 2° ꝙ nulla nā inferior. ⌈ Pri mum planū eſt ex ſcriptura. p^a ad cori. 13. ⁊ p° Jo. videbunt facie ⁊c̄. ⌈ Preter ea Mat. 22. ⌈ Sed quid dicunt phi ad hoc / phs p° ethi. dicit in generali de feli citate / ⁊ in. 10. ethi. i ſpali quō ē poſſibil ⁊ in quo conſiſtit. ⌈ Sed quid ſenſit de illa ſpali beatitudine quā nos expecta mus q̄ eſt per clarā dei viſionem ⁊ frui tionem / videt dicere phs ꝙ de pma ſbā non pōt hēri cognitio aliqua niſi ex ↄce ptu aliquo accepto ex ſenſibilib⁹ qui nō poſſet eē illius ēntie in ſe. vt pꝫ p° poſte riorꝫ / ⁊ primo phyſico. in multis locis. / ſimlr diceť ꝙ non poſſemus in illo ↄ ceptu habere niſi cognitōem obſcuram ⁊ abſtractiuam qualem etiam poſſem⁹ habere de non ente / ⁊ ſic ſm eum omis cognitio noſtra de illa ſbā eſt tantum v niuerſali ⁊ obſcura. ⌈ Et ſi arguatur contra eum. ꝙ deſiderium nāle homis eſt ad cognoſcendum illam ſbam in ſe ⁊ clare / ğ qn̄qꝫ videbitur in ſe / ališ eēt il le appetitus in natura fruſtra. ⌈ Nō va let. qꝛ loquendo de deſiderio mere nāli dꝫ pbari ꝙ tale inſit homini. / ſi aūt ac cipias deſiderium naturale p actu elici to ſm rectam rōnem / hoc non vidit ip ſe / nec potuit videre alium ſtatuꝫ / nec vl tra appetijt nec ſciuit ꝙ ſm rectam rati onem ē plus deſiderādum ꝙ hic cogno ſcitur ⌈ Videť tñ mihi ꝙ per rōem nālē pōt pbari ꝙ natura humana ſit capax beatitudis / vel pmo ex parte obiecti ſic. ois potentia habens obm̄ primum ad equatū pōt p ſe in quodlꝫ ↄtentum ſub illo obō / ſed pmuꝫ obm̄ intellectus hu mani eſt ens / ğ ⁊ qdlꝫ in quo ſaluať rō entis eſt obm̄ p ſe eius / ſed īpoſſibile eſt ꝙ quieteť in aliquo niſi i ſummo totius anologie imediate. ſed hoc non pōt eſſe i cognitione eı⁹ in vli / qꝛ cognitio vt i vli non ē illius vt i ſe. ğ erit eius vt ſm ſe in particulari / ğ vt ſic erit capax beatitudi nis. ⌈ Rn̄det phs ad minorem ꝙ ens ſm anologiam ꝙtuꝫ ad mālia ⁊ immā lia non ē obm̄ intellectus noſtri / ſed tm̄ ens quo ad mālia. ⌈ Contra / hoc deſtru it phm. qꝛ impoſſibile eſt cuicūqꝫ pot aliquid cognoſcere ſb rōne cōiori ꝙ ſit rō pmi obiecti / ſꝫ intelligimus aliquid ſb rōne vliori ꝙ ſit qdditas mālis / ğ im poſſibile ē ꝙ mālis quidditas ſit pmuꝫ obm̄ intellect⁹ nr̄i adequatū / maior eſt manifeſta / mior pꝫ p phm. qui dicit. 4° methaphyſice ꝙ eſt quedā ſcia entis in ꝙtum ens / ſed ens inꝙtum ens non eſt tantum quidditas materialis. ⌈ Si di cas bene volo ꝙ ſit ſpeculatio ⁊ conce ptus aliquis communior ꝙ ſit enti mā lis / tamen ille conceptus nō ē cātus niſi a quidditate materiali. ⌈ Si ſic ergo ha beo ppoſitum / qꝛ impoſſibile eſt felici tatem itellectus nr̄i eē in aliquo concep tu q̄ eſt minus perfectus ꝙ ſit cōceptus

rei ſenſibilis. ſꝫ qcūqꝫ conceptus de deo cātus ex ſenſibilibus ē impfectior eis. ğ in nullo tali eſt beatitudo / minor ē pbo ipoſſibile eſt intellectum agentē cū obō ſuo cāre ↄceptum pfectiorꝫ ſuo pfecto obō / qꝛ eſt effectus ſibi adequat⁹ / ſꝫ vn⁹ effectus eſt adequatus vni cāe / ğ non po teſt perfectiorē illo cāre de deo. ⁊ ſi ſic tē iſta rn̄ſio deſtruit phm. qꝛ ponit in per fectiſſima cognitione btītudinem. ⁊ hāc ponit illius ſbē. ⌈ 2°. pbo hoc ex parte actus. qꝛ qō eſt ſimplr perfectionis i ali quo genere ſi cōpetit inferiori i illo gnē cōpetit ⁊ ſuperiori / ſꝫ cognitio intuitiua cōpetit ſenſui / ğ multo magis itellectui. / ğ non tm̄ ipſi⁹ qdditatis mālis nec cau ſate ab ea eſt tm̄ cognitio btīfica. ⌈ Pre terea ſi non hēmus de aliquo cognitio nem intuitiuam non ſcirem⁹ de actib⁹ nr̄is ſi inſunt nobis vel non certitudia liter / de actib⁹ dico itrinſecis / ſꝫ hoc ē fal ſum ğ ⁊c̄ / ğ eadem rōne qua ponis vnū ens poſſe ituitiue cognoſcere ⁊ qōcūqꝫ ⌈ 2° videndum ē ꝙ nulla nā inferior nā humana ē ſimplr beatificabilis. c° rō ē / qꝛ nulla nā eſt beatificabilis niſi q̄ pōt attingere obm̄ immāle / ſed nulla nā in ferior nā humana poteſt hoc ğ ⁊c̄. ⌈ Di co tñ ꝙ aliqua nā inferior humana eſt beatificabilis ſm quid. vt ois natura q̄ p ſuam operationem pōt ſuo fini ime diate coniungi / ⁊ ſic ſuo optimo. / ſꝫ oia hn̄tia operationes ppas ⁊ immanētes pn̄t coniungi ſuo optimo. ğ ſic pn̄t bea tificari lꝫ non ſimplr. ⌈ Preterea qō n̄ coniungitur meliori ſe non pōt beatifi cari nec beatificať ſimplr / ſed nulla na tura inferior hoie coniungiť ſuo optio tanꝙ meliori ſe ğ ⁊c̄. ⌈ Probatio mino ris potentia quecūqꝫ operatiua ē aiati vt anima. tum ē / ſed obiecta materialia vt ſunt qualitates ſenſibiles ſm ſe nō ſi perfectiores aiato vt aiatum eſt. ğ ipſe potentie ſunt meliores obiectis. ⌈ Ex h° ſequiť correlarium ꝙ illa que non hn̄t potentiam opatiuam non ſunt ſimplr nec ſm qd beatificabilia. qꝛ nō hn̄t ope rationem ↄiungentem eā ſuo optimo. / ſꝫ in opatōe ↄſiſtit beatitudo / ⁊ alia eti am tm̄ factiua non opatiua. qꝛ nō hn̄t opationes imanentes eis / ⁊ tales forme ſunt oēs forme ſub ſenſitiua. ⌈ Et ſi obij cias ꝙ graue mouet ſe ad centrum ⁊ qe tať in centro. ⌈ Dico ꝙ eſt verbum me taphoricū quietari ipm in centro. / habꝫ enim tm̄ actionem / non opatiōem / ⁊ iō non ↄiungit ſe centro. / tamen ſuppoſito ꝙ ſic / hoc non ē niſi cauſatio alicui⁹ vbi naturalis non alic⁹ forme abſolute. ğ n̄ eſt beatitudo q̄ eſt forma abſoluta.

Ad argumenta

ad pri mū ↄ° non vꝫ qꝛ aīa eſt pars hois beatificabil ⁊ immediate ſuſceptiuum beatitudis / ⁊ p ↄn̄s tota natura ē ſuſceptiuū mediatuꝫ non imediatum / qꝛ aia eſt aliquid hois ⌈ Ad 2^m dico ꝙ ois nā itellectual imedia te ordiať ad attigēdū finē / ordie tñ qdaꝫ / ita tñ ꝙ vna ē pfectior alia / ⁊ oēs tñ im me° non ordiate / ita ꝙ vna ſit alteri⁹ me diū q̄ attingat vlti^m finē / ois. n. itellect⁹ hꝫ p obō totū ens / ⁊ ſic non qetať i qcū qꝫ ſbā vel ente / ſꝫ ſolū i ēte opti° / ſic pꝫ d̄ viſu clari⁹. n. ⁊ pfecti⁹ videt aqla ſolem ꝙ hō. tñ ime° vtrūqꝫ videt ſolē. ⌈ Ad il lud de violē^a ppetua. / dico ꝙ qetať non qete btīfica / qꝛ non i opti° ſimplr. ⌈ Ad aliud d̄ fine dico ꝙ finis accipiť mltiplr qn̄ꝫ accipit p cā finali / qn̄ꝫ p pfectōe vl tima ad quā res ordiať / qn̄ꝫ p opti° / qn̄ꝫ p vlti° / hi duo mōi vltimi n̄ faciunt ad ppo^m / pmo° de⁹ ē cā finalis oium : ⁊ h° n̄ alr niſi ſic pp quē amate ſunt res / de⁹ .ſ. oia pducit pp ſeipm ⁊ ſic ē finis ime diať oiꝫ / ſꝫ ſic n̄ loqmur h̄ d̄ fini / ſꝫ 2° mō .ſ. de pfetōe vlti^a ad quā res ordiať / h° mō n̄ ē de⁹ niſi cā finał. non. n. ē de⁹ btī tudo formalr / lꝫ pp ſe det btītudinē / ⁊ ex h° pꝫ ꝙ ille circlꝰ quē pōit pcl⁹ ꝙ oia re deunt ad p^m pn^m reditōe ↄpleta ē ↄgru⁹ i arguēdo ğ variať finis / pt tñ dici ꝙ dꝫ ē finis iq^m n̄at opatōes create btīficabil

Utrum omnes

homines velint de necessitate & summe beatitudinem. Videt q non: qz sm Aug. .io. de tri. c. i. Incognitu non pot appeti. sed vltim finis no est notus: qz non oes sciunt btitudinez. ergo no omes appetut eam. Minor pz pri. ethi. ex di uersa opi. circa eam. Preterea danati no appetut eam. ergo no oes hoies. ons pz. ans pbat pri sic. de quo despat ali qs no appetit illud: vt dic Aug. .io. de tri. sed danati despat de btitudine: quia sunt obstinati. ergo &c. Secudo sic. Appetitus volutari no est ad ipossibi le sz apphedit btitudo i danat ut ipossi bile ab eis. ergo &c. Ad pncipale. Si oes de necessitate appetat btitudine no meret appetedo eam. ons est falsu. ergo & ans. ona pbat per Aug. de lib. arbi. vbi dicit q nullus meret in eo qd vita re no pot| falsitas ont pbat. meremur voledo ea q sunt ad fine| sz volito finis e ca volitois eoz q st ad fine| g magis voledo fine: qz ppi qd vnuquodq tale & illud magis. pri posterioz: & 2 meta phy. Preterea q non sume. Illa pote tia non vult sume obiectu aliqd que co patit secuz actuz aliqué circa aliud obie ctuz| quia distractio ad diuersa facit re missione in actu| sed beatitudo in volu tate copatit secuz actuz qui est vti. ergo non sume vult btitudine. Con Aug. .i3. de tri. c. 8. Beati omes esse volut vt veritas clamat| sed si aliqs vel oes vel lent otingerez eam| hoc no est vez| quia tunc aliq possent no velle| ergo de neces sitate volut eam oes hoies. Preterea q sume| videt dicere Aug. ibidez. c. 5. vbi dicit q ardetissime btitudine oms volut. Preterea 2 phisicoz| &. 7. ethi. dicit phs. Sicut pncipiu in speculabili bus: sic finis in practic| sed intellect ne cessario assentit pncipijs| ergo volutas fini. Preterea Ansel. de ocordia pdesti. & gratia dicit| q volutas no pot no vel le sume comoduz| sed btitudo est sume comodu. ergo vult necio eam. P. q sume. Phs p ethi. dic q bn dixerut bo nu ee qd oia appetut| h e btitudo| g &c.

Iuxta hoc que

rit vtru oia que appetunt appe tant ppi btitudinez| videt q sic. Aug. .i3. de tri. c. 5. Propt hanc queciq ce tera appetunt. Preterea. In omi gene est vnu primu qd est ca oiuz illius gene ris| sed btitudo est pmu appetibile. ergo est causa & ratio oium que appetitur. Preterea. si aliqd appeteret no ppter beatitudine| appeteret sicut beatitudo.

Contra Non oes appetetes co gnoscut btitudinez| er go non appetit ome ppter btitudinez. Preterea. &c duo act eent sil i volunta te. qd est icouenies| n eiz pot appete pp btitudine nisi heat actu illu q e btitudis

Respodeo Ad prima. q. dico q duplex est appetitus in volutate. scz natural: & liber. naturale solu dico potetia volun tatis absolute: sed no aliqd supadditu3 volutati| Sicut eniz qlibz natura habz inclinatioez naturale ad sua pfectionez |sic etia natura intellectual scilicz volun tas habet nalez inclinatioez ad suaz pfe ctioez.| Alius est appetitus liber qui est velle liberz| De pmo appetitu dico q no est actus aliqs elicitus a volutate: sz tn inclinatio queda| pbo. sicut se hz appe titus nalis intellect ad actu suuz: sic ap petitus volutat| ad actu suu| sed appeti tus nalis intellect no est actus elicitus ab eo. ergo sic erit de volutate. Pre terea. no expimur talem actu esse in no bis| cum tn incoueiens sit nobilissimos habitus naliter esse in nobis: & lapere nos| qd etia vez e de opatoib. Pre terea| tuc qnq actus oppositi siml eent in eode| pot eiz aliqs appetitu naturali refugere mortez: quia nolim expoliari sm aplm &c| & actu libere elicito eligere mortem sicut martyres. vn dicit aplus: Cupio dissolui &c. g sequit q appetitus naturalis no sit nisi inclinatio quedam ad pfectoem suam| nec est magis actus elicitus in uolutate q in lapide| Quid ergo dico q est inclinatio ad ppriam p fectoem suaz. s. uoluntatis. sicut in alijs no habentibus appetitu liberz. & de illo appetitu loquit phs. i. phisi. q ma appe tit forma & vlr impfecto sua pfectonem| De illo appetitu naturali patet q uo luntas necio & ppetuo & sume appetit beatitudine| & hoc in pticulari| q de ne cessitate pz: quia natura no potest rma nere na quin inclinet ad suam pfectoem quia si tollas illa inclinatoem toll nam| sed appetitus naturalis no est nisi incli natio talis| ergo ut sic necessario appetit beatitudine: quia illa est maxima perfe ctio. | Q sume appetat pbo: quia sum ma inclinatio nature est ad suma perfe ctiom| sic. n. arguit phs. i. metaphy. Si oes hoies na scire desiderant| g maxime sciaz maxime desiderat: sed suma perfe ctio voluntatis est beatitudo. g &c.| P. in cuius potestate no est tendere uel non tede| in eius ptate no est remisse tendere| ergo si uolutas ut na determinat neces sario ad appetedum beatitudine. g sum me. Et in pticulari patz. quia ille ap petitus est ad pfectoem intrinseca reale qua uolutas pficit| sed pfectio realis no est aliquid vle q uoluntas pficit: sed pti culare. g &c.| P. illud appetere non e a ctus sequens cognitoem: quia tunc esset liber| vle aut non est nisi obiectu intelle ctus: uel osequens actum intellectus| er go ille appetitus no erit nisi beatitudis in particulari.

Quantum ad secu

dum articulum de appetitu libero an omnes illo appetitu necio & sume appe tant beatitudine| est vna opi| que dic q sic in vli| ro ad hoc est: uolutas non pot no uelle aliquid nisi i eo sit aliqua ratio mali uel defectus boni: sed in beatitudi ne in vli est ro ois boni| & puatio uel ne gatio omnis mali| ergo &c.| Ex hoc se quit q sume appetatur: quia in cui po testate no est actus siue agere: in eius po testate non est remisse uel intense agere. | Adducit tn q in pticulari no neco ap petit: quia tunc no posset quis peccare. | Contra hanc opi. fuit diffuse argutuz in li. i. in. q. illa: vtruz apprehenso ultio fine necesse uoluntate sit frui eo. quatuz ad pns tame videt mihi q otradictoez implicat| s. q oes necio appetant in vli | & no in particulari| qz si beatitudo i vli apprehensa necessario appetit ppter h q est in ea omnis ro boni| & nulla rato mali nec defectus boni| cum hoc in bea titudine pticulari plenius inueniat q in beatitudine vli| sequitur g q tunc beati tudine siue fine apprehensu in pticulari oes appeterent necessario| qd falsum est. | Preterea: nullu vle includit maiorem pfectoem q aliqd pticulare suu| immo minore: quia oe pticulare addit pfectio ne sup vle| g beatitudo in vli no est per fectioz q in pticulari| Si ergo est ipossi bile no appetere beatitudine in vli app hensam| quia no apparet ro mali nec d fectus boni| multo magis erit h d ea ut in ptclari.| Preterea si talis necessitas uoledi in libera uolutate poneretur: h e ppter inclinatioem naturale appetitus cui oformat| sed appetitus nalis e ad be atitudine ut in pticulari| ut ostensuz est. | ergo necessario appetit btitudine in pti culari apphensa.| P. si intellect n plus dubitat de fine in pticulari q in vli: qre no appeteret| no vi ro| sz q ide appetat ne cessario| & no appetat neco| Rn. & dico qtu ad istu articulu: q etsi uolutas libe ra uelit ut in plib beatitudine apphen sam in vli uel pticulari| qn intellect no dubitat in illo pticulari ee beatitudinez no tn neco vult nec in vli nec in pticla ri| ro e qz necitas in ca supiori no pot ee a necitate cae inferioris: qz ca inferior n

pōt determinare modū agēdi cāe supio
ris:qꝛ nō pōt ipsā deiminare ad agēduꝫ
/ ḡ cā supioꝛ si necīo agit hoc hꝫ p aliqd
intrinsecū forme sue/si ergo uolūtas hꝫ
necitatē ad uolenduꝫ aliqd/illa necitas
ꝯueniet sibi ex nā sui/ꝛ nō a cā inferiori
/ Tunc ḡ arguo ulterius:cā supioꝛ si ne
cessario agit eadē necessitate mouet cās
inferiores ad agendū/actōes sue actioni
necessarias/cum ergo ad actū uolunta
tis reqrat appħensio intellectus:sequit
ꝙ si uoluntas necessario uelit beatitudi
nem ꝙ deiminabit intellectū ad semper
ꝯsiderandū de beatitudine:qd̄ est falsū.
/ dico ergo ꝙ ꝯtingent vult tam in vli ꝙ
in pticulari/ḡuis ut in plibus uelit vtrū
qꝫ/qn̄ nō dubitat intellectus in quo sit i
pticulari/sicut de qlibet fideli q credens
in fruitōe trinitatis esse beatitudinē/ap
petit illū finē lꝫ nō uelit media ad illum
finē/qꝛ nō efficacit vult:iō nō vult vtu
ose viuere/ꝙ aūt ut in plibus uoluntas
velit beatitudinē/hoc est qꝛ ut cōius ap
petitus liber sequit inclinatiōem appeti
tus nālis/impossibile eni est p aliquem
habitū uoluntatē magis habilitari uel
inclinari ad aliqd uolendū ꝙ p appeti
tum nālem/cum ergo uolūtas possit tā
tū habilitari p habitū aliquē ꝙ ut i pli
bus sequat inclinatōem illius/simo dele
ctabilit opetur ſm eius inclinatōnem/ḡ
multo magis ut in plibus vult istud ad
qd̄ inclinat nāliter/ꝛ ideo iustus habito
etiā qcunqꝫ habitu/cū difficultate eligit
mortē/ꝛ est sibi mā patientie:qꝛ ꝯtra ap
petitū nālem/cū ḡ oēs appetitu nāli ap
petant beatitudinē ut dcm̄ est. sequit ꝙ
volūtas ut in plibus uelit beatitudineꝫ
/ Sed est ne actus ille q vult beatitudiēꝫ
nālis. / Dico ꝙ nō ꝓprie qꝛ nō est inclia
tio nālis ad beatitudineꝫ/q dicitur uelle
nāle uoluntatis/ut nā est/pōt tn̄ dici nā
lis qꝛ ꝯformis est inclinationi nāli: ꝓpt
quod dicit aug᷒. in enchiridion.c.xviij.
neqꝫ uolūtas nō est/aut nō libera dicta
est q sic beati ee uolum᷒/ut miseros nos
esse uelle nō possum᷒/vn̄ sicut dī aliqd
uelle vtuosū/nō quia a vtute ꝓcedit eli
citiue:quia nullus habitus est ṗncipiuꝫ
totale eliciriuū actus/sed dī vtuosus a
ctus:qꝛ ꝯformis inclinatōi vtutis/ul qꝛ
elicit ſm vtutem/sic est in ꝓposito de be
atitudinis volitiōe.pōt.n.dici nālis.qꝛ
ꝯformis inclinatōi nāli: tn̄ est act᷒ liber
/ non tn̄ est velle deliberatū:quia delibe
ratio est eoꝝ quoꝝ est electō/que sūt ad
finē/ꝛ est de ꝯclone que ꝯcludit per sylo
gismū practicū. / Sed hic est vnum du
biū:qꝛ si ſm aug᷒.in ṗdicta aucte n̄ pos
sumus uelle miseriā/ḡ simplr ꝛ necessa
rio nolo miseriā/sed sequitur necessario
nolo miseriā/ḡ necessario uolo btitudi
nē/hec ꝯn̄a pꝫ duplr/ṗmo quia non est
minoꝛ ꝓportio beatitudinis ad uelle ꝙ
miserie ad nolle. / 2° sic.quia act᷒ nolen
di nunꝙ est nisi in virtute alicuius uoli
tōis/iō.n.nolo aliquid/quia uolo aliud
/ ut dcm̄ est supra p ansel/sed cā est perfe
ctioꝛ suo effectu/ḡ magis necessario uo
lo beatitudinē ꝙ nolo miseriā. / Rn̄°.nec
sequit non uolo beatitudinē/ḡ nolo eaꝫ
/ siue nō uolo esse miserū/ḡ de necessitate
nolo esse miserum/quia nolle est actus
positiuus nolētis sicut/ꝛ uelle/ꝛ ita libe
rū vnum sicut aliud/quia neutrū elicio
necessario circa qdcunqꝫ obiectuꝫ/ꝛ iō
possum nō elicere nolle circa maluꝫ. sic
circa bonum/tn̄ circa malū ostensuꝫ nō
possum elicere actū uoluntatis/nisi nol
le/ꝛ ideo dꝫ sic argui nō possuꝫ uelle mi
serū/ḡ non possū odire beatitudinē/ sed
ex hoc nō sequit/ḡ necessario uolo beati
tudinē/quia nullū uelle necessario elicit
a uolun͛. / Sꝫ adhuc obijcit nllus act᷒
necessario aufert a poͣ aliq nisi ꝓpter d
terminatōnem ei᷒ ad oppoᵐ/sic ab igne
necīo aufert frigiditas/qꝛ necīo deimia
tur ad calorē/nec ab aliq supficie coloꝛ
aliquis nisi ꝓpter deiminatōnem ei᷒ ad
aliū colorē oppoᵐ/ḡ in voluntate nō est
impossibilitas ad nolendū beatitudinē
/ nisi qꝛ deiminat ad oppoᵐ actū s.ad uo

lendū beatitudinē/ Rn̄° ꝙ a uolūtate ex
cludit actus uolitōis respectu miserie/et
actus nolitōis respectu beatitudinis:qꝛ
miseria nō est nata eē obiectū actus uo
litōis/nec beatitudo obiectū actus noli
tōis/sicut actus vidēdi disgregādo exclu
dit a visu respectu nigredinis:quia non
est nata esse obiectū talis act᷒/sic in ꝓpo
sito uolūtas nō est capax talis actus re
spectu talis obiecti. / Dico ḡ ꝙ uolūtas
sic deiminat ad uolendū beatitudineꝫ ꝛ
ad nolēdū miseriā/ꝙ si elicitat aliquem
actū circa ista obiecta necīo ꝛ deimina
tū/elicit actū uolendi respectu beatitudi
nis/ꝛ nolēdi respectu miserie/n̄ tn̄ abso
lute determinat ad vnū actū eliciendūꝫ
/ uel aliū. / Ad rōem qn̄ accipiat ꝙ in q
nō est defect᷒ boni uel rō mali est necīo
uolitū. / Dico ꝙ falsa ē ꝓpō.qꝛ uolūtas
respectu cuiuscūqꝫ act᷒ ē libera:ꝛ a nllo
obiecto necitat/nō tn̄ ṗt uolūtas nolle
aut odire btitudinē/nec uelle miseriam
/ vnde deberet arguere sic. ꝙ uolūtas nō
pōt resilire ab illo obiecto in q nͣ͞ est mi
seria/nec defect᷒ boni/ḡ nō ṗt uoluntas
odire uel detestari btitudinē:qd̄ est veꝝ
/ sꝫ ex h nō sequit ꝙ necīo uelit btitudiēꝫ
/ Et si dicas ꝙ si nō necīo uelit btitudi
nē nec necīo odit beatitudinē/qualeꝫ er
go actū habebit circa beatitudinē quā
do sibi ab intellecto ostenditur / Dico
ꝙ in pluribus habet actum uolendi:sed
non necessario aliquem actū./sed potest
se suspendere ab omni actu ostensa bea
titudine/aliter .n.simplices qn̄ apprehē
dunt aliquid quod ptinet ad fineꝫ vlti
muꝫ de quo nesciunt an sit de rōe finis
vltimi/tenerent ad uolenduꝫ/vnde vnū
qdqꝫ obiectū pōt uoluntas uelle/ꝛ nolle
/ ꝛ a quolibet actu in pticulari potest se
suspēdere hoc uel illo/ꝛ hoc potest qui
libet experiri in se ipso cuꝫ quis offert si
bi aliquod bonū/et etiam ostendit boᵐ
/ ut bonū ꝯsideranō ꝛ uolenō pōt se ab h
auertē/ꝛ nulluꝫ actum uolūtati cirͣ͞ hoc
elicere.

Ad ṗmū argumē

tum ṗncipale quando arguit ꝙ nō om
nes cognoscunt beatitudinem. ergo nō
omnes appetunt. dicendū ꝙ ꝯcludit de
actu uoluntatis elicito . Isto enim actu
non omnes appetunt beatitudinē quā
do non actu cogitāt de illa.sed appetit᷒
nālis non est talis actus. / Ad aliō quā
do arguit de damnatis si appetant bea
titudineꝫ.circa hoc.n.duplex videt du
bitatio/vna de appetitu eoꝝ naturali:
quia si appetunt nāliter beatitudinē vꝫ
ꝙ appetitus ille in eis sit frustra cum sit
ad impossibile. / Aliud dubiū ē si actu
elicito appetant beatitudinē:quia cum
appħendent eam possunt habere actuꝫ
uoluntatis circa ipsaꝫ/quia circa quod
cunqꝫ appħensum possunt habere ali
quē actum uoluntatis/sed nō possūt ha
bere actum nolendi circa beatitudinem
/ ergo uolendi/sed tūc est dubium qmo
do possunt uelle hoc habere cum sciant
eis beatitudinē esse impossibilē. / Quo
ad ṗmum respondeo ꝙ in eis est appeti
tus naturalis respectu beatitudinis :qꝛ
sicut supra dcm̄ est appetit᷒ nālis nō ad
dit aliquam perfectōnem super naturā
absolutam:sed solum inclinatōnem ip
sius nature ad suam perfectōnem: ꝛ iō
manente natura manet ille appetitus/ꝛ
si dicas ꝙ tūc ille appetitus erit frustra.
/ ita dicas ꝙ damnati frustra sunt homi
nes uel angeli cum appetitus naturalis
non addat absolutum aliquid super na
turam eoꝝum/vnde dico ꝙ licet illud sit
frustra quod caret perfectōne sua ꝛ fru
strat ea ſm totā spēm:n̄ tn̄ si caret illa i
aliq indiuiduo:ut patet in orbati/ꝛ mō
struosis/sic aūt non est in ꝓposito:quia
aliq sunt beati q pficiunt ſm appetituꝫ
eoꝝum naturalem/aliq autem nō/ꝛ ideo
nō frustrat ſm totā spēm/ Illi autem q
ponunt omnes angelos differre spē hūt
ponē appetitū ſm spēm esse frustra/qꝛ
īpossibile est eis ꝯseq perfectiōem suam

2° quantū ad uelle elicitū dico ꝙ cum
habent cognitōem de beatitudine ⁊ eaȝ
ꝯsiderant possunt habere volitōnem se
quentem appetitū nālem ei ꝯformem/ ⁊
possunt actu elicito appetere beatitudi-
nē: sicut ⁊ mali in via/ affectione tamen
cōmodi imoderata/ quia nō moderata
affectōe iusticie/ quomodo iusti appetūt
ut cōmodū eis: ⁊ ideo imoderatius appe
tunt eaȝ ꝙ iusti/ ⁊ iō ꝯcedo ꝙ dānati
uelle elicito appetūt beatitudinē/ nō. n.
credo ꝙ aliquis habitus possit dari qui
magis inclinaret uoluntatē ad non ap-
petendū ⁊ detestandū beatitudinē ꝙ eo
rū appetitus naturalis inclinat ad uolē
dum eam/ ⁊ ideo in eis nullus est habi-
tus obstinatōis ut magis actu elicito de
lectabilit̉ inclinent ad oppositū beatitu
dinis ꝙ ſm appetitū nālem uelint actu
elicito btitudinē. Quādo ergo dī ꝙ be
atitudo ostēdit ut impossibilis eis ⁊ sb̄
rōne impossibilis/ ⁊ ubi nō est spes ē cō
sequēdo aliquo uel odio non appetit uel
tenuit. Dico ꝙ duplex est volitio vna
est efficax que est respectu finis p media
ordinat ad illū finē ꝯsequendū. Alia ē
simplex seu ꝯditōnalis que est respectu
alicuius finis non exequendo media ad
illū finem ꝯsequendū: sed simplr̄ appeti
tur finis/ ⁊ uellet tendere in ipm si possȝ
⁊ obiectum esse ſm se p̄sens/ p̄mo mō n̄
est uolitio alicuius appħensi sb̄ rōe im-
possibilis. sed tm̄ sb̄ rōne possibilis/ exē
plū de sanitate ostensa diuersis infirmis
2° mō potest esse respectu impossibilis ⁊
maxime intēsa/ ⁊ in tali uolitōe pōt esse
meritū l' ōmeritū/ ut si aliqs appetat for
nicari/ qn̄ ipm impossibile est hīe oppor
tunitatē/ ⁊ sic dānati maxime uolunt
beatitudinē ut bonū cōmodū/ ⁊ forte i-
tensius ꝙ nos in via. licet eam appħen
dant ut impossibile eis/ ⁊ maxie delecta
rent in ꝯsideratōe illius obiecti si dimit
terent. ⁊ in h̄ forte hn̄t maximā penam
qꝛ sic detinent ab igne in ꝯsideratōe sua
ꝙ non p̄mittant ꝯsiderare deū ut ē ob-
iectū nālis beatitudinis/ ⁊ ēt se ipsos in
quibus maxime delectarent. Ad aliō
qn̄ arguit ꝙ nō nescio quia tunc ds non
meret appetendo finem: ꝯcedunt aliqui
ꝙ nō est meritū in uolitōe finis in vlī: sȝ
tm̄ in p̄ticulari ubi ꝯtingit errare/ ⁊ si h̄
est veꝝ tunc ad hoc ꝙ actus esset meri-
torius requireret ꝙ cōtingeni cōpeteret
volēti actus meritorius appħenso obie
cto/ qō esset difficile ꝯtra aliquos/ si act⁹
meritorius est necessarius/ tūc act⁹ elicit⁹
respcū finis est magis meritori⁹ ꝙ respe
ctu coꝝ q̄ sunt ad finē/ sȝ dixi ꝙ nec finē
nec ea q̄ sunt ad finē vult nescio/ iō nō vl
deo qn̄ actus: q̄ est finis in vlī possit esse
meritorius: sicut ille q̄ est entis ad fineȝ
/oēs. n. sunt ꝯtingētes. Aliť pōt dici: ꝙ
finis duplr̄ potest appeti: uel sb̄ rōne bo
ni honesti/ ⁊ sic ē actus meritorius. Si
sub rōne cōmodi appetat nō est merito
rius. Alia sunt soluta in corpe. q.

Ad argumentuȝ in

oppositū intell'git ꝯcludere p appetitu
nali veꝝ est. si aūt p appetitu libero a-
ctu. s. elicito nō est uerū: sed in plibus ut
est ostensū/ eodē mō est dicenō ad scdaȝ
Ad itiū qn̄ dī: ꝙ sicut se hn̄t p̄n^a i spe
culabilibus ⁊c. dicenō ꝙ est sile q̄ ad h̄
ꝙ sicut vitas ꝯclonis ordinat ad vitatē
p̄ncipiū ⁊ p̄missaꝝ/ sic bonitas eoꝝ que
sunt ad finē ordinat ad finē/ ⁊ iō ꝯpan^o
p̄nci^a ad obiecta/ ⁊ fines/ uera est ppōsȝ
ꝯpando ad pōm/ va nō est. Ad aliō di
cendū ꝙ sine uolūtate est affectio cōmo
dū/ sine libertate ⁊ affectōe iusti/ que mo
derat appetitū ꝯmodi: tunc necessario
uellet cōmodū/ sed vbi vtrunqȝ est ⁊ af
fectio cōmodi/ ⁊ iusti/ non opōtet: qa ex
libertate ibi potest aliud uelle ꝙ cōmo-
dum/ sicut dicit Ansel. de casu diaboli
qui fingit vnum angelum in quo tantū
est affectio commodi ille uellet semper
commodum. Ad aliud dico ꝙ bene
concludit de appetitu naturali: non ta
men de actu elicito appetitus liberi.

Ex his sequitur so

lutio qōnis secūde. appetitus. n. natura
lis ad quecūqȝ est in ordine ad p̄fectōeȝ
ipsius appetentis/ p hoc. n. est dat⁹ appe
titus animalib⁹ ⁊ rebus vt ad p̄fectōeȝ
suā inclinent/ sed deliberatiuus appeti-
tus nō est talis/ ꝙ oīe qō vult velit ppt
beatitudineȝ/ pōt. n. velle aliquid nō tm̄
ppter beatitudinē negatiue. s. nō volen
do ipm ppter beatitudinem/ pōt etiaȝ
ipm ꝯtrarie velle. p̄muȝ patet ꝙ pōt nō
velle negatiue: qꝛ intellect⁹ aliud pōt in
telligere vel cogitare ꝙ beatitudinē qn̄
voluntas illud vult/ ergo tūc nō vult ip
sum ppter beatitudinē. Preterea: intel-
lectus pōt cognoscere rōnem illaȝ boni
non vt ad finem ordinat: sed vt in se est
quoddā bonū: ⁊ sic voluntas pōt ipsuȝ
velle nō in ordine ad beatitudinē. Co
trarie etiā pōt aliquis sic velle: qꝛ aliqs
fidelis appħendens finē appħendit cer
titudinaliter esse beatitudinē in deo tri
no ⁊ vno/ similit̉ autē appħendit forni
cationem vt impossibile ordinari ad fi
nem illū/ sed dictante intellectu ꝙ forni
catio nō est ordinabilis ad illū finem q̄
est beatitudo: immo ē ꝯtraria fini: ⁊ tm̄
voluntas eligit fornicatiōem. g ⁊c. Et
tūc ad argumentū primū de Aug. dicē
dum ꝙ veꝝ est de appetitu recto. Ad
aliud ꝙ p̄mū in aliquo genere ⁊c. dicen
dum ꝙ p̄mū appetibile in se est cā oīm
appetibiliū: nō tm̄ in ordine ad potētiaȝ
nisi sit potentia talis que nō pōt nisi or
dinate velle vel tēdere in obiectuȝ/ talis
aūt nō est volūtas vt est libera: et iō nō
valet. Ad aliud ꝙ si nō appetit ppter
aliud qō tūc appetit vt beatitudo: dico
ꝙ volūtas pōt velle aliquid ppter se ne
gatiue: qꝛ. s. vult ipsum nō vt referibile
/ sed nō pōt ipm velle ꝯtrarie: vt ꝙ velit
ipm vt nō referibile/ ⁊ sic velle ppter se
ꝯtrarie p̄tinet ad rōnem finis: nō tm̄ tūc
vult ita ppter se vt excluderet illud qō
vult rōne finis alteri⁹. ⁊ tūc ad argumē
tum vult ppter se negatiue: qꝛ nō ordi
nat ipm: nō tm̄ ꝯtrarie ꝙ sit nō referibi
le. Ad p̄mū in oppositū verū est ꝙ nō
oīs actu elicito vult beatitudinem: qꝛ
nō cognoscit: sed de appetitu nāli q̄ nō
sequitur cognitōem nō oportet: immo
necessario ⁊ semp ē ad finē. Ad aliud
dicendū est ꝙ si vnus act⁹ est ꝯpandi et
qui circa extrema ꝯpata: tūc plana ē so
lutio/ si nō: sed ali⁹ ⁊ ali⁹: tūc est dubiuȝ
sicut in intellectu discurrēte de p̄missis
ad ꝯclusiones. discursus. n. ali⁹ actus ē
ꝙ qui est circa p̄ncipia ⁊ ꝯclusiones/ vel
ideȝ. Ad ppositū tm̄ si act⁹ collatiuus
est vnus extremoꝝ qō est possibile: qa
obiecta plura hn̄tia ordinē inter se pn̄t
esse obm̄ vni⁹ actus vel vnius potētie.
tūc solutio plana ē/ si aūt actus circa ex
trema manēt cum illo actu: tūc necessa
rio stāt simul duo act⁹ in eadem poten
tia: nec illi act⁹ circa extrema impediūt
ꝯparationē: sed necēario reqrunt ad ipm.

Queritur utruȝ

hō ex puris nālibus possit ꝯse-
qui beatitudinē. vī ꝙ sic. ph̄us. ij. celi et
mū. Si nā dedisset celis motuȝ p̄gressi
uum: dedisset eis instrum vel instra ad
motū. nā. n. non ordinat ad aliquā p̄fe
ctioneȝ aliqd nisi puideat illi de his cū
quib⁹ pōt agere ⁊ attingē illā. sed hō nā
liter ordinat ad beatitudinē. g ⁊c. Con
firmat: nā magl dedit hōi ad acqrendā
p̄fectōem intellectus ꝙ sensus: qꝛ p̄fecti
or ē intellectus ꝙ sensus. sed sensus pōt
hīe oēm p̄fectōeȝ ad quā ordinat ex pu
ris nālibus. g magis intellect⁹. 2° cōfir
matur sic: sensus nō est capax illi⁹ qō ex
cedit ei⁹ nālem facultatē/ g nec intellect⁹
Si g obm̄ beatificū excedit facultatem
nālem ei⁹: sequit ꝙ nō est capax eius qō
ē falsum. g ⁊c. Item ad p̄ncipale 2° sic
nō est dare in nā potentiā passiuam cui
nō corrñdeat actiua in nā. sed in hōie ē
po^a passiua ad beatitudinē. g ⁊ actiua.
sed q̄ rōne in alio: eadē rōne in ipo. g ⁊c.

Preterea si nō hꝫ nālem pōm ad bea
titudinē nō pōt attingere aliquem habi
tum ad eā. habitus. n. est pnᵐ sic agēdi
nō aūt agendi/sed poᵃ est pnciᵐ simplici
ter agendi. Sed homo nāliter hꝫ pōm
ꝗ simplr pōt in opatōem btificā. licet n
sic: si nō det habitus sibi. ¶ R. pfectio in
ferior pōt ꝯtineri in spē supiori. Sed hi
tus mediāte q pōt pō in actū beatificuꝫ
cum sit accidēs dat quandā pfectōeꝫ po
tentie. Fiat ergo aliquis intellectus qui
ꝯtinet pfectōem intellectꝰ inferiori ⁊ illiꝰ
hitꝰ mediāte q pt i opatōeꝫ/ꝗ iˢ pt opatō
nē btificā sine hitu/ ⁊ sic talis ex puri nā
libus saltē attinget btitudinē/ Sꝫ eadeꝫ
rōne q̄ ille ⁊ alius/ ⁊ sic est standū in pri
mis. ¶ Contra ad ro. vi. Gr̄a dei vita eꝰ
na. ¶ R. hec est maior heresis q̄ heresis
Pelagij qui posuit ꝙ homo sine gratia
posset iustificari.

Respōdeo dicitur

cōiter ab omībꝰ ꝙ nō/ sed quidā doctor
sic assignat ad hoc talē rōem. Nihil co
gnoscit nisi p hoc ꝙ cognitū est i cogno
scente/ sed cognitū est in cognoscēte per
modū nature sue/ ꝗ cognitio est i cogno
scēte p modū cognoscētis. ¶ Ex hoc seq
tur sic: si modus essendi nature cognite
excedit modū essendi ipsius cogscentis
/ necio est ipsam cognitōem eē extra nāꝫ
cogscētis/ nunc aūt modus eēndi ipsius
dei excedit oēm creaturā/ qꝛ ille nō pōt
eē modus eēndi alicuius creature/ si ꝗ a
licui creature ꝯueniat cognitio dei/ hoc
erit supra modū nālem cogscēdi creatu
re. ¶ R. alius doctor adhuc arguit sic: il
lud obiectū nō pōt cogsci a cognoscente
qd nō est in eo p modū q ꝯpetit illi cogꝰ
scēti/ Sed deus nō est in creatura p mo
dum q ꝯpetit nature cognoscenti/ ꝗ nō
pōt cognosci a creatura/ minor pbatur
Nihil intelligit nisi qd se hꝫ ad intellcm̄
p modū informantis/ sed deus nō sic se
hꝫ ad intellcm̄. ꝗ ⁊c̄. ¶ R. obiectū cogno
scibile reqrit ad pōm cognoscentē quā

cūqꝫ q̄titatē determinatā ⁊ simplicēꝫ. Sꝫ
essentia diuia nō hꝫ q̄titatē determinataꝫ
ad intellcm̄: qꝛ intellcūs est finitus/ eēnᵃ
vō infinita/ nec hꝫ eēntia simplicitatem
pportionatā intellectui hūano/ Probō
milesima ps grani milij ē obiectū magꝭ
pportōatū visui q̄ simplicitas diuīa in
tellectui nr̄o/ sed illa ps ppter sui puita
tē fallit visū/ ꝗ ⁊c̄. maior pꝫ: qꝛ visus po
test crescere in v̄tute: ⁊ non in infinitū q
usqꝫ posset videre/ qꝛ istud puū milij est
finitū ⁊ in se qddā visibile/ sꝫ ex alia pte
q̄tūcunqꝫ intellectꝰ crescit in v̄tute: tn̄ ē
finitus/ ⁊ obiectū infinitū/ ꝗ nunq̄ attin
git illud qd est simplicitatis infinite/ Rn̄
deo ad pmā rōem qn̄ dī ꝙ nihil cogscit
nisi p hoc ꝙ cognitū est i cognoscēte/ ꝯce
dat suo mō eēndi in. s. p spēm obiecti/ vl
p habitū fm alios/ vel p actū non curo
/ qn̄ addit ꝙ cognitū ē in cognoscēte per
modū nature sue. ex h̄ habemꝰ tn̄ ꝙ co
gnitū est pfectō pportionatū nāe cogscē
tis: ⁊ ꝙ p cognitōem obiectū est pportō
natū nāe cognoscētis/ ⁊ qn̄ dī ꝙ si modꝰ
nature cognite ⁊c̄. illud arᵐ si oꝫ valē va
let in v̄tute istius ppōnis: ꝙ sic se hꝫ mo
dus eēndi cogscibilis ad modū essēdi ip
sius cogscētis/ sic se hꝫ intelligibilitas co
gnoscibilis ad cognoscentē/ sꝫ hoc ē fal
sū/ quia cognitio pōt eē obiecti alicuius
hn̄tis in se mod eēndi supiorē q̄ sit mo
dus eēndi ipsius cogscētis/ imo si est veꝫ
rū oꝫ fm hoc ꝯcedē: ꝙ angelus inferior
nō posset cognoscē supiorē: qꝛ modꝰ eēn
di suus excedit modū eēndi ipsiꝰ. ¶ R. si
hoc est veꝝ tunc nec cū lumīe glīe vel q
cūqꝫ habitu eēt possibile creature vider
deū/ qꝛ eē dei excedit modū eēndi ipsius
/ imo totū istū itellectū/ ⁊ habitū/ ⁊ lumē
¶ Et iō dico ꝙ int obiectū ⁊ pōm nō oꝫ
esse eq̄litatē: sꝫ quandā pportōem/ talia
aūt inter q reqrit sola pportionalitas
/ pn̄t esse maxᵉ dissilia: ut pꝫ de mā ⁊ for
ma/ silr de actiuo ⁊ passiuo: sic ē h̄/ non
n. reqrit int obiectū ⁊ intellcm̄ nisi ppō
tio motiui ad motū/ obiectū. n. se hꝫ p

modū mouētis pōm. ⁊ int talia magis
reqrit dissilitudo. ¶ Poᵃ. n. capax ē opa
tōis tm̄/ respectu hꝰ obiecti: ⁊ iō pporti
tōis tm̄ respectu ... cōnat si pō est ex se electiua/ sicut tminus
opatōis ⁊ opatio/ nō sicut pportōe q̄ti
tatiua eq̄lia/ hoc silr pꝫ in alijs. ens ordi
natū ad finē suū ptiᵐ hꝫ pportionem
īmediatū ad illū/ ⁊ tn̄ distat in infinituꝫ
a fine/ nec tn̄ impedit hoc pportōem eiꝰ
qd est ad finē/ ad ipm finē/ sic de pportō
ne obiecti ⁊ actus. ¶ Scdm hoc ꝗ dicen
dū ad rōem ꝙ arguit ex ppōnibus non
sylogisticis. vn̄ nō video ꝙ ꝯn̄tia tenet
nisi illo mō arguēdo: ꝙ si modus cogni
tiōis est fm modū nature cognoscentis
/ ergo nulla cognitio nālis excedit modū
nature cognoscētis/ cū ergo modus co
gnitōis sit fm modū cognoscibil. si mo
dus eēndi rei cognite excedit modū eēn
di cognoscētis/ illa cognitio erit supra na
turā cognoscētis/ sic arguēdo tenet arᵐ.
/ sed tunc vna ppō est falsa: hec. s. ꝙ mo
dus cognitōis est fm moduꝫ nāe cogno
scibilis/ ⁊ silr hec: ꝙ nulla cognitio nālis
est de obiecto cuius nā excedit modum
nature cognoscētis: qꝛ licet cognitio sit
fm modū cognoscētis: est tn̄ obiecti hn̄
tis modū cognoscibilis/ ⁊ modū nāe vl
tra modū nature cognoscentis/ aliter. n.
nunq̄ pfectꝰ cognosceret ab ipfectiori
nāliter: ut pꝫ ex dicti/ Sed si arguit sic:
Obiectū qd est essentia diuina excedit i
pportionalit in entitate pōm cognosci
tiuā intellectus creati/ ꝗ iproportionalr
excedit intelligibilitatē/ ergo nō est obie
ctū intelligibile pportionatū ei. ¶ Rn̄ᵒ si
loq̄mur de pportōne geometrica: tunc
nulla est pportio finiti ad infinituꝫ/ qa
finitū quotienscūqꝫ sumptū nunq̄ red
dit infinitum/ ⁊ illo modo sicut entitas
creata est improportōata entitati incre
ate in entitate/ ita in intelligibilitate. ita
ꝙ intelligibilitas vnius multotiēs sum
pta nūq̄ reddit intelligibilitatē alterius
/ sꝫ ex h̄ nō sequit ꝙ nō sit intelligibile ab
illo/ si. n. sint iproportionata pportōne

geometrica nō ppter hoc sunt ipropor
tionata pportōe alterius generis: puta
pportōe opatōnis ad suum terminū/ si
ue cognitōis ad obiectū/ q requiritur in
proposito/ siue potentie ad obiectū. ¶ Ad
pmam rōnem alterius doctoris dico ꝙ
destruit seipsam/ oꝫ enim fm omnē opi
nionem negare maiorem uel minorem
/ si enī ad cognitōem illius obiecti nō re
q̄ritur spēs impressa/ tunc maior ē falsa
s. ꝙ obiectū non pōt naturalit cognosci
ab intellectu in quo nō potest esse scdm
modum sui. s. p informatōem/ tunc enī ꝗ
obiectum presens sufficit ad imprimen
dum actum suum cognoscendi/ Si aūt
ponatur obiectum presens per speciem
/ ⁊ speciem requiri ad cognitōnem/ tunc
minor est falsa/ nec ratōnes per quas ali
bi ostendit: ꝙ species nō requiritur i in
tellectu beati ad videndum deum con
cludunt: ut patebit alibi/ qcqd sit de cō
clusiōe. ¶ Ad aliud qn̄ arguit ꝙ obiectū
requirit determinatā distātiā ad poten
tiā fm quātitatē ⁊c̄. dico ꝙ illa v̄ba sūt
metaphoᵃ/ Nā actiuū ⁊ passiuū corpa
lia reqrunt determinatā distātiā vl q̄n
titatē ad hoc ut agant/ quia corpalis a
ctio requiritur in quanto/ sic nō reqrit
in intellectu/ qui intelligit omne ens/ cō
cedo tn̄ ꝙ q̄titas obiecti cognoscibil. s.
essentie diuine/ ⁊ eius simplicitas est pro
portionalis quātitati v̄tuali potētie in
tellectiue cognoscētis. ¶ Ad pbationeꝫ
qn̄ dī ꝙ simplicitas diuina est magꝭ im
pportionata intellectui q̄ minima ps
milij visui/ diceret ꝙ tu petis/ quia essen
tia diuina in rōne obiecti cognoscibilis
nō distat in vno gradu a virtute cogni
tiua intellectus/ licet plus distet a natu
ra/ Similiter ꝯcluderet ꝙ nō possemus
vidē deū qbuscūqꝫ additis: qꝛ totū fini
tū est/ ⁊ p ꝯn̄s distat plus ab essentia di
uina q̄ sit distantia potētie visiue a mi
lesima pte grani milij/ Similiter intelle
ctus per nullā informatōem habere po
terit pportiōem quantitatis virtuti ad

essentiam diuinaz. ergo nunq̄ p quācunq̄
informatōem poterit videre deū.

Respondeo ergo

ad. q. duas ɔclōnes declarando. pma ē
φ natura humana ex puris nālibus est
immediatū susceptiuū beatitudinis. 2ª
est φ nā humana nō est sufficiēs actiua
ex puris nālibus ad videndū deum visi
one beata. Ex quibus sequit ppositum
s. φ homo nō potest ex puris naturalib'
ɔsequi beatitudinē. Prima ɔclo pbat
sic. Nature humane ad hoc φ sit capax
beatitudinis nō addit aliqua alia natu
ra, quia tunc natura humana manens
eadem natura non beatificaret, nec p a
liquid accidētale supadditū, nec p habi
tū, est immediatū susceptiuū beatitudis
quia ratio recipiendi beatitudinē nō pt
esse habitus, quia nec mō p habituz re
cipitur actus: quia cuz habitus generet
ex actibus sequit actus ipsos: ergo habitus
in via nō est rō recipiendi actū. ergo multo
minus in patria. Pt. susceptiuū quod
ordinat ad mltas formas ordinatas ma
xime ordinat ad pfectissimā. Sed volū
tas ordinat ad multas volitōes: ⁊ intel
lectus ad multas intellectōes. ergo maxime
ad beatitudinē cū sit pfectissima. Si er
go est immediatum susceptiuū alicuius il
larū ergo istius, quia ista maxime pficitur
Dices φ habitus requirit ut pfectius
pficiat beatitudine, vnde habitus reqri
tur ppter pfectionē beatitudinis. Cō
tra. Tunc sequit φ anima humana fm
quid pficitur beatitudine. Sed habit'
simpliciter. ⁊ tunc habitus videt deum ⁊
charitas diligit deū: ⁊ nō anima huma
na nisi per accidens ⁊ fm quid. Ideo di
co pmo φ anima humana in puris na
turalibus est immediatū susceptiuū be
atitudinis. Secundo dico φ aīa hu
mana non est sufficienter actiua ex pu
ris naturalibus ad ɔsequendum actum
visionis. quia impossibile est intellectū
esse cā visionis, nisi intellectus hēat i se

obiectum cognitū uel aliud in quo emi
nentius continetur. Sed nā humana nō
habet deū in se ex se pñtem sibi sub rōe
obiecti, nec in alio in quo eminenti' con
tinet, quia in nullo alio pōt eminentius
ɔtineri, ergo ex se nō sufficit ad habendum
cognitionē diuine nature visiuā. Pre
terea. visio est cognitio intuitiua rei i se.
Sed natura humana non potest habē
ex se pñtem deum in rōne obiecti, licz sit
sibi pñs per illapsum, ergo non potest ex
se habere visionē nature diuine, non er
go sufficit ex puris naturalibus ad cog
scendum vtute ppria obiectum beatifi
cum. Ex hoc sequitur correlarium φ
in beato nihil erit supernaturale pus o
peratōnibus, si tū aliquid supernatura
le ponitur in beato prius operatiōibus
hoc non erit ppter receptōem: sed ppt
actionē, ut eliciatur operatio in beato q
attingit deum. Nō enim potest poni ali
qua forma in beato solum ad decorem
⁊ pulchritudinē: ⁊ que nō ordinetur ad
actionem, ⁊ per cōsequens cum nihil re
quiratur ppter receptionē beatitudinis
ut ostensum est, sequitur: φ si sit aliqua
forma supernaturalis ⁊ spiritualis i aīa
beati pus operatōnibus, φ illa requirit
ppter operatōem eliciendā, ⁊ tunc ulte
rius aut requiritur ppter obiectū, aut p
pter potentiā: ⁊ cū duplex potentia con
currat in operatione in beato. s. intelle
ctus ⁊ volūtas, ppter vtranq̄ potest ta
lis forma poni, si autē ponat ppter hec
tria, formas supnāles pcedentes opera
tionem ponerentur tres forme superna
turales pcedentes, vna correspondens
obiecto. s. species intelligibilis in memo
ria. 2ª ex parte intellectus que dicit lu
men glorie. Tertia ex parte voluntatis
que dicitur charitas. si autem obiectuz
in se pñs sufficit ad actōnem visionis
causandū quantum ad illud quod reci
pitur ex parte obiecti: tunc non requiri
tur spēs, si aūt intellectus sit mere passi
uus habēs se solum in rōe susceptiui ad

actum visionis, cum nō requirat ppter
receptōem solam aliqua forma ex par
te intellectus, ut supra ostensū est, tūc nō
reqritur lumen glorie. si etiam volūtas
sit mere potentia passiua respectu frutti
onis, tunc ex parte voluntatis non req
ritur charitas, vnde ponentes volunta
tem mere passiuā respectu fruitōnis tol
lunt charitatem, quia ex parte volunta
tis non requiritur aliqua forma ad reci
piendam fruitōem, quia ipsa fm se ē sū
me disposita ad recipiendum eam; sz qz
fm scripturam ⁊ fidem habemus pone
re charitatem, saltem necesse est eaz po
nere in beato propter operatiōem eliciē
dam. lumen autem glorie ad visionem
non videtur mihi necesse poni, quia qd
dicitur de lumine naturali corporali φ
requirit non solum ppter obiectum: sz
ppter oculum, videt mihi esse quedam
metaphora, quanto enim obiectum est
magis in se lux tanto minus ppter ipm
requiritur de lumine, nec requiritur p
pter receptōem ut dcm̄ est, vnde minus
videtur mihi necesse ponere lumen q̄m
spēm, quia si species ponitur hoc est ut
memoria sit perfecta ex parte intellect'.
sed an sit ponere talē speciem ppter for
malem operatōem ⁊ perfectōem poten
tie dicetur als. Teneo ergo φ saltem
necesse ponere charitatem ppter opera
tōem eliciendam, ⁊ per consequens ali
quam operatōnem potest voluntas cū
charitate elicere quam non potest ita in
tense sine charitate elicere, ⁊ sic patet ad
formā questionis φ aliquam operatio
nem beatitudinis pōt homo habē quā
non potest habere ex puris naturalib'.

Ad argumenta

Ad pmum
dicenduz φ natura dedit homini orga
na ad cōsequendū beatitudinē. s. ut po
tentias passiuas receptiuas eius ⁊ acti
uas. nō tū ut statim ɔsequeretur, sed ha
bitis dispositiōib' reqsitis, ⁊ iō fm vnā
vīā nō dedit dispōnes pximas ad habi

tudinē: sz dederit potētias. Ad 2m dicē
dū φ nō est sile: qz sensus nō pōt eē po
nō organica, uel nō pōt nō esse po organi
ca. ⁊ iō nō pōt eleuari ad imāle appre
hendendū, nec etiā visus beati. hn̄ tamē
infra genus mālū pōt eleuari ad vidē
dū solem. Sed intellectus habet obiectū
totū ens, ⁊ ideo potest eleuari ad aliqd
imāle. imo potest eleuari ad quodlibet
cognoscendum, vnde nō est sile de istis
potentijs. s. intellectiua ⁊ sensitiua quā
tum ad obiecta, qz nō est ɔtra rōnem in
tellectus, immo sūme cōpetit ei eleuari
ad videndū obiectum supernaturale: ē
tū quo ad modū simile vtrobiq̄. Ad
confirmatōem dicend φ sensus non est
capax alicuius nisi sensibilis: nō tū ois
intellectus aūt est capax ois intelligibil
Ad aliud dicendū φ cuilibet potentie
passiue corrñdet actiua. uerū est, nō tū i
nā creata, etiā fm phm ut pz. qz pō rece
ptiua est in corpe ad aīam intellectiuaz
⁊ tū tota nā creata nō posset eā inducē
ponit tū phs aliū φ nos q ad hoc φ po
suit potentiā in nā deū. s. nāli necessita
te agentē. sz nos hn̄ ponim' in toto ente
cuilibet potentie passiue bene corrēspō
dē pōm actiuā: nō tū actiua illa ē nālis
sicut passiua, imo nunq̄ est nālis i pmo
ad extra, sed semper voluntaria. Ad a
liud fm illā opi. que ponit intellectum
esse causam actiua. dico φ modo habet
potentiā remotā tunc autē ppinquam
vnde sicut intellectus est hic ⁊ ibi eadez
natura, ita posse videre est hic ⁊ ibi eād
po. sed mō est remota tunc erit ppinq
si autē est potentia passiua ⁊ receptiua:
tunc nō requiritur lumē glorie. Ad a
liud dico φ aliqua pfectio inferiori pōt
ɔtineri in supiori, aliqua vero nō, quia
si fieret sūma voluntas, eodez mō se ha
bet ad beatitudinē sicut infima, qz utra
q̄z eodē modo se habet ad suaz beatitu
dinē, licet illa sit maioris beatitudis ca
pax: et tunc ut sic considerando utrāq̄
pecter habitum illā, tunc sūma ē simplr

magis impfecta: q2 quãto aliqd ẽ aptũ
ad maiorẽ pfectionem si ea careat: tãto
ẽ impfectius: nec illa pfectio p quã hoc
debet inferiori/est q sit in summa vniõ
ne: q2 hoc ẽ impossibile: q2 illa volũtas
infima nõ esset eius capax.

Trũ homo in

vita mortali possit ꝯsequi bea
titudinem/non.n. idẽ est querere hoc ꝛ
vtrũ ex puris nãlibus possit ꝯsequi be
atitudinẽ. Et arguit q sic: xp̄s hũit bea
titudinem in vita ista: ꝛ tñ vere erat hõ
mortalis. g ꝛc. ⁋ Item aug. lxxxiij. q. q.
añpenultima dicit de raptu pauli: q vi
dit deũ eo mõ quo beati vident in pña
ꝛ tñ erat in corpe mõtali: ꝛ lz visio illa
fuerit quasi hora/potuisset deꝰ illaz cõ
seruasse ꝛ cõtinuasse p totã vitã eius: g
posset hõ ꝯseq beatitudinẽ in vita mor
tali. ⁋ Pꝫ: illud qð nõ est susceptiuuz bea
titudinis nõ impedit ad beatitudinẽ/sz
corpꝰ nõ est beatificabile: q2 nõ est ꝯiun
gibile vltimo bono simpliciter. g siue mõ
tale siue nõ mortale nõ impedit animã
beatificari/g in vita ista põt. ⁋ Pꝫ hõ nã
liter si appetit beatitudinẽ ꝛ nõ põt eaz
ꝯsequi nisi moriat oz hõ appetere nãlit
mori: q2 eodẽ appetitu appetit aliqd et
fugit impediens/g hõ nãliter fugeret vi
tam mortalẽ: qð est ꝯ aplum ad Phil.
Nolumꝰ expoliari sed supuestiri. ⁋ Vl
timo arguit sic: Illud qð immediate in
vita ista põt ꝯgnosci: põt immediate di
ligi: ꝛ sic põt diligens ipo frui ꝛ esse bea
tus. sed in vita mortali põt deꝰ immedi
ate cognosci per actũ fidei. g ꝛc. ⁋ Cõtra
aug. xiij. de tri. c. viij. quia tũc posset be
atitudo amitti p mortẽ/ꝛ hoc sciret hõ
q moreret/tũc arguit: aut volẽs amitte
ret aut nolẽs/aut nec sic nec sic. si volẽs:
iã nõ eẽt illud summe volibile/ si nolẽs
g timeret: ꝛ sic tristaret/ si nec sic nec sic
g nõ curaret de maximo bono suo: qð
ẽ incõueniens/g in vita mortali nõ põt
hõ esse beatus. ⁋ Itez Exo. xxxiij. di. Nõ
videbit me hõ ꝛ viuet/ibi glo: est p hoc.

Respõdeo et dico

q ad illã qõnem põt esse duplex intelle
ctus: vl vtrũ hõ in actibus qs modo ex
perimur in nobis possit in vita illa bea
tificari/ꝛ dixisset phs q sic/ꝛ q alia no
ticia ꝛ dilectio clara et imediata nõ fu
isset possibilis hõi p rõem nãlem inue
stigãdo/sed hoc fuit supius reprobatũ:
/tum q2 totũ ens est obm suum: ꝛ p ꝯñs
nõ quietat nisi in cognitõe summi intel
ligibilis in sestum q2 cognitio intuitiua
ꝯpetit sensui circa obm suuz/g ꝛ intelle
ctui circa suũ: ꝛ sic rõ nãlis docet q deꝰ
immediate ꝛ nude poterit cognosci: ꝛ p
ꝯñs diligi ab hõie. ⁋ Alius intellectus
posset eẽ: vtrũ in vita mortali aliĩs acti
bus q modo experimur posset hõ fieri
btũs. ⁋ Ad qð dico q impossibilitas a
liquid recipiẽdi in sbo preexñte põt esse
ex duobꝰ/vel ex pte agentis/vel ex parte
passi. ⁋ Ex pte passi duplr: vel q2 simplr
repugnat passo: sic lapidi sapientẽ esse:
/vel sm qd/sicut sbo exñti sub vno ꝯtra
rio repugnat ꝓtũc esse sub opposito.
⁋ De istis g trib' est videndũ/pmo ex pte
agẽtis/ si.n. dispõ preuia nõ requirit ad
esse btm: sic lumen glorie/tũc agenti vt
agens ẽ nõ repugnat plusꝰ mõ dare bea
titudinẽ q in alia vita/si dispõ requirit
/põt illã dispõnez pmo dare: ꝛ illa data
beatitudinez ꝯferre sicut post mortem.
/nulla.n. est impossibilitas simplr: sz so
luz q2 caret illa dispõne modo/ sic g nõ
ẽ impossibilitas ex pte agẽtis. ⁋ De pos
sibilitate ex pte passi pꝫ q nõ est impos
sibilitas simplr ex nã sua: tũc.n. nunq
possꝫ recipe beatitudinẽ/g si ẽ repugnã
tia modo/hoc ẽ rõne alicuiꝰ quod est in
passo/cũ quo nõ põt esse beatitudo: ꝛ si
est aliqd tale impediẽs/hoc erit morta
litas/talis aũt repugnãtia mortalitatis
ad beatitudinẽ nõ ẽ formalis repugnã
tia/tũc.n. in xp̄o nõ potuissent fuisse si
mul: qð nõ est verũ: qualis g ẽ ista repu

gnantia int illa duo/ ⁋ dicendũ q nõ ois
oppositio ẽ formalis/sed quedã vtualis
/vt si aliq forma nata ẽ facere aliquẽ effe
ctum: effectꝰ oppositꝰ illi effectui oppo
nit cause effectꝰ virtualiter/ ⁋ Cã.n. vtualit
ꝯtinet effectũ oppositũ illi effectui/ꝛ na
turaliter sequeret nisi esset impediẽs/re
pugnat g vt in pluribꝰ mortalitas bea
titudini nõ formaliter: sed q2 effectꝰ vniꝰ
repugnat effectui alteriꝰ: ꝛ p ꝯñs cã illiꝰ
effectꝰ/ ⁋ Cuz g nãliter appetitꝰ sensitiuus
in hõie mortali incline ad delectabile:
/ꝛ appetitꝰ sensitiuus natus ẽ appetituz
intellectiuũ inclinare/ beatitudo aũt nõ
ꝯpatitur i appetitu intellectiuo aliquaz
deordinationẽ/nec in sensitiuo: q2 a sum
ma delectatio amouet oẽm tristiciã/nõ
solũ oppositã/sed ꝯtingentẽ: ꝛ p ꝯñs nõ
sinit appetitꝰ sensitiuus hic tristiciã cir
ca passionẽ: ꝛ sic mortalitas impeditur
ab effectu qui nãliter natꝰ est cõsequi: ꝛ
p ꝯñs repugnat mortalitati beatitudo
rõne repugnãtie effectuũ nãliter ꝯseqn
tium. ⁋ Alio mõ põt aliter signari repug
nantia: quia lz corpus nõ sit beatificabi
le beatitudine ꝓprie dicta: sicut loqtur
Aug. ad Dyoscor: que.s. est in actu in
tellectꝰ ꝛ volũtatis: tñ est sm qd beatifi
cabile/ꝛ sine illa beatitudo corpis sit i
mediate a decisiue ex redũdantia beati
tudinis anime: tñ ordo ẽ ibi q beatitu
do anime nõ est omnino pfecta sine illa
corpis/ ⁋ Cũ g beatitudo corpis nõ possit
stare cũ vita mortali: repugnat effectui
pfecte beatitudinis esse in vita mortali
⁋ Patet g q sine miraculo nõ põt esse be
atitudo in vita mortali: ꝛ nõ solum in
hoc q dat beatitudo est miraculuz: sed
q2 res nãlis impedit ab effectu suo nãli
ter ꝯñte: nõ tñ per agens naturale ꝯtra
rium. ⁋ Sed nõ videt q sufficiat repug
nantia que dicta ẽ repugnãtia alicuius
ad oppositũ sui effectus/ ⁋ Si g obiectuz
beatificũ esset modo pñs sub illa ratõe
anime immutaret animã/ꝛ videret cla
re sicut post vitã illaz: ꝛ sicut modo im
pediretur effectꝰ naturalis appetitꝰ sensi
tiui ꝛ intellectiui: ita in alia vita impe
dirent/ergo eadẽ rõne siue maiori repu
gnantia posset modo aliqs esse beatus
si deꝰ daret beatitudinẽ sicut tunc. ⁋ Et
cõfirmatur: q2 circa idem obiectũ eadẽ
natura semp habet eundem actũ specie
/ergo sicut tũc/ꝛ modo. ⁋ Dicendũ q nõ
est simile: quia in vita mortali cã natu
ralis semp agit effectũ suum nisi p con
trariũ impediatur: ꝛ si suspendat actio
ista aliter q per oppositũ/miraculũ est
/ꝛ tale dicit deus nõ posse de lege cõmu
ni/ In vita autẽ immortali nõ talis erit
necessitas respectu effectꝰ naturalis: q2 a
deus p statu isto disposuit rebꝰ cogere
ꝛ actiones ꝓprias eis sinere habere sm
Aug. vij. de tri. c. xxx/ In statu aũt illo
nõ coaget eis ad corruptiõem mutuã/ꝛ
ad multos alios effectꝰ/ꝛ ideo nõ est mi
raculum si tũc nõ habent effectus suos
maxime impfectos. ⁋ Ad 2m dicenduz:
q lz idem sit obiectũ potentie ꝛ nature
eiusdez in se ꝛ absolute cõsiderando: tñ
obiectuz illud sic materialiter idem hñ di
stinguitur sm diuersos statꝰ ꝛ dispõnes
potentie/ vñ obiectũ propriũ vnius sta
tus et alterius differũt plus q specie.
⁋ Alia diuersitas põt ibi assignari: quia
actus abstractiuus ꝛ intuitiuus differũt
specie: q2 aliud ꝛ aliud est ibi mouẽs. hic
enim mouet species similis rei: ibi autẽ
mouet res pñs in se. ⁋ Ex dictis pñt sol
ui ꝛ intelligi omnes auctoritates sancto
rum/repugnat enim nõ solum q2 mira
culum esset si deꝰ daret beatitudinem.
sed aliud miraculũ requireret. s. suspen
sio miraculosa potẽtie naturalis ab effe
ctu suo naturali: et ideo dicit q de lege
cõmuni nõ posset esse.

Ad argumẽta

Ad pmũ õ xp̄o di
cenduz q semp fuit miraculũ vsqz ad mor
tẽ q simul fuerit beatitudo ꝛ mõtalitas
ꝓpter repugnãtiã effectuũ: ꝛ sic h doloz
ptis sensitiue redũdabat vsqz ad supio

rem ꝑtem aie: illud fuit miraculū ↄtra effectū beatitudinis. ¶ Ad aliud de paulo ↄcedo ꝙ nō simpliciter est nec fuit repugnātia: ⁊ sic deᵒ miraculose potuisset ↄtinuasse: sed hᵒ nō est de lege cōi. ¶ Ad aliud cū dr: corpus nō est susceptiū beatitudinis: cōcedo talis q̄lis aia: est tñ susceptiuū ⁊ ꝓductiuū alicuius effectᵒ cui repugnat effectᵒ beatitudis/et ecōuerso. ¶ Ad aliud de vita fugiēda ↄcedo ꝙ vita ista inq̄tuz vita nō repugnat beatitudini: sed hoc ē solū inq̄tum ē mortalis/⁊ sic nullus appetit supueſtiri: sed magi appetit ꝙ semꝑ possit eē immortalis vi ta sua. ¶ Ad illud de cognitōe ⁊ dilectōne dei immediata dico ꝙ pōt cognosci et diligi hᵒ immediate: tñ in cōi et ↄfuse. talis āt dilectio ⁊ noticia nō est vltima beatitudo possibilis homini sicᵘt pzᵒ di ctum ē: sed ↄsistit in cognitōe intuitiua clara ⁊ dilectōe correspōdente. ¶ Ex hoc sequitur correlariū ꝙ cū ania nō pōt esse ꝑfecte btā ↄiuncta corpi mortali: appetit tñ esse ↄiuncta corpi/sed immortali: /q: tūc ꝑfecte erit btā: nō tñ corpᵒ erit beatum simplicit: sꝫ fruens ⁊ intelligens /sic loquit Aug. ad dyoscoꝝ de beatitudine nāe/⁊ beatitudine fm dd: q̄ ↄsistit in actu scōo: q: vt est distinctū ↄtra animam nullū hꝫ actū 2ᵐ/ↄsistet ḡ beatitudo corpis in esse pᵒ vt est perfectibile ab aia btā: ⁊ hoc ꝓpter duo: vel ꝓpᵗ maiorē ꝑfectōeȝ aie in opando: vl ꝓpᵗ maiorem ꝑfectiōem corpis ab aia: q: mā est ꝓpᵗ formā/⁊ nō ecōuerso. ¶ Et q: ista ꝑfectio corpis ponit esse in quatuor dotibus: ideo querit.

Trum corpus

hōis post resurrectōem erit impassibile. ꝙ nō. Greg. sup illud Job. Infer digitū tuū huc ⁊c̄. Corrūpi necesse ē qḋ palpat. corpᵒ gliosuȝ erit palpabile sicut ⁊ corpus xp̄i fuit: sic apparet Lu. xxiiij. Palpate ⁊ videte ⁊c̄. ¶ Preterea: si illud corpᵒ sit impassibile. ḡ btūs nō potest sentire aliqḋ sensibile. ↄñs est falsuȝ q: sensatio cū sit opatio ꝑfecta animal nō deerit homini btō. ↄntia ꝓbatur: q: omē sensitiuū pōt corrumpi ab excellēti sensibili. qḋ corrumpit ab excellēti patitur ab inferiori: sicut qḋ corrumpit a calidissimo patit a minus calido. ¶ Preterea nullū violentū est perpetuū. sꝫ corpus illud cū sit mixtū habet in se q̄ttuor elemēta quoꝝ qōlibet ꝑter vnū ē extra regionē suā ꝓpriam. ḡ violent: et ꝑ ↄñs aliqñ redibit ad locū ꝓpriuȝ: ⁊ ita totū corrumpet. ¶ Preterea. j. de celo et mū. arguit phs ↄ platonē. Celū nō pōt eē corruptibile: ⁊ tñ ab alio perpetuari /q: nō pōt aliqḋ esse ex se possibile ⁊ corruptibile: ⁊ tñ ab alio perpetuari. a silī pōt argui de illo corpe. hoc etiā vult cō men. xi. met. vbi vult ꝙ solus motᵒ pōt esse possibilis: ⁊ tñ ab alio perpetuari. ¶ Oppoᵐ. j. ad Cor. xv. Mortale hᵒ induet immortalitatē. hoc ē incorruptibilitatē. ¶ Et iterū ibidem: Seminat ⁊c̄.

Respōsio patet ꝙ

ita est ex ꝑcedenti. q. q: hō nō pōt eē beatus in vita mortali. totus autē hō erit btūs q: totᵒ meruit/ḡ totū erit beatū in corpe immortali/ꝓbatur: hoc etiaȝ est q: hō beatus habebit ꝑfectiōem q̄ ↄpetit sue nature. talis ē immortalitas: q̄a anime immortali nō repugnat perpetuo ꝑficere suuȝ perfectibile/vñ sicut ex immortalitate anime ↄcludit resurrectio: ita ꝓbabilit cōcluditur ex eodē immortalitas hominis: ⁊ ꝑ cōsequens corpis: ⁊ ita impassibilitas/loquēdo de passione reali vt distinguit ↄtra passionē intētionalem/de qua tanget r̄ndendo ad 2ᵐ argumentū. ¶ Sed de cā impassibilitatis dubiuȝ est. nō. n. est ꝑ hoc ꝙ qualitates ↄsequentes mixtū nō maneāt in corpore illo tūc: q̄a tunc nō maneret illud corpᵒ mixtū: nec etiā esset ꝓportionatū aie: sicut nec modo aia posset animare elementū/nec per hoc ꝙ ille q̄litates nō

manebunt ↄtrarie: q: cū forma sit ↄ̄ria forme in specie sua/si tūc remanebūt in corpe eedem q̄litates in specie que ⁊ nūc /sequit ꝙ erūt ↄtrarie sicut ⁊ nūc. ¶ Nec valet illa rō ad ꝓbandū ꝙ nō sunt contrarie: q: ↄ̄ria nata sunt fieri circa ideȝ: ⁊ ꝑ ↄñs sibi succedere in eodē/ibi auteȝ nō succedit vna q̄litas alteri: ⁊ iō tollet rō ↄtrarietatis/ꝑmo quidē nō valet: q: circulus est ꝓbando ꝑmissam ꝑ ↄclusionem. ¶ 2ᵒ male intelligit illa descriptō ↄtrarioꝝ: q: illud nō dꝫ intelligi de quibuscūqꝫ ↄtrarijs/acceptis fm numerū: /nec de quocūqꝫ eodē fm numerū: sed ꝺ ↄtrarijs fm speciē acceptis: ⁊ de eodem fm speciē: ⁊ si de eodē fm numerū non omī sed aliq̄/hec patēt: q: albedo illa q̄ nūc ē in illo/⁊ nigredo q̄ est in illo nūq̄ succedūt sibi/ḡ nec hic/alioqn alterū illoꝝ migraret/sꝫ circa istud aliq̄ albedo ⁊ aliq̄ nigredo pñt sibi succedere: nō tñ circa omē subiectū: q: tūc nullū sbiectū determinaret sibi alterū ↄtrarioꝝ. ¶ Nec pōt tertio poni ꝙ nō sit hoc susceptiuū natū tūc recipe ↄtrariū post ↄtrarium: /q: susceptiū manet idē qḋ nūc: ⁊ ꝑ ↄñs susceptiuū eiusdē fm speciez. ¶ Si dicat ꝙ tūc manet sine ꝓuatione nāe cuȝ ꝓuatione. ¶ Cōtra hoc: ↄtradictōnem includit ꝓuationē forme tolli a sbo nisi ipsa forma insit: q: aptitudo suscipiendi nō pōt tolli manente nā susceptiui/carētia aūt quā addit ꝓuatio vltra aptitudinē nō pōt tolli nisi manēte illo cuiᵒ est carētia. ¶ Si dicas: forma supior tollit ꝓuationē formarū inferioꝝ: sicut forma celi formarū corruptibiliū. ¶ Cōtra: non tollit carentia nisi sicut ponit habitᵘ. superior aūt nō includit inferiorē in se sbꝫ ꝓpria ratōe/sed tñ virtualit. ḡ nō tollit carentiā eius sub ꝓpria rōne/ḡ nec ꝓuationem eiᵒ si sit nata in esse. ¶ Hoc etiaȝ specialit pꝫ in ꝓposito: q̄a nobilissima forma q̄ tunc erit in toto erit anima intellectiua: ipa aūt tunc erit eadeȝ que ⁊ nūc/⁊ eque ꝑfecta substantialiter/ḡ tūc nō tollet ꝓuationem sicut nec nūc/vñ ḡ erit illa impassibilitas. ¶ Rñdeo ex ꝑte susceptiui nō pōt inueniri aliq̄ causa intrinseca huius impotētie/vel ḡ inuenietur ex defectu agētis: vel ex impedimēto agentis absolute. s. tā intrinseci q̄ extrinseci/Ex ꝑte agentis nō pōt poni defectus q: omī potētie passiue corrñdet aliqua actiua vel intrinseca vel extrinseca/agētis tñ intrinseci forte posset poni impotentia: ponēdo q̄litates illas in corpe eē reductas ad tantā equalitatem vt vna nō posset esse ꝑnciᵐ agendi in alterū/hᵒ ꝑsuadetur: q: nō obstāte ↄtrarietate elementoꝝ si essent accepta in tāta quantitate molis ⁊ vtutis ꝙ nulluȝ eoꝝ posset aliqḋ aliud vel aliq̄ alia vincere: vel ab alio vl ab alijs vinci: ⁊ sic ꝓportionata includerent perpetuo i quocūqꝫ corpe: nunq̄ esset ibi corruptio alicuius illoꝝ q: etsi ↄtrarietas: tñ ꝓportionata equalitas/ↄsimilit videt nūc esse in celestis. q̄re enim ignis nō ↄburit omia elementa cū sit maioris actiuitatis/ nō vi ratō nisi ex ꝓportione vel adequatōe alioꝝ in resistendo vtuti sue in agendo/saltem ↄcurrente celo coopante alijs in resistēdo. ¶ Sed q: illa cā forte supponit fīm. nō eni erūt tunc q̄litates ita reducte ad equalitatē: intm̄ vt nlla possit esse ꝑncipium agendi in aliā/q: necesse est in mixto aliq̄s qualitates dn̄ari etiaȝ in vtute/qḋ apparet: q: corpus humanuȝ magis est flexibile fm ꝑtes matiales q̄ corpus alicuiᵒ animati vl inanimati inferioris/qḋ nō est nisi ex dn̄io alicuiᵒ qualitatis qḋ exigit animal. ¶ Siliter ista cā nō posset ponere impassibilitatē respectu extrinseci corruptiui. ⁊ iō si corruptionem ab intrinseco excludēt: adhuc esset diminuta/⁊ iō opor̄tet ponere impassibilitatem ꝑ aliqḋ impediens passioneȝ corruptiuā/tale aūt impediens pōt poni vel positiuū/vel ꝓuatiuū/positiuum duplex: anima/vel dos in corpe/ꝓuatiuū duplex: cessatio motus celestis: ⁊ nō co

spatio vel cum causa scda corruptiua. ¶ Pro pmo arguit: qz aia cõstituta ē in medio inter deū ꝛ creaturā corpalem: sicut ḡ tunc ipa erit pfecte subiecta deo tanq̄ suo supiori: ita pfecte tunc dñabitur suo corpi inferiori. ¶ Cõtra hoc: aia nō repugnat istis q̄litatibus etiā inquātum cõtrarie ꝛ nō reducte ad mediū in quo sunt actiue: patet: qz supponit eas sic in suo susceptiuo nec etiaz repugnat effectib⁹ illarū: qz si ille agāt mutuo nō agūt nisi actiōe vniuoca: saltē effect⁹ illi nō repugnāt anime vsqz ad magnaz intensionez: qz stāt cū anima nūc: lz intendant vsqz ad magnū gradū. ḡ nec tunc repugnabūt anime vt ē for^a informās. ¶ Si ḡ dicat q̄ anima phibet tūc actionem illarū qualitatū nō ppi repugnantiam sui ad actōem illā: sed pper imperium sui ad actū volūtatis: qz ex dñio pleno sup corpus. ¶ Hoc nō videt pbabile: qz supmus angelus p solū impiuz volūtatis sue nō pōt impedire actiōem alicui⁹ cause nālis / cause. n. corpales nō obediūt angelis ad nutū q̄tum ad actionem ꝛ alterationez earū. ¶ Pro 2ª via .s. p dote arguit p illud ad Dyoscorū: tā potentē fecit animā de⁹ vt ex ei⁹ plena felicitate redundet in corpus sanitas perpetua ꝛ vigor incorruptibil. ¶ Modus ponēdi est talis: sicut duricies est quedam impassibilitas .s. phibens quādaz passionē puta facilit scindi: sic possibile ē aliquā esse qualitatē phibentē omnē passionē corruptiuaz. ¶ Cōtra hoc: Illa q̄litas nō est q̄litas celestis: tum qz nec pspicuitas / nec lux / nec lumē / tuz qz corp⁹ humanū cū sit mixtū nō est capax qualitatis celestis / vel ḡ erit q̄litas elemētaris: vel ppria mixta / sed siue sic siue sic: nō impediet oēm actōem vel passionē. patet in exēplo: qz duricies lz phibeat incisionem: nō tñ cōbustionem vel aliaz passionē destructiuā. ¶ Hoc etiaz pbat p rōnem qz oēs forme eiusdē susceptiui primi sunt eiusdē generis phici. ex. v. ꝛ x. meta. / sed oēs tales sunt cōrie vel medie: vt hī in eodem. x. oēs aūt hmōi nō phibent actōem mutuā: immo sūt actiue mutue / ḡ illa q̄litas elemētaris vl mixti et p cōñs eiusdē susceptiui nō phibebit oēm passionē corruptiuā. sed magis erit pnci^m agendi vel patiēdi. ¶ P: illa q̄litas aut repugnat aliis qualitatibus: ꝛ tūc nō phibet oēm actionē qz est eiusdem generis: aut nō repugnat: ꝛ tūc nō phibet actōem alicui⁹ illarū in aliā: qz ille alie sunt inī se repugnātes: ꝛ ita pncipia mutuo agēdi: ꝛ ita nulli earū actionum repugnat. ¶ Pro ṫtia opi. arguit ablato pmo aufert quodlibet posteri⁹. mot⁹ celestis ē prim⁹ motuū. viii. phisi. ḡ illo cessante nullus erit ali⁹ mot⁹. ¶ Cōtra hoc est articulus: stāte celo / approximato igne stupe / q̄ ignis nō corrumpit stupā ē error. ¶ P: p rōnem phi. ii. de generatione. Motus p tanto est gnationis causa qz adducit generās. ḡ tm̄modo facit ad pñtiam vel approximationē generātis respectu mãe / ḡ si sine motu haberet eadem pñtia vel approximatō eque foret gnātio. / Ex^m hui⁹: si subito p potentiaz diuinā sol fieret in medio / sicut fit nunc p motū: eodē mō illuminaret ꝛ calefaceret supposita / sicut nūc calefacit: immo forti⁹ tūc: qz nō cessaret agē quousqz totalit corrupisset sibi suppositū si posset corrūpere / nunc aūt qz nō morat super passum suppositū / min⁹ agit efficaciter in ipsum.

Dico ergo q̄ cā impassibilitatis ē voluntas diuina nō coagens cause scde corruptiue / ꝛ p hoc ē istud impassibile nō potentia remota / sed ppinq̄: nō a cā intrinseca impediēte sicut dictuz est de impeccabilitate. ā. de ista. q. de securitate / ex^m hui⁹ de igne i camino qui nō egit ad cōsumptionem triū puerorum / nō quidez p aliquā impassibilitatē intrīsecā pueris: nec ex carentia po^e passiue: nec ex cōrio intrinseco impediēte / sed qz de⁹ ex volūtate sua nō coopabitur ad illā actōem. ¶ Cōtra hoc tūc impassibilitas nō esset dos corpis beati: qz dos est aliqd intrinsecum ei cui⁹ est / istud aūt deū velle phibere cās scdas ne corrūpant nō ē aliqd intrinsecuz isti / pñs est falsuz: qz vī cōtra auctem Aug. ad Dyoscorū. ā. adductā. ¶ P. fm illā positōem eque erit dos impassibilitatis in elemētis sicut in corpe Petri: eque etiaz in corpibus damnatorū: qz tā elemēta q̄ corpa damnatorum pseruabunt tūc a corruptōe. ¶ P ṫtio tūc vī esse miraculū in illa pseruatōe sicut fuit in custodiendo tres pueros a lesione. nō vī aūt q̄ opa perpetua diuina sīt miraculosa iuxta illud aug⁹. de ci. Sic de⁹ res q̄s cōdidit administrat: vt eas agere pprios mot⁹ sinat. ¶ Ad p^m illorum: bene pōt dos nō inesse realit psone dotate / sicut sponse nō inest illud qd sibi datū est a sposo qd cōsueuit aliqñ dici dos: sicut hī Gen. xxxiiii. vbi ait sichen iacob ꝛ filiis ei⁹: Augete dotē ꝛ munera postulate / etiā si dos dicat illud qd dat a patre sponse sponso q̄tum ad vsumfructū / sicut nūc vsitatur penes spōsaz pprietas / sicut nūc vsitate dī dos / pz q̄ illud nō inest realiter nec sponse nec spōso: sed tm̄modo aliq̄mō habitū rōne nuptiarū / ꝛ ita rōe nuptiarū spūalium cōsummandarū in resurrectione dabit cuicūqz beato p dote ista assistētia diuina pseruans ipm ab omi corruptiuo: lz illa custodia nō insit realit ipi custodito. ¶ Alit pōt dici q̄ sicut dotat⁹ hēt ius in illo qd assignat sibi p dote: ita h beāus ex meritis hēt ius in ista diuina custodia sibi impēdenda / ꝛ istud ius pseruatōis corpis ab omni corruptiuo p diuinā custodiā est dos in beato ꝛ fm corp⁹: qz ē ad tutelā corpis. ¶ Ad aliud: pz ex hoc qz nec elemēta hñt ius vt pseruent a corruptōne nec corpa damnatorum: imo illa pseruātur ad afflictionem pper demerita pcedentia / ista aūt ppi merita pterita hñt ius istud: ꝛ hoc ad cōmodū illorum corporum: ꝛ fz hoc pōt dici ad illaz auctem Aug. allegataz q̄ illa sanitas ꝛ vigor deriuat ab aia in corpus: qz ē quedā ordinabilitas vt cōseruet ꝛ vigor ꝛ sanitas a deo. ꝛ ille ordo est corpis vt pseruet ex hoc q̄ ē animatū tali aia: q̄ aia fuit pnci^m merendi talē sanitatez cōseruari a deo suo corpi: ita q̄ nihil aliud ē dicē illā incorruptionem deriuari ab aia in corp⁹ q̄ q̄ istud pmiū. i. sanitas cōseruata est pmiū incorruptibilis corpis mediāte aia: q̄ sic erat pncipalior in merēdo: ita pncipalius in ea premiat. ¶ Ad ṫtiū dico q̄ magis nāle ē coagere corpi beati ad cōseruatōem ei⁹ cōtra cōrium corrūpens q̄ coagere cōtrario in corrumpēdo: qz cā supior pfectius agit cū scda pfectiori: ꝛ lz hoc nūc esset miraculū de corpe alicui⁹ iusti: qa nūc est tps mutatōis ꝛ actōis mutue in corpibus: tamē tūc erit stat⁹ quietis ꝛ immutatōis in corpib⁹: ꝛ p tūc erit nāle sine cōsuetū pt coem cursum q̄ agat ad quietē sic nūc ad motū. ¶ Ad rōes p tribus positōib⁹ illis. Ad pmā de dñio aie sup corp⁹ rñdeo: de⁹ tūc nō faciet volūtatem aie omipotentē: ꝛ iō nec potentē facē quicqd volet fieri. sz sufficit sibi q̄ qcqd volet fieri fiet: et sic corp⁹ suū pfecte subdet volūtati sue. hoc ē erit sicut volet: sic ipa subdit deo: sed ipa sbditio corpis sui erit effectiue a volūtate diuina. ¶ Ad rōem p 2ª dcm ē quō intelligit de illa dote q̄ ē ius quoddā in corpe inq̄ntum ē animatū tali aia ad talez pseruatioñē passiuā ab oi corruptōe. ¶ Ad 3^m mot⁹ celi hz aliquā pmitatē ad alios vt pote vniformitatis ꝛ velocitatis: sed nō pmitatē cālitatis / nisi inq̄ntum adducit gnāns / qd est p accñs / sicut motus ignis ad lignū hēt primitatē ad cōbustionez ligni. / sine tali aūt pmo bñ pōt esse posterius: si aliqs suppleat vicē talis primi.

Ad rōes pncipales. Ad pmā si cōcedat auctas gregorii / que tñ nō vī necessaria / qre. n. nō posset palpari celū a digito ibi exūte. h⁹

mō intelligendo palpationē q illud cor
pus subtiliť resisteret tactui: lz nō in mu
tando p aliquā qualitatē sensibilez. nec
vt calidū nec vt frigidū rc. qd autē pal
patur fm aliquā qualitatē sensibilē im
mutando tactuz bñ est corruptibile sibi
derelictū, r ita non plus sequit nisi q il
lud corp' si nō preseruaret a deo eēt cor
ruptibile passione corruptiua. ¶ Ad 2^m
cum dī q oēs sensus beati sunt in actu
suo. ¶ Rñdeo: adhuc qlibet sensatio est p
pria pfectio sensitiui: tñ nō video neces
sitatem q sensus ptinentes ad nutritio
nem tūc sint in actib' suis cuz tūc nutri
tio nō sit necessaria: qz nō erit corp' ani
male. i. indigens alimētis. ¶ aliqui tñ bñ
pñt poni in actib' suis quor act' nō re
quirunt impfectōem ɔcomitantē: sicut
visus r audit' qui sunt magis spūales.
¶ De visu nullus dubitat nec de auditu:
si ē ibi sonus r possibilis multiplicari r
īmutare auditū. ¶ Lū arguit q talis im
mutatio nō est sine immutatōe reali cō
ruptiua, nego. ¶ Ad pbatiōem excellēs
sensibile rc. ɔcedo q nūc concurrūt ille
due immutatiōes simul: qz actiuū ē po
tens agē vtraqz actōe r passiuū vl' idez
vel ɔiunctim ē receptiuū vtriusqz actio
nis. et iō nūc vtraqz actio simul ē in eo
dem passo: lz qñqz vna maiō r alia mi
nor fm dispōnem passi ad hāc vel illā.
¶ tūc aūt nō preseruabit de' organa sensu
um ab vna passione eor. qz non est ad
pfectionem eor sic pseruari. pseruabit
aūt totū corpus ab alia actiōe: qz hoc ē
ad bñ esse qd corp' meruit mediāte aia
vel aia ipi corpi: vel totū ipi corpi pnci
palius p animā. ¶ Ad tertiū si negat ele
menta esse realiť in mixto patz rñsio. ¶ si
autē nō negat: dico q illud est simpliciť
violētū qd opponit pfectiori nāli: r mi
nus q minus nāli. Ex^m: aquaz esse sur
sum vt saluet plenuz in vniuerso nō est
simpliciť violentū: immo si tūc descēde
ret relicto vacuo supius esset violentū:
r fm qd nāle: qz nā tot' vniuersi mag

est pnci^m nālitatis q nā ista pticularis.
r magis nāle est qd tali toti conuenit q
qd ppie huic pti. corp' aūt mixtum r
maxime humanū pfect' quoddam est
nāle quocūqz elemētor. r iō qd nāle est
illi corpi hoc ē simpliciť magis nāle q
qd esset nāle vnicuiqz elementor fm se
magis g nāle est q ɔseruet corp' hōis et
elemēta in eo. q q violenť dissoluatur
corp' hōis: r vnūquodqz elementū sua
nālitate tendat in suū ppriuz locū. ista
aūt ppō nullū violentū perpetuuz: nō
est necāria theologis) loquēdo de violē
to ɔtra nām pticularem h'. qz deus po
test ɔseruare aliqd pticulare perpetuo
sub opposito ei' ad qd nāliter inclinat.
¶ sed apud Arist. erat vā: qz omi potētie
passiue ponit in tota coordinatiōe cau
saruz actiuarū corrñdere aliquā cām. q
aliqñ necessario reduceret eā ad actū. g
illa po^a nālis aliqñ reducet ad actuz: et
ita violentū sibi oppositū corrumpet.
¶ Ad aliud de. j. celi r mundi rñdeo qñ
act' repugnat actui. lz possibilitas ad il
lum actū stet cū illo. r magis cū possibi
litate ad illū: tñ possibilitas ad istuz nō
stat cū necītate illi': qz si ille ē necessari'
iste ē impossibilis: qz repugnās necārio
ē impossibile. ¶ iō si plato dixit celū ɔtin
genter se hēe ad corrūpi vel deficē: r eti
am ɔtingenť ad perpetuo seruari a deo
nihil valet rō ɔtra ipm: q posito possi
bili sequit impossibilitas: qz in talibus
vbi vterqz act' est ɔtingēs diuisiz ex po
sitione possibilis in esse nō surgit noua
impossibilitas. Ex^m: currā cras: possuz
nō currere cras. ponat in esse nulla inco
possibilitas orit. ¶ si aūt posuit alterū di
ctor necessariū eē. vel pbet q ex possi
bilitate quā cōcedit sequat gra mae ne
cessitas. tūc ponendo aliud possibile in
esse nō hī noua incōpossibilitas: sed q
nūc est manifesta inť esse necessariū r n
esse oppositū: pus fuit inť nō eē necessa
riū r possibile. r hoc mō dz exponi rō
Aris. vel si accipiēdo a platone si dedit

q celū necessario pp̄etuabit a deo r tūc
ponere in esse illā possibile est celuz cor
rūpi vl' desinere. sequit impossibile non
pp̄ter positōem possibilis: quia ɔparā°
ad oppositū necessariū ñ est noua incō
possibilitas simul. si nō dedit, pbandū
est: sequit ex dato: q quidē veruz est fm
phm. qz fm eū. ix. meta. Qdcunqz sem
piternū est necessariū. r ita si pōt eē sem
piternū necessario est sempiternū. r ita
ɔmētator ptractare vī rōez illā d celo r
mūdo. qz natura mutaret si de possibi
li fieret sempiternū. vel due nāe opposi
te sil' essent in codē: qd expositū est dī. 8
pmi. q. 2. ¶ Aliter pbat sequi ex dato: qz
deus qcqd immediate agit necessario a
git fm phm. ex hoc pcedit in pn°. viij.
phys. r hec scda pbatio ɔcludit aliam
necessitatē. qz ineuitabilitatis q pma q
ɔcludit aliquā necessitatē intrinsecam.
¶ 2° mō motus celi est necessarius in. xi.
meta. vtroqz mō deducēdo necītatez ex
actu vl' possibili dato a platone: positō
alterius possibilis in esse manifestat po
sitōem eē incōuenientē. qz includentem
ɔtradictōem: qz sicut nūc est ɔtradictio
actus ad necessitatē: ita pus fuit possibi
lis ad eandem: lz minus manifesta.

Erum corpo

ra btōr erunt agilia: vī q nō
quia nihil erit ibi frustra. sed
agilitas poneret ibi frustra: qz nō ponē
tur nisi pp̄ter motū localē q nō erit ibi
¶ tū qz ois motus ut sic est act' entis imp
fecti: sed beati non erunt impfecti. g rc.
¶ tū qz pmus motus nō erit qui ē cā alio
rū motuū. tū quia tps nō erit. ois autē
motus est in tēpe. ¶ P. si haberēt corpo
ra resurgentiū agilitatē nō indigerēt a
lio motore vel adiutore ad mouenduz
sed hoc nō est verū: quia fm aplm: Ra
pient ab angelis in nubibus obuiā xpo
rc. ¶ Preterea. beati fm merita sua erūt
in determinata approximatōe ad xpm
¶ Sed illi qui erunt ppinquiores nollent

moueri ad locū remotiorem: qz amitte
rēt eor pmiū in pte ad tps. nec econuer
so qz eor meritis nō ɔgruit. ¶ Preterea
ij. de celo. Quanta aliqua sunt pfectio
ra tāto pauciōribus opatōibus attigūt
pfectōem suā. Sed tunc erūt beati. r cō
pa eor pfectissima. ergo nō indigēt mo
tu locali ut sic operent diuersimode ad
suā pfectā beatitudinē ɔsequendā. ¶ Lō
tra li. sapie dī: q tanq sintille in arūdi
neto discurrent. ¶ Et esaie xl. Qui sperāt
in dño mutabunt fortitudinē assumāt
pēnas ut aquile uolabūt r nō deficient
current r nō laborabūt.

Respondeo

hic sunt hze
uiter quatu
or uel qnqz videnda p ordinē. pmuz est
q in hoie r in quolibet ɔposito est du
plex motus. vnus fm exigentiā elemen
ti pdominantis fm qtitatē sicut motus
deorsū pp̄ter pdominantiā terre in cor
pe humano fm qtitatē. alius est motus
nō rōne talis elemēti pdominātis: sz rō
ne q aiatū est. r est motus pgressiuus.
¶ Differūt aūt isti motus fm tria. vno°
ex pte pncipior. qz pnci^m vnius motus
est mixtū p nām elemēti pdominātis: r
ideo post mortē qñ maxime illud elemē
tū pdominat reddit corpus grauius. pn
cipiū aūt alterius mot' ē in aia. ¶ 2° dif
ferūt qz mot' q ɔsequit aiatū rōe corpis
nō sequit cognitōem. sz appetitū nālem
illius corpis: r iō est ad vnū. sicut appe
titus nālis ad vnū determinat. ¶ Ali' aūt
motus qui est rōne aie sequit apphēsio
nē que nō est semp respectu vnius loci r
situs: sed nunc respectu vnius, nunc rspe
ctu alterius: iō appetitus aialis sequens
cognitōem non ē respectu vnius situs. p
pter quod ille motus nō est sp fm eūdē
situm: nec semp ad eundē locū. ¶ 3° diffe
runt. qz aialia in illo motu cuius aia est
pnci^m pñt se sistere p intrinsecū. brutuz
.n. q̄uis nō moueat libere. pōt tñ cuz a
lio occurrē apphenso se sistē. sz in a° mo
tu ñ pōt se sistere. sicut nec elementuz p

dominãs in ipso potest se sistere i motu
suo. ¶ 2° videnda est rõ nois agilitatis: ꝛ
dico ꝙ rõ eius in cõi est ꝙ agilitas ẽ ha
bilitas in aliquo ad ꝓmpte mouenduʒ
se eo motu cuius pncipiũ est aĩa. ¶ Corpus
eni agile mouet se ſm locũ nõ motu nã
li cuius pncipiũ est elementũ pdñans/ſʒ
aliquoꝝ motuũ differẽtia: pʒ ex articlo
pcedẽte. ꝛ qꝛ habilitas nõ pt esse in aliq̃
ad faciliter mouenduʒ se nisi ꝯcurrente
vtute motiua ꝛ mobili: iõ ad rõneʒ agi
litatis in spãli reqrit pfectio vtutis mo
tiue in anima ꝛ ꝯgrua dispositõ corpis
¶ Tertio videndum est de illa vtute a
nime motiua/de qua certum est ꝛ ma
nifestuʒ ꝙ est ad vnum modum mouẽ
di corpus. sed quod habet alium modũ
mouẽdi corpus/nõ est ita manifestum/ẽ
eni vtus in anima ad mouendum corp᷒
organice per modum aliarũ partiuʒ or
ganicarũ/sed ꝙ habet alium modũ mo
uendi. aut ꝙ in aĩa sit virtus alia ad mo
uendum alio modo q̃ organice ipm cõ
pus/nõ est ita manifestũ/nec in hoie/nec
in aliis animalibus in quibus mãifestũ
est ꝙ in anima est virtus ad mouenduʒ
organice corpus: ut mota vna parte qe
scat alia/secundum qd determinatur a
phylosopho in libro de motu animali
um/sed ꝙ in anima hominis sit virtus
motiua alio modo mouẽdi non est ma
nifestũ/sed tamen inquiritur per ratio
nem. s. ex conditõne anime/pmo qa vi
detur incõueniẽs ꝙ anima in aliquo lo
co existens non posset se mouere de il
lo / quia sic quantuʒ ad hoc esset imper
fectior q̃ corpus quod põt moueri de
loco: q̃uis nõ libere/nec ꝓgressiue / ꝛ pci
pue secundo est inconueniẽs hoc ꝓpter
hanc rõnem / illud agens potest i aliquẽ
terminũ quod potest habere in virtute
sua actiua terminum illum. Sed termi
nus motus localis non est nisi ubi. ꝛ il
le terminus est imperfectior termino cu
iuscunqꝫ alterius motus: ꝛ ideo nulluʒ
ẽ corpus ita imperfectum quod non ha
bet in vtute istum terminũ. ꝛ similr ad
mouendũ aliud ad istuʒ terminũ: qꝛ la
pis trahit secũ ad locũ suuʒ aliud si sibi
ꝯiungat/cum ergo anima sit susceptiua
istius ͭmini: quia est in loco diffinitiue.
ꝛ per ꝯñs sibi competit ubi diffinitiue.
opoꝛteat ꝙ habeat in virtute sua actia
istũ terminũ/ergo anima separata pt se
ꝛ aliud corpus mouere de loco ad locũ
/nõ tamen organice: quia anima non ha
bet organa de se. g̃ ꝛc. ¶ Et ꝯfirmatur si
repugnat anime sepate mouere se ꝛ ali
ud corpus. aut hoc esset ex intellectuali
tate sua/aut ꝓpter imperfectiõem suaʒ
non primo modo: quia mouere se ꝛ ali
ud corpus conuenit nature intellectuali
ut angelo: qui põt mouere se ꝛ celũ/nec
secundo modo: quia conuenit corpori
quod est ens imperfectũ/Similiter ani
ma habet in virtute sua formam perfe
ctiorẽ. s. intelligere ꝛ uelle / Nõ ergo sibi
repugnat ratõne impfectõis. ¶ P. corpa
glorificata post resurrectõem mouebũ
tur ab anima ꝛ nõ organice / sed totum
corpus simul mouebit: nõ vna pte mo
ta/ꝛ alia qescente: qꝛ uolabunt ꝛ nõ defi
cient/hec aũt motio simul totius corpis
nõ est p organuʒ/g̃ in anima est virtus
alia q̃ illa qua potest mouere organice.
¶ Sed est ne vna ꝛ eadem virtus cũ alia
/si esset eadem tunc posset dici ꝙ anima
posset modo mouere corpus non orga
nice nisi esset impedita, videtur auteʒ ꝙ
sit alia virtus/quia videt ꝙ virtus orga
nica ꝛ non organica sit alia ꝛ alia vtus:
ut patet in intellectu/ꝛ sensu: ꝛ de appe
titu intellectiuo ꝛ sensitiuo/ergo silr in
ꝓposito virtus organica ꝛ nõ organica
est alia ꝛ alia virtus. ¶ Uerũtamen non
videt mihi ponendũ eaʒ aliam virtutẽ
a motiua organice: quia nunq̃ est ponẽ
da plalitas sine necessitate/ſʒ nõ est nece
ponere duplicẽ virtutem motiuã in ani
ma respectu corpis sui mouẽdi/põt eni
vterqꝫ motus saluari/ponẽdo eandem
virtutẽ motiuã in aĩa. g̃ ꝛc. ¶ Assumptũ

declaro sic. Aliq̃ pfectio potest ꝯpetere
aie ſm se ſm quã est pncipiũ alicuius effe
ctus: non tñ põt ipm exeq̃ in remotiori
nisi exequat effectũ illũ in ꝓpinquiori:
sicut anima non põt animare ptem rẽo
tiorem a corde/nec dare sibi vitam non
organice/nisi det cordi vitã quo mediã
te influat vitam in ceteras ptes magi di
stantes: sicut patet p phm in li. de aiali
bus/ꝛ hoc est quia cor est magis dispo
sitũ ad susceptõem vite q̃ alia pars. a si
mili ergo lʒ aliq̃ põ in aĩa sit ad causan
dũ motum in corpe/tñ possibile ẽ ꝙ nõ
causet in pte remotõri minus dispositã
nisi causet illã in pte ꝓpinquiori magis
disposita: ꝛ ideo p aliquo statu in quo
pars ꝓpinqua est magis disposita q̃ re
motior/nõ potest aĩa cãre motum in re
motiori pte/nisi pus in ꝓpinquiori cau
set motum/si aũt ista eadem virtus pos
sit hẽre ptem remotã ita dispositaʒ sicut
ꝓpinquã/põt p illo statu imediate cãre
motũ in quãlibet ptem: sed exequi mo
tum in parte remotiori mediãte ꝓpinq
ori est mouere organice/eque autem im
mediate causare/non organice. g̃ eadem
virtus anime que mouet orgãice potest
mouere totũ corpus non organice p sta
tu illo in quo oẽs ptes erunt eque dispo
site ad recipiendũ motũ/ꝛ ſm hoc ẽ di
cendũ ꝙ est eadẽ virtus que mõ mouet
corpus organice ꝛ post resurrectionem
mouebit nõ organice. Incõueniens eniʒ
est ꝙ homo careat nunc aliq̃ pfectione
ſm totã suã spẽm que sibi naturalr cõ
gruit. ꝛ cuʒ illa vtus qua anima post re
surrectõem mouebit corpus sit sibi na
turalis: quia nulla potentia aie tunc da
bitur noua/sequit ꝙ nunc habet illã po
tentiã. ꝛ ꝙ illa vtus siue po ͣ nunc i vita
mortali nõ impedit a suo effectu sed tñ
in mõ causandi effectũ suũ/exm̃ si ex fal
sa hypostasi ponat ꝙ oẽs ptes corporis
eẽnt eq̃ disposite ad recipiẽnd motuʒ si
ue vitã: aĩa eq̃ daret eẽ vitale cuilibet p
ti. ꝛ hoc eq̃ imediate: ſʒ qꝛ nõ sunt eque
disposite nõ pt cãre vitam in pte remo
tiori nisi pus causet in pte ꝓpinqori/sic
in ꝓposito de mouere organice ꝛ nõ or
ganice. ¶ Sed tũc restat rñdere ad instã
tiã pus factã quõ possibile sit ꝙ eadem
potẽtia motiua sit organica ꝛ nõ orga
nica/cũ hoc nõ ꝯueniat aliis potentiis:
nec appbensiue nec appetitiue. ¶ D. ſm
rñsionẽ dcãm põ motiua in hoie ſm se
nõ est orgãica sed p accñs: ut qꝛ ps vna
est mõ magis disposita q̃ alia: iõ magis
mouet ꝛ pus parteʒ ꝓpinqo: ẽ q̃ remo
tiorẽ minus dispositã. ¶ Ad pmũ rñ°
ꝙ potentia opatiua nõ põt eadem exñs
ẽẽ organica ꝛ nõ organica: qꝛ po ͣ opati
ua ꝛ organica est illa cuius opatio p se
ꝛ pmo recipit in toto ꝯposito ex orgão
ꝛ illa potentia: ꝛ opatio q̃ sic pmo reci
pitur in toto/ꝯtradictio est ꝙ recipiatur
in pte pmo: ut ꝙ visio recipiat i anima
sepata: ꝛ ꝙ aĩa sepata dicat vidẽs. vnde
qñ totũ est immediatũ susceptiuũ alicu
ius forme nõ vna ps mediante alia/ tũc
impossibile est ꝙ illa forma recipiatur i
altera parte/nõ autẽ sic est quando totũ
recipit mediante vna parte ut corp᷒ re
cipit albedinem mediãte superficie/nũc
aũt põ opatiua recipit suã operationeʒ
Si aũt posset esse nõ organica tunc reci
peret opatõem que pmo nata est recipi i
toto. quod includit ꝯtradictiõeʒ: ꝛ ideo
eadem potẽtia opatiua nõ potest esse or
ganica ꝛ nõ organica. Sed de potentia
actiua siue factiua non est incõueniens
ꝙ eadẽ existens sit organica ꝛ non orga
nica: qꝛ illa potẽtia nõ cãt actũ informã
tẽ se. ſʒ effectũ in alio: ideo nõ sequit cõ
tradictio ꝙ sit organica mediãte aliq̃ or
gano: ꝛ nõ organica agendo imediate p
ꝓpriã virtutẽ sine aliquo organo/nunc
aũt moueri nõ est operatio/nec cãt i illo
necio in q̃ est potentia motiua: ꝛ iõ põit
motiua/Ulterius nõ est poten ͣ opatiua
ſʒ est põ factiua que cãt motũ in alio/et
talis põt esse cãtiua motus in pluribus
ptib᷒ imediate/si omes sint eq̃ disposite

ad receptōem mot⁹. ꝛ tunc mouet n̄ or-
ganice/ſi aūt nō ſint oēs eque diſpoſite
tunc p̄t mouere vnā ptem corpis medi
ante alia. ꝛ ſic mouet organice/ꝛ ſic aia
ſepata poteſt mouē corpus ſuuꝫ imedia
te utpute cadauer:qꝛ nō excedit v̄tuteꝫ
ſuā motiuā/ꝛ ſilr qn̄ eſt in corpe p̄t mo
uere organice:iō ex pte ſui hꝫ v̄tutē mo
uendi organice ꝛ non organice. ¶ Pa-
tet ergo quare eſt impoſſibile de poten
tia apphenſiua ꝛ appetitiua:ꝙ eadē pō
ſit organica ꝛ nō organica/quia ſūt po⁹
opatiue.nō aūt eſt ipoſſibile de poten⁹
motiua q̄ nō eſt opatiua ſed factiua.
¶ Ad ſcḋm dicendū ꝙ actio nō p̄t eē eq̄
p̄mo totius ꝛ ptis:ꝛ iō cum aia p̄t mo
uere p ſe ꝛ p̄mo totum corpus ꝛ parteꝫ
eius:ut qn̄ pficiet corp⁹ poſt reſurrectio
nē/neceſſe eſt dicere ꝙ totū ꝯpoſituꝫ ex
organo ꝛ potentia motiua aie nō p̄mo
mouet/ſed p ſe nō p̄mo/ipſa aūt anima
p̄mo/ſicut ignis dr̄ calefacere p calorem
p ſe/tn̄ calor p̄mo calefacit/qꝛ calefacerꝫ
ſi eſſet ſepatus/ſic totū ꝯpoſitū ex aia ꝛ
organo dicit mouere ꝛ p ſe ꝛ denomiat
ab actione q̄ p̄mo ꝯuenit aie que moue
ret eque p̄mo oēs ptes ſi eſſent eque di-
ſpoſite ad motū/ꝛ ſilr cum nō ſit maior
rō q̄re in vna pte cordis moueat aliam
ptē q̄ꝙ in alia pte cum totū cor ſit vnifor
me ſm ptes/videt ꝙ aia p̄mo moueat n̄
organice aliquaꝫ ptem/ꝯcedo ꝙ accidit
aie ꝙ p vnā ptē q̄eſcentē moueat aliaꝫ.
/ꝛ ideo dico:ꝙ p̄mo ꝛ p ſe nō eſt organi
ca/poteſt tn̄ denominari quecunqꝫ pe'a
lia compoſita:ut cor ex aia ꝛ pte illa cō
dis dr̄ p ſe mouere aliam pteꝫ. ¶ Quar
to eſt videnduꝫ de illa diſpōne ex parte
corpis q̄ requirit ad agilitatē/et eſt h̄ o-
pinio q̄ ponit ꝙ illa diſpō ex pte corpis
eſt aliqua qualitas p quā corpus reddit
habile ut moueat ab aia ſm eius virtu
tē motiuā/ꝛ p illā q̄litatē ut dicūt aufe
runt illa que mō impediūt ne corpus fa
ciliter moueat ab aia ſine labore/vn̄ au
fert grauitas q̄ impedit/ꝛ pbat p aug⁹.

xxi. de ci. dei. c. xi. ubi dicit ꝙ pond⁹ gra
ue corpis aufert/Iſtā opi. nō intelligo:
qꝛ ꝙ maneat corpus hois ꝛ dn̄et in co
terra:ꝛ tn̄ nō maneat grauitas/eſt oio i
cōueniens/ſicut dicere ꝙ fiat ſol uel ali-
ud corpus celeſte ꝛ dn̄et in ipſo ira/ꝛ ꝙ
nō maneat grauitas manēte ira eēt ideꝫ
dicere ſicut ꝙ remaneret lapis ꝛ nō eſſꝫ
durus/Non video ḡ ꝙ p illā qualitatē
tollat grauitas/Aia eni humana nō p̄ſi
cit corpus quocūqꝫ mō diſpoſitum/Si
eni eſſet corpus hois ita denſū ſicut au
rū nō eſſet pfectibile ab aia. ¶ Preterea.
corpus hois nō eſt capax leuitatiſ/quia
qn̄ aliqḋ determinat ſibi vnū oppoſitoꝝ
/alterꝝ oppoſitoꝝ nō p̄t ſibi ineſſe/nec p
ſe nec p accn̄s/ergo ſi corpus humanuꝫ
eſt receptiuum q̄litatis q̄ repugnat gra
uitati nō eſſe determiatū nāliter ad gra
uitatē:qḋ apparet falſū. ḡ p talē formā
non erit corpus hois agile. ¶ Preterea.
illa qualitas ſi ponat nō erit q̄litas aliq̄
celeſtis/ḡ uel eſt q̄litas mixti uel elemen
taris. ſed nulla talis q̄litas pōt dare agi
litatē corpi ut moueat ad oēm diſaꝫ po
ſitionis ꝛ ad oēm locū:qḋ tn̄ hn̄ bti p̄nē
facē. ¶ Preterea. ſi aliq̄ q̄litas ponat po-
neret ꝓpter agilitatē ad motū reſpectu
ubi/ḡ determinat ad ubi/Sed ois for⁹
determinās ad ubi determinat determinatuꝫ
ubi ut ad qḋ determinat elemētū pdn̄ans
in mixto/ḡ illa q̄litas ſic determinans ad
ubi magiſ addet fatigationē q̄ꝙ agilitatē
/vn̄ n̄ video quō vna q̄litas poſſit dar̄ a
gilitatē ad oē ubi ſurſū ꝛ deorſū/ḡ cum
q̄litas nobilior q̄ eſt charitas inclinans
ad actionē incliner ad determinatā actio
nē ſiue opationē/ꝛ nāliter ois forma q̄ i
clinat ad motū inclinat ad determinatuꝫ
motū:ꝛ ideo non vr̄ ꝙ p talē q̄litatē hꝫ
corpus beati agilitatē ad motū:qꝛ non
eſt determinatū ad aliqḋ ubi/ Rn̄. ḡ qn̄
tum ad iſtū articulū:ꝛ dico ꝙ ꝓportio
nata agilitas q̄ reqrit ad motuꝫ bti pōt
eſſe ſine ſupnāli quocūqꝫ addito corpo
ri uel anime/Non enim oꝫ ex parte aie

niſi ꝙ virtus motiua fiat pfectior: et ꝙ
reſiſtētia accn̄talis ex pte corpis tollat.
/ꝛ vtrūqꝫ pōt fieri ſine ſupernāli addito
/qꝛ ꝙ modo in aia v̄tus nō eſt ſufficiens
/hoc ē vel qꝛ eſt impedita a corpe:vl' qꝛ
in ſe ē diminuta:ꝛ cū eſt ſepata aut vni
ta corpi glorioſo intendit ſicut v̄tus be
ati viſiua intendit reſumpto corpe glo-
rioſo:qꝛ ut vr̄ tūc poterit ſine difficulta
te viſibile quodcūqꝫ videre inſpiciēdo.
/pōt ḡ po⁹ motiua in aia intendi ad gra
dum pfectū/ꝙ ſufficiat ad mouendū cō
pus illud ſine fatigatōne: nec tn̄ erit no
ua po⁹/ſicut nec virtus viſiua intēſa in
btō eſt alia potētia viſiua. ¶ Ex pte aūt
paſſi.ſ. corpis mobilis amouebitur du
plex impedimētū/vnū ex pte organorū
v̄tutis motiue/q̄ eſt in lūcturis/ꝛ neruis
/q̄ impedimento remoto fit trahibilitaſ
ꝛ applicabilitas maior in eis:ꝛ amotio
iſtius impedimēti maxime requirit ad
agilitatē in motu ꝓgreſſiuo ad quem
mouet potē⁹ motiua organice. ¶ Aliud
impedimentū eſt in toto corpe qḋ eſt re
pletū humorib⁹ groſſis/ꝛ ſpiritib⁹/ꝛ ca
put fumoſitatib⁹ et multis talib⁹/q̄ red
dunt hōiem pigrū/ꝛ q̄ nō ptinent ad v̄i
tatē humane nāe/hec aūt admouebun
tur/ꝛ ſpūs boni ꝛ ſubtiles dabūtur cor
porib⁹ glorioſis p que reddet corp⁹ mul
tum agile ad motū:ſicut pꝫ p oppoſitū
de corpe mortuo qḋ efficit grauī⁹/nō qꝛ
plus de q̄titate aut mā apponat. ſed qꝛ
ſpirit⁹ vitales corrumpunt ꝛ humores
groſſi inducunt. ¶ Quinto ex dictis pꝫ
rn̄ſio ad qōnem: ꝙ btūs hn̄s ſuū corp⁹
glorioſum habebit agilitatē ꝓmptitudi
nem ad mouendū que agilitas nō eſt p
aliquā qualitatē ſupnālem corpi ſuper
additā defluentē ab aia. ſed eſt ꝓpter in
tenſionem v̄tutis motiue ex pte anime:
ꝛ ꝓpter amotōem duplicis impedimē
ti ex pte corpis:ꝛ collocatiōem bonorū
ſpirituū ſubtiliū in corpe.

Ad illud quod ob

iicitur de Aug. ꝙ graue pondus aufert
Dico ꝙ corpis pondus aggrauās aufer
tur/corpus. n. quod corrūpit aggrauat
animā:ꝛ iō hoc pōdus aggrauas aufer
tur/nō tn̄ oino grauitas corpis aufert.
/reqritur. n. grauitas ad hoc ꝙ ſit corp⁹
pfectibile ab aia/ꝛ nō leuitas/vn̄ ſic phs
dicit de celō:ꝙ ſi eſſet vna ſtella addita
aut amota/nō moueret ab intelligentia
ita ſi corp⁹ fieret leue/nō eſſet pfectibile
ab aia:nec aia ꝯpareṫur ad ip̄m vt mo
trix/vn̄ videm⁹ ꝙ leuitas in aliquibus
impedit motū. ¶ Qn̄ etiā arguunt ꝙ ſi
corp⁹ glioſum eſſet graue deſceret in cē
tro/ꝛ violent eſſet alibi vt ſurſum in ce
lo. ¶ P:ſi eſſet graue tūc aia ꝯtinue mo-
uendo ip̄m fatigaret. ¶ Ad p̄ᵐ dico ꝙ ſi
alique po⁹ ordinate/nālitas po⁹ ſupioriſ
ē maior q̄ꝙ po⁹ inferioris: vt pꝫ de ſenſu
tact⁹ qui nālr̄ ſm ꝓpriā inclinatōeꝫ de
lectaret in ſenſibili vel tāgibili:ꝛ ſilr gu
ſtus/q̄ tn̄ in beatis nō hn̄t hmōi act⁹ vt
guſtādi ꝛ comedēdi: nec tn̄ ſunt ibi vio
lēter ſine actib⁹ ſuis:qꝛ ſequunt inclina
tionē appetit⁹ ſupioriſ vt volūtatis:ſic
etiā eſt cū graue aſcēdit ne fiat vacuꝫ.
/ꝛ ſicut ē in maiori mūdo/ita in minori
/vn̄ nālius ē corpi pfici ab aia ꝛ ꝙ fiat p
fectibile ei⁹ ꝛ ꝙ moueat motu ꝯpetenti
aie q̄ꝙ ꝙ moueat motu ꝓprio ad cētruꝫ
/ꝛ iō ſm inclinatōem nāe ſupioris deſce
ret nāliter:ſed ſm quid innāliter. ¶ Qn̄
etiā dr̄ ꝙ aia fatigaret/dico ꝙ nō:qꝛ nō
vincit nec eſt ꝯria actio a corpe q̄ eēt cū
fatigatōe. ¶ Ex hoc ſequit vnū correlm
ꝙ ſancti in pria nō habebūt ſitū in celo
niſi erectū:nō autē ſeſſionis/nā inclina
tio ptiū vr̄ repugnare agilitati/ſed ere-
ctio/ſiue ſtatio/vr̄ eſſe ſit⁹ ꝯueniēs corpi
ingētum ē inſtrm̄ aie/qꝛ tūc magiſ aptū
eſt ꝛ ꝓmptū ad opatōem/vn̄ ꝛ iacē ma
gis vr̄ eſſe ſit⁹ nālis corpi humano q̄ꝙ ſe
dere qḋ includit curuitatē ptiū. ¶ Et cō
firmat p Aug. in li. de ſymbolo vbi ex
ponēs illū articulū: Sedēs ad dextera
pris. vult ꝙ nō oꝫ intelligi de ſeſſiōe cor

porali: Stephan⁹.n.vidit illū stantē.

Ad primam rōem

ꝑncipalē dicendū ꝙ aliqd ē ita pfectū ꝙ ppt̄ sui pfectōem nō recipit vlteriorē p fectōem: sicut de⁹/ ⁊ aliq̄ sunt ita impfectōem: sicut de⁹/ ⁊ aliq̄ sunt ita impfecta ꝙ ppt̄ sui impfectionē nō pn̄t recipe pfectionē: sicut respect⁹. Alia sūt entia media que cū pfectōe sua sunt in pō ad pfectionē aliā: ⁊ talia sunt oia entia ab soluta citra deuz. Cōcedo ḡ ꝙ illud qḋ mouet est in po^a ad vlteriorē pfectiōez vt ad ꞇminū mot⁹: ⁊ q̄ten⁹ caret illo est impfectū: ⁊ sic corp⁹ gl'iosum cū nō sit ens infinitū aliquā impfectionem hꝫ et mouet ad ꞇminū: ⁊ p quem ꞇminū acq ritur sibi aliq̄ perfectio/ quaten⁹ per motum ꝯiūgitur ad aliqḋ corpus circa qḋ opatur: nūc circa vnū: nūc circa aliud: laudādo beatitudinē ⁊ sapiētiā in deo. vn̄ cōcedo ꝙ ille motus sit alicuius qḋ est ſm qd impfectuꝫ. Ad aliā pbōem dicendū ꝙ cessatio motus celi nō est cā cessatiōis in om̄ib⁹ aliis motib⁹. sed oꝫ esse pmus ſm aliquā preeminētiā: ⁊ nō ſm essentialē depēdentiā ad ipm. Ad aliud dicendū ꝙ nō erit tūc tp̄us: qꝛ nō erit aliquis vn⁹ mot⁹ pmus vniformis: nec beati tūc vniformit̄ mouebunt: sed velocit̄ et agiliter ſm merita sua. Ad aliud dicendū ꝙ in instanti resurrectōis sicut corpa gloriosa habebūt dotē agilitatis: sic p dotē illā rapient obuiā xp̄o. Et si portant ab angelis vel rapiunt in nubib⁹ nō sequit aliq̄ impfectio vel violentia in corpib⁹. hoc.n.fiet ad reurētiā nō ad supplendā indigentiaꝫ vel impfectionē vtutis motiue in eis. Ad aliud dō ꝙ lꝫ beati erūt in determinata approximatione ad xp̄m: tn̄ nō minuet eorū beatitudo accn̄talis cū aliquātulū recedūt: qꝛ recedūt ſm libitū suū: sic modo aliqui hn̄t ppinquitatē ad regem in camera vel extra in aula. Ad aliud dicēdum ꝙ beati nō habebūt oēm pfectionem accn̄talem: ⁊ iō p opatōem suā ponunt eā acquirere ſm libertatē volūtatis sue.

Trūm corpus

gl'iosum erit clarū. vꝫ ꝙ nō. Lucidum occultat illud qḋ est intra se. sed corpa gloriosa nō sic. qꝛ ſm Greg. xviij. mor. sup illud Job: Nō equabit ei aurū ⁊c. dicit ꝙ patebit oculis corpalib⁹ beatoꝝ armonia interioꝝ. Et ꝯfirmatur rōne: Ista armonia corpis ē delectabil' nā pulchritudo nāe incipit ab itra. ecōuerso pulchritudo artis ē tm̄ extra. sed beati pn̄t pcipere q̄dlibet sensibile delectabile. ḡ ⁊c. P: lux ⁊ color requirit determinatā dispōnem ꝯriam in subiecto. sed corpa gl'iosa erūt colorata: p Aug. xxij. de ci. dei. c. xix. Pulchritudo corpis est partiū ꝯgruētia cum quadā coloris suauitate. sed pulchritudo cōueniet corporib⁹ gloriosis. ḡ ⁊c. P si ibi esset claritas. ḡ immutaret visuꝫ oculi nō gloriosi. sed visibile ab aliq̄ oculo si opponitur sibi necario videt. ḡ claritas corpis gloriosi necessario videt. qḋ apparet eē falsum: sicut patet de xp̄o qn̄ apparuit discipulis euntibus in emaus. Cōtra: Sapien. iij. dicitur: Fulgebūt iusti sicut sol ⁊c.

Respondeo

⁊ dico ꝙ corpora beata erūt clara. Claritas.n.est q̄dam refulgētia: ⁊ addit sup lucē ⁊ colorē manifestationē sui/ p q̄nto dicit pfectā manifestationē sui/ si ḡ loq̄mur d claritate corpis dico ꝙ corpa beatoꝝ erūt clara: qꝛ habebūt pfectā manifestationē sui corpis habebūt.n. coloreꝫ pfecte manifestatiū sui/ qꝛ q̄libet hēbit colorem pulchrum ſm gradū ꝯplexionis sue: qꝛ nō oēs habebunt eundē colorē/ nec ſm eundē gradum q̄ hn̄t silem colorē: qꝛ cōmensurationes coloꝝ sequunt ꝯmixtionē pportionum q̄litatū/ ⁊ iō ſm diuersas cōplexiones habebūt diuersos colores/ vn̄ ⁊ modo magis delectat vn⁹ in vno colore q̄ in alio: qꝛ ē ꝯueniēs ꝯplexioni sue/ ⁊ sic nō oēs erūt eque clari: etiā hn̄tes sibi similē ꝯplexionē sed ſm merita sua. vn̄ ſm aplm: Alia ē claritas solis ⁊c. h' illa claritas vꝫ sufficē: qꝛ magis delectat sensus visus hōis in pulchro colore corporis hūani q̄ in corpe luminoso/ vnḋ plus delectat nālit̄ in videndo faciē humanā bn̄ coloratā q̄ solē. Ille ḡ modus claritatis ē mihi plan⁹ ꝙ erit in beatis: qꝛ in eis erit color ſm vltimā pfectiōez ꝯuenīētez ꝯplexionib⁹ suis. Si āt corp⁹ btī sit capax lucꝭ ⁊ nō tm̄ coloris: placet mihi ꝙ ponat talez esse dotē claritatis.

Ad primum

ſm auc̄tem Greg. videt ꝙ illa corpa erunt peruia et pspicua sicut vitrū coloratuꝫ: ⁊ cū hoc lucida. qḋ vꝫ mirabile/ nā ſm auic. vj. nāliū: lumē lux ⁊ color hn̄t diuersa receptiua: ⁊ minus aliqd pōt esse receptiuū luminis ⁊ lucis q̄ lucis ⁊ coloris: qꝛ susceptiuū lucis est opacū ⁊ densum: susceptiuū autē luminis ē peruiuꝫ/ vn̄ densior ps orbis est lucida vt stella: nec pōt p eaꝫ videri qḋ post eā est: imo eclipsat illud vel aliam stellā./ alie aūt ptes orbis sunt luminose ⁊ pspicue: ⁊ iō si corpa btōꝝ sint lucida: nō videt ꝙ sint peruia/ nec p illa possit videri aliqḋ corpus. susceptiuuꝫ aūt coloris ē densum: qꝛ color nō est nisi in pspicuo ꞇminato/ iō magis vꝫ possibile ꝙ corp⁹ beati sit lucidū ⁊ coloratū q̄ ꝙ sit lucidū ⁊ luminosum. ⁊ tūc pōt dici ꝙ color ⁊ lux ſꝫ se nō repugnāt nec ex pte sensitiui: sed ex pte agētis/ ⁊ iō simul ab agēte creato nō pn̄t induci: sed ptes pspicue nō sunt receptiue lucis sed tm̄ luminis/ ⁊ iō colorata ⁊ q̄ hn̄t lucez possent esse pspicua: ⁊ si sint pspicua et cū hoc hn̄t lucem: nō sunt nisi sicut noctilūca. Quō ḡ saluabit auc̄tas greg. nō video ꝙ corp⁹ gl'iosum possit dici peruium/ nisi pпter poros: nō ppt̄ aliquā pspicuitatē: ita ꝙ caro solida beati fiat tanq̄ christalluꝫ: tn̄ in corpe ei⁹ erūt pori ⁊ minores q̄ modo sint. ⁊ tūc oculus beati p suā limpiditatez poterit videre p illos poros/ sicut si esset transparēs: sicut dicit ꝙ linx pōt videre p parieteꝫ/ si aūt nō sic videat tūc saltez videbit oculo mētis ea q̄ sunt intra in corpe glorioso. Ad aliud patet rn̄sio p dicta ꝙ corpora beatoꝝ erūt colorata: ⁊ si lux i eis possit recipi: placet mihi ꝙ dicant lucida: ⁊ tūc oportet dicē ꝙ lux ⁊ color absolute nō repugnāt nisi ꝙ p ꝯparatōnem ad actiōez agētis causati. Ad aliud dꝫ ꝙ claritas corpis christi nō potuit videri ab oculo nō glorificato ppt̄ infirmitatem visus ⁊ excellentiā claritatis ei⁹. sed hoc nihil est: qꝛ oculus debilis vtutis pōt pcipere quodcūq; visibile: lꝫ nō apphendat illud: sicut pōt videre solez licꝫ nō videat sicut aquila actu pmanēte: pōt tn̄ pcipere oculo carnis lꝫ reuerberetur. Aliq̄ dicūt ꝙ beat⁹ pōt occultare claritatē corpis ex impio voluntatis anime a q̄ redūdat ⁊ fluit in corpus sed nō video ꝙ aliqua actō nālis subsit volūtati create/ nulla.n. voluntas creata pōt impedire actōnem ignis ne agat in aquaꝫ sibi approximataꝫ/ pōt tn̄ hec amouere abinuicē. sed hoc nō est impedire p actum voluntatis. Et iō vꝫ mihi sine assertione ꝙ nulla qualitas actiua que est pcise corpis subsit ipi anime siue ei⁹ impio. Et iō quicūq; btūs qui hꝫ claritatē qn̄ est approximatus passo pportionato sibi simplr̄ vt oculo glorificato vel passo aliqualit̄ pportionato vt oculo nō glorificato: necesse q̄tum ē ex pte sui ꝙ immutet. Quid ḡ dicem⁹ nunq̄ claritas xp̄i post resurrectōez nō immutauit oculos discipuloꝝ. Dico hoc fuit p potentiaꝫ diuinā: quia deus est primū agens coagens cuilibꝫ creature: ⁊ quando ipse nō agit creatura desinit agere/ poterit aūt fieri vt ad voluntatem cuiuslibet sancti deus nō coagat illi claritati: quando vult beatus ꝙ sua claritas non videatur: et sic potest dici

beatus occultare claritatē suā: nō q̄ h°
fiat imediate a volūtate sua. sȝ ad impe
riū voluntatis de° occultat nō coagen°
claritati. Sed quō tunc xp̄s ostendit se
in forma pegrini nunqd in alio colore
q̄m ipse habuit: Rn̄° q̄ deus pōt causar̄
visionē in oculo nō beato p q̄litatē que
nō est illius obiecti: τ sic potuit cāre vi'
sionē in oculis discipuloꝝ de peregrino
ipso exn̄te in claritate τ colore pp̄o non
hn̄te in se illā formā aut colorē/nec tam̄
decipiebat: quia deceptio non est in vīā"
moꝝ/nec tn̄ etiā fuit illusio: quia nō cer
ti erant q̄ ipse fuerit talis in psona/ostē
dit ḡ se eis ut crederēt q̄ talis erit in pso
na/et melius hoc fuit q̄ si vidissent euȝ
in claritate xp̄i. solum eni eis intēdebat
ostendere psonā suam.

Ueritur utrū

corpus beati p dotem subti'
litatis possit simul esse cum
alio corpe: vī q̄ non/ pmo q̄ non est ibi
subtilitas: quia corpus subtile est quod
habet pauciores ptes materie sub eadē
uel maiori quantitate. Sed corpus glo
riosū hȝ equalē materiā sub equali q̄n'
titate sicut p̄us. ḡ τc̄. Et nō possit eē cū
alio in eodē loco p dotē subtilitatis ar'
guit sic: Per dotē nō pōt vnū corp° esse
in duobus locis/ ḡ nec duo in vno/ añce
dens est manifestū/ ꝯn̄tia etiā pȝ. Pre
terea q̄ vni τ eidē sunt eadeȝ inter se/sūt
eadē. sȝ si vnū corpus erit cū alio corpo
re in eodē loco: erunt ambo eidē eadem
ḡ tunc nō erunt duo. minor pbat: dimē
siones illius corpis nō pn̄t eē diuerse a
dimēsionibus loci. pȝ. iiij. phis. imo sūt
eedē simplr/ τ dimēsiones alterius cor'
poris erūt eedē eodē mō dimēsionibus
loci/ ḡ inter se sunt idē. Preterea. que
magis ꝯueniūt magis vident posse eē si
mul. Sed duo corpa gloriosa magis cō
ueniūt q̄ gloriosū cū nō glorioso τ tn̄ n̄
ponit q̄ simul sunt p dotē subtilitatis. ḡ
nec ista. Contra. Dam. li. iiij. c. ultimo
τ fundat sup illud Jo. 20 ianuis clausis
intrauit iesus. ḡ duo corpa fuerūt siml̄.
Preterea. celū est corpus indiuisibile.
sed beatoꝝ corpa transeūt p ipm: τ p°
resurrectōem poterunt moueri ad oēm
sitū inferius τ supius. neqȝ hic oȝ pp̄ter
hoc ponere sp miraculū. ḡ τc̄.

Dicunt quidam

q̄ p nul'
laȝ v̄tutē nec creatā nec increatā possūt
duo corpa eē sil̄. qḋ pbāt p Boeciuȝ. i.
de tri. q̄ dicit: Differentiā in nūero accn̄
tiū varietas facit. τ sequit. Tn̄ locus est
sp diuersus. qm̄ vnū duobus nullo mō
fingē possum°. Ex hoc arguit sic. Si va
rietas loci diūam in numero facit: ꝯtra'
dictio est q̄ duo corpa sint in vno loco.
Preterea dimensio est formal' rō repu
gnandi duo corpa esse sil̄: q̄ꝛ s̄m phum
4. physi. Dimēsiones solū faciūt distaf
p se/nō per passionē/ nec p aliquid aliḋ
tunc sic si forma uel rō repugnādi duo
corpa eē sil̄ est dimensio disiuncta: tunc
manēte dimēsione que est rō formal' h°
repugnātie/ipossibile est duo corpa esse
sil̄. Et cōfirmat: Sic se vident hr̄e due
dimēsiones ad eēndū in loco: sic duo ac
cidētia ꝯ̄ria ad s̄bm/ sed duo accn̄a ꝯ̄ria
nō pn̄t eē sil̄ in eodē s̄bo/ ḡ nec duo cor'
pa hn̄tia disiūctas dimēsiones pn̄t esse
in eodē loco. Preterea. qḋcunqȝ induc̄
vnū ꝯtrarioꝝ expellit reliquū/ ḡ q̄ mo
uet vnū corpus ad locū expellit reliquū
Sed hoc nō fieret si possent eē simul in
eodē loco. ḡ τc̄. Q: aūt duo accn̄a ꝯ̄ria
nō pn̄t eē simul in eodē s̄bo p nullā poȝ
pȝ p phm. iiij. meta. q̄ dicit: q̄ eadem rō
ne ꝯtradictoria sicut ꝯtraria essent i eo
dē. Preterea hoc pbaf p rōnem diuisi
uā/ in corpore naturali nō sunt nisi ista
s. mā τ forma quātitates/ τ qualitates.
Sed formalis rō repugnādi duo corpa
esse sil̄ nō ē mā/ nec forma s̄balis/ nec q̄li
tates: q̄ꝛ corp° aliqḋ pōt rarefieri uel cō
dēsari manēte eadē mā τ forma τ q̄lita
tibus mutata sola q̄titate. Sed corpus

condensatū τ rarefactū occupat alium
τ alium locū. ḡ τc̄. Preterea duo indi
uisibilia nō pn̄t esse immediata: q̄ꝛ tunc
nō essent duo ut pȝ vi. physic/ ḡ a simili
pōt argui/ si duo corpora essent simul i
mediata nō remanerēt duo/ eadē eni rō
que est de vno erit de alio. Preterea. a
pūcto ad punctum vnū nō potest trahi
nisi linea vna recta/ Sed si duo cōpora
essent simul possent trahi due recte: q̄ꝛ i
duobus corpibus. ḡ τc̄. Iste rōnes cō
cluderēt phis/ sed quō saluabūt theolo
gi q̄ duo corpa pn̄t esse simul q̄ hoc ha
bent necessario ponere. Est vna fictio
talis: q̄ anima beata habet potestatem
plenā sui corporis: τ ideo pōt corpus su
um ad quācunqȝ figurā τ q̄titatē redu
cere/ τ sic p corpora porosa potest corp°
tale trāsire τ in eis esse. Sed isti si uo
lunt dicere q̄ nō possunt esse simul cum
corpore alio nisi subintrādo porosmā
gis/ debent dicere ꝯsequent̄ q̄ nō pōt esse
cum alio/ nisi q̄ꝛ aliud cedit sibi: sic aer
cedit sagitte/ Sūt ergo p tāto corpa pe
netrabilia: q̄ꝛ v̄tus diuina diuidit quod
cūqȝ corpus cum quo uolūt esse: τ tunc
s̄m hoc oȝ consequenter dicere q̄ quoti
enscunqȝ mouerent localiter totiens di
uidatur eis celum per potentiaȝ diuinā
Cōtra: Fide tenemus: q̄ christus na
tus est d̄ Maria virgine/ τ remanserūt
integra claustra virginitis/ oportuit ergo
corpus christi esse simul cum partibus
illius corporis. ergo tunc fuerunt duo
corpora siml̄. Preterea. christus resur
rexit clauso sepulchro: quod patȝ p mu
lieres uenientes ad sepulchrū τ dicētes
Quis reuoluet nobis lapidem τc̄. P.
christus intrauit ad discipulos suos ia
nuis clausis. ḡ tūc corpus christi fuit cū
alio corpe. Preterea. corpa btōꝝ sunt
simul cū empirreo/ Nec valȝ illa fictio
de puritate: quia nulluȝ corpus impassi
bile recipit passionē sibi discōuenienteȝ
sed corpa gloriosa sunt ipassibilia/ ḡ nō
recipiunt tales passiones. rarefactio au
tē τ ꝯdēsatio sunt passiones discōueniē
tes corpi ipassibili. q̄ꝛ cāntur a passione
τc̄. P. aīa humana reqrit corpus qḋ p
ficit eē organicū/ Sed si fieret corpus ita
strictū sicut poneret ista fictio: iā nō esset
organicū/ vnde si nō remaneret q̄titas
τ figura corpis hūani qn̄ est in alio cor
pore/ nō eēt informatū ab aīa/ quia hec
sunt necessaria dispō ad animatōnem.
Phis. n. bene nō posset efficaciter con
cludi oppositū/ ad rōnes tn̄ eorum pt re
spondere/ τ hoc sufficit. Ad pmū ar
gumentuȝ de boecio de accn̄tibus/ dico
q̄ nulla accidentia faciunt indiuiduum
intrinsece/ ḡ multo minus locus/ corpus
eni quantū est ex se/ posset esse si locus n̄
esset/ τ tn̄ esset indiuiduū/ sed nūc nō est
corpus sine loco/ rō est q̄ꝛ est cū alio cō
pore/ τ in alio in quo ꝯtinet/ sicut etiaȝ
pȝ de ultima spera/ vnde auctas boecij ē
sic intelligenda q̄ facit diuersitatē in nu
mero. i. ostendit nobis diuersitateȝ nūe
ralē: quia faciūt nobis innotescē/ τ quo
ad hoc melius facit locus ad innotescen
tiā q̄ alia/ q̄ꝛ cognitōe nāli nō possemus
illa duo corpa cognoscē si ipsa essent in
vno loco. Ad scōm dico q̄ aliq̄ pn̄t
esse repugnātia duplr/ uel formalit̄ uel
virtualr/ v̄tualr repugnat cā nālis τ op
positū sui effect°. vbi grā. si celū de hac
mā pduceret vermē. τ si agens fort° su
pueniret τ induceret in eandē mām for
mā aliquā oppositā forme vermis: ista
v̄tualr opponit celo uel soli. Formal' re
pugnātia est illoꝝ q̄ s̄m se τ suos effcūs
opponunt ut albū τ nigrū/ sed in ꝓposi
to inter dimēsionē τ dimensionē nō est
repugnātia formalis: q̄ꝛ talis nō est nisi
quo ad idē s̄bm/ nō aūt sunt in eodē s̄b
iecto/ nec formalit̄ etiā: q̄ꝛ q̄ta non repu
gnāt formalr/ si ergo sunt repugnātia/ h
nō est nisi respectu loci/ ex eo. s. q̄ loc° est
spaciū capax corpis/ sed vnū corpus re
plet locū vnū quantū nat° est repleri/ ḡ
aliud corp° q̄ ad h opponit sibi: q̄ꝛ non
pōt hr̄e effcm̄ illuȝ in illo loco/ q̄ꝛ ut ē p

batū est repletiuū eius q̄tū natus est re
pleri. pz ergo q̄ non ē oppositio ul' repu
gnātia formalis: q2 non in eodē sb̄o. Ni
hil eni vnū informat ab eis. est ergo tm̄
oppositio v̄tualis inquātū effectus vni
us cāe q̄ est repletio loci eo mō quo q̄ti
tas hz efficaciā uel efficientiā respectu ef
fectus q̄ est eē in loco repletiue opponit
alteri cāe nāli. g̃ nō rpugnat corpi eē cū
alio corpe nisi q2 est repletiuū loci nālit
quantū aptus nat' ē impleri. sz q2 iaz re
pletū est nō potest ibi esse: q2 nō esset cū
effectu suo q̄ nāliter sequit eē corpis i lo
co. hoc aūt nō impedit q̄n p pōm diui
nā possit ibi esse: q2 deus potest facē cāz
naturalē sine suo effectu. sicut colorē pt
facere sine calefactōe: ut pz in ill' trib' pu
eris z daniele. Silr pōt facere effectū si
ne tali cā q̄ nāliter nō sequit nisi ex tali
uel tali cā: ut v̄ginē parere sine ↄcipe: pa
rere. n. est effectus ↄcipelz ergo sint rpu
gnātes dimensiones quo ad hoc q̄ duo
corpa n̄ pn̄t eē sil' i eodez loco quo ad ta
lē v̄tutē naturalē. tn̄ nō est repugnātia q̄
ad v̄tutē q̄ pōt facere cām sine suo effcū
nāli. z econuerso effcm̄ sine sua cā nāli.
Ad arm̄ ergo dicendū q̄ dimēsio bene
est rō repugnādi duo corpa eē sil' v̄tute
nāli que nō pōt facere cām sine suo effe
ctu nāli. nō tn̄ diuine q̄ hoc pōt. nec ē h̄
repugnātia formalis: talis. n. est inter ↄ
ria. Ille aūt dimēsiōes nō sūt ↄrie nec si
in eodē formalit' et iō nō sequit q̄ addit
ibi in ↄfirmatōe: q2 si ↄria nō pn̄t simul
eē in eodē sb̄o, q̄ etiā nō pn̄t esse cōpora
duo in eodē loco. Ad aliud dico q̄ ue
rū est q̄ nō inuenit aliud qd̄ sit cā illius
repugnātie nisi dimēsio. qualis autē sit
ista repugnātia dictū est. Ad aliud q̄
si duo puncta manen' duo nō pn̄t eē sil'
nisi fiant vnū, g̃ z diuisibilia. s. corpa.
Dicendū q̄ ↄn̄tia nō valet: q2 indiuisi
bilia nullā habent magnitudinē: z ideo
fiunt vnum simul posita. diuisibile aūt
lz sit cum alio diuisibili, manet tam̄ ma
gnū: z ideo nō valet. Aliq̄ dicūt aliī: q2

possumus loqui de quanto mathemati
co uel nāli. Si loquamur de mathema
tico dicunt q̄ nec quātitas talis nec ti
nus eius pn̄t esse distincta ab alio quāto
mathematico z termio eius nisi situ: z
ideo si nō distinguunt situ nō distigun
tur, z per consequens efficiunt vna quā
titas. Si loqmur de quāto naturali h'
non oportet: quia licet tales quātitates
sint in eodē loco nec distinguunt situ. di
stinguunt tn̄ subiecto, que sunt disticta
qualitatibus naturalibus. Hāc soluti
onē nō intelligo. arguo sic: linea mathe
matica nō est aliud realiter a linea natu
rali: lz mathematicus nō tradat sciētiā
ut hī' exn̄tis sed de linea f'm se. Sic etiā
nālis nō tradit sciam de hac rosa exn̄te
sed de rosa f'm se. nec etiā est necessariū
ad ↄsideratōez mathematici q̄ linea sit
in materia: sed solū facit q̄ sit de ↄsidē
tiōe eius q̄ possibilis sit in nā esse: p̄ut
tn̄ ↄsistit realit' nō est nisi illa q̄ pficit rez
nālem. sic. n. vere sunt in naturalibus, z
p tanto dicit ph̄s q̄ abstrahentiū non
est mendaciū. nō dicit diuidentiū. Con
siderat eni mathematicus qd̄ est in sb̄a
nō ↄsiderādo sb̄m. Sequit ergo si linea
naturalis pōt distingui a nāli sine distin
cto situ: q̄ silr linea mathematica a ma
thematica: cum sint realit' idē. Per h'
ad argumenta dico: q̄ sicut sunt due
linee nāles: sic silr sunt due mathemati
ce quo ad rē: nō tn̄ q̄ ad ↄsiderationem
mathematicā. mathematicus aūt ↄside
rat oēs lineas: ut sūt ptes alic' fi'. oēs āt
linee sil' exn̄tes si ptes vni' fi', utpūta has
vni' triāgli, ul' tale q̄d, z sic est istud vbū
ↄmētatoris glosandō q̄ q̄cūq3 i mathēati
cis sunt sil' sunt vnum: quod est verum
quo ad constitutōnem alicuius figure.
tamē in se nō sunt vnum. non tamen cō
stituunt maius aliquid due linee simul
q̄ vna: ideo nō accipitur nisi ut vna cō
stituendo figuram, eodem modo de pū
cto qui est cum alio puncto q̄ non sunt
duo puncta, p tāto quia nō ↄstituūt ali

quid maius. indiuisibile. n. additū indi
uisibili nō facit maius: non tn̄ sequit q̄
sit vnū, z hoc sufficit ph̄o quo ad inten
tōem suā in. 6, tn̄ enim vult ibi pbare
q̄ nō sit ex eis ↄtinuum: z hoc est ueruz
Silr in pposito dico de istis duob' cor
poribus q̄ nō faciunt maius ut sunt in
loco vno: nō tn̄ sequit q̄ sunt vnum.
Ex hoc patet ad aliud de lineis tractis
inter duo puncta zc̄. quia ille rōnes nō
ↄcludunt ut vī. Et q2 f'm theologiam
oportet ponere duo corpora posse eē sil'
ideo dicunt aliqui q̄ sic. Sed quidam
dicunt hoc mō q̄ corpus subtile gl'iosū
v̄tute forme create alicuius. s. subtilitad
pōt esse cū alio corpe non glorioso, ul' n̄
subtili. hoc pbat cuiuscūq3 dotis corpis
gl'iosi est aliq̄s effectus pprius. Sed do
tis subtilitatis nō vī eē alius effectus ni
si penetrare aliud corpus, z facē se siml'
cū eo. sed hec est forma creata, z dat cor
poribus gl'iosis, ergo pn̄t se facere cum
alio corpe non subtili penetrando ip̄m
Preterea. q̄ possit esse p virtutem cre
atam probatur. Christus inquantuz de
us posset facere q̄ corpus gloriosuz pos
set esse cum glorioso. nec tamen cōcedit
q̄ corpus gl'iosum possz se facere cū glo
rioso. sed bene ↄcedit q̄ posset se facē cū
nō glorioso. g̃ nō est tm̄ per pōm diuiaz
sed p aliquid qd̄ est in eo. hoc nō videt
esse nisi dos subtilitatis. g̃ zc̄. Preterea
si subtilitas non esset rō corporis essēdi
cū alio corpe, tunc corpus post resurre
ctōnem esset in onus anime, anima au
tem quantum est ex se potest esse cum q̄
cunq3 corpore, z si corpus non posset eē
sil'iter iam esset sibi in onus, quia n̄ pos
set cuz ipso quod posset sine ipso: quod
est contra Augus. xxi. de ci. dei. Prete
rea sicut deus potest facere illud corpus
pro nunc cum alio corpore: ita potest ip
sum conseruare per aliquod tempus et
ppetuo, ergo a simili potit sibi dare ali
quam formā per quam sit cuz illo alio
corpore, z per quam perpetuo conueni

at sibi esse cum alio pro libito volunta
tis sue. Preterea magis videt de cor
poribus gloriosis q̄ per subtilitatē suaz
possent se facere cum alio corpore q̄ de
aliīs nō gloriosis. sed aliqua corpa inue
niunt que possunt se facere cum alio cō
pore ut ignis cū ferro, z vinū similit' cū
pane. Ignis eni in ferro oportet q̄ uere
sit, quia ferrum ignitum habet ppriam
actionē ignis z ferri, vnde si est acutum
comburit z scindit. Nec potest dici q̄
sit ibi in aliena materia, quia due fōme
substantiales specifice nō possunt simul
pficere materiam eandē. Q2 etiā vinū
sit vere cum pane patet: quia vera ē hu
miditas in pane. sed humiditas non po
test separari a proprio subiecto: ut patz
per phylosophum. ij. de anima. De hu
mido aque z aeris, licet minus sit sensi
bile in aere, vnde semper quando com
primuntur digiti in aere uel in aqua se
cundum eum intercipitur aqua uel aer
inter digitos: quod patet: quia manet
humiditas que non separatur ab eis. er
go multo magis hoc possunt corpa glo
riosa. Modus ponendi est iste: subti
le est assumptum a penetrare, vnde i de
generatōne dicitur q̄ subtile est quod ē
repletiuū partium, aliquid enim potest
dici penetratiuum tripliciter. uel quia
habet figuram acutam aptam ad pene
trandum. Alio modo propter materie
paruitatem: ut sunt corpora rara. Ter
tio modo per virtutem actiuam aliquā
in eis, z illo tertio modo est subtilitas i
proposito in corporibus gloriosis.
Aliq̄ dicunt: q̄ repugnantia quare
duo corpora non possunt simul esse in
eodem loco est propter grossitatez quā
habent corpora non gloriosa: z ideo il
lis corporibus cum datur qualitas op
posita: scilicet dos subtilitatis tunc tol
litur illa grossicies. Contra. Glori
osum corpus est sensibile corpus. sed sa
tuū est dicē q̄ locus in quo est corp' sen
sibile sit vacuus. Uacuū enim ut pz. tūc

phyſ. eſt locus ꝑuatus corꝑe/ergo vbi ē
corp⁹ glioſum eſt corp⁹ ſenſibile: ⁊ per
ↄn̄s eſt loc⁹ plenus./nec hoc tollit ab eo
gloriaꝫ/nec gloria tollit ab eo q̄n reple
at locuꝫ/ſed corp⁹ replens locū expellit
aliud corp⁹ nāliter/ḡ gloria nō tollit q̄n
expellat aliud corpus. ḡ ⁊c̄.| D: ſi dimē
ſiones eſſent ſeꝑate a corꝑibus nō ēent
ſimul cū alio corꝑe: vt ꝓbat ph̄us. iiij.
phiſic̄. ſed ille dimēſiones nō eſſent ſen
ſibiles: ⁊ tn̄ expellerēt aliud corp⁹. ergo
multo magis facit corp⁹ ſenſibile hoc.
| ⁊ hoc eſt ↄtra modū ponendi ſui: quia
q̄tuncunqꝫ tollat grauitas/nihilomin⁹
remanet corpus nāle ſenſibile: vt pꝫ de
celo qđ nec ē graue nec leue vel etiā ſtel
la. | Preterea ad diffinitiōem q̄titatis
ꝑtinet ſitus: q2 q̄titas ꝑmanens ꝑ hoc
diſtinguit a ſucceſſiua: q2 habet ꝑtes in
toto ad vnū terminū cōem copulatas.
/ſed diffinitio nō pōt ſeparari a diffinito.
/ḡ ꝑ potem nō pōt ſeparari ſitus a q̄titate
ḡ ⁊c̄. | Preterea ad hoc eſt auctas Boe
cij allegata.| Pretea: linea addita linee
ſm q2 nata ē facere extenſionē facit ma
ius. ḡ corpus additū corꝑi ſm omnē ex
tenſionē facit maius. ſed hoc nō vi per
potem tolli: potē dico ſubtilitatis. ḡ ⁊c̄
| Preterea: nihil impedit vnitatē ſitus
niſi qđ eſt ratio diſtincti ſit⁹. ſꝫ nihil po
teſt eſſe ratio diſtincti ſitus niſi q̄ntitas
diſtincta. ſed hoc nō tollit per potem. ḡ
⁊c̄. | Dicūt ergo iſti q2 ad h° q2 duo cor
ꝑa ſint ſimul requirit neceſſario q2 ha
beant diſtinctū eſſe: ⁊ q2 illud eſſe diſtin
ctum ſeruet vel ↄſeruetur eiꝫ q̄n ſunt in
eodeꝫ loco/eſſe aūt illud depēdet ex cau
ſis ſuis ⁊ ꝑncipalius ab eſſentialib⁹ cau
ſis ⁊ ꝓximis/ſed a deo depēdent oīa
ſicut a cauſa ꝑma: ita q2 a cauſa ſecūda
eſt diſtinctio ſitus/quā requirit diuerſi
tas materie que eſt ꝑncipiuꝫ indiuidua
tionis/⁊ q2 deus pōt ↄſeruare rē in eſſe
ceſſantib⁹ cauſis ſecūdis: vt patet ꝑ pri
mam ꝓpoſitōem de cauſis: iō de⁹ ⁊ tn̄
ſolus deus pōt facere q2 eſſe corꝑis ma

neat diſtinctū ab eē alteri⁹ corꝑis/q̄uis
ei⁹ materia nō ſit diſtincta in ſitu a ma
teria alterius corꝑis./⁊ ponūt exemplū
de ſacramēto altaris: vbi deus ſeꝑat ac
cidens a ſubiecto. | Cōtra: hec opinio ꝑ
ma facie nō eſt ꝓbabiliꝫ quo ad hoc qđ
dicit q2 ſolus deus pōt facer̄ duo corꝑa
eſſe ſimul/q2 vł manent ꝑncipia eēntia
lia illoꝝ corꝑoꝝ vt ſunt in vno loco di
ſtincta/vel nō! ſi ſic: ergo ſolus de⁹ non
ↄſeruat/q2 cū cauſis ſecūdis manentib⁹
⁊ ↄcurrentibus cōſeruat/cuius ↄtrariū
dicit in poſitiōe/ſi nō: ſequit q2 deus cō
ſeruat/⁊ nō ↄſeruat/cōſeruat ſm te illō
eſſe diſtinctū eis/nō ↄſeruat: q2 nō ↄſer
uat niſi qđ eſt./ſed mā illius ē iſtius ſm
te: ⁊ forma illi⁹ eſt forma iſti⁹/ḡ nō ſunt
diſtincta/ḡ nec cōſeruat vt diſtincta: et
ſic ponis cōtradictoria. | Et ſi dicas q2
deus pōt cōſeruare corꝑa illa diſtincta
ſine diſtinctiōe ꝑncipioꝝ intrinſecoꝝ il
lorum. | Hoc nō valet: q2 de⁹ nunq̄ cō
ſeruat nec pōt conſeruare rem ſine ſuis
ꝑncipijs eſſentialib⁹: vt hōiem ſine aiā
ma ⁊ corꝑe hūano./ḡ nec diſtinctas res
poteſt ↄſeruare ſine diſtinctis ꝑncipijs
eſſentialibus. talia aūt ſunt materia et
forma. ḡ ⁊c̄. | Preterea: aut ſitus eſt for
male ⁊ eſſentiale diſtinctum quātitatis
vel accidētale/ſi formale ⁊ eſſentiale/er
go deus de potētia abſoluta nō pōt cō
ſeruare q̄titatem diſtinctā ab alia ſine
ſitu alio./deus eniꝫ nunq̄ poteſt effectū
cauſe formalis facere ſine ipa: vt homi
nem ſine anima humana. albuꝫ ſine al
bedine: quia eſt cōtradictio. ſi eſt accidē
talis/vel cauſalis ratio diſtinctōis quā
titatis ipe ſitus. ergo ante illud habuis
cauſam eſſentialē formalem ꝓpriaꝫ di
ſtinctionis./⁊ tūc deus conſeruat illa di
ſtincta ſm cauſas ſuas priores ſine illo
quod ē accidētalis ratio. vel ſi eſt cauſa
lis: tunc cōſeruat cauſam ſine effectu: et
hoc ē impoſſibile. | Preterea in cauſis
eiuſdē ordinis nō eſt circulus/ſed diſtin
cta quātitas eſt cā effectiua diſtinctiōis

ſitus vt ipe accipit in vna rōne ↄtra ali
am opinionem. ḡ ecōuerſo ſitus nō pōt
eſſe cā effectiua diſtinctiōis q̄ntitatis.
| Alius ē intellect⁹ q2 in ordinatis ſm pri
us ⁊ poſterius deuꝫ pōt ↄſeruare ꝑus ſi
ne poſteriori vt ſbm ſine accīte. nā tn̄
nō pōt hoc ſemꝑ/ſꝫ poſſet aliq̄n: vt q̄n
accītia ſunt neceſſaria reſpcū talis ſub
iecti: vt ſuꝑficiem non pōt nā ↄſeruare
ſine aliquo colore/ de⁹ tn̄ pōt ſine oī
colore: q2 totū genus coloꝝ ſuꝑficiei in
eſt ↄtingenter ſicut q̄dlibet indiuiduū.
/vn̄ ſicut pōt ab vno idiuiduo ſeparari: ſic
a toto gnē coloris/ſic ē in ꝓpoſito/quā
titas eſt rō ſit⁹ ⁊ diſtincta diſtincti ſit⁹.
/ſꝫ ḡ tota nā nō poſſet ſeꝑare a diſtincta
quātitate diſtinctū ſitū: tn̄ deus poteſt
/⁊ tūc hoc mō debent ꝓcedere: q2 licꝫ di
ſtinctio ſit⁹ ſit accn̄s cōſequens necario
diſtinctā quantitatē: tn̄ deus pōt vnuꝫ
ſeꝑare ab alio/ ⁊ ↄſeruare prius ſine po
ſteriori quātitatē. ſ. diſtinctā ſine diſtin
cto ſitu/nā tn̄ hoc nō poſſet. | Et tūc re
ſpondendū eſt ad rōnes ꝑme opiniōis:
/q̄n dicit q2 q̄libet dos habꝫ actū aliquē
| Dico q2 nō eſt verū: immo impaſſibili
tas ē dos ⁊ nō habet aliquē actū: q2 nō
poſſe pati nō eſt niſi negatio ipi⁹ poſſe
pati. | Et ſi dicas q2 prohibet ne agens
poſſit cāre actōem/dico q2 ſi hoc ē verū
tn̄ hoc nō eſt aliq̄ actio ſed ſola reſiſten
tia. | Ad 2ᵐ dico q2 deus de po^a abſolu
ta poſſit facere corp⁹ glorioſum cū glo
rioſo ſicut cū nō glorioſo: non tn̄ diſpo
ſuit/⁊ ꝓ tanto dī q2 pōt facere glorioſū
cū nō glorioſo: nō aūt cū glorioſo. | Ad
tertiū dicenđ q2 ꝓpter hoc corp⁹ nō eſt
onus nō q2 nō hꝫ hoc ꝓpter q̄litatē ali
quam in ipo ꝑ quā poſſet ſe v̄tute pro
pria facere cū alio corꝑe. ſed q2 ita cito
v̄tute diuina pōt facere ſe cū alio corꝑe
ſicut ſi eēt ſine corꝑe: poſſet eſſe cū alio
corꝑe v̄tute ſua. | Ad aliud q̄n dī q2 de⁹
pōt facē corp⁹ cū alio corꝑe ⁊ cōſeruare
ipm ꝑ aliquod tꝑus cū eo ⁊ ꝑpetuo:
ↄcedatur. ⁊ q̄n dicis vltra: ſi pōt ipſum

ꝑpetuo ↄſeruare: pōt ſibi dare formā
ꝑ quam ſit cū alio corꝑe. | Rn̄deo: ſi in
telligas ꝑ illam formā reſpectū quēdaꝫ
extrinſecū ad aliud corp⁹/qui reſpectus
ē ſimultaꝫ: ↄcedo. ſi aūt intelligas q2 det
ſibi formaꝫ priorem q̄ ſit cā ſimultatis:
/nego. | Ad aliud đ igne ⁊ ferro dico q2
ferrū eſt corpus alterabile ab igne: non
tn̄ ferrum ignitū eſt ignis: tn̄ q2 corpus
durū ⁊ difficulter recipiens exq̄ recipit
formaliter alteratōem in illis q̄litatib⁹.
⁊ ꝑ ↄn̄s ſm eas fortiter agit nō tn̄ ibi ē
ignis ſed qualitas ignis: niſi forte in po
ris ferri vbi eſt ignis: q2 corpus ſubtile
⁊ penetratiuū eſt. | Ex hoc. n. aliq̄d dī
penetratiuū: nō q2 penetret ſolida: ſed ꝑ
tes minimas vbi nō eſt ſoliditas. ſic eti
am ſpūs animales dicunt ſbtiles: quia
diffundūt ſe ꝑ totum corpuꝫ ꝑ poros il
los vbi nō eſt caro ſolida: non q2 ſimul
ſint cū carne ſolida. | Ad ꝓbatōem: cū
dicis habet v̄tutem alterādi: dico q2 ve
rum eſt nō tn̄ in mā ꝓpria. | Ad aliud
de pane ⁊ vino: dicendū q2 ſi tot⁹ panis
eſſet porꝰ: nihil eſſet ibi de pane/oportꝫ
ḡ aliquā ꝑtem eē poroſam: ⁊ in illis po
ris recipit vinū vere: in alijs v̄o ꝑtibus
nō eſt vinū ſed humiditas quedā extra
circūſtans: nō tn̄ in pane ſed in vino: vt
patet in exemplo phi de digito ⁊ aqua
/quia humiditas circūſtans digito nō ē
tn̄ humiditas: ſed eſt đ aqua cū humi
ditate/que nō eſt in digito ſicut in ſbo:
ſed in aqua a qua nō ſeꝑatur. nec tn̄ ē
ibi illa humiditas que ab aqua ſeparari
nō pōt/que tn̄ eſt ↄtigua digito: ſed ali
qua humiditas alia quā pōt digitus re
cipere que ſubiectiue ē in digito: ſic aliq̄
qualitas cauſat a vino que ē ſubiectiue
in pane. ⁊ ſic patet q2 argumentū nō cō
cludit ꝑ illud ſimile. | Alij dicūt q2 cor
pus glorioſum eſt cū nō glorioſo: ⁊ pōt
eſſe ꝑ miraculū. modus. n. q̄ntitatiuus
eſt rō quare aliquid eſt localit̄ in loco.
ſed modus quātitatiuꝫ pōt tolli a cor
pore: ⁊ ſic nō erit localit̄ in loco. eſſe āt

cū alio corpe nō tñ localiter nō est incō
ueniēs. ¶ Cōtra: hoc nō valet: qꝛ qd̓ est
in loco sibi equali est localit̄ in loco: sed
tale corpus qñ est cū alio corpe ē in lo
co sibi eq̄li: nec vnq̄ꝫ tollitur ab eo quin
sit in loco sibi equali. ꝗ nec modus quā
titatiuus lꝫ bene cōcedam ꝙ deus bene
pōt hoc facere: nō tñ facit illud.

Respondeo ergo

ad questionē: vbi p̄mo ostendo ꝙ possi
bile ē duo corpa esse simul / scd̓o ꝙ hec
possibilitas debit̄ corpi vt informatur
ab hac anima / tertio vtruꝫ sit qualitas
absoluta illa possibilitas. ¶ Ad p̄mū di
co ꝙ in corpe glioso est possibilitas eēn
di cuꝫ alio corpe. ꝓbo: ad simplicit̄ im
possibile nō est aliq̄d in potētia actiua.
sed ad hoc est potētia vt fide tenem̄ de
corpe christi in natiuitate ꝛ in aliq̄s exē
plis. ꝗ ꝛc̄. ¶ Sed quomō inest. ¶ Dico ꝙ
inter q̄ntitateꝫ ꝛ quantitateꝫ nō est repu
gnantia formalis: nec inter sitū ꝛ situꝫ:
nec int̄ vbi ꝛ vbi / ꝓbatio / quecunq̄ꝫ for
me quantūcunq̄ꝫ sint ꝯtrarie si sunt in
diuersis sibi nō repugnāt: sed illa duo
vbi sunt in diuersis. ꝗ nō repugnant. vñ
dato ꝙ in hoc corpe sit h̓ vbi ꝛ in alio
aliud vbi: ista duo nō repugnāt forma
liter: qꝛ eiusdē spēi sunt: nec repugnant
respectu corpis. s. subiecti: qꝛ hoc vbi ē
in vno corpore: aliud in alio: si ꝗ est im
possibilitas ꝙ illa duo vbi sint in diuer
sis: hoc nō est ꝓpter repugnantiā quaꝫ
hñt inter se absolute: nec etiā cōparata
ad subiecta: ꝗ oportet ꝙ sit ꝓpter ꝯpa
tionem eoꝝ ad eundē terminū respectu
cuius accipiunt: sed nec sic ē impossibi
litas: qꝛ duos respect̄ extrinsecos eē in
diuersis nō ad diuersos t̄minos nō est
impossibile: qꝛ nec est impossibile de re
spectib̓ intrinsec̄ aduenientibus: vt du
os respect̄ similitudinis in diuersis ad
vnū simile. ¶ Preterea hoc pꝫ ex hoc ꝙ
impossibilitas quāti ad quantū existen
di in eodē loco nō est nisi sicut impossi

bilitas cause essendi sine suo effectu nā
li: sed cū causa p̄or sit suo effectu ꝛ omē
p̄us nāliter deus posset ꝯseruare sin̄ po
steriori: nō est impossibile q̄ntum eē cū
quanto ꝛ q̄ntū sine effectu suo: ꝛ p ꝯñs
pōt esse q̄ntitas sine dimēsio distincta si
ne distincto situ: sed erunt due respectu
eiusdeꝫ situs: ꝛ p ꝯñs duo corpa simul
pñt esse. ¶ De scd̓o dico ꝙ possibilitas
essendi cū alio corpe ꝯuenit huic corpi
ꝛ debet vt ab hac aīa informat: ꝛ hec
possibilitas ē dos subtilitatis / vñ sicut
pfectio hui̓ anime ē debit̄ ordo ad glo
riam: sic est pfectio corpis ꝙ sit cū alio
corpe ꝓ libito voluntatis anime beate
ad coagendū illi alteri. ¶ Sed q̄d ē ista
possibilitas / non est aliud in hoc corpe
nisi vt nō repugnet ad coexistendū alte
ri corpi / talis. n. nō repugnātia nō est q̄
litas absoluta. ꝗ ꝛc̄. ¶ D nō vi ꝙ aliqua
q̄litas creature habeat respectu vbi ma
iorem v̓tutem q̄ꝫ angelus: sed angelus n̄
pōt causare duo vbi respectu eiusdē ter
mini: ꝗ nec illa q̄lita / si ꝗ ponat erit fru
stra. ¶ D: si erit qualitas aliq̄ absoluta:
vel erit qualitas actiua vel passiua. nō
passiua: qꝛ tūc per illā corpus glïosum
fieret passibile: nec actiua: qꝛ nec simul
tas corpoꝝ esset actio eius: nec t̄minus.
nō actio: qꝛ suū oppositū magis impor
tat actōem que ē expellere: nec termin̄
actōis eius: qꝛ simultas aliquoꝝ ē coꝝ
nō mutua expulsio: vñ dicit carentiam
actiōis: ꝗ ꝓpter illā nō oportet ponere
qualitatē actiuā: si ꝗ inesset qualitas ta
lis nō ageret: immo magꝭ impediret: qꝛ
si haberet aliquem actum ille eēt expel
lere aliud corpus. ꝙ aūt sit aliqua qua
litas ꝛ nō habeat aliquā actōem incon
ueniēs est. ¶ Dico ꝗ ꝙ subtilitas vel illa
possibilitas nō hꝫ susceptm̄ intrinsecuꝫ
in corpe glorioso: sed hꝫ cām extrinseca
voluntatē ꝛ potentiaꝫ diuinā: ꝛ sic ille
ordo intrinsece ē in illo corpe ꝛ debet si
bi q̄si de iure: vt dictū est de dote ipassi
bilitatis: ꝛ fm̄ hoc dī dos.

Ad argumēta

Ad p̄mū dico ꝙ n̄
erit corpus glïosum subtile p carentiaꝫ
alicui̓ ptis materie: sed p possibilitatē
existēdi cū alio corpe fm̄ libitū volūta
tis anime sue. nō tñ ex se effectiue sed p
aliaꝫ cām. s. voluntatē diuinā. ¶ Ad 2m
dī cōiter ꝙ nō est sile. maior. n. v̓tus re
quirit ad hoc ꝙ vnū corpus sit in duo
bus locis q̄ꝫ ꝙ duo in vno loco: ꝛ ideo
ꝯñtia nō valet. ¶ Ista solutio nō valet:
vtrūq̄ꝫ. n. nō est nisi potētie increate: er
go equalis v̓tutis. neutrū. n. est potētie
create. sicut ꝗ vnū posset esse p dotē: ita
ꝛ reliquū. ¶ Sꝫ posset dici ꝙ nā nō pōt
dare nec causare mutatōem positiuam
sine mutatione p̄uatiua in quib̓ nata
sunt ꝯcurrere. vñ nō pōt dare albedinē
nisi priuet subiectuꝫ nigredine: in quib̓
tñ nō sunt nata ꝯcurrere in illis pōt: vt
in illuminatōe: ibi. n. ē mutatio positiā
sine p̄uatiua. ¶ Ad ꝓpositū: ois motus
ad diuersa vbi est talis: qꝛ ad ꝯ̄ria. ꝛ ita
absolute loquēdo nā nō pōt facē ꝙ cor
pus aliq̄d accipiat vnū vbi ꝛ nō priuet
alio vbi: qꝛ nate sunt ꝯcurrere mutatō
nes positiue ꝛ p̄uatiue in talibus: sic nō
est qñ facit duo corpa simul: qꝛ priuat
corp̄ vno situ ꝛ ponit ip̄m in alio situ:
nō tñ facit illā mutatōem priuatiuā cir
ca aliud corp̄ sed in se. ¶ Preterea si fa
ceret vnū corpus in duob̓ locis / faceret
mutatōem q̄ nata ē terminare motū si
ne motu. qd̓ patet: qꝛ si manet in illo lo
co ꝛ ē in alio nō mouet ad illuꝫ: qꝛ iam
dimitteret p̄mū: qꝛ motus ad illud vbi
est recessus ab alio vbi. sed impossibile
ē facere mutatiōem sine motu: q̄ muta
tio nata ē terminare motū localē: vt pꝫ
ꝗ ꝛc̄. hic āt nō sequit̄ si ponant duo cor
pora in vno loco. ¶ Pōt etiaꝫ dici ꝙ ad
hoc ꝙ vnū corpus sit in diuersis locis re
quiritur aliq̄ actio positiā: ꝛ sic aliqua
v̓tus actiua: nō aūt ad hoc ꝙ duo in v
no sint: ꝛ iō nō est sile. ¶ Ad t̄ciū dicendū
ꝙ ꝓcedit ex falsa imaginatōe: qꝛ dimen

siones illas esse eedē dimensionib̓ loci
pōt intelligi positiue vel negatiue / si po
sitiue falsum ē: qꝛ nō sunt eedē alicui di
mensioni: qꝛ loc̄ nō hꝫ dimēsiones: vt
pꝫ. iiij. phis. p̄ter dimēsiones locati / Si
aūt intelligat negatiue. i. nō alie / verū ē
ꝛ tūc glosanduꝫ est dimēsiones illi̓ cor
poris ꝛ alteri̓ corpis q̄ sunt in eod̓ loco
sunt idē dimensionib̓ loci. i. nō alie: qꝛ
nō sūt dimēsiones loci alie a dimēsioni
bus locati vel ꝯtenti in loco / sed ꝓpt̄ h̓
dimēsiones corpis illi̓ nō oꝫ ꝙ sint idē
dimēsionib̓ alteri̓: qꝛ nō sunt alicui al
teri idē: ꝛ iō manēt distincte dimēsiōes
¶ Ad vltm̄ dico ꝙ nō est data ptās cor
pori glïoso coexistendi corpi alteri glïo
so: lꝫ sibi possit dari: qꝛ dos subtilitatis
est qd̓ ad imperiū voluntatis sue sit cū
alio ꝓpter pfectōeꝫ aliquā: ꝙ aūt sit cū
glïoso nō requirit mot̄ subtilitatis nec
pfectio aliq̄. ¶ Ad illud qd̓ dicis ꝙ ma
gis ꝯuenit glïosum cū glïoso q̄ꝫ cum nō
glïoso / dico ꝙ verū est. ꝛ cuꝫ dicis. ꝗ de
berent eē magis simul: dico ꝙ nō oꝫ: ni
si essent cetera paria. nō. n. omis silitu
do est rō simultatis: si. n. rō valeret: cō
cluderet ꝙ cū due dimēsiones plus ꝯue
niant int̄ se q̄ꝫ quātitas cū q̄litate. ꝗ ma
gis possent eē simul qd̓ falsum ē. ¶ Pōt
etiā ibi dici ꝙ nō: ꝓpt̄ impium volūta
tis alteri̓ beati / nō. n. hꝫ aīa impiuꝫ su
per corp̄ glïosum: sic sup nō glïosum.

Di. L.

Circa distin

ctionē q̄nquagesimam
p̓ querit̄ vtrū aliquis
fm̄ rectā rōem ad fugi
endū miseriā possit appetere nō esse. vī̄
ꝙ sic p illud Mat. xxvj. d iuda ꝛc̄. Me
lius fuisset ꝛc̄. ꝗ hoc ē min̄ malū. ꝗ ma
gis appetēduꝫ. ¶ P phs. j. rheto. c. ij. Ca
rētia mali ē delectabile. sꝫ delectabile ē
desiderabile. ꝗ carentia mali ē desidera
bilis. sed nō eē nō includit aliqd̓ malū.
ꝗ est delectabile: ꝛ per ꝯñs desiderabile.

Preterea: Ansel. Cur de' hõ li. j. c. xxi. Facẽ me necesse ẽ q2 ꝓ tota creatura nihil deberet facere ꝯtra volũtatem dei. ¶ Cõtra Aug. iij. de li. ar. dicit: Nõ esse nõ est recte eligibile: q2 nihil ẽ. ¶ Preterea: in quo nulla est rõ boni in ipo non est rõ melioris: ergo nõ est ꝑeligendũ. ¶ P: rõ Aug. ibidez: Qui recte eligit necesse ẽ vt cũ peruenerit ad illud q melior sit: sed nullus fit melior ꝑ nõ esse. ergo ꝛc. ꝗ has ratões ponit Aug. ex intentõe in libro predicto.

Circa hocque

ritur: vtruz damnati appetant nõ esse ꝓpter fugiendã miseriam. videt q nõ. obiectũ volũtatis est bonũ: vl' verum vel apparẽs. ergo nihil est appetibile nisi aliquod illoꝝ. sed in nõ ente nullũ illoꝝ est. ergo ꝛc. ¶ Preterea: q vult esse in quiete vult esse. nõ enim põt velle eẽ in quiete nisi velit seipm. sed damnati nõ pñt nõ appetere beatitudinez. ergo nec pñt nõ velle esse in quiete. ergo nõ possunt velle nõ esse. ¶ Cõtra aplus: Desiderabunt mortem ꝛc.

Respondeo

ad pmã. q. q põt dupliciter intelligi ſm q ẽ duplex miseria. s. pene ꝛ culpe. Si querat questio vtrum possit qs ſm rectam ratõem ad fugiendum miseriã pene appetere nõ esse. Dicunt quidã q nõ. rõ est ad hoc: malum ideo est malũ q2 adimit aliquod bonũ. sed nõ esse adimit totũ bonum: q2 totã nãm. ergo maius malũ est non esse q miseria pene. sed ſm rectam ratõem maius malũ nunq debet appeti ꝓpter fugam minoris mali. ergo nunq non esse est appetendũ ſm rectam rõnem ꝓpter fugam pene. ¶ Preterea: fuga maioris ꝑfectionis nõ est appetenda ꝓpter adeptiõem minoris ꝑfectionis. sed esse est maior ꝑfectio q gaudium. q2 ſm Dyo. de di. no. Inter omes diuinas ꝑticipatiões eẽ est nobilior. ergo oppositũ ipius nõ. potest appeti ꝓpter fugã oppositi qd est pena. ¶ Si aũt querat de malo culpe: dicunt quidam q nõ sicut ꝛ ꝑus dictum est in vli: ꝛ ad hoc ꝯcludunt due ꝑdicte rões. ¶ Prima: q2 culpa nõ adimit totũz bonum: q2 relinquit naturã. sed nõ esse nihil relinquit. ¶ 2a q2 esse est nobilior ꝑticipatio diuina q esse sine culpa: vel participatio iusti' opposite culpe. ¶ Ad h' etiã assignant alie rões. Prima ẽ talis. Si ꝓpter fugam culpe esset appetendũ nõ esse ꝛ nõ ꝓpter pene fugã: hoc esset ꝓpter aliquam rõnem mali repertã in culpa que nõ repitur in pena. triplex aũt malum inuenitur in culpa qd nõ in pena. vnũ: q2 ꝓ culpa infligit pena. ¶ 2m: q2 deus põt penam efficere nõ culpã. 3m: q2 culpa facit hñtem formalit' malum. ¶ Propi primũ nõ põt appeti nõ esse: q2 nihil est appetendũ qd est maius malũ ꝓpter fugã minoris mali. sed appetẽdo nõ esse ꝓpter fugam culpe nõ vitat maius malũ q sit malũ pene que infligit ꝓ illo. ¶ Preterea: pene infligentia nunq põt esse ita mala sicut nõ esse. ergo nõ ẽ appetendũ nõ esse ꝓpter fugam pene infligende ꝓ culpa. ¶ Preterea: nec ꝓpter 2m malũ repertũ in culpa: quale est qd de' nõ põt facere: q2 sicut nõ põt facere culpam: sic etiã nõ põt facere non esse. neutrius. n. est cã positiua. vt patet ꝑ Aug. lxxxiij. q. q. xxi. vbi dicit q deus nõ est cã alicui creature tendendi in nõ eẽ. sed tm̃ est causa nõ esse nõ ꝯseruando esse. sic est etiã cã pcti nõ infundendo grãm ꝑ quam tollitur pcm. ¶ Nec ꝓpt' tertiũ q2 per culpã nõ deordinat tota natura nec efficit mala nisi volũtas. ergo ꝓpter illam maliciã etiaz nõ est appetenduz nõ esse. ¶ Alij dicũt oppositũz. s. q ꝓpt' culpam fugiendaz ẽ appetendũ nõ esse ſm rectã rõnem. qd primo ꝓbatur sic: quilibet tenet magis fugere illud qd est contra deũ q illud qd est ꝯtra seipm. sz culpa est ꝯtra deuz: nõ esse vo ꝯtra seipm. ergo ꝛc. ¶ Et cõfirmatur: q2 hõ plus tenet diligere deum q se. ¶ Preterea mai' malum ẽ magis fugiendũ. tale est malũ culpe respectu nõ esse. ergo ꝛc. minor ꝓbatur: carentia boni debiti ẽ maius maluz: q2 formalit' malicia est q carentia boni indebiti. sed peccatũ vel culpa est carẽtia boni debiti: nõ esse autẽ nõ est carentia boni debiti: alr an̄ creatõnem mũdi fuisset boni debiti carẽtia: ꝛ sic malũ peius ergo est peccatũ q nõ esse. ¶ Preterea: qd ẽ malũ simplicit' magis est vitandũ q qd est tm̃ malũ huic. ꝓpter qd etiã ꝯcedit q deus põt esse cã pene: sz nõ culpe: q2 culpa est simpliciter malũ: nõ pena: sed solũ huic. et q culpa sit malũ simpliciter ꝓbatio: q2 opponit bono simplicit'. tollit. n. deo honorem debitũ: sicut pz per Ansel. de li. ar. c. xv. pccor. n. q̃tuz in se est deũ inhonorat. quia ergo peccatũ est ꝯ deũ ꝛ ꝯtra ordinem vniuersi est maluz simplicit': nõ esse aũt nõ est malum simpliciter: sed huic tm̃. ¶ Cõtra pmaz opinionem q dicit q malũ pene est magis eligenduz. videt q ille rões sint ꝯ eos. q2 ita ꝯcludunt de malo culpe sicut de malo pene: ꝛ tñ nõ dicũt ipi vniformit' de vtroq3 malo. nec est etiaz ista ꝓpositio vera q illud qd adimit mai' bonũ vel plus de bono sit magis malũ. ¶ P: ille rões de malo culpe hñt instantiã: q2 qñ dicit in pma rõne q quilibet tenetur magis fugere qd est ꝯtra deuz q cõtra seipsum. dicendũ q verũ est si eodẽ mõ est ꝯtra deũ ꝛ ꝯtra seipm: aliter nõ oportz. pz in alijs: plus ego diligo pedẽ meũ q aliquem aliuz hõiem. tñ magis volo aliquã lesionẽ pedis mei q mortẽ alicuius alterius: sic plus diligo deũ: tñ poti' volo sibi aliquaz offensam q me nõ esse. sed qui peccat nõ ita facit cõtra deũ q velit deũ nõ esse: sed tm̃ facit cõtra ꝑceptum dei: ꝛ sic nõ facit ꝯtra esse dei. ¶ Ad aliud dicendũ q verũ est ceteris parib' q carẽtia boni debiti ẽ mai' malũ q indebiti. si aũt bonũ debitum supponit bonũ indebituz. nec sine ipso põt hñi: tũc carẽtia boni indebiti ẽ maius maluz: q2 sic est carẽtia boni indebiti causalis occasio carẽtie boni debiti. sic ẽ in ꝓposito. bonũ. n. ſm q ẽ bonuz debitũ non põt hñi sine bono indebito qd est pm. ꝛ sic maior in ꝓposito ẽ falsa q2 cetera nõ sunt paria. ¶ Ad tertiuz codez mõ dõ sicut ad pm. si. n. deo vel vniuerso posset esse pei' in se verũ esset. sz turbatio vniuersi nõ est in toto vniuerso sed tm̃ in hac pte: sicut damnatio nõ est nisi in hac pte. si ergo intelligis ꝑ malũ simplr huic: est verũ. si aũt intelligis q est simplr malũ ꝛ huic falsum est: q2 sic nõ esse est ibi simplr malũ. nõ culpa: q2 nõ esse tollit totale esse ei': ꝛ sic ẽ ibi totale malũ. nõ aũt sic culpa: q2 nõ tollit totaz nãm. ¶ Cũ dicis q pccor inhonorat deũ ꝛ iõ est maluz simplr. dico q si pcm̃ tolleret aliqd de his q sunt i deo a deo: tũc verũ esset. sed q2 nõ tollit aliquid honoris nisi qd dz esse in honorãtiõ nõ valet. ¶ P: ſm hoc de' maxime dz nolle pcm̃: q2 est ꝯ ipm: ꝛ ſm h' potius debet ãnihilare pcm̃ q nolle ipm nõ esse. ¶ Preterea: quodcũq3 pcm̃ mortale cuilibet ꝑsone equale exñs eque inhonorat deũ: ꝛ tũc ſm hoc quilibz potius tenet velle nõ esse q in quencunq3 mortalit' peccare: qd nõ credo tñ.

Respondeo ergo

ad. q. q ꝓpt' fugã mali pene nullus ſm rectã rõnem põt vel dz appetere nõ eẽ. ꝓbo: nullus recta rõne põt appetere nõ esse ad fugiendũ iustũ ꝛ bonũ. sz malũ pene est iustũ ꝛ bonũ. ergo ꝓpter fugã ipi' nullus dz appetere nõ esse. maior pz: q2 nihil põt appeti simplicit' nisi esse. iustũ aũt ꝛ bonũ magis hz rõnem esse q nõ esse: q2 nõ esse opponit ipi esse. minorẽ ꝓbo: q2 pena est quid iustũ ꝛ bonũ: q2 positiuũ ꝛ punitiuũ pcti ꝛ culpe. ¶ Preterea nullus ſm rectã rõnem põt aliqd appetere ꝯtra inclinatõem nãlem qñ illa ꝯsonat volũtati diuine. sed ad esse ẽ

appetitus nālis: vt pȝ. 2. de gene. ⁊. 2. de
aīa: ⁊ est volūtati diuine ꝯsonus. qđ pȝ
ex hoc ꝙ ipm causat immediate in cre
atura rōnali ⁊ in perpetuū ꝯseruat. pe
na aūt nō est dissona voluntati diuine
qꝛ infligit eā. ℥ ꝓpter ipam nō est appe
tendū nō esse. ¶ Utroꝛ aūt in istis rōnibꝰ
bonitate ⁊ iusticia inclinatione nāli ad
esse ⁊ volūtate diuia q̄ est regula recta
appetitꝰ humani q̄ nō ꝯcludunt de ma
lo culpe. ¶ De scđo dico ꝙ ad fugiendū
malū culpe pōt aliq̄ mō appeti nō esse
⁊ alio mō nō. ¶ Un̄ sciendū ꝙ duplr pōt
compari volūtas: ad nō esse: ⁊ ad mise
riam culpe. s. vniformit̄ et difformiter.
¶ vniformit̄ vt sit cā ipsius nō esse sicut ē
causa ipsius culpe: et hoc mō qđ nulla
esset qꝛ nullo mō pōt esse cā ipsius nō
esse. nec etiā si posset deberet velle se fa
cere nō esse ꝓpter fugiendā culpā: qꝛ in
hoc peccaret mortalit̄. ꝓbo sic post esse
diuinū maxime teneoꝛ diligere eē meū
sic post odiū esse diuini maxime teneoꝛ
vitare ⁊ fugere odiū esse ꝓpriū. ℥ odien
do esse ꝓpriū ⁊ volendo ipm facē non
esse pecco mortalit̄. ℥ oportet vt intelli
gatur qđ ꝯm ꝙ ad ea ꝯparat voluntas
difformit̄: videlȝ ꝯm ꝙ volūtas pōt ap
petere nō esse nō vt sit cā sicut est causa
pcc̄i: sed vt volūtarie sustineret ipm nō
esse si infligeret sibi: ⁊ sic nō est q̄si velle
simplicit̄: sed q̄si nō nolle. ⁊ talis volun
tas est semꝑ qn̄ duo mala ponunt ma
ius ⁊ minꝰ malū: qꝛ hȝ vnā ratōem bo
ni respectu alterius: vt pȝ. v. Ethic. c. v.
¶ sic ℥ intelligendo q̄ōnem: dico ꝙ volun
tas creata tenet nō vitare nō esse a deo
annihilāte: aliter. n. mortalit̄ peccaret.
¶ Rō ad hoc: qꝛ quilibȝ tenet seruare p̄
ceptum diuinuȝ q̄diu nō est reuocatū.
sed q̄dcunq; pcc̄m est pcc̄m qꝛ est cōtra
p̄ceptū diuinuȝ. ℥ in q̄cunq; pcc̄o quis
transgredit̄ preceptū diuinū. sed nō no
lendo se a deo annihilari nō trāsgredit̄
quis p̄ceptum diuinū sed inclinatiōem
nālem. ℥ tenet ad istud vt fugiat ⁊ vitet
illud. ¶ Preterea qn̄ aliq̄ duo ꝯcurrunt
ꝯm diuersas regulas: semꝑ illud qđ est
ꝯm regulā supiorem ē eligendū ⁊ facien
dum: sic ē in ꝓposito: qꝛ p̄ceptū diuinū
est ꝯm regulā supiorem: qꝛ ꝯm volunta
tem diuinā qđ est de nō ꝯmittendo cul
pam. sed nolle nō esse ē ꝯm inclinatiōeȝ
nālem q̄ est inferioꝛ. ℥ potiꝰ dȝ nō nolle
se ānihilari a deo q̄ꝫ culpā suā vl̄ pcc̄m
esse. ¶ Et dico nisi reuocet preceptū: q̄a
non dī ꝙ circa creaturā sit aliqđ pcc̄m
mortale ex genere: sȝ tm̄ ex p̄cepto diui
no: vt cognoscere alienā: occide hōiem.
qꝛ illa ex se si deꝰ reuocaret p̄ceptū non
essent pcc̄a. ¶ Preterea: velle illo mō nō
esse ne. s. peccet q̄s mortalit̄ est velle nō
esse ne inhonoret deū. sȝ hoc ꝓcedit ex
maxima charitate ⁊ dilectōe dei: qꝛ in
tm̄ vult seruare p̄ceptū dei ꝙ potiꝰ vult
nō esse q̄ꝫ transgredi. sed actꝰ ꝓcedēs ex
maxima dilectōe dei est actꝰ ꝯsonus rō
ni recte. ℥ ⁊c̄. ¶ P̄ ꝯm phm. 9. Ethi. ꝓpt̄
bonū actū virtutis dȝ se v̄tuosus expo
nere morti: non ꝙ occidat seipm: sed ꝙ
se offerat alteri vt occidat priusquā cō
mittat aliq̄d turpe. ℥ magis qui sequtur
legem diuinā dȝ se exponē morti: etiaȝ
ipi nō esse anteq̄ꝫ faciat cōtra legē diui
nam. ¶ Et si dicas ꝙ phus nō diceret ꝙ
dȝ se exponere morti si sciuisset ꝙ hēet
vitā immortalē: qꝛ vita immortalis p̄
ponderat illi actui v̄tutis ꝓpter quem
mortuus ē. sed qꝛ nō diu durasset vita
illius ꝯm eū: iō preponderauit ille actꝰ
v̄tutis omībus aliis q̄s postea habuisset
⁊ si tūc ꝯm rectam rōnem nō fuisset eli
gendū apud Arist. nō esse potius q̄ꝫ cō
mitteretur turpe. ℥ nō nūc. ¶ Rn̄deo: si
bō ꝯm rectā rōnem dȝ se ꝯiungere fini:
tūc ꝯm rectā rōnem dȝ se ꝯiungē omni
q̄ ꝯiungit illi fini: sic si tenet ad finē mo
ralem ꝯm rectā rōnem tūc quicq̄d ꝯco
mitat illū actū nihilominꝰ hēt eque ne
cessariū ordinē ad illū fineȝ. siue ℥ cōco
mitet immortalitas siue nō ꝓ illo nūc
ne ꝑdat finē moralē ꝯȝ rectā rōeȝ tenet

ad illum actum virtutis ꝑ queȝ sibi ꝯiū
gitur. ¶ Et tunc si arguat. in omni natu
ra ita est ꝙ melioꝛ est sb̄a q̄ꝫ oꝑatio uel
beatitudo eius: qꝛ beatitudo eius est ac
cidens. nullū aūt accn̄s perfectius ē sub
stātia. ergo nunq̄ꝫ beatitudo est finis: q̄a
finis nobilioꝛ est eo qđ est ad finē. ¶ Rȝ°.
ꝓ tanto oꝑatio uel beatitudo nō dī bo
nū nisi quia ꝯiungit fini: qđ est simplici
ter bonū. ⁊ qꝛ in mediuȝ ei. sic intelligit
Aris. ꝙ quecunq; oꝑatio se hȝ ad fineȝ
humanū illa est simplr̄ eligenda: qꝛ ꝯm
hanc sb̄a ꝑficitur ⁊ ꝯseruatur. ⁊ sic aliđ
nō est accipiendū qđ auertit.

Ad argumēta. Ad

p̄mum dicendū ꝙ pōt ꝯcedi ꝙ p̄us dbu
isset eligere se nō fuisse creatum a deo q̄ꝫ
ꝙ fecisset illud malū. si aūt intelligat ꝙ
melius fuisset sibi nō fuisse natū q̄ꝫ habē
penā illā: tunc exponit de natiuitate ex
tra vterū ꝙ melius sibi fuisset ꝙ fuisset
mortuus in vtero. ¶ Ad scđm dicendū:
ꝙ carētia mali supposito aliquo bono
est delectabilis. sed nullo bono supposi
to nō est delectabilis: quia nihil est. Si
aūt arguas de malo culpe: tūc argumē
tū est ꝓ me. ¶ Ad aliud dicendū ꝙ argu
it de miseria culpe. ¶ Et hoc ꝯcedo. pōt
etiā ꝯcedi ꝙ est verbū discipuli. tm̄ An
selmus approbauit. ¶ Ad illa in oppoᵐ
dicendū ꝙ absolute loquēdo non dȝ ap
petere nō esse. ita ꝙ voluntas sit cā ipsi
us nō esse quantū est in se. pōt tm̄ appetē
s. ꝑmissiue. s. ꝙ si infligeret sibi volunta
rie acciperet. ⁊ ꝯm hoc procedunt ratio
nes Augꝰ.

Ad secundam que

stionem iam patet quid sit dicendū: q̄a
licet debent magis uelle nō esse q̄ꝫ i pcc̄ō
ꝑmanere. credo tm̄ ꝙ appetūt nō esse nō
ꝓpter culpā fugiendā. sunt. n. obstinati
sed ꝓpter penā quā sustinēt. rō est: non
eē nō est maximū malū nec ꝑ se odibile
sȝ miseria est ꝑ se maluȝ ⁊ ꝑ se odibile. ℥
q̄libet ipsā nālit̄ refugit. nec ab hac fuga
retrahit̄. tale aūt nō est nō esse. ergo ⁊c̄.
¶ Contra. esse est maxime diligibile affe
ctiōe cōmodi. ꝓbo: Oīs appetitus affe
ctione cōmodi ē ꝯcupiscēs. ꝯcupiscēs ali
cui ꝯcupiscit ⁊ hoc hȝ ꝓ fine. Sȝ oīs ap
petitꝰ affectōe ꝯmodi sibi ꝯcupiscit ergo
maxime ꝯcupiscit sibi suū eē. ¶ P̄. Aug.
xiij. đ ci. dei. dicit ꝙ amoꝛ sui vsq; ad cō
temptū dei facit ciuitatē dyaboli. hꝰ ma
xime viget in dānatis sicut ex opposito
maxime amoꝛ dei in beatis. ¶ P̄. affectō
ꝯmodi sequit̄ appetitū nālē. sed nā ma
xime appetit eē. ℥ ⁊ affectio ꝯmodi ma
xime est ad esse. tunc sic. cuius oppositū
q̄s maxime odit ipm affectōne cōmodi
maxime diligit. Sed oppositū ipsius eē
maxime q̄s odit affectiōe cōmodi. ergo
eē maxime diligit. ¶ Rn̄ꝰ de minoꝛi possȝ
eē dubiū ꝓpter beatitudinē que magis
vī diligi affectōe cōmodi: qꝛ opponitur
ipsi miserie. sȝ tm̄ certū est ꝙ lȝ ꝯcupia q̄
ad ꝯcupitū sit magis ad beatitudinem
nō tamen cōcupita est beatitudo nisi ꝓ
pter me sicut ꝓpter fineȝ concedo ergo
minorem. sed ad maiorem dico ꝙ ē fal
sa nisi sit in eodem genere oppositionis
tunc ad minorem dico ꝙ non esse est op
positum esse contradictorie. Sed mise
ria ⁊ beatitudo contrarie. contrarium
enim est maioris odij q̄ꝫ ꝯtradictorium
ꝓbo: ex affectōne beatitudinis est odibi
litas. nō enim appeto non esse nisi quia
vellem beatus esse. sed huic opponit mi
seria. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea. illud est ma
lum formaliter. sed non esse non est ma
lum formaliter. ⁊ sic patet ꝙ illa propo
sitio est falsa que dicit: quod opponitur
magis bono est magis fugiendū: nisi oppo
nant ꝯrie. credo tm̄ ꝙ ꝓpter fugaȝ pene
uellēt nō esse: qꝛ dicit hoc scriptura ꝯm
illud apoc. Desiderabūt hoīes mori ⁊
fugiet mors ab eis.

Ad argumēta

Ad p̄ᵐ dico ꝙ insūt duo
nolle tamen fortius nolle teneret. ⁊ sic

dicunt nolle nõ esse: quia in non esse nihil mali imaginat. ¶ Ad scdm dicẽdũ q̃ ↄ̃ntia bona est de volitõe efficaci: nõ tñ ꝺ absoluta uel simplici uolitõne: ⁊ iõ arguis ex opposito ↄ̃ntis ad oppositum añtis nõ destruendo totum ↄ̃ns.

Trum beati

videãt penas damnatorum vĩ q̃ nõ: qꝛ si viderẽt aliqd esset eis rõ vidẽdi. sed nihil potest esse ratio videndi eas: quia nõ essentia diuina: quia ipsa non repñtat omnia ut distincta: quia ipsa est indeterminata ad omnes creaturas. nec ꝓprietas personalis: quia illa nõ est cõmunis tribus, nec alius respectus ad extra: qꝛ ille nõ potest esse cognitus nisi prius sint cognita extrema. ergo cum nihil aliud sit in diuinis nisi aliquod illorum: ⁊ ꝑ illa nõ cognoscunt: ergo non possũt cognoscere. ¶ Preterea. nihil cognoscitur nisi quod habet ideam in deo. pena autem est quoddam malũ, ergo nõ habet i deo ideam. g̃ ⁊c̃. Preterea. si vidẽt penas damnatorũ uel uolunt ea vel nolunt. si volunt ergo vident crudeles. si nolũt et non possunt subleuare. ergo cadit in eis tristicia quod est incõueniẽs. g̃ ⁊c̃. ¶ Cõtra. Greg. in dyalogo. ⁊ ponit magister in littera.

Respondeo. Hic

ꝑmo est videndũ vtrum videant uel cognoscãt illas penas in genere ꝓprio. secundo vtrũ in uerbo. ¶ Patet q̃ non videant visione sensibili: quia nõ est distãtia debita, si reqrat distantia debita inẽ intellectũ ⁊ obiectũ etiã nõ cognoscunt, quia nõ est distantia ꝓportionata inter põm existẽtem in celo empirreo ⁊ obiectum in inferno. Sic g̃ patet q̃ nõ in genere ꝓprio. ¶ Remanet ergo questio si in ṽbo cognoscãt eas, ubi ꝑma difficultas ẽ qd est rõ cognoscẽdi eis illas penas in deo. ¶ Et dico q̃ essenᵃ diuina nõ respectus nec personale aliqđ. ꝓbatio: qñ cã est illimitata ad plures effectꝰ in se ex se ẽ determinatissima determinatõe excludẽte ↄ̃dictõem uel indr̃iam ad ↄ̃dictoria ad qđcunq; illorum pluriũ. ꝓbo qꝛ si esset tñ illius, eẽt determinata ad illud. sed q̃ extendit se etiã ad aliud cãndũ nihil diminuit de ṽtute sua respectu illius. nec ipedit determinatõem sui respcũ illius, tunc arguit: Si aliq̃ eẽntia eẽt determinata ad representandũ tñ hanc essentiã: illa esset determinata duplici determinatõe ad ↄ̃dictoᵃ ⁊ determinatõe ad alia. Sed eẽntia diuia est illimitata ad oĩa entia ad q̃dlibet illorum determiata determinatiõe excludẽte indr̃iam ad ↄ̃dictoria: ut ostensũ ẽ in. i. li. g̃ ꝑ hoc q̃ extendit se: ⁊ est illimitata ad pla nihil tollit sibi de pfectiõe respcũ illius vel cuiuslibet illorum in se: ⁊ iõ sine oĩ determinatõe ⁊ oĩ determinãte re uel rõne cognoscibile est ex se ⁊ rõ cognoscẽdi omnium ad que est. ¶ 2ᵒ est videndũ quõ hoc est. Dico ꝟm Augꝰ. ix. de tri. c. io. q̃ aliqd est cognoscibile ꝟm spẽm: ⁊ aliquid ꝟm ꝑuatõem. cognitio ꝟm spẽm est eius rei que cognoscit in se. ꝟm ꝑuatõem cog̃scit qđ cognoscit ꝑ aliud ⁊ idẽ dicit phs tiũ. vij. ⁊. ix. meta. q̃ ꝑuatio cognoscit ꝑ habitũ. ¶ Tũc dĩ ad ꝓpoᵐ q̃ pena damnatorum est multiplex. quedam pena damni carentia. s. visionis diuine. Alia ẽ tristicia de ipsa pena. 3ᵃ tristicia de culpa. nõ ut est offensiua dei, sed ut est cã pene 4ᵃ est tristicia de igne ↄ̃tinente ꝑpetuo. 5ᵃ de igne imutãte ⁊ retinẽte intellectũ damnatorum in ꝑpetua ↄ̃sideratõe sua. 3ᵃ tristicia. s. de culpa inquantũ est pctm̃ ẽ vermis ↄ̃scie. ¶ Si ergo est questio ꝺ pena damni q̃ est carentia visionis diuine siue de culpa que est cã pene, sic dico q̃ nõ vident in eẽntia diuina. nec hñt ideã in deo, nec imitant ideã: qꝛ nec in se nec in aliquo gradu entis sunt. nec per ↄ̃ñs imitant illã in aliquo gradu. ⁊ ita non est rõ cognoscẽdi essentia diuia ꝟm speciem: qꝛ ñ hñt ꝓpriã ideã in deo: sed ꝟm

similitudinẽ ꝑ aliud. ¶ Si aũt est questio de tristicijs aliĩs, tunc dico q̃ ille cognoscunt ꝟm spẽm: quia sunt vere entia positiua: que habent vere ꝓpriam ideã in deo. ¶ Sed quid facit idea si ponatur ad cognitõem ⁊ visionẽ illam. dico q̃ si idea ponitur respectus essentie diuie ad extra cognitio illorum ad que est respectus ille nõ pr̃supponit. eẽntia. n. nunq̃ est ↄ̃pata nisi prius intelligat illõ ad qđ sit ↄ̃patio. nõ enĩ fit ↄ̃patio ad ignotum. ¶ Per quid g̃ cognoscunt illa ad q̃ cõparet: nõ ꝑ cognitõem illius respectꝰ, sed q̃ ꝑ illã essentiã que perfectissime omnia repñtat: que ut sic repñtans illa ut obiecta cognita hꝫ rõem idee. ¶ Et si arguat q̃ hoc nõ põt esse: quia illud quod sic se hꝫ in rõe cogniti ẽ productum uel abstractũ ab alio, qđ hꝫ rõem exemplar a q̃ uel vnde ꝓducitũ est sub rõne ꝓpria ⁊ determinata, ⁊ hoc hꝫ rõem idee. ¶ Dico q̃ falsũ est: immo ipsa essentia est exemplar illimitatũ ut dcm̃ est in ꝑmo li. ⁊ hoc magis determinate repñtat q̃ aliqd limitatũ nõdũ extrã existens, immo q̃ aliquid intra. Illo mõ loquebat augꝰ. qꝛ ipse loq̃bat de ideis sicut plato, plato aũt põebat eas in mẽte diuina sicut ꝑ se entia. ¶ Sed quõ se habet voluntas beatorum ad ipsas penas damnatorum, nõ credo q̃ ↄ̃solent absolute de penis eorum: qꝛ nec deus q̃ est iudex inferens penã ↄ̃solat absolute: ut ps per ysaiam: Heu me ↄ̃solabor sup inimicos meos. Obiectum. n. circa quod ordinat est nã nuda, ⁊ illã nõ ordinat ad penã nisi ꝓpter rõem mali. nõ g̃ gaudẽt de eis nisi ꝓpter iusticiam iudicis est, immo quia est nolita ab eis. aliud aũt ut culpa est nolitũ ab eis. ¶ Aliter tñ est in eis velle q̃ in deo: quia deus est iudex voluntarie inferens: sed in eis nõ est nisi velle ↄ̃placentie inquantũ est determinatũ a iusticia volũtate diuina. ⁊ si placeret deo: vellent liberatõem eorum, ut saltẽ nõ displiceret eis si placeret deo. ⁊ sic patet q̃ nõ acceptant penã ut ꝑmum obiectũ. sed ut est a iusticia diuina inflicta eis. ¶ Sed erit ne tristicia in eis ꝓpter illud nolle. ¶ Dico q̃ nõ. volũt. n. vnũ obiectũ volens ⁊ intelligens qđ est deus ⁊ quia vident deũ hoc velle, nolũt ⁊ ipi hoc. tñ si placeret deo absolute nollent. nec tñ ꝓpter hoc est tristicia in eis: quia volũtas eorum nõ est capax tristicie pp delectatõem pfectã q̃ impedit oẽm tristiciam, nõ solũ oppositã: sꝫ quãcunq; ↄ̃tingentẽ, nec est etiã ista nolitio nisi ↄ̃ditionalis, sed si deus vellet: ⁊ iõ non sequit tristicia: qꝛ talis nolitio nõ est sufficiens cã tristicie.

Ad argumenta ad

ꝑmũ. Nego maiorẽ: q̃ dicis q̃ eẽntia nõ põt esse rõ cognoscẽdi. Ad ꝓbatiõem qñ dicis q̃ est indeterminata, dico q̃ verũ est nõ tñ indeterminatõe que est cum potentialitate quadã ad ↄ̃tradictoria que ẽ imperfectõnis, ⁊ isto mõ mã est indeterminata ad formas: ⁊ genus ad spẽs. ⁊ de ista verũ est q̃ nõ sufficit ad determinatã cognitõem. Sed est indeterminata ꝓpter illimitatõem sue pfectõis. illud aũt indeterminatũ qđ ꝓpter suam illimitatõem est perfectius q̃ determinatũ determinatiõe opposita bene põt eẽ rõ determinate cognitonis: sicut esset vnius tñ. sic aũt eẽntia diuina sic se hꝫ ad oĩa cognoscibilia. ¶ Ad aliud dico q̃ nõ hꝫ ideã. cognoscit tñ ꝑ habitum sicut ꝑuatio hꝫ cognosci. ¶ Ad tertium dico q̃ uolũt eas: sed nõ ꝑmo: qꝛ uolũt q̃cquid deus vult. ⁊ si etiã illas pẽas uolunt: nõ tñ ꝓpter hoc sunt crudeles: qꝛ nolunt ꝑma uolitõe. nec tñ ꝓpter hᵒ tristant: qꝛ appetitꝰ eorum nõ est capax tristicie ut dcm̃ est.

Ltimo quo ad

totũ q̃rtũ istũ querit: vtrũ pena omniũ damnatorum sit equal. vĩ q̃ sic. Pena essentialis damnatorum ẽ pẽa damni que consistit in carentia diuie visionis. carentia vero est ꝑuatio. sꝫ ꝑuatõ

nō recipit magis ꝛ minus. ğ ꝛc. ¶ Itē ignis qui facit penā sensus omniū erit idē. Sed agens naturale agit ſ3 vltimū potentie sue in omne in quod agit. ğ eq̄liter patient: quia in omnibus pena eq̄l erit ꝛc. ¶ Item si pena vnius eēt maior ꝙ pena alterius. tunc pena peioris esset maior ꝙ minus mali: sed hoc est falsū. ğ ꝛc. pñia pʒ: falsitas ꝯñtis apparet. ꝓbat: quia maior pena est malus bonum quia pena est aliquod positiuū: ꝛ ꝑ ꝯñs bonū: quia a deo. ꝛ sic si daret pena maior peiori plus daret sibi de bono. ¶ P si illa pena esset sic diuersa in diuersis secundū magis ꝛ minus: tūc oʒ plus attēdi maioritas vel minoritas ſm extensionē ꝙ ſm intensionē. ꝓbo: ex hoc oʒ attēdi grauitas pene ex quo grauitas culpe: grauitas aūt culpe attendit penes infinitatem. ğ ꝛ pene. sed hoc nō pōt esse ſm intensionē. ğ quo ad extensionē. ergo in penis nō est diuersitas inequalitatis: quia quelʒ infinita. ꝛ ꝑ ꝯñs omniū hominū erit eq̄lis. ¶ Contra apoc. 3. dicit: Quātum glorificauit se ꝛ in delicijs ꝛc. et in psal. dicitur: Reddet vnicuiq3 ſm opera sua.

Iuxta hoc quēritur vtrū beatitudo omniū beatorū sit equal'. vr̄ ꝙ sic. quia dr̄ in mat.

Singuli receperūt singulos denarios: equale eni donū erit in ecclesia militante quantū ad numerū. ğ nō pōt intelligi secundū extensionē. ğ ſm intensionē. ¶ P: fruitio sequit visionē. sed nō vidēt deū inequalit̄. ğ nec fruunt eo inequalit̄. ꝙ n̄ videant deū inequalr̄ pʒ ꝑ aug. 83. q. q. xxxij. vbi dicit ꝙ vnus nō intelligit melius rem ꝙ alius: quia qui alr̄ intelligit rem ꝙ est fallit. ğ nō pōt inequalr̄ videri ¶ Pre°: aug. sup Jo. omel. 66. dic: Diuʒ erit par gaudiū. ğ par beatitudo: gaudiū eni uel est idē qd̄ operatio: vel ꝯsequitur operatōem. ¶ Cōtra Jo. 9. dicit Saluator: In domo patris mei mansiones multe sunt. ꝛ loquitur de beatis secundum August. ¶ Preterea. apostolus ad Corin. Sicut differt stella a stella in claritate ꝛc.

Iuxta hoc quēritur vtruʒ beatitudo corporū erit equalis. vr̄ ꝙ sic. ꝑmo de impassibilitate.

impassibilitas est ꝑuatio: sed puatio nō recipit magis ꝛ minus. ğ nec ipassibilitas. ¶ Pre° ꝙ nō subtilitas: qꝛ subtilitas est possibilitas coexistēdi vnum corpus cū alio ꝓ libito anime informātis ipm. Sed equaliter omne corpus beatū hʒ possibilitatem talē. ğ ꝛc. ¶ Cōtra ad Cor. Stella differt a stella. sic erit resurrectio mortuorū.

Respondeo. Et primo ad scḋam questionē circa quā sex sūt vidēda.

¶ Primo quō pōt stare inequalitas in eadē spē. ¶ Scḋo vnde est ista inequālitas. ¶ Tertiō ꝙ nō pōt absolute eē ex pte potentie passiue. ¶ Quarto ꝙ est ex actione ꝛ qualr̄. ¶ Quinto vtrū ex natura voluntatis vel habitus. ¶ Sexto ex his ꝙ ineq̄liter fruunt deo. ¶ De ꝑmo vtrū ineq̄litas possit esse in eadē spē in beatitudie vr̄ esse ꝯtradictio: quia beatitudo includit quietatōem appetit' nālis in q̄lʒ beato. Sed appetitus nālis in quolʒ indiuiduo est ad ꝑfectōem summā possibilem in illa spē. ğ si appetitus talis qetat non nisi ꝑ summū possibile in spē. ğ hoc erit equale in omnibus: quia appetitus nāl est equal' in omnib'. ğ ꝛc. Pre°: appetitus liber ꝯsonus appetitui nāli rect' est ꝓbo: Cōsonās recto rectū est. appetitus nālis est rectus: quia deus est cā illius i nā qui nō pōt esse cā nisi recta: ꝛ recti. sʒ appetit' nālis est ad summā ꝑfectōnem possibilē in spē. ğ ꝛ volūtas libera si est recta erit ad summā ꝑfectiōeʒ in spē: sed nullus est beatus nisi q̄ hʒ quicquid vlt recte. ğ nullus erit beat' nisi hēat sūmā ꝑfectōem q̄ est possibil' in spē. Rn° ꝙ inequalitas pōt stare cū beatitudine in eadē spē. ꝓbo: Nō oʒ ꝙ appetitui naturali hēat omnē ꝑfectōem cuius est sūme capax patet de graui qd̄ est capax esse summe deorsū s. in centro. nō tn̄ oē graue pōt esse in cētro. ꝛ si tolleret impedimentū eēt summe deorsū: ꝛ tn̄ nō pōt eē. sed facit se deorsum quantū pōt: ꝛ ibi quiescit. et ideo sufficit ꝙ graue quietet eo modo q̄ grauitas est ꝑncipiū intrinsecū ad quietatōem. est aūt sic ꝑncipiū ꝙ stante eadē ꝑfectōe nature ad quā est maior intēsio nature maiorē hʒ ꝑfectiōem. ꝛ hoc siue sit ab intrinseco ꝑfectiuo corꝑ siue ab extrinseco: qd̄ est na vlt. hoc aūt est ut illa que sunt magis grauia qetant magis deorsum. vnde sufficit minus graui ꝙ quietet in supficie terre. ¶ Sic est etiā in ꝓposito: ꝙ licet appetitus naturalis nālr inclinet ad sūmā ꝑfectōem: iusticia tamē distributiua in deo que ordinat omnia ꝓpter se ipsā: ordinat sic hoīes ad beatitudinē ut hoc ꝑfectio det ꝓpter meritū nō ꝓpter appetitū naturalē. ꝛ quia inequālia pñt esse merita in eadē spē hoīum. ꝑ ꝯñs ꝛ ꝑfectio pōt esse inequalis. ¶ Ad ꝑmū argumentū dico ꝙ totalis appetitus qetatur ut est ꝯsonus volūtati siue regule supiori: nō ꝙ tn̄ accipiat quātuʒ cape posset. nihilomin' tn̄ qetat: qꝛ attingit quantū nat' est attingē ꝑ dispōneʒ illā mediā sine q̄ nō erit ꝯiunctio ad illaʒ cām. huius aūt dispositio est ꝑ merita.

¶ Ad scḋm dico ꝙ appetitus liber tūc est rectus qn̄ est ꝯsonus regule diuine ꝛ huic appetitui nāli h' suppositi. nō ita est ꝙ qn̄ aliquid hʒ duas regulas si ut cōparatur ad supiorē regulā est ꝯforme ei tūc simplr̄ est rectū. si ut ꝯparatur ad inferiorē regulā est ei ꝯforme: est ſm q̄d rectū sed beatus non vult hēe maiorē beatitudinem ꝙ deus vult eum hēe. ꝛ hoc dico actu elicito. ğ tunc simplr̄ appetitus ē rectus. nō aūt quantū inclinat natural' appetit'. ꝛ si ꝯformaret sibi in hoc nō diuine regule iā esset simplr̄ malus. i. ſm q̄d rect'. ¶ Et ꝙ dicis ꝙ tunc appetitus nāl esset malus. dico ꝙ nō. appetitus. n. nāl est ad hoc ad quod datus est. nec ꝓpter hoc malus est. appetitus eni natural' tactiuus non est ꝓpter hoc malus ꝙ non pōt nō delectari in tangibili cōuenienti: quia hoc non est in potestate sua. sʒ hoc in appetitu libero esset malū: quia est in potestate sua nō delectari: ꝛ ideo appetitus nālis in hoc nō est rectus: quia appetit illud qd̄ deus vult ipm appetere. nō eni pōt absolute appetere qd̄ deus vult sicut liber. nec tn̄ appetit ꝯtra deū: qꝛ deus ordinat eū sic appetere. ¶ Scḋo ē vidēdū vnde sit illa inequalitas. oportet eni ꝙ sit uel a potētia passiua uel actiua uel ab obiecto beatitudinis. si potentia sit neutra. sed nō pōt esse ab obiecto. ꝓbatō. obiectū beatitudinis nō pōt eē obiectū beati nisi ut infinitū in ꝑfectione. Infinitū ꝛ infinitū in ꝑfectōe nō pōt eē inequale. ergo ex pte obiecti nō pōt esse inequalitas. maior ꝓbata est in ꝑmo libro. ꝛ mō etiā ꝓbat. Impossibile est potentiam quietari ꝑfecte nisi in optimo i quo saluatur ratio obiecti sui. sed totū ens est obiectū voluntatis sub rōne boni. ꝛ intellectus sub rōne veri. ergo intellectus ꝛ voluntas nō quietant nisi ubi ē obiectū suum in summa sua perfectōne. sʒ in nllo finito pōt eē in sūma sua ꝑfcōe. ğ nō nisi i ifinito. mior ꝓbat: enti ut ens nō repugnat eē infinitū ut ꝓbatū est li. i. ğ ꝛc. pʒ ğ ꝙ ex pte obiecti nō pōt eē ista inequālitas: qꝛ ſm totū ſm rē ꝛ rōem obiicit obm̄. ¶ 3° ꝯclo est ꝙ nō pōt eē ista ineq̄litas ex pte po° passiue absolute. cui' rō ē quecūq3 pō passiua in spē est ad ꝑfectionē totā eandē in spē absolute in quocūq3 indiuiduo. ꝓpter dispōnem tn̄. utputa ꝓpter merita. ut disposita sic pōt eē ineq̄l respcū ꝑfectōis in diuers' indiuiduis in eadē spē: sʒ ista nō suffic: qꝛ nō māet cuʒ effcū. s. btitudine. nec ē cā ꝑncipal' sʒ ē tm̄ ꝑuiū ad effcm̄ nō aūt māet qn̄ inest. ¶ 4° ꝯclo est ꝙ ē ex pte actiui. actm̄ āt ꝑt pōt

uel intrinsecū vel extrinsecū. si ponat ex
trinsecū impossibile est φ ponat inequa
le in se. sed qz tn̄ inequalr agit/ nō autē
pōt inequalr agere/ uel saltē nō agit ine
qualr/ nisi quia dispō pria est inequalis
nisi forte diceres φ agit inequalr sine di
spōne: quia agit sicut vult: τ nō fm iusti
ciam distributiuā/ tūc. n. nō est cā quare
vnus min' uel plus bēat φ alius nisi qa
vult vni dare plus φ alteri. τ si eēt agēs
neccīum ut ponēt phūs φ ageret necītate
nature/ seqret φ caret in qlz quantū pos
set nā illa. ¶ Si aūt ponat pncipiū acti
uū intrinsecū aliqualr/ vī pbabile φ sit
charitas/ nō eni vī poni pp̄ter aliud nisi
pp̄ter pncipium actiuū/ nō eni videt fa
cere ad passionē/ nec frustra ponit. ergo
habet rōem pncipij actiui/ sed nō potest
habere rōem pncipij actiui nisi potentia
sit actiua quam habilitat ad agendum
que potentia est uoluntas/ si sic: tunc fa
cile est videre quomodo est inequalitas
nō solum in actōe sed etiam in ipso pnci
pio actiuo est inequalitas: ut patet. volū
tas. n. τ charitas i diuersis fm pfectiōez
possunt esse inequales. ¶ Sª pclusio vide
tur ex illa qrta: quia si volūtas est cā in
equalitatis: quia est pncipiū actiuū ine
quale/ tunc ineqlitas in beatitudine erit
ex ineqlitate in naturalib'/ si aūt inequa
litas sit p habitū charitatis: tūc videt φ
nobilior volūtas si nō hz equalē habitū
charitatis: nō pōt equalr agere sic ignobili
or: qd vī incōueniēs. ¶ Rn̄ ad hoc φ si
ue sit volūtas equalis/ charitas vō ineq
lis/ siue charitas equalis τ volūtas ine
qlis: pōt tamē inequalē actū/ pbo: In ef
fectu pōt esse pfectio aliqua nō solum a
pma cā/ sed etiā a scda. ¶ Sed dic si sit
eqlis charitas ita φ habēs volūtatē ig
biliorē hz tantā qntitatē qntā hns nobi
liorē voluntatē/ τ habens nobiliorē ha
bet simplicē charitatem: τ est cā equal a
ctus/ tunc quantum est ex pte actus cha
ritatis. tn̄ quantū est ex pte actus volū
tatis q hz nobiliorē hz pfectiorē actum

τ tūc cum charitas sit rō merendi sequi
tur φ inequalr meriti erūt eqliter beati
¶ Rn̄ τ dico φ est equalitas qntitatis illis
in spē actus. tn̄ est inequalitas pportōis
/ inferior. n. volūtas agit fm totū suū co
natum: sed volūtas nobilior nō/ τ sic fz
hoc nō dabit tāta charitas vni sic alteri
pportionalr. ¶ Sed argues: Ille q ha
bet nobiliorem uoluntatē τ minorem
charitatē nō hz equalem beatitudinem
equali actu. ¶ Dico φ pmo sunt equales
in merēdo equalitate qntitatis. nō equa
litate pportōis: que attendit fm maiorē
conatū uel minorē. ideo charitas ineqlr
inequalitate pportōis tribuit eis/ beati
tudo tn̄ equalr equalitate quantitatis.

¶ Ex hoc pz. 6. φ. s. inequalr fruuntur
deo. ¶ Sed quid. volūt ne equalr bo
nū suū τ alteri bono bonū suū maius
uel inequalr. videt φ nō: quia mai' bo
est magis diligendū. Sed bonū beatissi
me virginis ē magis φ bonū Lini/ ergo
beat'. Linus magis diligit bonū beate
virgis φ suū sibi/ τ si sic/ cū dilectōem se
quat gaudiū/ tūc tn̄ gaudebit. imo plus
de bono alterius q habet maius gaudi
um φ de bono suo quod ē minus. ¶ Rn̄.
vnusquisqz citra deū plus diligit se φ a
lium/ τ ad hoc tenent: quia post deū mi
nus tenentur odire se φ aliquē alium/ et
magis diligere se φ aliquē alium: quia
si nō/ tunc nō teneret magis vitare pctm̄
in se φ in quacunqz creatura: qd est fal
sum. ¶ In nullo. n. tn̄ debet fugere pctm̄
sicut in se/ τ p tāto magis tenet sibi dili
gere deū amore commodi φ beate vir
gini. ¶ Ad rōem qn̄ dī maius bonum
τc/ dico φ verū est ceteris parib'. h aūt
nō sunt cetera paria. excluso igr simplici
ter optimo falsū est φ oīe meli' sit ma
gis diligendū nisi sit equalis vnitas vtri
usqz boni ad diligentē: qz dilectio fūdat
in vnitate. ¶ Aliter pōt dici φ verū est
extēsiue nō intensiue. vult. n. bte virgini
bonū qd est maius τ sibi suū/ tn̄ vult bo
nū suū intēsiori actu φ beate vgini suū

bonū. licet plura bona velit beate virgi
ni. ¶ Sed quid erit ne adhuc pp̄ter h°
equale gaudiū. quia vult illi bonū suū
qd est maius τ sibiipsi bonū suū quod
est minus. vī φ sic: quia vult illi mai' bo
nū φ sibi: quod bonū etiam euenit sibi.
sed ō hoc generat gaudiū. ergo habebit
gaudiū tn̄ uel plus de bono alterius si
cut de suo. ¶ Rn̄ gaudiū magis nō sem
per puenit ex volito magis bono: sz ex
intensiori actu volendi bonū volitum:
sed bonum suum est magis uolitum in
tense φ alterius. ergo ex hoc magis gau
dium est.

Ad argumenta illi

us. q. Ad pmū: φ singuli recipiūt singu
los denarios τc. dī φ uerum est: τ expo
nitur de vita eterna quam quilz accipit
¶ Aliter expono φ ille denarius ē eēn
tia diuina que est idem obiectū omniū
beatorū τ dat omnibus sub equali rōne
/ quia infinita ex pte obiecti. ¶ Ad secū
dū dico φ oēs ille ppōnes sunt truncate.
aduerbiū eni nisi hēat pncipiū uel vbū
semp est truncata locutio siue incōgrua
/ sic est ppō hec in pposito: qui intelligit
rem aliter φ est fallit/ hec. n. alienitas pt
poni circa actū intelligendi. τ sic est ppō
falsa: quia omnis intellectus creatus in
telligit rem aliter φ est: quia intellectio ē
accidens/ intellectū autē pōt esse aliqua
substantia. τ sic nō est ppositio aug. alia
ab illa phi. ab eo φ res est uel nō est ora
tio dī vera uel falsa/ potest etiā poni cir
ca rē que intelligit. τ sic intellectus si rē
aliter intelligit φ sit falsū intelligit. τ fz
hoc illud aliter dicit modū circa obm̄.
hz sic qui intelligit rem alr φ est fallit: qz
nō intelligit eam/ nihilomin' tn̄ vn' pōt
hre clariorē modū intelligendi alio.
¶ Ad aliud dico φ nō est par fruitio.
nec par gaudiū. nec etiā par amor cōcu
piscētie/ nec etiam par delectatio sequēs
/ lz eni sit de paribus: nō tn̄ pari affectu.
/ Intelligit ergo augus. extensiue nō intē

siue: qz quilz gaudebit de qlz τ de oībus
de quib' alius gaudebit.

Ad tertiam questio

nem dicendū: φ si ille beatitudines cor
pori ponunt qtuor qlitates absolute po
sitiue. tunc erunt inequales: qz siue pfici
ant corpus suum ex redundātia aīe ad
corpus/ siue a deo imediate cōferūt p tn̄
fm merita: quia merita sunt inequalia.
/ etiā cū beatitudo aīaz sit ineqlis ille qli
tates erūt inequales/ Si aūt impassibi
litas est solū possibilitas nō patiēdi cor
pus passiōe abijciēte a sba deo pseruan
te: ut visū est pus/ τ si sbtilitas est possi
bilitas eēndi corpus cū alio corpe p libi
to volūtatis aīe sue/ tunc vī de his φ nō
recipiūt ineqlitatem: qz oīa corpa equa
liter pseruant a passione: τ equalr pnt
esse cū alio corpe/ agilitas vō si est in cor
pibus qlitas pportōis posset esse equal
/ si vō est fm φ pportionant vtuti aīe. et
illa pōt esse inequal: sic τ agilitas/ de cla
ritate si est tn̄ pfectus color in gradu p
fecto nō est dubiū qn sit inequal. ¶ Ad
argumenta duo pma pcedūt de ipassi
bilitate τ subtilitate: patet in corpe que
stionis qd sit dicendū. Ad illud in op
positū de claritate pcedo.

Ad primā questio

nē pcedo φ dānati erunt miseri miseria:
scz aīe τ corpis. τ ita est duplex miseria
sicut τ beati sunt τ bti in aīa τ corpe/ mi
seria aūt aīe est in duplici pena. s. dāni τ
vmis/ de pena dāni/ dico φ nō est solum
carētia: qz sic nō esset pena/ sz carentia ē
boni apti nati inesse τ pueniēti qd dēt
inesse. nō boni remoti/ sed ppinqui/ nec
cū h toto eēt illa carentia pena nisi esset
nolita/ τ iō oz φ sit carentia inuolunta
ria/ sic aūt pōt duplr intelligi inequalis
pmo qz eēt carenª inequal: qz ineqlr or
dinati ad btitudinē: qz ad alios τ alios
gradus btitudinis/ silr pōt eē ineqlitas i
uolūtaria: qz magis uellet min' bonum

ſuum q̄ alterius. ¶ Sed q̄lr erit illa in eq̄litas in illis. ¶ Dico q̄ erit ſm inequalitatē culpe: q2 q̄ h3 grauiorē hēbit carētiam maioris boni ad qḋ fuit ordinat⁹ pbo: Quāto acc̄ns elicit cū maiori cōa tu tanto d3 hr̄e maiorē rectitudinē. ⁊ p ꝯn̄s tanto magis d3 ordinare ad maius p̄mium. qui ergo grauius peccat: p̄uat ſe maiori bono: ⁊ ſic p3 ſm p̄mum modū quō pōt pena damni eſſe inequalis.

¶ Ex alia pte: Quanto aliq̄s grauius peccat tāto magis dimittit affectōi ꝯmodi ⁊ p̄uatur affectōe iuſticie: ⁊ p ꝯn̄s erit magis nolens peccatū ſuū inquantū eſt cauſa pene. g̃ magis habebit de nolitōe q̄ alius: quanto magis h3 de affectōe cōmodi. ¶ Cōtra. ſi ille q̄ fuit maior peccator magis diligit ſe. ⁊ ſic magis triſtat̃ de damno ſuo: tn̄ quantū diligit ſe magis delectabit̃. pbo ſi talis magis diligit ſe ⁊ uolūtarie opat̃ circa ſe ut obiectum dilectōis ſue: utputa circa obiectū beatiſſimū: ⁊ ſic tūc aliq̄ delectatio erit i eis qḋ eſt incōueniēs. ¶ Rn̄o: ſi q̄l3 damnat⁹ ⁊ p̄cipue demones poſſet ſtare in q̄eta cognitōe ſua ⁊ dilectōe ſua ppetua: ⁊ non determinarent ab hoc uel ab alio reputarent ſe btōs btitudine nāli. ⁊ iō in cognitōe ſua maxime q̄eſcerent: ⁊ credo: q̄ q2 ab hoc impediunt q̄ eſt eis maxima pena. ¶ Et tūc ad rōe3 dicendū q̄ nullus pōt ſtare abſolute in cognitōe ⁊ ꝯſideratōe ſua: ſ3 tn̄ ut ē imin⁹ cuiuſdā alteri⁹: ſc3 inferni uel carētie uel p̄uatōis tāti boni ꝯmodi: ſic infirm⁹ ꝯſiderat ſe: nō tn̄ delectat̃: q2 nō ꝯſiderat ſe niſi ut eſt iminus ꝯcupite ſanitatis q̄ caret: quā ſi obtinere nō pōt amplius triſtat̃ ⁊ punit̃. ⁊ tūc dico q̄ diligēs ſe ad habendū aliquid: qḋ nunq̄ poterit hr̄e illa dilectio eſt cā merorís ⁊ triſticie. ¶ De pena v̄mis dico ſicut de p̄ma. Illa. n. pena v̄mis erit quedā triſticia ⁊ ꝯtinuus remorſus ꝯſcie. et iſta pena erit eis ineq̄lis ſicut triſticia q̄ nollēt iſti mala pati eſt eis ineq̄lis: ut dictū eſt ſupra inquantū tollit ab eis bo^m ꝯmodi: ſic. n. habebūt remorſū maiorē uel minorem ſm pportōem culpe. ſic ō pctō grauiori infligit̃ eis grauior pena.

¶ Si q̄ras uel dicas q̄ iſti ſūt eq̄les i nālibus: ineq̄les tn̄ in conatu uolūtatis ad peccandū. g̃ debet eis pena eq̄lis pp̄ter eq̄litatem in nālibus: uel ineq̄lis pp̄ter maiorē uel minorē conatū. ¶ Rn̄o. ſicut ſupra de beatitudine. nō. n. eſt equal' btitudo pp eq̄litatē in nālibus. nec pp̄ter eq̄litatē boni actus eliciti. ſ3 ſm q̄ eſt maior conatus in h̄ q̄ in illo: ſm h̄ eſt mai⁹ meritū ⁊ mai⁹ p̄miū ſic i pp̄oito. ſ3 volūtates peccātiū ⁊ actus fuerunt equales: nō tn̄ eque fuit in eis culpa: quia nō fuit in quol3 equalis conat⁹ in pctō: quare nec eq̄lis pena in puniendo. ¶ De pēa ignis dico q̄ ignis imutat ſenſū. ⁊ mediāte ſēſu imutat appetitū ſenſitiū. ⁊ mediante illo voluntatē. ⁊ ineq̄lr obiectū pōt eſſe

¶ Sed erit ne iſta ineq̄lis imutatio uel q2 ignis in ſe eſt ineq̄lis. vel q2 corpa ineq̄lr imutant̃ ab eis. ¶ Dico q̄ ſi illa corpa dānata erunt ſine motu locali ita q̄ nō mouebunt̃ ō loco ad locū: tunc afflictiua erūt ineq̄lia ⁊ h̄ eſt rōnabili⁹ q̄ ſint ineq̄lia: q2 ſic ſūt pauciora miracula in damnatōe co2. ſi. n. eſt afflictiuu3 equale: ⁊ tn̄ vn⁹ minus ⁊ alius magis punit̃: erit ibi ppetuū miraculū. ſi aūt ſūt mobiles ⁊ transferant̃ de loco ad locū: tūc pñt transferri de vno afflictiuo in v̄ gradu ad aliud afflictiuū in alio gradu ſm illud Job. Tranſibunt ab aquis niuiu3 ad calorem nimium. ¶ Uel ſi erit equale poteſt dici q̄ eſt eis intrinſecum afflictiuum eorum uel ppetuo contiguatū ſicut ꝯcederet modo de demonibus. et ad hoc vī eſſe aug. 21. de ci. dei. c. 16. in q̄dam auctoritate que ſic incipit. Non eſt negandum.

Ad argumentū primum

dico q̄ ratōe habit⁹ quem negat priuatio nō ē maior vna q̄ alia: ſed rōe malicie ⁊ maioris boni quod p̄uat pōt eſſe maior: q2 priuatio maioris boni. ¶ Uel pōt dici q̄ eſt inequalis inquantu3 inuolūtaria. ¶ Ad 2^m patet rn̄ſio. ¶ Ad tertiū dico q̄ ſm iuſticiā diſtributiua3 nō pōt dari peiori plus de bono ſi ē ſimplicíter magis bonū ⁊ huic. ſi vō nō eſt bonū huic: eſt tn̄ bonū ſimplr mai⁹ bn̄ pōt dari: ⁊ ſic eſt de pena in pp̄oſito.

¶ Ad vltimū nego q̄ exceſſus in pena debeat attendi ſm quantitatē extēſionis: q2 per ſe culpe corrn̄det pena ſm intēſionem ſm iuſticiā diſtributiuā: vn̄ ſicut dixi ſupra deus poſſet infligere penā aliquam que ſi tn̄ per momentū duraret ſufficiēter tn̄ puniret pcc̄m, nec forte duratio pene cadit ſub demerito ſicut nec duratio beatitudinis ſub merito ſed ratione liberalitatis. ¶ Et qn̄ dicis q̄ grauitas accipit extenſionē in pcc̄o q2 ſm infinitatem: ⁊ ſm hoc corrn̄det pena. ¶ Dico q̄ pcc̄m non dr̄ infinitū niſi q2 ſepat ab infinito: nō q̄ formalit̃ malicia ſit infinita: q2 talis ⁊ tanta eſt quanta ē bonitas que nata fuiſſet ineſſe illi actui ſi ſ3 debitas circūſtantias fuiſſet elicitus: ſed h̄ nō fuiſſet infinita: nec poſſibile fuiſſet eſſe infinitā: niſi p tanto q2 ꝯiungit infinito: h⁹ patet de fide ad Petrū circa mediū: ⁊ iō pena durat: q2 pcc̄m i eis durat: vn̄ dicit̃: Permanente in eis iniuſte affectōis malo p̄manet in eis iuſte retributiōis damnatio. A qua nos cuſtodire dignet̃ qui eſt benedictus in ſecula ſeculorum Amen.

Explicit ſcriptū ſup 4^m ſententiarū editum a fratre Joanne duns: ordinis fratrum minoru3 doctore ſubtiliſſimo: ac omniū theologo2 p̄ncipe: Per excellētiſſimum ſacre theologie doctorē magiſtrum Thomā penketh Anglicū ordinis hēmitarū ſancti Aug. In famoſiſſimo ſtudio Patauino ordinarie legentē maxima cu3 diligentia emendatū. Impreſſum Uenetijs ope ac impēſa Joannis de Colonia: Nicolai Jenſon: ſociorumq̃. Curā ac diligentiā adhibuit i his ſumm⁹ in hac arte vir: magr̄ Joannes de Selgenſtat non mediocriter obſeruādus. Anno ſalutꝭ. 1481. 13. nouēbris.

Tabula Scoti in 4m sententiarū libꝝ. Et ad faciliorem qōnum inuentionem nota ꝙ per primū numerū assignaṫ charta ꝛ per secunduꝫ charte columna.

Di. pma.

Samaritan⁹ ille pꝗssim⁹. car. 2. col. pᵃ.
Utrū creatura possit hēre aliquā actionem respc̄u ꝯmini creatiōis. car. 2. c. 2.
Utruꝫ hec sit rō diffinitiua sacri quam ponit magr̄: Sacr̄m est inuisibilis gr̄e visibilis forma. car. 8. c. 4.
Utrum ꝑ tempe cuiuslibet legis a deo date debuit instituí aliquod sacrum. car. 10. c. 4.
Utrū sit possibile aliquod sacr̄m quantuncunqꝫ perfectū hr̄e causalitatē actiuam respc̄u gr̄e ꝯferende. car. 12. c. 3.
Utrū possibile sit in aliquo sacramēto esse aliquam virtutem supnaturalem car. 12. c. 4.
Utrū in circūcisione ex vi circūcisionis ꝯferebatur gratia. car. 16. c. 3.
Utruꝫ in tempe legis nature fuit aliqḋ sacramentū correspondens circūcisioni. car. 18. c. 4.
Jam ad sacramēta no. le. Di. 2. car. 19. c. 1.
Utrū sacr̄a noue legis habeāt efficaciā a passione christi. car. 19. c. 2.
Utrū baptiçaṫ⁹ baptismo Johannis tenebatur nec̄ario baptiçari baptismo christi. car. 21. c. 1.
Post hoc videndū est. Di. 3. car. 21. c. 4.
Utrū illa sit diffinitio baptismi quam ponit magr̄. Baptism⁹ est tinctio. i. ablutio corpis exterior facta sub forma verboꝝ prescripta. car. 21. c. 4.
Utruꝫ hec sit forᵃ ꝑcisa baptismi. Ego baptiço te in nomine pr̄is ꝛ filij ꝛ spiritussancti. car. 21. c. 4.
Utrū sola aqua nālis pura sit mā cōueniens baptismo. car. 25. c. 1.
Utruꝫ institutio baptismi euacuauerit circūcisionem. car. 26. c. 2.
Hic aūt dicendū est. Di. 4. c. 29. c. 4.
Utrū puuli sint baptiçādi. car. 30. c. 1.
Utrū paruuli baptiçati recipiūt effectū baptismi. car. 30. c. 3.
Utrū paruulus existens in vtero mr̄is possit baptiçari. car. 31. c. 1.
Utrū adultus non ꝯsentiens possit recipere effectū baptismi. car. 31. c. 4.
Utrū adultus fictus recipiat effectū baptismi. car. 33. c. 1.
Utrū iam iustificati teneantur ad susceptionem sacri baptismi. car. 34. c. 3.
Utrū oēs baptiçati recipiant equaliter effectū baptismi. car. 35. c. 2.
Quid sit faciendū de paruulo exposito car. 36. c. 1.
Utrū puuli iudeoꝝ ꝛ infideliū sint inuitis pn̄tibus baptiçandi. car. 36. c. 2.
Post hoc sciendū est. Di. 5. car. 36. c. 4.
Utruꝫ malicia ministri impediat collationem baptismi. car. 36. c. 4.
Utrū recipiens baptismū a malo ministro scient̄ peccet. car. 38. c. 1.
Utrū quilibꝫ debeat ministrare sacr̄m baptismi qn̄ presumit baptiçationem vergere in periculū vite corpalis eius qui baptiçaṫ. car. 39. c. 1.
Nūc quib⁹ liceat. Di. 6. car. 39. c. 3.
Utrū solus sacerdos possit baptiçare. car. 39. c. 4.
Utrum vnitas baptismi nec̄ario requirat ꝙ ab vnico ministro conferatur. car. 40. c. 2.
Utrum requiraṫ simul esse ablutioneꝫ ꝛ ꝓlationem verboꝝ. car. 41. c. 4.
Utrum oporteat baptiçantem esse personaliter distinctum a baptiçato. car. 42. c. 2.
Utrū in baptismate requiratur intētio baptiçandi. car. 42. c. 2.
Utrum requiratur actualis intentio. car. 43. c. 4.
Utrū baptism⁹ possit iterari. c. 44. c. 3
Utrum sit aliqua pena reiterantiuꝫ baptismum. car. 44. c. 4.
Utrū in baptismo imprimaṫ character car. 45. c. [illegible].
Utruꝫ character sit aliqua forma absoluta. car. 49. c. 1.
Utrū character sit in essentia aie uel in aliqua poᵃ ꝛ in qua. car. 52. c. 3.
Nunc de sacr̄o ꝯfirmationis. Di. 7. car. 53. c. 3.
Quid sit sacramentū confirmationis. car. 53. c. 3.
Utrū sacr̄m cōfirmationis sit necessarium ad salutem. car. 54. c. 4.
Utrū sit digni⁹ sacramentū baptismo. car. 55. c. 1.
Utrū sit aliq̄ pena iterātiū. car. 55. c. 2.
Post sacramentū baptismi ꝛ confirmationis. Di. 8. car. 55. c. 2.
Utrū eucharistia sit sacramentuꝫ noue legis. car. 55. c. 3.
Utrū illa sit forma eucharistie q̄ ponit in canone misse. car. 56. c. 4.
Utrum hoc sacramentū possit recipi a nō ieiunis. car. 61. c. 1.
Et sicut sunt due res. Di. 6. car. 62. c. 3.
Utruꝫ existēs in peccato mortali peccet mortaliter ꝑcipiendo illud sacramētū car. 62. c. 3.
Sunt quidā aliꝗ. Di. 10. car. 63. c. 2.
Utrum sit possibile corpus christi sub speciebus panis ꝛ vini realiter ꝯtineri car. 63. c. 3.
Utrū idem corpus possit esse localit̄ in diuersis locis. car. 66. c. 2.
Utrū corpus xp̄i possit simul esse in celo ꝛ in eucharistia. car. 71. c. 3.
Utrū corpi christi nāliter existenti ꝛ eidem existēti sacramentalit̄ insint eedē ptes ꝛ ꝓprietates. car. 72. c. 2.
Utrū quecūqꝫ actio immanēs que ē in christo nāliter existenti insit sibi in eucharistia sacr̄aliter exn̄ti. car. 74. c. 4
Utrū corpi christi ut in eucharistia existēti possit ineē aliq̄s mot⁹. c. 76. c. 1.
Utrū xp̄us in eucharistia exn̄s possit ꝑ aliquā virtutē nālem transmutare aliquid aliud a se. car. 68. c. 1.
Utrū aliquis intellect⁹ creaṫ⁹ possit nāliter videre existiam corpis xp̄i in eucharistia. car. 79. c. 1.
Utrū corpus xp̄i ut est sub sacr̄o possit videri oculo corpali. car. 81. c. 1.
Si aūt queriṫ. Di. xj. c. 82. c. 1.
Utrum trāsubstantiatio sit possibilis. car. 82. c. 1.
Utrū possibile sit quodcūqꝫ ens ꝯuerti in quodcunqꝫ. car. 83. c. 4.
Utrū panis conuertaṫ in corpus xp̄i in eucharistia. car. 85. c. 1.
Utrū panis in ista cōuersione annihiletur. car. 87. c. 1.
Utrū hec cōuersio possit v̄e exprimi: ex quib⁹ ꝓpōnibus. car. 98. c. 1.
Utrū solus panis triticeus aqua elemētari coagulatus sit mā cōueniens conuersioni in corpus xp̄i. car. 98. c. 3.
Utrū solum vinū expressum de vua sit materia cōueniens cōuersioni in sanguinem christi. car. 99. c. 4.
Si aūt queriṫ de accn̄tibus. Di. 12. car. 100. c. 1.
Utrū in eucharistia sit aliqḋ accn̄s sine subiecto. car. 100. c. 1.
Utrū quodcūqꝫ accn̄s remanens in eucharistia sit sine sb̄iecto. car. 104. c. 4
Utrū accn̄tia in eucharistia pn̄t habeṙ omnē actiōem quā poterāt in sb̄iecto car. 107. c. 4.
Utrū om̄is trāsmutatio possibilis causari ab agēte creato circa accn̄tia in eucharistia manēte requirat nec̄io eādeꝫ quantitatē manere. car. 114. c. 3.
Utrū possibile sit circa eucharistiā fieri aliquā transmutationē corruptiuā illoꝝ accidentiū car. 119. c. 1.
Utrū in aliq̄ trāsmutatione facta circa eucharistiā nec̄e sit aliquā sb̄am actione diuina redire. car. 119. c. 4.
Solet etiā queri. Di. 13. car. 122. c. 1.
Utrum sola actiōe diuina possit cōfici corpus christi. car. 122. c. 2.
Utrū quicūqꝫ sacerdos ꝓferens verba

cõsecratiõis cũ intentione debita ⁊ cir
ca mãm ↄuenientem possit ↄficere eu
charistiam.car.128. c.4.
Post hoc de penitentia. Di.14.
car.132. c.1.
Utrũ pñia necessario requirat ad dele
tionẽ peccati mortalis ↄmissi post ba
ptismum.car.132. c.1.
Utrũ actus penitendi requisit' ad dele
tionem pcĩ mortalis sit act' alicuius
virtutis.car.135. c.3.
Utrũ penitentia virtus sit tñ vnius pe
ne inflictiua.car.139. c.2.
Utrũ per sacramentũ penitentie deleat
culpa.car.140. c.3.
Et sicut p̃dictis auctoritatib'. Di.15
car.142. c.1.
Utruz cuilibet peccato actuali mortali
corñdeat ppria satisfactio.c.142.c.1.
Utrũ qui iniuste abstulerit uel detinet
rem alienã teneatur illaz restituere: ita
ꝙ nõ possit v̾e penitere nisi illam resti
tuat.car.145. c.1.
Utrũ damnificans aliquẽ in bonis per
sone teneatur ad restitutionẽ ad h° ꝙ
possit v̾e penitere.car.151. c.4.
Utrũ damnificans aliuz in bono fame
teneat ad restitutionez ita ꝙ nõ possit
vere penitere nisi famam restituat.
car.153. c.3.
In pfectione aũt penitentie. Di.16.
car.154. c.4.
Utrum illa tria ↄtritio ↄfessio ⁊ satisfa
ctio sint ptes pñie.car.154. c.4.
Utruz expulsio culpe ⁊ infusio gr̃e sint
vna mutatio.car.156. c.2.
Hic orit qõ. Di.17.car.159. c.3.
Utrũ necessariũ sit ad salutem peccato
ri ↄfiteri om̃ia peccata sua sacerdoti.
car.159. c.3.
Hic queri solet. Di.18.
car.164. c.4.
Utrũ potestas clauiũ ecclesie tm̃modo
se extendat ad penam temporalem.
car.164. c.4.
Di.19.car.165. c.1.
Utrum cuilibet sacerdoti in susceptiõe
ordinis sacerdotiĩ conferant claues re
gni celestis.car.165. c.1.
Sciendum est. Di.20.
car.170. c.1.
Utrũ penitentia in extremis valeat ad
salutem.car.170. c.1.
Solet queri. Di.21.
car.171. c.4.
Utrũ post hanc vitam possit aliqḋ pec
catum dimitti.car.171. c.4.
Utrũ cõfessor necessario teneat in quo
cunqꝫ casu celare peccatũ sibi in ↄfessi
one detectũ.car.173. c.4.
Cunqꝫ multis auctoritatib'. Di.22.
car.177. c.3.
Utrũ peccata per penitentiam dimissa
redeant in recidiuãte eadem numero.
car.177. c.3.
Pretermissa. Di.23.car.181. c.1.
Utrum extrema vnctio sit sacramentũ
noue legis.car.181. c.1.
Nunc ad considerationẽ. Di.24.
car.182. c.1.
Utrum in ecclesia sint septẽ ordines eo
modo quo ponit ordo sacramentum
car.182. c.1.
Solet queri si heretici. Di.25.
car.184. c.3.
Utruz pena canonica impediat a susce
ptione ⁊ collatõe ordinũ.car.184 c.3
Utrum sexus muliebris aut etas pueri
lis impediat susceptionem ordinis.
car.187. c.2.
Cum alia sacramẽta. Di.26.
car.188. c.1.
Utruz matrimoniũ fuerit a deo imme
diate institutũ.car.188. c.1.
Post hoc aduertendũ. Di.27.
car.191. c.3.
Utrũ diffinitio matrimoniĩ quã ponit
magr̃ in lr̃a sit cõueniens.car.191.c.3.
Utrum ↄsensus exp̃ssus p verba sit pre
cisa causa mr̃imoniĩ.car.191. c.4.
Hic q̃ri solet. Di.28.car.192. c.1.
Utrũ solus ↄsensus exp̃ssus p verba de
p̃nti causet matrimoniũ.car.192. c.1.
Oportet aũt. Di.29.car.192. c.3.
Utrũ ↄsensus coactus sufficiat ad ↄtra
hendũ verũ mr̃imoniũ.car.192. c.3.
Nec sola coactio impedit. Di.30.
car.194. c.1.
Utrũ ad contractũ mr̃imoniĩ requirat
consensus sequens apprehensionẽ nõ
erroneam.car.194. c.2.
Utrũ int̾ beatã virginẽ ⁊ Joseph fuerit
verum matrimoniũ.car.195. c.1.
Post hoc de bonis cõiugiĩ. Di.31.
car.196. c.1.
Utrũ sint tria bona mr̃imoniĩ que ma
gister ponit in lr̃a.s. fides: proles: ⁊ sa
cramentum.car.196. c.1.
Qḋ vero sine consensu. Di.32.
car.97. c.3.
Utrum in matrimonio sit simpliciť ne
cessarium reddere debitum petenti.
car.197. c.3.
Querit hic de antiquis. Di.33.
car.199. c.1.
Utrum aliquãdo fuerit licita bigamia
car.199. c.1.
Utrum bigamus ante baptismũ possit
post baptismũ ad sacros ordines pro
moueri.car.199. c.1.
Utrũ in lege mosaica fuerit licitũ repu
diare vxorem.car.201. c.2.
Nunc supest descendere. Di.34.
car.202. c.4
Utrũ impotẽcia ad actũ carnalem sim
pliciť impediat mr̃imo^{m}.car.22. c.4.
Hic etiam notandũ est. Di.35.
car.203. c.4
Utrũ adulteriũ cũ aliqua viuente viro
impediat matrimoniũ cum eadẽ post
mortem viri.car.203. c.4.
Nũc de cõditione videam'. Di.36.
car.205. c.1.
Utrum seruitus impediat matrimo^{m}.
car.205. c.1.
Utrũ etas puerilis impedire possit ma
trimoniũ.car.206. c.1.
Sunt ergo quidã ordines. Di.37.
car.206. c.3.
Utrũ sacramẽtũ ordinis impediat mr̃i
monium.car.206. c.3.
Nũc de voto. Di.38.car.207. c.1.
Utrũ votum continentie impediat ma
trimoniũ.car.207. c.1.
Post hoc de dispari cultu. Di.39.
car.208. c.1.
Utrũ dispar cultus impediat matrimo
nium.car.208. c.1.
Nũc superest de cognatiõe. Di.40.
car.209. c.2.
Utrũ cognatio carnalis impediat mr̃i
monium.car.209. c.2.
Nũc de affinitate. Di.41.
car.210. c.1.
Utrum affinitas impediat matrimo^{m}.
car.210. c.1.
De parentalium graduũ. Di.42.
car.210. c.3.
Utrum cognatio spiritualis impediat
matrimoniũ.car.210. c.3.
Postremo de cõditione resurrectio
nis. Di.43.car.212. c.3.
Utrum generalis resurrectio hominũ
sit futura.car.212. c.3.
Utrum possit esse notũ per rõem natu
ralem gnãlem resurrectõem hominũ
esse futuram.car.214. c.3.
Utrũ natura possit esse causa actiua re
surrectionis.car.219. c.2.
Utrum resurrectio erit nãlis .c.223.c.1.
Utrũ resrrectio sit in instãti.c.224. c.1.
Solẽt ãt nõnulli. Di.44.c.226.c.1.
Utrum in quolibꝫ homine resurget to
tum quod fuit ď veritate humane na
ture car.226. c.1.
Utrũ ignis infernalis cruciet malignos
spiritus.car.229. c.2.
Utrũ hõies damnati post iudiciũ cru
ciabunt illo igne infernali. c.231.c.4
Preterea sciendũ. Di.45.
car.233. c.2.
Utruz anima separata possit intelligeř
quidditates sibi ante sepatiõem habi
tualiter notas.car. 34. c.4.

Utrū anima sepata possit acquirere co gnitionē alicui⁹ pri⁹ igti.car.236.c.3.
Utrū anima sepata possit recordari pteritoꝝ que nouit.car.237. c.3.
Utruʒ beati cognoscant oratiões q̄s eis offerimus.car.241. c.4.
Sʒ querit hic de valde mal. Di.46. car.242. c.4.
Utrū in deo sit iusticia.car.242. c.4.
Utrū in dō sit misicōdia.car.242.c.4.
Utrū in deo distinguant iusticia ꝛ mise ricordia.c.242. c.4.
Utrum in punitione maloꝝ cōcurrat ex pte dei punient(ꝭ) iusticia cū misericō dia.c.242. c.4.
Solet āt q̄ri. Di.47.car.248.c.4.
Utrū iudiciū vle sit futuꝝ.c.248.c.4.
Utrum mūdus purgandus sit p igneʒ. car.250. c.2.
Solet etiā queri in q̄ forma. Di.48 car.250. c.4
Utruʒ christus in humana forma iudi cabit.car.250. c.4.
Utrū in iudicio uel post cessabit motuſ corpoꝝ celestium.car.252. c.4.
Post resurrectionem vō. Di.49. car.255. c.3.
Utrū beatitudo per se consistat in opa tione.car.255. c 3.
Utrum beatitudo immediatiuſ perfici at essentiā uel potentiam ipius beati. car.256. c.1.
Utrū beatitudo p se ɔsistat in pluribuſ opationibus simul.car.262. c.1.
Utrū beatitudo per se ɔsistat in actu in tellectus uel volūtatis.car.263. c.4.
Utrū beatitudo cōsistat in actu qui est fruitio.car.267. c.2.
Utrū ad essentiaʒ beatitudinis ptineat securitas.car.268. c.3.
Utrū gaudiuʒ de bono beatifico ptine at ad ēentiā beatitudiniſ.car.272.c.2.
Utrū natura humana sit nā infima ca pax beatitudinis.car.273. c.2.
Utrū oēs homineſ uelint de necessitate ꝛ summe beatitudinē.car.274. c.3.
Utrū oīa que appetunt appetant pp ter beatitudinē.car.274. c.4.
Utrū hō ex puris nālibus possit conse qui beatitudinem.car.277. c.2.
Utrum hō in vita mortali possit cōse qui beatitudinem.car.279. c.3.
Utrū corpus hominis beati post resur rectionē erit impassibile.car.280.c.5.
Utrum corpora sanctoꝝ erunt agilia. car.283. c.1.
Utrum corpus gloriosum erit clarum. car.285. c.4.
Utrum corpuſ beati p dotem subtilita tis poterit simul esse cum alio corpe. car.286. c.5.
Hic orit q̄ō. Di.50.car.290. c.2.
Utrum aliquis ſm rectam ratiōem ad fugiendū miseriam possit appetē non esse.car.290. c.2.
Utrum damnati appetāt nō esse ppter fugiendam miseriā.car.290. c.3.
Utrum beati videant penas damnato rum.car.292. c.3.
Utrū pena omniū damnatoꝝ sit equa lis car.293. c.4.
Utrum beatitudo omniuʒ beatoruʒ sit equalis.car.294. c.5.
Utrū beatitudo corpoꝝ omniū boiuʒ sit equalis.car.294. c.6.

Finis.

Registrū sup 4° sententiaꝝ.

a
Prima vacat
Samaritanus
de securi
ad effectum
b
et pricipat
sunt ibi
salutē
semper
c
Quātum
ad illam
nisi aliquoꝝ
de singulis
d
propetatem
ista tamē
prelati
let: licuit
e
Ad primum
pedimēti
magnā
magis
f
ponatur
et sbtilitates
istum vbi
q̄ ad finem
g
Ad rōnes
et si arguas
esset simplicit
cum habitu
h
casuali
diuisionis
aūt dixi
cōsignatum
i
[illegible]dictorium
[illegible]iā est
[illegible]it
[illegible] vero

dit animam
secō ppetates
simplicit
tanter alicui⁹
b
Ad tertium
Si aūt querit
sb forma
pus conuerti
i
detur eē rō
mō habetur
priū pfectibile
vnus non
k
est: q: si esset
per se: ꝛ sic
tam ſm
Si aūt q̄ritur
intelligendo
o
Ad argumēta
possit
esse p se
putrefactis
p
Ista aūt
est possibile
neʒ.pm
via non pōt
q
et ex hoc
deo pducēte
libet sūme
modū ipoꝝ
r
de confe.
difficilior
peniteat
et extensiue
ſ
Ad primū
propria
id est sacer
te. Ad vltimū
t

rei trāsmu.
et ideo
de censibuſ
de vsuris
u
et quantita.
eterne. Sed
defectiue
actum
x
mō ɔfiteat
quo absq̄
voluntas
ex pcedenti
y
non timorem
pta volunta
post mortem
te crimen
ꝛ
etiam p
grauior
in contritio
huiusmodi
ɔ
non est sile
legio illa
maris cū scis
mrīmonij
ꝝ
iacob
est in traditōe
Jo.2.cui⁹
non habet
A
ecclesia
non ē mrio
Nunc de condi.
proprios
B
enormis
poris ad
titatis hois
Quantum
C
possibili
ecōuerso

secūda
forme
D
tunc migrabit
fluit. pʒ 2m
resuscitatū
petimus sensi
E
cognitōem
tionē q̄ ɔueni
vtraq̄ intel
multo
F
dei punientis
ad oppositū
ctu illaꝝ
artificiato
G
minor pte
de beatitudine
corpoꝝ
uētes sicut
H
illo modo
petatur cū
et verior
vtꝝ beati
I
Si tandē
non amore
amissionē
Ad argumētū
K
mortē sicut
lendū btitu
Ex his sequr
modū
L
q̄ celum
declaro sic
nisi q̄ virtus
in alio
M. diligere
ad illum
similitudineʒ
qualitas
bonā

UNIVERSIDAD Y PROV.A
BIBLIOTECA
DE ZARAGOZA

...2e. ——————————

...de Essentia, et Attributis —————— D — 74

de Gratia ——————————— D — 75

Suerse Armamentarium Seraphicum ——— D — 76

Rabiot Disp. Selecta ———————— D — 77

de Aranda? in 1am partem Divi Thomae ——— D — 78

Becceria? Theolog. ——————— D — 79

...de Actibus humanis ——————— D — 80

...Sententiarum tom. 1 ——————— D — 81

...tom. 2 ——————————— D — 82

Coronel Logica, y Physica ——————— D — 83

...Logica ————————————— D — 84

...Oricken? in 4or Libros Sententiarum ——— D — 85

...in 4or Lib. Sententiarum ——————— D — 86

...Theologia ... D. Thomae ... 12 ——— D — 87

Aquino Contra Gentes ——————— D — 88

...contra scientiam mediam, et de auxiliis ——— D — 89

...Ammulus concursus? ————— D — 90

——————————————— D — 91

...Methaph. tom. 1 et 2 ——————— D — 92

——————————————— D — 93

——————————————— D — 94

——————————————— — 95

[illegible]

Tomas [illegible]
[illegible]
2a 2a
3a par
Bellarmino Controversia tomo 1 | D | 5
tomo 2 | D | 6
tomo 3 | D | 7
tomo 4 | D | 8
tomo 5 | D | 9
tomo 6 | D | 10
tomo 7 Opuscula | D | 11
de Orruhegoyti
[illegible]ances Certamen Marianu tomo 1 | D | 12
tomo 2 | D | 13
tomo 3 | D | 14
tomo 4 | D | 15
Casperses Cursus Theologicus tomo 1 | D | 16
tomo 2 | D | 17
Perez de Trinitate | D | 18
de Incarnatione | D | 19
Bernal de Incarnatione | D | 20
[illegible]enstadt Lexicon Theologicum | D | 21
Segovia Allegationes pro Conceptione | D | 22
Rivo Mistica Concep. | D | 23
D | 24
D | 25
D | 26

Tertia Pars Summae
Tabula in Summam

Joannes Scotus in 1m Sententiarum
Eiusdem in 2m
Eiusdem in 3m
Eiusdem in 4m
Eiusdem Reportata
Antonius de Sancto tabula generalis Scoti
~~Guillelmus Ocham in 4r lib. Sententiarum tomo 4~~
Durandus a Sto Porciano in 4r lib. Sententiarum
Matheus de Sosa Comentaria in Scotum tomo 1
Eiusdem tomo 2
Dominicus Soto in 4m Sentent. tomo 1
Eiusdem tomo 2
~~[illegible]~~
Ferdinandus [illegible] Advertencie theolog.
Gabriel Biel in 1m et 2m
Andreas Vega de Justificatione
Joannes Ovando in Scotum
Vonaventura Vingarius. De Sacramentis in Geor.
Ygnacius Grabeson de Mysteriis Christi
Eiusdem de Scriptura Sacra
Eiusdem Epistola

[illegible]